1551

. . . fol. perg. » 200 —
Bell'esemplare di quest'opera importante ed assai rara.

46. **Cardanus Hier.** Med. Mediol. – De rerum varietate lib. XVII – Basileae, 1557, gr. vol. in-8, con tav. e fig. perg. » 16 —

46 b **Casali Ubert. (de) Ord. Min.** – Arbor Vitae crucifixi Christi – Venet. Andr. de Bonnettis de Papia 1485 in fol. car. rom. a 2 col. *assai raro.* » 130 —

47. **Cataneo Gir.** Novarese – Opera del misurare lib. II. Nel primo s'insegna a misurare i campi. Nel secondo a misu-

Aureli 48 via Muzio Clementi
Roma

Arbor Vite Crucifixe
le R. P. Livarius Oliger
parle (Clareni Expositio)
regulae d'une éd. de 1485
de Milan qui semble
bien être la même que celle-ci
puisque sa citation se trouve
f° 213 b. 1. = V.3.D II v.a

Crux dura quid
Hubertini 169.

**Q.403.56
No. **FR64.U63

THE TRUSTEES OF THE PUBLIC LIBRARY OF THE CITY OF BOSTON 1852 1878
OMNIVM LVX CIVIVM

THE PAUL SABATIER FRANCISCAN COLLECTION

FN749 12.31; 3M

UBERTINUS DE CASALI. Arbor vitae crucifixae Jesu.
12 March, 1485.

Ubertino de Casale, the leader of the Franciscan Spirituals, was born in 1259. He was barely fourteen years old when he joined the Franciscan order. At the age of thirty he was sent to the University of Paris, where he remained for ten years. First the distractions of university life took hold of him, but later his early asceticism reappeared, and upon his return to Italy he became a passionate advocate of the original Franciscan ideals. Involved in violent controversies, he was soon summoned before Pope Benedict XI, who banished him to the convent of La Verna.

It was at La Verna, where he stayed for three years, that Ubertino composed his famous *Arbor vitae*, a book in which his love of Christ and hatred of the abuses of the clergy are strangely mingled. The work, as the author himself points out, is divided into five parts. "The first, the root of the tree, contemplates Jesus from the time of his immemorial generation by the Father until his nativity. The second, erecting the trunk of the tree, begins with the circumcision of the Saviour and ends with the public manifestation of his mission through the testimony of his precursor. The third extends the branches of the tree into the fruitful preaching of Christ and the society of his disciples: it treats of the period from John the Baptist to the triumphal entry into Jerusalem. The fourth continues the history of Jesus until the glorious assumption of Mary, the queen of heavens. The fifth shows the multiple fruits of the tree: throngs of the faithful forsaking idolatry and attaching themselves to the tree of life, to the eternal union of humanity with the Saviour." The last part contains Ubertino's interpretation of the Apocalypse. "The reader," he writes, "will not be surprised to find here exposed all the villanies of the age, though future nations will hardly be able to believe how shamefully the truth of Christ's Church was falsified in our days, and how crafty machinations evaded his command of extreme poverty."

After leaving La Verna, Ubertino was even more impetuous in his vindication of absolute Franciscan poverty. Called to account by Pope Clement V, he affirmed his views with uncompromising vigor. He won the esteem of Clement, and, for a while, also the favor of his successor, John XXII. He was one of the leaders of the Church who in 1322 were asked by the Pope to render their opinion on the poverty of Christ and the Apostles. Ubertino's answer was that Christ and the Apostles had personally repudiated all property, but as ministers of religion they made use of goods and money. This opinion satisfied the Pope; Ubertino, however, continued to discuss the matter, until John XXII lost patience with him. Accused of heresy, especially of having sustained the errors of Petrus-Johannes Olivi, Ubertino was excommunicated.

Little is known of the last years of the turbulent friar. He seems to have fled to Germany even before his condemnation was pronounced. In 1328 he is said to have accompanied Louis, King of Bavaria, on his way to Rome. He probably died in 1330.

Printed by Andreas de Bonetis
at Venice

Collat. complet

complet

Sur un Ms. de cet ouvrage XIVe s.
v. Catalogue L. Rosenthal n° 100 p. 72

Ce livre a été écrit en 1305
mais il a été complété retouché
semble-t-il par Habertus
par ex. 221 b.1 il parle du moment
où il écrivit.
222 a 1 m. de quelle sentential
papalis est-il question?

Qu'il ait été écrit avant
Jean XXII est démontré
par les espérances de l'auteur
pour après le pontifical de
Boniface VIII. p. 234 b2 n.

May 22, 1930
K

INCIPIT PROLOGVS IN LIBRVM QVI INTITVLATVR ARBOR VITE CRVCIFIXE IESV. ET DICITVR OPVS VBERTINI DE CASALI. QVI FVIT FRATER PROFESSVS ORDINIS MINORVM BEATI FRANCISCI.

Niuerſis chriſti ieſu uere fide-
libus & ſancte paupertatis a-
micis: maxie gementibus:&
dolétibus ſup malis iundáti-
bus ecclefie deformate:& be-
nedicti ieſu uite ípietate ſacri
lega mortue & ſepulte. Pau-
pculus & indigniſſimus ieſu
chriſti:& ſue ſciſſime mřis & oíum ueſtrũ inutilis
ſeruus Frater Vbertinus magis noie q̃ re: ordinis
bti franciſci pfeſſus:ac p hoc p uero cognoíe maxi
mus pctóꝝ:oíbus pponit ꝙ ſacrilegus ipſe cótem
nit chriſtũ ieſũ .ſ.eterni dei filiũ & íuiolabilé uirgi
né mariá ipſius eterni dei ieſu digniſſimá matré p
nobis í hoc mũdo crucifixos paupes & deſpectos
fidelit̃ imitari. Ieſus xp̃s dei filius heri & hodie
ipſe & in ſecula:iuxta apoſtoli ſententiam: ſecun-
dũ propriũ uerbum Apocalipſis primo Ipſe & ulti
mo: alpha & o pricipiũ & finis primus & nouiſſi
mus:q fuit mortuus & nũc é uiués í ſecl'a ſeculoꝝ.
Ipe é mediator dei & hoíum hó xp̃s ieſus.Ipſe me
dius nřm ſtás qué ípie nos neſcimus.Ipſe pncipiũ
mediũ & finis nře ſalutis.Similiter ipſe ſe fecit pri
cipiũ mediũ & finé libri ſequétis. Ná huius libri
ipſe é ſingulariter actor & materia finis & forma.
Nihil ení in hoc libro intendit̃ niſi ieſu chriſti no-
ticia & dilectio uiſceroſa & imitatoria uita. Hic eſt
ſpecioſe mirre faſciculus q a primeuo nouitiatus
mei inter ubera mea ſe collocare ſtuduit:a quibus
milleſieſ milies p meá ípuritaté ſacrilegá crudeli-
ter é eiectus. Ná a pricipio ſpũs eius ex quo in me
ſtat:memoria ſatagebat hunc mirre faſciculũ colli
gere de tota ſilua latiſſima ſue uirtuoſe uite quaſi
ab uberibuſ mřis mee ípellés eius ueſtigia imitari
Et ex decimoquarto áno uite mee cũ multis pre-
ambulis deſideriis ad ſue uite ſacratiſſimũ ordinẽ
p ſeraphicũ uiꝝ frácíſcũ ab ipſo ieſu mire íſtitutũ
mirabilit̃ me adduxit:a pře & mře oblatũ:qué uſq;
hodie miſer magis cõmaculare q̃ excolere: dũ in
medio flumís uite relaxate poſitus cũ labétibus
labor.quibus & ego facto non uerbo ſepe ſũ occa
ſio labendi. Licet aũt inter uanos ſtudentiũ cu
neos ſecũdũ huius tpis maliciá fueri cõuerſatus:ac
ſepe philoſophicis ſtudiis deditus:ſpũs tamé bene
dicti ieſu ſup me ípulit iſta cõténere. O quotiés
reieci: quotiés ppoſui nudus nudum ieſũ ſeq & ſa
cre regule lře q̃ uere ſpũs é:ímobilit̃ adherere.Illud
tamé ppoſitũ retardáte malitia ſepe peius feci í re-
laxatiõe uite & aliis miſeriis huius tpis:q̃ hi quos
nó ſic ſpũs ieſu interius agitabat.Et ió uita mea q̃ſi
ſep fuit ſacrilega: ſpiritũ ieſu cõtinue uioláſ q forti
tudís conatibus mẽtẽ meá rebellẽ cõſtrigebat interi
us ſeipſũ ingerens ſtabiliter pmanſurum:Sicq; mi
hi indigno tá fortiter ſe ímiſit.ꝙ a nouitiatus prin
cipio in totũ cor meũ occupare uellet in artibus ui
te ſue.quá & mihi diſtinxit ſeptenario:iuxta nume
rũ dieꝝ ſeptimane: ut ſic cũ in orbé tráſiſſent dies
totius uite ieſu & reuerendiſſime mřis ſue in corde
meo uolueret̃ decurſus.Fateor ꝙ táta me unióe iũ
gebat ſibi:ut nõ tá pterita recolere q̃.preſentia iugi
ter mihi uideret̃ íſpicere.Et nũc me aſinũ:nũc bo-
uẽ:nũc preſepiũ:nũc fenũ ſup quod iacebat: nũc
ſibi aſſiſtété famulũ:nũc ſibi cógenitũ uterinũ:nũc
ipſũ puulũ ieſum faciebat me mira tráſſormatiõe
ſentire in oíbus actibus uite ſue.Me quoq; duce-
bat ſecũ í ægyptũ fugiés:& rediés in téplo:cũ mře
ígrediés in nazareth:uiués in baptiſmo: in deſerto
in ſue predicatiõis decurſu:cõtinuo in íſidiis:fugis
& cõtumeliis:& iniuriis: miris modis me q̃ſi ſibi
aſſiſtere faciebat Tandé iuxta ſue paſſionis ſuppli
cia ſic me tranſſormatiue ſibi faciebat aſſiſtere: ut
nũc mihi uiderer magdalena peccatrix:nũc quedá
ab ipſo electa ſponſa:nũc frat̃ & diſcipulus electus
ioannes ille:nũc pia mř lamentás que ipſũ genuit
nũc latro dexter ſibi cófixus:nũc ipe puruſ ieſus í li
gno crucis clamás:et in dolore expirás. Sic & í ſe-
pulture eius clauſurá & in inferno habitá uictoriá
ac poſt in reſurrectiõis & aſcenſionis ſue gloriam
& cófeſſioné paterná miris modis me ſpiritus ieſu
faciebat intrare. Et enim die lune faciebat me
reuoluere humái generis calamitaté: & lapſũ ade
& ſue incarnatiõis myſteriũ & quicquid ſe offert í
euangeliis uſq; ad glorioſũ ortũ ieſu ex utero ma
tris. Die martis ſp mihi oriebat̃ in media nocte
ieſus:& illa dies extendebat̃ uſq; ad fugá & reuer
ſioné ieſu de egypto. Die mercurii í nocte pde
bam reíueniebáq; ieſum cũ mře.Mane uero bapti
zabar cũ ipſo:deſertũ quoq; ſolitudinis intrabá:&
hoſpes erá cũ ieſu pdicáte:& diſcipulos eligéte: &
í ſero ſolus cũ ipſo remanebá í móte. Die iouis
primo tráſfiguratũ ieſũ cernebá: & dié palmaꝝ ce
lebrabam. Aſcendés etiá cũ ieſu í hieruſalé.ſepe ip
ſius acceſſus & oés cõflictus cũ iudeis cernebá.ita
ꝙ í ſero cũ ieſu paſca deo celebrabá. Oés dies ue
neris uidebát̃ mihi nó memoria:ſed preſentia ieſu
paſſiõis & mortis. Die ſabbati ſp erat mihi ſab
batũ ſepulture & deſcenſus ad inferos ieſu chriſti.
Die dominico cũ ad matutinũ ſurgeré uidebat̃
mihi ꝙ celũ & ťra cátarét: Surrexit deus uere alle-
luia.Et illa die oía myſteria reſurrectiõis aſcenſiõis
& pentecoſté me faciebat ſpũs ieſu q̃ſi uiſibilit̃ &
ſéſibiliter expiri. Comeſtiões oíum dieꝝ ad ali
quod cõuiuiolũ mřis et filii uľ ſcriptũ uel imagina
tũ referebá:et noctibus dormiebá cũ eiſdé ſimilit̃.
Die náq; lune comedebá cũ uirgine mře in do
mo zacharie í medio ieſu & ioánis:& nocte cũ pe-
grina uirgine recolligebar í ſtabulo. Die martis
cõuiuiũ erat cũ paruulo rege tenéte curiá í paruu-
lo ſtabulo cũ tribuſ magis:ubi mřis ubera & mľta

fercula propinabat. Nocte fugiebā in egyptū cum mr̄e & paruulo & ſc̄o Ioſeph p̄ deſertū. Die mercurii comedebā cū famelico ieſu miniſtrātibus ſibi angelis poſt uictoriā hoſtis: & nocte diſcipulis in mare laborantibus cum ſolo ieſu ſtabā in mōte

Die iouis uel comedebam cum ieſu in domo pharisei magdalena plorāte ad pedes: uel in domo marthe reſuſcitato lazaro cū ieſu diſcūbēte. In ſero intererā cene ieſu & capiebar cū ipſo. Die ueneris comedebā panē doloris cū ipſo: miſcēdo ſpinas clauos & lāceam & ſanguinem morientis ieſu & bibebam aquam de aperta uena cordis ipſius. Nocte uel erā cum mr̄e ipſa lamētans: uel in ſepulchro incluſus cū mortuo ieſu: uel deſcēdebā ad iſeros cum uictore. Sic & i ſabbato predictis tribus reſpectibus diuerſa mihi formabā cōuiuia & nocte ſequēti reſurgebā a mortuiſ cū ieſu glorioſo & iubiloſa mr̄e. Die dominico cū ieſu benedicto i medio diſcipuloꝝ comedebā: & dulciter cum thoma palpabā uulnera reſurgētis. Et poſt prādiū cū aſcēdēte ieſu aſcēdebā in dexterā dei pr̄is. Aliquādo cū orantibus diſcipulis una cū mr̄e expectabā & recipiebā ut mihi uidebat̃ paclitū repromiſſū. Nō poſſunt exp̄mi uarietates cōceptuū & modoꝝ cogitādi quos pius ieſus in illis primordiis nouitatibus in me formabat cōtinue. Et licet nūc ineffabiliter alterius cōditiōis i me formet cōceptus: de quibus īfra dr̄ libro. iiii. cap. Ieſus ex cruciatus i tertia cruce de qua aliquid in me format: tamē nullatenus ſūt paruipendēdi prefati modi cōcipiēdi ieſū i ſue uite decurſu. Cōſulo aūt fideliter oī mēti quod licet cognoſcat p̄ intellectū ſupiorē gradū ad quē tamē nō bene ipellit̃ p̄ affectū: excitet nūc ſe ad inferiora ad que ſentit ſe ipellere ſpm̄: & nunq̄ reputet ſe dignū cogitare minimū actū uite xp̄i. Vnde & nūc ut ueꝝ fatear nullus ē ita minimus qui mihi occurrat de ieſu: q ſicut uere infinitus meū nō ſatiet appetitū. Et nitit̃ ſpūs ieſu meā i illo ſtabilire mētē. licet mea repudiāte malitia nōdū recepim mētis ſtabilē fixionē. Sed nūc neq; huius neq; alterius cuiuſcūq; me recognoſco niſi ipiū deſtructorē. Relegi enim poſtq̄ hec ſcripſerā tertiā crucē prefati capituli & uere me ꝓfiteor in illius pfectiōe nō etiā eē dignus oſculari pedes eoꝝ p quos gr̄a ieſu i illo me poſuit ſtatu. In primis quoq; exercitiis ſic quaſi p. xiiii. ānos circa foriſeca ieſu me ſuus ſpūs occupabat nōdum me introducēs ad altas ſue mētis pfectiones & ineſtimabiles cordis ſui doloris. Sed tūc romana ſcūaria uiſitās & ad angelū faciei ieſu uere ſciſſimū ioānē de parma ad rupē deueniens letus & ab ipſo cōfortatus abſolutus & inſtructus ī die indulgētie ſecūde diei auguſti intraui eccleſiā btē marie de portiūcula de aſſiſio: & iuxta eā pnoctaui. In q̄ glorioſa uirgo maria que primo chriſti pſonam in bethleē peperat in franciſco & clara & eoꝝ ordinibus pepit eius uitā: ubi tātā imutationē accepi & nomē uite: ſpm̄ chriſti & ſcē regule itellectū q̄ tūc fruſtra credidi me unq̄ cōibus relaxationibus iquinari. Sic de nouo genitū alūnis fidelibus ſpū ieſu tradidit nutriendū. Nā ad puintiā tuſcie ueniēs ſub titulo ſtudii inueni in multis uiris uirtutis ſpiritū ieſu fortiter ebulire. Inter quos uir deo plenus petrus de ſenis pectenarius & deuotiſſima uirgo cecilia de florētia ſic me itroduxerūt ad arcana ieſu q̄ ſtupēdū eēt ſi ſcriberet̃ pſpicacitas ſpūs corūdē. Nā pſata uirgo q̄ nunc ſimul cū pſato petro regnat in celis totū ꝓceſſum ſupioris cōtēplatiōis de uita ieſu & arcana cordis mei & alia multa de puulo ieſu ſepiſſime me iſtruxit: & tētatiōes mlr̄tas circa p̄dictā a me ex ore ſciſſimi uel puuli ieſu & ſue ſciſſime mr̄is amouit. Affuit tūc cū p̄dictis magr̄is practicis ſeraphice ſapiē doctor ſpeculatiuus & chriſti uite defēſor precipuus deo khariſſimus frater ioannes oliui qui nūc felici trāſitu ut ſpo regnat in celis: Qui me modico tpe ſpū ieſu preueniēte ſic introduxit ad altas pfectiōes aie dilecti ieſu & ſue dilectiſſime mr̄is & ad ꝓfūda ſcripture & ad intima tertii ſtatus mūdi & renouatiōis uite chriſti: ut iā ex tūc in nouū hoīem mēte trāſiuerim. Sed & exteriori uita ſatis uidebar aliqualiter reformatus. Nā docuit me: prius interius docēte ieſu: in oī luīe cuiuſcūq; ſciē q̄ maxime in altis ueritatibus theologie & in oī aſpectu cuiuſcunq; create nature quaſi ubiq; intueri dilectum: & meipſū ſp ſentire cū ieſu mēte & corpore crucifixū. Et tūc tota chriſti uita nō ſparſim ſed ſil̃ colligebat̃ in eius paſſiōe & cruce: & in oī actu uite ſue mihi occurrebat ieſus ſemper cruce trāſfixus: & quaſi iter abyſſales cordis ſui dolores ſepius ſubmergabar. Nō tamē hūc pfectū doctorē: quē rōnabiliter tātū comēdo in aliquibus dictis ſuis ſequor: quia aliquādo bonus dormitat homerus: nec oīa oibus data ſūt. Et licet ipiiſſimis diſtractionibus mei ordinis in quo uixi: ſepe peius aliis inuolutus benignum ieſū maligne a corde reiecerim: noluit tamē ipſe pius ieſus a corde diſcedere: ſed quaſi ſp legēdo colloquēdo & predicādo nouis modis & deuote ſepe in admirationem īducētibus: audiētes ſe mihi mō uni indigno dignabat̃ inſerere. Sciūt qui me audierūt quia benignus ieſus nō me permiſit in legēdo & predicādo friuola & curioſa ſectari. Vnde & in audiētibus qui malā uitā meā nouerant ſepe inerat ꝓuerbiū q̄ ſi uita mea aduerſa cōſonaret doctrine q̄ deberē conuertere totū mundū. Sic me trāſgreſſorē merito iudicabāt: q̄a me uidebāt talia p̄dicātē tunicis libris cibis & rebus tēporalibus & ſepe uanis honoribus abūdare: cōtra q̄ oīa doctrina mea cōtinue fulmiabat. Et ut uerū fatear quaſi cōtinue cū mlr̄tis cruciatibus cōſcīe his utebar. Pretendebat̃ tamē in ocul aliquoꝝ multaꝝ meaꝝ ifirmitatū & q̄ſi lāguoris cōtinui excuſaminis uelamē: cū tamē me ſepe ſupfluitas cibi & potus tanq̄ infirmatū hoiem fecerit ifirmari. Et ſi quis ſciret abſconſas meas malicias & abominatiōes horrendas quibus ieſum pulſantem imo ifringētē cordis mei fores abhoiabiliter ipſū ieſū reieci: & fortiē i malo bonitatē ipſius cō-

fregi:& uſq; ad hanc diem non ceſſo confringere:
non uidetur mihi ꝙ dubitare deberet:quin uerū
ſit mihi cognomen:eſſe maximū peccatorum. Sed
oīpotens ieſus qui diues eſt ī miſericordia uincit &
uincet ut ſpero per omnia malū meum. Obſecro
tamen illos qui lecturi ſunt hec ſcripta & qui me-
os defectus horrendos cognoſcunt ꝙ malo meo
exēplo non retrahantur a ſequela chriſti:nec me ue
lint ſequi in his quibus meipſū ipſe non ſequor.
Nam non operor ego illa:ſed quod inhabitat ī me
peccatum.Ego mente ſeruio legi dei:& credo que
dico & ea facere licet ſemiplene deſidero.carne aūt
ſeruio legi peccati: que ex malitia mea ſuper oēs ali
os quantum ſentio crucior continuo dolore: mihi
ipſi diſpliceo:& contra meipſum ago.Armor cōtra
dilectum ieſum qui me indignum in terra per ſpi
ritum ſuum inhabitare dignatur.Si quid uero ī me
uel per me boni uult facere.hec ut arbitror maxima
eſt cauſa ut ſuā honoret omnipotentiā uel oīpo
tētē miſericordiā & patientiā non ſolum ſuppottā
tem ſed & perfecte conuertentem malos: quia ut
puto in omnium electorum ſuorum numero &
ut ſentio forſitan etiam omnium reproborum nō
inuenit mentium cōuerſorum ieſus malignā crea
turam quantum me:& magis improbe ſuo ſuauiſ
ſimo & fortiſſimo ſpiritui rebellātē.utinā ſibi pla-
ceret ꝙ omnia mala mea occulta hic ſubſcriberē:
ſicut ipſe quod expecto cum gaudio omnibus in
iudicio reuelabit:quia non dubito ꝙ me ſceleratiſſi
mū omnium omnis intellectus alius tāto me iu
dicaret uerius quanto ego adhuc proprio amore
infectus neſcio ſecundū puram ueritatem malorꝫ
meorum ponderare exceſſus.nā nouē annorū ſpa
cio quibus legi & pariſius fui :ſic totā primā refor
mationem fedauerā ꝙ piiſſimi ieſu mihi per ſōniū
terribiliter apparentis dure iuſticiam prouocaui: ꝗ
ſemper inuenit & facit cauſas miſerendi mihi. Vi-
geſimoquinto autem anno etatis mee:& modo
quem pretereo ad reuerende matris & ſanctiſſime
angele de fulgineo uere angelice uite in terris me
adduxit noticiam.Cui ſic cordis mei defectus: &
ſua ſecreta beneficia reuelauit ieſus:ut dubitare nō
poſſem ipſum eſſe qui loquebatur in illa:& ſic oīa
dona propria per meā malitiam perdita in īmen-
ſum multiplicata reſtituit:ut iam ex tunc non fue-
rim ille qui fui. Et in exptis prius ſue uirtutis in-
flamantis ſplendoribus totam mētis mee faciem
īmutauit:& infirmitates & languores ab anima &
corpore ſic repulit:& priores diſtractiones renoua
uit:ut nullus ſane mentis qui me prius cognoue
rit habeat dubitare quin ſpiritus chriſti in me ſit de
nouo genitus.Ac per hoc uelint nolint emuli de-
trahentes ſanctitati irreprehenſibilis uite illius ſan
ctiſſime anime:& mutatiōi diuine:que ad eius uer
bum & meritum oritur in uita multorum ſpiritua
lium filiorum:fit mater pulchre dilectionis timo-
ris & maguitudinis & ſancte ſpei:quia ueniunt eis
omnia bona pariter cum illa:& innumerabilis ho
neſtas per manus illius:etiam multis qui fuerant
prioribus temporibus diſſoluti.Et circa quadrien-
nium tn̄ legi:& poſt hec omnia ꝑora relinquens
ſoli ieſu predicationi intendi.In qua ſuper admirā-
do dei beneficio propter teſtimoniū ueritatis quā
corā clero & popul multitudine peruſina pluries
predicando expoſui ſemiplene quā ī hoc libro ple
nius expreſſi ſub cuiuſdā perſecutionis titulo pre
dicationis īpoſito ſilentio ad ſolitudinis locū de-
ductus ſum ſacrum:qui dicitur mons aluerne: quē
nunc adhuc īdignus habitator cōmaculo ſicut oīa
dei beneficia maculaui.Et licet horribiliores ruinas
ibi ꝗ alibi unꝗ exceperim:tamē & ſublimiores &
ineffabiliores trāſformatiōes in ieſū a ſua largiflua
pietate ſuſcepi:& in nouum ſtatum quaſi conti-
nue transferor.Sed hoc eſt ſtupendū meum male-
factum:quia ſemper eo peior fio quo melior eſſe
debeo.Ibi ineffabilibus modis tota ſimul & gloria
chriſti crux & paſſio:ſimul & uita dei hominis mi-
hi imittitur:& ineſtimabilis fletus ſuper deſtructi-
one chriſti uite & adulterate eccleſie tota cordis re-
liquatione quaſi cōtinue īmiſſus eſt mihi:& a pro-
prio amore me ieſus excluſit:ut neſciā flere uel pe-
tere niſi honorem ieſu in reformatione eccleſie &
uite ſue: & conuerſione omnium electorum. In
hiis uarietatibus totum annum primum in ſacro
monte tranſegi:multotiens moleſtatus a diuerſis
ꝙ aliqua ſcipturarum exponerem.aliis petentibus
ꝙ ꝑdicabilia cōponerem.aliis ꝙ apocalypſim ex-
ponerem.aliis deuotius flagitantibus ꝙ chriſti ie-
ſu uitam & cordiales eius paſſiones deſcriberem.
Sed nouit ieſus qui librum iſtum ut arbitror ipē
cōplebit:ꝙ tantum erā extraneus a predictis ī cor
de meo:licet uerbis tranſirem cum poſtulantibus
hec ꝗſi ſicut modo uideor mihi extraneus ab edifi
cio manuali.Huius autē difficultatis ratio mihi ab
infātia infuit:quia uix unꝗ potui unam modicam
diſtinctiunculam uel aliquid aliud ſcriptitare uel
cuicunq; ſcribenti dictare quantūcunq; utile uel de
uotum etiam īportunis non tam precibus ꝗ cona
tibus a pluribus moleſtatus:de quibus plenā expi
entiā habuit qui mihi ꝑerat guardianus cuius im-
portunis moleſtiis ſepius iteratis illius manu hoc
modo liber iſte incepit.Nam uterinus frater & mi
hi cura filius quem ad ordinem ſanctum adduxi ꝗ
minor tempore ſupra me uirtute ſeneſcit.me mo
leſtabat continue precibus dum preſens eſſet:litte
ris abſens:& guardianum predictum: ut me pro-
pulſaret ꝙ ſaltem uerſiculos qui ſunt huius uite ca
pitula cum eo quod ſentiebam de cordiali paſſiōe
ieſu ſcribēti guardiano loquendo edicerem: quia
neuter eorum ſperabat meam adhuc nimiam duri
ciam ad amplius emolliri. Qui magis motus mo
leſtia ꝗ complacentia acceptaui ſolū uerſiculos intē
dens tranſcurrere. nam eos ex aliorum dictis & a
chriſto ieſu mihi īmiſſis cōpererā ad chriſti uite fa
ciliorem recolligendo memoriam:& preſentis ſta
tus miſeriam cordialiter deplorandam. Suadente

uero mihi predicto ſcriptore q̄ breuiter uel eorum intellectum exponere:illud intédi:uix alicubi me-diam lineá pro expoſitione uerſiculi ponens.Cū ueniſſem autem ad primum uerſiculum :Ieſus fu tura preuidens: fortiſſime fuit mihi imiſſum a ſpi-ritu ieſu:ut cordiales dolores ieſu exponerem tam pro predicto fratre Iohannino paruulo fratre q̄ pro omnibus uolentibus in chriſti paſſionibus exerce ri.Quo facto inſtigabar a ieſu q̄ ſue paſſionis de-ſciberem totum curſum:& dum in his procederé: imiſſum eſt mihi q̄ totam uitá ieſu tranſcurreré:& paruulum libellum ex euangelica ſilua tráſcriberé: quē dilectiieſu myrrhe faſciculū appellaré.Sed cum perſeuerarem in gemitibus fetulentie ſtatus huiuſ modi imiſſum eſt mihi fortiſſimo ipulſu ſpiritus ieſu:ut preſentis eccleſie mala deſcriberem: & uite chriſti ueritaté impugnantium uitia cōfutarem: & ab eternitate ieſu inchoando uſq̄ ad ſuam & ſuoꝝ gloriam mébrorum per medium decurſum totius uite tranſiens:explicarem fideliter qdqd ipſe ieſus de quo ſcribebam imitteret:& de ipſo cogitare uo lentibus preſtarem cōtéplationis formam. Et in quinto libro aliquantulū apparet Apocalipſis in-telligentia littere:propter quod liber incōparabilit̄ plus exceſſit in longitudine q̄ ipſe eſtimaueram. Nec miretur lector ſi diuerſis modis uilia huius té poris prolixius repetantur:quia uix credet futura natio quátū in his diebus malis ſubmerſa fuerit ue ritas eccleſie:& adulterata ueritas chriſti uite. Et qa ſingularit̄ paupertas chriſti uite:& eius paup uſus uerſutis machinationibus multipliciter diſſipatur: Idcirco ubiq̄ pungit ſpiritus ieſu in hoc libro pau peres falſos:& capitulum illud libri tertii: Ieſus ꝑ nobis indigens: prolixius ampliauit:quod etiá in pluribus aliis capitulis idem ſpiritus ieſu chriſti fe-ciſſe mōſtratur: quoꝝ tamen capitulorum prolixi-tas:ut ſpero in ipſis primordiis capitulorum ad cer ta mébra reducent̄:ut lectori poſſit occurrere quod intédit. Vix etiá credet quicūq̄ hec leget niſ ſpi ritus ieſu ſuo cordi imittat: cū quanta ipulſiōe ſpi-ritus ieſu ipſe ut indubie teneo mihi imittebat de-teſtationem preſentis téporis & preteriti:& ad ſcri bendū ipſe ſine cogitatiōe preábula ipellebat: ná in more ſolitudinis:cum librorum penuria ubi poſ ſem dubia reuidere: non plus q̄ triū méſiū & ſe-ptem dierum uel circa ſpacium téporis in ſcriben do totum hunc librum:de quo ſcribendo uix unq̄ cogitaueram:occupare permiſit:& tunc etiam niſi quando dictabam :uel ab aliis libris accipiebá:ual-de parum cogitare ſinebat. Quod ſi precogitabá aliquando dum poſtea dictaré ſcriptori:ut ſepius ieſus totalit̄ alterabat:& nullo modo formabat cō ceptū.Nec quod ſcriptum ē adhuc potui uel curſo rie reuidere:propter quod habeat me lector excuſa tum de ordinatione multiplici:& repetitione plu-rima quod i decurſu libri forſitá apparebit:ſi me cō tingeret ſine debita correctione libri nimium im-pediri:quia multas impugnationes patiet̄ ab illis quorum uitia uellet ieſus corrigere & conſūmi: & quod alicui uidet̄ dubium in aliquo loco ut ſpero inueuietur expoſitum. Licet autem multis ora culis me ieſus cūfortauerit:& iternis imiſſionibus & facilitatibus inumeris memorádi hactenus i ex-pertis:tamen potiſſimum adiutorium & conforta mentū in ſcribendo ſecure fuit uere dicate amori ieſu duce prudentiſſime uirginis uere ſpōſe chriſti de ciuitate caſtelli:cuius uita in omni ſanctitate in-ſignis:& ſanctitate probata:ita dudum uolitat per ora populorū nō ſolum ciuitatis predicte:ſed etiá longe diſtantium:& maxime ab omnibus in uita ieſu expertis ipſius ſponſa excellentiſſima predicat̄ Hec i medio diſtorte familie:licet nobilis & diui-tis :ſed tamé multū peruerſe & a uia chriſti aliene a tenera ſua etate iam per.xv.annos luxit ut ſplen didiſſimū luminare.Hec ab omnibus ſe claudens in una uili camerula carcerauit.Cuius uita i auſteri-tate cibi & potus:in modeſtia ſilentii:& contépla-tione ſponſi:in patientia continue infirmitatis ter ribilis:magis admirabilis q̄ imitabilis a cognoſcé-tibus iudicat̄.ná ſepe ml'tis diebus nihil comediſ ſe ꝓbatur:& continue quaſi nihil comedit:& i tan-ta contéplatione rapitur ut ſepe ſit uiſa a fratribus & perſonis fidelibus rapta & ſplédés toto corpore ſubleuata a terra:cuius ſi per ſingula ſcribantur uir-tutes & gratie:magnus componendus ē liber. Hec igit̄ talis & tanta quá ſepe in aliis certitudina liter comprobaui diuinis interfuiſſe conſiliis ſic de ciuitate caſtellana q̄ſi continue iſpirabar in lumine chriſti ieſu q̄ in monte ſacro conſiſtens faciebat me facere ieſum in huius libri ſcriptura luculenter ipſa mihi aperiret ſecretiſſima huius libri:q̄ nulla potuit hūana rōe cognoſcere.Ná ut itelligi dat̄ ap paret:quia in corde ieſu & doloribus eius fuit.Et dū uix tertiá libri parté feciſſem:mihi predixit q̄ eram poſiturus in alia.Et dum infirmarer de febre & crederem libri per hec ipediri ſcripturá:ſic ad eiuſ promiſſionem ex parte ieſu conualui ſubito q̄ mi hi ſtatim preparato optimi fratris & nūcii auxilio fere medietatem huius libri:& q̄ſi totá difficultaté i ultimo triū predictorū méſiū cōpilauit ſpiritus ieſu chriſti.Et iuxta q̄ ipſa ꝑdixit dás mihi t̄minū meſis ſeptēbris:illo méſe t̄minaui in uigilia Micha elis archágeli anni preſentis.M.ccc.v.a feliciſſimo ortu ueri ſolis ieſu.A mea uero uili conuerſione an no.xxxii. Si exprimerem q̄ mihi itimabat de cō tentis i libro thymeo:quaſi incredibile foret legé-tibus:nam ſeptem menſiū tépore durauit huius li bri tractatus:& fuit quattuor uicibus ipedimentis notabilibus lōgo dierū ſpacio interruptus:ita q̄ a ix.die martii in quadrageſima in feſto.xl.martyrū q̄ dies fuit feria.iii.poſt dominicá q̄dragefime quá do legit̄ euágeliū ſecúdū matheū in quo dicit̄:q̄ intrauit ieſus in templū & eiecit emétes & uéden-tes de téplo.Inchoatus eſt iſte liber ꝑdicto dierum numero cū ml'to cordis mei ſtupore: cū recogito fuit die ꝑdicta finitus. Que iō ſic ſerioſe hic poſui

ut propter generalē modū quo oīum bonorū auctor ſingulariter eſt ipſe ieſus in his que bona ſūt: in hoc libro ſingulariter ipſi ieſu reddat̄ gloria: mihi aūtē omnis imputetur defectus: qui ipſum ut ē cognoſcere non ualeo: & quātū imittere ſe uult: ex mea malitia non recipio. Et illud quod imiſit: & ſētire me fecit: ſentire nō potui: & ꝙ potuiſſem ſepe quod exprimere nō poſſum impediente deordinatiōe omiſi ita ꝙ apte cognoſco ꝙ cū defectibus mltis protuli quod ieſus ipſe ſine defectu ſuggeſſit: & ex malitia uaſis multū infeci quod mens imiſit. Et ego miſer inſtrumentū multū icōpetēs multam contumeliā feci ſpiritui ieſu pncipali auctori. unde ſicut de aliis beneficiis ſuis magis timeo me ſibi facere contumeliā q̄ eius gloriam manifeſtare preſumā. Idcirco āt mee iſelicitatis hiſtoriā ī repugnando beneficiis ieſu & ſanctoꝝ adiutorio perſonarum & aliorū ſpiritualia nō tacuerim beneficia mihi indubitāter experta ut omnis pſens & futura natio recognoſcat apte ꝙ nunq̄ fui niſi ipugnator gratie ieſu chriſti. Et ꝙ aliorum ſanctitate poſt ſuum meritū pius ieſus uidens me ex malis meis ſuam prouocare iuſtitiā: occaſionē ſup me miſericordiam ſuā effūdēdi prouidit: pp quod nunq̄ aliquā ſuam cognitionē & imutationem uirtuoſā ac mirabilem in me facere uoluit niſi pus me faceret ſubiici per meritum & ſui ſpiritus ſentimentū alicui perſone deſpecte. Et quidē iuſte. nā illud modicum quod mihi uidet̄ maximum quo imixtus fui uanitati ſcientie huius ſtatus: monuit me nō illuſtrari debere a ieſu: cuius ē cū ſimplicibus ſermo: niſi prius ſanctā ſimplicitatē xpiane ſapientie cum ueriſimis diſcipulis colūbine ſimplicitatis ſpiritus ieſu xpi addiſcerē. maxime cum in erroribus huis tēporis ut īfra patet ſtultū faceret ieſus phariſeorū peſtifere hodie cathedre pricipatū. Proteſtor autē ꝙ multa que me fecit ſentire ueriſſima fore ſpiritus piiſſimi ieſu chriſti maxime de excellentiis ſue humanitatis & ſue mr̄is ſanctiſſime & de imenſis doloribus tā ſui ſanctiſſimi cordis q̄ corporis q̄ etiam de icognita mūdo intimatiōe ſui ad nos: & noſtri ad ipſū: & de cōnexiōe operū noſtrorū ad ſue charitatis ieſtmabilē actū & hitū: & de multis ſimilibus nō fui auſus ſcribere ī illa altitudine ī qua ipſe benedictus ieſus me faciebat ſētire: timēs ne erronice caperētur ab ingeniis īgroſſatis nimia ībuitione paganice uanitatis: q̄ fortiſſime claudit oſtiū intellectus ad ſublimia nr̄e fidei ſacramēta: & affectū reddit iſipidū ad ipſa mādata: & effectū facit quaſi nullū ad debite imitāda ī ſtudētibus circa talia ēt uiris religioſis: quod ſepe cū multogemitu expimur. Vbi ergo lector pſpexerit pulchritudinē ieſu in docta manu depingi. nō mihi iraſcatur malo pictori ſed oret candorē lucis eterne ieſū ſuā clarificare & decorare ſentētiā: & mihi peccatori concedere ueniā culpā ueraciter cōfitēri. Hūc āt librū arborem crucifixe uite ieſu cēſui nominādū. quē ī qnq; libris ſiue uoluminibus iſto mō diſtīxi. ut pmus liber radicē arboris cōtineat: icipiēs ab eterna generatiōe ieſu de pr̄e. uſq; ad gaudioſā nobis tēporalē natiuitatē ex mr̄e. Secūdus liber erigit huius ſacre arboris ſtipitē: incipiēs a circūciſione ieſu uſq; ad māifeſtationē ipiuſ p teſtimoniū pcurſoris

Tertius explicat huius arboris ramos ī uirtuoſo pdicatiōis decurſu ieſu & electo diſcipuloꝝ cetu: icipiēs a Ioāne baptiſta uſq; ad igreſſū ipſius ī ſcām ciuitatem hieruſalē ī die palmaꝝ: ī qua ꝓ nobis ſe deo pr̄i obtulit holocauſtū. Quartus cōſūmat huius felicis arboris ſūmū: ponēs ieſu & ſue reuerendiſſime mr̄is uirtuoſū paſſiōis cōflictū & glorioſiſſimū regnū: icipiēs a regio igreſſu ieſu ī hieruſalē uſq; ad glorioſā aſſūptiōem regine celi ī hieruſalē ſupnā. Quintus & ultimus eſt de multiplici huius ſacre arboris fructu ī mltitudine fidelis prolis ex gētili eccleſia ſibi de nouo martyrio copulata. & ꝓtēdit̄ uſq; ad eternū ſpōſalitium beatificate uniuerſalit̄ hūane nature. Attēde nūc lector ꝙ qa hos uerſiculos mihi mltiplicauerim: ut ſepe idem opus ſub diuerſis rōnibus ſaporarē: idcirco ī cōponēdo librū pl'es ī unū capl'm coartaui: maxime in quarto libro q fuit pmo ſcriptus quo ad paſſionis tractatū: qñ me credebā ut dictum eſt paruulum faſciculū cōpilare ut ibi patet. adhuc: qa quaſi p modū expoſitiōis breuis ſic icipiūt plura capl'a paſſionis: hoc fuit qñ &cetera. Similit̄ & ī ſecūdo libro in duobus ultimis capl'is octo inchoaui uerſiculos quattuor ī quolibet eoꝝ. Oīa āt capl'a & uerſiculi iferius deſcribuntur. Et ubi pl'es uerſiculi uirgulis cōiūgunt̄: ſignū ē ꝙ ī unū capitulū ſūt refecti. Et ubi uidet̄ mihi ꝙ articl'i fidei r̄ndeāt materie capl'orum: eos declaro cū erroribus reprobatis breui uerbo ſcripture. In ſecūdo capl'o pmi libri iuenies ubi ſūt oēs articl'i dīnitatis: & ī ultimo eiuſdē libri ubi ſūt oēs hūanitatis. Si qd ī iſto libro uī dictū quod appareat repugnare ueritatibus quas ī explanatiōe articuloꝝ & cōfutatiōe erroꝝ cōtrarioꝝ edixerim: ſciat qcūq; legerit uł ab alio hic fuiſſe appoſitū: uel a me p īaduertētiā: & p defectū debite examinationis pp breuitatē tēporis fuiſſe ꝓlatū. Et iō ex nūc plene reuoco oē illud quod ſcā romana eccl'ia pdictis repugnare iudicauerit. Cuius correctiōi ſolius tm̄ me & libꝝ ſubmitto: & pleno corde & aperto ore ꝓfiteor fidē eius & ꝓ eius zelo huius libri laborē me fecit aſſumer̄ ſpūs ieſu xpi. Et nullus pſumat ī hoc libro aliqd īmutare: uel ipſū occultare: uł quomōlibet ipedire: qn pure & itegre ſacroſācte ſedi apl'ice emēdādus uł approbādus celerit̄ pñtet̄. In quā plene & itegre ſuā ſciſſimā auctoritatē trāſfūdit oīpotēs redēptor deus hō xps ieſus cui librum cōmitto: qui de ſeipſo ipſum ut ſpero cōpilabit p ſpiritum ſuū dictū.

Explicit pmus ꝓlogus. Incipit ſecūdus.

u Iuo ego iā nō ego: uiuit uero in me xps. Quod āt uiuo ī carne. ī fide uiuo filii dei q dilexit me & tradidit ſemetipſum ꝓ me Nō abiicio grām dei. Paulus apl'us uerus xpi imitator ī mo iā p grām q̄ſi xps factus ad Gala. xi. premiſſa uerba de ſe ſcribit: q̄ utinā nos uerificaremus

in nobis:ut p amorē xp̄s eēmus. Que uerba btūs Dionyſius de dīnis noībus capl'o de amore adducēs ait ſic. Eſt āt amor dīnus extaſim faciens & nō ſinēs ſui ipſorꝝ eē amatores ſed amādorꝝ. pp quod paulus magnus ī cōtinentia dico charitatis diuini amoris fcūs participās ait: Viuo ego & cetera. tanq̄ ſi amati uiuēs uita ualde diligibili. hec Dionyſius. Extaſis āt ē dicta extra ſe faciēs: uñ uiri ſpūales dicūt' extatici. i. extra ſe fcī deū cōſiderātes ī oībus & ñ ſemet ipſos. Et hec dicit ipſe Dyoniſius facere amorē diuinū ī aīa cū dicit: & nō ſinit ſuiipſorum eē amatores ſed amādorꝝ. Amāde āt amore extatico ſūt ſolum pſone dīne: pr̄: filius: & ſpūs ſanctus: Que tres pñr icludi ī hoc noīe: xp̄s q̄ iterptat' unctus. In quo intelligit' ungēs pr̄: unctio ſpūs ſcūs: unctus xp̄s hō Et iō qcqd ē amādū ī xp̄o icludit'. Quod dioniſius attribuit paulo dicēs eū factū magnū ī cōtinētia diuini amoris. Et oñdit eū extra ſe factū cū dicit. dico charitate participās: q̄ſi diceret totus trāfformatus ī deū: Viuo ait ego iā nō ego. i. deus factus per amorem loquor ut deus. Quod ēt dicit paulus corinthiis. An expimētū q̄ritis eius q̄ ī me loqtur xp̄s?

Vide ergo ꝙ amor extaticus duo ſupponit. ſ. eē nature mere: qa q̄ ifecta ē ab hoc extrahit: & eē grē iquātū itroducit ī tāto gradu: ut aīa potius xp̄m ſe ſiat q̄ ſeipſā. Et ut poſſis cognoſcere quale ē illud eē quo efficimur xp̄ſ: cōſidera tuū eē nature quo cognoſcis te: ipſum quod quantū ad pñs ex quattuor cognoſcit' & oñdit'. Via Generatiōis. Nutritiōis Familiaris allocutiōis Et uitalis habitationis.

Hiſ q̄ttuor mōiſ oñdo tibi itimitatē tui eē ī xp̄o Nā ī generatiōe tuū eē ex gēitoribus ē ex eo quod ē eis ſupfluū: proli āt neceſſariū. Iſto mō uerius te genuit xp̄s q̄ pr̄ tuus. Nā pr̄ tuus genuit te ex ſuo ſemine quod ē ī eo ex ſupfluo nutrimēti ad minus ſecūdū partē: ſed xp̄s nō genuit te ex ſuo ſuperfluo: ſed ex toto ſemetipſo: qa ex morte eius ī qua ſeipſū totū dedit: generatus in eſſe grē xp̄ianus factus es: dicēte paulo. Quicūq; baptizati eſtis ī xp̄o ieſu in morte eius baptizati eſtis. Et ad Colo. Conſepulti eſtis xp̄o p baptiſmū eius ī morte. Et iterū Quicūq; baptizati eſtis: chriſtum induiſtis. Et. ii. ad Corith. v. Xp̄s p oībus mortuus ē: ut q̄ uiuūt iā nō ſibi uiuāt: ſed ei q̄ p oībus mortuus ē. Vides ergo ꝙ ex toto xp̄o nō ex eius ſupfluo generaris ī baptiſmo. Si āt totus xp̄s ī te trāſit ut ſis xp̄ianus: ergo pfectus xp̄ianus ī eē grē ē uere xp̄s. Obliuiſcere igit' uilitatē illius eē quod a parētibus accepiſti: & trāſi ī illud diuinū eē quod ī xp̄o meruiſti. immo uerius xp̄s tibi meruit. Secūda uia ē ex nutritiōe: q̄m ex eiſdem ſumus ex qbus nutrimur. unde qa de terrenis nutrit' nr̄m eē: cōducit' ꝙ de terra ſumus. Sed nota ꝙ poſtq̄ xp̄s ī baptiſmo te genuit: nutrire te uoluit: & uere de illo te nutrit: & nō de alio de quo te genuit: q̄ de ipſo te nutrit. Ego inqt ſū panis uiuus q̄ de celo deſcēdi: ad nutriēdū ſ. illud quod genuit: qa caro mea uere ē cibus: & ſāguis meus uere ē potus. Ioā. vi. O q̄tū ē hec cogitare. nā ut dictū ē tu ī baptiſmo p grām generaris nouus xp̄s. Ita in altaris ſacrificio reficeris & creſcis nouus xp̄s: ut cibus uere cōueniat grē. O aīa deuota plōga tibi iſtū guſtū xp̄i cōuiuii: & creſcas magnus xp̄s: ſicut peccatores plōgāt iniqtatē ſibi & ſiūt magnus diabolus. Quod ut in te nō ſit guſta & uide q̄ ſuauis eſt xp̄s. nā dicit de ſui cibi ſuauitate: Qui edūt me adhuc eſuriēt: Et q̄ bibūt me adhuc ſitiēt.

Ex t'tia uia. ſ. ex familiari allocutiōe cognoſcis genus tuū: qa alias neſcires q̄s eēs uł unde eſſes niſi crederes aliis: q̄ ſepe ſūt mēdaces. Iſti dicūt tibi. ſ. pr̄ filius meus es tu: & mr̄. ego gēui te. Et alii lat'ales: tantū attines mihi: & eiſ credis. Crede ergo ueritati xp̄o q̄ nec fallit nec fallit'. Et licet ī familiaribus locutionibus xp̄s noīet ſe tibi oī mō parētele & amicitie nūc prēm: nūc matrē: filiū: frēm: ſororē: amicū: ſpōſū: regē: dominū: theſaurꝝ tuū: & multis talibus. attēde tn̄ ubi ſupius pfectis loq̄t': q̄tū plus q̄ predicta oīa ſonet ineſtimabilit' cū dicit. Ego ſum uitis uera & uos palmites. Ioānis. xv. Et nota que differētia ē iter uitē & palmitē: & q̄ta itimitas utriuſq;: & uidebis clare ꝙ xp̄s dicit tibi ꝙ ipſe eſt magnus xp̄s: & tu es paruus xp̄s ī ipſo uiuēs & iſertus & ab ipſo abſciſus cōburēdus. Itē dicit Mat. xiii. Simile factū ē regnū celorꝝ fermēto quod acceptum mulier abſcōdit ī farine ſatis tribus donec fermētatū ē totū. Iſta mulier ē dīna ſcriptura. tria ſata ſūt tres populi. ſ. hebrei: greci: & latini. cōparādo ad totam eccleſiā quā ipſe quo ad electos totā ī ſe conuertit. Cōparādo uero ad quālibet animā: tria ſata ſunt tres potētie aīe: ſiue tres modi uite ī hoīe. ſ. rōnabilis: ſēſibilis: & uegetabil'. Ipa xp̄i pſona icarnata hic ab ipſo uocat' fermētū quod ī hoīe mittit' qñ per baptiſmū regenerat'. Et ſi tu dimittas eum facere iſtud bñdictū fermētū totū te uult fermētare: ut ſicut tu fuiſti aīal de t'ra t'renus: ſic fias xp̄s ſpūal' de celo celeſtis. Mō naturā fermēti nota ī paſta: qa calor fermēti totā paſtā ſic ī naturā ſuā cōuertit ut tota dici poſſit & uer' ſit fermētū: qa de q̄libet ptic'a illius paſte pōt fieri fermētū ad aliā paſtā fermētādā Neſcio quod aliud ī ſīītudibus corpalibus expſſius poſſit dici ad oñdēdū quō tu totus trāſis ī xp̄m & ipſe ē tu ſi uere diligis eū p amorē extaticū ut a teipſo trāſeas in ipſū. Quā familiarit' & expſſe loquat' de uniōe nr̄i ad ipſū: & ipſius ad nos lege ſermonē diei iouis poſt cenā. Io. xiii. capl'o. & ultra & ſi ſpūs ſcūs te duxerit ad itellectum xp̄i ī illo ſermone uere amor ipſius ī te erit extaticus ſiue extaſim faciēs ſic ſupra ī auctoritate dionyſii audiſti de paulo. De q̄rta uia. ſ. de hītatiōe attēde ꝙ qa ſumus de t'ra: iō ī t'ra ſalubrit' hītamus. nā ī aq̄ ſubmergimur ī aere ſuſpendimur: ī igne cōburimur. ī ſola t'ra natural'r uiuimus: & q̄re: qa de t'ra ſumus. Sic atēde aīa ꝙ qa a xp̄o es gēita: & de xp̄o nutrita: & ſuis itimis locutionibus te eſſe xp̄m docta: ī ſolo ieſu hītā: qa ē t'ra cui bñdixit dñs q̄ dat fructū cēteſimū. Sit ergo requies tua & portio tua ī xp̄o: & dic. Hec requies mea ī ſcl'm ſeculi. hic habitabo quoniā elegi eā. Sicut ergo uiuis naturalit' nō ī igne: nō ī aqua nō ī aere: ſed ī illis peris: ſic ſi nō uis ſpiritualiter mori nō

ſit habitatio tua & cogitatio in aqua laſciuie: non
i aere uel fumo ſupbie: n̄ i igne ardētis auaricie: ſed
i ſra ꝑmiſſiōis optia: q̄ lacte & melle manat & cū-
ctis generis fructibus. Hec ē igit̄ gn̄atio eius uita
& cōuerſatio: ſuſcepta paſſio: mors: ſepult̄a: & ad i-
feros deſcēſio: reſurrectō & aſcēſio: & p ſpm̄ ſcm̄ i ec
cleſia plebiſ mł̄tiplicatō. In qbuſ meditādo erit ſēp
i xp̄o tua ſecura hītatio. Et cogitare de iſtis i qbus
ſolū ē rēdēptio tua ē Ieſus cōſumatus: ut poſſis dice
re cū pp̄ha Meditatio cordis mei i cōſpcū tuo ſēp:
dn̄e adiutor meus & rēdēptor meuſ. Ad hāc ut ici
aſ te p amorē a xp̄o gēitū nutritū & iformatū: & ut
ſēp poſſis hītare i xp̄o: ɔpoſitus ē libelluſ iſte: Quē
ſi uis te xp̄m ſētire: iugit̄ cogita cor tuū tenere fixū
& hitare i aliquo ramo huius arboris uite crucifixe
ieſu. Et ꝑmitto tibi p uerīſſimā lucē fidei xp̄iāe: ꝙ
nihil gratius potes facere prī & filio & ſpūi ſcō: q̄ i
ip̄o bn̄dcō ieſu deo hoīe totū expēdere tp̄s tuū. Et
fac de eo unū myrrhe faſciculū q ſēp int̄ ubera tua
cōmoret̄. Et ſicut patet i ifraſcriptis uerſicul̄: q plē-
ni ſunt digeſti i tractatu libri: ꝙ i iſto breui epita-
phio & māuali libello totus decurſuſ oīm creatoꝝ
a ieſu icipit: p ieſū trāſit & i bn̄dcm̄ ieſū finit tāq̄ in
illū q de ſe dic̄ Ap. i. & ult. Ego alpha & o. p̄ncipiū
& finis. Et iō de iſto bn̄dcō ieſu toto facio tibi unā
arborē imagīatiuā: cuius radix ē et̄na & tpalis ori-
go. i p̄mo li. q durat a p̄ncipio uſq; ad illū uerſiculū
Ih̄s ɔformis prib᷒. Stipes & erectō huius arboriſ du
rat a p̄dcō uerſi. uſq; ad illū uer. Ieſus p̄conē audiēs
Et ē ſcd̄s liber. Ramificatō huius arboris icipit a ba
ptiſmo xp̄i p totū decurſū uite & p̄dicatōis eius: uſ
q; ad illū uerſi. Ieſus ūguētis redolēs. Et ē t̄tius lib̄.
Reductō huius arboris i cōi & i arboris ſūmitatē ē
de xp̄i exitu de hoc mūdo p paſſionē & mortē: &
de ipius gl̄ificatōe: & r̄ſurrectōe: aſcēſiōe: & ſp̄s ſci
miſſiōe: & gl̄ioſe uirgis aſſūptōe. Et icipit ab ultio
aduētu ih̄u i bethaniā. Io. xii. & a die palmaꝝ i illo
uerſi. Ih̄s aſſello latus. Et finit in illo uerſiculo: Ih̄s
fons reſeratus. Et ē q̄rtus liber. Poſt ɔplemētum
arboris ē. v. ps: ſiue qntus liber de fructu huius ar-
boris q ē i ꝑpagatōe eccl̄ie i q̄ xp̄s i ſuis membris
mł̄tiplicat̄ & icipit ab illo uerſi. Ih̄s ꝑlē mł̄tiplicās
Et finit poſt dīē iudicii i et̄na gl̄ia i ult. uerſi. q eſt:
Ih̄s finis optatus. Si igit̄ i p̄dcis cor tuū bn̄ & ple-
ne occupaueris potis dicere cū paulo. Viuo ergo: iā
n̄ ego. i. nō ſū i me: ſed i xp̄o: & ꝙ nūc uiuo i carne
i ocul̄ mūdi: i̇ fide uiuo filii dei. Si āt deuſ dederit ti
bi grām i his occupādi cor tuū & nō i uanū grām
dei recepis felix tu q cū eodē apl̄o letāt̄ dices: Nō
abiicio grām dei. Vnū aūt hic notat̄: ꝙ qa p ex
ercitiū huiuſmōi ſtudii total̄r trāſformariſ i xp̄m ſa
thanas hoc ſūme odiēs tibi tēdet iſidias: ut cū acci
dia & tedio ſepe icipias huiuſmōi uerſiculos rumi
nare. Sed hoc ꝑ certo cognoſcas: ꝙ licet ex nr̄a iſir
mitate ad bonū: aliī cū triſticia & tedio icepiſ: ꝑmit
to tibi ꝙ ſi te uincas & cōtīues: triſtitia tua uertet̄ i
gaudiū: ill̄ d̄ ſapie. vi. dn̄te ih̄u d̄ ſe ip̄o q ē ſapia priſ
cogitar̄ d̄ illa ieſus ē ɔſūmat᷒: & q uigilauerit p illā
cito erit ſecurus qm̄ dignos ſeipa circuit q̄rēs etiā i

uiis ſuiſ oñdet ſe illiſ hilarit̄ & i oī prudētia occurret
illis. Quattuor āt p̄mi uerſicl̄i q icipiūt. O crux
frutex ſaluificus totiēs pn̄t repeti: quotiēs i medio
alioꝝ uerſiculoꝝ ſēties guſtū ſup oīa deſiderande
crucis: ut poſſiſ dicere cū ſpōſa i cāticiſ iebriata amo
re ſpōſi. Sub umbra illius quē deſiderauerā ſedi &
fructus eius dulcis gutturi meo. qd̄ tibi & mihi cō
cedat bn̄dcūs fructus uirgis glorioſe ieſus. Amen.
Explicit ꝓlogus ſecundus. Incipit liber primus.
Ieſus ex patre genitus. Capitulū primū

t Vm illū audis ex p̄re gēitū. ſ. omipotēte
deo et̄no: & ipſe deus oīpotēs & et̄nus ſit
caue ne mētis tue oculis aliqd carnalis cō
tagiōis occurrat: qn potius colūbino & aqlino itui
tu ſimpl̄r crede: ac pſpicacit̄ cōtēplare: ꝙ i illa ſup-
ſūma ſupīfinita & ſupieffabili diuinitate ē unitas eēn
tie & ſub̄e: & trinitas pſonaꝝ & ſuppoſitoꝝ: q̄ ꝑ-
ſone his noībus ꝑprīis exp̄mūt̄: pr̄: filius ſp̄s ſcūs
quaꝝ p̄ma a nullo ē. ſ. pr̄. ſcd̄a a ſola p̄ma p genera
tionē. ſ. filius. tertia a p̄ma & ſcd̄a p ſpirationē ſiue
ꝑceſſionē. ſ. ſpūs ſcūs. Ita ꝙ trinitas pſoaꝝ n̄ exclu
dit ab eſſētia dīna ſūmā unitatē: ſimplicitatē: imēſi
tatem: et̄nitatē: incōmutabilitatē: & etiā ptātē: qn
potius icludit ſūmā fecūditatē: charitatē: libertatē:
equalitatē: germanitatē: cōformitatē: & iſepabilita
tē: Et iō potes uidere ſi ſubleuaris & illūinaris fide
ꝙ ad ſūmā nobilitatē iſtius bn̄dcē & ſupieffabilis
dīne nature ptiet ipſā credere & cōfiteri & i tribus
pſōis p̄dcis eē unā & idiuiſibilē eſſētiā: & ipſas tres
pſonas ſibi eē coet̄nas & coequales. Licet āt ſim
pliciter iſtud oporteat credere & cōfiteri: tn̄ ſcript̄a
dīna q̄ ē fundamētū huius fidei: ſatis te niſi ſis ce-
cus ad huius rei itelligentiā manuducit. Dictat
n. de deo ſētiēdū eē altiſſime & piiſſime. Et huic ēt
ɔcordat oē lumē create nat̄e. Nō āt ſētires altiſſime
ſi nō crederes ꝙ deus ſe ſūme poſſet cōicare: rema
nēte eēntie unitate. Nō ſētires piiſſime ſi crederes
ꝙ deuſ poſſet & nollet. Iōq; ut altiſſime & piiſſime
ſētias dic deū ſe ſūme cōicare eēntial̄r habēdo dile
ctū & cōdilcm̄: ac p hoc deū trinū & unū. Decet
etiā i ſūmo p̄ncipio eo ip̄o quo ſūmū ē ꝙ ſit pfciſ
ſimū: & iō ſe pfciſſime pōt cōicare. Decet ēt eo ipſo
quo p̄mū ē ꝙ ſit ſimpliciſſimū & i cōicatione idi-
uiſionē oīmodā ſeruare. Et iō ſalua unitate nature:
ſt̄ illi mōi emanādi pfecte. Modi aūt emanādi pfe
cte ſt̄ tn̄ duo. ſ. p modū nat̄e: & uolūtatis. p̄muſ ē
generatō: ſecūduſ ſpiratō ſiue ꝑceſſio. Et iō hi duo
mōi ſt̄ i dīnis. Et qa i duab᷒ emanatōibus ſbſtātiſi
cis neceſſe ē duas emanar̄ pſōas: neceſſe ē ēt pōere
pſonā p̄mā p̄mo ꝑducētē ab alio n̄ emanar̄: ne ſit i
ifinitū abire. & iō ſt̄ ibi tm̄ tres pſōe. Et qa cuilibet
emanatiōi r̄ndet duplex hītudo relatiua: ideo ſunt
ibi quattuor relationes. ſ. pr̄nitas: filiatio: cōis ſpira
tio: & ꝑceſſio. Et quia p has hītudies inoteſcūt no
bis dīne pſone: iō iſte quattuor relatōes uocāt̄ etiā
notiones: quaſi pſonaꝝ notificatiōes. Quia uero
pſona pr̄is i qua ē p̄ma rō ꝑducendi inoteſcit etiā
nobis p hoc ꝙ nō ꝑducit̄: quia hoc ē nobilitatis i
ideo ipſi quinta notio addit̄ ſiue notificatio ad p̄-

dictas quattuor relationes.ſ.innaſcibilitas:que licet ſit notio quia notificat ipſam perſonam patris p modũ negatiõis:quia nõ ab alio:tñ ex cõſequẽti eũ máifeſtat p modũ poſitiõis:quia põit in eo fõtalẽ plenitudinẽ.Eo.n.ipõ quo illa pſõa ab alio nõ ẽ hẽt fontalẽ plenitudinẽ:ut ſit attẽdere pncipium utriuſq; modi emanandi pdci:licet inq̃ iſto mõ ſit notio:nõ tñ dr̃ relatio eo mõ quo pdcẽ quattuor quia directe nõ refert pſonã pr̃is ad filiũ & ſpm̃ ſanctũ. Iſta igit᷑ pſona pr̃is ꝓpriiſſime dr̃ pr̃:quia cũ pma rõ emanãdi ſit p modũ nature:cõueniẽtiſſime denoiat᷑ ab illa ꝓpetate q̃ dicit actũ cõpletiſſimum generatiõis filii.Et iõ ꝓpetas pſonalis pr̃is ẽ pr̃nitas:uñ bñ ĩ cognitiõe diuinitatis ieſu dr̃: Ieſus ex pr̃e genitus. Quia uero emanatio p modũ nature ẽ plena rõ aſſimilatiõis geniti ad generantẽ: iõ pſõa emanãs p iſtũ modũ dr̃ imago:uerbum & filius. Imago noiat illã pſonã filii ut ſil'itudinẽ expſſam: uerbũ ut ſil'itudinẽ expſſiuã & ſpũaliſſimã. Filius ut ſil'itudinẽ hypoſtaticã ſiue pſonalẽ. Rurſus imago noiat filiũ ut ſil'itudinẽ p oĩa pr̃i cõformẽ & coequalẽ:Verbũ ut ſil'itudinẽ intellectualẽ & ſapialẽ Filius ut ſil'itudinem coequalẽ cõſubalẽ & conſequẽtialẽ.Et ſic potes uidere ꝙ iſta tria ſũt ꝓpa ſcde pſõe.ſ.imago:uerbũ & filius. Sũt aũt alia appropriata:ſicut ſplẽdor:lumẽ:radius:ſapia:& mlʼta alia huiuſmodi. Cõtẽplare ergo ieſũ dilectum tuũ q ab eterna illa luce fecũdiſſima ſil' ĩmenſa ac ſimpliciſſima:fulgẽtiſſima & ſũme arcana natura coeternus & coequal' & cõſubalis ſplẽdor exorit᷑:qui eſt ueritas & ſapientia generantis. cap.ii.

h Vius igit᷑ ſupſũme ueritatis q̃ ĩ ſe ẽ ſũma oĩum ueritatũ certitudo euidẽter claret ex pura acceptõe termiorꝫ eo mõ quo catholica fides põit ĩ deo generationẽ & ꝓceſſionẽ:ac p hoc pſõarꝫ ſupbtiſſimã trinitatẽ ĩ diue ſubſtantie unitate..Nã oĩa ſophiſtica appẽtiũ rõnũ q̃ hũana cecitas cõtra hãc ueritatẽ et̃nã ſemetipſã palogizãdo cõfingit:ꝓcedũt ex cõditõibus defectiuis quas ĩ generatõibus & ꝓceſſiõibus creatis cõtinue expitur:a qbus ſe neſcit excutere ꝓpis fãtaſmatibus inuoluta:dũ ad diuã uirtutẽ nitit᷑ cõtẽplatõe rõnis aſſurgere:a qbus oĩbus ĩmaculata fides p ſpm̃ ieſu ĩ fideliũ corde diffuſa:plene ẽ libera.Et clare uidet ꝙ licet nõ poſſit apphẽdere ĩacceſſibile lumẽ ueritatis diue:p illud tñ qď de ĩcõprehẽſibili ſibi ĩmitit᷑:fugat pfecte totũ nubilũ rõnis cõtrarie. Que duo mẽs deuota a fidei luĩe clare ſpeculat᷑ ĩ oĩ claritatẽ diua:ut.ſ.eã creato ĩtellcũ ex ſeipõ ĩattingibilẽ cernat & tñ cõfictũ apto ĩtellectu ſophiſma: ipſam cõtiger᷑ poſſe clare cognoſcat.Et hoc ẽſcdm doctrinã pncipis aplorꝫ patũ eẽ rddere rõnẽ de ea q̃ ĩ nobis ẽ fide & ſpe.Nõ.ſ.rõe hũana q̃ ĩ multis ẽ ceca: uelle oĩa fidei documẽta ꝓbare:ſed mere fidei ueritatẽ q̃ de deo ſũmo ẽ ex ĩfirmitate ĩfĩmi ĩtellcũs uires excecare & eius aciẽ obũbrare:& eo ipõ magis eẽ unã quo magis hoc facit.Et ne ſibi ipi ſapieſ eẽ uideat᷑ cõtra ſũmũ lumẽ hũana ſtoliditas falſas rõnes adducẽs ipaſ ex pura & debita acceptõe termi-

norꝫ quos ſpũs ſcũs ĩ ipſis articulis explanãdis cõpoſuit:tãq̃ ex plẽitudis lumĩe effugare. Et hoc eſt ĩdiger᷑ altitudinẽ ſathãe ſub pedibus ieſu xpi & eẽ doctũ fidi nr̃e magr̃m. Ieſus ſpirator natus.ca.iii.

u Taũt ĩtelligas quomodo ieſus tuus dei filius a pr̃e uirtutẽ ſpiratiuã accepit ut ſimul cũ pr̃e ſpiratõe cõi ſpiret ſpm̃ ſcm̃: intelligaſ ꝙ diua natura fecũdiſſima ĩ ſe ĩ qualibet pſõa ẽ plẽiſſime & cõplete tota.Sed ſcdm illũ modũ emanãdi ſcdm quẽ pſõa ẽꝓducta nullo mõ põt pſonã ꝓducere:qa ul' ꝓduceret ſeipam :qď nullo mõ ẽ ĩtelligibile:ul' ſeqret᷑ ꝙ ipſa pſõa eẽt ĩ ſe ĩpſecta :qa ſ. totũ eẽ pſõale qď põt p illã emanationẽ hẽri nõ eẽt ĩ ſe:qď ẽ ĩpoſſibile ĩ diuis:uñ ex pfectõe pſone ꝓducte ẽ ꝙ p eũdẽ modũ emanãdi p quẽ illa pſõa ꝓcedit:nulla alia poſſit pſona ꝓduci.Ex pfectõe.n. filii ẽ ꝙ nõ poſſint eẽ pl'es filii ĩ trinitate:qa qcqd põt ibi p generationẽ ꝓduci totũ ĩ pſona filii p generationẽ ẽ gẽitũ:ita ꝙ ſi diceret᷑ duo filii in diuis ul' utꝗ eẽt ĩpſcũs:uel idẽ eẽt bis genitus:quod ẽ ĩcõueniẽs dicere. Quia ergo pſona pr̃is a nullo ẽ iõ diua natura ĩ pr̃e ẽ cũ plẽiſſima fecũditate rſpcũ utriuſq; mõi emanãdi:iõ pr̃ ſil' ẽ ſpirãs & generãs. qa uero ſcdm rõnẽ ĩtelligẽdi emanatio ſcdm modũ nature:pcedit emanationẽ ſcdm modũ uolũtatis:iõ ĩ filio q ꝓcedit p modũ nature ẽ ipa diua natura cũ illa eadẽ fecũditate ad ſpirãdũ ſpm̃ ſcũ:cũ q̃ ẽ ĩ pr̃e.Et iõ ſicut filius diuã naturã accipit ĩ idẽptitate:ita ipam accipit fecũdã reſpectu ſpiratiõis ſps ſci.Et ſic accipit uirtutẽ ſpiratiuã a pr̃e natuſ de pr̃e Et licet pr̃ & filius rõnabiliter & ꝓpe unũ ſint pncipiũ ſpiratiuũ ſpũſ ſci:ñ tñ dici pñt unus ſpirator:qa pncipiũ ſpiratiuũ dicit fecũditatẽ nature rſpcũ mõi ſpirãdi & unã & eadẽ ĩ pr̃e & filio:licet ĩ pr̃e a nl'ſo ſit:& ĩ filio p generationẽ cõicet᷑:unus uero ſpirator dicẽt unitatẽ pſõe:qď falſũ ẽ.qa licet pr̃ & filiuſ ĩ cõi ſpiratõe ſint unũ pncipiũ:ñ tñ ſt una pſõa:qď tñ ĩportaret᷑ ſi maſculine dicerentur unus ſpirator. Quia uero ĩ ſpũ ſcõ ẽ cõpletiſſime diua natura p ꝓceſſionẽ q̃ ſuppõit generationẽ iã factã:hĩc eſt ꝙ ſpũs ſcũs ñ generat nec ſpirat.Et ſi ĩtelligat᷑ in ueritatis luĩe:appet ꝙ ſicut pfectõis ĩ pr̃e ẽ generar̃ & ſpirare:ita ĩ filio pfectõis ẽ generare ñ poſſe:tñ ñ eẽt pfectõis ĩ eo nõ poſſe ſpirare.ĩmo magis defectus : quia cũ emanatio filii nõ ſupponat emanationẽ ſpũs ſci ut iã factã:ĩpfecta eẽt diua natura in eo niſi eẽt cũ fecũditate ſpiratiua.Et qa diua nat᷑a in nullo põt eſſe imperfecta.iõ ſequitur ꝙ ſi ñ ẽ ibi .ſ.filio cũ fecũditate ſpiratiua:nullo mõ ẽ ibi. Propter qď appet ꝙ ĩpia blaſphemia ĩ deũ filiũ eſt dicere ſpm̃ ſcm̃ ab eo nõ ꝓcedere ſicut a pr̃e:quia idẽ eſt dicere ac ſi diceret:ipſũ filiũ deũ nõ eſſe.Et licet greci nõ intendant tãtũ malũ dicere:potes tñ uidere quõ & quãtũ hoc dictũ eſt ĩpiiſſimũ:ex eo ꝙ expreſſe dicũt ſpm̃ ſcm̃ nõ ꝓcedere a filio:uñ piculoſiſſimum eſt in iſta btĩſſima trinitate errare:quia id quod ĩ ſupficie uidet᷑ modicũ diligenter exaiatũ apparet errorẽ eſſe maximũ impiũ & blaſphemũ. Potes etiã uidere ꝙ nõ eſt imperfectionis in ſpũ

ſcõ ꝙ nõ ſpiret aliũ ſpm̃ ſcm̃: uel ꝙ nõ generet filiũ imo id ſpectat ad nobilitatẽ ſpũs ſci ſecũdũ modũ ſecundũ quẽ emanat: nullã pſonã poſſe ꝓducere: ſicut ad nobilitatẽ pr̃is ſecundũ rõnem ſue inaſcibilitatis generare filiũ & ſimul cũ eo ſpirare ſpũm ſcm̃: ac p hoc ſequit̃ ꝙ tres pſone diuĩe eque nobiles & eque pfecte ſunt. Potes etiã uidere ꝙ ſpũs ſcũs non ꝓcedit plenius nec pfectiuſ a pr̃e q̃ a filio ſed eque plene & eque pfecte: quia ꝓcedit ab eis ſecundũ unã & eandẽ fecunditatẽ uirtutis ſpiratiue. Quia uero filius totũ ſuũ eſſe & ipſam uirtutẽ ſpiratiuã habet a pr̃e: pr̃ uero a nullo hẽt: ideo poteſt cõcedi & debet ꝙ principalius & ꝓpũs ꝓcedit a patre: ita tñ ꝙ per hoc nulla ĩequalitas aut diuerſibilitas in ſpiratiua uirtute quõlibet ponat̃ uel intelligat̃ in ipſis. Licet aũt ſecundũ ꝙ ſpũs ſãctus dr̃ a ſpũalitate ſit nomẽ cõe triũ pſonarum: ſcd̃m quẽ modũ dr̃ Io. v. Spũs eſt deus. Secundũ tñ ꝙ ſpũs ſcũs dr̃ a ſpiratiõe paſſiua eſt ꝓprie nomẽ pſone ſpũs ſãcti. Donũ uero noĩat ipſũ ſpm̃ ſcm̃ hitualr̃ quia ꝓcedit ut dõabilis. Datũ aũt noĩat eũ ut actu datur creature p ſcificationis bñficiũ. Charitas ſiue nexuſ uel amor noĩat ſpm̃ ſcm̃ ut datũ uolũtariũ precipuumq; mulſi & hypoſtaticũ. Dicit̃ autẽ ſpũs ſãctus dari p gr̃am gratũ facientẽ: quia p ipſam inhabitat aĩam: & licet approprient̃ ſpũi ſãcto qui ẽ opus ſũme bonitatis: tñ una ſcificatione & hitatione dr̃ hĩtare & ſcificare aĩam pr̃ & filius: & ſpiritus ſanctus. Quo ad gratias autem gratis datas dr̃ ſpũs ſãctuſ dari: quia in ipſis appet ſpũs ſci influxus & ab ipſo ſunt: licet nõ ſequat̃ ſemp in hẽnte talia dona hitatio ſpũs ſãncti: nec gratificatio eius qui hẽt: quia ſepe talia dona dant̃ reprobis ꝓpter cõem utilitatẽ coporis electorum. Dicitur etiã ipſe ſpũs ſãctus paclytus: qa cõſolatur mẽtes fideliũ. Fõs uiuuſ: qa nr̃am extinguit ſiccitatẽ. Ignis: quia nr̃am inflãmat frigiditatẽ. Dicit̃ etiam ſpũalis unctõ: quia nr̃am ungit & dulcorat ĩdeuotã multipliciter uolũtatẽ. Et quia iſta ſunt dei dona ĩ nobis ex magno amore ſue bonitatis ad nos nr̃am uoluntatẽ ſibi cõnectẽtia: ideo appropriatur ſpũi ſcõ qui ꝓcedit a pr̃e & filio ut donũ & nexus amborum p uiã liberalis amoris. Et ſic ĩtelligas ꝙ oĩa appropriata ſiue attributa ſemp conueniũt cum ꝓprietatibus pſonarum. Ad intelligẽdum aũt altitudinẽ diuinitatis ieſu debes intelligere ꝙ oĩs nobilitas pfectio & optimitas debet diuinitati attribui: que uidelicet ſit nobilitas ſimplicit̃ & extra genus: quia aliqd ẽ nobilitas in aliquo genere creature: quod nõ eſt nobilitas ſimpliciter: & ideo ſcd̃m regulã Anſelmi: oẽ illud quod melius ẽ eſſe ipſum: q̃ nõ ipſum eſt deo attribuẽdũ. Et hoc ualde bñ deducit Aug. v. de trinitate ca. iiii. ubi oñdit ꝙ altitudo diuini eſſe & nobilitas ĩ oĩ creatura eſt ſcripta: dicẽs ſic. Nec eni diuinorum librorum tm̃ auctoritas deũ eſſe predicat: ſed oĩs que nos circũſtat creatura ad quã nos ẽt ptinemus. Vniuerſa eñi rerũ natura ꝓclamat ſe hr̃e preſtantiſſimũ conditorẽ qui nobis mẽtem & rõnem dedit: qua uiuẽtia nõ uiuentibus: ſenſu predita nõ ſentientibus: ĩtelligẽtia nõ intelligẽtibus: ĩmortalia mortalibus: impotentibus potentia: iniuſtis iuſta: ſpecioſa deformibus: bona malis: incorruptibilia corruptibilibus: ĩmutabilia mutabilibus: inuiſibilia uiſibilibus: incorporalia corporalibus: btã miſeris pferẽda iudicamus. Ac p hoc quãto rebus creatis creatorẽ: ſine dubitatiõe pponimus: oportet ut credamus eũ & ſũme uiuere: & cũcta ſẽtire ac ĩtelligere: & mori & corrũpi: mutariq; nõ poſſe: nec corpus eſſe: ſed ſpm̃ potẽtiſſimũ: iuſtiſſimũ: ſpecioſiſſimũ: optimiſſimũ btiſſimũq; fateamur. hec Aug. In his. xii. ĩcludũt̃ altiſſime nobilitateſ dĩni eẽ ut ipe Aug. plene deducit. Et iſtas. xii. nobilitates deducit ad iſta tria. ſ. eternitatẽ: ſapientiã & bonitatẽ uel btitudinẽ: & iſta tria reducit ad unũ. ſ. ſapiam: in qua includũt̃ mẽs generãs uerbũ: ples: & amor utrũq; cõnectens: in quibus fides dictat btiſſimã conſiſtere trinitatem.

Et qm̃ ſũma ſapiã ponit trinitatẽ: ponit nihilo minus oẽs prius hĩtas nobiliſſimas cõditõeſ: ideo neceſſe eſt nobilitates pdictas diuini eſſe ſimul ſtare cũ btiſſima trinitate. Et quia qui cognoſcit unã pſonã oẽs cognoſcit: cũ una triũ ſit cognitio: dicẽte ieſu Io. xv. Qui uidet me uidet & pr̃em meũ. Iõ ut tibi poſſim aliq̃liter oſtendere fidẽ tuã: ĩmo dñi nr̃i ieſu xp̃i: & te p cõtẽplationẽ manuducẽdo ſubleuare: de tota btiſſima trinitate modicũ tibi licet ĩperfecte dixi: ut aliqualiter capias quod dr̃ in duobus primis uerſiculis: Ieſus ex pr̃e gẽitus: Ieſus ſpirator natus. Ipſe enĩ natus de pr̃e p cõmunem fecunditatẽ pr̃is & filii ſpiratiõe actiua ſpm̃ ſcm̃ ſpirat ſicut & pater.

De articulis fidei. cap. iiii.

[I]Ntendo autẽ ubi eſt articulus fidei errores contrarios expmẽdo cõfũdere aliquo uerbo ſcripture ſacre. Circa materiã autẽ trinitatis ſunt duo articuli: ſecundũ unũ modũ diſtinguẽdi. unus eſt de eſſentie unitate ſecũdũ illud Deuteronomii. vi. Audi iſr̃l: dñs deus tuus deus unuſ eſt. Circa quẽ articulũ plures errores euitandi occurrũt. Primo quidẽ gentiliũ ſiue paganorum ponentiũ plures deos. Cõtra quos dr̃. Exo. xx. Nõ habebis deos alienos corã me. Secũdus error eſt mãicheorũ ponẽtiũ dno pncipia: unũ a quo ſunt oĩa bona: aliud a quo ſunt oĩa mala. Contra quos dr̃ Iſa. xlv. Ego dominus & non eſt alter: formans lucem & creans tenebras: faciẽs pacẽ & creans malum: ego dominus faciens oĩa hec. dr̃ autẽ deus creare malũ quia ſcd̃m ſuã iuſtitiã infligit malũ pene: cũ eſſe cõſpicit in ſua creatura malum culpe: quod ſolũ ꝓcedit a defectu uolũtatis create deo pmittẽte & ipſo malo pene bene utẽte. Tertiuſ error ẽ ãtropomorphitarum ponẽtiũ quidẽ unũ deũ: ſed dicentiũ eum eſſe corporeũ ad modũ corporis humani formatũ Contra quos dr̃ Ioã iiii. Spiritus ẽ deuſ. Et iſaie. xl. Cui ſimilẽ feciſtis deũ? aut quã imaginẽ ponetis ei? Quartus eſt error epicureorum dñtiũ deũ non hẽre ſciam neq; ꝓuidẽtiam de rebus hũanis. Cõtrã quos dr̃. i. Pe. ult. Omnẽ ſollicitudinẽ ueſtrã p-

xij nobilitates trinitate btiſſima

exposicio ... tis dei

Errores ... trinitate

iiciẽtes in eũ:qm̃ ipſi cura eſt de uobis.Et ieſus ait:
Capilli capitis ur̃i omnes numerati ſũt Matth.x.
Quintus eſt error quorũdã gentiliũ paganoꝝ
philoſophoꝝ dicẽtiũ deũ nõ eſſe oĩpotẽtẽ:ſed ſo-
lũ ꝙ ea põt que naturaliter ſunt:& ꝙ neceſſario fa-
cit q̃cũq; agit.Contra quos dr̃ ĩ pſalmo .cxiii.Oĩa
quecũq; uoluit dominus fecit. Omnes hi erro
res uel derogant unitati eſſentie:uel nobilitati di-
uini eſſe:unde contra oẽs ponitur in ſymbolo.Cre
do in unum deũ pr̃em omipotẽtẽ. Et eſt primus
articulus. Secũdus articulus eſt.ꝙ tres ſunt pſõe
diuine in una eſſentia:ſcd̃m illud.Io.ult.Tres ſũt q
teſtimoniũ dant in celo:pater uerbũ & ſpũs ſcũs:
& hi tres unũ ſunt.Cõtra quẽ articulũ ſunt plures
errores.Primus eſt ſabellii ponentis unã eſſẽtiam
in deo & negãtis pſõaꝝ pluralitatẽ.d.ꝙ una pſõa
qñq; dr̃ pr̃:qñq; filius:qñq; ſpũs ſcũs. Secundus
error ẽ Arrii ponẽtis tres pſonas:ſed negãtis eſſen-
tie unitatẽ.d.filiũ eſſe alterius ſubſtantie a pr̃e:& eſ
ſe creaturã & minorẽ pr̃e & nõ ei equalẽ:& ꝙ ince
pit eſſe poſtq̃ non fuerat:contra hos duos errores
dicit ieſus.Io.iiii.Ego & pr̃ unũ ſumus. Quia ut
dicit Aug.In eo ꝙ dicit:unũ.liberat te ab Arrio:ꝙ
dicit:ſumus.pluraliter illud te liberat a Sabellio.
Tertius error eſt Eunomii ponentis filium diſſi
milem pr̃i.Contra quẽ dr̃ ad Colo.i.Qui eſt ima-
go dei inuiſibilis. Quartus error eſt Macedonii
ponẽtis ſpũm ſcm̃ eſſe creaturã. Cõtra quẽ dr̃.i.ad
Corin.iii.Dñs aũt ſpũs ẽ. Quintus error ẽ gre-
coꝝ dicẽtiũ ſpũm ſcm̃ ꝓcedere a pr̃e & nõ a filio.
Cotra quos dr̃ Io.ix. Paraclytus aũt ſpũs ſcũs quẽ
mittet pr̃ in noĩe meo.quia eũ mittit pr̃ tãq̃ ſpũm
filii & a filio ꝓcedẽtẽ:iõ dr̃ Io.xvi. Ille me clarifica
bit:quia de meo accipiet. Contra oẽs hos errores
dr̃ in ſymbolo.Credo ĩ unũ deũ pr̃em.& ſeqt̃:& ĩ
filiũ eius dñm nr̃m ieſũ xp̃m gẽitũ.ñ factũ: cõſub
ſtantialẽ pr̃i:& ultra ſeqt̃:& ĩ ſpm̃ ſcm̃ dñm & uiui
ficantẽ:qui ex pr̃e filioq; ꝓcedit. Preter autẽ pre
dictos duos articulos ſunt alii quattuor articuli di
uinitatis q ptinẽt ad effectus diuine ueritatis; quo
rũ p̃mus qui eſt tertius ptinet ad creationẽ reꝝ in
eſſe nature & de hoc ĩ ſequẽti capl̃o uidebit̃:Quar
tus ptinet ad effcm̃ gr̃e p quã iuſtificamur a deo:&
de hoc uidebit̃ ĩfra:Ieſus ſpirãs afflatibus:Quĩtus
eſt de reſurrectione mortuoꝝ de quo ĩfra libro .v.
Ieſus teſtis ueridicus.Sextus ptinet ad ultĩos effe-
ctus diuinitatis qui ſũt remuneratio bonoꝝ:& pu
nitio maloꝝ de quo lib.v.Ieſus uictor magnificus
Et ſic habes ſex articulos diuinitatis.Alii uero qui
ſeptimum circa fidem diuinitatis aſſignant: ſic eoſ
diſtingunt:ut

Primus ſit de eſſentie unitate
Secundus de perſona patris
Tertius de perſona filii
Quartus de perſona ſpiritus ſancti
Quintus de effectu creationis
Sextus de effectu iuſtificationis
Septimus de effectu remunerationis

In quo cõprehẽdũt reſurrectionẽ & uitã eternã
Et ſic de pꝛedictis ſex articulis unum diuiduut in
tres:quintum uero & ſextum compigunt in unũ.
Ex quo fiunt ſecundũ eos articuli ſeptẽ. Nec refert
quantum ad unitatẽ ſeu ueritatẽ fidei aut erroꝝ ui
tationẽ qualiter diſtinguantur.Articulos autẽ qui
ptinent ad humanitatẽ chriſti quere in capitulo:
Ieſus maria natus. Ieſus creator ĩclytus. cap.v.

Ttẽde aĩa quantus eſt iſte tuus dilectus ie
ſus qui ſicut eſt uere dei filius ita omniũ
creator eſt totaliter ꝓductiuus:uniuerſitaſ
enim machine mundialis ab ipſo dilecto ieſu dei fi
lio ſimul cum patre & ſpũ ſancto ꝓducta eſt ex tẽ
pore in eſſe de nouo:ab his tribus tãq̃ ab uno p̃n
cipio primo ſolo & ſũmo:cuius potẽtia licet ſit ĩ-
menſa:diſponit tamẽ oĩa in certo numero ponde
re & menſura.Et hec generaliter intelligenda ſunt
circa eoꝝ ꝓductionẽ:ex quibus ueritas colitur &
error repudiat̃.Per hoc enim ꝙ dr̃:ex tẽpore.exclu
ditur error ponentium mundũ eternũ.Error autẽ
eſt antique ſtoliditatis philoſophoꝝ & noue phi
loſophantiũ modernoꝝ:ſiue ponat̃ mundus eter
nus:ſiue ponat̃ ꝙ potuerit eſſe eternus. Nõ enim
eſt ponere aliquid factum uel creatũ factori ſuo
eſſe coeternũ.Sicut Augu.expreſſe aſſerit.xii.de ci.
dei.Et uide exemplũ quod adducit ipſe de pede &
ueſtigio in.x.c. Non eſt rõ Aug.ſed quedã fu-
ga platõicoꝝ quã Aug.non approbat: & licet ibi
nõ reprobetur expreſſe:reprobat tñ in aſſerẽdo con
trariũ in.xii.li.capi.xvi.ubi licet dicat ſe cognoſcere
que ſecula fuerint ante generationis humane iuſti
ficationem; tñ dubitat aſſerere non oĩno creature
creatorem eſſe coeternum.Nec ualet ſi exponat̃:ꝙ
habeant durationem creaturaꝝ ſine inicio ſine fi-
ne:nõ tamen habent eſſe ſuũ ſimul ĩuariabiliter ſi
cut habet creator:ac p hoc nõ erit ei coeterna.quia
ſi quis mentẽ Augu.inſpiciat nullo modo ĩtendit
ſic dicere:ſed potius quantũcũq; dicatur ꝙ antiqua
fuerit creatura ꝙ nullo mõ põt dici:non hẽre du-
ratiõis iniciũ:eſto etiam ꝙ dicatur fuiſſe ſemper &
omni tempore:quia hoc ſolum dicitur ꝙ nunq̃
fuit tempus uel menſura creata niſi fuerit creatura
hoc autem.ſ.non poſſe creaturã fieri ſine duratio-
nis inicio non dicit defectũ potentie creatoris: ſed
dicit exceſſũ quia.ſ.tante eſt immenſitatis ꝙ nullo
modo poteſt ſibi creatura coequari. Sicut non eſt
defectus potentie creatoris ꝙ non poteſt facere ĩ-
finita:unde ſicut nec infinitas poteſt fieri ſic nec
infinita duratio. quia nullius rationis nature &
nobilitatiſ & ĩfinitatis creatura capabilis ẽ:ſicut nec
diuinitatis:unde ſolus deus eſt & eſſe poteſt ſine
duratiõis inicio:ſicut & ſine creato termino. Ex
emplũ autem platõicoꝝ non ualet. ſed impoſſibi
le ꝓponitur ubi faciens agit de materia diuerſam
a ſe naturã;ubi aũt ꝓducẽs & ꝓductũ habent eãdẽ
naturam ſimplicem & indiuiſibilem & inuariabi-
lem:impoſſibile eſt eam non eſſe coeternam: ſi-
cut ſana fides dicit & tenet de diuinis perſonis

ĩn trinitate. Regrediendo uero ad principa-
le: per hoc quod dicitur: de nihilo: excluditur er-
ror ponentium pluralitatem principiorum: p hoc
ꝙ dicit̃: ſolo & ſũmo. excluditur error ponẽtiũ eter
nitatẽ circa materiale pñcipiũ: per hoc ꝙ dicitur: ab
uno principio: excluditur error manicheorum po-
nentium pluralitatẽ principioꝝ: per hoc ꝙ dicit̃ ſo
lo & ſũmo. excluditur error ponentiũ deum crea-
turas inferiores produxiſſe per miniſteriũ intelligẽ
tiarũ ſiue angelorum. per hoc ãt ꝙ addit̃: ĩ certo nu
mero pondere & mẽſura. oſtẽditur ꝙ creatura ẽ ef
fectus trinitatis cauſãtis ſub triplici genere. ſ. efficiẽ
tis a qua ẽ increata unitas: modus & menſura: Exẽ
plaris a qua ẽ increata ueritas: ſpecies & numerus:
Finalis a qua eſt bonitas: ordo & pondus: que
quidem reperiuntur in oĩbus creaturis tanquam
ueſtigium creatoris: ſiue corporalibus ſiue ſpiritua
libus: ſiue ex utriſq; compoſitis. Corporea uero
creatura eſt ſex diebus in eſſe cõpoſita ſeu produ-
cta. ita ꝙ ĩ pñcipio ante oẽm diem creauit deus ce
lum & terrã. Prima die formata eſt lux. Secuuda fir
mamentũ in medio aquarum factũ ẽ. Tertia ſepa-
rate ſunt aque a terra & congregate in locũ unũ. Et
tribus his diebus facta eſt diſtinctio. Quarta celũ
ornatum luminaribus. Quinta aer & aqua uolati
libus & piſcibus. Sexta terra animalibus & homini
bus. Et his tribus diebus conſiſtit operis ornatus.
Septima requieuit dominus nõ a labore nec opere
cum nũc uſq; operet̃: ſed a nouarũ ſpecierũ condi
tione: quia oĩa fecerat uel in ſimilitudine ſicut illa
que propagantur: uel in ſeminali ratione ſicut illa
que aliis modis introducuntur in eſſe. Hec aũt
omnia licet dominus potuerit facere in inſtãti: ma
luit tamẽ per ſucceſſionẽ temporꝫ. tum ꝑpter di-
ſtinctã & clarã repreſentationem potentie ſapiẽtie
& bonitatis que ibi plurimũ refulgent: tum etiã
ut ſicut in pᷓma mũdi cõſtitutiõe fieri debebant ſe-
minaria operũ fiendorum: ſic fierent etiã prefigu-
rationes tẽporũ futuroꝝ: unde in illis ſeptem die-
bus quaſi ſeminalit̃ proceſſit diſtinctio oĩum tem
porum que explicantur p decurſũ ſeptẽ etatum.
Et hinc eſt ꝙ ſex diebus operũ additur ſeptimus
quietis: qui dies nõ ſcribitur habere ueſperam nõ
quia non habuit ſubſequẽtẽ noctẽ: ſed ad prefigu-
randã quietẽ beatitudinis ſẽpiterne: que licet hẽat
principium: ſemper tamẽ fine carebit. In productio
ne autem omnium intelligas productionẽ ſuper-
norum ſpirituum: quia tuus ieſus creator eſt omni
um angelorum quos creauit
In eſſentie ſimplicitate
In perſonali diſtinctione: propter rationem in ſitã
in memoria intelligentia & uoluntate: In arbitriũ
libertate: ad eligẽda bona & reprobãda mala: pro-
pter quod ipſi ſpiritus angelici ſunt
Virtuoſi in operando
Officioſi in miniſtrando
Perſpicaces in cognoſcendo.
Immutabiles poſt electionẽ: ſiue in bono ſiue in
malo. Horum autem celeſtium ſpirituum crea-
tio facta fuit in principio ante omnem diem. Si-
mul enim quattuor ſunt creata. ſ. angeli: celum
empyreum: tempus: & materia omnium corpo-
ralium. Diſtinctio uero corporalis nature facta eſt
ſex diebus. Itaq; omnibus diſtinctis & ordinatis in
ſpeciebus ſuis: ſexta die poſt omnia factus ẽ homo
tanq̃ complemẽtũ omnis corporalis nature: & do
minus ceterorũ animaliũ. Factus ãt fuit homo cõ
pletus & perfectus quãtum ad animam & corpus
ita ꝙ anima ẽ eius forma: ens uiuẽs intelligẽs & li
bertate utẽs: forma quidem ens non de ſeipſa nec
de diuina natura: ſed a deo de nihilo in eſſe per crea
tionem educta: uiuens ſeipſa non uita mortali ſed
perpetua. Intelligens non tm̃ creaturam ſed etiã
creatricem eſſentiam. Ad cuius imaginẽ facta ẽ per
memoriam intelligentiam & uoluntatem: liberta
te utens dicitur: quia ſemper libera eſt a coactione:
a miſeria uero & a culpa libera fuit in ſtatu innocẽ
tie. licet non in ſtatu nature lapſe. Corpus uero pri
mi hominis ſic cõditũ fuit & de limo terre forma-
tum: ut tamen eſſet anime ſubiectũ & ſuo modo
proportionabile quantum ad cõplexionem equa
lem: quantum ad organizationem pulcherrimam
& multiformem: & quantum ad ſtature rectitudi-
nem. Subiectum autem factum eſt corpus anime
ut eſſet obtẽperans ſine rebellione: propagans &
propagabile ſine libidine. uegetabile ſine defectio
ne & immutabile ab omnimoda corruptione non
interueniente morte. Et ſecundũ hoc datus ẽ ſibi
locus terreſtris paradiſi in habitationem tranquillã
Formata eſt etiam mulier de latere uiri in cõſor
tium & adiutorium & ad propagationẽ immacula
tam. Datum eſt etiam lignum uite ad uegetatio-
nem continuã ut tandem aſſumerẽtur ad immor-
talitatẽ perfectã. Datus ẽ etiã ipſi homini duplex
ſenſus. ſ. interior & exterior: mẽtis & carnis. Datus
ẽ ei etiam duplex motus. ſ. imperatiuus in uolũta
te: & executiuus in corpore. Datum eſt ei etiam du
plex lumen. ſ. uiſibile & inuiſibile. Datum eſt ei du
plex preceptum. ſ. nature & diſcipline. preceptũ na
ture: Creſcite & multiplicamini. preceptũ diſcipline
de ligno ſcientie boni & mali ne comedatis. Iuxta
quod datum ẽ ei quadruplex adiutorium. ſ. ſciẽtie
conſcientie: gratie: & protectionis angelice cuſto-
die. Ex quibus habuit ſufficientiam ut poſſet in bo
no ſtare & proficere: & a malo cauere & declinare.
Et ſic potes uidere quomodo omnipotens ieſus
tuus potenter: ſapienter: & optime omnia produ-
xit in eſſe.

Rationes creatiõis & errores cap. vi.

Irca creationem uero & infra: Licet autẽ
creationis ratio omnium ſit diuine potẽ
tie: ſapiẽtie. et bonitatiſ manifeſtatio. pro-
pter quod creauit non entia: diſtinxit creata: orna
uit diſtĩcta. primũ rñdet potentie: appropãte loquẽ
do: ſecũdũ ſapiẽtie: t̃tiũ bonitati. Et creatio fuit ãte
oẽm diẽ: diſtinctio ĩ triduo facta ẽ ſecũdũ triplicẽ

qualis fuit homo creatus in paradiso

habuit quadruplex adiutorium contra transgressionem

diſtinctionẽ nature. Similit᷑ & ornatus. Tamẽ ſin
gularit᷑ tria refulgẽt i creatióe rõnalis nature: quã
creauit í tãta altitudíe dignitatis: & diſtinxit i tãta
multiplicitate potẽtiaꝝ: & ornauit in tãto decore
habituũ. Fuit.n.maxía potẽtia tã altũ eſſe creare
de nihilo. Maxía ſapientia creaturã ſuo lumíe illu
ſtrare ad oĩa cognoſcẽda. Maxima bonitas creatu
rã ordinare ad fruẽdũ ſeipſo ſummo bono trino &
uno. Ac per hoc põt pͥncipalis rõ creationis reddi:
manifeſtatio & cõmunicatio ſũmi boni: quia natu
ra boni é ſeipſũ cõicare. Licet inq̃ hec ſit pͥncipa
lis rõ, tamẽ cũ hac põt reddi ſecũda.ſ. ꝙ deus oĩa
creauit: ut cõueniẽti ratione produceretur illa natu
ra hũana quã deus íſinitus ſupexcellẽti dono ſue
bonitatis ſibi ítẽdebat unire unióe hypoſtatica &
pſonali. Et ut illa aſſũpta natura ſiue ipẽ deus & hõ
ieſus héret decẽtẽ cõcõitatũ create nature: & oẽm
creaturã rõnalẽ in ſeipſo & per ſeipſũ faceret guſta
re ineſtimabilẽ gloriã unionis perſonalis: & ineffa
biles gratias diffũderet in ſua mẽbra: ſicut ipſe in
effabiles pro oĩbus ſuſcepit gratias a ſibi unita dei
perſona. Et ex hoc ſequitur tertia rõ: ut ſic ipſa
natura aſſũpta fideliſſime ſeruiat: & hoĩum diuinita
tẽ: & diuinas operationes excellẽter pcipiat ſic hãc
rationalem naturã in angelis & hoĩbus ipſum deũ
hominẽ ſingulariter honorantẽ: & ſibi ſeruiẽtem:
in quibus ipſe deus hõ ſuã perfectionẽ infũdat in
multitudine numeroſa. Principalis ergo natura in
tẽta a deo eterno fuit: quã predeſtinauit ad perſona
lem unionẽ. & cum ipſa ſit oĩum ſũma i ordinatio
ne gratie: que ſuperat ordinationẽ nature: ad ipſam
deus eternus poſſet qui i oĩbus pͥncipatũ tenet: &
ad eius honorẽ & gloriam omnia ordinauit: & ex
oĩbus malis & bonis honor accreſcit deo hõi ieſu
xpo. Circa hoc capitulũ eſt articulus quartuſde
cimus fidei.ſ. ꝙ deus oĩa creauit de nihilo ut dictũ
é. Contra hũc articulũ pͥmo errauit Democritus &
Epicurus ponẽtes ꝙ nec ipſa materia mundi nec
ipſa mũdi cõpoſitio a deo é: Sed ꝙ mũdus é a caſu
factus per cõcurſũ corpoꝝ indiuiſibiliũ q̃ rerum
principia extiterunt. Contra quos dicit᷑ in pſalmo.
Verbo domini celi firmati ſũt.i.nõ a caſu ſed ſecũ
dũ rationẽ eternã. Secũdus é error Platonis &
Anaxagore ponẽtiũ mundũ a deo factum nõ ex
nihilo ſed ex materia preiacenti. Cõtra quos dicit᷑
in pſalmo: Ipſe mandauit: & creata ſunt. Terti
us error é Ariſtotelis ponentis mũdũ eternum: cũ
multis aliis erroribus quibus reſperſi ſunt libri ſui:
& multos habet ſequaces non ſolum paganos ſed
ẽt falſos chriſtianos. Contra quẽ dicitur Gen. pri
mo: In pͥncipio creauit deus celum & terrã &cetã.

Quartus eſt error manicheorum ponentiũ de
um creatorem inuiſibilium: ſed uiſibilia a diabolo
eſſe facta. Cõtra quos dicitur ad Hebre .xi. Fide
intelligimus aptata eſſe ſecula uerbo dei; ut ex in
uiſibilibus uiſibilia fierent. Quintus eſt error Si
monis magi & Menãdri ſui diſcipuli: & multoꝝ
aliorum hereticorum ipſum ſequentium: qui crea
tionem mũdi nõ deo ſed angelis attribuunt. Cõ
tra quos loquitur Paulus Act.xvii. Deus qui fecit
hũc mũdũ & ea q̃ i ipſo ſũt &cetã. Sextus error
eſt eorũ qui dixerunt deũ nõ per ſe gubernare mũ
dum ſed per quedã ſibi ſubiecta. Contra quos di
citur Iob: Quem cõſtituit alium ſuper terram: aut
quẽ poſuit ſuper orbem quem fabricatus eſt? Con
tra quos omnes errores dicitur i ſymbolo: Credo
in unum deum patrem omnipotẽtem factorem ce
li & terræ uiſibilium omnium & inuiſibilium.

Ieſus gubernans ſtatus. cap.vii.

On ſolum tuus dilectus ieſus omnia crea
uit in ſapientia: ſed omnia multa prouidẽ
tia & pietate gubernat. Ipſius enim puidẽ
tia licet omnia poſſet per ſe gubernare ſine admini
culo creaturæ. uoluit tamen ꝙ ſuperiora influerent
in inferiora & nobiliora in minus nobilia: ut ſic to
tus iſte mundus cõnexus miris proportionibus ſi
bi íuicẽ ligaretur: ppter quod celeſtia influũt i ter
rena & elementaria quantũ ad diſtinctiuã ſignifica
tionẽ tẽporum: mẽſium: dierum: & annorũ. Sic enĩ
dicit ſcriptura: ꝙ ſint in tẽpora dies & annos. In
fluũt etiã quantũ ad effectiuã productionẽ rerũ ge
nerabilium & corruptibilium: ut.ſ. mineralium ue
getabilium & ſenſibilium ac corpoꝝ humanorum.
Sic tamẽ ſunt i ſigna tẽpoꝝ & regimẽ operationũ:
ut nõ ſint oĩo certa ſigna futuroꝝ cõtigẽtium: nec
influãt ſup liberũ arbitriũ p uim cõſtellationũ quã
aliq philoſophi fatũ eẽ dixerũt. Secũdũ ãt ítelli
gentiã doctoꝝ hoc é qͣ in corporibus celeſtibus
ab ipſo oĩum rerum pͥncipio ieſu ſit lux: motus: ca
lor: uirtus. Lux rõne ſue forme & ſpeciei. Motus ra
tióe ſupioris influẽtis ipſũ. Calor reſpectu íferioris
ſuſcipiẽtis nature. Virtus omnibus mõis predictis
Cũ inq̃ ita ſint celeſtia corpora: per lumẽ & mo
tũ in diſtinctiones temporum .ſ.dici ſecũdum lu
cem ſolis & motũ firmamẽti. Menſium ſecũdũ lu
cem lune & motum in luce: obliquo autem circu
lo. Temporum uero ſecũdũ naturalium planetaꝝ
motũ per diſtantiam curſũ aſcenſũ & deſceſum re
trogradationẽ & ſtatũ diuerſũ. ex q̃bus oĩbus ori
tur diuerſitas in tẽporibus. Per uirtutem ãt & calo
rem influunt ad pductionem eoꝝ que generant᷑
ex elemẽtis alterãdo excitãdo pmouendo & cõci
liando ita ꝙ ſecundũ conciliationes contrarioꝝ ad
equalitatẽ remotã influũt in mineralia.ſ. in gene
ratióe lapidũ pcioſoꝝ & metalloꝝ. Secũdũ cõcilia
tionẽ minus ab equalitate lõginquã influũt in ue
getabilia. Secundũ conciliationem equalitati pxi
mã influũt in ſenſibilia. Secũdũ uero cõciliatióem
equalem influũt in corpora humana que diſpoſita
ſunt ad nobiliſſimã formã que é anima rõnalis ad
quã terminatur & ordinatur oĩs creature appetitus
uel naturæ ſenſibilis & corporalis: ut per eam que
é forma ens uiuens & intelligens quaſi ad modũ
circuli intelligibilis reducatur ad ſuũ principium i
quo perficiatur & beneficietur. Et quoniam in id
tẽdit p liberũ arbitriũ: ideo q̃tũ ad arbitrii libertatẽ

precellit omnem uirtutem corporalē:ac ꝑ hoc cūcta nata ſunt ſibi ſeruire:nihil autē illi dominari habet niſi ſolus deus:non fatū ſeu uis diſpoſitionis ſyderum. Et propterea indubitāter uerum eſt ꝙ finis ſumus oīum & ꝙ oīa corpora ſunt facta ad obſequia hūmana:ut ex illis omnibus accendatur homo ad amandum & laudandū & benedicendū ieſum factorem & gubernatorem uniuerſorum: cuius prouidentia omnia diſponuntur. Hec igitur ſenſibilis corporalium machina eſt tanq̄ domus quedam ab ipſo ieſu ſūmo opifice homini fabricata donec transferatur ad domum nō manufactam in celis ut ſicut aīa rōnalis mō ratione corporis & ſtatus uiatici conuerſatur in terris:ſic aliquādo corpus ratione aīe & ſtatus beatitudinis ſit in celis.

De caſu angelorum

Via uero ſpiritus rationales fuerūt conditi ab ipſo bono ieſu boni:& in libertate arbitrii:& fuerunt medii inter ſummū bonum quod eſt ipſe ieſus:& bonum cōmutabile ꝙ ē ipſa creatura:ita ꝙ ſi cōuerterentur ad amandum quod ē ſupra aſcenderent ad cōfirmationē gratie & beatitudinis glorie. Si uero ad bonum cōmutabile quod eſt infra:hoc ipſo irruerent in malū culpe & pene:quia non eſt dedecus peccati ſine dedecore iuſtitie. Ideo primus angelus lucifer preſumēs de bono priuato priuatā appetiit excellentiam uolēs aliis preferri:ac per hoc totus peruerſus preſumendo conſtituit ſibiipſi ſe principiū gloriando & ābiēdo quod ſuum erat:non quod dei conſtituebat ſe ſibi ſūmum bonū,uoluit ſeipſo beatus eſſe:& ſine dei auctoritate aliis preeſſe. Cum āt hoc eēt falſiſſimū quia nec ipſe fuit ſibi ꝑncipiū nec eſt ſummum bonum in quo quieſcere debeat:neceſſe fuit exigente iuſtitia ex tā peruerſo affectu ipſum cum omnibus ſibi conſentientibus ruere: & non ſolum loco q̄a deſcendit ad iſtum aerem caliginoſum deſcenſurus etiam cum oībus ſuis aliquādo ad infernū:ſed etiam ſue mentis ſtatu peſſimo ita ꝙ per ſuam culpam cadens factus ē īpenitens obſtinatus & obcecatus a deiq; cōtēplatione excluſus & deordinatus in omni ſua operatione. Et quia uidet hominem poſſe aſcēdere ad ſtatum quē perdidit:toto ſuo conamine nitit᷑ ad hominē ſubuertēdū per tētationē multiplicem. ſenſus enim humanos ſepe illudit:cogitationes malas ſuggerit:& affectiones incendit. Caſus igitur luciferi in culpam fuit propter defectum ſui liberi arbitrii. lapſus uero & demerſio in penam per iuſtam punitionem diuini iudicii: peruerſio enim ipſiuſ & tā ualiduſ conatus ad hominē īpugnandam a diuina ſapientia moderat᷑ ad electorum coronam & peruerſorum uindictam iuſtam:ſicut finale iudiciū declarabit.

De cōfirmatione omniū bonoꝝ āgeloꝝ.

Icut ergo lucifer cū ſua cat᷑ua ē a deo auerſus:ſic ſanctorum āgeloꝝ benedictus exercitus abhorrens & expugnās lucifer & ſuorum malitiam ē per beneficium gratie toto conatu conuerſus ad amorem & laudem diuinitatis ieſu: & ſtatim fuit confirmatus in gloria uoluntate perfecte fruente deo & ratione eorum ſiue intellectu plena luce cognoſcente deum & omne creatum ſecundum cognitionem matutinam & ueſpertinam uirtute eorum plene fortificata ſiue motiua:ſiue operatiua:ſiue adminiſtratiua:ſiue cōtemplatiua. Cūq; ille benedictus exercitus fuit in diſtinctione triplicis hierarchie conſummatus. ſ. ſupreme:medie & infime. Ad ſupremam ſpectant throni cherubin & ſeraphin:ad mediā dominationes uirtutes & poteſtates:ad infimam principatus archangeli & angeli ſecundum diſtinctionem Dionyſii. Et licet oēs īfluāt ad adiutorium electorū: tamē plurimi ex ipſis extra mittuntur in miniſterium ad cuſtodiam hominum deputati:quibus miniſtrauit purgando:illuſtrando: & perficiendo ſecundū īperium uoluntatis dei ut non habeat humana malitia in quo de bonitate ieſu conqueratur ſi hominem permittit a diabolo tentari:cū multo maius ſit adiutorium angelorum bonorum ad reſiſtendum malo & faciendum bonū:q̄ ſit expugnatio demonum: niſi ipſe ipius hō eis ſe ſubderet ex malitia propria per libere ſue uoluntatis conſenſum.

De lapſu primorum parentum

Icut autem benedictus ieſus naturam angelicam per ſuas rectiſſimas uias miſericordiam & ueritatem ſapientiſſime gubernat & regit :ſic & humanā naturā in primis parentibus conſtitutam & ex eis in poſteros propagatā. Quia uero totum malum quod in humana natura apparet eis lapſu ipſoꝝ & propagatione ipſorū in poſteros habet ortum:& omnia iſta ex tētatiōe diaboli ſumpſerunt initium:Ideo ut ibi pateat modus huius generalis ruine & iuſte. ſimul & miſericordis dei prouidentie:ſcire debes ꝙ cum deus hominem condidiſſet in felicitate paradiſi in duplici ſexu uirili & muliebri. diabolus inuidens homini aſſumpta ſpecie ſerpentina aggreſſus eſt mulierem infirmiorem ut per illam poſtea ſubuerteret ſexū uirilem : quod & fecit deo permittente qui oīa iuſte diſponit & miſericordia ſua in electorum ſuorum maiorem coronam facit finaliter euenire. Et uide quomodo benedictus ieſus ipſam tentationem ſua ſapientia temperauit. Quod etiam in tētando ſpeciem ſerpentinam aſſumpſit: hoc fuit diſpenſationis diuine:ut non ſolum deprehendi poſſet eius uerſutia ab ipſa muliere in ſtatu claritatis & rectitudinis innocentie: uerum etiā ex illa effigie calliditatis diaboli ītētādo īnoteſcere poſſet cūctis filiis Eue. Rurſus ꝙ tētauit de ꝑcepto diſcipline:hoc ſimilit᷑ fuit diſpēſatiōis diūe ut ſiue uiceret᷑ ſiue uiceret cūctis īnoteſceret meritū obedientie: & inobediētie detrimentum. Quod autē incepit a muliere:hoc fuit ſue uerſutie:quia uerſutia hoſtis ex infirmiori pte nr̄am ē aggreſſus expugnare naturā:& ī tētatione experiendo per inter-

rogationē:implleēdo ꝓ aſſecurationē:alliciēdo per
ꝓmiſſionē idem ſerpens cū multa uerſutia & mali
gnitate ꝓceſſit.Ipſa uero mulier fatua conſentiens
tentatiōi diabolice appetiit ſciam & excellentiam
ad modū dei ſibi a ſerpente ꝓmiſſā.Appetiit nihi
lominus ſuauitatē expiri ligni uetiti:& tandē īcidit
in tranſgreſſionē precepti.Nec hoc contenta:offe-
rendo fructū uetitū induxit uirū:qui nolēs ſuas de
licias contriſtare:mulierē non corripuit quā corri-
pere debuit:ꝓpter quod mulieris peccatū ei impu
tatum fuit:& quod peius ē cōſenſū ꝑbuit male ſua
denti:& oblatū pomū guſtando factus eſt trāſgreſ
ſor diuini mandati.Dū enim nimis appreciatus fu
it adam mulieris conſortiū & ſue ſocietatis ſolatiū:
nec mulierē uoluit corripere:nec delicias quas cum
ea hēbat ꝑdere:& cū nollet mulierē peccatricē a ſe
repellere:incepit ſeipſum nimiū diligere:dū ſeipſū
noluit in ꝑdendo mulieris conſortiū contriſtare:&
ex hoc deuenit in diuini amoris contēptū. Pro-
pter quod clare patet tā in peccato ade:q̄ in pecca-
to luciferi ꝙ peſſima radix omnis mali eſt nimius
timor ſui. Attende autē ꝙ adā fortius fuit tenta
tus q̄ mulier:quia non ſolū in guſtu ligni:ſed etiā
in turbatione uel delectatione conſortii mulieris.

Potes etiam uidere ꝙ ſicut dicit apl's. Mulier ſe
ducta eſt:quia manducando credidit aſſimilari deo
in aliquo mō ſcie.In hoc autē nō eſt ſeductus adā
ſed in alio:quia nō credidit ſic grauiter puniri a deo
exiſtimans ſe aliqd magnū eſſe & deo charū:unde
credidit illud ſerpēti.Nequaq̄ moriemini.qd' forte
mulier ſibi dixit.Non.n. exptus fuerat dīne ſeueri
tatis rigorē.Et ſic uterq; dū ſe inordinate dilexit:&
erexit ſe ſupra ſe:cecidit miſerabiliter infra ſe a ſtatu
īnocentie & grē ad ſtatū culpe & miſerabilis pene.
Nā uir & mulier ſtatim poſt culpam ſenſerūt penā
rebellionis & erubeſcētie in carne in locis uerecun
die.Et ideo ad coopienda uerecunda fecerunt ſibi
pizomata.Quia enī non obedierant deo:ſui cor-
poris obediētiam ꝑdiderunt:poſt autē diuino iu-
dicio uir incurrit in penas laboris & anguſtie famiſ
& indigentie:mortis & reſolutionis in cinerem:uñ
& terra maledicta eſt in ope ſuo.Mulieri autem du
plicata eſt pena:quia inflicta eſt ei pena multiplici
um erūnaꝝ in cōceptu:pena doloris ī partu:pena
ſubiectionis ad uirū in conuictu.Ac ꝑ hoc ſecundū
ꝙ apparet ſatis grauiter punitū fuit illud peccatū.ſ.
inobedientie primoꝝ parentū:ſed fuit leuiter per-
petratum.Hoc aūt peccatū ad poſteros tranſducit'
quia quilibet per coucubitū generatus naſcitur na
tura filius ire:quia priuatus rectitudine origīalis iu
ſtitie:Propter cuius abſentiam incurrimus quantū
ad aīam quadruplicē penam.ſ.infirmitatē:maliciā:
ignorantiam:& concupiſcentiam:quas ſane penas
ſpūales cōcomitat' in corpore multiplex pēalitas
multiplex defectus:mltiplex labor:multiplex mor
bus:multiplex dolor:& quod durius eſt ſubſequit'
pena mortis & incinerationis:& pena tormenti in
fernalis.Non enī ſecundū doctrinam ſcōꝝ ātiquo
rum peccatū originale punitur ſola carentia uiſiōis
dei:ſed etiam pena ignis & ſenſus:ſicut expreſſe di
cit Aug.in multis locis.Et Gregorius ī moralibus
ſup illo uerbo.Multiplicabit uulnera mea etiā ſine
cā:licet magiſtri moderni in hāc ſcōꝝ ſententiam
non conſentiant.Sed de hoc alias. Traducit' aūt
peccatum iſtud in aīa per unionem ſui cum carne
fecta:ipa tñ caro ꝑ cōcupiſcētiā generata totā aīam
inficit in ipſa ſui unione ad ipſam:ita ꝙ ſicut ab aīa
peccante infecta fuit caro ade:ſic a carne per libidi-
nem ſeminata inficit' aīa:que quidem infectio non
tm̄ eſt pena ipſi aīe:uerum etiā imputat' ad culpam
Et ſicut perſona corrupit naturā in adam:ſic & na
tura corrupta corrupit perſonā:ſalua in omibus di
uina iuſticia:cui nullo modo pōt imputari īfectio
aīe:licet eam creando infundat:& infundendo uni
at cum carne infecta.Cuius ratio eſſe pōt:quia cum
deus hoīem fecerit ad ſuā imaginē:ꝓpter ſui ipſi-
us exꝑſſionem:ſic condidit eum ex pte corporis ut
omnes hoīes ꝓpagarētur a ꝑmo hoīe tāq̄ ab uno
radicali ꝑncipio.Sic cōdidit eum ex parte aīe ut ꝓ-
pter expreſſam ſimilitudinē quam habet ipſius dei
tā in eſſendo & durando:q̄ in intelligendo & amā
do:immediate emanarent oēs ſpūs rōnales ab ipo
deo tāq̄ a primo principio & īmediatiſſimo creato
re ipſoꝝ.Et qm̄ ſpūs tāq̄ excellentior magis acce-
dit ad primum principiū:q̄ ipſum corpus:ſic cōdi-
dit deus hoīem ut ſpūs corpori preeſſet:& corpus
ſubeſſet ſpiritui creato.ſ.ipſi aīe:q̄diu ipa anima ſub
iaceret ſpiritui increato.ſ.ſummo deo.Ecōtra ſi ſpi
ritus nō obediret deo:iuſto dei iudicio corpus ſuū
ſibi inciperet rebellare:quod & factū eſt.Sicut igit'
ſi adam ſtetiſſet:corpus ſuū obediens fuiſſet & tale
ad poſteros tranſmitteret':& deus animam illi in-
funderet:ita ꝙ unita corpi īmortali & ſibi obediēti
hēret ordinē iuſtitie & īmunitatis omnis pene.Sic
adam ex quo peccauit & caro facta eſt rebellis ſpūi
oportet ꝙ tale ad poſteros tranſmittat corpus qua
le habet:& ꝙ deus animam infundat ſecūdum in-
ſtitutionē ꝑmariam.Et qa aīa carni iuncta ē:opor-
tet ꝙ ipſam trahat uel trahat' ab ipſa:& quia ipſam
non poteſt trahere tāq̄ rebellem:neceſſe ē ut ab ip
ſa trahatur & īcurrat morbū cōcupiſcētie.Ex qbus
duobus tanq̄ ex auerſione & conuerſione dī inte-
grari originale peccatum. Quoniā ergo ordina
tiſſimū ē ut nat'a hūaua ita cōderet':& ꝙ cōdita ita
purgaret':& ꝙ peccās ita pūiret':ita ꝙ ī cōditōe ſer
uat' ordo ſapiētie.ī purgatōe ordo nature.in puni-
tione ordo iuſtitie:patet.quia non eſt contra diui-
nam iuſtitiam ſi ad poſteros tranſmittatur culpa.

Rurſus quia culpa originalis in aīam tranſfundi
non poſſet:niſi pena rebelliōis ī carne ꝑcederet:&
pena nō eſſet niſi culpa preceſſiſſet:q̄ preceſſit ex
defectu uoluntatis ade:patet ꝙ origīalis culpe trāſ
greſſio & tranſfuſio eſt a peccato ꝑmi hoīs:non a
deo:non a natura condita:ſed a culpa commiſſa.Et
ſic patet uerum eſſe quod Aug. dicit ꝙ peccatum
originale tranſmittit ad poſteros:non propaga-

ſio:ſed libido. Quia uero per gr̄am chriſti ieſu
omnibus uolentibus ſue ſciſſime uite conformari:
omnia hec mala multipliciter cooperantur in bo-
num:dum & in bello uirtuoſius pugnat & ı̄ uicto
ria electus uictor honorabilius coronatur:patet ꝙ
benedictus ieſus ſic bene omnia fecit in conditiōe
Sic bene & utiliter omnia gubernat ꝑmittendo:ꝓ
mouendo : puniendo:& adiuuando:& aliis miris
modis quibus quantum ex ſe eſt ſicut optimus ē:
omnibus optime ꝓuidet:licet ſolis electis ex dı̄ne
gr̄e mūere talis ordo cōſeruatōis & ꝓuidentie uer
tatur in bonum:reprobis uero ex defectu ſue ma-
litie qua dei opera calūniare nituntur:iuſto & oc-
culto dei iudicio eis in malum conuertitur quia ex
hoc ı̄ eternū ſuppliciū ꝓfūdāt. Vn̄ anima que es
xp̄o deuota noli querere ſcrutari eius iudicia : que
licet ſemper ſint iuſtiſſima:ſūt tn̄ ſicut abyſſus mul
ta.Et ea poſſumus humilit̄ reuereri:ſed nō niſi dā
nabiliter pſcrutari:ꝓpter quod nihil querēs reuer
taris humiliter:quia pro reuerentia accedet tibi bo
na gr̄a.

Ieſus ꝓmiſſus patribus. cap.v.

Enigniſſimus auctor hūani generis ipſū
ſicut arundinem inſtabilē multiplici quaſ
ſatum miſeria:nequaq̄ deſpatione cōfre-
git:ſed miſericorditer erexit ad ſpē:ſuū multipha-
rie multiſq; modis ꝓmittendo aduentum. Cū
enim ſignanter gr̄a & ueritas per ieſum xp̄m facta
ſit:oportet te indubitanter tenere ꝙ nihil gratie fa
ctum eſt in natura corrupta niſi p deum hoīem &
in ipſo:propter quod quicūq; quōlibet beneficiū
ſalutis accepit:non niſi in fide ieſu explicita uel im
plicita eam unq̄ habere potuit.Et quia ſancta cōit̄
tenet eccleſia:ꝙ adā & eua ad numerū electoꝝ per
tinent:non oportet heſitare quin eis facta fuerit re
uelatio de xp̄o de ſuo ſemine naſcituro:unde & ſci
patres ambos ꝓthoplaſtos diuturnā penitentiam
feciſſe teſtantur. Et ſicut ſatis Gen̄. teſtatur hiſto-
ria:ſi quis ſciat bene & ſubtiliter pōderare uerba ibi
poſita:ipſe primus pr̄ adam electū ſemen in filios
ſeth:quem ꝓ abel occiſo ſibi ſuſcitatū pater habe-
bat:ſepauit a reproba generatione caym:qui p̄muſ
reprobus principalitatē magnam tenet in exercitu
reproboꝝ:cuiuſq; ſemen iniquū totum in diluuio
periit:licet in filio noe cham maledicto a pr̄e repro
ba generatio malum ſtipitem de nouo acceperit.
Vtraq; enı̄ generatio uel natio filioꝝ dei & mem
broꝝ diaboli mixti currit uſq; ad finem. Propter
quod nec illa archa modicum inter aquas huma-
ne nature uehiculum a continentia ipii uſq;quaq;
munda eſt reddita. Potes etiam rōnabiliter cre
dere ꝙ primus pr̄ adam qui in tanta ſapiētia a deo
conditus fuerat:poſt lamentum penitentie & reco
gnitionem ſalutis ſue in dei filio naſcituro de car-
ne ſua:magna & mira reuerētia deum coluit & co
lendum generationi electoꝝ mandauit: & ad ieſū
in carne uenturum & ꝓ ſalute ſua morituꝝ arden-
tiſſimo ſuſpirauit affectu:& alios docuit ſuſpirare:
unde & ab ipſo credendum eſt habuiſſe ortum ſa-
crificia & oblationes:in quibus ante circunciſionis
ſignum datum abrahe fiebat originalis peccati re-
medium:quia per illas oblationes & ſacrificia cole
batur deus in filio: quia una oblatione mortis ſue
in cruce facta:conſūmauit in eternum ſāctificatos.

Cum enim adam nongentis & triginta ānis ui
xerit:quāta putas documenta ſalutis de fide me-
diatoris dedit poſteris:& de cultu dei: & de his q̄
ſpectant ad regimen uirtutum:& ad rectitudinem
nature: maxīe cum ille ſanctus & pius enoch qui
propter ſanctitatem ſuam a deo tranſlatus eſt ſepti
mus ab adam:quaſi trecentis annis ſimul ade uixe
rit:quomodoputas eum ſollicite iterrogaſſe de oi-
bus?Cuius.ſ.enoch mathuſalem filius uſq; ad an-
num quo mādauit diluuiuū uixiſſe ꝓbatur. Noe
igit̄ uir iuſtus atq; perfectus cū mathuſalem : qui
& adam & enoch patrem ſuū multo tempore ui-
derat:& ab eis eruditus fuerat: ſanctum noe & fili
os eius erudire poterat.Vnde & Sem patriarcha fi-
lius noe centum annis uel quaſi cum ipſo mathu-
ſalem uixit ante diluuium.Multa igitur documen
ta potuit ipſe recipere ab ipſo mathuſalē:& ab aliiſ
qui diu fuerant cū primo creato adam tam de crea
tione:q̄ de expectatione & fide reſtaurationis hūa
ne p aduentum mediatoris ieſu. Non enı̄ opor
tet dubitare ꝙ enoch qui ſic placuit deo:& noe uir
iuſtus atq; perfectus qui tā in fabricatione arche:q̄
in plantatione uinee figura extitit ſaluatoris in fi-
de mediatoris iuſtus fuit:& de ipſo mediatore mł
ta cognouit:& aliis cognoſcenda & tenenda docu
it & obſeruanda mandauit. Ipſum etiam abrahā
qui eſt pater fidei:quia in ipſo primo apte ſcribit̄
facta de xp̄o repromiſſio:potuit docere ſem priar-
cha qui etiam poſt ipſum uixit ſecundū computa
tionem hebraicā:& ſecundū computationē Hiero
nymi.Secundū enim hebraicam ueritatem a dilu
uio uſq; ad abrahā fuerunt.ccxxii. anni.Sed ſecun-
dum computationem que ſcripta eſt in nr̄a biblia
fuerunt anni.ccxx.Et cū noe uixerit.ccc.ānis poſt
diluuium:ſecundum iſtum modum cōuixit.x. an
nis abrahe.Secundum autem aliū modū conuixit
ei.lxxviii.ānis ad minus:cum Sem uixerit quingē
tis annis poſt diluuium non ſolum potuit uidere
& inſtruere abraham:ſed etiam uidere yſaac & Ia-
cob:&.xii.patriarchas & eorum filios. uixit enim
poſt natiuitatem abrahe.ccx.annis ſecūdum unā
computationem.Secundum aliam.cclxxviii.ānis.
Secundum uero alias hiſtorias multo plures fue-
runt anni a diluuio uſq; ad abraham:quia ſecundū
tranſlationem.lxx.interpretum fuerunt. M.lxxii.
āni a diluuio uſq; ad abraham:hanc uidet̄ Aug.ap
probare.xv.de ciuitate dei.Sed Hierony.non ap-
probat:cui magis in hiſtorialibus creditur.Eſt ta-
men tanta diuerſitas computationis annorum &
falſitas cronicarum ꝙ male dici poteſt ueritas:niſi
ꝙ in his eſt remedium quia nihil ex hoc depit hu
mane ſaluti. Quicquid ſit de hoc in omibus dei
cultoribus ſemper fuit fides mediatoris ieſu: & in

ſimplicibus erat implicata. Vnde ſicut nunc dicūt ſimplices: ꝙ credunt quod credit eccleſia: & ſufficit eis quo ad aliquos articulos. Ita credeudum eſt tūc fore aliquid ſi. e. ſ. ꝙ credebant illud qđ credebant ſancti patres eorum: qui quidem patres diuerſi fuerunt ſecundum dñas temporum & etatū. Electo autem abraham patriarcha iam ex tunc apertiora facta ſunt oracula & promiſſa tam ſibi abrahe: q̄ iſaac & iacob nepoti ſuo. Et tñ moyſes legiſlator ī multis figuris & ſacrificiis & aliis quaſi īnumeris: ſaluatoris prefigurauit aduentum. Quicqd enim ſacrificioꝝ datum eſt illi populo ī aīalium occiſione: totum figurabat illud benedictum ſacrificium: quo caro eterni uerbi debebat ꝑ nobis ī crucis patibulo īmolari. Sacrificium autem thymiamatis & cuiuſcūq; odoriferi ī igne cremati figurabat cordiales concremationes oīum uirtutum mētis ieſu in amore charitatis: in quo tāq̄ in igne ardētiſſimo pīno olfatui odor ſuauiſſimus aſcēdebat placatōis ſue iracundie & reconciliatiōis humane. Sic ſub dauid & ſalomone magno facto templo renouata ſunt ꝓmiſſa & clarificata oracula. Poſtmodū ſub oībus prophetis tā multiplicia ſunt multiplicata diuina ꝓmiſſa: & expreſſe ꝓphie de xp̄o: quod expreſſe patet: ꝙ in quinq; huius ſeculi etatibus per pīarchas: iudices: reges: ſacerdotes: & ꝓphas ab abel iuſto & adam ꝓthoplaſto: uſq; ad Ioannē baptiſtam ſuum aduentū prenūciare: ꝓmittere: ac prefigurare non deſtitit. Et hoc pietas benigna ieſu hūano generi contulit: ne p ignorantiam & ingratitudinem tanta dei dignatio nr̄e ſaluti foret inefficax: ꝓpter quod per multa mala tēporū & ānoꝝ miris & magnis multiplicatis oraculis electoꝝ ītelligētias erexit ad fidem: & affectus p uiua deſideria inflammauit. Tantū autem fuit deſideriū iſtoꝝ ſanctoꝝ patrū uidere benedicti ieſu in carne pn̄tiā: ꝙ aliqui eorū optabāt celos dirūpi & frangi: ut uel ſic deſiderati ieſu in carne pn̄tia adueniret. Pudeat igitur deuotam aīam iam xp̄i morte redēptā & totā ī ſuo ſanguine lotā: non delectari & non quieſcere in recepto munere: & non toto deſiderio ferri ī dilectū. Iam poſt cōuerſationis ſue inſigne exēplū: & poſt mortis uictoriam ad dexterā pr̄is aſſumptū: in quē ex ſola ꝓmiſſione tantoꝝ ſanctoꝝ pr̄m ferebatur deſiderium: ut nihil aliud uiderēt nec cupe nec uelle niſi ſolū exhiberi ſibi ieſum dilectū: ſola dei miſeratione ꝓmiſſū. De hoc Ber. ſermone ſecūdo ſup Cantica: Ardorē deſiderii patrū ſuſpirātium in xp̄i carne pn̄tiam frequentiſſime cogitans cōpungor & cōfūdor ī memetipſo & uix cōtineo lachrymas: ita pudet tēporis torporiſq; miſerabiliū tēpoꝝ horum. Cui nāq; nr̄m tantum ingerat gaudium gr̄e huius exhibitio: quantū ſanctis ueteribus accenderat deſiderata ꝓmiſſio? Ecce enī q̄ multi in hac eiuſ q̄ ꝓxime celebranda eſt natiuitate gaudebunt: ſed utinā de natiuitate. Illoꝝ ergo deſiderium flagrās & pie expectatiōis affectū ſpirat mihi uox iſta. Oſculetur me oſculo oris ſui. Non ſolū autē ſanctis patribus dei filius eſt ꝓmiſſus: ſed etiā preuiderūt & predixerunt ꝙ eſſet de uirgine naſciturus: unde omnes quaſi figure in quibus ſaluatoris prefigurabatur aduentus etiam preparationi & pfigurationi aptant ſanctiſſime matris eius: de cuius formatiōe ſequenti capitulo eſt agendum.

Ieſus faber uirgineus. cap. vi.

Sane ieſus bn̄dictus ſicut oīa mira creauit ſapia: ſic illā bn̄dictam uirginem matrem ſuam talem cōdidit ī tēpore: qualem eam elegit in ſua ſacratiſſima eternitate. Et talem tā nobilitate nature: q̄ pfectione gr̄e condidit matrem: qualē decebat habere ſuam infinitiſſimam maieſtatem: quia in ea & de ea debebat ſumere: quod ī eternum ſibi eſſet unitū unitate perſone: & de quo exiret pciū totius liberationis & iuſtificatiōis & btificationis humane: propter quod iſte benedictus ieſus hanc ſublimiſſimam uirginem tanta perfectione produxit ut iſtius ſacratiſſime uirginis pfectio ſoli deo cognoſcenda ſeruetur: ut de illa uerificetur illud eccleſiaſtici primo. Ipſe creauit illam in ſpū ſācto & uidit & dinumerauit & menſus eſt. Hanc autem beatiſſimam uirginem licet in auctētica nō reperiatur ſcriptura ſub narratione hiſtorie: non tñ dubitat ſancta mr̄ eccleſia eam ſanctificatam ī utero matris: & ante fuiſſe ſcificatam q̄ natā. In hac autem ſanctificatione datum fuit ſibi tantū gr̄e munus ad uincendum ex omni pte pctm̄: ut nullum nec ueniale nec mortale peccatum in perpetuū cōmiſerit: ſed ſolū oīum uirtutum gratia ex tunc pleniſſime abundauit. Sanctificata autem fuit per ſpiritum ſcm̄ ī matris utero: q̄ cito decuit & potuit fieri: & quantum decuit honori filii: cum ipſa uirgo electa genitrix ei uniatur ſicut mēbꝝ principaliſſimum capiti: & ſicut redēpta ſuo redemptori: unde oportet firmiter tenere: ꝙ quicquid honoris decuit fieri matri: factum eſt ſibi in hac ſanctificatione ī diſpoſitiōe ad ſecundā ſanctificationem. Ita tamē ꝙ nihil attribuebat uirgini ſub titulo honoris falſi: quod deroget gratie capitis filii ſui ieſu: & p qđ excludatur a beneficio redemptionis. Totus autē impetus iſtius ſanctificationis pmarie impellebat mentem huius ſacratiſſime uirginis ad deſiderium incarnationis filii dei & ſalutis oīum electoꝝ. Vñ omnes uirtutes ſue mentis in id quod poſtea ī ea factum fuit toto conatu pendebat. Hec enim fuit felix clauſula totius expectationiſ & deſiderii & poſtulationis aduentus boni ieſu in qua ſicut in cono omnia deſideria ſanctorum patrum precedentium conſumari & terminari uidēt. Propter quod oīno inexpreſſibile eſt nobis illud feruidum deſiderium & orationis uirtuoſe ſuſpirium quo ſuſpirabat: ad deum ut filium ſuum mittere dignaretur ad noſtrā aſſumendam naturam. Non credas autem ꝙ ad ipſum recipiendum ī carne ſua reputaret ſe dignam: quia gratiam ſanctificationis que eam omni uirtute repleuit ſic a principio ipſam mentem uirginis in omnium uirtutum radice. ſ. ſancta humilitate in

habitauit profunde:ꝙ ſicut nulla poſt filium crea-
tura tantum aſcendit i dignitate gratie:ſic nulla tá
tum deſcendit i humilitatis perfectiſſime recogni-
tione:nec alicui pure creature datum eſt in uia tátū
guſtare nihilū creature:nec tantum ſe anihilare ſub
uolito maieſtatis díne.Propter quod nimiꝝ ſi oĩo
talis humilis non ſolum penetrabat nubes: ſed ēt
omnes angelicas cohortes:& continue ſiſtebatur
ante acceptabiliſſimum conſiſtorium btiſſime tri-
nitatis. Quantis autem oraculis pnnnciata fue
rit:& quantis uirtutibus predita:multi ſcōꝝ patrū
in tractatibus & ſermonibus multa dixerunt: de q
bus non nulla ſubnectimus.Sic enim dicit Hiero.
Diuinis & angelicis eſt laudata ac predicata preco
niis.A patriarchis quidem pfigurata:a pphis autē
prenunciata:ab euangeliſtis exhibita & mōſtrata.
Bernardus etiam multa dicit ſuper Miſſus eſt.Di-
cit enī ſic.Scrutare ſcripturas & pba que dicta ſūt
eſſe uera. Vt enim pauca de pluribus loquar.Hec ē
mulier que caput contriuit uenenati ſerpentis: dū
oĩmodā maligni ſuggeſtionē tam de carnis illece
bra:q̄ de mentis ſupbia duxit ad nihilū.Et ut cur-
ſu quodā pcurrā figuras: hec eſt illa lux quam di-
xit deus ut fieret:de qua factus eſt ſol:hec eſt uera
uirago ſūpta de uiro ſuo ieſu xp̄o quantum ad ple
nitudinē gratie:quē ieſum ipſa uirgo habuit dile-
ctum filium generando ipſum p ſpm̄ ſanctum &
gratioſiſſimum ſponſū ab eius merito recipiendo
redemptionis bnficiū:& copioſiſſime gr̄e donum
& ſublimiſſimū per eandem gr̄am materne digni
tatis ſtatū: ppter quod nec eua dicenda eſt mater
oĩum uiuētiū:que mr̄ eſt oĩum morientiū tā i ſuo
peccato q̄ in mortis ſupplicio.Sed ipſa ſacratiſſima
uirgo oĩum uiuentium eſt ſacratiſſima mr̄:que illū
parere meruit:qui oĩum redemptoꝝ eſt uita.Hec ē
illa benedicta archa noe de lignis leuigatis & ipu-
tribilibus fabricata ab illo uero noe ieſu :qui ſolus
inuentus eſt iuſtus atq; perfectus in generatōe hu
mana.Hec eſt etiam illa benedicta ſara.i.pnceps:n̄
ſolū hoĩum ſed etiam angeloꝝ de qua riſus huma
ne letitie ieſus quaſi alter iſaac eſt ortus.Hec eſt illa
ſcā Rebecca que filio luctatori iacob per grāde my
ſterium omnibus electis luctantibus contra diabo
lum benedictionem pcurat paternam.Hec eſt bn̄
dicta ſcala quam uidit Iacob:cui ſingulariter domi
nus eſt inixus & ad cuius obſequium angeli aſcen
dunt & deſcendunt.Hec ē illa benedicta rachel cu-
ius ſpē:& pulchritudīe inamoratus noſter ieſus q̄ſi
alter iacob deſcendēs in ipſam per carnis aſſumpti
onem multiplici nr̄i laboris ſeruitō ſe ſubiecit.Hec
ē etiam illa felix Rachel que uerum ioſeph pepit:
qui non ſolum priceps factus eſt frm̄ & dominus
egypti:ſed princeps āgeloꝝ & dominuſ oĩs creatu
re.Hec eſt rubus ille moyſi flāmas quidē emittēs
ſed non ardens:quia maria filium concepit & pepe
rit:ſed pudorem in conceptu:& dolorem in partu
non ſenſit.Et etiam dici pōt ꝙ hec ē illa uirga aarō
florida:nō tn̄ humectata:quia benedicta uirgo ſi-
ne uiri conſortio peperit xp̄m dn̄m.Virga illa aarō
florens fructus & flores ſimul habuit:quia benedi
cta uirgo ieſum peperit:qui & in flore flagrantiam
habuit ſuauiſſimi odoris ad pr̄em:& in fructu ſapo
ris dulcedinem ad reficiendam animam:& in fron
dibus paruulorum ad ſe confugientium protectio
nem ſedulam:ſiue ab eſtu carnalium deſideriorum
ſiue a facie perſequentium impioꝝ:bona quidem
& deſiderabilis umbra eſt ſub alis ieſu: in qua tu-
tum eſt fugientibus refugium:& gratum feſſis tri
buitur refrigerium.Quid etiā illud uellus Gedeo-
nis:quod utiq; de carne ſed ſine contagione tonſū
ponitur in area:& nunc quidem lana: nunc quidē
area rore perfūditur:ſignificat:niſi carnē aſſumptā
de carne uirginis:& ſine detrimento uirginitatis:
cui utiq; diſtillantibus celis tota ſe infundit pleni-
tudo deitatis a deo:ut de hac plenitudine omnes
accipemus:qui tamen ſine ipſa nihil aliud q̄ arida
terra ſumus.Hec eſt illa uirga moyſi que mare di-
uiſit tranſituris ſue conuerſationis exēplo:& aquā
gratie de petra xp̄o bibituris eduxit ſue orationis
ſuffragio uirtuoſo.Hec eſt ſcutum ueri ieſu: quaſi
alterius Ioſue:quod cōtra ciuitatem hay eleuauit:
quia per ſcutum fidei huius ſacratiſſime uirgīs om
nem contriuit hereticam prauitatem.Hec eſt bene
dicti dauid & ſublimis r̄gis mr̄ & filia:que uere po
pulum ſuum oblita in decore ſuo regis prouoca-
uit amorem:cuius uultum deprecantur omnes di
uites plebis:quam etiam īnumere uirgines imita
ri nituntur in uirginitatis mundicia:& poſt ipſam
gradu īpari regi filio adducūtr̄.Hec ē thronus ueri
ſalomōiſ & ſoliū grāde de ebore qr̄ de īmaculata uir
ginitate ſua pacifico noſtro ieſu ſolium preparat.
Que & ferculū dicitr̄ ipſius Salomonis: qa uarios
guſtus repperit dei filius in mēte uirginis. Sed ue
re aſcenſum purpureū fecit in huius uirginis men
te & carne:quia eius uirginitas & innocentia cru-
ciata eſt & rubricata ad modū purpure in eius pau
pertate & uite auſteritate:& q̄ maxime in filii paſſi
one.Vere reclinatorium aureum fecit in ea uerus ſa
lomon:quia ſapientie uirginalis ſplēdorem & the
ſaurum uix ſufficit:imo non ſufficit exprimere ſub
limitas angelorum.Sed & media charitate conſtra
uit propter filias hieruſalem:ut in eius amore ar-
dentiſſimo omnes deuote mentes diſtant amare.
Hec eſt illud templum magnum & famoſum cū
tot ſculpturis & columnis & mirabilibus figuris:i
quo malleus & ferrum non ſunt audita:cum edifi
caretur: quia quando chriſtum concepit nihil eſt
auditum de operatione uirili:ſed totum complē-
tum eſt in ſilentio ſpiritus ſancti.Et parum fuit mi
rificentia huius templi ad prefigurandam perfecti
onem huius uirginis ſacratiſſime:que eſt uere tē-
plum ſpiritus ſancti: & palacium filii dei: & tha-
lamus ſponſalis patris eterni.Hec eſt illa benedi-
cta uirgo de quo ſibi mutuo concinunt & conue-
niunt Eſaias & Hieremias. Nouum inquā faci-
et dominus ſuper terram: mulier circundabit ui-

rum.Si dixiſſet infantem uel paruulum:nec nouū
uideretur nec mirum.Sed uir erat ieſus:nec dū etiā
natus:ſapīa quidem nō etate nec corporis ſed ani
me uigore.Hanc quoq; Ieremie nouitatem eſaias
lucidiſſime aperuit cum dixit.Dabit ipſe dominuſ
nobis ſignum:Ecce uirgo concipiet & pariet filiū.
Hic eſt ille filius uirginis quem Ieremias nomīat
uirum quem nouo ſigno mulier in utero circunde
dit.Hec etiam apud eundem Eſaiam:Eſt uirga de
radice ieſſe de qua flos ieſus aſcendit ad perſonalē
filii dei unionem:ſuper quem ſeptē dona ſpiritus
ſancti pleniſſime requieſcunt.Hec eſt ille mons p-
fectionis ſublimis de quo ſine mānibus humāi ope
ris lapis chriſtus abſciditur qui factus eſt ī caput an
guli: qui & percuſſit ſuo potēti conuerſationis exē
plo totam ſtatuam ambitōnis humane:ut eius hu
militas in electis ſuis accreſcat in montem magnū
& repleat uniuerſam terram eccleſie ſancte & uirtua
lis perfectionis omnium electorum.Hec ē illa bñ-
dicta porta Ezechielis:per quā ſolus dominus in-
trat & egreditur:& clauſa eſt in eternum:quia uir-
go benedicta fuit integra in conceptu & in partu:
& poſt partum.Hec eſt ut uult oſtendere ezechiel
porta illa orientalis de qua dr̄.Ecce gloria dei iſrael
ingrediebatur per limen parte orientalis.i. per bea
tam uirginē:de qua oritur nobis ille de quo dicitᷓ
in Zacharia.Ecce uir oriens nomē eius & terra ſplē
debat a maieſtate eius.i.caro uirginis tota reſplen-
debat gratia diuinitatis ieſu:corporaliter habitātis
in ea.Hec eſt cādelabrum aureum totum quod ui-
dit Zacharias ſuper quod ſūt ſeptem lucerne.i.oēs
ſplendores illuſtrantis ſapīe & exempla lucida uite
uirtuoſe.Vides q̃ ſtupendum ſit hoc unū de uirgīe
factum miraculum:quod tot miracula preuenerūt
tot oracula promiſerūt:unus quippe fuit ſpiritus ꝓ
phetarum: licet diuerſis modis ſignis & tempo-
ribus eandem rem diuerſi non diuerſo ſpiritu pre-
uiderunt & predixerunt. Quot ergo primo dictū
eſt de luce ſplendida:hoc figuratum eſt noe in ar-
cha:quod ꝓmiſſum eſt abrahe in benedictione ſe-
minis:hoc repromiſſum eſt dauid in fructu uētris
ſuper ſolio ſedentis regni ſui.Hec ergo uirgo ſola
fuit ille uenter regis dauid:de cuius fructu ſuper ſo
lium ipſius ſedit rex noſter ieſus ut illud corrobo-
ret in eternum.Quod etiam moyſi monſtratum ē
in rubo & igne.Aaron in flore:Gedeoni in uellere
& rore:hoc aperte uidit Salomon in forti muliere
& eius precio: apertius Ieremias percipit de femīa
& uiro:apertiſſime uero eſaias declarat de uirgīe &
de emanuele deo.Et tandem gabriel exhibuit ipſā
uirginem ſalutando. Nō ſine cauſa autem nom̄
uirginis eſt maria:hoc enim ſacratiſſimum nomē
non fortuitu nec ſolo parentum placito:ſed diuina
diſpenſatōe accepit:ut hoc uocabulo exp̄meretᷓ no
bis tam uirtutum eius faſtigium q̃ noſtre directio
nis & protectionis patrocinium.Interpretatur enī
maris ſtella.Nocte ſiquidem per mare tranſeunti-
bus opus eſt notare hāc ſtellam:que cardini celi ie

ſu propinquiſſima eſt tam dignitate materna: q̃ di
gniſſima uita:ut ex illius choruſco ſplendore eſti-
mare ac dirigere curſum ſuum poſſint:ſalutaremq;
apprehendere portum.Ip̄a quoq; proprietas ſtelle
perfectioni uirginis conuenit ualde:quia ſicut ſtel
la ſine ſui corruptione ſuum emittit radiū.Sic abſq;
ſui leſione uirgo peperit filium.Maria maris ſtella
xp̄s ſol in anima figuratur.Ideo peccatores in no-
cte ualde a maria conſolantur.Iuſti uero tāq̃ in die
a chriſto illuminantur.Licet & ipſi ſtelle huius ra-
dio dirigantur & adiuuentur:ut ad ipſum ſolē chri
ſtum ualeant peruenire.Itaq; ſi pertimeſcis propē
ſupplicium ad chriſtum accedere:ad mariam reſpi
ce confidenter:nec illic quod timeas inuenies: qa
hec eſt propria proprietas miſericordiſſime matris
qua tibi adhuc trepidanti excelſior temperatur ma
ieſtas.In chriſto uero eſt pietas ex cōparatiōe ge
neris:& maieſtas ex excellentia diuinitatiſ. Qua
lis autem in uirtutibus fuerit iſta perſona que ſit oī
bus ſpectanda proponitur & imitanda confidentᷓ:
aſſerendum eſt:ꝙ nullo uirtutis genere uacabat:
cui gratie plenitudinem in eſſe dei nuncius aſſere-
bat.De hoc Ambroſius in libro de uirginitate. Sit
inquit nobis tanq̃ in imagine deſcripta uirginitas
e qua uelut in ſpeculo refulgebat ſpecies caſtitatis
& forma uirtutis:uirgo erat & corpore & mente.
Corde humilis uerbis grauis:animo prudens: lo-
quendi parcior:legendi ſtudioſior: intenta operi:
uerecunda ſermoni:non in incerto diuitiarum:ſed
in precio paupertatis ſpem reponens. Arbitrū mē
tis deum non hominem:querens nullum ledere:
cunctis bene uelle:maioribus aſſurgere:equalibus
non inuidere:iactantiam fugere: quando illa uel
uultu leſit parentes:quando faſtidiuit humiles: qn̄
irriſit debilem:quando uitauit inopem:nihil torui
in oculis:nihil procax in uerbis:nihil in actu in cul
tum: non geſtus fractior: non inceſſus ſolutior:
non uox petulantior:ut ipſa ſpecies corporis fieret
ſimulacrum mentis & figura probitatis: hec Am-
broſius. De matrimonio uirginis marie.

h Ec autem uirgo tanta perfectōne predita:
ioſeph uiro uirtuoſo de domo dauid ordi
natione ſpiritus ſancti deſpōſata fuit: que
nunq̃ in carnis actum conſentiens propter prece-
ptum legis & inſtantiam principis ſacerdotum cō
ſenſit in ioſeph tanq̃ in uirum ſibi diuina prouidē
tia:datum in uirginitatis cuſtodem & ſocium: &
non in uirginitatis damnum. Fuit autem
uerum matrimonium & ſanctiſſimum inter illas
duas perſonas ſublimes:mariā & ioſeph.Ad quod
uidendum nota:ꝙ in matrimonio poteſt intelligi
duplex perfectio: ſicut & ī qualibet alia re perfecta:
perfectio prima.ſ.& ſecunda.Prima autem perfe-
ctio cuiuſlibet rei conſiſtit ī forma ipſius rei ex qua
ſortitur ſpeciem & naturam.Et quantum ad hanc
perfectionem matrimonium dicitur eſſe perfectū
per muttuum conſenſum contrahentium quo cō
ſentiunt in copulam cōiugalem:que nullo modo

hic dici debet copula carnalis. Quia credendum ē
ꝙ uirgo que in omnibus agebatur a ſpiritu ſancto
fuit certificata de ſanctitate ioſeph & de diuina ꝓte
ctione:ita ꝙ nō dubitabat ꝙ unq̃ carnalis actus re-
quireretur ab ea. Et ideo hoc ſuppoſito non mirū
ſi plene in ioſeph conſenſit ut uerum matrimoniū
fuerit:& tñ ad actum carnis nūq̃ reſpectum habue
rit. Vnde dicit Aug. in libro de conſenſu euangeli-
ſtarum. Non eſt fas ꝙ ioſeph ab hoc cōiugio ma
rie ſepandum euāgeliſta putaret:cum dicit Ioſeph
uirum marie:ꝙ nō ex eius concubitu ſed uirgo pe
perit xp̃m. Hoc enī exēplo inſinuatur manifeſte fi
delibus coniugatis etiam ſeruata pari cōſenſu cō-
tinentia rationabiliter uocari coniugium non per
mixto corporis ſexu:hec Aug. Sic ergo fuit uerum
matrimonium quo ad primam perfectionem. Se-
cunda autem rei ꝑfectio conſiſtit in operatōe eius
per quam res ſuum finem attingit:finis autē ma-
trimonii eſt proles generanda & educanda:ad quo
rum primum in aliis peruenitur per cōcubitum cō
iugalem:ad educationem uero ꝑ alia opera uiri &
uxoris quibus inuicem ſibi obſequuntur ad prolē
nutriendam. Prolem igitur deus dedit uirgini per
opus ſpiritus ſancti:ſine opere ioſeph. Ipſi autē io-
ſeph data eſt iſta ꝓles ex ſpāli munere gratie: quo
ipſi primo data eſt uirgo in coniugium:& per mu
tuum conſenſum ſibi eſt datum quicquid intende
bat in coniuge ſua dominus facere per ſpiritum ſā
ctum:unde merito dictus eſt pater ieſu multo me-
lius q̃ illi qui ſecundū humanas leges ſibi alienos
filios adoptant. Vnde hoc matrimonium:licet nō
habuerit prolem naturaliter gēitam per actum ma
trimonii:habuit tamen prolem ex ſola uirgine ge-
neratam opere ſpiritus ſancti:propter quod dicit
Aug. in libro de nuptiis & concupiſcentiis. Omne
nuptiarum bonum impletum eſt in illis parētibus
xp̃i:proles: fides:& ſacramētum. Quia nullum di-
uortium ſolus ibi nuptiarum concubitus non fuit
hec Aug. Sic igitur potes uidere ꝙ puriſſimnm &
ſanctiſſimum fuit illud matrimonium. Quanta
autem fuerit excellentia iſtius ioſeph infra tibi dice
tur in primo capitulo:Ieſus infans fugatus. Cō-
uenientiſſimum ergo fuit ꝙ iſta beatiſſima uirgo
diſponſaretur anteq̃ conciperet ſaluatorem: & hoc
tam ex parte chriſti q̃ ex parte uirginis : q̃ etiam ex
parte noſtri. Ex parte chriſti primo:ne ab infideli-
bus abiiceretur tanq̃ non legitime natus:unde di-
cit Ambroſius ſup lucam. Quid iudeis quid hero
di poſſet aſcribi ſi natum uideretur ex adulterio ꝑ-
ſequi. Secundo ut conſueto modo genealogia per
uirū deſcriberetur ī ſcriptura:unde Ambroſius ubi
ſupra. Qui in ſeculum uenit:ſeculi more debuit de
ſcribi:uiri autem perſona queritur que in ſenatu &
reliquiſ curiis ciuitatum generis aſſerit dignitatem
Conſuetudo etiam nos inſtruit ſcripturarum:que
ſemper uiri querit originem. Tertio ad tutelā pueri
nati diaboluſ contra eum nocumenta procuraſſet.
Et ideo ignatius dicit:ipſam fuiſſe deſpōſatam ut
partus eius diabolo celaretur. Licet enim dominus
aliter poſſet diabolum impedire & contra eum pu
gnare:ſicut poſtmodum fecit:oportuit tam̄ impe-
diri eius malitia in infantia:ne eum acrius perſeque
retur puerum quando nec pati xp̃s diſpoſuerat nec
ſuam uirtutem oſtendere:que forſitā fuiſſet preuē
ta a ꝑſecutoribus excitatis. Licet āt diabolus m̄lta
poſſet ſcire per uirtutem nature:a quibuſdam tam̄
ꝓhibetur per uirtutem diuinam:& hoc modo po-
teſt forte dici circa uirginem fore factum. Quarto
etiam ut a ioſeph nutriretur:unde & pater eius dr̄:
quaſi nutricius. Ex parte etiam uirginis fuit conue
niens ut ab infamia ſeruaret̄:& pena perſecutionis
iudeorum cum partus innupte lege damnaretur.
Quinto etiam ut ipſi uirgini a ioſeph exhiberetur
miniſterium oportunum. Ex parte etiam noſtra fu
it conueniens:quia ex teſtimonio ioſeph compro
batum eſt chriſtum de uirgine natum. Vnde Am-
bro. Locupletior teſtis pudoris maritus adhibet̄
qui poſſit & dolere iniuriā:& uindicare oprobriū ſi
non ingnoſceret ſacramentum. Sexto quia ipſa uir
ginis uerba ſuam uirginitatem aſſerētis magis cre
dibilia reddebātur ſicut dicit Ambroſius. Fides ma
rie magis uerbis aſſeritur & mendacii cauſa remo-
uetur:uidetur enim culpam obumbrare mendatio
uoluiſſe innupta pregnans:cauſam autem mentiē
di deſponſata non habuit:cum coniugii primum
& gratia nuptiarum partus ſit femīarum. Septimo
ut tolleretur excuſatio ſiniſtre uiuentibus:ſicut di-
cit Ambroſius. Nō decuit uirginibus ſiniſtra opi-
nione uiuentibus uelamen excuſationis reliqui: ꝙ
infamata quoq; mater domini uideretur. Octauo
ut per hoc deſignaretur eccleſia uniuerſa que cū ſit
uirgo:deſponſata eſt uni uiro chriſto. Poteſt etiam
ix. addi ut ſimul in uirgine contra hereticos & ma
trimonium & uirginitas ſuo exemplo comendare
tur. Nec obſtat ſi diceretur ꝙ deſpōſatio erat oc-
caſio fidelibus:ne matrem chriſti uirginem crede-
rēt:& quia oporteret chriſtum credi miraculoſe de
uirgine natum:& ꝙ miracula manifeſta eſſe debe-
ant non occulta. Miraculorum enim xp̃i ieſu que-
dam ſunt de quibus eſt fides:ſicut miraculum par-
tus uirginis:dominice reſurrectionis:& ſacramen-
tum altariſ. Et iſta uoluit deuſ occultiora eſſe ut ma
gis meritoria eſſet fides. Miracula uero illa que ſūt
ad fidei coprobationem debent manifeſte fieri nō
occulte:ſicut fuit ſuſcitatio lazari :illuminatio ceci:
& ſimilia. Non ſolum autem deſponſata debuit
eſſe mater dei:ſed & uirgo:primo cum ipſa conce-
perit uerbum patriſ:qui eſt filius dei naturalis: pro
pter patris dignitatem conſeruandam non fuit cō
ueniens ut alium patrem haberet q̃ deum. Secun-
do quia proprietas ipſius filii qui mittitur eſt eſſe
uerbum dei:uerbum autem abſq; omni corruptio
ne mente concipitur:quinimo cordis corruptio ꝑ
cepti uerbi corruptionem non patitur. Quia ergo
caro fuit ſic a uerbo dei aſſumpta ut eſſet caro uerbi
dei:conueniens fuit ut ipſa ſine corruptione mētis

conciperetur. Tertio fuit conueniens dignitati hu
manitatis xp̄i:in quā locum peccatum habere non
debuit:per quā pctm̄ mundi tollere uenit:quod fie
ri non poſſet ſi non ex incorruptione naſceretur:ꝓ
pter quod etiam congruum fuit ꝙ ſicut reſurrectō
glorioſa non fuit in humana carne:donec caro fuit
glorificata:ſic etiam de humana carne nō fuit fo
mes peccati concupiſcentia eradicata:donec xp̄s ue
nit in carne. Et ideo ſolum in ſecūda ſanctificatiōe
per ſupuentionem ſpūs ſancti credit̄ uirgo mun
data:ut eiuſdem mundicie & ſimilitudinis:licet im
pari gradu fuit caro xp̄i & uirginis in ipſius uerbi
dei conceptu. Quarto propter finē incarnationis
xp̄i fuit conueniens ipſum de uirgīe naſci. Ad hoc
enim naſcebatur ut electi naſcerentur in filios dei:
qui non ex uoluptate carnis ſicut euangeliū teſtat̄:
neqꝫ ex uoluntate uiri ſed ex deo .i. dei uirtute na
ſcuntur. Cuius exemplum apparere debuit in con
ceptione illius benedicte carnis:in cuius merito eſt
uirtus noſtre redemptionis. Vnde Aug. in libro de
ſancta uirgiuitate. Oportebat caput nr̄m īſigni mi
raculo ſecundū corpus naſci de uirgine:ut ſignifica
ret ſua membra de uirgine eccleſia ſecundum ſpm̄
naſcitura. Non ſolū autem in conceptu fuit uirgo:
ſed etiam in partu:quia hoc competebat ꝓprietati
ipſiuſmet uerbi dei. Nam uerbum non ſolum in
corde abſqꝫ corruptione concipitur:ſed etiam abſqꝫ
corruptione ex corde ꝓcedit:unde ut oſtēderet̄ ꝙ
illud corpus eſſet uerbi dei:conueniens fuit ut de ī
corrupto uirginis utero naſceretur. Et hec eſt que
dam ratio epheſim concilii:ubi ſic legitur. Quod
natum eſt in carne uerbum dei:matris cuſtodit uir
ginitatem:ſeipſum oſtendēs per hoc uerbum. Ne
qꝫ enim uerbum noſtrum cum paritur corrumpit
mentem:neqꝫ dei uerbū ſubſtātialē partum eligēs
pemit uirginitatem. Secundo fuit conueniens
quantum ad effectum incarnationis xp̄i & natiui
tas:nam ad hoc uenit ut noſtram corruptionē tol
leret:unde non fuit conueniens ut uirginitatē ma
tris naſcendo corrumperet. Nec debuit incipere a
matris iniuria:ut ſibi honorem naſcēdo minueret:
qui parentes honorare preceperat. Exiit ergo xp̄s
de utero uirginis clauſo:nō per dotem ſubtilitatis:
quam ante reſurrectionem non habuit:ſed per po
tentiam diuinitatis:quia hoc miraculum & alia fe
cit:permanſit ergo uirgo mundiſſima in eternum.
Nec ſpurcitiā illius demoniaci Eluidii contra quē
eleganter ſcribit Hierony. nominare eſt dignum.
Quomō ergo diceret hoc honorem xp̄i ieſu: qui
eſt unicus patris eterni:ꝙ nō eſſet unicus uteri uir
ginei impolluti? Multum ergo iniuriatus eſt ille ī
pius dignitati xp̄i. Iniuriatur etiam bonitati ſpiri
ritus ſancti:cuius ſacrarium fuit uirginalis uterus:
ī quo cum maxima puritate xp̄i carnem formauit:
unde non eſt decens cogitare imo impiiſſimum:
ꝙ illud benedictum ſacrariū poſſit decetero uiola
ri. Quomodo etiam conueniens eſt ꝙ illa que uir
ginitatem allegauerat angelo dei filiū promittēti:
ꝙ iam dei concepto filio quaſi de ipſo non contē
ta uirginitatem:que in illa miraculoſe conſeruata
fuerat:ſpōte pdere uellet:& alioſ filioſ ꝓcreare? Ipſe
etiam ioſeph qui ſe non reputabat dignum intue
ri illam quam ſciebat ſpūs ſancti habitaculum:quo
modo poſt conceptum diuinum quem cognoue
rat per angelum de ſpiritu ſancto factū auderet cō
tra uirginem ītemeratam aliquid attētare? Et quia
illius impiiſſimi eluidi error oīno abominandus
erat:ideo euangelium nec dignum nominatione
cenſuit quando ſolum illud tempus excludit a cō
iunctione ioſeph cum uirgine:ꝓ quo uſqꝫ ad par
tum uirginis & conceptum poterat dubitari cum
dicit. Et non cognouit eam donec peperit filium
ſuum primogenitum relinquens certiſſimum: ꝙ
ex quo ſpūs ſanctus illum ſāctificauerat uterum &
in ip̄o formauerat:per ipſumqꝫ ediderat dei filium:
infernale & non humanum fuit poſtea de illa uir
gine aliquid cogitare ſiniſtrum. Virginitas igit̄
glorioſiſſime matris dei ita fuit puriſſima:ꝙ etiam
uoto firmata eſt:& non ſolum ipſius uirgis: ſed ēt
ipſius ipſeph uirginitas creditur uoto firmata. Vñ
ipſe Hierony. cōtra illum impium Eluidiū:ioſeph
uirginem dicit. Grata igitur & florida fuit uirginis
matris & ioſeph ſocietas:& ſicut amatores purita
tis in matrimonio uirginitatis fuerunt a ſpū ſācto
electi:unde poſt uirginem matrem iſtum ioſepb
ſāctiſſimum credo fuiſſe puritatis maximum ama
torem. Sic ergo de dicta uirgine glorioſa uſqꝫ ad
deſpōſationem potes uidere:ꝙ ieſus noſter qui fā
bricatus eſt auroram & ſolem puriorem utroqꝫ:ſuā
matrem uirginem fabricauit & ſibi decentiſſimum
thalamum preparauit.

Ieſus annunciatus. cap. vii.

Vm igitur tota uirginee perfectio tende
ret in deſiderium noſtre ſalutis: aduenien
te plenitudine temporum ſecundum diui
ne diſpenſationis archanum:miſſus eſt gabriel an
gelus a deo ad uirginem deſponſatam:que in ciui
tate nazareth recluſa in camera orationi intenta &
tota in deo leuata ut pie creditur morabatur: Po
tes autem hic cogitare deuote piam examinatio
nem factam in diuino conſiſtorio mīa allegante ꝓ
nobis:& ſeueritate iuſticie reſiſtente: ſapiētia quo
qꝫ que xp̄s eſt temperante ꝓ utrunqꝫ:qui & miſeri
corditer ſe pro nobis morti exhibuit:& diuine iu
ſticie quicquid homo rapuit plene ſoluit. Sic & mi
ſericordia & ueritas ſimul in uno ieſu in pacis oſcu
lo conuenerunt:dum nihil miſericordius q̄ ſe pro
reo morti exponere:nihil iuſtiuſ q̄ integralit̄ & ple
ne:imo ſupaffluenter ſoluere quod debet̄. De hoc
autem Bernar. longo & pulchro ſermone primo
de annunciatione pulchram & longam diſputatō
nem contexuit:ubi debes notare:ꝙ licet ī diuinis
non ſint tales diſputationes uel conſultationes:tñ
mens noſtra que diuina intelligit:ſuo modo intel
ligit:& poteſt iſto modo cogitare rationabiliter:&
cōtemplationis ſue dilatare affectum. Diffinito

ergo in ſancte trinitatis conſilio potes intueri mē
taliter ꝙ dū illa ſacra puella oraret in camera: odor
uirtutum illius gratiſſime mentis ad illius btē tri-
nitatis maieſtatem inclinandam aſcendit. Nā qua
ſi potes intelligere patrem loquentem: Que ē iſta
que aſcendit ante conſpectum noſtrum tāq̄ uirgu
la fumi ex aromatibus myrrhe & thuris & uniuer-
ſi pulueris pigmentarii: uere ſpē ſua & pulchritu-
dine ſua meum attrahit aīum: ut concupiſcētia de-
corē ſuum. Filius uero iam ſupplicans pr̄i: deſcen-
dam inquit pr̄ ſi placet in hortum huius ſacratiſſi-
me uirginis ut colligam lilia ſue puritatis: nam ipā
eſt hortus concluſus: fons ſignatus: fons hortoꝝ:
puteus aquarum uiuentium. Narduſq; ſue humili
tatis me ꝓuocat ut in eius mente recumbā: & de
eius carne mihi tunicam faciam gratioſam: qua in
dutus tāq̄ decore regnabo ī mīa pie redemptis ele
ctis: & prauis demonibus ſupatis: ad nr̄e maieſta-
tis honorem. Spūs ſanctus ait. Nonne uidetis quā
ta charitatis dilatatione mens huius uirginis am-
pliatur? Nunquid etiam non attēditis ꝙ thalamus
eius uirtutis uacat nitore? uidetis miraculum ſtu-
pendius ꝙ in tanta uirtutum plenitudine ipſa ui-
detur humilitatis abyſſus. Nempe ſic ꝓphātum eſt
ꝙ ſuper humilem debeo requieſcere: & orbem ter
re replere: uere uolo ꝙ in hac uirgine ille compleat̄
uerſiculus que per humilitatem eſt terra: & per me
am irrigationem erit fecunda: Domini eſt terra &
plenitudo eius: orbis terrarum & uniuerſi qui habi
tant in eo. Replebo ergo huius ſacre uirginis tam
mentem q̄ uentrem & erit requies mea in ſeculum
ſeculi: hic habitabo: quoniam elegi eā. Sic ergo ui-
detur dicere pr̄. Et ego hanc amaui & exquiſiui: &
propoſui nihil ſpōſā aſſumeř: & amator ſcūſſū for
me illiuſ: unigēitu ſ meuſſit unigēitu ſ ſuuſ: & tu ſpſ
ſcē ſis ī ea habitator iocūdus. Precedat ergo nr̄e nū
cius maieſtatis & roboret aīam uirginiſ: ipām ſubli
mando nouo ſalutationis munere: & ſibi nuncian
do nr̄e uoluntatis decretum: ꝙ noſipſos plenarie ſi
bi damus. Ego quidem pr̄ do me ſibi in ſuum uni
cum & indiuiduū & amoroſum ſponſum: & filius
dat ſe ſibi ī ſuum filiū unigēitū: & tu ſpūs ſācte nr̄
das te ſibi ī ꝑpetuū habitatorē gratioſiſſimum. Igi
tur non tantum mētē uirtutibus ſed utrūq; fecun-
des: formando filio meo de ſuis puriſſimis ſangui
nibus corpus humanum: ut ſicut ipſe deſiderat pa
ſcatur in liliis uirginitatis ſue. Vocetur ergo ga
briel qui eſt fortitudo dei: ad quem pater: audi ga-
briel qui fortitudo noſtra interpretaris: ut adimple
as que tibi īponuntur. Vides inquit pater illam uir
ginem: cuius odor ſuauiſſimus corā nobis flagrat:
uides illum hortum plātationis omnium uirtutū
pulchritudine germīare: uides paradiſum uolupta
tis quem plantauimus a principio: ut ſit noſtre di-
uinitatis habitaculum gratioſum: uides fontem ſū
me pietatis quomodo irigat uniuerſam terram: fe
ſtina: accelera: progredere & curre cito nuncia eidē
noſtrum beneplacitum: nuncia ei diuinitatis conſi
lium: dic ſibi dilecte filie ſyon. Aue gratia plena do
minus tecum: benedicta tu in mulieribus: Ecce rex
tuus: ecce dominus tuus: ecce creator & cōditor tu
us uenit tibi ut ſit dilectiſſimus filius uteri tui: ſimř
deus homo redemptor tui & omnium ſuorum ita
ut ipſe idē deus homo ſit filius tuus: & ſis & dicariſ
mater dei & genitrix dei: ut ſimul parias & uirgo ꝑ
maneas: & deum dominum tuum immaculata cō
cipias omīum electorū redemptorem. Ade: noe:
abrahe: dauid: ceteriſq; pr̄ibus & prophetis reuela
tum nunciatum & promiſſum. Hec autem oīa
predicta multum in contemplatione a deuota mē
te pie dulciter & deuote diſtendi poſſunt ſecundū
dulcedinem ieſu infuſam a ſpiritu ſancto itrinſeco
deuote mentis. Attende autem ꝙ conuenientiſſi-
mum fuit ut beate uirgini nunciaretur per angelū
tantum beneficium. Primo ex parte uirginis: ut ex
tali nuncio eleuaretur mens eius in deum: & ſic ar-
denti charitate flammeſceret: & prius per amorem
ipſum conciperet mente q̄ carne. Vnde Aug. ī lib.
de uirginitate. Beatior maria erat concipiendo fidē
xp̄i q̄ carnem chriſti. Et poſtea ſubdit: materna pro
pīquitas nihil marie ꝓfuiſſet: niſi felicius chriſtum
corde q̄ carne geſtaſſet. Secundo ut uoluntaria ob-
ſequii ſui munera deo offerret totam ſe exponens
& ſubdens obediētie requirentis dei. Tertio ut oñ
deretur eſſe quoddam ſpūale matrimonium inter
dei filium & humanam naturam. Et ideo per ānū-
ciationem expectabatur cōſenſus uirginis loco to
tius humane nature. Et hoc bene deducit Aug. in
quodam ſermone de natiuitate dominica. Requi-
rebatur etiam conſenſus uirginis in ſpāli pro ſuo
matrimonio quo deus pater eam deſponſabat: ut
eſſet unigeniti ſui mater & non ſolum ſui unigeni
ti filii: ſed in ipſo omnium redemptorum. Cōgrue
bat etiam uirgitati matris dei & ſue puritati ut hoc
ſibi angelus nunciaret: quia ut dicit Hiero. Semp ē
angelis cognata uirginitas: & ideo bene angelus
ad uirginem mittitur. Fuit etiam decens ex parte
dei ut ſeruaretur ordo quem ſtatuit: quo medianti
bus angelis diuina hominibus nunciantur. Et hec
eſt ratio dionyſii cap. iiii. angelice Hierarchie ꝙ di-
uinum ieſu benignitatis myſteriū angeli prius edo
cti ſunt: poſtea per ipſos ad nos cognitionis gra-
tia tranſiuit. Sic ergo dei miſſus gabriel zachariam
quōdam prophetam docebat eſſe futurum ex ipō:
Mariam autem quomodo in ipſam fieret thearti-
cum ineffabilis dei myſterium formationis. Con-
ueniens etiam fuit ex parte angeli ut oſtenderet ſe
adiuuare humanam ſalutem: ſicut diabolus im-
pulerat ad perditionem: propter quod ſicut prima
ſuggeſtio fuit a diabolo: ſic annunciatio ſaluatoris
ieſu xp̄i ipſi uirgini debuit eſſe ab āgelo. Quod
autem aliqui dicunt angelos myſterium incarna-
tionis ignoraſſe: ſicut patet ex auctoritate dionyſii
ſuperiuſ allegata: angeli primo edocti ſunt. Nec. n.
decuit ignorare angelos beatos quod deus facie-
bat ſcire homines miſeros. Nec aliquid neceſſariū

habent angeli beati ab homine cognoſcere ad ſue
cognitionis claritatem.Poteſt tamen dici ſi ſic ex-
ponatur:eis innoteſcere per eccleſiam multiformiſ
ſapientia dei in conuerſionem populoꝝ:quia quod
prius uident in deo per contemplationem:uident
in opibus noſtris compleri per experimẽtalem co
gnitionem. Quod etiam diony.introducit an-
gelos ſummos xp̃m interrogantes in aſcenſione.
Quare ergo rubrũ eſt indumentũ tuũ:non eſt in-
telligendũ ꝙ angeli ſũmi uel infimi ignorauerint
xp̃m paſſum:quẽ etiam lapides inſenſibiles : quaſi
fractura compaſſionis cognouiſſe uidentur.Sed di
cuntur querere admiratiue & congratulatiue:& iſta
ponuntur in ſcriptura ut eleuent mẽtem nr̃am ad
concipiendum cum quanta reuerentia & iocundi-
tate ac admiratione ineſtimabilis charitatis & ſapiẽ
& triumphalis uictorie xp̃i ipſum tanq̃ dominum
ſuũ & regem glorie receperunt.Nihilominus iſta
alia ratio melius ſoluit:ꝙ.ſ.ſancti oſtendentes in-
cõprehenſibilitatem myſterii ſapientie dei ĩ opere
noſtre redemptionis:dicunt ipſum ignoraſſe.i.nõ
plene comprehendiſſe.Et aliqua luĩa huius myſte
rii reſeruata ſunt xp̃o homini ipſis ſummis ãgelis
reuelanda:propter quod querere dicuntur:& ab ip
ſo reſponſionem accipere ut in q̃õne intelligat᷑ eo
rum humile & feruidũ deſiderium:& in reſponſio
ne xp̃i clarificatiuum lumen:quo ſeipſum quo ad
aliquas rationes prius incognitas angelis manife-
ſtat:propter quod dicit maximus:ꝙ utrum angeli
cognouerint futurã chriſti incarnationem ambige
re nõ oportet. Latuit autem eos inueſtigabilis do
mini conceptio atq; modus qualiter totus in ge-
nitore totus manebat in omnibus:necnon & ĩ uir
ginis cellula clauſus.Vnde & angelus gabriel cum
uirgo queſiſſet:Quomodo fiet iſtud ĩ generali tã
tum reſpondit uirgini:ꝙ ſpiritus ſanctus ſuperue-
niet in te:de ſpecialibus conditionibus illius ĩeffa
bilis modi quo uerbum caro factum eſt illum relĩ
quens doctorem quem ſolum nunciabat auctorẽ.

Vtrum autem iſte gabriel angelus fuerit de ſũ-
mo ordine non facile dixerim:nihil enim inconue
niens ſi aliquid ſpãle fieret in miſſionibus angelo
rum:ut ſummus angelus mitteretur ad uirginem
quando ſummus deus & dei filius ueniebat ĩ ipſã
ad ſumendã carnem:propter quod dicit Grego.ſũ
mum angelum uenire dignum fuerat:qui ſũmum
omnium nunciabat. Et ſi dicas ꝙ eccleſia uocat
eum archangelum:poſſet dici ꝙ licet archangelus
ſit hic nomen ſecũdi ordinis:interpretatio tamen
nominis poteſt ualde congrue ſummo ãgelo ada
ptari:ut dicatur princeps omnium angelorum:un
de gabriel fortitudo dei dicitur:quia dominum uir
tutum & potentem in prelio nunciabat:& omĩpo
tentie dei ſummum effectum ꝙ creatura.ſ.unione
perſonali ſuo uniretur auctori:& mulier dignita-
te maternali preferetur angelico ſtatui. Nec ob-
ſtat ſi hoc uis ſuſtinere ꝙ in aliis locis ſcripture ga
briel mitti aſſeritur:ſicut enim opera ueteris teſta-
menti fuerunt prefiguratiua chriſti uenturi : unde
etiam aliqui uocantur ieſus uerum ieſum prefigu-
rantes.Sic poteſt dici ꝙ ſi hoc nomen ſecundũ ali-
quam rationem in diuino occulto iudicio alicui in
feriori angelo eſt accõmodatum:ſicut dicit diony.
de ſeraphim qui purgauit labia eſaie. Si autẽ dio
nyſii doctrinam uelis examinare ſubtiliter & ſequi
ad unguem:non ſolum nõ erit ſeraphin iſte ange-
lus:ſed forſan compelleris dicere ꝙ nec erit archan
gelus.Ipſe enim uidetur uelle ſecundum ꝙ aliqui
exponunt ipſum:ꝙ ſic ordo Hierarchicus inuiola-
biliter obſeruatur ut ſolum infimus ordo nobis ui
ſibili apparitione iungatur:& fiant intermiſſiones
intrance inferiorum a ſuperioribus:donec ad infi
mum ueniatur ordinem:de quo ſolo ordine imme-
diato dicantur nobis angeli apparere.Et hoc pro-
pter ſufficientiam illorum ſummorum ſp̃uum btõ
rum quia minimus inter eos ex quo beatus eſt ſuf
ficit mentem quantumcunq; uiatricem eleuare ad
omnia lumina:que huic noſtre peregrinationi di-
uina ſapientia dignatur concedere. Quicquid
autem ſit de hoc utrum de maiori uel minori:uel
de ſecundo ordine ſit ille qui miſſus ſit.Sed ratiõa
biliter credere poſſumus ꝙ iſte eſt ſummus omni-
um qui unq̃ uiſibiliter apparuerunt ad aliquid nun
ciandum.Apparuit autem corporali aſpectu uirgi-
ni in forma uiri:quod quidem congruum fuit pri
mo quia annunciabat aduentum inuiſibilis dei ad
uiſibilem carnem:congruum fuit ꝙ uirgini demõ
ſtraret uiſibilem ſpẽm.Secundo congruum fuit di
gnitati matris:que non ſolum in mente ſed in cor
pore uentreq; erat dei filium receptura.Et ideo nõ
ſolum mens eius:ſed & ſenſus corporei debuerũt
uiſione angelica refoueri.Tertio congruit certitu-
dini eius quod ãnũciabatur.Et enim que ſunt ocu
lis ſubiecta certius app̃hẽdimus:q̃ ſolũ imagĩata.

Nec eſt contra iſta ſi dicatur ꝙ uiſio corporalis ẽ
ĩfima: licet enim ſit infima:eſt tamen certiſſima:&
tunc poteſt dici infima quando ſolum eſt exterius
ſed tunc eſt excelſior uiſio quãdo & ĩterius & exte
rius anima illuminatur & reficit᷑:quod nõ ẽ dubiũ
tunc fuiſſe:unde quantum ẽ cõuẽiẽs alicui dari an
gelo ad hũanã mẽtẽ illũinãdã excitãdã & ĩflaman
dã:& imagĩationẽ formãdã & purgãdã & ſẽſitiuã
cõſolãdã & letificandã & certificandã:tantũ ẽ credi
bile huic ſummo nuncio fore datum ad ſacratiſſi-
me uirgini ſeruiendum: diuinitus tãq̃ domini ſui
matri. Si autem dicas ꝙ alius fuiſſet ſi nudã an-
geli uidiſſet ſubſtantiam. Reſpondetur ꝙ hoc nõ
patitur ſtatus hominis uiatoris. Conuenienti
autem ordine ambaſiatam ſibi impoſitam ange-
gelus ſacer uirtuoſe compleuit. Tria enim an-
gelus intendebat circa uirginem operari. Pri-
mo mentem uirginis attentam reddere ad tante
promiſſionis conſiderationem:quod quidem fe-
cit eam noua & inſolita ſalutatione ineſtimabili-

ter collaudando: unde dicit Origenes ſuper lucam
Quod ſi ſciuiſſet uirgo ad aliũ quẽpiam factum eẽ
ſermonem ſimilem. utpote que habebat legis ſciẽ
tiã nunq̃ eam quantũcũq; peregrina talis ſalutatio
terruiſſet: in hac autẽ ſalutatione premittit idonei-
tatem uirginis ad conceptum in eo ꝙ dixit: Gratia
plena expreſſit ipſum conceptnm & concipiendũ
dominum: in eo quod dixit dominus tecum: per
hoc enim intendebat exprimere uirgini illum in-
effabilem modum ꝙ deus cum ipſe erat per eternã
electionem ſicut. cum ſua digniſſima matre. Ter-
tio prenunciauit honorem conuenientẽ ad filii dei
conceptum cum dicit. Benedicta tu in mulieribus
Et ut ipſam oſtenderet in tali cõceptu ab omni ma
ledictione mulierum pleniſſimẽ ſeparatam his tri
bus premiſit. Aue: quaſi dicat. Talem ambaſiatam
tibi a deo porto ꝙ a te excluditur & in te punitur
omne Eue maledictionis corrupte nature: uides er
go q̃ pleniſſime fecit angelus primum ꝙ intende-
bat. ſ. mentem uirginis attentam reddere & reue-
rent̃ promiſſa conſiderare. Neſcio autẽ modũ quo
potuiſſet uirginem tam attentam & ſollicitam red
dere: q̃ eam ſic laudando & talia promittendo ſalu-
tare. Animo enim humili nihil eſt mirabilius nec
magis nouum q̃ auditus ſue excellentie. Admira-
tio enim maxime attentionem animo cauſat. Et
ideo angelus uolens attentam reddere uirginem
ad auditum tanti myſterii congrue ab eius laude i-
cepit: propter quod ſcribitur ꝙ ſapientiſſima uirgo
que ſe totam nihil ſentiebat ſub deo admirans: tur
bata eſt in ſermone eius non cum turbatione ire:
ſed admirationis permaxime in promiſſione taliũ
magnalium utilitãti ſue. Et ideo cogitabat qualis
eſſet iſta ſalutatio. Secundum quod tendebat ange
lus erat uirginem inſtruere de myſterio incarnatio-
nis: quod in ea erat implendum. quod quidem
fecit prenunciando conceptum & partum dicens.
Ecce concipies & paries. Et oſtendendo prolis di-
gnitatem dicit. Hic erit magnus & filius altiſſimi
uocabitur & cetera. Et demoſtrando modum conce
ptionis ſupernalem & ineffabilem: de quo eã etiã
remiſit ſpecialius & ſingularius per experientiam
inſtruendam ad ſuperiorem magiſtrum ſpiritũ ſan
ctum cum dicit. Spiritus ſanctus ſuperueniet in te
Quid. n. tibi uidetur angelus dixiſſe cum dixit: uir
tus altiſſimi obumbrabit tibi: niſi ſeipſum inſufficiẽ
tem & impotentẽ oſtendere & exprimere id quod
ipſa ſingulariter per ſpiritum ſanctum cognoſceret
Quis ſibi umbram talem faceret occultationis iſti
us ſecreti a qualibet alia creatura ꝙ iſtius ineffabilis
occulti experientia eſſet ſoli ſpiritui ſãcto: & ipſi uir
gini nota. q. etiam aliter dicat. Tu habebis plenitu
dinem diuinitatis corporaliter in te: cui omnis alia
cognitio comparata poteſt merito umbra dici. In
hoc etiam uerbo oſtẽdit ꝙ ſpiritus ſanctus umbrã
refrigerantis concupiſcentie & totalis eradicatiõis
fomitis fecit puriſſime uirgini. In hoc etiam oſten
dit ꝙ ineffabile lumen diuinitatis quaſi umbram ſi
bi condeſcendit & ſe capabile pro modo uirginis
tribuit. In hoc etiam oſtendit ꝙ ad tantam nobili
tatem matrem uirginem ſubſtulit: ꝙ nulla creatura
plene: & cõprehendere & cogitate ſufficit: ſicut il-
lud quod eſt obũbratum & aliis occlutum. Dicitur
autẽ obumbratum incertum: quia non ſolum uir-
ginis fecunditas propter ſuam icõprehenſibilitatẽ
obumbratur a nobis: ſed ipſa uirgo in omni ſua uir
tute circũquaq; nobis eſt incõprehenſibil' & inex-
preſſibilis: quia in iſto actu omnes uirtutes fuerũt
ad tantam perfectionem adducte ꝙ omnibus aliis
ſunt incognite: & ideo obũbrate: propter quod ſũt
bene fatui qui perfectiones mentis uirginis & in-
effabiles ſtatus ſibi datos ex tunc uolunt ſecũdum
ſuam miſerabilem menſuram taxare: & quibuſdã
friuolis: & ſtultiſſimis cauillare rationibus. Vltra
hoc etiam in iſto uerbo obumbrabit tibi continet̃
ꝙ illud obũbrabit. i. circũquaq; exprimit ꝙ ñ ſolũ
uirgo in ſe purgabitur a radice fomitis & in omni
uirtute perficietur ineffabiliter: ſed etiam in circui-
tu omnium electorum: & filiorum dei extendetur
iſta umbra: ut omnes purgentur & perficiantur ſe-
cundum illam menſuram ſecundum quã inuiſce-
rantur chriſto & concipiuntur a carne materna.
Et quia iſta ſũt ſublimia: imo i intellectũ omnẽ cre
atũ ſi ꝑeffabilit̃ ſũt excedẽtia: ideo ñ alicuius alteri
us uirtus exꝑmit̃: ſed ſig̃arit̃ uirtus altiſſimi obũ.
tibi. Tertio itẽdebat ãgelus aĩam beatiſſime uirgi-
nis inducere ad conſenſum: ut illud quod erat ſũ
mum beneficium fieret uirginis meritum ꝑ cõſen
ſum: quod & fecit exẽplo Eliſabeth ſterilis: ubi nõ
dubitatio uirginis firmatur: ſed eius fides ex cõfor
tio ſterilis pariture letificatur. Ambro. n. expreſſe di
cit ꝙ beata uirgo de uerbis angeli nõ dubitauit. Di
cit enim ſuper lucam. Temperatior ẽ marie reſpon
ſio q̃ uerba ſacerdotis. Hec ait. Quomõ fiet iſtud.
Ille reſpondit. Vnde hoc ſciã. Negat ille ſe credere
quoniam negat ſe ſcire. Iſta non dubitauit eſſe faci
endum: quod quomodo poſſet fieri iquirit. Quia
uero Auguſtinus uidetur dicere ꝙ dubitauit & ipẽ
& ẽs alii exponendi ſunt ꝙ talis dubitatio magis
erat admĩſtratiõis q̃ icredulitatiſ: ꝑp quod ad admi
rationẽ ãmouẽdã q̃a de tãta admirabat̃ dignatiõe
dei ad ſe oñdit̃ ei magna dignatio dei ad ipſã Eli
ſabet ſterilẽ & ſenẽ: licet ipari g̃du. Et ut oñdat hoc
ſub nullo cadere merito: pleniſſimã rõem tal'. icar-
natiõis oñdit cũ ꝑncipiũ eiuſ dei oĩpotẽtiã noĩauit
cũ diceret: q̃a ñ erat ipoſſibile apud deũ oẽ uerbũ
q. d. nõ mireris ſi talia tibi ꝑmitto: nec paueſcas tue
uilitatis conſideratiõe: quia quãto es uerior & crea
tura inferior: puta mulier iuuencula & uirgo tinel
la: tanto in te dei omnipotentia magis honorabit̃
& magnificabitur: & oſtendetur omni creature ꝙ
ipſe poteſt ſuum effectum producere de tua uilita
te. Et ideo benedicta uirgo conſenti: quia in tue ui
litatis reputatione debet dei omnipotentia ſume

honorari. Potes ergo uidere q̄ eleganter benedi
ctus gabriel ſuam ābaſiatam cōpleuit. Et ideo nūc
cum reuerentia audias uocem turturis noſtre: & ſi
bi dicas. Que habitas in hortis tue excellentiſſi
me puritatis & plenitudinis uirtualis amici auſcul
tant te tam angeli reſtaurandi q̄ ſancti patres de ī
ferno liberandi: q̄ exules filii Adam per te redimen
di: q̄ etiam oẽs ſtatus creature in te conſūmandi:
fac ergo nos audire uocem tuam: ſonet uox tua in
auribus noſtris: uox tua dulcis & facies tua decora
Reſponde uerbum benedicta uirgo
Quod optant ſuperi.ſ.angeli:
Quod expectant inferi.ſ.patres incluſi:
Quod deſiderant poſteri.ſ.per filiū tuū redimēdi:
Quod appetunt exteri.ſ. appetitus creature in te
conſūmandi. Da ergo benedicta uerbū digniſſi
mi: & uirtuoſiſſimi conſenſus & ſuſcipe uerbum
paternum tui diuiniſſimi & uirginalis conceptus.
Ecce inquit uirgo glorioſa ancilla domini: fac mi
hi ſecundum uerbum tuum: ubi experimur.
Munus uirginalis conſenſus in pronomine demō
ſtratiuo. Ecce ſinus uirtualis apparatus in nomine
humiliatiuo: ancilla domini. Zelus precordialis ap
petitus in uerbo optatiuo. Fiat pignus celeſtis pro
miſſionis & angelici affatus: uerbum tuum. Ad
exprimendum autem perfectionem uirginis ī iſto
conſenſu puto ꝙ deficit omnis lingua: ſed ne hāc
perfectionem preterire uideamur: ad aliqualem cō
mendationem ipſius magis balbuciando q̄ expri
mendo aliquid uel tenuiter ponam. Attendendū
āt ꝙ iſte conſenſus apparet mirabilꝰ ſi cōſideretur.

Ieſus emiſſus celitus. cap.viii

Ec miſſio fuit per incarnationis benigniſ
ſimam condeſcenſionem: qua deus pater
propter nimiā charitatem qua dilexit nos
cum uenit plenitudo tēporis ſecundum diuine di
ſpoſitionis archanum filiū ſuum miſit in uterum
uirginis per aſſumptionem noſtre humanitatis.
Ad cuius explicationem uidendum eſt q̄ conueni
ens fuit & neceſſariū: quomodo chriſtus ſeruauit
tempus acceptabile & gratum: quomodo in aſſū
ptione fuit diuine uirtutis opus perfectum: & quō
in aſſumendo ſeruauit congruentiſſimum modū.

Quomodo autem fuit conueniens: & neceſſa
rium chriſtū carnē aſſumere ſatis patet: ſi quis uel
let attendere ꝙ per iſtam incarnationem facta eſt re
paratio generis humani. Non ſicut dicit Auguſti
nus.xiii.de trinitate: ut oſtendamus alium mo
dum deo poſſibilem defuiſſe: cui poteſtati omnia
equaliter ſubiacent: ſed ſanande noſtre miſerie con
ſequentiorē alium modū non fuiſſe. Et hoc idem
apparet tam ex parte reparantis dei: q̄ ex parte repa
rati hominis: q̄ etiam ex parte ipſius reparationis
ſiue modi. Quorum omnium ratio eſt: quia non
minus eſt res conditas reparare q̄ in eſſe producere
& ideo ſicut effectus rerum principium non potu
it eſſe niſi deus: ut ſicut omnia creauerat per uerbū
increatum: ſic omnia crearet & recrearet per uerbū
incarnatum. Quoniam ergo deus omnia fecit: po
tenter: ſapienter: & optime: decuit ut ſic repararet ꝙ
iſta tria oſtenderet: & ſimul cum ipſis ſuam iuſtitiā
declararet. Quid ergo potentius q̄ coniungere ex
trema ſumme diſtantia in unam perſonā? Quid ſa
pientius? quid congruentius? q̄ ꝙ ad perfectionem
totius uniuerſi cōiunctio fieret primi & ultimi uer
bi.ſ.dei: quod eſt omnium principium: & huma
ne nature que ultima eſt creaturarum. Quid beni
uolentius q̄ ꝙ dominus propter ſerui ſalutem acci
piat formam ſerui? Et hic modus tante benignita
tis eſt: ut nihil clementius: nihil benignius: nihil
amicabilius cogitari poſſit. Multum igitur con
ueniens eſt ipſi dei nature: cuius natura eſt bonitas
ut ſic in ſūmo ſe diffunderet: ſeq3 manifeſtaret no
ſtram aſſumendo naturam. Iuſtitia uero in hoc plē
ne patuit: quia in ea natura in qua diabolus uicerat
primum hominem: in eadem deus in ſecūdo hoīe
ipſum iuſte deiecit. Et hoc eſt quod dicit Damaſce
nus in principio.iii.libri. Per incarnationis myſteri
um monſtratur ſimul bonitas ſapientia: & iuſtitia:
& potentia dei uel uirtus. Bonitas quidem quia nō
deſpexit proprii plaſmatoris infirmitatē. Sapientia:
quoniam īuenit difficillimam & decentiſſimam ſo
lutionē. Iuſtitia uero: quoniam merito non aliud fa
cit uincere tyrānum: neq3 ui eripi a morte cōmuni
hominum q̄ ꝙ homo pro hominibus moreretur:
potentia uero ſiue uirtus infinita: quia nihil eſt ma
ius q̄ deum hominem fieri. Conuenientiſſimus er
go erat hic modus ex parte dei. Rurſus quia homo
cadens in culpam auerterat ſe: & receſſerat a primo
principio potentiſſimo: ſapientiſſimo: & benigniſ
ſimo: & ideo corruerat in infirmitatem: ignorantiā
& malitiam: ac per hoc factus eſt carnalis: animalis
ſenſualis: & ideo ineptus ad diuinam uirtutē imitā
dam: ad lucem cognoſcendam: ad bonitatem dili
gendā. Ad hoc ergo ꝙ homo ab iſto ſtatu repara
retur: congruentiſſimū fuit ut ei condeſcenderet be
nignus deus reddendo ſe illi noſcibilem: amabilē:
& imitabilem. Et quia homo carnalis: ſēſualis: ani
malis: non nouerat: nec amabat: nec ſequebatur ni
ſi ſibi proportionabilia & conſimilia: ideo ad eripi
endū ipſū hominē de illo ſtatu peſſimo uerbū ca
ro factū ē: ut ab hoīe q caro erat: & cognoſci poſſet
& delectabiliter amari: ac per hoc ipſe homo obli
garetur ipſū dulciter imitari. Propter hoc dicit Au
guſtinus ī ſermone de natiuitate. Homo ſequen
dus nō erat q uideri poterat: deus ſequendus erat:
qui uideri nō poterat: ut ex hoc exhiberetur homi
ni. & q ab hoīe uideretꝰ: & quē hō ſequeretꝰ: deus
factus ē hō. Et in libro de cathetizandis rudibus.
Que maior eſt cauſa de aduentu domini noſtri ni
ſi ut oſtenderet deus dilectionem ſuam in nobis.
Et poſtea ſubdit. Si amare piget: ſaltem reamare ñ
pigeat. Poſtremo quia homo reparari non poterat
niſi repararetur
Mentis innocentia
Dei amicitia

Et ſui excellentia
que ſoli deo ſuberant.Et hoc non poterát niſi per
deum in forma ſerui:& ideo congrunm fuit uerbũ
incarnari.Excellentiam noſtram recuperare nõ po
terat niſi reparator eſſet deus:quia ſi mera creatura
tunc homo ſubiectus eſſet mere creature & ſic non
recuperaret ſtatum excellentie. Amicitiá dei recu
perare non poterat niſi per mediatorem conueniẽ
tem:qui manus mittere poſſet in utroſqꝫ: & utriqꝫ
parti conformis:utriqꝫ parti eſſet amicus:ac ꝑ hoc
ſimul eſſet deus & homo. Innocentiam recupe
rare non poterat niſi dimiſſa culpa:quam dimittere
non decebat diuinam iuſtitiam niſi per ſatiſfactio-
nem condignam.Et quia ſatiſfacere non poterat
niſi deus ꝑ toto hũano genere:nec debebat niſi hõ
qui peccauerat:ideo congruentiſſimum fuit genuſ
humanum reparari ꝑ deum hominem natum de
genere Ade. Quoniam ergo excellentiá recupe
rare non poterat niſi per reparatorem excelſũ:nec
amicitia reformari poterat niſi per mediatoré ami-
cabiliſſimum:nec innocentia reacquiri poterat ni-
ſi per ſatiſfactorem ſufficientiſſimum. Excellentiſ-
ſimus auté reparator non eſt niſi ſolus deus. Amẽ
biliſſimus mediator non eſt niſi ſit homo.Sufficia
tiſſimus ſatiſfactor non eſt niſi ſit pariter deus &
homo. Congruentiſſimum fuit noſtre reparati-
oni incarnatio uerbi: ut ſicut genus humanum
a eſſe exierat per uerbum increatum: & culpa ce-
ciderat deſerendo uerbum inſpiratum: ſic a cul-
pa reſurgeret per uerbum decentiſſime & miſericor
diſſime incarnatum. Aduidendum autem quo
modo ſeruauit tempus acceptabile: & quomodo
aduentus tempus eius dicitur téporis plenitudo
debes ſcire:ꝙ a principio temporis deus potuerit
incarnari: noluit niſi a pricipio ſexte etatis precedẽ
te lege nature & lege ſcripture poſt patriarchas & ꝓ
phetas: quibus & per quos fuerat incarnatio repro
miſſa:& per ipſos multipliciť predicta & prefinita:
Horũ autem ratio eſt:quia incarnatio é opus dei
reparantis.Iuxta quod dictũ eſt: & cõuenit ſecũdũ
Libertatem arbitrii.
Sublimitatem remedii
Integritatem uniuerſi.

Nam ſapientiſſimus artifex hec omnia in agen
do attendit. Quoniá ergo libertas arbitrii hoc re
quirit ut ad nihil trahatur in uita:ſic debuit domi-
nus genus humanum reparare ut ſaltem inueniret
qui querere uellet ſaluatorem:& qui nollet querere
in ſua malitia iuſte periret.Nullus autem querit re
medium niſi cognoſcat morbũ.Nullus querit do
ctorem:niſi ſe ignorátem cognoſcat.Nullus que-
rit adiutorem niſi ſe cognoſcat ĩpotenté. Quia
ergo hõ ĩ prima paréte lapſus adhuc ſupbiebat in
ſcientia & uirtute:ideo premiſit dominus tempus
legis nature ĩ quo cõuinceret᷑ de ignorátia:& poſt
recognitam ignorátiam:ſed permanente ſuperbia
de uirtute qua dicebat᷑:non deeſt qui impleat.Ad-
dit deus legem preceptis moralibus erudienté &
cerimonialibus ſimul & iudicialibus aggrauantem
Et tunc ut dicit apoſtolus peccatum occaſione ac-
cepta per mádatum factum eſt ſupra modum pec
cans peccatum. Quia adueniente lege prohibente
concupiſcentia & libido creuit tráſgrediendi uitia
non legis ſed hominis:propter quod habita ſcien
tia & cognita ĩpotentia propria cópulſus eſt ho-
mo ſurgere ad diuinam miſericordiam:& gratiam
poſtulandam:que ſolum datur per dominum no-
ſtrum ieſum chriſtum:ideoqꝫ poſt legem nature &
ſcripture:& non ante ſubſequi debuit ĩcarnatio uer
bi dei. Rurſus quia ſublimitas remedii requirit᷑
ut credatur fide firmiſſima:& ametur charitate fer-
uentiſſima tanq̃ myſterium feruentiſſimum & ſa-
luberrimum:ideoqꝫ congruentiſſimum fuit ut an
te chriſti aduentum preirent multa teſtimonia pro
phetarum tam explicita in uerbis q̃ ĩplicita in figu
ris:& multis firmis teſtimoniis quod erat ſecretũ
& altum:fieret certum & ĩdubitabile ad credendũ:
preirent multiplicia promiſſa & ardentiſſima deſi-
deria ut promiſſum expectaretur:expectatum dif-
feretur:dilatum amplius deſideraretur: deſideratũ
tandem gratiſſimum:exhibitum feruentius amare
tur:gratius ſuſciperetur: & ſolicitius ſeruaretur.
Poſtremo quoniam integritas & perfectio uniuer
ſi requirebat ut uniuerſa eſſent ordinata quantum
ad loca & tempora:& hoc opus incarnationis per
fectiſſimum erat inter omnia opera diuina:& pro
ceſſus debet eſſe ab ĩperfecto ad perfectum:& non
econuerſo:hinc eſt ꝙ hoc opus debuit fieri in fine
temporũ. Et ſicut primus homo q erat totius mũ
di ſenſibilis ornamentum:ultimo fuerat conditus
ſ·ſexta die ad totius mundi cõplementum:ſic ſecũ
dus homo ad totius mundi reparationis cõplemẽ
tum:in quo primum principium cõiungitur cum
ultimo.ſ.deus cum noſtro limo fieret in fine tépo
rũ.ſ.in ſexta etate que etas eſt apta ad exercitium ſa
pientie:quia multa tranſierant experimenta: & ad
eneruátionem concupiſcentie:quia multa apparue
rant indicia:& ad tranſitum a ſtatu turbinis ad quie
tem mentis:quia tunc promittunt celeſtia premia
que omia conueniunt illi ſexte etati decurſus mũ-
di tam per experientiam preteritorum téporum q̃
per effuſionem chariſmatum q̃ chriſtus in ſuo ad-
uentu largiſſima pietate portauit. Quoniam er
go aduentus chriſti dicitur tempus legis gratie &
exhibitionis gratie repromiſſe:& é principiũ ſexte
etatis:& omnia iſta dicũt plenitudinem: quia lex
gratie implet legem ſcripture.Nõ enim uenit chri
ſtus ſoluere legem ſed implere:& ſolutio promiſ-
ſi implet promiſſionem:ſicut dicit apoſtolus ĩ acti
bus.Annunciamus uero eam que ad patres no-
ſtros facta eſt repromiſſio:quoniam hanc adimple
uit deus filiis ueſtris reſuſcitans ieſum. Et ſexta
etas ratione perfectionis ſenarii ſonat plenitudi-
nem:hinc eſt ꝙ in aduentu filii dei dicitur pleni-
tudo téporis:non pp hoc ꝙ in principio aduẽtus
finiatur tẽpus:ſed qa ſpũalia myſteria impleantur.

Sicut autem chriſtus non debuit uenire in prin cipio temporis: quia aduentus eius nimis fuiſſet feſtinus: ſic nec differre uſq; ad finem ultimum: qa tunc nimis eſſet tardus. Decebat enim ſaluatorem incarnari poſt debitam cognitionem morbi: & an te tempus iudicii introducere tempus remedii. De cebat etiam mediatorem habere quedam membra ſua precedentia: quedam ſubſequentia. Decebat ét perfectum ductorem tunc ſe oſtendere: cum eſſet oportunitas currendi ad brauium: & hoc eſt in fi ne temporis poſt probatum multiplicem lapſum & mortis & mundi defectum: & iam apparente ali qua approximatione ad iudicium finale: ut per ti morem iudicii ſtimulati: & ſpe premii accenſi & p perfectionem ieſu chriſti cum tanta charitate & uir tute animemur & uigoremur ad perfecte ſequen dum ducem uirtutum ieſum: quouſq; perueniamus ad brauiũ beatitudinis ſue. Quomodo át fuerit incarnationis ſue opus perfectum: debes ſci re ꝙ incarnatio eſt opus totius trinitatis. Cũ enim ſit quidam effectus & ſummus ab omnipotentia dei productus: & omne id quod dicit effectum in creatura ſit cõmune tribus: neceſſe eſt a tota trinita te procedere. Et hoc ſatis oſtendit angelus cum di cit. Spiritus ſanctus ſuperueniet in te: & uirtus altiſ ſimi obumbrabit tibi. Nomine altiſſimi intelligit pater cuius eſt illud opus per auctoritaté: quia eius fuit proprie mittere filum ſuum. Nomine uirtutis intelligitur filius: cuius eſt illud opus tãq̃ ſuppoſi ti: perſona autem ſpiritus ſancti proprio nomine nuncupatur: cum dicitur. Spiritus ſanctus ſuperue niet in te. Attribuitur autem ſpiritui ſácto opus incarnationis triplici ratione: primo quia hoc con gruit cauſe incarnationis: que ſi conſideretur ex par te dei eſt mera charitas & amor: unde Io. iii. Sic de us dilexit mundum ut filium ſuum daret. Spiritus autem ſanctus eſt amor patris & filii. Secundo ſi cõ ſideretur ex parte nature aſſumpte. per hoc enim datur intelligi ꝙ natura humana eſt aſſumpta a fi lio dei in unitate perſone: non ex aliquibus me ritis: ſed ex ſola gratia que ſpiritui ſancto attribuit ſecundum illud Cor. xii. diuiſiones gratiarum ſũt: idem autem ſpiritus: unde dicit Auguſtinus. Iſte modus quo natus eſt chriſtus de ſpiritu ſancto in ſinuat nobis gratiam dei: qua homo nullis pre cedentibus meritis ex ipſo primo exordio nature ſue quo eſſe cepit: uerbo dei copulatus in tanta uni one perſone: ut idem ipſe eſſet filius dei. Dicit etiã in libro de predeſtinatione ſanctorum. Ea gratia fit ab initio fidei ſue quicunq; chriſtianus: qua gratia homo ille ab initio ſuo factus eſt chriſtus. Mo do glorietur quicunq; uult ꝙ aliquid preceſſerit unde primam a deo meruit gratiam: & tunc fal ſificabat argumentum in auctoritate prefacta. Ter tio etiã hoc cõuenit termio incarnationis. Ad hoc enĩ terminatur incarnatio: ut ille qui concipiebatur eſſet ſanctus & filius dei: utrũq; autem horum at tribuitur ſpiritui ſancto: nã per gratiam efficimur fi lii dei ſecundum illud. Ad Gal. iiii. Quoniam eſtis filii dei: miſit deus ſpiritum filii ſui clamantem ab ba pater. Ipſe etiam ſpiritus ſanctus dicitur ſpiritus ſanctificationis. Ad Roma. i. Sicut ergo alii qui per ſpiritum ſanctum ſanctificatur ſpiritualiter ut ſint fi lii dei adoptiui. Ita per ſpiritum ſanctum eſt ieſus in ſanctitate conceptus ut eſſet filius dei naturalis propter quod concluſit angelus beate uirgini cũ dixiſſet. Spiritus ſanctus ſuperueniet in te. Ideoq; quod naſcetur ex te ſcũm: uocabitur filius dei. Per illam autem aſſumptionem facta eſt unio diuinita tis cum humanitate: ita ꝙ diuina natura non tantũ ſibi uniuit carnẽ ſenſibilem: ſed & ſpiritum rationa lem ſecundum potentiam: uegetandi: ſentiendi: & intelligendi. Quia ergo homo corruptus fue rat ſecũdũ oẽm ſui partem: totũ debuit aſſumere ĩ aĩa & in corpore. ut totum curaretur. Quia uero pars carnis magis eſt nota noſtre ſenſualitati: & ca ro magis diſtat a deo: ut expreſſior fiat denomina tio: & magis exprimatur dei humiliatio: & profun dior oſtendatur dignatio: hic eſt ꝙ opus illud nõ dicitur animatio: licet aſſumpſerit animam. Sed ma gis propter aſſumptionem carnis nominatur ĩcar natio. Attende ergo miſer homo cum quanta reuerentia debes te totum deo in holocauſtum ſa crificii perfecte offerre: qui totus es in chriſto aſſũ ptus: & erubeſce aliquid imũdum in tua mente cõ mittere uel carne: que filio dei in chriſto unita eſt unitate perſone. Hec autem unio non poteſt fieri ĩ unitate nature: quia dĩna natura cum ſit ſimplex & inalterabilis non poteſt: ſicut pars concurrere ad cõ ſtitutionem tertii: nec poteſt in aliquam aliam na turam ĩmutari: nec aliquid aliud in ipſam conuerti: ideo neceſſe fuit hanc unionem fieri in unitate per ſone & ſuppoſiti. Et quoniam diuina natura in nul lo ſuppoſito poteſt ſubſiſtere niſi in proprio: ideo illa unio non potuit eſſe in ſuppoſito uel perſona hominis: ſed dei. Ac per hoc diuinum ſuppoſitum ſe fecit humane nature ſuppoſitũ in chriſto: & ita eſt ibi tanta unitas perſonalis & unitas ſuppoſiti. ſ. ex parte aſſumentis dei. Attende autem ꝙ hu mana natura in chriſto nunq̃ habuit aliquod eſſe perſonale uel ſuppoſiti: niſi ſolum ſuppoſitum uer bi. Ex unione enim anime: & carnis chriſti non re ſultauit eſſe ſubſiſtẽs per ſe ſuppoſiti uel pſone cre ate: quia ſimul tempore ut infra patebit: fuit unio anime & carnis in chriſto ieſu: q̃uis in aliis homini bus ex tali unione reſultet eſſe perſonale creatum: quia hoc fuit ut ad maiorem nobilitatem ĩ ifinitũ illa unio tenderet. ſ. ad eſſe perſone increate: unde ĩ infinitum melius fuit chriſti humanitati non ha bere eſſe creatum per ſe ſubſiſtens: ut ex hoc cõmu nicaretur ſibi eſſe perſonale diuine nature. Exem plum autem eſt in omnibus formis gradatim or dinatis ad ulteriorem formam magis perfectam: licet enim ſenſitiuum in homine non conſtitu at eſſe per ſe ſubſiſtens: quia tamen ordinatur ad nobiliſſimam formam incorruptibilem: &

intellectualem.ſ.animam rationalem multo melius eſt in ipſo homine q̄ in brutis: in quibus conſiſtit ſuppoſitū. Attēde āt ꝙ unio humane nature in perſona filii dei non debet dici accidentalis: ſed ſubſtantialis. Licet enim humana natura aduenerit perſone filii dei cōplete: quia tamen perſona fili dei ſuum eē perſonale cōmunicat: quod non fit in alteratione accidentium: hinc ē ꝙ illa unio debet dici ſubſtantialis & non accidentalis. Subſtantia enim non ſolum dicitur materia & forma: ſed etiam ſuppoſitum: & ideo unio in ſuppoſito merito dicitur ſubſtantialis. Sic igitur patet ꝙ illa unio anime & carnis ulterius terminata fuit ad nobilius eſſe.ſ. perſone filii dei quā ſi conſtituiſſet proprium eē pſonale: ita ꝙ aſſumptio nullam dignitatem ademit humanitati: ſed auxit: felix tamē ille proprie ſubſtātie uel ſubſiſtentie defectus: licet nullo modo poſſit dici defectus: ſed ſic pro deuotione liceat loqui: qui in tantum perfectum aſcēdit: ut ex hoc homo eſſet ſuper omnia benedictus deus. Sic & anima mea neq̄ & impia deficiat tuum per te exilire in ꝓprio uelle: ut poſſit perſiſtere pleniſſime in dei uoluntate: ut illud Apoſtoli in te uerificetur. Adherere deo & cetera. Et illud. Viuo ego & cetera. Sicut igitͬ unio naturarum in chriſto non poterat fieri humanitate habente propriam perſonalitatem: niſi ipſa non exiſtente perſona aſſumeretur in diuinam: ſic nunq̄ fiet in te cum dei unio uoluntatū per gratiā: niſi tua uoluntas propria totaliter deficiat: imo uerius proficiat ut ſit diuina non tua. O q̄ felicius tua uoluntas eſt diuina qm̄ tua. Sicut felicius eſt deum eſſe q̄ malum hominem. Malus enim ſemper eris in te: ſed deus in deo: quia talibus qui a ſua uoluntate deficiunt & in deo proficiunt dicitur. Ego dixi dii eſtis. Et propter hanc felicē ſincopam dicit ſentiēs. Deficit cor meū & caro mea: deus cordis mei & pars mea deus in eternū: uere qui ſe elongāt ab hac unione peribunt: ſicut ſequitur. Ecce qui ſe elōgant a te peribunt. Sicut autem in corpore chriſti myſtico non eſt niſi chriſtus ieſus cum mēbris ſuis non habēs aliud eē niſi diuinū: ſic & in inferno non eſt niſi lucifer cum ſua uolūtate peſſima & infelicia ſua mēbra que noluerunt diuine uolūtati ſubiici: ſed ꝓpria uoluerūt uolūtate abuti. Iſta āt perſonalis unio licet de potentia abſoluta potuerit fieri a qualibet perſona diuina: congruentiſſimum tamen fuit ut fieret in uerbi perſona. Ad hoc enim fiebat incarnatio ut fieret humane nature reconciliatio. Reconcilians autem mediatoris habet officium. Medicatio autem proprie cōpetit ipſi filio: q ē media in trinitate perſona. Ipſe etiā mediator & reconciliator debuit humanam naturā in omnibus ſuis mēbris adducere

Ad diuinam cognitionem
Ad diuinam conformitatem
Ad diuinam filiationem

ut ſit quod benefuerat conditum: & per peccatum deſtructum: tandem per dei ſapientiam eſſet artificioſiſſime reparatum. Nullum autem magis decet ad diuinam cognitionem q̄ ipſum uerbū quo pater ſe dedit: quod etiam rationabiliter ē unibile carni ſicut uerbum uoci. Nullum etiam magis decet reducere ad dei conformitatem q̄ filium qui eſt imago patris. Nullum etiam decet magis cōicare ſimilitudinem diuinam per adoptionem q̄ naturalem filiū. Et quia artifex per eādem artem reſtaurat deſtructum: per quam primo benefecit conditum. Et filius dei eſt ars plena omnium rationalium uiuentium. Nullum magis decuit fieri filium hominis ad reſtaurationē nature q̄ ipſū filium dei uerbum imaginem & artem eternam. Quia uero ut dictum eſt unio eſt perſonalis: ac per hoc ſūma unionū poſt illā ineffabilē unionē diuinarū perſonarum in unitate nature. hinc eſt ꝙ rationabilitͤ eſt neceſſario ſit cōmunicatio idiomatū. Cum igitur actus & operationes ac paſſiones ſint ſuppoſitorum: quicquid agit homo ieſus uel patitur totū agit: uel patitur ſuppoſitum uerbi: & quicqd dicitͬ de filio dei poteſt dici de filio hominis: & ecōuerſo: niſi ſit uocabulum in quo aliqua repugnātia includatur: ſicut ſunt illa in quibus includitur reſpectus unionis nature unius ad alterum. Sicut uniri incarnari: aſſumere: aſſumi: uel negatio alicuius: cuius oppoſitum alteri cōpetit: ſicut incipere eſſe creari: & ſimilia in quibus non ē cōmunicatio idiomatum: quia per tales locutiones datur occaſio erroris: unde non eſt ita concedenda homo aſſumit diuinam naturam uel uniuit eam ſibi: uel ꝙ eſt incarnatus & ſimilia. Et ſimiliter non eſt concedendum ꝙ iſte homo demōſtrato chriſto ſit creatura: uel ſcepit eſſe: uel ſit minor patre: niſi ſpecificaretur ſecūdum humanam naturam. Et hoc quia Arriani & manichei in hoc dei filiū impie blaſphemantes dicūt ipſū uerbum eſſe creaturam: incepiſſe minorem eſſe patre. Quomodo autem modus congruentiſſimus fuerit patet: ſi attendas que dicta ſūt & alia que dicentur. Modus autem hic fuit: qa angelo nunciāte uirgini uirgo beatiſſima credidit appetiit & conſenſit. Spiritus ſanctus ſuper eam uenit q eam ſāctificauit & fecundauit: cuius uirtute in inſtanti uirgo concepit ieſum chriſtum uerum deū & dei filiū & hominem perfectum ſāctum & īmaculatum: ipſa beatiſſima uirgine remanente uirgine & integra in eternum. Vide ergo cū quanta ratione in incarnationis opere talis modus eſt habitus: decuit enim ipſum deum in opere tam ſublimi agere congruentiſſime cōmuniſſime completiſſime. Congruentiſſimus autem modus eſt: ut medicus ex oppoſito reſpondeat morbo: & reparatiō lapſui: & remedium nocumento. Quia igitur humanum genus lapſum fuerat per diaboli ſuggeſtionem: & per conſenſum mulieris decepte ſcilicet Eue: & per generationem concupiſcentialiter tranſfundentem originale in prolem: cōgruum fuit ꝙ econtrario hīc eſſet angelus bonus annūcians & ſuadens bonū: & uirgo credens & conſentiens

in bonum ſuaſũ:& charitas ſpiritus ſancti ſanctificans & fecundans ad conceptum ĩmaculatum:ut ſic contraria contrariis curētur. Ac per hoc ſicut mulier decepta per diabolum: & per uirũ peccatorem cõcupiſcentialiter cognita & corrupta:tranſfudit ĩ omnes culpam:morbum:& mortē: ſic mulier per angelum erudita:& per ſpiritum ſanctum ſanctificata & fecundata abſq; omni corruptione tam mẽtis q̃ corporis prolē generaret:que oĩbus ad ipſam uenientibus daret gratiam ſanctitatem & uitam.

Attende autem ꝙ hec beatiſſima uirgo huic cõceptioni materiá puriſſimam miniſtrauit ſpiritu ſãcto ſuper eam ueniente & in ea eradicante totaliter fomitē & eam ſupernaturaliter fecundante: ita ꝙ actionē ſpiritus ſancti illa materia de qua formatũ ē corpus ieſu digeſta & ad uterum uirginis abſq; aliqua ſui corruptione & libidine aducta fuit & formata & organizata:ita ꝙ totũ illud quod actiue facit ſemen uiri in formatione humani corporis:totum ſuppleuit & fecit in uirgine uirtus ſpiritus ſãcti cum ineſtimabili mundicia & puritate:ſicut ipſe deus eſt mundus:propter ꝙ chriſtus dicitur cõceptus de ſpiritu ſancto:ut iſta prepoſitio de ĩportet habitudinē cauſe efficiētis reſpectu corporiſ per appropriationē ut dictũ ē.Reſpectu ãt ſuppoſiti xp̄i ꝙ eſt perſona diuina habet hītudinē cõſubſtantialitatis.Et ideo hoc ipſo ꝙ credit̃ xp̄s cõceptus de ſpiritu ſancto habet habitudinē propriá reſpectu corporis per ipſũ formati: habitudinē autē cõſubſtantialitatis habet ad perſonam aſſũmentem. Licet autē Criſoſtomus ſuper Mat. & Dam.li.iii.uideãtur dicere ꝙ.ſ.ſ.ſiue ipſa diuina ſapientia & uirtus fuerint uelud ſemen in conceptione ieſu.Et Hieronymus multũ uideatur hoc deteſtari:tamē facilis ē concordia utrorũq;:quia cum ſancti ſint:idem oĩno intendunt.In ſemine.n.intelligitur uirtus actiua.Et ſecũdũ hoc Criſo.& Dam͞. cõparant ſemini ſpiritum ſanctũ uel filiũ qui ē uirtus altiſſimi. In ſemine etiã intelligitur ſubſtantia corporalis deciſa a patre:que in cõceptiõe trãſmittitur. Et hoc modo ſanctiſſime Hieronymus negat ſpiritum ſanctũ fuiſſe pro ſemine.hoc enim dicere ĩmũdiſſimum eſt & blaſphemũ. Licet ãt chriſtus dicat̃ cõceptus de ſpiritu ſancto & de maria uirgine: ꝓprie tamen beata uirgo dicit̃ mater xp̄i:quia ipſũ uere genuit ſicut uera mater ĩ ydēptitate ſue ſpeciei & ĩ natura uiuēte:& ſecundum generationē edita:& hoc ſufficit ad rationem maternitatis. Spiritus ſanctus ãt licet ſit principiũ actiuum in generatione chriſti: non tamē dicitur pater chriſti:quia ipſe non genuit chriſtũ ſimilē ſue ſpeciei: ſicut pater generat filiũ Nec de ſubſtantia ſpiritus ſancti aliquid eſt trãſmutatum in formatione chriſti:quod tamen requiritur ad rationem paternitatis in productione oĩum hominum. Nec etiã ipſe chriſtus dici debet̃ adoptiuus filius ſpiritus ſancti:nec dei patris nec totius trinitatis:quia illud quod dicitur de aliquo ſecũdũ perfectam rationē filiationis:unde q̃uis ſecũdũ naturam humanã ſit creatus & iuſtificatus:non tamen debet dici filius dei nec ratione creationis nec ratione iuſtificationis:ſed ſolum eterne generationis ſecundũ quã ē filius ſolius patris.Et quia filiatio eſt proprietas perſonalis filii dei:& homini xp̄o eſt cõmunicatũ eē perſonale ex mera gratia: & nec eſt ſingulariſſima dignitas humanitatis xp̄i. ideo chriſtus ēt ſecũdũ ꝙ homo nõ debet dici filius adoptius nec filius.ſ.ſ.nec etiã totius trinitatis ſed ſolum uerus & naturalis filius dei patris: ut per hoc exprimatur illius excellentiſſime humanitatis dignitas perſonalis. Quia uero illud opus a deo proceſſit modo cõiſſimo:per uerbum enim incarnatum reparatur lapſus hominum et ruina angelorum & lapſus hominum reparatur ſecundum utrunq; ſexum: ut medicamentum ſit cõe oĩbus decentiſſimum fuit ꝙ ad incarnationis myſterium fieret concurſus angeli:mulieris:& uiri. Angeli:ut denunciãtis & cõgaudētis. Mulieris.ſ. uirginis:ut cõcipientis ĩ utero:uiri uero ut cõcepte prolis in eē perfecto: ut ſic Gabriel angelus eēt nuncius patris eterni:uirgo ĩmaculata eēt templum ſpiritus ſancti proles concepta eēt ipſa perſona uerbi. Ac per hoc in cõmuni reparatione omniũ cõmunis fieret concurſus trium de triplici hierarchia dilatato nomine hierarchie diuina.ſ.angelica & humana. Licet ãt filius dei carnē aſſumere potuiſſet de quacũq; materia uoluiſſet:conſequentiſſimum tamē fuit:ut de beatiſſima uirgine carnem acciperet. Primo quidem tota natura hũana nobilitata eſt:unde Augu. in libro .lxxxiii.q.dicit hominis liberatio in utroq; ſexu debuit apparere.ergo quia uirũ oportebat ſuſcipere qui ſexus honoratior eſt:cõueniēs erat ut feminei ſexus liberatio hinc appareret: q̃a ille uir de femina natus eſt. Secundo quia per hoc ueritas incarnationis aſtruitur:unde Ambroſius libro de incarnatione.Multa ſecundum naturam inuenies & ultra naturam:ſecundum conditionem & enim nature in utero femine corporalis fuit:ſed ſupra cõditionem uirgo concepit & genuit:ut crederes q̃a deus erat qui innouabat naturam:& homo erat q̃ ſecundum naturam naſcebatur ex homine. Et Auguſtinus dicit in epiſtola ad uoluſianum͞. Si omnipotēs deus hominē undecunq; formatum:nõ ex materno utero crearet ſed repentine inferret aſpectibus nouam opinionem cõfirmaret erroris:nec hominem uerum ſuſcepiſſe ullo modo crederetur & dũ omnia mirabiliter facit:aufert ꝙ miſericorditer fecit.Nunc uero inter deum & hominem mediator apparuit:ut in unitate pſõe copulans utrãq; naturam: & ſolita ſublimaret inſolitis:& inſolita ſolitis repararet.Tertio quia hunc modum cõplectitur omnis diuerſitas generationis humane. Nã primus homo productus eſt de limo terre ſine uiro & femina:Eua producta eſt ex uiro ſine femina ceteri uero homines producuntur ex uiro & femina:ũde hoc extremũ q̃ſi xp̄o cõueniētiſſime relictũ ē ut p ſpũm ſcũm ꝓduceret̃ de femia ſine uiro.Põt

adam ratio quarta addi:quia per hoc predeſtinatio eterna:que beatam mariam ad dignitatem maternitatis cum uirginitate elegerat:per hunc modum hoc ipſum cõpleuit:ipſam ſuper omnem purã creaturam ineſtimabiliter exaltando. Habuit autẽ hec cõceptio tria nobiliſſima priuilegia.ſ.ꝙ eſſet ſine peccato originali:ꝙ eſſet nõ puri hominis: ſed dei & hominis:ꝙ eẽt conceptio matris & uirginis Iſta tria a natura non habuit:ſed a ſpiritu ſancto.Et ideo dicit Dam̃.quantum ad primum: ꝙ ſpiritus ſanctus ſuperueniẽs uirgini purgans ipſam.i. preſeruans ne cũ peccato originali conciperet: fomitem totaliter extirpando. Quantum ad ſecũdũ dicit:& uirtutẽ uerbi dei ſuſceptiuam tribuens.i.ut cõciperet uerbũ dei. Quantũ ad tertium dicit. Simul autem & generatiuã:ut.ſ.manens uirgo poſſet generare. Attẽde autem ꝙ caro xp̃i ſemper dicitur a peccato fuiſſe imunis.Et quando caro xp̃i comparatur ad Adam & ad alios patres:dupliciter contingit errare in hac cõparatione.uno modo ſi attribuatur chriſto uel eius carni conditio peccati. puta ſi dicatur ꝙ chriſtus in adam peccauit: uel ꝙ in Abraham deciatus fuit.Iſtud enim falſum ẽ:qa non eo modo fuit in patribus ut peccatum poſſet ad ipſum deriuari:quia nõ fuit in eis ſecundum legem concupiſcentie ſiue ſecundũ rationem ſeminalem:ſed ſolum ſecũdũ corpulentã ſubſtantiam. Alio modo cõtingit errare ſi attribuamus ei quod actu fuerit in patribus primis:ut ſi dicatur ꝙ caro chriſti ſecundũ ꝙ in chriſto fuit ſine peccato:ita ẽt in Adam actu fuit ſine peccato.per hoc dantes intelligere ꝙ in Adã & in aliis patribus fuit aliq̃ pars eius que peccato non fuit obnoxia & ſic traduceretur munda uſq; ad uirginẽ:ex qua corpus xp̃i poſtea formaretur:quod falſum ẽ:quia caro chriſti nõ fuit ſecũdũ aliquid ſignatum quod poſſet diſtingui a reliqua carne:ſicut purũ ab ĩpuro in Adam & in aliis patribus.Caro etiam humana peccato inficitur:quia per concupiſcentiam concipitur:nihil ãt eſt in prole ꝙ non concupiſcentia trahatur a parente:& ideo in eis nihil fuit mundum:ſed in beata uirgine totum ẽ mũdatum per ſpiritum ſanctũ. Poſtmodum autem quia incarnatio proceſſit modo cõpletiuo.hinc ẽ ꝙ in cõceptione cõpletio debita fuit in prole:in conceptu:& in modo concipiendi:quia uero completio debuit eſſe in prole hinc eſt ꝙ in inſtanti facto conceptu uirgineo non ſolum facta fuit totalis uirginis ſanctificatio:ſed etiã ipſiuſ benedicte particule de qua debuit benedictũ chriſti corpus formari diſtinctio:& ad locum uteri uirginalis mundiſſima

Deductio
Conſolidatio
Confirmatio
Animatio illius carnis

& per unionem anime ad carnem uiuificatio:& totius hoĩs plena & perfecta ad pſonã filii dei unio: ut ſic uirgo uere dei filiũ cõcipet per unionẽ carnis ad diuinitatẽ:mediante ſpiritu rationali:per quem tãq̃ per mediũ caro idonea erat ad unionẽ. Quia uero completio debuit eſſe in conceptu:ideo completus ẽ ille q̃rtus modus ꝑducẽdi humanã naturã de muliere ſine uiro de quo dictum eſt ſupra. Quia ẽt cõpletio debuit eſſe in uirtute concipiente.hinc eſt:ꝙ in cõceptione filii dei ſimul cõcurrit

Virtus innata
Virtus infuſa
Virtus etiam increata

Prima materiã preparauit.ſecũda ſegregãdo purificauit.tertia ſubito perfecit. Et ſic beatiſſima uirgo maria fuit cõpletiſſimo mõ mr̃ filii dei ſpũ ſcõ

Purgante
Excitante
Adiuuante
Eleuante

naturam ipſius ſanctiſſime uirginis:& cõplete faciente etiã cõceptũ illius diuiniſſime prolis. O qs ſufficiẽs ẽ ĩtelligere quale fuit illud de celo ĩmiſſũ ĩcendiũ:collatũ refrigeriũ:infuſũ ſolatiũ:tã in ſacratiſſime uirginis mente q̃ carne? Quãta fuerit nobilitatio generis humani in cõcepta prole:quãtaq; deſcenſio maieſtatis:& q̃ ineſtimabilis ſublimatio uirginis matris: uere nullus deuotus & uere catholicus debet negare:quin tunc tanta perfectio gratie tanta abundantia cariſmatum diuinorum:& tanta uirtutum omniũ cõſumatio fuerit beatiſſime uirgini matri dei ĩ illo cõceptu data:quanta põt recipere uiatrix creatura ſine unione perſonali. Et ſic in oĩbus poſt filiũ ſanctiſſima mr̃ habuit perfectiſſimum & ineffabiliſſimũ ſtatũ cõſumatũ ĩ omni pfectione actiue & cõtẽplatiue abſq; aliq̃ diminutione & defectu. Opinor autẽ pie engendo mentem ad uirginis matris excellentiam: ꝙ ex tũc mẽs eius taliter fuit ſtabilita ꝙ ſine aliqua interruptiõe fuerit ſumme in contemplationis actu & guſtu:& hoc ſupra omnem modum alterius creature.citra tamen beatificã uiſionem. Et puto ꝙ oĩs ignorantia non ſolum culpabilis:quia de illa non ẽ dubiũ.nunq̃.n.habuit:ſed ẽt oĩs ignorãtia quomodolibet dicẽs defectũ ex peccato originali tm̃ fuit ſibi ex tũc ablata & pleniſſimus hĩtus ſapiẽtie totã ipſius mẽtẽ pficiẽs fuerit ſibi a ſpũ ſcõ infuſus:maxime q ſuffragatur ad uirtutũ perfectõem:Et ꝙ occupatiões exterioꝝ ſenſuũ nũq̃ recolectionẽ mentis & cõtẽplatiõis actũ ĩpedirent ĩ ea:& ipſe cõtemplatiõis actus mẽtẽ pleniſſime ĩ deũ recolligẽs nõ ĩpediuit debitũ & uirtuoſi officiũ adminiſtratiue partis inferiorũ ſenſuum:quin & ſe dulciſſime miniſtrauerit dilectiſſimo ieſu filio humilitatis ſue tã ĩ infantilibus neceſſitatibus corporis ſui:q̃ in aliis q̃ ĩ decurſu uite ſue circa ipſũ ẽ ſenſibilr̃ opata:q̃ etiã ĩ oĩbus aliis q̃ ad inſtructionẽ & utilitatẽ proximi ſiue apoſtolorum:ſiue quorũcũq; alioꝝ neceſſaria uidebãtur:ĩmo iſte due pfectiões actio & cõtẽplatio puto ꝙ in ipſa ex ineſtimabilitate glorie ſue & uirtutum ſe mutuis reſpectibus intendebat.

Nec puto ꝙ ſomnus qui nobis inabyſſat & ſepelit
actus rationis & liberi arbitrii: & per conſequens
actum meriti & demeriti in illa habuit hunc effe-
tum immo puto ꝙ liberum arbitrinm ſuum ĩ ipa
non fuerit ex ſõno ſubmerſum: ſed anima ſua libe
re & actu meritorio ſimul & contẽplatiuo nõ ob-
ſtante ſomno tendebat in deum. Et alias multas
perfectiones reputo ipſam tunc conſecutam no-
bis ineffabiles & ĩcõprehẽſibiles. Que etiam ſecũ
dum experimenta noſtre infirmitatis & corruptio
nis ĩpoſſibiles uiderentur. Ad iſta autẽ ſentien-
dũ de uirgine matre dei reuerẽdiſſima mouent me
illa q̄ ĩdubitanť tenemuſ de ipſa. Ex quibus ſupradi
cta uere poſſunt concludi .ſ. Plena expurgatio &
fomitis eradicatio: & omnis originalis infectiõis
Plena aſſimilatio totius carnis uirginis & ſue ſan-
ctiſſime prolis. Plena participatio plenitudinis gr̃e
chriſti mentis & Plena diffuſio gratie in ipſa ma-
nans ad filii dei perſonã conceptam in ipſa & per
ipſam: & eminentia dignitatis & ſtatus materni
principii in quo ſibi non cõmunicat aliquã creatu
ra. Et primo ſic arguo. Si fuit plene purgata a fo
mite: ergo ab omni infectione in humana natura
ex fomite cauſata: ſed impedimentum omniũ pre
dictorum ẽ ĩpedimẽtũ ĩperfectionis magne ſicut
patet deducenti: & maxime ĩpedimẽtum ſomni &
deſtructio actus cõtẽplatiui. ergo nullo mõ uideť
ꝙ fuerit in ea. Cum igitur omnis hebetudo men-
tis & alii defectus quos in nobis experimur. eti-
am in expergiſcẽtibus non ſinant ſtatim & libere
mentẽ ferri in deum. Sed quaſi experimento co-
gnoſcimus ꝙ ac ſi ſõnus eẽt interruptio noſtri eſſe
& influxus gratie dei ĩ nobis uideť quaſi de nouo
fieri & cũ nouo conatu oportere nos redire ad mẽ
tis claritatem & ſubtilitatẽ: quã ꝑmo fueramus ex-
perti: ac ſi mens reſurgeret: ſicut facit a magna pro
ſtratione & ſepultura ſue libertatis & cognitionis.

Nec ualet ſi diceres ꝙ iſta eſt cõditio noſtre mẽ-
tis & corporis: & ipſa nõ fuit educta de ſtatu cor
poris animalis. Non enim eſt uerũ ꝙ iſta ſit cõdi-
tio nature: ſed ẽ magis nature per peccatũ infectio:
proſtratio: & infirmatio: a quibus plena purgatio
a fomite debuit eam plene liberam reddere. Et
ꝙ hoc non ſit nature cõditio expreſſe dicit Augu.
ꝙ in ſtatu innocẽtie fuiſſet clarior cõtẽplatio dor-
mientium: q̄ ſit modo uiſio uigilantiũ. Comuni
ter enim magis uidentur ſentire doctores ꝙ in ſta
tu innocentie nõ perdidiſſet homo liberum arbitri
um ſiue rationis uſũ propter ſõnũ. nec nati fuiſſẽt
filii ſubiecti ignorantie. Dicit enim Auguſtinus ꝙ
approbare falſa pro ueris nõ eſt natura hominis cõ
diti: ſed pena damnati. Item in Enchiridion. cap.
viii. ſatiſ expreſſe uocat errorem omnẽ deceptõem
& hoc dicit indecorũ & indecens & ad huius uite
miſeriam pertinere. nihil autem tale uidetur con-
ueniens matri dei. Puto enim ꝙ in ea ex tunc fue-
rit altior & ĩeſtimabiliť dulcior cõtẽplatio: q̄ fuerit
in Adam. nec mirum quia guſtabat deum ut filiũ
uteri ſui. Et uirtus regitiua corporis ĩpleto dei ob-
ſequio ſine aliquo uitio tanto fuit in ea perfectior
quanto in maiori altitudine uirtutum regebat: cũ
& dolores & penas tã mẽtis q̄ corporis plene ſubli
mabat & inferebat in deum: ab eis nec in minimo
ĩpedita. O felix reformatio & paradiſi ſtatus ma-
ior: q̄ illa fuerat quam nobis ademit cõgreſſio pec
cati. propterea quomodo tibi uidetur conueniens
ꝙ in ſumma plenitudine gratie que debetur ſtatui
materno magna pars tẽporis que occupatur in ſõ
no trãſiuerit ſine actuali relatione ad deum: uel etiã
ſine plena ratione merendi? Licet enim uoluntas
qua uolo dormire ut poſſim uiuere ad honorẽ dei
ſit actus meritorius in quo actu poſſit ſõnus aliq̄li
ter dici meritorius: tamẽ in ſõno ſic ligante liberũ
arbitrium ſicut ſõnus ligat nos. nec actus meriti a
mente procedit. Quod autem deceat ſummũ gra
dum pure creature gratie que fuit in matre deuo-
ta mens penſet. Nec etiam eſt contra hoc ſi di-
ceres ꝙ hec eſt pena peccati: & pene non fuerunt ſi
bi ablate: ſicut nec filius ſuus carere uoluit: quia li-
cet pene que ſunt pure pene & materia uirtutis &
adiutorium perfectionis merendi & nullum impe
dimentum uirtutis perfecte: & que totam naturã
cõmuniter conſequuntur: remanſerint tam ĩ xp̄o q̄
in ea: ſicut fames: ſitis: triſtitia de malo tam ſuo q̄
alieno. tamen ille pene que ſunt impedimenta pfe
ctionum: ſicut ignorantia: concupiſcentia: ligatio
liberi arbitrii: & diſtractio actus contemplatiui non
debuerunt in ipſa remanere: ſicut nec a chriſto fue-
runt aſſumpte. Ex ſecũdo. Caro uirginis & pro-
lis eſt eadem caro & ſimilis puritatis: Sed in chri-
ſto non fecit caro chriſti ſue matri defectus predi-
ctos: igitur uidetur ꝙ nec ſue matri: Secundum .n.
apoſtolum Si delibatio ſancta eſt & maſſa & cetera.
Et Auguſtinus dicit in ſermone de aſſumptiõe do
mine: ꝙ caro uirginis & caro prolis ſunt eiuſdem
puritatis: unde uidetur ꝙ nullum defectum quem
non aſſumpſerit benedictus ieſus in carnis aſſum-
ptione: dimiſerit in ſua ſanctiſſima matre. Ex ter
tio ſic arguo. Dicit eni Heronymus ĩ ſermõe aſſũ
ptionis domine ꝙ totius gratie plenitudo que eſt
in chriſto: in mariam uenit q̄q̄ aliter. Aliter inquã
ut mihi uidetur: quia in chriſto ſicut in homine ꝑ-
ſonaliter deificato & in maria ſicut in templo ipſi
uerbo ſingulariter dedicato. In chriſto ut in capite
influente. In maria ut in collo quaſi toti corpori ec
cleſie tranſfundente. In chriſto fuit ut in ſuppoſito
ſuſtinente & influente ex uniuerſali fonte oĩs gra
tie lumen. In maria ſicut felicius hec omnia in mẽ
te concipiente q̄ carne: ſicut dicit Auguſtinus. Si er
go tota plenitudo gratie que in chriſto eſt uenit in
mariam. ergo ille plenitudines ſupius dicte: & alie
multe maiores & ineffabiles nobis. Nec ualet
iſtantia ſi diceres ꝙ in chriſto fuerit beatifica uiſio
ab inſtanti ſue conceptionis: nec iſta prerogatiua
fuit tunc data uirgini. igitur ſimiliter nec iſte alie.
Non enim eſt ſimile. Gratia enim uiſionis beate

omnino competit chriſti humanitati:& eſt deceñs ex unione pſonali uerbi.Nõ enim ẽ deceñs ut uniatur uerbo ut ſuppoſito:& nõ fruat̃ ipſo.Sed perfectiones que cõpetũt xp̃o ſecũdũ pfectionẽ uie debent diffundi ĩ ſua beatiſſima matre.Vnde puto ꝙ oẽs gratie ſubſtãtialit̃ mentẽ perficiũt:& que nõ repugnãt ſtatui creature:& q̃ ſunt citra beatitudinem patrie debent ſibi cõmunicari:ſed p̃dicta nõ repugnãt.ergo etcetera. Et ſi diceres nõ habuit omnem gr̃am:qr nõ fuit ſacerdos nec p̃dicator:&c.friuola ẽ ĩſtãtia:qa nõ ſũt ſubſtãtialiter pficiẽtes mentẽ:ſed q̃dam gratie gratis date ſecũdũ exigentiam ſingulariũ perſonaꝝ.Ex dignitate autẽ materni principii:ſicpoteſt argui efficaciter ꝙ decuit filiũ ſuũ in oĩbus q̃ ñ repugnãt ſtatui creature uiatricis:& humane nature ſupplene perficere:&omnem defectũ q pfectionẽ diminuat actu uel habitu ab ipſa remouere:ſicut ſunt defectus oppoſiti pfectionibus memoratis.Cũ enim nullus dubitet filiũ potuiſſe iſta in matre pficere:minus debet dubitare ipſum hoc facere uoluiſſe:& p conſequens feciſſe:qa hoc filialem reuerentiam decuit.

Item ſi in generatiõe filii dei ex ipſa uirgĩe pluſ potuit gr̃a q̃ natura:nõ eſt mirandum filiũ ĩ mente uirginis ſup id quod natura nr̃a infirma apprehẽdit:ĩeffabilia feciſſe:& quo ad donũ ſapientie & quo ad cõſumationem gr̃e.Vnde puto ꝙ ſtupendo mõ dilatatus fuerit ſinus mr̃ne mẽtis ad reſpectus & actus ĩeffabiles:tã reſpectu dĩnarũ pfectionũ:q̃ ẽt reſpectu affectual̃ dilectiõis uł deuotiõis & mł̃tiplicate relatiõis oĩum ſaluãdoꝝ:quos ipſa ſicut uera mr̃ genuit ĩ xp̃o:& ſimul cũ xp̃o portauit ĩtra ſue uiſcera charitatiſ. Et ſi aliqua ĩ ſcriptura uident̃ oſtẽdere imperfectionẽ in matre:multipliciter poſſunt exponi:ita ꝙ ſuffragabunt̃ ad iſta:ſicut ex pte dictum eſt ſupra in precedẽti capitulo.cũ ageretur de pfectione mutui cõſenſus. Attẽde autẽ ꝙ quãtũcunq; dicatur p Hieronymũ:ſiue per quẽcunq;:ꝙ tota plenitudo gratie q̃ eſt ĩ xp̃o:requieuit in Maria:et licet nos dixerimus ꝙ p oĩa debuit filio aſſimilari ĩ perfectiõe tã mentis q̃ corporis:oportet ſemp ĩtelligi ꝙ iſta plenitudo & aſſimilatio ẽ intelligẽda ſcd̃m gradum:ut q̃tum dignitas materni pricipii diſtat a dignitate unionis ſuppoſiti:tantũ diſtet utriuſq; pfectio. Nec p hoc mẽs infirma aliquid arguat cõtra predicta:qa oẽs ſupraposite pfectiones & alie incõparabiliter maiores ĩcludũtur in dignitate materna:nec per hoc adequatur xp̃o &c.. Attẽde ſimiliter ꝙ mentipaꝝ ſe exquirẽti calũniari poſſent iſta uerba marie interpretari calũniando uocabula uel modum loquendi.Sciat tamen illa mens quecũq; ſit:ꝙ illud non eſt officiũ ſtudioſi nec deuoti ieſu & ſue ſciſſime mr̃is:qn potius ſicut pure circa hoc ſcribẽtis negociat̃ deuotio:ſic & pii lectoris ĩterp̃tatio referatur.Et ut ad omnia ſupradicta utar argumẽto Auguſtini & uerbis:audi ipſum loquentem in ſermone aſſumptionis dñe.dicit enim ſic.Eſt ſolium noſtri pacifici ſalomõis:& licet ponatur thronus matris ad dexterã eius:tamen ẽ ineſtimabilis gradus:qui q̃dem gradus ĩ oĩbus celeſtis ordinibus hierarchie obſeruatur:de q̃bus ĩfra magis dicetur:dũ aget̃ de aſſumptiõe huius ſacratiſſime matris. Suſcipiat hũc ſenſum frat̃na charitas:p̃ut xp̃i ſpiritus ĩſpirauerit:& ſi refragare his elegerit:cum nõ uult dicere hoc:xp̃m non poſſe proferat:quaſi nõ conueniat uelle.Et ſi dei filiũ noſce ueraciter oſtenderit:incipiã ei credere:de quibus aliter nõ preſũpſi ſentire.Si ergo uera ſunt que dixi:tibi gr̃aſ xp̃e:quia de ſcã uirgine matre tua:niſi quod piũ eſt aut dignum ſentire nõ potui.Si ergo dixi ut debui:approba chriſte obſecro tu & tui:hec Auguſtinus. In quo ſenſu etiam predicta deſcripſi.

Ieſus plene dotatus Cap.ix.

Attendẽdum ẽ anima xp̃o deuota cũ quãta perfectionis dote tuus ieſus intrauerit mũdum:& ut iſta tibi magis diſticte pateant:ſecũdum ꝙ balbuciendo poſſumus dicere:ſcias ꝙ fuit perfectiſſimus plenitudĩe

Gratie in effectu

Sapientie in intellectu

Meriti in exteriori opere & effectu.

De plenitudine gratie ĩ affectu debes ſcire:ꝙ ĩ ipſo a ſui cõceptione fuit plenitudo oĩs gr̃e:quantum ad gratiã ſingularis perſone:& quãtũ ad gratiam capitis:&t quãtum ad gratiam uniõis:ita ꝙ p gratiã ſingularis perſone habuit oĩs culpe ĩmunitatẽ:& quãtum ad actum & quãtum ad poſſibilitatẽ:qa nec peccatum habuit:nec peccare potuit. Per gratiã unionis.ipſe eſt dignus non tm̃ cõmuni felicitate glorie:uel cuiuſcũq; create excellentie:uerũetiam adoratiõe latrie:que ẽ cultus reuerentie ſoli deo debitus.Et ut tibi manifeſtẽ que ẽ gratia unionis:ſcias ꝙ ipſa gr̃a unionis nõ ẽ aliud q̃ ip̃m eſſe perſonale:p̃ut intelligit̃ gratuito ex mera dei bonitate nullis precedẽtibus meritis:datum hũanitati aſſũpte:p quod donũ ipſe homo uerus eſt deus unitate ſuppoſiti.Et ideo dico ꝙ ille homo p hanc gratiam ẽ adorandus ut ſummus deus:qa ipſe eſt ſuper omnes benedictus deus. Hec aũt unio eſt quedã relatio que habet eſſe ſuũ regale ſicut in ſubiecto ĩ humana natura:ſecũdũ rõnem autem in diuina pſona:& ideo ſecundũ aliquid dicit quid increatũ:& ſecundum aliquid quid creatum. Mutatio enim ad quã ſequit̃ relatio facta ẽ in natura humana:dũ eſt aſſumpta a uerbo:ipſo uerbo non mutato:ſed ex mutatiõe aſſumpte humanitatis dicitur uerbo relatio aduenire pſonalis uniõis actiue.Et ipſum diuinum ſuppoſitum ĩportat:ut unitũ humane nature:& ipſius ſuppoſitum que ẽ dignitaſ benedicti ieſu:que facit eum ſecũdũ apoſtolũ benedictũ deũ. Hanc etiam unionẽ ſequitur habitualis gratia ipſius ieſu.:ſecũdum habitualem rõnem intelligendi:q habitus dicitur gratia habitualis perſone.Quod autẽ ſequitur:& nullo modo poſſit precedere ordinẽ intelligendi:nam

ordíe tpris ſimul ſunt:pôt patere ex tribus.Primo
quidé ſecũdũ ordiné pncipiorũ utriuſq;:pncipium
enim unionis eſt pſona filii aſſumés humaná natu
ram:que ſecũdũ hec dicit' miſſa in mũdũ:qr natu
ram humaná aſunpſit:pncipiũ autẽ gratie hĩtualis
q̃ cũ caritate datur eſt ſpiritus ſcũs:q ſecũdũ hoc di
citur mitti:qr p caritaté métem in hĩtat.Miſſio au
tem filii ſecũdũ ordiné nature por eſt miſſione ſpi
ritus ſancti ſicut generatio filii preintelligit ſpirati
oni ſpiritus ſancti:qui a pate filioq; pcedit:unde
unio pſonalis ſecũdũ quá ítelligit' miſſio filii é pri
or ordie nature gratia hĩtuali ſecũdũ quá ítelligit'
gratia ſpiritus ſancti:in natura auté humana corup
ta nũq̃ fuit facta miſſio ſpiritus ſancti p in hĩtanté
gratiá in qbuſcũq; patribus:precedétibus xpm:ni
ſi preſuppoſita & preintellecta diuino cõcepto mi
ſſione filii dei in carné:unde omnes iuſtificati pus
fide íplicite ul' explicite uniti xpo :qr in eis fuit ſpi
ritus ſancti adoptio. Secũda cá accipit' huius or
dinis ex hĩtudine hĩtualis gratie ad ſuá cám:gratia
enim creat' in homine ex pñcia diuinitatis:ſicut lu
men in aere ex pñcia ſolis:unde dicit'. Ezechiels ca
pitulo xxxxiii.Gloria domini iſrael ingrediebat' p
uiá oriétalé:& terra ſplẽdebat a maieſtate eius:pſé-
tia aũt dei í xpo ítelligit: ſecũdũ unioné hũane na
ture ad diuiná pſoná. Hec autem ſingulari unione
ſolũ pñs é deus xpi hũanitati:gratia hĩtualis ergo
intelligit' ut conſequés hác unioné:ſicut ſplendor
ſolé Tertia huius ordinis ratio aſſumi pôt ex fi-
ne gratie.Oritur ení gratia ad reddédũ ſubiectum
gratũ:& ad expediédũ ad bene agédũ per ſui rami
ficationé í hĩtus uirtutũ & donoꝝ.Gratificatio au
tem & actio é ſuppoſiti ut iá entis:unde pſuppõit
hipoſtaſim opanté & gratá:ypoſtaſis auté pſuppo
nit in hũana natura xpi unione.Et ideo gratia uni
onis ſecũdũ intellectũ precedit gratiá hĩtualé:un-
de licet gratia hĩtualis ſiue unionis nõ poſſit dici
xpo homini naturalis.q.fit cáta ex principis hũa
ne nature:dici tamé poteſt naturalis táq̃ pueniens
in humaná naturá cauſante diuina natura ipſius &
eius pſona:qr etiá uno modo naturale dr hoí illud
quod ab ipa natiuitate hẽt ſecũdum illud.Eph.xx.
Eramus natura filii ire.Et.Sap.xii.Neq; é narratiot
illorum & naturalis eoꝝ malitia.Idcirco qr utraq;
gratia in xpo eſt ab inſtáti in cõceptionis & natiui
tatis:pôt dici iſto modo xpo naturalis:uñ Auguſti
nus dicit in enchiridiõ. In nature hũane ſuſceptiõe
fit quodá mõ ipa gratia illi homini naturaliſ:quaſi
nullũ poſſit peccatũ admittere. Attéde auté q
neceſſe fuit ponere gratiá hĩtualé í xpo pter tria.
Primo pter unioné aíe illius ad uerbũ dei.Quan
to ení aliquid receptiuũ ppinqus é cauſe influẽti:
táto magis participat influẽtiá eius.Influxus auté
gratie eſt a deo:ſecundũ illud.Gratiá & gloriam da
bit dominus.Et ideo magis fuit conueniés ut aía
illa nõ ſolũ recipet influxũ diuine gratie coít:r ſed
ſũme ex tá ineffabili unione. Secũdo pter no
bilitaté illius aíe cuius opationes oportebat ppin

qſſime attingere ad deũ p cognitioné & amoré.Et
qr licet hũana natura aſſumeret' ad eſſe pſonale filii
dei:q filius dei cognoſcit & fruit' ſe actu eſſentiali
cum patre & ſpiritu ſancto.Cuius aía capax non fu
it pp differẽtiá nature ideo oportuit q ſuá cogniti
oné & fruitioné hrét hĩtũ gratie qui hũaná natu
ram eleuaret quá recepit ſecũdũ q decebat í ſũma
plenitudíe:hre naturá aſſũptá.Et ex iſta gratia hí
tuali pceſſit í potétiis aíe xpi oís pfectio uirtualis
tam uirtutũ q̃ donoꝝ:tá pfectionis gratie gratum
faciẽtis:q̃ gratie gratis date. Tertio etiá fuit cõ
ueniẽſ ponere hĩtũ gratie in xpo pter hĩtudinem
ipſius xpi ad genus humanũ:xps enim inqñtũ hõ
mediator eſt dei & hominũ:ut dicit'.I.thy.ſecũdo:
& ideo optebat q hrẽt gratiá in alios redundátem
ſecũdũ illud.Ioánis pmo de plenitudine eius oés
accepimus gratiá p gratia. Attéde auté q í xpo
pôt attédi duplex gre plenitudo:uno modo:
Ex parte í pſius gratie:
Alio modo ex parte hñtis grám
Ex parte quidé ipius gratie dicit' eſſe gratie plenitu
do ex eo q aliquid attingit adſũmũ gratie & qñtũ
ad eſſẽtiá: & q̃tũ ad uirtuté qr.ſ.hẽt gratiá in oí ex
cellẽtia qua pôt hẽri:& in maxima extéſiõe ad oés
gré effectus:talis plenitudo eſt ſolius xpi.Secunda
pleitudo ex pte hẽtis gratiá & tũc dicit' ſubiectũ
hẽre plenitudiné gré qñ hẽt gratiá ſecũdũ q cõpe
tit ſtatui ſuo & officio:put in eo eſt intéſa gra:uſq;
ad terminũ ei pfixũ a diuía boítate í merito xpi ho
minis.Secũdum illud eph:q̃to.Vnicuiq; ueſtꝝ do
nata eſt gratia ſecũdũ mẽſurá & cetera.Secũdũ hoc
etiá apoſtolus dicebat:ut inpleamini í oém pleni-
tudiné dei. Talis ergo gratie plẽitudo fuit í chri
ſto pleniſſime:ſicut decuit hoiém talé ſic ſublatum
ut eſſet deus.Et talis gre plenitudo ſecũdũ gradũ
ſibi debitũ conuenit omnibus electis.ita q beata
uirgo eſt plena gra:ſicut decet excellentiſſimá ma
trem xp.Stephanus inferiori gradu ſicut decet ſtre
nuiſſimũ pugilé.Et ſecũdũ iſtũ modũ plẽitudinis
licet ſint oés electi pleí:qr oés pueniũt ad illud qd
eſt ſibi diſpoſitũ a deo in xpi merito:tñ aliter ple-
nus é modius:aliter plena:é celi capacitas dilatata.
Sic aũt xpus eſt pfectiſſimus in pleuitudine gratie
oí modo:ſic beatiſſima uirgo hẽt pleniſſimá grám
ſcdm q decet matris dignitaté.Et q̃tũ pôt cape ſe
cundũ ordiné qué fecit deus capacitas creature nõ
unite.Et ſic omnes alii ſecundum illum ſtatum &
gradũ ad qué pdeſtiati ſũt.í chriſto ieſu:í quo ſolũ
gratificati ſunt ab eterno.Sicut dicitur eph.primo
Et electi fieri conformes imagini filii benedicti ie
ſu habent gratie plenitudinem ſecundum mẽſurá
donatiõis chriſti:quam ei ſin ſemetipſo liberaliter
donauit & in eorum iuſtificatione temporaliter tri
buit. Potes igit' uidere quante ímenſitatis fuerit
iſta gratia que pprie dicit' gratia unionis:ná ſic eſt
infinita.Sicut ipſa perſona uerbi.Si autem conſide
retur gratia chriſti prout é quidá habitus cauſatus
et receptus í chriſti anima ſicut í ſubiecto:& ſic nõ

eſt dubiū ꝙ oportet dicere ꝙ ſit quid finitū. Dicūt tn̄ aliqui ꝙ ſi conſideret̄ ſecundum ꝓpriā rationem gratie quia illa gratia illuminat̄ quia.ſ.habet quicquid poteſt ptinere ad rationem gratie: & nō datur ei ſecundū aliq̄ certā menſuram illud qđ ad rationem gratie pertinet:eo ꝙ ſcđm propoſitū dei cuius eſt gratiā menſurare:gratia confertur anime chriſti.Sic cuidam uñi principio gr̄ficationis in humana natura:ſecūdum illiud ad eph .i.Gratificauit nos in dilecto filio ſuo.Sicut ſi dicamus lucem ſol eſſe infinitam:non quidem ſecundū ſuum eſſe:ſed ſecūdū rationē lucis qr habet quicquid ad rationē lucis poteſt pertinere:licet bene dicatur ꝙ iſto mō datur gratia xp̄o:non tamē ſequitur ꝙ ſit ſimplicit̄ infinita:qr totum qđ eſt de ratione gr̄ie ut creata ē finitum eſt:licet autem gratia xp̄i habeat īfinitum effectum:qr extendit ſe ſufficienter ad ſalutem humani generis & eciā infinitorum electorum ſi poſſibille:eſſet eos fore infinitos:nō ꝓpter hoc.ſimpliciter infinitus eſt habitus gr̄ie eius:ſed bene infinita eſt gratia unionis:ratione cuius plene poteſt ſaluari. Quod autem dicitur Ioan.iii.Nō ad menſuram dat deus ſpiritum ſanctum chriſto.non eſt contra hoc quomodocunq; accipiatur:uno enim modo exponitur de dono quod deus pat̄ ab eterno dedit filio diuine nature:unde quedā gloſa dicit ibidem.Tantus eſt filius quātus eſt pater:Alio modo poteſt referri ad donum unionis humane nature: quod ſic dictum eſt infinitum.unde dicit glo.Sicut pater plenum & perfectū genuit uerbum:ſic plenum ac perfectum eſt humane unitū nature:Alio modo poteſt referri ad gratiam habitualem:inquantum gratia chriſti ſe extēdit ad oīa que ſunt gratie:Vnde auguſtinus hoc exponēs dicit.Menſura quedam donorum diuiſio eſt.Alii.n. datur ſermo per ſpiritum ſapiētie:alii ſermo ſcientie:ſed chriſto plene dant̄ omnia:quia non ad mēſuram accepit ſupple alicuiuſ doni. Per hanc aūt tam abundantiſſimam gratiam chriſto datum eſt ſecundum ꝙ homo ut ſit caput eccleſie. Eccleſia enim unum corpus miſticum dicit̄ ſecundum ſimilitudinem ad naturale corpus hominis ſecundum diuerſa membra que habent diuerſos actus. Sicut docet Apoſtolus ad Roma.xii. Et ꝑime ad.Corinth.xii.In hoc quidem corpore chriſtus ē caput ſecundum ſimilitudinē humani capitis. In quo tria poſſumus conſiderare.ſ.

Ordinem
Perfectionem
Et uirtutem

Ordinem quia caput eſt prima pars hominis in cipiendo a ſuperiori:et inde eſt ꝙ omne principium conſueuit nominari caput:ſecūdum illud Ezechielis.xxvi.Ad omne caput poſuiſti me lupanar tibi. Perfectionem autem: qr in capite uigent omnes ſenſus interiores & exteriores:cum in ceteriſ membris ſit ſolum tactus:propter quod uiri perfecti uocantur capita in ſcriptura:ſecūdum illud Eſaie.xv. Senex & honorabilis ipſe eſt caput & ꝓpheta:docens mendacium ipſe eſt cauda: uirtutem quoq;: quia uirtus ceterorum membrorum & gubernatio eorum in ſuis actibus eſt a capite propter uim ſenſitiuam ibi dominantem & influxiuam in inferiora:unde etiā rector dicitur caput populi:iuxta illud.I.Roma xiii.Cum eſſes paruulus in oculis tuis:caput in tribubus iſrael factus es: hec autē tria plene cōpetunt chriſto ſpiritualiter. Primo.n. ſecundum propinquitatem ad deū gratia eius nō ſolū eſt principalior & prior:ſed eſt ſumma & pricipaliſſima & prima:& ſi non tempore:tamen dignitate & dei intentione:nam omnes alii accepeperunt gratiam:& per ipſum & per reſpectum ad gratiam ſuam:immo quod plus eſt:nihil acceperunt niſi quod pro eis chriſtus accepit:& eis liberaliter diſpenſauit:ſecundum illud ad Romanos viii. Quos preſciuit:hos & predeſtinauit conformes fieri imagini filii dei: ut ſit ipſe primogenitus ī multis fr̄ibus.Secundo uero perfectionem habet quātum ad plenitudinem oīum gr̄az: ſecūdū illud.Vidimus gl̄iam eius &c.Io.i. Tertio uirtutē hūit īfluēdi pp ſue gr̄e exceſſū ī oīa membra. eccleſie. Secundū illud Io.primo. De plenitudine eius & cetera.Et qr humanitas xp̄i tota dei uerbo coniuncta cui corpus per animā unitur ut ſupra dictum eſt:ideo toa xp̄i humanitas ſecūdū animā & ſecundū corpus influit in oēs homines & q̄tū ad animā: & quātū ad corpus uno modo inquātum mēbra corporis noſtri per gratiā xp̄i exhibent̄ arma iuſtitie:que iuſtitia:in anima exiſtit p xp̄m.Iuxta illud ad.Roma.vi.Iuſtificati gratis p gratiā ipſius. Aliō modo influit ī corpus:inquātū nitor glorie ab anima deriuat̄ ad corpus.Secundum illud ad Romanos.ii. Qui ſuſcitauit ieſum a mortuis:uiuificauit corpora noſtra per inhabitantem ſpiritū eius in nob s. Secundum igitur hanc plenitudinē gratie capitis ipſe eſt caput omnium hominum: Attendendum autem eſt ꝙ differentia ē inter mēbra corporis naturalis: & inter membra corporis miſtici. Membra corporis natutalis ſunt omnia ſimul:ſed non corporis miſtici:nec quantum ad eē nature ꝓprie:qr corpus eccleſie conſtituit̄ ex omnibus qui fuerunt a p̄ncipio mondi uſq; ad finem. nec quantū ad eſſe gratie:qr & eoꝝ qui ſunt ī uno tempore quidā carent gratia poſt modū habituri: aliis autē iā habentibus.Sic ergo membra corporis miſtici non ſolum accipiunt̄ ſecūdū ꝙ ſunt in actu ſed ſecūdū ꝙ ſunt in potentia: qr nūq̄ reducentur ad actū oculto dei iudicio:pp eoꝝ maliciā repugnātem.Quedā autē q̄nq; reducunt̄ ad actū non ex ꝓpriis meritis:ſed ex ſola miſericordia dei:ut hii ſolū habeant unde gratias agant: ꝑmi non habeant qđ reprehendant. Sic igitur accipiendo generaliter ſecūdū totū tempus mondi ieſus eſt caput omnium hominū ſecundum diuerſos gradus. Primo & principaliter eſt caput eoꝝ qui ſibi uniūtur per deiformitatē glorie. Secundo eoꝝ qui ſibi uniunt̄

per caritatẽ que eſt uolũtatis. Tertio eorũ qui ac tu ſibi uniunť per ſidem que eſt captiuatio intelle ctus ſub chriſto:& quedam unio in eius uirtute. Quarto eoꝝ qui uniuntur potẽtie: q̃ tamen non eſt ad actum reducenda ſecundũ ꝓpoſitũ dilectio nis diuine. Quinto eorũ qui in poteſtate uni ti ſũt:que nunq̃ tamen reducẽtur ad actum eoꝝ fi nali malicia reſiſtente:qui cum de mundo exeunť cum tali malicia eſſe ſimpliciter deſinunt xp̄i mẽ bra:qꝛ iã non ſunt in poteſtate ut chriſto uniantuꝛ ſed actu in eternum ut membra diabolo coniungã tur. Diabolus uero dicitur caput omnium impi orum:dictum eſt ſupra:ꝙ caput non ſolum influit in membris interioribus:quod quidem nõ poteſt facere diabolus:ſed exterius gubernat mẽbrorum actus dirigendo ad aliquẽ finẽ. Et ſic eciã quilibet princeps uel ꝓlatus poteſt dici caput multitudinis ſibi ſubiecte:ꝑ hunc modum diabolus dicitur ma loꝝ caput:qꝛ ut dicitur. Iob.xli. Ipſe eſt rex ſuꝑ oẽs filios ſuperbie pertinet autem ad gubernatorẽ qui dicitur caput:ut eos quos gubernat:ad ſuum finẽ perducat:finis autem diaboli eſt auerſio rationalis creature a deo:unde a principio hominẽ ab obediẽ tia diuini precepti remouere tentauit. Ipſa autem auerſio a deo habet rationẽ finiſ inquãtũ appetitur ſub ſpecie libertatis: ſecundũ illud. Iere.ii. A ſeculo confregiſti iugũ:rupiſti uincula:dixiſti non ſeruiã. Inquantum igitur ad hunc finẽ aliqui dicũtur pec cando ſub diaboli regimine: & ſub eius guberna tione cadunt & ex hoc dicitur eorũ caput. Ad cuius ſequelam aliqui excitantur inducti per ſuggeſtio nẽ:aliqui ꝓpria ſponte eius malicia imitantur: ui dentes uexillũ ſue ꝑme auerſionis a deo. Sicut ſub uexillo ducis quidã citati militãt:quidã ꝓpria uo luntate electi. Et ſecundũ hoc diabolus omnium maloꝝ dicitur eſſe caput inq̄tũ illum imitantur: ſe cundum illud: Sap. Secũdo Inuidia diaboli mors introiuit & cetera. Sequitur. Imitantur autẽ ip̄m q̄ ſunt ex parte ipſius. Attende autem ꝙ ſic anti xp̄us non dicitur caput omniũ maloꝝ:ſed aliquo rum quos ſua malicia in ſuo tẽpore ducet ad malũ. Dicitur autẽ caput omnium maloꝝ propter ma licie plenitudinẽ & perfectionẽ:ſecundũ ꝙ pfectio eſt in malis:unde dicit gloſa:ſuper illud.ii. Theſal. Secundo oſtendens ſe tamq̃ ſit deus. Sicut in xp̄o omniſ diuinitatiſ plenitudo inhabitat:ita & i anti chriſto plenitudo ominis malicie. Quod quidem non eſt unione perſonali cũ demone: ſicut quedã errando dicunt: ſed abundantia influxus in eum ſue malicie. Et quantum ad hoc omnes mali qui ꝑ cedũt ſunt quaſi quedã eius figura ſecũdũ illud.ii. ad theſ.tertio. Myſteriũ operať iniq̃tatiſ. Licet autẽ mẽbra chriſti i ꝓpriis naturis ſic ſucceſſiue generẽť & ſic ſucceſſiue iuſtificẽť i ſeipſis:& ad gľiã trãfferã ter. Et ideo in capite noſtro ſublimiſſimo ieſu oẽs ſiľ ſumus ab inſtanti ſue conceptionis in ſuo com ꝑhenſibili actu ſue fruictionis:beatificus eſt tã ꝓ ſe

q̃ ꝓ omnibus beatificatis laudes reddens ſue infi nitiſſime maieſtati. Inquantum autẽ uiator fuit per ineſtimabilẽ habitũ ſue gratie omnibus mem bris ſuis fuit coniunctus ut ſeipſo omnia faciẽs & ipſe ſuos electos omnia inſe faciens ſecundum oẽs actus & ſtatus quos unq̃ in ipſis electis acceptauit con deſcenſio pietatis paterne:& omnes ip̄oꝝ gra tias tamq̃ ſuas a patre recipiens:& ipſos electos fa ciens recipere in ſemetipſo: impedimenta noſtra rũ reſiſtentiaꝝ expectans ieſtimabilibus lamentis ſupplicatiõis electoꝝ in ſeipſum trãſformãs i ipſis patiebať moriebatur ieiunabat:orabat & i ipſis oĩa bona faciebat. Et ea quoqꝫ chriſtus in ſe fecit de no bis cui mittiť tanq̃ fundamento:& ſpeciali radici noſtri meriti:quicquid hodie per gratiã ſuam facit in nobis:unde i chriſto ieſu comꝑhenſore fuimus & ſumus quicquid erimus in gloria beatitudinis. Et i ip̄o uiatore fuimus & ſumus quecq̄d erimus uľ ſumus in participatione ſue caritatis. O quantũ tenentur membra tali capiti:qui nec ad modicum ſua membra dimittit q̄ uniretur eis inexſtimabili effectu charitatis ſue & ſollicitudine ꝓuidentie in fluentie:& defenſionis ꝑpetue:hoc oſtendẽs apo ſtoluſ i xp̄o eſſe completum:quod in ſeipſo adhuc erat fiendũ:dicebat ad ep̄h. Secundo. Conreſuſcita uit in celeſtibus & cõſedere nos fecit i ieſu chriſto. Super quo dicit. Gregorius ꝙ tunc paulus in cathe nis & in carcerem tenebatur:& tamen conſedere cũ chriſto in celeſtibus gloriatur. Et ſecundum hunc ſenſum dicit apſtoľ. primo. Omnia per ipſum & in ipſo creata ſunt:& ipſe eſt caput corporiſ eccleſie:qꝛ in ipſo complacuit omnẽ plenitudinẽ i habitare:& per eũ reconciliare omnia in ipſum. Et breuiter iſte reduplicationes quas totiens facit idem apo ſtolus de membris xp̄i loquitur i aliquo loco quã do ſuperaddit in chriſto ieſu uel in ipſo uoluit oſtẽ dere iſtam ineſtimabilẽ coniunctionẽ quam habui mus & habemus in actibus & habitibus & perfecti onibus mentis ieſu tam uiatores q̃ comprenſores i quo ſumus quecq̄d ſumus i eſſe gratie:non ſecũdũ ſolam diuinam perſonam:ſed ſecundum aſumptã naturam. Hoc enim modo poteſt exponi illud uer bum. Gaudium meum meum in uobis ſit:ideſt il lud de quo gaudeo iam de ueſtra ſalute ſit uobis in ueſtra beatitudine. Attende autem ꝙ plene & ꝑ fecte eſſe caput eccleſie eſt proprium chriſto. ſed q̃ tum ad exteriorem gubernationem poteſt aliis cõ uenire ſicut prelatus dicitur caput eccleſie: ſecundũ illud Amos ſexto. Optimateſ capita populoꝝ:diffe rẽter tamen a chriſto:quia chriſtus eſt caput omni um qui ad eccleſiam pertinent ſecundum omnem locum tempus & ſtatum. Alii autem homines di cuntur capita ſecundum quedam ſpecialia loca:ut epiſcopi ſuarum eccleſiarum:uel ſecundum tẽpus determinatum: ſicut papa eſt caput eccleſie totius tempore ſui pontificatus:& ſecundum determina tum ſtatum:quia ſolũ uiator. Alio modo etiam

differunt quia chriſtus eſt caput eccleſie propria uir
tute & auctoritate. Alii inquantum uices chriſti ge
runt: ſecundum illud ſecunde ad Corinthios ſecū
do: nam ego quod donaui ſi quid donaui propter
uos in perſona chriſti. Et capitulo quinto pro chri
ſto legatione fungimur: tanquam deo exhortāte
per nos. Plenitudo autem huius gratie capitis ī
chriſto ieſu: licet ſecundum aliquam conditionem
uel diſtinctionem ſic refertur homini ſecundum
quam non eſt caput angelorum. Sicut ſecundum
uere conformitatem & ſpiritus: & ſecundum bene
ficium redemptionis adaptatione tamen ad illum
reſpectū chriſtus ē caput omniū: btōꝝ angeloꝝ &
hominum: ubi enim eſt unum corpus: neceſſe eſt
ponere unum caput: unum autem corpus ſimilitu
dine dicitur una multitudo ordinata ſecundum di
ſtinctos actus & officia. Manifeſtum eſt autem ꝙ
ad unum finem .ſ. gloriam diuine fruictionis ordi
nātur & hoīes & angeli. Et ideo iſta benedicta ec
cleſia triumphans eſt unum corpus ex hominibus
& angelis conſtitutum. Totius autem iſtius multi
tudinis chriſtus ē caput & conformitate nature ge
neris quia omnes ſunt intellectuales & principali
tate: puritatis quia propinquius & īmediacius he
ret deo & plenitudine pfectionis & uirtutis & ple
niſſime fruictionis glorie. Participat enim glo
ria beatiſſime trinitatis non ſolum plus quam ho
mines ſed etiam plus q̄ angeli ſummi: immo
plus quā omnes alii ſimul ſumpti. Et ideo de eius
influentia non ſolum homines ſed eciam angeli
ſuſcipiunt excellentiſſimū diuine bonitatis guſtū:
quia in ipſo & per ipſum guſtant deum ut ſuppoſi
tum perſonale. Et non ſolum a chriſto ſuſcipiunt ā
geli guſtum nouum: ſed etiam a reuerēdiſſima ma
tre eius: in qua & per quam omnes beati guſtāt de
um ut filium naturalem. Non autem tibi uidea
tur modi cum accreuiſſe illi ſuperne ciuitati ex ma
tre & filio: quia ſi bene pōderabis: non ſolum chri
ſtus eſt ſumma hierachia: ſed pleniſſimus omniū
aliorum. Ex iſta autem exaltatione chriſti ieſu dicit̄
ad eph. primo conſtituit eum deus pater ad dexte
ram ſuam in celeſtibus ſupra omnem poteſtatem
principatum: & uirtutem: & dominationē: & om
ne nomen quod nominatur non ſolum in hoc ſe
culo: ſed etiam in futuro. Et primo ſubnectit ꝙ ip
ſum dedit caput ſuper omnem eccleſiam: non tan
tum militantem: ſed etiam triumphantem. Ex pre
miſſis ſatis claret ꝙ gatia capitis ieſu influxit ī om
nes tam precedentes quam ſequentes. Cum enim
fides & ueritas uniant mēbra capiti: ſecūdum illud
ad Romanos tertio. Iuſtificati ḡtis per gratiam ip
ſius. Et eadem ſit fides & caritas precedentium &
ſequentium: in omnes ē huiuſmōi bñdicti capitis
influentia ut merito dicatur: Qui preibant & q ſe
quebantur clamabant. Oſanna filio dauid. Hic
autem modus gratie habitualis unionis ſiue perſo
nalis & capitis maxime diſtribuitur. Ioannis. pmo
cum benedicto ieſu dicitur: Vidimus gloriam eius
gloriam quaſi unigeniti a patre. Ecce gratia unio
nis: plenum gratie & ueritatis. Ecce gratia habitua
lis ſiue pſonalis. Et de plenitudine eius omnes ac
cepimus. Ecce gratia capitis noſtri benedicti ieſu.

De plenitudine autem ſapiētie iſtius benedicti
ieſu ſcias ꝙ in ipſo eſt omnis plenitudo ſapientie:
non ſolum quātum ad cognita: uerumetiam quā
tum ad modum & differentias cognoſcēdi. In chri
ſto noſtro ieſu fuit

Cognitio eterna ex parte diuinitatis
Cognitio ſenſibilis ex pte ſēſualitatis & carnis
Cognitio eſſentialis ex parte ſpiritus & mentis

Et hec fuit triplex ſilicet quedam perfectio natu
re: quedā complementum gratie: quedam conſu
matio glorie: unde ſapientiam habuit & ut deus: &
ut homo: & ut conprehenſor & ut uiator: & ut illu
minatus per gratiā: & ut complectus per naturam
Et ideo in uniuerſo in chriſto fuerunt quatuor mo
di cognoſcendi. Primus eſt per diuinam naturā
& hoc cognouit omnia actualia poſſibilia fini
ta cognictione actuali & conprehenſiua. Cogno
uit enim quicquid dicitur deus cognoſcere noti
cia uiſionis: non tamen omnia que deus cogno
uit notitia ſimplicis intelligentie. Et ideo cogno
uit non ſolum omnia quecunque tempore actu
erant: ſed etiam omnia poſſibilia fieri: non quidem
ſolum ſecundum potentiam dei ſed ſecūdum po
tentiam creature: Secūdus modus cognoſcendi
eſt per gratiam & hoc cognouit omnia ſpectantia
ad redemptionē generis humani. Tertius mo
dus eſt ſecundum naturam cuiuſmodi fuit in adā:
& hoc cognouit omnia q̄ ſpectant ad uninerſi con
ſtitutionem. Quartus eſt ſecundum ſenſibilem
experientiam: & hoc cognouit quecunq; ueniunt
ad animam quocunque modo per organa ſenſuū.
Secundum quem modum dicit Apoſtolus ꝙ di
dicit per ea que paſſus eſt obedientiam. Ratio
autem huius plenitudinis chriſti eſt quia ſicut chri
ſtus immunis debuit eſſe ab omni culpa: ſic etiam
debuit eſſe elongatus ab oī ignorantia: & cū ipſe
fuerit nō ſolū diuina perſona: ſed etiam rationalis
anima & ſenſitiua: ideo neceſſe fuit ꝙ ſecūdū utrā
que naturā & ſecundum omnem anim potentiā
eſſet totaliter repletus luce ſapientie. Et ideo in ip
ſo fuit plena cognitio ſecundum omnem rerū exi
ſtentiam. Et quia res habent eſſe in eterna arte & in
humana mēte & ī ꝓprio genere: neceſſe fuit xp̄m
habere hanc triformen ſapientie lucem. Ideo res in
eterna arte cognouit ipſe ſicut eternus artifex per
diuinam ſapientiam & ſicut comprehenſor uerbo
fruens: & in ipſo tanquam in arte omnia creata co
gnoſcens cognictione beata: qua non ſolum res ī
uerbo cognoſcit ſed etiam ipſum uerbum tāta ple
nitudine cognoſcit ꝙ in iſta cognictiōe & fruictio

ne ineſtimabiliter omnem cognitionem cuiuſcū-
que beati tranſcendit. Licet autem ipſum uerbū
ſe pleniſſime cognoſcendum oſtendat ipſi anime
beate chriſti ieſu:eſt tamen īpoſſibile ꝙ ipſum cō
prehendat:licet autem dicant aliqui ꝙ cognoſcant
infinita:nullo tamen modo poteſt intelligi ꝙ ali-
quid creatum quatumcunque beatum cognoſcat
infinitum ſimpliciter propt̄ limitationem nature.
Illam autem infinitatem que dicit eſſe in potētia
creature:non eſt dubium ꝙ anima chriſti cogno-
ſcit:quia talis infinitas nunquam eſt actu:nec co-
gnoſcitur per modum infiniti. Sed ſicut mirabilia
poſſunt accipi ab intellectu immaterialiter:ita infi-
nita accipi poſſunt ab intellectu:non per NoduN
infiniti ſed quaſi finite:ut ſic illa que ſunt ſeipſis in
finita ſint intellectui cognoſcentis finita. Et hoc
modo & alio ineffabili nobis non eſt conueniens
dicere ꝙ anima chriſti cognitione beata infinita co
gnoſcat in uerbo. Breuiter concludo ꝙ quantū
cunqꝫ poteſt intelligi a quocumque intellectu po
ſſe dari anime chriſti ex unione uerbi:tantum eſt ſi
bi datum de cognitione beata & fruictiōe:ut extē-
datur intellectus quantum poteſt extendi:dū mo
do non traſeat limitem creature: que gratia uniōis
ꝑfecit hūanā naturam in chriſto quātū ꝑfectibilis
eſt Quia eciam res duplicit̄ in mente habent co
gnoſci preter cognitionem acquiſitam exercitio ī-
tellectus:quam non credo chriſto cōpetere pro-
pter imperfectionem ſuam ſcilicet uel ſecūdum lu
men gratie nature integre:uel ſecundum habitum
infuxum reuelationis diuine:hinc eſt ꝙ neceſſariū
fuit ad perfectam plenitudinē ſapientie chriſti hos
duos modoſ eſſe in chriſti mēte uel ratione. Primū
ſcilicet per habitum innatum:ſicut cognouerunt
adam & angeli. Quia enim ratio chriſti & intelle-
ctus eius perfici debuit cognitione naturali & na-
tura hominis bene inſtituta nata erat omnibus cre
aturis preeſſe & ipſas noſcere tāq̄ eas que ſibi de-
berent ſeruire:ſicut patuit in primi hominis condi
tione:hinc eſt ꝙ quantum ad iſtum primum mo
dum cognoſcendi cognouit omnia plene que ſūt
de conſtitutione mundi excellentius longe q̄ adā
Rurſus quia gratia magis reſpicit opus reparati
onis:ideo ſecuudum iſtum modum cognoſcendi
quem dicimus eſſe per gratiam in chriſto & in quā
tum erat uiator cognouit omnia perfectiſſime que
ſpectant ad perfectam reparationem noſtram. Et
quia ipſe fuit excellentiſſimus excellentiſſime pri-
mo modo cognouit. Hoc eſt ſupra omnem cogni
tionem chriſti inquantum uiator. Attende autē
quantam immenſitatem habuit iſta ſapientia:quia
ī quātum reddemptor habuit omnia peccata expi
are. & magna & parua habuit omnia cognoſcere &
omnes modos quibus peccatur: uel quibus fit in
ductio ad peccandum. Non ſolum illa ad que redē
ptio ſua applicata eſt efficaciter:aut illa que dele-
uit: ſed etiam illa ad que applicari potuit efficacit̄
Cognouit enim totam uirtutem ſue gratie. Quod
cunque bonum fit in humana natura acceptatur
adeo ideo oīa huūit cognoſcere:Et ſi bene deduxe
ris cum per ipſum inſtaurata ſint omnia & que in
celo & interra:per hanc ſcientiam habuit omnia co
gnoſcere que poſſunt quōcunque fieri in humana
natura:ſiue in malis culpe:ſiue in beneficiis gratie
tam in operibus actiue:q̄ in guſtibus contemplati
ue:& omne quod mouere poteſt humanam men
tem bene uel male. Attendendū autem ꝙ ī hac
ſcientia & in aliis conditionibuſ mentis:ſue anima
chriſti fuit eleuata ſublimiſſime ſupra modum &
ſtatū q poſſit cognoſci & determinari aq̄cunque a
lia mente:Et ideo multum friuole ſunt rationes
ad cōcludendum in iſta parte que trahuntur ex prī
cipiis paganorum:ſecundum experimenta que tra
xerunt de ſentimentis defectibilitatis ſue:Ac ſi to
tus ſtatus excellentie humane nature fuiſſet conꝑ
henſus a ſtoliditate deteriationis paganice: unde
ſtupeo de deductiōibus rationum quas aliqui ma
giſtri qui dicuutur theologi ad perfectiones men-
tis chriſti probandas & ad eius excellētias diminu-
endas adducunt:quas propter deteſtationē & hor
torem nec nominare intendo. Caueat autem ſibi
mens deuota:ut ſicut dicit apoſtolus ad col. ſecun
do. Ne quiſ eam decipiat per prophetiam & inanē
fallatiam ſecundum elementa huius mundi ideſt
ſecundum principia proprii experimenti:& non ſe
cundum chriſtum ideſt non ſecuudum altitudinē
beneficiorum factorum chriſto & humaue nature
ultra comunem apprehenſionem hominum. Ve-
rum in tali materia optime apoſtolus illorum pro
phetiam uocat inanem fallatiam:ideſt nullam ha-
bentem apparentiam. Cum enim principia no
ſtre fidei ab inuiſibilibus ueniant iuxta apoſtolum
ſecunde ad. Corinthios quarto. Contenplantibus
nobis non que uidentur: ſed que non uidentur &
principia huius terrene philoſophie ortum habe-
ant ab experientia cecitatis noſtre:manifeſta eſt fal
lacia a regulis paganicis ſepe a tali cecitate forma-
tis uelle arguere contra excellentias ſtatus ieſu tam
in ſe q̄ in ſuis membris:tam in gratiis in ipſo con
tentis:q̄ in his que per ipſum continue infra cor-
pus eccleſie diffunduntur:Hoc ſit dictum pro deſ-
pectu argumentationis paganice in toto decurſu
iſtius ſcripture modice. In q̄ loquimur de benedi
cti ieſu ortu:decurſu:exitu:ſtatu:fructu. In hac
autem ſcientia ſic fuit chriſtus perfectus & ſic īme-
diate ab ipſa diuinitate edoctus ꝙ non fuit neceſ
ſe ipſum aliqua adiſcere:nec ab angelo nec ab ho
mine:propter quod dicitur. Ioannis primo ꝙ non
erat neceſſe ꝙ aliquis perhiberet ei teſtimonium
de homine:ipſe enim ſciebat quid erat in homine
non ſolum ut deus:ed etiam ut homo in duino lu
mine. Et ſic de hoc non fuit neceſſariū:multo mi-

nus de quocunque alio ſimili. Cum enim ip̃e eſſet
fons nature humane & diue: & teſtimoniũ in quo
fit reſolutio ueritatis: non fuit conueniens ꝙ eius
ueritas eſſet ab alio q̃ adeo accepta. Licet autem di
catur angelus apparuiſſe cõfortans eum luce. xxii.
non tamen illa confortatio fuit ex chriſti neceſſita
te: quantum ad ſuam mentem: nec per modum in
ſtructionis: ſed ad demirandam proprietatem hu-
mane nature: & ãgeli dicuntur ei miniſtraſſe: ſed ſic
propter nos confortatur: ut in nobis ſcilicet fides
ipſius incarnatiõis firmetur. Quomodo etiam di
onyſius dicit capitulo quarto celeſtis hierarchie: ui
deo ꝙ ipſe ieſus ſuperceleſtium ſubſtantiarum ſu
perſubſtantialis ſubſtantia ad noſtra ueniens ĩtrãſ
mutabiliter obedienter ſubiicitur patris & dei per
angelos formationibus non intelligitur ſubiectũ
fuiſſe chriſtum angelicis illuſtrationibus ratiõe ſui
ipſius: quantum ad potentias mentis ſue: ſed ratio
ne eorum que circa incarnationem agebãtur & cir
ca adminiſtrationem ſue infantilis etatis & paſſibi
lis carnis: unde ibidem ſubdit ꝙ per angelum nun
ciatur ioſeph ad egyptum recedere: & rurſum de
egypto ad iudeam reductio. Quantum autem
ad ſcientiam experientie per organa ſẽſuum qui eſt
quartus modus cognitõis ieſu: debes ſcire: ꝙ quia
ſenſus non eſt perceptiuus niſi ad inſtãtis preſenti
am. Hinc eſt ꝙ ſecundum cognitionem ſenſitiuã:
non ſimul cognoſcebat omnia: ſed modo hec: &
modo illa: iuxta ꝙ oportunum erat ad redemptio
nem humani generis faciendam: & iuxta ꝙ diuer
ſa diuerſis temporibus ſenſibus ſuis fuerunt preſẽ
tia. De perfectione autem meriti chriſti hoc ſci-
as ꝙ in chriſto fuit omnis perfectio & plenitudo
meriti. Primo quantum ad deum qui merebatur:
quia non tantum erat homo: immo deus. Secun-
do quantum ad tempus in quo merebatur: quia
ab inſtanti conceptionis uſq; ad mortem. Tertio
quantum ad id per quod merebatur: quia per per-
fectiſſimum exercitium uirtutis in agendo & patiẽ
do ſemper quidem hec interius intra ſeipſum: exte
rius autem quantum decuit. Quarto quantum ad
deum cui merebatur: quia non tantum ſibi: ſed q̃
maxime nobis & omnibus electis. Quinto quan
tum ad illud quod merebatur nobis: quia non tan
tum gloriam: uerum etiam gratiam & ueniam: nõ
tantum gloriam ſpiritus: ſed eciam ſtolam carnis
& apertionem ianue celeſtis. Sexto quantum ad
id quod merebatur ſibi: quia licet non mereretur
glorificationem mentis quam iam habebat: mere
batur tamen glorificationem ſui corporis & acce-
lerationem reſurrectionis & claritatem ſui nomi-
nis & dignitatem iudiciarie poteſtatis. Septimo
quantum ad modum quo merebatur. Cum enim
dicatur aliquis tripliciter mereri: uel de indebito fa
ciendo debitum: uel de debito maius debitum: uel
de debito uno modo faciendo debitum alio mo-
do. Omnibus iſtis modis meruit nobis. Et ita p-
priiſſime ſaluatᷣ ratio meriti noſtri ieſu. Octauo tã-
tum modo meruit ſibi faciente hoc pleniſſime gra
tia ſpiritus ſancti per quam chriſtus ſimilis erat bea
tis: & in ſtatu merendi: ita ꝙ ſuper eius meritũ om
nia alia merita nature humane habent fundari: &
ab ipſo procedunt ſicut pululatiões a radice. Ad
intelligendum autem rationem merẽdi in chriſto:
debes attendere ꝙ quia fuit in ipſo omnis plenitu
do ſapientie & omnis gratie: & iſta ſũt radix & ori
go recte & ſancte uiuendi ac per conſequens merẽ
di: neceſſe eſt ꝙ in chriſto fuerit plenitudo perfecti
onis meriti ſecundum omnem modum plenius
merendi. Quia igitur in chriſto fuit plenitudo
gratie unionis per quam erat deus ab inſtanti con
ceptionis habens omnem gratiam & motum libe
ri arbitri. Hinc eſt ꝙ neceſſarium fuit in chriſto eſſe
perfectionem meriti: & quantum ad excellentiſſi-
mam dignitatem merendi: & quantum ad celeri-
mam oportunitatem temporis. Et ideo dictum ẽ
ꝙ ab inſtanti conceptionis meruit: & quod excellẽ
tiſſime omnino meruit. Rurſus quia in ipſo fu-
it plenitudo gratie ſingularis perſone: per quã ha-
buit firmam charitatem & omnes uirtutes perfe-
ctas: & quantum ad exercitia: & quantum ad habi-
tum: ideo dictum eſt ꝙ in eo erat plenitudo meri-
ti ad illud per quod conuenit mereri: uel cuius ẽ ra-
dix charitas & actus multiplicis uirtutis. Ampli
us quia in eo fuit plenitudo gratie capitis per quã
in eo fuit gratia non ſolum ſicut in quodam ho-
mine: ſed ſicut in quodam principio omnis gratie
& ſicut in quodam pleniſſimo fonte qui habebat
in omnes electos refundere: cui omnes uniuntur:
ſicut membra capiti: & ſicut riuuli fonti: ex quibus
omnibus conſtituuntur myſtice una perſona: hinc
eſt ꝙ meriti plenitudinem habuit non tantum re-
ſpectu ſui: uerum etiam reſpectu noſtri quibus me
ruit: ſicut membris ſuis: & ſicut omnia ſpiritualia q̃
habens influit & dat ratione ſumme dignitatis uᷣ
diuinitatis: ſic omnia nobis ratione aſſumpte hu-
manitatis ſiue ſint bona ſtatus preſentis ſiue eter-
ne felicitatis. Poſtremo quia tantorum cariſma-
tum plenitudo neceſſario ponebat in chriſto ſum-
mam & perfectam felicitatem ſecundum ſui par-
tem ſuperiorem licet diſpenſatiue propter nos eſ-
ſet in ſtatu uie. Hinc eſt ꝙ nõ ſibi meruit gloriam
& beatitudinem anime concreatã: nec ipſam unio
nem perſonalem: quia iſta naturaliter in chriſto oẽ
meritum precedebant: ſed illa ſibi meruit cum
quibus ſtatus uie ſtare non poterat: ſicut ſtolã car-
nis cum clarificatione ſue excellentiſſime dignita-
tis. Quia uero in ipſo ab inſtanti conceptionis fu

ut perfectiſſima plenitudo tam omnium habituū q̄ actuum interiorū ſtatim omnia meruit que potuit mereri reſpectu ſui. Ac per hoc de debito uno modo facere potuit alio modo debitum: de indebito autem debitum uel de debito magis debitū ſibi facere non potuit quia nullo modo potuit in ſanctitate proficere: cum a principio eſſet ſanctiſſimus fecit tamen hoc nobis: & omnibus iſtis modis nobis propriiſſime meruit: quia merito ipſius

Iuſtificamur a culpa

Proficimus in gratia

Coronamur per eternā gloriam in beatitudine ſua

Quia uero eo ipſo quo deus erat & ſāctiſſimus erat plenus omni ſapientia & omni gratia. Que oīa etiam habuit abſque merito ex dono pſonalis unionis gratuite ſibi: ideo potes uidere: ꝙ ad iſta neceſſario ſequebatur: corpus ſuū debere glorificari & omnem creaturam ſibi ſubdi: tam ad ſue uoluntatis imperium: q̄ ad recipiendum ſententie iudicium. Et ideo potes uidere ꝙ ad iſta neceſſario ſebatur: ꝙ ſtatus merendi in nullo habuit neceſſitatē reſpectu ſui: ſed ſummam neceſſitatem reſpectu noſtri: qui eramus

Peccato fedati

Supplicio captiuati

Ad malum prompti

Ad malum difficillimi

Ab omni regno gratie & glorie excluſi

Et dei horribiles inimici.

A quibus omnibus impoſſibile fuit per nos liberari: ſtante ordine quem deus pro meliori elegit: niſi per meritum chriſti plene & integre: immo ſuperabunde ſatiſfaciens diuine iuſtitie: non ſolum pro toto humano genere in communi: ſed pro quolibet homine in ſingulari: & non in quolibet homine ſingulari maliciam uite ſue: quaſi ī quodā aceruo emendauit: ſed ꝓ pcō quolibet a ſingulari malitia luit & defluit: penā ſoluit: & ꝑtulit: & ab ipā ipm abſoluit: ueniā & grām ipetrauit: ipſū ī oī ope ſuo meritorio adiuuit & aſſotiauit īmo ī ipſo exñs ſicut radix ī ramo ipſū ī ſeipſo acceptabilem deo reddidit: & ab omni temptatione in nobis uincendo nos liberauit: & per eum omne augmētum boni in nobis creuit & pro omni bono ī ſingulari & ſpirituali ꝙ unquam habebimus ſiue in hac uita ſiue in beatitudine eterna prius ipſe pro nobis accepit: & pro ipſo in eternum patri ſeſub iecit: laudat & benedicit & ſibi in eternum de oībus bonis noſtris gratus extitit. Quid ergo deficit ad pleniſſimam rationem meriti chriſti in nobis: nos enim filii mortis: ex nobis nihil niſi eternam mortem meremur: niſi in quantum chriſtus exiſtens in nobis non ex nobis ſed ex ipſo q̄ ipē nobis meruit in ſeipſo unde ſibi poſſumus dicere & debemus. Omnia opera noſtra in nobis operatus es domine. Ad iſta autem in nobis mereda nō aſſūpſit humana ſolatia: ſed tātū aſſūpſit de dolore & pena: tam interius in corde: q̄ exterius in corpore: quod omnino nobis eſt inexpreſſibile. Sed quia de his dicetur infra in tractatu de paſſione: ideo de his tranſeo. Hoc unū ſolum pono: ꝙ ideo eterna ſapientia uoluit eundem diem eſſe incarnationis & mortis ieſu: ut uno facto intellectuali circulo ab eodem puncto in idē ſicut ſenſibiliter in uita chriſti circulariter uoluitur tempus: ut ſimul iungatur dies incarnationis & mortis: ſic intelligatur ut totus decurſus uite chriſti paſſibilis fuit: una ineffabilis mors continuati doloris: tam pro diuina offenſa: q̄ pro redemptione noſtra. & ꝙ mortem quam aſſumpſit in utero uirginis continue portauit in decurſu temporis: in fine in carne expreſit: Ad uidendum autem quomodo ueri dolores fuerint in mente chriſti & carne: attendendum ꝙ quoſdam defectus noſtre nature paſſibilis dilectus emanuel noſter aſſummere uoluit: & quoſdam tanquam inutiles & inexpedientes reiecit. Aſſumpſit igitur corporales penalitates: ut famem: ſitim. laſſitudinem: & dolores carnis: ac mortem. Aſſumpſit & ſpirituales. triſtitiam: gemitum & timorem. Nec tamen omnes corporales aſſumpſit: ſicut ſunt defectus egritudinum multiformium: neque omnes ſpirituales: ſicut ſunt ignorantia: & rebelliones carnis ad ſpiritum. Nec qualitercunque aſſumpſit: quia non contraxit: immo ſic neceſſitatem patiendi ſuſcepit: ut nihil pati poſſet inuite: nec ſecundum uoluntatem diuinitatis: nec ſecundum uoluntatem rationis: licet paſſio fuerit contra uoluntatem ſenſualitatis & carnis: ſicut exprimit oratio eius que dicit. Non mea uoluntas ſed tua fiat. Vide igitur q̄ rationalis fuit iſte modus aſſumendi: quia ieſus benedictus qui habebat officium mediatoris debuit habere conuenientiam cum extremis: non ſolum utro

runque habendo naturam: ſed etiam in natura aſſumpta: accipiendo circunſtantias & proprietates correſpondentes extremis. Quoniam ergo deus eſt iuſtus: beatus & immortalis: neceſſe fuit mediatorem dei & hominum: ut hominem reducere poſſet ad eum commũicare cum deo in iuſticia et beatitudine: cum homine uero in paſſibilitate & morte: ut ſic habendo mortalitatem tranſeuntem et beatitudinem permanentem hominem de preſenti miſeria liberaret: deſtruendo eius eternam mortem & ipſum reducendo ad ſuam beatitudinem. Sicut et econtrario angelus diabolus qui habens immortalitatem cum miſeria & iniuſticia: fuit mediator faciens hominem cadere in culpam & in miſeriam per ſuggeſtionem ſuam: ac per mortis dolorofum ſupplicium. In quo quia mors nunq̃ moritur: mors in eo ſicut & in diabolo habet immortalitatem interminabilium tormentorum.

Quoniam igitur chriſtus mediator debuit habere innocentiam & beatitudinem fruitionis cum mortalitate & paſſibilitate: hinc eſt ꝙ ſimul debuit eſſe uiator & comprehenſor: & de omni ſtatu in ſe aliquid habuit ſecundum ꝙ dicitur aſſumpſiſſe.

De ſtatu innocentie: peccati imunitatem.
De ſtatu nature lapſe: penalitatem & mortem.
De ſtatu glorie: fruitionis beatitudinem.

Rurſus quoniam penalitates uitioſe ſicut ſunt iſta quattuor: propter peccatum originale inflicta: ſcilicet Ignorantia: Infirmitas ad bonum: Malitia & concupiſcentia: que ſunt impeditiue: et ad malum inclinatiue: hinc eſt ꝙ has nec aſſumere debuit nec aſſumpſit: nec in ſua benedicta matre reliquit. Quia uero pene que ſunt exercitatiue uite perfecte: et teſtificatiue nature humane: non ſimulate: potiſſime ille que reſpiciunt naturam in communi: ſicut fames & ſitis in abſentia alimenti: & triſtitia et timor in preſentia nocumenti: & alie pene his ſimiles: hinc eſt ꝙ illa aſſummere debuit & aſſumpſit: Et hos defectus Damaſce. uocat naturales & intractabiles paſſiones. Naturales quidem quia ſequuntur naturaliter ſecundum rationem humanam naturam. Intractabiles quidem: quia defectum gratie & ſcientie non important & ſolos tales defectus credo benedictum ieſum reliquiſſe in ſua ſanctiſſima matre: ut eſſet ſibi plene conformis tam in innocentia q̃ in pena. Febres autem & lepras & morbos caducos: & alias huiuſmodi penas: que in diuerſis reperiuntur hominibus aſſummere ieſus non debuit: quia tales defectus quandoque cauſantur ex culpa hominis: puta ex inordinatione uictus: quandoque ex defectu formatiue uirtutis: & immunde materie in utero matris: quorum neutrum fuit in chriſto: quia caro eius de ſpiritu ſancto concepta ex puriſſimis ſanguinibus uirginis non potuit inde tales accipere defectus: quia ſpiritus ſanctus eſt infinite ſapientie & uirtutis: errare & deficere non ualens in illa benedicta formatione: & in expurgatione uirginis ſacre. Item nota ꝙ benedictus ieſus nihil inordinatum exercuit in regimine uite ſue quo ad aliquid ſuperfluum. Si autem aliquid fecerit quod uideatur diminutum .ſ. parum dormire: uel parum comedere: uel quod uideatur in exceſſu naturam affligere: ſicut laborare in itinere: ſic permiſit iſta naturam affligere per dolorem pene: ꝙ non permiſit per iſta aliquam corruptionem in humoribus fieri: que poſſent predictas infirmitates cauſare. Non enim fuit conueniens ꝙ in chriſto fieret ab interiori corruptio: quia non penas proprias ideſt ſibi debitas: ſed aliorum ſuſtinebat: nec debuit habere mortem tali modo cauſatam: ſed ab extrinſeco uiolenter illatam: qui nobis uiolentiam mortis tam culpe q̃ pene uenerat ſua morte auferre. Sic igitur potes uidere quid aſſumpſit & quid non aſſumpſit in defectibus noſtris. Poſtremo quia nullus innocens debet inuitus penam aliquam ſuſtinere: quia hoc eſſet contra ordinem diuine iuſtitie: nullus etiam mortalis uult mori & pati ſecundum appetitum nature: qui naturaliter refugit mortem: hinc eſt ꝙ chriſtus debuit huiuſmodi penalitates habere: ut nihil pati poſſet inuite ſecundum rationem: non ſolum propter beatitudinem & diuinitatem ſibi unitam: per quam poterat repellere omnia: ſed etiam propter perfectiſſimã innocentiam: quam ſecundum ordinem naturalis iuſticie nihil permittit᷑ pati inuite. Et ideo ſicut a pricipio defectus nõ dicitur cõtraxiſſe ſed aſſumpſiſſe uoluntarie: ſic & in toto decurſu uite ſue non debet dici aliquid pati inuite: quia iuſticia diuina nullo modo ſibi pmiſiſſet aliquid penale infligi: niſi ipſe ex amore

cordis ſui hoc poſtulaſſet ſibi pro munere pro ho
nore dei & ſalute noſtra:unde ſemper in tota uita
ſua liberaliter & uoluntarie ſe nobis dabat ī penis.

Quia uero iſte non eſſent pene:niſi eſſent con
tra naturalem inclinationem & appetitum ſenſua
lis nature:hic eſt ꝙ iſta dicitur pati contra naturā
ſenſualitatis & carnis.Et hinc eſt etiam ꝙ chriſtus
orans ſecundum rationem:uoluntatem carnis ex
primebat:quia paſſionem refugiebat: cum dice-
bat:Tranſeat a me calix iſte:uoluntatem tamen ra
tionis uoluntati patris conformans appetitui car-
nis pie ponebat cum dicebat.Non mea uoluntas:
ſed tua fiat. Vbi notatur ꝙ fiat eſt uerbum opta
tiuū ut per hoc ſcias ꝙ amore tuo ebrius petebat
& optabat ſuas paſſiones & mortis ſupplicium.Et
ſic patet ꝙ in chriſto non fuit contrarietas uolunta
tis:quia ſecundum diuinam uoluntatem quod iu
ſtum erat uoluit & ſecundū uoluntatem rationis
non ſolum iuſtitie conſenſit:ſed etiam totis precor
diis ſitiuit & uoluit.Secundum uoluntatem carnis
penam recuſauit:ſed tamen iuſtitiam nō accreauit.
Et ſic unaqueqꝫ uoluntas quod ſuum erat operaba
tur & quod ad ſe pertinebat exequebatur.

Voluntas diuina iuſtitiam
Voluntas carnis naturam
Voluntas rationis obedientiam.

Ac per hoc non erat in chriſto colluctatio & pu
gna uitioſa:ſed pacata oratio:& tranquillitas ordi-
nata:& iſta nunq̄ minuūt de pena & dolore men-
tali:ſed tanto magis augent:quanto magis a uitio
ſa diſcordia ſeparantur.Et ſic patet de aſſumptione
penalitatum benedicti domini noſtri ieſu. Vt aūt
poſſimus uidere q̄ perfecta operatio uirtutis fuit ī
chriſto homine:attende cum quanta ſimilitudine
eſt imitatus actum perfectionis diuine in unione
aſſumpte nature:licet enim fuerit unicus actus &
ſimplex ille quo diuina perſona humanam ſibi uni
uit naturam:conſidero tamen ibi triplicem circun-
ſtantiam maxime perfectionis.Et ut de hoc metha
forice loquamur conſidero ibi

Velociſſimum curſum in ſuum oppoſitum.
Admirabilis agilitatis ſaltum:quaſi ab extremo in
extremum
Immobilem & interruptum firmitatis ſtatum ī eo
ꝙ non reliquit hominem aſſūptū.

Oppoſita enim erat humana natura deo & ini-
mica & licet nunq̄ fuerit inimica in chriſto: tamen
inimica erat tota anteq̄ aſſumeretur:unde nec mo-
dica amicitia dei fuit unq̄ cōmiſſa alicui pſone iſti-
us nature niſi preſuppoſita tali aſſumptione tanq̄
radice. Ad hanc igitur ſuam capitalem inimicā
tam uelociſſimo curſu:& cum tanto amore ad ipſā
amplexandam & ſibi uniendam peruenit ut ī iſtā-
ti ſic eam ſibi pacificauerit & coniunxerit in unita
te perſone:ut idem ſit deus & homo:& in illa natu
ra quondam ſibi inimica ſit ſūmus amicitie & uni-
onis gradus qui dari poſſit etiam per uirtutem di-
uinam.Ita ꝙ uidetur benedictus deus totas ſuas ui
res conflaſſe in unione ſibi inimice nature.Quam
perfectionem ſuperexceſſiuam & nobis ſūme imi-
tandam & deſiderandam ipſe ieſus exprimens cū
exhortaretur nos ad inimicorum dilectionem ait.
Eſtote ergo perfecti: ſicut pater ueſter celeſtis per
fectus eſt. Si etiam ſecundo conſideres ſaltus mi-
rabiles quos fecit diuina perſona a ſuo extremo in
extremum noſtrum:uidebis ꝙ deus ſaltat ad hu-
manitatem in quo preterea includitur.

Excelſus ad infirmitatem
Eternus ad tēporalitatē
Liber ad ſeruitutē
Diues ad paupertatē
Specioſus ad deformitatem
Glorioſus ad contēptū
Virtus ad infirmitatē
Salus ad penalitatē
Vita per eēntiam ad mortē acerbā.

Si tertio conſidero.ſ.īmobilitatis ſtatum cum quā
ta formatione huius unionis facta eſt ligatura: ui-
debis ꝙ impiiſſimum anathema ē dicere deū un-
q̄ dimiſiſſe quod ſemel aſſumpſit:plene autē ieſus
ſecūdum ꝙ homo obſeruauit quod ſcriptum eſt.
Si ſteteris ſedere ad menſā potentis:diligenter attē
de que tibi apponuntur:ſciens quoniam oportet
te talia preparare Ad hanc igitur menſā ſedens
diuine unionis homo aſſūptus diligenter appoſi-
tionem huius triplicis ferculi attendit & efficaciter
ſimilia preparauit:dum ſuperineffabili modo & in
eſtimabili perfectione uirtutis:in tali tibi etiā ope-
ratione ſua eſt imitatus perſonam.Sic enim ipſe de
natura inimica gratie unitus eſt perſone filii dei tā-
ta uelocitate ut in primo inſtanti eſſet deus homo.
Sic & ipſe ieſus benedictus in eodem inſtanti ſibi
uniuitr:& unitos habuit omnes electos:qui erant
natura filii ire:& deo & ſibi inimici:non ſolum iſe
ctione originali:ſed multiplici ſuperaddita malitia
eoꝝ actuali. Quibus nō obſtātibus ſic eos ſibi p-
fecte uniuit ut mēbra capiti:ut eorum omnia pec-
cata acceperit ad diluendum & lamētandum & de
ſtruendum.Et ideo pro eis ſatiſfaciendo eorū tor-
menta acceperit ad ſuſtinendum & ad eos liberan
dum gratias a diuinitate acceptas fecerit ſuas p cō
munem influxum:ut quicqd eis fit ſibi reputet fie
ri.Et qcquid a deo recipit ſibi liberali charitate con
tribuat. Mirabilis fuit iſte curſus quo in primo
inſtanti ſe ſenſit bonus ieſus: & caput & mem-
bra:hac dilectione maior haberi non poteſt: qua
pro inimicis dedit animam ſuā.Cū.n.inimici eſſe
mus deo:recōciliati ſumus p mortē filii ſui qm̄ deus

erat in chriſto mundum reconcilians ſibi. Vere nõ tardauit ſue diuinitati nĩdere: imo tã cito ſibi uniuit ut mẽbra illos q ſibi erant tãtum contrarii q̃cito ipſe unitus ẽ ypoſtaſi uerbi: ũde uere de utroq; curſu tam dei in hominem aſſumendum q̃ ipſius dei hominis in totam multitudinem electorum: poteſt dici illud dauiticum. Exultauit ut gigas ad curandam uiam & cetera. Attende autem ꝙ ſicut natura humana non conſiderata ut chriſti dei inimica: in chriſto uero ſic eſt unita: ut ipſe homo ſit deus. Sic & ipſi electi ſi conſiderentur in ſuis originalibus naturaliter infectis: & in ſuis actibus malis ſunt impii hoſtes dei & chriſti eius: ab ipſo autem in ſeipſo transformati & reformati & uniti ſicut membra capiti ſunt: ipſe ieſus per unionem amoris & ipſe eſt ipſi. Quanta autem unione chriſtus connectatur membris ſuis quere in libro quarto capitulo illo: Ieſus panis ſacratus: ubi agitur de chriſti ſacerdotio: & quomodo de ipſo ſumus: & de ipſo nutrimur. Rurſus attende illos amoroſos ſaltus quos iſte dilectus ieſus ad ſimilitudinẽ ſue perſone: & pro nobis uoluntarie fecit a ſue ſublimitatis extremo in noſtra infirma & noſtre ſaluti accommoda. Delicioſiſſimus enim in ſua beatitudine ſaltauit in immenſos dolores pro noſtra redemptione: ut uere dicatur deo: Vere dolores noſtros ipſe portauit. Glorioſiſſimus ſuper omnẽ creaturam innumera obprobria & uituperia: propter quod in pſalmo dicitur. Factus ſum obprobrium hominum & abiectio plebis. Benedictiſſimus ab omnibus angelis in peccatorum blaſphemias et innumeras maledictiones. ut in eo compleatur illud Hieremie: Omnes maledicunt mihi: Innocentiſſimus ſaltauit ſuper omnes culpas: nullam communicando: ſed quantum eſt ex ſe omnes delendo: propter quod dicit apoſtolus: ꝙ ipſum deus pater pro nobis peccatum fecit. Et pro iſto ſaltu q̃ immediate precedit dicit ꝙ factus eſt pro nobis maledictum. Specioſus forma pre filiis hominum ſaltauit ad tantam deformitatem ex penis ſibi illatis & impiorum ſputis: ut Eſaias gemens talem aſpectum dicat. Vidimus eum & non erat ei aſpectus: & conſiderauimus eum quaſi leproſum & a deo percuſſum. Sublimiſſimus qui erat omnium creaturarum dominus: & ſecundum ꝙ homo ab inſtanti ſue conceptiouis factus eſt omnium ſeruus & omnium nouiſſimus: & non ſolum ſubiectus ſue reuerendiſſime matri & ſacto ioſeph: ſed fuit ſubiectus multis modis aliis hominibus: immo & uoluntarie diuiniſſimum corpus ſuum ſubiecit inſenſibilibus creaturis & doloroſe afflictioni crucis: clauorum: ſpinarum: & tranſfixioni lancee: ut merito poſſet dicere. Ego autem humiliatus ſum nimis. Et illud ſecundum aliam tranſlationem. Seruire me feciſtis in peccatis ueſtris. Virtuoſiſſimus & fortiſſimus ſuper omnem creaturã ad tantam infirmitatem & debilitatem uoluit deſcendere: ut baiularet ma̾nis manibus: & quod plus eſt ꝙ ſic conclauaretur manibus & pedibus: ut quãtum ad uirtutem corpoream ſe mouere nõ poſſet: uere potuit ipſe dicere. Infirmata eſt in paupertate uirtus mea. Ditiſſimus cuius erat poſſeſſio omnis creati: ad tantam ſaltauit penuriam paupertatis: ut naſcens a beſtiis mutuo acceperit preſepium: uiuens non habuit ubi reclinaret caput ſuum. moriens non habuerit aque modicum: mortuus etiam mutuo acceperit alienum ſepulchrum: ut uere dicere potuit. Pauper ſum ego: & in laboribus a iuuentute mea. Sapientiſſimus propter nos ad tãte deuenit ſtultitie apparentiam in oculis fatuoꝝ ut ipſum ſicut fatuum diffamarent: ideo dicebat mater. Quid eũ auditis: furit enĩ & inſanit: et qui erat uerbum patris & ſecundum ꝙ homo lingua eucharis & eloquentia gratioſa tacuit & obmutuit tam paruulus in cunabulis q̃ etiam magnus in accuſationibus falſis: unde poterat dicere illud Hieremie: Stultiſſimus ſum uirorum. Iocundiſſimus uita & qui omnes celos implet letitia: ſaltauit in lachrymoſam & flebilem mortem: quando cum clamore ualido & lachrymis tradidit in morte animã ſuam. Vides tu ſaltus amoroſos benedicti ieſu: quomodo pro nobis ſaltauit ad ſimilitudinem ſaltuum diuinorum. Et ĩ his ſaltibus tam deus q̃ homo aſſumptus nobis benigniſſime condeſcendit: quando exinanitus pro nobis noſtra ſic abunde dignatus eſt pati: ſed conſũmata noſtra ſalute per gradus per quos deſcenderat retroceſſit reſaltando uſq; ad dexteram dei patris.

Mors ei tranſiuit in ĩmortalitatem:
Penalitas in ſalutem:
Infirmitas in uirtutem:
Contemptus in honorem:
Deformitas in decorem:
Paupertas locupletatur:
Seruitus emancipatur:
Infirmitas exaltatur:
Temporalitas perpetuatur:
Humanitas deificatur:
Et blaſphematus ab omni creatura laudatur.

Que quidem figurata fuerunt in illo famoſo horologio Achaz. O q̃ armoniace iſtud horologiũ ſonare debet in auribus ſponſe anime deuote: que tales ſaltus aſcendentes & deſcendentes audit et uidet in dulciſſimo ſponſo ſuo. An non tibi uidetur ſponſa hos ſaltus cõſiderare: cũ dicit. En ipſe ueniet ſaliẽs in mõtibus trãſiliens colles. Nõquid nõ reſaltũ p̄dictaꝝ p̄fectionum exoptat ſpõſa dilecto ſuo: cũ in fine libri concludit. Fuge dilecte mi aſſimilare capre: hinnuloq; ceruoꝝ: ſuper montes aromatũ: que ſunt rõnes eminẽtes & odorifere ſuperius nominate: quas reaſſumpſit ieſus exeundo de mundo: cum reſurrexit & aſcendit in celum

Sic igitur uides ſaltus tui amatoris ieſu p quos ad te deſcendit:& in ſuam diuinitatem te aſſumpſit. Si conſideres tertiam.ſ.immobilitatem & ſtabilitatem uirtutis:uidebis hoc ſtupēdum & mirabilem īfirmitatis amorem:quo in omnibus predictis quantum ad perfectionem actus in tantum mentis ſue ſe tenuit immobili & non interrupto actu ab inſtanti conceptionis ſue uſq3 ad tranſitū ſue mortis:donec totum malum aſſumpte nature pro quo excludendo uenerat reliquit affixum ī cruce dum dixit.Conſumatum eſt.q. dicat licet non interrumpatur actus doloris finito myſterio humane redemptionis:& ideo tam me q̄ omnes in beatificas manus patris redemptos expirando cōmendo. Iſta fixio & immobilitas dei amoris figurata fuit in illo ſtupendo prodigio Ioſue: quando dixit.Sol ne mouearis contra Gabaon:& luna contra uallem haylon:& infra.Stetitq3 ſol in medio celi:& non feſtinauit occūbere ſpacio diei unius.Sol iſte eſt benedictus Ieſus de quo prophetauit Malachias.Vobis timentibus nomen meum orietur ſol iuſticie:cuius radius magis ſplendens hominibus cum euiſceratus amor quem ſuper inimicos effudit:dum eorum dolores & iniquitates portauit.Huic actui boni Ieſu dicitur: Sol contra Gabaon ne mouearis.Gabaon interpretatur uallis triſtitie:& ſignificat illam doloroſam triſtitiam quam pro noſtra ſatiſſatione ſemper in corde portauit.Sol ergo contra Gabaon non eſt motus: q2 amoroſus dolor cordis Ieſu non eſt interruptus: Luna uero que ſignificat defectus: quos pro nobis aſſumpſit in carne ſua contra uallem Haylon non eſt mota.Haylon interpretatur ubi ſunt urſi: & ſignificat concupiſcentiam humane carnis: ubi ſunt multiplices urſi.ſ.motuum immundorum & inſatiabilium appetituum:cōtra quos expugnandos carnis chriſti paſſibilitas ſtetit infirma: douec eſſet tota noſtra cōcupiſcentia expurgata. Stetitq3 iſte benedictus ſol in medio celi.i.in immenſa capacitate cordis ieſu:& ineſtimabilis amoris ſui: & non feſtiuauit occumbere ſpacio diei unius: quia benedictus ieſus hunc actum mentis ſue noluit interrumpere in toto decurſu ſue luminoſe uite. Vere non fuit ante & poſtea tam longa dies:quia in toto exercitu creature non poteſt inuenri dolor & amor tante immenſitatis & tanti luminis & uirtutis. Hec autem fecit benigniſſimus deus pater exaudiens preces & gemitus pauperum ſuorum: quibus clamabant ad ipſum. Redime me domine & miſerere mei:propter quod ſequitur q2 iſta dies fuit ita longa obediente deo uoci hominis: & pugnante pro iſrael. Firmitas autem iſtius amoris & doloris figurata fuit in opere ſecūde diei cum dictum eſt.Fiat firmamentū in medio aquarum:quia firmamentum immobile eſt cor ſuum ī medio illarum aquarum:que intrauerunt uſq3 ad animam eius.Vides ergo q̄ perfectiſſime anima chriſti in operatione uirtutis fuit ſue diuinitati aſſimilata.O q̄ perfectus equus diuinitatis fuit homo iſte Ieſus ad omnem hoſtilem exercitum proferendum:uelociſſime enim cucurrit ut dictum ē: Agiliſſime ſaltauit:& in bello uſq3 ad perfectam uictoriam perdurauit.Hic eſt ille equus in tanta perfectione deſcriptus ipſi Iob cum dicit.Nunq̄ prebebis equo fortitudinem & cetera mira que ibi dicuntur.Exulta igitur anima mea in bono ieſu: in quo es quicquid es:& extra quem non niſi male es:qui tibi eſt omnia:Ipſe eſt celum latiſſime capacitatis & eminētiſſime dignitatis.Ipſe eſt terra: non quidem in opere ſuo maledicta: que ſpinas & tribulos germinat.ſed terra benedicta:& hortuſ & paradiſus uoluptatis:que tibi dat fructum cēteſimum pleni participii diuinitatis:in quo eſt omne lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus ſuum. O benedictum genus fructus & dulciſſimum ad guſtandū:in quo guſtans a ſuo malo deficiens ſentit ſe per amorem beatiſſimum domini.

Ipſe eſt tibi aqua omnem ſitim refrigerans cupiditatis mundane.

Ipſe eſt tibi aer uitalis reſpirationis:in cuius afflatu uiuis uita diuina.

Ipſe eſt tibi ignis ardens qui nunquā dicit ſufficit in amando.

Ipſe eſt tibi angelus ſalutaris conſilii:& continue cuſtodie & protectionis eterne.

Ipſe eſt tibi theſaurus: cibus:lectus:ſponſus:lux pater.

Ipſe eſt tibi omnia que potes deſiderare ut ſis plena.

Ingredere ergo anima mea benedicta domū: cur foris ſtas?ingredere in locum tabernaculi admirabilis.Intra paradiſum tue reformationis:quia multo melius es reformata q̄ condita. Et quia in chriſto plene dotato plene dotata es:gaudeas ī menſa quam gaudens deus tibi diſtribuit in funiculo diſtributionis ſue.In hac benedicta terra repromiſſionis cordis boni ieſu:que non ſolum fluit lacte & melle ſed dei dulcore & pietate:uel etiam puritate.Hoc igitur ſciaſ & nihil ultra queraſ:ſed tali portione contenta cantes cum propheta.Funes ceciderunt mihi in preclaris & cetera.Et ſi bene intelligis hanc claritatem domini:quam tibi deus donauit:letanter ſubiungas. Benedicam dominum qui tribuit mihi intellectum. Intra ergo ī iſtum tuum benedictum ieſum:qui tibi eſt omnia:& incluſa permaneas:nec cum diua egrediaris ad uidendum mulieres regionis:ideſt uarias curioſitates diſtractionis: quia ſimul cum ipſa corrumperis a malo emor filio Sichen:nec cum ſene Semei de Hieruſalem ideſt de tranquilla pace cordis ieſu egrediaris ad querendos ſeruos per ambitionem

temporalis honoris:quia ſimul cum illis occideris per indignationem ueri ſalomonis. Nec cũ filio illo prodigo egrediaris a plena ſuggeſtione in paterna prouiſione tui benedicti ieſu per tue ꝓprie uoluntatis abuſum:quia cum ipſo omnia diſſipabis:& in horrendam famem porcinã decides: nec ſatiaberis malis tuis. Clauſo itaq; oſtio cordis Ieſu nihil niſi ipſum ſenties:in illo quietiſſimo cubiculo altiſſ mũ patrem exora:& dic: Hec requies mea in ſeculum &c. Vt autem ſolẽnitatem ſacratiſſime diei incarnationis filii dei:de qua iam tribus diffuſe capitulis eſt tractatum:breuiter epilogando concludam.attende:admirare. & obſtupeſce diem magnificum ſuper omnem diem. Hodie nanq; eſt ſolẽnitas patris eterni:in qua fecit nuptias non ſolum filio ſuo ſibi indiſſolubili copula humanam uniendo naturam:ſed & ſibiipſi dum ſacratiſſimam uirginem mariam ſuam accepit i ſpõſam. & ſuam paternam fecunditatem ſibi communicauit:dum eam ueriſſimam filii ſui matrem efficit:& ſibi ſponſali munere tantam fecunditatẽ tribuit:ut illum eundem generaret in tempore:ſicut uera mater in aſſumpta natura:quem ipſe genuerat in eternitate in ſue uirtute nature. Et ſicut in celo non habet ſociam in generatione eterna: ſic & ipſa nullum haberet ſocium in mundiſſima generatione humana. Aliter eſt etiam iſta dies omnipotentiſſ mi patris. Quia ſicut ipſe eternaliter & plene ſe dicit i creato uerbo filium generando: ſic & nunc ſublime ſe dixit ipſum oſtendere incarnãdo:dum ſe ſumme manifeſtauit quantum eſt poſſibile in natura creata. Vnde & ſoli uerbo incarnato reſeruatum eſt paternam fecunditatem & ſummam trinitatem explicite hominibus nunciare. Licet autem primum dicere quo filium generat ſit patris proprium:tamẽ iſtud ſecundũ dicere quod eſt commune tribus perſonis diuinis eſt dicere ſibi ualde conuenienter appropriatũ:ut merito hec ſit dies ſua qua ſe ſumme dixit in tempore. Eſt etiam iſta ſolẽnitas ſingulariter filii: quo ab eterno dilectam naturam in dilectione hodie conſumauit:dum eam indiſſolubili intimiſſimo in uinculo perſonalis unionis aſſumpſit. O q̃ mira per filiationem ſuam eternã fecit hodie iſte benedictus filius dei:dum & aſſumptum hominem uere i ſemetipſo fecit filium dei. & in eius ſublimi merito omnes electos tanquã membra corporis ſui fecit patris filios adoptiuos:uere igitur hec dies eſt filii ſigularis & propria. Hodie etiam eſt ſingulariſſima ſolẽnitas ſpiritus ſancti:cum enim ipſe mittatur ad ſanctificandum creaturam hodie plene & perfecte hanc ſanctificationem cõfecit: cum abſq; poſſibilitate peccati & in pleniſſima mundicia & gratia ſumma humanitatem filii dei & ſumme ſue reuerendiſſime matris pleniſſime habitauit. Hodie illam benedictam humanitatẽ omni repleuit gratia:omni illuſtrauit ſapientia:omni dotauit meritorum efficacia:non ſolum pro ſe:ſed pro tota natura. Hodie uirginem expurgauit: fecundauit: dei genitricem effecit:dum corpus in eius utero formauit:quod per ſpiritum rationalem perſone filii eſt unitum. Hodie eam fecit matrem omnium electorum:hodie ergo ſumma diffuſiõe ſpiritus ſancti ſummam bonitatem oſtendit: dum tantum naturam eleuauit creatam:ut ipſa fieret deus: non immerito ergo eſt hec dies ſua. Hodie etiam eſt feſtum beatiſſime trinitatis: cuius eſt actu eſſentiali omnipotentie ſue effectus in creatura producere. Hodie enim ſummum effectũ in natura produxit: dũ eã ſue diuinitati i filii perſona uniuit:ut ſic q̃ſi ultimũ de potentia quo ad effectũ unionis & gratiam in effectum confiauerit ad huius diei ſuperineſtimabilem ſolẽnitatem ſacrandam. Hodie eſt principaliſſime ſolẽnitas aſſumpti hominis Ieſu chriſti:quia hodie de ſpiritu ſancto cõceptus quantum ad corpus:& quantum ad animam creatus:& pleniſſime diuinitati unitus:& dei fruitione ſumme beatus:& in omni perfectione conſumatus:ut hominem totum acceperit in plenitudinẽ meriti & imobili defixione dominum decreti:& in perfectione ſui actus interni & plene poſſeſſionis intra ſecretum cordis ſui:tam pro ſe q̃ pro mẽbris omnibus electis:quicquid poſtea accidẽdum fuit in exteriori executione omnium fiendorum: que omnia manabant ab eo quod hodie accepit tãquam ab efficaci radice:& ſicut actus exterior ab ab interno merito:ergo eſt ſua hec dies. Hodie etiam eſt ſolẽnitas principaliſſima uirginis matris dei:in qua facta eſt ſponſa dei patris:& ſocia genitrix filii dei:officina mirabilis ſancti ſpiritus:totius trinitatis ſacrarium: & ſpecioſiſſimum templum: regina & domina angellorum: genitrix omnium electorum:& ſic plena theſauraria cariſmatum beatiſſime trinitatis:ut nec ſtila alicuius uel modice gratie ſit donanda:niſi per diſpenſationem marie tranſiuerit. Hodie ipſa impeccabilis effecta: et omni bono repleta:ad tantum contemplationis ſublimata eſt uerticem: ut nullam puram creaturam in paſſibili carne uiuentem nunquã poſſim credeṙ ſibi quomodolibet adequatã. Et ſicut uidetur Auguſtinus dicere: Conceſſa eſt uiſio dei ꝑ eſſentiam Paulo:moyſi:uel cuicunq; alteri:de quo tamen Dionyſius qui fuit ſecretus Pauli diſcipulus nihil dicit:immo magis contrarium ex rationibus ſuis poteſt deduci:ſi unquã ipſi uel alicui alteri iſta gratia eſt conceſſa:uere credo ꝙ non hodie eſt uirgini denegata: dum tantum fuit ſpiritu ſancto repleta:ut dei filium conciperet:& hominẽ ſumme beatum in utero ſuo portaret. Et attendat quicunque uult deuote concludere:ſi omnes rationes que adducuntur pro congruitate:ꝙ Paulo uel Moyſi debet gratia fieri:non multo magis generanti deũ cõgrue adaptanṫ:propter quod pie ſentio cum linconienſi:qui deducẽs rõnes dionyſii q̄bus

ipſe diſtinguit ſtatum hierarchie angelice & eccle-
ſie per nudam contemplationem diuine eſſentie:
& per contemplationem que eſt per fidem: unde
etiá uidet᷑ dicere ꝙ nulla pſõa iſtius medie hierar
chie deducitur ad ſtatum iſtius dum eſt in iſta:di-
cit concludendo. Auctor iſte nõ uidetur cõcedere
uelle: ꝙ alicui uiuenti in noſtra carne ſit cõceſſum
deum in eſſentia uidere illa uiſione qua uidét bea
ti. Si tamen alicui eſt cõceſſum:credo matri dei nõ
ſemel ſed pluries etiam fuiſſe donatum. Quicqd
autem ſit de hoc:quia hic nihil aſſero:certum é di-
em iſtum eſſe ſingulariter uirginis matris. Ho-
die eſt etiam ſolẽnitas omnium angelorum:& nõ
ſolũ quia hodie eſt eorũ reſtaurata ruina í pleno ac
cepto munere glorie & gratie ab ipſo ieſu pro ſe &
pro omnibus membris:qui angelicam debent re-
ſtaurar̃ ruinam:ſed etiam quia altiſſimũ & nouum
guſtum dei:quantum pie creditur:omnes angeli
acceperunt:dum beatitudinem anime chriſti uide
runt:& ſuam unionem in diuina perſona. O quá-
tum eſt hoc:penſet per deuotionem qui illuc mẽ-
te conſcendit: Quanta eſt hec magnificentia intel
lectualis nature guſtare deum ut ſuprapoſitum ꝓ-
prium in eo quod quilibet pluſ diligit q̈ ſeipſum.

Licet autem hec dies ſit omnium angelorum í
communi:eſt tamen ſingulariter gabrielis:qui ſin
gulariter a deo miſſus:forſitam eſt omnium ſum-
mus:uel adminus eorum qui ad exteriora mittun
tur. Huius inquá beati ſpiritus gabrielis non íme-
rito dixerim:ꝙ hec eſt ſolẽnitas ſingularis:dũ tan
to meruit dotari priuilegio:ut cõmercium dei cũ
uirgine:& myſterium unionis diuine nature & hu
mane meruit ſingulariter noſce per excellentiam:
& annũciare uirgini: & eam ad cõſenſum induce-
re:& ſacra myſteria dei & domini ſui ſua fideli ob-
ſequioſitate tractare. Eſt etiam iterum hodie ſo
lẽnitas totius humane nature:que a iugo ſue ſer-
uitutis erepta:& ab antiqua infectıõe purgata in
matre & in chriſto ieſu eſt omni gratia repleta &
beatificata & deo iuncta:& ideo totus eius appeti
tuſ é í ſuo ſummo uertice conſumatus:et ut nõ ſit
q ſe abſcondat ab huius ſancte diei claritate. Eſt
& hodie feſtum totius uniuerſi:quia dum corpo-
ralia & ſpiritualiá in chriſto:hodie ſunt deo unita:
omnis eſt conſumata natura:dum tanta unione é
ſuo auctori coniuncta:unde hodie & ipſum uni-
uerſum in chriſto meruit:ſiue chriſtus ꝓ toto uni-
uerſo meruit totam renouationem & meliorati o-
nem mundi:que poſtea manifeſtabitur in effectu.

Hodie ergo omnis ſolẽnitas:quia non eſt ali-
quid ſolẽnizabile de humana natura nec de hoc ſe
culo ñec in futuro:niſi hauriat in hac die: unde et
omnes alie ſolẽnitates ſunt quaſi quedam explica
tiones í exteriori opere:quod hodie factum eſt in
completa radice: Quod autem omnes alie ſo-
lẽnitates aliquam ſuper iſtam prerogatiuam uide-
antur habere:hoc eſt:quia iſtam continẽt tanquá
radicem & fundamentum ſui ſubſtantialis boni.

Et aliqui plus addunt ꝙ reſpectu btitudinis xp̃i
.q.accipit rationẽ accidentis. Tota enim ſubſtátia
lis beatitudo chriſti hodie facta eſt in unione ſui
cum dinina perſona & fruitione beata. Natiui
tas ergo iſtum benedictum chriſtum ita perfectũ:
ut eſt hodie extra uterum manifeſtat: unde & hec
eſt nobis circunſtantia & conditio ſolẽnizandi: qr
benedictus ieſus qui prius erat datus in utero ma
tris:datus eſt per natiuitatem uiſibilis mundo.

Reſurrectio glorioſa corporis ieſu dicit notabi-
lem cauſam letitie:ſed ſi bene attendas:gloria iſti-
us beati corporis deriuatur a gloria mentis quam
hodie plene chriſtus accepit. Aſcenſio corpora
lis adcelum & ítronizatio í ſedem regni dicit quá
dam notabilem iocunditatis & leticie materiam.
Sed quid é quod addidit diei hodierne. Si uelíſ ſub
tilitr conſiderare:magnum quidá per omnem mo
dum:quia caro noſtra in beatitudinis gloria eſt ſu
per omnes angelos exaltata. Sed multo magis é
ſi cõſideretur preciſe ꝙ hodie anima chriſti fruictio
ne beata ad dexteram dei patris ſedet:& in medio
trinitatis ſuam accepit ſedem dignitatis: dum eſt
unita tam ipſa quam caro in filii dei perſona. Ma-
gna erit unio & glorificatio corporis xp̃i quando
impii per ſententiam iuſte damnationis profonda
tis in pena con triunpho uniuerſalis uictorie chri-
ſtus integer caput & membra glorioſus ciuitatem
intrabit ſupernam:ſed quod tunc fiet:hodie í chri
ſto factum eſt. Si etiam addas ꝙ hodie corpora
liter paſſus eſt chriſtus in cruce ea q̃ mentaliter acce
perat hodie in utero matris ſue:non paruum addi
diſti preconium ut iſti dieſ merito ceteris prepona
tur. Propter quod ad uidendum magnitudinẽ
huius diei: cõſidera ꝙ ſi preciſe coperatur illud qđ
factum eſt hodie ei quod faciendum erat in omni
alio temporali decurſu: uidebis ꝙ illud é maximũ
omnium non ſolum fiendorum:ſed poſſibiliũ fie
ri:& ꝙ omnium aliorum perfectio ab huius perfe
ctiõe procedit. Vnde hec eſt dies quam fecit domi
nus ſingularit᷑ & ex cellenter ſuper omnem diem:
que tantis eſt exaltata myſteriis ut merito ſoli deo
ſit nota:ut ſibi uere aptetur illud quod dicit ꝓphe-
ta zach. Eſt dies una que nota eſt domino. Odi
es ímenſi luminis abſorbe me indignnm famulũ
tuum & propris tenebris excecatum in tui infini-
tam & deſiderabilem claritatem:in qua eſt omnis
anime beatitudo & requies ſépiterna. Sed & tu
benedicte & beate ieſu q huius diei myſteria ſolus
plene cognoſcis:agnoſce me indignum famulum
tuum in huius diei participio & fac me membrum
tuum illam gratiam plene perciper̃: quam pro me
hodie in te ipſo accepiſti a patre:ut mea conuerſa-
tio nũquam deuiet in exteriori ope ab eo ꝙ de me
hodie in teipſo efficere uoluiſti g̃tuito munere bo-
nitatis tue.

Ieſus Ioáni intimus. capitulo .x.

Ccepto ut dictum eſt in conſenſu uir
gineo ut ſine uirili ſemine dei filium

cōciperet: & benedicto ieſu in eiuſdē ſacratiſſime uirginis utro in charitate diſceſſit angelus ab ea: ſe corporaliter ſubtrahendo: non omittendo debitū famulatum: Ipſaq; uirgo celeſtia petit: & quaſi angelum ad celeſtia regna reuertentem ſequitur: dū in montana conſcendit: nec incredula poterat eſſe de oraculo: nec incerta de nuntio: nec dubitans de exemplo: que tam mente q̄ carne filio dei replebatur. Feſtinanter itaque abiit: Zacharie domū intrauit: ut eliſabeth urſitaret: ac pregnanti grauida ſeni iuuēcula miniſtraret. Sed pncipaliſſima cā fuit ut dicit Origenes: qr ieſus q̄ i utro ſuo erat: ioānē adhuc i utro mris poſitū ſcificarē feſtiābat. Sed & ipſa uirgo etiam ipſum Ioānem tāq̄ inter adoptiuos primogenitum poſt ſuū cōceptum naturalem filiū feſtinabat ſpūaliter generare. Vnde cū prior ſalutaſſet uirgo eliſabet ſimul cum humilitatis ſigno: beneficiū dedit cū uerbo: & qui prius uerbi dei ifluētiā recepit: prius uirtutē ſalutationis agnouit. Vnde & paruulus ioānes ſtatim i matris utero ſaltādo exultauit. Et quia lingua nō poterat reſpōdere: de utero matris i occurſum illius geſtiebat erūpere. Attēde quāta fuerit plenitudo gratie data ioāni ad pntiam uerbi diuini p os affatus uirginei. Nā & meritis eius mater ſpū ſācto repletur: & datur ſibi myſteriū incarnatiōis agnoſcere: fidē matris cōmēdare: & eius dignitatē intelligere & eā beātā predicare: & ſe indignā tali uiſitatione reputare. Quā enim ſpūs ſcūs repleuit humilitate uacuā non reliquit. Tūc autē ut ſcōꝝ auctoritates uident dicere: pmo ſanctificatus ē ioannes: & repletus ſpiritu ſācto: accepit ,pphetie donū: quo uicinius lucerna dei fieret: & uox ut uerbū dei qd ſe occultauerat carnē aſſumēdo per iſtū tanq̄ p lucernā ſuā: & uocē ſonoram inoteſceret mūdo: unde & quod in ,ppria uoce nō potuit: per ſuam matrē impleuit: dū meritis eius ſic exclamādo uirginem cōmendauit: & uerbi icarnati pntiam predicauit: unde iā tunc i utero ſuum ichoauit officium felix uox manifeſtādo magnifice uerbū dei. Licet autē quedā beneficia dei quidā artātes dicāt ꝙ ioānes tunc accepit grām in habitu ſolū: & nō aliquo actu mētis interne: qa nec uſum rōnis hūit: uolūtatis: & illa exultatio nō itelligit actualis mētis iocunditas: ſed q̄dā corporis ,ptēſio & motus: ex quo mater pcepit immutationē factam in filio. Ego uero hoc dictum ualde irrationabile fore arbitrans: & diminutiuū doni ſpūs ſācti: quod ſacer textus euāgelii: ſi nō peruertat: dicit copioſius datum fore Ioāni cum dicit. Ex quo fcā eſt uox ſalutatiōis tue in auribus meis: exultauit iſans in utero meo. Credo tñ dictis ſcōrum exponētium iſtū teſtum ꝙ ioānes in ſua mēte exultauit: & ꝙ iſtud fuit gaudiū rōnis: & ꝙ actu Ioānes ſaluatorem cognouit: ac plenitudīe grē & meriti i ioāne actualr exiſtētis: nūc mī & poſtmōm pī accepit. Intellige ſāne: ficut unus ſcūs meret alteri: & ꝙ tūc miraculoſe ſibi datus fuerit uſus liberi arbitrii. Si.n. iſtud gaudiū dicatur aliqs motus ſcūs i corpore ioānis aliquā ,ptēſionē faciēs i utero matris: ac p hoc impulſum: magis debuit exclamare eliſabet dolore quaſſata i utero q̄ gaudio repleta ex filio: unde nō intendo falſificare dicta ſanctoꝝ pp iniuriam precurſoris. Dicit enim maximus i ſermone de ioāne baptiſta: In tātū āt i eo pfulſit ſpiritualis electio: ut ante mereret ānunciare deum: q̄ naſcendi ſumeret initium: uel linguā qua ānunciare poſſet acciperet. Quid eſt hoc mirabile fratres? Que tantorum nouitas gaudiorum: ut eliſabeth illa uetus mulier: & noua mater: uenienti ad ſe beate marie teſtaretur iſantem in utero ſe habere: qui necdum ſentiens ſemetipſum: dominicum ſentiret aduentum. Nullus ignorat cariſſimi paruulū omnem ab utero materno prodeuntem inter ipſa lucis exordia meſtis cōcrepare uagitibus. Solus baptiſta domini ultra legem naſcētium: natiuitatē ſuā letitia & exultatiōe preuenit: ipſumq; mūdi ſaluatorem: quia necdū ſermone poterat: prophetico gaudio reuelauit: & quem decuit ut de matre ſterili naſceretur: qui fecunditatem uirginis reuelaret: quatenus mirabilem partum mirabiliter natus oſtenderet. Quid hac reuelatione glorioſius? Quid hac fide dignius? Sterilis cocipit: uirgo parturit. Mutus loquitur: & in ſecreto maternorum uiſcerum paruuli totius mundi gaudia preludūt. Ecce Maxiuſ in auctoritate prefacta tria de Ioāne dicit. Primum ꝙ nondū ſentiēs ſemetipſum: dominicum iā ſētiebat aduētum: ſed ſeipſum bene ſentiebat actu: ergo uult dicere ꝙ ultra hoc dominum ſentiebat nunc actu: & iſtud non potuit tunc eſſe niſi rationis: & per conſequens illud gaudium fuit uoluntatis. Secundum dicit: ꝙ ipſum mūdi ſaluatorem tali gaudio reuelauit: quod quidem fuit: quia mater meruit hāc reuelationem: pp hoc p ipſam dicitur filium dei reuelaſſe. Dicit etiam tertio: ꝙ paruuli in uteris maternis .ſ. Ieſus & Ioannes: totius mundi gaudia preludunt. Ex quo uidetur dicere ꝙ ille due benedicte anime uirtuoſe cognoſcebāt & de ſe inuicem gaudebant: & de totiuſ mundi ſalute ieſus gaudium influendo: Ioannes receptando: In hoc enim ꝙ Ioannes aſſociatur chriſto in gaudio: uidetur dicere ꝙ ſimili modo: licet impari gradu Ioannes & Ieſus gauiſi fuerunt. Sed non eſt dubium ꝙ Ieſus gauiſus eſt gaudio mentis: ergo & Ioānes: Auguſt. ēt i quadā omelia loqueſ de Ioāne dicit. Suſtine perſonā uetuſtatis: per quam de ſenibus naſcitur: & preconium nouitatis ,ppter quod in uiſceribus matris nōdum natus propheta declaratur: fuerat quidem diuina diſpoſitio: ut hoc tante gratie teſtimonium chriſto periberet: ꝙ etiam chriſtus putari poſſet. Nam inter natos mulierum non ſurrexit ut ipſe ait maior ioanne baptiſta. Itaq; ſi nullus eo maior erat: ideo qui maior eſt illo: plus eſt q̄ homo. Ambroſius etiam ſuper lucam dicit expreſſe ꝙ tempus ſiletur iſantie: ꝙ preſētia domini matris in utero roboratur ,qui

infantie ĩpedimenta neſciuet:Et deo in euangelio nihil ſup eo legimus niſi ioitn & oraculum in utero:exultationẽ & uocẽ in deſetto. Neqꝫ enim ullá infantie ſenſit etatem:qui ſupra naturam ſupra etatem ĩ utero ſitus matris a mẽſura cepit etatis perfecte plenitudis xp̄i.Neſcio qd exp̄ſſius dici poſſet: ꝗ̃ dicere ꝙ infantie ĩpedimenta neſciuit:& ꝙ nullá infantie ſenſit etatẽ:quod nullo modo eſt uerum: ſi ĩfatilitas corporis impediuit uſum rõnis.Quod etiam dicit a menſura cepit pfecte etatis plenitudinis chriſti:hoc nõ eſt uerum quãtum ad robur & perfectionẽ corporis:qa tũc paruulus fuit. Etideo uerificatur ĩ eo q̃tum ad plenitudinẽ meriti p actũ & uſum liberi arbitrii.ut in hoc aſſimiletur chriſto ipſum ſanctificãti:qui tunc in utero matris pleno uſu liberi arbitrii merebatur:ſicut plenus uir mente:quod & uidetut tunc ioanni donaſſe.Btũs etiá Odilo cluniaceñ qui fuit magnus doctor & ſcũs: idem omnino uidet̃ dicere. Videtur autem eſſe ſñia Ambroſii:ꝙ nõ ſolum tunc impediméta ifantie non ſenſit in uſu rõnis:ſed etiam nũq̃ ſenſit poſtea:quod ſatis uidetur rõnabile:qa altiſſimus datas gratias non ſubtrahit ſine culpa.Iſtud autẽ dicere ultra hoc:ꝙ eſt ſcõs imitari:ẽ honorare deum ĩ opibus ſuis ſupnaturalibus:& ſcoꝝ dona nõ diminuere ſua fantaſtica rõne:& ſacrũ textum reuereri & nolle artare eius uerba ad noſtre infectiouis debilia expimenta:ꝓpter qd̃ credo ſicut dixi ĩ dei precone Ioáne.Si autẽ fuit ioáni cõceſſum ĩ ſua ſãctificatiõe: nõ mireris ergo ſi tibi ſupradixi.ꝙ ĩ cõceptu filii dei fuit datum uirgini ſuũ liberꝝ arbitriũ ſõno nõ ĩpediri:qa maius miraculũ uidet̃ nõ ĩpediri uſũ liberi arbitrii in utõ:ꝗ̃ nõ ĩpediri in ſõno.

Attende autẽ quot ſũt ꝑuilegia iſtius benedicti ꝑcurſoris.Quia primo uidetur fuiſſe ꝑmo genitus q meritũ chriſti in utero matriſ ꝑmo pticipauit.Et ut digniſſimũ membroꝝ xp̄i ꝑmus influentiá recepit capitis xp̄i.Nota ꝙ magnificẽtia huius matris xp̄i oñditur ꝙ xp̄ũs noluit regenerare ioánem nec ſauctificare niſi per uerbũ & in preſentia matris ſue:licet in abſentia poſſet:ut p hoc monſtraret:ꝙ ſicut ab ipſo fluit oĩs gratie plenitudo:ſic per glorioſe matris manus tranſit omnis gratie diſpẽſatio

Secũdũ ꝑuilegiũ ioánis fuit:qr ſicut ſupra dictũ ẽ ꝑmus adoptatus fuit poſt ɔceptũ filii dei a uirgĩe matre:unde fuit ſibi ſingulariter ꝓdilectus unde & Ber.dicit ꝙ feſtinabat maria non tantũ eliſabeth uiſitare.ꝗ̃ ioannem ſanctificare & ꝓpter amorẽ ioannis ſeni eliſabeth ſedule miniſtrabat & puulũ natũ ioannẽ uidere feſtinabat unde & creditur ꝙ ipſum in ortu leuauerit & in manibuſ ſuis ſanctis accepit. Si ioannes uſum rõnis habuit:ĩmo qr ſatis ꝓbatũ eſt ꝙ habuit:qua putas hilaritate matrem oĩs gratie reuerebatur? O ꝗ̃ felicius cum ipſa ꝗ̃ cum eliſabeth iocunde morabatur:ꝙ ſi tantũ ꝓficit in ꝑmo auditu ſalutationis marie:quãtũ putas ꝓfecit ĩ triũ menſiũ mora:maxĩe cũ ibi eẽt cũ carne diuina pſoua.O ꝗ̃ copioſã ſibi dedit benedictionẽ mater grẽ quãdo ipſum erũpentẽ in lucẽ accepit quẽ ꝑmo in ſuá gratiá adoptauit.Et ſi deplenitudinẽ marie accipiunt peccatores:quãtũ putas accepiſſe hũc dilectũ filiũ ſuũ ut digne ꝑcurreret & ꝑnũciaret illum quẽ maria cõcepat dñm ieſũ xp̄m: Tertiũ ꝑuilegium & ſũmũ omniũ eſt uicinitas ſui ad dei uerbũ quã uicinitatẽ in ſeipſo cognoſcẽs humiliter ſimul et ueraciter dicit ſe uocẽ ipſius.O quãtũ eſt hoc dicere?uox enim ex tota ſe eſt manifeſtatio uerbi et ad uerbũ mãifeſtũ fit.& nihil in ſe cõtinet niſi articulatũ ſonũ & uerbi ſignificatiuũ.Per hoc igit̃ dat̃ intelligi:ꝙ.Io.erat quaſi totaliter ipſe ieſus per gratiam:et ꝙ quicquid fuit in eo tam mentis ꝗ̃ corporis ꝙ etiã geſtus ſiue cõuerſationis totum fuit xp̄i manifeſtatio & xp̄i predicatio.Et quis poſſet hoc ꝑuilegiũ ſufficienter exꝑmere. Sicut enim nihil ſimilius uel intimius uerbo ꝗ̃ uox:ſicut nihil uidetur ſimilius uel intimius xp̄o ipſo benedicto ioanne.Intelligas autem in omnibus ꝙ uirgo mater fuit realiter uerior & pleior:& maior uox uerbi: ꝗ̃ Io.Licet non quãtũ ad actũ exterioris officii ipſum predicãdo mũdo:ſed ad alioſ hec prerogatiua refertur.Quãtũ ergo ad illud ꝑuilegiũ hẽt plura noĩa: qr non ſolũ uox:ſed lucerna:ãgelus:ſpõſi amicus: helias in zelo feruoris:preco in uirtute clamoris: precurſor in prerogatiua prepationis:baptiſta in dignitate mirabilis honoris:de quo infra dicet̃.Nõ deduco autẽ quomodo ſecũdũ diuerſas ꝓprietates hec noĩa ioanni conueniũt.Quartũ priuilegiũ ꝙ idẽ angelus q dominũ ipſũ nũtiauit.& ſicut.Ber. dicit quo ad aliquid ſolẽnius quia

In loco ſacri templi

Tempore ſacrificii

Et magno ſacerdoti.

Sed aduerte ꝙ illud fuit templũ ſolẽnius ubi mater dei orauit feruẽtius:ĩmo locus uirginis fuit ſãcta ſanctoꝝ:qa ſolũ ibi regina orábat oĩum angeloꝝ.Et eius orõ fuit tempore ſũmi ſacrificii: qđ ſatis patet ſi ſupiora recorderis.Ipſa etiã uirgo beata in oblatione mẽtali fuit ſũmus poſt ieſum omnium ſacerdotum:ſed tam magnã dignitatẽ oſtẽdunt in ioãne ſuperiora: & maxime magnã ſimilitudinẽ ad ieſum ꝙ nũciatur per eũdem angelũ.

Quintum priuilegiũ:quia fuit xp̄i uoce laudatus:uere magna gloria ioánis in chriſto ſaluatore: qui & ipſum ſimiliter repleuit cõformitate gratie ſue:& ſuper oẽs ipſum magnificauit teſtimonio uocis ſue.Et ſi diſcurras per illa ꝗ̃ chriſtus dicit in euãgelio:uidebis mirabilem ioánem in plenitudine graꝝ.Et q̃tũ eſt illud Inter natos mulieꝝ &c. Certe ſi uerũ eſt quod mľti opinãt̃:ꝙ ĩ gratia nõ inueniunt̃ duo per oĩa pares:neceſſe ẽ ut ſi nullus eo maior in his:qui tunc tẽporis erãt uel fuerant eo ſit oĩs ĩferior.Omitto alia enumerare ꝑuilegia: que in eius cõceptu & ortu:& in utroqꝫ parente:& in gaudẽte multitudine facta narrãtur. Quãtũ autẽ fuerit eſtimãda teſtificatio huius bñdicti ꝑconis de ieſu:ſatis ei ſimilis euãgeliſta Ioan.oñdit

primo capitulo:qui enunciata diuinitate ieſu & in-
carnatione eius:ſtatim annectit Ioannis teſtimoni
um tāq̄ ſūme auctenticū. Vides q̄ proprium fuerit
huius benedicte uocis manifeſtare ieſum. Ipſa uir-
go mater que in tota ſilua euāgelii niſi paucula uer
ba dixiſſe narratur in ſanctificatione huius preco-
nis:ad manifeſtandum dei conceptum in ſe factū
eructauit ſūmum canticum omnium canticorum:
immo que ſemper in euangeliis fuit breuiloqua:
quia uix unam enunciationem ſimplicem protulit
in hoc cantico decem clauſulas decantando coniū
xit:ut per hoc oſtendatur ꝙ totius legis plenitu-
do que figuratur denario in hoc cantico continet᷑
Audi āt qd dicit Hugo. de huius cantici laude. Ne
mo huius cātici uerba putet leuit᷑ eſtimāda:q̄ nimi
rū de tā profūda contēplatione prolataſtis ut iueſti
gatiōe digne penetrari nō poſſint. Et omne quod
dictum eſt ab illa ſumme ueritatis intima luce: cui
mens uirginis excellenter inheſerat emanauit. Nec
alius qcūqꝫ dicere potuit:que meditādo locuta n̄ ē
ſed guſtando. Quam non docuit per uaria diſcur-
rens cogitatio:ſed riui ſapientie fontis per contem
plationem mentis inherentis deuotio. Attēde
q̄ magnifice in ſublimitate contemplationis uir-
go inchoat. Dum enim eius fides magnificaretur
ab Eliſabeth:& beuedictus fructus uentris ſui bea
tificaretur:totum in deum refundens. Magnificat
inquit anima mea dominum:quaſi .d. Maguifica-
uit dominus facere mecū:dum ſeipſum per me in
tra meum ſe fecit uterum:& ſic me magnificā red-
didit:etiam ſupra ſublimitatē omniū angelorum.
Sed hoc eſt omnino ſūmum:& non mediū: & iō
non meipſam magnifico iactādo inaniter:ſed ma
gnificat anima mea dominū: donum ſuū in ipſū
refundendo totalter. Dicit autem Beda ſup ma
gnificat:ꝙ beata uirgo magnificentiam ſuā plene
cognouit:ſed totum in deum refudit. Dicit enim
ſic loquens in perſona uirginis. Magnificat ergo
dominum uoce:opere affectu. Magnificat quidem
dominum omnis creatura:ſed anima mea ſup oīa
inter omnem quippe creaturam nihil tam magni-
fice fecit dominus ſicut animam meam:& iō ma-
gnificat anima mea dominum. Et exultauit ſpiri-
tus meus in deo ſalutari meo:ac ſi dicat ſecundum
glo. Exultauit ſpiritus meus extra omnem creatu-
ram:& extra ſemetipſum:& iam pre imēſitate gau-
dii ſalutauit ī deo ſalutari meo:uidelicet in ieſu ſin
gulariter meo. In quo totum: ꝙ uiuo: totum quo
diſcerno:totum quod ſentio:in eius magnitudine
contemplanda:& preceptis obſeruandis impēdo.
Nulla proprietas me extollit:nulla aduerſitas fran-
git:ſed illius ſolius memoria delectatur ſpiritus me
us:in illius perpetua diuinitate cuius caro mea fecū
datur temporali conceptione. Quantam autem
plenitudinem iſta uerba contineant:audi non mea
ſed Hugo. uerba. De ſalute quoqꝫ quā humano ge
neri preparari uideo totis precordiis exulto: uideo
nāqꝫ de me aſſumi:quod & credo ꝑ me debere of
ferri. Veni dilecta uirgo maria in cellam uinariam
ad regem ſponſum tuum introducta:ab ubertate
domus eius inebriata:memoriam ſuauitatis illius
eructaſti:& iuſtitia illius exultaſti:uidiſti qppe ma-
ieſtatem :guſtaſti ſuauitatem:ideoqꝫ quod intus
hauſiſti:foris propinaſti. Duo .n. bona ſunt que
angellorum & hominum ſpiritus in illo fonte bo
ni eterna contemplatione hauriunt:uidelicet incō
prehenſibilis dei maieſtas:& ieffabilis bonitas quo
rum alterum caſtum timorē gignit. alterū uero di-
lectionem pariter:pro maieſtate nāqꝫ uenerantur
deum:pro bonitate diligunt eum:ne uel dilectio ſi
ne reuerentia diſſoluta ſit:uel reuerentia ſine dile-
ctione penalis. Ad hanc contēplationem mēs
marie ſubuecta fuit:que celeſtis patrie dulcedinem
in uerbis ſuis tam mirabiliter expreſſit:quam inef
fabiliter cōprehendit. Cum enim magnificare
dominum ſe perhibuit:uenerandā maieſtatē inter
na uiſione contuita fuiſſe manifeſte declarauit. Cū
uero ſe in ſalutari ſuo exultaſſe aſſeruit:guſtum iter
ne dulcedinis ſe percipiſſe oſtendit. Hec Hugo.
Que autem tantum aſcendit maieſtatem dei co-
gnoſcens :& omne bonum quod ī ea erat in ipſo
refundens :uide quantum in ſūma uilitate reſiliuit
profunde dicens. Quia reſpexit humilitatem ancil
le ſue:ecce q̄ uilia de ſe ſentit:& totū dei gratie tri-
buit:iuditio ſuo monſtrat ſe hnmilem. ſed reſpectu
ſuperne gratie ſublimem:ut quod natura ī primis
patribus per ſuperbiam perdiderat:in maria per hu
militatem acciperet:ideoqꝫ uerbum patris in ea ꝑꝑ
humilitatis ſue meritū carnis ſubſtātiā quā ſibi uni
ret aſſūpſit:& tunc ad eam quā prius abiicerat natu
ram ſublimandā per miſericordiam reſpexit. Quia
uero quod erat humiliter recognouit ſe dicēdo an
cillam:ideo ſublimatur:quod non erat:mater eſſe
promeruit. Ideo Hieronymus. Beata uirgo nō a fi
lio ſuo domino noſtro celos didicit fabricare non
angelos creare :non mirabilia:nec diuinitatis inſi-
gnia perpetrare:ſed ſe humiliare:ceteraqꝫ documē-
ta uirtutū intra humilitatis cuſtodia aggregare:un
de & in ſe ſolam humilitatem reſpexiſſe fatetur do
minum:que cuſtos eſt ceterarum uirtutum. Collo
cauerat enim in tuto ſtationis portu ſublimia me-
ritorum ſuorum exercitia:& ideo ſic eſt diuinitus il
luſtrata. Hec Hiero. Circa iſtā materiam humili
tatis oirginis omnes ſancti dicunt mira:quia mira
biliſſima fuit huius ſacre uirginis humilitas:quam
nequaquā inaniter extollere potuit omnium gra-
tiarum uniuerſitas & in uniuerſalitate cōmunicata
ſublimitas:pro tanta nāqꝫ pleuitudine gratiarū be-
atam me dicunt omnes gentes:quod & ipſa ple-
niſſime intellexit:cum hoc uerbum in cantico ex-
preſſit. Sic enim domus reſpexit eius humilitatem
ꝙ ei maternum tribuit meritum & ſtatum: propt᷑
quod & ſic eius exaltauit humilitatē:ut ſibi ſit par᷑
in generatione preterita ſterilitatis opprobriū ſu-
ſtinuiſſe in ſua uirginitate per quam humiliabatur
in lege:quia iam uidet futurum ut beata uocetur

in omnem generationem pro fructu fecunditatis diuine ſicut dicit Ber. Quod auté ſupradixi ple nitudinem ſapientie datam uirgini in conceptu fi lii dei ſatis oſtendit huius cantici plenitudo & ſanctorum de hoc expó:unde Ber.hoc uerbum ſuper magnificat exponens dicit.O dilatatum cor marie genitricis dei ꝗ̃ perlucidis oculis omnem creaturam in uera beatitudine collocandam ſimul aſpexiſti.Ecce inq̃ intuentis eſt uerbum & demonſtrantis.Ecce iam uideo quid futurum ſit de me:qs fructus procedit ex me:quot & quanta bona non mihi ſoli:ſed omnibus generationibus proueniunt ꝑ me.Nam & angelicarum ruinarum numerus ꝑ meum genitum reintegrabitur:& hominum generatio in adam maledicta:per benedictum uétris mei fructum ad eternam benedictionem regenerabitᷣ: hec Ber.Et cum tantum benedictionis in omnes generationes bonum diffundendum é:quia fecit mihi magna dominus qui.po.e.n.ſ.eius:hoc ipſũ ꝙ me benedicant omnes generationes non mihi attribuo:non meis meritis aſcribo: ſed potius ei ꝗ fecit mihi magna.Magnum quippe per ſe eſt ꝙ uirgo ſum:magnum ꝙ mater ſum.Maius ꝙ ſimꝰ utrũqꝫ mater & uirgo:ſed maximum ſi cuius maẽ ſum attendatur:quia unigeniti dei & omniũ ſaluatoris.Et quia hec omnia ſunt:magna que licet oı̃bus ſint facta:generaliter tamẽ mihi ſunt facta ſingulariter.Et ad meam ineſtimabilem gloriam in me:& de me per ſpiritum ſanctum cópleta potenter.Et ideo magnificat anima mea dominum: qa fecit mihi magna que ſentio qualia ſunt non exꝑmo:quia nec plenitudine angelica auris intelligere ſufficit.Iſta igitur magna non ſolum creaturis ſunt maxima:ſed maximum illi & inſuperabile qui potens eſt immo omnipotens eſt & ſanctum nomé eius.Et tamen nec potentiora nec ſanctiora ille facere potuit:ꝗ̃ que in me fecit:dum hominem uerbo uniuit:ut idem ſit factor qui factura:filius meus ieſus ſuper omnia benedictus deus qui ad omnium factus eſt ſalutem:ſed eterna diſpoſitione:& ĩmenſa mea dulcedine factus eſt ad meam gloriá ſingularem. Attende autem ꝙ ſic ſubtiliter loquendo beatiſſima uirgo ſummam humilitatem tenuit.Quod enim ipſa fuerit potens dei filiũ generare:& alia magna recipere:non ſue uirtuti attribuit:ſed ei qui potens é:qui ſummá potentiá in humilitate uirginis uoluit honorare.Et ꝙ ipſa ſic fuerit ſanctiſſima:ut ſanctum ſanctorũ genuerit: non ſue uirginitati attribuit:dum mulierem que fuerat caput peccati ſic pleniſſime expurgauit ut genitrix fieret ſanctita:is in omnia uaſa gratie diffundende Et hoc totum ĩportatur cũ dicit:qui potens eſt & ſanctum nomé eius:quaſi dicat. Cum femina ſit omniũ creaturarũ rationabiliũ uiliſſima & tota ĩſecta ĩmunditia:qualis ex me fuiſſem niſi ipſius gratia me preueniſſet:quia nunq̃ iſta magis decenter manifeſtare potuit ꝗ̃ quando mulierem ſuper oém creaturam exaltauit:& ipſam matré omnis gratie & munditie per ſuam ſanctitatem effecit. Ex iſtis ergo magnis in me factis:nec ſupba nec auara exiſto:ſed cum iubilo exprimo ꝙ genitrix gratie eam omnibus electis diſpéſo:& propterea ex hoc meo beneficio fit tam copioſa deriuatio:ꝙ miſericordia eius a progenie in progenies pleniſſime deriuatur a Iudea in gentes:& ab initio ſeculi uſqꝫ ad terminum eius miſericordia domini magna diffunditur ab eterno:& uſqꝫ in eternum:non paſſim quidem ſed timentibus eum.Quia ſpiritus ſáctus fugit ſuperbum & requieſcit ſuper humilem & máſuetũ: & domini trementé ſermones. Attende autem ꝙ benedicta uirgo ſapientia dei plena uidet ꝙ diuina dona ſic electos illuminant:iuſtificant: & in deum transformant:& reprobi ex eis maiora iuditia ſibi ex ſua induratione: obſtinatione atqꝫ ingratitudine diuine ſeueritatis accumulant: unde magna dona electorum: utplurimum ſunt excecatio reproborum: maxime illorum qui de ſua preſumétes iuſtitia in ſuis operibus gloriátur: ꝑpter quod chriſtus dicit Ioan.ix.in iudicium in hunc mundũ ueni:ut qui non uiderunt uideant:& qui uident ceci fiant.Et Simeon dicit luce.ii.Ecce poſitus eſt hic in ruinam & in reſurrectione multorum. Hunc ergo proceſſum ſacra uirgo dei ſapientia plena atté dens poſtq̃ ſublimia dona miſericordie dei in electos timentes eum diffũdenda expreſſit:ad dei generalia iuditia ſuper reprobos ſe conuertit: & curſum diuine prouideutie in regimine creature rationalis deſcribens :quid ſuperbi demones uel homines:quidue humiles electi mereantur exponit. Et quia chriſtus per ſtrenuitaté uirtutum ſupra ꝗ̃ pót dici operatus eſt dei honorem:tamen ſanctificando electos ꝗ̃ expellendo reprobos: ideo hoc exprimens pro uniuerſalis iuditii fundamento dicit: fecit potentiá in brachio ſuo.i.in ſuo opere ſtrenuiſſimo non ſolum potenter ſed emphatice potétiá fecit:diſperſit ſuperbos mente cordis ſui:ubi ſuperbiam reproborum oſtendit preſũptuoſiſſimá noı́e mentis qua ſe ceteris excellentiores exiſtimant:& ſe deo per humilitatis reuerentiam non inclinant. Oſtendit etiam affectuoſiſſimam:ac per hoc maliciosiſſimá:quia ex precordiali affectu honoris proprii ſeipſos contra dei preceptũ extollunt cũ dicit cordis ſui.In corde enim eſt ſedes ſanguinis & caloris:per hoc affectualis amoris.Ac per hoc oſtenditur ꝙ ſunt proprii honoris maxime amatores Ad altam autem iuſtitiam celeſtium ſpirituum mé tem uirgo attollens demonibus ſubdit: depoſuit potentes de ſede.Sed ne crederes uacuas remanſiſſe:ſubiungit.Et exaltauit humiles homines chriſto conformes in illis dicit locandos ſedibus ſpirituum reproborum.Quales auté ſint humiles deſcribit cum ſubdit.Eſurientes ĩpleuit bonis: humilitas enim que ex charitate cauſatur menté ſub deo incuruat:& quia ſemper ſeipſam mente euacuat:ſáctá dei eſurié in mente prouocat que ſola diuinis bonis repleri meruit.Econtra autem qualis ſit ſu-

perbia reproborum e regione oſtendit cum dicit:
Et diuites dimiſit inanes: hi enim ſunt qui dicunt
cū āgelo laodicie: Apoc. iii. qr diues ſū & locupleta
tus & nullius egeo: & neſciunt in ſua malitia obſti
nati: quia miſeri ſunt & miſerabiles: & pauperes &
ceci: & nudi. Tales igitur diuites in ſua reputatiōe
dimiſit inanes: non fecit: quia ex quo dederunt obi
cem gratie eorum animas non intrat neqꝫ ipſū poſ
ſet continere: quia plene ſunt ipſis. Hi diuites ſunt
falſi: iniuſti: & peſſimi pharifei: qbus dicit dñs Mat.
ix. Non eſt opus ualentibus medicis & cetera. Et nō
ueni uocare iuſtos. Attende autem quantū deo
& ſue matri ſanctiſſime placuit ſui exinanitiōis hu
militas per quam cauſatur ſacra eſuries ſūmi boni:
quia hanc ſolam eodem bono dicit repleri quātū-
cunqꝫ etiam aſpernetur confidentiam de propria iu
ſtitia pondera: quia iſta ſola dicitur remanere inaniſ
ab illa infinita miſericordia que a progenie in pro-
genies eſt diffuſa. Expreſſo igitur diuine proui-
dentie curſu per rigorem iuſtitie in reprobos: & pi
etatem miſericordie in electos: tandem ad ſingula
rem incarnationis gratiam in dilectum ieſum ſua
uerba reducit. Suſcepit iſrael puerum ſuum: aſſum-
ptum hominem puerum ieſum diuinitatis appel-
lans eo ꝙ ei in ſūma humilitatis obſequioſitate ſer
uiuit: quem & ſuſcepiſſe dicit deum cum ſibi perſo
naliter uniuit: & tunc uere iſrael fecit: quia uere diui
nitatem uidit & ea fruitus eſt. Poteſt etiam dici
tota multitudo electorum unus puer dei propter
reuerentiam humilitatis & unionē charitatis que ī
ipſo ieſu ſuſcipitur per adoptiōis gratiam: & fit iſra
el per uiſionem beatam. Quod quidem ſacra uir-
go intelligens iam factum in chriſti merito immo
biliter: quod tamen futurum erat in iuſtorum po-
pulo: iubilans iam intuetur cōpleta: & dicit. Suſce-
pit iſrael puerum ſuum: quia ī gratia mei cōceptus
iam eſt electorum numerus adoptatus. Et hoc fe-
cit: recordatus miſericordie ſue: non iuſtitie noſtre:
quia ꝙ hominem redemit: non fuit ex merito ho-
minis: ſed ex dono diuine pietatis. Suſcepit ergo
naturam bonus ieſus: ſuſcepit & cauſam noſtram:
& per miſericordiam determinauit ſententiam: &
per deuotiſſimam mortē ſuam plenam dei iuſtitie
fecit emendam. Et quia tamen expectauit uſqꝫ
ad plenitudinem temporum: uidebatur pater obli
tus mittere filium ſuum: ſed recordatus eſt miſeri-
cordie ſue per effectum operis: dum me ſuam ſpō
ſam & filii matrē elegit: cuius tamen nunꝗ fuerat
oblitus: ſecundum actum ſue eterne diſpoſitionis
qua me ſemper in conſpectu ſuo tanꝗ omniū crea
turarum reginam miſericorditer ſtatuit. Et quia
hoc tantum beneficium fuit ſanctis patribus re-
promiſſum: maxime per Abraham & per prophe-
tas predictum ad ſalutem ſeminis electorum per
omnia ſecula ſeculorum cum dicit. Sicut locutus ē
ad patres noſtros & cetera. uſqꝫ in ſecula. Attende
autem ꝗ ordinatiſſime ſacra uirgo procedit: incipi
ens a magnificentia maieſtatis: & ex ſuaui guſtu
dulcedinis bonitatis dei in ſuam humilitatem reſi
liens & ex mera dei bonitate nullo ſuo merito ſic
magna & ineffabilia per dei potentiam & ſanctita
tē: trāſiēs per fluuiū oñdēs minime electorum exp̄
mens differentiam effectuum gratie chriſti in re-
probis & electis ad ſuum dilectum ieſum reducit
canticum: in cuius aſſumptione in unitate perſone
dicit omnia patrum promiſſa quidem completa in
omnes generationes ſeculorum ſemini abrahe ele
cto ex iuſtificationis gratia & gloria plene diffuſa.
Totum autem preconium huius ſacratiſſimi canti
ci uirginis matris: in quo tam clare eiuſdem expri-
muntur beneficia illius quem portabat in ſuo ſan
ctiſſimo uentre ad magnam redundabat gloriam
precurſoris. Quia enim ipſe erat uox & manifeſta-
tio ſaluatoris: ideo omnia que circa ipſum fiunt ui
dentur manifeſtatiua filii dei in carne uiuentis. Nā
& eliſabet hoc ſacrum myſterium multipliciter de-
clarauit uirgo beatiſſima. Nunc in preſentia Ioan-
nis plus locuta eſt ad declarationem huius ſacri be
neficii ꝗ in toto decurſu uite ſue locuta fuiſſe ſcri-
batur. Adauget autem preconium ꝙ patri ē red
dita lingua poſtꝗ ſacrum nomē precurſoris deſcri-
pſerat: & canticum iubilationis & prophetie uocē
laſſauit in ſuauiſſima melodia: ubi ſingulariter de-
ſcripſit beneficia uerbi incarnati: quia per ipſum re-
dimimur & ſaluamur: & ab hoſtibus liberamur: &
libere reformamur in ſanctitate uirtuoſe uite: & dei
cultum perfectum: que omnia dicit eſſe cōpleta ſe
cundum immobilia promiſſa cum iuramento fa-
cto patribus: & ſic per ora prophetarum predictū
fuerat: quibus a ſeculo de hoc alto ſacramento fue-
rat inſpiratum. Ad filium quoqꝫ paruum tanꝗ ad
intelligentem & capacem rationis cantici uerba cō
uertit & precurſoris officium in eo eleganter deſcri
bit cum dicit. Et tu puer & cetera. Tandem in oratio
ne uerba concludens filium dei qui ſplendor ē pa-
terne glorie & in mundum uenerat petit illumina
re noſtre cecitatis tenebras: & in uiam pacis perfe-
cte ſequele dirigere greſſus noſtros. Vide ergo ꝗ
manifeſte eſt uerum quod tibi pro regula ſuperius
dixi. Siquidem quando deus aliquam perſonā eli-
git ad aliquod officiū & ſublimē ſtatū: totus impe
tus gratie datus illi perſone ad illud officium cō-
plendum impellit: unde & gratia ioannis in ſe & ī
utroqꝫ parente ſic abunde influit: ut audiſti ad dā-
dum mundo noticiam chriſti nati: & ipſamet uir-
go a ſpiritu ſancto impulſa in precurſoris preſentia
que prius occultauerat manifeſtat: nec eſt modica
laus Ioanni ꝙ in eius preſētia illa duo formata ſint
cantica in quibus quottidie per uniuerſum orbem
laudatur gratia ſaluatoris. Magnifice nāqꝫ com
pletis precurſoris myſteriis & conſūmatis pro qui
bus glorioſa domina uenerat ad domum Zacharie
rediit nazareth: & tunc creſcentibus ſignis graui-
dationis filii dei: quem in ſua carne geſtabat inuē-
ta eſt a Ioſeph habens de ſpiritu ſancto. De q̄li-
tate autem cordis Ioſeph circa uirginem diuerſa ē

ſanctorum ſententia. Quidam autem ſicut Orige
nes & Ioannes os auri aperte oſtendunt: ꝙ Ioſeph
ex humilitate reputans ſe indignum illius conſor-
cio: quam ſentiebat plenam deo: uoluit occulte eã
dimittere: timens ne ex preſumptione oſtenderet
ſi tante uirgini cohabitaret. Et ponentes exẽplum
de petro qui in eadem reuerentia dixit christo. Exi
a me: quia homo peccator ſum domine. Et de cen
turione qui dixit. Nõ ſum dignus ut intres &ceta.
Dicunt ꝙ nullo modo de beata uirgine eſt ſuſpi-
candum ſiniſtrum. Vnde Ioannes os auri ſup mat.
libro .i. O ineſtimabilis laus marie uirginis: magis
credebat ioſeph caſtitati eius: q̃ utero eius: plus gra
tie q̃ nature: conceptionẽ manifeſte uidebat: & for
mationem ſuſpicari non poterat: poſſibilius eẽ cre
debat mulierem ſine uiro concipere q̃ mariã poſſe
peccare. Huic ſententie ſatis concordat Ber. ſuper
Miſſus eſt. Et reſpondit ꝙ ideo uoluit eam occulte
dimittere: quia ſi manifeſte dimitteret cauſa diuor-
tii quereretur & exigeretur. Quid autem diceret po
pulus dure ceruicis: ſi diceret quod ſentiebat: & ꝙ
de illius puritate probauerat. mox increduli & cru
deles iudei: & illã ſubſãnarent: & illam lapidarent?
Quomodo ergo crederent tacenti in utero: quem
poſtea crucifixerunt mira facientem: & in tẽplo do
centem? Ideo uoluit eam occulte dimittere ne con
culcaretur ſanctum: & margaritas daret porcis & ca
nibus. Ecce ꝙ Ber. concordat cum primis. Nec ui-
detur eis reſiſtere cum angelus dixit ioſeph. Noli ti
mere accipere mariam coniugem tuam. q. d. ange-
lus. Recordare promiſſa dauit patri tuo: & ſcias ita
cõpleri in ſancto matrimonio tuo: & ideo noli ti-
mere accipere mariam coniugem tuam: quia ex ma
ximo beneficio a deo eſt tibi data in ſociam: nec ex
paueſcas cũ illa habitare & ſibi ſeruire: cuius deus
te ſocium fecit in ſancta puritate: nec timeas altitu-
dinem ſui conceptus: quia licet ſit dei uirtus & altiſ
ſimi filius: propter cuius eminentiã ſanctitatis poſ
ſes formidare: ſcias tamen ꝙ eſt de ſpiritu ſancto:
quia illud opus eſt ſũme pietatis: benignitatis: cha
ritatis: & miſerationis ad mundum ſaluandum: &
iſta appropriantur ſpiritui ſancto: unde noli time-
re tantam eius altitudinem quin ſecure accedas pp
pietatis plenitudinem. Ipſe enim non uenit nec p-
cutere: ſed ſaluare: & ideo gaudens accipe quia côiu
gi tue ſacratiſſime uirgini data eſt generatio de ſpi
ritu ſancto. Tibi uero comunicata ẽ nutritio: & ado
ptatio tanti doni: unde licet fueris omnino extrane
us a conceptu: eris tamen neceſſarius in conuictu:
& ideo reuerẽter miniſtra tam matri q̃ proli: & uo
cabis nomen eius ieſum: quia nõ tantum te ſed to
tum populum ſuum ſaluum faciet a peccatis eorũ.
Exponitur etiam illud traducere: ideſt per ſolẽnita
tem nuptiarum ſibi indiſſolubiliter ad cohabitan-
dum ſtrictius q̃ primo ligare: hanc credo bonã ue
ram: & ſanctam opinionẽ. Aliorum autẽ uidet'
eſſe opinio ꝙ de ipſa dubitauerit. Quod licet diuer
ſis modis etiam redundet in gloria uirginis: ſicut
etiam beatus Ber. oſtendit ſuper miſſus eſt: tamẽ
nullo modo credo ꝙ dubitatio illa fuerit firma in
mente ioſeph de nephario opere. Licet autẽ aliqui
hoc attribuant Auguſtino in ſãctũ caſtiſſimũ ma-
rie uirginis uterum: uel uidi portam. Tamen uidi
magnos uiros & ſolẽnes aſſerẽtes ꝙ ille ſermo nũ-
quã fuit Augu. ſed neſcio cuius alterius: & fuit ſibi
per errorẽ attributus: unde in illo ſermone aliquod
continetur: quod niſi pie exponatur propter reue-
rentiam: falſitatẽ magnã cõtinet iſtud. ſ. Poſtremo
quia uidet greſſibus grauari: intelligit eius uterum
grauidari: hoc enim eſt falſum: quia ſicut ipſa fuit ſi
ne dolore puerpera: & ſine pudore mater effecta:
ſic ſemper fuit ſine grauatione grauida: nec matrẽ
grauauit ſue carnis pondere: qui in ſua carne oium
peccatorum onera uenerat portare. Et ſi conſideret'
illius ſermonis latinum: ſatis uidetur incultũ & ine
ptum: & contra uſitatum modum loquẽdi ipſius
Augu. Quicqd ſit de illo ſermone non eſt dubiũ
ꝙ magiſtrorum fuit opinio ꝙ ioſeph dubitauerit.
Aliqui procedunt uia media que eſt tertia. ſ. ꝙ io-
ſeph admiratione repletus ex plenitudine ſanctita
tis quã probauerat in uirgine nullo modo uole-
bat inclinari ad credendũ de uirgine aliquid ſini-
ſtrum: & uidens uirginem concepiſſe ſtupebat qd
hoc eſſet: & in iſto ſtupore partim ex reuerentia uir
ginis: partim ex incõprehenſione operis: cogita-
bat ſerpſum abſentare: & ſic occulte eam dimitte-
re: & totum deo cõmittere donec deus aliter diffi-
niret: & ideo dicunt ꝙ nec de uirgine aliquid mali
ſenſit: nec myſteriũ apprehendit: & ideo angelus ſi
bi reuelauit. Hanc ultimã ſententiã nõ credo de
facili poſſe impugnari: & tamen undiq; magnum
uirginis teſtimonium: quia ſi ioſeph dubitauit cer
tum eſt ꝙ ab ipſo non fuit conceptus ſacratiſſime
uirginis. Sic ergo certificatus reuerendiſſime & io
cundiſſime ſtetit cum ſacratiſſima uirgine donec
aduenit tempus quo ad bethleem oportuit ire ad
ꝓfitẽdũ ſecũdum imperiale edictũ.

Ieſus maria natus. Cap.xi.

Acramentum ſublimiſſimum natiuitatis
dominice ad reuerendum: ſanctiſſimum
ad imitandum: dulciſſimum ad recogitan
dum: ſuauiſſimũ: ad predicandũ fructuoſiſſimum:
ad recipiẽdum: nunc proponitur nobis. Poſt aduẽ
tum ſacratiſſime uirginis cũ uirgineo ſponſo ſuo
ioſeph ad bethleem ciuitatẽ dauid: ad quã neceſſi-
tate profeſſionis & deſcriptionis uniuerſi orbis p
imperium ceſaris auguſti adducti ſunt: illi paupe-
res & uirginei coniuges non inuento hoſpitio pre
ſua paupertate: & populorum multitudine: cõpulſi
ſunt in diuerſorio declinare: ac pernoctare ĩ medio
beſtiarum. Factum eſt autem dum eſſẽt ibi cõpleti
ſunt dies ſacratiſſime uirginis & peperit primoge-
nitũ filiũ ſuũ dei patris & ipſius matris uirginis an
te quẽ nullus: & poſt quẽ nullus &c. Nota que euã
gelica deſcribit hiſtoria. O anima mea euiſcerare to
ta in occurſu uirginis matris portantis in utero ſal

uatorem & quam uides errabundam & ab omni officio ſecluſam:benigne niteris introducere in hoſpitium cordis tui:non enim horrebit ad te diuertere qui pro te ad tantā penuriā uoluit deuenire: nec etiā in te deerit ſtabulum iumentorum proptē tuos beſtiales defectus:quos tamē excludes ſi deuota fueris tam benigna influentia nati regis:q̄ miſericors aduocatio pro te uirginis matris.Attēde āt circa iſtius natiuitatis cōſiderāda ſolēnia

Tempus:
Locum
Modum
Suppoſitum
Naturam uiſibilē
patientem uirginē
Angelorū obſequiū
Paſtorum beneficiū
Vniuerſe creature teſtimoniū.

De his ſingulis conſiderandū eſt:licet non intēdā ſic ea diſtinguere:quin adinuicem mutuo repetantur tā pro deuotionis replicanda efficatia:q̄ etiā ꝓ huius beati feſti conuertēda materia.Tēpus aūt fuit medie noctis qua hora natus eē creditur:& deſcriptionis uniuerſalis ſub imperatore romane orbis.Vt autem dem materiā cōtēplandi ſimul & p̄dicandi introduco auctoritatē Mat.xxv.Media nocte clamor factus eſt:Ecce ſponſus uenit: ubi diuine diſpenſationis archanū circa natiuitatis myſterium declaratur:& ſignatur tempus ne in certa expectatione langueſcat anima ſponſa uerbi. Media inquit nocte fuerat enim āxiata ſpōſa diuerſis prophetarum oraculis admonita clamauerat.Aggeus ſecūdo. Veniet deſideratus cunctis gentibus.Addiderat Abacuc.ii.Adhuc uiſus eſt:procul apparebit in finem:& non mētietur ſi moram fecerit &c. Adiunxerat autem deus Apoc.ultimo. Ecce uenio cito:quod ſepe cantatum eſt in eccleſia his diebus Adhuc tamē ſponſa laſſatur deſiderio: obſecrat:poſtulat:ueni domine & noli tardare:lachrymatur:interrogat ubi ē uerbū domini:ueniat.Hiero.xvii.Et illud Cant.v.Nunciate dilecto meo:quia amore lāgueo.Et illud Cant.viii.Quis mihi det te fratrem meū ſuggentem ubera matris mee ut inueniam te ſolum fons & deoſculer.q.d. Gaudeo te clauſum incarceratū in utero matris mee:ſed deſidero te uidere foris cum iocunda parturitione natiuitatis tue Vbi notatur ꝙ quicq̄d dictum eſt ſupra de myſterio incarnationis pōt adduci ad iubilum natiuitatis.Id enim quod tunc factum eſt in utero:nūc manifeſtatum eſt in mundo. Talibus ergo ſuſpiriis anime deſiderantis ac poſtulantis ſatiſfacit uerbū propoſitum ne diutius preſtolatione langueſcat. Et eſt quidem.

Expletiuum myſterii propter congruentiam tēporis:quia tempore acceptabile: media nocte:tūc quidem fuit tēpus acceptabile ad occidendos egyptios:& liberādos hebreos. Media nocte ingrediar egyptum.Exo.xi.

Expreſſiuum magiſterii propter induſtriam operis:quia opus inexēplabile cum dicit:factus ē. Zelus domini exercituū faciet:hoc dicit Eſaias.ix.c.de paruulo nato:& filio dato.

Impenſiuum adiutorii propter excellentiā muneris:quia munus ineſtimabile.Clamor inquit factus eſt:& ideo proſternentur hoſtes a uoce clamātis primi Ro.iii.Ecce ego facio uerbū i iſrael quod quicunq̄ audient: tument ambe aures eius.Et eſa.vi.Cōmota ſunt ſuperliminaria cardinum a uoce clamantis.

Quietatiuum deſiderii propter attinentiam generis:quia genus inſolubile.Ecce inq̄d ſponſus uenit Apoc.ultimo.Sponſus & ſponſa dicunt ueni.

Attende autem ꝙ media nox fuit hora cōgrua huius ſacre natiuitatis pp triplicē ſignificantiam.ſ.
Trāſgreſſionis culpe
Paſſionis aſſumpte
Contēplationis extatice.

Primo quidem trangreſſionis culpe:quia tunc uenit magnus medicus :quando magnus ubiq̄ iacebat egrotus Quod optime fuit figuratū in illa deſcriptiōe facta ſub rege idolatra & i uniuerſali pace īperii totius orbis ſub dominio ſacrilege ciuitatis: per hoc enim oſtendebatur diabolus regnare i mūdo:quia omnēs ſcribebātur ſub idolatrie cultu:unde etiam noſter emanuel qui ſciuit reprobare malū & eligere bonum excluſo de ciuitate romana ritu cultus ſacrilegi ibi ſtatuit ſedem regni ſui & totius cultus diuini:in cuius ſignum in hora natiuitatis ſue proſtrauit templum pacis: quia pacem idolatrie:& regni carnis uenerat deſtructurus: licet autē nox tam tenebroſe culpe accipiat maledictionem a iob.iii.& ſapiens dicit in ſapientia.xvii. Sidera limpide flāme illuminare nō poterunt noctem illam horrendam.In huius igitur noctis medio debuit oriri lux gratie in ieſu ad ipſam expurgandam: q̄a habitantibus in regione umbre mortis: lux orta ē eis Eſa.xi. Iu ſignum etiam ꝙ recognoſcentibus ſe plene uitioſos & tenebroſos oritur ieſus.ſ.gratia quia lux in tenebris lucet.Io.primo.Secundo in ſignificationem afflictionis aſſumpte. Ipſe enī rex glorie omnia ſigna maieſtatis & claritatis abſcondit& ſe paupertate uilitate & multiplici cruce obſcurauit.Quod bene iob luget in eius perſona.d. Noctes laborioſas numeraui mihi.Vere tu bone ieſu enumeraſti & non alius:quia tuorum laborum & dolorum:& noctuum te obſcurantium:non eſt niſi apud te numerus:cuius ſapientie non eſt numerus:propter quod etiam oīa ſūt obſcura.ſ.tēpus locus:uagitus:humilitas:diuerſoriū:ſtabulum:preſepiū:conſortiū:ut oīa clamēt:quia ſemetipſū exinaniuit perſonā ſerui accipiens.Tertio i ſignū cōtēplationis extatice.Saluatoris enim ortus inſup mūdanos contēplationis exceſſus non uidetur niſi ab illis quibus ſol mundane proſperitatis occubuit:& quibus oē creatū nigreſcit:ut ſic nox illorum illuminetur:ſicut dies claritatis diuine.Et tunc uere ſi-

cut tenebre eius:ita & lumen eius:quia tanto illu-
minatur limpidius:quanto in mundanis paſſioni-
bus plenius obſcuratur:& tunc etiam talis nox eſt
illuminatio eorum in delitiis ſuis. O deus oīpotēs
qui hanc ſacratiſſimā noctem feciſti ueri luminis il-
luſtratione clareſcere:duc nos cum Dionyſio ad di-
uinarum tenebrarū radiū:ut in ipſis tuam lucē iac-
ceſſibilem in ſplendoribus ſanctorū poſſimus dul-
citer intueri. He ſnut tenebre latibulum domini ſe-
cundū p̄s. & caligo quā deus inhabitat apud Sala-
monē & caliginoſa nubes quā moyſes intrat ut ſi-
bi appeat gloria domini:uel uiſio ſimilis glorie do-
mini in uertice mōtis:poſtq̄ ignis ardens propter
experientiam caloris:quā quaſi claritas refulgens
propter priuationem īmmediate uiſionis dum ſu-
mus in nocte preſentis peregrinationis. Circa cla-
morē uero notatur q̄ hec benedicta natiuiras dici-
tur clamor propter tria.ſ.

Proſtrationē hoſtilis exercitus
Magnificationem effectus
Diffuſionem ſonitus

Nam aggredientes pugnare uociferātur & clamāt
ſicut patet in gedeone Iudi.vii.qui trecentis aſſum-
ptis datis eis lanceis cum faculis occultis: & tubis
in manibus dicit eis. Quod me facere uidebitis id
facite:& quod fecero ſequamini:& clamate domi-
no & gedeom. O q̄ pulchrum myſteriū:quod ex-
ponendum dimitto menti deuote:propter breui-
tatem. Fuit etiam figuratus iſte clamor p̄mi Ro.
iiii.quādo archa dei uenit in caſtra:& uociferātibus
filiis iſrael clamauerunt phyliſtei:ue nobis qs nos
liberabit de manu deorum ſublimium iſtorum ue-
re ululauerunt demones quando archa humilita-
tis ieſu uenit in caſtra fideliter:nam ipſos & omniū
uitiorum exercitum dux noſter hodie captiuauit
Nonne natiuitas uirginea captiuauit luxuriā? Nati
humilitas & paruulitas deiecit ſuperbiam? Pauper-
tas auaritiam? Charitas iuidiam? Pueri mititas irā?
Societas laborioſorum animalium accidiam? Te-
nuitas uictus gulam? quia paruo lacte paſtus ē per
quem nec ales eſurit. Et nonne preſepis & ſtabuli
bouis & aſini uilitas & paupertas omnem mun-
di uanitatem deiecit? Adiſcant prelati eccleſie pom-
pam fugere:quia paſtor iſrael & angelorū rex? mu-
tato habitu ingreſſus eſt bellum cū paniculis pau-
pertatis:& uagitibus paruulitatis. Et tamen cōtra
ſuperbiam luciferi & alia uitia ſic naſcendo clama-
uit:quēadmodum cum leo rugit: & cū clamaſſet
locuta ſunt ſeptem tonitrua uoces ſuas. Apoc. iiii.
ſub ſexto angelo tuba canente. Quia ī clamore hu-
ius natiuitatis ſeptenarius uirtutum contra uitioꝝ
acies more tonitrui ipſa confringendo intonuit.
Quia dux noſter in prima acie cōmiſit cum nicha-
nore:& ipſum deiecit.ii.mach.ultimo. Exultemus
igitur & letemur coram preſepio regis nati:ſicut ex-
ultant uictores qui diuidunr ſua ſpolia: quia ſedes
celeſtis quibus expoliati ſunt demones nobis per
uictoriam nati paruuli diuidenrur. Secundo dici-
tur amor propter magnificationem effectus. Cla-
mor enim uehemens eſt ultimum de potentia in
uoce. Et quia de omnibus dixit deus & facta ſunt:
omnia comuniter comunia facere fuit quaſi loqui
de eis ſubmiſſe. Quando autem fecit deum homi-
nem & hominem deū:& quādo natū deū paruulū
hodie demonſtrauit tunc.q.clamauit ex toto ſe:ni-
hil enim magis īpoſſibile eſt in creata natura fieri:
quaſi mulierem effici matrem dei:& naturam ho-
minis deo in perſona uniri:propter quod poteſt di-
ci tempus talis operis & dominice natiuitatis tem-
pus plenitudinis:quia tunc uterus uirginis fuit.

Vterus plenus gratia fecnndante
Intellectus fide illuſtrante
Affectus charitate feruente
Aſpectus gaudio affluente.

Dum eundem conſpiciebat natum uteri ſui quem
indubitanter tenebat filium dei.
Effectus fuit plenns ſolitudine miniſtrante. Satage-
bat autem ſacratiſſima uirgo circa frequens mini-
ſterium tam uagientis paruuli:q̄ omnium infanti-
lium neceſſitatum chriſti:& non ſolum nunc ī par-
uulo:ſed in tota uita ſecum conuerſantis in mun-
do. Aue inquit angelus ad eam gratia plena. Tunc
etiam adimpleta eſt quarta generatio de qua dictū
ē ſupra:quia de muliere ſine uiro:generatione q̄rta
reuertētur huc dixit deus ad abrahā Gen̄.xv. Quia
hac ultima chriſti generatione eſt homo reductus
ad dei unionem:Plenus etiam fuit dei filius gratia
conſumante de plenitudine cuius accipinnt oēs.
Io.primo:quia uidimus gloriam eius gloriam qua-
ſi &c. Cōpleta eſt mundi fabricatio. Ante ſicut uas
ſemiplenum agitabatur mundus ſuperſtitiōe ido-
lornm:& diſtractioue amoris temporalium:at ubi
ſuper omnes ordines angelorum facti ſūt grauius
qui deerant .ſ.maternitatis dei:& perſonalis unio-
nis:debet eſſe firma & ſana omnis creatura in cul-
tu illius dei qui eam ex amore fabricauit creādo:&
eam ex amoris exceſſu ſibi uniēdo redemit. Et hoc
etiam uniuerſum fuit plenū gratia reſtaurante:quā-
do in diſpoſitione plenitudinis temporum placuit
deo reſtaurare omnia. Ad Eph.i. Et tunc impleta ē
dei diſpoſitio:quando de genere humano angeli-
ca reſtauratur ruina. Vere tēpus plenitudinis quod
ſic omnia adimpleuit:propter quod apo. ad gala.
iiii. At ubi uenit plenitudo temporis. Iam non pōt
inſultari deo noſtro nec miniſtris eius:ſicut Helias
.iii.Ro.inſultabat ſacerdotibus baal.d. Clamate uo-
ce maiore. Non enim poteſt in creaturis aliquid al-
tius intonari:q̄ deum hominem fieri. Et hic ē ille
clamor qui ad aures domini peruenit ut iam hu-
mana natura non formidet in ſuis deſideriis exau-
diri:& ſecure dicat de ieſu ſuo. Domine exaudi ora-
tionem meam &c. Tertio dicitur clamor propter
diffuſionem ſonitus. In clamore enim cito uox dif-
funditur. Sed nunquid non omnino mundus au-
diuit clamorem qui factus eſt. Hodie equidem in
omnem terram exiuit ſonus eorum &c. Perſcrute-

Ieſus maria natus

mus ab omnibus creaturis & nobis oēs una uoce reſpondent:quia uerum eſt quod audierunt:& miraculorum ſignis angelice iubilationi concordant & nobis ſimul cum angelo triūphanter predicant: quia natus eſt nobis hodie ſaluator.

Angeli audierunt:quia exercitum miſerunt ad obſequium nati regis.

Celi nouerunt:quia ſtellam protinus miſerunt.

Aer audiuit:quia media nocte reſplenduit.

Aqua audiuit:quia in oleum conuerſa de taberna emeritoria in tyberim defluxit.

Arbores audierunt:quia uinee engaddi balſamum produxerunt.

Beſtie cognouerunt:quia paruulum adorauerunt.

Lapides cognouerunt:quia in templo pacis ruentes:uictorie regis noſtri teſtimonium reddiderunt.

Infernus agnouit:quia inimicos regis nati ut corruptores nature quam aſſumpſerat puniendos abſorbuit.Et ſic ſolus homo peccator eſt:pro quo ſolo ſurdus clamor factus eſt:felix ille de quo poteſt dicere:clamans paruulus noſter natus .Clamor meus intonuit in aures eius.Et tunc ergo & nos clamemus ī celum:& miſerebitur noſtri deus noſter. Quia clamauerūt iuſti & dominus exaudiuit eos. Nec dubium:quia iſto clamore clamat qui eſt factus hodie:qui eſt chriſtus ieſus qui eſt clamor noſter & omnia noſtra.Circa tertium.ſ. expreſſionem magiſterii per induſtriam operis debes notare ꝙ hic conſidero.

Factionem	Eſt āt factio potētie operantis
Defectionem	Defectio excellētie hūiliantis
Refectionem	Refectio miſericordie remittētis
Confectionem	Confectio ſapiētie tēperātis
Perfectionem	Perfectio glorie cōſumātis

Mira eſt ergo hec factura:quia uerbum caro factū eſt. Quietationem autem deſiderii propter attinentiam generis notat demonſtratio ſponſi:cum dicitur.Ecce ſponſus uenit.Iſte ſponſus eſt formoſus pulchritudine:amoroſus teneritudine: & dulcedine & noſtre charitatis plenitudine. Aſſūpta ſimilitudine nobis eſt cōformis:& eterna altitudine deiformis. Beate ſponſe uigilantes que iueniuntur occurrere ſponſo nato: Tunc enim erunt parate ſi fuerint ornate byſſo ſplendenti & candido.Byſſinum ſunt iuſtificationes ſanctorū. Apoc. xix.Puer autem ieſus magiſter fidei nos quaſi in omnibus factis ſuis ad inuiſibilia ſutollit:prophetatum enim erat de ipſo:quia auferret regnum captiuitatis noſtre:iuxta illud.Ecce rex uenit dominus uniuerſe terre:& ipſe auferret iugum captiuitatis noſtre:quia ipſe in populo iudeorum & in domo dauid eſſet reformator regie poteſtatis. Dauit inquit Ezechiel.xxxiiii.Seruus meus princeps in medio eorum.Et Eſa.ix.Super ſolium Dauid ſedebit:& ſuper regnum eius ut corroboret illud:& in ꝑs.lxxi.Dominabitur a mari uſqꝫ ad mare. Quod in eius aduentu eſſet reſplendentia luminis. Surge inquit Eſa.& illuminare hieruſalem.Quod etiā eſſet iuſtitia regiminis & abundātia pacis ꝑs. Orietur ī diebus eius iuſtitia &c.In omnibus his ſi bene attendas nos ad inuiſibilia rapuit:ut uiſibilia cōtemnere doceat:nam ſenſibiliter apparent contraria:ipſe enim mox natus factus eſt ſeruus: unde dicit Beda.Eo tempore dignatus eſt naſci: quo pro eo cenſus ceſari daretur:aſcriberetur:& ob noſtri liberationem ipſe ſeruitio ſubderetur.Eo etiam tempore quo natus eſt regnum dauid ſenſibiliter erat deſtructum: & alienigena herodes regnabat:origine ydumeus:ut ipleretur prophetia iacob.geñ.penultimo:Non auferetur ſceptrū de iuda &c.Quia ut dicit Criſo.ſuper Mat: Quādiu iudaica geus iudicibus & regibus quāuis peccatoribus tenebatur prophete mittebantur ad remedium eius.Nūc aūt quando lex dei ſub poteſtate regis iniqui tenebatᷣ naſcitur chriſtus:quia magis deſperabilis infirmitas medicum artificioſiorem requirebat.Reformatio ergo regni dauid per ieſum eſt in robore gratie per ſolium crucis eius:in quo dominatur amari culpe quam expulit uſqꝫ ad mare pene quā aſſūpſit a mari mortis quam deglutiuit uſqꝫ ad mare glorioſe uite in quam tranſiuexit. Sic & lumen promiſſum eſt ſpiritualis illuſtrationis mentis nō corporalis fulgor corporeis oculis:quod comune eſt muſcis in quo hieruſalem.i.eccleſia illuſtratur.Iuxta illud luce.i.Illuminare his qui in tenebris &c. propter quod media nocte naſcitur:tempore quo nox ē longa & dies minima:iuxta illud Hieremie. Diem hominis non deſideraui tu ſcis:quia in tota uita ſua ſatis fuit obſcurus opprobrio. Sicut ergo mortem noſtram ſuſcepit:ut nos ad uitam reduceret:ita etiam ſeruitutem:& alia noſtra penalia:ut in nobis effugaret contraria:& doceret nos artem cōſequendi ſpiritualem uictoriam ut īfra dicetur.Cōgruum igitur tempus elegit ſapiens ieſus ut naſceretur in mundo. Attende autem ꝙ tēpus natiuitatis non ſolum dicitur nox propter predicta: ſed & dies ſplendida & lucida propter nati regis ſplendida lumina:& propter ſue natiuitatis ſolēnia: unde angelus qui media nocte paſtoribus apparuit: & gaudium magnum euangelizauit dicit.Natus ē uobis hodie ſaluator.Quia eius natiutas licet ſit facta in nocte:& tamen dies ſanctificatus qui nobis illuxit ab inacceſſibili luce beatiſſime trinitatis: ubi notatur ꝙ hoc benedictum hodie non ſolum eſt eternum propter paternam generationem: de qua dicitur in ꝑs.Filius meus es tu &cetera: ſed etiā temporale propter maternam natiuitatem:qua natus eſt hodie ex ſemine Dauid ſecundum carnem per participationem uirginis matris. Eſt autē iſta benedicta dies

Votiuis deſideriis expectata
Figuris myſticis preſignata
Beneficiis uberrimis exhibita
Deuotis obſequiis celebrata

Primo eſt uotiuis deſideriis expectata
Ab angelo in celo pro ruina reparanda
A ſanctis in mundo pro redēptione faciēda
A iuſtis in limbo pro gloria uiſionis habenda.
Deſiderabant angeli ſuam ruiuam reſtaurari & de hominibus ſedes uacuas repleri:propter quod in ortu ſaluatoris gaudenter clamant & annunciant gaudium magnum:& cantant gloriam deo:& hominibus pacem.Facti ſunt enim hodie homines & angeli celeſtis patrie conciues: & completur in hominibus illud Deutero.xxvii.Hodie factus eſt populus domini dei tui.Deſiderabāt etiam ſancti in mundo infirmi languore fomitis oppreſſiōe legis inuoluti cecitate & tenebris.Quid enim deſiderabilius q̄ ſanitas infirmo:claritas ceco:& libertas ſeruo? Ortus autem ſaluatoris ſuperat tyrannidem fomitis ne regnet peccatum in noſtro mortali corpore:quia de peccato damnauit peccatum i carne:ad Roma.viii.Superauit iugum legis & ſceptrum diaboli exactoris.Eſa.ix.Iugum enim humeri eius &cet̄a. Hodie etiam exortum eſt in tenebris lumen rectis. Ego inquit ſaluator lux ueni in mundum Ioannis.iii.Oriēte autem hac luce immo ſole iuſtitie:Malachie.iii.Facta eſt
Via inerrabilis
Veritas infallibilis
Vita interminabilis.
Quia ipſe eſt uia ueritas & uita.Ioan.xiiii.Quid āt deſiderabat Dauid clamans. Oſtende faciem tuā: niſi ſanitatem infirmitatis.Excita potentiam tuam & ueni:niſi redditionem libertatis huiuſmodi deſiderio tractus Ioel.ult.d.In illa die ſtillabunt montes dulcedinem. Deſiderabant etiam captiui in limbo
Vt incarcerati liberationem
Vt exheredati poſſeſſionem
Vt ſpoliati reſtitutionem
Detinebat enim diabolus carceratos ſanctos pr̄es
Allegans lapſum prime tranſgreſſionis
Cyrographum obliuionis
Titulum preſcriptionis.
Et ideo expectabant beatam ſpem & aduentū domini.Natus eſt ſaluator.Reparauit lapſum: deleuit cyrographum:& ſoluit precium: anulauit titulum:aperuit ianuam beate uiſionis:lapſus nō obligauit quem dominus indulſit.Nec cyrographum ualuit:cuius deus pretium ſoluit:nec preſcriptio cucurrit:ſemper enim iniuſta fuit. Huius igit̄ diei deſiderio clamant ſancti patres in limbo.En hec ē dies quam expectabamus: inuenimus: uidimus. Tre.tertio.Hanc Abrahā ut uideret exultauit: uidit:& gauiſus eſt.Io.ſecundo:dies deſiderabilis: dies amabilis: dies iocunditatis & letitie:dies ſuauitatis & miſericordie:in qua
Celum reparatur
Mundus illuminatur
Limbus expoliatur.
De hac ſcriptū ē ſingl'arit̄ p̄me. Ro.viiii.Hodie Samuel uenit in ciuitatem: & ſacrificium eſt populo in excelſis. Samuel a deo nominatus a deo poſtulatus eſt dei filius qui eſt deſideratus cunctis gentibus. Aggei.ii. Et hic uenit hodie ī mūdi ciuitatē:dū nobis apparuit natus de ſacratiſſima uirgine: & ideo ſacrificium eſt magnum populo in excelſis: dum gloria in altiſſimis decantatur ab angelis: & annunciatur in terra pax hominibus bone uoluntatis. Hodie per totum mundum melliflui facti ſunt celi: & in omnibns plateis eccleſie reſonat gratiarum actio: & uox laudis: & magnum cantatur alleluia: dum cantat eccl'ia. Hodie chriſtus nouus natus eſt. Hodie chriſtus nobis apparuit. Secundo fuit hec dies myſticis figuris prefigurata: preuidens enim diuina ſapientia lapſum tranſgreſſionis:& modum reparationis ſicut ab eterno diſpoſuit de incarnationis ſacramento: ſic in ſcripturis digeſſit: ſigillauit: & clauſit myſteriis: & figuris: quia hodie agnus qui natus eſt de uirgine maria apparuit:ut dicitur Apoc.v.Librum ſignatum ſigillis ſeptem: figure autem ſunt iſte.

Virge ſicce floratio	Numeri.xviii.
Vellens irrigatio	Iudicum.vi.
Rubi incōbuſtio	Exodi.iii.
Porte perpetue clauſio	Ezechielis.xliii.
Lapidis ſine manibus abſciſio	Dan̄.ii.

Solis aſcenſio & deſcenſio in horolo. Eſaie trigeſimoquarto.
Et preter hec multiplex prophetie predicatio.
Que omnia adimpleta ſunt & aperta. primi Roma.decimo.Venerunt omnia ſigna pariter in illa die. Vnde ſaluator omnia dicit in ſe eſſe completa:luce quarto. Quia hodie impleta eſt ſcriptura hec in auribus noſtris. Tertio fuit uberrimis beneficiis exhibita. Hodie enim homo in deum exaltatur: lex innouatur:libertas datur:ueritas declaratur: humanum genus ab infirmitate curatur:luce. decimo tertio. Sanitates perficio hodie & cras: & tertia die conſumor hodie dies natiuitatis: cras tempus conuerſationis: & paſſionis:tertia dies reſurrectionis propter quod dicitur Ioſue.v.Hodie auferam a uobis oprobrium egypti. Quarto deuotis obſequiis celebrata: quia hodie datum eſt homini ſummum honoris priuilegium:quia hodie.

Letati ſunt angeli
Gratulati ſunt celi
Iocundati paſtores
Inuitati magi.

Qui nuſq angelos apprehendit:ſed ſemē abrahe. Gaudeamus igitur & letemur quia hodie reſtituit deus iſrael mihi regnum patris mei: ſecundi Romano.decimoſexto. Et ideo deus paruulus in preſepio hodie offertur pro nobis: Leuiti. Oblata eſt hodie uictima pro peccato & holocauſtum domino: & ideo exaltata eſt humana natura coram angelis: quia ipſam quam ſupra ſe regnare conſpiciunt: de cetero coram ſe proſtratam uidere pertimeſcunt: ut merito dicatur homini hodie incipiam te exaltare coram omni iſrael: Iudi. tertio. Et ſic patet quam congruenti tempore chriſtus naſci elegit. Deſcriptio autem ſuperius poſita in malum poteſt aliquid ſignificare in bonum. Ipſe enim ceſar qui interpretatur poſſeſſor principatus aut ſtans ſolenniter: ſignat ieſum chriſtum: de quo cantamus: quod factus eſt principatus ſuper humerum eius: qui ſtat ſolenniter in eternitate: quia milia milium miniſtrant ei: Dañ. ſeptimo. Ab iſto exit edictum: ut deſcribatur uniuerſus orbis. Orbis enim ratione rotunditatis eſt uita hominis: que circulariter a deo: per deum: in deum debet moueri: debet ergo uniuerſus deſcribi: quia tota uita noſtra debet recogitari ante oculos huius paruuli: quia ipſe eſt liber uite: in quo ſcribuntur omnes electi.

Circa locum debes attendere quod puer ieſus bethleem elegit' natiuitati in ſignum humilitatis originis: hieruſalem paſſioni ad augmentum dedecoris. Nihilominus uoluit in bethleem naſci ut oſtenderetur filius dauid qui de bethleem fuit: & oſtenderet ſe regem ſecundum utranq naturam. Nō auferetur ſceptrum de iuda: Gen. quadrageſimonono. Et ut oſtenderet in ſe compleri quod promiſſum erat dauid de eternitate regis. Vnde de ipſo prophetauit: Eſa. Super ſolium dauid & ſuper regnum eius ſedebit: & Luce primo. Dabit ei dominus & cetera. Quod iudei intelligentes dixerunt. Nonne de ſemine dauid chriſtus uenit: & de bethlem caſtello. Ideo & Michee .v. Effrata Bethleē paruulus es in milibus iuda: ex te enim exiet dux: qui regat populum meum iſrael. Sed ut oſtendat quod regnum eius non eſt de hoc mundo quantum ad pompam: hoc bene declarat diuerſorium: ſtabulum: preſepium: & iumentorum conſortium. Subinfert quod iſte paruulus qui ſic eſt deſpectus apparens in carne eſt deus regnans in eternitate cum dicit. Et egreſſus eius ſicut a principio dierum eternitatis. Tranſeamus ergo cariſſimi ad hanc bethlem cum ſanctis paſtoribus: & uideamus hoc uerbum quod factum: eſt quod dominus oſtendit nobis: Luce ſecundo. Sed prius oportet tranſire ſi uis ad uiſionem peruenire. Tranſire eſt in bona operatione pficere: uidere eſt in contemplatione guſtare. Guſtate inquit propheta & uidete: quoniam ſuauis ē dominus. Primo ergo eſt profectus bone operationis: poſt ſequitur guſtus contemplationis: unde & paſtores dicunt. Tranſeamus & uideamus uerbum & cetera. Verbum enim quod eſt eternaliter genitum audiuimus: cum dictum eſt. In principio erat uerbum & cetera: ſed uidere nequiuimus: quia lucem habitat inacceſſibilem. Sed tranſeamus uſq bethleem & uideamus uerbum factum: quia uerbum caro factum eſt & cetera. O quam delectabiliter debemus tranſire ad hanc bethleem: omnia enim nos debent mouere que mouent ciues de ciuitate in ciuitatem tranſire. Trāſeunt enim homines.

Ad emendum neceſſaria
Ad diſcendum utilia
Ad experiendum ſolacia
Ad uidendum mirabilia:

Primo ad emendum neceſſaria propter hoc trāſeas ad bethleem preſepium: & eme panem angelorum pro precio: immo reiecto cuncto affectu mundano. Inuitat enim Eſa. qunquageſimoquinto. Omnes ſitientes uenite ad aquas: & qui non habetis argentum & cetera. Vbi oſtendit quod emere eſt proiicere ex affectu: & quod iſtud precium eſt reiectio uilitatis: non donatio precioſitatis: unde iſte paruulus noſter non uult noſtra temporalia: niſi forſan in ſuis pauperibus: ſed uult nos ipſa relinquere: uenite inquit emite abſq argento: & abſq ulla commutatione uinum & lac: quaſi dicat. Nullo modo ueſtra uilia uolo: ſed gratis do uobis precioſa. Sed reputo emptionem ueſtre miſerie eiectionem.

Relinquite triſticiam accidie: & dabo uobis uinum iocunditatis. Relinquite immundiciam concupiſcentie & dabo uobis lac puritatis. Audite ergo audientes me & comedite bonum: qui uſq nunc comediſtis malum: & delectabitur in craſſitudine anima ueſtra. O q̄ neceſſaria ſunt hec. Ipſe eſt cibus noſter: unde & in preſepio reclinatur: quia caro eius uere eſt cibus: Io. vi. Ipſe eſt ueſtimentum de quo apoſtolus induimini dominum ieſum chriſtum. Secundo ad diſcendum utilia. Que autem utiliora poſſunt addiſci: q̄ que in ſcolis bethleem docetur. Ibi enim doce

tur.
Vnde fugetur ignorantia
Vnde excludatur inopia
Vnde acquiratur ſanitas
Vnde percipiatur glorie ſublimitas.
Ibi enim natus eſt dominus tuus qui te docet uti lia:cuius preſepium eſt doctrine magne magiſterium. Tertio ad experiendum ſolatia. O q̄ ſuauia ſolatia ibi inueniuntur dum ſacra oſcula uirginis matris dei & hominis intuemur. O dulcis armonia mutui iubili:amplexus uirginei: & cantus angelici. O q̄ gratioſum ſolacium reor uidere regem:uidere gratioſiſſimam matrem aduocatam pro uenia:uidere iudicem factum paruulum infantem obmuteſcentem in ſentētia:uidere paruulum liberaliſſimum omnia condonantem:donātem:arridentem:amplexantem:oſculantem:& peccatorē conuerſum ſecum ad matris ubera applicantem: ſi tamen conuerſus fuerit efficaciter & efficiatur ſicut paruulus iſte. Quarto ad uidendum mirabilia. Vis uidere mirabilia & ſtupenda:nam ibi aparent ſi conſideretur.
Virtus operans
Virgo generans
Creatura obtemperans
Iunctura confederans.

Virtus fuit:non angelica:ſed diuina non ſucceſſiua:ſed inſtantanea:bonitati ſpiritus ſancti attributa. Nec ſecundum naturam:ut generatio communis. Nec preter naturam ut ſerpens de uirga. Nec ↄtra naturā:ut ſtatuſ uel retroceſſio ſolis:ſed ſupra naturam ubi non attingit influentia create uirtutis:Matth.pmo. Quod enim in ea natum eſt de ſpiritu ſancto eſt. Virgo generans concepit ſine ſemine:ſine libidine:portauit ſine labore:ſine grauedine:peperit ſine dolore:ſine corruptōne peperit inq̄ uirgo manens & patrem & filium:& hominem & deum:temporalem & eternū:unde non queratur hic naturalis curſus:ubi eſt diuine admirabilitatis & ſanctitatis influxus:Luce primo. ideo q̄ & quod naſcetur ex te ſcm̄ uocabitur filius dei. Naſcitur enim humilis paruulus.
Cuius domus diuerſorium
Cuius lectus preſepium
Cuius ſeruientes bos & aſinus
Cuius ſolacium amplexus uirgineus.

Nam ſi conſideretur creatura obtemperans ſine conteſtans:uidentur hic mirabilia:quia celi choruſcant:angeli cantant:ſtella oritur:fons olei prolabitur. Mala pax corruit. Odor celeſtis figuratus ī balſamo de uineiſ pullulauit. Vides ergo quot mirabilia:quot ſolacia q̄ neceſſaria:q̄ utilia tibi in iſta bethleem proponuntur. Bene alio nomine uocatur effrata.i.fructifera in qua tibi tot proueniunt fructuoſa. Canta ergo & iubila bethleem ciuitas dei ſummi & cetera. Et iſta ſuauia mirabilia tibi oſtēdere uolo ut poſſis cantare canticum nouum iſti deo paruulo:quia mirabilia fecit:non quidem illa antiqua mirabilia maieſtatis que fecit in egypto:& in mari rubro:ſed mirabilia charitatis que fecit in p̄ſepio:hoc deſiderarunt ſancti patres: Eccleſiaſtici. trigeſimoquarto. Innoua ſigna:& immuta mirabilia:quaſi dicat: feciſti mirabilia potentie: oſtendiſti ſigna iuſtitie hec uidimus & timuimus:dum fumigaret mons & audirentur tonitrua in monte ſynai & uiderentur fulgura:unde diximus. Non loquatur nobis dominus:Exo.xx. Tonitruum enim ipſius quis poterit ſuſtinere. Sed innoua ſigna & īmuta mirabilia:fac mirabilia clementie & charitatis feruide in deo paruulo:in humili preſepio: que uideamus & diligamus. Hec autem facta ſunt ī uerbo quod fecit dominus in bethleem & oſtēdit nobis. Audiuimus de uerbo eterno:ſed non comprehendimus:longitudinem eternitatis: latitudinem immenſitatis:plenitudinem glorie: celſitudinem maieſtatis:fortitudinem poteſtatis: plenitudinem ſapientie: rectitudinem iuſtitie: opulentiam bonitatis. Sed uide anima mea innouata ſigna charitatis & mirabilia:quia propter nos:& inter nos admittit.
Eternitas nouitatem
Immenſitas bonitatem
Pulchritudo obſcuritatem
Celſitudo abiectionem
Fortitudo infirmitatem
Sapientia infantiam
Iuſtitia reatum
Opulentia egeſtatem.

Et quis audiuit unq̄ tale:uel quis uidit huic ſimile. Hec ſunt ſigna & mirabilia que nuſq̄ alibi uiſa ſunt in terra:niſi ī bethleem noſtra:ubi eternitas facta eſt noua. Immenſitas parua:pulchritudo deformis:maieſtas abiecta:ſapientia muta:fortitudo infirma:iuſtitia rea:opulentia egena. Nonne uidētur tibi iſta mirabilia:hec omnia uidere poſſumus que fecit iunctura confederans deum & hominem in uerbo quod factum eſt:quod fecit dominus & oſtēdit nobis. Primo uis uidere eternitatem nouam:quia filius dei eſt factus tēporalis caro:& hodie temporaliter natus:qui eſt in ſua natura eternuſ Ad Gala.quarto. At ubi uenit plenitudo temporis miſit deus & cetera. Audi dubium quia eternum. Eternus enim pater:eternus filius eternus ſpiritus ſanctus:factum ex muliere:ecce initium generationis ex matre:factum ſub lege:ecce initium dominationis ex tempore. Eſt ergo idem factus & eternus:ſed ad quid:ut eos qui ſub lege erant redimeret. Vide anima mea:non poterat te redimere niſi precium haberet:nec debebat ſecundum legem niſi eſſet propinquus homo:propinquus erat : ſed precium non habebat : deus precium habebat : ſed propinquus non erat : non debebat niſi

homo nec poterat niſi deus:factus eſt igitur deus propinquus homo:factus eſt noſter ieſus precioſi or auro mundo obrico:Eſa.decimotertio. Saccu- lum pecunie ſecum tulit:quia deus homo in car- ne apparuit:& uerbum in carne quaſi pecuniam in ſacco abſcondit:& hominem reum redemit. Se- cundo admittit immenſitas bonitatem:quia uer- bum abbreuiatum fecit dominus ſuper terram. Ad Roma.nono. Verbum inquam diuinitatem immenſum:ſed poſitione preſepii abbreuiatum. Vnde dicit Bernar.uerbum illud naturaliter produ ctum eſt:poſitione abbreuiatum ſuper terram:con tra modernorum grãmaticam:que naturaliter cor repta poſitione producit. Hanc nouam grãmaticã tenet qui naturaliter breues producunt poſitione ĩ ſolita:dum homines deſpecti conditione propria grandeſcunt ſuperbia ſi ponantur in paſtorali cura. Sed noſter paruulus ieſus eos qui ſe producunt in faſtuoſa pompa producit in longum tormentum & deſpectum eternum in infernali pena. Ipſe enim ieſus benedictus hodie factus eſt paſtor: & paſtus ſimplicium iumentorum: contra morem talium ſuperborum:uagit inquit inter arta conditus preſe pia. Vnde anima mea dulcia mirabilia: & ideo tibi neceſſaria:tua neceſſitas non minus q̃ dei filio ſupplebatur:ſed tua poſſibilitas non capiebat im- menſum. Et ideo maior erat neceſſitaſ q̃ capacitas: & ideo mirabilis diſpenſatio conſilii charitatis di- uine utriq; prouidet:ut ſcilicet nobis daret filium quo indigebamus:& paruulum quem capere po- teramus. Ideoq; paruulus natus eſt nobis: & filius datus eſt nobis. Tertio admittit pulchritudo obſcuritatẽ:qa quid iocunditatis hẽo ſi non poſ- ſim uidere immenſe charitatis donum:Eccleſiaſti ci quinto. Quid prodeſt poſſeſſori niſi quod cer- nit diuitias oculis ſuis? Si uenerit ad me:ait Iob no no:non uidebo eum. Et ideo oportuit ꝙ noſter moyſes faciem uelaret:quia non poterant inten- dere in eum filii iſrael propter claritatem uultus eius:unde & in noſtro ieſu operta eſt illa benedi- cta facies:in quam deſiderant angeli proſpicere.pri me: Pe.primo. Sacco mortalitatis noſtre:ut nõ ſo lum inuiſibilem uideremus uiſibili ſpecie:ſed no- bis ſimilem amaremus in noſtra carne. Et ſic admi ſit pulchritudo obſcuritatem:ut ſic uideremus ſo- lem obumbratum nube: ſcilicet illa columnari que precedebat filios iſrael in uie ducatu. Obumbra- uit ſolem in die:quem uidere non poterant in ſuo fulgore: Apocalypſis ſeptimo. Sol factus eſt niger ſicut ſaccus cilicinus. Sol iuſtitie chriſtus deus no- ſter: qui eſt ſplendor glorie & figura ſubſtantie dei patris. Ad Hebreos primo. Specioſior plane ſo le & ſuper omnem diſpoſitionem ſtellarum luci comparatus inuenitur prior: Sapientie quarto. Et tamen propter nos factus eſt quaſi ſaccus cilicinus Saccus eſt noſtra mortalitas propter uilitatem: cili cinus propter aſperitatem. Quarto admittit cel ſitudo abiectionẽ:qa ſi deus hũc ieſũ mihi feciſſet uiſibilẽ & tñ iacceſſibilẽ:qd mihi cõſolatõiſ afferret Si enim ſurſum collocaſſet in celo:non poſſum aſ- cendere:quia non habeo alas aquile. Quis aſcen- det in celum & educet eum de nubibus? Nemo inquit Ioannes aſcendit in celum: Ioannis tertio. Ideo diſpenſatio fecit illud deorſum:quod erat ſũ- mum:fecit abiectum quod erat excelſum: immo ipſemet chriſtuſ curialiſſimus cum ĩ forma dei eſſet ſemetipſum exinaniuit formam ſerui accipiens in ſimilitudinem hominum factus. Et ſic admiſit cel ſitudo abiectionem: imperium ſeruitutem: quia non ſolum ad me:ſed infra me deſcendit: quando hodie iacuit ad pedes animalium:ille cuius glorio ſi pedes uix erãt acceſſibiles altiſſimis angelorum Et hoc eſt illud uerbũ quod fecit dominus & oſtẽ dit nobis. Ecce iſte deus benedictuſ fecit oĩa ex pte ſua:ut eum habeamus.

Sit homo ut ei attineam
Sit paruus ut eum accipiam
Sit uiſibilis ut eum cognoſcam
Sit humilis ut eum attingam.

Quinto fortitudo admittit infirmitatem quia dices heu me miſerum:ex parte mea obſtat ne ad illum accedam:quia ſapiens corde eſt & fortis ro- bore:Iob nono. Ego ſum reus: & ideo coram ſua ſapientia uenire erubeſco:ego aduerſarius: & ideo eius potentiam contremiſco:commiſſa mea paue ſco: & ante te erubeſco. Ideo mira benignitas que ſemper magnificauit bene facere nobis:ſuam ab- ſcondit ſapientiam in ſimplicitate ne erubeſcam comparere:fortitudinem in infirmitate: ne perti- meſcam accedere. Simplicitatem dico in qua ab- ſconditur ſapientia:non adoleſcentis:non pueri: ſed infantuli: & ideo factus eſt prudentia ſimplex ſapientia infans:quia inuenietis inquit angelus in fantem. Et factus ſum ut ait pſalmiſta ſicut homo non audiens: & non habens in ore ſuo redar- gutionem quaſi dicat. Infans factus ſum:ne timea tis agnoſci ſi eſtis ignari:quia factus ſum ſicut ho mo non audiens. Non timeatis reprehendi ſi eſtis rei:quia non habeo in ore meo redargutiones. Et ne timeas ab eius fortitudine comprehendi: ſicut Iob decimotertio dicit. Manum tuam longe fac a me: & formido tua non me terreat. Abſcondit ie- ſus benedictus fortitudinem ſuam in infirmitate & factus eſt debilis qui erat fortiſſimus:Iob nono Si fortitudo queritur robuſtiſſimus eſt: & ipſe eſt qui portat omnia uerbo uirtutis ſue: ad Hebreos primo. ipſum inquam tale uerbum factum eſt ca- ro: & non ſolum homo paſſibilis: ſed etiam mihi in paruulitate ſimilis: & carne mortalis. Sic ergo fortitudo admittit infirmitatem: ut ſecurus a- ccedam. Sexto iuſtitia ſubiit reatum: quia ne dicas quid proderit accedere niſi negocium

meum contingat complere. Eſt autem hec mea ne ceſſitas quia circumſeptus ſum omni malo: qa priuatus ſum omni bono propter culpam meam & debitam penam: & ideo indigeo a malo releuari: & in bono reſtitui: & hec ſunt que deſunt mihi. Sed nec ſic diuina largitas contrahet manum ſuam: ſed miſerans mirabili charitate ſuccurret: & ideo ſtupendo cõſilio iuſtitie ſubit reatum ut iuſtificemur a malo: opulentia defectum ut locupletemur in bono. Eum eni qui non nouerant oĩno peccatum: ſed innocentem ieſum qui peccatũ non fecit: nec eſt inuentus dolus ĩ ore eius. prima pe. ii. Fecit deus peccatum ꝑ nobis. i. peccati reatũ ſibi ĩpoſuit. Eſa. liii. domĩus poſuit in eo iniquitateſ omnium noſtrꝫ & hoc ut efficeremur iuſtitia dei in illo. O uere felicẽ neceſſitatem: quia ex quo deus homo ieſus noſtrũ reatum aſſumpſit ſoluendũ uel neceſſe fuit deum odire ſeipſum: quod eſt impoſſibile uel reconſiliari hominem reum: quod quidem eſt deo acceptabile & ab ipſo intentum. Septio ſubiit opulentia egeſtatem ut locupletaremur ĩ regno. Scitis enim gratiam domini noſtri ieſu chriſti: quoniam cum eẽt diues: propter nos egenus factus eſt: ut illius ĩopia diuites eſſemuſ. ii. ad Cor. viii. O ꝗ deberemus eſſe locupletati: quibus deus tantum dedit ꝙ pauper remanſit? Vide felicem neceſſitatem: in qua ſe poſuit obicẽ pro nobis: amore ebrius bonus ieſus: qa neceſſe eſt hominem reſtitui in regnum uel regem ieſum exulare a regno poſtꝗ aſſumpſit noſtram inopiam: & ſimul in unum conueniunt diues & pauper. Sic igitur aĩa mea tuus eternus dilectus ieſus: quia.

Eternus aſſumit nouitatem ut ei attineas
Immenſus bonitatem ut eum accipias
Pulcherrimus obſcuritatem ut eum uideas
Altiſſimus abiectionẽ: ut ad eũ attingas
Sapiẽtiſſimus ſimplicitatẽ: ne erubeſcas
Fortiſſimus ĩfirmitatẽ: ne contremiſcas
Iuſtiſſimus reatũ ut iuſtificeris a malo
Opulentiſſimus defectum: ut locupleteris ĩ bono

ut mirabili confectione temperantis ſapie idẽ tuus benedictus ieſus ſit.

Factus & eternus
Breuis & immenſus
Pulcher & obſcurus
Imus & excelſus
Sapiens & mutus
Fortis & infirmus
Iuſtus & reus
Diues & egenus

Et hoc eſt uerbum quod fecit dominus in bethleẽ & oſtendit nobis. Vides ergo ꝗ feſtinanter debes uenire cũ paſtoribus ad benedictã bethleẽ.

Vt emas neceſſaria
Vt diſcas utilia
Vt experiaris ſolatia
Vt uideaſ mirabilia.

Nec mireris ſi mirabilia ſunt in uerbo quod factũ eſt: quia ipſe eſt qui fecit magna & mirabilia & inſcrutabilia: quorum non eſt numerus. Quantũ ad tertium. ſ. quantum ad modum licet & illa que nunc dicta ſunt ad aliud pertineant: tamen ſubiungẽdo poſſumus aliqua dicere. ſ. ꝙ bonus ieſus qui prius in creatione non fuerat cognitus ab apoſtata angelo & ꝑmo parente: mutauit modum in redemptione gratie: ut in alieno naſcatur: qui in proprio contemnebatur: & de alieno expugnetur uiriliter qui repugnabat in proprio nequiter. In propa inquit io. i. uenit: & ſui eum non receperunt: quia ĩ conditione nature ſeipſum manifeſtauit in propa ſue maieſtatis: & ſui tam angeli: ꝗ primi parentes conditione nature non cognouerunt eum ſub iectione culpe: ideo mutauit propria & ſumpſit aliena: unde & in uia naſcitur non in domo propria: ꝑ hoc oſtendens ꝙ in alieno naſcebatur. Conueuit igitur huic quod ſcribitur. iii. Ro. ultimo. Rex iſrl' mutauit habitum & ingreſſus eſt bellum: ubi quãtum ad quattuor deſcribitur hodierna ſolennitas: oſtenditur enim.

Quis aſſumens
Qualis aſſumptio
Quid aſſumptibile
Cur aſſumptum

Ad primum pertinet perſona ſubſtãtiua. Ad ſecundum unitas diſtinctiua. Ad tertium natura abiectiua. Ad quartum pugna triumphatiua.

Stipitem ſubſtantiuum declarat ſumptio regalis. Rex inquit iſrael. Io. primo. Rabi tu es filius dei tu es rex iſrael. Et in pſalmo. Domini eſt aſſumptio noſtra & ſancti iſrael regis noſtri: glorioſa aſſumptio: uidelicet noſtre carnis. Flexum federatiuum: quod declarat mutatio ſupernalis. Mutauit inquit: hec mutatio fuit totius humanitatis aſſumptio a diuino ſuppoſito. prime Ro. x. Inſiliet in te ſpiritus domini: & mutaberis in uirum alterni: ut ſint uerba totius trinitatis ad hominem chriſtum palmitem adiectiuum declarat conditio habitual' cum dicit habitum prime Romanoꝝ. xxviii. Mutauit Saul habitum ſuum. Finem reparatiuum declarat uictorialis congreſſio: cum dicitur. Ingreſſus eſt bellum. Hiere. xx. Dominus eſt mecum tanꝗ bellator fortis. Quia hic ẽ rex glorie dominus fortis & potẽs dñs potẽſ ĩ ꝑlio. ii. pali. xxi. Nõ ẽ noſtra pugna ſed dei. Vis uidere iocundam mutationem attende huius regis propria: & uidebis habituſ mutationem ſumendo aliena: propria regis regum & domini dominatiuum ſunt: potentia: opulentia: ſapientia: gloria: magnificentia: iuſtitia. Quies pacifica. Potentia: heſter. xiii. Domĩe rex uniuerſe poteſtatis in ditione tua cũcta ſunt poſita. Hãc mutauit & abſcondit in paruulo: quia paruulus natus ẽ nobis: Eſaias. ix. De ſapientia: Eccleſiaſtici primo. Vnus eſt altiſſimus creator omnium rex potens & metuendus nimis ſedens ſuper thronum il-

lius & dominans deus. Ipſe creauit illam in ſpiritu
ſancto: & uidit & dinumerauit & mēſus: & effudit
illam ſuper omnia opera ſua. Mutauit habitum qa
hanc abſcondit in infantulo. Tacet enim & uerbū
eſt. Inuenietis infantem īquit angelus. Luce ſcdo.
De opulētia. Prouerbiorū. Mecū ſūt diuitie &c.
gloria & opes ſuperbe amictum. Mutauit & iuſti-
tia: quia ueſtitus eſt panniculiſ paupertatis: pannis
eum inuoluit. Luce. ii. De gloria: quia regi ſclorū
ſoli deo honor & gloria. pme Thy. i. Sed mutauit
faſtum: intrauit diuerſoriū: elegit preſepium. Luce.
ii. Reclinauit eum in preſepio. De magnificen
tia. iii. Ro. xxii. dixit micheas Vidi dominū ſeden
tem ſuper ſolium excelſum: & omnem exercitum
celi aſſiſtentem ei a dextris & a ſiniſtris. Et dañ. Mi
lia milium &c. hec abſcondit paruulus ſub ſtabulo
& animalium conſortio. O quanta mutatio: pala-
tium in ſtabulum: ſolium in preſepium: principū
frequentia ioſeph & maria: Multitudo miniſtrorū
reuerentia iumentorum. De iuſtitia clamat ī ue
teri teſtamēto. Reddam ultionem hoſtibus meis.
Et uocatur dominus exercituum ad faciendam ui-
dictam in nationibus increpationes in populis: uñ
& Eſa. ii. Poſt multam punitionem dicit. In omni
bus his non eſt auerſus furor eius ſed adhuc ma-
nus eius extenta: furor hic non aī dicitur perturba
tio: ſed domini zelus. Iuſtitie rectitudo. Iuſtitia in-
dutus ſum ait. Iob. ſed muta domine: muta habi-
tum: ne exterreas reum. Mutabo inquit habitum:
& ſic ad pugnam pergam. Vis uideř mutationem:
abſconſa eſt iuſtitia ſub faſcia & uinculo ligata eſt:
ne poſſit percutere: quia filius hominis non uenit
animas perdere: ſed ſaluare: Luce. ix. Nam mem
bra pannis &c. faſcia. Vere tenent hanc manum ex
tentam ad ulciſcendum: ſed de hoſtibus ſuis nihil
potuit ligare: niſi uirgiſ mřis patrociniū. Ipſa ē ma
ter regis & exulis: mater rei & iudicis. Nec potuit
natorum diſcordiam ſuſtinere: ſed regem exulare fe
cit & exulem reuocauit ad regnum: dum regem at
traxit ad noſtre nature habitum: peregrinum liga-
uit iudicem: & liberauit peccatorem: dū ſibi ad pa-
cem deum paruulum in pacis oſculum dat ligatū.
De quiete pacifica: quia aulam aſſueri nullus in
trare preſumit niſi uocatus: lectulum ſalomōis pa
cifici nemo audet intrare: quia ipſum. lx. fortes am
biunt ex fortiſſimis iſrael omnes tenentes gladi
os: & ad bella doctiſſimi Canticorū. iii. Quia ī pa
ce factus eſt locus eius. Sed turbauit ſeipſum bo-
nus ieſus: cum pro nobis aſſumpſit bellum: uere
bellum: quia militia eſt uita hominis ſuper terram
Iob. vii. Sed bellum triumphale & uictorioſum:
nam hoſtes non poterunt ſuſtinere poſt eius inſul
tum: unde & hodie hoſtium corruit pax mala: dū
corruit templum pacis: hodie inchoatum eſt bel-
lum ſanctum: ut rumpetur pax mala. Non ueni in
quit noſter ieſus pacem mittere: ſed gladiū Math.
decimo. Nā bellamus ut pacē uincamus: & hoſtis
pacem turbamus ut meritum conſequamur: unde
hodie corruit pax mundi falſa & preſumptuoſa: qa
tot & tanta mala pacem appellant: & ad nos hodie
pax uera deſcendit que exuperat omnem ſenſum:
pacem inquit ieſus relinquo uobis: pacem meam
do uobis. Io. xvi. Et ideo ruente pace ſacrilega ī ci-
uitate carnis: hodie ad nos deſcendit pax diuina cā
tantibus angelis in bethleem. In terra pax homini
bus bone uoluntatis. Sic ergo pugil noſter ingreſ
ſus eſt bellum. Sed quid eſt? uideo paruulum faſcia
tum ligatum: ī preſepio recluſum: hiccine eſt for-
tis in prelio: utiq; anima mea ſtolida noli iudicare
ſecundum faciem: quia non eſt nobis colluctatio
aduerſus carnem & ſanguinem: ſed aduerſus prin-
cipes & poteſtates: aduerſus mundi rectores tene-
brarum harum contra ſpiritalia nequitie ad Ephe.
vi. in celeſtibus. Et ideo arma militie huius paruu-
li nō ſūt carnalia: ſed potētia deo. ii. Cor. x. Ipſe enī
nouit artem pugnandi: & nouit decipientem & eū
qui decipitur: quia uir bellator eſt ab īfantia. Et ut
diſcas a paruulo modoſ prehendi: in hac pugna eſt
ligatus panno: unde & ligatus uenit. Surditas ī iu
dicio: unde īfans eſt: Matth. xxvi. Ieſus autem tace
bat. Sequitur. Et non reſpondit ei ad ullum uerbū
ita ut miraretur preſes uehemēter: Matth. xxvii. Cū
tamen contra ipſum darent mortis falſum teſtimo
nium. Ploratus orationis deuote: contra obſti-
nationem hoſtilis nequitie: unde uagit infans no
ſter ieſus: & talis ploratus nō eſt auditus dum plo
rat leticia: unde & lachryme orantis ab eius maxil-
la aſcendunt uſq; ad dei ſublimia. Paupertas cō
quirit regnum: & proſtrauit aduerſarium. Qui enī
uolunt diuites fieri incidunt in laqueum: ſed beati
pauperes ſpiritu quoniam ipſorum eſt regnum ce
lorum: Matth. v. Simplicitas uulpes decipit īfer
nales: Matth. x. Simplices ſicut columbe & abſcon
dimur alta ſapientie & ſcientie dei a ſapientibus &
prudentibus ſcientia inflatis: reuelaturq; paruulis.
Humilitas exterminat arrogantes: unde par-
uulus noſter corda regens humilium proſtra-
tor eſt omnium ſuperborum. Videbam inquit ſa-
thanam ſicut fulgur de celo cadentem Luce. x. un-
de pugil noſter uenit ligatus: flens: pius: paupercu
lus: deſpectus ſimplex: & paruulus: hoc eſt arma-
mentum domus ſaltus: quod edificauit nobis fili
us dauid: qui pro ſua ſolēni uictoria pacificus uoca
tur. Nec mirum: quia pati eſt agere non qualiter-
cunq;: ſed perfecte: pacientia autem opus perfectū
habeat ut ſitiſ perfecti & integri: iaco. i. Et ideo
melior eſt patientia uiro forti & qui domiatur aīo
ſuo: expugnatore urbium. Prouer. xvi. Et ideo
patienti datur uictoria triumphalis que eſt quieta
poſſeſſio mentis. In patiētia ueſtra ait bonus ieſus
poſſidebitis animas ueſtras. Sic ergo rex noſter
ieſus loquitur militibus ſuis: ut omibus perſequē
tibus ſcutum carnis apponant: & ſic docuit nos
bellare: carnem patiendo confringere: & hoc eſt
malum excludere nincere & ſuperare. Ipſa
enim caro hoſtis eſt: quia caro concupiſcit ad-

uerſus ſpiritum: & ſpūs aduerſus carnem: & ideo pdere eſt uincere: quia non habitat in ea bonum ſecundum apl'm ad Gal'.v. Quod ut tibi non eēt graue paruulus noſter ieſus uoluit ſuam dignıſſimam & uirgineam innocētiam affligere & cruciare ut tu miſer tuam diſceres caſtigare: quia qui ſunt chriſti carnem ſuam crucifixerunt cum uitiis & cōcupiſcentiis: ad Gal'.v. Non ſic ipii nō ſic qbus mūdus loqt'. Cōcedite amici mei & bibite & iebriami. Coronemus nos roſis anteq̄ marceſcāt: nullū pratum ſit quod non pranſeat luxuria noſtra. Et tamen ſic in bonis laſciuie que eis fiunt mala culpe ducentes dieſ ſuoſ in boniſ: & in pūcto ad inferna deſcendunt. Iſti ſunt uiri belligeri impugnatores dei apud quos dr̄ ꝙ uictus dicit' uictor occiſus: Qui.n. occidit' p mundo: uincitur cū occiditur: qa mortuo impio homine non erit ultra ſpes. Qui āt occiditur p xp̄o: non dicitur uictus q̄uis occidatur Sed reuera uictor occiditur: quia dum occiditur uictor efficitur. Quomodo enim occiſus uictor ille negatur: qui pro eo ꝙ occiditur a iuſto iudice coronatur? Corona igitur uictoribus datur. O q̄ feliciuſ eſt pugnare p xp̄o: q̄ impie p mundo pugnare: cū deo a quo ſemel confractus & uictus impius hereditat ſerpentes beſtias & uermes. Et in his cruciatibus taliter cadendo ſubmergitur: ut in perpetuum non emergat: ſed pro xp̄o bellando pugnamus ad certum imo ad centuplum: quia qui p ipſo perdidit aſinum.i. corpus aſſumptum: reſumit electiſſimum dextrerium & uictorioſiſſimum: quia exercitus qui ſunt in celis ſequuntur agnum in equis albis.i. in corporibus glorificatis. Et ideo ad illud deſiderabile ſoldum cucurrit die craſtina beatuſ Stephanus miles pthomartyr: quaſi alter ruben pmogenitus noſtri iacob fortitudo ipſius & principium doloris comparaui ad ſuos milites morientes in campo. Recepit autem magnum ſoldum: q prior in donis maior eſt imperio: unde nec poteſt i bello deficere: quia apertis celis uidit ieſum noſtrū ſtantem a dextris uirtutis dei patiſſimum iuuare in pugna: potentiſſimum coronare in gloria. Et ideo lapides torrentes illi dulces fuerunt: quia ſibi uertūtur in lapides precioſos: in lapides ſapphiros in honores celicos: poſuerunt inqt ps. in capite eius coronam de lapide precioſo. Sic ergo dux noſter ih's in prima acie commiſit cum nichanore.i. cum beſtiali demone. Et licet ſint multa arma iſtius uictorioſiſſimi regis: quibus beſtiam impiam eiecit: ſingulariter accipimus tres eius armaturas: que hodie in eius aduentu ſpecialiter refulſerunt. Vnde &.iiii. beſtia habebat capita ſeptē: & cornua .x. quibus cū agno pugnat ſeptenario uitiorum tanq̄ capitum contra ſeptenarium noſtri agni uirtutum donorū & beatitudinum. Et denario cornuum tanq̄ preſūptarum tranſgreſſionum contra decologū preceptorum: unde in dan̄. ſingulariter dr̄: ꝙ erāt tres ordines dentium in ore eius: & dicebant ei haud dubium ignari & impii ſibi ſubtractione ſubiecti: ſurge comede carnes plurimas: quia iſtis tribuſ ordinibus dentium multos carnales deiecit & cōtriuit: & maſticando per impiam repletionem ſcelerum ſuū impia depaſtione trāſient quorum.

Primus ordo eſt acies ſuperbie

Secundus eſt acies auaricie

Tertius eſt impetus laſciuie

Excellētiis enim delitiis & diuitiis iſte impius draco trahit tertiam partem ſtellarum celi.i. homines factos ad gloriam celi: illos iquam qui cōtemplati ui non ſunt: nec actiui. Contra hanc impiam beſtiam agnus noſter armatur quia & hodie naſcitur

Amictus humilitate

Accinctus paupertate

Circumſeptus auſteritate

Et iō humilitas deiecit aciem primam.ſ. ſuperbiā: imo diſcooperuit eā eſſe pſeudo pph̄am: ſic enim uocat' alio nomine hec beſtia ſiue forte in reſpectu alia: quia loquebat' ſicut draco. Et ideo dr̄ pſeudo ppheta: quia in mundanis honoribus mētitur excellentia: cū ibi ſit uilitas & miſeria. Hanc diſcooperuit pugil noſter ieſus: qui humilitatem oſtendit honorabilem quam elegit. Sic & paupertatem oſtendit exuberabilem dum paupertatem accepit: diuitias recuſauit: unde & mundi diuitie ſe mentiuunt': cū ſint uera pēuria. Sic & auſteritatē dulcorauit dū eam in ſuo corpore portauit. Dulce enim eſt quicquid dulci in amaribili cōmiſcetur: dulcis autē noſtri ieſu perſona: dulcis uita: dulcis memoria: qa nō habet amaritudinem conuerſatio illius. In quo & & mundi laſciuias amaricauit: quaſ ſic deiiciēdo dānauit: unde & ille laſciuie ſe mentiuntur delicias cū ſint uere anguſtie: ignis enim grando nix glacies ſpiritus procellaꝝ & pars calicis eorum. Contra hanc beſtiam & pſeudo prophetam pugnat agnuſ noſter in gladio oris ſui reprobando per doctrinā & damnando per ſententiam: & iſta claua eius exacerbando per humilem pauperem & auſteram uitam. Et idcirco ſic ſunt eiecti ut iam nihil poſſideant in electis. Viui enim miſſi ſunt hi duo ī ſtagnū ignis ardentis & ſulphuris. Qui tunc uiui concremantur: quando ab electis dum uiuūt in carne paſſibili repudiantur & reprobantur. De electis dicitur ſingulariter. Qui potuit tranſgredi: & non eſt tranſgreſſus. Sed ab impiis non mittuntur in ſtagnum ignis uiui: quia quandiu poſſunt honores diuitias & delectationes habere: nolunt eas igne diuini amoris cremare. Sed hi cum eis mittuntur mortui ī ſtagnū igniſ.i. in cruciatu eterne afflictionis: ubi uelint nolint cognoſcunt falſam prophetiam & tenent ueram ſententiam: quia ſunt ibi uiliſſimi & mendaciſſimi: unde & ibi merces impie ciuitatis nullus emit: quia uexatio ibi intellectum dat auditui: & cognoſcunt ueram ſentētiam agni: ſicut dicitur Apocalypſis.xviii. In damnatione meretricis magne & pſeudo pphe. Sed attendamus ad intuendum pugilem noſtrum & attendamus eum amictum: quia natus eſt humillime ad

confuſionem arrogantie: quia deus maieſtatis & glorie dignatus eſt fieri filius ãcille ſue. Vnde Ambro.in ſermone humilis uẽit ad ſuperbos:ut ex ſuperbis faceret humiles.Cuius humilitatem preter corporis paruulitatem tria deſcribunt.
Matris paupertas:de qua naſcitur
Loci uilitas in quo recluditur
Pannoꝝ tenuitas:quibus inuoluitur
Et ſic nos excitat ad humilitatis amorem
Oñſione exempli:Diſcite a me quia mitis ſum & humilis corde.Matth.xi.
Promiſſione premii:Qui humiliatus fuerit:erit in gloria.Iob.xxii.
Cõminatiõe ſupplicii.Eccle.vii.Humilia ualde ſpiritum tuum:quoniam uindicta carnis impii ignis & uermis eſt.Ab hac doctrina declinare xp̄i diſcipulos.Ber.conqueritur ſuper Miſſus eſt. uideo inquit quod magis doleo poſt ſpretam ſeculi pompam nonnullos ĩ ſcola humilitatis ſuperbiam magis addiſcere:atq; ſub alis mitis humiliſq; magiſtri grauius inſoleſcere:& impatientes amplius fieri in clauſtro:q̃ ſi fuiſſent in ſeculo:quodq; magis peruerſum eſt plerũq; in domo dei non ſe patiuntur haberi contemptui:qui in ſua non niſi contemptibiles paruerunt.Abſit frẽs a uobis talis ſuperbia: quia ſuperbis deus reſiſtit: humilibus autem dat gratiam.Sed uideo quod magis doleo:ſepe humilitatem fingi:non haberi:uel occaſiõe uiolente coactionis quando aliter conſequi nõ poſſunt quod uolunt.Si humiliatus uadat & curuus ne credas ei quia ſeptem nequitie ſunt in corde illius.Eccle.xii. uel ſpe promiſſionis donec accipiãt & oſculentur manum dantis.Eccle.xxix. Et in promiſſionibus humiliat uocem ſuam:uel timore punitionis.Eccle.xviiii.Eſt qui nequiter ſe humiliat: & interiora eius plena ſunt dolo:exemplum de Achab.iii.Ro.xxi.Nonne uidiſti achab humilem corã me? Secundo attende:quia pugil noſter accinctus ẽ paupertate.Natus eſt enim pauperrime in confuſione mundane affluentie:hanc naſcendo inchoauit: cõuerſando continuauit: moriendo conſũmauit.O quanta fuit paupertas:ubi fuit defectus operimenti:lecti:& habitaculi? Operimenti:quia ſecundũ Griſo.ſuper Matth.omelia ſecunda.Mater xp̄i nõ habuit niſi unam tunicam:& qualem habere carpentarii uxor?& hoc ĩ peregrinatione cõſtituta:unũ aliquando ſanctis perſonis quibus in ſpiritu repñtatur paupertas natiuitatis ſaluatoris oſtẽditur matres puerum inuoluere accepta una petia ſui ueſtimẽti & facta faſcia de capitis ſui uelo.O prelati impii qui pticas operitis ueſtibus curioſis & precioſis pellibus & lintheaminibus de xp̄i ſanguine conqſitis:uere non prelati:ſed pylati:xp̄m in ſuis paupertatibus ueſtibus propriis ſpoliantes:pauperum.n. ſunt eccleſiaſtica bona ad cultum dei temperatum & ſubuentionem egenorum:diuitum fidelium deuotione collata:quicq̃ ultra uſurpatur:furtum eſt: rapina eſt:ſacrilegium eſt.Nudatis enim ſanctum ſanctorum in membris ſuis dilectis: nudos dimittunt homines:ait Iob.ueſtimenta tollentes: qbus non eſt operimentum a frigore:gemitus pauperum:tremores membrorum:nuditates carnium infirmitates debilium uos accuſant ante iuſtum iudicem.Conqueruntur ꝙ ueſtra ſuperflua eis impie ſubtrahuntur:quia optimo unguento delibuti: & more mulierum magis ornati: ĩmo more idoloꝝ magis culti: q̃ ueſtiti:& more peccatorum diuerſiſ ferculis uentre repleti:nihil cõpatimini ſuper contritione ioſeph.Defectus ergo ueſtimenti deprehenditur in cultu ueſtium:defectus lecti de ſtratu molli:lac paruuli in multitudine ferculorum:defectus habitaculi ĩ ſuperfluitate edificiorũ. Quid dicitis uos ridiculoſi.ſ.paupertatem promittentes ſuper alios tranſgredientes:qui in contumeliã exẽplaritatis paruuli ieſu habetis ueſtimẽtoꝝ.
Curioſitatem
Precioſitatem
Multiplicitatem
Et cum his tenacitatem
Cõuiuiorum ſuperfluitatem
In uinis.ĩ carnibus:in piſcibus:in confectõibus:ut ora ueſtra que debent eſſe mortificata pallore exhalent ſpecierum fetore:uere uenter ueſter inſatiabilis:qui quaſi ſibi de paupertate blanditur ut ſecure accipiat abundantiam quando habet: quia ſibi nõ occurrũt quando uult.Nec mirum:quia guloſe ſẽper quaſi uult.Quid dicitis de dormitoriiſ que ſũt palacia alta:ampla:curioſa:quorum refectoria ſunt cenacula regalia:quorum clauſtra ſunt populorum ſpectacula?Ad hoc miſit uos pauper ieſus in mundum:ut illa que proſtrauit:rurſus extrueret:dũ adhuc eſſet in preſepio reclinatus:nam templum pacis amplum altum & curioſum hodie ipſe proſtrauit ut doceret ſe guerram habere cum mundo: & non uelle edificare cum ipſo.Vere conrra uos clamat lapis de piete:lapis inq̃ ſculptus:politus: eleuatus:dilatatus: tanta ſuperfluitate tanta curioſitate:ut mundi ciues barones & reges a uobis edificare addiſcant:qui debetis eſſe aduene & peregrini ſuper terram.Vos inq̃ ſingulariter pauperes ſpoliatis:qui panes pauperũ lapides facitis uſurũ curioſitatum:in hoc peiores diabolo qui lapides per dei filiũ petiit panes fieri ad neceſſariũ uictũ: dic ĩquit diabolus ut lapides iſti panes fiãt:dic inqt religioſus ĩpius & panes elemoſynaꝝ paupeꝝ lapides fiant ſupfluitatum in edificiis exceſſiuis:& ut mutẽt quadrata rotundis:munuſ autem more phariſeoꝝ quodcũq; eſt ex me tibi ꝓderit:qa hec fiũt ad diuinum cultum ut fingit per impium mẽdacium: qa magis ſunt ad naſcentis ieſu pauperis uituperium & ſic deludit diuinum mandatum:& non honorificauerit patrem celeſtem qui precepit pauperẽ reficii:nec matrem eccleſiam que genuit in penuriam cetus ſui.Miſeri paupertatis apoſtate:non ſolum in noſtro faſtu:ſed etiam in ſuo cultu uellet paruulus noſter ieſus in paupertate oſtendi.

Vt non tanta immenſitas eccleſiarum
Non tanta precioſitas paramentorum
Non tanta ponderoſitas calicum.

Quia magis ſtudent aliq ex uobis apparere ornati hominibus in paramentis aureis:q̃ ſplendentes diuinis aſpectibus & angelicis ſpiritibus i uerbis & donis. Sed h̄ inquiunt ſunt illorum figura: uerum eſt:ſed miſeri non habetis figurata:quia nō ſequimini xp̄i exempla: non ſeruatis documenta.

Sed eſto ꝙ hec eſſent licita: non eſtis ſeduli opa rii:qui tantum uos occupatis circa figuram ut perdatis figurata quottidie inſudantes ad hec euntes procurantes:deuorantes domos uiduarum ſub p̄textu longe orationis:magis rapientes importune & ſubdola allegationis falſitate q̃ pietate poſtulantes:uel neceſſitate recipientes extorta. Redite redite ad cor p̄uaricatores:attendite ad abraham patrem ueſtrum ieſum paupertatis ſpiritus genitorē: & ſuos educatores ueraces repetitores fideles:& obſeruatores eximium doctorem aurelium Augſtinū Dominicum Frāciſcum Bernardum Benedictum Baſilium. Et attendite ad ſaram que genuit uos.i. ad regulam que obligat uos:uoluntarie enim genuit uos regule promiſſio:uerbo ueritatis inſtituta ut ſitis initium aliquod creature dei. Iſte enim paruulus noſter mundum ruina concutiens unūquēq; noſtrum alloquitur. Ecce que edificaui ego deſtruam. Et tu queris tibi grādia &c. Audite eum loquentem:praua intentione ipſum ſectari uolenti: uulpes foueas habent:& uolucres celi nidos:filius autem hoīs non habet ubi caput ſuū r̄clinet. Mat. vi. ubi dicit glo. Quid me per lucra ſeculi uis ſequi cum ita pauper ſim:ut nec hoſpitium habeā quod meum ſit. Ideo monet Griſo. ſuper lucam. Aſpicite inquit quomodo paupertatem dominus quā docuerat per opera demonſtrat:non erat ei menſa nec cādelabrum:non domus:nō quicq̃ talium:ſed uoſ in nullo utenſilium & curioſitatum uultis pati defectum:Si inquiunt eſt ordinata charitas in religione:ideo ſic eſt quieta carnalitas ī ſuperfluitatum delectatione:que uult auſteritatem habere uerbo: nō facto:paupertatem ſine defectu:& humilitatem cū faſtu. Sed hec inquiunt non ſunt nobis propria: ſed omnium communia. Et eſto ꝙ ſic eſſet adhuc ſunt reprehenſibilia:quia omne commune & proprium debet ieſum pauperem imitari. Sed non ſic eſt immo eſt rixa & pugna:ſeditio & diſcordia propter apropriationem locorum. Et ſepe qui ī domo matris ſue nō poterat ſibi appropriare breue tugurium:modo ſibi appropriat totius ciuitatis comitatum:ut dicat illa trahi & diſtrahi: quando alicui bono pauperi:& extraneo deuotione fidelium cōtigat aliquid dari:hoc enim eſt exemplum chriſti: qui nec tectum habuit proprium naſcens: ſed a beſtiis mutuatum:& moriēs ſepulchrum accepit alienum. Nec minus reprehendendi ſunt qui de pauperculis uilliſ nati loca ſolēnia ciuitatum ſibi appropriare ſatagunt & oriūdos expellere:quia pernicioſius eſt tibi appropriare quod non dedit origo: q̃ carnaliter affici ſolo natiuo. Vtriq; ergo ſi uolunt effici dilectiſſimi xp̄i diſcipuli & obſeruatores euangelii:debent eſſe priuati locali affectu: & peregrini & aduene ſuper terram. Approbationem hanc plane experiuntur prelati:aut te inde remouere uolentes:aut tectum extraneos nolentes habitare. Sed nec iſtud templum idolatrie tempore pacis que te colis in carnis quiete:ſine ruina dimittit paruulus noſter natus. Nam & in te ruūt uirtutum edificia: in te tota perſcinditur remordente conſcientia: cōtinue conquaſſatur tuorum fratrum concordia. Et ſentis uelis nolis quod malum & amarum eſt tibi dereliquiſſe dominum deum tuum. Quod ſi ita non ſentis:quod non credo:iam tua inſenſibilitas peior eſt ruina qua cum ruinoſo demone effectus incorporalis ei ſociaris. Hanc paupertatem non ſolum continuauit conuerſando ieſus noſter:ſed cōſumauit crucifixus moriendo. Vnde Anſelmus in quadam epiſtola de ſacramentis eccleſie. Chriſtus ita pauper fuit ut ueniens in mundum:non in ſua ſed in aliena domo naſceretur:& natus propter inopiam lecti in preſepio poneretur:& uiuens non haberet unde caput ſuum reclinaret:nec moriens unde nuditatem tegeret:nec mortuus unde inuolueretur:ſed nec ſepulchrum ubi corpus mortuum ſepeliretur. Erubeſcat ergo religioſus uelle abundare deliciis: propter quem pauper fieri uoluit deus ſabaoth:& deus maieſtatis. Sed quid dicitis uos ſeculares populi plus polluti:una enim etimologia ſic accipitur:populus quaſi plus pollutus & polluens populus:quia generalis infectio magis ē nociua. Et uos etiam a predictis ſtatibus faciliter accipitis tranſgreſſionis exemplum:que tanto in uobis deficiunt peius:quanto minus eſtis radicati in bono. Sed & ſi clericorum & religioſorum uos deformāt exempla:interrogate iumenta & docebunt uos.

Attendite bouem & aſinum in obſequium domini orientis arguentes in uobis .ſ.
Ariditatem ueſtre indeuotionis
Crudelitatem ueſtre compaſſionis
Impietatem ueſtre expoliationis
& tenacis auaricie. Cognouit bos poſſeſſorem ſuū & aſinus preſepe domini ſui:populus autem meus non intellexit. Eſa.i. Qui reuerenter adorant p̄uulum & genuflectunt ante preſepium. Et uos ad eccleſiam non uenitis:& uenientes indeuote ſtatis & ſepe diuina myſteria ueſtro tumultu & irreuerentia maculatis. Audite liberalitatem hoſpitii: qa peregrinam dominā ſacratiſſimā m̄rem uirginē a uobis repulſā in ur̄is domibus n̄ receptā ipſi recipiunt in ſtabulo & paruulum natum deum ſuum a domibus ueſtris excluſum :ipſi recipiunt ī ſuo preſepio. O crudeles gentes: quare non attenditis beſtiarum exempla? Nonne uidetis q̃ ſit neceſſarium iumentis preſepium:& tamen illud paruulo noſtro liberali pietate dimittunt? Quid uos impii ieſum paruulum in ſuis minimis fratribus & paup

culis filiis tremētem in corpore:uel frigore nutan
tem pre fame non recreatis:nudū ſine ueſte? Qua
re crudeles ipſum non recipitis:non dico in lectis
ueſtris & cameris adornatis: quod quidem facere
deberetis:ſed ad minus in amplis aulis & pala-
tiis ſuperfluis:uel quid nequius eſt in caſulis uris
ſepe uacuis ipſum nec permittitis quieſcere in hoc
feſto. Certe in iudicio uos condēnabit puulus no
ſter ieſus grādis effectus.d.Hoſpes fui & non rece
piſtis me. Attendite o crudeles auari:quia deuote
beſtie paſtum ſuum diſtribuunt ipſi ieſu. Nā feno
iacere pertulit &c. Et anhelitu reſpirationis ſue par
uulo frigeſcenti calefaciunt aerem circunſtantē: &
tu impie xp̄iane ieſum in puulis ſuis non uis refi-
cere ſupfluo tuo:nec ipſū hyſpidū & ſepe niuibus
& imbribus gelidū non uis calefacere igne tuo:im
mo ſuo:quia hec tua temporalia ſua ſunt tibi diſ-
penſanda cōmiſſa:ſepe in tuam dānationē & mor
rem. Quid dicitis palatini canes:quid cōites ſpo-
liatis? quid uſurarii crudeles qui cōciues uros exhe
redatis? Quid uos nobiles aues rapaces qui rapi-
nas & ſpoliationes in minoribus exercitis? Pudeat
iumentorum exempla non ſequi creaturā rōnalē:
quam ex nobilitate uirtutis poſſidendā & regen-
dam accipit ab illo paruulo ieſu cui crudeles exiſti
tis. Si ergo te homo ignoras creaturaꝝ corpora
lium pulcherrima:egredere tuā crudelitatē dimit-
tēdo:& abi poſt ueſtigia gregū eoꝝ exēpla ſectan
do:ut more animaliū deuotorum paruulū ieſum
& uirginē eius matrē recipias in hoſpitio & refo-
ueas cibo tuo:non tm̄ ſuperfluo:ſed ſibi condiui-
de de neceſſario:quia centuplū accipietis & uitam
eternā poſſidebitis. Vidiſti ergo quantū dimica
uit fortiſſime pugil noſter puulus cōtra opulentiā
diuitum & ſuperfluitatē temporaliū. Audi de hoc
Ber.i quodā.ſer. Parum tibi uiſū eſt p̄rem te nobis
eſſe ēr dn̄e frater noſter eſſe dignatus es: & tu dn̄e
uniuerſoꝝ q nullam habes indigentiā intra ipſa
natiuitatis mitia non abhorruiſti abiectiſſime pau
pertatis deguſtare incōmoda:ut enim ait ſcriptura
Tibi cū naſcereris non erat locus in diuerſorio:ne
q; cunabula que tuā teneritudinem exciperent ha
buiſti:ſed in uili p̄ſepio ſordentis ſtabuli tu qui ter
ram palmo cōcludis inuolutus pāniculis reclina-
tus es:& hoc ipſum a brutis aīalibus mutuo mat̄
tua accepit:Conſolamini conſolamini puſillani-
mes:qui in ſordibus paupertatis enutrimini:quia
uobiſcum deus in paupertate non cubat in deliciis
ſplendentis lecti:nec inuenit̄ in terra ſuauiter uiuē
tium. Quid ultra gloriaris o diues:lutea labes i ſuo
lutabro lecti picti delicati:cum rex regum ſuo recu
bitu pauperū ſtramēta honorare maluerit? Quid
dura ſtramenta deteſtaris cū tener infantulus in cu
ius manus ſūt oīa:tuis ſericis tuis plumis:duras iu
mentoꝝ ſtipulas pelegent? hec Ber. Tercio pu-
gil noſter ieſus tertium ordinē dentium beſtialis
caterue.ſ.delicias cōcupiſcentie contriuit ualide:
qa natus eſt penaliſſime ad repulſionem uane in-
ſolētie:quod tria oſtendunt.

Aeris inclementia
Preſepii duritia
Complexio ſua tenerrima.

Vnde Bernar.in ſermōe tertio natiuitatis: duo
genera agnoſco:materiam huius natiuitatis:tem-
pus & locum:& infantilis corporis teneritudinem
puuli lachrymas:& uagitus infantis & infra. Naſci
tur dei filius in cuius arbitrio erat quodcūq; uellet
tempus eligere. Elegit quod moleſtius eſt preſer-
tim puulo & pauperis mr̄is filio que pānos habe
ret ad inuoluendū:preſepe ad reclinandum. Et cū
tanta eſſet neceſſitas: nullam audio pellium fieri
mentionem. Et īfra xp̄s utiq; qui non fallit̄ elegit
quod carni moleſtius eſt:illud ergo melius: illud
utilius illud potius eligendum. Et quiſquis aliud
doceat uel ſuadeat ab eo:tanq̄ a ſeductore cauēdū
Et infra & tū frēs olim ipſe eſt ꝑmiſſus per Eſaiā.
Paruulus nr̄ emanuel ſciens reprobare malū & eli-
gere bonum. Malum ergo uoluptas carnis. Bonū
uero afflictio eſt. Siquidem & hanc elegit:& illam
reprobauit puer ſapiens uerbum infans: hucuſq;
Ber. Vade ergo & tu fac ſimil̄r:quia ipſe ieſus tibi
hec ꝑ ueritate dicit:quia ipſe eſt deus docens te uti
lia. In hoc ait natus ſum:ut teſtimonium phibeam
ueritati:Io.xviii. Quod & plene feciſti bone ieſu
non ſolū doctor p̄dicans:ſed uerbum infans. Au-
di anima mea neq̄ & impia uerba īfantis uerbi: &
conſidera exēpla puuli:quia quicq̄d in uerbo factū
eſt totum eſt uerbū:immo & eius ſilentiū eſt tibi
magnū uerbum:ut ponas cuſtodiā ori tuo. Quid
dicitis uacce pingues que hītatis in mōte ſamarie
dormitantes & dormiētes q̄ debetis iſraelē cuſto-
dire & laſciuitis in ſtratis uris negligentes prelati:
qui craſſū de grege comeditis:& quod periit non
requiritis:& quod forte eſt & pingue non cuſtodi-
tis:niſi ad uentrem ueſtrū:& quod fractū eſt nō cō
ſolidatis:quoꝝ deus uent̄ eſt & gl'ia i cōcupiſcētia
carnis ur̄e. Quid inq̄ dicitis attendentes puulum
qui paſtores adducit ad ſuū contemplandum pre-
ſepium:utinā cum paſtoribus ueniretis feſtinant̄
& ad confuſionem ur̄am inueniretis infantē pan-
nis iuolutum & poſitū in preſepio:forſitan imuta
retis uitam & haberetis efficacē doctrinam:& tunc
omnes qui uos audirent minarent̄:letarent̄ & ſeq̄
rentur:quia ſcriptū eſt. Et omnes qui audierūt mi-
rati ſunt de his que dicta erant de illo a paſtoribus
ad ipſos. Maria etiā ſedula mr̄ & pia.ſ.eccl'ia ſancta
que uerbū generat in electis:conſeruaret oīa uerba
hec conferens in corde ſuo. Conferens inq̄ & letās
quia cum ſuis p̄ribus ap̄lis nati ſunt ei filii imitato
res xp̄i:& tunc tales haberet quos conſtitueret p̄n-
cipes ſuper omnem terrā. Quid dicitis uos religio
ſi in ueſtris actibus ſepe contumelioſi? Quid dici-
tis inq̄ noui falſificatores xp̄i & eius exēpli? Ex au-
ſteritate inquīt uite cōtemplatio īpeditur. Corpuſ
ſanū abundans ueſtimentū:cella decora:locus ſpa-
cioſus:ꝑuocant animam ad gaudendum in deū.

Temperate dicitis agendū eſt:diſcretio mr̄ eſt uirtutum.O falſi & ſubdoli:non diſcretio carnis ē uirtutum mr̄:ſed uicioꝝ nutrix:prudētia enim carnis mors eſt:prudentia uero ſpūs uita & pax.Non pax ioas regis āmonitaꝝ qui in typo ur̄o uiri iabes galaad uultis eruere oculos dexteros &c.i.Re.ix.Sed illa pax quam xp̄s reliquit diſcipulis uice hereditatis cum tormen is Io.xvi.Vnde etiam aliqui taliū dogmatizare preſumunt:ꝙ religio ordinata ad cōtemplationē eſſet imperfecta:niſi haberet ſufficientes diuitias:quia inquieta & diſcurſiua ſollicitudie ſui:nouorum demoniorum annunciator eſt iſte:ac ſi regnum dei eſſet eſca & potus:& non potius iuſtitia pax:& gaudium in ſpiritu ſancto.Non ſic docuit apoſtolus:qui & altius fortius iſtis fuit in contemplatione ad tertium celum raptus in paradiſū dei:non carnis ubi audiuit archana uerba &c.& iō non ut homo locutus eſt:ſicut iſti qui carnales ſūt & ſecundum hominem ambulant in doctrina ſua. Sed quid dicit docens contemplari ut deo uiuam: xp̄o crucifixus ſum cruci. Non dicit ſufficientiam carnis retinui:cellam pulchram & ſpatioſam conſtruxi:ſed confixus ſum cruci:& ſic deo per contēplationem uixi & iunctus fui.Non ſic docuit ſuos predicatores.d.Qui autem ſunt xp̄i carnem ſuam crucifixerūt cū ui.& ↄcu. Nō ſic nr̄ emanuel hodie mūdū itrās docuit p exēplū.Nō ſic docuit ↄtēplari apoſtolos ſuos docens in monte. Nolite ſolliciti eſſe inquit anime ueſtre.d. Quid manducabimus aut quid bibemus:uel corpori ueſtro induamini. Sed aiunt ideo ut non ſimus ſolliciti & in contemplatione retrahamur uolumus ſufficientiam hr̄e. Nequaꝗ ita eſt.Sed aliter docet noſter emanuel: q ſcit reprobare malū & eligere bonū.Nā ſubdit iterum replicando poſtꝗ poſuerat exempla eterne ꝓuidentie ſuper uegetabilia & ſenſibilia. Nolite ergo ſolliciti eſſe.ſ.temporalia retinēdo:uel mendicata auare ſeruando:quod ē cogitare de craſtino: qđ & eiſdem ieſus ꝓhibet & arguit:quia hec ē cura gētium non xp̄i diſcipuloꝝ:hec inqt omnia gentes inquirunt.Sed quō uult eos uiuere?Audi quō.Scit autem pr̄ ur̄ ꝙ his oībus indigetis:uult ergo ꝙ uiuamus in firma ſpe diuine ꝓmiſſionis:ut qn̄ neceſſitas iminet:non dubitemus eam adeſſe. Neceſſitatem autem intellige diſcrete nō ea diſcretōe quā docet iſtoꝝ carnalitaſ:ſed quā docet diſcip̄loꝝ imutabilitas.Nec oportet dubitare qn̄ pater prouideat quando eſt neceſſe: prouidet autem inſpirando fidelibus ut ſibi largiantur quod neceſſe eſt.Nec ꝓpter hoc debet ſeruari ſuperflua elemoſyna:nec recipi:quia qui hodie inſpirauit & cras:& pro toto tēpore inſpirabit. Vnde ſicut dicit Criſ.Nō.dicit ſcit enim deus:ſed pater ueſter quia his omnibus indigetis.Pater autem ei ſubiecto filio & paruulo qui horum typum tenet quotidie uictum neceſſarium ſubminiſtrat.Nec dubitare oportet:ꝙ qui te pauperem eſſe uoluit:& ipſum in ſue paupertatis cruce imitari:noluit a punctura clauoꝝ paupertatis expertem eſſe. Qui claui ſunt fames:ſitis: aſperitas ueſtimenta & penuria placibiliū carnis:nec iſtā cōtemplationem minuunt in chriſti uere diſcipulo: ſed expediunt & quaſi ale aquile ad alta celorū ſuſtollunt:& quaſi xp̄iane delicie apoſtolicam mentem reficiunt.Mihi ait apoſtolus abſit gloriari niſi in cruce domini noſtri ieſu chriſti:per quem mihi mundus crucifixus eſt:& ego mundo. Sed bm̄ abſq; dubio illorum contemplationem impedit: qui non niſi uentre plene nouerunt eterne patrie dulcedinem preguſtare.Et qui fruſtra ſe credūt ſecundum ſententiam Herony.a preſe .tibus delitiiſ ad celeſtes poſſe tranſire.Hec eſt eni mirabilis paupertas:que nullum uult ſentire defectum:uere mathematica eſt:& ut deriſorie loquar matta & fatua: que ſe dicit nihil poſſidere proprium:& uult habere magis opulentum uſum:ꝗ hi a quibus mendicando conquirunt.Et nonne bene falſificatus eſt in talium diſcrepatione & tranſgreſſiōe odibili diſcipulatus ieſu chriſti.Vis ꝙ tibi probē per euidentiam facti.Attende poſtꝗ hec noua doctrina & diſcrepatio horrida inundauit:& uide quantum creuit in talibus profeſſoribus contemplationis deuotio:charitatis feruor:ſtrenuitatis uigor:exemplaritatis euidentia:predicationis efficacia:pax interna & mutua amicicia. Et ſi foderis parietem : uidebis abhominationes maiores:quas iſti faciūt hic. Hec eſt uorago uitiorum que ī talibus iam quaſi ab oībus ſcaturire ſentitur:quia iam talium pſeudo iſtorum uitiorum abundantia nulla poteſt trigiueſatione celari:concludit aperte ſe habere malam originis fontem:& falſam ac peruerſam radicem.Et timendum eſt niſi deus ſuccurrat ne ſtatum euangelicum uel religioſum reducat aut iam reduxerit ad peſſimum finem.Parco autem & non ultra ꝓcedo quia tale in hoc ceci:& ſue ſaluti cōtrarii:qui ex nota ſibi ſua infectione multiplici non poſſunt ſi ab aliis abſtinere cognoſci.Et multa febre inſaniētes in medicum nulla uolunt redargutione curari.Certe ipſi uel ſero cognoſcent ꝙ melius erat eis paruuli noſtri ieſu xp̄i ſequi penalitatem & crucem & paternoꝝ ſuoꝝ ſeruorum xp̄i repetitoꝝ imitari exempla:ꝗ ſenſu ſue carnis inflari & ambulare per deuia.Et uere melius erat:uel ueritatem religionis nō agnoſcere:non profiteri:non ſumere:ꝗ poſt agnitam retrorſum conuerti ab eo quod tradirum ē eis eccleſie ſancte mandato. Fortis ergo in bello nō ieſu naue:Eccle.xlvi.Succeſſor moyſi in prophetis quia nos ſtrenue pugnare docuit:dum triplici uirtutum acie predicta tres ordines dentium beſtie confregit.Sed nota ꝙ ſucceſſor noſter ieſus noſter dicitur in prophetis:prophetie ſunt figure myſtice operum legis & ueteris teſtamenti & preliorū euiſ que procul ſantur uirtutem ſpiritualium bellorum paruuli ieſu & uirtutum eius que illis preliis ſuccedunt:ſicut ueritas figure:& ſignatum ſigno: unde proſtratio inimicorum moyſi quo ad corpora ē ꝓſtratio chriſti hoſtium quo ad uitia ſecundum for-

mam ſuperius deſcriptam.Et tres uirtutes cum q-
bus pugnauit quaſi tres obſtetrices paruuli ieſu.
obſtetricandi ſcientiam habentes noſtro naſcenti
paruulo aſtiterũt.Nam & auſteritas ſiue puritas ie
ſu noſtram aſſumit auſteritatem:& rigor auſterita-
tis parit puritatem:puritas inq̃ penalis eum de uẽ-
tre matris extraxit:cantans & iubilans in penis car
nis cum paruulo uagiente.O beata infantia p quã
mundo eſt reddita uita.Paupertas autem pannis ĩ
uoluit canens.O felices panni & cetera.Humilitas
in preſepio reclinauit dicens.O felix preſepium &
cetera.Quotiens ergo has tres obſtetrices inuene
ris cum maria.i.cum penitente anima:ſaluatorem
noueris eſſe natum.Quia hoc inquit angelus erit
uobis ſignum.Et tu quidem anima mea pactum
feciſti:cum his ut manerent tecum.Iunxiſti te hu-
militati:cum uouiſti obedientiam.Iunxiſti te pau
pertati:cum excluſiſti omnem terrenam ſubſtan-
tiam.Deſponſata es puritati:cum uouiſti mũdici-
am.Caueas ne tibi dicatur quod de quibuſdam di
citur:diſſipauerunt fedus & ruperũt uicula. Sed
ſi iſtum paruulum in te natum uis nutrire & foue
re:attende quia.

Eſt inuoluendus
Reclinandus
Cuſtodiendus
Leuandus
Lauandus
Deducendus
Et cibandus.

Et ad hec omnia explicanda querende ſunt nu
trices gratioſe uirginis quia ẽ uirginitatis filius .i.
ſpecioſe uirtutes:hc autem ſunt filie.Iob & iõ iue-
niuntur in domo eius. Excludende autem ſũt
rugoſe uetule:tempore.ſ.inueterate malicie : quia
malo oculo tenellum paruulum hñt faſcinare:&
non debent eſſe ſole:quia uirtutes conſociantur in
charitate.Adducent' ĩquit pſalmiſta regi nato uir
gines in plurali:ut ſeruiant ſedulo officõ poſt eam
reginã q̃ ipm̃ de ſpiritu ſancto genuit. Sunt enim
gemine ad omnia officia. Primo ergo inuoluẽ
dus eſt paruulus:ſed non niſi mundis pannis de
bet inuolui : ferant ergo due puelle pannos mun
dos.Vna pannos abluat:pmittens ꝗ eos quoti-
die lauabit:hec eſt contritio que dicit.Lauabo per
ſingulas noctes lectum meum &c. Altera pãnos
extendit ut deſiccentur ad ſolem:hec eſt confeſſio
que abſcondita pducit in lucem.d.Dixi confite-
hor &c. Secundo ad reclinandum puerum due
ſe offerunt:una lectum parat:hec ſancta meditatio
que ſternit cor floribus ſcripturarum & cãtat cum
ſponſa:lectulus noſter floridus. Reliqua puerum
reclinat:hec eſt charitas que ieſum amplexatur bra
chiis amoris & inter ſua ſuauiſſima ubera facit dor
mire.d.Faſciculus myrrhe dilectus meus mihi in-
ter ubera cõmorabitur. Tertio ad puerum cuſto
diendum due ſe offerunt.Vna cum cuſtodit a ſtre
pitu intrinſeco:hec eſt tranquillitas que claudit cu
biculum:que ſi modicum quid ſiniſtrum audierit
clamat.Quis es tu qui clamas & inquietas re-
gem:primo Regum.xxvi. Reliqua eum cuſtodit
ab incurſu extrinſeco:hec eſt emulatio que nihil ſi
niſtrum ſinit intrare in tota domo cordis uel cor-
poris:que ſi uiderit oculum:aurem uel aliquẽ ſen-
ſum aliquid apportare nociuum:clamat:filii mor
tis eſtis uos:quia non cuſtoditis dominum ueſtrũ
regem.i.Re.xxvi.Hanc beatus petrus paſtor pue-
ri ut clauicularius regis noſtri locat oſtiariã multo
meliorem q̃ illa quam inuenit in domo principis
ſacerdotum:Io.xviii.Et magis ſollicitam q̃ illa que
purgãs triticũ iſboſeth odormiuit.ii.Re.iiii.Quis
eſt inquit beatus petrus qui nobis noceat: ſi bo
ni emulatores fueritis.Anima mea hanc loca ad ia
nuam cordis ſi uis xp̃m cuſtodire: quia dura ſicut
infernus emulatio nulli parcẽs offenſe. Quarto
ad puerum leuandum due ſe offerunt:una eum ex
citat & euoluit:quotiens ſonuerit horologiũ amo
ris:hec ẽ ſollicita deuotio que ſingula myſteria uo
luit & ruminat:quibus quaſi pannis inuolntus ẽ
puer noſter ieſus qui amictus eſt lumine ſicut ueſti
mento.Reuela ait pſalmiſta.oculos meos & con-
ſiderabo mirabilia de lege tua. Deuotio eſt feruor
mentis reſoluens animam in xp̃m p̃s.Deus deus
meus ad te de luce uigilo.Sitiuit &c. Altera uero eũ
alloquitur:ſed non niſi de legitima licentia ſilenti
um frangit:hec eſt attenta oratio que dicit paruu-
lo:domine labia mea aperies &c. huiuſmodi uox
dulcis eſt puulo:& ideo poſtea ſimul cantant de-
uotõ & orõ:Exurge quare obdormiſ dñe. Quĩ
to ad puerum balneandum due ſe offerũt:una bal
neum pat:hec eſt pietas que uidens lachrymantẽ
puerum & audiens eius ploratum educit aquã ca-
lidam abundãter de fontibuſ cordis ſui.d.Anima
mea liquefacta eſt ut dilectus locutus eſt.Et non-
ſolum aqua abluit:ſed unguento pungit cum di-
cit:factum eſt cor meum tã q̃ cera liqueſcens:unde
& ubera ſponſe fragrant unguentis optimis. Alte
ra puerum tenet hec eſt perſeuerantia:que tãdiu te
net donec ſibi placuerit in hac lachrymarum ualle ĩ
aquis noſtre miſerie balneari.d.Tenui eum nec di
mittam Sexto ad puerum deducendum due ſe
offerunt.Vna eum geſtat.d.cum apl'o.Glorificate
deum in cordibus ueſtris:hec eſt obedientia nõ co
acta que a poſteriori ſupra dorſum portat honera
contra cor:ſed materna & uoluntaria:que filium a
parte anteriori portat ſupra pectus delicioſe int' bra
chia.Et ſic uult portari paruulus nr' ieſus:pone me
ait ut ſignaculum ſupra cor tuum:& ſicut ſignacu-
lum ſuper brachium tuum.Altera p̃cauet ne garu-
la offendat ad lapidem impatientie:& ſic ledat par
uulum quacũq; occaſione:hec eſt circumſpectõ q̃
iugiter clamat obediẽti iuſto.Qui ſe exiſtimat ſta-
re:uideat ne cadat.Cantant ergo he due deducẽ-
tes paruulum.Incipit obedientia iubilans in operi
bus.In manibus portabunt te.Reſpondet circum-
ſpectio precauens ab exterioribus? Ne unq̃ offen-

das ad lapidem pedem tuum. Septimo ad puer
cibandum ſe due offerunt:una eum paſcit: hec eſt
miſericordia que membra eius reficit.Cui etiã di-
cit dominus.Eſuriui:& dediſti mihi manducare:
hoc tamen non de furfure qui eſt cibus porcorum
imitatrix caym:ſed de ſimila delicatiſſima imita-
trix abel pat polentam:deinde in manu pueri po-
nit pomum:cantans omnia poma noua & uetera
dilecte mi ſeruaui tibi. Altera eum lactat & potat.
Hec eſt manſuetudo que de cordis uberibus dul-
ces ſermones eliquat.Nonne inquit eccleſiaſticus:
ardorem refrigerabit ros? Sic & uerbum dulce ſ
iubilat ſponſo.d.dabo tibi de uino condito. Et iõ
puer ieſus ſponſus huic loquitur.d.Fauus diſtillãs
labia tua mel & lac ſub lingua tua.Iſtis officiũ dul-
citer explentibus & nunc reclinantibus:nunc exci
tantibus:nunc paſcentibus:nunc deducentibus &
cetera:in ſpirituali tripudio perficiũtur iſta omnia
Et puer ieſus creſcit etate ſapientia & gratia coram
deo & hominibus. Circa quartum.ſ. natiuitatis
ſuppoſitum:debes ſcire q natiuitas poteſt attribui
dupliciter alicui. Vno modo ſicut ſubiecto. Alio
modo ſicut termino:ſicut ſubiecto attribuit̃ ei qd
naſcitur:hoc autem proprie eſt ipoſtaſis non natu
ra.Cum enim naſci ſit quoddam generari:ſicut ge
neratur aliquid ad hoc q ſit:ita naſcitur aliquid ad
hoc q ſit.Eſſe autem proprie rei ſubſiſtentis eſt:nã
forma que non ſubſiſtit dicitur eſſe ſolum:quia eo
aliquid eſt.Et ideo natiuitas tanq̃ ſubiecto naſcen
di attribuitur perſone:uel ipoſtaſi:ſed ſicut termĩo
attribuitur natiuitas nature.Terminus enim gene
rationis cuiuſlibet & natiuitatis eſt forma: & ideo
propter idemptitatem que eſt in dĩnis inter natu-
ram & perſonam:quandoq; natura ponitur pro p
ſona:quia diuina natura eſt ſubſiſtens. Et propter
hoc Aug.dicit diuinam naturam eſſe conceptam
& natam de uirgine:quia.ſ.perſona filii eſt conce-
pta & nata ſecundum humanam naturam.Et quia
motus ſiue mutatio denominatur a termino mo-
tus:& non a ſubiecto:& humana natura eſt termi-
nus natiuitatis temporalis:ideo ſecundum iſtam
temporalem natiuitatem de uirgine: rationabilit̃
dicitur temporaliter natus in carne.Et quia eadem
eſt perſona in humana & diuina natura uerbum:
& in diuina natura eſt de patre eternaliter ge-
nitus & natus:ideo neceſſe eſt ſibi duas natiuita-
tes attribuere:temporalem.ſ.& eternam. Et idcir-
co ſicut dicitur deus pater uerus filii p eternam na-
tiuitatem:ſic & beata uirgo que de puriſſimis ſan-
guinibus ſuis ipſum concepit & genuit & peperit
debet uere dici mater non tantum xp̃i ſecũdum q
homo:ſed ipſius perſone filii dei ſimpliciter: quia
uere concepit & peperit perſonam genite nature:
hic autem eſt dei filius.Nunq̃ enim iſte homo fu
it homo niſi in diuino ſuppoſito.Et ideo quia ſi-
cut ſupradictum eſt:ſuppoſitũ eſt proprie id quod
generatur & concipitur ſecundum aliquam natu-
ram que eſt generationis terminus:& in illo ho-
mine nõ eſt ſuppoſitum niſi filii dei: propriiſſime
dici debet ſecundum hec beatiſſima uirgo maria
mater dei.Et tunc hic terminus dei ſupponit pro
perſona filii:ratione adiuncti.Et ſic patet q in xp̃o
ſunt due natiuitates:ſecus autem de filiatione.Nõ
enim oportet duas filiationes in xp̃o poni. Qui-
dam autem attendentes ad filiationis cauſam que
eſt natiuitas:ponunt in xp̃o filiationes duas. Alii
uero magis catholice & ſubtilius attendentes ad fi
liationis ſubiectum quod eſt perſona uel ipoſtaſis
uel ſuppoſitum ponunt ĩ xp̃o filiationem unam:
ſicut & unam ipoſtaſim uel perſonam: unitas enĩ
rationalis uel eius pluralitas non attenditur ſecun
dum terminos:ſed ſecundum cauſam uel ſubiectũ
Secundum terminos quidem non attẽditur: quia
quilibet homo in ſe duas filiationes haberet.unã
ad patrem aliam ad matrem.Sed recte conſideran
ti apparet eadem relatione unumquẽq; ad patrem
matremq; referri propter unitatem eſſentie:eadem
enim natiuitate ex utraq; naſcitur: & eſt eadem rõ
de magr̃o:qui eadem doctrina multos docet diſci
pulos:& de domino:qui eadem poteſtate guber-
nat multos ſubiectos.Si uero ſint diuerſe cauſe dif
ferentes ſpẽ:ex conſequenti uiderentur relationes
ſpẽ dr̃ie.Et ideo nihil prohibet plures tales relatio
nes eidem ĩ eſſe:ſicut aliquis quoſdam docet ĩ grã
matica:quoſdam in logica:& ſic de aliis:tamẽ alia
eſt ratio magiſterii utriuſq;:& ideo diuerſis relatio
nibus ad utroſq; refertur. Manifeſtum autem ẽ q
non eſt una & eadem natiuitas in xp̃o que eterna-
liter naſcitur de patre:& temporaliter de matre:un
de ſi quis ad hoc reſpiceret:diceret duas filiationes
eſſe in xp̃o ſecundum diuerſos natiuitatum termi
nos:diuinitatis & humãitatis:ſed quia ſubiectum
filiationis non eſt natura:ſed ſolum perſona & in
xp̃o non eſt niſi perſona:idcirco non poteſt eſſe in
xp̃o aliqua filiatio perſonalis:que non ſit in perſo-
na:omnis autem relatio que ex deo dicitur ĩ tẽpo-
re:non ponit aliqd in deo ſecundũ rem ſed ſecun
dum rationẽ tm̃.Et ideo filiatio qua xp̃s refert̃ ad
ad matrẽ non poteſt eſſe realis in perſona filii: ſed
ſolum ſecundum rationẽ.Et ſic quantum ad aliqd
utraq; opinio uer̷ dicit.Sed propter uitandos er-
rores ꝓprius loquit̃ illa:que unã tm̃ filiationẽ po-
nit in xp̃o propter unitatẽ ſuppoſiti.Licet autem ĩ
perſona filii dei non ſit realis relatio ad matrẽ ſed
ſecundum tationem tm̃:dicitur tamen realiter fili-
us uirginis matris ex relatõe reali maternitatis ip-
ſius uirginis ad xp̃m:& relatione dicitur filius ad
matrem q̃ cointelligitur relatiuum matris ad ipſũ
ſicut deus dicitur dominus relatione qua cointel-
ligitur realis relatio qua creatura deo ſubiicitur. Et
q̃uis relatio domini non ſit realis in deo:tamen rea
liter ẽ dominus ex reali ſubiectione creature ad ip-
ſum.Et ideo ſicut deus eſt dominus uere creature:
ſic uere dei filius ẽ filius ſue matris uirgĩs.Sic ergo
patet q iſtius benedicte natiuitatis ſuppoſitum ẽ
uerbum eternum:uideamus ergo cum iocũditate

noſtre benedicte ſolennitatis ſuppoſitum quod eſt deus eternus:& dicamus cum ſanctis paſtoribus:uideamus hoc uerbum quod factum eſt: ubi ad exemplum paſtorum proponitur natiuitas ſaluatoris.

Vt attente excolēda:quod probat affectuoſitas uidendi

Vt digne reuerenda:quod probat dignitas uerbi.

Vt deuore amplectenda: quod probat utilitas facti

Videamus igitur uerbum cum ſanctis paſtoribus in ueſtigium creature:quia quelibet creatura refertur ad uerbum. Sicut ueſtigium repn̄tans unum uer & bonum. Sapiētie.xiii. A magnitudine enim ſpēi & creature poterit eorum creator cognoſci & uideri. Videamus ſecundo quod eſt iocundius in obiecto aſſumpte nature debentes cum ioanne.p̃me Io.i.ꝙ fuit ab initō:quod audiuimus:quod uidimus oculis noſtris:quod perſpeximus:& manuſ noſtre cōtrectauerunt de uerbo uite. O q̄ iocūdū & delectabile uidere uerbum infantulum & puulum de uirgine natum. Multi reges & ꝓphete deſiderarunt uidere & non uiderunt. Noſtri autē bt̄i oculi qui uident uerbum infantulum laudantes & glorificantes deum in omnibus que audierant & uiderant cum ſanctis paſtoribus. Sic enim annunciauerūt angeli & nob̄ promiſerūt ꝓphete uerbū. Tertio uidetur in ſpeculo lucis eterne:quod eſt iocundiſſimum:huiuſmodi enim uiſio eſt tota merces uita btā:btītudo ſūma Geñ.xxxii. Vidi dn̄m facie ad faciem:& ſalua facta eſt anima mea. Tunc.n. uidebimus eum ſicuti eſt amabimus & laudabimus in fine & ſine fine. Sed uis uidere:q̄ digna eſt iſta natiuitas ex dignitate uerbi:conſidera eius diuinitatem & uidebis hoc uerbum ut generatum eternaliter:ideo genitum non factum. Etenim. In principio erat uerbum:uidebis ꝙ per ipſum ſubſiſtit cauſaliter quicquid eſt factum. Nam omnia p ipſum facta ſunt &c.uidebis ꝙ in ipſo uiuit ſubſiſtit exemplariter omne creatum:immo etiá & creabile:ꝙ quodcūq; factum eſt in ipſo uita erat. Et ſic hoc uerbum eſt.

Eternaliter manans

Temporaliter creans

Exemplariter repn̄tans.

Sed quia hoc uerbum ſub iſtis conditionibus noſtrum obtundit & reuerberat oculum immenſitate luminis:uideamus ipſū iocūde ſub factione carnis:uideamus hoc uerbum:licet enī multa ſint uerba particularia:ſed hoc eſt uniuerſale ſummum & perfectum:uideamus igitur ipſum diſcretiue & ſignanter.

Eternaliter increatum

Perſonaliter incarnatum

Corporaliter immolatum

Mentaliter inſpiratum,

Speculanter reuelatum.

Et ſic hoc benedictū uerbum erit nobis omía: qa Ex primo eſt principium productionis. Ex ſecundo eſt medium repationis. Ex tertio eſt precium redemptionis. Ex quarto eſt ferculum refectionis Ex quinto eſt ſpeculum fruitionis. Attende igitur circa uerbū increatū quod eſt.

Naſcibiliter manans

Liberaliter ſpirans

Exemplariter creans.

De primo. In principio erat uerbū gl̄ia. In pr̄e filius a quo naſcibiliter gignitur:ex fecunditate nature ut ſplendor a luce:noticia a mente:uerbum a dicente. De ſecundo:Eccleſiaſtici primō. Fons & ſapientie dei uerbum in excelſis: uerbum dicitur fons ſapientie intranſitiue.i.fons qui eſt ſapía. Eſt enim ſecūdum Aug.uerbum cum amore noticia: dicitur autem fons ratione fecunditatis ſpiratiue. Sed in excelſis.i.in equalitate pr̄is in unitate notionis: ī fecunditate numinis:quia hi duo ſūt unum principium ſpiratiuum ꝓceſſibilis amoris. De tertio ad Hebre.xi.fide ītelligimus aptata eſſe ſecula uerbo dei:ut ex inuiſibilibus uiſibilia fierent:ubi uerbum dicitur:ratō diſpoſitiua:idea ſimulatiua & cā productiua:fide ergo intelligimus ap.&c. quátum ad rationē diſpoſitiuá:ut ex īuiſibilibus quantum ad ideam:ſimulatiuam fierent:quantū ad cauſam productiuam. Hec ergo de uerbo increato factiuo non facto tantillo dicta ſunt. Sed circa uerbum perſonaliter īcarnatum uide:quia ſit deus hō unitur primū poſtremo:ſupremū infimo:uerbum hōi:unde & merito dictum eſt.Io.i. Verbū caro factum eſt &c.i.hō:ſynodoche pars ꝓ toto:& propt̄ expreſſionē maiorem & humiliorē dignationē dr̄ uerbum factū caro:non conuerſiua mutatione alteratione:mixtione:uel cōpoſitione:ſed mutua aſſumptione Inſertione:ſubſtantificatione in ſuppoſito diuine perſone. Tanta enim fuit illa unio ſecundū Aug.ut deum faceret hoīem & hominem deū. Vt autem intelligas quō ratio uerbi ad diuina tranſfert̄:audi Aug.xv.de trinitate ſic dicentē. Quis autem poteſt intelligere uerbū: non ſolum an̄q̄ ſonet:ſed etiam anteq̄ ſonoꝝ eius imagíes cogitatione uoluant̄. Iam poteſt uidere per hoc ſpeculum atq; in hoc enigmate aliquá illius uerbi ſil̄itudinē:de quo dictū eſt. In principio erat uerbum & uerbū erat apud deū:& deus erat uerbū. Neceſſe eſt enim:cū unum loquimur:idquod ſcimus loq̄mur:ut ex ip̄a quá memoria tenemus naſcat quod eius mōi ſit or̄o:cuius modi eſt illa ſcía de qua naſcitur. Formata quippe cogitatio ab ea re quá ſcimus uerbū ē quod in corde dicimuſ:quod nec grecum eſt:nec latinuū:nec alicuius lingue al̄ius. Sed cū id opus ē in coꝝ q̄bus loq̄mur proferre noticiá aliquod ſignū quo ſignificet̄ aſſumit̄ ꝓinde uerbū quod foris ſonat ſignū ē uerbi quod intus lucet: cui magis uerbí cōpetit nomē. Ná illud quod ꝓfertur carnis ore:uox uerbi eſt:uerbūq; & ipſum dicit̄ ꝓpter illud a quo ut foris appet aſſumptū ē. Et iterum dicit:ſicut enī ſcía noſtra illi ſcie dei. Sic & nr̄m

uerbum diſſimile eſt illi uerbo dei quod natum eſt de pr̃is eſſentia:uerbũ enim dei pr̃is unigenitus filius p oĩa pr̃i ſil'is & equalis.Hic eſt oĩno quod pr̃ non tñ pr̃.Iſte filius:ille pr̃.Ac per hoc nouit omia que nouit pr̃:proĩde tanq̃ ſeipſum dicens pr̃ genuit uerbum equale ſibi per oĩa.Non enĩ ſeipſum integre & perfecte dixiſſet:ſi aliquid minus aut amplius eſſet ĩn eius uerbo:q̃ in ſeipſo:Noſtrum autẽ uerbum quod interius inuenimus:eſt utiq; ei ſil'e: quantum enim ſit ei diſſimile non pigeat intueri: Hec Aug.Sic ergo uides ꝙ uerbum in diuinis eſt paternus conceptus qui eſt dei filius ſibi ſimilis:& coequalis:& coeternus.Et iſtud uerbum ſecundũ Auguſtinum eſt ſimile & diſſimile noſtro. Simile quidem.

Ratione originalis emanationis
Ratione ſecretalis occultationis
Ratione exemplaris diſpoſitionis
Ratione naturalis impmixtionis.

Quia ſicut uerbum orit' a mẽte ſine diminutiõe: qñ plene dicit ſe:& cognoſcit ſe:ſic filius a pr̃e ĩ oĩmoda equalitate.p̃s.Eructauit cor meũ &c.Item ſicut uerbũ intelligibile notũ eſt ſolum intelligenti: ſic filius ſolo generãti:Prouer.xxv.Gloria domini eſt celare uerbũ.i.gloria pr̃is eſt generationiſ cõſubſtãtialis:& coequalis impſcrutabile ſacramentum: Matth.xi.Nemo nouit filium niſi pr̃ &c. Itẽ ſicut oẽm rõnabilem actionẽ p̃cedit cogitatio: ſic pater ab eterno oĩa creabilia diſpoſuit in uerbo.Aug.Ipſe eſt ars plena oĩum rationum uiuentium.Et ad hebre.xi.Fide intelligimus &c.Sic.& in xp̃o uerbum uoce induit' & uoce ſentit' nec tranſit ĩ carnem dũ carni unit'.Et licet ſit tanta ſimilitudo: eſt tñ maior diſſimilitudo:uerbum autem creatum differt a dicente per.

Eſſentiam
Durationem
Dignitatem
Virtutem.

Sed inter uerbũ increatum & generãtem cõtra hec quattuor p oppoſitũ reperit'.Eſſentialis idẽptitas. Eadem coeternitas generalis dignitas.Par uirtuoſitas.De primo Io.i.deus erat uerbũ.De.ii.p̃s.Verbum tuũ permanet in celo &c.De.iii.eccle.i.Fons ſapie &c.De.iiii.ad Hebre.i.Portans oĩa uerbo uirtutis ſue.Sic ergo potes uidere iſtud bñdictũ ſubiectum eternũ uerbũ:& noſtre ſolennitatis ſuppoſitũ.Iſtud Ioãnes deſcribit in euãgelio tertie miſſe: uñ debes notare ꝙ triplex eſt natiuitas huius uerbi.Vna et̃nalis:de qua dictũ eſt modo.Alia tẽporalis de qua dictũ eſt ſupra.Tertia ſp̃ualis que orit' in mẽte iuſtificati hoĩs.Cuius modũ ſatis collige ex ſupradictis. Nam orit' ad modũ aurore:uel ſoliſ in nr̃o hemiſpio:non ꝙ fiat ĩ terra uel extra:ſed qa ĩcipit lumẽ ſuũ ſpargere in terra.Ita non ſit xp̃s in nobis uel ex nobis:ſed lumẽ gr̃e ſue ĩfundit nobiſ quo facto inhitat corda nr̃a & eis appet ut lux ĩ terra:& ideo dicit' oriri ĩ nobis.Et de hoc dr̃ Eſa.lviii. Si abſtuleris de medio tui cathenã:& deſieris extẽdere digitũ:& loq quod nõ ꝓdeſt:cũ effuderis eſurienti aĩam tuã:& aĩam afflictam ĩpleueris: orietur in tenebris lux tua &c.

Natiuitas de pr̃e facit feſtum eternum
Natiuitas de matre facit feſtum hodiernũ
Natiuitas in mente facit feſtum quotidianum'.

Propter diuerſas rõnes tres hę natiuitates repñtantur in tribus miſſis hodiernis.Ita tñ ꝙ p̃ma miſſa q̃ dr̃ in aurora: ſemp repñtet illã que orit' ĩ aĩa. Et quia h̃ ẽ ex dei benignitate cũ noſtra coopatione: ideo in illa miſſa ponit' ep̃l'a de apparitiõe diuine benignitatis. Appuit inq̃t benignitas &c.ubi mł' tũ orit' iſta natiuitas dignatiua. In euangelio ponitur uirtuoſitas paſtoꝶ:q ꝓſecuti ſũt lumẽ gr̃e per angelũ reuelantem.Vnde uenerũt feſtinãtes & inuenerunt uerbũ.In introitu ponit' fulgor illuſtrantis gr̃e & iubilatio huius natiuitatis ex pte. Lux in qt fulgebit hodie ſup nos qa natus ẽ &c. Pulchrũ ẽ in his cogitare ſi ſcias deducere.Due autẽ xp̃i natiuitates tpalis & eterna diuerſis reſpectibus ĩ utraq; alia repñtat' miſſa.Nã ſi cõſideret' tẽporalis q̃tũ ad aſſũpti amictus obſcuritatẽ & penalitatẽ:ſic declarat in media nocte ut dictũ eſt: & ideo ponitur euãgeliũ in quo refert' natus de uirgine.Si uero cõſideretur quantũ ad uiſibilis uerbi nobis oñſũ humanitatẽ:ſic ſignat' in clara luce maioris miſſe: pp quod ibi cantatur:puer natus &c.Si uero cõſideret' eterna q̃tũ ad occultationis archanũ repñtat' in media nocte:uñ & ibi cantat' in introitu:dominus dixit ad me.Si uero cõſideret' quãtũ ad pfectiõis cõplemẽtũ:ſecũdũ ꝙ gignit' ił's ut radius a ſole: ſplẽdor:a luce uerbũ a dicẽte:ut ples a pente:quia ſecũdum hoc generat' in ſplẽdoribus ſcõꝶ ex utero añ luciferꝶ.Sic repñtat' in miſſa ſolẽniori:q̃ cãtat' ĩ.iii. uñ & ibi ĩ ep̃l'a oñdit' p̃eminẽtia huius uerbi reſpectu oĩs create locutionis.Et oñdit' eius excellẽtia dñi reſpcũ angelice ſubiectionis.Et oñdit' ſtabilitas regni reſpectu et̃ne inuariationis. In euãgelio enĩ aquila grandis magnaꝶ alaꝶ.Io.quedam ẽ ruſticus piſcator indoctus uolat ad libanũ trinitatis & fert nobis medullã cedri filiũ patris q media pſona ẽ in trinitate:Ezechiel'.xvii.d.In pricipio erat uerbũ &c.ubi ſic dicit:Criſo.Aliis euãgeliſtis ab incarnatõe incipiẽtibus:hic'ſolũ ad et̃na extendit uolatũ.qa.n.ipſe nouit ĩpioꝶ hereſes cõfutare: q̃ mł' tipl'r circa dei filiũ erant:iõ deſcribit ip̃m ut uerbũ.

Eternaliter manatiuũ.In principio.
Temporaliter ꝓductiuũ.Ibi oĩa per ipſum.
Humiliter diſcẽſiuũ & carnis aſſũptiuũ.Ibi. Et uerbũ caro.

Diuinitatem ergo eius exp̃mit quantum ad duratiõis eternitatẽ.in p̃ma ꝓpõne. In pricipo erat. Quãtũ ad diſtinctionis pſonalitatẽ ĩ.ii.ꝓpõe Et uerbũ erat apud deũ. Quantũ ad diuiſiõis unitatem in.iii.ꝓpõne.Et deus erat uerbum. Quantum ad coequalitatẽ incircũciſionẽ & ueritatẽ ĩ.iiii ꝓpõne. Hoc erat in principio apud deum. Aliter poſſet dici ꝙ.

In prima orit' uerbi uicinitas in pr̃e:& tunc. In p̃ncipio erat uerbũ:& tunc idem ẽ ac ſi dicatur. In

patre indiuiſibiliter erat uerbum
In ſecunda orit̃ proprietas in perſonali diſtinctiõe
Apud enim dicit diſtinctionẽ:ut confundatur Sabellius.Et uerbum erat apud deum.
In tertia unitas in eſſentie idiuiſiõe.Et deus.e.uer.
In quarta coeuitas in duratiõe cum dicit. Hoc erat in principio apud deum: uel in quarta ſecundum originem colligit omnia que dixerat :in prima in qua erat uerbum quia in principio.
In ſecunda apud quem:quia apud deum
In tertia quid erat uerbum:quia deus.
In ultima demonſtrat uerbũ predictũ ĩtegꝝ & cõpletum.d.Hoc erat ĩ principio apud deum: hoc .ſ. uerbum quod erat deus:erat in principio.i.in eternitate:uel in patre apud deum:apud diſtinctiõe pſonali:deum unitate eſſentiali. Quia uero heretici dicebant dei filium carnalit̃ de patre genitũ:& aliqui minorem:& aliqui maiorẽ:aliq impotẽtiorẽ: aliqui ponebant in natura diuiſionẽ. Ideo hereſes ex ſufflans:& carnales ad ſpũalia eleuãs intelligenda potius dicit.In principio erat uerbũ:quia ſpũaliter generatur:q̃ in principio erat filius : qa filius a mente groſſa carnaliter intelligitur:ubi nota ꝙ qa in illa generatione eſt.
Idemptitas nature
Spiritualitas geniture
Coexñtia menſure.
Ideo uolens ſcriptura iſta exprimere in filii generatione:uocat eũ filiũ uerbũ:ſplendorem & radiũ:ꝓpter quod ex geſtis cõcilii epheſini ſic ſcribit̃.Alicubi ſiquidem filiũ appellat patris:alicubi autẽ uerbum uocat:alicubi autem ſplendorem ſcriptura diuina ſingulo꞉ noĩum de illo.d.ut intelligas ea q̃ de xpo dicunt eſſe circa.i.blaſphemia:quia enĩ tuus filius eiuſdem tibi nature ſit:uolenſ ſecundo oñdere unã naturã pr̃is & filii:dicit filium pr̃is.Deinde quia natiuitas & filius apud nos oſtentationem prebet paſſionis:ideoqꝫ hũc filium appellat & uerbum:ipaſſibilitatem eius iſto noĩe demonſtrans. Sed quoniã pr̃ quiſq̃ factus ut homo indubitãter ſenior q̃ filius demonſtrat̃:ne hoc ipſũ de diuina natura putares:ſplendorem uocat unigenitũ pr̃is Splendor quidẽ naſcitur ex ſole:nõ autem intelligitur ſole poſterior exiſtere:ergo ſemp pr̃is filiũ ſplẽdor tibi denũciet:ipaſſibilitatẽ natiuitatis oſtendat uerbum.Conſubſtantialitatẽ uero filii nomẽ inſinuet homo uerbi hec ibi.Vbi uero euangeliſta oñdit uerbũ uniuerſaliter productiuũ : oſtendit illud potentiſſimũ ad creandũ:qa per ipſũ oĩa facta ſunt unde Aug.ſuper Geñ.ad lr̃am.Cum oĩa ꝑ ipſũ facta ſunt oñditur & lux per ipſũ facta:cum dixit deus.Fiat lux:& ſimiliter de aliis:quod ita eſt:eternũ eſt:quod ait deus.Fiat lux:qa uerbũ dei deus apud deum pr̃i coeternus eſt:q̃uis creatura tẽporalis facta ſit.Cũ enĩ uerba ſint tẽporis cum dicimus qñ & aliqñ:eternũ tñ eſt in uerbo dei qñ aliqd fieri debeat:& tũc fit qñ fieri debuiſſet.Et in illo uerbo ẽ ĩ quo non eſt qñ & aliqñ:que in totũ illud uerbum eternũ eſt indeficiens ad diſponendum. Sine ipſo factum ẽ nihil.Origenes in omelia. Ne eſtimares ea q̃ per uerba facta ſunt ꝑ ſe exñtia: non contenta a uerbo ait.Et ſine ipſo factũ eſt nihil.Nihil factũ eſt extra ipſũ:quia ipſe ambit omnia conſeruãs ea: cognoſcẽs ad gubernãdũ.Quod factum eſt ĩ ipo uita erat:cognitionẽ prebens ad oĩa illuſtranda:qa uita erat lux hoĩum & lux in tenebris:lucet quia ĩ creatura rõnali:q̃ ex ſe tenebra eſt reſplendet. Sed tenebre eam nõ cõprehenderũt.i.peccatores: quia lucẽ habitat inacceſſibilem:ſupple eis:& etiã in oĩbus niſi condeſcendit unde uide ꝙ triplex ẽ cognitio ſiue comprehẽſio.ſ.
Per incluſionem:& ſic deus ẽ incõprehenſibilis
Aptam uiſionẽ & ſic cõprehẽdit̃ a ſanctis in pr̃ia.
Per amatiuã adheſionẽ:& ſic comprehendit̃ a iuſtis in uia. Tertium autẽ quõ.ſ.uerbũ eſt humiliter condeſcenſiuũ:& hoĩs aſſũptiuũ:tibi expoſitũ ẽ ſupra:& exponet̃ infra.Ad pñs autẽ ſcias ꝙ ipm deſcribit.
Quantum ad unionis uinculum:cum dicit uerbũ caro factum eſt.
Quantum ad cõuerſatõis exẽplũ.Et hĩtauit.ĩ nob̃
Quantum ad redemptionis beneficiũ ſiue fructũ
Et uidimus gloria eius quaſi unigeniti a patre.
Circa quintũ principale.ſ.naturã uiſibilẽ huius bñdicte natiuitatis:que ꝓpe notat̃:cũ uerbũ dicit̃ factũ.Debes ſcire ꝙ ualde ruminãdũ ẽ quõ hoc bñdictũ uerbũ eſt fcm̃.Primo uiſibile ꝑ carnis aſſumptionẽ:ſicut enĩ ſol ĩ ſua rota ẽ ĩproportionabil̃ ad uidẽdũ:ſed nube tegit̃:ut eius aſpectus ſit oculo uiſibilis.Sic dei filius ĩ natura ꝓpa eſt lux ĩacceſſibil̃: ſed humanitate ueſtit̃:ut ſit nobis uiſibilis.Solem inquit:Ezechiel.xxxii.c.nube tegã &c.Et Eſa.xix. Ecce aſcendet dominus ſuper nubem leuem & ingrediet̃ egyptum.Et quod hi nubẽ uocãt.Iob ſaccũ appellat.d.Saccũ conſui ſup gentẽ meã.Secũdo factũ ẽ nobis ſil̃e ꝑ conuerſatiõnẽ: Ad phil̃.ii. In ſil̃itudinẽ hoĩum factus & hĩtu iuentus ut hõ. Et ad hebre.ii.Debuit ꝑ oia fr̃ibus aſſimilari : ſupple naturaliter preter ignorantiã & peccatũ q̃ ſunt ĩ nobis uicioſa:nõ naturalia.Tertio factũ ẽ paſſibile per ſpontaneam ſubiectionẽ:factus obediens uſqꝫ ad mortẽ:Ad phil.ii. Sed qa ſignanter dr̃ factũ caro.Scias ꝙ factũ ẽ caro ꝓter carnẽ:immo cõtra carnẽ:quia concupiſcẽtiã uitauit:& ipſã ĩ nobis expugnauit:factũ ſolũ in ſimilitudinẽ carnis peccati:qa uere naturã habuit carnis penalis:& iõ culpabili ſimilis:nõ culpabilis.Vnde lex ſpũs uite in xpo ieſu nos liberauit a lege pctĩ & mortis:qa Ad Ro. viii. Deus filiũ ſuũ mittens in ſil̃itudinẽ carnis peccati & de pctõ dãnauit pctm̃ ĩ carne.Caro enĩ xp̃i ĩnocentiſſima nõ peccatrix ſed peccatrici ſil̃is:ꝑpter ſuſtinẽtiam mortis pctm̃ ĩ carne dãnauit:dũ pctm̃ carnis ꝓhibuit:& ꝓ illo penã ſoluit:& legẽ pctĩ carniſ & fomitẽ debilitauit.Occidit qdẽ ut eſt culpa: ſed ut ẽ cõcupiſcĩa nõ extirpauit:ſed ſubiugauit ne nolẽtibus dñari poſſet.Nihil enĩ dãnatiõis ẽ in his q̃

in xp̄o ſũt:q non ſecundũ carnẽ ãbulant:qa uerbũ
factũ cõfregit iugum carnis & tulit'a nobis oppro
brium fomitis:ſed non ſeqmur incitantẽ. Fctm̄
eſt ſecũdo caro iuxta carnẽ ꝑpter unitatẽ aſſumpti
onis:factus eſt ei ex ſemĩe dauid ſecundũ carnem
q p̄deſtĩatus ẽ filius dei ĩ uirtute Ro.i.ĩ huius figu
ra dr̃.ii.Ro.xviiii.Fratres mei uos:os meũ & caro
mea uos. Factũ eſt etiam.iii.infra carnẽ ꝑpter ꝓ
funditatẽ humilitatis uſq; ad mortẽ crucis:propter
quod meruit donũ exauditionis:Hebre.v.In die-
bus carnis ſue preces ſupplicationeſq; ad eũ q poſ
ſet illũ a mortuis ſaluũ facere cũ clamore ualido of
ferens exauditus ẽ ꝓ ſua reuerentia. Ad nos igitur
dr̃ illud.p̄me pe.iiii.Xp̄o igit' paſſo in carne & uoſ
eadẽ cogitatiõe armami:quia q paſſus ẽ ĩ carne de
ſiit a peccatis:ut nõ iã hoĩum deſideriis:ſed uolũ-
tati dei quod reliquũ ẽ in carne uiuat tp̄is. Quare?
qa caro & ſanguis regnũ dei non poſſidebũt.p̄me
ad Cor.xv. Quid enĩ nequius q̃ quod cogitauit ca
ro & ſanguis?Eccle.xvii.Beatus ergo q non ſeqt'
reuelationẽ carnis & ſanguinis ad exemplũ petri:
ſed inſpirationẽ patris celeſtis. Factũ eſt etiã q̈r-
to uerbũ caro ſupra carnẽ ꝑpter ĩmunitatẽ corpo-
ralis incinerationis & ſublimitatẽ exaltatiõis. Caro
enĩ eius non uidit corruptionem:Act.iii. Sed caro
uerbi reqeuit in ſpe celeſtis reſurrectiõis:quã & aſ-
cẽdẽdo ad dexterã pr̄is locauit. Si ergo carnalis aĩa
carnẽ uis diligere:nullã niſi carnem xp̄i ames. Hec
enĩ ſola eſt q̃ corruptõnẽ non uidit neq; ſenſit:nec
habuit:nec ĩ conceptu:nec in cõuictu:nec ĩ occubi
tu:ſed ꝓ ipſa corruptiõe extinguẽda ipſe factus ſa
crificiũ cõtinue tuas amaritudines deguſtauit. In
hanc te tranſformes:hãc ĩcogites:de hac tuã reple
as fantaſiam ut nihil corporale uel ſenſuale libeat
cogitare niſi hanc bn̄dictã carnẽ ieſu quã eternum
dei uerbũ aſſũpſit:ut ſic cũ iſta & in iſta habere me
rearis tue cõuerſationis exemplũ:tue eruditionis
magr̃m:tue recõciliationis ſacrificiũ:tue refectiõis
uiaticũ:tue cõtemplatiõis ſpeculũ & immenſa an-
geloꝝ tue beatificationis premiũ. O caro uiuifica-
tiua:o btĩtudinis mee materia:o mee punitiõis ſo
lutiua:o ſatiatiua mei deſiderii:tranſforma me ĩ te
ut in te uiuã:in te requieſcã:te cogitẽ: te comedã:
ut tu ſis mihi liber ſtudii:tu lectus ſomni: tu archa
theſauri:tu trãquillatio aĩ:tu plena crucifixio mee
carni peccati:tu plena tranſformatio cordis mei in
te eternũ uerbũ:quod in te & p te hitauit in nobis
plenum gratie & ueritatis. Quantum ad ſextũ
.ſ.quantũ ad pientem uirginem ſunt huius natiui
tatis ſolennia gaudioſa. Que enĩ lingua dicere: uł
quis intellectus cogitare ſufficiat:quale fuit gaudi
um:quale tripudiũ illius gł'ioſiſſime puelle hone-
ſtiſſime & decore uirgĩs matris?qui cũ ſic ſtaret in
diuerſorio in noctis medio. Noctis dico pauperta
tis & uilitatis deſtituta temporali ſubſidio: in fri-
gore & nuditate paupcula contenta tũicula. Sicut
Criſo.dicit. Qualem decebat uxorem carpentarii
peregre conſtitutam:ſeruientium priuatam obſe-
quio:in medio frigoris quieſcentem in diuerſorio
iuxta preſepium bouis & aſini. His iquit regiis ſce
matibus regina celi magnificata in terris: corpore
plena deo erat:in qua plenitudo diuinitatis corpo
raliter habitabat. Sed mente erat plena deo: plena
angelorum conſortio:recumbens in celi palatio:ĩ
mo in trinitatis medio omnium electorum refe-
cta guſtu materno. Sic noſtra uirgo ſtans ſubito ſi
ne dolore ſine apertura:deum paruulum genuit:p
illam uiam quam natura inſtituit:q̃ eſt in aliis por
ta apertionis in generatione ꝓlis. In hac aũt fuit ſi
gillum & porta clauſa perpetue uirginitatis: & ta-
men per illam eandem flos de uirga: ſicut radius
de luce inuiolata incarnatus deus tanq̃ ſponſus de
thalamo ſuo exultauit ut gigas ad currendam uiã
paſſibilitatis aſſumpte. Qui mortuus & ſepultus
& grandi lapide incluſus: & ſigillatus immortalis
exiuit in carne tumulo clauſo exultans.primogeni
tus ex mortuis ad ſedendum & perſiſtendum in
eternum in gloria dei patris. O flos de radice:quã
tum odorem dimiſiſti in illo thalamo uirginalis
uteri:in quo nouem menſibus quieſcens & cubãs
matris ſanctiſſime lilia comediſti:in tuũ conuertẽs
corpus eius ſanctiſſimos ſanguines ſpiritu ſancto
plenos uſq; ad augmentum corporis quantũ ne-
ceſſe fuit uſq; ad complementum hore natiuitatis
De his liliis eterne flos ieſu fabricaſti tui corporis
fundamentum. De his conſtituiſti & refeciſti tue
radicabilitatis humidum. De his nouem menſi-
bus ſumpſiſti puriſſimum:mundiſſimum:dilectiſ
ſimum:gratioſiſſimum:delectabiliſſimum nutri-
mentum. In hac menſa me tuum fratrem reſpici-
as:& introducas me in thalamum matris mee ge-
nitricis tue:ut poſſim totus conuerti in ſue uiſcera
pietatis:& fac me dulcis emanuel comedere dulce
butyrum & pingue ſacratiſſime uirginis:impin-
guate ſpiritu ſancto:duro & inſipido carnalis fo-
mitis caſeo reprobato:quem ſpirituſ ſanctus exclu
ſit. Fac me tecum ſuauiſſime guſtare dulciſſimum
mel reliquationis cordis ſui in feruore amoris &
tranſformationis uite:reiecto aculeo omnis ire &
malitie:& pugnantis ſuperbie:ut ſic tecum diſcam
reprobare malum:& eligere bonum. O q̃ iocun-
dum feſtum tue matri feciſti:quando te uidit de-
um paruulum filium uteri ſui:quem ſuum crea-
torem:beatificatorem:redemptorem adorauit hu
militer:ſuſcepit reuerenter:ſtrinxit ſuauiter: oſcu-
lata eſt dulciter. O utinam oſcularetur me oſ-
culo oris ſui:qui ſic dulciſſime uacat obſequiis ge
nitricis ſue: mundiſſime ſponſe ſue: gratioſiſ-
ſime filie: reuerendiſſime ſororis ſue:amantiſſi-
me ſedule baiule genitricis obſtetricis:& gerule.

Vere mater mea dulciſſima: meliora ſunt ubera tua uino. ſ. carnalis amoris fragrantia unguẽtis optimis eterne ſuauitatis. Hoc unguẽto paruulus noſter unctus ẽ amorẽ ſuauitatis amplexus: hoc cibo mundiſſimo uberũ tuorũ quorũ paruulo lacte paſſus ẽ: paruo quidẽ: quia de humili pectore: ſed abundantiſſimo: qꝛ de reliquato amore nec poſſet ales eſurire ꝓpinãs labiis eterni uerbi ſuggentis a pectore amoris ſui. O paruule ieſu plus ſuggiſ de ſanctiſſime uirginis corde in quo te genuit nec unquam quam de eius pectorali corpore de cuius carne ſpiritu ſancto conceptus hodie exire per partũ eius uoluiſti tẽporaliter natus de cuius carne fecit tibi paruulã tunicã ſtatutis diebus tanq̃ alteri ſamueli: quã nouẽ mẽſibus breuitate cõtexuit: qua te deũ paruulũ induit accepta acu a ſpiritu ſãcto: cũ qua tibi ſaccũ humanitatis cõſuit ſuper ſplendidã cutẽ tue diuinitatis. De mẽte ſue fecit tibi aulã amplã & regalẽ & perpetuã: in qua cõtinue naſceris ꝓpter actus interruptionẽ: & ſemper natus es ꝓpter actus perfectionẽ. In hãc ſtas ĩmobilis amictus mẽtis ſue lumine: ſicut ueſtimẽto. Ipſa ẽ tibi aula: ipſa palatiũ: ipſa cõſiſtoriũ: ipſa adiutoriũ: ipſa refectoriũ abũdãtiũ ferculoꝝ: ipſa lectus floridus ſuauiũ ſaporũ: ipſa cella aromatica fragrãtiũ odorũ: ipſa armarium triũphãtiũ armorũ: ipſa bibliotheca ſpiritualiũ ſtudioꝝ. Ipſa altũ ſoliũ tue maieſtatis: ipſa reclinatoriũ totius trinitatis: ipſa cõflatoriũ ardẽtis charitatis. Ad hanc ueniſti cũ pr̃e & ſpũ ſancto q̃n ĩueniſti cenaculũ grãde ſtratũ: & tẽplũ cõſecratũ apud eã manſionẽ feciſti: & in ea cõſecraſti feſtũ eternũ: nullis unq̃ tẽporibus finiẽdũ. Hanc tantã & talẽ reginã glorie mr̃em gratie portãtẽ & geſtãtẽ regẽ celorũ & dominũ tantis cinxiſti funiculis paupertatis ut nõ habuerit unde te inuoluerit: nõ habuerit ubi te reclinauerit niſi in anguſto p̃ſepio: quod a deuotione beſtiarũ accepit mutuo reprobata tenacitate hominũ pro quibus ſol natus ẽ mũdo. Ab his mutuo accepit fenũ de quo tibi ſtrauit durũ lectũ: quia non habuit molles culcitras: nec pelles callidas: nec cortinas pictas: ſed rex celi & terre feno iacere protulit &c. Vides quales ſaltus facit in mẽtẽ uirginis iſte ſpõſus ſaliens ĩ mõtibus traſiliẽs colles. Enumera altas & uarias conſiderationes mẽtis uirginalis: que nunc reſpiciat eum deum ĩmẽſũ: nunc ligatum paruulũ: nunc gaudiũ angeloꝝ: nunc uagientẽ infantulũ: nunc in medio patris & ſpiritus ſancti nunc ĩ medio bouis & aſini: nũc aperientem oculos multo lucidiores ſole ſuper oẽ creatũ: nũc claudentẽ illos ad modicũ ſõnũ: nunc replẽtẽ celum & terrã: nũc artatũ intra preſepiũ: nũc panẽ eternum cibũ angelorũ: nũc gratioſũ puerũ lactãtẽ pectus ſuũ: uerbũ quod didicit totã paternã ſciẽtiã: infantẽ tacẽtẽ ad paſtorũ pn̄tiam: eternã letitiã celi potẽtatus: tẽporalẽ lachrymã noſtri ĩcolatus: ignẽ replẽtẽ celũ calore: paruulum frigeſcentẽ in medio hyeme: deum eterni patris filiũ omnium beatorum ſatiatiuũ. O beatũ paruulũ hominẽ: pauperis matris natũ: hominum uiatorum ĩformãtiũ exẽplum. O uirgo beatiſſima miſericordiſſima mater mea quis exiſtimare: intueri: reuereri: & cogitare ſufficiat iſtã tui cordis perfectionẽ: ſtabilẽ fixionem: circũſpectã relationem: deuotam conſiderationem: debitã põderationẽ: ſanctiſſimam uenerationem: pleniſſimã tranſformationem: qua cor tuũ ſpiritu ſancto plenum & ab ipſo agitatũ & motum miris & ineffabilibus modis ferebatur ad iſta. Solus iſte dilectus tuus emanuel natus tuus uerbũ quod dicit omnia nõ ſolũ creata: ſed paterna precordia: ſolus inq̃ ille. Materni humillima: ſapientiſſima & cõſtãtiſſima uirgo mr̃ ſapientie dei a paſtoribus argumẽta fidei accepiſti. Maria inq̄t euangelica cõſeruabat omnia uerba hec cõferẽs ĩ corde ſuo. Quid hec? quid demõſtrat iſtud hec? Nũq̄d ſola uerba paſtoꝝ? Utiq; oculo litterali: ſed oĩa uerba ſuperius dicta & innumerabilia demonſtrat deuoto oculo filiali. Sed q̄d cum mater amabilis & uenerabilis concepiſti ſine pudore: portaſti ſine onere: peperiſti ſine dolore: ĩmo cum immenſo iubilo & dulcore? quid nuq̃ erit Dabitur hoc ſanctum canibus: & hec rutilatiſſime margarite porcis ſpergentur? Nequaq̃. Sed abſcõdatur theſaurus noſter in agro: & pecunia noſtra reponatur in ſacculo. Nam & eternum uerbum ſe abſcondit ĩ ĩfantulo: & deus maieſtatis in paruulo & ĩpletor celi in preſepio: & rex angelorum in beſtiali conſortio: & theſaurus celi in paupere panniculo. Fac & tu ſimiliter mater eſto tacens: & quaſi ñ uidens: cum plene ſcias omnia: que ex ſpiritus ſancti docta diſcipula facta: & ãgelorũ magiſtra. Opiatur ergo conceptus ſine ſemine tua diſponſatione grauidatio ſine onere tua repletiõe: partus ſine dolore: paruuli uatigitibus & merore abſcõdatur legali purificatione tua incorruptio infantis innocentia ſolita circunciſione. O mater noſtra aduocata ſollicita: procuratrix fida: tu es mediatrix inter nos & paruulum: ſed ipſe eſt mediator dei & hominum: uterq; ergo lapis ãgularis: ſed ille p̈ncipalis & tu collateralis: ambos reprobauerunt edificantes ſuperflua qui ſequi renuerunt noſtre paup̄tatis exẽpla. Et tamen ambo facti eſtis ab artifice celi. Ille in caput anguli unionis naturarũ: tu in caput generationis earum. Aliter etiam ambo: quia ĩ uobis ſingulariter apparet iunctura noſtri & dei. Ipſe enim tuus ieſus & ſancta mater figuratur per ſichẽ filium emor qui adamauit dinam & ſeipſum circũcidit in pactum ſocietatis ut eam acciperet. Sichẽ inquit pater eternus in myſterio filii mei anima adheſit filie ueſtre: loquitur deus pater orbi mundano in quo ſeruit natura miſera multiplici malo: quia filius dei naturam humanã adamauit ut uerbi & ſpõſã. Iũgamus inq̄t: pr̃ ad hoĩes uiciſſim cõubia filias ur̃as tradite nobis: & filias ur̃as

accipite. & habitate nobiſcum: terra in poteſtate ueſtra eſt: exercete negotiamini & poſſidete eam. Sed & ipſe filius amore ebrius homines alloquitur Inueniam gratiã coram uobis: & quecũq; ſtatueritis dabo: augete dotẽ & munera poſtulate: libens tribuã quod petieritis: tantum date mihi puellam hanc uxorem. Sed & nos non unius nature poſſumus reſpõdere quod ſequitur. In hoc ualebimus federari. Si uolueritis eẽ ſimiles nři: & circuncidat̃ oĩs maſculini ſexus: tunc dabimus & accipiemus mutuo filias uřas & nřas: & habitabimus uobiſcũ: eri muſq; populus unus. Si ãt circũcidi nolueritis tollemus filiã noſtram & recedemus a uobis. Placuit oblatio emor & ſychẽ filio ſuo nec diſtulit adoleſcens quod petebat̃ iplere. Amabat. n. puellã ualde: & ipſe erat inclytus i omni domo pr̃is ſui. Quid ſibi uolũt hec oĩa? Magna certe continẽt nři & dei confederationis myſteria. Emor & ſychẽ ſignant patrẽ & filiũ. Iacob & eius ꝓles genus humanum dina naturã inſtitutã: que debet eſſe hoĩs filia: qa talis debuit ab eo propagari: unde dina interpretatur cã uel iudiciũ: quia puritatẽ reqrit: quã i creatione dedit. Hanc dinã ſichẽ adamauit. qa naturã mũdã aſſumere uoluit: & qa in ſe cauſã & iudiciũ deriuauit: ſed rectitudo dei & hoĩs differebat. Deus enim ĩmẽſus & in omni perfectione & gloria dilatatur: homo paruulus & miſeria preſſus: & ab omni uirtute & gloria circũciſus: ꝓpter quod & emor ꝓ ſichẽ dinã petẽs reſponſionẽ accepit. Nõ ualebimus federare ſi eẽ nolueritis ſimiles &c. q. d. Non poſſumus uniri ĩmẽſitati ueſtre niſi uos iungamini paruitati nře: & ſub nřa penalitate. Sichem qui interpretatur labor uel humectatio. i. dei filius fiat nře penalitati ſubiectus. Ita ꝙ ſuper humerum fiat principatus nři laboris: & circũcidatur in uobis oĩs maſculini ſexus. Hi. ſ. ſunt maſchulini ſexus in filio dei: potẽtia: ſapiẽtia gloria. Iuſtitia celeſtis militia: & ſimilia inditia maieſtatis: hec maſculina debuerunt circũcidi ſi dina debuit utiliter accipi. Placuit oblatio pr̃i & filio: & circũciſa eſt dei maieſtas in incolatu nřo. Circũciſionẽ oĩum iſtorũ potuiſti ſupra ſatis aſpicere. O amor oĩa uincens quomodo inamoraſti dei filiũ de nřa natura. Propter ethiopiſſam iurgati ſunt cõtra moyſẽ: aaron: & maria: ꝑncipes ſacerdotũ & ſynagoga: ſed & poſt eos in multis prauitas heretica que dedignat̃ credere deum uerũ carni nře uniri: & penalia nřa perpeti. Sed humerus iſte. i. fortitudo ieſu: qa fortis ẽ ut mors dilectio: nõ dedignat̃ oblatũ pactum recipere: nec patri diſplicuit ad hoc filiũ mittere. Placuit inquit oblatio eorũ: haud dubiũ aſſũptionis pennarũ noſtrarũ emor & ſichẽ filio eius: quia placuit patri filium mittere: filioq; placuit carnẽ aſſumere: nõ qualẽcũq; ſed circũciſã ab omni gloria & delectatiõe terrena. Nec diſtulit ait ſcriptura adoleſcẽs quin ſtatim quod petebat̃ ipleret. Adoleſcens dicit̃ filius dei: qa gratioſus: iocũdus: hilaris: & amabilis more adoleſcentis q nõ diſtulit iplere ipſa petita: qa in inſtãti fuit i utero uirginis hõ factus: deſpectus: penalis: & paup. Amabat. n. puellã ualde: qa diligebat puritatẽ ſue intenſe mũditie. Et ipſe cũ eẽt iclytus i domo pr̃is ſui: ut amor magis gratuitus mõſtraret̃. Nã ipſe ẽ unicus & inclytus filius in domo .i. in eẽntia pr̃is et̃ni. Sed attende diuerſitatẽ filiaꝝ in qbus fit federatio: & oſtẽdet̃ tibi amoris maior dignatio. Que ſũt filie tue qs das nobis deus et̃ne Mee inqt filie ſũt ſpecioſiſſime: & nõ ſunt eis ſimiles in uniuerſa terra: he ſunt eterna gloria in honore imẽſo: & incõtriſtabilis letitia i honore ſũmo. O q̃ diſſimiles ſũt nře uerecũdia. ſ. & anguſtia: ignorãtia & culpa. He ſũt quas deo nřo offerimus nos habere: ſed ſapiens Emanuel ſcit malũ reprobare & eligere bonũ: cõdẽnare mẽdacẽ & approbare uerũ. Mentimini iqt. Nõ oẽs he ſunt filie: ſed due ſanguiſuge: & peſſime meretrices dicẽte ſcriptura: prouer. xxx. Sanguiſuge: due ſunt filie dicẽtes affer affer. He ſunt ignorãtia ſtatus nři & eterni boni cũ faſtigio inclyti: has meretrices reſpuo: has cõburere uenio igne crucifixi amoris: qa mihi mũdus crucifixus ẽ & ego mũdo. Sed nec alie ſunt filie: qa non ſũt a creatiõe bõitatis diue: ſed ſunt ancille iuſtitie punitiue: filias alias meliores habetis qs mihi offerre deberetis: ptes. ſ. itegral̃ nature corpus & aiam quas miſeri ꝓſtituiſtis ꝑ ueſtrã culpã: he ſunt duo diue cõplemẽta: cuius amore lãguore has duas mihi date i rectitudinẽ inocẽtie: & dotẽ quãtãcunq; uolueritis. Sed ob ſtuprũ quod ipſi fecerãt generatio praua & adulťa adulterãtes uerbũ dei & ſymomace negotiãtes de cultu eius: propter quod ſtuprũ cõtinuatum tertio die qñ grauiſſimus ẽ dolor uulnerũ. i. iuuẽtute cõpleta boni ieſu qñ fuit hõ pfectus: & quãdo magnus ẽ dolor naturã perdere. Nã ꝑma dies fuit ifãtia: ſecũda adoleſcẽtia: tertia iuuẽtus. Arreptis ipĩus gladiis linguarũ ſuaꝝ depopulati ſũt urbẽ totã hũanitatis aſſũpte: & occiderũt illũ q erat hũerus portatiõis ſuoꝝ ſcelerũ: & laborũ ſatiſfactionis penarũ. In quo occiderũt pr̃em & filium: qa rei dei ſũt occiſione: q uiderũt: & oderũt benedictũ ieſũ: & piiſſimũ pr̃em ſuũ q eis miſit filiũ ſuũ. d. forſitan uerebũtur filium meum: Mat. xxi. Nos ãt cariſſimi ſimus benedicto nřo cognato: immo patri redẽptori: fratri & precipuo amatori deuoti & grati: negotiemur i ťra carnis ſue bñdicte & reuerẽdiſſime mr̃is eius: eorũ exẽpla imitãtes deuote dimiſſo mẽdatio dolo & flagitio ipĩis phariſeis: quia nobis dilectis filiis ueritas eterna eſt orta de benedicta terra antiquitus regis Dauid & noſtri benedicti ieſu patris ſpiritu repromiſſa quando ſpiritu prophetico preteritum nunciauit pro futuro.

Hec eſt glorioſiſſima maria omnium patriarcharum filia & nřa mr̃ reuerẽdiſſima: ueritas inquit de terra orta ẽ: ubi & attende

Ipſius parientis uirginis de q̃ loqmur cõgruitatẽ
Naſcentis prolis ꝓ qua loquimur dignitatẽ
Natiuitatis in qua iocũdamur ueritatẽ

Primũ probat terre conſideratio: terra inquit

Secundū ꝓbat noīs expreſſio:ueritas ait
Tertiū probat originis ſanctificatio:orta eſt.
Vide ergo benedictā terram uirginis marie:de qua loqmur:& bene cōſidera:qa ē imobilis q̄tū ad ſitū quod probat fidei ſoliditas:ps. Fundaſti terrā ſup ſtabilitatē ſuā &c.
Non ſicut aer ſe circūuoluēs per puſillanimitatem
Nō ſicut aqua deorſū fluēs p ipfectiōis cupiditatē
Nō ſicut ignis i altū ſcādēs p elatiōis malignitatē.
Sed ſicut terra ſeipſam ſtabiliēs:imo per ſpiritū ſanctum ſtans p fidei firmitatē:per cōtēplatiōis imobilitatē:per adminiſtrationis ſublimitatem. Que ſupradicta ſi debite reuoluas & deuote conſideres uidebis aperte ꝙ aliis deficientibus & ſe cōuoluentibus de uno in aliud in hac ſola beatiſſima uirgine:& ſanctiſſima eius ꝓle uerū eē probabis: quod ſcribitur Eccle.i.Terra in eternū ſtat. Fuit etiā fertilis quātū ad fructū quod probat uirginalis fecūditas.Maledicta fuit ſterilꝰ i lege.Sed certe ſterilitas dici pōt fecunditas de puro hoīe:qa parit fructum uite:ſed cōcipit cū pudore:portat cū anxietate:parturit cū dolore.Nec mirū quia iſta ē terra arida: & ē mons gelboe ubi nō cadit ros nec pluuia gratie: terra maledicta proxima germinans ſpinas & tribulos his a quibus collitur:qa qui in carne ſemiat de carne metet corruptionē.Manifeſta ſūt eius opera annūciāte apoſtolo.Ad gal.v. Que ſunt fornicatio: imūditia &c.que ibi enumera:& q talia agūt regnū dei nō cōſequētur:qa prothoplauſto dicitur Maledicta terra in ope tuo.Et Eue que ē huic maledictioni ſubiecta.Multiplicabo erūnas tuas:& conceptus tuos:in dolore paries filios &c. At econtra hodie dn̄s dedit benignitatē ſup terrā cordis & corpis nr̄e beatiſſime uirginis q̄ uniuerſa rigabatꝰ celeſtibus aqs ſicut paradiſus dn̄i.Et iō ipſa nr̄a terra i benedictiōe nobiſ data quā quod in alta axa gemente & flente:& ſup aſinū corporis ſui plene ſedentē per trāqllā poſſeſſionē accepit irriguū ſuperius:& irriguū iferius:ſ.hūilitatis ꝓfūditatē:& uirginitatis fecūditatē:nō qualecūqꝫ ſed dei. Et iō maledictio eue in benedictionē mutatur marie: & Eue plantum marie cantus excluſit:& illa in triſtitia peperit filios culpe:& benedicta maria in letitia & turpitudo diuina parturiuit.Tūc ipletū ē illud uaticiniū Eſa.iiii.In die illa inqt erit germē dn̄i i magnificentia & gloria:& fructus terre ſublimis ualde: & exultatio his q ſaluati fuerīt de iſrael: & iſra.xxxvi. Germinās germinabit:& exultabit letabūda & laudans:Nec mirꝫ qa gl̄ia libani data ē ei:decor carmeli & ſaron.O terra benedicta:o ager plenus:cui benedixit dominus:da nobis benedictū fructū uentris tui:qa fructus tuus dulcis gutturi meo.Cui diximus.In umbra tua uiuemus in gentibus:fructuſ enim tuus fructus ſpiritus ē:qa uera & naturalꝰ caro uētris tui de ſpū ſancto cōcepta nobis i fructus ſpiritus ē cōuerſa:fructus āt ſpiritus ait Apo.ad Gala.v.Caritas:pax:gaudiū:patiētiā:benignitas:bonitas:lōganimitas:manſuetudo:fides:modeſtia.cōtinentia caſtitas.O cariſſimi ſi in his fructibus uiuimus i ſpū:& ideo ſpiritu ābulemus:deus autem ſpiritus ē:& ipſe factus eſt caro:ut caro tua ſpiritus fiat:totū hoc fuit in benedicta terra uirgine maria: de qua dauid canit.Benedixiſti dn̄e terrā tuam &c.

Fuit tertio delectabilis hec benedicta terra quātum ad uſū:& hoc ꝓbat honeſtatis amenitas: quia flores iſtius benedicte uirginis fructus honoris & honeſtatis.Hec ē illa t̄ra ꝓmiſſa fidelibus: deut.vi. quā locutus ē dn̄s deus patꝝ nr̄oꝝ dare uobis terrā lacte & melle manātē.Hec illa paradiſus uoluptatis quā plātauit deus a ṗncipio:qa dn̄s eā poſſedit in initio uiarū ſuarū: in qua poſuit hominē quem formauerat ut opareṫ & cuſtodiret illā:& opatus ē i ea ſi bene cōſiderabis
Gratie plenitudinē
Morū pulchritudinem
Oīum bonoꝝ multitudinē.
Vnde de terra ꝓmiſſionis dr̄ deut̄o.viii.ꝙ ē terra riuorū:aquaꝝ:& fōtiū:terra fructifera:ubi ſūt uinee & olíueta:& diuerſi generis amena plātaria.O humana natura exaltata:iſigne beata:q̄ i oībus precedētibus fuiſti terra iculta:ſed i bn̄dicta uirgine facta es quaſi ortus uoluptatis. De ſecūdo.ſ.de dignitate ꝓlis ſatis dictū ē ſupra.Sed qa hic iſta bn̄dicta ꝓles uocaṫ ueritas:ſcias ꝙ ipſa fuit
Veritas irrefragabilis in promiſſione.Io.xiiii.Ego ſum uia ueritas & uita &c.
Veritas irrepḣēſibilis i ṗdicatiōe.Mat.xxii.Scimus quia uerax &c.
Nec mirū qa ipe p̄mus ſermo ueritas ē
Veritas iſupabilis in paſſiōe Eſdre.iiii. Veritas manet & iualeſcit in eternū:& uiuit:& obtinet i ſecula ſeculoꝝ De ortu ſcias ꝙ fuit triplex uidelicet.
Serenitatis cōtra obſcuritatē ignorātie:ps.lxxxxvi. lux.or.ē iuſtis
Pietatis cōtra prauitatē malitie.Mat.v. Solē ſuum oriri facit ſup bonos & malos
Suauitatis cōtra infirmitatē cōcupiſcētie:Heſt.viii. Iudeis noua lex oriri uiſa ē & Malachie ult.Orietur uobis timētibus nomē meū ſol iuſtitie. Sic ergo pōt uidere ſi reducis ad memoriā ſupradictā:ꝙ benedicta t̄rra uirgo maria fuit nobis i ſignū federis obſeruādi:qa a nobis auferetꝰ pudor & dolor:& ꝙ nobis daretꝰ dulcor & honor p bn̄dictū ieſū i ipſa affinitate cōtracta:& iō ſibi debuit oīno i cōceptu auferri cōcupiſcētia:ut uirgo gloriaretꝰ de fecūditate:& nō cōfūderetꝰ de amiſſa uirginitate:ſed ſimul dei & hoīs mr̄ eēt & uirgo:& debuit parere ſine triſtitia:imo cū iubilo & letitia.Qui.n.aliꝭ p angelū de ſua natitate ānūciat gaudiū magnū:nō debuit mr̄i ſue facere moleſtie ſtimulū:unde nota ꝙ ipoſſibile fuit beatā uirginē dolere ex pte boni ieſu:dolor.n.piētis cauſatꝰ ex apptiōe meatuū p quos proles egrediṫ:dictū ē āt ſupra ꝙ clauſo ſigillo uirginitatis nulla facta aptiōe p ianuā uie cōis exiit. Dolor ēt partus ex maledictione eſt ſequens concupiſcentie maculā a qbus uirgo imunis fuit & idcirco i nullo fatigata:ſed multū de eius aſpectu hilaris & iocunda:ipſū puerū genuit:& mater & obſtetrix fu

it ut dicit Criſo.& ꝓbat.Et Hiero.contra heliodo-
rum.Nulla heliodorũ obſtetrix:ibi nulla mulieicu
larũ ſedulitas interceſſit.Ipſa mater & obſtetrix fu
it:pánis enim ĩuoluit infãtẽ:& in preſepio reclina
uit:que ſententia apochryphorũ delirameta cõuin
cit:hec Hiero.Vide ergo ꝙ liber ille de ortu ſalua-
toris a Hiero.propter illa que cõtinet uocatur apo
crypharũ deliramenta & falſa.Sentit hec etiã Criſo.
qui in multis reprobat illum librũ..hec & Grego.
& quicũqꝫ illuminatus xp̃o deuotus. Vide etiam
ꝙ nec decuit maternã teneritudinẽ & diligentiam
circa puerũ ieſum & dei filiũ taliũ muliercularum
manibus tradere:que cũ multo dulcore illa ſpiri-
tus ſancti ſecreta cõmertia ipſa ſola tractabat occul
te.Hoc etiã requirebat neceſſitas paupertatis:q̃ nec
hoſpitiũ:nec panniculos erat neceſſarios ꝓcurare ſi
nebat:unde nec precium tales mulierculas cõducẽ
di.Ad hoc etiam debes notare ꝙ myſteria dignita
tis tã matris q̃ prolis partim manifeſtantur:partim
occultantur:ſicut patet diligenter intuenti & per-
ſcrutanti que facta ſunt circa ipſũ:unde & uirgini-
tas nõ debuit tantũ manifeſtari ꝙ muliercule ad ta
ctum uel uiſũ accederẽt porte ſigillate: ut & in hoc
eſſet meritũ fidei de nõ uiſis.Nec debuit ſic occul-
tari:quin hoc poſſet cõcludi probabilibus ſignis:
unde & mater aſtat iocũda & gratioſa:nõ in pallo
re & fatigatione mulieris corrupte:& per parturiti
onem confeſſe:ſed in decore & uigore faciei uirgi
nee:ꝓpter quod agilis letabũda & iubilans pueꝝ
Leuat deuotiſſime
Lauat iocũdiſſime
Satiat dulcoriſſime
Reclinat reuerendiſſime.
Et ipſa ſe ſentiẽs ĩdubitãter ſpũs ſancti tẽplũ cõſe-
cratũ & carnẽ filii carnẽ dei & oĩa que circa illã car-
nem fuerũt tanq̃ precioſiſſimas reliquias future de
uotioni fideliũ reſeruauit.Miraris hoc?Audi quod
plus mireris.Nihil omittit ſedula mr̃ & dei uerbũ
& noſtre fidei.Conſeruabat inquit maria uerba pa
ſtorũ cõferens ĩ corde ſuo.Et nũqd cõſeruabat ope
ra cariſmatũ ſpũs ſancti facta in corpore ſuo:& in-
fantilia neceſſitatis paruuli dei ſigna applicata dei
uerbo ĩ aſſũpta carne erit negligens cõſeruare?Nõ
eã latuit ipſius ſancte prolis & ſui glorificatio:& fu
tura fideliũ filiorũ generatio & deuotio:quos oẽs
tamẽ portabat & generabat: lactabat & nutriebat
cũ paruulo ieſu taliũ filiorũ primogenito in affe-
ctu pio geſtu materno:quoꝝ cõſolatiõi & reuerẽ-
tie filii:& experientie condeſcenſionis dei talia cõ-
ſeruabat:& nr̃i nõ haberẽt talia xp̃i cunabula:carnẽ
xp̃i circũciſam:ſanctiſſimũ umbilicũ p quẽ adheſit
ſue ſactiſſime mr̃i niſi taliũ fuiſſet ſapiẽtiſſima uir
go ſedula cõſeruare:unde nõ debet tibi eẽ incredu
lum:qm̃ cũ multa deuotione:imo nobis aridis in-
expreſſibilis amoris traſformatione ipſa conſerua-
uerit: uiderit:tetigerit oĩa illa q̃ illi diuino corpori
quomodolibet applicata fore cernebat. Et fenum
& faſciam & paupertatis panniculos:& omnia illa
que enumerare ẽ lõgũ.Cũ quanta reuerẽria ipſa tra
ctauerit xp̃i ĩfantilia:uel illa que urgẽte neceſſitate
nature de illo ſacro corpore uerbi exibant:non eſt
nobis expreſſibile:quia non dubito ꝙ ad hec intu
enda beatiſſima trinitas ipſa creatrix & ſuperinfini
ta ſuo mõ admiratiue cõiubilat:& ipſa tota celeſtis
hierarchia ſubiectiua reuerentia deuote miratᷣ:& ſa
cratiſſime uirginis myſterio colletatur:unde & iſta
fuit uera mat̃ que ſatagebat circa paruuli ieſu mini
ſteriũ.Attende ãt ꝙ licet ſancti admirantes & col-
laudantes xp̃i paupertatẽ dicant eũ caruiſſe cunabu
lis in ſuo ortu:ſicut & uerũ ẽ:potuit tñ poſtea Io-
ſeph cũ eẽt faber cunabula fabricare:maxime poſt
q̃ exiuerunt de ſtabulo.& pueꝝ obtulerũt ĩ tẽplo.
O bone ioſeph parce nobis:q̃a nũc nos occupãt
magnalia ꝓlis & mr̃is:ſed expecta paruulũ & quod
cum merito tuo paruulus dederit de tuis magna-
libus exp̃memus.Interim autẽ iubila & letare ĩ tua
coniuge uirgine dei mr̃e:& in uerbo dei filio tibi
dato ſub diuiniſſimi & uirginalis matrimonii mi-
rabili ſacramento. Exulta inquit & lauda dei ĩmẽ-
ſã benignitatẽ:& attẽde cũ riſu ĩterioris letitie bea-
tiſſimã uirginẽ paruulo miniſtrãtẽ.Amplectere tu
ſancte ſenex uirgo:ſpõſus uirginis:& pr̃ dei.uerbũ
Sic.n.te appellat ſacrata dei uirgo nõ fallax loquẽs
ad illũ cui mẽtiri:nec ẽ ſecurũ.Pater tuus ait mr̃ ad
pueꝝ ieſũ:& ego dolẽtes querebamus te.Ample-
ctere inq̃ & oſculare dĩnã ꝓlẽ & uirginalẽ carnẽ tibi
datã non ad generãdũ ut uirgini:ſed ad obſequen
dũ & fruendũ:ad ineffabiliter honorãdũ:& aſſocia
me ĩdignũ tripudio mẽtis tue:eſto ſollicitus mini
ſtrare mr̃i & ꝓli:& nitaris eos paſcere: nec totũ de
tue opatiõis cõmertio quãtũ de itimis uiſceribus
cordis tui:& iſta modica ſufficiant nũc dicta de reue
rendiſſima mr̃e. Quid.n.poterimus dicere cir-
ca ſeptimũ.ſ.circa ãgeloꝝ myſteriũ?Et nũqd non
credis circa paruuli p̄ſepiũ affuiſſe angeloꝝ frequẽ
tia?Nunquid credis eos honorare ſtabulũ in quo
uidebãt iacere deũ amore paruulũ?Nõ horrebãt p̄
ſepiũ q̃i eo comedebãt panẽ ſuũ: ĩmo tãto deuoti
us tãtorũ maieſtatẽ ibi adorabant:& bonitatẽ de-
guſtabant:quãto deuotius experiebantur pietatem
nõ ſolũ ad ipſos ſed ẽt ad homines miſeros.Et q̃n
to magis uidebãt dei dignationẽ propter redem-
ptionem hominum ſuorum conciuium: beſtiarũ
nõ horrebãt conſortium ipſi ſuppleuerũt nr̃m de-
fectũ:ipſi proprie ſatagebant circa paruuli miniſte-
riũ.An putas illud preſepium benedictũ tunc fore
ignotum beatis ſpiritibus:quod non occultabatur
ĩmundis animalibus:uiderunt diem iſtũ & letati
ſũt.Ipſi ꝓprie ſciuerũt uenerari honorare & adorare
Maieſtatẽ & paruitatem
Sapientiã & mutitatẽ
Opulentiam & paupertatẽ
Gloriam & uilitatem
Iuſtitiam & ligaturam
Beatũ riſũ & paruuli fletũ
Ipſi ponderant celum & ſtabulũ

Thronũ & preſepiũ
Stolam & faſciá
Medium perſonarũ
Et ſocium beſtiarum
Carnẽ & uerbum.
O qs eſt ex uobis: qui rapiatur ĩ ſpiritu & ĩ medio angelorum ſublimatus ad celos: portet faſciá: portet panniculos: fenũ: preſepiũ: ſtabulũ: portet boué & aſinum: & predicet ſũmis ſeraphĩ miram dignationem dei. Et uerſa uice cantet eis: gloriam in infimis deo: & in celo ſedes hominibus bone uoluntatis: unitus eſt deus noſtre nature: qui eſt beatitudo charitatis noſtre. Puto ꝙ cum maiori deuotiõe talis reciperetur ab angelis in ſũmo celo: ꝗ recipiatur a nobis angelus cantans in mundo de puero nato. Protendatur hic affectus non ſermo: & deuota mens cõteplatione ſit longa: & in talibus loqͣtur ſilentiũ quia talis deficit uerbum. Attende autẽ angelorum mirabilẽ charitatẽ & ſollicitudinem circa reuelationẽ incarnati uerbi. Angelus mariam: angelus Ioſeph: angelus paſtores adducit: unde Ambro. in omelia. O ꝗ eſt iſte magnus princeps ĩ angelorum cõllegio: per quem mundo nuntiatur princeps regum terre. Multum in ſe gaudet qui tãtum gaudium nobis nũciat extra ſe. Multũ ſplendet ſpirituali lumine: qui noctem tenebroſá illuminat corpotali ſplendore. Angelus inquit ſtetit iuxta illos: nõdũ circa paſtores ſũmos. Tales enim figurabant ſimplices illi: & claritas dei circũfulſit illos. O quantus ſplendor hodie in celo oritur: quádo & de illius abundantia in terris per angelum claritas ſeminatur. Non legiſti unꝗ in tali ſplẽdore angelos apparere: quia nunquá legiſti eos nunciare ſplendorẽ paterne glorie ortũ eẽ. Vides fidelẽ nuncium? Attendis miniſtrũ ſollicitũ? illuſtrat: confortat: gaudio letificat: natum ſaluatorẽ ãnunciat: quẽ exprimit
Vnctionẽ ſanctitatis: quia xp̄m
Plenitudinem poteſtatis: qa dominus
Originem dignitatis: quia in ciuitate dauid
Signũ noſtre humanitatis hoc uobis ſignũ
Inuenietis infantẽ quo ad etatẽ puerilẽ pannis inuolutũ: quo ad amictũ tenuẽ: & poſitũ in preſepio quo ad rigorẽ cõpaſſibilẽ: ubi poſt faſtigia maieſtatis dat ſigna exẽplaritatis: ut in primis doceat reuereri chriſtũ dñm regẽ natũ deũ uerbũ. Et hoc ĩtellexerunt. d. uideamus hoc uerbũ quod factũ ẽ ut ſaltẽ ille qui ſcripſit ſpiritu intellexit: licet debeamus credere illos eẽ illuſtratos plena fide. In ſecundis docet imitari
Per humilitatẽ paruulũ
Per paupertatẽ inuolutũ
Per auſteritatẽ in duro preſepio reclinatũ
In quibus tribus per xp̄i exẽplaritatẽ fugantur uitia: & renouatur uita perfecta. Et ne parua uideret angeli unius auctoritas: ſtatim huic tanꝗ principi multitudo celeſtiũ agminũ iungitur cantantiũ & dicentium. Gloria &c. Et bene chorus angelorum ueniens militie celeſtis uocabulũ accipit: qui & duci illi potẽti in prelio: qui ad bellandas aereas poteſtates apparuit humiliter obſecũdat. Et ipſe poteſtates eaſdem contrarias ne mortales tantũ tentare ualeant quãtum uolũt: fortiter armis celeſtibus perturbat. Quia uero deus & homo naſcitur: iure hominibus pax: & gloria deo cantatur: ut ſapiens angelus propriis laudibus utráq; cõmẽdat naturá. Quia uero uno angelo nunciãte deũ in carne uerbũ: reliqui aſſumũt canticũ: ultra hoc ꝙ in p̄mo angelo litteraliter principatũ oſtẽdit a nobis exẽplariter inuidiá repellit: ut cũ quid boni in fratre uideamus: non ad iuidiá & morſũ uipeream linguá laxemus: ſed ad dei laudem & iubilũ. Olim qdem angeli ſcribunt ad puniendũ miſſi: puta ad iſrl'itas ad dauid ad ſodomitas: ad uallẽ fletiũ. Ecõtra nũc cantãdo iubilant propter datũ nobis ſalutis remedium: quia quos infirmos prius abiectoſq; deſpexerant neceſſitates iuſtitie naſcente in carne domino iá ſocios uenerátur pietate miſericordie nobis ĩpẽſe gratulantes. Vnde cũ angeli noſtram medicinã implere nõ poſſẽt per miniſteriũ ſue cuſtodie gaudent & cantát ſe accepiſſe adiutorẽ potentẽ: & medicũ ſufficientẽ in cura ĩfirmitatis noſtre. Et qa culpá nouerát quá a nobis expellebat dei ĩ carne perſona nata: ideo pacẽ hoĩbus nunciát: qui bona uoluntate medici remedia ſuſcipere nõ recuſant.
Et uide charitatẽ: qa cũ ad puniẽdũ uenerint: nuſꝗ leguntur ueniſſe iocundi: ſed cũ pacẽ nunciát: iubilant luminoſi. Nec mireris ſi angeli deſcendũt ĩ terrá libenter. ꝗdiu ĩ ea peregrinat͛ uerbi perſona in aſſumpta natura: qa tunc terra fit celũ quãdo continet deum. Ipſi enim ſpiritus ãgelici: radiũ ſue luminoſitatis ad noſtre infirmitatis aſpectũ dirigũt & aſſurgũt in cõteplationis triplicẽ guſtũ Aſpiciunt enim noſtrá humanitatẽ in centro diuinitatis ſtabilitá ſine ſui accidẽtalitate in uerbo ypoſtatico. Nõ enim accidẽtalis ẽ illa unio: ſed ſubſtantialis: ut dictũ eſt ſupra. Aſpiciunt ſecũdo diuinitatẽ in centro noſtre humanitatis exinanitá ſine ſui paſſibilitate ĩ uirginali utero. Aſpiciunt tertio noſtrá infirmitatem in centro ſue ſublimitatis cõiunctá: & carnem ſupra ſuá naturá ſublimatá ſine tẽporalitate in eterno palatio. Et ideo
Propter p̄mũ duabus aliis ĩtellectus & uolũtas eleuantur in gratiarũ actionẽ
Propter ſecũdũ duabus aliis ĩdinát͛ ĩ admiratiõem
Propt͛ tertiũ duabuſ aliis dilatát͛ ĩ mutuá dilectõnẽ
Et ideo ſecũdũ Eſaie uaticiniũ & Ioan. teſtimoniũ iubilát & cátát ter. Sanctus: Sanctus: Sanctus dominus deus: & accipiũt iocũda mixtura
Cũ creatu culpe iuſtitiá cõcordatá
Cum ſtatu miſerie innocentiam copulatam
Cum occaſu uie celeritatẽ patrie cõtemperatam.
Non eſt ergo mirum ſi laudant deum omnes uirtutes eius: ſi laudant aſtra matutina: ſi iubilant omnes filii dei: quia oculo ad oculum non ſolum angeli: ſed omnis caro uidet ſalutare dei.

Ex quo ergo paruulus noſter ieſus facit nobis de terra celum:& ſic in carne manifeſtat nobis ſeipſũ. Iubilemus cum angelis deo ſalutari noſtro cantantes & dicentes. Gloria in excelſis deo: & ĩ terra pax hominibus bone uoluntatis:quia hodie natus eſt nobis ſaluator:qui ē chriſtus dominus in ciuitate Dauid:& dilatato tripudio euangelizemus gaudium omni creature:quia omnis creatura aſſumpta eſt in uerbo hodie aſſumpto omnis creature aſſũpte & humana natura in deum fertur

Affectu ſociali ut in fratrem naturalem
Affectu parentali ut in natã prolem
Affectu filiali ut in naturalem patrē.

De quibus omnibus iubilat ĩ dulcore recepto ĩ diuerſis perſonis ab unico ieſu diuerſo ſapore. Et ſecũdum hunc triplicē guſtum:& ſuauitatis iubiliũ cõpoſitum eſt de chriſto ieſu triplex dulce canticum. Secundum primum guſtũ cantauit Zacharias luce primo. Benedictus dominus deus iſrael &c: Propter ſecundum iubilat tympaniſtria noſtra electa mater uirgo maria:que de concepta prole ſingulariter gloriatur.d. Magnificat anima mea dominũ. Iuxta tertium guſtum cantat ſimeon tenens deum paruulum cognoſcens deum ſuum & dominum uniuerſorum:qui pacem dat filiis propter hereditarium teſtamentum:unde: & dicit. Nunc dimittis domine &c. Oēs ergo gentes ſimul cũ his nr̄is cãtoribus plaudite manibus:& iubilate deo iacob & cum ſingulorum exercitu cantate canticũ nouũ paruulo:quia mirabilia fecit in celo & in terra ĩ mari:& in omnibus abyſſis. Attendamus cũ gaudio ad paſtores cum qbus magnificauit dominus miſericordiam ſuam:quos & paruulus noſter cũ naſcitur grandi myſterio facit uigilare:noctis uigilias cuſtodire ſupra ſuum gregem attendere:angelum eius aſtare

In diuina illuſtratione cecitatis tenebroſe
In diuina confortatione infirmitatis timoroſe
In diuina annunciatiōe ſalutis gratioſe
In diuina informatione conuerſationis uirtuoſe.

Sic enim ſcribitur ꝙ claritas dei circũfulſit illos ꝙ angelus timorem expulit:gaudioſum ſaluatoris ortum nunciauit:ſignum imitationis ſubiunxit. Sed uideamus quantũ ei profecit influentia gratie. Nã ceperunt ſe mutuo confortare charitatis effectu cũ ad inuicem ſe hortantur.d. Tranſeamus uſqꝫ bethleem &c.& uideamus hoc uerbũ. Ceperunt ſimul feſtinare ſtrenuitatis effectu:& uenerunt inquit feſtinanter. Neſcit tarda molimina ſpiritus ſancti gratia:unde ſtatim ꝙ diſceſſit angelus ab eis. Ceperũt ſimul exultare in ſuauitatis fructu:cum ſimul ſanctorum laborum ſuorum glorioſum fructum reperiunt:quem & ſuauiter guſtant:unde ſcribitur. Inuenerunt mariam & ioſeph:& infantem poſitum in preſepio:& cognouerunt de uerbo. Ceperunt ſimul predicare ueritatis affatu conuertentes populum. Et omnes inquit qui audierunt mirati ſunt & de uerbis que dicta erant a paſtoribus ad ipſos. Ceperunt ſimul in ſuam paruitatem reſilire humilitatis actu:omnia in deum referentes:unde ſubiungitur. Reuerſi ſunt paſtores:ſupple intra ſue nihilitatis uicinium glorificantes & laudantes deum in omnibus que audierãt & uiderant. Ad paſtores moderni temporis in omnibus tonſores uelleris parum curantes de paſcua gregis. Confundat uos paruulus natus in recognitione tante offenſionis: & reducat uos ad exēplum imitationis iſtorum benedictorum paſtorum: quorum uita datur nobis imitabiliter

Quantũ ad ipſorũ curam ſollicitã
Quantum ad numerum diffuſionē plenariã
Quantum ad fructuum ſecutam efficatiam

Cuſtodes igitur uigilant noctis uigilias attendētes ſupra inſufficientias & ignorantias. Nã quattuor ſunt noctis uigilie dicente euangeliſta de ſaluatore:ꝙ uenit ad eos quarta uigilia noctis ambulans ſupra mare. Secundum typum:ſicut antiqui romani diuidebant noctem: ſic inſufficientias ueſtras & defectus diuidite:& cuſtodientes attēdite:& uos dignos cura ipſorum reputare nolite. Prima uigilia natiuitatis immunditia:& utinã non ſic ſequatur conuerſatio & uita. Secunda iniquitatis malitia:& utinam in nobis ſic eſſent occulta: ꝙ non publica:ut ſolum nobis & non populo eſſent nociua. Tertia peregrinationis miſeria: a quo quãtum poteſt & plus ꝙ̃ debet uidetur ſe excludere carnis cura quam facitis in deſideriis: ueſtimentis:cibis:& aliis delitiis & mundanis pōpis eam curantes expellere. Sed quanto plura uobis impenditis: plura rapitis:plura congregatis:miſeriores uos eſſe oſtenditis. Quorum miſeria non eſt expulſa: ſed operta tanta conſũmit que ad multorum pauperũ penuriam ſufficerent releuandam. Sed de uobis dicitur. Diuitias q̃s deuorauit euomet:& de ore ſuo extrahet eas deus exigendo in tormentis ꝙ ibi repoſuit in delitiis. Et illud de impia fornicaria. Quãtum glorificauit ſe & in delitiis fuit:tantum date ei tormentum & luctum. Et ideo utinam uos curaret quarta uigilia que eſt magnum remedium contra iſta. Hec eſt mortis memoria ut in iſta uideret uos bonus ieſus princeps paſtorum laborantes in remigando.ſ. fluctus turbulentos uite ueſtre per talem memoriam conari ſedare: forſitan uos iuuaret ambulans ipſe ſupra mare:& increparet fluctus ueſtre tempeſtuoſe uite:dicens impio ueſtro mari. Obmuteſce.i. de cetero quieſce.& te & populum inficere:& eccl'iam malis exemplis turbare: forſitan fieret tranquillitas magna:ita ut etiam tu mirareris in mutatione dextere excelſi in te facta: & diceres de paruulo ieſu per uite reformationem nato eius admirandam pietatem:bonitatem:poteſtatem ſuper te miſerũ peccatorꝫ peccatorē q̃lis ē hic: qa uēti & mare obediũt ei. Hec quarta uigilia ē reſurrectionis diluculum:in quo chriſtus prius ĩ te mortuus a corde in te reſurrexit per gloriã ut ambules in nouitate uite.

Prima ergo uigilia facit te excubare ut tibi uileſcas.
Secũda ut te affligas
Tertia ut teipſũ defleas
Quarta ut timeas.

Et memineris ad ſapiẽtiã:qa initiũ ſapiẽtie timor dñi:ĩ quo forte ĩcipiet in te illuceſcere ſapiẽtiam crucis chriſti. Felices illi paſtores quibus datum eſt in his noctis uigiliis uigilare. Quia tunc ſicut apti gregem defendere tam ne latro ſubdole decipiat q̃ ne lupus uiolenter rapiat:pro his enim duobus paſtores ſunt ſolliciti noctis tẽpore circa gregẽ Non eſt dubium ꝙ tunc aſtaret angelus: & ueſtrã ignorantiam illuſtraret:doceret quid fugiendum. & quid agẽdum. Infirmitatẽ erigeret ad cõplendũ: & nos magno gaudio letificaret:quia annunciaret in reformato populo:ad ueſtrum exẽplum natum ieſum in ſalute eorum. Et tunc amplius uos animaret ad reformationem tam ueſtri q̃ populi per exẽplũ conuerſationis chriſti.d.uobis. hoc uobis ſignũ. Tunc etiã ſequeretur participiũ receptorum munerum:que ĩ his benedictis paſtoribus effulſerunt eo ꝙ coapti ſunt gratie ſecũdũ influxũ angeli nũciãtis. Tũc ẽt uos cõfortaretis mutuo uice paſtoris per charitatis affectũ ad uidẽdũ paruulũ ad imitandũ xp̃m. Et tunc ceſſarẽt ĩuidie:emulationes:detractiones:ĩpugnationes:litigia.quibus mũdũ fedatis:ſolũ curantes tẽporalia. Nec mirũ.quia curaretis tranſire in bethleẽ.i.tẽporales diſtractiones relinquere:ut ab ipſis expediti:poſſetis domum patris.i.eccleſiã & cultũ ſacri altaris pacifice colere: & in oblationẽ ſancti ſacrificii pro recõciliatione dei: ꝓ ſalute populi:pro refectione ueſtri ſolum curaretis uidere uerbũ quod factũ ẽ nobis ab ipſo ieſu: ebrii curaretis uidere charitate etiam:in exẽplũ: in precium: in cibũ:in ſacrificiũ:in nature conſortiũ: & in beatitudinis premium. Tunc eſſet tanta feſtinantia ſtrenuitatis ꝙ ignis charitatis nunq̃ diceret ſufficit quieſcendo in pigritia:ſed ſemper iretis de uirtute in uirtutem:ubi uidetur deus deorum in ſyon. Tunc etiam ſimul exultaretis in ſuauitatis fructu guſtantes & uidentes ꝙ dulcis eſt dominus:& cantantes in uiis domini quoniam magna eſt gloria domini:eſſetiſq; ſicut animalia diuini cultus:q̃ uidit Eze.i. Quia ubi erat ĩpetus ſpiritus illuc gradiebantur:eſſetq; ueſtra conuerſatio ſplendor ignis illuſtrantis deuotos. Et de ſplendore ueſtre ſanctitatis fulgur egrediens:impios & peruerſos tam cẽſura iuſtitie q̃ timore ueſtre reuerentie confodiẽs: & conuertens:tunc inueniretis mariam iocũde ueſtri officii matrem aduocatam. Hec eſt munda conſcientia que pro uobis apud paruulum aduocaret: & ioſeph.i.augmentum gratie ꝙ ſemper in melius uos procedere facit:& infantem poſitum in preſepio uobis appoſitum:ad continuum refectionis guſtum:ut in omnibus ueſtra onera ſupportaret ueſtra officia expleret:ueſtra deſideria ſatiaret. Sic & cognoſceretis de uerbo quod dictum eſt a bono ieſu Iugum enim meum ſuaue eſt:& onus meum leue.

Tunc ueſtra predicatio non eſſet in doctis humane ſapientie uerbis:ſed in oſtenſione ſpiritus & uirtutis omnem intellectum audientium in obſequium chriſti paruuli conuertentes:& captiuitates ut uerificetur in uobis quod de ſanctis iſtis paſtoribus dicitur. Et omnes qui audierunt mirati ſunt de uerbis que dicta ſunt a paſtoribus ad illos. Tunc ſãcta eccl'ia quaſi altera uirgo maria conſeruaret:& cõferret in corde ſuo omnia uerba ueſtra. Et quia ĩ uia perfectionis cum conſumauerit homo:tunc incipiet. Idcirco quod plura ex ueſtro officio uideretis cõuerſione commoda:tanto magis recludens uoſmetipſos reuerſi intra uos ad ueſtra conſideranda infirma:uos inabyſſantes in ueſtram humilitatem Et rurſus uos eleuaret ad plenius gratia ſuper uos ad dei bonitatem & ĩmenſitatem plenius deguſtãdam:& ſublimius contẽplandam. Et ſic ceteris ſimiles predictis animalibus bene agiles & mobiles ab influxu gratie:ut diceretur de uobis:ſicut de illis dictum eſt:ꝙ ibant & reuertebantur in ſimilitudinem fulguris choruſcantis. Tunc uerum eſſet quod concludit euangelium. Reuerſi ſunt paſtoreſ laudantes & glorificantes deum in omnibus que audierant:& uiderant ſicut dictũ eſt ad illos. Circa uero nonum & ultimum.ſ.uniuerſitatis teſtimonium:quia iam ſuperius dicta ſunt multa. Breuiter aliqua reſtringamus in alia forma. Nam tota beatiſſima trinitas mundi creatrix dat paruulo nato teſtimonium:quia deus eſt:& media perſona in reliqs duabus coequalis & coeterna:dum in eius ingreſſu in mundum totã mundi machinam letificauit ſignis & miraculis ĩmutauit. Ipſa celeſtis hierarchia dat teſtimonium ꝙ puer natus dux belli ẽ & uictorie triũphator. Cui ſue militie mittit exercitum qui cantat gloriam uictorie & pacis reformare. Ipſa celorũ natura dat teſtimoniũ ieſu:ꝙ eſt ſol lucis: & fons luminis:dum in eius ortu nouam ſtelllã mittit:que ad eius preſepium adorandũ attrahit reges mundi. Ipſe etiã materialis ſol dat chriſto teſtimoniũ ꝙ ipſe eſt radius incorruptionis uirginee procedens a uirgine ſicut radius de ſtella uel ſole:oẽm mundi gloriam ſuo ſplendore redditurus obſcurã: dum hodie Sibilla gloriam Octauiani qua ꝓ deo eum colere uolebat fauor populi humiliauit ſub lumine chriſti:oſtendens In ſolis circulo uirginẽ matrem cũ paruulo. Et illum inducẽs ꝙ paruuli ſubdere imperio dicens. Hec eſt ara celi que hodie ẽ reuerenda eccleſia matris & pueri. Vbi fratres minores habitant in ſancta maria de ara celi paruulo miniſtrantes. Natura inferior dat ei teſtimonium ĩ aere ꝙ natus ieſus ẽ lux noctis mundane:dum circa paſtores fulſit media nocte. In liquidis enim ſãctitatis unctio & pietatis oleum pro laſſatis ſub onere dum in taberna emeritoria erupit fons olei defluens in reumata tibertina ꝙ ſapor & condimentum noſtre inſipiẽtis aque ieſus natus aduenit. Animalia dãt ſibi teſtimoniũ ꝙ ipſe ieſus ẽ exẽplar obediẽtie ſub iugo dñii ĩpii & forma pñie ĩ labore uirtuaľ

exercitii:dum bouem iugo domitum:& laborioſũ aſinum ad ſuũ mittit obſequium.Arbuſta uegetabilia dant ſibi teſtimoniũ:quia ipſe ſuauitatis odor ẽ:& ipſe de ſeipſo predixit. Quaſi balſamum non mixtum odor meus :dum in huius argumentum uinee engaddi hac nocte balſamũ protulerũt. Elementum terrenũ & materiale edificium dát ſibi teſtimoniũ ꝙ ipſe eſt ſpiritualis & uictorioſa pax de qua prius predictũ ẽ:faciet dominus pacem oĩbus qui longe & pacẽ his qui prope.Et ꝙ ipſe pacis carnalis potens deſtructor ẽ:quia uera guerra ẽ dum in tẽplo pacis ipſum concuſſit:dirupit & confregit Infernus ipſe conturbatus ẽ in occurſum aduentus eius:dat ieſu teſtimoniũ:quia ipſe ieſus munditia eſt:dũ ĩmundá corruptionem nature in ſceleratis abſorbuit:& de tanto fetore mundum purgauit in ortu ipſius: qui non põt ſuſtinere niſi lilia puritatis .Et ſic nato paruulo probat̃ tota mundi machina deſeruire. Letentur igitur celi & exultet terra & dent teſtimonium:quia natus eſt hodie ſaluator qui eſt chriſtus dominus in ciuitate dauid. Et ſic orto ſole ieſu de ſacratiſſima uirgine matre liber hic primus clauditur.Manifeſtata.ſ.ubiq; preclaritate originis ieſu.In quo arboris huius dilecta collocata eſt radix.

Explicit primus liber in chriſto ieſu.

Incipit prologus libri ſecundi.

X premiſſis ſuperiori libro patuit ꝙ infinitus ſit circulus quem facit huius ſacre arboris radix:que in utraq; natiuitate dilecti ieſu eſt declarata conſiſtere:dum infinitas ieſu de infinito patre eternaliter gignitur: & per temporalem conceptum & ortum eius aſſumpta natura per unionẽ in ſua perſona ad infinitá gloriá ſubleuatur. Huius ergo glorioſe radicis ut erigatur ſtipes conſimilis humor effunditur & pululat ĩ circulare uulnus circũciſionis aſſumpte:ut ſicut radix eius fuit humanum non habere ſuppoſitum ut excreſceret in diuinum.Sic eius ſtipes per humiliationis ſacramentum:nihilominus continue erigatur ĩ altũ:unde:& ab humilitate circunciſionis incipit liber iſte.

Ieſus conformis patribus capitulũ pmũ
Incipit liber ſecundus.

Nfans igitur ieſus dei uerbum in carne in ipſo natiuitatis exordio tibi anima fedus obſeruare uolens confirmitatis contracte: dum circũciſionis cauteriũ:quod erat peccati originalis remedium:& uulnus doloroſũ nõ abhorruit pro te pati:ubi ſignum ſimul tui pudoris:& tui doloris recepit ſupplicium:que duo a tua affinitate ſuſcepit ut tibi ſupra dictum eſt:ut ecõuerſo tibi ſuam letitiam & gloriam eternaliter largiret̃

Attende autem & deuote rumina quanto dolore uirginis matris quaſſabantur uiſcera.quando uidit dei filiũ tá tenellũ ĩ carne ſua:carnẽ & ſanguinẽ ſuum reiicere in circũciſionis uulnere:& cũ quanta deuotiõe recollegit ſáguinẽ qui emanauit a uulnere & carnis pticulam quam circunciſio amputauit.

Attende etiam paruulum ieſum:imo eternũ dei p uerbũ in paruulo pre dolore uulneris eiulante:& uide ipſũ & partes generationis in quibus hoc uulnus fiebat:que maxime ſunt doloris ſenſibiles magnis cruciari doloribus:ut tuas feditates & laſciuias in eiſdẽ purgaret.O q̃ ingratus es ſibi ſi ad memoriam tanti piaculi tue carnis ĩmunditiam nõ reſtringas? Quid putas doloris fuiſſe in matre:quádo iſta uidebat in dei filio paruulo & tenello: cum quanta paſſione uiſcerum ſuorum & effuſione lachrymarũ nitebatur blandiri paruulo:& ipſũ dolentem & plorantem conſolari blanditiis:& cõfouere mámillis & ſanctis brachiis piiſſime ſtringere & in eius amore pariter & eius dolore transfigi? Quid etiam ſentire potes de ſancto Ioſeph:qui ipſum nõ dubitabat dei filium:quẽ forte oportuit eẽ circũciſionis miniſtrum:cũ & iſta cũ cõpaſſione faceret & iſtos dolores cerneret:& in puero & in matre? O ſponſe ſanguinũ ꝙ tu es nature aſſumpte dei uerbum charitate ad peccatores ebrium in te dira paſſione auſterũ:q̃ cito uoluiſti iſtam carnẽ tuam uirgineam ſanguinare? O ſol iuſtitie in ortu & occaſu uoluiſti rubore ſanguineo rutilare: & in ortu rutilat triſte celum future pluuie maioris effuſionis ſáguinee in aliis tribus uulneribus ſignatiuum. Sed & in occaſu fuiſti diuine ſeueritatis ſignum:dũ celũ tui corporis totali aſperſione ſanguinis apparuit rubicundum:ut nebulas noſtre mortis tue paſſionis rubore fugares:ut mortem noſtrá deſtrueres moriens:& ſerenam uitá nobis reparares glorioſe reſurgens. Aſſocia ergo te anima mea uirgini matri:& ſancto ſeni Ioſeph cõpatientibus & cõlachrymantibus puero.Et in paruulo ieſu attendens tue iniquitatiſ cauteriũ.Cauta cum dilecti lachrymarũ profluuio: propter nimiam charitatem ſuam qua dilexit nos deus filium ſuum miſit in ſimilitudinẽ carnis peccati.Et quia in hac ſanguinis effuſiõe cõſecratur tibi:& ĩponitur ei nomen dilectiſſimũ ieſus de quo infra dicetur. Non timeas addere all'a. Hec pro contẽplatione circũciſionis boni ieſu ſint dicta. Sed nunc attende quid ſcribit euangeliſta Poſtq̃ conſumati ſunt &c.ubi breuis littera & grádis ſententia offeruntur tibi & uerbi nati altiſſima ſacramenta.Sed intellige ꝙ hec omnia aliud literaliter ſonant:aliud figuraliter monſtrant:aliud moraliter indicant.aliud anagogice ſignant. Numerus enim octonarius literaliter ſonat initium iterate reuolutionis. Quando enim cõputando dies: tunc reuoluere uolẽtes dies circulariter reducimus octauũ ad primũ.Figuraliter uero mõſtrat indiciũ euangelice perfectionis:unde & ſeptenarius legi:& octonarius euãgelio congruit Moraliter autem idi

cat exemplū uirtuoſe reformationis. Anagorice uero preſagium future reſurrectionis. Primo igitur litteraliter concipiendo intelligendum eſt: ꝙ iuxta ſenſū hypoſtaticum in hoc uerbo
Replicatur natalis letitia
Indicatur legalis obſeruantia
Declaratur puerilis infantia.
Octaua enim die replicatur &c. Coram oculis noſtris. Conſumati ſunt inquit dies octo: ſed ſub titulo circūciſionis indicatur &c. ut circūcideretur ait. Sed per pueri nominationem declaratur &c. Puer dicit. Et quantum ad hec tria dicitur in gen. Infans octo dierum circūcidetur in uobis. Si autē queratur quis ſit iſte puer recurre ad ea que ſunt ſupradicta de natiuitatis ſuppoſito: & aliqualiter poteris reſpondere. Sed cum circūciſio data ſit in pactum obligationis: & puer iſte non ſolū uiuens: ſed etiā moriens ſit inter mortuos liber: Sit etiam data i ſignum diſcretionis: & puer iſte diſtinguatur ab oī creatura: ratione unionis perſonalis. nam puer iſte natus eſt dei filius nobis datus. Sic etiam data in remedium creationis: & puer iſte natus ſit antidotum uniuerſalis ſalutis. Ipſe enim ſaluum faciet populū a peccatis eorum.
Quid ſibi & pacto
Quid ſibi & ſigno
Quidue ſibi & remedio.
Et ideo merito queritur quare uoluit circūcidi. Cui poſſumus reſpondere ꝙ circūciſus eſt puer ieſus.
In teſtimonium uere incarnationis
In ſignum legalis iplectionis
In ſimilitudinem patriarchalis cōformationis
In actū iudaice confutationis
In ſubſidium cerimonialis ſubleuationis
In ſignum etiam obſeruate pactionis
In myſterium ſpiritualis purificationis: ſeu circūciſionis: que eſt tam per gratiam a culpa: q̃ per gloriā a miſeria. Primo enim oſtendit i hec ueritatem carnis humane contra manicheum dicentē corpus chriſti cōſubſtantiale diuinitati: cōtra ualentinum dicentem chriſtum de celo corpus attuliſſe: unde poſſet hic adduci figura Iſaac: quando palpauit Iacob. Accede inquit proprius ut tangam te & probem an ſis filius meus an nō? Adapta quia circūciſionis tactu uerus filius matris uirginis probatus eſt in experimento paſſibilis carnis. Secūdo approbauit obſeruantiam legis diuine oſtendens ꝙ iſte eſt ille qui legem uenerat nō ſoluere: ſed adimplere. Et quia circūciſio nō ex moyſe eſt: ſed ex patribus. Io. vii. ideo Tertio oſtendit ſe illum qui ī benedictione abrahe fuerat ſibi & aliis repromiſſus: dum ſeruauit circūciſionis mandatū: cum ſibi benedictionem omnium gentiū repromiſit & nomen augmētauit: & ſic ſe conformem patribus reddidit. Quarto per hoc iudeos confutauit: q; occaſionem eum repellendi acciperent ſi ſic diſtinctionis ſignaculum recuſaret. Quinto in hoc ꝙ ſe circuncidit onus in ſe legis ſuſtinuit: & alios a legis onere liberauit: dum illud cerimoniale ſummū inter iudeos a fidelibus ſuis abſtulit: ſecundū illud ad Gal. iiii. Miſit deus filium ſuū factū ex muliere: factum ſub lege: ut eos qui ſub lege erant redimeret. Sexto in hoc confirmauit nobis pactū ut dictū ē ſupra: quia pudorem noſtrū & dolorē uno peccati cauterio i ſe ſuſcepit. Septimū exponetur ifra. Nec obſtat ſi dicatur ꝙ nō debuit circūcidi: quia circūciſio dabatur in pactum ꝙ chriſtus eſſet de ſemine Abrahee naſciturus: unde in ſignum diſtinctiōis ab aliis populis portauit ipſe & filii eius qui cōputantur in ſemine: in mēbro generationis. Et ita dicitur hoc cōpletū fuiſſe in chriſti natiuitate ac ex hoc ceſſaſſe ſignum: quia uelut ſignatum: & ideo non debuiſſe chriſtū circūcidi circūciſione excluſa. Poteſt enim dici ꝙ circūciſio ſignificabat hoc ꝙ dictum ē. ſ. chriſtum naſciturum de ſemine abrahe: ſed & remotio carnalis pellicule in mēbro generationis facta ſignificat ſpoliationem debere fieri uetuſte generationis: qua eramus natura filii ire ex peccato ade: a qua uetuſtate liberamur per paſſionē chriſti & eius reſurrectionem quam etiam ſignificabat circūciſio ut infra dicetur: & ideo hec figura non plene fuit cōpleta nec exſufflata de medio donec chriſtus paſſus fuit & a mortuis reſurrexit. Et iō decuit chriſtū tanq̃ abrahee filium circūcidi: & preceptum de circunciſione ſeruare: q̃diu non mortificauit cerimonialia legis: quod ſolum fuit in corporis ſui morte. Nec ſequitur ꝙ nos debeamus circuncidi ad eius exemplum: licet dicat Io. xiii. Exēplum dedi uobis &c. Non enim hoc ītelligit quo ad obligatiōem legis cerimonialis: ſed quo ad exempla uirtutis. In hoc etiam nobis dedit exēplū ut unuſquiſq; in tempore ſuo ſecundū ꝙ ſuo cōgruit tēpori: quia omniū negotio tēpus ē & opportūnitas ut dicitur Eccle. viii. Et ſola illa que ſunt per ſe bona: & adhuc adeo precepta omni tempore obligant. Dedit etiam hec in exēplum illius ſpiritualis circūciſionis in nobis fiende: de qua infra dicetur: propter quod dicit Origenes. Sicut mortui ſumus cū illo moriente: & cōſurreximus cū chriſto reſurgēte: ita circūciſi ſumus ſpirituali circūciſione non manufacta i expoliatione corporis carnis: ſed circūciſione domini nr̄i ieſu xp̄i. Et ideo debes ſcire ꝙ de cetero circūcidi carnaliter mortiferū ē & xp̄o cōtumelioſū: propter quod dicit Apo. ad gal. v. Si circūcidimini: xp̄s nihil uobis prodeſt. Tātum ergo ſit de lrali circūciſione. Quantū ad ſecūdum. ſ. qd ſignificet allegorice uerbū propoſitum ſcias ꝙ nobis īſinuat. Inſtitutio cultus eccleſie: Deſtitutio ritus ſynagoge: Reformatio lapſus nature ꝑmū habetur ex noſtri cōſideratiōe: ſecūdū ex myſterii conſecratione: tertiū ex pueri figuratione. Cōgruit enim inſtitutioni eccleſie: que inſtructa eſt in euangelica perfectione cui ſeruit numerus octonarius: ſicut legi ſeptenarius: unde & diem ſabbati ſeptimā iudei obligabāt: xp̄iani octauā in dn̄ica. Et in hac parte ſeptenarius iꝑfectū ſignat: quia ad

reſurrectionis gloriam non attingit octonario de-
ſignatá:unde ut dicit apoſtolus ad hebreos:vii.
Neminem ad perfectum adduxit lex.Continebat
enim lex antiqua ſecundũ corticẽ littere.

Documenta obſcura
Precepta imperfecta
Iudicia ſeuera
Oneroſa cerimonialia
Sacramenta inefficacia
Permiſſa indebita
Promiſſa inſufficientia.

Sed econtra lex euangelica dicit.

Declarauit documenta
Perfecit precepta
Mitigauit iudicia
Inſtituit ſalubria conſilia
Ordinauit ſacramenta efficacia
Abſtulit indebita
Promiſit eterna.

In huius ſignum dicitur Leui.xxiii.Dies octauus
erit ſaluberrimus atq; ſáctiſſimus.De iſta perfecti-
one legis euãgelice dicit Auguſt.contra fauſtũ.Sa
cramenta legis erát iniciatiua xp̃i:que in aduentu
ſuo conſũmata ſunt:& inuẽta ſunt alia

Virtute maiora
Vtilitate meliora
Actu faciliora
Et numero pauciora.

In ſignum huius perfectionis diem octauum no
ſtre redẽptionis in xp̃o preceſſere ſeptem dies.ſ.

Creationis in principio
Tranſgreſſionis in paradiſo
Punitionis in diluuio
Afflictionis in egypto
Tentationis in deſerto
Exaltationis in regno
Et captiuitatis in exilio.

Propter quod dicitur Eccle.xi.Da ptes ſeptẽ nec
nõ & octo:glo.Vetus teſtamẽtũ cuius ſeptimus
dies.i.ſabbatũ honorat᷑.nouum pp dominicũ di-
em:ſine altera.n.non ualet alteꝝ:quod intelligas
quo ad fidei credulitatẽ & ſciẽtie ueritatẽ. Con
ſumatio myſterii ꝓbat ſecũdo deſtructionẽ ſyna-
goge.Reprobata.n.& ablata ẽ illa circuncíſio lega
lis:figuralis:penalis:carnal᷑:& ſucceſſit baptiſmus.
Obligatiõe uniuerſalior:qr obligat oẽm populũ.
Curatiõe generalior:qr curat utrũq; ſexnm.
Perceptiõe facilior:qr ẽ p aque lauacrũ.
Perfectiõe fecũdior:qr amplioris gratie donũ.
Aufert.n.omnẽ culpe & pene defectũ:& renouat
hominẽ in nonũ xp̃m:ſecũdũ illud ap̃li ad Gal᷑.
ultimo.In xp̃o ieſu neq; circũciſio aliqd nalet neq;
p̃putiũ:ſed noua creatura.i.regeneratio & noua ui
ta p fidẽ xp̃i. Tertio cõfiguratio pueri:quá pro-
bat p lapſus reparationẽ.Per hũc.n.pueꝝ renoua-
tur natura:& fit ĩ nobis renouatio g̃tioſa:ĩ cuius fi
gura reſtituta ẽ caro Naamã leproſi:ſicut caro pue
ri.iiii.Re.v.Naamã leproſus lapſũ hũanũ genus

ſig̃t:quod tũc lauat᷑ ſepties:cũ p.vii.xp̃i ſacramen
ta curat᷑.Tũc.n.caro reſtituit᷑ ut caro pueri: quádo
p fidẽ regenerat᷑ ad imaginẽ xp̃i.Fuit etiã ĩ ſignũ
p̃terite inobediẽtie p̃n̄tis & uigẽtis cõcupiſcentie:
pp quod ad Roma.iiii.Signũ circũciſiõis accepit
Abrahã ſignaculũ iuſticie fidei.que ẽ in p̃putio.
Sic.n.ĩ ſignũ latrocinii pr̃is ſui:& ĩobediẽtiã ade:
cõtamĩati ſũt filii hñtes alligaturã uulneꝝ & me-
dicamẽtũ:tñ prius fuit abrahã iuſtificatus q̃ circũci
ſus:unde circunciſio nõ fuit in eo ſignũ iuſtitie q̄
ſibi daret᷑ ĩ circũciſiõe:ſed ãte colate ſed fuit ſignũ
obedientie & fidei ſue:& origĩalis culpe cõtracte.
Fuit etiam in ſignum reprimende concupiſcentie
que uiget in membris illis:& que traducitur per
actum generationis:& ideo generatiõis porta ubi
erigebat᷑ uexillũ diaboli ſignũ ĩobediẽtie cõtũa-
cie:& cõcupiſcẽtie. Talia.n.ſũt illa mẽbra q̄ ñ obe
diũt rõni.Et iõ oportuit poni ĩ eiſ ſignum iuſticie
fidei.q̄ ẽ in adherentia ad deũ & obedientia ad re
preſſionem rebelliõis predicte.quod fiebat carna-
liter tunc prout cõgruebat populo carnali & rudi.
Fuit etiam in ſignum redemptionis future per paſ
ſionem chriſti circumciſio ſibi recepta:ut arras no
ſtre redemptionis oſtenderet:ſecundum illud ad
Romanos:xv.Dico chriſtum ieſum miniſtrũ fuiſ
ſe circunciſionis propter ueritatem dei ad confir-
mandas promiſſiones patrum:q.d.Idcirco circun
ciſionis canterium infans accepit ſimilis patribus
ut arras precii infans ſolueret uehemens im mun
dum ad mercandum animas noſtras:& in fine ui
te ſue quaſi diues mercator totũ ſoluens precium
in nundinarũ fine:oſtendit ſe confirmaſſe pactum
factum patribus de humana redẽptione:unde et
arra fuit ſimilis precio:quia uulnus rotũdum et pe
naliſſimum:in ſignum ꝙ eius paſſio faciebat circu
lum qui eſt figura pfecta:non habens finẽ uel prĩ
cipium:niſi ratione ſignificãtis:ſic & chriſti paſſio
non habuit eſtimabilitatem nec comprehenſionẽ
humane rationis:niſi in quantum exterius aliquid
ſignificat ĩ ul᷑neribus:ſed ĩ ſe ẽ ĩeſtimabilis nobis
& fuit perfecta ſatiſfatio diuini honoris & noſtre
redemptionis.Et uere fuit circularis:quia undiq;
circũciſus acerbitate doloris.Huius ergo precii de
dit arras in kl᷑is ianuarii:qui quidem menſis ſecun
dum antiquas fabulas dicitur eſſe conſecratus Ia-
no deorum antiquiſſimo:qui habens duas facies
fingebatur:unam ante & alteram retro.Sic hec di-
es conſecratur noſtro paruulo ieſu: qui dicit p Eſa
iam.Ante me non eſt formatus deus:& poſt me
non erit:& habet duas celebres rationes:unã a na
tiuitate cuius eſt dies octaua:& hec reſpicit retro:
Alteram a paſſione:quia totus ſanguis fũdendus
erat:& hec reſpicit ante:& ex hoc reſpectu nomen
ſalutis accepit.ſ.Ieſus:quod repletum fuit in ſexta
feria:ut opus recreationis reſponderet creationi:
Vtrunque enim inchoatum fuit in dominica die:
& perfectum ĩ ſexta feria.Quia die dominica mũ-
dum creauit:qua die natus & circunciſus fuit.Sex-

ta feria creationē conſummauit: qua etiam die re
demptionem noſtram complens: cuiuſ circuncifio
fuerat inciatum ſignum dixit. Conſumatum eſt:
ubi & in ueritate dei confirmat promiſſiones pa-
trum miniſterio circunciſionis circularis doloris:
ut nos ſimus circunciſi: qui ſpiritu deo uiuimus &
ſeruimus: & gloriamur in chriſto ieſu. ideſt iſtam
circunciſionem debemus conſeruare in ſpiritu ui-
te perfecte & crucifiſe: ad Philipen. tertio. Iuxta
uero ſenſum tropologicum ſimul & anagoricum
inſinuatur nobis

Quid appetendū: quia claritas glorie
Quid abſtergendū: quia feditas ſcorie
Quid amplectendū: quia nouitas gratie.

Dies octauus predicat claritatem glorie. Cum
enim prima etas ſit infantium: ſecūda puerorū: ter
tia adoleſcentiū: quarta iuuenū: quinta ſenū: ſexta
decrepitorū: ſeptia morietiū: octaua reſurgentiū: re
cte per octauū accipimus reſurrectionis ſtolā. Con
gruit etiam octaua reſurrectioni xp̄i: qa octaua die
a mortuis reſurrexit. In huius ſignū dr̄ leuit. ꝙ dies
octaua erit ſabbatū. i. requies ubi quietabit̄

Intellectus in uiſione
Affectus in fruitione
Totus homo in glorioſa corporis reſurrectiōe.

Hec erit ſecūda circūciſio quā faciet nobis ieſus
excluſa miſeria q̄ nobis facit p̄ pſonā de qua p̄ma
collata gratia. Et hec ſecūda fuit figurata p̄ illā quā
fecit ioſue q̄ ſecūdo circūcidit populū in colle pre-
putioꝝ ioſue. qnto hic ꝑ die octaua ī qua circūciſio
eſt facta: & pro circūciſiōe anagorica. Sed pro tro
pologica debes ſcire ꝙ circūciſio abdicat deformi-
tatem ſcorie. i. ꝑpucia omniū uitiorū: deutero. quar
to. Circūcidite ꝑpucia cordis uri: & hoc ē quā xp̄s
approbat: & in ſe figurat: de corde. n. ut ipſe ait exe
unt cogitationes male: homicidia: adulteria: forni
cationes: blaſphemie: hec ſūt q̄ coinqnāt hominē
& iō hec ſunt reſecāda. Debes āt ſcire: ꝙ licet radi
ces uiciorū nō poſſint a nobis eradicari dū ſumus ī
corpe mortis huius: debēt tñ eoꝝ pululatiōes peſſi
me ī corde: ī ore ī opere orietes: & creſcētes quoti-
die iugiter circūcidi. Et de hac circūciſione ſolliciti
ſūt apoſtoli & prophete: unde Hiere. iiii. dicit. Cir-
cuncidimini domino uiri iuda: & auferte prepucia
cordium ueſtrorū habitatores hieruſalem: ne forte
egrediatur indignatio: & ſuccendat̄: & non ſit qui
extinguat: hec eſt circūciſio cordis: non littera: ſed
ſpiritu. Cuius laus nō eſt ex hominibus: ſed ex deo
Et nullus melior cultellus ad circūcidēdū cor q̄ pe
trinus: petra āt erat xp̄s. unde dr̄ Exo. iiii. Tulit ſe-
phora acutiſſimā petrā & circūcidit ꝑpuciū filii ſui
Sephora īterpretat̄ ſpeculās eū. Hec ē aīa xp̄o cōſi
gurari ſollicita: q̄ xp̄m cōtinue ſpeculatur p̄nte in
cordē ſuo: propter quod dicitur: ꝙ tulit acutiſſimā
petrā. i. chriſtū acutiſſimū in uidendo noſtra defor
mia: & zelotipiſſimū in puniēdo ſponſā: & in pre-
ſcindendo ab ea omnia adulterina plantaria: ac per
hoc adiutorium: & cum hoc ſpeculo: imo cū hoc
gladio ſimul timoroſo & amatiuo circūcidit ꝑpu-
tium filii ſui qui āputat inordinatū cōceptum cor-
dis ſui. Poſt hanc ſequitur oris circūciſio: de qua
ex hūilitate cōquerit̄ moyſes. Exo. vi. Ab heri ſcir
cūciſus labiis ego ſū. O q̄ta circūcidenda ſūt ī lin-
gua q̄ ē iq̄etū malū: plenū ueneno mortifero. Et li
cet in omnibus lingua ſit circūcidenda: tamen ī re
ligioſo & predicatore: & uiro eccleſiaſtico maxime
habent locum: unde & labia eius debent circunci-
di. Primo ab errore deuiationis ut non ſint in eo la
bia falſitatis: quia abominatio domino labia falſi-
tatis. Prouer. xiii. Secūdo a tumore oſtentatiōis ut
non ſint in eo labia uanitatis: quia delictū oris eo-
rum ſermonē labioꝝ ipſoꝝ. Et prouer. xxvi. Quo
modo ſi argento ſolido uis ornare uas fictile: ſic la
bia tumentia cū corde peſſimo ſociata: uolūtas. n.
regis labia iuſta: ꝓuer. xvi. Tertio a fauore adulatio
nis ut nō ſint ī eo labia īpietatis nec labia doloſa ī
corde & corde loquantur: ſed ſint labii unius & ſer
monū eorūdē. Adulatoria. n. uerba auditorem im-
pellunt ad caſū. Quo contra dicitur: ꝓuer. x. Labia
iuſti erudiunt plurimos. Vltimo debent circun-
cidi opa extrinſeca. Opera enim circūcidūtur. quā
do omnes ſenſus circūcidūtur ab occaſionibus pec
catorū: propter quod dicit Apoſt. i. ad Cor. vii. Cir
cūciſus aliquis uocatus ē: non adducat ꝑpuciū. i. Si
circuncidit dominus cor cōtritū: precidat opus ex
trinſecū: & nō adducat ſenſibus ſuis trāſgreſſionis
prepuciū: quod ē pellicula quedā in mēbris cōcupi
ſcentie: ſignans īmundā dilectiōnē cuiuſcūq; ope-
ris uicioſi. Et qui circūciſus ē p̄ baptiſmū ab origi-
nali nō adducat ꝑpuciū actualis. Iſti ſunt falſiſſimi
de qbus legit̄. i. mach. i. Fecerūt ſibi ꝑpucia & pelli
culas aptabāt ne uiderentur circūciſi. Sic & iſti con
cupiſcentias iterant: ac ſi non eſſent baptizati. Nec
uidētur differre ab ethnicis: & paganis: appropriate
tamen ſunt uiri religioſi mali & clerici: qui in ſuis
ſceleribus etiam & ſeculares ſepe uiciſſe uidentur.

Omnes autem circūciſiones ꝑdicte domino de-
bent fieri: & non hominibus: ſicut dictum ē ſupra.
Circūcidimini domino. i. exēplo domini: & pp do
minum nō ꝓpter mūdū. Sed multi tales religioſi
uel clerici ſemper ſunt ſimiles ſychem: qui ſe circun
cidit ut accipet dinam. Gen̄. xxxiiii. Simulatos mo
res cōponētes & ſe uirtuoſos mētientes ut accipiāt
dinam pulchrā: & decorā. i. eis placibilē tēporalem
ꝓbēdā: cathedrā: uel prelaturā: & cū his tēporalem
abūdātiā q̄ circūcidūt caput in tonſura clericali: nō
ut domino ſeruiant: ſed ut tēporalia eccleſie poſſi-
deant: unde & ibidem ſeqtur. Si circūcidamus ma
ſculos noſtros: ritū gētis imitātes: & ſubſtātia eoꝝ
& pecora: & cūcta q̄ poſſidēt noſtra erūt. Sic tales
ypocrite falſo imitātur ritū honeſtatis: & ſūt ſimi-
les uulpibus ut dicit Hiero. ad preſidiū. Vulpes ſi
diu eſurit uolutat ſe in puluere: & fingit ſe mortuā
& dū ueniūt uolatilia & uolūt eā comedere: come
duntur ab ea. Sic ypocrite fingunt ſe mortuos mū
o: & uilitatis puluere ſe cōſpergunt ut aues capiāt:

quas eſuriunt.ſ.diuitias tranſitorias:que ad modū
auiuū a poſſidente auolāt:& ſic ſepe alio myſterio
dum auis eccleſia uult eos capere ad ſuū myſteriū
ab ipſis comeditur:quia miſerabiliter a talibus de
uoratur.Sed proch dolor:iam nō intrant ī eccleſiā
ſepe uulpes ſimulata ſanctitate : ſed ſepe ſus lota
in uolutabro luti:quia ſepe ꝓmouetur deformis
& infamis in uita.Quod cōtra dicit Eze..Omnis
incircūciſus non ingredietur in ſanctuarium meū.
Sufficiāt inquit uobis domus iſrael omnia ſcelera
ueſtra:eo ꝙ inducitis filios alienos īcircūciſos car
ne:ut ſint in ſanctuario meo:& polluāt illud.q.d.
Sufficiant uobis prelatis ſcelera ueſtre indignitatis
quibus indigne eccleſiam poſſidetis:ſed nō ſuffi-
ciunt:quia non eſtis contenti mali eſſe ſuper popu
lum meū:niſi etiā ꝓmoueatis filios ueſtros : alie-
nos.i quos non genuit eccleſia.i.electio legitima
ſpiritu ſancto facta:ſed carnalis affectio & parātel-
la:ut ſint filii alieni a promotiōe uocatiōis dei in-
circūciſi carne:incōpoſiti conuerſatiōe & hi ponū
tur in ſanctuario & polluūt illud:quia ponunt in
dignitatibus ſāctis:& reddunt eas polutas & de-
ſpicabiles plebibus ſubiectis.Hi ſunt illi miſeri q
per carnē & ſanguinē uolunt hereditate poſſidere
ſanctuariū dei:filios & nepotes in dignitatibus &
beneficiis:ſecūdū legē ſanguinis & carnis ī ſcanda
lum eccleſiis preponētes:nō ſolū contra legē ieſu
xp̄i:q dicit principi paſtorū petro.Caro & ſanguis
regnū dei non poſſidebunt.Sed cōtra legem uete
ris teſtamēti:Deuteronomii.xxxiiii. Amonites &
moabite nō intrabunt in eccleſiam dei ī ſempiter
num.Prochdolor iſti ſoli intrant alicubi aliiſ expul
ſis.Amon filius generis mei:uel filius populi mei
uel matris flectus:filii generis ſunt cognati & ne-
potes:filii populi mei ſunt ciues.Hi intrāt con-
tra dei documētū in eccleſiam dei:qr multi prelati
impii & ſceleſti uix uolunt pingue bn̄ficiū uel altū
dare alicui ex pſone ſufficiētia: uel īſpiratiōe diuīa:
ſed uel ex amore carnis uel ſāguinis:uel ſimonia-
ci mūeris:uel amicitie tpalis.O tot ſunt exēpla ꝙ
magis miramur hodie aliquid fieri canonice ī tali-
bus ſine macula & ſimoniaca labe:q̄ hec noſtra be
ſtialia ī dignitate prelatica in uoce hoīs loq:hi ſūt
matris fletus:quod ſatis patet:qr ſi lapides eccl'ie
hērēt ratiōnē clamarēt illud Hieremie.ix. Quis da
bit capiti meo aquā:& occulis meis fontē lachry-
marū:& plorabo defectus populi mei:qr iſta anti
chriſti pn̄cipalia mēbra cōtra dei filiū uidēt' ueniſſe
aīas pdere:nō ſaluare.Hi ſūt filii alieni:q matri ec-
cleſie mētiunt' & ineterati ſunt in uia aliena:& clau
dicāt a ſemitis & ueſtigiis xp̄i.Prochnephas: hoc
nō ſufficit ut ītrent amonites ī eccl'iam dei: ſed ꝙ
terra ſuſtinere nō debet:ītrāt & moabites . Moab
īterpretat' ex p̄re.Hi ſūt proprii filii:ſub nepotum
nomīe palliati:& quod deterius ē ſepe apti & ſpu
rii:qui p p̄res ſuos eccl'ie ſpurios ſimul & adulte-
ros & nō ſpōſos:qr male ītrant:peius regnāt:eccle
ſiis p̄feruntur:unde Moab & Amon fuerūt ſimul
Loth filii & nepotes inceſtuoſo ſtupro p uini ebri
etatem generati in mōte.O q̄ malla eſt iſta ebrie-
tas:q̄ ſic ſūt ebrii amore carnali:cū ſint ſpūales ſpō
ſi eccl'ie:neſciūt niſi carnalit' amare & carnalit' ꝓ-
mouere . Magnus ē iſte mōs ſuperbie:quo ipius
ſe credit per carnalem ſuorum inſtitutionē heredi-
tate dei eccleſiam poſſidere.Inceſtus eſt ipſe peſſi-
mus:ac ſi ſpiritualem filiam aliquis dicat ſue carnis
uxorem.Peius iſti faciunt.qr ſpūalem eccleſiā dei
filio proprio ſanguine deſponſatam:ī qua ſicut iſti
ſpūales uice chriſti ſponſi:& alio modo patreſ & fi
lii ipſi faciunt eam ſui carnalis amoris meretricem
& adulterā.Et hinc ē ꝙ eternus ſponſus propt' pec
cata talium:& etiā populorum ſepe iudicat eccleſi-
am ſuam iuditio adulterarum:dum eā exuit orna-
mentis ſponſalibus ſpūalis uite:& eam dimittit ꝓ
ſtribulari a talium peſſimo regimine:ut magis in
talibus meretrix appareat:recedens a uiro & uaga
& profuga ſuper terrā.quaſi ſponſa deſcendens de
celo:a deo parata & uirgo xp̄o ornata. O puer ie-
ſu circūcixe ꝓ nobis.circūcide ab hac tua ſponſa:
que facie deformata appet rugoſa & uetula ī mul-
tis maleficās & maleficata adulterās & adulterata.
Circuncide inq̄ meretricos actus munera & poſtri
bulum:aufer ab ea omne maleficium adulterinū:
& memor eſto adoleſcētie eius:& charitatis deſpō
ſationis tue:quādo te ſecuta eſt in deſerto pauper
tatis & penurie & crucis tue:& renoua dies eius ſi
cut a pricipio:& uoca dilectam tuam & chariſſimā
ſpouſam tuā:pp miſeratiōes tuas magnas:reddēs
ſibi ornamēta ſponſalia:& laua eā ſanguine tuo:&
exhibe eā tibi glorioſam eccleſiam:non habentem
maculam neq; rugam:ut de cetero te uocet uirum
ſuum:ducem uirginitatis ſue:& in hac ſpūali circū
ciſione uocet te dilectiſſimum ieſum auctorem ſa
lutis ſue:& ſponſum charitatis deſponſationis ſue
& reformatorem deuiationis preterite:& dilectiſſi
mum fecundatorem ſterilitatis ſue ī lectum feruē
tis amoris ſacratiſſime crucis tue:in qua cum ea ſū
mi amoris matrimonium conſumaſti.Ibi enim ꝓ
pe fuiſti ieſus ſaluans populum tuum a peccatis
eorum:& hec eſt octaua dies in qua fuiſti tu domi
ne plenarie circunciſus in corpore mortis huius.
Prima dies fuit incarnatio in uirginali utero
Secunda fuit natiuitas & reclinatio ī preſepio
Tertia fuit tua ſolēnis preſentatio magni myſterii
figura in iudaico templo
Quarta fuit cōpaſſibilis peregrinatio:qua infās cū
matre uirgie ānis ſeptē fuiſti in egypto
Quinta fuit tua ſolēnis baptizatio
Sexta fuit conuerſatio in deſerto:& uictoria de ho
ſte maligno
Septima fuit ſpūalis predicatio
Octaua fuit tua cōpaſſibilis crucifixio:ī q̄ ꝓpe uo
caris dulciſſimus ieſus ſcē tue eccleſie ſaluator
& ſpōſus.

Ieſus p̄nomīatus Cap.ii.

Vid dicemus de nomine quod eſt ſuper
omne nomen:& quo nomine nomina-

bimus innominabilia? O nomē nō ſolū ſuper oē nomē: ſed nomen quod es oīa
Nomen uerbum: quia. In principio erat uerbum
Nomē pnomē: qa oīum electo℞ pōeris p noībus: nomē participiū: quia partē capit nominis: parteq; uerbi: quia de hoīe cepiſti naturā nō culpā: & es uerbū uerā retinēs uerbi pſonā: & uerbi occultās gloriam: ſimul uiator & cōprehenſor totū habēs quod ē hominis: totū quod ē dei ſine cōmixtione nature uel diſtinctiōe pſone. O uerbū aduerbiū q hominē aſſūptū facis ſtare iuxta uerbū diuinū ſuū te faciens ſuppoſitū. O uerbū pꝑoſitio cui accidit caſus mortis ut ſis primogenitus ex mortuis. O uerbum interrectio: qui interponis te ut fidelem mediatorem inter diuinā iuſtitiam & dānatā naturam O uerbū cōiunctio: qui cōiungis ſūmū infimo: deum limo: uerbū homini: uirginitatē matri: corpus eccleſie: tue fidei: lapſū miſerie glorie ſummi dei. Quomodo ergo eris uerbū nomē: cū ſit uerbum uocatum. Quis nāq; incōprehenſibilitatē notabit & dignū nomine nominabit? Cōtrahere uerbum imēſum & induas paruulum ut fias uerbū abbreuiatum: qui es uerbū infinitū: quod ſolū dicit lingua paterna: & audire letatur auris angelica. Dicat te pater infātulū & audire te poterit tota eccleſia peregrina. Et quia ſoluis inimicitias in carne tua: p hāc aſſumptā carnē tu dices anime mee. Salus tua ego ſū Vocabaris antiquitus dominus deus exertituū: & dominus ultionum & dominus iuſtus noſter. O dulce uerbū abbreuiatū pꝑter amorē noſtrū: uoca ſeruos tuos noīe alio in quo qui benedictus fuerit benedicat in domino: Amen. uoca inquit noīe alio & tunc in dño gaudebo: facto filio uirginis: noſtro fratre uterino: paruulo uerbo. Et nunc iam loquere nobis infans puer aſſūpte humanitatis: & nō loq̄tur nobis deus maieſtatis: quia licet hoc nomē ſit ſanctū: & tamē terribile: & ideo effundatur ut oleū nomē tuū: & tūc exultabo in ieſu deo meo. Attēde autē anima quid ſit illud uerbū. Simul ē imenſum & paruulū: & ieſus filius dei patris & uirginis matris. Sicut etiam uniuerſe uie domini ſunt miſericordia & ueritas. Sic uniuerſa ieſu ſpōſa uocabula ſparſa in diuina ſcriptura cōplector in duo. Nullum ut arbitror repeřietur nomen quod non ſonet aut gratiā pietatis: aut potentiā maieſtatis. Duo inquit dauid audiui: quia poteſtas dei eſt & tibi dñe miſericordia. Ecce habes duo noīa: nomē potētie ſanctū & terribile dominus iuſtus noſter. Et que tibi dicta ſnut ſupra & in ſcriptura multa ſimilia. Nomen pietatis inſinuat emanuel. Sed mlta noīa dicit Eſa. admirabilis conſiliarius: deus fortis: pater futuri ſeculi: princeps pacis. In his tria ſunt noīa potētie. ſ. admirabilis: deus: fortis. Tria miſericordie: cōſiliarius: pater futuri ſeculi: princeps pacis. Sed ſi iſta duo ſunt noia ſponſi. ſ. miſericordia & potentia: & ſponſa cantat ſponſo. Oleum effuſū nomē tuum quod horum effundit ut fiat unctionis unguentū? Perfectio nomē potentie & maieſtatis transfunditur: & effunditur in nomen pietatis & gratie per ieſum chriſtum ſaluatorem: ut uerbi gratia. Nomē quod eſt deus non ne ſuauiter in id, quod eſt emanuel effunditur cū dulcis miſericordia inſinuatur: quia uobiſcū deus. Sic & admirabilis in hoc q̄ eſt conſiliarius: & deus fortis in ea que ſunt pater futuri ſeculi & princeps pacis. Et dominus iuſtus noſter miſericors & miſerator dominus. Et illud quod tā terribiliter ſonuit. Ego dominus: in Pater noſter qui es in celis. Serui nominantur amici: & reſurrectio non ſaltem diſcipulis: ſed fratribus nunciatur. Sic ego ſum qui ſū: quod dixit dominus moyſi: ſtatim effudit in nomē pietatis cū ſubiūxit. Ego ſū deus abraham: deus Iſaac: & deus Iacob: ubi deus angelorū dicitur: deus hominū & nomē celis cognitum eſt per moyſē terris effuſū. Auarus fuit ille effuſor: qui non niſi populo iudeo℞ nomē ſalutis effudit: ſed largus ieſus effudit uſq; ad terminos orbis terre. Venient inq̄ ab oriente & occidente: & recūbent cū abrahā: iſaac: & iacob in regno celorū. Sed dimiſſis aliis nominibus effūdamus ieſū noſtris: quem ſponſa uocat oleū effuſū. Sed pꝛmo uideamus quis ipſum uocat ieſū: & quare. Nam certe ieſus ē nomē effuſionis: cū uerbū ſe in carne effudit: uide quomodo alterauit noīa potentie. Nā inquit Eſa. xxx. Ecce nomen domini uenit de longinquo: ardēs furor eius & grauis ad portandū. Ecce q̄ terribile ubi ardor. furor: & pondus: ad cōburendū: ad ſeruiēdū: ad obruendū. Sed hec in marie uiſceribus temperata ſunt per ieſum xp̄m
Ardor redactus eſt ad tēperātiā
Furor ad manſuetudinē
Pondus ad leuitatem:
ut iam filius ab hoc uocetur philos: eo q̄ amor dici uideatur. luce. i. Quod enim ex te naſcetur ſāctū uocabitur filius dei. Hoc eſt quod hic dicitur. Vocatum ē nomē eius ieſus: ubi & nominis nouitas & bonitas cōmendat: hoc igitur nomine uocatus ē a patre cui ſaluauit hereditatē. ſ. hominē quē creauit In apocryphis eſdre dicitur. Reuelabit filius meus his qui cū eo iocūdabuntur: & monetur filius meus ieſus & conuertetur ſeculū. In huius figura dixit angelus ioſeph. Pariet filiū & uocabis nomē eius ieſū: ipſe. n. ſaluum faciet populū a peccatis eorum. Quis. n. auderet eterno uerbo nomē iponere: niſi dicens pater incipiet. propter quod Eſa. lxii. Vocabitur tibi nomē nouum: quod os domini nomiauit. q. d. Ille qui eternaliter uerbum dicit. Hoc nomen ieſus nobis nominandū cōceſſit. Secūdo mater nominauit eum ieſum: cui ſaluauit integritatē. Luce. i. Concipies in utero: & paries filiū: & uocabis nomen eius ieſum. Concipies. i. totum capies ſimul in te & ex te. Addit in utero. q. d. Iam cōcepiſti mente: quē conceptura eras carne: & paries filiū non ſtatim poſt conceptū: ut quaſi hoſpes unius noctis uiator parte tranſeat: ſed moram faciet nouē menſibus. Sicut ſpōſus libēter moratur in thalamo ubi delectabilē inuenit manſionem nunquā

a te euellēdū ex faſtidio. Sed qr & aliis ciuitatibus oportet eū euāgelizare: & te uirginē facere matrē multorꝝ filiorꝝ letātē: & quādo egreditur ſaluat ſi gillū: & facit gaudiū. Nō ſic bēiamī fecit. Rachael. Geneſis. xxv. Et ideo uocauit eū filiū doloris ſui. ꝑ. Re. iiii. uocauit uxor phynees filiū ſuū icabath .i. ingloriū: utraqꝫ pſcna dolorꝭ i ptu occubuit. Sed beata uirgo in ptu ſuo a dolore & pudore libera p ieſū nō ſolū ſaluata: ſed letificata: uocauit ieſū ſalua torē gaudioſū: qr in ptu riſū fecit ſibi dominuſ: ut ōnis qui audierit ſibi dilectus filius colletetꝰ eidē. Vocauit & angelus hoc nomē ieſus: ꝑusq̄ in utero cōciperetꝰ: qr repauit eius ītegritatē. Vocauit & mūdus totus hūc puulū natū hodie ieſus cui cō tulit diuinā cōformitatē ut ōnis natura ī hōie aſſū pto: ad dei unionē attingat: qr miſſit deus filiū ſuū in mūdū ut ſaluetur mūdus p ipm. Io. iii. hoc ergo nomen eſtꝭ

Apatre prenominatum
Ab angelo uocatum
Ab angelo nuntiatum
Mundo collatum
Ab apoſtolis predicatum

Omni die nō ceſſabāt in tēplo & circa domos do cētes & euāgelizātes ieſū xp̄m. Act. v. Ecce. q̄ dulce euāgeliū: xp̄us unctus: xp̄us ſalus: unctio dulcis ſalus utilꝭ: ōe tulit pūctū. q miſcuit utile dulci. Sic il le tanq̄ cādelabꝝ ſāctū ſuper quod hoc nōmē fuit Sicut lucerna ſplēdens: & ſicut fulgur mūdū illumi nans. Paulus uas electiōis ubiqꝫ euuāgelizās ieſū portauit nomē eius corā gētibus: & filiis iſrꝭ. Sic & ip̄e gloriatꝰ in huius nominiſ ſalubris ſciētia p̄e. ad Corꝝ. ii. Nihil reputaui me ſcire īter uas niſi ieſum xp̄m: & hūc crucifixū. Eſt etiā ab ōnibus adoratū Ad phylꝭ. ii. Deus exaltauit illum & dedit illi nomē qꝫ ē ſup ōe nomē: ut ī noīe ieſu ōe genu flectatꝰ An non omnis creatura genuflecht nomini eius cum in omni creatura fiant mirabilia ꝓpter nomē eius: O q̄ uenerādum eſt credentibus: & abeo ſalutem expectantibus: cuius nominis īuocatio eſt ita mirabilis ac uenerabilis creaturis omnibus: ut ſtatī mutetur ad nutum eius. Et ab omnibus inuocandum: qr omnibus ſalutiferum. Ioelꝭ. ii. Omnis quicūqꝫ inuocauerit nomē domini ſaluus erit. De quo autē nomine intelligat aperit petrus. Act. iiii. d. Nō eſt aliud nomē ſub celo datum hominibus: ī quo oporteat nos ſaluos fieri. Et iterū. Non eſt in aliquo alio ſalꝭ. loquitur autem de nomine ieſu chriſti nazareni. Sed ſi uelimus huius benedicti nominis dulcedine latius effundere ſaluatorem ſecūdum illud Ber. oleū effunde: & ſenties uirtutē eius. Inuēitꝰ nomen ieſu

Penitentibus in refrigerium
Egrotantibus in remedium
Pugnantibus in preſidium
Patientibus in ſolatium
Proficientibus in auxilium
Deficientibus in ſubſidium
Confitentibus in honorem
Predicantibus in teſtimonium
In uenitur preter hec
Memorantibus in ſuſpirium
Poſtulantibus in ſuffragium
Experientibus in fructum
Peruenientibus in premium

Propter hec omnia ſit nomē domini benedictum in ſecula: quia ante ſolē permanet nomē eius. Referuntur autē iſtorū p̄ma quattuor ad ſtatum incipientium: ſecunda quattuor ad ſtatum proficiētium Primo ergo eſt nomen ieſus penitentibus in refugium. Quis peccator non timeat nomē potentie quis audeat ſuſtinere dominum ultionū: Sed ecce ieſus dulce refugiū in quo exinanitꝰ maieſtas: & dulceſcit pietas. Ipſe eſt ſpes unica redeuntibus ad ueniam: de quo. Mat. i. uocabis ait angelus nomen eius ieſum. Nec caret effectu fidelis inuocatio huius nominis: prime. Ioānis. ii. Scribo uobis filioli mei: qr dimittūtꝰ uobis peccata ueſtra ꝓpter nomē eius. Nota exemplū ualde optimum qr nullum inuocātē hoc nomē ieſus in tota ſilua euāgelii legitur accepiſſe repulſā. Sed dānata morte culpe: remanet morbus concupiſcētie: unde recurrendum ē ad nomē ieſu: qr ipſe eſt egrotātibus in remediū: hoc eſt enim nomē ieſu: de quo. Mat. ultimo. In nomine meo demonia eicient linguis loquētur nouis ſerpētes tollent: ideſt ſerpētinas ſuggeſtiones: & ſi mortiferꝝ quid biberint trāſeundo quippe ad modum potus: nō maſticando per morā: uenenū ſcilicet male delectatiōiſ: nō eiſ nocebit: ad mortē ſupplē: ſuper egros manus inponent & bene habebūt Habes ergo aīa mea ſecūdū. Ber. reconditū electuariū in uaſculo huiuſ uocabuli: qd̄ ē ieſus: qꝫ nulli tempore peſtiſ īueniatur ineficax. Habes aīa mea in nōie ieſu: unde actus tuos prauos corrigas: uel minus perfectos dilligenter impleas: unde ſenſus tuos aut ne corrūpentur ſerues: aut ſi occupantur ſanes. Exemplū de infirmo: quē ſanauit dyoniſius adhuc īfidelis: pñte paulo ad nomē ieſu. Sed ſi cō tentus pharao ſurgat ad ſcandala: adhuc recurrēdū eſt ad nomen ieſu: qr ipſe eſt pugnātibus in p̄ſidium. Subiecit enim omnē feritatē inimicoꝝ: unde: luce. x. dicitur. Reuerſi ſunt autē ſeptuagītaduo cū gaudio dicētes: Domine etiā demonia ſubiiciuntꝰ nobis ī nomine tuo. Et ait illis: Videbā ſathanā ſicut fulgur de celo cadentē. Ecce dedi uobis poteſtatem calcādi ſupra ſerpentes & ſcorpiones & ſupra omnē uirtutē inimici: & nihil uobis nocebit. Verū tamen in hoc nolite gaudeꝛ: qr ſpiritus uobis ſubiiciuntur: & cetera. Nota qꝫ non dimittit rex libenter militē ſtrenuū ac fidelē ſeruū ſuū nomē inuocantē & clamātē pire: unde in p̄s. lxxxx. protegam eum qm̄ cognouit nomē meū. Et ꝓuerbioꝝ. xviii. Turris fortiſſima nomē dn̄i. Ad ip̄m recurrit iuſtus & exaltabitꝰ: Sicut currit beata agatha: q̄ feras ímites ad nomen ieſu xp̄i manſueſcere aſſerebat. Sed quis nō ꝑmittat deus ſeruos ſuos ī tēptatiōe ſuccūbere

permittit tamẽ eos multas afflictiones ſuſtinere.
Sed nõ deſperandũ nec obliuiſcendũ noĩs ieſu:q̄a
ipſũ ẽ patiẽtibus ĩ ſolatiũ:unde cõſolat᷑ patientes:
Mat.v.Beati eſtis cum ma.&c.Ideo ibant apoſtoli
gaudentes &c.Act.v.Et mẽti inflãmate puto ꝙ ẽ
ineſtimabilis letitia ſolũ in ebriatione amoris ſui:
& appetitu ſimilitudinis cordis & corporis ſui:nul
lo alio ꝑmio expectato.Et nõne uides ꝙ ſepe ẽ gau
diũ hoĩ pati ꝓ amico mortali:tamẽ neſcit ille ꝓ quo
paſſio ſuſtinet᷑. Quãto magis ꝓ deo ĩmortali: qui
oĩa cõtuet᷑:& ꝓ dilectiſſimo ieſu:qui oĩa portat in
nobis:& ꝑmo oĩa portauit ꝓ nobis.Hoc attẽdens
paulus Act.xxi.Ego ait nõ ſolũ alligari in hieruſa
lem:ſed mori paratus ſũ ꝓ noĩe dñi ieſu. Sic ergo
nomẽ dñi ieſu ẽ incipiẽtibus

In refrigeriũ cõtra reatũ culpe
In remedium contra morbũ cõcupiſcentie
In preſidiũ cõtra malum culpe
In ſolatiũ cõtra malũ pene

Sicut ergo ualet nomẽ dñi ieſu cõtra malũ &c. Ita
ꝓficientibus ualet ad bonũ.Primo .n.ẽ proceden
tibus in auxilium: unde ĩ ps.xxii.Deduxit me ſup
ſemitas iuſtitie propter nomẽ ſuũ.Itẽ pp nomẽ ſu
um pñtat mihi totius honeſtatis exẽplũ.Ber.Siq̄
dem cũ noĩo ieſum hominẽ mihi ꝓpono mitẽ hu
milẽ corde:ſobriũ:benignũ:caſtũ miſericordem:&
deniq̧ omni honeſtate cõſpicuũ.Ideo tibi ſẽper ĩ
ſinu ſit ieſus ſẽper in manu:quo tui oẽs ſenſus in
ipſũ dirigantur & actus: ps.Dñe in lumine uulto
tui ãbulabũt:& in noĩe tuo exal. Itẽ q̄a laboran
tes cõtingit deficere:adhuc ẽ in ſubſidiũ deficiẽti
bus quod figuratũ ẽ.Act.iii. ubi ait petrus illi clau
do.In noĩe ieſu chriſti ſurge & ãbula:& ſequit᷑ ibi
dẽ de ſanatione eius.Si.n.ſedes per pigritiã:te xp̄s
ſanat excitãdo torporẽ.Si per ĩpotẽtiã ſanat cõferẽ
do uigorẽ:Ber.Cũ ieſũ noĩo hoĩem mihi propo
no:q & ſuo exẽplo me ſanat & roborat adiutorio:
Itẽ q̄a nõ ſolũ ꝓficit in opatione uirtutis:ſed in
uerbo ueritatis nomẽ ieſu nõ ſolũ iuuat operantes
ſed honorat credentes.Eſt.n.confitẽtibus ĩ hono
rem.Ioan.i.Dedit eis poteſtatẽ filios dei fieri: his
q credũt ĩ noĩe eius.Et hic nõ ẽ modicus honor.Si
.n.filii & heredes:heredes q̄dẽ dei: coheredes autẽ
xp̄i:hec cognoſcebat q ſe nõ permittebat adorari a
ioãne Apoc.xxi.Vide ait ne feceris:cõſeruus.n. tu
us ſũ & fratrũ tuorũ habentiũ teſtimoniũ ieſu.Itẽ
nõ ſolũ ẽ cõfitẽtibus in honorẽ:ſed predicantibus
ĩ teſtimoniũ:profecti.n. apoſtoli p̄dicauerũt:ubi
q̧ dño cooperante & ſermonẽ cõfirmãte ſequẽti
bus ſignis:q̄a re uera fiebãt in noĩe ieſu: unde dr̄
Mat.ulti.In noĩe meo demonia eiicient &c. Itẽ no
ta ꝙ illud quod tũc cõfirmat p modũ illuſtrationi
bus lumĩoſis ſcripturas declarãtibus cõtra doctri
nas falſas hereticorũ:cõfirmat ẽt nũc refectiõibus
dulcoroſis ĩ mẽtibus electoꝝ:Et iõ eccl̄ia xp̄i ſpõ
ſa eius teſtimonio ſẽper fulta iubilat in ps. Deus
docuiſti me a iuuẽtute mea:& uſq̧ nunc ꝓnuncia
bo mirabilia tua.Sic igit᷑ ipſũ nomẽ dñi ieſu ẽ ſalu
tare proficientibus

Adiuuãdo ꝓcedẽtes
Releuando deficientes
Honorando confitentes
Promouendo predicantes.

Propterea nomẽ dñi ieſu ẽ memorãtibus in ſuſpi
riũ:unde Ber.Dulcis ieſu memoria dãs uera cor
dis gaudia:ſed ſup mel & oĩa dulcis tua pñtia.Nil
canit᷑ ſuauius:audit᷑ nil iocũdius.Nil cogitat᷑ dul
cius q̄ ieſus dei filius.Idẽ Ber.Si ſcribis n̄ ſapit mi
hi ſi nõ legero ibi ieſũ.Si diſputes aut cõferas non
ſapit mihi niſi ſonuerit ibi ieſus.Heccine ſic faci
unt ſic moderni predicantes:qui dimittentes ſepe
ieſu uerba & ſpũs ſancti & apoſtoloꝝ gloriãtur cũ
boatu oris loquẽtes ſepe mulierculis & ſecularibus
propriis uerbis Ariſtotelis pagani:Aueroys ſarace
ni & aliorũ inimicãtiũ cruci chriſti.Et licet ueritas
a quocũq̧ dicatur ſit a ſpiritu ſancto:tamẽ inſipida
ẽ taliũ allegatio & ut plurimũ faſtuoſa: & ſepe de
ignorantia ſcripture ꝓcedens :q̄a ſepe quod alle
gant aridũ:ſiccũ:ĩpfectũ de ſcriptura pagani dã
nati multo melius: plenius:ſapidius:& liberalius:
ac hilarius ĩuenit᷑ ĩ ſcriptura xp̄i:& alicuius eius ſã
cti diſcipuli:q̄ ẽ dulcorata charitatis ſapore:& iſtos
tales ĩ predicationibus & ſermonibus adducere:qui
licet dicant aliq̄ uera.dicunt tñ ml᷑ta falſa & pericu
loſa ẽ aliis miniſtrare materiã:ꝙ ad eoꝝ nanũ ſtudi
um inducãtur.Sed redeamus ad nr̄m ieſũ: & cum
ap̄lo nõ oſtẽdamus nos aliq̄d ſcire niſi xp̄m ieſũ:
& hunc crucifixũ exẽplo btĩ ignacii:& cẽtrũ & cir
cũferentiã cordis nr̄i ſculpẽtes ieſũ:q ipſũ ieſum ui
uens & moriens eructabat de corde pleno: & mor
tuus reliq̄t ĩtra ſe ſcriptũ litteris aureis in corde cor
poreo.Eſt iterũ nomẽ ieſu poſtulãtibus ĩ ſuffragiũ
.Io.xvi. Si quid petieritis patrem ĩ noĩe meo dabit
uobis &c.Nec miꝝ q̄a nomẽ ieſu titulus ẽ noſtre
petitiõis ĩ grã dei pr̄is.Eius.n.nos ꝓfitemur filii
q ipſũ ĩuocãtes p fidẽ ſumus ei cõfigurati. Sed uis
iſtius tituli cõtra ſalutẽ petẽtibus aduerſatur ꝓpter
q̄d ſãcta mater eccl̄ia q̄ ſẽp petit ſalutaria :& ſẽp eſt
xp̄i ſpõſa in õnibus petitionibus ſuis adiũgit:per
dñm noſtrũ ih̄m.Et ideo nũq̄ repulſã patit᷑:quin
ſẽp exaudiat᷑ ãd fructũ ſalutis.Eſt iteꝝ nomẽ ih̄u
experiẽtibus in fructũ & delectamẽtũ.Ber.Nõ eſt
tãtũ lux nomẽ ih̄u:ſed cibus eſt.An nõ totiẽs con
fortaris:quotiẽs ih̄u recordaris.Oleũ eſt enĩ nomẽ
ih̄u.Aridus ẽ enĩ õnis aĩe cibus niſi hoc oleo cõdi
at᷑.Quid enĩ ita mẽtẽ cogitãtis impinguat:q̄ ita
exercitatos repat ſẽſus: uirtutes roborat: uegetat
mores:& caſtas fouet affectiones:Tua ih̄u dile
ctio:grata mẽtis refectio:replet ſine faſtidio:dãs fa
mẽ deſiderio. Eſt poſtremo nomẽ ih̄u pueniẽti
bus ad ꝑmiũ.Eſt enĩ nõ pua gloria beatis ꝙ ĩſigni
unt᷑ nomine ſaluatoris:unde.Apoc.ultimo. Serui
eius.i.agni ſeruiẽt ei.Et uidebũt faciẽ eius & nomẽ
eius in frõtibus coꝝ quaſi corroborati eius nomie
tãq̄ diademate.ps.Gl'iabũt᷑ in te oẽs q diligũt no
mẽ tuũ ideo.Apoc.xiiii.Illa.cxliiii.milia qui ſtãt cũ

agno & fruūtˀ ipo.deſcribūtˀ hērē nomē eiuſ:& nomē patris eius ſcriptū in frōtibus ſuis.Et hic q̄druplex effectus quo ad ſtatū pfectoꝝ

Excitat memorātes ad deuotionem
Quietat poſtulātes p exauditionem
Satiat experiētes p refectionem
Coronat perueniētes per ſui figurationem & deificationem

Poteſt autē aptius & breuius diſtingui ſic ꝙ nomen ieſu eſt
Penitētibus in refugium ſaluationis
Pugnātibus in preſidiū ꝓtectionis
Patientibus in remediū conſolationis
Hoc quo ad īcipiētes:cōtra malū triplex culpe:pugne:& pene.Itē nomē ieſu eſt
Credētibus in honorē dignitatis
Predicatoribus in teſtimoniū ueritatis
Laborātibus in teſtimoniū uirtutis
Hoc quo ad ꝓficiētes:ſecūdū ꝙ cōueuit tripľr ꝓficere:corde:ore:& opere.Itē nomē ieſu eſt
Meditātibus in ſuſpiriū deuotionis
Poſtulātibus in ſuffragiū orationis
Expiētibus in fructū refectionis
Hoc quo ad contēplātes:ſecūdū ꝙ cōtingit deum memorari meditādo:poſtulare orādo:expiri guſtando. Vltimo nomē ieſu eſt ꝑueniētibus in p̄miū retributionis quo ad beatos.in ſtatu glorie.

O nomē ſup ōne nomē qđ cōtinet ōne nomē:nec ipe figure litterarū quibus cōponeris uacāt a prophetia tue ſignificationis: nam.i.h.s.& titulus faciunt ieſus
I.perſona diuinitatis
H.inſpiratio ſanctitatis
S.inclinatio maieſtatis
Titulus redēptio captiuitatis

I.iq̄ pſōa diuinitatiſ.Eſt.n.media uocaliū & uerbū filius dei media perſonaꝝ.Sed quid:I.litera minima eſt in forma:maxima ī ſacramēto:pſona filii dei exinanita in puulo ieſu noſtro:maxima ī mūdo redēptio Eſt enī.I.litera in metro mō uocalis:mō ſimplex cōſonāſ:mō duplex.Itē.I.mō ſimplex lr̄a:mō ſyllaba:mō dictio ē:uerbi grā.Simplex uocalis eſt ī hoc uerbo ibo.Simplex cōſonāſ:ut in hac ditione ieſus.Duplex cōſonās:ut in hac dictiōe maior cū inter duas uocales ponitˀ.Silľa ē in p̄dicto uerbo. Ibo.Dictio ē cū.I:uerbū impatiuū ponitˀ.i.uade. Magnū ergo myſteriū ē ꝙ.I.lr̄a caput ē in nomīe ieſu.Sup hoc caput:caput ōim eccľiarū fundatˀ romana eccľia. Media īter uocales deſignatˀ qr media in uocatione gentiū: q̄ p quinqꝫ uocales deſignātˀ:ꝓpter quinariū ſēſū:in quibus uixerūt dicit. yſaias de uocatione gētiū. In die illa utiqꝫ xp̄i ieſu erūt quīqꝫ ciuitates in terra egypti.ſ.mūdi loquentis lingua chananea.i.celi xp̄ianitatis.Ciuitas ſolis uocabitˀ una:hec ē.Romana eccľia:dignitate:ueritate:ſanctitate una & ſūma.Simplex lr̄a eſt.I.ī puulitate infantiſ.Syllaba eſt in ſono p̄dicātis.Dictio ē I.ī uerbo impātis : uocalis eſt.I.p ſe ſolū faciens in gratia p̄deſtinactionis.Simplex cōſonās eſt in grā iuſtifficatiōis.Duplex cōſonās eſt in duplici ſtola fruictionis.Eſt enī duplex cōſonās in offitio mediationis inter deū et hominē.Mediator dei & hōinū.hō xp̄s ieſuſ ait.Apo. Itē.I.eſt duplex cōſonās in uinculo unionis.Vbi duo uel tres & cetera Mat. Alter eſt duplex cōſonās in unione aīe & carnis in perſona diuinitatis H eſt aſpiratio ſanctitatis.Cū enī ōnes lr̄e ſint:ſola iſta nō eſt lr̄a:ſed aſpirationis nota.Quia ōnis hūana cōceptio hēt plenā litterā uirilis ſeminationis:ieſu noſtri cōceptio habuit ſolā notā ſp̄us ſancti īſpirationis.Nō enī ī uirgine eſt cōceptus humano ſemine:ſed myſtico.ſpiramine.Et ſicut h. ē ī metro:hac ſi nō ſit: Sic & ſpiratio ſp̄us ſācti ſic ē ad coceptū hōis chriſti:ac ſi non ſit ad coruptionē uirginalˀ uteri. H.lr̄a eſt octaua:& illū cōuenit qr octauū noui teſtamēti p reſurectiōis myſteriū octauo die reſurgēs cōſecrauit.Iſte benedictus ieſus aſpiratio uoluit fieri qr de inſpiratione cōcipi uoluit:unde & ſponſa uirgo maria mater & filia:ſoror & dilecta. Dilectus inq̄t meus mihi de ſubſtātia ſp̄us ſui miniſtrat ſacrādo & fecūdādo uteꝝ.Et ego illi:illū cōcipiēdo de ſubſtātia carnis mee miniſtro ſāguinē puriſſimū qui paſcitˀ inter lilia caſtitatis & integritatis corporis mei:donec ſpiret dies.i.per inſpirationem ſpiritus ſancti formetur ille qui ē dies & lux noui teſtamēti.Et incliuentur umbre teſtamenti ueteris ipſum adorantes tanq̄ ueritatem & corpus ſue umbroſitatis.Sed qr per hoc ꝙ conceptus eſt ī matris utero inclinatū eſt dei uerbū in puulo.Ideo.ſ.cuius figura ſi fiat rc̄ta lr̄a:altitudo ē ſupiuſ īclıāta ſig̃t deſcēſū Et ideo .ſ.ſaluatoris ſigillum tenens & ſanctitatis aſpitate iuſtitie ſuſcitaret:que p ſonū:r.a ſp̄ū lr̄e.ſ.q p̄cedit figuratˀ ab illa aſpitate rigorē īclinat iuſtitie faciēs ſuauē ſonū miſericordre.Que lr̄a ſi capitalis ponatˀ ex toto ſe hūiliat:& quaſi ſe īclinat ī hac forma.ſ.& tota contrahitˀ:abbreuiatˀ & dilatatˀ. Sic & uerbū altiſſimū abbreuiatū ī puulo ī amore nr̄o in noīe ieſu pio.Adhuc addas titulū:& fit redēptio captiuoꝝ & ītegratˀ nomē ſuauiſſimū ieſu ſup oīa benedictus deus. Adhuc hēs myſteria ī ieſu noīe ſi ipſū uis extēdere.& tūc occurrūt tibi q̄nqꝫ lr̄e.I.e.ſ.u.s.Que p̄ma tibi oñdūt q̄nariū aſſūptiōis q̄nqꝫ ſēſuū nr̄e carnis:quos crucifixit tanq̄ reges mūdi n̄ regētes ſed tyranizātes ī patibulo crucis.Sicut habetˀ Ioſue.Et iō ē ſenſus ſecūdus q̄narius paſſiōis ī uulnenbus carnis ſeu corpis ut ſupra dictū ē:ē diuina pſona.Et ipſius uulneratio de illata iniuria a pfida natura.Nā.e.ex ſigno apparet lāceata ex ſono ꝓfertˀ anguſtiatā:qa & ipſe deus p inundātem malitiā:tactus dolore intrinſecus ait.Delebo inq̄t hominē Sed felix mutatio ubi.ſ.ſequitˀ:ubi erit ſaluatio ſcilicet ī clinatio maieſtatis:& mutatio furotis:in mutationē amoris.Saluabo inq̄ hōiem.Sed qr p p̄mū .ſ.inclinatˀ ad ſumēdā noſtre nature ueritatē p ſecūdū.ſ.inclinatˀ ad ſumēdā reatus penalitatē:ut ſic fiat ſaluatio hōis & ſatiſfactio. Per u.qđ

ē ī medio ſignificat̃ ſatiſfactõiſ mõuſ dũ ululat ad
deũ: ſuſpirãdo & ſuſpirat: cõtinet cordis geitũ: ex
pirat ī cruce dimittẽdo corpuſ cõfixũ & expirãdo ī
manus pr̃is ſpũm: tã ſuũ q̃ oium elcoꝝ. Et iõ .u.
ē ultīa uocaliũ: qr ibi fuit ultimũ & cõſũmatũ a-
moriſ ſignũ: & ultiũ ibi emiſit ſui amoris ſpũm &
ſue orõis: ſuiqꝫ clãoris uerbũ. O .u. infra clauſũ:
cũ multa cõpaſſiõe recordandũ: qr ſic hũit ieſus nr̃
nr̃e pene ſuppliciũ cõtinue expirãdo & moriendo
ī corde: & ſuauiſſimũ thymiama fragrans ſacrificii
extᷓius afflictus ī corpore: maxīe qñ fuit cõfixus ī
cruce: ubi ſpirauit acerbitate ſupplicii: & igne paſſio
nis decoctus fuit agnus aſſatus ī odorẽ holocauſti
Adhuc ualet ī modo ꝓferẽdi: in ſono expirat ſola
int̃ uocales: O quot myſteria in iſto bñdicto ieſu
noſtro.. Attende aũt ꝙ multe ſũt rõnes ĩpõnis
nomium. Noĩa .n. debẽt rerũ ꝓprietatibus rñder̃.
Noĩa aũt ſingulariũ hoium a diuerſis circũſtãtiis ī
ponũt̃: nã ĩponũt̃ quedã a tpe ī quo naſcũt̃: Sicut
a noĩbus ſcõꝝ. Quedã a gener̃: ut a nobilibus pẽ
tibus: ſicut de Ioãne dr̃: Luce .i. Quedã ab euẽtu:
ſicut Ioſeph uocauit filiũ ſuũ Manaſſẽ .d. Obliuiſci
me fecit deus oium laboꝝ: Geñ .xxxxi. Quedam
ex q̃litate naſcẽtiũ: ſic de Eſau qui erat ruffus: & in
modũ pellis hiſpidus: uocatũ eſt nomẽ eius Eſau:
ſiue edom: qđ ĩterp̃tat̃ rubeus uel ſãguineus. No
mina uero q̃ ab hoĩbus ĩponũt̃: his modis ſimili
bus accidũt. Noĩa uero q̃ ĩponũt̃ diuinitus ſẽp ſi-
gnificãt aliquod g̃tuitũ donũ diuĩtus datũ: Sicut
Geñ .xxvii. dcm̃ ē abrahe: uocaberis abrahã: qr pa-
trẽ multaꝝ gẽtiũ te cõſtitui. Et Matth̃ .xvi. dictũ ē
Petro. Tu es petrus &c. Quia ergo hõi xp̃o hoc
ſũmũ munuſ gr̃e collatũ erat: ut p pſonalẽ unionẽ
oẽs poſſent ſaluare: ideo cõueniẽt̃ uocatũ ē nomẽ
eius ieſus: hoc noĩe a deo patre p̃mo dcõ ĩuiſibilr̃:
ab angl̃o nũciato ſẽſibilit̃: a matre uel Ioſeph ho-
die ĩpoſito firmit̃ ī circũciſiõe: quã credo feciſſe io
ſeph. Et hoc mõ ē nomẽ noĩum: nulli alteri ī hoc
ſẽſu cõicatũ Et ī iſto noĩe pñt ĩcludi oĩa dei noĩa: q̃
dei pietatẽ ad nos: uel eius gr̃e munus cõtiner̃ ui-
dent̃. Et nota ꝙ ī circũciſiõe ideo ĩponit̃: qr ſi
mul abraham a deo hũit ãpliationẽ noĩs: & ſignũ
circũciſiõis. Geñ .xvii. Et qr eẽ nature ĩfectte & cor
rupte: quod facit hoĩem filiũ ĩre: mẽte fideli repu
tat̃ ꝓ no eẽ: ideo int̃ fideles ppl̃os nuſq̃ legit̃ no-
mẽ ĩpoſitũ: niſi acceperũt origĩal̃ culpe remediũ.
Sicut iudei ī circũciſiõe & xp̃iani ī baptiſmo. In cu
ius ſignũ dicit Salomõ ꝓuer .iiii. Ego filius pr̃is
mei tenellus: & unigẽitus corã mr̃e mea: ubi di-
cit glo. Quare Salomõ ſe unigenitũ coram matre
uocat: quẽ frẽm uterinũ p̃ceſſiſſe ſcriptura teſtatur:
niſi qr ille mox natus ſine noĩe q̃ſi nũq̃ eẽt de ui-
ta deceſſit. Nõ .n. hẽt ueꝝ eẽ ad utilitatẽ: q ñ debet
hẽre etnã beatitudinẽ. Hũit iudea quoſdã ieſus: ſi
cut dicit .B. p̃cedẽs iſtũ: quoꝝ uacuiſ gl̃iat̃ uocabu
lis. Illa .n. nec lucẽt: nec paſcũt: nec medẽt̃: ideo ſy-
nagoga in tenebris ē uſqꝫ adhuc: fame & ĩfirmita-
te laborans: nec ſatiabit̃ nec ſanabit̃: quouſqꝫ ſciat
meũ ieſũ dñari iacob & finiũ terre. Triplicẽ ieſũ ibi
legimus. Ieſũ nãe: iſte dr̃ ſaluare ab exilio deſerti:
qr iſte diuidit t̃rã ꝓmiſſiõis ioſue. Ieſũ filium ioſe
dech. Iſte dr̃ ſaluar̃: qr edificat tẽplũ ubi agit ſũmũ
ſacerdotiũ: Zacha .iiii. Audi ieſu ſacerdoſ magne.
Ieſũ filiũ ſirach ī eccl̃iaſtico: q fuit doctor & ꝓpħa.
Primus dedit t̃rã arẽtẽ captiuitãte pdẽdã: ſed ie
ſus nr̃ t̃rã uiuẽtẽ btĩtudĩe etnã. Scd̃s edificauit
tẽplũ figurale: ubi offert ſacrificia aĩaliũ. Ieſus nr̃
reedificauit tẽplũ uirtutis & gr̃e: ī ſe ruinoſã reedi-
ficãdo naturã: ī quo obtulit ſui cordis & corporis
holocauſtũ. Tertius fuit doctor & ꝓpħa: ſed nõ
ſua uirtute: & adhuc docuit ī figuriſ ueteris teſtam̃
ti: & ꝓpħauit ī uerbis multe obſcuritatis. At noſter
propheta ieſus eſt propheta potens in opere & ſer
mone: figuras explicans & umbras clarificans:
docens in doctrina dei: ſicut poteſtatem habens:
non ſicut ſcribe eorum. Vides quidem ꝙ illi non
ſunt ueri ieſus: ſed premiſſi ſunt tanquã baculus
Heliſci ad mortuum puerum ueniens: et ſua in-
terpretari nomina neqniuerunt: uacua qui errant
a uera ſalute. Superpoſitus eſt mortuo baculus:
& non erat uox neque ſenſus: quoniam bacu-
lus erat. Deſcendit qui baculum miſit: quia de
ſcendit uerus ieſus qui eos premiſit: et mox ꝓ-
bans ſe eſſe ieſum ſaluum fecit populum ſuum a
peccatis eorum. Et eſt uox & ſenſus. nec inſtar
priorum eſt ſalute uacuus. Sed audi quid fecit:
unde uox et ſenſus uitaque reddiit: ut ait Ber.
Nam uir iſte ꝓpheta: potens in opere & ſer-
mone: de excelſo celorum monte deſcendens:
quaſi alter Heliſcus de monte carmelo: uiſitare
dignatus eſt me: cum ſim puluis et cinis: inclina
re ſe dignatus eſt: & iacenti contrahi: & coequa
ri paruo: ceco impartiri lumen oculorum ſuorũ:
& os mutum proprii oris oſculo ſoluere: debi-
leſqꝫ manus ſuarum roborare tactu: & flatum
qui exierat ſua inſpiratione refundere. Suauiter
rumino iſta & replentur uiſcera mea: & interio-
ra mea ſaginantur: & omnia oſſa mea germinãt
laudem: hec quotidie ſinguli in nobis ſentimus
cum cordi tribuit ſentire fideliter fide & intelle-
ctu: quia proferre utiliter: et manu efficaciter ope
rari. Sequitur ꝙ oſcitauit puerum ſepties: quod
in reſuſcitata eccleſia uides impleri: dum ſepti-
es in die laudes iubilat ſaluatori: Oſcitabis & tu
ſepties. ſ. quinque ſenſus exteriores & duos inte-
riores: inſpiramini prophetie ieſu tibi facte inte-
rius addas & conformes: ut cantes et dicas.
Cor meum et caro mea exultauerũt in deum
uiuum. Vtinam ergo huic noſtro ieſu ſic ſi-
mus familiares ut ipſum plene noſcamus ex no-
mine: quia hoc nomen eſt honorandum.
Eſt enim nomen magni dei: & ideo nomẽ ĩperia
le: p̃s. Afferte dño gl̃iam & honotem: Exodi .xx.
Altare de terra facietus mihi: et offeretis

ſuper eo holocauſta & pacifica ueſtra: oues ueſtras & boues in omni loco in quo memoria fuerit nominis mei.

Et nomē ſecundo memorandū: quia nomē eius ē nomē uiri uirtuoſi. Ideo Eſa.xxvi. Domine nomē tuū & memoriale tuū i deſiderio aīe.ps. Si obliti ſumus nomē dei nr̄i: & ſi expādimus manus noſtras ad deum alienum.

Eſt tertio nomē amplectandū: quia nomē amici iō nomen amabile: Abac.iii. Ego aūt in dn̄o gaudebo & exaltabo in deo ieſu meo.

Eſt quarto nomē iuocandū: quia adiutoris & ſaluatoris benigniſſimi: & ideo uenerabile: Act.x. Non eſt aliud nomē ſub celo datū &c. Audiſti de ieſu nr̄o: & de noīe hodie īpoſito. Audi de noīe pr̄ibus pmiſſo figurato ſingulariter in antiquo.

Sacerdotio
In regno
In prophetia
In prelio.

Hoc nomē eſt xp̄s q latine dr̄ unctus: uel unctō Nam ungebant̄ iſte quattuor pſone: ſacerdotes: reges: pph̄e: & pugiles. Et xp̄s fuit ſacerdos moriendo: rex reſurgendo: propha predicādo: pugil in patiendo: & unctus eſt oleo p̄ cōſortibus ſuis. Cōferamus rē noī. Hoc nomē xp̄s ſicut dicit papias n̄ ſcribit̄ lr̄is latinis: ſed grecis.ſ.x.p.s.& apice ſupſcripto Syllabizando in latio nihil ſonat. Rō huius eſt certa excellētia dignitatis huius noīs: qa iſta unctō manat a pectoī dei pr̄is: nec p̄t iuēiri ī nr̄is apothecis ue ſonet nr̄is lr̄is. Sil'e dicit Gre.i plogo moraliū de dei hebreoꝝ noīe: tetragrāmatō: qd' ī ātiqs litteris hebreoꝝ iuenit̄ ſcriptū lr̄is hebreis: & ē ſcribibile: & nō effabile: propter reuerētiā tāti noīs. Eſdras enī adinuēit nouas lr̄as ut dr̄: in quibus reſtaurauit deſtructos liberos: ſed iſtud nomē ut dr̄ ſcripſit lr̄is antiqs. Attende igit̄ p̄mo qd indicat.x. Ingerit enī figurā crucis.p.indicat cōflictū paſſionis.C.uel.S.innuit triūphū coronatiōis. Sed apex ſuppoſitus demōſtrat titulū ſuperſcriptionis. Poſuerunt ait. Ioānes titulū ſuper caput eius cām ipſius ſcriptam. Ieſus nazarenus: rex iudeoꝝ. Sic ergo hoc nomen xp̄s dicit tibi.

Vexillum crucifixionis amplectendū
Conflictum paſſionis aggregandū
Triūphum coronationis acquirendū
Titulum ſuperſcriptionis contemplādum.

Vt ſic cōpleta ſit unctio & cōponat̄ unguentum: quo uulnus principaliter ungit̄. Ergo in titulo lege pph̄am unctū. In triūpho regē ſublimatum. In paſſione ſacerdotē imolatū. In uexillo pugilē honoratū. Et tūc cū ſamaritana poſſimus dicere. Scio quia meſſias uenit qui dr̄ xp̄s. Attende igit̄.x. litteram unctionis: & hoc pprio magno & ſtupendo myſteno ſp̄us ſancti pōt dici lr̄a.x. latinoꝝ enī littere.xxi. ſunt: due extreme.y.z.ex grecis ſunt aſſumpte. Iſte.xxi. fuerunt rome iuente ſub auguſto eo tempore quo xp̄s natus ē mundo: licet ipſi neſcirent qd ſignificarent. Vn̄ h̄ unctiōis lr̄a ſub auguſto rome iuenta in crucis figura: ſignificabat ꝙ ille qui naſcebat̄ in tr̄is eēt uerus auguſtus & auctor ſalutis: q & rome erigeret uexillū ſue crucis: & ibi inſtitueret unctionē ſacre ſedis. Et hec lr̄a.x.ſcp ē duplex conſonans: quia regnū & ſacerdotiū ſimr̄ in xp̄o ſignificat & exprimit: & deū & hominē in una perſona unit. Et ſemp xp̄s conſonat ī una perſona: quaſi in una lr̄a diuine glorie: & hūane nature. Eſt autē ſemiuocalis: cuius ſonus icipit ab.I. & terminatur in.S. quia eius dignitas incipit a diuinitate: & termiat̄ in iclinatiōe hūanitatis aſſumpte Et idē ſonus permāet in hac lr̄a & in ſyllaba coniūcta: unde idē ſonat.x. lr̄a & ſyllaba: ꝙ.I.&.ſ. copulata: ꝙ idem eſt xp̄s quod deus homo. Dictum ē āt ſupra in ieſu noīe: ꝙ.I. ſignificat perſonā filii mediā i trinitate.x. aūt ut uides dicit illā eandem pſonā in aſſūpta humanitate: & ipſā hūanitatem ī diuina pſona cū multiplici dignitate. Vides ergo q̄ mirabili ſacramento ſe oſculāt̄.I.&.x.& rome iuenit̄ dū xp̄s naſcit̄: & tn̄ ipſa eſt.xiii.poſt.i.qa ieſus ſaluator poſt duodenariā uocationem apl̄oꝝ conſecrationem & ſcificationem a xp̄o & expulſionem de iudaiſmo: p.xiii. paulū cui uiuere xp̄s eſt: & qui xp̄o cruci cōfixus erat ieſus p̄dicat̄ romano orbi: uel romane urbi: & p coapl̄m petrū in quo repn̄tatur.I. tanq̄ p pōtificem ſūmū rome cōſecrata eſt ſedes uncta: in qua xp̄i regia dignitas. Sacerdotalis ſcītas: uirtualis ſtrenuitas: & pph̄alis ueritas cōtinetur. Quod quidē habuit romana ciuitas: p.p.i. per xp̄i paſſionis conflictū. Qui rome i ſcīs martyribus multiplex portauit martyriū: poſt quod paſſioni martyꝝ datū eſt. O rotundū qa corona coronauit ſilueſtꝝ. Hoc ſignificat.p. lr̄a: cuius figura eſt baculus: habens.o. poſt ſe qa poſt baculū paſſionis martyꝝ fuit datū.o. ut eſt dictū p̄us. In cuius etiā ſignū in lr̄is noīs xp̄i: poſt.p.ſeqtur.c. que ſiḡt reſurrectionis triūphū. Sed attende ꝙ.C. eſt.o. dīnutū: quia dignitas pontificū ī hac uita nō eſt cōpleta: donec.C. terminet̄.i. pn̄s corona gr̄e: in. litterā.o. eterne uite: unde nec ipſa eccl'ia regiū feſtū al'r debet acceptare: niſi ut illius eterni regni ſignū & principiū ſup has tres lr̄as p titulū ſupſcriptionis: quia data pace per conſtantinum data ſunt cōcilia: ubi uere ieſus qui apparuerat ſacerdos & pugil: & Rex ſe prophetam miniſtrauit: dum per eos ſanctorum patrum & doctorum eterne ſapientie: eructauit archana procul faciens heretica figmenta. Nunc de toto nomine chriſti faciatis triumphale uexillum ſuper populum chriſtianum: quia hoc nomē ſicut materiale uexillū.

Eſt diſtinctum aduerſantium: diſtinguuntur enim exercitus hoſtium p uexilla

Eſt imitatiuum comitantium. Tota enim populi comitiua debet ſequi uexillum ducis

Eſt hortatiuum preliantium: quando enim preliātes uidēt p̄cedere uexillū: & hoſtes proſternere inſequuntur ſtrenue.

Eſt oſtenſiuum triumphatiuum: quando aduerſantes ſuperātur: uexillum eorum deiicitur & cōculcatur: & triumphātium erigitur & exaltatur: ſic uexillū crucis & xp̄i nomen
Diſtinguit caſtra xp̄iane militie
Counit & iūgit membra eccleſie
Inducit & animat ad conflictū penitentie
Oſtendit inſignia perfecte uictorie.
Diſtinctionem huius nominis oſtēdit Apoſto.i. ad corinth.i. Nos predicamus ieſum crucifixum: iudeis quidem ſcādalum: gentibus autem ſtultitiā. ipſis autem uocatis ſanctis chriſtum dei uirtutem & dei ſapientiam. Vnionem iſtius uexilii & nominis xp̄i oſtēdit: ad Gal.ii.d. Xp̄o confixus ſū cruci: uiuo aūt iam non ego: uiuit uero in me xp̄s. & uideas ꝙ uexillū unit populū duci: & inter ſe. Etiō populus xp̄i eſt xp̄o crucifixo conformis: quia qui xp̄i ſūt: carnē ſuam crucifixerūt cū uitiis & cōcupiſcentiis. Hortationē preliātiū oſtendit ipſe ieſus p ſe. Qui uult inq̄t uenire poſt me &c. Oſtenſionem pfecte uictorie poſt uirtuoſam pugnam oſtendit Apoſt. ad Gal. ultimo. Mihi abſit gloriari niſi in cruce domini nr̄i ieſu xp̄i. Cuius nomen xp̄s ieſus benedicatur in ſecula ſeculorum. Amen.

Ieſus in ſtella fulgidus Ca.iii

Aluatore nato: in oriēte ſtella mire claritatis apparuit: q̄ ieſū patris ſplendorē: & matris radiū gētibus nūciauit. Non.n. decentiori ſigno corporali ſplēdor pr̄is hūit reuelari: qui ē eterna & ſp̄ualis lux: q̄ corporali luce p̄fulgide ſtelle: q ut lux ī mūdū uenerat ad mūdi tenebras effugādas. Sed multo maioris ſplēdoris ſtella mētibus eoꝶ illuxit: que fecit eos intelligere cui
In auro offerrent ſubiectiuā reuerentiam: tāq̄ regi
In thure adoratiōis latriā: tanq̄ deo
In myrrha, profeſſionē ſue redēptionis p ſuppliciū mortis aſſūpte. Sic ergo illuſtrati ſtati uenerunt ſequētes ſtelle ducatum
Letanter
Feſtināter
Reuerenter
Ita ꝙ adiutorio nati pueri ſup dromedarios aīalia uelocia: lōgū uie ſpaciū in.xiii. diebus pegerūt: et xiii. die ad ſcm̄ puenientes p̄ſepiū: īuenerūt ſacram uirginem matrem: & dei uerbū ī aſſūpta natura: & hūilr̄ pcūbūt pedibus ieſu pueri & uirgīs matris affluēt offerūt: & admoniti p aliā uiam ad propria redeūt ī fide firmati. Hec enim dies triplici decoratur miraculo
Adoratione paruuli
Conſecratione baptiſmi
Operatiōe miraculi.
De p̄mo refert euāgeliſta matth̄ ii. qd̄ dcm̄ eſt hodie ēt triceſimo āno fuit xp̄s a ioāne baptizatus: & ibi maximū fuit myſteriū trinitatis: & poſt reuoluto āno hac eadē die ad nuptias mutauit dn̄s aquā in uinum: & ibi māifeſtata fuit gl̄ia diuinitatis. Et iſta p̄figurauerūt magna myſteria: q̄ ſūt ī eccl̄ia ſcā cōpleta. Nā cōuocatio magoꝶ ſigt uocationē eccleſie de gētibus: unde hodiernū feſtū ꝓpe ē eccleſie feſtū qr hodie ī tribus magis ꝓducta ē ad xp̄m & ī baptiſmo cōiūcta ē p matrimoniū: & ī miraculo ē ipſa tota trāſformata a ſua aquoſitate īſipida. ī ſapidiſſimū ſpōſi guſtū: & ī eius amoris inebriationē & feruidū uinū: unde hodie cātat̄: hodie celeſti ſpōſo cōiūcta ē &c. Vbi cōtēplatiue eccl̄ia ſimul cōprehēdit oīa: & ī ſuā deſpōſatiōnē trāſformat: & pp hoc p̄ multis aliis feſtis: q̄ quo ad xp̄m maiora uidēt̄: qr ḡta ē tot bn̄ficiis rep̄ntatis ī ea. Hoc feſtū ſolēnitate celebritatis: rn̄ſoriis antiphōis & ſermonibuſ ē dotatū. Et qr hoc feſtū māifeſtatio noīat̄: iō debes ſcire: ꝙ natiuitas xp̄i eē nō debuit oībus manifeſta. Primo ne īpeditum fuiſſet redēptionis. bn̄ficiū.i. ad Corith.ii. Si cognoniſſet nūq̄ dn̄m gl̄ie crucifixiſſet &c. Scd̄o ne diminutū fuiſſet fidei meritū. Iuſtitia.n. dei eſt p fidē ieſu xp̄i: ad Ro. iii. Fides aūt ē argumētū nō appētiū &c: ad Heb. xi.. Tertio ne hūanitatis ueritas ueniſſet in dubiū. Vnde Auguſt. oñdit ī ep̄la ad uoluſianū. Si nullaſ ex puulo ī iuuētutē imitarēt etates: nullos cibos: nullos capet ſōnos: nōne opiōnē cōfirmaret erroris: nec hoīem ullū ullo modo ſuſcepiſſe crederet̄. Et uī oīa mirabilr̄ faceret: auferret qd̄ miſericordir̄ fecit. Debuit tn̄ aliq̄bus māifeſtari electiſ ſecūdū ordinē ſapīe dei: q uiderēt̄ q̄ſi oīum electoꝶ rep̄ntare pſonas: Etiō oībus conditionibus hoīum xp̄s ih̄s puer ē māifeſtatus. Nā paſtoreſ erāt iſr̄etice: & magi gētiles: illi d̄ ꝓpe: iſti d̄ lōgiquo: uſq̄ ad angularē lapidē currūt. Eſt & alia diuerſitas: nā magi ſapiētes & potētes: paſtores ſimplices & uiles. Māifeſtatus ē ēt ī magnis pcōribus: In Symeone & Anna iuſtis. Etiā uiris & mulieribus: p̄latis: ſubditis: clericis: & plebeis: ut per hoc natus Ieſus oñderet nullā cōditionē hoīum a ſua ſalute excludi. Māifeſtatus ē ēt cōuēiēti mō & ordie: ſcd̄m ꝙ cōgruebat cōditiōi pſonaꝶ: & p̄figuratiōi futurorum. Nā paſtores rep̄ntāt p̄mitias cōuerſiōis iudeoꝶ: In q̄bus ſcd̄m ap̄l̄m.i. Cor. nō multi nobiles: nō multi potētes: ſed q̄ īfirma ſūt mūdi elegit deus. Et qr ap̄l̄i electi ex iudeis facti ſūt paſtores primi eccl̄ie: ideo ualde cōgrue ipſa natiuitatis hora & die: fcā ē eis xp̄i nati ānūtiatio. Et qr iudeis cōſuetū erat fieri diuīa rn̄ſa p angl̄os: ūde ēt legē acceperūt ī diſpoſitiōe angl̄oꝶ: ſicut dr̄ Act.vii. Idcirco p angl̄os eis cōgrue nūtiat̄: ꝙ ēt firma fuit ꝙ angl̄s magni cōſilii xp̄s ieſus in ſua pſona ipſis ap̄l̄is erat euāgelizaturus ſeipſū. Magi uero ſapientes & potētes: & ēt malefici fuiſſe dicūt̄ rep̄ntātes eccl̄iam de gētibus q̄ malefica erat p ydolatriā: ſapiēs p aſtutiā ut malefaceret: & nō bn̄: potēs p orbis monarchiā: illuſtrata p irradiationē ſtellarē p̄dicatiōis ap̄l̄oꝶ tāq̄ de alto celo reſplēdētē exterius: & iuiſibilē ſtellā fidei cōmouētē ītius: colla ſubdidit nato paruulo xp̄o: & ſimilr̄ mūera obtulit. Sicut dicetur infra. Et quia ſicut dicit Aug. ī ſermone de epiphania. Erat abrahe in numerabilis pro-

miſſa ſucceſſio:ſicut ſtelle celi.Ac per hoc nō carnis ſemine:ſed fidei fecunditate generanda:ut celeſtis ꝓgenies eccleſie deſignaret᷑ in magis in ortu noui ſyderis.Excitant᷑ & geniti a xp̄o per fidem abrahe computantur in ſemine.Etiá conditioni magorū hoc fuit cōgruū:quia aſſueti erát in cōſideratōe ſtellaꝝ.Et ut dicit Criſo.ꝑ conſueta eis dominus condeſcédit. Quia uero iuſti & in ſpūalibus exercitati internis illuſtrationibus docent᷑ a deo. Idcirco non exterior opinio:ſed interior inſpiratio ſpūs ſcī ſenes iuſtos die quadrageſimo ſymeonē & Anná fecit i templo xp̄m natum cognoſcere:adorare:laudare:& ei fide dignū teſtimoniū ꝓhibere. Quod conueniebat etiá figure. In his etiá figurat᷑ eccleſia contemplatiua:que in renouatione euangelici ſtatus ꝑ abundantem ſpūſ ſáncti internū influxum honeſtate matura táq̄ ſenex:contemplatione iubiloſa tanq̄ cantans:illuſtratione luminoſa tanq̄ prophetás maxíe de gladio tranſfixionis cordialis xp̄i ieſu & uirginis matris:operatiōe uirtuoſa:xp̄m baiulans brachiis charitatis dei templum reformabit & letificabit:ita ut totius quaſi eiuſ ſtatus ſit,quedá xp̄i pn̄tatio & oblatio in templo celeſtis patrie deo pr̄i.Et tunc iterato cōplebit᷑ ꝓphetia Aggei: ꝙ huius domus maior erit gloria q̄ prioris:quia deſideratus cunctis gentibus & maiori ſánctitate deſiderii ſe offerret ſponſe ſue in templo eccleſie renouate.Et quia ille eſt ſtatus perfectionis: & prio quod aíale:deinde quod ſpūale eſt. Idcirco manifeſtatio magoꝝ precedit pn̄tationē xp̄i in templo.i.manifeſtationē factam in tēplo Symeōi & Anne. Quia etiam iſti duo ſunt ſigna perfecte conuerſionis iudeorum in fine temporum poſt plenitudinem gētium ad euangelicum ſtatum. Quia uero de ſtella in qua magis fulgidus ieſus apparuit nunc ē ſermo:uideamus q̄ breui uerbo ſue peregrinationis īſinuant cám & finem cum dicunt.Vidimus ſtellá eius in oriente:& uenimus adorare eū:ubi ꝓ cauſa. Proponunt prodigioſá uocationem:ꝓ fine ſupponunt obſequioſá deuotionē.Primū probat claritas illuſtrationis:cum dicit᷑:uidimus &c.Secundum ꝓbat pietas religionis:cū addit᷑.Et uenimus adorare eum. Circa primum.ſ.prodigium uocationis ipſorum.

Primo exponunt ueritatem inſpirationis
Secundo nouitatem apparitionis
Tertio dignitatem generationis.

Primum ꝓbat ſenſus apprehendentis:quia immutatio particularis:ſoli enim magi ſtellam aſpexerunt.Vnde leo papa:dedit aſpicientibus intellectum qui preſtitit ſignum:Eſa.xlviiii.Reges uidebunt &c.Reges inquit uidebunt exteriori miraculo & conſurgent concordes deuotione: cōformes oblatione:& adorabunt uerbum in carne:deum in homine. Secundum probat modus appentis: quia illuſtratio ſingularis:cum addit᷑ Stellam: hec enim ſtella quando uolebat qui eam regebat latebat & lucebat:ſtabat:& ibat:Matth̄.xx.Stella quam uiderant in oriente antecedebat eos uſq; dū ueniēſ ſtaret ſupra ubi erat puer.

In oriente apparuerat
In ciuitate latuerat
In uia antecedebat
Supra puerum reſidebat.

Tertium probat ſitus orientis. Cum dicitur in oriente:quia origo ſupnalis. Et in hoc exprimitur dignitas naſcentis:Zacharie.vi.Ecce uir:oriens nomen eius.Luce primo.Viſitauit nos oriens &c. & Eſa. Quis ſuſcitabit ab oriente iuſtum qui ē aſcendit ab oriente. p̄s.lxvii.Qui aſcendit ſuper celum celi ad orientem ſicut.Qui etiam uenturus ē ab oriente myſtice:Matth̄.xxiiii.Sicut fulgur exit ab oriente &c.Ideo nomine orientis notatur dignitas eius cuius ſtella in oriente magis apparuit.

Circa ſacramentum huius apparitionis conſiderare conuenit quadruplicem ſtellam in his bene dictis magis.

Ipſi enim ſtellam uidebant
Stellam habeant
Stellam credebant
Stellam querebant.

Stellam uidebant que eſt globus luminans uidelicet ſydus nouitatis.Stellam habebant:que eſt radius ſalutaris:uidelicet fides ueritatiſ.Stellam credebant que eſt fructus ſpecularis:uidelicet uultus diuinitatis.Stellam querebát: que eſt partus ſingularis:uidelicet partus uirginitatis. Circa primam ſtellam conſiderare debemus appētis formam:cauſam & horam. Quantum ad formam differebat ab aliis.

Quidditate:quia elementaliter mixta
Quantitate:quia dimenſionaliter pua
Qualitate:quia interſcalariter uiſa
Iocalitate:quia înaturaliter ſita
Proceſſionalitate:quia irregulariter mota.

Niſi eſſet elementaliter mixta non eſſet in aere. Niſi eſſet parua:non poſſet puerum figurare: quia cooperiret totam unam ciuitatem ſi eēt de illis magnis que ſunt in celo. Latebat etiam & lucebat uiciſſim: uñ intrantibus ciuitatē latuit: exeuntibus patuit:ut humanū cōſiliū q̄rentibus dn̄m ſubtrahī figuraret:uel appētis ſtelle & p̄dicátis ſcripture duplex teſtimoniū magoſ letificaret:& ut ī magoꝝ fide iudeoꝝ pfidiá ↄfūderet. Niſi materialit᷑ ſita eēt magos ꝑ uiá nō dirigeret:rcē p̄cedēdo ad locū ubi puer erat Aug.Et plenū xp̄o obſeq̄ū tēpauit gradū donec magos pducat ad pueꝝ obſeq̄ū p̄buit:ñ ipiū adduxit hoſpiciū irradiabat áplíſſimo lumine tecta nati pfudit:ſicq; diſceſſit:hec Aug.& Criſ. Stetit ſupra caput pueri:q̄ſi diceret ħ ē:ut q̄a loquēdo mr̄are ñ poſſat ſtádo mōſtraret.Hoc uꝰ modico uiſo de forma:quātū ad cám appitōis debes ſcire:ꝙ ſtelle que ſunt in celo.

Habent diſtinguere tempora
Habent figurare naturalia.
habent influere in generatione et corruptione

iſtorum inferiorum. Sed nihil poſſunt ſuper liberꝝ arbitrium. Sed iſta ſtella ad nihil horum apparuit: ſed ſolum ut ſaluatoris ortū uiam & locum oſtenderet & lumen fidei ad ſtatum credentiū prefiguraret. Quātum ad apparitiōis horā: licet Criſo. uideatur dicere omel. vi. ſuper Matth: ꝙ in forma pueri crucem in capite habentis magis apparuit & de nato puero: uiaq; iſtruxit: & ꝙ per bieniū apparuit ante natiuitatem: tamē hoc coiter ab aliis non tenetur. De hora quicquid ſit de ſigno & modo nec. Criſoſtomus afirmat ſed recitat. Ideo tenet̄ cō muniter: ꝙ hora natiuitatis apparuit: unde. Auguſtinus. Eo naſcente lux noua in terra eſt reuelata: quo moriente ſolis eſt claritas obſcurata. Licet. Auguſtinus in. Sermone de ephya dicat ꝙ fere ante biēnium ſtella apparuit magis neſciētibus quid ſignificaret: quando natus eſt xp̄us notificatū ē eis ꝙ eius eſſet ortus ſignū. Itaq; eius auctoritas ī hac parte eſt dubia. Itē. Hieronymus ī. Glo. Stella dominice natiuitatis nūcia q̄ nūq̄ p̄us apparuit: ſed eā tūc puer creauit & magis p̄uiā deputauit: q̄ pacto officio mox eſſe deſiit. Nec tamē hora natalis eſt hora fatalis. Naſcūt̄ enim ſub eodē cōſtellatiōis puncto.
Difformes ī naturalibus: ut pfectus & mōſtruoſus
In moralibus: ut electus & reprobus
In artificialibus: ut hebes: & induſtrius
In conditionibus: ut liber & ſeruus

Econtra ſub diuerſa conſtellatione conformes: etiā ipſe ptolomeus dicit. Iudicia que tibi trado ſūt inter neceſſariū & cōtingēſ. Et in eodē. Aſtrologus nō dicere debet rem ſpaliter: ſed uſr qr ſapiētis aia dominabit̄ aſtris. Licet autē aliqui uocēt fatum id qđ deus facit cōcurrētibus ōnibus cauſis ī regimie uniuerſi. Nullo tamē mō eſt dicēdum ꝙ effectus fatalis ſit aliqua influētia ſtelle ad coactionem uoluntatis humane. Et qr ſic cōiter errātes appellant fatū. Ideo illud eſt nomē ſuſpectū. Licet a Boecio ſub p̄mo ſenſu ſit ſane acceptū. Et ideo dicit Auguſtinus. Quidā nō aſtroꝝ cōſtitutionē: ſed ōium cōnexionē: ſerieq; cauſaꝝ deo ſūmo tribuunt: quia ipſam dei uoluntatē uel poteſtatē fatū appellant: teneāt ſentētiā: ſed corrigant linguā. Hec autē ſtella nullo mō dat occaſionē erroris: ꝙ puer ieſus ſit natus ſub decreto ſtellarū ſed magis oſtēdit ꝙ ſtelle ſunt ſub poteſtate eius unde: Gregorius: dū nō puer ad ſtellā: ſed ſtella ad pueꝝ uenit: nō fatū pueri ſtella dici poteſt. Sed ſi dici liceat: illius ſtelle fatum his qui apparuit puer fuit. De hac ſtella poteſt ſumi illud qđ dicitur. Numeroꝝ. xxiiii. Orietˊ ſtella ex iacob: unde etiā credūt aliqui hos reges doctrinam balaā ſecutos. Et ideo ad apparitionē ſtelle facile fuiſſe cōmotos ad natū ieſum querēdū ī iudea Ego autē magis eſtimo cauſā fuiſſe eoꝝ aduentus eoꝝ celeris irradiationē ieſu uocātis eos ad ſe: ſola gratuita ſua miſericordia. Circa ſecūdā ſtellā attēdēdum: ꝙ magi excitati exteriori lumine: interius illuſtrati ſunt fide: & hec ſtella eſt quā hēbant qua pgebaut. Ecc. quinto. Quaſi ſtella matutina in medio nebule: fides dicitur ſtella
Entitate pura
Venuſtate clara
Auctoritate firma

Eſt autem matutina: quia eſt uirtus prima fides eſt ſperandarum rerum ſubſtantia ideſt fundametū & principiū: Hebreoꝝ. xi. Sed in medio nebule in ſtatu miſerie: ſpeculū in enigmate inuoluta caligine ii. Pe. i. Quaſi lucerna ardens ī caliginoſo loco: donec dies illuceſcat & lucifer oriatur in cordibus ueſtris hec eſt dies glorie: & lucifer uiſionis beate q̄ ſuccedit fidei. Diciturˊ etiā luna lucens: dū non obtenebratur errore: nō obliquatur itentione: ſed pficit operans p dilectionē. Hec lucet in diebus ſuis durante ſtadio uite preſentis. Sed uidetur hodie ueniſſe clangor tertie tube. Apoc. viii. Tertius angelus tuba cecinit & cecidit de celo ſtella magna ardens tanq̄ facula: & cecidit in tertiā partē fluminū & fontes aquaꝝ & nomē ſtelle dicitur abſinthiū: & multi homines mortui ſūnt de aqs: quia amare facte ſunt. Attende ꝙ tuba p̄mi angeli excitauit ad bellū contra ſeuitiā tyrānoꝝ: tuba ſecūdi contra perfidiam hereticorum tuba tertii contra fallatiam phoꝝ: uidete ait. Apoſtolus ad coſ. ii. ne quis uos ſeducat p pphiā & inanē fallatiā. Mundana enim phia dicitur ſtella propter curioſitatē intelligentie. Sed de cello cadit cū p̄me ueritati non conſentit: & de ueritate fidei experimētū querit. Cadit etiā quia a ueritate deficit: & multos uanitate decipit. Nomē autē ſtelle dicitur abſinthiū & hoc uere illi qui guſtauit ueram ſtellam fidei: qui firmus in chriſto ieſu ſtat tanq̄ ī firmamento celi. Cuius abſinthii amaritudine obtenebreſcit ſenſus cognitionis: refrigeſcit uirtus dilectionis: obſtupeſcit guſtus deuotionis: quod ſatis cum dolore probamuſ in phis noſtris. Cadit etiam in tertiam partem fluminum: quia quidam credentium ueritati catholice aſſentiunt humiliter. Quidam inquirunt ſtudioſe & fideliter. Quidam peruertunt malicioſe & nequitius: quibus infectis turbatur ordo ſcientiarū quia ſcripturas peruertunt: ſiccatur origo gratiaꝝ: quia a deo ſe auertunt: & ideo ſcaturit doctrina errorum eorum: quia magiſtros falſitatis ſe faciunt Et ex hoc ſequitˊ ꝙ multi moriunt̄ in aquaꝝ amaritudie: cadētes a charitate ruētes a ueritate obſtinati īfidelitate. Hec ē ſtella quam magi malefici hodie contemplantur que non ducit eos ad puerum ieſum: ſed ad abſinthioſum infernum. Non ſolum autem iſta ſtella eſt phia mundana: ſed multo uerius dignitas prelatica: Que debet eſſe
Pura intentione in ſe & exemplaritate: ad proximū
Influens oratione & protectione per ſubſidiū
Fixa ſtabilitate & tráſſormatione per exemplū

Hec cadit de celo in multis: quia intentio eſt ſimoniaca: cognitio ceca: inſtructio nulla: conuerſatio feda: & uita tota a chriſto deiecta. Hec cadit ī tertiam partē fluminum. i. diuitiaꝝ abyſſū q̄: fluminibus cōparant̄ pp continuū dilapſum a poſ

ſeſſoribus ſuis. Non enim diuitias eccleſiaſticas conuertunt ad duas ptes bonas.ſ.ad ampliandum diuinum cultum:& pauperum uſũ:ꝑpter quas de dit eas eccleſie deuotio fidelium:ſed cõuertunt eaſ in tertiam partem abuſionis & malum trinariũ.ſ.

In faſtuoſitatem pompe
In carnalitatem laſciuie
In diſtributionem parentele.

Et quia ſepe redditus ad hoc non ſufficiunt:ple bes ſubiectas ſpoliant:beneficia ſymoniace diſpen ſant:iudicia & correctiones intorquent ad congre gandas pecunias non ad conuertendas animas.

O ſydera erratica:& aſtra abſinthioſa:utinam eſ ſetis fõtes ſine aqua amara:quia multo melius eẽt eccleſie:ꝙ uobis deficeret temporalis ſubſtantia:ꝙ̃ ꝙ ſic eſſet in xp̃i contumeliam diſpenſata. Vere ce cidiſtis de celo.i.de dignitatis ſolio:cecidit corona capitis ueſtri a ſublimitate meriti:utinam ſic cecidi ſet a regimine populi:ue uobis:quia peccaſtis nou ſolum committendo in ueſtra perſona:ſed alios p uertendo exemplaritate mala. Sed heu iſta ſtella di citur magna ardens tanq̃ facula:quia magna ẽ ue ſtra poteſtas & ſublimis dignitas:ſed ardet in uo bis ut facula radix omnium uitiorum cupiditas:ue re abſtuliſtis officia tyrannis:quia ſepe aufertis pa cem de terra: & facitis uos capita ptium & de po pulatores plebis. Heccine eſt iſta cura paſtoralis ciuitates diuidere:ciues expellere:imo filios ſpolia re uſ̃is uenenatis & malignis conſiliis? Sed heu ni mis lõgus ẽ iſte planctus in deſtructiõe filie popu li mei:dũ iniquitas egredit᷑ a ſenioribus qui pplm regere uidebant᷑. Hi ſunt deſignati in tertia parte ſtellarum:quas draco traxit ĩ terram:quia iſti exclu ſi a numero ſanctorum prelatorum qui ſunt actiui ſollicitudine populi:contemplatiui ſpeculatõe dei: ſunt per ſuggeſtionem diaboli uenenatam miſera biliter deiecti & facti ſunt predones populi: & ſub iecti cleri. Similiter ſtella eſt religio ſancta.

Fixa profeſſione
Munda purgatione
Mota ſubiectione
Electa paupertate
Clara exemplaritate.

O q̃ miſerabiliter cecidit:quia in multis ꝓfeſſio eſt fracta:conuerſatio eſt feda. Obedietia parua uel nulla:immo ſepe repugnat contumacia:paupertaſ miſerabiliter proſtrata:& exemplaritas deforma ta:in tertiam partem fluminum & fontium miſera biliter in abyſſata:quia cum non habeant diuitias: hereditarias a parentibus nec prebendas pingues in eccleſiaſticis reditibus exiſtimantes queſtũ pie tatem:habent mendicitatem inſatiabilem:& ĩ miſ ſis ac aliis ſpiritualibus uendendis officiis multam ſymoniacam labẽ:& uolunt eſſe pauperes nomine ad uanitatem glorie:ſed nihil uolunt ſentire de uſu paupere in carnis auſteritate. O q̃ mala eſt iſta ſtella & q̃ abſinthioſa:& quanta amaritudine reple uit tam aquas ſcripture q̃ predicationis ſancte:q̃ ẽt aquas exemplaritatis uite ſue. His enim modis aquas ſepe accipimus in ſcripturis. Vere amare fa cte ſunt & populi moriuntur:quia amarum eſt po pulis eos audire predicare magna & grandia & nõ facere minima & ſepe ad queſtum pecuniare predi cationes & confeſſiones conuertere:& de aliis pau perculis non curare. Hec ẽ enim illa cometa ſtel la que ſignificat mortem principis:quia corrupto ſtatu ſublimi:nihil uidetur populis remanere ĩ ec cleſia de uita xp̃i. Vere coma iſtius ſtelle eſt quaſi coma mulieris uane:immo ut meretricis. Molles cibo:molles & diſſoluti exemplo mollicie cãtes in omni ſuo conſortio. Vere tales ſtelle non ſunt munde in conſpectu paruuli noſtri ieſu:immo ſũt eclypſate: quia uerterunt ei dorſum:& non faciem & inter ſe & ſolem xp̃m interpoſuerunt ſuam car nalitatem & obſcuram uitam:& non recipiunt ra dios ſue illuſtratiõis:paupertatis.humilitatis & cõ tinue crucifixiõis:immo facti quaſi gentiles & pa gani:eis uerſum eſt in ſtulticiam uerbũ crucis. Di mittamus comam huius ſtelle quia nimis eſt me retricialiter capillata:utinã non adueniat ſpõſus ze lotes & decaluet uerticem filiarum ſyon que am bulant extento collo & nutibus oculorum. Verta mus ſermonem noſtrum ad ſtellam nr̃am paruu lum ieſum:qui eſt tertia ſtella.quam magi quere bant:unde Glo.ſup Matth. Noua ſtella nouũ ho minem indicat. Stella eſt xp̃s quam ſeq debemus Apoca.ultimo. Ego ſum radix & generans dauid ſtella ſplendida & matutina:glo. Huius mundi no ctem illuminans:humanitas enim xp̃i fuit lux hu ius mundi. Et ad Roma.iiii. Ego lux ueni in mun dum. Sed heu homines de quibus dictum ẽ ſupra magis dilexerunt tenebras:q̃ lucem. Nec mirum quia erant eorum mala opera: & omnis qui male agit odit lucem. Satis clare ſe male agere oſtendũt dum reprehenſionem & reprehenſorem ſuſtinere non poſſunt:ſed ſtrident dentibus in eum. Chri ſtus autem noſter eſt ſtella:uelint nolint illi ab ip ſo parum illuminabuntur. Et dicitur radix per influ entiam:quia rami erecti in hac radice uiuificantur: & per hanc radicem ornatur.

Frondibus efficacis locutionis
Floribus redolentis conuerſationis
Fecũdat᷑ fructibus ſtrẽnue opatõis & deguſtatio nis ſuauis.

Hic autem ieſus paruulus dicitur ſtella propter pu ritatem in nomine in ſe fulgida propter claritatem refulgentem in alios:ſed matutina propter noui tatem reformationis gratie. Hanc ſtellam debe mus querere cum benedictis magis:& ex ipſa no bis proueniat multiplex radius:quo illuſtratur & perficitur totus mũdus. De hoc dicit Apo. prime ad corĩthi. Factus eſt nobis chriſtus a deo ſapiã & iuſtitia:ſcĩficatio & redẽptio: ut a ſapiã ꝓcedat radius illuſtrãs:a iuſtitia ĩformãs:a ſanctificatõe ex pians:a redemptione liberans. Quarta eſt ſtella quã magi credebãt. Querebant enim paruulum ie

fum quem credebant deum ſuum & propter hoc
non offenduntur ſtabulo:non preſepio non pāni
culis paupertatis:non ſollicitudine uirginis ma-
tris.Sed magis attendentes diuinitatis condeſcen
ſionem:diſcunt
In paruulo profundam humilitatem
In pāniculis amabilem paupertatem
In preſepio carnis auſteritatem
In ſtabulo abiicere pompoſitatem
In Sanctiſſima uirgine imitari eius inuiolabilē pu
ritatem. Sic iſti magi per aliam uiam redeunt in
regionem ſuam.Non magi:ſed chriſtiani.Non re
ges pōpoſi:ſed humiles chriſti diſcipuli.Non ua-
cantes laſciuie:ſed mundicie.Non ſpoliantes tiran
ni:ſed elemoſynarii euangelici non querentes pō
pā mundi ſed regnum celi O felix fulgor qui ſic
eos illuſtrauit:ut nihil querentes non dubitantes
non diſputantes:non cauillātes: ſolo ſōno a deo a
moniti:facti ſunt obedientes humiliter & ſubiecti
unde.Criſoſtomus.Intuere inquit magorum ſidē:
qualiter non ſcandalizati ſunt in ſeipſis:dicentes.
Si magnus eſt puer hic:que neceſſitās fuge eſt:&
oculte receſſionis:hoc enim eſt uere fidei non que
rere cauſas eorum que uere precipiuntur:ſed ſuade
ri ſolum ab eiſ.Et iterum dicit.Criſoſtomus.Cum
autem reuerſi fuiſſent:manſerunt colentes deū &
pdicātes mltoſ erudierūt:deīde cū thomas iuiſſet
ad prouinciā illam:adiuncti ſunt ei & baptizati fa
cti ſunt adiuctores predicationis eius:uere ergo
puer ieſus fuit eis fulgidius plus in ſtella fidei.q̄
in ſtella ſigni:licet utroque fulgore clarus. Quia
uero hodierna ſolemnitas a ſtella dicitur epiphania
ab epy.quod eſt ſupra:& phanos apparitio:ſeu ma
nifeſtatio.Theophania dicitur a theos ꝙ eſt deus
& phanos apparitio:quaſi adeo facta manifeſtatio
quia trinitas apparuiſſe dicitur in baptiſmo in ex
trinſeco ſigno.Quia etiam dicitur bethphania in
tertio miraculo a beth ꝙ eſt domus:& phanos ma
nifeſtatio:quia in domo nuptiarum manifeſtatus
eſt in operationis miraculo.Et ſic ex omnibus cau
ſis huius feſtiuitatis apparitionis:manifeſtationis
nomen accepit:ideo tibi quadruplicem apparitio
nem collige ex ſcripturis que in his magis uirtuo
ſe refulget
Prima eſt apparitio repreſentationis corporalis:ex
ſtelle ſignificatione:que fit per ſenſibile ſignū
Secunda ſpiritualis reuelationis ex interna inſpira
tione: que eſt eruditiua per formalem uiſū
Tertia perſonalis incarnationis:que eſt executiua
per uiſibilem uerbum
Quarta ſupernalis intuitionis:que eſt beatificatiua
per trinitatis obiectum.Et omnes iſtas habuerunt
iſti benedicti magi.Quia
Primam in ſtelle fulgore
Secundam in fidei claritate
Tertiam in ieſu inuentione
Quarta gaudent hodie in eterna fruictione
Et licet uideatur tibi hoc repeti quod dictum eſt
ſupra:tamen ſub alio & deuoto ſapore ſi attendas
modos quibus deus noſtre ſenſibilitati condeſcen
dit in ſimbolicis ſignis:ſiue apparitionibus extrin
ſecis noſtre cecitati: & reuelationibus internis no
ſtre difficultati ad bonum in exemplis ſue humani
tatis noſtram miſeriam excludit in obiecto beatifi
ce trinitatis:unde ad ſtellam magorum poſſunt ad
duci apparitiones extrinſece ueteris teſtamenti.Si
cut enim hec ſtella ſuum officium habuit ſolū ad
chriſtum ducere.Sic & omnes ille ueteris teſtamē
ti apparitiones extrinſece:ad hanc ordinabantur &
ad hanc adducte ſi recte intelligatur in qua apparu
it uerbum in carne:unde tam benedictis magis q̄
omnibus patribus antiquis poteſt dici illud leui-
tici nono Hodie apparebit nobis deus .q.d. reſpō
dens anſietati ſanctorum patrum:qui querebant ī
carne uerbum.Reſpondens etiam interrogationi
bus ſanctorum magoꝝ:qui itinerātes.xiii.diebus
dicebant & querebant ubi eſt et cetera. Multipha-
rie multiſqꝫ modis deus loquens olim patribus
in prophetis & myſticis ſignis:& nobis magis iā
xii.diebus factum eſt extrinſecum ſignum.Sed ho
die aufertur uobis laſſitudo inquiſitionis:quia erit
ueſtra peregrinatio determinata:dabitur certitudo
inquiſitionis:quia apparebit īcarnatio preſentata:
offertur plenitudo conſolatiois:quia erit letitia cō
ſūmata quo ad iter preſens: quia hodie apparebit
rex regum & dominus dominantium: amore no
ſtri factus paruulus in medio animalium.Diſcurre
per figuras & inuoca patriarchas & prophetas.Ve
ni moyſes & uide rubum inconbuſtum immo latē
tem matre uirgiuitatem:in paruulo & carne penale
fulgentem diuinitatem:& p alios ſimiles i ſcriptu-
ra. Ex ſecnnda reuelatione:tam illuſtrationis fi
dei:q̄ amonitionis in ſomno per imaginariā ui-
ſionē:debes ītelligere ꝙ dū ſumus in uia:cōmūit
non ſit nobis reuelatio ſine forma imaginaria:ſed
anima ibi non ſiſtit:ſed refert ad intelligibilia ma
xime:quando ad hoc fiunt:quia ſpiritus ſāctus:uel
per ſe uel per angelos format noſtram imaginēm
illuſtrat cum ſibi placet ad intelligentiarum ratio
nem.Alioquin ſi anima ibi ſiſtit accipit occaſionē
erroris. Vnde Sanctus daniel uidēs imaginarie qr
uolebat ibi ſiſtere & per ſe non poterat intelligere
diu ieiunauit & fleuit & pro claro intellectu orauit
propt̄ quod angelus ſuperior dixit iferiori: ꝙ face
ret eum intelligere uiſionem:Intellgentia enī opus
eſt in uiſione:& in re dubia nullo modo credēdū
uiſioni imaginarie:niſi ex ipſa formaretur intelle-
ctio clara.Et hec eſt cauſa quare taliter uidentes ſe
pe pferūt falſa licet uidet̄ uera qr licet hēant adeo
uiſū nō hēnt ītellectū:ſed exponūt ſepe p ppūm
ſēſū.Eſt tn̄ iſte modus coīs ī pmis cōſolationibus
quas deus facit aīe.Et īuenimus ī ueteri teſtamēto
quod iſtud fecit deſtinādo ad propĥandū: illuſtrā
do eorum intelligentias:ſicut de ſamuele pmi Re.
iii.& Nume.xii.Si quis fuerit ppĥa int̄ uos:per ui
ſionē & ſōnia appebo ei.Etiā ad ſublimādū & gu-

bernandum fit uiſio:ſicut.iii.Ro.iii.apparuit domi nus per ſomnum ſalomoni. Etiam cõfirmãdo ad ſequendam diuinam uoluntatem p rectitudinem conſcie:unde & ſic apparuit Ioſeph:Matth.i. Omnium iſtaꝝ apparitionũ finis eſt apparitio tertia:.ſ. xp̃i incarnatio pñtata:ut iam nobis ſufficiat uerbũ dei pr̃is in aſſumpta carne uiſibili pro oĩ uiſione & ꝓ omnibus p̃mis uiſionibus.

Ad illuſtrandum prophetantes
Ad informandum preſidentes
Ad rectificandum errantes.

Sufficit una apparitio q̃ eſt apparitio lõga:magna: clara:plena:& perfecta.Et hoc habentibus oculos mentis irradicatos a xp̃o ſole:& ab eius interna inſpiratõne.Hec eſt ſacra ſcriptura q̃ nobis eſt p xp̃m ieſum reuelata quando ipſum uerbum patris apparuit in tunica paſſibilitatis ad exemplandũ ſtatum uiatoꝝ.Apparuit enim gratia ſaluatoris nr̃i dei oĩbus hominibus erudiẽs nos:ad titũ.ii.Et ſic apparens reuelauit ſcripturã:quia gr̃a & ueritas per ieſũ xp̃m facta eſt:unde & in huius ſignũ uelum templi ſciſſum eſt.Item quando apparuit ĩ ſtola ĩmortalitatis reſurgens a mortuis ad premonſtrandum ſtatum beatorum.Vnde & in die reſurrectionis apparens diſcipulis ĩſuflauit & dedit eis ſp̃m ſcm̃ ut intelligerent ſcripturaſ:& Ac.i.ꝓbuit ſeipſum uiuum in multis argumentis per dies.xl.apparẽs eis & loquens de regno dei.Tertio enim cõſumabit & clarificabit omnes iſtas apparitiones:cum appebit in gloria maieſtatis ad iudicãdum ſinguloꝝ merita Et ideo nullus debet iudicare:quouſq; ueniat dominus qui illuminabit abſcondita tenebrarũ.Tũc enim apparebit ſignum filii hominis in celo:Matth.xxiiii. Nulla ergo apparitio ẽ de cetero deſiderãda niſi intueri xp̃m ieſum:& hunc crucifixum.Et de quarta apparitione que eſt eſſentialis intuitiõis in obiecto trinitatis non eſt preſumendum aliq̃d dicere niſi ꝙ eſt contentum in ſcriptura ſacra.Sufficit nobis ꝙ illa apparitio eſt.

Perhẽniter uiuificatiua
Feliciter quietatiua
Sublimiter deificatiua

Et ita tradit nobis ſcriptura. Nam de primo ad Colo.iii.uita noſtra abſcondita eſt cum xp̃o ĩ deo: cum autem xp̃s apparuerit uita noſtra: tunc & uos apparebitis cum ipſo in gloria.Et ideo dum peregrinamur in fide:ſufficit nobis gloriari in ſpe.De .ii.in p̃s.xvi.Ego autem in iuſtitia apparebo conſpectui tuo:ſatiabor cũ appuerit gloria tua. Quid plus queris quando diuino conſpectui pñtaberis: & tibi promittitur plena & uera ſatietas in uiſione maieſtatis?Noli plus ſcrutari fantaſtitas uiſiones: quia ſcrutator maieſtatis opprimetur a gloria. De iii.ꝓme:Io.iii.Chariſſimi modo filii dei ſumus ſed nondum apparuit quid erimus. Scimus autẽ qm̃ cum apparuerit ſil'es ei erimus quoniã uidebimus eum ſicuti eſt.Et omnis qui habet ſpem hanc ĩ ea ſanctificat ſe ſicut & ille ſanctus eſt. Hec ergo eſt illa ſtella & illa apparitio clara que magos duxit ad xp̃m:quia ſacra ſcriptura ſplendida & certa tres perſonas noſtre mentis pleni illuſtratas ducit.

Ad xp̃i exemplum
Ad xp̃i uerum
Ad xp̃i ſummum bonum.

Secundum ꝙ ipſe dicit.Ego ſum uia ueritas & uita:& qui ab hac deuiat ad herodem.i.ad humanam rationem:que gloriatur in pelle ſenſibilis expirati perdit fulgorem ſtelle quem ſibi preſtiterat ĩtellectus ſcripture:de quibus ſtellis erraticis ſatis dictum eſt ſupra.Sit ergo benedictus ieſus.

Noſtra exterior illuſtratio in exemplo
Mentis noſtre illuminatio in luce gratie
Noſtra continua uiſio in contuitu crucis ſue
Noſtra felix expectatio in amplexu beatitudĩs ſue.

In qua benedicti magi nunc in eterno regno:ſicut ſtellam ſue beatitudinis non in preſepio:ſed in ſinu paterno ipſum feliciter intuentur.

Ieſus magis monſtratus. Cap.iiii.

Sacramentum uocationis noſtre in his bñdictus magis diuina pietas ingerit añ oculos cordis noſtri. Manifeſtatus ẽ enim ut dicit Aug.in ſermone de ep̃hia in ipſis cunabulis infantie ſue puer ieſus his qui prope:& his qui longe erant iudeis in paſtoꝝ propinquitate.Gentibuſ in magoꝝ longĩquitate.Nec illis doctiſ. Nec iſtis iuſtis. Hi ergo beati reges noſtre iuſtificatõnis & uocationis figura ſuo facto nos incitant & excitant ut ieſum puerum adoremus:& iſtorum benedictorum regum imitemur exempla.Reddit autem nobis iſtos admirabiles & imitabiles:ac reuera uenerabiles.

Labor itinerationis
Auſus confeſſionis
Actus ſubiectionis
Munus oblationis
Greſſus reuerſionis.

Attẽde ergo ꝙ a labore itineris nõ retardauit iſtos beatos magos longitudo uiarum: quia de extremis terre finibus uenerunt ad xp̃m: uel ſaltem de longinqua regione non eos retraxit.

Difficultas temporum:quia in hyeme
Non multitudo expenſarum:quas oportuit facere
Non teneritudo cõplexionũ:qa erãt delicate pſõe
Non periculũ perſonarum:quia eis poterant fieri multe inſidie:ſed attendit eos.

Fidei feruor
Spei uigor
Charitatis ardor
Extrinſeci luminis ſplendor
Interior illuſtratio radioſior.

Vt nec ad temporis momentum potuerint uel timore perſone:uel amore patrie:uel negligẽtia ſeu deſidia aliqua retardari:quin ſtatim currerent ad uidendum paruulum:quem didicerant celo teſte iã natum. Erubeſce miſer xp̃iane:non imitari beatorum magorum exemplum ſaltẽ poſtq̃ ꝑuulus

tuus ieſus:iam nō una ſtella:ſed mille milibus miraculis ſanctorum exēplis martyrum uictoriis tuā pigritiam excitat & tuā cecitatē illuſtrat: precipue qa iā ſtabulū mutauit in celi palatiū:preſepiū in regis ſoliū:uirginis gremiū in patris ſinū: paruulitatē in maieſtatē:panniculos & faſciā in glorioſam ſtolā:lachrymas & uagitus ī celi cōcentus: mutitatē infātie in locutionē paterne ſubſtātie.Societatē beſtiarū in exercitū angelorꝝ. Vere pie timeas ad dexterā patris iam ſedentē:quē herodes pertimuit matris ubera lābētē.Saltē patefacta gloria te debes attrahere:ſi nō uis benedictos magos ad adorandā infantiā ſociare. Sed dicite benedicti magi dicite ad meā negligentiā excitandā: ad meam inertiā roborandam:& ad meam affectionem īformandam

Quis uos mouit oīa ſic cito relinquere?
Quis uos adiuuit tā celeriter curere?
Quis uos direxit in tā longo itinere?
Quis uos confortauit in ſuſtinēdo laborē?

Audi ergo beatos magos reſpondentes & diligenter attende:& tu fac ſimiliter.Noſtra peregrinatio inquiunt.

Habuit ueſtigiū inderiuabile:qa ſtella preceſſit.
Habuit ſolatiū īfatigabile:qa nobiſcū fuit
Habuit deſideriū ineſtimabile quia in domum introduxit.
Habuit ſtipendium indefectibile quia ad eū duxit:

O miſeri ſequimini uiriliter. Quia nos habuimus quaſi figuram:uos ueritatem expreſſam.Nos preceſſit ſtelle fulgor:uos xp̄i cōuerſationis ſplendor.Nos aſſociauit ſolatiū ſtelle:uos commutatio chriſti perſone.Noſtrū deſideriū inflāmauit ieſus paruulus:ueſtrū iā trāſformat ieſus glorioſus. Stella nos introduxit ī ſtabulū ubi erat cū uirgine mr̄e deus īfans:xp̄s uos ītroducit ī celū:ubi ipſe ē eternaliter ī dextera dei patris regnās.Quare ergo nō curitis:qa ipſe ieſus exultauit:ut gigas ad currēdā uiā.Vide ueſtigiū inderiuabile:uide xp̄i cōuerſationem: ferrata ē uia nō equorū paſſibus:ſed benedicti ieſu pedibus & manibus clauatis ī ligno crucis.Nō poteſtis deuiarꝫ:qa quattuor crucis brachia mūdi ſperā includūt.Secure uos ad ſequelā inuitat.d.Mat.iii.uenite poſt me.Ego ſū uia: ego lux ego oſtium

Via deducit
Lux perducit
Oſtium ītroducit.

Ecce chriſtus dicit.Diſcite a me.Beatus Petrus dicit:ut ſequamini ueſtigia eius.Iob conſenſit.Veſtigia eius ſecutus ē pes meus. Quid ad hec rn̄debimus fratres:uel quā excuſationē hēre poterimus. Nā non te chriſtus īuitat ad faciēdū miracula: ſed ad eius ſequēda ueſtigia & ad ruminanda & āplexanda crucis ſue opprobria. Luce.ix.Si qs uult uenire poſt me abneget ſemetipſū:& tollat crucē ſuā & ſequatur me. Hec ē myrrha quā portauerūt benedicti magi:& offerunt xp̄o:qa mortificationem chriſti in ſuo corpore circūferunt. Secundo habet ſolatiū infatigabile:uidelicet xp̄i conſolationē & coīcatiōem.Mat.ultimo.Ecce ego uobiſcum ſū uſqꝫ ad cōſumationē ſeculi.Et iterū uenite ad me oēs qui laboratis & onerati eſtis: & ego reficiam uos .Ego.n.ſum cibus & potus Ego baculus:ego iumētū:ego uirga.

Cibus conformationis.Io.vi.Caro mea uere ē cibus & ſanguis meus &c.
Potus delectationis ibidem
Baculus ſuſtentationis
Virga conſolationis.

Virga tua & baculus tuus ipſa me conſolata ſunt. Iacob ī baculo iſto tranſiuit iordanē. Gen.xxxii. Quod ſi uulneratus es aut infirmus:ipſe ē iumentum ſupportationis.In p̄s.i.Vt iumētū factus ſum apud te &c.Super hoc iumentū ſamaritanus īpoſuit ſautiatū.Nulla ē ergo excuſatio ſi non ſequeris ex quo benedictus ieſus te ſua ſupportatione & ſolatio continue reficere ꝓmittit.Hoc autem tale ſolatiū non uendit:nō preſtat uel cōmutat:ſed gratuite donat ipſo dicente.Si quis ſitit ueniat ad me & bibat:& qui uult accipiat aquā uite gratis. Tertio habet deſideriū ineſtimabile.ſ.regni cōſiderationē.p̄s.Queadmodū deſiderat ceruus ad fontes aquarū &c.Deſiderat ceruus fontē:cecus lucē: afflictus pacē:eger ſanitatem: eſuriens cibum: periclitans portū:& omnis natura finē proprium. Super omnia uero deſiderat anima ſancta deum.Augu. Feciſti nos domine a te &c.Eſt enim omnium deſideriorum noſtrorū finis:qa dilectus & deſiderabilis totus:cui deſiderio mens deuota.

Infatigabiliter currit
Indeclinabiliter recedit
Inextimabiliter proficit.

Ambroſius de uirginitate.Omnia nobis chriſtus ē.Si uulnus curare deſideras medicus ē.Si febribuſ eſtuaris fons ē.Si iniquitate grauaris iuſtitia eſt.Si auxilio indiges uirtus eſt.Si celum deſideras uia ē. Si mortē times uita ē.Si tenebras fugis lux ē.Si cibū queris alimentū ē.Guſtate ergo & uidete quoniā ſuauis eſt dominus. Quarto habet ſtipendiū indefectibile:uidelicet premiū cōſumatū: p̄s.Euntes ibant & flebāt mittentes ſemina ſua. Veniētes autē uenient cū exultatione portātes manipulos ſuos.Manipuli qui ſeminantur in lachrymis meritorū:colliguntur in premiis gaudiorum. Sunt āt iſti manipuli

Laus continua
Letitia perpetua
Gaudium de uiſione dei
Fruitio ſummi boni
Cognitio uniuerſi
Pax abſqꝫ cōtuibatrone omnis mali.

Eſaie.li.Qui redempti ſunt a domino reuertētur: & uenient in ſyon laudantes:& letitia ſempiterna ſuper capita eorum:gaudium & exultationem obtinebunt:& fugiet dolor & gemitus. Sic ergo

ueniunt benedicti magi nec in labore defeciūt: do nec ueniant ad uidendū paruulū natum. Secundo principaliter reddit eos imitabilis auſus confeſſionis. Non enim timuerunt in pñtia regis iniq confiteri dignitatem regalem nati pueri in terra aliena: quoniam herodiana furia qui ſentiebant ſe tyrannicum regem & uſurpatione non ſucceſſiōe regnare. O beati magi prius chriſti confeſſores q̄ cōtemplatores. An neſcitis ꝙ qui confitetur regem in alterius regno: regnanti facit iniuriam? An creditis ꝙ uobis parcat crudelis herodes qui nec filiis propriis pepercit: ſed plures trucidauit ex eis? Qui etiam in paruulis innocentibus nephanda crudelitate & diabolica operatione lac uberum cum puerorum ſanguine miſcuit. Sed puto ꝙ magi beati iam illuſtrati a paruulo quem nondum uidiſtis. iā cū apoſtolo eius paulo alligari & mori parati eſtis in hieruſalem pro nomine domini noſtri ieſu chriſti. Sed audi magorum noſtrorum infuſam ſapiētiam. Veniunt & inquirunt: querunt & dicunt: ubi eſt qui natus eſt rex iudeorum? Vidimus ſtellam ī oriente: & uenimus adorare eum. Audi ergo q̄a aliud dicunt: & aliud querunt: aliud ſcrutantur: aliud confitentur. Nā quattuor profitentur: & unum ſolū inquirūt: ꝓfitentur enim

Recentē natiuitatē: quia natus eſt
Antiquā auctoritatē: q̄a rex iudeorum
Prodigii nouitatē: q̄a uidimus ſtellam &c.
Deliberatā uolūtatē: q̄a uenimus &c.

Immo & ſi ſubtiliter penſes nati diuinitatem. Si enim rex a regendo dicit̄: nullus proprie rex naſcitur niſi per quem dum naſcitur regnū regitur. Hoc autem ſolum conuenit illi benedicto ieſu qui ab ī inſtanti natiuitatis ſue ſciuit & potuit adminiſtrare regnum creature uniuerſe. Quis eſt ait Augu. rex: tam paruus: tam magnus: nondum in terris loquitur: & in celis edicta proponens qui in alto fulget: & in humili latet? Certe ipſe eſt rex regum: & dominus dominantium. Et ideo magi in ipſo fidentes non uerentur ante faciem regis iniqui confiteri eius regiam dignitatem: de ſupradictis non querunt: unum ſolum querunt humilitatis preſepium & nati paruuli in carne locum: cum dicunt: ubi eſt. Non autem querūt ubi illius qui propter nos alicubi factus ē. Et ideo occurramus benedicte magorum queſtioni: & annunciemus eis de paruulo ieſu quem querunt domino noſtro deo: quia ī mltiplici ubi ipſum inuenimus: in diebus peregrinationis ſue: & in glorificatione aſſumpte nature. Inuenimus enim eū

Incarnatū in utero
Inclinatum in preſepio
Peregrinantem in mūdo
Triūphantem in ligno
Quieſcentem in ſepulchro
Preſidentem in celo.

Iuxta ſex differentias ubi ſecundū locum: ſed nunc benedictis regibus quadruplex ubi conferamus:

Vbi ueſtibulū carnis
Vbi patibulum crucis
Vbi pretorium iudicis
Vbi palatium principis

In ueſtibulo carnis eſt diſpenſatorium doctrinarum
In patibulo crucis propitiatorium offenſaꝝ
In pretorio iudicis auditorium cauſarum
In palatio principis promptuarium delitiarum.

O beati magi uultis uidere primum: ubi. ſ. ueſtibulum carnis in quo uerbum carne ueſtitum eſt ī utero uirginis. Hec eſt tunica inconſutilis deſuper contexta per totum: quia eius uita tota eſt exēplaris. Hec eſt corrigia inſolubilis quia eius unionis ligatura inexplicabilis. In hoc ubi eſt diſpenſatorium doctrinarum: quia in ſue natiuitatis exordio docuit facto quod poſtea erat docturus uerbo: docuit inquam

Humilitatem: q̄a in ſtabulo
Charitatē: q̄a. ſ. in medio animaliū
Auſteritatē: q̄a in preſepio
Paupertatē: q̄a ſine hoſpitio.

Audi lectorem humilitatis. Iacet in ſtabulo: qui fulget in celo. Iam clamat facto illud Mat. xi. Diſcite a me &c. Has ſcolas querebant diſcipuli. d. Rabbi ubi habitas? ut humiles humilem ſequerentur. Intellectuali igitur prudentia ē: ut ubi maieſtas ſe exinaniuit: uermiculus nō intumeſcat: puer. xi. ubi ſuꝑbia: ibi cōtumelia: ubi āt humilitas ibi ē ſapiētia? Audi lectionem charitatis. Iacet in medio inter bouem & aſinum: populum gentilem & iudaicum: utrūq; uocans & ſaluās. Quod ergo nō fecit: poſt ea docuit Mat. xiiii. ubi duo uel tres &c. Hec āt cōgregatio tūc ē ī eius noīe cū ē ueritas ꝓfectiōis: affectiōis: dilectionis: & cōpaſſionis. Ecce igit̄ xp̄s in medio

Non ſuperius cum elatis
Non inferius cū ſimulatis
Non a dextris cū adulatoribus
Non a ſiniſtris cū detractoribus
Non retro cū inſidiatoribus & inuidentibus
Non ante cum aperte impugnantibus & pſequentibus.

Audite lectionem auſteritatis. Iacet in preſepio in duris ſtramentis: in uilibus pannis: non ſicut ī domibus regū: & quod peius clericorū: & quod horribilius eſt religioſorum: qui mollibus ueſtiūtur. Mat. xi. Induebatur diues epulo: purpura: & byſſo luce. xvi. Sic & dormiūt optimateſ capita populoꝝ in lectis eburneis & in lectis ſuis laſciuiunt in mollibus culcitris & uariis coopertoriis. Amos. vi. xp̄o autē ſufficit preſepiū cum feno. Fruſtra autem pro multis clamat nunc facto illud Ioan. xii. Qui mihi miniſtrat me ſequatur & ubi ego ſum: illic & miniſter meus erit. Quid eſt ait Auguſtinus me ſequatur niſi me imitetur. Sed audite ſimilem lectionem paupertatis que ſatis concluditur ex premiſſis. Iacet in preſepio ſine hoſpitio. Sicut poſtea fuit

peregrinus in mundo.Mat.viii.uulpes foueas ha
bent:& uolucres celi nidos:filius autē hominis n̄
habet ubi caput ſuū reclinet.Glo.Cū ita ſim paup
ut nec hoſpicium quod ſit meum habeam: nec in
uenio pauperem ieſum unq̄ feciſſe huius pauper-
tatis decipulā:ut iuxta ſe procuratorem haberet q
defenderet proprietatē loci:cuius ieſus haberet ne
ceſſariū uſum.Sed ſicut uerus pauper nihil in terra
poſſidens uoluit ab omni loco libere poſſe expel-
li.Vnde & herodes eū fugauit etiam a toto r̄gno:
nazarei uoluerunt eū precipitare in proprie origi-
nis ſolo:unde & ab ipſis fugit:ſcribe & phariſei cū
lapidibus eum expulerūt de tēplo:finaliter in cru-
cis patibulo expulſus fuit de mundo hic & diſci-
pulos docuit.d.Si uos perſecuti fuerint in unam ci
uitatē fugite in aliam.Non ſic impii:non ſic.Non
enim parat fugam:ſed uindictam:& non ſolum fu
gantes:ſed iuſte eos de ſuis exceſſibus arguentes
ſuſtinere non poſſunt:immo etiam ad primū uer-
bum ſtatim oſtendunt ei dentes caninos,& mor-
dent:& lacerant famā eius.Et ideo bone ieſu ī hac
tua paupertatis doctrina paucos auditores habes:
pauciores profeſſores: pauciſſimos obſeruatores:
loqueris enim eis lingua barbara:quā nō cepit eo
rum imitationis ſequela:& ideo qui uidebant te ſo
ris expulſū:& rerū proprietate priuatum:fugerunt
a te.p̄me ad Cor.i.ubi ſapiens:ubi ſcriba:ubi conq
ſitionē huius ſeculi?Nunq̄ in ſcolis paruuli xp̄i do
centis.Nequaquā domine immo omnes declina
uerunt ſimul inutiles facti ſūt: non eſt qui faciat
bunum:non eſt uſq; ad unum.Tertio ubi ſunt prin
cipes gentium: & qui dominātur ſup beſtias que
ſunt ſuper terrā.Qui in auribus celi ludunt qui ar-
gentū theſaurizant:& aurū in quo cōfidunt homi
nes:& non ē finis acquiſitionis eorum.Qui argē
tum fabricant & ſolliciti ſunt:nec eſt inuentio ope
rum illorū.Exterminati ſunt & ad inferos deſcen-
derunt.Fugite illud ubi benedicti reges:quia ibi ē
habitatio inimicorū paruuli regis ieſu. Sed ad ubi
paruuli ieſu uos ducit ſtella clara quam uidiſtis in
oriente:que p̄cedet uos uſq; dū ueniēs ſtabit ſu-
pra ubi ē puer:hec eſt ſapientia eterni uerbi q̄ ſtat
ſupra ſequētes ubi ſue paruulitatis. Supra ſequen-
tes ubi humilitatis & paupertatis preſcripte.Stat
inquam ſupra illuſtrando intellectum: inflam-
mando affectum:dulcorando & reficiendo totum
animū.Roborando affectum extrinſecum:repellē
do hoſtis maligni incurſum:procul ergo a chriſti
pauperibus diffidentia omnis abſcedat:quia edent
pauperes:& ſaturabuntur:& laudabunt dominū q
requirunt eum.Secundum ubi de quo reſpondea-
mus ſanctis magis interrogantibus eſt patibulū
crucis:ubi paſſer.i.actiuus īuenit ſibi domū firmita
tis:& turtur.i.contēplatiuus nidum ſecuritatis ubi
reponat pullos ſuos.i.conceptus & opera charita-
tis.Ibi turris.i.caſtrum:ibi ſpecula.i. preſidiū. Ibi
colliduntur exercitus hoſtium.Iudic.v.ubi colliſi
ſunt currus & hoſtium ſuffocatus ē exercitus: ibi
narrentur iuſtitie domini. Iuſtitie inquā domini:
q̄a ibi ē iuſtitiarius pro nobis dominus ieſus:factuſ
pro nobis peccator magnus: quia omniū pecca-
tis punitus.Quia ſi in uiridi ligno hoc faciunt pro
peccatis alienis:in arido quid fiet pro peccatis pro
p̄riis.Vere maximum & precipuum argumentum
iuſtitie domini eſt:quando proprio filio non pep
cit amoroſus pater quando tradidit eum in tam ter
ribilem mortē:ex quo ſe uoluit operire noſtrorum
reatibus peccatorum:uere pellicule edorum ſimili
tudinem maioris expreſſerant:quia ex quo pellem
peccatorum ade quantū ad ſoluendū reatum uo-
luit inducere:oportuit eum penam mortis exolue
re.Ibi ergo pro chriſto narrentur iuſtitie domini.
Sed re uera nobis longius & iocundius narrentur
miſericordie domini:quia ex iuſtitia quam rece-
pit nobis miſericordiam exhibuit.Vbi ſunt ait p̄-
pheta miſericordie tue antique domine?Certe ubi
eſt propitiatorium offenſarum:& ubi manat pro-
fluū gratiarum.Ibi ergo ſunt miſericordie tue do-
mine ieſu:ab antiquis patribus repromiſſe:ubi te
uideo affixum pedibus ſuſpendētē executiōem ſē-
tentie:extenſum manibus uocantem ad cōuerſio-
nem p̄nie:inclinato capite offerentem remiſſionē
offenſe.Aperto latere inuitātē ad receptionē gratie
uide ergo miſericordiā ſuſpendentē ſententiā: un-
de fixis pedibus ſtat:non ad executionē ſententie
p̄cedit:ſubſtinet:diſſimilat:expectat:non iraſcitur
per ſingulos dies.Sap.xi.Miſereris omniū domi-
ne quoniam tua ſunt:omnia potes: & diſſimulas
peccata hominū propter penitentiā.Et re uera mi
ſericordie domini:quia nō ſumus conſūpti. Treñ.
.iii.Et miror ſi hoc in ſe quilibet non miratur.Et ta
mē ſepe

Ipſo ſuſtinente peccata multiplicantur
Ipſo diſſimulante aggrauantur
Ipſo ēt expectante animi īdurātur.

Et enim quia non cito profertur contra malos ſen
tentia:abſq; nullo timore filii hominum perpetrāt
mala.Eccle.viii.Sed ſecundū duritiam cordis ipſo
rum:& cor īpenitens theſaurizāt ſibi irā in die ire:
& reuelationis iuſti iudicii dei:Ad Roma.ii. Vide
etiam miſericordiam uocantem ad penitētiam.Ex
tēdit manus ſuas ut uocet & trahat:inſpirat:predi
cat:& flagellat ut cōuertaris & cōfitearis. An igno
ras:quia benignitas dei ad penitētiam te adducit?
ad Ro.ii. Ad uos igitur o ingrati ſceleſti:& obſti-
nati eſt uox iſta crucifixi horrenda.p̄uer.i. Vocaui
& renuiſtis:extēdi manū meā & non fuit qui aſpi-
ceret.Deſpexiſtis omne conſilium meū:& increpa
tiōes meas neglexiſtis. Ego quoq; in interitu ue-
ſtri ridebo:& ſubſānabo cum uobis id quod time
batis aduenerit. Vide ergo miſericordiam remit-
tentē offenſas:caput inclinat:quia paratus peccatū
remittere:ad oſculū recipere:pacem offerre.Hiere.
.iii.Tu autem fornicata es cum amatoribus mul
tis:ſed reuertere ad me dicit dominus.Sed de mul
tis uerum eſt quod dicit idem Hiere.v. Indurauc-

runt faciem ſuam ſuper petram:& noluerūt reuerti. Vide etiam miſericordiā offerentem gratiam. Stat aperto latere unde fluxit ſanguis redemptionis & aqua ablutionis:unde fluxit regeneratio & refectio Omnes ergo ſitientes uenite ad aquas:& qui nō habetis argentū:properate emite & comedite. Venite emite abſq; argento:& abſq; ulla cōmutatione uinum & lac &c. Que dicuntur Eſa.lv. Sed heu q dam dereliquerunt hunc fontem aque uiue:& foderunt ſibi ciſternas diſſipatas.i. concupiſcētias ſuas animas diſſipantes. Sicut conqueritur dominus per Hiere. Et ideo ueniet tēpus quando ipſi clamabunt cum diuite epulone:lingua noſtra ſiti aruit. Sed qui obturant aures ſuas ne audiant chriſtū pauperem clamantem in ligno:clamabit & ipſe: & nō exaudietur in gehenne ſupplitio. Vbi ſunt ergo miſericordie tue antique domine.

Certe cruci affixe
In cruce extenſe
Per crucem inclinate
Et de latere benedicti ieſu
Affluente reducte.

Propter hec cantat ſponſa in canticis. Indica mihi quē diligit anima mea ubi paſcas in cena per ſacramentum:ubi cubes ī meridie pene per acerbū ſupplicium. Et exprimit ſponſa huius ubi deſideria et ubi abundauit delictum ſuperabundet & gr̄a. Ro. .v. Ad cor ergo reuertere anima mea. Et ut dicitur Baruch.iii. Diſce in patibulo crucis & titulo crucifixi ieſu:ubi ſit prudentia:ubi ſit uirtus:ubi ſit intellectus:ut ſcias ſimul ubi ſit lōgitudo uite & uictus ubi lumen oculorum & pax. Tertium & quartum ubi.ſ.pretorii iudicis & palatii principis in tractatu iuditii & regni infra dicetur. Sic ergo benedicti magi querentes ubi naſcētis & nati pueri confitentur multiplicem titulum dignitatis Tertio reddit eos nobis comēdabiles actus ſubiectionis:unde dicit̄ ꝙ bethleem uenerunt:domum intrauerunt:humiliter processerunt:fideliter adorauerunt. O ſapientes magi quid facitis:in faſcia puerum adorantes. Adoramus inquiunt & ſapiēter fecimus. Sic enim

Profitemur diuinitatē
Reueremur dignitatē
Reprehendimus conformitatem
Imploramus pietatem
Cōmittimus noſtrā fragilitatem.

Primo profitemur diuinitatem in aſſumente uerbo ꝙ oportet adorari tanq̄ principium noſtre creationis:mediū noſtre gubernatiōis:finis noſtre beatificationis:luce.iiii. Dominum deum tuum adorabis: hoc tributum ab omni creatura requirit:quod certe debemus reddere ſemp habitu:ſepe actu:oēs ſancti fuerunt ſolliciti hoc reddere tributum. Ille q ab hoc uoluit eximi .ſ.lucifer meruit profundari. Reueremur ſecūdo dignitatem in homine aſſumpto. Nam ille paruulus rex erat:& habebat ſcriptū in ueſtimento ſuo & in femore. Rex regum & dominus dominantium. Apoc.xix. Veſtimētum potest ſignificare aſſūptam humanitatē:femur quod eſt fontale principium generationis ſignificat generationem eternā:quaſi dicat beatus Ioānes. Rex erat ſecūdū utrāq; naturam. Recordare ergo xp̄iane:quia in nomine domini ieſu omne genu flectitur & flecte genua apiculo amoroſo: ne forte cum pharaone tunc incipias cogitare quando īcipies ultionē ſentire. Reprehendimus tertio conformitatem. Ipſe enim propter nos de celo deſcēdit ad terram:dum ſe humiliauit formam ſerui accipiens. Et ideo nos omnia noſtra ſublimia deponamus ī cōſpectu eius:uenite ergo una nobiſcū adoremus eū quia ipſe eſt dominus deus noſter. Ipſe paruulus ē excelſus dominus qui humilia reſpicit in celo & in terra. Imploramus quarto pietatē. Et hec adoratio eſt penitentiū qui ſe proſternunt ad pedes ieſu miſeticodiā rogaturi:p̄s. Coram illo ꝑcidēt ethyopes:immo pro remiſſionis gratia candidati. Curre ergo peccator ad pedes paruuli & nec tibi uilis uideat̄ locus:qa ibi beata peccatrix induit ſanctitatē Egrediet̄.n.diabolus āte pedes eius. Baruch.iii. Cōmittimus q̄nto noſtrā fragilitatē. Sic adorādo oēm noſtrā ſollicitudinē ꝓiicientes ī eū q̄m ipſi cura ē de nobis. Ego per illud modicū ꝙ ſumus ſum meꝓuidētie & tutele ut in peregrinatione quā facimus ab herodis inſidiis nos defendat:quod & fecit. Nā eos in ſōnis āmonuit ne ad herodem redirent. Quarto oñdit nobis eos cōmēdabiles munus oblationis. Amor āt ē ꝑncipium quod a deo nobis datur:in quo omnia dona donantur. Tanta igitur ſunt ſeq̄uētia munera quātus ē amor in aīa. Ad exemplum autem iſtorum beatoꝶ magorum offeramus multa munera:qa de iſtis ſcribit̄ ꝙ obtulerūt ei aurū thus & myrrhā. Hiſtorice obtulerūt domino magi.

Aurum in pauptatis ſubſidiū
Thus in ſtabulans fetoris remediū
Myrrhā in teneritudinis puerilis oſequium.

Allegorice autem. Aurum proteſtatur regis poteſtatē. Thus dei maieſtatem. Myrrha carnis mortalitatem. Tropologice nos informant quid debemus offerre:tam abiiciendo uicium: q̄ accipiendo uirtutis exercitium. Abiiciēdo quidē:qa aurū ꝑcedit in diuitiis. Thus ē excellētius in ſacrificiis: & ſignificat ſublimitatē honorū. Myrrha adhibetur delitiis carnis:que multū precedit in unguentis. Iſta paruulo noſtro offerimus ſi pro amore ſuo uitia abiicimus. Alio modo nos inſtruunt.ſ.ut offeramus aurū ſplendentis cognitionis. Thus ardentis deuotionis. Myrrham carnis mortificationis: uel aurum dilectio caritatis. Thus oratio ſanctitatis. Myrrha cōpaſſio pietatis. Anagogice uero. Aurum figurat in prima ſplendorē uiſionis. Thus dulcorem ſiue reſolutionem fruitionis. Myrrha tenorē incorruptionis. Talis multitudo munerum accepta ē a deo. Eccle.vii. Secundo offerenda ſūt munera magna copioſitate:& hoc reſpicit magnam dilectionē:propter ꝙ hic dicitur ꝙ apertis theſauris

ris obtulerunt. Apertio theſaurorum ſignificat multitudinem munerũ:ps. Reges tharſis & inſule munera offerent. Munus regium: munus magnũ unde ſecũdi Paral.ix. dicitur ꝙ oẽs reges deferebãt regi Salomoni munera uaſa argentea & aurea: ueſtes & arma & aromata. Regalis oblatio iſti noſtro paruulo eſt diuinatiua dilectio ut eius amor in noſtra regat omnes mentis nr̃e affectiones: & in ipſũ referat: & dominet̃ eiſdẽ. Munus exterius ẽ ſignũ iniectionis amoris. Amat paruulus ieſus ſibi offerentem ſuperfluũ magis offerentem neceſſariũ: maxime offerẽtẽ ſeipſũ. Obtulit uidua duo minuta totum neceſſariũ ſuũ uictũ: & exceſſiue cõmendatur a xp̃o. Duo minuta corpus & animã: hii ſunt duo hynnuli capree quos diligit ſponſa: imo ipſi ſunt ſpõſe ubera: uel duo heduli quos preparat Rebecca quibus pater Iſaac libenter ueſcitur: dum corpus & anima xp̃o ieſu ĩ pñia dedicantur. Talibus muneribus filie tyri.i. penitentes aĩe multum deprecabuntur: hec ſunt munera que duces offerunt. Singuli duces per ſingulos dies offerunt munera in dedicatione altaris. Ibi enim legitur ꝙ obtulerunt multa dona & magna. Tertio debent offerri paruulo ieſu munera chara precioſitate: & hoc reſpicit puram affectionem: ubi.n. eſt pura affectio: ibi chara & precioſa oblatio. Gen.xliii. Sumite de optimis terre frugibus in uaſis ueſtris: & deferte uiro munera: fructus optimi: fructus p̃matiui: quia fructus penitentie digni. Nam ſera penitentia magis uidetur ex ĩpoſſibilitate peccandi q̃ ex uoluntate penitendi: primitiua enim erant Iacob & Serotina laban. Talia munera generoſa obtulit Zacheus. Luce.xvi. Ecce inquit dimidium bonoꝝ meorũ dñe do pauperibus.

Ecce munus gratioſum: quia prõptum
Ecce munus copioſum: quia bonorum
Ecce munus uirtuoſum: quia meorum
Ecce munus fructuoſũ: qa do pauperibus
Ecce munus recta intentione purgatum.

Et ita de proprio: quia ſi quem defraudaui reddo quadruplũ. Quarto offerẽda ſũt xp̃o munera digna gratioſitate: & hoc reſpicit piam deuotionem: unde benedicti magi dicuntur procidiſſe & adoraſſe. Munera talia ſunt placabilia: unde Abel obtulit dignus: digna: digne: gratus: gratis: grata: unde reſpexit dominus ad abel & ad munera eius. geñ.iiii. Premiſſis talibus muneribus placabis faciem principis. Vnde dicitur in eccle. ꝙ donũ hominis dilatat uiam eius: & ante principẽ ſpacium facit ei. Talia munera obtulit & premiſit iacob. Gen.xxvii. Placabo eũ muneribus que precedunt: & poſtea uidebo illum. Vltimo reddit nobis iſtos magos imitabiles greſſus reuerſionis: per aliam.n. uiã &c. de quo quia dictũ ẽ ſupra ſufficiat hoc dixiſſe: quia regio noſtra paradiſus ẽ: a qua uiſibilia ſequendo diceſſimus: ſed ad eam neceſſe eſt flendo: & uiſibilia cõtẽpnendo atq; appetitum carnis refrenando redeamus. Attende autem ꝙ in toto decurſu hiſtorie huius diei nobis deſcribitur modus

Diuine prouidentie
Humane malitie
Et hoſtilis pugne.

Nam quando deus uult aliquẽ ſolennem ſtatum quaſi alterum chriſtum in mundũ naſci facere tres reges trinitatis cultores ſeipſos regendo ſibiipſis dominantes in oriente uident ſtellã: quia preſẽtiũt illuſtrationem orientis grẽ: quequidem illuſtratio facit eos

Promotos ad laborandũ
Audaces ad confitendũ
Viuaces ad predicãdũ
Liberales ad offerendũ
Deuotos ad inquirendum
Subiectos ad adorandum.

Et quia oĩs illuſtratio diuina mentẽ ſubicit his q tenent typum dei in terra. Ideo tales reges ſtella ducit ad hieruſalem que erat ſedes magiſterii: ciuitas ſacrificii: cultus diuini: & principatus regni. Et qa in ortum nouitatis introducendum in talibus que uidentur uicem dei tenere in terra eſt corrupta religio: excecata cogitatio: deprauata affectio: deformata conuerſatio. Ideo in acceſſu ad tales diſpenſationes: ſtelle radius ſe occultat: quia in talibus illuſtrationibus circa primordia diſpenſationis ſtatuũ oritur dubitatio ne deuiẽt errãdo niſi in antiquorum auctoritate eorum uita fundetur: quod utiq; uerũ ẽ: quia ſemper deus noua inſerit perſonis quibus perſonis tempore magorum moyſi & prophetis & ſãctis patriarchis quorum typum tenere uidebantur qui patriarcharum fidem fermentauerunt: moyſi legem danauerunt: prophetias carnaliter intelligẽdo ad ea que amabant intorquebant falſificabant: & peruertebant: partim errantes cecitate: partim magnificantes uoluntate: auerſi ab intellectu ſpirituali & carnali ſenſu: a terrena curuati: unde tunc carnaliter ſapuerũt cum herode ſcribe & phariſei. Sicut dicit leo papa: ut temporalem ſaperent ducẽ. Sicut ille terrenum metuebat conſortem: unde ſignanter dicitur. Cum herodes regnaret in hieruſalem: q iterpretatur pelliceus. ſiue glorians in pellibus: & erat alienigena a ſanguine iſrael: quia in talibus temporibus regnat ſenſus carnis & ſanguinis: quia oino eſt alienus a dei intentione & regno. Nam caro & ſanguis regnum dei non poſſidebunt: & nihil nequius q̃ quod excogitauit tunc etiam matri carnalis eſt ad ea que diligunt: & ad ſuum carnalem ſenſum ſcripturarum intorquent. Et ſpiritualis ſenſus ex eorum malignitate abſconditur: & fiunt aliorũ duces ceci: uiam ſpiritualem & perfectam abſcondẽtes & deprauãtes: unde nũc rñdẽtes herodi dixerũt In bethleem. Sic enim ſcriptum ẽ. Et tu bethleem terra iuda nequaquã minima es ĩ principibus iuda ex te enim mihi egredietur qui ſit dominator ĩ iſrael. Vbi ſecundum Remigium redarguũtur de ignorantia. Et ſecundum Criſo: de malitia: precidere.n. illud regnum quod oſtendebat ieſu nati eſſe ete

num:& ipſum ieſum eſſe dei filium.Nam tacuerũt
hic.Et egreſſus eius ſicut a principio dierum eterni
tatis:quod idem eſt ſecundum Criſo.ac ſi.d.In p̃n
cipio erat uerbum:quod quidem eis accidit uel ex
carnalitate intellectus qua deprehenſi non ferebã
tur in eternitatem meſſye uenturi:ſed ſolum in tẽ-
poralitate preſentis regni:uel ex iniquitate falſifica
uerunt prophetiã tacẽtes quod optimũ erat in ea:
unde & fuerunt cauſa necis paruulorum.Si.n.He-
rodes audiſſet regnum paruuli nati ieſu eſſe eternũ
& ipſum dei filium:foſitan in furorem non ſe ere-
xiſſet contra eum.Non ergo mirum ſi tanta mali-
gnitas ſplẽdorem ſtelle occultat ſiue obfuſcat: ipſã
a benedictorum regum fugat aſpectibus. Sic ſepe
contingit ꝙ illi qui radium ſtelle uiderunt ad ado-
randum & imitandum inſpirandum ſancte uolũ-
tatis lumen dum ad tales accedunt eorum magi-
ſterio lumen perdunt.Sed ſi ab eis contingat rece-
dere:cum maiori gaudio lumen quod ſe abſconde
rat redit. Et uide ꝙ ſicut iſti ſunt cauſa mortis in-
nocentium & perturbationis carnalis regis: Sic fal
ſi & peruerſi magiſtri ſunt cauſa mortis orientis lu
minis & perturbationis contra naſcentem ieſũ ter
rene poteſtatis.Et uide quid faciat carnalis popu-
lus iudeorum in conſũmatione ſue malitie.Qua-
lia enim receperant ab egyptiis in nece puerorum
ſuorum:talia exercent in morte innocentium pro
pter odium illius nati ieſu qui eis fuerat in patri-
bus repromiſſus ut per hoc clament facto:ꝙ ipſi fa
cti ſunt ueri egyptii ĩ malitia obſtinati. Et illi quos
perſequuntut facti ſunt ueri hebrei quibus promiſ
ſa cõplentur.Et illis excluſis tanq̃ adulteris ad illos
quos proſequũtur patrẽ ſucceſſio deriuatur.Sic &
qui nunc perſequũtur euangelicam uitã & ad eius
paupertatem excludendam & falſificandam ſcri-
pturas peruertunt:non ſunt ueri ſucceſſores bene-
dictorum magorum:ſed heredes crudelitatis He-
rodis & impie falſitatis ſcribarum & phariſeorum.

Nota autem quid faciunt benedicti magi: quia
quod ueritatis audiunt:illud accipiunt ad ſue uite
directiuum:quod peruerſitatis aduertũt:illud ab ii
ciunt per diuinũ cõſiliũ.Sic & benedicti magi no-
ſtri temporis ab illorum imitatiõibus quod de ſcri
ptura proferunt recipiunt & perficiũt:quod de ma
litia oſtendunt compatiendo reiciunt & neſciunt.
Et tunc qui uias perfectionis accipiunt ab ipſis uo
cantur magi quaſi illudentes:& illuſi ab eis tẽpora
libus opprobriis:& priuati ſepe tẽporalibus bonis
illudentes eis: bona illuſione de ſpiritualibus do
nis.Nam illis in ſua cecitate & carnalitate dimiſſis
ſtella interne irradiationis duce:que precedit eos in
lumine xp̃i uite & ſcriptura ueritatis intellectu in
teſtimonium prohibente ipſi ad bethleem domũ
ueri panis accedunt.Ipſi ortum ſtatus perfecti repe
riunt:adorant & aſſumunt:& a falſis doctoribus
medullam legis chriſtum ieſum rapiunt: & eos lu
minis uacuos in ſua uana fatuoſitate relinquuut.
Attende autem ꝙ talium peruerſitas chriſtum po
teſt fugare a ſeipſa:ſed non cõprehendere:ſed utiq̃
ad aliam religionẽ mittere:quia eis exciſis ab ele-
ctorum numero nomen proprium religione natũ
acquirunt:nec eis quos perſequuntur nocere ſinun
tur:ſed eis coronas preparant ignorantes. Sed nõ
eſt pretereundum ꝙ herodes falſum ſpopõdit ob
ſequium & illum promittit adorare quẽ querit oc
cidere:quia talium uitanda peruerſitas: quando in
principio uidet ſpiritum oriri qui eorum carnalem
uitam ĩpugnat dum ipſum uidet fortem & ualli-
dum & non acquieſcentem uite carnalis doloſas &
uirtiginoſas perfectionis uias falſa promiſſione p̃-
tendit:& ſe perfectionis ſtatum habere talibus fin
git ut in eis poſſit ortũ luminis extinguere:& eos
ad carnalẽ eorum ſequelam inflectere. O q̃ feliceſ
eſſent hii cum herode ſi conuerterent ad religio-
nem:quod diſponunt ad fraudem.Sed quid hero
diani impii ĩmobilem et eternam diſpoſitionem
orientis paruuli euertere conamini:deſtructio hu-
ius ſtatus non ẽ temporis ueſtri. Nichil hac ueſtra
malignitate proficitis:nec illis nocetis quos affligi
tis.Nec ſpiritum extinguetis a quo uos extigui &
confundi pertimeſcitis:uelitis:nolitis ſancti magi
noſtri & uere reges:& heredes celeſtis regni curſũ
conſumabũt itineris.Inuenient ſtabulum pauper-
tatis quod iugredientur per obſeruantiam plenari
am.Adorabunt preſepium paruulitatis per humili
tatem profundam.Offerent paruulo aurum ſplen
dentis intelligentie:thus inflãmationis perfecte:
myrrham mortificationis plene.Et reſponſo acce-
pto de ueſtra doloſitate:per uiam a ueſtra carnalita
te diuerſam in regionem euangelice uite cum leti
tia reuertentur.Et uobis dimittentes carnalia terrã
uinentium ſpiritualem & ſanctam eternaliter poſ-
ſidebunt.

Ieſus redẽptus paruulus cap.v.

Ttende anima mea: ꝙ poſtq̃ tuus ieſus
cum ſua dulciſſima matre tẽpus a lege ſta
tutum in preſepii paupertate & ſtabuli ui
litate perfecit.Iam humilitatis magiſtra cum paruu
lo ieſu noluit lege exẽptionis uti:licet excellentias
ſuas multas tam in ſe q̃ ĩ prole pre aliis poſſideret.
Nec excellentias ſuas uoluit hominibus uendere:
cõmunia onera fugiendo:ſed diuinitati retribuen-
da ſeruare.Contra multos qui ſi quid excellentie ĩ
aliqua congregatione habent ſtatim pre aliis ſe ex
tollunt:onera cõmunia fugiunt.& multa oſtenta-
tione pretenſa uendunt carius donum dei:quod p̃
aliis non uendendum:ſed cõmunicandum recepe
runt a deo. Virgo uero beata cum paruulo ieſu
noluit preſepium relinquere etiam poſtq̃ regũ ma
gnifica colla ſubdidit paruulo regi nato. Et ſicut
omnibus ſemper pauperibus magis non oneroſa
ſed utilis eſſe uoluit.Sic preſepium filii a pauperũ
pabulo non uacauit:ſemper ſibi dura retinens ut
aliis delectabilia propinaret.Nec illa ſancta bethle-

em debuit in chriſti puerperio eẽ uacua in ſuis pauperibus a beneficio nati regis. Nam qui propt̃ miſeriam inopum & gemitum pauperum aſſumpſerat noſtre humanitatis amictum: licet i ſe pauperrimus eſſe uoluerit: uoluit tamẽ ſibi offerri unde neceſſitati pauperum prouideret: propter quod mater pauperis ieſu que ipſum nouem menſibus in uentre portauerat: in cuius mente ſemper quieſcebat plene nouerat mentẽ filii ꝙ uenerat pauperum miſereri: & ſi ſeipſo ſemper pauptatis uinculis circumcingi. Vnde ipſa beatiſſima uirgo maria plena ſpiritu paupertatis ieſu theſauros regum deuotiōe oblatos liberaliſſima caritate abſq; mora pauperibus regionis diſtribuit. Nō enim potuit manibus marie uirginis aliquid adherere temporalis ſubſtantie: que iam audiebat paruulum in omnibus ſignis que aſſumere uoluit paupertatis altitudinem mirabilis uocis tonitruo commendare. Et ideo q̃dragesimo die paupercula mater cum paruulo ieſu ſancto ualefacientes preſepio ipſum dimittentes deuotioni fidelium multis cariſmatibus plenum ipſum templum donum ieſu principale & ſũmum in materiale templum: & ipſa uerum tẽplum domini ſpiritus ſancti in habitatione ſacratum cum pauperum hoſtia introduxit. Ipſa primogenita dignitate & gratia poſt filium omnis rationalis nature pñtat in tẽplo benedicti domini ieſum benedictum primogenitum omnis creature. O quãta nouitas: o quanta admirabilis iocunditas: preſentatur tẽplum templo: deus deo preſentatur: q nũq̃ abfuit ſiſtitur domino: qui eternus & uerus dominus ſemper fuit. Conſecratur hoſtiis conſecratio omnis creature: Redimitur minus redemptio captiuitatis noſtre: Offertur manibus uirginis eterna oblatio dei patris: ſed in matre ſanctiſſima puritas purificatur: uirginitas recōciliatur: ſanctitas expiatur: dei fecunditas a peccato mundatur. Sancte ſymeon ſenex uenisti in ſpiritu in templum & nunq̃ ſpiritus tibi hec magnalia reuelauit. Noſti quale tẽplum domini: imo qualia tẽpla domini? Nam mater domini & filius ambo templum domini. Noſti inq̃ qualia tẽpla tuum ingrediuntur tẽplum: plane noſti quia in ſpiritu uenisti: plane noſti quia reſponſum accepiſti a ſpiritu ſancto nō uiſurum te mortẽ niſi uideres chriſtũ domini. Mortẽ ueram uidere non poteris. Non enim auderet ſe ingerere mors illis oculis quos ueta uita chriſtus ſua uiſione ſacrauit. Expectaſti redemptionẽ iſrael: uide ergo & letare: quia hic eſt quem redemptionem miſit dominus populo ſuo. Scis quis eſt iſte cuius uterq; parens facit nobis donationem. Nam deus pater eterna charitate nobis dedit filiũ quem eternaliter genuit. Sic enim deus dilexit mũdum: ut filium ſuum unigenitum daret: ut omnis qui credit in ipſum non pereat: ſed habeat uitã eternam. Ecce redemptio a patre donata. Sed uide etiam digniſſimam dei patris ſponſam glorioſam uirginem mariam ſimili charitate reſpondentem eterno patri. q. d. Das tu filium qui tuus & meus eſt p te mihi miſericorditer datus: dabo & ego charitate uiſcerali quod a te recepi: dabo & meipſam: quibus & tu dignaris filium tuũ dare: dabo

Charitate feſtina: qa prius nō potui
Charitate integra: qa nihil retinui
Charitate cōmunicata: quia nulli inuidi
Charitate conſũmata: hoc ab ipſo didici.

Video enim ꝙ ipſe benedictus ieſus qui ſe ipſũ mihi dedit in filium: omnibus ſe dat

In conuerſationis exemplum
In redemptionis pretium
In peregrinationis conſortium
In refectionis uiaticum
In beatitudinis premium

Et quomodo me poſſum retinere a dando: que tota ſum plena ſuo dono. Nam ſpiritus ſancti donũ in quo: omnia dona donãtur: ipſe ſuperuenit ĩ me & ipſe me totam omnibus donat: & donare me facit totaliter & totum illum benedictum fructũ uẽtris mei eternum deum qui eius opere carnem ſũpſit in me. Currite currite omnes gentes: accipite de plenitudine perſone in ipſa incarnatione & p ipſam donate. Currite ſenes cantate cum Symeone Currite uidue predicate cum anna. Currite uirgines letamini cum maria. Currite uiri accingimini uirtute cum ſancto Ioſeph. Currite paruuli cum ieſu. Currite iuſti accipite letitiam. Currite peccatores accipite ueniam. Currite angeli & obſtupeſcite ſeraphĩ deum paruulum redimi: & puritatem uirgineam expurgari: libertatem diuinam legi ſubiici: & addiſcite in ſcholis paruuli ieſu: quia excelſus dominus: & humilia reſpicit in celo & in terra. Attende autem anima mea iocunditatem iſtius diei. Nã ille cuius deſiderio anxiabatur mundus in omnibus electis: & cuius expectatione humana natura eius electa ſponſa languerat ultra quinq; milia annorum: hodie exhibetur p manus ſacratiſſime uirginis omnibus electis: & ab omnibus recipitur per manus iuſtiſſimi Symeonis: & auctoritate totius trinitatis ratificatur inſtrumentum noſtre donationis. Nam auctoritate legis a patre data uoluntate filii: qui ibi eſt in aſſumpta natura inſpiratione ſpiritus ſancti qui noſtrum procuratorem Symeonem adduxit per manus ſacratiſſime uirginis: que deum & hominem ut uera mater poſſidebat: uere fit nobis iſta donatio. Et attende que dicta tibi ſunt ſupra de uirginis charitate: quia nec plus patuit. Nam primo paſſu quando ſanctum reliquit preſepium ſtatim uenit ad templum domini quod ſolum erat in orbe terrarum. In hoc ergo templo tã q̃ in cōmuni loco digno ſacerdoti perſone cōmumuni & omnium procuratori: liberaliſſima mater omnibus filiis gratie dat unigenitum ſuum. Et ipſe benedictus Symeon non dubium ĩtelligit donum & recipit oblatum & predicit myſteriũ. Ecce

inquit poſitus eſt hic in ruinam & in reſurrectionē
multorum in iſrael & in ſignum cui contradicetur:
& tuam ipſius aninam pertranſibit gladius. O
fidelem procuratorem:o ueriſſimum preconem:
quia ſimul predicit quod ex munere accepto eue-
nit in diuerſitate hominum. Et exprimit fideliter
ad quid recepit dominum ieſum datū: quia ad hu
manam redemptionem per gladium dire mortis:
ad humanam informationem per doctrinam & ui
tam perfecte uirtutis:hec ſunt in ruinam impiorū
impugnantium chriſtum:& in reſurrectionem de
uotorum imitantium chriſti exemplum:hec ſunt
gladius crucifixionis uiſcerum maternorum: quia
ipſa continue gladiata acutiſſimis doloribus cor-
dis ieſu& continuis penuriis & moleſtiis diuine
ſue carnis gladiatur ipie ſuper hoc contumeliis &
ingratitudinibus perfidorum:O quot contradixe
runt tibi uirgo beata:& filio tuo
In panniculis paupertatis
In actibus humilitatis
In ardoribus charitatis
In paſſionibus aſſumpte humanitatis.
Vides beata uirgo qualia tibi reſponſa dat procu-
rator noſter ſanctus Symeon:uides ad quid recepit
paruulum:utiq; recepit ad noſtre redemptiōis pre
cium per crucis ſupplicium & tue amare tranſfixio
nis gladium:uis ergo iſta conditione nobis dare
dilectum.Et ego ait beata uirgo noui quid facio:
quid dono:quid recipio: quia recipio adoptatorū
ſupplitia:pro quibus expiandis:redimendis:curā-
dis:unigenitum dono:qui & uerus agnus:& ſolus
agnus:qui abſtulit peccata mundi:quem ſola diueſ
offero :quia ſola agnum habeo:quem ſine pudo-
re concepi:ſine grauedine portaui:ſine dolore pe-
peri:cum plena uirginitate deum hominem de ſpi
ritu ſancto genui.Et hic ē uerus & ſolus agnus: q
a nullo niſi a me matre ditiſſima omniū gratia po
tuit offerri pro miſerabilibus pauperibus adopta-
tis filiis redimendis:qui duplici gemitu culpe &
pene tenentur captiui:unde & aues gemētes cum
uero agno obtuli:ut oblatio ueri agni recipiat ge-
mitum culpe ſimul & pene:unde & turtures & co
lumbas obtuli:quia gemitus cōtēplatione & actio
ne in filio meo excluſi:& duplicem gemitum ine-
ſtimabilem & incōprehenſibilem.ſ.mentis & car-
nis in filio meo expreſſi:unde & gemitu incōpre-
hēſibilitas deſignatur manualis.Sicut enim quod
uolat:ſuper terram eleuatur Scio ergo quod dono
imo ſola poſt ipſū filium ſcio:quia ſola ad eius im
menſurabilis doloris participium pre aliis accedo
& idcirco pleniſſima & perfectiſſima charitate dile
ctiſſimum filium meum ieſum dono ad informā-
dos:ad inſtruendos:ad redimendos:& reficiendos
& ad glorificandos :qui huius redemptionis & be
neficii uolunt eſſe participes . Et meipſam ipſorū
aduocatā:genitricem:tutricē:& gerulam:excuſatri-
cem & defenſatricē ab omnibus hoſtibus:& diſpē
ſatricem bonorum fieri imobili charitare promit-
to. O ſancte Symeon procurator mundi cauta
pro toto mundo:& poſtea iubilabis pro teipſo:Se
cure potes dicere.Suſcepimus deus miſericordiam
tuam in medio tēpli tui.Non redarguit ſapientia:
& non fuit locus excuſationi.Concepit iuſtitia &
non fuit locus appellationi.Mandauit executioni
potentia:& non fuit locus defenſioni. Et hec oīa
probamus cum dolore in primo hoīe.Gen.iii. Et
ideo talia non queramus:ſed deſideramus miſeri-
cordiam que reprehenſiones anullat:ſentētias caſ
ſat:penas exſufflat:& omnia in ſeipſa in bono re-
format.Nunc gratias agamus & cum fideli noſtro
procuratore ſymeone iubilando cantemus.Suſce-
pimus deus miſericordiam tuam. Tunc enim de-
cet hominem gratias agere:quando ſe ſcit plenam
doni poſſeſſionem habere. Nam in annunciatiōe
audiuit & letata ē ſyon:quando uirgini factum eſt
dei uerbum in utero.In natiuitate audiuimus & ui
dimus uerbum quod factum eſt .Narrauerunt po
puli & mirati ſunt qui audierunt.Sed nondum rece
pit eccleſia:nondum fuit in poſſeſſione pacifica.
Venerunt magi & adieruut hieroſolimam:ſed per
aliam uiam redierunt.Nec per hoc poſſeſſionē ac-
ceperat eccleſia:ſed hodie a matre cōmuni glorio-
ſa uirgine in loco cōmuni:quia in templo perſone
cōmuni:quia ſymeoni ſacta eſt donatio: & intro-
ducta eſt eccleſia in poſſeſſionem doni:quia ſuſce-
pit quo indigebat.ſ.miſericordiam:& illi congrue
bat:quia deum paruulum.unde & ſubdit. Secun-
dum nomen tuum:ita & laus tua.Et ratione libe-
rationis ſubdit ſecura.d.Iuſtitia plena eſt dextera
tua.q.d.populus.Recepiſti honorem in ieſu obla
tione:quantum dedecoris fuit cōmiſſum in crimi-
ne.Iubilemus ergo cōmuni tripudio gratias agen
tes pro recepto beneficio dicētes. Suſcepimus de-
us miſericordiam &c. Et uere miſericordiam:quia
dominus ieſus miſericordia noſtra:non ſolum mi
ſericors & miſerator:ſed ipſa miſericordia nuncu-
patur :quia ex miſericordia datus: quia miſericor-
dia plenus:quia ad miſerandum paratus & miſſus
Nunc ergo quia tempus miſerendi deus: attende
miſeri ad miſericordiam ne cū accepent tēpus poſt
ueſtras miſerias culpas in penas ipē iuſtitias īcipiat
iudicare. Sed attende anima mea ꝙ quattuor tibi
opponuntur ī hac ſolēnitate dcnotionis zelo con
templanda
Tēplum ſanctū quod repletur
Matris exēplum que purificatur ſpiritu ſcō fecūda
Hoſtia paruuli imo paruulus hoſtia in quo eſt oīs
oblatio cōſumata.
Sāctū collegiū a quo ē hodierna ꝑceſſio celebrata
Et cū iſta poſſint cōſiderari ſimul & diuiſim accipe
de oībus ī cōi iubilationis tripudiū: & poſtmodū
accepta a quolibet ſigillati tue cōtēplatiōiſ gaudiū.

de templo

Et quia in templo ſunt omnia iſta conſumata:ideo ſub templi nomine omnia iſta adunantur. Nam olim predictū eſt.Mala.iii.Statim ueniet ad templum &c.Ná hodie.
Proponitur uirtualis ſanctitatis documentū
Panditur legalis ueritatis uelamentum
Apitur ſpūalis nouitatis teſtamentum.
Vnde ſtatim ueniet ad templum ſanctum ſuum:ut peccatores doceat ſanctitatem.
Dominator quem uos queritis:ut credentibus exhibeat ueritatem.
Et angelus teſtamenti quē uos uultis:ut noue grē accipiat claritatem.

Nobis igitur peccatoribus uigilanter intuendū eſt ꝙ in oblatione pueri ieſu in templo ſanctitatis eſt quadruplex documentum. Oſtēditur enim nobis.
Puritatis ſtudium & diligentia:cum purificatur
Charitatis preconium & reſonantia cum cantu letificatur.
Humilitatis faſtigium & eminentia cum magni parificantur.
Suauitatis ſtillicidium & exuberantia cum uiui petunt ut moriantur.

Et hoc iuxta uenientes paruuli ieſu proprietates miſericorditer exhibentur. Venit enim paruulus ieſus:ut.
Floſculus uirginei candoris
Circulus etherei decoris
Iubilus intranei dulcoris
Riuulus delectabilis ſaporis.

Et ideo puer ieſus in medio templi puritati inſiſtit:humilitatem oſtendit: charitatem intendit: ſuauitatem infundit. Sed attende ꝙ hec beata ſolennitas eſt a quattuor prophetis ſolenniter predicata.Nam Zacharias Aggeus Thobias:& malachias de hoc prophetant.Noe Samuel Salamon Hieremias hanc prefigurant. Concordabimus igit̄ figuras & prophetas cum his que ieſus paruulus fecit. Primo igitur qui in mundum uenerat ut flos puritati inſiſtit:quando matrem puriſſimam cum ſe puriſſimo purificari uoluit.Ipſe eſt enī flos de radice ieſſe:& mater uirga aaron que in ortu eccleſie hodie diuerſa expandit lilia puritatis.Et ut uideas qa purificatōe nō indiguit:ſed puritatem docuit:Audi legem Exo.xiii.Mulier que ſuſcepto ſemine peperit maſculum:ipſa quidam imunda erit vii.diebus.In quibus nemo ſine immūdicia legis eam uel eius ueſtem uel lectum contingere: uel ei cohabitare ualebat:& puero circūciſo.viii.die ipſa xxx.diebus tanq̄ immunda ab īgreſſu arcebatur tēpli: &.xl.die debebat filium offerre cum precio filii & ex oblatione puer fiebat dñi.Sed redimi poterat a parentibus quinq̧ ſiclis argenteis:preter leuitam qui erat ſeruitio domini mancipatus. Pro primogenito offerebatur primogenitus animalis agnus ſi diues erat par turturum:aut duos pullos columbarum:ſi pauperes eſſent.Oblatio & preſentatio erat cōis omnibus naſcentibus. Redemptio & commutatio erat propria primogenitorum. In ſignum ꝙ dñs ī egypto percuſſit primogēita egypti:& ex hoc primogenita iſrael erant domini:hec lex primogenitorum habetur Exo.xiii. Non ſolū autem primogenita hoīum.ſed etiam omniū aīalium primogenita erant domini in populo iſrael.

Hec autem omnia in puero ieſu & mr̄e eius impleta ſunt.Impleuerunt inquit euangelica omnia ſecundum legem domini. Quis nō aduertat ſicut ait Ber.in hoc ſermone:matrē domini non legari niſi enim moyſes preuidiſſet ſine ſemne uirginem parituram:quid neceſſe fuit de ſuſcepto ſemine: cū aliter parere non poſſet fieri mentionem:nec uluam aperuit:ſed intrante & exeunte domino porta orientalis iugiter clauſa fuit ſecundum Ezechielem Vterq̧ igitur fuit puritatis flos qui quidem expanditur in quattuor folia que ſunt.
Pudor mundicie impura reiiciens
Figor penitentie reatum abiiciens
Rubor uerecundie mores componens
Timor reuerentie ſe legi ſubiiciens.

In hec quattuor folia iſte flos eſt expanſus. Nā pro ſola opinione immundicie uirgo mundiſſima euitatur ut immunda.Ita ut nullus eam tangere uł cohabitare ei aliquis ualeat uſq̧ ad circunciſionem pueri ſine legis immundicia. Puer etiam peccator reputatur qui tollit peccata mūdi:& per.xl. dierum tempus.q.per pnīe tempus:a templi arcetur ingreſſu. Quo completo ſine redemptione pueri & determinate hoſtie:templum ingredi non preſumunt.Siſtitur puer domino:quaſi longinquus & efficitur domini:qui uerus eſt deus & dominus non redimitur leuita quaſi ſeruitio domini mancipatus & redimitur pontifex futurorum bonorum & redemptor omnium:quaſi originalis peccati debito obligatus. Templū domini materiale beata uirgo ueretur ingredi:que peperit templū eternū:quod natū eſt ex ea:Sicut ex uero ſpūs ſancti tēplo:legi purificationis ſubiicitur:que ipſo partu purior efficit̄:fontem pariens puritatis:Splendor glorie ad purificādū inducit̄:q purgationē facere uenerat delictoꝝ.Quid faceret ꝓ īpuritate contracta q tantū purificatiōi īſiſtūt ꝓ ſola opīata.Audi quō ꝓpħia cōſonat & figura Mał.ii. Et Nee.iii. ꝓpħa deſcribit puritatis actus.Sacerdos deſcribit purificatōis:effcūs ꝓpħa ſic ait.Ecce uēiet dñs exercituū:& qs potīt cogitare diē aduētus eius &c.uſq̧ ad finē hodierne epl̄e. Niſi igitur eſſet natus ſine uirili ſemine:cur non poſſet cogitari dies aduentus eius quaſi dicat:quia non uenit ſecundum legem nature:non poteſt humanus intellectus modum ueniendi ipſius comprehēdere.Attribuit autem ꝓpħa ſibi quattuor actus iuxta quattuor folia ꝑdicte puritatis.Qui ſunt.
Mundare

Colare
Conflare
Purgare.
Mundando macula tergitur
Colando ſcoria reiicitur
Conflando rubigo conſumitur
Purgando nihil imundũ relinquitur.

Igitur pudor abſtrahit culppe maculam. Rigor abiicit reatus ſcoriã: rubor conſumit rubiginem ſẽſuum. Timor repellit carnalem affectum. Et ſicut ignis purgans metalla nihil relinquit quod nõn liquefaciat: & herba berith ſiue fullonum purgans ueſtimenta non relinquit filũ uel pilũ quod nõ cõtingat: ſic deus noſter qui hodie inſiſtit puritati: electos ſuos uſq; ad minimas cogitationes purgat. Nam deus noſter ignis conſumens eſt. Et puer ieſus ignẽ uenit mittere in terrã. Luce.xiii. ut quod cõmiſſum eſt culpe ꝑcoquatᷣ cum fletu: recoletur & purum auꝝ & argentũ remaneat & ſic purgatis offerentibus placebit deo in eternũ ſacrificium cõuerſoꝝ. Tuncq; ad alios predicandos ipſi tales ſũt uere angelus quẽ mittit dominus ante faciẽ ſuam ut poſt taliũ predicationes in templo aĩaꝝ audientium ſtatim ueniat ieſus dominator: ieſus in dei pſona: & angelus teſtamẽti in aſſumpta natura: ab auditoribus uolitus & queſitus. Audiſti ꝓphiã: audi figurã ſub Neemia: ex igne reperto ĩ ualle purificata ſũt ara ligna & hoſtia. Et ideo feſtiuitas purificatio eſt uocata. De qua dictum eſt in figura purificationis nrẽ a Hierc. ꝙ non reuelabunturᷣ quouſq; maieſtas domini appeat in templo. Puritas igitᷣ ſecundũ predicta folia effecit puros.

Affectus
Affatus
Effectus.

Ara igitur affectio munda: ligna oꝛo feruida: hoſtia ſenſualitas regulata: petra uita ſolitaria: que motus nõ defiuit uoluntate. Attendant igitur miniſtri domini: & qui ei miniſtrant in templo ubi iam non puer ieſus pñtatᷣ: ſed ieſus glorioſus & reſuſcitatus conficitᷣ in memoriale paſſionis recepte: cum quanta puritate debent reiicere omnia que ſũt carnis: & audiant ieſum dicentem illud: Luce.xiiii. Si quis uenit ad me & nõ odit patrem ſuum &c. Oĩ ergo carnali affectioni renũciet: qui puritati ſtudet.

Secundo uenit in templum ut humilitatem oñderet: quia radius diuinitatis ueſtitus eſt nube humanitatis: ac reflexus in circulum & recuruatus ad ſumendum ſeruilem habitum hodie tibi apparuit quattuor humilitatis coloribus decoratus: uerus enim humilis.

Satagit in bonis occultari
Non refugit ſine ſua culpa malus reputari
Appetit aliis ſubiici
Elegit cum humilibus inueniri.

Et ideo in xp̃o ſancto & in mr̃e ſciſſima magna fuit humilitas nihil diuinũ oſtendere: maior nihil ſanctum pretendere: maxima utrũq; occultare. Et hic eſt primus color. Secũdus color fuit ſe ſubiicere legi peccantium. Nam magna humilitas fuit querere corporalem mundiciam. Querebat enim abſolui ab irregularitate legis. Maior querere inocẽtiam: maxima pretẽdere origialẽ culpã. Tertius color fuit ſe ſbiicere legi iudicatiũ: nã ut ait Cyrillus Magna fuit humilitas ſe ſubiicere legi. Maior q̃ ex legis neceſſitate: maxia ãt legi p hoiem date. Quartus color fuit ſe ſubiicere legi ignobilium. Nã magne humilitatis fuit pretendere ſe quaſi fabri primogenitum. Sed maioris quaſi egenũ & pauperẽ ad offerẽdũ. Maxime autẽ quaſi ſeruum neceſſario redimendum. Audi quõ his concordat ꝓphia cum figura. Aggeus cũ noe pr̃iarcha: propheta deſcribit humanitatis gradũ: patriarcha deſignat humanitatis modũ. Aggeus adhuc modicũ & ego mouebo celum & terrã: mare & arida: & mouebo oẽs gẽtes & ueniet deſideratus cũctis gentibus: & ĩplebo domum iſtam gloria. Modicũ iſtud eſt modicitas humiliationis xp̃i hoĩs: quia in eius incarnatione q̃ſi motũ eſt celum diuinitatis: dũ deſcendit in uirginis uteꝝ. Et terra humanitatis dũ aſcendit ad unionis gradũ. Et mare.i. precordia uirginis marie: que mota ſunt ad ſtatũ maternitatis diuine: & aridam ipſã. Scilicet iudaicã pfidiam ab humore grẽ ſiccã: que mota eſt ad odiũ impugnationis maligne. Et mouebo omnes gentes: quia prĩcipes gentiũ reuerebunturᷣ humilitatẽ xp̃i: tñ ſublimitatẽ cõtẽpſit uilitas iudeoꝝ. Et quia deũ humilatũ deſiderat fides gentiũ: ideo in oblatiõne hũili hodierna ueniet deſideratus cũctis gentibus. Et ĩplebo domũ iſtam gloria humilitatis pueri ieſu & uirginis mr̃is eius. Ex qua ſũme dei gloria manifeſtatᷣ: & ĩ humilibus exaltatᷣ: uñ & Symeon cantat hodie: q̃a ipſe ieſus ẽ lumẽ gentiũ: & gl'ia plebis iſrael: ſecundũ ſpiritum non ſecundũ carnẽ. Nã iſrael ſecundũ carnẽ predicit ieſum poſitum in ruinã humilitatiſ. Noe aũt patriarcha modũ humiliatiõis figurat p archã. Nã cũ obtuliſſet hoſtias de aĩalibus mundis odoratus dominus odorẽ ſuauitatis ſtatim promiſit arcũ & ſignũ federis intᷣ deũ & terrã. Nihil erat mũdum ĩ natura homĩs niſi ieſus & uirgo: & tñ cum legi immundoꝝ hodie ſubiicitᷣ humiliter & mera uoluntate: delectatus dominus oblationis odore ꝓmittit arcũ federis in ſignũ recõciliationis obducẽdo celum diuinitatis nube humanitatis & terra & mari genita.i. ex uirgine maria & iudeis orta. Sicut dicit propheta: Mouebo celum & terram. Et arcus fidelitatis & pietatis apparuit in nube: quando deus uoluit crucifigi in carne. In cuius carnis uictoria ſumme apparuit glorioſus. Et hec eſt gloria que hodie implet domum. Quia hec oblatio crucis ſacrificium figurauit. Cum igitur diuina maieſtas tantũ humiliatᷣ: quid tu miſerabil aĩa mea honores apperis: humilia refugis? Statim ait ꝓphia ueniet. Si uis uenire poſt ipſum: audi alte

tum eius conſiliũ: Mat.xviii. Si qs uult uenire poſt me: abneget ſemetipſũ: & tollat crucẽ ſuã & ſequatur me &c. Beda niſi quis a ſeipſo deficiat: ad eum qui ſupra ipſum eſt non appropinquat. Tertio hodie uenit in tẽplũ: ut charitatẽ accenderet. Nam ille celeſtis cantus contentus humanis auribus ſe diffundens mũdũ impleuit: hodie mũdis propiis melodiis ſecundũ Cirillũ. Concurrit enim hodie ad diuine laudis preconiũ omnis gradus: omnis ſtatus: oĩs etas: oĩs ſexus ſecundũ Ambroſiũ. Oĩs gradus: quia deus hõ: mr̃ uirgo: ſponſus caſtus: ſenex obſequioſus. Ecce prima chorda. Oĩs ſtatus matrimonialis: uidualis: uirginalis: diuinus angelicus: humanus. Omnis etas: infantilis: puerlis: ſenilis: & uirilis. Omnis ſexus: maſculinus: femininus rationalis: & irrõnalis. Sicut patet in auibus oblatis. Nunc uideamus quõ concordat figura cum pphia. Salomon cũ thobia. Nã thobias pbet laudis cantica: Salomon laudis inſtrumẽta. Thobias ergo preuidet templũ reedificãdũ: & ideo omnes puocat ad laudẽ. Thobi. penult. Cuius canticũ cõcordat etiã litteraliter cũ cantico ſymeonis. Iſte enĩ conſolationẽ iſrael expectabat: ille puidebat: & qa iſte conſolationẽ recipit: iõ dicit. Nũc dimittis &c. Ille predixit oẽs qui gaudẽt ſuper pacẽ tuã. Iſte laudat. d. Quia uiderũt oculi mei ſalutare tuũ. Quod paraſti ãte faciem oĩum populoꝝ. Ille predicit. Nationes ex longinquo uenient ad te: & adorabit dominum in te. Iſte iubilat tenens deũ paruulnm. d. Lumẽ ad reuelationẽ gentium &c. Ille uidẽs puuli effectũ iubilat ad hieruſalẽ dicens: luce ſplendida fulgebis: & poſtea p omẽs uicos tuos hieruſalem cantabit͛ all͛a. Sub Salomone autẽ. ii. Re. ii. dr̃ ꝙ cũ primo ducerent archã domini in tẽplũ domini: impleuit gloria dñi templũ domĩ piter laudãtibus tubis pſalteriis & cytharis cõcrepãtibus illud. Cãticũ thob. Confitemini dño qm̃ bonus. Statim. n. ueniet. Quid dormis hũana pigritia? quid torpes? quid hũano & mundano tumultu ſtrepis? Cur iubilo nõ cõicas cũ pfectis? Cur nõ laudas cũ iuſtis? Audi cõſiliũ eius: Matth. xiiii. Si uis pfectus eſſe. i. cũ iuſtis me recipere: ſtude mundũ contẽnere: qa paup & inops laudabũt nomẽ tuum. Nã in pceſſiõe hodierna fuit mũdus calcatus: quia oblatio paupeꝝ ibi apparuit: fuit armonicus contentus ſine diſcordia ſil͛itudinis. Nullum enĩ ibi locũ peccatũ hũit: omnes iuſti: oẽs ſancti: oẽs diuerſis gradibus fuerũt pfecti. Sed auaricia indeuota cum audit ſibi dici. Relinq̃ oĩa rñdet. Venite occidamus eum & nr̃a erit hereditas: Matth. xxii. Occidamus iſtam inſpirationẽ: & hẽbimus tranquillam huius mundi poſſeſſionem. Quãdiu enĩ ſtimulus conſcie remordebit: nequaq̃ terrena poſſeſſio delectabit. Ita reſpondet ſecularis auaricia. Aliter rñdet clericalis Symõia q̃ pauptatẽ ſpũs ſibi pdicari nõ uult nec ul͛t p pauperes ſuam auariciã reprehendi: quorũ primã tenẽs Criſo. dicit: p iſtos inquit dimittit ppl͛us oblationũ conſuetudinẽ: q̃ ad lucrũ nr̃m ptinet iuriſdictiõis: aufert͛ iuſtitie ſacrificiũ: fitq; dei poſſeſſio nõ nr̃a &c. Quarto uenit hodie in tẽplum ut ſuauitatẽ infunderet. Nã hoc eſt uinũ cõditũ quod ſponſa in canticis deſiderat: quod iebriat ac exhilarat: quod eſaias pphia comendat. Hodie iſtud uinũ quattuor ſpẽbus confectũ & ſibi bibit guſtibus exuberantie dulcoris: & mundo toti ppinat ſuauitatẽ iubilatõnis. O quãta fuit ĩ eo ſuauitas contractando eũ quẽ ſciebat eſſe deũ conditorem ſeculoꝝ premiũ btõꝝ: & abſortus fuit in celeſtiũ plibatione: plus deſiderauit ad limbũ aſcendere: q̃ eſſe in loco ubi poſſet xp̃m offerre. Et quia iſte expectabat redemptionẽ iſrael. Et iſrael ſecundum carnẽ ĩpugnaturus erat xp̃m: noluit iſte ſcũs ſenex cũ illo ppl͛o dure ceruicis uiuere: quia forſitã preuidebat ſtatim pueꝝ ieſum de ſua terra debere expellere: unde mortẽ petendo nõ fugit xp̃i conſortiũ: ſed horruit ppl͛i ſui malignũ flagitium. Et ideo in ãplexu puuli ſuauitate ebrius petiit in pace dimitti. Hic concordat Zacharias: cũ Samuele: quoꝝ pmus explicãs ſuauitatis interne exceſſum: pphia enĩ dicit: ueniet dñs meus &c. Et nõ erit lux inqt iudeis incredulis ſed frigus penetrãs emulationis: & gelu conſtringens obduratiõis: ſed ĩ mundi ueſpe erit eis lux euãgl͛ice pfectõis. Interi aũt exhibet͛ de iſrael p uirginẽ & apl͛os: imo p ip̃m xp̃m q̃ ẽ lapis iſrael ptiũ ad mare orĩetale. ſ. Cõuerſionis gentiũ: & tandẽ in fine influet ad mare nouiſſimũ iudeoꝝ. Nec mireris ſi p uino condito quod tibi in pphia pmittit͛: audias aquã: qa ſi in nuptiis cũ xp̃o fueris: in uinũ optimũ cõuertetur. Et aliter exuberãtia ſuauitatis diuine dr̃ uinũ rõne ſuauitatis: dr̃ autẽ mare rõne multiplicitatis. In figura aũt pmi Re. i. Oblatus eſt puer Samuel hely. ſ. xp̃s hodie Symeoni. Et hoc in tribus uitulis & tribus modiis farine: & ĩ amphora uini mr̃e exclamante. Exultauit cor meũ ĩ dño. Cor ĩfirmũ cur tibi iſte potus deſipit? Audi uocẽ in tẽplo predicantis. Si quis ſitit &c. Hec eſt aqua ſamaritane q̃ fit in bibẽte fons aque ſalientis: in uitam eternã. Sed uanitas mũdi: ſicut dicit Hiere. i. Dereliquit fontem aque uiue: & fodit ſibi ciſternas diſſipatas: que non pñt cõtinere: qa adinuentiões eorũ ſunt ad humanas delicias qui multis hic amaritudinibus reſperguntur: & in eternas amaritudines finaliter demerguntur. Audiſti de tota materia ſolennitatis hodierne ſub aduentu domini ad templum. Nunc de ipſo templo in ſpeciali conſidera & attende templum quadruplex ad quod aduenit dominus. Primum eſt uteri uirginalis. Et hoc eſt a ſalomõe edificatum Sapĩe. ix. Dixiſti me edificare templum in monte ſancto tuo: & in ciuitate habitationis tue Altare in ſimilitudinem tabernaculi ſancti tui: quod preparaſti ab initio. Eſt autem hoc templum ex.

Artifice gratioſum
Materia precioſum
Forma ſpacioſum
Fine glorioſum.

De primo.ii.parali.tertio. Statuit Salomon paui mentum tẽpli precioſiſſimo marmore decore mul to. Salomon pacificus eſt artifex xp̃s uel ſpiritus ſã ctus. Marmor uirginis: pauimentũ humilitatis: de cor uirtutum ueritas: ex quibus concluditur gratio ſitas. Secundo.ii.Re.vi. Nihil erat i templo qđ non auro tegeretur.i.in maria nihil erat quo ñ cha ritate ueſtiret. De tertio.iii.Re.vi. Omẽs parietes templi per circuitum ſculpſit uariis celaturis & tor no: celatura uarietatis: pulchritudo honeſtatis: tor num promptitudo uoluntatis. Ex quibus probat decor ſpecioſitatis. De quarto.ii.Re.xxii. Exau diuit de templo ſãcto ſuo uocem meam: & clamor meus uenit ad aures eius. Sicut enim rei fugiunt ad eccleſiam: ſic peccatores ad mariam: unde Salo mon fecit in templo feneſtras obliquas ꝓpter ob liquatos a culpa: quibus maria celi feneſtra facta ẽ Et ad hoc templum uenit deus ut mãifeſtaret glo riam & miſericordiã ſuam. Primo in ea: ipſam exal tando ad maternã dignitatẽ. Secundo in aliis p eã adoptando & uocando ad ueniam: unde & in ipſa poſſumus dicere & cantare: Suſcepimus deus miſe ricordiam tuam in medio templi tui. Secũdum templum eſt eccleſie militantis ſub Eſdra: & Nee mia reedificatum in figura: fuit autem hoc tem plum in.

Anguſtia fundatum
Concordia eleuatum
Abundantia ornatum
Letitia purificatum.

De primo.i.Eſdre.iii. fundato templo domini a cementariis ſteterũt ſacerdotes domini in orna tu ſuo cum tubis. In tubis enim notat anguſtia: fũ data enim fuit eccleſia cemento confecto ex ſãgui ne martyꝝ: ex ſabulo confeſſoꝝ: ex calce uirginũ: unde ad Eph.ii.dr ſuperedificati ſup fundamentũ apoſtoloꝝ & prophetaꝝ ipſo ſũmo angulari lapi de xp̃o ieſu: in quo oĩs edificatio conſtructa creſcit in templum ſcm̃ in dño: hec anguſtia bñ deſcribit in Neemia: ubi dr ꝙ una manu tenebant lanceã & alia faciebant opus: hoc fundamentũ nititur car nis cõcupiſcentia euertere. ꝓs. polluerunt taberna culũ ſanctum tuum. De.ii.p̃mi.Eſdre.iii. filii iu da quaſi uir unus inſtabant ſuper eos qui faciebant opus in templo. Multitudinis autẽ credentiũ erat cor unum: & anima una.

Vnanimitate cõformitatis ad deum
Integritatis ad ſe
Charitatis ad proximum.

Hoc edificiũ nitit deſtruere diſcordia: Mat.xxvii. Velum tẽpli ſciſſũ eſt: ubi eni diſcordia oritur: ih̃us expirat: & morit: & crucifigitur. Iſti de templo do mini faciũt templum nanee.ii.Mach.i. Qui inter pretatur piſcina eoꝝ & ſignificat linguã fluentem diſcordiã. In tali tẽplo cecidit rex cũ uniuerſo exer citu ſuo. De tertio p̃mi.Eſdre.i. Protulit rex ua ſa aurea & argentea: p̃mi Malach.iiii. Fecerunt ua ſa ſancta noua: & intulerunt candelabrum & altare incenſoꝝ & mẽſã in tẽplũ. Vaſa autem ſunt.

Aurea per ſapientiam
Argentea per eloquentiam
Candelabrum doctoꝝ ſcientia
Altare incenſoꝝ deuotio oratoꝝ
Menſa deuota ſcripture meditatio.

Vel proprius xp̃i uita in cuius meditatione refi ci debet aĩa xp̃iana. Sed hic ſedis ornatus ignoran tia & deſidia diſſipat p̃mi.Mach.ii. Et ſancta i mãu extraneoꝝ facta ſunt. templũ eius ſicut hõ ignobi lis: uaſa glorie eius captiua abducta ſunt: uaſorum captiuatio eſt ſcripture ſãcte lectio & opeꝝ uite xp̃i obliuio. Iſti faciũt de templo dei templũ diane & Iouis Act.xix. Diana egritudo ſuſcitans interp̃ tat Iupiter inimicus uel ſepans. Et ſigt ignorãtes & a xp̃i ſimilitudine diffformes qui malo exẽplo in populo egritudines ſuſcitant & nõ curant: & ſic po pulum a deo ſepãt. De quarto p̃mi Eſdre.vi. Cõ ſũmato tẽplo ſacerdotes purificari fecerũt ſolenni tatẽ in magna leticia. Et.ii.Mach.i. Facturi purifica tionẽ templi neceſſario diximus ſignificare uobis &c. Hanc leticiã turbat Inuidia &c. Apo.iii. Exie runt de tẽplo angeli habentes plagas mũdicie dei: & impletũ eſt templũ fumo: & nemo poterat itra re tẽplũ donec cõſumaret plage angeloꝝ. Iſti fa ciunt de tẽplo dei tẽplũ dagon p̃mi Rõ.iiii. qui inĩ pretat piſces triſticie & ſigt inuidos. Has quat tuor malicias diſſipãtes tẽplũ dñi deſcribit Naũ.ii. Porte fluuioꝝ apte ſunt p cõcupiſciam: & templũ ad ſolũ dirutũ eſt p diſcordiã. Miles captiuus addu ctus ẽ p ignorantiã: & ancille gemẽtes & murmu rãtes i cordibus ſuis p inuidiã. Vnde qui uideat ſtatũ primitiue eccleſie i p̃mis fundatoribus: & mo derne in tranſgreſſoribus: flere põt: p̃mi Eſdre.iii. Seniores q uiderãt tẽplum prius & templũ quod erat in oculis eoꝝ: flebant uoce magna. Ad hoc templũ uenit dominus ad exequẽdã iuſtitiã: Luce. xx. Venit ieſus i templũ & cepit eiicere uendentes & emẽtes. Tertiũ tẽplũ eſt aĩe ſpiritualis Ezechi eli in traſmigratione monſtratum: fuit autem hoc templũ diſpoſitũ.in.

Menſuris per temperantiam
Cellaturis per ſapientiam
Edificiis per obedientiam
Sacrificiis per perſeuerantiam.

De primo Ezech.vi. Vir qui hẽbat in manu fu niculũ metiebat longitudinẽ tẽpli: uir chriſtus: fu niculus uite ſue rectus decurſus: templũ aĩma: hoc templum metitur: quando anima uite chriſti con figuratur. Iſtud proprie datur angelo ſexte tu be: datus eſt ei calamus ut metiretur templum quẽ ſit latitudo: longitudo: ſublimitas: & profun dum eius. Longitudo .ſ. patientie: latitudo mi ſericordie. Altitudo contẽplationis extatice: pfun dum humilitatis ꝓprie. Que omnia menſurantur unicuiqꝫ electoꝝ ſecundũ menſuram conformita tis ſue ad xp̃m ieſũ: quã ei in ſeipſo diſtribuit: & in quã debet aĩa quietari. Et hec ẽ uera tẽperantia: nec

minus uelle nec plus. De.ii.Ezechiel.xli.Cela-
ta erát in ipſis oſtiis tēpli cherubin & ſculptura pal
maꝝ:ſicut in pietibus expīſſa erant cherubī plena
oculis:facies contēplationis:oſtiū orō penetrās ce
lum:cherubī in oſtiis:in orōne contemplatio:ſcul
ptura palmaꝝ in parietibus:conſideratio mirabilis
ſapīe & uictorioſe corone ī xp̄i actibus: maxime .ſ.
ſue uilitatis & tribulationis. Que maxīe debet cō-
ſiderare ꝙ intus ē oſtiū p̄ prelationis officiū. De
tertio Hiere.xxx.Edificabitur ciuitas in excelſo ſuo
& tēplum iuxta ordinē ſuum fundabit. Ciuitas in
excelſo edificat cum aīa tota intentiōne in xp̄m le
uat: ſed templū iuxta ordinē ſuum fundat:dum ſe
cundum gradū obedientie xp̄i aīa in ſilitudinem
xp̄i obediētie tota currit in ea que ſunt ꝑprie con-
traria uoluntati. Etiam iſto mō tēplum fundat dū
ſine rebellione ī eccleſia obſeruatur obediētia a ſta-
tu inferioris ſubditi uſq; ad ſtatū ſummi pontificis
ſecundū cuius nutū in totū corpus eccleſie deriua-
tur. Et ipſe ſuper omnem aliā creaturam debet eſſe
in xp̄o ieſu ſubiectus:& ſub eius obedientia regula
tus. In cuius figura dr̄:Eccle.l. Simō onie filius ſa
cerdos magnus ſuffulſit domū:corroborauit tem-
plum. Templi autē altitudo ab ipſo fundata eſt. Si
mon audiens obedienter ſūmus ſacerdos eſt filius
onie metiētis domū.ſ.ieſu xp̄o qui ad diuinum
honorem in ſe & in ſuis metitus eſt regulas diuīe
uoluntatis:cuius legitimus filius p̄ conformē obe
dientiam ad xp̄m facit oīa ſupradicta. De.iiii.in
p̄s. Offerentur in leticia & exultatione adducent ī
templū regis. In cuius figura dr̄ Ezech.xlvi. Cum
fecerit princeps ſpontaneū holocauſtū apietur ei
porta que reſpicit ad orientē: holocauſtum quod
totū igne crematur ſignificat illum qui p̄ amoris in
cendiū mente & corpore in xp̄i ſimilitudinē tranſ-
formatur:ut & corpus mortificet in ſuis ſenſibus
& anima & in ſuis appetitibus. Et illud ē holocau-
ſtum ſpontaneū:quoniā maximū delectamentum
eſt aīe ſic mortificari ꝑpter xp̄m. Tunc autē ei por-
ta orientalis apitur:quia gloria aīe xp̄i tam in ſplē-
dore luminis q̄ in ardore amoris ei reuelat & dat.
Ad hoc templū uenit dominus ad habitandū per
gratiam. prime ad Cor.iii. Neſcitis quia templum
dei eſtis & ſp̄us ſcūs habitat in uobis. Quartū
templum eſt eccleſie triumphātis. Io. in Apo. reue-
latum. p̄s dn̄s in templo ſancto ſuo &c. Hoc tem-
plum eſt edificatū ex lapidibus quadratis in eccl̄ia
militāti.ii.Ro.vi. Malleus & ſecuris nō ſunt audita
in domo cum edificaretur:quia prius poliebant &
quadrabant in libano: & poſtea collocabantur in
templo. Sic lapides uiui omnes.ſ.electus in tem-
plo eccleſie militantis quadrantur in libano punita
tis xp̄i:& in eius merito:& poſtea in eccleſia trium
phanti collocātur in eius p̄mio p̄ proportionalem
corrn̄dentiam unde.
Temperantie redditur in corruptio
Prudentie perfecta cognitio
Obedientie exaltatio
Perſeuerantie indefeſſa gratiaꝝ actio.
De primo Apo.iii. Qui uicerit ſupple delecta-
tiones mundanas per temperantiam ad ſilitudinē
uite xp̄i:faciam eū colūnā.i.firmiſſimū & immo-
bilē in poſſeſſione pacifica p̄mii ī ipſo xp̄o ieſu. Et
foris non egrediet amplius p̄ uertibilitatis impo-
tentiā uel defectū:quia nihil poterit minuere in ſe
de influxu grē ſibi date in xp̄o ihu:& per ipſū xp̄m
ieſum. De.ii.Apo.xxi. Dn̄s deus omnipotens
templum illius eſt & agnus:& ciuitas illa nō eget
ſole:neq; luna ut luceant in ea:ſed claritas dei illu-
minabit illam:& lucerna eius eſt agnus: felix ergo
qui purgatus eſt ad uidendā tantā luīs claritatem
De.iii.Eſa.vi. Vidi dn̄m ſedentē ſup ſolium ex-
celſum & eleuatū:hic notatur.
Clara uiſo:uidi dominū
Viſus quietatio:ſedentem
Sedentis exaltatio:ſuper ſoliū excelſū
Plenitudo fruitionis quantū ad aſpectū hūanitatis
Et ea que ſub ipſo erant replebant tēplū. Ex utraq;
ergo erit diuerſimode glīe plenitudo. De quar
to Apo.vii. Iſti ſūt qui uenerūt ex magna tribulati
one & lauerūt ſtolas ſuas ī ſanguine agni. Ideo ſūt
ante thronū dei:& ſeruiunt ei die ac nocte in tem-
plo eius. Hi ſūt qui uenerūt ad ſimilitudinē xp̄i cō
tinuantes p̄ pſeuerantiā ex magna tribulatiōe cum
xp̄o crucifixo quē ſuſtinuerūt per patiam: & laue-
runt ſtolas ſuas innocentiam cuſtodientes: & deal
bauerunt eas in ſanguine agni p̄ paſſionis frequē
tem memoriā. Ideo ſunt ante thronū dei p̄ eternā
aſſiſtentiā in xp̄o ieſu plantati. Et ſeruiunt ei die ac
nocte in templo eius per grarum actionem & lau
dē indefeſſā. Ad hoc templum uenit dominus
ad manifeſtandam gloriam ſuam. p̄s. In templo
eius omnes dicent gloriam: Circa ſecūdum p̄n
cipale.ſ.matris purificationem:attende ꝙ btā uir-
go uenit hodie ad templum diſpenſatiue propter
nos.
Vt plena puritate:quia non indigebat purificatōe
Vt plena hūilitate:quia nō tenebat ex lege
Vt plena paupertate:quia uēit cū paupeꝝ oblōne
Vt plena pietate:quia cū mentis deuotiōe.
Et ideo mente puriſſima ob nullam peccati com-
miſſionem:Exo.uigeſimoquinto. Facies menſam
de lignis ſetim & deaurabis auro puriſſimo ſiue
mundiſſimo. Menſa iſta in qua duodecim
panes propoſitionis ſeruantur deſignat mentem
uirginis glorioſe:ī qua.xii.articuli ex quibus facta
fuit ſtructura ſymboli apoſtolici tanq̄ ſp̄uales pa-
nes reſeruati fuerunt ad refectionem oīum electo-
rum. Siue per.xii.panes ſignificantur oēs perfectō
nes chriſti uite in duodenario numero tanq̄ ſuper
abundanti. Que quidem in mente uirginis fue-
runt cum magna deuotione ſeruate: & ideo dicit
deaurata:quia dono ſapientie & gratie deſuper fu
ſa:nullum in ea locum habuit peccatum. Puriſſima
in carne ob unam peccati ablationem hoc figurat:
Prouer.uigeſimoquinto. Aufer rubiginem de ar-

gento & egredietur uas puriſſimum: hoc factum eſt quando corpus beate uirginis poſt conceptionem ſanctificatum remanſit integerrimum: ſicut argentum pulchrum & candidum: in nullo rebellans uel tardans effectum gratie xpi ieſu: qui habitabat in uirginis mente. Puriſſima in prole ob nullius peccati tranſfuſionem: Prouer. tertio. primi & puriſſimi fructus eius. Iſte e xps ieſus benedictus fructus uentris uirginis qui tenet primatum in puritate. Quoniam igitur quod puriſſimum eſt: purificatione non eget: non propter ſe ſeu obligatoriam aliquam actionem purificari uoluit ſed propter noſtram utilitatem.

Ad exemplum purificationis ſpiritualis: de qua dicitur: Act. uigeſimoquito: Fide purificans corda eorum

Ad fundamentum purificationis ſacramentalis de qua: Malach. ultimo. Purgabit filios leui

Ad complementum purgationis figuralis quam hodie terminauit: conſumauit & excluſit pro tempore quo fuit uera puritas euangelii publicata: de qua Leuit. decimoſecundo. Cum completi fuerint dies purgationis ſue &c. Ad perfectam igitur purgationem ſpiritualem: cuius nobis exemplum beata uirgo tradidit neceſſaria eſt.

Virtus purgans in corde: & hec eſt penitentia purgans a malis precedentibus. Virtus purgans in corpore & hec eſt temperantia purgans a malis imminentibus. Virtus purgans in opere: & hec eſt mia preſeruans a malis futuris: & purgans ab omnibus.

De primo Iaco. v. Emundate manus peccatores & purificate corda duplices animo. De ſecundo Ioſue decimoſeptimo. Tranſibis ad montes & ſuccides tibi atque purgabis ad habitandum ſpacia & poteris ultra procedere cum ſubuerteris chananeum: quem dicis ferreos habere currus & eſſe fortiſſimum. De iii. prouer. decimoquarto. Per miſericordiam & fidem purgantur peccata. Huic autem triplici purgationi correſpondet triplex effectus. primus eſt mitigatio incendiorum: & hic reſpondet penitentie: cuius lamentis mitigantur incendia per que oportet tranſire omnem peccantem ut ingrediatur incendium: ſecundum illud. Nu. xxxi. Omne quod poteſt tranſire per flammam igne purgabitur. ſ. purgatorii: uel aqua expiationis. ſ. lachrymarum in contritione ſanctificabitur. Secundus effectus eſt manifeſtatio myſteriorum: & hic reſpondet temperantie: cuius beneficio manifeſtantur & reuelantur myſteria In huius figura: Iudic. vi. Cum excuteret gedeon triticum atque purgaret: apparuit ei angelus domini. Et danieli. & ſociis ſuis abſtinentibus reuelatum eſt per noctem regis myſterium: unde & daniel in abſtinentia ſua multa meruit uidere ſecreta: ſicut ſua continet prophetia. Tertius effectus eſt multiplicatio meritorum: & hic reſpondet miſericordie: cuius gratie multiplicantur ſpiritualia merita: Io. xvi. Omne qui fert fructum purgabit eum ut fructum plus afferat. Circa tertium. ſ. circa oblationem boni ieſu debes notare quod legimus puerum ieſum in templo offerri. Et debemus offerri in templo eccleſie xpi cum turture: columba: ſiue agno.

Vt ſimus caſtiſſimi ſicut turtures per ſanctimonie puritatem: Eſa. lii. Mundamini qui fertis uaſa domini: Cant. ſecundo pulchre ſunt gene tue ſicut turturis.

Vt ſimus fecundiſſimi: ſicut columbe per doctrine fertilitatem uel ſedulitatem: Eſa. lxiii. Quaſi columbe ad feneſtras ſuas.

Vt ſimus manſuetiſſimi ſicut agni per uite ſanctitatem: Hiere. xi. Ego quaſi agnus manſuetus qui portatur ad uictimam &c. Secundo legimus puerum ieſum baiulatum & ſuſceptum ab expectantibus qui gerunt typum ſubditorum quorum eſt de manu prelatorum xpm ieſum ſuſcipere. Ad quod requiritur quod habeat.

More Symeonis benignitatem. Sapientie primo. Benignus eſt ſpiritus ſapientie: & in maliuolam animam non introibit ſapientia & cetera. Vnde de ipſo ſcriptum eſt quod ſpiritus ſanctus erat in eo.

More anne humilitatem: quia Iaco. iiii. deus ſuperbis reſiſtit humilibus autem dat gratiam.

More utriuſque longaminitatem. Si enim perſeuerauerit pulſans ſurget amicus & dabit illi &c. Luce. xi Et de Symeone ſcriptum eſt quod erat expectans conſolationem iſrael. Et de anna quod uſque ad annos lxxxiiii. permanens uidua non diſcedebat de templo ieiuniis & obſecrationibus ſeruiens domino nocte & die: Lu. ii. Tertio legimus puerum ieſum in templo inuentum ab inquirentibus qui gerunt typum doctorum & predicatorum quorum eſt in ſcripturis xpm requirere: unde dicuntur parentes xpi poſt triduum eum reperiſſe in medio doctorum. Quia poſt triduum intellectus preparatorii litteralis allegorici & moralis peruenitur ad intellectum anagogicum qui tranſit in ſupernam hieruſalem: & circuit omnes angelicas officinas donec in medio templi celeſtis inueniat xpm ieſum audientem angelos & interrogantem: ut merito dicatur quod mirabantur omnes ſuper prudentia & reſponſis eius: uel aliter ut primus dies ſit lectio que eſt in ſcripto: ſecundus collatio que eſt in uerbo: tertius memoria que eſt in animo: quartus in quo inuenitur eſt oratio: deuotio contemplatio & tranſformatio que amplexans ieſum in guſtu filiali ad minus cum dulcore dicit. Fili quid feciſti nobis ſic & cetera. In hac autem oblatione chriſti ieſu initiatur conſumationi obligatione legalium: ſed perficitur in obligatione crucis per mortis ieſu holocauſtum. Et de utraque uerum eſt quod dicit Eſa. quinquageſimotertio. Oblatus eſt quia ipſe uoluit: quia nec in prima potuit tenere obligatio legis. Nec ſecundam potuit preualere uiolentia hoſtis. Sed in utraque fuit holocauſtum ſpontaneum ſue bonitatis. Et de utraque maxime de una dicit Apoſtolus ad Hebre. nono. Vna oblatione conſummauit in eternum ſacerdotes. Et gratia huius oblationis ſciendum quod in ueteri teſtamento fiebat oblatio de ſex generibus animalium: de

tribus uolatilium:que ſunt paſſer:turtur: & columba:de tribus greſſibilium que ſunt bos ouis:& capra:& de his animalibus que ad hec genera reducuntur:& hec oblatio inducta erat pp peccati reatũ demonſtrandum:deus enim creauit hominem inocentem:in qua ſi uixiſſet non erat neceſſe animalium ſanguine expiari:nec propriam ſenſualitatem & carnem mactare:quod ſignificatur in animalis morte.Sed poſtquam cecidit non potuit releuari niſi per immolationem agni immaculati: & per precium ſanguinis ieſu chriſti:unde per ſacrificia animalium & auium non auferebatur peccatũ: ſed per illa ſignificabatur immolatio illius agni q tollit peccatum mundi.Et per illa inſtruebatur homo immolare beſtialitatem ſuam ſui praui deſiderii:ſiue in peccatis ſpiritualibus:que per aues : ſiue in carnalibus que per beſtias deſignantur. Attẽtende autem quod homo in ſtatu innocentie habuit.

Sagacitatem in ingenio
Rectitudinem in iudicio
Bonitatem in affectu
Strenuitatem in effectu
Sobrietatem in uictu
Manſuetudinem in conuictu.

Sed econtra quando peccauit cecidit ſagacitate in hebetudinem. A rectitudine in curuitatem. A bonitate in maliciam. A ſtrenuitate i ſegniciem. A ſobrietate in ingluuiem. A manſuetudine in atrocitatem. Nota ergo ꝙ non potuit reuocari.

In ſagacitatem niſi per ſollicitudinem uigilantie
In rectitudinem: niſi per ſimplicitatem innocentie
In bonitatem: niſi per ſinceritatem beniuolentie
In ſtrenuitatem: niſi per promptitudinem obedientie
In ſobrietatem: niſi per auſteritatem parſimonie
In manſuetudinem: niſi per tractabilitatem tolerantie

Propter renouationem ergo hominis ab hebetudine in ſagacitatem:per ſollicitudinem uigilantie offerebatur paſſer:Leuit.decimotertio.unde ps uigilaui & factus ſum ſicut paſſer ſolitarius i tecto Et hoc eſt primum. Propter ſecundum offerebantur columbe:Leuit.decimotertio. Er Matth. decimo.Eſtote ſimplices ſicut columbe. Propter tertium offerebantur turtures ſincere & fideles in diligendo:unde hic dicitur:par turturum. Propter quartnm offerebantur boues ſiue uituli & uacce que ſunt animalia obedientia:Prouerbi. decimoquinto.ubi non ſunt boues preſepe uacuum eſt. Propter quintum offerebantur capre ſiue hedi:que ſunt animalia habentia pilum lectum & cibum aſperũ:Can.quarto.Capilli tui ſicut greges tonſarum:que aſcenderunt de monte galaad. Propter ſextum offerebantur boues & agni: q ſunt animalia manſuetiſſima uſq; ad mortẽ: Mat. x.Ecce ego mitto uos ſicut oues in medio lupoꝝ. Quia ergo oblatio chriſti hec omnia nobis reſtituit:quia fuit.

Sollicitiſſimus in uigilantia ad modum paſſeris
Simpliciſſimus in innocentia ad modum columbe.
Sinceriſſimus in beniuolentia ad modum turturis
Promptiſſimus in obediẽtia ad modum bouis
Auſteriſſimus in perſimoniã ad modũ capre
Patientiſſimus in ſubſtinentia ad modum agni.

Ideo in omnibus oblationibus prefiguratus eſt.

Attende autem ꝙ quedam dicebantur ſacrificia:& hec proprie erant de aĩmalibus. Nec añ octauum diem natiuitatis ſue poterant offerri.Nec eadem die mater & fetus eius.Quedam proprie dicebantur oblationes:& he erant de materia ſicca: ut de ſimila: pane:& thure:& panes uel cocti i clybano:uel in craticula:uel in ſartagine:uel in aqua: & illa dicebantur lagana oleo lita. Aliquando fiebat oblatio de liquidis:ut uino & oleo:& h̃ prope dicebatur titatio.Scriptura tamen indifferenter utitur aliquando his uocabulis:dicebatur autem hoſtia de aĩmalibus ab hebreis que offerebatur ad hoſtium tabernaculi:uictima a uinciendo:quia ducebatur uincta.A gentibus dicebatur hoſtia pro hoſtibus uincendis:uictima pro iam uictis. Mel autem & fermentum nunq̃ domino offerebantur. Sal autem ſemper.Et ſi offerebatur ouis:cauda offerebatur cũ adipe. Quia nunq̃ carnalis delectatio & maligna corruptio poſſunt deo placere: diſcretiouero omne ſacrificium condit & ſimplicitatem innocentie:deus ſemper perſeuerare precipit.

Erat autem diuerſus ritus offerẽdi animalia uolatilia & greſſibilia.Nam greſſibilia offerebantur a ſacerdote detracta pelle: artubus in fruſtra conciſis:quibus lotis cum capite & pedibus & inteſtinis adolebat omnia ſuper altare in holocauſtum. Et hic reputatur modus offerendi opera uite actiue.Hoc adiuncto ꝙ omnis adeps qui eſt pinguedo inteſtinorum diuini eſt iure perpetuo. Et ſunt tres adipes.Adeps uitaliũ.i.cordis & uẽtris:adeps epatis ſiue iecoris:quod reticulũ dicitur. Et adeps renum:& hic ſemper adolebatur domino cum renunculis. Vbi attendendum ꝙ omnis dilectõ que per adipes & omnis ſpiritualis generatio que per renes eſt domino adolenda. Oblatio autem auium fiebat hoc modo. Confringebat ſacerdos collum ſola manu.Non enim licebat leuare ferrũ ſuper auem:& retorto capite ſub aſcella:ungue autem colli ubi fractum erat rupebat effuſo ſanguine circa crepidinem altaris ueſiculam gutturis & plumas proiiciebat ad orientem in locum communem: confractiſque aſcellis manu adolebat ea ſuper altare in holocauſtum & cetera. In his attende modum oblationis & purificati

onis uite contemplatiue:ad cuius contemplatio-
nem ſemper debet mens alas confringere:ne te-
mere offeratur:collum rumpere ne nimis preſum
ptuoſe iungi xp̄o capiti reputetur:Nō tñ ferro ſed
manu:quia non diuiſione peccati:ſed operatione
humili:ubi & ungue ſue inſenſibilitatis in experiē
tia diuinorum fundat ſanguinem ſui carnalis affe-
ctus:quem forſitan hūit in diuinis guſtibus.Et ue
ſiculam gutturis.i.tumorem proprie reputationis
ex guſtibus diuinis:& plumas uolatus contēpla-
tionis in ſpeculationibus altis ꝓiiciat ad orientem
in locum cinerum.i.anihilet per ſue fragilis origīs
& debilitatis reſpectum.Et ſic totam ſuam contē-
plationem incineratā in ſe & deo flāmeam adole
as ſuper altare.i.ſuper xp̄m ieſum:ab ipſo:& in ip-
ſo:& per ipſum omnia recognoſcens.Ip̄e enim eſt
altare noſtrum:& ſacerdos & hoſtia:ſacrificiū:obla
tio & libamen.Ip̄e quidem ſacrificium animalium
ut dictum eſt ſupra:hoſtia per quam celum intrat
& hoſtis ſuperatur:uictima quia uictus pro nobis
nos uictores efficit:& hoſtia pacifica:quia pacifica
uit per ſanguinem crucis ſue que in celis & que in
terris ſunt.Saluatoris hoſtia:quia ſaluum fecit po-
pulum ſuum a peccatis eorum:hoſtia holocauſti:
quia ignem uenit mittere in terram:& ſeipſum to
tum flamma amoris accendit. Ipſe holocauſtum
animaliū greſſibilium p opera actiue:quia cepit ie
ſus facere & docere.Ip̄e holocauſtum auium per ac
tum contemplatiuum:quia reſplenduit facies eius
ſicur ſol.In ip̄o enim omnis adeps cuiuſcunqꝫ pin
gnis deuotionis:in ip̄o oīs reminiculi cuiuſcunqꝫ
ſpiritualis regeneratōis.Ip̄e caput & membra om-
nis ſtricte compaginationis.Ip̄e ſanguis omnis di
gne aſperſionis ſeptenarie:quia ſepties fudit ſan-
guinem.Ip̄e eſt altare ſacratiſſimum quod non al-
terius ſanguine expiatur:ſed proprio ſanguine:nō
tā aſpgitur q̄ qn̄qꝫ largiſſimis fluuiis irrigatur.Et ī
omnibus membris & atthomis corporis ſui in ꝓ
prii ſāguinis ſudore lauatur q̄ uera libatio aridoꝝ:
quanta compaſſione eſt recogitandum ꝙ mēbra
tua ſicca omī humore uitali: & areſacta euacuatōē
ſanguinis tui in altari crucis multipliciter obtuliſti
in ſimillā puritatis.In panem propoſitionis qui ſē
per noſtro appetitui eſt guſtandus:panis coctus ī
clibano abſconſiōis per incomprehenſibilitatem
amoris qui te in corde decoxit:panis aſſatus in cra
ticula per publicum crucis ſupplicium:pāis frixus
in patella ſtridens & ſtrepens per doloſi clamoris
ſuſpirium longanimi charitate dilatatū.Thus ſua
uiſſimi odoris per non interuptum tue deuotio-
nis interne & ante conſpectum diuitatis tue imen
ſum.Sal ſapientie & diſcretionis ſemper excludēs
ſuperfluum & diminutum:& ad omnia diſcretiſſi
me tuum circumferendo reſpectum. Quia autem
mel dulcedinis infecte & fermentum corruptōnis
maligne in te ſolo & puriſſima matre tua bone ie-
ſu non fuit.

Tu uitula ruffa pro peccato ſummi ſacerdotis
Tu hircus immolatus pro peccato principis
Tu uitulus pro peccato ſynagoge uel populi
Tu capra pro peccato cuiuſlibet ſingularis filii.
Tu hircus immolatus in die expiationis per ſup-
plicium.
Tu hircus emiſſus in deſertum celi per actum aſcē
ſionis. Et ideo non immerito hac una oblatiōe
omnes cerimoniales oblationes ueteris teſtamen
ti te ipſum figurantes compleſti & euacuaſti: & in
oblatione tui que hodie eſt inchoata: & in tua ſa-
cratiſſima morte eſt completa conſumaſti in eter-
num ſanctificatos. De his autem oblationibus
habetur:Leuit.primo ſecundo:&.vi. quaſi per to-
tum. Circa quartum.ſ.circa alias perſonas que
proceſſionem integrant hodiernam:debes atten-
dere quod tibi dictum eſt ſupra.ſ.ꝙ per manifeſta
tionem in preſepio paſtoribus figurabatur noticia
boni ieſu facta conuerſe eccleſie de iudeis:per ma-
nifeſtationem factam hodie ſignificatur plena ma
nifeſtatio xp̄i in fine temporum fienda iudeis ſi-
mul & gentibus in renouatione euangelici ſtatus.

Vbi nota ꝙ relinquitur ſtabulum & animalia:
& uenitur ad templum quod eſt in hieruſalem:pu
rificatur puriſſimus:quaſi extraneus:preſentatur fi
lius quaſi ſeruus:& redimitur omnium dominus
Recipientes eum ueniunt in ſpiritu in templum:
non qualeſcunqꝫ:ſed ſenes communem ſalutem
expectantes:ieſum manibus baiulantes & deuote
cantātes:& ipſius ieſu plene cognoſcentes ruinam
in reprobis:& reſurrectionem in electis:contradi-
ctionem in actibus malis & tranſfixionis gladium
in affectibus materne compaſſionis. O qualia
ſunt iſta hieruſalem caſtigauit te dominus:qui uſ-
qꝫ nunc te dimiſit in ſtabulo cum beſtiali caterua.
Sed beatus ero ſi fuerint reliquie cordis mei ad ui-
dendam claritatem ſancte eccleſie:qn̄ ieſus non in
ter beſtias iacebit in ſtabulo: ſed in medio templi
dei ſancte ſenectutis manibus baiulatur:& in con-
templationis iubilo mortificatis actibus deſtructi
uis qui non ſunt uita ſed mors iubilatur ī pacis dul
core. Vis uidere uirginem cum paruulo iacētes
in ſtabulo cum ignorantia beſtiali:uide ueritatem
auctoritatis & confeſſionem fidei ſtare modo ī me
dio eccleſie ſtabilitate infimo temporalium:in ſter
core carnalitatum.In feno ſpinoſo:ubi ſunt ſentes
diſcordie.Rixe.odia.Inuidie pompe ſuperbie:aua
ricie:& peſſime ſymonie.O ſentes horrende ſic di-
cte:quia ueſtro acumine ſentire uos facitis: Quo
ſtupendo & diabolo miraculo īſēſibiles facti eſtis.
Nam que cōſueuiſtis pungere:nunc uidemini de
lectare.Nam prelati miſeri:& clerici laſciui:religioſi
deſidioſi eſſe ſub ſentibus delicias computant: &
iam ſenſu ſpirituali perdito his ſentibus lacerati:li-
targico morbo ſopiti:nequaq̄ de punctiōibus cō-
querūtur.In quibus eccleſia gemit & dicit. Vulne
rauerunt me & non dolui:percuſſerunt me & non
ſenſi:tulerunt pallium meum cuſtodes murorum
&c. O q̄ proprie dicit cuſtodes murorum: non

animarum:quia non uidentur prelati ſpiritualium cariſmatum:ſed diuitiarum & pomparum tempo ralium habere cuſtodiam:qui nec dolent uulnera peccatorum:nec ſe ſentiunt trahi ad infernum. Et hi tulerunt ſancte eccleſie pallium:quia eidem ab ſtulerunt uite chriſti & ſancte conuerſationis ami ctum. Sed utinam ſtabulum uacuum eſſet a be ſtiis. Sed ibi eſt bos caſtratus:quia ibi eſt ſtatus pre laticus:qui cum debeat eſſe caſtratus a generatiōe carnali & affectu temporalium amicorum: qui ad huc diabolo faciente recuperauit teſticulos:& a ſpi rituali generatione fidelium patitur caſtraturam. Iugum domini ſuaue & ſanctum in ſupportatiōe pauperum & inopum:& in conſolatione tribula torum fidelium:reiecit bos iſte cornupeta feriēs & uulnerans non conſolans:& iugo mundi & diabo li ad ſupportandum.ſ.onera omnium carnalium ſuorum propinquorum & ad ſuſtinenda exercitia querelarum:& diſcordias partium captiuatas ceruices inclinat:utiq; ruminat bos iſte excellentia ami corum ditationem:nepotū diſcordias & maligna conſilia partium ſcindit ungula:utinam carnem to tam propriam ſcinderet & nō plebem ſubiectam. Aliter etiam per prudentiam carnis perſcindit ſuā maledictam ungulam in terrenam aſtutiam con trarius noſtro emanueli:quia hic bos didicit ī ſuis malignis conſiliis reprobare bonum:& eligere ma lum. Satis hec ſentiunt in multis regionibus miſe re ciuitates talibus impoſitionibus & paſtorum ty rannia quaſſate. Sed & aſinus peculātie non deficit noſtro ſtabulo:qui quanta ſtoliditate ignorātie ſa cre ſcripture ſit preſſus:magis gemendum q̄ refe rendum. Sed & non uacat ab aſtutia aſinina: cuius in hoc dicitur eſſe cautela ut iuxta ſepes & muros diuertendo:uel onera deponat eorum confractōe: uel ſepe pedem ſedentis allidat. O cum quanto eſt gemitu referendum:quia quandocunq; tales aſi ni uolunt onerari curis uiduarum: uel pupillorum uel emendationibus peccatorum ad materias ſuas & ſepes ſpinoſas diuertunt: aſſerēdo ſe eſſe occupa tos in cōſiliis & magnis negotiis caſtrorum & uil larum & in curis ſue carnis & in gurgitationibus ſu is edendo & dormiendo:quibus tanta occupatiōe inherent ꝙ animarum onera que portare deberent conterunt & allidunt. Diſcurre per templa: reſpice altaria:uideas aulaſ & cameras & uidebis eorum ha bitacula regum apparatum. Si reſpicias templa ap parebunt in multis locis ſtabula iumētorum. Si cō ſideres apparatum mēſarum domicellorum: equo rum & aliorum que ſpectant ad mundi pompam: & diſcurras per dioceſes & ſuperioribus compara res paramenta altarium calices & corporalia & mo dum ſacerdotum:& omnia que ſpectant ad diui num cultum:uidebis ꝙ in iſtis corpus ipſorum p̄ latorum uidetur factum templum. Templum au tem dei quo ad eius cultum ut ſtabulum inquina tur:unde talis recte uidetur aſinus diabolo cui ba ſtum ſuum impoſuit ad infernalia onera cum ſua uitate portanda: hec pro malicia huius temporis de qua magis eſt flendum q̄ referendum:quia ni hil remanſit in ſtatibus in iſta eccleſia quod non ſit quo ad uite deformationem corruptum: & quod non in beſtialitatem degeneret iumentinā. Sed altius attollendo aſpectum ad perfectionem futu ram in eccleſia renouanda apparet ſi quis ſciat con templari ſcripturarum myſteria ꝙ tempus eccleſie de gentibus:quod per duas ſpirituales generatio nes extenditur reſpectu perfectiōis cumulāde:quā expectamus:tam in claritate luminum:q̄ in ardore affectuum:q̄ etiam in plenitudine omnium cariſ matum:uidetur quidam attributus puerilis infan tie:reſpectu ſenilis prudētie:& quaſi quoddam ſta bulum plenum beſtiis & feno ſpinoſo propter de fectum temporalium & ignorantiam clericorum reſpectu paupertatis euangelice renouande: ut me rito iſte ſtatus reſpectu prioris templum domini dici poſſit:quia iſte ſtatus purificatur ab amore di ſtractiuo temporalium & eleuatur quantum licet in carne paſſibili per contemplationis exceſſum in eccleſie triumphantis occurſum:illuſtratur per di uinum radium ad cognoſcendum uerum lumen ieſum & eius perfectiſſimum ſtatum in utriuſque textu incluſum:& ipſum in manibus uite confor mis baiulat per ſtrenuiſſimum actum. Vnde & ſpi ritu ſancto ſingulariter dicitur ſtatus iſte repleri & in feruore ſpiritus in templum chriſti uite adduci: propter quod & perſone hodierne. Symeon & an na ſingulariter commendantur. Eccleſia enim illi us ſtatus digna erit commendatione:& erat ſenilis maturitatis experientie & claritatis mortificationis uanitatis mundi & carnis iubilationis contempla tionis interne quietis:& omnia in chriſto poſſi dens a ſeipſo deficiens in ipſo uidebitur totaliter tranſformari:& continue ruminabit chriſtum ihm ut ſummam perfectionis ſtatus & ſemetipſum ut ſentinam omnis defectus. Et hoc optime oſten dunt uerba cantici Symeonis: in quibus myſtice comprehenduntur omnia ſupradicta & multa alia & totius ſolennitatis materia. Nam hoc feſtum ut ex ſupradictis patet eſt ex quattuor principalit̄ de dicatum ſcilicet.

Ex huius ſenis gratulatione
Diuine prolis oblatione
Probate anus teſtificatione
Munde uirginis parturitione.

Et ſecundum hoc feſtū nobis ꝓponit̄ i. exēplū ſereniſſime tranquilitatis. Suauiſſime ioconditatis ꝓfundiſſime humilitatis. Ad hec autem declarāda in quatuor uerſiculis cantici introducitur bn̄dictus ieſus in primo uerſu ut pax tranquillans mētes ſim plicium. In ſecundo uerſu ut ſalus corroborans & aīans uires debilium. In tertio uerſu:ut lux clarifi cans corda contēplantium. In quarto uerſu:ut glo ria magnificans ſtatum humilium. Exemplum

Pacis eſt in ſenis congratulatione
Salutis in prolis oblatione

Luminis in anus probatione
Glorie ſublimentis in uirginis purificatione
Conemur ergo & nos guſtare ſpiritus primitias: ut preocupemus faciem domini. Experiamur i nobis quid fiendum eſt dei munere in uniuerſali eccleſia
Expectemus ut ſit in nobis
Pax tranquilla
Charitas feconda
Suauitas ioconda
Humilitas profunda
Dicit ergo: Nunc dimittis: ubi dicitur xpus ut pax tranquillans. Eſt autem iſta pax ut dei uoluntas fiat in nobis ad quam habēdam oportet nos dimitti a duplici malo uinculo amoris & odii quo i quietatur mens cuiuſlibet turbati. Aut. n. inquietatur quis quia i ſe & in amico non habet quod uult. ſ. qualemcuuq; proſperitatem. Et habet quod non uult. ſ. perſecutionem ab illo uel proſperitatē i alio Et ut aperte loquar mens carnalis deſiderat in ſe & i amicis proſpa: & nulla aduerſa. In hoſte oīa aduerſa: & nulla proſpa: qđ ſi ſecus accidat uel turbatᷣ uł perturbatur. Ab hoc ergo oportet dimitti animū qui ad quietem inſpirat & aſpirat: ut. ſ. ſe & oīa a ſe amata diuine uoluntati ſubiiciat: & omne quod carnaliter diligit dimittat libere propter deum: ut & corpus & animā dimittat regi ſecundum diuine uoluntatis curſum & magis ſe habeat ſuſpectum i conſolationibus ſibi uel ſuis datis: q̄ in tribulationibus illatis: & omnem quem patitur perſecutorē ꝑpter deum: & ſecundum deum appetat proſperari cum letitia: & odiat pati cum triſtitia: & iſtud eſt illud odium ſanctum anime ſue ideſt uolūtatiſ animalis: quod requiritur ad chriſti diſcipulatum cum dicit. Si quis uenit ad me & non odit & cetera. Et hoc eſt amicum diligere in deum: & inimicum ꝓpter deum: unde & anima ſecure petit pro inimico proſpera: & hilariter ſuſtinet: uel ad minus patienᷣ in ſe & in amico aduerſa: Ad ſuſtinendum autē tranquillā inimici proſperitatem: & illatam aduerſitatem ab eo: duo poſſunt te inducere. ſ. dei conformitas: quia deus ipſum ſuſtinet: imo qđ plus eſt ipſum te: & tuos tribulari iubet: licet enim nō iubeat ipſius peruerſam uoluntatem: tamen ipſius uoluntatis effectum prout pertinet ad tuam tribulationem. Quod attendens dauid patientiſſimus cum ſibi malediceret. Semey. ii. Re. xvi. dixit dominus precepit ei ut malediceret dauid. Et qr iſta ſunt occulta dei iuditia: imo in electos bñfitia: ideo ſubiunxit dauid. Et quis eſt qui audeat dicere: q̄re ſic fecerit: dimitte ut maledicat iuxta preceptū domini Secunda ratio patientie eſt conſideratio in firmitatis proximi & ſui: debet enim mens conſiderare q̄ prona eſt humana miſeria ad lapſum experientia ſui. Ideo offendēti proximo magis debet cōpati q̄ iraſci. Due rationes ſequentes non ſolum cōcludunt patientiam in aduerſis: ſed letitiam & delectationem reſpectu inferentis potiſſime: quia oīs anima peccatrix purgatione indiget: que proprie ꝑ tribulationem habetur: debes ergo aduerſitatē tibi diligere tanq̄ neceſſaria inferentem
Ipſa ē eni tuus barbitonſor: qr radit ſuperflua
Eſt tuus lotor: qr purgat inmunda.
Eſt tibi inſuflator q̄ tui peccatoris intima calefacit
Eſt tuus reductor ad deū a quo eras diſꝑſus
Vides ergo quāta bona tibi miniſtrat: debes ergo eū tenere: diligere: non: odire. Quod ſi dicis ex his argumento culpam non purgo: iraſcaris cōtra teipſum: qr hoc eſt tue impatientie: non illius i iurie. Sicut ſi ex bono cibo tibi miniſtrato ſtomacū dolere contingat. illius autem malam uolūtatem debes deo dimittere iudicandam & operationem illius tibi utilem a deo tranſmiſſam tanq̄ dei beneficium acceptare. Secunda ratio eſt quia ſicut aīa peccatrix indiget purgari: ita indiget ꝓmoueri: ꝓmotio autem eſt acceder ad ſimilitudinem chriſti: quod quidem tibi facit precipue tribulationū multiplex quadratura: unde tibi eſt tribulator. Sicut artifex quadrans: & in te ſculpens chriſti figuram: ut merearis in ſuperno edificio collocari. Eſt faber optimus qui tibi fabricat coronam: qui quot in te tribulationes donat uel in aliis: tot in tua corona lapides precioſos locat. Quid ergo tam utili labori nō debes ſecundum preceptum diuinum orationis ſtipendium: & delectationis effectum? Ad hec addas unum propter quod debet eſſe omni mente dulciſſimū inimicum diligere: quia chriſtus cui nihil poſſumus redere pro his que pro nobis ſuſtinuit: hoc a nobis petit & precepit & paternam ſimilitudinem promittit: cū dicit. Diligite inimicos ueſtros. benefacite his qui oderunt uos: orate ꝑ perſequentibus & calūniantibus uos ut ſitis filii patris ueſtri. Et concludit. Eſtote ergo perfecti & cet.

O anima miſera quid uadis querendo: hec audiens a ieſu tuo? Euiſcerare in dilectiōe inimici: que tibi tanta bona facit, q̄ ad ſimilitudinem diuine ꝑfectionis adducat. Et erubeſce de cetero ipſum uocare inimicum. Sed illum uoca inimicum qui tuū nutrit carnaliter affectum: Non autem ad iſta pertingere poterit qui temporalium loculos uel proprie uoluntatis poſſidere cupit. Et ideo non poteſt ad pacem attingere qui non uult per paupertatē euangelicam eſſe imitator & profeſſor chriſti uite. Propter quod cum dixiſſet. Nunc dimittis ſeruum tuū domine: addidit in pace incarnati uerbi: per cōuerſationis exemplum. Et ideo hec mentis quietudo omnem conſcientie ſtimulum excludit: non extinguendo ueritatem in conſcientia. Sicut dicit illa caterua diaboli: que ſpurcicias innominabilis īmōditie operans dicit in eis quieſcende tanq̄ in operibus naturaliter delectatiuis: & in uſu mēbrorum a creatore conditorum. ſed de hoc alias quia iſtius ſecte & peſſime nomen eſt mors: & ſequitur eam infernus. Non enim ille eſt uſus membrorum: ſed abuſus peſſimus. Nec mulieres ſunt communes ſecūdum ſectam odibilem peſſimi. Nicolai: cuius maliciam iſti imitantur: & addunt horrenda: q̄ ſūt

magis ſilentio occultanda. Hec autem mentis tranquillitas,& priuatio remorſus eſt conſcientie ꝑ maximam innocentiam uite:non ſolum fugiẽdo delectamenta illicita:& diuinis preceptis ꝓhibita: ſed et temperatiſſime utendo conceſſis:& tanta repletur ſuauitate celi & obedientia diuini beneplaciti ꝙ horret omne delectamentum ſenſitiuum: qđ ſecundum dei mandatum aut conſilium non eſt reducibile & reductum in deum.Et non ſolum uitat mortale peccatum & frequentiam uenialium: ſed omnino nullum ueniale uult committere ex deliberato conſenſu. Quod ſi aliquando in hoc ruat multum ſe ex hoc in cõſpectu dei uilificat. Hec itaq; pax & tranquillitas mentis ſupponit excluſionem amoris & odii inordinati reſpectu ſui & proximi.Supponit excluſionem delectamenti ſenſitiui:niſi quantum eſt neceſſarium ſuſtentationi nature.Et in iſto multo magis fruitur deo:q̃ illo ſuſtantiuo.Supponit etiam clauſuram ſenſuum: ut non rumores querat:ſed audire fugiat:& ſpectacula alia omnia quecũq; poſſunt mentem trahere per diuerſa. Quieſcat etiam reſpectu diuinorum beneficiorum in ſuo preſenti non diſtracta per uaga deſideria:que menti occurrunt & reſpectu boni. Et attende ꝙ labor ſtultorum affligit eos qui neſciũt per orbem pergere.Vnde eſt hoc ꝙ tot perfectioni inſiſtere ſe dicunt:& tam pauci ſciunt eam inuenire?Certe hoc eſt quantum ego poſſum imperfectus agnoſcere:quia ſepe ſub ſpẽ maioris boni diſtrahuntur:& non humiles in ſeipſis neſciunt colere donum receptum:& deo de ipſo gratias agere: nec requieſcere ſub dei uoluntate: ſed inordinatis appetitibus inquietantur propria affectiõe. Hic autem ſtatus tenet mentem ſub deo mortuam:& nihil ab eo uult recipere niſi quod uult dare preter excluſionem peccati:quia in peccatis nõ uideo poſſe eſſe quietem niſi mortiferam. Ad hec autem ipſum inducunt tria. Primum eſt recognitõ ſue indignitatis:quia omni dei dono quantumcunq; modico reputat ſe indignum: & ſemper uidet ſe deum impugnare ſub donis receptis:unde & ſibi dicit.Quia temeritate audeo maiora appetere:qui in donis receptis nunq̃ me uolui exercere? Cogita quomodo recogitaſti.Qui te creauit rationis capacem.Qui ad ſuam noticiam adducere uoluit.Qui pro te deus ſummus ad tantam uilitatem deſcẽdit & in tua natura tam dura ſuſtinuit. Quid plus petis ab illo a quo tanta recepiſti:tot ſceleribus irretita?& ſic dum anima reſilit in propriam paruitatem contentatur ſub domini uoluntate. Secundum quod eam reddit quietam eſt maxima eſtiatõ omnium que ſunt dei.Charitas enim que charum tenet amatum quando leuatur ad eius contemplationem uidet eum tam immenſum:ꝙ omne bonum ſuum intuetur ut quoddã pelagus:unde credo ꝙ non eſt ita minimum dei donũ:quod ſi anima ruminaret illud cum gratiarum actione ipſam non induceret ad feruorem:& per augmentum ſui non excluderet omne peccatum? Debet etiam anima peccatis obnoxia conſiderare ꝙ magnum dei donum eſt:ꝙ deus eam non permiſit maioribus ſceleribus inſici:& non deo attribuere ſua peccata dicendo.Quare me ſic reliquit:& quare me ſic cadere permiſit?Et deo improperando modica bona que facit:ac ſi eſſent ſua:dicẽdo.Ego dimiſi mũdum:& ſtudeo imitari chriſtum:& nõ quero ab eo niſi ſeipſum:& tamen me dimittit ſiccam & aridã & oĩs ſue dulcedinis inexptẽ:& tentationibus me ſubiicit:& in peccatis cadere me permittit. O miſera anima non eſt iſte ſermo q̃ miſericordiã ꝓuocet:ſed furorem & iram & indignationem adducat.Et hec eſt cauſa quare multi qui ſe dicunt perfectionem inſequi:& decidunt & nũq̃ eam attigũt: niſi modum conuertant loquendi & ſentiendi. Intra ergo uiam perfectionis anima miſera: & uerte lamentum tuũ ſuper te & deo gratias agas:nõ irroges iniurias nec cauſeris ꝙ aliis bona faciat:ſed dicas.Stupeo & admiror ꝙ deus pre cetis uicinis meis melioribus me de mundi profundo elegit:Stupeo ꝙ mihi indigno dedit affectum ſequendi ſe & deſiderandi ſue paſſioni configi. Stupeo ꝙ me ſepius cadere non permiſit.Ideoq; ĩfinite gratie ſint tibi ineſtimabili dono tuo.Multum ego bene dignus ſum:ut omni peccato ſuccumbã: quia non cognoui tuum lumen gratie,quo me dignatus es illuſtrare ut cognoſcere te ineſtimabili amore mei ſeruilẽ aſſumpſiſſe naturam:& mortẽ pertuliſſe tã durã. Dico tibi aĩa ſi hac uia inceſſeris:cito deus diſſoluet a te colligationes impietatis:& tollet peccatorũ tuoꝝ faſciculos deprimentes:ratio autẽ maxima quietudinis mẽtis ẽ ꝙ anima que ſic de deo ĩ bonitate ſentit non dubitat quin eã dominus uelit ad uitã eternã. Et hoc reputat tantum donum & tam gratuite datum:& ita congrue a deo diſpoſitum in merito chriſti ieſu: quod nihil uult niſi quod in eo diſpoſuit: & eo loco: tempore & modo quo in ipſo benedicto ieſu eternaliter dare decreuit.Non eſt autem hoc ſentire preſumptionis: ſed profundo humilitatis:que eſt ĩ ſuo ſentimẽto magna nimis ut & ſemper ſe reputet indignam:& tamen propter meritum chriſti ieſu non dubitet huiuſmodi bonitatem dare diuinam. Cuius humilitatis ſignum eſt:quia ſemper proficit in imitatione chriſti uite: & in fuga omnis culpe:& ꝙ nihil timet niſi laqueum diuine offenſe:& quantum neceſſitatis nature ſue patitur cõfringit delectamẽta ſue partis ſenſitiue.Sed que ſemper uult ambulare in relaxatione uite ſue: & in appetitu promotionis mundane: & non curare de perfectione regule promiſſe: ſi cum hoc reddit ſe ſecuram de perceptione eterne glorie: hoc uere eſt preſumptionis temerarie: & cecitatis decepte.

Tertia ratio principaliſſima quietis & deſiderii ſtabiliti & que ſupplet defectum precedentis ẽ qr

talis aīa nihil ſētit ſe ī ſe nec diligit ſe ī ſe nec pp̄ſe: ſed totam ī xp̄o ſe ſentit & diligit: & ieſum chriſtū putat ſuum ſūmum bonum: & ideo in eius beatitudine iam beatam ſe ſentit. Et quia uidet ꝙ chriſto ieſu nihil in eternum poteſt deficere: neſcit q̄d plus habeat deſiderare: quia in ipſo ſe ſentit deum & omnia poſſidere. Et ideo ſtatus talis anime ē iubilare in gloria dei & chriſti hominis: & de hoc cōtinue laudare & magnificař beatiſſimā trinitatem: de ſe nihil cogitare nec appetere niſi ꝙ deus eā locet in chriſto ieſu: Appetit non effectione reciproca boni proprii: ſed pro complemēto diuini beneplaciti. Et ħ ad nihil aliud ſtudet: niſi ad reformandum in ſe ſimilitudinem uite chriſti ſecundum influxum cōmotionis dei. Nec decipitur ſicut multi: ut uelit ſequi proprium appetitum ſub ſpe maioris honoris dei & utilitatis proximi: qr in hoc ipſa cognoſcit ꝙ eſt ſummus honor dei in ſeipſa: ꝙ ipſa mortua iaceat ſub diuina uolūtate tanq̄ ſumme obedientiſſima in nullo rebellans. Et ideo iubilat primū uerſum. Nunc dimittis ſeruum tuum domie. ſ. ſolutum ab omni amore ſui & plene ſub iectum tibi. Secūdum uerbum tuum ideſt ſecundū ſimilitudinem ad tuum uerbum ieſum incarnatū: in pace ideſt in mentis plena tranquillitate. Et hec ē doctria pauli ſubtilič iſerta ī oībus epiſtolis ſuis. De hac pace dicebat ieſus xp̄s. Ioānis. xvi. Pacē relī quo uobis: Pacē meā do uobis. Et de hac apoſtoř. ii. Cor. xiii. Pacem habete: & deus pacis & dilectionis erit uobiſcum. Ad hanc hortatur ad hebreos xii. pacem ſequimini cum omnibus & ſanctimōiā ſine qua nemo uidebit: deum unde & de his dicit. Ber. Obtento pacis oſculo ſenex in pace relinquitř prenuncians tamē chriſtum in ſignū poſitum: cui contradicetur. Omnino uerum eſt: quia contradicitur ſigno pacis ab his qui oderunt pacē: que quidem pax datur ſolum hominibus bone uolūtatis quibus uera pax eſt a dei uolūtate: non ad dādum ſub ſpe cuiuſcūq; boni. Sic ergo patet quomō chriſtus ieſus eſt pax tranquillās mētis ſuppliciū Secundus uerſus eſt in quo chriſtus introducitur ut ſalus corroborans mentes debiliū in quo eſt magnum charitatis īcendium: quando attenditur ꝙ pro omnibus oblatus eſt in preciū. Et in hoc eſt ratio pacis predicte iſtud ſalutare preciū continue intueri. Quia inquit: uiderunt oculi mei ſalutare tuū Ideo dimictor in pace q̄ excuperat omnē ſenſum.

Et ħ attende ſi uis in pace dimitti: oporret te cōtinue in contuitu ieſu chriſti & ſuorum operum exerceri: ut ſtudeas nil aliud cogitare. Et hec eſt radix & ianua omnis perfectonis: & ī hoc debet eē ſūmū ſtudium: ut ſemper ante oculos mentis tue aliqualiter teneas chriſtū ieſū uel aliquē eius actū. In hoc certe ſtudio edomatur concupiſcentia: infirmatur gula: corripitur lingua: & excluduntur quaſi ſine labore omnia uicia. Qui autem particulariter uult laborare ad aliquod uicium corrigendum: ſine hoc ſtudio multum laborabitř & forte parum uel nihil obtinebit: & propter hoc oporteret refrenari appetitum ſuperuacuum: qui nō ex cōtentus cogitare de chriſto: uel de ſuis minimis: niſi feratř in altas radices ſue diuinitatis. Et hec fuit cauſa q̄re multi ruerunt a uia ueritatis: quia neſcierunt ī chriſto humiliter exerceri. Nihil eſt enim in operibus uite eius ita minimum quod ſi ponderetur modo debito non debeat diligenter anime ſatiare appetitū: imo quando deſcendit in eius uiliora: ut ꝙ infātiles neceſſitates: & egeſtiones nature patiebatur puer deus ligatus in faſcia: tantum obſtupeſcit & admiratur ꝙ magis delectat animam amoris experiētia: ꝙ propter ipſam deus talia ſuſtinuerit: q̄ ꝙ ſpiritus ſeraphicos ī celo creauerat. O anima mea immergere tota ī has uilitates a deo aſſūptas & ſcias ꝙ eas in eternum non ſufficis contemplari & hoc eſt contemplari altitudinē hominis chriſti.

Quantum enim deus deſcendit: tantum aſſumptum hominem exaltauit: & ex tali deſcenſu boni ieſu omnis ſublimitas electorum exiuit. Quomō autem debeas exercere te ī uidendo ieſum ſalutare tuum: quere iſra ī tractatu de cruce perfectorum. Ille igitur exercetur in cruce ieſu: qui ipſum iugiter reuoluit ante oculos mētis ſue: & qui moleſte fert quando aliquid alud ſiue affectiuum ſiue delectatiuum occupat mentem ſuam: Quod ſi contingat: ſtatim manu ſollicitudīs abiicit & purgat. Et hic eſt qui dicere poteſt. Quia uiderunt oculi mei ſalutare tuum iugiter contemplando xp̄i preſentiā & in omnibus chriſtum ieſum q̄tumcūq; mihi ſecūdū ſenſum diſplicibilibus operari ſalutem: uidet enim expreſſe anima que ſentit dei bonitatē quicquid deus permittit: uel facit totum ſecundū illas eternas leges cum electo paulo ſalutare: Et anima tranſformata in chriſtum in omni electo ſaluato reputat ſe ſaluatam. Et de omnibus ut de ſalute propria deum laudare & magnificare: non ceſſat: imo quod ſtupendius eſt uidet dānationem reproboꝝ ad ſuam cooperari ſalutem. Et quia ī eis iugiter uidet horrorem diuine iuſtitie & chriſti hominis: & amore inflāmari electorum: ideo in eis contemplatur ieſum ſuum optimum ſalutare. Maximū autem ſignum ꝙ anima eſt ad ueram ſalutem adducta eſt: quando eſt nihil in ſui cordis ſcrutinio ī uenit ſe timere niſi de iniuria & offenſa dei: & uoluntatis proprie complacentia in tantum ꝙ etiam ipſam paradiſi gloriam nō diligit propter ſuum cōmodum: licet ſic eam diligere liceat: ſed ſolum propter diuinum beneplacitum: ut ī ipſo: & de ipſo eē num decretum diuini conſilii in chriſti ieſu merito & primo compleatur. Et hoc nō eſt ſe uidere: ſed domini ſalutare. Procul eſt ab hac mente omnis inuidia: que recombeus in nouiſſimo loco in nuptiis dilecti felicius ſe beatam reputat in capite ſuo chriſto: & in quolibet eius membro: q̄ ī ſemetipſa. Et hoc quia diligit bonum inquantum bonum ē

non inquantum proprium:& ſemper in proximo eſtimat maius bonum:q̃ in ſeipſa:& magis dei ho noratiuum:ac per hoc ſecurius delectatur in bonis aliorum:immo in illis ſe uidet dona altiſſimi poſſi dere ſine defectu:& in ſeipſa ſemper conſpicit col latorum donorum impiam deſtructionem. Hec a nima niſi ſue malicie iraſci non nouit:nec in ſe un de gloriari debeat conſpicit ſed unde cõfondi: pro pter quod omnibus deſiderat ſubiici tanq̃ domi nis ſuis:chriſtum in illis conſpiciens & nulli patit̃ ſe proponi. Hec nullius rei eſt auara niſi diuini ho noris:quia nunq̃ ſibi uidetur:ꝙ a ſe:& ĩ ſe poſſit de bite honorari. Omnia enim alia arbitratur ut ſterco ra:& terrena inplicamenta reputat inpedimenta & detrimenta:ut chriſtum expedite teneat:& nullius rei ſollicitudine implicata. Et quia etiam omnium aliorum neceſſitates ſupplere ſatagit: chriſtum in eis indigentem conſpiciens:& in propriis penuriis tanq̃ in crucis chriſti conformibus delectari:propt̃ quod nulli rei parcit quĩ eas effundat liberaliter ad aliorum indigentiam ſubleuandam:& ĩ omnibus ipſa patitur eorum moleſtias:& reficitur in conſola tionibus eorundẽ. Procul etiã ab hac anima oĩs accidia & deſidia:quia ſemper uellet occupari in di lecti ieſu contemplatione continua:uel in obſequi oſa ſuppletione uillitatis & neceſſitatis chriſti mẽ brorum:ſemper ĩ ſcala ueri iacob chriſti ieſu uel aſcẽ dens in deum:uel deſcendens ad proximum: etiã ſit in hac anima admirabilis ſtatus:ut aleuatio con templationis in chriſtum in flãmet actionem ad proximũ:& humilis inclinatio & fructuoſa occupa tio proximi eã altius eleuet in admiratiõe ſublimi tatis & dignationis dei. Et ſepe ſic per chriſti tranſ formationem mirabilem & gratiam datur iſti ani me efficaciſſimũ donum quo actio contemplatio nem eleuet:& contemplatio roboret actionem. Quod maxime ex hoc contingit:quia ĩ omnibus uidet chriſtum & in omnibus chriſto miſtrat:quẽ ſemper in omnibus actiõibus ut finis deo homĩ cui in membris ſeruit ſedule contemplatur. Hec excellentiſſime fuerunt in chriſti matre & ĩ apoſto lico ſtatu poſt eam propter quod:operatio manu um & ſollicitudo eccleſiarum pauli:contemplatio nem ſuſtulit non deſpexit. Et licet ĩ aliquibus qui non ad tantum aſtendunt ſucceſſiue iſta in anima bus ſuis fiant:non tamen eſt mihi dubium aliquĩ bus animabus fore collatum: ut ſimul ĩ actum cõ templationis & ſtrenue actionis ferantur amati ie ſu diuinitatis participio qui ſimul conprehẽſor ex titit & uiator. Procul eſt ab hac anima omnis de lectatio guloſitatis & laſciuie:que ſic eſt intenta cõ tinue delectari ſolum in chriſto ieſu ꝙ etiam licita delectamenta fugit ne eam diſtrahant a dilecto. Et hec omnia contingunt in anima ex beneficio ieſu chriſti:quando oculi eius ipſum ieſum contemplã tur iugiter domini ſalutare. Hoc fuit figuratum in monte transfigurationis. Mat. xvii. quãdo pro ſtratis diſcipulis haud dubium:quia proprie fragili tatis experientia tacti a chriſto ieſu tactu inq̃ tranſ formatiuo in ſe leuantes oculos neminem uiderũt niſi ſolum ieſum. Sequit̃ tertius uerſus. Quod paraſti:ante faciem omnium populorum:lumẽ ad reuelationem gentium: hic enim uerſus ſententia terminatur:licet & alio modo terminari poſſit:ubi notatur exemplum ſuauitatis quia inducitur xp̃us ut lux clarificans aſpectum contemplatiuum: ubi in chriſto ieſu introducitur fuiſſe

Actio prompta
Exemplatio clara
Claritas diffuſa

Et ex his. Illuſtratio perfecta. unde & exemplum uidue perficitur proprie que longo tempore ĩ acti one prompta:& ad exemplaritatẽ perfectionis ad ducta omnibus propinabat chriſto lumina preſen tia paruuli ieſu:qui uera lux ẽ interius illuſtrata: un de dicitur uidua uſq; ad ãnos. lxxxiiii. ſeruiẽs deo ieiuniis & obſecrationibus die ac nocte. Ecce actõ prompta. Et ħ ipſa hora ſuperuenit in templo ubi eſt omnis congregatio fidelium. Ecce exemplari tas clara. Et loquebatur de eo omnibus qui expec tabant redemptionem iſrael. Ecce claritas diffuſa

Sed quia confitebatur domino & loquebatur de illo oſtenditur interius:chriſti lumine illumina ta:que in paruulo ieſu cognouit deum & ipſũ pre dicauit ſaluatorem omnium. Sic anima ad exẽplũ iſtius benedicte anime eſto uidua in te mortificãs illius amorem:qui non eſt tuus uir. ſ. inordinatam reputationem mundi & tui & tota feraris in contẽ plationem illius qui in operatione ſalutis tue robo rauit brachium dextrum:ut mente dicatur paratus & expeditus ad omne opus tue ſalutis: hec. n. para tura ẽ aſſũpta natura: que tota fuit tue ſalutis opo ſa:& in hoc ſtat tua pfectio:ut ſicut uides xp̃m do minũ ieſũ & deum in ñatura aſſũpta opari ſalutẽ ad ſĩ'itudinẽ dei. Sicut dictũ ẽ tibi ſupra ĩ tractatu de incarnatione: ſic totũ ſtudiũ tuum xp̃i uirtutes in te renouare:& tũc audies Eſa. tibi tuũ ꝓponẽtẽ ieſũ pauit inq̃ dominus brachiũ ſanctũ ſuũ in cõſpectu omniũ gẽtiũ:& uidebit oĩs caro ſalutare dei noſtri. Cui & tu rũdebis paratus ſũ & nõ ſũ turbatus ut cuſtodiã mãdata tua:q. d. licet opatio uirtutis tue ſcẽui carnis uideatur auſtera:tñ nõ ſũ turbatus:ſed iã mandatũ tue inſpirationis interne opari uirtutes tibi chriſte ſimiles ſum paratus:& tunc in anima ẽ actio prompta propter exẽplaritatẽ clarã: Dicit autẽ ante faciẽ omniũ populoꝝ:quaſi dicat:Factus eſt ipſe bonus ieſus exẽplum omnium quod expri mit cũ dicit. Ante faciẽ. Quod enim faciẽ antecedit exemplariter deducit. Vnde. Geneſis ultimo dicitur Et ipſe erit expectatio gentium:omnes enim gen tes debent eum non ſolum expectare:ſed & cõſpi cere:ut exemplum imitandum:& ad ipſius exẽplũ reformare ſue conuerſationis ſtatum:propter diffu ſionem charitatis dicit uult. Quod paraſti ante faci

em omnium populorum:propter quod datur itel ligi ꝙ quantum eſt ex parte ſua non ē defectus qui omnes ſaluentur & quin omnes redimant̄. O q̄tum eſt hoc ad diligendum bonum ieſum.Si enī uis:ſaluatus es.Si uis:redemptus es.Si uis:chriſto conformis es.Sed hoc eſt dei donum:quod quidē donum eſt tibi a deo paratum:niſi malitia tue iniquitatis reſiſtat.Et hoc optime docet interna illuſtratio:propt̄ quod optime dr̄:hic ieſus lumē com muniter ſe diffundens. Huius luminis illuſtratio ē rō trāqllitatis:qr ī lumīe ihu uidemus lumen rōnis clarificate:qđ ī toto decurſu creature ſecūdū ordinem diuine prouidentie deus bene omnia fecit:& ꝙ omnia bene operatur ſiue agendo:ſiue pmittendo ad melius electorum:& ꝙ quantum po teſt ſalua ſapienti mixtura iuſtitie & miſericordie ſecundum curſum quem pro meliori elegit tenere omnibus condeſcendit.Et omnes electos predictis ſuppoſitis quantum in ſe permittunt ipſi deū agere per uias meliores deducit ad illam menſurā gratie & glorie:ad quam in xp̄o ieſu eos eternalit̄ predeſtinauit:etiam clariſſime uidet ratio in lumīe ieſu:ꝙ omnis defectus eſt ex parte noſtra:quem ta men defectum facit ad ſuum finem miſericordit̄ ſubſeruire. Nec ideo non eſt defectus : quia ex eo deus elicit bonum:ſed tanto maior eſt & grauior quanto tantam gratiam a qua finaliter uincitur ma ligne impugnat. Ex hac clarificatione luminis quietatur anima:ut illum ordinem quem deus ele git habeat pro optimo: & nullo modo niſi quātū ad tempus appetit imitari.Sed quia illi ordo eſt oc cultus: nec poteſt in multis cognoſci:niſi per reue lationem dei & euidentiam facti.Et iſte ordo ſepe eſt a deo preuiſus compleri p noſtra ſuſpiria & opa extrinſeca:non tanq̄ per cauſas principales:ſed tan q̄ per preambulas diſpoſitiones deo placibiles : & nobis utiles:& diuine honori ſubſeruientes: & nō xp̄i uerbis per ſuam gratiam conformantes : ideo aīa illuminata non reddit̄ pigra:nec ocioſa q̄n ſtudeat ad ea que ſecundum exteriora ſigna uident̄ deo beneplacita:tamen operatur quieta non impatiens ſi ſua impediantur cogitamina ſemper cer ta ꝙ deus deducet eam ad meliora:& ideo impedi menta reputat adiutoria:quia ſubſeruiunt ad illud quod finaliter uult.Non enim uniuerſaliter nec de ſe nec de alio uult niſi quod deus diſpoſuit:q̄a certa eſt ꝙ dei diſpoſitio terminatur ſemper in honorē ſui & hominis dei ihu xp̄i:& totius corporiſ ſui: Et ideo quando anima aliquod bonum deſiderat uel ſibi uel aliis quomodocūq; permittitur ſi eſt ſecundum ordinem uirtutis ſtatim eſt certa & quieta ꝙ illud dabitur uel melius:eſto ꝙ daretur cōtrarium.Semper enim melius eſt quod deus facit.

Et ſi dicat amor recuruus ꝙ nō eſt melius ſibi: deſtruit dei omnipotentiam iſtud malum ſibi : q̄a hec inſtantia ſolum uenit ex uitioſa omnis mali ra dice:ſcilicet inordinato amore ſui.Anima autem q̄ a ſeipſa deficit & in deum tranſiit id quod eſt melius ad diuinum honorem & ad electorum ſalutem reputat melius ſibi:& ita eſt.Et ideo ſimpliciter eſt uerum ꝙ ipſa recipit quod intendit:uel melius:& hoc eſt ſtupendum dei beneficium:& quia omnia que ad ſuum ſolum bonum anima reſpicit:illud di minuet.Et que ſolum diuinum honorem querit : & de ſe & propter ſe nihil intendit.Hanc recompē ſationem a deo recipit:quia omnia que ſunt & bo na & mala a quocunq; fiant:ad honorem illiuſ ani me & utilitatem ipſe deus ſeruire diſpoſuit.Felix ē ergo anima illa que reciprocationem ſui perdit in operibus quibuſcunq;:quia deus illius procurator eſt factus:& ideo de nullo triſtatur:nec de offenſa eius:quia ipſe bene ſcit deum non poſſe diligere : licet nouerit ꝙ de ipſa ſcit ſuum honorem eligere propter quod de omnibus predictis quietatur: q̄a ſibi per euidentiam:uel ꝙ deus melius miſericorditer fecit:uel prudenter permiſit.In uno ſemp triſtatur:quando meminit ſe tantam dei bonitatem offendiſſe:que ſuper ipſam tam abunde diffundit̄: ut etiam ipſa ſua peſſima mala ex infinita ſapientia & potentia ſibi faciat cooperari in bonum: & ideo ex ſuorum malorum memoria humilius & fortius aſſurgit ad ſemetipſam:& mente & corpore tranſformandam in xp̄m.In omnibus uero aliis preter peccata que uidet eſſe facta ſtatim quietatur: & eſt diuine uoluntati cōformis.Nec hic aliquid dimit titur de compaſſione proximi:ſecundum ꝙ ex ueritate procedit. Hec autem anima ſecure iubilat tertium uerſum.d. Quod paraſti ante faciē omnium populorum:lumē ad reuelationem gentium. Et gratias agens in omnibus dei operibus: dicit il lud p̄s.Benedictus qui uenit in nomine domini : deus dominus & illuxit nobis.Et infert.Conſtitui te diem ſolennem in condenſis:omnes prouocās creaturas ut deo ſolenniter agant pro omnibus q̄ fecit:quaſi pro omnibus ſuis beneficiis condenſatis.Et hoc uſq; ad cornu altaris uſq; ad exaltationē xp̄i hominis ueri altaris:qui de omnibus dei operibus ſublimatur. Sequitur quartum exemplum profundiſſime humilitatis:ubi proponitur nobis deus ut gloria magnificans ſtatum humilium : & hoc optime ſequitur ad lumen predictum.Qui.n. uidet deum omnia benefacere:& ſeipſum uidet cla re:non ſolum in ſuis malis actibus deum offendere:ſed in dei donis optimis ex ſe ſemper ipſum im pugnare.Quid habet iſte aliud facere:niſi ſeipſum annihilare ſub deo per profundiſſimam humilitatem:& recogitare in ſolo ieſu:& per ſolum ieſū om nem gloriam electorum.Illud enim eſt quod ſup omnia facit mentem reſilire in abiſſum iniquitatis proprie:quando uidet expreſſe:ꝙ in ſe & per ſe : & ex ſe:omnia mala fecit:& ꝙ in omnibus dei donis reſiſtit & ipſa dimittit:& ꝙ ipſa ſemper de omnibus ſuis operibus acciperet deprauationem ſui & reatum eterni ſupplicii:niſi erigeretur per meritum

chriſti & tranſportaretur in ipſum:in quo eſt ſibi
omnis gratia & omnis gloria ab eterno predeſtia-
ta.Et quia talem ſe ſentit anima:ideo in omnibus
donis dei quantumcunq; paruiſſimis ſemp ſe an-
nihilat:nihil in eis uidens de ſe niſi deſtructionem
& diminutionem eorum:& ideo in ipſis magis q̄
rit purgationem pnīe q̄ habeat inflationem lau-
dis uane:propter quod ponitur exemplum glorio
ſe uirginis que inducitur purgari de partu filii dei:
& legem immundarum parturientium obſeruare.
Quod quante fuerit humilitatis:non neceſſitatis:
aliqualiter tibi dictum eſt ſupra.Et quia humilitas
exaltari meretur in gloria:quia in omnibus replens
ſe contumelia:idcirco ieſus inducitur ī quarta clau
ſula ut gloria exaltans humiles:cum dicitur.Et glo
riam plebis tue iſrael:ubi nota ꝙ ſingulariter dicit
gloria plebis:plebs enim nomen inferioris ſtatus
populi:unde ignobiles dicuntur plebei. Talium er
go qui ſic ſe ignobiles in omnibus recognoſcunt
chriſtus eſt gloria:quia in ipſo ſolo ſentiunt ſe ha-
bere quicqd eſt gloria dignum:unde & iſti iubilāt
ieſu. Tu es gloria mea & exaltans caput meum.Et
audiunt ſibi dici illud apoſtoli. Qui gloriatur ī do
mino glorietur:hi ſunt qui ſingulariter ſentiunt ſe
dei poſſeſſionem:abnegantes ſeipſos ī ſemetipſis:
& nihil uolentes nec deſiderantes de ſe in quibuſ-
cunq; bonis:nature fortune gratie & glorie:niſi il-
lud quod ieſus chriſtus eternaliter ſecundum ſuam
diuinitatem de ipſis diſpoſuit:& tēporaliter in me
rito ſue humanitatis perfecit:& hoc ſig̃tur per pro-
nomen poſſeſſiuū ſecunde perſone: cū dicit ple-
bis tue.ſ.in ſe humilitate & a te bene poſſeſſe:& iō
tue p te ad primatum uiſionis diuine glorie ſubli-
mate:ut merito dicatur iſrael:qui interpretatur ui-
dens deum uel princeps cum deo.Et ſicut in hu-
militate mens ſe ſentit infirmam:ſic & in xp̄i glīa
ſe ſentiat uirtutibus plenā:ut merito dicatur iſrael.
Nam que cognoſcebat ſe cecam in cognitione dei
dicatur uidens deum:& que uidebat principaliſſi-
mam radicem omnis mali ſui:iam ſe in chriſto
ſentiat unitam deo:& in ipſo non niſi bonum poſ
ſe diligere & facere:exaltata ad participium digni-
tatis:ut merito dicatur princeps cum deo. Videſ
q̄ ſapienter iubilat ſenex noſter Symeon & q̄ bene
prefigurat ſtatum reformationis contemplatiue ec
cleſie que erit in plena abnegatione ſui & mūdi cō
temptu per ſpiritum paupertatis & uirginalis puri
tatis & ut continue guſtu magnalium chriſti ho-
minis & ſue diuinitatis. O q̄ deſiderabilis eſt ſta
tus iſte in quo anima ſe ſentit totam tranſformatā
in ieſum uiatorem & comprehēſorem: crucifixum
& glorioſum:peregrinum & regnantem: domi-
num & hominem indiuiſibili unione. Exurge
ergo uirgo beata:relinque ſtabulum & iumenta ec
cleſie diſtracte per temporalia:& ipſam eccleſiam fi-
lii tui ſponſam adduc tecum ad montem contem
plationis ſancte:& introduc in templum reforma-
te uite tui dilecti ieſu.Sicut iurauit ad abraham pa-
trem noſtrum in teſtamento ueteri.Et ſicut nouiſ-
ſime diebus iſte promiſit pauperum patriarche frā
ciſco:qui ad ſimilitudinem abrahe ſignum domi-
nici federis & promiſſe reformatiouis portauit in
crucifixione carnis ſue per impreſſionem ſacrorum
ſtigmatum apparitione ſeraphica eiuſdem filii
tui ieſu ut ſibi conſtaret prolem ſuam ad ſimilitu-
dinem crucifixe uite ieſu configurandam mente:
ſicut pre ceteris ipſe configuratus eſt carne. Si-
gnum autem crucifixionis accepit abraham in pro
le in fedus quod de eiuſ humanitate aſſumeret per
ſona filii dei:& ꝙ de ipſo propagaretur caro diui-
na. Sic & franciſcus ſignum ſeraphice impreſſio-
nis amoroſe: cuius ab ipſo ieſu immediate ac-
cepit impreſſam : in carne : in fedus inuiola-
bilis promiſſionis : quod natura diuina ieſu cru
cifixi propagaretur in eius prole. Et per pro-
lem diffunderetur ſpiritu ſancto flante in tota
latitudine orbis terre.Et ſicut ſemen abrahe in apo
ſtolis chriſti perſonam per ſemiationem fidei por
tauit & propagauit in toto orbe terrarum : ita ſe-
men franciſci immo in ipſo franciſco : ſemen ieſu
chriſti : & ſpiritus ſui chriſti crucifixam uitam in
tranſformatione ardoris ſeraphici per uniuerſam
eccleſiam ſeminabit & propagabit & perfectorum
multitudinem ſeraphico calculo conſignabit.

Quātum autem iſta cum totis precordiis expec
tāda pfectō iā pmitiaſ ſui guſtus & ſtatus aliquoꝝ
mentibus generet:norunt illi qui perſonarum ſim
plicium ſingulari priuilegio ſpiritus ſancti preuen
ti non dedignantur honeſtum & ſanctum habere
conſortium:& quarum ſi perfectiones attendan-
tur iam ipſe poſſident quod nos anxie expecta-
mus.In quorum ſcilicet uerbis & ſtatu poteſt lucu
lenter aduerti quod magnificauit dominus facere
cum ſimplicibus & in contemplationibus eorum
magnificat filium ſuum ieſum:& uirtutes ſue ſan-
ctiſſime uite:& per ſentimenta ineſtimabilis altitu
dinis humanitatis chriſti:que talium mentibus p
tranſformationem contemplationis dulcores in-
ſtillat:a quorum experientia ſubtilium philoſo-
phorum longius diſtat qui humilem & paruu-
lum ieſum in paruulis & ſimplicibus ſpernunt
& quod nequius eſt ſepe impie perſequuntur
dicentes experimenta bonitatis ieſu fantaſma-
ta : & diabolica fore figmenta illorum imitan-
tes crudelitatem & duritiam cordis : quibus illa
uerba annunciationis & reſurrectionis ieſu per
ſanctas mulieres de liramentis ſimilia uideban-
tur : ſed utinam uel tarde redarguti a ieſu credant
gloriam reſurgentis:quod quidem facient ſi digna
bitur ieſuſ eorum duritiam utiliter icrepare.

Ieſus infans fugatus. Cap. vi.

N iſto capitulo q̄ttuor principaliter continentur. Pr̄mo ipſius ieſu: & matris benedicte: tam in fugiendo q̄ in redeundo peregrinatio. Secūdo paruulorum occiſorum commēdatio. Tertio myſtica huius hiſtorie pro malis preſentibus expoſitio: Quarto ipſius beati ioſeph ſupra promiſſa perfectionis deſcriptio. Quantum ad primū ſcias q̄ conſūmatis legis diuine preceptis: cū deuotiſſima uirgo cū ieſu & ſcō ioſeph nutritio paruuli nazareth ꝓperaret: ſiue tūc: ſiue circa illud tp̄s apparuit i ſomnis angelus ioſeph & propter futuram perſecutionem herodis ipſum cum paruulo ieſu & matre uirgine iubet fugere in egyptum. O bone ieſu: q̄ tempeſtiuam incipis perſecutionem accipere: & q̄ paruulus & peregrinus eſſe ꝓ nobis in terra lōginqua: & tibi & tuis ignota. Noluiſti enim tuam puerilem infantiam inter matris ubera tutam eſſe: quin a crudeli tyrāno querebaris ad mortem. Fugiſti domine ieſu a facie regis iniqui & ſuggens matris ubera magiſter bonus: legiſti lectionem patiētie imitatoribus tuis exemplo nō uerbo: adimplens in te: & in tua piiſſima matre: qd̄ poſtea docturus fueras. Si uos perſecuti fuerint in una ciuitate: fugite in aliam. Addidiſti ad hoc bone ieſu: q̄ non ad ciuitatem uicinam tua terminatur fuga: ſed ad gentem tibi barbaram & multarum dietarum diuiſione longinquam: tranſiens ut fertur per deſertum aſperum ubi & cibi & hoſpitii & umbraculi inopia & aſperitatis & eſtus & aliorum affligentium copia habebatur. Expergiſcere anima mea & cum multo lachrymarum fletu intuere regem glorie agnum manſuetiſſimum ieſum fugere ab inſultu lupi rapacis. Et ipſam gratioſiſſimam dominam uirginem & iuuenem aſpice peregrinam: & ſanctum ſenem ioſeph utriuſq̄ neceſſitatibus ſollicitum & anxium contemplare. Iunge te eis in uia comes & adiuua matrem uirginem onus ſuaue portantem puerum ieſum. Et ſi forte ipſa dignabitur tibi ipſum cōmittere baiulandum: diligenter pondera anima mea miſera que laborem fugis: & quietem procuras: con quantis ſudoribus & fatigationibus cum quanta mentis anxietate & ſollicitudine beata uirgo mater ſedule eſt intenta ne puer ieſus lederetur abeſtu ymbre: uel frigore: & cum quā to auſtero cibo & uix cum aque potu tantum uie ſpatium peregerunt. Sed & laſſata membra uirginei corporis & illius ſancti ſenis ioſeph: immo quod plus eſt: paruuli dei ieſu duri ſtrati accubitu potius affligi poterant quam foueri.

Sed & egyptum perueniens beata uirgo non inuenit palatium regium nec copiam theſaurorum in preteriti laboris ſolatium: ſed ut paupercula peregrina pauperculum conducens tugurium. de labore ſuarum ſanctarum manuum & ſancti ſenis ioſeph pauperrime uictitabat. Potes ibi etiam intueri omnem ſuperfluitatem & curioſitatem excluſam. Non ibi ſunt ueſtimenta duplicia delicata uel mollia: non curioſa utenſilia: ſed uix neceſſaria ruda & paupercula: magis que nuditatem tegerent & mortem arcerent: quam que delicias modo quocunq̄ preſtarent. Talibus ſtipendiis pro tuis peccatis acceptis puer ieſus cum ſuis ſanctis parentibus ſeptennium in egypto peregit. Quibus completis iterum angelus domini mo[..]et ioſeph & matrem: puerum ieſum ad [t]erram iſrael reducere impio rege defuncto: qui pro ſceleribus ſuis dura fuit morte comſūptus.

Attende autem hic anima mea & contemplare maiorem laborem in reditu ſeptennis ieſu q̄ in fuga paruuli perpendiſti. Tunc enim ut paruulus infans poterat baiulari Nunc iam grandiuſculus: nec commode portari nec per ſe adhuc tenellus poterat tantum uie ſpatium ambulare. Siue enim peditando: ſiue ſuper aſinum reductus fuerit: multos fuit labores expertus bonus ieſus: tā in cibo auſtero: q̄ quia iam tunc non alebatur lacte materno: q̄ in lectulo duro: tranſiens per deſertum: quia tunc iam credibile non eſt ipſum dum forte fugeret in cunabulo dormitaſſe. O anima mea tota reliquare in lachrymis in meditatione tante auſteritatis circa dilectum ieſum & delicatum: & teneram eius uirginem matrem: & uide eos mutua in ſeipſis & duplici crucifixione confixos dū ſibi mutuo compatiuntur in penis: & ambo ſimul ſic macerantur pro nobis: utinam poſſes de te lectulum facere quem ſterneres laſſato ieſu decubanti in terra: utinam de corde tuo poſſes panes recentes paruulo ieſu & eius matri in feruēti charitate decoquere: quos putes panes duros & aridos & forſitan biſcoctos uix poſſe rodere intueri deuote: & rationabiliter meditari. Vtinam in abnndantia lachrymarū poſſes eis refrigerantis aque offerre poculum: qui ſepe itinerantes: & ſitibundi uel nihil quod bibant inueniunt: niſi aquam calidam & inſipidam ex ſuis ſarcinulis ſumunt. Intuere eos pre laſſitudine ſepe ſedentes in eſtu in defectu umbrali & quantum potes extende tua uiſcera charitatis & compaſſionis ad eos & deſidera eis ūbraculū texere ꝓpꝛiis inteſtinis.

O anima mea crudelis & ipia in recognitione beneficiorum ieſu exercere quantum potes & meditare auſteram crucem peregrinationis paruuli ieſu: & illius tenelle puelle uirginis matris. Et ui

de ꝙ tante auſteritatis ſtigmata tue uite informande ſubſeruiunt. Nec decipians exemplo peruerſorum ſiue clericorum ſiue religioſorum: qui chriſti auſteritatem fermentant: ſiue uite laſciuia & euangelicam paupertatem deludunt ocioſitate & affluentia uſus rerum: non attendentes ꝙ puer ieſus et eius innocens mater non ſolum non habuerūt ſupflua: ſed uix aſſūpſerūt neceſſaria: et hec auſtera de labore manuū ſuaꝝ ut plurimū extraxit beata uirgo: & etiam de laboribus ſancti ſenis ioſeph. Sed & paruulus ieſus totus plenus pietate & compaſſione ad labores eorum quantum ſciuit & potuit ſecundum infantilem ſuum ſtatum eis conlaborando ſedulo ſubſeruiuit. Cum enim ipſe in omnibus ordinatiſſimus fuerit: in ipſis fecit quod decuit pauperem ſuum ſtatum: ſecundum ꝙ filius fabri putabatur. Vnde non eſt inconueniens cogitare: immo ualde deuotum: ꝙ aquam afferret ſacratiſſime matri: ignem accenderet: & aquam in manibus tam ipſius ꝙ̄ ioſeph humiliter propinaret. Nec fuit ſupbie in illis ſanctis parentibus talia obſequia a deo humanato ſuſcipere: ſed magis fuit humilis obedientie: quia inſtinctus ſpiritus ſancti interius eis dictabat ꝙ ſic deus homo uolebat ab utroqꝫ tractari: & quod dixit uerbo ioanni baptiſte trepide ſacrum uerticem domini tangenti: & petro reſpuenti obſequium: dum uellet eis humilis ieſus pedes lauare: hoc multo fortius dixit ſpiritus ieſu tā ioſeph: ꝙ̄ matri uirgini in corde. Debes tamen credere ꝙ talia reincidendo ab ipſo profundiſſime annihilabantur ſub ipſo: & interius fortiſſime efficiebantur ab ipſo: & ad ipſum: & in ipſum. Et ꝙ multum obedientia meritoria erat ei talia recipere a ieſu. Ipſe uero hoc faciebat ut omnem humilitatem impleret: et eorum neceſſitati ſeruiret: ac laborum particeps eſſet: cum ipſi non haberent alium in ſeruitiis adiutorem. Et hoc in ipſo uidendo obſtupebant: unde non ſufficimus cogitare quales fuerunt tranſmutationes cordis ipſorum in ipſo in omnibus que experiebantur in illo: maxime uirginis matris eius.

Perueniens autem ad terram iuda uerus heres dauid regis ieſus: non eſt coronatus in regem ſed fugit in partes galilee ad admonitionem angelicam iterum factam ioſeph propter regnum archelai: qui paterne nequitie heres pro impio patre regnabat: Attende autem ꝙ conatus herodiane malitie: que in ieſum effectum occiſionis non habuit: hunc in occiſione paruulorum innocentium impie conſummauit. Mittens enim impius rex crudelitatis ſatellites in bethleem & in omnibus finibus eius: pueros occidit a bimatu & infra. Et quantum ſuper iſtos beatos paruulos herodis iniquitas non abundauit: tantum in eis paruuli ieſu gratia beneditionis effulſit. Super enim omnes alios ſanctos quemlibet iſtorum puerorum ſingulari priuilegio decorauit. Nullus enim unquā ſanctus occiſus legitur pro chriſti perſona: nec ꝙ tyranni ipſum occiderent loco perſone chriſti: licet omnes occiſi fuerint pro fide & charitate chriſti: hoc autem ſingulis puerorum eſt preſtitum: ꝙ in ſingulis cruentus rex intendebat ſolum occidere chriſtum: unde quem metuit neſciuit infantem: ſententiam inſuſpectam ſibi tulit etatem. Et fuit iſta atrox cordis malitia: que cor ieſu dure tranſfixit: quando crudelis beſtia tantum odiuit ſaluatorem natum: ꝙ ut ipſum poſſet extinguere omnium paruulorum illius regionis exercitū trucidauit. Cōueniens autem fuit ordo diuine ſapientie: ut paruulus ipſe ieſus qui mortificationem crucis iam portabat in corde: in ſue natiuitatis primordiiſ paruulos comites haberet occiſos in carne. In quibuſ futura ſanctorum martyrum conditio figuratur: & tyrannorum deluſio in herodis deceptione exprimitur. Non enim quem queſiuit occidit: & paruulis quos occidit nocuit. Sic & impii tyranni matreſ perſequentes fidem chriſti querebant extinguere: quam potius auxere uellent nolent ex ſuo ſcelere. nec ſanctis martyribus potuerunt obeſſe: quoſ rex celi pro ſuſceptis ſuppliciis habuit eternaliter coronare. Hi autem paruuli benedicti recte fuerunt beatorum martyrum figura: innocentes: infātes: impotentes & patientes.

Innocentes: quia ſine culpa
Infantes: quia ſine querella
Impotentes: quia ſine defendendi reſiſtentia
Patientes: quia nulla in eis contra occiſores iracundia: immo forſitan occidentibus & ſplendentibus gladiis arridebant. Sic ſacratiſſimi martyres fuerūt
Innocentes: quia paſſi ſunt pro iuſticia.
Infantes: quia non murmure non querimonia.
Impotentes: quia nulla terrena fulti potentia.
Patientes: quia ad perſecutores leti ac gratioſitate placati. Hos autem perſecuta eſt herodiana peruerſitas. Herodes enim interpretatur pelliceis glorioſus: & ſignificat tyrannos: quia in mortis pellicea corporis huius gloriari uoluerunt in ſummo huius uite: & huius uite gloriam defendere: quā chriſti martyres contemnendam exemplo crucifixi ieſu uerbo et opere populis predicabant.

Hi ergo innocentes benedicti ſunt martyrum flores: quos in medio magni frigoris infidelitatis exortos quedam perſecutionis pruina decoxit. hos flores collegit puer noſter ieſus:

q deſcēdit in hortum eccleſie ut lilia colligeret: &
ſibi ſertū ex eis digne applicationis ītexuit. In hiis
accepit lilium puriſſimi candoris. Sine macula
enim ſunt ante thronum dei. In iſtis roſas uernan
tis ruboris: qa eos in effuſione proprii ſanguinis
baptizauit. In his uiolam paruulam minoris etatis
quia in eis infantibus & lactentibus laudem ſue cō
feſſionis in tollerata morte perfecit. Hos credo
ſingulari munere gratie ī animabus repleuit. Qui
bus enim tale dedit priuilegium: ut eos uice ſue
perſone exterius mori faceret: non dubium ꝙ in
animabus ſuis gratiam infudit qua ipſos ſue perfe
ctiōi ſingulariter ſimilauit. Nec dicat humaua aſtu
tia que ex peruerſitate ſua ſemper minuit dei dona.
Quid meruerunt hii paruuli qui non habuerunt
uſum liberi arbitrii? Audi paulum dicentem. Di-
uiſiones autem gratiarum ſunt: idem autem ſpiri-
tus: qui dona diſtribuit & diuidit ſingulis prout
uult: unde ſpiritus ieſu omnibus electis meruit qc
quid fuerunt in chriſto ieſu: aliter non fuerunt nec
ſunt: que ſunt in eſſe gratie & glorie. Quid mirum
ergo ſi & his paruulis quos fecit ſeipſum in patiē
do exterius: uoluit interius aliquod maximum do
num correſpondens exteriori tribuere quod igno
res? Non ſit ergo oculus tuus neq̃ in eſtimando
paruulos uiles: quia in eis ſingulariter bonus & li-
beralis ieſus apparere dignatus eſt: unde & eorum
inſtruit cauſam: preparat gratiam: abbreuiat uiam:
confert gloriam: uindicat iniuriam: ut ſecure poſſit
martyribus dicere. Sinite paruulos uenire ad me:
quia curam eorum ſollicite gero: ut ſedulus dux ſue
militie triūphalis collator uictorioſe corone. Ta-
les enim uolo ꝙ ſubdātur humiliter potētie mee:
qui adhereant ſimpliciter ueritati mee: qui confor-
mentur integraliter uoluntati mee: & qui ſuſpirent
cordialiter bonitati mee: & qui figurentur finaliter
felicitati mee. Et pro eis poteſt introduci ieſus
ad patrem fortiſſime allegare eorum iuuamen: tan
dem eorum martyrium: ut dicat illud iob. i. Pue-
ros percuſſerunt gladio: & effugi ego ſolus ut nun
ciarē tibi. Que uox allegorice ſumpta eſt: accuſā-
tis: allegantis: pulſantis. Primo accuſat puer ieſus
apud patrem immanitatem interfectionis: quod
probat percuſſio uniuerſalis cū dr̄. Pueros percuſ-
ſerunt gladio. Inhumanitatis enim ſignum eſt: ꝙ
nec multitudini parcitur: quin primo multitudo
pro uno occiditur. Secundo allegat peruerſita-
tem intentionis: quod probat perſecutio perſona-
lis: cum additur. Et effugi ego ſolus. Peruerſiſſima
enim erat intentio: quia ſolus. Sola enim chriſtia-
nitas intendebatur occidi. Tertio poſtulat ſeue-
ritatem ultionis: quod probat denunciatio iudicia
lis: cū ſubditur ut nunciarem tibi: denuntiatur. n.
patri per ieſum non ignoranti: ſed ſollicite iudican
ti. Itaqꝫ beati paruuli quorum martyrium ē compaſ
ſibile pro etate: & ē delectabile pro felicitate: & pue
ri ieſu ſocietate ſunt conformes ieſū puritate: parui
tate triumphali morte: ut in eis compleatur illud
Eſa. viii. Ecce ego & pueri mei quos dedit mihi
dominus hii pueri ſequuntur agnum indiuiſibi-
li comitiua. Sequuntur enim pueri puerum

In celibatu priuilegii uirginalis
In candidatu martyrii triumphalis
In concentu cantici ſpiritualis.

In his enim puer ieſus precedit & deducit pue-
ros innocentes. Eſa. xi. puer paruulus minabit eos
Agnus enim ieſus quem ſequuntur reget eos &
deducet eos ad uite fontes aquarum. Apoc. vii.

Vtrum autem in eis irradiatio diuine gratie ad
tantum influxit ut eis dederit uſum rationis & gra
tiam cognitionis: redemptoris: in cuius perſona
querebantur occidi: nullatenus auderem aſſerere:
quia ex ſacro textu nō mihi occurrit poſſe probari:
legi tamen quandam hiſtoriam que intitulatur caſ
ſiodoro: ubi ſcribitur ꝙ matres paruulorum uidē
tes occiſionem nephariam exerceri in paruulis fu
giebant in ſubterraneas ſpecus: & ibi paruulis blan
dientes ne flerent: & exterius audi poſſent: ubera
dulciter puerorum labiis īmittebant. At illi ac ſi eſ
ſent rationis capaces: & ad coronam martyrii anhe
lantes agitantes capita reſpuebant ubera: & toto ni
ſu corporis ſpontanei uidebantur conari altas uo-
ces ploratus emittere ut uel ſic uiderentur ſe offer-
re martyrio: & carnifices appellare: hoc ſi uerum ē
neſcio. Indubitanter tamen teneo: ꝙ ſingulariſſi-
ma gratia puer ieſus hos flores celicos & ſue infan
tie ſodales dilectos & uice ſue perſone cum tanta
crudelitate occiſos: magne gratie ꝑmio decorauit
Cum enim iſti ſint primi qui pro chriſto nato per
ſecutionem ſuſcepiſſe legantur: & ut tibi dictum eſt
ſupra: ſint ſacri martyrii fundamenta: non uidetur
conueniens quin abunde participauerint gratiá re
dempturis. Exurge ergo anima mea: & paruulo
ieſu & matri occurre: & tu ipſa una de paruulis qua
ſi conuerſata in medio cedis & aſpera ſanguine in
nocentium dicas. Pueros percuſſerunt gladio &c.
Forſitan tibi puer ieſus reſpondebit. Et ego noui
& preſens fui: & pueri mei mecum ſunt in cubili ī
ſecreta quiete pectoris patris eterni: quia quos mū
dus perſequitur pater amplectitur: & quos tempo
ralitas cruciat eternalitas coronat: unde & tu ſeque
re patientiam paruulorum: quia uenit ieſus in mū
dum docens crucem tollere & mortis anguſtias ꝓ
iuſtitia non timere. Et ideo hoc in beatis paruu-
lis uoluit demonſtrare. Attende autem & uide
diuine diſpenſationis myſterium circa paruulum
ieſum: qa in eius operibus futura tempora figura
bat. Fuga enim in egyptum de nocte propter
Herodis nequitiam: ſignat fugandum dei cul-
tum de medio iudeorum: & reducendum ad ec

cleſiam de gentibus propter carnalē ſenſum circa ueteris teſtamēti litterā & uēturā pſecutiōem ſpiritualis intelligentie ī apoſtolis paruulis & hūilibus corde. Et iudeis relicta nocte ignorātie & erroriſ. In q̄ eccleſia de gentibus pdurat ſeptēnio: donec eius ſeptem tēpora in apl'is & martyribus: doctoribus uirginibus ſiue anachoricis: cenobitis: conuentualibus: euangelicis: pauperibus: antechriſti perſecutoribus; et eius deiectione & morte plenarie compleātur. Que tempora ſub miris & profundis myſteriis in Apocalypſi ioannis multipliciter ſunt deſcripta. Quibus completis non nocte ſed die reuertentur in terram iuda confeſſionis & laudis facta conuerſione iudeorum & gentium in eccleſia contemplatiua: in qua eſt ſpiritus concordie utriuſq; populi & utriuſq; teſtamenti: & fiet unum ouile & unus paſtor. Cuius conuerſionis initiatio precedit in euangelicis pauperibus: in quibus ſpiritus ieſu propter timorem archelai regnantis ſeceſſit in partes galilee in ciuitatem que uocatur Nazareth habitat Archelaus ipſe impii herodis heres eſt appetitus carnalis pompe & opulentie et ſuperſtitionis phariſeice: qui uſque adhuc regnat in iudea: ideſt in carnali eccleſia: ubi deberet eſſe diuini cultus & laudis cathedra: que tamen in puerſis eſt facta domus negotiationis & latronum ſpelunca: & eis eſt paruula chriſti uita in paupertate & humilitate & crucifixione preſentis pompe & laſciuie multipliciter odioſa: propter quod chriſti uita in uiris euangelicis a talium conuerſatione declinat: & in plena transfiguratione mundi contemptus & faſtus in uita florida & innocenti habitat: & in eis continue proficit etate. i. propoſiti firmitate. ſapientia diuinorum luminū refulgentia: que continue recipit abundantius talium ſimplicium uita & gratia diuinorum guſtuū & ardorum & renouationum chriſti uirtutū apud deum ex intentiōe rectiſſima: & apud homines exemplorum multiplici efficacia: propter que ad ipſius chriſti imitanda ueſtigia conuertuntur. Hos autem paruulos ſpiritus ſuperſtitionis impie & religionis phariſeice tanq̄ alter herodes impius glorians in pelle hipocritalis apparentie: & alienus a ſanguine iudeorum extinguere & occidere nititur in eis: querens necare ieſum paruulum orictem: ſed eius impii fruſtrabatur conatus. Redibit enim uelint nolint ſpiritus paupertatis & ueritatis ieſu chriſti: quem fugauerunt de medio ſui: & dabitur eis regnum gratie quod eſt ſubterius celum tanq̄ populi ſanctorum altiſſimi ſecundum uaticinium Dañ. pro eorum occiſione auditum ī excelſo ſumme trinitatis conſiſtorio uox lachrymationis & fletus. Quia ſancta rachel que interpretatur ouis uita ſcilicet innocentiſſima & perfectionis eccleſia & euangelica regula: que in predictorum perſecutorum eſt peruerſitate ſepulta: filios ſuoſ paruuloſ. i. bona & uigoroſa propoſita de obſeruantia perfectionis uite chriſti deplorat amariſſime taliū malignorum peſtifera perſuaſione tanq̄ crudeli perſecutione occiſa. Et non uult conſolari qr nō ſunt: quia non poteſt equaminiter ferre ꝙ chriſti imitationis inſtinctus interius: exterius non appareat p opus. Dicuntur autem talium uigoroſa & alta ppoſita ſignificari per paruulos: tum quia humilia: tum quia de nouo exorta: tum quia talium puerſorum aſpernatione contenta. Quicquid enim alte uirtutis hodie naſcitur in populo chriſtiano talium hipocritarum: impia carnis prudentia ſuffocatur: & extinguitur ſue carnalis conuerſationis & remiſſionis exemplo & doctrina: ſicut in hoc opuſculo eſt in pluribus locis abunde deductum. Vnde ſunt imitatores malitie pharaonis: qui ſicut ipſe in flumine egypti: ſic & ipſi reſolutiōe ſui mali exempli & peruerſi ſenſus ſui: in quo ſequuntur uanitatem mundi: dicentes tamen ſe eſſe imitatores chriſti: maligna aſtutia ſpiritum chriſti opprimūt: maſculinum necantes: & femininum reſeruantes.

His expeditis iam nunc reſtat tempus ut ſecundum promiſſum ad conſiderationem perfectionum ſancti ſenis ioſep ſponſi ſacratiſſime uirginis & nutrici paruuli ieſu contemplationis aciem conuertamus. Apparet. n. mirandus uir iſte ſi ipm conſideremus per reſpectum ad uirginem: ad diuinam ꝓlem: ad eternum patrem: & ad omnium ſanctorum. patrum exercitum precedentem. In reſpectu enim ad ſanctam uirginem oportet uirum hunc eſſe mirādum: tam ratione uirtutis matrimonialis: q̄ etiam ratione ſedule adminiſtrationis: cū inter illos fuerit ueriſſimum matrimonium per dei inſpirationem contractum: & in matrimonio fiat unio animarum: in tantum ꝙ una dicuntur perſona ſponſus & ſponſa. Quomodo poſſet cogitare mens equa ꝙ tanta unione uniret ſpiritus ſanctus menti ſacratiſſime uirginis aliquam animam niſi ei ī uirtutum operatione ſimilimam. Vnde credo iſtum ſanctum uirum ioſeph fuiſſe mundiſſimum in uirginitate: profundiſſimum in humilitate: ardētiſſimum in amore: altiſſimum in contemplatiōe: ſollicitiſſimum pro omnium ſalute ad ſimilitudinem illius uirginis ſponſe ſue. Et quia uirgo ſciebat quanta erat matrimonialis unio ī ſpirituali amore: & iſtum ſciebat per ſpiritum ſanctum ſibi datum in ſponſum: & ſue uirginitatis cuſtodem: & ad participandum ſecum in charitatis amore et obſequioſa ſollicitudine diuiniſſimam prolem incarnati uerbi ihu. Ideo credo ꝙ ex totius ſui cordiſ affectu iſtum ſanctum ioſeph ſinceriſſime diligebat: unde & creditur ambos uirgines fuiſſe uoto & pari conſenſu. Et ſi uirgo mater dei tanta impetrat ſceleratis peccatoribus hoſtibus filii ſui: quanta putas impetrauit cariſmata huic tā ſollicitiſſimo ſponſo ſui pudoris & amoris caſtiſſimi. Certe cum oīa que ſunt uxoris ſint uiri: credo ꝙ beata uirgo totū theſaurum cordis ſui quem ioſeph poterat recipeř

ei liberaliter exhibebat. Ex ſecundo reſpectu ſci
licet ex cohabitationis cum uirgine poteſt cogno
ſci:ꝙ magna perfectio generabatur ī eo ex ſanctiſ-
ſimo uirginis exemplo & cōtubernio. Cum enim
agnoſceret dei matrem & ſpiritu ſancto plenam:cū
quanta reuerentia:humilitate & puritare eſtiman-
dus ē hītaſſe cū ea? Et ſi nos miſeri ex cohītatiōe ſā
ctoꝝ uiroꝝ: q nihil ſunt reſpectu uirgis tātū ſepe
ꝓficimus q̄tū ē eſtimādū ipm cū hac ſacratiſſima
uirgine coniuge ſua per ſpiritum ſanctum data in
uirtute profeciſſe? Hec autem ratio maxime exten-
ditur ad cohabitationē boni ieſu:cum quo uſq; ad
diem mortis ſue:ut pater officio:& nutritius bene
ficio hītauit. Licet āt quo tempore fuerit mortuus
non legatur in textu:tamē probabiliter creditur ꝙ
mortuus eſt ante paſſionem domini. Non enim
abſens fuiſſet a chriſti cruce:& ipſo uiuēte nō opor
tuiſſet ſacratiſſimā uirginem alteri recomendare ꝑ
morientem ieſum. Forte etiam mortuus fuit ante
chriſti baptiſmū:quia tunc nulla mētio fieri uidet̄
in euangelio de ipſo:niſi ꝙ īproperabant xp̄o ieſu
fuiſſe fabri filium. Ex tertio reſpectu .ſ. ſollicite
obſequioſitatis magna fuit acquiſita perfectio ī Io
ſeph. Si enim mater unum auemaria non dimittit
remuneratione uacuum:quanta gratitudine reſpō
debat cordialiter illi quē ſe uidebat ſollicite labora
re pro nutriendo ipſū & filium ſuum? Et maxime
non erat modici ponderis in corde uirginis ꝙ ſā-
ctus ioſeph tot periculis ſe exponebat pro conſer
uanda uita chriſti ipſum deducendo in egyptum:
& reducendo & ducendo eum in hieruſalē ad feſta
ſecundum legis preceptū:& īnumeris aliis que lō-
gum eſſet narrare. Vnde omnibus pēſatis que aia
deuota circa ioſeph & ſacratiſſimā uirginem pōt
rationabiliter contēplari non auderem dicere:ꝙ be
ata uirgo non dilexerit ioſeph quātum oēm aliam
creaturam uel ſupra poſt benedictū fructū ſui uen
tris ieſum. Et hoc dico de amore ſociali. Nā de cha
ritate illos plus diligit qui ſunt meliores. Et reſpe
ctu etiam ad diuinam prolem ieſum ſtupende de-
buerunt eſſe uirtutes ſancti ioſeph:due enim ratio
nes ultime dicte.ſ.cohabitatio & miniſtratio ma-
xime debuerunt in ioſeph perfectiones augere.
Sed preter hanc eſt tertia:ꝙ ieſus in omnibus ſe ha
bebat ad eum in exterioribus ſignis reuerenter &
obedienter ſicut ad patrem ſuum. Contemplare
anima quanto charitatis feruore debuit flagrare Io
ſeph ruminando corde & oculis intuendo ꝙ filius
dei ſe fecerat filium ſuū. & elegerat eum ad ſe nu-
triendū:baiulandū:regendū:conſeruandum in ne-
ceſſitatibus uite ſue mortalis. O q̄ dulcia oſcula ab
ipſo recepit. O quanta dulcedine audiebat bal-
bucientem paruulum ſe patrem uocare: & cum
quāta ſuauitate ſentiebat ſe dulciter amplexari. Co
gita etiam quāta cōpaſſione in itineribus que fece-
runt paruulū ieſum ex labore laſſatum:cum eēt grā
diuſculus in ſuo gremio requieſcere faciebat. Qua
enim amore tranſformatiuo ferebatur in ipſū ut ī
dilectiſſimū filiū ſibi in coniuge ſua uirgine per ſpi
ritum ſanctū datū:ideo ſecure mater prudētiſſima
que probauerat ipſius affectum ad ieſum loquens
ad eundem filiū reinuētū audacter.d. Ego & pater
tuus &c. ubi ſingulariter eſt notandū ꝙ hic ſolum
legitur uirginem uerū in eo patris monſtraſſe affe
ctum. Si enim ſecundū leges humanas approba-
tas a deo pōt extraneus adoptata in filium: multo
magis dei filius datus Ioſeph in ſua ſacratiſſima uir
gine coniuge ſub uirginalis matrimonii ſacramen
to debet merito eius filius appellari:& credi ꝙ ī io
ſeph fuerit guſtus paternalis amoris reſpectu dei fi
lii ieſu chriſti:licet ſancta eccleſia propter uitandam
hereticorum calūniā non nominet eum patrem ni
ſi cum determinatione.ſ.putatiuum & īfantilis ne
ceſſitatis miniſtrum:propter quod etiam nec de eo
ſolēnizat & q̄ maxime quia ad limbum deſcendit
& ad uetus pertinet teſtamentum. Ad cōmēdā-
dam autem excellentiam huius ioſeph debes nota
re quod in omnibus infantilibus illis neceſ-
ſitatibus :& aliis noſtre infirmitatis ſignis que ui-
debat in bono ieſu contēplabatur:& guſtabat alti-
tudinem īmenſitatis dei ad talia pro noſtro amore
pro nobis redimendis :inflamandis:informandis
multipliciter inclinatam. Et:quātū putas in hiis re
liquatā animam ſancti ioſeph iſta intuendo oculis
carnis:quando & ſaxea noſtra corda iſta meditādo
uidentur deficere pre ſuauitate amoris & ſumme
dignationis dei Vbi nota anima mea ꝙ quātū te
metipſam magis exercitabis & diutius figes tue
contemplationis aſpectum in uilitatibus & neceſ
ſitatibus noſtre nature:quas pro nobis aſſumpſit
chriſtus:tantum ſublimius & altius deum altiſſi-
mum honorabis & eius dignatiōem ſūmam ſua
uius deguſtabis:dulcius enim mihi ſapit ꝙ altiſſi
mus deus & īmenſiſſimus & beatiſſimus uoluit ī-
clinari ad noſtram paruulitatem:& in preſepio arta
ri ad noſtram infirmitatem :& ſuis ſanctis oculis
deflere noſtram calamitatem:q̄ ꝙ miracula poten
tie uoluit facere:mortuos ſuſcitando uel etiam ꝙ
uoluerit angelorum naturam producere:ſuam īfir
mitatem manifeſtando:utrūq; tamen equali boni
tate perficit:ſed in ipſo magis ſapiunt nobis ſue ui
ſcera charitatis. Ex quarto reſpectu .ſ.ad deum pa
trem. Magnus fuit uir iſte ioſeph cuius primatus
ſimilitudinem ipſe eternus pater ſibi liberali chari
tate contribuit ſuper filium incarnatum. Et ſi no-
taueris regulam ſepe in hoc opuſculo repetitam:ꝙ
quando diuina gratia aliquem eligit ad aliquē ſta-
tum:omnia cariſmata illi tribuit:qui illum ſtatū co
pioſe decorant:efficaciter concludens ꝙ omnium
uirtutum perfectio in ioſeph altiſſime adunatur.

Ex quinto reſpectu.ſ.ad totum cetum preceden-
tium patrum debes ſcire ꝙ hec ē felix clauſula uet'is
teſtamenti in qua patriarchalis dignitas promiſ-
ſum conſequitur fructum:unde hic ſolus corpora

taliter poſſedit quod eis dei dignatio repromiſit Merito ergo ſignificatur per illum patriarcham ioſeph: qui populis frumēta ſeruauit. Sed & hic illum precedit: quia non ſolum egyptiis panem corporalis uite: ſed omnibus electis panem de celo: qui celeſtem uitam tribuit: cum multa ſollicitudine enutriuit. Memento ergo noſtri benedicti ioſeph: & tue orationis ſuffragio ſemper da nobis hunc panem. Sed & beatiſſimam uirginem tuam ſponſam nobis redde propitiam: & impetra nos indignos in dilectos filios adoptari ab ipſa.

Ieſus puer ꝓficiēs: Ieſus matri abſētatus: Ieſus inuētus inſtruēs: Ieſus dulcor amatus. Ca.vii.

Creſcente ieſu etate & corpore: paulatim manifeſtabat ſigna uirtutis & gratie que latebāt in mente: & ideo ne fantaſma putaretur nature aſſumptio: fideliſſima fueruut ſigna infantie: nihil ſupra hominem pretēdens in communi conuerſatione: unde paſtores: magi: & Symeon uiderunt puerum: nulla ab aliorum puerorum conditionibus in exterioribus ſignis uarietate diſtinctum. Quia enim utrunq; erat neceſſarium credere ad ſalutem & uerum: ſcilicet deum & uerū hominem eſſe ieſum in eadem perſona filii dei utraq; unita natura. Idcirco ſicut teſtimonia diuitatiſ eius oportuit eſſe ſublimia: ſic & ueritatis & īfirmitatis aſſumpte nature debuit oſtendere ieſus certiſſima ſigna: & ideo ſicut ad hoc expediebat: ſic & ſigna ſue potentie & ſapientie temperabat: ut iſta creſcerent etate creſcente. Conueniens autem fuit ut aliquid oſtenderet etiam in pueritia: per quod declararet nec ignorantiam nec peccatum ſe contraxiſſe uel aſſumpſiſſe ex nobis. Et ideo cum factus eſſet annorum duodeci: tempus fuit ſapiētie oſtendende: & ſingularis reuerentie cultus dei: quia in hac etate ingenioſitas pueri declaratur: que in eo tantum patuit in plenitudine ſapientie: ut ſummi doctores legis mirarentur ſuper prudentia & reſponſis eius: Vt autem exemplum humiliatis daret iuuenibus quantuncunq; perfectis in ſcientia & in uirtute: dicitur ꝙ ſedebat in medio doctorum audiens & interrogans humiliter & prudēter. Debuit etiam eis dare exemplum eterni patris colendi in ſpiritu: non in carne: propter quod parentes ſuos quantuncunq; ſanctiſſimos fugit: & in templo domini cōuerſatur. Quia uero iſtud eſt ſingulariſſimum inter omnia que de optimo & ſapientiſſimo ieſu euāgelica narrat hyſtoria: idcirco ſunt huius actus circunſtantie cum admiratione ſpiritus quantum ipſe benedictus ieſus tribuit ponderande. Et uidetur ſtupor ꝙ puer ieſus ſanctos parentes: maxime glorioſiſſimam matrem uirginē ſic uoluit affligere & ſine licencia eiuſ: cui lege filiali erat ſubiectus remanere in templo. Qualis etiam crudelitatis uidetur fuiſſe: matrem innocentiſſimam tanti doloris aculeo uulnerare: q̄ etiam indiſcreta fuiſſe uidetur illa reſponſio: quando cum eſſet cum ſcribis & phariſeis: & in illo templo carnali dicit ſe eſſe in his que patris ſunt: & non potius in obedientia humili & conuerſatione cum matre uirgīe: que erat ſpiritualiſſimum dei templum. Si etiam cōſideres modos ſe habendi ſacre uirginis & ioſeph ad puerum ſtupenda occurruut: tanto magis admirabilia: quanto a carnali ſenſu magis ieprehenſibilia iudicantur. Videntur enī reprehenſibiles de negligentia in cuſtodia pueri ieſu: quia non fuerunt ſolliciti unius diei ſpatio ipm̄ habere preſentem. Quid etiam dolebant puerum ieſum eſſe perditum per puerilem neſciētiam: cum ipſum ſcirent eternam dei patris ſapientiam? Aut quid dolebant uel ipſum errare: uel ſibi aliquid mali accidiſſe in uico: cum utrūq; fore impoſſibile nō debuerant dubitare. Simplicitatis & repprehenſibilitatis uidetur fuiſſe illum requirere inter cognatos & notos: qui uenerat cognatorum carnalium predicare relinquendum eſſe affectum. Cum etiā mater eum reinuenit quomodo audet quaſi increpatiōe alloqui deum ſuum. Fili: quid feciſti nobis ſic. Nunquā oblita fuerat uirgo infirmitatis feminee & latentis in puero ieſu diuinitatis ſue. Nā uidet̄ ꝙ hec duo ab humilitate uirginea & ab oculo conſiderationis ſue unquā debuerit ſeparari. Et nunq̄ nō uidetur materiam prebuiſſe erroris: quando in loco ſolenni templi coram iudeis chriſti emulis uocat ioſeph patrem ſuum. d. Pater tuus & ego dolentes querebamus te &c. Cum ipſa certiſſime ſciret ſolum eternum patrem genuiſſe ieſum in ſue diuinitatis naturam: & ſeipſam uirginem exiſtentem in conceptu & partu ſola ſpiritus ſancti operatione eundem ieſum ſecundum hūanitatem mundiſſime genuiſſe. Quomodo etiam ignorātes fuerunt tam ioſeph q̄ uirgo beata ꝙ nō intellexerunt uerbum ieſu: quando reſpondit ꝙ oportebat eum eſſe in his que patris ſui erant nūq̄ ignorauerunt ieſum habere patrem? Quid etiam fecit deuota mater uel ſapientia patris puer ieſus quod eum impediſſe uidetur: & retraxiſſe ne eſſet in his que patris ſui ſunt: quia ſtatim relicto tēplo uenit cum eis in nazareth. Aut quomodo ipſe ieſus obediuit matri temporali relinquendo ea que ſūt patris eterni. Quomodo etiam dei filio audet mulier principari: quia dicitur ꝙ erat ſubditus illis Hec omnia ſunt ſtupenda: & tanto maiori ſapientia dei plena: quanto magiſ prima facie uidentur īfirma: unde hic includuntur tam alta myſteria q̄ obſtupeſcit infirmitas q̄ in hiis aperire os ſuum ſi uel modicum dicam quando ſpiritus ieſus inſpirare dignatur ut ſcribam. Primo enim puer ieſus ſapientiſſime ſe habuit: & miſericordiſſime in oībus ſupradictis ſecundum moderamen ſue eterne ſapientie omnia diſponentis. Nam decuit ipſū

in illa etate in qua liberum arbitrium incipit uigere in homine dare exẽplum iuuenibus relinquendi ſuos carnales affectus:& ꝙ propter ſuorum cõpaſſionẽ indebitam nullatenus omittãt ea que ſunt ꝑfectionis aſſumere:& ꝙ ſciant ſe non eẽ obligatos parentibus carnis:quinetiam ipſis prohibentibus poſſint aggredi uias perfectionis & religioſi cultus patris eterni:unde & hic & alibi uidẽtur affectũ carnis uerbotenus aſpernari dure in exterioribus ſignis matri uel de matre reſpondens:unde & Io.ii. miracula facturus matri reſpondit. Quid mihi & tibi eſt mulier?&c.Et Mat.xii. uni ſibi dicenti.Ecce mater tua:& fratres tui foris ſtant querentes te. Reſpondit.Que eſt mater mea:& qui ſunt fratres mei?Vnde ſpiritualibus diſcipulis ipſum ſequentibus dixit.Ecce mater mea & fratres mei.In quibus omnibus matrem ſuam ſacratiſſimam uirginem tẽplum ſpiritus ſancti nullo modo deſpexit:ſed cultum eterni patris ei ſanctiſſime anteponit:dans oĩbus exemplum ꝙ carnalis affectus parentũ & eorum conſortium eſt magnum obſtaculũ ne ſpiritus feratur in deum:& ne ſancta religio in homine ueniat ad perfectũ:unde & eos dominus: luce.xiiii.ſancto odio docet odiri ut eius diſcipulatus poſſit perfecte attingi.d.Si quis uenit ad me:& nõ odit patrẽ ſuum & matrem & uxores & filios & fratres & ſorores:adhuc autẽ & animam ſuã:non põt meus eẽ diſcipulus.Si ergo ieſus exẽplaritate preſtanda matrẽ ſanctiſſimã:que in nullo ipſum uolebat uel poterat ĩpedire:fugit.Magne ergo fuit exẽplaritatis omnibus quod fecit puer ieſus ĩ tẽplo in maria uirgine matre dimiſſa.Ideo autẽ latenter remanſit ut non petẽdã licentiam de religione aſſumenda carnis parentibus nos doceret.Non etiam crudelis fuit in matre:licet ſibi preſtiterit doloris materiã:quin potius ut piiſſimus ſacratiſſime mr̃is promotor & exercitator in uia amoris uoluit eam in infãtia ſua ĩ utroqꝫ guſtu amoris oſtẽdere ſũme perfectam.Eſt.n.duplex guſtus amoris:unus ſuauiſſimus & tranſformatiuus in amati pñtia:quem xp̃s exhibuit matri ſue in preteritis actibus cõiunctiouis ſue:cum etiã ſuauibus oſculis & amplexibus tã mẽte q̃ corpore exhibitis ſancte matri.Alius ẽ guſtus amarus:afflictiuus: exercitatiuus: promotiuus mentis:& in altiuolo diſceſſu amati ex ꝑditiõe dilecti quo aĩa tota ab ipſo depẽdẽs qeſcere nõ põt:ſẽper zelotipa ne ex aliqua culpa diſcedat:& ſẽper in ſeipſa deficiẽs: niſi intentiõe amati ſe ſẽper refectã inueniat:& ĩ ipſũ totaliter tranſiens deficiat a ſeipſa.Ex quo ſequitur ꝙ anima circuit querens dilectum ab omni creatura querẽs auxiliũ ut inueniat quẽ diligit anima ſua. Quẽ dolorẽ fuiſſe in ea mõ uirtuoſiſſimo ipſa mr̃ oñdit cũ dicit. Dolẽtes querebamus te.In cuius ẽt participio Ioſeph ſanctum aſſociat:& ſicut humilis ſibi preponit.d. pater tuus & ego. Licet ãt ſacratiſſima uirgo non indiguit in talibus exerceri:que a conceptionis dei inſtãti ſuper plena fuit hĩtatione ſpiritus ſancti: tñ propter nr̃am exẽplaritatẽ formandã rõnabiliter fecit puer ieſus ſic ſe habendo ad eam cũ utriuſqꝫ uita tota nobis fuerit ſuffragio & exẽplo:ut oñderet q̃tũ ꝓficit aĩa in tali expiẽtia doloris de amati abſentia & inqſitiõe ſollicita:qa ſẽper copioſiori dulcedine redit dilectus ad curã:qñ negligẽtie culpa eã nõ reddit indignã:idcirco ieſu reiuẽto ſingularit̃ nũc guſtũ exꝓ̃mit filialẽ.d.fili.Et qa aĩa ſingularit̃ admirat̃ ordinẽ dĩne ſapientie in tali exercitio aĩe:& ĩ abſẽtatiõe & reditione ſui nõ ualet cõprehendere altiſſimos modos eius: ſemper tñ multipliciter amoroſos.Idcirco admiratiue ſubiungitur. Quid feciſti nobis ſic?Cuius ignorantiã in aliis animalibus loquor non ĩmr̃e:curialiter ſponſus increpat. illuminat & ad alta ſue diuinitatis eleuat, dicens. Neſciebatis:quia ĩ his q̃ pr̃is mei ſũt oportet me eẽ:Et iõ ab eius ĩmẽſitate abſorta ſecũdũ doctrinã dionyſii in myſtica theologia perdit rõem & mẽtẽ & in ſanctiſſima tenebra caliginis moyſi ad cõtemplationis ſublimata exceſſũ:fit ſibi ſpecies ſimilitudinis glorie domini in uertice montis quaſi ignis ardẽs potiuſq̃ claritas refulgens:quia tãta ſentit in amoris ardore ꝙ intellectus capere nõ ſufficit:donec depoſito corpore mortis huius facie ad faciem cõtẽpletur dilectũ:propter quod ſequitur. Et ipſi non ĩtellexerunt uerbũ quod locutus eſt ad illos: qa nõ capit per intellectũ quod ſentit per affectũ. Interim tñ ſe ſentit ineſtimabiliter amore condeſcẽſionis ſpõſi purificari & refici: & in ſuis deſideriis quietari ꝑꝑ quod ſeqt̃:ꝙ deſcendit cum eis & erat ſubditus illis. O ad quãtam altitudinẽ adduxit animam dolor ſeparationis a ſponſo & ſollicita inquiſitio de illo:quia cum altiſſimo guſtu redit floridus filius & ſubiectus. Vtiliter ergo ſe abſentat amoroſus ſponſus ut copioſus redeat:& utiliter perdit dominum:qui recipit filium & ſubiectum.Vnde licet credendum ſit ꝙ ſepiſſime uirgo beata dilectum ieſum uocauerit filium:in magno amoris dulcore:nunq̃ tamen legitur niſi modo. Nunq̃ etiam legitur ieſum parentibus fuiſſe ſubditum niſi in hoc loco:licet ſemper filiali reuerentia & humili ſeruitio eis fuerit ſubditus:q̃diu ſub eorum deguit diſciplina: ut per hoc oſtendatur ꝙ experieutia tribulationũ pro amato & ſolicita inquiſitio pro ipſo perdito:meretur intimam coniunctionem dei cum mente:que nomine filiationis exprimitur :qui plenariam adimpletionem uoluntatis ſpõſe in omni eo quod ad ſuam pertinet puritatem & humilitatem:quod nomine deſcenſionis in nazareth: & ſubiectionis humilis declaratur.Vides ergo q̃ utiliter ſeruiuit nobis dilectus ieſus de maternis doloribus in iſto ſuo myſtico actu:ſicut etiam nobis ſeruiuit de omnibus actibus ſue paſſibilis uite. Eſſe autẽ in illo templo materiali in medio doctorum diuine legis uocauit ſapiẽs ieſus eſſe in his que patris ſunt reſpectu

cohabitationis materne:non illo iudeos forſitan peccatores preponẽs ſanctitati ſacratiſſime ſue matris . ſed propter figuram quam tenebãt miniſtri templi & doctores legis dei de cultu ſpirituali et reuerentia ſummi dei:& propter figuram carnalis generationis & affectionis temporalium propinquorum:que in hoc puncto repreſentat matrem propter generationem carnis ieſu : uoluit ſpiritualem affectum carnali fore preponendum:eo ꝙ in carnali affectione non eſt cultus & reuerẽtia ſummi patris. Quia uero conſuetudo fuit iudeis ſeorſum uiros ſeorſum mulieres ad feſta aſcendendo & redeundo procedere : ideo ſine utriuſqȝ negligentia potuit alter parentum eſtimare cum altero ieſum fore:ut ſic uſqȝ ad ſero non aduerterẽt ſe paruulum perdidiſſe.Ioſeph etiam ex humilitate multum dimittebat puerum eſſe cum matre. Mater etiam charitate plena & gratitudĩe & reuerentia ad ioſeph erat ſibi de eo liberalis:& cognoſcens amorem ſpiritus ſancti in ioſeph feruere ad ſollicitam cuſtodiam & obſequioſam tutellã pueri ieſu:ipſum ei liberaliter dimittebat:& ſecure crede bat:unde nulla fuit negligentia in ea. Alias etiam non eſt dubitandum ꝙ ſpiritus ieſu hoc fecit & fieri uoluit ſine matris offenſa:ſecũdũ communem autem conſuetudinem conuerſationis ieſu ad ſtatum ſue infantilis etatis ipſum debite requiſiuit primo inter cognatos & notos:quia tunc cum illis erat uериſimilius pro tunc ieſum inueniri debere:cum quibus conſueuerat ſocialiter habitare.Sed ad intellectum ſpiritualem formandum uo luit inueniri ieſus:tam ut doceret ſuam ſublimitatem que ſuperat omnem cognationẽ & notitiam carnis:q̃ etiam ut doceret ſicut obiectum eſt eſſe diſſoluendam ligaturam carnis & ſanguinis. Et in hoc etiam modo inquiſitionis ieſu fuit beata uirgo contemplantium forma: qui primo gradu ſuum agnoſcunt defectum:& aduertunt in modo ſuo actu uel merito ex ſe ipſis ĩ ſe fore ieſũ.i.ſalutẽ & cõtemplantes omnem notitiam ſenſibilis mõdi in tota cognatiõe eſſe creati non inueniunt uerum ieſum anime ſue ſalutem.Et ideo abſqȝ mora contemnentes mundana rapti ad ſublimia in amorem inuiſibilium quaſi in alteram hieruſalem pacifice uiſionis ſatagunt eleuari:& in templo beatiſſime trinitatis in medio illorum ſpiritualium luminum inueniunt ieſum ſedẽtem eternali quiete mediam in trinitate perſonam aliquãtulum inferius deſcendentes in templo celeſtis hierarchie: in medio ſpirituum ſupernorum tanq̃ doctorem infirmitatis humane inueniunt ieſum ſedẽtem in dextera dei patris:audientem eorum deſideria : & plenariam ſanctitatem:& interrogantem illos tam eorum infirma q̃ eis ſublimia claritatis ſue ſplẽdoribus plenarie ingerendo eiſdem:ita ut ſtupeant ſummi ſeraphi ſuper prudentia humilitatis ieſu & reſponſis eius.i.ſuper receptis influẽtiis diuinis ab eodem. Aliter etiam inferius deſcẽdẽtes poſſumus dicere ꝙ anima que in malitioſa uita ſua ſentit non eſſe ſecum ieſum in infirmitate icipiẽs ip̃a querit inter cognatos & notos:dum eorum affectibus irretita uult cum eorum conuerſatione & amore carnali & occupatiõibus eorum que carnis ſunt querere anime ſue ſalutem:que ſi illuminatur a radio ieſu:& flagrat amore perfecto in ip̃a:ſentit ſe inuenire eum non poſſe in tali conuerſatiõe pe deſtri:& ad meliora prouocata redit ad hieruſalem uiſionem pacificam mundi contemptus & tẽplũ ſacre religionis ingrediens in medio uirorum ſpiritualium tanq̃ doctorum ſalubrium ĩuenit ieſum ſedentem per tranquillitatem deſideriorum : qua eos ſeparat ab omni appetitu & ſtrepitu mundanorum:ubi & audit eorum ſuſpiria : & interrogat eorum infirma·Ibi enim anima inuẽto ieſu admi ratur ꝙ tam diu ſua miſeria eam ſeparauit a uita ꝑfecta & dulcore ſuauiſſimo fruens inuento ieſu dul citer eum filium nominat:cui hereditate uult tradere in quieta poſſeſſione ſeipſam.Et admiratur ꝑ quot aufractus ſue ꝑterite uite eam duxit ieſus ad quietem optatam dicendo:Quid feciſti nobis ſic? Cuius ignorantiam increpans ieſus reſpondit : ꝙ archanum conſilium dei patris de ſola ſalute neſciuit:de quo obſtupefaciens ipſam & in ſua humilians ignorantia ſue condeſcendit ĩfirmitati: locãs eam in Nazareth florida.i.conſcientie puritate: in qua ſic illi ſubiicitur:ut oſtendat clare anime illuminate:ꝙ omne quod ſit in decurſu prouidentie dei electorum ſaluti ſubſeruit. Et in hac conſciẽtie puritate: & uirtutis inuiolabilis contemplatione clariſſima fit tranquillatio mentis.In qua per augmẽtũ ſp̃ualium luminũ ĩ illa aĩa ieſus proficit ſap̃ia expiẽtie & etate roboris & cõſtãtie & gr̃a charitatis feruide tã in ſecreto contẽplationis dei q̃ ĩ publico ſalutaris exẽpli. Quod ãt poſtea queritur quid mater ſancta dolebat.R̃ndeo ꝙ ieſum perditum non dubitabat:ſed ſecundum origenem poterat cogitare ex humilitate ne forte aliq̃d uidiſſet: ꝙ oculos ſue iuſtitie offendiſſet in mundo: quacũ q̃ ex cauſa:& eam relinquens rediſſet ad celos:cum illi placeret iterum reuerſurus. Licet etiam per ſpi ritum ſanctum edocta forſitan poſſet noſcere ꝙ ante debebat cõplere redemptionis noſtre myſterium q̃ redderet ad patrẽ:& noſceret ꝙ ante condẽ dum erat euangelium:& per os dilecti filii ſui ieſu predicandũ fuerat dei regnum q̃ ipſe crucis ſuſtineret ſupplicium.Potuit tamẽ rationabiliter timere ne nouas perſecutiones & paſſiones uellet ſuſtinere ieſus in ſua puerili etate que ipſum multipliciter affligerent:& nõ eius uitam finirent. Et ideo multũ potuit formidare ne in manus aliquorũ impiorum hoſtium dei incidiſſet puer ieſus:& ꝙ forſitan propter hoc abſentaſſet ſe ab ea ne ipſa nimis pateretur uidens eum talia ſuſtinere. Hec ꝑ tanto dixerim:quia ſalua reuerentia omniũ qui loquuntur de ſapientia mentis ſacratiſſime uirginis: credo ꝙ in conceptu filii dei eſt ſic per ſpiritum ſan

ctum edocta de tota principalitate perfectionis xp̄i
uite:& de eius auſteritate & morte:& cordis chari-
tate & diuinitate ſue perſone:ꝙ nō credo aliquem
propheta preuiū uel apoſtolū poſterū ad eius ple-
nitudinē attigiſſe. Potuit tamē de his ſicut ſupra
dictū eſt aliquas particulares conditiones & circū-
ſtantias loci:& modi: & tēporis neſcire:de quibus
tamē poſterius certificati ſunt per euidētiam facti.
Et ideo neſcientia intentionis pueri ieſu in hac ab
ſentatione ſui ab ea potuit multis reſpectibus mul
tas cauſas doloris in eius mente cauſare:ut merito
credatur exceſſiue doluiſſe. Sed quid querimus
tantū cauſas ſui doloris:cū h̄ fuerit ſufficiens cau-
ſa ignorare.ſ.quid factum eſt de ieſu:& ſeipſam ſi-
ne ipſo uidere:& tante rei myſterium ignorare?Et
ad hoc eſt bonum exēplum Origenis:ut ſicut quā
do tu legis ſcripturas.& earum intellectum nō ca
pis:anxiaris & queris intelligere quod dicunt:non
ꝙ eas errare dubites:ſed ꝙ te non intelligere doles
Sic circa uirginē & Ioſeph contigiſſe dicit:quod q
dem de uirgine intelligendum eſt modo p̄dicto.
Nō āt fuit preſūptuoſa increpatio filii dei:ſed de
uota allocutio interni ſuſpirii quando dicit.Fili qd
feciſti nobis ſic?Sed fuit admiratio facti inſoliti &
expreſſio doloris intimi pro ſollicitudine inquiſi-
tionis ipſius ieſu & guſtu dulcoris maximi in gau
dio reinuenti.Non etiam fuit erroris materia:ꝙ Io
ſeph patrem ipſius uocat: ſed gratitudo maxima
deuotiſſime uirginis:que hoc modo ipſius ſancti
Ioſeph puero ieſu uoluit affectum referre:quaſi di-
cat.Vere Ioſeph paternam in te prerogatiuam me-
ruit:quam ſibi alto ſpiritus tui cōſilio tribuiſti: qa
uere gemuit & doluit:& in querendo te affectu pa
terno fideliter laborauit:ideo dico ꝙ non fuit erro
ris materia:quia nōdum erat tempus dīnitatis ſue
manifeſtāde aperte.Quod autē ieſus reſpondit.
Et quid eſt ꝙ me querebatis?Non fuit increpatio
īgratitudinis ad dolorē uiſcerum mr̄norū: ſed fuit
ſublimatio mētis uirginee:& ioſeph ad ſublimita-
tē ineffabilium magnaliū diuinitatis ſue.q.d.puer
ieſus.Noui & accepto & pōderaui affectum ueſtrū
& dolorem ueſtrum īmēſum:& iſtud ē magnum
quid:ſed maius eſt illud quod reddam quia p affe
ctu materno redditur uobis gloria non genera-
tionis pueri hominis:ſed filii dei patris:quē ſēper
oportet eſſe i hiis q̄ patris ſunt:eandem eternaliter
cum ipſo habendo naturam.Et hunc tibi ſacra uir
go conceſſum ē generare ut ſis ipſius uera & natu-
ralis mater.Et tibi Ioſeph datum eſt talem enutri-
re:& eius matrem uirginem cuſtodire:cum tāti di
gnitate officii uoceris pater filii dei propter meritū
miniſterii:qa qui ſolū matrē ſue humāitatis habet
in terris tantum unū patrem ſue dīne perſone ha-
bet ī celis. Et ideo magnū premium reſeruatur ue
ſtro dolori & inquietudinis labori. Quod āt dicit᷑
& ipſi non intellexerunt uerbum quod locutus eſt
ad eos.Non intelligas in matre ignorantiam ſim-
pliciter:quia etiam nec de Ioſeph poteſt intelligi ꝙ
ignorauerit ſe dicere filium dei patris: ſed ſecundū
Orig.Neſciebant utrum dicens in hiis que patris
mei ſunt:aliquid aliud ulterius īnuere uoluerit.Po
teſt tamē illud uerbum tripliciter exponi:primo ut
dicantur non ītellexiſſe uerbum:quia ac ſi non in-
telligerent cum ſe reſpectu circūſtantium oſtende
runt. Non enim ibi publice adorauerunt ut filiū
dei:nec ut filium dei aſſiſtentibus predicauerūt eū
dem:ſed ſtatim ut hominem:& puerum obedien
tem:& ut filium proprium ſecum ducunt. Sic enī
ſciebant ipſum uelle fieri pro tunc circa eum:licet ī
cordibus ſuis intelligerent ꝙ de patre eterno loq̄-
batur:& ipſum ut ſūmum deum in ſue mentis p-
ſtratione humiliter adorarent.& pro tāto dicit euā
geliſta eos non intellexiſſe uerbum uolens dare
intelligi modum extrinſecum quem habuerūt pa
rentes ad puerum ieſum:licet enim ſecundum Be
dam.Tunc puer ieſum in medio doctorum mani
feſtauerit ſigna ſue utriuſq̄ʒ nature hūanitatis.ſ.coſ
ut puer audiēdo: dītatis uero ī alte r̄ndēdo & ſub
tilirer eorum ſuperans intellectum.Ipſe tamen ie-
ſus ſicut ſemper conſueuit ſublimibus ſubnectit
humilia:ut qui in medio doctotum fuerat hono-
ratus in ſapientia:humiliaretur in parentum pau-
perum & deſpectorum obedientia ſubiectiua. Sic
enim ubiqʒ iſta cōnectit:ut in uarietate ſignorum
utriuſqʒ nature:& illuminetur fides humilium: &
exerceatur iuſte ex ſua malitia ſupercilium ſupbo
rum.Secundo poteſt exponi ſaltem pro ioſeph eo
modo quo dictum eſt ſupra de expoſitiōe Orige.
& cet'a. Tertio modo poteſt dici ꝙ eſſe in his q̄
patris ſunt.ſ. mutua intimitas circūīceſſionis di-
uinarum perſonarum eſt tam altum diuinitatis ſe
cretum:ꝙ uirgo dum fuit peregrina ī corpore: nō
ſufficit intelligere.Et licet multū alte aſcēderit cō-
tēplatio uirgīs ī intellectu uerbi ieſu:nō tamen tā
tam plenitudinē ibi intelexit:quātam bn̄dictus ie
ſus:qui uerbū protulit:& eſt uerbū eterni patris.
Quā differentiā matris ad filium uolens euāgeli-
ſta exprimere dicit ipſam ſimul cū ioſeph nō in-
tellexiſſe.Et merito reſpectu altitudinis ītellectus
ieſu pōt dici mater & quecūqʒ alia creatura nō ītel
ligere q̄ dicūtur. Aliquo igit᷑ iſtorum modoꝝ
ītelligas uerba euāgelii:que aliquā ignorantiā in
matre dei uident᷑ pretēdere. Non etiā fuit teme
ritatis ī mr̄e ut ſupra q̄rebas:ꝙ ip̄m a tēplo quaſi
ab his que p̄ris ſunt retraxerit.Nec inſipiētie fuit
ieſu ꝙ dimittens ea:cū matre deſcēderit:qr ibi tan
tum ſtetit quātum uoluit:& quātum conueniens
fuit. Voluit.n.uno actu ſic euidēter ſuā ſapiam
declarare:ꝙ eius ſilentiū uſqʒ ad trigeſimū ānum
non ignorātie ſed mirāde hūilitati & imitāde exē
plaritati ab oībus poſteris poſſet aſcribi. In hoc
etiam notabile exemplū dedit ꝙ nō debemus p-
tinaciter nr̄o ſenſui īherere:etiā ī his que ſepe no
bis meliora uident᷑:qr ſtatim dimiſſo templo uo
lūtati materne ſubiiciēs ſenſum ſuū ī matris cōſi-
lium & uolitum cōmutaſſe uidet᷑:licet in ſe ordo

d ſpoſitiõis ieſu immutabilis perſeueret. Quia uero in hoc facto ieſu miranda ſapie myſteria continentur: que ſapientiſſima uirgo mater ſecundum ſtatum ſue materne dignitatis plene per ſpiritum ſanctum cognoſcebat. Iõ ſcribit euangeliſta ꝙ mr̃ eius conſeruabat oĩa uerba hec conferens in corde ſuo. Super quo uerbo dicit Grecus cõſidera prudentiſſimã mulierẽ mariã uere ſapie matrẽ qualiter ſcolaris fit pueri. Non enĩ ut puero: nec ut uiro ſed ut deo uacabat ulterius. Et illius uoces & opa: uoces diuinas & opa reputabat. Idcirco nihil ex dictis aut actis ab eo in caſſũ illi patebat. Sed ſicut ipſum uerbũ patris in uiſceribus: ita nũc eiuſdem modos & dicta concipiebat in corde ſuo quodãmodo & fouebat. Et hoc quidẽ in pñti contẽplabat᷑: hoc ãt expectabat in futuꝝ clarius reuelandũ & hoc quidẽ tãq̃ reg̃la & lege ꝑ totã uitã utebat᷑: hec grecus

Criſo. uero ſuper ioannẽ de hoc facto dicit. Nullum quippe miraculũ fecit in pueritia dominus: hoc tñ unum ꝓdit lucas per quod mirabilis uidebatur. Propter quod liber de infantia ſaluatoris nõ tm̃ eſt ut apocryphus ſed ut erroneus reſpuendus: unde & grecus uocat eũ figmentũ diaboli: dicens ſic de hoc facto quod lucas narrat: hec eſt demõſtratio ꝑma ſapie & ueritas pueri ieſu. Que nãq; pueri lia eius uocant diabolice putamus eſſe conſiderationis: niſi quis ea ſola uelit acceptare: nequaq̃ his q̃ tenemus oppugnãtia: ſed magis conſona ꝓpheticis uerbis dictis in ps. Specioſus forma pre filiis hominũ &c. Et mr̃i cui obediens & moribus facetus & uiſu non mõ uenerandus & placidus ad loquendũ facũdus & dulcis & prouidus: & multum ſtrenuitate cognitus: tanq̃ qui repletus ſapia fuerat & ſic in aliis ſue conuerſationis & locutionis: q̃uis ſupra hoĩem cernimus & rõ: manſuetudo ei ꝑcipuum. Sup hec autẽ omnia nihil aſcendit ſuꝑ uerticẽ eius: nec hũana manus extenta mr̃na. Hinc poſſumus utilitatẽ conſequi: dũ enim mariã icrepat ieſus querentẽ ipſum inter ꝓpinquos: dimiſſionẽ uiculoꝝ ſanguĩs aptiſſime ſuggerit oſtẽdens ꝙ non cõuenit metã pfectionis attingere eũ qui uagatur adhuc in his que corpori cõferunt: & ꝙ hoc deficit a pfectione: ꝑpter cognatoꝝ affectũ: hucuſq; grecuſ. Licet ãt ſcd̃m Ber. ꝙ feĩa deo pricipet᷑ ſit ſublimitas ſine ſocio: & ꝙ deus mulieri obtẽperet humilitas ſine exẽplo: debes tñ indubitanter tenere ꝙ humilima uirgo cũ tanta exteriori moderatione & cũ tanta interiori humiliatiõe humilis obedientie recipiebat obſeq̃a uteri filii ſui filii dei ieſu ꝙ non ſolũ faſtũ uitauit temeritatis & arrogãtie: ſed ꝓfundiſſime humilitatis merita cumulauit. Hoc enim fecit obediens illi qui ſe exterius ad ineſtimabilis humilitatis exemplũ uolebat tractari. Et hoc interius ut deus precipiebat uirgini matri ꝙ exterius uolebat circa ſe hoĩem fieri unde q̃ñcunq; uirgo beata aliquid preſciebat dei filio ieſu: ſtupenda perfectione reſiliebat in ꝓpriã paruitatem admirãs & guſtans altiſſime imenſitatis ſublimitatem dei: ſic ꝓfunde cõdeſcendentis in hoie ieſu eius mãdato ſuppoſito. Sic ergo potes uidere ꝙ i ieſu puero & in ſacratiſſima uirgine & Ioſeph magna ſunt declarata myſteria: magna data ſunt uirtutum exẽpla. Nulla dei honoris oſtendicula. Nulla reprehẽſione digna ſunt acta. Quomodo uero puer ieſus in illo triduo habuit corporis neceſſaria: ex textu non legitur niſi quod btũs Ber. dicit ꝙ i illo triduo elemoſynas neceſſariaſ: ſicut pauperculus in populo hoſtiatim collegit. Potes etiam ſatis rõnabiliter cogitare: ꝙ in aliquo auſtero loco: uel in edibus tẽpli: uel alibi ut paup dormiuit: ꝑ hoc dãs exemplũ omnibus ad pfectionem diuini cultus attingere uolentibus oĩa relinquere: & de delitiis corporis non curare. O anima mea aſſocia te paupculo ieſu & uadaſ cum eo pro elemoſyna confidenter & mentis manu ſue puritatis colectus: & ſui dulcoris amore conditus delectabilibus ſaginare: multum enim delicate nutriris: que non niſi dei amore comedis. Quicq̃d enim pauperes euangelici colligũt ꝓ dei eis amore largitur. Quia uero in hoc uno ieſu opere apparet etatis & ſapientie ieſu quo ad manifeſtationem profectus: & in materñis uiſceribus pro ieſu abſentatione doloris aculeus: ut in reſponſionibus doctoꝝ in ipſo ieſu magne prudentie ſenſus: & in allocutõe reuerenti dulciſſimus in matre filiatiõis guſtus. Ideo ut aĩa mea hos reſpectus guſtaret in uerſibus: de hoc uno facto multiplicauit eoſdem: cũ dicitur. Ieſus puer proficiens: ieſus matri abſentatus: ieſus inuentus iſtruens: ieſus dulcor amatus.

Icet propter connexionem materie i uno tractatu omnes premiſſos uerſiculos uoluerim adunare: quod in pluribuſ locis mihi contigiſſe propter eandem cauſam: patet hunc percurrenti tractatum: hoc autem ſingulare opus ieſu poſt complementum duodenarii decimotertio anno factum miraculum myſteriorum cõtinet intellectum. Sicut enim poſt triduum nunc eſt inuentuſ in templo: ita ſecundum Ambro: fit indiciũ ꝙ triumphalis illius paſſionis & mortis in ſede celeſti & diuino honore fidei noſtre ſe oſtenderet reſurgens qui mortuus credebatur: uel quia ſecundũ glo: queſitus aduentus xp̃i a patriarchis ante legẽ ñ eſt inuẽtus queſitus a gentibus ſub gr̃a inuenit᷑

Moraliter uero poſt triduum confeſſionis contritionis: & ſatiſfactionis inuenitur ieſus perditus i commiſſione peccati innocentia reſtituta. Poſt triduum etiam conſiliorum ieſu. ſ. caſtitatis obedientie & paupertatis euangelice tanq̃ in perfectiõis templo inueni t᷑ ieſus ſedẽs in mẽtis trãquillitate: quaſi in medio ſpirituum ſupernorum. Attende autem ꝙ ſicut decimotertio die facta fuit manifeſtatio ieſu tribus magis in preſepio. Sic in. xiii. centenario facta eſt multa manifeſtatio in eccleſia dei ſapientie chriſtiane multiplicatis multum diuine ſapientie radiis & religioni paupertatis maxime renouata euangelica uita in pauperum patriarcha

franciſco. Qui ſicut magiſter ſapientie xp̄iane: qua
ſi in ſede crucifixi ieſu maieſtati m̄ratus apparet ac
cepto charactere uulnerum paſſionis ieſu chriſti in
carne. Timendum eſt autem unum eccleſie: ne ip̄a
negligenter agente in carnalibus ſuis principibus
in magiſtris: & in ipſis declinante ad propria appe
titus mūdani remaneat puer ieſu cum ſimplicibus
& pauperibus in ſtatu ſublimi euangelici ſtatus: tā
q̃ in uera hieruſalem uiſiōis & pacis. Et ipſa haud
dubium fruſtra eſtimante ieſum fore in comitatu
ſui multiplicis apparatus: utinā ſaltem uel ſero co-
gnoſcat ſibi habere ieſum: et talium cura ſuperflua
& diſtractione nociua: quod quidem recognoſce-
re debeat: tamen iſtum modum uiuendi preferen-
tibus animabus in tanta faſtuoſitate pompe: & in
mulra tyrannide incompaſſionis fraterne & ſtatus
huius ſollicitudine congregandi temporalia p̄ tot
dolos & fraudens & ſymoniacas labes: tam in ec-
cleſiaſticis q̃ in religioſis multis: nunc euidenť xp̄i
doctrinam apparēs & uitam et pro animabus ſol-
licitudinem piam luce clarius impie pugnante no
ſcatur. Sed in talibus mater eccleſia adhuc ignorās
& ceca: & carnalibus affectibus maculata: non uide
tur ieſum requirere niſi inter cognatoſ & notos: q̄a
religioſi ea que carnis ſunt ſapientes non poſſunt
a propria habitatione: & a carnalium propinquorꝫ
inordinata affectione diuelli. Sed ipſi clerici maio-
res: & minores atq; mediocres non uidentur ſcire
querere: niſi que ſunt carnis & ſanguinis: & iō ma
gis uidentur preſulis parentum promotionis tam
& ditationis eorum: q̃ animarum ſalutis & prouiſi
onis pauperum ī quibus chriſtus uſq; adhuc ſuſpi
rat & gemit indigens cibo & ueſtimento: & con-
ſolationis refrigerio: & parum eſt illis cure qui pa-
trimonio crucifixi ſe ingurgitant abunde: & ipſo
abutuntur impie qui iuxta prophetam dormiunt
in lectis eburneis: & laſciuiunt in ſtratis ſuis: & op
timo unguento delibuti nihil compatiuntur ſup
contritione ioſeph qui in talibus pauperibus non
inueniunt chriſtum: ſed in eis reperiuntur pluries
exempla antexp̄i. In talibus completur prophe
tia Ezechieľ. xxxiiii. Filii hominis propheta de fi-
liis iſrael paſtoribus qui paſcebant ſemetipſos. Nō
ne greges a paſtoribus paſcuntur: lac comedebatis
& lana cooperiebamini & quod craſſum eſt occide
batis: gregem autem meum nō paſcebatur: quod
infirmum fuit non conſolidaſtis: & quod egrotū
fuit non ſanaſtis: quod fractum fuit non alligaſtis
& quod abiectum fuit non reduxiſtis: & quod pe
riit non queſiſtis: ſed cum auſteritate improperaba
tis eis & cum potentia. Et diſperſe ſunt oues mee:
eo ꝙ non eſſet paſtor: & facte ſunt in deuorationē
omnium beſtiarum agri: & diſperſi ſunt & erra-
uerunt greges mei in montibus cunctis & uniuer
ſo colle excelſo: & ſuper omnem faciem terre diſp-
ſi ſunt greges mei. Hec cum dolore & cum la-
chrymis cordis & corporis uidemus eſſe comple-
ta & ſuperat materiam preſentis temporis uatici-
nium preuiſionis: unde ſuperabundantia ſcelerum
nimis ſuperabunde exponit hūc textum. In his
igitur uſq; hodie remanet chriſtus perditus: & nō
queritur niſi ubi non eſt. ſ. in carnalibus affectioni
bus: & in cognatione carnis & ſanguinis. Non re-
dibis autem in hieruſalem requirens ieſum in his
impiis errabunda eccleſia: niſi per gratiam iterum
renouata: quam oportet ſuper eam abunde diffun
di: ut tantum malum in ea poſſit deleri per iuſtitiā
diſperdentem reprobos: & per miſericordiam de
nouo creantē electos: qui cum ſuſpirio oratiōis &
uirtute exemplorum in claritate doctrinalium lu-
minum per reformationem uite chriſti ieſu ſubie-
ctos informent in quibus ſancta eccleſia iterū redę
at in hieruſalem unde diſceſſit: & introeat in tem-
plum cordialium immolationum: & paſſionum ie
ſu chriſti: & omium laborum uite ſue. In quorum
medio tanq̃ ſublimis ueritatiſ doctorum audiat ip
ſum ad omnia dubia ſua reſpondentem: & ignorā
tiam ſtatus preteriti & negligentiam ueri cultus di
uini fortiſſime arguentem. Cui obtemperans ec-
cleſia: mater & ſponſa ſentiat ieſum deſcendentem
ſibi in uiſceribus pietatis: ipſam reformans & pa-
ſtoribus & ſubiectis ad ſtatum floridum puritatiſ
In qua miniſtret ipſe paſtor ieſus per uiros qui ſint
ſecundum cor ſuum paſcua ſalubria tam efficacis
doctrine: q̃ ſanctiſſime uite ad ſimilitudinem cru-
cifixionis uite ipſius principalis paſtoris & princi-
pis chriſti ieſu. Et hoc eſt quod ipſe promittit ī eo
dem propheta: & ī eodem capitulo: ubi primo ex
cludit ipios a gregis p̄latura. d. propterea paſtoris
audite uerbum domini: ubi repertis eorum ſceleri
bus ſubdit: Ecce ego ſuper paſtores requiram gre
gem meum de manu eorum: & ceſſare eos faciam:
ut ultra non paſcant gregem meum: nec paſcant ul
tra ſemetipſos. Et ſi bene attendatur decurſus
lr̄e: nulla ratio allegatur quare deus uelit miſereri
diſſipatis gregibus niſi importabilis malitia preſi
dentium eis. Sed nec de ouibus dicitur ꝙ ad paſto
rem uerum ſuſpirent: ut per hoc oſtendatur: ꝙ nō
humana iuſtitia ſed ſolum dei ſuperfluens miſeri-
cordia gratuito dono hic tribuit mundo indigno:
propter quod ſubdit poſtea. Suſcitabo ſuper peco
ra mea paſtorem unum qui paſcat ea ſeruum meū
dauid. Ipſe paſcet ea & erit eis in paſtorem: ego au
tem dominus ero eis in deum: & ſeruus meus da-
uid in medio eorum princeps. Et ceſſare faciam be
ſtias peſſimas de terra: & qui habitant in deſertis
ſecuri dormient in ſalicibus. Et concludit quod ī
hoc cognoſcetur ſola dei bonitas in eo ꝙ ex ma-
gna dei miſericordia diſſipat mala: & adducit bōa
Et ſcient inquit quia ego dominus cum contriue
ro cathenas iugi eorum: & eruero eos de manu im
perantium ſibi. Vnde infra capitulo trigeſimoſex-
to oſtendens ꝙ omnino tanto bono populus eſt
indignus dicit. Nam propter uoſ ego faciam dicit
dominus deus: notum ſit uobis ꝙ propter nomē
meum ſanctum confundimini & erubeſcite ſuper

uiis ueſtris domus iſrł in die qua mundauero uoſ ex omnibus iniquitatibus ueſtriſ. Et hoc eſt oīs perfectionis ianua conſumatioqꜫ ſe cogitare diuinis indignos beneficiis:& ꝙ bona que deus facit nobis nullam habent rationem ex nobis:ſed ſolũ procedunt ab infinita diuini nominis bõitate: utinam cito contingat nobis ſic perditum ieſum feliciter reperire.

Ieſus flos flori ſubiacens:ieſus flos īmoratus:ieſus alumpnis obſequẽs:ieſus aporiatus. Cap.viii.

Einuento ieſu a matre ſanctiſſima:& a ſene ioſeph ad galileam reducitur: & cum eis in nazareth habitans multa puritate: paupertate:humilitate:& obſequioſitate: de quibus nihil legitur in euangelio uſqꜫ ad trigeſimum annum quando ad iordanem ueniens a ioanne uoluit baptizari. Quod quidem tanto eſt mirabilius quanto occultius. Et multum nos inſtruit ſpiritus ſanctus nihil ſcribendo de ieſu chriſto: ꝙ mlꝰ tum hic loquitur de uerbo ſilentium:quando deficit eius extrinſecum uerbum. Ex his autem que dicit lucas capitulo ſecundo:ꝙ deſcendit cum eis nazareth & erat ſubditus illis:& ex his que Matth. ſecundo dicit. Dum reduceretur puer ieſus de egypto ꝙ ueniens habitauit in nazareth:ut adimpleretur quod dictum eſt per prophetas:quoniam nazarenus uocabitur. Et ex hoc quod dicitur. M. primo. Dum baptizaret ioannes in illis diebus factũ eſt uenit ieſus a nazareth galilee ſatis datur intelligi ꝙ in iſto tempore ītermedio habitauit ieſus nazareth ſub parentum obedientia cum ipſis participans ſue paupertatis anguſtias:propter quod dicitur. Ieſus flos flori ſubiacens:ieſus flos immoratus.i. Puriſſimus ieſus puriſſime matri obediens: quia ſicut ipſe fuit totus floridus intus & extra: ſic in ciuitate florida habitauit. Nazareth enim interpretatur flos:ut ſignificet floridam conuerſationẽ habitantis in ea ieſu & uirginis matris eius. Et qa in multa obſequioſitate:tam ſue matri q̃ Ioſeph ieſus ſeruiuit humiliter:idcirco poſui: Ieſus alũpnis obſequens. Sed quia in multa paupertate & laborum ſudore cum parentibus pauperculis uictitauit pauper ieſus: idcirco ſubdidi: Ieſus aporiatus. Aporia enim idem eſt ꝙ ſine poro:& uocatur neceſſitaſ ſiue anxietas que non habent ſpiraculum euadendi. Et quia multas neceſſitates paupertatum habuit ieſus & mater eius pro eo: in quibus neceſſe fuit eos multos ſuſtinere neceſſariorum defectus ſecundum ſtatum altiſſime paupertatis:quam pro nobis uoluntarie elegerat obſeruandam:tam inꝰ fuga ī egyptum:& in reditu ī nazareth ſicut dictum eſt ſupra:& in aliis pluribus punctis in ſue uite decurſu. Idcirco deuote dixerim: Ieſus aporiatus. Duplicis autem perfectionis exemplum nobis exhibuit magiſter perfectionis ieſus in iſto ītermedio ſilentio uite ſue. Informauit enim plene humilitatem actiue:& quietem contemplatiue. Pro actiua dicitur ꝙ in ſubiectione uiuebat:ubi debes ſcire ꝙ iſta ſubiectio fuit multorum laborum & auſteritatum participatio:unde baſilius in libro religiõis. Ab ipſa enim primeua etate parentibus obediens ieſus quemlibet laborem corporeum humiliter & reuerenter ſuſtinuit. Cum enim homines eſſẽt honeſti & iuſti:egeni tamen neceſſariorum penuriam patientes:teſte preſepio partuſ uenerandi miniſtro manifeſtum eſt ꝙ ſudores corporeos continue frequentabant neceſſaria ſibi inde querentes. Ieſus obediens illis ut ſcriptura teſtatur:etiam in ſuſtinendo labores ſubiectionem plenariam oſtendebat. Hec Baſilius. Alias etiam ualde eſt probabile:ꝙ magiſter omnis perfectionis ieſus cum eſſet ſanus & fortis corpore iuuenili etate:licet complexionis delicatiſſime:quantum etiam ad ſuorum laborum dolores multiplicandos aſſumpſit:cum uideret ſenem ioſeph pro conquerendo uictu in laborando ſudare tam ſibi q̃ ſue ſanctiſſime matri:ꝙ ipſum ſedule & ſepe cum multa charitate iuuabat. Et cum uideret matrem ſicut dicit Ber. colo & acu conquirere uictum ſibi & alia neceſſaria domus: tam pro ipſo q̃ pro ioſeph deuoto miniſterio facere: credẽdum eſt ꝙ eum multa compaſſione iuuabat:aquã afferendo a fonte:ignem accendendo ad neceſſaria decoquenda:& in aliis prout neceſſitas requirebat. Nec expectabat curialis & compaſſiuus & pietate plenus ieſus quod adhuc requireretur a nutricibus ſuis:immo credo ꝙ etiam ipſis inuitis multis ſe ſubdebat laboribus tam ad uite actiue formã da exempla q̃ ad oſtendendum eis ſue mentis cõpaſſiua precordia. Vnde non eſt paruipendendum ad iſta probanda quod magiſter in hyſtoriis refert ꝙ prope nazareth adhuc monſtratur fons de quo antiqua traditiõe refertur ꝙ puer ieſus hauriebat aquam afferens eam matri ſue. Qui enim uenerat omnium peccatorum onera ſupportare: non uidetur uoluiſſe ſanctis ſuis parentibus onus laboris & paupertatis ſine ſua ſocietate relinquere. Propter quod non uidetur mihi improbabile dicere nec indeuotum tradere benedictum ieſum cum ioſeph laboraſſe in arte fabrili. Qui ſuffragare uidetur illud quod referunt euangeliſte:quod iudei in deſpectum uocabant eum fabri filium.d. Nonne hic eſt filius fabri & marie? Et hec erant uerba nazareorum admirantium in ieſu doctrina. Ex quo uidetur ꝙ iſta proferrẽt:quia cum ſepe laborare eum uiderant & nunq̃ litteras didiciſſe:ideo diſpectiue ſimul & admiratiue in ſua incredulitate concludebant ꝙ magis deberet ſcire laborare in arte fabrili in qua multum ſudauerat:q̃ in expoſitione ſcriptura quam nunq̃ didicerat: O anima mea ocioſa & pigra excute de tua carne inerciam & noli la-

bores manuum fugere:ſed cum delicato ieſu cum multa pena laborante labores aſſume. Nec uelis panem ocioſa comedere: & in aliorum laboribus & peccatis corporis tu delicias querere:quia hic panis eſt amarus:quando in ocioſitate uite redemptiões peccatorum populi in abundantia elemoſynarum abſq; debita correſpondentia ſpiritualis laboris ꝑ eis aſſumpta impie comeduntur:hinc ſcriptum eſt. Diuitias quas deuorauit euomet:& de ore ſuo extrahet eas deus haud dubium in ſupplicio tormentorum. Nec habeant uelamen excuſationis religioſi uoluptuoſi nihil curantes de paupere uſu & penuriis paupertatis.debent ꝙ a martha & ab aliis recipientibus ieſū miniſtrabatur ſibi abunde & delicate:quia ad pauperes ſpectat humiliter & temperate recipere que apponuntur eis in domibus alienis. Sed utinam tales a chriſti imitatione nō diſcrepent:qui cum tanta temperātia ſumebat appoſita ꝙ eo magis edificabat aſtātes quo delicata eiuſ ſuperflue & inordinate trahere non poterant appetitum. Vnde credo ꝙ ualde parum & ex curialitate contingebat de cibariis delicatis: ſed in penurioſo uictu quando cum ioſeph & paupercula matre degebat pauperem uſum & ſtatum docuit euangelicos profeſſores:eos tunc informans cum quanta penuria debeant in ſuis domibus uictitate inſudantes manuum laboribus:maxime illi qui ſapiētialium ſtudiorum & ſpiritualium exercitiorum non ſunt occupationibus dedicati. O anima mea intuere pauperculum illum conuictum ſancti ſenis Ioſeph & uirginis matris: & iuuenis ieſu in una menſa manducantium pauperiē: qui obſeruabant uerbum prophete.d.Labores manuum tuaꝝ manducabis & bene tibi erit.Et uide eos in paupꝫtatis domicilio duris ſtramentis laſſata membra requiei dōare:& cum eis deuote recumbe:& eos imitare in ocio uitando.Omnes enim patres fortiſſimo odio ocium deteſtantur.Propter quod cura fuit eis in regulis ſuis omnes regulares profeſſores ad laborē inducere:ne ocioſitati uacarent. Nulli.n. creature licitū ē uiuer ocioſe:qn oporteat eos ſi uelint adetnā qetē uēire per uiā laboꝝ ſibi cōpetētiū incedere:& tempus ſibi conceſſum uirtuoſis operibus occupare. Reges enim & principes debent inſudare & ſtudere populo ſibi ſubiecto prouidere utilia & deo eos promouenti ad honorum faſtigia debita ſeruitute ſeruire:unde non eſt eis licitū ociari. Quanto magis deo ſacrati pontifices & clerici aſſumpti in partem domini debent tam in ſtudiis diuine ſcripture ꝗ̄ ſuſpiriis orationis deuote: ꝗ̄ etiā cantibus diuine laudis:& in ſubuentionibus compaſſionis fraterne: & in meditationibus contemplationis alte:continuis exercitiis domino deſeruire:unde eos oportet tanta ſollicitudine laborare in cura dominici gregis:ut ſecura conſcientia poſſint chriſto dicere cuius filiam .ſ. ſanctam & immaculatam eccleſiam quod Iacob refertur dixiſſe laban. Gen. trigeſimoprimo uiginti annis fui tecum.duplici obſeruantia cuſtodiens decalogi diuini preceptum:pro honore.ſ.dei & pro ſalute proximi.Oues tue & capre non fuerunt ſterileſ:defectu ſcilicet predicationis doctrine & exemplaritatis uite mee. Arietes gregis tui non comedi : quia altas uirtutes populi tui non mee ſanctitati attribui ſiue eorum temporalia honores & faſtigia mihi non uſurpaui:nec captum a beſtia oſtendi tibi:quia ſtatim per orationis ſuſpirium in populo omnem emendaui defectum: ego dannum omne reddebam:quia eorum imperfectionem mihi attribuebam:quicquid furto peribat a me requirebas: quia etiam eorum occulta mala ex formidine tue iuſtitie quaſi rediturus rationem de omnibus agitatus internis ſtimulis deplorabam:die noctuq; eſtu urebar & gelu:quia & in proſperis timore conſtringebar:& in aduerſis ad dilatationem impugnantium dilatabar:& omnes tuarum ouium me proſecutionis urebar:fugiebat ſomnus ab oculis meis : quia ſciebam me in caulis poſitum ut uigilarem in cura non ut torperem ignauia:ſed per.xx.annos in domo tua ſeruiui tibi.Felix clericus uel prelatus qui chriſto preſentatus in morte talia de cura ſue eccleſie poterit reſpondere . Sed heu me miſerum : quia poſſum in typo Eſaie mutare prelatorum uocabulum. Qui enim conſueuerant uocari principes iſrael:poſſunt uocari:ſicut ipſe dicit capitulo.i. Audite uerbum domini principes ſodomorum : peccata enim illorum non ſolum deriuata:ſed multiplicata uidentur in clericis:unde & alibi hieruſalem ſodome comparatur : immo & poſtponitur cum dicitur Ezechiel.decimoſexto. Hec fuit iniquitas ſodome ſororis tue ſuperbia ſaturitas panis & abundantia:& ocium ipſius & filiarum eius : & manum egeno & pauperi non porrigebāt. Sed heu iſta non ſufficiunt mala:ſed iuſtificatur ſodoma in multorum clericorum malitia. Nō enim eis ſufficit ocium:ſed adducunt & maleficium:nec ſaturitas panis:ſed ſuperfluitas multorum ferculoꝝ adiungitur & malitia ebrietatis. Non ſufficit eis ut manus egeno & pauperi non porrigant: ſed bona pauperum in eccleſiaſticis edificiis uel beneficiis diſſipant luxurioſe:& quod peius eſt pauperes ſubditos multiplici calumnia propriis ſpoliant & ſepe flagellant. Sed redeamus ad laborem ieſu & uideant religioſi maxime qui gloriantur ꝙ per eos uite chriſti perfectio propagatur: ꝗ̄ ocioſe in domo domini conuerſetur & meminerint illius ſententie ieſu chriſti ꝙ omne uerbum ocioſum quod locuti fuerint homines:reddent rationem de eo in die iudicii Matth. decimoſecundo. Et ſi hec eſt ſententia ſuper homines ſeculares de uerbis ocioſis: qualem poſſunt expectare hi qui ratione altitudinis ſtatus ſui ſepe angelorum cenſentur nominibus de tanta ocioſitate temporis & deceptione totius mundi in eorum orationibus confidentis.

otius mundi in eorum orationibus confidentis.
Legant ſanctas antiquorum regulas.Baſilii: Au
gu.& Benedicti de opere mōachorum: & qd' nūc
nouiſſime ſeraphicus ſcribit franciſcus:fratres illi q
bus dedit dominus gratiam laborandi &c.& in to
ta uita ſua:& in ſe:& i uiris uirtutis & deuotiſſimis
ſociis ſuis hoc confirmat exemplo. Certe pau-
lus doctor gentium in fide & ueritate: & predica-
tor euangelii raptus uſq; ad tertium celum in exceſ
ſibus Act.xx.Manibus laborat:& de hoc gloriatur
d.Quoniam ad ea que mihi opus erant & his qui
mecum ſunt miniſtrauerūt manus iſte. Erat enim
artis ſcenofactorie .i.ſuebat & fabricabat tētoria:ſi
cut exponit Beda ſuper actus apoſtolorum.Et ipe
.i.ad Corin.nono.Non ſumus uſi hac poteſtate.ſ.
ſumendi neceſſaria a populo:ne quod offendiculū
demus euangelio chriſti. O quot offendicula dā-
tur hodie in ocioſitate religioſorum: quando uiri
fortes & ſani recentes & colorati circueunt per ui-
cos & plateas ciuitatis:non dilectum querentes cū
ſponſa:ſed eum effugantes ocioſitate & uaniſſima
uita:qui nec uacat ſtudio orationis uel edificatione
locutionis:nec ad labores humiles & utiles manuſ
ſuas apponunt.Et qui in domibus propriis non
niſi laborando uiuere poterant:ſub habitu religio-
nis ocioſitati & deliciis uacant. Contra quos Baſi-
lius dicit in regula:ꝙ caueant ſibi ne qui in labore
& auſteritate uictitabant in ſeculo:querant ociari:
& delicioſe uiuere in monaſterio:ne per hoc mona
ſteria fiant gule & laſciuie nutrimenta.Nec debent
uelle uiuere in equalitate illorum qui diuitias & de
licias in ſeculo reliquerunt.Hi enim querere nō de
bent quod in ſeculo non habebant:nec debent ſua
preterita uitia uelle enutrire.Poſui Baſilii ſententi
am non uerba. Hec enim eſt radix principalis:
unde tota reformatio religionis manauit:tam i an
tiquis monachis:q̄ in religioſis nouiſſimis pauper
tatis. Antiquitus quidam impii magiſtri iniq̄
ſcripſerunt contra pauperes euangelicos uacantes
ſapientie ſtudio & orationis.d.Ocioſos ꝙ manua
li labori non uacant:quorum maliciam plene dete
ſtans eis non intendo fauere.Sed contra illos lo-
quor qui ſub porticibus in murmure: & diſcurſi-
bus per uicos & per plateas tempus conſumunt:
orationis & ſcripture ſtudium ignorantes.O quā-
tum eſſet de tempore pro orando & ſtudendo &
laborando aliquando ſi exemplo chriſti & matris
uelimus ocium euitare. Hic pro exemplaritate
laboris ieſu:in quo uite actiue datur exemplum.
Sed quia non ſolum exercitari quibuſcunq; dedit
exemplum ieſus humilibus & deſpectis:ideo ani-
ma mea conſidera ꝙ ieſus noluit uictum acquirere
de legendo in cathedra:uel de principando in ec-
cleſia:cum tamē eſſet plenus ſapientia:& fultus au
ctoritate paterna.Sed exercitia humillima aſſum-
pſit:in quibus & eſſet laborioſus i opere:& uilis &
deſpectus in reputatione. Et attende ꝙ quicqd
ſapientie & ingenioſitatis oſtendit in pueritia: to-
tum ſilentium ſue uirilitatis ad uilitatis reputatio-
nem ſubſeruire coegit.Etenim eo ipſo quo tante
prudentie in eo apparuerunt indicia poterunt pa-
rentes & uicini cogitare q̄ grandis effectus debuit
magnus magiſter exiſtere:honores acquirere:parē
tes promouere:patriam honorare:& diuitiaſ cumu
lare.Cunq; ipſum uiderent ſilere ut ſimplicem: ma
nibus laborare ut ineptum ad alia:nil aſtutie ad re-
gimen mundi pretendere:& talia ſimilia que po-
teſt ſatis mens deuota hic ſibi formare.Aſtuti uici-
ni ſecundum mundi prudentiam habuerunt eum
deſpicere:& ut uilem & inutilem iudicare. In quo
difficillime uirtutis dat exemplum ieſus & conſū-
mate perfectionis:ut ſcilicet uir ſanctus & in omi-
bus ſufficiens:plene omnes honores mundi con-
temnat & ſeruilem & inutilem reputari cōcupiſcat:
& ꝙ ex operibus ſue alte uirtutis nihil confuſioniſ
in hominum fama querat. O quantum eſt hoc:
& q̄ alte loquitur imperfectionis doctrina ſilentio
faber noſter ieſus uirtutum optimus fabricator.O
ſtupenda perfectio:ueras uirtutes abſcondit ieſus:
& diuitias & excellentias ut poſſint uilitati dimitti
Et falſos defectus pretendit ad mundi gloriam cō
culcandam.Et nos excerebrati in appetitu munda
ni faſtus falſas uirtutes pretendimus in oculis ho
minum:& uera uitia occultamus:ut poſſimus ina-
niter gloriari de fama uirtutum: quarum plene
uacuitatem ſentimus:& uitiis contrariis pleni ſu-
mus.Erubeſce hypocriſis ſubdola:deſine menda-
tio te ueſtire:in falſo colore ueritatis pro falſa glo-
ria uane laudis:quia filius dei non ſolum gloria di
uinitatis ſe expoliauit:ſed etiam altiſſimas ſue hu-
manitatis uirtutes occultat:ut ſe pro te confu-
ſione induat: & te per ſtupenda humilitatis ex-
empla ad tue uilitatis cogitationem ſalutarem in
ducat. Si enim aliquis uellet obſiſtere: ꝙ nequā
q̄ tanto tempore uacauit ieſus a manifeſtāda glo
ria diuinitatis:& dicat ꝙ multa omiſerunt euāgeli
ſte que fecit perfecte:reſponderi poteſt ꝙ ea facere
que dicta ſunt ſupra fuit plene manifeſtare illud ꝓ
quo uenerat.ſ. iam uirtutum & perfectionis: quā
prius uoluit oſtendere facto:q̄ uerbo. Sed ꝙ ni-
hil notabile fecerit ex uerbis ipſius ieſu:Io.decimo
quinto poteſt cōcludi cum dicit apoſtolis: Vos de
me teſtimonium perhibebitis:quia ab initio me-
cum eſtis.Et ex uerbis petri.d. Act.i.in electione
mathie. Oportet ex his uiris qui nobiſcum ſunt
congregati in omni tempore quo intrauit & exi-
uit inter nos dominus ieſus incipiens a baptiſma-
te ioannis &c. Ex quibus aperte concluditur ꝙ
uſq; ad baptiſmum ioannis:& uſq; ad collectionē
diſcipulorum uacaſſe uidetur:ſicut euangeliſtarum
ſilentium ſatis probat. Hoc ſentit Ber.dicens ſu
per illo uerbo:eterni patris.Ipſum audite.Ecce do-
mine ieſu:uel nunc iam loquere quouſq; ſiles?quo
uſq; diſſimulas?diu tacuiſti:& ualde diu: uel nunc

iam loquere:licentiam habes loquendi a patre:q̄-
diu dei uirtus & dei ſapientia quaſi infirmus aliq̄s
inſipiens lates in populo?q̄diu nobilis rex & dñs
celi fabri filium te patens appellari pariter & puta-
ri?Et inde lucas euangeliſta:quoniam adhuc filius
ioſeph putabatur.O uirtus xp̄i humilitatis q̄ ple-
ne confundis ſapientiam mee uanitatis?parum ali
quid ſcio:uel magna ſcire mihi uideor & iam ſile-
re non poſſum:impudẽter & imprudẽter ingerẽs
me & offerens promptus ad loquẽdum:uelox ad
docendum:tardus ad audiendum:& chriſtus cum
tanto tempore ſilebat cum ſeipſum abſcondebat
nunq̄ inanem gloriam ĩtuebat:nobis timebat ab
illa quibus nouerat eſſe timẽdum:tacebat ore:ſed
inſtruebat opere:& quod poſtea docuit uerbo in-
ſtruebat exemplo.Diſcite a me quia mitis ſum &
humilis corde.Nam de infantia domini parum ali
quid audio:& iam uſq; adhunc.xiii.annum nihil ĩ
uenio.Nunc uero latere non poteſt qui tam mani
feſte demonſtratur a patre:hec Ber. Sic ergo po
tes uidere duplicem inſtructionem uite actiue:pri
mo in aſſumptione laboris & paupertatis penuria:
in quibus oſtenditur obſequioſitas & laborioſitas
& tamẽ hec ſunt in delicata natura tenelli ieſu. Se-
cundo in contemptu fame & honoris mũdi & ab
ſconſione ſapientie ſue:in quibus datur profunde
humilitatis exemplum.Et hoc debet facere uerus
chriſtianus actiuus ſemper habitans in nazareth.ſ.
florida conſcientia uite munde & humili ſubiectio
ne cunctorum.Non igitur fuit ocioſus faber no-
ſter ieſus:ſed efficaciſſime fabricauit humilitatis ex
emplum quo tanq̄ electiſſimo gladio & ſingulari
ieſus uſus eſt ad luciferi ſuperbiam iugulandã:hic
eſt gladius apollonii in quo noſter machabeus pu
gnat omnibus diebus uite ſue.i.Mach.iii.Apollo
nius uero miraculum uel mirabilis interpretatur.
Summum eloquium miraculorum eſt.xxxii.ãnis
ſummus deus in noſtris uilibus conuerſari elegit
ut nos uermes uiliſſimos poſſet ad humilitatis ex
emplum inducere.Et ĩ hoc mirabilis ſimul & ama
bilis apparet omni menti deuote:hunc gladium
apportaſſe de celis propheta oſtẽdit cum dicit.Ac
cingere gladio tuo ſuper femur tuum potentiſſi-
me.p̄s.xliiii.Super femur enim humãitatis aſſum
pte potentiſſimus deus ſe gladio patientie & hu-
militatis accinxit ad hoſtiles nequitias deſtruẽdas.
Nam gladio potentie uti noluit:quin potius lamẽ
tatur ipſe dauid hunc in paſſione ieſu auerſum ab
eo fuiſſe.d.Auertiſti adiutorium gladii eius:& nõ
es auxiliatus ei in bello.p̄s.lxxxviii. Humilitatis
ergo gladio ad ſimilitudinem dilecti ieſu accinge-
re tu ſuper femur multitudinis tui defectus:quem
ad exacuendum hunc gladiũ debes reuoluere iugi
ter ante oculos mentis tue:& exercere te in operi-
bus uilitatis.Oportet enim humiliationem prece
dere in tali exercitio:ſi uirtutum cuſtos humilitas
deſideratur haberi.Vnde Ber.in quadã epiſtola.Si
uirtutem appetis humilitatis:uiam non refugias
humiliationis:nam ſi non poteris humiliari:non
poteris ad humilitatem prouehi.Item ſuper canti
cis.Niſi humilitatis merito maxime minime non
obtinetur.Tu ergo cum te humiliari uideris habe
to illud ſignum in bono animo:argumentum eſt
gratie propinquitatis. Eſt autem duplex humi-
litas:una quam parit ueritas:alia quam format cha
ritas.Omnes enim ſi ſine ſimulatione uelimus di
ſcutere:uiliſſimos & defectu plenos nos inueni-
mus in corde.Et ex hac uera noſtri cognitione ue
limus nolimus nos uiles ſentimus:ſed tales exteri
us reputari non patimur.Sumus humiles ſed ueri-
tatis cognitione:non uirtutis amore. Nam ſi radi
us qui interius illuſtrauit ad cognitionẽ noſtri noſ
inflammaſſet ad amorem uera & ſummi boni:ta-
les nos uideri uellemus exterius proximis:quales
nobis ipſis ueritas deſcripſit in animo.Alioquin
nobis timendum eſt:quoniam doloſe egimus in
conſpectu dei:ne noſtra iniquitas inueniat᷑ ad odi
um.Pondus ĩquit ſcriptura & pondus utrũq; abo
minatio eſt apud deum.Quid ergo exterius te
magnipendis ſuperbie pondere:cum tibi ipſi inte
rius uileſcas?Eſto igitur deo ſubiectus & omni hu
mane creature propter deum:humilitas enim ueri
tatem inchoat:quia humilibus deus dat gr̄am:in-
choatam augmentat & conſeruat:quia ſp̄us domi
ni ſup humilẽ requieſcit:reſeruatã conſũmat:quia
uirtus in ĩfirmitate perficit᷑.Hoc eſt in humilitate
inimicã omnis gr̄e:oĩſq; p̄cti initiũ debellat ſuper
biã & ab utroq; homine illius ꝓpulſat tyrannidẽ.
Que quidem cũ ex aliis bonis uiriũ ſuaꝝ incremẽ
tum aſſumat:huic ſcẽ humilitati confuſa ſuccũbit.
Et idcirco multa alia uitia dimittit prudens ieſus:
ut uere humilitatis poſſit uirtutẽ nutrire:uñ Ber.ſu
per Miſſus eſt Nimirũ conſeruãde humilitatis gr̄a
ſolet electos ſuos diuina pietas exercere:ut quanto
quis plus ꝓficit eo minus ſe reputat profeciſſe.Nã
uſq; ad ſummi exercitii ſp̄ualis gradũ ſi quis ꝓfece
rit:aliq̄d ei de primo gradu ĩpfectionis relinquitur
ut uix ſibi p̄ma uideat᷑ adeptus.Hec Ber. Hec in
ĩſimo exemplantatis ieſu pfectionis actiue & con
templatiue uite tibi de humilitate ſcripſi:ut apte
noueris hũilitatẽ pfectiõis utriuſq; uite fore initiũ
crementũ mediũ & finẽ.Hec enim deũ plene orat
quia magna gloria dei ſolius & ab humilibus ho-
norat᷑:Eccle.iii.Et ideo qui ſe humiliat exaltabit᷑.

Attende autẽ extatice contemplationis exem-
plũ in longo tempore occultatiõis ieſu.Tria enim
integrant contemplationẽ.

Puritas interioꝝ:quia in maliuolã animam non ĩ-
troibit ſapientia.

Clauſura omniũ ſenſuum:quia mors intrat per fe
neſtras apertas.

Obedientia internaꝝ inſpirationũ:quia hec ſolũ-
modo gr̄a plene poſſidet animũ:unde & xp̄s obe
diuit ductus in deſertum a ſpiritu. Hoꝝ autem
triũ in magiſtro cõtemplatõis ieſu claret exemplũ
Primũ quia habitauit in nazareth que interp̄tatur

flos. Et ideo īpoſſibile eſt ueram contemplationē eſſe in aīa: q̄ more upupe facit in ſtercore nidū ſuū ibi enim cōputreſcunt iumenta. Nō ibi aquila uolat ad alta: nā ipſa edificat ī petra nō q̄licūq; ſed ardua. Item eſt petra & flos: quia ieſus flos in puncta te: petra firmitate & arduitate crucis ſue. In puncta te ergo ieſu & oīum operum eius debet conuerſari mens que uult contēplatōni uacare & puritatem habere. Nihil eſt quod tantū aīam mundet ab oī uitiorum ſorde: q̄tū continua ruminatio crucis xp̄i & uite. Et hoc eſt habitare in flore: habitare in ieſu. Ipſe enim dicit: Ego flos cāpi &c. Ipſe ē & hortus cōclusus in quo ſolū inuenitur nitor uirtutū: & liliorum cādor: in quibus conſcientia dealbat̄. Et iō neceſſarium eſt ſecundū. ſ. cuſtodia ſenſuū: ut nihil uelis ſentire niſi ſolum ieſū: quod eleganter notat̄ ī eo ꝙ ī iſto toto tempore de ieſu ab euāgeliſtis ſilet̄: & ſic eius occultatur uita: ac ſi in illo tempore nō fuiſſet: ut in hoc uir cōtemplator doceat̄ expſſe ꝙ eū oportet ſic clauſū ab his que ſunt mundi uiuere ut ſolo corpore: & non mēte in mūdo uerſet̄: quod nullo modo facere poteris: niſi rddas te mortuum oī curioſitati ſenſuū: ut nihil uelis ſentire: uł loqui niſi ſolū ieſū & hunc crucifixū: & ī eo ſolum dirigas tue contemplationis intuitū: ut ſp ieſū: uł aliq̄d eius ante oculos mentis tue uertas. Hoc ſignificat immobilis ille aſpectus facierū cherubī: q̄ ſolū propitiatoriū uerſis uultibus & ſe ibi mutuo reſpiciūt. iii. Re. Vt oīa tua in xp̄m reſpicias & q̄ tūcūq; ſpūales amicos nō niſi in eo uideas de uultu nō curās p̄ſentia corporali: & quotiēſcūq; contigat te in talibus diſtrahi cū magna uerecundia ad ieſum redeas rubore pfuſus ꝙ circa aliud fuerit uaga mens tua. Ac ſi infinitus deus & mortuus ꝓ te in amore ieſus non ſufficeret tuā replere anīam: & eam ſine ſocio poſſidere. Ad hec autē duo ſuffragat̄ tertium. ſ. obediētia internarum inſpirationū: q̄ quidē in hoc conſiſtit ut aīa q̄etata ab oī amore ſui & cuiuſcūq; alterius niſi xp̄i ieſu. In ſolo illo: & p ipſum: & ꝓ ipſo: uelit quicq̄d uult: & nihil aliud appetat ꝓ ſe: uel ꝓximo niſi quod in xp̄o ieſu: & p ipſū acq̄ſitū eſt & datū. Et iō aīa ī ſe mortua & īſpiratiōi diuīe plene ſubiecta dimittit ſe duci ꝓut ſps xp̄i uult ſe ſibi offerre: & quicq̄d poſt a ſpū ſuggeritur de xp̄o meditandū & contēplādū: ibi figit ſue cōtēplatiōis aſpectus: imo ibi figitur p dn̄um domnū. Nec aliq̄d quod ad xp̄m pertineat reputat uile uel modicū: quia totū aſpicit ut diuinū. Hec aūt humilis obediētia contēplatiui ſtatus ē oīum ſumma: quia in hac plene mortificat̄ uoluntas ī ſemet ipſa: & hec ſignificatur in obedientia ieſu ſacratiſſime uirgini marie & ioſeph. Hi enim duo diuerſas agitationes ſpūs ſancti gr̄e in mēte ſiḡnt ſecundū interp̄tationes diuerſas nominū predictorum. Siue enī gr̄a agitet mentē ad augmentū ſpiritualiū luminum: ſiue uirtualiū exemplorum quod nomē ioſeph intelligitur q interpretat̄ augmentū uł appoſitio. Siue ad amaritudines paſſionū ieſu xp̄i: quod noīe marie ītelligit̄: q̄ interpretat̄ amarum mare. Siue ad nouas illuminationes magnaliū xp̄i ieſu. Nā maria aliī interp̄tat̄ illumīata. Siue ad allocutionē illuminatiuā ꝓximi: quia maria īterpretat̄ illumīatrix. Siue ad dn̄atiuū contemptū oīum mūdanorum: quod noīe marie intelligit̄ que interpretat̄ dn̄a. Siue modis aliis quibuſcūq; agitet̄ mens a ſpū ſācto ſtatim mens obedit ſubiecta oī influxui: & ducentē ſequit̄. In ſe tn̄ ſic ſtat mortua ut nihil ibi pro ſe q̄rat: ſed ſolū honorē dei & ſimilitudinē uirtutū xp̄i in ſe & in ꝓximo intendit pure: & hoc eſt ieſū parentibus eſſe ſubiectū. Qualibus autem inſpirationibus mens ſecure debeat obedire dr̄ infra lib. iiii. cap. Ieſus ſpirans afflatibus. Licet autē hi dicatur optimū ſignū ad cogitandū que ſūt diuina qn̄ aīa non uidet̄ ſe ibi in aliquo ꝓprio delectamēto ꝓ ſe: uel pro alio: ſed ſolū honorē diuinū. Fixio autē cogitationū mentis contēplantis figuratur in hoc ꝙ in ſola nazareth non īde diſcurrēs ieſus dr̄ conuerſatus: uagatio enim corporis per diuerſa loca diſpergit ſenſus p multa fantaſmata. Et hec ē cauſa q̄re in multis contēplatiuis ſecundū famam poſt lōga annorum ſpatia adhuc non eſt in eis contemplatō inchoata. Potes ergo uidere ſi uis debite ponderare ꝙ multū ſeruiuit nobis & magnas uirtutes fabricauit faber noſter ieſus in ſilentio ſui uſq; ad tēpus baptiſmi. Et hic liber ſecundus terminationem accipiet erecta ſtipite arboris crucifixe uite illiu per utriuſq; uite perfectiſſimum & altum exemplum.

Explicit liber ſecundus.

Incipit prologus libri tertii.

e Recto arboris ſtipite per humilitatis profundum & utriuſq; uite actum altiſſimum in correſpondentia ad immenſitatem radicis: iam nunc modo conſimili dilatari incipit in gratiſſimos ramos: dū ab humilitate ſubiectionis ieſu ioanni baptiſte hic liber incipit tertius. Ad cuius humilitatem qua oēm impleuit iuſtitiam: ſequitur ſublimis exaltatio ipſius ieſu: dum ī ipſo & per ipſum ſuper ſuum baptiſmum trinitatis myſteriū: & fecundatiua uirtus ieſu in ramos diffundenda apoſtolici cetus celis patentibus reuelatur quieſcente ſuper ipſo ſpū ſcō in ſpē columbe animalis uolatilis: & ſe leuantis in aera: & multum in ꝓle fecundi. A conſummata ergo humilitate illius inchoantes hunc librum dicimus.

Ieſus preconem audiens.Cap.i.

Onſumatio enim tempore ſilētii & humilis ſubiectionis ieſu:ſecundum altiſſime diſpōnis archanū: iā uolēs exire ad publicū:& ex magna charitate uolens ſue diuinitatis manifeſtare ſecretū:uoluit ante ſe mittere preconē auctenticū Ioannem baptiſtā ſanctiſſimū:qui & ipſe uſqȝ ad illa tēpora magno cōtemplatiōis ſilentio: & rigide maceratiōis exemplo latuerat ī deſerto. Qui ſicut nouus homo baptizandō:regnū celoꝝ pdicādo: ieſum prenunciando:uiā xp̄i preparando preceſſit.

Fuit autē tante pfectiōis & fame:ut xp̄s a pp̄lis crederet:pp quod ſūmi pontifices de hieruſalē ad ipſum ſolēnē legationē miſerunt:an ipſe eſſet xp̄s ſollicite requirentes.Ioannes aūt hūilitatis forma a ſe negat oīa ſublimia.Nam ait.Non ſū xp̄s:non ſū helyas:nō ſum ꝓpħa:ubi principalē ſanctificationis ſtatum & feruētis charitatis zelū: & ſublimis contemplationis radiū non ſibi temerarie attribuit:ſed in ꝓpria humilitate conſiſtit.Et ideo de ſe ſecūdo cōfitetꝰ humilia:ego uos baptizo ī aqua:ego nō ſū dignus ſoluere calciamēta:& tñ ueriſſ.me nomīe uocis ſe deſcribit quo ad hūilitatē charitatē ad ieſum:& dignitatē per ipſum:uox enim eſt.

Duratōe breuiſſima ī factōe cōtraria.Ecce hūilitas.

Tota ad alteꝝ in dependentia & iteriori uerbo ueſtita.Ecce charitas.

Verbi ſignificatiua & prenūciatiua.Ecce dignitas.

Tertio predicat de xp̄o magnalia. Medius uēm ſtetit quē uos neſcitis &c. Vbi oñ.it in xp̄o officiū

Mediatiue recōciliationis:medius ueſtrum ſtetit.

Dignatiue cōdeſcēſiōis:ipſe ē qui pōſt me uenit.

Eterne anteceſſiōis:ante me factus eſt.

Veriſſime baptizatiōis:qa ipſe eſt q bapti.i ſpū ſcō

Diuine generationis:quia uidi.& teſti.phi.qa ħ ē.

Altiſſime & celeſtis predicatiōis cuius cōpatiōe reputo mea uerba terrena:Qui de terra ē de terra loquitur.

Manſuete oblationis:& efficacis redēptōis p holocauſtū mortis:quia ecce agnus dei:ecce qui tollit peccata mundi.

Pleniſſime purgationis oīum ſibi credentiū p ifuſionem ſpūs ſci:cuius uētilabꝝ in manu ſua & mūdabit areā ſuā. Iudiciarie diſcuſſiōis & ſententiationis & felicis remuneratiōis:quia ſecuris adꝰ radicem poſita eſt &c.Et in multis aliis excellentiis cōmendauit ieſū:& diſcipulos ſuos pia ſollicitudine dirigebat ad xp̄m. Sed & bñdictus ieſus uicem ſibi reddidit cumulatā.Nā ipſum ſanctificauit ī utero ut dictū ē ſupra & multaꝝ uirtutū preconio cōmendauit.Nam de eius.

Vite auſteritate dicit eū nō manducare neqȝ bibere

Teſtimonii ueritate dicit iudeis: uos miſiſtis ad ioannē:ſupple de me querentes:& ille teſtimonium perhibuit ueritati.

Conſtantie firmitate: quia arūdo a uento agitata non fuit.

Conuerſationis rigiditate:quia molle non habuit ueſtimentum.

Prophetie ſublimitate:quia plus q̄ propheta fuit.

Officii dignitate:quia eum angelum nominauit.

Omnis perfectionis apicē & ſingularitate quia inter natos mulieꝝ nō ſurrexit maior. Et ſicut cōmendauit eum uerbo:ſic eū honorauit facto: quia ſue predicationi diu detulit:quia ioanne predicante:pāꝝ predicauit:quia ipſum predicantē hūiliter audiuit. Et ipſe ieſus predicans eius predicationis uerba repetiit.ſ.penitentia agite &c.Et ipſū & eius opa receptiōe ſui baptiſmatis auctenticū reddidit: & multipliciter confirmauit. Preceſſit ergo.

Lucerna:& ſecutus eſt ſol

Aurora:& poſt uenit dies

Amicus:& poſt uenit ſponſus

Preco:& poſt uenit iudex

Baptizans aqua lauās corpora:& poſt uenit baptizans in ſpū tribuens cariſmata.

Predicans remiſſionem peccatorum:& poſt uenit purgationem faciens delictoꝝ. Quod autem dixi q̄ baptiſte predicationem ieſus audiuit humiliter ſicut unus de populo licet inuenerim allegatum a Criſo.tñ pōt ſatis probabiliter colligi ex euāgelio poſtq̄ eni ſcriptū eſt:Matth.iii.q̄ ī illis diebus erat Ioanes baptiſta predicans baptiſmū pnīe: ſcribitꝰ ī fra tūc uenit ieſus a galilea ad ioannē ut baptizaretur ab eo:& hoc fuit in publico. Quia dr luce. iii. Factum eſt autē cum baptizaretꝰ oīs populus:& ieſu baptizato.Baptizandi autem ad auditum predicationis ſue mouebantur:& finito ſermone lauabārur ab eo.Vnde datur intelligi ſatis luculēter q̄ magiſter humilitatis ieſus de nouo ueniens a galilea ſedebat humiliter cum aliis audiens deuote predicationem preconis.Et cum publicani & peccatores dicuntur baptizati fore a ioanne:in quoꝝ medio & alioꝝ populoꝝ legitꝰ ieſus baptizatus ab eo Potes in hoc facto perfecte addiſcere conſuetā humilitatē ieſu xp̄i:ubi cōfunditur humana ſupbia:q̄ a ſapientibus dedignatur addiſcere:& ſemper uult quaſi a ſe loquens noua ſeipſam oſtentare:cum ſapientia dei patris humiliter ioannem audierit & a ſua predicatiōe loqui exorſus ſit. Hic autem nolo preterire perfectiſſimum obedientie exemplum datum uiris ſpiritualibus a ioanne ut deo ſeruiant ſecundum internum ſpiritus inſtinctum:non ſecundum eorum uolūtatem ſub ſpecie ſpiritus apparētis. Quid delectabilius & ſpiritualius & deo ſecundum humanam reputationem acceptius: & animarum ſaluti utilius:q̄ cum ieſu corporaliter cōuerſari.In quo enim talis familiaritas poterat non prodeſſe? Et quantum debet flagrare humanum deſiderium dei uerbum ieſum uidere : tangere : reuereri : amplecti in ſua uiuificatiſſima carne cum

ſcriptum ſit. Quotquod eum tangebant ſalui fiebant:& tamen Ioannes de hoc fecit abſtinentiam:donec dilectus ieſus uenit baptizādus adipſū Scriptum eſt enim Ioan.i.Et ego neſciebam eū: ſed qui me miſit dixit mihi.Super quē uideris ſpiritum deſcendētem &c.ubi dicitur ꝙ accepit ſignū ut in facie corporali cognoſceret eum. Non enim poteſt intelligi ꝙ neſciret ueniſſe chriſtum & filiū dei eſſe ieſum:cum in matris utero accepit hoc donum:ut dictum eſt ſupra:ſed uult dicere ꝙ neſciebat ſenſuali notitia: quia in deſerto ſolitarius iam xxx.annis:uel quaſi non uiderat eum:immo forte nunꝗ.Et facit Ioannes ſpiritus ſancti conſilio ut teſtimonium incogniti:& nulla extrinſeca familiaritate coniuncti eſſet penitus in ſuſpectum. Obediuit ergo Ioannes in re tam difficili ſpiritui ſancto & non uoluntati ſue ut abſtineret ab illius uiſione & contubernio:in quem totus erat transformatus in animo deficiens a ſeipſo. Quid ergo dicet ad hęc ſpiritualium ſtoliditas que ſub ſpetie diuini profectus infirmorum offendunt oculos:prelatorum ꝓuocant animos: & non poſſūt a propriorum appetituum familiaritate diſtingui:ſciant ꝙ non ſequūtur conſilium ſpiritus ſancti qui per apoſtolum dicit.ii.ad Cor.vi.Nemini dantes ullam offenſionē ut non uituperetur miniſterium noſtrum.Licet aūt aliqui exponant illud.Et ego neſciebam eū:ꝙ Io. ignorauerit utrū poteſtatē baptizandi interius ſibi ſoli ieſu retinuerit.Non tamen ē uериſimile ꝙ Ioannes ignorauerit ꝙ impoſſibile eſt per alium ꝗ per deum remitti peccata :quod eſt interius baptizare ſed magis eſt uerum ſecundum Criſo.ꝙ eum non cognoſcebat in facie. Magne autem patiētie & ſupportationis omnium tribulationum & opprobriorum huius uite ſtupendum datur exemplum in eius carceratione & morte:quando attēdit mēs multis ſceleribus irretita:ꝙ Ioannes ſanctificatus in utero ſic ſine reprehenſione conuerſatus in deſerto tam excellenter magnificatus diuine uocis teſtimonio ſic eſt a deo permiſſus per manus adulterorum carcerari:& ad petitionem ipudētiſſime meretricis amputato capite tanti uatis:factum eſt de ipſius capite ludibrium in illo obſcuro cōuiuio ſaltatricū.Quomodo enim ibi conculcatur omnis uite pompa:quando ſublimiſſimum uatem & ſummum Baptiſtam:& amicum fideliſſimum cū tanto opprobrio uoluit ſapientia chriſti de mūdo exire.Quis igitur querat niſi inſipiēs temporales honores in morte?In hoc enim exemplo:& ꝗ maxime in ſue crucis opprobrio:& in aliorum amicorum ſuorum tam multiplici perpeſſo martyrio:non ſolum datur uere chriſtum diligentibus materia contempnendi omnes uite huius honores:uerum etiam appetendi ad ſimilitudinem chriſti ieſu: & ſui ſublimi preconis in huius mundi uilitate uiuere: in obprobrio exterioris fame pro amore iuſtitie uitam finire.

Ieſus uir baptizatus cap.ii.

Vm ad etatis.xxx.annum ueniſſet regenerator uite ſpiritualis ieſus:quoniam in ſacramento baptiſmatis omnem animā recipere ſanctiſſima ordinatione diſpoſuit:ut prius faceret ꝗ doceret magiſter humilitatis ieſus prius ī ſe recepit:quod recipiendum omnibus imperauit Et hic adiſce ſuam ordinatiſſimam lectiōem humilitatis profunde.Nullum enim remedium legitur ſuo tempore fuiſſe contra peccatum: quin ipſe recipere uoluerit agnus ſine peccato qui uenerat aliorum emundare peccata:ut ueris penitentibus uerecundiā auferret:& ipſos ad ſalutaria remedia querenda:ſine quibus iuſtificari non poterant:ſuo exēplo feruentius animaret:unde circunciſus fuit die octaua:&.xl.preſentatus in templo.Et nunc maiori humilitate iam trigenarius uoluit Ioannis baptiſma recipere:quod publicanis & peccatoribus dabatur in penitentie ſignum.Attende ergo o anima ꝙ dei filius tanꝗ peccator:& immundus pro te coram populo denudatur:& aquis iordanis in ſignū ſpiritualis ablutionis immergitur:unde nec mirū ſi baptiſta contremuit in tam ſtupendo humilitatis exemplo uidens ieſum:quem ſciebat totum mundum debere baptizari ſpiritu ſancto:ſic humiliter uelle baptizari ab ipſo ad omnem gradum iuſtitie in humilitate complendum :unde ipſe dixit. Ego a te debeo baptizari:& tu uenis ad me? Nec mirū quia ipſum cognouerat filium dei. Sic enim dixit Ioannes primo.Ego uidi & teſtimonium perhibui:quia hic eſt filius dei. Rationabiliter autem fuit Ioannem baptizare in aqua:ut ſicut dicit Criſoſtomus. Per nouitatem ſigni maiorem multitudinem attraheret populi:& illis concurrentibus ferret teſtimonium de diuinitate & ſanctitate chriſti. Et ut tali baptiſmo homines aſſueſceret ad unum chriſti baptiſmum.Et ut eos in ſigno tali ad penitentiam inducens ad chriſti aduentum & redēptionis ſacramentum digne recipiendum animas prepararet:unde beda dicit ꝙ ſicut cathetizatio baptizandorum ad baptiſmum diſponit: ſic baptiſmus Ioan.ad chriſti baptiſma.Et ideo nō ē uertendum in dubium ꝙ baptizati baptiſmo Ioānis fuerunt chriſti baptiſma e iterum baptizati. Et hoc ē quod dicit Auguſtinus. Qui baptizati ſunt baptiſmo conſerui:oportet ꝙ baptizentur baptiſmo domini. Vnde Auguſtinus dicit ad ſelentianum. Apoſtolos qui fuerunt Ioannis diſcipuli a chriſto baptizatos:ut chriſtus haberet baptizatos ſeruos per quos ceteros baptizaret:imo quod plus eſt Criſoſtomus ſuper Mat.dicit ſuper illo uerbo. Ego a te debeo baptizari. Quando chriſtus dixit . Sine modo : oſtenditur ꝙ poſtea chriſtus baptizauit Ioannem:& hoc dicit in quibuſdā libris apocryphis ſcriptum eſſe.Certum tamen ē ut Hieronymus dicit ſup Mat.ꝙ ſicut xp̄s fuit baptizatus a Ioāne.Ita ioannes a chriſto erat ī ſpū baptizādus

Fuit baptiſmus Ioan. a deo:ſicut ipſe dicit Io.i.
Qui me miſit baptizare in aqua ad illos effectus
qui dicti ſunt ſupra:ubi patet q̧ baptiſmus ioãnis
habuit exteriorem ablutionem & ritum ad aſſue-
faciendum ad chriſti baptiſmum:non tamen ha-
buit interiorem baptizationem per ſpiritum ſan-
ctum.Et ideo non afferebat gratiam quia illud ſer
uabatur chriſto.Secundum illud Io.i.Gratia & ue-
ritas &c.ſed preparabat ad ipſã ſicut ipſe dicit.Non
ſum ego chriſtus:ſed ſum miſſus ante illũ.Et ideo
tali baptiſmo conueniens fuit chriſtum baptizari:
quia chriſtus ſpirituali regeneratione non indiguit
que non dabatur in baptiſmo Ioannis:ut per hoc
oſtendatur q̧ chriſtus baptizatus eſt ut aquã ſan-
ctificaret tactu ſue carnis mundiſſime:non ut ſan-
ctificatam acciperet:unde & ſpiritualem regenera-
tionem aquis tribuit quo ad tria ſcilicet quo ad
uim

Peccatorum mundatiuã

Temptationum refrigeratiuam

Et ex collectione uirtutum & donorum ſpiritualiũ
uiuificatiuam ſecundum triplicem aque proprie-
tatem:lauandi:refrigerandi:& generandi:per uita-
lem humorem in plantis & herbis. Conueniẽs
autem fuit q̧ chriſtus baptizaretur in aquis iorda-
nis:& ratione nominis:& ratione multiplicis ſigni
in eo in ueteri teſtamento preoſtenſi.Iordanis enĩ
interpretatur deſcenſio eorum:eo q̧ chriſtus deſcẽ
debat humiliando ſe in baptiſmo ad noſtrorũ pec
catorum remedium:ſicut dicit Nazanzenus.Ba-
ptizatus eſt chriſtus ut totus uetus Adam ĩmerga
tur.Interpretatur enim filius iuditii ut in fluxu ſan
guinis chriſti in quo fuit riuus iuditii dei patris ſu-
per unigenitum ſuũ pro nobis:oſtendatur noſtrũ
conſecrare baptiſmã.Iordanis enim fuit ille fluuius
per cuius tranſitum filii iſrael intrauerunt in terrã
promiſſiõis.In ſignũ q̧ niſi quis renatus fuerit ex
aqua & ſpiritu ſancto non poteſt introire in regnũ
dei:ſicut dicitur Io.i. Ad quod etiam pertinet q̧
helyas diuiſit aquas iordanis qui erat ĩ curru igneo
raptus ĩ celum:ut dicitur.iiii.Re.ii. Quia tranſeun
tibus per aquam baptiſmi per ignem ſpiritus ſan-
cti patet aditus paradiſi. Inſtituit autẽ benedictus
ieſus ſuum baptiſmum in aqua non ſolum ꝓpter
cauſas predictaſ:ſed ex maxima materia:quia aqua
eſt materia omni loco communis : & in omni aq̃
materiali:ubi ſaluatur ſpecies poteſt baptiſmus cõ
ferri:& ut oſtenderet chriſtus ieſus ſeipſum eẽ ſo-
lum miniſtrum interioris baptizationis: licet autẽ
conueniens ſit q̧ a ſacerdote qui uicem eius gerit
illud ſacramentum recipiatur :tamen in neceſſitatis
articulo clericus & laicus:uir & mulier: chriſtianus
& paganus poteſt chriſti conferre baptiſmum:dũ
tamen in debita forma & aqua:& cum hac inten-
tiõe q̧ ĩtendat facere quod facit eccl'ia chriſti:quã
tũcunq; paganus non credat per fidem ſuam ali-
quod baptiſma ad remiſſionem peccatorum uale-
re.Vbi autem ſacerdos non clericus:ubi clericus nõ
laycus:ubi laicus uir:non mulier:ubi fidelis:nõ infi
delis debet preſumere baptizare:& peccat aliter dãs
uel recipiens. Et licet ſepe non recipiat ad utilita
tem:ſemper tamen recipit ſacramenti ueritatẽ ſi in
tendit recipere quod etiam donat :quia quantũcũ
q̧ dans uel recipiens uera fide non credat:ut alio
modo baptizatus ẽ aliquis a quocũq; baptiſma ue
rum ſit datum:ſed de tranſgreſſione ritus eccleſia-
ſtici debet qui in culpa eſt penitere.Forma autẽ ba
ptiſmi eſt inuocatio beatiſſime trinitatis cum intẽ-
tione baptizandi prolata:& dicatur. Ego te bapti-
zo in nomine patris & filii & ſpiritus ſancti. De
congruitate autem & inſtitutione eſt q̧ unus ba-
ptizatum recipiat de ſacro fonte qui pro baptizato
reſpondeat eccleſie & credat pro paruulo. Et ideo
unus debet eſſe non plures. Qui etiam paruulum
adultum realiter de fide inſtruere & de ſua ſpõſio-
ne monere:maxime ſi inter infideles conuerſari cõ
tingat.Vbi autem eſt conuerſatio inter fideles qui
continue ſacris predicationibus inſtruuntur: & ba
ptizatus habet parentes ſollicitos & fideles: forte
patrinus a tali tentione abſoluitur.Sanum tamẽ cõ
ſilium eſt q̧ pro loco & tempore ſalubriter inſtru-
at baptizatum. Licet autem chriſtus fuerit ba-
ptizatus in etate uirili:non tamen expedit propter
periculum mortis paruuli baptiſma differri:licet in
adultis qui habent interdum remedium deuotio-
nis & fide ſacramenti poſſit rationabiliter differri:
ut recipiatur ſolẽniter tempore ab eccleſia ordina-
to.Sciant tamen q̧ ſi ſine ſacramento deceſſerint:
licet ſalutis habeant beneficium:non tamen ſunt a
pena purgatorii plenarie abſoluti. Iudei autem
& pagani non debent ſtatim baptizari quando ſa-
cramentum petunt:& maxime iudei qui proni ſũt
ad uomitum:ſed eorum eſt fides probanda:ne per
baratarias & ſacramenti contumelias decipiant ec-
cleſiam:& chriſti beneficium ueniat in cõtẽptum.

Si tamen caſus infirmitatis uel periculum acce-
deret:ut in bello uel mari:ſtatim poteſt & debet eis
baptiſmus conferri.Conueniens tamen fuit chri-
ſtum in perfecta etate baptiſmum recipere. Pri-
mo quia ante ſuſceptionem ſacramenti non diſpo
ſuerat predicare:ad quod etas perfecta requiritur.

Secundo ſicut dicit Criſo.ſuper Mat.quia p ba
ptiſmum debebant legalia euacuare.Et ideo in eta
te perfecta uoluit baptiſmum ſuſcipere : ut oſten-
dat illa excludere non ex ĩpotentia obſeruandi:ſed
gratia alleuiandi. Tertio ut daretur intelligi q̧
baptiſmus chriſti parit perfectos:ſecundum illud
ad ephe.iiii.Donec occurramus omnes in unitatẽ
fidei & agnitionis filii dei:in uirum perfectum: in
menſuram etatis plenitudinis chriſti: unde & ipſa
proprietaſ numeri ternarii:& denarii per ternarium
trinitatis & denarium mandatorum legis perfecti
onem ſignificat fidei & operum ad quam ordina
tur baptiſmus. Quia uero chriſtus fuit funda-
mẽtũ & cauſa efficiẽs ſecundũ diuinitatẽ & memo
ria ſecũdũ humanitatem omnis ſpũalis effectus q

ex baptiſmo conſequitur: ideo in baptiſmo ſuo
oſtēduntur corporalia ſigna eorū que ſpiritualiter
efficit in qnocunq; ſine fictione ipſum recipiente
chriſti baptiſmum. Dicit enim Criſo. ſuper Mat. ꝙ
in principiis ſpiritualium rerum ſemper ſenſibiles
apparent uiſiones: ut ſi poſtea nō fiant ex his que
facta ſunt recipiant fidem inuiſibilis effectus qui
corporalibus ſignis delectantur. Et ideo ſuper chri
ſtum baptizatum corporali ſpetie ſpiritus ſanctus
in colūba deſcendit: ut poſtea inuiſibiliter credatur
deſcendere ſuper omnes: quia etiam baptizatis: ce
lum aperitur: & baptiſmus eſt a uirtute celeſti & ad
fidem atq; amorem inuiſibilinm que latent in celo
baptizatos inducit: ideo ſuper baptiſmum chriſti
celum dicitur aperiri: quia etiam ī baptiſmo fit ado
ptatio ſpiritualis per gratiam in filios dei: & hoc p
meritum ieſu qui ē naturalis filius dei patris: ideo
ſuper chriſtum baptizatum uox patris intonuit cor
porali auditu. Et quia effectus baptiſmi a tota
trinitate procedit: & ad uiſionem beate trinitatis
inducit. Idcirco in baptiſmo chriſti manifeſtat̄ te-
ſtimonium trinitatis: pater in uoce: filius in huma
nitate: ſpiritus ſanctus in colūbe ſpetie. Dicitur au
tem in colūbe ſpetie: quia illa columba in proprie-
tatibus ſuis fuit ſpecies ſpiritus ſancti demonſtra-
tiua preſentie ſpiritus ſancti: & fuit uera columba
in ſpetie animalis: ad hoc ſolum miraculoſe pro-
ducta: & ſtatim poſt ad preiacentem materiam eſt
reducta. Non iuncta ſpiritu ſācto: ut ſuppoſito: ſed
ut ſignum ſignato ſicut dicit Auguſtinus de ago-
ne chriſtiano. Apertio autem celorum poteſt
rationabiliter intelligi aliquis corporalis fulgor lu
cis circa baptizatum ieſum quem fulgorem ſicut
& alia corporalia ſigna potuerunt uidere circūſtan
tes: ſicut narrat Criſoſtomus: licet hoc reliquat ſub
dubio. Non autem poteſt intelligi ſtatio corpora-
lis celi. Sed altius eſt intuendum: ꝙ apertio celorū
fuerit intellectualis uiſio chriſti ieſu qui tunc intel-
lectualiter uidit in ſuo merito omni baptizato ui-
ſionem ſummi celi beate trinitatis fuiſſe apertam:
& hoc dicit littera que dicit. Aperti ſunt ei celi: licet
autem hoc uiderit ab inſtanti ſue conceptionis: ta
men rationabiliter dicitur: quando quaſi in perſo-
na omnium baptizatur: ut per hoc oſtendatur ꝙ ī
eius merito eſt factum: quod in nobis per trāſfor-
mationem in ipſum eſt denuo fiendum. Cuius ui
ſionis poteſt dici ſignum extrinſecus ſplēdor: qui
propter magnitudinem luminis dictus eſt apertio
celi. Rationabiliter autem pater manifeſtatur in
uoce: quia prius proprie eſt dicere uerbum eternū:
unde & ſignificatum huius uocis illam eternam
generationem patris: & uerbi filiationem inducit:
cum dicitur. Hic eſt filius &c. quaſi dicat. In hoc ſo
lo placitum meum cōſtitui: & ideo baptizatus ſo
lus mihi placet: quia chriſtus efficitur per gratiam
tranſformantem in ipſum. Videtur etiam Criſo. di
cere: ꝙ uox fuerit audita a populo. Et ideo ne crede
retur ſuper Io. facta colūba apparens ſuper ieſum
ſingulariter declarauit uocem de ipſo prolatā. Su-
per ieſum autem baptizatum in colūbe ſpecie ſpi-
ritus ſanctus apparuit: ut oſtendat baprizandum ſi
ne fictione debere accedere: quia ſicut dicitur Sapiē
tie. i. Spiritus ſanctus diſcipline effugiet fictū. Co-
lumba autem eſt animal ſimplex: dolo & aſtutia ca
rens: propter quod ieſus dicit. Eſtote prudētes &c.
Secnndo ad deſignandum ſeptem dona ſpiri-
tus ſancti: que in columbe proprietatibus figuran
tur. Tertio ad deſignandum effectum proprium
baptiſmi qui eſt remiſſio peccatorum & reconcilia
tio ad deum. Columba enim eſt animal manſue-
tum. Et ideo ſicut dicit Criſo. ſup Mat. In diluuio
colūba apparuit ramum ferens oliue cōmunem or
bis terrarum tranquillitatem annuntians. Quarto
ad deſignandum cōmunem effectum baptiſmi ꝗ
eſt conſecutio eccleſie unitatis. Ad eph. v. Chriſtus
tradidit ſemetipſum: ut exhiberet glorioſam eccle
ſiam non habentem maculam neq; rugam aut ali
quid huiuſmodi mundans eam lauacro aque ī uer
bo uite: unde in canticis de eccleſia dicitur. Vna eſt
columba mea. Eſt enim columba animal amicabi
le & aggregabile. Quinta & precipua ratio eſt
quia colūba eſt animal fecundum & amoroſū: pa-
cificum & gemebundum: & purum: & per baptiſ-
mi ſacramentum chriſtus ieſus infuſione amoris
fecunda debuit multitndinem electorum genera-
re innocentem puram: & per ſue paſſionis confi-
gurationem continentie gemebundam. Circa
hoc ſacramentum fiunt aliqui errores. Primus ē
felicianorum baptiſmum in aqua non recipientiū
ſed ſolum ſpirituale in anima ſufficere dicunt. Con
tra quos dicit ieſus Io. iii. Niſi quis renatus fuerit
ex aqua &c. Secundus error fuit donariſtarū ba-
ptizantium eos qui ſunt a catholicis baptizati. Cō
tra quos dicitur ad ephe. iiii. Vna fides unum ba-
ptiſma. Eſt & alius error eorum: nam dicunt ꝙ
homo in peccato exiſtens baptizare nō poteſt. Cō
tra quos dicitur Io. primo. Super quem uideris ſpi
ritum deſcendentem: & manentem ſuper eum: hic
eſt qui baptizat in ſpiritu ſancto &c. Vnde nō no
cet ſuſcipienti malus miniſter: nec in hoc: nec in
aliis ſacramentis: quia chriſtus eſt illius miniſter p-
fectus: qui interius per ſeipſum efficit ſacramentū.
Quartus error eſt pelagianorum qui dicūt pue
ros: propterea baptizari: ut per regenerationē ado-
ptati dmittantur ad regnum dei de bono melius
tranſlati in iſta renouatione ab aliqua obligatiōe
ueteris uinculi abſoluti & ſic anichilant originale
peccatum. Huic etiam errori appropiquat opinio
que dicit ꝙ paruuli non baptizati licet puniantur
carentia uiſionis dei: nulla tamen puniuntur pena
ſenſibili in carne uel mente. Addunt ꝙ maiori
conſolatione prediti q̄ poſſit aliquis homo per na
turam in hac uita habere. Dicunt enim ꝙ in ſepa-
ratione anime infunduntur eis ſpecies quibus eo-
rum natura intellectualis perficitur: ī cuius cogniti
one ī perpetuū delectātur. Hec autem uidet̄ fuiſſe

beatitudo:quam philoſophi aliqui pagani poſuiſ ſe uidentur hominis ſummum bonum. Hac uero opinione repudiata aliqui temperantius dicunt ꝙ nec delectantur nec dolent:nec mente ab aliqua ſpecie:nec corpore ab infernali igne: quia nullam habent concupiſcentiam contractam.Et ideo ſunt in loco inferni tenebroſo & uili:nec per hoc eorũ ſenſus affligitur:quia diuina ſapientia temperan- te ſicut nihil commiſerunt per proprium actum: ſic nullum patiuntur leſiuum:& eorum naturales appetitus reſtringit & refrenat:& corporis ſtatum conſolidat & firmat. Et in eodem ſtatu quantum ad corpus: & quantum ad animam ſiue quo ad cognitiuã:ſiue quo ad effectiuam eos perpetuat:ut nec proficiant nec deficiant:nec letentur nec triſten tur:ſed ſic uniformiter uiuant in eternum: uidetur enim iſtis durum & aſperum:ꝙ deus qui tam mi- ſericorditer agit cum iſtis impiis & peccatoribus ſic ſeuere agat cum paruulis:qui omnino non potue runt uitare nec mortem culpe:nec mortem carnis ut in perpetuum crucientur in igne. Quia uero auctoritates ſanctorũ dicentium ꝙ igne cruciãtur non poſſunt euacuari:maxime Auguſtini:q abun danter exprimit penam paruulorum quantum ad carentiam uiſionis dei:& quantum ad loci uilitatẽ: dicens & uolens reducere ad medium ſupradictũ .ſ.ſolius pene carentie uiſionis propter predictam hereſim loquens contra illam ſimpliciter aſſerit eoſ cum aliis peccatoribus eternaliter in infernum dã- nari.Iſtum autẽ intellectum explanat in enchiridi- on:ubi dicit penam eorum eſſe mitiſſimã: p quod datur intelligi:ꝙ non puniuntur pena alicuius cru ciatus mente uel carne. Hec auctoritatũ expoſi- tio mihi multum eſt odioſa ꝙ ſancti mentiantur uel de induſtria aſſerant falſum uel producant: nec habent ſancti talem modum hereſes ĩpugnandi p ĩrefragabiles ueritates.Et ꝙ dicunt ꝙ in ench.quã do dicit penam paruulorum mitiſſimam:predictũ habuit intellectum: & quod in hoc ſe explanauit de dictis in aliis locis manifeſte apparet falſiſſi- mum perlegenti illius libri textum:loquitur enim de gradu penarum infernalium dãnatorum oĩum ubi dicit ꝙ ordo diuine iuſtitie eos punit ſecundũ peccatorum gradum ſecundum quem qui pautio ra peccata cõmiſerit ibi mitius punitur ab igne:q̃ q plura.Et addit mitiſſima ſatis eſt eorum pena qui peccatum originale contraxerũt:& nullum addide runt:ubi aperte oſtenditur ꝙ eos in una congerie reproborum locat.Sicut ibi mitius punitur qui ſo lum unum peccat q̃ duo uel mille: Sic qui nullum ſuper originale addidit' omnium mitius punitur: & ita dat intellectum ex textu illius qui pena ignis punitur:licet mitiſſima reſpectu aliorum. Non er- go eam dicit mitiſſimam ſimpliciter: ſed reſpectu pene actualium peccatoꝝ.Non ergo poteſt textus ille reduci ad ſolam penam carentie uiſionis. Pri- mo illa hereſis pelagiana priuat paruulos uiſione dei & regno celorũ:ſed dat illis ut Auguſtinus di-

cit in hyponoſticõ qualẽcũq; requiẽ in altero loco unde ibi bene reprobat Auguſtinus opinionẽ illo- rum qui dicunt ꝙ habent magnam conſolationẽ ut erat pelagius:dicit enim .Sicut duo ſunt loca de xtra iudicis & ſiniſtra.Ita in dextra ſunt omnes ele cti quorum eſt uita eterna & regnum celorum: de quorum numero certe non baptizatus excipit. In ſiniſtra ſunt omnes reprobi:quorum eſt maledi ctio & ignis eternus & ſupplitium eternum: ſi di cens non duorum locorum diuiſionem dedi niſi duorum tantum fingis tertium locum de officina peruerſi dogmatis: ubi poſſidere quantulãcunq; requiem tuus paruulus poſſit.Iudex non dedit ni ſi dextram & ſiniſtram.Omnibus qui ſunt in ſini ſtra dicit.Ite maledicti &c.Et ſequitur ibunt hi in ſupplicium eternum:paruulus ergo tuus nõ bapti zatus cum diabolo eterno igne arſurus eſt:hec eſt ſententia Auguſtini & quaſi textus nihil ĩmutãdo eius ſententiam:ubi potes uidere ꝙ ex textu euan gelii. Mat.xxv.& ex uerbis chriſti probat que di- cit.Nec potes dicere ꝙ paruuli non erunt in iudi- cio:dicit enim ibi textus ꝙ congregabuntur ante eum omnes gentes :ubi interlinearius dicit: oĩs etas:omnis ſexus. Gregorius etiam moꝝ.ix. ſup illo uerbo:multiplicantur uulnera mea etiam ſine cauſa eandem confirmat ſententiam cum Augu- ſtino dicens ſic.Nõnulli &enim a preſenti luce pri us ſubtrahuntur q̃ ad promerenda bona malaue actiue uite perueniant:quos quia a culpa originis ſalutis ſacramenta nõ liberant:& hic ex proprio ni hil egerunt:& illic ad tormenta perueniunt qui- bus unum uulnus eſt corporaliter naſci: aliud car- naliter mori.Sed quia poſt mortem eternaq; mors ſequitur occultoq; eius iuſto iuditio etiam ſine cau ſa uulnera multiplicantur:perpetua quippe tormẽ- ta percipiunt etiam qui nihil ex uolnntate propria peccauerunt.Hinc nãq; ſcriptum eſt.Non eſt mun dus in cõſpectu eius:nec infans cuius unius diei ui ta ſuper terra.Et per ſemetipſam ueritas.Niſi quis renatus fuerit ex aqua & ſpiritu ſancto:non poteſt intrare in regnum dei.Hinc paulus ait.Eramus na tura filii ire ſicut & ceteri:qui utiq; nomẽ proprium adiungentes ex ſolo originis reatu perimuntur qd ille in illo extremo examine:quantum ad hu- mani ſenſus eſtimationem:nec ſine cauſa uulne- rantur: ſed tamen ſub diuina diſtrictione iuſtum ẽ ut propago mortalis ualde infructuoſa arbor etiã in ramis conſeruet amaritudiuem quam traxit a ra- dice.Ait enim.In turbine conteret me & multipli- cabit uulnera mea etiam ſine cauſa.Ac ſi aperte hu mani generis dãna conſiderans dicat. Diſtrictus iudex qua eos animaduerſiõe trucidat quos culpa proprie actionis damnat.Si illos in eternum per- cutit quos reatus arbitrii non abiecit.Hec Grego. Vbi aperte apparet ꝙ erũt ĩ iuditio: & ꝙ uult eos puniri pena ſẽſus quia pluries eos replicat pati tor mẽta ppetua.Tormẽtũ autem dicitur.q.torquens mẽtẽ.i.ardẽs.Cõcordat etiam cum Auguſtino in

encñ.ꝙ percutiuntur in eternum a iudice:ſed minus q̄ qui patiuntur ex propria actione. In legéda enim ſancti hylarii pictaueñ.epiſcopi & doctoris dicitur de quadá muliere cuius nó baptizatum filium ſuſcitauit:ꝙ plus dolebat eius eterná mortem gehenne q̄ ſubtractionem eius uite. Licet autem in libro ypoſticon Augu.loquatur contra pelagiannm.In libro tamen de fide ad petrum intendit dáre regulas fidei non exceſſiue nec prope loqui:& ideo repetit ad ſingulas regulas: firmiſſime tene & nullarenus dubites.q.d.Hec é firma & clara ueritas fidei chriſtiane.Inter quas regulas ponit iſtam ſic.d.Firmiſſime tene & nullatenus dubites paruulos qui ſine ſacramento baptiſmatis ex hoc ſeculo tranſeunt eterni ignis ſupplitio punien dos. Item ibidem.Quiſquis ita uiuere incipit ut ante finiat uitá:q̄ ab originali obligatione ſoluatur ſi unius diei uel unius hore ſpacio anima uixit í corpore. Neceſſe eſt tam cum eodem corpore inter mirabilia gehenne ſupplitia ſuſtinere. hec Auguſtinus. Item Apoſt.ad Roma.v. Regnauit mors ab Adá uſq; ad moyſé:etiam in eos qui non peccauerunt in ſimilitudine ꝑuaricationis ade ubi dicit glo.Regnum mortis eſt cum quis ab eterna luce diuiditur:& ad eam que ſecunda eſt nos perducit:hoc regnum mortis regnauit ab adam uſq; ad moyſé de quo minus uidetur:quia nondum ꝑ legem erat peccatum manifeſtū. Hoc regnum ſola gratia chriſti deſtruxit:quod in ſanctis patribus antiqnis preter quos in omnes regnauit:& in oés qui non ſua uoluntate peccauerunt ſicut Adá: ſed originali ſolo tenebant̃:ubi expreſſe patet ꝙ utráq; penam gehenne:& carentiam uiſionis dei tanq̄ duas diſtinguit & utráq; paruulus attribuit. Primo Ioann. apoc.xx.dicit:Et qui non eſt inuentus in libro uite ſcriptus:miſſus eſt in ſtagnum ignis Et ſupra dixit ꝙ illud ſtagnum ignis ardet ſulphure:& ꝙ infernus & mors mittuntur in eum: ubi aperte oſtendit ꝙ qui non ſunt in libro uite ieſu per fidem uel fidei ſacramentum omnes ardent in ſtagno ignis. Primo nunq̄ inuenitur aliquis ſanctus uel aliquis ſacer textus iſtas duas penas carentiam uiſionis dei in eternum:& penam tormétorum ſenſibilium abinuicem ſeparare.ſ. ut dicat̃ originali peccato ſolam penam carentie uiſióis dei debitam:ſicut dicit magiſter ſententiarum:.qui. licet multa bona dixerit in hoc & in multis aliis locis non bene dixerit nec teneatur. Auguſtinus tamen.xxi.de ciuitate dei.c.xxiii.expreſſe dicit ꝙ nó eſt medium dare:imo qui non eſt in regno celorū ſemper erit in eterno ſupplitio:Sed nec alicuius ſácti dictum ego legi:ubi dicatur ꝙ priuatus in eternum a regno celorum non patiatur eternum ſupplitium.Quis enim poteſt dicere ꝙ peccatum originale nó mereatur penam ſenſus:cum uideamus paruulos terribiles penas ſuſtinere & amariſſimá mortem.Nec ualet iuditio meo ſolutio quá faciūt

predicti ad inſtantiam:dicunt enim ꝙ non é ſimile de pena temporali & eterna:quia pene temporales non tantum ſunt punitiue:ſed promotiue: & í hac uita multis dantur dei amicis. Licet enim iſte pene ſint promotiue bonorum:& quantum eſt de ſe omnium habentium uſum liberi arbitrii:paruulorum tamen ſine baptiſmo decedentium pene ſunt punitiue. Primo ſi deus poteſt temporaliter punire paruulos acerbiſſima pena ſenſus: hoc non eſt niſi propter peccatum originale:quod habent ꝙ talem penam mereantur: aliter deus eſſet iniuſtus innocentem puniuendo iniuſte:& ita eſt ípoſſibile deum iniuſtitiam facere in uno inſtanti téporis:ſicut in infinito eternitatis.Iuſtum é ergo ꝙ deus punit paruulum in tempore:quia culpam habet punitione dignam: ergo qui eam habebit in perpetuum iuſtum eſt cum pená ſéſus habere

Primo predicti magiſtri manifeſtantes quid eſt originale:dicunt ꝙ originale eſt concupiſcentia q̄ priuat hominem debita iuſtitia:& ponit in eo íordinatum appetitum boni guſtabilis intenſum & inordinatum.Et ratio huius eſt iſta:quia originale peccatum non tantum dicit boni debiti priuationem:ſed etiam dicit ordinis & iuſtitie ſubuerſioné Hec ſunt uerba nnius eorum:que etiam ab omnibus conceduntur.Originale enim infectionem dicit ſubuerſiuam mentis & omni malo in habitu:ad quod poſtea inclinat ad indebitum.Et ſic patet quod dicit denominationem ſui propter ſe: & denominationé omnium aliorum ad ſuum uitioſum amorem:unde diligit ſe ad delectationem carnis:& ad delitias huius uite non tendens in deum nec in amorem inuiſibilium nec diligentes deum niſi ut ſeruum proprie uoluntatis.Et illud in eternum manet in anima niſi ꝓpe chriſti paſſionem & morté ſacramento ſue gratie deleatur. Quis ergo dicet iniuſtum ſi tanta malitia puniatur doloribus in eternum.Siue ergo actam ſiue contractam diuina iuſtitia habet in eternū punire iniquitatem Et ibi eſt duplex iniquitas.ſ.perditio originalis iuſtitie:& infectio cócupiſcentie: & ideo duplici debent pena puniri.ſ.carentia uiſionis:& pena ignis Nec ſufficere oſtenditur quod dicunt:ꝙ propter feditatem concupiſcentie puniuntur loci uilitate:nó ſenſu doloris.Concupiſcentia enim dicit malignitatem omnium ſpiritualium peccatorum cum feditate carnalium.Et ideo ſicut debetur uilitati feditas:Sic & anguſtia malignitati. Primum loci uilitas nulla uidetur eis pena ex quo nó immutant̃ dolore uel triſtitia ab aliquo extrinſeco uel letitia: Ex quo ſequitur ꝙ aliquid eſt poſitiuum in originali peccato ſecundū iſtos parum aut nihil puniri

Primum cum chriſtus dicatur effectū ſue paſſionis & mortis manifeſtere í baptiſmo quod datur í remediū peccati original' principaliter:licet ét deleat omnia actualia: quid neceſſe fuit tam doloroſos in carne ſéſus & anguſtias pati:& in mente tot

dolores & tantos:ſi peccatum originale penas & dolores eterne mortis non meretur:maxime cum principaliter paſſio chriſti ad purgandum peccatũ nature ordinetur:ut ſicut per inobedientiam unius hominis.ſ.ade peccatores conſtituti ſunt multi.Ita per uniuſ hoĩs obediẽtiã iuſti cõſtituãtur multi.Ad Roma.v.Et ſic etiam patet ꝙ tota deductio apoſtoli:& ꝙ paſſio xp̃i & mors nõ redemit a delicto & morte quã in Adam conttaximus:licet ẽt oĩum peccatorum aliorum dilectio ſit in chriſto. Non ergo uidetur dicere ſecurum:ꝙ peccatum pro quo deus homo ſuſtinuit dolores ſenſibiles non mereatur puniri ſenſibiliter in eternum. Et quod adducitur pro ratione:ꝙ dure uidetur deum ita ſeuere agere cum paruulis:ut eos crearet in eternum arſuros:cum ſceleratiſſimis uiris multã miſericordiã faciat.Miror ꝙ ſapientia chriſtiana potuit hoc dicere uel conferre:cum illi peccatores ſcelerati peccatores de quibus loquitur:ſint chriſto incorporati p ſacramentum fidei & contritiouis donum:paruuli autẽ ſicut ſerpentes & uiperea genimina: & inimici dei:& natura filii ire:& preuaricatores & fractores federis domini. Omnia enim hec mala & plura alia eis attribuit ſcriptura pro peccato nature uitioſe & dãnate:pro quo etiam principaliter dicit̃ chriſtus tanta ſuſtinuiſſe ſupplicia ut ẽ dictum ſupra.In quibus omnes redemit ab eternis ſuppliciis:quod non eſt uerum:ſi dicta opinio dicit uerum ĩmo mille milia paruuli in chriſto baptizati ſunt in regno celorum quos non redemit a doloribus inferni ſi peccatum originale non debet eternis ignibus cruciari:ĩmo paruuli illi uõ debent de hoc xp̃o eſſe ingrati:quia talia non erant paſſuri in ſolo orinali uitam finientes.ſed ſolum ſibi regratiari debent ꝙ per ſuam gratiam obtinent regnũ.Quod quidem multum appropinquat hereſi pelagii ſi qſ diligenter aſpiciat. Primũ quomodo ſequitur ĩ ratione ſua:ꝙ ſi deus multas miſericordias facit electis quãtũcũꝗ ſceleratis qui ſunt chriſti ieſu filii per gratiam:& mẽbra corporis eius ꝙ crudelis ſit deus:ſi puniat paruulos:qui ſicut dictum eſt ſupra ſunt reprobi & mẽbra diaboli in etrenum:hoc enĩ uidetur deſtruere regulam ſanctorum de redẽptione electorum qui dicunt ꝙ ex mera gratia eis dat̃ quod omnibus debebatur:ut habeant electi unde gratias agant per donum miſericordie:& reprobi non inueniant quid reprehendant in iuditio & decreto iuſtitie. Quia igitur predicta opinio nec uere fulcitur ſanctorum dictis nec textu ſacre ſcripture:ĩmo magis expreſſe ei repugnare uidetur:& quia uidetur quadam humana ratione & fatua pietate moueri:que quidem parũ nouit ponderare iuditia dei que ſẽper ſunt irreprehenſibilia: & tamẽ occulta uelut abyſſus multa & maxime introductione & punitione originalis peccati: cuius reatum contra ſanctorum dicta parum põderare uidetur: Ac per hoc diminuere neceſſitatẽ chriſti aduentus & redemptionis eius:& ex cõſequenti diminuit affectum gratitudinis & dilectionis noſtri & omniũ ad ieſum qui in diuerſis doloribus uixit.xxxiii.annis pro purgãda natura a reatu originis & aliis culpis noſtris. Ideo teneo cum Auguſtino:Gregorio:& cũ ſacro textu ſententie ieſu chriſti.Mat.xxv. ꝙ totum corpus reproborum in paruulis & grandeuis in eterno igne cum diabolo cruciabitur:licet diſtinguam ſicut diſtinguit Auguſtinus in enchi. ꝙ ibi eſt in cruciatibus gradus ꝑ grauedine & multiplicatione peccatorum:& qui pro ſolo originali ibi ſunt minima pena puniuntur ſecundum ꝙ alii pro actualibus puniuntur ſecundum ſceleris gradum:pro tanto enim pena ẽ mitis:quia ſemper punit citra condignum. Quia uero totum fundamentum opiniõis predicte (quã reputo magis uiam ad excludendum meritum chriſti: & ad multa mala)fundatur in hoc:ꝙ non relucet in tali punitione paruulorum miſericordia dei:que ſimul cũ iuſtitia debet apparere in omnibus operibus ſuis & dicunt ibi deum crudelem mõſtrari:licet ad hoc reprobandum debeat ſufficere ꝙ ſancti qui de deo piiſſime ſenſerunt hoc non reputant crudele.Sicut patet per Gre. in anctoritate predicta:Et quãtũcũꝙ anneccterent a carnali ſenſu hoc durum reputari tamen aſſerunt hoc iuſte fieri a deo & miſericorditer.Tamen occurrit una ſententia ſiue opinio:que multorum magiſtrorum fuiſſe uidetur ab antiquo .ſ.ꝙ paruuli ſic ſine regeneratione chriſti ieſu decedentes:eternaliter tenentur a diuina iuſtitia & miſericordia:& ſapientia ſine liberi arbitrii uſu:& actuali cognitione.In quo quidem modo dicendi: predicta tria eleganter ſaluare uidetur. Iuſtitiam qa ſicut mẽbra diaboli & ſerpentes uenenoſi:& de reproborum collegio ardent in eternum:que tamen eſt tẽperata correſpondens culpe. Sicut enim illa culpa eſt nature: non perſone:Sic in eis purgat̃ naturalis ſenſus nature infernali igne: non tamen eſt proprie punitio que dicitur perſone: quia perſona ſumitur proprie per dignitatem rationis & uoluntatis:que quidem:quia in eis non uenerunt ĩ actũ: ideo proprie ratio & uoluntas non patiuntur penam ſupplicii:proprie enim dicitur pati liberum arbitrium quando patitur contra ſue uoluntatis appetitum repugnantem in contrarium:& penã uermis interius corrodentis:que quidem eſt ſumma ratio doloris in damnatis.Et ab iſta eximuntur paruuli tẽperante miſericordia iuſtitiam: ut ſicut non peccauerunt per propriam uoluntatem:Sic non habeant uoluntatis crutiatum.Et ita relucet ibi miſericordia:quia ex magna miſericordia tenentur ſine uſu liberi arbitrii quam habent dãnati ad ſuorum dolorum augmentum:ĩmo eſt eis tanq̃ ſummum tormentum,per quod affligũtur:& pena dãni:& pena ſẽſus:& pena uermis rodentis per conſcientie remorſum:& excandeſcens odiũ ĩ dĩnã iuſtitiã puniẽtẽ.Sapientia autem diuina ĩ hoc relucet maxime ꝙ ſic ſciuit diſtinguere origĩale ab actuali in ordine ſupplicii:& ꝙ facit reſpondere cũ miſeri

cordia & iuſtitia cruciatū pene reatui nature. Et ꝙ
ſic tenet eos in ignibus tanq̄ ſubita monſtra natu
re ad demōſtrādā magnitudinē trāſgreſſiōis ꝑma
rie & neceſſitatē xp̄i gr̄e & redēptiōis eius per mor
tem doloroſam: ut ſic pateat omnibus electis a
quanta pena eos liberauit chriſti ieſu gratia ſine eo
rum aliquo merito. Ac per hoc ſint ſibi in eternum
pleniſſime grati. Hec ergo uidetur mihi magis ca-
tholica & ſacro textui conſona opinio: nō tamenē
hic aliquid temere affirmandū niſi dominus aliter
reuelaret: quia ſtatus alterius uite quo ad premia &
ſupplitia omnia ſunt remota ab apprehenſione ra-
tionis humane: & ideo auctoritatibus ē credēdum
ſanctorum reuelationibus in hac parte. Et parum
ualet fantaſtica ratio ſubtilitatis paganice. Quod
& Auguſtinus aſſerit de ciuitate dei loquēs contra
platonicos ꝙ multa abſurda de ſtatu anime ſepa-
rate dixerunt dicētes. Cur ergo non potius diuini
tati credimus de his rebus quas humano ingenio
inueſtigare non poſſumus: loquitur autem ibi de
ſtatu anime ſeparate de quo credendum nō plato-
ni: ſed ſanctis aſſerit: & idcirco ſupra poſitum mo-
dum non aſſero: licet mihi uideatur probabilis.

Hoc āt cū ſanctis aſſero in ſolo originali dece-
dētes tā ſenſus q̄ dāni perpetua tormēta perpetuo
ſuſcipere: quod Augu. tanq̄ regula fidei tenēdum
nō formidat aſſerere. Contra tamē predicta dice
rent prime opinionis ſectatores: ꝙ nō uidetur be-
ne intelligibile ꝙ anima uſu rationis priuetur & uo
luntatis. Cui reſpondemus ꝙ cū ſeparatio anime a
corpore ſit opus diuine iuſtitie propter peccatum
non nature condite talis eſt ſtatus anime ſeparate
per diuinā potentiā qualē requirit meritum uel de
meritum per culpam uel gratiā ipſius anime dum
uiuit in corpore. Et ſicut corpora dānatorū nō ui-
uunt naturaliter in igne: ſed per rigorem diuine iu
ſtitie: Sic nō ē naturale animabus paruulorū priua
ri uſu liberi arbitrii in eternū: ſed ē effectus iuſtitie
correſpondens culpe contracte. Quomodo etiā
ē ueriſimile ꝙ aliqui eorum dicūt ꝙ aīe paruuli re-
probi & mortis filii ut dictū ē ſupra: ꝙ nō ē in chri
ſto ieſu infūdetur ſpecies a creatione que ſuam co
gnitionem illuminet in creaturarū cognitione: cū
certum ſit ꝙ nec miſericordia nec gratia datur in
alia uita dānate nature: niſi redēpte per xp̄m ieſū:
ipſi nature cōſeruat̄ eē ad ſuū ſupplitium & hono
rem iuſtitie ſecūdū ſententiam ſanctoꝝ. Ex hoc. n.
ſequitur ꝙ ipſe predicat̄ ꝙ tales paruuli plus ha-
bent delectationis: cum priuentur omniū pena ſen
ſus: & habeant delectamētū intellectus q̄ poſſit ha
bere homo ī iſta uita ī delectamēto nature. Quod
an ſit catholicū & ſacre ſcripture dictis conſonum
& honorificū redemptioni ieſu chriſti: nullus qui
legit ignorat. Certe eſto ꝙ eēt uerum: quod ta-
men eſt falſiſſimum: & ſi bene examinatur nimis
eſt hereſi conforme: tamē hoc eſt ſtolidiſſimū po-
pulis predicare. Cū hec ſi materia minus curādi de
remedio baptiſmi & ipſis mētibus eſt occaſio fe-
tus extinguendi ſine remedio ſacramenti chriſti ie
ſu: Sicut ego experimēto probaui in una peſſima ſi
licida que ſe excuſabat ꝙ maius malū iminebat ſi-
bi de opprobrio huius uite ſi paruuli fletus fuiſſet
auditus q̄ puulus de morte habebat. Ego tn̄ q̄ illa
peſſima audiui predicatores dicentes: ꝙ habent ma
ius gaudium quod perdere non poſſunt: q̄ poſſet
aliquis homo in hac uita habere. Alias etiam ſe-
cundum philoſophorū ſententias cum anima crea
tur ī corpore ſicut tabula raſa & nihil poſſit cogno
ſcere per naturam niſi quod per apprehenſionem
ſenſuum reſpicit in corpore: dicunt ꝙ anima ſepara
ta paruuli que nullā ſpeciem ſecū trahit cū non ha
beat īnatas ut poſſet cognoſcere: niſi ſibi noue ſpe-
cies darentur a creatione ꝙ ſi uerū eſt quod nō di
co non ē magne difficultatis ſuſtinere ligamen hu
ius rōnis per diuinam iuſtitiam in paruulo. Multo
enim maiora inconuenientia & magis ordini diui
ne ſapientie repugnātia uidentur includi in dicto
coꝝ. ſ. ꝙ anima paruuli que habet totam ſubuerſio
nem originalis rectitudinis: & que habet habitua
lem concupiſcentiam inclinātē ad malum & retra
hentem a bono: & alia mala que dicta ſunt ſupra
ſic ſit mortificata ſine gratia chriſti ieſu: & diuine
uoluntati ſubiecta: ꝙ non doleat de tāto malo dā-
ni proprii: ſicut ē perdere regnū celi: & ꝙ ita equani
miter portet ſuam locationem in carcere tenebro
ſo igne inferni quantūcūq; ſecūdum eos nō ura
tur ab illo. Et ſi a nullo affligitur: ꝙ nō delectetur
ſaltem in quiete ſui eſſe & naturalis luminis: & ꝙ
ſic ſit recta ſub diuina iuſtitia: ꝙ in nullo ſibi cōtra
dicat eorum uoluntas uitio plena. Quomodo enī
eſt credibile ꝙ uoluntas plena omni habitu uitio
ſo ſicut eſt uoluntas talis paruuli ſi ueniat ad uſum
liberi arbitrii: ꝙ non producat actus ſimiles habi-
tibus: maxime cū idem doctor dicat ꝙ deordina-
tio originalis culpe eſt ſimilis manui uel mēbro tre
mulo ex uirtute paralyſi ex defectu regitiue & par
uulo equino ſine retinaculo freni quod tantum
probant electi in hac uita ꝙ redēpti per gratiā xp̄i
ieſu: & adiuti multis uirtutibus & exemplis uite &
paſſionis eius uix quando ueniunt ad ſūmam per
fectionis gratie poſſunt ſub diuina iuſtitia contem
plari de his que facit in regimine mundi. Quo
modo autem rationabile eſt aut credibile ꝙ anima
paruuli uenienti tanto malo in uſu liberi arbitrii ſic
ſuas concupiſcentias refrenet: & ſic ſit ordinata ſub
deo ut in nullo murmuret uel triſtetur de rigore di
uine iuſtitie ſuper ſe & ſuper alios dānatos quos ui
det in tam acerbiſſimis tormentis adere? Magnā
enim gratiam accepit a deo luminis clari ſi clare ui
det ſine reſiſtentia: ꝙ iuſtum eſt ſic eam puniri.

Merito ergo dixi ꝙ multo difficiliora ſunt iſta
ad ſuſtinendum animabus paruulorum: q̄ ꝙ p di-
uinam iuſtitiam: & ſapientiā & miſericordiā ſeruēt̄
ſine uſu liberi arbitrii modo predicto. Exurge ergo
aīa mea ī grāꝝ actionē de generatiōe ſacri baptiſmi
miſericordioſiſſimi natur̄ xp̄i ieſu et eſto gr̄a dolori

bus mortis ſue & anguſtioſe effuſionis ſanguinis eius in quo es baptizata: & lota: & humiliter recognoſce pro te: & pro tota redempta natura paruula & grādeua ꝙ te liberauit ab exilio eterne patrie: & ab eterno cruciatu ignis gehenne. Et quantum potes tuas culpas arguas: & tue nature uitia & beneficium gratie chriſti ieſu te iuſtificantis honora & noli erubeſcere remediū querete tue uitioſe uite in ſacramentali confeſſione tue iniquitatis quantumcūqꝫ occulte: ſiue tuis prelatis: ſiue aliis auctoritate clauium gerentibus uicem chriſti exēplo illi us benedicti ieſu qui pro te informanda & redimēda licet eſſet dei filius & innocens agnus: uoluit tamen publice & in conſpectu populi ac ſi eēt peccator ſicut alii publicani Ioānis baptiſmate baptizari.

Ieſus deſertū incolēs. Cap.iii.

Baptizatus autē dominus ieſus cōfeſti de aqua aſcendiſſe dicitur & ductus a ſpiritu in deſertum: ubi.xl. diebus &.xl. noctibus ſine eſurie ieiunauit. Attende ergo aīa mea carnalis & miſera exemplum boni ieſu: qui poſt eēni patris teſtimonium tantum poſt ſancti ſpiritus deſcenſum poſt apertionem celorum procedit ad ſollicitudinis deſertum & cū beſtiis propter te ī ſolitudine cōmoratur: ubi in defectu lecti: ibi & tecti pro te informanda & redimenda macerat carnem ſuam: ut qui pro te baptizatus fuerat in aqua ut ait Criſo. baptizaretur in auſtera uita & tēptatione hoſtili. Ideo autem ante predicationis ſue decurſum dominus intrat deſertum: ut doceat ꝙ qui debent aliis predicare: prius debeant contemplationi uacare in ſolitudine cordis ſui ſeparati a mundo: ut ꝑdicatio ſit refuſio contēplationis accepte: & perfectionis redundantis & plene non impedimētum diſtractionis ſue ſalutis. Quod quidem illi conuenit qui inexperti in uia contēplationis populorū multitudini ſe immiſcent. Hec eſt enim cauſa quare ſtatus prelatorum & predicantium ꝑponitur ſtatui in ſolitudine uiuentium: quia ſolitarii uacant ī contēplatione aſſueſieri & uirtutibus per ſtudium proprii exercitii in gratia chriſti ieſu repleri: predicatores uero & prelati ſupponuntur uirtutibus pleni & contemplatione perfecti de ſua plenitudine aliis refundentes: debent enim eſſe conche lapidee que in aqueductibus prius implentur q̄ effluāt ut ſic plene ſine ſuo dāno aliis effluant & refundant Sed heu hodie ſunt canales in quibus nihil aque permanet: ſed totum refunditur uſibus aliorū: qa hi uerba ſcripture tātū pro aliis addiſcere uidenť & cum eis de uirtutibus multa predicent: in ſeipſis ſunt multis ſceleribus deformati: & ideo parum de fructu ſequitur in populo: quia quod dicunt uerbo uaſtant exēplo. At non ſic multipliciter euāgelice predicationis ieſus: qui prius & plus fecit q̄ docuerit: & ante exitum ad predicationis officium innocens agnus diuinam carnem ſuam multipliciter macerauit. In hoc dans exemplum ꝙ ſpiritus ſāctus mentem ſanctificans prius eam ducit ad proprie uite perfectionē per exercitia perfecte actionis & contēplationis quietem: q̄ eam īpellat ad diſcurrendum pro aliorū procuranda ſalute. Et ideo qui ſe talibus officiis ingerunt ante huius uite perfectionem adeptam a ſpiritu preſuptionis & uanitatis trahuntur non a ſpiritu charitatis proximorū procurande ſalutis. Nam perfecta charitas incipit a ſe ipſa. Et ſpiritus ſanctus prius fuit datus apoſtolis in flatu participationis chriſti perfectionis & uite q̄ daretur pro aliis in ſpecie lingue. Per hoc etiā oſtendit ieſus ꝙ uita ſolitaria & auſtera ē principaliter eligenda tanq̄ perfectiua ſui in mortificatione uitiorum carnis: & diſtinctionis mētis: uita uero ꝑdicationis & cure aliorum non eſt niſi a uiris perfectis ſola miſeratione infirmorum procurande ſalutis accipienda: propter quod omnis perfectionis diſſipatiuum arbitror tantum diſcurſum & euagationem: & inuolutionem in negotiis mundi: que omnia nunc apparent in religioſis huius temporis. Et quia īperfecti accedunt ad iſta exercitia predicationū: confeſſionū: & diſcurſuum ſub ſpecie ſalutis proximi: & ſuam diſſipationem procurant: & ſepe paruum fructū aliis fatiunt: qn īmo ſuarum imperfectionum ad alios exēpla tranſmittunt. Propter ꝙ anima mea cum benedicto ieſu ſolitudinis ſecreta rimare: & eſto cū beſtiis ſicut de ipſo legitur per uanitatem mundi appetentibus: licet curare nō debeas: ſed multum gaudere ꝙ reputeris beſtialis & ubicūqꝫ fueris uirtuoſam ſolitudinem tibi edificari ſtudeas: mentem tuā ab omnibus ſeparādo: quia tunc benedictus ieſus te aſſociabit in mente: & deſertum tuum quaſi delitias ponet. Hāc artem docet Ber. ſermone.xl. ſuper Cant. d. Tu inq̄ ſi ad ſpiritus ſancti incitamenta moueris & inardeſcis dare operam quomodo animā tuā facias ſponſam dei: ſedeas ſecundum prophetam ſolitarius quoniam leuaſti te ſupra te oratio ſupra te angelorum domino deſpōſari. An non ſupra te adherere deo atqꝫ unum ſpiritum eſſe cum eo. Sede itaqꝫ ſolitarius ſicut turtur. Nihil tibi & turbis: nihil cum multitudine ceterorum etiamqꝫ ipſum obliuiſcere populum tuum & domum patris tui: & concupiſcet rex decorem tuum. O ſancta anima eſto ſola: ut ſoli omnium domino ſerues teipſā quē tibi ex oībus elegiſti: fuge publicū: fuge & ipſos domeſticos. Secede ab amicis & intimis: etiam & ab illo qui tibi miniſtrat. An neſcis te uerecūdū habere ſponſū & qui nequaq̄ uelit tibi indulgere preſentiam preſentibus ceteris. Secede ergo: ſed mente: nō corpore: ſed intentione: ſed deuotione: ſed ſpiritu. Spiritus enim ante faciē tuā xp̄s dominus: ſpiritusqꝫ requirit nō corporis ſolitudinē: q̄q̄ & corpore interdum non otioſe te ſeparas cum oportune potes preſertim ī tēpore oratiōis: tenes ēt in hoc & mandatum ſponſi & formā. Tu īquit cū oraueris intra in cubiculū tuū: & clauſo oſtio ora patrem tuum: & quod dixit fecit. Solus in oratiōe pernoctabat non mo-

do ſe abſcondens a turbis:Sed ne ullum quidem diſcipulorum nec ullū domeſticorū admittēs: deniq; etiam tres ſecum intimos adduxerat cum ultimo properabat ad mortē. Auulſus eſt & ab ipſis orare uolens:ergo & tu fac ſimiliter cum orare uolueris de cetero tibi ſola indicitur mentis & ſpiritus ſolitudo. Solus es ſi nō cōmunia cogites:ſi nō affectes pñtia:ſi deſpicias quod multi ſuſcipiūt: Si faſtidias quod oēs deſiderāt:ſi iurgia deuites:ſi dāna non ſentias:ſi nō recorderis iniuriarum. Alioqn nec ſi ſolus corpore es: ſolus es Vides ne poſſe eē te:& ſolum cum inter multos es: & inter multos cum ſolus es? Solus es in quantūcūq; hominū uerſeris frequentia:tantum caue aliene conuerſationis eſſe:aut curioſus explorator aut temerarius iudex:etiam ſi perperā quid actū deprehendas: nec ſic iudices proximū:magis autem excuſa. Excuſa intentionem ſi opus non potes:puta ignorantiā: puta ſubreptionem:puta caſum. Quod ſi oēm oīno diſſimulationem rei certitudo recuſat:ſuade nihilominus ipſe tibi:& dicito apud temetipſum:uehemens fuit nimis tētatio:quid de me illa feciſſet ſi accepiſſet in me ſimiliter poteſtatem? Et memēto me modo alloqui ſpōſam & nō amicū ſpōſi inſtruere cui alia ratio ē diligentius obſeruādi ne qs peccet & explorādi:an peccet & emendandi ſi peccatum fuerit:a qua ſane neceſſitate ſponſa libera ē ſoli uiuens ſibi & ipſi quem diligit ſpōſo:& domino ſuo qui eſt ſuper omnia benedictus ī ſecula deus amē:hucuſq; Ber. Vbi eleganter docet ſimilitudinem mētis & pro loco & tēpore quantū fieri pōt ſolitudinē corporis. Que multis modis exēplo boni ieſu ſuffragat̄ ſolitudini mentis & carnis motibus reprimēdis. O aīa mea amplectere bonum ieſū ſolitariū in deſerto. Eſto una de illis feris cū quibus uerſatur:qa ſepe oportet ipſum bonū ieſum tuas ferinas & crudeles cōmotiones patienter portare:& beſtiales tuos motus uerecundo declinare aſpectu:qui in deſerto corporis tui ſibi ſoli & cui ſunt nati:& tuam beluinam feritatem a qua cōtinue offenditur benigniſſimus & pius ieſus ſue conſolationis blandimento pacificat:& Ieſus de recepta iniuria te cruentem beſtiā humiliter appellat ad pacem. O crudelis beſtia recognoſce benignitatem & patientiam te ſupportātis tam diu boni ieſu:& tua feritate depoſita humiliter pedibus eius aduoluere:& coram ipſo tuas iniquitates amare deplora:ueniam pete:emendam propone: tuas neceſſitates expone:& poſt cōtrictionis lachrymas & oſcula pedum erige uultum tuū ad ſue diuine faciei aſpectum & cōtēplare piiſſimos radios uultus eius ſi forte reſpiciens in faciem xp̄i tui merearis eius efficaciſſima influentia trahi:ut in ardore ſpiritus clames & dicas quaſi ſponſa diligens & dilecta. Oſculetur me oſculo oris ſui. Quod ſi dignat̄ cōcedere clamabis & dices:uulnerata charitate ego ſum & ideo amore langueo:niſi tranſportes me ab ipſa & loces me in medio cordis tui. Quod ſi ad ſua intima te traxerit mētium tranſformator ieſus: primū quod iniquitas ſit dotaliciū quo ſponſus ſāguinū tibi fuit in doloribus crucis amaris tā mētis q̄ ſue dulciſſime carnis:& in ipſis tanq̄ in immēſo oceano imēſurabilis & dolorati amoris totā teipſā ſubmergere:& ibi doloroſū lamētū aſſume.d. Veni in altitudine maris:& tēpeſtas dimerſit me. Et cōtēplare illud mare magnum & ſpacioſum manibus ad natandum. In quo reptibilia omnium anxietatum & dolorum omniū electorū qui in eius corporis uirtute manibus & pedibus reptando p̄cedunt:quorum nō ē numerus. Et ſi ī hoc mari pene per gratiam xp̄i ieſu tota imerſa quātū ipſe donat ſcrutata fueris īnumeras & imēſas doloris rationes cordis eius:& guſtaueris abſinthium amaritudinis eius ſtatim ne te demergat tempeſtas aque amoroſus ſponſus ieſus te faciet ſaltare ad mare ſue abyſſalis & imenſurabilis glorie deguſtande:ut ap te cognoſcas q; ſecundum multitudinem dolorū ſuorum in corde ſuo cōſolationes eius perſone diuine clarificauerūt animam eius. Et aperte tibi oſtēdet in ipſo eſſe cōpletum:quod dominatur a mari uſq; ad mare:& quod per plenum donum uoluntatis inflāmate & in dei perſona unite ē ſimul mare imenſurabilis pene:& ineſtimabilis glorie. Et ſic in teipſo ſenties quod in ipſo contēplaris:hoc eſt mare uitreū & mixtū igne. Apoc.xv. Supra quod ſtatim electi uictores habentes cytharas dei & cantantes canticum moyſi ſerui dei & canticum agni: ubi ſimul pietas amoris chriſti ieſu intolerantia paſſionum pro amore dei & ſalute electorum & imēſitas glorie collata ieſu canitur ab electis in cythara mortis & in iubilo exultationis ſecundum concordiam utriuſq; teſtamenti ut clare uideatur in mari uitreo:quod etiam per euidentiam uirtuti aperte .x.cap. uocatur ſimile chriſtallo. In hoc mari aīa dum eſt in uia in ſummo perfectionis apice baptizatur ſemper:tamen nubes aſſociatur mari propt̄ defectum uiſionis aperte:ut ſic ſtatus uie & patrie diſtinguantur. In hoc deſerto ſolitudinis cum dilecto ieſu cōmorare anima mea toto quadragenario tempore peregrinationis:donec ad quinquageſimū glorie tranſferaris. Scias autem q; non niſi te ſpiritu ſancto ducēte exēplo & merito ſpōſi tui ieſu ad illud poteris peruenire. Secūdū āt quattuor tibi predicta diſtincte attendas

Primum oſculum pedū
Secūdū faciei
Tertium tranſformationem intra cor ſuum in mare amarum
Quartum reſultationem in mare uitreum ſplēdidiſſime glorie.

Volo intra quadruplex deſertū ſpū ieſu me adiunante te ducere

Primū ē auſteritatis ſuſtinentia
Secūdū ē religioſitatis eminentia
Teriū ē exceſſus cōtēplationis extatice
Quartū ē ſtatus cōſciētie trāquillate

Et iſta quattuor deſerta repreſantant̃:p ea q̄ i de ſerto ſenſibiliter diſcernuntur ſecūdum quadruplicē ductionem:agitationem:expulſionem ſpiritus ſancti:hec enim tria de ſpiritu ieſu dicūt̃.Mat.iiii. Ductus eſt:luce.iiii.Agitebatur a ſpiritu.Mat.p̄mo Expulit eum ſpiritus. Vt autem itelligas ꝙ abſq; dubio ſpiritus iſte eſt ſpiritus ſāctus lucas p̄mittit .Ieſus autem plenus ſpiritu ſancto regreſſus eſt a iordane:& agebatur a ſpiritu in deſertum ita ꝙ

Spiritus timoris & fortitudinis ducit ad primū
Spiritus ſcientie & conſilii ducit ad ſecundum
Spūs intellectus & pietatis ducit ad tertiū
Spūs ſapientie introducit ad quartum

Diuerſimode enim combinari poſſūt dona ſpiritus ſancti. Primū autem deſertum eſt penitentie:quia ſicut in deſerto eſt inopia uictualiū :copia ſpinarum & ueprium :ſecreta cubilia animaliū: Sic in penitentia uera debent eſſe

Refectionis parcitas
Tribulationis aſperitas
Et proprie conſiderationis puitas & prauitas

Propter primum dicitur Hieremie ſecundo:Miſeratus ſum tui miſerans adoleſcētiam tuam & charitatem diſponſationis tue:quando ſecuta es me in deſerto in terra que nō ſeminatur ſanctus iſrael domino premitie frugum eiuſ.In terra que non ſeminatur non abundant uictualia.Miſeretur ergo dominus illius qui ex timore offenſionis preterite ſibi ſubtrahit delectabilia carnis:& hunc finalē timorem adiuuat ſpiritus fortitudinis ut penitens manum mittat ad fortia auſteritatis.Et hic incipit ſpiritualis uita:ſecūdum illud ad Roma.octauo.Si ſpiritu facta carnis mortificaueritis uiuetis.Et tunc ex parcitate refectionis efficitur ſanctus contra inquinamenta carnis Iſrael uidens deum miſerantem patrem & punictem iudicem & adiutorē fortem contra ignorātiam cece mentis. Et tūc premitia frugū eius:ideſt preſentia ſancte conuerſationiſ & auſtere operationis eius ſūnt domino preſentate per recognitionē beneficii ab eo:ut in merito ieſu ſe in choare ſentiat:& eius honorem intendat. Propter aſperitates tribulationum & tētationum que penitētem comitantur:dicitur.Exo.xv.ꝙ filii iſrael de mari rubro egreſſi fuerunt in deſerto ſur:ambulauerūt q; tribus diebus per ſolitudinem:& non i uenerūt aquā donec uenirent i marath ubi inuenerūt aquas amaras quas propter amaritudinem bibere nō potuerunt:donec immiſſo ligno in dulcedinem ſunt conuerſe. Egreſſus enim de periculoſa conuerſatione preteriti ſceleris:quaſi rubri maris & in cedentibus per deſertum penitentie triduo :confeſſionis contrictionis & ſatiſfactiōis occurunt anguſtie tēptationis multiplicis:Sicut in p̄s.dicitur:Oſtēdiſti populo tuo dura.Nec poteſt hec aqua bibi:eo ꝙ inportabilis eis penitētia & amara.Sed cū ad memoriam reducitur lignū crucis & amaritudo quā portauit ieſus pro nobis:ex ſola miſericordia compaſſionis ad nos dulceſcit omnis amaritudo tribulationis:& uerificatur illud propħicū.Computreſcet iugū afatie olei:ideoq; de benedicta cruce cātamus. Dulce lignum dulces clauos:&c. Propter tertiū dicitur.Mat.i.Surgens ieſus abiit in deſertum locū ibi q; orabat:quia ſicut fere ſolent per diē euagari per nemora:de nocte repetunt ſecreta cubicula:Sic penitēs a peccatis ſurgēs: & diſtractionis relinquēs ad ſecretum conſcientie debet redir̄: & ſemetipſum conſiderando in dignum:poſt orationis ſuſpiriū in ſpe uenie poteſt requieſcere tamq̄ in ſecreto cubili. Secundū deſertum ē eminētia regl'aris uite. In deſerto enim eſt

Hominum ſolitudo
Florum pulchritudo
Auium cantantium dulcedo

Quia in religione debet eſſe reduſio ſenſuū & ſeperatio a conuerſatione hominū maxime pentum & propinquorū:pulchritudo & odor uirtualium exēplorum. Contentus cōcors & ſuauis dulcedo ſpiritualium promiſſionū propter quod dicitur.Exo. tertio.Cū minaſſet moyſes gregem ad interiora deſerti:apparuit ei dominus:q̄diu autem moyſes cōmixtus egyptiis fuit:non apparuit ei dominus:qr qui curis ſecularibus & parentum affectionibus eſt impeditus:non eſt ad perfectionem religionis aptus. Nec feratur iſtantia ꝙ religioſi paupertatis multum talibus imiſcentur:quia cū lacrhymis ē ruminandum nunc q̄liter inteſtatus eſt ſtatus:qualiter proſtrata religio.Et qui optimus eſt in eis quaſi ſpina de ſepe:ħ per coruptionem ſtatuū dico.Alias multe ſeculares perſoue perfecte hodie ſunt per mundum diſperſe:quorum conſilio & exēplo nolunt regi religiones relaxate.Et ideo uolētibus ad perfectionem aſcendere oportet non attendere hominum relaxatorum exempla: & diligenter attendere quid dicunt antiquorum patrum reuelationeſ inſtituentium regulas & ab ipſo dicta & exempla ſuam conuerſationem formare. Hec ſunt hodie interiora deſerti:quia communis tranſgreſſio ueritatem regularem abſcondit: & ſanctorum patrum exempla deſertauit. Queſtum eim reputant pietatem & abundantiam ſpiritualem ordinationem religionum carnalitatem parētum ſuorū:charitatē & pietatem obſeruantie preceptorum.Cōtra quos hieronymus dicit:per calcatum perge patrem:& p calcatam perge matrem:genus pietatis eſt impiū eſſe pro chriſto. Et beatus Anthonius mōachis conuerſantibus iuxta parentes quantumcūq; in exteriori conuerſatione religionis & bona intentione ibi morantibus dicit:ꝙ aſuperno iudice in eorū computabuntur numero: quorū tribulationibus & conſolationibus uariant̃ in animo. Quid ergo dicemus de illis qui & oīno turbantur & facto implicantur:& parentibus ſuis & amicis reſiſtētibus aduerſantur uerbis:ſignis:diſcurſibus:ab aliis ſecularibus & populis & aſuis fratribus eis aperte ſunt diſſimiles cognoſcuntur:primo quod peius ē multi reperiuntur qui tanto ſunt ſtudioſiores & preſſi

ptioſiores ad male tractandum:referendum & p curandum quanto ſub habitu religionis occultantur a ceteris:& quanto minus timent:ꝙ propter reuerentiam ſui ordinis manus eis ab hoſtibus ĩponantur ultrices.Et quia non onerantur de portatione armorum:& leue ẽ eis iacula mittere in deordinatione uerborum.Cõmixti.n.ſũt inter gẽtes &c.

Moyſes ergo ſanctus aſſumptus de aquis egypti.i. religioſus conuerſus a uanitatibus mũdi imi net gregem ad interiora deſerti.i.cogitatiõum ſuarum ſtudium conuertat & contuitum ad obſeruantiam regule & ſtatus promiſſi recogitãs quales fuerunt fundatores primi.Et ibi apparebit ſibi dominus in igne flãme rubi.Et uidebit ꝙ ibi eſt gratie lux:ſed nõ cõburitur rubus:uidebit ibi expreſſe ꝙ in regula & paternis exẽplis ẽ ignis diuini amoris & lux ueritatis que propter malitiam filiorum nõ põt cõburere ſpinas deformationũ & punitionis regule:& reſiſtentis conatus.Et ideo audit dominum ſibi dicentem.Solue calciamenta tua.i.diſſolue a te exẽplũ imitande exẽplaritatis:tranſgreſſionis & relaxationis cõmunis:qui eorum exẽplo male calciatus recedis:locus enim in quo ſtas ideſt ſtatus in quo pro perfectione conſequenda te locas: terra ſancta ẽ:quia regula firma & imobilis plena ſanctitatis:conſiliis & preceptis.Vtinam deus talẽ ĩueniat ſuper quem ſimilem eductionem faciat de filiis ſuis a malitia huius tẽporis illi quẽ moyſes fecit de filiis iſrael tyrãnide egyptiaca tribulatis.Nõ minus enim nunc q̃ tunc affligitur ſpiritus ueritatis:quia in luto & latere & palearum recollectione pro edificandis uanitatis edificiis opprimuntur:& in uoluptuoſe diſcurſionis fluuio per carnis prudentiam ſubmerguntur omnes qui onũtur generis maſculini. Sed dimiſſis lamentis tranſgreſſionum ad conſiderationem illius qui gregem ad interiora deſerti minauit:conuertamus ſtilũ cui optime conuenit quod dicit᷑ Iob.xxxix. Quis dimiſit onagrum liberũ & uincula eius quis ſoluit? Onager ẽ aſinus ſiluestrer:qui onera leuia regule & ſua uia per cõmunẽ trãſgreſſionẽ ſilueſtricata libenter aſſumit:& maculis diſtractionũ & ĩperfectarũ intricationũ que ſũt uera onera ẽ ſolutus.Sed q̃a hoc eſt ualde mirabile ꝙ iuuenes in medio ĩperfectoꝝ ſenũ ĩuoluti eorum conſiliis & exẽplis ſciant ſe ab eorũ ĩperfectiõe excutere:& ad perfectionẽ regule anhelare.Ideo dominus ponit hoc ĩ hoĩe:quia ualde rarum ẽ & difficile:& nũq̃ niſi dei munere: quo recepto facile ẽ & dulce. Enumerat autẽ dominus munera que tali aĩe cõfert:cũ ait.Cui dedi ĩ ſolitudine domũ:q̃a.ſ. intellectũ & affectũ eius auertit ne ſequeretur cõe relaxationis malũ:& pacifice & quiete ſequeretur ſolitarius ſue profeſſionis uotum:& tranquille inhabitaret mentis ſecretũ p cuſtodiam ſenſuum:& tabernaculũ eius in terra ſalſuginis.Salſugo ſitim accẽdit:& deſideriũ talis anime ad imitationẽ chriſti uite inflãmatur continue & ſemper ſitit ad maiorẽ chriſti cõformitatẽ attingere. Attendendũ ẽ autẽ ꝙ dominus ẽ in ſolitudine:q̃a habitũ mentis ſue ſtabiliet fixe ut dictum ẽ in regule obſeruatione que propter cauſas predictas ſolitaria ẽ effecta.Tabernaculũ uero ẽ in terra ſalſuginis:quia deſideria eius & actus qui ad modum tabernaculi uariantur ſemper ſunt in ardoribus & ſuſpiriis uite cruciformis.Sequitur. Cõtempnit multitudinẽ ciuitatis:quia non dimittit uiam perfectionis propter tranſgreſſionem multitudinis.Clamorem exactoris non audit.Exactor ẽ uẽter & tota uita carnalis. Cuius uocem neceſſitatis ita audit in neceſſariis nutriendo carnem ut clamorem exactoris ſpernat a ſuperfluis abſtinendo & carnis premendo laſciuiam.Circũſpicit montes paſcue ſue:& uirentia quoq; perquirit:quia eminentias chriſti uite tanq̃ altos mõtes non ſolum inſpicit:ſed & circũſpicit:quia omnes operationes tam chriſti hominis q̃ diuine dignatiõis:& ex hoc quaſi cuiuſdam circularis immenſitatis intelligit & uirorem mentalis humoris charitatis .ſ.chriſti ieſu & & in omnibus operibus ſuis perquirit & in his tã q̃ in propriis paſcuis iugiter meditando ſe reficit. Propter quod non eſt mirum ſi a multitudine ciuitatis ſe diuidet quẽ chriſti charitas lactat:& ad ſolitudinem ducit:ubi loquitur ad cor eius uerba bona:uerba cõſolatoria

Sue.ſ.uite exempla
Sui interni amoris indicia
Sui ducatus clara lumina
Sui influxus continua adiutoria.

Cui propter tenebras conſiliorum ipſum retrahẽtium:ad cuius ſequelam quaſi ſingularitatem ſupſticioſam in intimis cordis clamat. Qui ſequit᷑ me non ambulat in tenebris.Item ꝙ certus ſit:ꝙ cum ſit talis:ꝙ hec non ẽ reprehẽſibilis ſingularitas:ſed uirtualis cõmunitas:quia hoc eſt ſequi conſilium principis hoc eſt primi patris fundatoris franciſci immo principalis fundatoris chriſti: & eſt ſeruare ſtatum uniuerſalis conſilii profeſſionis cõmunis. Aliter autem ſi propterea ſuam relaxationem uocant uiam cõmunem:quia eſt plurium:& hanc ſingularem:quia eſt paucorum:tunc uia tranſgreſſionis:eſt uia cõmunis & laudabilis:& uia perfectionis erit uitioſitas ſingularis.Et quis niſi cecus audeat hec dicere.Via ergo uere cõmunitatis laudabilis eſt obſeruantia promiſſe profeſſionis. Secũdo ad ſimilitudinem florum pulchritudinis eſt in iſta religione pulchritudo exemplorum ſanctorũ uirorum.Sicut enim in deſerto inueniuntur multi & pulchri flores:Sic & in ipſa religione in uiris ſpiritualibus gratioſe uirtutes:propter quod dicit p̃s. Pingueſcent ſpecioſa deſerti.Sicut enim apes pingueſcunt:& mel colligunt in floribus.Sic prudentes iuuenes in ſcõꝝ ſenioꝝ moribus.Sed uel multitudo beſtiaꝝ ĩcipit deſerta penetrare & flores cõculcãt & ſtercoribus fedant.Ita heu mõ in multis religionibus ſtatuta regularia per beſtialem multitudinẽ prauis moribus conculcant᷑ & multis ſpur

citiis maculantur:& deſertum religionis quod conſueuerat eſſe infirmis preparatorium :adiutorium: preſidium uirtutis:nunc propter ſucceſſionem malorum inundantium eſt periculũ ibi uiuere etiam perfectis

Vix enim inter eos poteſt obſeruari paupertas propter abundantiam omnium

Vix puritas auſteritas propter deliciaꝝ abuſſum & multiplex feditatis exemplum

Vix obedientie ueritas propter preſidentiũ ſepe inductionẽ ad malũ:& ad promiſſe regule fermẽtũ: unde in hoc deſerto uidi tantũ in habitare malum: ut uix poſſit obſeruari perfectio:niſi quaſi p dei miraculũ & ducatum. Sicut dicit' deutero .viii. ductor tuus fuit.ſ.deus in ſolitudine magna atqꝫ terribili. In qua erat ſerpens flatu adurens ut ſcorpio atqꝫ dypſas:& nulle oĩo aque. Qui induxit in noſ riuos de petra duriſſima:& cibauit te mãna in ſolitudine quia neſcierunt patres tui. Illi.ſ.qui te ad ordinem adduxerunt. Nam defoımati ſunt maliciosa tranſgreſſiõe regule:& relaxatiõe uite: recedentes a uia primorum patrum:& regule promiſſe. Et hec ſolitudo terribilis. O quot ſerpentes hic ſũt ſuo malo exemplo adurentes:& ſcorpiones blandimento falſe diſcretionis cruciantes aculeo peſſimo. De q bus dicitur Apoc.viiii. Et dyſpas qui ſiti occidit:qr tam ambitionis q̃ auaritie & guloſitatis ipſorũ eſt inſatiabilis appetitus. Contra quem de petra duriſſime paſſionis ieſu riuus aque refrigerantis hanc ſitim educitur uolẽtibus regulam obſeruare. Et ideo pro deformitatis moribus ſatis conculcantur flores primorum parentiũ uel patrum: & regularium promiſſionum dicitur. Iſa.li. Conſolabit' dominus ſyon:& conſolabitur ruinas eius:& ponet deſertũ eius quaſi delitias & ſolitudinẽ eius:quaſi hortum domini. Conſolatur enim dominus religioſos per multiplicẽ promiſſionem hereditatis eterne:etiam conſolabit' ruinas eius:quia licet multnm ſit difficile in caſu culpa:tamen pius eſt eis benignus pat̃ tanq̃ filiis in uenia. Et ponet deſertum eius quaſi delitias: quia iſtas difficiles regulares obſeruantias in multas delitias & conſolationes conuertit: etiã ſolitudinem eius quaſi hortum domini:quia in ſolitudinẽ ſeperationis ab imitatione peruerſoꝝ facit eos germinare germina uirtutum. Alios etiam ſanctos religioſoſ q ſatagunt reformare ſeipſos:& alios:conſolatur dominus quia eos multorum aliorum conuerſione:quaſi hortũ faciet creſcere in multa uirtutum abundantia:& diuinorum conſolatiõe bonorum. Ad illud ſecundum deſertum primo diſpoſuit ſpiritus ſcientie cuius eſt omnia ĩ ſuo ualore ponderare:& gradum omniũ cognoſcere. Cuius ſemitam perficit ſpiritus conſilii:cuius eſt mentem perficere ad amplexanda cũ dulcore & plena obſeruãtia conſilia ieſu chriſti qui in uotis ſanctarum regularum cõtinentur. Et ſecũdũ ꝙ perfactores ſunt regule:perfectius ibi chriſti conſilia obſeruantur:propterea euangelica regula tenet ſimplici ter gradum ſũmũ. Tertium deſertum eſt contẽplationis extatice. De quo dicitur. Canti.iii. Que ẽ iſta que aſcendit per deſertũ ſicut uirgula fumi: &c. Et hoc deſertũ ſequitur ad ſecundum anima enim fugiens aliorum conſortium eleuatur ad contemplationis donum. In contemplatione autem ſunt tres diete:prima eſt ſuum defectum plene cognoſcere:ut ſeipſum derelictum uideat ab omni uirtute Non ſolum quia pronus eſt ad faciendũ mala:ſed difficilis & durus ad reconciliandum dei dona. Et ut melius poſſit humiliari:debet ſe in tanta malitia contueri:ꝙ quaſi omnes alios reſpectu ſui uideat perfectos. Sicut dicitur. Ioelis ſecundo. Quaſi hortus uoluptatis terram coram eo:& poſt eum ſolitudo deſerti. Tnnc hortus uoluptatis ẽ omnis terra coram contemplatore:quãdo animas proximorum reputat plenas uirtute. Et poſt eum ſolitudo deſerti quia tota uita ſua preterita uidetur ut uacua omnis boni. Et talis ſi plene eſt illuminatus a gratia:ſe reputat omnium peſſimum Nec eſt periculũ reputando ſe peiorem q̃ forte ſit in oculis dei:duplici de cauſa. Prima eſt:quia ex te ſemper ſic eſt quia.ſi aliter eſt hoc eſt ex gratia ieſu chriſti quã tibi non debes atribuere. Secunda eſt:quia etiã iſta gratia propter tuos defectus quibus eam ĩpugnas debes te reputare nouiſſimum: etiam reſpectu cuiuſcumqꝫ ſceleratiſſimi. Sicut dicit. Ber. ſuper. Cant. Sermone.xxxvii. Quid ĩquit ſcis o homo. Si unus iſte ſceleratiſſimus quem putas horrendũ non modo pre te quem forte iam ſobrie & iuſte & pie uiuere confidis:ſed & preceteris omnibus :ſceleratis tã q̃ omnium ſceleratiſſimũ. Quid ſcis ſi te & illis oĩbus mutatione dextere excelſi melior quidem in ſe futurus ſit in domino uero iã ſit. Et propterea non mediocrem:non uel penultimũ:non ipſum ſaltẽ ĩter nouiſſimũ eligere locum nos uoluit. Sed recũbe inquit in nouiſſimo loco:ut ſolus uidelicet omnium nouiſſimus ſedeas:teqꝫ nemini nõ domino preponas:ſed nec comparare preſumas :hec: Ber. Et ſupra poſſuit exemplum de oſtio depreſſo p quod intrãti non eſt periculum multum ſe inclinare: ſed ſi uel modicum ſe plus erexerit ſtatim frontem & caput quaſſat:ad quod uitandum eſt conſilium ieſu ſe nouiſſimum omnium reputare in hoc deſerto. Sicut dicit' primi. Mach.ii. deſcẽderũt multi querentes iudicium & iuſtitiam ĩ deſerto:In hoc enim deſenſu eſt iudicium diſcuſſionis ſui:& iuſtitia ſanctificationis dei. Et talem humilitatẽ demonſtrant ſancti angeli poſſe reperiri ĩ anima ueſtita carne mortali:& hanc reputant ſublimiter aſcendiſſe in omni perfectione:unde etiam dicunt. Que eſt iſta que aſcendit per deſertum ideſt per ſue defectibilitatis continuum aſpectum & etiam gemitum Et quia anima que totaliter deficit in ſeipſa:ſtatim aſſumitur a benedicti ieſu miſericordia. Deo ſequitur ſecunda dieta:quẽ quidem eſt continua contemplatio exceſſui ieſu morientis & paſſionati pro nobis. Sed in hac anima:a ſeipſa excedit & in ieſu

dolores tranſit & continue in ſua cruce habitaculũ
facit. Iſte eſt exceſſus q̄ moyſes & helyas loqueba̓
tur cum chriſto in monte tranſfigurato: loquebat̓
ait lucas de exceſſu quem completurus erat in hie
ruſalem. Et quia anime i ſe deficienti utile ē & ne
ceſſarium & delectabile in chriſti paſſione & mor-
te morari: ideo cum petro talis anima dicit. Bonũ
eſt nos hic eſſe. Hec ſunt enim illa munitiſſima
loca de quibus legitur primi Re. xxiii. Morabatur
autem dauid in deſerto in locis munitiſſimis: mãn
ſitq; in monte ſolitudinis ziph in monte opaco.
Dauid enim noſter manufortis ieſus in ſuis deuo
tis filiis: quos in ſuam mortem tranſformat: mora
tur in locis munitiſſimis ſue uictorioſiſſime crucis
in altitudine ſui cordialiſſimi doloris. Recte dicitur
ſolitudo ziph: que interpretatur florens uel germi
nans: licet enim quo ad ſanitatem corporalem ibi
defloruerit quo tamen ad pugnam triũphalē ibi
floruit roſa martyrii lilium candentis aĩ & puriſſi-
mi: uiola humilis indulgentie & patientie reſpectu
inimici: & ex his omnibus germinat multitudinē
fecũdã populi: & quelibet anima ſimilitudinē amo
ris ſui crucifixi & mortui: ut ibi anima ſe genitam
cognoſcens illud apoſtoli ad phil. ii. Chriſto con
fixus ſum cruci: uiuo autem iam non ego &c. Secũ
do ut oſtendatur ꝙ hic eſt contēplationis exceſſus
ſubditur in monte opaco. q. obſcuro: que quidem
obſcuritas ſignificat ſuperexceſſum ſapiētie abſcō
ſe in cruce: ꝙ uocat apoſtolus ſtultum dei carnali-
bus: & tamen ſapientiam perfectorum. In cuius ſi
gnum chriſto pendente in cruce tenebre facte ſũt
uſq; in horam nonam: ut oſtēdatur ꝙ exceſſus ſui
doloris & ſapientialis amoris facit mentem exce-
dere ab experimento ſui luminis naturalis & tranſ
fert in extaticum lumen dei. Et quia in illo ardore
amoris anima plus ſentit q̄ intelligit: ideo dicitur
q̄ſi uirgula fumi ex aromatibus myrrhe & thuris.
Thuribulum enim mentis eſt aureum per charita
tem: rotundum per obedientiam & humilitatem.
Inferius clauſum per omnium terrenorum contē-
ptum. Superius apertum per contemplationem ce
leſtium: licet habeat paruam formam propter ĩper
fectionem intellectualium luminum: per illa tamē
conſcendunt feruida deſideria amorum & paſſio-
num & tranſformationum cordialium & deuoto-
rum ardorũ amoris chriſti ieſu: quaſi myrrhe & thu
ris. Et quanto magis ſunt ſtricta foramina intelle
ctus: ſepe ad ea que non plene intelligit exardeſcit
flãma affectus. Ex quo ſequitur tertia dieta. ſ. ꝙ
mens inamorata de ieſu quantũcunq; minima tã-
tum reputat ꝙ nihil excipit ab eius memoria. Et
nihil eſt ita paruum de ieſu ſiue uerbum: ſiue no-
men: ſiue neceſſitates infantiles nature ieſu: ſiue
quĩcqd aliud ſit: quod non teneat eam fixam & i
amoroſa contēplatione ſtabilitam tanq̄ res ſum-
mi dei: & pro ipſa anima ex amore aſſumpta.
Et hoc eſt nihil negligere: & amatum cariſſimum
reputare: & hoc pōt figurari. ii. Re. xv. ubi dicit̓ ꝙ
rex Dauid tranſgrediebatur torrentem cedron &
cunctus populus incedebat contra uiam oliue que
reſpicit ad deſertum. Cedron ſignificat decurſum
chriſti uite: quem trangreſſus ē ex paſſibili carne.
Cunctus populus huius regni eſt ſtatus & actus
chriſti conuerſationis. Qui ſtatus incedit cōtra ui
am oliue: quia omnis actus eius eſt ex pinguedi-
ne ſue dulciſſime ad nos miſericordie. Sed hec oli-
ua reſpicit deſertum: quia eius miſericordia que in
eius corde ad nos flagrabat facit eum etiam a pa-
tre & ſine ipſo in multis anguſtiis & penis pro no
bis derelictum. In quo ipſemet ſui amoris exceſſũ
ad nos admirans clamabat in cruce. Deus meus de
us meus ut quid dereliquiſti me. Et hoc eſt quod
ſubditur. Et uniuerſi pulueris pigmentarii. Puluis
tenuis & minutus & multus eſt uite chriſti quo ad
ſua miracula ĩnumerabilis actus. Et iſte puluis eſt
pigmentarii ab infinita ieſu ſapientia pro noſtra ſa
lute electus. Non enim noſtrum fuit eligere pig-
menta: nec qualis debuit eē chriſti uita: ſed ſapien-
tie dei que in ipſo eſt: & per ipſum facientem oĩa
que nos debent prouocare ad amorem ſui. In his
igitur tribus dietis contemplationis ieſu & ſue paſ
ſibilis uite ſcilicet in dilectione ſui & transformа-
tione in paſſionē & mortem chriſti & in ruminatio
ne & ſumma eſtimatione & gratiarum actione oĩs
actus ieſu quantũcũq; minimi ſepe rapitur anima
in exceſſu ſui. Et hoc eſt deſertum mara de quo di-
ctum eſt ſupra. Hec eſt uia trium dierum de qua di
citur ꝙ erant ambulantes filii iſrael tribus diebus
per deſertum ethan. & caſtramentati ſunt in mara
Ethan interpretatur fortis ſiue robuſtus: ſiue for
tis eorum ac perfectio eorum: & ſignificat benedi-
ctum ieſum: cuius amor in ſe fortis & robuſtus eſt
& fortitudo noſtra & noſtra perfectio per hoc de-
ſertum in quo totus ieſus quo ad ſe derelictus eſt
& nobis datur. Ambulatur tribus diebus predictis
ſed caſtrametatur in mara: quia habitatio cordis
noſtri debet eē infinita ĩ abyſſali amaritudine mor
tis ſue in quo debet eſſe talis exceſſus noſtri amo-
ris. Ad hoc tertium deſertum ducit ſpiritus ĩtel-
lectus & pietatis: qa intellectus facit penetrare abyſ
ſales altitudines perfectionis amoris cordis bene-
dicti ieſu ad nos. Ac per hoc incomprehenſibiles
doloris exceſſus quos ineſtimabili amore ſu-
ſtinuit tam ex reſpectu diuini honoris recōpenſan
di: q̄ reſpectu uirtutis operande q̄ etiã reſpectu hu
mani generis pene adimende. Et poſtq̄ ſic donum
intellectus inabyſſauit rationem: donum pietatis
tranſformat uoluntatem per paſſionem ad cogni-
ta & per liquefactiuum amorem ad chriſti ieſu ru-
minata ſupplitia. Quartum deſertum eſt mētis
tranquillate: licet enim in ſuperiori deſerto ſit ac-
ceſſus a ſeipſo in mari pene ieſu. tamen non tranql
latur niſi procedat ad mare glorie uiſionis perſo-
nalis utriuſq; nature: dicitur autem iſta gloria de-
ſertum nō qualitercunq;: ſed artificioſe edificatũ.
Solent enim magni reges habere nemoroſa deſer

ta ad ſpeciales delitias maxima arficioſitate edificata & delicioſitate ſecretiſſima & ameniſſima plena:unde Salamon edificauit domum ſaltus lybani in qua erant omnia ſua aromata & pigmenta & delicioſa ſolatia:unde ipſe dicit.Eccleſiaſtes.ii.feci hortos & pomeria & conſeui ea cunctis generibus arborum. Iſtud deſertum eſt humanitas unita.In quo anima habet cellarium ſcilicet
Superabundantiã diuine ſuauitatis
Refectorium eterne ſatietatis
Dormitorium interne tranquillitatis

Vnde bene in deſerto humanitatis ieſu ẽ anime retributiuum:quicquid anima fecit propter ieſu cõſilium ſumendo uotum paupertatis obedientie & puritatis: quia paupertas poſſidet cellarium: obedientia refectoriũ: puritas lectum pacatiuum & quietatiuum.Cellarium igitur eſt abundantia ſuauiſſimi amoris dei quem experitur anima in conſideratione unionis ieſu ĩ perſona filii dei:In quo guſtat anima tantam dei abundantiã in amore ad uniuerſam creaturam:ꝙ non uidetur ſibi ꝙ aliqua creatura debeat aliquid plus appetere ex quo ſe uidet deũ in ieſu unione. Et habet ꝓ maiori dono ꝙ ſit unita deo ieſu:q̃ ſi ſine ieſu in quocũq; alio uniret᷑. Et ſciat anima ꝙ quanto plus poterit creſcere in amore humanitatis ieſu:& delectationis glorie eius humanitatis nõ habito reſpectu ad ſeipſum:tãto plus ſublimatur in tranſformatione immenſiſſime delectationis diuinitatis eius. O anima mea hic tota ex te exeas & nunq̃ in te redeas:quia in te nõ niſi tibi male eſt. Tranſeas in ieſum in quo cũ ipſo deus es:& milleſies milies plus te tota euiſcera ĩ gratiarum actione:ut perſona filii dei de hoc ꝙ benedicti ieſu humanitatem perſonali unione uniuit:& te in ipſa:quaſi te ſine ieſu aliter aſſumpſiſſet.Si enim extra te exis ꝙ ſimpliciter melius eſt diligere:& in ipſo optimo delectari. Quod ſi nullum dubiũ eſt ꝙ multo melius fuit illud qđ deus diligit ab eterno facere in aſſumptione ieſu:q̃ ſi feciſſet aliud:ad quod tua uel cuiuſcũq; fantaſia uagatur:concludit᷑ expreſſe ꝙ multo magis debet delectari anima in eo ꝙ humanitas ieſu eſt deo unita:q̃ in aliqua alia fictione:q̃ in ſua fantaſia confingat ſeu componat:& ideo anima perfecta que omnino nõ diligit ſe niſi in deo & ẽ euacuata ſuo amore uicioſo reputat ſuũ melius ſimpliciter quod eſt deo magis honorificum:& ibi uerius ipſa diligit ubi magis eſſe deum cognoſcit:unde quia uidet deum honorari unione ieſu: ideo ibi ſe reputat tanto melius uniri deo:q̃ in quolibet alio modo:quanto ibi non dubitat deum amplius honorari:immo hoc cogitare de ſe reputat deo magis contumelioſum: ac ꝑ hoc ſibi moleſtum ut quendam infernum.Ad hoc nõ continget anima que neſcit a proprio amore exire. Si ad hunc gradum potes aſcendere:poteris uidere quid eſt pro amore ieſu pauperem eſſe.Cum enim deus faceret delectamenta bonorum naturalium ĩ quibus nunc cõprehenduntur bona fortune delectamenta habituum uirtualium: & in multis uiris delectamenta tolerantie paſſionum in humilitate profunda.Et ſepe appetitum zelo iuſticie eternaliũ punitionum ſine ſui cõmiſſa offenſa & delectamẽta fruitionis patrie pleniſſima pauptas ſui ꝓ amore ieſu eſt omnibus iſtis ſpoliatũ fore:in his omnibus nihil uelle niſi id quod benedictuſ ieſuſ de illa anima ĩ ſe:& ad ſe:& per ſe:eterna ordinatione diſpoſuit:unde iſta anima non uult in ſe nec pro ſe delectari in aliquo predictorum bonorum. Et ſi queras quare:reſpondet:quia nõ ſum mea:nec aliquid eſt mei in me:& pro me.Bonum totum quod ſũ in ieſu ſum. Nihil uolo eligere: quia neſcio quod circa me ſit dei uelle. Scit ſpõſus meus ieſus qui ẽ mecum meum ſcire:& meum uelle:& meum eſſe. Et ideo nihil uolo niſi ꝙ certa ſum illum uelle:uult autem quod me precipit facere.In his me uolo exercere nõ propter aliud premiũ niſi propt᷑ illud quod ẽ mihi datum ſcilicet quod deuſ eſt. Et ſi ipſe eſt deus:& ego nõ ſum preſumptuoſa : ſuperba ut lucifer eſſe uoluit:ſed tranſformatione amoroſa & extatica per quam mihi meum malum eſſe deficit:quia uiuo ego:iam non ego.Hoc declarat. Auguſtinus ſuper pſalmũ in auctoritate poſita in libro quarto capitulo decimo.Et hoc eſt ſpiritu pauperẽ eſſe.Et ideo pluries dixi : ꝙ uera paupertas ẽ dei ſine aliqua deſtractione poſſeſſio: predictis enĩ affectionibus reciprocis a mente excluxis nihil remanet quod impediat deum pacifice poſſideri.

Non mireris autem ꝙ inter delectamenta a deo creata que enumeraui appetitum iuſtitie ſui ĩ eternum pro offenſis preteritis ſine adiectione nouarũ offenſionum:quia non ſolum hoc eſt bonum cõmune ſed eſt exceſſiue aĩme rectitudo.Ad quã profunda humilitas in recognitione ſue iniquitatis & zelotipice tranſformationis: caritas ad rectitudinẽ iuſticie dei duxit animam:dum uidet iuſtiſſimum & dei honorificum ꝙ tantum ſcelus ab eo commiſſum puniatur in eternum.Et ſuauiſſimi dulcoris ẽ guſtus in tanto amore iuſtitie dei:ꝙ hoc appetit pro honore ſui.Et ad hoc ſepe gratie exceſſus rapit mentem ſponſe:unde ſi ſibi reuelaretur:ꝙ hoc ul't dei iuſtitia accipit hoc anima cum ſuauitate pacifica:& plus ſepe:cum electione ꝓmptiſſima:et hoc intellige de pena ſeparata a culpa. Quod autem hoc ſit rationabile probat pſalmus:Letabit᷑ iuſtus cum uident uidictam. Si letabitur uidendo uindictam in alio nec ſeipſo nequaq̃ iuſtus eſt:ſed cruentus:licet enim taliſ punitio a mente carnali apphẽdatur:quaſi deſperans a domino ex ſeparatione: nequaq̃ tamen ſic accipit mens a ſpiritus ſancti feruore ad hunc zelum commota. Si enim beatitudo ſua uera conſiſtat in fruitione uoluntatis dei non ſue hoc anima pro ſua beatitudine accipit qđ uolũtas dei de ipſa ab eterno elegit. Et ideo ibi anima ſimpliciter fruitur diuina uoluntate:etiam ſi ſit in ſuis penis eternis.Et quia humilitatis abyſſus & iuſtitie zelus ſepe uult in penis proprium eligere pro

dei honore ſtatim paupertas ſpiritus frenum appo
nit. Nequaq̄ mihi faciam proprium non habere:
non ſi eſt mea: ſed ſponſi. Et ideo ꝙ fecit de me in
ſe uolo eſſe: fruitio mea eſt uidere continue & rumi
nare ꝙ ipſe eſt deus. Et ex quo ipſe eſt deus & non
poteſt illatio ſolui quin ſemper deus ſit deus: &
quin ieſus aſſūptus unitus ſemper ſit deus unio-
ne perſonali in quo eſt gloria omnium mēbrorū
ſuorum in ipſo: & cum ipſo: & per ipſum: iam me
ſentio glorioſam: iam non me ſentio: ſed ipſū ſen
tio. Hoc eſt deſertum de quo dicit Eſa. xliii. Dedi
in deſerto aquas: & in imo flumina: ut darem po-
pulo meo potum electo meo. In iſto deſerto bene
dicti ieſu dedit dominus aquas glorie pro ſe & pro
omnibus electis. Sicut ipſe ſamaritane promiſit.
Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei: non ſitiet
in eternum: ſed aqua quam ego dabo ei: fiet in eo
fons aque ſalientis in uitam eternam. Hec ſunt flu
mina que de uentre credentium fluūt aque uiue:
quia dilatatis brachiis ſue mentis natat in infinita
te glorie dei & in imenſitate in ſe & in humanita-
te aſſumpta boni ieſu. Sicut ergo de cellario replet̄
refectorium: ſic de ſpiritu paupertatis perficit̄ obe-
dientie uotum. Et ſicut paupertas recipit abundan
tiam ſuauitatis: ſic obedientia dulcedinem ſuauita
tis. Hec autem obedientia ideo eſt prōpta & in
omni dei uoluntate ſatia: eo ꝙ ipſa guſtat q̄ bonus
eſt dominus per ſapientie donum. Vbi eſt humili-
tas ibi eſt ſapientia. Et ideo clare uidet ꝙ omnia q̄
contingunt: & in hac uita & in alia ſunt ad dei ho-
norem ſubſeruientia: & ad ſalutem electorum ordi
nata: propter quod ſemper eſt leta: quia uidet ꝙ ſē
per complentur dei uolita: uel uno modo uel alio.
Habet autem hec obedientia triplicem reſpectū
deum honorandi: primo in guſtatione contēpla-
tionis glorie ieſu: in quo iſto modo deo obedit:
quia multo plus delectatur contemplando ieſum
beatum q̄ ſe beatificandum. Et plus expectat & de
ſiderat frui gloria diuinitatis & humanitatis ieſu:
q̄ ſua: & a propria nititur deſiderium auertere: & ad
illam ieſu conuertere. Et ſepe pluribus animabus
dat̄: ꝙ hec ſine labore ab ipo bndicto ieſu recipiūt
in actu: ſed ſemper in habitu. Et de gloria ieſu tran
ſit ad penas quas ſuſtinuit: & ſecundū imenſitatē
eorum que expertus eſt in chriſti gloria trāſforma
tur in eius dolorem & penam. Secunda obediē
tia eſt ꝙ prelatum quem ſibi dominus dat ſemper
ut chriſtum reſpicit: & ſicut chriſto ieſu dulciter &
reuerenter ſine aliqua rebellione obedit nulla diffi
cultate retracta uel perſecutione remota: niſi forſan
propter malitiam corruptionis temporis prelati de
formati aliquid perciperent uel ſuaderent ꝙ regule
profeſſionis deſtrueret profeſſionem: hoc excluſo
etiam in his que quātū ad extrinſecam apparentiā
aliquando minus bona uidentur uiri perfecti no-
runt uoluntatem ſuorum prelatorum uiſionibus
ſubdere illa recompenſando in maiora. ſ. inobediē
tie merita. Tertia obedientia quam facit talis aīa
deo eſt ꝙ de ſe: & de omni re ſibi dilecta ſecundum
ſenſum currit tranquille in oppoſitum afflictiuum
& ideo obedit deo in dimittendo conuerſationem
amici locutionem & delectationem in eius tēpora
libus bonis & eius damna complectitur a deo uoli
ta inquantum ſunt ſuiipſius afflictiua: & ipſum a
meditatione ſui cordis abſcōdit. Et ad omnia iſta
perſecutorem ſuū delectabiliter introducit. Et hoc
modo anima ſequitur inſpirationes ieſu: prout di-
citur in quarto libro in primo capitulo: Ieſus ſpiriis
afflatibus. Multum enim debet mens erubeſcere q̄
debeat aliquid perfectionis habere: niſi multo dul
cius amariſſimum hoſtem amplectatur pro amo-
re ieſu q̄ quecunq; amicum: parentem uel filiū pro
ligatura ſanguinis: uel ſeruitii temporalis: quod ad
minus deberet facere dulcedine rationis. Sed eſt
imperfectionis magne ſignum ſi in hoc ſenſualis
appetitus repugnat in tantum ꝙ retardet prompti
tudinem rationis: licet in hoc & in aliis prudens ie
ſus ad humilitatē ſeruandam permittit animas ſū-
mas perfectiones habentes in quibuſdam infirmiſ
imperfectionibus ruere que reprehenſibiles eēnt
etiam nouitiali feruori. Non eſt ergo mirum ſi ta-
lis anima que hic pro dilecto ieſu ſic currit ad curā
da contraria in eodem dilecto ieſu ſatiatur ſuauita-
te diuina. Et quia obedientia in omnibus animā
ſub deo ponit: idcirco eam in chriſtum totaliter
tranſponit. De hoc deſerto delitioſo dicitur nu-
mer. xxiiii. dirigens balaam contra deſertum uultū
ſuum eleuans oculos uidit iſrael in tentoriis com-
morantem per tribus ſuas & infra. O q̄ pulchra ta-
bernacula tua iacob & tentoria tua iſrael ut ualles
nemoroſe ut horti iuxta fluuios irrigui: ut taberna
cula que fixit dominus: quaſi cedri prope aquas.
Balaam in uerbis iſtis poteſt ſignificare celeſtes an
gelos admirantes altitudinem talis anime: unde
contra iſtorum animam que in deſerto preſentis
uite tanta obedientia eſt deo ſubdita dirigētes uul
tum conſiderationis ſue uident eam in tentoriis
commorantē per tribus ſuas. Tentoria ſignificāt
facilitatem motus. Ordinationes autem tribuum
ſignificant ordinationem omnium actuum & ap
petituum: uidentes igitur angeli in hac uita animā
tanta perfectione obedientie in omnium exterioꝝ
& interiorum ordinatione deo ſubiectam extollūt
pulchritudinem & decorem uirtualium in ipſa di-
centes. Quoniam pulchra tabernacula &c. Et ratio
ne humilitatis profunde & deuotionis pinguiſſi-
me cōparat eam uallibus & arboribus conſitis qua
ſi uirtutibus altis & hortis irriguis ex cultura oīs
unionis uirtualis: & ex irrigatione diuinorum iflu
xuum tanq̄ irriguorum fluminum: propter quod
dixit. Tabernacula que fixit dominus: quia obediē
tia ſicut mobilis ad imperium. Sic mobilis ad affe

ctum ē ſimpliciter diuinum opus. Et quia hec obedictia eleuat animam ad altitudinem predicte ſapiētie: ideo dixit quaſi cedri prope aquas: quaſi dicat. Sapientia hec eſt quaſi natura angelica non humana: & hoc eſt propter infuſas irrigationes continuas ſatietates dei in dulcore quem guſtant optimi ī omnibus operibus ſuis. Non eſt mirum ſi ex duobus primis: ſcilicet cellario & refectorio ſeqt̄ tertiū. Eſt autem tertius lectus pacatus & tranquillus. Cum enim paupertas nihil de ſe nihil retineat & obedientia totam ſe ſub deo ſubiiciat: quid poteſt eſſe quod puritatem illius anime poſſit maculare: & tranquillitatem illius cōſcietie ſtimulare? Propter quod debes ſcire ꝙ puritas reſpondet obediētie & modis eius: & ideo nulla anima poteſt eſſe deo plena: niſi obediētia ſubiecta: nec obedientia ē deo plene ſubdita niſi ſit pura. Nō aūt pōt eſſe pura: niſi totalit̄ deo ſubiecta: nec plene deo ſubiecta: niſi per pauptatē ſpūs exeat de ſeipſa. Et ideo iſte tres uirtutes ī plenitudīe ſimul currūt. Tūc aūt eſt anima caſtiſſima quando non adulteratur nec ſecum: nec cum alio: ſed ſeruat ſe mundiſſimam & integrā ſponſam ſuo cui deſponſatur triplici reſpectu quietis: in quo caſtiſſima ſe ei conſeruat. Primus reſpectus huius ſancti matimonii eſt nihil ꝑpter ſe appetere: nihil propter ſe fugere: niſi ſolū ꝑpter ieſu ſponſi amorem. Et lectus connubii eſt qeſcere in his in quibus quieuit dilectus ieſus. Eſt autem ſibi deſponſata ad guſtandum honorem dei: & gloriam dei & hominis ieſus: quia ſolum dei ē: & quia dei honor eſt & uoluntas animam illam ſic eius gloriam continue deguſtare non habito reſpectu ad aliquod bonum proprium. Sicut dicitur infra de cruce perfectorum capitulo: Ieſus cruce ditatus. In ſecondo reſpectu eſt ſibi deſponſata ut caſtiſſime guſtet amaritudines paſſionum quas in ſua mente & carne portauit ſponſus paſionatus ieſus quas continue uidet portare in ſuis uiatoribus mēbris: & omnium neceſſitates in ſeipſa miranda cōpaſſione reuoluit & ſollicita pietate ſupplet: & offēſas dei in quibus glorificatus ieſus non poteſt dolere uice ieſu amariſſime deplorat. Et nihil aliud amaritudinis ſentit in mondo niſi ꝙ tantum uidet diuinam bonitatem contempni & maieſtatē offendi ab aliquo impio peccatore. Nihilominus & uice ieſu: peccatoribus ex corde compatiens modis quibus poteſt eorum conuerſatione plorat ad deum & ſuſpiroſis gemitibus iugiter diuinam miſericordiam interpellat: non obſtanteꝙ certa ſit ꝙ deus de omnibus malis ſuum honorē eliget & melius electorum. Tanto enim mala ſunt peiora de ſe quāto deus omnipotentiſſimus & optimus crudelius offenditur: qui per omnipotentiam ſuam de malis honorem ſuum trahit & de peccatis & culpis facit occaſionaliter augeri gratias electorum: īmō illud eſt quod mentes ſeraphicas facit ardere in amore dei: & i dolore peccati. Et quia per humilitatem ꝑfundam taliſ anima recumbit ī nouiſſimo loco nuptiarum dilecti ieſu: & omnes electos uidet ieſus: multo melius q̄ uideat ſemetipſum. Ideo ſuauiſſimum eſt deum rogare ad ſimilitudinem ſpōſi ſui ꝙ omnes penas corporis chriſti in quibuſcūqꝫ ſuis mēbris faciat eam portare illis abſolutis a pena & hoc pura intentione habens pro premio ſufficiēti liberationem illorum in quos amore ſpōſi a ſemet ipſa accepit. Plura que hic dicuntur clarificant q̄ dicta ſunt ſuper: Nunc dimittis: aliqua hic dicta ibi ſunt clariora. Tertius reſpectus puritatis eſt quē habet ad ieſum propter amorem reformandarum uirtutum ipſius ieſu in ſe que ſibi eſt deſponſata ad fugiendum delectamenta omnium ſenſuum: niſi in quantum per ipſos ſenſus in omnibus ſpeculat̄ ſponſum ieſum & membrorum ipſius ſalutē. Propter quod & non propter appetitū glorie alicuius ſic eſt ī omnibus temperata circunſpecta & clauſa: ꝙ etiam neceſſariam ſuſtentactionem nature incipit cum tanta modeſtia: ꝙ in illis magis guſtat ſpōſum q̄ temporalem cibum. Et quantum expedit aliis īformādis etiam ab illis que ſue debilitati aliquando neceſſaria forent ſubtrahit manum ſuam.

Ad lectum ſponſi pertinent iſta tria pacifice poſſidere & cum tranquillitate mentis & delectatiōe ad iſta currere ſine dificultate propter amorē ſimilitudinis ſponſi ieſu & uirtutum eius: quia ſponſa creuit in ieſu. Cū difficultate autem ad iſta ſatagere eſt infibris uirtutis. Non tantum autem predicta pertinent ad tranquillitatem lectuli: ſed patiētia & poſſeſſio omnium uirtutum. Quia enī omnes uirtutes ſunt cōnexe: ideo qui plene habet unā habet omnes. Et ideo omnis uirtus conſumata ꝑfecta facit animam quieſcere in lecto pacifici ſalomonis ueri ieſu: quia undiqꝫ uicit hoſtes & quod maxime in paupertate refulget: tali igitur anime delectabiliter dicit ſponſus in amplexu & oſcula ruens. Tota pulchra es amica mea: & macula non eſt ī te. Hanc admirantur angelorum exercitus ſic adhuc in carne manentem tranquillatam ſponſo ieſu ſed non minus ieſum tranquillum in eius puritate ſponſali. d. Cant. Que eſt iſta que aſcendit de deſerto: deliciis affluens inixa ſuper dilectum ſuum.

Potes enim uidere per ſuperius dicta ꝙ non in ſe nititur: ſed dilecto īnititur. In cuius īnixu ē deliciarum affluentia & mens trāquillata: & in hoc ſapore eſt perfectio quantum capio maior q̄ poſſit haberi in hac miſerabili carne ab anima peccatrice. Sed quiſ plus capiet plura ponet: & ideo adiuratio ſpōſi ꝙ non excitetur dilecta ab iniquitate alicuius creati per capreas ceruos qꝫ camporum: ideſt non incurrat offenſas ciuiū ſupnorū: uidet̄ in hac dilecta ſpōſa ipleri: q̄ nullo poteſt euētu a ſpōſi trāqllitate mutari. Ciues enim celeſtes dicuntur capree propter limpiditatem uiſus: dicūtur cerui propter agilitatem ſaltus: ſed camporum propter excluſionē omnis diſtractiui nexus. Et quia ſpōſa benedicta

eſt per perfectionem naturalem in eorum ſocie-
tate tranquillata:ideo ſub interminatione eorum
offenſe eſt ipſius ſponſe inquietatio ĩterdicta:qua-
ſi dicat:ipſa eſt ſicut unus ex nobis. Sicut ergo
non permittit ſponſus ſuum interrumpi palati-
um:nec quietem turbari ſpirituum ſupernorum:
ſic non permittit huius benedicte anime cor flo-
ridum: in quo ſponſus dormit per ſuauiſſimum
ſomnum: & hoc eſt ipſam ſemper in ſponſo fore
tranquillam. Attende autem q̃ plena tranquilli
tas ſponſe fugit ſimul cum diſtractione turbati-
ua:omnem tepiditatem & orationum negligen
tiam & incompaſſionem fraternam. Et quomo-
do omnia omnibus ſit ſemper manens tranquil
la: & ſic fugit omnem malitiam heretice liberta-
tis: nam ipſam format ieſus emanuel: qui nouit
reprobare malum & eligere bonum. Ad illud
autem ultimum deſertum ducit ſpiritus ſapien-
tie ieſu in eo cuius uoluntas & bonitas puriſſime
ſaporantur a ſponſa.

Via uero benedictus Ieſus in deſerto qua
draginta diebus legitur ieiunaſſe:ideo ſe
cundum quattuor quadragenas benedi-
cti ieſu in quadruplici deſerto preſcripto quadru-
pliciter ieiunatur. In primo ieiunatur a peccatis
mortalibus & delitiis carnis. In ſecundo ieiu-
natur a curis ſecularibuſ & quibuſdam ſotietatibus
& affectiõibus diſtractiuis. In tertio ieiunat' ab
oĩ reputatiõe ſui. In quarto ieiunat' ab omni a-
more ſui & omnis creati in quantum tale. Et
quia in quolibet ieiunio eſt refectio ſua: ideo ĩ pri
mo comeduntur quinq; panes ordeacei propter
penitentialem aſperitatem ſenſualis uite afflictiuã
& anime ſatiatiuam: quia in ea ſpes uite deguſta
tur. In ſecundo comeduntur ſeptem panes tri-
ticei propter multitudinem donorum ſpiritus ſan
cti: que acquiritur in ſtatu religioſo & ſeparatio-
ne ab amore mundano. In tertio comeditur ui
tulus ſaginatus in receptione filii diſſipatoris a pa
tre occiſus: quia pinguiſſimus amor cordis ieſu
in immolatione mortis eius pro nobis peccato
ribus redimendis continue deguſtatur. In quar
to comeditur panis celicus ſuauiſſimum manna
glorie dei & hominis ieſu chriſti. Prima quadra
geſima poteſt ſignificari per quadragenam preſe-
pii.Sicut enim in parturitione ſacratiſſime uirgi-
nis in fetore ſtabuli:& in aſperitate preſepii & ſo
cietate beſtiali & refectione tenui & faſcia ligamẽ
ti ſtetit bonus ieſus: ita penitens in parturitione
mundi propoſiti per contritionis ſpiritum ſtat in
memoria preterite offenſionis tanq̃ in fetore ſta-
buli in pugna beſtialium tentationum:quibus ue
lit nolit pluries ſotiatur:licet & aliter beſtie ſigni-
ficent.Bos ruminationem eorum que pro nobis
chriſtus fecit.Aſinus iugem deprecationẽ oneris
per ſatiſfactionem impoſiti. Debet & eſſe duricia
preſepii per aſperitatem ueſtis & lectuli:& in cibo
tenui per aſperitatem ieiunii:& in faſcia ligamen-
ti per obſeruantiam ſacerdotalis precepti in to-
to quadragenario penitentie: donec ipſa conſu-
metur: & tanquam purgatus in templo dei pre
ſentetur. Secundum ieiunium poteſt figurari p
quadrageſimam qua chriſtus latuit in deſerto.Si-
cut enim chriſtus tunc fuit ſolitarius: ſic & religi
oſus debet eſſe totaliter a mundo ſemotus:& in
oratione & ſilentio totus a ſeipſo recluſus:quod
ſi fecerit ſciat ꝙ exemplo ieſu poſt uictoriam ho-
ſtis loco conſortii hominum habebit conſortia
angelorum. Tertium ieiunium figuratur per
quadrageſimam horarũ: qua chriſti caro fuit mor-
tua & ſua uita priuata quia qui ad exceſſum con
templationis mortis chriſti aſcendunt:ſentiunt in
ſe quod apoſtolus dicit ad Col'.tertio. Mortui
enim eſtis: & uita ueſtra abſcondita eſt cum chri-
ſto in deo.Et illud:Conſepulti enim eſtis chriſto
per baptiſmum eius in morte. Quartum ieiu-
nium in quo eſt plena ſatietas: quia ibi ieiunatur
ab omni malo:& reficitur omni bono: figuratur
per quadragenarium dierum:quibus diſpenſatiue
ieſus glorioſus ſtetit in terra quantum fuit neceſ
ſarium apparens diſcipulis:loquens & admoneus
& ſe exhibens:ad fidem erigens eos & ſubleuans:
ad ſpem attrahens eos & tranſſformans ſignis mi
rificis ad amorem: & poſt ſubito euaneſcens.
Et quia iſte quartus ſtatus ſolus aliene cure
poteſt intendere: idcirco licet ſit totus tranſſforma
tus in diuinitatis abyſſum & in deum hominem
ſimul glorioſum & paſſum: tamen mira condeſcẽ
ſione foras exit ad proximum ſolum ſimilia his q̃
dicta ſũt ſupra chriſtum facere diſcipulis & ipſe po
pulis & ſpiritualibus perſonis. Et neceſſitate ex-
pleta ab eis ſubito euaneſcit:quia a populorũ tur-
bine & cum familiaritate celerrime a ſe abſcõdit.
Hec enim cauſat in auditoribus appreciationem
& reuerentiam auditorum: & in predicationibuſ
obſeruantiam ſuarum uirtutum & fugam mun-
dialium uanitatum:& ſufficientiam ad nutrimen
tum & regimen populorum. Hauriunt enim ab
uberibns chriſti ieſu in ſecreto ſolitudinis auide
quod pro loco & tempore utiliter & diſcrete po
pulo effundunt abunde:recordantur ꝙ gallus eſt
auis pulchra:ſed continua ſui apparitione uileſcit:
& tactus manus auium pennas deordinat & de-
format.Et ſi diu teneantur in manu ſua ſudore hu
mectat:& fit inhabilis ad uolandum. Spirituales
aues hoc experte nouerunt. Vnde & benedi-
ctus ieſus predicatorum forma poſt inquietatio
nem turbarum dixit.Venite ſeorſum in deſertum
locum:& requieſcite puſillum.Erant enim qui ue
niebant & redibant multi:& nec ſpacium man-
ducandi habebanr:Matth̄.ſexto. Sic ſepe propter
multitudinẽ familiaritatũ ĩpedit' mãducatio ſpũa
liũ ſuauitatũ:nec inuenit anima ad hoc tp̄s qetũ.

Licet autem moyſes & helyas eodē numero die-
rum quo & xp̃s ieiunaſſe legantur: multum tamen
differenti uirtute. Nam moyſes non eſuriit refectuſ
ſuauitate diuini eloqui & conſortii. Helyas eſt refe-
ctus efficatia mirabili & refectione ſolidi & durabi-
lis cibi: qui tanto tempore diuina uirtute calorē na-
turalem occupauit ne cōſumeret uitales humores:
& corpus in debita fortitudine ſubſtentauit: propt̄
quod dicitur ꝙ ābulauit .xl. diebus: & .xl. noctibus
in fortitudine cibi illius. Chriſtus uero uirtute ꝓ-
prie potentie corpus in qua diſpoſitione uoluit te-
nuit ſine eſurie. Et quia hoc fecit ex feruenti noſtre
ſalutis amore quo uoluit ſe pro nobis tanto tem-
pore delectatione comeſtionis priuare: ideo ſuum
ieiunium plenum eſt uirtute & exemplaritate: do-
cens nos animū a delectabilitate carnis ītrahere: &
in occupatione diuinorum guſtuum internū ſatia-
re palatū. Et ut nos doceret modū: dicitur ꝙ eſt
ductus a ſpū in deſertum. Quando enim ī amore
ſpūs ſancti anima deſertatur a cura delectationū ſē-
ſibilium ut compleat illud quod dicit Apoſtolus.
Curam carnis ne feceritiſ in deſideriis ueſtris per ta-
lem mentis recollectionē & amoroſam intentionē
ad ſublimia dei facile eſt ſibi ſine eſurie ieiunare a
delectationibus carnis & mundi. Guſtato enī ſpū
deſipit omnis caro. Quātū autē poſſit amor di-
uinus in anima: oſtendit a minori ī auarorꝫ amor.
Sepe enī mercatores iuuenes: & guloſi dum in nū-
dinis occupant̄: uel in receptione pecunie: uel ī pla-
cibili negociatione obliuiſcuntur comedere: nec ſē-
tiunt ſe eſurire. Quanto magis ſpūalis amor: hoc
poteſt facere in ſpūaliū occupatione. Sed mēs ocio-
ſa & uaga non uidetur aliud uelle habere facere niſi
cogitare de ſua eſurie: & pro cibo tenui gemere: &
hore tarditatē cāre: unde non eſt mirꝫ ſi tali eſt gra-
ue ieiunare. Ne autē aliquid deeſſet exemplarita-
ti nos dirigēti ieſu dr̄ ꝙ poſtea eſuriit. Vbi dicit hy-
larius: ꝙ ſue nature hominem dereliquit. Arbitror
ego ꝙ natura ieſu per diuinā potentiā ſuſtentata ī
quadragenario fuit ſibi relicta ad penalē eſuriē: ut
tm̄ eſuriret quantū talis exinanitio requirebat: & te-
nebat̄ natura in fortitudinem ne deficeret: ſi ut in
debito robore ſtantē: eſuries eum amplius crucia-
ret. Ita ꝙ tūc ieiuniū quadrageſime licet nō habue-
rit effectū ad deſtruendū ꝑ debilitatē ſubiectū: hūit
tamē effectū fortiſſimū ad inferendum famis cru-
ciatum. Non enim credo ꝙ iſta fuerit cōis eſuries:
ſicut homo quando poſt digeſtionem cibi incipit
eſurire. Sed puto ꝙ in hac uita non fuerit eſuries ſi-
milis ei: quā tunc xp̃s pro noſtra exemplaritate aſſū-
pſit. Dicitur autem infra aliquid ſiſ̄e in xp̃i paſſi-
one quia naturam ſeruauit in robore uſqꝫ ad ulti-
mum īſtans mortis. Ex quo ſequitur ꝙ doloroſiuſ
paſſus fuerit. Illud autem cōueniebat xp̃i honori in
uictorioſo triumpho & noſtre utilitati in dando ex-
emplo. Propter quod dicit hylarius ubi ſupra: ꝙ n̄
erat a deo diabolus: ſed a carne uincendus. Tanta
enim intenſio famis quam diabolus attentare fuit
permiſſus in homine quem uidebat aduertit: dedit
ei uictorie ſpecie maxime: quia uidit maximam af-
flictionem famis & cibi diſtantiam: Et quanto fa-
mes fuit acutior: tanto tentatio fortior: & uictoria
glorioſior: & exemplaritas clarior: unde cum ma-
gna patientia bonus ieſus neceſſitatem & afflictio-
nem ſue diuine carnis ſuſtinuit: expectando per lō-
gam horam finem tentationis. Et ad honorem ui-
ctorie xp̃i: & ad afflictionem ſue īnocentiſſime car-
nis uidetur ſe recolligiſſe fames in unum & ꝙ tan-
gere non potuit q̃diu noluit per quadragēarii tem-
pus nunc licentia data quaſi ſimul adunata pugilē
noſtrum inuaſit tētans quaſi tempeſtas ualida ob-
ruere. Sed gigas noſter xp̃s ieſus fixus ſtetit & pa-
tiens: hoſtem deiecit prudentia: & famē patientia
ſuperauit. O anima mea ne quid tibi de uirtutū
perfectione: & carnis ſubiugatione blandiri: ne cor-
pus tuum uas infectionis perditionis & macule:
uel ieiunii abſtinentia macerare. Ecce dei caro ꝑ uir-
tutum opatiōe perfecta acutiſſima affligitur ꝓ exē-
plaritate danda ieiunandi carni infecte & peccato
ſubiecte. Quid igitur dicis tu ſpūalis fallaciter:
ueraciterqꝫ carnalis? Eſt ne caro tua purgata a fomi-
te que uſqꝫ ad mortē ſcatunt ſpurciſſima feditate.
Nullus uiuens in carne preſumat ſe a ieiunio exi-
mere: uidens ieſum dei filium ieiunare. Quāq̃
autem certum ſit omnibus xp̃i athletis abſtinētie
rigorem neceſſarium eſſe his qui perfectionem mē-
tis per dei gratiam conſeruare conantur: quia tam̄
noui inſurgūt heretici ſpiritu feditatis pleni: & alii
ſpiritu preſumptionis fatue ſub pretextu puritatis
conſecute: qui uidentur impie dicere: ꝙ abſtinentia
nihil habet facere cum perfectione: & hi ſe uocant
de ſpiritu libertatis ut libere male agant. Idcirco ad
deſtruendum hoc dogma peruerſum: ueritatē hāc
lucidam roboremus tam per exempla: q̃ per docu-
menta ſanctorum. Et primum quidem euange-
lice perfectionis precurſor ſuo exemplo eam deſtru-
it: & eam gabriel angelus in eius commendatione
deiecit. Ait enim Luce primo. Erit enim magnus
coram domino: uinum & ſiceram non bibet &ce.
ergo abſtinentia coram domino magnum reddit.

Hoc ipſum uas electionis paulus ſibi neceſſari-
um aſſerit. d. i. ad Corin. nono. Caſtigo corpus me-
um & in ſeruitutem redigo: ne forte cum aliis pre-
dicauerim ipſe reprobus efficiar. Ad hoc facit
multum quod Euſebius in eccleſiaſtica hyſtoria li-
bro ſecundo refert ꝙ inter ſanctos epiſcopos quoſ
euangelica uita inſtituit: uinum nemo guſtare con-
uenit: nec aliquam carnem: tantum aqua eſt eis
potus: & panis cum ſale & hyſopo cibus.

De auſteritate autem eorum quorum uitam
conſtat fuiſſe perfectionis exemplar pretermitto
narrare: quia de eis libri ſunt pleni. Le-

ge Hieronymum ad euſtochium:& collatiões ſan
ctorum patrum:quas ſcribit Caſſianus:& uitas ſan
ctorum patrum:& potius mirari poteris q̄ imitari.
Beatus quoq; Baſilius & eius regula monachis
orientalibus eſum carnis inhibuit. Sanctus mar
tinus pietate plenus:& uir apoſtolicus in ſuo mo-
naſterio monachis ſecū degentibus uini poculum
cōcedere noluit:ſicut de ipō narrat Sulpitius. Et
ſacer uir benedictus ſanis monachis eſum carnium
interdicit. Vides ergo ꝙ in uiris ſanctis uigor
abſtinentie emicuit. Secundo ne quid ad certi-
tudinem deſit:aliis ſanctorum auctoritatibus pro
bandum eſt:ꝙ abſtinere a uino & carnibus ſub de
bitis circunſtantiis ſit perfectum.Hieronymus ad
demetriadem.Conceduntur quidem nuptie carni
um uini uſus:ſed horum abſtinentia conſilio per
fectiore ſuadetur.Idem quoq; contra Iouinianum
Si uis perfectus eſſe:bonum eſt uinum non bibe-
re & carnes non manducare:quia melius ē animā
ſaginare q̄ corpus.Auguſtinuſ etiam de fide ad pe
trum ſic ait.Humiles ſerui chriſti qui cupiunt deo
ſine impedimento ſeruire:coniugia non appetūt:
a uino & carnibus abſtinent quātum ualitudo cor
poris permittit:non ꝙ peccatum ſit coniuges ha-
bere:aut carnes uinumq; percipere. Ad hoc fa-
cit Gregorius:xxx.libro moralium. Nullus inquā
palmam ſpiritualis certaminis apprehendit:q uō
in ſemetipſō prius per afflictam concupiſcentiam
carnis incentiua deuicit:neq; ad conflictum ſpiritu
alis agoniſ aſſurgit:ſi non prius intra noſmetipſos
hoſtis publicus guleq; appetitus edomet. Hie
ronymus contra Iouinianum:ſi quis exiſtimat iter
abundantiam ciborum & potuum ſe perfecte ua-
care ſapientie poſſe:hoc eſt uerſari inter delitias et
delitiarum uitiis non teneri:ſeipſum decipit. Et i-
fra quomodo nuptiis uirginitatē: ſaturitati & car-
nibus ieiunia ſpiritumq; preferimus:hec hierony.
Si igitur uacare ſapientie perfectorum eſt uirgi
nitas prefertur nuptiis:& ſaturitas ieiunio:ſicut p-
fectum imperfecto:reſtat ꝙ de genere operis ab-
ſtinere a carnibus aliiſq; cibariis actum dicit conſo
num perfectioni.Et econtra:his uti perfectionem
quandam importat quantum eſt de ſui generiſ na
tura:niſi ad perfectionem reducatur per circunſtan
tiam ſuperans dietam:ut pote cum quis plenam
habet abſtinendi uoluntatem:& tamen huiuſmo
di cibariiſ utitur ſobrie pro loco & tempore:uel qr
hoc requirit neceſſitas ſuſtentationis proprie ꝓ-
pter egritudinem ſeu infirmitatem:uel utilitas edi
ficationis fraterne per charitatem cōdeſcenſiuam.
In quibus duobus caſibus ſi uirtutis perfectio ha-
betur i corde:bene oſtenditur in receptionis ſobri
etate:& in hoc quia nunquam de ore ſuo exibit re
laxationis commendatio:immo reuerentia & laus
omnis anime abſtinentis & ſue infirmitatis: ſiue
ſpiritus ſiue corporis humilis confeſſio:quia ſem-
per timebit propter amorem uirtutis interne: ne
actus exterior qui imperfectus uidetur trahatur ab
aliis in exemplum.Et ideo condeſcenſio non erit
ſepe:ſed raro:niſi forte al' multa ſequeretur utili-
tas:& tunc ſobrietatem abſtinentium predicabit.
Quia uero predicti heretici ad damnatiōis ſue
cumulum pro ſe ſcripturas peruertendo adducūt:
idcirco oportet aliquid breuiter reſpondere.Addu
cunt enim illud apoſtoli primo ad Corinth.viii.
Eſca uos non cōmedat deo.Gloſa ſupra ex tertio
libro auguſtini de doctrina chriſtiana.Quid locis
& temporibus & perſonis conueniat diligenter at
tendendū eſt ne temere flagitia reprehendamus:
fieri enim poteſt ut ſine aliquo uitio:cupidine uel
uoracitatis cibo pretioſiſſimo ſapiens utatur:inſi-
piens autem fediſſima gule flamma i uiliſſimum
exardeſcat.Et ſanus quiſq; ualuerit more domini
piſce ueſci :q̄ lenticula:more Eſau:aut ordeo more
iumentorum.Similiter Gregorius tertio libro mo
ralium.Non cibus ſed appetitus in uitio eſt:unde
lautiores cibos plerūq; ſine culpa ſumimus:& ab-
iectiores non ſine reatu conſcientie deguſtamus:
hinc eſau primogenituram pro lenticula perdidit.
Et Helyas in heremo uirtutem cordis carnes eden
do ſeruauit:unde & antiquus hoſtis primum ſibi
hominem non carne ſed pomo ſubdidit:& chriſtū
non carne ſed pane tētauit. His auctoritatibus
quas ſtolide pro ſe adducunt non plus poteſt cō-
cludi:niſi ꝙ pro loco & tempore ſub debitis circū
ſtātiiſ pōt uir pfectuſ delicata cibaria ſumeř tēpera
te & ſobrie.Et hoc ē uicioſū ſupflue uilia cibaria
guloſe ſūere: & hoc nullus dubitat eē uez.Quia
tamen delicata cibaria ſunt excitatiua concupiſcen
tie:ideo ab illis abſtinere eſt ſalubre:ac per hoc cū
ſit difficile & arduum & ſupererogationis de natu
ra ſui generis colligitur eſſe perfectum:tanq̄ ad p-
fectionem preparans:& ipſum promouens & cō-
ſeruanſ. Vnde Hieronymus contra iouinianum
hereticum:cuius hereſis non fuit laudare luxuriā:
nec hebrietatem uel crapulam : licet enim malus
fuerit:iſta dixiſſe non legitur:ſed pudicitiam con-
iugalem equauerit uirginitati:& uſum ciborum &
abſtinentiam equalis apud deum meriti ſenſerit:
quem iſti impii & mali heretici i malitia multum
excedunt.Dicit ergo ſic hieronymus contra here-
ſim predictam:quam reprobat: facit eſum carniū
cunctis nationibus eſſe communem:& paſſim li-
cere quantum ad illos quorum conuerſatio in ce-
lis eſt:qui ſuper Pythagoram & Empedoclem &
omnes ſapientie ſectatores.Non enim debemus
cui naſcimur ſed cui renaſcimur:quoniā repugnan
tem carnem & ad libidinem incentiua rapientem
in edia ſubiugamus:hec hieronymus:quibus oſtē
dit abſtinentiam uiris perfectis & celeſtibus con-
uenire:& hoc per uirtutem temperantie refrenan
tis carnis laſciuiam. Sed ſpiritualis ratio eſt al-
tiſſime paupertatis profeſſoribuſ quia ſingulariter
ualet ad hanc profeſſionem ſeruādā.Vnde hiero.
ad Saluiam ſcribit:ubi uile oluſculum & panis ci-
bus potuſq; moderatus:ibi diuitie ſupuacue ſnut

Idem contra iouinianum. Si uis perfectus eſſe bo-
num eſt uinum non bibere:& carnes non mandu
care:nam grandis anime exaltatio eſt cum puo fue
ris contentus:mundũ habere ſub pedibus & oẽm
eius potentiam & eius epulas ac libidines propter
que diuitie inquiruntur uilibus commutare cibis.
Sic igitur patet ꝙ bonum abſtinentie de ſuo gene
re eſt perfectionis. Quia uero hi filii mortiſ quo
ad aliquos ex eis dicunt ꝙ abſtinentia competit i-
choantibus & iuuenibus imperfectis: non autem
uiris in quibus concupiſcentie ſunt pacate:ideo du
plici debent contritione confundi.Primo oſtendẽ
do ꝙ nũq̃ uel raro in hac uita conuenit.Secũdo ꝙ
eſto ꝙ ita eſſet:adhuc multis aliis rationibus com
petit abſtinentia perfectis. Contra primum au-
di Hiero.ad Euſtochiũ.Quãdiu habemus theſau
rum in uaſis fictilibus:& cõcupiſcit caro aduerſus
ſpm̃ & ſpũs aduerſus carnem:nulla eſt certa uicto-
ria.Et paulo poſt.Si apoſtolus uas electionis & ꝓ
paratus in euangelium xp̃i ob carnis aculeos & in
centiua uitioꝝ reprimit corpus ſuũ & ſeruituti ſub
iicit ne aliis predicans ipſe reprobus inueniatur. Si
poſt nuditatem:ieiunia:famẽ:flagella:ſupplicia in
ſemetipſum cõuerſus exclamat.Infelix ego homo
quis me liberabit de corpore mortis huius:tu pu-
tas ſecurum eſſe debeꝛ̃.Caue ergo ne aliqñ de te di
cat deus:uirgo iſrael cecidit & non eſt qui reſuſci-
tet eam. Item Hiero.ad ſaluiam.Scimus ab apl'o
dcm̃.Omnis creatura dei bona & nihil reiiciendũ:
quod cũ gratiarum actione ꝑcipitur.Sed idẽ loqui
tur bonũ eſt non manducare carnẽ : & non bibere
uinum.Comedant carnes qui carnalibus deſeruiũt
quoꝝ feruor deſpumat i coitu:q malignitate mor
tis generationi & libidini dant operam:quoꝝ ute
ri portant fetus:eaꝝ inteſtina carnibus impleãtur.
Tu uero que in tumulo maritum ſepeliſti & omẽs
piter uolupٜtates:nihil alid' neceſſe habes niſi perſe
uerare ieiuniis.Ex his uerbis Hiero. ſatis patet : ꝙ
nullus debet confidere quin ipſum oporteat con-
cupiſcentias edomare:& ꝙ non pui periculi res eſt
abſtinentie perfectioni detrahere:ac ꝑ hoc ab ea ani
mos perfecte ueritati ſtudentiũ reuocare.Non ſo-
lum enim ad refrenanda uenerea utilis eſt abſtinẽ
tia:ſed etiam ad temperanda uana ſolacia & uerba
ocioſa:difficile nãq; ſicut dicebat pater noſter btũs
franciſcus eſt neceſſitati corporis ſatiſfacere:& ꝓni-
tati ſenſuum non parere. Secundũ etiam ꝓbat̃
ꝙ aliis cauſis competit ieiunare perfectis q̃ pro ui-
tandis ſtimulis carnis.Sacer enim ambro. in li. de
ieiunio oſtendit non tam miſerie huius ſeculi ieiu
nare q̃ innocentie padiſi:cum ait.Itaq; terrenũ ne
quis nouellũ putet eſſe ieiuniũ prius : uſus mundi
a ieiunio cepit:q̃ lux clara reſplenduit.Vbi cibus ce
pit:ibi finis factus eſt mundi:ibi cepit ſua incremẽ
ta neſcire:ibi ceperunt diuina circa eum opera ſemi
nari.Quo indicio declaratum eſt ꝙ per cibos mun
dus haberet minui:per quos deſiit & augeri.Et ut
ſciamus nouellũ non eſſe ieiuniũ:prius in paradiſo

legem conſtituit de ieiunio.Sciebat enim ꝙ ꝑ eſcã
culpa haberet intrare.Hec ambro. Idem etiam i
eodem.Cur inquit helyam dignum celo diuina iu
dicauit ſententia:ut cũ ipſe raperet̃ corpore:qui ce
leſti uita uiuebat in corpore & ſuperne uſum con-
uerſationis exhibebat in terris.Quid ergo eſt ieiu
nium niſi ſubſtantia & imago celeſtis?Ieiuniũ refe
ctio eſt aíe:& cibus mentis.Ieiuniũ uita eſt angelo
rum:culpe mors:excidiũ delitiarum:remediũ ſalu-
tis:radix gr̃e:fundamentũ caſtitatis.Hoc ad deum
gradu citius ꝑuenitur:hoc gradu helyas aſcẽdit añ
q̃ curru.In hac uirtute & ſpũ helye uenit ioannes :
deniq; in deſerto ille uacauit ieiuniis.Et ideo quia
uite humane poſſibilẽ continentiã ſupgreſſus fue-
rat:non homo ſed angelus confirmatus eſt. In
his uerbis ſatis ꝓbatur ꝓpoſitũ. Et ieiuniũ compa
tur angelice uite:& quidẽ ſatis digne. Cum enim
ſicut dicit Dionyſius hierar.celeſtis triplex eſt actuſ
.ſ.purgatio:illuminatio:& perfectio.Ad hec ꝑ ieiu
nii obſeruantiam peruenit̃.Et ideo ieiunare magiſ
eſt angelica uita q̃ terrena.Per ieiuniũ obtinetur ꝑ
fecta cuſtodia ſanctitatis.Primo quantũ ad declina
tionem carnaliũ deſiderioꝝ ſeu uitiorum : de qua
etiam dictum eſt ſupra.Et tunc iterũ audi Hiero.
ad demetriadẽ.Poſt cogitationũ diligentiſſimam
cautionẽ:ieiunioꝝ tibi arma ſumenda ſunt & canẽ
dum cum dauid:humiliaui in ieiunio aíam meam.
paulo poſt.Ignita ſunt diaboli iacula que ſimul uul
nerant & inflãmant & a rege babylonis tribus pue
ris preparat̃.Et quõ ibi quartus habens ſpẽm filii
dei intenſos mitigauit ardores:ſic & in animo uir-
ginali rore celeſti & ieiunioꝝ frigore puellaris ca-
lor extinguit̃ & humano corpori angeloꝝ conuer
ſatio preparat̃. De hinc etiam propter debellatõ
nem ſpiritualium hoſtium. iuxta illud Ambro.lib.
de ieiunio.Iudith ieiunans omni tempore uiduita
tis ſue:his armis munita proceſſit:& omnium aſſy
rioꝝ circũuenit exercitũ:ſobrii uigore conſilii ab-
ſtulit holoferni caput:ſeruauit pudicitiã:uictoriam
reportauit.Heſter quoq; pulchrior facta ieiunio:oẽ
genus ſuũ a ꝑſecutiõe liberauit:ita ut regẽ ſibi face
ret eſſe ſubiectũ:nõ libidinis ardore flãmatũ:ſed ce
leſti miſeratiõe conuerſũ ut imperiũ retorqueretur
& honor ſacris redderet̃ altaribus. Eſt ergo ieiu
niũ ſacrificiũ recõciliatiõis:uirtutũ icremẽtũ quod
fecit femías ſãctiores. Secũdo etiã ꝑ ieiuniũ ípe
trat̃ ꝑfecta ítelligẽtia ueritatis:ꝑmo qdẽ i opandiſ
cuiuſmodi ẽ ueritas diuine legis:ut ait Ambro.í li.
de ieiũio.Moyſeſ iqt de ieiũio legẽ dedit:ipſũ quo
q; ieiunãtẽ non uoces magne:non fulgura:nõ nu
bes umbroſa & fumigãs ſyna ꝑturiuit.Neq; enim
introiſſet in nubẽ:& uocẽ dei loquentis de medio
ignis ſine periculo audiſſet ſalutis:niſi munitus ar-
mis ieiunii. Quadraginta enim diebus ieiunauit
in monte:ut legem acciperet a domino deo no-
ſtro.Et in ſuperioribus quidẽ montis lex dabatur
moyſi ieiunãti:in inferioribus uero ppl'o mandu-
canti:preuaricatio eni ſacrilega attendebatur man-

ducantium. Quo ſpectaculo motus fregit tabulas
moyſes indignũ iudicãs ut ebrio pplo lex daret.
Similiter factum ẽ de patre noſtro franciſco: q
xl. diebus ĩ ſolitudine montis ieiunauit in pane &
aqua: & ibi ſicut accepit ex ore domini: ut ipſe poſt
aſſeruit ſacratiſſimã regulã ſcribi fecit: quam ſatis
uiolat guloſorum ĩgluuies. Impetratur etiam per
ieiunium intelligentia ueritatis ĩ ſpeculandis. Iux-
ta quod dicit Hieronymus cõtra iouinianum. Da
niel atq; tres pueri reuelationẽ ieiunio merentur:
paſciq; legumibus pulchriores & prudẽtiores in-
ueniunt. Eodẽ quoq; libro dicit Helias. Quadra-
ginta dierũ ieiunio preparatus deũ uidit in mon-
te oreb: audiuitq; ab eo. Quid tu hic agis Helia?
Multo familiarior uox iſta q̃ illa: Adam ubi es? Il-
le enim paſtũ terrebat & perditum: hec ieiunanti
famulo blandiebatur. Tertio per ieiuniũ acqui-
ritur cõſtantia perfecte uirtutis. Primũ quidem ad
faciendum ardua. Circa quod Ambroſius ubi ſu-
pra. Magna ẽ uirtus ieiunii: deniq; tã ſpecioſa mi-
litia eſt ut & xpm delectaret ieiunãr: tam ualida: ut
ad celum hoĩes eleuaret. Et ut hũanis magis q̃ di
uinis utar exẽplis. Helias ieiuno ore clauſit celum
ieiunus filiũ uidue ab ĩferis ſuſcitauit: ieiunus ore
pluuias depoſuit: ieiunus ignẽ eduxit e celo: ieiu-
nus curru raptus ẽ ad celũ: & xl. dierũ ieiunio diui
nam acquiſiuit penitẽtiam. Tũc deniq; plus meru
it q̃ ampliuſ ieiunauit. Quiſ. n. hũana uirtute igne
os equos & currus potuiſſet aſcẽdere. niſi qui na-
turã corporis ĩcorruptibilis ieiunii humani uirtu-
te mutaſſet. Dat etiam ieiuniũ uirtutem ſuperãdi
aduerſa: ſicut ibi dicit Ambroſius. Eſt quedã cre-
ature natura: quam adamãtem uocant: nec facile
igne conſumitur q̃ ĩpoſita focis igneſcit: illico ſub
lata de flãma tanquã aquarum infuſiõe munda re
ſplẽdet. Talia erant hebreorũ corpora & de ieiunio
in adamantis tráſformata naturam: uapore ignis
non ad diſpendiũ ſui: ſed ad gratiã mutabantur.
Daniel quoq; trium ebdomadaꝝ ieiunio leões do
cuit ieiunare miſſus in lacũ. In adamãtinam ſolidi
tatem abſtinẽtie rigore membra duratus non pa-
tuit uulneri: ſic eum conſtrinxerãt ieiunia. ut ĩ eius
corpore ferarum morſibus locus eſſe non poſſet.
Clauſa tenebant leones ora: que abſtinẽtia pphe-
tice ſanctitatis cõprimebat: ut ea fere aprire nõ poſ
ſent: ueluti qubuſdam uinculis alligata. Colligi
tur igit ex predictis ꝙ per ieiuniũ obtinetur per-
fectio ſanctitatis ſapientie & uirtutis: per que mẽs
humana purgatur: illuminatur: atq; perficitur iſtat
hierarchie celeſtis. Ab omnibuſ igitur ſeruari de
bet & appeti: ſed maxime ab his qui cupiũt eẽ pfe
cti: unde & hec tria breuit exprimit Gregoriana il-
la prefatio q̃ dr. Qui corporali ieiunio uitia com-
primis: mentem eleuas: uirtutem largiris & pmia.
Et auguſtinus in quodam ſermone. Ieiunium in-
quit purgat mentem: ſubleuat ſenſum: carnem ſpi
ritui ſubiicit: cor facit contritum & humiliatũ: qđ
deus non ſpernit: cõcupiẽ nebulas diſſoluit: libidi
nũ ardores extĩguit: caſtitatis lumẽ accẽdit: uerbo
ſitatẽ ñ amat: diuitias ſupfluitatẽ ĩdicat: ſupbiã cal
cat: humilitatẽ commẽdat: hec de ieiunio diffuſius
diximus: ut os ĩpiorum uiam aperiens relaxationi
carnis: obſtruat ſãctorum dictis: uel quod plus cu
pimus conuertãtur. Sed adhuc ĩpii econtra ui-
rus iniquitatis effũdunt dicentes. Nunc tempus ẽ
ſpiritus ſancti: qui ẽ ſpiritus libertatis & animã in-
terius pficit: ut omnia mũdi delectamẽta in deum
referat: & de abſtinẽtia parũ curat. Sancti autẽ locu
ti ſũt pro tẽporibus ſuis: quibus tanta ſpiritus co-
pia nõ dabatur. Adducũt etiam p ſe aliquas q̃s
peruertunt ſcripturas: ut illud aplĩ: Omnis creatu-
ra dei bona. Et iterũ. Omnia munda mundis. Et
illud euangelicũ. Quod non intrat ĩ os &c. Di
cunt etiam ſanctos locutos cõtra iniurioſos q ne-
ſciũt delectamẽta referre in deũ: unde & adducunt
illud de libro Auguſtini queſtionũ euãgelii: ꝙ nõ
intereſt qd alimẽtoꝝ: uel quantũ quis accipiat: dũ
modo illud agat p conueniẽtia hoĩum cũ quibuſ
uiuit. Et ꝙ peius eſt: dicunt ꝙ iſtos notauit aplus
cũ dixit. In nouiſſimis diebus diſcedent quidam a
fide: attẽdentes ſpiritibus erroris. phibentes nube
re & abſtinere a cibis quos deus creauit. Vbi ſicut
Hieronymus exponit cõtra Iouinianũ textus ĩtel-
ligitur ſic. Reprobat inqt aplus eos q phibebant
nubere: & iubebãt a cibis abſtinere: ſed manicheũ
deſignat & ceteros hereticos: q abſtinẽtiam ĩdicũt
ppetuã ad deſtruẽdũ opera creatoris. Nos aũt crea
turas omnes laudamus: & matrimõio uirgĩtatem
& abſtinẽtiam luxurie: ieiunia pferimus ſaturitati.
& a diebus ioãnis baptiſte ieiunãtis & uirginis re
gnum celorũ uim patitur. In his uerbis Hiero-
nymi ſatis apitur intẽtio apoſtoli ĩ auctoritate ul-
tima: & ĩ omnibus pallegatis & ſimilibuſ ubi oſtẽ
ditur ꝙ error illoꝝ qui creaturas dannabant & di-
cebant a deo male factas: ſicut Manicheus repro-
bare intẽdit. Et ideo nihil ad propoſitũ uerbũ euã
gelii: reprobans ſupſtitionẽ phariſeorũ. Quod. n.
ibi xps phariſeos de ſuperſtitiõe nouerit euangeli
cus ſtatus aperte declarat. Et ideo ſupſtitioſas tra-
ditiones phariſeoꝝ intendit chriſtus excludere: &
ciborum diſtictiones ſecundum cerimonialia le-
gis tam xps q̃ apoſtolus oſtẽdit nõ eſſe ſeruanda
chriſtianis. Vnde ſuper illud uerbo: Non quod in-
trat in os &c. Dicit gloſa. Vno ſermõe omnis ſup-
ſticioſa obſeruatio eliditur: dũ in diſcernẽdis cibis
religio putatur. Quod de illa intelligendũ eſt di-
ſtinctione ſecundum phariſeoꝝ cerimoniam: que
in cibis conſtituit ĩmunditie cãm: & qui delitioſa
curioſitate & ſupſtitioſitate obſeruare iubebat: nõ
ſolum cerimoniales leges: ſed etiã ſuperaddit s cu
rioſitatibus ſuis. Contra iſta loquitur xps. Diſcer-
nere autem in cibis inter delicata & aſpa: uilia & p-
tioſa more ſanctorum eſt ſecundum euangelicam
doctrinã & obſeruationẽ apoſtolicã. Si autẽ illud
uerbũ apoſtoli: Omnis creatura dei bona: & nihil
reiiciẽdum quod cum gratiarũ actione percipitur

uniuerſaliter itelligitur aliť q̃ dictũ ẽ ſupra: ſequiť ꝙ ſecure poſſimus uti ꝑ appetitu uoluntatis noſtre oĩbus creaturis: cũ cibi & potus ſint deiꝗ creature multipliciter a deo formate. Et ita ſecundũ iſtã expoſitionẽ peſtiferã ſequitur ꝙ comedere & bibere: & luxuriari cũ qbuſcũq; mulieribus & aliis brutalibus uſibus cõtra naturam: quos Apoſtolus uocat paſſiones ignominie erunt licita: non peccata: non reucięda: ſed cũ gratiarum actõne quotiẽs placuerit exercenda. Vides diabolicũ finẽ ad quem ſecta iſta deducit. Vere iſtis reſpondendũ eſſet non diſputatione ſed igne. Et ſicut abunde patet oĩ ſciẽti & intelligenti litteras: iſta ſunt non ſolum contra principia fidei xp̃iane: ſed etiam contra naturale iudiciũ rationis: & contra dictamen nature: cum apoſtolus dicat uno uerbo oĩa iſta exſuflãs de medio: fornicatio autẽ & oĩs immundicia non noĩeť in uobis ſicut decet ſãctos. Ecce ꝙ ſanctus apl's & uirgo mundiſſimus non ſolũ actum nephariũ & internũ conſenſum ꝓhibet xp̃ianis de carnis ſpurcitiis preter matrimonii actũ ordinatũ a deo: ſed & quodcũq; ſcurrile uerbum: per quod patet ꝙ huic infernali immũdicie eſt oĩno ſilentium imponendum. Quod ãt ꝓ radice erroris aſſumunt .ſ. ꝙ nunc eſt tempus ſpũs ſancti qui eſt ſpũs libertatis quia ſicut ait Apo. ii. ad Cor. iii. Vbi ſpũs domini: ibi libertas: omnino eſt contra eos. Cum eni ſingulariter dicatur ſpũs ſanctus a ſanctitate que ſue attribuitur bonitati quã in creatura efficit: ſanctitas aũt in ſcriptura in pluribus locis attribuitur corporali mundicie que ex interna ſanctificatione procedit. Si nunc uero eſt tempus ſpiritus ſancti: tempus eſt corporalis mundicie & mentalis a contagiis carniſ Dicit enim apoſtolus hec eſt uoluntas dei ſanctificatio ueſtra: ut ſciat unuſquiq; urm̃ poſſidere uas ſuum in ſanctificatione & honore: ubi ſanctificationem uocat apoſtolus continentiam ab opibus carnis. Multa alia dicit ipſe. Sed quid aliud querimus q̃ exemplum ſũmi magiſtri ieſu: qui nõ niſi de uirgine naſci uoluit. Ioannem ut uirginem cõſeruaret de nuptiis uocauit caſtitatis ſeruãde conſilium dedit: quando petro dicenti. Non expedit nubere. Rñdit ieſus. Sunt eunuchi qui ſe caſtrauerunt ꝓpẽ regnũ celorum. Et quia illud erat perfectũ & arduum ſubiũxit. Qui poteſt capere capiat. Si igitur tempus eſt ſpũs ſci & ieſus de ſpũ ſancto dicit. Cũ uenerit ille teſtimoniũ perhibebit de me: igiť nũc eſt tempus conſeruandi xp̃i perfectũ cõſiliũ de uirginitate & caſtitate ſeruanda. Et nunc uere eſt tempus ſpũ ſancti quia eſt tẽpus euangelice perfectionis obſeruande. Ideo diabolus aciem ſuã cõtra ſpiritũ ſanctum in his brutaliſſimis ordinauit. Cum enim ſpũs ſanctus dicatur ſanctus ĩpollutus & caſtus: qui in eos intrauit ad talia operanda: ẽ ille ſpiritus qui intrauit in porcos. Qui a benedicto ieſu a filiis ſuis eiecto hos in porcos requirente iuſtitia ieſu permiſſiue poſſidẽdos intrauit & ĩ pceps eos miſit in mare ſpumantis luxurie: haud dubium in

mare eterne amaritudinis demergendos: niſi fuerint ipſius ieſu miſeratõe diuina cõuerſi. Quod autem adducũt uerbũ apoſtoli. Vbi ſpũs &c. dicentes ꝙ recipientes copioſum donũ ſpiritus ſci libere pñt comeſſationibus & uoluptatibus delectari. Attende ꝙ iſte eſt ſpũs diaboli: & non dei qui ſẽp uellet peccare impune quẽ non eſt dubium receperunt. Sed ſpũs ſcũs eſt ſpũs libertatis: quia quos replet: non timore pene facit ſeruire: ſed filiali amore in xp̃i imitatõe pfectaꝝ uirtutũ exercitium ſeruare facit feruide non coacte. Nam talibus multo delectabilius eſt opari uirtuoſa opa propter amorẽ ſiľitudinis reformationis noſtri ieſu: q̃ poſſint ipſi brutales porci in ſuis ſpurcitiis delectari. Quia enĩ hec ſecta peſſima apiendo ſentinã inferni aerẽ uite ſpũalis fetida exaltatione cõmaculat. Ideo de ea loqui aĩa mea non preualet ſine horrendo fetore: uñ non inuenio ſufficiens nomẽ quo poſſit digne innominabilis eoꝝ ſpurcitia appellari: niſi ꝙ uidetur mihi ſupra oẽm hereſim preteritã poſſe dici contumelia ieſu xp̃i & abhominatio ſpũs ſancti. Neuter enim eoꝝ talia concedit ſed horret. Et in tantum animã facit horrere ꝙ non ſolũ illa nephanda: ſed matrimonioꝝ cõmercia licita qñ perfecte mentem inhitat ſuſtinere non ſinit: Et hi ſũt ligati mr̃imonio niſi ꝓpter dei precepťũ & matrimonii debitũ repetẽdi reddendũ: uel forte ex diuino oraculo pro ꝓle ad cultũ dei: non ꝙ ibi ſit tranſgreſſio ſi debite fiat: ſed ſtatus eſt imperfectus: quẽ aĩa ad pfectionẽ uocata cũ multa poteſt difficultate portare. Hec eſt ergo libertas .ſ. ſanctitatis quã ꝓ magnis delitiis habet libidinũ uinculis liberari: & non abſtinet timore legis: ſed amore uirtutis: & hoc mõ intelligiť: lex nõ eſt poſita iuſto. Et illud. Non accepiſtis iteꝝ ſpm̃ in timore: ſed accepiſtis ſpm̃ adoptionis filioꝝ in libertatẽ glorie filioꝝ dei. Et oĩs bona libertas in ſcriptura ꝓmiſſa nõ intelligitur ꝙ cõcupiſcẽtia libere paſcať in actibus malis ſed ꝙ libera amore iuſtitie: nõ tm̃ amore pene refreneť & occidať in uitiis & actibus ſuis. Quod aũt ſpũs ſcũſ doceat comedere non dicit ſpm̃ ſcm̃ qui ſup ieſum deſcẽdiſſe legiť in baptiſmo: cũ dicať: Luce. iiii. ꝙ ieſus plenus ſpũ ſcõ agebať a ſpũ in deſertũ: ubi ieiunauit. xl. diebus & xl. noctibus. Et ibi pugnauit cõtra diabolũ ſuggeſtionẽ gule repugnans: & hoc cum ipſe nõ indigeret ad nr̃m fecit exẽplũ. Et hoc eſt quod Hiero. dicit ad demetriadẽ. Saluator hũani generis qui uirtutis & conuerſationis nobis reliquit exẽplũ poſt baptiſmũ ſtatim aſſumiť a ſpũ: ut pugnet cõtra diabolũ & tñ hoſtis ãtiquus poſt xl. dieꝝ ieiuniũ moliť inſidias. Itẽ gloſa ſup illud. Ductus ẽ ieſus &c. Hic eſt ordo ſcẽ cõuerſationis ut poſt acceptã ſpũs ſancti gr̃am cõtra diabolũ artius accingamur. Et Ambro. de laude ieiũii: preliatus eſt xp̃s ut uinceret nõ ꝙ ipſe egeret certamie: ſed ut nobis pliãdi formã pberet: & poſtea daret gr̃am triũphãdi. Certamen nr̃m ieiuniũ ẽ diu ieiunat ſaluator: & ſic ad eum tentatot acceſſit.

Et primo gule direxit ſpiculū:& cibū uelut eſcam laquei pretēdit:dominus ieiuniū ptulit: ut laqueos tentatiōis uiculaq̧ diſſolueret. Illo laqueo adā fuerat ſtrāgulatus:hac abſolutiōe q̄ſtionis homo ē liberatus:hec Ambroſius. Quod autē dicunt ꝙ ſancti loquebātur pro ſuo tēpore: quibus non erat datum tātum quātū eis lumen ſcripture menti xp̄iane hoc ſufficeret ad eorū aduertendū' inſaniam ꝙ ſanctis p̄teritis uidētur detrahere. Sed eſto ꝙ nūc maior abundantia ſpiritus ſācti detur ī declaratiōe ſcripture ſeqtur ꝙ plenius & clarius oſtēdetur ex ſcriptura abominato uitioꝝ & decor uirtutum:cū ipſe deus uocetur dominus uirtutū: quarum ſpūs ſanctus ē dator per habitationem internam. Ac per hoc ſequitur ꝙ plus illi qui prioribuſ ſanctis tali erūt dono repleti:maiores erūt omnis gule & luxurie:& omnis ſpiritualis malitie inimici magis de munditia mentis & corporis:& ſobrietate cibi & potus::& omnis ſpiritualis exercitii erunt ſolliciti. Quod ſi tales ſunt non ſunt ſanctorum emuli:ſed filii & imitatores:quibus ſi ꝓficiant ſancti non inuident. Hoc contra iniquitatis ſpiritus dixiſſe ſufficiat:cum tamen hoc ſolum debuerit ſufficere:ꝙ ſaluator noſter & magiſter ieſus uirginitatis obſeruator & filius deſertū auſteritatis incoluit:& quadragita dierum numero ieiunauit. Ad quem imitandum ſi mentem intrauerit ſpiritus ſanctus inducit.

Ieſus hoſte tentatus. Cap.iiii.

Ttende autē ꝙ benedictus ieſus poſt receptionem baptiſmi:& deſcenſuſ ſpiritus ſancti:& ſolitudinē deſerti:& uigorem ieiunii:tētari uoluit aſtutiis diaboli. Et primo propter exemplum confortatiuum ut nō turbemur: ſi in bonis operibus & diuinis ſeruitiis nos tentamenta circundant. Sicut enim dicit Hylarius ī ſanctificatis:maxime delectamēta diaboli graſſantur: quia uictoria eſt magis operta de ſanctis. Et iō dicit Criſoſtomus in omelia. Propter hoc accepiſti arma:nō ut uaces:ſed ut prelieris:ideoq̧ tentationē a te deus nō prohibet.

Primo quidē ut uicas:qm̄ multo factus es fortior.
Secundo ut magnitudine donorum nō extolaris.
Tertio ut diabolus experientia cognoſcat ꝙ perfecte ab eo diſceſiſti.
Quarto ut per hoc fortior redaris
Quinto ut crediti tibi theſauri ſignum accipias.

Nec.n.diabolus ſupueniet tibi ad tētandū niſi te in maiori honore effectum uideret:ubi multas cauſas & utilitates tētationis deſcribit. Non ſolum autē confortat nos bn̄dictus Ieſus:qr tētatio ſignum eſt accepte gratie:ſed etiā ex tentationibus quas ipſe recepit ī nobis efficit triumphū uictorie. In ſuis enim tētationibus noſtras tentationes uicit:& in ieſu & per ieſum proſtratus ē diabolus in omnibus xp̄i membris. Et hoc eſt ꝙ dicit Gregorius ī omelia. Nō erit indignū redemptori noſtro ꝙ tētari uoluit qui uenerat occidi:ut ſic tentatiōes noſtras ſuis tētatiōibus uinceret:ſicut mortem noſtrā ſua morte ſupauit. Et hoc ſit tibi regulare ꝙ in omnibus que xp̄s aſſūpſit pro nobis: nos & omnia noſtra ſunt deo grata:& in illis ē nobis de hoſtibus data uictoria. Vnde ieiunia noſtra carnē domant & uincunt propter xp̄i ieiuniū.

In xp̄i ſolitudine datur xp̄i membris uirtus: ut .ſe ſeparent a mala ſocietate:& poſſint cum ieſu ſolitario ſtare.
In eius orone oīum mēbroꝝ exauditur oratio.
In eius cōtritiōe oīum cōtritoꝝ delet̄ trāgreſſio.
In eius morte oīs nr̄a mortificat̄ infectio.
In eius reſurrectione oēs reſurgemus a peccato:& reſurrectiōis nr̄e certitudinē recepimus cū illo.
In eius beatitudine beatificamur.
In eius aſſumptione in celis loquamur.

Nec aliquid ſumus niſi per gratiā dei in ip̄o: et qr ipſe eſt bonum membrorum ſuorum:ideo in omni ſua actione ſemp actuali renouatiōe ad oīa mēbra: ad oēs ſuos ſtatus ꝓfectuſ & defectus:hos expellēdo:illos ꝓmerendo cōuertit reſpectum' ſecundū opus quod faciebat tali effectui cōgruebat. Merito ergo dixerī ꝙ in eius tētatiōe uicimus: & ꝙ ipſe tētari uoluit ī cōfortationis exēplum. Et ꝙ tētatio nobis ſignū ē recepte gratie & adiutorii xp̄i penitētie:ut ex dictis patet. Secūdo ī oñſiōe cōpaſſionis pie:qr ut dr̄ ad Hebreos.iiii. Nō habemus pōtificē q nō poſſit cōpati īfirmitatibus noſtris:tētatū aūt p oīa pro ſimilitudine abſq̧ pcō.

Tertio pp exēplum īformatiuū. Dat.n.nobis uincēdi doctrinā:& diaboli detegit aſtutiā. Doctrina uicēdi ē per patiētiam:unde & ipſe patienter famem ſuſtinuit:& ſeipſum corporal:r̄ deferri p ſpaciū longū pmiſit:ſed nec ei in minimo coſēſit: nec ī diaboli uerbis:nec ī rebus oblatis ſibi ī aliquo cōplacuit:ſed ſtati p̄mos ictus ſuggeſtiōis īanes excluſit: O ſāctiſſima & efficaciſſima ars uicēdi diabolum in benedicti ieſu dato exemplo. Qui uult ergo uincere patientia ſe muniat:& omnem turbationem abiiciat. Ad quod faciendum optime ualet conſideratio eorum que anima recipit a deo: & nō turbari de non habito:hoc ieſus facit cum patienter reſpondit. Nō in ſolo pane uiuit homo &c. Ibi enim ſicut infra exponetur ieſus conſiderauit unionis donum:& ideo impatiens eſſe non debuit propter panis defectum. Sed tu conſidera a quot maliſ quibus dignus fuiſti:te deus protexit: & quot bona indigno tribuit:& tunc non turbaberis ſi te ad modicum dereliquit:hec ſunt illa reſponſa mollici que ſi deo rn̄deas anima mea frangunt iram diuinam:ut non turbationes & tentationes augmentet. Iuxta illud:Prouer.xv. Reſponſio mollis frangit irā &c. Sicut enim cōtra lapidē machine opponitur culcitra: fenum: palea: uel aliquid molle:ut non diſſoluatur murus uel clauſtrum. Sic ſemper contra turbationes & tentationes diaboli debet opponi patientia & cōſideratio multiplicis doni dei & commiſſi flagicii:nec propter impatientiā

animuſ proſternatur. Si ergo aliquid tibi contingat tentationis & tribulationis: ad eternam utilitatem eſtima prouenire: & utilitates tentationis conſidera. Sicut enim urſus ictibus impinguatur: & arbor nucis ut fertur: quanto melius uerberatur & excuti tur in uno anno: tanto plus fructificat in ſequenti. Ita patiens patitur & melioratur obprobriis.

Quicquid ergo tibi contingat tribulationis & tentationis ut dictum eſt: ad tuam utilitatem eſtima prouenire: & utilitates tentationis conſidera. Tribulatio enim.

Eſt raſorium quo deus radit electos: ut ſint parati ad feſtum magnum paradiſi

Eſt fornax qua purgatur aurum: ut fiant ex eo uaſa ſplendentia future gl'ie contentiua.

Eſt malleus quo tunduntur ſpecies pigmenti cele ſtis: ut odoriferum ſpirent unguentum & chari tas eorum ad modum auri tribulationum per ſecutionibus dilatate. In tribulatione ení ait pſal miſta: dilataſti mihi

Eſt etiã ignis in quo ſicut incenſũ electi ponũť: ut ad celum odor aſcẽdat.

Eſt etiam ſicut Sal. ꝙ arcet uermes & conſeruat a peccati putredine: unde Leuit. xi. Omnis oblatio ſale condietur.

Eſt ſicut ſtimulus pungens: ut ad paradiſum curra mus: unde ſicut uos trahit ad illam partem ad quam ſtimulatur: ſic electi boues ieſu qui portant eius iugum ſuaue in tribulationibus currunt ad ipſum.

Eſt etiam ferculum: pro quo edendo xp̃s uenit ad terras. Et ideo nullus miles ieſu debet regis xp̃i faſtidire pulmentum: quia ſi apparet amarum: condias xp̃i ſanguine & dulceſcet: ſi iniurioſum & affli ctiuum: flagellum tibi uidetur panis nimis ad eſũ durus: fac offas ĩ xp̃i uulneribus: & duriſſimus etiã tibi nil nocebit. Moleſta enim mundi teſtimoniũ dant nobis ꝙ de mundo non ſumus. Nam canes non domeſticos ſed extraneos lacerant: proptẽ qđ dicit ieſus: Io. xv. Si de mundo fuiſſetis: mundus quod ſuum erat diligeret. Ergo tribulationes amplectere patienter: quia quot habes tribulationes: tot habes fabros tibi fabricantes coronam. Nam excoriatores Bartholomei ſibi texerunt tunicam ĩmortalem. Et lapidatores Stephani ignorantes po ſuerunt in capite eius coronam de lapide precioſo

Patientia igitur eſt honor ſpiritualis pugne: ho nor enim tibi eſt ſi tuus tibi famuletur hoſtis. Nec eſt dedecus militis: ſi in bello eius frangitur enſis: uel ſi eius equus moritur & non denunciať: uel ſi eius caſtrum machinis diruitur & nõ reddatur. Sic ſic qui tribulationibus quatitur honoratur ſi patiẽ tia cõſeruatur. Hoc ẽ primum documentũ artis uí cendi a ieſu datum: quia patienter tulit. Secundum documentum quia prudenter reſpondit. Vnde de uerbis ſcripture tanq̃ de inuincibili armamento ar ma defenſionis aſſumit: prudentia enim eius percuſſit ſuperbum: Iob. xxvi. In quo dat nobis exem plũ ꝙ ſtatim debemus recurrere ad monita & pre cepta ſcripture: & ſecundum illa negando conſenſum hoſtis fallacias apire: hec eſt funda regis dauid in qua limpidiſſimos lapides. i. ſententias claras & immolabiles de torrente curſus ſcripture: more da uid debemus in frõtem iactare golie: ut nec aliqd minimũ aſſentiamus uel delectemur in ſuggeſtio ne oblata. Nam illud quod diabolus ſuggerit pro delectamento ad attrahendum mẽtẽ: eſt ſicut eſca qua operitur hamus piſcatoris: & occultatur laque us aucupis. Et ideo ſi non uis capi: fuge ſimul eſcã & hamum: cibum & laqueum ut fugas diabolice ſuggeſtionis delectamentum. Venenum enim nõ offertur niſi ſub aliquo dulci. Sic & tentatio diabo li ſub aliquo delectabili: uel bono apparenti. Sed niſi cor uenenum tetigerit per conſenſum: non occidit. Et ſi delectatio non adſit: non inficit. In capite ergo diabolum percute: quia ad modum accipitris caput habet debile: facile eſt in prĩcipio diabolo reſiſtere cum adiutorio gratie: dum tentatio eſt ſolũ extra: per ſuggeſtionem: non intus per delectationem. Sed ſi anima incipit delectari facile ruit per cõ ſenſum: quia introducit hoſtem in caſtrum. Documentum ergo ieſu eſt ut per prudentiam ĩtellectuſ ſcripture diſcooperiatur hoſtis decipula: & per con ſtantiam non inclinetur conſenſu: uel delectatione illicita. Inſtruxit etiam nos ut nũq̃ de uoſtra ſanctitate uel gratie prerogatiua reddamus nos ſecuros. Si enim diabolus poſt. xxx. annos tante perfectõis decurſus uite ieſu ad xp̃m tentandum preſumpſit accedere: nullus debet preſumere qui diabolus eũ audeat & poſſit tentare. Propter quod etiam ieſus poſt ſublimiſſimam uocem patris celi apertionem: & deſcenſum ſpiritus ſancti & inhabitationẽ ſolitariam deſerti in quo oĩno ſupra ſtatum hominis. xl. diebus uixit: Viſibilem inſultum hoſtis ſuſtinuit ad hoc oſtendẽdũ ꝙ qñ hõ puenit ad ſubli miſſimum ſtatum: tunc eſt ſibi cauendum ab hoſtis inſultu. Vnde principium ruine talium eſt ſecuritatis preſũptio. Datur etiam exẽplum ĩ hoc ꝙ uita ſolitaria qualis fuit ananchoritarũ in deſerto habitantium nõ eſt impefectorũ: unde inexper ti ruerent ibi propter atroces hoſtis ĩſidias. Imper fectis autẽ utile ẽ in ſancta congregatione habitare. Attẽde aũt ꝙ beda exponẽs illud Marci primo: ꝙ erat cũ beſtiis ĩ deſerto. xl. diebus &. xl. noctibus: & tẽtabatur a ſathana: dicit ꝙ quadraginta diebus tẽtatus fuit ieſus ĩ deſerto ĩſultibus demo nis: quod ĩtelligi nõ ſolum poteſt de iſtis tribus tẽtationibus: quas credimus factas inuiſibili ſpecie, aſſũpto corpore a demone: quas matth. & Lu. narrant factas poſt. xl. dierũ ieiuniũ: quando ieſus exurire ĩcepit: ſed de qbuſdã aliis ĩpugnationibus q̃s ieſus illo ieiũii tẽpore ẽ forte a diabolo paſſus.

Non. n. oportet nos dubitare: ꝙ quãtũ diabo lo licuit: & tantũ quantũ xp̃o honorificũ & nobis utile fuit: ſemp ſollicitus circa homine xp̃m fuit: q̃cquid mali potuit exercere ſuggerẽdo perſequẽ

do per ſe:& per alios totis ſuis falla tiis incitando homines cõtra chriſtum.Cum.n.chriſtus uenerit pro ſe & pro toto electorum corpore expugnare diabolum:decens fuit ꝙ eius fortiſſimum pateret̃ inſultum.Et cũ omnium electorum tota uita ſit tẽtatio ſuper terram in bello iuſtitie: multo fortius uita principalis ducis & uictoris ieſu in tentationibus decurrit:propter quod licet chriſtus per diuinitatẽ ſuã omnia moderaretur nõ coacte: tamẽ diabolus aſtutiſſime & maligniſſime ſemper inſidiabatur ei & ſue ſanctiſſime matri. Sed attende ꝙ tẽtatio a carne proprie non uocatur a ſanctis tribulatio pene:quam caro dat nature neceſſitate:ſicut fames:ſitis:laſſitudo corporis:& dolor ſuſcepti uulneris:licet iſta ſint in nobis per carnis naturam: & ſepe ſint ſanctis materia tẽtationis.His enim modis poſſet chriſtus dici tẽtatus a carne:quia acerbiores penas in ea ſuſtinuit:q̃ aliqua creatura uiatrix. Non tamen iſto modo accipiunt ſancti uel ſcriptura carnem quando loquuntur de tentationibus carnis.Nam modo predicto in uiris perfectis ſpiritum non impugnat:ſed roborat qui in penis carnis ſepe multipliciter delectantur propter diuinum honorem. Sed alio modo caro conſideratur ut infecta libidine & concupiſcentia & ſeper a bono retrahens & inclinans ad malum.Secundũ quẽ modum dicit Apoſtolus ꝙ caro cõcupiſcit &c. Illo mõ ꝑprie accipitur tẽtatio carnis. Et ẽ unus de illis tribus ferocibus inimicis:de quibus dicitur. Mũdus caro demonia.di.m.pre.Hunc tertium hoſtem.ſ.carnem:primo modo xp̃s non habuit:ideo nunq̃ dicitur fuiſſe tẽtatus a carne.Hec eni tẽtatio eſt ab originali infectione:que ſemper eſſet culpa mortalis ad minus morte originalis peccati: niſi eẽt per chriſti gratiã emundata & in regenerato nõ imputata ad mortem:quia in illis eſt exercitiũ pene non flagitiũ culpe niſi forſitan uenialis ex inclinatione mẽtis propter quod dicit Augu. Nõ nullum peccatum eſt:cũ caro concupiſcit aduerſus ſpiritum.Et hec ſententia Pauli ad Ro.viii. ubi dicit. Nihil ergo dãnationis ẽ his qui in chriſto ſunt qui non ſecundũ carnẽ ambulant.Lex enim ſpiritus uite in chriſto ieſu liberauit me a lege peccati & mortis.Et.vii.capitulo ſatis probat atrocitatem cõcupiſcentie carnis:& quaſi ab iſto malo carnis oriuntur omnia mala quo facile deuincit̃ ab hoſtibus ceteris. Iſto ergo hoſte infectionis carnis a mundiſſimo ieſu pugile noſtro excluſo:& ab eius mũdiſſima matre:ab aliis duobus hoſtibus mũdo & diabolo fuerunt atrotius ceteris omnibus impugnati:& ideo ſuper omnes uictorioſi:ꝑpter quod licet in primo quadregenario de quo dicit Beda. Spirituales ſuſciperet illius hoſtis inſultus: tamen in tota uita ſua ſuſtinuit perſecutiões excitatas ab eo cum ſua dulciſſima matre. An non ſtatim incepit perſecutio ieſu adhuc exiſtente in utero quando ſuſpitio Ioſeph ſurrexit de ſacratiſſima matre: ſi tamẽ ẽ uerũ quod ſupradixi.An nõ magna tẽtatio fuit pregnantẽ uirginẽ & pauperẽ cogi bethleem aſcendere per legem:& dure uie ſpatium ut tributum ſeruitutis ſolueret idolatre regi? An non tibi uidetur durum ꝙ ibi nullam humanam cunalitatẽ inuenit:ſed in diuerſorio iumentorum deũ genitũ in tanta paupertate & auſteritate cum beſtiis fuit reclinare coacta? An non ſtatim ſerpẽs uenena diffudit contra puerꝝ ieſũ:quando herodis incitauit inſaniam? Nũq̃d nõ cõpulſus ẽ puer ieſus principes ſuos ſactos magos per aliã uiã reuerti facere:& ipſe fugere in egyptũ:& ibi morari ſeptẽnio peregrinus & pauper:& de reuerſione in egypto ad galileã declinare timore impii archelai. Omnes ergo paupertates deſpectus & labores & perſecutiones in uerbis & factis uſq; ad emiſſionem ſpiritus in patibulo crucis:q̃ oĩa benedictus ieſus cum ſua matre tã abunde ſuſtinuit: fuerunt tẽtatiões a diabolo & a mundo per ſe & per ſua mẽbra uictorioſũ ducẽ ieſum quãtũ ex parte tẽtationũ fortiſſime ĩpugnantes:ſed ex parte pugilis ieſu fuerunt anullate & tan q̃ nihilum reputate:unde nec in minima punctura potuerũt ĩmittere tã intẽſa diaboli iacula:& indiuiſibile pectus uirtuoſi ieſu:& ſue ĩuictiſſime mr̃is uictorioſi triũphi:ſed nunq̃ ad caſum uel minimũ: unde in iſto tẽtatiõis mõ tẽtationes hoſtis fuerunt omniũ ſũme:& ut creditur a ſũmo lucifero hoſte: ſed ex parte uincentis ieſu fuerunt nulle:imo ꝑ eiuſ uictoriam ſunt tẽtationes oĩum mẽbroꝝ ſuoꝝ penitus anullate:ut in eius uictoria omnes uincant. Quod autem dicit̃:Luce.iiii.ꝙ receſſit diabolus a chriſto uſq; ad tẽpus:hoc intelligit̃ quãtum ad impoſitionem manus in ipſum & uiſibilem tẽtatiõis aſpectum.Nũc.n.preſũpſit diabolus portare chriſtum corporaliter:ut tẽtãdo deciperet a quo actu receſſit.Sed poſt tẽpus ĩ ſuis mẽbris rediit ĩ corpus eius atrociter ſeruiens:& ipſum per eorum manus crudeliſſime crucifigens.Et hoc eſt quod dicit ambroſius ſuper Lucã.Receſſit diabolus a xp̃o uſq; ad tẽpus:quia poſtea nõ tẽptaturus:ſed aperte pugnaturus aduenit tẽpore.ſ.paſſionis. Et tamẽ per illã impugnationem uidebat̃ chriſtum fortiter tẽtari a triſtitia:& ĩpatiẽtia & odio proximorum. Sicut in deſerto de delectatione gule & cõtẽptu dei ꝑ idolatriam :ipſum ĩpſe inducẽs ad adorãdũ ſeipſum.

Tota ergo uita ieſu ut patet fuit tẽtatio multum acuta.Sed quia ſpiritualiter ħ fuit uiſibilis cõgreſſus cum demone exterius apparente & preſumente ieſum manu tangere & portare:ideo ſingularit̃ ieſus nunc dicit̃ tẽtatus ab hoſte. Sicut autẽ dicit Auguſtinus.ix.de cĩ.dei.Chriſtus tantum ĩnotuit demonibus quantum uoluit:nõ per id quod eſt uita eterna:ſed per quedam temporalia ſue uirtutis officia:ex quibus quedam coniecturam habebant chriſtum eẽ filium dei. Quia rurſus in eo quedam ſigna humane infirmitatis uidebãt: ideo ipſum eſſe dei filium dubitabant: unde & dicitur Mat.iiii.ꝙ poſtq̃ chriſtus eſuriit tẽtator acceſſit.

Attende autem ꝙ artificioſe ſpiritus ſanctus hu

ius tentationis ſcribit proceſſū:tā ex parte ſuccūbē
tis diaboli:q̄ ex parte triūphātis xp̄i. Nā ex parte
diaboli ponit tria uidelicet
Preſūptuoſū inſultum
Aſtutum proceſſum
Opprobrioſum receſſum.
Ex parte xp̄i alia tria.ſ.
Artificioſum occurſum
Virtuoſum congreſſum
Victorioſum triūphum.
Primus enim chriſtus artificioſe occurrit. Nā ſpirī
tus ſancti cōſilio poſt baptiſmū debuit exire ad uin
cendū uniuerſum mundū peccato ſubiectum: pri
us uoluit occurrere diabolo:& ipſū tāq̄ p̄ncipem
congreſſione ſolitaria ſuperare. Et quia ſicut dicit
Auguſtinus.xiii.de trinitate diabolus non poten-
tia ſed iuſtitia ſuperandus fuit.Ideo ſecundū Am-
broſium prudenti conſilio deſertum intrauit ut ſic
diabolum prouocaret:opus aſſumēdo perfectum
Hoc enim modo ſicut dicit Criſo.Oēs filii dei ſpi-
ritum ſanctum habētes nō ſunt cōtenti ſedere ocio
ſed ſpiritus ſanctus urget eos aliquod magnū ap-
prehendere opus quod eſt in deſerto eſſe. Quā
tum ad diabolum:quia ibi iniuſtitia non ē in qua
diabolus delectatur:& ideo oē opus bonū eſt ex-
tra carnē & mūdū.Tali ergo haſta docuit nos pro-
uocare diabolum:quod non ē preſumptionis ſed
uirtutis.Dare autē occaſionē per opera infirma: ſi-
cut ſtare iuxta mulieres & ſimilia:illud ē periculo-
ſe exponere & peccare.Nunc autē quia profundiſſi
ma humilitate prudens ieſus opus aſſūpſit de ge-
nere actus perfectum fugere mundū:ieiunare: ora
tioni uacare:diabolū reddit anxium: an ipſe ſit de
us:potuit enim cogitare quid de deo & deſerto:qd
ſibi & pnīe tā auſtere & econtra quomō pōt hic ie
iunio quadragenario eſurire hic deus uidetur & nō
hō.Et ſi dicas ꝙ moyſen & helyam tāto tēpore no
uerat ieiunaſſe.Rn̄det Criſo.ſup Mat.d.ſic Moy-
ſes & helyas.xl. diebus ieiunauerunt: & homines
erant:ſed illi ieiunantes eſuriebant & ſuſtinebant.
Iſte.xl.diebus non eſuriit:ſed poſtea.Eſurire autem
& non manducare:patiētie ē humane.Non eſurire
autem diuine nature:hec Criſo.Vel hoc modo uel
alio non eſt dubiū ꝙ potuit iſtorum tria differētia
conſiderare ieiunia ut dictum eſt ſupra: Cum autē
uidit eum poſtea eſurire fortiſſime: tunc preſum-
pſit accedere:& cupit hanc ueritatem inquirere.Sic
ergo uide prudentē xp̄i occurſum.Sed nunc atten
de diaboli preſūptuoſum inſultū.Nam ſicut dicit
Criſo.ſuper Mat.Sicut diabolus oēs hoīes exceca-
bat:ſic modo inuiſibiliter a chriſto eſt excecatus.
Non.n.cogitabat ſuperbus diabolus quoniā for-
tis athleta ad ea que infima ſunt deſcendere potuit
Et ideo preſūptuoſe tanq̄ infirmū inuadit. Au-
di aſtutū proceſſū.Non enim eodē modo unicui-
q; diabolus ſuggerit:ſed ſecundū ꝙ eum diſpoſi-
tum inuenit.Et ideo uiris ſpiritualibus a leuibus in-
cipit:ut ad peiora perducat:unde nunc eſtimās chri
ſtum ſpiritualiſſimū uirum & dubitās fore deum.
Primo ipſū tētat de eo quod appetūt quātūcunq;
perfecti.i.de ſuſtētatione nature p cibū. Secun-
do proceſſit ad illud ī quo ſpūales uiri aliqn̄ defici
unt:ut.ſ.aliqua ad oſ̄ionē operētur mira. In quo
pōt eē humane glorie appetitus. Tertio tētatio
nē perduxit ad illud quod iā nō ē ſpūaliū ſed car-
naliū.ſ.diuitias mundi appetere & honores:unde ī
primis duabus tētationibus ad aliqd mi⁹ & ad ua
nitatē intēdebat īducere magnificētiā ſue eſtimatio
nis quā de ieſu oñdebat ſe habere:cū premittit di
cens.Si filius dei es. In tertia uero quia appetitū
tēporaliū & opprobrioſum ſue adoratiōis caſum
intendebat inducere dei filiationē non repetit. Et
quia in ſecunda manifeſte rē periculi ſuadebat di-
cens.Mitte te deorſū.Idcirco ad hoc inducere niti
tur falſa allegatione ſcripture.Sicut & ī tertia ipſum
allicit falſa oſtenſione ſue poteſtatis & promiſſio-
ne mendacii:uides ergo aſtutū proceſſum. Licet
autem euangeliſta modo ſuo narret ea que ſūt de
ſubſtantia facti:poteſt tamen mēs illuminata ſapiē
ter eſtimare:ꝙ diabolus ex parte ſua multa dixit &
fecit.Et modos efficaciſſimos & aſtutos inuenit
ut tantū athleta ieſum deiiceī & decipere poſſet.
unde credendū ē ipſum in forma ſpecioſiſſima ap-
paruiſſe:& poſt multa cōpaſſionem tāte abſtinen-
tie & famis quā ſentiebat in ieſum oſtendiſſe: & p
uerba adulationis & laudis magnam confidentiā
de ieſu ſanctitate & magna dilectiōe:ad ipſū quoq;
reuerentiam oſtēdiſſe. Et ſi hec non faceret ieſus
quod ſuadebat ipſe pro bono neceſſario: multum
ſe oñderet eius ſanctitatē diſcredere:& ideo tandē
ꝓponit quod petit.d.Si filius dei es dic ut lapides
iſti panes fiant:& credo ꝙ in iſta prima tētatione
diabolus quantū poterat occultabat ſe eē ſpiritum
ſeparatum:ignorans ꝙ chriſtus ſubſtantiam eius
nudam cerneret. Licet autē diabolus contra ieſū
& oīa eius mēbra ſuas efficaces formaret ſagittas.
In ueritate āt ſunt debiles & infirme:quod ſpiritus
ſanctus nunc in hac ieſu triplici tentatione aperte
demonſtrat.Nam opinio ꝙ dei filiationem ꝓpo-
nit ſibi non eſſe acquieſcendum aperte concludit.
In hoc autē quod dicit:dic ut lapides iſti panes fi-
ant.Aperte demōſtrat ſpiritus ſanctus :ꝙ oīs dele
ctatio peccati quā diabolus ſuggerit ē dura:ſicca:&
inſipida:& ad delectandum de ſe inepta:ſicut lapis
quē monſtrat.Et ꝙ non ē uerū ꝙ poſſit mentē ad
delectationem inflectere talium:niſi mens prebe-
at ei aſſenſum uel per delectationē quaſi aperiat
os ſuum:unde dicit.Dic ut lapides &c.quod ſi tu
non dixeris ex tua debilitate:non poſſū dicere ego
quia nihil tibi ſine te noceo. Nec in ueritate ſunt
panes ſed lapides:niſi tua dementata mēs contra
naturam talia ut cibos accipiat. Et ſicut lapis non
poteſt corpus reficere:ſic nulla peccati ſuggeſtio
poteſt ſanctam mentem delectare:hec pro ſpiritua
li intellectu litteraliter:cum chriſto fameſcenti de-
monſtrans lapides uoluit eum inducere ut in fa-

mis neceſſitatẽ:& pro aliqua uana in conſpectu tẽtatis oſtentatione miraculum faceret ubi ex obliquo eum ad ĩpatientiam prouocabat: quaſi dicat. Diu ieiunaſti & deo ſeruiſti:ſed tãta ẽ ſibi cura de te ꝙ non niſi lapides tibi monſtrat pro cibo. Ieſus autẽ oſtendit ſe uirtuoſum habere congreſſum ſicut leo papa dicit.Propoſitũ chriſti erat humilitate uincere:unde & aduerſarium uicit teſtimonio legis:non poteſtate uirtutis:ut hoc ipſo & hominẽ plus honoret & aduerſarium plus puniret:cum hoſtis generis humani non quaſi a deo:ſed quaſi ab homine uinceretur:unde & reſponſionem ſuã in humilitate fundauit. Attende autẽ ꝙ in iſtis reſponſionibus ieſus diabolum confudit & ad rem: licet diabolus non intellexerit plene reſpondit: & generalem ſuam doctrinã nunc contra diabolum inchoauit. Primo enim diabolũ confudit dicens licet.homo ſit carnis fragilitati coniunctus: tanta tamen dei dulcedine fruitur ut uitã ſuam nõ eſtimet dignã ſolo cibo carnali:ſed in omni uerbo dei quantũcũq; minimo delectatur.In quo diabolus potuit confundi qui ſine carne & tẽtatione habẽs cibum in celo deſeruit tẽtãdo deum in delectationibus magnis. Secundo reſpondit ad rem quia uere filius dei erat:quaſi dicat:homo quem cernis non uiuit in ſolo pane corporali:ſed in omni uerbo dei.i.in uerbo perfecto:ut oẽ ſit idem ꝙ perfectum.i.in dei filio tanq̃ in proprio ſuppoſito per gratiam unionis. Oſtendit etiam ꝙ ipſe aduenerat ad retrahendũ homines a carnalibus deſideriis que ſignificantur noĩe panis:& eos reficere ſuis ſpiritualibus uerbis.Sic ergo uides q̃ prudenter uicit: & q̃ plene diabolũ confudit. Quia tamẽ cecus ẽ diabolus preſũptione non intelligens alte quid dixerat amplius ex chriſti humilitate preſumpſit: unde & tunc dicitur ꝙ aſſũpſit eum in ſanctam ciuitatẽ:& ſtatuit eũ ſupra pinnaculum tẽpli: ut ubi multos uanitatis uitio uicerat:xp̃m quoq; proſterneret. Dicit autem Criſo.ꝙ licet ad oſtẽtationẽ ſuam diabolus intenderet ut oẽs uiderent:ipſe ãt xp̃s diabolo neſciente ſic agebat ut a nemine uideret.Et fuit iſte aſtutus ordo malitie: quia enim uidit ieſũ non moueri cibi appetitu:uoluit eũ mouere inanis gl̃ie faſtu : unde forſitan hoc ſuadebat ſibi ꝙ ſic ſanctus erat ꝙ uolebat per aera tanq̃ dignum ſanctitate portans eum merito eleuari a terra.Et forte aliquẽ inuiſibilem ſpiritum de ſociis ſuis ipſum faciebat portari:& ipſe forte ſe mentiens bonum angelũ ex reuerentia ſe aſſociare dicebat ſicut dictũ ẽ ſupra ꝙ ieſus non uideret demonẽ ĩ ſua natura. Et ſupra pĩnacl'm tẽpli ipſum ſtatuit tanq̃ ſummum amicum dei:quaſi diceret. Sicut non eſt locus in terra dignior iſto.Sic nullus ẽ ſanctior te ipſo:& ideo ſecure mitte te deorſũ:quia qui te tanto ſpacio ſic portauit per aera plene defẽdet per manus angelorum ne forte offendaris in caſu colliſione lapidea.Secundum enim iſtũ modum forſitan credens xp̃m decipere: ſuadebat ei ꝙ illuc portatus fuiſſet diuina uirtute. Quod autẽ ſic fuerit nõ affirmo.Sed certum eſt ꝙ in iſto tam celeri uolatu uel motu non potuit ſe diabolus occultare quin cognoſceretur exterius a ieſu eẽ ſpiritus ſeparatus. Attende autem aſtutias hoſtis. Nã quia ad primã tẽtationẽ chriſtus per ſcripturã reſponderat: deutero.vi.Nunc nititur eum decipere falſa allegatione.p̃s.xc. Vnde ꝙ ſuper aſpidem &c.non ponderauit ut cecus.Et hoc adducit fallaciter ut aſtutus:ubi dicit Hiero. ꝙ non de chriſto ſed de uiro ſancto prophetia ẽ.Falſas autẽ de ſcripturis diaboli ſagittas uerarum ſcripturarum frangit clipeus. Vbi nota ꝙ diaboli & mẽbrorũ ſuorum ẽ officium ſcripturas peruertere:xp̃i autem & diſcipulorum eius ueris ſententiis illorum fallacias confutare.Sicut autem ſupra dixi debilitas aperitur diaboli ꝙ nihil põt niſi quantum deus permittit utiliter:uel quantũ homo ſe ſubiicit negligenẽ unde & chriſtũ portare potuit:ſed deorſum mittere non potuit. Oſtendit etiam uelit nolit diabolus in uerbis ſuis ꝙ hominẽ a creatura querere glõriã modo quocũq; ẽ deorſũ ſe mittere:quia factus eſt homo ſolius dei gloriam contẽplari & in opibus ſuis a ſolo deo gloriam expectare.Reſpondit autẽ hic ieſus ſicut dictum ẽ ſupra cõfundẽs diabolum qui dictum deum ſuum tẽtare p̃ſũpſit:unde Hilarius.Diabolum omni conatu confundens & deũ ſe proteſtatur & dñm.Sicut autem dicit Criſo. hoc dixit uerbis occultis.Non dicit.Non me tẽtabis:ſed dominum deum tuum:quod poterat oĩs homo iuſtus dicere.Quia deũ tẽtat:qui dei honorẽ tentat.In hoc autem eum confudit: quia oſtendit eum ſuggerere rem periculi utilitate carentem:cũ aliter poſſet deſcendere. Vnde Auguſtinus contra fauſtũ.xxi.pertinet ad ſanctam doctrinã quando habet homo quid faciat non tẽtare dominum deum ſuũ. Et dicit Hieronymus ꝙ neceſſaria teſtimonia deutro.tantũ pertulit ut legis ſecunde ſacramẽta mõſtraret. Oſtẽdit etiam ſuam ordinariam doctrinam ieſus in reſponſione prefata: ꝙ.ſ. uenerat diſcooperire hominibus diabolica tentamenta:& eos docere nõ tẽtare deum in preſũptuoſis operibus. Sic autem xp̃s tẽperauit reſpõſionem ut in maiorem procederet auſũ:unde & ipſũ aſſũpſit in montem excelſum:& oſtendit ei oĩa regna terre & gloriam eorũ.Poſtq̃ enim gulã & ſpiritualis fame gloriam occultare nouerat xp̃m: ad tẽporalem ſuperbiam & auaritiam conuertit inſidias. Quomodo autem hoc oſtendit: diuerſe ſũt ſententie ſanctorum.Criſo.uidetur dicere ꝙ digito mõſtrabat ſibi prouincias & uniuſcuiuſq; regni hoĩes & ſtatũ.uerbis exponebat. Contra quod uidetur ꝙ lucas dicit. In momẽto tẽporis. Ad illa enim que dicit Criſo.maius tẽpus requiritur ut uidetur. Origenes exponit ꝙ oſtẽdit quomõ uitio ſe regnabat p diuerſa uitia in toto mũdo:quomodo alios regit fornicatiõe: alios auaritia &c. Cuiuſdam autem magiſtri dicta legi: qui propter uer

bū luce.q dicit ꝙ oīa in momēto &c.dicebat opi-
natiue non aſſertiue ꝙ diabolus forſitan in hac ter
tia preſūptione prius preſumēs a deo preſtigium
fecit ī xp̄i ſenſitiuo:& ſubito ipſū uoluit alterare &
repreſentauit ſpēm mūdi in organo ſenſus. Nō
ē āt dubium diabolū multa poſſe ſi permittatur ſu
pra ſenſum humanū:& dicebat ꝙ nō uidebat hoc
incredibile nec inhonorificū chriſto: quāto.n. eſt
plus diabolus permiſſus facere:tāto eſt maiori de
iectione confuſus .Nec aliqua deceptio fuit in ieſu
quia ſuū rōnale ī pleno perſiſtebat lumine uerita-
tis.Nec magnū ē mirū ſi permiſit diabolum in ſuū
ſenſitiuū formare ſpecies ſine intellectu:quia illud
ſenſitiuum permiſit diaboli membris ſic dure cla
uis affligi quin potius ſumma chriſti oſtedit' di-
gnatio patienter talia ſuſtinendo.& ꝙ hoc fecerat
diabolus in eius ſenſibus non aduertēs chriſti lu-
cidū intellectū de ipſius malitia:& nullā deceptio-
nem in eo fore tam preſumptuoſe & mēdaciter de
tali dominio ſe cepit iactare:& ipſū mēdacē de to-
tius mundi promiſſione ad honorabilem caſū ſue
adoratiōis inducere:ubi uelit nolit diabolus oſten
dit ꝙ tēporalia appetere homini q ē ad eterna crea
tus adorare diabolum ne qcqd creatū ē honorabi
lis caſus:unde Apoſtolus uocat auaritiā idolorum
ſeruitutē:quā hic cōiungit diabolo. Chriſtus āt
in hac tertia tētatione tāto plenius deiecit diabo-
lum:quāto plus ipſe preſumpſerat.Et licet oēs ſue
humanitatis iniurias patienter portauerit:ubi ta-
mē in dei iniuriā ſe adorari popoſcit ipſū reiectiōe
fortiſſima confudit dicēs.Vade retro ſathanas:ubi
ſic dicit Hiero.Non dixit ut petro quē uolebat ad
ſui imitationē inducere:ſed uade ſathana ut ſubau
diatur confuſus uade:& in tua intētione deiectus
in ignē eternū q paratus ē tibi & angelis tuis. Vel
ſicut exponit Remigius ſecūdū aliqua exēplaria ap
ponit' retro.i.reminiſcere:& recordare in q̄ta glo-
ria conditus fuiſti:& in quātā miſeriā cecidiſti.Di
cit aūt Criſoſto.ꝙ exemplo chriſti noſtras iniurias
debemus magnanimiter ſuſtinere:dei autē iniuri
as nec uſq; ad auditū ſufferre. Et attende ꝙ ple-
ne nunc diabolū chriſtus cōfudit.d.dn̄m deū tuū
&c. Vbi oſtendit dn̄s ſe eē illū quē uellet nollet
diabolus adoraret.Et ꝙ in oībus ī quibus dei per
miſſione tantū exceſſerat dei honori & uictorie xp̄i
inuitus ſeruiuit.Tanto.n.magis confuſus ē diabo
lus quanto magis ſeuire permiſſus:& tanto ma-
gis ieſus honoratus.Quod oſtēdit ieſus cum di-
cit.Illi ſoli ſeruies:qa diabolus deo & electis ſeuien
do ſubſeruiuit:ubi ēt generalē ſuā doctrinā xp̄s cō
tinuat:ꝙ.ſ.ad hoc uenerat ut doceret homines de
um adorare:& illi ſoli pura intentione ſeruire. Siue
āt ſit uerus modus recitatus:ſiue nō de modo im
mutationis ſenſuū ieſu nihil euāgelice depit ueri-
tati:quia quocūq; mō fuerit:uerum ē quod euan-
gelium ſcribit.Rabanus tn̄ uidet' prima facie obſi
ſtere.Super quo uerbo dicit ſic. Oſtēdit āt hec oīa
deo:nō ꝙ ipſe uiſum eius āpliare potuerit:aut ali-

quod ignotū demonſtrare:ſed uanitatē pōpe mū-
dane quā ipſe diligebat quaſi ſpecioſam & deſide
rabilē pōpā uerbi oſtēdens in amorē chriſto ſugge
rens uenire uolebat:ubi uidet' quo ad aliquid cum
Criſo.concordare . Sed quid textui luce dicentis.
Oſtēdit ei oīa regna orbis terre ī momēto tēporis
Quid magis concordet & uictoriā xp̄i magis ho
noret:& preſūptionē diaboli magis confutet:dili-
gens lector aduertat & ſufficiat mihi.Vidiſti ex par-
te diaboli aſtutū proceſſū:& ex parte xp̄i uirtuoſū
cōgreſſū.Nunc audi ex parte diaboli confuſibilem
fugā:& ex parte xp̄i triūphalem uictoriā.Tunc ait
Mat.Reliqt eū diabolus.Lucas uero cōſumata oī
tētatiōe diabolus receſſit ab eo uſq; ad tēpus.Illud
uſq; ad tēpus ē ſupra expoſitū.In receſſu uero & fu
ga confuſus diabolus demonſtratur.Nam audito
uade ſathana:ſtatim ſenſit diabolus ſe eſſe depre-
henſum

Vt mēdacē & ueritati aduerſariū ī ꝓmiſſis
Vt doloſū & fal'tis hoſtē in perſuaſis
Vt ābitioſū & dei iniurioſū ī poſtulatione adora-
tionis
Vt īpotētē & confuſū & debilē in concupitis.

Et ideo efficaci dei uirtute ſe ſuperatū ſentiēs deie-
ctus & proſtratus abſceſſit. Licet āt Crioſo. ui-
deatur attribuere diuinitati illū receſſū.d.ꝙ nō qua
ſi obediens p̄cepto receſſit:ſed diuinitas xp̄i & ſpi
ritus ſanctus q erat ī eo excuſſit uim diaboli & inde
diabolū eiecit:poſſumus dicere ꝙ licet diuinitas
oīa faciat:tamē uirtuoſis actibus a xp̄o in humani
tate factis diabolus ē deuictus. Sequitur triūphus
ieſu.Et ecce angeli acceſſerunt & miniſtrabant ei.
Quid āt miniſtrauerint:licet multipliciter poſſit
exponi ꝙ miniſtrauerūt ſibi in oībus obedientes
ad nutū:ut ſerui domino & hoc ſēper fecerunt ī to
to uite ſue decurſu.Sicut placuit ipſi ieſu:tn̄ hic ſin
gularit' in uictorie ſignū applaudūt deo triūphan
ti in īfirmitate aſſūpta.Et ſicut credo ſibi cibos ad
miniſtrauerunt qbus īdigebat eſuriens natura. In
ſignū ꝙ pugnantibus nobis aſſiſtunt & applau-
dunt ſeruiūtq; uictoribus.Quid āt p̄us fuerit aut
deportatio ieſu ſupra pinnaculū tēpli aut deporta
tio ſupra mōtē & tentatio uniuerſalis dominii.Au
gu.de cōſenſu euangeliſtarū reliqt incertum:nihil
tn̄ ad rē pertinet dicit dū oīa facta eē manifeſtū ſit.
Glo.uero uidet' dicere ꝙ lucas q ponit ultimam tē
tationē:quā Mat.ponit mediā:ordinationē ſerua-
uit hiſtorie.Sed Mat.refert tētatiōes ſecundū or-
dinē quo ī adā facte ſunt. Nam p̄mo ſollicitauit
mētē p̄mi hoīs de ligni uetiti eſu. Geñ.iii.cū pre
cepit &c. Secundo de inani gloria.d.aperiet' ocu
li ueſtri &c.Tertio ꝓducit tētationē uſq; ad extre-
mā ſuperbiā.d.Eritis ſicut dii &c.. Si āt diligen
ter attēdat' uterq; textus Mathei & luce:magis ui-
detur matheus ſeruare ordinē hiſtorie. Nā poſt il-
lud uerbū.Non in ſolo pane &c.pōit. Tūc aſſum
pſit eū diabolus in ſanctā ciuitatē &c. Tunc uero
dicit ordinē tēporis ad īmediate precedēs ī tētatio

ne.iii.dicit.Iterū aſſūpſit &c. Illud autē iterū dicit ordinē ad precedens ex quo uidetur ꝙ iā primo ipſum aſſūpſerat portans ad tēplū. Luce uero.iiii. nō ponūtur uerba deſignantia conditionem: ſed narrantia factū:unde tā in tertia ꝗ in ſecunda tentatione dicit.Et duxit illū diabolus in montem excelſū in ſecūda ꝗ ponit in tͣtia.Et duxit eū i hieruſalē:& ſtatuit eum ſupra pinnaculum templi.

Alias āt probabiliter uidetᷣ ꝙ ultima tētatio fuerit illa in qua xp̄s hoſtem obiurgādo deiecit:& eiuſ fallaciā denudauit dicens uade ſathana. Et hoc uidetur ſentire Criſo.Non.n.eſt ueriſimile ꝙ diabolus tanta reiectione confuſus ipſum āplius pro tūc preſumpſiſſet attingere. Et hoc magis concordat uictorioſo fini pugilis ieſu tētationi prefate. Ordo āt quē tenuit lucas multū noſtre inſtructiōi ſeruire uidetᷣ.Nā p̄mo diabolus tētat de peccatis carnalibus.Et p̄mo de gula ꝗ ē ianua oīs ſpurcicie: ꝙ ſi pp ſui uilitatē inueneriᵗ hominē reſiſtentē ſibi:tētat de ābitione tēporalis dn̄ii. In quo tn̄ ſecūdum Ambro.ē horrenda ſeruitus.unde dicit ibi.Si cadēſ adoraueris me.Habet ābitio domeſticū periculum ut enim dominetᷣ aliis primo ſeruit & curuatᷣ obſequio:ut honore dn̄etur:& dū uult eē ſublimior fit remiſſior.Poſtꝗ āt diabolus uidit hoīem refutare honores & carnalitatē cōtēnere:nunc ſibi inſidiatᷣ: ut ponat illū i pinnaculū tēpli.ſ.in famā hoīm de gl'ia ſanctitatis:& tanꝗ in ſanctitate uite ſcripturā portātē expreſſā:quia facto ſibi uidetᷣ iplere quod dicit.Reputatᷣ ſe magiſterio dignū uel reuerētia hominū uel titulo dignitatis.Et illud malū tardius uincitᷣ.ideo in huius ſignū a luca hec tētatio ultimo ponitᷣ. Non.n.ſecūdū ābro.dixiſſet:ꝙ conſumata oī tētatioue receſſit diabolus ab eo:niſi in ipſis primis premiſſis eēt oīum delictorum materia.Cauſe āt tētationū ſunt cauſe cupiditatis. Sicut delectatio carnis:& auiditas tēporaliū & poteſtatis appetitus glorie & fame ſanctitatis. Propter quod patet ꝙ uictor noſter ieſus omnē tētatiōem perfecte deiecit tētatus p oīa ꝓ ſimilitudine abſqꝫ peccato.

Ieſus paruulos colligens. cap.v.

Via triūphalis pugil ieſus mundū ſe calcaſſe oñdit aſpitate deſerti:& ſupple carnem uicerat rigore ieiunii:& principem mundi luciferum uincendo proſtrauerat: tēpuſ eſt ut ād publicū exeat & iā mūdo manifeſtaret quod erat. Quia uero deſertum illud i quo ieiunauit quod ē intͣ hieruſalē & hierico:& quarātena uocatᷣ & mōs ille in quo diabolū expulit:& i quo creduntur ei angeli miniſtraſſe nō multū diſtat a loco ubi cōueniebāt apl'i ad baptiſmum ioannis.In uigore ſpūs deſcēdēs de mōte & cōſuete humilitatis ſeruās exēplū:uenit ad ioānē:tā ut ioānes ſuā p̄ſentiā honoraret:ꝗ ut ab ipſo in cōſpectu populi teſtimoniū accipet:ꝗ ēt ut iuxta eterne diſpoſitionis archanū aliquos ex diſcipulis Ioānis ſibi uniret.Tūc igitur ſicut dicitᷣ Ioā.i.uidit Io.ieſū uenientē ad ſe:& ait Ecce agnus dei:ecce q tollit peccata mūdi & cetera ꝗbi ponūtur. Vbi ſublimis p̄co & fideľ amicus & ſeruus ieſu ioānes ꝓferendo gratioſā inocentiā & poteſtatē tollendi peccata:& de diuinitate ieſu teſtimoniū reddidit xp̄o aſſerens ſe habuiſſe dei oraculū in deſerto:& hoc p ſpūm ſcūm uiſibiliter deſcēdētē ſup xp̄m cognouiſſe ſenſibili ſigno: unde & concluſit.Et ego uidi & teſtimoniū perhibui:qa hic ē filius dei. Ieſu āt i partibus illis aliqͣdiu morante:altera die ꝓcedebat i conſpectu Ioannis duobus ex diſcipulis ſuis exiſtentibus ſecū.Stabat inqͣt euangeliſta:Ioānes & diſcipuli eius duo ubi. iterū repetiit.Ecce agnus dei &c.O aīa mea cū quāta pietate putas baptiſtā ioānē ꝓferre gratioſā inocētiā agni imaculati ieſu:& cū quāta reliquatione uiſceꝝ i cōpaſſione ipſius ieſu ꝓferebat holocauſtū ſue denotiſſime mortis i quo agnus xp̄s moriēs tulit peccata mūdi:pp qdᷣ ſolitus erat hoc repetere:ꝙ ſemp cōſueuerat illud rumiare.Totus.n.bn̄dictus baptiſta xp̄i paſſiōe & morte trāſfixus & ꝗto minus per eius obediētiā xp̄m ſeqͣbatᷣ corpe:tāto magis i eiuſ paſſiōes & dolores trāſformatus ipſū ieſū comitabatᷣ in mēte. Intuere tu aīa mea ābulātē ieſū & tibi ipſi dic:qa hic ē agnus māſuetiſſimus ꝓ te mēte & ſue uite auſteritate i charitatis ardore inclitus i totius uite ſue decurſu.Et ſcias ꝙ agnus ab agnoſcēdo dr ꝗ alloqͣtᷣ i altari deuotus baptiſta.d.agnus ter:qa tria agnouit hͥ agnus in cruce.ſ.

Patrē cui dure obediuit moriendo.

Matrē quā diſcipulo cōmēdauit moriēdo

Latronē & oīum electoꝝ cetū i ipſo ꝗ ſua morte redēmit:& i paradiſū eadē die ꝑduxit. Ingeſſit autē Ioānes ſuoꝝ diſcipuloꝝ mētibus excellētiā ſui xp̄i ieſu & eos totis conatibus ad ieſū inducebat ſeqͣndū:pp qdᷣ duo diſcipuli audiētes ſecuti ſūt eū:quorū unus fuit andreas.Et itelligas ꝙ ſecūdū ꝙ coīt dr triplex fuit diſcipuloꝝ uocatio

Prima fuit ad xp̄i notitiā

Secūda ad eius familiarem ſequelā

Tertia fuit ad indiuiduā chriſti copulam.

Poſtquā adhuc redierunt ad propria:per quā perfecte adheſerunt ieſu oīa relinquētes:p̄ma ſcribitᷣ Io.i. Secūda luce.v.Tertia Mat.iiii. In p̄ma ādreas primo uenit ad ieſū & adduxit petꝝ & philippū & nathanael.Intuēs āt ieſus petꝝ & iā in eterno ordine ſuū p̄noſcēs uicarium ſtatim ſibi nomē impoſuit uel iponēdū p̄dixit:Tu es inqͣt ſimō filius Ioāna.i.humilis & obediēs mihi per grām adoptionis:& per illam gratiā per quā tu es humilis & obediēs mihi p illā totius mūdi p̄latus eris.Et iō uocaberis petrus.i.agnoſcēs uel firmitas:qa i cognitiōe fidei p dilectionē operātiſ ad imitationē dei hominis firmus eris:& poſt me totū mūdū firmabis. In craſtinū ieſus uocauit Philippum:Philippus Nathanael duxit ad chriſtum quem magno extulit preconio dicens.Ecce uere iſraelita i quo dolus nō ē:qdᷣ fecit ieſus ne putaretᷣ ex defectu nathanael ꝙ ipſū in apl'm nō elegit. Attende āt ꝙ in gallileā ua-

dés de gallilea xp̄s diſcipulos elegit ut p hoc oñderet:ꝙ tranſiens ieſus ab oī mūdi amore ī tali tráſmigratiōe uiuētes:& nihil de mūdo q̄rentes ſuos fecit eē diſcipulos:pp qď ipſe dixit:qa de mūdo nō eſtis:ſed ego elegi uos de mūdo.Io.xv.Elegit aūt pauprimos: unde Criſo.dicit ꝙ reficiebát retia qa tátus erat ī eis pauptatis exceſſus ut laniata retia reparét:noua nequeūtes hére.Elegit ſimpliciſſimos tá in lratura q̄ ī mūdi aſtutia.Elegit deſpectiſſimos qa nihil habebát de mūdi nobilitate uel pōpa.Elegit hūilimos & ꝓmptos obediētia:ūde ſtati acqeuerūt uocati relinquētes oīa:unde licet tertio ſint uocati:tñ nō plene intellexerūt intētioné xp̄i de oībus relinquédis uſq; ad tertiá uicé quo ītellecto ſtatim oīa reliquerūt. Poſſet dici ſicut dicunt multi ꝙ ſolū hi fuerunt uocati.Et Mar.& Mat.dicūt breuiter:lucas ponit aptius ſicut Augu.de conſéſu euágeliſtaꝝ:primo ponit cōius cū dr̄ ꝙ tertia uice ſunt uocati.Et tunc pōt rñderi ꝙ allecti amore ieſu ſecuti ſūt eū oīa relinquētes ad tépus.Sed tñ ibi nō refert luc.ꝙ xp̄s eis dixerit ut ſequerentur eū:ſed tátū predicit Petro ꝙ cepit piſces ī ſignum ꝙ hoīes eēt capturus rethe ꝑdicatiōis diſcrete. Nō intelligitur ſicut Augu.ponit qñ poſtea ad ꝓpa ſūt reuerſi In ſola.n.tertia dr̄ eis uenite poſt me.Ex quibus ſeqť ꝙ plene obediētes fuerunt xp̄i mádato. Elegit át tales ieſus.ꝑmo qá pauptaté ſipli citaté mūdi deſpectū humilé obediētia diligit ieſus tanq̄ ſibi cōformia:& pfectiōis fūdaméta.Secūdo ut oſtéderet ꝙ electio mere erat gratuita: qa nihil erat in apl'is per quod uiderentur diſpoſiti ad apoſtolicá dignitatem.Et ideo prudentia & ſcia in apoſtolis & alie eminentie magis fuerunt miraculoſe: magiſq; gratuite. Vnde Grego.xxxiii.moꝝ dicit ſic. Predicatores dn̄s infirmos abiectoſq; hére ſtudit q fideles popl'os ad ſpūalis pr̄ie edificia ſupna colligerét:unde dn̄s ī euágelio natha.laudat:nec tñ in ſorté ꝑdicatiōis enumerat:qa ad ꝑdicádū eū tales uenire debuerant:q de laude ꝓpa nihil habébát ut táto ſolius ueritatis cognoſceret eē qď agerét quáto apte cerneret ꝙ ad hoc agédū p ſe idonei nō fuiſſet:ut ergo mira potétia per ꝑdicatoꝝ līguas clareſceret ꝑus mirabilit' actū ē ut tádé ꝑdicantiū meritū nullū eēt. Ité Io.moꝝ dicit ꝙ ieſus ꝑus collegit īdoctos:& poſtea pħos: & nō p oratores docuit piſcatores:ſed mira potétia p piſcatores ſubegit oratores. Et moꝝ.ix.&.xiii.&.xv.&.xxix.capitul':dr̄ ꝙ dn̄s elegit ſtultos ſecūdū mūdū & pauperes. Quo cōtra dr̄ moꝝ.xiii.ca.iiii. ꝙ ſicut īcarnatá ueritas ī predicatiōe ſua elegit paupes idiotas & ſimplices:ſic antixp̄s aſtutos & dulces:& huiuſmōi ſciētiá hn̄tes electurus ē:qď uidemus eē cōpletū in myſtico antixp̄o ſicut īfra patebit li.iiii. ca.viii. Tertio ut ſicut Augu.de ciuitate dei dicit cōuerſio mūdi p eos magis appareat mira ſeu miraculoſa.Dicit.n.ꝙ h̄ ē ſūma oium miraculoꝝ ꝙ hominibus paupibus ſimplicibus paucis:qa.xii.rem incredibilé mūdus credidit.Et idcirco ſi qs credit eos feciſſe mirabilia que ſcribunť credat ipſe p illa miracula.Si át dicit eos nōn feciſſe miracula credat hoc uno oium miraculoꝝ ſūmo ꝙ ré ſic incredibilé talibus uiris eá predicantibus totus mūdus ſine miraculo credidit.Et qui de cetero incredulus manet iá magnū & malū & ſibi ipſi miraculū. Quatto ut oſtéderet ſe xp̄s diuinitatis conſuetudiné obſeruare:cuius ē ꝓpriū opari de nihilo:& iō hoīes oīno nullos ad ea q̄ intédit facere.q.ſēp uidet' eligere ut ſibi attribuat qď ē uirtutis & grē:& ñ glorietur oīs caro corá illo:unde ī ueťi teſtaméto elegit paſtores:ſić dicit Iacob Geñ.xlvii.paſtores ouium ſumus ſerui tui & nos & pr̄es noſtri.Et moyſeſ paſcebat greges.Exodi.iii.Et gedeoné minimum elegit ī domo pr̄is ſui.Iudic.vi.Et.i.regū.ix.ſaul de minima tribu & humilé tūc elegit in regé quo p ſupbiá reprobato ꝑmi regū.xvi. elegit.dď. táte paruitatis & deſpectus:ut nec dignus reputaret' a patre pn̄tar propħe.Et hiere.neſciété loq & puerū ī prophetá conſecrauit.Hiere.i.ca.Et ſēp minima placuerūt deo:pp qď ét ſolénniſſimas uictorias per feminas ī ſcriptura pfecit:ut de delbora lael. Iudith heſter.Et hoc ut gloriá ſuá alteri non daret.Soli.n. deo eē debet honor & gl'ia.Ad quá cōſeruádá ſēp elegit hūilia & reprobauit ſuperba. Luce át.v.deſcribūtur tria in ieſu pp q̄ fuit multū amabilis eius ſeq̄la p q̄ ét cuilibet hōi rōabil'r acqrit' comitiua.ꝑmū ē grōſitas ſermōis q̄ orit' ī xp̄o:ubi:qa turbe irruebát ī eū ut audirét eius uerba.Nūq̄ ſic locutus ē hō.dr̄ Ioá.vii.Loqbať.n. utilia:dulcia:placita & uera:unde uerbū eius ardebat ſicut facula multo magis q̄ elie.Secūdū ē cōformitas cōuerſatiōis q̄ oñdit' fuiſſe in eo ī humili cohabitatiōe: qa aſcendit ī nauim uilis piſcatoris nō horrens eius cōſortiū.Et cū eēt rex angeloꝝ rogat' nō ꝑcipit:unde dicit luc.xxii.Ego ī medio urm ſū ſicut q miniſtrat.Et Mat.xx.Filius hois nō uenit miniſtrari:ſed miniſtrare. Tertiū ē largitas rmūeratiōis q̄ oritur in abūdanti remuneratione piſcatoris.Ná ſtatim dedit ſibi tantá multitudiné piſciū ut ipleret ambas nauiculas. Hec át ml'tū reddūt hoiem gratioſū:pfigurauit át ieſus hoc qñ dixit petro:duc ī altū.i.ī ꝓfūdū eo qď de quadruplici ꝓfundo faceret ipſū & alios apl'os educere aīas.

Vilitatis	Et educerent eos ī quadru-
Cecitatis	plex:altū.ſ.maieſtatis excel
Calamitatis	ſe ad uenandū numina oī-
Mortalitatis.	potétie.Eccle.vii.Et alta ꝓ-

fūditas qs inueniet eá?Claritatis ſūme ad ſpeculádū lumina ſapiētie.Ad Ro.xi.O altitudo diuitiaꝝ ſapiétie & ſcie dei &c.Suauitatis eterne ad deguſtádū cariſmata grē.Eccle.xliii.Altitudinis firmamétū ē pulchritudo eius &c.Eťnitatis gl'ie ad deſiderádū ꝑmia uite.ps.xcii.Mirabilis in altis dn̄s domū tuá decet ſcitudo dn̄e in lōgitudine dierū. Retia át quibus apl'i talia ſunt piſcati:ſūt

Conuerſationis exéplum	De ꝑmo & ad
Eruditionis uerbum	Cor.vii.Capi-
Oratiōis ſuffragium	te nos neminē
Supportationis beneficiū	leſimus &c.

De ſecūdo: luce.v.Ex hoc enim iā eris hoīes ca
piēs. De tertio:Cant.ſecūdo.Sonet uox tua in
auribus meis.Vox.n.tua dulcis & facies tua deco-
ra.Capite nobis uulpes &c. De quarto & ad Cor.
xii.Cū eēm aſtutus dolo uos cepi.Quod āt h̄ ſint
retia oñdit Ambro.ſup lucā.Deniq̨ ſi aliis ipeť ut
laxēt retia ſua.Soli petro dr̄.Duc i altū.i.pfūdū di-
ſputationū receſſus.Que ſt̄ āt apl'ox retia q̄ laxari
iubet'.niſi uerbox cōplexiōes:& q̄ſi qdā orōnis ſi-
nus & diſputationū receſſus.Et ſcd̄m Bedā rūpit'
rete: ſed n̄ labit' piſcis:qa ſuos dn̄s & iter pſecutio-
nū ſcādala ſeruat.Iu uerbo āt dei hoc rete laxat': qa
ſecūdū ābro.nō ē hoc hūane facūdie opus:ſed ſup
ne uocatiōis ē munus. Quod āt petrus dixit ieſu.
Exi a me ſecūdū ābro.ſignificat q̄ xp̄o opis ē attri
buenda pfectio:ut gloria uana ſēp a nobis exeat:&
uera cōfeſſio nos peccatores oſtēdat:q̄ qdē ſi pura
fuerit nos ad maiora pducit:unde & petrus hic cō
fortat'.& future dignitatis grā pmittit'. Hi āt apl'i
ſignificantur merito noīe paruulox:tales.n.dn̄s di
ligit i qbus paruuli cōditionē iueniat: ut ſecūdum
paulū ſint malitia paruuli.Innocētes i opōne: ut
qbus pn̄t obſeqoſe ſeruiāt:& ſe a nocumēta iferen
tibus nō defēdāt.Veraces in locutiōe:ut fidelit' tra
dita pferāt & nō dolo audita inficiāt.Suaues i affe
ctione:ut oēs diligāt:nemīnē odiant. Priuatos oī
poſſeſſione:ut de ſe uel ſuis poteſtatē n̄ habeāt:pp
quod dr̄ ad Gal'.iiii.Quāto tpe heres paruulus eſt
&c.Tales elegit dn̄s paupes i hac uita:& ſubiectos
oibus:ſed i alt'a heredes celeſtiū oībus pſidentes:
unde de his paulus.Omniū ait me ſeruum feci.
Alias nō uult dn̄s q̄ hi q eliguntur ab eo recogno
ſcant ſe in defectibus paruulorū:ut quod ex eis fa-
cit ſit grā:nō natura:unde in natura paruulorū

Eſt originalis concupiſcentia
Actualis ignorantia
Corporalis impotentia.

Cōtra tria bona pdīcta a qbus ieſus liber liberos ſu
os reddit:pp qd' q̄rētibus de maioritate regni ce-
lox diſcipulis in typo ſui puuli ponit exēplum.d.
Quicūq̨ humiliauerit ſe ſicut puulus iſte &c.mat.
xviii.Et ē notādū q̄ tm̄ ſex apoſtolox uocationis
modus in euāg'lio ſcribit' petri & andree:iacobi et
ioānis:philippi & mathei. De quatuor pmis Io.
.i.addit de philippo.Mat.ix.de Matheo.& Luce.v.
Et iſtius mathei uocatio ſepatim ſcribit':& iter mi-
racula ponit':nā poſt multā clarificationē noīs ieſu
quatuor pmi uocāt' de piſcatiōe:& ultimus iſte ma
theus de negotiatiōe & exactiōe.Et ſignificat q̄ in
pncipio aduētus ipſius pri ieſu apl'os eligebat:qui
bus de pfūdo idolatrie & uniuerſal' laſciuie:& amo
re uite pcellis ppl'os ad xp̄i fidē tāq̄ ad ſolidū littuſ
adduceret.Sed mlt'iplicatis miracul':& ſedēte eccle
ſia ad theoloneū negociatiōis curis tpalibus īplici
ta:& i aliqbus reprobis exactionē ſimoniace īpie-
tatis exercēte p nouū ſuū aduētū in ſpū ad euāgeli
ce pfectiōis ſtatum negociātē uocat frācīſcū i eius
euāgelicū cetū.Qui uēditis oībus xp̄i uite marga
ritā q̄ſiuit ſollicite & iuuenit & emit.Et ipſius cer-
te poſſeſſiōis i ppe carnis pelle iſtrumētū portauit
auctēticū notarii ieſu manu cōſcriptū & ſigni ſui cha
ractere premunitū. Attēde āt q̄ ſicut in uocatione
Mathei mira oſtēditur pietas ſaluatoris:qa publica
nū uocat ad ſtatū euāgelicum & malignitas cetus
ph'iſeicī detrahentis:qa murmurauerūt p diaboli-
cū zelū:unde ſeqt' & murmurabāt ſcribe & phari-
ſei:ſic in renouatiōe euāgelici ſtatus ſuperborū ſu-
perciliū pietati xp̄i detraxit:q̄ ad tā ſublimē ſtatum
peccatores & ſimplices exaltauit. Vn̄ notat' q̄ in
uocatiōe Mat.aliqua ſingularia ponūt':q̄ i aliorum
uocatione ſcripta n̄ ſt̄.ſ.q̄ leui fecit magnū cōuiuiū
i domo ſua: & erat ibi ieſus cū turbis & pccōribuſ
ſiml' cū diſcipul' ſuis cōuiuatus.Poſtea ponit' mur
muratio & detractio facta chriſto ab his q religio
ne & ſcītate illo tpe ſe reputabant excedere. In qua
detractione

Primo inuidia deſcribitur ex murmure
Secūdo arguit' ex lumine ueritatis perſpicue
Tertio arguta cōfūdit' ex temeritate cecitatis cōmo
te:unde & ignaros eos uocat.d.Eūtes diſcite &c.
Quarto cōfuſa repellit' i rectitudīe eq̄tatis iuſtitie

Nō ueni uocar' iuſtos &c.qa uocatio tal' de medio
tāti mali ē ſignū maxīe pietatis.Iō pmo deſcribit'
q̄ uidit ieſus mat.oc'lo pietatis & clemētie.Scđo de
ſcribit' ſtatuſ malitioſe culpe:publicanū ſedetē i the
loneo.Tertio ponit' cōſēſus uolūtatis pmpte. Et
ſurgēs ſecutus ē eū.Quarto effectus charitatis fec
uide:qa cōuiuiū magnū fecit leui i domo ſua.Vbi
nota q̄ i renouatiōe euāgelice uite ē magna reco-
gnitio:īmo maxīa ppe iniqtatis.unde & Mat. uo-
cat ſe publicanū.Et frācīſcus mimus uocat ſe maxi
mū pccōrē. Eſt magna dedicatio ſcītatis:unde &
iſte i luca uocat' leui q itprtat' additus uel appoſi
tus ul' aſſūptus ad altū cōtēplatiōis extatice.Appo
ſitus ad ſil'em ſtatū pme eccl'ie.Et iō ē ibi tertio ple-
na abnegatio ppe uolūtatis & plena trāſformatio
xp̄i ſil'itudis.Et notat' abnegatio i ſurgēdo: qa p-
pa uolūtas ſp i malo pſternit.Sil'itudo i ſeqndo:ſi
ue imago q̄ dr̄ ab imitādo.Ex quo ſeqt' q̄rtū.ſ. q̄
ibi ē plena trāq̄llatio mētis & refectio guſtus ſuaui
tatis in g'lia xp̄i hoīs & ſue dīnitatis .Et alie perfe-
ctiōes q̄ tibi deſcripte ſūt ſupra i cātico ſimeōis q̄
oīa cōueniūt i cōuiuio magno.Licet.n.i apl'is fue
rit oīs pfectio:tn̄ tāta clarificatō luminū:& tāta trāſ
formatio amoris i xp̄m & trāq̄llatio mētiū p cōtē
platiōis exceſſū:n̄ fuit dāda neq̨ data:ſicut patet i-
tuēti i mlt'iplicatiōe cōuerſox q̄ta debet dari i aper
tiōe ſexti ſignaculi:& i cōuerſiōe myſtici theloneī i
quo uſq̨ adhuc Mat.ſedet:qa nōdū facta ē in auri
bus eius & mēte efficax uox reformatiōis eccl'ie
ieſu ut xp̄m ſequat' ad euāgelicū ſtatū:hoc quo ad
pncipes q ſedēt i theoloneo. Quia uero iā facta
illa uocatio i aliqbus paupibus & hūilibus ſuam
iniqtatē recognoſcētibus:in qbus huiuſmodi dā-
di ſpūs pmitie plibātur:in quorū āt guſtibus iam
apparet q̄ amator & amatus ieſus in mētibus eox
cū magna ſuauitate diſcūbit:iō nec murmur deeſt
nec reprehenſio nō tā ipſox hūiliū q̄ ſecūdū cōde-

ſcenſiue pietatis ieſu aſcẽdẽdo ſcribis & ueraciꝰ pha riſeis audita nõ dubiũ:qa nõ ẽ opus ualẽtibus me dicus:& ex temeritate reputãt ſe ualẽtes. Nec mi nus certe p eos ſeqᷓ icrepatio ſue ignorãtis igna uie qua pfectiõis uiã ſũt negligẽtes addiſcere quã tñ ceci iactãt ſe ſcire:ut eis dicaᷓ. Eũtes diſcite. Et utinã nõ ſequaᷓ dupꝝ iuditiũ reprobatiõis mentis obſtinate cũ dr̃ euãgelii ſnĩa. Nõ ueni uocarꝰ iuſtos Nõ.n.põt iuditio meo peior a quocũqꝫ audiri ſnĩa q̃ ꝙ xp̃s nõ uenerit eũ uocare ꝑ ipẽdẽda ſibi miſeri cordia. Et ſi ſnĩa nõ ferᷓ ſup eos ad eternã dãnatio nẽ qđ multũ deſidero:tñ adhuc idubie ferᷓ ꝙ ad p fectiõem euãgelicã nõ uocanᷓ p opus temeritate reputatiõis prope pbẽte obſtaculũ. Sicut.n.dictũ ẽ ſupra temerarios & de ꝓpa cõfidẽtes ſapiẽtia & iu ſtitia & mĩme puulos hũilitate ꝓfũda ieſus ama tor hũiliũ nõ elegit hoc de uocatiõe aplo⁊ ſiꝉ di xi:licet nõ ſiꝉ facta fuerit. Nota ꝙ i apl̃is fuerunt xii.ꝓrogatiue mirabiles:pp quas in.xii.duodenari is i ſcriptura rõnabiꝉr figurãᷓ q̃ qdẽ ꝓrogatiue pñt i pfectiõis ſenario cõbiari. Prio fuerũt pfecti cõtẽ ptores mũdi uanitatũ:& hi ſr̃.xii.quos elegit ih̃s pcipiẽs ne qđ tollerẽt:& mlᷓta dicũt de hoc & ad h̃ ptinẽtia. Mat.iiii. Figurati p euãgelicã margaritã q̃ ramificaᷓ i.xii.margaritas p ſingulas portas hieru ſalẽ. Apoc.xx. Scđo cõiũgiᷓ huic ꝓrogatiua. Sunt .n.heredes & filii celeſtis regis figurati in.xii. filiis iacob.geñ.xlii. Tertio fuerũt exaratores ꝓfũdi hu mani maleficii:a ꝙ hoc ſupportatores pii defectuũ ꝓximi figurati i.xii.bobus maris enei.iii. Re.vii. & in.xii.iugis boũ i qbus arabat helyſeus:& qa q ſe hũiliat exaltabiᷓ. Io.iiii. Sũt ipatores & reges eccle ſiaſtici ſoli figurati i.xii.leũculis ſuſtẽtãtibus ſoliũ pacifici Saꝉonis.iii.Re. Quito fuerũt ſtabiles & fi xi i amore xp̃i figurati i.xii.lapidibus:& locati arti ficioſe i pectoꝛ ſũmi põtificis. Exo.ultĩo. Et ex hoc cõſeqñᷓ fuerũt.vi.lapides fũdamẽtales celeſtis edi ficii:unde ab iſtis ſũt cõpoſiti.xii.articuli fidei figu rati i.xii.lapidibus pcioſis:& i.xii.fũdamẽtis cele ſtis hierꝉm. Apoc.xxi. Et in.xii.lapidibus ſũptis de iordãis alueo:ꝙ in.xii.aliis ibi repoſitis Ioſ.i. Se ptimo fuerũt exploratores ſagaces dñi cõſilii figu rati p.xii.exploratores miſſos a moyſe. Nũeri.xiii. Octauo ex hoc fuerũt ſapiẽtes duces & pncipes uictoriaꝉ plii:figurati p.xii.pncipes tribuũ iſrꝉ. Nu meri.ii. Nec noiẽt. Nono fuerũt magñ & docto res lẽis eccleſiaſtici & euãgelici uerbo & exẽplo fi gurati i.xii.ſtellis coroẽ mꝉieris. Apoc.xii. Et in.xii fõtibuſq erãt i helyn. Numeri.xxxiii. Et ex hoc. De cimo erũt iudices ſeculi & aſſeſſores iudicis xp̃i.uñ dicũᷓ ſedere ſup ſedes.xii.iudicãtes.xii.tribus iſrꝉ. Luce.xxii. Et Mat.xix. Vndecimo fuerũt itrodu ctores & clauigeri eterni palatii:unde cuilibet eorũ dr̃ i pſõa ecclᷓie. Mat.ix. Quodcũqꝫ ligaueritis &c. figurati p.xii.portas ciuitatis hierꝉ. Apoc.xx Et ex h̃ .Duodecimo ſũt diſtributores & diſpẽſatores ce leſtis cõuiuii:figurati p.xii.pncipes ꝓuidẽtes ciba ria mẽſe Saꝉonis.iii.Re.iiii. Et pmi paꝉ.v.hi ſũt.xii mimi euãgelici:q ſũt oĩm maximi qa maxio oĩum

ieſu ſꝫ pfecta imitatiõe cõiũcti. Cõuertere ergo aĩa mea i reqem tuã q̃ i aĩe grẽ tuĩ plena cõſiſtit:& par uulã:& inocẽtẽ & ſubiectã p oĩa ieſu tuo ſaluatori te reddas ſi forte oclᷓos ſue pietatis ad te cõuertẽs tibi reuelare digneᷓ euãgelice pfectiõis & trãſfor matiõis archãum ꝙ ſapiẽtibus & prudẽtibus pr̃is uolũtate teſtaᷓ abſcõſi. Quod cũ feceris p grã ſuã feſtinãter aſſurge:& iugũ dñi ſuaue & leue cũ toto mẽtis ardore te offer portare patũ ut merearis nũe rari i nũero mioꝝ quos i iuditio & de ſecreto ſui cordis extrahẽs ieſus fidelibus examinãdis uice ſui recepiſſe obſeqa piꝰ oñdit. Ieſus mr̃e rogatus.

Ttẽde aĩa mea ſi uis i reuerẽtia glᷓioſe uir ginis accẽdi ꝙ i ſacris nuptiis ieſus initia ſue mãifeſtatiõis oñdit & deuotiſſimam mrẽm ſuã grãdi ꝓuilegio honorauit: ut ſicut ipſa fuerat genitrix ſue pſõe cõcipiẽdo ipſũ i utero per ſpũm ſcũm:ſic eẽt genitrix ſpũaꝉr ſue mãifeſtatio nis & fame & cõuerſiõis ecclᷓie ipſã merẽdo eodẽ ſpũ p orõis ſue efficaciſſ mũ actũ qđ uerbo breui ſicut breuiloqua expſſ t filio:licet affectu cõpaſſiõis pmaxĩo & ſupplicatiõis i corde ſuo cũ dicit uinũ nõ habẽt:Cũ.n.in uino ſit.

Splẽdor coloris — Que oĩa tollũtur ab aqua
Dulcor ſaporis — uoluit oñdere puriſſima mr̃.
Calor uigoris — i ſpũali ſẽſu pii filio ieſu ꝙ
Claritatẽ cognitionis ſue perſone &
Dulcorẽ refectiõis ſue diuinitatis &
Vigorẽ ſublimitatis potentie nõ nouerat mũdus.
Et ideo ſupplicabat ꝙ
Intellectũ ſqualẽtẽ ilũiaret — Vt talia opa faceret q
Affectũ deſipiẽtẽ imutaret — bus ilumiaret fidẽ:eri
Effectũ deficiẽtẽ roboraret — geret ſpẽ:& accende

ret ad amorẽ:licet ãt uideaᷓ dure bñgniſſimuſ ieſuſ rñdiſſe mr̃i dulciſſime:tñ ſi myſterii penetreᷓ ocul tũ eã ſublimiꝰ exaltauit dũ exaudiuit eã plene pro mũdo idigno:& oñdit cõmertiũ qđ hẽbat cũ deo .d.ei. Quid mihi & tibi ẽ mꝉier?In myſterio dicit. q̃ magnũ ẽ iſtud uiculũ quo eẽna dilectiõe tibi fi liãꝉr ſubiectus:ut q ſũ filius dei pr̃is: ſim filius tue ifirmitatis q̃ mꝉieris noĩe deſignaᷓ.q.d. Nil deo hõi & tibi mulieri. Eſt mei uiculũ ꝙ q ſũ filius dei ſim filius ur̃i tui. Sed hoc uolo te ſcire ꝙ pẽſata mũ di malitia q̃ nõ mereᷓ meã notitiã. Nõdũ uenit ho ra mea:ſed tua deuota pcatio meã dilectionẽ icli nat ut id faciã ꝑ tuo uoto de quo faciẽdo hora nõ ẽ ꝑ mũdi pccõ. Et ſic meritũ uirgis de ñ hora fecit horã:ut nec xp̃s ſine debita hora p uirgĩs meritũ miraclᷓm feceris:& cũ mũdus nouerit ꝙ quo ad ſu um dementũ hora nõ fuit. Vñ uide ꝙ illi duo ſera phini mr̃ & filius dei mutuo ardore feruentes aliis cognitiões mutue & alta trãſuolãt ꝓpo eis idioma te ſi breuiꝰ & alte loqᷓ & mutuo itelligũt ꝙ mens pedeſtris ignorat:pp qđ mater uocem filii: tanq̃ pleniſſime exaudientis agnoſcens dicit miniſtris: quodcũqꝫ dixerit uobis facite.q.d. Audiui uerbũ: & cognoſco affectum. Sic ergo potes uidere ꝙ btĩſſima uirgo ſicut pepit nob̃ filii dĩ pſonã. Sic mater nr̃e grẽ nũc pepit nob̃ eius noticiã. O q̃tũ

ē hoc ꝙ ſacratiſſie uirgi oēs ṙdēptōes filii ſint deuo
ti:oīa.n.i mãu mr̃is poſuit g̃tiſſimus filius. Sicut ī
diſpēſatrice oīum gr̃aꝝ:ſicut ipſe oīa a pr̃e accepit
ñ ſolũ ut deꝰ:ſed ut hō fōs oīſ meriti oīm ṙdēptoꝝ
Quia uero iſtd̄ p̄mũ miraculũ qd̄ legit᷑ feciſſe ih̄s
bñdcũſ q oīa fecit i ſapīa:tal̄r hoc miraculũ fecit:&
tal̄r euãgl̄iſta deſcribit:Io.ii.& q̃tũ ad tp̄ſ & q̃tũ ad
locũ:& q̃tũ ad modũ:& q̃tũ ad ichoatōnis īitiũ:&
q̃tũ ad fructificatōis bonũ ut i ip̄o oīm puriſſi ieſu
opeꝝ pfcio demōſtret᷑.Tp̄s.n.fuit dies.iii.lr̃al̄r.iii
dieſ fuit a uerb̄ q̄ dixerat ſupra a p̄ma uocatōe apl̄o
rũ:ſed ſpũal̄r ul̄t oñdeṙ:ꝙ māifeſtatō xp̄i pſōe per
uirtutis miracl̄a & ſalutis bñficia ꝯſtituebat ṫtiā diē
mũdi decurſus q dies gr̃e appellat᷑. Nã p̄ma dies
fuit ſb̄ lege nat᷑e i p̄mis pr̃iarchis.ſcd̄a ſb̄ ueṫi lege
ſb̄ moyſe & ꝑph̄is.ṫtia i luie gr̃e ex claritate xp̄i p-
ſōe & uite:& ex diffuſiōe i eccl̄a ſue doctrie.Gr̃a.n
& ueritas p ieſũ xp̄m fcā ē:ut oñdat᷑ claṙ oībꝰ xp̄ia
nis:ꝙ bñficia ṙdēptōis & ſalutis ih̄u ex mera gr̃a dã
tur i mũdo ſcd̄m pr̃m ꝑmiſſã:& ꝑph̄aꝝ uaticiia &
ſb̄ nl̄lo merito cadũt:cũ ſit oīs meriti fũdamtũ.Et
ad hoc ducũt oīa xp̄i opa & eiꝰ doctria. Locus ãt
dṙ chana galilee:q optie ꝯuēit xp̄i opi & doctrine.
Chana.n.zelus: galilea trãſmigratō it̄p̄tat᷑: ut p h̄
oñdat᷑ ꝙ pius ih̄s nr̃o aōre ebriꝰ & ex nr̃e ſalutiſ ze
lo trãmigrauit a ſeip̄o mr̃is pēalitates & durã mor
tē aſſũēs ut nr̃as pēas & mortes deleret. Et ad hoc
oīa eiꝰ opa ordīari uidēt᷑.Doctrīa ãt xp̄i nos zelo-
res de aōre dei & ſui faceṙ dēt.In q̄ ab amore ſui &
& nr̃i i bñdcm̄ ieſũ trãſmigraṙ nos docuit. Sicut ip
ſe ꝑ aōre nr̃o a ſeip̄o trãſmig̃uit. Modꝰ ãt fuit de-
ficiēte uīo affcũ it̄cedēte mr̃no ṙpletis hydriiſ uſq̧
ad ſũmũ p mr̃is documētũ & xp̄i p̄ceptũ.Vbi oñ-
dit᷑ ꝙ ab his oībꝰ miracul̄ xp̄i ih̄u uãitas & oſtēta-
tō fueṙt excluſa:& ſp ea fecit ex rōnali cã ꝑ utilitate
& necitate nr̃a:qd̄ mr̃at uini defcũſ:& ꝙ hoc ſp me
ret᷑ nob̄ uirgo bñdcã:q̄ poſt filiũ i oī merito tenet
p̄matũ:& poſt mr̃em hoc meret᷑ i ſua deuotiōe &
fide mṙ eccl̄a.Et ſicut ad lr̃am xp̄s uoluit expectaṙ
ꝙ bñ notꝰ eēt miſtris uini defcũs:ut p hoc pluſ g̃te
ṙcipet᷑ effcũs.ſic i miracul̄ & i aliis eiꝰ bñficiis uult
ꝙ aīa ſuũ defcm̄ cognoſcat:& ꝙ mera gr̃a:ñ ex ali-
quo ſuo merito dei dōa ṙcipiat:p qd̄ & iubet aq̄ im
pleri hydrias uſq̧ ad ſũmũ:qa nullo mō ul̄t deꝰ p-
deṙ ſuũ donũ. Perdit ãt niſi ſit cognitũ qd̄ ſolũ ſit
p hũilitatis ſpm̄:pp qd̄ ſepe elcōs ſuoſ quos ad ma
xīa eleuaṙ itēdit ml̄tis tribl̄onibꝰ & alñ cl̄pis deii-
cit:ſicut de dauid & petro bt̄s gre.pōit exēplũ.xxx
iii.moꝝ.Vñ i p̄s.Imple fa.eoꝝ igno.&c.pp qd̄ i ſa
nitatibꝰ ꝯferēdis petebat ih̄s ſepe ſanãdoꝝ ꝯfeſſio-
nē:& ꝯſēſũ:ut p hoc ṙduceret eos ad cognoſcendũ
morbũ. Vñ ēt dilcm̄ lazaꝝ noluit lib̄aṙ īfirmũ nec
ſuſcitare mortuũ dōec ꝙ fet̄et ē dcm̄.Sic & nouita
tes ſtatuũ ſublimiũ q̄ ſt̄ q̄dã reſurrectō peioꝝ i me
lius ñ ul̄t ītroduceṙ:dōec fetor corruptōis p̄oꝝ ſta
tuũ exhalet p mũdũ.Et hoc ē hydrias īpleri uſq̧ ad
ſũmũ:ut ext̄iꝰ reſpgētibꝰ hydriis appeat aq̄:ñ uinũ
ſicut ergo i illa aq̄ nl̄la fuit potētia nat᷑alis ut ſb̄o
fieret uinũ:ſed mera ꝑtãs ſup obediam creat᷑e. Sic
ī aq̄ pccōꝝ nr̃oꝝ nl̄la ē ad gr̃am diſpō:ſed hoc ē ſo
lũ p īfinitã dei potētiã miſericordit᷑ īfũdēt gr̃e do
nũ ꝯmutãtis pfcē nr̃m affcm̄. Quia uero oīm ele
ctoꝝ pitiſſia uirgo mṙ ē & aduocata:iō affcũoſe no
ſtros defcũs filio ſuggerit:& nos ad eiꝰ mōita ſer-
uãda ſuffragio orōis diſpōit:& bñdci ieſu obſerua
tis p̄ceptis ip̄e oīa nr̃a mala i ſua ꝯuertit bōa. Quã
tũ ad ichoatiōis initiũ dēs ſciṙ:ꝙ oē dinũ donũ ab
hũilitate ſumit initiũ:& hũilitas i nr̃is defcibꝰ ſuit
fũdamtũ.et ſcd̄m ꝙ ſt᷑ g̃dꝰ gr̃e ſic g̃dꝰ īferior ṙſpcũ
ſupioris dṙ defectiuus & ſepe ipfectꝰ:ñ tñ tal̄ defe-
ctus ul̄ ipfcio ut ſepiꝰ dicit pccm̄.Nō.n.oīs ipfcio
ē cl̄pa nec oīs defcũs:ſed ſolũ illiꝰ g̃dꝰ ul̄ circũſtan
tie quē pſōa ſcd̄m ſuũ ſtatũ dēt hēre.Tñ qa ml̄ti ſt̄
g̃dꝰ i aſcēſu thrōi ueriſſi ſal̄oniſ.ſ.dñi nr̃i ih̄u xp̄i iō
qñ aīa ad ſupiorē g̃dũ aſcēdit:totꝰ ſuꝰ ſtatꝰ p̄tiꝰ ul̄
ſibi aq̄ mutata i uinũ:qa i oībꝰ potētiis tã it̄ioribꝰ
q̄ ext̄ioribꝰ ul̄ ſibi differre a primo.

In colore puritatis
In calore charitats
In ſapore ſuauitatis
In uigore ꝑtãtis

Quãtũ uinũ aquã ſupaṙ di-
gnoſcit᷑:pp qd̄ ſignãt hydrie
ſt̄ ſex q ē nũerꝰ laboris:q̄ uſq̧
ad ſũmũ īplet᷑:qa tũc ſingul̄r.
dīno bñficio aīa pmittit᷑ i ipfcione īferioris ſtatꝰ la
boraṙ:& illas ipfcōes abũde cognoſceṙ:& ml̄tas i
eis ãxietates & ſepe tribl̄ōes hēre:ut ſtupēdiꝰ audi
at ꝯſol̄onis uerbũ ſubito fcē mutatōis i dīni dulco
ris uinũ.Et ſic patet ꝯſũatōis ꝯplemtũ ꝙ ſp ē ad g̃-
dũ dīne pticipatōis bōitatis hactenꝰ i exptũ. Sic
potes uideṙ i gnãlibꝰ opibꝰ dei q̃tũ ad tres ſtatus
p̄ncipales mũdi.p̄mus ē ſtatꝰ ſynagoge iudeoꝝ q
ꝯp̄hēdit qcqd fuit añ xp̄m.ſcd̄us ē gētiũ.ṫtiꝰ ꝯuer-
ſiōiſ iudeoꝝ & gētiũ i ouile dñicũ: ſiue. Primꝰ di
ci p̄t ſtatꝰ ueṫis teſti. Scd̄s noui. Tertiꝰ decl̄atōiſ
ꝯcordie utriuſq̧.Nō.n.ſt᷑ tria teſtã ſed duo:tñ noua
clarificatō itellcũs tã noui q̄ ueṫis uocat᷑ ſp̄s ꝯcor-
die utriuſq̧:q̄ utiq̧ fiēdã aptio ſibi ſigilli:& cãtꝰ.vi
tube & ãgelꝰ philadelphie:& q̄libet.vi.ps apo.eui
dēt oñdit ſi adſit ſp̄s q ꝯdidit libꝝ. In quolibet ãt
hoꝝ ſtatuũ ſt᷑ due hydrie q̄ circa finē ſue imutatōis
i meliꝰ iplēt᷑ aq̄ mãifeſtatōis ſue defectibilitatis uſ
q̧ ad ſũmũ.Et licet q̄libet ſtatꝰ ꝑ ſuo tp̄e ſit bonꝰ
tñ reſpcũ melioris ſeq̄ntis ē aq̄us.Et hic ml̄ta my-
ſteria ml̄ta explicatōe idigētia ꝯtinēt᷑. Dēs ãt ſciṙ
ꝙ triplicē aq̄ mutationē ſolēnit᷑ ſcript᷑a deſcribit: q̄
huic myſt̄io ꝯuēit. Moyſes.n.aq̄s mutauit i ſãgui
nē Exo.vii.Ih̄s i uinũ Io.ii.Helyas i ignē.iii.Re.x
viii.Sig̃t᷑ ãt p mutationē aquaꝝ i ſãguinē mutatio
ſeu coruptio p̄cedētis ſtatus:Sicut tp̄e xp̄i moyſes
q ſig̃t ſcribas & ph̄iſeos:aq̄s ſcripturaꝝ ſanctarum
ſuo puerſo intellectu cōuertit i ſãguinē pſecutōis
īnocētium.ſ.xp̄i ieſu & diſcipuloꝝ ſuoꝝ. Aliter
etiam carnales obſeruantie ſuarum cerimoniarum
ipſas tãq̄ neceſſarias ſeruãtibus poſt clarificatã do-
ctrinã datã p xp̄m. Xp̄s aũt i noua ichoatiōe ſui
ſtatus aquas ueteris teſti cōuertit i uinũ ſue iocũdiſ
ſime ſocietatis & iebriãtis amoris i carne aſſumpta.
Sed.ſ.ſ.aduēiēs i die pēth̄.q p helyã ſig̃t᷑ aquã con
uertit᷑ i ignē.Appropate aũt uetus teſtm̄ aq̄s cōuer
tit i ſãguinē: qa ſãguinē fũdebãt:trãſgreſſores le-

gis pc̄a ſāguis pūiens:& ī bellis legis hoſtes occi-
dēs. Pius aūt xp̄s aq̄s cōuertit ī uinū qa piiſſimo
cordis amore & ſuaui bn̄ficio īimicis ī pōpa ipſos
cōuertere docuit:& legē amoris iebriātis & iugum
ſuaue tradidit xp̄iāis. Sed helyas uēiēs quo ad t̄-
tiū ſtatū aq̄s teſti noui & uetis cōuertit ī ignē flam
mātis amoris & totalr̄ q̄tū deus diſpoſuit mr̄ici ec
cleſie trāſformātis in ipſū bn̄dcm̄ ieſū deū & homi
nē ſil̄ crucifixū & gl̄ioſū. Vn̄.iii.Re.xviii. Helyas fe
cit aq̄ductū quaſi p duas aratiūculas ī circuitu alta-
ris:qa utriuſq; teſti ſcripturas circa altar̄ īcarnati dei
hoīs & myſteriū ſue crucis adducēs quattuor hydri
as aq̄:ſcd̄m quattuor ſcripture facies:legalē: hyſto-
rialē:ſpūalē:& pp̄halē. Tertō iuſſit fūdi ſcd̄m ītelle
ctū triplicē:lr̄alē:myſticū:& moralē:ut p myſticū in
telligas allegorice & anagogice ſecretū. Et cōpoſi-
tis lignis oīum bn̄ficoꝝ hūano generi fcoꝝ ſup al
tare ieſu oībus mēbris corporis myſtici quo ad di-
uerſos ſtatus q fuerūt ī eccl̄ia diligēt̄ & diſtracte lo
catis holocauſtū & ligna:& lapides:puluerē quoq;
& aqua q̄ erat ī aq̄ductu ignis de celo deſcēdēs oīa
cōuertēs in flāmā:tūcq; oīs ppl̄s clamauit dn̄s ip̄e
ē deus. O aīa mea deficias & n̄ loquaris. Inexp̄ſ
ſibil̄ enī ē abūdātia cariſmatū ſup eccl̄iam electoꝝ
deſiḡta effūdi:qn̄ ſacerdotes baal & pp̄has eius di
ḡbit̄ dn̄s trucidare ī ſpū & uirtute helye:qn̄ qcqd ē
fcm̄ a p̄ncipio mūdi ī iudiciis & bn̄ficiis ī ſcripturis
& geſtis ī gratiis & culpis. In elcīs & reprobis: api
et ſp̄s ieſu uſq; ad mimos pulueres fuiſſe amorē
flāmeū dei ad hōrādū & pmouēdū & trāſformā-
dū ī deū hūanitatē aſſūptā p gr̄am unionis ad filii
dei pſonalitatē & quodlibet eius mēbꝝ īcorporā-
dū p ardētiſſimā charitatē. Tūcq; oīs ppl̄s electoꝝ
ex ītimis p̄cordiis repleti ſpū ſcō interius & exteri-
us clamabūt:qr dn̄s ip̄e ē deus. O deus piiſſime
excita potētiā tuā & uēi:& oñde nobis īdignis fa-
ciē tuā ſcām:& da nobis miſericordit̄ illud tuū de-
ſideratiſſimū ſalutare:utinā celos diſrūpes īgnātis
& eminētis ſupbie:& deſcēderes p effcm̄ gr̄e īpro-
miſſe. A facie uirtutis tue mōtes ſr̄bie & fr̄e rel̄ōis
deficerēt. Et ſic exuſtio olle feruētis.ſ.appetitu mū
dāe gl̄ie & reputatōis īr̄e:utiq; exuſti tabeſcerēt de
nigrati & cōfuſi a ſublimi gl̄ia ſcitatis uere quā ap
pere facies tūc ī ppl̄o electoꝝ. O eccl̄ia nūc tali
bus denigrata lege Eſa.liiii.qa ut mulierē derelictā
& merētem ſpū uocauit te dn̄s & uxorē adoleſcētia
abiectam: dicit dn̄s deus tuus qa talibus mal̄ p̄la-
tis & falſis hypocritiſ credidit ſe r̄gēdā:ſed nūc cito
ſibi qd̄ ſeqt̄ īferet. Cōuertēs diſpſiōes tuas ad pū-
ctū & ī modico dereliq te:& ī miſeratōibꝫ magnis
cōgregabo te. Et ſicut ī diebꝫ noe cui iuraui: ut nō
ultra īducerē aquas diluuii ſup t̄rā. Sicut iuraui ut n̄
iraſcar tibi & nō īcrepē te &c. O aīa mea deduc q̄
ſi torrētē luctū amaꝝ:qa ī diebꝫ tuis īdeformatōis
ſcē mr̄is eccl̄ie iſta lamēta ſic hn̄dē cōpleri īſpicis ut
pl̄a expiaris mala & flagicia ī ocl̄is q̄ ī codicibꝫ īue
niſti:ut merearis aſſociari uiris uirtutū:ſr̄ quoꝝ frō
tes ē ſignū thau:qa gemūt & dolēt ſup cōtritōe ui
duate ſpōſe quo iudicio adulterātis his uī pturba-

tōibꝫ pturbari ih̄u ſīnīa īdicata:qa poſuiſſe uī eā ī p
ſtibulo meretricū. Clama ne ceſſes quaſi tuba exal-
ta uocē orōnis ad deū ſup mōtē eminētis ꝯtēplatio
nis aſcēde:ſi forte dilcm̄ ſpōſū cōſpitias aduenire &
audias eū ſcē eccl̄e dicer̄ p effcm̄ qd̄ iā ē an̄ pmiſſū.
Ecce ego ſternā lapides tuoſ p ordinē:& fūdabo te
ī ſaphiris:& ponā iaſpidē ppugnacl̄a tua:& portas
tuas ī lapides ſcl̄ptos:& oēs t̄mioſ tuoſ ī lapideſ de
ſiderabiles ūiuerſos filios tuos doctos a dn̄o & ml̄
titudinē pacis filiis tuis:& ī iuſtitia fūdaberis. Ex
urge aīa mea & de ſōno excutere p̄oris cordis & aſ
ſociare uiris uirtutis ī qbꝫ iā fut̄e pfectōis aſcendit
aurora. Et illū uiꝝ ſpōſū eccie ſecū luctātē āplecter̄
Qui ſi ſe excutiat dixeritq; tibi ꝙ iā appet aurora p̄
dcā ī paucis:& idcirco ad te poſtl̄abat ſe dimitti:cō
fidēti aſſecuratōe rn̄deaſ. Nō dimittā te niſi bn̄dixe
ris mihi:ut iā ad luctā puerſoꝝ q̄ dilcā tua ſponſa
ſublimis paſtoribꝫ uſq; nūc fuit iacob:iſrl̄ eē īcipiat
ī iocūdo ſtatu & aſpcū tuoꝝ radicaliū luminū:& ā
plexu tuaꝝ ſuauiū ſcitatū & guſtuū dioꝝ. Tāge
pie ih̄u neruū femoris huius ſpōſe q̄ tota uiuit ī af
fcū carnis & ſāguis & mal̄ delcātiōibꝫ pōpe & abū
dātie tpal̄:claudicet bōe ih̄u ſpōſa tua uer̄ ꝯtrato pe
de ut nulla tpralia tāgat:nec neruū ſēſual̄ & carnal̄
uite cōedat āplius typo tibi dilci ppl̄i iſrl̄is: ut ſic
tota aqua diſtractiōis p̄tite p ueri helye ſpm̄ ī ignē
aōris flāmei pfcōis uite tue dilcē ih̄u efficacit̄ ꝯuer
tat̄. Si āt uis iſtā pfcōnē ī ſcript̄a lucide ſpeculari:
porta ſpm̄ ieſu ſup ſuū donū tecū:q tibi illuīet tex
tū & ſtudeas.l.ca.Eſa.ubi poſt iudicia gētiū & mul
ta mala deſcripta ppl̄is ſuis īcipit cū pmiſſis ꝯſol̄o
nibꝫ cōfortar̄:& ſic uſq; ad finē libri diſcurre:q̄ oīa
uno mō ſt̄ ꝯpleta ī aduētu xp̄i pſōe p dōa exhibita
hūnaitati aſſūpte. Et q̄tū ad aliqd ī ꝯuerſiōe eccl̄e d̄
gētibꝫ. Sed ml̄to plēius ē īplēdū ī pfcōe uite euan
gelice dāda cōtēplatīe eccl̄ie ex cōcordi cōuerſiōe
utriuſq; ppl̄i ꝯgregate:cū oīs iſrl̄ ſaluus fiet. Sic p-
miſſiōes oēs p pp̄has p̄dcē illi ppl̄o īplende poſt
reditū de captītate babilōic hāc pfectionē cōtinēt
ītriſeco ītellcū. Sed & reedificatō tēpli ſub eſdra &
Neemia huiuſmōi ē figura tēpli r̄formādi. Et uiſio
ezech.de illo magno tēplo a.xl.ca.& ultra hāc pfe
ctionē figurat:q̄ ītelliger̄ n̄ potis niſi ī uiſiōibꝫ dei
ad t̄rā adducaris ueroꝝ iſrl̄itoꝝ:& ſup mōtē cōtē
plationis excelſe dimittaris qeſcere:& noueris per
expiētiā:ꝙ in ſpū:nō in carne ē edificiū eccl̄ie ci-
uitatis:que ad auſtrum meridiei reſpicit:ubi ſpon
ſa in amore ſui crucifixi dormit in monte: & in-
troducaris in apertum latus precordiorum amo-
ris ih̄u. Quo intra cordis ſui ītima hāc dilectam p
ceſſus opeꝝ ſpōſi eccl̄ie ieſu ſumat initiū a uilitate
aq̄a & ī uinū iebriatū cariſmatū cōſūat̄. Quātū
uero ad fructificatiōis bonū dēſ attēdere ꝙ uini cō
ditō architriclio defert̄. Spōſuſ aduocat̄ cōſuetudo
hoīum allegat̄ & ſingl̄aris mōus ſpōſi ſub admi-
ratōe ppōit̄. Architriclinus iſte ē iudiciū rōnis
illuīate q̄ guſtat uinū īmutatōis xp̄i p ſaporē amo
ris:quo guſtato ſpōſus ieſus ī admiratōe ſp̄s aduo
cat̄ p orōnis ſuſpiriū:& ḡtitudis deuotū affectū.

Cõſideratᷣ diuerſus ꝓceſſus mũdi fallacie diaboli
ce aſtutie & ipfectõis cõtracte. In qbus oĩbus ĩ de
lectatõe pcc̃i põitᷣ p̃mo q̃rũ ad appẽtiá mẽtis dece
pte uinũ appẽtis bõi: & cũ p demẽtationẽ rõnis in
ebrioſã ſtultitiá guſtauerit delicias pccõꝝ: põitᷣ ſibi
uinũ detꝰius uua fellis: & botrus amariſſius iferna-
liũ tormẽtoꝝ. Spõſus át etᷣne ſapie ihs uinũ bonũ
& glᷓie uſq̃ adhuc ſeruat elcĩs: qr paulatie p amari-
tudies extrĩſece pnie eos ad etᷣnas máuducẽs deli-
tias ſp adhuc dũ uiuũt ĩ carne argumẽtádaſ ſeruat ut
ĩ oĩ icremẽto gr̃e iubilás & exultás aĩa poſſ t dicere
Bõe ihũ tu át ſeruaſti bonũ uinũ uſq̃ adhuc: donec
totalᷓr carne ſoluta iebrietᷣ ab uberitate domus dei:
ut ſic ſpõſũ teneat ꝙ iá ñ ſibi ſupſit qđ q̃rat. Hoc
ergo ĩtiũ ſignoꝝ ihũ ſic modicũ ẽ exp̃ſſũ ſapiẽtᷣ ẽ
fcm̃ a ſapiẽte ieſu ĩ chana galilee: ubi p̃t uideri apte
ꝙ magnifice xp̃i mãifeſtetᷣ glᷓia: ut merito ĩ eũ cre
dãt diſciplᷓi guſtato uĩo ĩ qđ cõuerſa ẽ aq̃. Lr̃alᷓr át
iſte architriclius dcũs ẽ p̃nceps triũ mẽſaꝝ. Et põt
duplᷓr ĩtelligi: ulᷓ p̃nceps miſtrátiũ: ulᷓ ſcđm Criſ.
p̃nceps r̃cũbẽtiũ cetᷣis hõratior ĩuitatis cui prio po
cula ꝓpinãtᷣ. Diſcipuli aũt h̃ dñr ieſu ulᷓ quos iá
elegerat ſcđm aliquos ad pfcám ſeq̃lá: ulᷓ qđ ma-
gis cr̃do & ẽ magis cõe quos iá uocauerat circa ior
dané pria uocatõe ad ſui noticiá tráſferẽdos ad p-
fectá ſeq̃lá: quos uiſo miraculo cõfirmauit ad fidẽ
Expõit aũt Aug. ꝙ mr̃i m̃dit ꝙ eius naturá nõ
cognoſcẽbat ĩ faciẽdo miraclᷓa qr h̃ ut deus opatᷣ ñ
ut hõ. Et ꝙ nõdũ erat ſue mortis hora ĩ q̃ patietᷣ ex
mr̃is natᷣa ĩ q̃ ihs eá cognoſcere ſollicite curat: hec
ſnĩa bñ itellcá eſt ſancta deuota & uera: ſed nullum
preiudicium facit prime. Alia etiam miracula que
fecit ieſus non ſolum fecit ut deus: ſed ut homo
deus: unde plene & ꝓp̃e imutatio naturaꝝ p̃t at-
tribui hoĩ: tá uniõe pſõali: q̃ dĩne uirtutis cõicatõe
ſublimi. Oĩs .n. creatura obedit illi hoĩ ñ ſolum ad
motũ lõcalẽ: ſed ad naturalẽ tráſmutatõnẽ. Sed ma
gis cũ de miraculᷓ xp̃i agetᷣ ĩfra hoc explanabitᷣ ubi
duplicis opõnis ieſu ꝓp̃etas diſtiguetᷣ. Hoc át p̃-
mũ miraculũ ihũ eiuſ etᷣna ſapia optie diſpoſuit fie
ri ĩcõuiuio nuptiali: ut ĩ frõte ſuoꝝ opeꝝ cogno-
ſcatᷣ apte ꝙ ip̃e ẽ unicus ſpõſus ulᷓis ecclᷓie: & cuiuſ
libet ſingularis aĩe ſibi ĩferuore iebriátis amoris p
ſui miraculoſá cõuerſionẽ miſericorditᷣ deſpõſáde.
Et ut oñdatᷣ ꝙ oĩa pegriatõis uite ieſu ſũt ad iſtud
nuptiale cõnubiũ ĩchoádũ: ꝓmouẽdũ: hõrádũ: &
etᷣnalᷓr cõſumádũ- ſi iohes ſpõſuſ nuptiaꝝ
fuit quẽ bñdcũs ihs ſcđm Hier. uocauit de nuptiis
ad bñdcm̃ celibatũ & uirgitatẽ. Et forſitá ex hũilita
te ip̃e tacuit ꝙ fuerit ille ſpõſus uel alius uirgis ꝓp-
pĩquuſ. Cũ dr̃: ꝙ mr̃ ieſu erat ibi. Deuotiſſia igr̃ uir
go rumoꝝ taliũ refuga nõ uidetᷣ ibi fuiſſe: niſi ex
mag̃ cõiũctõis cá: ulᷓ forſitá ex myſtica ſápia q̃ mlᷓ-
ta cognoſcebat futᷣa: Ihs át q iá cepat ſe mãifeſtare
mũdo: & iá ſcđm formá pauptatis euáglᷓice paup
diſcurrebat p mũdũ: uocatus dr̃ cũ diſcipulᷓ ſuis ulᷓ
q futuri erát: & iá eũ forte familiatus licet forte nõ
ĩdiuiſibilitᷣ ſeq̃bantᷣ. Ex quo ẽt uidetᷣ ꝙ ſpõſus eis
erat familiaritate cõiũctus. Vtrũ át ueꝝ ſit hunc
fuiſſe ioánẽ: nihil temer̃ aſſeramus. Sed p hĩc. ꝯſtat
cũ eẽ notatũ ĩ cõuiuio nuptiali ꝙ multũ cõcordat
myſteriis q̃ ĩ dilc̃i Iohis tá ĩ euágelio q̃ ĩ apoc. figu
rátᷣ pſõa: hoc enĩ ĩ eo fuit ſingulare p̃ oĩbꝰ aplᷓis: qr
figurat illũ ſtatũ ecclᷓe đ quo tibi ſepe fatio mẽtõnẽ
qr ad ip̃m tota m̃te ſuſpiro. In quo iá ñ diſtracta p
tpralia & carnalia ut pediſeq̃ ſed tota ĩ camera etᷣne
recollectõis r̃cluſa qete & tráq̃lle pulchritudinẽ fa-
ciei ſpõſi: r̃formata ĩ ſe ſpõſi uita ecclᷓia ſpõſa r̃cipiat
& ĩ ſuauiſſio lecto nuptias cõnubii cordis ieſu qđ
ſibi ĩ cruce apuit ſoporata eius ſuauiſſimis uacet am
plexibꝰ ſilᷓ guſtáſ cũ crucifixo amaritudinẽ ſue mor
tis & cũ glᷓioſo ihũ ſue glᷓiá deitatis. Et qr ſuauiſſ
me tũc ſibi datᷣ guſtar̃ ſue uilitatis nihilũ & ĩ oĩ bo
no defcm̃: & ſe oĩ dei dono ĩdignũ. iõ plẽiſſie co-
gnoſcetᷣ ſcđm ſtatũ uie: ꝙ uera dei dilc̃o erit cá ſo
la & p̃cipua táti ſtatus pp qđ ſublimis diſcipulus.
Ioánes cũ mag̃ hũilitate ĩ huius rei typo uocat ſe ñ
ieſũ diligẽtẽ ſed ab eo dilectũ. Et ĩeffabilia narrat p̃
uilegia de ſeipſo: qđ qdẽ ſcđm lr̃am fuit ueriſſimũ
Sed cũ hoc figurat ꝙ ille ſtatus ẽ ĩ tánta xp̃i tráſfor-
matõe formádus & ĩ ieſu pectore ĩ cena ultĩa ſtatuſ
ecclᷓie ſoporádus qđ dubitar̃ ñ pot̃it qn a xp̃o ſit
exceſſe dilectus. Et qr nihil meritis ſuis attribuet: id
circo ñ diligẽtẽ: ſed dilcm̃ nouerit ſe uocar̃. Quod
ẽt ágelo philadelphie locutõ dĩna ꝓmittit. Et ſciet
inqt q̃tũ ego te dilexi: cuius hũilitatis p̃rogatiuá p̃
mittit cũ dicit. Eo ꝙ modicá hẽs uirtutẽ. ſ. hũilita-
tẽ ſcđm glo. Status .n. de quo nũc dico ſiqs myſte-
ria ſcripturaꝝ ſcrutetᷣ ꝓfũdiſſie hũilitatis excellẽtiſſi
me cõtẽplatõis & ſuauitatis & plene tráſformatõiſ
ĩ xp̃m tá paſſũ q̃ glᷓioſũ: ac p hoc dignitatis ſubli-
miſſie futurus deſcribitᷣ ut merito ꝯpleatᷣ ip̃o. Qui
ſe hũiliat exaltabitᷣ: pp qđ ẽt Io. circa ſe mlᷓta p̃uilᷓia
ſcribit: ſed pfectões ex ſe ſibi nullas attribuit: qn po
tius hũilitatis futᷣe ĩ ip̃o figura põitᷣ: qñ Apoc. i. ĩ ui
ſiõe filii hoĩs táq̃ mortuus ad pedes eius dr̃ cecidiſ
ſe: ĩ quo illa plẽa pauptas ſp̃s & hũilitas obedie: ĩ q
bus ẽ ſp̃ualᷓ mors totius ſui ſtatus uitioſi eẽ figura
tur de q̃ ĩ plᷓibus caplᷓis ẽ ſupra deſcriptũ. Propter
quá formádá ñ dabitᷣ illi ſtatui tátus exceſſus rigo
ris abſtinẽtie & ĩeffabiliũ ieiũioꝝ q̃ ĩ anachõitis le-
gũtᷣ ut ſibi ip̃i oĩo uileſcat nllᷓo tñ mõ ad relaxatio
nẽ uite: ulᷓ ad aliqd ſpõſũ offẽdẽs: ulᷓ ſuũ uirgineũ
ortũ pot̃it ĩcliari: qn potius ſe uiliſſimũ reputabit
ꝙ non poterit predictos ſcõꝝ rigores attingere &
in ipſiſmet paucis que ſumme & plenarie pauper-
tatẽ modeſtiam temperantiam: & gule mortificati
onẽ oñdet: ut pote q ĩ oĩbus guſtat dilectũ. Hec
aũt dĩna ſapia facit ut oĩs ſtatus hẽat in ſe uñ hũilie
tur. Et ĩ alio qd reuereatᷣ hũilᷓr & miretᷣ: pp qđ cre-
do illá ſentiná ĩferni illoꝝ peſſimoꝝ q ſe uocát de
ſp̃ũ libertatis cõtra hác ſublimẽ xp̃i militiá nunc a
diabolo ſeiari p mũdũ: nõ & p̃mitie ſublimitatis ſp̃ſ
q nũc ĩ plᷓibus altis pſõis appet: & illius peſſime ſẽ
tine fetor q ĩ multis ſpurciſſimis ſub titulo ſp̃ũs na
res ſp̃ualiũ horroris deteſtatione replet teſtimoniũ
mẽti occulte redit: ꝙ deſiderabilis ſtatus p̃dci iá aſ-
cẽdit aurora haud dubiũ ĩ plená diẽ cito formáda.

Ex hoc aūt ꝙ ieſus ſua pn̄tia honorat nuptias:ſacramētū m̄rimonii approbat.Et ex hoc ꝙ Io. inde uocat̄ ad celibatū ꝑpetuū nō dānat matrimonium ut dicūt heretici:ſed uirgītatē ꝑtulit:uñ ibi ſignificatū eſt ꝙ m̄rimoniū ratificatū p uerba de p̄nti āte carnalē copulā p ſpūalē mortē que ē ī pfecta xp̄i ſe q̄la diſrūpit̄ xp̄o ut pōtifice ī melius cōmutante: tūcq̄ aqua carnalis cōnubii cōuertit̄ tali aīe in ſua uiſſimū uinū nuptialis copule ieſu xp̄i.Nā ex ſacra ſcriptura in utroq̄ teſtamēto matrimoniū cōfirmatur & extollit̄:ſemp tñ i nouo teſtō uirgitas preponitur.In ueteri eni cōmendatur.
Ex iſtituentis auctoritate quia a deo.Geñ.i.Non ē bonū hoīem eſſe ſolū &c.
Ex loci dignitate:quia ī padiſo:ut patet ibidem.
Ex tpris diuturnitate quia ante lapſum: fuiſſet enī tunc coniugiū ioffiiciū:nō in remediū.
Ex reuelationis ueritate ibidē: pp hāc dimittet homo p̄rem & m̄rem &c. In nouo cōmēdatur.
Ex p̄ntia auctentica:Io.ii.
Ex ſnīa euāgelica.Quos deus cōiūxit &c.Mat.xix
Ex doctrīa apl̄ica.p̄me ad Cor.vii.his q m̄rimōio iūcti ſūt precipio nō ego ſed dn̄s &c.
Ex miraculi refulgentia.Cū in uinū eſt aqua cōuerſa Io.ii. Quia uero de nuptiis ē ſermo:attēde aīa mea quas nuptias debes eligere.Sūt enī nuptie.
Excuſabiles pp cōiugale officium
Exoptabiles pp ſpūale cōmertiū
Expectabiles pp dotale ſtipendium
Execrabiles pp infernale ſuppliciū.
Prime ſūt cōiugales q̄ dicūt̄ ſacramētales q̄ ſignt unionē pſonalē in xp̄o & unionē ſpūalē aīaꝝ cum deo:& unionē nuptialē eccleſie cū agno:q̄ ad lr̄am ē copula indiuiſibilis & ſēper durat in eccl̄ia p īdiuiſionē copl̄e ul̄'s eccl̄ie cū pōtifice xp̄o ſūmo.Ad eph.v.Sacramētū hoc magnū ē:ego aūt dico ī xp̄o & eccleſia. Dicūt̄ aūt excuſabiles:qa licet añ lapſū ſolū eſſet in offm̄ generatiōis:natura tñ corrupta:& lege ꝓpagatiōis īfecta ex tūc fuit ī remediū excuſās actū īfectū:ꝓpter triplex bonū cōiugii. Sacri:prolis:& fidei. Lex igit̄ m̄rimon.i licita eſt & ſcā ubi ītēdit̄ ſpōſio ꝑpetuitatis & īſeparabilitatis ſic unita uniti.Oſee.ii.Deſpōſabo te mihi ī ſempiternū:ubi attēdit̄ ſucceſſio poſteritatis ad cultū& honorē dei.Thob.viii.Tu ſcis dn̄e:quia ñ luxurie cā accipio ſororē meā coniugē:ſed ex ſola poſteritatis dilectōe in q̄ bn̄dicat̄ nomē tuū in ſcl̄a ſcl̄oꝝ.
Vbi ſeruat̄ intētio fidelitatis in redditiōe debiti & exhibitōe ſeruitii mutui:Oſee.ii.Spōſabo te mihi in fide. Vbi igit̄ iſtud triplex bonū occurrēte affectu & in loco debito intendit̄ & ſeruat̄ actus q alias eſſet dānabilis:excuſat̄:& tūc eſt in remediū etiā formatiōis:cū bonū ꝑlis querit̄ pdcis circūſtātiis ſtātibus etiā ſic excuſat̄ ſi ꝓpter cauendā formationē intēdit̄ ad minus a mortali:quia raro fit ſine ueniali. Vbi uero bonū puertit̄ qa ibi ē affectus illicitus nō cōiugalis:ſed meretricius:utēs ſua tāq̄ nō ſua:ſicut ducit brutalis īpetus:ubi etiā modus tēpus & locus libidinis explēde cā peruertit̄ abuſus nō excuſat:ſed dānat potius & accuſat.Quia ſicut dicit Augu.talia execrabilit̄ fiūt ī meretrice ſed execrabilius in uxore. Si igit̄ ieſus cū ſua matre dulciſſima & diſcipulis ītereſſe debeat:& ſi uolunt cōiugati ꝙ aquas laſciuie in uinum caſti amoris cōuertat:oportet ꝙ ſit honorabile cōnubiū in oībus & thorus īmaculatus: hebre.ultio. Secunde nuptie ſunt exoptabiles pp ſpūale cōmertiū & cōnubiū int̄ aīam ſponſam:& ieſum ſponſum.
Cōtrahit̄ aūt hoc cōnubiū in baptiſmali īnocētia.
Ratificat̄ ī uirtualis opis efficatia
Conſūmat̄ in finali pſeuerantia.
Ad iſtas nuptias uocat ueritas:locat humilitas: ornat charitas:uocat igit̄ ueritas:Matth.xxii. Ecce prandiū meū paui &c.q.d.ſaluator.Seruate ꝓmiſſionē fidei:non uiolātes thoꝝ ſpūalis cōiugii: quia tauri mei &c.i.fides p apl̄os & martyres & eoꝝ ſāguinē ē firmata.Vel thauri ſunt opa actiōis xp̄i ih̄u que fecit in corruptōe altilia ſūt pingues deuotōes & amores & uolatus cōtēplationis ieſu quas fecit ī mēte:q̄ oīa ſūt īmolata ī cruce p dolores ieffabiles ī qbus eſt nobis patus oīs guſtus nuptial̄ amoris.
O q̄ mire ſūt iſte nuptie dū ꝑparat̄.Quicqd.n. fecit deus abinitio ſcl̄i:qcqd ſuſtinuit bn̄dictus ih̄ſ in carne paſſibili iſtaꝝ nuptiaꝝ ꝑpatio fuit. Mire dū ad eas electi uocātur quilibet ſuo modo.Petrus de piſcatiōis offō:Mattheus de theoloneo Io. de nuptiali cōuiuio.Et quidā p blādicias bn̄ficioꝝ introducūt̄.Alius p aſpa flagella pducit̄ & mōis ī numeris qbus bonus ieſus uocare dignat̄ ad has nuptias puenit̄. Mire dū guſtāt̄:quia ibi.
Intellectus guſtat ueritatē
Affectus ſuauiſſimā bonitatē
Aīus altiſſimā maieſtatē
Effectus efficaciſſimam poteſtatem.
Ibi maſticat̄ bn̄dcūs ieſus q̄tū ad ſuā icōphēſibilitatē & q̄tū ad eoꝝ q̄ fecit ī carne cōtinuā rumiationē.Ibi ſuauiſſime bibitur recepta iuſtificatio:firma gl̄ie ꝓmiſſio & ipſius ſupne gl̄ie p miras imiſſiōeſ prelibatio. Mire dū recuſant̄.Miꝝ enim eſt quō hūana malitia tāta bonitate ieſu in ſua hūanitate ex pta tot predicatōibus & iſpiratōibus iuitata:tot bn̄ficiis attracta:tot cōmiatiōibus t̄rita:tot exēplis & expimētis de mūdi uāitate & uite breuitate edocta pōt has nuptias recuſar̄. O q̄ ifelices fuerūt ſe excuſantes quos decepit.
Vxor concupiſcentie.
Iugum excellentie.
Villa auaricie.
Mire dū trāſferūt̄.p̄mo enī ih̄s uocauit ad has nuptias potētes nobiles:ſapiētes diuites:ſanos forteſ & ī oībus ī hoc ſcl̄o fortunatos:hec enī dona dei ſūt p̄ma & p̄ncipal̄ uocatio quātū ē ex pte dei: qd hāc uocationē p̄mo ī nature iſtitutōne ſeruauit: & ꝙ nūc talia dona tribuat ī ſtatu miſerie:magis iuitatio ē ex pte dātis & doni:ut ipſi bn̄dicto ieſu ex ipſis dōis hūiliēt̄ ipm recognoſcētes datorē:& ipi ex

eis fidl̃r obſequat̃.Nõ enĩ abiint nobiles rex regũ & dñs dñantiũ.Nec fortes:fortitudo dei:nec pulchros:ſpecioſus forma p̃ filiis hoium.Nec diuites ĩ quo ſũt oẽs theſauri:ſed abuſio mẽtis puerſe que dõis ſuis ĩpugnat ieſũ facit nuptia⁊ ipſa⁊ trãſferri delicias ad paupes debiles:cecos & claudos: qbus nulla ſuppetũt nec placẽt cõmoda huius uite. Sic igit̃ trãſlatũ ẽ regnũ dei a gẽte reproba q̃ ãbulat in magnis & ĩ mirabilibus ſup ſe:& a ppl̃o graui ple no iniqtate q icraſſatus ĩpinguatus:dilatatus dereliqt deũ factorẽ ſuũ:ad deſpectos & hũiles & xp̃i pauptatẽ & crucẽ imitãtes:quo⁊ quoſdã ĩtroducit p ſuaues & uolũtarias ĩſpiratões:quoſdã uero p aſpas tribulatiões.Ad has nuptias ĩtrare cõpellit:& ſic miro dei cõſilio trãſferũt̃ a reprobis ad electos.

Mire dũ obſecrat̃:qr bñdcũs ieſus q nũc arguit obſecrat & icrepat iſtat opportũe:ĩportũe ut ad has ĩtret nuptias receptis & ppatis prudẽtibus uirginibus & clauſa ianua ſic rectitudie ſue iuſtitie obſerauit ĩgreſſũ:ut nulla allegatiõe:nulla obſecratõe nulla alterius inĩceſſiõe aditũ apiat ei q nũc eiuſ clamorẽ ut uẽiat audire cõtẽnit. Secũdo in his nuptiis locat hũilitas:Matth̃.iiii.Cũ inuitatus fueris ad nuptias recumbe in nouiſſimo loco. Tres aũt ſũt gradus humilitatis.

Primus eſt ſe abiiciendũ cognoſcere
Secundus defecto ſe abiicere
Tertius nouiſſimũ ab oĩbus abiici appetere.

In hoc nouiſſimo te ipſũ loca qa bñdictus ieſus uult huic nouiſſimo dare.Et nũc ẽ hora nouiſſima teipſũ nouiſſimandi.Ex quo nouiſſimo mõ deus hũiliatus p te dicto & fcõ & uerbo clamat.Nouiſſimus ſũ uiro⁊.Si ergo erigeris cõfũderis:ſi uolas rues:& dicet̃ tibi:da huic locũ.Si te locaueris ĩ nouiſſimo:q te uocauit ieſus locabit in ſũmo.d. Amice aſcende ſuperius. Vbi aĩe humili datur.

Amplexus amicitie
Gradus reuerentie
Titulus honoris & glorie.

Tertio dixi q̃ ĩ his nuptiis ornat charitas:unde ſiñ ueſte charitatis accedẽs expellitur:cõfundit̃ & pũit̃ Mat.xxii.Amice quõ huc intraſti nõ hñs ueſtẽ nuptialẽ &c.ubi arguitur ut.

Prodigioſus:quia fictus amicus
Preſumptuoſus:quia acceſſit indignus
Opprobrioſus:quia defecit ornatus.

Et attende ſequẽtia:qa pdigioſus ligatus fuerit:qr pſũptuoſus obmutuit:qa opprobrioſus tenebras exteriores incurrit:ubi erit fletus &c. Tertie nuptie ſũ expectabiles & deſiderabiles pp regule dotaliciũ quod ẽ celeſte regnũ quod deſideramus & patienter expectamus ſicut agricola fructũ.Iaco.ulti.Ad has inuitati.

Reſpiciunt̃:ad obſequiũ determinate diſpõnis
Recipiũt̃:ad tripudiũ interne conſolationis
Reficiũt̃ per cõuiuiũ eterne refectionis.

Reſpectus enĩ diuine gr̃e nos diſperit p merita que facit nos opari debita & gl̃oſi ſponſi ieſu obſe qa p que diſponimur ut recipiamur. Et econtra in diſpoſiti repellũt̃:Matth̃.xxv.uirgines pate erant &c. Virgines iſte cõpoſite & ornate ad ſimilitudinẽ gl̃ioſe regie uirgis mr̃is agni q̃ agno aſſiſtit a dextris in ueſtitu deaurato &c.cũ ſpõſo ĩtrãt ad nuptias. Et attẽde ibi q̃druplicẽ ornatũ iſta⁊ ſpõſarum ſcilicet.

Scitatem affectionis in titulo uirginitatis
Simplicitate intentiõis in oleo iocunditatis
Strenuitatẽ opationis in lãpade clatatis
Sedulitatem expectationis in ſagacitate puidẽtis.

He enĩ prudentes uirgĩes oleũ ſimul cũ lãpadibus accepũt:qd̃ fatue comiſerũt:& acceptũ uendere & diſtrahere noluerũt qnĩmo de eo ſuẽ cõſcie lampades ornauerũt. Nõ ẽ mi⁊ ſi ſic diſpõite recipiũt̃ ad trepudiũ:Apoc.xviii.Gaudeamus & exultemus & demus gloriã deo quia uenerũt nuptie agni & uxor eius ppauit ſe.Et datũ ẽ ei ut ſe coopiat byſſo ſplendẽti & cãdido.Gaudiũ enĩ intrinſecũ de bono icreato.Exl̃tatio extrĩſeca de bono creato. gaudiũ ẽ de bono dĩno.Exultatio de bono proprio & de toto collegio:ut pfecte hĩtet gl̃ia ĩ t̃ra nr̃a:uxor agni byſſo ſplẽdẽti & cãdido opit̃ dũ aĩa gl̃ificati corporis ĩmortalitate ueſtit̃. Tertio reficiũt̃ &c. Apoca.xix.Scribe btĩ qui ad cenã agni uocati ſunt In hac cena.

Diuerſa apponuntur fercula
Proponuntur ſpecula
Aſſumuntur pocula
Subnectuntur firma ſedilia.

Ferculũ recipit dilectiõnẽ:ſpeculũ cognitionẽ: poculũ delectationẽ.Sedile ppetuã tẽtionẽ. Quarte nuptie ſũt execrabiles pccõ⁊:qa ĩ illis fides uiolat̃:thorus maculat̃:fedus ſepat̃. Primo in his nuptiis uiolat̃ fides q̃ pmiſſa ẽ ĩ baptiſmo ubi ſpirituale cõnubiũ ẽ cõtractũ.Aĩa peccãs:pactũ puaricans:uotũ uiolans:fidẽ datã euacuat:uiolat:& ifrigit:dũ a deo p pcc̃m auerſa adulterat̃ cum diabolo carne:& mũdo.Sic ergo cõmiſſo crimĩe adulterii peccãt ille nuptie contra bonũ fidei:Sap.xiiii.Neq̃ uitã neq̃ nuptias mũdas iã cuſtodiũt. O felix aĩa.Sponſus tuus eſt amator zelotipus. Ego inqt deus zelotes Exo.xx.Locus ẽt tuus ẽ anguſtuſ.Anguſtatũ ẽ enĩ ſtratũ ita ut alter decidat & pallium breue utrũq̃ opire nõ põt ait Eſa.xxviii.ca.Nõ enĩ ſimul eẽ põt adulter & ſponſus. In his etiã nuptiis thorus maculat̃:dũ p pcc̃m gr̃a ſubtrahit̃: & uirtutibus abſcedentibus aĩe imago fedat̃. Egreſſus ẽ enim a filia ſyon ois decor eius Treñ.iiii.Spõſa debet eſſet pl̃chra:Can.iiii. Tota pulchra es aĩca mea.Et Sap.xiiii.Aĩa⁊ ĩgnatio natĩtatis ĩmutatio: nuptia⁊ icõſtãtia iordĩatõ:mchie & ipudicitie ſupple ĩ cõmiſſiõe pcci:ex iſto macl̃ato thoro naſcit̃ ples ĩfamis:exps hereditatis & ſic iſte nuptie peccãt cõtra bonũ plis:dũ ĩ fructu pnĩe & opibus iuſtitie qbus debet̃ hereditas gl̃ie aĩa cõcipit dolorẽ & pit ĩiqtatẽ:pcc̃m uero cũ cõſũatũ fuerit generat mortẽ: Ia.i. In his ẽt nuptiis fedus ſepat̃.Et pp hec ſpõ

ſa q̄ aſſumi debet ad cõuiuiũ exẽplo uaſchi deiecta de ſolio.ſubmergit' in iferñu:dũ peccat cõtra ſacra mẽti bonũ:& ſic nuptie baptiſmalis regeneratiõis aíe preuaricate ꝓmiſſionis p pccm̃ ſepato cõiugio p eterne damnationis ſniam cõuertũt' i luctũ.Opprobrioſũ eſt eni aíe xp̃iane uel religioſe & eccleſiaſtice repudiari a ſponſo:q̄ iudaice:gentili uel ſeculari:primi Mach.xiiii.Cõuerſe ſũt nuptie in luctum: uox muſicoꝝ ipſoꝝ in lamentũ. Expgiſcere ergo aía mea:& has execrabiles nuptias tota mente deuita:& ad ſpũales ſpõſi ieſu amplexus itima affectione aſpira.Et ſi tibi deficit uinũ ſpũalis letitie:attende piiſſimam mrẽm ꝓ te appellare ad ſponſũ: allegantẽ ꝙ uinũ non habes.Nec patit' quod petit' a mr̃e non fieri a bono ieſu q mrẽm precipit honorari:ſi tñ ſis ſcẽ mr̃is.monita ſeruare ſollicita: & pii ieſu obſeruare mãdata:hydrias potẽtiaꝝ tuaꝝ tam mentis q̄ corporiſ ipleas aqua lachrymaꝝ & fletuũ in te oẽ recognoſcens defectũ:& ſic gemituoſis ſuſpiriis anhelãs ad ſponſũ:indubitãter expectes:qđ dũ non aduertes pius ieſus tuas aquas iſipidas optimũ conuertet in uinũ.

Ieſus paſtor circuiens.Cap.vii.

Onuocatis diſcipulis & mirabili manifeſtatiõe cognito iã ieſu a pl'ibus potẽtie & gr̃e pleno cepit ſe ueꝝ paſtorẽ ieſus oſtendere:& p ciuitates & caſtra ſollicite circuire ut errantes oues poſſet reducere ad paſcua celeſtis ouilis oĩbus dans & annuncians cibũ uite.Quãta aũt ſollicitudine laborauerit perditas oues reducere ad paſcua:ipſe paſtor oſtendit i pabola paſtoris & ouis cẽteſime pdite:multaq; cura queſite & tãdẽ iuẽte: & in humeris deportate cũ gaudio. Sed apte in typo ſui bonũ paſtorẽ deſcribit:dũ dicit.Bonus paſtor aíam ſuã dat ꝓ ouibus ſuis.Quod & ipſe efficaciter ĩplens de ſe põt rõnabiliter dicere.Ego ſum paſtor bonus. Quãta aũt cenſura iudicii morbidas oues & gregẽ ificiẽtes arguerit ſcribas.ſ.& ph̃iſeos ipſoꝝ uitia deſcribẽdo i oculis ſuis teſtes ſunt p̄dicatiões eius cõtra eos in multis locis i euangelio ſcripte.Maxime:Matth.xxiii.Vbi multotiẽs uocat eos cecos & hypocritas a dei ueritate auerſos. Sed & quãta pietate publicanis & peccatoribus ad pniam conuerſis ſe manſuetũ & affabilẽ reddiderit murmur nõ ueritus ph̃ieoꝝ aũt ſcãdalũ afferẽs pp male hẽntes ſe ueniſſe in mũdũ:teſtes inuoco & adduco in mediũ.Mattheũ:zacheũ:peccatricẽ illã ad eius pedes ꝓſtratã:& adulterio mulierẽ dephenſã.

Hunc ergo paſtorẽ piiſſimũ ieſũ dilectũ aía mea more Matthei pfecte ſectare: more zachei hoſpitõ ſuſcipe:more peccatricis unguento punge: more adultere in eius pietate cõfide:ſi forte ph̃ieos te accuſãtes excludat:& a pietate cordis eius ſniam abſolutionis merearis audire. Nemo te cõdemnauit mulier:nec ego te cõdemnabo. Et quia tã cenſura iuſtitie q̄ affectus mie & uera cordis ieſu i omẽs charitate procedũt q uult oẽs hoĩes ſaluos fieri:& neíem uult pire.Idcirco uolens relinquere btiſſimũ petrũ ſui paſtoratus uicariũ:ter ipſum de dilectiõe examinat.Cui &.iii.repetens paſce:ex charitatis rectitudie & pietate in amoris feruore ſibi oues & agnos corporis myſtici paſcẽdos cõmendat.Et ut a ſuo exemplo nõ deuiet q pro amore ouiũ tradidit aíam ſuã tunc eidem petro martyriũ quod pro dei amore & ſollicita cura ouiũ ſuſtinere debebat exp̃ſſit:qñ poſtea ſurgens cũ ibi pl'el eſſent diſcipuli ſingulariter petro dixit.Sequere me.Io.ultio. More aũt bõi paſtoris ieſus multa fecit ouibus. Nam oues redemit cũ in cruce detineret' a raptore.Sic & bonus ieſus primas oues adã & euã q̄ errauerũt & itrauerũt prohibita paſcua pomi uetiti cũ toto grege propagatiõis ipſoꝝ quos impius raptor lucifer i carcer' tenebat ifern:uitã ſuã dãſ pro eis carcere cõfracto redemit.Propter quod Io.x.dicit.Aíam meã pono ꝓ ouibus meis. Oues defendit qñ ſũt obſeſſe uel infeſtate a lupis:quod ipſe paſtor ieſus fecit:cũ ꝓ eaꝝ defenſiõe cõfregit potentias beſtialis caterue:arcũ:ſcutũ:gladiũ:& bellũ. Oues deducit ut ꝓficiant:quod fecit dñs i aſcenſiõe qñ iter ad eterna paſcua p̄parauit.Erãt eni paſcua gl'ie ouibuſ clauſa foſſato ꝓfundo cõcupiſcentie & muro díne ſnie.Sed pius paſtor ih̃s iformãs põtifices de ſuo corpore:pontem ouibus fecit i cruce:ne de cetero i cõcupie cadãt ꝓfundũ.Et muꝝ fregit díne ſnie cõſtringens ſuũ corpus i morte & portas frãgens obſerate clauſure:unde Mich.ii.Aſcendit iter pandenſ añte eos.Et Io.x.Cũ ꝓpas oues emiſerit añ eas uadit:& oues ipſũ ſequũt':qa ſciũt uocem eius. Iſte igit' pius ieſus ſolus eſt uerus paſtor qui ſolus põt per oſtium nr̃e mentis intrare:oſtium enim mentis nr̃e affectio nr̃a quam ſolus ieſus poteſt ſatiare hic habet ꝓprias oues per eternã electionem quas uocat per internã inſpirationem:ſed nomiatim:qa ſcđm ꝙ de uno quoq; per meritum mortis ſue in ſeipſo diſpoſuit:ſecundũ hoc eis gr̃e donũ infundit.Et añ eas uadit p exẽplarẽ uitam:quia ſciunt uocem eius p ſecretoꝝ ieſu intelligentiã.De his proprie dicit:Io.iiii.Et nõ põt qſq̄ eas rape de manu mea. Hic ẽ ille paup de quo.ii.Re.xii.dixit nathã ad dauid ꝙ ouẽ emerat quã nutrierat:q̄ de pãe eius edebat:& de calice eius bibebat:& in ſinu ſuo dormiebat quã ipius raptor abduxit:& piũ paſtorẽ occidit:cui etiã duꝝ iudiciũ reſeruat'. Tales oues xp̃s corpe & ſanguine ſuo paſcit tãq̄ uiatico ne deficiãt quas & locat in lectulo cordis ſui:de quo oĩbus electis ſuis fecit ouile. Hos generales effectus xp̃s facit quotidie ſingulariter fidelibus ſuis.

Redimit eos a carcere cũ eos reuocat a peccato.

Defendit cũ ꝓtegit a tentatiõis laqueo.

Deducit cũ ꝓmouet in bono.

Paſcit cum beatificat in celo.

Quia uero ter dictũ ẽ btõ petro paſce ſicut & pius paſtor ieſus ter pauit:uerbo exẽplo & ſubſidio. Idcirco nota ꝙ quilibet paſtor debet paſcer' quolibet iſtoꝝ mõꝝ oues ſuã.Nã tripl'r debet paſcer' uerbo .ſ.exhortatõis de pnĩa faciẽda:Eccle.xviii.q mĩam

habet: docet & erudit q̄ paſtor gregem ſuum. Miſerator excipiens doctrinā miſerationis a p̄mo paſtore ieſu qui docet ꝓfectores alta cōſilia: erudit ſimplices precepta coīa: & modificat uerba ꝓ audi-toꝝ couenīētia. Sicut enim diues hō hēt diuerſi ge-neris gregē quē una proprietate poſſidet & diuer-ſis cibariis nutrit & replet: ſic paſtor eccleſiaſticus multos hēt regere & docere unus & inaiatus in ſe-ipſo pſiſtens diuerſa nutrit paſtura cū puulis lacte opus ſit: ſolido cibo grādeuis. Et hoc ē gregē eru-dire: & ut paſtor docere. Secundo paſcit uerbo con ſolatiōis de aſſequēda gl'ia: Exo.iii. Moyſes paſce-bat oues ietro. Cūq3 miaſſet gregē ad interiora de-ſerti uenit ad mōtē dei oreb. Moyſi māuductio: pa ſtoꝝ cōſolatio: ductio ouiū ad interiora deſerti: ex ercitatio ſubditoꝝ ad cōtēplāda gaudia paradiſi: q appellatur deſertum propter quinq3 que ſequun tur uidelicet.

Amenitatem floꝝ Quomō paſtor ſe
Loci ſeceſſum debet hēre ad ſub
Auium contentum ditos.
Viriditatem herbaꝝ
Abundantiā fructuum.

Que oīa ſunt ſecundū lrām in deſerto & agro: uel uiridario culto & ſecūdū ſpūalē intelligentiā in pa diſo culto: puētio autē ad montē dei oreb q̄ īterp-tat' mēſa: refectio ē q̄ debet' in futuro in ipſa ſuper excellentiſſima diuinitatis & hūanitatis natura: & nihilominus in pñti ſentit' p̄libādo ī quadā iocun ditate interna. Sic enī paſtor materialis nūc um-broſa & ſecreta ouibus ꝓuidet ad refrigerium loca: nūc herboſa & mollia ad recubitū: nūc leuia cātile-noſa & ſuauia adhibet ad remouēdū faſtidiū: dum ſuauitate fiſtule gregē q̄ſi alloquit' cātās ſuauitatis aliq̄d uel amoris. Tertio uerbo correctōis de ti-mēda ſnīa. Mich.i. Paſce ppl'm tuū ī uirga tua: gre gē hereditatis tue: qa p ptātē ordinariā notorii & ī corrigibiles ſūt cōpellēdi. Et bñ dicit paſce ī uirga ut ī uerbo correctiōis ſit tꝑamentū ne nimia auſte ritate exulceret: uel ex nimia leuitate reſoluat. Nā ſi taces: approbare uideris. Si excedis ſpūs idignatio nis & furoris agitatur ſub pallio zeli atq3 feruoris.

In ſignū huius diſcrete prudentie Simon īſtitu endus paſtor a xp̄o cognomiatus ē petrus.i. agno ſcēs uel firmitas ut ſapiā ſit ī itellectu: firmitas ī affe ctu & effectu: unde & ietro dixit. Moyſi de īſtituen dis paſtoribus. Elige tibi uiros ſapiētes. Exo.xviii. Sed ꝓh dolor cōpletū ē uerbū: Eſa.lvi. Ipſi paſto-res ignorauerūt intelligētiā: & iō nō paſcūt uerbo. Nā uerbū exhortatiōis cōuerſū ē in taciturnitatem Hiere.x. Nō ē qui extendat ultra tētoriū meū. Nō ē q̄ erigat pelles: qa ſtulte egerūt paſtores & dñm nō exq̄ſierūt ꝓpterea nec ītellexerūt: & oīs grex eo rū diſperſus ē. Ita conq̄rit' dñs. Nō ē qui eccleſiam dei ī fide āplificet: ī charitate dilatet: quia paſtores ſtulte agūt ex defectu bōi opis: deū nō īquirūt ex defectu pie intētiōis: nō ītelligūt piculū quod īcur rūt ex defectu optimi lumis. Et grex eoꝝ diſpgit': uel ſe diuidēdo ab unitate ſacramētoꝝ: uel errādo a uia mādatoꝝ: uel reſiliēdo a ſpe ꝓmiſſoꝝ. Verbū cōſolatiōis ī obiugationē: Zach.xi. Summe tibi ua ſa paſtoris ſtulti: quia ecce ego ſuſcitabo ī ṫra paſto rē qui derelicta nō uiſitabit: & diſperſa non q̄ret: & contritū nō ſanabit: & id quod ſtat nō nutriet: & carnes pinguiū comedet & ungulas ipſoꝝ diſſol-uet: uaſa paſtoris: pāis ī pera: uerbū p̄dicatiōis ī me moria: canis in fune: zelus cū diſcretiōe: baculus cū uirga: auctoritas grauis: & correctio mediocris: cor nu cū fiſtula: timor diuini examis: & ſpes ex dulce-die diuine miſeratiōis: hec uaſa decoris & gr'e ī bo no paſtore auferūt' ab ignorante & ſtulto. Heu heu in diebus nr̄is: tales & tales habuimus: nā de-relicta nō uiſitāt: peccatores ad pēitētiā nō excitāt diſperſa nō querūt: errātes nō reducūt: nō ſanāt cō tritos: tētatos nō curāt: id quod ſtat nō nutriūt: ꝓfi ciētes cōualeſcere nō ſinūt: carnes piguiū comedūt .i. quod piguedīs eſt ī tēporalibus in dñiū ſuū con uertūt: & ungulas diſſoluūt: qa corda prius uincu-lis charitatis unita diuidūt: & iō implet' illud Gen. xl: Deteſtāt' egyptii oēs paſtores ouiū: qa raro īue niūt' aliqui peccatores ſubditi q̄ mō pro ſalute aīe ſue querāt ſuū ep̄m aut in cōfeſſiōe uelint adire ſa-cerdotē ꝓpꝛium: qa cōſpiciūt in ipſis: & audiūt nūc uerā ſnīam pauli. Oēs que ſua ſūt querūt & cetera.

Verbū correctiōis uerſū eſt ī remiſſionē: & iō p cōſequēs in ſeditionē: Hier.l. Grex perditus factus ē populus meus: paſtores ſeduxerūt eos: quod fit cū publicos & notorios pccōres nō corripiunt ſed ſuſtinēt: & p pecuniis excōicatos abſoluūt p̄ter or dinē iuris. O aīa mea aſſume tibi lamētū ſr̄ ptritiōe filie ppl'i mei: qa ocl'is tuis uidiſti paſtorē & paſto-res nō ſolū nō correctores ſed ēt auaros: quoꝝ oīs amicitia uidet' fuiſſe in malitia. Nā ſceleratos & īfa mes hoīes habebāt in ſua familia: hos aūt ꝓmoue bāt ī ſua eccl'ia: pios & ſcōs repellebant cū iniuria lugebāt dari gratis bñficia. Nō dabant' ſcā niſi ꝓ pecūia. Nō curabāt' niſi parētela: & q̄ bonus acce-debat redibat cū malitia. Hiccine uero ē iſte pa-ſtor ſingularier dei quo dcm̄ ē ſupra tāq̄ ſtulto & adultero debēt uaſa paſtoralia digne auferri: & ſua ñ fuiſſe oībus ppl'is demſtari. Nūc fuiſſet uir ille cē tēarius ſolū: qr ml'tos iā hūimus tales & eēt tolera bile malū & gemēs tacerē. Sed nūq̄d ñ iſte uerus ē lupus q̄ rapit & diſpergit oues: ſciſmata facta nu-trit: nō facta ſua malitia de nouo ꝓducit: ciuitates turbat & diuidit: regna comouet: & paces impedit cleꝝ deformat: relationē turbat: ppl'os captiuat. Sy moniā approbat: auariciā p̄dicat: laſciuiā exaltat gu lā ꝓuocat: pōpā & ſuperbiā ſup cathedrā locat ira cūdiā & furorē quaſi ſibi deſpōſat: miam fugat: pie tatē anullat: charitatē firmentat. Et nunq̄d talibus opibus fidē non euacuat: & ſpē oēm diuini iudicii & p̄mii quātū ex ſe ab oībus fidelibus uidet' rape: p̄dictas & multas īnumeras alias malitias quibus nec deum timere nec hominē reuereri uidetur: nec futurū iudicium & eternum premium expectare.

Quid ultra facturus eſt hō peccati filius perdi-tiōis q exaltatur & extollit̃ ſupra omne illud quod dr̃ aut colitur deus:ita ut in templo dei ſedeat oſtē dens ſe tāq̃ ſit dn̄s:deſtruat & hūc.Sicut illū eſt de-ſtructurus dn̄s ſpū oris ſui & interficiat illuſtratiōe aduentus ſui.Oēs enim paſtores qui in malitia cō ueniunt pn̄t dici unus malus paſtor & ad omnes qui talia faciunt pn̄t predicta referri. Vidiſti quō dei populus paſcitur & nō paſcit̃ uerbo:uide ergo quō paſci debet exēplo utiq; triplici.ſ. Pnīe exte rioris.prime Pe.v.Paſcite q ĩ uobis eſt gregem dei ꝓuidentes non coacte:ſed ſpontanee ſecundū deū neq; turpis lucri gratia:ſed uolūtarie.Neq; ut dn̄an tes in clero:ſed forma facti gregis ex animo : ut cū apparuerit princeps paſtorum percipiatis immar-ceſſibilem glorie coronam:forma inquit facti gre-gis ex animo:quia penitentia in paſtore exemplū eſt pnīe & mortificationis in grege.Et hoc fieri de bet ex animo.ſ.propriam emendandi uitam & in-formandi plebem ſubiectam:& ſi non indigeat ꝑ ſeipſō:debet tn̄ propter alios cuſtodire uias duras.

Patientie interioris:Eſa.xl.Scut paſtor gregem ſuum paſcit:in brachio ſuo portabit:& in ſinu ſuo leuabit:fetas ipſe portabit.E patīa enim & compaſ ſione interiori pius paſtor ieſus agnos ĩualidos ad ambulandum per aſpera ſupportat in ſinu ſuo infū dendo ſuauia:fetas oues in humeris patientie ſue portat dās tempus ad penitentiā:ut quod ceperūt per debile ꝓpoſitū:expectatione roboret̃ & ducat̃ ad actū.In hoc docens pius ieſus paſtores eccleſie ut ex interiori patiētia & cōpaſſione ad oues oīum imbecillitates nouerit ſupportare.Et ſecure in orō ne allegent ad ipſum ieſum paſtorē exptum illud. Gen̄.xxxiii.Noſti dn̄e ꝙ paruulos hēam & teneroſ & oues & boues fetas mecum:quas ſi plus in am-bulando fecero laborare:morientur una cūcti gre-ges. Vigilantie & dilectionis: Luce.ii. Paſtores erant in regiōe eadē uigilātes & cuſtodientes uigi lias noctis.Vigilantes dicit & cuſtodiētes:ut ꝑ ui-giliā ferātur in deū & per cuſtodiā deſcēdāt ad po pulum. Sed heu ſicut eccleſia cōmutat ſapiētes ĩ ignaros:ſic ſpūales ĩ carnales.Nā de paſtoribus di-cit̃:Eſa.l.Oēs ĩ uiā ſuā declinauerūt.i. ſcd̄m placitū ſue concupiſcētie uiuūt.Nam.

Exemplū pnīe degenerat in uoluptatē peculantie Zach.x.Sup paſtores iratus ē furor meus:& ſup hyrcos uiſitabo:hyrcus eſt animal peculās & fe tidū:hic ē paſtor carnalis ꝑ ĩordinatōnem gule: & fetidus ꝑ cōcupiſcētiā luxurie.Sup tales iraſci tur furor dn̄i in pn̄ti:ſicut ſepe patet in eoꝝ de-teſtabili morte:ſed uiſitabit ĩ futuro: qn̄ corpus & aīam pimet morte gehēne.

Exemplum patiētie degenerat ĩcrudelitatē tyrānie Ezech.xxxiiii.h̄ dicit dn̄s ad paſtores.Cū auſte-ritate imperabatis eis:& ſeq̃ lateribus & hūeris cōpingebatis ĩfirma pecora donec diſpgerēt̃ fo ras:& carnibus uſis uētilabatis.In ĩpio:ĩſolētia:ĩ humeris & lateribus:oſtētatio & ſupbia.In uen tilatione cornuū:uiolētia exactio: & rapina.

Exemplum ſollicitudis & uigilantie degenerat in tepiditatē negligētie Nau.iii.Dormierūt paſtores tui rex aſſur.Aſſur interpretatur factura uigilans ad tentandū .i.diabolus qui factura eſt dei.Cuius pa-ſtores.ſ.quos ſua malitia facit locari in eccleſia non uigilāt ꝑ curā:ſed dormiūt ꝑ negligentiā :uel ſub ꝑtextu ſtudii ſuā ꝓcurāt abſentiā:uel ꝑ hauſtu ma ioris bn̄ficii ĩ cura trahūt morā:ſemꝑ tn̄ uolūt ſuā exfructare prebendā:Zach.xi.O paſtor & idolū de reliquēs gregē.Et ſicut apl's dicit. Scimus qm̄ ido lum nihil eſt: & ipſi in eccleſiis nihil ſunt & nihil faciunt nec cantant deo : nec ſeruiunt populo : hi ergo non paſcūt exēplo.Vide quō dei ppl's tertio debet paſci ſubſidio:& hoc triplici uidelicet.

Temporali:Hiere.vi.Paſcet unuſq;q; qui ſub māu ſua ſūt.Nā ſecundū Greg.Qui terrenā ſubſtan tiam plus q̃ oues diligit meritum paſtoris ꝑdit

Corporali:Io.x.Bonus paſtor aīam ſuam dat pro ouibus ſuis:quia ingruēte neceſſitate mors cor poralis ſuſtinenda ē ꝑ ſubditoꝝ ſalute.Sicut di ctū eſt ſupra exēplo bn̄dicti ieſu & petri.

Spūali:Amos.iii.Quō ſi eruat paſtor duo crura de ore leōis:aut extremū auricule:ſic eruent̃ filii iſrl' q hitant in ſamaria q̃ interpretat̃ cuſtodia:qa paſto-res cuſtodientes ſubditos ſuos ꝑ ſuffragiū orōnis eos eruere pn̄t a ptāte demonū .i.Re. xvii. Paſce-bat ſeruus tuus gregē pr̄is ſui:& ueniebat urſus & leo:& tollebat arietē de medio gregis:& pſeque-bar eos & pcutiebā:eruebāq; de ore eoꝝ & illi cō-ſurgebāt aduerſum me:& apprehendebā mentum eoꝝ:& ſuffocabā interficiebāq; eos.Nā & leonem & urſū interfeci ego ſeruus tuus &c. Sed ꝓch do lor:nō paſcūt paſtores ppl'm ſubſidio:quia ſicut in ꝑallegata auctoritate Eſa.l.dr̃:unuſqniſq; ad auari-tiā declinauit a ſūmo uſq; ad nouiſſimū loq̃t̃ de pa ſtoribus.Expōat al'r qui uoluent ubi nihil excipit̃: nihil relinq̃t̃ ab hac malignitate exēptū a ſummo enī uſq; ad nouiſſimū:Ille eni q caput languidū fu it idolū & nō paſtor:rapinā:auaritiā:ſimoniā: ĩ oēs ſtatus ſua mala exēplaritate ꝓpagaſſe uidet̃ uſq; ad nouiſſimā plebetulā:qa enī ſpoliauit eos:a ſubie-ctis rape ſpolia didicerūt. Sic igit̃ cupidi paſcūt ſubſidio corporali:qa fures ſūt & latrones.Ezech. xxxiiii:Lac cōedebat̃ & lāis opiebami quod craſſū eſt comedebatis:& gregē meū non paſcebatis. Ec ce furtū māifeſtū paupibus cibū ſubripe. Ber.Cō cedit̃ tibi ꝙ ſi altari ſeruis de altari uiuas:non ut de altario luxurieris:& cōpares tibi frena:& ſellas de-pictas.Quicqd enī ꝑter neceſſariū uictū & ueſtitū accepis:ſacrilegiū ē:furtū eſt:rapina eſt. Nō cor porali qa ſūt ocioſores:Zac.xi.Paſtores occidebāt & nō dolebāt:& uenūdabāt eos dicētes.Bn̄dictus dn̄s diuites facti ſumus. Occidūt ad lr̄am ſepe: & ſi nō manu ꝓpa:tn̄ aliena:& ſi nō gladio:tn̄ lin-gua & cōſilio.Occidūt etiā aīas dātes mala cōſilia & nō curātes aliqn̄ ſurgere de lecto:uel de mēſa: ut miniſtrēt paupibus ſacramēta: paꝝ curātes de aīa:

multū curātes tēporalia. Nō ſpūalr:quia ſunt ꝓditores:Hiere.xlviii. Quis ſil'is mei:qs ſuſtinebit me: Quis eſt iſte paſtor qui reſiſtat uultui meo: In hoc enī uultui reſiſtūt:qa eius uolūtatē & ꝑcepta nō faciūt. Sed aliter uellet ſibi dñs reſiſti a ſacerdotibus.ſ.ꝙ occurrerēt ſibi:ſicut moyſes reſiſtebat ſnie dñi p ſalute popl'i.Iſto igit' mō pōt exponi uerbū ꝑmiſſū:ubi deſpectiue dicit dñs.Et q ē iſte paſtor q reſiſtat uultui meo.q.d.faciat ille me reuocar ſētētiā iracūdie ſup ſubiectū ppl'm occurrēdo mihi.
Cum maleficiis laſciuie
Cum cōmeſſationibus gule
Cū pōpa ſuperbie Cum cura ſue parentele
Cū fuga eccleſie Cum precipitio lingue.
Quādo mihi det officiū debitum ſoluere. Hecine ſunt ſuffragia quibus de manu mea ppl'm liberabit. Nōne ergo iſti ſunt ꝓditores q nō militant ſed fugiūt de prelio.Stipēdia pugnātiū accipiunt:& emergēte pugna fugiunt:imo quod peius eſt aduerſariis ad depopulādū ſe iungūt:Io.x. Mercenarius autē & qui non eſt paſtor &c. He aūt reprehenſiones ſunt contra eos ſolū qui talia agunt Nā paſtoris officium ſanctum eſt.Eſt enim populi reductiuū in deū:primo quidē multiplici metaphora q̄ de eis in ſcriptura ſcribitur.ſ.

Architecti	Agricole	Paſtoris
Fideiuſſoris	Medici	Speculatoris
Ducis	Parentis &	Nutricis.

Primo pontificale offm̄ deſcribit' ſub metaphora architecti pp eruditionem credibiliū. prime ad Cor.iii.ut ſapiēs architectus fundamentum poſui. Quid enī ſunt lapides in edificio niſi articuli fidei in aīo in quo hītat xp̄s tanq̄ in tēplo ſuo. Ad eph. ii.Superedificati ſup fundamētū &c.Et paulo poſt dicit ieſum habitare per fidē ī cordibus ueſtris. Ac per hoc ſicut ſe habet edificator ad edificiū ſic ſacerdotes ad ppl'm in fidei ueritate fundandū & ꝓmouendum. Secūdo ſub methaphora agricole propter plantationes uirtutū quas irrigare dicūt' p documentū ſcripturaꝝ prime. Ad cor.iii. Ego plantaui &c.Si.n.eccleſiaſticus ppl's hortus eſt & paradiſus plantatus & uirēs per multiformitatē uirtutū recte informator plebiū in doctrina moꝝ dr̄ agricultor deſignatus per hoīem ꝑmū quē poſuit deus in paradiſū ut operaret' & cuſtodiret illū. Tertio ſub metaphora paſtoris p ſollicitudinē ouium Io.x. Qui intrat per oſtiū in ouile:paſtor eſt ouiū. Et de hoc ſatis eſt dictū ſupra. Quarto ſub metaphora fideiuſſoris ſiue aduocati propter interuētionē precū ad deū:& obligationē ſui: Ad hebr.v. Oīs nāq; pontifex ex hoībus aſſumptus ꝓ hoībuſ cōſtituit' in his que ſūt ad deū ut offerat dona & ſacrificia pro pccīs. Agit enī pontifex cās hominum apud deū ut aduocatuſ & etiā agere debet cām dei apud hoīem ſue cure cōmiſſū:prime Re.xx.Cuſtodi uirū iſtū:q ſi lapſus fuerit erit aīa tua ꝓ aīa illius. Ecce ꝙ eſt fideiuſſor Prouer.vi.Si ſpoponderis pro amico tuo defixiſti apud extraneū manum tuam.

Quinto ſub metaphora medici propter curationē plagaꝝ hoſtiliū quod inſinuat pabola illius q ī cidit in latrones:Luce.x.Vbi ſamaritanus alligauit uulnera eius infundens oleū & uinū deſignās piiſſimū medicū & eius qui tenet locum in medela uitioꝝ Iaco.v.Infirmatur qs ī uobis &c. Sexto ſub metaphora ſpeculatoris pp prenunciationē īminētiū piculoꝝ:Ezech.iii.Et filii hoīs ſpeculatorē dedi te domui iſrael. De quo cōſequēter adiungit ꝙ diſcrimina populis annūciare ſi neglexerit ſanguinē aīarum illoꝝ de māu eius requiret. Septimo ſub metaphora ducis ferētis uexillū ad repulſionē hoſtiū iſtar illius nobilis machabei:primi Mach.iii qui induit ſe lorica ſicut gygas & ꝓtegebat caſtra gladio ſuo:ꝑeſt.n.eccleſie que ē terribilis ut caſtrorum acies ordinata Can.vi. Et deputat' ad cuſtodiendū lectulū Salomonis quē.lx.fortes ambiūt ex fortiſſimis iſrael:oēs tenentes gladios: & ad bella doctiſſimi Can.iii. Octauo ſub metaphora pentis.prime Corin.iiii.dicit Apoſtolus in xp̄o ieſu:p euangelium ego uos genui.Ecce metaphora pr̄is. Audi metaphorā mr̄is ad Gal.iiii.filioli mei quos iterū pturio donec ieſus formet' in uobis.O q̄ dulcis paſtoris debet eſſe affectus ad ſubditos. In quo rū charitate utriuſq; pentis unitur affectus. Nono ſub metaphora baiule uel nutricis q̄ tentatū cibū tribuit puulo ipſum portando debilē & mamillis lactando.prime Cor.iii.Tāq̄ paruulis in xp̄o lac potū uobis dedi non eſcā. Idē alibi Tanq̄ ſi nutrix filiū ſuū foueat. Ecce hūiſti.ix.metaphoras: quibus pontifices & paſtores aīaꝝ in ſuis officiis comparant' has ſimilitudines bonus ieſus ſuo bn̄dicto ore deſcribit & ſibi conuenire in ꝓphis p ſpiritū ſuū an̄ predixit primū in parabolici edificatoriſ qui edificat domū ſuā ſupra petrā & ſe oſtendit architectū Petro.d.Sup hāc petram edificabo eccleſiam & cetera.
Eſt etiā agricola in parabola ſeminantiſ
Eſt paſtor in parabola paſtoris
Eſt aduocatus dicēte apl'o aduocatū habemus &c.
hoc offm̄ ualenter executus eſt i horto in ꝓlixa oratione quam fecit ad pr̄em:Io.xvii.
Eſt medicus in parabola uulnerati qui incidit in latrones:medicū ſe uocat in uocatione:Matth.d. Non eſt inqt opus ualentibus medicus qd' approbauit in oībus curis quas fecit.
Dicit etiā ſe eſſe ſpeculatorē piiſſimū & uigilantiſſimū ieſus aſcendens in hieruſalē qn̄ predixit ciuitatis excidiū ſup quā ſacrilegā pius ieſus aſſūpſit lamētū:Luce.xix.
Ducē ſe obtulit:cū ait.Si quis uult poſt me ueniſ: &c:Matth.x.quod & fcō mōſtrauit:qn̄ ip̄e dux ieſus ī ꝑma atie cōmiſit cō demōe:qn̄ Mat.iiii. ipſū ſupauit ī tētatiōe Sed q̄ maxie qn̄ ipſū debellauit ī cruce:& baiulās ſibi crucē &c.
Patrē piiſſimū ſe obtulit ī receptiōe filii ꝓdigii redeūtis ad pr̄em:Luce.xv.
Tenerrimā mr̄em ſe obtulit ſub methafora gallie:

q̄ cū ſuus filiis īfirmat᷑.Quotiēs inquit uolui:& ce.
Mat.xxiii. Nutricē ſe ſollicitā oñdit ī mlˀtiplicati
one panū tā.v. ordei:q̄.vii.tritici:ubi & diſcretionē
īnuit nutrimēti.Mat.&.Mar. Sed & nutricē īper
ſcrutabilis amoris tūc maxime ſe oñdit quādo noſ
ſuo ſanguine cibauit.Vade & tu paſtor eius uicarie
& fac ſimiliter. Sed multiplicatis ruinis in edificio
& artificiis debilitata manu.Multiplicatis malˀ her
bis ī agro & multis defectibus cultore laſſato.Am
bulātibus gregibus p deuia & paſtore negligente
ī cura.Multiplicatis debitis in plebe cōmiſſa & fi-
deiuſſore deficiēte theſauro.Et apoſtematis uulne
ribus infirmis & medico parit᷑ in firmato Vallatis
caſtris ſcōꝵ mlˀtiplicitate hoſtiū & ſpecculatorī ex-
oculato.Facta ſtrage ī plebe fideliū & duce ducto
captiuo.Et mortuo pr̄e & filiis orphanatis pīditā
te matre & periento aborſum. In nutrice exſiccatis
mammillis ut non inferāt cibum ſed ſepe uenenū
Nouos auditores miſſit dominus populo ſuo: mi
ſerationis uiſcera ſuper ipſum effundēs dū nouos
uirtute ipſos religioſos ſanctos quos in omnibus
ſupradictis in primis ſuis patribus & acie in eius
coniuncta fecit in omnibus premiſſis uirtutibus
tam in ſe q̄ in populis refulgere. Quod & adhuc
p ipſorū ueraces imitatores nō deſit miſericorditer
operari in populis. Sed defle mat᷑ ecclˀia tuā in
fectiuā labē q̄ innumeroſā multitudinē tam deri:q̄
pplˀi in curriſti.Nam trāſgreſſionū tuaꝵ mlˀtitudo
tantā ī tue religionis aere cāuit epidimiā ut ſancta
religio tibi ſana ad tuā medelā miſericordiier a pio
ieſu paſtore emiſſa de celo ex tue cōuerſationis con
ſortio ſit infecta. Et quanto purior de ſublimi celo
deſcēdit: tanto tue infectionis exaltatio magis eius
imtima coruptionis uitio penetrauit. Eleua uo-
cē tuā infirma ſponſa in eiulatū & fletū:qr quos a
ſpōſo ieſu efficaciſſimos recepiſti medicos oportet
te tenere:de quibus nō hēs medicinā ipſos curare ī
firmos:quoꝵ ē tāto magis doloroſa plaga quāto
ad ſilˀitudinē xp̄oforiſ uite eoꝵ creata fuerat dˀlicata
natura.Iā quaſi qui ī eoꝵ offenſis:pōpis:auaritiis
& deſcurſibus uanis inſtituta uidet᷑ eoꝵ malicia de
ricoꝵ typo ihrlˀm q̄ ſororē ſuā ſamariā idolatrā &
ipiā iuſtificaſſe dicit᷑ p ezechielē pphām. Exurge
igit᷑ mr̄ ecclˀia:te ipſam cura:& iſtos rforma & ad di
lectū ieſū piiſſimū ſpōſū amoroſa & cōtrita emitte
ſuſpiria ut te totā collapſā quo ad generalitatē ſtatu
um ſua īfinitiſſima pietate eleuar̄ dignet᷑. Reduc
ad mentē tuā p̄ores patres uerosq; paſtores: petrū
dico & paulū utrūq; Ioānē & ceteros aplˀos:chriſti
martyres & docto res:qr eoꝵ pfectio īterijt.Et ipſā
ſaltē cōſpiciēs a lōge p ipā pdita cū Iob.ca.xxviiii.
Sume lamentū & dic.Quis mihi tribuat ut ut ſim
iuxta mēſes p̄ſtinos ſcdˀm dies quibus deus cuſto
diebat me?qñ ſplēdebat lucerna eius ſuper caput
meū:& ad lumē eius ābulabā in tenebris.Sicut fui
ī diebus adoleſcētie mee:qñ ſecrete deus erat ī ta-
bernaculo meo qñ erat oīpotēs mecū: & ī circuitu
meo pueri mei & ce. Et totū illud capitulū aſſū-
me lamētū doloroſū pditionis tue pfectiōis ātiq̄.
Et caplˀm ſequēs:xxx.qdˀ īcipit.Nūc autē deridēt
me iuniores tp̄re.Et ſūme in fletū & lachrymās p
tua trāſgreſſione:p qua ex deformitate uite & mo
rū preſidētiū a ſectis erroneis iuuenibus & laſciuis
multipliciter derideri ſi forte uideat te ſponſus tu-
us te uidencontemptiui & reformet te popter no
mē ſanctū ſuū qdˀ tuo malo exēplo in gētibus eſt
pollutū.Et reducat te ad paſtorem & ep̄m dulciſſi-
mū ieſū xp̄m uita & moribus imitādū in tua mul-
titudie.Sicut & p ipſius ihu bñficiū facit in paucoꝵ
uiroꝵ ſpūaliū paucitate quoſ niſi tibi dñs q̄ſi pau-
ca ſemina reliquiſſet q̄ſi ſodoma fuiſſes īabiſſata la-
ſciuia:& gomorre ſilˀem te monſtraſſes. Sed per
eos exibit ſapiētiſſimus ac benigniſſimus paſtor ie
ſus uerū & electū ſemē gratie iterū ſeminare.

Ieſus uigor laſſatus. Cap. viii.

Aſtor iſte ieſus ciuitates & caſtella circuiēs
non cū multoꝵ equorum apparatu diſcur
rit:ſed nudis pedibus ābulat pedeſter:nō
baculum in uia:non auꝵ uel pecuniam in zona ſed
lōga itinera fatigās eſtu:imbre:defectu cibi & hoſ-
picii pluries fatigat᷑ qui eſt uigor & fortitudo uirtu
tū ut pote ſuper oīa benedictus deus. Iā memo-
rare aīa mea ad laſſitudines benedicti ieſu cū multa
compaſſione rumınādas ī corde:qdˀ dictū ē ſupra
de fuga ieſu in egyptum & reditu ſeptēnis ipſius ab
egypto:& qūo ueniēs a galilea ad.Io.per lōgū uie
ſpatiū ſolus uadit pedeſter & pauper. Silˀr etiam
in oībus itineribus ſuis diligēter attēde aīa mea q̄
nūq̄ legi ipm uſum fuiſſe iumēto: niſi cū ueniens
ihrlˀm:ad formādū regnū glorie p ſoliū ſue crucis
ut rex recepi uoluit:& hūilitatis magī pp myſteriū
& exēplū aſina & pullo modico uie ſpatio fuit uſus
Hec autē eſt ſanctoꝵ ſentētia:quā expreſſe oſtē-
dit euangeliſta ī lr̄a:unde.Criſoſtomus ſup.Io.ſup
illo uerbo:ieſus fatigatus ex itinere: xp̄s igit᷑ ī ſama
ria accedens uitā facilē & delicioſā abiiciēs: laborio
ſam ſequēs:nō ſubiugalibus utit᷑:ſed ita difficulter
incedit:ut ex itinere fatiget᷑:erudiens nos ita ſuper
fluis alienos eſſe:ut multa neceſſaria abſcidamus a
nobis.Et hoc euangeliſta oſtēdit.d.ieſus igit᷑ fati-
gatus ex itinere. Quod autē nudis pedibus ierit.
Ambroſius ī libro de fuga ſeculi dicit ieſus diſcipu
los ſine calciamētis & ſine pecunia miſit:ne ſecū te
rena portarēt. Ideo hieronymus ad.Euſtochium
Moyſes & ieſus naue nudis in terrā pedibus iubēt᷑
ī cedere:& diſcipuli ſine calciamētoꝵ onere & uin-
culis pelliū nudi ad predicationē euāgelii deſtināt᷑
& milites ueſtimētis ieſu ſorte diuiſis caligas non
habuere quas tollerēt.Nec enim hēre poterat dñs
quod phibuerat in ſeruis.In his oportet chriſtū &
apoſtolos nudis pedibus ābulaſſe ad lr̄am debere ī
telligi. Idē quoq; ad Iouinianū de mōachis.Di
ſcipuli toto orbe pegrini nō es in zona: non uirgā
ī manu:nec caligas hūere in pedibus. Itē in ulti
ma omelˀ. ſup.Mat. Apoſtoli unica tunica īduti &
diſcalciati circuierūt & omnes ſupauerūt. Itē idē

ome.xxxii.dicit ieſus apoſtolis. Nūquid aliqd defuit uobis qñ miſi uos nudos & diſcalciatos? Et euſebius libro ſeſto eccleſiaſtice hyſtorie in laudē. Origenis ſic ait. Ante oīa uero precepta euangelica & uoces ſaluatoris ſūmo amore & ſtudio implendas eſſe cenſebat quibus precipitur duas tunicas nō habēdas nec calciamētis utēdū: nec de craſtino cogitādum. Et paulo poſt: deniq; & per multos ānos traditur abſq; oī calciamēto nudis inceſſiſſe ueſtigiis.

Ex quibus patet ꝙ. Orig. ſentētia fuit & multorum doctoꝝ xp̄m ſine calciamētis iuiſſe: & idē apoſtolis mādaſſe. Nec obſtat ꝙ aliqui contra ſe adducunt uerbū babptiſte.d. Cuius non ſū dignus corrigiā calciamēti ſoluere. Conſiderēt textus & gloſe: & aperte uidebit ꝙ. Io. ibi uerbis myſticis & parabolicis utit. Cū xp̄m dicit ī manu habere uentilabrum &: ſecuri ꝓpter quod ſicut ꝓpter hoc itelligi uult diſtrictionē futuri examinis. Sic per calciamēti corrigiā myſteriū incarnationis. Glo. calciamentū incarnationis myſteriū. Corrigia: myſterii ligatura: & multa alia ſiſia: de quibus trāſeo. Alias enī modus loquēdi uſitatus hoīs reſpectu alterius ſe hūiliantis ꝙ ſit idignus minimū ſeruitiū ſibi facere quod ī corrigia calciamēti oñdit: & ꝙ nō intēdit aſſerere xp̄m calciatū icedere: patet ex hoc: ꝙ ſicut patet cōſiderāti textū: Matth.iii. hoc teſtimoniū fuit anteq̄ xp̄s ueniret ad baptiſmū: & tūc Io. nō cognoſcebat eū quantū ad faciē corporis & amictū. Sicut dr: Io.i. Et ita neſciebat utrū nudis pedibus uel calciamentis icederet. Et ſiquis adducat ꝙ angelus dixit ad petrū. Calcia te caligas tuas: ac ꝑ hoc petrus & alii apl'i nō fuerūt diſcalciati. Audiat bedā ſuper hoc paſſu ī originali dicētē ꝓ caligis uel caligis ut quidā hēnt grecus habet ſandalia: & dicta ſūt a callo pedū: uel quaſi a colligādo. Hoc enī genus calciamētoꝝ in euāgelio legit aplis fuiſſe ꝑmiſſum: hec Beda. Cui conſonat papias grāmaticus.d. Calige uel caligule.i. ſandalia dicta ſūt a callo pedū: uel quaſi colligādo: qa ad pedes ligāt. Sic igit patet ꝙ xp̄s nudis pedibus iceſſit: licet aūt multas paſſiōes hūerit ieſus tā ex pueritate impugnantiū: q̄ ex ruditate tā diſcipuloꝝ q̄ alioꝝ q tardi erāt ad credendū: & rudes ad itelligēdū & ſepe ex groſſicie iprouidi ad obſequendū & cōpatiendū: ſecundū teneritudinē ſue cōplexionis & affligentis laboris. Singulariter tn̄ eius fatigatio exprimit: Io.iiii. ubi ex itinere legit fatigatus corporalr: & ex fatigatione illa alia ſpūalis pōt intelligi ex labore quē hūit in cōuerſione ſamaritane. Virga huius fatigatiōis illud euāgeliū tranſcurramus: ubi ſingulariter quattuor demrantur uidelicet.

Itineratio laborioſa in euangelii principio.
Collatio grōſa in mulieris colloquio
Informatio uirtuoſa apl'is oſtenſa de ſpūali cibo
Predicatio fructuoſa cōuerſo ſamaritanoꝝ poplo.

Nam ex ciuitate illa multi crediderūt cū ſamaritana q̄ ſigt uel generaliter eccleſiā de gentibus: uel ſpāliter quālibet aīam que.vi. ictibus ꝑcuſſa a xp̄o in ſeptimo ictu relicta hydria mortua ē peccō. Et licet ſex gradibus uſq; nūc cū aliquali reſiſtētia ſep in ſuo malo deficiēdo in xp̄i bono ꝓcederet: tam ī pricipio eū q̄ſi hoſtē alloquit: ieſus ergo ſic artificioſe cōtra ſamaritanā pugnat & ipſā expugnat. Nā

P̄mo petit obſequiū	Scd̄o ꝓmittit bñficiū
Tertio explicat ignotū	q̄rto aduocat eius uirꝫ
Quīto appetit ſecretū	Sexto declarat dubiū

Septimo manifeſtat ſeipſum.

Ecōtra mulier ſpūaliter itelligēdo de puteo mundane malitie nolebat delectatōnē haurire hydria cōcupiſcētie. Litteralit aūt uoluit haurire aquā de puteo: quā & nō dedit xp̄o potēti: ſed qōnē reddidit ſitiēti: p̄mo ergo uēit haurire: ſecūdo noluit dare: ſed quaſi emulū & hoſtem ieſū appellat iudeū. In.iii. iā in reuerētiā trāſiens uocat dn̄m. In.iiii. iam liberalē attendēs: donū grē petit. In.v. iā in ueritate ꝑficiēs dicit ieſum. In.vi. iā ſuā iniquitatē cognoſcēs magnificat ieſū ꝑ ꝓphie donū. In.vii. iam ad xp̄m ſurſū tendēs noīat xp̄m. In.viii. ꝑ manifeſtiſſimā bonitatē ieſu q̄lipidiſſime & clariſſime prius ieſus ſeipſum exprimit.d. Ego ſū q loquor tecū: ſtatī mulier ī ſeipſa deficiēs & tota ī xp̄m trāſiens ī figura mūdi cōtēptus ſitī nō curauit: puteū deſpexit: hydriā reliqt: & tūc facta ē apl'a ī ciuitate ueniēs prudēter & ſagacit xp̄m p̄dicat: & iā eius amore ebria decreuit ſua pctā māifeſtare: ut xp̄i poſſet gl'iam p̄dicare. Vn̄ Orꝫ. dicit. Et fere q̄ſi quodā apl'o ad ciues utit hac muliere adeo eā iflāmans ꝑ uerba: ut āphora dimiſſa iret ad ciuitatem relatura cū cōciuibus. Reliqt ergo hydriā ſuā mulier ñ curās de corpore atq; de uiliori pp utilitatē pl'iū. Ineſt quoq; nr̄a omiſſis corporeis & neglectis ſatagere ad ipticē dū aliis de cōmodis acqſitiſ. Et Criſo. Sicut apl'i uocati dimiſerūt retia: ſic iſta dimiſit hydriā: & euāgelicū opus fecit: & nō unū tm̄ uocat: ſed itegram ciuitatē Aug. in lib. Sed.q. dicit ꝙ relicta hydria diſceſſit mulier. Nō negligēter pretereūdū hydria.n. amorē huius ſecl'i ſigt.i. cupiditatem quā hoīes de tenebroſa ꝓfūditate cuius imaginē puteus gerit: hoc eſt de trena cōuerſatiōe hauriūt uoluptatem: oportet āt ut credens xp̄o ſcl'o renūciet. Idē ſup Io. piecit ergo cupiditatem & ꝓpauit ānūciare ueritatem. Diſcāt q uolūt euāgelizare ut prius hydriā ad puteū ꝓiciant: uide igit ꝙ euāgelica pauptas p̄us ē data mulieribus. Multū ergo contra xp̄m pugnāt q ml'ieres a xp̄i pauptate alienāt: ac ſi xp̄s fuerit iſipiēs: & neſciuerit hanc ſtultā eoꝝ ꝓuidentiā ꝙ mulier ē fragilis. Et iō ut dicūt ſibi pauptas non cōpetit. Errauit ergo ieſus marthā & magdalenā: imo & ſuā digniſſimā mrem faciens pauptatē euāgelicā obſeruare. Nō hūit cōſiliū ieſus ſapīa patris. Nec eius ſucceſſor petrus ſpū ſcō plenus cum ſapiētibus nr̄is. Nā qñ cōſiliū patenter dedit ieſus dicit ī mattheo.xix. Oīs q reliquerit domū uel frēs aut ſorores aut patrē aut matrē aut uxorē aut filios aut agros pp nomē meū: centuplū accipiet & uitā etnā poſſidebit. Nō excipit ide mulieres: nec Act. iiii. cū dr. Quotquot erāt poſſeſſores agroꝝ ac domoꝝ &c. Has ꝓuiſiōes igero cōtra prudētiam

carnis:q̄ tm̄ nr̄is ſundauit tpibus:ut pfectionē euā
gelice pauptatis:quā bn̄dictus iħs p ſuū ſignifeꝝ
frāciſcum i mundo renouauerat in ſexu muliebri
ut btiſſima clara in ſcō ordine ſuo ſic exſufflauerit
de medio:ut ſcām regulam quā ſignifer frāciſcus
ediderat abſtuleris eis etiam diu repugnantibus.

Nec mirū ſi diabolus nūc uolēs deſtruer̄ pfecti
onē euāgelii fecit eos icipe a mr̄iere ſuā antiquam
uictoriā mēorās:qr & iā i ip̄is carnalibus uſus pau
ptatis euāgelice cetus tātū refugit ut iā non poſſit
aliq̄ trigiuerſatione celari ꝙ qui mr̄ieres pauptate
euāgelica puauerūt eā puiribus odiētes parū ul' ni
hil uolētes de uſu i ſuo tm̄ uolētes falſo noie gl'iari
Sed & mr̄ieres paupculas quas uocat ſpūs dn̄i
ad pfcm̄ pſequi nō deſiſtūt: timētes confūdi ſi eis
accidat qd' dicit' ph'iſeis:ꝙ publicani & meretrices
pcedēt uos in regno dei:un̄ & oēs qui altā paupta
tē ſeruare uoluerūt uidēt' horrere qui i eoꝝ ſcō ope
eoꝝ trāſgreſſio ppl'o denudat'. Et ē iſta horren
da malitia paꝝ ul' nihil pfectiōnis ne perdāt i noie
nō poſſe i aliis pfectionē ſuſtinere:ħ p malitia hu
ius tpis ſub qua amare gemo ſint dicta. Sed nūc
ad ſamaritane redeamus pceſſū. Ad lrām fatigatus
ieſus petiit bibere mulieri. Sed ſicut dicit. Auguſti
nus ſue ſalutis auidus eius fidē magis bibere pop
tabat. In quo ſig̃t ꝙ tporalia petit nos reliq̄re quo
ad pfectos:uel lar git' diſtribuere quo ad alios:ut p
hoc poſſimus ſua ſpūalia cape tpalium amore ſub
lato. Felix mercatio xp̄o dare nr̄a uitia relinquēdo
& eius uirtutes accipe felicius poſſider̄ celeſtia p ter
renis:feliciſſima xp̄m poſſidere: p nobis ad hūc fi
nē cōflictus ieſu ſamaritanā adduxit. Vnde in.ii.
cōflictu celeſtiū preeminētiā apit ſup typo aq̄ uiue
q̄ ſatiat dū fiet in eo fons aq̄ ſalientis in uitā eternā
Ille cruciāt dū quis plus bibit ex eis ſcūs idropicus
āplius ſitit. De his ueꝝ dixit xp̄o mulier illa lo
quēs. Neq; inq̄t in quo haurias habes & puteus al
tus ē hydria hauriēdi cōcupiſcētia ē:puteus uolupta
tis uorago:uere paup ieſu nō hēs i quo haurias: qr
nulla ē in te cōcupia nulla auaritia:nulla ſupbia:has
malas hydrias quaſ nō hēs monēs noſ relinquere:
uere tu melior es ātiquis pr̄ibus qui aquas uite ne
quiuerūt donare. Attēde ꝙ aqua uiua ſecūdū au
guſtinū ē illa ſola q̄ fluit cōſequēt' ſue origi unita:
hec donū dei: qd' nūq̄ eſt ſine ſpū ſancto imo ſine
tota trinitate:qd' nos optat ieſus ab ip̄o peti ut do
net ſitiēti ſitir̄:un̄. Oꝝ. Nā q̄ſi dogma ē neiem acci
pe donū dīnū ex nō querētibus illud ieſū eni ſalua
torē:iubet pr̄ poſcere ut det illi p̄s poſtula a me &
dabo tibi gētes hereditatē tuā &c. Et ip̄e Saluator.
petite & accipietis. Et ideo ſignant' dicit petiſſes &
dediſſē tibi:Hec. Ori. unde & ſubleuata mr̄ier aquā
petiit:licet adhuc criminaliter ſapiat. Pete tu aīa
mea a ieſu ſaluatore tuo aquā uiuā.ſ.ſ.ut nō ſitias
uoluptatis ſtatū & tuā cōcupiam haurir̄ ſeſtia. Sed
qr carnal' mr̄ier n̄ capit ſpūalia dona: uiꝝ ieſus ad
uocat:qr ad itelligibilia ſubleuat:uiꝝ ſcd'm. Aug.
uocat itellectū illuiatū ħ ē.n. uir aīe:qr portio ſupi
or ſignificat' p uiꝝ. Sed hūc uiꝝ nō hēt qr exēplū
nō nouit. Ip̄e eni eſt lux uera que & ce. Conuer
tere tu aīa mea cū ſamaritana:& ſi forte erraſti:qr ui
rū nō hēs:qr a xp̄o edocta.v.ſeſus te adulterātes a
gnoſcēs:&.vi.quē ex eis cōcepiſti errorē adhuc pe
iorē adulteꝝ recognoſcas ut ad.vii.xp̄m tota mēte
pcurras Alit' pōt dici ꝙ hec mulier hūerat quīq;
uiros.& tūc uirū nō hūiſſe:ſed adultero eē coiūctā
qr infācia iualida quaſi p uiribus utit' quinq; ſenſi
bus nō ultra cognoſcēs:ſed tūc eſt adultera:quādo
cognoſcēs:itellectū erroneū format ex eis. Aut
etiā pōt dici p ſinagoga ꝙ.v. libros moyſi uiros
hūit ſed falſas traditiōes & adulterinas plātationes
ph'iſeoꝝ recipiēs declinauit a uiro ſuo. Vult igit' di
cere ieſus mr̄ieri ꝙ intellectu illuiato audita pcipiat
& tūc aquā poſtulatā pcipiet. Et ſic. Aug. dicit
ꝙ fortaſſe ut intelligentibus: Auguſti. indicaret.v.
corporis ſēſus.v.uiroꝝ noīe deſignari. Primus
carnales rr̄ſiones q̄ i lr̄a patēt.vi.rr̄ſiōe noīat xp̄m.
Sed qr futurū expectat adhuc nō pn̄tē agnoſcit in
ſola.vii.ieſū accipit uerū ſpōſū relicta hydria & anū
ciās xp̄m. Ad lrām autē attēde qūo mulier audi
tis malis ſuis nō turbationē:ſed cōuerſionē accepit
unde & illū quē uocauit pph'am:de ſalubri q̄ōne
ppulſat.ſ.de orōis loco. O aīa mea uide ꝙ pmū
cōuerſationis bonū ē ſcire qd:& quo:& qūo ores
Non certe i mōte reputationis tue
Non i templo ſupſtitionis & fame
Sed i ſpū feruētis amoris:& i uirtute fidei illuſtran
tis hi ſūt ueri adoratores quos q̄rit pr̄:q i ſpū & ue
ritate adorāt. In ſpū & i plena cōformitate uolūta
tis ad ip̄m. Qui eni ad heret deo:unus ſp̄s ē cū eo:
In ueritate illuiate rōnis:ut nō dubites ip̄m ſēp fa
cere qd' melius ē hoc eſt qd' Iacobus dicit poſtulet
autē i fide nihil heſitās Ad lrām autē xp̄s rn̄det
q̄ōni optime qr neq; i monte illo ubi ſamaritana a
dorabat deū q̄ſi localē. Nec i hieroſolimis ubi ado
rabāt deū iudei i cerimonialibus obſeruātis:ſed in
ſpū.i.i fide:qr deus ubiq; & ſpūs ē & ueritate.i.nu
da reuelatione cognitionis eorū q̄ i figura ueteris
teſtameti ſūt opta. Licet autē ſupra iudeoꝝ & ſa
maritanoꝝ ad orōnē mr̄ierē eleuare intēdat:pfert
tn̄ iudeos ſamaritanis i cultu ueri dei:qr iudei unū
deū p legē cognoſcebāt. Samaritani uero deū & i
dola ſociabāt. In ħ ēt pfert iudeos qr ſalus idē ip̄e
xp̄s ſaluator ē ex iudeis ortus:uel ſcd'm Oꝝ p ſa
maritanos itelligūt' heretici male ſcipturas itelligē
tes qui neſciētes quid credūt ſuā fictionē adorant.

Per xp̄m āt & ſuoſ q̄bus ſeip̄m aſſotiat ſignifica
tur:cognitio ueritatis fidei q̄ ex iudaicis dictis in
lr̄is pphetaꝝ uenit chatholicus. Si autē i ſpū & ue
ritate adorare didiceris ſcias ꝙ meſſias i mēte ueit
& audies illū clara uoce dicētē. Ego ſū q loquor te
cū. O q̄ bonū fructū fecit xp̄i diſputatio. Nā ſta
tim hec mr̄ier rlicta hydria tranſlata in xp̄m trāſuo
lat de mōdo. Tertia ps huius euāgelii eſt in for
matio uirtuoſa: ubi attēde tria q̄ xp̄s fecit
Primo oñdit ſuū ineſtimabile deſideriū
Secundo oñdit habilitatē ip̄oꝝ
Tertio oñdit mercedē predicatorum

Deſiderium apte declarat quia diſcipulis ipſum ro gantibus:manducare:manifeſte rñdit.Ego cibum hẽo māducare q̃ uos neſcitis.Sup quo theophiluſ Cõſiderandũ ẽ ꝙ cibos ab aliis oblatos dñs ſuſci-pere ſolebat:nõ ꝙ alieno miniſterio īdigeret q dat eſcā oī carni.Sed ut deferẽtes meritũ cõſeqrent̃ ſiſ ꝙ formā tradẽs nõ erubeſcere pauptatē:nec graue putare ab aliis nutriri. Propriũ & neceſſarium ẽ doctoribus alios habere ꝓcuratores ciboꝝ: ut ipſi de nullo curātes uerbi miſtrationē ꝓcurẽt ſollicite. Hec ille. Alias poſſumus bñ dicere ꝙ ſcd'm hũa nitatē nature īdigebat:& tāto plus nobis : quanto delicatõr & pauperior erat.Nõ eſt ergo mirꝝ ſcd'm Aug.ſi mulier nõ ītelligebat aquā:quia ecce diſci-puli nõ ītelligũt eſcā.Sed qui biberat mulierē appe tebat comedere multitudinē. O ïeſtimabilis di-lectio nr̃e ſalutis flagrās ī corde ieſu.Nā laſſatus ex itinere eſtu ferueāte ieiunus & ſitibũdus iā hora ſex ta ſitiẽs fortiꝰ nõ uidet̃ bibiſſe:niſi mulieris fidem & quaſi ex eius cõuerſiõe refrigeratus ī aīo ſitis ſui corporis nõ curauit āguſtias.Sed ex nũc rogātibuſ diſcipulis ex cõpaſſione diſcreta ad magr̃m laſſatũ rñdit ſe deſiderare ꝓ cibo cõuerſionē ppl'oꝝ quos mulier trahebat ad ipſũ.Meus inqt cibus ẽ:ut faciā uolũtatē eius q me miſit. Vñ Orꝝ.idoneus cibus filio dei cũ actor pr̃ne gr̄e uoluntatis ut perficiat̃ opus eius:hoc uelle ī ſe metipſo ꝓteſtās ꝙ erat in pr̃e.Solus aũt filius perfecti opis pr̃ne uolũtatis ẽ capax. Ceteri uero ſc̄i nihil p̃ter dinā pagũt uolũ-tatē q dixit.Meus cibus eſt &c. Proprius.n.eius cibus efficit̃ ut pficiat̃ opus eius:ut ſi opus eius ẽ rõnalis creatura quā trāſgreſſio fecit īpfectā:hāc p-fecit filius dei cũ ad eā uerbũ caro fcm̄ acceſſit. Nā naturā ītegrā & perfectā oī carentem uitio aſſũpſit ī qua & oẽs electos pefecit. Inſuper ẽt ſi opus dei dr̃ īpletio uolũtatis ſue:ipſe ſolus ex gr̄a ꝓpa & ſi-ne defectu perficere potuit.In quo ſolo nos omẽs pfeciſſe dei uoluntatē dicimur: qr eius ſuperplena perfectio nr̃as excuſat pfectiones:qd' ergo ī nobis ipſis cũ multis īpfectõibus īchoat̃ &fit ī ipſo per-fecto ieſu:plena pfectõe pficit̃. Hic ergo fuit ſi-bi cibus continuus quoad uixit ī natura paſſibilis carnis:ut cũ ïeſtimabili charitatis exceſſu: dolẽdo : applicãdo:diligẽdo ſeruiẽdo ꝓ nobis deitati ī dei pfectiõe nr̃as īpfectões excludẽs:nos ipſos ī ſeipo redderet plene pfectos:ſcd'm mẽſurā ſtatus uniuſ-cuiuſqꝫ mẽbri.Sicut requirit diſpõ ſue locatiõis in corpore myſtico:quā ſibi in ſeipſo benigniſſimus ieſus largitor diſtribuit. Quid ergo ieſu fameli-co de nr̃a ſalute ꝓpa opera repñtāt perfecta xp̄i nau ſeā ꝓuocans cuius cibus eſt ut īperfecta perficiat.

Quod uero dicũt ſcd'm eius doctrinā in oībus bñfactis:ſerui inutiles ſumus:& quāto plus proce dũt in uirtutē opere:tāto magis ex ſe uidẽt opera illa uaſtare & ſic ſẽper benigno ieſu ī oībus ſe accu-ſāt deficere. Hi aũt ſuauiſſimus cibus ieſu quos ſibi īcorporare deſiderat:& quoꝝ opera īperfecta p fiat ī ſeipſo.Põt ẽt dici ꝙ opus dei fuit lex uetus q̃ perfecit īplẽdo:& eā ceſſare faciẽs oībus q̃ ī eis erāt perfectis a corporali cultu ipſā ſpũalē reduxit. No ta ꝙ gradatī dixit.Meus cibus ẽ &c.Poſtea ſubiun xit:ut perficiā opus eius:quia ꝑncipalis xp̄i perfe-ctio & intẽtio fuit ſeruare dei uolũtatē & uiuere in altiſſima operatiõe uirtutũ.Ex hoc cõſecutiꝰ ītẽde bat opus dei perficere redimẽdo genus hũanum.

Opus aũt dei per excellẽtiā ẽ mīa eius qua nos errabũdos r̄duxit.p̄s.Et mīa eius oīa opera eius:& qa hoc ẽ per fidẽ xp̄i ieſu:iõ Io.vi.dicit.Opus dei ẽ ut credatis ī eũ q̃ miſit ille. Oñdit aũt h̄ hũiliatõ nẽ ppl'oꝝ ad cõuerſionẽ ſub metaphora albeſcẽtis meſſis. Et quia lr̄alis meſſis quattuor diſtabat mẽ ſibus:de ſpũali ſe loqui īnotuit.d.leuare oculos ue ſtros & uidete regiões qr albe ſunt ad meſſẽ. In quo deuotionẽ adueniẽtiũ exp̄ſſit.Sicut.n. meſſis qñ īcipit albere:maturationẽ oñdit & ꝓpe eſt ut re cõdāt̃ in horreo.Sic & acceſſus deuotoꝝ popl'oꝝ ad dei uerbũ audiendũ ſignũ eſt deſiderii cõuerſio nis ad deũ. Sed heu quia ꝑ defectu ueroꝝ p̄dica toꝝ uerificat̃ qd' dr̄ ī luca.Meſſis quidẽ multa:opa rii aũt pauci:qr multa ẽ deuotio ppl'i:& pauci ſunt p̄dicatores ueri:quia qd' dicũt uerbo oñdāt exẽplo Cuius deuotiõis ſignũ ẽ:ꝙ ꝓpter mala exẽpla que uidẽt adhuc nõ deſinũt accedere ad audiẽdum dei uerbũ.Et licet uideant eos ſepe loquaces & uanos & ī uita deformes:tñ deuoti ppl'i recordāt̃ ſnīe ſal uatoris q ait.Oīa que dixerint uobis &c. & uerbis ſc̄is reficiũt̃ & mala p̄dicatoꝝ opa nõ ſequũt̃. O quot ſũt uerboſi.Nā totus mũdus plenus ẽ uerbiſ & quaſi ad hoc ſolũ ſtudere uidẽt̃ religioſi iſtius tẽ poris ut diſcant loq nõ facere:ꝓpter qd' figurant̃ p arborẽ illā cui dñs maledixit:qr nõ hẽbat fructũ opeꝝ quẽ ieſus eſuriebat ī ea ſed tm̄ folia uerboꝝ Ex cuius maledictõe ſubſecutũ ẽ ꝙ & folia aruerũt

Prochdolor iā uidemus īpletũ:qa q deberent eſ ſe exemplũ alioꝝ:ſicut carent factis ita deficiũt uer bis:& circuentes p domos & plateas loquentes ex hitu interno loquũt̃ de mũdo de guerris:de pti-bus de nouis de truphis de inutilibus & uanis.

Propter qd' tũc & ī ſermonibus uerba ipſoꝝ ſũt inſipida & arida:& qd' peius ẽ tales p̄dicatores lo-quaces:p̄dicatores ueros perſequũt̃ & ueraces. Et hoc faciũt tā ex malitia qua obſtiati odiũt bonũ q̃ ex erubeſcẽtia quia p aptā uirtutẽ taliũ ſuũ uidẽtur denudare defectũ. Quātũ enim dr̄t ſtipula a ſagit ta electa:tātũ differre cognoſcantur a ppl'is iſtoꝝ: & illoꝝ p̄dicātiũ uerba.Nā hoꝝ uerba corda pene trāt:illoꝝ uero aerẽ uerberāt:hoꝝ appetitũ ſatiant: illoꝝ nauſeā ꝓuocāt.Quod bñ ſigt uana uenatio ipſius eſau q mane diſcurrẽs cũ arcu & pharetra ue natiõnẽ accepit que bñdictiõnẽ pr̄is ñ meruit: quā mĩor frat̃ eius ſubripuit. Attẽde lector:& p ea q̃ uides & palpas figurā exponas.Sed redeamus ad textũ:leuate ait ieſus oculos ur̃os & uidete.q.d.So li illi q oculos mẽtis leuāt debite uerba mea põde-rant:& illi ſoli meſſẽ albeſcere ppl'o cũ cognoſcũt & p̄dicatiõis fructũ in horreũ celeſte recõdũt. Ta les oparios deſiderabat ieſus & nos deſiderare do-cebat.d.Rogate ergo dñm meſſis &c. Vñ Augu.

ſup.Io.In opus ieſu feruebat:& oparios mittere diſ
pōebat.Circa ꝗ̄tū.ſ.circa ꝑdicatoꝝ ꝑmiū:attēde ꝙ
xp̄s ꝑdicaturus ꝑmiū oñdit pſciſ dꝫbeꝛ eē mercedē
etnā nō tpralē cū dicit.Mercedē accipit & ꝯgregat
fructū ī uitā etnā.Et p h̄.diſtīguit uanoſ ꝑdicatoreſ
a ueris:& addit ut qui ſemiat ſiml' gaudeat & ꝗ me
tit.Quia ꝓp̄he ſeminātes xp̄i ad uentū in ꝓp̄his ꝗ
gaudēt cū apl'is in chriſto ieſu receperūt ꝓmiſſa.
Vt enī.d.Aug.diſpariſ tpris labores hūerūt:mer
cedē accepturi ſiml' uitā eternā:unde Inuidia ꝓcul
ē a ſcīs:qr metēs & ſeminās ſiml' gaudēt:cōtra con
ſuetudinē tpalis euētus ī quo ml'tū dolet ſeminās
ſi metat' ab alio.Et qr hoc ſepe contingit iō addit
& ad aptat xp̄s cōe ꝓuerbiū:qr alius ē qui ſeminat
& alius ē ꝗ metit:qr alius fuit ſtatus pr̄iarcharū:Ali
us apl'oꝝ:licet idē ſit ꝑmiū:pp qꝺ dicit.Ego mit
to uos metere qꝺ uos nō laboraſtis.Quia pfectio
quā meſſuerūt apl'i de obſeruatiōe euangelice uite
fuit pr̄iarchis & ꝓp̄his ꝑdicta:tñ tpraliū & martyrii
onera ſūt eis īpoſita:ī quibus laborauerūt portan
tes pōdus diei & eſtus:Aquoꝝ laboribus tāꝗ̄ ma
tura meſſis uita apl'ica fuit exēpta:ut merito dicat':
Alii laborauerūt & uos & ce.qr ſtatus pfectionis &
ad uētus ieſu:cū multo labore ꝗ̄ſi p quedā ſemina
occultatus fuit ī illis ī quibus clarā cognitionē & p
fectiōis ſequelā ſūt apl'i introducti. Vnde dicit.
Criſo.Ego miſi uos metere qꝺ uos nō laboraſtis
.q.d.ubi minor labor ē ibi maior delcātio.Ad hoc
uos reſeruaui & qꝺ labrioſius ē hoc fuit ꝓphetarū
.ſ.mittere ſemina. Vbi nota quāta ē cōnexio ſta
tuū corporis myſtici:qr ſēper ꝑmus ſtatus reſpectu
ſequētis ſe hēt p modū ſemīs:& ſequēs ad modū
meſſis:ut ſe inuicē reuereāt' & diligāt & īquolibet
ſit ꝓrogatīa ſue uirtutis:unde & ꝑmus ſtatus ſe hēt
ad modū radiciſ:ſcꝺꝯ ad modū fructus ul' īſertio
nis. Et attēde & uide:ꝙ ſicut meſſis ꝓcedit ī ſua
uitate & fructu:ſeminatio uero ī labore & ſollicitu
dine pro fructu:Sic poſteriores ſtatus ſupſūt clario
res ī cognitiōe:& ſuauiores ī fruictiōe:& iō leuio
res ī obſeruatiōe:pp ſupabūdās adiutoriū grē:uñ
cū minori labore altitudinē uirtutū obſeruāt:ꝑoreſ
uero ſūt intēdētia deſiderii laboris & conatus ad ſta
tus ſequētes:ſicut impfectio ad pfectionē tēdit.Et
iō ſicut dicit.Aug.apl'i fuerūt meſſores reſpectu ꝓ
p̄hāꝝ:ſed ſeiatores reſpectu ſtatuū ſequētiū. Licet
autē pp cōnexionē ſui ad xp̄i pſonā apl'i oēm pfe
ctionē in xp̄i ieſu pfecta imitatiōe meſſuerit:qr tñ
uſq; in finē tēpoꝝ hāc ī eccl'iam nō trāſfundūt:ut
patet p tpralia ꝗ̄ poſſidet.Ideo ſtatus apl'oꝝ quātū
ad h̄ & totus decurſus eccl'ie ſe hēt ī rōne ſeis & la
bore ſeiandi & anxie ſollicitudinis ꝓſeruādo:quod
orit' ī ſpectu illius deſiderabilis meſſis ꝗ̄ dabit' uiris
pfectis ī ī nouatiōe eccl'ie cōtēplatiue exſufflatis de
medio curis carnis & ſollicitudinibus diſtractiuis:
de quo ſtatu deſiderabili ipl'ibus locis dictū eſt ſu
pra. Pro quarto ītroducendo eſtimo ꝙ ſignū ſi
gnoꝝ ſtigmatū xp̄i ieſu fuit datū frācīſco a cuius ſi
gnato ml'tū declarūt filii aliēi:pp qꝺ uſq; ad h̄ ē
ītardata pfcō nōdū ītroducta de ꝓxio ī electis ſemi
nibus paupibus & deſpectis:qui metēt pfectionē
ꝓmiſſā:& eā in poſteꝝ ſeiabūt quibus repetēt' oīa
clarificato mō ꝗ ab ip̄o ieſu:apl'is dicebāt'. Iſti er
go metēt labores quos eccl'a ſeminauit ī ſanguine
martyrū:ī ſtudiis doctoꝝ:inpenitētiiſ anachoritaꝝ:
In ſollicitudinibus ſāctoꝝ pōtificū:& ī tota labori
oſa ꝓpagie ꝑteritoꝝ tēpoꝝ.Que oia in alta pfecti
one:recipiēt p ſupabūdātiā.ſ.ſ.quē ieſus ī eos diffū
det eos trāſformās in amaritudinē ſue paſſionis:&
in altas cōtēpl'ones & uolatus ſeraphicos ī gloriā
ſue deitatis.Quod oñdit frācīſci cōſignatio paſſio
nalis p alatū ieſū ī ſeraphī ſp̄e appentē:Et qr ſp̄us
ſāctus mētē plene illuīat in cognitiōe dei & ſui:qñ
hn̄de dat'.Idcirco hi ſingl'r ꝓrogatiua hūilitatis ful
gebūt:unde & ſi ꝑores ſācti maiora pcipiāt:ſeip̄os
tñ pleniſſima reuerētia illis ſubiiciēt eoꝝ laboribus
ſed ꝗ maxīe xp̄i & apl'oꝝ atribuētes ꝙ tātā ſuauita
tē ſp̄s metuūt. Propter ꝙ hi ſingl'r ſcꝺm expoſiti
onē beati frācīſci ſūt illi minimi quos uice ſui iudex
ieſus fidelibus exaīndis oñdit ī ꝗbus pietatis opa
ab eis recepiſſe ſe dicit quos ꝓ hūilitatis ꝓrogatiua
& plena reſilitio ī nihilū creature:non paruos:ſed
mīmos appellat.Cuius formā fraciſcus ſequēs frēs
ſuos appellauit minores.Ocū quāta ſuauitate audi
rē ꝙ obſeruatores euāgelii mīmi fraticel'uc'i noīa
rēt' a mūdo.Et ſicut deſcēdūt noīe:ſic ſe ſepelirēt
ī hūilitate ꝙ hec uirtus eſt illa ꝗ altitudinem metit
diuīe maieſtatis. Ad hoꝝ āt ītellcm̄ neꝗꝗ̄ altitu
do ſupbie:nec ītellcūs eoꝝ ꝗ ī ꝗ̄ra ſtatuerūt ocl'os
declinare:ſed quos leuat hūilitas p nihilū ſui ad co
gnitionē dei:& hi albeſcere regiōes p odorē ad ue
niētis ſtatus ꝑdicti cōſpiciūt & ſeip̄os pant p infuſi
onē.ſ.ſ.total'r anihilare per Imitationē ieſu. No
ta ergo ꝙ ſtatus cōuerſionis eccl'ie dꝫ gētibus ī apo
ſtolis & ꝑmis cōuerſis meſſis ē reſpectu ueteris te
ſtamēti & ſeiariū reſpectu futuri ſtatus pfecte obſer
uātie euāgelii in eccl'a reformata & cōuerſiōe utriuſ
ꝙ ppl'i.Meſſis ē reſpectu ꝑteriti decurſus eccl'iaſtici
& ſeiariū reſpectu glorie padixi ī cōſumatiōe ſcl'i.
Meſſis ē reſpectu oīū ſtatuū ꝑdictoꝝ:ſed maxīe re
ſpectu tertii qr ad eius cōtēplationē plenius appin
quat. Ad hec autē ē intelligēdū:ꝙ ſicut apl'is da
ta ē noua eleuatio ītellcūs reſpectu ueteris teſtamē
ti.Sic & nūc uiris apl'icis dāda ē ſp̄ualis illuſtratio
cōcordie utriuſq;. Ad qꝺ ītelligēdū nota qūo il
luſtrationē noui teſtamēti reſpcū ueteris.Oꝛ.de
ſcribit ſup hūc locū.d.leuate oculos ueſtros.In pl'i
bus locis ſcripture hoc legit' iubēte nobiſ uerbo di
uino extollere ac ſubleuare cōſideratiōes & cogita
tiōes deorſū cōſitas nec ualētes erigi niſi eleuante
illos ieſu.Nemo enī ī paſſionibus cōſiſtēs & uiuēs
corporal'r hūc ꝓpoſitū ſeruat mādatū. Qua pp ꝗ
tal' ē nō uidebit regiones ſi albeſcūt ad meſſem:cū
adeſt uerbū dei illuſtrās ſingl'as regiōes ſcripture
fecūdas ī eius aduētu.Et ei oīa ſenſibilia ſūt quaſi
regiones albe pate ad meſſē pſto exn̄tibus & leuāti
bus ocl'os rōne ꝗ de qualibet ē:ut quibus fulgor
ē recipiat ꝓfuſe uerbū ueritatis.Quia aūt metit pre
dicās meſſes duplex hēt metēdo emolumētū unū

qdē dū accipit p̄miū:uñ dicit q metit mercedē ac-
cipit. Alterū qd̕ ſeqt̕. Cōgregat fructū ī uitā eternā
Bonū hītū quēdā denotat ītellectus:q ē fructus ex
ipſa ſpeculatōe ꝓueniēs. Arbitror aūt ꝙ in quali
bet doctrīa ſemināt q p̄ncipia excogitāt:q̄ ſuſcipiē
tes alii ac ptractātes ſi qd noui poterūt exp̄meṙ cō
iūgētes fructū īuētionis ſue gratia poſteris cā me-
tēdo:quaſi maturos fructus aggregēt. Quanto
aūt hoc magis ī arte artiū expedit contemplari. Si
qdē ſeminātes ſūt moyſes & ꝓp̄he p̄cinētes aduē
tū xp̄i. Metētes āt ſt̄ apl̄i q xp̄m ſuſceperūt. Semē
āt erat tota rō ſcd̄m reuelationē myſterii tp̄ribꝰ p̄ṫi
tis obfuſcati ſilētio. Regiones āt.i.legales ac p̄hice
ſcripture nōdū albuerāt his q aduētus uerbi neq̄q̄
extiterūt capaces. Quod āt ſil̄ ſerēs & metēs gau
deat:erit cū p̄uatio meroris & āguſtie ī fut̕o ſit ſe-
culo:dū tñ ieſus trāſſiguret̕ ī gl̄ia ſil̄ cū meſſoribꝰ
Petro Iacobo & Ioāne Moyſe & Helya. Satores p̄iṫ
gaudēt ī uidēdo filii dei gl̄iam. Attēde tñ ſi hoc
qd̕ dico alius & alius ītelligeṙ pōt pp aliā & aliā ui
te cōuerſatōnē ī qua hoīes iuſtificati ſt̄ ut liceat di
cere. Aliū qdē legiſcultorē: aliū uero euāgelii & tñ
exultāt ſil̄ dū idē finis ab ūo deo p unū xp̄m ī uno
ſpū ſcō reponit̕. Ad labores āt ꝓp̄haꝝ & moyſi
uenerūt apl̄i īſtruēte dño ieſu metētes ac in horrea
colligētes aīe ſue ītellcm̄ ī ſcripturis illoꝝ recondi-
tū:& ſēp q debite capiūt diſciplinā p̄oꝝ labores ad
maiorē euidētiā trahūt ñ tātū laborātes ſūt q̄tū q
ſeīa cōdiderunt:hec Oꝛ. Ecce p Oꝛ. uide quō
illuſtratio apl̄oꝝ fuit ad uidēdū xp̄i fidē & īcarna-
tionē ipſius ī lr̄e ueteris teſtī decurſu:& eis: meſſes
albeſcere fuit. Hec ī ſcripturis clare ītellexerūt mete
re fuit credere fide p dilectionē opāte: & ſeīare fuit
hoc aliis p̄dicare. Dicit āt ꝙ ſeiatores & meſſores ſi
mul gauiſi ſūt ī gl̄ia reformati. Per oīa ſil̄e ītelli
ge ī tp̄ribus iſtis ſcd̄m ꝙ huic ſtatui cōgruit. Nā ſi
cut tūc mūdo miſericordiṫ fuit data filii dei pſōa ī
carne:illa cuius fide ſeīanda fuit eccl̄a cuius ſeiatōiſ
fuerat mā ī ꝓp̄his ꝯtēta:q̄ tñ iudeis cecis fuit clauſa
Sic nūc dāda ē & ī pte data ē pfectiōis xp̄i imitato
ria uita ſcd̄m ꝙ a xp̄o pure apl̄is fuit tradita:q̄ qdē
ab eis pure ſeruata nō fuit plene ad hec tp̄a ī eccl̄ia
ꝓpagata. Frāciſcus ergo & eius legitīa ꝓles: &
alii huius mūdi pl̄ēi cōtēptores nūc metūt clāṙ qd
uſq; nūc ī pſōis ſingularibꝰ q̄tū ad ml̄tas pfcōnes
eoꝝ ē ꝓpagatū occulte:& ī utriuſq; pagīa teſtī re-
giōes albeſcūt ad meſſē uel q nūc ītelligūt huius
plene remuneratōis & pfcōis tēpus ul̄ reſtare:ſil̄ āt
gaudēt & q mettēt:& q ſeiant. Quia pfectō apl̄i
ca ī his nouis apl̄is renouata facit apl̄os petrū &
paulū:& Ioānē & ceṫos gaudere ī his nouis imita-
tōibus ſuis tāq̄ ī legitīa ꝓle:& tāq̄ ī his q metūt uī
te pfectionē:de ſeibus fidei ab eis p̄dicate ꝙ quidē
oñdūt familiariſſime appitiōes ſcē hoꝝ pauperum
p̄riarche frāciſco & eius cōmilitōi & ſectationi p̄ci-
puo ſcō frī egidio uiro p̄ oībus nr̄i tp̄is ī cōtēplatō
ne extatico. Cui āno quo btūs pr̄ ex hoc mūdo
trāſiuit:ieſus xp̄s & ſciſſima mr̄ eius & apl̄oꝝ cetuſ
ī medio eoꝝ frāciſcus a uigilia natitatis dñi uſq; ad

feſtū ſcē appitiōis quaſi quotidie appuiſſe dnr̄ & ei
talia reuelaſſe q̄ nr̄is dcīs fidē plenā dare uidentur.
Vt p hoc oñdat̕ ꝙ hi ſacri meſſores euāgelici ſtatꝰ
cū p̄mis ſeiatoribꝰ apl̄is ſūme cōcordi gaudēt leti-
cia quos & imitāt̕ ꝯformi nūc uita. Sed redeamꝰ ad
fatigationē ieſu q nr̄o amore ebrius de nr̄a cōuerſi
one delcāt̕ & recreat̕. Et ſicut uidiſti ꝙ ſamaritanā
cū ml̄ta pietate ē uenatus ut capet:ſic & ſepe econ
tra aliqbꝰ obdureſcere uidet̕:ut p ſollicitū ſtudiū ca
piat̕ ab eis & q̄rat̕ auidius dū ſe elōgare uiṙ. Hoc
tñ ſciat aīa q̄cūq; ſit illa ꝙ nulla q̄rit ieſū:niſi p infu
ſionē gr̄e ſue p̄mo ſit a xp̄o ipſa q̄ſita. Sed q īfūdit
amorē ītimū & ītnū accēdit deſideriū ſepe diſſil̄at
dare appetitū:qd̕ ī chananea:Matth.xv.apte mr̄a-
uit:ubi quaſi ſicut ſamaritana ip̄m fatigauerat diffe
rēdo cōuerſionē. Sic q̄ſi ieſuſ chananea fatigat diffe
rēdo exauditionē. Et ē ſtatus quē chananea rep̄
ſētat ſublimis menti & cruciatus q maxī dū dilcm̄
ñ deſtituit ſubſeq:nec ualet cōſeq. Sed hec dilcī di-
latio ſi pſeuerauerit q̄rēs ſpōſa ad abūdātē ip̄ius co
piā rumiat̕:xp̄s de hac chananea quattuor euāgeli
ca demr̄at. Magnitudinē affe-
Magnitudinē affectiōis ctiōis demonſtrat
Dilationē exauditiōis tria.ſ.ſollicita īſecu
Celſitudinē cōmēdatiōis tio:fortis exclama-
Plenitudinē ſatiſfactōnis. tio & cōpaſſiua pe-
titō. Nā ſic Mar. dicit. In domū ad ieſū acceſſit:ih̄s
ei uerbū ñ rn̄dit:ſed q̄ſi fugiēs de domo exiit:hec ī
ſecuta illū de finibus illis egreſſa fuit p quā ſigt̕ aīa
quo ad pn̄s q̄ pccm̄ & pccī circūſtātiaſ dimiſit:& tñ
dei pmiſſiōe a diabolo ml̄tis tētatōibꝰ & tribulati
nibus moleſtat̕:ex qbus ī dei amore excreſcēs for-
tius clamat. Sed attēde ꝙ ſi hec aīa eſſet plena re
umate calamitatis:uel hr̄et os clauſū neglīgētia te-
piditatis:ul̄ deficeret ī uirtute amoris clamaṙ omit
teret:qa nō poſſet. Hec.n.iii. clamorē corporalē īpe
diūt. Reuma:oris clauſio:& uirtutis defectō:q̄ qdē
feruēs amor ab aīa q̄tūcūq; tētata excludit. Pro-
pt̄ qd̕ cōpatiētes apl̄i ꝓ ea aſſumūt dn̄tes:dimitte
illā &c. Aīe.n. ꝓ xp̄o pugnāti celeſtis militie adeſt
p̄ſidiū. Sed uide q̄ cōpaſſiue ſuā neceſſitatē allegat.
Filia mea male a demōio uexat̕:hec ē uolūtas filia
rōnis quā allegat male uexari qñ tētat̕ tētatōe ho-
ſtili:ac p cōſequēs dr̄ amatus fugere:& hoſtis adeē
qd̕ aīa nūc ſuſtinēs nō ceſſat clamare. Seqt̕ ſcd̄m
.ſ.exauditiōis dilatio:nā nō rn̄dit ei uerbū. O q̄ du
rū ē aīe ī tētatiōe afflicte clamare & ñ exaudiri? Tūc
enī aīa quaſi ī medio fluctuū tota cōfrigit̕:& quaſi
ſe derlictā a dilecto arbitrat̕. Sed uide obdureſceṙ ie
ſū Allegāt apl̄i ꝓ ea qbꝰ rn̄dit multū dure. Non ſū
īqt miſſus niſi ad oues q̄ pierūt domus iſrl̄. O q̄
durus ē hic ſermo qñ ī amaritudīe tēpeſtatis uidet̕
ieſus rn̄dere aīe tribulate nō ſuccurrēdo:quaſi ñ ſit
de ouibus iſrl̄.i.de numero elcōꝝ. Sed ad lr̄am uo
luit xp̄s dicere ꝙ p̄ncipal̄r erat miſſus ad iudeos &
nō ad gētiles. Sed tu aīa tribulata nō diſcedas a cha
nanee exēplo. Nā & ipſa fortius ſe īgeſſit: & quaſi
p̄currens ad pedes ieſu ꝓſternit.d.dñe adiuua me.
Sed multū obdurat̕ ieſus qa ml̄tiplicata p̄ce:mul-

tiplicatur:negatio ſed probatur hic ſponſa uirum ſuſtineat uiliſicari& iniuriari a ſponſo quod ſuper omnia amarum eſt. Sed ſicut ꝓbata fuit i clamo re ferués:i ſequela diligés:in negatiōe ſuſtinés. Sic iu ruía recepta hūilis & patiés cōprobatᷣ.Ná ħ xp̄s uocat iudeos filios:hác & ſui ſiľes canes appellat.

O q̄ ſepe xp̄s talé rñſioné aíe tribulate ſcit facerᷣ ut eá tantū i manibus hoſtiū ſinat incidere:& tátá ſui obdurationé oñdat:ꝙ.q.aíe uidetᷣ ꝙ a ſpōſo au diat ꝙ ē peſſima oím creaturaꝝ.O ſi uerbū de ore dñi ſciat rape more chananee totū ut aptū fonté fa cit:effluere ieſū q ſic oñdit theſauros gr̄e obſeraſſe: etiá inquit dñe canis ſū. O aía mea dicas & tu ie ſu.Canis ſū & īmūda: & a te digna excludi:nec p̄ſu mo petere magnitudiné panis ītegri: qr cōtéta ſū tuis minutis ſagíari:da mihi nūc tue hūilitatis īfir ma cogitare:qr non peto p̄ſūptuoſe tue deitatis ar chana penetrare:uolo ſub mēſa dñoꝝ edere i terra uilitatis mee:qr oībus electis uolo me ſupponere: nec ip̄is me i aliquo cōpare. Vidiſti fidé ꝓbatam uiuá uerá & firmá. Audiſti ſpōſū obdureſcere: ſed uideas ꝙ ꝓcedit de caritate qď oñdit cōmédatio. O inquit mľier gr̄oſa cōnubio:fecūda utero: ſedu la miſterio cōfidés de amato:magna ē fides tua:qr qď i mea hūilitate ē mīmū:credis ſufficere ad tue ſalutis remediū:Magna ē fides tua q̄ in obduratio ne ſpōſi credis ꝓmptitudiné tuá & medicīná reme dii opportuni.Si hūeritis fidé ait xp̄s q̄tū granū ſi napis.i.in me qui exterius ſū hūilis deſpectus & p uus:Interius tñ deitatis uirtute magnus:dicetis hu ic mōti mihi.ſ.q ſū mōs factus de lapide ſine maī bus abſciſo. Trāſi hic & tráſiet: de aduerſitate ad ꝓ ſpitaté:de tribulatiōe ad cōſolatiōem te tráſire faci et.O plenū gaudium:quietatio deſiderii:& plena poſſeſſio ſpōſi: hēas igitᷣ ꝓ regľa: ꝙ tétationes ele ctorum ſunt maxime promotiones & purgatio nes eorum & hūiliatio tribuľonis ē ad uerá hūilita té uiatici.Ná niſi fallor ſupius diſtinxi dr̄iam hūili tatis & hūiliatiōnis.Optímū uero ſignū uicitatis ſpōſi ē ꝓfūda hūiliatio quá cōcoitatᷣ hūilitas.Et i eadé aía ſepe xp̄s in ſe i ſeptatiōem ſamaritane oñ dit qua aía eū fatigat eius inſpiratiōibus nolés acq eſcerᷣ:& obduratiōem chananee que uidetᷣ ſequété ſe fugere.Sed ſi fatigatiōnes corporales ſpōſi ſui ie ſu aía uoluerit colligere:& cū afectu rūinare:patiēē portabit ſi eam pmittit ſpōſus affligi: ímo ip̄e met uidetᷣ eá tétationibus & tribulatiōibus fatigare.

Ieſus pro nobis indigens cap.ix.

INter ceteras uirtutes quas dei filius ieſus ex alto deitatis ſecreto attulit mūdo:ē alti ſſime pauptatis amoré:& ip̄ius pauptatis obſeruátiá i ſe & i ſua mr̄e ſciſſima qď quidé facto oñdit: uerbo p̄dixit: & diſcipľis maxie apľis obſer uandá īiūxit. Et qr quaſi totū p̄ntis tp̄ris malū pp falſificatiōem pauptatis ieſu & ſue dulciſſime mr̄is mūdo euenit.Id circo hoc capitulū ꝓlixius extédé tes pp dulcediné maxíe pauptatis & neceſſitatem clarificádi eius deſpōſatiōné a xp̄o.xviii.ptibus po teſt diſtígui.In quarū p̄ma oñditᷣ q̄uo ieſus xp̄s & eius piiſſima mr̄ hác táq̄ ſuá p̄rogatiuá ꝓp̄á ſerua uerūt:ſimľ cū hoc declarátes q̄ eſt illa pauptas q̄ ꝓ p̄e dicitᷣ euágelica.In ſecūda oñditᷣ ꝙ ieſus eá i po ſuit apľis ſub p̄cepto.In tertia excluditur falľa uſus opuléti ab euágelica pauptate.In q̄ta iterū hec pau ptas auctoritatibus approbatᷣ. Poſtea ſecūtᷣ.xii. inſtátie cōtra eá:& ip̄aꝝ ſoľones:q̄ ſimľ cū p̄dictis faciūt ptes.xvi.p̄mus.xvii.eius duodena p̄rogatia mr̄atᷣ.xviii.p pľeſ ſiľitudies & auctoritates paupta tis gľia cōmédatᷣ ad ánūciádū máſuetiſ. Circa p̄ mū ſciaſ ꝙ xp̄m pauptaté p̄dicatuꝝ & obſeruatuꝝ ſigľariter p̄dixere ꝓp̄he:unde: Iſaias.lxi.ſup me: ꝙ unxerit me:miſit me.Et ꝙ pfectio xp̄i ſingľarit ad paupes deberet tráſfūdi qď Eſa.xxix.dicit. Paupes hoies i ſcō iſrľ exultabūt.Et dauid i eius pſona & í laboribus a iuétute mea paup ſū ego.p̄s.lxxxvii.Et p̄s.lxxi. Qui totus ē de xp̄o.Deus iudiciū tuū regi da:ſingľariter oñdit ꝙ ꝓ paupibus xp̄s uenit.Et ꝙ hec uirtus ſingľariter eſſet p̄dicáda in ſuo aduentu ip̄e iħſ oñdit cū Ioáni poſt mľta miraculoꝝ ſigna: p̄cipuū ſui ad uétuſ ſignū intulit.d.paupeſ euágeli zátᷣ:hoc dicebat iō pp qď p̄dicare uenerat.Ná q re gnū celoꝝ p̄dicare uenerat rónabilit uoluit terena cōtēnere:pp qď & apľus dicit.ii.Cor.viii.Sicut gra tiá dñi nr̄i ieſu xp̄i:qm̄ cū diues eét pp nos egēus fcūs ē. Xp̄s ergo fūdamētū reľonis xp̄iane pau p in ſe eē uoluit:hic oñs ꝙ fides q̄ p dilectiōem op atᷣ:quáto plus creſcit:táto plus ſepat a terenis.Cu piditas át oím maloꝝ ē radix:quá quidá appetéteſ errauerẽt a fide.Thy.vi. Ex hac q̄ppe radice cū áne xa ſupbia:uniuerſa mala origie:fomētū & incremē tū ſuſcipiūt:pp qď ciuitatis babilonice fūdamētū eē ab angelo p̄hibetᷣ.Et ideo benedictus ieſus qui in hoc apparuit ut diſſoluat opera diaboli oppoſi tū cupiditatis paupertatem altiſſimá perfectionis inſtituit fundamentum:unde ſuper.Mat.Ecce nos reliquimus omnia & ce. dicit.Bernardus.Optime & non ad inſipientiam tibi:nam& mondus tráſit & cōcupiſcétia eius:& reliquere hoc magis expedit q̄ relinqui ab eo. Et qr cupiditatis uiciū radicatur in nō ordinato affectu mētis:occaſioné uero & fo mētū ſumit a rebus extra poſſeſſis: gēma hec oim maloꝝ áputatᷣ cupiditas:& babilōis euertitᷣ funda mētū. Propᷣ qď pfcōis euágelice p quá xp̄o cō figuramur ip̄a pauptas ſp̄us ſcďm quádá analogiá & coherétiá ad fidé & caritaté radix ē fūdamētū pp qď xp̄s pfectiōis magr̄ noue ihrľm deſcédēs de celo fūdaméta ꝓiiciés a ſcē pauptatis excellétia ſūp ſit iniciū.d.Beati paupes ſp̄ū qm̄ ip̄oꝝ ē regnū ce loꝝ.Mat.v. Deide tribués de pfectiōis aggreſſi ōe cōſiliū p̄mū ad hác ſuo iuitat exēplo.d.Si uis p fectus eē.Vade & uéde oía q̄ hēs & da paupibus:& hēbis theſaurū i celo & ueni ſeq̄re me.Mat.xix.quē locū tractás:hiero.īepľa ad ďmetriadé ait.Apľici fa ſtigii ē pfcēq; uirtutis oía uéderᷣ:paupibuſq; diſtri buere:& ſic leué atq; expeditū ad celeſtia ſubuolare

Cū auté circa tpaliū poſſeſſioné duo cōtigat cō ſideraᷣ dñiniū.ſ.& uſū:ſit ꝙuſus ánexus neceſſario uite p̄nti uſus dico facti nō uiris:euágelice pfectio

nis ē poſſeſſiões 'trenas q̃tū ad dñiniū' ꝑpetatē & ius utēdi reliq̃re uſū uero nō oīo reliq̃re ſeu reiicere ſed artare tantum ꝙ ſit extreme paupertatis que ē euāgelica ac claꝝ īſigne. Iuxta illud. Apl'i Thy. vi. hñtes alimēta & q̃bus tegamur his cōtēti ſimus.

Ex his pōt colligi euāgl'ice pauptatiſ rō: ꝙ ipa ex exceſſu feruētis amoris ad xp̄m ihm imitādū ē uirtus tpaliū abdicatia bonoꝝ: q̃ qs nihil ꝑpū habēs ſuſtētat' de ñ ſuo. Hoc āt dupl'r cōtigit. Cū .n. ſit duplex reꝝ dñiniū: ꝑuatū .ſ. & cōe: unū q̃dē ſpectās ad d'tmiatā pſonā: alt'ū uero ad d'tmiatū collegiū. Et cū p̄mū abdicari poſſit ſcd'o remoto: poſſit ēt abdicari ſcd'm cū p̄mo. Duplex ē ſcd'm h' ꝑfeſſio paupta is: una q̃dē q̃ qs oīū tpaliū abdicato ꝑuato dñinio ſuſtētat' de ñ ſuo. i. ñ ſibi ꝑpō: nec ſuo collegio: tñ iur' cū alliis d' collegio ſuo poſſeſſo. Alia uero ē q̃ qs oīum reꝝ abdicato dñinio: & oī iure tā ꝑpō q̃ cōi ſuſtētat' de ñ ſuo. i. nec ſibi ꝑpō nec ſuo collegio ī cōi: ſed alieno: pie tñ ſibi ab alio ꝑ ſuſtētatiōe collato. Pria pauptatis forma p̄ceſſit ī turba credētiū: de q̃ ī actibus dr'. Mltitudinis credētiū erat cor unū & aīa una: &c. Quē ſcripture locū tractās Hiero. ad Demetri. ait. In actib. apl'oꝝ: qñ dñi nr̄i ihū xp̄i calebat cruor: & feruebat recēs fides ī credētibus: uēdebāt oēs poſſeſſiones ſuas: & p̄cia eoꝝ ad apl'oꝝ pōebāt pedes: ut oñderēt pecūias eē calcādas: & dabat' oīb ꝑut cuiq; opus erat. Hic ēt fuit tradita forma eccl'iaſtice ſeu cenobice uite. Iuxta q̃d' glo. Bede dicit ibidē. Qui ita uiuūt ut ſint eis oīa cōia: ī domo cenobite uacāt. Scd'm āt pauptatis exēplū p̄ceſſit ī uita apoſtoloꝝ: q̃d' pfcōis magr' eiſdē inſtituit: qñ ipos ad p̄dicādū miſit: ſicut legit' ī math. x. Nolite poſſidere auꝝ neq; argētū &c. dignus ē. n. oparius cibo ſuo: ubi glo. Prope modū neceſſaria uite āputat ne ul' curēt de craſtīo: q docēt oīa regi a deo: nec ipſa neceſſaria: nec celariū ſecū hēant: nihil p̄t ueſtimentū: nec ēt mīma. In his igit' uerbis dñs apl'is & p̄dicaroribus ueritatiſ: extreme ac penurioſe pauptatis formā obſeruādā ipōit q̃tū ad carētiā nō ſolū poſſeſſionū: ſed ēt pecūiaꝝ & alioꝝ mobiliū: ut tanq̃ ueri paupes ī ſūma reꝝ cōſtituti pēuria: carerēt pecūiis: alimēta ñ ferrēt: ſiplici ueſtitu cōtēti eēnt & ſine calciamētis icederēt. Quod āt ihs illā ſeruauerit: oñdit' cri. ſup mat. ome. xxii. Ne poſſideatiſ auꝝ neq; argē. iq̇t: neq; pā ī uia. Quia. n. p opa eā oñdit tūc iā & legis lationē q̃ ē a uerbis ualidiorē iducit qñ & facilis ſuſceptibilis ſermo fcūs eſt opibus ſuis p̄us crucificatus: ubi ſibi oñdit p opa. Audi cum dicētē. Filius hoīs nō hēt ubi caput ſuum rediet

Nec ī hoc fuit ſolus: ſed & diſcipl'is ſuis tribuit hanc appēdiſſā: i. oñſionē ſcd'm papiā: hec Criſo. Glo. ēt ſup illud math'. v. Vulpes foueas hñt: & uolucres celi nidos. Quid me p lucra ſcl'i uis ſeq: cū ita ſim paup: ut nec hoſpitiū q̃d' meū ſit habeam.

Quod ſi forte qs dicat nō ꝑpū hūiſſe hoſpitiū: ſed cōe. Obuiat idē Criſo. ī ſermōe de ꝑditiōe iude. Quos īquit p̄cioſoꝝ marmoꝝ pōpa delectat: cognoſcāt xp̄m dñm oīum: q locū ī quo caput recliaret nō hūit: & ideo diſcipl'i ip̄m īterrogāt & dicūt Vbi uis pemus tibi ut māduces paſca: hec criſo. Sed ſi xp̄s hūiſſet domiciliū cōe id diſcipl'i nō ignoraſſēt: ſed & xp̄s loco non caruiſſet ubi caput recliaret: & paſcha cōederet. Altiſſimā quoq; dñi pauptatē declarās Hiero. ad Nepocianū ait Turpe ē an' fores ſacerdotis dñi crucifixi & paupis et q cibo quoq; uefcebat' aliēo: lictores cōſulū & milites excubar'. Fuitq; xp̄s uere pauprimus alieno cibo ſb'ſtētatus. Hoc ip̄m Ber. ī quodā ſermōe. Cū fcūſ eēt ihs ānoꝝ. xii. dicit apte. Vt te dñe p oīa nr̄e pauptati cōformares: & oēs uite nr̄e calamitates ſuſcipes: q̃ſi unuſ ī turba paupū ſtipē & elemoſynā ſeriati p oſtia māducabas. Quis dabit me buccellaꝝ mēdicataꝝ ptīcipē fieri: & illius dīni edulii reliqis ſagiari. Anſelmus quoq; ī lib: d' ſacramētiſ Paup ita fuit ihs: ut uēiēs ī mūdū nō ī ſua ſed aliēa domo naſceret': & natuſ pp iopiā loci ī p̄ſepio brutoꝝ aīaliū pōeret': & uiuēs ñ hēret ubi hītaret: Nec moriēs uñ nuditatē ſuā tegeret: Nec mortuuſ uñ īuolueret': nec ſepl'chrū aut locū ubi corpus mortuum locaret'. Ex his colligit' ꝙ xp̄s paup fuit ī ortu: paup ī uite ꝑgreſſu: paup ī exitu. Sāe ut hāc pauptatē amabilē rēderet mūdo: pauprimā elegit matrē. pauptatis defcūs uolūtarie ſuſtiuit: & ut paup & iops diſcalciatus iceſſit. De pauptate nāq; matris eius dicit Beda ſuper Matth': exponens illud: Si quis mihi miniſtrat me ſequatur. Cōſideremus īquit qua uia graditur: ut ſequi mereamur. Ecce cū dominus ſit: & creator angelorum ſuſceptutus naturam noſtram: ſecundum quam in uterum uirginis uenit. naſci tñ in hoc mūdo per diuites uoluit: pauperes parentes elegit: unde & agnus qui pro illo offeretur defuit: columbarum pullos & par turtuꝝ ad ſacrificiū mr' iuenit. His cōcordat Criſo. ſup mat. omel'. viii. Panēs q̃dē maria filiū confeſtī illū ī p̄ſepio reclinauit: q̄a multis cōuenictibus ꝑpter deſcriptionem non erat locum inuenire. Sed quid defuit qui ſuaſit magos adorare: nihil enī ſeri ſibilium magnum erat illic: ſed preſepe & tuguriū & mater pauper & nuda: magorum uideas ꝑphetiam. Idem quoq; in omelia epyphanie ad magos loquenſ dicit ſic. Viderunt ꝑandochium tenebroſum & ſordidum magis animalibus q̃ hoībus aptum: in quo nemo erat contentus ſecedere: niſi itinerum neceſſitate coactus: matremq; eius uix tunicam habentem unam: non ad ornatum corporis: ſed ad tegumētum nuditatis proficientem.

Quod autem pauperrime uixerit dicit glo. ſuper primo Matthei uigeſimoſecundo. Circunſpectis omnibus ſi quis eum hoſpitio reciperet: tante ei paupertatis: & ita nulli adulatus fuit: ut ī tāta urbe nullum inueuiret hoſpitium. Super quem locum etiā Beda ī orīgiali dicit. Intelligēdū ē ꝙ tāte pauptatis dñs fuit ut in urbe maxima nullum hoſpitium: nullam manſionem inuenerit: ſed ī agro paruulo aput lazarum ſororeſq; eius habitaret. Conſtat igit' ꝙ xp̄s ñ ſolū hoſpitio ſed etiā pretio quo illud cōduceret caruit: tūc neceſſitate cōpulſus

de ciuitate exiuit illo uidelicet die quo eādē urbē tā q̄ rex aſello uectus itrauit:hoc ipſū & glo.ſup illud Io.xiiii.Venit.n.p̄nceps mūdi huius & ī me nō ha bet qcq̄ exp̄ſſius aſſerit.Noluit dn̄s habere quod p deret:paup erat ne hēret diabolus qd' auferret:ſed oē tēporale ſiue cōe ſiue ꝓ ꝑ p̄um:& auferri pōt & p di:tādē ut paup diſcalciatus inceſſit. Veſtimentis uero neceſſariis carere nō potuit: uolens tn̄ ſūme in pauptatis nuditate uitā cōcludere nudus elegit in cruce pēdere.

Secūda pars ꝙ pauptas fuit īpoſita apoſtolis ſub precepto.

Via uero magr̄ pauptatis ieſus hāc ꝓ no bis ſic penurioſā paupertatē aſſūpſit ut p fectionē huius uirtutis ī ſe oñderet & no bis exēplo mōſtraret.Iō ſcis apl'is tanq̄ ſue ſcitatis imitatoribus pfectis hāc extreme pauptatis formā ſeruari pcepit:ſicut ī euāgelio legit' Mat.Mar.& lu ce.Nā Mat.x.dicit'.Hos.xii.miſit ieſus p̄cipiēs eis .d.In uiā gētiū ne ābulaueritis ubi premiſſa forma pauptatis deſcribit'.Et ī p̄ncipio.xi.ca.Et factum ē cū cōſumaſſet ieſus p̄cipiēs.xii.diſcipul' ubi ſpūs ſā ctus p os Mat.exprimit ī p̄ncipio locutiōis & ī fi ne ꝙ pauptatis pfectio īpoſita eſt a xp̄o ieſu apl'is ſub p̄cepto. Licet āt ex textu ſit certū & euidens ni ſi maligne ſenſus lr̄e diſtrahat':ad oē tn̄ dubietatis ſcrupulū āmouēdū ſcōꝝ auctoritatibns cōfirmet' Nā ſup illud Mat.Nolite poſſidere auꝝ dicit Cri ſo.ꝙ ml'ta p hoc unū eis mādat.p̄mo qdē nō ſu ſpectos faciēs apl'os: ſcd̄o āt ab oī eos eruēs ſolli citudine ut uacatiōem oēm ſermōi tribuāt:tertio do cēs eos ſuā uirtutē hoc eis:& poſtea dixit. Nunqd aliqd uobis defuit qn̄ miſi uos nudos & diſcalcia tos. Et ī orbē terrarū doctores erat miſſurus: pp h̄ āgelos eos ex hoībus ut ita dicā cōſtituit ab oī bus abſoluēs eos uite ſollicitudie.Et poſt intende qual'r oībus eos denudās oīa eis dedit pmittēs in domibus eoꝝ q docēt' pmanere:& nihil hn̄tes in troire. Si āt ī aliena patria exiſtētes ut apud igno tos abeūtes nihil āplius oportet peti quotidiano cibo:ml'to magis domi manētes hucuſq̄ Criſo. Idē quoq̄ omelia ultima ſup Mat.Si bonū eēt au rū hēre:hoc utiq̄ dediſſet apl'is xp̄s q ineffabilia ei tribuit bona.Nūc āt nō ſolū nō dedit:ſed ēt hēre ꝓ hibuit.Iōq̄ petrus nō ſolū nō uerecūdatur ſed de corat' ēt in pauptate.d.Argētū & auꝝ nō eſt mihi &c.Sup p̄fatū locū Mat.Rabanus ī origiali ſic ait. Cōſeq̄nt' h̄ p̄cipit euāgelizatoribus ueritatis qbus an̄ dixerat.Gratis accepiſtis gratis date.Si.n.ſic p̄di cāt ut p̄miū nō accipiāt auri & argēti:ſupflua ē aua ritia argēti:nūmoꝝq̄ poſſeſſio.Nā ſi hūiſſēt aurum uel argētū uiderēt' nō cā ſalutis hominū: ſed lucri cā p̄dicare. Idēq̄ ſubiungit ꝙ ditias renūciauerat ꝓpe modū neceſſaria uite āputat:ut apl'i doctores uere religiōis q docebāt omnia gubernari diuina prouidentia ſeipſos oñderent nil cogitare de cra ſtino. Ex hoc p̄cepto arguit ph'os q a uulgo uo cātur barozite uenus atropite:ꝙ cōtēptores ſeculi exiſtētes & oīa ꝓ nichilo ducētes celaria ſecū uehāt.

His ēt Beda ſup Mar.conſona dicit:p̄cepit eis ne qd tollerēt ī uia niſi uirgā tm̄. Tāta inqt p̄dicatori debet eē fiducia in deo ut p̄ntis uite ſūptus quis ñ ꝓuideat:tamē ſibi eos nō deeſſe certiſſime ſciat:nec dū mēs eius occupat' ad tpalia:minus aliis ꝓuideat eťna.Idē paulo poſt ſubdit.Illa apl'is loq̄bat' ut ſe curi nō poſſiderēt:nec portarēt huic uite neceſſaria nec magna nec mīma.Iō nō poſuit hic uirgā oſtē dēs a fidelibus oīa deberi miniſtris ſuis nulla ſup flua querētibus. His cōcordat Ambro.ſup illud Luc.Nil tuleritis ī uia:nec uirgā:nec perā:nec panē nec pecuniā:qual' debet eē q euāgelizat regnū dei p̄ceptis euāgelicis deſignat':ut ſine uirga:ſin pera: ſine calciamētis.i.ſubſidii ſcl'aris admicula nō req̄ rēs fideiq̄ totus putet ſibi quo minus ea reqrit ma gis poſſe ſubpete. Ad qd' ēt facit qd' ab eodē dr̄ ſr̄ illud Luc.Nolite portare ſacculū neq̄ perā.Si pro hibemur auꝝ poſſidere qd eripet' apoſtolus petruſ p̄mus executor dñice ſnīe:oſtēdēs nō ī uanū acce piſſe dn̄i mādata cū poſceret' a paupe ut ei aliqd pe cunie largiret' ait.Argētū & auꝝ non habeo &c. tn̄ nō tā ī hoc gl'iat' petrus ꝙ auꝝ & argētū nō ha bet q̄ ꝙ ſeruet dn̄i mādatū q dicit.Nolite poſſidere auꝝ:hoc ē dicere.Vides me xp̄i diſcipulū:& aurū a me reqris?Aliud nobis multo p̄cioſius auro dona uit.Cui cōcordat qd' dicit Augu.de mirabilibus ſa cre ſcripture.In excuſatiōe iqt eťyne & pauptatis ꝓ feſſione petrus paralitico ait.Surge & ābula: illud magiſtri ſeruās p̄ceptū.Nolite poſſidere auꝝ neq̄ argentū.Qui enim ſoli deo ſeruierat de iiquo mā mona expeditus fuerat uerbo impi morbo ligatū cito ſoluebat. Hoc ipſū Ber.ad Euge.li.ii. confir mat.Ille locus in quo otio:ubi ſedula uiget ſolli citudo oīm eccl'iaꝝ.Nā qd aliud tibi dimiſit ſcūs apl's:quod habeo hoc tibi do.Quod illud meum. Scio neq̄ aurum: neq̄ argentū:cum ipſe dicat au rum & argentum non eſt mihi. Et infra. Eſto ꝙ alia quacunq̄ ratione hoc tibi uendices: ſed non apoſtolico iure.Nec.n.ille tibi dare potuit qd' uon habuit. Idipſū Hiero.ad gerūtiā dicit expreſſius: Apoſtoli in toto orbe peregrini: non es in zona: nec uirgam in manu:non caligas habuere in pedi bus.Criſo.ēt de laudibus pauli.Paulus inqt pecu niā nō poſſidet.Nam ipſe hoc teſtatur:uſq̄ ī hanc inqt horam eſurimus & ſitimus:& nudi ſumus & colaphis cedimur. Quid dico pecuniam?cum ille neceſſarium ſepe non haberet cibū.nec qd' ſe circū daret ueſtimentū. Ex p̄dictis auctoritatibus frater Bonauētura cōcluſit ſic ſeptimo cap'o apologie ſue: cuius capituli titulus ē Rubrica.

Quod uoluntaria & penurioſa paupertate fūdamē tum euangelice perfectiōis īſtruitur:& que hic poſ ſunt uideri cōtraria diſſoluuntur.

Concludit igitur ſic.Ex his omnibus aperte colli gitur ſcriptā paupertatis formam:qua nihil poſſi detur:nec in proprio:nec in cōmuni:& in ſumma reꝝ penuria uiuit' apl'is fuiſſe p̄ceptā:& ab eiſdem ſeruatam:h̄ predictus doctor.

Tertia pars cōtra cōtēnētes uſum pauperem.

Iror ergo uñ meis tpibus h̄ mōſtruoſa: & cōtra dcā ſcoꝝ doctria: ꝙ uſus paup nō i cludit̃ i uoto pſcōis euāglice: & i ꝓfeſſiōe altiſſime pauptatis a xp̄o docte: & apl'is ipoſite: et a btō frāciſco i regl'a ꝓmiſſe. Sed uideo ꝙ ide pro ceſſus: ide & alia mala his tpibus i mūdo uenerūt a ſl'itate rl'ionis & appētie hypocritalis: q ad tātum malū puēit: ut nō ſufficiat eis laxate uiuere: quiim mo ne i ſua trāſgreſſiōe appeāt degeneres filii: pau ptatē euāgl'icā ab eis i relaxatiōe uiuendi q̄ſi ex oi pte ꝓſtratā nitūt̃ puerſe & ipie puerter̃ i mō docē di & dicēdi. d. ꝙ paupes uti rebus nō ē de ſub̄a euā gl'ice pauptatis. qđ tñ ridiculoſū ui̇̃ mihi: ꝙ ñ ſolū ſapiētibus & doctoribus i ſacra ſcriptura: ſed ēt puto ꝙ oībus ſcl'aribus appere debeat mōſtruoſum. Quis. n. unq̄ audiuit ꝙ tpalia ab aliquo reliquant̃ ut fugiat uſū paupē & hēat opulētum. Et q̄re diligūt̃ ipie: & cōtra dei p̄ceptū ab auaris: niſi qr p eas arbitrāt̃: licet ſl'o ſe poſſe oēm idigētiā fuger̃. Et licet auari aliquo mō ſtricte utāt̃ rebus: hoc non ē ꝙ uſū pēurioſū diligāt: ſed qr dītias cōſumi formidāt uñ ſi hoc ñ timerēt ñ ſubeſt rō q̄re nō ſemp ex eis uſū opulētū hn̄t. Vele ergo abūde uti rebus: & nihil deficer̃: & cū h̄ ſe paupē euāgl'icū dicere uideat q̄tā blaſphemiā xp̄o & apl'is ipōat: q eū talē pauptatē docuiſſe aſſerit. Ad illud āt malū ducit longa trāſgreſſio. Iuſtū. n. ē ut q diu i trāſgreſſiōe p opera fuit: adhuc iuſte deducat̃: ut male ſētiat i doctriam qđ figuratū fuit i illa ficulnea. Et hoc maxie cōtingit qñ ſcitatis p̄ſūptio & uite relaxatio cōiūgunt̃.

Ne. n. ex relaxatiōe uileſcāt ſuoꝝ uitioꝝ fomēta ſub uerboꝝ iuolutiōe dogmatizant & trahētes eos affcū cōncupie ad ſua fouēda ipſcōis ſcripturā nitūt̃ attraher̃ repugnātē cōdeſcēſiōibus xp̄i: quas aliqñ legūt ſcās ad cōfortādū ifirmoſ ad ſuā nutriēdā caligīnē abutētes. Quoꝝ ſermo nō ut tuba apl'ica clare itōat ueritatē: ſed ut cācer ſerpit q̄ſi i q buſdā ſpecubus ſubtraneis uenenū iperſcōnis ſub noie diſcretiōis i auditores trāſfundēs. Et qr illos ueroſ xp̄i diſcipl'oſ q uſū paupē obſeruāt: & ab eis obſeruādā ſub uiculo ꝓfeſſiōis: aſſerūt iponer̃ obſeruatoribus euāgl'ice regl'e rē p̄icl'i p̄cipitii nō uirtutis: qr ex hoc ſeq̄ret̃ ꝙ q̄cūq; ſcipit bonū prādiū in domo diuitum: tūc nō ſeruat paupē uſū: & ita frāgit uotū: & cōmittit mortale pcm̄. Et q iacet in domo alicuius diuitis i p̄cioſo loco: & q ſtāt cū regibus: p̄ncipibus cardīalibus: & prelatis aliis non ſeruāt uſū paupē: cū uiuāt de illoꝝ opulētia dn̄oꝝ & multas tales adducūt iſtātias. Ex qbus ſeq̄t̃ paupē uſū eē rē p̄cipitii & i obſeruabilē: & p hoc uitii & ñ uirtutis. Ad cl'ificatiōnē ergo huius ſācti paupis uſus dicūt paupes euāgl'ici: ꝙ nō fuit ītētio pauptatē docētis & ſeruātis xp̄i ih̄u: nec ſcōrū apl'oꝝ eius: nec ſui rnouatoris frāciſci: ꝙ uſus pauper accipiat̃ i uoto ꝓfitētis i attomo idiuiſibili & icōmutabili: ut ſēp eodē cibo: eodē idumēto: eodē utāt̃ hītaclo: ill' p oīa ſēp cōformari: ſed uſus pauper hēt mediū uirtutis: qđ mediū nō ſēp deſtruit̃ uno actu q̄licūq;. ſed iſto modo uſus paup ſemp ē de neceſſitate euāgl'ice pſcōis: ut neq; extiatio ſapiētis & eius iudiciū ſic ferat̃ ſup uitā ꝓfitētis pauptatē euāgl'icā ꝙ pēſatis circūſtātiis pſōe ſanitate: egritudīe debilitate robor̃ & ſtatu cōiſ officii i quo occupat̃ ꝓ ſalute aīaꝝ & uita eius: iudicet̃ merito paup uſus & nō diues: pēurioſus & nō opulētus.

Quod ſi ſapiētis iudiciū nō poſſit ſic ferri ſuper uita tal' ꝓfitētis: qnimo ex ſue uite exceſſu hēat iudicare eū uſū opulētū & nō paupē: tūc ſtatus eius ē piculoſus: & hoc itellige de cibis: ueſtimentis: & hitacl'is: i qbus cōiter cōuerſat̃ talis ꝓfeſſor: ſicut ſūt loca q̄ p eoꝝ hītatiōibus cōſtruūt̃: tunice lecti q & q̄ ꝓ eius uſu ſiūt. Cibaria q̄ ſibi ordīarie i ſuis hitatiōibus p̄parāt̃: utēſilia oīa q̄ ꝓ ſuis coībus uſibus hn̄t̃. In qbus oībus rl'ucer̃ dn̄t auſteritas: uilitas & pauptas ſcđm gđū utētis: utibilis & uſus. Propt̃ qđ patet ꝙ fātaſtica ē illa iſtātia q̄ ſupius ſcrebat̃ de uno bono lecto ul' prādio i aliena domo Nā ad uſū paupē ſpectat hūilit̃ ſuſcipe illud quod paupibus miſtrat̃: Vnde & xp̄s dixit apl'is. Edētes & bibētes q̄ apud illos ſūt: qđ frāciſcus repetēs dicit i regl'a de oībus cibis q appo. e. l. m. quod ñ deuiat a cōi ſtatu paupū huius mūdi: q i alicīs domibus ſepe abūdāt: & i ſuis tuguriūcl'is pauprime uictitāt: licet magna ſit dr̄ia it̃ paupes quos facit neceſſitas: & quos ſcī euāgl'ii facit charitas. Primi ſepe dū abūdāt ſe igurgitāt: ſcđi ſēp ſecū ſue pauptatis amorē portāt: & ideo ubiq; ſūt paupes & tēpati: pp qđ nō ſūt tales admodū glutonū q lib̄ēt circuūt domos diuitū: ut ipleāt uētrē ſuū: qnimo ſi ad tales declīant hoc faciūt exēplo ieſu xp̄i: q nō uēit uocare iuſtos ſed pcōres ad pñiam. Et ſic tēpate illoꝝ bōis utūt̃ ꝙ eoꝝ acceſus ab ipſiſmet diuitibus ſi uolūt eoꝝ ſigna pēſare magis zelo ſalutis eoꝝ aſcribit̃ q̄ ifruuito aīo iputet̃. Cuius uirtutis multi hodie q ſe p̄dicatores ueritatis iactant cōtraria exēpla mūdo trāſmittūt: ueri aūt pauptatiſ amatores i alieīs domibus q̄tū pn̄t ſupfluitatē rep̄mūt: & i hītaculīs eoꝝ uſibus a fidelibus cōceſſis: ſcē pauptatis ſtrictū uſū cuſtodiūt. De his uero q morāt̃ i curiis qbuſcūq; p obedietiā. ſ. ſuoꝝ p̄latoꝝ eos iuictos diſtricte cōpelli cōtigit: dicēdū ꝙ ipis nō ē mora dānabilis ſed actus uirtutis: ꝙ illis dn̄is cū qbus morant̃: ſint pauptatis p̄dicatores p exēplaritatē opeꝝ: & ſic ſe oñdāt ueros mūdi cōtēptores. Si aūt eoꝝ morā i curiis ꝓcurēt: & ſicut ſecl'ares ibi alii clerici uel laici comeſſatiōibus uacēt: & ſic a penurioſe pauptatis auſteritate declināt qs dubitat qn ſicut pauptas ab eorum uoluntate diſceſſit: ſic & in eoꝝ operibus penitus euaneſcat.

Vnde i eoꝝ typo q flagellādi erāt i mēte a d'mo bus trāſgreſſoribus offēſaꝝ pr̄ eoꝝ frāciſcus flagellatus corpe letet̃ i domibus magnatoꝝ. Quādo āt paup uſus ex regl'a bti frāciſci apte clareſcit i textu rl'pcū hn̄tis oclos mētis. Infra tñ abūde ꝓbabit̃ dū de ipſius pſcōe ſpalius aget̃. Sed nūc tm̄ dixiſſe ſufficiat. Tñ attēde ꝙ fr Bonauē. in tota apologia ſua nō q̄lecūq; pauptatē defēdit: ſed illā quā uocat pēurioſā & euāgl'icā q̄ ad artū neceſſitatiſ uſū ſeruā

dū ſe uoto aſtruxit.Et hanc aſſerit xp̄i eē & diſcipulorū eius:& beati franciſci:& ſue ſcē regule ꝓfeſſoꝝ Et hoc patet ī toto diſcurſu libri iſtius.Et de hac dicit ſic eiuſdē libri ca.xii.aliquātulū ań mediū.Euangelica uero pauptas ꝓ eo ꝗ ad eternā ſpē ſubleuat tanq̄ q̄ ī celis totalr̄ theſaurizat perfecte eā ꝓmitti ſuadet oībus tpalibus debere nudari q̄tū ad effectū atqȝ dominiū & arta ſuſtentatiōē neceſſitatis eē cōtētū quantū ad uſū & hic ē ipſius modus ſiue regula:ꝗ ſic relinquat dominiū ꝗ nō reiciat uſū:ſic retineat uſū ꝗ nō reſeruet dn̄iū.Sic artitudinē uſus ſeruet ꝗ ſuſtētationē uite neceſſariā nō deuitet.Sic neceſſitati ſubiciat: ꝗ ab artitudie nō recedat: hec dcūs doctor:qbus nil clariuſ ad ꝓpoſitū ſcribi pōt. Quarta pars ubi ꝓbat̄ paup uſus & pauptas.

Ed iā ueritatē hāc ſic lucidā pp tenebras palpabiles huius tēporis iteꝝ auctoritatibus fulciamus.Et ꝓbemus ꝗ hec penurioſa pauptas a xp̄o & eius diſcipulis ſeu ap̄lis cōſulitur aſſumēda tāq̄ perfectiōis uia ab his q uolūt eoꝝ ueſtigia imitari:qđ daret ī cōſilio adoleſcenti dato ī Mat.Si uis pfectus eē:uade & uēde oīa &c. ueni ſequere me. Quod exponens rabanus.ait. In poteſtate noſtra ē utꝝ uelimus eē perfecti:tamē quicūqȝ uoluerit eē pfectus debet uēdere oīa q̄ hēt & nō ex pte uēdere ſicut ananias & ſaphyra:ſed totum & ſic preparare ſibi theſauꝝ in celo.Nec hoc ad perfectionē ſufficit niſi ſaluatorē ſequat̄. Cōſtat āt ꝗ xp̄s in ſūma reꝝ penuria uixit:hoc ipſū & Apo. .ii.ad Cor.viii.perſuadet.Scitis inqt gratiā dn̄i nr̄i ieſu xp̄i:qm̄ pp nos egenus factus ē cū eēt diues ut illius inopia uos diuites eētis.Et in hoc cōſiliū dotatū. Sup quo Augu.in origiāli fcūs ē egenus in tātū ꝗ nō haberet qđ hn̄t uulpes & ī hoc cōſilium do.Subaudit̄ ut eius pauptatē imitemur. Idē quoqȝ in libro de bono cōiugali.Nō ideo malum ē iuſtū aut ꝓphetā ī domo ſua ſuſcipe: qa nec domū hēre debet ut quod melius ē faciat q uult ad pfectū xp̄m ſeq. In.quo Augu.pfecte declarat ꝗ alieno ſuſcipi tecto ei maxime competit q pfecte chriſtū imitari cupit.Ad idē ē quod dicit Criſo.ſup Io.ome.xix.Oīa agamus p q̄ xp̄m imitētur.Quid ergo xp̄s ait.Vulpes foueas hn̄t &c.Idē ſup Mat. ome.ix.Si ab honore qdē q ī iferioribus ē palatiis pecunie nos expulerūt cōtēptibiles erūt: celoꝝ āt rege quotidie clamāte & differente:qa difficile eſt cū illis celū ītrare:nō ꝓiciemus uniuerſa:& nō deſiſtemus ab oībus rebus:ut cū libera facie regnū īgrediamur. His cōcordat hiero. ad eliodoꝝ.Nolo te huius pegrinatiōis terreat difficultas q xp̄m queris & eius crede ſermōibus:p̄mum querite regnū dei & iuſtitiā eius &c.Nō pera tibi ſumēda: n̄ uirga.affatim diues ē q cū xp̄o paup ē.Idē ad ruſticū monachū.Si habes ſubſtātiā uēde & da paupibus.Si nō habes grādi onere liberatus es.Nudum xp̄m nudus ſeq̄re:duꝝ magnū difficile:ſed magna ſūt merita:p̄mia. Cōſtat āt ꝗ ſicut fr̄ Bonauētura dicit ubi ſupra ꝗ duritia & difficultas nō ē cū ꝓp̄etas reꝝ cōtenit̄ niſi penuria comitet̄: unde qa tales religioſi penuriā fugiūt:ſicut apte claret mūdo:multi paupes in ſeculo libēter intrāt ordinem ut poſſint uitare pecuniā. Itē ad ſupiora facit qđ dicit Grego.nazāzenus in apologia ſua libro.ii. ſi pauptatē & penuriā exprobrarunt iſte ſunt diuitie mee.Iſta me nō ſolū gloriātē:ſed ēt arrogātē facit. Videor.n.mihi h̄ audire ab inimicis:qa ueſtigiis illius īcedā q ꝓ nobis fcūs ē paup cū eēt uere diues At utinā exuere me poſſē iſtis pāniculis qbus circūdari uideor:ut nudus effugiā ſpinas ſeculi q̄ retinēt & reuocāt pgentes ad dn̄m h̄ ille. His conſonāt q̄ dicit Ber.Habet̄ ī euāgelio & pfectiōis cōſiliū & infirmitatis remediū. Nolite theſaurizare uobis theſauros ī terra:h̄ perfectiōis ē:ſi qdē filius hōis ubi caput ſuūr clinet nō habet :petro nec ioāni enim nec auꝝ:nec argentū erat.Paulus ſimplici uictu ueſtituqȝ cōtētus hoc ipſū labore manuū acqrebat:ſed nō oēs capiūt uerbū hoc:ſicut nec oēs cōſiliū caſtitatis:h̄ Ber. Genādus de eccle. dog. Bonū e inqt facultates cū diſpēſatione.i.paulatine paupibus. erogare:ſed melius ē ꝓ in tētiōe ſequēdi dn̄m ſemel donare: & abſolui ſollicitudine & egere cū xp̄o:ſed q habet unde ſuſtentet̄ in cōi ꝓprie nō dr̄ egenus niſi forte ex parcitate uſurpantium ſibi bona coīa & nolētiū aliis debite cōpartiri ſicut in multis monaſteriis patet hodie ī qbus eſt diſſipata obſeruātia regularis. Nā de illis quibus erāt oīa cōia in Actis dr̄. Nec erat q̄ſq̄ egens inter eos.Deinde ut uideas que ſit perfecta abrenūciatiōis forma.Attēde qđ dicit Beda ſup illud. Mat. Relictis oībus ſecutus ē eū &c.pfecta nobis abrenuntiatiōis formā ſeculi tribuit:dū nō ſolū lucra uectigalia:ſed & picula cōtēpſit. Tāta.n.cupiditate ſeq̄ndi dn̄m ductus ē ut nihil ꝓrſus de huius uite rebus uel cogitationē ſibimet reſeruauerit.Per h̄ ſacroꝝ doctoꝝ teſtimonia tā manifeſta q̄ certa & alia mr̄ta q̄ reticēt̄ ad pn̄s irrefragabilit̄ pōt concludi ꝗ xp̄m & ap̄ſos imitari nō ſolū quo ad abdicatiōem ꝓꝑetatū:ueꝝ ēt quo ad extremā tēporalium rerū penuriā nō ſolū ē licitū ſed laudabile & pfectū:& plus poſſumus addere ꝗ tenet perfectionis reſpectu tpaliū ſūmū gradum. Non tn̄ ex hoc debet uel pōt iferri ꝗ abdicat̄ reꝝ ꝓꝑetatibus poſſiden aliqd ī cōi ſit ſimplr̄ aliquid īperfectū: quia habet perfectionē ſuo ſtatui rn̄dētē:qr pfectio paupertatis plures hēt g̱dus:ſicut īfra aliq̄liter oſtēdet̄. De.xii.inſtantiis reſponſionis,perſone ꝗ ſancti cōmendant uirtutes non habitus.

Via uero huius luminoſa claritas altiſſime pauptatis q̄ in penuria pauperis uſuſ ieſu ſequit̄ obnubilatur ab ipſius paupertatis emulis multis modis falſificando ſcōꝝ dicta & facta & ſiniſtra applicando ad ſua uitia nutrienda.Idcirco adducamus.xii.inſtātias quas cōtra paupertatē & eius uſū allegant:& eiuſdem nos inſtruente paupertatis magiſtro ieſu per orationem diſſoluemus. Primo quidem adducunt cōtra prealle gata uitā ſanctorum qui nō debuerūt alit̄ docere q̄ uiuere ſeu q̄ uixerīt:& ipi habuerūt diuitias in cōi.

Quibus videmus ꝙ mos cõſueuit eẽ pꝛiis do-
ctoribus ut progatiuas uirtutũ eas qbus carent ſe ui
dent i aliis admirẽt & pdicẽt: & cũ magna hũilita-
te comẽdẽt. Redeamus igit ad ſcõꝝ auctores:
q i aliis reuerẽt & diligũt q ſibi deeſſe cognoſcũt:
& gemũt: ſicut hiero. ad palmachiũ ſcribẽs: uirgi-
nitatẽ iqt i celũ effero: ñ qr hẽo: ſed qr magis mi-
ror ꝙ nõ hẽo. Ingenua.n.& uerecũda confeſſio ẽ:
qd ipſe nõ hẽs: in aliis pdicare: nunqd quia grauis
corpore terre hereo: auium non miror uolatus.
Criſo.ẽt ſup Mat. egyptios mõachos laudãs ait
omel.viii. Nũc ueniẽs i heremũ egypti padiſo hãc
uidebis meliorẽ effcãm. Et.n.ẽ uidet ubiqꝫ relionẽ
illius xpi exercitũ & rgalẽ regẽ & ſuperioꝝ uirtutũ
urbãitatẽ. Extriſeca.n.oĩa exuti ultra rurſus pcedũt
corpis opatõne ad idigẽtiã cibũ ſumẽtes neqꝫ.n.
qñ ieiunãt & uigilãt uacare p diẽ dignũ extimant:
ſed noctes qdẽ ſacris hinis: dies i orõnibus & ma-
nuũ opibus cõſumũt. Verecundemur igit oẽs
& paupes & diuites: cum illi penitus nil hñtes niſi
corpus & manus litigẽt ipẽſas hre: ſupple de labo
re manuũ indigẽtibus ſubuenir. Nos.x.milibus
itus recõditis neqꝫ ſupflua adhuc tãgimus: hec cri
ſoſto. Qui doctor ſcũs & uerax qſi ad ſuã & alioꝝ
cõfuſionẽ pauptatis: excellẽtiã i monachis egypti
cõmẽdat. Sile p oĩa ſacer dicit Amb.omel.xvi.
ſup geñ. Ieſus dñs ſacerdotibus ſuis qd pcipit audi
amus. Qui nõ renũciauerit oĩbus &c. Cõtremiſco
h dicẽs: meus.n.pmus oĩum accuſator exiſto: ne-
gat xps ſuũ eẽ diſcipl'm quẽ uidit aliqd poſſidẽtẽ:
& eũ qui ñ renũciat oĩbus que poſſidet. Et qd agi
mus: quõ h nõ legimus: q nõ ſolũ nõ rnũciamus
his q poſſidemus: ſed acqrer uolumus ea q nunq
hũimus. Nunqd nam qr nos rdarguit coſcia tege
re ñ pferre q ſcripta ſũt poſſumus? Nolo duplicis
criminis eẽ reus. Cõfiteor palã audiẽte poplo h ſcri-
pta eẽ: ſed ex hoc ſaltẽ cõmoniti feſtinemus trãſi-
re a ſacerdotibus pharaõis: qbus ẽ rrena poſſeſſio:
ad ſacerdotes dñi: qbus rrena ps nõ ẽ: qbus portio
dñs. Talis.n.erat ille q dicebat.ii.ad Cor. Sicut
egẽtes multos aũt &c. Paulus ẽ h q in talibus glĩa
his ſacri doctoris ueracibus & hũilibus uerbis ni-
hil expſſius ad ppoſitũ dici põt. Et Grego.iii.
dial.uitã iſaac deſcribẽs ait. Seruus oĩpotentis dei
egreſſus urbẽ nõ lõge deſertũ locũ repit. ibiqꝫ ſibi
habitaculũ hũile cõſtruxit: ad quẽ dũ mlti pgerẽt
exẽplo illius etne uite accẽdi deſiderio ceperũt at-
qꝫ ſub eius magiſterio i dei ſeruitio ſe dederũt. Cũ-
qꝫ ei crebro diſcipli ſuaderent ut p uſu monaſterii
poſſeſſiões q offerebãt accipet: ille ſollicitus fortẽ
ſntiã tenebat.d. Mõachus q i tra poſſeſſiones qrit
mõachus nõ ẽ. Hec greg. Qui cum mõachus &
ipſe eẽt i mõaſterio qd poſſeſſiõibus ipe dotaue-
rat: uitã duxiſſe laudabilẽ: tñ iſaac poſſeſſiões cões
recuſare mirat & laudat: q i ſacro mõte ſupra ciuita
tẽ ſpoletũ hitãs ex uno latere ſacrã uallem ſacrauit
quã ex alio later ciuitatẽ aſſiſii.s. frãciſcus cum deo
duota uirgĩe clara penurioſe pauptatis obſeruãtia
decorauit. Ex pdcis ipie pſũptiõis eẽ cõuincit:

uirtutẽ nõ hitã nõ ſpner & pfide ptiaciẽ ipam uir-
tutẽ nõ hitam i aliis cõdenar. Et ſi eius doceret ui
ta extreme pauptatis no eẽ p oĩa cõſona ſathanicũ
ẽ ꝙ pp hoc ipius doctrĩa pfcõi paupũ rpugnãdo
cõtradicat. Scdo cõtra h q de pauptate dcã ſũt:
adducũt uerba Au. cõtra adamãciũ manich. q pfa
ctũ de pauptatis forma mãdatũ apl'is datum dicit
ſpũalit eẽ pſcrutãdũ. Et alibi lib.ii.de cõcordia euã
geliſtaꝝ cap.xiii. dicit pmiſſiue eẽ itelligẽdũ. Cui
ridemus ꝙ cũ matth. dicat expſſe ꝙ pcepit eis ihs
ne qd tollerẽt in uia: & ipe una cũ aliis expoſitori-
bus: ſicut ex pmiſſis claret itelligẽdũ ad lrãm doce
at: ſi hoc alibi ſimplicit & ueritati euãgl'ice apte cõ
trairet. Quod ne tãto doctori ipie ipõat: eius ex
ponẽda ſũt uerba. Attẽde ergo ꝙ cũ apl'i fuerit p-
mi fũdatores relionis xpiane & pfeſſores pfeſſio-
nis excelſe: pfeſſores iq & ſicut puate pſõe: & ſicut
exẽplaria qdã pfcõis oĩbus uolẽtibus pfeſſionem
euãgl'icã obſeruar: pdcã dñi uerba poſſumus itel-
liger eis dcã tãq fũdatoribus xpiane religiõis: & ſic
itelligũt extẽdi p modũ pcepti ſpũalit itellecti ad
oẽs: ut.ſ. nullus hẽat affcm inordiatũ poſſidẽdi ali-
qd tpale. Sed tñ nõ oẽs artãt ut hãc uite regulam
ad lrãm teneãt.ſ. ut nihil quoquo mõ poſſideãt: ſi
cut ipii mãichei ipie dogmatizãt. Ideo cõtra eos
loquẽs hereticoꝝ malleus aug. cõtra adamãciũ o-
ſtẽdit ꝙ hec uerba ſpũalit itelligẽda ſũt ſi ſic accipi
ant tãq oĩbus ſint pcepta. Intelliger ẽt poſſumus
dcã fuiſſe apl'is uerba pdcã ſicut ceteris pſõis & uiris
pfcis: pmiſqꝫ pdicatoribus euãgl'ice pfcõis. Et ſic
cũ duo iſinuẽt i uerbis iſtis.ſ. abdicatio tpaliũ & re
ceptio ſtipẽdii. Primũ itelligit fuiſſe pceptũ & ad
lrãm obſeruãdũ: ſicut dicũt textus & glo. Vñ Beda
Miſſis ad pdicãdũ diſcipl'is ne qd tollerẽt i uia p-
cepit. Scdm ãt nõ fuiſſe pceptũ ſed pmiſſũ. Vnde
glo. ſup illud Lu.x: In eadẽ domo mãete &c. Qui
ſaccũ & perã phibuit: ſũptus ex pdicatiõe cõceſſit.
Et Rabanus ſup Mat. Claret ãt dñm hoc nõ ita p-
cepiſſe tãq euãgl'iſte uiuer aliũde nõ debeãt: q eis
pbẽtibus qbus ãnũciant euãgl'm: alioqn cõtra h
pceptũ fecit apl's q uictũ de opibus manuũ ſuarũ
trãſigebat: ſed ptãtẽ dediſſe i q ſcirent h ſibi deberi
cũ ptãs dat: licet cuiqꝫ nõ uti & tãq de iur ſuo h pe
ter: h Rabanus. Ex pdcis mãifeſte colligit ꝙ
pdcã dñi uerba iuxta cõſideratiões pmiſſas itelligi
pñt & ſpũalit & ad lrãm ut cõſulta & ut pcepta: &
ut pmiſſa: pp hoc oĩs cõtrarietas de medio tollit.
Quidẽ ãt doctores ex eo ꝙ dcm ẽ ꝙ paulus ñ
accipiebat uictũ a ſtipẽdiis illoꝝ qbus euãgl'izabat
ſed de labore manuũ uictitabat: dicũt qdã iſaniam
circa iſtã matiã magis deridẽdã uiro pfcõ q i ſcri-
pto rdigẽdã.ſ. ꝙ q ppoꝝ thauroꝝ ſũptus portat:
euãgl'm pdicãdo: h a pfcõe ñ dficit: ſed ſuperogat
Quod ſi intelligat ꝙ poſſidẽs diuitias & ex eis
ſumptus i pdicatiõe euãgelii portãs ſuperogat p
fectionẽ cõſulte p chriſtũ & apoſtolis ipotẽtie in
preceptũ: hic ipie blaſphemat chriſtum & ſue per-
fectionis ſcutũ. Si uero intelligat ꝙ qui nihil poſ
ſidens euãgeliũ in paupertate predicãs & ob hoc

nihil omittẽdo de his q̄ ſpectãt ad ſalutẽ aĩaꝝ de labore manuũ ſuaꝝ uictitat ſicut Rabanus ſupra di cit de paulo hic utiq; ſuper erogat. Et hoc modo ẽ ſane dictũ quia aplicis uiris euangelizantibus re gnũ dei: & in tali labore ſufficienter occupatis con ceſſũ eſt a xpo ieſu de elemoſynis uiuere abſq; alio manuũ opere ſeu labore: hec dicta ſũt p illa paupta tis calũnia effuganda. Arguũt tertio ex Hiero. ad Nepotianũ ubi dicit ꝙ uiuens de decimis & alta ris oblatiõibus ſuſtentatus nudã crucẽ nudus ſeqt̃ tãq̃ perfectio pauptatis ſũma conſiſtat in uiuendo de dictis decimis & oblationibus ſicut ſacerdotes & clerici uiuũt. Quibus rñdemus ꝙ eſt multiplex gradus & differentia nuditatis

Alia eſt cordis Alia ẽ cordis & corporis.

Nuditas cordis ẽ per expoliationem ſpiritus ab oĩ ĩperfecto affectu auaritie & cupiditatis. Et de hac Grego. ĩ ome. Nudi cũ nudo luctari debemus: te neat̃ hoc qdẽ intelligit̃ generalit̃ dictũ oĩbus chri ſtianis ſicut ſupra expoſui pceptũ de nil poſſiden do ad oẽs debere referri ſpũalit̃ intelligẽdo. Nudi ditas corporalis & cordis triplicẽ habet gradũ. Nã q̃dã ẽ magna q̃ attẽdit̃ ĩ abiectiõe oĩs ſupfluitatis & ꝓprietarie poſſeſſionis & oĩs peculii. Et hoc q̄q̄ nõ ſit de neceſſitate: ẽ tamẽ de cõgruẽtia ſtatus & ordinis clericalis: in cuius figura qñ tõſorantur di cunt. Dñs ps hereditatis mee &c. Et de hac Hiero. ad Nepotia. Si ãt ego ps dñi ſũ & funiculũ heredi tatis eius: nec accipio partẽ iter cetas tribus: ſed q̄ſi leuita & ſacerdos uiuo de decimis & altari ſeruiẽs altaris oblatione ſuſtẽtor habẽs uictũ & ueſtitum his contẽtus ero: & nudã crucẽ nudus ſequar. Eſt & alia nuditas maior que nõ ſolũ conſiſtit in his: ueꝝ ẽt in abnegatiõe poteſtatis poſſidẽdi ꝓpũ: & abnegatiõe ꝓprie uolũtatis. Et h̃ cõpetit regulari bus & cenobitis de quibus Hiero. ad Elyodoꝝ. Nolo pſtine neceſſitudĩs recorderis. Nudos amat heremus. Nudos hic ĩtelligit Hiero. nõ ſolũ a fa cultatũ expropatiõe: ueꝝ ẽt a ꝓpa uolũtate. Iuxta il lud ber. de colloqo ſermõis & ieſu. Age ergo & re linq̄re. oĩa diſponis: te quoq; iter reliquẽda enume rare memẽto: ieſus uero maxime & pncipaliter ab nega teipſũ ſi ipſũ ſequi delibras q ſemetipſũ exi naniuit pp te. Eſt & tertia nuditas maxima q̄ conſiſtit in his q̄ dicta ſũt: & inſuper in abdicatiõe oĩs trãſitorie facultatis cũ penuria & indigentia op portune ſuſtẽtatiõis. Et h̃ cõpetit aplis & aplicis uiris. Et de hac dicit glo. ſup illud Mat. x. Quicũq; Minimis iſtis calicẽ aque frigide &c. Minimi ſunt q penitus nihil habẽt: & in hoc mũdo tales fuerũt apli. Vñ hiero. ad exuperãciũ ait. Nemo aplis pau perior fuit: & nemo pro dño tãtũ reliqt. Et uidua illa q̄ duo minuta miſit in gazofilatiũ cũctis pfert̃ diuitibus: qa totũ quod hũit dedit. Ad hãc nudi tatẽ tãq̃ ſũme pfectã hortat̃ idẽ Hiero. ĩ epla quã miſit ad paulinã. Vis ait eẽ pfecta & ĩ pmo ſtare fa ſtigio dignitatis: fac quod fecerunt apli. Ven. o. q̄ ha. & da pau. & ſeqre ſaluatorẽ: & nudã ſolãq; cru cẽ nuda ſeqris. In his facet Hiero. aſſerit ꝙ ea pau ptas ad pfectiõis ueſtigit attigiũ: qa qs expſſius & cõformius nuditatẽ crucis ãplectit̃: & nudũ crucifi xũ imitat̃. Arguit ẽt. iiii. qa dicit Gre. cẽſũ ñ eẽ ĩ cul pa: ſed affectũ. Et iõ nõ tpalia hẽre: ſed tẽporalia di ligere peccatũ ẽ. Cui rñdemus ꝙ ſi quis ſentiat ꝙ cẽſus ſiue res tẽporalis ſit culpa cãlr uel formalr .i. ꝙ nõ poſſit ſine dãnatione poſſideri: errat cũ ma nicheo: & hoc grego. reprobat. Si ãt qs intelligat cenſũ eẽ occaſionẽ culpe: a ſnĩa ueritatis nõ deuiat cũ ipſa ueritas dicat ĩ Mat. Quã difficile q pecuniã hẽnt ĩ regnũ dei introibũt. Nullo. n. mõ pecunia ĩpedimẽtũ difficultatiſ dei regnũ itrare uolẽtibus p̄ ſtat niſi ul̃ qa ẽ occaſio ĩclinatiõis ad malũ uel di ſtractiõis a bono. Hoc ſcõꝝ teſtimoniis manife ſte mõſtrat̃. Nã ꝙ ſit ĩfectiue cupiditatis Ambro. ĩdcit ĩ li. de offi. Semel ĩquit auari illecebroſa pecca ta q̄ habẽtes cõtaminãt. Cui ẽt ber. cõcordat de col loqo ſermõis & ieſu h̃ fugiẽdarũ diuitiarũ pcipua cã eſt: qa uix aut nũq̃ ſine amore ualeãt poſſideri: limoſa ſiqdẽ & uoluptuoſa nimis nõ mõ exterior uerũ ẽt iterior ſubſtãtia nr̃a uidet̃ ẽt facile cor h m manũ oĩbus q̄ freq̃nt̃ adheret. Itẽ Augu. ſup ps. cxxii. Nõ ſũt ait iſte uere diciẽ: ſed mẽdicitas quia q̄to magis habũdãt tãto magis creſcit ĩopia aua ritie. No ſũt uere diuitie q̄ plus augẽt cupiditatem eis q eas poſſidẽt. Et ſic patet ꝙ ĩficiũt concupiſci bilẽ & extollũt iraſcibilẽ qa ſũt occaſio uanitatis & ſupbie. Augu. de lapſu mũdi. In diuitiis nihil tã ca uẽdũ ẽ q̄ ſupbie moribus. Qui. n. nõ habẽt diuiti as nõ hñt unde extollãt. Idẽ de uerbis dñi. Nihil ẽ ꝙ ſic generẽt diuitie ſicut ſupbiã. Oẽ granũ oẽ ger mẽ hẽt uermẽ ſuũ: uermis ditiaꝝ ẽ ſupbia. Quod uero ſit diſtractiõis occaſio: & ꝙ diſpgat rõnẽ ma nifeſte ĩſinuat Gre. i. moꝝ. Solet igt reꝝ habũdan tia a timore dĩno mẽtẽ ſoluere: q̄tũ huius aĩm exi git diuerſa cogitare. Nã cũ foras p mltas diſpgit̃ ſtare ĩ ĩtimis fixa ꝓhibet̃. Itẽ ĩ ome. Exut q ſemi nat &c. Quis. n. uñq̃ mihi crederet ſi ſpinas dĩtias ĩterptari uoluiſſe: maxĩe cũ ille pũgãt: iſte delectent & tñ ſpine ſũt: qa cogitationũ ſuarũ pũctiõibus mẽtẽ lacerãt. Sic igit̃ patet ꝙ q̄uis cẽſus formalit̃ ſeu cãlr ñ ſit culpa: ẽ tñ magna occaſio ruẽdi. Pro pter quod opes a ſaluatore ſpinis cõpant̃: & ab am bro. illecebre dicũt̃. Et qa ſicut patet ex premiſſis uim rõnalẽ diſtrahũt: iraſcibilẽ extollũt: cõcupiſci bilẽ alliciũt: ac p hoc miſerã animã multipliciter ſubmergũt. Nõ ſolũ ſũt illecebris: ſed periculis ple ne: & hoc tã quo ad ipſaꝝ dñiũ q̄ quo ad ipſaꝝ re laxatũ uſũ & opulẽtũ. Vnde Augu. de lapſu mũdi Dicie ipſe quas putas plenas eẽ: delitiis pleniores ſũt piculorũ. Cũ itaq; pfectiõis ſit nõ ſolũ predi cta uitare. ueꝝ ẽt occaſiões peccatoꝝ & rõnũ ĩpe dimẽta ad plenũ ſuccidere dñte Grego. ĩ moꝝ. Quod ſolus ĩ illicita cadit q ſe a licitis caute non reſtringit: liquido claret ꝙ q̄uiſ poſſeſſiões & pecu niã hẽre de ſe nõ ſit peccatũ: ſed licitũ tamẽ ẽ eas abdicare & uoluntarie eis carere pro chriſto perfe ctum Quod ſi forte quis diuitiarum amator & cauiloſus ĩpugnator pauptatis dicat ꝙ a tpalibus

rebus iperfectis mētibus dat̄ occō peccādi nō pfe ctis q̄ſi magis cōpetat ſtatui ipfcōꝝ ditias fugere: eiſq̃ carer̄: & hoc nō expediat uiris pfcis. Qui ita erronee aſſerit: xp̄i xp̄iu uite atq̃ doctrie aduerſatur apte. Neq̃.n.ſcd̄m h̄ pphanū dogma ih̄s pfciſſimus debuit carer̄ ditiis: nec hoc docuiſſet pfectis: cū tn̄ dixerit. Si uis pfcūs eē uēde oia & da paupibus. Nunqd & apl̄i pfci nō erāt qbus dcm̄ ē. Nolite poſſider̄ auꝝ &c: qd̄ uerbū tractās Amb. lib. de officiis ait. Nolite poſſider̄ auꝝ uł argētū: neq̃ pecūā: q̄ ſnia uelut falce pululātē i hūanis pectoribus ſuccidit auariciā. Ex his dat̄ itelligi ꝙ pp uitādā occōnē mali: fuit apl̄is īterdcā auaricia: cū tn̄ eēnt pfecti: uez̄ ē qdem ꝙ tpalia uel pcōꝝ occaſiōes nō tm̄ pn̄t in uiris pfcis diſtractionē imitere: & pcī occaſionē dare q̄tū prebent mentibus infirmoꝝ: ſed q̄tūlicet pua itellectus diſtractio uel illectio appetitus mentibus pfcōꝝ ad etn̄a ſuſpēſis ē magis diſſona q̄ lōge amor ipfectis circa filioꝝ educationē: & curā rei familiaris occupatis. Hic ē ꝙ pfecta rerū tpaliū abdicatio perfcis cōſulit̄ non iperfectis: niſi uelint eē perfecti. Impfecti.n.pp ſuā modicā charitatē nō pn̄t xp̄i cōſilioꝝ grauamia: q̄ tn̄ in ſe ſūt facillima & leuia cū hilaritate & ſuauitate portare: qr multū obſiſtit puritas cōſilioꝝ xp̄i i ipoꝝ impfectiōibus: & ideo eis uident̄ grauia: ſicut infirmis oculis gūis ē lux ſolaris. Nā ipis iperfcis ſūt peccā maiora uitāda p mādatoꝝ obſeruantiā: pfectis āt cōpetit ſupfluas cogitatiōes uitare: ſicut Grego. in .ii. moral̄. docet. Spalit̄ explicans nazareorum ritū pfectiōiſq̃ figurā. Deuotiōe inqt cōpleta nazareus radere capillos: igneq̃ ſacrificii ponere iubetur. qr tūc ad perfcōis ſūmam ptingimus: cū ſic exteriora uitia uīcimus: ut ēt cogitatiōes ſupfluas a mēte reſecemus: qs nimiꝝ igne ſacrificii cōcremare ē flāmis diuini amoris itēdere: ut totū cor i dei amore ardeat: & cogitationes ſupfluas cōcremās quaſi nazarei capillos deuotiōis pfecte cōſumat. Argu unt qnto pauptatis hoſtes: ꝙ illa pmiſſio xp̄i ihu pmii cētupli obuiat cōſilio de pauptatis pfectiōe ſeruāda uſq̃ ad exitū uite. Quibus rn̄demus ꝙ iſta pmiſſio cētupli ad ſpūalia dona refert̄. Nō.n. pfectionis magr̄ ieſus aliqd promiſit qd̄ ſit fomentū cupiditatis: & auaricie nutrimentū: qd̄ qdē ſeqret̄: ſi cētuplataſ ditias r̄promitteret i hac uita. Vn̄ Hiero. ſup math̄: & ēt Rabanus q̄ſi eiſdē uerbis utēs. Occōne huiuſ ſn̄ie qde itroducūt ānoſ mille poſt reſurrectionē dicētes. Nobis tūc centuplū oīum rerū q̄s dimiſimuſ: & uitā eternā eē reddēdā. Nō itelligētes ꝙ & ſi i ceteris digna ſit retributio i uxoribus appareat turpitudo: ut q unā p dn̄o dimiſent: cētū accipiat i futuro. Senſus ergo ē: q dimiſerit carnalia p ſaluatore: recipiet ſpūalia: q̄ i cōparatiōe & merito ſui. ita erūt: q̄ſi p uno numerus cētenarius cōpet̄. Qui ēt Grego. cōſonat ſup Ezech. ome. vi. Nec ideo ſcūs uir t̄rena deſerit ut h̄ poſſidere in hoc mūdo mł̄tiplicius poſſit: ſed p cētenariū nūerum pfectio deſignat̄: qr q̄ſquis p dei amore tpalia cōtēnit hic pfectionē mētis recipit: ut ea nō appetat q̄ cōtempſit. Cēties itaq̃ recipit qd̄ dedit: q̄ pfcōis ſpm̄ accipiēs t̄renis nō idiget: & ſi h̄ nō hēt hec Greg. Cui cōſentit Ber. i ſermōe. I. de btō Pe. Dixit Simonpetrus ad ihm̄. Quid ē cētuplū iſtud frēs: niſi cōſolationis uiſitatiōes pmiteq̃ ſpūs qui ſup mel dulcis ē. Et poſt pauca. Nō pr̄ aut mat̄: nō domus aut ager ē: nō cibus aut ueſtis: nō demum t̄renū aliquid: aut tpale uel corpale delectatiōibus ſup oīa hoc dulcius ē: uniuerſi his iocūdius ē: & q̄cunq̃ deſiderāt̄ in hoc ſeculo nequā huic non ualent cōpari. Quod ſi forte qs ptinacius obſiſtat tā p textū Marci q̄ per Aug. cōtra adamāciū manicheū: aſſerens oīa tpalia eſſe pmiſſa a xp̄o: un̄ debemus pmiſſionē receptionem huius debere itelligi p modū charitatiue coīonis: n̄ p modū poſſeſſionis. Quid ſit āt iſta coīo infra dicet̄. Vnde Beda ſup illud Mat. Non ē qui reliqrit domū &c. Quia nimiꝝ a frībus & a cōſortibus ſui ppoſiti q ei ſpirituali glutio colligāt̄: multo grorem i ha uita recipiēt caritatē. Cui conſonat glo. ibidē. Oēs ſcī & q̄cunq̃ hn̄t coīcāt̄ ei. Et Aug. contra adamāciū: Fideli totus mūdus ditiaꝝ eſt: uel certe itelligēdū p modū cuiuſdā cecitatis pmiſſiōis contra manicheos q dicebāt hec tpalia bona a tenebrarum pricipe fuiſſe creata: & ab illo ſolo repromitti & dari: a xp̄o aūt ihiberi. Ideo hec nobis pmittūt̄ a deo ad hereticoꝝ cōfundēdā perfidiā: & a cordibus fideliū oēm amouēdā diffidētia. Vnde ſup illud Mat. Hec oia adiicient̄ uobis ēt nō q̄rētibus: qbus ſi ſubtrahant̄: ad pbationē eſt. Si largiant̄ ad grāꝝ actionē Et Aug. ſup illud Io. Vado piſcari. Cur nō inuenit aliqd un̄ uiueret: cū dn̄s pmiſit. d. Primū q̄rite reg. dei &c: prſus dn̄s dicit: & qd̄ pmiſit ipleuit. Nam qs alius piſces q caperēt̄ appoſuit: Cōſtat igit̄ pmiſſionē huiuſmōi p modū pmiſſiōis debere itelligi ad tollēdā diffidētiā: nō per modū augmētationis tpalis ſubſtātie: qr hoc nō eēt cupiditatē abſcidere ſed augere. Vnde & Hiero. ſup Math̄. omelia lxiii. Nil ita obſiſtit cupiditati: ſicut deſiſtere a lucrādi cōcupiſcētia: ſicut amarā colerā abſtinētia & euacuatio facilius ē enimhomines obiectionē pulueris qeſcer̄ facer̄ deſideriū. Et aug. lxxxiii. q. Quaſi charitatis uenenū ē ſpes adipiſcendoꝝ tpaliū. Si ergo xp̄s multiplicationē p modū poſſeſſiōis diſcipl̄is relinq̄ret: charitatē i eis pimeret nō nutriret dū poſſeſſiōis t̄rene cētuplatiōe pmiſſa tpaliū bonoꝝ affluētiā ſpandā doceret potiuſq̃ ſpnēdā: qd̄ ipiū ē ſentire de xp̄i doctria. Arguūt. vi. pauptatis emuli ꝙ moduſ apl̄ice uite paupertatis pſcripte aduerſat̄. Legit̄.n. i actibus apl̄oꝝ. ꝙ multitudis credētiū erāt oīa coīa: & ꝙ reꝝ uēditaꝝ pcia ponebant̄ ad pedes apl̄oꝝ. Ad qd̄ rn̄demus ꝙ neq̄q̄ ē itelligēdū ꝙ apl̄i aliquid ppū uel cōe poſſederit: qr iſta coitas n̄ refert̄ ad apl̄os: ſed ad turbā: ſicut glo. ibi iſinuat. Diſcernit iqt ibi ordinē doctoꝝ & auditoꝝ. Nā multitudo credentiū ſpretis rebus copula charitatis iuicem tenebātur.

Apoſtoli uero uirtute flagrãtes chriſti myſteria pã debant:hec gloſa que per ipſum textum declarat ꝙ ſicut illa rerum cõmunitas erat turbarum:ſic & ſignorum uirtus erat apoſtolorũ. Ad hoc etiã facere uidetur ꝙ in legenda ſancti Auguſtini dicitur ꝙ regula illa de qua ĩ actibus apoſtolorũ dicit᷑.Erat ſub apoſtolis conſtituta:cũ dr̃.Erant illis oĩa coĩa &c.que de hoc ibi ſunt ſcripta. Si ãt referretur cõmunitas huius ad apoſtolos:eẽt regula illa nõ ſub apoſtolis conſtituta:ſed ſuper apoſtolos ipſos ligans & obligans conſtituta. Neq; his repugnat quod ſeqt᷑ ꝙ añ pedes apl'oꝝ ipſoꝝ p̃dioꝝ precia ponebant᷑.Quia ut dicit Hiero. ad demetriadem uirginẽ:hoc faciebant ut docerent pecunias eẽ calcandas uel ut ſe & ſua apoſtolice diſpoſitioni cõmitterẽt:ſicut docet Ambro.ſup epl'am ſecũdã ad Cor.ubi loqͣs de apl'is dicit q̃tũ ad p̃ñtẽ uitã ptiet: pauperes uidebãtur:ſed ſp̃uales diuicias credẽtibus largiebantur.Egeni in terris:in celis diuites:ut nihil habentes & oĩa poſſidentes. Hoc.n.fuit in apoſtolis glorioſum:ut ſine ſollicitudĩe & nomĩe poſſidendi nõ ſolum ea q̃ in poſſeſſionibus erant: ſed & eorũ dominos poſſiderẽt:hec Ambro.Ex qbus ĩſinuat ꝙ apoſtolis in ſua egeſtate manẽtibus ſue diſpoſitioni quo ad res & pſonas p̃tia illa eccl'ie ſuberãt.Redeamus igit᷑ ad pauptatem amabilẽ ſtatus apoſtolici.in q̃ Petrus intrãs ſanctum templũ paupi elemoſynã a ſe petenti rñdit.Argentũ & aurum non ẽ mihi:ubi glo.Memor illius p̃cepti:Nolite poſſidere aurũ nec argentũ:pecuniam q̃ ad pedes apl'oꝝ ponebat᷑ non ſibi recondebant:ſed ad uſus paupeꝝ qui p̃rimonia ſua relinquebant : ubi patet ad rñſionẽ petri ꝙ apoſtoli nihil hũerũt: nec ĩ ꝓprio nec in cõi:nec aliqua regl'a habet aliquid in cõmuni:licet non poſſint ſubditi dicere ſe illud habere:ut perſone ſingulares:tamẽ prelati non poſſunt negare ſe illud habere inquãtũ ſunt perſone cões:petrus ãt apoſtolorũ oĩum princeps aperte aſſerit.Argentũ & aurũ nõ ẽ mihi. Hanc etiã paupertatis formã Ioã.euãgeliſta ſeruauit cũ ſuis diſcipulis inter quos duobus qui reliquerant opes pro nimia egeſtate tẽtatis:ſicut ſcribitur in eius legenda ait.Nunqd non ualet manus domini:ut faciat ſeruos ſuos diuitiis affluentes?Sed in hoc certamẽ ſtatuit animarum:ut ſciant ſe eternas habituros diuitias qui9 pro eius noĩe tẽporales opes habere noluerũt:unde apoſtolus paulus de ſe ſimul & de aliis apoſtolis Corinthiis ſcribit dicens.Vſq; in hanc horam eſurimus & ſitimus & colaphis cedimur. Ecce egeſtas in uiuere. Et inſtabiles ſumus. Ecce defectus domus proprie:ubi glo.Vſq; in hanc horam.i.continẽtie.Et alibi ad Cor.In fame & ſiti:in frigore & nuditate.Hanc penurioſam uitam duxiſſe apoſtolũ non ad tempus:ſed continue prefata gloria inſinuat.Et ſuperius allegata Criſo.de laudibus pauli auctoritas confirmat. Si quando igit᷑ dicit ſe habere omnia & abundare bon9 debet: nec põt intelligi ſecundum rerũ opulentiam:ſed quantum ad ſufficientiam mẽtis:de qua Augu.libro de beata uita.Nullus perfectus aliquo eget: & quod uidetur corpori neceſſarium ſumeret ſi affuerit. Et ſi non affuerit:iſtarũ rerum nõ frangeretur inopia.

Ad hanc perfectionẽ hortatur ſapiens cum dicit:fili mi ne in uita tua indigeas: melius eſt enim mori q̃ indigere.Hoc enim modo eſt perfectum conſilium ut uitetur mentis egeſtas que rerum penuria perturbatur. Apoſtolus enim paulus licet fuerit paſſus latronum periculũ:nõ tamẽ portabat quod latrones caperent. Vnde Ambro. in originali tractans hoc uerbũ periculis latronum.Cum in ciuitate diabolus eum interficere non poſſet: ſibi latrones excitabat in uia:cum ſibi tamẽ nil ferret quod latrones caperent.Cui concordat Criſo. de laudibus pauli.Iob cum oues & boues haberet innumeras:erat in pauperes liberalis. Paulus uero nihil amplius corpore ſuo poſſidens de hoc ipſo indigentibus ſufficienter miniſtrabat.Miram pauli ex hac laude perpendere ualemus inopiam:cum nihil preter corpus haberet. Miram nihilominus ſtrenuitatis affluentiam:ut non ſolum ſibi ſufficeret:uerum etiam aliis abundaret. Ex premiſſis patet ꝙ ſtatutus apoſtolorũ fuit in penurioſa paupertate.Sed ſi quis in dictis doctorum ſuperficialit᷑ uidetur obſiſtere:poteſt & debet exponi ſecundũ predicta. Addunt vii. predicti paupertatis hoſtes inſtantiam loculorum chriſti ad perfectã paupertatis obſeruantiam obſcurandam. Quibus reſpondemus ꝙ chriſti loculi non diſſonãt a ſue paupertatis altitudine exẽplari:ſi quãdo & quare ipos habere neceſſe fuit pia mẽtis attentione penſetur. Nam unigenitus dei filius chriſtus qui cum diues eſſet in omnibus pro nobis adeo factus eſt egenus ut alieno cibo & habitaculo uteretur.non ſine magna diſpenſatione eterni conſilii loculos fecit deferri.Caueant igitur amatores loculorum:quia illorum cuſtodem deputauit quem ſciebat furẽ & proditorẽ eẽ futurũ: habuit autẽ xp̃s loculos

Ad conſolãdũ infirmos

Ad refellendũ improbos

Ad informandum electos ſeu perfectos.

Vnde huiuſmodi actus habere loculos in xp̃o reſpectu infirmorum fuit condeſcenſio ad conſolandũ illos qui loculis carere nolunt:ſicut Auguſtinus ait ĩ libro de ope miſericordiaꝝ.Dominus memor miſericordie ſue infirmioribus cõpatiens cũ ei aliquid poſſent miniſtrare loculos habebat ĩ quibus mitteretur pecũia que ferebat᷑ utiq; a fidelibus bonis eorum uictui neceſſaria quos iude cõmẽdauit. Reſpectu autẽ ĩpiorum fuit actus cõminatorius:primo quidem ad refellendũ hereticos qui loculos reprobabãt:unde Auguſtinus ſup Io.ome. xlviii.Quare loculos habuit cui ãgeli miniſtrabãt niſi quia eccl'ia ipſius loculos habitura erat: unde loculos habebat ut doceret non eſſe peccatũ loculos habere. Auguſtinus in his refellit manicheorum iniquitatẽ cõdẽnantiũ eccleſie ſtatum propter

cerum temporalium poſſeſſiones. Secundo fuit cōminatorius ad currendum auaros qui loculos concupiſcunt: quia nullus de xp̄i diſcipulis fuit niſi q loculos portauit. Vnde Criſo. ſuper Io. omelia lxv. dicit. Si uero quis ſcrutabitur quis furi exiſtenti recollegit loculos pauperum & diſpenſare facit auarū exn̄tē: ut oēm abſcideret occōēm: ſufficientē enim habebat ex loculo concupiſcentie mitigationem. Sed propter nequitiam multam quā uolebat ieſus comprimere multa condeſcendentiū adeūteſ non recuſabat ſubripi rem obſtinens pniciōſam cōcupiſcentiam & oēm auferens occōēm. Hec Criſ. aperte declarans ꝙ non penuria paupertatis: ſed nequitia cupiditatis mētis cā fuit tante impietatis.

Reſpectu uero perfectoꝝ fuit actus informatorius: primo quantū ad modum habēdi fuit forma perfectionis in eccleſiaſticis perſonis maxime monachoꝝ & cenobitaꝝ nullus ſibi quicꝗ approp̄et ſed habeant oīa in cōi. Vnde Aug. omelia. lxvii. ſuper Io. Habebat dominus loculos & a fidelibuſ oblata ſuis conſeruans neceſſitatibus & aliis indigentibus tribuebat. Tunc primū eccleſiaſtice pecunie forma eſt inſtituta: ut intelligeremus quod precepit non cogitandū de craſtino non ad hoc fuiſſe p̄ceptum ut nihil pecūie ſeruaretur a ſcīs: ſed ne deo ꝑpt̄ illa ſeruiatur: hec Aug. Qui formam regularit̄ uiuentium & in cōi poſſidentium deſcribens ait: ſicut habet̄. xii. q. i. Non dicatis. Cū huius noſtre cōgregationis fratres non ſolū facultatibus: ſed etiā uoluntatibus ꝓpriis ī ipſius ordinis ſuſceptione renunciauerint: certū eſt eos nihil habere: poſſidere: dare: uel accipere ſine ſuperioris ſui licentia debere

Quantū uero ad modū diſpenſandi exemplo xp̄i eccleſiaſtica bona diſpenſent: ut ſecūdo forma perfectionis in eccleſia prelatis data ad ſuſtentationem miniſtroꝝ eccl̄ie: & ad paupeꝝ releuādas miſerias. Vñ Criſo ſuper Io. omelia. ii. de locul' xp̄i dicit ſic. Qualiter non perā: non uirgā iubens deferre marſupium ferebat? Et rn̄dens dicit ad iopū indigentiā: ut diſcas qm̄ ualde pauperem & crucifixum huius oportet multam facere: procurationē: multa enim diſpenſans ad noſtram doctrinā agebat. In his oſtendit ꝙ uiris perfectis competit: miſerabilium perſonaꝝ curā habere quod maxime locū habet in prelatis eccleſie: quoꝝ perfectioni cōſonat ut ſpiritualiter & etiam temporaliter paſcendis ſibi gentibus cōmiſſis intendant. Vnde ꝓſper in li. de uita contemplatiua. Scientes uiri ſancti nil aliud eſſe res eccleſie niſi uota fidelium & p̄cia peccatorum: & patrimonia paupeꝝ: non eas uendicarunt in uſus ſuos ut ꝓprias ſed ut cōmēdatas pauperibus erogarunt: hec poſſidendo contempnere docuerunt: nō ſibi ſed aliis poſſidere cupiditate habendi facultates eccleſie ambire: ſed pietate ſubueniendi eas ſuſcipere: & quod habet eccleſia cum oībus nihil habentibus hr̄e cōe. Nec aliquid ide eis que ſibi ſufficiunt de ſuo erogare cum nihil habentibus dare ꝗ perdere. Quantum uero ad modū utendi forma fuit perfectionis ipſis apoſtolis ac ceteris in euangelicā paupertatē ꝓfeſſis: ut. ſ. p ſe talibus non utant̄: unde ſuper illud: Mat. Vade ad mare: dicit glo. Dn̄s fuit tante paupertatis ut un̄ tributa ſolueret non haberet. Iudas qdem cōia in loculis habebat: ſed res paupeꝝ in uſus ſuos conuertere nephas duxit: ad ipſum: dans exemplū nobis: hec glo. In exēplū uiri pfectis ut non iudicent loculos hn̄tes. Vñ magr̄ hugo de ſancto uictore ī expōne illius p̄s. Bonū eſt confiteri dn̄o: dicit ſic: hr̄bat xp̄s loculos & que dabant̄ ſuſcipiebat conformās ſe impfectis: paulus autem noluit ſūptus ſuſcipere de euangelio ſed gratis fcūs eſt miniſter uerbi: & īuenit̄ aliqd maius feciſſe ꝗ xp̄s. Chriſtus autē ī numero ipfectoꝝ inueniri uoluit: ne preſumeret n̄ accipiētes & confunderent̄ accipiētes & eſtiaret̄ n̄ eſſe xp̄ianus faciens quod facere uoluit xp̄s. Cui cōcordat Aug. ſup p̄s. ciii. Hūit inquit dn̄s loculos ſicut dictū eſt: de quibuſdem religioſis feīs ꝗ miniſtrabāt ei de ſub̄a ſua futurus eiicit nil talē ꝗrens: & oīa ꝓuincialibus donans. Sed qa multi infirmi iſta ꝗſituri erāt magis īfirmoꝝ pſonas ſuſcepit xp̄s ſublimius paulus ꝗ ſupra predicti īfirmi. Nūqd & xp̄o ſublimius paulus qa & miſericordius. Cū enī uideret paulū illa nō eſſe ꝗſituꝝ: ꝓuidit ne damnaret ꝗſituꝝ: & prebuit exēplū infirmo. Ex his aperte monſtratur ꝙ uiris pfectis & euangelicis dat̄ exemplū in xp̄i loculis de non iudicandis infirmioribus gradibus non de aſſumēdo in ſeipſis. Aliqbus tn̄ uidetur ꝙ ipſiſmet etiam euāgelicis ꝓfeſſoribuſ in hoc det̄ forma ut tpre perſecutionis inſtantis & fortis etiā ꝓ ſeipſis poſſit loculis uti. Cū aliter pp pſecutionis rabiē uiuendi non pateret̄ facultas: ponētes exemplū de xp̄i diſcipulis tranſeuntibus p terras ſamaritanoꝝ qui ipſis nolebant neceſſaria miniſtrare: & ideo abierant in ciuitate ut emerēt cibos Io. iiii. Et hoc modo exponit beda uerba xp̄i: Luce. xxii. dn̄s. Nunc q habet ſaculū: tollat ſimiliter & perā. d. Magr̄ itaqꝫ dn̄ſqꝫ uirtutum ut modū diſcretionis īſinuet miſſis ad predicādū diſcipulis ne qd tollerent in uia precepit. ſ. ordinans: ut q euangelium annunciant de euangelio uiuant. Mortis uero īſtante piculo etiā nunc ſimul gerentē paſtoris gregē ſiſ'qꝫ pſequente congruā tēpori regulā decreuit pecuniā. ſ. uictui neceſſariā donec ſepata pſecutionis īſania tēpus euangelizandi redeat tollere permittēdo: hec Beda. Vbi non ſicut qdam impie aſſerūt dicit manifeſtū de paupertate non deportando pecuniā datā ap̄l'is: nūc reuolutā a xp̄o: ſed potius cū diſcretionis moderamine: durante tn̄ extrema neceſſitate ꝓ uictu neceſſario tempato. Non ſic tēperāt n̄ri tp̄is religioſi p mūdū diſcurrētes cū burſariis & burſis plenis q non ſūt ītus pſecutores nec mortis inſtāte piculo: ſed guloſitatis ſue inundante ꝓfluuio burſarios ducunt & late in tabernis expendunt: & in tantum cōem ſtratā ſuis pecuniis corrupunt ut ueri pauperes ſue ꝓfeſſionis cōſortes per eam euntes & incedentes uix poſſit credi ipſos

pecuniam nō deferre. Ac per hoc ipſorum traſgreſſio: bonorum eſt pauperum afflictiua: quia fideliū deuotio pp ipſorum abundātiā ſuperfluā iſtos uix poteſt credere egere. Patet igitur ex pdictis ꝙ paupertatis trahere non pnt: ſed ad exemplū pietatis & hoſtes loculos chriſti ad fomentum cupiditatis humilitatis multipliciter menti deuote ſubſeruiunt. Sicut enim in ſaluatore crucifixo ieſu nil fuit quod ſeculares glias aut delicias ſaperet: Sic nihil egit aut docuit p quod mundi diuitias appetēdas eſſe mōſtraret: quin potius ut nos ad perfecte paupertatis amorem accederet in huius mundi cāpo hoſtē expugnaturus ingrediens de pauprima mre pauprimus exiit ſed & ſe hoſtiam offerens deo ut pontifex nudus in cruce pepēdit: nec nō ut uirtutis eius tāq̄ perfectiſſime rectitudinis nequaq̄ diſcordaret medium ab extremis: tota ipſius uita canticū extitit paupertatis. Adducūt.viii.crudeliter inſtātiā contra uirtuoſam mēdicitatē rex neceſſariaꝝ quā includit euangelici ſtatus uirtuoſa paupertas dicentes hanc eſſe defectiuam & tráſgreſſiuā aplici documenti quia huius mundi pauperes non laborant manualiter & ideo dicunt eos uiuere damnabiliter ocioſos. Precepit enim apoſtolus quibuſdam ut cum ſilentio panē ſuum manibus operando manducent. Ad quod econtrario rndemuſ ꝙ nō pcepit apl's laborem oībus generaliter: ſed ſicut patet ex textu quibuſdam duntaxat ocioſe & curioſe & iquiete uiuentibus opus manuum imperat: ne blādiciis & adulationibus & queſtu ſibi uictū querant nolentes de elemoſynis uiuere cū diſpēdio ſalutis pprie & impedimento ſalutis aliene: ſicut multi falſi pauperes tēporibus nřis faciūt: quorum ocioſa uita ſcandalum non ſubſidium prebet mundo.

Hos nequaq̄ in hac rnſione defendere intendimus quoꝝ reprehenſibilem uitā cum tedio audimus & cum pudore uidemus: & cum dolore portamus: unde contra tales i pluribus locis uerboꝝ noſtroꝝ ſagitte percutiunt. Sed nunc eſt intentio noſtra circa ueros euangelicos pauperes qui perfectioni menti inuigilant: & ſpūali ſtudio & ſapiētie pro ſalute zelo & aīaꝝ ſollicita occupatione intendunt a ruſticano & mānuali opere uel labore exemptos eē decerno. Et pptterea cauillationibus impugnantiū rndemus. Superiora enim ad que uacant neſciunt ſine adminiculo ſcripturaꝝ ad quaꝝ preclaram itelligētiā peruenire nō pnt niſi p ſtudium ſapiale quod cōſiſtit in legendo: meditando: orando: contemplando: audiendo: conferendo: & predicando. Ideo recte competit eius ſtudii ſpūalis opatio ſeptiformis maxime orōnis exercitiū uirtuoſum. Ad quod tā in regula q̄ i uita pr̄ ſpiritualis laboris franciſcus eos efficaciter trahit. Et qa difficultas huius ſtudii totum hominem requirit. Iuxta quod ſignatum eſt in exo.xxv. Vbi precepit dñs ꝙ uectes quibus ferenda erat archa ſemp eſſent i circulis. Quod exponens greg. ait. Qui ad officiū predicatōnis excubant: a lectionis ſtudio nequaq̄ recedant. Ignominioſum eſt enim ſi nūc quis querat diſcere cū debet aliis qōes enodare. Iō q huic ſtudio ſeptiformi ſollicite intendunt quia magis eſt ſublīe in ſe & difficile menti expediens eccleſie & neceſſarium plebi etiam ſi non laborent operibus manuum: digni tamen ſunt ꝙ ab eccleſia ſuſtentētur: ſecundum illud deuteronomii.xxv. Non allegabis os boni triturāti in area fruges tuas. Gloſa: uictum non ſubtrahas predicatori ut uacet orōni & predicatōi. Et alia gloſa ibidem. Occupati in doctrina non pnt ſibi puidere neceſſaria. Ex quibus propoſitum aperte concluditur: his concordat Ambro. ſuper illud Luce.x. Maria optimam partem elegit &c.d. Nec arguas eos ocioſos quos uides ſtudere ſapientie: hanc enī ſibi cohabitantem hūit. Salomon pacificus. Deniq; apoſtoli non reputauerunt equum relinquere uerbum dei: & miniſtrare menſis: huic etiam concordat. Hiero. i prologo ſuper Iob. Si aut fiſcellam iunco texerem: aut palmaꝝ folia manibus complicarem: ut i ſudore uultus mei comederem panem meum: & uentris opus ſollicita mente tractarē nullus nec reprehenderet. Nunc autem quia iuxta ſaluatoris ſnīam operari uolo cibum qui non pit falſarius uocor. Ad idem quoq; facit quod ſuper illud ps. Defecerunt oculi mei.d. Aug. Non eſt ocioſus qui tm̄ uerbo dei ſtudet: nec pluris eſt qui exēplum operatur: q̄ qui ſtudium uirtutis cognoſcendum exercet. Nam ſapientia maximum opus ē: & antefertur maria que audiebat marthe que miſtrabat: hec Aug. Quibus nō reſiſtit illud quod Aug. ſcribit de opere monachoꝝ: cum ibi loquatur contra quoſdam hereticos aſſerentes monachis nō licere ſtudere uite actiue uel aliquid operari: male intelligentes euangelium xpi: ꝙ oportet ſemper orare & nunq̄ deficere: qd' doctor ibidē p argumentū conuincit. Simul etiam arguit monachos ñ cū i mundo eſſent layci: nec predicationi: nec ſaluti aīe intenderēnt: non tñ uolebant corporaliter laborare nec operari. Et qui fuiſſent in ſeculo laborioſi & pauperes iam pfeſſi monaſticam uitam ab aliis ſuſ ptns accipere non ſolum ſibi licitum: ſed etiam debitum eſſe ſentiebant. Contra quos Aug. Iſti inquit frēs temere arrogant quantū effectio ut huiuſ habeant ptātem: ſi euangeliſte ſunt habent: ſi miniſtri altaris. Si diſpenſatores ſacroꝝ. Si ſaltem aliqd habebant in ſeculo: quō facile ſine artifitio ſuſtentarent' habeant uitam qui indigentibus diſptiti ſē credenda eſt eoꝝ infirmitas. et ferenda: hec Aug.

Ex quibus colligitur ꝙ quattuor generibus hominum digne & iuſte competit ab aliis paſci: q̄q̄ ppriis mäibus non laborent. ſ.

Qui alios paſcunt uerbo utilis uerbo predicatōis.
Vel altaris uiatico & diſpenſator ſacramētorum ut ſacerdotes.
Vel diuino uocant miniſterio ut reliqui clerici.
Vel qui pauperes parauerunt diſtributione ſue ſubſtantie. Vbi nota ꝙ qui religionem intrātes ſua diſtribuunt parentibus ſuis hoc priuilegio ſunt p

tati:quos beatus franciſcus in legenda fratres muſcas & defraudatores pauperum appellat. Secundum hoc igitur illi quibus aliqua predictarum cōditionum competit digni ſunt ut de euangelio uiuant. Illi uero qbus plures digniores exiſtūt: qbus aut oēs ut puta q celebrāt: ꝑdicāt: confeſſiōes audiunt: & tpalium affluentiam contēpſerunt maxie digni eſſe ꝓbantur. Quibus uero oēs deſunt & ualidi ſūt & pauperes: ne ocioſi nec infructuoſi ſint ſibi & oneroſi eccl'ie iuxta ſniam Aug. laborare tenētur: niſi per hoc excuſentur ꝙ eis q̄ predictas excuſationes habent deſeruiunt & aſſiſtunt: & iō cum eis ſuſtentari merent᷑. Iuxta quod myſterialiter deſignat᷑ in Iob. ubi dr̄. Boues arabant & aſine paſcebātur iuxta illos. Illaqꝫ aſtruit᷑ lege ſātitum qua ſtrenuus ille pugnator dauid iuſte decreuerat ꝙ equa portio ſit deſcendentium ad ꝑlium & remanentiū ad ſarcinas. Porro ſi quantūlibet idiote & ſimplices tante ſunt deuotionis in prece: tante diſtinctionis in uita: tante edificationis ī ppl'o quod eq̄ fructificant ſolo exemplo q̄ alii uerbo & exemplo excuſantur per merita uite & ſi deſint uerba doctrine. Tales enim contemplationi & predictis perfectionum ſtudiis aptos: ad opera manualia uelle compellere non eſt aliud q̄ a dei ſapia uelle reuocare. Et filiis iſrael inſtar phyliſtinoꝝ diorum arma ꝑripere &c. more pharaonis opis duris luti et lateris: iugoqꝫ ſeruitutis importabilis a dei ſeruitio perturbare: quēadmodū inſinuatur ī exo. p hoc ꝙ pharao dixit. Quare moyſes & aaron ſollicitatis ppl'm ab operibus ſuis? Ite ad onera ur̄a: ubi glo. Ambr. ex omelia. iii. ſup exo. Hodie ſi moyſes & aaron. i. ꝓpheticus & ſacerdotalis ſermo aīam ſollicitant ad ſeruitium dei exire de ſeculo renunciare oibus attēdere legi & uerbo dei: cōtinue audies unanimes & aīcos pharaonis dicētes: uidete quō ſeducūt᷑ hoīes: q̄liter puertuntur adoleſcentes: ne laborent: ne militent: nec agant aliquid qd' eiſ ꝓfit: relictis oibus neceſſariis inertias ſectant᷑ & ocium laborare nolunt & ocii occaſionem requirunt. His uerbis beatuſ Ambro. predicte cauillationis dolus patenter detegit᷑ & ex ſupradictis omnibus efficaciter fugatur.

Adducunt nono cauillatores paupertatis altiſſime ī ipſius iniuriā: ꝙ nō ſit uirtutis nō tenere medium: ſed uitioſam extremū maxime dicēte Ambro. ꝙ non ſūt diffundende opes: ſed diſpenſande. Hec uero ut aiunt ꝓdigalis & uitioſa paupertas ſic oīa indiſcrete effundit: ꝙ nihil ſibi nec in cōi nec ī ꝓpo ul' ſpāli reſeruat unde uiuere poſſit. Verum conſimili rōne poſſet uirginitas ſcā oſtendi nō laude ſed uituperio digna: quaſi extremum non medium teneat: Vnde ab oī concubitu ſiue illicito: ſiue conceſſo ſe tam mente q̄ carne ſequeſtrat.

Quod dogma ꝓphanū aliqui magr̄i erroris ī derogatione ſacratiſſime uirginis & ſue ſacrate & uirginee ꝓlis ieſu ſub uerboꝝ murmure ꝑ ſue īmunitate cōcupie ut arbitror dicere non uerent᷑: quoꝝ errorē & incredibilē nō ſolum xp̄iāis deuotis: ſed ipſiſmet paganis ſilentio ad refellendum paupertatis calūpniam conuertamus ſermonē. Et iſuper traditā a ſanctiſ fidei m̄re imobilē regulā de uirginitatis excellentia nr̄am rn̄ſionem fundemus. d. ꝙ ſicut aliud eſt mediū pudicitie cōiugalis aliud ſāctimonie uirginalis: ita aliud eſt medium largitatis politice: aliud paupertatis euangelice. Largitas enim politica que circa mundana uerſat᷑ poſſeſſionum terrenaꝝ nequaq̄ diſſuadet abrenunciationem a xp̄o conſultā: ſed potiuſ bonoꝝ iuſte poſſeſſoꝝ dilectionē moderatā diſpenſationē largam & piam. Licet etiā ꝓpter diſtractionē quam in mēte faciunt tpales diuitie multi phoꝝ eas reliquerūt ac pp ſtudiū ſapie doc ierunt reliquendas pp dilectionis moderantiam dicit. Salomon in ꝓuerbiis ī pſona uiri pollitici non euangelici & magis ꝓ ſtatu ueteris teſtī q̄ noui. Duo rogaui te: ne deneges mihi. Mendicitatē & diuitias ne dederis mihi: ꝓpt̄ diſpenſationis pietatē ꝓ tpe & ſtatu quo diuitie aſſumūtur ī uſum uirtutum: dr̄ Eccle. vii. Vtilior eſt ſapia cum diuitiis: & magis prodeſt uidentibus ſolem: quia uidelicet paupibus infirmis & debilibus multum eſt iocundū & etiā utile: qn̄ paſcunt᷑ a ſuiſ paſtoribus: non ſolū uerbo & exēplo: ſed etiā tpali ſubſidio: hoc modo pōt accipi mediū politicū.

Euangelica uero pauptas q̄ calcatis dītiis ī celis poſſeſſorē locat: ſuadet oībus tpalibus ꝓpriis & cōibus q̄tū ad effectū & dn̄iū denudari: & arta ſuſtētatione neceſſitatis quātū ad uſū paupeꝝ ſuſtentati Et hic eſt ſuus modus ſiue ſua medietas ī quo mediatorē dei & hoīum ieſum pauperē nitit᷑ imitari: ꝙ ſic relinquat dn̄iū ꝙ non reiiciat uſum: ſic recipiat uſum ꝙ nō reſeruet dn̄ium. Sic mediū uſus paupis ſeruet ꝙ ſuſtentationē nature neceſſariā non deuitet. Sic neceſſitati ſubuēiat: ꝙ ab artitudīe uſus paupis non recedat. Igit᷑ pp ul'em abdicationē paupertatis poſſeſſionis & depoſitionē affcūs t̄reni dicit Hiero. ad luciliū. Seipſum offerre xp̄ianoꝝ eſt & ap̄l'oꝝ: qui duo pauptatis ſue minuta mittētes totū cenſum quē hūerant dn̄o tradiderūt & merent᷑ audire. Sedebitis ſup ſedes. xii. iudicantes duodecī tribus iſr̄l'. Propter artitudinē uero ſuſtētatiōis q̄tū ad uſū in pſona huius paupis: dicit Ap̄l'us. i. ad thy. vi. Habentes alimēta & qbus tegamur his cōtēti ſimus: habētes dicit n̄ q̄tū ad ꝓpetatē dn̄ii: ſed quantū ad facultatē utēdi p quē modū dicimur eē quod utimur etiā ſi non ſit nobis ꝓpum: ſed gratiſ aliunde uobis collatū. Hunc pauptatis modum uirtuoſū mediator dei & hoīum dei uirtus & ſapia ieſus xp̄s in ſeipſo nō monſtrauit q̄ ſicut dicit Hie. ad Nepotianū alieno cibo ueſcebat᷑. Hunc & ap̄l's paulus imitator ipſius ꝑcipuus ſecutus eſt. In cuius laudibus dicit. Criſo. ꝙ nihil hēbat niſi corpus: ſed in hoc exemplū aliis prebuit cū ait. Imitatores mei eſtote ſicut & ego xp̄i. Igit᷑ hunc uiuendi modū tā q̄ a medio recedentē uirtutis arguere: nihil aliud eſt q̄ magr̄m ueritatis atqꝫ uirtutū ieſum de exceſſu uitioſo culpare. Cum quo ueri pauperes ſpū non re-

fugiunt a fatua mundi ſapientia uilipendi. Diligenter tñ oportet aduertere: ꝙ ſicut alio & alio mō tenetˀ medium a ueritate politica & animi purgati. Sic etiā deformiter mediū tenēt ciuiliter largus ex rectitudine uirtutis: & xp̄iformiter egenus in btītudine pauptatis. Et hoc eſt quod ī auctoritate argumentādo allegata trūcate Ambr. īſinuat. Ceteꝝ iqt non uult dn̄s ſilˀ effundi opes ſed diſpēſari in quo explicat mediū largitatis politice. Sed ne qs ex hoc crederet ꝙ modū pauptatis euangelice nō approbaret ī mediate ſubiungit. Vbi forte helyſeus boues ſuos occidit & pauit paupes ex eo quod hūit: & in nulla re ueretˀ domeſtica ſed relictis oībus in diſciplinā ꝓphicā daret: hec Ambro. Addit ut euāgelicam pauptatē ſubtiliter extolleret que ſingulariter in helyſeo & in magr̄o ſuo helya ī figura ꝑceſſit. Decio calūniādi nō ſe armāt ſcē mēdicitatis euāgelice contēptores & hoc cū multa malicia trifurcata.

Primo allegantes ꝙ non ſit opus uirtutis ꝑfecte. Secundo ꝙ non ſit opus uirtutis iocunde. Tertio ac īpiiſſimo mō ꝙ ſit opus tranſgreſſionis ꝑnitioſe. Pro primo calūnioſe arguunt ꝙ nobilˀ & xp̄o ieſu accepta mēdicitas non hēat annexam euāgelicā btītudinē: ſed mentalē ipfectōnē: ꝓ quo Act. xx. dicit Apl̄s paulus ore dn̄i Ieſu: beatius eſt dare q̄ accipe. Ex quo ſeqtˀ ꝙ ꝑfectioꝛs eſſēt huiuſmōi pauperes ſi eſſent ī ſtatu elyas dantiū: q̄ ex eo ꝙ ſūt in ſtatu recipientiū. Et ſi in ſtatu illoꝝ eſſēt q elyas libentˀ tribuūt potius q̄ illoꝝ q accipiunt: cō dicat Hiero. ad nepotian. Nunq̄ petentes raro accipiamus rogati. Et aug. ſup p̄s. ciii. In loculos hēndis & exigēdis quoddāmō ānonā xp̄s non petendo: ſed tribuēdo indigentiā ſuſcepit. Ex qbus uidetur poſſe inferri ꝙ ſtatus clericoꝝ ꝑbendas hēntiū xp̄o ſit ſublimior: & ꝑfectior ſtatu medicātium & paupeꝝ mioꝝ. Veꝝ ſi huius rōcinationis fundamētū uigilantius attendatˀ magis uidetˀ ex hac cā paupeꝝ uirtuoſa extolli. Si enī beatius eſt dare q̄ accipe: ille minime ē btūs q plurā bōa accipit & pauca largitˀ. Cū ergo oīa eccl̄iaſtica bona ſicut dicit Proſper ſint uota fideliū ꝑciū peccatoꝝ & ꝑrimonium paupeꝝ: ſeqtur ꝙ qcūqꝫ redditus eccleſiaſticoſ hēt cū longe plus accipiat q̄ aliis largiatˀ magis erit pingui acceptōe miſer: q̄ exili donatione beatus.

Ecōtra uerus paup q pp xpm oīa deſerit ꝙ diſꝑgit nō ſolū q̄ hūit ſed etiā q̄ cōcupiſcerˀ potuit & ꝑ hoc totū mūdū ꝓ xp̄o dimiſit: & dedit: & parum aut modicum pro ſuſtentatione eius nature contentus erit ſcd̄m hanc rōnem acceptiōe parciſſima minime miſer: & donatiōe largiſſima ac iocūda ſūme btūs. Cui cōſonare uidetˀ euangelicus textus q ſcd̄m criſo. habet in greco beati mēdici: quoniā ipſorū ē regnum celorū. Vbi latinus hēt paupetes ſpiritu. Quibus etiā cōcordat. ābroſius li. de offi. pauper ait & ſi nō habet unde reddat pecuniam reddit gratiā: in quo certū ē ꝙ plus reddit q̄ accepit: pecunia. n. nūmo ſoluitˀ: gratia uero nūquā exigitˀ: reddēdo uacuatˀ pecuniā: gratia aūt & beatitudo ſolutis etiā ſimilitudo retinetˀ: hec. Ambroſius. Ex his euidēs eſt ꝙ predicta dn̄i noſtri ieſu xp̄i auctoritas cōtra euāgelicos pauperes retorqueri non pōt.

Alius pōt hic eē ſēſus ſcd̄m gloſā bede ibidē: n illˀ q relictis oībus ſecuti ſunt dn̄m diuites elemoſynarios preponit: ſed illos maxime q cūctis que poſſidēt renūciātes laborāt nihilominus opando manibus ut habeāt uñ tribuant neceſſitatē patienti. His caſſianus cōſonat de iſtitutione monaſticorū hec ē inqt iꝑtinens beatorū largitas quā accipientis penuria q̄ nō d̄ recōditis auaricie theſauris ipēditˀ. ſed de fructibus operis proprii iprouide profertur.

Ex quibus hētur ꝙ ſiquis in paupertate & exercitio ſtudii ſpiritualis laboris māuū intēdēs ſeipſū & alios imitator apoſtoli opus agit maioris erogationis q̄qui ab aliis requirit & accipit. Et iō oīs perfectionis amator frāciſcus ad laborē manualē ſectatores ſuoſ: & filios modrate magis q̄ turpius petere īduxit. Et qa huius ꝑfectionis q paupertatē euangelicā fingunt niſi cā ſtudii turpe ē mēdicare. ideo ſtatutū fuit in cartaginēſi cōcilio: ꝙ clericus pauper uictū & ueſtitū artificio ſuo querer et. Et quia ī clericis ſecularibus eccleſia nōdum apoſtolicā ꝑfectionē accepit: iō ſtatutū ē: ſicut patet de cōſ. d. i. ut nulla eccleſia dedicere niſi prius ſit dotata. ob hoc uidelicet ut clerici ī ea miniſtrātes habeāt unde uiuāt. Similiter ēt per noua iura ītroductū ē ut clerici ſine titulis non debeāt ordinari: ꝙ ſi ordinati fuerīt ab ordinibus ſuſpēdātur. Que quidē iura certū ē nullatenus eos tāgere niſi ꝓ xp̄i nomine ī extrēā paupertate ad imitationē ieſu uiuere deuouerunt. Quare aūt uerba aug. q dicit ieſū non petēdo ſed ꝑbēdo īdigentiā ſuſcepiſſe intelligi debeāt: ipſemet aperit cū ſubſequēter ſubiūgit exempla de chriſto zacheo: helya: & uidua dicens: cū quiſqꝫ ſāctū ſuſcepit nō ſuſcepto ſed ſuſcipiēti preſtatˀ. q. d. ꝙ dn̄s ī exigēdo annonā nō querebat cōmodū ꝓpriū ſed meritū alienū. Quo fiebat ut xp̄m ſuſcipiēti plus ꝑſtaretˀ ex merito q̄ ſuſcepto cōferretˀ ex dono: qd̄ nō ſolū hēt ueritatē in capite ieſu: uerū etiā in mēbris eius pauperculis ꝓ quibus bn̄factoribus eorū mercedē repromittit. mat. xxv. cum dicit q̄diu feciſtis uni d his fratribus meis minimis: mihi feciſtis & alibi: qcūqꝫ potū dederit uob̄ calicē aque frigide in nomine meo qa xp̄i eſtis: amē dico uobis nō ꝑdet mercedē ſuā mar. ix. &c. & ibi glo. minimi ſūt q nihil penitus hn̄t in hoc ſeculo: iudices etiā erūt cū xp̄o: ualde igitˀ paupes q nihil habēt ī hoc mūdo & aque frigide calice īdigent: ſed nihilominns ualde ſūt diuites in quoꝝ ſuſceptione xp̄s ſe ſucipi aſſerit & qbus iudiciariā ꝑtātem repromittit. Secūda calūnia huiuſmōi ē q̄ dicunt ꝙ nō ſit opus uirtutis iocūde cū uirtutis annexū hēat opus ſpirituale ſolatiū hec uero mēdicitas trahit ſecū ꝑnalē crucia tū: rōne cuius ut dicūt īprecatˀ eā ꝓpheta cū dr̄: Nutātes traſſerūtur filii eius & mēdicēt p̄s. cviii. ſed & ex ſacro canōe mēdicantē clericū dixerūt infelicem

ad cuius cauillationis diſſolutionē & cōſimiliū itel ligendum eſt ꝙ quintuplex: eſt mendicitatis diſ-ferētia: origine: mō. efficacia. diſperata. Prima ē q̄ parit calamitas: & hec eſt in pſonis miſerabilibus & egenis: habēs annexū penalē cruciatū cum merito ſiſit cū patientia q̄lis fuit mendicitas lazari ulcero-ſi iacētis ad ianuā diuitis &c. hāc imprecat᷑ prophe ta dauid zelo iuſtiae filiis impiorum. Et quia ē mul torum cauſa maloꝝ quādo ē cum impatiētia: iō eā abhorrebat ſapiens in perſonam hois infirmi & ti mentis per egeſtatē inuoluntariam ad īpatiētiā cō-pelli: unde poſtquā premiſit: egeſtatem ne dederis mihi ſubiunxit: ne egeſtate cōpulſus furerif & periu rē nomē dei mei. Et hec ē ꝓprie mēdicitas dicta: iux-ta quod iſydorus dicit li. x. ethicoꝝ: mēdicus dic-tus ē: quaſi minus hn̄s unde degat: uel q̄ſi manu di cēs neceſſitatē ſuam. Secunda eſt quam parit cu-piditas que ē in pauperibus ſimulatis: habens anne xum cruciatum culpabilē: in quo torquent᷑ oēs aua ri & cupidi non tā famis corporalis inedia q̄ ſpūalis nequitia per inſatiabilē auaritie uoracitatē: iuxta illd iob. attenuetur fame robur eius: & inedia iuadat co ſtas illius: & hanc diſſuadet apoſtolus. i. ad teſſal iiii. d. nullius aliquid deſideretis glo. Ne dū rogens uel tollatis: in quo ꝓhibet ꝓpoſitionū cupiditatis rei aliene & petitōis nr̄e ex ipſa ueniente: iuxta illud ad epheſios. iiii. qui furabat᷑ iā nō furetur: magis au tem laboret operando manibus ſuis qđ bonum ē: ut habeat unde tribuat neceſſitatē ꝑatiēti &c. Ter-tia eſt quā parit triſticia: & hec eſt in mēdicātibus ualidis & ocioſ s: habens annexū cū cruciatu ſolati-um uicioſū atq; fantaſticum: ſtudioſum. n. laborem refugiunt & ocioſam uitam & ꝑnitioſam que ē ue-ra fatigatio libenter icurrunt: ac ꝑ hoc fructuoſe qui ētē uirtutis ꝑdunt: iuxta illud ſapien. Prouer. xxi. de ſiderna occidūt pigꝝ: noluerūt. n. qcq̄ manus eius opari: & iteꝝ ꝑ frigus piger arare noluit: mēdicabit ergo eſtate & nō dabit᷑ ei: & huiuſmodi mēdicitas nedū lege dīna ſed etiā ciuili ꝓhibet᷑: ut autē ab hac apl's reuocet opus manuale inīūgit theſſalonicenſi bus: audiuimus quoſdā inter uos ābulare inquiete nihil operātes: ſed curioſe agentes. His aūt qui huiuſmōi ſūt denūciamus ut cū ſilētio operantes panē ſuū māducēt: cuius mādati glo. rōnem reddit d. q ad alienā mēſam frequenter accedit ocio dedi-tus neceſſe ē paſcenti ſe adulari: multa. n. alia hanc mēdicitatē ſequunt᷑ uicia: qa ociū taliū oīum malo rū eſt ſnīa. Quarta eſt quā pariter induſtria q̄ eſt in pauperibus ſtudioſis circa diſciplinā ſcolaſticā oc cupatis habens annexium cum cruciatu penurie ſolatium uirtuti in mente. q̄ adeo mentes genero ſas oblectat ut multis diebus laboribus & erūnis pleni iocūdi uideant᷑: & parua pre maguitudine di lectōis: mauultq; cum rubore addiſcere q̄ delicate uiuēdo ignorare: quod i pl'im is uidimus qui cum mēdicādo uiu re didicerint poſtea exeūtes ueri uir tutum magnum locū in eccleſia dei tenuerūt: & de talibus: augu. in li. de ope monachoꝝ dicit: ꝙ eis bona opera fideliū & ſubſidia ſupplēdoꝝ neceſſari orum deeſſe nō debent cum ad erudiēdū aīum ita uacant ut corporalia huiuſmodi opa geri non poſ-ſint: qui ſi uacantes ſtudio litterarum poſſint de ele moſynis uiuere: m'to magis uacantes ſtudio gemi tuum cordialium & contemplationum ſublimiū hoc licite poſſunt: licet ſint idiote quando tale ex-ercitium nō ſinit eos laborare manibus. Quinta eſt quam parit iuſticia que ē i pauperibus uolunta riis īmūibus ab amor̄ tēporalis lucri & corpore cor poralis quietis hn̄s annexū cum cruciatu ſolatium uirtuoſum: eſt uerum ꝙ ſic mendicantes ſolius mo uentur amore paupertatis extreme & imitationis dilecti ieſu quam ideo amplectuntur ut liberius ſapientie uacent que chriſtus eſt: & efficacius ad cul tum uirtutum ieſu attingant quo magis in camio paupertatis electi.

Ipſius penuria purgentur a crimine.
Ipſius erubeſcentia humilientur in corpore.
Ipſius perſim onia caſtigentur in carne.
Ipſius deuota gratitudine conciliētur ad ꝓximū.
Ipſius cōdeſcēdēti benignitate cōſigurēt᷑ ad xp̄m.
Ipſius uirtutū collatōe ſurgū agant᷑ ad deū.

He ſunt ſex utilitates huius ſancte mendici-tatis ſupra nominate & iſra ꝓbande cū de laude pe nurioſe paupertatis ꝓpter xp̄m aſſumpte agetur: q̄ quā nullus ſane mentis dubitare queat: quin penu ria purget: erubeſcentia humiliet: perſimonia caſti-get: gratitudo accepti beneficii benefactori concili-et: condeſcenſio benigne ac uoluntarie paupertatis configuret ad xp̄m: qui cum diues eſſet amore no-ſtre ſalutis effici uoluit egenus & pauper: celſitudo pauptatis q̄ quis oīa calcat & ſeipſū cum omnibus ſurſum agat in deum: nō ſolū per ſpūs libertatem ueꝝ etiā ꝑp experientiā icōmodorum que paupe res comitātur: dicente beato gregorio. ꝙ mala que nos hic premunt: ad deū nos ire compellunt. licet autem moleſta ſint.

Auaris penuria.
Scribis erubeſcentia.
Laſciuis frugalitas.
Indeuotis actio gratiarum.
Infidelibus conformitas ad xp̄m.
Deſperatis eleuatio mentis in deum.

Veruntamē pauperibus ſolatiū eſt penuria hu-milibus deſpici cōtinētibus caſtigari: caritatiuis cō ſiliari beneficio. credētibus cōſigurari hoi xp̄o: ſpe rantibus ſequeſtrari a mundo & coniungi ipſi bn̄-dicto ieſu eterno deo. Ad quorum omnium aſ-firmatiōem hoc ſufficit qđ dicit: greg. primo libro dialogorum: ſicut ſuperbi honoribus: ſic plerum ꝙ humiles ſua deſpectione gratulantur: cūq; ſe in alienis oculis uileſcere ſentiunt idcirco gaudent ꝙ hoc iuditium confirmari intelligunt: quod de ſe & ipſi habuerunt. Huius uirtuoſe mendicitatis ſpi rituale ſolatium uiri carnales ignorant: qui & eius laudatores phariſeorū more auari derident uiri ſan cti diligunt & toto deſiderio concupiſcunt: unde

de beato fráciſco ſcribitur:nemo tam auri: q̃ iſte cupidus paupertatis:nec theſauri cuſtodiendi ſollicitior ullus quam iſte huiuſmodi euangelice: margarite:& quia í aquirẽdis elemoſynis nõ cupiditatis trahebatur q̃ſtu:ſed ſpiritus libertate & dulcis ieſu ſimilitudine dulcoroſa:ideo ſolitus erat in ſolénioribus feſtis ꝓ iocũditate ſpiritus médicare huiuſmodi médicitatis ſácte dulcore etiam a magnis inuitatus cardinalibus priuari uolebat. Innumera fecit de quibus pauca in legenda ſũt ſcripta: i quibus aperte ꝓbatur ipſum pre deuotione ebrium huius ſácte & penurioſe paupertatis amore. De hac commẽdat hier. illam deuotiſſimam paulam:d. ꝙ hoc hẽbat uoti ut médicás ꝓ xp̄o moreret̃ & unũ nũmum filie non relinqueret:& in funere ſuo alieno ſyndone inuolueretur. Deniq; ípiiſſima oíum cauillationum ẽ hec tertia huius decimi modi qua í piiſſimi médicitatis hoſtes ipſá incriminant̃ ꝙ ſit opus tranſgreſſióis pnitioſe dñtes ꝙ uiri euágl'ici q elemoſynas cũ tanta uirtute petunt ut dcm̃.ẽ ſupra ſunt uiri ſanguinũ:qa ualidi & fortes accipiũt panẽ egenoꝝ qui operari non poſſũt:ac per hoc:quodámodo ipſos fame occidũt:adoptantes ſuper eoſ uerbum eccle.xxxiiii. dicẽtis.Panis egentium uita pauperis ẽ q defraudat illũ homo ſáguinis ẽ. Inſuper etiá addũt ꝙ ſunt eccleſie oneroſi & periculis multis que ꝓcedũt ex inopia q̃ ſe exponũt cũ iteꝝ dicat eccleſiaſticus pp inopiá multi perierũt. Ex qbus etiam ſequi uidet̃ ꝙ talem médicitatem ꝓfiteri & in ea uiuere:non ẽ res meriti:ſed peccati: q talia loqt̃ more ꝓditoris:iude í ipſis pauperibus uiris pſequit̃ xp̄m deũ hominẽ iopem & médicũ & cõpunctũ corde nititur mortificare:& ipſe eſt uere uir ſanguinum:& doloſus q non dimidiabit dieſ ſuoſ pauper aũt ſẽp ſperabit in dño:& exultabit in deo ſalutari ſuo & í ſancta médicitate:ꝓcedet de uirtute í uirtutẽ:donec uideat deũ deoꝝ in ſyon ieſum xp̄m exẽplar & p̄miũ paupeꝝ miorum. Hi eni euangelici uiri qui ꝓpriis facultatibus renunciauerũt:& ſaluti aíaꝝ intẽdũt nõ ſunt uiri ſanguinũ:ſed uiri miſericordie quorum nomina obliuionẽ nõ acceperunt:qm̃ ex abundanti miſericordia corporalia bona largiti ſunt ad ſuſtinẽdũ corda pauperum & ſpiritualia bona quottidie largiũtur ad ſuſtentationem oíum aíarum:& ideo digni ſunt ut ab eccleſia ſuſtentent̃:q̃ nõ grauant:ſed alleuiát:multo magiſ q̃ illi qui eccleſiarum reddituũ ubertate píngueſcũt: quos cũ pl'imi eorũ habere potuiſſẽt:multo pefectius elegerunt cum chriſto paupere médicãdo egere. Nullum ergo defraudant pauperem qñ potius omnia paupeꝝ agunt dum ſuis ſacris exẽplis & monitus pios homines ad opera pietatiſ inducũt. Suſtentatio aũt corporalis eis multo magis debet̃ q̃ pauperibus ceteris:eo quia magis ſunt uoluntati pauperes magiſque xp̄o ſimiles magiſque deuoti.

Vnde Hier. cõtra uigilantium.nõ negamus cũctis pauperibus ſi táta ſit largitas ſtipes eſſe porrigẽdas.i.ſtipẽdia Apoſtolus docet qppe faciendá eſſe elemoſynam ad omnes:maxime autem ad domeſticos fidei de qbus dominus loqt̃ í euangelio. Facite uobis amicos de iniquo.ſ.de mammona iniqtatis qui uos recipiát í eterna tabernacula. Nunquid iſti pauperes inter quorum pannos & igl'uuiẽ corporis flagrantis libido dñatur pñt habere tabernacula q nõ pñtia poſſident neq; futura. nõ.n.ſimpliciter pauperes:ſed pauperes ſpũ appellant̃ de qbus ps:beatus q intelligit ſuper egenum & pauperẽ: in uulgi pauperibus nequaquá itelligimus ſed elemoſyna opus eſt:in ſáctis uero pauperibus beatitudo eſt intelligentie ut ei tribuat qui erubeſcit accipe & cum acceperit dolet metẽs carnalia:& ſeminás ſpiritualia:hucuſq; hier. Ex qbus patet ꝙ ſingl'r debet̃ eis pre ceteris ſuſtentatio lege miſericordie: debet̃ etiam eis lege iuſtitie tanq̃ predicatoribus ueritatis quáq; iuſte exigere pñt non iure fori: ſicut prelati í qbus acceptio ſtipendiorum nõ eſt mendicitas ſed poteſtas ſed:iure poli & ordinatione ieſu eam exigere poſſunt & debent per modum humilitatis:uidelicet pro amore ieſu gratis petendo ut alii mereátur dando.& ipſi humilientur accipiẽdo:unde bernardus ad fratres de monte dei. Cum diues eſſet ieſus pauper pro nobis factus eſt: & qui uoluntarie paupertatis dedit preceptum:ipſe eiuſdem í ſemet ipſo formam dignatus eſt demõſtrare:ut enim ſciant euangelici pauperes quid eis faciendum ſit ipe etiá a fidelibus paſci uoluit:nõ nũq̃ aũt ab infidelibus:ſed ut fideles faceret:uite neceſſaria accipere nõ recuſauit. Cõſtás eſt aũt ꝙ ber. non loqtur ibi de p̄latis ſed de religioſis paupibus:huiuſmodi át pauperes ſuſtẽtare ꝓ xp̄o maioris ẽ meriti q̃ edificaꝛ baſilicá.uñ hie.ad demetriadẽ alii edificẽt eccleſias ueſtiát parietes marmore:& illud nec reprehẽdo: nec annuo unuſquiſq; í ſuo ſenſu habũdet:melius ẽ hoc facere q̃ repoſitis opibꝰ ícubare:ſed tibi ad ꝓpoſitũ ẽ xp̄m ueſtire in paupibus:uiſitare in languẽtibus: paſcere in eſurientibus:ſuſcipere in his q tecto idigẽt maxime in domeſticos fidei uirginũ alere monaſteria ſeruoꝝ dei & paupeꝝ ſpiritu habere curá q diebus ac noctibus ſeruiũt deo ſuo:q í terra põiti imitãtur angeloꝝ cõuerſationem:& nihil loquunt̃ niſi qd̃ ad laudẽ dei ptinet:hñteſq; uictũ & ueſtitũ his gaudẽt diuitiis:qui plus hẽre nolũt ſuũ ſeruát propoſitũ:alioqn ſi amplius deſiderant his q̃ neceſſaria ſũt ꝓbant̃ nõ digni. Ex his hier. uerbis colligit̃ ꝙ ſuſtẽtare huiuſmói paupes euágelicos:ẽ opus pietatis maxime ac p hoc ipſos pſequẽdo calũniari ſcelus ẽ nõ parue pfidie:ñ.n.ẽ inopia cá maloꝝ ut aſſerũt ſed ẽ áputatrix ut íſra ꝓbabit̃ oíum maloꝝ radicũ:nõ.n.multi deliquerũt pp inopiam quá dilexerũt:ſed quá oderũt uł certe &c.glo.dicit uerbũ intelligitur non eſt inopia rerum temporalium uel ſpiritualium cariſmatum. Hoc idcirco diximus non qa cõmẽdemus effrenatam medicitatũ multitudinem aut omnem médicádi modũ ut ꝑfectũ appellaꝛ uelimus ſed eum dũtaxat quá ſupra deſcrpſimus pfectiõẽ euangelicá ꝓfiteri: nec lau

damus:ĩmo fortiter horremus eos q perfectionis
titulo abutunť:tã in patia penurie:q̃ in cupiditate
auaricie ut uſũ opulentũ habeant & latũ q̃ in ocio
ſitate pigritie cũ ſint fortes & ualidi:ſed ex defectu
ſpũs & ſpũalis exercitii ocioſi. Cõtra quos cur-
rit inſtantia defectu laboris manualis & cupide acq
ſitionis & plene ſubtractiõis aliis paupibus eoꝝ q
ipſi in ſuo multiplici ãplo & ſupfluo uſu cõſumũt
qui merito iuxta p̃fatã auctoritatẽ Hiero. ẽt neceſ
ſariis ꝓbanť indigni. Adducũt. xi. cauillationẽ
pauptatis emľi ad ĩpius uirtuoſã pẽuriã cauillãdã
dicentes ꝙ uita ſacerdotũ leuitaꝝ & ſcõꝝ pr̃iarcha
rũ qui diuitiis abundarũt fuit figura pfectiõis euã
gelice.Et iõ ſi nouũ teſtamentũ nõ repugnat qn
potius cõſonat.Sicut rota ĩ medio rote.Nullo mõ
euãgelii pfectio cõſiſtit in carẽtia huiuſmõi poſſeſ-
ſionũ:ſed potius habendo eas cũ domino dicatas.

Hec aũt rõ:quia multas abſurditates cõtinet diſ
plicibiles ſcis nõ tã nr̃o q̃ ipſoꝝ teſtĩo refelliť & ñ
tã falſa q̃ heretica eſſe ꝓbať: cũ cõtra textũ apľi p-
fectionẽ euangelicã dicat in leuitatis poſſeſſiõibuſ
& eoꝝ ſtatibus contineri:uñ Apoſt. ad hebre.vii.
Si cõſumatio inqt.i.pfectio ſcd̃m glo.p ſacerdotiũ
leuiticũ erat:qd adhuc neceſſariũ fuit ſcd̃m ordinẽ
melchiſadech aliũ ſurgere ſacerdotẽ:& non ſcd̃m
ordinẽ aarõ dici?tranſlato ſacerdotio neceſſe eſt ut
legis tranſlatio fiat:ubi glo.h̃ incipit noui & ueťis
teſtamẽti dr̃ias dare:quia illud ĩpfectũ : hoc autem
pfectũ.Cui conſonat quod idẽ apľs conſequenter
adiũgit:umbrã inqt hñs lex futuroꝝ bonoꝝ:non
ipſam imaginẽ reꝝ nunq̃ põt accedẽtes pfectos fa
cere:nõ eſt ergo pfectio uirtutũ & cõſilioꝝ euãge-
lii ĩ lr̃ali.obſeruãtia mãdatoꝝ dei legaliũ:& ĩ mõ ui
uendi illoꝝ põtificũ reqrẽda:uñ ſicut ĩ figurali um
bra:qa hoc ĩnõ dr̃ rota.ĩ medio rote:nõ p lr̃alis ob-
ſeruãtie equalitatẽ ĩ utroqꝫ teſtõ:ſed per ſpũalẽ ĩtel-
ligẽtie allegoricã p̃figurationẽ. Audi ſup hoc hie.
adnepotianũ:nec uero mihi aliqſ oppõat.d.ĩ iudee
templo lucernas:mẽſas:thuribula:patellas:cyphos
mortariola etiã ex auro fabricata:Tũc hec probanť
a dño qñ ſacerdotes hoſtias ĩmolabãt:& ſãguis pe
cudũ erat redẽptio peccatoꝝ:q̃q̃ hec omnia ĩ figu-
ra p̃ceſſerit:nũc uero cũ paupertate domus ſue dñs
dedicauerit cogitemus crucẽ eius:& diuitias lutum
reputabimus. Quid miramur ꝙ xp̃s uocat ĩiquũ
mãmonam qd ſuſcipimus & amamus qd̕ ſe no ha
bere petrus teſtať alioqn ſi tm̃ litterã ſequimur & ĩ
auro atqꝫ diuitiis ſimplex noſ delectet hiſtoria cum
auro ſeruemus &c.Ducũt põtifices uxores uirgĩes
lepra corporis aĩe uitiis p̃feratur creſcamus & mul-
tiplicemus & repleamus terrã.Figamus .vii. men-
ſe tabernacula & ſolẽnia ieiunia buccinis cõcrepẽuſ
Quod ſi hec oĩa ſpiritualia ſpũalibus cõparãtes in
telligamus ut dñs noſter intellexit &ĩterp̃tatus eſt:
ſabbatũ:aut auꝝ repudiemus cũ ceteris ſupſtitioni
bus uideoꝝ:aut ſi auꝝ placet placeãt & iudei quos
cũ auro approbare neceſſe ẽ aut dãnare:hec hie. A
quo luce clarius rõ p̃ma diſſoluiť & euãgelice pau
ptatis:pfectio noue legi ꝓprie cõuenire doceť: qa
ſicut illis ĩdicta nõ erat caſtitatis ĩtegritas:ſic nec cõ
ſulta paupertas. Vñ hiero.ad euſtochiũ:aliud fu
it in lege ueteri felicitas ĩ q̃ diciť beatus qui hẽt ſe-
mẽ ĩ ſyon & repromiſſio ſit diuitiaꝝ:ſtati aũt uir fi
lius dei ĩgreſſus ẽ ſup terrã ſibi nouã legẽ ĩſtituit:ut
qui ab angelis adorabať incelis:hẽret angelos ĩ ter
ris tũc holofernis caput Iudith cõtinẽs amputauit:
tũc Iacobus & ioannes relicto pr̃e rete & nauicula
ſecuti ſũt ſaluatorẽ affectũ carnis & uicula ſeculi &
curã domus pariter reliq̃reſ:tũc p̃mo auditũ ẽ.Qui
uult uenire poſt me &c.Nemo.n.miles cũ uxore p
git ad bellũ:diſcipulo ad ſepulturã pr̃is ire cupienti
nõ pmittiť:uulpes foueã hñt filius aũt hoĩs nõ ha
bet ubi caput ſuũ reclinet:ne forte cõtriſteris angu
ſte pmanſurus hec hiero. Cui cõcordat bernar.ĩ.ſ.
de colloqo ſymõis & ieſu lõge ĩqt aliud ẽ ĩ luto aq̃
rũ multaꝝ dimerſi ꝓfũdo maris iter capere terrẽa li
cite poſſidẽdo ad ipſã nouiſ greſſibus undã calcare
oĩa relinquẽdo ſed tpi'gratie hec p̃rogatiua debeba
tur. Antiquorũ patꝝ ſane diebus donec in terris ui
dereť & cõuerſari ĩter hoĩes dñs maieſtatis nõ erat
euãgelice forma pfectõis:ſed ſpũm ipſũ deũ ſolũ ĩ
terris loq̃bať ſpũ. At ubi uerbum caro factũ eſt:&
habitauit ĩ nob̃ iã ĩ eo tradita ẽ imago uite & cõuer
ſiõis exẽplar.qd̄ optebat etiã imitari ut utroqꝫ ſeq̃n
tes ueſtigio nõ ulterius cũ patriarcha : iacob altero
femore claudicemus:nec illud dicimus tanq̃ ſi ſal-
uari qs uel huius nequeat tpe ſi ſecus egerit : ſed ut
gradũ agnoſcat ꝓpum & locũ pfectõis aut diſcipli
natus officiũ nõ uſurpet. His duobus ueritatis
preconibus confundẽtur uiri noſtri tpis a quibus
ſub pietatis ſp̃e p antiquoꝝ patꝝ diuitias ſub dolo
euãgelica ĩpugnať pauptas. Quod aũt dicũt fugiẽ
tes paupertatis penuriã ꝙ uolũt eſſe ſimiles abrahe
iacob & dauid.Audiant rn̄ſionẽ eiuſdẽ ber.ubi ſu-
pra: Excuſarẽt ſe fortaſſe aliq dicẽtes:abraã:iſaac:&
iacob ceteriqꝫ ſci nunq̃ nõ terrenas diuitias habuiſ-
ſe legũť:ſufficit nobiſ eẽ ſicut illi fuerũt.Neqꝫ.n.ſu
mus nr̃is tpibꝫ meliores:ſi cľpabiľ eẽt poſſeſſio di
uitiaꝝ:nunq̃ illi in diuitiis tãtã gratiã obtinerent a
dño. Quid reſpõdebimus nouis imitatoribus ſã-
ctoꝝ ueteꝝ:ĩponãt uitulũ ſup altare dñi mactẽt ari
etes ircoſqꝫ ĩmolẽt:qa abraã hoc fecit: ſed ĩqũt ſta-
tum ultra nõ habent ubi reuelata ẽ ueritas tranſiuit
umbra:qd ſi ipſas quoqꝫ diuitias tpales umbrã di-
xerimus fuiſſe futuroꝝ.in figura ſiqdẽ legimuſ eiſ
oĩa cõtigiſſe. Dẽiqꝫ ꝙ terrenas palam diuitias poſſi
derẽt ſci perfecti cũ ſola ťrena palã ꝓmitterẽtur a do
mino:ubi ſane celeſtiũ ꝓmiſſio ſonuit neceſſe ẽ ſpi
ritualibus ſpiritualia comparare:& mutuari ſacrifi-
ciũ ſpe munerata hec ber. Ex quibus & aliis pre-
miſſis liquet:ꝙ facta ſanctoꝝ patꝝ ueteris teſtamẽ
ti quo ad diuitias & ad multa alia non ſũt trahẽda ĩ
exemplũ cõiter xp̃ianis:per quod patet ĩſania mul-
toꝝ profeſſoꝝ euangelice pauptatis:qui exẽplo ſa
lomonis opulẽti regis dicũt ſe dñi honorare ſũptu
oſas fabricas de his que deberẽt pauperes xp̃i com

dere erigendo:in quibus infirmorum & pauperum
uacua uite ſcientia defraudant ipſas in talibus con-
ſumendo diſpēſādas. Adducūt.xii.pēurioſe pau
pertatis faſtidioſi hoſtes de pfectiōe ecclesie q̄ ſcā
ē ī poſſeſſione cōi ſbe tpalis:nitētes rōnes ſophiſti
cas inducere ad ꝓbādū eccleſiaſticas poſſeſſiōes ad
pfectōis facere cumulū:tāq̄ pſectiuſ ſit illis ī xp̄o af
fluere q̄ ꝓ xp̄o carere:ꝙ nō ſolū gl'iam pauptatis e
uacuat:uerꝫ etiā fūdamtū ipſius eccleſie xp̄m & eiuſ
apl'os maculatis q neq̄quā ut ꝓbatū ē ſupra poſſe
derūt alīq̄ tpale:licet antiq uerbis īſanis & ꝑtermit-
tēdis xp̄m & apl'os tpalia poſſediſſe nitātur ꝓbare.
Quibus rn̄demus ueritatē approbātes & erroriſ
fall'am cōfutātes:uerꝫ ē.n. ꝙ facultates eccleſie ſcā
ītētiōe a ſcis & p̄ribus recepte fuerūt:ſed & ſine ſue
pfectionis leſione uerꝫ ē etiā ꝙ xp̄s ieſus ſcd̄m eter
ne diſpoſitōis archanū ualere ꝓuidit tpe cōgruo ec
cleſie ipſā ſublimādo ad regni coronā & ſibi dādo
poſſeſſionū tpaliū ampla pp utilitatē multiplcē q̄
ſācti p̄res munere ſci ſpūs ſciuerūt elicere affectum
ſuū non inuiſcando eiſdē: & ipſa uirtual'r diſponē
do. Et ſic error manicheorꝫ q dei eccl'iam ꝓpter
poſſeſſiones acceptas a ſtatu iuſtitie & pfectionis
aſſerūt eſſe collapſā:neſciuerunt eni uel noluerunt
diſtinguere uarios perfectōis gradus quibus perfe
ctōis fons xp̄s uario mō ſponſā ſuā in diuerſis ſta-
tibus ornat de quibus infra dicet' cap.Ieſus perfcā
conſulens.In q̄bus tn̄ ſtatus pauptatis xp̄i & apl'o
rū & modus quē īpoſuit eis ſe hēndi ad tēporalia
obtinet ſūmū gradū:ꝓpter qd' ſicut approbamus
uerꝫ:Sic & reprobamus errorē.ſ.ꝙ poſſeſſio tēpora
liū faciat ad perfectionis culmē. Cū eni ex ſupra
dictis eſt ſupabūde mōſtratū ꝙ xp̄s & apl'i tēpora
lia poſſidere noluerūt:pfectiōis culmē ſcd'm iſtud
dogma ꝓphanū aſſecuti nō ſūt. Qui uero modū
uiuēdi p̄ntiū tēporꝫ in abūdātia tēporaliū uite xp̄i
ꝑfert & apl'orꝫ:quod dicere ē impiū & ꝓphanum.
Vnde Hiero.monachi uitā deſcribēs ait:ſcribere
diſpoſui ab aduētu ſaluatoris uſqꝫ ad nr̄am:ab apl'iſ
uſqꝫ ad huius tpis feces quō & p quos xp̄i eccleſia
nata ſit & adulta pſecutoribꝯ creuerit martyriis coro
nata ſit: etiā poſtq̄ ad xp̄iāos p̄cipes uenerit potē
tia & diuitiis maior ſed uirtutibus ſit minor effecta
In his hiero.uerbis clare eligit' error prefatus.Se
qt' eni qui plus abūdant ī eccl'iaſticis redditibus hi
pfectiores exiſtāt & ꝙ abſqꝫ detrimēto pfectiōis ad
r̄ligionē pauptatis altiſſime nequaq̄ ſe trāſferre poſ
ſent:qn potius ecōtra pauptatis erūnas abiicere: &
ad facultates eccl'iaſticas aſpirare ſcm̄ erit atqꝫ pfcm̄.
O quot nūc pfecti eſſent in mūdo ſecūdū illud
dogma ꝓphanū & antixp̄ianū cōmētū. Quos de
ridēs Hiero.ad nepotianū ironice ait. Sunt ditiores
mōachi q̄ an̄ fuerit ſecl'ares:poſſideāt opes ſub xp̄o
paupe: quos ſub locuplete diabolo nō hūerunt &
ſuſpiret eos eccl'ia diuites quos mūdus tenuit ante
mēdicoſ. Quia uero diuitiarꝫ quarꝫcūqꝫ poſſeſſio &
ſi poſſit eſſe abſqꝫ pccō & ſine pfectiōis detrimento
in aliquo ſtatu maxīe in p̄latis pfectis:eos tn̄ cōmē
dare exceſſiue oīno ſcōrꝫ doctrine repugnat ambi-
cioſas mētes ad deſiderū ipſarꝫ inclinat:pp qd' ſci
ab eorꝫ appetitu retrahūtur quātū ſciunt. Reddi
tus eni eccleſiaſtici ſūt illecebroſe diuitie:& piculo-
ſe:etiā ipſemet pfectis uiris ſepe p̄bent occaſionem
ruine:& ideo relinquere eas pfectiōis ē:pfectio eni
non tātū dicit iuſtitie rectitudinē:uerū etiā expedi-
tionē.Vn̄ gre.iiii.morꝫ.Rarꝫ ualde eſt ut q poſſidēt
aurꝫ ad requiē redeāt.Cū p ſemetipſam ueritas di-
cat. Quoniā difficile ē q pecunias hēnt intrare in re
gnū celorꝫ.Itē in.iii.dia.Cura rei familiaris uix ſiñ
culpa agit' etiā ab his q qualiter culpas declinare de
bēt non ignorant.Cui concordat Ambro.in lib.de
offi.Si bn̄ meminens nil utile nō ꝙ ad uite illius et̄
ne ꝓſit gr̄am differimus:nō quod ad delectationē
p̄ntis nec alia cōmoda in facultatibus ſed icommo
da huiuſmōi reputamus ſi non reiciant' ea q̄ oneri
magis cū ad ſūt eſtimamus q̄ diſpēſatio cū erogāt'.
Idē quoqꝫ in alia pte libri ſic ait.Nullum admini
culū preſtant diuitie ad uitā btām:quod euident' de
demſtrauit dn̄s in euāgelio dicēs.Bti paupes ſpiritu
&c.Bti qui eſuritis &c.Itaqꝫ pauptatē:famē:dolorē:
q̄ putāt' mala non ſolū impedimēto nō eſſe ad bea
tam uitā:ſed etiā cām & uiā eſſe euidētiſſime ꝓnun
ciatū ē. Sed & illa q̄ uidēt' bōa diuitias ſacietatē&
leticiā ex ptē doloris & detrimētū eſſe ad fructum
btitudinis dn̄ico declaratū ē iudicio liquet. Sic er-
go non adminiculo non ſunt ad uitam eternā cor-
poris bona:ſed etiam diſpenſatio:hec Ambro. Vbi
ſuperior error apertiſſime confutatur. Quod ſi di-
cat cauillator ita intelligi de poſſeſſionibus ſeculari
um:non de eccleſiaſticis bonis que ſunt ſanctifica-
ta domino.Reſpondetur ſibi euidentiam ſācti & ſā
ctorum dictis.Non enim dicuntur domino ſancti-
ficata:quia aliquid in ſeipſis ſanctum contineant:
uel quia ſanctum faciant continentem:ſed quia nō
niſi cum ſanctitate mentis debet adhiberi ſine dile
ctionis affectu:& non niſi ſancte debent expendi.
Quod ſatis probat auctoritas proſperi de uita ſupe
rius allegata. Sed Augu.pro primo ſic dicit in fi-
ne libri:unde malum. Qui inquit bene uult uti tē-
poralibus bonis non eis amore conglutinetur &
uelut membra animi ſui faciat quod fit amādo: ne
cum reſerari ceperint cum cruciatu & tabe fedēt ſed
eis totus ſuperferatur:& habere illa atqꝫ regere para
tus:amittere uero & non habere paratior. Cui
concordat grego.nazanzenus in quodam ſer.con-
tra perſecutores eccleſie.Si facultatibus inquit de-
fraudabunt quibus nimis ſed facilius malas abſci-
dere quas nō hēo.Si aūt eccl'iaſticus ē utiqꝫ
pro quo omnis pugna & omne certamen eſt. An
ignoramus ꝙ pecūie cupiditatē & loculorꝫ fraudē
ad p̄dicationē ꝓficiſcit' xp̄i. Ad hoc qd' dicat Am
bro.ī li.de off.ꝙ xp̄s apl'os ſine auro miſit: eccl'ias
ſine auro aggregauit.Iterū qa plurimū poſſidet nō
abundat:quia nihil eſt quicquid in ſeculo eſt:& qui

exiguum hẽt non minuit:qa nihil ẽ cõnectit res ſi ne diſpẽdio ẽ q̃ tota eſt diſpendiũ. Ex his ſanctorꝫ dictis patet ꝙ bona eccleſiaſtica licet ſine amore de beãt poſſideri: ſũt tñ illecebroſa & multorꝫ malorꝫ occaſio ãbiecti. Quod tñ uidemus ĩpreſſuris huius tpis in ſymoniis:ĩ litigiis clericorꝫ: & ĩ abuſoribus bonorꝫ eccleſie: & in unguẽtis crebris pp appetitũ ſue abundantie excitatis. Et de hoc magis flendũ ẽ q̃ ſcribẽdũ: nec de his experiẽdis occupandi ſu mus:qa ea ubiq3 in urbe romana experitur mũdus Tñ.n.in hoc erũnoſo tpe multiplicata ſũt ĩ tpali bus eccľie:ut paꝝ ualde ſit qđ reperit in dictis ſan ctorꝫ reſpectu eorꝫ q̃ exp̃mitur in intuitu malorũ p̃ſentiũ. Licet acutus expugnator ꝓſtibuli cleri corꝫ eximius doctor omnis ſanctitatis amator bea Ber. Sagittas acutas & plurimas miſerit cõtra ipſo rũ laſciuiã: ponã hic unã de ſagittis parũ acutam re ſpectu aliaꝝ. Ait.n. ſic de colloq̃s ſimonis & ieſu. Ditatas dotatas uidemus eccleſias a potẽtibus & diuitibus huius ſeculi: q ĩ opibus bonis dites iux ta pauli admonitionẽ amicos ſibi facere ſtuduerũt de mãmona a quibus ĩ eterna tabernacula reciperẽ tur qđ diu ſperarẽt ab aliis ſe recipi q claues uidẽt habere. Sed heu data eſt iſta prouidentia eorum in occaſionẽ carnis ꝙ ſibi atq3 aliis in celo taberna cula facere debuerãt ĩ terra cõiũgũt domũ ad do mum & copulãt agrũ ad agrum. Quod rapuit ab ore apľorꝫ huius tẽporis uerbũ gratie: uerbum fi dutie. Ecce nos reliq̃mus oĩa & ſecuti ſumus te. Ec ce.n. ut plus ſit. Et ſacerdotes diuites fieri uolũt. Si militer Et ſuã ħ & abũdãtiã ſuã recipiunt cõſolatio nẽ. Similiter amicis egerẽt: & ipſi ut aliena taberna cula reciperẽtur: & ipſi ut propria nõ habẽtes. Beati .n. paupes ſpũ qm̃ ipſorꝫ ẽ regnũ celorũ: ħ Ber.

Quomõ ãt ſancti antiq paſtores tẽporalia eccle ſie diſpẽſabãt cũ ipſorꝫ cõtẽptu & ſpiritu pauperta tis: quomõ inter reꝝ afflũẽtiũ copias ſic uiuebant ſicut egẽtes: multos autẽ locupletẽtes tãq̃ nihil ha bentes & oĩa poſſidentes: ſatis oſtẽdũt perfectiões eorꝫ in ꝓpriis legendis cõtẽte. Nihilominus ãli ſum gradum pfectõis ipſimet attribuũt apľice pau pertati: quod ſatis apte mõſtrat Hiero. ĩ cõmẽdati onẽ unius ſancti epi de quo ſic ſcribit ad ruſticum. Sanctus exupius eps toloſe uidue ſareptane imita tor eſuriẽs paſcit alios & ore pallẽte ieiunius: fame torquet aliena: oẽm ſubſtãtiã xp̃i uiſceribus eroga uit. Nihil eo dignius q corpus xp̃i caniſtro uimi neo ſanguinẽ portat ĩ uitro. Qui auaritiã ꝓiecit de tẽplo: qui cathedras uendẽtiũ colũbas mẽſaſq3 ſub uertit: mãmone & nũmulariorꝫ era diſperſit: ut do mus dei domus orõnis uocaret & nõ ſpelũca latro nũ: huius ſectaŕ ueſtigia & ceterorꝫ q̃ uirtutũ illius ſiľes ſũt quos ſacerdotiũ & humiliores facit & pau periores. Aut ſi pfectiões deſideras exi cũ abrahã de patria & de cognatiõe tua. Si habes ſubſtãtiam uende & da pauperibus: ſi nõ habes grandi onere es liberatus: nudũ xp̃m nudus ſeq̃ns: durũ: graue difficile: ſed magna ſũt p̃mia. In his Hiero. uerbis diſtiguit apte pfectio bñ diſpẽſãtis tpalia eccleſie & pfectio xp̃m nudũ ſequẽtis per ſpũm pauptatis extreme q̃ qdẽ ẽ pfectio euãgelica ſeu apľica: ſicut idẽ dicit ad demetriadẽ. Apľi faſtigii pfecteq3 uirtu tis ẽ: uẽdeŕ oĩa & paupibus diſtribuere: & ſic leuem & expeditũ cũ xpo ad celeſtia ſubuolare. Quia igiť ſacri doctores duplicẽ pfectionẽ tãgũt: de qui bus magis infra diceť .ſ. perfectio q̃ habeť ĩ cõibus bonis eccľie: de qbus ſãcti dicũt ꝙ dño cõſecrãtur. Et qa eorꝫ dominiũ nõ debẽt ſibi miniſtri eccleſia rum proprietate dãnabili uendicare: & ꝙ bona hu ius magis ſunt celeſtia: q̃ mundana: magis comu nia q̃ priuata ħ prima eſt. Alia eſt in paupertate apoſtolica & penurioſa. Ideo ad euidentiam eiuſdẽ diſtinguemus. Primo quadruplicẽ reꝝ tẽporalium cõmunitatem ex quadruplici iure manãtẽ. Et poſt modum diuidemus duodenam prerogatiuã paup tatem apoſtolicam cõmendantẽ. Prima cõmu nitas eſt que manat iure neceſſitatis nature: que fit ut omnis res ad nature ſuſtentationẽ idonea quã tũcunq3 ſit alicui perſone appropriata illius fiat qui indiget neceſſitate extrema: & hoc poteſt dici ius poli: cui diſcordare non põt ius fori. Et huic cõmu nitati renunciare non eſt poſſibile pro eo ꝙ manat ex iure naturali inſerto homini quia dei eſt imago & creatura digniſſima: propter quam ſunt omnia mundana creata. Secunda eſt que emanat ex iure charitatis fraterne que fit ut omnia ſint iuſto rum excõmunicatione quadam charitatis que ſũt propria ſingulorum fiant uniuerſorum cõmunia: ſecundum illud Apoſtoli.i. ad Cori.iii. Oĩa ueſtra ſunt. De qua Augu. ſup Io. ome.vi. loquẽs contra donatiſtas. Veniãt inqt ad catholicam eccleſiam & nobiſcum habeant non ſolum terram: ſed & eum qui fecit celum & terram. Et huic cõmunitati renũ ciare non eſt licitum: quia manat ex iure diuinitus infuſo per quod eſt unita in colũba.i. in uniuerſali eccleſia. A qua quidẽ uniuerſitate & communitate nullus poteſt diſcedere ſeruata lege diuina: que to ta cõpletur in charitate & in ħ centuplatur qcq̃d ꝓ deo relinquitur etiam in hac uita. Tertia cõmu nitas eſt que emanat ex iure ciuilitatis mundane q̃ fit ut unius imperii regni uel ciuitatis una fiat res uel unius ſocietatis mercatorum uel pugnatorum cõmune fiat lucrum & damnum: uel unius familie indiuiſe una fiat hereditas cõmunis. Et huic com munitati renunciare ẽ de pfectiõis euãgelice neceſ ſitate: qa talis cõitas pſonalẽ ĩcludit neceſſitatẽ que manat ex iure diuinitus iſtituto. Cũ ẽt ãnexa ſunt q̃ occaſionaliter inducũt difficultatẽ ad bonum: & pronitatẽ ad malũ. Ac p ħ perfectioni euangelice aduerſaŕ. Et iõ aĩe ſcẽ huiuſmodi ſuadetur diuiſio: ut in p̃s. diciť. Audi filia: & uide & inclina aurẽ tuã & obliuiſcere populũ tuũ & domũ pr̃is tui. Quar ta cõitas ẽ q̃ manat ex iure dotationis eccleſie q̃ par

tim ē dĩnũ:parti ē hũanũ.Si quis ſubtiliter pẽſet di
cta canonũ & icõꝝ:hac cõitate fit ut oĩa bona q̄ cõ
ferunť eccleſiis domino dedicẽť ad cõem ſubſten
tationē miniſtroꝝ ſuoꝝ & pauperũ. Et hec cõitas
ē i omnibus eccleſiis collegatis habẽtibus poſſeſſi
ones.Et huic cõitati nolle renuntiare nõ facit ho-
minē iperfectũ qa tenere põt ſalua perfectiõe ſecũ
dũ aliquē perfectionis ſtatum.Sicut apparet in reli
gioſis cenobitis & in prelatis perfectis & ſanctis ſe
cũdũ ſtatũ ſuum q tpalia poſſident i cõi:qa talis cõ
munitas ex iure diuinitatis manat:ut de altari ui-
uat q ſeruit altari.Et ſunt illis oĩa cõia qbus ē cor:
unũ & aĩa una:unus ſpiritualis pr̃ & una uiuẽdi for
ma:tamē renunciare facit ad euangelice pfectionis
culmē:& dicit euãgelice perfectionis ſtatũ:pro eo
uidelicet ꝙ talis cõitas q̃q̃ manet ex iure dĩno:ma-
nat ẽt ex iure humano:& qa nõ ſolũ ē ſpiritual̃ ue
rũ ẽt tẽporal̃.Et qa licet in ea excludať proprietas
pſonalis cõcluditur:tamē proprietas collegialis cu
ius ẽt quelibet perſona de collegio particeps eē di
gnoſciť:nõ ſolũ quãtũ ad uſũ uerũ ẽt quãtũ ad do
miniũ:dũ unuſqſq; auctoritatē habẽs a iure ad res
ſue eccleſie recuperãdas & exceptionē ad defendē
das:ꝙ uere declarat dñii ipſaꝝ rerũ agẽtē uel recipiē
tē aliqualiter eē pticipē. Quoniã igiť ē ualde diffi-
cile oĩbus abdicatis i ſola pauptate gaudere quod
ē apoſtolica ſtatus:difficile ē nihilominus pſonali
ꝓprietate excluſa ſola eccleſiaſtica cõitate eē cõten
tũ:quod ē prope cenobitici ſtatus i quo cõcõmita
tur caſtitatis uotũ cũ abnegatione ꝓprie uolũtatis:
ideo ē utrũq; pfectũ licet impari gradu: Et per h̃
patet ꝙ paupertas altiſſima q̄ ē apoſtolica nihil ſub
celo poſſidet tẽporale:ſed denudãs poſſeſſionem
ab omni iure & opulẽtia rerũ uſus:nudus ſequitur
crucifixum.

Quod pauptas ualet ad quatuor quoꝝ quodlibet
ſequũtur tria bona & ſũt.xii.

Vius ãt pauptatis altiſſime q̄ cõſiſtit i pe
nuria uſus rerũ tpaliũ exterior nõ ſolum
i expropatione interna:ē multiplex utili
tas diſtĩguẽda. Eſt.n.figurata p illã euãgelicam
margaritam q̄ tãte precioſitatis ē ut ꝓ illa emenda
ſint oĩa diſtrahẽda:ualet.n.ſpecialiter ad quattuor.
Ad exterminiũ iniquitatis
Ad exertitiũ pfecte uirtutis
Ad poſſeſſionē pfecte iocunditatis
Ad publicationē euãgelice pdicatiõis.

Primo pp expiationē culpaꝝ ppetractarum.Eſt
.n.caminus expurgans & eliminãs ſordes uitio-
ſoꝝ.Iuxta illud Eſa.xlviii.Elegi te i camĩo paupta
tis:quod maxime de illa pauptate intelligiť q̄ non
tãtũ uolũtatē p reꝝ cõtẽptũ afficit:ueꝝ ẽt corpus
p penuriã affligit.De qua Grego.in ome.de lazaro
& diuite:purgat ignis inopie etiã diuitis bona re-
munerauit felicitas trãſeũtis uite.Illũ paupertas af
flixit & terſit:& iſtũ abundãtia remunerauit & re-
pulit.Et infra.de pauperibus uero ſollicite pẽſate:
quia eoꝝ uitã magiſtra paupertas cruciat quouſq;
ad rectitudinē perducat:h̃ Grego.Quod ſi purgat
pauptas neceſſitatis cã radice charitatis multo ma
gis illa penurioſa paupertas purgat quã feruẽs cha
ritas i uoto uolũtatis cãt.Secũdo pp ſubtractiõem
occaſionũ peccãdi q̄ ſicut diuitiarũ affluẽtia creſcũt
ſic uolũtaria pauptate minuuntur:unde Criſo.ſup
epl̃am ad hebꝝ.Ser. ſecũdo xp̃ianus i pauptate co
ſtitutus q cũ diuitiis magnis qũo h̃ ē qa excludit a
ſe ſupbie typũ:nõ erit arrogans ſed patiẽs obtẽpe
rans:& pudicus:mitis & patiens.Qui uero i dítiis
cõſtitutus ē multa illũ adhuc.bona ipediũt. In-
ſpiciamus ergo q̄ ſť q̄ diues opať:rapit aliena: eſtu
at cupiditate:nephandos nõ deſinit perpetrare cõ
cubitus:maleficia cũcta cõmittit.Nõne uniuerſa h̃
ex diuitiis cõſpicis generari.Iterũ quoq; in paupe
rie magis q̃ in dítiis uirtutes facil̃r poſſidemus:nec
mihi dicas ꝙ i hac uita dítes nullã uĩdictã ſuſcipiũt
Nã cũ oĩbus malis ſuis ẽt hoc malũ hñt dítie quia
malignitate peccãtes ab ultiõibus tuẽť.Et q dítias
poſſidet ſp peccãs nulla pena reuocať ſed ſine ul-
lis remediis uulnera ſuſcipit pccõꝝ & frenũ illi ipo
uit:hucuſq; Criſo.Quod ſi forte aliqs dicat ꝙ de
paupie ml̃ta mala oriũť:Rñdet iferius .xviii.ſer.
Nemo cãeť ꝓ pauptate tã q̃ pauptas cã ſit ml̃ totũ
maloꝝ neq; obloquať xp̃o q pfectionē illã dixit.
Si uis pfectus eē &c.hoc ipſe & uerbis dixit & opi
bus cõprobauit & oſtendit & per diſcipulos ſuos
docuit. Sectemur ergo pauptatē: maximũ qppe
bonũ ē.Nihil.n.opulẽtius eo q pauptatē ipõte di
ligit & cũ alacritate ſuſcipit. Valet ẽt.iii.ad iniqta-
tũ exterminũ pp uitioſarũ radicũ abſciſiõem:un̄ cri
ſo.ſer.eodē..Abiiciamus q̄cũq; corpus florere faci
unt:uiciãt ãt aĩam:ut puta ſunt dítie:delitie:& glo
ria.Cũcta h̃ carnis ſť & amoris corporeoſitas: non
amemus ãpliora:ſed pauptatē ſẽp ſectemur iſtam.
Magnũ.n.bonũ ē:ſed ſapiẽtia paupis inqt ꝓ nihi-
lo:hẽtur.Et iteꝝ dítias & pauptates ne dederis mi
hi:& ex camĩo pauptatis libera me:q̃re ergo illa dcã
ſũt & in ueťi teſtamẽto dicebãtur ubi ml̃ta dítiaꝝ
rõ hẽbať:ubi pauptatis erat pl̃imus ꝯtẽptus ubi h̃
qdē maledictio erat. Sed nũc nequaq̃ ita ē. Si uis
audire pauptatis p̃dicamẽta ipſã & ꝓfeſſus ē ieſus
&dixit.Filius hoĩs ñ hẽt ubi caput ſuũ rcliet.Et ite
rũ diſcipul̃ ſuis dicebat.Nolite poſſidere auꝝ neq;
argẽtũ.Et eis dicebat petrus q ex ſua natiuitate erat
claudus.Argẽtũ & auꝝ nõ ē mihi. Et in ipſo qdē
ueťi:teſtamẽto.Nã helyas p̃ter melotē nihil hẽbat.
Nõne helyſeus:nõne Ioã.hucuſq; Criſo. Paup-
tatis tollerãtiã laudat:qa p eã corpaliũ rerum amor
abſcidiť q̄ ē p̃ma radix uitioꝝ:laudat ẽt quia per
eam abſciditur:ſecũda q̄ ē timor male hũilias.un-
de & conſequenter adiungit:uides ꝙ maxime fi-
duciam facit h̃ pauptas.diues ſeruus eſt obnoxius
dãnis & tribuens omni uolenti ei nocere:ille ãt ni
hil hẽt:preſcriptionē non timet nec cõdemnatio-
nem.Nequaquã enim paupertas fuit ſine fiducia
Tunc ieſus cum paupertate mittebat apoſtolos in
cauſam opus habentem multa fiducia:ualde enim

ē fortis paup & nō habet unde iniuriam patiatur: hec uerba Criſoſtomi intelligi non poſſunt niſi de paupertate que nihil habet:nec tria ſuperiora aliqd concludunt de pauptate monaſtica que gloriatur ſe ſolū nihil poſſidere:& oīa uelle habere in uſu abundanti & rerum ubertate. Sed penurioſa paup tas que ē euangelica ex his cōcludit̄ mł̄tū ualere ad exterminiū oīs culpe. Valet ſecūdo penurioſa paupertas ad exercitū uirtutis perfecte:primum quidē quia per eam uirtus acquiſita probatur:ūde Amb. in pmo libro de offi.Non pōt quis premiū accipere niſi legitime certauerit:nec glorioſa uictoria ubi non fuerint laborioſa certamina.Ideoqꝫ dominus in euangelio.Sancti pauperes ſpiritu &c.Non dicit beati diuites:ſed pauperes.Ibi.n.incipit beatitudo diuino iuditio ubi erūna eſtimatur humana ħ Ambro.cōſtat āt ꝙ erūna non eſt in paupertate rōne cōteptus rerū ī mente:ſed ex ſola expropriatione penurie tēporalis quā ſuſtinemus ī corpore.

Secūdo uidelicet quia uirtus prōpta cuſtoditur Vnde Hiero.ad paulinum.Socrates thebanus homo quondā ditiſſimus:cum ad phandum athenas pergeret magnū auri pondus abiecit.Nec putauit ſe uirtutes poſſe ſimul & diuitias poſſidere.Deniqꝫ & tu audita ſentētia ſaluatoris.Si uis pfectus eē &c. uerba uertis in opera:& nudā crucē ſequeris puriſqꝫ manibus:& candido pectore pauperē te ſpiritu & operibus gloriare expeditior & leuior condeſcendens ſcalā Iacob. Videlicet ēt tertio quia uirtus cuſtodita expeditius in finē perducit. Iuxta dictū Criſoſtomi ſup epł̄as ad hebre.ſermōe.v. Nō habētes diuitias:ñ pp ħ doleamus: ſed gratias magis uniuerſoꝝ deo ac dño referamus:qa nos paruo labore eandē mercedē potuerimus quā diuites promererii& ſi uoluerimus ēt ampliorē.Nā ex paruis magna lucramur. Huic ēt Grego.ſuper euāgeliū uocationis apoſtoloꝝ in ome.conſonās ait. Regnū celoꝝ tantū ualet quantum habes.Et iterum ibidē.Ante dei oculos nunq̄ ē uacua manus a munere:cū archa cordis fuerit plena bona uoluntate.Quapropt̄ cū uolūtas ubi deeſt poſibilitas ꝓ facto reputaret̄:& ſanctis pauperibus q̄ diuitibus uelle & facere.Multū igit̄ facit paupertatis inopia ad uirtutū expeditionē.Vñ euāgelici paupes diſcurrētes ꝑ mūdū quot uidēt neceſſitates xp̄i fidelibus: tot habent cordiū cruces:& imolatōes ī ſuis uiſceribus ꝑietatis:unde & illi ſunt magis elemoſynarii ī affectu & ab omni ſecluſi auaritia:nulli rei extrinſece parcunt quin ea liberaliter tribuāt pro chriſti pauperū releuando defectu. Quo contra his fallaces pauperes q nihil uolunt ſubire penurie uſus arida portant ultra ad aridos pauperes & medicos.Et ñ ſolū de ſibi neceſſariis nil uolūt indigentibus ipartiri:ſed multis ſuperfluitatibus quaſi continue ſatagunt ſuperfundi.Expoliantes alios pauperes neceſſario uictu in his q̄ cōſumūt ſuo ſuperfluo uſu & faſtu. Hac ergo fallaci paupertate excluſa de medio que oīum ē uitiorū ſentina:uerā pauptatē euangelicam extollamus:qa plurimū uidelicet ad exercitium plurimaꝝ uirtutū:ut dictū ē:& āplius foret dicendū niſi modus uoluntatis nos artaret: qa ꝑ eā uirtus pfecta probat̄:& in finē multū expedite reducit. Conſequēter ēt ualet hec alta & penurioſa panpertas ad perfruitionē iocunditatis interne: & ad extaticā eleuatiōm contēplationis excelſe. Primo quidē rōne extrīſece ſecuritatis.Excludit enim omnē timorem mundanum & humanum ſeruilē & uitioſū iperfectū & formidoloſū. Vnde Criſo. in ome.ultima ſuper Mat.Diuitē neceſſe ē multum indigere & turpiter ſeruire:formidare & ſuſpicari: & timore eoꝝ q ſuſpicant̄ oculos & calūniatoris ora:& auaroꝝ cōcupiſcentias:ſed nō paupertas aliquid tale:ſed contrariū uniuerſis regina ē pluribus non ſubiecta:ſed munita portibus tranqllis & paleſtra:& gynnaſiū phie.Conſtat āt ꝙ pauptas furibus non ſubiacet:ea potiſſimū ē in qua nihil habetur:de qua ſubdit̄ ibidē.Audite quicūqꝫ eſtis pauperes magni:& quicūqꝫ ditari cōcupiſcitis nō pauperem eē malū:ſed nō uelle pauperē eē:& nec malū extima paupertatē:& non erit tibi malū:& ſi philoſopharis multū ē bonorū finis & origo. Nec tātū dat ſecuritatē penurioſa pauptas in hoc ſeculo uniri:& in futuro iuditio.Vnde Ber. ſup ps. Qui habitat &c.felix paupertas uoluntaria oīa relinquētiū propter te domine ieſu:felix tamē que tā ſecuros tā glorioſos ī illo ſingulari fulgore electorum in illo tremēdo examine meritoꝝ: & in illo tanto diſcrimine iuditioꝝ. Ex qbus ſeqtur ꝙ penurioſa & euāgelica paupertas reddit ſecuriſſimum profitētē:qd̄ multū ualet ad perfruitionē interne letitie. Sed mirabiliter cōfert ad ſublimationē contēplationis excelſe:quia ī nullo ſollicitatur aīus:nec etiam pro neceſſario uictu:pp qd̄ xp̄s ieſus a ſanctis pauperibus apł̄is quos ſup mōtē pfecte contēplationis extulit:oēmqꝫ ſollicitudinē amouit.d. Nolite ſolliciti eē aīe &c. Vbi notat̄ ꝙ oīs diffidētia amouetur a pauperibus xp̄i cū eis dr̄ ꝙ pus q̄rat regnū dei & iuſtitiā eius:& hec oīa adiicient̄ uobis.Eſt tñ q̄dā diffidētia q̄ prouenit ex peruerſitate q̄ hēt infidelitatē & deſperationē ānexā:ut puta cū qs de bono diffidit:uel qa nō credit dñm curare humana tā q̄ ifidelis:uel eſtimat ſe a deo derelictū pp peccata ſua tanq̄ deſperatus:& talis diffidentia & ſollicitudo ꝓcedēs ex ipſa oibus ꝓhibet̄:& cōfidētia illi oppoſita oibus ꝑcipit̄. Eſt & alia diffidētia q̄ ex puſillanimitate cordis ueniēs hēt annexā remiſſiōem amoris doni:& ſuperfluū amorē ſuū:& hec ſtare poteſt cū charitate īpfecta.Et iō ħ puſillanimitas diffidenda:& ſollicitudo ex ipſa ꝓueniēs euangelicis & pfectis uiris inhibet̄:& cōfidētia eidē oppoſita perfectis iniungit̄ quatenus cōtēplatores ueritatis algorē puſillanimitatis ſollicitudinem pro neceſſariis fugiāt & calorem charitatis confidenter de deo cū ꝓmptitudīe ad pferēda pauptatis īcōmoda conſtāt aſſumāt:& ī iubilo iocūditatis intne ſit ei ſecura mēs quaſi iuge cōuiuium & ſit eis ſicut uolatus

ſecurus & liber ad contemplandum deum. Ad hac cõfidẽtiã Augu.inuitat in libro de elymoſina. Metuis iqt ne patrimoniũ tuũ forte deficiat ſi ex eo opari largiter ceperis. Quãdo.n.uiro iuſto deeſſe poſſint ſubſidia cum ſcriptũ ſit. Non occidet dñs animã iuſti fame:helyas in ſolitudine coruis miniſtrantibus paſcit᷑. Et danieli i lacu leonum ipre dã iuſſu regis incluſo prãdiũ diuinitus apportatur & timemus ne operãti & deũ promerenti deſint alimẽta cũ ipſe i euãgelio ad exprobationẽ aliorũ quorum eſt mens dura:& fides parua conteſtetur & dicat. Aſpicite uolatilia celi que nõ ſerũt neq; metunt neq; cõgregant in horrea: & pr̃ ueſter celeſtis paſcit illa. Volucres deus paſcit in quibus nullus diuine rei ſenſus ẽ:nec cibus nec potus deeſt:& tibi xp̃iano:tibi dei ſeruo caro exiſtimas aliquid de futurũ. An putas q paſcit xp̃m:a xp̃o nõ paſcatur: aut eis terrena deerunt:quibus deus & celeſtia non deſunt. Vnde hec incredula cogitatio ẽ: unde ipia & ſacrilega cogitatio:ħ Augu. Nota ergo ſup uerbũ dñi q ſingulariter uolatilia celi ſe paſcere dicit: qa uacãtes cõtẽplationi uolatibus ſingulari cura nutriuntur ab ipſo. Ipſi enim ſunt q excellenter paſcunt chriſtũ de intimis ſue mẽtis occupati continue in cõtẽplatione magnaliũ ſue potẽtie:& dolore & crucis ſue aſſũpte nature. Vnde excellentiſſime uidelicet pauptas euangelica ad cõtẽplatiõis celſitudinẽ ſequẽdã. Nã ipſoꝝ ẽ ſingulariter regnũ celorum:unde plures dixi qđ repetere non piget ꝙ paupertas euangelica eſt tranquilla & pacifica dei poſſeſſio abſq; diſtractionis ſollicitudine moleſtia & ĩpedimẽto:per quod patet ꝙ doctores illi q dicunt ꝙ religio ordinata ad cõtẽplationẽ eſſet ĩperfecta niſi haberet ſufficiẽtiã oĩum tẽporalium ignorant:& pauptatis bonũ: & alte cõtẽplationis ſtatum. Nã per hoc ſequeretur ut dimittamus de xp̃o ieſu ꝙ beatiſſima mater eius & ſãcti apoſtoli fuiſſent in contẽplationis altitudine. ĩperfecti & inquieti. Nã aliquãdo fuerunt pauperes penurioſi ut ex predictis patet abunde. Secundo uidelicet ad iocũditatẽ ĩternã rõne expectate mercedis:unde ſup illud Iob.xii. Deridetur iuſti ſimplicitatis lãpas cõtẽpta apud cogitationes diuitum:parata ad tẽpus ſtatutũ dicit Grego. Statutũ quippe cõtẽpte lãpadis ẽ tẽpus extremi iuditii predeſtinatis. Tunc diues reproboꝝ oculis pateſcet: quia cecitati poteſtati ſunt ſubmiſſi q terrena oĩa reliquerũt. Quiſq; enim diuini amoris ſtimulo excitatus ħ terrena deſpexerit. Ille proculdubio honorẽ iudiciarie poteſtatis obtinebit:ut ſimul tunc iudex cũ iudice ueniat qui nũc conſideratione iuditii ſeſe ſpõtanea paupertate caſtigat:ħ Grego. Liquet ergo ꝙ pauptas pro qua quis deridet᷑ & cõtẽnit᷑ ea potiſſima ẽ:que annexã hẽt exteriorẽ penuriã & uilificatiõem. Vnde Ber. Ser.cliii. Duo hẽt pauptas:dominiũ ſequẽtiũ afflictiõem.ſ.& utilitatẽ de quibus ꝓpheta. Vide inqt domine humilitatẽ meã & laborẽ meũ: & propterea in terra ſua duplicia poſſidebunt:ut pro pudore ſit honor iuditiarie poteſtatis: pro labore refrigeriũ placidiſſime ſeſſionis. Hec.n.ẽ que caſtigat purgat:probat humiliat & exaltat. Paupertatẽ igit᷑ penurioſã comitat᷑ letitia mẽtis:unde ſup illũ pſal. Ego ſum paup & dolens &c.glo dicit. Laudabo ĩme & ĩ mẽbris meis nomẽ dei mei cũ cantico.i.cũ delectatione:qa ſi oĩa deſunt:deus tu mecũ es. Sed conſtat ꝙ nullus ẽ illo pauperior:cui oĩa deſũt:nec illi tamẽ deeſt mẽtalis iocũditas ac p hoc nec cõtẽplatiõis ſublimitas:pp quod ſubdit᷑ uideant paupes & letẽtur:querite dominũ & uiuet aĩa ueſtra. Tertio quoq; ad ipſum ualde:uidelicet rõne perfuſe cõſolationis. Ome.iiii dicit Criſo. Deſcendamus inqt ad pauptatis caminum uideamus qui ãbulãt ĩ eo zelatoꝝ colla cõculcãtis uideamus chriſtum hominẽ in camĩo pſalẽtẽ:gratias agentẽ paupertati ultime alligatã & multã feruẽtẽ deo laudationẽ. Etenim pueris illis tribus ſimiles ſunt qui paupertatẽ cũ gratiarũ actione ferũt. Nã & igne terribilius paupertas incẽdere conſueuit:ſed illos pueros nequaq̃ incẽdit. Ita ut nunc ſup pauptate ſi gratia egeris uincula diſſoluũtur & flãma extinguitur & ſi non extincta fuerit quod multo mirabilius eſt pro flãma ros orit᷑. Quod & in prophetizãtibus ẽ:quoniam in paupere diuitibus diſponũtur copioſius:& in medio camĩo rore puro potiũtur. Et enim maximus ẽ ros nõ detineri concupiſcentia diuitiaꝝ:& illi tunc cõtẽpnẽtes regẽ facti ſunt rege emuliores. Et tu utiq; ſi deſpexeris mundana negotia mundo eris honorabilior ſecũdum ſanctos illos quibus mundus nõ erat dignus:ut igitur dignus celo efficiaris deride ꝑſentia. Ita.n.& hic eris clarior:& futuris potieris bonis:hucuſq; Criſo. Euidenter oſtendens ꝙ uoluntaria penuria rerum eſt q̃ maxime utilis ad perfruitionem interne iocũditatis. Valet etiã quarto ad publicationẽ euangelice predicationis:primo quia facit eam magis credibilem:unde Criſo. ome.xv. ſuper Mat. Talis eſt luminis uirtus ut nõ ſolũ luceat:ſed ẽt illuc ducat illos qui ſequũtur. Cum.n.uiderint omnia preſentia nos cõtẽnẽtes & ad futura preparatos ante oẽm ſermonẽ operibus noſtris credent. Quis enim ita ẽ amens ut uidens eum qui heri laſciuiebat & ditabatur:omnia exutũ:& ad famem & inopiam & duram uitam & pericula & ſanguinem & occiſionem & omnia que uidentur pericuIoſa preparatam nõ manifeſtam accipiat hinc futuroꝝ demonſtratiõm Si ãt preſentibus nos implicuerimus & ĩmiſcuerimus qualiter potuerunt credere ꝙ ad poſſeſſionẽ aliã feſtinemus:hucuſq; Criſo. In his demonſtrans clare:ꝙ uoluntarie & penurioſe paupertatis exemplum in predicatore magis credibilem facit euangelicam predicationem. In quo & aperte confunduntur ꝑdicatores huius tpis q ſe paupes iactant impudens exceſſus. Et aperte concluditur ꝙ in hoc cõſiſtit ratio quare eis ad fructum ſalutis:paꝝ aut nihil credit mũdus. Scdo ẽt uidelicet ad hoc ꝙ eã reddit ualde efficacẽ. Iuxta qđ Dama.li.iii.dicit

Euāgelii diuine cognitiōis ꝑdicatū ē:nō bellis: ſed carneis exercitationibus aduerſarios deuincēs. Sed pauci nudi paupes & illiterati:uerbati & morti ficati crucifixū corpe mortuū ꝑdicātes: ſapiētibus & īſipiētibus pua fuerūt.ħ dama.Et ſi ſ'ia ī nři tpis ꝑdicatoībus fierent ſi adppr̃ū ſi'ia uerba & exēpla deferrent. Tertio ēt uidelicet ad hoc ꝙ efficit eā magis acceptabilē:unde ſup illud Mar.Dignus eſt operarius mercede &c. dicit Criſo.ome.xxxii.Manifeſtum qm̄ ad eos cibari oportebat:ut nec ipſi magna ſapiant aduerſus eos qui docebantur omnia prebentes:& nihil accipiētes ab ipſis. Neqȝ ipſi rurſus abſcidantur tāq̄ deſpecti ab eis: uult dicere Criſo.ꝙ magis conuinctio amoris erat:quando uidebāt apoſtolos a qbus oīa uerba ſalutis recipiebant ſibi familiariter uniti in acceptione famiIiariorū ad uictum:qa per ħ patebat ꝙ nō deſpiciebant populū īfirmū. Cū igitur uolūtaria rerū penuria euangelii predicationē magis reddat predicabilē & credibilē:efficacem & acceptabilē:ac per hoc auditores inducat ad fidē:erigat ad ſpem:& elliciat ad charitatē:manifeſtum ē ꝙ maxime:uidelicet ad euangelice ueritatis predicationē. Cuius ēt euidēs ſignū ē ꝙ per apoſtolos pauperes rebus & ſpiritu q̄q̄ numero diffuſa eſt euangelicā ueritas in orbē uniuerſū:ut de ipſis uerū dictū ſit.In oēm terrā exiuit &c.Vnde & Criſo.ome.xlvi.ſuper Mat.Si āt homines.xii.orbē terrarū conuerterunt: excogitate q̄ta ē ueſtra malitia:cū tanti exiſtentes qui regun tur nō poſſumus corrigere quos mūdis oportebat ſufficere & eē fermētū.Sed figurā habebant:ſed nō ſigna eos mirabiles fecerunt.Multi &enim demones ꝓiciētes:qa iniqtatē operati ſunt nō ſūnt facti mirabiles:ſed puniti. Sed qd inqt ēꝙ eos magnos oſtendit pecūiarū cōtēptus:glorie deſpectus ab omnibus uite huius negotiis ereptio. Quia ſine hoc habuiſſent:& ſi chriſtū mortuū ſuſcitaſſēt nō ſolū nulli profeciſſēt:ſed & ſeductores eſtimati fuiſſent.hucuſqȝ Criſo. Quia ex his uerbis patēt oportet ꝙ nihil tātū ualuit ad dillatādū xp̄i euāgelū quātū pfectus contēptus oium mūdanorū.Cū igit̄ uoluntaria pauptas & penurioſa ſicut ex predictis elucet ualores incōparabiles quattuor habeat triplicatos:ad quos maxime uidelicet:qa ſimplicitē cōſigurat̄ & aſſimilat paupi uite ieſu & ſue penurioſe morti:quia nudus in cruce pepēdit. Recte deſignatur per unā euangelicā margaritā:uerū ēt p.xii. illas prefulgidas gēmas ī portis noue hieruſalē deſcēdētis de celo ꝓ magno ſui ualore miraqȝ pulchritudine poſitas quibus & noīa.xii.pauperū.ſ.in fundamētis collocata reſpōdēt:ſicut Io.apoc.xii.ſcribit

Deſignātur ēt p.xii.lapides ī typico rōnali quarta ordinatione diſtictos.In quibus noīa tribuū.xii iſrael moyſes legit̄ ſcripſiſſe. Quibus ſuccedit duodenus ille apoſtolorū decalogus q ī ſpū pauptatis ieſu cōſecuti ſūt ꝓmiſſiones patrū:& ꝓ uerbo abrahe ſemine cōputātur:his.n.tāq̄.xii.filiis uiri iſrael īſup humerali ſūmis pōtificis cōſcriptis:& per propa noīa ſignificatis ſūma pauptas īducit̄.Sic.n.ſcribit Mat.xii.Noīa apoſtolorū ſūt hec:ꝑmus Simon q dr̃ petrus:& ſic ceteris noīatis ſubiūgit.Hos.xii. miſit ieſus ꝑcipiēs eis.Nolite poſſidere aurū neqȝ argētū &c.q ibi ponūtur de pfecta pauptatis forma

In qbus ſuperhumerale uite ap̄lice cū rōnali perfectiōis & pauptatis altiſſ'me p charitatē regni celeſtis tanq̄ uitta hyacenthina īdiſſolubili iūctura cōſtringit cū īterponit.Gratis accepiſtis: gratis date. Hoc ſuphumerali & rōnali uerus pōtifex nr̄ xp̄s ieſus adornatus fuit dū ſācte pauptatis perfectionē uerbo docuit & exēplo mōſtrauit:& tūc potiſſ'me quādo uerus pōtifex p ꝓpriū ſāguinē īgreſſus ī ſcā paup & nudus ī recōciliatiōis ſacrificium ꝓ nobis opulēte uiuētibus ī cruce pepēdit.

Ed redeamus ad ſpōſe pauptatis cōmendāde decorē ipſiuſqȝ ualorē.ſi forſitan & ipſi ꝓuocati nobiſcū deformitatē meretricis abiiciāt:& legitime ſponſe pauptatis promiſſe amplexibus mēte cōuerſa ſuſpirēt. Eſt.n.īcōparabilis huius ꝑcioſitas margarite oī ꝑcioſitati terrene ut ait Criſo.ſup Mat.ome.xlvi. Quid ait ſi qs tibi proponeret:ferrū:aurū & poſſeſſiōes pecunias ut fenū cōtēnere nō utiqȝ hoc ſuſciperes magis & ualde decēter & tibi:& hoc utiqȝ hoīes maxime attraxiſſes. Et ſi hoīes niderēt fenū aurū effici concupiſcerēt & ipſi hanc uirtutē ut ſūmā:& augerer̄ eis utiqȝ pecuniarū cupido.Si āt uiderēt oēs aurū ut fenū deſpiciētes olim utiqȝ ab egritudine eruti eſſēt. Audiſtis precioſitatē margarite:nūc audi ſimul ualorē & pulchritudinē ſpōſe. Itē in ome.ultima. Si qs tibi ꝑncipatū & ciuiles poteſtates ciuitatū & diuitias & laſciuias ꝓponeret:deinde pauptatē & poſſes accipe quodcūqȝ uelles:hāc cōfeſtim rapes ſi cōgnoſceres eius pulchritudinē.Mihi āt pauptas cuidā puelle pulchre & ſpecioſe ſimilis eē uidet̄.Cum hac helyas educatus ē ī celū raptus:btā illa rapina. Cū hac helyſeus claruit:cū hac ieſus & apoſtoli oēs Sed ēt ipſā huius puelle pulchritudinē ītueamur. Et.n. eius oculus ē purus & preclarus nil habēs turbulētū:ſed māſuetus:trāqllus:delectabil':ad oēs reſpiciēs mitis hūilis:nullū odiū habēs:nullū aduertēs.Os illi & lingua ſana ē cōtinua gratiarum actio plena retributiōe & nutibus & uerbis amicabilibus.Si āt uis & pfectionē mēbrorū eius uidere lōga eſt & multo excelſior q̄ ſuperhabūdātia.Si autē fugiunt eam multi ne mireris:&enim alias uirtutes fugiunt inſipiētes:ſed contumeliis ut pauper a diuitibus. Rurſus mihi inopie laudes dicis:quoniam eſt beatus qui conuicium patitur: ſed hoc ferre ammonet inopia. Si eſurit paup:& paulus eſuriebat.Si nō habet requiē nec filius hoīs hēt ubi reclinet caput ſuū.In his expreſſe declarat os aureū ꝙ uoluntaria inopia non ſolū eſt magne precioſitatis ſed mire pulchritudis:& ꝙ plus ē magne opulētie & honoris.Sicut idē uir ſanctus ait ſuper Io. ome. xlvii.Anima inopis quidem fulget uoluntarii uelut margarita fulgēs:floreſcit āt ut roſa.Nō ē enim

Illic tinea.non fur.nō ſollicitudo huius uite nego
tiorū:ſed ſicut angelus ita conuerſatur Vis anime
huius pulchritudinē uidere:uis inopie diuitias ad
diſcere. Non ſubiacet demonibus:non aſſiſtit regi
ſed aſſiſtit deo.Non militat cū angelis: non habet
archas duas uel tres uel decem:ſed talem abundan
tiā:ut habere mundū uniuerſum nil eſſe exiſtimet
non theſaurum ſed celum:non īdiget ſeruis: ma-
gis autē ſeruos poſſeſſiones & cogitatiōes que re
gum dominātūr:regnū:auꝝ:& omnia talia quē ad
modū ludibria pueroꝝ deridet:& ſicut rotas pilā
hec oīa extimat eē cōtēptibilia:habet.n.mūdū quē
nunc uidere qui in his ludūt. Quid igit̄ pauperi
bus melius ē.Nunqd pauimētū hēt celū. Si ergo
pauimentū tale ē:cogita tectū.Si nō habet equos
& currus quid auri in his opus eſt qui ſupra nubes
uehi debet & eē cū chriſto.Hucuſq; lo.os auri.
Ignitus:fulgidus:pōderoſus & pretioſus eloquiis
uoluntarie pauptatis q penuriā uſus rerū habet an
nexā admirabilē pulchritu dinē p̄cioſitatēq; cōmē
dat:qa tamē nō reuelantur hec mūdi ſapientibus
Iuxta illud Mat.Abſcondiſti hec a ſapientibus: &
reuelaſti ea paruulis. Non ꝓponūtur carnalibus:
ſed ſpiritualibus.Iuxta illud. Nolite ſanctum dare
canibus &c.Non innoteſcūt amatoribus diuitiaꝝ
ſed paupertatis amatoribus & deſpectis qui iam ui
cerūt mūdū.Iuxta illud apoc.ii.Vincenti dabo mā
na abſconditū & dabo illi calculū cādidū:& i calcu
lo nomē nouū ſcriptū quod nemo ſcit niſi qui ac-
cipit. Pauptas ē calculus ille actiue & paſſiue: qa
paupertas ſeipſā:& oīa mūdana calcat:& per humi
litatis ſpiritū ab oībus uult calcari:& in hoc calculo
eſt nomen dei magni tetragramatō ſcriptū: quod
legi poterat nō proferri:quia pauptatis cōfigurati-
ue ieſu delitias pōt pauper ſpiritu aliqualiter ſenti-
re:nō loq. Iō pauptas huius per theſauꝝ abſcōdi
tū in agro deſignat̄:quē q inuenit hō abſcondit &
pre gaudio uadit & uendit uniuerſa que habet &
emit agrum illum. Si quis igitur ſuſtantie pau-
pertatis uult noſcere ualorem aut in ſe:aut i expien
tia ſtudeat:aut exptoꝝ ſniē cōquieſcat.Iuxta quod
Ber.i epl'a quā ſcribit ad thomā quē amor ſcie re-
tardabat a ꝓpoſito uenīēdi ad religionē ait.Quam
ſalubrius diſceres xp̄m ieſū & hūc crucifixū:quam
utiq; ſciētiā:haud facile niſi q mūdo crucifixus fue-
rit attendit:falleris fili falleris ſi te putes inuenire
apud mūdū magiſtɾiū quē ſoli diſcipuli ieſu mun-
di contēptores dei munere aſſequūtur. Nec.n.hāc
lectio docet ſed unctio:nō eruditio ſed exercitatio
in mandatis domini. His Bernardi ſacris eloquiis
multorū religioſoꝝ huius tēporis uana ſtudia feri
untur.Et ideo quia magis lectione ſciētifica q̄ un-
ctiōe deuota uitam ſuā occupant: parum eſt eis ſe
pe de uirtuoſa & euangelica uita creditū.Sed utinā
ſaltē ocioſitatē ſuā uel talibus ſtudiis occuparēt:qa
quod cū dolore referimus ipſoꝝ multitudinē qua
ſi de mane uſq; ad ueſperā niſi forte illo modico tē
pore in quo licet male & indeuote ſepe diuinū of-
ficiū dicūt:uidemus eos ſub porticibus uanis uer-
bis & ocioſitati uacare:uel per uicos & plateas ciui
tatis diſcurrere non ingrētes dilectū ieſum:ſed ua-
nū cōtēplātes mūdi decurſū:& circa quē partim ſu
ſpiratū:partim relictū eoꝝ miſera uidet̄ uita lāgue
re. Hec uere & his ſimilia que loquimur ſupra &
infra contra ſolos uitioſos dicimus:de quorum ui-
tiis reſpectu eius quod ē ſatis loquimur tempera-
te. Quod āt pauptas male ſit amata:experiētia co
gnoſcitur.Dicit.n.Criſo.ome.xxxviii. ſuper Mat.
Vnū ē q̄cūq; dixero.Nil reputabāt ſermo theolo
gie talis qualis rerū experiētia.Ideo uellē quēdam
illoꝝ q iā i illū deuenerūt prophetie uerticē nobis
adeſſe:& tūc manifeſte uiderē huius rei declaratio-
nē:& qualiter nulli eoꝝ q diligūt pauptatē accepta
rent ditari.x. milibus prebenti:tanq̄ q nō lamentā
tur in ſolitudinibus:ſed rident & ſaltant in his q
diadema ſibi circūponūt magis in paupertate de-
corantur.Si igitur paupertatis ualorem:pulchritu-
dinem & delitias ſola experientia & unctio docet
illi qui in uſū tēporaliū delitiis & honoribus abun
dare ſatagūt:& omnē pauptatis auſteritatē fugiūt
nec experti ſunt:nec expiri uolūt:neceſſe hn̄t q hu
iuſmōi ſūt circa hāc matiā cōtra ueros paupertatis
amatores deſiſtere garrulare ne tanq̄ ceci uideantur
de coloribus diſputare. Taliū temeritatē Hiero.
ad demetriadē redarguēs ait.Quidā cū loq neſciāt
tacere nō pn̄t.Docēt ſcripturas quas nō ītelligunt
& cū aliis perſuaſerint accipiūt ſupciliū p p̄us īperi
torū magiſtri q̄ doctoris diſcipuli.Bonū.n.ē obedi
re maioribus & parere p̄ceptis:& poſt regulas ſcri-
pture uite ſue tramitē ab aliis diſcere.Nec p̄ceptore
uti peſſimo preſūptione ſua:hucuſq; Hiero. Hoc
p̄ceptore peſſimo ſi multi fallaces paupes huius tē
poris nō uterent̄:nequaq̄ in ſugillationē pauper-
tatis penurioſe quā chriſtus ſeruauit & docuit ue-
ros paupes artitudinē uſus paupis āplectētes tā ſu
pſtitioſos arguerēt:nec religionis deſtructores aſ-
ſererēt.Cū apte clareſcat ꝙ xp̄m ieſū p̄mū pauper
tatis magrm & eius apl'os & p̄mos pres ordinum
fūdatores & maxie paupum pṅarchā frāciſcū i reꝝ
penuria ſatagāt imitari.Aliqua ſublimia de paupta
te dicta ſunt ſub tractatu illo capitulo.iii.Ieſus de-
ſertū incolēs.

Duo errores cōtra pauptatē.

Tēde āt ꝙ circa pauptatis altiſſime ſtatū
duo errores ipii cōtraria uia decurrūt.Ma
nicheus.n.errauit dicēs ad altitudinē pau
ptatis euāgelice oēm xp̄ianū obligari:neſciēs di-
ſcernere īter ea q̄ xp̄s pfectis cōſuluit:& īter ea i q-
bus īpfectis miſericorditer cōdeſcēdit: uſus ē illo
peſſimo fūdameto ponēs unū p̄ncipiū oīum ma
loꝝ a quo oīa uiſibilia creata ſūt.Cōtra quē in ſym
bolo dr̄.Credo i unū deū patrē oīpotētē factorem
celi & t̄re:& addit:uiſibiliū & inuiſibilium. Et hūc
elidens paulus.Deus inquit fecit hunc mundum
& ea que in eo ſunt. Contra hunc ipſū maniche
um qui ēt in multis aliis errauit.Auguſtinus ſcribit
& contra eius impiam prolē fauſtū & adamātium

contraria acie incedit uigilātius ius poſſeſſionis attribuens paupertati. Contra que ſatis ſcribit Hieronymus. Ad cuius increpationē error ille ut nihil apparentie habens:iā dudū ē:dormitauerit:hunc excitaſſe noſtris temporibus uidentur magiſtri erroris Guil. de ſancto amore q ſine amore dei melius dici poſſet. Et quidā Girardus ipietatis illius diſcipulus quos eleganter eximius doctor frater bonauētura cōfudit. Noua labes tunc inſurrexit cōtra altiſſime paupertatis uſū penurioſum & altū:quo uirtus paupertatis efficaciter uſū opulētū & latū exſufflauit de medio:imo etiam contēplabilis redditur & cimerta reputatur non ſolū ab occultatis uiris perfectis:ſed etiā a quolibet intelligente quantūcūq; amatore mundano. Propter quod quia dulce ē loqui:& dulcius ē perfectiōis archana ſcrutari quā multorꝫ ruditas porcina cōmaculat. Idcirco prolixiorem tra:tatū pro ipſius defenſione compegimus quaſi requireret capitularis anguſtia:q̄ etiā propter multiplices detrahentiū morſus niſi ſumus ſanctorum patrꝫ depreſſa allegatione firmate:ut iter ſecurū & clarū perartū uſum penurioſe paupertatis chriſti ieſu pateat uolentibus perfectionis euangelice regulā icalūniabiliter obſeruare.

Ieſus inhonoratus. Cap.x.

Xpergiſcere aia mea neq̄ & impia que deſpectus refugis & ad honores aſpiras: & iutuere dilectū ieſum regē regum:& eterni patris filium i totius uite ſue decurſu propter te redimēdā & informādā multiplici inhonorationi ſubiectū:quinimo & cōtumeliis iniurioſis a reproba plebe deſpectum. Excepta.n.illa ultima imo i iniuriarū exercitu qbus repletus fuit circa tēpus paſſionis ſue quādo finaliter in opprobrioſa cruce opprobrioſo modo inter ſceleratos uoluit pro noſtra redēptione pēdere:quod fuit in uite ſue exitu. Inuenio tamē ipſū dilectum & ſuper omnia honoratū ieſum multiplici iniuria fuiſſe confuſum & inhonoratū in uite ſue decurſu. Fuit enim a iudeis ſicut ſacra euangelii docet hiſtoria inhonoratus: in uerbis: in factis: in cordialibus machinationibus & eſtimationibus impiis. In quibus primo fuit inhonoratus & iniurioſe confuſus impoſito ſibi multiplici defectu:ſapiētie:innocentie: potentie:ſequele originis:ſeu parētele uel proſapie & religionis diuine. Imponētes ſibi defectū ſapientie quo ad naturalē induſtriā Io.x. Quid eum auditis. Dicebant.n. Demonū habet & inſanit? Et alibi dicebāt ꝙ in furiā uerſus ē. Mar.iii. Ipſi furioſa mēte reprobi qui pacificū ſplendorem eterne ſapientie ieſū audebant de furia increpare. De defectu litterature & noticie legis dei ſibi iponebant cū dicebant. Io.vii. Quomodo hic litteras ſcit cum nō didicerit. Q:iod āt iſta admiratio de idignatione & uiliſicatione procederet oſtenditur cum dicit Et ſcandalizabantur in eo. Mar.vi. Quod autē reputarent ſuā ſcientiam dubiā oſtendunt. Io.ix. dicētes. Nos ſcimus ꝙ moyſi eſt deus locutus:hunc āt neſcimus unde ſit:ūde glo. dicit qd' Moyſes docuit a deo accepit:de hoc neſcimus unde acceperit. Nos autē cū beato petro dicamus magiſtro ueritatis ieſu. Verba uite eterne habes. Et cū iudeis conuerſus confiteamur. Io.vii. Nunquā ſic locutus eſt homo. Et ipſe forſitan nobis explicādo ſuam ſapientiam reſpondebit. Verba que ego locutus ſū uobis ſpūs & uita ſunt. Io.vi. Multa circa deſpectum ſapientie eius ſibi iniurioſa & inhonorabilia locuti ſunt in diuerſis euāgeliſtis & tā reſpectu eius qd' dixerūt ei:pauca ſcripta ſunt. Contra eius innocentiā multipliciter prorūpūt aſſerentes eum peccatorem reſpectu ſui:ſeductorem reſpectu populi: tranſgreſſorē reſpectu legis moyſi: blaſphematorem reſpectu dei. Et quod nequius ē diabolo coniunctū in ſocietate cōmertii. Pro primo dicunt Io. .ix. Scimus quia hic homo peccator ē. Cōtra quos tamen ſecura mēte allegat ſuā innocentiā.d. Quis ex uobis arguet me de peccato? Et Mat.xi. Ecce hō uorax & potator uini. uer. panē qui de celo deſcendit. & dat uitā mūdo de edacitate redarguunt:cum tamen ipſe ſemper ſobriiſſime uixerit & ſobrietatē docuerit dicēs:luce.xxi. In crapula & ebrietate. Dicamus ergo de benedicto ieſu contra iudeorū perfidiam & mendacitatē cū deuotiſſimo petro: prime pe.ii. peccatū nō fecit nec inuentus eſt dolus i ore eius &c. Pro ſecūdo dicit Io.vii. Seducit turbas: Et Mat.xxvii. Recordati ſumus:quia ſeductor ille &c. Et luce.xxiii. Hunc inuenimus ſubuertentem gētē noſtrā:cū tamen ſumma cupiditate uellet eos ad modū galline nutrire:& ſub alis ſue protectiōis eorum infirmitatē aſſumēdo ſaluare & curare. Ideo dicitur Mat:xxiii. Quoties uolui cōgregare filios tuos &c. Et alibi. Filius hominis uenit querere & ſaluum facere quod perierat:luce.xix. Pro tertio dicunt Io.ix. Non eſt hic homo a deo qui ſabbatū nō cuſtodit. Contra quos dicitur Mat.xii. Dominus eſt filius hominis etiam ſabbati. Pluries āt ſicut patet in multis locis de hoc redarguerunt eū Et ipſe ſemper humiliter ſatiſfecit.

Aliqn̄ rōnē aſſumēs a paterna filiatione ut Io.v. pr̄ meus uſq; mō operat᷑:& ego opor.q.d. Sicut opa creatiōis q̄ maifeſta ſūt attribuūt᷑ pr̄i ſcā ſūt i ſex diebus:& ſic opa redēptiōis ego una cū pr̄e inchoo ſeptimo die:p hoc ſecūdū Ambro. ſe oñdens eſſe creatorē:q opa diei ſeptie que ad redēptionē pertinebāt. vi. creationis operibus intexebat.

Aliquando cōuincit eos ex operibus bōitatis & utilitatis:ut i luca ubi poſt plura dicit licet ſabbatis curare. Et alibi hec probat oſtēdens ꝙ merito magis & melius eſt hominibus ſubuenire q̄ beſtiis. quod tamen ipſi faciebant ſine uiolatione ſabbati.

Aliquando conuincit eos ex legis ſimilitudie & cōpōne:ut ibi & in ſabbato circūcidit hoiem: ſi circōciſiōem accipit hō i ſabbato. Ex quo apte cōcludit ꝙ opuſ ſuū erat mꝉ'to pr̄ectiuſ & utilius q̄ opus circūciſionis legalis:& ideo multo magis exēptū a reprehenſione mandati de ſabbato.

Aliquando eos conuincit ex auctoritatis poteſtate:ut Mat.xii.Dominus ē filius hominis et ſabbati. Pro quo ſepe imponunt ei blaſphemā ut ibi De bono opere non lapidamus te.ſed de blaſphemia quia tu ipſe cum homo ſis facis teipſum deū. Et pluries tanq̄ dei blaſphematorē & arrogantem ieſum impie reprehenderunt.Contra quos tamen humiliter reſpondit:Ego honorifico patrem meū & uos inhonoraſtis me.Ego gloriam meā nō quero.In multis operibus noſtre ſalutis. Iudei mortis filii & uere blaſphemie ſanctificato dei filio ieſu crimen blaſphemie iniecerunt. Pro quinto dicebāt illi filii diaboli opera benedicti ieſu attribuētes diabolo.Luce.xi.Et Mat.xii.In beelzebub pricipe demoniorum eiicit demonia : calūniantes ieſū q̄ occulto cōmertio cum demone eiicit demonia de obſeſſis corporibus .Quibus reſpondens ieſus probauit q̄ in digito dei.i.in ſpiritu ſancto: per cuius ampliſſimū donum ipſe benedictus ieſus erat deus per gratiam unionis:& per hoc eiiciebat demonia q̄ ipſe expellebat uirtutis & poteſtatis efficatia: nō demonū occulta amicitia:que nullo modo poteſt ſtare cum effectibus chriſti. Quia diabolus diſpergit humanam mentem a uero dei cultu quam uere chriſtus recollegit ingēti charitatis affectu & efficatia uirtutis ſue:fortem armatum diabolum de atrio mentis humane:quam per excluſam chriſti gratiam pacifice poſſidet per fortitudinis ſue potētiam miſericorditer ſtillando gratiam ſuam mentibus redēptor alligat:& ipſum de tabernaculis humane mentis cum tota uitiorum ſuorum armatura diuidit & expellit. Ex quibus omnibus plane concludi poterat iudeis q̄ profecto peruenit in eis regnum dei ideſt totum regnū diuine gratie ſanctis patribus repromiſſū per chriſti dei & hominis & ſaluatoris aduentum. Quod quia ingratiſſime receperunt non ſolum unū demonium ſecularis uite habitauit in eis:ſed uniuerſitas demonū & ſpiritualium uitiorum eos in maligna oſtinatiōe poſſedit inducens eos ad blaſphemandū deum humanatum:& ipſum ad mortem querendum ut merito & rationabiliter conueniat eis illud Io. viii. uos ex p̄re diabolo eſtis & deſideria p̄ris ueſtri uultis facere.Ille ab initio homicida erat & in ueritate nō ſtetit. Simile contigit omnibus ad altum ſtatum uocatis qui ex mentis ingratitudine & diabolica fraude proprie ſalutis ſtatum impugnando peruertunt ſicut & infra notatū ē in capitulo illo:Ieſus cruce dictatus:in expoſitōne pharifayce crucis. Sic igit̄ uides quomodo impie pharyſei & iudei inhonorabant benedictum ieſum ipſum omnimoda innocentia ſpoliantes.Cuius nos deuoti filii cum Ioā. baptiſta innocētiā predicantes in eius innocentia. confidamus .d.Io .i.Ecce agnus dei &c. Defectum potētie īpoſuerunt non ſolum ſicut dictum eſt ſupra opera ſue potentie & uirtutis attribuentes diabolo:ſed etiam miracula que ab ipſo facta exp̄ſſe a ſua potentia detrahentes:ſicut Io.ix.dicebat ceco. Supple da gloriam deo qui te liberauit p ſeipſū non per hominem iſtum: quia nos ſcimus: quia hic homo peccator eſt.q.d. Nos ſcimus: quia per ipſum non eſt factum miraculum.Contra quos ſanctus cecus conſtanter reſpondit.Vnum ſcio:q̄a cū cecus eſſem modo uideo:& ſibi attribuens miraculum adiunxit.In hoc enim mirabile ē:quia uos neſcitis unde ſit & aperuit oculos meos. Multis aliis modis ſue potentie detrahebant ſibi īponentes infirma:& ſue maculantes potentie miracula ul̄ dicentes non eē uera:uel non eſſe ſua:uel eſſe male facta:ſicut Ioā.v.dicebant illi qui.xxxviii.annis iacuerat in grabato. Sabbatum eſt:non licet tibi tollere grabatum tuum. Quibus ille cum iam mēte ſanus eēt reſpondit:q̄ qui fecerat eum ſanum dederat ei ſalubre mandatum. Qui me ait ſanū fecit:ille mihi dixit.Tolle grabatum tuū & uade &c. Fugientes igitur malitiam iudeorum omnipotētis ieſu potentie detrahentium cum ſancto leproſo noſtrā īfirmitatē recognōſcētes: adoremus benedictū ieſum dicentes.Domine ſi uis potes me mundare. Si ipſe fortaſſis noſtram infirmitatem uiſitans tangat nos ſue benedicte uirtutis effectu:& dicat uolo mundare.Mat.viii. Pro defectu ſequele dicebāt Io.vii.Nunq̄d aliquis ex principibus credidit ī eū? ſed turba hec que non nouit legem maledicti ſunt. Sed & uilitatē diſcipulorum ſuorum ſibi īponebāt. Nōne fratres ſui ſt̄ Iacobus & Ioānes?Etiā de amicitia peccatorum ipſum inculpabant.Mat.ix. Quare cum publicanis & peccatoribus manducat magiſter ueſter.Luce.xv.Erant appropinquantes ad ieſū publicani & peccatores &c.Et luce.xix.Et cum uiderent omnes murmurabant dicentes q̄ ad hominem peccatorem diuertiſſet. Quibus efficaciter r̄ndit nō excuſās hāc infamiā:ſed ſuā exprimēs miſericordiā & reprobās falſam iuſtitiam.Mat.ix.Nō eſt opus ualentibus medicus:ſed male habentibus & ſequit̄.Non enim ueni uocare iuſtos ſed peccatores. O miſeri pharyſei euntes .i. diſcedentes a ueſtra ſapiētia ceca:diſcite dei miſericordiam q̄ ſup exaltat iuditium & ueſtram infectiuam malitiā & penitētiā:quia dicitis q̄ peccatores recipiat celeſtis medicus.Cū ī tota maſſa pditiōis nullū ieſus iueniat q̄ nō ſit miſerabilit̄ egrotus. O dura ſentētia ſup falſā iuſtitiā.Nō ueni uocare iuſtos ſed peccatores. Si iuxta ſētētiā apoſtoli .Ad Ro. Quos p̄deſtinauit hos & uocauit.Si hos iuſtos miſeros uocare nō uenit illos nec p̄deſtinauit:& ibi multa uide de hoc.

Pro defectu originis ſiue proſapie ipſum īhonorabant.d.p̄mo p̄ uoluntate p̄rie.Io.vii.Scrutare ſcripturas q̄a a galilea p̄pheta nō ſurgit. Pro defectu parētele dicūt Io.vi.Nōne hic ē filius Ioſeph cuius nos nouimus patrem & matrē? Quomodo dicit h̄:q̄a deſcēdi de celo.Et.v.Mar. Nōne hic eſt fabri filius & marie frat̄ Iacobi & Ioſeph & Iude & Simonis?Et alibi.Nonne mater eius maria dicitur .q.d.Mulier plebea paupercula & deſpecta:pro cuius paupertate & uilitate arguebant ieſū chriſtū nō

eē chriſtū.d.Io.vii.Nōne ex ſemine dauid chriſtus uenit:& de bethleem caſtello.q.d.ex hoc patet ꝙ xp̄s nō ē ieſus:qa nec de ſemine dauid nec in bethleē natus cū ipſe ſit galileus:patet autē ꝙ in hac uilificatione & in aliis que blaſphemando dixerunt. Mentita ē iniqtas ſibi. Benigne & pie ieſu non horruiſti paupercule matris infamiā quā predeſtinaſti omnium creaturarū fore reginam:& quā uoluiſti ſecūdū carnē ex ſemine dauid regis oriri:uoluiſti uilitate & paupertate deſpici:ut in uilitate humilitatē ſeruares:& in exēplaritate nobilitatē faſtus humani deſpiciēdā eē oſtenderes:pp quod in omni mundano deſpectu fuit totus ſanctiſſime uite tue decurſus quod & eē uoluiſti in tua ſanctiſſima matre:& eē precipis in tua perfecta & imitatoria prole Tabeſcente igitur p̄ncipū & pharyſeoꝝ perfidia cū turba ſimpliciū chriſto dicamus. Oſanna filio dauid:benedictus q uenit in nomine dn̄i &c.Mat.xxi Pro defectu religionis diuine docebāt eū Io.viii ſamaritanū .q.in diuino cultu hereticū nō iudeum ꝑ cuius defectus calūniā continuādā ēt cōſpirando ſtatuerāt Io.ix.ꝙ ſi quis eū cōfiteret eē chriſtū extra ſynagogā fieret. Quia uero ipſi iudei herant heretici in diuino cultu:& a diuini cultus ſede preciderāt: ideo hāc infamiā qua uocant eum ſamaritanū chriſtus ieſus non curauit uitare.Tū quia q oēs ſaluare uenerat:nullā gentē uolebat ſpernere. Tū qa ēt ſciebat ſibi ſignificatū huius nominis cōuenire.Samaritanus.n.cuſtos interpretatur: & ipſe eſt dominus qui cuſtodit nos:& qui ſolus ē protector omniū electorum. Extra uero ſynagogā excludebāt ieſum:& illū cōfitētes illi q a dei cultu & regno excludi debebant ex ſua malitia. Et ſicut tunc fuit.Sic in ſimilibus tēporibus ſimili neqtia īuolutis contingit. Sicut.n. tunc ex diuturna & longa tranſgreſſione diuine legis in ſcribis & preſūptuoſa ābitione & prelatione plebis & ſymoniaca & contētioſa procuratione dignitatis in principibus ſacerdotū ex falſa & hypocritali apparentia iuſtitie in pharyſeis & ſub typo ſuaꝝ obſeruādaꝝ traditionum uera falſificatione totius religioſe & uirtuoſe obſeruatiōis cōtēta ī legis medulla.

Scientia ſcribarū ē excecata

Poteſtas principum fuit deordīata

Religio pharyſeoꝝ fuit ſimulata.

Ac per hoc reprobata:& ſimul hec tria genera hominum propter amorē reciprocum & carnalē honoris proprii: cauilloſe tamen excuſantur ſub zelo honoris domini:& propter timorem carnalis ſubſtractionis ſuoꝝ appetituum coopertum falſa ſuſpitione qua dicebāt ſentire deleri tēplum dei. Propter iſta inquā:& propter multa alia que ſequūtur Ad hoc dati ſunt omnes hi in reprobum ſenſū ut cōſpirarent unanimiter malitioſiſſime cōtra xp̄m ieſum uerum principē ſacerdotū uerū cultorem eterni dei & tēplū ſpiritus ſancti in aſſūpta natura: eternū deum in unita perſona. Et dicunt ſe honorare deū cuius filium crucifixerunt:& pretendentes legis zelū occiderunt finē legis chriſtum:& dicentes ſe ſeruare hereditatē ſanctorum patrum extra hereditatē ieſum eiecerunt heredem legitimum. Ac per hoc reprobata ē eorum poteſtas ut poſſint male facere & nō bene:eoꝝ excecata magiſtralitas ut ut ſint duces ceci & ipulſos precipitii.Eorumq̄ ē ſuperſtitioſa & reproba facta religioſitas ut ſint falſi iniuſti & uiri impii:& omni ſpurcitia pleni:& exterius hypocriſi dealbati.Et his excluſus datus ē principatus uiris humilibus fidis ſimplicibus celibatis publicanis & peccatoribus. Sic p omnia intellige ī finalibus tēporibus circa natiōes reprobas & miras dei imutatiōes contingere. Nā tunc pp longā & diuturnā traſgreſſionē in ſimilibus ſtatibus illos in iuditio ſtupēdo confundit ut prelatio deordinet & precipiat mala & prohibeat bona ac per hoc ſit reproba.Scientia excecatur ut p̄ lationē ad predictā ruinā īpellat: & quod uerū eſt & ſalutiferū nō agnoſcat.Religio falſificet ut per hypocriſim tantū in oculis hominū ſe diffundat: & interius uacua omni perfectiōe in dei oculis euaneſcat:& pre oībus furioſa in ſua uanitate confidēs contra oriētē nouū ſtatū de celo q ſuā denudat hypocriſim per furiā inardeſcat:ac in eū dētibus ſtrideat:ſicut & tunc uidemus ꝙ p̄ncipales in chriſti paſſione fuerunt pharyſei:qbus intēta rōne:& deceptionis conatu p̄ncipes ſunt imitati ut populū facerent conſentire:īmo acclamare & expetere mortem chriſti.In quo ēt ſecūdū eos exquiſitā malitiā nihil poterūt dānabile inuenire:quia etiā falſe criminationes cū exquiſita fraude adducte prima facie apparebāt inepte & maligne confìcte. Ad hanc autē malorū uoraginem & ſic horrendā caliginē multis ſue malitie gradibus peruenerunt.Nā p̄mo uiderūt ipſi chriſti uitā innocētē:doctrinā ueracē:ipſūq̄ tēporalia reicere ad quorū hauſtū ipſi continue erāt ſolliciti corde:ac per hoc chriſti ſtatui eoꝝ malitia denudāti detraheṙ ceperūt. Sīr iter de chriſti humilitate conra eorū ſuperbiam & eius ſanctimonia contra eorū laſciuiā ex inuidia ceperūt ſibi detrahere.Et quia doctrinam ſuam xp̄s ieſus confirmabat per opera potētie diuine: ceperūt miracula falſificare:& que falſificare non poterant ex modo agendi:quia in ſabbato ceperunt reprehēdere:& que hoc modo non poterunt inficere:ceperunt principi demoniorum attribuere:ſed quando nihil tale potuerūt dicere ſicut in reſuſcitatione Lazari ceperunt ira & inuidia tabeſcere ac de eius morte tractare.Et quia p oīa ſupradicta uidebāt uirtuoſum ieſum populū ad ſuā ſequelam attrahere:& ad uerū dei cultū reiecto falſo inducere: ceperūt chriſtum ieſū diffamare uerbis.perſequi factis expellere de ſuis terris reprobū oſtendere de ſuis ſententiis:& cōtra omnes ipſum ſequentes & cōfitētes tā q̄ contra diuinū cultus deſtructores ſententias fulminare.Ex quibus ſecutum eſt ꝙ pauci erant qui in eorum conſpectu auderent chriſtum confiteri niſi chriſti perfecti diſcipuli.Et inundante perſecutio

nis procella in crucifixiõe ieſu ſola dilectiſſima ma
ter in fide remãſit. Sic ꝓceſſit ergo pſecutio per
ſone xp̃i. Sicut per oĩa aduertunt xp̃i ieſu diſcipuli ĩ
hoc tẽpore illuminati circa crucifixionẽ uite xp̃i. Et
er nunc tribus clauis eũ in cruce figentibus falſa ſa-
piẽtia arguẽte nãq; hypocriſi ĩpugãte reproba po-
tẽtia condẽnantẽ: pendens in cruce ſic confixa do-
loribuſ cũ clamore ualido & lachrymiſ expirarĩ uide
tur. Idcirco nullus audet eam confiteri niſi hi q̃
amore materno xp̃m ieſum crucifixũ & ſue pfecti-
onis ſpiritũ intra ſue mẽtis uiſcera p amorẽ ſeraphi
cũ portãt incluſum. Hi typo matris omniũ priuati
potẽtia & replecti doloribus pro crucifixione uitẽ
ieſu lamẽtis & ſuſpiriis uacant: lamẽta continue re-
plicãt: que tãto ſibi uerius cõpetere ſentiũt: quãto
uerã ihr̃l'm & uerum dei tẽplũ nunc plãgũt p prin
cipes babilonis deſtrui. tãto preciosius q̃ tũc fiebat
quãto ueritas figurã ſuperat: & corpus umbram.

Hoc deducto mihi mõ occurit data occaſiõe ab
inhonoratione ieſu qui tanq̃ in diuino cultu here
ticus excomũicabit' ab ĩpiis qr nunc ſimilia ſuſtiet
ſpiritus paupertat s. Ex predictis patet qũo bñ
dictus ieſus fuit mľtiformiť inhonoratus ab ĩpiis:
& multis affectus ĩiuriis falſis uerbis q̃ ut epilogã
do pſtrigã: uide aĩa & cõſidera cũlamẽto q̃ tuus ie
ſus ſuper oĩa benedictus deus ꝓte ſubſtinuit uoca
ri in deſpectum paupercule mr̃is filius & fabri fraẗ
pauperum: de uili pentela. Iacobi & Ioãnis de uili
patria galileus & quod peius eſt peccator: peccato-
rum amicus uorator & uini potator ſeductor po
puli: blaſphemus dei: uiolator ſabbati expugnator
moyſi: commotor populi: Inſanus & furioſus de
moniacus & demonioꝝ ſotius: literaꝝ indoctus.
Samaritanus & ĩ diuina lege hereticus Quid in iu
riarum defecit benigniſſimo ieſu? Vbi eſt ergo ſimĩ
litudo ſpõſi tui reproba anima mea? Si laudari deſi
deras: & ĩproperia illata non portas: benedictus ie
ſus falſiſſimas iniurias pro te ſuſtinuit: & ſuas ueras
iuſtitias deſpiciet falſa crimina ſibi imponi. Et tu
uis ſuperbia ceca in tuis peccatis laudari & non re
prehendi & falſis in te uirtutibus gloriari & uano
rumore extolli. O quanta diſſimilitudo eſt in aĩa
tali ad dilectum ieſum. Non eius ſponſa: ſed emu-
la probatur: que pro imitatione ieſu tolerantia in
iurie non gloriatur. Et non ſolum uerbis nephariis
ſed factis impiis inhonoratus eſt benedictus ieſus
Nam preter apprehenſionem crucis de qua dicen-
dum ẽ infra paruulus fuit de terra iudeorum expul
ſus & ĩ egyptum fugatus. Mat. ſecundo. Poſtea
docere incipienſ fuit ĩ nazareth: luce quarto de ſyna
goga contumelioſe eiectus: & cum uituperio extra
ciuitatem expulſus & uſq; ad ſupercilium montis
ductus & ibi precipicio intentatus: poſtea Ieroſoli
mis. Ioãnis. viii. pro ueritate doctrine uoluit lapida
ri quod non ſemel: ſed pluries attẽtauerũt. Similiť.
Ioãnis. vii. miſſerunt principes miniſtros ut appre
henderent ieſum. Non ſolum ab hoſtibus talia ſu
ſtinuit in factis: ſed etiam ſamaritanis recep hoſpi-
tio uoluit: ut dicit lucas tẽpore neceſſitatis. Sed &
ſepe acceptus in mľtis locis poteſt cogitari q̃ ſicut
mendicus & pauper fuit cũ multa uilitate tractatus
ĩmo ab illis cũ quibus fuerat nutritus deſpiciebať
.ſ. a fratibus ſuis: qui nec credebant in eum. Ioãnis.
ſeptimo. Sed ab illis cũ q̃bus fuerat nntritus cõpa
triotis & parentibus fuit ĩ multo depectu habitus.
Ioãnis etiam. vii. ubi dicitur q̃ uolebat in iudeã am
bulare qr querebãt eũ iudei interficere. Sequitur.
Neq; enim fratres eius credebãt in eũ. Illi enim pũ
gebant ac ſi mũdanã gloriam quererẽt dicẽtes. Si
hec facis manifeſta teip̃m mũdo. Licet autẽ iſta
referri ad diſcipulos non credã: tñ ipſi. Sicut groſſi
& inexperti: & nõdũ abũdãtia ſpiritus ſancti pleni
nondũ plene cognoſcẽtes ieſum ꝓip̃m non fuerũt
dum eſſet in carne paſſibilli ut dignus erat uenerari
quin potius ipſe benedictus ieſus etiã ĩ eis multos
ſupportauerit defectus & multas reuerentias nõ ſo
lum patienter: ſed amoroſe ſuſtinuit. O bone ie
ſu quomodo inter uiros huius uite ſemp inglorio
ſus fuit aſpectus tuus: & quot factis ĩiuriis in tue ui
te decurſu ab ingrato humano genere irreuerẽtias
& iniurias ſuſcepiſti. Nã pluries ſoluitur: paup: ſine
pecunia male ueſtitus: & nudis pedibus circuiſti p
mundũ: ſicut exeuãgelio credi poteſt: ut puta quan
do a nazareth ueniſti ad Ioãnẽ ante baptiſmũ. Si
cut dicitur. Mat. tertio. Et quãdo rediit poſt baptiſ
mũ iterũ in nazareth ante comitiuã indiuiſibilem
apľorum forſitã uenit ſolus: & tunc poteſt credi ꝓ
babiliter mẽdicaſſe qr p extraneas terras uadẽs pe
cuniam nõ portabat. Et forſitã tũc multas recepit
iniurias: & propeticione elimoſynaꝝ contumelias
reportauit. Quod ſi alñ receptus attende
Quã uiliter & penurioſe cibatur
Quã hũiliter ſedet: & q̃ deuote recipit
Quã ſingľariť comedit: q̃ grate recognoſcit
Quã patiẽter pũctiõis audit: q̃ hũiľr rñdet
Quã ſalubriť ĩſtruit: quot dilectiõĩs ſigna: p̃tẽdit
Quẽ enim laborare fecimus in peccatis nr̃is forſi-
tam dũ ſic peregrinus ĩcederet & elemoſynas pete
ret fuit de ocioſitate redargutus. Miror quomõ
anima xp̃iani quantũcũq; parũ fidelis & xp̃o deuo
ta poteſt mẽte ruminare q̃ dei filius propter ip̃am
redimendam ad talia deſpicabilia ſuſtinẽda deſcen
derit ſine cordis ſciſſione interna: & extrinſeca ĩ mu
tatione perfecta ad benedicti ieſu ſuſtinẽdos am-
plexãdos & imitẽdos deſpectus. O aĩa mea aſſo
tia te ĩiuriato ieſu & ip̃m in omnibus ſuis deſpecti-
bus cõtẽplare & ĩhonoratũ ab aliis nitere totis uiri
bus pro te & pro electis honorare: & nullo modo
dubites q̃ inter iniuriantes ei pro tua malitia tu ob
tinebis principatũ: qr te ſẽtio iſta ſine corde reuol-
uere: & ad iniuriam leto corde portãdam ſequiť te
habere ſed peregrina es ad emendandũ benedicto
ieſu honoris defectum: quẽ te ſibi ſubtraxiſſe in to
ta uita tua recognoſcis. Sed ille qui ab infantia
portare iniurias didicit: tuas uſq; hodie portare nõ
deſiſtit. Fuit tertio inhonoratus bñdictus ieſus

in cordialibus machinationibus & internis eſti-
mationibus impioꝝ.O quãta ſunt hec:& quis iſta
cogitare & eſtimare ſufficiat quẽ turpiter illa na-
tio reproba ꝑncipũ ſacerdotũ: ſcribaꝝ: & q̃ maxĩe
pharyſeoꝝ qui grandi ſupcilio ſe xp̃o opponentes
& ipſũ ut ſceleratũ & dei blaſphemũ ĩ cordibus re
putãtes ſibimet formabãt de ieſu fãtaſma propha
nũ & quãtũ cũ r̃ſpectu ſui pharyſaici cultus ſecũdũ
dei cultorẽ ieſũ reputabãt blaſphemũ dei hoſtem
legis tranſgreſſorẽ:& mũdi gloriã querere: & uerã
dei gloriã non docere:unde merito eos reprehẽdit
de pluribus locis de ſuis cogitationibu s nephan-
dis maxime luce.xv.ubi dicit̃ ꝙ cognoſcens ieſus
cogitationes eoꝝ dixit ad eos:ut q cogitatis mala
in cordibus ueſtris?O benigne ieſu q̃ perlucide ui-
diſti illoꝝ ſcelerata corda:in quibus te ſic ĩpie deſcri
bebãt:& ex quibus ſepe ĩmo quaſi cõtinue te dila
cerabãt:diuellebãt & cõſpuebãt:ut ĩpiũ dei hoſtẽ:
ſediciosũq; latronẽ & diuini nominis uſurpatorem
rapacẽ:& paterni honoris diſſipatorẽ:quẽ tamẽ pre
omni creato ſedula mẽte & perfecta colebas:ĩmo ĩ
quo ſolo & nõ alibi ẽ ueriſſimus dei cultus. Quis
enim enumerare ſufficeret:quot cruces:quot mor-
tes:quot uerba:quot ĩproperia:ille reprobe mẽtes
benedicto ieſu dicebant ſeu cogitabãt:ruminabant
pertractabant:& cupiebãt inferre:ſed & tã horrida
corda horribiles xp̃o ĩpioꝝ oculoꝝ ſuoꝝ emitte-
bant aſpectus toruos & deformes uultus crudeles
& ſubſanationis & iracundie plenos pretendebant
geſtus:ut in benegniſſimũ ieſũ inſania cordis eoꝝ
& per extera ſigna toruo uiderẽtur furore bachari:
die & nocte chriſti mortẽ exq̄ſitã & horridam illa
ĩpia corda tractabant:& intra ſua beluina cogitami
na totũ decapillãdo corrodebant dentibus:lacera
bant manibus & pedibus conterebãt. Et quomõ
poſſẽt hoc facere opere:quod impie continue tra-
ctabãt in corde cruciatu continuo ſatagẽtes magis-
ſeipſos cruciabãt perfidia:quia adhuc ĩplẽda occur-
rebant ĩpedimẽta. Hec fuit ſũma inhonoratio &
contumelia filii dei ieſu quẽ uidebant:& in hoc ap
paruit magna patiẽtia benigni ieſu qua nõ ſolum
eos ĩ predictis malis ſuſtinuit:ſed etiam continue
pro eorũ cõuerſione ad patrẽ orauit. Et in audito
preteritis ſeculis dilectionis feruore pro tã ſceleſtis
redimẽdis ſeipſũ ſatiſfactionis preciũ obtulit eter-
no patri ipſamet quã intulerũt acerbiſſima morte.

Sic ergo potes uidere de ieſu benigno & patien
tiſſimo ſponſo tuo quecũq; es aia xp̃i ieſu deo de-
uota quomõ uerbis & factis:& internarum cogita
tionũ tractatibus ĩpiis nõ ſolũ inhonoratus deſpe
ctus & uilificatus:ſed ẽt iniuriatus & cõtumeliis af
fectus fuit patiẽs ieſus ac ĩpie blaſphematus.

Ieſus miranda faciens. Cap.xi.

On ſolũ pro ſua uilitate ſic deſpectuſ fuit
ieſus ab ĩpia gente:cũ a ſue uite princi-
pio uſq; ad extremũ mortis ſue ſicut fide
lia fuerũt aſſũpte humanitatis indicia.Sic etiã diui
nitatis unite:ĩ ꝑncipio:medio: & fine apparuerũt
euidentiſſima ſigna per diuine maieſtatis miracu-
la ſepe circa ipſum & per ipſum effecta. Vnde &
miracula q̃ fecit ĩ carne mortali fide dignũ teſtimo
niũ & ſufficiens prebebat diuinitatis & hũanitatis
in eo ſicut ipſe dixit Io.v.Opera q̃ dedit pater ut fa
ciam ipſa teſtimoniũ perhibent de me. Que qui-
dẽ miraculoſa opera cõſiderare conuenit:ꝑmo ſub
rõne cõi:poſtea ſub ſpeciali.Et primo uidẽdũ quo
modo eius diuinitas per ea ſufficienter probatur:
quomodo ea ipſũ decens fuerit facere diuina uirtu
te:quomono congruo tẽpore ſciuit ea monſtrare.

Primo ergo quia ſua miraculoſa opera per reſpe
ctũ fuerũt diuinitatis ſue teſtimoniũ fide dignum.

Primo quidẽ ſecũdũ ſpeciẽ operum:qa tranſcẽ-
debant omnẽ poteſtãtẽ uirtutis create:& iõ nõ po
terãt fieri niſi diuina uirtute.Et pp hoc cecus a xp̃o
illuminatus dicebat.Io.ix.A ſeculo nõ ẽ auditũ:qa
q̄s aperuit oculos ceci nati.Niſi eẽt hic a deo ñ po
terat facere q̄cq̃. Secũdo pp modũ miracula faciẽ
di:qa ꝓpria uirtute miracula faciebat nõ ad inuo-
cationẽ alterius nois q̃ ſui:Ideo luce.vi. Virtus de
illo exibat & ſanabat oẽs: propter quod oſtenditur
ſicut Cyrillus dicit ꝙ nõ accipiebat aliã uirtutẽ:ſed
cũ eẽt naturalit̃ deus propꝛiam ſuper infirmos oſten
debat uirtutẽ:& propterea miracula faciebat Vn
de ſuper illud Mat.viii.Eiiciebat ſpũs uerbo:& oẽs
male hñtes curauit: dicit Criſo.Intende quã multi
tudinem curatã mõſtrãt euãgeliſte nõ unũquẽq;
curatũ narrantes:ſed uno uerbo pelagus ineffabile
miraculoꝝ ĩducentes.Et ex hoc oñdebat̃ ꝙ habe-
bat deo pr̃i coequalẽ uirtutẽ.Secũdum illud Io.v.
Quecũq; pater facit:hec & filius ſil̃iter facit.Et ibi-
dem ſicut pr̃ ſuſcitat mortuos & uiuificat.Sic & fili
us quos uult uiuificat. Tertio ex ipſa doctrina q̃
ſe deũ & dei filiũ aſſerebat:& niſi eẽt uera nequaq̃
dĩna uirtus aſſiſteret ĩ miraculis faciẽdis. Et hec eſt
oĩum fortior rõ.Impoſſibile ẽ.n. tã ſceleſto mẽda
tio q̄tũ eẽt illud ſi nõ eẽt uerũ deũ ferre teſtimoniũ
ꝑ opa ĩfinite uirtutis & que fecit ipſe ieſus ĩ carne
mortali:& q̃ poſt eius glorificationẽ ad dexteram
pr̃is ĩ huius ſublimiſſime ueritatis aſſertione uſq;
hodie ĩ fide ſãcte eccleſie fuerit:pp quod dr̃ de his
q̃ faciebat ipſe Mat.i. Que nam eſt hec doctrina
noua:qa in poteſtate ſpiritibus ĩmundis impat &
obediũt ei. Nec obſtat cõtra hanc ĩexpugnabi
lẽ ueritatẽ ſi dicat̃ ꝙ ſimilia miracula & ãte & poſt
ab aliis legũtur facta ſicut gentiles obiiciũt:& Au-
guſtinus refert in ep̃la ad uoluſianũ. Nulla inqui
unt cõpetẽtibus ſignis tãte maieſtatis indicia cla-
ruerunt:qa carnalis illa purgatio:debilium cura red
dita uita defunctis:& ſi alia conſiderantur deo par
ua ſunt.Et ad hoc r̃ndet Augu.Fatemur & nos ta-
lia quidem feciſſe prophas:ſed & ipſe moyſes & ce
teri prophe deũ uerũ prophetauerũt:& ei gloriam
magnam reddiderunt:quia poſtea talia & ipſe face
re uoluit ne eẽt abſurdũ quod per illoſ fecerat ſi ipe
nõ faceret. Sed tamẽ aliquid proprium debuit fa
cere: naſci de uirgine:reſurgere a mortuis:& celum

aſcendere hic deo qui paꝝ putat qd plus expectet ignoro unde homine aſſumpto alium mundū facere debuit ut eſſe crederemus:per qđ factus ē mūdus. Nec iſti equales in hoc fieri poſſet. Si autē minorē fecerit infra iſtū:hoc paꝝ ſimiliter putaretur.

Cui obiectōi apte rńdet:quā ēt alit̄ ↄfellimus qr q̄ alii fecerūt in nomine alieno:xp̄us excellētiſſie fecit in ſuo:& per ipos:& in ipis xp̄us opatus ē unde ſup illud. Ioānis. xv. Si opera nō feciſſē in eis & ce. dicit. Auguſtinus. Nulla ī opibus xp̄i uidet̄ eſſe maiora q̄ ſuſcitatō mortuoꝝ:qđ ſcimuſ & ātiquos feciſſe pphas:fecit tñ aliqua xp̄us:que nullus alius fecit. Sed rńdet̄ nobis & alios feciſſe: q̄ nec ipe: nec alius fecit:ſed ꝙ tā multa uicia & malas egritudines uexatiōeſq; mortaliū nullus oīno legit̄ feciſſe antiquoꝝ ut enim taceat̄ ꝙ iubēdo ſicut occurebat ſaluos fecit:ut. Marcus dicit quocūq; introibat in uicos aut in uillas: aut in ciuitates in plateis ponebant infirmos & deprecabāt̄ eū ut uel ſaltim fimbriam ueſtmēti eius tangerent:& quotquot tāgebāt eum ſalui fiebant:hec nemo alius fecit ī eis. Sic enim intelligendū eſt ꝙ ait in eis:non īter illos aut corā eis:ſed prorſus in eis qr ſanauit eos nec tñ alius fecit quicūq; in eis talia opa fecit quoniā quiſquiſ alius homo talia ī ipo faciēte fecit:hec autē nō illis faciētibus fecit. Vbi apte cōcludit. Auguſtinus ꝙ in omnibus miraculis factis ante & poſt xp̄s eſt auctor:cuiuſ poteſtate fiūt aquocūq; fiant. Propter qđ etiā diſcipuli xp̄o maiora fecerūt. Sicut ipe dicit Ioānis. xiiii. Qui credit in me opa que ego facio & ipe faciet & maiora hoꝝ faciet. Sicut exemplum ponit Auguſtinus tractās hoc uerbū ꝙ xp̄o predicāte adoleſcēs diues triſtis abſceſſit diſcipulis predicātibus tēporalia multa populus mltus dereliquit & ait. Ecce maiora fecit predicatio alloquētibus: q̄ allocutio audiētibus. Et īfra. Audi ergo. Qui credit in me: opera que ego fatio: & ipe faciet:prius ego fatio:de inde ipe faciet. Sic ergo uides ꝙ nullus ſimilia facit chriſto. Nullus enim operatur ſuo noie nec teſtimoniū de ſe dicit Vnū ergo miraculum diuine potētie factū in tali aſſertione eſſet teſtimōium fide dignū deuote mēti & illuminate:qđ faciens ieſus ipe deus ſit ſicut unus actus rationis ī homine eſt ſufficiēs argumētum ꝙ ipe ſit rationalis.

Circa ſecūdum ſcias ꝙ decēs fuit xp̄m talia miracula facere. Cōcedit̄ etiā diuinitus homini miracula facere ꝑpter duo. Primo & principaliter ad cōfirmādū ueritatē doctrīe: qr enim ea que ſunt fidei excedūt humanā rōnē:& non poſſūt de facili ſimplici mēti rōne probari:oportet ꝙ ꝓbētur p miracula uirtutis dei:ut dū aliquis facit opera que ſolus deus poteſt facere ea que dicūt̄ credāt̄ a deo procedētia. Sicut littere ſigillate ſigillo rḡis credūt̄ ex uoluntate regis manare. Et ideo xp̄s fecit miracula in quibus ſe deū eſſe ꝓbauit. Et licet miracula minuāt meritū fidei:inquātū per hoc oñdit̄ duritia auditoris:tamē melius eſt eis ꝙ per miracula cōuertantur ad fidem: q̄ ꝙ ſine eis in infidelitate permaneant. Propter quod dicit̄ ꝑme ad. Cor. xiii. Signa infidelibus data ſunt ut. ſ. conuertantur ad fidē. Secundo fiunt miracula ad oñdēdum preſentiā dei in homine:ut dū homo facit opa ſoli deo poſſibilia credatur deus per gratiā habitare in eo. Ideo dicit̄ ad Gal. iii. Qui tribuit nobis ſpiritū & opatur in nobis uirtutes:utrūq; autē erat circa xp̄m mūdo manīfeſtādū. ſ. ꝙ eſſet deus per gratiam in eo:non adoptionis:ſed pſonalis unionis & ꝙ eius ſupnalis doctrina & perfectionū cōſilia eſſent adeo. Et ideo cōuenientiſſimū fuit ut in ſuis opibus bene dictus ieſus miracula oparet̄: unde. Ioānis. iiii. dicit̄. Si mihi non uultis credere opibus credite. Et qr uera miracula nō poſſūt fieri niſi uirtute ſolius dei:cui ſolū ſubeſt rerū īmutare naturas & ordinē quod eſt de rōne miraculi. Ideo deus homo ieſus opabat̄ ī uirtute diuina:ita ꝙ una natura agit in xp̄o cū coīcatione alterius:īquātū. ſ. humana natura ē inſtrumētum diuine actionis:& actio humana a diuina natura accepit uirtutē:ut ſupra oſtēſū eſt. ix. c. primi libri:cū de xp̄i duplici actione tractaremus. Nec obſtat ſi aliqñ ī miracl'is xp̄s oraſſe legat̄:qr ſicut dicit Criſo. ſup illđ. Mat. xiiii. Acceptis. v. pāibus & duobus piſcibus. Oportebat inqt de xp̄o credi quoniā a patre eſt:& quoniā ei eq̄lis ē. Et ideo ut utrūque oñdat:nunc quidē cū poteſtate:nūc autē orās miracula facit. Et in minoribus quidē reſpicit in celum: puta in mltiplicatione panū. In maioribus autē q̄ ſunt ſolius in poteſtate dei ut puta cū peccata dimiſit mortuos ſuſcitauit:h̄. Criſoſtomus. Quod autem dicit: Ioānes. xi. ꝙ in reſuſcitatione lazari oculos ſubleuauit:non fecit pp ſuffragiū:ſed pp exemplū unde dicit pp populū qui circūſtat dixi:ut credāt qr tu me miſiſti. Licet autē aliqua eorū que xp̄us faciebat poſſent aliter fieri q̄ uirtute diuina: ſicut phiſei xp̄o īponebant ꝙ in belzebub principe demonioꝝ eiicit demonia: non tamē eo mō quo xp̄us expulit:poſſūt niſi uirtute diuina expelli: ut. ſ. de corpore expellantur & mēte:quod eleganter xp̄us probat eiſdē. Sicut ſupra dictum eſt. Congruo autē tempore xp̄us cepit miracula facere licet enim oīs creatura ſue natiuitati teſtimoniū peribuerit ut ſupra probatū eſt:tñ ipm miraculū nō decuit facere īpio uocis ſue ī infantili etate. Sicut dicit Criſoſtomus ſup. Io. Decēter īquit nō incepit facere ſigna ex ꝑma etate:exſtimaſſēt enim fantaſticā eſſe īcarnationē:etiam qr ut dictū eſt ſupra:miracl'a fiūt ad cōfirmationē doctrīe:& ad manifeſtationē pſone. Et xp̄us noluit ante. xxx. ānū docere nec ſe ipm manifeſtare. Ideo ante illud tēpus nō decuit miracula facere nec fecit. Sicut enī ī pluribus locis ſupra ꝓbatū. Circa miracl'a autē xp̄i inſpali eſt quadrifaria cōſideratio:que miracula fecit

In angelicis ſpiritibus
In corporibus celeſtibus
In hoībus & in creaturis irrōnabilibus

Circa ſpūs angelicos attēde ꝙ effectus redēptiōis xp̄i & ſue doctrine erat:hoīes a diabolica poteſtate

eripe & āgelorꝝ glorie ſociare. Et idcirco deus oēs debuit de corporibus humanis iperio ſue poteſtatis expellere ſecūdū illud Io.xii. Nūc pnceps huius mundi eiicietᷣ foras & ſcōs angelos deuotis facere apparere ſecūdū illud ad colo.i. Pacificās per ſāguinē crucis ſue que ī celis & q̄ in terris ſunt. In cuius ſignū in natiuitate pacifici regis ieſu & reſurrectione & aſcenſiōe ipſius ipſemet fecit deuotis ſuis angelos ſuos pacifice & conſolatorie apparere. Circa autē angelos ſanctos nō oportuit illud miraculo ſe oñdi: demones ſicut fuerunt expellendi: ſic uirtute potētie chriſti fuerūt multipliciter coercēdi: & iō cōpulſi ſunt: & adhuc hodie cōpellūtur ueritatē uoluntarii confiteri: de qua tātū circa xp̄m poterunt & hodie corporis eius mēbra pn̄t & nō plus q̄ p electorū utilitate xp̄s ieſus dignatur cōcedere. Multa tamē fallaciter oñdūt ſe ſcire q̄ neſciunt. Vnde Augu.ix.de ci.dei: xp̄s inqt tantum innotuit demonibus quātū uoluit: tantū uoluit q̄tū oportuit. Sed īnotuit eis nō ſicut angelus ſanctis p id quod eſt uita eterna ſed p quedā tp alia ſue uirtutis effectiua. Quod āt aliqñ demones de corporibus hominū eos moleſtarent: ſicut Mat.ix.dr̄ ꝙ demō ad preceptū ieſu exclamās & multū diſcerpēs hoīem exiit ab eo & factus ē ſicut mortuus. Ita ꝙ multi dicerēt quia mortuus ē: & ꝙ in porcos ſe mitterent: & eos precipitarēt in mare: ut dr̄ Mat.viii. Non fuit qa p̄ualerēt demones iperanti ieſu ut plus poſſent ledere q̄ ipſe permitteret: ſed fuit ut per talia opa demonū nos ſalubriter inſtrueret: ſicut Criſo. dicit ſuper Mat. ꝙ ieſus pmiſit demonibus in porcos ire: non quaſi a demonibus pſuaſus: ſed pmo qdē ut inſtruat magnitudinē nocumēti demonū: q uel in eo ꝙ pn̄t nocere hominibus inſidiantᷣ. Secūdo ut hoīes diſcerent qm̄ nec aduerſus porcos aliquid facere auderit niſi ut ipſe conceſſerit. Tertio ut oſtenderet ꝙ grauiora in illos hoīes operati eēnt q̄ i illos porcos niſi diuina ꝓuidētia eēnt adiuti: h̄ criſo. Poteſt addi quartū ut oſtenderet ieſus ꝙ a rōnabiliter uiuētibus demones exeūt: & a porcinis moribus inuolutos plena poſſeſſione diuino dei iuditio introeūtes in mari bullientis cōcupiſcentie eos ſuffocando p̄cipites mergunt. Hominem autē de quo exit diabolus affligit: ut oſtēdat q̄ inuolūtarius exit: & ꝙ q̄ peius pōt facit: a qua tn̄ afflictione xp̄s liberat. Sed uelut homo mortuus dimittitᷣ in ſignū ſp̄ualis mortis introducēde q̄ uere uita ē ut Hiero. dicit: qa ſcīſ dicitᷣ. Mortui eſtiſ & uita abſcondita ē cū xp̄o in deo. Secūdo circa corpa celeſtia debuit ieſus facere miracula. Mutatio.n. iſtorꝝ corporū inferiorꝝ multis caſibus pōt contingere: ſed curſū celeſtiū ſolus deus pōt mutare. Et ideo ad ſuam deitatē ꝓbadā maxime fuit couenienis ieſu i eius miracula facere. Et hoc ē qdᷣ dicit Dio. in ep̄la ad policarpū. Cognoſcere oportet nō aliter poſſe puerti aliqd celeſtis ordinationis & motus niſi cauſā haberet & adhuc motorē q facit oīa & mutat ſecūdū ſuū ſermonē. Tunc āt fuit maxime cōſequēs eius deitatis potētiā teſtimoniū habere a celeſti natura quādo eius infirmitas multū mōſtrabatᷣ in terra: quod quidē fuit quādo fuit paruulus ligatus in preſepio: ſed maxime qñ fuit crucifixus & mortuus in crucis patibulo. Et ideo utroqꝫ tēpore ieſu deſpecto in terris celū teſtimoniū reddidit. Nā pro pmo dicit maximus in ſermone natiuitatis. Si preſepe deſpicias: erige ꝑauliſper oculos: & nouā in celo ſtellam proteſtantē mūdo natiuitatē dominicā contuere. Pro ſecūdo dū ieſus crucifixus eēt de quo dicit paulus.ii.corin.ultimo ꝙ crucifixus ē in infirmitate: ſed uiuit ex uirtute dei: dr̄ luce.xxiiii. p tenebre facte ſunt ſuper uniuerſā terrā uſqꝫ in horā nonā: & obſcuratus eſt ſol. Et qa tunc ſol iuſtitie totus luminoſus ieſus morte illata ab ipiis obſcurabatᷣ in mortē. Et eius deuotiſſima mr̄ tanq̄ luna plena oī lumine gratie a ſole ieſu obſcurabatᷣ: cū ipſo doloribus mortalibus ī ſuo corde receptis. Ideo tūc maxime fuit cōueniēs ad teſtimoniū deitatis ieſu ꝙ pncipalia luminaria mundi: ſol & luna curſū naturalē mutarēt in moriētis uirtute. Et hoc eſt quod dicit Criſo. ſuper Mat. Hoc ē ſignum ꝙ petētibus dare promittebat.d. Generatio praua & adultera ſignū querit: & ſignū nō dabitur ei niſi ſignū Ione ꝓphete per hoc crucē ſignificans & reſurrectionē. Etenim multo mirabilius ē in eo ꝙ crucifixus erat h̄ fieri q̄ ābulante eo ſuper terrā. Nō āt pp hoc ſicut īfra patebit debuit īmutare. Et hoc ē quod Ambro. dicit.xxii. cōtra fauſtū. Et habetur in glo. ſuper illud ad Roma.ii. Contra naturā inſertus &c. Deus creator & oīum creaturarū conditor nil cōtra naturā facit: qa idē ē cuiuſcūqꝫ natura qdᷣ facit.q.d. Naturalis creature obedientia ſic eſt ſub creatore ꝙ illud ē bonū create nature: quod de ea creator uult facere. Circa miraculū āt eclypſis: nota ꝙ per eā nō ē peruerſus tēporꝝ curſus. Nā ſecundū Hiero. ille tenebre facte ſūt per h̄ ꝙ ſol lucis ſue radios abſcōdit: dicit tn̄ ſup Mat. Viderᷣ āt luminare maius retraxiſſe radios ſuos ne pēdētē uideret dominū: aut ipii luce ſua blaſphemātes fruerētur. Talis āt ſermo tropicus ē: nā radiorꝝ retractio non ſic ē intelligēda quaſi radios retrahere uel remittere ſit in ſolis poteſtate. Nō.n. ex electione ſed natura radios emittit: ut dicit Diony.vi.c.de di.no. Sed dicitᷣ retrahere radios inquātū diuina uirtute ē factū ut ſolis radii nō uenirēt ad terrā. Orige. āt dicit hoc accidiſſe p īterpoſitionē nubiū ſuper Mat. Sed circa hoc magis credēdū ē Dio. q hoc dicit contigiſſe p interpoſitionē lune inter nos & ſolem qdᷣ oculata fide ſe aſſerit aſpexiſſe: dicit.n. in ep̄la ad policarpū. Inopinabilitᷣ ſoli lunā inſidentē uidebamus ī egypto.ſ. exiſtētes: ut ibidē dr̄: & deſignat ibi quattuor miracula: quorꝝ pmū ē ꝙ eclypſis per interpoſitionē lune nunq̄ accidit niſi tēpore cōiūctiōis utriuſqꝫ. Tunc āt luna.xv. erat in oppoſitione ad ſolē: unde dicit ibi. Nō.n. erat cōueniens tēpus. Secūdū miraculū ē ꝙ circa horam ſextā luna uiſa fuiſſet ſimul cū ſole in medio celi. In ue

ſperis apparuit i loco ſuo.i.in oriēte oppoīta ſoli un
de dicit.Et rurſū uidimus ipam.ſ.lunā hora nona.ſ.
in qua receſſit a ſole ceſſātibus tenebris uſq; ad ue-
ſpā ſupnaturaliter reſtitutā ad dyam etrū ſolis.i.dy
ametraliter eſſe ſoli cōiūcta.Et ſic patet ꝙ nō ē tur-
batus cōſuetus tēporis curſus qr uirtute diuina ē fa
ctū:ad ſolē ſupnaturaliter accederet:& poſt a ſole re
cedēs ad ꝓpriū locū rediret. Tertiū miraculū eſt
ꝙ naturaliter ſolis eclypſis ſēp incipit ab occidētali
pte & puenit ad oriētalē:de cuius rōne ptraſeo.Et
hoc ē qđ dicit eclipſim & ipām ex oriēte uidimus
inchoatā & uſq; ad ſolarē terminū uenientē poſt ite-
rū regredientē:& hoc eſt dicere ꝙ totū ſolē eclypſa-
uit. Quartū miraculū fuit ꝙ i naturali eclypſi ex
eadē pte incipit relucere ex qua pte eclypſis incipit
obſcurari:qr.ſ.luna. ſe ſoli ſubiiciēs & nr̄o aſpectui i
terponēs naturali ſuo motu ſolē ptrāſit uerſus oriē
tē:mouet̄ eni citius ſole:qr hēt orbē minorē:& ita
ptē occidētalē ſolis q̄ p̄mo occupat & p̄mo reliqt
Sed luna tūc miraculoſe ab oriēte uerſus occidētem
rediens nō pertrāſit ſolē:ſed poſtq̄ puenit ad termi
nū ſolis uerſus occidētē ſole eclypſato in toto reuer
ſa eſt uerſus occidentem:quā ultimo occupat p̄mo
& poſtea relinquit:& ſic ex parte oriētis ichoat ecly
pſis & i parte occidētis p̄mo reaparuit claritas ſolis.
Et hoc ē qđ dicit.Et rurſus uidimus nō ex eadē p
te ſolis & defectū & repugnatiōem:ſed ecōtra:ſecū
dū diametrū facta. Quintū miraculū addit.Cri
ſoſtomus ſup.Mat.ꝙ tribus horis tūc tenebre per
māſerūt cū eclypſis in momēto trāſeat:unde datur
intelligi miraculoſe ſub ſole quieuit:uel ad eius ob
ſcurationē magis lente mota ſit.Nō ē autē incōue
niēs credere hoꝝ p̄dictoꝝ triū doctoꝝ ſimul quo
ad aliquid uerā eſſe ſententiā:qr hoc magis honorat
miraculū & oñdit multiplicius creaturaꝝ ſup mori
ētē ieſū ſecūdū illos factū fuiſſe lamētū.Cū eni lūa
totū ſeculū ſimul ſcđm oēs ptes ſuas cū minor ſit
obſcurare nō poſſit ad hoc ut plena reddat̄ obſcuri
tas.Verum eſt ꝙ dicit.Hiero .ſolē radios retraxiſſe
& lunā ſimul cū hec opacare ſe in ipioꝝ oculis ob
ſcurādis i cōpaſſionē ih̄u creatoris morientis. Sed
ꝙ.d.Oꝛ.quaſdā tenebroſas nubes multas & ma-
gnas tunc occurriſſe ſup hiꝛl'm & terrā iudee: cōue
nienter dicit̄ ad grauādū tenebroſitatē ſceleratoꝝ iu-
deoꝝ:& ad oñdēdū etiā ꝙ ipſſiones aeris occurrūt
ad pii ieſu mortē lamētandā. Circa miracula i ho
minibus facta ſcias ꝙ piiſſimus hoīm ſaluator ih̄us
qui de ſe ipo dicit.Io.iii.Nō miſit deus filiū ſuū in
mūdū ut iudicet mūdū:ſed ut ſaluet̄ mūdus per ip
ſū:circa hoīes uoluit mlꝉtiplicia ſalutis miracula fa-
cere & unū uoluit miraculoſe pcutere: ut uniuerſa-
lem & ſpālē ſaluatorē oñderet:& confirmaret facto
qđ dixerat uerbo:filius hoīs nō uenit hoīes pdere
ſed ſaluare.Cū autē miracula ſint opa diuine poten
tie ſua uirtute ptātiua uirtutes īmutat circa corpo-
rales egritudines humanoꝝ corporū maxīe debuit
hāc oñdere ptātē ut p hoc oñderet ꝙ ēt ſpūales mē
tis egritudines expellere uenerat ſi uellet ei uolun-
tarie conſentire.Nā ſicut ea que ſūt ad finē ab ipo
differre noſcūt̄.Sic miraculoſa corporum
debēt differre ab effectu ſalutis aīaꝝ. Ad hoc enim
ordinabāt̄ a ſaluatore ieſu tanq̄ ad finē itētū: & qr
ſalus aīaꝝ nō eſt niſi p nr̄e uolūtatis cōſenſū:idcir
co nō decuit ſaluatorē ieſū ſubito pmutare ptina-
ces uolūtates ſuoꝝ hoſtiū ad ꝓprie ſalutis bonum:
nec illuſtrare tenebras ſuoꝝ cordiū ad cognoſcēdū
ieſū:qr ſaluare hoīem uenerat nō eius uolūtatē op-
p̄mēdo:ſed p exteriora miracula inducēdo ad fidē
qua iuſtificamur. Que quidē rectitudo i nobis fit
p gratiā p̄uenientē intellectū & i mutatē affectū no
ſtrū ab affectu mali ad boni dilectionē imutando
uolūtatis cōſēſū.In quo conſēſu i bono ſi plenus ē
ſanitas mētis cōſiſtit quē poſſumus i nobis īpedi-
re nō facere. Sola enim gratia hūc cōſēſū i nobis
facit nobis nō reſiſtētibus nō ex noſtra uirtute bo
no cōſentientibus:ſed cū gratia & p grām.Idcirco exi
gēte dīna iuſtitia noluit nec debuit rectus & pius
ieſus facinoroſas & cecas mētes ſuoꝝ hoſtiū ſubi
to imutare ad ſue ſalutis cōſēſū ipis rebellantibus
ſue ſaluti.Nihilominus hoc plene poterat: ſicut ex
habūdāti miſericordia fecit in paulū.Et ideo iuſtifi
care hoīem iſto mō infundēdo ſapiētiā & uolūtatē
imutādo p grām magis ſpectat ad miraculoꝝ finē
& fructū q̄ ad opationē & actū loquēdo de miracu
lis que exterius faciebat xp̄us ad ſue pſone teſtimo
niū & doctrinā.Nihilominus & hoc ſūmū miracu
loꝝ ac oīm mirabiliū finē & intentū & ultimū ip̄e
ſaluator ieſus tūc fecit:& uſq; i finē faciet ad ſui cor
dis cecitatē & puerſitatē: potiſſimis modis cōuer
tēdo electoſ.Et hoc faciet occultis modis.Non tñ
miꝝ ſi ex tūc circa imutabilitatē & ad
ſapiētiā & iuſtitiā multa miracula fecit in ſuis ele-
ctis.Nā in mundo ad iuſtitiā patuit eius uirtus in
inuocatione apl'oꝝ quos ſubito potēter ac miſeri-
corditer imutauit:ut patuit. Mar.i. Mat.iiii. Sed q̄
maxime.Hieronymus in ome.viiii.i eius cōuerſi-
one.Mat.unde ibi ſupra illud.Surgēs ſecutus & ce.
Hiero.fulgor ip̄e & maieſtas deitatis occulte: que
etiā i facie relucebat humana uidētes ad ſe attrahe
re poterat ex p̄mo aſpectu.Et ip̄e humilis.Mat.cō
ueſionē ſuā inter miracula ſimpliciter ſcribit ſimpli
cibus diſcipulis ſapiētiā infudit. Propter qđ di-
citur luce.xxi.Dabo uobis os & ſapiētiā cui nō po
terūt reſiſtere & cōtradicere oēs aduerſarii ueſtri.
Quod quidē quātū inter ſēſibilia quātū ad illu-
minationē mētis miracula de quibus nunc loqui-
mur cōputamus.Sed quātū ad exteriorē actū p̄di-
cationis inquātū.ſ.uidebāt hoīes illos idiotas &
ſimplices ſubito in ſua locutione i ſcripturaꝝ expo
ſitione ſup alios legis doctores apparere ſapiētes.
Propter qđ dicitur.Act.iiii.uidentes iudei petri cū
ſtātiā:&.Io.cōpto ꝙ hoīes eſſent ſine litteris & i-
diote admirabāt̄. Et hi ſpirituales effectus ſunt
manifeſta teſtimonia xp̄i doctrīe & uirtutis magis
q̄ ea q̄ fiunt in miraculis corporis:ſecūdū ꝙ dicitur
ad hebreos.ii.Teſtante deo ſignis & portētis & ua

tiis uirtutibus & ſpiritus ſancti diſtributionibus. Nihilominus ipſe benedictus ieſus licet ĩ hoſtibus noluerit facere miracula ĩmutationis mẽtis modo predicto:fecit tamen circa inferiores eorũ uires mĩ ra portẽta.Vnde ſuper illud Mat.xxi.Eiiciebat emẽ tes & uendẽtes dicit Hiero.Mihi inter oĩa ſigna q̃ fecit dominus hoc uidetur mirabilius eẽ: ꝙ unus hõ & illo tẽpore cõtẽptibilis potuerit ad unius fla gelli uerbera tantam eiicere multitudinẽ.Igneum enim quoddã & ſydereũ radiabat ex oculis eius & deitatis maieſtas lucebat ĩ facie.Et Ori.dicit ſuper Io.hoc eſt maius miraculũ ex quo aqua conuerſa ĩ uinũ eo ꝙ illic ſubſiſtit inanimata materia: hĩc uero tot milia hominũ cogantur ingenia. Et ſuper il lud Io.xviii.Abierunt retroſum & ceciderunt in ter ram.Vna uox defenſione turbã pro armis terribi- lem ſine telo ullo percuſſit repulit & proſtrauit: de us enim latitabat in carne:& ad idẽ pertinet quod dicitʳ luce.x.Ieſus ãt tranſiens p mediũ illoꝝ ibat. Vbi dicit Criſo. ꝙ in medio inſidiantiũ & nõ ap- prehendentiũ deitatis eminẽtiã oſtẽdebat.Et ꝙ dicit Io.viii.Ieſus abſcõdit ſe & exiuit de tẽplo.Ex- ponit Aug.d.ꝙ nõ abſcondit ſe in angulo tẽpli: uel poſt murũ aut colũnã:ſed celica poteſtate ſe red dens inuiſibilẽ inſidiantibus proſtratis per mediũ illoꝝ exiuit.Ex quibus oĩbus claret aperte ꝙ quã- do uoluit oĩpotẽs ieſus ſua uirtute potuit aĩas ho- minũ ĩmutare nõ ſolũ iuſtificando & ſapientiã in- fundẽdo quod ptinet ad miraculoꝝ finẽ: ſed etiã exterius alliciẽdo: alterãdo: terrẽdo:ſtupefaciendo quod ptinet quo ad tẽporalia miracula.Multa taliã fecit in die palmaꝝ de qbus infra dicetʳ in pmo ca. Ieſus aſello latus.Similia miracula nõ ẽ dubiũ ipm ſepe facere circa mẽbroꝝ ſuoꝝ tutelã & ĩpugnanti um malitiã ꝙ ſepe ad pacifice audiẽdos electos de his que ſibi ſũt ualde moleſta ĩmutat eoꝝ furiã ne ipſos perſequatʳ:refrenat eoꝝ audaciã:& oculos & aſtutos conatus ſepe infatuat & ebetat & quaſi ex- ut per ipſoꝝ medicinã illi paupercu li ſic teneantur ab eis:licet aliquãdo ẽt ipſos repro bos p ſuos pauperculos furere ſinat.Sicut & ipſe ĩ corpus ꝓprium furere permiſit iudeoꝝ inſaniam.

Cũ multa iocunditate expecto illud uirorũ mi- raculũ quod per uiros uirtutis mũdo deſpectos fa ciat flagellũ de funiculis paupertatis & es nũmula- riorum effundat:& ſymoniacos auaros & ſupbos de eccleſie tẽplo eiiciat:& cathedras uendẽtiũ colũ bas euertat. Sic ergo iuxta optimi & pii ieſu mo dũ circa miracula facta ĩ mutationibus animaꝝ ho minũ:nunc ãttẽde modũ quẽ tenuit circa miracu- la corporis. Nam qa piiſſimus ieſus mũdũ ſal- uare uenerat uõ ſolũ diuina uirtute:ſed ẽt p myſte- rium carnis aſſũpte:que qdẽ natura aſſũpta ẽ ĩſtru mẽtũ diuine pſone:ideo frequẽter in reſuſcitatiõe mortuoꝝ uel ſanatiõe infirmoꝝ:ut oñdat pulchri tudinẽ ſue ptãtis:ſanat uľ ſuſcitat uerbo ĩperii ẽt in abſentia corpis ſui:ſicut Io.iiii.patet de filio reguli Cui dixit.Vade filius tuus uiuit.Et ẽt in filia chana nee.Mat.xv. Aliquãdo uero & frequẽter utebatʳ aliqua ptinẽte ad humanitatẽ ipſius ut tactu manu um & ſimiliũ ut carnẽ ſuã doceat inſtrumẽtũ fore noſtre ſalutis:unde ſuper illud Luce.iiii. Singulis manus ĩponẽs curabat oẽs dicit Cirillus quãuis ut deus oẽs pellere uerbo morbos potuiſſet:tãgit ta mẽ eos oñdẽs ꝓpriã carnẽ eẽ efficacẽ ad pſtãdum remedia. Et ſuper illud Io.ix.Fecit lutũ ex ſputo dicit Augu.De ſaliua lutũ fecit:quia uerbũ caro fa- ctũ ẽ.Aliquãdo ẽt ĩ his corporalibus ſignis uolu- it ſignificare ſpiritualia inſtrumẽta:unde hic ſicut dicit Criſo.Lutũ fecit ex ſputo:ad ſignificandũ ꝙ ipſemet erat q ex luto terre hominẽ formauerat.Et ſuper illud Mar.viii.Et expuẽs in oculos eius ipo ſitis manibus ſuis &c.dicit Criſo. Expuit quidem & manus ĩponit:uolẽs oſtẽdere ꝙ uerbũ diuinum operationi adiunctũ mirabilia facit & perficit. Ma nus.n.operatiõis ẽ oſtẽſiua:ſputũ ſermonis ex ore prolati. Eſt ẽt circa miracula xp̃i cõſiderãdum ꝙ cõmuniter pfectiſſima opa faciebat:unde ſup illud Io.xi.Oĩs hõ pmũ bonũ uinũ ponit &c.dicit Cri- ſoſto.Talia ſunt xp̃i miracula ut multo his q̃ p na- turã fiunt ſpecioſiora & utiliora ſiunt.Et ſimiliter in inſtãti infirmis perfectã ſanitatẽ cõferebat:unde ſuper illud Mat.viii.Surrexit & miniſtrabat eis:di- cit Hiero.Sanitas q̃ cõfertur a domino tota ſimul ſpecialiʳ aut in ceco illo quẽ curaſſe dr̃ Mar.viii.cõ- trariũ apparuit.Nã pmo ĩperfecte uidit:uideo inqt homines ſicut arbores ãbulãtes.Deinde poſuit ite rũ ieſus manus ſup oculos eius & cepit uidere & reſtitutus ẽ ita ut clare uideret oĩa.Et ſic patet ꝙ eũ pmo ĩperfecte poſtmodũ perfecte curauit. Quod ut dicit Criſo.accidit pp infidelitatẽ ipſius:uel pro- pter myſteriũ ſicut dicit Beda:qa uno uerbo ſimul totũ curare potuit:& paulatim curat ut magnitudi nẽ humane cecitatis oſtẽdat qdʳ uix & quaſi p gra dus ad lucẽ redeat: & gratiã ſuã nobis indicet per quam ſacramẽta adiuuat. Per ſimilem modum ſepe per ſanctos ſuos pius & ſapiens ieſus facien- do miracula non ſimul:ſed ſucceſſiue curat: ſecun- dum ſue diſpoſitionis eternam ſapientiam ſua mi racula monſtrando:nunc ſanando perfecte ſimul nunc paulatiue & ſucceſſiue:prout fidei & utilitati recipientium cum reparamẽto ſue iuſtitie expedire cognoſcit. Nec ſunt talia deſpicienda miracula ſed magis cum gratiarum actiõe recipiẽdũ ẽ qcqd illud ſit p ſcõs ſuos impartiri dignatur. Semp enĩ addit qdʳ melius ẽ ibi declaratʳ q̃ opatʳ.Quia uero dictũ ẽ ſupra ꝙ finis xp̃i erat ſalus aĩaꝝ:& ĩperfectũ ẽ ꝙ finẽ nõ cõſeqtur:ideo ut eius opa eẽnt pfecta decebat ut nullũ curaret in corpore quẽ ẽt nõ cura ret ĩ mẽte:unde ſup illud Io.vii.Totũ hoiem ſanũ fecit in ſabbato:dicit Augu.Curatus ẽ ut ſanus eẽt ĩ corpe:credidit ut ſanus eẽt ĩ aĩa. Aliqñ tñ ĩ ſpe ciali exp̃mebat aĩe ſalutẽ.ſ.ꝙ Mat.ix.dixit palitico Dimittũtur tibi pccã tua. Quia ſicut dicit Hiero. Ex hoc nobĩ ĩtelligẽtia datʳ pp pccã plerũq; euenire corporũ debilitatiõem:& iõ forſitan prius dimit-

tũtur peccata ut cauſis debitis ablatis reſtituat̃ ſanitas. Et ideo uidet̃ ꝙ de p̄dictis dimiſſis faciat mẽtionẽ: ut illa oñdat egritudis fore cãm. Licet autẽ dimittere peccata maius ſit q̃ ſanare corpa: qr tñ illud occultũ eſt: & hoc mãifeſtũ: ꝓbat minuſ notũ tñ in ſe maius. ſ. hr̃e poteſtatẽ dimittẽdi peccata: p illud ꝙ eſt ĩ ſe minus tñ hoĩbus notius. ſ. ſanare corpora miraculoſe. Et tñ argumẽtũ eſt efficax & forte ꝙ utrũqꝫ eſt ſolius dei potẽtie. Et ideo ſicut miraculum ꝓbat ieſũ deũ: ita ꝓbat ipm̃ poſſe dimittere pecata: unde h̄ exp̄ſſiſſie xp̄us per miraculum probat ſe deũ: cũ dicit. Vt autẽ ſciatis qr filius hominis habet poteſtatẽ in terra dimittendi peccata: ait palytico. Tibi dico ſurge tolle grabatum tuum & cetera. Sicut enim deum eſſe probari nõ poteſt per alliud notius ſecũdum rem: quia nihil eſt uerius: ſed per aliquid notius intellectiui audientis: ſic chriſtũ eſſe deum inter creata nihil habet notius: uel uerius per quod poſſit probari. Nihil enim eſt uerius q̃ ieſum eſſe dei filium & fili dei perſonã in aſſumpta carne Sed hoc nobis ꝓbat per aliqua minus uera. Sicut patet per ĩmutationem corporum ſoli deo poſſibilem: hec autẽ ſua miracula magiſter oĩs uirtutis ieſus aliquando ocultari p̄cepit: ut. Mar. ix. uidete ne quis ſciat: aliquando publicari: ut. Mat. v. liberato a demonio dixit uade in domũ tuam & nuntia quãta fecit tibi deus ut ſicut dicit Criſoſtomus. Super primum uerbum. Erudiat nos ꝓhibere eos qui uolunt nos propter nos laudari. Si autem ad gloriam domini refferãtur non debemus ꝓhibere: ſed magis iniũgere ut hoc fiat. Non autem ſolum circa rationales creaturas omnipotens deus debuit miracula facere: ſed etiam circa irrõnabiles & inſenſibiles debuit ſuam uirtutem mõſtrare: ut ſic ſue diuinitati ꝓbet̃ omnis natura ſubiecta. Quia uero aliqua bruta ꝓpinqꝫ ſe habent ſcd̃m genus ad hoĩem unde & in eodem die cũ hoĩe facte ſunt nõ oportebat ꝙ circa brutoꝝ corpus aliq̃ miracula faceret: quia quãtũ ad naturam corporalem & ſenſibilẽ eadem rõne cũ oĩbus cenſebit̃: & multo fortius mãifeſtabatur uirtus in corporibus hoĩm. Piſces autẽ cũ uiuãt in aqua magis a natura hoĩm differũt: unde & in alio die ſunt facti in quo miracula fecit ĩ copioſa captura piſcium: ut legitur luce. v. & Io. ultio. Et in piſce quem petrus cepit in cuius ore ſtaterem repit. Quod autẽ porci ĩ mari precipitati ſũt nõ eſt opus diuini miraculi ſed nequitie demonum ex ieſu diſpenſatiua & utili permiſſione. In plantis autem miraculum fecit: cũ ad uerbũ illius ficulnea aruit. Mat. xxi. Nec propter hec ſicut dicit. Criſoſtomus ſuper. Mat. ꝙ in plantis & brutis aliq̃n tale dominus operatur: queras quare ſicata ſit ficulnea iuſte ut. Mat. dicitur: hoc niſi querere ẽ ultime demẽtie: quia. ſ. in talibus non inuenit̃ culpa & pena: ſed miraculũ inſpice factorem. Non facit creator iiuriã poſſidenti ſi creatura ſua ad aliorum ſalutẽ ſuo utat̃ arbitrio. Sed magis ut hylarius dicit ſuper. Mat. Ibi deitatis diuine reperimus argumentũ. Nã ubi affetre uoluit & procurare perſe ſalutis exemplum uirtutem ſuã ĩ hũanis corporibus exercuit: ubi uero ĩ cõtumaces: formas ferẽtis cõſtituebat facere ſpeciem in damno arboris indicauit. In aere uero & aqua benedictus ieſus miracula fecit que nouit ſue pietati cõgruere: ut legitur. Mat. viii. Imperauit uentis & mari. & facta ẽ tranquillitas magna. De his & aliis pl̃ribus miraculis eius infra dicet̃ p̄ticularter. Nõ conueniebat pacifico ieſu qui omnia in ſtatũ pacis & trãquillitatis reuocare uenerat: ut uel turbationẽ aeris uel diuiſionem aquarum induceret. Sicut moyſes mare diuiſit: & Helyas & Ioſue Iordanem. Et quando dabatur lex in monte ſynai fuerunt ĩ aere tonitrua & micantia fulgora. Sicut & helyas fecit. tertio regum. xviii. Poſtq̃ baal prophetas occidit. Quod autem hoc facere non debebat pium ieſum oſtendit. Apoſtolus ad hebreos. xii. dicendo. Non enim acceſſiſtis ad tractabilem ignem & turbinem & caliginem & procellam & tube ſonum: & uocem uerborum quandiu audierunt excuſauerunt ſe ne eis fieret uerbum. Et infra. Sed acceſſiſtis ad ſyon montem & ciuitatem dei omnipotẽtiſ hieruſalem celeſtẽ. Et poſt. Et iã teſtamenti noui mediatorem ieſum & ſanguinis aſperſionem melius loquentem q̃ abel Circa paſſionem tamen ſciſſum eſt uelum templi: ad oſtendendum reſeratio nem myſteriorum legis. Apperta ſunt monumenta: ad oſtẽdendum ꝙ p eius mortem daretur mortuis uita. Terra mota eſt: & lapides ſciſſi ſunt: ad oſtendendum ꝙ lapidea hominum corda per eius debent paſſionem ſcindi & ꝙ totus iſte mũdus debet ad bonum paſſionis moriẽtis ieſu uirtute mori. Tanta ergo miracula facienti in uniuerſa creatura omnipotenti ieſu cum pſalmiſta cantemus. Domine dominus nr̃ q̃ admirabile eſt nomẽ tuum in uniuerſa terra

Ieſus uerbis ſenſatus cap. xii.

Aterne ſapientie ſplendor: & ueritatis magiſter ſapiens ieſus qui uſqꝫ ad tempus tricennarium tacuit: poſtmodum aperiens os ſuum celeſtem mundo ſapientiam in ſue predicationis affluentia eructauit: quod maxime diſcipulis fecit tam in ſermone quem eis fecit in monte: q̃ in illo quem eis fecit in die Iouis ſancto per crucis ſuplicium egreſſurus de corpore: his enim electis diſcipulis dei tanq̃ ſapientie uaſculis gratuita electione magiſtri ieſu datum ẽ noſce myſterium regni dei. Ac per hoc uerbi incarnati abundantius aliis uerbis ſplendentibus illuſtrari. Licet autem magiſtri ieſu ſapientia magis ſuper electos diſcipulos fulſerit uniuerſaliter cum reſpectu omnium uerbum patris ieſu in omnibus uerbis ſuis ſẽſatus apparuit: quod triplici effectu oſtendit: fuit enim
Suauiſſimus in attrahendo
Clariſſimus in manifeſtando

Efficaciſſimus in coniũgendo
Pro eius ſuauitatis ſapientia dicebant miniſtri iude
orum:qui miſſi fuerãt apprehendere eum.Io.viii.
Nũq̃ ſic locutus ẽ hõ.Et turbe mirabãt̃ i uerb̃ gr̃e
que ꝑcedebãt de ore eius.Et Symonpetrus uerbo
rum eius ſuauitate attractus ꝑ ſe & ceteris diſcipu
lis ait Io.vi.Dñe ad quẽ ibimus?uerba uite eterne
hẽs.Et nos credimus & cognouimus quia tu es
chriſtus filius dei. Propt̃ diſertionẽ i rõnẽ reddẽ
do tãq̃ nouus magiſter laudabat̃: Mat.i. Que nã
eſt hec doctrĩa noua?Et Luce.iiii.Cũ aperuiſſet ie-
ſus prophetiã & legiſſet:ſpũs dñi ſup me euãgeli-
zare paupibus miſit me &c.Sequit̃ ꝙ oĩum ocu-
li erãt itẽdẽtes i eũ i ſynagoga.Et hac mãifeſtatio-
ne utebãt̃ apl'i qñ cũ eis erat ſingularis.& eis ſicut
Mar.dicit diuĩa diſſerebat. Propt̃ ptãtẽ i cõuin-
cẽdo dicit Lu.Fcm̃ ẽ dũ h̃ diceret erubeſcebãt oẽs
aduerſarii eius.Et licet fuerit ueꝝ ſpãlit̃ de ill' q tũc
dicebat ſingl'r:fuit tñ uniuerſalit̃ ueꝝ:qr ſermõis
efficacia oẽs aduerſarios ſuos cõfudit:q̃tũcũq; ſuiſ
tpibus uoluit rñdere:ſicut patuit i oĩbus diſputati
õibus quas hũit cũ ſcribis & phiſeis & i calũniis ſi
bi ipoſitis uel attẽtatis:ut de uiolatione ſabbati de
quo pluries eos cõuicit:& de aliis calũnis ſibi im
poſitis:de qbus aliqd dcm̃ eſt ſupra capl'o:Ieſus i
honoratus:.Patet ẽt i tẽtatiõe multiplici quã ei fe
cerũt:ut Mat.xv de trãſgreſſiõe traditionũ ſenioꝝ
ꝙ diſcipl'i nõ lauabãt manus cũ panẽ mãducabãt:
Et de qõne cẽſus:utꝝ liceret dari ceſari.Et de mu
liere i adult̃io deprehẽſa.Et calũnia reſurrectiõis i
muliere q̃ hũit.vii.uiros.Et de qõne p̃cipui mãda
toꝝ fcã a legis doctore:& de multis aliis qõnibus
ſibi fcis:i qbus oĩbus ueritatis hoſtes cõfuſi remã
ſerũt:ſicut q̃ maxĩe patet i multis diſputatiõibus
quas ſingl'arit̃ ille dilcũs diſcipl's Io. colector uer
boꝝ et̃ni uerbi ihu i decurſu euãgl'i ſui põit maxi
me.v.vi.vii.&.viii.capl'is.& q̃ſi p totũ euangeliũ
ſuũ pp qđ merito põt cõcludi de efficacia ptãtis ſa
piẽtie ihu qđ ſcribit̃ Mat.xxii.Nẽo poťat ei rñder̃
uerbũ:nec auſuſ fuit q̃ſq̃ ex illa hora eũ ãplius iter
rogare. Ad euidẽtiã oĩpotẽtis efficatie uerborũ
et̃ne ſapĩe ihu ẽ maxĩe põderãdũ:ꝙ i rñſiõibus q̃s
fecit eterna ſapĩa ieſus hoſtibus ſuis cõit̃ tria facit
Reſpõdet ad queſtionem realiter
Reſpõdet ad hominẽ condecenter
Doctrinã ſuã ordinariam cõtinuat euidẽter.
Rñdere ad rẽ eſt aliqd dicere uñ q̃ſite qõnis ue
ritas pateat illũinate mẽti:hoc ꝑ tanto dico ꝙ nõ
patet ceco cordi ꝙ ad rẽ ptinet rñdere.Sicut ſplẽdẽ
tẽ ueritatẽ ſuaꝝ rñſionũ pfida ignorãtia iudeorum
nõ aduertit. Rñdere ad hoĩem cõdecẽter ẽ eius
malitiã fraudulentã detegere & percutere uitium:
unde ipingere nitit̃ in magiſtꝝ. Ordiaria uero
xp̃i doctrina dignitate ſue pſone & gr̃as & officia
& cãs aſſũpte nature:& ſui aduẽtus i carne : quam
ſapiẽs ieſus tunc ſingulariter cõtinuauit:qñ ipſam
temptatorũ pfidia adhuc ipedire uiſa fuit. In quo
maxĩe oñditur ſue ſapĩe efficacia:ꝙ ſic illoꝝ mala
faciebat ſue itentioni ſubſeruire:ut ĩde expediat ad
ſuũ itentũ & ad ſui aduẽtus manifeſtandum bene
ficium:unde adhuc ſibi dare conant̃ impii ipedi-
mentum. Vt ſi fortis pugil in campo certamis
poſitus quidqd ſibi ab hoſte proiiciat̃ ad itentũ:ul'
i hoſtẽ retorqueat:uel iu ſuũ ſubſeruire faciat fun
damẽtum:hoc aũt eſt magne ſapĩe ſcire itueri i ſa
pientia ieſu:& ſi in lumĩe loquentis ieſu lector ad
uerba ſacri euangelii cũ humilitate acceſſerit cum
magno intellectus tripudio in reſpõſionibus ie-
ſu tria ſuperiuſ dicta contineri excellenter aduerte-
re poterit. Exẽpli cauſa adduco illud .Mat.xxii.
quando mittunt phariſei diſcipulos cum herodi-
anis ut caperent ieſum in ſermone cũ multis blan
ditiis dicẽtes. Licet cenſum dari ceſari an nõ? Vbi
eleganter noto tria predicta Nam ad ho-
mines reſpõdit:eorum diſcopenẽs fallaciam: oſtẽ
dens eos in laudibus ſubdolos:& in queſtiõe ma-
lignos.Cognita inquit ieſus nequitia illorũ dixit.
Quid me tentatis hypocrite? Ad rem reſpõdit:
cum dixit.Reddite que ſũt ceſaris ceſari:& que ſũt
dei deo:propter quod ſequitur. Et audientes mi-
rati ſunt & abierunt:quaſi de ſua malitia confuſi &
ſua intentione priuati. Ordinariam etiam ſuam
continnat doctrinam.Cum enĩ propoſuiſſet para
bolam de nuptiis filio regis factis:in quibus do-
cuit ſe animarum ſponſum.Qua propter nõ ſine
charitatis ornamento in ſua copula recipitur & pa
rabolam cõcluſit. Multi ſunt uocati:pauci uero e-
lecti. Predictis impedimenta preſtantibus p do
loſam iterpoſitam queſtionem ſuam: ordinariam
continuauit doctrinam:oſtendens alio typo ꝙ ſi-
cut anima redempra eſt ſponſa ieſu.quã tamen de
ornamento charitatis examinat & pro defectu re-
pudiat.Et ſic ipſa eſt moneta regia eterni regis na-
turali inſignita imagine:& uirtuali ſimilitudie ſub
ſcripta. De quorum integritate uel ſuperinduta
peregrina deformitate diabolici characteris ih̃s ex
aminator aduenit:& reprobator characteris diabo
lici:quaſi imaginis ceſaris & recolector ſimilitudi
nis dei:propter quod nummiſma petit oſtendi:qr
que ſunt in facie anime per contritionem & ope-
rationem noſtram iubet examinari in oculis dei:
& inuentam deformitatem inuectiue redarguit cũ
ex queſtione mentem ad ſui confuſionem indu-
cat dicendo.Cuius eſt imago hec & ſuperſcriptio?
Quod ſi anima confuſa ex confeſſione iudi-
cat ſe peccatricem:recognoſcens dicat ceſaris.i:de-
monis. Ceſar enim interpretatur preſideus prin
ceps:& poteſt ſignificare illum qui eſt princeps ſu
per omnes filios ſuperbie. Audi remedium ꝑ
ſalutis.Reddite ergo que ſunt Ceſa
is ceſari. & que ſunt dei deo. Ceſari uero redde-
re ẽ diabolo ſua tẽtamẽta reſiſtẽdo refũder̃:& deo
purã cõſeruãdo naturã:& ab ip̃o oẽm r̃cognoſcer̃
gr̃am:h̃ tibi exempli gr̃a dicta ſunt:licet & multis

aliis modis poſſit hec figura exponi. Circa aũt magiſtralem eterni uerbi ſapientiam debes notare quattuor ſcilicet.
Quod decẽs fuit ieſum primo ſolis p̄dicare iudeis
Secundo etiam cum ſcandalo ipſe ſue predicationis debuit predicare ueritatem.
Tertio docere debuit publice non occulte.
Quarto ꝙ docere debuit ſolũ uerbo & nõ ſcripto.
Pro primo potes notare quod licet de bñdicto ieſu ſit ſcriptũ: Eſa.xlviii. Paꝝ eſt ut ſis mihi ſeruuſ ad ſuſcitandas tribus iſrael cõuertendaſque feces iacob: dedi enim te in lucẽ gentiũ ut ſis ſalus mea uſque ad extremũ terre. Tamẽ a principio fuit cõueniens: tã per apl'os: q̃ p chriſtum ieſum predicationis ſue aduentũ ſolum exhiberi iudeis. Primo quidem ut oſtẽderet p ſuum aduentum ipleri ꝓmiſſiones pr̃m: que iudeis & non gentibus pria facie fieri uidẽt'. Propter quod Roma.xv. Dico ait Apoſtolus xp̄m ieſum miniſtrũ fuiſſe circũciſionis.i. apl'm & p̄dicatorẽ iudeoꝝ ꝓpter ueritatẽ dei ad cõfirmãdas ꝓmiſſiones patrũ. Secũdo pp cõſeruandum ordinẽ hierarchicũ quẽ ſemp deus in oĩbus ſeruat. Qua propter dr̃ ad ro.xiii. Que a deo ſunt: ordinata ſũt. Et iudeis qui deo erãt propinqores p fidẽ & cultũ unius dei decuit prius xp̄i doctrina ꝓponi & p eos ad gentes trãſmitti: ſicut p ſupiores angelos ad inferiores diuina luia deueniũt: unde ſup illud mat.xv. Nõ ſũ miſſus niſi ad oues q̃ pierũt domus iſrael. dicit Io. non hoc dicit qn ad gentes miſſus ſit: ſed ꝙ primo ad iſrl' miſſus ẽ. Et hoc ẽ quod dicit' Eſa. ultimo: mittã ex hiis qui ſaluati fuerint.i. ex iudeis ad gentes: & multis enaratis nationibus dicit: & annũciabũt gloriã meam: unde aperte hũc ordinẽ deſcribit propheta. Tertio ut a iudeis auferret ſcandalũ: uel ſaltem materiam ſcandali unde ſup illđ mat.x. In uiã gẽtium ne abieritis dicit hier. Oportebat p̄mo aduẽtũ xp̄i nũciare iudeis ne iuſtã haberẽt excuſationẽ dicẽtes ꝙ ad gentes & ſamaritanos populos miſerit. Quarto ut oñderet ſue paſſionis fructũ & meritũ in cõuerſione gẽtiũ per q̃ meruit gentibus piſſimus ieſus ſue redẽptiõis notitiam & ab eis excludi idolatriã: & i eis predicari ſui nominis gloriã: pp quod dicit' Apoca. ſecũdo. q uicerit dabo ei poteſtatem ſup gẽtes: & reget eos: ſicut & ego accepi a pr̃e meo: & ad phil'. ſecũdo dr̃. ꝙ factus ẽ obediẽs uſq; ad mortẽ: mortẽ aũt crucis: pp qđ & deus exaltauit illũ & dõauit illi nom̃ &c.
Et iõ paſſionẽ ſuã noluit ante aliis publcari doctrinã: ſed poſt paſſionẽ ſuã dicit matth̃. ulti. docete oẽs gentes. & predicate euãgeliuꝫ omni creature Hãc rationem ieſuſ innuit cum iminẽte paſſione q̄dam gentiles uellent uidere ieſum rn̄dit. io.xiii. niſi granum frumẽti cadens in terrã mortuũ fuerit nullũ fructũ affert: uñ dicit aug. ꝙ ipſe erat granũ mortificandũ i infidelitate iudeoꝝ: & multiplicãdũ i fide ppl'orũ: & ſicut nõ decuit ſapiẽtẽ ieſũ a pncipio cõiter ſuã doctrinã ad terras gentiũ mittere: ut iudeis tanq̃ p̄mogẽito ppl'o honor debitus ſeruaretur: ita non debuit gentiles omnino repelleri ne ſpes ſalutis eis oĩo p̄cluderet': & pp hoc aliqui gẽtiles particulariter ſũt admiſſi pp excellẽtiã fidei & deuotõiſ eoꝝ ſicut cẽturio & mulier ſanguiflua: & chananea i quibus magna fides eccleſie tãquã in ſuis primitiuis fuit dulciter accepta a benigno ieſu & cõmẽdata magnifice. Quia uero ꝓmiſſiones pr̃m etiam: i iudeoꝝ ppl'o ipoſſibile erat euacuari: idcirco i ipſoꝝ cõuerſione quã cũ magno gaudio expectamus meritũ perſone xp̄i & ſue paſſiõis: uite & ſublimitatis glorie p̄guſtabũtur magnalia. Eoꝝ.n. conuerſio erit pfecta: ita ꝙ i filiis iudeoꝝ futuris apparebit emẽdata malitia: & ipſi merẽt habũde xp̄i doctrine lumina & pfectionis exẽpla que nũc uidẽtur otioſe a ieſu ſuper patres eoꝝ icredulos ſeminata.
Et paſſionẽ ieſu a prĩbus ſuis illatam ſup oẽs alios plãgunt p amara ſuſpiria ſingulariter cõplãtati & cõſepulti ſimilitudini mortis ieſu: ita i eis apparebit ꝙ nõ ocioſe intus eos.xxxiii. ãnis i carne mortali uixit: unde & figure que illam conuerſionem ſignificãt multũ p̄cellẽter diuinã familiaritatẽ pretẽdũt in eis reſpcũ p̄teriti ſtatus: ſicut patet i reſuſcitatione filii archiſynagogi: ut ĩfra dicet' & ſicut aliqd i illo. ca. ieſuſ redemptus paruulus: de ſymeõe & eius cãtico ẽ ſupra dictũ. O benigne ieſu q mihi peccatori dediſti anxie ſuſpirare ad illius ſtatũ ſublimis excellentiã & illis felicibus iudeis non inuidere. ſed tota mente colletari ad tuã gloriã: p illã ſuperexceſſiuã gratiã quã i primo tp̄e te ſupelectos tuos idignus cognoſco uelle effũdere te humiliter & inſtãter deprecor ut more catelli tui de micis illius ſuperabundãtis conuiuii tui me digneris reficere meritis illoꝝ ſicut excellenter perfectoꝝ q i ſua natura nõdũ ſũt: & in tua bonitate & uolũtate imutabiles ſũt. Circa ſecũdũ debes ſcire: ꝙ ſicut p excellentiã pfectiõis pr̃m & filioꝝ futuroꝝ debuit benedictus ieſus in ſua pſona tm̃ p̄dicare uideis: ſic pp malitiã & ſcãdalũ iudeoꝝ tũc pñtiũ nõ debuit dimittere qn aperte pãderet ueritatẽ & utilitatẽ ſue ſapiẽtie doctrinalis qa ſalus multitudinis: & utilitas electoꝝ quã redẽptor ieſus clare uidebat ẽ p̄ferẽda paci quorũcũq; ſingulariũ hoĩum. In finalibus aũt tpibus ſẽp ſũt aliq peſtilẽtes q alios uidẽtur regere q i doctrina iflãtur ſcia & de falſa p̄ſumũt iuſticia: & tales ꝓterue ſeuiũt cõtra ueritatis ſp̄m onẽtis & multitudinẽ plebiũ ſimpliciũ q̃ parata eſt ſeq ac credere pertinaci malitia & doloſa aſtucia toto conatu ĩpediũt ne in ſplendore noui luminiſ accipiat remediũ p̄dicate ſalutis. Quod licet uideatur nouũ qa noua pfectõe nouiter explicatũ tñ antiquũ eſt qa in antiqs & auctenticis medullitus eſt incluſum: ſicut chriſtus dicebat iudeis: ſcrutamini ſcripturas i quibus uos putatis uitam eternam habere. Et ille ſũt q̃ teſtimoniũ phibẽt de me. & iudeis zelãtibus p moyſe dixit: ẽ q accuſat uos moyſes i quo ſpatis ſi moyſi crediriſ: forſitan & mihi: de me ille ſcripſit

Io.v.Tales.n.hypocrite nouũ uirtutis ſpm̃ pſeque
tes gl'ianť ſe ãtiquã doctrinã defẽdeŕ:& ꝑ ãtiquo
rũ pr̃m hõre zelaŕ. Quod cõtra xp̃s oñdit ꝙ et
ſcripturã ignorãt:& ſcoꝝ pr̃m cõtra ſe iracũdiã ꝓ
uocãt:uñ & gl'iãtibus ĩ pr̃e abraham dixit Io.viii.
Vos ex pr̃e diabolo eſtis:& deſideria pr̃is ur̃i uul
tis facere. Sil'r & ioan.i caõica oñdit euãgl'ii do
ctrinã nõ eẽ nouã:ſed ãtiquã.d.Nõ mãdatum no
uũ ſcribo uobis ſed mãdatũ uetus:qd̃ audiſtis ab
initio:qr cũ noua ſpũs ſci illũinatio p ſcriptũ circa
ſcripture ĩtelligẽtiã:& circa pſcõnẽ aſſũmẽdã daba
tur diſcipl'is ſuis:Io.xiii.Mãdatũ nouũ do uobis:
&c. Pro uitãdo ergo ſcãdalo:nec xp̃s uoluit ue
ritatẽ omittere:nec eoꝝ ſcãdalum docendo uitare.
Impugnabant enim ſalutem ſimplicis populi': tũ
qr impugnabant chriſti doctrinã per quã ſolã po
terat eſſe ſalus:tũ ẽt qr ſuis prauis moribus uitam
populi corrũpebãt.Et qd̃ ẽ peius iſta duo mala q̃
ſub ſpẽ bõa ppl'o ſuadebãt:ad hoc ꝓbãdũ ſcriptu
raꝝ ĩtelligẽtiã ſubuertẽtes. Propť qd̃ utilius e
rat ut apparerẽt hoſtes xp̃i publice q̃ ſibi blãdiẽtes
ĩ facie & ab eius ſeq̃lla ppl'os reuocarẽt occulte.Ex
publico.n.ipoꝝ ſcãdalo cõtra xp̃m poterat ĩnote
ſcere ꝙ exq̃ſita malitia & ĩuidia detrahebãt ei & e
ius ſalutari doctrĩe:pp qd̃ nec eius ſcãdalũ uitare
debuit:ſicut nec fecit:nec tã ſcãdalizare eos debuit
nec uoluit niſi ex uirtute ſue doctrĩe ul' ſcitate uite
quã ꝓ eoꝝ ſcãdalo:nec debuit nec uoluit omitteŕ:
qn potius illa q̃ potuit aliť facere ĩ ocl'is eoꝝ uolu
it facere ĩ ſabbõ uñ accipiebãt matĩã cecitatis:qr d̃
ĩduſtria uoluit uirus latẽtis malitie ipoꝝ miſerator
ſimpliciũ ieſus maĩfeſtare ppl'is: ne ſeducerẽť ab
eis.Et eos ſicut digni erãt ãplius excecare:& tñ fa
ciebat opus ſcm̃ & utile:qr cerimonialẽ obſeruãtiã
ſabbati de qua curabãt ph̃ſei & de eius deſtructõe
mortali nõ curabãt:debuit retificare & apire ppl'is.
Sil'iter & aliis ſuis obſeruãtiis ſiſtitiõſis debuit
eoꝝ carnalẽ hypocriſim & cecitatẽ detegere:De q̃
bus dr̃ Mat.& Mar.Ph̃ſei.n.niſi crebro lauẽt ma
nus ſuas nõ mãducãt panẽ: tenẽtes traditionẽ ſe
nioꝝ:& a foro uẽientes niſi baptizati ñ comedũt.
Et alia mľta ſũt q̃ tradita ſũt illis ſeruaŕ baptiſmata
calicũ & urceoꝝ & eramẽtoꝝ & lectoꝝ. Pro qbuſ
oĩbus acute ibi cõfundit eos uocãs hypocritas ex
teſtimõio Eſa.Eoꝝ cultũ dei uanũ reprobãs tanq̃
externus cultũ appentie hypocriſis & ĩteriꝰ uacuũ
ueritate mortali:ex quo fuerũt fortiť ſcãdalizati: ħ
ſcripta ſũt Mar.vii Propť qd̃ Mat.xv dr̃:ꝙ diſci
puli dixerũt ei.Scis qr iudei audito hoc uerbo ſcã
dalizati ſũt.At ille rñdẽs ait.Oĩs plãtatio quã non
plãtauit pr̃ meus celeſtis eradicabiť.Sinite illos:ce
ci ſũt & duces cecoꝝ.Ex qbus patet expreſſe ꝙ eo
rũ ſcãdalũ puipẽdit:& puipẽdere debuit:qr ipi po
pulũ uere ad eťnũ ſcãdalũ deducebãt. Mat.ẽt legi
mus.xvii.ꝙ ipſe recte uitauit ſcãdalũ gẽtiliũ:q pe
tebãt dragmã:ubi ꝓbato ꝙ ipſe nõ tenebať ſolue
re:uoluit tñ ſoluere p ſuperrogationẽ:nolẽs eos
turbare:uñ ipe dixit petro.Vt ãt nõ ſcãdalizemus
eos uade ad mare &c. Ibi dr̃ ꝙ fecit ſolui cenſũ ꝓ
ſe:& ꝓ petro ad euitãdũ ſcãdalũ:ubi nota miſeri
cordiã:ſapiam:pietatẽ:ſimulq; iuſtitiã bñdicti ie
ſu.Quia.n.ſcribe & ph̃ſei ĩpugnabãt ſpm xp̃i: et
obſtiata eorum malitia ſcãdalizabãť de oĩpotẽtis
ieſu doctrĩa:& idcirco erãt excecãdi: & a dei cultu
pſcidendi:iõ eoꝝ ſcãdalũ nõ curauit:& nõ curãdũ
diſcipl'is dixit:qn potius docẽdo & faciẽdo ea q̃
erãt dĩni hõris mõis illis diſplicibilibus ipoꝝ ſcã
dalũ occõnaliť augmẽtauit:& q̃ſi de ĩduſtria ꝓcura
re appuit. Quia uero colligẽteſ didragma & gẽ
tiles & ſimplices iudei & ĩfirmitate & ignorantia
ſumebãt ſcãdalũ ex omiſſiõe aliquoꝝ ex qbus ie
ſus & eius diſcipl'i erãt liberi:licet illa facere nõ eſ
ſet pcm̃:ſed magis ſuperogationũ.Idcirco qr pi
us ih̃s tales uocare uenerat:eoꝝ ſcãdalũ pie uitat:
p hoc dãs exẽplũ ĩ ſimilibus tpibus puſilloꝝ ſcã
dali q pati erãt ſeq ſpũm gr̃e totiſ uiribuſ debeŕ ui
tari.Et illoꝝ q ſũt ſimiles ph̃ſeis & ſcribis q ſcan
dalizãť de his de qbus edificari debuerũt ſcãdala
puipẽdi. Pro pmo dr̃ mat.xviii.Quicũq; ſcãda
lizauerit unũ ex puſillis iſtiſ q ĩ me credũt:expedit
ei ut ſuſpẽdať mola aſinaria ĩ collo eius:& demer
gať ĩ profundũ maris.Mola aſinaria põt ĩnelligi
uita laborioſa:& ꝓfũdũ maris ĩtelligi ꝓfũdũ hũi
litatis & tribulationis. Vult ergo oñdere ꝙ uiri
uirtutũ exẽplares ĩ pricipiis ſtatuũ maxĩe:debent
labores & multas tribulatiões mũdi uiriliter ſuſti
nere:ut poſſ nt ſimplices & rudes ppl'os attrahe
re:& eoꝝ ſcãdalo cauere:pp quod dicebat apo. Si
eſca ſcãdalizat frẽm meũ:carnes nõ comedã ĩ eter
nũ.Btũs frãcicus ſciens ſe datum aliis ĩ exẽplũ:li
cet ĩnocẽs eẽt eius caro:& nullo modo pp offẽſas
egeret flagello:cõtinuo tñ illi penas renouabat &
onera:cuſtodiẽs pp alios uias duras:dicebat enĩ.
Si linguis hoĩum loq̃r & ãgl'oꝝ:charitatẽ ãt non
hẽam:& ꝓximis uirtutũ exẽplar nõ monſtrẽ:parũ
ꝓſũ aliis:mihi nihil. Hoc itaq; mõ exẽplo ma
giſtri pſcõnis ieſu & ſtrenuii eius imitatoris pauli
& fidelis renouatoris eius frãciſci puſilloꝝ ſcãdala
uitare debemus:& molã aſinariã in collo portare.
Tales.n.ſcõs aſinos dñs eq̃tare dignať:& felici ſeſ
ſiõe ſup eos cũ ſcõꝝ angl'oꝝ iubilo eos ĩ ciuitatẽ
ſupni hierl'm ĩtroducit. Pro puipendẽdo ãt ſcã
dalũ hypocritaꝝ & ph̃ſeoꝝ q uolũt famã hẽre &
ſcitatis opa ñ faceŕ:dicebat apl'is ſuis p̃dicãs.Emu
lanť uos & nõ bñ.& ſubuerteŕ nos uolũt ut illos
emulemur. Tales.n.q opa pſcõis facere nolunt
uolẽtes ĩpediũt:& ad ſua carnalia opa imitãda in
ducẽtes:& cogẽtes eos q pſcõni ĩuigilãt: ipſos a
pſcõne ſubuertũt:caudã lõga uulpie aſtutie ſuper
anũ ĩperſcõis portãtes ne ipſoꝝ appeãt in oculis
puipẽdenda. Pro taliũ uitãdo cõſortiũ & ꝓ ui
tãdo ſcãdalũ:ieſus dicebat apl'is Luce:xii.Attendi
te a fermẽto ph̃ſeoꝝ qd̃ ẽ hypocriſis.Iſtud eſt fer
mẽtũ malitie & neq̃tie qd̃ totã maſſã religiõiſ cor
rũpit.ne uiuat ĩ azimis ſinceritatis & ueritatis uite
pſcẽ.Quia tñ diuina & ſãcta perfectiõe creſcẽte &

ſub bñdcõ filio i elcis debet h̃ impie uulpis cauda cruentari & ipſius reuelari opprobriũ:i cuius tñ no doſa aufractu q̃diu ſtat ita lõga cetus electoꝝ affligit̃:idcirco cõſolationẽ ꝓmittit.d.Nihil optũ: qd ñ rueleť &c. Quia uero ilľ de pfcã ueritate naſcit̃ ſcandalum quam ſpiritus ieſus in aure cordis ſuis paupibus loquit̃:idcirco pcipit ueritatẽ iſpiratã publice pdicari:& illoꝝ obſtiatoꝝ ſcãdalũ puipẽdi.d. qd dico uob̃ i tenebris:pdicate ſr tecta. Patet igit̃ ꝙ taliũ obſtinatorũ & ueritatẽ pſequẽtiũ ñ uult ieſus uitari ſcãdalũ:ſed ad pfecta opa acrius ꝓuocari Nõ enĩ ſcãdalizant̃ niſi d ope pfecto:moř pl̃onis maſculũ onẽs ſue relaxatõis iactãtes in flumine:& femininũ fragile nutriẽtes i obſeqũ ſue iperfecte uite. Hoꝝ exẽpla tñ i nr̃is doloribus multiplicata uidemus ꝙ gemẽtes i talibus pñt cũ dauid lugere dicẽtes.Circũdederũt me ſicut apes &c. hec eſt ultio puritatis ut a ſuis ipugnatiõibus cõuertant̃: licet:apl̃s.d.pme ad choꝝ:q̃rto:ſine offẽſiõe eſtote iudeis & gẽtibus:& eccleſie dei. Et pme ad thy. v. ſeniorẽ ne icrepaueris:ſed obſecra ut prẽm. Nõ fecit cõtra hoc xp̃s nec imitatores pauli faciũt: qa itelligit paulus ſine affectu eſſe ut nulli fcõ ſuo uel dicto rectis occõ det̃ ruine. Si tñ ſcãdalũ de ueritate naſcit̃ ſiue uite:ſiue doctrine:tutius ſcãdalum naſci pmittit̃:q̃ ueritas relinq̃t̃.dicit gre.hõrare aũt ſeniores & nõ icrepare:apl̃s itelligit de illis ſẽioribus q nõ etate uel auctoritate ſed etiã ſcitate & honeſtate ſr̃ ſenes:ſcd̃m illud.Numeri.xi.cõgrega mihi.x. uiros de ſenioribus iſrľ quos tu noſti ꝙ ſenes ſũt.ſ. nõ tm̃ etate tpis:ſed ſcitate uirtutis:ſi aũt auctoritatẽ ſenectutis i iſtrumtũ malitie uirtutis publice peccãdo & alios ſuo male exẽplo deformãdo manẽte & acriter icrepãdi ſũt:et a ſpũ iunioris:qd ꝓbat da. xiii.ubi dr̃:ꝙ ſuſcitauit dñs ſpm pueri iunioris &c. ſeqt̃ ꝙ dixit ad pmũ:iueterate dieꝝ maloꝝ & ad ſecũdũ:ſemẽ canaã & nõ iuda:ſpẽs decepit te & ɔcupiſcẽtia ſubuertit cor tuũ. Circa tertiũ ſciẽdũ:ꝙ ieſus publice:& nõ occulto pdicauit:& ſic pdicare debuit:ſicut ipſe dixit:ego palã locutus ſũ mũdo:ego ſp docui i ſynagoga & i tẽplo quo oẽs iudei cõueniunt &c. Ad cuius euidẽtiã ẽ ſciẽdũ.ꝙ doctrĩa alicuiuſ põt eẽ i occulto tripľr:uno mõ q̃tũ ad itẽtionẽ docẽtis q itẽdit ſuã doctrinã nõ manifeſtare mľtis ſed magis occultare:qd duplici cã cõtingit:q̃nq; ex iuidia docẽtis:q ſupbe uult i ſcia ſolus apparere: qd i xp̃o locũ ñ hũit q̃nimo dicere potuit illd ſapiẽtie.vii.ſine fictõe didici & ſine iuidia cõico:& honeſtatẽ illius nõ abſcõdo:q̃nq; cõtigit pp i honeſtatẽ eoꝝ q̃ docẽtur:ſicut augu.docet ſup io.ꝙ q̃dã ſunt mala q portare nõ põt q̃lrcũq; pudor humanuſ:uñ de doctrina hereticoꝝ.ix.puer. dr̃ aque furtiue dulciores ſũt.doctrĩa aũt xp̃i fuit mũdiſſima:& uera:de q̃ mar.iiii.dr̃:Nũq̃ uenit lucerna.i.uera & hõeſta doctrina ut ſub modio ponat̃. Alio mõ aliq̃ doctrina dr̃ i occulto quia paucis preponit̃:& ſic chriſtus in occulto non docuit:quia uel doctrinã ſuã turbe ꝓpoſuit uel ſuis in cõi dixit diſcipulis:ut ipi poſtea tpe cõgruo docerẽt turbas:uñ aug.dicit ſup io. qs i occulto cũ corã tot hoibus loqt̃:ꝙ p eos uelit in noteſceř mľtis. Tertõ mõ aliq̃ doctrina ẽ i occulto q̃tũ ad docendi modũ.& ſic xp̃s q̃buſdã turbis locutus ẽ i occľto parabolis utẽs ad ſpiritualia anũtiãda myſteria: ad q̃ capiẽda ñ erãt idonei: uel forſitã digni:& tñ xp̃s tm̃ audiẽtibus dabat intelligere in hiis que docebat:quantum ſue iuſticie:& pietati uidebat congruere. Vaſis tamẽ gratie & ſapientie ſue apoſtolis ſuis parabolas expõebat per quos ſapiẽtia chriſti deueniret ad alios :ſicut eſſent idõei: ſecũdũ illud ſcde ad thy.ſecũdo.quo audiſti a me p multos teſtes hec commendo fidelibus hominibus qui idonei erunt & alios docere. apoſtolis aũt dicit ihs luce.viii.Vobis datũ eſt noſce myſteriũ regni dei:ceteris autẽ in parabolis &c.quod figuratũ fuit.Numeri.iiii.ubi mandatur qd filii aaron inuoluerent in uaſa ſanctuarii:que leuite inuoluta portarent. Licet autem dicatur mat.xiii.ꝙ ſine parabolis nõ loquebat̃ ad turbas:illud itelligẽdũ eſt ſecũdum criſo.per illũ ſermonẽ quem tũc fecit|: q̃uis & alias ſine parabolis turbis mľta locutus fuerit. ſed quia nullũ fere ſermonẽ explicat ubi nõ p parabolã aliqd ſignificauerit: quanuis i eo aliqua proprie dixerit.Non enim diſcipulis ſuis dominus omnia profunda ſue ſapientie manifeſtat cum eis dicit:io. xvi.adhuc multa habeo uobis dicere que nõ poteſtis portare modo. Et ſi ſcintillam ſermõis eius ſuſtinere certe nec ſũmi ſeraph hoĩs ieſu ſapiẽtiam cõprehendunt:quin potius ut dicitur:ezechieľ.i.cũ fieret uox ſuper firmamẽtum quod erat ſup caput eorum ſtabãt & ſubmittebãt alas ſuas. Et licet i ezechiele uocetur ſeraph:eſaie tamẽ.vi.dicitur ꝙ ſeraphin uelabãt facies ſuas:ſicut exponit dionỹ.i typo eius qd̃ dictũ ẽ: quicquid tamen ſecũdum uiarum ſuarum moderamen ſapiens ieſus palam propoſuiſſe dicitur:licet non omnes intellexerint eum ſicut dicit:aug.intelligendum ẽ ſic dixiſſe dominũ. Palam locutus ſũ mundo:acſi dixiſſet:multi me audierũt:& rurſus:non erat palam:qa nõ intelligebãt

Nec erat contra hoc qd mat.x.dixit:qd i aure audítis:predicate ſuper tecta:ſicut hylarius exponens hoc dixit:Non legimus dominum ſolitum fuiſſe ſermocinari noctibus & doctrinã in tenebris tradidiſſe:ſed hoc dicit quia omĩs ſermo eius carnalibus tenebreſcit:& uerbum eius infidelibus nox eſt. uel ſecũdũ:Hiero.comparatiue legitur:quia erudiebat in paruo iudice loco reſpectu totius mundi:In quo per apoſtolorum predicationem debebat chriſti publicari doctrina. Fuit autem multum conueniẽs chriſtum in parabolis loqui:parabola enim eſt ſenſibilium rerum acceptio ad ſpiritualia firmanda.& quia una figura poſſunt ſignificari innumera: ideo maxime altos magiſtros decet in parabolis loqui: quorum eſt doctrina breuiloqua.quod chriſto maxime conuenit:qui uerbum eternum paterne ſapiẽtiie ſepſũ i breui archa recluſerat hũanã aſſumẽdo naturã:ut ex h̃ merito dicat̃ uerbũ abbreuiatũ fecit

dominus ſup trã &c. Secũdo qr p hoc decebat ſẽſibilia deber & poſſe ad ſpũalia & diuina refferre.
Tertio qr p hoc ſapiens illis magis illuſtrabat & fortius exercebat hũiles diſcipl'os & execrabat impios phariſeos:& eis archana ſapie ſue abſcondebat :ſeruãs hũilis ieſus qd ipe ſcẽ precepit.Nolite ſcm dare canibus. Quarto ut mõ docẽdi utriuſq nature ueritatẽ ihs incarnatũ uerbũ oñderet.Sicut.n.i pabola carnis & ſpũalis ſẽſus corpalibus figuris obuoluitur:ſic & ſpũs q deus ẽ dei filius & carne neſtitus & dei uerbũ etnũ ligua corpali'i aſſumpta carne pñe ſapie eructat archana. Multiſ aliis rõnibus põt pacẽ ieſũ decẽtiſſime fuiſſe locutũ:licet hoc p ſũma rõne deuote & fideli mẽti ſuſficiat ſolũ.ſ.ſcire q ſit de facto pcedeř & loqui xps elegit. Non.n.dubitat mens deuota & illumíata a ieſu q optimo & decẽtiſſimo mõ cum xps fecit & ex eo quodcũq ſit illud op timũ ẽ q illud dicere uel facere ieſus deus & homo elegit. Circa qtũ debeſ ſcire q nõ decuit prudẽtẽ ieſum qui oĩa facit in ſapía doctrinã ſuam tradere ſcripto ſed uerbo. Primo pp dignitatis ſue excellentiã. Cũ.n. xps eẽt ſummus doctor:ſũmum docendi modũ cõpetebat accipe:ut.ſ.uerbo uocali i diſcipulorum iprimeret cordibus.Propter quod dr Mar.i.q erat docẽs eos:ſicut ptãtem hñs.Vnde ẽt apud gẽtiles Pythagoras & Socrates excellẽtiſſimi doctores int eos nihil ſcribere uoluerũt.Scripta.n.ordinãt ad ipreſſionẽ doctrine i cordibus auditoꝝ ſicut ad finem.Et maioris efficacie ẽ doctrinam ſuã impme re uerbo q ſcripto:unde teſtimoniũ increate ſapie ieſu:q ipſe ẽ magiſter magroꝝ iterius iprimens: fuit pmaximũq ſimplices & idiotas apl'os tãta & tã alta retineř fecit ſine ſcripto ſed ſolo impreſſiuo uerbo de ipius ieſu ſublimitate doctrie. Secũdo pp excellẽtiã doctríe ieſu q lřis comphẽdi nõ põt: ſcdm illud Io.ultio.Sũt & alia multa q fecit ieſus q ſi ſcriberẽť p ſingl'a:nec ipm arbitror mũdũ cape poſſe eos q ſcribẽdi ſũt libros:ſicut dicit Aug. Nõ ſpacio locoꝝ credẽdũ eſt mũdũ cape nõ poſſe ſed capacitate legẽtiũ cõprehendi nõ poſſe. Si ãt ieſus ſuã doctriam ſcripto mãdaſſet p ſe:nihil ulťius de ieſu doctría hoies eſtiarẽt:q qd ipamet doctría ptẽderet. Tertio ut ordie hierarchico ad oẽs ſua doctría pcederet:dũ ipe diſcipulos ſuos uerbo docuit:q poſtmõm alios uerbo & ſcripto docuerũt: uñ & de ſapía dr Prouer.ix.q miſit ancillas ſuas ad arcẽ & ad menia ciuitatis.He ancille fuerũt apl'ice mẽtes dociles & ſubiecte.Si ãt ipſemet ieſus ſuam doctrinã ſcripſiſſet:cũ oẽs legeř potuiſſẽt imediate peruiniſſet ad oẽs.Sic ergo patet q ſapía ieſu prudenť elegit nõ ſcripto:ſed uerbo docere. Nec obſtat q lex uetus dicať a deo ſcripta:Exo.xxiiii. Dabo tibi tabulas lapideas & legẽ atq mãdata q ſcripſi.Sicut.n.lex uetus ſẽſibilibus figuris dabať popl'o rudi:ſic coſeqnť ſẽſibilibus figuris debuit ſcribi Sed doctría chriſti ieſu q dr lex ſpũs uite ſcribi nõ debuit attramẽto:ſed ſpũ dei uiui:nõ in tabl'is lapideis:ſed i tabl'is cordis:ut dicit apl's ſcďe ad Coꝝ.iii. Et ſi dicať ſicut ad hebꝛ.x.dř:q ũbrã hẽt lex futuroꝝ bonoꝝ:& iõ ſicut moyſes dedit librũ legis ſcriptũ:ſic ſecũduſ legiſlator ihs tradidit ſcriptũ uerbũ Dicẽdũ ẽ q nõ ẽ ſimile de ieſu & moyſe.Moyſes.n.fuit hõ defectiuus & ideo uite potuit eẽ liber exẽplans nõ plene:ſed libꝛ iformatiuũ cdit libꝛ ſcripture. Ieſus uero ex toto ſe ituſ & extra ẽ liber uite cõtinẽs:mitteſ lumíaria uite cõtinẽs exẽpla:iuxta qd dcmeſt moyſi.Inſpice & fac ſcdm exẽplar qd tibi mõſtratũ ẽ:nã & ipſe exultauit ut ipſe uideret ihm:uidit & gauiſus ẽ.Scriptura ergo legis i tabl'is lapideis ñ fuit ũbra ul' figura q ieſus ſcribeř deberet i chartis.Sed qr ipe uerus lapis abſciſſus de mõte eminẽtie uirgialis iſtabili & ideli bili firmitare ſue cõuerſatiõis ſcriberet exẽpla xpiãe pfcõniſ:q q legeret imitãdo uiueret uita pfecta. Et tñ ſicut lex dr ſcripta mãu ul' digito di:ſic doctría euãgl'ica ſcripta ẽ p apl'os qſi mãibus xpi. Et hoc ẽ q dicit aug.i lib.d cõſenſu euangl'iſtaꝝ. Oĩbus diſcipl'is ſuis tãq mẽbris corporis ſui xps ẽ caput. Itaq cũ illi ſcripſerit q ipſe oñdit & dixit. neqq dicẽdũ ẽ q ipſe nõ ſcripſerit qñ mẽbra eius id opata ſũt qd dictãte capite cognouerũt.Quicqd.n.de ſuis fcis & dcis nos legere uoluit:hoc ſcribẽdũ illis tãq ſuis mãibus ipauit. Qui uero ſcripturis apl'oꝝ credere nolũt:nec ipſi ieſu ſcribenti crederẽt:cũ ipe eis dicat.Qui uos audit me audit: & q uos ſpnit me ſpnit. Incipit Tractatus de pfectiõe. Ieſus perfecta conſulens cap.xiii.

Icut ãt ſapiẽs ieſus i oĩbus uerbis ſuis ſẽſatus appuit:ſic & i oĩbus diſcipl'is ſuis magiſ pfectiõiſ ieſuſ pfcã cõſulit:& i uite ſue curſu:& i ſe & i deuotiſſima matre ſua pfectionem tenuit:& i oĩbus pfectus exñs:ſiue cõdeſcẽdendo iſirmis:ſiue alte uolãdo i ſblimibus uirtutibus pprius oĩbuſ ſaluator oĩm uiã ſalutis oñdit:& i ſe ſingulare pfcõis uite ſemitã declarauit.Et q ipſcõnis aliis uideť aſſumẽs i ſe maioris pfcõis ex hoc charitarẽ oñdẽs nõ ſolũ carne ſed ẽt mẽte cõdeſcẽdit i firmis:ſicut i tractatu de paupertate in ſcõrũ dictis pluribus ſuperius fuit allegatum:dũ de paupertatis eius altitudine ageretur. Aduidẽdũ autẽ quõ bñdictus ieſus perfecta cõſuluit. Primo tria preãbula ponunť.in quoꝝ primo oñdiť q ſine leſiõe pfectiõis in multis condeſcẽdit iſirmis. In ſecũdo:q non uult ieſus q ipſũ imitentur uiri pfecti i oĩbus extriſecis actibus ſuis. In tertio quõ perfectio & iperfectio drnt:nõ quõ uirtus & uitiũ: nõ ſicut meritũ & peccatũ. Poſt hec pambula quarto declarabitur quid ad pfectionẽ conſiliorũ ieſu ſubſtãtialiter cõtineat:& i quo iperfectionũ ſtatũ trãſcedit:i qua etiam pte ẽ expoſitio orõnis dñice. Quito multiformitas ſtatus pfecti uiri diſtigueť. Sexto ipſoꝝ ſtatuũ adiuicẽ cõpatio oñdeť. Et ſic i.vi.partibus capl'm cõſumabiť. Primum preambulum q ſine leſione pfections ieſus condeſcendit infirmis.

D declarationem p̄mi ponuntur prio dcā ſcōꝝ:poſtea diſtinguet̃ bonū & malū: ꝑfectum & īpfectū:ut p hec uideat̃ quō iħs cū perfectionis rectitudine cōdeſcendit īfirmis.Dicit enī Ambro.ſuper illud:Luce.xxii.Transfer calicē hūc a me.Erant inqt hoc loco qui triſtitiā ſaluatoris ad argumētū inolite potius a p̄ncipio q̄ ſuſcepte ad tp̄s infirmitatis inclināt:& naturali cupiunt detorquere ſnīe.Nunq̄ enī magis pietatē maieſtatēq; dn̄i admirator. Minus enī mihi detulerat niſi meū ſuſcepiſſet affectū. Vbi ſacer Ambro.oñdit ꝙ pfectio mentis ieſu condeſcēdit infirmis ſpālē mētis horrorē aſſumens ad impfectoꝝ ſe actui cōformandū:p̄ter illam generalē carnis infirmitatē quā ab origine ſūpſerat. Cui concordat Aug.ſup pſ.ciii.Habuit inqt dn̄s loculos:ſicut dcm̄ eſt de qbuſdam religioſis femīs q̄ miniſtrabāt ei de ſub̄a ſua. Futurus erat paulus nihil tale alr̄ querens:& oīa ꝓuintialibus donās:ſed quia multi infirmi iſta q̄ſituri erant magis infirmoꝝ pſonas ſuſcepit xp̄s.Sublimius paulus nūq̄ & xp̄o?immo ſublimius xp̄us: quia miſericordius. Cum enī uideret paulū iſta non eſſe q̄ſituꝝ ꝓuidit ne dānaret q̄ſituꝝ: & p̄buit exēplū infirmo:quo cū uideret & gaudentes & feruentes ad martyriū paſſionis exaltaturos ī ipſa paſſione fortes centenarios maturos ad horreū tamen quorūdā infirmoꝝ quos uidebat poſſe turbari uentura paſſione ne deficerēt:ſed potius uoluntatē humanā uoluntati creatoris coniungerent:eoꝝ pſonam uoluit in paſſiōe ſuſcipere xp̄s dicēdo.Triſtis eſt aīa mea uſq; ad mortē. Hic aug. claris uerbis oñdit ꝙ ſublimis pfectionis fuit in xp̄o talia opa īperfectionis aſſumere.In qbus non tm̄ carne infirmis condeſcendit ſed benigniſſima mente. Vt autē clareſcat in qbus magr̄ uite nr̄e ieſus uiam perfectionis edocuit:& in cuius ſūma perfectione interius retēta imperfectiōis opa egit exterius.Nota ꝙ ſicut bonū & malū tripliciter dr̄.In genere:ex circūſtantia:& ſcd̄m ſe:ſic pfectū & imperfectū.Bonū nāq; in genere eſt actus tranſiens ſupra naturā debitam ut ire ad eccl'iam:dare elemoſynā. Bonū ex circūſtantia eſt actus circūſtantiis laudabilibus informatus.Sicut dare elemoſynam debitis circunſtātiis ſeruatis circa dantem & recipientē circa loca tempora:& pſonas.Hec duo bona deprauari pn̄t p alicuius circunſtantie defectū:& maxime pp inordinationē intentionis:ut pote ſi quis dādo elemoſynā uel ieiunādo querat gloriam humanā p̄ncipalit̃:& intendat. Tertium bonū eſt bonū ſecundum ſe: quod nullo mō pōt male fieri.Sicut eſt opus uirtutis a charitatis radice procedens:& hec ſūt opera dei in nobis.Sicut eſt de habitu unde procedunt.

Aug.dicit ꝙ uirtus eſt bona qualitas mentis q̄ recte uiuit̃:quā deus nobis & ſine nobis opatur.

Per hunc etiam modū:tripliciter dicitur malum Malū in genere:qui ē actus tranſiens ſuper materiam indebitam:ut occidere hominem.Malū ex circūſtantia eſt actus informatuſ circūſtantia indebita ut comedere ante horā.Malū ex ſe ſunt illa q̄ mox noīata cōmixta ſunt malo ut mētiri: fornicari:odire ueritatem:& approbare errorē. Sil'i etiam mō pfcm̄ tripliciter dr̄:perfectū in genere eſt actus difficilis & excellēs ut pote oīa relinquere:uirtutē ſeruare:religionē intrare:pfectum ex circunſtantia dicitur actus predictus debitis circūſtantiis adornatus:ut relinquere diuitias gaudenter & humiliter ꝓpter honorē dei & edificatōnē ꝓximi:pfectū ſcd̄m ſe eſt actus difficilis a uirtutis ſublimitate ꝓcedens & eſt motus feruide & extatice pfectiōis:imo dilectōis in deū: uel pure & plene dilcōis ad inimicū.

Iuxta hūc modū tripl'r dr̄ imperfectū.ſ. in genere: ut actus fragilis ad quē humana fragilitas inclinat̃:ſicut mortē fugere:ieiūnia ſoluere:uel pecuniā poſſidere:impfectū ex circūſtantia ē actus informatus circunſtātia inclinante ad īfimū iuſtitie ſtatū ut uim facienti & iniurianti:dimittere ueſtē pp fugam maioris iniurie.Impfectū ſcd̄m ſe eſt actus qui nō ſtat cū euāgelica pfectiōe:ſicut in matrimoniū cōſentire:uxorē ducere:uel fugere paupertatē. Cum igitur tā m'tiplicit̃ dicat̃ impfectus q̄ pfcūs actus claꝝ eſt ꝙ ſicut malū in gener̃ pōt fieri bonum ex circūſtantia:ut occidere hoīem auctoritate iudicis: qa maleficus ē:& quia lex iubet:& quia rei publice confert.Et econtrario bonū in genere pōt fieri malū ex circūſtantia:ut dare elemoſynā pp inanē gl'iā ſic & pfectū in genere pōt fieri īpfectum ex circunſtantia:ut relinq̄re ſua modica bona ut recipiat maiora bona eccleſiaſtica:uel religionē intrare ut penuria fugiat̃:uel ab oī carnali libidine abſtinere pp uitam carnis ꝓlōgandam.Ecōtrario īpfectum in genere poteſt fieri pfectū ex circūſtantia:ut fugere mortem ut quis gl'ioſius & fructuoſiuſ & ī opportunius patiat̃ ꝓ honore dei & ſalute proximi quō fugit xp̄s & ap'l'us paulus.Sic & in conſimilibus ē dicendum ac intelligendum. Ex his patere pōt quid de pfectione operum ieſu ueraciter ſentiēdū ē. Nam cū loquimur de operibus xp̄i:poteſt fieri ſermo de opere interiori uel exteriori.Interius dicimus opus opans:uel illud quod in ſua efficit mēte.Exterius dicimus operatum opus quod patet ī oculis hominum uel in animo ſenſitiuo. Omne aūt opus xp̄i opans uel interius in mente eſt perfectiſſimum quia ex charitate perfectiſſima procedit & ē actus pfectiſſime uirtutis. Opus uero exterius in ſe conſideratum aliq̄n fuit pfectum de genere actus:ut morti ſe offerre:animam pro ouibuſ dare. Aliquando imperfectū:ut a facie perſequentium fugere:& ſeipſum abſcondere & triſtem eſſe:& mortem timere:& pro amotione calicis exorare.

Veruntamen hoc opus relatum ad incendium charitatis ieſu:& rationem & cauſam quare hec faciebat:& ad diuinam perſonam ieſu xp̄i cuius erat opus:non ſolum non erat imperfectum:ſed erat ꝑfectiſſime pfectum.Vnde Bernardus in ſermōe de beato Andrea tractans illud.Si fieri poteſt tranſeat a me calix iſte. Agnoſco in duce belli puſilla

nimem trepitudiuem. Agnoſco uocem egroti in medico. Agnoſco infirmãtem gallinam cum pullis. Conſidero charitatem: ſtupeo indignationem: expaueſco humilitatem. Miſericors deus nõ beati Andree robuſtum ſuſcepit affectum: quia nõ ſanis eſt opus medicus: ſed male ſe habẽtibus. Si forte quẽpiam dignatio ſcandelizat: plane mereatur audire. An oculus tuus neq̃ ẽ: quia ego bonus ſum: cui enim odor uite in mortem eſt. Quid magnum fuerat domĩe ieſu ſi accedẽte hora propter quam ueneras ĩtrepidus ſtares tanq̃ qui poteſtatẽ habebas ponendi animam tuã: & nemo tollebat eam a te. An nõ longe glorioſus fuit: quando quidem totũ propter nos agebatur: unde non ſolum paſſio corporis: ſed etiam cordis affectio ꝓ nobis faceret: & quos uiuificabat mors tua: nihilominuſ & tribulatio robuſtoſ: & meſtitia letos: & tedium alacres: & turbatio quietos faceret: & d'ſolatio conſolatos: hucuſqȝ Ber. Et ſupra habuiſtis ab auguſtino ꝙ ſublimius aliqd fecerit Paulus quantum ad extrinſecum opus: nec tamẽ paulus ſublimius chriſto: imo chriſtus ſublimius: qr miſericordius. Quando dicit ꝙ ipſa condeſcenſio: qua chriſtus condeſcendebat ĩfirmis & imperfectis: & ſublimitate procedebat perfectiſſime charitatis. Ac ꝑ hoc uerũ eſt ꝙ chriſti opera infirmorum in ſe ſuſcipiendo perſonam de genere actus ĩfirma & imperfecta erant. Verum eſt nihilominus ꝙ illorum oppoſita laudabiliter poſſunt fieri: & laudabilius eſt facere illa perfectis pro loco & tẽpore: q̃ in hoc imitari chriſtũ in exteriori opere: uerũ etiam ꝙ nũquã ex hoc diſcipulus eſt ſuper magiſtrum: qr nullus tanta charitate aſcendit ad illa fortia: quãta chriſtus condeſcendit ad iſta infirma.

Secundum preambulum ꝙ uiri perfecti non ſequũtur ieſum in omnibus extrinſecis actibus ſuis.

Ro ſecundo preambulo ſciendum eſt ꝙ benedictus ieſus non uult ꝙ in omni exteriori opere uir ad perfectionẽ anhelans ipſum debeat imitari: quia aliqua ſibi conueniunt ſicut uniuerſali exẽplari omnium ſaluandoꝝ: & ſicut uniuerſali medico & medicine omnium infirmorum: que aliquis uir particularis laudabilius omittit q̃ facit: ſicut pius ieſus mulieres ſe cõcomitãtes & ſuſtẽtãtes habuit: quia ſicut dicit Hieronymus inter iudeos cõſuetudinis non reprehenſibilis fuit: paulus tamẽ perfecte fecit: qui gentibus predicans hoc ipſum ad euitandum ſcandalum recuſat. Similiter cõmunis omnium ſaluator ieſus ĩter homines habitauit perfectus baptiſta Ioãnes ad reddendum inſuſpectum chriſto teſtimonium: in deſerto ſolitarius uixit: ieſus pius condeſcẽſor uinum bibit. Ioannes baptiſta rigidus predicator uinum & ſiceram non bibit. Ieſus cũ muliere ſolus locutus fuit: ſectator puritatis chriſti Ioannes mulierũ conſortia fugit. Chriſtus peccatrici deoſculandos pedes prebuit. Sanctus uir peccatoribus predicãs tactum mulieꝝ abhorret & abegit. Chriſtus ſciẽter loculos ſeruãdos furi commiſit. Sapiẽs prelatus nõ fidum diſpẽſatorem reppellẽs fidum requirit. Chriſtus miſertus pauperibus loculos habuit. Paulus propriis laborans manibus pauperes ſuſtẽtabat. Omnium fortitudo ieſus imminente paſſiõe ſua trepidauit. Andreas letus & gaudens crucem ſalutauit. Sic & in pluribus aliis poteſt inductio fieri: ut in fuga & loculis ĩ quibus benedictus ieſus ſuam charitatẽ ex qua talia procedebant opera: imitãdam proponit uiris ꝑfectis. Sed in exteriori opere non ſolum imitationem nõ querit: ſed contrariũ uiris perfectis aliquãdo ſuadendo: aliquando predicãdo imponit: ſicut de pecũia patet quã apl'is precepit nõ portare. Sicut & apoſtolos cõfortauit ad ĩtrepide portãda tyrannorum ſupplitia. d. Nolite timer' eos qui occidũt corpus: ſicut & benedictus ieſus eternũ uerbum & ars plena omniũ rationum uiuentium ẽ exemplar perfectum & ydea oĩum creaturarum: ita ꝙ ſine aliqua imperfectiõe diuinitatis ſue omnis creatura quãtũcũqȝ modica repreſẽtatur in ea: ſicut & quãtum participat diuini exemplaris ſimilitudinem tm̃ eſt. & non plus. Et q̃libet creatura habet propriã rationẽ: quã imitatur ĩ eſſe diuĩo: & ad cuius exemplar ẽ facta. Sic & omniũ redemptor ieſus uniuerſale principium gratie fons & exẽplar omnis iuſtificationis create: ſecũdum ſuam humanitatẽ in ſue charitatis ĩmenſitate continet omnẽ gratiã & omnẽ gradũ glorie datũ & donandũ: & ut credo dabilem omni redẽpte nature. Nec aliquid ſiue modicum: ſiue magnũ gratie uel uirtutis ẽ ĩ membris ieſu: niſi illud ꝙ ipſe eiſdẽ in ſeipſo meruit: diſpẽſauit: & diſtribuit: & ꝑ ipſis ĩ ſeipſo a ſua deitate accepit. Nec aliqd ſumuſ'ĩ eẽ gratie: niſi ꝙ benignus ieſus ĩ ſeipſo nos fecit. Et ſicut diuinũ uerbum ieſus ſine ĩperfectione ſue pulchritudĩs eterne: fecit uarias figuraꝝ formas ĩ corporibus: quaꝝ aliq̃ in reſpectu ſuperioꝝ uident' impfecte: licet in ſua ſpecie ſint pfecte: ſicut incarnatũ uerbum in ſue cõuerſatiõis uniuerſali exẽplo uarios mẽbroꝝ figurauit ſtatus & actus: quoꝝ aliq ex genere opis ſũt ĩperfecti correſpõdentes ſuis impfectis mẽbris: q̃ tñ membra perfectionẽ hñt debitã ſcd'm illũ gradum grẽ ad quem electrix charitas ieſus eos elegit & ſibi ĩ ſeipo & ĩ ſuo merito diſpẽſauit. Et illa opa piiſſimi ieſu q̃ exterius ĩperfecta appent ĩ ipſa radice charitatis ſue tãto ſũt ſublimius pfecta ſicut dictũ eſt ſupra: quãto maioris miſeratiõis cõdeſcẽſione ſũt a piiſſimo corde ieſu exhibita & aſſũpta: ut dictum ẽ ſupra. Aduidendũ autẽ in quibus actibus uniuerſale exẽplar uirtutis ieſu ſe exhibet imitãdũ uiris perfectis: diſtinguemus actus multiformes q in xp̃o ieſu refulgẽt. Nã in chriſto ieſu actus quidam

Oſtendunt ſublimitatẽ potentie: ut ſup aquas nudis pedibus ambulare: elementa conuertere: panes multiplicare: ſeipſum transfigurare: & cetera miracula facere: Quidam

Oſtendunt lucem ſapientie & archana celeſtia referre: ſecreta cordium ſcrutari: futura precedere.

Oſtendũt quidam ſeueritatem iudicii & potentie iudiciarie: ut eiicere uendentes & emẽtes de templo: & cathedras uendentium columbas eiicere & dura increpatione ferire pontifices.

Oſtendunt quidam officii dignitatem: ut ſacramẽtum conficere corporis ſui: imponere manus & peccata relaxare.

Oſtendunt quidam condeſcenſionem miſericordie: ut latere in perſecutione: fugere: ſudare: trepidare: contriſtari in morte: loculos portare: & ꝓ amotione calicis p̃rem exorare.

Oſtendunt quidam & reſpiciunt informationem uite perfecte. Sicut paupertatem ſeruare: uirginitatẽ cuſtodire: deo & hominibus ſe ipſum ſubiicere: pedes diſcipulorum lauare: peruigiles noctes in oratione ducere: pro crucifixoribus exorare: & ſeipſum morti etiam pro inimicis offerre. Cũ igitur ſex ſint huiuſmodi actuum uarietates: ĩ ultimis his dũtaxat eſt imitari ipſum perfectum. Nam in his que ſunt excellentie ſingularis eſt impium & luciferianum: niſi fuerit alicuius priuilegii ſingularis dono impoſitum & conceſſum. In his autem que ſũt ſeueritatis & dignitatis eſt preſidentium & prelatorum. In his uero que condeſcenſionis ſunt infirmorum & imperfectorum eſt imitari xp̃m quantum ad actum extrinſecum. Non ꝙ imperfectorũ ſit condeſcendere quantum ad actum intrinſecum & aliquando extrinſecum eſt perfectorum. Sed imperfectorum eſt ſimilia facere ĩ ſue uite decurſu que in talibus condeſcenſionibus exterius chriſtus oſtẽdit. Quod perfectio & imperfectio non dr̄n̄t ſicut uirtus & uitium.

Ro tertio preambulo attendendum ẽ ꝙ imperfectio non differt a perfectione: ut multi ignorantes dicunt ſicut rectitudo & diſcortitudo ſicut iuſtitia & peccatum: ſicut puritas & pollutio: ſicut gloria & ignorantia: ſicut uita & mors: ſicut ſanitas & egritudo: ſicut inceſſus rectus & claudicatio: quia ex hoc multa ſequũtur abſurda. Nec perfectio & imperfectio dr̄n̄t ſicut contraria: ſed ſicut maius bonum: & minus bonum. Ac per hec ſicut maius meritorium: & minus: ſicut maius dei forme: & minus: ſicut gloria & ſanctitas maior & minor. Quod licet intelligentibus ſit ꝑ ſe notum: tamen de hoc oſtendamus' ſententiam ſanctorum. Dicit enim Ambro. p̃io libro de offi. Officium omne aut medium: aut perfectum eſt: ꝙ ea q̃ approbare poſſumus ſcripture auctoritate cõuenire: & in euangelio dixiſſe dominum. Si uis ad uitam ingredi ſerua mandata. Nõ occides &c. hec media ſunt officia de quibus aliquid deeſt. Ideo ſequitur. Si uis perfectus eſſe &c. Hoc eſt igitur perfectum officium: quod greci cathothema. i. correctionem uocant: quo corriguntur omnia que aliquos poterant lapſus habere: hec Ambro. Ex q̃bus colligitur ꝙ medium eſt officium imperfectũ & nullum dicit peccatum cum conſiſtat in obſeruantia mandatorum. Cui conſonat Aug. de bono coniugali. Quid dicturi ſumus aduerſus euidẽtiſſimam apoſtoli uocem dicentis. Qui nubit nõ peccat: & ſi acceperis uxorem non peccas: & ſi nupſerit uirgo non peccat: hec certe non dubitare fas eſt nuptias non eſſe peccatum. Non utiq; nuptias ſed ueniam concedit Apo. Non quiſ ambigat abſurdiſſime dici non eos peccaſſe quibus uenia dat̃: ſed illum concubitum ſecundum ueniam cõcedit qui fit propter incontinentiam: non ſolum cauſa procreandi: ſed etiam nulla cauſa procreandi: q̃ nuptie fieri non coguntur: ſed ignoſci impetrant. Cõcubitus enim ſola cauſa generandi inculpabilis: ſolus ille nuptialis eſt: hec Aug. Conſtat autem ꝙ nuptie non ſtant cum euangelica perfectione: que eunuchizare docet perfectionis ieſus propter regnum celorum: igitur in perfectis coniugatis non requirit ueniam. Multa enim ſimilia Aug. docet in eodem libro. Bonum inquit erat ꝙ martha occupata circa miniſterium erat ſanctorum: ſed melior quod maria ſoror eius. Bonum ſuſanne in coniugali caſtitate laudamus: ſed tamen ei bonũ uidue anne ac multo magis marie uirginis ãteponimus. Bonum erat quod faciebant qui de ſubſtantia ſua xp̃o & eius diſcipulis miniſtrabant. Sed melius q̃ omnem ſubſtantiam ſuam dimiſerunt ut xp̃m dominum expeditiores ſequerentur: hec Aug. Hieronymus quoq; ad demetriadem: prohibent̃ mala: precipiuntur bona: conceduntur media: ſuadentur perfecta. In duobus primis eſſe peccatum concluditur. Reliqua uero in noſtra poteſtate cuncta ſunt poſita: ut aut utamur conceſſis ac licitis: aut ob maius premium ea que nobis permiſſa ſunt reſpuamus. Ex his ſanctorum auctoritatibus clare patet ꝙ imperfectio nullam dicit culpam: ſed dr̄n̄t ſicut maius bonum: & minus bonũ: ꝙ ex hoc minus intelligens aduertere poteſt ꝙ recenter baptizatus quã̃q̃ nondum peruenerit ad apicem perfectionis boni: nulla tamen eſt infectus labe peccati. Circa materiam perfectionis quattuor declarantur articuli.

Is ergo preambulis prenotatis: nobis conſiderandum eſt in quo perfectionis euangelice que in cõſiliis ieſu continetur ſumma conſiſtit: quid ue perfectionis ſtatus ad ſtatum imperfectionis adiiciat: quotq; modis perfectionẽ reperiri contingat: tandemq; per quẽ modũ unus ſtatus perfectionis alterum tranſcendat in ipſa perfectione. Sciendum igitur ꝙ radix: forma finis: complementum: & uinculum perfectionis charitas eſt ad quam magiſter ſummus xp̃s leges & ꝓphetas & per conſequens uniuerſa dei documenta reducit. Charitas uero triplicem habet ſtatum.

Vnum infimum in obſeruantia mandatoꝝ dei.

Secundum medium q̃ cõſiſtit in obſeruatiõe & impletione ſp̃ũalium conſilioꝝ.

Tertiū.ſupmū qui cōſiſtit ī pfruitōe premiorum.
Ideo triplex eſt perfectionis differentia in ſcriptura ſacra deſcripta.
Vna neceſſitas de q̄ deutero.xviii.perfectus eris.& abſq; macula corā dn̄o deo tuo.Glo.abſq; macula criali.Et de hoc ꝓſper de uita cōtemplatia. perfecti ſunt qui uolēdo quod deuſ uult ꝑcibus nullis quibus offendatur acquieſcunt.
Secūda eſt perfectio ſupererrogatōis: de qua dicitur Math.xviiii.Si uis perfectus eſſe:uade & uēde oīa que habes & da pauperibus:& hēbis theſaurū ī celo & ueni ſeqre me.Et de hac Hiero. ad Heliodoꝝ.pfectus ſeruus chriſti nihil preter chriſtū:aut ſi ꝑter xp̄m aliquid habet perfectus nō eſt
Tertia perfectio eſt illuiate plenitudinis. & hec eſt patrie.de qua ſapiēs ī ꝓuer.iiii.Iuſtoꝝ ſemita quaſi lux ſplēdens ꝓcedit & creſcit uſq; ad perfectū diem ideſt diē uiſionis fulgidā claritatē. Prima & ſecūda pfectio differūt a tertia: ſicut meritū & premiū. icut uia & pria.media quoq; differt a p̄ma:ſicut diſtiguunt᷑ cōſiliū & preceptū. Oīa uero tam cōſilia q̄ ꝑcepta referūt᷑ ad chariraris illius impletionē & excellentiā uel obſeruantiā:quā ſic deſcribit apo. i.ad thy.i.Finis ꝑcepti eſt charitas de corde puro:& & conſcia bona:& fide non ficta. inſinuās triplicē actū charitatis ſcilicet
Declinare malū cū dicit:de corde puro
Proſequi bonū cū dicit:conſcientia bona
Patienter ferre aduerſa cū dicit:& fide non ficta.
Glo.i.non fictili uel fragili.ſed cōtra aduerſa forti. Quia uero hic triplex charitatis actus duobuſ modis ab habitu uirtutis egredit᷑ uel ſecundū legē precepti & obligatiōis necc̄ie & utilis q̄d includit omēs qui uolūt ſaluari:uel ſecundū legē conſilii & obligatōis ſpōtanee & ſpālis.qd᷑ ſolū ſuadetur hiiſ qui perfecte deſiderāt cōfigurari ad xp̄m ieſum .& ſequens includit p̄mum.Et ſuperaddit q̄tum poſſibilitas uiatoris admittit diuerſo tamē gradu in diuerſis:hinc eſt q; ſecundū cū p̄mo dicit᷑ pfectum. Pnmū uero abſq; ſecūdo q̄q̄ ſit aliquo mō pfectū ſecūdi tamē reſpectu dicit᷑ impfectū.ſicut ſupra uiſum eſt per Ambro.in li.de officiis. Cum igitur de perfectiōe euangelica loqmur dicentes q; ieſus perfeta cōſuluit cōiter de hac media intendimuſ loqui:& iſtiuſ mōi pfectionis notificationē ex precedentibus colligere poſſumus.ſ.q; ipſa ſit conformitas uiatoris ad xp̄m.i.per illū uirtutiſ habitum quo ſupererrogatiue benedicti illiu ſequēdo cōſilia declinantur mala efficiunt᷑ bona & proferūt aduerſa.
In hiis.n.tribus tres partes euangelice perfectionis magiſter ieſus non ſolū uoluit declinare mala innocenter uiuēdo:ſed etiā oēm ocaxionē extriſecam euellendo radicē in exteriori ſua cōuerſaiōe fugiendo.Et ideo pauperrimus ſemper fuit ut ſupra patuit de uirgine natus uirgo mundiſſimus & honeſtiſſimus ſemper fuit. Et licet eſſet ſecundū q; homo rex regum & dominus dominantium ſecundū perſonam dei filius tamen ſemetipſum exinaniuit: non ſolum accipiens ſerui naturam. ſed etiam ſeruilem & ſubiectam deo & hominibus ducendo uitam.propter quod beatiſſime marie uirgini matri & Ioſep ſubditus fuit:& patri uſq; ad mortem obediuit. In his ergo tribus trinam malā radicem que tresIdentium ordīes beſtie quibus carnalium uitam deuorat perfecte cōtriuit. ac per hec ab omni malo & mali occaſione perfecte declinauit:he radices ſunt.
Auaritia ſiue concupiſcentia oculorum.
Luxuria ſiue concupiſcentia carnis.
Superbia uite.
Poſtquam autem ſic mala omnia perfecte declinauit in ſe declinanda docuit in perfectionis ſue cōſiliis. In primo dedit conſilium pauptatis:ī quo conſuluit omnia tēporalia iura derelinq:cum dicit. Si uis perfectus eſſe uade & uende omnia que hēs. Et ſi poſſibilitas adeſt pauperibus diſperge cū ſubdit.Et da pauperibus.& penurioſo & ſtricto rerum uſu alienarum amore dei conceſſarum cōtentari.q̄tum ad necceſſitatem uite in eo quod ſubdit.Et ueni ſequere me.Nā ſicut ſupra probatum eſt. uixit ī paupere uſu. In ſecūdo dedit conſiliū profundiſſime humilitatis.Math .xvi. Qui uult uenire poſt me abneget ſemetipſum:& tollat crucē ſuā & ſeq̄tur me:& de ſua uoluntate nihil retinēdo ſibi tollat crucem ſuam.i.diuinas inſpirationes interius etiā imponēs prelatis exterius cōtra proprie uoluntatiſ appetitū cōplendo:ac per hoc ad ipſius ſemp ſtudens cruciatū.& ſequat᷑ me.ut in his ſemper perſeueret uſq; ad mortem: & in hoc ſuperbiā & omnē eius prolē funditus eradicat. Pro tertio conſilio dicit Math.xviiii.Sūt eunuchi qui.ſ. propter bonū mūdicie deſiderate ſe caſtrauerūt.i. omnē actū de carne abſciderūt propter regnū celorū propter imitandum xp̄m mundiſſimū & uirginē mundiſſimā in quibus ſolis celeſtis mundicia plene regnat.
Et quia ſemper oportet iſtoſ falcem acutam portare in māibus ad ſe iugiter caſtigandū & amputādum pululatōes carnalis libidinis que in membris continue germinant urticas & ſpinas appetituum immundorum.Et hoc eſt ſumme difficile cōtinue amputationi uacare: & ab omni etiā conceſſo carnis actu abſtinere.Idcirco hec ſingulariter ſubiungit conſulendo non precipiendo.Qui poteſt capere capiat. Et quia idē eſt perfectiſſimū dei donum nullo modo ex nobis.Ideo Petro dicenti.Non expedit nubere.Rn̄dit ieſus gratie zelator. Non oēs capiunt uerbum iſtud.ſed quibus datum eſt. Et tunc diſtincte diuerſis modis continētie ſubiūgit euangelice puritatis conſiliū.ſicut dictū eſt: quam mundiciam docet cuſtodiri in affectibus:operibus: & in omnibus ſenſibus In hac igitur triplici ſuperrogatōe declīatiue triformis origis oīs mali ieſus chriſtus docuit p̄mā ptem cōſiſtere pfectionis euangelice & omnis regule perfectiue Secundā uero perfectionis partē notificatio ſuprapoſita dicit conſiſtere in proſeq̄ndo bona q̄ ſecūdū duplicē

uitā.ſ.actiuā & cōtēplatiuā in duobus conſiſtit.ſ.
cōdeſcēſione ad ꝓximū: & ī ſurſū actiōe mētis ī de
um. Cōſiſtit autē ſuperogatio charitatis ad pro
ximū in eo: ꝙ ſecūdū legē iuſtitie & miſericordie:
amoris ſigna & beneficia non ſolū ad amicos: uerū
etiam ad inimicos benignitate largiflua ꝓtendūt.
Secundum illud. Mat.v. Diligite inimicos ueſtros
& ce. Et ſubiungit. Eſtote ꝑfecti & ce. Per hunc
etiam modū ſuperogatiua ſurſū mentis actio in de
um in hoc attenditur: ut ſecūdū legē mētalis mun
ditie ac pacis per amorem extaticū in diuinos ſplē
dores & ardores mens deuota ſacrum ſentiat & pa
tiatur ut dictū ē ſupra exceſſū. Quia ſecūdum illud
Apl'i.ii.Cor.v. Siue mente excedimus deo: ſiue ſo
brii ſimus uobis. Et hic eſt cibus ſolidus ꝑfectorū
eoꝝ q̄ exercitatos habēt ieſus in orationis ſtudio.
pro quo dicit ieſus oportet ſemp orare: & nūq̄ defi
cere. Et multum ad orationis ſtudiū efficaciter īdu
cit apoſtolos: dum eis in multis uerbis exhortati-
uis & parabolis inductiuis docet in oratione apud
patrem inſtare oportune: oſtendens piiſſimum pa
tris affectum ad affluenter dandum humiliter po-
ſtulata. Licet autem miſericors deus ſit liberaliſſi
mus & promptior ad dandum: q̄ nos ad recipien-
dum: uult tamen orari a nobis ut occaſionem ha-
beat largiendi: non ſolum oratione mentali: que ē
aſcenſus mentis in deum: uerum etiam uocali que
eſt petitio decentium adeo non ſolū propter noſip
ſos: uerum etiam per ſanctos tanq̄ per coadiutores
nobis diuinitus datos. Horum autem ratio eſt:
quia licet humilimus & miſericors ieſus ſit ſūme
bonus in ſeipſo: eſt tamē ſimł miſericors & iuſtus
in opere propter ſuam miſericordiam libentiſſime
condeſcendens humane miſerie ſuam gratiam in
fūdendo. Et ſemper primā gratiam dat ſine aliquo
merito maxime condigni. Quia uero ſimul cū hoc
eſt iuſtus: ideo donum perfectum non dat niſi de
ſideranti de lege cōi. Nec gratiam niſi regratianti.
Nec impendit miſericordiam niſi miſeriam ſuā re-
cognoſcenti. Nihilominus regratiare: deſiderare
recognoſcere ſe miſerum: totum a gratia ſua proce
dit: que niſi preueniat: in anima corrupta nullo mo
do ſunt iſta. Vult ergo dominus per gratiam ſu
am peti: ne uileſcat nobilitas doni. Quoniā ergo
orantis eſt

Diuinum affectare ſuſidium
Proprium allegare defectum
Gratias agere pp beneficiū gratis datum

Hinc ē ꝙ deus uult his orari ut iuſtius ſua munera
largiatur. Quia uero ad hoc deſiderium ſurſum
tendit ad impetrandum efficaciter dona diuina: ne
ceſſe eſt ꝙ affectio noſtra ſit feruida: & cogitatio ī
unū collecta: & expectatio noſtra ſit certa & firma.
Et quia cor noſtrum frequenter eſt tepidum diſper
ſum & pauidum: propter peccati remorſū: nec au-
det per ſeipſum ſepe comparere ante diuinum con
ſpectum: hinc eſt ꝙ dominus uoluit nos orare: nō
tantum mentaliter: uerum etiam uocaliter ad no-
ſtri affectus tepidi excitationem: inflanmationem
& recollectionem cogitationum per ſenſum uer-
borum que uocaliter proferimus. Voluit etiam
nos orare: & ab ipſo petere per ſanctos & ſanctas &
ipſoſmet orare pro nobis ad dandam fiduciam pa-
uidis: & qui non audent: uel non poſſunt impetra
re per ſe: per idoneos impetratores obtineant: ac
per hoc in orantibus humilitas obſeruatur. In ſan
ctis intercedenntibus dignitas declaratur. In om
nibus chriſti membris charitas & unitas oſtēditur:
quia inferiora ad ſuperiora fiducialiter recurrunt: &
ſuperiora inferioribus liberaliter condeſcendunt.

Rurſus quia deus iuſtus & miſericors exaudire
non debet niſi in his que ſpectant ad ſuum hono-
rem & noſtram ſalutem: que quidem neſcimus ni
ſi doceamur ab ipſo: deo piiſſimus ieſus ne uaga-
remur incerti: formā nobis poſuit in oratione quā
docuit. In qua ſub ſeptenario petitionum uniuerſi
tas conprehenditur petendorum. Si autem con
ſideretur quis hanc orationem ſanctiſſimā compo
ſuit: quia ieſus aperte uidebitur: quia nec ſapiētius:
nec ordinatius: nec feruētius: nec efficacius: nec ſa
lubrius pouit ab alio q̄ ab ipſo ea nr̄e oṙonis forma
componi. Nam ipſe benedictus & miſericors ieſus
ſplendor paterne ſapientie clariſſime cognouit que
decebat eum dare: & expediebat nos recipere. Ie
ſus autem amore noſtro tantum ebrius ut mortē ꝓ
nobis liberandis eligeret ex ardentiſſimo amore
in hac oratione poſuit quicquid nobis neceſſarium
& utile uidit. Et quia tota noſtra uilitas fuit & ē
deum colere perfecte: quem ieſus homo ꝓ nobis
perfecte coluit. Id circo hanc orationem illo modo
compoſuit quo magis dicendo in ea deus collatur
a nobis. Et ideo nulli dubium eſſe debet quin iſta
perfectiſſima ſit oratio: & ſuper omnes alias perfe-
ctiſſime ruminanda: & eterno patri feruentiſſime
& confidentiſſime proponenda in merito & cha
ritate inſtruentis ieſu. Conſulo tamen omni
ipſam recitanti ꝙ mentem ſuam colligat & erigat
ad intellectum & charitatem ieſu inſtituentiſ ipſam
qui tunc perfectiſſime diligens membra ſua actu
uidebat omnes eorum defectus & neceſſitates: affe
ctus & deuotiones: & omnibus ſuum applicauit
amorem. Et ideo dicat orans ad chriſtum. Me
totum intromitto in alium ſplēdorem intellectus:
& in illum ardorem affectuſ quem habuiſti inamo
rate de nobis ieſu: quando hāc orationem compo
ſuiſti & dixiſti pro nobis membris tuis: & pro me
miſero peccatore. Ad totam autem beatiſſimā
trinitatem que in paterno premittitur nomine di
cat in corde ſuo ꝙ in merito & charitate redempto
ris ieſu & anime ſue accedit ad ſuū aſpectum: hoc
ſolum & nihil aliud intendens petere ꝙ anima ie
ſu pro ſe & pro omnibus hanc orationem dicendo
petere intendebat. Attende autem ꝙ due ſunt
radices diuini cultus in quibus uere colit' deus. Et
has in principio orationis ante petitiones ieſus ꝓ
fundamento locat

Prima eſt ſentire de deo piiſſime. Et pro hac dicit. Pater noſter: ut & piiſſimum te faciat ſētire deū cui dat uocabulum paternum & affectum cū dicit. Pater. Et in teipſo te piiſſime faciat diligere omnem proximum quem ad ſummi patris tecum filiationem aſſociat: cum dicit. noſter. & nō meus. In quibus duobus uerbis perfecte duo p̄cepta charitatis ſubſternit.

Secunda radix eſt ſentire de deo altiſſime ut per primā ſcias eam uelle: & per ſecundam poſſe. Altitudo autem ſui eſſe nobis ſenſualibus ingeritur p eius exiſtentiam in altiſſimo celo etiam corporali. Sed ſpiritualiter eleuando intellectum per eſſe i celis uult intelligi ſiue oſtendere deum eſſe in altiſſimis ſue nature proprietatibus incomprehenſibilibus & celatis: & etiam ꝙ eſt ī altiſſimis ſāctis quos celos uocat. Ac per hoc noſtra augetur fiducia: cum ipſi ſolliciti ſint pro nobis inter quos eſt principaliſſima beata uirgo maria. Poſtea format petitiones quarum prime tres animam formant ſiue ordinant in deum: quattuor ſequentes ſpecialiter reſpiciunt hominis defectum. Prima petitio petit regulari hominem ad deum totam noſtram intentionem. Secunda petit nos eſſe perfecte dei poſſeſſorē Tertia petit ī nobis ad deū nullā eē rebellionem: ſed perfectam in ipſum transformationem. Prima dicit. Sanctificetur nomen tuum: i. talis ſit tota uita mea: ꝙ nomen tuum ſanctificetur ī ea. Et hoc eſt primum & ſummum quod debet anima petere ꝙ in ſe dei factura laudetur: & glorificetur ille qui fecit eam. Ac per hec appareat ſanctus & bonus talem creaturam faciendo: & talem ſibi tribuēdo uitam: & hoc quidem erit ſi addatur ſecunda petitio pro qua ſecundo addit. Adueniat regnum tuum. i. ſicut regnum tuum eſt optimum. Sic ad me ueniat ut me plene poſſideat in omnibus interioribus & exterioribus meis. Nam ſi aliquid remanſerit non a te poſſeſſum: in me non ſanctificabitur nomen tuum. Nūc autem a te plene poſſidebor ſi tue uoluntati per omnia ſubiacebo. Et hoc eſt quod petit tertia petitio pro qua ſubiungit. Fiat uolūtas tua ſicut in celo & in terra. i. ſicut in patria uolūtas beatorum eſt ibi tibi ſine rebellione ſubiecta. Sic & noſtra ſit qui ſumus in uia. Illi celum & nos terra: uel ſicut ſit in celo mentis. Sic fiat in terra totius ſtatuſ inferioris: uel ſicut in celo tui influxus & immiſſe gratie fiat uoluntas tua. Sic ſit in terra noſtri affcūs operationis extrinſece: uel altius. Sicut in celo aſſūpte nature ieſu. Sic ſit in terra infirmitatis noſtre q̄ ſumus eius membra. Tunc autem uoluntas dei ſit in nobis quando tota uoluntas noſtra eſt p xp̄i gratiam mortificata & excluſa a nobis: ut in omnibus nihil uelimus de nobis uel de aliquo creatura niſi quod & pro quo deus uult: & ſicut ab eterno in ſuo ſecreto diſpoſuit: & in chriſto ieſu impleuit. Et in hoc ſtat plene uoluntas deo ſubiecta & in ſe mortua & in deo totaliter traſportata. Et hoc eſt ꝙ dicit. Fiat uoluntas tua ſicut in celo & in terra: ſicut in tuo celato: & eterno cōſilio eſt factum & diſpoſitum: ſic fiat in terra. i. in omni creatura que reſpectu eius terra eſt per opus extrinſecum. Et ſic uides ꝙ iſtud petere eſt pleniſſime dei uolūtati cōformem eſſe: & unam uoluntatem ſine rebellione ſub deo annihilatam iacere. Et hoc eſt nomen dei in nobis ſanctificari: & ſuum regnum ad nos plenarie aduenire. Vnde uides ꝙ petitiones ipſe ſe mutuo continent: & una eſt explicatio alterius: & ī una intelliguntur omēs. Ad hanc autem poſſūt reduci inferiores quattuor: quia hic eſt ſolus panis qui eſt ſuper omnem creatam ſubām: ut ſit ſuperſubſtantialis qui eſt & quotidianus. i. quotidie ſumēdus: quem ſolum debemus comedere: & a deo petere: ut in hoc reficiamur nos. nihil uelle niſi diuinam uoluntatem perficere. In hoc ſolo ſunt noſtra debita que debemus petere nobis dimitti ſi inueniamur in aliquo diuine uoluntati contrarii: hec eſt ſola tentatio in qua debemus petere non induci ne in nobis aliquid remaneat uel innitatur proprie uoluntati ſub ſpecie cuiuſcunqꝫ boni proprii uel alieni. Et in hoc plene ab omni malo liberemur: quia in deo tranſeūtes efficimur dii & filii dei excelſi. O q̄ innumera hic continentur altiſſima & inexplicabilia menti infirme. Sed deſcendendo iferius proſequamur quia diximus ꝙ quattuor petitiones ultime noſtre fragilitatis ſignificant defectum. Nam ad tria ſuperiora petita habemus duplicem defectum. Impotentie quia ad hec nō poſſumus attingere. Malicioſe reſiſtentie: quia hec conamur impugnare. Contra primum eſt quarta petitio. Panē noſtrum quotidianum da nobis hodie: ubi nomine panis intelligitur omne adiutorium: tam ſuſtentationis nature q̄ collatiōis gratie ad cōſeruanda & conſequenda. Pro ſecūdo ſubnectit terra: quia enim collationem gratie impedit preterita culpa: preſens pugna: pēalitaſ cōtracta. Idcirco hoc triplex impedimētum poſtulat ammoueri. Aliter poſſumus dicere ꝙ nomine panis intelligitur ſuſtentatio corporalis que petitur temperata: unde Caſſiodorus dicit ſuper hoc. Qui ſuperflue comedunt: non petunt panem quotidianum: ſed multorum dierum. Qui uero nolunt communicare non poſſunt dicere noſtrum. Pro quinta petit dimitti debita. i. peccata preterita cui & ratio ſubditur dimiſſio fraterna. Pro ſexta petit intentationem nō induci per conſenſum. ꝙ eſt a tentatione ſuperari. Non enim petit non tentari: quia hoc poſſet eſſe damnoſum: ſed petit de tentatione triumphare.

Pro ſeptima petit liberari a malo omnis pene: tam preſentis: q̄ future. Aliter has ſeptem petitiones diſtingunt aliqui: quia tres prime ſpectant ad premium patrie: quattuor ad uiaticum uie. Ad primum ſpectant tria: uiſio ſummi ueri: quia non uidetur niſi a mundis & ſanctis. Et hoc petitur cū dicitur. Sanctificetur nomen tuum. i. tui nominis noticia mundis & ſanctis donetur. Secundum eſt tentio ſummi ardui que reges facit. Et hoc petitur

cum dicitur. Adueniat regnum tuum. Tertium eſt fruitio ſummi boni que non datˀ niſi diuine uolũ tati ſubiectis. Pro pmo dicitˀ fiat uolũ tas tua & ce. Que autem ſpectant ad meritum uie. Aut ſunt adiuuantia: & ſic petuntur in pane quottidiano: In quo quicquid eſt neceſſarium ſpiritui ſiue corpori poſtulatur. Aut ſunt impedientia. Et ſic ſunt mala preſentia: pretenta: uel futura. Aut ſunt mala culpe uel pene. Primum petitur amoueri i dimiſſionẽ debitorum. Secundum in uictoria tentationũ. Ter tium in liberatione ab oppreſſione malorum om nium. Et in hoc ſtat dominice orationis ſuffiaẽtia & complementum. Et quia ſicut omnis uirtus corporis per guſtum oris enutritur i omnibus mẽ bris. Sic per affectum uoluntatis orando a piiſſimo deo intra os anime: quod eſt ipſa uoluntas nutri- mentum gratie infunditur queſtio anima reficitur & dulcoratur: letificatur: uegetatur: roboratur: ut omnem partem compleat perfectionis in oratiõe: & in robore percepto perfecte declinet mala: & ꝓ ſequatur bona: & ut pferat patienter aduerſa. Id circo perfectionis magiſter ieſus ſtupende & mira biliter pluries dedit diſcipulis ſuis orationis exem- plũ. Nã ad uitãdũ mala dum turba uoluit eum re gem facere: & ad ſuperbiam uite inducere & diſci- puli intrarent in uentoſum mare dicitur ꝙ aſcendit in montem ſolus orare: ut oſtenderet orationis ui gorem ad proſequendum bona quãdo apoſtolos uoluit eligere: legitur pernoctaſſe in oratione: ut dicitur luce. vi. Et ut oſtenderet ꝙ in uirtute ora tionis proferuntur aduerſa in illa ſeptimana peno- ſa dicit lucas: ꝙ exibat noctibus in montem oliua rum: & ꝙ erat pernoctans in oratione dei. Et quã do uoluit morti occurere: eam pro omnibus mori turis uincere & omnia corporis ſui tam in ſe quan in membris ſuis aduerſa tollerare & triumphanter ſuperare: orationis armaturam aſſumpſit: cum pro cidens in faciem ſuam factus in agonia prolixius orabat. Cum quanto autem feruore nos uellet orare: exemplo monſtrauit: dum inaudito feruoris exceſſu factus eſt ſudor orantis & agonizantis pro nobis piiſſimi ieſu ſicut gutte ſanguinis decurrẽtis i terram: oſtenderet ꝙ ſola uirtute orationis eſt oĩ um hoſtium proſtrata uictoria: & charitatis dulce- do in ea acquiritur patienter ſupportatiua iniuriarũ & ad inimicos benefica. Ideo ab oratione chri- ſtus ſurgens in dei & proximi amore feruidus oc- currens turbis hec tria oſtendit.

Dum furentem turbam uocis ſue uerbo terre pro ſtrauit

Fetidum oſculum impiiſſimi proditoris benigne ſuſcepit

Muttilati hoſtis auriculam ſerui pontificis tactu ſu auiſſime ſue manus ſanauit.

Hec ſunt ergo militie noſtre orationum ſtudia: que non ſunt carnalia: ſed potentia deo ad deſtru- ctionem mutationum ſine quibus in uanum labo rat & orat qui perfectionis non dico culmen: ſed initium ſe credit poſſe conſequi uel ſaluare. Hec ſunt ſcuta aurea: que perfectionis fabricator tanꝗ uerus Salomon pacificus ieſuſ fecit i armamẽtario domus ſalutis. ſ. apoſtolici ſtatus: que ſecundum i trinſecam & extrinſecam perfectionis duplicem p- tem occulta conſtituit: ut per hoc oſtendat ꝙ in precioſiſſimo: puriſſimo: luminoſiſſimo: feruentiſſi mo: patientiſſimo: auree orationis ſtudio predicta perfectio conquiritur: roboratur: conſumatur: & cõ ſeruatur. Propter quod dicitur ꝙ. Armigei regis ideſt uiri perfecti: ante faciem regis portabant ea cum ingrederetur domum domini. Hanc armatu- ram imitator perfectionis chriſti ieſu franciſcus in ponebat cum dicebat. Et non curent neſcientes lit teras litteras addiſcere: in quarum ſupple uacatio- nem itellectus diſpergitur: & a uirtuoſa oratione diſtrahitˀ: ſed attẽdãt ꝙ ſup oĩa deſiderare debent ſpiritũ domini & ſanctam eius orationem: orare ſemper ad deum puro corde. Et quia ſancti pa- tres religiõis ſtudio fũdamẽta iacuerũt: iõ i multa pacis cõcordia religionũ ſuaꝝ poſſederũt initia & diuinarum illuſtrationum adeo receperũt ſapien- tiſſima lumina: & animas ſuas apoſtolica dei tem pla poſſederunt: unde de quolibet poteſt Salomo nis aſſumi figura: de quo dicitur. Eccle. xxxxvii. Sa lomon imperauit in diebus pacis cui ſubiecit deus omnes hoſtes ut conderet domum nomini ſuo: & pareret ſanctitatẽ in ſempiternum: quaſi flumi ne ſapientie ad inſulas longe diuulgatum eſt no- men tuum & cetera. Multa ibi pulcra dicuntur que licet ad omnium religionum patres poſſent referi: ſingulariter tamen ad minimum minorum paci- ficum & euangelicum patriarchã franciſcũ. Sed ꝓh dolor de ſuis degeneribus filiis poteſt nõ mi- nus ueraciter aſſumi quod ſeqtˀ. Et fratrem habu it ſalomon: & ſepultus eſt cum patribus ſuis: & de reliquit poſt ſe de ſemine ſue gentis ſtultitiam & iminutum a prudentia roboam: qui auertit gentẽ conſilio ſuo. Vere ſtultitia generis eſt imutatio conſiliorum patris: & diminutio prudẽtie: & refuta tio hereditatis paterne. Auertũt autẽ gentem con ſilio ſuo: qr auertunt religionẽ ab obſeruando te- ſtamẽto paterno: & more ſtolidiſſimi roboã dimit tentes conſilia piorum & primorum fundatorum ſecuti ſunt relaxationem & gulam quaſi adoleſcẽ- tiam ſuam. Sed cum dolore uideamus cõplemẽ tum: quod iterum ſequitur. Cõmouit ei bellũ rex egypti intrauit ihrlm & de pdatus eſt templum: & theſaurum regum: & ducenta ſcuta aurea que pater eius Salamon fecit: quia uanitas mundi bellũ mo- uit religioſis & obtinuit ac expoliauit templũ: & ui olauit dominicũ cultum: aſportauit theſauũ: quia depdata eſt omnẽ pfectionẽ uirtutũ. Clypeos ardo rum mẽtaliũ & anagogicoꝝ guſtuũ quos ſacti pa tres fecerant in religione ſup omnia ſtudia mẽtaliũ orationum adamãtes. Hec mũdi peſſima uaĩtas a relionibus ſuſtulit cũ eis orõnũ mẽtaliũ p diſtra- ctionẽ tpaliũ & uaĩtates & ãbitiones regiminũ ſic

impediunt exercitia: ut magna pars religioſoꝝ huius temporis ignorent nõ ſolum internoꝝ mentalium exceſſuũ experimenta: ſed etiam ignorent ipſa uocabula. Et quando legunt in ſcriptis non ĩtelligunt: & quando audiunt a perſonis expertis derident & deſpiciunt: quinimo exceſſus mentales & contemplationes alias ſublimium: quaſi omnes propter ſuam experiẽtiam demonum oppreſſiões & deceptiones eſtiment: & ideo multas altas perſonas a mentalis orationis ſtudio perturbant. Nec eſt minus uera illa figura que de talibus dicit̃ ꝙ ꝓ ſcutis aureis perditis fecit ſcuta enea: qr de generes religioſi ab aurea patrum ſuoꝝ charitate & anagogica perfectione excluſi per mundi diſtractiuã curã ſpoliati ſcuta enea configunt: dum de lachrymoſis & mentalibus exceſſionibus nõ curãtes ĩſola oratione uocali confidunt: quam etiam ipſam cũ inſipiditate interna in oculis hoĩm opponendo tranſcurrunt: & per uana ſtudia litterarum ut uerboſi nõ operoſi mundo appeant: tempus conſumunt: magis ſtudentes in dictis paganicis: q̃ ĩ deuotis ſãctorum dictis: & quod peius eſt in congregandis temporalibus: locis mutandis: & ſuperfluis edificiis de rapinis pauperum conſtruendis: ſic mentem ſuam diſtrahunt & ab interna quiete diuellunt: ut nec in pace interna uiuant: nec altum ſue perfectionis ſtatum cognoſcant. Nec diuinarum immiſſionum alta ſentimenta percipiant: ſed in quadam ſuperficie ſe metipſos paralogizando: ac ſemetipſos decipiẽtes in his ſibi religioſam obſeruantiam fingant: & quia ſi colorem aureum in oculis ſecularium: uerum tamen auricalcũ ſuperſticioſa uanitate cõpingũt: dũ in his ſe oſtendunt ſue ſaluti ſeruire. Tabulata ſcuta tradidit iſte roboam in manu ducum ſcutariorum & eorum qui excubabãt ante oſtium domus regis: quia in talibus quaſi tota eorum uita ſtudẽt: & ad talia intendentes uolunt habere platos: & talibus uacare ſtudiis ſuos compelluut ſubditos: & ĩ talibus ſe gloriantur ordinem promouiſſe dicentes. Tot ſtudia pĥica feci in iſta prouincia: & loca tã alta & tam ampla erexi edificia: tot ordini procuraui temporalia loca. In his miſerrimi ſui ſtatus calũnis & ſue perfectionis iniuriis glorianť ſe dignos fuiſſe prelatos: & diuinum cultum & ordinis promouiſſe ſtatum: ac per hoc dignitoſum in eccleſia tenent locum. Propter quod optime in predicta figura continentur. Cũ ingrederet̃ roboam in domũ domini portabant ſcuta aurea qui ꝑ ceteris habebant officium. In his ergo ſcutis gloriantur qui ſe dicunt in huius tẽporis religione pfectos. Omittimus de illis dicere qui etiam de hoc arido ſtudio non curantes ocioſitatibus & uanis digreſſibus: & quantum poſſunt comeſſationibus uacant: ĩ quibus non eſt tegumentum predictorũ ſcutorũ quia inde eſt aperta tranſgreſſio & ãnihilata perfectio & ordinis deuotio ſepulta in carne. Hec forſitã nimis diſgrediendo prolongamus pro magno deſiderio quod habemus: ut omnes legentes attendãt ad orõnis ſtudiũ: & ꝓ ingentis doloris aculeo quo pcutimus ipſum a xp̃o ieſu pfectoꝝ conſilioꝝ exercitũ de medio religionis ſublatũ. Sed iã ad propoſitũ redeamus. Tertia igitur perfectõis portio cõſiſtit in ſuperogatiua tolerãtia aduerſoꝝ: que attendit̃ nõ ſolũ in hoc ꝙ quis patienter aduerſa pferat cũ ſibi ſupueniãt que ſecũdũ legem dei declinari ñ pñt: quoniã ad hec oẽs tenent̃: uerũ ut ex feruore diuini amoris ꝓ honore dei & ſimilitudine crucifixi ieſu magno deſiderio illa poptet: & cũ magno gaudio illa ſuſtineat: ſicut dicit Apo. ad hebre. xii. Per patiẽtiam curramus ad ꝓpoſitũ nobis certamẽ aſpiciẽtes in auctorẽ fidei & conſumatorẽ ieſum: q ꝓpoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucẽ. Secũdũ etiam ꝙ Iacobus dicit. i. ca. Oẽ gaudiũ extimate frẽs mei cũ in tentationes uarias incideritis. Cõcludẽs poſtea patiã opus pfectũ habet ut ſitis pfecti & integri in nullo deficiẽtes: hec nãq; eſt cõſumatio perfectionis & charitatis: propter quod dr̃ Io. x. Perfcã charitas foras mittit timorẽ. Et petrus ſi qd patimini ꝓpter iuſtitia btĩ: hãc ſingulariter pfectionis ſũmã magr̃ ieſus excplificauit ĩ ſeipſo a ſuis cunabilis uſq; ad patibulũ crucis. Ad hãc quicunq; habet amorẽ: ad ſimilitudinẽ pfectionis ieſu cõtinue ĩſudare debet: ut quãtũ expedit diuino honori & glorificande ueritati & cõfigurãde in ſimilitudine dei & hoĩs ieſu pſecuti ab impiis: tribulati in pſecutiõibus uiuãt: ut de ipſo xp̃s dicat pfectus quiſq; erit ſi ſit ſicut magiſter ſuus. Hanc btitudinis uie ſummã magiſter patie ieſus declarauit in ſermone quẽ fecit in cena diſcipulis: de hoc fundamẽtum faciẽs ſuo uſitato iuramento cõteſtans &c. d. Ioãnis. xiii. Amen amẽ dico uobis nõ ẽ ſeruus maior dño ſuo: neq; apoſtolus maior ẽ eo q miſit illum. Si hec ſcitis: btĩ eritis ſi feceritis ea. Et infra. xv. idem repetẽs dicit. Mementote ſermõis mei quem ego dixi uobis. Non eſt ſeruus maior dño ſuo. Si me perſecuti ſunt: & uos perſequentur. Si ſermonem meũ ſeruauerunt: & ueſtrum ſeruabũt. Ac ſi apte dicat. In hoc eſt beatitudo ueſtra perfecta in hac uita: ut pro ueritate uite & doctrine patientes nunq̃ aliud appetatis honoris: conſolationis: & opulentie rerum: q̃ ꝙ in me dño ueſtro magiſtro & ſaluatore refulget.

O q̃ breuis ſufficiens & ſubtilis eſt hec doctrina ieſu: ad omnis perfectionis cacumen attingens: ut nihil aliud deſideret q̃ ꝙ ipius benedicti ieſu dei & hominis uita refulget. Vere anima que dignatione ipſius hãc recognoſcit ipſo benedicto ieſu cõfortatore ꝓ ſua preſenti beatitudine tota mente deſiderat: & in hoc eſt omnium conſumatio ſcripturarum: & in hoc uniuerſa lex pendet & prophete. De his perfectionibus eſt ſupra dictum in illo capitulo: Ieſus redemptus paruulus. Et in illo: Ieſus deſertum incolens. Et infra: Ieſus cruce ditatus. In tertia cruce que perfectorum dicitur plene dicta ſunt.

Ex predictis igitur colligitur ꝙ ſpiritualis perfectionis in ſimilitudinẽ illius noe archa: cum ſit tricamerata inferius in triplici auulſione malorum: &

bicamerata in medio in duplici perſecutione bono
rum conſumatur in cubito iocunde tolerantie ad-
uerſoꝝ:& ſicut illa requieuit in montibus ualles re
linquens:& diſcipulos ad perfectionē formandos
ad perfectionis altitudinem ducens: & ibi xp̄s etē
na ſapīa os ſuum ſapienter apiens a pfectione pau
pertatis expoliatione incipiēs & fundamentū po-
nens.vi.predicta eo ordine quo dicta ſunt docuit ī
aduerſorum leta tolerantia ſanctifice perfectionis
finiens ſtatū. A fundamento igitur inchoans p
fectam oīum abrenunciationem ſanctificat.d. Bti
paupes ſpū &c.ſecundo addens.Bti mites: īducēs
abnegationē ꝓprie uoluntatis & ſenſuū:qua ſi qs
īnitit̄ imitis & proteruus efficitur.Tertio ſubdens.
Btī qui lugent oēm uanā laſciuiam & carnalē leti-
ciam:ac uoluptatis fugat concupiſcētiā. De hic
quarto ſubiungens. Beati qui eſuriunt & ſitiunt
iuſtitiam. Et beati miſericordes attrahit ad iuſti
tiam & zelotypā uoluntatem aliene procurande ſa
lutis:& piam cōdeſcenſiuā ſupportationem aliene
infirmitatis: neceſſitatis & iniquitatis. Poſt hec
pſuadens.Btī mundo corde.Et btī pacifici: allicit
ad ſurſum actionem limpidā & claram in intellectu
& tranquillam & pacificam in affectu. Quibus di
uinus amor in aīa pfecti uiri eſt extaſim faciens: ut
dicit diony.de diuinis noībus.In quibus duobus
anima pfecti uiri ſalomonis & hierl̄m ſedes effici-
tur:que uiſio pacis interpretatur. Tandē in cubito
patie concludens oēm conſumationē doctrine btī
fice.Btī qui pſecutionem patiūt̄ ꝓpter iuſtitiam:
quoniā ipſoꝝ eſt regnum celoꝝ:ubi quaſi circulū
faciens uenit ad principiū pfectionis:integritatem
ut in hec oſtendat conſiſtere qui in hoc uno ſūma
cōpletur uniuerſoꝝ. Et quia pati pſecutionem
propter iuſtitiam:& ſimpliciter paupeꝝ ſpū: quia
non humano fulciūt̄ auxilio ſed nec fulciri uolūt
quia in hoc conſiſtit ſue uoluntarie paupertatis p-
fectio:quia ſicut ſunt paupes rebus:ſic amiciſ & car
nalibus adiutoriis.Idcirco regnū celoꝝ pro p̄mio
ponitur utrobiq;.Ac per hoc ſenaria perfectio mi-
noris mundi in eſſe repationis & gratie directe cor
reſpondet ſenarie productioni mundialis machie
in eſſe nature. Vnde ſicut illoꝝ tria prima ptinēt
ad diſtinctionem:tria ad ornatū: ſic ſuo modo &
hic in cuius rei teſtimonium euangelice regule in
ſtitutione franciſcus in principio ſue regule:tria ꝓ
ponit primo uouenda tanq̄ fundamenta altiſſima
ut infra patebit.Regula & uita ait fratrū mioꝝ hec
eſt.ſ.dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ſanctū euangeliū ſeruare uiuē
do:& in obedientia ſine ꝓp̄o:& caſtitate.Alia uero
tria poſtmodū ut deſiderata cōmendat tāq̄ cōple-
menta & ad hec toto conatu etiam in uita & regu
la frēs inducit.d.Attendāt frēs ꝙ ſuper oia debent
deſiderare habere ſpūm dn̄i & ſcām eius operatio-
nem:orare ſemp ad deum puro corde:& haber̄ hu
militatem & patientiam:in perſecutione & in infir
mitate:& diligere eos qui nos perſequuntur ap-
prehendunt:& arguunt ubi tria utilia tangit exp̄ſ-
ſe.Nam primo ſurſū agit in deum:& ſubiūgere ua
lens ordinationem & condeſcenſionem ad proxi-
mum interponit in medio tolerantiam aduerſoꝝ
Igit̄ in tribus primis uir perfectus crucifigit̄ mū
do:in tribus ſequentibus conformis efficitur ieſu
xp̄o:ut quaſi ſex alis ſeraphicis tribus primis qua
ſi ſiniſtris a mundialibus eleuatur:& tribus ultimiſ
quaſi dextris in diuina feratur digne. Proīde huic
pauperculo franciſco qui perfectionem euangelii p
fecte ſeruauit & docuit apparens xp̄ſ ī ſeraphica for
ma ſtigmata piiſſime paſſionis ſue paſſionatus xp̄s
tāq̄ ſigillum ſignatū & appropriatū īpreſſit. Vt
circa finaliſſimum tēpoꝝ piculoſam caliginē mani
feſtum nobis in uia perfectionis oſtēderet ſignū
quo reficimur perfecte uirtutis exemplar & finis
crucifixum ieſum:ac per hec edocemur perfectio-
nem attingere:ſi tamen diſcamus non alta ſapere
cum de generibus filiis:ſed hūilibus conſentire cū
pauperculis:minimis & deſpectis.

Multiplex diſtinguitur hic perfectio.

Oſtq̄ ergo euangelica perfectio conſiliorū
xp̄i in quibus ſubtiliter conſiſtat eſt dictum
Et etiam quid ſupra omnem ſtatum addāt
precepta ſeruantium.Nunc eſt eius multiformitas
diſtinguenda. Non enim conſiſtit perfectio in
internis habitibus tātū:ſed etiam in extrinſecis ex
ercitiis perfecte uirtutis:huius autem uirtutis exer
citia taliter ſuperogantium pro imitatione ieſu in
triplici differentia reperiri contingit.Aut enim fi-
unt ex mera uoluntate abſq; obligatione perpetua
& tunc dicant quādam perfectionem actionis &
mentis.Aut fiunt cum obligatione uoti perpetui
ſicut in ſtatu religionis in manu prelati: & tunc di
cunt ſtatum perfecte ſanctificationis operis & ſub
iecti.Aut fiunt de debito excellentie ſtatus ſuſcepti
officii:& tunc dicunt ſtatum paſtoralis dignitatis
ouium xp̄i. In quibus ultimis modis aut perfe-
ctis actibus non ſolum eſt debitus: uerum etiam
ad actus perfectionis in eternum aſtrictus. Et hec
quidem aſtrictio de perfectione nō minuit:ſed po
tius culmen ſuperinducit:quia de temporali facit
eternum:dū non licet reſilire a uoto: & de noſtro
facit diuinū:dum non ſolum actum:ſed etiam uo
luntatem dedicans deo totum illi quod eſt offert
redigit ſub iure diuino.Dūq; propriam ſanctificat
uoluntatem que eſt īpreciabile bonū & maxime
charū,& peroptimum:offert deo ſacrificium me-
dullatum:ac per hoc perfectum & integrum.i. op
timo deo ſūme acceptum. Et hoc eſt ſacerdotale
officium oīum perfectoꝝ.In quo non eſt diſtin
ctio:iudei & greci:maſculi & femine:ſerui & liberi
quia omnibus uolentibus eſſe perfectis conuenit
illud anthomatice quod prime petri.ii.dicit̄. Vos
eſtis genus electum &c. Propterea aug. tractās
illud p̄s.Sicut iurauit dn̄o &c.ait.Quid uouemus
deo:niſi ut ſimus templum dei:nil enim gratius
poſſumus deo offerre:q̄ ut dicamus illud Eſa.Poſ
ſidet nos:hec Aug.Si ergo perfectius poſſidet qui

poſſidet quantum ad proprietatem quam quiſqꝫ ad uſum tantū :pfectius ſe deo ſanctificat qui deo ſe offert & quo ad uſum operis:& quo ad arbitriū uolūtatis. Queadmodum Anſelmus ī libro de ſimilitudinibus p exemplū ſpirituale patēter oſtēdit ī duobus : quoꝝ unus tempore ſuo offert domino arboris fructum:ſed retinet proprietatē. Alter uero largitur utrūqꝫ .Et huius donū ſecundi & oblationem tanq̄ liberalius offerētis dicit merito debeꝛ preferri. Ac per hec iuxta huius ſimilitudinē opus uouentis deo acceptabilius eſſe confirmat ac pro eo uidelicet ꝙ ſic introductam uoluntatem ex mera liberalitate neceſſitas gratioſitatem obſequii non minuit:ſed conſumit. Idem quoqꝫ ſcribens epō pariſienſi:& eum redarguens ꝙ quēdam clericum de mōaſterio ſancti martini extraxerat ait ſic. Si omnia agenda ſunt cum conſilio: cuius magis cōſilio q̄ eius q admirabiľ cōſiliariuſ deus fortis dicitur. Ipſe quoqꝫ conſulit ad perfectionem tendentibus ut omnia relinquant & ſequantur:& hoc cōſilio magis in monaſterio:q̄ in alio uite ꝓpoſito ſancti patres ītellexerunt. Hoc ipſum Gregorius in regiſtro ſcribens deſiderio epō pro clerico uolente intrare religionem.Sicut minime ei fit impedimentum noſtra infirmitas:magis tamen apoſtoli monitione ſuccedit:ut feruor huius deſiderii ī eo non tepeſcat:ut quia turbatio ſecularium tumultu ſegregās quietis deſiderio monaſterii ptiū. Rurſus eccleſiaſticaꝝ curarū nō debeat tumultibus implicari:ſed in dei laudibus ſecure pmittatur liber ab his oībus ut poſtulat remanere. Bernadus quoque in libro de prepto et diſpenſatione. Audire in quā uultis ame unde īter cetera penitentie exercitia moneſticalis diſciplina meruerit hanc prerogatiuam ut ſecundum baptiſma nuncupetur .Arbitror perfectam mundi abrenunciationem:ac ſingularē uite excelentiam ſpiritualis que pēminet uniuerſe uite humane generis.Huius conuerſatio que profeſſores & amatores ſuos angeliſ ſimiles & diſſimiles hominibuſ fecit imo differentia ī homine refor mari imaginem configurans dum pro illo ꝙ mortificamus membra noſtra que ſunt ſuper terrā ſurſum xp̄m induimur:complantati ſimilitudini mortis eius. Idem aſtruit glo.leuiti.xxxiiii. Alii dicit uouent uitulos : Alii arietes uel domos .Nazareus ſemetipſum hoc enim eſt uotum nazarei qđ eſt ſuper omne uotum:filius enim uel filia:aut pecunia: aut p̄diū extra nos eſt.Semetipſum deo offerre nec alio labore:ſed proprio placare perfectius & eminētius eſt omnibus uotis. Ex his omnibus aperte clareſcit ꝙ religionis uotum in ſtatu perfectionis collocat & quō obſeruatur religio:plurimum ad iuuat ad perfecte uirtutis exercitium:cuſtodiā & complementum . Quod intelligentes ſancti patres in.iiii.conſilio toletano ſtatuerunt ꝙ liber ſit clericus religionis ingreſſu dicentes.Sicut placuit clericos monaſteriorū propoſitū appetentes qr melιorem ſequi uitam cupiunt libere eſſe debere ab epiſcopis ad monaſteriorum ī greſſus. Propter qđ patet error aliquorum modernorū carnaliū & ignorantium proprium ſtatū excellentiū qui dicunt ꝙ ſacerdotes & clerici intrantes religionem deſcēdūt ſecundum gradū quod utiqꝫ eſt uerum ꝙ deſcendūt ſcđm gradū humilitatis perfecte:ſed aſcendūt ad culmē perfectionis euangelice:qđ patet luce clarius nec eſſe nec ſeruari cōmuniter in ſacerdotibus regularibus quantūcūqꝫ curatis. Hoc autem qđ non ſolum auctoritatibus ſanctoꝝ probari poteſt īnumeris ſanctoꝝ exemplis qui de ſtatu clicali ad religionem tranſierunt adeo certum eſt ꝙ ſi quis uoluerit dicere contrariū non minus uideatur decipere q̄ errare. Si quis autem errore deceptus maiori ignorantia prefatiſ conetur obſiſtere : aſſerēdo qđ perfectius ſit remanere in ſclo & in uoluntario exercitio perfecte uirtutis:quia circa magis difficile uirtus conſiſtit:& difficilius eſt inter multimodas occaſiones peccata uitare:& mirabilius eſt hominem īmedio flāmarum non uri inter numeroſiores hoſtium acies:& frequentiores inſultus:& maiora bellorum diſcrimina de hoſtibus triunphare.

Reſpondebimus non ideo ſtatum eſſe minoris uirtutis:qr eſt maioris ſecuritatis.Nec ideo ſtatū aliquē perfectioris eſſe iuſtitie qr proximior eſt ruine Nec etiam ideo magis eē pfectum quia difficilius contingit in ipſo uitare peccatum . Eſt ergo triplex difficultas:quedam proueniēs ex arduitate & nobilitate generis operatiōis.Sicut ab omni carnali abſtinere cōmertio .Abrenūtiare perfecte ſclo:& propter deum alteri ſe ſubiicere uoto. Hec abſqꝫ dubio meritum augent.Iuxta illud .Mat.Intrate p anguſtam portam:ubi glo. Anguſtum eſt omnia pretermittere:unum ſolum diligere: unū querere: ad unum quotidie pulſare:proſpera non ābire ad uerſa non timere.Maior qꝫ affinitatis anguſtia reperitur in obſeruantia conſiliorum ieſu q̄ in obſeruantia cōmuniū mandatoꝝ.Et hec dicit.Hieronymuſ ad Ruſticum monacum . Eſt & alia difficultas ꝓueniens ex uicioſitate perſone agentis.Sicut homini auaro difficilius eſt dare minimum ſeu minima & pauca:q̄ largo magna & mľta.Et ſuperbo ſe alteri ſubiicere:& guloſo ieiunare:& carnalibus difficilius continere.Et hec difficultas minuit meritum & auget miſeriam & defectū:unde hieronymus ad Euſtochium.Soror tua bleſilla etate maior:ſed pro poſito minor poſt acceptum maritū ſeptimo mēſe uiduata eſt.O infelix humana conditio & futuri neſcia: nam & uirginitatis coronam: & nuptiarū ꝑdidit uoluptatem q̄q̄ ſecundum pudicitie gradum teneat quaſi iam per momenta ſuſtinere eſtimans cruces ſpectantem quotidie in ſorore qđ ipſa perdidit & cū difficilius expte cadat uoluptatis minoris continentie habere mercedem. Eſt tertia difficultas ex circunſtātiis ānexis extrinſecus originē trahens.Sicut difficilius eſt abſtinere cum apponunť delicata cibaria:difficilius temporalia bona contēnere quando offerunť magna & pulcra difficilius

continere in conſortio feminarum.Et hec difficultas per accñs & indirecte auget aliquando meritũ: ſed directe & quantum eſt de ſe magis eſt uia ad ruiná Et ideo uir perfectus animo oino eam debet fugere:niſi uel uinculo obedientie:uel magno & euidenti profectu ſalutis aliene cum probabili ſecuritate ſui,uelit hec ſuſtinere ad tempus. Aliter auté preſumentes ſepe uidimus ad maximam deuenire ruinam:& ideo expedit ad perfectionem uirtutis & meriti difficultatem huius fugere non amplecti. Vnde Aug.de ſingularitate clericorum.Lubrica ſpes eſt que inter fomenta peccati ſaluare ſe ſperat. Incerta uictoria inter hoſtilia arma pugnare:& impoſſibilis liberatio flammis circundari:nec ardere. Audi etiam hier.contra uigilácium hereticum qui ſtatum ſecularem religioni conabatur preferre. Cur inquit ſupple uigilantius pergis ad heremum .ſ.ut te non audiam:non uideam:ut tuo furore nõ mouear:ut tua bella non patiar nec capiat oculus mentis ut non me forma pulcherrima ad illicitos ducat amplexus. Reſpondebis hoc non eſt pugnare:ſed fugere:ſta in acie:aduerſariis armatus obſiſte:ut poſtq̃ uiceris coroneris:fateor imbecillitaté meam.Nolo ſpe pugnare uictorie:ne perdam alñ uictoriam.Si fugero gladiũ deuitaui.Si ſtetero:aut cadédũ é mihi aut uicédũ:qd neceſſe é certa dimittere & incerta ſectari.Non ſecuritas eſt uicino ſerpente dormire:poteſt fieri ut me non mordeat. Et poteſt fieri ut aliquando me mordeat.Et quod de libidine diximus refertur ad auaritiam & ad omnia alia uitia que uitantur ſolitudine.Et ideo urbium frequentiam:declinamus ne facere compellamur que nos non tam natura cogit facere q̃ uoluptas. Hec Hieronymus. In quibus confutatur error uigilácii:ſuorumq; ſequatium aduerſus quos & paulo ante premittit. Quod autem aſſerit uigilancius melius facere eos qui utuntur rebus ſuis:& paulatim fructus rerum ſuarum pauperibus diuidere:q̃ illos qui poſſeſſionibus uenditis ſimul omnia largiuntur: nam non a me ſibi ſed a domino reſpondebitur.Si uis perfectus eſſe uade & uende omnia que habes & da pauperibus &c.ad eum loquitur qui uult perfectus eſſe:qui cũ apoſtolis patrem:nauiculam: & rete dimittit iſte eſt:quem tu laudas.Secundus aut tertius gradus é dummodo ſciamus prima ſecundis & tertiis preferenda:hec hieronymus. Sicut dixi de religionis uoto: ſic intellige de officio prelationis quod ſine culmine uirtutis & meriti: non eſt uera ſublimatio: ſed uirtutis diſtractio: nec glorioſa excellentia ſed periculoſa ruina. Qua propter ad prelationis ſtatum non congruit accedere niſi perfectũ obedía ſpũs ſci aſtrictũ ut ait Greg.in paſtorali Virtutibus pollés coactus ad regimé ueniat:uirtutibus uacuus nec coactus accedat.Status eni prelationis pfectioné requirit iá hitam:quia ordinat ad ipſam exercendá. Status uero religionis inducit nõ hitam:quia ordinat ad ipſam acquirendá:unde Grego.in regiſtro.Viá capitis mei ſequens ſũmopere decreuerá eſſe opprobrium hoium & abiectõ plebis:ut tanto ueracius intus aſcenderé quáto foris hũilius iacerẽ. Ad euidentiá auté huius difficultatis nota:ꝙ uiuere cũ talibus circũſtantiis ípellentibus ſit laudabile & auget meritũ:qñ talia occurrũt uolentibus & nolẽtibus nobis:nec eis delectationé accipiẽtibus cũ talibus ad ruinam ſe ímittere:& cũ talibus morá facere uolũtarie:niſi circunſtantiis corrñdentibus ſupra poſitis preſũptuoſis: & temerariũ:& uituperio magis q̃ laude dignum. Et licet aliqñ talis euadat carnalitatis caſũ: ſepe ex hoc peius interius labit p ſuperbie ſupercíliũ.Et quáto ſua caſtitas ſibi mũdior uidebat & fortior:táto eſt ímmundior & peior. Nullo enim mõ dũ ſumus in carne fragili debemus nos ſine grádi neceſſitate piculo exponere:nec de infirmitate preſumere.Sed qñ deus uel preceptũ prelati uel grandis zelus ſalutis ꝓximi nos mouet:talibus nos exponere debemus patienter:& uiriliter uincere coronati & de uictoriis ieſu protectóe cõfidere. Quod ſi aliquis obiiciat ꝙ ſupra dictũ eſt ꝙ pfectorum é ſibi pro ueritate tribulationé & maiora ꝓcurare.Rñdemus ꝙ non eſt ſimile de illaſciuiis laſciuie:& tribulationibus anguſtie.Nam tribulatiões ad deum ire cõpellũt etiá ípfectos: & ſepe effrenes edomát mentes:uoluptates uero & tpaliũ effluentie & mũdani honores debilé ſpũm frangunt:fortem emolliunt:& eũ qui perfectus uidetur ſepe cõſternunt. Alias eni perfecti & diſcreti uiri tribulationibus & martyriis ſe exponũt pro ueritate doctrine & uite:& caſtigatione interne laſciuie.

De comparatione ſtatutũ pfectionis:& ꝙ in eis eſt gradus & in eodem genere & in diuerſo.

Ic ergo diſtinctis pfectionũ ſtatibus: patet ꝙ ſecundũ comparationé in eis eſt gradus & í eodem genere:& in diuerſo:& in utroq; mõ pñt adinuicem compari. Cũ eni ſeipſum caſtrare pp regnũ celorum per actũ continentie ſit pfectũ: certũ eſt ꝙ perfection mõ ſit illud p uirginalé cõtinentiá:que fructu cõparatur centeſimo: q̃ p uidualé:que ſexageſimo in euangelica parabola deſignat. Non eſt ergo contra naturam pfectionis ꝙ unũ dicatur perfectius alio:& etiam unus hõ in pfecto religionis ſtatu conſiſtens ſecundum argumentũ grẽ in eodem diuerſis gradibus & temporibus eſt ſeipſo perfectior:ſecundum ꝙ magis appropinquat ad transformationem mentis & operis í pfectum ieſum & ueſtigia crucis ſue. Poſſũt ergo conſiderari ſeu comparari tres pfectiones predicte que conſiſtunt.

In exercitio uirtutis ſine uoto
In aſſumptione religionis cum uoto
In prelatis iniuncto officio in eodem.
Generi uel diuerſo:ſcá ergo cõpatóe í eodé genere

primo ſcd'm exercitiũ pfcē uirtutis ſcd'm ꝙ ſingulares pſone. Diſtinguũt' ēt religiõis eiuſdē ſtatus. Illa pfectio eſt eminētior ī qua radix charitatis eſt pinguior: & ſublimitas opationis excellētior: & fraterne edificatiõis fructus uberior: q̄q̄ huius perfectiõis totius origo ſit charitas: multũ tñ facit ad eius complementũ opatio: Gregorio atteſtante q ī omel' Pentec. de dilectiõe cõditoris lĩgua manus & uita requirant'. Nunq̄ dei amor ocioſus ē: opat' .n. magna ſi eſt. Si aũt opari deſinit: amor non eſt.

Multum etiam facit genus & nobilitas operis. Clarum eſt enim aureole premium non deberi tãtum habitui uirtutis intrinſeco: ſed cum hoc operi priuil'iato: utpote predicationi: martyrio: & uirginitati. Multum etiam ualet edificatio proximi: cũ deus dicat uiris perfectis. Vos eſtis lux mundi: ſic luceat lux ueſtra coram hominibus ut uideãt opera ueſtra bona: & glorificēt patrem ueſtrum qui in celis eſt. Similiter quantum ad uotum religiõis illius profeſſio preponitur in qua uouetur paupertas altior: obedientia uilior: & forma caſtitatis honeſtior. Nam iſta tria ſicut expreſſe patet: & gradus habent: & & minus & plus recipiunt: ac per hoc ī maiori ſtatu conſtituut profeſſorem ſuum quanto mouentur ſublimiuſ: potiſſime ſi ad uotum ſequatur obſeruantia promiſſe regule plene & perfecte. Ita ꝙ ex hoc auſterius caſtigatur corpus: fructuoſius edificetur proximus: & reuerentius colatur deus. Conſiſtit autem caſtigatio corporis in artitudine ueſtium: uictualium edificiorum: uerborũ cum auſteritate laborum: uigiliarũ: & aliarum corporalium afflictionum: edificatio uero proximi in exhibendis

Exemplis uirtutis
Documentis ſcripturarum
Remediis ſacramentorum
Preſidiis regiminum
Indiciis iuſtitiarum &
Beneficiis miſerationum.

Cultus aũt dei licet fundamentaliter ſtet perfectius in maiori trãſformatiõe cordialis amoris & continue meditatiõis in xp̄m ieſum & eius crucifixum ſtatũ: uel aliquē ſue uite actum: uel ī ſue diuinitatis pelagũ īfinitum tñ exterius conſiſtit ī reuerenti ac iugi frequētatione pſalmoꝝ himnoꝝ ſpiritualiũ: ac orationũ: miſſarum: & aliarum deuotaꝝ orationum. Hec autē omnia ſimul reperire ī aliquo uno ſtatu religionis precellentius q̄ ī aliis ualde difficile & fortaſſis impoſſibile uidetur diligenter cõſideranti. Et ideo quis unus religionis ſtatus alterum excedat in uotis ſubſtantialibus: ac p hoc ſit ſimpliciter perfectior ſi debita obſeruantia comitetur non preferri poteſt in oĩbuſ aliis: cũ quilibet ſtatus aliquid prerogatiue ſpalis obtineat: quo ſancta mater noſtra ī xp̄i ieſu ſpõſa eccleſia tanq̄ in ueſtitu deaurato circũdata uarietate decorat' & deiformis efficit'. Per hunc etiam modũ ſecũdum officium prelatorum excellentior ē perfectio ī qua eminentior confert dignitas ordinis uidelicet

Ad purgandum
Ad illuminandum &
Perficiendum.

Oneroſior īponitur ſarcina laboris in paſcēdo comiſſum gregem: exēplo: uerbo: & temporali ſubſidio: uberior etiam comittat' fructuoſitas ſalutis ī eo q pſidet: & ī eis qui ſubſũt & ī ceteris redēptis ieſu: ad quos preſidētes exēplo pueniũt. Reqrit igit' huius pfectiõis eminētior ſublimitas ut platus eccl'ie xp̄i ſponſe q̄to ſublimius pēſt cõformis dignitati ieſu xp̄i: tãto ſãctius uiuat: & ſollicitius ī uigilet: & fructuoſius gregē paſcat: ut ſicut dignitatē ieſu ſublimius pticipat: ſic ſcitatē ſcī ſcõꝝ ieſu excellētius ītus ſhēat p contēplationē: & exterius p alte uirtutis exēpla ſubditis foris oñdat. Si ãt fiat cõparatio pfcõis ad pfectionē ī diuerſo genere: queãdmodũ & ſtatu: dici pōt ītelligi cũ ſuppoſitiõe: uel preciſe uel ſuppoſitiue. Abſq3 dubio maior ē pfectio q̄ attēdit' ſcd'm exercitiũ uirtutis: accipiēdo .ſ. illa ſola expte rel'ionis & platiõis: in qbus hec duo differũt a uolũtario exercitio pfecte uirtutis aliqd aliud appens ultra hec ſupaddendo prio excluſo. Sic uidemus ꝙ ē hec abuſiua cõparatio & nulla ī iure pfcõnis. Nã uotũ rel'ionis ſine exercitatiõe pfcē uirtutis corrũſione regule pfitētis non ē pfectio: ſed puerſio: nõ pfcõis ſublimitas: ſed ſimulatio ſcitatis & ruina uirtutũ. Vnde ſi uiri ſe ī uirtutibus exercētes ī ſeculo ſibi cauēt ab īgreſſu rel'iõis: qr uidēt regulã ſublimē & artã: & iniqtate pfitētiũ deprauatã: & qd' peius eſt ī aliqbus religiõibus multipl'r uitioſã & lubricã: & correctionē ul' puã uel nullã: ac p hoc profitētes in tali mõ uiuēdi ſe mutuo īpellũt ad ruinã: tali cã rel'ionē fugere: & al'r ſolitarie uiuēdo ſeruare uitã ſcãm nõ ē a religiõe deficere: ſed ē rel'ionis defectũ gemere: & trãſgreſſionis laqueum ſapiēti cautella deuitare.

Cũ igit' generalis ſit regl'a: ꝙ corruptio melioris ē peior: nihil īfelicius uel ſceleſtius q̄ altũ gradũ cõſequi uoto: uel officio: & illũ a tali ſua malitioſa uita ml'tipl'r īquinar'. Tales .n. pp̄e dicũt' ſacrilegi: q ſe deo ſacratoſ p ſcitatis ſtatũ uiolãt': & ſpũi grē cõtumeliã irrogãt: dũ ī ſeipſis grām deſtruũt: & ceteris cõtētibiles rddũt. Heu quãtus dolor ē uidere utrãq3 pfcõnē ſic cõculcari: ſic ī ceno miſerie & malitie uolutari: ut ī multis ſcl'aribus exercitii uirtual' efficacia cõfũdat hodie uitã platoꝝ: & ſtatũ rel'ionum. Sed nũc iſta omittamus. qr iſta pſequi nimis ē duꝝ & plixũ lamentũ. Sed ſicut dixi d' rel'ionis uoto: ſic intellige de officio platõis quod ſine culmine uirtutum & meriti non eſt uere ſublimatio ſed defectio: non excellentia glorioſa: ſed ruina periculoſa pro eo ꝙ potentes potenter tormenta patientur & duriſſimum iudicium his qui preſunt fiet. Cum igitur perfectio ſtatus ſine ratione meriti: ſiue officii: ſiue exercitii uirtutum nõ ſolum ſit modicum bonũ: ſed potius horrendũ dei iudiciũ perfectio uero meriti nõ poſſit obtineri ſine chari

tate:que eſt donũ ſpũs ſancti:& nemo ex ſuo ope
re extrinſeco poſſit niſi indocte aſſerere ꝙ alterũ in
hoc dono precellat:cum etiã ſemper ſibi debeat eẽ
dubius utrum charitatẽ habeat.Nullus abel imper
fectione ſe ſuperferre preſumat:quin potius debẽt
uiri quantuncunq; perfecti:iuxta doctrinã apoſto
li ſuperiores ſibi inuicem arbitrari: immo ſicut alibi
eſt traditum in libro magne perfectionis ſignum
quando aliquis quãtũcunq; apparenter perfectus
nõ ſe ſentit ex ſeipſo niſi peccatorũ maximũ & do
norum dei in ſe:& ex ſe eſſe ipſum deſtructorem.

Porro de cõparatione ſtatuum prelationis & reli
gionis poſſumus loqui ſecundũ ꝙ nunc expimen
to uidetur.Et tunc non eſt dubium ꝙ religioſi ob
ſeruantes ſuam ꝓfeſſionem:quia ex hoc ſolum to
taliter debent dici religioſi:multo ſunt pfectiores ĩ
uirtutibus:q̃ illi qui ſecundũ malitiã huius tempo
ris dicũtur reputari boni prelati.Non enĩ attendit̃
hodie ꝙ hñant culmen pfectionis debitũ officio
ſuo ut bñ reputentur.Sed quia multitudo eorum
plus facit infinita mala q̃ bona:ideo quaſi ſufficien
ter reputat̃ bonus:quia non eſt apte malus ptialis
uel diuiſor & ĩmundus:& fidelium eccleſie expolia
tor. Plura aũt pfectionis ſigna in religioſis fa
moſis mundus reqrit:licet & ipſi ut ſepe diximus
corruperint uiã ſuã.Quod cõi iudicio hoĩum con
firmatur:qa multo plus qñ uir religioſus ĩtegre fa
cit aliqd reprehenſibile:q̃ ſi hoc cõmittat qui dr̃ ꝓ
latus. Primo eſt tanta corruptio hodie illius ſta
tus:ꝙ ad eius opa non multũ attentur ut ad uirtu
tũ exẽpla:ĩmo cõcedit iudiciũ mũdi prelatis aucto
ritatẽ:religioſis attribuit ſanctitatẽ. Et ideo hodie
etiã carnales hoĩes appetentes dignitates iudicant
ambitioſos tã q̃ querentes diuitias & honores: &
par̃ aliud ibi appeti aliqd cernitur.Vñ Greg. in pa
ſtorali dicit ꝙ tũc laudabile erat epatũ querere:quã
do p hunc quẽq; dubiũ non erat ad ſupplicii gr̃am
puenire.Sed aptum & horribile teſtimoniũ eſt: ꝙ
eccleſia dei in illo ſtatu ad ꝓfundũ maloꝝ deuene
rat:ꝙ ſtatus prelationis q rõne ſublimitatis & ho
noris:& reqſite adeo pfectionis in eo eſt etiã ipſis
ſũmis ſeraph merito tremebũdus ab ĩmundis ho
die nullius experientie & uirtutis & pue & inſuffi
cientis ſcĩe non ſolũ ambitioſe appetit̃.Sed & ne
phas eſt auribus audire a uiris ſcis aperte apreciari
uenit̃ a talibus & ſepe tyrãnice uſurpatur.Nõ ergo
mir̃ ſi ſedent in cathedra peſtilentie:ſi peſtilenter
regũt populum q per oſtiũ peſtilentie ĩtrauerunt.
Si uero ſtricte reſpiciamus nõ quod fit:ſed fiendũ
eſt:& hoc loquẽdo quantũ ad ea que ſunt de con
gruẽtia & ſuba utriuſq; ſtatus.Sic ſimpliciter dicen
dũ eſt:ꝙ ſtatus prelationis & eius perfectio eſt emi
nẽtior:queãdmodũ inſinuat diony.in li.de ãgelica
Hierarchia.d.Sicut qui dicit hierarchã ſũmũ dicit ſa
croꝝ uniuerſoꝝ ornatũ.Ita dicẽſ hierarchã mõſtrat
in deũ manẽtem:& diuinũ uirũ in oĩ hierarchia ꝑ
fectũ. Similiter Hiero.ad fabulã.Tanta debet eẽ
ſcĩa & eruditio pontificis dei:ut greſſus eius & mo
tus & uniuerſa uocalia ſecuritatẽ mentis concipiat
& toto eã habitu reſonet & ornatu:ut quicquid fa
cit aut loquitur ſit doctrina populorũ. Itẽ ad oce
anũ futurus paſtor eccleſie talis eligat̃ cuius com
patione ſubiectus ppl's merito grex dicat̃.Et gre.
in paſtorali.Tanto debet actionẽ ppl'i actio prece
dere pſulis:quãtũ diſtare ſolet a grege uita paſto
ris. Quãtum ad prelationis ſtatũ non congruit
accedere niſi perfectũ:obedĩa ſpũs ſancti aſtrictum
ut ibidẽ ait Grego.uirtutibus pollens coactus ad
regimen accedat:uirtutibus uacuus nec etiam coa
ctus accedat.Status enĩ prelationis perfectionẽ re
quirit iam hĩtã:quia ordinatur ad ipſã exercendã.
Status uero religionis non hĩtã:quia ordinatur ad
eã acquirẽdam:unde pccõres & imperfectos amit
tit ut iuſtos efficiat & perfectos. Propter qđ q̃q̃
prelationis ſtatus in perfectionis ſit altior: religio
nis tamen eſt ſecurior:& moribus noſtris curandis
expeditior: pro eo ꝙ a multis periculis eruit: qui
bus ſtatus prelationis exponit. Primũ quidẽ rõ
ne cõnexi honoris.Iuxta illud Augu.ſuper ꝑs.iiii.
Quanto plus honoramur tanto plus periclitamur
Huius autem piculi occaſionẽ manifeſtat Greg.ſu
per illud Iob.qui dicit:uir apoſtata unuſquiſq; ut re
ctor quotiens extollitur ĩ eo ꝙ regit:totiens plau
ſu ſuperbie a ſũmo rectoris officio ſepatur. Item
in regiſtro uiã capitis mei ſequẽs ſũmope decreue
ram eſſe opprobriũ hoĩum & abiectio plebis:ut tã
to ueratius intus aſcenderẽ:quãto foris humilius
iacerẽ. Adiacet igitur ſube prelatiõis periculum
rõne honoꝝ:quia tenetur nõ ſolũ ad ea que ſũt ſa
lutis ꝓpriẽ:ſed etiam plebis ſibi cõmiſſe.Nã ei pro
quolibet ſubditoꝝ dr̃.Cuſtodi uirũ iſtũ:qui ſi lap
ſus fuerit:ꝑ aĩa illius aĩa tua erit. Itẽ rõne occu
patiõis & diſtractiue diſpẽſationis tpalium: unde
grego.vii.li.moꝝ.Qui diſpenſandis rebus terre
nis preſidet aculei hoſtis iaculis latius patet.Nã cũ
ad miniſtrãda mens exterius efficaciter ſe extendẽ
re nititur:a ſui cõſideratiõe ſeparatur: propter qđ
flens pmo dialogoꝝ dicit cõpando ſeipſum ꝑ ſta
tu monachatus & põtificii.Infelix aĩmus meus me
minit quõ rebus oĩbus eminebat:& nulla niſi cele
ſtia cogitabat.Nunc autẽ occaſiõe cure paſtoralis
poſt tã pulchrã quietis ſue ſpẽm terreni actus feda
tur puluere:cunq; ꝑ condeſcẽſione multoꝝ ad ex
teriora ſe ſparſerit etiã cũ interiora appetit:ad ĥ ſe ꝑ
culdubio minorẽ reddit. Religioſi uero qui pro
mouẽtur in epos tenentur ad regulares obſeruan
tias ſue profeſſiõis que nõ ĩpediũt pontificale offi
ciũ:quia ſtatus religionis cõparatur ad ſtatũ pontifi
calẽ ſicut diſpoſitio ad pfectionẽ:diſpõ uero ñ tol
litur pfectõe aduẽiente:niſi ĩq̃tũ pfcõi repugnat.
Sicut clerico fcõ magr̃o ñ cõuenit cõiter ꝙ ſit audi
tor:ꝙ tñ legat & meditet̃ magis ſibi cõuenit q̃ an
te.Sic ad oĩa que pfecta imitatõe xp̃i ieſu in uirtuti
bus ſue cure paſtoralis inſulgent:& in his que per
fectionẽ ſimpliciter cõtinent:multo magis cõueĩt
religioſis epĩs exerceri q̃ ante. Vñ dĩ.xvi.q.i.de

monachis qui ad clericatus ordinē perueniunt. Statuimus nō debere a priori ꝓpoſito diſcedere. Manet igitur religioſus epūs obligatus ad continētiā & paūptatē: & ad portandū habitū ſue religionis: q eſt huius obligatiōis ſignū. Ad ea uero q̄ repudiant ſuo officio: ut ſūt ſolitudo & ſubiectio ꝑo ris ſue religiōis p̄latis non tenet̄. Et quātū ad hec & ſimilia dicit̄.xviii.q.i. Monachū canōica electio a iugo regule mōaſtice profeſſionis abſoluit: & ſacra ordiatio de monacho epm facit. Item teſtamentū facere non pōt ſine pape licētia: qr ſola diſpenſatio rex eccleſiaſticax eſt ei cōmiſſa: q̄ morte finit̄: uiuens aūt pōt dare ſine dilapidatiōe eccl'ie: maxime debet paupibus diſpēſare: & pōt etiam ꝓpinquis & cōſanguineis ſi indigēt neceſſariis. Vnde Ambro. dicit in lib. de officiis. Proximos ſeminis tui ne deſpicias ſi indidigere cognoſcas: nō tñ illi ditiores fieri uelint: eo ꝙ potes cōferre pauperibus. Singulariter aūt etiā ipſi tenent̄ in his malū exēplum cauere: & in oībus indigētibus ſue diocefis: maxime ſcd̄m gradū bonitatis & pauper tatis eox ſe prebere cōes. Et mortaliſſimū eſt ī ſanguīe crucifixi aliis paupibus neglectis ſuos uelle ditare parētes cuicūq̧ prelato: & eos etiā diuitiis eccleſie uelle facere de nono uolēs qui prius noſcūt̄ populares cōmunes. Nam talis de fame & penuriis paupex ditat ſuos parētes: quos ſibi rapinam & ſacrilegium ieſus pr̄ paupū imputabit. Appet itaq̧ ꝙ prelatiōis ſtatus & religiōis eſt excelſus: & iō ipm aſpnere ſimul eſt p̄ſūptuoſū & ſtultū. Propter qd̄ Au.xix. de ciuitate dei dicit. Locus ſupior ſine quo populus regi nō pōt: & ſi ita adminiſtretur ut decet: tamen indecenter appetitur. Et ideo Gregorius.xviii. moral̄. Sācti uiri nequaq̄ curas extrinſecas appetunt ſed occulto ordine ſibi ſuperipoſitas gemunt. Et q̄uis illas propter meliorē intentionem fugiāt: tamen propter ſubditam mentem portant: quas quidem ſūmopere ſi liceat uitare feſtināt: ſed timentes occultas diſpenſatiōes dei tenent. Tenent quod fugerunt: exercent quod uitant. Ex his aperte colligitur ꝙ locus prelationis ꝓ ſublimitate quidē gradus & multiformitate periculi a uiris iam approbate uirtutis poteſt cum coatione & formidine ſuſcipi. A peccatotibus uero & infirmis tota debet intentione uitari: & a nullis prorſus appeti: & ab omnibus honorari: quia cōſtituit in dignitates hominis ieſu xp̄i. Status autē religionis ab uniuerſis tam iuſtis q̄ peccatoribus: tam perfectis q̄ imperfectis: tam ſapientibus q̄ ſimplicibus licite poteſt appeti: & a nullis debet contemni. Ab hiſ uero qui uocantur diuinitus ſecure ſuſcipi: & ſtudioſe obſeruari poteſt: qr ī tali obſeruātia ſimilitudo acquiritur perfectionis & ſanctitatis & mortificationis crucifixe uite perfectiouis magiſtri hominis dei ieſu chriſti.

Ieſus tranſfiguratus cap.xiiii.

Vi in monte perfectionis ieſu chriſti ſublimia obſeruando conſilia: cum Petro: Iacobo: & Ioanne conſcenderit transformatus in ſimilitudinem crucifixe uite ieſu: merebitur cum eis uidere gloriam transformati. In ſignū autem ꝙ circuncifio mentis cum chriſto patiente pro nobis ducit ad exceſſum contemplationis claritatis ipſius glorioſi ieſu: dicitur ꝙ Moyſes & Helias loquebantur exceſſum quem completurus erat in hieruſalem: exceſſum ſcilicet amoris: doloris & uigoris: quem pius & robuſtus bellator noſter ieſus oſtendit in conflictu paſſionis & mortis. Modus autem eleuationis mentalis in illo facto ieſu: quod ſcribitur Matthei.xvii. Et luce.ix. aperte nobis oſtenditur quadruplici gradu

Primo enim mens affligitur per exercitium & deſiderium

Secundo dulcoratur per internum guſtum

Tertio illud quod diligit charum ei efficitur per iocundum amplexum

Quarto ſecretum tenetur propter timorem nocturnum.

Et hi quattuor gradus in euangelio aperte oſtēduntur. Quantum ad primum in quo mens affligitur: aduerte ꝙ chriſtus predixerat eis ſuam paſſionem & mortem: & eos animauerat ad tollerantiā paſſionum: & ne terrerentur ab afflictiōibus imitatorie crucis ieſu: ipſe chriſtus oſtendit eis gloriam quam eis in remunerationem tribueret. Oportet enim ſecundum apoſtolum operantem agricolam primū de fructibus ꝑcipere. Idcirco oportet nos primo crucem perfectionis predicte in factis chriſti ieſu per iugem ſue paſſiōis & crucis p̄ſentiam ī corde geſtare: ac etiam ad ſimilitudinem apoſtoli in corpore circunferre: & hoc eſt in monte aſcendere: immo aſcendente ieſu ſecum duci in ſpiritus uirtute. Qui enim negociantur & delitiantur in luctuoſa planicie efficiuntur ad talia guſtāda inexperti. Status. n. ſeculi qui hac ſig̃tur ualle eſt

Locus exilii

Locus contagii

Lapſus periculi

Lectus ocii.

Econtrario ſtatus huius perfectiōis mōtane eſt

Status ſtabilitatis contra exilium

Sanctitatis contra contagium

Securitatis contra periculum

Strenuitatis conta ocium.

Et ideo qui a benedicto ieſu ducūtur ad montem ſalutis eruti a ſodomorum incendio non debent poſt tergum reſpicer̄ ad uallem laſciuie ſodomorum: ſed aſcenſu celeri ſeipſos cum Loth ī mōte ſaluos facere: ne exemplo uxoris Loth uertātur in ſtatuam ſalis: ſtatuam inquam hypocritalem habentem figuram religiōis: ſed uacuam religionis ueritatē. Sal autem ſterilitatem habet in ſe: & aliis condimentum preſtat ſalubre. In cuius figuram benedictus ieſus anteq̄ celum aſcenderet aſcendit in montem oliuarum: & anteq̄ corpus ſuum gloria reſurrectionis ueſtiret aſcendit in crucem.

Hoc exemplū deberet nobis ſufficere ꝓ omni ratione: unde anima bn̄dicti ieſu ſimilitudine adiuncta nullam aliā rationē querit: nec aliud p̄mium intēdit ut delectetur in paſſionibus crucis: niſi xp̄i ſimilitudīe frui: imo ſtatim inebriatur cruciſ amore: quādo audit ꝙ bn̄dictuſ ieſus .xxxiii. anniſ eā pro nobis in corde portauit & corpore. Et qn̄ aſcendit in celum eam uoluit i mūdo relinquere: ſicut ꝙ inſignia uulnerū portās ipſe locaret in ſede celeſti. Ad hunc montē leuemus oculos noſtros: q̄a inde ueniet auxiliū nobis. Et hoc notatur cum dicit' ꝙ diſcipulos duxit i montem excelſum propter ſtatus altitudinē: ſed ſeorſum propter ſeparationē ab omni mundanoꝝ affectu: & ſingularem experientiam crucis ſue. Quantū ad ſecūdū nota ꝙ mens poſt afflictionem in preſentia dulcoratur dilecti. Et ideo xp̄s oſtendit uultum glorioſū poſt montis aſcenſū: & hoc cum teſtimonio legis & prophetaꝝ: ubi apoſtoli quaſi mortui ceciderūt: q̄r fortis eſt ut mors dilectio in tali amati ieſu aſpectu. Mentem enim quam celeſtis dilectio ſemel inuaſerit: ab omni amore mundi & ſui funditus occidit. Cuius ſignum eſt ꝙ ſicut homo mortuuſ nullum habens actum proprium: ſed corpus ſuū ſolum mouetur pro uolūtāte impellentium: ſic anima que ad hanc tranſfigutationem aſcēderit ſentit ꝙ in ſe debet eſſe mortua: & nullo motu affectionis proprie debet agi: ſed a ſolo ieſu ut membrū ſibi unitum: & ab eo uiuificatum ex ſola inſpiratione dei pro honore ſui & ieſu chriſti cōformitate moueri. Et tunc ſicut manus mota ab imperio anime: facit in uirtute anime quicquid facit & ſentit eam ſibi intrinſecam & ſe mouētem: ſic etiam iſta anima ſentit chriſtum in ſe ſolum principalem motorē: & audit paternā uocē ſuper ſe transformatā in ieſum dicētem ſibi. Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi complacui: ipſum audite: quaſi dicat. O multitudo uirium: actuum: conceptuum: ſenſuum huius anime tranſformitate. Audite ieſum in uobis loquentem: uos inſtruentem: uos monētem: uos in ſe tranformantem: quia hic ē filius meus ieſus qui in uobis habitat: filiuſ meus naturalis & eternus pro uobis incarnatus: crucifixus & mortuus: in quo ſolo mihi complacui: uos in ipſo eternaliter eligendo. Et nihil ex uobis mihi placet: ſed in ipſo ieſu dilecto filio meo: in quo uos eſtis filii mei dilecti facti & ipſius ieſus & eius uiuaciſſima & iunctiſſima membra. Stemus ergo cum anima in uertice talis montis dilectum nobis datum filium expectantes Thobiam: quia montes hi diuine perfectionis ieſu fluunt lac & mel ſapientie & dulcoris. Et cum beata heſter dicamus ieſu beato aſſuero. Valde enim admirabilis es domine: & facies tua plena eſt gratiarum: & cum Daniele ſimus uiri deſideriorum dicenteſ. Domine in uiſione tua diſſolute ſunt compages mee: & nihil remanſit in me ultra uiriū: ſed & halitus meus ītercludit': ideſt in uiſione mee tranſformationis diſſolute ſūt mee concupiſcentie ex me ipſo me compaginantes in malo: & nihil uirium reputationis proprie ī me de me remanſit eruditis a lege & prophetis: a moyſe .ſ. & helia: per exceſſum ineſtimabilis amoris omnia opera noſtra operatus eſt in nobis: & ideo intercluſo uitali anhelitu omnis dilectionis mee: nuo ego: iam non ego: uiuit autem in me chriſtus.

Origenes autem dicit hec myſtice exponēdo: quia in ſex diebus perfecti numeri totus factus eſt uiſibilis mundus: qui tranſcendit omneſ mūdi res poteſt oſtendere ſuper montem excelſum: & gloriam aſpicere uerbi dei. Et infra dicit. Vide cum aliquis ſic tranſierit ſexto die uidebit' tranſfiguratum ieſum ante oculos cordis ſui. Diuerſas enim habet dei uerbū formas. App̄et unicuiq; ſc̄d'm ꝙ uidenti expedire cognouerit: & nemini ſupra quod capit oſtendit ſemetipſum: unde non dicit ſimpliciter tranſfiguratus eſt: ſed coram eis. In euangeliis enim ieſus ſimpliciter intelligitur ab eis qui nō aſcendunt per exercitationem uerborum ſpiritualium ſuper excelſum ſapientie montem. Eis autem qui aſcendunt iam non ſecundum carnem cognoſcitur: ſed deus uerbum intelligitur. Coram his ergo tranſfiguratur ieſus: & non coram illis qui ſūt deorſum in conuerſatione terrena uiuentes. Hi autem coram quibus tranſfiguratur facti ſunt filii dei: & oritur eis ſol iuſtitie. Et ueſtimenta eius ſiūt cādida ſicut lana q̄ ſūt ſermōes & lr̄e euāgeliorum quibus eſt ieſus indutus: ſed etiam illa que ab apoſtolis dicuntur de eo. ſ. Sicut Criſo. ſuper Matthe. dicit ideo non confeſtim promiſſione ſurſum eos ducit: ſed poſt dieſ ſex: ut horum dierum ſpatio uehementiori concupiſcentia repleti repleti qui aſſumendi erant ſollicita mente aſcenderent. Ideo autē hos ieſus aſſumpſit: quoniam aliis potiores erant: intende autem qualiter: Matthe. autem non occultat eos qui prepoſiti ſunt ſibi: licet etiam Io. precipuas faciat laudeſ petri commemorans: ab emulatione enim & uana gloria mundus fuit apoſtolorum chorus. Vel ſecundum remigium ſolummodo ſecum tres diſcipulos ſumit: quia multi ſunt uocati pauci uero electi. Et in his tribus oſtenditur tota electorum perfectio. Nam omnes electi aut ſunt.

Actiui cum iacobo
Aut contemplatiui cum ioanne
Aut utrorūque prelati cum petro.

Poſt hunc gradum ſequitur tertiuſ: etiā quo mens dulcoratur: amplexatur: & ſtringit dilectum clamans cum ſpōſa: Cant. iii. Inueni quem diligit anima mea tenui eum: nec dimittam. Et conſiderans iſta non tranſitiue ſed permanſiue iebriata cū petro dicit. Domine bonum eſt nos hic' eſſe. O q̄ bonum & ſuaue: & ideo pre nimio dulcore oblita ſui pro dei honore & proximi faciamus hic ait tria tabernacula: tibi unum: moyſi unum: & helie unum: neſciens inquit quid diceret.

Quantumcunque enim ī hac uita eleuemur in

deum:multis implemur ignorantiis noſtri & dei. Et ideo ſepe petimus multa fieri nobis multiſmo dis:que multo meliori modo ī dei eterno decreto & īmmerito ieſu ſunt facta. Vnde nec hic fuerunt petenda tabernacula frondiū:quia ī domo patris ſunt eterna tabernacula: īmo palatia ſtabilium mā ſionum. Hic eſt mons dei Oreb:qui interpreta tur menſa:ad quem moyſes gregem ducit:ad quē helias ieiunans peruenit. In quo ſibilus aure tenu is preſentia ieſu auditur. O anima mea te confortā tem audi Eſaiam dicētem. Venite aſcendamus ad montem domini &c. Quo ad quartum patet ꝙ anima amatum tenens charum: tanquā ſolum & ſummum theſaurum:ne perdat tenet ſecretum: Et ideo dilectum quaſi faſciculum ſponſa inter u bera quaſi inter intima precordia:non extra per ua na & oſtentatiua uerba & facta uoluit collocare:un de & theſaurus euangelicus abſconditur ut ſerue tur:quia depredari deſiderat qui theſaurum publi ce in uiam portat. Et ideo hic dicitur ꝙ eleuantes oculos neminem uiderunt niſi ſolum ieſum:& ꝓ hibiti ſunt diſcipuli ne uiſionem dicerent uſq; poſt tranſitum in gloriam immortalem. In quo oſten ditur ꝙ ex quo charitatem chriſti ſentimus : & ſic in ipſum tranſimus nihil uidemus quod nos mo leſtet:niſi illa que dolorem iniecerunt ieſu & eius paſſioni:& nihil aliud flebile reputantes in mun do:niſi ꝙ deus eſt ita crudeliter ab hominibus & a nobis offenſus:& pro his ſoluendis & emendis & nobis redimendis ieſus dei filius : & omnibus doloribus noſtris & omnium hominum innume rabilibus modis crucifixus & mortuus. Nihil etiam reputamus delectabile nec iocundum niſi ꝙ ieſus homo eſt deus:& ineffabilibus modis in trinitatis gloria aſſumptus:& in ſe & in membris ſuis perfectus uirtutibus & plene beatus:& quod nihil de his poteſt ſibi deficere in eternum:hoc eſt leuare oculos & neminem uidere niſi ieſum. Sed nemini dicere uiſionem:eſt nō ſe uerbis:geſtibus actibus:uel ſignis quibuſcunq; iactare:a nulla crea tura gloriam uel reputationem querere:in ſolo ſe creto cordis ieſu totam ſpem ſuam locare : ceteris membris ieſu uelle ſemper uilior apparere:& ſe in corde uiliſſimum reputare. Et in tali ſilentio ex pectare ſolum ieſum qui reformabit corpus hu militatis noſtre &c. Cuius exemplum in concha marina ſeu oſtrea habemus:ꝙ recepto rore celeſti ſe claudit:& pretioſam margaritam ſuis intimis ſic clauſam gignit. Nunc ad certificationem hu ius operis litteraliter accedamus:quattuor hic bre uiter exponentes.

Primo quomodo fuit conueniens chriſtum tranſ figurari.

Secundo quomodo fuit conueniens hanc tranſfi gurationem in gloria claritatis oſtendi

Tertio de congruentia teſtium

Quarto de teſtimonio paterne uocis.

Circa primum ſcias ꝙ conueniens fuit chriſtū tranſfigurari pro pter cauſam in parte ſuperius ta ctam.ſ.prop ter animandos diſcipulos certitudīe premii ad tollerātiam paſſionum:ut.ſ.in ſpem pre mii oculos mētis ſue dirigerēt:& populos de pre mii expectatiōe certificarēt. Non.n.paſſiōes & do lores ieſu & membrorū ſuorum ſunt delectabiles uel uirtuoſe:nec appetende niſi inquantum in eis & ex eis deus honoratur & eius uoluntas implet̄ & in nobis eius amor ſeruatur. Non aūt cederent in honorem dei:niſi ex eis eliceret īcompabilitet excellentiora bona ꝗ illa uidebātur mala:ut.ſ.pro temporalibus iniuriis & deſpectibus eliceret & iu ſte retribueret ſublimes & eternos honores ꝓ cru ciatibus dulcores:pro penuriis ſuperabūdantias: eternas:pro humane uite perditiōe diuinā & eter nam uitam. Propter quod dominus ieſus quā do predicabat diſcipulis paſſionem:ſtatim tanquā principale intentū ſubmittebat gloriam reſurgen tis:unde & fūdamētū ꝑdicatiōis apl'ice areſurrectiōe icipit : ꝓpꝗd̄ de eis dicit̄:uirtute magna reddebāt apoſtoli teſtimonium reſurrectiōis ieſu xp̄i domi ni noſtri. Vnde nec xp̄s uoluit publice ꝑdicari:do nec a mortuis reſurrexit. Hāc certitudinē ponit pe trus pro fūdamento ſecūda epiſtola.i.c. Nō.n.ait indoctas fabulas ſecuti notā fecimus uobis domi ni noſtri ieſu xp̄i uirtutē & preſcientiam uſq; ibi. In monte ſācto. Hec ergo cā quare traſfigurari uoluit:unde Beda ſup Matth. Pia prouiſiōe factū eſt ut contemplatiōe ſemper manentis gaudii: ad deriuāta fortius aduerſa tollerēt. Nec fuit iſta trāſfi guratio mutatio figure:ſed glorificatio. & ſplēdor faciei & carnis ſue redūdans a gloria anime. Cir ca ſecūdū nota:ꝙ conueniens fuit ieſum gloriam ſuā manifeſtare ī dote claritatis:q̄uis.n. dotes ſint quattuor:ſola tamē claritas cognoſcitur magiſ ipſi us perſone ī ſe:& eſt magis glorie manifeſtatiua. Alie uero tres nō percipiunt̄:niſi aliquo actu:paſ ſione uel motu. Noſter aūt ieſus ī ſe oñdit illarum trium indicia:puta ut habetur in euangelio

Agilitatis:cū ſupra maris undas ambulauit

Subtilitatis:quādo clauſo exiuit uirginis utero

Impaſſibilitatis:quādo de manibus iudeoꝝ eū ꝑ cipitare uel lapidare uolentiū illeſus euaſit:uel me lius quādo corpuſ ſuū diſcipl'is ſub ſacramēto mō īpaſſibili comedendū tradidit iaudito charitatis ex ceſſu. Nec tamē pp illas trāſfiguratus dr̄:ſed pp ſo lā claritatē ꝗ ptinet ad aſpectū pſone. Claritas aūt quā in trāſfiguratiōe xp̄s aſſūpſit fuit claritas glo rie quātū ad eſſētiā:nō tamē quātū ad modū eſſē di. Claritas enī corporis glorioſi deriuat̄ ab aīe cla ritate ſicut dicit Aug. in ep'la ad dioſcoꝝ. Et ſimili ter ut damaſcenus dicit. Claritas corporis xp̄i ieſu deriuata eſt a diuinitate ipſius : & a gloria aīe eius Quod enī a pricipio cōceptōis xp̄i ieſu gloria aīe nō redundaret in corpus eius:ex quadam diſpenſa tiōe dīna factū ē ut ī corpore nr̄e redēptōis paſſib' li explerēt̄ myſteria. Nō tñ pp hoc adēpta ē ptās ie ſu deriuādi gl'iā aīe & corpus cū uellet quo ad oēs

dotes: & hoc ipſe fecit q̃tũ ad claritatẽ i trãſfiguratiõe. Aliter tñ quãtũ ad modũ q ẽ in corpe glorificato. Nã ad corpus glorificatũ redũdabat claritas aĩe: ſicut q̃dã qualitas pmanẽs corpus efficiens & ipſum ſtabiliẽs i eternũ: uñ fulgere corpaliter nõ ẽ miracłoſũ i corpore glorioſo. In trãſfiguratõe uero ieſu deriuata ẽ claritas a deitate & ab aĩa eius ad corpus p modũ paſſiõis trãſeũtis & claritatẽ & btitudinẽ ſue aĩe oñdẽtis: & futurã gloriã corpis plibãtis. Vñ ille fulgor tũc i corpore xp̃i apparens miraculoſus fuit. Sicut & hoc ipſum ꝙ ſup undas maris ambulauit. Propter quod melius dicit᷑ ꝙ miraculoſe aſſumpſit actus q̃ aſſumpſerit ipſas dotes: quia dos noĩat quandã claritatem ſtabiliter immanentẽ corpori glorioſo. Et ſimile eſt quantum ad aĩam de uiſione qua paulus uidit deum in raptu. Si uerum ẽ ꝙ uiderit uiſione nuda que pertinet ad beatos. Quod autem ſancti dicunt ꝙ claritas hec fuit imaginaria nolunt dicere: quin fuerit uera glorie claritas: ſed ꝙ non fuit modo ſtabili & manſiuo nec per hoc corpus xp̃i eſt factum glorioſum quãtum ad omnes dotes: quia corpus xp̃i non eſt factum impaſſibile: tamen paſſibilitatem ſue glorie oſtendit quantum ad ſtatum & actum ſue claritatiſ qui ſicut apparuit cum uoluit: ſic diſceſſit & in preſtino ſtatu corpus remanſit. Per claritatem autẽ ueſtiũ deſignatur claritas alioꝝ ſcõꝝ membrorum xp̃i in corporibus ſuis que ſuperabit᷑ a claritate xp̃i ſicut candor niuis a candore ſolis: unde Greg. xxxii moꝝ dicit ꝙ ueſtimenta xp̃i facta ſunt ſplendentia: quia in ſuperne claritatis culmine ſci oẽs ei luce fidei fulgentes adherebunt. Veſtium enĩ nomine iuſtos quos ſibi adiunget ſignificat. Secundum illud Eſa. xlix. His omnibus uelut ornamento ueſtieris. Nubes autem lucida obumbrans apoſtolos ſigt gloriã ſpũs ſancti: uel uirtutem p̃rnam. Vnde Orig. dicit p quam ſancti in futura gloria protegẽtur: quis etiam conuenienter ſignificare poſſet claritatem totius mundi tunc renouati querent ſcõrũ tunc tabernaculum glorioſum: unde petro diſponente tunc tabernacula facere lucida nubes diſcipulos obumbrauit. Si autem querat᷑ quomõ apoſtoloꝝ oculi tantã potuerunt ſuſtinere claritatem: breuis eſt reſponſio: quia ieſus cũ miraculoſe ſuam claritatẽ oſtendit: potuit ipſorum oculos confortare ut uoluit. Poteſt etiam aliter dici: ꝙ licet claritas ſolis propter influentiam caloris conſumendo humidum oculi affligat in cunctis aſpectum: claritas tñ glorioſi corporis hoc non facit: ſed confortat & demulcet aſpectum: quod tamẽ eſt temerarie nõ aſſerendũ: quia illius claritatis adhuc ignoramus naturam. Quod autem lucas dicit ꝙ facta eſt ſpẽs uultus eius altera: non uult dicere ꝙ figuram mutauerit: ſed ꝙ per claritatem faciem alterauit: uñ Hiero. ſuper hunc locum. Vbi ſplendor faciei oſtendit᷑ & candor ſcribitur ueſtiũ: non ſubſtantia tollitur: ſed gloria cõmutatur. Certe tranſformatus eſt ieſus in eam gloriam qua uenturus eſt poſtea in regno ſuo. Tranſformatio ſplendorem addidit: faciẽ non ſubtraxit: ubi & remigius. Si facies domini reſplenduit ſicut ſol: & ſancti ſicut ſol fulgebũt: nũq̃d equalis erit claritas domini & ſeruoꝝ. Nequaq̃. Sed qa nihil inuenit᷑ lucidius ſole. Ideo ad maĩfeſtandum exemplũ future reſurrectionis: facies domini reſplẽdere & iuſti fulgere dicuntur ſicut ſol. Dictum tamen eſt ſupra ad huius diſtinctionem oſtendendam ꝙ facies eius reſplẽduit ſicut ſol: ueſtimenta eius facta ſũt alba ſicut nix: ubi Mar. ait: Qualia fullo non poteſt facere ſup terrã. Quare ſecundũ glo. candidi erunt ſancti uirtutibus: & oĩs uitioꝝ eſtus erit ab eis amotus. Circa tertiũ nota ꝙ congruẽtiſſime adducit᷑ teſtium multitudo ad uidendum gl'iam tranſformati: que q̃dẽ teſtificatio eſt oĩ exceptione maior: facit enim de celo: de terra: de padiſo & de i ferno: a deo & hoĩbus: uiuis & mortuis.

Teſtis de celo fuit deus p̃r: de terra diſcipuli: de padiſo helias eximius pphetaꝝ in zelo feruenti: de inferno moyſes legis lator. Et hanc uoluit ſic manifeſte teſtari: ut ſupra dictũ ẽ ut homĩes nõ timerẽt p caminũ tribulatiõis & mortis trãſire ad tãtã gloriam cõſequendam. Et quia hoc cõueniebat in utroq; teſtamẽto electiſ: idcirco de antiquo teſtamento adduxit moyſen & heliã. De nouo apoſtolos tres: ut in ore duoꝝ uel triũ ſtet oẽ uerbũ. In cuius ſignũ ipſo ad paſſionem pperante in qua ſola eſt uia ad hanc pueniendi claritatẽ glorie: dr̃ Mat. xxi. ꝙ turbe que ſequebant᷑ & que precedebãt clamabãt oſãna filio dauid. Non aũt hic angeli interfuiſſe dicũt᷑: ſed ſoli hoĩes: quia nõ illos ſed iſtos intendebat p deſideriũ monſtrate glorie: ad paſſionis tolerantiã aĩare. Quod aũt quedã glo. dicit ſup illud: Luce. ix. Erant autẽ moyſes & helias uiſi i maieſtate: & dicebant exceſſũ eius quẽ cõpleturus erat in hierl'm &c. Sciẽdũ ẽ nõ corpora uel aĩas moyſi & helie ibi apparuiſſe: & in ſubiecta creatura illa corpora fuiſſe formata. Et poſtea dicit poteſt etiam credi quod angelico miniſterio hoc factum eſſet ut angeli eorum perſonas aſſumerent. Hoc inquam quod dicit gloſa non eſt uerum. Quia ab aliis ſanctis & auctenticis inuenitur contrarium. Et illa gloſa dicitur ſumpta de libro qui intitulatur de mirabilibus ſacre ſcripture qui non eſt plene auctẽticus: ſed falſe attribuitur Auguſtino: licet multa bona contineat: unde ſi hic liber aliquãdo quaſi Auguſtini allegetur: hoc per inaduertentiam accidit ex communi uſu loquendi. Hieronymus. n. expreſſe aſſerit contrarium dicens ſuper Mattheũ. Conſiderãdum eſt ꝙ ſcribis & phariſeis de celo ſigna petentibus dare noluit: hic uero ut apoſtolorum augeat fidẽ dat ſignum de celo Helia ĩde deſcendente quo aſcenderat: & Moyſe ab ĩferis reſurgente. Et ꝙ Achaz per Eſaiam precipitur ut petat ſignum de ĩferno: uel de excelſo. Nõ autẽ intelligendũ ẽ ꝙ anĩa moyſi corpus ſuum reſũpſerit immortale: quia in hoc ſecũdum apoſtolum chriſtus eſt primogenitus ex mortuis. Sed anima eius ap-

paruit per aliquod corpus aſſūptum in forma glo rioſa: uel forte ſolum talem formabat ſimilē i oculis apoſtolorum ſine noua aſſumptione corporis uirtute diuina. Helias autem apparuit in propo corpore: non quidē de celō eſt proxime ablatus: ſed de aliquo loco eminēti: ut credit de terreſtri paradiſo: in quo fuerat in curru igneo raptus. Nō ſolū autē ieſus in forma glorioſa apparuit: ſed etiam hi duo ſicut remigius exponit. Et textus aperte dicit Luce.ix. cū dicit apparuerūt uiſi in maieſtate. Hi autē duo ſingulariter ducuntur in teſtimoniū: ſicut Criſoſtomus dicit ſup Mattheum. Primo quia turbe dicebāt ipſum eſſe Heliam: aut hieremiā: aut unum ex prophetis. Capita prophetarū ſecū ducit: ut ſaltem hic differētia uideatur ſeruorum & domini. Secūdo quia moyſes legem dedit: helias pro zelo legis & glīa dei emulator fuit. Illis ergo apparētibus cum chriſto excluditur calumnia iudeorum accuſantium ieſum tanq̄ tranſgreſſorem legis & blaſphemum patris ſibi gloriam uſurpando. Tertio ut oſtēdat habere poteſtatem uite & mortis: & iudicē uiuorū & mortuorū: quia moyſen mortuum & heliam uiuum teſtes adduxit. Quarto ſicut dictum eſt uolebat eos animare ad tolerātiam paſſionum: ideo moyſes & helias loquebātur cum eo: ſicut dicit Luc. de exceſſu quē completurus erat in hieruſalem .i. de paſſione & morte. Et ideo hos duos adduxit in medium: qa conſtanter ſe morti expoſuerūt pro gloria domini: aperte ſe preſentādo & reſiſtendo tyrānis: helias impio achab: moyſes pharaoni. Quīto quia uolebat ꝙ diſcipuli eorum zelarent priuilegia ut fierent manſueti ſicut moyſes: & zelantes ſicut helias. Sexto addit hylarius ut oſtenderet ſe ieſus predicatum per leges & prophetas: quia moyſes legē dedit: & helias extitit inter prophetas precipuus. In quorum medio ieſus apparet glorioſus: propē quod aut- que eſt Origenis dicunt. Si quis intelligit ſpiritualem legem cōuenientem ſermonibus ieſu: & etiam prophetis abſconditam ſapientiam chriſti: ille uidet Moyſen & Heliam in gloria una cū ieſu ibidē. Exponit aūt Criſoſto. ꝙ illud uerbum petri: Domine bonum eſt nos hic eſſe &c: proceſſit ex feruido & tenerrimo amore ad ieſum: quia audierat eum hieroſolimam ire uelle. In qua iudei uolebāt eum interficere: & non audebat contradicere iam dure icrepatus de hoc: ſed ut iſtud ieſu deſuaderet per aliquam uiam hoc ex pietate uolebat precludere: & ideo petit ibi tabernacula fieri: ut uel ſic inducatur ad morādum. Sed dicit hieronymus. Erras petre: noli tria tabernacula querere: cum unum ſit tabernaculum euangelii ieſu chriſti: in quo lex & prophete recipiendi ſunt. Si autem hic queris tria tabernacula: nequaq̄ ſermones cum deo conferas. ſed fac tria tabernacula: immo unum patri & filio & ſpiritui ſancto.

Errat etiam ſicut dicit remigius: quia uoluit regnum electorū in terra: quod dominus in celo darepromiſerat. Et quia oblitus ē ſe eſſe mortalem: ſine morte uoluit eternam felicitatem habere. Et etiam quia lauguente & moriente mundo uoluit cum paucis in montē quieſcere: & quia tabernaculum de frondibus petiit: ubi deus eſt eternum tabernaculum electorū. Non tamē uacat a myſterio uerbi profunde uirtutis: nā tria tabernacula ſecundum diuerſitatem temporum fuerūt fienda in mōte dei cultus pro ſalute electorum in gloria dei. V unm factum per moyſen quod attribuitur patri in cultu ſanctorum patrum ueteris teſtamenti. Aliud expreſſum ieſu apparente quod ſibi dei filio attribuitur in cultum noui teſtamenti quo ad uocationem gentilis eccleſie: quod uſq; modo durat. Tertium ē Helie: cuius eſt patrum corda conuertere in filios: & incredulos ad prudentiam iuſtorum & parare domino plebem perfectam per ſpiritum concordie utriuſq; teſtamenti conuerſionis & unionis utriuſq; populi in altiſſimo ſpiritu paupertatis euangeliceq; perfectionis. Et hoc attribuitur ſpiritui ſancto: & tamen eſt unum tabernaculum in unione charitatis & fidei ſimul: & tria in diſtinctione gradus & ſtatus perfecti. Et de hoc fuit & erit alias ſermo magis prolixus. In huiuſmōi.n. claritudine myſterii uniuerſa lex pendet & prophete: & perfectio intelligentie ſacre ſcripture & experimentum perfectionis fundate eccleſie. Circa quartum attende ꝙ nunc paterne uocis teſtimonium conuenienter auditur: per receptionem enim xp̄i ieſu dei filii reformamur ad ſui conformitatem imagīs. Et hoc dupliciter: primo ꝙ per uiam gratie que confertur in preſenti que eſt ieſu conformitas ſed imperfecta. Secundo per cōſumatam reformationem glorie: ſecūdū illud .i. Ioānis.iii. Chariſſimi filii dei ſumus. & nondum apparuit quid erimus: quoniam uidebimus eum ſicuti eſt: quia gratiam prime reformatiōis per baptiſmum cōſequitur. In tranſfiguratione autem future reſtaurationis glorie claritas premonſtratur. Ideo tam in baptiſmo q̄ in tranſfiguratione conueniens fuit mōſtrari naturalem & diuinam xp̄i ieſu filiationē teſtimonio eterni: quia nemo nouit filium niſi pater. Solus enī ipſe eſt cōſcius illius ſūme generatiōis: ſimul cum filio & ſpiritu ſācto: ut p hoc oſtēdatur ꝙ quicquid ē perfectionis & gratie: ſiue in uia ſiue in patria: totum eſt per illam ineſtimabilē charitatem pr̄is & filii & ſpiritus ſancti: quia electi ſumus conformes fieri imagini filii dei ieſu chriſti: & totum per ineſtimabilem cōionem ieſu: qua nobis cōmunicat ſeipſum: & nos in ſemetipſum tranſtulit: faciens nos ueros dei filios adoptiouis in ſua gratia: ſicut ipſe ieſus deus homo in ſua gratia per perſonalem unionem ē uerus dei naturalis filius. Et qr uenerat actualiter dare gratia in baptiſmo in quo ſue morti configuramur: & gloriā per quā perfecte tranſfiguramur in deū & hominem ieſū xp̄m glīoſū ꝓmittere uerbo. Ideo cōueniēt in trāſfiguratiōe addit p̄na iſtitutio. d: I p̄m audite: qd

Sicut ipſe nobis dicit:nũc in ſua cruce & morte uin
centi & per multas tribulationes tranſeuntes indu
bitanter celeſtis regni quam nobis promiſit glori
am expectare. Et quia dei maieſtas omnem crea
turam excellit:ad oſtendendam gloriã future uiſio
nis dei:conueniens fuit apoſtolos in auditu pater
ne uocis terreri & proſterni:qa ſicut dicit Hiero.ſu
per Mat.Humana fragilitas cõſpectũ maioris glo
rie ferre nõ poteſt.Ab hac autẽ fragilitate ſaluamur
per piiſſimi ieſu transformatũ tactum & conſolato
ris uerbi influxũ:quod Mat. exponit.d.Acceſſit ie
ſus & tetigit eos,dicens.Surgite nolite timere.

Et quia tam chriſti formatio per gratiam iuſtifi
cantẽ:q̃ dei formatio per gloriam beatificantem ẽ
totius trinitatis beatiſſime opus ĩdiuiduum ſimul
& unum.Idcirco tã in baptiſmo ieſu q̃ in tranſfigu
ratione apparuit ſuperinfinite trinitatis teſtimoni
um expreſſiſſimũ. Nã in primo uox patris into
nuit:filius incarnatus affuit.Spiritus ſanctus corpo
rali ſpecie in ipſum ſicut colũba deſcendit. Sed &
nunc in tranſfiguratõe que eſt ſacramentum ſecun
de regenerationis apparet.
Pater in uoce
Filius in homine
Spiritus ſanctus in lucida nube.
Et diuerſã ſpeciẽ ad hoc manifeſtandũ aſſumpſit.
Nam quia in baptiſmo dat innocentiam charitatẽ
& efficatiam operandi.Ideo figuratur per ſpeciem
colũbe animalis innocentis:quia ſine felle:amoro
ſi quia multũ gregalis & ſocialis & multorũ puel
lorum:ac ſi uirtuoſorum operũ generatione fecũ
di.Quia uero in reſurrectione dabitur electis refri
gerium ab omni eſtu concupiſcentie & abſconſio
& perfectio ab omni malo infirmitatis nature: &
dei formis glorie claritas lucida.Idcirco ſpiritus ſã
ctus ibi per nubem lucidam deſignatur.

Ieſus per noctem uigilans cap.xv.

Xcita nunc oẽs potẽtias cordis & corpo
ris tui anima mea:& prepara cor tuum ad
uigilandũ diluculo: excutere de puluere
omnis diſtractiue occupatiõis:& ſolue uincula col
li tui concupiſcentie deprimentis & litargice & ne
gligentie tue a qua te excitare nõ potuit eternus
pater miſſis exercitibus patriarcharum & prophe
tarum tonãtibus tonitruis & micãtibus fulguri
bus antiq; legis.Quia uero hora eſt iã te de ſõno
ſurgere:neq; tibi licet amodo pre tedio dormitare:
quia ſanctus & uigil de celo deſcendit.Ecce dicitur
tibi q ieſus ſaluator ſpõſus tuus qui propter te redi
mendam excitandã te ſpõſam iflãmandam ſimul
& beatificãdã de celo deſcendit pro te ſimul adiu
uanda & informãda uigilat & pernoctat in mõte
orationis deuote:factũ ẽ ait Luce.vi.In diebus illis
exiit ĩ mõte orare & erat pernoctãs in oratione. O
uirga de radice yeſſe ieſu benedicte q exiſti de glo
rioſa uirgine:tu es uirga uigilans.Hiere.i.Quã uti
nam ſemper uideam contra mea uitia uigilare ut il
la expellat:& ipſe benedictus ieſus ubi habitant il
la ſaluator introeat.Non defuerunt bone ieſu ĩ no
cte mee horrende malitie uigilie quattuor:aut ſal
tem noctis quarta uigilia:iam meis iniquitatibus
conſumatis pariter & confuſis digneris ad me ueni
re ambulans & calcans ſupra mare mee malitie flu
ctuoſe:ſed ſimul uigilaui & dormiui dum inique
agere laboraui:dum facerem mala uigilaui:ſed dor
miui ne facerem bona ut preſſus ſomno peccati ſi
liens clamarem faciens dolerẽ naufragus delitiaret
& ocioſus impie laborarẽ. Hec ſunt quattuor ui
gilie ĩpie noctis mee
Conticinium tumultuoſi ſilentii
Gallicantus delitioſi naufragii
Intẽpeſtum doloroſi ſolatii
Antelucanum ocioſi exercitii.
In prima uigilia fuit labor mẽſtrualis ſpurcitie ener
uantis p affluẽtiã ĩ delitiis in quo fuit cõticinium
diuine laudis.In ſecũda uigilia fuit labor in opere
ſũmalis arrogantie mẽtis precipitanee per extollen
tiam in emeritiũ.In quo fuit gallicantus oſtentatõ
nis proprie iactantie.In tertia uigilia fuit labor ſter
coralis opulentie mentem excecantis per aſtutiam
& mollitiem indefenſam in diuitiis.Et in hac fuit
ĩtempeſtum inſenſibilitatis unctionis anxie. In
quarta uigilia fuit labor in opere falſitatis umbrati
ce mentẽ euacuantis per euaneſcentiam in lucti
bus nociuis.Et in hac fuit ante lucanum aduerſan
tiſſime uanitatis mee. Et in hac ad me miſerum
dignatus es aduenire dum me uidere feciſti: quia
opera mea opera inutilia:& quia tota coruſcatio ui
te mee fuit telas aranee texere: Contra has fal
ſas meas uigilias & litargicos ſomnos uigilaſti bo
ne ieſu paſtor meus & pater meus & factus ẽ pro
me ſicut paſcer in tecto.Nam cõtra has quattuor ui
gilias mee peſſime noctis habuit:& nox tua quat
tuor uigilias ut me doceres contra predicta quattu
or uigilare. Vnde & te lego pernoctaſſe in oratio
ne dei & ſemper in monte ut me doceres q uigi
liã & oratio mea nihil ualet:niſi ſit in te monte & ĩ
lapide ſumpto de monte eminentie uirginalis. In
te ergo ſum quod ſum:extra te non niſi male ſum
In te uigilo ut faciam bona:& dormio ut quieſcam
a mea malitia.In me uigilo ut faciam mala & dor
mio in te ut ſentiam diuina.O q̃ male uigilaui ĩ pria
uigilia noctis mee que tres horas peſſimas habuit
In comeſſationibus ciborum & potuum. In tacti
bus & ſpurciciis ĩmũditiarũ.In iocis & uanitatibus
cãtuũ.Ex quibus p̃mo ꝓcedunt opa tenebrarum
ſpurcitie menſtrualis & effeminate eneruationis.
O q̃ malus ſõnus ẽ ille. Qui.n.dormiunt nocte:
dormiũt:& qui ebrii ſunt nocte ebrii ſunt: prime
Theſſal.v.quaſi dicat.In hac nocte ĩpie uanitatis eſt
quies ſpurciſſime uoluptatis.Hi ſunt tres mali ope
rarii:& tres mali laboratores ebrioſi lubrici & la
ſciui.
Primi operantur ad guloſitatem

Secundi ad luxuriam & carnalitatē
Tertii ad cantus & diſcurſus riſus.
familiaritatem & impudicā inhoneſtatē. Hec ſūt opera carnis contra que dicit apoſtolus ad gal.v. Spiritu ambulate & deſideria carnis non pficietis. Sequitur. Manifeſta ſunt opa carnis: que ſunt ebrioſitas: comeſſationes quātum ad primum: fornicatio luxurie quantum ad ſecundum. Immundicia impudicicie: q̄tum ad tertium. In hac pma peſſime noctis uigilia fuit conticiniū diuine laudis: clamor tumultuoſe ſpurcitie ſodomoꝝ. Non enī peccator carnalis poteſt digne laudare deum: imo nec quid laudis ſentire: quia totus imergit in carne: & iacet in lecto ſpurcitie & luxurie: Hec eſt dura uigilia. Eccle.xxxi. Vigilia & tortura: & cholera uiro infrunito: ſomnus ſanitatis i hōie parco: hoc eſt tam horrendū conticiniū diuine laudis: ꝙ non ſolū nō poteſt dei laudes dicere: ſed ſicut totus leproſus & naſo corruptus nihil pōt diuine pulchritudinis ſentire. Sed qcqd uidet & aſpicit q̄tuncūq; pulchrū & ſanctū ſtatim ſua interna malitia iſicit: & ad ſuam ſpurcitiam concupiſcit: & illi pulchritudini quā deus creauit ad ſuam laudem ſua deſideria circūponit. Hi ſunt fluctus luxurie ſpumantis maris: quibus nauicula īmundicie occupat: & per quos diſcipuloꝝ cetus a iħu diuiditur. Illis .n. i hiſ fluctuantibus ipſe ſolus erat in mōte puritatis altiſſime. Ipſe enī eſt ieſus dilectus filius unicornium qui nullā habet īmundiciā ſuſcipere: ſed i ſolo uirginitatis gremio ſoporari dignatur. Cōtra hanc uigilat benedictus ieſus: & uigilare nos docet. Attendite inquit. Luce.xxi. Ne grauentur corda ueſtra in crapula & ebrietate & curis huius uite. Et infra uigilate itaq; omni tpe orantes ut digni hēamini fugeř &c. Exurge ergo aīa mea & lauda i pncipio uigiliaꝝ ut in iuuentute fugias laſciuiaſ uiuentium: & in uirginitate aſſocia in mōte uigilātē ieſum ſponſum tuum: ꝙ ſi ab eo cecidiſti & dediſti maculam in gloria tua: & inclinaſti femora tuā mulieribus ſaltem facias quod ſcribitur Trēn. ii. Effunde ſicut aqua cor tuū ante conſpectū domini: ut exciteris in pncipio noctis tue iniquitatis anteq̄ conſeneſcas: quia libido inueterata fit neceſſitas. In quo habes bonum exemplum de pauone: qui poſt pmum ſomnū euigilař dicit exclamādo: quia ut dicitur uidens tenebroſitatem noctis: & ſuū non ſplendere colorē: ſuā pulchritudinē eſtimat ſe perdidiſſe. O aīa mea clama pauone terribilius: effunde ſicut aqua cor tuum: te totam i lachrymaꝝ fluuiū effundēdo: quia ille. ſ. pauo colorem non perdidit niſi ad tpſ. Sed tu miſera & immūda uirginitatis puilegio expoliata iam in eternum ipam recuperare non potes. Hec ē prima uigilia noctis bone: in qua opera menſtrualis ſpurcitie prime male uigilie conticinii laudis diuine debes uigilare in operibus contritionis & penitētie. De qua Apoca.iii. Penitentiam age. Si ergo non uigilaueris ueniam ad te ſicut fur: & neſcies qua hora ueniam ad te. Certe hoc eſt uerum de iudice punitiuo immundicie: & ſimiliter uerum eſt de hoſte impugnantis luxurie qui ſtupēdo modo negligentes inuadit incaute. Et ideo uolentes fugeř periculum ſue ruine debent iugiter uigilare: & rigidi in diſciplina ſuper cuſtodiam ſuam ſtare. Sicut dicitur Luce xii. Si ſciret paterfamilias qua hora fur &c. Si prudens eſt quia neſcit horam: debet ducere totam noctem ſuſpectam. Secūda uigilia noctiſ male eſt ſuperbe altitudinis in qua uigilant uiri q ſe reputant excellentes: & uirilitatem ſuam expendunt in operibus friuolis arrogantie que mentem precipitant ad multas arrogantias & inſanias propter ſuperbam excelentiam ſui qua uolunt omnibus eminere. Et recte hi aſcendūt ut fumus qui q̄to plus aſcendit plus deficit: & per horrenda precipicia ſe ruūt. Qui enim altam faciunt domum ſuā querunt ruinā. Hec tres habet horas ſcilicet triplex genus abhominationis.
Dignitatis eccleſiaſtice i prelatis.
Oſtenſionis ſcientie in magiſtris.
Donationis mundane in ſecularibus dominiis.
Hec uigilia dici poteſt gallicātus ad modum galli cantus predicti ambicioſi ad ſupraſcripta expandunt alas ſuas interni deſiderii & conatus extrinſeci. De hac peſſima uigilia dicit Eſaias xxviiii. Succiſi ſunt qui uigilant ſuper iniquitatem. Iſti ſunt qui non dormiunt niſi malefecerint: immo eorū malitia in conſpectu domini debet uigilare: eo ꝙ ipi uigilant. quia ex ea prouocant ſibi lanceam diuine iuſtitie: unde quilibet eorum dicitur lancea perfoſſus. Concinit cum Hiere. dicente Trēn. i. Vigilauit iugum iniquitatum mearum in manu eius: cōuolute ſunt & impoſite collo meo. O quot exempla habemus ſi attendere uolumus quomodo conſilium horum impiorum precipitat eos q̄ malos fines & ruinoſos uidemus illorum latronum qui non intrant per hoſtium in ouile dominicū: & uidemus eos mala morte mori in tempore ppter euidentiſſima ſigna ſepe mori indubitanter creduntur in eternitate. Hi tres mali operarii iuxta tres horas huius ſuperbe uigilie.
Ambicioſi.
Indiſciplinati.
Contencioſi.
Ambicioſi ſunt prelati qui omnino nolunt ſuſtinere alios de ſcientie ueritate laudari. ſed uolunt q̄ ſi idee inenarrabiles reputari. Contentioſi ſunt ſeculares domini qui ſemper contendunt: & guerras mouent. Alias etiam cum omnibus comunit quia in quolibet iſtorum eſt ſentina malorum.

Hec ſunt opera diabolica. de quibus prime Io. iii. Qui facit peccatum ex diabolo eſt: quoniā ab initio peccauit diabolus. ſupple peccato ſuperbie. Ipſe enim rex eſt ſuper omnes filios ſuperbie. In hoc loco eſt piculoſiſſimū dormire. Eſt. n. i medio fluctuum inſidiationis humane: & etiā iubilantis ſuper ſe diuine ſententie quam non poteſt fa-

gere. Contra quos dicitur Prouer.xxiii. Eris ſicut dormiens in medio mari:& quaſi ſopitus gubernator amiſſo clauo. Quantum autem periculum ſit dormire in confidentia alti ſtatus oſten do exemplo Iſboſeth.ſecũdo Re. q̃rto: q dormiẽs fuit occiſus.Surgite ergo miſeri ambitioſi:egredimini de loco iſto:quia delebit dominus ciuitatem hãc dicit Loth ad ſuos generos.Gene:xiiii. Cõtra hanc humilis iẽſus uigilat q̃n humiles prelatos uoluit ad regendas aĩas mittere. Sicut dicit Luce vi.ꝙ poſtq̃ uigilauerat & orauerat tota nocte:cum dies factus eſſet uocauit diſcipulos ſuos & elegit ex ipſis.xii apl'os.Qui ergo ſentit ſupbiſſe in honoribus huius uite.uideat cõtra ſe uigilãtẽ ieſum: & ipſe incipiat uigilare uacãs opibus ſatiſfãtionis & iuſticie:tantũ ſe hũilians deſcẽdẽdo poſt xp̄m: q̃tum aſcendit imitando diabolum diuini iudicii dei concuſſus timore.Dicitur enim Math. xiii.ꝙ Ianitori precepit ut uigilet. Ianitor iſte eſt timor humilians qui ſemper debet uigilare ne deficiat ĩ operibus penitentie. Inter omnia enim que depauperant animã eſt ſuperbia:que more tyranni omnia deuaſtat fructecta uirtutum:& ideo conuenit ſi ſuperbi debent ſe nudos & inopes omnibus bonis attendere:& facere ſicut pauperes qui nocte uigilant:ut opera faciant:& uictum acquirant. Debẽt enim eſſe ſicut fabri ferrarii:malleo timoris dei percutientes incudem ſue obſtinate malitie. De qua dicitur Eccle.xxxviii.Faber ferrarius ſedens cõtra icudẽ & cõſiderans opus ferri:uapor ignis urit carnes eius:& in calore fornacis concertatur: uox mallei innouat aures eius:& contra ſimilitudinem uaſis oculus eius ſequitur:cor ſuum dabit in conſumatione operum: & uigilia ſua ornabit imperfectionem. Exemplum huius habemus in paſſere ſolitario:quod eſt uolatile paruum tenerrime diligens pullos ſuos qui in foramine petre nidificat propter accipitris metum:& uigilare nõ ceſſat. Et quoniam talis humiliatio contra ſuperbie faſtũ eſt de ſupernis donis nunquam illud poterit obtinere:niſi diſcat in oratione uigilare:propter quod de tali dicitur Eccl'.xxxviii.Cor ſuum dabit ad uerſandos ſulcos: & uigilie eius in ſagina uacarum: quia uere humilis ſemper uerſat ſulcos ſuoꝶ defectuum:& continue uigilat ad conſiderandum & ꝓſequendum profectus aliorum. Tertia uigilia ẽ in opere ſollicitudinis ſaſtare & ſtercoralis opulẽtie: in qua eſt intempeſtum doloroſi ſolacii: ualde.n. doloroſum eſt ſolacium delectari in punctionibus ſpinarum.Talis eſt delectatio auaroꝶ.In hac uigilãt proprie ſenes:quia ĩ eis auaritia iuueneſcit.hoc dicitur intempeſtum impie tempeſtatis. Tẽpeſtat enim tempeſtatibus extollendorum & fiendorum edificiorum: & congregandorum theſauroꝶ. Nã his habundare opulenter: repugnat tranquillitati: quam tamen ratio illuminata grandinantem repugnat tempeſtatem. Unde & Paulus hec omnia detrimentum fecit:& ut ſtercora arbitratus eſt: ꝓpter hoc dixi ꝙ hec uigilia eſt intempeſtũ ſolacii doloroſi: hec uigilia habet tres horas in quibus laborant tres mali operarii.

Violentia:in qua rapaces uel raptores.

Continua inobedientia:in qua uſurarii.

Doloſa fraudulẽtia:in qua mercatores & aduocati.

De his malis operariis dicitur Iaco.ii. Nõne diuites per potentiam opprimunt uos: quo ad raptores.Et ipſi trahunt uos ad iudicia:quo ad uſurarios.Et ipſi blaſphemant nomen bonum quod inuocatum eſt ſuper uos:quo ad fraudulentos mercatores & aduocatos:qui ſuis uerbis negociantur de ſimplicibus & labiis doloſis in corde & corde locuti ſunt qui linguam ſuam docuerũt loqui mẽdatium. Hi uigilant in ſtercoribus temporaliũ congregandis.De quibus Iob.xxiiii. Quaſi onagri in deſerto egrediuntur ad opus ſuum:uigilanteſq; ad predam preparant panem libidinis.Et poteſt eorum uita ſomnus non ſolum uigilia appellari.Hi enim dormiunt in umbra iuniperi pungẽtis:quibus dicendum eſt illud Michee.ii. Surgite & ite quia non habetis hic requiem. Hi ſunt ſimiles molendinariis qui in rumoribus aquarum ſuarum dormiunt:ſicut & hi in ſtrepitu ſollicitudinum temporalium:unde figurantur in Iona qui graui ſopore dormiebat in naui.Ione.i. Contra iſta uigilant paupertatis amatores.Unde poſtquã ieſus eiecerat ſymoniacos & mercatores fraudulentos de templo dei:dicitur ꝙ noctibus exiens morabatur in monte oliueti:per quod docet nos uigilare contra dictam malitiam in operibus compaſſionis & miſericordie.Unde dicitur Apoca.iii.Eſto uigilans & confirma cetera que moritura erant ſcilicet per peccati tempeſtatem:ſiue etiam per temporalium defectum penuria aflicti.quia tã per ſpiritualem quam per temporalem elemoſynam eſt indigentibus ſuccurrendum. Iſtud eſt proprie officium pauperũ ſpiritu: qui a ſe abiicentes temporalia ipſa diſpergunt indigentibus:ſolliciti & uigiles pro animabus proximorum: nẽ per tentationis conſenſum rapiantur a lupo. Et hi ſunt qui debẽt eſſe ſpeculatores aliorum:qui nihil habent perdere pro ſeipſis. Tales debent eſſe prelati q greges eleganter informent:ſicut grues que alternatim uigilant pro ſe ipſis habentes ſollicitudinẽ: ne a uenatoribus capiantur.Et una precedit ad ſimilitudinem prelatorum.Talibus utiq; obediendum eſt.Sicut dicitur ad Hebreos.xiii.Obedite p̃poſitis ueſtris.Ipſi enim peruigilant tanquam reddituri rationem pro animabus ueſtris:ut cum gaudio hoc faciunt non gementes.Hoc enim nõ expedit uobis uti:nam tales haberemus uigiles eccleſiaſtice ciuitatis. Sed multos habemus hypocritas qui pretendunt ſe habere animarum zelum: & attendunt ad queſtum ad hec laborantes ut comedant oues non paſcant. De quibus Prouer. xvi.Anima laborantis laborat ſibi:quia compulit eum os ſuum:ideſt auaricie deſiderium quo uult

ſubditorum ſubſtantiam deuorare. Contra hos
uigilat xp̄us pauper in monte: ubi non lectū nec
cibum: non tectum nec marmoreum: nec deaura-
tum templum habuiſſe legit᷑: Sed nudus ab omni
bus temporalibus: omnibus pietatis oleum infun
dere chariſmata diſpenſaſſe. Taliter uigilare cōfor
tat ſuos imitatores in paupertatis ſpiritu ne tenta-
tione temporalium ſuperentur. Math.xxvi. Vigila
te & orate ut non intretis in tentationem. Qui.n.
uolunt diuites fieri incidūt in tentationē & laque
um diaboli: & deſideria multa inutilia & nociua q̄
mergūt hōies in intentū & pditionem.i. Thy.vi.

Quarta uigilia eſt falſitatis umbratice in uani-
tatis opere mentē uacuantis per euaneſcentiā in
fructibus nociuis & hec eſt ante Lucanū ocioſi ex
ercitii: in qua laborant omēs predicti qui quando
uolunt exaīare tenebras operis ſui: & malum aſſe-
quuntur fructum: recte dicere poſſunt ſaluatori p
totam noctem laborantes nihil cepimus: ſuple uti
le & fructuoſum: ſed peccatū acquiſiuimus & infer
num. Vnde quilibet eoꝝ poteſt lamentari cū Iob
vii. Sic et ego habui menſes uacuos: & noctes labo
rioſas enumeraui mihi. Hec uigilia hēt tres ho-
ras multipliciter differentes.

Prima eſt recognōſcentium propriam uanitatem.
Secunda eſt permanentium in ſua obſtinatione.
Tertia eſt uane confidentium de dei miſeratione
qui ſemper ſe emēdare proponūt & nūq̄ īcipiūt.
Primi operantur ad remigationem emende.
Secūdi operant᷑ cruciatus ſuos ī tormētis gehēne.
Tertii periclitantur propter defectum ignauie.

Ad primos uenit iħs ambulās ſupra mare & ui
dens eos ambulantes in hac quarta uigilia noctis.
Et qui prius piſcati fuerant in ſiniſtra capientes ſer
pentes: iubent᷑ mittere rete in dextra: ut capiāt ſpi
ritualium cōſolationū piſces. Secundi deſperati
a miſericordia dei in inferno lamētant᷑.d. illď Sap.
.v. Quid nobis profuit ſuperbia: aut diuitiaꝝ ia-
ctantia quid contulit uobis? Tranſierūt oīa illa tā
quam umbra: & tanq̄ nuncius precurrens &c. uſq̃
ibi qui eſt longus textus. In malignitate enim nr̄a
conſumpti ſumus. Vbi nota quomodo ſapienſ
eleganter oſtēdit eos deflere tam ſui q̄ omniū tem
poralium quo ad delectamēta huius uite falſitatē
breuitatē: ſiue uilitatē: & pernicioſitatem. Contra
hos omnes uigilat deus homo xp̄s iħs orās mor
ti uicinus: & ortatur nos uigilare.d. Vigilate & ora
te ut non intretis in tentationē. Et Ioħ.vi. orta-
tur eos operari contra laborum infructuoſitatem
opus deuotionis & ſapiētie.d. Operamini non ci
bum qui perit: ſed qui permanet in uitam eternā:
quam filius hominis dabit uobis. Hūc etiam pa-
ter ſignauit deus: & poſt hoc eſt opus dei ut creda
tis in eum quē miſit ille. Hoc autem eſt opus ſum
me ſapientie & deuotionis perfecte totam mentē
ſuam in dilectum ieſum tranſportare. Et hic eſt ue
rus iuſtus qui tradidit cor ſuū ad uigilandū dilucu
lo ad dominum qui fecit illum: & in conſpectu al
tiſſimi deprecabitur. Eccc̄l.xxxviiii. Ad ipſum ſup
ple dominum ieſum xp̄m qui ſupplet omnis ta-
lis anime defectum: & ſubmergit omnem ipſius
anime aduerſarium: quia ieſus colūna ignis & nu
bis que in uigilia matutina reſpicit caſtra egyptio-
rum electis aduerſantium: & ſubuertit rotaſ curruū
& ferebāt᷑ in pfundū. Exo.xiiii. Tūc aīa pacifica ui
gilat deuotiōi & dormit omni extrinſece diſtractō
ni in lecto pacifici Salamonis pacifico, trāquilo &
qeto: quem.lx. fortes ambiunt ex fortiſſimis iſrael.
Quia tota malitia celeſtis exercitus eſt tali aīe intē
ta: Propter qď aſſecurat᷑ ſponſa: iubilat in amplexi-
bus ſpōſi: & cātat illď Cant.v. Ego dormio & cor
meum uigilat: uigilat cor dormiētis qn̄ uiget affe-
ctuſ mētis in gratia deuotōis iħu & contēplatiōis
tranſformatiue in amplexus benedicti iħu: tā pere
grinātis in mūdo: q̄ pendētis in patibulo: q̄ regnā
tis in celo. Et quia oīs alia conditio tali aīe tene
breſcit: & ab omni diſtinctōe quieſcit. Ideo non ſo
lum dicitur dormire: ſed etiā in nocte dilectum de
ſiderare. Vnde Eſaias.xxvi. Anima mea deſiderauit
te in nocte: ſed & in ſpū meo & in p̄cordiis meis
de mane uigilabo ad te: de mane dicit & nocte: qr
& ſenſus ſopiunt᷑ ab exterioribus: & recolligunt᷑
ad interiora. Et a benedicto iħu uidet aīa ſibi oriri
claritatis noue lucem. Iuxta eius ꝓmiſſionem Pro-
uer.viii. Qui mane uigilauerint ad me: inuenient
me. O q̄ dulcis eſt iubilus talis. Nā aſſimiliatur
Phylomene. Et de huiuſmodi conditionis auibuſ
dr̄ ꝙ cū cantāt per toram noctem dilligētius uigi
lant & cantāt cū diē appropinq̄re ppendūt. Sic &
ſancti contēplatī ad amorē flagrātes dilecti: licet in
tota nocte uite pn̄tis uigilēt cū uigilāte iħu: tamē
cum ſenſerit appropinq̄re padiſi aurorā tūc ſinglr
iubilāt & armonizāt uoces ſuas de oībus actibus
exterioris uite dilecti iħu & de oībus uenis cordis
ſui in mirabili & inextimabili charitate faciētes cy-
tharā ſuauiſſime melodie cōtra triſticiā mortis cor
poree. Iuxta Pſal.xlii. Cōfitebor tibi in cythara &c.

Hic tā uarius iubilationis mōus qui format᷑ in
gutture phylomene aliquod exemplū eſt illius ſua
uiſſime iubilationis extatice. Nā mirabile eſt: unde
eſt tāta uox in tā puo corpuſculo: tā fixuſ: tā mode
ratus ſonus ſine murmure: diſſonātie gūis: acutuſ:
circūflexus: cōciſſus: creber: plenus:: extētus: ut oē
genus iubili & cātus armoniaci uideat᷑ preferre: &
oēm pigritiā ſōnolentiā & negligentiā ignorare:
q̄ oīa ad uarias iubilatōis & deuotionis drīas reffe
runt᷑. Dicamus & nos cū ſanctis auibus extatice ui
gilātibus uigilāti pro nobis ieſu. Deus deus me-
us ad te &c. Ad has ſacras & pticulares uigilias
ſanctus abbas Iſaac in uia contēplatōis exptus in
li. de contēplatōe hortat᷑ quēlibet qui uelit ꝓficer̄
ī uia dei miris mōis & mřtis.d. Noli putare hō ꝙ
īter opatōes monachoꝝ ſit alia maior uigiliis no
cturnis. In ueritate frēs ſi n̄ fiat religioſo diſpſio &
turbatio in carnalibus rebus: & ſollicitudo tēpora
liū: & cauerit ſibi a mūdo: & cuſtodierit ſeip̄m cum

uigiliis:mens eius q̃ſi cum alis in breui tp̃e uolat & exaltatur in dilectione dei:& cito puenit ad gloriam eius. Et infra monachũ pſeuerantem in uigiliis cum mentis diſcretione:ne reſpicias illũ ſicut ferentẽ carnẽ:hic utiq; angelici cordis eſt non humani. Et infra. Qui autem hec neglexerit pſumo dicere ꝙ ignorat ad quid laborat: & dicit mira de utilitate uigiliarum. Dicit tñ ꝙ parum ꝓdeſt uigilare in nocte in orõne:& in die ſe diſpgere: propt̃ duo. Primo quia in die perdit lucrum noctis. Secũdo quia in nocte plenus eſt fantaſmatibus diurnarum diſtractionũ. Et ideo oratio eius ẽ inquieta & impura:ac per hoc par҃ deuota:& in deum tráſformatiua. Sed qui ſe cõtinet a noua diſtratiõe in die cito cũ nocturna uigilia ad pfectionem aſcendet. Vnde & de hoc infra dicit. Nã ſi nocturne meditationi concordem faceres opatione diurnã caloris cordis:nec in medio dñam adhiberes in breui tempore amplexauens pectus ieſu. Et infra concludit:unde rogo te qui affectas adipiſci mentem ſtudioſam apud deum & agnitionẽ noue uite toto tp̃e uite tue noli negligere contẽplationẽ uigiliarum:quia per ipam aperiuntur oculi tui ad intuendum totam gloriam cõuerſationis noue:& uirtutem uie iuſtitie. Dicit etiam ibidẽ ꝙ ſi homo uel corpore fatigatus:uel ĩfirmitate debilitatus nõ põt gẽnuflectere:uel alia corporis exercitia facere ĩ orando:ſicut eſt ſtare brachiis extentis ante crucẽ: ſe ꝓſternere:& tanq̃ moriens ꝑdolore ante crucifixum clamare:& ſimilia. Dicit ſic. Rogo te in charitate:ut ſi derelictus fueris in huiuſmodi ne poſſis eadẽ opari:ſaltem ſedendo uigilia ne dormias in corde tuo:ſed oĩ negotio educ noctem ſedens & bona cogitãs in intellectu tuo. Et infra confortat omnem hõiem negligentiã excutere:quia ſe probat homo ꝙ dormitatõ & ignauia & grauedo corporis & orõnis tedium:& inſipiditas mentis: que omnia opprimunt homiem ne uigilare poſſit uel uelit. Vnde preſcidendus eſt ſomnus oĩbus mõis uolẽti ad perfectionem aſcendere:& in ipa perſeuerare niſi q̃tum requirit ſtricta neceſſitas. Et ĩ his mirã benedicti ieſu potentiã experietur aĩa que ſuam corporis fragilitatem ſuo ſiſtentabit confortatiuo. Expietur maxĩe ſi uigilia ꝑ nimia xp̃m pro ſe uiglantẽ attendat: ipſumq; aſſociet in oratione ꝑnoctantẽ in monte.

Ieſus die occupatus. Cap.xvi.

Agiſter perfectionis iſis & omnis alte uirtutis forma predicti ſancti patris Iſaac doctrinam ſuo premonſtrauit exemplo: dũ non ſolum pernotabat in uigiliis nocturnis ꝓ noſtra ſalute:uerum etiam in die uacabatur pro opere conſimili ab omni ocioſitate cauens & iugiter in noſtre ſalutis operibus ſe exercens. Propter quod Mar.vi. Quod erant qui ueniebant & qui redibãt multi:ita ut nec quidẽ tempus manducandi haberent. Multum ergo damnauit ocium benedictus ieſus dũ nec die nec nocte uoluit ĩterrũpere opus paterni honoris:& exercitium perfecte uirtutis: ex quibus ſecutum eſt beneficium noſtre ſalutis.

Inter omnia autem opera ſpũale exercitium mẽtis ſemper fuit in eo:nec unq̃ in eo interruptũ tan quam intrinſecum:non ſolum inq̃tum comphenſor fruitione glorie: ſed etiam inq̃tum uiator contemplatione ſublimiſſima uiatori cõueniente quã tum ad illum modum quo erat uiator. Et hoc credimus de beata uirgine matre ſua:adminus poſt ſecundam ſanctificationem ſuam:ſicut dictum ẽ ſupra. Et ideo labor ille quo mens exercetur contemplatione diuina de genere operis eſt labor pfectus & ſic exercitium corporiſ que adhuc immediate iũguntur:ſicut cantus pſalmoꝝ & diuini officii exercitium genuflexionis & clamoꝝ uocalium & cordialium ſuſpirioꝝ & gemituũ & fletuũ. Et hec poſt p̃mum modum tenet ſecundũ locum:que ꝓ opere alio nõ ſunt p̃termittenda niſi aſſit facultas perſeuerandi in eis niſi inq̃tum requirit ſtricta neceſſitas corporis uel zelus procurande ſalutis.

Tertium locum tenet exercitium ſtudii illarum ſcripturarum ſanctaꝝ que mentẽ inſtruũt & attrahunt ad ſenſum tenendũ in deũ:uel uiuificationẽ ĩ ducũt ſuum manifeſtando defectum:uel de ſtatu uirtutum & articulorum fidei & efficatia ſacramentorum:& occulta lucta tẽtationum & aliis neceſſariis ad intellectũ ſupradictoꝝ tam pro ſe q̃ pro aliorum ſalute. Contrarium huius ocupationis faciunt ſtudẽtes in dictis paganicis & ſubtilitatibus curioſis que inflant non edificant. Quartum locum tenet exercitium operis manualis uel mechanici in quo eſt utile occupari tam pro edificatione proximi ne uideamur ſolũ uelle alioꝝ manducare labores:q̃ etiam pro utilitate uitandi ocium ne pereamus iaculis inimici. Et hoc nõ eſt curioſis & uanitatibus mũdi & incõpetentibus pauptati & pauperi uſui ſtatus euangelici:ſicut ſunt curioſa edificia alta:ampla: mõſtruoſa: que magis regalibus faſtigiis q̃ pauperibus mendicis apta uidentur.

His ergo excluſis malis opationibus que in ſuperfluitate aggregationis uel edificationũ tẽporalium pauperum ieſu ſunt incõpetentes:multũ laudo ope mechanico operari duplici cauſa cũ predicta & tribus melioribus exercitiis:nõ propter hec impeditur. Quandocũq; autem uidemur conſtrĩgere uiros euangelicos ad opus manuale in oper̃ iſto:ſic uolumus ineſſe ut dictum eſt in hoc loco: & tali operi priora exercitia anteponi. Nam ſtudiũ illud paganicum uanũ & garrulũ magis ad nocumentũ q̃ ad perfectũ euangelice uite ſentimus nõ ſolũ inq̃tũ per hec tentamenta carnalium excludũtur:q̃ multo melius & ſalubrius mõis aliis deuincuntur. Nam per alios modos raro deuincitur luxuria qñ fortius per hoc ſupbia dñetur:quod nõ ẽ ſuperare:ſed perdere. Nequaq̃ enĩ benedictus iħs talibus ſtudiis docuit tentamẽta uincere:uel uirtutes acqrere. Sed dicit ꝙ oportet orare:& nunq̃ deficere:qui maxime tale uanitatis ſtudiũ aduerſat̃.

Attende autem ꝙ licet in die artificiali ad litteram multũ compaſſiue fuerit occupatus ihs multas ſuſtinẽdo moleſtias tam infirmoꝝ uacãdo cure: q̃ indoctoꝝ inſtruendo ignorantiam: q̃ etiam ĩpiorum impugnãtiam refellendo fallaciam: q̃ etiam in itinerãdo & diſcurrẽdo pro nobis affligẽdo ſuam tenerã & delicatã naturã: tñ iſtũ diẽ latiuſ extendamus. Et cũ ipſe benedictus ieſus ſit ſol iuſtitie: & dies ſit ſolis latio ſuper terrã: dicemus diẽ totum decurſum luioſe uite benedicti ihu quo luxit in mundo in medio nationis praue & peruerſe ſolũ & uerũ luminare: quia ſua luciformi uita effugauit tenebras orbis terre. Et hoc modo uita eius fuit una longa dies: de qua poſſumuſ aſſumere qđ dicitur Eccľ.xlvi. Vna dies facta eſt quaſi duo: qr luciformis eius uita uim duplicis illuminationis perfecte obtinuit: dum & ipſe in ſe perfectus uiribus ſplenduit: & omniũ elemẽtoꝝ ſuoꝝ uitam ĩ ſue uite merito ſplẽdidũ fecit. Vere ſacratiſſima dies in benedicto ieſu fuit
Longa merito
Longa labore aſſumpto
Longa dulcore interno
Longa exemplo undiq; luminoſo
Vere hec ſanctiſſima dies in benedicto ieſu de primo non fuit ante & poſt tam longa dies obediente domino uoci hominis: & pugnãte pro iſrael. Sicut dicitur Ioſue.x. ideſt diuina miſericordia obediente uoci & clamori aſſumpte nature benedicti ieſu & pugnante contra hoſtem malignitatiſ noſtre pro electorum ſalute. De hoc Ioh.xi. Qui ãbulat in die non offendit. ſ. in die exemploꝝ chriſti: hec dies luminoſa opponitur tenebris noctis ꝑ ſate in alio capitulo: que & ipſa ad ſimilitudinem quattuor uigiliarum noctis predicte quattuor hẽt diſtinctioneſ efficatie luminoſe ſecundũ quattuor modoſ conſiderãdi ſolem in artificiali die. ſ. q̃tum ad ortum: aſcenſum: reflexum ſiue deſcẽſum: & occaſum. Sicut Eccleſiaſtes.i. dicitur. Oritur ſol & occidit: & ad locũ ſuum reuertitur &c. Hec igitur dies quam fecit domius: qui dicit. Ego ſum lux mũdi. Et quelibet pars huius ſancte diei habet treſ horas que poſſunt opponi tenebris noctis horrẽde. Et ſicut ſunt.xii. illuminationes exemplares ſolis iuſtitie ex ſue uite decurſu que rutillant & reſplendent in emiſperio mentiũ electoꝝ. Quantum ad benedicti ieſu ortum incarnationis & natiuitatis aſcenſum eminentie conuerſationis uſq; ad baptiſmum reflexmu ſiue deſcenſum
ſue deitatis ad mãifeſtandũ ſeipm mũdo indigno per ſue ꝑdicatiõis trienniũ: occaſum per uictorioſe paſſionis & mortis exterminium & ſuppliciũ quo ad paſſibilis uite decurſum. In ortu habuit ihs tres horas radioſe exemplaritatis: ſcilicet mũdiſſime & integerrime puritatis in conceptu in utero ſacratiſſime matris. Et in egreſſu natiuitatis paupertatis penurioſe in inuolutione in panniculis & in reclinatione in preſepio auſteritatis rigidiſſime: in circunciſionis uulnere aflictiuo: in quo nobis piiſſimus ieſus & ſibi rigidus uoluit apparere in partibus illis multũ ſenſitiuis uulnus accipiens circulare: ut doceat nos omne delectamentum concupiſcentie & ſuperbie circuncidere: quia hoc ſuſtinuit obediens: in quo uerus ſol ieſus mundo oriens eſ fugauit omniũ tenebroſitatum radices. In aſcẽſu hũit ſol iuſtitie tres horas radioſi exẽpli. Nã in toto illo decurſu legit̃ fuiſſe ꝓfundiſſime ſubiectõnis & humilitatis tam legi ĩ templo q̃ ſanctiſſime matri & Ioſep in ſue conuerſationis medio. Secundum exemplum fuit exultationis & peregriationis dum fugit in egyptum ſtetit & rediit: & ut peregrinus ad gallileam tranſfugit nec in terra tribus iuda: unde ortus fuit conuerſationẽ habuit in exemplum ꝙ peregrini & aduene debent eligi inter ciues babilonis huius mũdi. Tertia hora radioſa fuit ſilentium quietis ieſu. Nihil enim de eo legitur a.xiii. anno uſq; ad.xxx. niſi conuerſatio cũ Ioſep: & ſilentium de omni facto ſuo ĩ quo uitam noſtram quo ad duplicem uitam actiuam & contẽplatiuam: ut dictum eſt ſupra inſtruxit cum de hoc ageretur in ſignum huius ternarii ex triplici amoris denario in his tribus predictis ſue uite benedictus ieſus deduxit decurſum. Tertio benedictuſ ieſus in reflexu ſiue condeſcẽſu ſumme pietatis qñ ſuum aduentum ad nos uoluit mãifeſtare mũdo: tres horas habuit radioſas in triẽnio ꝑdicatõis ſue.
Prima fuit radius uirtuoſe potentie in oſtenſis miraculis.
Secunda fuit radius ſplendentis ſapientie in effuſiſ doctrinis.
Tertia fuit radius demulcentis miſericordie aſſumptis conſortiis deſpectoꝝ & pauperum & nuptiis familiaribus peccatoribus oſtenſis. Huius hodie radioſa teſtimonia ſunt ignobilitates & deſpectiones ſecundum mundum in ſuis apoſtolis refulgẽtes. Sed & detractiones mordacium iudeoꝝ qui ĩ multis locis de pietate oſtenſa peccatoribus pietati ieſu impie detraxerunt. In his tribus horis refulgent magnificentie dei: eſſentia: potentia: ſapiẽtia: bonitas: per quas ieſus manifeſtans ſe mundo potuit cognoſci per omnia benedictus ieſus eẽ deus. Quarto benedictus ieſus ſol in ſuo occaſu tres horas oſtendit radioſe uirtutis
Ardentiſſime charitatis in ſe uolũtarie exponẽdo
Paſſibiliſſime doloroſitatis in acerrime patiendo
Victorioſiſſime ſtrenuitatis mortis dominium abſorbendo.
Vel aliter poſſumus dicere ꝙ he tres hore ſunt pacientia in iniuriis: conſtãtia in tormẽtis: uictoria de hoſte mortis: ĩ quibus ſuos martyres exaiauit: cõfortauit: & uictores effecit. He ſunt.xii. hore: de quibus poteſt aſſumi uerbũ ihu Ioh.xi. Nõne xii. hore ſunt diei? quĩ hanc die ſequitur nõ ambulat in tenebris: & qui in ea ambulat non offendit. Hec ſunt opera pr̃is: de quibus Ioh.viiii. Me oportet operari opera eius qui miſit me donec dies eſt

uenit nox.i.deformitas a xpi uita qñ nemo poterit operari. Imperfectio autem huius diei ſoli trinitati beatiſſime:& ipſi hōi ihu eſt pfecte nota:hec eſt dies de qua dicitur in Zacha.xiiii. Eſt dies una que nota eſt dño. Non dies: neq; nox ſupple decurſus naturalis tpis:ſed decurſus eterni & incarnati ſolis:& in ueſpe erit lux:qr tūc nox magis illuiata fuit:qñ magis radiis ſue infirmitatis adueſpaſcēdo p nobis noſtras infirmitates aſſumpſit: & mēbris infirmātibus condeſcēdit. Et qr de iſto decurſu ē totus liber:iō de oibus ſrałr pſeq omitto. Sed huiuſōi diei claritatē ad clarificādā aīam p ihu radiū cōuertamur.Nā in aīa facit pdictos quattuor curſus ſpūalis ſol ieſus.Nam

In ortu ipam rorificat per gratificationem
In aſcenſu ipſam clarificat p utriuſq; uite pfectōnē
In reflexu ipam ſimplificat per ſui exinanitionem
In occaſu ipam deificat p totalē traſfigurationē.

Primo ergo inortu &c.Pius ihs aīam refrigerās ab eſtu peccōꝝ.Ad Hebreos pmo.dr ꝙ ihs ē ſplēdor glie & figura ſubſtātie eius purgationē peccatoꝝ faciēs.Et hēt tres horas ieſus bñdictus ſecundum tres purgatōes pfectas omniū maloꝝ in plena obſeruantia xpi cōſilioꝝ.Et hāc diē nō pōt cogitare uel aſſumere mēs carnalis. Hoc enim eſt tm̄ pfectoꝝ qui oia mala & occaſiones maloꝝ uolūt uitare ad plenū.Huic congruit qd dicit Mala.iii.Ecce uēit Et quis poterit cogitare diē aduentus eius?& quis ſtabit ad uidendū eū?Ipſe enim quaſi ignis conflās:& qſi herba fullonū.Nullum pilum omittit ſubtegimīs:ſicut pfectio ortus ihu i aīa nihil dimittit pullulationis male radicis. Secundo ſuo aſcēſu mentē clarificat:dū in actiua ſuo exēplo eam dirigit:& in contēplatiua ſibi radioſe interius ſplendeſcit:& etiā utriuſq; uite alternata occupatōne & prudēti alterutriuſq; intermiſſione eā inſtruēdo perficit.Et in iſta pfectōis ſumma ut ſciat aīa p radiū ſcētis ihu in ea ſecundū congruentiā tpis & operis:nūc contēplatiue:nūc actiue:nūc in utroq; ſalubriter occupari. Et de hoc in pluribus locis ſentiēs ihm ſue contēplatōis & actionis pncipiū influxiuū:mediū reductiuū: terminū qetatiuū:dicit cū ps ihu xpi Tecum pncipium in die uirtutis &c.

Tertio ſuo reflexu benedictus ihs mentē ſimplificat:dū p exinanitionē ſui ſub maieſtate dei eā icinerat. Et ipe ſe ad ſenſum ualde pprie:qr quanto mēs plus eleuatur in contēplatione dei:tāto fortius & intimius reflectit in cognitōe ſui. Et hic ſunt tres hore:qr ſentit ſe ex originali corruptiōe impfectam: & ex ppa malicia ad oēm malū pmptiſſimā:& qd peius eſt oīſ diuini īfluxus & dōi p omnia deſtructiuā.Et hec eſt ualde uitalis cōdicio que facit aīam fecūdari oī bono dū ſentit ſe in ſſe: & a malo originis exire:& ad malū tēdere proprie actionis. Huic diei cōuenit illud Zacha.xiiii. In die illa exibūt aque uiue de hierłm:mediū eaꝝ ad mare orientale:& mediū ad mar noniſſimū:& erit dñs rex ſuper omnē terrā:& erit dñs unus:& nom eius unū.Aque uiue ſunt pdicta cognitio aīam uiuificās:q̄ de hierłm medio xpo ihu exeunt i aīam infinitā amaritudinē originalis infectōis & cōcupiſcentiā inſatiabilē amariſſime nre actiōis: i cuius plena cognitōe fit dñs rex ſuper terrā talis aīe:dum totałr ſe ſibi ſubiicit:& a ſeipa deficit: & tūc fit dñs unus:& nomē eius unū:qñ qcqd hōi aīa in ſe ſentit:totū deo attribuit:& nō ptim deo & ptim ſibi.

Ad talis ſolis reflexū iſte ſeqt occaſſus: in quo qrto mentē deificat ſol ihs per totalē traſformatōnem:ut iā i ſeipa deficiēs nihil i ſe de ſe ſentiat tał aīa:ſed dicat.Mihi uiuer xps ē. Et h ſunt tres hore

Amor traſformās ut in deum tranſeat
Dulcor ſatians:ut nihil utilius querat.
Vigor fortificans:ut inde non diſcedat.

Vere hic cōmendat deus charitatē ſuā in nobis dū ſic pius ihs nos facit ſeipm.De hac die dr Ioeł ultio.In die illa ſtillabūt mōtes dulcedinē:& colleſ fluēt lacte:& per oēs riuos iuda ibūt aque.Montes ſunt eminētes pfectōes diuinitatis & hūanitatis ieſua que tūc ſtillāt i aīam:dū illā in ſe traſformant: ſed multo melius in eis recognoſcat: qr ſunt ihu: q̄ ſi ſue ppe eſſent:qr in ſe non eſt:ſed i ihu: & hec ſpectāt ad pmā horā amoris. Statim ſequit ſecūda dulcoris:in qua etiā colles fluūt lac & mel: p colles accipiunt hūiles condeſcēdentes quos guſtat aīa pietati ſ ihu electis facere:i q̄ mirif mōis dulcorat:& extatice ſoporat. Tūc aūt p oēs riuos iuda aq uadūt.qñ i tertia hora ſic uigorat:ꝙ ſic i iſtis pſeuerat: ꝙ qcqd ē in ea turpis opatio cōis cordis & oris traſeat & maneat fixe in pdictis pfectōibus dei hōis ieſu xpi. Hec eſt ſalubris occupatio in qua ſemetipm ad horas diei eructat uerbū ihs lux aīe illuiate eructat:& māifeſtat:& icorporat ſemetipm. Ad hoꝝ aūt intelligentiā multum faciūt que in aliis capitulis dicta ſunt:ubi contēplationis rami amplius dilatantur.

Ieſus panes multiplicans.Cap.xvii.

Criptum eſt.Qui non laborat non manducet.Et ideo xps cuius oēs uie ſunt miſericordie & ueritas nō niſi laborantibus in uia iuſtitie.ſ.imitatōis ſui ſue ſpālis refectionis alimoniam dignatur.miſericorditer miniſtrare. Et quia ſaporoſior cibus que poſſit habere anima in imitatione ieſu occupata eſt ipſemet paniſ uite qui de celo deſcendit:& qui ſolū confortat cor hominis. Ideo primo de ipſo ſumamus.& ipſum ſuauiter comedamus multiplicatum & fractum quinque panibus ordeacis & duobus piſcibus.Et in ſeptē triticeiſ & paucis piſciculiſ figuratū.Sed nō poterit comedi:immo recognoſci talis panis:niſi ubi & de predictis panibus faciaſſe turbas legitur.ſ.in loco deſerto:nō cuiuſcūq; patrie ſed galilee.Nam Mar.vi.&.viii.ubi de utroq; miraculo legitur.Etiā in galilea dicitur laſſatis turbis miniſtraſſe.Hūc cibū qui no in traſportatōe pfecta mentis in deū: & derelictis oibus ſollicitudibus diſtractatiuis:& i ſola imitatōe ieſu nobis occupatis:nō ē uei & ſpūa-

ter guſtare ieſum ordeaceū & triticeum panem.i. ſecundū utranq; eius perfectionem intrinſecam & extrinſecam: ſenſualem & intellectiuam. Nam turba infirma circa occupationē extrinſecam domini occupatur. Et ideo in quinque milibus deſcribitur quaſi numero ſenſuali: quia i ſenſibili ieſu uita cōtemplanda imitanda & deguſtanda perficitur: quā ut ſequi delectabiliter poſſit: duplex ſpes quaſi duo piſces condiūt ordeaceum panem iſtum: ſpes.ſ.ꝙ per ipſum redimemur ab omni malo: & ſpes ꝙ in bonis celeſtibus collocamur. Et hec anima comedēs ordeaceū ſenſibilium operum ieſu fit iumentum. Super quo ipſe ieſus ſedere dignatur fidenter cū ps.lxxii. dicens ad benedictū ieſum. Vt iumētum factus ſum apud te: & ego ſemper tecū. Tenuiſti manum dexteram meam & in uoluntate tua deduxiſti me: & cū gloria ſuſcepiſti me: quaſi dicat Nihil quero terrenum. Et ideo tali turbe ꝑcipit ſuper fenum ſedere & diſcūbere.i.ꝓpriū corpus calcare: & plene poſſidere. Et in hoc fit unū paſca: in quo tranſeunt ſenſus noſtri in deum. Vnde Ioh.vi. dicitur ꝙ erat proximū paſca dies feſtus iudeorum. Et hec eſt ſummi gradus perfectio. Idcirco dicitur Math.vi.ꝙ diſcubuerunt per cētenos & quinquagintas. Et quia multa eſt refectio in cogitatione & guſtatione ſenſitiue uite ieſu. Ideo dicitur ꝙ manducauerunt omnes & ſaturati ſunt. Ne autē crederes ꝙ totum comederint quod perfectionis eſt in operibus illis. Scias ꝙ beneditione ieſu frangentis & multiplicantis intellectum ꝗ eis ſuperſunt.xii.cophini fragmētorum: ſcilicet ad numerum.xii.apoſtolorum: ut ſcias ꝙ apoſtolice ꝑfectionis eſt & non ſimplicis turbe plene intelligere ea que benedictus ihs pro nobis fecit in paſſibili carne. Sed adhuc plus aſcendit cibi.vii.panum cōſideratio: ſcilicet iternarum uirtutum & perfectionum mentalium anime ieſu. Et ideo ille eſt panis triticeus & ſeptenarius perfectionis donoꝝ ſpiritus ſancti: in qua conſideratione iam non remanet homo in uita iumenti: ſed eligitur ad ſublimitatē ſtatus angelici: ut de ipſo poſſit dici. Panem angelorum manducauit homo &c. Hoc autem non fit niſi per receptam abundantiam ſpiritus ſancti introducentis mentem in feruore cordialis amoriſ ad intima ieſu exſiccātis omnibus que ſunt carnis. Vnde & predictum miraculum dicitur factū poſt pentecoſten tempore magni eſtuſ & ſiccatis hūoribus germinantibus: propter quod de hoc pane nō comederunt niſi uirtuoſi uiri & ſolide quadrature. Ideo dicitur ꝙ erant quattuor milia: nulla mentiōe facta de pueris & mulieribus. Quod cōtra dicitur Math.xiiii.ꝙ de quinque panibus comederūt mulieres & paruuli: quia de ſenſualibus operibus ieſu etiam reficiuntur iſirmi. O ꝗ̄ ſuauis ē ille panis & ꝗ̄ multiplicatur in mente hominis deuoti facta beneditione ieſu. Ne credat aliquis ꝙ poſſit totum comedere: quin multo plus opporteat ſuperfluere: ꝗ̄ ipſe cum omni creatura quantūcunq; perfecta potuerit deguſtare: unde ſuperfuerunt ſeptē ſporte. O anima mea noli te in alia diſtrahere: nec alium cibum querere: quia ſufficit tibi ad omnem ſuperabundantiam ieſus: ſi tamen ipſe ſe tibi fregerit & multiplicauerit: & quanto plus conſideraueris eum: tāto magis tibi ſuperfluet: iuxta illud. Glorificantes eum quantūcunq; ualebitis ſuperualebit adhuc. Illis ſolis paruum eſt: & paruus ē panis iſte in quibus necdum fractus & benedictus eſt qui & per opera exteriora interna ſublimis ieſu in dignitate ſue perſoue conſiderare non norunt dicentes. Quid ualet tantum cogitare: & tota die tempus in hoc occupare. Verum eſt ꝙ fuit cōceptus & natus: & in preſepio reclinatus: & in mundo peregrinus. Quid de hoc: hec oīa trāſierunt. Quid ualet ibi tēpus perdere: melius eſt ſeipſum i aliis occupare utilibus. O ceca ſtoliditas: quid eſt utile extra ieſum? ꝗꝗ̄ enim extra ipſum eſt: eſt perditio non ſolum temporis: ſed etiam ſubiecti operantis: & ipm̄ eſt opus amarum. Anima mea noli audire iſtoſ garrulos: quia nihil eſt ſalutare: nihil delectabile: nihil refectiuum: nihil perfectiuum: niſi benedictus ieſus: & illud quod ipſe facere dignatus eſt in carne.

Et utinam anima mea ſemper poſſes occupare cor tuum in minori quod in illa carne fuit: uel qđ de ea exiuit. Sed in omnibus conſidera ꝙ deus eſt ille qui in illis dignatus eſt ſe tibi monſtrare. Stolidus eſt ergo qui hanc occupationem non ſolum reprehendere preſumit: ſed etiam qui ſuper omne aliud opus quod extra illum eſt non extollit.

Quarum typum bene Andreas tunc infirmus tenuit cum dicit.viiii. Eſt hic puer unus qui habet quinque panes ordeaceos & duos piſces. Sed hec quid ſunt inter tantos? Et ſimiliter de quattuor milibus dixerunt diſcipuli: unde illos quis poterit ſatiare panibus in ſolitudine. Sed utrorunq; ignorantiam ieſus reffellens utrobiq; precipit diſcipulis diſcūbere: qr in utroq; ꝑcipit ſi aīa uult refici ipam amoroſe tranquille & abſq; diſtractione cogitare. Nec hoc tibi ſufficit aīa niſi ipſe dignetur māu ſue potentie frangere duriciam cordis tui: & excellentiam opis ſui: & ſue beneditionis influxus faciat ſapere tuo palatui. Quid eſt donum ꝙ ſic deus dilexit mundum: ut filium ſuum unigenitum daret ad opera nr̄e carnis? Et illud quod poſt ſcelera tantaꝝ noſtrarum offenſionum in aſſumpta carne uoluit uideri? & ſicut homo infirmus uoluit conuerſari? O inꝗ̄ raptus: & raptus exceſſus cui iſta multiplicātur ſi adhuc te itroduxerit: ꝗ habet clauem Dauid qui aperit & nemo claudit: claudit & nemo aperit. Non ſolū uidebuntur tibi ſuperfluere ab eo ꝙ cōꝑhēdere poteris.xii.cophini &.vii. ſporte: ſed.xii. milia celorum & uniuerſum creabile aut creatum abinuicem diuine perſone dimiſſum. Licet autē ſic contingat de toto uite benedicti ieſu decurſu: & de ſingulis operibus que fecit in carne. Spāliter tamen quinariū & ſeptenariū referamuſ ad ſue paſſionis conflictū. Licet autem quinque panes or

deacei poſſint dici quinque ſaluatoris uulnera: uel quinaria effuſio ſanguis ieſu ex ſua carne fluētis.ſ.
In ſudore
In flagellatione
In coronatione de ſpinis
In confixione in patibulo crucis &
In ultima apertione lateris
Poteſt tamen rationabiliter dici ꝙ per quinque panes intelligitur qcqd ſuppliciorum: deriſionū: contumeliarum: & flagellorum doloroſorum uulnerum: que in carne ſuſtinuit. Quod pro tāto panis dicitur: quia ibi eſt noſtre refectionis redemptio. Sed ordeaceus & aſperrimus: qr ibi eſt uite amari ieſu doloroſa ſubtractio & extinctio. Qui quidē panis pro ſui aſperitate erat incōmeſtibilis: niſi ibi eſſent duo piſces certiſſime ſpei duplicis ſequētis operis: ſcilicet glorioſe reſurrectionis ipſius ieſu ī beata carne: & uictorioſe aſcenſionis ſimul & eterne ſeſſionis in celeſti ſede. Diſtinguendo hos panes aliter poſſumus dicere ꝙ ſunt
Patientis iniuria
Patientis anguſtia
Patiendi cauſa
Paſſionis forma
In paſſione penuria: & finalis mortis deficientia. q oēs ſunt amari & duri niſi predictis condiantur.

Per ſeptem autem panes poſſunt ſignificari oēs rōnes doloroſe mentis ieſu: de quibus uere nihil poteſt comedi niſi a uiris perfectis: qui p ſpūs ſancti donum in feruore amoris ſeraphici introducuntur ad ſentimenta cordialia pfectionis cordis ieſu: & ad ieſſentiabiles obuias rōnes dolorum: que ab initio ſue conceptionis uſqꝫ ad extremum mortis ſemper ſe obtulerūt potentie mentis ieſu: ipam ineſtimabiliter tranſfigentes: & maxime dum ſimul exterius crucifigentur in carne: de quibus infra dr: ubi & fuit prima ſcriptura huius libri que inchoauit in rōnibus obuiis dolorum cordis ieſu benedicti & intenſione doloris eius. Hic eſt panis ſimilagineus & quaſi melleus: qui ſoli ſponſe ſeruabatur. De quo dicitur in Ezech. xvi. c. Similā & mel & oleum comediſti: & perducta es ad mundū mulieбrem. Et in ps. cxlvii. Adipe frumenti ſatiat te. Hoc ſolo pane inamoratur & impinguatur: decoratur: & deiformatur anima: ut uere dicat̄ & ſit benedicti ieſu ſponſa dum deguſtat infirmitatē amoris: quo chriſtus eam adamauit: dum tam infinitos dolores exceſſiuos continue ꝑ ea aſſumpſit. Hi ſunt etiam pauci piſciculi: qui licet ſint pauci & parui: tñ iubet apponi. i. a mente conſiderari. ſ. pfectiones aliorum ſanctorum xp̄i dolores meditantiū & ſibi cōpatiētiū maxime ſacratiſſime matris uirgis cuius dolores licet fuerint maximi reſpectu ois alterius doloris creati: reſpectu tamen doloris benedicti ieſu dilectiſſimi filii ſui ſunt ualde pui Cauſas autē cordialis doloris ieſu: & illius ieſtimabilis a nobis & oī creature infinite menſure. Poſſumus & aliter diſtiguere iſtos ſeptem panes manibus benedicti ieſu & ſpūs ſancti nobis beneditiōe confractos. Edamus in ſuauitate correſponſiua amoris dicētis pro primo pane primā & radicalem cauſam doloris ieſu eſſe infinitam miſericordiā diuine uolūtatis miſeri humano generi diſponētis.

Secundā requiſitionem inobliqualis diuine iuſtitie ſolū rōne iniurie requirentis. Tertiam cōmenſurationem diuine ſapie quantitatem dolorū pro ſatiſſatione plenaria ois iniurie mille milium mundorum in natura aſſumpta a diuina perſona in menſura omni creature īmenſurabili diſpenſantis & miſerantis Quartam efficatiam diuine potentie exequentis in opere: & aīam ieſu tam īmenſurabilis menſure capacē per unionem infinitū deum ſimul producentis & perſone filii dei ſimul cū carne ſua ſibi unita eternaliter uiuentis. Quintā ſplendidam cognitionē & luioſam ſapientiam in aīam benedicti ieſu a uerbo influxam oīa predicta plenarie cognoſcentis: librantis: diſtinguētis: ponderantis: & pleniſſime ad plenam ſufficientiā comꝓhendētis. Sextam ineſtimabilem ardorē charitatis īmenſurabilis cordis ieſu influxum a uerbo ī aīam ſiue uoluntatem pleniſſime & ardentiſſime ſemetipam totā in pfectis doloribus ſecundū lumen diuine ſapie īmergētis īmenſurabiles omniū dolorum menſuras totaliter amplexantiſ pro honore dei reddēdo in zelatiuo dolore ſuarū iniuriarū: & perfectione ſui in correſpondentia: & exercitio uirtutum ſimilium uerbo aſſumenti: ſicut dictum eſt ſupra: dū agetur de perfectiōe gratie xp̄i pro humano genere redimēdo & abſoluendo ab oī labe cuiuſcūqꝫ peccati: & ꝓmouēdo & perficiēdo ī ope & gradu & ſtatu cuiuſcunqꝫ meriti reſpectu cuiuſcunqꝫ particularis & cuiuſcūqꝫ operis actus ſiue interioris ſiue exterioriſ q̄tuncūqꝫ minimi: quo ad rōnem operis meritorii & deo accepti. Septimam ineſtimabilem & indefectibilē uigorem potētie in aīa benedicti ieſu influxū a uerbo ad tenendum īmobiliter infixam animā & carnem ieſu ſecundū predictū: ordinem ad iſta indefectibiliter & ſtrenuiſſime tolerāda ſimpl'r non determināndo certum tēpus: ſed q̄ntū placeret diuine miſericordie & iuſtitie & ſapie pro tota eternitate: ſi hoc uellent eligere ita ꝙ anima ieſu non poſuit ex ſe finem in his. Sed ſimpliciter pro ſeculo eterno ſe expoſuit in manu diuine iuſtitie: & in ipa mirabiliter perdurat: licet diuina iuſtitia paſſiones ſuas ad certum ſue paſſibilis uite terminū finire uoluent. Horum ſeptem panum ualde paruum ē quod guſtamus. Vnde & ſeptem ſporte remanēt plene: quas ſolus ſpūs ſeptiformis in ſe guſtat. accipiendo perfectionem mentis ieſu: & ipſum ihm plene guſtare fac̄ faciēdo ipm frui oībus diuitiis p fectōibus: & ſuis pfectis uirtutibus: tā ī ſe: q̄ in oībus ſuis m̄bris. Et de his diſpēſat mētibus amatiuis ſecundum proportionem ſue ſapientie & amoris: quas ad ſtatum ſeraphicum dignat̄ aſſumere.

Multi ſunt alii mōi diſtinguēdi & figurandi pa

nes iſtos:tam quinq3:q̄ ſeptem.Nam quinq3 ſunt
que regrūtur in preſētia ſeculariū & ſeptenaria per
fectio q̄ requirit' in eminētia pfectoꝝ. Vel qnq3
panes poſſunt dici:quinq3 libri moyſi:& ſtatus ue-
teris teſtamenti:quifuit ordeaceus & ſenſualis aſpe
ritate timoris conditus:tamē iubilatio pſalmodie
& ſpiritus prophetie predicentis ſuauitatem ꝓmiſ
ſi ieſu.In cuius condimento ſolus ille panis come-
di poterat cum ſalute.Iuxta illud.Neceſſe ē impleri
omnia que dicta ſūt in lege & ꝓphis:& ps de me:
luce ultimo. Septem autē panes poſſunt dici ſta
tus noui teſtamenti:In quo abunde effunditur ſpi
ritus ſancti gratia ſeptiformis que animam perfi-
cit in uirtute:ut iam non ſub teſta figure: quaſi ſub
uelato hordeo ueteris teſtamenti comedat panem
aſperum:ſed puriſſimū granū frumēti nudū & ap-
tum in ueritate reuelata gratie ieſu chriſti:ut ſpon-
ſe eccleſie dicatur illud Cant.vii.Venter tuus ſicut
aceruus tritici uallatus liliis pro predicatione & ob
ſeruantia:ut etiam pauci comedunt:piſciculi contē
plationis uie:qui dicuntur parui & pauci reſpectu
conſolationis glorie reſeruate. Quia multi alii
modi iſtorum panum ſunt:& ab aliis traditi:& diu
iā illud capitulū protraximus:faciamus finem in
pane uite ieſu qui in cenaculo ſyon quaſi electus
ad ſtatum extaticum ſolis diſcipulis tradidit ſe-
met ipſum miniſtrans in cibum & precium ſacrifi-
cium & ſacramentum. Benedictus ſit ergo ieſus
eternus panis:qui panem ſe dicit:panē ſe fecit: pa-
nes multiplicauit:panē in ſeipſū conuertit:ut ſic di
lecte anime plene ſufficiat hic ſuauiſſimus panis ui
te. Expecta ergo anima mea in deſerto ieſu:& ſu
ſtine triduo patienter:clare intelligens per infirmi
tatem tui:impugnationem tui: ſubtractionem ſui
tibi utiliter facit.Nec turberis ſi pertrāſit hora: & ti
bi conſolatio aduesperaſcit:quia certiſſime ipſe te re
ficiet in quinario & ſeptenario hordeo & tritico mi
ris modis .Si tamē in primo ſuper fenum ſederis:
& in ſecūdo uirtute perfecta te quadraueris.

Ieſus tranquillās flatus Cap. xviii.

Ranquillus ieſus tranqllans omnia & qe
tum aſpicere quieſcere eſt. Iſtud erit cum
uidebimus eum ſicuti eſt. Sed dum ſu-
mus in uia ſepe abſcondit faciem ſuam:& tunc me
rito conturbamur: quod maxime facere ſolet ami-
cis cariſſimis:unde & diſcipulis ſepe permiſit ma-
re turbari. Et ne ſe aſſecuret periculis huius uite
ex conſolationibus receptis dicitur Mar.vi. ꝙ ſta-
tim poſt miracula quinq3 panum cum ſero eēt fa-
ctum ipſe erat ſolus in terra:unde aſcendit in mon
tem ſolus orare:& tunc in mari ceperunt diſcipuli
laborare in remigando.Erat enim uentus eis cōtra
rius.O quot uenti ſunt cōtrarii nauigantibus hoc
mare magnum & ſpacioſum:uideamus de his uen
tis contrariis.Quia nos ipſi ſumus uenti contrarii
noſtre ſaluti:unde Iob.vii.Memēto mei deus:quia
uentus eſt uita mea. Nota autē ꝙ uenti principa
les dicūtur quattuor qui habent fieri ſecūdū quoſ
dam ex ipulſu quattuor brachioꝝ maris cōtra quat
tuor latera terre:& ex illo conflictu fit motus in ae
re:& ex illo motu cōcitat' uētus ſecūdū diuerſas par
tes illius cōflictus.ſ.orientis:occidentis:auſtri & aq
lonis. Hi ſunt quattuor uēti de quibus dicitur in
Dan.Quattuor uēti pugnabant i mari magno:li-
cet poſſint dici quattuor paſſiones q̄ turbāt mētem
carnalis & beſtialis: tamen poſſumus dicere ꝙ hi
quattuor uēti ſunt quattuor peccata principalia in
turbine huius mundi. Vnde quattuor ſunt uēti
cardinales:& qlibet habet duos collaterales hinc &
inde:& ſunt.xii. Primus eſt orientalis:& iſte cali
dus ē & ſiccus:& ſignificat iram & ſuperbiā q̄ ē ca-
lida dum facit hominē furioſum & ſepe uenit ab
oriēte natiuitatis proſapie:& eſt ſicca ab omni pie-
tate:qa ſitit uindictā & proximoꝝ oppreſſionem.
Iſte uentus faciat tēpeſtatē in diuitibus nobili-
bus & potentibus huius ſeculi. De hoc Hiere.iiii.
Ventus urens in uiis q̄ ſūt in deſerto.i.in corde gra
tia derelicto:gratia.n. dereliquere mētē ſue ſupbie
turbidus fit:qd' dicit' Iob.xxvii. Tollet eū uentus
urens & auferet:& uelut turbo rapiet eum de loco
ſuo. Ventus urens ē iracundia q̄ aufert homini
rationem.Turbo ē ſuperbia q̄ precipitat eum per
preſumptionem:& tunc rapit eum de loco ſuo:qm̄
ſuperbus nō ſuſtinet uideri quod ē:ſed multa oſtē
tatione:quaſi in omnibus ſe facit quod nō eſt. Cō
tra turbinē huius uēti eſt remedium quod habent
naute.Nā quando nauis periclitatur qui poſſunt
ad paruam fugere nauiculam liberantur.Sic q po
teſt hic uilitatē ſuā cognoſcere:liberabitur a uento
ſuperbie. Secundus ē meredionalis ſeu auſtralis
& iſte eſt calidus & humidus:& ſignificat concupi
ſcentiam q̄ orit' ex ſanguine qui ē calidus & humi
dus.Iſte facit tempeſtatē iuuenibus.Nā luxuria ca-
lefacit & ardere facit mentem adurendo per ardo-
rem ſulphureum:ſed humida fluit per humorē fe-
dum.De quolibet tali dicitur. Hier.ii.In deſiderio
anime ſue attraxit uentum amoris ſui. Sed quod
doloroſius eſt etiam hunc peſtilentem uentum.
Hieremias paſtoribus attribuit dicens. Paſtores tu
os paſcit uētus & amatores tui i captiuitate ibunt.
Contra hāc peſtem ē aliud remediū exēplo nau
tarū:qui quādo naues nimio retrahuntur ponde
proiiciūt merces in mare:ſic qui humoribus corpo
ris ſui in caſtitatē ſubmergitur:hos proiiciat in ma
ri auſteritatis & abſtinentie amaricantis gulam &
uentrē:per uigilias enim & lachrymas ſuſpiria & au
ſtera ieiunia euacuantur humores facientes laſciuie
tempeſtates. Tertius eſt ſeptentrionalis qui dici
tur tramontana:qui tranſit per loca ſempiterni fri-
goris & ſignificat inuidiam & accidiam:& ex ma-
lancōnia oritur que eſt frigida & ſicca:ſicut eſt iui-
dia & accidia. Nam inuidia frigida eſt ad bonum
aliorum: & accidia ſicca ad proprium:h̄ facit tēpe-
ſtatem pauperibus in ſpiritualibus bonis p quos
nunquam tranſit calor celeſtis ſolis. De his dicitur
Oſee.Ventum & turbinē metent. Cōtra hunc

uentum in paruulis barculis eſt remedium ꝙ ad terram ueniant. Nam & hi paruuli ſunt: quia paruulum occidit inuidia ſicut dicit Iob.v.ca. unde remedium iſtorū eſt ꝙ ipſi dimittāt inuidiam reſpectu bonorum proximi: & cum illo incipiāt charitatē mercari: & accidiā reſpectu ſue pigritie: & incipiant operari terram corporis ſui: quia qui operabitur terram ſuam ſatiabitur panibus. Quartus ē occidētalis: & hic frigidus & humidus ē: & ſignificat auaritiam que a flecmate habet ortum: & hic tempeſtatem facit in ſenibus. Nam facit frigidū in retinendo: & humidū ī appetēdo: nec ſatiatᷣ propꝰ is: ſed ſemper in aliena defluit anxietatibus cupidis. Sicut humidū nō terminatᷣ termino proprio: ſic auaritia nō niſi in morte terminatᷣ que aliena ē ab inſtituta natura. De hoc dicitᷣ Eccle.xxiiii. Quaſi qui apprehendit uentū & ſequitur umbram: ſic qui aſcendit ad uiſa mendatia.i. ad mendaces & fallaces diuitias: de quibus ps. Vt quid diligitis uanitatem & queritis mendaciū. Iſtis ergo oībus uētis ieſus imperauit: quādo eos omnia relinquere fecit: & tunc in conſcientia facta ē tranqllitas magna que nulla querunt terrena. Attende ꝙ iſta quarta turbatio erat in apoſtolis.

Primo pp defectū lucis ſiue claritatis qa nox erat.

Secundo pp defectum dulcedinis ſiue ſuauitatis: quia erāt in mari.

Tertio propter inſultū turbinis ſiue hoſtilitatis: qa uentus erat contrarius.

Quarto propter defectum roboris ſiue poteſtatis: quia laborabant in remigando. Et tanto plus uentus intumeſcebat. Horum omnium cā fuit xpi abſentia. Quando enim anima ſētit ſe obtenebrari in recognoſcendis: & priuari ſuauitatibus internis: & īpugnari hoſtibus extrinſecis: & deficere in uiribus propriis: ſepe quaſi ad peccatum diſperationis uenit: unde & hic dicitur ꝙ nauicula operiebatur fluctibus: & ſepe ſe credit derelictam a xpo: qui tamē eam talibus exponit ut augeatur in merito: unde omnes tribulationes electorum eis a deo procurantur & permittuntur affectu paterno.

Vnde Origenes dicit: ꝙ ieſus fecit mare turbare & dicit ꝙ hec tēpeſtas non ex ſe orta ē: ſed poteſtati paruit īperantis. Qui educit uentos de theſauris ſuis. Facta ē autē tēpeſtas magna ut magnū opus oſtēderetur: h̄ āt dicit Ori. de alia tēpeſtate de qua habetur Mat.viii. Sed ſimile ē etiam de iſta: unde dicit Criſo. ꝙ h̄ turbatio typus erat futurarum tētationum: de quibus paulus dicit. Nolumus uos ignorare fratres quoniam grauati ſumus ſupra uirtutem ita ut tederet nos etiam uiuere. Facit autem h̄ ieſus electis. Primo ut tētatiōibus coronētur & honorabilius poſſideant regnū uite. Secundo ut demones amplius confundantur: quia permiſſi ſunt electos ita acriter īpugnare qui ſunt carnis debilitate ueſtiti. Multum confunduntur illi ſpiritus arrogantes & ſuperbi: & in hoc maxime deus honoratᷣ & ideo ſolēniſſimas uictorias & uniuerſaliter diabolū proſternentes in mundo non conſueuit deus facere niſi perſonas deſpicabiles & abiectas que in hoc ſeculo cum Iob non cenſentur nomine uirorꝫ ſed ancillarum: ubi glorianter dicit deus ad Iob. de ſuperbo demone: ꝙ alligabit eū ancillis ſuis. Tertio propter cuſtodiā infuſe uirtutis: nō.n. conſeruatur uirtus nec augetᷣ niſi recognoſcatur. Oportet ergo ꝙ flumina gratiarū partialium reintrēt in mare abyſſaliū meritorum ieſu per gratiarum actionem ut iterum fluant per continuationē & augmētum: quod tunc maxime fit quando anima ſuū plene cognoſcat defectum: unde & Apo. dicebat. Cū infirmor tunc fortior ſum: nam uirtus in infirmitate perficitᷣ recognitionis uidelicet defectus ꝓprii & diuini preſidii: propter quod non ſtatim ſuccurrit: ſed expectat uſqꝫ ad quartam uigiliam noctis: unde theophilus dicit ꝙ non ſtatim eis aſtitit: ſed per totā noctē eos periclitari ꝑmiſit ut doceret eos patienter expectare: & non a principio in tribulatione ſperare ſubſidium. Et dicit ꝙ cum ieſus debet eorum pericula cōpeſcere tunc maiorem timorem incutit: unde ad tantum eos deduxit ꝙ uidētes eū ſupra mare ambulantē eſtimauerunt fantaſma eſſe ut per hoc etiam eis oſtendat ꝙ ipſi deficiunt in cognitione non cognoſcentes preſens adiutorium: & non intelligentes precedens beneficium: unde etiam Mar.vi. dicitur ꝙ ipſi nō intellexerunt de panibus. Erat enim cor eorum obcecatū: ut per hoc oſtendatur ꝙ deus notificat anime ꝙ ipſa ē ingrata & ceca: & adhuc plus eſt infida: quia uirtutē ſuccurſus eſtimat defectionis fantaſma. Ad h̄ aūt notificanda menti etiam ieſus dat adiutorium: qa dum animā oppreſſam iuuare uenit: quaſi ſe alio ire oſtendit: unde dicitur ꝙ uolebat preterire eos: ac ſi de eis nō pertineret ad eum. De hoc ſimile habuiſti ſupra de chananea: imo quod ſtupendiſſimū ē tātū placet recognitio ſue impoſſibilitatis ad bonū: & inabyſſatio proprie uoluntatis ad appetēdū & perpetrādū omne malum: ꝙ quando anima ad iſta plene de ſe ſentiendū ſe reddit difficilem & nō habet h̄ ſicut cognitionem indubitabilē qđ nunq̄ ē niſi per ſuperbie & preſūptionis ſupercilium quātūcūqꝫ talem animam deus eternaliter exceſſiue dilexerit: & ad ſublimē ſtatum prouehendā elegerit: tamen propter iſtud humilitatis profundum in ea formandū: in quo eſt omnis boni fundamētū fomētum: & cōplementum: aliquando permittit eā ad multa horribilia & ſibi cōtraria ruere: ſicut eſt exēplū in paulo. Aliquādo āt permittit poſt innumera beneficia & altā experientiam amoris dei horribiliter & uiliter ruere. Exēplū de apoſtolis oībus ruētibus tpe paſſionis. Sed q̄ maxime de dauid in adulterio berſabee: & homicidio urie: poſtq̄ tanta beneficia a deo receperat: & hec oīa ſalubritᷣ permittit ut dicit Grego. ut eos ſublimius p humilitatē erigat q debilius per cecā ſupbiā ſtabāt: hoc āt ī pluribus locis ē actū. Quarto ut per h̄ dei potētia: ſapientia: & bonitas multiplicius innoteſcat:

dum nō ſolū bona:ſed etiam mala electorum facit ſubſeruire ſaluti: ac per hoc ipſi electi cautius humilius & electius aſſurgunt ad dilectum ieſum amandum in cuius merito & ſolo adiutorio reſurgunt a malo:& proficiunt in bono:ac per hoc ſibi nihil de ſe relinquentes totaliter in ieſū tranſeunt.

Quinto ut ſatiſfaciat diuine iuſtitie q̄ requirit talium electorū uitā in tribulatione purgari:& p hūc modū gratiā in eis augeri:ubi & uides maximā aſſociationē miſericordie ſaluatoris ieſu cū ſue rigore iuſtitie:dū oīa per que iuſtitia punit ad eterni p̄mii ſuperexcellentiā ſubſeruire facit. Sexto pōt dici ꝙ etiam hoc facit ut poſt tribulatiōis experiētiam ſue abſentie:iocūdius teneatur.Idem.n.bonū perditū & poſtea reinuentum habet nouā gaudii rationem:quod maxime fieret ſi in reinuentione haberet augmētū:quod cōmuniter fit electis. Nullus deſperet ſi tribulatiōibus ipſū ieſus exponit:qa per tribulationes ipſum probat: nō reprobat:gratiam auget nō aufert:& letitiam eternā cumulat dū tēporaliter cōtriſtat:unde apl's ad hebre. Si extra diſciplinā eſtis:iā nō filii:ſed adulteri. De hoc dicit Ber.in ſermone.xvi.ſuper Qui habitat. Vtilis ē tribulatio que probationem operatur & ducit ad gloriam:& infra.Res ut dixi neceſſaria ē tribulatio que in gloriam uertitur:triſtitia que mutatur ī gaudium.Sane lōgum quod nemo tollet a nobis & multa ibi de hoc pulchra:Idē ſermone.vi. ibidē. Si magnū ibid eccleſie corpus cōſiderare libet: facile ſatis aduertimus lōge acrius īpugnari ſpūalis eccleſie: q̄ carnales agit hoc ſane ſemper ſuperbia & inuidioſa malitia perfectiores quoſq; uehementius pulſat.Iuxta illud. Eſca eius electa. Agit inq̄ & nō ſine certa diuini diſpenſatiōe cōſilii qui qdem nec imperfectiores ſupra id quod ferre poſſunt tētari permittit: faciēs cō tētatione prouentū:& perfectioribus nō modo glorioſiores:ſed numeroſiores parat ex hoſte triūphos:h̄ Ber. Noli ergo timere ꝙ dominus electos ſuos magnis & multis tribulationibus exponit:ſed finaliter non relinqt: unde & pluries pmiſit diſcipulos tēpeſtati: ſed nūq̄ ſubmergi:qn potius ſecūdū multitudinē doloꝝ ſuoꝝ in corde ſuo ſubite & iſperate cōſolationes benedicti ieſu letificāt animas electorum. Vnde & contra quatuor picula ſupraſcripta quatuor remedia adueniens apportat. Nā cōtra tediū noctis & ignorantie aduenit cū diluculo lucis radioſe.Cōtra defectum amaritudinis interne uenit cum dulcedine allocutionis:ſuauiſſime mēti ingerens infinitū pelagū ſue eēntie in qua eſt mare īmenſe cōſolationis:& hoc cū dicit.Confidite ego ſū:nolite timere unde talis anima reliquatur dulcore.d.illud Cant. Anima mea liquefacta ē: ut dilectus locutus ē.Cōtra hoſtis tēpeſtatē aduerſantis apportat remediū ſolide deābulationis:unde dicitur ꝙ uenit ad eos ambulans ſupra mare. Suum ambulare ſupra mare eſt nos ambulare facere ad ſimilitudinem greſſuum ſuorum quibus calcat per patientiam omnes fluctus tribulatiōis illate: facit nos hillariter per tribulationes incedere: & in medio ipſarum in ueritate ambulare. Et hoc eſt maximum ſignum utilis adiutorii quando tribulationes non auferuntur:ſed in medio ipſarum greſſus ſolidi cōferuntur:& hoc eſt quando uirtus patientie datur que habet opus perfectū:in qua plene anima poſſidetur.Hoc debent petere qui ad perfectionē aſpirant:ꝙ per tribulationes uirtuoſe procedant:nō ꝙ tribulationes recedāt.Hi āt ſūt qui cātāt in uiis dn̄i quoniam magna eſt gloria domini.Hoc fortis athleta petrus petit cū dicit.Domine ſi tu es iube me uenire ad te ſuper aquas &c. Mat.xiiii.uide totum

Quartum remedium quod datur contra quartum defectum.ſ.noſtre uirtutis & roboris tribulationibus ſubcūbentis:contra quē imperialis acceſſus poteſtatis ieſu omnia increpantis in mari facta ē tranquillitas magna. Sed contra uniuerſalem radicem predictorum periculorum que fuit chriſti abſentia introducitur uniuerſalis radix omniū predictoꝝ remedioꝝ que ē chriſti ſocialis & unitiua p̄ſentia:cū dicitur ꝙ aſcēdit ad illos in naui.In cuius unione eſt ceſſatio oīs mali:& dulcoratio oīs afflictui. Ipſe elegerat mētem ad ſublimia. Et iſte eſt unus modus quo dulcoratur aqua amara per eleuationem uaporoſā in aera a uirtute ſolis.Ipſe ēt oēs tribulationes mentis oſtendit pertranſiſſe per oēs ueuas cordis ſui:& ideo inde exire debuit dulcoroſitas:& amore paterno nobis ꝑpinquitas. Et hic ē ſecundus modus quo dulcoratur aqua amara qn̄ tranſit per occultos terre meatus in quibus purificationē accipit & dulcorē.Oſtenditur etiam in nobis:quia ipſe eſt qui portat & non nos: unde ſicut nos non ſumus qui loquimur:ſed ſpiritus patris noſtri: ſic nec nos ſumus q portamus:ſed uirtus ī nobis habitātis piiſſimi & uictorioſiſſimi ieſu xp̄i Ipſe eſt enim illud lignū forte & īputribile quod artifex ſapiens elegit ad faciendū pontē & nauē nobis infirmis:ut illeſi per aquas tribulationis trāſeamus:& ipſas dulcoratas leti bibamus. Et iſte eſt tertius modus quo leguntur aque dulcorate ī exo.cum dicitur:ꝙ ex p̄cepto domini poſuit moyſes lignū in aquis amaris q̄ in dulcedine ſunt cōuerſe:huic ligno modico humili & deſpecto:quod dominus exaltat homines prebent animas ſuas.Ipſe etiam ieſus ē eterna ſapientia que omnibus dat ſaporem debitum ſecundum congruentiam temporis & cauſaꝝ.Et ideo nobis īmittit:ꝙ dum habitamus in peregrinatione paſſibilis carnis nihil nobis debet eē dulcius q̄ ſimilitudo chriſti uite paſſibilis:& ideo īmittit menti ꝙ nihil debet ſibi dulceſcere niſi cū chriſto crucifixo ſimul crucifigi & cordis ſui continue deglutire anguſtias. Et hic eſt quartus modus quo legūtur aque dulcorate & ab amaritudīs morte ſaluate.iiii.Re.ii.dū helyſeus fecit uas nouū & miſit ī eo ſal.& de illo miſit ī fōtes aquaꝝ:& dixit:h̄ dicit dominus deus. Sanaui aq̄s has: & non erit in eis ultra mors neq; ſterilitas.

Vas nouum eſt cor per ſpiritum ſanctum a uetuſta
te proprii ardoris tranſlatum in nouitatem amo-
ris ieſu:ut eodem guſtu ſaperet omnia. Qui bene-
dictus ieſus licet impari gradu & tunc mit-
titur in fonte omnis amaritudinis noſtre.ſ. noſtri
amoris uitioſi & reciproci ad nos in quo eſt fons
omnis noſtre culpe & tribulationis. Sic ergo ui
diſti quomodo ieſus ſaluator optimus oēs aduer-
ſarios flatus tranquillat anime tribulate. Sed attē
de ꝙ duplici tēpore tempeſtas legitur diſcipulorꝫ
inuaſiſſe nauiculam:primo ſicut dictū ē:hic ieſu ab
ſente. ſcđo ſicut dř Mar.iiii.ieſu dormiente: licet ī
his multa poſſent ſignificari:tamē poſſumus dice
re ꝙ abſentia ieſu chriſti ſignificat tempeſtatē ab
hereticis ortam:eis.n.abeſt ieſus qui fides abeſt.
Dormitio uero ſignificat tempeſtatē a prauis mo
ribus excitatam.Adeſt quidem peruerſis fidelibus
per fidei ueritatem:ſed eis dormit per operandi ne
gligentiam & torporem:& ideo multarum concu
piſcentiarum & ambitionū fluctibus talium opp̄
muntur nauicule:unde ad exaggregationē iniqui-
tatis eorꝫ ualet qđ Mar.dicit ꝙ ieſus erat in puppi
ſuper ceruical dormiens. Puppis ē poſterior pars
nauis in qua ſignificatur ꝙ ieſum poſt dorſum ꝓie
cerunt.Et ſicut dicitur de malis ſenibus in Daniele
ꝙ auerterunt faciem ne reſpicerēt celum: nec recor
darentur iuditiorum iuſtorum: ſic & hic peruerſi
chriſtiani aduertunt intellectum ne reſpiciant alti-
tudinem ſui ſtatus qui ſunt chriſti ſanguine precio
ſo redempti ne recordentur iuſti iuditi dei. Qua
propter iuſte cōdēnabit eos in ſupplitiis:qui tantū
neglexerunt ſpem ſalutis.Et quod peius eſt unū
molle ceruical poſuerunt ſub genu ieſu: ut ſuauius
ab eorum protectione & auxilio tā aures q̄ ſenſum
auertant. Hoc ceruical eſt delectatio & requies
quam habent impii in diuine offenſionis operibuſ
qui letantur cum male fecerint & exultant in rebus
peſſimis:propter quod chriſtus ſuauiter dormit &
requieſcit ꝙ tribulentur:& diabolice poteſtati tra-
dantur.Sicut ipſe dicit Prouer.i.Deſpexiſtis omne
conſilium meum:& increpationes meas neglexi-
ſtis:ego quoqꝫ in interitu ueſtro ridebo & ſubſana
bo cum uobis id quod timebatis aduenerit. Sed
attende q̄ diu laborant in remigando:& in aliis ꝓ-
prie induſtrie inſtrnmentis :tādiu magis inualuit uē
tus:quia quando mali chriſtiani credunt per alia re
media uentum tribulationis effugere q̄ per ſalubrē
penitentiam & orationē deuotam chriſtum excita
re:uano labore conſumuntur :quia & ſua expēdūt
& tribulationem non effugiunt.Et ſi per ħ aliquā
do tēporaliter ceſſat periculoſius uaſtat:dum per
ħ eterna incendia preparat. O q̄ lachrymabiliter
ħ poſſent ad preſentis tēporis malitiam retorqueri
ut dicamus ieſum dormire negligenter & miſerri-
me ſeruantibus ſuum ſtatum.Sed dānabiliter abeſ
ſe pertinaciter defendentibus:& ſub ſpecie uirtutis
colorantibus ſuum defectum: per hoc exhortatio
nis remedium ſi uolunt excludere negligentiam:
& miſeriam:ex quo ſuum nolunt recognoſcere de
fectum. Secūdis ſtat ſubmerſionis periculū:im-
mo neceſſario habent perire niſi aduenire digneť
dominus.Sed quomodo eis aduenit qui nec ī ma
ri dicunt ſe eē nec in periculis laborare? O q̄ ama
rum eſt ſibi mare:in eo ꝙ ſuarum amaritudinū eis
amaritudo dulceſſit q̄ tenebroſior eſt in eis nox:in
eo ꝙ ſuam noctem tenebroſam dicūt lucem diſcre
tionis.O q̄ eſt eis tēpeſtior uentorꝫ cōflictus quo
magis in medio eorum poſuerūt ſui appetitus le-
ctum:dum diſtractionibus tribulationū ſtatui ſuo
repugnātiū conquieſcunt. Hi ſunt ſimiles feris
marinis que in tēpeſtatibus fluctuum delectantur.
& appropinquant ad barculas que ad portum feſti
nant:ut eas ſi poſſent ſubmergant.Sic & hi amen-
tes & furioſi pauperculos tales turbines fugientes
nituntur ad ſui imitationē attrahere:ut ſimilis eos
unda ſubmergat:quāto periculoſius periculū defe
ctu roboris & deſiſtentis uirtutis incurrunt: dum ī
eo ꝙ ſtatū ſuū deſtruunt per labores multos tēpo
ralia:& mūdanos honores ac ſtatus ꝓcurāt:& ī his
uitā ſuā occupant ieſu imitatione relicta & cauſidi-
cationibus & defenſionibus ſuarū malarum liber-
tatum uacaut:hi ſunt remi cum q̄bus laborant ina
nitus:quia fluctus non minuūt: ſed intendunt: &
dum contra unū litigant multos alios prouocant.
O q̄ periculoſe omniū bonorꝫ radice xp̄i pn̄tia
ſunt priuati:& tanto peius quanto falſo xp̄o imo
cum antichriſto ipſi ſunt ſociati:dum deſtructionē
promiſſe paupertatis & cauſidicationem machinā
ſue hūilitatis p tēporaliū affluentiā maculant ſue
puritatis diſtractionē cōtinuā ruinā interne charita
tis q̄etis & deuotionis & alia ſimilia reputant cultū
uere religionis ac in his chriſtū habere dicunt. Sed
nō mirū q̄a erat cor eorꝫ obcecatū & nō intellexe-
runt de panibus.Nōne ſūt palpabiles cecitates ap
tas ſue profeſſionis tranſgreſſiones tam horribi-
les dei cultus in oculis mūdi oſtēdere:& de hoc tā-
ſe de malignitatē iactare? Sed hoc accidit eis: q̄a
non intelligunt de panibus.Nō.n.ſpiritualem refe
ctionē que eſt in altis uirtutibus ſue perfectionis &
profeſſionis & in guſtibus mentis intelligunt:pro
pter quod etiam ieſum uenientem in ſāctis paruu-
lis uirtutibus deformibus:qui calcant undis ſue tu
multuoſe turbulētie & occupationis diſtractiue oīa
deſpiciendo non cognoſcunt:ſed eſtimant fantaſ-
ma deceptionis & pre timore ne uitioſitatis ipſo-
rum confringant malitiam clamāt multis iurgiis
& detractionibus ſuper eos. Sed ſpiritus uerita
tis ab eis prudenter declināt eos in ſua malitia di
mittendo: ſed finaliter non declinabit a naui: q̄n
immō omne ſemen electum quod in eis fuerit ad
ſe trahet: & tunc ſe cognoſcentes erraſſe propriam
recognoſcētes offēſā adorabūt ſp̄ūm ieſu dicētes.
Vere filius dei es. Si āt his filiis claudicantibus
& aliēis qui dn̄o ieſu mētierūt ñ ſeruātes ꝓmiſſa at
tribuať & ſōno quo ſoportatus ieſus ex obligatiōe
ꝓmiſſe regľe ſup ceruical dormiuit ī puppi q̄ ꝓprie

myſterium eis adaptatur qui totū ſue profeſſionis
ſtatum proiicientes poſt tergum ſuum:dimittunt
ieſum & eius imitationem perfectam ſuper puppi
dormire ad proram ſui naui conatus:& cōtinui ſtu
dii procurādi ea que ſui ſtatui aduerſantur faciem
ſue uigilie conuertentes. Sed & ceruical ſue mo
litiei & relaxate uite & anxie congregationis tēpo
ralīū ſub capite ieſu ponunt. Quia hi in ſua ſollicitu
dine & procuratione intendunt:ut talibus eorum
malefitiis ſoporatus ieſus iuſtitia exigēte ad eorū
iubilationē non euigilet:ſed inundante uento per-
ſecutionis ſuper eos qui electi fuerunt ex eis ma-
lam dimittentes prorā:& ad puppim iam diu obli
tam inſtitutionis primarie & perfectionis ſue con
uertentes aſpectum impetu timoris uehementis
uidentes ſe ſubmergi in fluctibus tranſgreſſionis
ſue clamabunt fortiſſime cordialiter dicentes. Do
mine ſalua nos perimus. Quibus ex pietate ex
citatus ieſus imperauit uentis & mari eorum tranſ
greſſiones & turbulentas diſperſiones & amaras
occaſiones exſufflant:& eorum modicam fidē qua
timebant ſe non poſſe regulam ſeruare increpabit
& tunc fiet tranquillitas magna religionis & eccle
ſie reformate. Vnde honor coronati regis ieſu eſt
principaliter ſanctorum martyrum comitiua & mi
litia triūphalis:propter quod ab hoc fundamento
honorifico incepit ſe chriſtus in eccleſia honorare
dum a martyriis incepit tyrānoꝝ quorum perſe-
cutio.ccc.annis durauit. Et ſicut legitur dictum a
Hiero. Tāta fuit multitudo illius coronate militie
ꝙ cōputatis omnibus martyribus: & qui per di-
uerſas partes orbis pro confeſſione ieſu ī illis.ccc.
annis martyria pertulerunt poſſunt.ccc. martyres
cuilibet diei illius tēporis aſſignari.

Ieſus lepram eiiciens Cap.xix.

Anima mea attende ieſum de mōte de-
ſcendentē ſublimitatis diuine ad aſſum-
ptionem paſſibilitatis tue:& te totam le
proſam attēdens cum multis lachrymis te proſter
ne.d.ei. Domine ſi uis potes me mundare. Si for-
te tibi cōpatiens extendat manū ſue uirtutis & di
cat:uolo mundare. In quo & attende tue iniqui
tatis uitium:quia leproſa es:pietatis ieſu beneficiū
quia per ipſum mundata es:lepra autem ſignificat
omne mortale peccatum:primo quantum ad uitia
capitalia:unde lepra eſt morbus contagioſus per
ſuperbiam:quia qui communicat ſuperbo induit
ſuperbiam. Eccle.xiii. Ardens per luxuriam faciens
ſitire per auaritiam: deformans aſpectum & faciē
per iram:reddens hominem abhominabilem per
per inuidiam. Nam abhominatio hominū detra-
ctor. Prouer.xxiiii. Immundus per gulam. Daniel
enim propoſuit ne pollueretur de menſa regis pō
deroſum reddens hominē per accidiam. Prouer.xv
In merore animi deiicit' ſpiritus. De his ſeptem le-
uit.xiii. Quicunq; maculatus fuerit lepra habitabit
extra caſtra. Primo igit' leproſus ſeparatur ab aliis in
quo ſignificatur peccatū ire cō quo nullus poteſt
habitare. Prouer.xxii. Eiice deriſorē & exibit cū eo
iurgiū:ceſſabuntq; cauſe contumelie. Hec eſt le-
pra marie que rixata eſt cū moyſe:& eiecta a caſtris
Nūeri.xii. Maria apparens candens lepra quaſi nix
Eiiciendi ergo ſunt rixoſi & iracundi. Numeri.v.
Precipe filiis iſrael ut eiiciāt de caſtris omnem lepro
ſum ne contaminent ea cum habitauerat uobiſcū
Secundo habebant ueſtimenta diſſuta:hec eſt le
pra inuidie que procurat diuiſionem & ſciſſuram.
Nituntur enim inuidi illam chriſti tunicam incon
ſutilem deſuper &c. diuidere. Cū tamen chriſti cru
cifixores noluerunt eam ſcindere:hac ſcinditur uin
culum charitatis fraterne. Hec eſt lepra ſimonis
Luce.vii. Qui inuidebat ſuperne gratie curatione
Magdalene. Cui dixit dominus. Aquam pedibus
meis non dediſti:oleo caput meum non unxiſti:
oſculum mihi non dediſti:quia inuidi non habēt
lachrymas contritionis in corde:nec oleum charita
tis in opere:nec oſculum unionis in ſermone. Ideo
dicitur deute.xxiiii. Obſerua diligēter ne incurras
plagā lepre:lepra enim ſolutio continuitatis & in-
uidia diſſipatio unitatis. Tertio leproſus habet
caput nudum. In quo deſignatur lepra ſuperbie.
Caput enim nudat q opera alicuius eminentie uel
ſanctitatis per preſūptionis ſuperbiā oſtētat. Hec
lepra eſt ozie qui ex preſūptione cordis uſurpauit
ſibi officium ſacerdotis. Ideo lepra apparuit ſibi in
fronte ubi ē ſignū ſuperbie.ii.paral'.xxvi. Et dicitur
ibi ꝙ fuit leproſus uſq; ad diē mortis ſue: quoniā
tale peccatum quia corruptionē nō ſuſtinet ut fre
quentius percurret in finē. Quarto habebat os ue
ſte contectū:in quo lepra accidie deſignatur ꝗ non
uult per bonū opus reſpicere. aliter etiā in os ueſte
contegit':cū accidioſus domināte uerecūdia nō cō
fitet'. Contra quos dicit Iob. Quaſi in ſinu abſcō-
ſa leproſa efficit' dū accidioſa manus nihil ad iuſtiti
am operatur. Quinto contaminatū ſe clamabit
in quo ſignificatur lepra luxurie per quā maxime
contaminatur anima. Hiero.iii. Si dimiſerit uir uxo
rē ſuam & recedens ab eo duxerit uirum alterum
nūqd contaminata eſt mulier illa? Contaminatū
ſe clamat qui publice per luxuriam peccat:hec ē le-
pra Ioab.ii.Re.iii. Non deficiat de domo Ioab flu-
xum ſeminis ſuſtines & leproſus tenēs fuſum &
cadēs gladio:& indigēs pane:qa in ea hō totus ef
feminat'. Tenet fuſum per momētaneam delecta-
tionem:uel propter effeminatorum confuſionem
quia ibi eſt eneruatio:cadens gladio per iugem cō
ſcientie cōpunctionem:hoc enim proprium habet
illud peccatum:quia conſcientiam pungit:quia ipā
continue naturalis lex arguit quā corrumpit. Indi-
gens pane:quia omni ſpirituali conſolatione ſe red
dit indignū. Sexto ſordidum ſe clamat:hec ē le
pra gule:quia per eam ſordidi & animales efficimur
Iob.xviii. Quare ſorduimus & reputati ſumus ut
iumentum apud te. Iumenta certis temporibus
a coitu abſtinent: ſed nunquam ſobrietatis me
dium tenent. Semper enim uacant nutritiue:

ſed non ſemper generatiue:h eſt lepra naamã qui erat princeps militie regis ſyrie uir diues ſed lepro-ſus.iiii.Re.v.Nobiles enim & diuites maxime infecti ſunt lepra gule.Vnde Luce.xvi.dicitur de diuite epulone q epulabat quottidie ſplẽdide:hi.n. ſunt in epulis ſuis male cõuiuãtes ut dicit Iudas.

Septimo ſolus habitat extra caſtra:hec ẽ lepra auaritie.Auarus.n.per interminabilitatẽ & inſaciabilitatẽ appetitus infiniti uellet ſolus totum mũdũ occupare.Eſa.v.Ve qui cõiũgitis domũ ad domũ:& agrum agro copulatis uſq ad terminũ loci Nũqd habitatis uos ſoli i medio terre:hec ẽ lepra giezi.iiii.Re.v.Egreſſus ẽ giezi ab helyſeo quaſi nix & licet omnis auaritia ſit mala lepra: ſimoniaca tñ peſſima ẽ q̃ in giezi uẽdẽte gratiã figuratur:unde notabiliter dicitur quaſi nix.Nix.n.nocet oculis ne uideant & pedibus itinerantiũ:aliquãdo uiam occultat:quia ſimonia maxime obcecat prelatos: & errare facit ſubditos:ſed bene ſicut helyſeus eiecit giezi a ſe.Sic chriſtus emẽtes & uẽdentes eiicere cepit de tẽplo.Io.ii. Vtinã ſit hodie aliqs helyſeus & aliqs chriſti uicarius qui hanc leprã de ſcũario purget:propter h forte dicitur Luce.xix.q ieſus cepit tales eiicere:quia quod chriſtus cepit facere: debet eius bonus uicarius conſumare. Hec ſũt ſeptẽ conditiones leproſi: & ſeptẽ perſone leproſe ſignificantes offenſionẽ ſeptẽplicis culpe. Cõtra que mala in ſacra ſcriptura ſeptẽ remedia inueniũtur purgatiua:tamẽ unũ erat remediũ generale & ordinatũ in lege.In quo oĩa figurantur purgari. Ibi erant duo paſſeres & lignũ cedrinum: & habebant uermiculũ & iſopũ:& lauabat patiẽs:radebat & ungebatur:leuit.xiiii.In quibus oĩbus deſignantur officia ſeptẽ uirtutũ: per que dicte ſeptẽ lepre mũdantur. In paſſere qui a puſillanimitate dicitur ſecundũ Iſidorũ:& ẽ minutũ animal:humilitas deſignatur per quã ſuperbia mũdatur. Et propter duplicem humilitatem interiorẽ & exteriorẽ ſunt duo paſſeres.In ligno cedrino quod ardebat cuius odore ſerpẽtes occiduntur & fugiunt.Sobrietas intelligit que motus carnales reprimit & occidit. Tertio ardebatur uermiculus:hic erat coctus bis tinctus:hec eſt charitas que totam inflãmat animã per modũ dilectionis in deum:& pietatis in ximum:hac lepra mundatur inuidia. Quarto ardebatur iſopus petre adherens:& maculas faciei emũdans:h ẽ hilaritas ſpiritualis per quam mũdatur lepra accidie:ut alacres in dei ſeruitio ambulemus. Quinto lauabat leproſus.In quo ſignatur caſtitas q̃ mũdat lepram luxurie :unde mẽſtruate & luxurioſe dicit dñs Eze.xvi.laui te aqua & mundaui te & ſanguinẽ tuum ex te.Sexto radebatur. Raſio pilorum abiectionem ſignificat ſuperfluorũ:h ẽ liberalitas que mundat lepram auaritie.Septimo leproſus ungebatur ſanguine & oleo:hec eſt tranquilli tas mentis que mũdat leprã ire.Sic ergo habes

Paſſeres humilitatis cõtra ſuperbiã
Cedrũ ſobrietatis cõtra gulã
Vermiculũ charitatis contra inuidiã
Iſopum hilaritatis contra accidiam
Lotionem caſtitatis contra luxuriam
Raſionẽ liberalitatis contra auaritiã
Vnctionẽ trãquillitatis cõtra iram.

Sunt ẽt ſpecialia remedia ĩ ſpũalibus lepre mũdatiõibus deſignata. Nã mũdatio ſupbie deſignat p unctionẽ manus moyſi q̃ i abſtractiõe de ſi nu apparuit leproſa:qa ſupbia ĩcurrit:dũ hõ exterius apparẽdo extollit. Inuidia mũdat per cõbuſtionẽ ſicut de lepra ueſtis ſcribit.Sic & inuidus qñ diuino igne ĩflãmat malitia ueſtis ĩ eo ĩuidie cõburitur & aĩa & corpus ad obſeqũ xp̃i & ximi exhibet. Accidia ſimilit curat p manus extẽſionem qñ xp̃s manũ extẽdit & tãgit leproſũ:qa uigorat ĩ fluxu laborãtis accidioſũ.Huic tñ pcipit q offerat munus qd pcepit Moyſes.ſ.duos paſſeres corpus & animã:ut q nec bona cogitabat in exteriori opere:iã utroq uolet affectionis agilitate.Ita tñ q unũ paſſerẽ uiuũ ĩmolet quãtũ ad opa que ſũt carnis ſuper aquas uiuas uiride contritionis:& alterũ paſſerem.ſ.uiuũ ſpũm.ſ.ſinat aduolare in ag cõtẽplatiõis libere ſepties aſperſũ ſãguine ĩmolari: qa aĩa debet tota agilis fieri in caſtigatione uili corporis prii.Et debet lignũ cedrinũ ſacratiſſime crucis paſſionis ieſu:& iſopus candidã herbam calefaciẽs & purgans pectora frigida in ſe habere:iſopus inq talis coloris mẽdacium cordis ieſu debet ligari ad pedem paſſeris cum pede angariante ut portet crucẽ uiolenter ad modum ſimonis:ſed cum funiculo ſericeo amoris ignei cocci bis tincti ut tingatur immenſa charitate filii dei talia ſuſtinentis in aſſumpta natura & charitate anime ieſu talia acceptantis pro noſtra redẽptione.Taliter alia excluſa accidia libere uolat ad alta:h ponit in domo Simonis leproſi: ubi beata magdalena paſſerem ſui cordis ĩmolat ſuper aquas uiuidas lachrymarũ omnis accidie excluſo corpore:& alligato prius ad pedes affectus ſui cedro extrinſece paſſionis ieſu & iſopo ignee charitatis interne cordis ieſu cum filio amoris ſubtiliſſimi & fortis. Sic diſtincti in corde & corpore ieſu xp̃i crucifixi auſteritate corporis aſperſã ſepties aduolabat ad litteram in contẽplationis agrũ dum .xxx. annis ab omni cura corporis abſtinens ſepties eleuabatur in die ad angelicum & iubiloſum conſortium celeſtis pſalmodie:hoc modo omnis torpor accidie figuratur. Quarto:lepra irẽ eo modo debet curari:quo legitur curata lepra marie per ſeparationem a iurgio.Nam ſicut legitur Nũeri.xii.Eiecta ẽ de caſtris ſeptem diebus & poſt curationem reuerſa:qa ſeparãdo ſe a cõtẽtiõibus & ab occaſionibus offẽſionũ ximi curat ira aĩ. Quĩto lepra auaritie figurat p leprã domus cuius cura erat exportatio uaſorum domus:& abraſio parietũ quia impoſſibile eſt q auaritia retenta rerum congregatione curetur :ſed interius radatur affectus cupiditatis & ſubſtantia exportetur per elemoſynarum largitatẽ. Sexto lepra luxurie curatur per ſeptẽpli-

cem lotionem aque:que figurata eſt in lotiõe na-
amã qui lotus eſt ſepties: quia debẽt lauari & ab-
ſtergi uniuerſaliter cogitationes: locutiones tur-
pes actus:aſpectus:geſtus:inceſſus:& omne quod
ad illam labem põt inducere.Et tunc reſtauratᷣ ca-
ro ad innocentiam puerilem. Septimo mũdatᷣ
gula per ſollicitam cuſtodiã diuini mandati:quam
lepram primus leproſus Adam per inobedientiã
incurrit lignum uetitum deguſtans:quo etiam fit
mundatio lepre ſolo uerbo & dei mandato:maxi-
me illis qui ſciunt dicere diabolo ſuggerenti abũ
inordinatum.Non in ſolo pane uiuit homo: ſed
ex omni uerbo quod procedit de ore dei &c. Hoc
modo mondati ſunt.x.leproſi.Luce.xvii. Qui le-
uauerunt uocẽ.d.ieſu.p̃.&c.quaſi.d.Tuũ eſt precci
pere:noſtrum obedire:unde & ſolo uerbo curauit
eos.d.Ite oſtendite &c.& dei mandati obedientia
ſunt curati:factum eſt dum irent mondati ſunt.
Sed quia lepram gule curare incipiunt:ſed pauci p-
ficiunt niſi in curatiõe perſiſtant:& ſuũ ieiuniũ pu-
re in deum referunt.Idcirco licet.x.ſint mundati de
uno ſolo dicitur ꝙ ad ieſum rediit gratias egit: &
ad ipſum ieſum refugit:de quo dicitur ꝙ erat ſama
ritanus:quaſi cuſtos gule inſultus:& in alienigena
a concupiſcentia carnis ſue. Quia uero lepra eſt
uniuerſalis corruptio in corpore a uenis incipiẽs:&
in frontibus terminata nature uim naturalem infi-
ciens que operatur ĩ epate.Idcirco lepra ſpiritualis
ẽ quedã anime corruptio uniuerſaliter in omnibus
uiribus ſenſuum:que ſunt affectiua:intellectiua: &
operatiua. In operatiua eſt triplex lepra:una ĩ trãſ
greſſione inchoando malum opus agere: ſecun-
da in continuatione aſſuefaciendo malum opus
continuare: tertia in ueterata conſuetudine: pri-
ma dicitur lepra cutis:ſecunda carnis:tertia cicatri-
cis. Intellectiua autem eſt lepra:que eſt defectus
fidei:ſiue ſit in ſingularis perſone corruptiõe: ſiue
ĩ plurium congregatione. Et hec eſt duplex lepra
prima capitis & barbe:ſecunda domus leproſe.
In affectiua uero eſt lepra affectionis:ſiue ſit ex ope
ribus iuſtitie:ſiue ex operibus miſericordie:prima ẽ
lepra cutis:uidelicet ĩchoatiõis bõi operis & exteri
oris conuerſationis de qua dicitur. Homo ĩ cuius
carne & cute ortus fuerit diuerſus color:ſiue cruſtu
la:aut quaſi lucens quippiam.i.plaga lepre adduce
tur ad ſacerdotem:qui cum uiderit lepram & pilos
in album mutatos colorem:ipſamq; ſpeciem lepre
humiliorem cute & carne reliqua plaga lepre ẽ.
Color diuerſus alterat cutem:cruſtulla etiam corrũ
pit carnem interiorem:per cutem & eius colorem
intelligitur noſtra conuerſatio per quam boni aut
mali extimantur ab aliis:per carnem que clauditur
intra cutem intelligitur noſtra conſcientia que no-
bis & dei ſolum patet oculis.Vbi uero color ſancti
tatis deficit in actu uel in conuerſatione:& apparet
corruptio conſcientie:aut lucet exterius euidẽtibus
ſignis:lepra eſt & oportet mundari ad arbitrium ſa
cerdotis. Pili qui inſenſibiliter de corpore exeũt
ſunt cogitationes que de corde procedunt. Albe-
do pilorum que de infirmitate procedit naturalem
colorem expellit:hec ſunt uerba uel ſigna que con
tinent uirtutum defectum. Ex quibus manife-
ſte concluditur ꝙ habent in corde malum funda-
mentum & ſpeciem lepre humiliorẽ carne reliqua
ſi ex actu qui ſibi obiicitur intellige ſufficientẽ excu
ſationem non habere quin potius ab eo quod pri
us apparuit uel fuit ipſum conuicit defeciſſe ſepara
bit cum a congregatione ut ne ex familiaritate in
fundat aliis corruptionis uenenum. Si autẽ lu-
cẽs candor fuerit in cute.i.infamia in ſociorum opi
nione:nec humilior carne reliqua pili coloris pri-
ſtini.i.ſibi proprio certa:nec ab eo confitetur culpa
debet eum recludere ſeptẽ diebus:quia debet eum
reſtringere correctiuis ammonitionibus & ſollici
tis obſeruationibus interdicendo ſibi actus qui ſũt
uia ad culpam.Et hoc tãdiu obſeruandum ẽ donec
uideatur ſi ab opere peruerſo ceſſet:& in domino
ſabbatizet.Iterũ ãt.vii.diebus aliis recludendus ẽ:
quia ſollicita debet obſeruari diligentia:& etiam ſi
bi libera data lumina qualis appareat eius uita ne
forte in prima clauſura fuerit culpa: fuerit abſtinen
tia ſolo timore pene & obſeruantis cuſtodia: quia
& lupus captus predam non tangit. Et ſequitur
ſi obſcurior fuerit lepra.i.obliti criminis nulla ap-
pareat euidentia: & in homine continentur bona
ſcabies eſt.i.infamia ex ſua leuitate ſuborta.Scabies
enim licet mortem non inferat:cutẽ tamen detur-
pat:ſic & conuerſationis leuitas licet mortẽ nõ in-
ferat ſi ſola ſit:tamẽ famam denigrat. Secunda ẽ
lepra carnis uiue & exfloreſcẽtis in aſſuefactione cõ
ſuetudinis de qua leuit.xiiii.Plaga lepre ſi fuerit in
homine &c.Cũq; color albus in cute fuerit & ca-
pillorum mutauerit aſpectum: ipſa quoq; caro ui-
ua apparuerit:lepra uetuſtiſſima iudicabitur. Capi
li ſũt prolixiores pili ĩ qbus ꝓceſſus iniqtatis uide
tur deſcribi.Immutatio capilloꝝ ſignũ ẽ ꝙ longa
cõſuetudine iniquitatis iniquoꝝ affectibus ẽ radi-
cata:hec lepra non exigit ſacerdotis diſcuſſionem
ſed meretᷣ ſeparationem que dicitᷣ uetuſtiſſima
propter inueteratam conſuetudinem: & dicitᷣ car-
nis uiue:quia peruerſitas habet apparere. Sed ali
quando in uirũ iniuſtum inſurgunt teſtes iniqui:
quando loquũtur homines aduerſus iuſtum iniq
tatem:mentiẽtes propter odium ueritatis.Et ideo
hec eſt alia lepra ſolius calũnie & falſe criminatiõis:
ideo ſequitur.Si autem effloruerit diſcuſſa lepra in
cute: & operuerit omnem carnẽ a capite uſq; ad pe
des:qcqd ſub aſpectu oculoꝝ cadit cõſiderabit eũ
ſacerdos & teneri lepra minime iudicabit. Hec
lepra calũnie impietatis que totũ benedictum ie-
ſum operuit & ſingulariter oĩa mẽbra eius. Nã de
eo dicitur Eſa.liii.Nos reputauimus eum leproſũ
qui cum in cute non corpore fuerit: quia in infa
mia impoſiita non eſt culpa commiſſa:& dicitur
diſcurrens lepra in cutis ſuperficie: diſcurrit enim
& nunquã figitur:quia non inuenit locum in quo

ſtabiliatur :unde & de falſis teſtibus eius dicitur:ꝙ
conuenientia teſtimonia non erant.Dicitur omnē
carnem eius operire a capite uſqꝫ ad pedes: quicqd
ſub aſpectu oculorū cadit:quia omnia opera eius
prima & nouiſſima peruertebant:& qcqd aſpicere
poterant maculabant. Sed hec lepra diſcurrens ef
floreſcebat:quia ſub obfuſcatione infamie appare-
bat puritas innnocentie:hec lepra ē minima quia
minuitur homo per patientiam.Et quia diſplicere
malis eſt laudabile:unde ſignum magne uirtutis
ē impugnari ab impiis. Curatur etiam lepra mi
nima per deformatiua ſupplicia que deformat ſpe
ciem carnis:ſed cauſat pulchritudinē mentis: h̄ fue
runt in martyribus & in chriſto ieſu de qua Eſa.liii.
Non erat ei ſpecies neqꝫ decor. Tertia lepra ē ci-
catrix que ē ex recidiuatione poſt bonum ſanitatis
Et quia duplex eſt opus prauum:quoddam flagiti
oſum per intēperantiam in ſeipſum:quoddam fa-
cinoroſum per iniuriam ad proximū .Ideo duplex
ē lepra cicatricis.ſ.in ulcere & cōbuſtura. De prima
leuit.xiii.Caro & cutis in qua ulcus natum ē & ſa-
natū: & in loca ulceris cicatrix apparuerit alba uel
ſubrufa &c.Vulnus quod corrumpit decorē corpo
ris flagicium ē uiolans ſpeciem noſtre honeſtatis.
Si tamē ſanatum fuerit & ad cicatricem perductum
timendum eſt ne morbus redeat: ſicut apparet eis
qui reuertunt̕ ad uomitū. Tunc autem apparet
alba macula quando fit recidiuum ex ſola contami
nata uoluntate.Tunc uero ſubrufa quando ex cer-
ta malitia:& quando fortiter iraſcuntur contra cor-
rigentes ſicut Herodes contra Ioannem. Talis le-
proſus & contaminatus eſt pronunciandus.De cō
buſtura ſimiliter idem caro & cutis quam ignis ex
cuſſerit:& ſanata albam ſiue rufam habuerit cicatri
cem &c. Ignis ſignificat iracundiā que tunc exu
rit carnem humanam quando parit contra ꝓximū
diſcordiam:tunc ſanatur quando reformatut. Sed
in cicatrice albedo naſcitur quando ex ſurreptione
uel infirmitate aliqd pacis uiolatur. Tunc autē eſt
ſubrufa lepra & contaminanda:quādo rūpitur ex
certa malitia. Quarta lepra parat defectum fidei
ſingularis perſone: & hec lepra dicitur capitis uel
barbe de qua leuit.xiii.Vir ſiue mulier in cuius capi
te germinauerit lepra &c.Et ibi dicit̕ ꝙ ſi locus fue
rit humilior:& capillus flauus & ſolito ſubtilior le
pra capitis eſt aut barbe:& contaminabit eum ſa-
cerdos:lepra in capite ē error in fide:de deo uel de
chriſto eius. Nam deus & chriſtus eſt caput fideli
um:& fides caput & ſalus in anima. Barba autē p-
fecte uirilitatis indicium eſt:& ſignificat uirtutes ſā
ctorum:unde inquātū capitis humana ſcientia.ſ.
chriſti hominis a chriſto capite deſcendit in barbā
.i.in ſanctorum uitā perfectam. Quodcunqꝫ er
go a cōmuni chriſti fide & a ueritate doctrine ſan-
ctorum deficit in iſto locus lepre apparet humilior
reliqua carne:quia error ipſius iacet īferius ſalua cre
dentium fide.Capillus etiam flauus eſt ſolito ſub-
tilior:quia de ſuo ingenio preſumenteſ & imaginā
tes fantaſtice ſubtilitates non ſtāt in uera humilita
te.Nam per flauū colorem qui a nigredine recedit
& appropinquat albedini ſignificatur fiducia ſubli
mis ſui ingenii:uel ex preſūptione ſingularis reue-
lationis dei:ꝙ ſi alicuius talis fides ſancte eccleſie
cōmuniter cōferatur:& rationes ſuas tāꝗ decepto
rias aſpernantur :non iudicabitur teneri lepra here
ſis:ſed recludetur correctiōe ammonitiōis. Et hoc
eſt quod dicit ſi locum lepre uiderit equalem carni
uicine.i.confeſſionem ſimilem fidei tranſire: pro-
hibebit eum donec ab errore quieſcat. Sed inter
dum die ſeptimo intuebitur eum: quia diligenter
eſt conſiderandum ne forſitan errorem quem dā-
nauit in publico ſuſtineat in ſecreto.Sed abſqꝫ lo-
co male radicis caput & barba eius proprii deſide-
rii ſenſuum:non ſimiliter & proprii ingenii fiducia
detruncat̕:locus tamen macule non raſus relinqui
tur:ut erroris memoria habeatur:& quantum ma-
lum faciebant ī eccleſia ſuis oculis oſtenditur.Sed
recluditur ſeptem diebus aliis dum plus ꝗ catholi-
cus nominatus fuerit. Quinto dicitur lepra do
mus & ſignificat defectum fidei in congregatione
de qua leuit.xiiii.Si fuerit plaga lepre in edibus:Ibit
cuius eſt domus nuncians ſacerdoti. Iſta dicuntur
in textu ꝙ debent ſacerdoti nunciare: ꝙ ſacerdos
precipit uaſa ꝓferri: ꝙ debet eam diligenter conſi-
derare & in parietibus attendere:ſi pallor ſiue rubor
apparet in lapidibus & humidiores ſūt ceteris par
tibus domus.Debet ſeptem diebus claudere:& ſi
lepram creuiſſe uiderit:lapides inde extrahet & ali-
os loco ipſoꝝ ponet:domus tota intrinſecus radi
tur & alio luto linitur.Domus eſt eccleſia:lepra in
domo:hereſis ī collegio.Sacerdos precipit uaſa of
ferri ne contaminentur:quia fideles precipit a tali-
bus ſeparari ne inficiantur.Sacerdos ſtat ad hoſtiū
domus quando talium conſiderat ingreſſus & exi
tus:pallor color mortis hereſim ſignificat:unde &
equus pallidus in Apoca.hereticum ſignificat.
Sed cum palore eſt in lapidibus rubor quando ad
reſiſtendum coram omnibus apparet in eis zelus
& feruor:domū uero claudi precipit: quia fideles
ab iſtis ſeparari iubet:& eorum mala documēta nō
audiri:qui ea intrauerit immundus erit. Lapides
precipit erui:& in locū īmūdum poni :quia docto-
res talium precipit ſeparari:& illorum errorem ex-
cōmunicari.Domum totam precipit radi:quia cor
poribus omnium auditorum precipit errores euel
li:& alios lapides.i.catholicos doctores ibi poni &
alio luto.i.alia ſana doctrina fides īſtrui. Sexta le
pra eſt caluitii & recaluatiōis:hec lepra elationis in
affectu ex operibus miſericordie procedēs tanquā
ex cibo ſano infirmitas ex inordinatione ſumētis
De hoc leuit.xiii.Vide cuius capite capilli fluūt cal
uus & īmundus ē.Caluities uero fluxus capillorū
in toto capite per quem fluxus nulla pars capitis
denudatur:ſed ceſaries attenuatur:& ſignificat ero
gationem elymoſine de paupertate domus ſue.
Si autem in parte anteriori ex fluxu capillorum

frons fuerit denudata recaluaſter. Et tunc denudat̃ frons cū affectus temporalium abiicit̃: & ſubſtātie ſue abrenūtiat ut facilius anime ſine diſtractiōe ſol licitudines eoꝝ dominū contempletur. Sed capilli in parte poſteriori retinentur: quando ad ſolā neceſſitatem tempalia conſeruantur: hic recaluaſter eſt qr uir perfectus & illuminatus talis poteſt repu tari. Si autem caluitio: uel in recaluitione albus uel rufus color fuerit exortus: & hoc ſacerdos uiderit condemnabit eum: haud dubium lepra ē albus co lor qui eſt ſignū lepre appens in utroqꝫ uertice ē cū p hoc ꝙ quis largitur ꝓpria: eius animus in ſupbi am leuatur. Quo contradicit̃. Mat.vi. Cū facis ele moſynam neſciat ſiniſtra tua quid faciat dextra tua & ce. huiuſmodi etiam color ibi naſcit̃ cū quis de rapina elemoſynā facit. De quo Ecc.xxxiiii. Dona iiquoꝝ nō ꝓbat altiſſimuſ. Septia lepra ē ueſtiū: q̄ eſt elationis in operibus iuſtitie. De qua leuiti. xiii. ueſtis linea uel lanea que lepram habuerit ſta mine uel ſubtegmine: aut pellis: aut quicquid ex pelle confectū eſt ſi alba uel rufa macula fuerit ī fe cta lepra reputabit̃. Attende lcōr ꝙ omnia hec ī figura cōtigebant illis. Nō enim ſic fuit ſimplex moyſes: ut quicūqꝫ iſta legit debet eſſe quin uideat ꝙ iſta ſunt ridicula. Nihil enim coram deo īmūdū niſi peccatum: qd̄ in ſola uoluntate deordinata cō ſiſtit. Veſtis que ornamentū corporis tribuit: & fomentum uirtutis eſt iuſtitia: animā ornanſ exteri us coram ꝓximo: & fouens interius in conſcientia coram deo: ps.cxxxi. Sacerdotes tui induāt̃ iuſtiti am. Lanea ē per exercitiū actiue uite: linea p ſimili tudinem contemplatiue: & utraqꝫ ornat̃ anima & fouet̃: ꝓuerbioꝝ ultimo. Queſiuit lanā & linū & ce. In ſtamine fortitudo intentionis: unde & a ſtan do dicit̃: ī ſubtegmīe diſcurſus & frequentia bone oponis: p pellem mortificatio corporis p illud qd̄ conficitur ex pelle multiplex utilitaſ que ex corpo ris mortificatione ꝓcedit. Sicut eſt caſtitas corporis cōtēptus mundi: ſilentiū & huiuſmodi. In ma cula alba fauor inanis glorie: in rufa malitia īuidie. In ſtamine ergo eſt alba macula: uel rufa: cū noſtra intentio deprauata non plene querit gloriam dei: ſed fauorem mundi: & tamen de apparēti utilitate ꝓximi contabeſcit p īuidiam qr p ꝓximi excellen tem famā timet perdere ſuam reputationem extrī ſecam. Item in ſubtegmine & in pelle: quando de mortificatione corporis eſt appetitus laudis ꝓprie uel dolor felicitatis aliene: uel p maculam rufā po teſt ītelligi crudelitas iudicantis uitam alienā: que maxime ī taliū pelle uel ſubtegmine ſolet accide re. Talis ueſtis debet includi: quia talium anime debet ſenſus claudi: ne. ſ. ſe effundant in oculis ho minum & ne aliis irrideant uel ne de eis ferant iu ditium ꝙ ſi ſecus talis lepra non curat̃ lauet̃ aqua contritionis in ſecreto ſue conſcientie: & quātum poteſt eleuat ab aſpectu ſue cōſiderationis quicqd in ſe appet eſſe uirtutis: ꝙ ſi nec ſic correctus fuerit ſciat ꝙ igne eterno ardebit: maxime ſi talis lepra

ipm ſic mortaliter inficit ꝙ a dei honore ītentio nem auertit. Cum tot ſint uarii modi lepram cu rādi: unde dictus ieſus ſolus lepre mūdator omni um curam ſuam per duo curauit: p uerbum. ſ. & ta ctū: de uerbo curauit decē: tactu unū. Quia plene & perfecta cura omnis noſtre lepre eſt pfecta hūili tas diuine obedientie: & tractatus tranſformatiōis amatiue maxime p benedictū ieſū inocētē & purū p nobis crucifixū: in cuius ſanguine bulliēte igne ſpiritus ſancti: oīs noſtra lepra conſumitur & mun dat̃ lauat̃ & reſtituit̃ ſicut pura: qr mēbrorū purū & ſanū efficiunt̃ puriſſimi ieſu xp̄i

Ieſus medela datus Cap.xx.

On ſolum benedictus ieſus ex pietate cor dis leproſos mūdauit & curauit: ſed oīum infirmitatū noſtraꝝ uł is extitit medicina: Et ideo uerbo: tactu: ueſtimēto: p̄ſens: abſens reme dia tribuit ſanitatū: & omne genus egritudinis ip̄e curauit. Nā cecos illuminauit: claudos erexit: mu tos ſoluit: ſurdos appuit: mūdauit leꝓſos: ſanauit palyticos: liberauit lūaticos expulit febres: eiecit de mōes: eleuauit curuos: extēdit cōtractoſ: purgāit ſā guifluos: mortuos ſuſcitauit: ūde. Mar.vi. dicit̃ ꝙ quocūqꝫ ītroibat īuicos aut uillas aut ciuitates ī pla teis ponebant infirmos & dep̄cabātur eum: uel ut fimbriā ueſtimēti eius tangerēt: & quotquot tāge bant eum ſalui fiebant. Et luce.iiii. dicit̃ ꝙ omnes qui habebant infirmos uariis lāgoribus ducebant illos ad ieſum. At ille ſingulis manus īponēs cura bat eos. Licet autem īnumera ſanitatū beneficia intulerit medicuſ hūane ſalutis ieſus: qr tñ ſunt.iiii. generales egritudīes: pp q̄s curādas pricipalius de ſe fecit medicinā ut ad mētis curā ī p̄nti ſequat̃ ple na corporis cura in futuro: q̄ mentis egritudīes ſūt
Ignorantia
Impotentia
Malitia et
Concupiſcētia
Idcirco de.iiii. egritudinibus curatis a ieſu his corre ſpōdētibus breuiter ſubnectamus: In quibus xp̄us ſe ſingl'ariter oñdit medicinam. Et p̄mo de ceco quē luto cōfecto ex ſputo ꝓprio ad lucē reſtituit: cōtra malitiam ignorātie cece. Nā de illo dicit̃. Ioā nis.viiii. ꝙ p̄teriēs ieſus uidit hoīem cecū a natiui tate. Xp̄i ieſu p̄tentio fuit eius uite peregrinatio que tota eſt collyriū noſtram illuminans cecitatem qd̄ ip̄e declarans dixit: q̄diu ſū in hoc mūdo lux ſū mūdi. Et in ſignū ꝙ ip̄e eſt totus uera lux: & uerū lumē uolens illuminare cecū: lutum fecit ex ſputo.
Sputū ē eterna ſapiētia: quia ſicut ſputū a capite fluit: Sic xp̄us ſapiētia eterna a patre ꝓcedit. Eccle ſiaſtici.xxiiii. Ego ex ore altiſſimi ꝓdii. Terra eſt ca ro aſſūpta de uirgine glorioſa q̄ dedit fructū ſuū qr cōcepit & pepit ieſum: filiū dei. Saliua ergo terre cō iūgit̃: quando ieſus ex uirgine naſcit̃. Et tamen fit lutū quādo uerbū caro factū eſt. Et ut oñdatur ꝙ hoc fit ad nr̄am illuīnationē: dr̄ ꝙ hītauit in nobis: Ioan.i. Ecce curā: uidimus gloriam eius &c. Sicut

dicit qui tale lutũ ſup oculos hũit. Licet autẽ ſo lo uerbo poſſet curare:ſic tñ ut dictũ eſt uoluit face re cũ tactu:ut oſtenderet ſe eẽ illũ reformatorẽ quẽ de luto p̃mi hoĩs legimus formatorẽ:& ut oſten deret ſicut dictũ ẽ:ꝙ ſua carnis aſſũptio eſt nr̃a illu miatio:uñ & lutũ lauari p̃cepit.i.a nobis talẽ fidem reqrit ꝙ aſſũptionem nr̃e ĩfirmitatis credamus ho norẽ ſue deitatis.Et hoc ẽ lauare lutũ:nullá idecen tiã in deo uidere:qr ẽ caro factũ.Et ſicut dicit Theo philus ſup hunc locũ:qdá dicũt ꝙ lutũ nõ fuit de poſitũ:ſed ĩ oculos eſt conuerſũ quod multũ con cordat myſteriis:licet Criſo.cõtrariũ de luto dicere uideat᷑:quia ĩ tali lotione nõ amouet᷑ a bñdicto ie ſu ueritas carnis:ſed ĩ amorẽ tã carnis q̃ uerbi fit to talis tráſformatio nr̃e mentis:& ipſũ uerbũ caro fa ctũ fit oculus diuine cognitiõis. Vñ bñ dr̃ ꝙ nõ in quacũq; aqua lauat᷑:ſed ĩ natatoria ſyloe:quod ĩ terptat᷑ miſſus p hoc uerbũ euágeliſte notáter oñ dens ſacramẽtũ huius piſcine.Sicut hic dicit Aug. Niſi ille fuiſſet miſſus:nemo nr̃m fuiſſet ab iniqta te dimiſſus.Lauare ergo ab oĩ indecẽtia pcci. Mi rabilis aũt cõmendatio huius ceci ex ipſius hũilius obedĩa:ſicut dicit Criſo.dicas ceci fidẽ:qui nõ con tradixit:nõ cogitauit apud ſemetipſũ:lutũ ſolet ex cecare uidẽtes:ſyloe lauí & iá a nullo ſum adiutus: ſi quá uirtutẽ haberet pñs utiq; curaſſet.Sed ſingu lariter obedit:unde ſeqtur abiit & lauit & uenit ui dens. Nota etiá ceci gratitudinẽ:nam cognouit bñficiũ:unde dixit.Ille hõ qui dr̃ ieſus lutũ fecit & unxit ocl'os meos.O bñdicte cece:unctionẽ dixit: ut det paſſionẽ.Multũ enĩ te xp̃s unxit: cũ carnem tuá aſſũpſit:& bene unxit uirtus ieſus qui unctus fuit oleo letície p̃conſortibus ſuis. Scd̃o exhibu it p̃coniũ.Iuxta illud.Quid dicis de eo q apuit ti bi oculos.Et dixit.Quia ꝓpħa eſt & licet paꝶ di xit:tñ ueꝶ dixit:hic uere ẽ ꝓpħa quẽturuſ ẽ ĩ mũdũ Et ꝙ multũ dixit cõtra affectũ malignátiũ & mali gne interrogantiũ:& ieſus ẽ talis propheta : cuius oculis oĩa ſunt nuda & apta. Tertio cõfutat ad uerſarios ſicut patet in textu.Et poſt multa codu dit᷑.In hoc mirabile eſt:ꝙ uos neſcitis unde ſit & apuit oculos meos.Et ĩfra niſi hic eſſet a deo non poſſet facere quicq̃ &c.Iſte aũt benedictus cecuſ ue re eſt mẽte illuĩatus & corpore ſicut prudẽter:ſic ef ficitur.Sic & cõſtanter iudeoꝶ cõfutauit ſuperbiá & pfidiá:qui cũ nõ hẽrent quid reſpõderẽt in eius contumeliá ꝓruperũt.Quarto reddidit debitũ ob ſequiũ:ná corde credidit & ore cõfeſſus fuit dei fi lium ieſũ dicens.Credo dñe & reuerẽtiá in ope:ná procidens adorauit eũ.Sic ergo patet plena illũina tio nr̃e cecitatis:ubi informat᷑ mẽs nr̃a illuĩata quõ dẽat deũ colere in opeꝶ huius ceci imitatiõe.Iſte ut dr̃ fuit btũs cedonius:q cũ benedicta magdale na & aliis fuit mari expoſitus.Sicut hẽtur ĩ legẽda magdalene & requieſcit in ſcõ maxio iuxta corpus magdalene.Secũda infirmitas mẽtis dr̃ ĩpotentia: quá xp̃s ieſus pr̃is uirtus curauit:huius curatõ figu ratur ĩ illo qui ĩcidit ĩ latrones:Luce.x.In cuius cu

ratiõis hiſtoria primo nota caſũ.Secũdo remediũ. In caſu nota ꝙ dimiſit primo mẽtis tráquillitatem quia diſcedit ab hierl'm:cõuertit ſe ad tpaliũ uani tatẽ quia ĩ hierico quod interp̃tatur luna:quia tpa lis ꝓſpitas aſſimulatur lune:que habet lucẽ ſepius eclypſantem maculatam & uariatam.Modo enim eſt plena ::modo uacua ab alio mutata: quia non lucet a ſe.Sic & tpalia nõ lucẽt unde ĩordiate dẽant appeti niſi ex nr̃a puerſitate. Tertio in caſu nota latronũ ĩcurſionẽ: bonoꝶ expoliationẽ:uulneꝶ ĩ flictionẽ:& adiutorii deſtitutõnẽ.Ná ſacerdoſ & le uita deſcenderũt eadẽ uia:uiderũt miſerum ptran ſierunt eũ:& nullũ prebuerũt adiutoriũ:quia ſacer dotiũ legis átique:uel ipſa lex datá a moyſe uulne ra quidẽ pcci oſtẽderũt:ſed nullũ remediũ plene cu rationis dederũt:lex eni ſubintrauit ut abũdaret de lictũ:& ĩpoſſibi le eſt ſáguĩe tauroꝶ aut hircoꝶ au ferri pccm̃:unde tranſitus iſtoꝶ quia ſine miſericor dia fuit magis uulneratũ afflixit:dũ concupiſcentiá auxit ꝓhibẽdo nõ remediũ cõtulit miſerẽdo:pro pter quod etiá dr̃ ex hoc fcm̃ ſup hoc peccás pccm̃ Relictus ẽ igit᷑ hic miſer ſemimortuus deo: ſed totus mortuus in ſeipſo.Semimortuus deo dr̃ qui nõdũ incurrerat maleficiũ obſtinatiõis:nec iudiciũ interne dánatiõis ſed liberari ꝑuiſus erat in benefi cio redẽptõis.In ſeipſo erat mortuus : quia hẽbat mortis uulnus & erat ueraciter dei inimicus : nec a cura ex parte ſua poterat eſſe aliquis motus:nec co natus fructuoſus uł uirtuoſus. Aliter poſſumuſ dicere ꝙ plura fuerũt mala huius deuiátis.ſ.

Primũ fuit exilii & uagationis

Secundum fuit defectus ſubſidii & ſuſtentatatiõis quia in hierico deſcendebat

Tertium continuitas morbi & effluxionis in eo ꝙ dicit deſcendebat.

Quartum atrocitas inimici:quia incidit ĩ latrones

Quintum demũdatio ſtatus gratuiti & ſtole in nocentie:quia deſpoliauit eum.

Sextũ uulneratio bõi naturalis:quod notatur ĩ pla gis impoſitis in oĩbus mẽbris.Ná in rõne fixa eſt ignorantia.In mẽoria ĩpotentia:in uolũtate mali tia.Eruerunt ſibi oculos ĩtelligentie:pſciderũt au res obedĩe:obturauerũt nares diſcretiõis:mutilaue rũt linguá diuine laudis: áputauerũt manuſ opis uirtuoſi:cõfregerunt pedes ſtabilitatis ppetue & greſſus boni:foderũt latus delectõis ꝓximi:& inie cerunt in capite uulnus ſupbie:in oculis toruitatẽ inuidie.In dentibus ſtridorẽ ire.In corpore triſtitiá melancõie:in manibus rapacitatẽ auaricie:in uẽtre ĩgluuiẽ gule:& in renibus fluxum luxurie. Vide tur tibi ꝙ multa ĩcurrerit hic ſtoliduſ deuiator huic põt dici illud Baruch.iii.Quid eſt ꝙ in terra ĩimi coꝶ es.Inueteraſti in terra aliena:coinquinatus es cum mortuis:deputatus es cum deſcendentibus ĩ infernum:dereliquiſti fontẽ ſapie.Et audi deſtitu tionẽ ſubſidii.Ná oĩa remedia ſine ſamaritano ſũt inutilia & ĩperfecta.Nam p ſacerdotem & leuitam ſtatus ueteris teſtamenti in ſacrificiis & in lege mo

tat᷑ mľtiplicē deſcā huius adiutorii: & nihil ꝓdeſ ſe: imo obeſſe ſine expiētia ſamaritai. Nā p̄mo oñdit᷑ ꝙ lex ātiq̄ hūit auctoritatē ñ ſtabilē necītatē ꝓpterq̄d᷑ dicit:ꝙ īcidit:nec ipa ratio neceſſaria fuit: hūit & effabilitatē.Ideo dī ꝙ ſacerdoſ deſcēdebat: habuit infirmitatis idemptitatē:Ideo dicit᷑ ꝙ eadē uia habuit remedii pticularitatē: unde dicit᷑:Sacerdos quidā:qr nō fuit uľe omniū gentiū:habuit cō paſſiōis uacuitatē:nā īfirmū uidit ſed nō ſuccurrit: habuit durationis breuitatē:cū dicit᷑ ꝙ p̄teriit:quia ſiue lex ſiue ꝓphe poterūt īfirmitatē cognoſcere: ſed remediū non afferre:ſed oportuit eos ī xp̄m p tranſire & quo ad ſua figuralia preterire. Sequit᷑ .vii.ſ.efficacia remedii in medico noſtro ieſu qui eſt medicus et medicina:ueniat igitur magiſter & medicus qr piiſſime īfirmatū iacet hūanū genus.Sed audi prius conditiōes medici:& poſtea uidebis efficatiam remedii. Sed certe ip̄e benedictus ieſus ē remediū & medicina in omni parte ſua.Nā primo notat᷑ i eo difformitas cōditionis a uulnerato. Cū dicit᷑ ſamaritanus interpretat᷑ cuſtos:hic enim ī no centiam ꝓ ſe & ꝓ omnibus cuſtodiuit:quā ille mi ſer deuius ꝑdidit. Secundo ſanctitas ꝑfectionis In eo ꝙ dicit᷑ quidam.Tertio unitas cōuerſationis in eo ꝙ dicit᷑ iter faciēs.Nō deſcendit eadem uia ſi cut ſacerdos & leuita ſed totus fuit noue ꝑfectiōis uia.Quarto ueritas īcarnatiōis:qr uēit ſecus eū:nō ubi erat ille:ſed iuxta:qr nō aſſūpſit naturā culpabi lem ſed palpabilē:in ſiľitudinē hominū factus:ubi Ber.hoīm dicit nō hoīs:qr p̄mus hō non in carne peccati: nec i ſiľitudinē carnis peccati creatus ē:xp̄s autē in uľi hoīm miſeria ꝑſcius & ꝓfūdius ſe īmer ſit:ne ſubtilis ille diabolus magnū pietatis deph̄ē deret ſacramētū.Quinto affectuoſitas cōpaſſiōis: uidēs eū miſericordia motus ē.Sexto acerbitas tol lerantie paſſionis: qr appiās alligauit uulnera eius infundēs uinū & ol[illegible]ū:ubi ſimľ & radix q̄ fuit charitas in approximatiōe & cruciatus doloriſ notatur ī ligature copia & uino. Nā tanta fuit exterior paſſi bilitas & uilitas ut recte uideret᷑ latro ip ſe: unde in medio latronū fixus ſtabat in cruce:& ſuper ſe ꝓ to to latrocinio humane nature ſuſcepit iudiciū diuīe ſentētie.Nempe qui ſibi in creaturis fere oīa uulne ra alligauit. Vere uľis iſtius alligature ſalutis: dū ſic ſibi oīa mala noſtra ut deleret uniuit & ſingľari uelamine omnes in ſe includens ꝓ omnibus penā ſuſtinuit debitā & pleniſſime ſatiſfecit:& omnibus infudit oleū plene remiſſionis:& uinū ſiľis confor mationis & punitionē penitentie & cōpaſſionis & imitationis ſue crucis. Et ne conqueratur hic in firmus quod non poſſit talem medicum imitari Ideo ponitur.vii.ſ.intimitas coniūctiōis qr impoſuit ī iumētū ſuū.i.in corpus ſuū.Sicut dicit.Theo philus.Mēbra nāq; ſua nos fecit & p̄ticipes corpo ris ſui:ut iā os noſtrū & caro noſtra ſit ut uiuamus ip̄i:iā non ip̄i:ſed uere xp̄i. Ducit ī ſtabulū: pōt uno modo introduci ītra domū ſue uite paſſibilis curſū in quo huius noſtre īfirmitatis appuit ī quo relaxata militia & laborioſa in arbore ſue ſimilitudinis requieſcūt:dū uidere ip̄m mľto plus nobis in huius uite laboribus īſudaſſe.Et b̄ñ curā illius egit:qr ſi attēdat᷑ ſue uite ſtatus & opus plene eſt curatū quicquid nobis poteſt eſſe male factum. Altera autē die ꝓtulit duos denarios oſtē ſionē ſue glorioſe reſurrectionis:& ꝓmiſſionē nr̄e ſiľis beatitudinis:qr dū reſurrectio noſtra glorioſa futurā gloriam exploraauit: hic dedit ſtabľario aīo ſoluto ꝓ ſe & omnibus ſuis dicens.Quicquid ſup erogaueris reddam tibi.Superogare eſt ſine ītuitu mercedis ex ſolo feruore dei:aīaꝝ etiā zelo ſui hominum debite rectitudinis deo tota mente ſeruire:& in redēptoris ieſu ſiľitudinē trāſformari. Quod qui in reditu ſue clare uiſionis tanto āpliorē ſue retributionis accipiunt mercedē:quāto in maiori gra du amoris:ſupra ſolā expectationē mercedis perfectius facta ſūt. Vides ergo q̄ plene medicus ieſus totus ē noſtre iniquitatis medela:& q̄ plene ī ip̄o & per ip̄m eſt noſtra īpotētia firmata. Aliter pñt aliqua p̄dicta intelligi.ſ.ꝙ alligat uulnera ſacramētoꝝ:ph̄iſeis: infūdēs oleū:dans ſp̄ē remiſſionis & beatitudinis:infundēs uinū: ſcilicet cōpūctionem noſtre tranſgreſſionis:&timorē ultionis. Et impo nit ī iunentum ſuū:cū peccata noſtra ip̄e pertulit ī corpore ſuo ſuper lignū: ītroduxit ī ſtabulū.i.ītra ſancte eccleſie collegiū.Curam egit:qr ſic uulnera noſtra ſanauit.Altera die.ſ.poſt diē ſue paſſibiliſ ui te qr non uacabat ei ī terra diutius ſtare cōſumato noſtre redēptionis ope:protulit duos denarios & dedit ſtabľario.ſ.duas claues. Scientiā diſcernendi & potētiam abſoluendi: & dedit apoſtoloꝝ collegio:uel duos denarios duo p̄cepta charitatis:uľ du os denarios duplicis ſue nature articuli.ſ.diuine & humane:uel duos denarios:noticia duplicis teſtamēti:uel duos denarios affectus cordis & effectus operis & corporis. His omnibus modis dantur duo denarii:ſtabľariis.Qui ex omnibus his debēt ſolliciti eſſe ī paſcendis gregibus dominicis. Dicit autem:quicquid ſuperogaueris:reddā tibi.Sup ero gat apoſtolus qui de uirginibus p̄ceptum non ha bet: conſiliū dat.Superogat etiā de ſuis manibus opatur:ne euāgeliū uenale oſtēdat.Superogāt qui a licitis abſtinent:ne debiles ſcandalizent. Nota autem ꝙ pius & benedictus ieſus ſamaritanus per ſemetip̄m curauit uulneratio poſtq̄ ſtabulario tradidit curandū:quod etiam ſeruauit in curatione lazari.In quo patet ꝙ inutiliter exhibetur cura mini ſtri:niſi ueniat dei cura:unde Gregorius.Si diſcipľi lazaꝝ mortuum ſoluerent:fetorem magis oſtende rent:q̄ uirtutem. Vides ergo benedicti ieſu curā ſollicitam:qr non ſolum ſe in medicinam totū im pedit:ſed effectum noſtre cure & cuſtodie ſimiliter ꝓximus & maxime paſtoribus committit:uade ergo & tu fac ſimiliter:quaſi.d. ſecūdū. Criſoſtomū Si quem uides oppreſſum:non dicas nequaq̄ ita ē ſiue ſit gentilis:ſiue iudeus & opere egeat no cauil leris:uix enim habet auxilium quicūq; mala fuerit

paſſus. Tertia īfirmitas quā curat noſter medi-
cus eſt defluentis nature concupia:que eſt tā carna
litatū que figurat' i cura ſanguiflue:q̄ cupiditatum
que figurat' i cura manus aride:q̄ in p̄lationū ſiue
honoꝝ tpaliū:ſiue ſpūaliū que ſignat' in cura hy-
dropici in domo principis phiſeoꝝ. Cura ergo
fluentis cōcupie eſt tactus fimbrie ueſtimēti ieſu:
fimbria eſt ultīa ps ueſtis & ſignificat extremū uite
ieſu in patibulo crucis. Nā ueſtimentū eius dr̄ cor-
pus eius ſiue caro & eius uita paſſibilis. Tactus er-
go fimbrie ē amplexus paſſiōis ſue:qn̄ deuota aīa
ieſu paſſionē ruminat:& carnē ſuā tali cogitatōe &
extrinſeca edomatōe caſtigat. Et h̄ retro accedit qn̄
indignā ſe tanto bn̄ficio recognoſcit:fimbriā tan-
git qn̄ tā carnis afflictione q̄ mētis cōpaſſione ieſu
crucifixo ſe unit & tūc fluxus cōcupiſcētie areſcit:
uñ & ibi dicit. Nā & ego noui uirtutē de me exiſſe:
luce.viii. Non ē dubiū ꝙ quotquot eū ſic deuote
tetigerūt eius uirtutē ſenſerūt:& a fluxu imundicie
ſalui fuerūt. Cupiditas auaricie & eius ſanatio ſi
gnatur in hoīe hn̄te manū aridā. Nā manus arida
& cōtracta nihil boni pōt facere nec ſibi nec alteri:
Sic impius auarus & ſeipſū cruciat congregādo: &
ꝓximū n̄ adiuuat ſibi ſubueniēdo. Sed que fuit cu-
ra:fecit eū ieſus ſtare in medio:quia omnis auaricia
uult ſtare in angulo. Stare ergo in medio eſt cha-
ritate feruere corde ad ꝓximos dilatato:& angulo
reciproce cupiditatis ab affectu dimiſſo. Et ſic p̄mo
curat' auaricia interior que eſt ex ſiccitate dilectiōis
i corde:poſtea dicit īfirmo. Extende manū tuā. Ma
nū extēdere ē extiorē ſubām paupibus deſcribere:
& tunc eſt hō plene ſanatus ab auaricie cupiditate.
Tertia cōcupia honoꝝ figurat' in hydropico: ē eni
hydropiſis defectus digeſtiue i epate inflationē hu
moꝝ generās:& tumefaciēs uentrē. Epar ſigt affe-
ctū:ubi ergo ꝓpa ueritas nō digerit':ardor ambitō
nis generat' & tumeſcit uēter īflatura ſupbie: & tūc
incipit honores anxie deſiderare qui recte hydropi
cus fit:& quāto plus gradatī ꝓmouetur:tāto plus
ſitis in eo maioris ābitiōis accēdit'. Et qa in tali am
bitōe aīa alios fatigat':& in ſeipſa fatigatur:iō hy-
dropicus in ſabbato curatur. Si eni mēs ſuperba
uellet in ſeipſa:& in ſue uilitatis cōſideratōe qeſce-
re:deſineret exterius ābire. Cui dici pōt illud Eſaie.
xvi. Supbia tua & arrogātia cordis tui plus ē q̄ for-
titudo tua. Sed dr̄ luce.xiiii. Ipſe uero apphenſū ſa-
nauit eū ac dimiſit. Cū.n. ſupbus deū fugiat:& uē
tū ſequatur & umbrā tūc ipſū ieſus apphendit qn̄
ſibi cōfringit honores cupitos. Et qa ſepe mēs ex-
terius hūiliata p deuotionē:ad uerā hūilitatē p ſui
cognitionē redit:iō dr̄ ꝙ ieſus hūc ſic apphenſum
ſanauit:uñ Hiere.li. Apphēſi ſt̄ fortes eius:& emar
cuit arcus eoꝝ. Fortes apphenduntur:cū ſibi ſup-
bi ab hoībus humilibus eiiciūtur. Sed arcus eorū
emarceſcit:cū ambitio p quā alios ſagittabāt inti-
māte hūilitate de corde euaneſcit. Sic ſanatū dimit
tit cū ad appetendū & opandū hūilia reddit. In hu
ius ſignū ſtatim pabolā inſtructiuā de hūilitate ſb

iungit:ut inuitatus ad nuptias nouiſſimū locū te-
neat. Et in illa pabola ambitionē p̄ncipū & phiſeo
rū confutat. Sic igitur bn̄dictus ieſus:triplicē con-
cupiam maloꝝ radicē curat. Quarta infirmitas
& oīum hoꝝ peſſima eſt malitia:& hanc figurat ie
ſus & curat in ſurdo & muto. Nā in ſurdo ſignifi-
catur malitia obſtinatiōis & inobedie. In muto ceſ
ſatio laudis dīne. Et h̄ ē naturale ꝙ q generaliter eſt
ſurdus:eſt & naturaliter & generaliter mutus. Sic &
qui a deo p auditū ſapiam non pcipit:nequaq̄ eius
laudes canit:uñ eſt iſta obſtinata malitia deū nolle
laudare: & qa qui tā pfidus eſt indiget adiutorio:
ideo de iſto dr̄:ꝙ p alios ad ieſum adducitur ut cu
retur. Et quia ualde raꝝ eſt ut q malitioſe peccant
miſericordiā inueniant:iō de iſto dr̄:ꝙ apprehēdit
eū de turba ſeorſū quia ſingulare ei p̄ſtitit bn̄ficiū
Et ut oñdat q̄ ſit graue ex malitia peccare:dr̄ ieſum
in celū reſpicere & ingemiſcere.q.d.hoc ē opus ce
leſtis miſericordie nō hūane:tam delitioſā culpam
delere:que filiū dei ſimpl'r facit in carne gemere ꝓ
ipſius culpe intolerabilitate. Et quia ſepe diuina
miſericordia ubi maiorē indignitatē inuenit:ibi ad
ſuā bonitatē oſtendēdā maiorē grām infundit: iā
iſtū cū multa familiaritate curat:nā ſuos bn̄dictos
digitos i auriculas miſit:qa ſeip̄m familiariſſīe ſepe
in talibus interius & exterius infundit. Et ſequitur
ꝙ ſapidiſſimo ſputo oris ſui linguā eius tetigit:qa
ſepe talibus celeſtiū guſtuū & ſuaꝝ ſublimiū fami
liariſſimas & ſaporoſiſſimas ſuauitates immittit:ꝓ
pter quod ſequitur:ꝙ ſtatim aperte ſunt aures eius
quia talis aīa aperitur plenitudine ad auditū diuine
obedie. Et ſolutum eſt uinculū lingue eius & loq̄-
batur recte. Tūc aūt recte loquitur cū ſibi oēm ma
litiam attribuit:& a deo oē bonum recognoſcit:&
non ſolum recte confitendo culpam:ſed & deuote
reddendo grās & attente ad hoc recolligendo totā
animam & iuſte corrigendo totam conuerſationē
preteritam. Attende autem ꝙ litteraliter ſicut di
cit' Criſo. miſit digitos in auriculas eius potens uer
bo ſanare:ut oſtenderet ꝙ diuina uirtute ditatum
erat corpus diuinitate unitum & operatio eius.

Quia enim propter tranſgreſſionem ade mul-
tam incurrerat humana natura paſſionem: ac per
hoc membrorum & ſenſuum leſionem:ueniens ie
ſus in ſeipſo demonſtrat perfectionem humāe na
ture. Et propter hoc digito aures aperuit & ſputo
loquelam dedit. Theophilus autē dicit. Ex ſputo
tetigit linguā eius:ut oſtenderet ꝙ omnia mem-
bra ſui corporis diuina & ſancta exiſtunt. Sicut eſt
ſputum quod uincula lingue ſoluit. Etenim
omne ſputum eſt ſuperfluitas: ſed in domino om
nia diuina fuerunt'. Ex quibus patet ꝙ totus ie-
ſus ex toto ſe eſt factus noſtre infirmitatis medela.

Vnde & maximā deuotionē & delectationē de
bemus concipere cogitando i benedicto ieſu etiā
ſupflua ſue nature. Quia qđ in aliis eſt abomina-
bile ſuſtinere ſupfluū & imūdū: in benedicto ieſu
eſt maxime charitatis & condeſcēſionis ad nos pie

tatis plenũ & oſtenſiuũ ſignum: ac per hoc noſtre ſaluti neceſſariũ & accomodũ: & noſtre dilectioni fortiſſimũ attractiuũ. Immiſit autẽ in auricula ſurdi ſpirituales digitos manus.
Primo pollicẽ potẽtie: in quo dat̃ poſſe reſiſtere malo & poſſe exerceri ĩ bono ſecũdũ duas iũcturas pollicis. Omnia inquit apoſtolus poſſũ in eo qui me confortat. Ad philip. ultimo. Secũdo indicẽ ſapientie: qui dat cognoſcere creatorem: redẽptorẽ: & bñfactorẽ. Secũdũ illud. Deutro. xxxii. utinã ſaperent & intelligerent & c. hoc autem eſt amare bona que audit cũ omni cõcupiſcentia ſapie. Et hic eſt ille digitus qui ſcribit legẽ domini ſiue dei uiui non lapideis tabulis: ſed cordis. Tertius digitus eſt benignitatis & charitatis quo diligũt̃ inimici: ad quẽ magi & malefici pharaonis non poſſunt attingere Exo. viii. dicentes. Digitus dei eſt hic. Non enim poterãt cynifes opari: nec uexationes importunas pati: quia ſine feruore dilectiõis ſpũs ſci non põt pũgens inimicus diligi. Et licet dici poſſit ꝙ iſte digitus hẽt tres iuncturas: diligere deum ex toto corde: ex tota mente: & ex tota aĩa: uel diligere deum: ſeipſũ: & proximum: tamẽ has tres iuncturas uolo dar̃ digito auriculari reſpectu inimici. Prima ſit eius letãter: uel ſaltẽ patienter ſuſtinere aduerſa inflicta. Secunda: con toto corde ſibi procurare ſpiritualia bona. Tertia eſt pro ſuo poſſe ſibi ſuccurrere per tẽporalia bona: & eius impedire aduerſa: h̃ ſũt tres iuncture & digiti quibus deus in altum perfectionis ſtatum appendit molem terre ideſt anime iterna carne uiuentis. Quartus medicus penitentie: cuius iuncture ſunt contritio: confeſſio: & ſatiſfatio hoc digito eiiciuntur demonia: ut poſſit regnũ dei fieri ĩ aĩa. Quintus minimus humilitatis & obedientie preceptorũ: ꝓhibitionũ: & conſiliorũ: hic ꝓprie dicitur auricularis: quia aurem facilius intrat & purgat. Non enim ibi dimittit ſuperbie uentũ: nec putredinẽ ꝓprie confidentie: nec terram uel lapidẽ obſtinatiõis maligne ſed hũilitatis ꝓprie ſẽſũ quẽ euacuat: & ſue iuſtitie ĩputationẽ purgat: & totam cordis affectionẽ ad obediendũ aperit & pat̃: & illuc diuina ſapiẽtia intrat. Sapiẽtiam inquit ſapiens ſcribe ĩ tempore uacuitatis. i. illo tẽpore quo aĩa plene eſt euacuata p ſpiritũ humilitatis: hoc digito ieſus inclinatus ſcribebat in terra. i. ĩ aĩa hũiliata & cõtrita: & deo multũ humiliauit & purgauit aurẽ peccatricem: cũ dixit. Nemo te condẽnauit mulier nec ego te condẽnabo. Nõ ẽ hic digitus ſupbie roboã qui ait. iii. Re. xii. Minimus digitus meus ẽ groſſior dorſo patris mei: & ꝓpter ſuam ſuperbiã perdidit magnam partẽ regni. Hec eſt illa manus ĩtegra quã diu expectatã petebat ꝓpha: cũ dicebat. Emitte manũ tuam de alto. Manus miſſa de alto ẽ ieſus miſſus a patre eterno que manus ẽ medicinalis & curatiua. Nã quicũqȝ bene tangitur ab ipa uere confirmatur & confitet̃. d. Bene oĩa fecit. Sic igitur patet: ꝙ qui a planta pedis: uſqȝ ad uerticẽ ſalutẽ nõ requirit: ieſus medicus piiſſimus in humano gemere ad ipm totũ curãdũ de ſe totum medicinã fecit: & in ſabbato requietionis eius & unionis in pſona filii dei totũ hoĩem ſaluũ fecit. Bene ergo dictũ eſt Ieſus medela datus: qr nõ fuit opus ualentibus medicus ſed male habentibus.

Ieſus a morte ſuſcitatus Cap.xxi.

Ut autem benedictus ieſus oſtendat̃: quia omnibus oĩa factus eſt: nõ ſolũ dicit̃ medicina languentiũ ſed ĩſurrectio ẽt mortuoꝝ: qadmodũ ipe dicit. Ego ſũ ĩſurrectio & uita. Licet autem ĩnumeros mortuos & diuerſis modis ſit credẽdũ ſuſcitaſſe dominũ: ꝓpter qđ ĩ ſignũ ſui aduentus multitudinẽ reſurgẽtiũ Ioãni adducit ad ꝓpoſitũ. d. Mortui reſurgent: tamẽ ſpeciali ſpũs ſãcti conſilio in hiſtoria euangelii triũ expmit̃ reſurrectio: in ſignũ triplicis ſtatus mortui per ieſu gratiã reſurgentis. In his ergo tribus perſonis ſignificat̃ triplex genus ſpũalis mortis. ſ. cõſenſus: actus: & conſuetudo. Et triplex ſtatus moriẽtium. ſ. incipientium: proficientium & perfectorum. ſ. laicorũ clericorum: & religioſorum. In quibus modus ruĩe mortis: & reſurrectiõis multũ differre uidetur. Et ĩ hac triplici figura uariatur myſtica ſignificatio hoꝝ trium. Nam in genere peccatorum peccatum ſolius conſenſus figuratur per puellam mortuam ĩ domo: peccatum actus per adoloſentem extra portã in lecto: peccatum conſuetudiuis per fetorem lazari ĩ ſepulchro. Aliter autẽ in ruina ſtatuum hoꝝ uariatur perſonarum myſteria. Nam ruina ſeculariũ in iuuene adoleſcẽtulo. Mors clericorum in lazaro Mors religioſorum in puella apta cõnubio. Et horũ mors & reſurrectio: loco: etate: modo: & ſigno: differre uidentur. Loco differunt: qr puella in domo: adoleſcens extra portam: Lazarus in monumẽto fetens: quia peccatum conſenſus latet in corde: actus manifeſtat̃ in aperta uiſione: cõſuetudo fetet ex fame corruptione. Differunt etate: Nã puella ãnorum. xii. Adoleſcens maior: lazarus uir perfectus: quia peccatum cogitationis reſpectiue dicitur puum: ĩ opere dicitur creſcere: ſed in conſuetudine maxime confirmari: ubi ergo peccatum inuenitur ibi a benedicto ieſu reſuſcitatur. Differt etiam horum reſurrectio mõ. Nã puellã reſuſcitauit paucis uerbis. d. Puella tibi dico ſurge: in reſurrectiõe uero adoleſcẽtiſ dr̃ ꝙ pmo miſericordia motuſ poſtea acceſſit & tetigit loculũ: poſtea pl'ra uerba locutus eſt: & nõ ſtatim reſurrexit ſed reſedit. In reſurrectione uero lazari infremuit ſpiritu & turbauit ſe ipſum: lachrymatus eſt: uoce magna clamabit: & tamen cum toto hoc ligatus producitur. In quo notatur ꝙ facilior noſtra correctio ſolius cogitatiõis: ſed difficilior eſt operis: difficilima uero conſuetudinis. Ezechielis. xxiiii. dicitur. Multo labore ſudatum eſt & non exiuit de ea rubigo eius.
Differentia uero ſignorum fert̃ ad diuerſas ſignificationes ſtatuum: Sed nihilominus etiam in

modo eſt alia differentia quo ad teſtes. Nam puellam ſuſcitauit paucis preſentibus. Sed adoloſentem turbis aſtantibus: lazarum congregatis multis nationibus: tā eorum qui uenerant ad conſolandum ſorores: q̄ eorum qui uenerant ad diem feſtum. In his ergo uaria myſteria ſecundum uarias cerimonias figurantur pccōꝝ. Sed nunc accedamus ad ſignificationem ſtatuum. Et hoc modo hanc ſuſcitationē triplicem exponamus: quia facile ē ad alia diuerſimode applicare per adoleſcētem primo ſtatus ſecularis exprimitur: quem continue mr̄ eccleſia lamentatur: qui bñ in Naym moritur que commotio interpretatur quia quotidie quattuor commotionibuſ cōmouetur.

In gaudio proſperitatis
In dolore aduerſitatis
In ſpe longioris uite
In timore temporalis pene.

His continue terra ſecularium mouetur ut merito tota illorum conuerſatio naym.i.cōmotio noīetur. Merito etiam per etatem adoleſcentie figuratur: qr adoleſcentia eſt etas

Virtutis improuida
Laudis auida
Complexione calida
Conuerſatione lubrica.

Improuidentia ptinet ad ignorantia uel ſtultiaam que reſpectu ſpūalis cognitōis in ſtatu ſeculari abūdat. In cuius ſignum lapidantes ſtephanū depoſuerunt ueſtimenta ſua penes adoleſcentem qui uocabatur ſaulus. Actuū.vii. Et hic eſt paulus qui dicit ſe miſericordiam conſecutum: quoniam ignorans fecit: prime ad thy.i. Laudis auiditas ptinet ad ſuperbiam & inanē gloriā: unde Eccle.xii. Adoleſcentia & uoluptas uana ſunt: unde & ſic p adoleſcentiū cōſiliū pcipitauit roboā.iii. Re.xii. Hec multū abūdat in ſecularibus: unde & in eis eſt maxima cā mortis: unde Hiere.xxii. Ad iſtū ſtatū loquitur. Locutus ſum ad te in abundantia tua: dixiſti: non audiā: hec eſt uia tua ab adoleſcentia tua: quia nō audiſti uocem meā. Complexionis caliditas pertinet ad auariciam: quia ſemper mens ſitit & diligit temporalia: unde adoleſcēs audito uerbo ieſu abiit triſtis. Erat enim multas diuitias habens quas diligens relinquere noluit. Lubricitas ptinet ad luxuriam: unde dicitur: luce.xv. Adoleſcentior filius totam ſubſtantiam ſuam diſſipauit uiuendo luxurioſe. Sed adoleſcens in his ſuis malis non ſolum per conſenſum intus moritur ſed p prauum opus effertur. Nam

Primo diſtemperatur in ſubiectione
Secundo languet in delectatione
Tertio moritur in conſenſu: ſed effertur.

In malo actu unde magnum dei beneficium ē: qñ etiam poſt conſenſum retrahitur ne faciat actū: Iob xxxviii. Quis concluſit oſtiis mare quando erumpebat: quaſi de uulua procedens. Mare eſt cor peccatoris per internum conſenſum amaricatum & cōmotū: ſed per dei gratiam intus concluditur quando exterior actus impeditur. Hunc mr̄ier uidua deflet cuius fletu ieſus miſericordia mouet᷑: uidua eſt eccleſia a uiro ſuo dimiſſa: dum eſt in terris peregrina: ſed turba ciuitatis eſt multa cum illa.ſ. electorum que tota affligitur pp ppl̄i xp̄iāi ruinā. Angeli pacis dicit ſcriptura amore flebant. Nota autē ꝙ nullus mortuorum niſi precibus aliorum reſurgit: unde & hec meretur uidua: patet in puella. In lazaro maria & martha. In ſignum ꝙ ī mortuo p peccatum nulla poteſt eſſe ratio meritoria: nec ex ſe ad gratiam diſpoſitiuam: ſed eſt totum ex ſuperinfinita dei miſericordia: q̄ mouet᷑ merito alieno. Suguſ᷑ autem & principaliter merito quo ieſus unicuiqꝫ diſpenſauit in ſua paſſibili uita: unde ſequitur ꝙ acceſſit & tetigit loculum: & hi qui portabant ſteterunt. Nota ergo reſurrectionis modum. Nā accedit ieſus ad defunctum per timoris īcuſſionem: tangit loculum per cōpunctionis immiſſionē: ſubſiſtunt mali portitores per paſſionem & ſtupefactionem & deteſtationem peccati: uocat per interne conſolatiōis inſpirationem & uenie ꝓmiſſionem: reſidere dicitur per quietem in dimiſſione peccati: ſed incipit loqui confeſſiōe flagitii: & laude ac gratia beneficii. Vide ergo ꝙ in hoc adoleſcēte modus reſurrectionis fuit caput eleuare & pectus & loqui: ſed non totaliter locum relinquere: hec dicuntur pro myſterio. Quia ſecundum hiſtoriam & loculum reliquit & ſanus ambulauit. Sed figuratiue ſic ſpūs ſcripſit: reſedit qui erat mortuus & cepit loqui: quia ſtatus ſecularis uix adhuc poteſt reſurgere: ut ex malitia deum extrinſece nolit offendere. Sed adhuc reſurgens renes & nates tenet ī feretro quia concupiſcentiarum & ſollicitudinum multo tenetur allectiuo etiam impedimento: ſed loqtur: quia ſuas imperfectiones & offenſiones confitetur & caput & uitalia mēbra eleuat: quia ſic ſuſcitatus nō p malitiam ſed p īfirmitatē peccat: quā īfirmitatē cōtinue p confeſſionem accuſat. Sed quia ſtatus ſecularis in amicitia aliena recipitur: dum facit uiroſ pfectos ſibi amicos p elemoſynaꝝ largitionem. Quos q amici ſūt ꝓpe mr̄ huius populi: q̄ eum cū paulo orationibus & gemitibus pturiit. Ideo dr̄ ꝙ dedit illū mr̄i ſue: qa hoꝝ merito accipiūt bn̄ficiū gr̄e. Loculus in quo iacebat mortuus eſt cōſcia male ſecura: Eccle.viii. Sunt impii qui ita ſecuri ſūt quaſi iuſtoꝝ facta hēant: portitores igit᷑ illius mortui in loculo ſunt quattuor facientes eum perſeuerare in peccato.

Primus eſt fiducia uiuēdi de quo: Luce.xii. Aīa hēs multa bona repoſita ī ānos plurimos.

Secundus ē leuigatio pcci: Prouer.xxx. Mulier adultera comedit & tergēs os ſuum dicit: non ſum operata malum &c.

Tertius ē aliene uite conſideratio.ſ. multitudo maloꝝ. Contra quos Eccle.ii. Non pecces in mul-

titudīe ciuitatis.i.exemplo multitudinis:quia non minus uritur qui cum multis ardet.
Quartus ē ueniē remiſſio:quo cōtra:Eccl'.v.Ne di cas miſeratio dn̄i magna ē. In lectulo uero ipſe ctiōis & multitudīs offēſiōis uitā ſecularē portat ī- petus paſſionū ī qbus quotidie mltis ī ordiationi bus cōmorat':unde & hic adoleſcens etiam reuiui- ſcens ī naym comorat':qr uita ſeculariū etiam poſt q̄ dimiſit mortale peccatū iugit' pturbatur cōmo- tionibus paſſionū:& ideo oportet ꝙ uiuat ſemper ſub mr̄is tutela:ut ꝑ eo ſēp ſit ſollicita pfcior eccl'ia
Circa reſuſcitationē lazari in qua ſignificatur ſta tus clericorum nota ꝙ ſignāter dicitur a deo dile- ctus & lazarus. i. adiutus uocatus:& ieſu hoſpitio ſingulariter dignus & hōratus: qr clericalis ſtatus habuit ſingularē dei dilectionē & electionē:unde & hi ſunt ps domini:& funiculus hereditatis eius.
Singulariter fuit a deo adiutus.i. pductus ad ui te pfectionem:ꝑpter qd̄ duabus ſororibus meruit hoſpitari.ſ.maria & martha:actiua & contēplatiua uita:quas ſorores habuit ut uxores: quia utrāq; co gnouit & ſibi ſubiecit:propter qd̄ & marthe extin ctus eſt fluxus ſanguinis ſicut Ambroſi.d.ī tracta- tu de ſalute.Ieſus autem largū ſanguinis fluxū de- ſicauit in martha:& demones expulit de maria: qr ab actiua uita per ieſum fuit fugatus faſtus omnis uane oſtentationis & diſcurſus in appetitu glorie a creatura.Et a maria fugatum eſt ſeptenariū demo- num:qr a uita contēplatiua fugatum eſt ſupcilium ꝓpriarum reputationū.In quo cōſiſtit uniuerſitas omnium malorum:unde de reputāte ſe in ſpūali- bus bonis:poteſt dici ꝙ ſeptem nequitie ſūt ī cor- de eius:de quibus infra libro quarto:Ieſus cruce di tatus.Eſt etiam dignus deo hoſpite:qr apud ſtatū clericalem eſt auctoritaſ de dei regno.Ecce ergo qr ſtatus clericalis lazarus dicitur. Iſte dicit' īfirmari: dormir:mortuus eſſe:& ī ſepulchro quatriduanus fetere. Sed attēde ꝙ hec ſibi contingunt ī bethaīa qd̄ eſt magis horrendū.Bethania enī uno modo interp̄tatur domus domini dei:qr ex uſurpatione donoꝝ dei:hec mala incurrit:unde & dominus cō queritur admirādo.d .Quid eſt qd̄ dilectus meus in domo mea fecit ſcelera multa. Iſte autē ſtatus p̄mo infirmatus fuit: quando ab apoſtolorū ſtatu deficit:& ad temporalia mens anxie ſe cōuertit un̄ ī tēporalibus huic ſtatui pdiſcurſia febrilis orta eſt dū nimis iſta curans a ſpūalibus ſtatim tepefactus eſt. Que infirmitas tantū ꝑceſſit ut etiam paly- ticauit manū & caldiacā faceret ad actus contēpla i uc.Ita ꝙ transformationē huius mortalitatis uſq; ad celū trinitatis haꝝ ſoroꝝ puenerūt q̄rele: dn̄e ieſu.Ecce quē amas infirmatur:qr clerus utraq; ui- ta deſtituit:poſt infirmitatem ſoporatur dū clerus correctione priuatur.Et hec eſt prima querela ieſu quando malū ad tantū aſcendit ꝙ prelati ſunt īſe cti:& ad corectionē nō idonei.Vn̄ dixit diſcipl'is ſu is ihs:lazarus amicus nr̄ dormit.Incraſſatus eſt dile ctus & recalcitrauit:incraſſatus īpiguatus dilatatus ad temporalia mltiplicanda:& ſpūalia negligēda: & factus eſt ſicut populus:Sic & ſacerdoſ & paſto- res eius qui conſueuerūt uocari uigiles & angelici cuſtodes uocati ſūt homines dormiētes.Mat.xiii. Cū inquit dormirēt homines uenit inimicus eius & ſuperſeminauit zinzaniā ī medio tritici. O q̄ tus dolor eſt iſte ꝙ dormientibus p̄latis & requie ſcentibus ī amore temporaliū: diabolus zizaniam ſemaīuit. Zizania.n.tēporaliū abūdātiā ſignificat: zizania ſopore grauiſſimo caput depmit in terra. Primo.n.fuit torpor negligētie ī tpaliū ſufficiētia. Secundo fuit ſopor actiue ī tēporaliū copia Tertio liuor ītentionis deprauate: inſupſeminata
Zizania ī medio tritici.i.principaliter ītendere tē poralia in cultu dei:& ſic ſemen ē illud de quo fru- ctus intenditur.Sic & poſſeſſiones temporales ſūt illud propter quod eccleſiaſtica beneficia appetun- tur. O q̄ malus ſomnus eſt iſte in quo eſt reuo- catio caloris:quia ſunt ſeipſos amantes:& de popu lo non curantes:in quo eſt deſtructio operationis. Nullius enim actionis libere a dormiente actus e- greditur.Sic etiam & in iſtis nulla exemplaritas ui te uirtuoſe monſtratur in quo eſt oſtentatio opera tionis. Sicut enim mlta fantaſtica & uana ad mo dum laicorum qui ſomniāt & oſtentāt ſe prelatos & diuinationis:cum tamē nulla ſit ueritas cure:ſed ſomnium fantaſmatum hypocritalis apparētie ut diceret ieſus:uado ut a ſomno excitem eum: Licet autem a principio dixerit dominus ſolum de ſom no curialiter loquens:tamen ī illo ſomno uere erat mortuus.Sic dudum in ſe ip̄o mortuus erat ſtatus clericalis:ſed dicebatur ſopitus:non mortuus:quia ad hec apparebant aliqua ſigna prioris uite ī aliqua proximiorum utilitate. Sed poſtq̄ non ſolum ſi bi:ſed ſubditis eſt inutilis factus:& temporaliū cu- ra:ſpiritus uitalis in eo extinctus eſt: tunc ieſus di- xit diſcipulis ſuis & uiris perfectis manifeſte:Laza- rus mortuus eſt:quaſi dicat.Status iſte peruerſus ē & gaudeo:quia ibi non eram propter uos quaſi di cat.Non ſum alligatus ſubſtantie clericali:& ideo ſi uultis me ſequi uiri ſimplices utiq; poteſtis in pau pertate uite mee. Quia dum uixi in temporalium preſentia: non eram ibi ubi mortuus eſt clerus.ſ.ī temporalium ſupereffluētia poſt mortem non eſt mirum ſequitur corruptiōis fetor:& maxime qua- triduano mortuo & in ſpelunca obſcura ſepulto.
Propter quod dicitur:ꝙ īuenit eum quattuor di es iam īmonumento habētem. Primus dies ē auaritia:nō qualiſcūq;:ſed ſimoniaca. Secūdus ē laſciuia nō qualiſcūq;:ſed īmundiſſima:& ignomi nioſa omnibus modis in gula & in luxuria:q̄ ma- gis relinquo deflenda contuentibus:q̄ ſcribenda le gētibus. Tertius eſt ſupbia:non qualiſcūq; : ſed nec luciferiana:ſed magis monſtruoſa.Nam lucifer ſuperbiuit de nobilitate nature:decore forme : clari tate intelligentie:& de continua ſequele.Iſti qui ſu pra oē genus hoīum ſūt cōfuſibiles & ignomīoſi: & tn̄ ſupbiſſimi:& un̄ hn̄t he?Nūquid qr naturam

ꝯſtituūt p paſſionē ignominie. Nūqd quia formā cōuerſatiōis habēt porcine turpitudīs: potius q̃ humane īfirmitatis. Nūqd qa nō ſolū ſcripturas neſciūt: ſed de ſui ignorātia toti mūdo ridiculū faciūt Nā totus mūdus plenus ē ridiculoſis ꝑlatōnibus ſacerdotū legētiū ī ſcripturis dīnoꝝ officioꝝ. Nūqd iſti pn̄t ſupbire ſe hēre ſocios āgelos: cū magis clarat mūdo ipos hr̄e ſerpētes uiros īfames & ſerpētes uiꝰ & mōſtruoſa ē iſta ſupbia: q̃ n̄ pt niſi de horribilibus ignominias gl'iari. Quarta dies oīum peſſima ē ī his īueterata cōſuetudo: ut iā mōſtꝝ ſit īuenire uiuū ab his exēptū uitiis: etiā ꝙ apd' eos excuſabile reputet' multiphariā ī ꝑdictis īgnari peſtilētiis: dū mō ad paſſiōes īnoīabiles nō deſcēdant.

O quātū pōt & actio & cōteplatio lamentari & flere uitalē ſpm̄ ieſu a lazaro receſſiſſe: uere lazare qr dn̄s nō erat tecū īuenerūt te oīa mala iſta: dicūt āt ſorores: dn̄e ſi fuiſſes hic lazarus nō eſſet mortuus &c. q. d. Si pauptas tua & amor fuiſſēt ī eccleſia: nō eēt ſepultus clerus ī tāta ſpurcitia. Et etiā ſi fuiſſet hoc ī itentione ꝑmaria: qa. ſ. pp tuū cultum & aīaꝝ zelū accipet' aīarū cura: nō fuiſſet poſtea ita corrupta: qr ſicut corpus mortuū ad nihilū niſi ad corrūpēdū uiuū: ſic taliū ꝯuerſatio ē oīm uiuētiū ſecū putrefactio. O q̃ doloroſa mutatio: q debuerūt eē exēplū oīm bōrū: radices fiūt oīum maloꝝ hodie uiꝰ ieſus ex his tactus dolore cordis ītrinſecus īfremuit ſpū & maxīa ultōe ſup reprobā nationem: & turbauit ſeipſū: quia illū ſtatū quē loco ſui poſuerat ī terra: multis pmiſit tribulatiōibus pturbari: & īdignās eiulās & plorās dixit: ubi poſuiſtis eum.

Oīa ſupiora male audiēti aīe īgerens ī hoc uerbo: dicūt ei ueni & uide: ſed hoc audire no potuit ſine lachrymaꝝ effuſiōe. ſ. tā horrēdā mortē ī dilecto: pp qd' ſeqtur: & lachrymatus ē ieſus. Tātā enī cōpaſſionē oñdet ſup clericatū ꝙ hēbit mundus admirari. d. Ecce quomō amabat eum. Nec uideat' tibi modicus dolor qa ſi querāt ubi ē clerus: nō pōt ſibi rn̄deri niſi ī terra deſerta: & opta mortiſ caligine &c. Vn̄ & martha. i. actiua extrinſeca, hodie cōpellit' ꝯfiteri: dn̄e iā fetet q̃triduāus. n. ē. Nā maria hec nō loquitur qa ab eis quid nam ſit cōtēplatio ignorat'. Et ut eius ſtatus peſſimus deſcribatur: de ſepulchro eius dr̄ ꝙ erat ſpelūca obſcura corrūptiōis & fetoris cōtētiua. Eſt īgt uita eoꝝ obſcura: tā ignorātia q̃ deformi uita & īueterata corruptōe fetida. Sed lapis ſuppōitur qn̄ ſcitas auctoritatis oculis ſeculariū obiicit'. Et ne ſentire corruptionū fetorē uite debeāt ꝓhibent. Sed ſicut uere auctoritas ē ſcā quia utiqꝫ ē lapis magni pōderis. Sic & multoꝝ eſt obſtiata malitia & ꝑuata oī hūore cōpūctiōis. Et hic ē ꝓprie lapis offenſiōis eoꝝ: & petra ſcādali q̃ ſupponit' eoꝝ uite deformi. Attēde aūt reſurrectiōis modū difficilē & laborioſū. Nā tanta ē iſta corruptio: ꝙ p deū oportet ꝙ fiat laboratiuo mō: ut iteꝝ poſſit eis ieſus dicere laborare me feciſtis ī pccīs ur̄is. Nā cū fremitu ſicut dictū ē pp ſcoꝝ: & cū turbatōe ſciſmatū: & cū lachrymis ieſus p ſuſpiria paup pducet' uſqꝫ ad monumētū ut. ſ. uelit facere ſup reprobatōe iudiciū. Et tunc ꝑmū quod dicit ē tollere lapidē ut ſic quo ad īprobādos referat'. Hoc uerbū ē dcm̄. Tollite ab eis auctoritatē p eoꝝ depoſitionē: & nō cognoſcāt eos ꝑlatos: ſed lupos: quia ablatū ē ab eis regnū dei & datum eſt genti facienti fructus eius. Si uero quo ad electos referatur uerbum: lapidem tollere ē eorum duritiā ad compūctionem mollire: & ad proprii fetoris ſentimentum reducere: ut paucī'o ſepulchro offenſionis aperte ex ur̄i fletu ſue calamitatis uideatur dei miſericordiam prouocare. Et quod ē magnum beneficium per ſolum chriſti meritum & ſuſpirium ad clarificationem ſui nominis dādū.

Ideo premittitur ieſum gratias agere de ſua exauditione & proclamatione ſue' miſſionis coram populo facere. Et quia talis effectus erat.

Sūmi uigoris & poteſtatis
Sūme clarificatiuus diuine uirtutis
Sūme īflāmatiuus diuine charitatis
Maxime coniunctiuus diuine ſocietatis.
Plene eductiuus de ſtatu corruptiōis: & mortis. Iō dr̄ ꝙ clamauit ieſus uoce magna. d. lazare ueni foras: ut oſtēs in clamore ueritas in uoce: charitas in magnitudine: ſocietas in propro nomine: quod īterpretatur adiutus: nouitas in egreſſiōe mōſtrat'.

Et ut oſtēdatur uirtuoſus effectus qui ad iſta ſequitur: dr̄ ꝙ ſtatim prodiit qui fuerat mortuus: qa haud dubie de his corruptionibus exibit ſanctus clerus. Sed quia ſub ſpecie diuini cultus remanebit preteritarum ſollicitudinum appetitus. Ac per hoc oculus aſpectus eorum non erit in contemplatione clarus non ad ambulandum libere in nouitate future perfectionis expeditus. Et ideo dicitur ligatus manus & pedes infectus & facies eius ſudario ligata. Quia uero per uiros perfectionis tunc clare oſtendetur illi perfectioni talia non congruere: ideo per eos imperfectōnes diſſoluet dominus a talibus: quod notatur in uerbo ieſu dicentis. Soluite eum & ſinite abire. In hoc autem ſigno tantū clarificatur nomen domini ieſu ut omnes demones inuidia tabeſcentes compellantur clare dicere. Videtis quod nihil ꝓficimus. Ecce mūdus totus abiit poſt ipſum. Nam in ſuſcitatione cleri: per illum erit conuerſio totius mundi per ſubiectam reuerentiam ſui humilis ſtatus & deſpecti: paupis & māſueti: quod notat' cū dr̄. Ecce tāq̃ filie ſyō ueritatē uite ieſu ſpōſi ſui hūilirer ſpeculāti & imitāti. Ecce rex tuus uenit tibi mitis & māſuetus: ipſe pau p ſedens ſup pullū aſine. Tūc layci & clerici clamabūt: Oſāna filio dauid. Ad oſtendendū autem predicta dicitur: Io. xii. propterea obuiam uenit ei turba qa audiebat eū feciſſe hoc ſignū. Nihil enim eſt ꝙ tātū cōuerteret mūdū: q̃tū ſi uideret cleꝝ uere ſuſcitatū. Tertio cōſiderāda ē ſuſcitatio puellę: de q̃ Matth. ix. In qua figurat' religiōis ſtatus &

eiuſ pfectio defectio & reformatio iſinuat̃:pfectio
qr filia nó cuiuſcũq; ſed archiſynagogi cui nomen
Iairus:p archiſynagogũ pnceps eccl'ie ieſus meri-
to deſignat̃:cui & nomé cócordat.Iairus.n.iterp̃-
tat̃ illũinatus.Ihs aũt de ſe dixit.Ego ſũ lux mun-
di. Huius archiſynagogi ſcá religio & ſp̃alit̃ fi-
lia:& ꝓprie dr̃ filia:qr ſicut filia nutrit̃ i dulcedine
dĩnoꝝ bñficioꝝ:nutrita cuſtodit̃ i ſollicitndie cor
rectionũ:cuſtodita tradit̃ nuptui i áplexu cótépla
tionũ:ſic nupta fecũdat̃ cóceptu oponũ pfcãꝝ.
Sic bñdictus ihs & q̄libet religiõis fũdator iſtá fi-
liá nutrit i dulcedie bñficioꝝ maxíe icarnatiõis ie-
ſu:cõuerſatiõis paſſiõis & mortis eius. Hũc cibũ
comedebat ouiculla illa pauperis ieſu:de q̃ dr̃ ſcd'i
Re.xii.ꝙ nutrierat illá cũ filiis ſuis:ſimul de pane
illius edés & de calice bibés:& i ſinu illius dormi-
ens:eratq; ei ſicut filia.Hec ẽ.n.heſter abſcódita &
pulcherrima quá Mardocheus adoptauit,i filiam.
Scd'o nutrita cuſtodit̃ p correctioné: Ec.xxvi.
In filia nó aduerréte ſe firma cuſtodiá:ne forte ad
iuenta occaſiõe abutat̃ ſe.In hoc ſtat religiõis cu-
ſtodia:ut ſit i ea correctiõis diligẽtia.Eſa.iiii.Si ab-
luerit dñs ſordes filiaꝝ ſyon & ſáguiné hierl'm la-
uerit de medio eius. Tertio correcta nuptui tra-
dit̃:qr ad pfcõné adducit̃:eccl'.vii.Trade filiam &
gráde opus feceris:& hõi ſéſato da illá. Quarto
nupta fecũdat̃:Eſa.ultío.Syõ pepit filios ſuos:ubi
mlta de ſp̃ũali fecũdatione dicũt̃. Hec filia.iiii.
mõis oppõitis morit̃.Primo qr hẽt nutrimẽtũ ue
nenatũ:qñ nutrit̃ i hoꝝ excellẽtiis:Eſa.iii.ꝓ eo ꝙ
eleuate ſũt filie ſyon:& ãbulauerĩt extẽto collo:hec
ẽ p̃ma ruía rel'iõis:qñ elõgat̃ fũdamẽto hũilitatis
ſed ſub occulto uenẽo diaboli ꝓpinat ſibi cibũ ela
tiõis iflatiue:dũ facit eos appeterĩ ſublimia ſub titu
lo ꝓuiſiõis rel'iõis ſue:& dũ eá ꝓmouerĩ i cõi iten-
dũt:totũ ſupbia i ficiũt:& pticulares pſõe ad appe
tẽdũ ſil'ia aſſueſcũt. Ex quo ſeqt̃ ſcd'm adiutori
um ad mortis ruiná:qr hẽt cuſtodé ꝓditoré q eam
cuſtodit ab ext'iori uilitate:ac p hoc eam excludit a
uera hũilitate:uñ dicũt uiles tũicas:loca hũilia:hita
cula paupcl'a eẽ dedecus ordís:q̃ ſt̃ uere uirtutes &
rel'iõis fũdamẽta cũ uera hũilitate it'na. Ad qd'
ſeqt̃ t'tium:qr ſicut hẽt cuſtodé ꝓditoré:ita accipit
ſpõſũ adult'inũ.Spõſus ẽ cui cõiungit̃ p affectũ:&
h̃ debet eẽ hũilitatis & pauptatis ſpũs:quó contra
ſpũs adult'ii facit eá d'ſiderare exaltari i puil'iis:ap-
peterĩ i ſciis:ꝓmoueri i aſſũptis p̄latiõibus. Hoc
peſſimũ mr̃imõiũ i,ppat ſibi hiere .xlvi.c. Cõfuſa
eſ filia egypti & tradita es í máu ppl'i aq̄lõis:qr uñ
credidit ſe exaltari:inde hẽt ut ſpuria uiliſicari:& ut
adultera a mũdo reputari:propter qd' cõfuſa dicit̃.
Traditur in manu regis aquilonis.ſ.in manu am-
bitioſoꝝ p̄latorum:qui cá in ambitiõibus nutriũt
Et uere iſti popl'i aq̄lonis.Aquilo dr̃ aquas ligás:
& hi oẽs aquas celeſtis influxus que deſcendũt ad
ualles mundani deſpectus ligant uinculo occupa-
tiõis uitioſe & ambitioſe.Hec igit̃ puella illa duo
dena ſtatus religionis formoſa amoroſa ſubiecta
ſp̃ũali fecunditati apta:ac per hoc bñdicto ieſu ſpõ
ſalitio tradenda:que i malis p̃dictis iacet mortua:
ſed i domo paterna abſcóſa:& adhuc patrum me
rito & odore nuper preterito occultata:ac per hoc
a mundo ſupportata:& non niſi a uiris eccleſiaſti-
cis plene nota. Vbi uſq; dicit Hierony.de ſy-
nagoga:habet ſibi canẽtes carmina lugubria:dum
p̃dicti ſupbi & ceci iactant eá multa perfectiõe ſol
licitam:& in his i q̄bus eam uelint nolint mortuá
cantát i opibus ſuis q̄ ſuá perfectioné mortificát
eá utilẽ mundo iactát:& ieſum itroductũ in eam
haud dubiũ pr̃no patrocinio:q in uiris uirtutis i-
ter eos ingrediẽtibus igredi incipit ad eam reſuſci
tandá deridẽt fatuũ reputátes.Sed ſicut dicit Cri.
dẽ illis:ſic & de his dicimus ꝙ puelle reſurrectio-
nem nó merent̃ uidere.Hoꝝ aũt malitia nó ẽ cõ
tenta illo more ſolũ irridere iħm:ſed in illis ſcís ui
ris atrociter ꝓſequũt̃:ut pote q reſurrectionem re
fugiũt:qr morté cognoſcũt:uel forſitá cognitam
pallio operiũt. Modus aũt reſurrectionis puelle
eſt iſte.Venit.n.ad domũ principis:qr reformat i
rel'ione ſtatũ p̃mi pr̃is:qui i uiris ſue legitime filia
tiõis adhuc uſq; hodie clamare nó ceſſat.Filia mea
modo defũcta eſt.Sed añq̃ intret ad lectũ mortis
icrepat tibicines & turbas iq̄etudinis:qr añq̃ refor
met ſtatũ cõitatis:opportet ꝙ iformet turbas táte
diſtractiue ſollicitudinis:& expellat & faciat q̄eſce
re p̃dictos cátores tá fl'e adulatiõis & mẽdoſe cõ-
mẽdatiõis. Et tũc itrat ad itima cũ perfcẽ eos fa
cit oía trágreſſiua relinq̄re.Etiá introducit pr̃em.ſ.
pr̃ná exẽplaritaté:& mr̃em.ſ.regl'arem ꝓmiſſionẽ
& Petrũ.ſ.clará utriuſq; cognitioné:& Iacobũ.ſ.co
natũ ad obſeruádũ:& Ioáné.i.gr̃am ad pſiciẽdũ.
Tenet manũ:cũ eá ſibi aſſociat familiarit̃ adiun
gẽdá:eá familiarit̃ alloqt̃ uerbo amatiuo cũ dicit.
Puella tibi dico ſurge:cognoſce me ſponſũ:& itel
lige uerbũ.Nó.n.uoco te iueterata i t'ra aliẽa:cui ru
ge tráſgreſſionis dát teſtimõiũ ꝓſtibuli.Sed uoco
te puellá quaſi uirginé decoratá:rnouatá:& nihilo
minus ſpõſã fecũdatá ſpũ ſcõ.Tibi ergo dico ſur-
ge.i.plene & pfecte tpalia relinq̄:& ad celeſtes ele-
uare dulcores:qr ãgl'i mei accedẽt & miniſtrabunt
tibi me.ſ.illũ pané celicũ & cibũ deſideratũ:qr ſcio
te oẽm aliũ cibũ faſtidire:& hoc ẽ qd' ſeqtur.Et iuſ
ſit ut darẽt illi máducarĩ. O dilecte ieſu:iá ebriuſ
uideris de iſta ſpõſa:de q̃ ſic locutus es ne remane
at conſolatiõe uacua:pp qd' de hac ſola legit̃ ꝙ iu
bes illius refectioné haud dubiũ relictá celerius p̃-
parari. Vides ergo q̃ dulcit̃ reſuſcitat̃ hec puella
xp̃i ſpõſa:ſed nõ erit iſecũda:imo in uniuerſá t'rá
eccl'ie exhibebit odoriferá famá:& eius reformati
one reformabit̃ eccl'ia tota. Vidiſti ergo i triplici
eccl'ie ſtatu:ꝙ ſicut pr̃ uiuificat mortuos:ſic & iħs
uſq; hodie nõ ceſſat uiuificare electos. Viuifica
ergo me uiuificator ieſus & reſuſcita me a morte cõ
ſuetudinis praue.In qua uſq; hodie fetenté ꝓfite-
or me iacere:ut in merito reſurrectionis poſſim de
cetero in nouitate uite ambulare & peruenire ad iocũ

ditaté religionis & eccleſie renouate.

Ieſus laxans reatus Cap.xxii.

Ilius dei ieſus q ad hoc appuit i carne mortali ut diſſolueret opa diaboli cuius opus ſuum é pecm̄: ꝓprie ꝓpriū habet quod coueit ſibi ſoli & ſp:pccá miſericorditer relaxar. Ná ex affectu ꝓpo nullū pūit:ſed quátū é ex ſe oíbus miſericordia tribuit. Ipſe eni ieſus eſt deus: cui ꝓprium eſt miſereri ſéper & parcere:ſed nolétibus pccá dimittere:cópellitur miſericordie ſubtrahere bñficiū. Iuſtus eni & rectus é ieſus:& ſeipſū negare ñ pót Et quia ipſe ſolus ex ſe é ſine pccó:ſolus digne peccatū pót arguere:& i ſe peccátibus idulger. Quod recognoſcens baptiſta ſactificatus i utero p has duas ꝓprietates inocétiá & miſericordiá manifeſtauit eū.d. Ecce agnus dei:ecce q tollit pccá mūdi. Tátū aūt hanc ꝓprietaté.ſ.dimittere pccá dilexit:ꝙ licet filii mortis.ſcandalizarent᷑ ex hoc & ipſū bñdictū ieſū dei filiū:táq̄ dei blaſphemū pſequeret᷑ ad morté:tñ piiſſimus ieſus ꝓ dimiſſione pccóꝝ libéter morté ſuſcipiés:mortuus é eni ꝓ pccis noſtris oém modū dimiſſióis pccóꝝ iuenit:qué ſaluis dei ꝓprietatibus miſericordia & iuſtitia potuit & congruū fuit inuenire cū hoc etiá miſericordia ſupexaltáte iudiciū. Et ut oñderet ſe auidū p oém modū remiſſióis pccóꝝ. Ideo etiá que cótra hoc uidét᷑ facere ad hác delectabilé opóné fecit pluries ſubſeruire. Sicut ſūt ípugnationes phiſaice & hoſtiles:imo quod plus é ſp cótraria:& que ad ruiná ipellūt ad ſalutaré electioné facit ſubſeruire electis. In cuius ſignū ubicūq; legit᷑ pccá dimiſiſſe:quaſi ſemp excitantur incurſus hoſtiles:ex quo talis rmiſſio ab ore piiſſimo ieſu magis clarificat᷑ & firmat᷑ & ulterius liberalis exhibet᷑. Et nó é q ſe abſcódat a calore ſue miſericordie:niſi ex ꝓprii cordis malitia eligát ipſū ípugnare maligne. Pro eoꝝ dimiſſione a iudeis ut blaſphemus iudicatus é:& tádé paſſus: & mortuus. Inuenio aūt tres modos in opibus miſericordis ieſu:quibus peccatoribus ueniá idulſit.

Primo per modum deuotionis proprie.

Secūdo p actū interceſſióis aliene. Sicut í palytico.

Tertio p conatū accuſatióis fraudulénte. Sicut i muliere i adulterio dephenſa. De p̄mo hr̄ luce.vii. de remiſſióe facta magdalene. De ſecūdo hétur Math.ix. De tertio Io.viii. Circa auté remiſſioné factam magdalene.

Primo ponitur exceſſus preuaricationis.

Secundo proceſſus conuerſionis:ibi ut audiuit ꝙ ieſus accubuit &c.

Tertio effectus defenſionis ibi. Simon habeo tibi aliquid dicere &c.

Quarto ꝑfectus iuſtificatóis:ibi remittūt᷑ tibi peccata tua &c. Circa p̄uaricatióis exceſſus ſcias ꝙ i hac hiſtoria fuit exceſſus pcci tripl'r uariatus. Ná in magdalena erat pecm̄:& querebat remediū. Sed in phiſeo erat pecm̄ nec querebat remediū:ſed iudicabat medicū & egrotū:uidés aūt phiſeus apud ſe nerac:é ſupbus & fallacit᷑ iuſtus:egrá rephédit de egritudíe & medicū de ſubuétióe. In aliis ſtatibus erat pecm̄:& eiſ nocebat rmediū:ná dicebát bono odore mortui. Quis eſt hic q etiá pccá dimittit. Ieſus ergo pius:ſapiés & iuſtus i magdaléa pecm̄ dimiſit: & in phiſeo ſupbiá cóſudit:in aliis incredulis pfidiam dereliqt. Oñdit auté euágeliſta i peccatrice peccatoꝝ multitudiné & magnitudiné i aduerbio demóſtratiuo. Ecce mulier:quod notat admirationé exceſſus. Et ſecūdo pcci cóſuetudiné i uocabulo infamatiuo:qa peccatrix: quod nomé ſibi ex iuetera ta cóſuetudie cóq̄ſierat. Tertio pccóꝝ íſamiá & certitudiné:quia toti ciuitati inotuerat. Offenderat aūt deū uario oculoꝝ aſpectu:laſciuio capilloꝝ ornatu. Infectio oris oſculo & affatu:delectatiuo unguentoꝝ olfatu:ſupbo totius corporis iceſſu:& in uerecūdo & publico peccandi actu. Ecce magnitudiné exceſſus tranſgreſſionis. Adhuc auté fuit in ea triplex motiuū quod multū allicit ad pecm̄.ſ.

Corporis pulchritudo

Temporalium plenitudo

Dominii & libertatis relaxatio.

Ná pl'chra fuit: diues fuit:& ſub nullius ptáte extitit:quod eſt oíum piculoſius. Ná ſicut Aug. in lib. de.x.chordis dicit. Mulieri quattuor ſūt adhibédecuſtode.ſ. timor dei cuſtodia:uiri:uerecūdia & cóſuſio mūdi:terror legū & tpalis iudicii que uxores fornicátes códénant. Cuſtodia auté uiri ſicut dicit ibidé debet eſſe timor dei:& ipſa ſua uirilitas. Audi ſecūdo proceſſū couerſiois. Et qa ois nr̄a conuerſio eſt.

Per diuine uirtutis influxum in intellectu

Diuine charitatis igniculum in affectu

Diuini roboris brachiū in conatu.

Ideo hec tria ponuntur per ordinem.

Splendor uirtutis:quia cognouit

Ardor charitatis:quia alabaſtrum attulit.

Vigor ſtrenuitatis quia uenit & ſtetit. Et uide q̄ pulchro ordine hec benedicta peccatrix é oíbus exemplū couerſióis. Ná quo i ſe habuit delectaméta tot de ſe hūit holocauſta:& quot mòis offéderat: tot móis ſatiſfactioné aſſūpſit. Cótra ípudentiam peccádi accepit maximá uerecūdiá pcci:pp qd' dr̄ ſtás retro:uñ ſcd'i Parali.ultimo dixit manaſſes peccator & penités. Nó ſū dignus uidere altitudiné celi:p̄ multitudiné iniqtatū meaꝝ:uñ nec iſta p̄ uerecūdia audebat i facié ieſu reſpicere:ſed acceſſit retro: ut que poſt tergū ieſum ꝑiecerat:iá i hūanitate aſſūpta dei hoís hūilr poſteriora q̄rebat. Cótra ſupbiá iceſſus toto ſe corpe i terrá ꝓſtrauit & totū corpus ad pedes dñi iclinauit. Et ſicut dicit Greg. Nó uideat᷑ tibi deſpicabilis locus pedū ieſu:ubi ſcá peccatrix cádoré iduit & ſcitaté. Multū amabilis fuit locus pedū ieſu iſti amabili peccatrici. Et hūc locum triphariè cóſiderauit. Ná inceſſus cóſiderationis ieſu eſt nr̄oꝝ peccatoꝝ remiſſio:& ideo ad pedes ieſu peccatrix iuenit ueniam ſicut hic dr̄. Inceſſus conuerſationis ieſu eſt noſtre cecitatis illuminatio: & totius uite noſtre directio:ac totius conuerſa-

onis īformatio:& iō ad pedes ieſu magdaléā īuēit ſapiam:Lu.x.maria ſecus pedes dñi ſedēſ audiebat uerbū illius &c.Et Deut.xxxiiii.dr̄:ꝙ q appropinquāt pedibus eius accipiūt de doctrina eius. Inceſſus ēt pedū iħu ē totius cordis nr̄i & amoris leti ficatio:dū aīa ſe ſētit tātū do charā & a deo dilcām ꝙ ꝑ amore illius deus carnē aſſūpſit. Itē dn̄s iħs xxxiii.ānis nobiſcū pegrinus īceſſit:& ideo ad pedes ipius īuēit̄ leticia:uñ poſt r̄ſurrectionē de magdalēa:& aliis duabus mariis dr̄:ꝙ tenueruut pedes eius uiſo gaudio r̄ſurrectiōis:Mat.ultīo.Recte ergo de iſta magdalēa dr̄ ꝙ tenuit pedes iħu. Que .n.diu male ābulauerat:ueſtigia recta q̄rebat: ueſtigiū.n.ſignū ē precedētis.Et iō ex ueſtigiis dei cul tor cognoſcit̄ & diaboli.Vnde Dan.ꝑ ueſtigiū cognouit fraudē ſacerdotū belis:ꝓbāſ uolūtatē eorū qui per occulta oſtialia belis deuorabant impenſa. Sparſit.n.ī circuitu cineres:& mane apuerūt ueſtigia mulieꝝ:pueroꝝ & puellaꝝ.O ſi ſpargerēt̄ cieres ī circuitu uite multoꝝ:quot īuenirentur ueſtigia mulierum puerorum:& puellaꝝ deuorantium hereditatem crucifixi.Sed reuertamur ad pedes ieſu cū magdalena:& uideamus quomodo cōtra aſpectus īpudicos deo ī molat oculos.Nam lachrymis cepit rigare pedes eius & de oculis eius riuos contritionis eduxit. Et intellige ꝙ benedicta magdalena de puriſſimis oculis quadruplicīſ generis lachrymas eduxit.Primo cōtritionis:de quibus dicit̄ hic:ꝙ fuerūt tante uirtutis & efficacie:ꝙ impetrauerūt omnium peccatorum remiſſionē:unde ei hic dixit chriſtus.Remittūtur tibi peccata tua. Secundo habuit lachrymas fraterne compaſſionis in morte fratris ſui:Ioan.xi.Et he fuerūt tāte effi cacie.ꝙ īduxerunt ieſum ad fletum:& fecerūt ſuſci tare lazarum.Tertio lachrymas trāſformatiui dolo ris ī chriſtum paſſum.Vnde Luce.xxiii.dicitur,ꝙ ſe quebatur ieſum multitudo populi & mulierū que plāgebant & lamentabantur eum.Certum eſt aūt ꝙ inter illas erat principaliter maria magdalene & iſte īduxerūt ieſum ad recōpaſſionē:unde & dixit. Filie hierl'm nolite flere &c. Vnde Ioan.xix.dicit̄ ꝙ ſtabat iuſta crucē ieſu &c. Attende quātus ho nor eſt iſte bn̄dicte magdalene factus ab euangeliſta:qr matri ſociat̄ in compaſſiua trāſfixione & lamentatiua deploratiōe ieſu ī eoꝝ oculis crucifixi. He lachryme tātū inundauerunt:ꝙ nō ſolū morientem defleuerunt:ſed in ſepultura eius & poſtea iuxta ſepulchrum tantum exercuerūt:ut ī horto illum defleret mortuum quem neſciebat reſuſcitatū :uñ cor eius poteſt dici fons hortorū & puteus aquaꝝ uiuentiū:& oculi eius quaſi piſcine ī eſebon. De his dr̄ Ioan.xx.Maria ſtabat ad monumentū foris plorās.He fuerūt tāte efficacie:tanteq̨ uirtutis : ꝙ nō ſolum meruerūt angelos uidere:ſed etiam dilectū ieſum in corpore imortali ſibi primo oīum apparere. Quarto habuit lachrymas deuotiōis & dulcoris celeſtis patrie: pro cuius dulcore fugit

omne conſortiū creature clamans & dicēs. Fuerūt mihi lachryme mee panes die ac nocte: dū dicitur mihi quottidie:ubi eſt deus tuus. Triginta annis habitauit ī deſerto oībus manens incognita:& ibi impleuit omnes hydrias ſenſuum ſuoꝝ interiorū & exteriorū irriguis gratiarum : & aquis deuotarū lachrymarum:que in nuptiis dilecti conuerſe ſunt in uinum optimum. Et licet hoc uino inebriata fuerit ī īgreſſu celeſtis glorie:tamē de iſto uino magnam prelibationem accepit in concentu angelice melodie.Nam ſeptem uicibus laudes dicebat dilecto leuata in aera in medio angelorum:hec ꝑ lachrymis iſtius benedicte peccatricis. Contra uanum capillorum ornatum in quo multū mulieres offēdunt ſicut dicitur Eſaie.iii.Prebuit pedibus ieſu obſequiū capilloꝝ:quia capillis capitis ſui ter gebat.Et licet p capillos ſuperfluitas tēporaliū intelligat̄:inq̄tum capilli ſunt quedā ſupflua corporis:quibus capillis in pedibus dn̄i.ſ.pauperibus debent tergi lachryme neceſſitatū ſuarum.Inquantū autem capilli ſunt ornamenta capitis de ipſo manantes ſubtiles & longi ſignificāt cogitatiōes ſubtiles contemplationis & meditatiōis prolixe: que ornant caput deuote mentis:& ab ipſa mente īfluxu diuine gratie oriuntur:immo uerius a capite ieſu oriuntur in capite mentis noſtre.quia nō ſumuſ ſufficientes cogitare aliquid ex nobis tanq̄ ex nobis. Hi capilli precipiuntur a nazareo nutriri : et toto tempore ſanctificationis eius nouacula non debet aſcendere ſuper caput nazarei:ideſt diſtractō impeditiua cogitatus cōtemplatiui.Hi ſunt capilli ſanſonis:Iudicum.xvi.in quibus eſt ſua maxima fortitudo:quia totum robur mētis perfecte eſt in cogitatione actuum uite chriſti & charitatis ſue iterne.Et durātibus iſtis capillis ī capite:impoſſibile eſt hoſtem preualere.Sed dalida abſtraxit ſanſonem dormientem in gremio ſuo.Dalida interpretatur ſitula uel paupercula.Situla eſt carnis cōcupiſcentia inſatiabilis:paupercula ē dei diffidentia : q̄ ſemper timet ſibi temporalia deficere: & ſibi ſemper uidetur parum habere.Hanc Sanſon incipit nimis diligere:quando incipit ſe nimis carnaliter nutrire:& tēporalia ſub neceſſitatis titulo congregar̄.

Cum hac principes philiſtinorum pactum faciūt:quia huic ſe demones uirum ſcm̄ tētando cōiungūt.Cuius tētationis ordo elegāter exprimit̄ Et primo funibus neruicis humētibus ligat̄ : dum propriis cōcupiſcentiis edomitus moleſtatur.Cui addūtur noui funes qui nunquam fuerunt ī opere qr noue tentationes & inexperte immittūtur a demone:ſed capillis durantibus quaſi fila telarum franguntur:qr durantibus cogitatiōibus xp̄i ī mēte nullius poteſt eſſe roboris tētatio carnis uel hoſtis.Sed procedit tentatio dum & crines plectuntur licio: quia tunc ſanctus uir impeditur a contemplatione:quando clauo prelationis & exterioris ſolliciitudis quaſi circūligat̄ & terre īfigit̄. Sed

ſi caput nõ abradatur:& ſi multũ uir ſanctus ĩpedi-
tur:non tñ ab hoſte capit᷑. Tũc ãt caput raditur: cũ
ſe uolũtarie meretrici aperit:& appetitui ambitiõis
inhiantis ſeruit. Et tũc miſer ſopore graui in gre-
mio meretricis quieſcit:qñ ſibi faſtus plationis dul
ceſcit. Sed tũc miſero caput radit:cũ eũ a conſueta
cõtemplatõe xp̄i uite excludit:a meretrice ꝓiicitur:
ab hoſtibuſ capit᷑:exoculatur:& ad mole obſequiũ
deputatur:qa miſer ille q pp ambitionẽ cõtempla
tionẽ reliqt:ſepe nõ cõſeqtur honorẽ quẽ appetit:
& tñ ſimulatõibus occupatur & taliũ demonũ tẽ-
tationibus exoculat᷑ ne cognoſcat bonũ quod per
didit:& malũ quod agit. Et molã uoluit: dũ ſe de
malo ĩ peius ruere pmittit. Hec de capillis magda
lene ꝓlixius dcã ſunt. Contra oris laſciuiã habu
it ad pedes ieſu oris cõiunctionem hũillimã. Nam
oſculabat᷑ pedes eius. Oſculũ eſt ſignũ pacis: & pi
us ieſus ipſam recipiebat ad pacẽ ſue imitatiõis que
ẽ in pnĩe pncipio inceſſus rectitudo ut imitet᷑ ieſũ
deſerendo peccm̃:& ꝓſequendo oẽ bonũ:hic ſtatus
ſignificabat᷑ p oſculũ pedũ. Sed aĩus creſcenſ nõ
eſt cõtentus poſt ieſũ cõi uia incedere: ſed uult ad
opa pfectionis aſſurgere:& tũc recipit᷑ ad oſculum
manus. Ad hoc oſculũ fuit recepta magdalena:
quando poſt aduentũ ſpũs ſci pfecte ꝓ xp̄o reliqt
omnia. Sed amor ebulliens non eſt cõtentus quã-
tacũqꝫ pfectione opis: niſi transformet᷑ ad intima
redemptoris:& iõ deſiderat oſculũ oris clamãs cũ
ſponſa. Oſculetur me oſculo oris ſui. In quo oſcu
lo eſt.

Cõmenſuratio facieꝝ
Coniunctio labioꝝ
Mixtio anhelituum.

Quia nũq̃ quieſcit ſponſa bene amare:donec tota
cõuerſatione xp̄o ieſu afiguret᷑ & lingua ſua p ieſũ
ſonat intra ſua pcordiã & nihil niſi ieſum ſpirat nõ
ſui uiuens ſed amati uita. In cuius figura ieſus ipaſ
ſibilis in die reſurrectiõis ſpirãs dedit apl'is ſpiritũ
in flatu ſuo:ut iã non ſua:ſed uerbi uita uiuerẽt: &
eius flatu ſpirarent & reſpirarẽt. Cõtra offenſam
unguentoꝝ portat unguẽti alabaſtrũ:de quo in ſe
quẽti capitulo dicet᷑. Vidiſti ꝓceſſũ cõuerſionis:ui
de effectũ defenſiõis. Nam cõtra iudiciũ phĩſei qui
eam ĩpie iudicabat de ĩmũdicia:& ieſum de neſcia
& ſe nõ intelligebat multo peiorẽ excecatus ſupbia
ꝓponit pad gma. In quo cõcludit ꝙ ipã ẽ multipli
cata in merito:añpoſita phĩſeo:ac p hoc ĩnocẽtem
defendit:& ſe ꝓphetã oſtẽdit:& phĩſei ſupbiam cõ
fũdit:& quãtũ fuit ex ſe cõuertit. Nam dũ ſua ſnĩa
cõuincitur:quaſi freneticus funẽ portat quo ligat᷑.

Eſt aũt iſte modus prudẽtiſſimus dũ padigma
.q.legicũ ponitur & ex ore reſiſtentis dũ nõ aduer
tit cõtra ſe ſnĩa extrahit᷑:ex qua poſtea error propri
us demõſtrat᷑. Duo igitur debitores ſũt. Simon &
magdalena:h̃ debebat.500.qa laſciuia uita ſuoꝝ ſẽ
ſuũ erat tranſgreſſione obligata.q.v. centenarioꝝ.
Alio mõ quia aĩe data ſunt qnqꝫ ĩmedia pceptoꝝ:
ſacramentoꝝ:uirtutũ:donoꝝ:btitudinũ. Cẽtenarii
aũt cõſumatio deſignat᷑.v.ergo centenariis offen-
dit quia oĩa in ſe predicta dei dona p peccm̃ ſuũ de-
ſtruxiſſe cognouit. Quinquaginta in quo me-
dius centenarius & eſt nũerus quietis ſignificatur
defectus omiſſiõis:a quo uix eſt liber quicũqꝫ pfe-
ctus:quia uix eſt aliqs qui multa cõtra deũ obſeqa
nõ omittat:eſto ꝙ grauia nõ cõmittat. Et uix ĩue-
nitur tã ſupba preſũptio in ſupcilio lapſe iuſtitie:q
nõ recognoſcat in ſe hũc defectũ culpe. Tales aute
ſũt cõiter in amore tepidi:in obſeqo deſidioſi:in ꝓ
pria reputatõe ſupbi: ac p hoc paꝝ deo obnoxii ac
ab ipo parũ dilecti:hic eſt ergo debitor.l. Con-
uicto ergo ꝙ mulier ſupabat in amore ex maioris
debiti dimiſſiõe elegãtiſſime cõuincit ꝙ eũ ſupat
etiã in exteriori ope:ubi oñdit ieſus ſui ad phĩſeũ
maiorem dignationẽ. Intraui inqt in domũ tuam:
hec autẽ ad me acceſſit in domũ alienam tali tem-
poꝛ.i.cõuiuii: tali loco:qa ad pedes : tali mõ qa cũ
tot lachrymis. Ex quo cõcludit maiorẽ affectionẽ.

Poſtea ponit tria gñera operũ:in quibus oſten
dit magdalenã feciſſe maxĩa:& phĩſeum non feciſ
ſe minima. Primũ fuit opus ꝓfundiſſime hũilita-
tis:ad pedes ieſu. Secũdum ardentiſſime charitatis
ad oſculum unionis. Tertium pinguiſſime deuo-
tionis & rectiſſime intentionis. In primo ubi nõ
dedit phariſeus aquã ſimplicem erat etiam de cõi
uſu hoſpitii. Magdalẽa dedit lachrymarum irriguũ
& capillorũ obſequiũ. Ille non dedit aque paululũ
hec reliquauit cor ſuum. In ſecundo ille neſciuit
diligere ſumma dei beneficia que intelliguntur in
oſculo oris ſui. Nam illud intelligitur qñ ſimplicit᷑
oſculum datur:hec continue adminiſtrabat lachry
mas & in eis ardebat charitate accenſa:cum tamen
hoc ſit paꝝ infinito deo:hoc ſignificatur ĩ eo ꝙ di
cit. Ex quo intrauit non ceſſauit ungere pedes me-
os:ubi oſtendit ſimul humilitatem charitatẽ: & cõ
tinuitatem:& ex his pfectam trãſformatõem:quia
ſolũ propter diuinũ honorem. Primũ in pedi-
bus:ſecũdũ in oſculo:tertiũ in nõ ceſſatõe: quartũ
cum dicit meos non propter ſe ſed propter me. In
tertio oſtendit ꝙ nõ habuit ad eum cõem deuotiõ
nem que in oſculo deſignatur & ad eius ſummum
quia in capite. Sed iſta hũit ſingularem:que ſignifi
catur in unguento:& ad eius infima quãdo pedes
unxit. Ex his non eſt mirũ ſi ſua confunditur ſu-
perbia:quando concludit deus ex tot rationibus:
propter quod dico tibi. Remittuntur ei peccata m̄l
ta qm̃ dilexit multũ. Et attende charitatem dei.
Nam in cõmendatione eam expreſſe nominauit.
Quia uero defectum in phariſeo uolebat curiali-
ter reprehendere indiffinite propoſuit dicens.
Cui autem minus dimittitur minus diligit.

Vnde & chriſtus in feruore obſequii & amo-
ris tenerrimi ad peccatricem conuertit ſe ad mu-
lierem:dicens. Dimittuntur tibi peccata tua.

Attende autem quod ex premiſſis uidetur

magis ſequi ſic diligit multū:qm̄ mlta dimiſſa ſūt ei. Sed artificioſe ſapientia ihū oñſis amoris opibus ſic cōcluſit.d. Dimittunť ei pcā multa &c. Ná dilectio ihū remiſſiois pci quo ad culpá ſe hét p mō dū effectus uno mō. Ideo.n. deū mltū diligimus qr in remiſſiōe multoꝝ pcōꝝ multá dilectionem accipimus:& ſic diligimus eū de ſuo:& ſic pōt dici multū:qr multū dimiſſum eſt ei. Et in dimiſſiōe mltū ē ei datū de dilectiōe dei:licet ēt ipa dilectio aliquo mō ſit cā dimiſſiōis pcī. Eſt & alia dilcō quo ad obligationē pene:& hec cātur a dilectione opante opa penitētie ſatiſfactiue. Et qr de his opibus fuerat locutus phiſeo in commédatiōe magdalene:ideoq̃ tū ad hoc concludit. Remittunť ei pcā multa:qm̄ dilexit multū. Feruidus.n.dilcōnis actus intior & extior ē cā dimiſſiōis pene & ſepe totaliſ. Sic ergo dimiſſio culpe cāt dilectionem p cognitionē bñficii. Exercitiū dilectionis & charitatis recepte cāt debiti dimiſſionem:alias aūt ſcias ꝙ infuſiō dilectiōis delet culpā. Recognitio talis dilectiōis ex ſtrenua opatiōe ſeipſa auget grām & remittit pcā. Audiſti effectū defēſionis:audi pfectum iuſtificatiōis. Nam illis impiis q murmurabāt ihm pcā dimittere ex ſua pertinacia neglectis quos excecauit malitia ſerpētina. Sicut.n. ſerpētes moriūtur odore uinee:ſic iſti odore xp̄i miſericordie his inq̃ contēptis iterato dixit ad mulierē. Fides tua te ſaluá fecit:uade i pace. Et ſibi additť proceſſus in bono & in opando quies in animo:ut ſē per quieſcat ſine cōſcientie ſtimulo & appetitu inquieto:& ſemp pcedit in melius:excluſo ocio deſidioſo. Nota aūt ꝙ ut oſtendat ieſus neceſſitatem grē dicit:ꝙ duo debitores nō hñt unde reddant. Vnde ambr. Heu mihi ſi nō petiero concedi mihi debitū:& ita nō eſt dubium ꝙ plus debet q plus accipit:ſecūdū homines plus fortaſſe offēdit qui plus debuit: ſed per miſericordiam dominicá mutatur:ut amplius diligat qui amplius dedit:ſi tñ grām cōſequať. Et ideo qr nihil ē qď digne do offerr poſſimuſ:ue mihi ſi nō dilexero. Reddamuſ ergo amorē pro debito:hec Amb. Nota ēt quō ihs nr̄ ociū excludit:i eo ꝙ feneratorē ſe dicit:qui capitale grē requirit cū uſura opatiōis ſtrenue. Sed & hypocriſim excludit:qr talr fenerator pecuniá cognoſcit:uñ & imaginē & ſimilitudinē reqrit: quá dedit. Licet aūt iter doctores tá grecoꝝ q̃ latiorum ſit opinio hác nō eſſe magdalená Mariá ſororē lazari:ſed quandá aliá: Augu.tñ de cōſenſu euágeliſtaꝝ credit fuiſſe eandē:qď ēt probat per textū Ioan.vi.de ſorore.d.ꝙ maria erat q̃ unxerat dñm unguēto & extſit:cuius fr infirmabať. Vnde & i textu euágelii patet ꝙ repetiť actus unctiōis quē lucas dicit:& hoc añ oēs alias unctiōes:uñ & poſt Ante ſex dies paſche:iterꝝ ūxit pedes ieſu:ut diciť Ioan.xii.& tūc ēt forte effudit unguētū ſup caput ut dr̄ Mat.xxvi. Licet.n.potuiſſet eē pma de pedibus i domo Marthe & Marie:& una alia de capite i domo ſimonis:aliq tñ dicūt ꝙ totū fuit in domo ſimonis:ſimul ubi & ille due ſorores dicūť ei feciſſe cená táq̃ i domo familiaris ſui:cū ipſe eēnt pcipales dñe caſtri: uñ & Lazarus dr̄ a bethania de caſtello Marie & Marthe ſoroꝝ eius. Quod iſta eadē fuerit maria ſatis oñditur. Mar.ultimo.ubi dr̄ ꝙ pmo apparuit marie magdalene:de qua eiecerat vii.demōia. Huic ſñtie cōcordat Greg.& uniuerſaliter tota romana eccl̄ia iſtud tenet ꝙ euangelium huius peccatricis ponit i feſto marie ſororis lazari.

In hoc aūt magis credendū eſt latinis q̃ grecis: qr apud eos i regiōe marſilie pdicauit:& ibi.xxx. áñis i ſpelūca permáſit:& ſacerdoti ſcō ſe manifeſtans illá ſe peccatricē eē dixit:& ibi corpus ſuū diu honorifice requeuit:& i eadē regione corpus marthe ſororis ſue. Nō debet igiť dubitari mariá magdalená hanc peccatricē fuiſſe. Vidiſti ergo i btá peccatrice quō ieſus peccata dimittit motu deuotiōiſ proprie:nūc i paralytico uide quomodo ihs peccata dimittit merito itercesſiōis aliene. De quo Matth.ix.& Mar.ii.& luce.v.diciť:ꝙ quattuor uiri i grabato non inuenientes qua pte illū inferrent: aſcēderunt ſupra tectū:& p tegulas illum ſubmiſerunt ante xp̄m. Vbi attende quattuor

Ipſius paralyci deſtructionē
Feruentium magnam deuotionem
Ieſu chriſti miſerationem
Phariſeoꝝ malignam detractionem.

Circa paralytici egritudinē:attēde ꝙ paralypſis dr̄ diſſolutio.& ē aliqñ particularis:aliqñ uniuerſalis: & ſignificat deſtitutionē uirtutū:& relaxationem ad pcā carnis. De hac dr̄ Hieremie.xxxi. Vſq₃ quo deliciis diſſolueris filia uaga? Priuat aūt ſenſum & motū:& aliqbus facit motū tremulū. Priuat.n:ſenſum i illis talibus:ut nō ſētiát q̃ttuor q̃ ſētiť ē utile. Primū diabolicas tētatiōes:& hoc facit pcm̄ cōſenſus & uſus:qr ſcďm Hiero.nō ſentit q cōſētit. De talibus dr̄ Prouer.xxiii. Vulnerauerūt me & nō dolui:traxerūt & nō ſenſi. Secūdū dīnas ſuauitates:hͦ fecit amor immētinus:de quo i ps. Poſuerūt me abominationē ſibi. Has ſeruauerūt illi qbus mána fuit ad nauſeá: Nume.xi. Quis dabit nobis carnes ad ueſcēdū. Et illud ibidē. Nihil aliud rſpitiūt oculi nr̄i niſi mana. Et illud Treno.iiii. Qui nutriebāť in croceis amplexati ſūt ſtercora. Tertiū miſeriá ppam:& hͦ facit amor cecus ſui:& pſūptuoſus. Eccl.x. Quid ſupbis ťra & cinis? Et qr qñ hō iſirmitatē ſentit:deus ipſos defectus pficit:ideo dr̄ i ps.xxx. Infirmata ē i pauptate uirtus mea. Et illď ps.lxvii. Tu uero pfeciſti eá. Quartū amor auarus rei temporalis ſētire nō facit pxiōꝝ afflictiōes:ideo de auaro dr̄ Exo.x. Tribus diebus nemo uidit frēm ſuum:nec ſe mouit de loco i quo erat. Nō mouetur ad deū p timorē & amorē. Et ſi aliquo mō mouetur hét motū tremulū nō regulatū:qr timore pene aliq̃tulū tremit:ſed opus bonū ñ pficit. Et duo timores in miſero tali collocātur. Timor enim ſeruilis ipſum pungit:& timor carnis ſue eū retrahit.

Iſti ſūt ſiľes ceruo:de quo dr̄ ꝙ hét cor timidū

ſed utinā cū ceruo recipēt antidotum. Nam dr̄ ꝙ comedit herbas medicinales: ex quibus cor cōfortatur: & os ſuū cartilogo in eius corde generatˀ: ex quo cor medicinale efficitˀ. He herbe ſunt opationes xp̄i uite maxīe dolores & paſſiōes crucis ſue quarꝫ comeſtio confortat cor ad aggrediendū ardua. Os.i.robur in corde generatˀ ad ſufferēdū diuerſa aduerſa: & ex tūc cor illud ē medicinale: tā in ſe q̄ī aliis ad purgandum pccā. Cauſe paralyſis ſunt tres.

Aliqn̄ nimia frigiditas: hec eſt auaricia

Aliquando hūoꝝ ſuꝑfluitas: hec eſt luxuria

Aliquando neruoꝝ inciſio: hec eſt ſuperbia et preſūptio: quia proprii ſentimenti neruū uulnerat. Ecce q̄ malus eſt lectus palytici: uere uniuerſū ſtratum eius uerſatū eſt in īfirmitate eius. Circa deuotionem offerentium attende ſex que eſſent neceſſaria in prelatis.

Primū ē manifeſta uirtutū pfectio: quod notatˀ cū dicitur: ecce inquit uiri &c.

Secundū eſt quadratura oīum uirtutū cōſuetudinariū: ut ſint quattuor

Tertium ē ſupportatio ꝓxīoꝝ īfirmoꝝ: ut portēt in lecto īfirmū.ſ.palyticū.

Quartū ē ut ſollicitudo circa ꝓximū curatōis: & q̄rant inferre eū ante ieſū.

Quītū ē ut hēant ad eū: nō carnalē: ſed ſpūalē affectū: ut ſolū ꝓpter deū & celeſte premiū: ideo dr̄ ꝙ aſcenderūt ſup tectū.

Sextū eſt ꝙ pntent eū ad ieſum p cōpaſſionis affectū: & deuote orōniſ actū: unde Exo.xxviii. de aarō dr̄: ꝙ portabat noīa filioꝝ iſrael ſup utrūqꝫ hūerū: ob recordationē. Multa ergo fuit deuotio offerētiū hūc palyticū. Circa cōpaſſionē ieſu piiſſimi attēde ꝙ magne pietatis fuit reſpicere fidē alienā unde pmo ipſum cōfortat: ut qui fidē alienā reſpexerat ſibi ꝓpriam īfundat: cū dicit. Cōfide fili. O uerbū dulciſſimū: deſpectū & debilē totis mēbroꝝ cōpaginibus diſſolutū filiū uocat: quē phiſei nō dignarentˀ aſpicere. Nā ſceleſtiſſimos pccōreſ ieſus glˀiatˀ ſibi adoptare p grām: ut in eoꝝ infirmitate ſe oſtēdat oīpotentē: un̄ iſtis uidetur dicere uerbū potētie Cōfidite: ego ſū nolite timere Mar.vi. Et illud ioānis.xvi. Cōfidite ego uici mūdū. Et uerbū ſapīe eorū intima ſcrutātis. Sicut dixit Mat.ix. Cōfide filia fides tua te ſaluā fecit. Sed & dicit eis uerbū pietatis & clemētie: ut eis dicatur. Bn̄dictus uir qui cōfidit in dn̄o: & erit dominus fiducia eius. Nā pccā liberaliter donat cū dicit. Dimittuntur tibi peccata tua: ubi ſic dicit Hiero. Remouetˀ pmo infirmitatiſ cā: ut ſequatˀ ſanitas pfecta. Vide.iiii. detrahētiū impugnationē. Nā ceperūt quidā de ſcribiſ dicere ī fra ſe: hic blaſphemat. Quis pōt peccata dimittere: niſi ſolus deus. O ipſi phiſei quis pōt intueri cordis ſecreta: niſi ſolus deuſ. Ergo qa corda ur̄a uideo ego ſū q̄ pccā dimitto. Et ego ſū qui dico unicuiqꝫ ſaluatico iuxta illud Eſa.xliii. Ego ſū qui deleo īiqtates tuas propter me. O ueriſſimū uerbū. Ego ſū qui deleo: qa ego ſolus pccā dimitto: ſed pp me quia ī merito meo: unicuiqꝫ enī p meā hūilitatē in me ipſo merui quicqd ipſis ex diuina pietate cōceſſi. Intellexerūt ergo & bene: licet maligne nō credi derit: qa ieſus ſe dicebat deū. Et ideo hāc opinionē cōfirmat: nō excludit cū manifeſte & ex nomīe ſue hūanitatis dicit. Vt ſciatis quia filius hoīs hēt poteſtatē in terra dimittēdi pccā. In terra dicit nō ſuper terrā: hoc ē ī celo: quia nō ſūt ibi pccā. Subtus terrā in īferno pccā ſūt eterna. In terra uero.ſ.i hac uita ſt̄ remiſſibilia. Quō autē ſequitˀ iſta cōſequentia dcm̄ eſt ſupra: cū de xp̄i miſericordia ageretˀ. Attende ꝙ hoſtilitaſ detrahentiū occaſionaliter iuuat: ut maius largiretˀ bn̄ficium: un̄ dedit īfirmo robur pfectū cōtra triplicē eius defectū. Nā uix poterat caput leuare: cōtra ꝙ dicit. Surge deficiebat ī oī robore. Cōtra quod dicit: tolle lectū tuū. Nō poterat ambulare: contra quod dicit: uade. Sed tūc peccator ſurgit qn̄ pccm̄ deſerit: portat lectū in quo iacuit: qn̄ peccatū in quo delectationē recepit: ī cruciatū oīs pn̄ie cōuertit. Et tūc domū ſuā uadit: qn̄ cōſciam ſuā diligenter diſcutit. Sic ergo apparuit quō pietas ieſu accepit dimittēdi pccā p actionē itercesſiōis alienē. Tertio attēde ſūmā pietatē ieſu cōdonantis & miſerētis pccā ſūpta occaſione a conatu accuſationis fraudulēte. Vide q̄ propriū ē bn̄dicti ieſu uelle miſereri & pccā dimittere: nō ex detractiōe & murmuratiōe: nec īſidiis malignantiū potuit ab īpendenda miſericordia peccatoribus reuocari. Interroga mattheū publicanū: & zacheū puſillū: & fraudulentū. Interroga peccatricē mlˀierē: interroga palyticū: interroga hāc de qua ē ſermo in adulterio deꝓhenſā. Et oēs una uoce clamabūt. Ecce agnus dei &c. In hiſtoria autē deprehenſe in adulterio mulieris conſidera conditiones.

Cetus accuſātis

Chriſti miſerentis

Mulieris in medio ſtantis

Primo in cetu phariſeoꝝ fuerūt duo: ſubdola adulatio: & fallax īterrogatio. Adulatio qa ſibi blādiūtˀ nō magiſterii: cuius nolūt eē diſcipl̄i: ut ſecurius & inſuſpecte procedāt. Secūdo fallax interrogatō: un̄ oſtēdūt publicū flagitiū: hec mulier mō dephēſa ē in adulterio. Allegāt legis edictū. In lege autē moyſes mādauit huiuſmōi lapidari: & ꝓuocāt ad pcipitiū. Tu aūt qd dicis: & īpropant ſibi ſcandalū dū adultera aſtat & turba. Attende autē ꝙ ſicut dicit Aug. miraculis fama māſuetudīſ diuulgabatˀ in ppl̄o: un̄ hēbat famā: ꝙ nullū emittebat a ſe deſolatū & iō h̄ pauerūt ſibi laqueū. Cogitauerūt enī ꝙ nō poſſet rephenſionē euadere: qa ſi dicet dimittatˀ: perdet famam manſuetudinis. Si dicet lapidetur: perdet iuſtitiam legis. Si tacebit non ſe oſtendet doctorem ueritatis: unde merito dr̄. Hoc autē dicebant teutantes eum ut poſſent accuſare eum.

Sed mentita eſt iniqtas ſibi: quia ſemper cantabit cum propheta: propter ueritatem & manſuetudinem & iuſtitiā. Nā & ueritatē ꝓfert: & iuſtitiam

non offendet: & manſuetudinē ſeruādo miſericordiā īpendet. Ita ꝙ erit iuſtitia rectus: ueritate clarus & māſuetudine pius. In ieſu aūt fuerūt duo oſtēſa: matura diſcuſſio: & iuſta diffinitio: ex quibus ſecuta eſt: nō illoꝝ ſed xp̄i intentio. ſ. mulieris abſolutio. Primo pōit᷑ diſcuſſio matura ſimul & exēplaris in eō ꝙ ſe īclinauit & digito in terra ſcripſit ꝑ hoc informās iudices ꝙ qn̄ audiūt accuſatores: non ſtatī fulminēt ſn̄iam: ſed digito diſcretōis prius examinēt cām. Informat etiam quoſcūq̧: ut qn̄ audit᷑ uel uidet᷑ ꝓximi culpa inclinet ſe ad ſuā infirmitatem cōſiderandā: & diligenter ſcribat malitiam ꝓp̄am. Scribebat aūt ad ſignificandū ꝙ ipſe eſt ille q primo legē ſcripſerat. Inclinatus autē ſcribebat in terra ad oſtendendū ꝙ inclinatio ſua ad aſſūptionem carnis fecit eū ſcribere ī terra carnis ſue paſſibilis ſcripturā nr̄e īformatōis. Et quia hoc fuit opus ſūmi amoris: ideo dr̄ ſcribere digito. i. de ſpū ſancto. Quid aūt ſcripſerit licet multi multa dicāt: ego tn̄ litteraliter credo ꝙ illud ſcripſerit quod poſtea expreſſit. ſ. qui ſine peccato eſt &c. Et hec eſt ſententia Auguſtini. Et illud uerbū cū uirtute ieſu ſufficienter poterat unicuiq̧ ſua peccata īgerere: & inſpectorem ieſum demōſtrare: ut pre uerecundia quam habuerunt unus poſt unum exiit: īcipiētes a ſenioribus q magis debuerūt erubeſcere: qr etas ſenectutis debet eē īmaculata. Dum aūt in terra qr peccata eoꝝ dr̄ ſcribere: oñdit ſe eis miſericordiam attuliſſe nō peccatū. Inde olim dicebat᷑ ſcriptū ī ungue adamātino pp̄ iucuſſionem timoris: ī cuius ſignum moyſi lex ſcripta fuit ī lapide: qr nō poterat peccatū delere. Sed bn̄dictus ieſus ſcripſit ī puluere: quia dat tantā ſpem uenie: ut modico cōtritiōis motu: & ſatiſfactōis manu unuſqſq̧ poſſit culpā ſuam delere in uirtute illius q in puluere ſue carnis ſcripſit lr̄as nr̄e abſolutiōis plenarie. Tūc aūt uere īclinauit ſe ieſus deorſū: nō ſolū qr factus ē homo: ſed qr pauprimus & hūilimus hō deſpectiſſimus & opprobriatus: & nō ſolū mulieri ſubiectus uirtualit᷑: ſed ipſis linguis blaſphemātium: detrahētiū: diffamātiū: & ſn̄antium uoluit cōfuſibiter eē ſubiectus: & qđ plus eſt ieſus creator omnium ſe ſubiecerat manibus capientiū: uulnerātiū: trahētium: decapillātiū: & palmis & collaphis eū ꝑcutiētiū. Sed & creaturis ſe ī ſenſibilibus ſubiecerat & crudeliſſimā penā: ut uicula poſſent eū dure ſtrīgere: flagella penalit᷑ cruētare: ſpine atrociter pūgere: claui dilacerādo ꝑforare: crux crucifixū tenere. Arūdo percutere: uela obūbrare: ſputa turpit᷑ adherere: lācea lateris intima penetrare. Et qđ omnium ē t̄ribilius mors aīam dīnam eiicere. His oībus uolūtarie ſe ſubiecit: q̄ nihil in eū potuiſſent agere: niſi ꝓ ſalute noſtra pius ieſus ſe eis uolūtarie ſubieciſſet. Et tm̄ ſe deorſū īclīauit ꝙ ſub lapide mortuus iacuit: nō potuiſſet plus deſcēder᷑: nec ſe plus īclīar᷑ cui oēs electoꝝ pene īcarnate dicuntur.

Fuit igit᷑ in ih̄u diſcretio matura fuit ī xp̄o diffinitio iuſta. Qui ſine pcō &c. Qui. n. ſe īclīabat humilit᷑ expectans eoꝝ erubeſcētiā & conuerſionē a ſuis ſceleribus: dū uideret eos ꝑſeuerātes in qōnis fraudibus ſn̄tiā protulit legis cōſeruatiuā: ſceleris repercuſſiuā: mulieris liberatiuā. Nā ſicut dicit Aug. nō dicit. Nō lapidet᷑: ne cōtra legē dicere uideret᷑. Abſit aūt ꝙ diceret: lapidet᷑. Venit. n. non ꝑder᷑ qđ īuenerat: ſed q̄rere quod ꝑierat. Quid ergo r̄ndit. Qui ſine pcō eſt &c. Hec ē uox iuſtitie: lapidem mittat: q. d. Impleat᷑ lex: ſed nō a p̄uaricatoribus legis. Oñdit aūt eos eē tales ꝙ magis q̄ mulier digni erāt lapidari. Et ideo ſi debuit lex obſeruari: debuerūt ſimul cū muliere occidi. Hūerūt ergo fugere mortis filii: qr nec fontē cognoſcebant gr̄e & uenie ih̄m: nec uolebāt legis ſubire ſuppliciū: nec īſpectoris ſuoꝝ ſceleꝝ ih̄m potant ſuſtinere uultū: & ideo petūt fuge preſidiū. Sed pius ieſus iteꝝ ſe īclinās ſcribebat ī terra ad lr̄am: ut eis liberā exeūdi facultatē tribueret: uultū declinās ab eis. Sic igit᷑ ſcđm Aug. Illi uoce iuſtitie tāq̄ tello ꝑcuſſi ſeſe reſpitiētes: & ſe reos īueniētes: unus poſt aliū oēs receſſerūt. Vn̄ glo. ſup illud: Incipiētes a ſenioribus q forte magis erāt rei: & remāſit ſolus ieſus & mulier ī medio ſtās. Au. Credo t̄rita ē illa mulier: ab illo ſe pūiendā timebat: ī quo pcm̄ īueniri nō poterat. Sed q aduerſarios repleuerat līgua iuſtitie: ī illā leuat oculos miſericordie. Erexit ergo ſe ad ſoluēdā miſerā q ſe īclinauerat ad ſuſtinēdū ꝓ ipſa penā. Mulieri ait. Vbi ſūt q te accuſabāt? Ad hec nō r̄ndit mulier tremefacta ſibi maxīe conſcia: ſed eā cōfortauit. Nemo te cōdēnauit. Ad hec reſpondit leta. Nemo dñe. Nec ego te condēnabo. Qui ſolus uerus iudex & a me forte dānari timuiſti: qr ī me pcm̄ nō inueniſti. O dulciſſimū uerbū: Nec ego te cōdēnabo. Quiſ ergo me cōdēnabit dñe ieſu: cū tibi pr̄ omne iudiciū dederit. Si deus ꝓ nobis: qs cōtra nos? Si ieſus abſoluit. qs ē qui cōdēnet? Ieſus mihi adiutor ſit: nō timebo qđ faciat mihi hō. Dñe ih̄u: data eſt tibi oīs ptās in celo & ī terra. Dic ergo miſero pcōri iugit᷑ ī oculis tuis adulto. Nec ego te cōdēnabo. Relicti ſūt duo ſoli: miſeria & miſericordia: & ego tibi ſoli peccaui: & malū corā te feci. Tu ſolus īſpicis mea ſcelera: cui fit ſoli occulte īiuria: dicit ergo. Nec ego te cōdēnabo. Et bn̄ dñe ieſu cōdēnatio ē ſcđm nomen tuū: ut qđ noīaris ſaluator. Sed neq̧ laues criminibus q odis iniquitatē: un̄ & abſolute intēdicas peccare: & īpois bn̄ agere. d. Vade: & amplius noli peccare. Simil᷑r duo fuerūt ī muliere: pcī flagicium: & remiſſiōis bn̄ficiū: que ex dcīs patēt. Vides ergo ꝙ bn̄dictus ih̄s delectat᷑ dimittere pcā penitētibus: merito ergo dcm̄ ē. Ieſus laxans reatus.

Ieſus unguentis redolēs Cap. xxiiii.

Via tāta ſollicitudīe curauit alioꝝ pcā delere piiſſimus ieſus tot ūguētis miſericordie redolebat. Nec miꝝ qr hūc ūxerat deus pr̄ ſpū ſcō & uirtute ī aſſūpta natura: qđ fuit ſibi ꝑuil᷑m īcōicabile cuicūq̧ alii creature: ꝓpt᷑ea īnq̄t p̄s. xliiii. Vnxit te deus deus tuus. Licet autem

unguẽtorum tuorum. Tamen litteraliter unguen
tis redoluit: quãdo deuotiſſima magdalena domi
ni ante paſſionem pedes unxit. Et ante ſex dies pa
ſche iterum unxit pedes ieſu: & tũc uel alias fracto
alabro effudit unguẽtum ſuper caput ipſius recum
bentis: quod in ſabbato palmarũ admiuus de pri
mo traditur ex euãgeliis fore factũ: tũc & domus
impleta eſt ex odore. Et ĩ typo futurorum peruer
ſorum impugnantium perfectionis unguentum
mentium uacãtium unctioni capitis & pedum ie
ſu. Iudas proditor bono odore ẽ mortuus: nã uo
luit uẽder de quo pedes domini & caput debebãt
inungi: & cuius mors & ſepultura preuenitur: & ĩ
laude operis & preconium operãtis per totũ mun
dum euangelium predicari. O domine deus cũ
quanto dolore refero ꝙ nunc iudam uideo reſuſci
tatũ: qui & indigne refert hanc perfectiſſimam un
ctionem: & fremit dẽtibus iracũdie: & huic ſancte
moleſtus ẽ mulieri. Hec mulier ẽ paupercula tua
a mũdana neceſſitate conuerſa religio: que ſibi nil
tpalium retinens: tã de propriis q̃ de alienis pedes
tuoſ bone ieſu in fatigatis pauperibus perũgere ſa
tagit: ꝙ more magdalene p̃ferre bis facit. Nã p̃mo
iungit: dum oĩa ſua pauperibuſ diſtribuit. Secundo
iungit: dũ deuotioni fideliũ ſibi tpalia offerẽtium
ad diſtribuenda paupibus aliis inducit nihil ab eis
uolẽs accipere p̃ter neceſſariũ uictum. Hoc iudaſ
indigne fert falſus paup: & uerus p̃do. & fremit in
mulierẽ quia non amat ſil'em expropriationẽ. Sed
& ipſe paupes inuenit: qui unguentũ dñico corpo
ri ſubtrahũt: ut. xxx. uendat' denariis & eoꝝ non tã
neceſſitati q̃ rapacitati donet' q ſunt de quibus ẽ ei
dẽ iude qui fur & loculos hñs: ubi illi qui uolunt
eẽ pauperes ſine defectu: & humiles ſine deſpectu
patiẽtes ſine iiuria: auſteri ſine aliqua corporis mo
leſtia: immo ꝙ monſtruoſũ eſt & ĩfernales uolunt
eẽ paupes opulenti: hũiles faſtidioſi: patientes cau
ſidici: penitentes laſciui: religioſi relaxati: magr̃i li
brarii: p̃lati nõ curati: cõtẽpnentes mũdũ: & ipſum
brachiis ferreis amplexantes. Iã reuertamur ad p̃
mum obſeqũ magdalene cuius p uniuerſũ orbem
adhuc flagrat unguentũ: & ſecundũ triplicẽ ſigni
ficationẽ eam legimus tribus uicibuſ paſſe dño un
ctionẽ ſecũdũ figurã inchoantiũ: pficientiũ: & pfe
ctoꝝ. Et licet in magdalene ope: poſſimus cõſi
derare iſta ut.

In primo domini pedibns parauerit amare contri
tionis unguentum.

In ſecũdo parauerit capiti ieſu deuote laudis iubilũ
ut fuerit unguentum deuotionis.

In tertio pauerit toti corpi ieſu ut ſit unguẽtũ pie
& frne ſubuentõis: qua iã in ſe pfecta digne ſaluti
aliene ĩtẽdit: tñ ipſius unguenti & aliaꝝ duaꝝ de q
bus Mar. ultĩo ſcribit'. Cõiũgamus & cõſideremuſ
bñdictũ ieſum in illis tribus mariis: quaſi in tribus
ſtatibus ſpũalibus redolere unguentis. Et cõſidere
mus in illis tribus deuote aĩe xp̃i ſpõſe reſpectu di
cti ieſu triplicẽ ſtatũ: triplicẽ actũ: triplicẽ cõtractũ

Sed qd ibi dr̃. Maria magdalene: maria iacobi & Sa
lome emerũt aromata ut uẽiẽtes ungerẽt ieſũ. Nã
ſtatus triplex aĩe ſignificat' in hoꝝ triplici unctõne
cõtractus in ſollicita mercatiõe. Emerũt inqt arõ
mata. Nã litteraliter ſicut xp̃m in uita ardẽter dile
xerũt. Ita & in morte ipſum deuote ungere q̃ſierũt
ut corpus mortuũ poſſẽt a putredie cõſeruare. Sed
errabãt bõe mulieres: qa ĩbalſamatũ corpus dñi ie
ſu unctiõe diuinitatis: & ſi mille ãnis ſtetiſſet ſine
aĩa nullã recipe poterat corpis corruptelã. Nobiſ er
go neceſſaria ẽ unctio: qa ſumus corpus eius & mẽ
bra de mẽbris. In qbus multas corruptões patitur
ſpũalis uita dñi ieſu: niſi myſtico unguẽto ſepiuſ in
ungat'. Sed primo uideamus triplicẽ ſtatũ aĩe per
has triplices mulieres myſtice deſignatũ. ſ.

Cõuerſionis Cõuerſationis Conſumationis.

Primus eſt ſtatus in magdalena deſignatus: de qua
luce. vii. dr̃ ꝙ erat peccatrix. Et Mar. ultĩo ꝙ de ea
vii. eiecerat demõia: que a peccatore cõuerſo p gra
tiam auferũt'. Huic ſtatui cõuerſionis duo ſũt ne
ceſſaria que ſũt magdalene. i. cõuerſiõis mãcipia. ſ.

Retẽtio memorie & Sollicitudo diligentie.

Quia mẽorie ẽ p̃terita mala plãgere: & debet eẽ ca
pax ſuoꝝ maloꝝ ſine extenuatiõe & diminutõne:
de magnis nõ faciat pua: & de multis nõ faciat pau
ca ut dicat cũ p̃s. Iniquitates mee ſupgreſſe ſũt ca
put meũ: & multiplicate ſũt ſup numeꝝ &c. De
bet eẽ mẽoria tenax ſine obliuiõe: & ſine iterruptõ
ne: ut ſp recordet' & dicat. Iniqtatẽ meã ego cogno
ſco & pccm̃ meũ cõtra me ẽ ſp. Sollicitudo dili
gẽtie debet eẽ audax ſine dubitatõe: & ſine dilatõe
ut nõ dubitet accipe opa pnĩe: & nõ differat ĩchoa
re. Debet eẽ uerax ſine ſil'atõe ut nõ ſimulet ſe age
re bonũ quod nõ facit: nec diſſimulet ĩ ſe eẽ malũ
qd' callide agit. Et ſi iſta duo mãcipia fuerĩt bñ ob
ſeqoſa: durabit magdalene ĩ cõuerſiõis bñficio. Se
cundus ſtatus. ẽ cõuerſatõis: deſignatus p mariã ia
cobi q ĩterp̃tat' luctator: qr poſt cõuerſionẽ q̃dã eſt
lucta in cõuerſatõe uirtuoſa. De qua ad eph̃. ultĩo.
Nõ eſt nobis colluctatio aduerſus carnẽ & ſãguinẽ
In cuius figura iacob luctabat' Geñ. xxxiii. Huic
ſũt neceſſaria duo mãcipia: ĩtellectus & opatio unũ
ĩſtruat: & aliud pagat. Intellectus debet eſſe ſubtil'
ſine nube ignorãtie: & fidelis ſine errore perfidie.
Opatio hũilis ſine tumore ſuperbie: & hilaris ſine
torpore accidie. Tertius ſtatuſ cõſumatõis ſigni
ficat' p mariã ſalome. Interpretatur enĩ ſalome pa
cifica: quia aĩa in perfectione conſumata ieſũ r̃cipit
in quiete pectoris ſui. Et ſecũdi paly. xxiiii. dr̃ de io
ſia uiro in uirtutibus conſumato. Colligam te ad
patres tuos: & infereris in ſepulchro tuo in pace.
Huic ſũt duo mãcipia neceſſaria. ſ. ĩcenſus chari
tatis ardor: & luĩoſus uirtutis ſplẽdor: ut p̃mo ue
hementer afficiatur ad diligendum deum in tan
tum ut quaſi tota tranſeat in dilectum: & per
unguẽta celeſtia filius dei de celo deſcendẽs attu
lit: quorum odorem ſenſerat ſponſa: que clamabat
in canticis. Trahe me poſt te: curremus in odorẽ

omnes ſpiritus angelicos uideatur nūtiare dilectio quia languet amore ſuo: & dicat cū p̄s. Defecit caro mea & cor meum: deus cordis mei & pars mea deus in eternum. Et hec charitas debet eē ſimul ardens per dilectionē & feruens per delectationem. Splendor uirtutis tantum illuceat: ut clauſtra carnis in cogitatione tranſcendat: ſemper tamen in cognitione ſe deficere recognoſcat: ut dicat illud prime ad Cor. xiii. Nunc experte cognoſco: tunc autē cognoſcam ſicut & cognitus ſum. Et hec cognitio debet eē prudens per diſcretionem: ut ſciat q̄d ſtatui ſuo cōpetat: & tamē ſupereminēs per ſupnā irradiationē ut ſciat ſe non proprio lumine uidere que uidet. De hac exēplum habemus in raptu pauli qui audiuit archana uerba que non licet homini loqui. Sed in his parum pōt doctrina humana. Sē tit autē experientia. Nam & paulus qui fuit raptus in paradiſum dei: uidit ea que nō licet homini loq. Et moyſes poſt uiſionē dei in monte dicit ſe inexpeditioris lingue q̄ heri ꝙ nudiuſtertius effectum: parum eſt enim quicq̄d in hac uita anima ſentit reſpectu huius quod eſt: & adhuc multo minus eſt quod dicere pōt. Poſt triplicem anime ſtatum uideamus triplicem actum unctionis: & triplex unguentum. Nam

Conuerſio habet unguētū corporalis p̄nie

Conuerſatio tēporalis iuſtitie

Conſumatio ſpiritualſs letitie.

Primum fuit unguētū magdalene de qua dicit Io. xii. ꝙ domus impleta ē ex odore unguenti. Noli deſpicere hoc unguentum ſancte peccatricis: q̄a odor penitentie ſpirat uſq; ad ſuperceleſtes manſiones ſpirituū bonorū ut ſit gaudium angelis dei ſuper uno peccatore penitētiā agente &c. Vide ꝙ angelis eſt gaudiū ad exaltationem: ſed hominibus eſt exēplum ad correptionē: & fit de herbis amoris que in noſtro habētur hortulo: quas facile inuenit homo: ſi iniq̄tates ſuas ſine diſſimilatione recogitat. Cum iſtis herbis amaris ad ignem feruētis amoris aromata miſceantur. Myrrha inq̄t ſponſa Cant. iiii. & aloe cum oībus p̄mis unguētis: utrūq; āt amariſſimū & a preſeruandis corruptiōibus aptū & duplicem amaritudinem in penitente figurant. Prima eſt amaritudo mortis cum incertitudine hore. Secunda ē incertitudo iuditii cū incertitudine ſententie: ex quibus amaꝝ cōficitur & pungitiuum unguentū. Secundum fuit unguentū ſtrenuitatis & iuſtitie quo unctus eſt dauid: manufortis & pulchro aſpectu: de quo dicitur in p̄s. Inueni dauid ſeruū meū &c. Hoc unguētum conficitur ex oleo & balſamo. Oleum lucet & balſamū redolet: quia ex operibus iuſtitie procedit lucida conſciētia & odorifera fama: ut p uideamus bona nō ſolū corā deo: ſed etiam coram omnibus hominibus.

Hoc eſt ſanctum criſma quo unguntur ſp̄uales athlete ecclefie tā pugiles q̄ prelati: q̄a hoc odore debent ipſi ſingulariter fragrare: q̄a ſunt ubera ſponſe: ut unicuiq; eorum ueraciter poſſit dici illud Cāt. primo. Meliora ſūt ubera tua uino fragrātia unguētis optimis. Hoc unguētū multū ē euaporatiuū maxime propter balſamū: quia ſancta uita in talibus ſpargit odorem ſuū: ut quilibet eorū poſſit dicere illud. Eccle. xxiii. Quaſi balſamū nō mixtum odor meus. Dicitur ꝙ balſamū purū hoc modo cognoſcitur: ꝙ ſi gutta eius in lacte caprino ponatur: lac coagulatur & gutta deſcendit ad fundū: ſophiſticum uero in aqua ſupernatat. O q̄ mirabile ē illud experimentū: per lac caprinū intelligo exceſſiuas cōmēdationes adulantium de uite perfectiōe. Sed uerum balſamū in ſancto uiro lac coagulari facit: quia uerba adulatoria in uane blandientibus triſtitia ſue faciei & dura increpatione reſtringit: & ad ſua congregatus intima ad fundū ſue uilitatis deſcendit. O q̄ uerum ſignū ē: ꝙ ē balſamū uerū quādo ſuū ſibi retinet & reſtituit alienū: ſed ſophiſticū in aqua ſupenatat: q̄a cui ueritas nō ſubſiſtit: ſtatim laudi quātūcunq; modice aures aperit: facie hilare ſcit: & totū in illorum applauſum ſe ſpargit. Tertiū ē unguentum ſpiritualis letitie: quo ungit̄ ſummus ſacerdos Aaron: ſicut in p̄s. dicit̄. Sicut unguētū in capite quod deſcendit in barbam barbā Aarō quod deſcendit in orā ueſtimēti eius: hec ſp̄ualis letitia a xp̄o capite principali deſcendit in capitibus prelatoꝝ: & deſcendit in barbā. i. in eorum opera infirma ſiue extrema: quia tā in arduis q̄ in paruis letitiā ſpiritualem oſtendūt. Hi ſancti prelati eccleſie debebant portare in uberibus ſuis utrūq; unguentum & conuerſationis ſtrenue per opa actiue & ſpiritualis letitie per guſtū cōtēplatiue: ut in primo ſint regeſ & ſtrenui bellatores: & in ſecūdo ſint pontifices & deuoti oratores: unde hoc unguentū conficit̄ ex nardo deuotionis & thure orationis. De nardo Cant. i. Nardus mea dedit odorē ſuauitatis. Nardus herba ē humilis creſcens in cacumine montis multos emittens capillos calefaciēs & deſiccans. Hec ē ſpiritualis letitia: quia conſolatur deus eos qui ſe reputant uiles: cum tamē in eminētia uirtutū habeant ſtatum ſuum. Et multos capillos affectuoſarum meditationum emittunt: & in igne diuini amoris ardent: quē tamen in terra cohibent per humilitatis conue: ſationē: & a ſe omnem carnis abdicant uoluptatem. Bona nardus eſt iſta: de qua dicitur ꝙ non multum reddit odorem: niſi conteratur: quia nec ſancti uiri ſuam ſanctitatē oſtēdunt niſi neceſſitate cogente: & maxime quando tribulationibus conteruntnr: ut Iob: uel quando p manifeſtationem ſuorum magnalium pſeudo cōfunditur: ſicut fuit in paulo. Audi de thure Cant. iiii. Odor ueſtimentorum tuorum ſicut odor thuris. Ibi enumerātur diuerſa unguenta & omīa aromata: quia anima orationi dedita ex diuina influentia omni uirtuti redditur perfecta: in tantum ꝙ tota ſua conuerſatio uidetur odor thuris: quia aperte in oculis omnium clareſcit: quia totus eſt mente & corpore ſine fictione tranſlatus in deum. Sicut. n. odor thuris ſoli deo offertur: ſic & tota eius inten-

tio deo conformatur:& in ipſo ſolo ſtabilitur. Et
hoc eſt illud unum quod maria elegit. Et quia de
dei bonitate nihil dubitat:quin ſemper quod meli
us eſt faciat:ideo eius oratio ſemper faciem ſuam ĩ
deum ſtabilit:& ab omni uanitate excludit: & ſẽp
ĩ deo letitiam reddit:ut de ea dici poſſit illud p̃mi
Re.i.Vultus eius non ſunt amplius in diuerſa mu
tati:hec autem unguenta tria triplici uenundantur
contractu.In triplici apotheca a triplici unguenta-
ria: Nam conuerſio emit ſuum unguentum a qua
dam diſcreta unguentaria que dicitur ſacerdotalis
iuriſditio que collata ẽ petro & ſucceſſoribus ſuis
tam illis qui uoluptati ſunt in plenitudine poteſta
tis:q̃ in parte ſue ſollicitudinis quibus oĩbus affe-
ctus pietatis ieſu per inſufflationem ſui flatus cõ-
mittitur:cum dicitur Io.xx.Accipite ſpiritũ ſanctũ:
quoꝝ remiſeritis peccata remittunt̃ eis:&quorum
retinueritis retẽta ſunt.Illud ãt unguẽtũ ſumitur
de apotheca diſcipline.ſ.de ordinata eorum corre-
ctione.De qua ad hebre.xii.Omnis diſciplina ĩ pre
ſenti uidetur no eẽ gaudii ſed meroris.Et ibidem ĩ
diſciplina perſeuerate tanq̃ filiis uobis offert ſe de-
us.Emitur ãt donatio cõfeſſionis legitime. Cõ
uerſatio emit unguentũ ſuũ a quadã unguentaria
que uocatur lectio ſtudioſa:que ĩplet per opera que
legitur in ſcriptura.Et illud ſumitur de apotheca ſa
cre ſcripture.Non extranee in qua ſunt precepta &
ſalubria conſilia uirtutis eius.De hac prime ad thy.
iiii.Attende lectiõi: exhortationi:& doctrine &c.&
ſequit̃.Hoc.n.faciens & temetipſũ ſaluũ facies: &
eos qui te audiunt.Quia ſicut piguia pecora ſigna
ſunt boni paſtoris.Sic diſciplinata uita & ordinata
familia ſignũ ſunt boni doctoris. Emitur autem
a deuotione obediẽtie & adimpletiõis ſtrenue: qa
obedire debemus ſacre lectioni:adimpleamus pre
cepta: imitemur exẽpla:declinemus prohibita: ac-
quieſcamus conſiliis:& nõ abutamur permiſſis:ſe-
cũde ad Cor.ii.Ideo ſcripſi uobis ut cognoſcã expe
perimẽtum ueſtrũ:an in omnibus obediẽtes ſitis
Conſumatio emit unguentũ a quadã ſubtili un
guentaria & ſublimi:que uocatur cõtẽplatio.Abac.
ii.Super cuſtodiã meã ſtabo:& figã gradũ meum
ſuper munitionẽ:& cõtẽplabor ut uideam quid di
cat̃ mihi:& q̃d reſpondeã ad arguẽtẽ me. Con-
tẽplatio ẽ liber & perſpicax mẽtis intuitus in tres
reſpiciens partes uſqꝫquaqꝫ diffuſas ad oĩa que pro
ponuntur.Sumitur autẽ hoc unguentũ de apothe
ca ſapiẽtie:quã paulus loquit̃ inter perfectos. Hic
enĩ ſanctus in ſapiẽtia ſua manet:ſicut dicit̃ Eccle.
xxvii.Iſtud unguẽtũ emit̃ denario aureo.ſ. cordis
munditia qui denarius non eſt reprobatus pro-
pter infidelitatẽ.Nec falſus per ſimilationẽ.Nec fra
ctus per interruptionẽ:ſed formatus in fide & ueri
tate:& ad ſimilitudinẽ chriſti uite:& finali perſeue-
rantia rotundatus.De quo Mat.v.Beati mũdo cor
de &c. His unguentis ieſus inungitur:ſed p̃mũ
funditur ad pedes:quia anima a ſui cõuerſione ſe
humiliat:& ſolum in his que ſue ſunt utilitatis de-
lectabiliter ſe occupat:propter quod luce. vii.dicit̃
ꝙ benedicta magdalena oſculabatur pedes ieſu:&
unguento ungebat. Secũdũ funditur ad caput:
dum rectitudinẽ iuſtitie obſeruamus que in capite
deſignatur:propter quod cetera mẽbra regit.Sicut
ceteras uirtutes regit iuſtitia. Mat.vi. Vnge caput
tuũ:unctio capitis ẽ cõpati chriſto ĩ mẽbris ſuis:q̃d
pertinet ad rectitudinẽ ſancte uite. Tertiũ unguẽ
tum pertinet ad totũ corpus:ut in omni congerie
operũ noſtrorũ letitia manifeſtetur. Prouer.xxvii.
Vnguento & uariis odoribus delectatur cor: quia
affectiones ſpiritualis letitie tollũt omne ĩpedimẽ
tum difficultatis in opere uirtuoſo. Quo cõtra de
accidioſis dicitur Eccle.x. Muſce moriẽtes perdũt
ſuauitatẽ unguẽti: hec omnia unguenta perficit il
le benedictus unguẽtarius:de quo dr̃ Eccle.xxviii.
Vnguentarius faciet pigmẽta ſanitatis & unctiões
conficiet ſuauitatis qua unctus ieſus q̃ xp̃s dicitur
ungit oẽm animã quã ſanat:ungit inq̃ in remiſſi
one peccatoꝝ:ungit in ſtrenuitate operũ:ungit in
pfectione cõſumata ſupernoꝝ guſtuũ & affectuũ.
In cuius ſignũ incipiẽtes:unguntur ĩtrãtes ad ſta-
tũ pñie in baptiſmo:ungũtur ꝑficientes ĩ ſtrenuo
ope in cõfirmatione:ungũtur exeũtes iã ĩ perfectio
ne cõfirmati & cõſumati q̃ debẽt in ãplexus ſpõſi
& nude uiſionis aſſumi in extrema unctione:ut ſic
& p̃ncipio boni ꝑfectus & cõſumatio ĩ uncto ieſu
recognoſcatur in eius interna & continua unctio-
ne: Voluit autẽ ad paſſionẽ appropinquãs ieſus
inungi:& ſup caput ſuũ alabaſtrũ frangi: in ſignũ
ꝙ cũ multa cordis letitia ex amore feruenti & ſua-
uiſſimo ad nos pugil inunctus procedebat ad cã-
pũ certaminis:& ꝙ per fractionẽ ſui mũdiſſimi cor
poris in cruce tanq̃ lucidi alabaſtri:& ab omni con-
cupiſcentia refrigerati effũdebat̃ unguẽtũ gr̃e ſup
oẽs mẽtes electorũ oĩum:cuius odore tota domus
uniuerſalis creature ſuauiſſime debuit delectari ex-
cepta ĩpioꝝ caterua deſignata in iuda:q̃ ſicut uene
num humane nature uoluit hoc ſuauiſſimo odore
mortis ruinã accipere:& in illa cruciſ ſtructura:tanq̃
in uirtuoſiſſima apotheca p expreſſionẽ ſanguinis
ꝓprii benedictus ieſus unguẽtarius h̃ facit unguẽ
ta. Que Ber.xxii.Ser.ſuper Cant.a paulo accipit
ad quattuor reducta:dũ oſtẽdit eũ nobis factum a
deo ſapientiam:iuſtitiã:ſanctificationẽ:& redẽptio
nẽ:q̃ a quattuor uirtutibus cardinalibus ipſe expo
nit:per ſanctificationẽ ipſe accipiẽs tẽperãtiã. Et p
redẽptionẽ fortitudinẽ prorſus copioſa redẽptio:
qa nõ gutta:ſed unda ſanguinis largiter per quinqꝫ
corporis ptes emanauit. Et poſtq̃ excuſationẽ nõ
habẽt q̃ in odorẽ unguẽtoꝝ horum nõ currunt:ni
ſi ad quẽ miuime forte odor puenit.Sed iã in oẽm
terrã exiuit odor uite:quoniam miſericordia domi
ini plena eſt terra :& miſericordia eius ſup oĩa opa
eius.Sic q̃ uitalẽ hãc ſparſã ubiqꝫ fragrãtiã nõ ſen-
tit:& ob hoc nõ currit:aut mortuus ẽ:aut putridus
hec Ber. Et ibi probat ꝙ nunq̃ fuerũt in aliquo
uere uirtutes niſi q̃ de effuſione unguẽti ieſu ĩ mẽ

tibus fideliū diffunduntur.d.ſic. Quid uobis cum uirtutibus qui dei uirtutē ieſum ignoratis? Vbi nā queſo uera prudentia niſi in xp̄i doctrina? Vnde & uera iuſtitia niſi de chriſti miſericordia? Et ubi uera tēperātia niſi in chriſti uita? Et ubi uera fortitudo niſi in chriſti paſſione? Et infra. Incaſſum quidem q̄s laborat in acqſitione uirtutū ſi aliūde eas ſperā das putat q̄ a domino uirtutū. Cuius doctrina ſeminarium prudētie. Cuius miſericordia opus iuſtitie. Cuius uita ſpeculū tēperātie. Cuius mors inſigne ē fortitudinis: hec Ber. Vbi dicit ꝙ unguēta ſponſi ſunt uirtutis fragrantie & ſuauitatis deſcendentis in ſponſam quibus attrahit̃ in crucem poſt ipſū. Nā eius ſapiētia ē occultū fidei. Eius eminentia arduū ſpei: ſūma bonitas incendium charitatis: & eius doctrina regula prudētie: eius uita forma tēperantie eius miſericordia infuſio iuſtitie: eius ſtrenua paſſio uigoratio fortitudinis nature. Hi ſunt influxus ſpiritualis tracture dilecti ieſu quibus petit ſponſa ſe trahi poſt dilectū ieſū: & ꝓmittit ſibi non ocio ſe recipere: ſed ſimul cū oībus his q ſibi uoluerint adhuc delectabiliter currere in odorem unguētoꝝ ſue precedentis: dirigētis: adiuuātis: & delectantis perſone: donec introducatur in cellā uinariā in qua inebriatur ab ubertate domus ſue: ut eam iā nō trahi oporteat odore longinquo ſed in amplexibus dilectiſſimi ieſu eternaliter conquieſcat. Et hic terminetur liber tertius qui plus q̄ credidi: diffudit ramos doctrine ieſu & miraculoſorū operum: quibus ſuā diuinitatē condeſcendētem humano generi in unione noſtre infirmitatis ſibi facte per aſſumptionem paſſibilis nature noſtre mōſtrauit.

Explicit felicit̃ lib̄ tertius arboris crucifixe uite ieſu. Incipit eiuſdem uite ieſu prologus quarti libri.

Vltiplicatis ramis perfectionis uite & doctrine ieſu & operationis miraculoſe mltiplicis: & adheſione diſciplinaris cohortis que omnia ſecundum proportionē radicis & ſtipitis huius ſacre arboris proceſſerunt. Iā tēpus eſt ut in hoc libro quarto hec felix arbor producatur ad ſūmū. Ita tñ ꝙ eius finis p̄ncipio & medio appareat cōuenire. Nā in oībus premiſſis claret percurrenti quod ſcriptū ē: ꝙ ſūmus deus ieſus p aſſūptā naturam ſemp ab humilitate incipiēs creature in ſuū ſūmū uirtualiter reaſcendat. Qui cū ſemper hunc ordinē ſeruauerit cōplēs quod docuit maxime circa ſuū finē euidētiſſime demōſtrauit: dū ab humilitate aſelli incipiēs: & per ſacratiſſime crucis ſuppliciū uſq; ad inferna deſcēdens: & poſt uictor mortis glorioſe reſurgens ad dexterā dei patris eternaliter ſeſſurus aſcendens. Et quia ſancta mat̃ eccleſia in die palmarum filii dei ieſu incipit paſſionem: ideo hunc librum quartum ab hac die inchoantes dicimus.

Ieſus aſello latus Ieſus rex orbis ueniēs.
Ieſus uoce laudatus Ieſus urbi compatiens
Ieſus & lachrymatus Ieſus tēplum ingrediens
Ieſus zelo armatus Cap.i.

Attende ꝙ i hoc facto domini ſaluatoris myſtico & mirabili cōprehenduntur multa deuota memorie rumināda: que ut facilius occurrerent memorie illius q uult uitā xp̄i trāſcurrere i iſtos meditādo uerſiculos: quod ſub uno poterat uerſiculo dici. In ſeptē multiplicaui qđ & in aliis locis ſepe feci: ubi ſūt ſaluatoris facta myſtica & deuota: ut per multos reſpectus eiuſdē facti licet ſint diuerſa opa multiplicetur & attēdat̃ deuotio meditātis. Et licet de quolibet poſſet per ſe capl'm fieri ualde magnū: pp cōiūctionē memorie & breuitatis amorē ſimul tractādo ꝯſtringo. In hoc autē facto myſtico continet̃ hiſtorialiter chriſti
Receſſio de bethania ſūmo mane:
Miſſio diſcipuloꝝ ꝓ adductione pulli & aſine.
Seſſio xp̄i ſup iumēta diſcipl'oꝝ ueſtibus adornata
Occurſus turbaꝝ ipſū ut regē recipientium
Proſtratio ueſtimētoꝝ in uia:
Et ceſio de arboribus ramorum oliuarū:
Et baiulatio & oblatio palmaꝝ:
Et omniū ſimul precedētiū & ſequētiū cōcors acclamatio: ut ſaluarentur p potētiā noui regis. Inſidiatio phariſeoꝝ & increpatio dicētiū ſibi ut diſcipulos: & turbas laudātes increparet. Cōpaſſio benigniſſima dñi ieſu cū uidiſſet ſacrilegā ciuitatem: ſuper cuius futurū excidiū i uoces laudantiū cū magno fletu aſſūpſit lamētū. Comotio totius ciuitatis pro gloria ītroeūtis ieſu. Et ingreſſus ī tēplū ubi ſymoniacos & rapaces & ppl'm latrocinio ſpoliantes: ſtupēdo miraculo eiecit de tēplo cū duro īcrepatiōis uerbo. Ibiq; in tēplo multis ſanatis cecis & claudis & aliis infirmis acclamātibus pueris. Oſāna filio dauid ī tēplo: & phariſei tabeſcētes inuidia & iracūdia diſſecati circūdederūt eū. Et oſtēdentes īdignationē cordis ſui de laude puerorū audierunt cōfutationē per uerbū ꝓpheticū. Et iterū īdigne ferentes expulſionē ſuoꝝ facinoꝝ de tēplo queſierūt a xp̄o. In qua poteſtate hoc faceret: ubi p negatiuā niſi fuiſſent ceci eis plene rn̄dit: & ſic benigniſſimus ieſus tota die cū eis diſputās ad ipſos cōuertēdos: & i oculis eoꝝ faciēs diuitatis miracula & attrahens turbā gētiliū ad ſe: uoce ad ipſā dilapſa de clarificatione paterna ſic dicit. Ioannes paſſiōis ſue modū & mirabilē fructū eis predicens: uſq; ad ueſperā p̄dicauit: & circūſpectis oībus ſicut dicit Mar. cū iā ueſpera eēt hora: quaſi aſpiceret ſi qs eum ex pietate in tota ciuitate ſacrilega inuitaret hoſpitio: & non inueniēs cū ſuis diſcipulis ē de ciuitate egreſſus famelicus & ieiunus. Qui tamē mane a popu

lo inſtabili fuerat cum tanta gloria introductus: & ſic rediens bethaniá unde marie receſſerat magnã terminauit dictam: ibiq́ʒ ſicut dicit matheus.xxi.illũ fidelium cõuẽtũ docebat de regno dei. Creditur autẽ ꝙ ſic omni die faciebat & fecerit: & ſic cum aliis conflictatus fuerit & ieiunus ſero rediens in bethaniá uſq́ʒ ad feriam quintã in qua fecit paſchalẽ cenã ĩ mõte ſyon. Attẽde át ꝙ dominus ueniẽs ad locũ ſue paſſionis & mortis uere oſtẽdit ſe deũ: ac p hoc uolũtarie paſſũ: hodie náq́ʒ potẽtiá ſapiẽtiá & bonitatẽ dei appropriata ĩ ſe patẽter oñdit. Potẽtiá mirabilẽ oſtẽdit ĩ mutãdo mẽtes dñoꝝ animaliũ: ut ſtatim qñ diſcipuli ſuũ proferrent dominiis dicẽtes: dominus hi opus habet: ſtatim dimiſerũt libere: ubi anthonomatice dicit' dñs uniuerſal' Secũdo ĩ attrahẽdo ppl'm ad ipſum ſic ſuſcipiẽdo cũ diuinis honoribus & regio faſtu: ubi & attracti fuerũt plurimi hoſtes ſui. Tertio ſuá mirabilem oſtendit potẽtiá qñ in tẽplo ſolus inermis illos ſacrilegos q iá cõſpirauerát eũ occidere ſic eiecit de tẽplo: & per nullos fuit ſibi reſiſtere attẽptatũ. Dicit át Hiero. ꝙ quoddá igneũ & radioſũ egrediebatur de facie ſue maieſtatis ĩſigne. Secũdo oſtendit magná ſapiẽtiá in cognitione futuroꝝ & cõtingẽtiũ cauſualiũ & abſentiũ: quorũ cognitio ẽ poſſibilis ſoli deo. In hoc ꝙ uidit ubi erant animalia: in eo ꝙ predixit: ꝙ domi dimitterent ea libera. Itẽ ĩ eo ꝙ p̃dixit ruiná & deſtructionẽ illius impie ciuitatis: & ordinẽ quo euenit: ultra hoc etiam mirabilis ſapiẽtia ipſá die ĩ multis reſpõſionibus & parabolis illos phariſeos cõfutauit aperte. Tertio oſtendit bonitatẽ altiſſime pietatis cordis ſui ĩ humili habitu quo aduenit: licet enim ita poſſet accipere dextrariũ etiá cuiuſcũq́ʒ hoſtis ſui ſicut aſiná: uoluit tamẽ pietatẽ & máſuetudinẽ & humilitatẽ oñdere ſup iumẽtũ deſpectũ & máſuetũ totũ datũ obſeqis hominũ: nõ adornatũ auro uel ſerico: ſed ueſtimẽtis uilibus apoſtoloꝝ pauperũ uoluit aduenire. Secũdo ſũme oñdit bonitatem cordis ſui: quãdo ſic flebile lamẽtũ aſſumpſit inter uoces laudantiũ & diuinũ cultũ & honorẽ regiũ ſibi offerẽtiũ ſuper excidiũ illius impie ciuitatis q̃ nec de ſáguine uiui: nec de infamia mortui potuit ſatiari.

Tertio oſtendit affluẽtiſſimá bonitatẽ ſuam in eo ꝙ ĩ tãto honore & applauſu ciuitatis & omniũ ſubiectionẽ nõ iuit ad palatiũ: nec ad ſoliũ regium nec ad tribunal iuditiariũ: ut faceret uĩdictá de ſuis ſacrilegis homicidis qui iá eũ ſuo firmo ſtatuto occiderant: ſed iuit ad tẽplũ ubi piiſſime illuminauit cecos: erexit claudos: & multos ſanauit infirmos. Manſuetiſſime docuit mortẽ ſuá: & modum mortis etiá cũ alacritate predixit: & uocás eum clarificatorẽ ſui. Et ne iſta bonitas ĩ reſolutionẽ degeneraret uideret': eadẽ pietate qua ſanauit infirmos: increpauit incredulos: & expulit ſymoniacos: tẽplũ purgans a ſordibus ĩ figura purgatiõis future p ipſũ tẽpli ueri cordiũ electorũ. Sic ergo iſtũ benedictũ ieſum q ut agnus máſuetus hodie uenit ad locũ uictime potes uidere deũ oĩpotentẽ: ſapiẽtẽ & optimũ: ne tibi uileſcat quod pro te dedit in morte ſic uolũtarie precioſiſſimá uitá ſuá. Preceptũ.n. erat in lege: ut decimo die agnus introduceret' in ciuitatẽ ad locũ ĩmolationis fiende.xiiii.die: pp quod ut oſtenderet tibi ieſus cũ quãta prõptitudine uolũtatis ueniebat ĩmolaturus pro te: cũ tanto honore uoluit ciuitatẽ intrare: per hoc tibi ſignificás ꝙ ſe reputabat honoratũ in ſũmo. Si p ſue mortis obprobria & doloroſa ſupplitiá te filiũ mortis poſſet educere de ĩferno: unde hodie quelibet anima deuota intuẽs chriſtũ in aſino ſedẽtẽ põt admiratiue dicere uerbum baptiſte. Ecce agnus dei &c. Io. primo. Ecce corporali pñtia demõſtrat'. Agnus naturali innocentia cõmẽdat': dei perſona ĩ excellentia ſublimatur. Ecce eſt aduerbiũ demonſtratiuum triũphalis proceſſionis cũ floribus perſonalis oblationis: prophtalis p̃dicatiõis & figuralis expreſſionis: q̃ oĩa hodie fuerunt ĩpleta & demõſtrata ſicut dictũ ẽ ſupra. Et ſicut fuerũt p̃dicta per zachariam pphetá.ix.c. Exulta ſatis filia ſyon: iubila filia hieruſalẽ. Hoc fuit in triũphali proceſſione. Ecce rex tuus. Rex inq̃ poteſtate: tuus germanitate: iuſtus eqtate: ſaluator pietate: hoc fuit ĩpletũ hodie in perſonali oblatione ſui ad locũ certaminis: ut tũc poſſet dici oĩbus electis illud Eſa.xxxv. Confortate manus diſſolutaſ: & ſeqtur. Ecce deus ipſe ueniet et ſaluabit nos. & ſic uides ĩpletá prophalẽ predicationẽ. Seqtur ipſe paup ĩmo ſimul in unũ diues & paup: paup humanitate: & diues diuinitate. Seqtur figuralis expreſſio cũ dicit'. Et aſcendẽs ſup aſiná & ſup pullũ filiũ aſine: hoc ẽ ſuper populũ iudaicũ & gentilẽ. Ipſe.n.ẽ pax noſtra q fecit utraq́ʒ unũ Attẽdat át ĩpia obſtinatio iudeoꝝ. Quoniá ſicut ait Criſo. Nunq̃ uidit in decurſu tẽporũ regẽ iudeorum tali habitu incedẽtẽ: ſed in hoc ſolo ẽ cõpletũ qa de hoc ſolo ante fuerat p̃dictũ: unde inexcuſabilis ẽ eoꝝ malitia: qa ĩ toto decurſu uite ſue paſſionis & mortis chriſtus proceſſit ſicut antea fuerat prophetatum. Stupendo autem modo hiſtoria iſtius diei in myſtico ſignificato diuiná ſapientiam repreſentat

Hic enim figuratur & exemplatur tota xp̃i uictoria & modus uictorie de toto regno: carnis mundi & diaboli

Hic mirabiliter inſtruitur contemptus honoris mundani

Hic mirabiliter informatur hõ ad moderátiá obſeruandá ĩ omni ſtatu regiminis ſui

Hic quarto inſtruimur quomõ exire debeamus obuiam xp̃o in actibus uirtuoſis. Primo uide hic excellenter ſignificari chriſti uictoriá: quaſi.n. triũpháti de morte: licet hoc nõ caperent faciẽtes occurrunt turbe cũ floribus & palmis redẽptori obuiam & uictori triũphanti dant digna obſeqa: filium dei ore gentes predicant in laudẽ xp̃i uoces tonát

per nubila. Oſanna. Sicut.n.nunc benedictus ieſus duos diſcipulos de mōte olıueti ın caſtellū qđ erat contra eos miſit: & ſic turbā attraxit ad ſe cum ſignis ſupradictis. Sic de monte olıueti.i.de ſua pietate altiſſima & ineſtimabili in caſtellum mundi obſeratum & obſirmatū in ſua pertinacia cōtra uitā xpi miſit duos diſcipulos ſuos.i.duas emanationes a ſeipſo ſinceras: ſplēdorē.ſ.uirtutis & ardorē charitatis
Vel duos diſcipulos pp notitiā duo℞ teſtamēto℞
Vel duos propter litterā & ſpiritū
Vel duos propter duo precepta charitatis
Vel duos propter duplicē uite perfectionē: actiuā .ſ. & contēplatiuā
Vel duos pp duos conuertēdos populos. Synagogā.ſ.que figurata ē per aſinā que fuit domita iugo legis: & eccleſiam de gentibus figuratā per pullū propter laſciuiam cōuerſationis: quē tamē pullum genuit filiū ſynagoge: uel duos miſit pp duplicē ordinem ſublimiū doctorum figurato℞ in apoſtolis & alio℞ mio℞ figuratorū in ſeptuaginta diſcipulis. Hi per īperiū dn̄i ſoluūt aſinā & pullum nec demones q̄ p̄us dominabātur eidē audita domini maieſtatem auſi ſūt prohibere. Sup iſtos apoſtoli ponunt ſua ueſtimēta: qa p̄ncipales ſancti honorāt inferiores p ſua uirtutū patrocinia & p ſuarū predicationū īplenda lumina: ut ſic fiāt dominice ſeſſioni aperti per humilē obediētia: mādata xpi faciētes humiliter: & exēpla ſue perfectionis imitātes uiriliter & ardenter. Hi ergo ſicut & in aīalibus: ſic & ī turbis figurātur. Et iſtius benedicte multitudinis credētiū plurima turba.ſ.ſacratiſſimo℞ martyrū ſtrauerūt ueſtimēta ſua in uia: qa tradiderunt corpora ſua propter deū ad ſupplitia: & ſic uiā dn̄o parauerūt p tormēta corpo℞ ſuo℞: ut ſic uenirēt ad ciuitatē conuerſe multitudinis credētiū populo℞. Alii āt ſunt cōfeſſores & doctores q cedebāt ramos de arboribus: qa de cōuerſationibus primo℞ patrum accipiētes uirtutū exēpla ſuā reformauerūt uitam: & ſanctis dei īſpirationibus occurrētes p opera uiā ordinauerūt xpo aliis efficatia prebēdo exēpla: per que xp̄s intrat ad alios poſſidendos. Alii uero de hac turba ſūt ſacratiſſime uirgines: q̄ licet fuerint corpore fragiles: fuerūt tamē uirtute potētes: cum floribus & palmis .i.cū mūditia mētis & carnis: & cū palmis multiplicis paſſionis exierūt obuiā redēptori: ipſū tanq̄ ſpōſum ſanguine recipiētes: cui cōformabantur p mūditiā & cōiūgebant᷑ p ſimilitudines paſſiōis ſanguinē ſibi pro ſanguine reddentes ī tollerātia dure mortis. Et ſic benedictus ieſus oleo ſue pietatis diuerſimode ſuper electos fundēte fiat finalis coniunctio omniū ſcō℞ precedentiū & ſequētiū imo una uoce laudātiū ſuū benigniſſimū aduentū: & uictorioſū mortis triūphū: & acclamantiū ſuū benedictū & eternū regē & recognoſcētiū ab ipſo plenariū reformatiōis beneficiū ī receptione corporū glorioſorū: a quo℞ cōſortio excluſis ipſis ſymoniacis: & in dolo & malitia occupātiū dei tēplū Ieſus uictorioſus rex & eterni p̄ris filius cū oībus mēbris ſuis illā ſupernā ciuitatē eterna pace dotatā perpetuo regnaturus ingreditur: in qua ē eterna gratia℞ actio & uox laudis. Quomō āt plene ī hoc facto doceat ueritatis magr̄ ieſus falſitate honoris mūdani: ac p hoc prouocat ad cōtēptū patet. Si attēdas quattuor in hiſtoria hodierna: quo℞ cōtraria appetūt ambicioſi: nec inueniūt in honoribus ſuis. Appetūt.n.ſublimitatē & excellentiā. Cōtra qđ xp̄s accipit aſinā: nō qualēcūq; ſed cōmunibus obſeqis ppl̄i multiplicit᷑ ſubiugatam: afflictā & inhonoratā.q.d.ieſus ābicioſis. Nō appetatis honorē huius uite: qa nō ē excellētia: ſed aſina uiliſſima multiplici ſollicitudine & timore: & uiliū perſona℞ ſubmiſſione domita & uiliſicata: qa quo ſuper plures ābitioſi appetūt dominari: eo neceſſe habēt pluribus ſubiici & ſepe uſq; ad deſpectiſſimas uilitates. Secūdo uanitas mūdi & ambitio petit ī honoribus iocūdari: unde & iſtis magiſtratibus ſiunt cātica & choree in tīpano & choro: in cordis & organo. Cōtra quod dn̄s hodie offerētibus cantica dedit lamēta dū abūde fleuit: p hoc dans intelligere ꝙ hoīes mūdi ducūtur ad fletum eternū. Iuxta illud Iob. Tenēt timpanū & cytharā ducunt in bonis dies ſuos & ī pūcto ad īferna deſcendūt. Tertio ambitioſi in honoribus ſibi ſecuritatē ꝓmittūt: eo.n.fatue dicūt ꝙ ē ſecurior quo ē ſupior. Cōtra qđ hodie ieſus uoluit hēre dū ſic honoraret᷑ ſuos inſidiatores ad latus: dū dicūt ei p̄hiſei. Audis qđ iſti dicūt. Increpa eos: & dū ppl̄us eū regē acclamabat: p̄ncipes phariſeorū eius ꝑtractabāt mortē: p hoc ſignificās ꝙ ubi ē ſtatus altior ī iſta uita: ibi ē caſus grauior: ſicut ſatis patet cōſiderāti ruinas magno℞: maxime regū iſrl̄: q ſic ꝓditorie iugulabātur a ſeruis. Quarto hūana ſtoliditas ꝓmittit ſibi in honoribus ſacietatē. Credit.n. ſuū qetare appetitū cū ceperit dominiū: & repleuit ſeipſū de ſubſtātia paupum. Iuxta illud Iob.xii. Abūdant tabernacula p̄donū. Cōtra qđ ieſus hodie in ciuitate honoris nō comedit nec bibit: ſed fameliꝯ īde exiuit p hoc on̄dēs ꝙ honores & abundātia tēporaliū ducūt ad ppetuā egeſtatē & famē. Sicut patet ī diuite epulone. Quomō āt ſic doceatur moderamē ī oī ſtatu regiminis humani: patet ſi iſta quattuor ſupradicta etiā aliter pertractemus: hodie.n. ieſus mirabilem fecit proceſſionem exiens a bethania: & rediens in bethaniam quia omnis proceſſus uirtuoſus eſt ab imperio paterne obedientie exire ad opus p̄cepti conſumandum & poſt cōſumationē redire ad eādē obediētiā p̄ris regratiādo & recognoſcēdo ſe habuiſſe ab ipſo uigorē operādi & pfecte ſubiiciēdo nihil ſibi glorie retinēdo. Bethania.n.interptat᷑ domus obedientie. In iſto āt itinere benedictus ieſus fecit quattuor uirtuales ſtationes: quas nos debemus facere in greſſibus mētis nr̄e. Incepit nāq; ī hūilitate: ꝓceſſit in charitate.

ꝑfecit in eqtate:& cōſumauit ī pauptate. Et qa oīs humana uia ad ꝑditionē tēdēs ꝑ imoderātiā incedit inflādo ſe ī honoribus: effundēdo ī carnalitatibus: diſtrahēdo ī diuitiis tēporalibus: indignādo ī aduerſitatibus: ideo benedictus ieſus in quolibet iſtoꝝ quattuor miſcuit moderātiā cū ſupfluitate uitii ut ipſā expelleret:& expellēdā doceret. Nāq; in pmo gradu ſue ꝓceſſionis miſcuit honorē cū humilitate ut excluderet īmoderātiā q̄ ē ī honoribus: uñ cū ſciret ppl'm exire ei obuiā ad recipiēdū eū ut regē: ecōtrario accepit aſinē uilitatē & alia hūilia q̄ dcā ſūt ſupra ut eius exēplo chriſtianus edoctus: cum ſe honor īgerit: ſe hūiliare addiſcat: & laſciuiētē ppl'm uanitates cordis ſui ſub diſciplina ſubiicere: ſciens ꝙ q̄to ſub maiori honore aliqd ad dedecus uel patibulū inducit': tāto magis uituperat'. Ec hoc cōſiderare multū deſtruit honoris appetitū: pp qd' dr̄ Zacha.ix. De rege paupe q ſedet ſup aſinā & pullū ꝙ ipſe deſtruet quadrigas effrain. In ſecūdo gradu ſue proceſſiōis miſcuit meroris fletū cū alacritatis cantu: ut dictū ē ſupra: dixit. Si cognouiſſes & tu q.d. fleres ſicut ego: qa q ī mūdano ſolacio delectat': ſicut.d. Grego: quaſi p prata uirētia ad iteritū ducit': uñ licet gaudiū ſit honeſtū qd' ſepe ſcis uiris offert' a mūdo: ſēp tñ debēt triſtitiā admiſcere: qa eccle.vii.dr̄. Cor ſapiētis ubi ē triſtitia & eiuſdem li. iiii.ca. Cōſulit' ꝙ ī die bonoꝝ nō īmemor ſis malorū: ut ſic gaudiū tēperet'. Sed heu hodie hoīes carnales nō in honeſtis gaudiis occupati: ñ ueſtes: ſed lapides: nō frōdes: ſed ſpinas ī itinere xp̄i ſpargūt obdurati ī malo: ut lapis & ſpinis diuitiaꝝ atq; delitiarū hirſuti ad modū ericii: xp̄i uiā & uitā pūgunt & lacerāt tā exēplo q̄ uerbo. In tertio gradu xp̄s exhibuit rigorē eqtatis cōtra falſā pietatē excludēdā īmoderātiā in diuitiis. Nā cū introiſſet in tēplū. in de latrocināntes eiecit.d. ꝙ domū patris fecerūt ſpelūcā latronū. Attēde āt ꝙ ibi uēdebāt res aptas ꝓ ſacrificiis & nūmularii ſtabāt ad ſedēdū ꝓ preſtādis pecuniis ad talia emēdū ut offerētur ī tēplo. Sicut nūc candele uēdunt' & huiuſmodi talia in eccleſiis ut ſacerdotibus offerātur. O q̄ multi ſūt hodie tales q ſub ſpetie pietatis modos nouos īueniunt in eccleſiis: qbus a paupibus poſſint pecuniā extorq̄re: q̄ tñ in ſubtili dei examine ab eis tanq̄ latrocinia requirētur: nec credāt deū decipere: & ſuam auariciā excuſare: quia xp̄s tales eiecit de templo: ut oñderet ꝙ qui talia agūt de ſuo eiitient' regno.

Propt' hoc hic cū ſigno ire ſingl'arit' contra falſā pietatē armat'. Id.n. ſingulrit' deū turbat ꝙ malignā auariciā & ſymoniacā fraudē ſub ſpē pietatis & dīni cultus colorat: uult.n. deuſ ꝙ ſibi obediatur in puriſſima pauptate ſeruāda: & nō uult honorari ſupfluo cultu habūdātie quorūcūq; ꝓcioſorū: maxime autem ab his qui habent' de paupertate uotum: quoꝝ malitia bñ figurata fuit ī ſaul q in deſtructiōe amalech cōtra dei ꝓceptū pepcit melioribus de gregibus retinēs ut decebat ad diuinū ſacrificiū: ſed ibi perdidit regnū: qa melior ē obedictia q̄ uictime. Ita m'ti ī ſimili ꝑdūt ſue ꝓfeſſiōis ſtatū: & p cōſequēs et'nū regnū. Et qa iſta malitia cōiter a maioribus uenit. Iō dr̄ facta expulſiōe taliū de tēplo: & ſanatis cecis & claudis pueri clamabāt. Oſāna filio dauid. De qua tamē p̄hiſei murmurabant: qa ſi aliqn̄ ſpūs xp̄i p os alicuius ferueat: & talia uelut īdigna tēplo ꝓfeſſionis ꝓmiſſe reprehēdat: ſimplices & pueri illuminātur ad cognoſcēdū: & rectificātur ad imitādū: & iō laudāt dei filiū. Ecōtra uero obſtinati auctores taliū & imitatores uitii p̄hiſeorū: tales ꝓ xp̄o zelātes redarguūt. Quibus optia adiuētiōe pōt reſpōderi: ꝙ ſi hi tacuerit lapides clamabūt. Eſto ꝙ ꝓdicatores ueritatis nō condēnarent talia: lapides ſupfluitatis & curioſitatis in edificiis exceſſiuis trāſgreſſionem promiſſi ſtatus alta uoce clamarent. O cōtra quot hodie lapis de pariete clamat: q panes paupeꝝ faciūt lapides ſuaꝝ uanitatū. Melior eēt ſn̄ia ī iſta pte quā diabolus dicebat. Dic ut lapides iſti q ſūt ſupflui & nociui fiant panes: & reficiātur uiſcera pupilloꝝ. In quarto gradu miſcuit uigorē cū aduerſitate ad īpatiētiam tēperādā. Nā cū ī mane receptus fuiſſet cū tāto honore: & ſic laboraſſet ꝑ eis tota die: ut dictū ē ſupra circūſpectis oībus ut.d. Mar. Nō īuenit q ſibi guttā aque offerret: ſed ī bethaniā rediit per hoc dans nobis exēplū patiētie: ut equanimit' ſuſtineamus: ſiue ſit fames: ſiue penuria: ſiue humana uerecundia licet olim fuerimus diuites: & in honore ſublimes. Sed uide qa ieſus q cibū nō īuenit in hieruſalē ciuitate opulēta: īuenit ī bethania uillula: qa ſepe diuites ſūt obdurati: & auari ipſi ieſu: cui ſūt paupes liberales. Et ſic potes uidere ꝙ bñdictus ieſus ſuam ꝓceſſionē hodie ī pauptate finiuit: & de uanitate mūdani honoris nudus aufugit. Stupēdo āt mō honor hodierne diei doloroſas & opprobrioſas cōditiōes paſſionis xp̄i m'tiplicit' augmetauit. Opprobrioſius ē.n. ſtatim poſt ſublimes honores uiliſſime deiici. Et doloroſius ē ab his qui debēt eſſe amici crudeliter tractari & occidi: uñ ī honore benedicti ieſu hodie ſuſcepto cōplet' illud pmi Mach.i. Secūdū gloriā eius m'tiplicata ē ignominia: & ſolēnitas eius cōuerſa ē ī luctū. Quod ut aliqualiter uideas: ſcias ꝙ iudei hodie eū quadrupliciter honorauerūt: & ꝓ quolibet honore cito duplex dedecus reddiderūt. Et ſic bñdictus ieſus ſuſcepit de manu iudeoꝝ īpioꝝ duplicia ꝓ oibus pccīs nr̄is. Honorauerūt eum.

In perſonis propriis
In uerbis laudis
In operibus uirtutis
In rebus ſuis.

In pſonis ꝓpriis: qa ꝓceſſerūt ei obuiā perſonalit' & ſic ītroduxerūt eū in hieruſalē. Sed multiplicata ē eius ignominia: qa idē populus ī eodē loco tēporibus eiſdē eū crucifixit poſtmodū: & de eadē ciuitate cū nō equitādo: ſed crucē portādo cōtumelio

ſe eiecit. Nec ſufficit una ignominia ꝓ uno hono-
re:ſed uili p̄cio uenditus ut latro ab eis capit᷑:& bar
rabas peſſimus latro ei preponit᷑.Sic ſepe multi ꝑ-
ſonaliter uadūt ad eccleſiā:uel ſumūt fidē catholi-
cā:uel aſſumūt religionē altā: & ſepe multiplicant
malitioſa opa:& ſic ꝓ uno honore multiplicē igno
miniā faciūt xp̄o:qa ipſū dehonorant corde & ope
re:quē honorāt tm̄ ſimpliciter p̄ntia pſone uel chri
ſtiani falſo noīe:uel religiōis habitu ſiue religiōis
effectu. Secūdo ī uerbis & ī laudibus honoraue
rūt eū iudei acclamando eū deū regē iuſtū & ſalua
torē in his uerbis. Bn̄dictus q ueīt ī noīe domini:
quo ad p̄mū.Rex iſrael:quo ad ſecūdū.Benedictū
regnū p̄ris nr̄i:quo ad tertium.Oſanna.i.ſaluifica:
quo ad quartū.Ecōtra mlᷓtiplicata ē ignominia. O
q̄ male cōueniūt.Benedictus q uenit &c. Et tolle
tolle crucifige eū.Rex iſrael: & nō habemus regē
niſi ceſarē.Et benedictū regnū p̄ris nr̄i dauid.ſ.ſan
cti & iuſti.Et ſi nō eēt hic malefactor nō tibi tradi
diſſemus eū.Et ſalua nos:& ſanguis eius ſup nos.
Et ſaluum te fac:deſcende de cruce.O quam mala
mutatio gentis exaſperantis in uerbis aſperis: ſed
non ſufficit hec ignominia: ſed uerbis irriſoriis
& īproperatoriis inſultant ei dicētes .Propħiza:&
uach q deſtruis tēplū dei:& aue rex iudeoꝝ:& ſi tu
es filius dei deſcēde de cruce:& multa ſimilia. Ver
tat᷑ ergo in luctū cythara nr̄a:& ne letet᷑ ī laude ſua
ne forte extrema gaudii luctus occupet: quia ſic in
ſaluatore nr̄o oēs laudes uituperio cōmutātur.

Tertio honoratus ē ī operibus uirtutis:qa ſter-
nētes ramos palmarū & oliuaꝝ:flores & folia pro
ſternebāt in uia:ꝑ hoc.n.deſignātur opa uirtuoſa
ſecūdū Grego.O q̄ diſſimilis ē ignominia ſubſecu
ta:q̄ diſſimiles ſūt rami & crux:flores & ſpine:folia
& claui:palme & uirge.O mala īmutatio cordis ꝑ-
uerſi:nō ſufficit hoc:niſi ēt mlᷓtiplicet᷑ ignominia:
ultra hoc ēt cōſputus & collaphizatus: ac amariſſi-
mo felle potatus. Quarto honorauerunt eū cū
rebus ſuis:qa ueſtimēta ei ꝓſternebāt in uia:ſed cū
reuerētia exuētes & xp̄i pedibus ſūmittētes:ſed q̄ta
ē ignominia ſubſecuta:& q̄ multiplicata cuius pri-
us proſternebāt aliena ueſtimēta:nūc auferebāt ſua
& ſors ſuper ea mittit᷑. Nō fuit dimiſſa ei niſi una
tunica.ſ.caro mūdiſſima ſuo ſanguine rubricata &
uulneribus lacerata:ſed & ab iſta fuit anima eius ſā
ctiſſima dolore abiecta.Nec ſufficit īpiis ꝙ xp̄m nu
dant ueſtibus ſuis:niſi ipſū derideāt in alienis.Nūc
chlamide coccinea:nūc purpura:nūc ueſte alba:nūc
uelāt oculos:nūc ꝑcutiūt pugnis:nūc polluūt ſpu
tis:ut ſic nō deficiat a multiplicatiōe ignominioſa
dedecoris ꝓ gloria ſuſcepti honoris.Sic ergo poteſ
uidere:q̄ multiplicit᷑ xp̄s hodie mūdanos uilifica-
uit honores.Multiplici.n.de cā iſtū honorē uoluit
aſſumere ī fine uite ſue:p̄mo ad oñdēdū ꝙ hono-
res mūdani ſūt ī ſua ptāte.Ita ꝙ qñ uoluit eos acce
pit:ſecūdo ut nos ab ipſoꝝ appetitu retraheret ſi-
cut multipliciter declaratū ē ſupra.Sicut.n. mī nu-

ces plenas uermibus uitupans īduceret paruulum
ne comederet uermes cū nucibus:ſi paruulus nol-
let ſibi credere:una manu accipet & frāgeret:& par
uulo deteſtādū uermē oſtēderet.Sic xp̄s hodie fe-
cit paruulis ſuis:qbus fugā honoꝝ uerbo predica-
uerat & exēplo mōſtrauerat ī tota uita ſua. Et nūc
in iſto honore ultimo aſſūpto quattuor uermes p̄-
dictos horribiles ſub falſo noīe mūdani honoris de
clarauit latere. Tertio ſūpſit iſtū honorē ad paſſio-
nē ſuā multiplicit᷑ augmētādā & accelerādā: excitā
do ꝑ hoc inuidiā iudeoꝝ:unde & ipſi ꝓuocati di-
cebāt:uidetis qa nihil proficimus:ecce totus mun
dus poſt ipſū abiit:ꝑ hoc.n.ſunt prouocati nō ſo-
lum ad cicius capiēdum eum:ſed etiam ad tractan-
dum eum uiliuſ & crudelius:& īſultandum ei mlᷓ-
tiplitius: tanquam ei q malis gratibus ſuis ſic fuiſ-
ſet de nouo ſublimiter honoratus.Hoc āt fecit Ie-
ſus non intentione augmētādi eoꝝ malitiā.ſed cō
pleuit quod decebat ſuā ſapientiam & diſpoſitio-
nē paternā:& ſemper de bono ieſu facti ſunt pħi-
ſei īpii peiores. Quarto ſicut dictū ē ſupra ad oñdē
dū cū q̄ta uolūtatis prōptitudine mortē recipiebat
pro nobis quādo illa faciebat q̄ & accelerabāt eū &
eius cumulabāt anguſtiā: unde ſicut dicūt Ber. &
Criſo. Quādiu eū mors inſecuta fuit in iudeoꝝ īſi
diis:nihil cōtra ipſū potuit:ſed ex quo ipſe inſecu-
tus ē mortē eā ſibi ꝓcurando pro nobis: nec fauor
populi:nec reuerētia loci:nec ſanctitas feſti potue-
runt ei mortē uel ī minimo retardare. Quis ergo ñ
deſiderat totis uiſceribus mortē ſuſtinere pro xp̄o
qñ uidet eā ipſū bn̄dictū dei filiū pro nobis tot co-
natibus inſectari? Suſcitauit lazaꝝ:uenit ad cōuiuā
dū ſecū:excitauit turbā:ut eū reciperēt tanq̄ regem
ſūmum:expurgauit tēplū a ſpurcitia pħiſeoꝝ. In-
crepauit eoꝝ malitiā:& quottidie ſtabat cū ipſis p̄-
dicādo īcrepādo:ſcripturas exponēdo: & filiū dei
ſe manifeſtādo:ex quibus omnibus excādeſcebat
eoꝝ malitia impia:ut eū deglutirent in mortē:quē
tñ ex his ſūme debebāt diligere:ut uere ſalutis au-
ctorē:ultimo figuratur quomō debemus exire triū
phādo de uitiis obuiā ſaluatori.Ipſe.n. ſaluator eſt
mediator ꝑ incarnationē: & redēptor pro paſſione
triūphator pro reſurectiōe.Remuuerator ꝑ extre-
mā remunerationem & retributionem. Ad ſimi
litudinē autē honoris hodie xp̄o exhibiti debemuſ
ei exire obuiā ſp̄ualit᷑.Mediatori ramis & floribus
choruſcātes ad ſimilitudinē puritatis incarnatiōis
ſue.Redēptori ſalutē aīe poſtulantes:quia ipſe per
mortē ſuā redemit nos de maledictione legis fa-
ctus pro nobis maledictus:ſicut dicit Apoſtolus.
Triūphatori uocibus & cordibus iubilantes: quia
mortē nr̄am moriēdo deſtruxit &c.Remuneratori
ueſtimenta eius pedibus proſternentes.i. tēpora-
lia noſtra amore ipſius pauperibus arrogātes q ſūt
pedes ſui. Iſtis enim quattuor modis iudei exe-
untes honorauerūt eū:ſicut patet diſcurrēti hiſto-
riam.Primo igit᷑ debemus exire ramis & floribus

adornati:unde cãtat eccleſia.Occurrũt turbe cũ ramis floribus & palmis.Nã per ramos intellige bona opera:per palmas uitioꝝ uictoriã:ſine qbus exire obuiã chriſto nõ poſſumus:pp quod dicit̃ exo.iii.Cũ egrediemini ñ exhibitis uacui.ſ.bonis operibus.Quia ſicut precipit̃ Exo.xxiii.Nõ debes apparere in cõſpectu dñi uacuus.Exeas ergo cũ uiola hũilitatis:cũ lilio caſtitatis: cũ roſa charitatis. His floribus deſiderat fulciri ſpõſa:cũ dicit Can.ii.Fulcite me floribus ſtipate me malis &c.Sed multi in malitiis ſuis ramos cõuertunt ĩ flagella: & flores ĩ ſpinas more iudeoꝝ.Contra quos Ambro.d. ĩ ſermone.Scitote & firmiter credite ꝙ hodie faciunt chriſtiani male uiuẽtes:quod tũc fecerũt iudei chriſtũ pſequẽtes. Secũdo debemus xp̃o obuiam ut redẽptori exire:ſalutẽ aĩe poſtulantes:unde dicitur Mat.xxi.Turbe ãt que p̃cedebãt:& ſequebãtur clamabãt dicẽtes.Oſanna filio dauid.Oſanna ſaluifica interpretat̃:hec ãt ſalus facta eſt in cruce quãdo effuſo ſuo ſanguine xp̃s operatus ẽ ſalutẽ ĩ mũdo in medio terre.In qua ſanguinis effuſione:tã q precedũt in ueteri teſtamẽto:q̃ qui ſequũtur in nouo cõſequuntur ſalutẽ:pp quod ad hebre. ultimo ait apl's.Ieſus ut ſacrificaret per ſuũ ſanguinẽ populũ extra portã paſſus ẽ.Exeamus ergo extra caſtra improperiũ eius portãtes. Tertio exire debemus obuiã xp̃o triũphatori uocibus & cordibus iubilãtes: triũphator fuit xp̃s in reſurrectione: q̃m ut dicit apl's ad col.ii.Expolians p̃ncipatus & ptãtes traduxit cõfidenter palã illos in ſemetipſo ratione cuius ſibi debet̃ honor & gloria: hũc honorẽ exhiberunt ſibi iudei.qñ ſicut dr̃ luce.xix.Ceperũt oẽs turbe deſcendẽtiũ gaudẽtes laudare deũ uoce magna ſup oĩbus que uiderant uirtutibus dicẽtes. Benedictus q uenit rex ĩ noĩe dñi:pax in celo & gloria in excelſis. Quarto debemus exire obuiã remuneratori ueſtimẽta eius ſternẽtes pedibus:hoc fecerũt hodie iudei:de qbus Mat.xxi. Plurima aũt turba ſtrauerũt ueſtimẽta ſua ĩ uia.Sicut ãt Grego. dicit ĩ quadã ome. Quid ſũt terrena oĩa:niſi q̃dam corporis indumẽta?Pedes uero chriſti ſũt paupes quibus mẽdicãdo diſcurrit.Iſtis ergo pedibus ueſtimẽta ſternũt:cũ bonis tẽporalibus ſuſtẽtãtur.Et ſi tẽporalia habẽtes remunerationẽ attẽdãt: bonũ ẽ in paupibus ſeminare:qa tale ſemẽ centuplũ reddit fructũ:quod ſignificatũ fuit geñ.xxvi. cum de Iſaac legit̃.Seuit iſaac ĩ terra illa:& iuenit in ipſo anno cẽtuplũ.Sed multi ſũt ſimiles iudeis q hodie ueſtimẽta ſua pſternũt pedibus ieſu: & in paraſceue ipſũ ppriis ueſtibus ſpoliauerũt:& flagellis multipliciter afflixerũt.Sic & multi ex una parte elemoſynas aliquas faciunt:& ex alia xp̃m denudant per rapinas & uſuras:dolos & fraudes:ipſũ in pauperibus ſpoliãtes:& multis iniuriis cõtriſtãtes. Sciant ꝙ qcq̃d pauperibus fit comodi uel iniurie ſe acce piſſe in ſeipſo teſtat̃ Mat.xxv.Quãdiu feciſtis uni &c.Sic ergo ad ſimilitudinẽ hodierne pceſſiõis uirtuoſe exeamus xp̃o obuiã oĩa mundi gaudia & uana bonoꝝ faſtigia relinquẽtes.Sicut & xp̃s de hieruſalẽ hodie exiuit toto faſtu diei excluſo ieiunio: & humilis in bethaniam ſequenti die ad noſtre ſalutis opera reuerſurus:propter quod ſequitur aliud capitulum.

Ieſus pactum p̃ficiens cap.ii.

Ciens enim ieſus benedictus approximare ad finem in hac ultima ſeptimana uite ſue licet ſemper de noſtra ſalute ſollicitus fuerit:nunc autẽ euidẽtius opere declarauit de ſũmo mane rediens in tẽplũ tota die quaſi uacabat predicationibus:beneficiis:& miraculis exponi ſcripturaꝝ teſtificantiũ ipſũ eẽ deũ & filium dei: audiens doloſas p̃hiſeoꝝ & ſcribaꝝ qões quibus inſidiabant̃ ut eũ caperẽt in ſermõe:& ipſe ſicut agnus mãſuetus & noſtro amore ebrius ſemper ſalutifere reſpõdebat:licet ſepe ad eoꝝ confundendã uel corrigendam malitiam eos punxit uſq; ad intima uẽtris eoꝝ uitia multipliciter denudãdo:unde & m̃l totiens minatus eſt eis ue:& uocauit cecos hypocritas & aliis multis noĩbus qbus eoꝝ ſcelera denudabat.In hac ãt ſeptimana fuit arefactio ficulnee & ne uideretur eos ex iracundia ſic increpare cõminãdo:nunc eoꝝ malitiam & perfidiam cum multa ſapientia in pluribus cõfutauit.In primo reducendo eis ad memoriã teſtimoniũ Ioan. cũ dixit baptiſmum Ioan.eẽ de celo nõ ex hoĩbus.Secũdo ſe deũ probando per teſtimoniũ dauid qui uocat eũ dominum ſuum.Tertio charitatiue oſtendẽdo eis ſuum flagitium cũ preſentauerunt ei mulierem in adulterio deprehenſam cum digito ſe inclinans p ſcripturam quam fecit omnia ſcelera eorũ oculis mentis eorum obiecit:propoſuit etiam eis malitiã quam cõceperant de eius morte cum multis parabolis :que ratione modi loquendi maniſeſte conuincebat malitiam iudeoꝝ ſi uoluiſſent attendere dum oſtendebat ſe ſecreta eoꝝ ſcire:& eos diu in ſuis ſceleribus ſupportaſſe:unde & in iſta ſeptimana dixit eis parabolã de phariſeo & publicano adorantibus in tẽplo:ubi eos de preſumptione & iactãtia notauit expreſſe: dixit etiam eis parabolam de uinea quam paterfamilias locauit agricolis:ubi eos de expreſſa malitia necis ſue redarguit & ꝙ propter hoc diuini cultus regnum debebat ab eis auferri & dari gẽti fructus eius facienti. Dixitq; eis parabolã de rege qui fecit nuptias filio ſuo:in qua diuinam charitatẽ ad eos multis ſignis oſtendit:& ꝙ nuptias incarnationis ſue ex eorum horrenda malitia & diſtractione inutili reiiciant:propter quod in tenebras exteriores merito eiiciendi erant dei uocationẽ ĩpie repellentes. Dixit etiam eis euerſionem hieruſalem & diſperſionem eorum propter peccatum horribile ſue necis. Ipſi uero econtra dura ceruice & maligno corde reſiſtentes eidẽ :nunc

doloſe querunt cum blandiciis:ſicut dictum.eſt ſu
pra de muliere adultera:& de cenſu reddendo Ceſa
ri:uel non:de mandato magno in lege: & de ſadu.
ceis:& de muliere que hũit ſeptẽ uiros:& in multiſ
ſimilibus.Nunc uero increpãtes eũ aperte furunt:
ſicut cũ congregati cõtra ipſum dixerũt.In qua po
teſtate hoc facis?Et ſicut qñ miſerunt principes &
phariſei miniſtros ut capent eum:& in tota iſta ſep
timana ipm obſeruantes doloſe nitebant̃ aliquid
capere ex ore eius:ut accuſarent eum:& pl'ieſ conati
ſunt eũ cape:ſed ꝓhibiti ſunt id agere:donec ipe ie
ſus dignatus ẽ ſe ad capiendũ & occidedũ offerre.
In hac etiã ſeptimana ne uideret̃ dicere tãta ex odio
contra eos benignus ieſus ãmonuit eos de reuerẽ
tia cum dixit.Super cathedrã moyſi &c.Sic tamen
hortãs ut ea facerẽt que dicũt ſecundũ legẽ moyſi:
non ſecundũ ſuas traditiones falſas.Nõ ſolũ labo-
rauit ieſus benedictus in colluctatõe cũ impiiſ pha
riſeis:ſed ẽt ĩ iſtructõe facta diſcipulis ſuis.Vnde &
iſta ſeptimana eos de multis inſtruxit:& in multis
ſe deũ oñdit:dũ eſſe ſe potentẽ pũire impioſ demõ
ſtrauit in areſactõe ficulnee.& ſe ꝑuidentẽ futura in
ſignis deſtructõis hierl'm & aduẽtus ſui & cõſuma
tionis ſeculi patenter oñdit.Hortatus ẽ etiã apl'os
ad ſtrenuitatẽ opis ſub ſimilitudĩe hõis pegre ꝓfi-
ciſcẽtis:qui diſtribuebat talẽta ad uigilantiã circun-
ſpectõis ſub ſil'itudĩe piculi furis:q domũ nõ uigi
lantis pfodit:oſtẽdens ſuũ aduentũ cũ multa laten
tia uẽire:& ad hoc multas ſil'itudĩes adduxit.Inter
quas eſt illa de decẽ uirgĩbus:ubi dr ꝙ fatuis dor-
mietibus ſine patura olei charitatis ſpõſus aduẽit:
qui receptis ſapiẽtibus ianuã clauſit:ſtultis uacuis
derelictis.Fınal'r etiã ſuã maieſtatã ꝑdixit.dũ ſe uẽ
tuꝝ in maieſtate & oẽs gẽtes tanq̃ gregẽ diuidere
in agnos & edos aſſeruit:qbus ꝓ meritis uitã eter
nã & penã ppetuam retribuet.Merito ergo de iſta
ſeptimana in qua tantũ laborauit cõplet̃ qđ dicit̃.
Dañ.ix.Conſumabit pactum multis hebdomada
una:pactum eĩm quod nobiſcum fecit eſt qñ natu
ram noſtrã aſſumpſit:quo.ſ.nobis totã uitam de-
dit:ut tota eſſet redẽptio mortis noſtre.In hac heb
domada ſingulariter conſumauit:dum tota die ua
cans predictis q̃ pie credit̃ ieiunabat uſque ad ue-
ſperam:tunc in bethaniam rediẽs modicũ ſumptu
rus cibum in domo benedicte Magdalene: & no-
cte in monte oliueti ſtabat.Sicut dicit Lucaſ:perno
ctans in oratione dei.Vnde non ĩmerito dixi.Ieſus
pactum perficiens.

Ieſus dolo ſeruatus Cap.iii.

Bi etiã attende ꝙ feria quarta ꝑncipes ſa-
cerdotũ & ſcribe congregati in atrio Cay
phe propter ea que continue audiebant a
xp̃o accellerationi mortis eius inardeſcẽtes de no
uo q̃rebant quõ ieſum dolo tenerẽt & occiderent.
Et quia nolebãt eius intentionẽ impediri clamore
& uiolentia populi nolebant in die feſto hoc fieri:
ſed ante ſi poſſent.Ieſus autẽ ad ſuã mortẽ diem fe
ſtum elegit:qui non pro illoꝝ conſilio:ſed pro ſuo
beneplacito quãdo uoluit paſſus fuit:& hoc uolu-
it ut mors ſua magis eſſet opprobrioſa in die ſolẽ-
nitatis facta:ut per hoc oñderet ꝙ ipſe erat ille: cu-
ius mortis paſcalis agnus erat figura: & ꝙ in eius
morte redemptus populus debebat eternal'r feſti
nare tranſiens de corpore mortis huius ad ſtatum
glorie ĩmortalis.Tunc ergo impius Iudas abiit &
pepigit cum illis impiis de tradendo eis ad mortẽ
benedictum ieſum pro triginta argẽteis:ubi & ga-
uiſi ſunt impii uidentes ſe habere adiutorem mor
tis ieſu in familia eius:propter quod dies iſta eſt la
mentationis & fletus.In qua caro chriſti eſt uendi
ta pro nobis miſeris redimendis.Vnde & in hoc ĩ
ieiuniis penitentialibus ſolennis feria reputatur:
propter quod deuota deberet mens:uel ieiunare ĩ
memoria tanti piaculi uel ſaltem a carnibus abſti-
nere. Signanter autem nota ꝙ iſto pretio uen-
ditionis ieſu eſt emptus ager Acheldemach in ſe-
pulturam peregrinorum:de quo nequaq̃ Lucas ſi-
luit in actibus apoſtolorum: quia in pretio ſangui
nis ieſu peregrini & aduene:qui nihil in hoc mun-
do poſſident ſic ſepeliuntur:ut in eius cruciformẽ
uitam totaliter tranſformati ſibi cum apoſtolo ui-
uere chriſtus ſit:& mori lucrum.

Ieſus ſubiectis ſeruiens Cap.iiii.

Rima aute die azimorum que uocatur fe
ria quinta:quia in eius ueſpere occidebat̃
agnus paſcalis:& comedebatur azima:di-
ſcipuli uidentes diem feſtum appropinquare:& ſci
entes ieſum regem glorie in hoc mundo hoſpitiũ
ꝓpriũ nõ habere acceſſerũt ad ipm dicẽtes.Vbi uis
paremus tibi comedere paſca? qui eis ſuã diuinita-
tem oſtẽdit duplici ſigno:dũ ſic potenter illũ iude
um inuitauit:ut hoſpitium quod ſibi & familie ſue
parauerat ad celebrandum paſca ipi benedicto ieſu
dimitteret libere:& per abſentia ſigna & futura cõ
tingentia ſe cognoſcere limpide demõſtrauit. Ait
ergo.Ecce introeuntibus in ciuitatem occurret uo
bis homo amphoram aque baiulans uſque ibi: &
illic parate nobis.Per que patet ꝙ iſte non uidetur
fuiſſe familiaris.primo:nec chriſto : nec apoſtolis:
ut oſtendatur uirtuoſitas poteſtatis hoſpitium po
ſtulantis.Vnde ſic ſe nudauit pater ille familias uſu
illius hoſpitii:& ſic ad chriſtum ieſum & apoſto-
los tranſtulit:ut ex tunc factum fuerit refugium re
collectionis apoſtolorum: & nunc eſt ibi eccleſia
que uocatur cenaculum ſyon. O felix domus
que fuit tantis myſteriis conſecrata:ut chriſtus ie
ſus ibi legalia conſumaret noua ſui corporis &
ſanguinis ſacramẽta inaudita charitate inſtitueret:
nobilem ſermonẽ diſcipulis faceret:ibiq; poſt reſ-
ſurrectionem:pluries diſcipulis appareret:& ipſam
in die pentecoſtes deſcenſu ibidem ſpiritus ſancti
conſecraret. Felix ille paterfamilias qui tam

grandis charitatis xp̄o ieſu cenaculum preparauit. Quod ſi nos uolumus facere: ab huius patriſfamilias non declinemus ſigno: hominem ſequamur: qui ſeruum miſit ad hauriendum aquam: & ad ꝓpriam domū portabat. Sic & totius noſtre fragilitatis homo exterior hauriat aquam lachrymoſe cōtritōis in puteo ſuo ꝓfunde malitie: quā & humeris ſatiſfationis uirtuoſe portet ad iudiciū rōnis: quo ip̄a ratio & uolūtas lota poſſit dignum ieſu cenaculum preparare. Quod ſi fecerit homo Petrum & Ioannem ſui aduentus nūcios deſtinabit deus: qr ſi ſplendorem cognitionis & dulcorē deuotionis ingeret tali mēti: per quos tanq̄ ꝑ ueros nuncios xp̄s plene mentē poſſidebit illuc īgreſſus cū diſcipulis ſuis.i.cū oībus hītibus uirtuoſis xp̄s per nouum effectum expurgabit uetus fermentū: & noua conſperſione ip̄m trnſformabit in ſue memoriā paſſionis. Attende autem ꝙ iſta cena bn̄dicta ē multis dotata priuilegiis. Nam benedictus ieſus hodie dedit

Exemplum in ablutione pedum
Complementum in excluſione legalium
Conuiuium in inſtitutione ſacramentorum
Mandatum in confederatione amoris
Teſtamentum in pacifica tranqllatōe omniū perturbationum: heredem excluſum ab oī affectu mūdatum. Se ducē uiam ſtatuēs per crucis ſuppliciū. Se regē amoris & penaꝝ: dedit legē celeſtiū cariſmatum: Indixit bellum contra ꝑncipes mundi & rectores tenebraꝝ. Stipendiū ſui corpis uiaticū ꝓmittens ſe ſemper eſſe nobiſcum ad noſtrum adiutorium: nouū ꝓmiſit premiū ut pfecte cognoſcāt deū: & quem miſit ieſum xp̄m. Nouum & nouiſſimū de ſe fecit donum: & ineffabilibus modis conſumauit charitatem: dū ſe dedit in exemplū ī cibū & uiaticū: in documentū & magiſteriū: in aduocatum & procuratorē fideliſſimū. In quo etiā orando pro nobis ad patrem tantū laborauit īpetrando nobis uictoriā ꝙ inexp̄ſſibilis agonie ſudor ſanguineus teſtis fuit. Nobis ſe dedit in pretium: dū ſuā inchoauit mortem in ſacramēto repn̄tatam. Noſtrū ſe fecit ſacerdotem & noſtrā hoſtiā placatiōis eterne: ut merito dicat᷑: Cū dilexiſſet ſuos in finem dilexit eos. Licet aūt iſta dies ſit plena ieffabilibus ſignis amoris ad preſens: tamen ad tria reducuntur: ſcilicet ad

Exhibitionem exempli
Conſecrationem ſacramenti
Placationem ſermonis uiſceroſi

Habes autē attendere ꝙ in ablutione pedū diſcipulorū omnes alias ablutiones cerimoniales ueteris teſtamenti terminaſſe & conſumaſſe uidet᷑. Singl'r autem ablutio iſta ſignificari uidetur ī opere Abrahā: qui dixit Gene.xviii. Afferam pauxillum aque & lauentur pedes uiri: & requieſcite ſub arbore: ponamq; buccellam panis: cōfortate corda ueſtra: poſtea tranſibitis. Vere autē iſta uerba noſtro dilecto ieſu conueniūt qui eſt Abrahā.i.pater excelſus oīum credentium. Dicitur autē de Abrahā ꝙ fixerat tabernaculum ad radicem mābre: & ꝙ ſtabat in hoſtio tabernaculi in ipſo feruore dei. Oſtium tabernaculi eſt exitus mortis xp̄i. Feruor dei eſt exceſſus amoris ſui. Cum enim omnia fecerit in menſura: hoc ſolum.ſ.diligere nunquā fecit in menſura: nec mirum quia ipſe ſpiritum ad menſuram non accepit: licet autem ſemper in amore exceſſerit: tamen in hoſtio tabernaculi hoc eſt hodie uere in feruore amoris exceſſit. Hic eſt ille exceſſus quem completurus erat in hieruſalem: de quo Moyſes & Helias ſibi loquebantur in monte. Vnde in euangelio hodierno dicitur. Sciens ieſus quia uenit eius hora ut tranſeat ex hoc mundo ad patrem. Ecce oſtium tabernaculi: cū dilexiſſet ſuos in finē dilexit eos. Ecce feruor dei. hoc autem factum eſt in hieruſalem q̄ ſita eſt ad radicem montis mābre: ubi dicitur ꝙ fixerat Abrahā tabernaculum. Ipſe enim eſt mōs caluarie qui recte dicitur mambre: idest diuiſionis. Ibi enim diuiſus eſt xp̄s in duas partes per ſeparationem aīe a carne: licet neutrū fuerit ſeparatum a diuinitate. Ibi etiā ieſus qui ſicut dr̄ Heb.viii. Oſtium illius tabernaculi quod fixit deus & nō homo fractum ē in qnq; uulneꝝ apturas: ut foris expectantes ꝑ iſtud hoſtiū introeāt paradiſum. Iſte ergo Abrahā.i.xp̄s dixit ad angelos.i.ad angelicos ap̄l'os. Afferā pauxillū illū aque &c. Vbi licet tā pedū lotio: q̄ paſſionis xp̄i recordatio & ſacri altaris inſtitutio: ſumptio: & fructificatio contineant᷑ exp̄ſſe: tn̄ ſolum primū qd' ad lotionē ꝑtinet ꝓſeq̄mur. Dicit ergo. Afferā pauxillū aque: uere pauxillū: qr qcqd tu facis bone ieſu per actum extrinſecū licet ſit multū & ualde multū: eſt tn̄ pauxillū ad tui interni amoris cōpatū exceſſum. Sed quid eſt qd' dicit. Afferam. magis decēs eſt ꝙ ego uadā ꝓ aqua dn̄e mi. Nequaq̄ ita erit ait dn̄s: non.n.īuenies aquam ſed lutū ſi tu iueris. Aqua.n. hec ablutiōis perfecte egredit᷑ de tēplo a latere dextro: teſte Ezechi. quia egredit᷑ de medio cordis mei: qd' ē domus dn̄i: de qua egredit᷑ torrēs ad rigandū torrentē ſpinaꝝ: qd' eſt etiā padiſus uoluptatis: de qua egredit᷑ fons ad irrigandā & lauandā faciē orbis terre: qd' etiā ē fōs patēs domui Dauid in ablutionē peccōꝝ & menſtruate: qr lancea fecit ī eo patulā apturā. Hāc aquā opportet me afferre: qr me opportet pro te aīam meam ponere. Nemo.n. tollit aīam meā a meip̄o: ſed ego uolūtarie ad mortē me offero: & tibi lauacrum uite mee expono. Ex quo ita eſt domine afferſ aquam tu ſaltem lauabo me manibus meis: ut non te opporteat amplius laborare. Nequaq̄ ita ē: ait dominus. Manus tue ſanguine plene ſuut: norunt inficere: non lauare. Si non lauero te non habebis partem mecum. Ego enim ſum qui deleo iniquitates tuas propter me. Sic ergo dicamus cū Petro. Domine non tantum pedes: ſed & manus & caput &c. Quod uere ī nobis ē neceſſe: qr a plāta pedis uſq; ad uerticē capitis nō ē ī nobis ſanitaſ. Admirare tamen aīa mea & obſtupeſce cum Petro

dei filium talibus tuis obſequiis occupatum & dic
ei. Domine tu mihi lauas pedes. Vbi dicit Augu.
Quis es tu: quidem mihi cogitanda ſunt potius
hec q̄ dicenda: ne forte qđ ex his uerbis aliq̄tenus
quidē digne & concipit anima nō explicet lingua.
Quātus enī ſtupor mentē Petri īuaſit: qñ pedibus
ſuis uiliſſimi piſcatoris filiū dei īclinatum uidit ad
miniſteriū locationis uere: ſicut ſupra dicit Augu.
cū liq̄factione cordis cogitandū eſt non effandū.
Refert tamen de eo clemēs in itinerario: ꝙ cum
beatus Petrus quaſi continue fleret ex memoria
dulciſſimi ieſu interrogatus ab eo cur tantū fleret.
Reſpōdit: qñ recordor hūilitatis & pietatis dñi nři
ieſu xp̄i ꝙ ad pedeſ meoſ fuerit inclinatuſ lauādos:
lachrymas cōtinere nō poſſum: ab hac admiratiōe
hūilitatis ieſu ille impius ꝓditor alienus fuit. Cui
ſicut credit Criſo. & ego credo cū ipſo. Primo xp̄s
pedes lauit: qđ notat ipſe ex euāgelio cū dicit. Ce-
pit lauare deiñ uēit ad Petrū. Ex quo ſicut dīc theo-
philus cōcordās cū Chriſoſto. patet qr nō p̄mitus
lauit Petrum ex ceteris uero diſcipulis nullus attē-
ptaſſet ante Petrū lauari. Ipſe uero ſolus ꝓditor nec
horruit filiū dei hūiliari: uec ꝓhibuit ſe lauari. O i-
pietas crudelis diſcipuli q nec hūilitate obſequii:
nec oblatione corpis chriſti a cōcepta malitia po-
tuit uocari. Ceteri uero apoſtoli ex correctione Pe-
tro facta per xp̄m nō fuerūt amplius auſi ꝓhibere.
Credendū eſt enī ſicut dicit Criſoſto. ꝙ ſolū ꝓdi-
torē ante Petrū lauit: ut in ip̄o conſūmaretꝰ charita
tis indicium. Si enī aliquē de aliis lauiſſet utiꝗ di-
xiſſet ex reuerētia ieſu quod Petrus dixiſſe refertur.
Quia uero tantū honorē uidit ieſus in mēte Petri
de ꝓfunda humiliatione: qđ nō fuiſſet ei perſuaſū
āmonitione cōi. Ideo illā cōminationē intulit quā
ſolus Petrus & nō alius formidabat. Si non lauero
inquit te: non hēbis partē mecū: ꝓpter quod hanc
non ſuſtinēs Petrus iacturā totū ſe ſubdit ſaluato-
ri. Attēde aūt ꝙ qñ Petrus ſtupuit & dixit. Dñe
tu mihi lauas pedes? xp̄s rñdit. Quod ego facio tu
neſcis modo: ſcies autē poſtea. q. d. admirationem
mee hūilitatis non tibi minuo: ſed augeo: & dico
ꝙ tu nūc non ſufficis admirari: & non ſolum non
cognoſcas myſteriū locationis: ſed nec ſufficienter
eſtimare potes dignitatē lauātis. Scies autē poſtea
ut amplius admireris tā in receptōe ſpūs ſancti: q̄
in plena uiſione dei. Notandū aūt ꝙ in hiſtoria
huius euāgelii xp̄s ſeptē exempla dedit diſcipulis
ſuis: uidelicet:

Cōſideratiue mortalitatis ſciens inquit qr uēit eius
hora: ut tranſeat de hoc mundo &c.
Conſūmatio charitatis. ſ. in finē dilexit eos
Contemnēde ꝓprietatis. ſ. poſuit ueſtimenta ſua
Conſeruāde caſtitatis: & cū accepiſſet lintheum
Deſiderāde ſocietatis. Si nō lauero te nō hēbis &c.
Exercēde hūilitatis. Cepit la. pe. diſcipuloꝝ ſuoꝝ
Amplectēde benignitatis: quia Iudam tollerauit:
reuocauit q̄tum in ſe fuit & cōicauit ꝓpter hec ſep
tem exēpla dicit in fine euāgelii. Exemplū dedi uo
bis: Vnde ipſe benedictus ieſus cū ſeptē exēplis p̄
dictis uidetꝰ figuratus fuiſſe. Zacha. iiii. Vidi & ecce
candelabrum aureū totū & lampas eius ſup caput
ipſius: & ſeptē lucerne eius ſuper illud. Candelabrū
iſtud eſt xp̄s ieſus qui eſt totus aureus. i. charitate
flāmeus in myſterio huius ſanctiſſime cene. Septē
lucerne ſunt ſeptem exempla predicta q̄ lucent uo
lentibus imitari: quando magiſter & dñs ſic uolu-
it ſubiectus ſeruire hūiliter & deuote: ut merito di
ctum ſit. Ieſus ſubiectis ſeruieus.

Ieſus panis ſacratus Cap. v.

Nter omnia chriſti opera memoriale ſue
feruide charitatis & admirabilis poteſtatiſ
& liberalitatis diffuſiue fuit inſtitutio iſti-
us uenerabilis ſacramenti: qua non ſolum ſeipſum
dedit in cibum apoſtolis: ſed etiam inſtituit & po-
teſtatem dedit uiris ſacerdotibus apoſtolorum ſuc
ceſſoribus: ut hoc ſacramentum conficerent: & in
eternū dum durabit eccleſia peregrina iſtud habe-
rent uerum ſacrificium cibum & uiaticum & me-
moriale digniſſimum ſue ſacratiſſime mortis: qđ
quidem propter ſui ſummam excellentiam fuit fi
guratum iuſtorum antiquorum actibus uirtuoſis
ſicut Abel: Melchiſedech: Abraam oblationibus
fuit premonſtratum ſacrificiorum legalium ſym-
bolis copioſis ut agni paſcalis & aliorum que offe
rebantur in lege. Fuit reſeratum ſignorum diui
norum frequentiis amoroſis: ut manna quo nutri
ti ſunt filii iſrael in deſerto: & aqua que fluit de pe
tra & melle quo illuminati ſunt occuli Ionathe: p̄
mo Re. xiiii. & ſimilibus fuit prenunciatum uiro-
rum illuminatorum uaticiniis glorioſis: ut Eſaie.
Eſa. lv. c. Omneſ ſitientes uenite ad aquas. Et Hie
remie de torta panis que ſatiauit eum in ueſtibulo
carceris. Et Hiere. xxxvii. Et multis filꝰibus Dauid
etiam uno uerbo excellentiam huius ſacramēti mi
rabiliter comprehendit cum dicit. Memoriam fecit
mirabilium ſuorum miſericors & miſereator dñs
eſcam dedit timētibus ſe. p̄s. cx. Vbi oſtēdit ſacrm
ueneratione magnificum rōne ſui auctoris: in quo
cōcurrit iſtaꝝ propetatū unitas ſiue collectio: cum
dicitꝰ. Miſericors & miſerator dñs: quaſi peteti quis
ſit auctor huius ſacri. Reſpondit Dauid. Miſercors
& miſerator dominus. i. ille in quo ſunt ille due ꝓ
p̄etates. ſ. miſeratio & dñatio uniuntꝰ. Nam ut eſſet
deus huius ſacri auctor opportuit ꝙ moueretꝰ pie
tate: & exequeretꝰ potāte. Iuxta dictum Dauid alibi
Miſerator & miſericors dñs longanimis & multū
miſericors. p̄s. cii. Et ideo auctor huius ſacri merito
dr̄ miſericors & miſerator dñs. Oñditꝰ etiā hoc ſa-
cramētū admiratōe p̄cipuū rōe ſui ualoris. Et hoc
oñdit nōiatōis mirabilitas qr nō ſolū dr̄ mirabile:
ſed q̄ſi mēoria oīum mirabiliū. Hec ē. n. mēoria in
finitiſſime ptātis: ī tā ſupnali cōuerſiōe īueſtigabi-
lis ſapie: dū ſic ſciuit ſe utilꝛ & decēter ī cibū & uia-
ticū & ſacrificiū & īdiuiſibile cōſortiū mōis mirabi
libuſ exiberꝰ. Hec ē mēoria ſuauiſſie bōitatis: dū oēs

ui amoris ſic in unum comprehendens uoluit ſe
nobis ſic ineffabiliter exhibere:& nos ſibi unire &
incorporare.Et hoc fuit decens fieri inſtante paſſi-
onis hora:ut ꝑus nos in ipm̄ couerſi ſecum patia-
mur & moriamur cū illo:& ipſe in nobis: & ꝓ no-
bis ſoluat redēptoris ꝓciū:& nos deo i ſeipo cōfor
met.O uere admirabiliſſimū ſacramentū & oi ſua
uitate pleniſſimū:ut merito idē Dauid alibi canat.
Memoriā abundantie ſuauitatis tue eructabūt. ps
cxliiii. Eſt etiā delectatione ſiue dilectiōe digniſ
ſimū rōne ſui dulcoris:qđ oñdit cibi nutrientis ꝓ
ꝑetas:cū dr̄ Eſcam dedit.Nā hec memoria omniū
mirabiliū eſt ordinata:ut ſit noſtre mētis cibatiua:
& in deū trāſformatiua.Et ideo hoc ſacrm̄ eſce no
mine appellatr̄.Nutrit aūt cibus rōne dulcedis.Vn
de nec hoc ſacramentū uegetat niſi ſapiat ex chari
tate dulcorē.Hec autē eſca ꝓpoſita eſt oi carni deuo
te uolēti accedere plēa fide:ut uerificetr̄ qđ dic Da-
uid.ps.cxxxv.Qui dat eſcā oi carni confitemi deo
celi. Eſt etiā hoc ſacrm̄ timoratōe potiſſimū rōe
ſui nitoris:& hoc oñdit ſubiecti recipiētis puritas:
q̄ in timore ſignificatr̄:cū dicit. Timentibus ſe.Ti
mor eni dñi expellit peccatū:& qui ſine timore eſt
non poterit iuſtificari. Multū aūt debet purificari
ille q debet uas fieri illius q candor eſt lucis eterne
& ſpeculū ſine macula &c. Ad iſta ergo quattu-
or.ſ.ad conditionē auctoris & miniſtri.Ad cōſide-
rationē ualoris & miraculi:ad cōmendationem nu
trimenti & cibi & ſuſcepti beneficii.ad timoratio-
nem & purgationē ſubiecti:quod recipe debet in-
tendo tibi reducere q̄ ſum de hoc ſacro dicturus.
De auctore ergo ſcias ꝙ auctor ē ipe deus qui ē in-
finite potētie:quā oſtēdit multipl'r in hoc ſacramē
to.Vnde benedictus iħs oſtēdit ſe excelētiſſime eē
illū qui naturā cōdidit:qr etiā ſic potētiſſime imu
tauit:& in ſeipm̄ cōuertit. Et qr iſta excellētia potē
tie deſcribetr̄ iferius cū agetr̄ de mirabilibus hic cō
tētis.Ideo cōſideremus hic infinitiſſimā bonitatē
inſtituētis ſacramentū:in quo ſe fecit nr̄m ſacerdo
tem:hoſtiā:& ſacrificiū.xps eni fuit ueriſſime ſacer
dos noſter.Officiū eni ſacerdotis eſt eſſe mediato
rem īter deum & populū:inqtū.ſ. diuina populo
tradit:& inqtū ꝑces populi deo offert: & ꝓ illorū
peccatis deo aliqſr ſatiſfacit:hec aūt ꝓpiſſime cōue
niunt xpo.Nā per ipm̄ dona hōibus ſunt collata:
ſecūdū illud ſecūde Pe.ꝑmo: per quē.ſ.xp̄m maxi
ma & ꝑcioſa nobis ꝓmiſſa donauit:ut per hoc effi
ciamur diuine cōſortes nature.Ipſe.n.hūanum ge
nus deo recōciliauit:ſecūdū illud Col'.i. In xpo cō
placuit omnē plenitudinē inhitare:& per eū recon
ciliare oia.Nō ſolū autē ipe eſt ſacerdos : ſed etiam
hoſtia ſecundū illud Ephe.v. Chriſtus dilexit nos
& tradidit ſemetipm̄ ꝓ nobis oblationē & hoſtiā
deo in odorē ſuauitatis. Debes aūt ſcire ꝙ ieſus
fuit nobis hoſtia oi mō.In antiqua lege offerebatr̄
hoſtia ꝓpter tria.ſ.ꝑmo ꝓ peccato:ūde ad Hebre.
.v.dicit apoſto.ꝙ ſacerdos ꝓ hōibus conſtituitr̄:ut
offerat dona & ſacrificia ꝓ peccatis.Secundo ut ho
mo in ſtatu gratie cōſeruetr̄ ſemper dño inherens:
in quo eius pax & ſalus conſiſtit.Et qtū ad hoc eſt
hoſtia pacificoꝝ pro ſalute offerentium.De qua ha
betur Leuit.iii.Tertio.etiam ad hoc ut homo perfe
cte deo uniatur & totaliter abſorbeatur in deū:qđ
maxime.erit in gloria:& hoc ſignificat holocauſtū
quaſi totū incenſum:de quo habetur Leuit. ꝑmo.
Iſta tria xps in nobis effecit per ſuū ſacerdotium
offerens ſemetipm pro nobis.Nam ꝑmo nr̄a pec
cata delecta ſunt per ipſum:ſecūdū illud ad Roma.
.iiii.Traditus eſt ꝓpter delicta noſtra.Secundo per
ipſum gratiam ſalutis accepimus:ſecundū illud ad
Hebre.v.Factus eſt oibus obtempantibus ſibi cau
ſa ſalutis eterne. Tertio per ipm̄ conſumationē &
pfectionē gratie & glorie adepti ſumus:ſecundum
illud ad Hebre.x.Habemus fiduciam ꝑ ſanguinē
eius in introitu ſanctoꝝ.Nam xps eſt ſimul hoſtia
ꝓ peccato & pacificoꝝ holocauſtum.Et qr ſicut di
cit Augu.x.de trinitate.Omne ſacrificium uiſibile
inuiſibilis ſacrificii eſt ſacramentum:ideſt ſacrum ſi
gnum.Ideo expoſitio qua chriſtus ſic ineffabiliter
ſe expoſuit exterius in hoſtiam & ſacrificium tam i
iſto benedicto ſacramento q̄ in crucis patibulo eſt
ſignum illius ineffabilis expoſitionis & ſacrificatō
nis:qua ſpiritum ſuum immolat iugiter in templo
latiſſimo cordis ſui.In quo latiſſimo tēplo ſeipſum
obtulit continue a ſue conceptionis initio uſque i
horam mortis omni menti create modis ineffabi-
libus.Et ideo tota uita eius fuit una ſolenniſſima
miſſa:in qua ipſe ieſus eſt templum & altare: ſacer
dos & hoſtia deus acceptans ſacrificium.Ipſe idem
offerens ſeipm̄ ſecundū aſſumptam naturam ipſe
idem conuertens nos peccatores in ſemetipm̄:qđ
ſignificat conuerſio huius ſacramenti:ut ſit ipſe eē
illi pro quibus offertur. Que miſſa tanta ſolenni-
tate cantatr̄ ab omnibus potentiis mētis xp̄i & ab
omnibus ꝑcordiis charitatis eius:ut in ipſa unitu-
te accipiat oē ſacrificiū noſtrū.Iſtud ergo ſacratiſſi-
mū templū nitatur ſacerdos intrare:qn̄ uult ſacrifi
cium offerre:& iſti magno ſacerdoti ieſu ſe coniun
gat:& ſue ardentiſſime charitati:quia in eius chari-
tate & oblatione oīs nr̄a charitas & oblatio conſe
cratur.Maior autem ſi ſic ingrediens poterit eſſe tā
ta frigiditate gelidus:ꝙ non ſtatim reſoluatur to-
tus:& inflammetur ab ardore fornacis ieſu:que to
ta ardet ſpiritus ſancti igne. Quod autē ieſus oia
iſta fuerit dicit Augu.iiii.de trinitate ſic inquiens.
Quoniam quattuor conſideranda ſunt in omni
ſacrificio :cui offertr̄:a quo offertur:quid offeratur:
pro quibus offeratur.Idem ipſe unus ueruſq; me-
diator per ſacrificium pacis nos reconcilians deo
unum cum illo manens cui offeratur : unum in ſe
faciens pro quibus offerebat:unus ipſe eſſet qui of
ferebat:& quod offerebat.Huius itaq; oblationis
ſic ipe Aug. ait.x.de ci.dei. Nr̄m ſacrificiū & ſacrm̄
ait eni ſit ſacerdos ipſe xps offerens ipſe & oblatio:
cuius rei quottidianū ſacrm̄ eē uoluit eccl'ie ſacri-
ficium.Et ſicut ipe ſe obtulit in uia per ineffabiles

dolores & ſupplicationes pro nobis. Sic continue
nunc ſe offert deo patri: nõ dolore: ſed amore ſem
per uiuẽs. Sicut dicit Apoſto. ad Hebre. vii. ad inter
pellandũ ꝓ nobis. Et qr ſacrificiũ ſuum habet effe
ctũ eternum. ſ. glrificationem interminabilẽ electo
rum: habet ipm̃ etiã ſacerdotẽ eternũ. ſ. ipm̃ deum
in aſſumpta natura. Ideo uere dr̃ christo. Tu es ſa-
cerdos in eternũ: & merito ſecundũ ordinẽ melchi
ſedech. Nõ ſolũ qr eaſdẽ ſpẽs obtulit panẽ & uinũ
ſed etiã quia in ſcriptura: ſicut dicit Apoſto ad He
bre. vii. Ipſe deſcribitur ſine pr̃e & ſine mr̃e & ſine
genealogia: neq; initium dieꝝ: neq; finem uite ha
bens. non qr nõ hũit: ſed qr de hoc ipõ ĩ figurã ta-
cuit aſſimillatus ſicut idẽ dicit filio dei q eſt in ter-
ris ſine pr̃e: & ĩ celo ſine matre: & ſine genealogia:
qui ex charitate nimia noſter ſacerdos dignatus eſt
fieri. Et qr ipẽ xp̃s fuit totus ſanctitas: ſicut dr̃ Lu-
ce p̃mo ad uirginẽ. Quod naſcetur ex te ſanctum.
Ideo miniſter huius ſacri q tenet uicẽ xp̃i debet eẽ
totus ſanctificatus. Vnde & nullus põt eſſe mini-
ſter: niſi p ep̃m tanq̃ p alteꝝ xp̃m ſit cõſecratus in
ſacerdotẽ. Et oĩa que circa iſtud ſacramentũ ſunt
debent eſſe ſancta & conſecrata: eccl'ia: altare: para-
mẽta: calix: corpale: ut oĩa ſacerdoti modo ſtupen-
do clament & ingerãt ſanctitatẽ: ꝓpter quod etiã
ipſe ſacerdos cõficiẽs in pſona chriſti loquit': cuiuſ
charitati debet eſſe per oĩa unitus: ut hoc intendat
ſaltẽ in generali ꝙ xp̃s intẽdebat. Et qr xp̃s in ſuo
ineſtimabili actu & habitu fuit coniũctus oĩbus: q
unq̃ conficiẽt & ſumẽt iſtud ſacramentũ: ideo tã
in cõfectiõe q̃ in ſumptione debet ſacerdos ſe xp̃i
charitati unire: ut q̃tum deus donat ſeip̃m ſentiat
xp̃m conficientẽ: & xp̃m ſumentẽ: & charitatẽ ſuã
dilatet ad offerendũ ſacrificiũ ꝓ oĩbus: uel ꝓ qbus
xp̃s ſeip̃m ĩtẽdebat offerre. Sentiat ergo iſte ſacer
dos pticipatiue & diuino munere aliquid in ſe re-
cipe de eo qđ dictũ eſt ſupra de ſacri auctore: q uo
catur miſericors & miſerator dñs: ut moueat' pie-
tate: charitate: & cõpaſſiua memoria mortis ieſu:
ad conficiendũ & celebrandũ iſtud memoriale do
minice paſſionis. Moueat' etiã pietate & miſercor
dia ad ſalutẽ populi ĩpetrandã & ꝓcurandã & offe
rendã deo pr̃i dilectiſſimũ filiũ ſuũ oblationem &
hoſtiã in ſacrificiũ recõciliatõis oĩum peccatoꝝ: &
ſic erit miſericors & miſerator. Exequat' aũt po
teſtate collati ordis: quo uere dñs myſterii: & nitat'
ut poſſit cõficere ſe ſentire dñm ſuoꝝ fantaſmatũ:
quo p grẽ donũ ſentiat ſe ſupferri oĩbus diſtractõ
nibus mãdatoꝝ: & uni ſoli deo adherere: cui debet
eſſe ꝓ populo mediator: qđ ut poſſit facere ſemp
portet añ oculos mẽtis ſue documentũ ſapiẽtis in
ꝓuerbiis. Si ſteteris ſedere ad menſam potẽtis dili
genter attende q̃ apponunt': ſciẽs qm̃ opportet te
talia p̃parare. Menſa potẽtis ẽ ſacrũ altare quod eſt
mẽſa xp̃i potẽtis ſacramentũ iſtud potẽter efficien
tis. Dilligẽter ergo attẽdere debes nõ ſolũ que. ſ.
xp̃m: ſed qual'r. ſ. quo charitatis ardore: quo paſſio
nis dolore: qua tua neceſſitate: qua ꝯſequẽti uti

litate: qua dei acceptatione: quo xp̃i doloroſo cla-
more: q̃ta ſanguis effuſiõe: quo ẽt tp̃e: qr ĩ ſue uite
fine: & ſua ſacratiſſima morte: ut & tu cõmoriaris
cũ illo: & trãſeas a temẽpõ: & hoc eſt p̃parare ta-
lia & ſi nõ eq̃lia. Attẽde aũt q̃ ĩpiiſſimũ ſacrilegium
ſit circa celebrationẽ iſtius ſacri attẽdere peccũie q̃-
ſtum: uel quodcũq; tpale cõmodũ: quod ex hoc li
qdo põt patere: qr dixi ꝙ ſacerdos debet coniungi
xp̃i gratuite charitati: qr ſicut patet ſolã intẽdebat
electoꝝ ſalutẽ. Ve illis impiis ſacerdotibus q a cha
ritate diſtĩcti: & cupiditati ſacrilege ꝓditoris inde
coniũcti de ſacro dñici corpis tãto illo ꝓditore ne
gotiant' ſceleſtius q̃to ſepe ꝓ minori pcio ſicut ꝓ
tribus denariis negotiant' impie de xp̃o regnante
in celis: q̃ ille qui pro. xxx. uẽdidit peregrinũ in ter
ris. Sceleſtius etiã illo uendũt: qr ille nõ credebat
deũ quẽ uẽdidit ſed hoĩem. Vnde & ipſe dixit. Pec
caui tradẽs ſanguinẽ iuſtũ. Iſti ergo impii uelĩt no
lint ſciũt eſſe deum quem uẽdunt: qui iam morte
deuicta ſubiugauit ſibi terminos orbis terre: nec
cauſentur hii ſcelerati ꝙ ille uendidit christum ad
mortem: quia ſceleratius iſti terunt dentibus chri-
ſtum in ſepulchrum ſpurcitie uentris ſui: & anime
ſue ſcelerate christum traiciunt & includunt: quod
multo christo eſt horribilius ſepulchrum: q̃ illud
nouum ſepulchrum ioſep iuſti quod in ſyndone
mundo cõditum aromatibus claudebatur. Quod
& apoſtolus notat ad Hebre. vi. de impiis ſceleratiſ
. d. Rurſum crucifigenteſ ſibimetipſis filium dei &
oſtentui habentes. Hec pro ſacerdotum malitia
uitanda dicta ſint: ut diſcat qui hoc legit ꝙ nil tẽ-
porale debet in hoc ſacrificio intendere: qui uult ſi
ne ſacrilegio celebrare. Licet autẽ ſic debeat & poſ-
ſit aggrauari malitia ſacerdotum propter contu-
meliam quam faciunt ſacramento: non eſt tamen
propter hoc temere aſſerendum ꝙ peccatum eorũ
ſit ſimpliciter maius peccato Iude tradentis christũ
uel iudeorum crucifigentium: quia non ex tanta
malitia cõmuniter procedit: licet quo ad aliquam
circunſtantiam: quia ſi plenius cognoſcunt christũ
iſti q̃ illi: & pro minori dant pretio: ſepe poſſent ã-
plius aggrauari. Sic autem docet nos christus ag-
grauare peccata quantum ad illum reſpectũ ĩ quo
excedunt: licet non ſint ſimpliciter grauiora: quan
do comparat peccata ſodomorum niniuitarum &
ſimilium: quos ſcilicet excedebant in crudelitate: li
cet gentes ille facerent plura mala. Docet enim
nos uituperare peccata ad ingerendam confuſio-
nem peccatoribus in illa circunſtantia: in qua uidẽ
tur aliqua peccata excedere: licet ſepe in multis ma
ioribus excedatur.

De magnis mirabilibus que fiunt in hoc bene
dicto ſacramento.

Secundo debes uidere quõ hoc benedictum ſa
cramentum mirabilium eſt memoria. Eſt autem
memoria
Mirabilis operationis
Mirabilis ſui expreſſionis

Mirabilis paſſionis
Mirabilis opationis inq̃:qr in hoc ſacr̄o eſt tanta
multitudo mirabiliū ut ſupet intellectū uiatoris &
ſenſum cōprehēſoris. Vnde hic uere deus ē abſcō-
ditus:qr omni ſenſu uelatus ſola fide credit̄:ut ue
re poſſit dici cū Eſaia. Vere tu es deuſ abſconditus.
Eſaie.xlv. Vnde ibi abſcōdita eſt fortitudo eius:dū
ĩnumera mirabilia fiūt in hora cōſecratōis q̄ latent
in abſcōdito ſacramēto. Ad pn̄s aūt conſideremus
tria mirabilia :ad que poſſunt alia reduci:uidelicet:
Virtus operatiua
Virtus cibatiua
Species cōtentiua.
Primo qdē ex pte uirtutis opatiue conſidera ꝙ in
hoc ſacr̄o cōcurrūt ſimul uirtus uerbi creati & in-
creati:huius ut ꝓferētis:illius ut aſſiſtētis: huius in
uocantis:illius opantis. Vnde xp̄s ex hūilitate ꝓ-
meruit:ex deitate ꝑfecit:ex hūanitate formā ꝓtu-
lit:& ex diuinitate cōuerſionē plenā fecit. Cōcur
runt etiā ſucceſſiua ꝓlatio & inſtātanea imutatio:
cum corporalis oratio forme ſit enūciatiua & opa
tiua:& tn̄ ſucceſſiua ē enūciatio & inſtātanea opera
tio:qr uirtus infinita dei ſine tp̄e traſſubātionē pa-
nis & uini fac̄ i iſtāti i ueꝝ corpus & ſanguinē xp̄i
p ꝓlationē forme ſacr̄i q̄ ſucceſſiue ꝓfert̄ p os mi
ſtri cū itentōe animi. Vn̄ finis dicti per opus dei ē
cōplemētū facti:Mirabilia ſunt hec:ut merito poſ
ſit intellectus dicere manu qd ē hoc:hec ſunt illa
abſcondita de quibus dicit Eſaias xlv. Dabo tibi
theſauros abſcōditos & archana ſecretoꝝ: ut ſcias
qr ego ſum dn̄s. In hoc enim ſacr̄o p hanc infini-
tā opationē theſauri gratie abſcōditi cōferunt̄: &
archana ſecretoꝝ fidei eccleſie ꝓponunt̄: ut ſciat i
tellectus fidelis credēdo ueraciter:qr ip̄e ē dn̄s: qui
qm̄ oipotētiſſimus potuit:qr clemētiſſimus uolu-
it:qr ueraciſſimus & ſapiētiſſimus facit ſigna & mi
rabilia in hoc ſacr̄o quoꝝ nō ē numerus. Dixit.n.
Hoc eſt corpus meū. Et ideo ſancta eccleſia ꝓfitet̄
in xp̄o infallibilē ueritatē:qr ſic dixit:& inſupabilē
poteſtatē qua potuit. In qbus cōcludit ſacr̄i irrefra
gabilē ueritatē ꝙ ita ſit. Oīa eni q̄cūq; uoluit dn̄s
fecit in celo & ĩ terra:& ĩ mari & in oībus abyſſis.
Secūdo cōſidera mirabilia ex pte uirtutis ciba-
tiue. Chriſtus enim eſt cibus
Indigne ſumentē ꝓbans & reprobans
Digne ſumentem ꝓbans & approbans
Cibatum ſibi incorporans
Poſt cibationem integre perſeuerans
Seipſum con ſecrans:&
Ex ſe ipſo ſeipſum cibans
Vides q̄ta ſunt mirabilia:de quibus oībus ſcriptu
ra teſtat̄. Vere mirabilia tua dn̄e:ideo ſcrutata ē aīa
mea in tue fidei luīe: nō ĩ meo acuīe: qa decliatio
ſermonū tuoꝝ illuīat:& intellectū dat puulis. Os
meū apui & attraxi ſp̄m:qr iſte ſolus eſt q ſcrutat̄
etiā ꝓfunda dei:al̄r pſcutator maieſtatis a gl̄ia op
p̄met̄. Tertio ſi cōſideret̄ ſpēs contētiua occur-
rit tripharia cōſideratio mirabiliū: ſcilicet

Quidditas tranſitiua
Quantitas dimenſiua
Qualitas obiectiua.
Quidditas eni ſubſtātie pāis & uini trāſit in ſub-
ſtantiā corpis & ſanguis xp̄i. In quo tranſitu ſunt
mirabilia mirabiliſſima. Nihil.n. ſubſtātie reliquit̄:
ſed totū cōuertit̄:nihil ſubſternit̄:nihil de nouo ef
ficit̄. Solū.n. trāſit aliqd in aliqd:& tn̄ ſine anihila
tione. Nō.n.ē anihilata ſubſtātia panis & uini: ſed
uere in xp̄i corpus & ſanguinē cōuerſa:nō tn̄ cōfe-
cit xp̄i corpus de nouo. Ibi.n. p cōuerſionē alicuiuſ
in ip̄m:& ibi p̄us nō erat. Nihil ibi ſubſternit̄:quia
trāſit totū in totū:nullū hn̄s ſubiectū. Quātitas ēt
dimēſiua ſpēꝝ ſine ſubiecto ſupra naturā ſubſiſtit:
ſub qua ſacr̄al̄r cōtinet̄ xp̄s in ſe dimenſionatus a
ſpēbus nō dimēſiue cōtentus in ſe cōmenſuratus:
nō tn̄ cōmenſuratiue cōtentus ſignatus: qr ſic ip̄e
eſt i altari ubi conſecrat̄ ꝙ nō eſt i alio loco ubi nō
cōſecrat̄: nō tn̄ diffinitiue:qr ſic ē hic ꝙ nō eodem
mō alibi pn̄t eſſe. Eſt ibi pōitionē hn̄s i ſe:nō tam̄
poſitiue ſub ſpēbus. Eſt.n. totus i tota ſpē uiſibili:
totus in q̄libet pte ſignabili : totus in q̄libet parte
ptibili. Qualitas etiā ſpēꝝ ſenſibiliū teriat uiſum:
alterat guſtū:excitat odoratū:imutat tactū. Nullus
n. iſtoꝝ quattuor ſenſuū diſcernit iſtū ſpūalē cibū.
Solus fidelis auditus iudicat uerū dū audit aſſentit
& credit. Hoc ē corpus meū. Fides enim ex auditu
Roma.x. Auditui ergo meo dabis gaudiū & letici
am bone ih̄u:dū audio me poſſe fieri te ip̄m. Hoc
.n. tu intēdis ĩ p̄ma cōuerſione: nō.n. erat tibi cure
panē i te cōuertere:niſi ut p hoc itelligeret xp̄ianuſ
ſe & debere & poſſe p tuā infinitā uirtutē in te per
gratiā total̄r trāſire. Ip̄a.n. accn̄ia p diuinā uirtutē
accipiūt talē modū eēndi & opādi ꝙ ex illis accn̄
tibus & circa illa accn̄tia pn̄t oīa fieri: q̄ p̄mo pote-
rāt:qn̄ erāt in ſubſtātia pāis & uini: durātibus tam̄
illis accn̄tibus tādiu exiſtit ueꝝ corpus xp̄i:q̄ diu n̄
ē facta tal̄ mutatio:ex q̄ ſeq̄ret̄ corruptio ſubſtātie
pāis & uini:uel uariatio ſignificati idiuidui: hoc di
co qr idiuiduū ſigĩficatū p hoc ꝓnom̄ hoc cōuerti
demōſtrat̄:& ideo qn̄ deſineret eē hoc ſicut uinū
p mixturā alterius liquoris ſiue:eiuſdē:ita ꝙ uaria-
ret totā ſupficiē:ꝙ nō eſſet poſtea hec ſupficies:ſed
alia de nouo facta ex mixtura:tūc deſineret ibi eſſe
ſanguis:& hoc ſi eēt tota cōmixta. Attēde aūt ꝙ
corpus xp̄i i ſacr̄o nō compat̄ ſecūdū ꝓp̄as dimē
ſiōes ad ſpēs ſacr̄ales:nec ad corpa q̄ circūſtāt. Ideo
q̄tū ad talē modū eſſendi nō dr̄ ꝓp̄e agere & pati.
Poſuit.n. ſe ibi bn̄dictus ih̄s mō ipaſſibili:licet po-
ſuit ſe ibi paſſibilem:ſicut in cena paſſibilis erat. Et
ideo illa que notāt paſſionem ab extrinſeco inferri
in actu non conceduntur. Sicut non conceditur ꝙ
ibi ieſus capiatur:ligetur:percutiatur:uulnēretur:&
alia huiuſmodi. Illa uero que important actiones
& paſſiones ut ſtans & intra corpus chriſti exiſten
tes conceduntur:quia uera ſunt. Vnde ſi fuiſſet cō
ſumatum ſacramentum in paraſceue:uere dici po-
tuiſſet ꝙ ubi fuiſſet corpus chriſti captum: ligatū:

percuſſum:uulneratum:& mortuum. uere etiam potuiſſet dici ꝙ ibi moriebatur: quia mors eſt itra per diuiſionem principiorum. Et breuiter omnia que fiunt in chriſti corpore ubicunqȝ eſt locatum: uere ſunt in eo ſub ſacramento: quia xp̄s & idem corpus eius eſt utrobiqȝ:licet ibi non fiant prout ē ibi:quia omnis actio & paſſio in corporibus eſt ratione contactus. Non eſt autem ſub ſacramento tangibilis niſi mediantibus ſpeciebus. In his ergo abſconditis mirabilius fideliter & firmiter creditis captiuatur intellectus fidelis contra debilitatem ſui naturalis luminis credens ſupernaturale lumen fidei:aſſentiens uerbo chriſti. Hoc eſt ſacram̄tum abſconditum a ſeculis in deo:qui omnia creauit. Sicut dicitur Ephe.iii. quaſi dicat Eadem potentia qua de nihilo creauit hoc totum:in totū abſcondēte conuertit:& ſacramentaliter conſecrauit. Hoc abſcondit deus a ſapientibus & prudētibus: & reuelat paruulis ieſu chriſti:qui cum Apoſtolo dicere poſſunt. Nos autem ſpiritum chriſti habemus:& in hoc mirabiliter ipſe ſapiens ieſus ſtultā fecit & fatuam oſtendit ſapientiam huius mundi: qui dei potentie ponunt terminos ſecundum artationem cecitatis ſue. Non tamen eſt contra uerā ſapientiam & illuminatam etiam rectitudinis nature:ſed ſupra enim ualde conueniens eſt dicere ꝙ deus de ſua creatura poſſit facere quicquid uult: & eam ſicut plene dominus uoluerit immutare:& effectus ſecundarum cauſarum ſine ipſis ſecundis cauſis & facere & conſeruare:& ea que poteſt animus diſtinguere: ut diſtincta etiam ipſe poſſit diſtinguere & ſeparare:& unum immutare & conuertere alio non mutato:& conſeruare illi eidem eſſe quod prius habuit per ſeipſum:& quemcunqȝ effectum uoluerit tradere illi quod conſeruat in eſſe primo. Sicut ſi uere facit in ſacramento: dum accidens facit eſſe ſine ſubiecto. Sicut primo erat in ſubiecto: dū eidem accidenti confert actiones & paſſiones:quaſ prius habebat ſubiectum: ut poſſit ex eo generari quicquid poterat ex ſubiecto poſſe corrumpi & pati eo modo quo poterat ipſum ſubiectum. Et ideo licet multi multa dicant circa ea que generantur ex illis ſpeciebus circa quod ſubſtantia pāis redit qđ non credo:immo puto ꝙ ſit hereticum ꝙ illa ſubſtantia que conuerſa eſt in corpus redeat: ut ſit materia uermis:uel cibus muris:uel etiam ꝙ de nouo creetur materia ſub illis ſpeciebus: ſub qua fiat tal̄ generatio:licet hoc poſſet ſuſtineri. Videtur tamen mihi magis honorabile diuino operi: ꝙ dicatur ꝙ nullum aliud miraculum ibi fiat:niſi illa que i traſſubſtanciatione fiunt. Vt tunc per illud miraculum quod habet in ſe rationem multorum miraculorū detur tale eſſe accidentibus:& talis uirtus aſſiſtente ſemper diuina potentia:ut ex illis fieri poſſit: ſicut dictum eſt quicquid poterat ante conuerſionē de toto compoſito ex ſubiecto & accidente:quāto.n. diuinum opus eſt efficatius ad plura:tanto uidetur honorabilius eſſe factum. Et ideo uidet̄ ꝙ magis honoretur iſtud ſacramentum quando in uno primo miraculo continētur tot mirabilia:q̄ ſi dicatur ꝙ poſt illud miraculum fiant alia & alia miracula: licet nihil depereat ueritati ſacramenti:dū uere dicatur ꝙ ſubſtantia panis & uini ſit conuerſa in uerū corpus:& ſanguinem xp̄i:quod tādiu ibi eſt q̄ diu illa accidentia durant. Attende autem ꝙ dicere xp̄m eſſe in altari ſacramentaliter eſt dicere ip̄m ibi eſſe uere & cum hoc ſignificatiue. Non enim ē uerius in celo q̄ ibi. Et ideo hoc quod eſt ſacral̄r non dicit diminutionem ueritatis exiſtētie:ſed dicit nouum modū eſſendi:quod ibi eſt:non per modum corporis cōmenſuratiue & configuratiue ſpēbus: ſed ibi eſt eo modo quem ipſe ſolus nouit: & quē per deiformitatem glorie cōphenſoribus manifeſtat. Hoc ergo quod eſt ſacramētal̄r ultra hoc ꝙ dicit modū eſſendi nobis inexp̄ſſibilem dicit chriſtum ibi eſſe ſignificatiue. Significat enim perfectā conuerſionem noſtri in ſe:& perfectam unionem mēbrorum eccleſie:& perfectum ſacrificium reconciliationis diuine:& perfectam ſacietatem charitatis noſtre:& p̄fectam corroborationem noſtre infirmitatis:p̄pter quod eſt ibi ſub talibus ſpeciebus & per talem modum ꝙ iſta ſignificet. Vnde eſt ibi per couerſionem panis & uini ut ſignificet p̄dictā conuerſionē nr̄i in ſe Panis fit ex multis granis: uinum ex multis racemis:ut per hoc ſignificet unionem predictam mēbrorum cū capite: & inter ſe. Panis etiā fit ex grāo trito cribrato & cocto. Vinū eſt ex acinis de uite generatis:& per calorem ſolis maturatis:& in torculari fortiter preſſis. Que oīa ſignificant dolores & anguſtias illius qui eſt granū frumenti:ꝙ benedicta terra uirgo maria dedit:& ē botrus uue:quem glorioſa uirgo benedicta tanq̄ uitis pulcherrima protulit:qui per calorē charitatiſ eterni p̄ris ſic maceratus ē amoris nr̄i dulcedīe: ut uolūtarie ſe expoſuerit triture & p̄ſſure ſupplicii dure crucis:q̄ ē molendinū & clibanus & torcular. Et qr p mortē ſuā fecit ſe ſacrificiū recōciliatōis:q̄ quidē eſt facta uituli ſanguīe & hūore ſui corpis effuſo p̄ nobis. Idcirco in hoc ſacro ſanguis p ſe conſecratus in calice:& corpus in hoſtia:ut uere & ſenſibili ſepatōe ſpēꝝ ſit memoriale deuotiſſimū mortis xp̄i:quo ſub ſpēbus cōſpicimus ſanguinē ut effuſum:p̄pter qđ etiā i forma ſanguis pōit̄ uerbū effuſionis cū dr̄. Qui p̄ nobis & p̄ multis effūdetur:ac p hoc etiā ē plenū & p̄fectū ſacrificiū diuine recōciliatōis:in quo fit remiſſio peccoꝝ. Charitas etiā nr̄a plene ſatiat̄: dū ſe tantū ſentit amatam & xp̄o carā:ꝙ ut ip̄a poſſet ſp̄ual̄r deo uiuere. & i ip̄o frui perfecte xp̄s in morte uoluit ſuā corporalē uitam in paſſione totā exponer̄:& p̄ amore nr̄o conſumere:ut ſic charitas nr̄a uere cognoſceret ſe amatam a xp̄o in tāto exceſſu ꝙ plus nō pōt creatura amari: qđ ipſe oñdit dicens. Maiorem hac dilectiōnem nemo hēt ut aīam ſuā ponat quis pro amicis ſuis. Que qdē expōitio ſignificat̄ in hoc ſacramēto:dum ſanguis ſeggregati conſecratur a corpe.

Et quia i hoc amor noſter debet ſatiari & perfecte refici: & cognoſcere ꝙ plus nō poteſt amari: Ideo etiam ſumitur ſub ſpecie delicatiſſimi cibi & potus.ſ.panis & uini:in quibus eſt plena refectio corporalis. Quia uero i xp̄o regeneramur per baptiſmū: & res genita que adhuc eſt debilis indiget nutriri: ut ad debitum reducatnr augmentum:ideo etiam datur in ſpecie cibi & potus:ut noſtra infirmitas roboretur per panem qui cor hominis confirmat: & noſtra peregrinatio letificetur per uinū inebriantis amoris quod letificat cor hominis. Et qr iſtud benedictum ſacramentum habet tot ſignificare & efficere:ideo diuerſa ſecundum hoc ſortitur uocabula. Nā ut eſt cōmemoratiuum dn̄ice paſſionis que fuit uerum ſacrificium iſtud ſacramentum ſacrificiū nominat᷑. Quia uero in iſto ſacrificio cōtinetur uere xp̄s qui ſolus fuit hoſtia placatiōis diuine. Ideo q̄tum ad hoc dicitur hoſtia. Et ſi mille milia hoſtie in mane offerrentur altaribus & in oībus temporibus ſemper eſt uera & una ſola hoſtia iħuſ xp̄s qui ſignificat & efficit eccleſiaſticam unionem:per quam membra eccleſie cōmunguntur in unum xp̄m:ideo nominat᷑ cōmunio:qr per ip̄am cōmunicamus chriſto: & quia participamus eius carnē & diuinitatem: & qr participamur & unimur adinuicem per ipſam. Secundum uero ꝙ ſacramentum iſtud eſt prefiguratiuum fruitionis dei q̄ erit in patria: & fortificatiuum debilitatiſ noſtre dū ſumus in uia:ut illuc peruenire poſſumus:dicitur uiaticū. Et quia iſtud eſt optimū: & nobis gratuite datum. Ideo ſecundum hoc anthinomatice dicitur euchariſtia:tamen eſt proprium nomen eius: quia in hoc ſolo continetur uere xp̄s:qui eſt plenus gratia: & a quo i nobis oīs gratia deriuatur. Dicit᷑ etiā in greco methalipſis.i.aſſumptio:quia ut Damaſus dicit per hoc filii diuinitatem aſſumimus. Et qr omnia hec abſconſe continentur in eo que ſunt ſacratiſſima & ſecretiſſima. Ideo etiam anthonomatice dicitur ſacramentum. Conuenientiſſime autem iſtud ſacramentum xp̄s inſtituit in cena a diſcipulis receſſurus & non ante:dum cum eis erat preſentia corporali:quando enim propriam ſpeciem diſcipulis ſubtrahebat:runc ſe ſub ſacramento reliquit diſcipulis cum ſua dilecta eccleſia ſemper ſub hac ſpecie moraturus:quod maximi fuit amoris iudicium. Cum enim non eſſet conueniēs ꝙ in carne paſſibili diucius moraretur in terris modū hunc adiuenit mirabilem:quo ſponſam ſuam nō dimitteret ſine carnis ſue preſentia peregrinam. Et quia ſemper ipſe inuiſibiliter intra nos eſt iuxta illud Luce. Regnum dei intra nos eſt. Idcirco modū inuēit ſub ſpecie cibi & potus quo ad noſtra intima itroiret: & nos de ſe ſatiaret: & amplexaretur dulciter & ſtatueret firmiter in ſue ſemita uoluntatis:ut ſemp eū coleremus preſentem qui regnabat in celis. Vnde Euſebius dicit ꝙ quia corpus aſſumptum ablaturus erat ab oculis illaturus ſyderibuſ:neceſſe erat ut die cene ſacramentum corporis & ſanguinis ſui conſecraret nobis:ut coleretur iugiter per myſteriū quod ſemel offerebatur in precium. Secundo etiam fuit conueniēs ut tunc inſtitueret memoriale ſue paſſionis:ut omni tempore apud homines eſſet rep̄ntatiuum dominice paſſionis:quia ſine fide paſſionis xp̄i nunq̄ potuit eſſe ſalus: ſecundum illud Roma.iii. Quem poſuit deus propitiatorem per fidem in ſanguine eius. Et ut iſta memoria ex continua celebratione ſacramenti iugiter creſceret: debuit inſtitui in xp̄i receſſu:quod ipſum corā oculis noſtre mentis repreſentaret. Et quia precipuum ſacramentum huius erat figura paſſionis future.iō conſumara ueritate & illo celebrato & excluſo merito dicit Apoſtolus.i.Coꝛ.v. Paſca noſtrum imolatus eſt xp̄s. Tertio etiam debuit inſtitui in cēa in receſſu iſtud ſacramentum: quia nunq̄ erat tantus amor de noſtra delendus memoria: quia que i receſſu & ultimo dicuntur a dilectiſſimis nobis magis memorie cōmendantur:quia tunc maxime inflammatur amicorum affectus. Propter quod dicit Alexander papa. Nihil in ſacrificiis eſſe maius pōt: q̄ corpus & ſanguis xp̄i:nec ulla oblatio hac potior eſt. Ideo ut maiori ueneratione haberetur dominus in ultimo diſceſu ſuo a diſcipulis hoc ſacramētum inſtituit. Aug. etiam in libro reſponſionū ad Ianuarium dicit ſic. Saluator ut uehementius commendaret myſterii illiuſ altitudinem:ultimum hoc uoluit infigere cordibus hominū & memorie diſcipulorum:a quibus ad paſſiōem diſceſſurus erat. Sic ergo patet ꝙ iſtud benedictum ſacramentum ē memoria operationis mirabilis. Eſt etiam memoria paſſionis dolorabilis:quod licet iā ex dictis pateat:tamen adhuc triformiter manifeſto: attendas tamen motiuum quo inſtituitur: formatiuum quo conficitur: modum quo ſuſcipitur. Ex his enim tribus diligēter exaīatis rep̄ntatur amare memoria paſſionis dilecti. Motiuum enim quo inſtitutum fuit Apoſto. dicit p̄me Coꝛ. xi. cum dicit. Quotienſcunq; manducaueritis panem hūc: & calicem bibetis: mortem domini annūciabitis dōec ueniat. Et ipſe iħs per ſemet ip̄m dicit. Hoc facite i meam cōmemorationem. Ad hoc ergo iſtud ſacramentum conficitur:ut ex eius exercitatione cōtinue intuentes xp̄i ſanguinem ut effuſum ſit memoria noſtra repleatur xp̄o paſſo: ut ſemper fixus ſit in corde noſtro:qui pro nobis ſemel fuit fixus in ligno. Et ideo etiam ſacramentum inſtituit: ut quaſi daret nobis plenam poſſeſſionem ſue paſſionis & mortis:ut quottidie lauaremur cum ſuo ſanguine: & reficeremur ſuo corpore:quaſi non ſuffecerit ei quo ad oſtenſionem amoris: ꝙ ſemel realiter ſanguinem effudit iu ligno niſi quottidie tibi effundatur ſub ſacramento. Vnde iſta eſca fuit in figura. Sapientie.xvi. per ortigometram q̄ eſt auis uiuens de ſeminibus uenenatis. Sic & xp̄s qui dicit. Meus cibus eſt ut faciam uoluntatem eius qui miſit me: & uolūtas patris fuit ut biberet calicē paſſionis: quaſi fuerit uolūtas eius ut xp̄uſ uiueret de

uenenatis cibis. Bibit enim ī diſcipulo tradente:& comedit uenenũ cupiditatis in accuſantibus: bibit in teſtibus uenenũ falſitatis. Bibit in crucifigẽtibus uenenũ impietatis. O quot ſemina uenenata trãſi erunt intra ſtomachũ iſtius benedicte auis: ſi conſi deres q̃ & qualia paſſa fuit: que tibi omnia ad mẽo riam reducuntur in huius ſacramenti celebratione.

Si autem conſideres formatiuũ quo cõficit̃: oĩa ingerunt ad paſſionẽ. Ad qđ facit ꝙ numerus di- ctionũ ī forma poſitarũ eſt ſecũdũ numerum pla- garum: licet forſitam enim non ſit de ſubſtãtia for me: ſed copulatio ad locutiones predictaſ: ſic & ip̄e modus formandi hoſtiã: quo inter ferra ignita ſtri gitur & decoquit̃: ingerit paſſionis ieſu memoriã. Ferrũ enim ignitũ fuit impia crudelitas iracundie iudeorũ ī xp̄o: ferrũ multo plus ignitũ fuit imõ- bilitas flãme & charitatis xp̄i qua deſiderio deſide rauit ſeip̄m offerre ī p̄ciũ noſtre ſalutis. Primi fer ri figura remanſit in xp̄i corpore dũ uulneratus cla uis & foſſus ſpinis: turpatus ſputis: ligatus uincu lis: uelatus oculis: totus plenus iiuriis: nõ apparuit ei ſpẽs neq; decor: formeris hoc ferro & figureris qui accedis ad ſacramentũ non ut iſta inferas xp̄o cũ crudelitate iudeorũ: ſ d ut iſta libenter perferas cũ xp̄o & ꝑ xp̄o ad exemplũ ſanctorũ martyrum: & ut crucifixi effigiẽ tranſformes in teipſũ de eius paſſione iugiter meditando. Secũdi ferri. ſ. amo ris ieſu ī te ſculpatur figura ut eius amore tã arden ter ferueas: quo tibi parum uideatur ad ſ. ſi̇̄tudinẽ ſui ꝑ honore dei omnia ſuſtinere mala: & tũc eris ip̄e hoſtia formata & cauterizatus ſi̇̄itudine paſſio nis. Infinita ſunt huius memorabilia paſſionis. Si tu anima deuota ſciuens ruminare ī omnibus que circa huius ſacramẽti celebrationẽ agunt̃: ſi etiã cõ ſideres modũ quo ſuſcipit̃: uidebis paſſionis ama- ritudinẽ memorari. Nam hoſtia frangit̃ ꝑ manus ſacerdotis: dentibus territur & in ſtomaco trãſmi- titur: ꝑ quod ſignificatur corporis xp̄i fractio & at tritio ī flagellis & in ſpinis: & clauis: & cõſumata ī morte & occultatio ī ſepulchro: facias tu quicũq; ſumis ꝙ anime tue uẽter ſit dignum dei ſepulchrũ petrinum firmitate propoſitum nouum reformati one tui ſit ſindon munda puriſſime cõſcientie: ſint aromata ſancte uite: ſit firmiſſ̄ma ligatura cõtinue circũſpectiõis tui & obſeruantie ſtatus tui. Iſtis er go mõis dicere tibi illud. Teren. iii. Recordare pau pertatis & tranſgreſſionis mee abſinthii & fellis: re ſpondeas dilecto morienti pro te. Memoria meõr ero: & tabeſcet in me anima mea. Quomodo autẽ tertium in hoc ſacramẽto fuerit mirabilis expoſui ꝑ nobis licet pateat ex predictis: tamẽ hic ſingl̄a riter nota: ꝙ ſtupendum amoris ſignum fuit: ꝙ ſic ſe in ſacramento expoſuit pro te: & ſic quaſi noua morte uoluit ſeipſum ꝑ te exponere mãibus cuiuſ cũq; ſacerdotis quantũcũq; ſcelerati dũtaxat catho lici. Et quia pro nullius malitia uel pro aliqua iniu ria que ſibi ibi fiat poteſt eius preſentia uiolari qn ſẽper ibi ſit: rite factis q̃ debẽt fieri circa conſecrati onem & durantibus ſp̄ebus. O quantum eſt in effuſione amoris ſui ſi ſciueris ponderare: & ut tibi aliqualiter oſtendam quanta unione xp̄o coniũge ris: uolo hic aliquantulum dilatare ſermonem. Ad hoc enim facta eſt tanta expoſitio xp̄i in ſacramẽto ut nõ impediatur ſacramẽti effectus: qui eſt cõuer ſio tui in ipſũ: unde nota ꝙ in iſta benedicta paren tela xp̄i & coniunctione tui ad ip̄m: non tãtũ effice ris filius: frater: uel conſobrinius: ſed efficieris ipſe xp̄us per gratiam tranſformationis. Et ut hanc idẽ titatem tuam ad xp̄m poſſis cognoſcere: ſcias ꝙ tri bus modis cognoſcimus aliquid nobis attinere. ſ.

Generatione

Nutritione

Familiari allocutione.

Generatione ſcis te eſſe hominẽ: qr ab hoĩbus ge neraris: ſed non idẽtitate indiuidui: ſed ſpeciei: quia non idem pater qui filius numero: ſed ſp̄ẽ qr uterq; homo. Ad qđ autem ſemen ſaltẽ pro maiori parte eſt de ſupfluo nutrimenti qđ eſt ſupfluũ ĩdiuiduo ſpeciei neccceſſariũ: at non tale ſemen quo tu xp̄iane generaris de xp̄o. Non enĩ ex ſupfluo: ſed ſuc uite neceſſario: de tota enim uita ſua te genuit: qui te in morte ſua baptizari conſtituit. Cuius ſignũ fuit illa crudelis lancea que latus & cor xp̄i aperuit: ex quo ſanguis regenerationis & aqua baptizationis pro fluit & profluxit: unde & ī eius morte ſubmergeris & in baptiſmo: & quaſi nouus xp̄us reſurgens de ſubmerſione emergeris. Quod ſignificans apoſto lus dicit. Roma. vi. Conſepulti ſumus chriſto p ba ptiſmũ eius in morte ut in nouitate uie ãbulemus. Et quia efficimur nouus chriſtus per gratiam ī ba- ptiſmo: ut oſtenderet ueram ſui exiſtentiam in no bis. & noſtri in ſe noluit nos ſpiritualit̃ genitos de alio enutrire: q̃ de ſe ipſo ut uere oſtenderet nos in ipſum tranſportatos quia ex eiſdem ſumus ex qui- bus nutrimur. Ex quibus patet ſecũdus modus attinentie qui eſt ex nutritione: unde ipſe dicit caro mea uere eſt cibus &c. Nõ quidem conuertendus in naturam cibati que eſt infecta peccatrix & mi- ſera: ſed cõuerſurus cibatuſ in naturã ſui que eſt ſpi ritualis & ſanctiſſima: glorioſa & diuina. O q̃ ſa- pidus eſt hic cibus qui hominem facit deũ: & nos a noſtra uita que uere mors eſt funditus occidit: & in dei uitam prouehit. Quia inquit ſaluator: Ioan- nis. vi. Qui manducat me uiuit propter me. Et itẽ rum. Qui manducat meam carnem &c. in eo uere ſic cibati dicere poſſumus cum apoſtolo ad. Gal̄. ii. uiuo ego: iam non ego: uiuit uero in me chriſtus: ut merito dixerim ꝙ in hoc benedicto ſacramento eſt ſupramirabilis expoſitio chriſti: cũ tali modo ſe nobis tradidit in cibum: uere poteſt nobis dicere. Quid ultra debui tibi facere & non feci: qđ tui cor dis poſſit duriciam emollire. Tertius etiam mo dus quo attinentiam alicuius recognoſcimus ſcili- cet per familiaria uerba: quo mater uocat nos filiũ: & frater fratrem: & ſic de ceteris ſtupendo modo. Si conſideremus chriſti uerba nos ducit in ipſum

Ipſe enim dicit ſe frumentum & nos farinam. Se uitē: & nos palmites. O qualis eſt iſta parentela: ñ enim facit gradum: ſed unionem. Tota enim paſta poſt fermentationem eſt de natura fermēti. Et qd palmes reſpectu uitis: niſi uitis parua reſpectu magne & pars reſpectu totius. Sic & intelligas te non chriſti filium ab ipſo ſeparatum: ſed eius membrū in ipſo fixum: & totaliter in eius gratiam per ipſius charitatem conuerſum. Et ut enfatice & inexplicabiliter unionem ſui ad nos ipſe exprimeret: alloqtur patrem. Ioannis. xvii. Tu in me: & ego in eis aſſimulans modum quo in nobis eſt: modo quo in ipſo patre eſt. Etiam dilectionem ſui ad nos aſſimulat dilectioni paterne ad ſe cum dicit. Sicut dilexit me pater: & ego dilexi uos: hanc autem dilectionē dei ad nos & unionem noſtram ad chriſtum Aug. eleganter exprimit ſuper. ps. lxxxv. Inclina domie aurem tuam &c. dicens. Nullum maius donum pſtare potuit deus hominibus: q̄ ꝙ uerbum ſuum p quod condidit omnia faceret illis caput: & illos ei tanq̄ membra coaptaret ut eſſet filius dei & filius hominis: unus deus cū patre: & unus homo cum hominibus: ut & quando loquimur ad deum depcantes: non inde filium ſeparemus: & quando precatur corpus non a ſe ſeparet caput ſuū. Sitq; unus ſaluator corporis ſui dominus noſter ieſus chriſtuſ filius dei qui & oret pro nobis: & oret in nobis: & oretur a nobis. Orat pro nobis ut ſacerdos. Orat ī in nobis ut caput noſtrum. Oratur a nobis ut deus noſter. Agnoſcamus ergo in illo uoces noſtras & uoces eius in nobis. Et infra ſequitur. Oratur in forma dei. Orat in forma ſerui. Ibi creator hic creatus: creaturam mutandam: non mutatus aſſumēs: & ſecum nos faciēs unum hominem caput & corpus. Oramus ergo illum in illo: & dicimus cū illo & dicit nobiſcum. Inclina domine aurem tuam & exaudi me. Non ego dico: immo in corpore agnoſcat utrunq;: & dicat chriſtus. Ego dico: non dicis aliquid ſine illo: & non dicit aliquid ſine te: hec Auguſti. Licet autem omnes chriſtiani tranſformētur in chriſtum per efficatiam charitatis: miniſtri tamen huius ſacramenti tenēt perſonam chriſti per cōionem ſue excellentiſſime dignitatis: & efficaciā inſtrumentalis poteſtatis in conſecratione ſacramenti. Vnde cum altiſſimis affectibus mentis debent ſacerdotes parari: & ad conſecrationem tanti ſacramēti accedere. Sic ergo uides mirabilem memoriam miraculoſe operationis: amariſſime recordationis: amoroſe expoſitiōis. Hec ſunt illa mirabilia de quibus ſola catholica poteſt eccleſia gloriari & dicere cum Daniele. iii. Signa & mirabilia fecit apud me deus excelſus. Vere enim iſta ſunt mirabilia que extollere non ſufficit etiam angelica natura: que apud ſolam eccleſiam fiunt: quia extra eā ueri ſacrificii non eſt locus.

De ſuauitate & dulcendine huius ſacramenti.

Ictū fuit ī pricipio ꝙ iſtud ſacramentū erat tertio dulcedine ſiue dilectione digniſſimū ratione ſui dulcoris: propter proprietatem cibi nutrientis: quia dicitur eſca: uere iſte eſt cibus dulciſſimus: licet enim ibi ſit amaritudo ut dictum eſt ſupra per memoriam paſſionis: eſt tamen ibi ſūma dulcedo propter ſummam expientiam diuini amoris. Nihil enim dulcius: q̄ ſentire ſic ineſtimabiliter a deo ſe amari. Quia uere iſtud ſacramentū datur ut cibus nutriens: ideo debet in nobis efficere illa ſpiritualiter: que corporaliter efficit cibus corporalis: qui quidem.

Mutat palatum delectabiliter
Repat deperditum utiliter
Roborat defectum firmiter.
Perducit debitum effectum efficaciter. Et quia iſtud ſacramentum non ſolum eſt cibus: ſed medicina & armatura: ideo expulit morbum & protegit contra hoſtis inſultum. Et per hoc potes uidere ꝙ inducit ſpiritualis dilectionis feruorem: quotidianorum defectuum expurgationem: gratie ī nobis exiſtentis confortationem & augmentationem: in uia dei firmam ſtabilitionem. Expellit & purgat morbum concupiſcentie. Munit & roborat contra inſultum tentationis ſue per aſpera: ſiue per aduerſa: & per ipſum ſacramentum multum remittitur de pena nobis debita pro peccatis. Quod autem inducat ſpiritualis dilectionis feruorē: patet ex hoc quia chriſtus ibi perſonaliter continetur: unde ad eius pñtiam niſi ſit defectus ex parte noſtri multū debet feruor charitatis excitari: & quia gratia & ueritas per ieſum xp̄m facta eſt: ideo in hominem ueniens ſacramētaliter ipſe chriſtus uitam gratie opatur. Iuxta illud Io. vi. Qui manducat me uiuit propter me: unde Cyrillus dicit: uiuificatiuum dei uerbum uniens ſeipſum proprie carni fecit ipſam uiuificatiuam. Docebatur enim cum noſtris quodam modo uniri corporibus per ſacram eius carnem: & precioſum eius ſanguinem: que accepimus in benedictione uiuificatiua: & in pane & in uino ex quibus multum feruor debet excitari charitatis: unde & in multis deuotis perſōis ſumptio huius cibi extaſim operatur. Quod etiam conferat gratiam roboret & augmentet hoc patet ſi conſideretur ꝙ ibi paſſio chriſti repreſentatur expreſſe ut dictum eſt. Et ideo effectum quem chriſti paſſio fecit in mundo hoc ſacramentum facit in digne ſumente: unde ſuper illud quod Ioan. xix. Continuo exiuit ſāguis & aqua: dicit Criſo. Quia hinc ſuſcipiunt principium ſacra myſteria cum acceſſeris ad tremendum calicem ut ab ipſa bibiturus chriſti caſta ita accedas: ut ipſe dominus dicit Matthe. xxvi. Hic eſt ſanguiſ meus qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum. Et ideo ſicut chriſti paſſio uiſa debuit attendere & tranſformare & augere charitatē amātis: ſic & huius celebratio ſacramenti: unde damaſus comparat hoc ſacramentum carboni quem uidit Eſa. vi. Carbo enim lignum ſimplex non ē ſed

unitum igni. Ita & panis conſecrationis non eſt ſimplex panis: ſed unitus diuinitati. Etideo in hoc ſacramento quantum eſt ex ſui uirtute habitus gratie & uirtutes cõferuntur: fruſtra enim daretur in cibum a xp̄o qui nihil fruſtra facit enim effectū ſpiritualem faceret in anima:quē cibus corporalis facit ĩ corpore. Vides autē ꝙ cibus corporalis ſuſtentat:auget:reparat: & delectat: que omnia facit iſtud benedictū ſacramentum:unde Ambroſius in libro:de ſacramētis dicit.Iſte panis ē uite eterne qui anime noſtre ſubſtãtiam fulcit. Et Criſoſtomus ſuper Ioanē:preſtat ſe nobis deſiderantibus & palpare: & comedere: & amplectere:unde Auguſtinus ſuper.Ioãnem exclamat.O ſacramentū pietatis:o ſignū unitatis:o uinculum charitatis:qr oĩa iſta xp̄us efficit ĩ nobis:propter oēs iſtos effectus dicit xp̄us Ioãnis.vi. Caro mea uere ē cibus &c: ut oſtendat iſta ueraciter efficere:propter qđ ſingulariter in hoc ſacramento ſecundū illud ſecūde.Corin. .v.charitas xp̄i urget nos: & inde eſt ꝙ urgetur aĩa ſpiritualiter delectari refici & inebriari dulcedine bonitatis xp̄i:ſecundū illud Cãticoꝝ.v.Comedite amici mei:bibite & iebriamini chariſſimi. Quia ergo xp̄us & eius paſſio eſt cauſa gratie & ſp̄ualis refectio:cauſa feruoris & roboris: manifeſtū eſt ꝙ hoc ſacramentum & ſpiritualem feruorem & firmitatē gratie & eius augmentum cauſat in nobis. Cauſat etiam apertionem ianue. & conſecutionem glorie quia per ſuam paſſionem xp̄us aperuit nobis aditū uite eterne.Similiter & unio repreſentata per ſpecies panis & uini & ſpiritualis refectio in ipſo contenta facit nos tranſire hic per gratiam contemplationis & glorie guſtum:& poſt mortem in plenū ĩtroitū Vnde Auguſtinus ſup illo uerbo.Caro mea uere ē cibus.Cū enim cibo & potu id appetant homines ut non exuriant neq; ſitiant:hoc ueraciter non preſtat niſi iſte cibus & potus qui eos a quibus ſumitur ĩmortales & incorruptibiles facit ĩ ſocietate ſanctorū ubi pax plena eſt atq; perfecta. Quod autem roboret in nobis uirtutem perſiſtendi in uia dei & perueniendi ad gloriam:fuit prophetatū ſeu manifeſtatū ĩ figura helie.iii: Re.xviiii.ubi dr̄: ꝙ helias comedit & bibit ſub ūbra iunipi: & ābulauit ĩ fortitudĩe cibi illius uſq; ad montē dei oreb. Habet aūt uirtutem remittendi uenialia ſi conſideretur ipſum ſacramentum & res ſacramenti. Nam hoc ſacramentum ſumitur ut cibus ut dictum eſt. Nutrimētum autem eſt ad reſtaurandum deperditū quod conſumitur ex ui caloris naturalis. Spiritualiter autem in nobis quottidie aliquid perditur ex calore concupiſcētie: ex quo per multa uenialia feruor in nobis diminuitur charitatis:contra q̄ ē huiuſmodi reſtauratio ſacramenti. Vnde Ambroſius dicit in libro de ſacramentis ꝙ iſte panis quottidianus ſumitur in remedium quottidiane infirmitatis. Res autem huius ſacramenti eſt charitas:nō ſolum quãtū ad habitum:ſed etiam quantum ad actum qui excitatur in hoc ſacramento:per quã excitationem uenialia delētur:& purificatur & clarificatur aĩa: unde licet nō poſimus ſemper uiuere ſine ueniali:tamen ſepe contingit ꝙ ipſa ſumptione anima glorificatᷣ & purificatur ab omni reatu ueniali:& ab omni ſcoria cuiuſcūq; peccati: perfecte cōfiguratur claritati ſolari ipſius ieſu:in quē per ſumptionem ſacramēti ſepe totaliter abſorbentur. Iſtum autē effectū quo ad tãtã pulchritudinem multū impediret mētis diſtractio:maxime ſi homo accederet cū affectu ueniã aliter peccandi. Quomodo autē debeat mēs recolligi: infra exponetur in expoſitione canonis miſſe. Non eſt autem proprius effectus iſtius ſacramenti remittere peccata mortalia in ſumente:qr nō debet accedere cū conſcientia mortalis peccati. Qui enim nō uiuit ſpiritualiter non poteſt ſpirituale nutrimētum ſuſcipere:nec poteſt uniri xp̄o ut mēbrū qui ē a xp̄o preciſus per mortale peccatum. Poteſt autem hoc ſacramentum remiſſionem peccati mortalis operari dupliciter:uno modo nō perceptū actu ſed uoto:ſicut cū quis ex conſcientia peccati abſtinet ſe ex reuerentia:& amore ſacramenti appetit ſumere:& ex appetitu meretur aliqualiter de cōgruo ſibi contrictionē infundi: ut ſic a peccato liberatus pure poſſit accedere. Alio modo etiam ꝑceptū ab eo qui eſt in peccato mortali ſic occulto cuius conſcientiam & affectū nō habet:forte enim p̄mo nō fuit ſufficienter contritus:ſed deuote & reuerenter accedens ſepe conſequitur per hoc ſacramētū gratiam charitatis que contritionē perficit: & peccatum expullit.pena autem peccati debita ꝑ hoc ſacramētum remittitur:quia hoc ſacramentum nō ſolū eſt ſacramētū per ſūptionem:ſed etiam eſt ſacrificium per oblationem:& ideo habet effectū remiſſionis peccati & pene debite:& in eo qui ſumit: & ĩ eis ꝓ quibus offertur. Hoc autem ſacramentū habet ex ui ſacramenti directe effectum illum ad quē eſt inſtitutum. Sicut nutrire: augere: xp̄o unire: & in xp̄m trãſformare. Sed qr hec unio ſit per charitatē:ex cuius feruore & augumento anima cōſequitur remiſſionem: non ſolum culpe:ſed & pene. Licet autē ĩ iſto ſacramēto contineatur totus xp̄us:& memoretur eius paſſio que eſt ſufficientiſſima cauſa remiſſionis peccati & omnis pene: non hoc operatur ſecundum plenitudinem ſue efficacie: ſed ſecundū diſpoſitionem in ſumente repertam:& ideo nō ſepe tota pena remittitur:ſed quantum ĩquirit ardor charitatis ipſum recipientis. In q̄tum uero iſtud ſacramentum eſt ſacrificium noſtre oblationis habet proprie uim ſatiſfactiuam: & ideo inter omnia ſatiſfactibilia iſtud eſt ſūmū pro remiſſione tam pene q̄ culpe. In qua etiam non ſemper operatur:ſecūdum plenitudinem ſue efficatie:ſed ſimul compenſando xp̄i preſentiam & ĩmolationem ad deuotū offerentis affectū:qđ xp̄us notauit luce.xxi.de uidua que obtulit duo minuta q̄ plus omibus obtulit conſiderato ſuo affectu. Debes autē ſcire ꝙ ex

hac ratione qua eſt ſacrificium non ſolum prodeſt
ſumenti:ſed etiam omnibus quibus offert. Quia
uero ſacerdos eſt perſona publica:& quaſi os toti-
us eccleſie que eſt unum corpus per uinculum cha
ritatis:ideo ſumptio ſacramenti a ſacerdote:nō ſo-
lum oblatio dicitur totum corpus eccleſie uegeta-
te:unde & ſacerdos debet niti ſtatum ſuum cogno
ſcere & charitatem ſuam ad omnes electos plena-
rie dilatare. Contra autem tentatiōes futuras ua
let ſumptio huius ſacramenti tripliciter. Primo
quidem quia refrigerat eſtum concupiſcentie:& ro
borat habitum gratie:ex quibus tāq̄ ex cibo & me
dicina mors īterior pellitur:propter quod dicit au-
guſti.ſuper Ioannem.Securus accede: panis eſt nō
uenenum. Alio modo premunit ab offenſa futu
ra:& eſt armatura contra ſpirituales nequitias . In-
quantum enim ſignum eſt & memoriale paſſiō-
nis chriſti:per quam uicti ſunt demones fortiſſime
timent mentem deuotam ſumptione huius ſacra-
menti munitam:unde Criſo.ſuper ioānem.Vt leo
nes flammas ſpirantes:ſic ab illa mente diſcedimuſ
terribiles effecti diabolo.Sed qui indigne ſumunt
chriſtum crucifigunt cum iudeis & iuda proditore
& ideo plenius iſti a diabolo poſſidentur. Penſa
tis ergo iſtis effectibus potes uidere ꝙ ite[?]tio xp̄i
fuit hoc ſacramentum inſtituere ut celebretur quo
tidie:& ideo quilibet chriſtianus debet ipſum ſepe
& deuote ſumere. Nam tempore apoſtolorū quo
tidie ab omnibus fidelibus ſumebatur:propter qđ
patet abuſio ſacerdotum diu a celebratione ceſſan
tium.Et ipſa enim ſumptione ordinis ſacerdotalis
facti ſunt ipſi os eccleſie:per cuius oblationem ſa-
cramentalem ſalutare nutrimentum ad membra ce
tera deriuetur:unde impie priuant & ſeipſos & alioſ
effectibus memoratis.Debēt ergo ubi malum eſt
medicinam apponere:non bonum a ſeipſis expel
lere.Malum autem eſt in malitia ſue uite quam de
bent corrigere:& non ſeipſos & alios tanto bono
priuare.Ipſi enim poſiti ſunt ut ſint mediatores in-
ter deum & populum:& ut ſibi iſtud offerant ſacri
ficium:in quo ſolo plene colitur:& ideo debent ni
ti quotidie deo reddere debitum:& populo benefi
cium. Licet autem ſacerdos curatus plus teneat̃
humano ſtatuto:& etiam quo ad hoc diuino ſuo
ꝑticulari populo:tamen plus obligatur in conſpe-
ctu dei ipſum dignum colere:& toti corpori eccle-
ſie influere.Ille qui a deo eſt ſanctificatus & totus ſi
bi dedicatus per religionis bonum & multiplicia
beneficia diuinarum gratiarum & refectionum mē
talium:unde iſtum lex celi debet compellere uelle
ſepe ut deum honoret ſacrificio:& populo ſubue-
niat beneficio.Quod ſaluator notat in illa parabo
la de talentis diſpenſatis ſeruis:unde dicit grego. ī
omelia.Tanto ergo eſſe humilior atq; ad ſeruien-
dum deo promptior quiſq; debet ex munere: quā
to obligatiorem ſe conſpicit in reddenda ratione.
Nec ſubrepat te fatua multorum locutio dicentiū.
Ego non accepi magnos redditus temporalium:
nec dignitatem cure populorum:& ideo non tene
or celebrare.Licet enim plus teneantur quo ad ali-
quid:tu tamen multo plus teneriſ ſimpliciter ad ho
norandum deum & diligendum populum ſi ma-
iora recepiſti cariſmata gratiarum reſpectu quorum
temporalia nihil ſunt.Quod ſi tuam infirmitatem
cauſeris & timorem irreuerentie:ſcias ꝙ iſte timor
& reſilitio in propriam paruitatem eſt optima pre-
paratio ad celebrandum:dummodo non graueris
mortalibus:& tuam uitā proponas in melius emē
dare.Et licet non ſemper conſequaris emendatio-
nem plenam:tamen multum tibi ſuffragat̃ ad hoc
deuota celebratio ſacramenti & continua deteſta-
tio & uilificatio tui in cōſpectu dei.Multū etiam iu
uabit tuam preparaturam: ſi tu dilates charitatem
ad compaſſionē electorum & quaſi alloquaris do-
minum:pro me non ſum dignus accedere:nec au-
derem:ſed in uirtute charitatis ſancte eccleſie ſpon
ſe tue:cuiuſ me dignum feciſti miniſtrum accedo
tibi offerre ſacrificium quod per os tuum benedi-
ctum eſt quotidianum.Et ad hoc hortatur Ambr.
.d.in quadam oratione.Graue eſt ꝙ ad menſam tu
am mundo corde:& manibus innocentibus non
uenimus:ſed grauius ſi de peccatis metuimus & ſa
crificium non reddamus:unde Aug.in lib.de uer-
bis domini.Quotidie ſume quod quotidie tibi ꝓ
ſit.Et Ambro.in lib.de ſacramentis.Si quotiens ef
funditur ſanguinis chriſti: in remiſſionem peccato
rum effunditur: debeo ſemper accipere qui ſem
per pecco ſēper debeo habere medicinam. Illud
autem quod dicit Auguſti.in libr.de eccleſiaſticis
dogmatibus.Quotidie eucharistiam ſumere: nec
laudo nec uitupero:proprie referendum eſt ad lai-
cos non ad ſacerdotes:quorum eſt īmolare & offer
re iſtud ſacrificium in cōi eccleſie chaſtitate.Sicut il-
lorum qui in conſecratione ordinis chriſti ſponſe
inſtituuntur miniſti.Superiora autem fuit dicta cō
tra negligentiam ſacerdotum:qui cum debeant ex
charitatis ardore habere alas aquile ad uolandum
ad guſtum huius ſapidiſſime eſce: ſicut dr̃ Iob.ix.
Quaſi aquila uolans ad eſcā:facti ſunt ſimiles illis
impiis qui fuerunt horū ſacerdotum negligentiū
figura.Sicut dr̃ Numeroꝝ.xi.Anima noſtra arida
eſt:nihil aliud reſpiciūt oculi nr̄i niſi man.Man.eſt
ſufficientiſſimus cibus omnis ſaporis appetibilis:
habet enim omne delectamentum & omnem ſa-
porem ſuauitatis:unde Sapie.xvi. ubi hec habent̃
dr̃.Angeloꝝ eſca nutriuiſti populum tuum:ꝓ qua
eſca impii murmuratores ubi ſupra deſiderauerunt
carnes & perierunt in ſepulchris cōcupie. Sic ſic ni
miꝝ ipii ſacerdotes ꝓmpti ad deſiderādū q̄ ſt̃ car-
nis faſtidio ꝓprie negligentie retrahūt̃ ab hac ſua-
uiſſima cena:& ſepe eis diuino iudicio datur reddi
tuum affluentia:in quibus tāq̄ in rebus cupitis ſe-
pelitur tota affectio mentis ſue:ut circa terrena di-
ſtracti & temporalibus ſaciati non ſentiant que ſūt

dei.Hi moriuntur & non in ſapĩa:qbus merito ſuã cõcupiſcẽtia fit ſepulchrũ:ac ecõtra famelici de bono ieſu ſentiũt eius ſuauitatẽ mirabilẽ i bñficio ſacramẽti:qđ q̃ntũ ad ſuauitatẽ refectõis: & quo ad multas alias cõditões in man.merito figurat᷑. Et hoc ſi conſideretur gñatõis modus:qr inuiſibiliter de celo deſcendebat:qr i nocte.Sic & iſtud ſacrificium fide creditur:non humano experimento ꝓbatur.Deſcenſionis locus:qr ſolũ circa caſtra filiorũ iſrael apparebat i deſerto:& eis defecit cũ intrauerunt promiſſionis terram.Sic & illud benedictũ ſacramentum non niſi intra eccleſiam & in eius fide conficitur.Recollectionis tempus:qr non niſi ſex diebus poterant inueniri.Nam ſabbato egreſſi nõ inuenerunt.Sic & hoc benedictũ ſacramentũ non niſi ſex diebus huius peregrinationis habet nos reficere.Sabbato enim eterne requiei iuenitur bonus ieſus non ſacramentis uelatus:ſed decore regio manifeſtus.Menſurationis terminus:qr gomor p ſingula capita:nec qui plus collegit plus habuit.Nec q minus:minus inuenit.Sic & iſtud bñdictũ ſacramentum non continet maiorem ieſum in maiori hoſtia:q̃ in minori:nec in pluribus q̃ in una.Preparationis ritus:qr ignẽ optime ſuſtinebat: & ad modicũ radium ſolis tabeſcebat.Sic & iſtud benedictũ ſacrificium optime ſuſtinet ignẽ feruentis amoris: & rationes ab amoris fornace procedentes optime concludunt ſacramẽti irrefragabilẽ ueritatẽ. Sol enim humane curioſitatis & fantaſtice rationis q̃ ſecundum experimenta phĩe paganice procedit:& ad perſcrutationem ſacramenti facit cũ liqueſcere p perfidiam:& deludit ſemetipſum ut ſibi euaneſcat ſacramentum non fidei electorum. Reſeruatiõis uſus:qr reſeruatum ſcatebat uermibus.Sicut & reſeruatum ſacramẽtum ad queſtum temporaliũ ſcatet uermibus ſimonie.Soporationis guſtus: quia unicuiq; ſapiebat ſecundum ſui deſiderium & appetitum.Sic & iſtud benedictũ ſacramẽtũ diuerſimode ſapit ſumentibus ſecundũ uarias diſpoſitiones q̃s in eis format deſideriũ charitatis: hoc eſt ergo illud benedictũ mãna:quo in quadragenario penitentie reficiuntur electi per deſertũ preſentis uite quod cũ magno deſiderio debet appeti & ſumi:qr in eo uere recipitur deus homo qui ſeipſum dat eſcam omni menti fideli in carne peregrinanti:non ciuibus huius mundi.

Qualiter quis debeat ꝑparari ad ſuſceptionem ſacramenti

Ictum fuit in principio huius tractatus q̧ iſtud ſacramẽtum erat quarto timoratiõe potiſſimũ ratione ſui nitoris qui requirit i recipientibus puritatem:qr iſta eſca nõ qualiũcũq; dicitur:ſed timentium deũ: qui p timorem a malo declinant. Et ideo licet multũ confortauerim ſuperius deuota xpi mẽbra: ut ſecure ad ſũptionem ſacramenti accedant: hoc intelligere debes de illis quos mortalia peccata nõ grauãt:unde & digne accedens debet in conſideratione ſua iſta ſeptem attendere: & nota

Primũ eſt examinatio conſcientie
Secundũ extirpatio imũdicie in cogitatione
Tertium excuſſio negligentie
Quartum excluſio irreuerentie
Quintum premeditatio diſcretionis:ut hunc cibũ diſcernat ab aliis
Seſtum preocupatio orationis
Septimum prediſpoſitio deuotionis

Et propter hec omnia dicitur.i. Cor.xi.probet autem ſe iquit homo non ſophiſtice falſo & ficte per duplicitatem ad cooperiendum humanã uerecondiam:qr iſtud eſt igneum coopertorium quo ardet anima in eternũ:non temptatiue diſcernẽdo: uel dubitando p infidelitatem: non ꝑſumptuoſe contẽpnendo p temeritatem: ſed demõſtratiue ueraciter per cordis totalitatem:per mẽtis humilitatẽ: p ſinceritatẽ:& p cordialis amoris flãmeam charitatem:& p probabilitatẽ:& propriã infirmitatem.Et hoc ſatis ſufficit accedẽti.Alter autem accipit ad iudicium irreuerẽtie dei:contumelie ſacramẽti: uindicte & ſentẽtie ſui:unde & reus erit corpis & ſanguinis domini:ubi & gloſa.Ac ſi deũ occideret pũietur. He cõſideratiões quas debent timẽtes deũ habere q uolũt digne ad ſacramẽtũ accedere: figurantur Zacha.iii.ubi dicitur.Super lapidẽ unũ ſeptẽ occuli ſũt lapis unus una fides fundamẽtalis & ſtabilis & unio charitatis.Septẽ occuli ſeptẽ conſiderationes ꝑparãteſ ad reuerẽtiam ſacramẽti. Multis autẽ figuris.Nã figurat᷑ hoc ſacramẽtũ quantũ ad diuerſas ſui conditiones

Quia eſt ignitiuum dilectioniſ figuratur per agnũ aſſatum.Exodi xii.
Quia eſt impinguatiuum deuotionis figuratur p uitulum ſaginatum:luce.xv.
Quia ẽ roboratiuũ actionis figurat᷑ p fauũ ſãpſonis qui exiuit de ore leonis:Iudicũ.xiiii.
Quia ẽ contẽtiuũ plene refectionis figurat᷑ p ſacrificiũ melchiſedeh q otulit panẽ & uinũ gen.xiiii
Quia eſt memoratiuũ & repreſentatiuũ paſſionis figuratur per panes propoſitionis:Exo.xxv.
Quia eſt plene dulcoratiuũ mẽtis figuratur per cibum mãne ut expoſitũ eſt ſupra

Et qr omnia iſta ſi ſubtiliter examinẽtur poſſũt repſentari:& iueniri i figura agni paſcalis:ideo aliis dimiſſis eã aliqualiter ꝓ ſequamur. Quãtũ enim ad id qđ creditur in iſto ſacramẽto qui eſt xp̃us ieſus & quantũ ad id p quod mẽs xp̃o afficit:qđ eſt imolatio xp̃i in cruce:& quãtũ ad id p quod ſumẽs digne diſponit᷑ in hac figura expſſius continet᷑.Ieſus ẽ uere agnus dei q tollit peccata mũdi. Attẽde autem.iiii.que deſcribũt᷑.Exo.xii.que in ſũptione iſtius benedicti agni debent ſpũaliter obſeruari: q̃ ſũt:mãducãdi tempus:Ritus:Cultus:& fructus. Tempus enim erat mẽſis ꝑmus:dies decimus:lũa quartadecima:hora ueſpertina.Et in his omnibus aliquid ſpũale itelligimus:mẽſe ꝑmo pfectã reformationẽ penitẽtie:die decimo pfectã obſeruationẽ

legis diuine luna.xiiii.perfectam actionem opõnit uirtuoſe:hora ueſpertina perfectam conſumationẽ perſeuerantie.Sola enim perſeuerãtia ſecundũ ber. inter ceteras uirtutes triumphat.Et ideo licet ĩ aliis temporibus ſit quedã agni preparatio:in ſola hora ueſpꝑtina eſt ſumptio:quia ſemper debet ſumi ĩ nũ q̃ mortaliter peccandi ꝓpoſito:ut ſemper tali menti occidat ſol oĩs glorie tẽporalis:ut quaſi ĩ ueſpera mortis exiſteret.Sic & ob amorẽ ieſu oĩs uite claritas obſcuret' eidẽ.Manducãdi ritus erat:ꝙ nihil ſũeret' crudũ:nihil lixũ:nihil frixũ:totũ aſſũ:totum in tinctũ. Crudum ſumit qui non cogitat quod recipit:& mentẽ diligenter non diſcutit.Lixũ ſumit qui mẽte diſtracta & terreno affectu hũida & inſipiditate tota aquea ad ſacr̃m diſſolutus accedit.Frixũ ſumit qui de ſacramento preſumptuoſe inquit. Et ſic potes uidere ꝙ crudũ ſumit deſidioſa indiſcuſſio.Lixũ accidioſa indeuotio:frixum preſumptuoſa perſcrutatio:ſed aſſũ & incenſũ ſumit opoſa dilectio.Intinctũ lachrymoſa deuotio & ſtudioſa grãrũ actio. Mãducandi cultus erat hic:debebat enĩ eſſe calciatus pedibus: accĩctus renibus:tenẽs baculũ in manibus & lactucis agreſtibus.In his aliquid morale itellige.In pedum calciatione cõculcationẽ cõcupic.& obſeruatõnẽ diſcipline.In renũ accĩctõe abiectionẽ ĩmundicie:& aſſumptõnẽ mũdicie: qd' fit in reſtrictura cogitationis uage & fantaſie ĩmunde.In baculi ſuſtentatione tolerantiam pacientie & peregrinationem patrie.In lactucarum comeſtiõe deteſtationem culpe & meditationem xp̃i paſſionis acerbe:& ex hoc executionem auſtere.penitentie.Si uis ergo digne ad mẽſã agni accedere oportet te conculcare concupiſcentiam:& conſeruare diſciplinam:aſſumere continentiam:aduerſa tolerare cum pacientia:& peregrinum te reputare in uia & agreſtam memoriam paſſionis deguſtare cũ mente deuota.Et idcirco ante iſtum cibũ fortitudinis debet precedere dieta:ut comedas panẽ lachrymarũ cũ ꝑpheta ex recordatiõe crimĩs.Cũ helia panẽ ſubcineritiũ ex recordatiõe finis.Cũ turba euãgelica panẽ ordeaceũ ex mortificatiõe carnis.In qua dieta tibi adminiſtrat pſalmiſta uinũ cõpunctionis in contritione. Samaritanus uinum compunctionis & curationis in cõfeſſione.Aſſuerus uinum conſolationis in remiſſione.Sed ne hec dieta nimis grauaret infirmũ:apponit uir euangelicus duos piſces quoꝝ unus eſt leticia de euaſione tormentoꝝ.Alter fiducia de adeptione premioꝝ.Sic ergo dietatus accedit ad menſam agni:ubi ꝓpõitur panis celicus origĩe: angelicus dulcedine: uiuificus btitudine.Ad quã affert gedeon edũ lixatum aqua contritionis.Moyſes agnum aſſatũ igne dilectionis: paterfamilias uitulũ ſaginatũ adipe deuotionis. Sampſon mellis fauũ dulcedine contẽplatiõis.Spõſa uinum cõditũ ex charitate inebriationis.Et ipſa eadẽ preparat lectũ pacificũ:quẽ ſexaginta fortes ambiunt quiete ſoporatiõis.Et tũc dicet aĩa.Bonũ ẽ nos hic eſſe. Manducandi modus & mãducantis fructus eſt:ꝙ ſanguine illius agni poſtes & ſuplimare ſignabant:& ex hoc duplicẽ fructum accipiebãt.ſ. cõſternatõnẽ hoſtium exterius:& defenſionẽ & cõſeruationem interius.Et ſic in eo qui digne ſumit hoc ſacramentũ:ſanguine huius agni & efficacia ſacramenti hoſtes conſeruantur:dum tentationes ſupantur:omnia defenſantur dum uirtutes uirtute ſacramenti roborant':ſuplimare ſignatur:dum imago mentis deo aſſimulatur uterq; poſtis intingitur in quo oſtium uoluitur dũ diuina & angelica cuſtodia in qua uita noſtra defenditur uigoratur dũ uirtute ſacramenti & deus eſt nobis magis propitius & angelus circa nos magis ſollicitus.Et ſic ſpoliatis egyptiis:liberati a ſeruitute egredimur xp̃i crucis ſequentes tropheum quod nobis diuidit mare rubrũ:& in terrã uiuentium ĩtroducit.

Expoſitio eorum que fiunt in canone.

Ad intelligendũ autem quõ mens debeat ordinate ꝓcedere ad celebrationẽ huius ſacramenti debes uidere ea que ĩ canone miſſe fiunt.Que quidẽ celebratõ miſſe ĩmolatio noĩatur: tũ quia expſſe ſicut dictũ eſt ſupra eſt ibi imago & memoria immolatiõis facte in cruce: tũ quia effectus ipſius ĩmolationis qui eſt noſtra redemptõ & peccatoꝝ remiſſio:& in xp̃m crucifixum transformatio recipitur abũdanter:unde etiã in quadã oõne dñica ſecreta dr̃.Quotiens huius hoſtie ĩmolatio celebratur opus noſtre redemptionis exercetur Et quia xp̃s ſemel oblatus eſt:ſicut dicit Apl'us ad hebre.ix.Ita tm̃ ſemel in die cuilibet ſacerdoti ſufficit miſſã celebrare:unde de cõſecratiõe diſtinctiõe prima ex decreto Alexãdri pape habet':ꝙ ſufficit ſacerdoti unã miſſã celebrare: quia xp̃s ſemel paſſus eſt:& totũ modũ redemit.Et ualde felix eſt q unã digne celebrare poteſt:quoniam & ualde abſurdũ eſt ꝙ ſacerdos duabus miniſtret eccleſiis:ubi bis in die celebret:uel ꝙ in eadem eccleſia ꝑ temporalibus oblationibus uel quacũq; alia cauſa celebret niſi ſemel:excepta die priuilegiata natiuitatis dominice.In qua ex certis ratiõibus triplex miſſa poteſt & debet celebrari a quolibet:uel audiri.Sicut autem non debet plurieſ celebrari ĩ die.Sic nec debet omitti niſi ex ardua cã quin uel celebretur quotidie: uel miſſa audiatur deuote:unde & iſte panis:luce.xi.a ſaluatore quotidianus uocatur quia quotidie eſt ſumendus uel ſuaui guſtu ul' deuoto auditu:unde & tunc per os ſacerdotis ſumi ſp̃ũaliter dicitur ab illo qui deuote aſſiſtit.Attende autem ꝙ circa hoc ſacramentum quedam fiunt ad repreſentationem que circa dominicam paſſionem ſunt acta: cuius iſtud ſacramẽtum eſt memoria ut dictum eſt ſupra. Alia fiunt ad reuerentiam & mundiciam huius ſacramenti. In quo chriſtus ueraciter & corporaliter continetur.Et hoc non ſolum ſicut in figura.
Quedam etiam fiunt ad repreſentandum mundi

etiam & gratiam que requiritur in ſumente: unde & conſecrationes adhibent̄ his rebus que ueniunt in uſū huius ſacramēti:tū ad repreſentādū ſanctita ſem ipſius ieſu qui eſt ſanctus ſanctoꝝ:tū etiam ad repreſentādū effectū ſcitatis qui i ſumēte ex xp̄i pa ſſione cāta͛ ſecūdū illud ad hebreos ultimo. Ieſus ut ſanctificaret per ſuum ſanguinē populū. Et ideo regulariter hoc ſacramētū non debet celebrari niſi in eccl'ia p epiſcopū conſecrata:que quidē dicit̄ do mus dei ſecundū apoſtolū.i. thy.iii.uel niſi in oratorio deſpali priuilegio domini pape:uel licētia epi ſcopi. Et licet indulgeatur ꝙ eccleſia non ſit conſecrata:nūq̄ tamē conceditur quin ſup altare lapideū conſecratum p epiſcopū celebret̄. Quia licet ſepe in ſuſcipiētibus deſit ſanctitas q̄ ſignatur p cōſecratione eccleſie:nūq̄ tamen deficit ſanctitas in ſacramento:ut in xp̄o ieſu:cuius xp̄i ieſu ſanctitas p altare ſignificatur. Conceditur in itinere poſitis ſi eccleſia defuerit ſub diuo uel ſub tentorio miſſa celebrari:& hoc ſi habeatur altare portatile.i.lapis conſecratus:& omnia alia que requirūtur ad ſacrū myſterium celebrandum. Sicut dicitur de conſecratio tione diſtinctione.i.ca. Concedimus. Conſecratur & calix per epiſcopū qui debet eſſe aureuſ uel argenteus:uel de ſtagno ad minus. De ligno autē uel de uitro nullo modo conceditur:nec de cupro ſiue ere:quia uomitū prouocat:qđ eſt contra reuerētiam ſacramēti. Corporale etiā bn̄dicit̄:& ueſtes ſacerdotales benedicūt̄:non qr res inaniate ſint ſuſceptiue gratie:ſed qr ad coſecrationem talium admonetur modus rationalis quantū ſe debeat diſponere:ac per gratiam conſecrata accedat ad ſacramentum:quando nec ipſe res inanimate quantūcunq̧ precioſe & munde non debent aſſumi ad uſum ſacramenti:niſi ſint per epiſcopum qui uicē xp̄i ſpiritualiter tenet ad hoc:per ſanctitatē bn̄dictionis aſſūpte. Vbi & attende: q̄ abominabile eſt & horrēdū ꝙ ueſtes mulierum & lectorū ſepe multiplici ſpurcitia maculate per auariciam quorūcūq̧ religioſoꝝ uel ſacerdotum ſacris altaribus applicentur. Tanta autem eſt efficatia gratie xp̄i ꝙ ſepe ad humilitatē noſtram his rebus inanimatis q̄ ſunt p benedictionem conſecrate fit remiſſio peccatorū. Sicut patet de aſperſione aque benedicte & olphatione incēſi: unde & nō nulli uolunt & non indocte:ꝙ per ingreſſum eccleſie conſecrate homo conſequatur remiſſionem peccatorum uenialium. Sicut & ſuperius dicta patet inducentes illud p̄s. Benedixiſti domine terram tuam :ideſt eccleſiam: remiſiſti iniquitatem plebis tue:unde i ſecundo machabeoꝝ dicit̄.iii.ca. Vere quedam dei uirtus eſt i loco. Nam ipſe qui i celis habet habitationem:uiuificator & adiutor eſt loci illius:propter qđ etiam regulariter ſacerdos eſt amonendus:ꝙ q̄to reuerentiorem locū poteſt eligat ad celebrandum:niſi cōmunis cōpaſſio populi aliter ſuadeat:legitima licentia prius obtenta. Tanta autem eſt ſanctitas eccleſie conſecrate: ꝙ ligna & lapides eius in humanum uſum nō debent aſſumi in opera laicorum. Sicut habetur ex Niceno cōcilio eadem diſtinctione. Et ibidem legitur ꝙ palla altaris:cathedra:candalabrum:& uelū:ſi fuerint ue tuſtate conſumpta incendio dentur:cineres quoq̧ eorum in baptiſmario deferantur: aut i pariete:aut in foſſis pauimentorum iactētur: ne introeūtiū pedibus inquinentur. Vbi attēdat humana malitia ꝙ ſi cineres talium rerum non debent cōculcari pedibus hominum:quomodo anima deo deuota & cōiuncta per ſumptionem ſacramenti:conculcat̄ ſtercoribus demonum:& īmundiciis meretricū. Vides ne miſera anima quomodo omnia circa hoc ſacramentum tibi intonant ſanctitatem. Nam corpale ē mundū:palla mūda:altare :eccleſia :uaſa omnia ſūt conſecrata & tu filia mortis es in diaboli meretricū proſtituta:pro qua ſola ſacranda chriſtus i ſacramēto ſe tanta uoluit ſanctitate icludere:& ſuā tibi cōmittiuā per talem modū gratie dignanter tribuere. Vere imperium eſt ſacrilegium ſanctitatis ſacramentum ſine ſanctitatis reuerentia ſumere. Quod ut aliqualiter pateat ad expoſitionem eorum que aguntur in miſſa aliqua tibi conſideranda ſubiūgo

De ueſtimentis ſacerdotalibus

Via enim ſacerdos debet eē ſeperatus a cōmuni hominum cōuerſatōne:ſecundū illud mala. primo:ubi angeluſ domini uocatur:ideo tam ipſe q̄ omnes eius miniſtri inſigniūtur clericali tonſura:qua fit abraſio capillorū in modum corone:que recte denudationis capitis ſignificat claritatem contemplationis:& puritatem intētionis. Et quia hoc fit per capillorum abraſionem qui capite oriuntur nihil in ſe habentes uitale: ſigt ꝙ non ſolum nociue cogitationes ſed etiam uane & ocioſe que nobis ex noſtra miſeria oriunt̄ debēt nouacula ſollicite circumſpectionis noſtre diligenter abſcindi. Quia etiam capilli ſunt quedā corporis ſuperflua:ideo ſignificant ꝙ amor ſuperfluus tēporalium:& cura ipſorum debet ſollicitius reſecari. Et quia ex tali raſura coronatur caput:ſignificat ꝙ noſtrum ſacerdotium eſt regale & honorificum in ſimilitudinem chriſti regis & ſacerdotis. Significat etiam ꝙ pro magno honore & munere debet anima ſibi reputare adeo ꝙ ſic caput mentis ſue radat pro chriſto modo p̄dicto. Veſtitur autem paramētis ſacramentalibus & nō ueſtibus cōmunibus: ut ſciat ꝙ in ipſo non cōmunis:ſed celeſtis requiritur uita. Vnde & fortitudo pacientie in omni tentatione ſubſternitur in amicto quod caput & humeros munit. Pulchritudo mundicie & ſādimonie ad iungitur in alba:que in toto corpore & i omnibus ſēſibus eſſe debet. Que mūdicia nequaq̄ aptabitur menti nec corpori niſi fortiter cingatur & ſubiga-

tur diligenti cuſtodia ſenſus ſui:& totius appetitus animalis & exterioris hominis. Adiungitur manipulus quaſi ſcutum fidei quod opponat tentationibus inimici. Superadditur ſtola quaſi iugum dñi leue & ſuaue: quod in longum perſeuerantie uſq; ad finem uite debet protendi. Superadditur planeta latitudo charitatis que operit multitudinem peccatorum: & que omnium aliarum forma eſt uirtutũ: ut p hoc detur intelligi ꝙ in charitate dilatata debet ſacerdos accedere ad ſacra myſteria celebrãda. Et ꝙ debet habere ſanctorum prím memoriam que preceſſerunt in uite xp̃i exemplaritate cuius memoria ipſius calciatur affectus. Ideo in ſignum huius premiſſis omnibus debent calciamenta eſſe ĩ pedibus ſacerdotis de pellibus animalium mortuorum. Cũ autem hoc ſacramentum ſit memoriale paſſionis xp̃i: ut dictum eſt: ĩ quo xp̃s eſt ſacerdos & hoſtia: a quo nobis eſt omnis uirtutis influentia deriuata Idcirco per hec paramenta ſignantur xp̃i ludibria: ut ſacerdos ad altare accedens ſciat ſe crucifigendũ cum xp̃o: ut & ipſe tranſformatus in ipſum merito ſit hoſtia & oblator: unde & amictus ſignificat uelũm quo in deriſionem xp̃s fuit uelatus. Alba ſignificat ueſtimentum album in quo ſibi illuſit herodes. Cingulum manipulus: ſtola diuerſa uincula q̃bus pluries fuit ligatus: planeta in qua communiter eſt aliquid purpureum uel ſericum & rubeum ſignificat chlamydem coccineam & ueſtimentum purpureum: in quo xp̃s fuit irriſus. Sic & flagellatura poteſt figurari in manipulo qui habet formam ſcutice. Non enim eſt inconueniens per idem plura ſignificari. Quia uero ep̃s excellenter tenet figuram & perſonam xp̃i: ideo preter hec pamenta habet ſandalia rubea: & cyrothecas cum anulo in q̃bus ſignificãtur pedum uulnera & manuum & rubricationes ſanguinis emanantis: habet & mitram in capite: In qua ſignificatur corona ſpinea uulnerans caput xp̃i: habet & baculum in quo arundo exprimitur: qua fuit xp̃i corpus percuſſum: ut ſic recognoſcãt ſacerdotes & ep̃i: ꝙ chriſti opprobriis adornantur. Quia uero ſicut tibi dictum eſt ſupra: cum de ſancte trinitatis myſterio ageretur: due ſunt alte radices ad omnia que ſunt fidei. ſ. ſentire de deo altiſſime & piiſſime. ideo in iſtis duabus radicibus ſacerdos prediſponitur anteq̃ ad altare accedat. De deo enim ſentit altiſſime charitas humiliata per recognitionem ſui: quod ſacerdos ſe ſẽtit habere dũ incipit a confeſſione ſue iniquitatis & indignitatis. Et timor proſternit niſi ſpes erigat: idcirco ſequit̃ charitas eleuata per fiduciam que de deo ſentit. piiſſime dum ipſum non dubitat benignum remiſſorem offenſe: propter quod dicit in plena fiducia remiſſionis. Aufer a nobis cunctas iniquitates nr̃as. Et ſic poſtulans ſanctorum patrocinium qui in altari requieſcunt & qui regnant cum xp̃o dicit. Oramus te dñe p merita ſanctoꝝ. Oſculatur altare in ſignum pacis & confederatõis ſui cum xp̃o: ut iam unum cum xp̃o effectus tranquillus & quietus incipiat celebrare ſecluſis ab altari & ab eius mente oĩbus tumultibus diſtractiuis. Quia uero iſtud eſt ſacramentum totius diuini cultus & ritus fidei cõtẽtiuum: ideo circa iſtud ſacramentũ fit pticipiũ cõiter totius eccleſie: unde ſacerdos: ſicut caput ẽ actor principalis: clerici ſunt miniſtri: & circunſtant omnes populi. Tria uero ſunt attendenda in ſacra miſſa.

Verba que proferũtur que debẽt proferri cum mľta diligentia.

Geſtus & actus qui fiunt maxime a ſacerdote: qui debent attendi cum multa reuerentia.

Defectus qui contingunt ex noſtra infirmitate & miſeria: qui debent ſuppleri cum digna penitentia.

De his uerbis que proferuntur in miſſa.

Irca primum attende ꝙ miſſa poteſt diuidi in preparationem: oblationem: conſecrationem: ſumptionem: & gratiarũ actionem Preparatõ durat uſq; ad offertorium. Oblatio uſq; ad prefationem. Conſecratio uſq; ad pater noſter: Sũptio uſq; ad poſt cõionem. Graꝝ actio uſq; ad finem. Quia uero ſcriptum ẽ Eccle. xviii. Ante orõnem prepara aĩam tuã ideo premittitur preparatio quedam ad digne que ſequuntur agenda: Cuius p̃parationis due ſunt partres ſecundum ꝙ duo principalia ſunt in nobis. Affectus. ſ. & intellectus. Primo igitur p̃paratur affectus: & hoc quadrupliciter primo p laudis iubilũ: qa ſcriptũ eſt. p̃s. xlix. Sacrificiũ laudis honorificabit me: & illic iter quo oſtendam illi ſalutare dei. Hoc fit in introitu: quia ut in pluribus ſumitur de pſalmo. uel ſaltem cũ p̃s. cantatur. Quia ut dicit diony. iii. li. ãgelice hierarchie: p̃s. cõprehendũt p modũ. p̃s. & iubili quicqd in ſacra ſcriptura hiſtorice cõtinet. Secũdo p ſue miſerie gemitũ dũ miſericordia petitur: dicẽdo kyrieleiſon ter: pro perſona p̃ris. Ter xp̃eľ. pro perſona filii. Ter kyrieľ. p pſona ſp̃us ſci cõtra triplicem miſeriam. ſ. ignorãtie: culpe: & pene. Etiam ad ſignificandum ꝙ oẽs pſone trinitatis ſũt in ſe iuicẽ p eſſẽtie unitatẽ ſimplicitatẽ: & idiuiſibilitatẽ. Tertio fit per celeſtis glorie concentum: ad quam tendimus propter preſentem miſeriam: dicendo. Gloria in excelſis deo: que cantatur ſolum in feſtis: in quibus commemoretur gloria celeſtis. Intermittitur autẽ in officiis luctuoſis que ad commemorationẽ noſtre miſerie intorquentur. Quarto fit preparatio p orationis ſuſpirium: quam ſacerdos facit pro toto populo: ut digni habeantur tantis myſteriis que non debent eſſe multiplicate. Nam regulariter

in feſtis duplicibus ſolum una dicitur prima colle cta. In aliis feſtis uel feriis cõmuniter tantũ tres. In miſſis priuatis non debet numerus quinarius: uel ſeptenarius ſuperari. Secundo preparatur intel lectus per inſtructionem fidelis populi: quod ma xime eſt conuenies: quia hoc ſacramentum eſt my ſterium fidei: unde & quia in hoc ſacraméto etiã ẽ collectio totius populi: propter quod cõmunio ſi ue grece ſynaxis nominatur. Fit autẽ hec iſtructio diſpoſitiue quidem per doctrinam prophetarum & apoſtolorum: que in eccleſia legitur per lectores & ſubdiaconos. Poſt quam lectionem a choro cã tatur graduale & alleluia: quod ſignificat ſpiritualẽ exultationem: uel tractus in officiis luctuoſis: qui ſignificat ſpiritualem gemitum. Alterum enim ho rum uel ambo conſequi debet in populo ex predi cta doctrina. Perfecte autẽ populus inſtruitur p do ctrinam in euangelio contentam: que a ſũmis mi niſtris legit'. ſ. a diaconibus. Et quia chriſtus i euan gelio loquitur tanq̃ diuina ueritas cui credimus ſe cundum illud Ioãnis. viii. Si ueritatem dico uobis &c. idcirco ne more illorum icredulorum inuenia mur rebelles. Finito euangelio cantat' ſymbolum fidei: in quo populus oſtẽdit ſe per fidem doctrĩe chriſti fore ſubiectum. Cantatur aũt hoc ſymbolũ in feſtis illis de quibus fit mẽtio aliqua i hoc ſym bolo. ſicut i feſtis chriſti: Ac per hoc i omnibus do minicis & beate uirginis & apoſtolorum: q hãc fidẽ fundauerunt: & angelorum qui eam ſuggerunt: & fi deles cuſtodiũt: & ſancte crucis in qua noſtre fidei myſterium eſt completum. In aliquibus autem ec cleſiis cantatur in feſtis martyrum qui fuerunt hu ius ſancte fidei defenſores. Sed quia principalia fũ damenta ſunt in apoſtolorum martyrio conſecuta idcirco rationabiliter ſancta mater eccleſia romana nullorum uirorum feſtiuitatibus: pter apoſtolos & euã geliſtas: attribuit ſymbolũ fidei decãtandũ. Fa cta prefatiõe ſeqtur ſecunda pars miſſe: que quidẽ uocatur oblatio: ubi duo agũtur. Primo laus popu li i cantu offertorii: per quod ſigñtur letitia offerẽti um: & oro ſacerdotis petẽtis oronem populi eſſe deo acceptã. Vnde primi Paralipo. ultimo. Dixit Dauid. Ego i ſimplicitate cordis mei letus obtu li uniuerſa hec. & populũ tuũ qui hic reptus ẽ ui di cũ ingẽti gaudio tibi offerre donaria. Dñe deus Abraham & Yſaac & iſrael patrum noſtrorum: cuſtodi i eternum hanc uolũtatem cordis eorum &c. At tendat autem ſacerdos ea que dicta ſunt ſupra: ſcili cet ꝙ offerendo ſe coniungat chriſti charitati & i tentioni in offerendo quaſi ſentiens ſe chriſtum: & in illo affectu in quo obtulit: ſciens ꝙ altare eſt ibi pro cruce: paramenta etiam pro preparatoriis paſſionis ut dictum eſt ſupra. Poſt oblationẽ ſequitur conſecratio: que quia ſupernaturali uirtu te agitur: ideo excitatur populi deuotio: ut ſur ſum feratur in deum prefatione. Et quia per cõ ſecrationem uere ibi chriſtus in ſacramento eſt de us homo: cuius ſedes proprie eſt in celo: iuxta pſ. x. Dominus in celo ſedes eius: ideo mouemur ſurſum habere corda & ad angelorum cõſortium eleuari. Vnde & reſpondet chorus. Habemus ad dominum: ne mendax uideatur. Finita prefa tione cantat ter Sanctus: quaſi uocibus angelicis ſociatus. In quo cantu laudatur chriſti deitas cum angelis & totius trinitatis quantum ad multipli cem commendationem trinitatis & unitatis; & re pletiue omnium maieſtatis. Laudatur etiam eius humanitas cum pueris iudaicis qui in die palma rum clamauerunt: Oſanna in excelſis: Benedictus qui uenit in nomine domini. Deide ſacerdos con ſecrationem ſecrete peragit: in qua ſic procedit

Primo quidem commemorat pro quibus hoc ſacrificium offertur. Et poſtea generalit pro omni eccleſia: & pro his qui in ſublimitate ſunt conſtitu ti: pro quibuſdam poſtea ſpecialiter qui ſpecialiter offerunt: uel pro quibus offertur. Secũdo com memorat ſanctos quorum patrocinia implorat: & quorum meritis ſe coniungit: ut digne ſacrificium peragatur: cum dicitur: Communicãtes & memo riam uenerãtes. Et quia ſũmum quod poteſt habe ri in digna oblatiõe & conſecratione eſt coniungi chriſti hominis merito. Ideo in diuerſis chriſti ſo lẽnitatibus actus illos ſacros commemorat quos in illis diebus chriſtus feciſſe refertur ut eis coniũ ctus dignus huius ſacrificii hẽat' miſter. Tertio petitionem concludit ꝙ oblatio pro quibus offer tur fiat ſalutaris: cum dicit. Hanc igitur oblationẽ: &c. Deinde quarto ad ipſam cõſecrationem ac cedit: in qua primo petit conſecrationis effectum cum dicit. Quam oblationem tu deus &c. Secũ do conſecrationem peragit per uerba ſaluatoris: cum dicit. Qui pridie q̃ pateretur &c. Tertio ex cuſat preſumptionem per obedientiam ad chriſti mandatum cum dicit. Vnde & memores Quar to petit hoc ſacrificium peractum eſſe deo acce ptum: cum dicit. Supra quẽ propitiatio. Quin to petit huius ſacrificii & ſacramenti effectum. Et primo quidem petit intentiones & opera ſa crificantium diuino conſpectui preſentari: tanq̃ accepta grata & digna: & ſummo altari creatri cis eſſentie preſentari: cum dicit. Supplices te ro gamus omnipotens deus iube &c. Secundo pe tit iſtum effectum ſacramenti quo ad mortuos qui ſumere non poſſunt: cum dicit. Memento eti am domine. Tertio petit iſtum effectum ſacra menti quo ad ipſos offerentes: & quo ad totum populum: ut in uirtute ſacrificii iungantur meri tis ſanctorum cum dicit. Nobis quoq; peccato ribus: & ſic conſumatur conſecratio ſecreta.

Deinde agitur de ſumptione & receptione ſa cramẽti. Et primo quidẽ fit ſpãlis preparatio p ora tionẽ totius ppl'i q̃ ẽ oro dñica. In qua & pãis quo

tidianus petit᷑ ſecundū ſaluatoris preceptū:pp q̄d᷑
excuſat ſe & populum:ne ad preſumptionem repu
tetur quod tantum ſumunt ſacramentum.Prepara
tur etiam per ſpiritualem orationem qua ſacerdos
pro populo petit liberari ab oī malo:cū dicit ſecre-
to:libera nos queſumus domine. Preparatur eti-
am populus ad ſumptionem per pacem que datur
cum dicitur Agnus dei.Eſt enim hoc ſacramētum
unitatis & pacis.In miſſis autem defunctorum in
quibus hoc ſacrificium offertur:non pro pace ſed
pro requie mortuoꝝ pax intermittitur. Deinde
perceptio & ſumptio ſequitur ſacramenti prius hu
miliato ſacerdote per ōrones preambulas & coniū
ctas xp̄i paſſioni & morti p̄ affectiones tranſforma
tiuas que in ipſo ſacerdote debent formari: tam ex
uerbis que dicunt᷑ in ipſis orationibus in quibus
fit mentio de pace relicta ꝓ teſtamento diſcipulis
de morte uiuificatiua & effuſo ſanguine ꝓ noſtris
peccatis:q̃ etiam ex aſpectu ſacramēti in quo ſenſi-
biliter rep̄ntatur xp̄i paſſio & mors:dum aſpicit ſā
guinem ut effuſum & a corpore ſeparatum per ſe
ſanguinem in calice & chriſti corpus ut mortuū ex
alio latere:licet ſecundū rei ueritatē totus chriſtus
uiuus & imortalis ſit ſub utraq; ſpē.Sacerdote autē
refecto per ſacramentū poſtmodū aliis cōicandis
diſpenſat:quia ut dicit diony.iii.li.angelice hierar-
chie.Qui aliis diuina tradit primo debet ipſe parti
ceps fieri. Vltimo aūt tota miſſe celebratio ī gra
tiaꝝ actione finitur:populo exultāte pro ſumptio
ne myſterii:quod ſigt cantus poſt cōem: & ſacer-
dote p̄ orationem gratias referente. Sicut & cena
celebrata:chriſtus cum diſcipulis dixit himnū: un̄
& diaconus ppl̄m licentians dicit.Ite miſſa ē.ſ.ho
ſtia filii dei a deo patre miſſus eſt:in nobis in ſācto
quod ſumpſimus ſacramēto. Et ipſa eadem hoſtia
uobis a deo data:miſſa eſt deo in ſancto ſacrificio
quod conſumauimus & ſibi miſimus per ipſum
ſacerdotem:tanq̄ p̄ dignum āgelum deferentem:
pp quod & tota celebratio huius ſacrificii miſſa dr̄.
In officiis autem luctuoſis nō dr̄. Ite miſſa eſt: ſed
tm̄ Benedicamus dn̄o:ut p̄ hoc oſtendat᷑ ꝙ diuer-
ſimode formant᷑ affectus:dū ſublimia xp̄i magnalia
& ſactorum gloriam celebrat.Et dū ſub ſua ul᷑ alio
rum miſeria in gemitu lamentationis ſuſpirat: pp
quod uidere potes rationem:quia omnia leta in ta
libus officiis omittuntur. Licet autem hoc ſacra
mētū paucis uerbiſ cōficiat᷑: quia pauca ſunt uerba
forme:tm̄ omnia iſta alia ſunt addita ī canone miſſe
ad preparationem populi & reuerentiam ſacrificii.
Et ipſe canon miſſe qui pertinet ad conſecrationē:
traditus eſt nobis ſolēniter ab apoſtolis qui ſic tra
diderunt ſicut formam habuerunt a xp̄o: & ſic ad
memoriam eorum fuit reductum ſpū ſancto inſpi
rante:unde licet alia contineātur ibi que a nullo ex
primuntur euangeliſta:nō ideo debet aliquid omit
ti:quia non eſt minus auctenticum quod ab ipſo
petro apoſtolorum principe eſt eccleſie traditum:
q̃ id quod eſt ab euangeliſtis tranſſcriptum: cum
ex eius auctoritate euangelia ſint recepta. Circa
autem illa que dicuntur debes attendere:ꝙ quedā
dicuntur a choro que pertinent ad totum populū:
quorum quedam chorus inchoat:& illa ꝓſequitur
.ſ.que ſignificant id quod communiter toti popu
lo inſpiratur. Quedam uero populus proſequitur
ſacerdote inchoāte:qui eſt princeps miſterii & dux
ſacri officii.In ſignum ꝙ talia peruenerunt ad po-
pulum ex ſola reuelatione diuina.Et quia firma ad
heſio fidei:& gloria maieſtatis dei ſunt in nobis ſo
lo deo interius reuelante & faciente: ideo ſacerdos
inchoat ſymbolum fidei & gloria in excelſis:quaſi
dicat ſacerdos. Iſta nec ſciremus nec cognoſcere-
mus ex nobis:ſed ipſe deus reuelat nobis:cuius ui
cem fungor iſta inchoando. Quedam uero dicun
tur per miniſtros tantū:ſicut doctrina noui & uete
ris teſtamēti:in ſignum ꝙ per miniſtros adeo miſ
ſos eſt hec doctrina populo nunciata. Quedam ue
ro ſolus ſacerdos proſequitur:que ſcilicet ad propri
um ſacerdotis officium pertinent. Sicut orationes:
ſacrificium:oblatio:& conſecratio.Et ideo illa que
dicenda ſunt circa hoc:occulte a ſacerdote dicūtur:
tum ut oſtendatur ꝙ populus non attingat: tum
ut oſtendatur ꝙ circa chriſti paſſionem que in
hoc figuratur diſcipuli non niſi occulte confitebā
tur.In omnibus autem que ſacerdos dicit:ſiue pu-
blice ſiue priuate:primo excitat populum ipſum
ſalutando & benedicendo:cum dicit Dominus uo
biſcum:& in fine expectat eius aſſenſum ut reſpō
deat. Amen.Et ideo in his que ſecrete dicuntur:pu
blice premittit. Dominus uobiſcum & oremus.Si
cut poſt euangelium.Et ſubiungit in fine alte: Per
omnia ſecula ſeculorum.Et ideo ſacerdos ſemper
loquitur in plurali orando:quia ipſe tota eſt eccle-
ſia.In his uero que dicit poſt Agnus dei que ſpe-
ctant ad preparationem ſui ad recipiendum ſacra-
mentum loquitur in ſingulari & hoc chriſto pre-
ſenti:unde nec ibi preſalutat populum: nec expe-
ctat eius reſponſum. Attende autem ꝙ ſacerdoſ
demonſtratur tenere perſonam chriſti qui ſe offe-
rebat pro nobis ſacrificium deo patri:& ipſum pro
nobis orat.Ideo in toto canone communiter ſacer
dos alloquitur deum patrem obſecrans per illud
ſacrificium ſibi & populo fore placatum. Tunc ue-
ro poſt agnus dei ſacerdos conuertitur ad alloquē
dum chriſtum preſentem ut per hoc oſtendat ipſū
eſſe non ſolum ſacrificium quod offertur: ſed de-
us cui offertur:unde & ipē ſacerdos ipſum colit cul
tu latrie ſub ſacramento:cum eum alloquitur di-
cens. Domine ieſu xp̄e filii dei uiui. Attēde autē
ꝙ in ſecreta quando ſacerdos orat ut nobis fiat cor
pus & ſanguis dilectiſſimi filii tui nō itēdit orare ꝓ
pter dubitationē ut fiat ſacramentū cōpletum pp
ꝓlationē forme uerborū a ſacerdote cum intentio-

ne conficiendi ſuper debitam materiam. Sed orat ut talis confectio fiat nobis fructuoſa:quia bene poſſet ſacramentum rite compleri cum dāno offerentis & populi : unde ſignanter dicit. Fiat nōbis corpus & ſanguis : unde & premiſit Quam oblationem facere digneris benedictam.i. ſecundum Aug.p quā benedicimur:p gratiā aſcriptā.i. p quā in celo aſcribimur.Ratā.i.per quā in xp̄i uiſceribus eē cenſeamur.Rationabilē.i.per quā a beſtiali ſenſu exuamur.Acceptabilē.i.q nobis ipis diſpl cemus:p hāc acceptabiles unico filio ſimus. Nō eēt āt icōueniēs ēt ſi i hoc & multis aliis petamus:quod idubitāť fieri certi ſumuſ:ſicut & xp̄s Ioan.vii.petit ſuā clarificationē:quā tñ fieri nō dubitabat.Et nos docuit xp̄s in orōne dñica pricipales petitiōes peti:qs ipoſſibile ē impediri:ſicut ſctificari nomē dei & uolūtatē eius fieri. Licet autē iſtud ſacramētū preferať ex ſeipſo oībus antiquoꝝ ſacrificiis tāq ueritas figure & corpus ūbre:tamen ſacrificia antiquoꝝ patꝝ fuerūt deo acceptiſſima ex eoꝝ deuotiōe.Inter quos pricipatū tenere uidētur tres q cōnumerāť i canone. Abel rōne obſ'ōis primarie & patiētiſſime occiſiōis:quā ſuſtinuit ab ipſo fratre i figura xp̄i occiſi ab ipā gēte.Abrahā rātiōe primatus fidei:qr ſibi primo i ſcriptura d xp̄o icarnato facta ē repromiſſio & multiplici alio p̄uilegio fidei ſue:q etiā in ſuis ſacrificiis acceptiſſimuſ deo fuit & maxīe in imolatiōe filii:i quo typū tenuit dei pr̄is.Melchiſedech cuius ſacerdotium ſūmum dicitur:ut dictum eſt ſupra. Et ideo ne miniſter huius ſacrificii:quia uere chriſtū conſecrat: ſeipſum preſumptione erigeret ſuper eos quibus hec gratia non eſt data:humiliatur ut pateat ſuam deuotionem a deo acceptari ad ſimilitudinem deuotionis illorum patrum non ꝙ intendat petere ꝙ immolatio corporis chriſti fiat eo modo accepta quo ex parte ſacrificii erat ſibi accepta immolatio animalis. Quando autē ſacerdos dicit.Iube hoc fieri &c.Non debet eſſe intentio ſacerdotis ꝙ petat ſpecies ſacramentales ferri in celum:nec corpus chriſti uerum quod ibi eſſe non deſinit:ſed petit hoc pro corpore miſtico in illis ſpeciebus ſignificato:ut ſcilicet orationes & affectus populi & ſacerdotis angelus aſſiſtens diuinis myſteriis deo repreſentet. Licet enim poſſet appropriate dici de angelo qui eſt cuſtos ſacerdotis offerentis:non tamē opportet ſic ad unum angelum orationem reſtringi:ſed nomine angeli poteſt intelligi celeſtis exercitus qui eſt charitatiue unus qui circa miniſterium deuote aſſiſtit. Sicut enim dicit Ambroſius In hora immolationis aperiuntur celi:deſcendunt angeli qui ibi aſſiſtunt tam ad memoriam preſentis domini:q̄ etiam ad adiutorium efficax recollectionis cordis:tam ſacerdotis q̄ populi ad reuerentiam ſacramenti:& ad impediendum malitiam impugnantis aduerſarii. Poſſet etiam dici iſte angelus qui tam ſacerdotis mentem q̄ eccleſiaſticam unionem petitur in ſublime deferri eſſe ieſus chriſtus qui eſt angelus magni conſilii:cuius eſt ſpecialiter officium totum corpus eſſe ſibi per ſumptionem ſacramenti ſpecialiter coniunctum in ſublime deferri. Sublime autem altare dei dicitur uel ipſa eccleſia triumphans : in cuius medio transferri petimus: uel ipſa ſuperſumma trinitatis eſſentia : cuius participationem petimus. De quo altari dicitur Exodi uigeſimo. Non aſcendes per gradus ad altare meum:quia in trinitate.Sed tote tres perſone coeterne ſibi ſunt & coequales.Et iſta ſufficiant de primo:ſcilicet de his que dicuntur.

De actis qui fiunt in miſſa

Irca uero geſtus & actus qui fiunt a ſacerdote : ſicut manuum extenſio: ſignatio: & alia huiuſmodi. Sciendum eſt ꝙ quedam fiunt in hoc ſacramento pertinentia ad repreſentationem paſſionis chriſti: quedam ad ſignificationem corporis miſtici : quedam ad deuotionem & reuerentiam huius ſacramenti.Ad memoriam ſacramenti ſpectat modus ſtandi ipſius ſacerdotis : qui communiter ſtat manibus mediocriter extenſis & eleuatis in typum chriſti crucifixionis. Iungunt aliquando manus ad deſignādum deuotam recollectionem mentis & cordis:qua & orando ipſe totus debet ferri in deum : & quam etiam ipſe chriſtus ſe obtulit in ſacrificium deo patri. Ipſa etiam crucis ſignatio ſingulariter in hoc myſterio iteratur ad exprimendam paſſionem & crucem in qua iſtud ſacrificium fuit immolatum. Vnde & breuiter tibi reddam rationem unam de omnibus crucibus que fiunt in celebratione huius ſacramenti. Debes autem ſcire ꝙ conſecratio huius ſacramenti : & acceptatio ſacrificii & deuotio offerentis: & fructus eius in omnibus eccleſie membris procedit ex uirtute chriſti in cruce paſſi : & immolati pro nobis a quo habemus iſtud ſacrificium ut oblatonem & donum : & ut ſacramentum.& omnibus modis quibus dictum eſt ſupra. Et ideo ubicunq fit mentio de aliquo horum:ſacerdos crucis ſignatione utitur:ut per hoc chriſti paſſio ſibi amplius imprimatur:i quam debet trāſformari offerēdo: ut hec ſibi ſciat & eccleſie i cruce fore collata Ne aūt preteriſſe uideamur tot cruces que fiūt:attende ꝙ in ipſis crucibus xp̄i paſſio ſicut gradatim fuit facta:ita & in his quibuſdā gradibus configurať. Quoꝝ primus fuit traditio facta a iuda iudeis:quod ſignificāt proprie cruces ſuper illa uerba.Hec dona:hec mūera:hec ſancta ſacrifi. illib.Ex illo enim maleficio quo traditus eſt nobis a patre i donū:munus & ſacrificiū benigne dotatus. Secūdo i iſta traditiōe fuit pactio:traditio uenditio & emptio:ac precii ſūptio:ex quibus xp̄s uideť factus eē iudeoꝝ ad occidendū i morte cuius pactiōis maleficiū deus uertit in nobis bonū finē firme traditiōis & poſſeſſiōis iſtius bn̄dicte hoſtie nos ad benedicēdū diuina natura ſpirituali &

corporali: quaſi triplici denario nobis dato. Quod ſignificat precium uenditionis triginta denariorũ. Ad quod deſignandum fit iterum triplex ſignatio ſuper illa uerba. Benedictam: aſcriptam: ratam.

Ad deſignandam autem malitiam proditoris qui nec humilitate obſequii quo ſibi pedes lauit: nec beneficio amoris oſtenſi quo ſibi corpus ſuũ tradidit: potuit reuocari. Fit iterũ duplex ſignatio ſuper illa uerba: ut nobis corpus & ſanguis fiat dilectiſſimi non quo ad ſimilitudinem illius impii.

Tertio fuit ipſa paſſio xp̃i figurata in ipſa conſecratõe ſacri in cena. Ad qđ deſignãdũ fiũt due crucis: una ĩ cõſecratiõe corpis: alia ĩ cõſecratõe ſãguiſ ubi utrobiq; dicit᷑. Bñdixit. Quarto fuit xp̃i paſſio pacta per quinq; plagas in cruce receptas. Ad quod repñtandum fit quintuplex crucis ſignatio ſuper illa uerba: hoſtiam purã: hoſtiã ſcãm: hoſtiã ĩmaculatã: panem ſanctũ uite eterne: & calicem ſalutis perpetue. Quinto repñtatur dura extẽſio corporis & effuſio ſanguinis: & fructus paſſionis p trinam crucis ſignationem: que fit ſuper illis uerbis. Corpus & ſanguinem ſumpſimus. Sexto repñtatur triplex orõ quam fecit in cruce: unam p pſecutoribus cũ dixit: pat᷑ ignoſce illis. Secũdã p liberatiõe a morte: tam ſua: q̃ oĩum electoꝝ: cum dixit Deus meus ut quid dereliquiſti me. Tertiam pro adoptione glorie p omnibus electis ſuis: quos p prium ſpiritũ noĩauit: cum dixit. Pater in manus tuas comẽdo ſpm̃ meum. Et ad hoc ſignificandum fit trina crucis ſignatio ſuper illa uerba. Sanctificas: uiuificas: bñdicis. Septimo repñtantur tres hore quibus pepẽdit in cruce. ſ. a ſexta uſq; ad nonam. Et ad hoc ſignificandum fit iteꝝ trina crucis ſignatio: ad illa uerba. ſ. Per ipſum cum ipſo: & in ipſo.

Octauo ad repñtandum mortem in qua due ptes gratie humanitatis ſunt ab inuicẽ ſepate. ſ. corpus & aĩa: non a diuinitate. Et ad hoc ſignificandũ fiunt due cruces ſubſequentes extra calicem: cũ dr̃. Eſt tibi deo pr̃i &c. quia in charitate mortis xp̃i eſt oĩs gloria dei quã habet ab humana natura. Nono ne credat᷑ remanſiſſe xp̃m in morte: fit repñtatõ reſurrectiõis xp̃i tertia die p tres cruces que fiũt ad illa uerba: pax dñi ſit ſemp uobiſcũ. Vnde & ſignũ pacis fcẽ in eius morte: mortis uulnera ſeruauit in g̃ioſa carne. Quod autẽ ſacerdos quĩquies ſe uertit ad ppl̃m ſig̃t q̧ quinquies ſe manifeſtauit ĩ die paſcatis glorioſe reſurgẽſ. Salutat ãt ppl̃m ſacerdoſ ſe reuoluẽs ad ip̃m: in ſignũ ſalutaris bñdictionis quã xp̃s attulit reſurgẽs a mortuis: cũ dixit pax uobis. Et quia ep̃s ut dictũ ẽ principalius xp̃i repñtat pſonã: iõ ſolẽniter celebrãs ĩ feſtis ĩ p̃m a ſalutatõe q̃ ſe uertit ad ppl̃m dicit pax uobis. Ablutio uero digitoꝝ: & thurificatio incẽſi nõ ponũt᷑ hic ſicut cerimoniales obſeruantie iudeoꝝ. Sed quia iſta lr̃al᷑r ſpectant ad reuerẽtiã ſacramẽti: p̃mo quidẽ de ablutione: qa xp̃s ſpãliter ſub ſpẽbus tractat᷑: non niſi mundis & lotis manibus debet tractari. Secundo pp ſig̃tionẽ: quia ut diony. dicit. iii. c. eccl̃iaſtice hierarchie. Extremitatũ ablutio ſignificat emẽdatõnẽ etiã a minimis pccĩs: & ab ipſis fantaſmatibus cordis. Ipſa uero thurificatio ptinet ad ſacrm̃ dupl᷑r: p̃mo lr̃al᷑r: ut p bonũ odorẽ depellat᷑ ſiqd praui fctoris in loco fuerit quod poſſit puocare horrorẽ. Secũdo ſpũaliter ad repñtandũ effectũ gr̃e: quia ſcm̃ ſacrificiũ ẽ deo pr̃i odoriferꝝ. Sicut de ſacrificio noe dr̃ geñ. viii. Odoratus eſt dñs odorẽ ſuauitatis. Et xxvii. capi. Ecce odor filii mei ſicut odor agri pleni cui bñdixit dñs: uñ ipſa thurificatio ſignificat odorẽ nõ tm̃ ſacrificii: ſed etiã ſolẽnitatẽ illius diei ĩ cuius honore ſacrificiũ celebrat᷑. Que qdẽ figurata fuit in thymiamate ueteris teſtĩ. Et qr oĩs gr̃e odor p̃mo ẽ ab ipſo ieſu: & in ipſo ieſu: & ab eo deriuatus ad fideles officio miniſtroꝝ: ſecũdũ illud. ii. Cor. ii. Odorẽ noticie ſue ſpgit p nos in oĩ loco. Idcirco fit thurificatio altaris: p quod xp̃s ſignificat᷑: deĩde thurificant᷑ p ordinẽ oẽs. Et quia in magnis ſolẽnitatibus debemus deo ſingulariter offerre ĩcẽſũ cordis deuoti quaſi p hoc ſignificãtes nos ſentire ĩ illis feſtis quaſi ĩ qbuſdã odoribus ſuauitatẽ patrie. Ideo in p̃ncipalibus horis: matutĩo miſſa: & ueſpis fit ĩcẽſatio, ſuauis odoris quaſi matutinũ ſacrificiũ & ueſptinũ. Inclinatões aũt quas facit ſacerdos ĩ miſſa: ſignificãt hũilitatẽ obedie & reuerẽtiã ex qua paſſus ẽ xp̃s: & quam debet ſacerdos in ſacramẽto ſẽtire. Digitos aũt iũgit poſt cõſecrationẽ. ſ. pollicẽ cũ indice: quibus corpus cõſecratũ tetigit ut nõ diſpgat᷑ ſi qd forſitã digitis adheſit. Quod ptinet ad reuerẽtiã ſacri. Cũ eni in qualibet pticula ſit totus xp̃s multũ debet eſſe ſollicitus ſacerdos ne ĩ tãgendo: uel frãgendo: uel ſumẽdo: uel aliis diſpenſãdo aliqua pticula depeat uel remaneat ſup corpali: uel patena: uel calice: uel quod pnicioſius eſt alibi cadat: unde ſacerdos qui talia nõ põt diſcernere: debet a celebratiõe arceri. Fractio uero hoſtie ſignificat tria. Primo qdẽ ipſam diuiſionẽ & fractionem corporis xp̃i factam in paſſiõe p uulnera. Secũdo diſtinctionẽ corporis miſtici ſecũdũ diuerſos ſtatus & officia. Tertio diſtributionẽ gratiarum pcedentiũ ex paſſione & ſacramẽti efficacia. Significat aũt ſicut dicit. Sergius papa de cõſe. di. ii. q̧ trifor me eſt corpus domini. Pars ĩ calice miſſa corpus xp̃i quod iam reſurrexit: demonſtrat. ſ. ipſum xp̃m & btãm uirginem. Et ſi qui alii ſunt ſancti in gloria cum corporibus glorioſis. Pars comeſta & ſicca & dentibus trita ſignat corpus chriſti peregrinũ uiuens & ambulans ſuper terram: quia. ſ. uiuentes in terra: ſicci ſunt adhuc ab ubertate domus dei: & paſſionibus conterunt᷑. Pars in altari uſq; in finem reſeruata ſignificat corpus chriſti quo ad illos quoꝝ corpora remanent in ſepulchris: uſq; ad reſurrectõnem finalem: quorum tamen anime ſunt in purgatorio: uel in celo: hic tamen ritus non ſeruatur mõ. ſ. q̧ una pars ſeruetur in fine miſſe: nihil tamen deperit ſignificationi quia utraq; pars ſicca ſumitur & teritur & ſignificat quod tam uiuentes: quam illi qui ſunt in purgatorio. Vel ad minus quorum

teruntur. Significationem prepoſitam quidá metrice ſcribit dicēdo Hoſtia diuiditur ī partes: tincta beatos plene ſicca notat uiuos:reſeruata ſepultos. Aliquibus tamen uidetur ꝙ pars in calice miſſa ſignificat eos qui uiuunt in mūdo:qui ſunt calici paſſionis immiſſi. Pars autem extra calicem reſeruata ſignificat plene beatos quantum ad animam & corpus. Pars comeſta ſignificat tertios. Per calicem enim duo poſſunt ſignificari. Vno modo ipſa paſſio:iuxta illud Luce uigeſimoſecundo. Pater ſi uis transfer hunc calicem a me. Alio modo beata fruitio:ſecundū illud ps.xxii. Calix meus inebrians ꝙ̄ preclarus eſt. Et ideo poſſunt in talibus diuerſe ſignificationes aptari. Et attende ꝙ pars in calice miſſa:nullo modo poteſt populo dari in ſupplemento communionis: quia panem intinctum non porrexit chriſtus niſi iude proditori:licet illa buccella intincta non fuerit corpus chriſti. Quod autem poſt ſumptionem ſanguinis ſacerdos ſumit uinum non conſecratū: & lauat manus: ſpectat ad reuerentiam ſacramenti:ut.ſ.humor ille ſpecierum ſāguinis abluatur ab ore:& manus lauētur:ne quid adhereat de reliquiiſ ſacramenti.

De defectibus qui poſſunt euenire in celebratione miſſe.

Irca tertium autē ideſt circa defectus qui poſſunt occurrere ex infirmitate & negligentia in miniſterio huius ſacramenti:debes notare ꝙ dupliciter talibus defectibus poteſt occurri. Vno modo ſollicite attēdendo facere oīa debito modo & ſine defectu ſecundum ritum ab eccleſia inſtitutum. Vnde maximum periculum ē negligentem eſſe circa tanti myſterii celebrationē ſiue ex parte ſacerdotis ſiue miniſteriorum. Vnde aliqui uolūt dicere(quod ſatiſ eſt durum)ꝙ omnis negligentia omiſſioniſ circa celebrationem huius ſacri myſterii propter ſui ſummam reuerentiam ē mortale peccatum. Licet autem durum ſit de omni omiſſione hoc dicere: tamen ſi quis omitteret ea que ſunt de integritate ſacramenti:non eſt dubium ꝙ eſſet mortale. Et etiam ſi quis de induſtria omitteret ritum ab eccleſia inſtitutum: maxime circa principalia. Sicut eſt celebrare ſine paramentis debitis & uaſis & ſine principalibus officiis canonice inſtitutis::epiſtola & euangelio & ſimiliū: & non admiſcendo aquam uino ante conſecrationem bene credo ꝙ in talibus ex induſtria obmiſſi peccatum incurratur mortale :quia hoc ſine contēptu non fieret:pro qualibet autem leui omiſſiōe ex humana infirmitate que ſepe non poteſt omnium recordari:& multum intenta uni: obliuiſcitur alterius:non credo animam debere ad mortem dānari: licet multum omnis negligentia hic debeat reprehendi. Iſte ergo eſt optimus modus occurrendi defectibus:ſcilicet precauere ne ueniāt. Alius etiam modus eſt poſtꝙ̄ defectus accidit:prout ē poſſibile ſalubriter emendare. Defectus autem poteſt accidere multipliciter. Primo ex parte miniſtri:puta ſi infirmetur:uel moriatur ante completionem ſacramenti. Vbi nota ꝙ ſi ante conſecrationem corporis chriſti aliquod impedimentum occurrit miniſtro : non opportet ꝙ per alium ſuppleatur: quia adhuc nihil factum eſt. Si uero poſt inceptam cōſecrationem: puta cōſecrato corpore:ante conſecrationem ſangīs uel ēt poſt conſecrationem utriuſqꝫ:debet miſſe celebritas per alium ſacerdotem ſuppleri. Omnes enim unum ſumus in chriſto. Et ideo omnes ſacerdotes in tali caſu tenent perſonam unius miniſtri:& ideo ne ſacramentum ſit uel ſacrificium incompletum ꝑ alium compleri opportet. Abſqꝫ autem tali cauſa ſi quis ex negligentia dimitteret myſteria incōpleta:non ſolum mortaliter peccat:ſed etiam ſententiam excommunicationis incurrit. Sicut habetur ſeptima queſtione prima capitulo Nihil: & eſt ſtatutum concilii toletani. Alio modo poteſt eſſe defectus ex parte miniſtrantium : ut ſi offeratur calix cum uino ſine aqua. Et ideo ſi ſacerdos ante conſecrationem ſanguinis : etiam poſt conſecrationem corporis percipiat aquam non eſſe in calice: debet ſtatim apponere & conſecrare: & in miſſa procedere: quia appoſitio aque ut dictum eſt non eſt de neceſſitate ſacramenti: debet tamen puniri ille ex cuius negligentia contingit. Nullo autem modo debet aqua uino conſecrato miſceri: quia ſequeretur corruptio ſacramenti pro aliqua parte ut dictum eſt ſupra. Si uero percipiat poſt uerba conſecrationis ꝙ uinum non fuit poſitum in calice :ſi hoc percipiat ante ſumptionem corporis: debet deponi aqua ſi ibi fuerit: & accipi uinum cum aqua modo conſueto: & debet ſacerdos reſumere uerba canonis : incipiendo a conſecratione ſanguinis ibi. Simili modo poſtea ꝙ̄ &c. & totum compleatur:ſicut ſi antea non percepiſſet ultra iſtum punctum in miſſa. Si uero perceperit poſt ſumptionem corporis: puta ſi uolendo ſumere ſanguinem aquam ſenſerit: debet aliam hoſtiam nō conſecratam accipere: & uinum cum aqua in calice ponere: & conſecrare totum de nouo ſacramentum in duplici ſpecie:& rite ſacrificia conſumare. Si enim inciperet a conſecratione ſanguinis : & nō haberet hoſtiam conſecratam : uerba non competerent ſacramento: & debet poſtea totum ſumere modo conſueto:quia perfecta non poſſunt dici ſacrificia niſi perfecto ordine compleantur: ſicut dicitur in predicto capitulo concilii toletani. Nec obſtat ſi dicatur ꝙ prius ſumpſit aquam que erat in calice:quia preceptum de perfectione ſacramenti maioris eſt ponderis: ꝙ̄ preceptum ꝙ hoc ſacramentum ſumatur a ieiuniis. Vnde in tali caſu debet tale ſecundū preceptū

omitti propter primum. Similiter ſi poſtq̄ ſa
cerdos proceſſit in celebratõne miſſe:recolat ſe ali
quid ſumpſiſſe in illa die debet conteri & ualde
dolere:ſed tamen inchoata myſteria rite complere.
Si autem ſacerdos non recolat ſe dixiſſe aliqua
eorum que dicere debuit non debet ex hoc mente
turbari. Non enim qui multa dicit: recolit omniũ
que dixit:niſi forte in dicendo aliquid apprehēde
rit ſub ratione iam dicti. Sic enim aliquid efficitur
memoriale & fit obiectum memorie inquantum
accipitur ſub ratione preteriti:a cuius tñ memoria
impeditur ex multa attentione eorũ que dicit ut ſi
quis attente cogitet illud quod dicit non tñ cogi
tet ſe dicere illud:non multum recolit poſtea ſe di
xiſſe. Et ideo non poteſt eſſe ſcrupuloſus ſacerdos
in examinando ſeipſum & luctando ĩtra ſe.d.forte
dixiſti:forte ñ dixiſti ſed ſp̄ ſuppõere dēt ſe dixiſſe:
niſi oĩno certus eēt plene ſe ñ dixiſſe quod raro cõ
tingit. Ex ipſo enim uſu proferendo uerbo cano
nis debet ſupponere ſe ea debite dixiſſe ſiue protu
liſſe. Si uero conſtet ei aliqua probabiliter omiſiſ
ſe:que non ſunt de neceſſitate ſacramenti:non eſti
mo ꝙ debeat reſumere ĩmutando ordinem ſacrifi
cii:ſed debet ulterius procedere:ac ſi nihil eſſet. Si
uero certificetur plene ſe omiſiſſe aliquid eorum q̄
ſunt de neceſſitate ſacramenti.ſ.formam conſecra
tionis:cum forma ſit de integritate. Sicut & mate
ria:idem uidetur faciendum quod dictum eſt in de
fectu materie:ut ſcilicet reſumatur a forma conſe
crationis:& per ordinem reiterentur dicta:ne mu
tetur ordo ſacrificii:ita tamen ꝙ forma ſuper eadem
materia nullatenus iteretur. Vbi autem ē dubitatõ
quod ſolet accidere conſcientiis ſcrupuloſis & obli
uioſis:debet argui ꝙ ſit dictum illud quod eſt de
neceſſitate maxime ex ordine loquendi uerborum:
ut dictum eſt ſupra. Et quia non eſt ueriſimile ꝙ il
lud ſolum omiſerit:& ad alia uenerit: & ideo talis
debet a ſe huiuſmodi cõſcientiam repellere:qr ſepe
eſt tentatio ab hoſte talis lucta ut impediatur deuo
tio ſacramenti. Et ſicut dictum eſt ſupra. Sepe ma
gna dicentis attentio memoriam impedit nec eſt
per hoc minus dictum. Similiter:quando multe
hoſtie conſecrantur:& una ſola accipitur in manu a
ſacerdote:non propter hoc alie minus conſecrant̄:
eſto ꝙ tunc actu non cogitauerit de eiſdem:licet.n.
ualde decens ſit ꝙ intentio feratur tunc ſuper ma
teriam conſecrandam:non eſt autem omnino ne
ceſſarium propter labilitatem noſtre attentiois ſed
ſufficit habitualis attentio & intentio continuata:
& non interrupta per actum contrarium illi actui:
quo primo poſuit hoſtias & eas obtulit cum inten
tione conſecrandi. Si autem contingat uel pro
pter frigus uel propter negligentiam ſacerdotis:ꝙ
tota hoſtia cadat in calicem ante fractionem:uel in
fractione:uł quõlibet aliter:non propter hoc omit
tat procedere:& omnia dicere que dicere debet: qa
fractio hoſtie:& ꝙ una pars mittatur in calicē: ma
gis reſpiciũt corpus myſticum ut dictum eſt ſupra
ſicut & admixtio aque ſigt̃ populum. Et ideo ho
rum pretermiſſio non facit imperfectionem ſacrifi
cii:ut propterea ſit neceſſe aliquid iterare circa cele
brationem ſacramenti. Eſt tamen dure negligentia
puniēnda. Si autem quod doloroſum eſt relaxa
tione contingat ꝙ per negligentiam ſacerdotis ef
fundatur ſanguis:uel ꝙ ſtillet alibi. Sic eſt procedē
dum ut habetur de conſecratione:di.ſecunda:ex de
creto pii᷒ pape. Si per negligentiam ſtillauit de ſan
guine in tabula que terre adheret:lingua lambatur
& tabula radatur. Si uero non fuerit tabula:ſed ter
ra conſulo ꝙ lambatur quantum poteſt:& igne cõ
buratur ſiue raſura tabule:ſiue terre & cinis intra al
tare condatur:& ſacerdos.xl.diebus peniteat. Si aũt
ſuper altare ſtillauerit miniſter ſorbeat:& tribus die
bus peniteat. Si ſuper lintheum altaris: & ad aliud
lintheum ſtilla peruenerit:quattuor diebus penite
at. Si uſq; ad tertium:nouem diebus peniteat:& lin
theamina que ſtilla tetigit:tribus uicibus lauet mi
niſter in illa parte ubi ſanguis ſtillauit:calice ſubtus
poſito:& aqua ablutionis ſumatur: & iuxta altare
recondatur:melius tamen eſſet ſi ſumeretur in po
tu a miniſtro:niſi propter abominationem dimit
tat. Quidam autem ulterius partem illam linthea
minis ĩcidũt & comburunt & cinerem in altari:uł
in ſacrario reponunt. Subditur autem ibidem ex
penitentiali bede preſbyteri. Si quis per ebrietatem
uel uoracitatem euchariſtiam euomerit quadragin
ta diebus peniteat ſi laicus eſt. Clerici: uel mona
chi diacones ſeu preſbyteri octuaginta diebus
peniteant: Si autem infirmitatis cauſa euo
merit: ſeptem diebus peniteat. Et in eadem
diſtinctione ex concilio arelatenenſi. Qui non
bene cuſtodierit ſacrificium & mus uel aliquod
aliud animal in eccleſia exiſtens id comederit:
quadraginta diebus peniteat. Aut pars eius ceci
derit:& non inuēta fuerit:trigĩta diebus peuiteat.
Et eadem penitētia uidetur dignus ſacerdos uel ſa
criſta per cuius negligētiā hoſtie cõſecrate que re
ſeruātur in eccleſia putreſiũt:& tanto maiori quan
to hic ſepe culpabilior negligētia repentur: Pre
dictis autē diebus debet penitens ieiunare:& a cõ
munione ceſſare:penſatis tamē conditiõibus ne
gocii & perſone:poteſt addi & minui ad peniten
tiam ſupradictam. Hoc tamē eſt regulariter obſer
uandum:ꝙ ubicunq; ſpecies integre inueniuntur:
maxime ſi appareat forma panis:ſunt reuerēter ob
ſeruãde:uel etiã ſumende:ſi ſine abominatione fie
ri poteſt:quia manētibus ſpeciebus manet ibi cor
pus chriſti ut dictũ eſt ſupra. Ea uero ĩ quibus inue
niuntur comburēda ſunt:ſi comode fieri poteſt:ci
nere ĩ ſacrario recõdito:ſicut de raſſura tabule dictũ
eſt. Licet autem hoc ſacramētum nec bonitatē
nec malitiam recipiat a miniſtro: & ideo quãtum
ad hoc equalis bonitatis ſit miſſa boni ſacerdotis
& mali:licet etiam orationis fructus que dicitur p

os ſacerdotis inquãtum eſt miniſter cõmunis ec
cleſie nõ fraudet̃ fructu charitatis cõis:fructus ta
men qui debet haberi in miſſa ob deuotionem of
ferentis miniſtri:& grato miniſterio ipſius quo ad
alios deficit:quo ad ipſum offerẽtem in ſuá perni
tiem miniſteria agit:ſed in ſumendo iudicium ſibi
mãducat & bibit. Et idcirco qlibet fidelis licet poſ
ſit ſumere ſacramenta a ſacerdote:q̃diu ab eccleſia
tolleratur:quia tamẽ hodie multũ deficit correctio
& non tollerãda impia tollerant̃. Cõſulo cuicũq;
fideli:ꝙ nulli ſacerdoti det occõnem celebrãdi de
quo ſibi plene cõſtat ꝙ ſit ĩ ſtatu mortalis peccati:
quod ſi omnino notoriũ eſt ipſum fugiat:ſi occul
tum eſt talẽ modum teneat ꝙ aliis nõ reuelet. Nõ
tamẽ debet aliquis temerarius eẽ ĩ iudicãdo quod
neſcit:nec debet alium eſtimare reũ:niſi quãdo ex
certitudine uitare nõ poteſt. Magne.n.ingratitudi
nis eſt ad xp̄m ieſum qui tãta charitate condidit ſa
cramẽtum materiam prebere ꝙ in ſacramẽto con
tumelioſe tractet̃:magneq; deteſtatiõis ẽ: ſimoni
ace celebrare uel emere cui maĩa dat abuſus quo
rundã nõ ſolũ ſacerdotum ſecularıũ:ſed etiam reli
gioſoꝝ:qui ut poſſint extorquere multitudinẽ pe
cunie a populo:iueniunt numerũ miſſarum quaſi
ſub circulo anni pfectã deuotionẽ ſacramenti face
re dicere miſſas unius ãni.ſ.tot quot ſunt dies an
ni:accipiẽtes tres uel quattuor denarios pro miſſa:
uel ſub ſpecie maioris deuotiõis & pfectionis que
ad millenariũ ſpectat:facere mille miſſas dicere:uel
ſub deceptiõe pfectionis ſũme:ut poſſint maiorẽ
pecuniã extorq̃re reduplicant millenariũ in ſeipm
& ſic hortat̃ diuites ut miſſaꝝ faciãt dici millena
riũ.i.mille milia miſſarum:puto ꝙ mille milia de
monum mentes inhabitãt talium ſacerdotũ. Hy
pocrite etiã ſacerdotes publice erubeſcẽtes pecuni
am extorq̃re numerum miſſarum pro penitentia
imponũt:& per hanc uiam ſepe ſimoniace capiũt
ſub titulo pietatis. Circa hoc ſacramentum ſunt
multi errores. Primus ẽ dicẽtium non eſſe ueꝝ
corpus xp̄i in hoc ſacramẽto:niſi ſignificatiue. Cu
ius erroris dicitur fuiſſe aliquando bengarius:cõ
tra quem dicitur Ioãnis ſexto. Caro mea uere eſt ci
bus &c. Secundus error eſt accordinatarum of
ferentiũ in ſacramento panem & caſeum. Terti
us eſt acquiriorum offerẽtium ſolum aquã in ſacri
ficiis. Cõtra iſtos duos eſt ieſus huius ſacramenti
inſtitutor:qui panem & uinum diſcipulis dedit.
Quartus eſt error catafrigarũ & pepuciatorum:q
de infantis ſanguĩe quẽ de toto ſuo corpore mi
nutis punctionũ uulneribus extorquẽt:panem cũ
farina faciunt quem pro euchariſtia conficere di
cunt:quod magis eſt ſimile ſacrificiis demonum:
q̃ fidelium:ſecundum illud p̄s. Effuderunt ſangui
nem innocentem. Quintus error eſt penpici
anorum qui tantum dant mulieribus principa
tum: ut apud omnes ſacerdotes honorentur.
Sextus error eſt pauperũ de lugduno dicentiũ
quencunque iuſtũ poſſe hoc ſacramentum confi
cere. Contra quos eſt ꝙ dominus ſolis illis di
ſcipulis hanc contulit poteſtatem quos preſbyte
ros ordinauit. Septimus eſt error quorundam
qui dicuntur adamani: quaſi imitantes nuditatem
Ade. Nudi nanq; mares femineq; conueniunt.
Nudi lectores audiunt:nudi orant: nudi ut dica
tur ſacramenta celebrant. Contra quos dicitur pri
me Corinth.xiiii. Omnia honeſte & ſecundum or
dinem fiant in uobis.

Ieſus Iudam corripiens Cap.vi.

IN hac ſacratiſſima cena Ieſus multa chari
tate ut ex ſupradictis patuit iudam a con
cepta nequitia ſtuduit reuocare: non ſo
lum obſequendo ſed etiam increpando: ſub uer
bis tamen generalibus ita ꝙ crimen occultum in
debite non prodebat. Vnde & loquens: Vnus ex
uobis me traditurus eſt: & dicens. Non de omni
bus uobis dico: & non eſtis mundi omnes: & ſi
milia ingerebat menti proditoris: quia eius co
gnoſcebat impiam uoluntatem: ut tamen chari
tatiua oſtenderetur correpto: nec ipſum aliis
prodebat ut poſſent intelligere tunc: nec omitte
bat charitatis ſigna. Sed ut dictum eſt ſupra am
plius augumentabat. Vnde licet Hylarius dicat ſu
per Mattheum:ꝙ corpus ſuum non tradidit iude.
Non tamen in hac parte eſt eius ſequenda ſenten
tia: quia ratio per quam probat non concludit.
Probat enim ex hoc ꝙ chriſtus dicit diſcipulis:cũ
corporis & ſanguinis tradidit myſteria. Bibam
illud uobiſcum nouum in regno patris mei:ideſt
poſtq̃ reſurrexero comedam & bibam uobiſcum
in gaudio reſurrectionis. Sed iudas non bibit cum
eis:quia ante creditur fuiſſe ſuſpenſus q̃ reſurrexe
rit chriſtus: ergo tunc non accepit cum diſcipulis
corpus & ſanguinem. Non concludit inq̃: qr
xp̄s loqtur diſcipulorũ collegio: qđ q̃dẽ collegiũ
manet ueꝝ etiam iuda excluſo. Nec ipſum xp̄s ex
cluſit:immo quantum fuit ex parte xp̄i: bibiturus
erat cum ipſo in reſurrectionis gaudio:niſi ipſe per
ſuam malitiam apoſtataſſet. Conueniens autẽ fuit
magiſterio xp̄i ut occultum peccatorẽ abſq; accuſa
tione & euidenti pbatione ab alioꝝ cõione nõ ſe
paret:ut per hoc informaretur eccl̃ia occultos non
pdere peccatores. Ipſe autem iudas exaſperatus ex
hoc uideretur a xp̄o occaſionem aſſumere receden
di. Propterea Diony.in libro angelice Hierarchie.
Et Aug.ſup Io. Et Criſo.dicunt ipſum ſacra myſte
ria cum aliis diſcipulis ſuſcepiſſe. Buccella autẽ in
tincta quam ſibi dedit:de qua dicitur Ioã.xiii. Nõ
fuit corpus xp̄i:ut Aug.expreſſe dicit: quia iam cũ
aliis ſumpſerat ſed ex pte xp̄i fuit ſignum dilectio
nis & familiaritatis ipſi iude. Ioanni uero licet tũc
forte plene non intellexerit fuit ſignum proditio
nis:& ꝙ ficte & infecte ceteris diſcipulis iungeba
tur:unde & iſta duo ſigt intinctio. Aliqua enim in
tinguntur & inficiuntur:& per hoc ſignificatur fi

ctio & infectio amicitie iude ad xp̄m. Sed panis in tingitur ut ſapidius comedatur: & ideo ex pte xp̄i fuit ſignum amoris ſapidi & remiſſionis dulciſſi-me & cordialis perpetrate iniurie & reuocationis plene per ſigna familiaris amicitie. Sed maledicta aīma illa que tantam amoris dulcedinem in felleā ꝑditionem conuertit: unde ſequitur ꝙ poſt buccellam introiuit in eum ſathanas: quia tunc plenius eum poſſedit: quando ex tam familiari ſigno reuocatus fuit: propterea ſequitur. Exiuit autem iudas continuo: & tunc dixit ei. Quod facis fac citius: nō intendens ſuam malitiam ad ſcelus impellere ſed quod facturus eſſet ſe oſtenderet cognoſcere: & fructum paſſionis qui ex eius opere ſequuturꝰ eſt non ex intentione: oſtendit ſe ardenter deſiderare.

Ieſus dilecto ſtratus. Cap. vii.

Icut autem perditum & pfidum iudam perceptio ſacramenti in maiorem poteſtatem diaboli tradidit: quia indigne acceſſit. Sic dilectum ioannem deuote ſuſcipientem ad tantam familiaritatem adduxit ut pectus ieſu diuinitate repletum acceperit ad quietem. O felix ſōnus & extaticus ſancte contemplationis accubitus: qui tūc in hoc dilecto ineſtimabilia dei beneficia ſuper electorum ſuorum animas diffundenda in fine temporum figurauit. In hoc enim benedicto ſomno figuratur eccleſia contemplatiua: que in fine temporum debet ad tam ſuauem guſtum adduci contemplationis: ut uere requieſcat in pectore chriſti: quia ſibi debet ſpecialius reuelari archanum unionis perſonalis in chriſto: & iſtius unionis diffuſio in corpus ſuum myſticum: & tranſformatio mentium in dilectum: propter quam tranſformationem hi ſingulariter omnibus temporalibus abdicatis: que tunc erunt materia diuiſionis & ſeparationis a chriſto: reprobatis illis ſacrilegis qui de chriſto ieſu & eius cultu ſimoniace negociantur: ad temporalium queſtum in hereditatem domini aſſumuntur: & ad ſublimitatem perfectōnis & quietem adducti ab omni diſtractionis turbine ſopiuntur. Qui deſcribuntur in propheta cum dicit. ps. cxxvi. Cum dederit dilectis ſuis ſomnum &c. Hi enim dilecti tempore tentationum impii antechriſti tam myſtici q̄ aperti ab omni diſtractiuo temporalium amore ſeiuncti in hoc aduerbio demonſtratiuo. Ecce inquit hereditas domini: quia hi dilecti nihil querentes de mundo: ſed totaliter reſpicientes in chriſti pectore configurati nunc ſimilitudini mortis eius in charitatis ardore que tunc quando hic dilectus dormiuit ſuper pectus ieſu: in ipſo ſingulariter bulliebat: nihil aliud querunt niſi cum dilecto mori in feruore amoris & tolerantia paſſionis: & i ipſo frui in perfecta quietudine adimpletioniſ uoluntatis diuine. Et ideo ſingulariter dicuntur hereditas domini: tum quia ſingulariter deum poſſident omnia alia contempnendo: tum quia ab ipſo plenarie poſſidentur per immolationem uolūtatis ſue. Et ideo ſingulariter tanq̄ domini hereditas demonſtrantur quia tempore inundantis tempeſtatis predicte ipſi uidentur reliquie dominice portionis: qui proprie dicuntur filii merces: quia ex ſingulari chriſti merito dantur ipſi dei filio pro mercede. In quo etiam innuitur ꝙ hi ſingulariſſime diffidentes de propriiſ meritis & propria uilitate inabyſſati de ſolo chriſti merito gloriantur: & de hoc ſunt contenti: & nihil aliud uolunt niſi illud quod benedictus ieſus dum uiueret eis meruit in ſeipſo maxime per ſupplicia paſſionis. Et idcirco ſunt totaliter in chriſto paſſiones & dolores & penurias tranſformati per altiſſime paupertatis amorem: hi ſunt uiri ſeraphici legitimi filii franciſci: qui dicuntur fructus uētris: quia in uentre carnalis eccleſie abſconſi: & non appetentes in exteriori pompa eorum que carnis ſunt tanq̄ ſingularis fructus huius ſpōſe ab eiuſ ſpōſo ieſu in ſucceſſores legitimos aſſumuntur. De his uerificatur quod ſequitur. Sicut ſagitte in manu potentis: ita filii excuſſorum. i. filii excuſſi: qui in māu potentis ieſu tanq̄ electe ſagitte ad inimicos eius uulnerandos: occidendos: & conuertendos expeditiſſime conuertuntur & diriguntur. Et ideo beatus uir qui impleuit deſiderium ſuum ex ipſis: quia iſtiſ ſingulariter reuelatur manna abſconditum. Iſtis datur liber apertus ut predicent populis tribubus & linguis: quia eis datur intelligentia ſcripturarum. Iſtis datur calamus menſure: ut metiantur templū & ciuitatem. i. diuinum cultum inſtituant & reforment eccleſiam impiorum uitiis deformatam. Iſtis datur poteſtas alligandi ſathanam. Iſtis datur firmitas columnaris. Iſtis datur fundamentaliter: ut in eis noue eccleſie cōtēplatiue ſtructura fūdetur. Iſti ſignantur per ioannē in hoc ſomno non ſolū ſed in multis que in apocalypſi ipſe deſcribit & in leta tolerantia paſſionum. Sicut enim iſte dilectus in feruentis olei dolium miſſus: non aduſtus: ſed unctus exiit: ſicut uenenum benedicto ioanni mortē non intulit: ſed uenenatos ſuo ſuffragio ſuſcitauit ut ioannis martyrium defuerit ad penā: & non defuerit ad coronam. Sic & hi dilecti ſingulariter martyrizantur in dolio feruētis olei. ſ. i imēſitate bullientis amoris cordis ieſu paſſionati ꝑ nobis: in quo tanq̄ tyrones celeſtis regni ſic cōſecrātur: & ad pugnādū pro xp̄o uiriliter animantꝰ ut omnia martyria reputēt unctiōes. Hi bibunt cōtinue uenenū mortiferꝝ carnaliū & falſorꝝ chriſtianorꝝ cū quibus uiuūt: eorꝝ ſupportātes & gementes defectū: ad hoc ſolūmodo cōuerſantes cum eis non ut moriātur in illorꝝ defectibus: ſed ut ipſos ſuſtinere ab illa flenda morte: q̄ ex uenenata falſificatione uite chriſti eos gemētes conſpiciuut incurriſſe. Sed nūc hꝰ claudantꝰ ſermones: qa de his nimis grandis ē ſermo & interp̄tabilis ad dicendum. Multum enim fuit myſticuſ ille dilectiſſimi diſcipuli ſuper pectus domini ſōnus in memoria tāti turbinis

tunc expreſſi cū annunciaret ſaluator pſēſentiā ſue mortis. In medio.n.perſecutionis & turbinis huius uite abſorbentur hi dilecti a fruitione amati ieſu:in quo ſe ſentiūt de omnibus dei operibus tranquillatos:cognoſcentes in omnibus honorē diuinū:& melius electoꝝ nō obſtāte impiorū ſiue demonū ſiue hominū malignitate cōpleri:ſicut etiā fuit de ſūmo ſcelere.ſ.xp̄i uenditionis & occaſiōis inique.De qua tunc loqbat̄ xp̄s. Vbi & nota:ꝙ quia iſtud beneficiū ē gratuitū donū:nō hominis meritum.Ideo hic diſcipulus dicit̄ a ieſu diligi paſſiue:nō actiue quia talibus dilectis fortiſſime imitetur recognitio tantoꝝ donoꝝ que ſuper eos ſingulariter pre aliis effundent̄:ut reputēt ſe parū diligere:& a ſe nihil boni eē:ſed tm̄ a diligentis ieſu gratuita bonitate. Attende autē ꝙ quia hic ſtatus ē ſūma perfectio mētis.Ideo h̄ ſurrexit ipſa deceptio hoſtis qui mētes ſimpliciū decipit: ac ſi tā de paſſione xp̄i:q̄ de afflictione ꝓximi debeāt ſub ſpecie qetudinis in uolūtate dei inſenſibiliter pertranſire:& quaſi in ſola dei fruitione gaudere: non curantes de dei iniuria:ſiue de proximi āguſtia dicētes.Deus omnia ordinat in melius electorū. Et qdē ſuper hoc uero:imo ueriſſimo h̄ īpietatis non debet fundari:qa anima in carne paſſibili uiuēs nō debeat ſentire dei iniurias & xp̄i dolores in toto corde electoꝝ.Nec iſta īpietas & īſenſibilitas quā Augu.in.xiiii.li.de ciuitate dei ca.viii.p totū prolixe & aperte īprobat & uocat eam ſtuporē mentis & inſenſibilitatē oībus uitiis peiorē:oñdēs exēplo chriſti & ap̄li ꝙ affectiones mētis iſto modo ſunt ordinate ſub regula diuine uolūtatis:ut.ſ. adhibeātur ubi & quādo expedit:& opportet:& tūc ſūt uirtutis materia & ſtatui cōpetit uiatoris:hec inq̄ impietas nullo modo figurat̄ i ſōno dilecti:qn potius ē incōpaſſio diaboli:licet ſepe nō tamē tanta malitia deludat incautos. Sed hec ē uera qetudo mētis q̄ auritur de pectore ieſu:ut.ſ.anima uice dei q̄tū pōt oēs eius iniurias doleat:& omnes exēplo xp̄i in ſeipſo recipiat:& ad deplorandū & lamentādum ac ſi ipſe quaſi eēt auctor omniū mirāda cōpaſſiōe in ſe retorquens defectus proximoꝝ:& ſic ſit contētus de dei ꝓuidētia:ut nō turbetur cōtra eius ordinem:nec pp culpā moueat̄ cōtra proximū in rancorē.Sed nihilominus oīa mala que uidet uel ſentit fortiſſime in ſe recipiat cū dolore & cōpaſſione dei:iniurie & anguſtie proximi:& tāto plus quieſcet quāto plenius iſta ſentit:& hanc ſuā reputet qetem omnia hec ſuſtinere:ut quies augeat̄ ex anguſtia:& anguſtia ex qete uolūtaria:& hoc eſt participiū ſoporis dilecti. Nec obſtat cauillatio quam dicunt maligni.Vis tu dolere de eo quod deus facit:& de quo bonū elicit? Ad quod reſpōdeo ꝙ uolo dolere dū ſū in carne paſſibili:ſicut deus me dolere uoluit:& ſicut chriſtus me ſuo exēplo docuit: nec bonū qd̄ deus de malo elicit: īpedit qn debeat doleri de omni iiuria dei:ſed hoc ſolū īpedit īpatiētiam animi. Sic āt ubiq̄ꝫ i toto libro uolo ītelligi mētis qetudinē:& nr̄e uoluntatis anichilationem ſub deo:qa.ſ.uolumus qd̄ ſibi placet nos uelle dū ſumus in carne.

Ieſus ſermonē faciens

Ieſus euiſceratus Cap.viii.

Vātū fauus ille poſt cenā in ſermōe quē fecit diſcipulis ſuis dulcoris habundantiam eructauerit:ſatis patet perlegenti euāgeliū cū oculis mētis.Et qa ibi euiſcerata ſūt intima charitatis ſue:nō debuit ille ſermo ab aliis ſcribi q̄ ab illo diſcipulo q̄ melleos guſtus ſūpſerat recūbens in pectore ſui bullientis āmoris:pp qd̄ ſubiūxi:Ieſus euiſceratus. Quia uero tunc plus q̄ humana mēs cuiuſlibet eleuata ſit ſufficiēs capere eterne charitatis ap̄lis patefecit archana:unde & ille benedictus Ioānes per ſpiritum ſanctū memoriā retinēs uerborum ieſu:miro ſacramēto cōſcripſit. Licet āt hec ſcriptura ſit ſup oēs alias aqlini uolatus: tn̄ hi quibus datū ē noſſe myſteriū regni dei per beneficiū ipſius ieſu:licet ſemiplene ibi cōtēplātur beneficū ieſum apoſtolis predicētē receſſū per iminētiā paſſionis quā & eis multis replicat uerbis.Cōtemplantur etiam ipſum reuelantē ſue diuinitatis abyſſum:& totius trinitatis myſteriū & propria perſonarū & indiuiſibilem unionē eēntie: quia pſone ſingule mutuo ſe circūincidūt:& mutuo in ſeipſis exiſtunt.Contēplātur ēt ipſū contriſtatos apoſtolos de paſſionis īminētia cōſolātē:benigne predicādo ſue reſurrectionis gloriā:promittēdo poſt reſurrectionē apparitionē iocūdā:affirmādo ex ſua morte magni fructus exuberātiā tā i ipſis ap̄lis ſingulariter q̄ generaliter i omni' eccleſia electoꝝ. Cōtēplātur ēt ipſū promittētē ſp̄us ſancti aduētū in abūdantia ad cōſolādū apoſtolorum mētes:& fugandā triſtitiā:unde & paraclitū uocat ad illuminandū & docēdū oīa:& ad fugādā oēm nociuam ignorātiā.Docebit nos inqt omnē ueritatem:& multa ſimilia. Ad teſtificandū in chriſto ieſu humanitatis innocētiā:& diuitatis ſuppoſitū ſiue perſonam Et ad tale teſtimoniū in apoſtolis reformandū ut huius populis predicarent.Ille, inquit teſtimoniū perhibebit de me:& uos teſtimonium perhibebitis. Ad arguendum mundum de impietate ſacrilega illate ſibi mortis:& deformitate mundane cōuerſationis:& temeritate preſumptionis contra deum.Cum uenerit inquit ille ſpiritus ueritatis arguet mundum de peccato & iuſtitia & de iudicio. Ad pacificandum & tranquillandum corda diſcipulorum in omni diuino uolito non obſtante mundi turbine & perſecutionibus multimodis impiorum.Pacem inquit relinquo uobis:pacem meam do uobis. Quod quidem per ſpiritum ſanctum ē factum.In cuius receptione apoſtoli tranſformati in chriſti paſſiones perſecutiones mundi pro chriſto pacem ſuam & refectiuum cibum ſunt arbitrati. Ad imprimendum & manifeſtandum cordibus apoſtolorum ſummam intimitatem chriſti ad eos.Illo inquit die cognoſcetis: quia ego in patre

meo:& uos in me:et ego in uobis. Ad efficien
dum potentes apoſtolos imitari chriſti uitam ī per
ſectiōibus uirtuoſis per exēpla uite data mundo:&
ad manifeſtandum chriſti gloriam per opera mira
culoſa facta in nomine ſuo. Qui credit inquit ī me
opera que ego facio:& ipſe faciet & maiora horum
faciet:quia ego ad patrem uado. Maiora enim fece
runt quo ad conuerſionē multitudinis populorū
licet hec omnia chriſtus in eis miſericorditer fece-
rit:promittit & ſpiritum ſanctū ad firmiter & imo-
biliter inhabitādū in eis:& eos adiuuādo in oībus
neceſſitatibus ſuis. Apud inqt uos manebit & ī uo
bis erit. Hos.n.effectus & multos alios in eis ſpiri
tus ſanctus effecit:ad cuius tamē aduentum oſten
dit oīno neceſſariū meritū mortis ſue cum dicit. Si
enim non abiero:per mortis ſubſtinentiam hoc uo
bis merendo:paraclitus non neniet ad uos. Si aūt
abiero:mortē ſuſtinendo pro uobis: mittam eum
ad uos .i.dignos uos faciā ut mittat᷑: & ideo mit-
tam uobis:licet autē iſta approprientur ſpiritui ſā-
cto:tñ ſūt trinitatis effecūs:& iō tā pr̄ q̄ filius ſimľ
cū ſpū ſāctoaduēiūt : pp quod dicit:pater diliget
eum:& ad eum ueniemus ſupple omnes tres pſo
ne:& manſionē apud eum faciemus: unde etiam
eos conſolatur dicens. Non uos relinquā orpha-
nos:uado & uenio ad uos:quod in penthecoſte ē
factū:quando & ipſe nouo modo ſe reuelauit.

Contemplantur etiam ipſum ieſum benedictū
benedictos ipſos apoſtolos uiſceraliter alloquētē
& coniunctionem ipſoꝝ cum ipſo & ſue humani-
tatis merita exprimētē cum dicit. Ego ſum uitis:&
uos palmites:& manete in dilectione mea:& ipſos
ſingulariter adhortantē ad mutuam dilectionem
tanq̄ ad ſuum ſingulare preceptum nouo modo
datum:& ſui diſciplinatus euidens ſignū dicens.
Mandatū nouum do uobis &c. Et hoc eſt prece-
ptum meum &c. & in hoc cognoſcent omnes: qa
eſtis mei diſcipuli. Aſſerit etiam eis euidens ſue di
lectionis ſignum:obſeruantiam mandatorum. Si
quis inquit diligit me ſermonem meum ſeruabit.
Et illud. Si diligitis me mandata mea ſeruate. Cō
tēplantur etiam ipſum animātē apoſtolos ad tolle
rantiam paſſionum & uigoroſe ſperandum oēm
corporis cruciatum. Et primo exemplo ſui. Non ē
inquit ſeruus maior domino ſuo. Neq; apoſtolus
maior eo qui miſit illum. Sed hoc ſcitis inquit ꝙ
nō debetis in mundo uelle aliter tractari q̄ ego: &
illa recipere q̄ ego recepi. Beati eritis ſi feceritis ea.
Et quia appetitus ſimilitudinis chriſti eſt maximū
confortamētū ad tollerantiam omnis aduerſi:ideo
tantum eis replicat dicens. Memētote ſermōis quē
ego dixi uobis. Non eſt ſeruus maior domino ſuo
ideſt non eē debet nec uelle. Si me inquit perſecuti
ſunt & uos perſequētur. Secundo confortat eos:qa
iſta non inferentur ſibi propter malitiam criminis
proprii:ſed propter honorem nominis chriſti: pro
pter quod eſt ad portandum maximum ſolatium

Hec inquit facient uobis propter nomen meū: qa
non nouerunt patrem neq; me. Tertio confor-
tat eos dominus oſtendens ſe totum pondus pre-
lii ipſorum & preaccepiſſe in ſeipſo:& cum eis & in
eis toleraſſe:& de eo uictorialiter triūphaſſe: unde
cum preſſuras predicat ipſos habituros in mundo:
hortatur pacem in ſeipſo habere cum dicit:hec lo-
cutus ſum uobis:ut in me pacem habeatis. In mū
do preſuram habebitis:ſed confidite:Ego uici mū
dum in me & in uobis & in omnibus electis:pro-
pter quod omnis diffidentia & puſillanimitatis ti-
mor abſcedat:quia iam in me de omnibus eſt ui-
ctoria conſumata. Et in hoc felici triūpho condu-
dit ſermonem ad apoſtolos loquens. Quia ue-
ro h̄ omnia ſunt in apoſtolis per chriſti meritum:
quod quidem radicem & perfectionem habet per
interne chriſti charitatis incendium ad deum & ad
proximum:& per ſui ſuppoſiti dignitatem quo ue
re eſt deus & dei filius:qui meretur omnibus in aſ
ſumpta natura. Ideo in fine ſermonis eleuatis ocu-
lis in celum alloquitur deum patrem petens mira
& ineffabilia pro ſeipſo homine:& ꝓ toto ſuo cor
pore:unde ſicut ſūmū bonū omnium electorum
petit clarificationem ſui per gloriam reſurrectionis
in ſuo corpore:& per firmitatē adheſionis omniū
mēbrorum ad ſe caput digniſſimum firma fide cū
dicit. Clarifica filium tuū. In his enim duobus eius
clarificatio conſiſtit. Secundo oſtendit ex hoc ꝙ
ex hoc ſequitur plena clarificatio trinitatis:ut filius
inquit tuus clarificet te. Tertio petit clarificatio
nem aſcenſionis. Clarifica inquit me apud temet-
ipſum claritate quā habui prius q̄ mundus fieret.
Et hoc fuit ipſum equalem oſtendendo ſibi:& ad
ſuam dexteram collocando. Attende autē ꝙ xp̄s
allegat rationes meritorias apud patrē:ut iſta ſecun
dum humanitatem obtineat.

Primo qa clarificauit gloriā trinitatis.

Secundo quia cōſumauit opus ſue uoluntatis:poſt
ea petit pro ipſis diſcipulis allegans in eis ꝙ patris
erant in eterna predeſtinatione. Tui inquit erant ꝙ
ſibi chriſto dati erant a patre per tēporalem uoca-
tionem:& mihi eos dediſti. Cōmendat eos

A perſeuerantia finali:& ſermonem tuum ſeruaue
runt.

A perfectione fidei. Nunc cognoſcunt quia omnia
dediſti mihi q̄ apud te ſunt

Ab inſpiratione ſpūs ſancti:qa uerba q̄ dediſti mi-
hi dedi eis ſupple intus ſpirando

A cōſenſu & cōformitate liberi arbitrii:& ipſi acce-
perunt

A plenitudine intelligentie dei ſimul & ſublimate
fidei:& cognouerunt quia a te exiui:& crediderūt
qa tu me miſiſti.

A plenitudine imitationis chriſti cum dicit: qa nō
ſunt de mundo & plena fuga mundi: & clarifica-
tione nominis chriſti:cum dicit:quia non ſūt de
mundo:ſicut & ego non ſum de mundo: & quia

clarificatus ſum in eis. Non pro his tātū rogat: ſed pro omnibus electis. Allegat etiam ꝙ eos in mundum miſit in medium hoſtium ad tollerantiā paſſionum cum dicit. Sicut tu me miſiſti in mūdum. Allegat etiam ꝙ eos reliquit preſentia corporali: cum dicit. Et iam non ſum in mundo: & hi in mūdo ſunt: & ego ad te uenio: ubi aſſerit iam factum de ſe quod in proximo erat fiendum. ſ. paſſionem reſurrectionem: & aſcenſionem: & ideo eis magis erat neceſſaria paterna cuſtodia: & ſpiritus ſancti abundantia: unde dicit. Cum eēm cum eis ego ſeruabam eos. Petit ēt iſtis mira. ſ.

Perfectā unionem ad inuicem: & ad chriſtū

Perfectam cōuerſationē ab omni inquinamēto culpe ut ſerues eos inquit a malo.

Perfectam ſanctificationem in ueritate gratie. Sanctifica inquit eos in ueritate.

Perfectam conſumationem in beatitudine glorie cum dicit. Volo ut ubi ego ſum & illi ſint mecum ut uideant claritatem meam quam dediſti mihi: & nō qualemcunqꝫ gloriam: ſed guſtum participationis perſonalis unionis filii dei cui uniuntur ſicut legitima mēbra capiti: & ſicut unum corpus chriſti myſticum unitum plene ſuppoſito ſuo perſonali: propter quod dicit. Ego claritatem quam dediſti mihi: ut. ſ. ſim deus homo ī diuino ſuppoſito: dedi eis per participiū mee unionis: ut ſint unū ſicut & nos ſumus unum. Ego in eis & tu in me: ut ſint conſumati in unum & cognoſcat mūdus: quia tu me miſiſti & dilexiſti eos: ſicut me dilexiſti. Nec eſt intelligendum per hoc quod dicit. Ego in eis & tu in me: quin pater & ſpiritus ſanctus ſint ī nobis: & nos in eis: ſed hic mediatorem ſe oſtendit. Specialis enim relatio eſt filii dei ad humanam naturam ſibi perſonaliter unitam: ex cuius coniūctione eſt ſingulariter mediator. In quo ſenſu loquitur apoſtolus. Vox xp̄i: chriſtus autem dei. Attende autē ꝙ licet hanc orationem ſpecialiſſimā chriſtus ſecrete potuit facere in qua mirabilem dignitatem ſue perſone & mirabilem affectionem & cōiunctionem ad ſua mēbra oſtendit: uoluit tamen manifeſte coram apoſtolis eam facere: & quantū patet ex textu Ioan. in cenaculo ſyon: ubi & factus eſt ſermo ut notam faceret affectionem ſuā & ſublimiſſimam ſue ueritatis doctrinam: tam preſentibus diſcipulis: q̄ etiam futuris ſuis mēbris. Tanta eſt autem altitudo iſtorum uerborum & euiſceratio cordis ieſu in manifeſtatione cordis ſui ad nos & expoſitione ſui pro nobis: ꝙ non ſolum humani affectus: ſed lapidoſi montes & colles deberent in talium auditu pre amore liquari: ſed qui pōt capere capiat. Multum enim ſublimiter uolat hec aquila: que nos deos facit in deo: & chriſtos ī chriſto: & filios in filio: ut iā non ſumus homines: ſed dii. Iuxta ꝓs. lxxxi. Ego dixi. Dii eſtis. Conſumantur etiam hec uerba in dilectionis dulcore: cū in fine ſubnectit: ut dilectio qua dilexiſti me in eis ſit & ego in ipſis. O cor uanum & diſperſum: recolligaris aliquando in teipſo imo in chriſto tuo qui ē tuipſe. Et quia nihil tibi decetero ſcias eſſe deſiderandum: niſi ut tu ī chriſto ieſu ſis deus homo deficiens a teipſo. Quis ergo poterit decetero uiuere niſi ieſu uita amabili & conuerſatione conſimili cōfigurato ſimilitudini crucis eius: quam ꝓ nobis corpore & mente portauit. Infelix anima mea non facias chriſtum mentiri qui dicit de te & aliis. Et mūdus eos odio habuit: quia non ſunt de hoc mūdo ſicut nec ego. Sicut tu pater in me: & ego in te: ut & ipſi in nobis unum ſint: & illud ego in eis: & tu in me. Nihil ergo extra xp̄m ſis: & iam eius beatitudine fruens: & cum ieſu glorificato & reſuſcitato tua conuerſatio erit in celis. Huius autem ſermōis melliflui quem ipē benedictus ie ſus dedit expoſitionem pleniorem intendo facere ſpeciali tractatu.

Finito autem ſermone ieſus benedictus ſicut dicitur Ioan. xviii. Egreſſus ē cū diſcipulis ſuis trans torrentem cedron ubi erat hortus: in quē introiuit ipſe & diſcipuli eius. In quo horto illam aliam orationem & agoniam ſudons ſanguinei feciſſe ipſū alii euangeliſte referunt: de qua in ſequenti capitulo agetur.

Ieſus futura preuidens.
Ieſus orans proſtratus Cap. ix.

Icut dicit euangeliſta. Sciens omnia que uentura erant ſuper eum ſe oratiōis preinduit armatura: unde & ſequitur Ieſus orans proſtatus. Tunc enim perfecte ſe adorandū conferens totus pondus belli ſui & ſuorum in ſeipſo triūphaliter recollegit: dans nobis exemplum ꝙ oratio eſt plena uictoria aduerſorum: unde tunc & ſuum ſenſitiuū tanto uiſum eſt timore concuſſum: ut dicatur ꝙ apparuit ei angelus de celo confortans eum: & ꝙ factus in agonia prolixius orabat: & ꝙ factus eſt ſudor eius ſicut gutte ſanguinis decurrentis in terram. Licet autem mens chriſti fuerit in continuo apice ſummitatis omnium uirtutum: & nunq̄ mutabiles uirtutes uariantes mentem eius intrauerunt: & ſuum uiuere fuit continue orare in ſummo & continua agonia uictione regni mortis: conueniens tamen fuit ꝙ id quod latuit intra ſue perfectionis ſecretum ab utero matris ſue ipſe ſignis ſenſibilibus ſuis fidelibus reuelaret: qđ maxime imminente mortis tranſitu decens fuit: &

Ieſus futura preuidens
Ieſus orans proſtratus

ſicut ille ſudor ſanguineus eſt ſignum omnem hu
manam ſuperans rationem. Ita agonia dolorum
cordis ieſu que illo figurabatur ſudore compreh ẽ-
ſionem omnis ſuperat creature. Licet autem ple
na ratio naturalis reddi non poſſit de tam ineſtima
bili ſigno doloris in ſudore ſanguineo:tamen poſ
ſumus dicere ꝙ aliq̃liter diſpoſitiue timor & amor
bellantes in corde ieſu quo adſuum ſenſitiuum fue
runt in cauſa:dum enim attenderet tam ineſtima
bile preliũ ſibi iminere ſicut aliqualiter infra dice
tur. Timor cõcuſſit ſuum ſenſitiuũ ex quo humor
ſanguineus fuit ad interiora reductus:ſuper quem
timorem reiiciendum fortiſſimus & ineſtimabilis
amor tanq̃ mire imenſitatis malleus repercutiens
& ipſum excludens:omnes poros corporis ieſu &
uenas relaxaſſe uidetur:ut ſic toto corpore flueret
guttis ſanguinis decurrentis in terram. Quod
etiam ſicut dicit Auguſtinus fuit ſignum ꝙ de to-
to ſuo corpore quod eſt eccleſia emanature erant
martyrũ paſſiones. O quali ardore erat incenſa for
nax cordis ieſu:que ſic carnem ſuam totam in ſudo
re pro nobis reliquabat. O quali fluuio decurrebat
ſanguis igne feruenti? Dañ. vii. Fluuius igneus ra-
piduſq; egrediebatur a facie eius. Et attendas ꝙ ra
tionabile fuit ꝙ ſic dolores ſue mentis oſtenderet
ut in omnibus mẽbris ſanguine ſudaret. Quia. n.
anima eſt in qualibet parte corporis tota:& eſt ipſi
us corporis uita:ideo ad oſtendendam immenſita
tem ſui doloris:quo tota paſſa fuit: debuit dolorẽ
ſuum ſignificare omnibus membris ſuis. Et hoc ſi
gnum ſudoris partim fuit memoratiuum omniũ
dolorum quos ab inſtanti conceptionis ſue in cor
pore occultauit: partim repreſentatiuum illorum
quos iu preſenti agonia ſuſtinuit:partim pronoſti
cum & figuratiuum tá eorum que debebat in con
tinenti ſuſtinere in corpore proprio q̃ ſucceſſu tem
poris in corpore miſtico electorum in quibus &
ipſe tunc patiebatur. Nam ſtatim uelut athleta bul
liens amore & triũphans fortitudine:ſciẽs omnia
que uentura erant ſuper eum:impiis occurrit:ſicut
infra dicitur. Et adimpleuit que deerant doloris in
carne ſua. Vt enim aduertas q̃ uerum ſignum fu
it ſudor uniuerſalis ſanguinis in omnibus mẽbris:
ſcias ꝙ paſſus fuit in pedibus non ſolum confixio
ne in cruce:ſed multa fatigatione itineris in ſue ui-
te decurſu
Cum multo labore peditando
Iu tibiis corpus ſupportãdo
In genibus procidendo & genuflectendo
In cruribns tunc corpus ſuſtinendo:& in omnibus
iuncturis ſepe multo labore laſſato:utpote tener &
delicatus tam duris laboribus ſubditus: clamãdo
predicando:orando:uigilando:ſuper dura ſtramen
ta iacendo:imo ſepe in terra pernoctando:& in de
ſerto. xl. diebus & noctibus culcitram non habuit
ad quietem:& ſepe cum diſcipulis pauperibus &
deſpectis fuit in multis locis uiliter & auſteriter re-
ceptus:& aliquando reiectus:unde lucas dicit ꝙ ſa
marite non receperunt eum q̃a facies eius erat eun
tis in hieruſalem.
Membra generationis que in nobis ſunt pudoris
ĩ ipſo fuerunt doloroſe uulnerata in circũciſione.
Inteſtina mẽbra deſeruiẽtia nutrimẽto fuerũt ſepe
afflicta in dura fame
Mẽbra uitalia & reſpirantia ſicut cor & concauũ pe
ctoris & ſimilia fuerunt dure afflicta in multorũ
ſuſpiriorũ & gemituum aſſumptione pro noſtra
ſalute
Coſte & corporis latera dorſũ & uniuerſaliter mẽ-
bra fuerunt dure afflicta in flagellatione ſua ĩ qua
ſuperficies carnis ſue delicate & tenere fuit do-
loroſe conuulſa : & dilacerata : & ſanguine re-
ſperſa.
Brachia fuerunt dure ligata & conſtricta: & quãtũ
credo hinc inde:ante & poſt:contumelioſe retor-
ta:tam in horto q̃ in domo Anne:& cayphe: pyla
ti & herodis: a quibus omnibus locis ligatus
proceſſit
Humeri fuerunt dure afflicti crucis onere: & tunc
credo collum afflictum chamo in eo poſito per
quẽ ad maiorem contumeliã traheretur
Os fuit afflictum tã proditoris oſculo fetido:q̃ ace
ti & fellis potu amaro
Nares fuerunt afflicti fetore horribili ſputorum il-
lorum abominabilium iudeorum.
Sed & facies turpata in quam abominande ſpue
bant. Et non eſt inconueniens cogitare:ꝙ illa im
munda ſputa ſuper labia dilectiſſimi ieſu ĩpulerit
ꝙ quantũ abominationis ſibi fuerit cogita
Gene afflicte & tumefacte
Et tota facies tam alapis q̃ percuſſionibus duris.
Oculi fuerunt afflicti & confoſſi: quia uelati & q̃a ĩ
multiplici fletu ſepius reliquati:& quia facies illas
diabolicas hoſtium ſpirantes in ipſum iracundie
ignẽ ſepius uiderunt
Aures fuerũt replete opprobriis
Vertex capitis dure fuit afflictus ſpinis.
Tota facieſ mltũ fuit cõfuſa uerecundiis:maxĩe q̃n
ſic ſaturatus opprobriis fuit corã inimiciſ adductus
ubi & eorum linguis fuit crucifixus. Omnium ãt
membrorum fuit dolor repetitus in duriſſima cru
cis extenſione:ubi ratione modi duriſſime patieba
tur in toto corpore. Quid ergo mirum ſi pondus
tantarum paſſionum attendens:ſuſtinens:& expri
mere uolens ſic uoluit in ſudore mẽbrorum rela-
xare uenas. Sed magis credo internorum dolorum
& anxietatũ cordis ſui imenſitatem hoc ſignũ uo
luiſſe exprimere ;licet multe rationes ſint in hoc ſi

gno uoluiſſe exprimere: licet multe rationes ſint in hoc ſigno contente. Vt at modicum de his doloribus diſſeramus: cum reuerentia aliquid icipio balbutire: quia quicquid humanis pōt dici uerbis: eo ipſo ꝙ dici potuit illos ineſtimabiles omniū mēti cordis chriſti dolores non tam exprimit q̄ ſepelit. dum uidetur dicere quod non dicit. Tamē eorum infinitas quo ad noſtram eſtimationem ex tribus uidetur aliqualiter ſuboriri.

Ex multitudine & magnitudine doloroſarum rationum: que in ratione obiectiua continue illi ſe aie offerebant.

Ex uiuacitate potentiarum tam mentis ſue q̄ etiā ſenſitiue ſue cōplexionis corporee: que doloroſas illas rationes cum ſui plenitudine ſuſtinebat

Ex plenitudine ſui dominii ſue libertatis tēdi potentias predictas: & in plena & in continua conſiderationε taliū obiectorum a quibus nunq̄ ul' modicum dum uixit in carne paſſibili illas potentias ſue mentis declinare permiſit. Nec intendas ꝙ ſim ſic fatuus: ut iſta preſumam intelligere: & illud modicū quod in his capio nō itendo exprimere niſi modicum prelibando: ut detur deuotis aliqualiter materia in īfinito mari dolorū cordis ieſu dilatatis natare ſpatiis ſemetipſas in transformatiuis doloribus ſubmergendi. Primo rationes fuerunt ſibi multipliciter innumerabiles: & ſic in aggrauatura multiplices: qa abyſſus eſt intellectui ad iſta ſue conſiderationis applicare aſpectum. Primo enim fuerunt omnia peccata preterita: preſentia & futura: q̄ ipſe ſimul uidit plenius & clarius: & magis diſtincte q̄ aliqua mens humana poſſit intelligere aliqd' ſingulare: p̄mo faciebant ſibi quinq; rationes exceſſiuas doloris in tanto exceſſu ꝙ nullus intellectus minor ipſo in eternum poterit mēſurare: & hoc faciebat quodlibet peccatum per ſe ſumptum: ita ꝙ quodlibet peccatum mortale eſt ſicut furca quiq; dentium uno ictu faciens uulnerum aperturas: modo cogita & numera tu ſi potes quot ſūt oia ſimul ſupra: & primo

Quia peccatum ē dei iniuriatiuū

Secundo quia diuine uindicte & iracundie prouocatiuum

Tertio horribiliſſime macule intra imaginem aie inflictiuum

Quarto totius regni gratie diſtractiuum

Quinto eterne pene & acerbitatis inferni acquiſitiuum.

Chriſtus autem ſecundum naturam paſſibilem habuit iſta deteſtari: & de iſtis dolere quantum requirebat regula perfecte iuſtitie que in ipſo erat. Ita ꝙ de iſtis tantum dolebat quantū iuſtus erat. Ita ꝙ ſecundum naturam paſſibilē exceſſus doloris exceſſui rectitudinis reſpondebat. In chriſto fuerunt qnq; cōditiones nobiles: ex qbus ortus fuit huius doloris exceſſus: fuit enim

Dei filius

Pacis mediator

Animarum ſpōſus

Regni gratie reſtaurator

Saluandorum redēptor.

Sicut ergo dei filius quantum amauit diuinitatis gloriam tantum doluit dedecus peccati: & ipſius ī deū iniuriam. Modo uade tu & mēſura: quia pacis mediator. Quantū dilexit pacem inter deum & creaturam: tantum doluit inimicitiam & irā ex peccato contractam ſiue cauſatam: quātū diligebat decorem anime: tantum dolebat turpitudinē macule Quātū diligebat totum regnū gratie & glorie: tātum dolebat eius diſtractionē per grauitatem offēſe. Quātū amabat qetē rationalis nature in ſuo auctore: tātum dolebat eius eternum cruciatum: & ſeparationem a deo in ignē gehēne. Et iſti dolores fuerunt in chriſto ex rectitudine ſue gratie: inquantum erat homo diligens perfectiſſime deū & p̄ximum ſecundum exigentiā tante perfectionis qua erat homo deus: & ſecundum hoc etiam deteſtans omne malū ſecundū ꝙ deteſtabile erat & ſibi erat poſſibile. Et ita uidetur ꝙ iſti dolores accipiāt iſtā primam rationem exceſſus ex gratia unionis & ſingularis perſone in natura paſſibili. Eſto aūt ꝙ nullum haberet redimere: & nullis uniretur ut caput ad mēbra: ſi tamē ē iſta poſſibile ſeparare. Stupendum autē exceſſum dolores iſti accipiunt ex reſpectu gratie capitis quo factus ē redēptor & emendator omnis mali quod īflictū fuerat per peccatum. In iſto enim reſpectu accepit iſta oīa lamētanda ut ſua non cōmittendum: quia peccata non fecit: ſed ad ſoluēdū & ſatiſfaciendū. Et ideo iſte eſt ille magnus peccator & penitentiatus pro omnibus & ī omnibus cuius penitentia gaudiū ē in celo plus q̄ ſuper omnibus ordinibus angelorum qui digna penitudine non egerunt. Et quia naturalis ē filius dei patris tantum aggrauauit iſtam iniuriam quantum ipſum dilexit: & inquantum iſtas iniurias ad ſatiſfaciendum accepit: tantū dolorem aſſumpſit p qualibet ſingulari iniuria omnis peccati: quantum erat grauitas iniurie & requirebat emendam. Et ſi unius iniurie tanta eſt grauitas: qta eſt ſimul omnium? Ad quālibet enim ſuus dolor reſpectum habuit ſingularem. Secure audeo dicere ꝙ ſufficiētem dolorem non poſſet pura creatura capere: ſed ineſtimabiliter capacitas illius anime ex unione pſonali ad deum ampliata: & h̄ et alia capere potuit in tanto exceſſu: ꝙ nulla creatura beata uel miſera quantum credo cōprehendere potuit in eternum Et ut poſſis capere quantum paternas iniurias doluit: imaginare ſi filius imperatoris ſūmi uideret ui

ſiſſimū ribaldellum trahētē patrē ſuū imperatorem per capillos & barbam:& per chloachas interficiendo iactaret:& calcibus os & faciem horrende percuteret:quantum ille dilectus illius patris filius talia decernendo amaritudinis deguſtaret?Et ultra hoc ſi ſeipſum in illum ruſticum transformaret ut quaſi ſibi ac ſi illa feciſſet imputaret ad penam. Nihil enim eſt hoc cōparatione eius quod fuit in chriſto reſpectu dolorum iniurie diuinitatis ſue:quia uenit ut mediator per ineffabiles dolores fortiſſimos & unitiuos utriuſq; partis deum iratum & mentē rebellem pacificando coniunxit.Et ut habeas groſſum exēplū cogita quātū laborauerunt brachia fortiſſimi pugilis ſoliditatē celorū inclinantis ad ima & ponderoſitatē terre eleuantis ad alta.Ita q̄ i mo dico ſpacio in pacis oſculo conuenirent utraq;.Sic laborare eum fecimus in peccatis noſtris:quia flexit rigorem diuine iuſtitie & eleuauit grauiſſimū pondus noſtre culpe:quia uenit ut ſponſus perfectiſſime diligens ſponſarū decorē in doloribus & anguſtiis totum ſe reliquauit:& totum ſe per cineres malitiarum noſtrarū infudit ut faceret de ſe lauacrum:ut poſſet delere & lauare tantam turpitudinē & maculam peccatorum.Et iſtam rationem doloris quam habebat illa dulciſſima anima in horrore aſpectus macularum noſtrarū quis enarrare ſufficiat?Nēpe ipſe eſt zelotipiſſimus ſponſus:q quātum amauerit animas tunc oſtendit quādo pro illis in mortem tradidit animam ſuam.Et ut ſimiliter groſſum habeas exēplum.Si aliquis pulcherrimus ſponſus nobiliſſimus & cōpletiſſimus circuiſſet mare & aridam pro una ſibi conquirēda ſpōſa: quam de uiſceribus ſuis pauiſſet & nutriſſet:& ad debitam formā ſtature perduxiſſet:& ex eiſdē ſuis uiſceribus ueſtes & ornamenta ei donaſſet: & feciſſet eam reginam nobiliſſimā & decoram:ſi illa in oculis ſponſi uiliſſimū ribaldellum & nigerrimū ethiopem acciperet & amaret & ſtercora eius come deret:& de ipſis totam faciem ſuā deturparet: & ſic diceret ſponſo:modo deoſculare:quia me in alia forma habere non potens:nihil eēt dolor illius hominis ſponſi poſiti in exēplo doctoris ieſu chriſti in maculis ſponſe:qa incōparabiliter plus pro illa fecit:q̄ deſcriptus ille ſuperius feciſſet &,ita icōparabiliter peius cum diabolo fornicatur:&,turpiorē deo ſpōſo oſtendit faciem mentis ſue. Satis huic exēplo alludit Eze.xvi.quia uenit ut imperator regni gratie contraxit ex illo reſpectu ineffabiles & inexpreſſibiles rationes doloris.Culpa enim totū regnū gratie & glorie quantum eſt ex ſe anichilat: & diſſipat.Hic attende quātū horrore habuit & dolore.Ipſe enim ieſus ſecundum ſuum eē uidet qua ſi totaliter gratia.Non enim eſt conceptus naturali opere:nec ſubſiſtit in diuino ſuppoſito niſi per infinitam gratiam unionis: habuit ergo horrorē culpam ſicut deſtructiuam totaliter ſui eſſe & ſue intentionis & eſſe aſſumptionis nature. Et quia reparatio regni gratie non eſt niſi per dilectionē culpe:que non habet dolere niſi per dolores correſpōdentes offenſe.Et ſic indignis ex culpa nullo mō eſt donabilis gratia.Ideo ex illo reſpectu fortiſſime habuit dolere:& per ineffabiles ſupplicationes & imolatiōes ſui acquirere gratiam & gloriam ſic indignis. Quia ipſe uenit ut ſolutor oīum debitorū nrorū & libator a pctis iferni:iō ut nos de his libaret habuit pro quolibet peccato mortali dolorem diuine iuſtitie exſoluere:& correſpōdētē & p̄pollentē i meritū dīne acceptatiōis cuilibet particulari pene i inferno debitē malitie ſingulorū: hoc.n.regrebat diuine iuſtitie inflexibilis rectitudo & ipſius redēptoris in ratione ſatiſfaciendi integerrima plenitudo ut nihil remaneret ipunitum a diuina iuſtitia:nihil remaneret iſolutū a diuina miſericordia:ac per hoc ſūme honoratur utrūq;. Si āt ratiōes iſte protendantur a mēte deuota:cognoſcet aperte q̄ omni menti create in ſe ſubſiſtenti ē impoſſibilis cōprehenſio dolorum quos portauit pro nobis dilectus ieſus & per conſequēs gratitudinis eorūdē.

Adhuc āt omnes iſti dolores:tertio replicantur ex reſpectu ad ingratitudinem redēptorum inquātum.ſ.ipſe conſiderabat illorū ingratitudinē q poſt cognitā & receptam tantam & doloroſam in xp̄o ieſu redēptionem iterū uō uerētur iterare peccata. rurſum crucifigentes ſibimetipſis ieſum & oſtentui habentes.Noua ratio doloris:& plurimū exceſſiua:poſt tam doloroſam ſatiſfactionem cognitā & receptā iterum infinite maieſtatis iterare iniuriā: poſt tam laborioſam amicitiā & pacem reformatā & receptam iterum paterne pietatis iracundiā prouocare poſt tam anguſtioſam & ſūptuoſam ablutionē macule in qua ſponſus totum ſuum ſanguinem effundens: ſeipſum totum reliquauit in lauacrum:iterum faciem anime ſue dilectiſſime ſponſe iterati fetoris horrore turpare:poſt tantam difficultatē impetrate gratie & acquiſite glorie hereditatis eterne:iterū eam uiliſſime repellere & pro fetidiſſima delectatione quaſi nihilū diſſipare. Quito etiam poſt tam ineſtimabilem pene ſolutiōem pro redimendis infernalibus penis debitis offenſionum mortalium peccatorum:iterum ultiōnē tante pene uelle incurrere:& reatum eterni incendii replicare.Que omnia iſta trina replicatione iſtius ternarii quinarii totiens repetuntur:quotiens poſt receptum baptiſmatis ſacramentum a quocūq; fideli iteratur peccatum.Et quanto plura recipit bona:ut puta religionis ingreſſum: uirtutis exercitiū ſapientiale ſtudium:contēplationis exceſſum :exterioris fame & reuerentie ſtatum:prelationis faſtigi

Ieſus futura preuidens
Ieſus orans proſtratus

tam:plures iterate tranſgreſſionis & ſue horribilis culpe reconciliatiuum remediū: tanto ſemper in omni poſteriori lapſu aggrauat ipi dilecto ieſu ſuo remiſſori maioris doloris aculeum:& ipſum in ſuis ſceleribus horribilius crucifigit:q̃ quātū augmē tent dolorem in corde ieſu ipſe ſolus poterit ſicut ſunt aliqualiter menſurare. Alia obiecta doloꝝ fue rūt plura:de qbus magis tranſeundo q̃ explicando aliquid tango:uidelicet paupertates:fames:ſitis:uigilie:labores:deſpectus:uituperia:infamie:irrogate iniurie:ultro proditiones inſidie:tractatus & maligna conſilia contra ipſum:ulterius captio:ligatio uiliſſima tractura:perſecutiones: percuſſiones: flagellationes:ſputa:ſpinaꝝ aculei:dura expetitio ad crucis ſupplitium a iudeis facta impia ſententiatio mortis in ipſū:crucis onus:conclauatio:extenſio ī patibulo crucis:agonia & tranſitus mortis. Et oīa alia īnumera ſingularia q̃ ſuſtinuit ī corpore mortis noſtre: in quibus omnibus tantū ſibi cōpaſſus fuit:& tantū pro ſeipſo doluit:quantum ſemetipſū dilexit. Tantū autē ſeipſū dilexit quantū ſe optimū ſine omni malo recognouit:& in diuino ſuppoſito radicatum ſenſit imobili unione:unde in illo reſpectu ſibiipſi condoluit:uice omnium mēbrorū ſuoꝝ ſicut deo in aſſumpta natura pro humāo genere patienti:unde ſicut in aliis:ſic & in hoc omnium electorum ſuorum ſuppleuit defectū: ſibi plene uice eorum regratiando:& ſibi pleniſſime condonando:& nouo reſpectu expoſitionis ſui ſeipſū iterum totum reliquans in actione gratiarū deo & ſibiipſi de tanto beneficio electis collato: & uice omnium electorum ſibi pleniſſime condoluit: & in ſeipſo nos fecit recognoſcētes oīa ſupradicta in quo nos reputamur plene grati beneficio redēptionis:& crucifixi ſimilitudini mortis eius. Iterū exceſſiuum obiectum dolorum chriſti fuerunt anguſtioſiſſima iacula:que reſpectu omnium predictorum de ſeipſo uidit continue materna uiſcera pertranſire. Cum enim beata uirgo fuerit ſublimata in cognitione omnium predictorum & aliorū: & in charitate perfecta: quantum decebat ſtatum excelētie materne tantum doluit de omnibus ſupradictis quantum debuit talis mater:& oēs dolores uirginis continue mētem filii ſagittabant: unde nouam crucem iſti ſemper dilecto ieſu tribuit crux materna. Iterum aliud obiectum maiorum dolorum chriſti fuerunt omnia martyria que unq̃ fuerunt facta aliq[illegible]ibus martyribus pro eius nomine. Et omnes labores:dolores:pene:quocūq; modo fiant que unq̃ fuerunt uel erunt in omnibus electiſque omnia pleniſſime in corde ſuo recepit mꝰ toplus q̃ unq̃ alius poterit recipere ex cordiali cōpaſſione anguſtias mortis ſue. Ita ꝙ nihil penale ē receptum ab aliquo electo:quod nō fuerit multo ſublimius q̃ illi qui recepit cordi chriſti affixū. Hec autem omnia non ſolum generali reſpectu in corde ſuo recepit:ſed ſingulariter ſingula multo diſtictius q̃ ille cui pro ſuo nomine fuerunt facta. Itē una alia magna ratio doloris poteſt conſiderari ꝙ ipſe bene uidebat ꝙ in omnibus ſuis doloribus nulla pura creatura poſſet ſibi cōdolere neccognoſcere beneficium ſic infinities infinitum:quod ipſe ſic gratuite impendebat indignis. Ex parte potētiarum mētis chriſti fuit dolor eius īmenſurabilis nobis:& fuit multipliciter plus q̃ poſſumus intelligere augmentatus:quia intellectus eius plene & exceſſiue cognouit predictorum omniū grauitatem. Affectus uero ſiue uoluntas perfectiſſime deteſtata eſt omnium predictorum malignitatē:ſicut eorum grauitatē intellectus uoluntati repreſentabat perfecte. Et tunc ex uoluntate ſatiſfaciendi plene ſuſpſit quātā potuit & decuit omnium predictorum acerbitatem:potentie autem inferiores ſenſitiue fuerunt perfectiſſime uoluntati ſubiecte:& cum hoc uiuaciſſime ad ſentiendum dolorem:& cōplexio carnis ſue eq̄liſſima & delicatiſſima. Ita ꝙ modica moleſtia multum affixiſſet ne dum tantum diluuium tranſigentis tēpeſtatis:que.ſ. uoluntas ſe & omnes potentias tam intellectuales:q̃ ſenſitiuas īmerſit in has amaritudines & in alias nobis ineffabiles quantum decebant:& quantum ſufficiebant:īmo ut uerius dicamus quātum excedebāt ad deum placandū:& hominem a pēnis infernalibus redimendum:& ad omnia omnium electoꝝ uicia & peccata exceſſu uirtualis exercitii annichilādum. Augmentauit etiam multum dolorem iſtaꝝ potentiarum liberum dominiū:& poteſtas liberi arbitrii chriſti ieſu tenendi omnes ſuas potentias fixas in continua adherentia ſupraſcriptorum omnium obiectorum. Fuit enim plene potens abſq; aliqua reſiſtentia:& uoluntarius abſq; interpolatiōe aliqua tenendi ſemper iſtas potentias in doloroſis obiectis quantum requirebat rigor diuine iuſtitie & rectitudo uirtutum mentis ſue:& reatus noſtre culpe:& quantum erat expediens ad attrahendum quadam amoris ſuaui uiolentia ad ſe diligendum plenarie:& ad deteſtandum peccatum gelida corda noſtra. Et ideo in omnibus apud ipſum fuit infinita miſericordia reſpectu noſtri & reſpectu dei redemptio copioſa. O cor durum:quod male habebit in nouiſſimo quod ad tanti coloris ignem liquari non poteſt:& ad tot attractionis funes non poteſt a ſua pertinacia remoueri. Quid enim debuit ultra facere & non fecit quod noſtri cordis poſſit duritiem emollire? Et idcirco mens que uſq; nunc fuit ingrata & gelida a tanti amoris incendio recaleſcat & cū Hiere. clamet & dicat Memoria memor ero &c.

Ieſus ad bellum exiens Cap.x.

Vando ſcilicet proceſſit obuiam eis & dixit. Quẽ queritis: tunc etiam turba uallatus: cum dixiſſent ipſi. Nos querimus ieſum nazarenum: ipſam turbam uocis ſue maieſtate pterruit: & impios ſatellites terre alliſit. In quo uere deum ſe eẽ mõſtrauit: q.ſ. in ueteri teſtamẽto dixerat. Ego ſum q ſum. Non ſolũ autẽ oſtendit ſe deum omnipotentem: ſedetiam clementiſſimũ ſaluatorem: quando mutilatum ſerui ũ zelo ſenẽtis diſcipuli ſue manus tactu lutuoſe ſanauit. Maledictus furor eorum: quia pertinax dum nec maieſtatis miraculo: nec pietatis beneficio a concepta malitia potuit reuocari: propter quod & h̃ ſubiunctũ eſt. Ieſus deus monſtratus. Ieſus uinculis ligatus. Ieſus imperium ſuſtinens. Ieſus tractus crudeliter. Quando.ſ. ab ipio iuda ſe eſt paſſus oſculari. Quã do.ſ. truculentas iniecerunt manus in eum: & ipſũ impie ligauerunt. Quando.ſ. ſicut ñ eſt aliqtenus dubitandum malitiã ſuam in eum exercentes: eũq; de horto extrahẽtes & eũ crudeliter ad pontifices ducentes percutiebant: & eum funibus ligatum trahendo impie multipliciter affligebãt: unde & beatus Ber. dicit ꝙ & capillos & pilos barbe euellebãt: & dorſum pugnis: & corpus baculis pungebant: & percutiebant ut in eum exercerent crudelitatem beſtialitatis ſue: quod & in hoc loco & in multis aliis actibus qui infra nominantur: poteſt rationabiliter eſtimari. Ieſus ter denegatus. Quando.ſ. petrus amore feruidus: tamen imanitate trahentium eum & paſſionis ſue ineſtimabilitate perterritus, ſequebatur eum a longe ut uideret finem ipſe & diſcipulus ille quem diligebat ieſus: ceteris aliis ad ppria diſperſis timore: unde etiã dicitur de illo. Adoleſcens quidam ſequebatur amictus ſindone ſuper nudo. Qui etiam & ipſe Ioannes dilectus qui & in cena recubuerat ſup pectus ieſu: & tãta ſigna amoris receperat crudeli paſſione ieſu perterritus nudus effugit. De quo tamẽ dicitur ꝙ erat notus põtifici.ſ. anne: & ꝙ dixit ancille hoſtiarie & introduxit petrum. Qui & ipſe petrus tanto honore ſublimatus a chriſto animatus mori pro chriſto uili examinatione probatus per mulieris uocem & alioꝝ aſtantium: ter negauit ſe noſcere illum pro quo ſe promiſerat moriturũ. Hoc autem ſapienter prouidentia diuina permiſit multis aliis cauſis promiſſionis allegatis a ſanctis: ad oſtendendum ꝙ impii iudei tam crudeliter & tam dure ſe habebant ad ieſũ & ad eius conſortium: ꝙ colũne celi habuerunt cõtremiſcere uidentes dominum & regnum celorũ tam crudeli tractatione diuelli: unde & hi duo ſingulariter deſcribuntur qui pre ceteris magis honorati & magis dilecti fuerunt ſingulariter defeciſſe: ad teſtimonium ꝙ humana infirmitas non fuit ſufficiens cum ſuo redemptore tantum pondus prelii ſuſtinere: licet ab aliquibus dicatur ꝙ iſte adoleſcens fuit Iacobus minor: tamen magis creditur ꝙ fuit Ioannes: qui primo forte fuit tentus dum ſeqretur ieſum: & nudus tũc fugit: & ſtatim poſt amore rediens & petro ſe aſſocians introduxit eum: uel forte fuga Ioannis fuit poſtea dum duceretur ieſus ad caypham: & hoc magis credo: unde & ſtatim de ludentes eum: & uelantes & collaphizantes & cõſpuẽtes turpiter: non tam humano furore q̃ beſtiali horrore in ſuo creatore inſaniunt: propter quod ſequitur. Ieſus deluſus nequiter. Ieſus uultu uelatus Ieſus conſputus turpiter. Ieſus collaphizatus. Cogita autem durum illud ſpectaculum quando gene ille que celos adimplent letitia mundumq; decore letificant: ſic impie credebantur manibus homicidiis: & uultus ille deſiderabil' ãgelis: ſpurcicia ſputorũ polluti labii inquinat': & collum illud per quod nobis eſt effuſa doctrina ſalutis collaphoꝝ percuſſione percutitur. Ieſus mutus hũiliter. Quã do.ſ. interrogatus ab ipſo anna & a ſocero caypha ſue impietatis collega: necnon a pylato pluries: & ab herode etiam qui ſigna uanitatis ab ipſo cupiebat uidere: coram omnibus illa tacuit ex feruenti amore: que ſue paſſionis poſſent inpedire effectũ: licet enim ſicut expediens fuit cõfeſſus fuerat ueritatem: ſe uidelicet eſſe dei filiũ: qui ſe ſic exponebat amore noſtri tractãdum peccatorum manibus iniquorum.

Ieſus circũrotatus. Cap.xi.

Ic expergiſcere anima & attende ꝙ ille q implet celum & terram: & ſtabilis manens dat cuncta moueri: non ſolum eſt paulominus ab angelis minoratus: ſed etiam uiliſſimis hominibus & crudeliſſimis iudeis tanta ſua annihilatione ſubiectus: ut factus quaſi pila deluſionis eorum ipſum circũrotarent: & de ipſo ſibi mutuo luderent mittentes ad alterutrum confuſione repletum: & alligatura conſtrictum. Sicut annas miſit ad cayphã: cayphas ad pylatum: pylatus ad herodem: herodes ipſum deluſum remiſit ad pylatum: pylatus ipſum flagellatum: ſpinis coronatum: uultu uelatum: facie conſputum & in deriſione chlamide coccinea circũtectum in deriſionis ſpectaculum produxit ad populum. Et ut tibi aliquid breuiter cõprehendã in octo locis ut fiat circulus ſue paſſionis: quia octonarius eſt numerus circularis in computatione dierum. Idem enim eſt octauus q primus ut ad circulũ redeatur. In his

Ing̃ octo locis fuit iſte dilectus ieſus ſic uiliť tracta
tus ab ipſis:ꝙ nulla deuota aĩa põt iſtud nũerare ſi
ne igẽti dolore uno.ſ.loco bis ſũpto.ſ. domo pila
lati. Sicut & bis ibi fuit ab impiis contumeliis
deriſus. Primo:ſcilicet ĩ horto ubi fuit captus &
ligatus cum circunſtantiis deuota anima tibi no-
tis:quod hic & in aliis locis tue ruminatiõi dimit-
to. Secundo in domo Anne:ubi alapa percuſſus
& examinatus:& a miniſtro impio reprehenſus fu
it. Tertio ĩ domo Caiphe:ubi fuit illuſſus & uul
tu uelatus:facie conſputus:& pro blaſphemia mor
ti adiudicatus. Quarto in domo Pilati: ubi fuit
accuſſatus & diffamatus:& a Pilato multipliciter q̃
ſtionatus. Quinto in domo Herodis: ubi fuit
ueſte alba indutus: & ludibrio habitus uelut ſtul-
tus. Sexto iterato in domo Pilati ad ipſum re-
miſſus:ubi poſt multas conflictationes examinis
fuit denudatus:flagelatus:& in regali ſolio deriſi-
one poſitus:ſpinis coronatus:& attrociſſime con-
foſſuſ:& arundine percuſſum caput eius. Septĩo
in loco ubi ſicut infra patebit:fuit deriſorie popu-
lo preſentatus:& crucifigi acclamatus: & per Pila-
tum crucifigi adiudicatus. Octauo in loco Cal-
uarie:ubi fuit crucifixus & mortuus:& alia ſuſtinu
it:que hic deuota anima tua perſcruteť cogitatio.
Debes etiam non mediocriter ponderare: ꝙ non
ſemel in octo locis prefatis fuit circunrotatus & ui
lificatus:ac afflictus tuus dilectus ieſus:ſed in ſep-
tem uiis intermediiſ fuit multum contumelioſe &
iniurioſe proſtractus:acclamantibus & inſultanti-
bus ſibi furiiſ & proteruiiſ iudeorum. Prima uia
fuit ab horto ad domum Anne. Secunda a do-
mo Anne ad domum Caiphe. Tertia a domo
Caiphe ad domum Pilati. Quarta a domo Pi-
lati ad domum Herodis. Quinta a domo Hero
dis iterum ad domum Pilati. Sexta a loco ubi fu
it deriſus:& ſpinis coronatus ad illum locũ: ubi fu
it coram populo productus:& morti adiudicatus.
Septimo ab illo loco.ubi fuit ſententiatus: uſq;
ad locum Caluarie:ubi fuit crucifixus & mortuus.
Non merito ergo anima reuolue cum dolore pre
dicta:& dic.Ieſus circunrotatus. Sequitur. Ieſus
fortiter ligatus.Hoc licet fuerit uerum in omnibuſ
locis ſue deriſionis:tam in horto:q̃ ĩ domo Anne
& Caiphe:ſingularis tamen contumelia fuit:quan
do in domo Pilati propria ueſte nudatus ligatus ẽ
ad columnam:& tunc illa caro uirginea truculentis
manibus flagellata eſt:uſq; ad multorum liuorum
pallorem:& uſque ad effuſionem ſanguinis de il-
lis reuerendiſſimis ſcapulis:coſtis:& membris: ut
merito non ſolum flagelatus:ſed et perflagellatus
.i.ualde ſequẽti uerſiculo ſubnectatur.Ieſus perfla-
gellatus.Ieſus punctus crudeliter. Quando ſcilicet
fuit ſpinarum aculeis caput illud tremendum an-
gelis coronatum. Tunc etiam fuit dure plagatus:
quando ictus arundinis ſuperueniens affligebat,

Nec uideatur tibi leuis ictus arundinis: qui ſuper
ſpinas percutiens capiti eius infixaſ: ipſas tali ictu
crudelius profundabat:ut non ĩmerito clamet bea
tus Bernardus: ꝓ uſque ad cerebrum ſpinarum acu
lei peruenerũt dicens ſic.Diuinum illud caput mľ-
tiplici ſpinarum denſitate denſatum:uſque ad cere
bri teneritudinem confixum eſt: dum configitur
ſpina.Spinis peccatorum ſuorum ait dominuſ per
prophetam circundedit me populus iſte. Hec Ber
nardus. Quod forſitan eſſe potuit per pondus
percuſſionis prefate. Ipſe enim ſpine iunci marini
fuerunt fortes & acuti:& directi carni eius infixi: q̃
forte in aliquo loco iuncture ex tali percuſione &
dura infixione potuerunt uſque ad cerebrum pene
trare:ut ſic uerificetur uerbum beati Bernardi: uel
forſitan quod magis eſt cogitare deuotum. Ipſa
duricies ſpinarum oſſa pertranſit: quod miraculo
uidetur attribuere beatuſ Bernardus.Nec eſt incon
ueniens:ꝙ miraculis uſus fuerit ieſus chriſtus ad
ſuum augmentandum dolorem in carne:ſicut in-
fra dicetur:unde & innumera uulnera ſpinarum fu
iſſe clamat beatus Bernardus. Quodcũque ſit mľ-
tipliciter fuit ipſe ieſus deriſus:& uiliſicatus:& do-
lorum punctionibus anguſtiatus:ut dicatur merti-
to.Ieſus dire plagatus. O uanitas impiorum tã
hominum q̃ mulierum:qui caput ornant tanta ua
nitatum multitudine: & curioſitate ornatus.Cur a
impia non recordaris animã illius diuini capitis:
quod eſt angelis tremebundũ:quod pro tua uani
tate purganda tanta cõfuſione deiicitur:& tam cru
deli ſpinarum infixione quaſſatur:uere tempus ue
niet:niſi peniteas quo a capite chriſti priuata capi-
ti iungaris lucifero in ignominia & dolore:cui cõ-
iuncta es in tui capitis uanitate:contra Petri apo-
ſtoli documentum.Ieſus productus uiriliter.Hoc
fuit quando exiuit foras ieſus a Pilato productus
portans ſpineam coronam:& purpureum ueſtimẽ
tum:ubi quantum probabiliter capio ſic uiriliter
fuit productus coram populo:ſicut in domo pre-
torii per ſuos miniſtros fuerat tractatus uiliter a Pi
lato:ſcilicet nudatus propriis ueſtibus: cruentatus
& liuidus flagellorum ictibus:zona purpurea ĩ de
riſione amictus: ſpinis coronatus: uultu uelatus:
ſputis deturpatus:genis & tota facie ex ictibus ala
parum tumidus:ut in conſpectu populi appareret
bene deriſus & uituperatus. Pilatus enim ſi-
cut ex euangeliis colligitur:ſciens ꝙ per inuidiam
tradidiſſent eum:plurieſ uoluit eum liberare:quod
diuerſimode attemptauit:ſcilicet allegatiõe ſue in-
nocentie:unde & dicebat.Ego nullã cauſam mor-
tis inuenio in eo.Cumq; iſta cauſa plus prouocaſ-
ſet iudeos ad iram:accedit ad ſecundam uiam ſcili
cet liberationis. Mutatione fori mittendo eum
ad Herodem tanq̃ galileũ ſibi ꝓpa dñatione ſubie
ctũ:credẽſ ꝙ herodeſ nõ iudicaret:ſed liberaret ſub
ditũ ſuũ:cũq; nec ſic ꝓfeciſſet:herodes.n. illuſũ &

deriſum nihil de ipſo curans: quia ieſus noluit coram ipſo facere miracula: nolēs beneficium noſtre redemptionis excludere: remiſit eum ad Pilatum pro ſuo libito cum ipſius Herodis beneplacito iudicandum. Tertiam compulſus adinuenit uiā: ut ſcilicet ſatiaret iudeorum impietatem contumeliis & ſuppliciis irrogatis: ut ſcilicet ſaturati iudei opprobriis ipſius mortem amplius non ſitirent. Et ideo dixi ꝙ probabiliter credo quanto uilius & contumelioſius potuit: ieſum coram impiorū oculis preſentauit. Vnde & quando ipſum produxit: quia iudei allegauerunt ꝙ dicebat ſe filium dei: In deriſionem dixit Pilatus. Ecce homo: quaſi dicat uidetis iſtum non habere diuinitatis inſignia: ſed hominis deſpecti & uilificati: ac doloribus pleni: ludibria in noſtris oculis manifeſtant. Attende autem anima crudele iudicium dei patris ſuper unigenitum filium ſuum: ut te meretricem reprobam de crudelitate eterne mortis eriperet: ut enim oſtenderet ꝙ dira ſententia tibi eternaliter debebatur pro ſceleribus tuis: qua ſcilicet & omnia bona a deo creata: & omnia mala pene: & omnia mala culpe tue debebant tibi conuerti in atrocitatem eterni ſupplicii quaſi in aliquo ſimili ſuper unigenitū filium ſuum: qui hanc tuam penam ſoluendam aſſumpſerat: uoluit crudelitatem iudicii demōſtrare. Omnia enim que poſſunt rationabiliter cogitari: concurrerunt ad aggrauationem penarum & dolorum iſtius paſſionati ieſu. Et omnis gloria & fama miraculorum ſapientie: eloquentie: ſanctitatiſ: predicationis: conuerſionis populorum: aggregationis diſcipulorum ſibi ſunt conuerſa in amaritudines ſupplicii. Sicut facile eſt uidere ſubtiliter intuenti. Sāctitas autem matris: & uirginitas eius: & teneritas cordis: & dilectio ad ipſum in abſinthium amaritudinis ipſi dilecto ieſu multipliciter uertebantur. Ipſa ſimiliter teneritudo & nobilitas complexionis: & limpitudo cognitionis: & ſanctitas uoluntatiſ qua malū deteſtabat̄: & ſua potētia quā applicabat potētias obiectis doloroſis: & qua uſq; in finem cōſeruauit robur corporis dolorem augebat fortiſſime. Potes enim uidere ꝙ quanto fuerat chriſti in omnibus preclarior fama: tāto opprobrioſior erat horribilis uerecundia ſubſecuta. Et q̄to plus diſcipulos dilexerat: tanto plus affligebatur in eorum ruina: & quanto plus mater ſibi ſollicite ſubſecuta fuerat: tanto magis eius doloribus affligebatur. Et ut nihil deſit chriſto ad ſupplicium: omnes modi qui adinuenti ſunt ad liberatōnem ipſius adduxerunt ſibi cumulum paſſionū. Ex hoc enim ꝙ Pilatus ſuam innocentiam allegabat: iudei multas falſas accuſationes adducunt. Et quod horribilius eſt ut ipſum ieſum bene oſtenderent ſceleratum ipſi latronem impium: inſignem: & ſeditioſum: & homicidam horribilem pretulerunt. De mutatione fori quo fuit ad herodem miſſus acquiſita ſunt chriſto noua infamia: noua ludibria: nouus deſpectus: & noua irriſio: qua ipm Herodes cum exercitu ſuo ſpernens factus eſt eis opprobrium & deſpectio. De tertia uia liberationis qua uoluit eum affligere & uituperare: ut uel ſic ſatiatis iudeis euaderet mortem: ſecutum eſt ꝙ & mortem crudeliorem accepit: & irriſiones plures a iudeis habuit: & tormenta dura: & deiectiones horribileſ ſub hoc titulo a Pilato ſuſcepit. Vnde & in fine in ſecūda allegatione dixit Pilatus. Ecce rex ueſter. Quod quidem uere eſt probatum: qui ſcilicet omnium opprobriorum & omnium modoꝝ patiendi: & omnium deſpectuum & abominationum mundi pungentem & doloroſam portauit coronam: ut merito dici poſſet rex dolorum & uituperiorum & malorum omnium huius uite. Hāc diſgreſſionem ideo feci: ut perpendat intellectus acutus quanta diſtrictione iudicabit̄ peccator in ꝓpno ſcelere: ſi tanta diſtrictione iudicatum eſt ipm peccatum: ad ſatiſfaciendum aſſumptū in ipſo mūdi redemptore. Et ſicut apparet ꝙ omnia fuerunt ad tempus chriſto in dolorem conuerſa: ſic & impiis & peccatoribus reprobis omnia dei dona & beneficia qualiacunque ſunt ex eorum malitia finaliter in ſupplicia conuertentur. Sed nunc ad propoſitū redeamus ꝓducto aūt ieſu cum tali piaculo preſentato populo neq; ſtatim quando Pilatus de riſorie: & uolendo eos ad miſericordiam prouocare dixit. Ecce homo. Reſponderūt. Tolle tolle: crucifige eum. Secundum enim legem debet mori: qꝛ filium dei ſe fecit: & multa alia allegantes: ſicut euangelica continet littera ipſum Pilatum ad necē innocentis ieſu multipharie incitabant. Que oīa ſub uno uerſiculo comprehendens dico: Ieſus reuſ clamatus: Ieſus ſpretus maligniter. Hoc fuit quando Pilatus neſcio quo timore uel ſeruili forte timens diuinum iudicium ſuper ſe: quia innocentē impie comdennabat. Quartum liberationis ieſu modum reperit de conſuetudine iudeorum: qꝛ in paſcha unus reorum liberabatur a morte: & proponens illum iudeis: qui ratione inſignis malitie: & de nouo in populo ſuſcitate diſcordie & perpetrati homicidii ipſi populo merito omnium horribilior debuit uideri: ut uel ſic chriſtum inocentem tali ſcelerato preferret: ipſum ieſum ſpreuerunt: tā impie q̄ inſane ex malignitate cordis eorum acclamantes. Dimitte nobis Barrabam: & ieſum crucifige. Et ut oſtendatur pertinax furor eorum dicitur ꝙ inualeſcebant uoces eorum acclamantes ieſum impie crucifigi. O anima deuota excipe illos clamores horribiles: & illas duras impiorum uoces crudeles tanquam ſagittas cor tuum perforantes. Auſculta & i toto tuo corpe taliū ſagittaꝝ uulnera repēta & imagiare ꝙ oēs pcutiebāt ſuper cor ieſu

& uirginis matris eius:ut merito quelibet uox acclamās ſit ſicut ſagitta infixa in ipſum ieſum:& ex multitudine talium ſagittarum ipſum ieſum quaſi hericium ſpinis plenum tuo cordi preſeta. Quod ſi ſibi amore coniungeris:& tu ipſa plena compaſſione clamabis. Vulnerata charitate ego ſum.

Ieſus ſententiatus.

Hoc fuit quando ſuccumbens Pilatus & recedens ab illo principio boni quod forte ſeruili timore cōceperat:uolens placere iudeis in crudeli ſententia innocentem adiudicauit ieſum crucis diro ſupplicio moriendum. In qua ſententia omnium electorum eterna damnatio merito charitatis ieſu eſt ꝑ iſtud iudicium anihilata. Tunc enim deus in humana natura aſſumpta in ſe ad expellendum noſtra ſcelera :ſicut peccator pro omnibus peccatoribus adiudicatus eſt morti. O anima quecunqꝫ es chriſto deuota eris tu inſenſibilis & petra dura: ut auditum talis ſententie:qua ieſus filius dei pro te adiudicatur diro crucis ſupplicio non recipias ſuper te:quaſi gladiū ancipitem penetrantem a ſummo capitis tui uſque ad plantas pedum: & pertranſeuntem per omnes uenas corporis tui:& diuidentem te a uitioſo amore tue carnis infecte: & te doloribus ſue mortis totaliter coniungentem. Nunquid non uides qualis eſt iſta mutatio:ut ſententia tui eterni ſupplicii in crucifixionem mutetur filii dei. Et nōne ſi ipſe uoluit fieri tu in tua recipienda ſententia fies tuipſe:ut cunque in ſua participāda anguſtia. Vere ingrata es anima mea neqꝫ & impia:niſi auditum talis ſententie quaſi crucem tranſuerſalium gladiorum a capite in pedes: & a manu in manum ſemper in teipſa portaueris te doloribus crucis ieſu continue tranſfigentem.

Ieſus crucem circunferens.

Hoc fuit quando receptis propriis indumentis cōtinuo iuxta crucem irrecuperabiliter exuendus ab eis ſub crucis onere dorſum curuare iubetur:& ſuam ipſius portare ignominiam:quando baiulans ſibi crucem exiuit in caluarie locum: qui ex uigilia preterite noctis: nec non:ex laboribus per totam illam ſeptimanam aſſumptis & exptis & multiplicatis anguſtiis:addito ſuper his onere crucis & impoſito humeris illis tenellis & ſanctis:non modicum ſecundum corpus debilitatus eſt ipſe fortitudo debilium deuotus ieſus:ut merito dicatur

Ieſus debilitatus.

Cuius cauſa adhuc merito oſtenditur in ſequenti uerſiculo:cum ſubditur.

Ieſus matrem conſpiciens.

Hoc fuit ſicut legi in quadam hiſtoria fidedigna: quando in quodam concurſu uiarum ipſo ihu portante ſue crucis ſupplicium in humeris ſuis: mater eius eum ſic tractatum doloroſe conſpexit. Dicit enim in prefata hiſtoria ꝙ mater ipſius preſens in loco ſue condemnationis & oſtenſionis ad populum quando Pilatus ipm produxit ſpinea corona & purpura deriſum:ubi poſtea ipſum adiudicauit ad mortem:uidens tumultū populi acclamātis & ſequentis ieſum cum duceretur ad crucem per aliā uiam forſitan breuiorem preuenit occurrere :timēs ne forte poſſet accedere ad locum:& uidere modū doloroſum mortis filii ſui:cui & ipſa cōmori & crucifigi anxio mentis deſiderio anhelabat. Cūqꝫ in concurſu uie conſpexiſſet filium:& ex conditionibus faciei ipſius anxietates cordis ſui & oppreſſionem duri oneris aſpexiſſet ſincopizaſſe ubi dicitur in conſpectu filii pre dolore. Quod conſpiciens & ipſe totus pietate plenus ieſus crucem quam de doloribus matris ſemper i corde portabat:licet poſſet ſicut ſemper fecerat ſuum occultare dolorem:tamen ſibi prefatis occaſionibus datis uoluit manifeſtare extrinſeco ſigno:& matrem aſſociare in pena. Vnde & ibi dicitur ꝙ quibuſdam ſignis doloroſis & palloribus pretenſis in facie quaſi anguſtiatus & totus gladiatus ſuper lapidem ibi poſitum quaſi deſpectuoſe & doloroſe reſedit. Et ex tūc malefici illi qui ipſum ducebant ad necem: uidētes eū quaſi deficere:angariaſſe dicuntur illum Simonem cyreneum uenientem de uilla ut tolleret crucē eius. In teſtimonium illius facti refert hiſtoria illa:ꝙ poſtea edificata eſt ibi eccleſia in honore uirginis matris dei:que uocatur. Sancta Maria de ſpaſmo:& ꝙ ibi proprie oſtendebatur lapis:ubi poſt defectum chriſtus tunc ferebatur ſediſſe. Propter quod ſubiecimus alium uerſiculum

Ieſus anguſtiatus.

Hec ſi uera ſunt non affirmo:non tamen eſt dubitandum ꝙ multa & ualde multa dolorem xp̄i augmentantia & multa ſigna dolorum maternorum uiſcerum tunc temporis facta ſunt:de quibus euāgelica hiſtoria nihil dicit. Non enim fuit cure euangeliſtis niſi ſubſtantialia mortis chriſti retexere : cetera cogitanda relinquentes menti deuote & inſpirationi eterne. Mulieres etiam deuote que ipſū ſecute fuerant a Galilea miniſtrantes ei:& ꝗplures alie:ut arbitrandum eſt de hieruſalem ſimul cum illis dominabus nobilibus & deuotis: Maria magdalena:& Martha matrem chriſti comitantes dabant in conſpectu talium ululatus & fletus : quas alloquens pius ieſus dixit eis. Filie hieruſalem nolite flere ſuper me. Et predicens eis calamitatem uēturā de occiſiōis ſue merito:eaꝝ ſuppliciū ſuo exēplo ꝓbauit dicēs:qꝛ ſi i uiridi ligno hoc faciūt i arido qd fiet.q.d. Si ego totus plenus ſpū ſcō & nitore uirtutū ꝓ alienis diluēdis peccatis ſic ſum igne paſſionis decoctus:quid erit ſuper reprobos ſpiritui gratie repugnantes & exſiccatos omni humore pietatis & compaſſionis humane:utique ineſtimabile & eternum incendium uanitatumqꝫ diuine iuſtitie proferendum iudicium illos cruciandos expectat. Et huic ſententie alludit parabola: quia uiri

de lignum uix cum difficultate incenditur:ſiccum autem ſtatim aduritur & flammeſcit. Et pro his duo ſubnectuntur uerſiculi.

Ieſus deuotus alloquens
Ieſus uirens affatus Cap.xii.

Erductuſautem ieſus in monte ad locum caluarie:ubi eum dire mortis anxietas expectabat:ut oſtenderet ſibi nihil cõmune cum mundo ſic omnibus temporalibus eſt priuatus:ut ſic remaneret nudus in conſpectu deriſorum & populi circunſtantis ſicut nudus exiuit de utero uirginis. Tuncq plenus charitate & cordis feruore ad explendum in opere noſtre redemptiõis myſterium: quod triginta tribus annis ineſtimabilibus doloribus cõſummauerat corde:pietatem cordis ſui internam exterioribus ſignis in impiorum oculis exprimebat cum manſuetudine:cum pietate:cum tanta deuotione faciei ſue :offerens ſe morti:q non ſolum moueri ad pietatem impii perſequentes:ſed etiam eorum corda naturali quadam compaſſione debuerant itali aſpectu pſcindi:quorum uicem durícies lapidoſa ſuppleuit: obſtinatione enim maligna ipſum manſuetum non reſiſtentem:ſed ſignis indulgentiam pleniſſimam precedentem crudeliſſime & dure tractantes : & in modum pellis trahentes : & dire clauorum aculeis cõfodientes crucis patibulo affixerunt. Cuius tractature duricies exprimitur per prophetam:cum dicitur:Dinumerauerunt ſibi omnia oſſa mea. Tuncq manſuetus ieſus uerbum ſcilicet miſeratiõis & gratie a ſeculis inauditum ſuper ſceleratos effudit dicens:Pater ignoſce illiſ:quia neſciunt quid faciunt. Vbi non ſolum de pleno corde indulſit: ſed etiam apud patrem pro ipſis eorum ignorantiam allegauit:uere neſcierunt quid facerẽt:ſicut nec ceteri peccatores ceci qui ſemper ad minus quinque ignorãtias habent:& habere probantur: quantacunq malitia eis uideatur ineſſe. Non enim attendunt

Quantam iudicis maieſtatem contemnunt
Quantam patris bonitatem offendunt
Quantam ſibi in facie anime macule turpitudinẽ affligunt
Quantum eterni cruciatus tormentum incurrunt
Quantam etiam glorie beatitudinem perdunt.

Et licet etiam in iſto ſcelere multe ignorantie ſpecialis circunſtantie ſint connexe:ut enim de ceteris tranſeam ſilenter:craſſa fuit ignorantia & ſupina: ſi chriſtum ieſum non cognouerunt dei filium:cum hoc eis ipſe per multa opera ſupernaturalia: & ſoli deo poſſibilia comprobaſſet:quod per ipſorum ignorantiam non ſolum non fuit excuſabilis:ſed etiam obſtinatione mentis abominabilis & horrenda. Sicut ſatis ipſemet chriſtus expreſſit in parabola de colois uinee:qui domini ſui filium occiderunt ipſum heredem aſſerentes:uidebant enim euidentia ſigna diuinitatis ipſius:que ex odio chriſti & inuidia peruertebant:& uerbis quibus expreſſe fatebatur ſe filium dei credere noluerunt:unde ipſe eis dixit Ioannis quintodecimo. Si non ueniſſem:& eis locutus non fuiſſem:peccatum non haberent:nũc autem excuſſationem non habent de peccato ſuo. Et poſtea ſubdit. Si opera non feciſſem in eis: que nemo alius fecit:peccatum non haberent:nunc autem & uiderunt & oderunt me & patrem meum: ubi expreſſe chriſtus attribuit mortem hominis iuſti:ſed hominis dei. Et licet dicatur prime Cor.ſecundo. Si cognouiſſent:nunquam dominum glorie crucifixiſſent. Et Petrus actu.tertio. Scio q per ignorantiam feciſtis ſicut & principes ueſtri: tamẽ hoc debet intelligi q non cognouerunt per gratiam interius illuſtrantem:& chriſto per amorem coniungentem:tamen hoc fuit ex culpa ſua. Et licet in minoribus iudeis aliqua ignorantia diminuerit culpam:in ipſis tamen maioribus culpam aggrauauit:ſicut omnis ignorantia affectata. Tanto enim odio in chriſtum ferebantur:q ex affectu peruerſo falſificabant omnia eius dicta & miraculoſa opera. Nec de eo uolebant audire bona :ſed tantũ mala pp quod ei ſ publicari poteſt illud Iob uigeſſimo primo. dixerunt deo. Recede a nobis : ſcientiã uiarum tuarum nolumus. Quia tamen ignorãtia non prout eſt affectata :ſed ceca aliqualr diminuit. Ideo chriſtus allegat:q neſciunt quid faciũt. Poteſt etiam dici q infinita benignitas cordis ieſu exquirebat uias qualeſcunque pro eis allegãdo ad patrem. Beda etiam dicit q non pro illis malicioſis:ſed pro ſimplicibus ignorantibus exorauit. Similes nequitias & ignorantias malitioſas & affectatas reperies hodie in phariſeis malignis huius temporis reſpectu regule ſancte & chriſti uite: & modis ſimilibus ueros pauperes euangelicos perſequuntur:& eorum ſancta uerba deprauant: & eorum omnia dicta & facta interpretãtur in malum: uolentes attendere quomodo eorum uerba chriſti ieſu doctrine & facta conſonant chriſti ieſu uite: & regule per beatum Franciſcum inſtitute. Propter omnia iſta deuota ſuperius poſita adduntur hii uerſiculi

Ieſus ad crucem ueniens.
Ieſus ueſte nudatus.
Ieſus morti ſe offerens.
Ieſus dire clauatus
Ieſus uexillum erigens.

Hoc fuit quando erectus in cruce ad ſpectaculum impiis uexillum penitentie & amare contritionis

ſeipſum prebuit electis ipſum contueutibus mente deuota:ſiue enim in terra poſita cruce extenſus fuerit crucifixus :& poſtmodum ipſum lignum taliter deo inſignitum fuerit eleuatum: quod non ſine grandi dolore ponderoſitatis corporis lacerantis & diuellētis carnem & neruos in locis clauorum potuit fieri.Siue etiam per ſcalas crucem aſcenderit:& a pluribus carnificibus crudeliter protractis brachiis fuerit conclauatus:totoq; pondere corporis imprimente ſuper uulnera manuum:aliquis alius in anteriori parte poſitus crudeliter per tibias trahens ad ima ſic enim clauauerunt eum:ex euangelica hiſtoria non declaratur aperte : uterq; enim modorum fieri potuit:& ſpeciales duricias afflictionis pretendit.Reſpice anima iaculo compaſſionis percuſſa ad tuum dilectum ieſum:& uide eum tue peregrinationis tricoloratum uexillum. Candor enim carnis uirgineę:& nigredo liuida flagellorū: & rubor cruoris effuſi ipſum tibi tricoloratum oſtēdunt:propter quod ſequitur:

Ieſus tricoloratus

Vt tu ipſa ſimili formeris effigie:innocentia candida:& tota piiſſimi ieſu ſanguine colorata: deſiderās toto corde pro amore dilecti ieſu tuum ſanguinē fundere:ut ſue morti ſanctiſſime conformeris.

Ieſus ſceleſtos diuidens

Hoc fuit:quando duos latrones crucifixerunt hic & hinc:medium autem ieſum. Ad confuſionis enī ſue augmentum inter latrones ſceleſtos ipſum poſuerunt medium:quaſi ſimilibus ſceleribus inuolutum.Nihil enim defuit ieſu de his que potuerūt dedecus mundane uerecundie augmentare. Vnde & in ciuitate metropoli in qua ante ſex dies fuerat glorioſe receptus in feſto ſolenni azimorum:quādo de uniuerſo iſrael populus conuenire debebat hora meridiana in altam crucē:ut ab omnibus poſſit uideri nudus totaliter in medio latronum in loco punitionis malefactorum:quaſi ad ſpectaculū opprobrii eſt erectus. Denudationem autem eius exprimit Ambroſius dicens ꝙ auctor humane ſalutis ſic nudus poſitus fuit in patibulo crucis:ſicut nudus exiuit de utero uirginis. In aliquibus autē hiſtoriis non autenticis legitur ꝙ mater uidens eū ſic nudum:uelum capitis ſui a ſeipſa amouens ad filii renes proiecit:quod ad aliqualem conſolationem uirginis illis locis corporis ſui miraculoſe adheſit:que femoralia in ceteris contegunt ad pudēda celanda:quod an uerum ſit neſcio. Cum enim tunc eſſet tempus iudicii pro nobis impiis ſuper filium dei:non uidetur mihi ꝙ circa ieſum factum fuerit aliquod miraculum:quod uel dolorem : uel dedecus minueret:uel aliquod adiutorium patienti dei filio miniſtraret:ſed magis ipſemet ieſus ſecūdum ſuam diuinitatem faciens:& ſecundum ſuam charitatem amplectens:elegit omnia facere & permittere que poſſent augere dedecus:& augmentare dolorem. Vnde chriſtus ieſus pendens in cruce: non ad diminutionem:ſed augmētum doloris miraculoſe tenuit naturam i robore:uſque ad ultimū mortis ſue. Et quia quanto natura eſt uiuatior & fortior:tanto doloroſius cruciatur: Hinc eſt ꝙ ex hoc ineſtimabilis augebatur dolor:& ſemper damnificabatur emittendo uitalem ſanguinem: & uirtus conſeruabatur:ut intenſiſſimum ſentiret dolorem. Fuit autem mirabile in chriſti paſſione: quia uelocius mortuus aliis latronibus:unde & eorum fregerunt crura:ut morerentur. Et Mar.xv.dicitur ꝙ Pilatus mirabatur ſi iam obiſſet. Quando autē clamauit.Pater in manus tuas comendo ſpiritum meum:ſubito totum robur nature ceſſit. Et quanto tunc erat natura robuſtior:tanto fuit mors doloroſior. Vbi ſimul attende tria:ꝙ chriſtus uoluntate paſſus eſt:& ideo quando uoluit:& quantum uoluit tenuit naturam in robore: & quando uoluit ſtatim natura ceſſit uulneribus: & expirauit in morte. Secundum uero quod ex his ieſtimabiliter fuit intenſius cruciatus:licet celerius mortuus. Tertium uero ꝙ ſic uoluit intendere ſui corporis cruciatum:ad purgādum noſtri impuriſſimi corporis delectamentū immūdum.Et quia omēs dolores qui fuerunt in corpore & anima ieſu fuerunt ab eius charitate & poteſtate ſecundum regulam diuine ſapientie commenſurati paſſionis fructui & intentioni. Ideo dixi ſupra:& dico ꝙ illa miracula fecit in ſe:& circa ſe:que dolorem augerent ad predictam menſuram. Et propter hoc non eſt inconueniens quod Bernardus miraculo attribuit tranſitus penarum ſpinarum uſque ad cerebrum: quia etiam clamore mortis quod fuit ſignum uigoris & doloris Centurio miraculo attribuit:Mar. decimoquinto:& ex hoc dixit.Filium dei. Attēde autem ꝙ licet iudeorum inſania ad infamiam ieſu ipſum inſeruerit medium:diuina tamen prouidentia in hoc facto:& futurum iudicium:& redemptionis beneficium ſignarer expreſſit. Totum enī genus humanum latrocinio paterne preuaricationis infectum:& infernali cruci debuit iuſtitia exigēte affigi.In cuius generis medio mundi ſaluator affixus electos ex mera gratia quaſi dextrum latronem iuſtificando conuertit.Reprobos autem quaſi ſiniſtrum latronem exigente iuſtitia in ſua pertinacia dereliquit:ut dexter latro inueniat in miſericordia ieſu chriſti:unde gratias agat. Siniſter uero in ſua obſtinatus malitia non inueniat quod reprehendat.Et ideo concordat myſterio ꝙ uterque latro fuit blaſphemus conuicians ſaluatori: quia ſaluator mundi ſicut a reatu nullum liberum reperit. Sic liberandis omnibus uenit: licet fructus libe-

rationis ad ſolos transferatur electos. Sed hoc non ex defectu redimentis precii uel redemptoris chriſti: ſed ex obcecata malitia obſtinati animi reproborum. Quorum figuram tenuit ille latro ſiniſter: q nec manſuetudine boni ieſu cōſpecta: nec aſpectu miraculorum: quibus tota fuit mundi machina imutata: nec ex benigna ipſius ieſu ſuſceptione facta de ſocio latrone cōuerſo: nec ex charitatiua correctione conſocii ſe in maleficio confitentis cōſortem & ieſum ſibi predicantem inſontem uoluit reuocari. Cui ergo iſte niſi proprie malitie ſuam damnationem aſſcriberet: & cui ille alter latro dexter ſuam ſalutem deputare poteſt niſi reſpectui gratie ipſius: qui in eius pēdebat latere: qui ipſum ad ſe diligendum: confitendum: predicandum: defendendum gratuita miſeratione conuertit? Sic ergo uidere potes ꝙ crux patientis ieſu iam iudicantis ſolium mentis occultare pretendit. Et ſic licet ſupplicia & opprobria chriſti fuerint a malignitate ptinacie iudeorum chriſto inflicta: fuerunt tamen ſic a diuina ordinatiōe diſpoſita: ut chriſti magnalium & eorum que in ſuo myſtico corpore futura fuerant ſint figura. Ieſus tunc blaſphematus.

Hoc fuit quando ſuffecit impiis iudeis tanta exercuiſſe ludibria in ieſum quibus tota nocte & uſqꝫ ad horam crucis totam repleuerat animam eius: quin potius tanq̄ eſtimatores omni humano pudore eiecto: ipſi ſcelerati principes ſacerdotum cū ſcribis & ſenioribus iudeorum exeuntes de ciuitate ad locum crucifixionis ipſi manſueto ieſu inſultari accedunt dicentes. Vah qui deſtruis templum dei: & in triduo illud reedificas. Et alios ſaluos fecit: ſeipſum non poteſt ſaluum facere. Si rex iſrael eſt: deſcendat nunc de cruce: & credemus ei: & alia multa blaſphemantes dicebant in eum. Attende autem anima deuota cum quanto furore miniſtri talium impiorum ſacerdotū in omnibus actibus ſue paſſionis tractauerunt ieſum: quin etiam ipſi principes ſacerdotum & ſcribe & ſeniores: in quibus debuit apparere maturitas in iudicando ēt ſceleratos ex furore interno ad tantam exterius inſaniam proruperunt: ut in feſtiuitate dierum ſanctoꝝ nō erubeſcētes populū cōtra oēm cōſuetudinē exierūt ad locū opprobrioſi ſupplcii morienti iuſto ſic inſultantes impie. Mirabilis enim uerecundia ſui ſtatus in iſto actu apparet: que ex horribili odio in ieſum proceſſiſſe uidetur: propter quod oīs inanitas & crudelitas que poſſit narrari facta circa chriſtum per iſtos impioſ & eorum ſatelliteſ: ut placerent eiſdem magnam ex ipſorum furia probationem accepit. Cogita q̄ crudeliter ipſum tractabant cum de nocte ipſum haberēt in domibus ſuis: quādo inaudita inpudētia ſic coram toto populo exeuntes inuectiones pungitiuas & contumelias deriſiuas exclamabant contra hominem morientem: & toto corpore ſanguine fluentem & pendentem in ligno. Vere nulla anima eſt ſufficiens cogitare circunſtantias aggrauantes dolores & anguſtias mortis chriſti. Quanto autem cruciatu fuerit afflictus ieſus tam mente q̄ corpore ad uerecundiam humane malitie inſenſibilis creatura teſtatur: concuſſo per diuinitatem ieſu toto iſto ſenſibili mundo. Nam ſol obſcuratus eſt: quaſi tanta horrēs ſupplicia in ſuo contueri auctore. Terra ipſa tremuit horrens ſuper ſe tale ſupplicium fieri creatori. Lapides compaſſione franguntur arguentes pertinaciam cordium malignorum. Velum templi ſciſſum eſt: oſtendens propalatam uiam ſanctorum in aſſumptione crucis: quam ipſe ieſus chriſtus dignatus eſt ſuſtinere pro nobis. Monumenta ſunt aperta: ut per hoc oſtendatur ꝙ mors crucifixi noſtras mortes ſua uirtute pellebat: & totus iſte ſenſibilis mundus ſuo priuatus colore: ſuo uidebatur compati auctori: & in eius morte lugubre & funereum aſſumere ueſtimentum: ac ſi deus pater: cuius natura fletum & compaſſionem non recipit uerecunde matri ieſu: que ſola flebat mortem condemnati ieſu pro ſcelere peccatorum uoluerit quaſi comitiuā facere de morte unigeniti lamentanda: & quaſi reſpondet queruloſis uerbis uirginis matris: quibus ipſa poterat clamare ad deum. Et nunquid deus omnipotens ego ſum ſola mater: & tu non es huius dolorati & tui unigeniti pater eternus? Cur ergo me ſolam flere permittis: que non ſola ad ipm filialem recepi reſpectum: & ubi eſt amor tuus quē in monte expreſſiſti dicens. Hic eſt filius meus dilectus &c. Nunquid quia a iudeis reiectuſ: & a diſcipulo traditus: ab apoſtol relictus: & qr ſpinis coronatus: quia facie conſputus: qr toto corpe flagellatus: & qr nūc diris cordis & corpis doloribus cruciatus: ideo tuus eſſe deſiit filius: qr nulla ad ipſum cōpaſſione moueris: Nunqd ego ſola īfelix debeo flere filiū que non ſola poſſedi dilectū? Cur mihi pater ſocietatem frangis: qua me tibi per ſpiritum ſanctum in matrimoniū ſuſcepiſti in unius generationē dilecti. An qr deus es: ideo non bonus es: an qr oīpotens es inſenſibilis es: an tu qui ubique pn̄s es non intueris opprobria & dura cordis iacula: & anguſtioſiſſima corpis uulnera que perſona filii tui ſuſtinet in aſſumpta natura: & ſi mea eſt natura: nunq̄ non tua eſt perſona. Noli obdureſcere pater ſancte: ſed aſſocia ſolitariam & meſtiſſimam matrem: quā uſqꝫ nūc in obſequiis filii tui fidelem ꝓbaſti ancillā: & ſuper quam tue dilectionis uiſcera effudiſti. Quibus q̄rulationibus pater potuit reſpondere. Ad punctū & in modico dereliqui te: & in tribulationibus magnis conſolabor te. Nō me reprehendas ſi ſola mortem filii dei defles in terra: quia tu ſola bona es munere meo: reliqui omēs mali ſcelere ſuo compaſſionem dignam ad meum

unigenitum non oſtendunt:non meo defectu ſed ſuo reatu.Sed quid mihi deeſt in diuinitatis natura conſortii fletus tui:ego faciam in mihi ſubiecta creatura : que tota tecum uoces funereas dabit ad celum.Iſte enim ſenſibilis mundus mihi obedit ad nutum:ſed homo impius mihi reſiſtit per ſuū malignum conatum quem in contrariis uolo co gere:quia nolo libertatem quam feci deſtruere:& quia ipſe non meruit tantum bonum.Nunc ergo uirgo beata dabo imperium de filio meo deflendo toti orbi mundano.Sol obſcurare:& totū mundum induc ueſtimentis nigris:& illam ſpōſam uirginem illius anguſtiati filii mei aſſocies in lamentis. O terra:terra:terra:cōtremiſce de ſcelere qđ ſuſtentas:& illi amaricate matri tuū prebe conſortium & dolorē. O lapidoſa duricies ſupra oēm duriciem creature argue corda maligna:que nolūt ad compaſſionem ſcindi:nec de morte filii mei pietate molliri. O mors ipſa ex tua crudelitate oīs uite uoratrix:oſtende te compati filio meo: cuius membra depaſcis:& ātiquoꝝ mortuorum aperias monumenta:ut uel ſic cōfundatur iſtoꝝ impioꝝ i ſenſibilis uita.Sic quaſi uidet᷑ deus pater filiū flere per naturā corporeā:& ſic matri anxie remediū ſocietatis conferre:quod qꝛ eadē eſt operatio pr̄is & filii:ideo ut oñdat᷑ deus eſſe qui patit᷑ in duobus ſubnectit uerſiculis.

Ieſus orbem cōcutiens.

Ieſus excruciatus.

Quomodo autē putas:mr̄na uiſcerā de nouo conq̄ſſabant᷑ cōpaſſionis affectu ad deū filiū morietē: qñ ſic uidit ſup ip̄m flere luiaria celi:terrā tremere ſub pedibus ſuis pro imanitate flagitii:& ſaxa duriſſima contra naturā pſcīdi:ac ſi lamētoſis clamoribus deplorantis in cruce filii ſenſum pie compaſſionis acciperent.Certe poterat bene concludere ꝙ dicebat matrem illū flere:quem elementa inſenſibilia deplorabant.

Ieſus latronem erigens Cap.xiii.

Oc fuit ꝙ benignus ſaluator in aīam dextri latronis reſpexit reſpectu miſerationis & gratie ip̄m tpaliter uocādo ad ſue redēptionis beneficiū:ſicut ip̄m eternalr̄ elegerat p̄destinādo ſecundū ꝓpoſitum uolūtatis ſue gratuita ſua bonitate:nulla alia cā ex pte ipſius latronis experta.Sicut nec in aliquo electo nō ſola dei gratuita bōitate:qui reprobis occulto ſuo ſemp tñ iuſto iudicio dat qđ oībus debebatur.Electis autē ex ſolo influxu ſue bōitatis quo eternalr̄ apparuerunt ſibi in ſancto hoc eſt ieſu:temporalis iuſtificatiōis effectum tribuit:& in eodem ieſu perſeuerātie brauium:& in ipſo eodem eterne beatitudinis largit᷑ aſpectum.Quod quidem eſt ita electorum gratuitum donum ſola dei bonitate ip̄is impenſum: & nullo modo eſſet eis debitum:cum ipſi eſſent eterne mortis ut ceteri debitores:non ex electione gratuita qua nos eternaliter elegit in merito paſſionis filii ſui:ut eſſemus participes ſue beatitudinis : cuius nos in preſenti uita per gratiam facit conſorteſ imaginis.Et licet tota chriſti uita fuerit noſtre redēptionis meritū:tñ i ſue mortis doloroſo ſupplicio facta ē electorum copioſa redemptio . Et ideo dum theſaurus ſue paſſionis effunderetur in actu ad paternam iuſtitiam pro nobis:congruum fuit i electum latronem abundāter largiflua charitate cōtribui.Et quia indignus oīmode quantum ex ſeipſis erat ſola dei bonitate debebat effundi . Sicut & Dauid canit nulla alia alegata cauſa.Saluum me fecit.quouiam uoluit me.Ideo congruum fuit ꝙ hic latro ſue malitioſe uite dimiſſus forſitan in p̄ncipio paſſiōis ſimul cū reprobato l atrōe i ſaluatorem pium iuxta ſuū crucifixum latus blaſphemie uerba iactaret:ut declinaretur qđ erat de ipſo:& qđ foret per ſaluatoris gratiam mox futurus. Non tñ aſſero ꝙ in cruce cum altero blaſphemauerit xp̄m: licet pluraliter hoc ſcribat euangeliū.Poteſt enī ſecundum Augu.ſaluari:ut ponatur more ſcripture plurale ꝓ ſingulari:& ad gratuitā electiōem ſuam mōſtrandā ſufficit tota p̄terita malitia uite ſue. Iſte aūt latro iuxta dextrum ſaluatoris latus confixus figuram tenuit omniū electoꝝ:qui,priuſ natura filii ire ſicut & ceteri:uocant᷑ ad eternam beatitudinem ſolo pii patris miſeratiōis reſpectu.Et ideo erectio iſtius latronis debuit eſſe altiſſima:tam ex condecentia dei gratiam largientis : q̄ etiam ex figura quam tenuit dictus latro:ſue uite terminum cum patiente ieſu compenſato curſu.Muſtum enim inebriantis amoris quod tunc de uua ieſu exprimebatur in torculari ſupplicii:quod etiam in futurum in omnes nationes debebat effundi: largifluo participio debuit animā eiecti latrōis replere:& ip̄am inebriare perfecte:& ſic a ſuo uicioſo amore omniſ mali alienare totaliter:ut in nouam creaturam ſiſitudinis mortis ieſu plēiſſime formaretur. Vnde & uirtutes huius latronis infuſe menti ſupra cōmunem ſtatum ad alta tranſcendunt.Quale enim fuit ipſum dei filium credere:quem uidebat ut hominem infirmum contumelioſa morte finiri?Quale etiam fuit ab illo ſperare ſalutem:quem i proprio corpe uidebat oī ſalute p̄uatū?Quali charitatis ardore illū dilexit: quē ſue mortis p̄cio uidit ſibi in ipſa die padiſum cōferre tot ſceleribus irretito.Vnde & totum quod habuit ipſi ieſu in ſacrificium p̄fecti immolauit amoris:mōibus enim & pedibus crucifixus non potuit ſibi ſeruire niſi de corde & līgua:cor ſibi i thymiama perfecti amoris & odoris ardēti charitate ſacrauit:lingua ſibi exhibuit omni modo. Primo propria & totiuſ generis humani ſcelera confitendo:aſſerens nos penalibus anguſtiis digne plecti:cū dixit.Et nos quidē iuſte. Secū

do anguſtias chriſti ieſu gratuitas aſſerens ex ſola charitate ꝓcedere eius innocentiam allegando: cũ dixit. Hic autem nihil mali geſſit. Ex quo ſequitur ꝙ a diuina iuſtitia nihil pati potuit quod noluit.

Tertio etiã blaſphemantem latronem impium charitatiua reprehenſione arguebat: cũ dixit. Neq; tu times deum: qui ĩ eadẽ damnatione es. Vbi forte contra ſuperius dictum poſſet dici ꝙ nõ blaſphemauerit deũ ſaluatorem: quod ſi ita eſt placet. Nõ tamen poteſt neceſſario argumento concludi: potuit enim prius blaſphemare: poſtea uiſis ſignis cõuerti: & ſic conuerſus non conuerſum redarguere ĩ blaſphemia perdurantem. Quarto toto mentis affectu: & ipſius lingue affatu cũ multa cordis contritione: cũ multa mentis deuotione: & q̃tum pmiſſit acerbitas ſupplicii cũ conuerſione faciei beigna & humili ad dilectum ieſum ſtupẽde perfectionis & breuitatis orationem effudit: cũ dixit. Domine memento mei cũ ueneris in regnum tuum. In qua oĩs uirtualis cõplementi perfectio continetur: ſi deuota mens ſciuerit explicare. Et ut modicũ pateat in quanta fide fundatur in moriente eternam uitã credere: in quanta ſpe erigitur: & ſic ab omni mundo reiecto celeſte regnum ſperare: in qua exceſſiua charitate liquatur: qui ſola dilecti ieſu memoria cõtentatur. Quali fulcitur prudentia qr nulla poſtulauit caduca. Quali fortitudine roboratur: qr ſic ſubito ſupra omnia ſua ſcelera ſupeꝛfert̃. Quali tẽperãtia contentatur: qr in ſola uoluntate ſaluatoris premii menſuram reliquit. Quali fulcitur iuſtitia: quia ſic oĩbus debita tribuit ſecundum conuenientiam rationis: ut ſibi ꝓprie confuſionis contumeliam in confeſſione redderet: proximo tranſgredienti charitatiuam correctionem impenderet: deo ſaluatori plenam compaſſionem ſue mortis: & totalem immolationem ſue tribueret uoluntati. Vnde nec mirum ſi ſic conuerſum latronem ſaluator ſic copioſe ditauit: quando in reſponſione dixit. Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiſo

Vbi pondera

Quantam rem dedit: quia paradiſum
Cum quanta celeritate: quia hodie
Cum quali ſocietate: quia mecum
Cum eterna ſtabilitate: quia eris
Cum iuramenti certitudine: quia amen
Cum alterius internũcii excluſione: qr ego dico
Cum quanta dignatione: qr ignominoſo latroni.

Per uirtutem tamen penitentie ex infuſa gratia facto digno: cũ dixit. Tibi. Et ideo nõ uilipendẽdus eſt iſte latro: nec locũ modicũ ĩter ſanctos debet arbitrari tenere: ſicut ex ſeq̃nti uerſiculo explicatur.

Ieſus dans principatus Cap. xiiii.

Oc enim fuit quando ſue matri dedit primatum compaſſionis: ut eſſet mare magnum omnis deplorationis & lamentatõnis mortis ſue: in qua omnes mentes alie tanquã ĩ mari magno quaſi uaſa modica exhaurirẽt: de quo magis infra dicetur. Ioanni dilecto diſcipulo dedit pmatum adoptionis: cum ipſum fecit ſue matris filium dicendo. Ecce mater tua. In quo exemplariter omnes electos fecit & iſtituit legitimos filios charitatis materne. Ipſi enim in Ioanne figurantur in quo eſt gratia: omnes electi per gratiam adoptantur: unde & ipſi electi ſi uolunt huius gratie habere participium: debẽt ſatagere dolores maternorum uiſcerum mentaliter experiri in ſimilitudine Ioannis: qui dolores crucifixionis ieſu & materne compaſſionis plus omnibus deguſtauit. Talibus enim doloribus conquerit̃ huius filiatio cõis: latroni autem electo primatum aſſociationis contribuit ipſe ieſus: cum ipſum taliter conuerſum iuxta latus ſuum crucifixum elegit. Singulariſſima enim priuilegia gratie in iſto latrone fulxerunt. Primo quia ſolus inter membra xpi corporaliter paſſus eſt crucis ſupplicium ſimul cum ipſo: in quo decoratur effigiata ſimilitudine ſaluatoris: quia crucifixus crucifixum aſſociauit: & hoc priuilegium non conuenit alteri cuicunq;: nec obſtat ꝙ crucifixus fuerat ꝓ ſceleribus ſuis: quia poſt plenam conuerſionem fuit legitimum mẽbrum xpi: & ex tunc pena ſua fuit cõfigurata ſimilitudini mortis eius. Secundo etiã ſolus matrem aſſociauit in lamentatiõe doloroſa morientis filii dei pro ſceleribus noſtris. Nulla enim creatura huius uite matrem aſſociauit in lamẽto ꝑfato: iſto dumtaxat excepto latrone. Licet enim Ioannes & maria magdalena deflerent amare moriẽtem ieſum: non tamen ipſum defleuerunt: ut deũ pro redemptiõe hominũ morientem. Vnde & eorum lamenta multa fuerunt informitate inſipida. Solius autem latronis huius fuerunt ſimul cũ maternis uiſceribus acceptata lamenta: quia uere deũ credidit ſibi infuſa fide: quem tamen multo dolorẽ hominem morientem uidit. Tertium latronis priuilegium in quo non hũit ſocium fuit: ꝙ xpo condemnato ab impiis iudeis tanq̃ reo eius innocentiam publice predicauit: & ipſum ſaluatorẽ ſuũ moriẽtem tanq̃ eternum deum: armis quibus potuit ut ſuus collateral' miles ſtrenue defenſauit. Vnde poteſt probabiliter credi: ꝙ non ſolum ſceleſtũ increpauit latronem: & ſibi xpi innocentiam allegauit: & proprium ſcelus iniecit: ſed etiam ꝙ propter iudeos & illos malignos principes: poſt tam duras contumelias illatas ſaluatori non aſſociatos de eius ſuppliciis: que ſic impie exierant inſultatu ri morienti ieſu aſpera increpatione confudit: nec eſt inconueniens credere ꝙ cum ipſe ſuperuixerit morti ieſu: & uideret maternos geſtus uerſus filiũ amaritudineſ exprimentes dolorum: ꝙ aliqua uerba cõpaſſibilia & affectualia illi quã matrẽ ſuam uere recognoſcebat expreſſit. Qui enim ſciuit ſe ꝛedemptum a xpo: non dubitauit ſe filium uirginis matris eius. Quartum quia ſolus tunc petiit ſalutem: quãdo ſaluator eam pro omnibuſ faciebat. Vnde & abunde recipere debuit: ſicut & fecit.

Quintum:quia tunc tenuit figuram & quaſi uicē omnium electorum:cum ipſe repletus fuerit ſpiritu ſancto:tanq̄ electus ad iſta percipienda priuilegia:& mlta alia q̄ nō ſufficio explicare:ſcias ꝙ ſpiritus ſanctus ipſum inhabitans ipſū agitauit ad oīa facienda que dicebat ipſum facere tanta īmutatiōe a xp̄o ſubito īnouatum. Arbitror autē ꝙ electrix gratia que in iſto ſic ſignanter effulſit:ut eſſet omnium redemptorū figura: iſtum latronem tam in plene compatiendo ieſu:q̄ in predicando eius ſanctitatem:q̄ in aſſociando matrem lamentantē q̄ in arguendo iudeorum proteruiam & impiam cecitatem:q̄ etiam prouocando omnes aſſiſtentes ad tanti piaculi pietatem:facit ſtrenuiſſime operari.

Nec obſtat ſi diceres quare euāgeliſte de talibus nihil ſcribunt.Scribunt enim tantū: ex quo poteſt menſ deuota iſta enucleare non dicta.Scribunt enī ipſum a deo electū:ipſum exorāſ xp̄m: & ab eo poſtulaſſe regnum .Ex quibus luculēter apparet ipſū a xp̄o redemptum:& per ſpiritum ſactum iuſtificatum. Attende autē tu qui es prefactiſ repugnās: ꝙ quando ipſe ſpiritus ſanctus aliquā creaturā ad aliquem ſtatum elegit:omnia ſibi tribuit:que decet illum ſtatū habere.Modo cogita ſi decebat chriſtum redemptorem mediocriter dare taliter poſtulanti latroni:īmo uere ip̄m decuit.Sicut ipſe habebat latus corporale aperum ad faciem illius latronis:ꝙ ipſe reſeraret ſui cordis archanum illuſtratiōi mētis illius electi militis & fidelis ſodalis .Et ꝙ ſicut tunc ſine menſura ſeip̄m toti exponebat orbi. ꝙ ſimiliter ineſtimabiliter effunderet ſe illi menti. Tunc enim quando muſtum amoris ieſu in torcu lari crucis exprimebatur compreſſiōe doloris:quo totus inebriandus fuerat orbis:non debuit quaſi ī paruo ciatho propinari latroni:ſed tota apertio ſue mentis in torculari cordiſ ieſu quaſi ſine mēſura dimergi:unde non puto iſtum latronē:niſi inter ſublimes dei principes collocandum. Attende autē ꝙ quandocūq; de aliquo electo ſcriptura mētionē facit in aliquo ſtatu ſublimi:licet nihil dicat : relinquit cogitandum expertis mentibus omnia alia circa ipſum electum:& per illum fore facta q̄ ſtatū illum copioſe decorant:unde cogita q̄ decuit illum latronem facere:& tūc poteris uidere ipſum feciſſe ſtupenda circa prefata:& q̄ nō potuit:ſuppleuit mēte. Vnde nec mediocriter eſt penſandū: ꝙ xp̄us ſibi paradiſum promittendo ſingulariter dixit.Mecum eris:per hoc inſinuans ꝙ iſtum tunc in cruce habebat rex crucifixus ſicut collateralē militem ſecum ſtrenue cōpugnantē:unde in illo uerbo .Mecum eris : anthonomatice exprimitur aſſociatio & ſimilitudo xp̄i regnantis correſpondentis aſſociationi ſimilitudinis morientis .Oro ergo te piiſſime & potentiſſime latro in regno celoꝝ:ut mihi peccatori impio & uero latroni impetres a tuo dilecto ieſu:ut ſibi perfecte cōmoriar: uirgini condolenti & lamentanti filius condolens & collamētator adiūgar:xp̄m in ſua uirtute falſificatū ab īpius zelo uirtutis toto corde defendam:& impietatem ſceleratorum xp̄m impugatiū zelo charitatis reprehendendo conuertam:ut ſic tuaꝝ particeps uirtutū ī decurſu uite tue paradiſo cōiungar ſocius ī fruitione uiſionis beate.

Ieſus matri compatiens.capi.xv.

Vis bone ieſu poſſet exp̄mere quāto cōpaſſiōis feriebaris telo: quado materna uiſcera cōtuebariſ omni amaritudine tue paſſionis repleta .Nec non & ipſam faciem pallidam & quaſi ſine morte mortuam:& tui ſanguinis aſperſione manibus & ueſtibus & faciem cruentatā gemitibus anxiam:uoce raucam:lachrymis ꝑfluā:& totam in tuis doloribus inabyſatam: ictibus caſuum ex uoluntate te tangendi colliſam:& omnis conſolatiōis ſotietate priuatam:uere enim bone ieſu nouam & magnam amaritudinis crucem ex tue matris tali conſortio pro nobis peccatoribus aſſumpſiſti:unde cum nulla creatura minor ipſa dolores cordis eius mēſurare ſufficiat:tu ſolus tue dilectiſſime matri pro te & pro nobis miſeris & īdignis filiis fuiſti debita menſura compaſſus.Et hoc bone ieſu fuit ad tui doloris augmentum: quod non ſolum in te ſed in altero hoc eſt in materno corde fuiſti ſic letaliter crucifixus . Vt autem tibi anima mea miſera aliqualiter pateat quantus fuit dolor cōpaſſiōis cordis ieſu ad matrem dilectam:cogita quantū potes:quanta fuerit in corde uirginis dolorum mēſura.Nulla enim ratio fuit in corde uirginis:non ſolū q̄ minueret ſed que non augumentaret huius doloris uirtutem.ꝙ ſi mens tua ſemper dei diminuens bona:dicat quod nō debuit tantum dolere cū ſciret iſtum iſta pati uoluntarie:& ſeipſum ſi uellet de morte:& de pena poſſe redimerē: ſciret etiā ꝙ ip̄am & omnes electos de infernali gehēna ſua liberaret morte.Et ꝙ ſicut dei filius tertia die debebat reſurgere:& ꝙ ex iſta morte iſte filius ſuus deus homo debebat accipere a deo patre nomen ſuper omne nomen: quo in nomine eius flecteretur omne genu:celeſtium ſcilicet terreſtrium:& infernorum.Et non ſolum ipſi ieſu:ſed etiam propter ipſum ipſemet uirgini eius matri . Aduertas carnalis anima:ꝙ hec omnia dolorem pietatis materne multiplicirer augmentabant ex iſtorum etiam reſpectu: ſi tamen eius menti tunc occurrent dolorum aculeis amplius pongebatur . Ad quorum euidentiam nota duplex fore genus dolorum . Quidam manantes ex impatientia & deſperatione mentis a deo & ex cōdeſcendentia odii in proximum quibus anima delectatur & in abyſſatur in anguſtia: ꝙ de deo : uel de proximo ſe uindicare non poteſt:& ꝙ uelit:nolit penas ſuſtinere ab eiſdem.Iſti ſunt dolores infernales & prophani qui ſolum reprobis reſeruantur. Nec infliguntur electis niſi in quantum ad tempus ꝓ ſuis peccatis illi impie ciuitati iungūtur.Abſit autē talis dolor a chriſto:& a corde ma-

terno:& ab omni eius electo. Nunq̄ enim de hoc
dolore:uel modicū deguſtauit. Eſt aliud genus
dolorum quod ex complacentia uoluntatis aſſu-
mitur & ſecundum uirtuales regulas ab eterna in-
fluentia dei in electorum mentibus menſuratur.
Nec iſtius doloris poſſet unam ſtillam habere crea
tura aliqua in ſeipſa. Eſt enim ex ſpiritus ſancti in
fluxu agitantis mentem ad dolendum quantū do
lere debet. Et ſicut iſte dolor eſt ſemper uirtuoſus:
ita eſt ſemper uoluntarius. Et quanto magis ē uo-
luntarius tanto magis eſt incenſus. Et quanto ma
ior eſt gratia in anima:tanto eſt magis uoluntaria
ad augmentandum in ſe omnem uirtualem dolo
rem:unde & dolores ineffabiles corporis ieſu:de q
bus eſt modicum ſuperius balbutitum:a gratia uni
onis ſumpſerunt ſue immenſurabilitatis augmen
tum:unde & ab aliquibus dr̄:ꝙ illi dolores fuerūt
in corde ieſu a diuina ſapientia diſpenſati:quod ſic
ego intelligo:ꝙ diuina ſapientia uidens infinitatē
culparum offenſionis uidit quantum dolorem req
rebat plena & abundans ſatiſfactio eorundem. Et
quia nulla creatura tantam poterat in ſe dolorum
menſuram niſi ꝑ unionem diuini ſuppoſiti dilata
re in ſummo. Ideo ſtatuit hominem aſſumere ī uni
tatem perſone:& ex tali unione illam dilatare aſſū-
ptam naturam:ad illius ineſtimabilis menſuratōis
receptandam capturam:unde om̄ia obiecta occur-
rentia aſpectui mentis chriſti argumenta que men
ti carnali concludunt:ꝙ in mente xp̄i ex diuerſis &
reſpectibus ſue paſſionis minuere tur dolores: ex
ſophiſticatione carnalis ſenſus & apprehenſione ꝓ
cedunt:nec illum uirtuoſum dolorem diminuunt:
ſed augmentant:ſed & alium prophanum & īfor-
mabilem excludunt. Vnde ſi argueretur a men-
te carnali de chriſto homine:ꝙ precognitio ſalutis
humane quam preuidebat ſequi ex ſua morte:& re
ſtauratio ciuitatis ſuperne:& acceleratio reſurrectio
nis tertia die:& diſpoſitio & acceptatio uoluntatis
paterne:& honor predicandus in populo charita-
tis ſue debuerunt minuere dolorem in chriſti men
te. Reſpondemus expreſſe ꝙ iſta omnia debuerūt
uirtualē dolorem augere. Cum enim omnia ſupra
dicta ex chriſti acquiruntur dolore:tantum dolo-
rem debuit chriſtus aſſumere:& tantum ſibi debu
it diuina ſapientia infundere:quantum ſufficeret ad
predicta omnia conquirenda. Et ideo ſi iſte nō fuiſ
ſent ſubſecute gratie:de ſua morte nūq̄ uoluiſſet ñ
ſolum tantū dolere ſed etiam nihil tolerabile aſſū-
pſiſſet. Et ideo quanto ipſe uidebat uicinius reſur-
rectionem inſtare tanto ſciuit ꝙ pro tempore paſ-
ſibilis uite & maxime paſſionis illate ampliorem
oportuit anguſtiam aſſumere:ut poſſet illorum do
lorum a diuina ſapientia dipoſitorum exigente iu
ſtitia immenſurabilem mēſuram adimplere. Quia
uero dolor in amore menſuratur: ut quantus eſt
amor alicuius:tantus ſit dolor de eius offenſa. Et
chriſtus ex unione diuina deum amaret ineſtimabi
liter:hoc ipſo inquantum paſſibilis erat habuit do
lere ita immenſurabiliter ſicut amabat:propter q̄d
ad uidendum aliqualem cauſam illius immenſura-
bilitatis:imaginare ſi eſſet unus deus qui eſſet to-
tus dolor:ſicut uerus deus eſt totus amor:& ille de
us doloris uniretur chriſto unione perſonali & ſibi
dolores infunderet:cogita quantum doleret. Sic
aliqualiter poteſt uideri quomodo dolores chriſti
ineſtimabiles fuerunt:unde & rationes contradicē
tium fantaſmata ſunt errantium & ignorantiū do
lorum ieſu radicē & cauſam. Sicut ergo tibi aliqua-
liter expreſſi in chriſto homine. Sic & in ipſius intel
ligas reuerendiſſima matre:ꝙ ad illam immenſura
bilem menſuram dolorum ieſu ſupra omnem cre
aturam ſpiritu ſancto influente acceſſit:quātum ſta
tus materne puritatis & dignitas participii ieſu: &
nature conſortium requirebat:unde cum iſti dolo
res ſint radix omnium uirtutum reducte poſt deri
uationem peccati:nulli dubium eſt ꝙ in mētes hu
manas infunduntur ſola influentia ſpiritus ſancti.
Et ideo quanto mens ē magis deputata a labe pec
cati:& magis dilatata in amore dei:magis eſt capa
bilis huius doloris intenſi. Et quia in chriſto ieſu
eſſe nature aſſumebatur in unione gratie:ideo om-
nes dolores quos afflictio nature paſſibilis format
a conſortio gratie:in uſum uirtutum reformat: &
ſic augmentat ſicut illa eterna ſapientia ad redem-
ptionem copioſam requirere cognoſcebat. Sic per
omnem modum ſecundum maternos gradus fu-
it in dilectiſſima matre eius. Nam cum ipſa non ꝑ
naturam:ſed per gratiam ſimul fuerit uirgo & dei
mater:omnes ille operationes nature fuerunt gra-
tia ſuperueſtite:& ex ipſa ſpiritus ſancti gratia agi-
tate & mote:unde & poſt ſanctificationem puto ꝙ
in dei matre nullus fuit motus reſpectu filii quan-
tumcunq; uideatur nature:qui non fuerit ſpiritus
ſancti gratia agitatus. Quod maxime non dubi-
um eſt in illis motibus quibus ferebatur in chriſtū
tanq̄ in ſuum filium naturalem:& filium dei patriſ
unde etiam in omni anima electa iſtud eſt ineffabi
liter uerum:ꝙ quanto magis continue ab omni-
bus uitiis depuratur:tanto magis ī doloribus chri
ſti continue crucifigitur. Et ratio eſt:quia talis cru-
cifixio non poteſt eſſe niſi ex ſpiritus ſancti in-
fluxu. Et eſt iſte dolor operatio ſpiritus ſan-
cti: quam in anima facit: & ideo anima uitioſa
non libere permittit ſpiritum ſanctum agere in
ſe: ſed continue contra ipſum bellat & repugnat
ſuorum reſiſtentia uiciorum diſputans dubitans
& allegans: quod non debuerunt tales dolores
eſſe in corde chriſti & corpore. Et ꝙ non ſit mul-
tum neceſſarium tali participatione dolorum xp̄i
ieſu continue inſudare:& quaſi ſub ſpecie utilitatis
maioris ex uitio ſuo ſuo auertens cor a contempla
tione talium ſe in aliis occupat diſtractiuis & ſuper
norum afflatuum deſtructiuis: & ſua malitia ceca
dicit ſepe ſe in his plus deo ſeruire: unde nec ad ex
perientiam illius quaſi infinite capacitatis chriſti ie
ſu in doloribus & uirtutibus ſuis ſinit ſe ducere:pro

ut ſepe miſera ipſamet experitur:ꝙ ipſam uellet in
pellere internus afflatus. Anima autem ſcelerata ra
ro aliquid poteſt capere:niſi illos ſuperficiales dolo
res:quos in pꝑeſſione uulnerum uiſus eſt ſuſtinere
in corpore:quia non nouit aliter: q̈ ſecundum ſuū
carnalem ſenſum ſpiritualiter eſtimare. At econtra
mens munda permittit intra ſe ſpiritum ſanctum
currere:& abſq; aliqua ſui reſiſtentia operari in ſe e
manationes uirtutum:ſine ſui rebellione uel negli
gentia: ſuos cum tota ſe recipiēdo influxus. Vnde
ſecundum menſuram emundationis a uiciis ē mē-
ſura tranſformationis per ſpiritum ſanctum in do
loribus crucis. Et ideo anima que magis accedit ad
puritatis faſtigium ſentit tranſformationem totalē
dolorum chriſti:unde non eſt dubitandum ꝙ errāt
dicē tes uiam crucis nouiciales feruores: & dicunt
ſe eleuatos ad altiora ſolatia:arduitatem intermittē
tes uirtutum & in ſeipſis extinguentes ſpiritus ſan
cti influxum. Non enim uacat iſta crucifixio a ſum
mo diuinitatis dulcore:immo quanta eſt tranſfor
matio in chriſtum paſſum & doloratum: tantum
tranſformaris in deum ſublimē & glorioſum: ma
xime ſi ueniſti ad purgationem tui uicioſi amoris:
ut glorias eterni dei & tropheos uirtutum non di
ligas propter te:nec in recuruo amore reciproces:
ſed in perfectiſſima abnegatione tui ſolum diuinā
gloriam ut dei eſt:& uirtutes ipſas ut emanationes
uoluntatis diuine:propter hoc tamen qr ipſe uult
& nulla alia ratione deguſtes. Et cum ipſe ſaluator
dicat:uolo ut ubi ego ſum ibi ſit miniſter meus:ta
li menti ſic abnegatione ſui ſoli ſue miniſtrans uo
luntati duplicis ſtatus ſui ſimilitudinem impartit
Sicut enim ipſe ſimul fuit uiator & cōprehenſor:
& ſecundum eandem partem mentis ſue ſimul in
in ſummo beatus & doloratus:ſic & tali anime per
fecte purgate ſimul aliquādo perfectam tranſfor-
mationem in ſuis doloribus:& perfectam fruitiō-
nem de fruitione uie locor in ſuis eternis ſplendo
ribus cōmunicat. Et puto ꝙ forte fuerunt plures ī
hac uita ad hanc perfectionem adducti ut ſimul ſe
ſentirent mente & corpore tranſfixos & inabyſſati
onibus & ardoribus diuinitatis ieſu & paterni pe-
ctoris ī mentis inabyſſatos dulcore. Quod uere ar
bitror ī beato franciſco poſt apparitionem ſeraphi-
cam eſſe completum:ꝙ & ipſa apparitio dilecti ie-
ſu crucifixi in ſpē ſeraph manifeſte declarat. Ap-
paruit enim crucifixus pariter & alatus & ſimul con
foſſus uulneribus:& ſplendoribus flāmeus:ut hac
apparitione oſtenderet:ꝙ franciſcum & carne cruci
figeret:& mente tranſformaret in ſuos inabyſſales
dolores:& anagogicos & flāmeos ardores:& ſara-
phicos guſtus & contemplationis uolatus ſic ſua
benignitate formaret:ꝙ ī ſuis meditatiōibus & le
gitimis filiis ſpiritualiter deberet compleri:illa cor
poralis effigiatio prothoſighiferi crucis frāciſci ex
tatice ſignum. Vnde & cū chriſtus crucem accepe-
rit in utero matris ſue: cōtinue eam baiulauerit cor
de:& eam formauerit multa auſteritate in corpore:
nunq̈ dixit Conſumatum eſt:donec toto ſuo effu
ſo ſanguine dilaceratum corpus in dolore affixum
cruci reliquit exanime. Nec unq̈ niſi de cruce legi-
tur ſpiritum ſuum in manus recommendaſſe pater
nas:unde multum errat qui credit ſe aliquid degu-
ſtarē diuinum:niſi per oſtium introducatur ſacratiſſi
me crucis. Et ſi quando anima abſorta totaliter in a
byſſum increati luminis omnium creatorum: tam
ſui:q̈ aliorum obliuiſcatur ad tempus. Si lumen il-
lud fuerit uere diuinum:& non diabolicum:nec de
ceptorium:quanto plus fuerit inabyſſata in deum:
tanto nouo gradu reperiatur ī altiori participio do
lorum inabyſſalium crucis chriſti. Et ideo timeo ꝙ
multi eleuantur a cruce dicentes ſe contemplari di
uina:per illum q ſedem ſuam poſuit ad aquilonē
& ſic ſe ſimilem altiſſimo fore dixit. Occulte autē
preſumptiones reputationis proprie talium fatuo
rum in ſpiritu errantium merentur ſibi a deo tales
excecationes permitti:ut auulſi a porta uerorū gu-
ſtuum & fruitionis uirtutum: & diuinorum lumi-
num:ſcilicet crucis chriſti:in quibus deceptoriis ui
ſionibus & uanis uel internis ſuis falſis fantaſmati
bus a diabolo forte ut poteſt credi formatis fatue
delectentur:qui niſi conuertantur: timēdum eſt ꝙ
uorago luciferina ſubſequetur. Vnde concludo de
uotionem iſtam:ꝙ ſicut ex gratia unionis non eſt
finis in chriſto. Ita non eſt finis in doloribus ſuis:
ſane intelligendo. Nec in uirtutibus & ſtatibus ſub
limibus ibi contentis. Et quantus eſt homo in illis
ſtatibus:tantus eſt in diuinitatis ſplendoribus: un
de in uia nullus audeat preſumere ſe non ſolū non
tranſiſſe crucis ſtatū: ſed nec perueniſſe ad eius uel
debitum gradum:& quantumcunq; in ea profici-
at:ſciat tamen ſemper in ea ſupereſſe quod querat.
Qui autem tranſiſſe ſe dicit:uel nunq̈ eam uere at
tingit:uel impie ex ꝓpria cecitate relinquit. Attē
de autem ꝙ ſicut nulla creatura in hac uita fuit per-
fecte purgata a fomite:ita nulla fuit ſine ſpiritus ſā
cti rebellione in illis perfectionibus & uirtutibus
q̈s in ea ſpiritus operari conatur. Et cum inſpiratio
ni ſpiritus ſancti rebellari non poſſit nec eius opa-
tiones impediri:uel minui:ſine offenſa ſaltem ue-
niali:puto ꝙ iſta ſit cauſa quare nullus quantūcūq;
perfectus:ſicut nec ipſi apoſtoli:uiuit ſine offenſa
delicti. Sola ergo beatiſſima uirgo pleniſſime ex-
purgata liberrime ſine aliqua rebelliōe recepit ſpiri
tus ſancti influxus:& ideo ſpiritus ſāctus qui ex ſe
ſemper largus eſt non auarus: quia ipſam uirginē
ſine rebellione fecit:ideo eam in omni gratia reple
uit: quantum poteſt creatura capere non unita: &
quantum creature capacitas dilatatur ex dignitate
materna. Et quia fundamentū & radix omnis gra-
tie & meritum eſt dolor cordis & corporis crucis
chriſti ieſu:ideo ipſam tantum repleuit in ſummo

de chriſti doloribus:quantum non poteſt omnis
creatura capere maternali ſtatu non euecta. Mo
do cogita & menſura mentem uirgineam:quod ſi
tua modicitas poteſt facere ſicut formice pes po-
teſt uno paſſu totam mundi machinam menſura-
re.Sed ſibi conceſſum eſt aliquantulum peditare ī
latitudine orbis terre.Sic & tu aīma deuota aliquā
tulum pedita in latiſſimo mari oceano amaritudi-
nis dolorum uiſcerum maternorum. Et cum iſti
dolores in amore fundentur:omnes rationes in-
tendentes amorem intendebant non dubium pa-
riter & dolorem.Et ſicut non minus dilexit ipſum
quia ſciuit eum eſſe filium dei:de ſe naturaliter ge-
nitum.Ita non minus:immo ineſtimabiliter plus
doluit:qa uidit filiū dei ſic horribiliter tractari: uili
ficari:& occidi in aſſumpta natura:& de ſuis uiſceri
bus concepta natura.Et ſicut non fuit minus dili-
gendus dei filius:quia iſta uidit pro noſtra redem-
ptiōe aſſumere.Ita ſibi fuit magis cōdolēdū: qa ſic
amoroſe tā īmēſos ꝑ nobis ſuſtinebat dolores.Et
ſicut ipē maiores dolores aſſūpſit ꝑ rdēptōe hūa-
ni generis:q̄ ſi nullum redemiſſet electū.Sic & bea
ta uirgo maria ſibi magis condoluit:quia ipſa uide
bat ꝙ dolores omnium in ſe portabat: immo ſi-
ſicut ipſe fuit omnium redemptor:ita ipſa fuit om
nium genitrix:mediatrix:reconciliatrix:excuſatrix:
& aduocata omnium peccatorum.Et ideo cum ip-
ſa eſſet aduocata mundi:tantum dolorem ſpiritus
ſanctus ſuis infudit uiſceribus:quantum ſufficiebat
omnium electorum genitrici:ad excuſandam igra
titudinem mundi:qui ſic dura morte de mundi fa
brica ſuum expellebat auctorem:qui ad ipſos eruē
dos de faucibus mortis de ſinu patris aduenerat
ſeruilem aſſumendo naturam:unde ipſa pro ſe & ꝑ
toto mundo dignum deo morienti:& de ſe geni-
to exhibebat lamentum.Et quanto certius ſciebat
ſeipſam per filii mortem redimi:tanto magis ſibi
grata ſuo coniungebatur dolori:& quanto ſciebat
breuius eſſe tempus:quo mors ad ſolum triduum
debebat in membris chriſti indudi:tanto magis ſa
tagebat ſibi toto corde commori & conſepeliri: &
tanto magis uacabat dolori: nullo modo uolens
nec etiam pro reſurrectione filii dum uiueret in car
ne paſſibili a dolore mortis eius participatōne frau
dari.Et cum omnes electi regenerentur in chriſti
morte:cuius mortis guſtus debet electis eſſe refe-
ctio dulcoroſa:dum uiuunt in paſſibili carne:ipſaq;
fuit principaliter redempta:& in ipſa redemptione
ad maternam unionem euecta:ſicut per gratiam re
demptoris ipſum redemptorem ſola ipſa genuit:
ſic per eandem gratiam dolorem ſue mentis ple-
niſſime ſola participauit.Et ad hoc ipſam impulit
illud quadruplex principium:de quo ſupra facta eſt
mentio:ꝙ dignum reddidit facre conceptioni filii
dei conſenſum:ꝙ in dolorum eius materia replica
re non piget.Electrix enim gratia que ipſam ad di-
gnitatem maternam elegerat totam ad compaſſio
nem morientis filii impellebat.Ipſa autem celeſtis
Hierarchia omnium angelorum influētia: toto co
natu eum Hierarchizabat & ſibi influebat:ut ſicut
dignum erat dignam matrem dei compati et dole
re:ſicut ipſa pleniſſime faceret & ſe haberet circa ſu
um & dei filium pro ſe:& pro omnibus dilectionis
ſue filiis morientem.Ipſe etiam habitus gratie mē
tem informans uirgineam: qui ipſam reformabat
ad dignitatem maternam:cum plātatio uirtutum
omnium uirginee mentis ultimato conatu men-
tem uirgineam propellebat:ut totaliter in chriſti
penas & dolores anguſtiata mente ſaltaret. Qui-
bus uirtutibus magis adiutorium contulit mater-
nalis dilectionis connexio naturalis:qua ſimul eo
dem luctu quo lamentabatur morientem deum ſi
mul & doleret predilectum filium ſibi contume-
lioſe ſubtractum:& coram ſuis corporalibus ocu-
lis ſic per omnem modum penaliter crucifixum.Ip
ſe etiam ieſus qui ſciebat quod dignum erat ma-
trem ſuam participare paſſionem: eam pleniſſime
ſuis doloribus coiungebat:& hoc ex magno amo
re:quia bene uidebat ꝙ mater nihil aliud deſidera-
bat pro tunc:ſed nec deſiderare debebat: ideo eam
plene exaudiuit:unde quaſi ſeipſum totum dolora
tum intra cor uirginis ad modum ſagitte iaciēs di
xit.Mulier ecce filius tuus:hoc etiam requirebat to
ta uniuerſalis gratia diſpoſitionis eterne diffundē-
da in cordibus electorum que ſicut apud patrem
eternum ex ſua gratuita bonitate meruit habere ſu
um filium per mortis ſupplicium redemptorem:
ſicut etiam meruit:quia non erat bonum hominē
eſſe ſolum:adiutorium apud patrem redemptori ꝑ
omnia ſimile aduocatōnis materne.Et ideo dignū
fuit ꝙ talis mater:que omnibus filiis gratie prepa
rabatur genitrix digna:digne obſequio morienti
deo pro omnibus electis compaſſionis & lamenta
tionis & participii mortis:que actualiter cor & cor
pus depaſcebat:unigeniti dei ſacrificium lamentati
onis & tranſformatiue crucifixionis efferret.Et iō
merito dixi ꝙ menti uirginee nulla ratio occurre-
bat de filio:niſi in ratione amaritudinis & amaricā
tis & tranſfigentis doloris.Et ſi aliqua ratio menti
carnali uideatur poſſe occurriſſe materno aſpectui
ſic abſorbebatur ab amaritudine maternorū uiſce-
rum:ſicut gutta aque dulcis ab amariſſimo mari.
Et ſicut influxus omnium fluuiorꝫ in mari in ama
ritudinem conuertuntur:ſic omnes rationes quas
intellectus hebes in ſolatium.conſiderat uirginis:
mare cordis uirginei in amarum lamentum abſor
bent:unde ſicut etiam ſpiritu ſancto afflata:illo tē-
porē quo meminit iſta facta:tum ſaluatoris carne:
omnibus conſolatoriis actibus excluſis: quan-
tum poteſt ſe in compaſſionem memorie mortis
filii dei inabyſſat totaliter. Sic non dubium quod
multo plus hoc fecit pro omnibus pia mater. Et

Et ideo ipſa eſt ſpeculum & exemplum omnium
lamentantium mortem xp̄i: & archa & armarium
dolorum corporis boni ieſu:quo theſauro ſuo in-
terceſſorio merito omnium debet mentes reſper
gere filiorum:unde & iſtud uerbum qd̄ dixit ieſus
demonſtrans ioānem.Mulier ecce filius tuus:licet
etiā litteralit̄ fuerit doloris gladius: penetralia cor-
dis uirginei doloroſe confodiens cū doloroſo cō-
mertio filius zebedei ſibi cōmutabatur ꝑ filio dei:
tamen in intellectu ſpirituali: quo illi duo ſeraph:
mater & filius ſemper ſibi mutuo loquebātur:alte
rius generis dolore materna uiſcera perfudit:quaſi
dicat filii gratie ſunt filii tui:qui in peccatis nati per
dei gratuitam miſericordiam redempti:& poſt hoc
lauacro mee mortis ingrati r̄petitis īiuriis ſibi hor
ribiles infligentes maculas:& deo irrogantes iniu-
rias:cauſas dolorum mortis mee repetere non ue-
rentur.Tu ergo nunc illorum aduocata:& ſuorum
ablutrix ſcelerum:collige mei ſanguinis lauacrum:
quo tanq̄ forti liſciuio:filiorum tuorum poſſis ab
luere maculas .Collige mee faciei pallores: meorū
uulnerum dolores:mee lamentationis clamores:
cordis quos conſpicis ineſtimabiles anxietates :&
digno affectu mihi compatere : mihi cōmorians:
mihi crucifigere:& omnium iſtorum ingratorum
ſic defectus ſupple: ut meo ſuppoſito merito: qui
ſum omnis boni radix:in te: & in aliis merearis ꝑ
iſtis filiis:quicquid uolueris apud meam clementi
am impetrare. Vnde potes uidere anima deuo-
ta:ꝙ inſatiabilis amor boni ieſu: qui omni modo
tuam operatur ſalutem:tuis iam compatiens lapſi
bus:ſalutarem in recōmendatione materna tibi ꝑ
uidebat medelam:& apud propriam iuſtitiam effi
cacem tibi conſtituit aduocatam: unde & ille qui
primo meruit huius medicine ſanitate potiri diſci
pulus ille quem diligebat ieſus: qui ſicut in ceteris
ſic & maxime fuit in iſta recomendatione dilectus:
non mediocriter fuit ditatus ampliatione uirtutū
iſtius ſacratiſſime matris uirtutibus & exceſſiuis
meritis:& eius cordialibus affectibus ex unigeniti
filii ſui illa recōmendatione inſertus. Supplico
igitur tibi dilectorum dilectiſſime: & uere dilecte
Ioānes:ꝙ mihi procuratorio iure quo me functus
es in receptione poſſeſſionis materne:tibi:& mihi:
& omnibus peccatoribus ab unigeniti filii charita
te largita:me in poſſeſſionem ſacratiſſimi beneficii:
materni amoris:protectionis:& lauacri:& ſacrarum
ſuarum uirtutum optati participii:continuis apud
ipſam patrociniis introducas:ut uel modicum po-
ſſit pungi inſenſibilitas cordis mei:dolorata mēo-
ria mortis ieſu: quā piiſſima mater tua mihi & aliis
indignis filiis diſpenſandam in ſe in unda refudit:
ipſi materno conſpectui preſentato īpetrare digne
ris arido cordi meo ſimili liquefactione: totum in
cōpaſſionis lachrymas emanare. Ex prelibatiōe
ergo modica dolorum matris indigne deſcripta
poteſt aperte clarere:ꝙ ſicut ſolus ieſus fuit ſibi ple
ne compaſſus propter immenſurabilitatem dolo-
rum mētis ſue: ſic & ipſe ſolus matris affectum ple
niſſime ponderans ſolus plene cognouit : & ſolus
plene compaſſus eſt doloratis aculeis mentis ſue:
ut merito dictum ſit.Ieſus matri cōpatiens: unde
pie credendum eſt ꝙ in aſpectu eius iuxta crucē m̄
ta fuerit lachrymarum abundantia ſuperfuſus:pro-
pter quod ſequatur.

Ieſus fletu rigatus.Capi.xvi.

Ane ut nobis detur occaſio loquēdi de fle
tu pii ieſu ex compaſſione materna:notan
dum: ꝙ totus uirtuoſus ſue uite decurſus
fuit quidam ſpiritualis fletus contrictionis noſtra-
rum offenſionum: & dolorum diuinarum iniuria-
rum & ſupplicationis remiſſionis penarum inferna
lium pro electis:& impetrationis uirtualium perfe
ctionum:& iuſtificantis gratie mentibus filiorum.
Et licet ſic fleuerit:fletu mentali:fleuit tamē cor
poralibus occulis tam afflictionem nature ſue ſen-
ſibilis: q̄ etiam maxime reliquato miſerationis affe
ctu:ex multiplici miſerie noſtre cauſa manante:pro
pter quod fleuit paruulus in preſepio:& ſepe ī ma-
tris gremio. Et tu cogita deuota anima: qualibus
agitabatur affectibus mens uirginea quando deū
paruulū filium uteri ſui flere uidebat in brachiis ſu
is:puto ꝙ & ipſa copioſis lachrymis filii flectibus
iungebatur.De hoc fletu poteſt ſumi illud ſapien-
tie ſeptimo.Vocē ſimilem omnibus emiſi plorās.
Cum autem ipſe ieſus fecerit & docuerit: ut me
rito magnus uocetur qui docuit.Beati qui lugent:
non ſeipſum huiuſ beatitudiniſ benedictione pri-
uauit:maxime cum in eius luctu tanq̄ in radice me
riti omniſ electorum luctus a diuia miſericordia ac
ceptetur. Sicut & omne aliud opus meritorium &
perfectum in radice eorum que fecit ieſus rationē
acceptationis accipiat:pro ut chriſti charitas omni-
um filiorum operibus:& actibus:& affectibus:reli
gione ſingulari:iuncta. Et ideo omnia opera filio-
rum uirtuoſa acceptantur in chriſto:& ſnnt digna

uita eterna:ſicut principali agente. Ipſe enim ſecũdum ꝙ homo eſt principalis auctor omnis operis meritorii filiorum: inquantum illud opus diuine acceptationis retributionẽ meretur. Non ſolũ autẽ in uita abundanter fleuit ieſus: ſicut in reſuſcitatione lazari legitur. Et in die palmarum in aſpectu ciuitatis diſipande pro ſue necis flagitio: ſed q̃ maxime in patibulo crucis abũde defleuit. Quod declarans apoſtolus dicit:ꝙ cũ clamore ualido & lachrymis ſeipſum offerens exauditus eſt ꝓ ſua reuerẽtia Quod ſi lachryme ſicut credendum eſt reſpondebant clamori uocis:& affectibus mẽtis:& ſtatui ſui corporis:non ſolum fleuerunt illi pii oculi:ſed fontes fuerunt irrigui lachrymarum: unde & omnis mens deuota flere cupiens hauriat ibi aquas de fõtibus ſaluatoris. Et in iſto noſtro ieſu bono completum fuit deſiderium Hiere. dicentiſ. Quis dabit capiti meo aquam & oculis meis fontem lachrymarum:& plorabo &cetera. Vnde non immerito edocta per ſpiritum ſanctum ſancta mater eccleſia tempore chriſti mortis in eius perſona deplorat. Caligauerunt oculi mei a fletu meo. Non eſt ergo multum admirandum ſi totum maternum cerebrum defluebat in lachrymis:quando & corpus filii totum fluere ſanguinem:& oculos eius in lachrymas quaſi fontes effluere ſuo doloroſo contuebatur aſpectui. Quid mirum ergo tunc:ſi etiam dilectus ioannes:& illa beata maria magdalena: q̃ ab ipſo bono ieſu tot ſigna dilectionis acceperant: Si iſti inq̃ duo dilecti totaliter reliquabantur in lachrymas:& ſi precordia mentis eorum intenſo ſcindebantur dolore:aſpicientes dilectum ſuum tam doloroſo flere ploratu:& totum laceratum:& ſanguine cruentatum in duro ſui corporis cruciatu.

O anima mea inſenſibilis & arida:& durior omni petra:tota mente ſupplica iſtis duobus dilectis ut ab omnis boni fletus ipſo fonte ieſu tibi impetrent tibi tui cordis pertinaciam emolliri & in abundantes effluere lachrymas:pro tui compaſſione dilecti:ut planctu unigeniti plangas eum.

Ieſus cruore effluens.Cap.xvii.

Vis ſine cordis ſincopizatione intueri ualeat illos fontes manuum & pedum ieſu emanare ſãguinẽ dei: ſic ex amore noſtri manibus & pedibus lacerati? Quis non uideat ibi apertas catharactas celi ut inundet diluuium gratie ad noſtram giganteam ſuperbiam:& carnalem laſciuiam ſuffocandam:quando capite confoſſo ſpinis: corpore diuulſo flagellis:manibus & pedibus dilaceratis clauis:& ultra hoc omnibus corporis ſui pũctis & atthomis fluentibus ſanguine in ſudore? Totus enim ipſe ieſus uidetur in effuſione ſanguinis reliquatus. O amor qui liquas omnia: quomodo in doloribus pro redemptione mei impii peccatoris reliquaſti dilectum. Sed ut undiq; inundaret diluuium:fontes abyſſi rupti ſunt:penetralia uitalium & cordis ieſu:quibus uſq; ad intima progrediens dira lancea non pepercit. O febris putrida & continua fetidiſſime concupiſcẽtie mee: quomodo poteris ultra ebullire in corpore mortis mee que in meo dilecto ieſu eſpurgata tam precioſo ſui ſanguinis ſudore? Egredere & longius fuge malorum meorum ſpurcitia:quia ſacra boni ieſu minutio te expellit:non lãceola educta barbarii. Sed clauis ſpinis:& lancea:in tanta fluuiorum copia deriuata:ut niſi longius uoluntaria fugias eorum uirtuoſos impetus & illapſus non debes impia poſſe ſufferre quin ſuffoceris & per eas tanto ſuper te effluxo amore. O bone ieſu:totus a teipſo effuſus in me:effunde me peccatorem impium a meipſo:& ĩ tua precordia tuo ſanguine uacuata tranſporta. O uirgo beata tota infundere cruore dilecti filii tui:& pro te & pro ſceleratis filiis totam te in ſuo effuſo ſanguine inabyſſa. Sed & tu Ioannes dilecte guſta nunc in uigilia & bibe uinum illius pectoris:ſuper quem in cena ex ardore charitatis ieſu recepiſti delicatiſſimum ſomnum. Sed & tu penitens magdalena:dulcis deuota diſcipula:& ſingulariter dilecta: coruinam tuam pellem uite preterite in calido ſanguine delicati pueri ieſu qui igne amoris feruet & ebullit uſq; ad paternum pectus ſic totaliter laua: decoque:& purga ruminãs miſericordiã ibi ad pedes dilecti ieſu impenſam:& ſic te efficaciter tenẽs a reprehẽſibilibus excuſatam:quo tota in ſuo lauacro candidata columba albiſſima & dilecta effecta: ſicut & uere es:ramum oliue decetero ſemper tuo portans in ore:pacem peccatoribus annuncians remiſſionis & gratie:& tu uere ſis dilecta: uexillatrix & primiceria omnium per chriſti ſãguinem:& ſue mortis incertum ueraciter conuerſorum. Sed & mihi ſceleratiſſimo omnium peccatorum tuo utcũq; deuoto perfectam expoliationem ueteris mee malitie & induitionem plenam cruciformis uite chriſti miſericorditer implorare digneris.

Ieſus fons deſicatus Capi.xviii.

On eſt mirum ſi dilectus iſte ieſus tot doloribus cordis anxius:tot impiorum flagellis: & opprobriis & laborioſis uigiliis: preterite noctis fatigatus. Nec non & diſcurſibus: & impiorum ictibus impulſiuis:& tot circumrotationibus quibus fuerat ad locum ſupplicii crucis contumelioſe deductus.Nec nõ & tanto fluxu humorũ lachrymarum:& ſãguinis: ĩ ſupplicio crucis doloroſe portato:ſic deſiccatus fuit tã corde:q̃ omnibus mẽbris:ut merito dicatur. Ieſus fons deſiccatus. O hydropiſis & ineſtimabilis ſemper fluens & ſitiens mei uitioſi & in omnibus abominabilis appetitus:quomodo non exſiccaberis:ut cucurris tãta in dilecto ieſu pro te ſiccitate & ſiti afflitiua portata. O bone ieſu qui pro me miſero ſic a uitali humore ſiccaris:ſicca me impium & tibi ingratum ab omni deſiderio mortifero omnis uicioſi amoris cuiuſcunq; creati.

Ieſus amorẽ ſitiens.Capi.xix.

Vm naturaliter omnes morientes ſitiant: quantam ſitim debuit habere fons ille diuinitatis ieſus:tantis exſiccationibus arrefactus: puto ꝙ nullum corpus in hac uita tantam penalitatem ſuſtinuit. Licet autem aliam ſitim illud uerbum Sitio ingerat ſpirituali auditui mẽtis deuote: tamen ipſe bonus ieſus humectationem refrigerantis & ſuſtentantis uitalis humoris:uoluit nobis exprimere ſe in noſtra effudiſſe ſalute. Et ideo corpus eius ſiti amariſſima cruciabatur pro nobis. Quantum preſcidit putas uerbum illud precordia uirginee mentis: que in tali anxietate uidens mori dilectum dei & ſuum filium:& clamoroſis uocibus potum expetere:& ipſa non habuit uel aque ſimplicis modicum unde poſſet refrigerare ardorem.Potuit autem ipſa filio reſpondere. Fili dulciſſime ſic ſum circuncincta tue paupertatis & doloris funiculis:ut nec tectũ habeam: nec cibum poſſideam:nec uinum:nec aliquid temporale. Sed & te dilectiſſimum theſaurum cordis mei quem ſolum habebam:uideo ſic mihi doloroſe ſubtractum ut nec te contingere ualeam: nec uitam in dolore finire.Nec te clamantem pre ſiti & morientẽ poſſũ uel aque modico humectare.O bone fili bibe me totam in tuis doloribus reliquatam:effuſam:& ſauciam:& me intra tuorum dolorum intima introductam exhaurias: ut in me penitus anihilata: tota ſim in tuis intimis dolorata. Licet autẽ dilectus ieſus ſciret ſuas penurias & defectus uirtuoſe portare:& prenoſceret expreſſe:ꝙ ſibi nõ niſi potus ĩpotabilis & horrende abominabilis preberetur:uoluit tamen ſitio exclamare: non ſolum propter cauſã deſcriptam ſuperius: ſed etiã ut ſitis inſatiabilis ſui amoris interni ſeraphicis ardoribus ſic loquendo ĩgereret:quaſi diceret peccatoribus. Ecce ꝙ in actibus corporis nihil poteſt doloroſius:opprobrioſius & penalius de cordis mei amore oñdi: quia tali morte uitam finio pro uobis redimendis debitoribus mortis.Sed tamen adhuc Sitio :ſi poſſibile foret mille milibus modis mortis uobis induratis & inſenſibilibus:diuinum ueſtre ſalutis declarare amorem:ut uel ſic ſaxea pectora ueſtra conterantur:.& ad reamandum illum fortiter attrahãtur:qui ſic gratuite:ſic infinite uos omni dignos morte in amore preuenit:propter quod:quia redẽptoris fortiſſime ſitiebat amorem: dicitur in prefacto uerſiculo. Ieſus amorem ſitiens Nihilominus uerbũ iſtud ſitio poteſt ad deum patrem refferri quaſi dicat.Manifeſtaui nomen tuum:opus conſumaui quod dediſti mihi & aſſumptam naturam paſſibilem ſic in tuum honorem conſumpſi:ut omnibus exſiccatis & effuxis humoribus uite uideam mortem inſtare q̃ finis eſt mee paſſionis & uite.Sitio tñ ſi poſſibile foret plus facere. Et ſi tui honoris eſt & uolũtatis ĩ his penis acerbiſſimis:tãto tẽpore in holocauſtum tui odoris deſidero meipſum offerre:ut quantum eſt ex mee charitatis uirtute:nullo terminetur fine.

Licet enim deitas ad ſolum trienarium terminũ ãnorum:uel parum plus terminauerit corpus ieſu: & peregrinationis eius holocauſtum in penam & cruciatum corporis ſui in cruce ad ſolum trium horarum reſtrinxerit ſpatium. Abſit tamen ut charitas ieſu horum breuiũ terminorum fuerit artatione cõtenta:niſi inquantum fuit diuine uoluntati conformis.Sed ſimpliciter totaliter & libere quantũ ex ſe fuit ſi diuine uoluntati placuiſſet ab ea tantum põdus exigere ſe optulit & ꝓ toto eterno honore diuini nominis:& redemptione humani generis in omni dolore perdurare uirtualiter & letanter. Et ſi uoluntas reputatur pro facto in quocũq; peccatore gratia informato quando deeſt facultas:ꝓ quanto & q̃ infinitiſſimo ſacrifitio:reputata & acceptata fuit talis uoluntas in homine deo:uere hoc eſt reconciliationis ſacrificium: & redemptionis preciũ infinitum plus beatiſſime trinitati placabile:q̃ totius mundi culpe potuerint diſplicere:ut per hãc merito ieſu charitate ſimus copioſe redempti. Exp giſcere ergo anima mea chriſti morte redempta & regratiari charitate cordis ieſu:non pro trium horarum cruciatu ſicut actu fuit in patibulo crucis : ſed pro toto affectu & actu mentis ſue: quo factus eſt ſacerdos in eternum & pontifex ſecundum ordinem melchiſedech:neq; initium neq; finem hñs uite.i.non habens terminũ in ſui longitudine & la

titudine charitatis. Nihilominus etiam matri & p fectis imitatoribus ſue crucis: illo uerbo Sitio ingerere uoluit: q̄ ipſe in cruce pendens bibebat & incorporabat ſibi omnes dolores: oẽs paſſiones: oẽs mẽtis āguſtias: oia corpis martyria oia lachrymaq; ſuſpiria: oẽs onéroſas obedias: omnes auſteritates uirtuoſas ieiuniorum fletuum: aſperitatis ueſtimentorum: frigorum: calorum penuriarum quarũcũq; opprobriorum: uituperiorum: uilitatum: & iniuriarum: quas unq̄ ipſi pro ſuo nomine ſuſtinuerunt: unde tali ſue ſiti nec fuit cyphus modicus ꝓpinatus ſuorum dolorum calici & amaritudini ſup infuſus. Expreſſit etiam q̄ āxie deſiderabat iſtos ſuos electos talem potum ſibi dum uiueret in hac uita in abundantia propinatum letanter ſuſcipere.

Ieſus felle potatus. Cap.xx.

Quanta fuit impiorum malignitas: que innocẽti & iuſto homini: & dei filio ſic omni humore pro ſua ſalute ſiccato in mortis anguſtia conſtituto: nec modicum aque frigide uoluit propinare: quin potius rabida crudelitate furens acetum: fel: & myrrham diabolica arte cõficiens in potum ſuo propinauit auctori: Quorum impietatem horrendam illi multo horribilius imitantur: q̄ poſt finitam chriſti mortem: & reſurrectionis predicatam gloriam: & aſſumptā regeneratõnis grãm ſuo ſaluatori ipſorum ſitienti iuſtitiam: abominationes horribiles: & amaritudines felleas: acetoſa acumina: myrrhata faſtidia ſuorum ſcellerũ i ſpurcitiis carnis: in ſuperbiis mentis: in iracundiis odioſis: in deſidioſis accidiis & faſtidiis omnis boni: & actis deſideriis & ſtudiis omnis mali iniurioſe propinãt Quorum potus licet ſit abominabilis chriſti uiſceribus in uita ſeculari & impia: tamen fortiſſime chriſti nauſeam prouocat in deſidioſa & inepta religioſorum uita: qui inaudita crudelitate: non ſolum potum ſuarum ſpurcitiarum: ſicut & ſeculares faciunt: chriſto bibendum propinãt: ſed potius quod doloroſius eſt: de charitatis uiſceribus: intra que benigniſſimus dominus in religionis aſſumptione eos receperat: cum inteſtinorum boni ieſu doloroſa quaſſatione ſeipſos diuellunt. Quos ipſe ſignãter exprimit angelo laodicie qui interpretatur cibus amabilis: cum dicit: quia tepidus es icipiam te euomere ex ore meo. Quos enim in ardore conuerſionis primarie intra ſui ſtomachi intima amoroſe receperat: in ſue uite dirigendos ſequela noxie tepefactos cum quaſſatura ſui pectoris euomendos eſſe prenunciat: tanto horribiliores effectos illis cibis qui nunq̄ ori dominico applicati ſunt. i. peccatoribus ſecularibus: quanto q̄ per nauſeam proiicimus fortius deteſtamur. In iſtis enim religioſis bonus ieſus exemplar eis & forma uiuendi ſingulariter ſitit ſue imitationis amorem: qui econuerſo pigritias: deſidias: ocioſitates: guloſitates: ſeditiones ambitiones: paupertatis exceſſus: apparẽcias: hypocritales: ſuperſtitiones ſuperfluas: & idola falſi nominis religionis aſſumpte: defenſiones ſue malitioſe uite: impugnationes innocentium: reprehenſiones bene agentium: ne eorum tepiditas ueniat in contemptum in arundinea eorum uita: & ſpongioſa ac cauernoſa malitia hiſopo cuiuſdam ſuperficialis & apparentis amoris: diuini cultus ampliandi ĩ eis contumelioſe non tam bibendam propinant: q̄ uiolenter ingurgitant ipſi ieſu uelit nolit ĩtra ſua uiſcera abſorbendam. Nituntur enim iſti falſi religioſi ſcelera ſua demonſtrare uirtutes: & ſuam relaxationem tepidam augmentationem eccleſiaſticã: ac per hoc uirtuoſam & prouidã xp̄o probare. Sed quia ipſe nouit decipientem: & eum qui decipitur: ideo cum guſtaſſet noluit bibere: qui eorum cognitam hypocriſim & malitiam noluit approbare: ſed tunc proprie clamauit. Conſumatum eſt: & iclinato capite emiſit ſpiritum: quando ſtatus religionis corrumpitur: ſub ſpecie prouidentie & colore uirtũtum: tunc illius eſt conſũmata malitia nationis: hec enim eſſe non poteſt: cum religio in perfectionibus uirtualibus teneat ſummum gradum: niſi in inferioribus ante corruptis. Et ideo non reſtat bono ieſu niſi ut inclinato capite: hoc eſt aſſumpta & approbata & electa & iuſtificata & illuminata ſimplicitate perſonarum uilium illius temporis & deſpectarum in faſtu & ſtatu reprobe nationis caute & occulte ab illa natione expiret. Et quia illis corruptis qui debent eſſe ſpecula aliorum qui regunt docent & informant alios: quaſi ex ore domini: ut eorum relaxationes noxias imitentur dicentes alia eẽ ſuperſtitioſa non pertinentia ad perfectionis faſtigium. Quod etiam ſcripturis per eorum malitiã deprauatis approbare nituntur: non reſtat per hominem reformatio. Ideo cum clamore ualido & lachrymis ipſe bonus ieſus tactus dolore intrinſecus in ſolas paternas manus ſuum ſpiritum recommẽdat. d. Pater in manus tuas commendo ſpiritũ meum: quaſi dicat Sanctiſſime pater: corruptum eſt in mundo quicq̄ docui: quicq̄ feci: quicq̄ paſſus fui: quicq̄ per meos ueros imitatores exemplariter ꝑbui de generibus filiis: & ideo niſi p te fiat reformatio non apparet. Tu ergo elige illos qui in ſecreto ꝓpoſito tue ſapiẽ tibi placuerunt a ꝑncipio in quibus mee regenerationis & uite poſſit continuari decurſus excluſis ſuperbis impiis: qui ſic doloroſe mei corporis inteſtina quaſſauerunt. Vnde & talibus temporibus ſtupendis modis & occultiſſi

mis ueritas diuini cultus a phariſeis:ſcribis & ſapientibus in oculis ſuis latenter declinat:& ſup perſonas quantum ad reputationem talium nullius momenti mirabilibus illuminationibus & uirtutibus requieſcet. Hoc expreſſe patuit in reprobatione ſynagoge cum ſuis ſapientibuſ & prudentibus phariſeis & ſcribis electis apoſtolis ſimplicibus paupibuſ & deſpectis idiotis & illitteratis:qr iudeis reprobiſ i tāto cōtēptu ſūt hītī & ut propria uita reputarent indigni. Videſ autem quomodo deus eos poſuit fundamenta electa & firma omni ſplēdore & uirtute repleta ad edificium noui ſtatus in conuerſione latitudinis orbis terre. Vnde & ſi iſta latentia fuge diuini ſpiritus per eundem ſpiritum ab ipſorum impiorum rebrobatorum ore procederet:euangelium refert dixiſſe iudeoſ cuſtodibus ſepulchri noue reſurrectionis ieſu gloriam nunciātibus: dicite quia diſcipuli eius nocte uenerunt:& nobis dormientibus furati ſunt eum. Vere & non ad inſipientiam eis ipſi benedicti apoſtoli & chriſti diſcipuli nocte uenerunt:ueſtra quidem impii iudei:non ſua uobis:ſcilicet relicta cecitate:quia eiſ nox ueſtra ſicut dies luminoſa reſplenduit: & uobis dormientibus in torporibus carnis:ipſi furto ſue latentis humilitatis ſuam perfectionem occultantis a mundo:furati ſunt uobis regnum gratie & uirtutis:& intelligentiam omnis boni. Sic per omnia intellige ſimile inūdantibus finalibus corruptiōibus omnis ſtatus populi chriſtiani in tēporibus antechriſti:tam miſtici ꝙ aperti. In illis enim diebus ſatis chriſtus in cruce ſitire potuit: & non niſi potum impotabilem receptum a reprobagente:illis ſolis & paucis exceptis:qui minimitate ſua ſeipſos abſcondent per dei gratiam a turbine tempeſtatis & uniuerſalis ruine:quos chriſtus iudex in ſuam indiuiduam unionem aſſumens in iudicio cūctis ſpectandos proponet dicēs. Quod uni ex minimis meis feciſtis.mihi feciſtis: oſtēdēs ꝙ iſtorum minimitas aliis mentibus per antechriſtianas decipulas ſue uite pfectiōi adheſit. Pro expreſſiōe ergo affectus cordis ieſu & effectus malitie peccatorum ſcriptum eſt:Ieſus amore ſitiens Ieſus felle potatus.

Ieſus clamando moriens Cap.xxi.

Oc fuit quando ille benedictus & innocens agnus: qui eſt uere ſol iuſtitie trium horarum ſpacio in cruce pependerat: iam conſumatis omnibus cum clamore ualido & lachrymis:ad miſerationis manifeſtandum affectū: & diuinitatis declarandam potentiam: ſpiritum in manus patris commendans ſue uite paſſibili terminum poſuit: & mortis noſtre amaritudinem deguſtauit. Quanto putas tunc dolore commotam deuotiſſimam matrem ſuam in auditu clamoris letalis diuidentis illam dilectam animam a corpore huius uite: & in aſpectu deuotiſſime faciei eius benedicti ieſu dulcorate in effigie mortis quando ipſum illi ſceleſti iudei qui ad ipſum ſpectaculum inſultaturi conuenerant ex tam aperto piaculo quaſi compellebantur reuerti percutientes pectora ſua in ſignum penitudinis & compaſſionis pro affectu tam deuotiſſime matris. Licet autem in ultimo uocis clamore quo dixit:Pater in manus tuas cōmendo ſpiritum meum:pertranſierit & receperit in ſe amaritudines mortis noſtre:tamen quia de clamoribus eius eſt ſermo:nota pondus ſeptem uerborum que ipſum in cruce locutum euangelium dixiſſe refert. Vere enim in cruce bonus ieſus ex abundantia cordis uerba ſalutifera & ſue mentis qualitatem exprimentia eructauit. Licet enim i ipſo fuerit omnium uirtutum perfectio tres tamen in ſue crucis ſupplicio nunc uel tenuiter exprimo in ſuis uerbis cōtentas: ſi quis ſubtiliter eas examinauerit.In eius enim corde fuit

Ineſtinguibilis charitatis ardor.
Ineſtimabilis acerbitatis dolor.
Inſuperabilis ſtrenuitatis uigor.

Et primo de amore explicemus: in quo eſt omnium fundamentum. Amor enim ipſius fuit

Remiſſionis peccatorum
Largitionis donorum
Confederationis animorum
Expoſitionis ſui attractionis animi
Conſumationis mire diuini decreti
Recollectionis & recōmendationis intra paternū ſinū totius exercitus ſui.

Primo oſtendit primum uerbum:ſcilicet remiſſionem miram peccatorum.Pater ignoſce illis: qa neſciunt quid faciunt. Vbi nota q̄ ſupereffluens fuit amor cordis ieſu ſuper tam impios hoſtes ſuos:quia non ſolum plene de corde pepercit:ſed etiam cum uerbis inexpreſſibili efficacia pro ipſis impiis aduocauit.Vnde nec allocutus eſt iudicem: q prece non flectitur: ſed paterno nomine ſuo blandiens genitori ſibi quaſi conduſit nihil filio debere negari. Secundo non dixit examina: uide: pondera: ſed ignoſce: quaſi dicat.Et ſi iuſtitia punitionem expetit ex ſuis actibus:miſericordia ſaltē remittat gemitibus meis. Illud autem relatiuum illis refertur ad illos crucifixores cecos:debiles: infirmos & corruptos & ad malum promptos ex infectione nature: quaſi dicat: pater non permaneat ſpiritus tue indignationis in illis: quia ipſi non ſunt ſpiritus ſeparati: qui ex impia eorum

malignitate offendunt:ſed ex carnis ſue pondere ſceleribus immerguntur: unde & poſtea ipſorum ignorantiam allegauit dicens: quia neſciunt quid faciunt.i.redemptionis mee & interni amoris beneficium non cognoſcunt. Addiſcas ergo humana malitia dilecti ieſu crucifixi doctrina: tuas annullare iniurias: & pro inferentium tibi conuerſione toto mentis incendio diuinam maieſtatem orare. Non ſolum autem in hoc uerbo feruens amor oñditur: ſed etiam magni doctoris materia euidenter exprimitur dum dignitas ſue perſone: & acerbitas illati ſupplicii: & charitas ſic feruētiſſima cordis ſui ab omnibus ignoratur & ingrate recipitur. Vigor autem ſue mentis expreſſe oſtenditur: quo crudelium perſecutorum ſuorum iniuriis uictorialiter ſuperatis eas calcans & ducens pro nihilo ſic exceſſiue remiſit. Secundum fuit mire largitionis donorum: cum dixit electo latroni. Amē dico tibi hodie mecum eris in paradiſo. Quod quia ſuperius ē manifeſtum: q̄tum ieſus eundem latronem dilexerit: dolorem & uigorem in hoc uerbo pandamus. Non enim fuit modicus dolor menti boni ieſu q de toto cetu diſcipulorum: & omnium per ipſum conuerſorum: in ſue uite decurſu & q̄ maxime illius apoſtolici collegii ſic in omnibus dilecti ab ipſo non fuit inuentus uel unus qui i eum perfecte crederet: uel ſibi in cruce pendenti digne paſſionis preferret lamentum ut ſue diuinitati exorationis debitum cultum: quinimmo latrone confitente in cruce omnes ſui dilecti in propria diſperſi: ipſum ſolum ſinebant mori: ſolo duntaxat Ioanne excepto: qui etiam iuxta latus ieſu doloroſe deplorans eius diuinitatem non credidit plena fide. O ubi tu eras lazare de nobilibus hieruſalem en forte te timere oportuit ne poſſet tibi reddere uitam pro ſuo amore expoſitam: qui ſibi eam reddiderat nature conditione ſublatam: ubi & alii qui corporalia & ſpiritualia beneficia receperant. Non eſt inuentus qui rediret & daret deo gloriam dignam morienti: nec ſibi compaſſionem offerret: niſi hic alienigena latro: ꝑpter quem dolorem amplius etiam motus fuit ipſe ieſus confitentis latronis precordiis: ſic ſe totum inſerere: ſicut aliqualiter modicum expreſſum eſt ſupra. Vigor etiam mentis ieſu in hoc uerbo patēter oſtenditur: quo nequaq̄ confuſus nec uituperatus ſeu conculcatus fuit tantis doloribus ſic contumelioſe receptis: quin in alta ſede ſue omnipotentie & ſue maieſtatis regie ſe ſedere ſentiret. Propter quod ſicut imperator eternus de omnibus uigoroſe triumphans cum tanta certitudine & cum ſic honorificis circuuſtantiis ſicut dictum eſt ſupra dilecto & electo latroni contulit paradiſum. Tertium autem.ſ.confederationis animorum non ſolum exprimit: ſed & uirtualiter efficit itellectus uerbi tertii: cum dixit. Mulier ecce filius tuus: deīde dixit diſcipulo: ecce mater tua. Vbi cum tota electorum caterua contineatur in ſubditis & prelatis: miro charitatis eos copulauit federe: cum matris & filii inſigniuit nomine: ut per hoc diſcant prelati ad ſubditos ſe debere habere maternales affectus ſeu conceptus: & pie conſolationis affatus: & ſollicite prouiſionis ſuccurſus: ut ſi neceſſe fuerit more pietatis materne ſibi ipſis eſuriant: & ſatient uiſcera pupillorum. Sciant ergo ſe ad ſubditos debere materna portare ubera: non tyrannica uel pompoſa faſtigia: que quidem ubera illa pia mater que continue per euangelium in chriſto filios generabat: & eos ex materno affectu iugiter percutienſ: ipſorum ſupportabat defectus: paulum dico apoſtolum doctorem gentium in fide & ueritate ſe habere oſtendit: & aliis declarauit cum dicebat. Quis īfirmatur & ego non infirmor: Quis ſcandalizatur & ego ñ uror. Et concludendo ſingula dicit. Omnibus omnia factus ſum. Et iſta ſolatia propinationis maternorum uberum in ſubiectoſ ad duo reducit.ſ. Gaudere cum gaudentibus & flere cum flentibus. Sicut ergo unum uber pietatis materne bene agentibus & conſolatis propinat lac congratulationis.ſ. gaudere cum gaudentibus. Aliud uero omnibus peccantibus & afflictis lac compaſſionis: cum dicitur: flere cū flentibus: ut per hoc & defectus & ꝓfectus ſubditorum ſuorum deuoti prelati in ſemetipſos materna dilectione retroqueant. Vnde & quando ſaluator dixit uerbum prefatum.ſ. Mulier per hoc prelatis ingerebat ꝙ ad compatiēdum ſubditis ſuos debent ruminare defectus expreſſos nomine mulieris: & ſe in perlatione poſitos ut uacent conceptioni & generationi ſpiritualis procreande prolis: & ipſorum reformationi & educationi ſalubri. Et ſciant ſe habere filios non ſeruos quibus debent prouidere de ſuis propriis: non eos tyrannice ſpoliare. Subditi uero ſciant ſe habere ad prelatos ſuos filiales reſpectus in omni dilectiōe & eſtimatione pia: tanq̄ de amoroſis matribus de ſuis ſuperioribus eſtimātes: & quicq̄d durum & aſperum ab eis manare uidetur: arbitrentur non de tyranni de odii: ſed de medicinali amore manare. Sicut & ipſe qui prelationem inſtituit amoroſam bonus ieſus illos quos in filios genuit: non de ſuperfluo nutrimenti: ſed de precioſo ſanguine cordis ſui: nūc blanditur: nunc percutit: nunc flagellat: nūc ungit: nunc uulnerat: nunc medetur. Que omnia in prouiſionem electorum equali charitate a ſuis piis uiſceribus in uirilitatem filiorum emanant. O quis mihi det ſanctam matrē eccleſiam chriſti charitatis glutinio ſic copulatā in oībus ꝑlati ſe mr̄es: & ſubiecti filios arbitrentur? Vere tunc ipſa eſſet paradiſus quietis & pacis: in cuius medio libenter

requieſceret ieſus:cui ſemper ī pace factus ē locus. Dolorem etiam & intenſum cordis ieſu geſtum maternis uiſceribus ſatis illud exprimit uerbum : cum dixit. Mulier : ecce filius tuus:demonſtrato Ioanne :quaſi dicat :pro tuo dilecto ieſu influxu diuinitatis in te uirtuoſe concepto : quem poſſidebas in terris: tuum & dei patris filium.accipe Zebedei filium : hominem comparatione mei uilem & paruulum : quia tuus dilectus quem genuiſti ieſus :corporaliter nunc finitur in oculis tuis per ſupplicium dire mortis. Illa etiam demonſtratio ecce: totam conditionem doloroſam tam ſue mentis q̄ corporis ipſimet ieſu & maternis uiſceribus : & nunc deuote ruminantibus ingerebat expreſſe. Vnde infinitum pondus illa demonſtratio ingeſſit cordi materno. Sed & ipſemet ieſu cōſideratione reciproca omnes circunſtantias dolorum ſuorum non affectu retorquere uidetur : cum ſubditur. Ecce mater tua. Vigorem etiam mētis oſtendit talis allocutio matris : in qua etiam diſcipulo ſollicita recommendauit cura : & diſcipulis inſeruit in charitate materna. Solent enim uicti doloribus ſic ſuis occupari penis : ut de alienis curis non ſufficiant cogitare. Quartum uerbum miram expoſitionem ſui ex amore ad omne difficile repreſentat expreſſe:cum dicit. Deus meus:deus meus:ut qd dereliquiſti me? Et cum unamet derelictio & expoſitio ſit patris & filii :non uidetur aliud dicere patri: ut quid dereliquiſti me:q̄ reſpectu reciproco ſuper proprium amorem conuerti & admirari ſtupendo & aliis admirabilis proclamare miram ſui expoſitionem ad tam horribile genus mortis pro ſic impiis & ĩgratis. Cuius uere nulla poteſt alia ratio reddi q̄ ſue ineſtimabilis charitatis incomprehenſa menſura. Sciat ergo ſe non diligere : qui non ſe uult ad difficilia queque pro amico exponere. Et iſta ſatis poteſt protrahere hic intuens mens deuota: Dolorem autem cordis ipſius Ieſu etiam pretendit in littera : quo deuota boni ieſu mens diram dei ſententiam pro omnibus peccatoribus in ſeipſa recipiens & pondus omnium dolorum pfectiſſime ſentiens :ponderans & intuens:q̄ſi ad ipſum patrem querulla lamentatione proclamat : ꝙ ſic paſſionibus & contumeliis mortis opprobrioſe ſit datus : ut quaſi illius beate unionis & inuiolabilis coniunctionis: qua in dei ſuppoſito eſt iſta dolorata natura inſerta : uideatur oblitus paternus affectus zelo iuſtitie ſue :& ꝙ eum ſic crudelitati impiorum carnificum & ſue uoluntatis ludibrio dereliquit. Attende autem ꝙ chriſti natura paſſibilis aliam derelictionis querelam & maxime expreſſiuam doloris:tam ſue diuinitati & paterno amori :q̄ etiam nobis cū multa compaſſione ſui ruminandam proponit. Quod cum in ceteris iuſtis & electis dei pro ſuo honore certantibus influxus diuini dulcoris quaſi totam ſupportauerit & temperauerit uehementiam illati doloris : ſolus ipſe benedictus ieſus q̄tum ad hoc eſt preter ceteros in paſſionibus derelictus : ut tam intenſe pateretur : quantum illa natura paſſibilis pati poterat ſine refrigerio aliquo: & quantum requirebat complementū illius menſure:quam ſibi eterna ſapientia iuſtitia exigente ſtatuerat : & quatum tantorum ſcelerum requirebat copioſa redemptio. Et hoc etiam atteſtatur uirtualis perfectio omnium habituum mentis chriſti. Quanto enim fortius patitur uirtus nullo alio habito dulcore niſi ſolo amore ipſiuſmet rectitudinalis uirtualis : tanto eſt ſublimior actus qui ab ipſo procedit. Potes ergo cogitare ꝙ nec chriſti paſſio: nec aliquis actus totius ſue uite paſſibilis eſt aliquo modo comparabilis :nec paſſioni nec operationi alicuius ſancti quantumcunq; acerbe : immo quod plus eſt :quaſi totum quod fuit doloris & paſſionis uirtualis in omnibus aliis ſuis mēbris:multo p̄abūdantius fuit in capite & fonte omnium noſtrorum dolorum uirtualiū & omnium habituum gratie : & tantum & non plus paſſi' ſunt omnes ſancti. Et uirtualiter doluerunt quantum ſibi benignus ieſus eos ſibi uniuit ut membra : & quantum dignatus eſt eis ſue paſſionis communicare dolores. Qui quidem eis tantum communicatur quantum requirit beatitudinis ſtatus : que in ipſomet ieſu ſicut membra ipſius ſunt in ſuſceptione eterne beatitudinis recepturi. Suis autem doloribus naturalibus : uel etiam uiolenter illatis : ipſis ſuis electis immanitate carnificum multo plus & multo doloroſius : immo ineſtimabiliter plus ipſe compaſſus eſt : & in ſeipſum miranda compaſſione retorſit q̄ aliquis q̄tumcunque deuotus : uel etiam ipſa mater: ſua ſuos proprios [illegible]lores ieſu potuerit deguſtare. Et hoc penſat[illegible]du dolorum immenſurabilium chriſti : & mod[illegible]tate dolorum qui ſunt quibuſcunq; aliis ſanctis illati. Omnes enim dolores electorum guſtauit : dum uiueret in carne paſſibili uirtuali guſtu mentis ſue : & omnes accepit ut ꝓprios : quia propriorum membrorum in ſui amoris feruore: ſicut & oēs actus ḡtie uirtutis nūquam fuerunt facti : nec fient in humana natura:inde oīa rationem meriti & diuine acceptationis accipiūt.

Cui reſpondet btitudinis oīum ḡdus. Sic enim inquantum comprehenſor fruebatur plene p̄miis omnium electorum. Quod apoſtolus dicere uult cum dicit. Ad ephe.quarto. In charitate creſcatis in illo per omnia qui eſt caput ueſtrū chriſtus: ex quo

Ieſus clamando moriens

totum corpus compactum & connexum per oēm iuncturam ſubminiſtrationis ſecundū operationē in menſuram uniuſcuiuſq; membri augmentum corporis facit in edificationem ſui in charitate. Et totum illud capitulum & epiſtola de hoc & tota doctrina pauli. O q̄ deuota diſputatio huius querulosi lamenti cum reſponſione paterna rationali & deuota: hic poſſet formari de derelictione ieſu. Ipſe enim ieſus ſolus fuit derelictus in alio ſenſu: quia ipſe ſolus pugnauit ex gratia propria: liber ab omni adiutorio: cui gratia ſua tanq̄ radici menti debet conecti: & ideo in ſeipſo fiebat tota ſuorū dolorū ſupportatio: quia nullus poterat ſibi plene cōpati: ſed ipſe patiētis & cōpatiētis tenuit ī ſe dolores & actus: uñ admodū magni maris: intra cuiuſ abyſſalem ambitum ipſius inundationes & fluctus ſemetipſos elidunt. Sic dolores chriſti mirabilibus in ſe refluxibus & reciprocationibus quaſi infinitorum reſpectuum intra ſolum ambitum immenſurabilis capacitatis mentis illius ſemetipſos illidendo confringunt & conquaſſant mentem: & quo ad multum: carnem boni ieſu. Nullus autem alius ſanctus ſic potuit derelinqui: qui nullus alius habuit gratiam nec habebit niſi gratie chriſti inſertam: immo nullus eſt aliquid niſi id quod ipſum ieſus in ſemetipſo dignatus eſt facere: & ideo nullus derelinquitur in paſſione: nec in aliquo actu uirtutis: quin ieſus patiatur & agat cum illo. Ad eſtimationem etiam dolorum maternorum hanc derelictionem ieſu in doloribus ſuis applica ipſi matri: tu qui ueraciter & deuote ſuis cōpaſſiuis doloribus affectas coniungi. Ipſa enim fuit ſicut & filius derelicta quantum requirebat gradus materne gratie ut ipſa impleret ſibi correſpondentem & debitam digne lamentationis & participationis dolorē filii pro ſe & pro toto mundo redempto: cuius eſt pia mater. Et ideo omnis dulcoris influxus qui poſſet predictam menſuram dolorum quomodocunq; minuere: non ſolum nō poſſet procedere ex gratia in mente materna: que tota eſt mater gratie & a gratia mota: Sed potius talis influxus gratiam impugnaret: que ipſam exaltabat ad tantam dignitatem ut eſſet digna filii morientis conſotia: & omnium lamentorum eius a quocunq; electo fierent mater & aduocata. Sed de his plus dictum eſt ſupra in illo uerſiculo: Ieſus matri compatiens. Vigorem autem mentis ipſius ieſu uerbum illud efficaciter innuit: dum ſic ſecura confidentia proprie inocentie patris duram ſuper ſe ſententiā tā doloroſe: q̄ admiratiue proclamat. Solent enim condemnati pro ſuis ſceleribus male ſibi conſcii iuxta ipſius iudicis uel modicum poſſe ſuſtinere aſpectum. Intuens enim anima ieſu chriſti & aliis intuendam proponens abyſſalem perfectionem omnium uirtutum & perfectiſſime innocentie: tam in ſua mente q̄ carne & tam opprobrioſum & doloroſum ſupplicium mortis ſuper ſe ſic uenire uirtuoſum: qui diuinitatem ſibi unitam perfectiſſime iuſtitie cultu ſemper honorans: nunq̄ ab eius uoluntate declinauit in pūcto ſecure allegat ad patrem: ꝙ nullo modo derelinqui debuit ad penam uel modicum pro aliquo ſui reatu ſceleris: niſi hoc feciſſet ineſtimabilis dilectio charitatis: tam dei patris q̄ ſui pro nobiſ miſerabilibus redimendis. Et quia hic eſt ſtupor admirationis nulli menti plene comprehenſibilis: ideo in iſto uerbo fortiſſime clamaſſe refertur illum uocans deum ſuum. Suum inq̄ tam unione ſuppoſiti: q̄ innocentie cultus ueri. Et certe iſte doloroſus lamentator & ſincerus amator: & ſtrenuus uictor ſic alte intonuit: ꝙ nulla pura creatura poteſt perfecte proſequi quod incepit. Quintum uerbum miram attractionem omnium ad ſe ſub ſitis uocabulo ſignanter expreſſit: cum dixit. Sitio. Sicut enim illud quod bibitur delitioſe recipitur: & ſubito ad intima cordis attrahitur. Sic enim ipſe in ardore amoroſe ſitis omnes electos ſuos delitioſe bibit & ſibi incorporat: & ad intimas uenas cordis ſui: & ad archana glorie delectabiliter introducit. Vnde & ipſe de ſeipſo predixerat. Et ſi ego exaltatus fuero a terra: omnia traham ad me ipſum.

Qui ergo per ſitim amoroſam ieſu nō trahitur: ſentiat ſe non eſſe de ouibus: quia ſuum eſſe non eſt ſibi niſi malum eſſe: niſi intra ſuauiſſima chriſti precordia introducatur & ipſe tanq̄ chriſti dignum poculum in amore liquatus. Dolorem etiam uehementiſſimum chriſti ſitis oſtendit: qua noſtram deſideranti iuſtitiam & conuerſionem gratam & floridam tante abominationis & tante amaritudinis ſibi potandam ſpurcitiam ingerit mens noſtra impia: ſicut ſupra aliqualiter eſt notatum. Victorioſum etiam omnium paſſionum triumphum ī hoc euidenter oſtendit: quia non ſolum non ſuccumbit mortis doloribus quos recepit: ſed etiam pro diuino honore & noſtra redemptione ſi foret neceſſarium amplius ſitire ſe dicit. O amor uincens omnia quomodo uiciſti in bono ieſu omnem ſue mentis & corporis cruciatum? Sextum ſcilicet miram conſumationem diuini decreti: & omnium que ad ſalutem ſunt utilia breuitati admirabili comprehendit: cum dicit. Conſumatum eſt. Vbi nota quod euangeliſta premittit. Sciens autem ieſus ꝙ omnia conſumata ſunt. Conſumate enim fuerunt in eius paſſione & morte omēs ſcripture: omnes figure: omnes prophetie: omnia ſacrificia: omnia dei promiſſa: omnia dei precepta.

Nam omnia prophetata & promiſſa ſunt de

eius redemptione: omnia cerimonialia erant de ieſu figura: maxime ſacrificia: omnia iudicialia ſunt in eius condẽnatione: omnia mortalia in eius dilectione: & omnia promiſſa in ſue paſſionis fructu pleniſſime conſumata. Conſumate ſunt etiam in eius corpore omnes anguſtie: omnes illuſiones: omnes deriſiones: omnes deſpectiones: omnes peregrinationes: omnes laſſitudines: fames: ſites: uigilie: flagella: ſpine: ſputa: lachryme: ſuſpiria: & interna deſideria. Et cum quodlibet membrum ſuum accepit paſſionis ſuppliciũ in amaro guſtu abominabilis potus: lingua non fuit immunis: ut & ſic conſumata ſint mẽbra. Nihilominus tã ĩ cordialibus affectibus ꝙ̃ ĩ extrĩſecis actibus totius ſue peregrinationis & mortis conſumatus eſt omnis modus amoris: ut iam non cor hominis ſed obſtinatio demonis illius cenſeatur impiiſſime mentis que tot ſignis conſumati amoris receptis a bono ieſu: non ſe in amoris perfectione benedictum ieſum reamando conſumat: hoc eſt uerbum omnis perfectionis & gratie quod abbreuiauit curſum totius noſtre prolongate & diſtractiue malitie in conſumatione amoris cõtinui. De quo dicitur ꝙ uerbum abbreuiatum fecit dominus ſuper terram. Quantum autem doloris contineat hoc uerbum: excepto ꝙ omnia ſuperiora declarat: ſpeciali oratione concluditur: quia in guſtu felleo & amaro quo ſua conſumata ſunt in ſuppliciis membra: & in toto ſue paſſionis cruciatu conſumata omnium modorum dolendi genera: concludit ꝙ eiſdem doloribus conſumatur & uita. Triumphalem autem uictoriam ſe de omnibus habuiſſe patenter oſtendit: cum ſuper illum hoſtem antiquum contra quem pugnare uenerat in noſtre infirmitatis natura: omnia ſua retorſit iacula: & omni conuenienti modo pugnandi eſt ſuper caput impii ſerpentis ingeſta confuſio: ut ĩ chriſto ieſu & in omnibus membris ſit de ipſo ſerpente maligno omnis uictoria conſumata. O ꝙ̃ longa ſententia breuis uerbi: in qua quicquid eſt a deo decretum: quicquid patribus repromiſſum: quicquid in decurſu ſcripture ſcriptum: quicquid ẽ utile & ſuperabundans ad noſtre redemptiõis bonum: quicquid poteſt cogitari ad exprimendum amoris exceſſum: quicquid poteſt fieri ad obtinẽdum glorioſum triumphum: eſt ſic mirifice conſumatum. Conſũma nos conſumator omnium bone ieſu in omni tuarum uirtutum amoroſa ſequela: quo noſtra culpa conſumpta conſumemur perfecte in transformatiua ſimilitudine mortis tue. Et quia iſta conſumationis pfectio ſingularit̃ debet̃ filiis ſeraphicis amoroſe cõfigurationis frãciſci: ideo eoꝝ regule ĩſerit̃ ut breui amoris cõpendio conſumet̃ ĩ xp̃o: cũ ĩ ea ſcribit̃ qr uerbũ abuiatum fecit dominus ſuper terram. Septimũ autem ſcilicet miram omnium reductionem in deum efficit ſeptimum uerbum: cum dicitur. Pater in manus tuas commendo ſpiritum meum. Vbi debes attendere: ꝙ ille qui exiuit a patre & uenit im mundum tanquã hamus piſcationis paterne: & tanquã ſagena charitatis latiſſime in mari mundi a diuinitate iactata ad littus paterni reducitur pectoris plenus omnibus perfectis & perfectualibus uirtutibus & omnibns adiutoriis & mentis noſtre ſalutis: & itellectus affectus dei hominis actuali & ſingulari reſpectu in ipſo ſue mortis dolore omnes ſuos electos: & omnia eorum merita dilata charitate complectens in manus recommandauit paternas: & una ſecum intra paterna uiſcera collocauit dum expiraret in mortem: unde nihil de ſuo extra ſe reliquit dum exiuit de mundo. Dolorem autem intenſiſſimum illud uerbum pro tanto exprimit: quia quaſi uidetur boniſſimus ieſus paternam alloqui pietatem. q.d. Ecce pater ſancte uides ꝙ̃ contumelioſe de mũdo eiitior: quia omnibus uilipendor. Omnes.n. maledicunt mihi. Vides etiam ꝙ ab omnibus dilectis diſcipulis derelinquor. Omnes enim me relicto fugerũt. Vides quia in membris ſingularibus tormentis crucior. Vides quia non eſt attomus in meo corpore: qui non ſit repletus dolore. Vides ꝙ diſſipatur corporis armonia: ut iam ibi anime uita ſubſiſtere non poſſit: nec eſt locus ſub celo me dignus niſi maternalis affectus: qui ſic eſt meiſ doloribus plenus: ut aliquid capere ultra non poſſit. Anima ergo mea ex ſuorum immenſurabilitate dolorum magis mentem uirginis opprimeret: ꝙ conſolationem conferret. A ſolo ergo infinitiſſimo pelago diuinitatis poteſt dolorum meorum anguſtia in delitias abſorberi: & ideo ſic doloratum ſpiritum in tuas dulciſſimas manus expirans commendo. Triumphalis etiam uictoria miro modo in hoc uerbo refulget: cum ſpiritus ille creatus boni ieſu: qui carni coniunctus fuerat: & mũdum peregrinus intrauerat ad diuinum honorem conquirendum laborioſum prelium cum antiquo hoſte aſſumptum: & cum omni malitia creature: de qua debuit electos plene purgatos eruere: & ſue ſimilitudini conformare: iam conſumata uictoria omnes electos: ſicut predictum eſt & replicare nõ piget in ſeipſo triumphando recolligens de campo huius mundi in locum poſſeſſionis ſecure: & quietis eterne: paterni ſcilicet pectoris cũ tropheo intrauit perpetue pacis. In ſignum autem huius uictorioſiſſimi triumphi in puncto mortis ſue in ſtatu quo ceteri morientes uix poſſunt modicũ flatum emittere: quaſi tuba triumphali ſic predictum uerbum uictorioſiſſime clamauit ꝙ mundus iſte ſenſibilis totus a ſui clamore concuſus ſe tantam uim ponderis nõ poſſe ſuſtinere pretendit. Vnde quia talis uictoria puri hominis eſſe non potuit: uidens Centurio ꝙ ſic clamans expi

raſſet:diuinitati ſue perhibens teſtimonium.d. Vere hic homo filius dei erat. Recognoſce ergo anima deuota tue requietionis thalamum:& preparatum tibi a dilectiſſimo ieſu delitioſum lectum ī corde paterno:& ibi oĩa tua bõa deguſtãs: & oĩa alia ut ſtercora uilipẽdẽs ī mũdãis diſtrahi dedignare. Stupenda autem erit anima neq̃ & impia inſenſibilitas tue obdurationis maligne ſi ad tam exceſſiuos clamores morienti ieſu qui etiam lapides ſcidunt:terram cõcutiunt: celi luminaria feriũt:& qđ terribilius eſt mortem ipſam abſorbendo deglutiunt:non tota profundaris in lachrymarum profluuium:luctum unigeniti faciens tibi ſuper mortem dilecti ieſu:& amarum planctum ſuper queruloſis lamentationibus uocis ſue nec teipſam creaturam rationalem reputes:uel ſaltem inſenſibilem petram ſed infernalem malitiam & diabolicam pertinaciã ī tua ingratitudine obduratam: ſi ad tanti clamoris uocem non frangeris:& ad tanti piaculi recordationem non compaſſiua pietate molliris.

Ieſus uita priuatus.Cap.xxii

Anc q̃ durum effectum fecerint dolores inflicti in xp̄i delicatiſſimo corpore uerſiculus iſte deſcribit.O qs digne narrare ſcribere:uł mẽte tractare ſufficiat cũ q̃ta dignatiõe & exceſſiua dilectiõe noſtri diſſolui uoluerit bonus ieſus illud celeſte connubium carnis ſue & corporis relinquẽdo in cruce per gladium dire mortis ſuum corpus exanime:ut nos damnatos eterno exilio reuocaret ad indiuiſibilem unionembeatitudinis ſue? O qs digne ſtupere ſufficiat illam tenebroſam eclypſim celeſtium luminum gratioſiſſimorum oculorum boni ieſu qui ſic interiectu dire crucis obſcurantur ī morte.?Non mirum ſi tota mundi machina tenebreſcit ſic ſubtracto ſole iuſtitie domĩo ieſu chriſto & clauſis ſui oculis gratioſi aſpectus. O organũ diuinitatis:pſalterium & cythara ueri dauid & ueri patrifamilias ſymphonia & chorus dulciſſima uox boni ieſu quis tibi dire mortiſ ſilentium impoſuit: ut iam nobis miſeris in hac uita nõ liceat audire auribus corporis concentum tue ſuauiſſime melodie O pectus ſuauiſſimum ſacratiſſimum boni ieſu ſapientie eterne:& theſaurorum gratie contentiuum armarium:qui & inſufflans in faciem creature ſpiraculum uite:quis te priuauit reſpiratione uitali?

O ſacratiſſime manus:que tactu ueſtro ſanabatis infirmos:& non dedignabamini pie leproſos contingere:quis uos dire crucis crudeliſſime clauiſ affixit. O pedes recti ſactorum greſſuum qui ueſtre charitatis inceſſu:uirtutum omnium poſteris ueſtigia reliquiſtis:quis ueſtrũ turbauit incurſum? Currebatis bene & totam mũdi machinam ueſtro ſupportabatis uigore:Quis ergo mundum impediuit exemplo & uos affixit crudeli patibulo? O caro uirginea amantiſſimi iuuenis ſpiritu ſancto artificioſe concepta de caſtiſſimis uiſceribus uirginis matris:quomodo dilacerata & diuulſa liuida & ſanguine cruentata maternis aſpectibus doloroſis iniiceris. Ve tibi impia ſynagoga que omni fera peſſima crudelior uitam deuoraſti boni ieſu:qui tibi pater:ſponſus & amantiſſimus filius a paterna charitate de regalibus ſedibus miſſus fuit? O q̃ crudeliter a tua impietate reiectus fuit iſte celeſtis legatus paterni lateris:cuius carnis pallium inteſtimõium tue adulterine malitie tuis cruentis manibus ĩpudica meretrix ſtipendium tue malitie recepiſti. Vere enim puer noſter Ioſeph tue adulterine uocis non acquieſcens ludibrio:ſpoliatus carnis pallio: de thalamo tui proſtibuli ad patnũ refugiũ nuduſ aufugit. O q̃ dura erit accuſatio tui laceratio ueſtis ſancte corporis dilectiſſimi ieſu: in quo preter ſciſſuras minutas ſpinis & flagellis diuulſas quinq; doloroſas & amplas aperturas uulnerum immiſiſti. Plange igitur doloroſe hieruſalem que olim ciuitas ſancti:nunc ciuitas homicidii:immo patricidii: immo deicidii horrẽdo uocabulo nuncuparis. Super tuam crudelitatem lamentũ aſſume: & exue te ueſtibus iocunditatis tue:induere ciere & cilicio quia in te eſt iſrael ſaluator occiſus.Deduc quaſi torrentem lachrymas per diem:& noctem non taceat pupilla oculi tui:quia in tuo inaudito flagitio angelos pacis amare flere compellis: immo ipſam diuinitatis gloriam ſi foret poſſibile contra ſceleris tui immanitatem prouocas ad lamentum. Sed & tu anima deuota mente protractans q̃ exceſſiuus amor tui animam dilecti ieſu propria auulſit a carne habitaculo puritatis & gratie.Erubeſce propriam carnem tuam ſequi in ſuis ſpurcitiis:& eius concupiſcentiis horrendis immergi. Aſſidua illi flagella exemplo bõi ieſu:& ſic eius uitam uitioſam mortifica:ut in ſpiritu mortis ieſu in nouam reformeris uitam gratie & uirtutum quam tibi bonus ieſuſ in ſue carnis pelle diris clauorum calamis & ſanguine proprio figurauit.

Ieſus pallore decidens.Cap.xxiii.

Mens chriſto in ſuo ſanguine deſponſata: reſpice in faciem chriſti tui: & uide ſpecioſum forma pre filiis hominum non habentem ſpeciem neq; decorem:quia uultus ille deſiderabilis angelis ſue ſpecioſitatis robore: & uirginali candore totus decoloratus in morte palleſcit.

Attende etiam quod denſitas capillorum ieſu ſpinarum ſanguine cruentata: & coagulati ſanguinis põdere grauis in ĩclinatione capitis boni ieſu cũ ſpm̄ emiſit ĩ morte ſup ſacratiſſimũ pectus reuocata: ipſius totum aſpectũ faciei eius in mortis

pallore decidentē ad ima:quaſi p cancellos deuoti piaculi tibi intuendū ingerens ipm pectuſ mortui ieſu ſanguine effuſo cruentat. Reſpice & tu ſancte pater eterne deus unigeniti tui :in quo tibi ſolo complacuit:doloroſam figurā:qui ꝑ noſtris ſceleribus tibi factus ſacerdos & hoſtia:tunicā habet thalarem & proprio ſanguine rubricatā tibi eterno deo intra ſancta ſanctorū penetralium corporis ſui in que ſolus ipſe ieſus intrat ſuorum dolorum & amorum pontifex ſummus:thymiama ſūmi odoris concremat : & in atrio carnis ſue:ſui corporis ī-molauit holocauſtum.Eſto ergo ſancte pater placabilis ſup nequitia populi tui tāte propitiationis recepta hoſtia: & demēti pietate auerte indignationem tuam a nobis.

Ieſus tranſlanceatus Cap.xxiiii.

Orro ut ſcriptura impleretur que dicit.Videbunt in quem trāſfixerūt:diuina eſt ordinatione diſpoſitum:ut unus militū lācea latus illud ſacrū aperiendo perfoderet: de quo ſanguine cum aqua manāte precium effunderetur ſalutis noſtre:quod a fonte ieſu.ſ. cordis archano perfuſū inundaret ſacramentis eccleſie ad uite gratiā cōferēdā:eſſetq; iā in chriſto uiuētibus poculū fōtis uiui ſaliētis ī uitā eternā.Ecce iā nūc lācea ſalutis pfidiā populi reprobati caſſo uulnere ī parietem carnis ieſu diuina miſeratiōe prolata: foramē fecit in petra:& cauernam ī materia tanq̄ habitaculum columbinum.Exurge ergo uirgo beata : que ſola es & una ieſu dilecti colūba formoſa:eſto edificans in ſummo ore foraminis aperti cordis & lateris chriſti tui:recipe doloroſum gladiū quem tibi ſymeon diu prophetia ꝓmiſit.Et tuam ait ipſius animam pertranſibit gladius: Vere tuam ipſius quia tua fuit ipſius benedicti ieſu mlto plus q̄ tui in ipſum totaliter per amoris incendium trāſportata.Vere etiam ipſius tuam:quia gladius diri ſupplicii ieſu mortis tuam dilectiſſimam animam ꝑtranſiuit:totam ſe in ſuos trāſportando dolores.

O tu deuote fili huius uirginis matris ingredere cum ipſa deuotiſſima uirgine intra penetralia cordis ieſu:quod tibi lancea crudeliter aperuit: & ibi adimpleas illa que deſunt paſſioni chriſti:degu ſtans ſimul cum uirgīe dolores uulnerum ſaluatoris uice ipſius ſpūs ieſu xp̄i:q iam ipſos ſentire nō poteſt expiratus ī morte pro tua eterna morte ſoluenda. Ad breuem autem concluſionem in ſūma eorum que dicta ſunt de dilecti ieſu paſſione & morte:ſcias ꝙ paſſus eſt paſſione

Generaliſſima
Accerbiſſima
Ignominioſiſſima
Interemptoria ſimul &
Viuificatiua.

Paſſione inquā generaliſſima paſſus eſt quantum ad naturā humani generis:nō ſolum ſecūdum oīa membra corporis pricipalia:uerū etiam ſecūdum omnem anime potētiam:licet pati nō potuerit ſecundum diuinam naturam.Et quia ab omni ſexu: etate & ſtatu:& quia ī perſona & ī rebus:& in ſuis dilectiſſimis paſſus fuit:ī quibus cōtinetur omnis patiendi modus. Paſſus eſt paſſiōe accerbiſſima quia nō ſolum dolendo ut patiens propter uulnera corporis & alia doloroſa obiecta mētis ſuperius dicta:uerū etiam ut compatiens tā matri q̄ aliis: ſicut dictum ē ſupra. Paſſus eſt etiā paſſione ignominioſa:& propter patibulū crucis:quod erat ſupplicīi peſſimorum:& propter iniquorum latronū conſortiū:in quorum medio fuit crucifixus. Paſſus fuit etiā paſſione iterēptoria per ſeparationem anime a corpore:ſalua tamen uniōe utriuſq; cum diuinitate.Ratio autē quare paſſio debuit eſſe generaliſſima ē:quia chriſtus ſatiſfaciēs ſoluit pretiū pro tota infectiōe nature:qꝛ enim generalitas corruptiōis ī nobis infecerat nō ſolum corpus & animam ſecūdū omnē corporis partem : & omnem anime potentiā:hinc ē ꝙ chriſtus paſſus eſt ī omni corporis pte.& in potētia anime:& in ſuperiori portione ratiōis que ſūme ī deo delectabatur uno reſpectu.Alio reſpectu ſumme patiebatᷣ:quia chriſtus ſimul uictor fuit & comphenſor.Quia etiam omnes redemit ab omnium hominū differentiis paſſus fuit.Omnem autē extrinſecam paſſionem in ſpecie pati non debuit:quia una noſcitur alteri repugnare naturaliter.Sicut ī aqua ſubmergi:& in igne cōburi:ſed ſecundum genus ſuſtinuit omnia ut dictum ē. Ratio autē quare paſſus eſt paſſione acerbiſſima ē ut ſatiſfaceret pro noſtra libidine: libido enim īfecerat uehementer in nobis carnem & animam.Et quantum ad peccata ſpiritualia : & quantum ad carnalia. Et quia in carne chriſti erat maxima equalitas complexiōis:& pfecta uiuacitas ſenſuum:in anima uero ſumma charitas ad deum: & ſumma pietas ad proximum:hinc ē ꝙ uterque dolor fuit intenſiſſimus. Ignominioſe etiā uoluit pati ad noſtram ſuperbiam emundandam. Et quia tumor ſuperbie aliquādo ſurgit interius ex p̄ſumptione:aliquando exterius ex oſtentatione:& aliquādo aliena laude:hic eſt ad ꝙ ad delendā omnem ſuperbiam chriſtus paſſus eſt utrunq; genus ignominie:& in ſe patiente:& in comitatu latronum:& in uituperiis inſultantium ſibi. Poſtremo quia hec omnia nō attingebant diuinā impaſſibilem naturam:ſed ſolum humanam:hinc eſt ꝙ in morte ſic facta eſt diuiſio anime a corpore:ut tn̄ ſalua eſſet unitas perſone.Et unio tam carnis q̄ anime cum diuinitate.Et quia unio anime cum corpore facit hominem:& facit uiuum:hic eſt ꝙ chriſtus non fuit homo in illo triduo:licet caro & anima unite eſſent uerbo.Vnde quia mors in humana natura nō potuit īducere mortē ī pſona q̄ ſemp fuit:ideo mortua ē mors ī uita : & p xp̄i mortē abſorta ē mors ī uictoria:& p̄nceps mortis deuictus: ac p hoc hō a morte:& cā mortis ꝑ meritū mortis

chriſti tanq̄ per remedium efficaciſſimū liberatur. Et ſic fuit paſſio intemptoria chriſti: & uiuificatiua noſtri.

Ieſus matrē afficiens. Cap. xxv.

Cnſumato iam paſſiōis agone: cū ipſa mater ſuper morte unigeniti ſui uideret celum terramq̧ lugere: & doloroſum piaculum figure corporis ieſu ante ſuos corporales aſpectus attenderet: quomodo putas eam affectam ſimili ī ſe formatiōe figere. Vere enim ipſum exemplar mortis tanq̄ ſigillatiua impreſſio totam mentem uirgineam ſculptura ſimili figurauit: ut merito dicatur: Ieſus matrem afficiens. i. ad ſe faciens: quia totam eam in ſue mortis ſimilitudinem tranſformauit.

O quantis doloꝝ ſtimulis contuebatur mr̄ corpus dilecti filii in cruce pendere: & quaſi horrore mortis filii inſtrumenta ipſa inferentia crucem: clauos: ſpinas: & lāceam: potuit queruloſa pietate de temeritate arguere: & ſibi irrogatas iniurias in ipſa inſenſibilia inſtrumenta: lamentatione retorquere deuota. Quaſi dicat uirgo loquens ad crucem. O dura crux & crudelis in tuum auctorē: qua audacia meum dilectiſſimum filium deum uiuum: & eternum audes ſuper tuam rigiditatem auſteram & duram ſic crudeli extenſione protrahere: & clauis ferreis tibi ſic crudeliter alligari. O uos claui creature illius qui ueſtris uulneribus moritur: quo temeritatis auſu dilectiſſimam dilectiſſimi mei filii carnē ſpiritu ſācto conceptam ſic atrociter perfodiendo diuellitis? Et uos ſpine non fuiſtis create: ut caput ueſtri pungeretis auctoris. Cur duce creature ueſtram innatā duritiam non reliquaſtis ueſtri timore auctoris. An non aduertiſtis ſolem horrere piaculum crudelis operi ueſtri? terram tremere ſuſtinendo tormentum illati ſupplicii? Lapides natura li conditione uobis duriores ſuper filii mei dolore perſcindi? Certe uos nec uidere: nec nominari audire ueſtra ipſa crudelitate impediente: uel tenuiter poſſem: niſi quia uos totaliter filius meus in dulcorem ſui humoris conuertit: ut ſpernere uos nō poſſim: ſanguiſ de ſanguīe meo: & caro de carne mea. Ipſe enim dilectiſſimus filius meus: uos natura ſilueſtres & duras in ſui corporis plantauit delicioſiſſima paradiſo. Et uos ſui ſanguinis ſic humectauit irriguo: ut non iam alius cibus plus mihi placeat q̄ ueſtra deglutire acumīa: & uos infigere cordi meo. Sed tu crux alte ſtature ſi ad me pietate ꝑmota mitti uelles ſtipite tendere membra dilecti & rigorem tue natiuitatis inflectere ut mihi inclinata me permitteres meum dilectum filium amplexari: iam tuarum iniuriarum oblita pacem tecum compōerem mente deuota. Hanc autem deuotam crucis diſputationem & uirginis matris: quidā deuotus paſſionis chriſti gratioſo tractatu contexuit: quem & hic ex deuotione inſerendū eſſe decreui.

Lamentatio beate uirginis de cruce

Crux dura quid feciſti
Multū certe ꝑſūpſiſti   Qui creauit omnia.
Chriſtum deum ſuſcepiſti.
Crux redde mihi filium
Iā nō experto aliū   Sicut ſcripture ꝑdicāt.
totum meum ſolatium
Crux aperte reſpice
Vide terram tremere   Hec xp̄m deū nūciāt.
Solem lumen claudere

Reſponſio crucis ad beatam uirginem.

Tibi uirgo reſpondeo
ꝙ ꝓ mūdo ih̄m teneo   Vt mūdū a morte redimat.
Hunc tibi non reſtituo
Ec eſt certe lex nature
Iugū graue geniture   Vt mors oēs recipiat.
Omnes uiuunt iſto iure
Ors eſt quies uiatoris
Finis oīs ē laboris   Oportet ꝙ tranſeat.
Per mortem corpus redemptoris
Eus mortem ordinauit
Mūdū morti ſbiugauit   Quod & aliis ordinauit.
Propter hoc ip̄e guſtauit
Ihil conuenientius
Quā xp̄s dei filius   Secū ad celū ꝓuehat.
Patri ſuccurrit penitus
Irgo tu eue filia
Mr̄em dānatā libera   Mūdus te laude ſeruiat.
Solue ſerpentis uincula
Er hec mūdus te laudabit
Paradiſus exultabit   Reſurrexit die tertia.
Adam xp̄s liberauit

Reſponſio beate uirginis ad crucem

Crux tua uerba audio
Nō tn̄ dolore careo   Inter latrōes uiliter.
Ieſum pendere uideo

Reſponſio crucis ad beatam uirginem.

N me deus ſe hūiliauit
pp me celū letificauit   Xp̄s agēs hūiliter.
Et infernum ſpoliauit
Vm ſcala celi ordinata
Sū xp̄i morte cōſecrata   Vexillū ſū uictorie.
A deoq̧ predeſtinata
Ebes ergo tu gaudere
Nō dēs mūdo iuidere   Voluit eis rex gl̄ie.
Si per mortem ſubuenire
Vndus debet hanc amare
Et deuote ſalutare   Pro chriſti amicicia.
Se mihi totum indiare

Reſponſio pacificate uirginis cum cruce.

Acem ſimul habeamus
Amplius n̄ cōtēdamus   Cui ſit laus & gl̄ia.
Deo cuncta cōmittamus
Ortem iam non timeamus
Crucē oēs diligamus   Cū oī reuerentia.
Deuote deo ſeruiamus

Amen.

O quanta impietate uiſcera afficiebantur uirginea maternalis amoris: quando adueniente Ioſep illo nobili centurione ieſu diſcipulo occulto: & Nichodemo legis doctore: & ipſis deponētibus corpus filii dei de ſupplicio crucis: ipſa benigna mater corpus ex anime uulneribus ſauciū: & cruore madidū ſuſcepit in brachiis charitatis ſue. Cogita quāto affectu potens: quia illud lamentū tā uirginis q̄ aſſiſtentiū mulieꝝ & xp̄i diſcipuloꝝ nulla mēs digne poterit explicare. Aſpice dilectiſſimā uirginem corpe dilectiſſimi ieſu filii ſui de cruce depoſito totam ſuper faciē eius ruere: totam filii faciē lachrymis doloroſis lauare: totā filii ſui ſanguinē rubricare: & doloroſis gemitibus pectoris anhelitū ī terdudendo diſrumpe: & uix poſſe pre doloribus uocē formare. Cogita tamen quantam in corde diſputationē intexuit: & quō ſuper ſingula filii ſui mēbra deflendo ingemuit. Et puto ꝙ nulla ferina mēs iſta cōſiderans poterit cordis continere lamēta. Puto enī ꝙ tā in paſſione & morte: q̄ ī filii ſepultura: & in reuerſione in hieruſalē ex aſpectu ſignoꝝ ſue faciei: & ex puriſſimis fletibus charitatis ſue: nō ſolū mulieres & hoīes: ſed etiam quaſi ſi eſſet poſſibile: ipſos lapides prouocauit ad lamentum.

Ieſus intumulatus. Cap.xxvi.

Attende anima ꝙ ſoluto precio noſtre ſalutis: & leone ſtrenuo de tribu iuda de antiquo dracōe obtēta uictoria in tyrocinio mortis iā circa dei filiū cōditiones mutant: ut ſibi poſt mortis ludibria exhibeat honorifica ſepultura. Vnde & deuoti diſcipuli Ioſep & Nichodemus in ſindone mūda conditū multis aromatibus corpus inuoluētes deuote in ſepulchro nouo: quod ſitum erat in horto recondūt. Cogita anima deuota ſi corpus illud fuit a ſanguine lotū: ut cōditure aromatū eſſet accōmodū illam loturam ſanguinis bibere cū amoris dulcore: imo teipam totam ī aquā conuerte: ut merearis illo facto corpi applicari. Cogita q̄to affectu ille ſancte mulieres: que ſibi ſedule miniſtrantes dū uiueret illud ſacrū corpus nitebant contingere: & ſe maternis fletibus ſociare. Sed & ille dilectus Ioannes expti amoris memoria: & corpalis aſpectus figura: doloꝝ piete perfoſſus: totū ſe lamēto ſacri corpis: & quali poterat refrigerio ſuſpiriis maternis exhibebat. Vnde puto ꝙ iſtoꝝ ꝓlongatione fletuū & deuotoꝝ luctaminū: quibus mater a filii corpore auelli nō poterat: & q̄bus ipſa illoꝝ corda reliquabat in lachrymas uſq; ad horam cōplectorii ē ſepultura ꝓtracta: ut hora cōplectorii ꝓ tardis accipiat ueſpis ante ſolis occaſum: ut q̄ſi poſſit dici ſepultus in ueſpis. Piam aūt cōcertationē dilatationis ſepulture īter deuotā uirginē & adueniētes diſcipulos: deuotus lamētator paſſiōis ieſu & eximius doctor Bernardus in quodā deſcribit tractatu: de ſacre uirginis planctu. Terminato autem ſepulture officio cogita cum quantis geſtibus ipſum ſacrum ſaxum ſepulchri materna complectebantur brachia: rigabāt oculi: oſculabantur labia: & totus geſtus corporis intra ſua ꝓcordia abſorbere uidebatur ſepulchrum. Amplectere ſepulchrū pia mater: & ſuper ipſum ingemina myrrhata ſuſpiria ī tuo receſſu: ipſum ī tuo dolore aſporta: & illud corpale monumentum tui ſpūalis ſepulchri quod filio tuo excediſti in petra ſtabiliſſimā cordis tui perfectionē ſignificat. Et ſi illud monumentum corporale fuit in horto: nō tamen cultu regio & manu exculto. Sacer autē animus tuus hortus concluſſus ſponſi & pomeriū ſalamonis pacifici: & ueſtibulum horti aſſueri beati. In hoc ergo horto uirtualis pullulationis tue ſacratiſſime mētiſ dilectiſſimo filio tuo excidiſti monumentū nouum: in quo nunq̄ poſitum fuit uel ueniale peccatum. Nec tibi defuit ſindo mūda uirginalis candoris: Sed nec myrrha & aloes compaſſionis amare: & aromata fragrantis amoris. In his ergo reporta filium & me peccatorem indignum in petra ad ſimilitudinē tui dignum dilecto tuo filio preparare ſepulchrum. Attende autē aīa deo deuota quante iaculationis aſpectum prebet maternus contuitus: quando a ſepulchro filii doloroſe auulſa: facie pallens: reſperſa ſanguine cū anheloſis ſuſpiriis & gemitibus interruptis: & fletibus lachrymoſis in manibuſ dilecti Ioannis: & illorum fidelium deuotorum in ciuitatem reducitur. Certe qui non percutitur: immo qui nōn conteritur cōpaſſionis affectu in tali memoria uirginis matris: degener eſt filius: & ſua miſeratione indignus. Sed & illa Magdalena deuota tanto ferebatur cordis īcendio: tanta pietatis afficiebatur dulcedie: tam ualidis trahebatur uinculis charitatis: ut feminee fragilitatis oblita non terreretur noctis caligine: nec retardaretur perſecutorum īmanitate: nec armatura cuſtodum a uiſitatione ſepulchri: quin potius foris ſtans: & rigans lachrymis monumentum recedentibus diſcipulis non recedebat: pro eo ꝙ diuine dilectionis igne ſuccenſa: tam ualido urebat deſiderio: & pacientie uulnerabatur amore: ut nihil ei ſaperet niſi flere: poſſetq; ueraciter illud eructare propheticum. Fuerūt mihi lachryme mee panes die & nocte: dum dicitur mihi quottidie ubi eſt deus tuus. Deus meus pro me totus in mortem traditus bone ieſu concede mihi: q̄q̄ in omnem modum immerito & idigno: ut qui his corpore intereſſe non merui: fideli tamē licet arida eadem mente pertractans illum ad te deum meum pro te crucifixum & mortuum compaſſionis affectum experiar: quem innocens mater tua: & dilectus tuus diſcipulus: & frater uterinus per adoptionis gratiam & recomendationem maternam Ioannes apoſtolus: & penitens Magdalena cum ſodalibus ſuis in ipſa tue paſſionis hora ſenſerunt. Attēde aūt ī fine tractatus paſſiōis dilecti ieſu ꝙ diuia ꝓuidētia in conſumatōe myſterii nr̄e redemptionis: non omne genus mortis eligere uoluit.

Vnde nec iugulari uoluit cũ innocentibus pueris impietate herodis:ſicut refert Matheus. Nec precipitari ſuſtinuit a ſuis compatriotis impiis nazareis:ſicut refert Lucas. Nec lapidibus obrui ab impiis ſcribis & phariſeis in hieruſalem:ſicut narrat Ioannes. Sed mortem crucis accepit tanq̃ ſignum uictorie:& tanq̃ ſignificatiuam perfectionis & gratie in totam eccleſiam:per tale mortis beneficium diffundende. Vnde & talis modus expanſionis ſic in cruce eſt conuenientiſſimus etiam in ipſa figura ad omnia impetranda a pietate paterna:ad omnia diffundenda in electos filios charitate largiflua:ad omnia amplectẽda remiſſione plenaria: ad omnia trahenda ad ſe uirtute mirifica. Propter quod ĩ cruce totus uirtute caleſcens more ſolaris radii humores deuoti cordis trahit ad ſe in pluuias reſoluẽdos deuoti & cõpaſſiui ploratus ſue ſacratiſſime mortis. Per naturam uacui quo ſemetipſum totaliter exinaniuit:ſeipſum effundendo pro te efficaciſſime trahit:quicquid in te eſt:tam nature: q̃ gratie & cuiuſcunque ſubſiſtentie uirtuoſe:ut ſeipſo euacuatus ĩ morte totus iterum impleri deſideret tua ſancta conuerſatione & uita. Per naturam ſimilitudinis uirtuoſiſſime trahit totus aſſimilatus ſimilitudini noſtre miſerie:preter ignominiam & peccatum. Vnde & ipſe modus moriendi extenſionis in cruce figuram pretendit uirtuoſe baliſte: que reſpectu ancipiti poteſt celum iaculare & terram: ut per ipſam eternus pater quaſi per arcum ineſtimabilis amoris filium ſuum crucifixum & mortuum pro tui expiatione ſceleris intra cordis tui intima: ipſius tui cordis duriciem perforando tranſfigat. Sed & tu in terra poſitus uerſa uice pectus potes iaculare paternum dilectiſſimum filium ſuum pro ſui honoris defenſione crudeliter dilaceratum & mortuum in ipſo crucis uehiculo:uſque ad ſua intima arcu affectuoſi amoris extenſo proiiciẽs:quo iam tibi remiſſionis beneficium negare non poſſit. Vide ergo arcum anima deuota:& benedic qui fecit illum:qui in ſe pactum diuini federis repreſẽtat. Ex ipſa autem penetratiõe clauorum fuit ſignum talis perpeſio mortis conclauationis & penetrationis cordium electorum in memoria tanti beneficii recepti in ſupplicio crucis. Ex conuerſatione autem integra oſſium & membrorum ieſu: eſt ſignum perfecte conſeruationis omnium:tam diuini honoris:q̃ humani generis ſalutis & promotionis electorum in melius:quo expreſſe concluditur ꝙ nullo maligno hoſtis conatu antiqui poteſt diuini nominis honor:uel eius beneplacitum uel electorum melius impediri. Ex eleuatione autem ſui inter celum & terram eſt ſignum meditatõis & reconciliationis inter peccatores & deum:inter quos fidelis mediator exiſtens deum inclinãdo pietate:& nos eleuando ſui amoris infuſione in pacis dulciſſimum oſculum in ſemetipſo uirtuoſe cõiungit. Propter quod & apoſtolus dicit ꝙ inimicitias ſoluit in carne ſua. Ex ipſa etiam eleuatione & exaltatione a terra:eſt ſignum glorioſe uictorie ſui & ſuorum:& exaltationis ſuper hoſtilem exercitũ: & eleuationis cordis fidelium ſuorum ab omni eterno amore. Vnde & eleuatur in altum :ſicut triũphale uexillum. Ex hoc etiam ꝙ in aere paſſus fuit:oſtendit ꝙ debellabat aereas poteſtates: & ſicut ipſe terram honorauerat in ipſa cõuerſando uirtuoſe & uirtualiter:& aquam ipſam calcando potẽter:& in ea ſacrum inſtituendo baptiſma: & ignem honoraturus erat:ſpiritum ſanctum in eius ſpecie largiendo gratanter. Sic & aerem in ipſo bellando atrociter:& uincendo feliciter ſpeciali prerogatiua ſacrauit:ut non ſit in elementari orbe: qui ſe abſcõdat a calore eius. Ex ipſa autem totius ponderoſi corporis impendentia in ſolis clauis ligno crucifixis:ſignum fuit ꝙ ponderoſitas noſtri reatus tota ſuſpenderetur & eleuaretur in contemplatiõis exceſſu ſolis clauis cõfixa ſpiritualis amoris. Ipſa autem affixio corporis ieſu & confoſſio lateris:qua ipſe innocens manibus & mundo corde fuit crucifixus ad horam: ſignificat illum impiiſſimum & crudelem latronem luciferum :cuius manus ſunt plene ſanguine cum tota caterua homicidiali ibi in eternum fuiſſe cõfixum:& in omni machinatione ſua confuſum. Nihilhominus etiam noſtrorum peccatorum cyrographum : quo gloriabatur nos poſſidere ille tyrannus impius fuit in chriſti carne ſacratiſſima totali laceratione conuulſum:ut quia innocenti corpore clauis duriſſimis uoluit ſatelles impius ſcribere penam mortis ipſo diuinitatis aculeo ſub carne latente:& ipſe configeretur hoſtis:& erueretur de impiiſſimis manibus eius quilibet chriſti fidelis expurgatus ab omni reatu:tam infectionis proprie oſtenſionis: q̃ ĩfectionis originis. Vnde & apoſtolus dicit ꝙ palam triumphans in ſemetipſo principatus & poteſtates cyrographum decreti:quod erat nobis cõtrarium tulit de medio affigens illud cruci. Ipſa uero crucis figura que ſola inter figuras rectilineas poteſt intra ſe totam circuli ſuperficiem claudere: ſignificat aperte ꝙ crucis myſterium in ſe claudit totum ambitum gratie & totum orbem clarificatiõis noſtre. Vnde de duobus lignis:uno recto:& alio tranſuerſali crucis cõpaginatur figura: quia due ſole ſunt gratificate & beatificate nature:angelica uidelicet & humana. Vnde & illa bona uidua in libro regum ait ad Heliam. En colligo duo ligna &c. Vidua illa eſt rationalis anima:que in angelis ſuo uiduata numero:& in hominibus ĩfecta peccato:uirilitatis complementum debitum non habebat. Colliguntur ergo duo ligna :quia in cruce per omnium conſumatorem ieſum angelica ruina perficitur:& humana captiuitas liberatur. Et in duobus lignis crucẽ compaginantibus utraque poteſt configurari natura. Et illud quidem lignum quod recta ſublimitate erectum eſt ad celos:ſignificat naturam angelicam:que in rectitudine facta offîcioſiſſima deuotione & plenaria uoluntate diuine ſublimitati ad-

heſit.Illud uero quod tranſuerſum eſt: humanam
deſignat naturam:que tranſuerſa immo ut uerius
dicam euerſa:ſtatus ſui perdidit equitatem.Intuere
cum quanto ſacramento iungantur in utroque li-
gno:ſciſio fit:& ex occaſione uulnerum unitior iū
ctura componitur.Super celeſtes enim ſpiritus nō
mediocre uulnus acceperunt:cum deus in angel
ſuis reperit prauitatem. Nec contemnenda plaga
cum eam reſartiri opporteat: quia non reſtituto ſo
ciali numero numeroſitas cadens facta uideretur i
uanum.Inferior uero natura miſerrimi hominis à
planta pedis uſque ad uerticem ita uenenifera fer-
mentatione infecta eſt:ut tota ſcatens ſue putredi
nis uermibus neſciat unde ueniat:aut quo uadat.

Vtrorūque ergo ſpirituum utriſque uulneribus
nō mediocriter habitātibus facta eſt iūcturalis im-
preſſio:que chriſto iungente ita reſarcita eſt: ut ni-
hil uulnerificum uideatur ineſſe.Chriſtus enim in
utriſque confixus:illos quidem reintegrans nume
ro:hos uero expurgans peccato:utroſq; cauilla cor
piſ ſui ualidiuſ nectit:& corpus proprium iunctu-
ris oppōit:ne ualeat reſilire. Crux igitur iungit
celum & terram:& plene pacificat & perficit natu-
ram angelicam & humanam. Vnde potes uidere
quomodo ipſa benedicta crux eſt firmiſſimum &
indiſſolubile glutinum:quo conglutinantur ratio
nales creature electionis & gratie:ut ex utriſque il-
la compleatur ciuitas: cuius participatio in idip-
ſum. Vide etiam quomodo quadriphariа an-
gulatione ſui:quattuor mundi comprehendit cli-
mata:& omnem ad ſe pertrahat creaturam. Et ne
forte occurreret tibi ut ubiq; terrarum currens:redē
ptorem tuum inuenire nō poſſes: a quacunq; mū
di parte procedas:ſiue ab oriente: ſiue ab occidēte:
ſiue a meridie:uel ſeptentrione:paratus eſt ſuſtine-
re uenientem:& blanda confouere dulcedine.

Sed attende quid tibi exprimitur de corde altiſſi
mi:uenis ad hominem crucifixum?crucifixus ueni
as aut crucifigendus.Sic enim chriſto eſt dignum:
& neceſſarium tibi:quia qui chriſti ſunt:carnē ſuam
crucifixerunt cum uitiis & concupiſcentiis. Et ſibi
longe abeſt gloriari niſi in cruce domini noſtri ie-
ſu chriſti per quem eis crucifixus eſt mundus:& ip
ſi crucifixi ſunt mundo. Non īmerito igitur cru
cis nomine intelligitur uniuerſalis perfectio:quā-
do piiſſimus ieſus qui crucis myſterium in ſeipſo
receperat:īmo qui crucis beneficium ex ſeipſo effe
cerat:ad hanc benedictam crucem toto mentis af-
fectu a ſuis deuotis imitatoribus aſſumendam in-
uitat. Attende ergo conſilium dei tui:non ſolū cū
patre regnantis:ſed & dilectiſſimi tui amici pro te i
cruce pendentis:nec falli poteſt:quia ſapientia eſt:
nec te fallere uult:pro quo tam ignominioſam ſu-
ſtinuit penam. Ait ergo. Si quis uult poſt me ueni
re:abneget ſemetipſum:& tollat crucem ſuam: &
ſequatur me.Sicut enim in cruce eſt omnis perfe-
ctio:ſic in abnegatione proprie uoluntatis eſt per-
fecta & grata crucis aſſumptio.Et merito ſe uirtuo
ſe crucis euacuat:qui non ſe totaliter ſub diuina uo
luntate anihilat. Hec ergo beata crux diuine ſa-
pientie inſtrumentum eſt lignum uite i medio pa
radiſi hominis per gratiam reformati multo felici
us reſtaurans deperditum:q̄ corporis defectum re
leuare ſufficeret illud corporale lignum. Hec eſt at
cha ſancti Noe iuſti a generationibus ſuis: in qua
ſola omne ſemē gratie reſeruatur. Hec eſt ſtrues li
gnorum:in qua Abraham pater excelſus filium di
lectum immolauit. Hic eſt arcus & pharetra: quā
Yſaac accipi iubet:ut ſibi capta deferatur uenatio: q̄
guſtata filio benedicat. Hec eſt ſcala Iacob:cui ue
re dominus eſt innixus:in cuius uirtute deſcendūt
angeli nobis deferentes chariſmata:& aſcendūt ad
deum noſtra digna deſideria repreſentantes. Hic
eſt cyphus ille argēteus diuine ſapientie & eloquē
tie contentiuus:in quo uerus Ioſep auguriatur &
cognoſcit omnem futuram gratiam electorum.
Qui etiam iſte cyphus in ore Sacci minimi fratris
ſui.i.in predicatione Franciſci ueſte ſaccina conte-
cti in diſquiſitione ſollicita reperitur. Hec eſt uir-
ga Moyſi:i qua flagellauit egyptum: apperuit ma
re rubrum:profundauit Pharaonis exercitum: & e
duxit in uirtute populum liberatum:hic petram p
cuſſit:& fluxerunt aque largiſſime: & bibit popu-
lus & iumenta. Hec eſt colunna ignis & nubis:q̄
nobis mundanam obſcurans gloriam:& noſtram
illuminans noctem horrendam ducatu ſalutifero
in terram uiuentium introducit. Hic eſt clypeus
Ioſue:quem leuauit cōtra ciuitatem Hay. Hec ma
xilla Sampſonis: Hic gladiuſ Gedeōis. Hec fun
da regis Dauid:& baculus paſtoralis. Hic tronus
ueri Salamonis:& armamentarium domus ſaltus.
Hic armoniacum horologium regis Achaz:i quo
uerus ſol iuſtitie decem lineis retroceſſit. Hoc ex-
celſum ſolium in quo dominū uidit ſedere Eſaias
& Seraphin amoroſas laudes inſenus acclamātes.
Hec ē uirga uigilans Hieremie. Hic thau ſacre cō
figuratiōis Ezechielis. Hic eſt ille lapis modicus
percutiens ſtatuam Danielis. Et ut ſilua figura-
rum dimiſſa in claue celeſtis aperture claudamus
myſterium:noueris q̄ hic eſt clauis Dauid:que ſu-
per chriſti hominis humerum data. Dabo inquit
Eſaias clauem Dauid ſuper humeris eius:aperit:&
nemo claudit:quia ſapientia crucis omne archanū
aperit ſapientie icreate:quod & ſui auſteritate clau-
dit impiis excecandis:ut ita ipſam contemnētibus
nemo aperire ualeat uias uite. Hec eſt illa ſapien-
tia:quam uas electionis Paulus chriſto cruci confi
ſus dicit in myſterio abſconditam:& ſibi per ſpiri-
tum ſanctum reuelatam:quam & uocat ſacramen-
tum abſconditum a ſeculis in deo: quia ſacratiſſi-
me crucis myſterium in trinitatis ſacrario fuit eter
naliter diſpoſitum:tam ad ſublimationem aſſumē

di hominis per opera perfecte uirtutis:q̄ etiam ad redemptionem humani generis per ſapientiſſimū modum proſtrationis hoſtilis & illuminatiōis humilium mentium:qui deo homini non horrerent ſimili charitate configi. Et qui gloriantur cum apoſtolo ſe nihil uelle:niſi chriſtum ieſum & tunc crucifixum. Hec eſt ſapientia: quam idem magiſter gentium inter perfectos loquitur: quam etiā pro defectu impiorum:qui teſtamentum chriſti mortis pollutum dicunt iniquis operibus nomīat ſtultum dei. Nihil enim ſtultius uidetur menti carnali:q̄ uiſibilibus delectationibus & mundi uanitatibus crucifigi:& inimicos diligere:& ꝑ illis ī mortem animam tradere:in quibus ſapientia conſiſtit chriſtiana. Vnde & nomine ſtultitie:ſtultum dei ſignificatur lux inacceſſibilis claritatis ſapientie dei: quam mens brutalis & ceca ſtultitiam reputat ſenſus ſui. Attingere ergo mēs ſapientie emulatrix & clauem ſapientie amplectere ſplendidiſſimam: uidelicet crucem:quia ipſa eſt quam artifex omniū ex omnibus mundi inſtrumentis elegit: ut de ipa clauum faceret defenſionis:& clauem omnis ſalutifere apertionis:& nauem ſacratiſſimi tranſitus ꝑ turbines mundani maris:quo feliciter ad portum eterne peruenitur ſalutis. Hec eſt ſola ſignum filii hominis quod in ſolo celo eleuate mentis cernitur rutilare:quo ſigno celeſtis regis:& impii demonis ſuperantur exercitus:quodq; in extremo iudicio ſolares radios ſuperans: eternum chriſti uictorie & membrorum ſuorum teſtimonium redderet ad confuſionem nationis reprobate: que uidebunt in quem confixerunt: & ad iubilationem & laudem nationis electe qui amplexabunrur iocundum īſtrumentum ſue eterne glorie & ſalutis.

Aue igitur ſacratiſſima & immaculata crux: que pulchritudinem & decorem de membris domini mei ſuſcepiſti:& ex eius precioſo ſanguine rubricata amoris incendium & honoris titulum electis tibi ingeris deuotis:ſecuruſ & gaudens uenio ad te. Ita & tu gaudens ſuſcipias me diſcipulum eius:qui pependit in te. Eleua me ſanctiſſima crux mentis ſuſpenſione a terra:& recipe me ab hominibus: & redde me meo magiſtro:ut per te ſuſcipiat me:qui per te me redemit. Sed & tu pie ieſu crucifixe nō permittas mentem cui reuelaſti myſterium tue crucis:& per ipſam tuis uitalibus uiſceribus introducis rurſum puluere inquinari mundano:ſed in ipſa conſumma deſiderium meum:ut in tuis ſacratiſſimis & deſideratis doloribus totus dū uixero corpore & mente tranſfigar. Conueniens autem fuit corpus domini ieſu ſepeliri. Primo ad probandam ueritatem mortis eius:quia nullus cōmuniter ſepelitur:niſi conſtet de morte: Vnde Mat. xv. legitur ꝙ Pilatus anteq̄ concederet ieſum ſepeliri: diligenti inquiſitione cognouit eum mortuum eſſe.

Secūdo quia per hoc ꝙ chriſtus de ſepulchro ſurrexit datur ſpes reſurgendi per ipſum his q ſunt in ſepulchris:ſecundum illud Ioannis .v. Omnes qui in monumentis ſunt:audient uocem filii dei.

Tertio ad exemplum eorum qui per mortem ieſu ſpiritualiter moriuntur peccatis qui abſconduntur a conturbarione hominum. Quibus & dicitur Colo. tertio. Mortui eſtis:& uita ueſtra abſcondita eſt cum chriſto in deo. Vnde ſicut mors efficaciter operata eſt noſtram ſalutem: ſic & ſepultura ieſu. Propter quod in quodam ſermone epheſin concilii dicitur. Nihil horum que ſaluant homines iniuriam deo facit:que oſtendunt eum nō paſſibilem:ſed clementem. Conuenienti autē modo ſepelitur in horto in monumento nouo excaſſo in petra:inunctus myrrha & aloe:inuolutus in ſindone mūda aduoluto magno ſaxo ad oſtium monumenti: Primo ad confirmandam fidem mortis & reſurrectioniſ ipſius:ſicut infra exponetur.

Secundo ad commendandam pietatem & deuotionem ieſum ſepelientium:& admirandam uictoriam morientis. Vnde licet paſſio & mors quāto fuit abiectior:tanto magis pacientiam & conſtātiam ieſus commendauerit: ut per hoc abundantius pro nobis ſatiſſfaceret. Sepultura tamen honorifica eſſe debuit:in ſignum uirtutis morientis ieſu:qui contra intentionem occidentium honorifice ſepellitur. Vnde Criſo. dicit. Ante crucem omīa meſta ſunt & infirma:ut autem crucifixus eſt omīa clariora ſunt facta:ut noſcas nō purum hominem crucifixum. Tertio ad myſterium ſpirituals ſepulture taliter ieſus uoluit ſepeliri:& ad figurā emēdationis perfecte peccati Ade:unde in horto ſepelitur: quia ille in horto peccauerat. Ideo autem ſecundum Auguſtinum:in aliena ponitur ſepultura quia non propriam:ſed alienam mortem eſt paſſus:dum pro aliorum ſalute moritur: licet etiā per hoc extrema ieſu demonſtretur paupertas: qui ſicut uiuens domum non habuit:nec aliquid proprium unde uiueret. Sic & moriēs aliorum elemoſyniſ:& ī mutuato ſepulchro eſt poſitus. In nouo autem ponitur monumento:ut ſignificet cor nouum creari in illis qui ſpiritualirer conſepeliuntur chriſto. Vnde & ſindon noua mūdiſſime uite myrrha & aloes mortificationis amare penitentie & odoris bone fame eis deeſſe non debent. Exciſū autem fuit monumentum in petra: in ſignum ꝙ excidenda erant uirtute mortis ieſu corda petrina: ut in ipſis chriſti paſſi locaretur memoria. Saxū magnum aduoluitur ad oſtium monumenti: qꝛ grandis & fortis conſtantia debet ſuper cor apponi:ne furto hoſtis maligni de ipſo corde mortis ieſu continnus gemitus & preſentia auferatur. Non autem debuit corpus ieſu quomodocunq; putrefieri uel incinerari:quia putredo cuiuſcunque corporis ex infirmitate nature prouenit:que non poteſt amplius corpus continere in unum. Sicut autē

mors chriſti non debuit eſſe ex aliquo morbo uel ſenio:ne crederetur neceſſitate nature mori:ſed debuit eſſe ex paſſione illata:cui ſe ſponte obtulit ihs pro noſtra ſalute.Sic nullo modo uoluit corpus ſuum qualitercunque putrefieri:uel reſolui: maxime quia hoc nō uidebatur expediens noſtre ſaluti: qui potius urgebat in detrimentum fidei: & iniuriam corporis ieſu chriſti :qui ſine aliqua infectione fomitis cuius incineratio & mors proprie eſt pena:conceptus eſt de ſpiritu ſancto:nihil contrahens fomitis:& nihil in mēte relinquēs: ac per hoc incinerari non debuit:quia licet mors fuerit utilis pro noſtra ſalute:quam pertulit diſpenſatiue:incineratio tamē inexpediens fuit:ſecundum illud ps in perſona ieſu dicti. Que utilitas in ſanguine meo &c.quaſi dicat ieſus: ſi corpus meum putreſcat: perdetur ſanguinis mei effuſi utilitas:dum carni mee non crederetur unita diuinitas. Manſit autem in ſepulchro ieſus tribus diebus & tribus noctibus per ſynodochem:ſicut computat Auguſtinus hoc modo.Vt ultima pars ſexte ferie accipiatur pro tota die: nox ſequēs cum die tota ſabati accipiatur pro tota die naturali.Nox uero ſequēs ſabbatum que ē principium dominice diei:ſiue dicatur reſurrexiſſe ihs diluculo ſecundum Auguſtinum:ſiue media nocte ſecundum Gregorium accipiatur pro tota die dominica.Nam ſicut dicit Auguſtinus tertio de trinitate.Mutatus eſt ordo temporum : ut ſicut primi dies creationis incipiunt a luce:& terminantur in noctem:propter futurum hominis lapſum: ſic propter reformatiōem hominis factam a tenebris noſtris ad lucem chriſtum incipiat decetero a nocte: & terminetur in lucem diei:iuxta illud Mathei ultimo.Veſpere autem ſabbati que luceſcit in prima ſabbati.i.nocte ſabbati que terminatur in luce dominice diei:& ſignatur in duabus noctibus:& una die quibus chriſtus iacuit in ſepulchro : quod una ſua ſimplici morte que propter uirtutem in ea ſplēdentem merito dicitur lux diei: a noſtra duplici & tenebroſa morte tam pene q̄ culpe nos eduxit.

Circa autem paſſionem mortem & ſepulturam chriſti eſt ſecundus articulus de his que pertinent ad humanitatem ipſius:contra quem duplicem errorem nunc inuenio. Primus quidem eſt manicheorum:qui ſicut corpus chriſti fantaſticum aſſerunt:ita paſſiones chriſti non in ueritate ſed in fantaſia arbitrantur eſſe.Contra quos dicit Eſaias .lii. Vere langores noſtros ipſe tulit &c.Et illud.Tanquam ouis ad occiſionem &c.Quod etiam inducitur Actuum.viii. Secundus eſt error Galieni:q in chriſto ieſu unam naturam poſuit:ſed incorruptibilem & imortalem.Cōtra quem dicitur prime Pe.tertio.Chriſtus ſemel pro peccatis noſtris mortuus eſt &c.Et contra hos errores ponitur in ſymbolo.Crucifixus mortuus & ſepultus.

Ieſus infernum adiens Cap.xxvii.

Ane peregrinationis dilecti ieſu uirtualiter terminato curſu:quo triginta trium annorum uel circa curriculo nobiſcum benignus ieſus conuerſatus eſt in paſſibili carne relicto corpore in cruce confixo : cum draco ille cruentus & rapidus leo eſtimaret ſe de occiſo agno aſſecutā eſſe uictoriam:ſtatim poſt ſeparationem a carne refulgere cepit in anima deſcendente ad inferos diuinitatis potentia : quia leo noſter fortiſſimus de tribu iuda aſſurgens in fortem armatum : & predā electorum ſuorum uolens ab ipſo diripere : perſonaliter deſcēdit ī anima ad uiſitādum illum electorum cetum:quem idem predo impius a principio mundi uſque tunc detinebat incluſum. Vbi ſtupende dignationis dulcedo in ieſu benedicto reſplenduit:qui non per ſubiectam creaturam :cum eſſet dominus omnium uoluit electos uiſitare in profundo.Sed per ſemetipſum ad ipſos uiſitādos amplexandos:oſculandos: beatificandos in inferiores terre partes:omnem humiditatem conſumādo deſcendit.Deſcende tu anima quecunque deuota:& ſanctorum patrum toto cordis affectu occurrentium ieſu contuere applauſum : & audi eos ſecura uoce cantantes inſultando impiiſſimis principibus mortis.Attollite portas principes ueſtras: & eleuamini porte eternales:& itroibit rex glorie. Quibus tremore confracti:ſcilicet ipſe impius Lucifer potuit reſpōdere: Quis eſt iſte rex glorie. Cui inſultantes electi inuectiue retorquent. Dominus fortis & potens:dominus potens in prelio : quaſi dicant:impie:crudelis:& dire tyranne: iam nos nō potes incluſos tenere: quia dominus fortis & potens:qui in noſtra carne paſſibili tanq̄ in ſue infirmitatis femore & ueſtimēto aſſumpte nature ſcriptū habet. Rex regum:& dominus dominantiū: te in prelio mortis ſue uictorioſe proſtrauit.Cunq; iterum ingeminaret quis eſſet iſte rex:de quo tāta predicarent in paſſibili carne:potuit ſua ī confuſiōe audire:dominus uirtutum ipſe ē rex glorie .i. iſte ē ille qui in uirtute ſue pacientie quam operatus eſt in cruce tuam pertinacem ſuperbiam ſepeliuit. Et ideo cum tuis ſodalibus uos tenebrarum principes attollite portas ueſtras:& uos eternales porte predeſtinationis diuine eleuamini omnem impugnantem malitiam ſuperando:& introibit rex glorie ſecūdum diffinitionem bōitatis diuine. Quod ſi uos principes mortis tardatis portas ueſtras tol

lere:audite dauid patriarcham & eximium prophetam iam ex tunc in mundo cantantem in iubilo: quod nunc per ipſum regem glorie opere intuetᷣ completum. Cõtriuit portas ereas:& uectes ferreos confregit. Ibi enim confregit potentiaſ:arcum: ſcutum:gladium:& bellum. Tuncq; fulgor diuinitatis reſplendens in anima:omnia confringẽs hoſtilia inſtrumenta:alliganſq; ſerpentem:& ad locum ubi ſancti detinebantur accedens : diuinitatis ſue radio eis ſerenus illuxit:& oſtenſa ſue nude diuinitatis eſſentia eos:in loco beatificauit inferni.

Licet autem ibi non opporteat eſſe tales uoces formatas:tamen noſtra deuotio que diuina nõ capit:niſi circunuelationibus a ſcriptura ſancta ad noſtram condeſcenſionem expreſſis iſtas uoces & replicationes pſalmorum prophetiarum & cantuum format ſibi ad proprium excitandum affectum. Quod etiam multis ſanctorum operibus omeliis & ſermõibus factum reperitur deuote. Vnde & poteſt anima cogitare:ꝙ ſaluatoris preſentientes aduẽtum illi ſancti prophete ſemetipſos mutuo hortabantur dicẽtes. Leuate capita ueſtra &c. Et pio occurrentes ſaluatoris aſpectui:cum multo gaudio & reuerentia ipſum adorantes:amplexantes:& oſculantes dixerunt. Domine refugium factus es nobis a generatione in generationem : priuſq̃ montes fierent:aut formaretur terra & orbis a ſeculo & in ſeculum tu es deus. Niſi quia tu domine adiuuiſti nos:ſemper fuiſſet in inferno anima noſtra: ſed memor fuiſti opprobrii ſeruorum tuorum:& redemiſti nos deo in ſanguine tuo: & feciſti nos deo noſtro regnum & ſacrificium : & tecum regnabimus in eternum. Benedictus igitur qui uenis ĩ nomine domini deus dominus:& illuxit nobis. Et ideo confitemur tibi:quoniam bonus & laudabilis in ſecula deus noſter. Infinitas autem adaptationes ſcripture potes tibi in his o deuota anima fabricare:& quando adduxeris hincinde non poteriſ digne percipere illud iocundiſſimum feſtũ & pleniſſimum gaudium mutuorum amplexuum redemptoris & redemptorum:nec illam confuſionem & nequiſſimum dolorem ſpirituũ malignorum & triumphalem modum quo chriſtus omnẽ impietatis contrarie confudit conatũ.

Tunc enim extractus leuiatham hamo ipſius per chriſtum pforata maxilla quicquid iuris habere uidebatur i electoꝝ corpore perdidit: propter ꝑſumptionẽ iniurie capitis quod inuaſit

Tunc uerus Sampſon moriens:uictoriam de ſuis hoſtibus reportauit.

Tunc uerus triumphator mortis ieſu impios ſuppeditauit:& electos ſanauit.

Tunc agnus ſine macula ĩ ſanguine teſtamẽti ſui de lacu in quo non erat aqua uinctos eduxit.

Tunc habitantibus in regione umbre mortis:noua lux expectata radiauit.

Tunc ſanctis ueteris teſtamenti uerũ ſabbatũ eterne requietionis illuxit.

Et fugata eſt figura obleruationis figuralis ſabbati per filium hominis:qui etiam dominus eſt ſabbati:qui ueritatem illius figure adimpleuit electis eis data quiete eterne beatitudinis. Propter quod ẽ merito magnus iſte dies ſabbati:qui omne de cetero effugabit ſabbatum figurale. Pernicioſa igitᷣ eſt obſeruantia ſabbati iudeorum recepta eterna qete beatitudinis glorie in populo chriſtiano. Attende autem ꝙ licet iſtud ſabbatum fuerit ſanctis patribus delicatum pro aſpectu eterni luminis. Fuit etiam ſabbatum requietionis ipſi dilecto ieſu ab operibus noſtre redemptionis in ſua paſſione & morte:ipſi tamen uirgini fuit ruminatio doloroſe memorie eorum:que uiderat fieri in filii ſui dilecta carne & mente:quatuncunque etiam ipſa exterius ſabbatizauerit ab aſpectu uiſionis corporee illorũ uulnerum:que chriſtus ieſus die precedenti receperat pro noſtra ſalute. Vnde & ipſa mater ſentiens adhuc mortem in corpore diuinitati unito i ſepulchro incluſa tota impellebatur a ſpiritu ſancto : & omnis gratie adminiculo:ut ipſa perfecte mortem guſtaret in uulneribus ſaluatoris:cuius corpus adhuc proſtractum iacebat in morte. Vnde ipſa in ſe ſupplebat:quod anima filii abſens & beata ſentire non poterat. Nec te moueat ꝙ ſciebat filium non dolere in carne:quia ſatis ſufficiebat ſibi ad dolorem ſcire corpus ſine uita iacere examine. Nec debuit deus mortuus in aſſumpta carne:maxime eo tempore quo in ipſo durabat mors:non recipere a creatura redempta dignum deplorationis lamentum:quod quia non uidebat fieri ab aliqua creatura uite huius:nec etiam digne poſſe fieri a ſecuturiſ electis:ipſa omniũ mater electorum digniſſime ꝓ omnibus fecit. Et quia ſola fuit i hoc planctu:ideo in corde ſuo tantum doloꝝ exercitum adunauit. Ipſe enim ſpiritus ſanctuſ qui in officio ſabbati ſancti in ipſa eccleſia iam artificioſa coadunauit lamenta:ad memoriam preterite mortis illius inq̄: cuius tota caro iam eſt in gloria paterne ſedis euecta:'& hoc ut ſoli memorie ab electorum gemitu dignũ exhibeatur lamentum. Quanta putaſ formabat ſuſpiria & compaſſiua iacula in corde illius ſacratiſſime uirginis matris:que mortem preſentem unigeniti filii ſui dei non tam recolebat preteritam : q̃ ẽt intuebatur preſentem & recentem in uulnerato filii ſui corpore nuper morte extincto : cuius adhuc forſitan ſanguine ipſa tota erat cruentatione reſperſa. Propter quod omnia facta circa dilectum ſuum: que in precedenti die ſtudioſe collegit:nunc in cordis ſui amplo mortario malleo intentiſſimi doloris

& ponderis omnia reuoluendo:examinando:põderando:tam ex pietate ſuſcipientis filii & patientia in omnibus oſtenſa:q̃ ex nequicia inferentis animi:& exterius crudelitate monſtrata ſtudioſe cõtriuit. Vnde & amarum ſalſamẽtum in hac tritum confecit omnibus deuotis mentibus filiorũ:i quo intigant & cõmedant chriſtum crucifixum & mortuum:& in igne paſſionis acerbe totum aſſatum & coctum eis in menſa deuote memorie preparatũ in cibum. Quicunque ergo uis comedere chriſti mortem:aſſocia tibi matris amariſſimum ſalſamentum. Attende autem ꝙ licet ieſus in hoc ſabbato quieuerit a dolore: non tamen quieuit a damno & impiorum iniuria iudeorum. Nam & anima fuit ſuo corpore priuata:& mors incluſa in ſua carne:que niſi fuiſſet caro diuinitati unita: & ab omni infectione fomitis aliena:& ſpirituali dotata gratia per ipſum mortis uigorem ad incineratione̅ fuiſſet adducta:ſi cõmuni hominum lege mors ꝑmitteretur agere in copus quod tenebat proſtractum. Sic ergo uides ꝙ xp̄us non quieuit a dãno:licet quieuerit a dolore: non etiam ab iniuriis quieuit. Ipſa enim die principes impii ſacerdotum non ſaciati ſue ſupplicio mortis accedentes ad Pilatum:ut ſeductorem infamantes & cuſtodes armatos in iniuriam corporis circa ſepulchrum ponentes:& ſigillis malitie ſue lapidem conſignãtes mente pertinaci reſurrectionis gloriam impedire nituntur. Sed mentita eſt iniquitas ſibi: & ſeipſos proprio mendacio peremerunt:& ementes ſui cordis perfidiam peccunia copioſa & ueritati reſurgentis digna teſtimonia tribuentes inuiti:non eſt ſapientia:non eſt prudentia:non eſt conſilium contra dominum. Tanta enim malitia iudeorum de cuſtodiẽdo ſepulchrum electorum fidei ſubſeruiuit. Nam & proſtractio uictorioſa cuſtodum: & fuga: & nunciatio ad principes ſacerdotum:ipſoſmet impios iudeos de ſua machinatione confudit. Potes ergo uidere ꝙ paſſio non fuit conſummata ꝑfecte:donec gloria anime redundauit in carne: corpus reaſſumens reſuſcitatum a morte:& immortalitatis gloria reformatum: propter quod chriſtianus populus qui deflet corruptionem inſtitute nature in creatione primaria: & gaudet ſolum in reformatione gratie facta per chriſtum: cuius reformationiſ labor non plene quieuit:ut preoſtenſum eſt uſque ad dominicam diem:& ipſam dominicã pro reſurrectionis chriſti gloria ſabbatizauit: litterali ſabbato relicto iudeis: qui in ſolis figuris adhuc uerſat̄ uirtute uacui: & dicentes ſe honorare creatorem:ipſum contumelioſe uituperant: labori redemptoris ingrati:cum ſit nobiſ factus ineſtimabili pietate redemptor:& formator in eſſe gratie. Ipſe idem omnipotẽs deus ex miſericordia factus homo de uirgine:qui in eſſe nature de nihilo nos creauit:cui tanto plus grata debet eſſe humana infirmitas:quia in creatione ſine labore dixit ſolum & facta ſunt:Sed in redemptione pre laboris anguſtia toto corpore ſudore ſanguineo fluens dixit multa ſalubria:& audiuit indigna:fecit mira:& pertulit dura. Deuoti ergo filii beatiſſime uirginis ſuo compatientes dolori:& configurati ſimilitudini mortis chriſti ſabbatum aſſociant ipſi paraſceue:ducentes ſabbatum diem amarum in ieiuniis:lachrymis:& afflictionibus carnis. Quia enim ſola uirgo ieſum digne plorauit in ſabbato:& ſola fuit colunna eccleſie in fidei fundamento. Ideo ſibi appropriatur ſabbatum:tam in reuerentia celebratõis miſſaꝝ:q̃ et i abſtinentiis pro ſuoꝝ ueneratione dolorum. Multum enim indeuotus eſt filius mortis ieſu:qui in illa die in qua caro ſua mortua iacuit:ſe uult carnalibus reficere:uel pinguibus uel delicatis:& non potius cum deuotis filiis ieiunare.

Pro iſto uirtuoſo boni ieſu deſcenſu ad iferos: & confractione hoſtilis nequitie dicuntur duo uerſiculi:quos ſimul tractando compegi.

Ieſus infernum adiens.
Ieſus frangens conatus Cap.xxviii.

E hoc autem deſcenſu chriſti ad inferoſ corpore in ſepulchro iacente eſt tertius articulus fidei ad humanitatem ieſu ſpectans. Contra quem eſt error quorundam dicentium ieſum non deſcendiſſe ad inferos per ſemetipſum:cum tamen Petrus dicat contra hoc Actuum ſecundo:ꝙ non eſt derelictus in inferno propter quod dicitur ꝙ i ſymbolo apoſtolico habetur. Deſcendit ad inferos. Conueniens autem fuit chriſtum ad infernum deſcendere. Primo quia ueneat omnes penas noſtraſ portare:inter quas erat neceſſitas deſcendendi ad inferos. Vnde ſicut conueniens fuit eum mori:ut nos liberaret a morte: ita eum illuc deſcendere:ut nos liberaret ab illo deſcẽſu. Propter quod dicitur Ozee. xiii. Ero mors tua o mors:morſus tuus ero inferne. Secundo ut dico diabolo per paſſionem uinctos eius eriperet: ſecundum illud Colo. ſecundo. Expolians poteſtates & principatus traduxit confidenter. Tertio

ut ſicut poteſtatem ſuam oſtendit in terra uiuēdo: & moriendo:ita in inferno oſtenderet uiſitando & illuminando bonos:& terrifice confundendo malos:ut ſic in nomine ieſu omne genu flectatur etiam infernorum:ut dicitur Philippen.ſecundo. Deſcendit autem ſecundum animam ieſus ſolum ad īferni locum:in quo detinebantur iuſti: ſed uirtus eius eſt diffuſa in omni loco inferni. Nam uirtus liberans a carentia uiſionis fuit diffuſa in iuſtos perfecte purgatos. Virtus liberans a doloribus pene fuit diffuſa in purgatorio quantum puto. Credo enim ꝙ omnia ſua membra tunc ibi exiſtentia de purgatorio eduxit. Nec obſtat quod aliqui dicunt ꝙ paſſio chriſti non habet effectum temporalem & tranſitorium:ſed permanentem & ſempiternū: ac per hoc ꝙ tunc non fuit maioris uirtutis q̄ modo: ex quo ſequitur ꝙ ſicut nunc non liberat niſi finito tempore debite purgationis:ſic nec tunc.

Duplici enim modo poteſt huic rationi reſponderi. Vno modo ꝙ effectus permanens & eternus non impeditur ex hoc ꝙ ſpecialiter in aliquo tempore:& aliquo caſu miſericordius operetur: ſicut etiam dictum eſt ſupra:ꝙ ſingularius influxit uirtus paſſionis in latronem conſocium. Tunc.n. ſatis uidetur conueniens:ꝙ preſentia anime redēptoris omnia membra ſua in inferno exiſtentia ſibi glorioſe coniunxerit. Et hoc modo poteſt dici ieſus ſoluiſſe dolores inferni:quia idem eſt ignis quo dolent purgandi:& quo cruciantur reprobi.

Alio modo poteſt dici ſeu ſolui ratio predicta: dicendo ꝙ diuina ſapientia ſic ſciuit contemperare intenſionem pene reſpectu prolixitatis temporis:quo ibi debebant morari:ut hora deſcēſus chriſti eſſent plene purgati. Quicquid ſit de hoc parum concludit ratio predicta:quin ſatiſ uideatur cōueniens nouum munus liberationis accepiſſe oēs electos qui erant in inferno ex piiſſimi ieſu preſentia. Ad locum uero damnatorum uirtus deſcendentis ieſu pro tanto fuit diffuſa:quia magnificentiam ſuam uictorioſe poteſtatis monſtrauit ſuper Luciferum:& ſuper reproborum omnium cetum impium:eorum malignitatem & incredibilitatem plene conuincens. Quod autem Petrus apoſtolus dicit prima tertio:ꝙ chriſtus his qui in carcere concluſi erant:ſpiritu ueniens predicauit his qui fuerant increduli aliquando. Super quo dicit Athanaſius:ꝙ corpus chriſti fuit in ſepulchro poſitum: quando ipſe perexit predicare his qui cuſtodia erāt ſpiritibus. Sicut dixit Petrus. Ex quo ſequi uidetur ꝙ p̄dicauerit damnatis:Nam illi ſoli erant increduli:ſic intelligendum credo:ꝙ his qui in carcere infernali erant concluſi:ieſus ueniens ſpiritu ideſt ſecundum animam predicauit:qui increduli fuerant aliquando. Non ꝙ ut incredulos ad fidem ibi conuerteret:ſed ut eorum infidelitatem confutaret. Et predicatio nihil aliud intelligi debet ut credo niſi manifeſtatio diuinitatis eius per effectus terrificos ſuper reprobos in deſcenſu anime ieſu. Auguſtinus tamen predictum uerbum Petri in epiſtola ad Enodium exponit de operatione diuinitatis eius: quam exercuit a principio mundi:ut ſit ſenſus :ꝙ hi qui in carcere concluſi erant:ideſt i corpore mortali:quod ratione paſſionum & fomitis eſt quaſi carcer anime:ueniens ſpiritu ſue diuinitatis predicauit per internas inſpirationes:& per externas admonitiones in uerbis iuſtorum: his inq̄ predicauit qui increduli fuerant aliquando:ſcilicet Noe p̄dicanti quando expectabat dei pacientiam: ꝓpter eorum conuerſionem deferens penam diluuii. Vnde ſubdit in diebus Noe cum fabricaretur archa. Et hoc modo exponendo nihil tangit de deſcenſu ad inferos. Dicitur autem totus chriſtus fuiſſe in inferno:quia totus maſculine refertur ad perſonam:que ubique eſt tota:& in inferno tota erat in anima:& tota in ſepulchro cum carne:& ibi creditur tantum ſtetiſſe anima ieſu:quantum in ſepulchro ſtetit corpus eius:ut ſimul illa exiret de inferno:& corpori iuncta glorioſo ſimul utrunque exiret triumphaliter de ſepulchro.

Ieſus triumphans mortuus
Ieſus ſurgens beatus Cap.xxix.

Via uero ſi corpus remaneret in morte & anima chriſti perſiſteret in inferioribus partibus terre:nō appareret uictoria mortis eius. Ideo chriſtus expolians poteſtates & pricipatus :& palam triumphans illos in ſemetipſo cum illo beatorum exercitu ab inferis uictor aſcendit:& ſacre quietis domini in ſepulchro illuceſcentem tertia die:que in dierum reuolutione eſt octauus & primus dei uirtus & ſapientia chriſtus: mortis proſtracto auctore etiam ipſam mortem que in ſuo corpore adhuc uidebatur incluſa deuicit:& eternitatis nob additū apuit:dū ſeſe a mortuis diuina potētia ſuſcitauit:ut notas nobis faceret uias uite. Tūc terremotus factus ē magnus & āgelus dn̄i in ueſtimto albo & cādido & aſpectu fulgureo deſcēdit de celis:piis apparēs blandus:impiiſq; ſeuerus: propter quod & proteruos perterruit milites:& cōfortauit pauidas mulieres. Merito ergo in his duobus uerſiculis dicitur. Ieſus triumphans mortuus. Ieſus ſurgens beatus. Ideoq; triūphalis uictoria & reſurrectionis letitia maxime repreſentantur in

officio diei miſſe ſabbati ſancti que cantatur meridie:& conſueuerat cantari antiquitus in reſurrectionis nocte:propter quod dies iſta ē.

Primo fontalis beniuolentie:quia hodie collatum eſt ſubleuamen peregrinantibus.

Secundo triūphalis uictorie:quia propoſitū ē adiuuamen certantibus.

Tertio precordialis letitie:quia prolatum eſt ſolamen laborantibus.

Quarto ſpiritualis intelligentie:quia remotum eſt uelamen a conſiderātibus.Et ſic hac die recipiūt omnes quod eis expedit

Peregrinātes fiduciam

Decertantes conſtantiam

Laborantes perſeuerantiā

Contemplantes refulgentiam

Eſt igitur hec dies fontalis beniuolentie quia hodie fuit

Meſtorum conſolatio

Afflictorum liberatio

Peccatorum confortatio

Puſillorum conſolidatio.

Et ſecundum iſta quattuor:hec eſt dies frondoſe condenſationis ſacre cōmunionis: ſolennis baptizationis.Certe illuminationis. Igitur dies iſta ē frondoſe condenſationis in multiplicatione lectionum & cantuum:quia ſingulariter letificati ſūt meſti:quia mater afflicta:& ſancte mulieres deuote benigna ieſu apparitione fuerunt conſolate:cum uiderunt in iubilo regem in reſurrectionis decore: & multiplicate ſunt apparitiones hac die: & diuerſis modis gaudia cumulata.Conſtituite inquit ps. diem ſolennem in condenſis. Eſt etiam dies ſacre cōmunionis:ad confortandum & recreandum afflictos:quia reſurrectio eius eſt afflictorum conſolatio & omniū patientium pro chriſto:unde Iacobus frater domini:& Ioſeph ab arimathia fuerūt ab afflictione liberati ſicut dicitur infra:quia per reſurrectionem domini etiam liberabantur qui fuerunt in īferno detēti:unde hec nox ſpoliauit egyptios:ditauit hebreos.Et ſic moyſes noſter de aqs paſſionum aſſumptus:proſtrauit exercitū pharaonis.

Eſt etiam dies iſta ſolennis baptizationis:quia in hac nocte conſueuit magna ſolēnitas baptiſmi fieri in ſignum remiſſionis peccatorum. Hauriant ergo peccatores ſpem uenie in reſurrectione chriſti in qua iuſtificamur a peccatis. Eſt enim hec ſūma confortatio peccatorum:dum magdalene peccatrici prius apparuit intra mulieres ut infra dicitur & poſtea petro qui eum negauerat:quem etiam p angelum ſpecialiter nominauit.Mortuus eſt enim bonus ieſus pro peccatis noſtris & ſurrexit propter iuſtificationem noſtram.Ecce igitur dauid arreptitius hircus emiſſarius & paſſus pro leproſo oblatus effugiunt liberi in miniſterio de poteſtate diaboli:ut ultra non ſeruiamus peccato.Primum habetur primi Ro.xii.Secundum leuit.xiii.Tertium leuit.xiiii. Eſt etiā dies certe illuminationis cuius flammas lucifer matutinus inueniat: hodie nāq; fit cereus qui ſingulariter & ſolēniter benedicitur: & nouo igne illuminatur.In ſignum ꝙ ſolēni iocunditate ſacra reſurrectio domini celebratur:ī qua chriſtus nouo ſplendore glorioſi corporis illuſtratur & apparens diſcipulis in corporali ſpetie uſq; ad diem aſcenſionis diſtulit aſcendere in celum:unde cereus uſq; ad diem illam poſt prandium in eccleſia conſeruatur.Significat nihilominus ꝙ hac die facta eſt puſillornm cōſolidatio:quia hodie reformati ſunt diſcipuli & ſancte mulieres in fide reſurrectionis.Et ideo quaſi cereus noua benedictione a chriſto conſecrantur: & fidei lumine illuſtrantur quia hodie inſufflauit & dedit eis ſpiritum ſanctū & aperuit eis ſenſum ut intelligerent ſcripturas.Et ſic uides ꝙ merito hec dies eſt fontalis beniuolentie quo ad quattuor predicta. Eſt etiam triumphalis uictorie:unde hodie ſingulariter crux erigitᷣ & tanq̄ chriſti uexillum a ſubdiacono in miſſarum ſolemniis deportatur.Ad cuius aſpectum contremiſcunt & fugiunt contrarie poteſtates.Nam dominus in hac die hebetauit:mortis ſtimulum: qa ſtimulus mortis peccatum eſt.Ipſe autem factus peccator pro nobis affixit peccatum in cruce:& uictor poſt mortem clauſo prodiit tumulo: qui uiuens & patiens & pro nobis moriens noluit deſcendere de crucis patibulo.Signum huius uictorie queſierat praua generatio dicens. Si filius dei es deſcende de cruce.Sed chriſtus eis ſignum dedit prophetie Ione:paſſionis: mortis:& ſepulture. Nobis autem & electis ſuis leo fortis de tribu Iuda ſurgens cum reſurrectiōis tropheo dedit ſignū de celo:dum uitam celeſtē nobis manifeſtauit clauſo reſurgens ſepulchro:clauſo ſubintrans cenaculo Scandens celum aſpectu patulo:inde ſuper electos pluēs de ſpiritu ſancto.Et ſic multa maiora dedit: q̄ perfida natio petiit.Quod autem maius ſit: inimici noſtri ſunt iudices. Si enim de cruce deſcendiſſēt uideretur peccato uictus in patiētia pene: ſed nunc uictor peccati patientiſſime mortuus fuit: unde nec proprium tumulum habuit:ſed alienum ſingulare & ſolitarium:ut alienū & non ſuum īde purgaret peccatum:ubi eſt ergo mors ſtimulus tuus &c.Affixus eſt cum chriſto in cruce:ubi & hebetatus manet chriſto reſurgente.Sicut enim in adam omnes moriuntur.Ita & in chriſto omnes uiuificabuntur ſue cruci confixi. Noli ergo deſcendere de cruce:niſi de crucis memoria:non de crucis amicitia non de crucis preſentia : ſi uis reſurgere de tue iniquitatis ſepulchro : & glorioſus apparere

cum chriſto. Debellauit etiam ſecũdo mortis zabulũ:& auctoré ipſius mortis diabolũ ab eo predá auferés calcauit:ſicut dictũ é ſupra.Sampſon enim noſter gaze feras pandit:& aſportans portas ſcandit montis ſupercilíũ.In maxilla mille ſtrauit:& de tribu ſua ſpernit ipſe matrimoniũ. Tertio etiam proſtrauit mortis ergaſtulũ: dũ ipſã mortẽ moriẽdo deſtruxit.Mors enim & uita duello conflixere mirando:ſed dux uite mortuus ieſus chriſtus feliciter regnat uiuus.Sicq; factũ eſt ut mors peccatoris ueniens ex dãnationis neceſſitate ſit mortua:& in gloriã ſit reſurrectionis tranſlata per morté iuſti dei hominis neniente ex miſericordie uoluntate.Nam ſecundũ Auguſtinum duplici noſtre morti ipendit ſuã ſimplã:ut faceret utrãq; noſtram mortem ſcilicet tam pene q̃ culpe in uita reſurrectionis tranſire:unde ſicut dictum eſt ſupra:deiecit carcerem infernalem: ut ibi nullus electus amplius includatᷣ & cõpleuit illud Oſee.Ero mors tua &c. Quod exponens Gregorius ome.xiiii.ait.Quia in electis meis te funditus perimo.Ero mors tua o mors. Quia uero illis ſolis ſublatis te experte tranſfigo: ero morſus tuus inferne. In cuius triũphalis uictorie ſignum primũ uerbũ quod poſt reſurrectione dixit diſcipulis ſuis fuit: pax uobis. Quarto amputauit mortis obſtaculũ:dũ gladiũ flãmeum atq; uerſatilem quẽ diuinũ decretũ poſuerat ad cuſtodiã ligni uite.Adam primitus ſuccũbente hodie noſtro ieſu triũphãte amouit. Amota eſt enim iſta cuſtodia:& paradiſi ianua reſerata: & terra hereditatis noſtre per peccatũ:perdita.Iure belli nobis captiuis eſt reddita per chriſti uictoriam triũphalẽ unde & ad illam ſanctos eductos de inferno iam diuina uiſione beatos:chriſtus hodie creditur aduenilſe:dum eos in paradiſo locauit:unde eiectus fuerat prothoplaſtus tranſgreſſor:& deleuit cyrographum ſecundum apoſtolum. Quo iuſte eramus a patria exulati:quantum poterit ueniens in maieſtate ſua qui tantum potuit in noſtra infirmitate & pro noſtro ſcelere crucifixus. Secure ergo erigatur crucis triumphale uexillum:& in quattuor cornibus ſuis adornetur lapidibus precioſis qui chriſti uirtutes repreſentent: cum quibus diaboli uicia ſuperauit.

Vt in ſiniſtro cornu ſit patientia que deuicit mortis ſtimulũ & perſecutioné illatã.

In dextro obedientiam que deiecit mortis zabulũ & eius trãſgreſſioné temerariã.

In profundo radix oĩum hũilitas q̃ deuicit ſupbie ergaſtulũ carceralẽ.

In ſupremo oĩum charitas q̃ ammouit obſtaculũ exulare ut iã reuelata facie ĩ chriſti lumine gloriã domini ſpeculemur.

Eſt etiã hec dies

Precordialis letitie:quia hec eſt dies

Tranſmirationis humane inſtabilitatis

Subarrationis hũane ĩmortalitatis

Reuocationis hũane uetuſtatis

Sublimationis humane fragilitatis.

Nã hodie de inſtabili mundo uocati ſumus:dũ per ieſum uocamur ad patriã & mundi contemptum:dum ipſe ſuam gloriã oſtenſurus mandat diſcipulis ſuis ꝙ eant in galileam: quaſi neceſſe ſit ab huius mundi inſtabilitate trauſire uolentem ſpeculari gloriam reſurgentis. Sumus etiã ſecũdo de premio certificari:dũ chriſtus eternitatis nobis aditum deuicta morte reſerauit:& pacificauit nos deo patri:unde dixit diſcipulis:pax uobis. Sumus tertio in corpore reuocati quia chriſtus reſurgens ex mortuis iam non moritur:& qui ſuſcitauit ieſum:ſuſcitabit & mortalia corpora noſtra:ut iam ſecure quo abiit per gloriam caput: eo ſecura ſpe tẽdat & corpus. Sumus quarto ſublimiter exaltati dũ in chriſto ſumus ſuper angelos exaltati & angelis conſociati & coequati.In cuius ſignũ poſt reſurrectioné ut dicitur in Apoc.Non ſe permittit angelus a Ioanne adorari:& hoc angeli annunciant: qa ieſus quaſi alter Ioſeph eterni patris filius uiuit: & dominatur in omni terra regis eterni:& ideo hodie fit tranſitus de triſtibus ad leta.dum ubiq; ſolẽniter cantatur & redditur alleluia. Quod ſacerdos inchoat ter repetens altius ĩtonãdo:ut

Primo alte cantetur Alleluiã:quia ſumus liberati ab anguſtia pene.

Secundo altius:quia ſumus liberati a tranſgreſſione culpe.

Tertio altiſſime:qa in xp̃o ſumus tranſformati in deiformitaté glorie.

Vnde & in chriſto ieſu natura noſtra eſt ſuper angelicam ſublimata:& noſtra penalitas in chriſti reſurrectione abſorta.In cuius ſignum quot horſ ſteterat xp̃s mortuus:tot diebus uixit poſtea ſup terram glorioſus anteq̃ celos aſcenderet: ubi regnat perenniter glorioſus noſtra iniquitas eſt emundata:ut ſicut chriſtus reſurrexit per gloriam patris:ſic & nos in nouitate uite ambulemus educti de ſepulchro peccati.In cuius etiã ſignũ hodie nouus ignis excutitur de petra:qui accenditur in cera noua. Eſt etiam quarto iſta dies ſpiritualis intelligẽtie.Hodie enim reuelatur chriſti ſublimitas latens ſub ſignaculo:dum leo reſurgens librum aperuit: & ſoluit ſepté ſignacula eius.i.omné clauſurã ueteris teſtamenti.Aperuit etiam ſingula ſue ĩfirmitatis q̃ quaſi uidebãtᷣ ſuam claudere gloriam maieſtatis .Que quidé ſignacula ſunt iſta.

Matris deſponſatio:quia conceptus & partus uirgineus uelabatur: ut fabricator hominis:fabri filius putaretur.

Secundum corporis infirmitas:qua potentia & uirtus diuinitatis uelabatur: quia plorans & uagiēs & ceteris carnis infirmitatibus ſubiacens uidebatur.

Tertium circunciſionis cauterium:quod erat peccati originalis remedium:uelans chriſti innocentiam & medicinam:qua tollere uenerat omne peccatum.

Quartum fuga in egyptum a facie herodis regis: quo diuinum dominium uelabatur ut non poſſet cognoſci filius dei: nec uniuerſalis dominus omnis creati.

Quintum trina tentatio:qua ſe permiſit a diabolo tentari & portari:cuius ſuggeſtioni non acquieſcens:ſed ipſum rationabiliter & uirtuoſe confūdens:ipſum dimiſit dubium ſicut primū & ſibi celauit ſue diuinitatis archanū.

Sextum eſt crucis ſupplitium & trāſitus mortis:qñ inter latrones pendens totam uelauit gloriā ſue beatiſſime maieſtatis.

Septimum ſepultura in qua uelata fuit & abſconſa tota ſpes & efficatia ſue uite & fructus reſtaurationis humane.

Hic eſt liber clauſus flebiliter:qui hodie aperitur letanter:dum eius reſurrectionis gloria predicatur. Nam poſt tres dies ſicut ipſe predixerat propria uirtute reſurgens tanta efficatia ſe oſtendit dominū maieſtatis:quod manifeſte patet:ꝙ omnia ſignacula precedentia & operimenta dignitatis ſue fuerūt uoluntaria in ipſo non neceſſaria nec conditionis uere :ſed dignationis miſericordie. Quod ſecundū Bernardum in quodam ſermone ſeptiformi uiſitatione ſpiritus.xl.dierum numero reſerauit p adaptationem quādam magis q̄ per proprietatem neceſſariam. Nam in ſpiritu timoris fuit prima apparitio angelorum quando factus eſt terremotus magnus:& angeli apparuerunt proſternentes cuſtodes & confortantes pauidas mulieres ut reſeraret ſignaculū:quia qui fabri putabatur filius hic fabricator apparuit angelorum. In ſpiritu pietatis apparuit ſimoni petro:quem pre ceteris de negatione chriſti rea conſcientia confundebat:ut qui uiſus fuerat infirmus & inualidus puer appareat habere poteſtatem etiam dimittendi peccata. In ſpiritu cōſcientie apparuit diſcipulis pergentibus in emaus ſcripturas eis exponens & oſtendens quomodo p originali culpa mundanda oportuit hoc chriſtum pati. In ſpiritu fortitudinis apparuit diſcipulis ianuis clauſis oſtendens manus & latus in ſignum uictorie & uirtutis:ſicut ſolent clypeoꝝ foramina demonſtrari: confortans eos a timore iudeorum qui prius quaſi timidus a facie reguli fugerat ī egyptū. Quod ſigillū maxime reſerauit apparens ī mōte galilee quando dixit. Data eſt mihi omnis poteſtas in celo & in terra &c. In ſpiritu conſilii apparuit fruſtra in piſcatione laborantibus dum mittere in dexteram nauigii rete conſuluit:ut tentatas animas in ſiniſtra & inabyſſata in gurgite uentris hoſtilis eriperet a uerſutia maligna tempeſtantis. In ſpiritu intellectus apparuit illis: quando aperuit ſenſus illorum ut intelligerent ſcripturas: quoniam pro noſtra redimenda morte neceſſe erat filium dei crucifigi. In ſpiritu ſapientie apparuit die quadrageſimo:quando uiderunt filium hominis aſcendere ubi erat prius:qui tamen ſub lapide iacuerat tumulatus. Et ideo ſicut ſepultura totum librum clauſerat & quaſi in baratrum deſperatiōis mentes diſcipulorum incluſerat:ſic glorioſa aſcenſio qua ad dexteram patris ſedet oīum credentiū ſpem erexit:fidem confirmauit & charitatem accendit:dum aperte cognouerunt omnia chriſti facta & dicta:ſūma ſapientia dei plena & ſūma charitatis pietate referta:ad noſtrum curandum morbū:& in ipſum transformandū affectū. Secundo fuit reuelata reſurrectionis ueritas que latebat ſub mendatio iudeorum:ſicut explicatur infra. Tertio mutata eſt temporū uarietas que latebat ſub cōputationis modo. Nam uſq; ad reſurrectionis noctem dies noctem preceſſit. Ad ſignificandum lapſū ade qui a die gratie cecidit in noctem culpe. De cetero autem nox precedit diē:in ſignum ꝙ nox noſtre culpe ē effugata per renouationē chriſti gratie que nobis eſt in reſurrectione monſtrata:propter quod cantamus hodie:ꝙ nox ſicut dies illuminabitur.

Quarto propalata eſt hodie dignitas eccleſie latens ſub titulo ſynagoge. Nā hodie repudiata ſynagoga tanquā altera uaſchi ſuperba electa eſt benedicta heſter humilis & noua ſponſa eccleſia. Legalia enim nō erant mortua nec mortifera donec de latere chriſti dormientis in cruce quaſi noua uirgo formata ē eccleſia chriſti ſanguine lota. Et ideo in reſurrectione chriſti ſynagoga euanuit & eccleſia floruit:& omnis legalis cerimonia ſimul obiit ita ut nullus ad eas ex tunc ſeruādas obligatus fuerit: nondū tamē fuerunt mortifera ſecundū Auguſtinū quouſq; fuit doctrina fidei promulgata. Propt̄ quod hodie ſingulariſſime in ſignū nuptialis copule xp̄i & eccleſie debent ſolēniter tā miniſtri eccleſie q̄ altaria adornari:quia datum eſt chriſti ſpōſe:ut operiat ſe byſſino ſplendenti & cādido. Hec eſt enim illa noua nupta ſponſa agni oſtenſa Ioanni in ſpiritu quando uidit hieruſalem ſanctam nouam deſcendentem de celo &c. Hec dicta ſunt pro reuerentia miſſe ſabbati ſancti. In qua ſingulariter chriſti reſurgentis myſterium explicatur. In qua myſtice de nocte facimus meridiem: ut oſtendatur ꝙ tota cecitas noſtre noctis p gloriam reſurgentis eſt in lumine ſue diuinitatis cō-

uerſa. Quia uero in dominice reſurrectionis glo ria innituntur noſtre fidei fundamenta ſicut dicit apoſtolus. Si chriſtus non ſurrexit inanis eſt pre dicatio noſtra:quia dolores paſſionis ipſum in in firmitate totaliter defeciſſe pretenderent:niſi reſur rectiōis glia ſtatim poſt modicū ſeqret. Iō dina ē nobis miſeratiōe idultū ne bndicti ieſu reſurrectio remaneret occlta:& ne uſq; i finem ſicut ceterorum dilationē acciperet:& tam diu caro mortua iaceret: ꝙ plene ipſū mortuū fuiſſe conſtaret. Vtrūq; enim fidei noſtre neceſſariū fuerat:quibus etiam iudeoꝝ nequitiam uel in uita deſeruit:dum & mortuū ipſū fore teſtant:& in ſepulchro concluſū & uana con ſultatione ipieratis ſue cuſtodum ſepulchri neudi cam atteſtationē corrupit iuſto reſurgentis iuditio perdentes pecuniam:& retinentes perfidiam ne cō uertantur a ſuis ſceleribus & eius pietate ſanentur. Et quia dulce eſt cogitare gaudium reſurrectionis dominice:ideo hunc articulum aliquantulum di ſcendamus. Sane reſurrectionis hora in euange lica non expreſſe declarari uidetur hiſtoria:propter quod doctores hic uarie opinantur. Quidā enim dicunt ꝙ reſurrexit in aurora diei dominice. Reliq uero ꝙ in media nocte. Pro quibus multum facit quod antiquorum habet traditio: ꝙ apoſtoli i ui giliis ſancti paſce chriſtianum populum uſque ad noctis medium retinentes:& illa hora reſurre ctionis domini laudes cū populo iubilantes poſt populum ad propria dimittebant. Cui etiā cōcor dat figura ſampſonis:qui uſq; ad medium noctis dormiens:tunc ſurgens a ſōno portas gaze ad ſup cilium montis duxit & tulit. Quod & uerus Sā pſon de inferno exiens cum comitiua ſanctorum uere compleuit & portas mortis & ſeras ſua potē tia eminenti abſorbuit:quia ex tunc nullum electo rum ſuorum expurgatū a ſorde peccati mortis au ctor a uiſione diuine glorie impedire preualuit. Multum autem totum officium eccleſiaſticum in reſurrectionis miſſa que cantatur in ſabbato ſancto uidetur huic opinioni annuere:quia miſſā illa que nunc cantatur in meridie:antiquitus cantabatur in nocte media reſurrectionis dominice. Sed nūc ab breuiantes meſtitie tempus: & occurrentes gau dio reſurgentis: ſpiritu ſancto dictante comple mus corporali aſpectu illud quod de illa ſacratiſſi ma nocte fuerat ante predictum. Nox ſicut dies il luminabitur:& nox illuminatio mea i delitiis me is. Vnde & in benedictione cerei ſepe huius ſacre noctis commendatur myſterium:cum pluries itera tur:hec nox eſt. In collecta autem dicitur: ꝙ deus qui hanc noctem ſacratiſſimam gloria reſurrectio nis dominice illuſtras. Figura etiam litteralis pa ſce iudeorum ſcilicet liberationis & exitus de egy pto:huic uidetur conuenire ſententie: quia media nocte educti ſunt de egypto. Media nocte inquit dominus moyſi. Ingrediar egyptum &c. Propt quod nullus euangeliſtarum uidetur loqui niſi de hora qua mulieres deuote que ueniebant cum aro matibus ad monumentum uenerunt. Qua etiam hora & uidetur fuiſſe factum quod narrat matheus cum dicit ꝙ ueſpere ſabbati ideſt nocte ſabbati que luceſcit in prima ſabbati ideſt que tenebras ſuas fi nit in aurora dominice diei:uenit maria magdalene & altera maria uidere ſepulchrum:& ecce terremo tus factus eſt magnus:angelus enim domini de ſcendit de celo & accedens reuoluit lapidem. An gelus enim iſte non aperuit ſepulchrum domino reſurgenti:ſed uirtutem reſurrectionis domini mu lieribus ſacris oſtendit uacuitate ſepulchri. Ipſe.n. qui moriturus pro nobis clauſo exiuit utero uirgi nis:ſigillato exiuit ſepulchro: perenniter regnatu rus in gloria immortalitatis. Quod uero in au rora ſurrexit:ſatis expſſe oſtendit Auguſtinus.iiii. de triinitate. Pro hac opinione etiam facit mul tum:ꝙ ſancta eccleſia laudes cātat in aurora in glo riam reſurrectionis dominice. Quicqd autem ſit de reſurrectionis hora nihil depent ueritatis reſur rectionis ieſu:cum utraq; hora diuerſis modis con grua format myſteria. Vt autem aliquid breuiter ui deas de ueritate concordie facer textus circa uiſita tionem ſepulchri & apparitiones domini noueris ꝙ ille ſancte mulieres:& ſpecialit deuotiſſima mag dalena tantum habebat cor plenum memoria cru delis ſpectaculi mortis ieſu & imaginatione corpo ris mortui:quod ſimul cum aliis in ſepulchro recō derant ꝙ nihil uidebantur attendere nec ſperare ni ſi corpus mortuum cum deuotione poſſe ungere & tractare. Et quia ſciebant duram contra chriſtum iudeorum malitiam ebulire:uidentes reuolutum la pidem & angelum chriſti nunciantem reſurrectio nem iam factā:non credentes uerbis angeli:ſed ſo lū dolore pcuſſe perditiōis corporis quod ſublatū credebant:uenerunt ad apoſtolos maxime magda lena. Non eſt enī inconueniens ꝙ citius cucurrerit que feruentiori agitabatur amore. Item diſcipuli q plus ceteris amauerūt:citius cucurrerūt .ſ.petrus & Ioannes. Quorum ſatis curſus actus eſt myſticus: qui & ipſi diſcipuli furto credentes corpus ſublatū tam merore:q̄ pauore ꝓſtracti ad ſemetipſos abie runt relinquentes ſepulchrum:ideſt ſibi prouiden tes propter metum iudeorum. Tunc ergo ſicut lu cas narrat ille mulieres ſimul monumentum intrā tes: uiderunt angelos ſtantes: qui eis dixerunt. Quid queritis uiuentem cum mortuis? Quo au dito cetere dimittentes ſepulchrum & forſitan in illo horto aliquantulum longe facte:ſicut Ioan nes dicit. Maria magdalena ſtabat ad monumētū foris plorās. Tota.n.ardēs āore ieſu & nihil de ipō

in hac uita conſpiciens nec ſciens ubi quereret eū: in dolore cordis ſui fluebat lachrymis circa ſepulchrum ubi certa erat precioſum corpus domini iacuiſſe. Et quia amor impatiens quieſcere non ſinit: & ſemp de nouo ſperat inuenire quod querit. Ideo de nouo inclinauit ſe in monumento iterato querēs dilectū: tūc que duos angelos ſedere uidit unum ad caput & alium ad pedes: ubi corpus ieſu fuerat: ſicut Ioannes ſcribit. Qui dicunt ei. Mulier quid ploras? Quibus illa reſpondit: quia tulerunt dominū meū & neſcio ubi poſuerūt eū. De quorum expoſitione uerborū & iſtius ſacre magdalene plures ſancti ſacras & longas omelias deſcribunt: quas breuitatis cauſa dimitto. Poteſt etiam forſitan eſſe: ꝙ primo maria magdalena propius inclinata circa locū illum ſepulchri ubi corpus iacuerat: & aliis aliquantulum longe ſtantibus intra ſepulchri clauſurā ſola uidit ſedentes angelos: & eorum locutiones accepit. Qui quidē angeli ſtantes ſentientes aduenire ieſum dominum ſuum in hortum aſſurgunt & aliis mariis ipſos uidētibus tunc dicūt quod ſolus lucas refert. Quid queritis uiuētē cū mortuis? Conuerſa autem maria retrorſū forte propter aſſurgentiam angelorum quos deuote conſpexit aſſurgere: neſciens tamen querere uidit dominum non recognoſcens ipſum: ſed ipſum exiſtimans hortolanum: uerūtamē quia ipſe in corde ſuo & electorum excolebat uirtutum plantaria. Qui dixit ei. Mulier qd ploras? quē queris? Illa audiens relatiuū quem: qui ſibi ſui cordis referebat amatum. Reſpondit. Si tu ſuſtuliſti eū dicito mihi: ubi poſuiſti & ego eum tollā. O amor ſic congrua relatione reſpondens. Quomodo credis magdalena ꝙ hortolanus ille intelligat tuum eū: cum de nullo adhuc fuerit a te mentio facta cum illo. Sed ſicut tu intellexiſti ſuū quem: ita & ille intellexit: tuū eū. Et ſibi reſpondiſti. Vere enim ipſe ſolus potuit tollere quē tu queris: & ipſum tulit a morte: & in gloriam claritatis euexit: & ipſe ſolus tibi narrare ſufficit ubi ipſū poſuit. Attende autē quanti uigoris amor in huius mulieris corde flagrabat: licet enim ſpiritus ſanctus in corde eius & ore ſic uerba formaret ut operi xp̄i conuenirent: tamen litteraliter ipſa adhuc de reſurrectione non ſperans credidit iſtū hortolanū horrore cadaueris ipſum forte in aliquo loco uili aſportaſſe de horto. Nec obſtat ꝙ ipſa ſcire potuit ꝙ monumentū fuit Ioſeph & forſitan hortus: & ideo nō debuit eſtimare ꝙ predicta cauſa inde fuiſſet chriſtus eiectus: quia forte hoc neſciuit uel ſi ſciuit: nō eſt inconueniens ꝙ ſic dolor impatiens de hoc ꝙ non reperiebat amatū ſibi illa ſola ingereret q̄ augmentarent dolorē: & alia multa abſconderet q̄ poterat humaniter eſtimare: propter quod & ipſa arbitrans in aliquo uili loco corpus contumelioſe reiectum amore feruens corpus tā magnū: & centū: libris aromatū inuolutū: ſola aſportare in ſuis brachiis preſumebat: cum dicit. Dicito mihi. O maria fortiter inſta: quia iſte eum tulit: & iſte tibi indicabit: non ut tollas: ſed ut gaudeas in amplexu. Tūc dicit ei ieſus maria. Que ſolitam dilecti uocem recognoſcens ipſum amore ebrio adorans dulciter uoluit uel ſaltē pedibus amplexari. Qui eam uolens eleuare ſublimius non premiſit dicens. Noli me tangere: Nondū enim aſcendi ad patrē meū.

Vbi nota: ꝙ ut eam quaſi de infidelitate argueret: uel forſitan ut eā humiliaret ne nimis preſumeret: quia prima omnium ipſū reſurrexiſſe cernebat: tactū diſtulit ſibi concedere donec ſecunda uice ſibi cū aliis appareret. Quanto autem tunc repleta fuerit gaudio que uiuentem uidit: quē mortuum ſublatū credebat: quantoq; priuilegio fuerit a chriſto dotata: que prima omniū dominū uidit in uita glorioſa: & ceteris reſurrectionē nunciauit domini apoſtolorum apoſtola conſtituta: quis enarrare ſufficiat? Recepta ergo conſolatione dilecti celeriter cucurrit ad ſocias eis annuncians uiuere ſaluatorem. Cūq; ſimul ad apoſtolos currerent: occurrit eis ieſus dicens. Auete. Et ſimul cum eis ſicut deſiderauerat tenuit pedes eius: peruenientes autē ad apoſtolos & annunciantes eis quod ſaluator ipſos fuerat: qui petrum pie & miſericorditer ex nomine inuitabat: licet nō plene nec ipſe petrus: nec alii mulierum teſtimonio ſidem darent: tamen aliquod recipientes reſpiraculum fidei: & aliquam ſtillā gaudii ceperunt uerborum ieſu que dixerat aliqualiter memorari licet & diſpenſatiue permitterentur a uiſe mortis ieſu anguſtia detineri. Tunc; probabiliter creditur ꝙ petrus tali nūcio excitatus iterum in feruore cordis ſolus perrexit uidere ſepulchrum. Et tunc modo quo ſaluatori placuit ſibi benignus apparuit: & ipſum benigne cōfortans & ad ſpem uenie: & ad ſuum amorē inflāmans letificauit primo omnium uirorū in euangelio poſitorū de ſua uita beata. Scribit etiam apoſtolus .i. Corin. xv. ꝙ uiſus eſt iacobo minori. qui frater domini appellatur & ei ſimillimus fuiſſe refertur. Qui etiam pro ſanctitate uite ſue epiſcopus hieroſolimis ordinatus primus in medio apoſtolorū poſt receptionem ſpiritus ſancti miſſā creditur celebraſſe. Attende aūt quante ſanctitatis & circūſpectionis & honeſtatis fuerit: qui multis annorum ſpaciis in medio iudeorū dura ceruice chriſtū perſequētium cū ipſorum reuerentia remanſit illeſus: cui ſoli pro ſua reuerentia concedebatur ingredi ſancta ſanctorū. Mitiſſimus enim fuit qui ſic diſcrete ſciuit eorum furiā ſupportare. De iſto refert Hieronymus ꝙ dolore mortis ieſu cautius ſe nunquam comedere uouerat: niſi xp̄m uideret reſurrexiſſe a mortuis: huic ergo appuit dn̄s & dixit ei: & his qui cū eo erant. Ponite menſam: deinde panem accipiens dedit ei dicens. Comede dilecte frater: quia filius hominis ſurrexit a dormientibus. Scribitur etiam in

euãgelio nichodemi ꝙ Ioſeph qui chriſtum ſepelierat captus fuerat propter hoc a iudeis & reduſus in quodam cubiculo diligenter ſigillato: poſt ſabbatum eum interficere ordinabant. Apparuit ergo ei ieſus flẽti:q faciẽ eius exterſit & oſculũ dedit & ide ſaluis ſigillis ĩ domo ꝓpria collocauit.

Poſtmodũ diſcipulis duobus ambulantibus in emaus iũctus eſt ieſus in ſpecie peregrini. Illiſq; cognoſcentibus dominum in fractione panis: & reuertentibus in hieruſalem cum inueniſſent cõgregatos.xi.letantes de apparitione ſimonis petri: & ipſi narraſſent que geſta erant in uia:& quomodo cognouerunt eum in fractione panũ.Poſt hec iterum thoma abſente ianuis clauſis ſtetit ieſus ĩ medio & dixit eis.Pax uobis:ſicut lucas refert & Ioãnes.Et poſt dies octo iterum ſtetit ieſus ĩ medio eorum pñte thoma:& palmandas ſibi prebuit uulneꝶ cicatrices.Poſt hoc.xi.diſcipuli abierunt in galileam: & in monte thabor ut creditur:ubi cõſtituerat illis ieſus ubi & illa ſolẽnis apparitio:de qua & ante mortẽ & poſt reſurrectionẽ:tam per ſe q̃ per angelos promiſerat:facta fuit:ubi ſingulariter eum adoraſſe dicũtur:licet enim nõ ſit dubitãdũ ꝙ quãdocũq; eis apparebat:eũ cũ multa reuerẽtia adorabant.Hic tamen ſingulariter ſcribitur: ut per hoc iſtius apparitionis excellentia demonſtretur. Viſũ etiam ipſũ narrat Apoſtolus.i.Corin.xv.plus q̃gngentis fratribus ſimul.Quod ubi factum fuerit & quomodo non refertur. Diſcipulis autẽ adhuc exiſtentibus in galilea:iuit quadam die ſimon petrus & filii zebedei:& thomas q dicitur didymus:& alii ex diſcipulis eius duo & nathanael ſeptem.ſ. diſcipuli piſcari ad mare tyberiadis:& tunc eis iterũ apparuit ſtans in littore comedit cũ eis: & petro de ſuo amore examinato ſibi oues paſcendas cõmiſit.

Habes ergo preter apparitiones diei aſcenſiõis xii.hic deſcriptas:quarum octo ſolum in euangelio continentur:& due in die aſcenſionis:& ſic ſũt decem in euangelio. Due in epiſtola beati pauli: una ioſeph in euangelio nichodemi. Credẽdũ ẽ autem ꝙ dilectus ille ieſus infra illum quadrigenarium ſacratiſſimorum dierũ numeꝶ qui inter reſurrectionẽ & aſcenſionẽ defluxit pluries q̃ ſcriptũ ſit diſcipulis ſuis apparuit:licet non ſine ſpiritus ſancti miniſterio ſit ſcriptũ quod ſcriptum eſt & qđ omiſſum ẽ occultatũ.Dicit tamẽ Auguſtinus.Nõ oĩa ſcripta ſunt que dominus cum ipſis diſcipulis fecit poſtq̃ ſurrexit a mortuis. Crebra autem eius erat cum ipis conuerſatio:loquitur autem de tempore ſupraſcripto.Quia uero de ſacre matris ſue cõſolatione aliqua poſt reſurrectionẽ nihil euangelica narrat hiſtoria:non inde credendum ẽ ꝙ ieſus fauus conſolationis & gratie:qui omnes alios tantum ſtuduit conſolari:oblitus ſit ſolacium exceſſiuum illi impendere:quam ſolã nouerat ſue mortis in plenitudine amaritudines deguſtaſſe.Sed qa cura erat ſpiritui ſancto per euangelicas illas apparitiones deſcribere que carnalibus hominibus de chriſti reſurrectione poſſent fide dignum teſtimoniũ perhibere:& maternus effectus in eorum oculis minueret uirtutem:ideo nullam poſuit apparitionem ex teſtimonio matris:nihilominus in rei ueritate in omni natura creata poſt ipſum ieſum non ẽ tantum teſtimonium ueritatis: quantum in lĩgua materna.Nec cui tantum credere debeat mens deuota.Sed in hoc imperfectioni carnalium eſt conſultum quorũ cecitas ex inſerta malitia:omnia dei dona & facta tantum nouit minuere & cauillatiõe ſue mentis ad inficiendam ueritatẽ ſemper ĩtra ſui cordis cauernoſa uolũtate lutamina: & ea que purã ueritatẽ aſtruunt:nec uult nec poteſt ex ſeipſa recipere:ſed ſolo ſpiritus ſancti lumine illuſtrata ipſa põt credere & amare. Aliud eſt ſpiritus ſãcti motiuum:quo nihil poſt reſurrectionẽ de matre:& ante per pauca euangelii uerba inſeruit:quia illa matris & filii familiaria colloq̃a & amoris ſigna ſublimia tantum debuerunt humanã capacitatem excedere ꝙ elegit ipſam plus ſacro ſilentio honorare.

Quantũ.n.perſonalis unio & materna dignitas excedunt ſtatum creature cõmunis:tantũ mutue confederationis inditia:que inter illos duos ſũmos dilectos & diligentes.ſ.matrem & filium in mutuis reſpectibus fuerunt : mentem ſuperant omnis noſtre apprehenſionis infirme.

Poſuit tamen fundamenta ex quibus mens apta maiora conducit q̃ poſſit littera uel lingua narrare:ut puta ꝙ modum ſue conceptionis altiſſime angelo nunciãte:& ſpiritu ſancto ſuperueniente deſcribit:& eam ut doloroſam matrem unigeniti dei:& in dolore morientis pro nobis iuxta crucis ſtipitem collocauit.Quod ſi uerum eſt: ĩmo quia uerum eſt illud apoſtoli.Si ſocii paſſionũ eſtis: ſimul & reſurrectionis eritis.Menſura tu poſtea quãtum ipſa uirgo fuit reſurrectioni filii ſociata: unde non dubium ꝙ eã primo letificauit ſue reſurrectionis groſe notitia.Quod etiã ſancta eccleſia uidetur inuere:que ipſa die ſtationem facit rome ad ſanctam mariam maiorem. Si enim uelis arguere ꝙ ſibi nõ apparuit:ꝓmo quia euangeliſte nõ dicunt:concludes impie:ꝙ ipſum nunq̃ uidit in reſurrectionis letitia:quia ſicut nec primo.Sic nec ultimo nec medio referunt ieſum cõſpectui apparuiſſe materno. Attende autẽ ꝙ ſi quis contentioſe uel forſitan deuote uult textui deferre euangelii & dicere ꝙ corporali aſpectui primo apparuit peccatrici:poſſit ſic merito utriq; ſenſui tua cõuenire deuotio:ut diſtinguamus duplicis uiſionis modum

Vnum corporalis aſpectus

Alium mentalis intuitus.

Primus eſt debilis & infirmus: & ſepe multe deceptioni & uanitati ſubiectus. Secundus eſt ſtabilis certus & clarus:qui de leui non niſi purgatis mẽti

tibus exhibetur. Eſto igitur ꝙ primum aſpectū pro quodam ſpeciali priuilegio bonus ieſus pecca toribus uoluerit impartiri:non mihi dubium ad minus:ꝙ certiſſimo mentis intuitu chriſti reſurrectionem uidit:& certitudinaliter cognouit: firmiꝰ tenuit:& iocundiſſimis amplexibus coſtrinxit.Huic autem aſpectui q̄ parum comparatiue afferat extrinſecus intuitus oculoꝝ:de facili non credit carnalis mens tota immerſa ſenſibus ſuis. Sed mens eleuata deuota & talibus aſſueta: & clare intelligit & experimento cognoſcit.Huic āt ſententie ſuffragrare uidetur:quod expreſſe dicit Ambroſius loquens de apparitione facta magdalene:qui.d.non dum diſcipulis apparuerat:nec ipſi genitrici. Cui etiam non modicū affert ſuffragium quedam pro lixe contēplationis deuotio uirginis matris de filio reſurgente:quam quidam ſanctus intexuit ꝓlixo ſermone quem & abbreuiando interſero: dicit enim ꝙ mens uirginea tota uulnerū filii cauernis incluſa:& intra ipſius ſepulchri anguſtias cōſepulta:uicē ut ſic loqui liceat anime boni ieſu ſupplebat in ſentimento dolorum paſſibilis carnis. Cūqꝫ ipſa per ſpiritum ſanctum illuminata reſurrectionis horam ſentiret inſtare: aduenientem animam filii: ut in propria gloria aſſumeret corpus ſuum ſic deuote allocuta eſt dicens. Quid tu dilecte fili aduiniſti facturus.Si uis me tecū abſorbere in gloria reddendo depoſitū quod ſola cuſtodio. Si āt in paſſibili carne uiuente me tuo uis dolore ꝑuare:& has tui corporis ſciſſuras in quibus ſola uiuo:tua uis medicina ſanare niſi cum pacto nō annuo.Nunq̄ enim tu filii dilecte in iſta carne paſſibili tuo uoluiſti priuari dolore.Et nunc quare me uis facere tue conformitatis exortem?An hoc ego a te merui que tibi cōmortua & concrucifixa a me euulſa:tota in tuos ſaltaui dolores?Aut me ergo ī tuā aſſume gloriam:Aut ſicut iam dixi:mihi dimitte tui doloris āguſtiā.Cui bñgniſſimus filiuſ deuota cōſolatione reſpondit.Mr̄ mea dulciſſima non poteſt puſillus iſtorum filiorū tuoꝝ grex tua nūc ſocietate priuari:omnes enim deficient niſi tue fidei fulcimēto firmentur:& nimis durum eſſet eos ſimul me paſtore & patre:& te matre & magiſtrā priuare.Multus eſt mihi per eos populus acquirēdus qui de uiſcerum tuorum charitate procedet. Patienter ergo fer dulciſſima mater ꝙ te ad tēpus cum eis relinquam:& meum corpus in gloriam maieſtatis aſſumā.Cui deuota mater ait. Hoc eſt quod attente conſidero:quia ī tua ſacratiſſima cruce moriens in dolore mihi recōmendaſti Ioannē. In quo & tu omnes includēs:omnes electos ī meis uiſceribus īcluſiſti.Quomodo ergo eorū apud te operam multitudinē peccatorū ſi mihi tue carnis abſtuleris palliū?Quomodo ergo lauabo eoꝝ deformes facies ſi mihi ſanguinis tui abſtuleris lauachrū?Quomodo etiam eos tuorū uulnerū crucifixioni configam:ſi ipſorum uulnerum non apparuit ſignū?Quomodo etiam eos in tua morte ſepeliam:ſi eiuſdem mortis tue mihi abſtuleris guſtū?Iſtis fili mi dilecte ꝓuideas:& mihi tue paſſionis inſtrumēta:clauos: ſpinas:crucem & lanceam cū tuis doloribus derelinquas:quia ſine his ī mea paſſibili non uiuo carne. Scis.n. fili dulciſſime ꝙ nunq̄ tue uoluntati uel modicū reſtiti: & ideo ſi cōpleas deſiderium meum:reddo tibi carnis ſub ſtantiam:quā de uirginitate mea concepi. At dulciſſimus ieſus totus flagrans amore materno ī auditu ſic doloroſe querele ac amoroſe. Mater ait dulciſſima uideo ꝙ mea glorificatio per omnia tibi placet :tibi mee mortis & acerbi doloris reliquo theſaurum:inſtrumenta paſſionis tue menti infigo:clauos comede qui manus meas & pedes crudeli dente roderunt:ſpinas glutias: quas humor mei cerebri in meo humectauit dolore:lanceam intra tui cordis archanum includas: que meum cor aperiens intra mea penetralia eſt ſacrata:crucem amplexaris:& in ipſa requieſcas:que meo inebriata ſāguine omnibus mee paſſionis filiis tota dulceſſit. Nec credas mater dulciſſima:ꝙ mee paſſionis theſaurum quem tecum.xxxiii.annorum curiculo cōgregaui & cōſumaui:uelim de mea memoria tollere quantūcunqꝫ beatus reſurrectione. In ipſa mei corporis gloria apparebit figura uictorie: & aperta relinquam uulnera quantūcunqꝫ ſanata per q̄ dulciſſima mater mea ad cordis mei dulciſſimum thalamū & patulum habebis introitum ut ad me intrans:& ad filios exiens non poſſis offere quod uelis & tuis tribuere filiis:& ipſos pro tua uolūtate recondere & introducere intra mei intima cordis. Exurge ergo gloria mea:quia cōſumata eſt reſurrectio mea.Tunc mater tota tranſformata in gloriā reſurgentis filii ipſum dulciſſime ſe alloquentē audiuit. Reſurrexi & adhuc tecum ſum alleluia: poſuiſti ſup me manū tuā:mirabilis facta eſt ſciētia tua alleluia ut habetur in introitu.Et primo honori de hoc mille milies alleluia.In quo filius introducitur ſubito in gloria maieſtatis menti matris apparens: ipſam āplexans & oſculans & ipſam totam in gloriam reſurrectionis ſue tranſformans: ingerit ſibi ſue reſurrectionis preſentiam:& indiuiſibilem ſue ſocietatis copulam: cū dicit.Reſurrexi &c.Et de tāta cōpaſſione & lamētatione ſue mortis regratians dicit.Poſuiſti ſuper te manū tuā. Manus enim hic cōparationem uirginei cordis ſignificat: que tota fuit ſuper filii morte effuſa.Et quia in tantis doloribus nihil perdidit de fidei claritate: & in omnibus ſe habuit ſicut diuine ſapientie ſplendor exigit ideo illam exceſſiue cōmendans dicit.Mirabilis facta ē ſcientia tua.Et ideo ambo ſimul dulciſſima mater mea iubilemus iocundiſſimū alleluia. Huc uſqꝫ pōt uidere ꝙ in contēplatione & uirginis matris & filii pro die reſurrectionis ſanctus iſte deuotos ſuos oſtendit uolatus.Ex quo ſatis pōt patere ꝙ qcquid ſit de corporali aſpectu:nullum dubium illi fuit de mentali intuitu:propter quod certiſſima ad ſepulchrum non uenit:quod uacuum fore ſci-

uit.Et licet ipſa eēt multiplici doloris colliſione qſſata:tamē etiam reptando ad monumentum ueniſſet:pre dulcore corporis filii amplexandi ſi poſſet niſi ſibi certiſſime de reſurrectiōe conſtaret. Attēde autem ꝙ diſputatio ſuperius facta loquitur de cordiali affectu:& ueriſſimā quantum ad intentionem ſpiritus ſancti in mentem ſanctorum dat cōtēplandi materiam. Cum enim inuiſibilia dei non niſi mō nr̄o poſſumus apphēdere:licet nobis ad nr̄um adiutoriū ſcđm nr̄m mōm conuenientia ſigna conformare: ímo ipſe ſpūs ſcūs format: ut noſtri corporis torporem attendat. Sicut enim dícit dionyſius nō eſt poſſibile ſuperlucere nobis diuinum radium:niſi ſacris uelaminibus circūuelatū Et ideo ſicut ſacra ſcriptura introducit deum habētem manus & os:aures & oculos:& alia corporis mēbra:& nunc oculos dicitur claudere:nunc aperire:nunc obſurdeſceř:nunc audire:nunc loqui: nūc tacere:nunc faciem hilarem pretendere:nunc turbatam. Ex quibus omnibus manuducitur noſtra infirmitas:ad intelligendum ꝙ ſua in ſe ímutabilis prouidentia per ſuos effectus in nobis uarias diſpoſitiones prouidet ut oportet. Sic & per iſta q̄ ſancti in ſuis contēplationibus ſcribunt: & mente concipiunt eorum guſtui datur participium: & eorum intellectūi datur ſpeculum illorum ineffabilium luminum:& amoroſorum guſtuum que mēs materna in diuerſis actibus a filio ſuo:& atota trinitate recepit. Sed indeuota mens ignorans cōmotiones cordium & influxus ſpiritualis amoris & aſſueta paganitas manducare ſe necias.i.iſipida ſophiſmata in ſua deuotione & cordis ariditate ſepe talia deridet. Circa apparitiones autem ſenſibiles reſurgentis ieſu attente nos notare conuenit: quomodo ipſe piuſ dominus eandem humilitatē benignitatem & charitatem ſe retinere mōſtrauit poſt ſue carn s gloriam:que in ſua peregrinatione nobis imitenda oſtenderat. Quante enim pietatis fuit:& conſolationis ad peccatores deuotos:ꝙ primo apparere uoluit magdalene. Et ut huius pietatis exprimeretur affectio. Marcus in ipſa magdalena flagitium preterite offenſionis cōmemorat cum dicit. Surgens ieſus mane prima ſabbati: primo apparuit marie magdalene:de qua eiecerat ſeptem demonia:quaſi dicat. Vide quia qui propter peccatores mortuus eſt:peccatoribus ſue reſurrectionis gloriā conquiſiuit. Vnde & huic principali peccatrici primo apparuit. Simul & nota ꝙ amatus ieſus amāti peccatrici uitā rependit. Quia eni plus oībus amauit & ſollicitius qſiuit:& ad monumētū cū lachrymis perſeuerauit. Prima omniū uidit gloriā reſurgentis:ubi & ſimul attēde:ꝙ qr reſurrectio ad uitā beatā eſt ſtatus omnino ſuperans cognitionem pegrinātis nature. Ideo licet xp̄s paſſus fuerit in oculis omniū:per hoc oſtendēs noſtre conditionē nature:& quid noſtre malitie debebatur: nō tn̄ reſurgere debuit ī oculis peccatoꝝ.partim ne diuina pandant̄ indignis:ptim etiā quia reſurrectio glorioſa non eſt ſtatus noſtre cōditioni cōueniēs: parti ēt ut ſeruareť ordo hierarchicus:quo tā ſublimia conueniēti ordine ſolis electis manifeſtarenť amicis. Et hoc primo mediantibus angelis: quoꝝ ē nobis reuelare diuina:ut ſic p eos manuducti & eleuati tandē mereamur ímediate uidere ieſum familiariter apparentē. Et ideo btūs petruſ dicit ī actloquēs de reſurrectiōe. Dedit eū manifeſtum fieri non omni populo:ſed teſtibus p̄ordinatis a deo nobis q manducauimus & bibimus cū illo poſtq̄ reſurrexit a mortuis. Et attende ꝙ in his contēptibiles mūdi elegit:qđ & cōueniēs fuit: qt eni in creatione rōnalem naturam in alta nobilitatis ſublimitate cō diderat:& nobiliores ī ea ſicut lucifer & adā bonitati creatoris illuſerāt de ſua alta ſupbientes natura. Ideo nunc reformator nature & glorie aſſūptus hō ieſus nobilibus & ſapiētibus & de ſe preſūmētibus digna punitione illuſit.dū ipſis eiectis pauperes ſimplices & deſpectos elegit diſcipulos ad ſue rēdēptionis cognoſcendū myſterium: & nūc etiam ad nūciandū ſue reſurrectionis gloriā ipſiſmet dilectis diſcipulis magdalenā quondā peccatricē elegit. Conueniēs.n.hic ordo fuit reformatiōi ſ hūane:ut mľier peccatrix primp recognoſceret & nūciaret gloriā reſurgētis:q̄ trāſgreſſionis foueā prima fouit. Vnde & ínť homines etiā ipſi petro piſcatori:& qui eū ter ī paſſione negauerat primo apparuiſſe refert̄. Nec tibi uideať petrus ceteris diſcipulis fuiſſe debilior:qui eū nō negaſſe legūť:qr ī amore impares petro ſaluatorē ductum ꝓ nobis ad uictimā citius reliquerunt:& maiori timore pterriti non ſecuti ſunt eū in atriū principis ſacerdotū:ubi poſſet de xp̄i examinari notitia. Vnde fortior ille miles eſt q uulnerať in prelio q̄ qui timore nec belli campū intrauit. Hoc dixi qr ſepe electoꝝ caſus etiā in eis maiorum ſūt ſigna uirtutum quātūcūq; dum durāt ſepe ſūt peſſimi q etiā eterna dānatiōe ſubmergerēt:niſi ſup manū caderent ſaluatoris:q eos ſua grata pietate ipſis facit cooperari in bonū. Propter qđ de electo canit dauid p̄s.xxxvi. Cum ceciderit non collidetur:qr dn̄s ſupponit manū ſuā &c. Impius autē cum cadit non adduciet ut reſurgat. Circa autem illam apparitionem qua dilectus ieſus ī ſpecie peregrini diſcipulis in uia tertius iunctus eſt comes. Attende quante dignationis fuit: ꝙ ſic in ſpecie peregrini itinerans cum ipſis uadit:loquitur:confortat:arguit:inflāmat:& ſcripturas exponit. Nonne tibi uidetur bonus ieſus ad primordia ſue humilitatis rediſſe? Attende ergo anima mea miſera:& in nullo tuo ſtatu humilitatis tibi pebite uirtutē relinque: quia dei filius ieſus:cuius humilitas ē ſola dignatio pietatis illius noluit actū omittere propter gloriam reſurrectionis aſſūpte. Diligēter nota mutua diligentis chriſti & diſcipulorum colloquia: quia ī ipſis magna deuotionis materia ē abſconſa. Vere enim ille ſolus eſt peregrinus in hieruſalem:non ī illa que ſurſum eſt: ſed in illa in qua pax carnalis

conquiritur:& homicidii ſcelere ieſus xp̄us occidit de quorum conuerſationis contagio: benedictus ieſus nihil cognouit per opus in ſua carne paſſibili. Vide autem quomodo confudit illorū ſuperbiam: quia ſemen diuini uerbi ſpargere nolunt niſi perſonis ſublimibus & multitudini populorum. Iſtis enim non de apoſtolorum numero quos maiores efficerat:& ſolis duobus tā copioſum ſermonem labia illa ſancta diſtillauerunt dulciter īcipiēdo a moyſe:& in omnibus ꝓphetis & ſcripturis myſteria ſue paſſionis & glorioſe reſurrectionis aperiēs. Attēde autē quomodo eorū oculi tenebantur ne eum agnoſcerent:quod ſicut Criſoſtomus dicit forſitā opere fiebat ſathane:qui exigente uacillatione fidei ipſorum:permittebatᷣ iuſte eos a reſurectionis cognitione tardare. De ſpecie autē peregrina & ſimilibus infradicetur. Sed nota cū appropinquat hoſpitio:qr ieſus longius ire ſe finxit. Nihil quidem illa inoffuſcabilis ueritas duplicitatem fecit:ſed in tali modo illorum charitatem accendit: que ſi nō exarſiſſet in maiorem coactionem pretendentis receſſum forſitan fuiſſent indigni:ꝙ ad illorum declinaſſet hoſpitium. Etiam talem foris ſe exibuit: qualis apud eos in eorum conceptibns fuit. Ipſum enim adhuc peregrinū eſtimabāt a uita:& ideo ire ſeſe longius finxit:qr uere longe & ſupra id qđ credebant eos eleuare diſpoſuit:dū eos ad credendā gloriā illius de cuius morte triſtabantᷣ euexit. Vbi ſicut dicit auguſtinus:nota ꝙ hoc non ad mendacium pertinet. Non enim omne quod fingimus mendaciū eſt:ſed quando illud fingimus quod nihil ſignificat tūc ē mēdaciū. Cū aūt fictio nr̄a īfertᷣ ad aliquā ſignificationē:nō ē mēdaciū ſed aliq̄ figura ueritatis. Alioqui omnia q̄ a ſapiētibus & ſanctis uiris uel etiam ab ip̄o domino figuratiue dicta ſunt mendatia putabuntur:qr ſecundū iuſitatū itellectum non conſiſtit ueritas in talibus dictis. Sicut autem dicta:ita finguntur & facta ſine mendacio ad aliquā rē ſignificandā:hec auguſtinus. Diſcipuli autem recepto domino in ſue carnis hoſpitio ipſū ī fractione panis agnoſcunt. Procul aūt abiiciatur illud fabuloſum figmentū:quo dicitur ꝙ chriſtus ſic panem conſueſerat frangere manibus curioſe. Sicut ceteri cū cultello ſcindunt:& ideo dicantur tali ſigno diſcipuli dominū cognouiſſe. Non enī eſt credendū ꝙ ſapiens ieſus in omnibus actibus ſuis talem modū panē ſcindendi accepit qui nulla leuitate uel curioſitate:ſed ſola neceſſitate uel utilitate operationes miraculoſas effecit. Et iſte modus dicendi multū diminuit de iſtorū diſcipulorū in hac uiſione ſolatio. Tunc enim magis uidentur ſignū cognouiſſe q̄ dominū. Nec illius benedicte faciei contuitu:ſed ī ſolo panis ſigno ſui gaudii materiam receperūt:ꝓpter quod ſicut narrat Grego. magis ex merito receptiōis dn̄i ad hoſpiciū & miſtrandi ſibi tanq̄ peregrino cibū neceſſariū aptum eſt illoꝝ oculoꝝ impedimētū:ut qui in auditu uerboꝝ non cognouerūt ipſum. In cōplemēto opeꝝ intuerētᷣ dilcm̄. Vt p hoc ſignificaretᷣ ꝙ auditores legis nō iuſti ſūt apud dn̄m:ſed factores legis iuſtificabūtur. Sicut etiam dicit Theophylus. p hoc inuitur ꝙ ſumētibus ſacrū panem corporis dn̄i digne. aperiuntur eoꝝ oculi ut eū agnoſcant. Quod non de corporalibus quos etiā iſti diſcipuli aptos habebant in uia:ſed de mentalibus intelligēdū quibus ſpūale papitur lumen:licet nō ſit inconueniens:ꝙ uel ex pte xp̄i ſapialiter diſponentis ꝓut infra dicetur:uel ex pte hoſtis eoꝝ corporali aſpectui p̄beretur obſtaculum. Quod in recepto beneficio xp̄s amouit:& tunc arbitror ſubito & in pūcto ipſos uidiſſe dilecti ieſu faciē uſitatā:& ſtatim poſt ipſum euanuiſſe ab eorum aſpectu. Quod ſi quis uelit extendere ꝙ ſic curioſe panē fregit hēat ſibi. Moraliter autem ī hac benedicta apparitione inſtruimur ꝙ nos qui dubium iter facimus:debemus huius peregrini deſiderare cōſortium. Nos autem peregrini uere a terreſtri paradiſo unde exulauimus per peccatū:ad celeſtē paradiſū uocati ſumus. Et ideo ꝓpter inſidiantes latrunculos benedictū ieſū qui de celo uenit:certū ductorē habemus:ſi tn̄ ipſum nobiſcū manere cogamus:pp quod diſcipuloꝝ peregrinatio cū ieſu hic ponitur nobis in exemplū & de hierl̄m in emaus.i.de terreſtri in celeſtē:qa emaus mr̄ feſtina interpretatur ſignificans illam requiē ad quā feſtinare debemus. In hac autē pegrinatione quattuor ſunt gradus.

Inchoatur enim in feruore celeſtium deſideriorum
Proficit in merore orationum & ſalubriū eloquiorum.
Progreditur in uigore operū uirtuoſoꝝ
Cōſumatur in dulcore guſtuum diuiorum. In hoc gradu eſt in itroitu paradiſi & iſta deſiderata ſūt ī proceſſu huius pegrinationis. Nā.
Primo ſe eis aſſociauit
Secundo confabulari cepit
Tertio coactus perſtitit
Quarto inuitatus ad cenam.
Sedit & panem confregit. Aſſociat enim ſe deſiderantibus Confabulatur cum orantibus:perſiſtit cū operantibus:cenat cum guſtantibus gaudia ſempiterna. Sed attende ꝙ ſepe in primo gradu oñdit ſe ignotum. In ſecundo peregrinum. In tertio quaſi fictum. In quarto ſublatum. Et licet iſta diuerſimode poſſint myſteriari:tamen hic attende cōditiones diſcipuloꝝ qui repreſentantūr ut ceci:ut tardi:ut triſtes:ut ſtulti. Ignotus eſt enim ieſus cecis: peregrinus tardis:fictus tepidis: Abſens ſtultis.
Inchoatur ergo peregrinatio noſtra qua ad patriā ſurgimus in feruore deſideriorum celeſtium: quia ſicut peregrini longe exulantes debemus ad patriam anhelare & hoc facit iter feſtinanter aggredi. Feſtinamus igitur & nos ingredi in illam requiē.ſ. celeſtē hieruſalem:que eſt mr̄ noſtra. Quod quidē fit:cū anima preteritoꝝ oblita deſerit peccata uilia: & contemnit caduca temporalia:&t ī anteriora ſe extendit:cogitans & reputans ſola celeſtia: Nec ti

meas ꝗ egeſtas cõtemnenti:nec tentatõ preualeat
deſerenti:quia ſtatim xp̃s ſe aſſociat ſic deſideranti:
deſiderare eni eſt ire:quia paſſus aie ſunt affectus.
Ipſe inqt ieſus appropinquás ibat cũ illis. Adeſt
eni xp̃s deſiderantibus adiuuandũ contra hoſtis i-
ſultus:& ad ſupplendũ quãtũ expedit corporales
defectus.Nec mireris ſi eum tecũ non uides ambu
lantem:quia oculi eorũ tenebant ne eũ agnoſcerẽt

Ignotus eſt enim adhuc cecis:quia poſt deſertõ
nem pcc̃i uel abiectõem mũdi adhuc tenetur ocu
li limpiditate praue conſuetudinis & reliquiis ten
tationum que remanent poſt pcc̃m. Huius exẽ-
plum habetur in thobia qui angelum nõ uidebat
peregrinantẽ:& ab hoſte & penuria liberantem:ſed
eſtimabat eum hoĩem. Sic ſic nimiꝝ ſepe conti-
git inexpte menti:que illa que diuinitus facit & ꝑ
influxus ſpũs ſancti cognoſcit ſepe ꝓprie induſtrie
ceca attribuit:que reprehendit cum Io.primo dr̃.iu
deis.Medius ueſtrũ ſtetit quẽ uos neſcitis.In cuius
cecutientis pſõa accipit uerbum:Iob.Si uenerit ad
me non uidebo eũ:& ſi abierit nõ intelligã:& tam
pñs eſt & patus bonus ieſus:qui dicit: Matth. viii.
Si dimitto eos ieiunios in domũ ſuam deficient in
uia:quidã enim ex eis de longe uenerũt.Non ergo
timeat noſtra miſeria:quia Raphael.i.xp̃s ieſus dei
medicina nr̃e peregrinationis itinera nouit:& ten-
tatus per oĩa noſtre nature penalia pambulauit.Et
ideo ex cõpaſſione expientie nobis ſocius erit:& ſa
nos ducet & reducet uſqꝫ ad ſue diuinitatis aſpectũ

Sed heu quia ſepe remanet bonus ieſus in hieru
ſalem:& non cognoſcũt parentes:maxĩe prelati ec-
cleſie qui ipſũ debẽt in ſubditoꝝ mentibus etiam
prurire:ſed eſtimant eũ eſſe in comitatu multorum
equoꝝ & ſeruientiũ & ſollicitudine mundanorum
& abũdantia ferculoꝝ:utinã cognoſcentes ibi eſſe
ieſum eadẽ hora inſpiratiõi cõſentirent & cũ ſanctiſ
xp̃i pentibus reuerterẽtur in hieruſalem: a qua per
malitiã tranſgreſſionis receſſerunt requirẽtes ieſum
Sed ceci ſunt multi ex eis nec pñt uidere lucernam
dñi donec extinguat ſocii heli.i.Regũ.iii.qui pre
cioſitatẽ diuinaꝝ inſpirationũ derelinquendo ieſũ
eſtimare nolũt donec extinguat eis qĩno:quia tũc
ſolũ recognoſcũt qñ inflicta uexatio intellectui dat
auditũ:qñ.ſ.cum heli de ſella dignitatis cadẽtes re
trorſum fractis ceruicibus expirant in infernum.

Secũdo ꝓficit noſtra pegrinatio in merore ora-
tionũ & ſalubriũ eloquioꝝ:quia poſt deſideria ſe-
quũtur ſuſpiria & confabulãtur & orant deũ ſibi da
re ſalubria remedia:unde & hi loquebant de his q̃
acciderant:pegrini enim loquebantur de uia:paſſio
enim xp̃i eſt uia ad patrem:propter quod eis xp̃us
etiam materiam locutionis augmentat.d. Qui ſũt
hi ſermones quos confertis &c.quaſi ipſe ignora-
ret que tñ ptulerat.Sic ſepe ſe intelligere diſſimulat
que oramus:que tñ intus inſpirat:quia pegrinus ẽ
tardis:& ad hoc diſſimulat:ut in nobis augeat qđ
deſiderat.Tu ſolus inquiũt peregrinus es?O q̃ mľ
ta eſſent hic cõgitanda aĩa mea:quõ iſte tuus ieſus
eſt ſolus peregrinus:ſed ꝓſequamur quod incepi-
mus.O ſtulti inquit & tardi corde: quid dubitatis
me uobiſcũ eſſe:& uos in utilibus fauorabiliter ex-
audire:Non enim debetis dubitare ꝙ uos uelim re
linquere:ꝓ quibus uolui mortem portare: unde &
eius longa facta predicatio diſcipulis ad hoc tẽdit.
Huius exẽplũ patet:Geñ.xliiii.cũ Ioſeph ſuis fratri
bus peregrinũ ſe offert:& quaſi ad alienos durius
loquit:quos tñ gratis paſcit & eis diuitias egypti
tribuit.Sic & ieſus apparuit extraneus magdalene
quã ſincere dilexit. Tertio progreditur nr̃a pere
grinatio in uigore uirtuoſoꝝ opeꝝ quia uirtuoſa
operatio ſingulariter cogit xp̃m ut nõ deſerat opã
tem.Coegerũt inquit eũ dicẽtes.Mane nobiſcum
dñe &c.Adueſpaſcit enim opantibus niſi xp̃s ꝑma
neat:quia lux boni opis eis per faſtidiũ tenebreſcit
niſi ſuccurrãt brachia pietatis xp̃i qui oĩa opera nr̃a
operatur in nobis.Vnde aĩa que ſe ſentit deficere ĩ
ope penitentie cogat recedentẽ ieſum frequenti ꝓ̃
ce allegãdo audacter:ꝙ niſi xp̃s remaneat:eius ad-
ueſpaſcet intellectus & recedet de affectu eius:.&aſ
fectu ſol igneus charitatis. Nec mireris ſi ſe finxit
longius ire:& a te recedere:& in labore deſerere:qa
fictus eſt tepidis:unde & iſti erant triſtes:quod fa-
cit accidia:& ideo finxit ſe uelle ꝛcedere:ut ſic te poſ
ſet de triſtitia redarguere:ac ꝓ hoc a tepiditate excu
tere:hilarem eni datorẽ diligit deus. Tamẽ ſcias ꝙ
ꝓpter hoc uenit ut tecũ remaneat ſi tñ coactus fuit
charitate.Huius exẽplũ patet ĩ abrahã: Geñ.xviii.q
importuna & efficaci ꝓ̃ce dñm ad prandium retinu
it ne tranſiret & ſibi hilariter preparauit. Et nota ꝙ
ibi ſubdit abraham dixiſſe dño:ſiue angelis ipſius
Idarco enim decliaſtis ad ſeruum ueſtrũ. Quar
to terminatur dieta nr̃e peregrinationis in dulcore
guſtuum diuinoꝝ qñ peregrinus perueniẽs ad ho
ſpitium cum gaudio epulatur.Ex quo enim mens
intrat ad ſecreta dei rimanda ꝑ altas meditationes
quaſi ad menſam xp̃i ſedet:ubi & minutati ſibi di
uina franguntur:& tũc incipit dulcedinem dei co-
gnoſcere:& quaſi quaſdam micas dei ſuauiſſimas
deguſtare:unde & hic ſequitur ꝙ factum eſt dum
recumberent ꝙ ipſe accepit panem benedixit ac fre
git:& ipſi cognouerunt eum in fractione panis.

Sed nõ mireris ſi cognitus ſe abſentat: quia ſub
latus ẽ ſtultiſ.Stulta.n.mens noſtra ſi ſẽp reficeret
a xp̃o:ſepius ſuperbiret:unde ut ardentius quera-
tur quando ſepe mens aſſecurata fuerit ſe abſentat
quouſqꝫ ſtulticia noſtra purgetur:ut noſtra igno-
minia & malitia cognoſcat.Vnde & dicunt.Nõne
cor noſtrum ardens erat in nobis:quaſi dicant.Ar-
demus dum incendit:frigeſcimus dum relinquit.
Et per tales ſaltus reducitur anima ut cognoſcat:ꝙ
in ſe & a ſe eſt omne malum:& a ſola chriſti gratia
prouenit ſibi bonum. Cuius exemplum patet
in ſponſa:Canti.v.Surrexi inquit ut apparerem di
lecto meo:at ille declinauerat atqꝫ trãſierat.Ideoqꝫ
debet queri per uicos & plateas ciuitatis : unde &
ibi ſubditur.Anima mea liquefacta eſt ut dilectus

locatus eſt mihi queſiui & non inueni illum: uocaui & non reſpõdit mihi: ubi & ſequitur ardentiſſima inquiſitio. Sic etiam conueſcens cum diſcipulis aſſumptus eſt ab eis: Act. primo. ad eorũ corda ardentius excitanda. Cuius rõ ſecundũ Aug. de trinitate eſt ꝙ quanto creſcit deſiderium rei habende: tãto maior eſt fruitio rei accepte. Alia rõ diſparitionis chriſti ab anima ſepe eſt nimia curioſitas uolendi eius perſcrutari ſecreta: a qua reuocet ſpõſam ſpõſus: Can. vi. Auerte oculos tuos a me. i. me curioſe perſcrutari omitte: ſed ſimpliciter dilige & reuereri quod dignor concedere: quia ipſi aduolare fecerũt .i. curioſitas inueſtigationis mee meruit ſubitum receſſum & reuocationem tui. Quod etiam dicit' i Eccle. Dixi ſapiens efficiar: & ipſa longius receſſit a me. Sic itaqꝫ cum peregrino ieſu pergamus uiam ſalutis noſtre & hoſpitemur in hoſpitiis uirtutum in quibus ipſe benedictus ieſu ſuas manſiones ſacrauit. Sed & tabernas ibi inſtituit: ut peregrini nõ deficiant pre labore. Primum hoſpitium fuit in domo paupertatis & indigentie: in quo hoſpitatuſ fuit in prima dieta natiuitatis ſue. Huic hoſpitio reliquit hoſpitalarium ſtatum apoſtolicum: qui guſtat de taberna regni celorum: que eſt media huic hoſpitio intendenti. Secundum hoſpitium fuit in domo puritatis & mundicie. In quo fuit hoſpitium ſecunde diete. ſ. conuerſationis uirtuoſe dilecti ieſu. Ad quod perueniutur per uiam auſteritatis & penitentie. Sed hic locatur abundans taberna cõtemplationis dulciſſime. Quia beati mũdo corde quoniam ipſi deum uidebunt. Huic hoſpitalarium dimiſit ſanctum uirginum chorum: quarum eſt iugiter cantare dilecto. Tertium hoſpitium eſt in domo hũilitatis & modeſtie. In quod itroducit tertia dieta. ſ. chriſti doctrina. Diſcite inquit a me quia mitis ſum & hũilis corde Mat. xi. Huic hoſpitio reliquit hoſpitalarium ſanctorum pontificum & confeſſorum cetum: qui in luctum humiliationis ſue & mititate exemplantatis uite ſatagunt per xp̃i doctrinam in hac domo ſubditos recreare: qui & ſingulariter guſtant de taberna altitudinis diuine: qa magna gloria dei ſolius ab humilibus honoratur: unde hũiles ſingulariter dei ſummum guſtaut & nihilum creature. Quartum hoſpitium eſt ĩ domo ꝓbitatis & conſtantie. Ad quod deducit quarta dieta. ſ. chriſti paſſionis acerbe: per quam eſt eiuſ conſtantia probata. Huic prefecit hoſpitalarium ſãctorum martyrum exercitum qui inebriabantur de taberna uulnerum crucifixi: quia chriſto in carne paſſo & ipſi eadem cogitatione armantur. Quintum hoſpitium eſt i domo equitatis & iuſtitie. In quod introducit quinta dieta que fuit de crucis anguſtia in mortem & ſepulturam. Huic prefecit aliũ hoſpitalarium. ſ. ſtatum doctorum & ſpeculantes tam durum iudicium ſuper dei filium propter peccatum alienum per ſeueritatem diuie iuſtitie ſemet ipſos continue iudicant: & ſub dei iuſtitia trepidãt eſtimantes qualia ſunt ſuper peccatores ſupplicia ex propriis ſceleribus ſi dei filius pro alienis tot' fuit ſubiectus doloribus. Quod & ipſe chriſtus declarat. d. Si in uiridi ligno hoc faciunt: in arido quid ſiet? Et quia qui addit ſciam addit & laborem: ideoqꝫ iſti in taberna ſua ſatiant peregrinos pane ſubcinericio recognitionis culpe & aqua contritionis amare: propter quod ſe baptizant cum ſanctis patribus i mari rubro quod fuit ſepulture dominice figura. Sextum hoſpitium eſt in domo contemplationis tranquillare: ad quod introducit ſexta dieta: qñ de ſepulchro tranſiit in impaſſibilitatem carnis. Huic hoſpitio dantur hoſpitalarii reformatores ſtatus euangelici: cuius quaſi uirtutes in impaſſibilitatem tranſeunt: dum a ſe & ab omni amore creato totaliter deficiunt & intra chriſti immutabilem gratiam totaliter transferuntur. O ꝙ̃ bonum hoſpitiũ eſt hoc. Iſti enim reficiuntur in taberna paterni pectoris: quia nihil comedunt niſi guſtum diuine uoluntatis. Septimum hoſpitium eſt in domo eternitatis glorie. Ad quod introducit ſeptima dieta. ſ. aſcenſionis ad celos. Iſtud hoſpitium non eſt hoſpitale peregrinorum: ſed eterna manſio ciuium ſupernorum. Cui non imponitur hoſpitalarius huiuſ uite: ſed deus trinitas eſt domus & tibus lectus & iubilus: & deus homo diſpenſator fideliſſimus: & miniſter gratioſiſſimus: qui precingit ſe circũſpecta conſideratione meritorum & tranſiens miniſtrat ſingulis correſpondentia premiorum: prout ſecundum miniſtrationem membri uniuſcuiuſqꝫ eos in ſuo corpore collocauit & in ſuo merito iuſtificauit & in ſuo premio ſecundum debitas proportiones beatos efficit. Hanc ergo ciuitatem & noſtram patriam cum benedicto peregrino ieſu totis deſideriis requiramus: & ad illam indeclinabiliter feſtinemus. Circa ultimam apparitionem huiuſ ſacre diei i qua dominus reſurrexit: nota ꝙ ad eos iuit ianuis clauſis: pacem obtulit: cicatrices uulnerũ oſtendit: ſe palpandum prebuit: ſpiritum ſanctum per ſuam inſufflationem dedit: deuote eis ſcripturas expoſuit: charitatiue cum illis manducauit partem piſcis aſſi & fauum mellis: & dulciſſimas comeſtionis ſue relinquas dedit eis. Et hec omnia ex luca & Ioanne trahuntur quorum uterqꝫ hanc recitat uiſionem: uide autem quot ſigna uere reſurrectionis oſtendit. Nam palpandam carnem diſcipulis ꝓ̃buit: quam clauſis ianuis introduxit: ut per hoc corpus oſtenderet ſuum eiuſdem cuius prius nature ſed alterius glorie. Vbi etiam nota: ꝙ non ſolũ ianuis clauſis cordis ſui fantaſmatibus ſenſuum & carnalium rationum & i congregatõne ad intima omnium tuarum uirium quaſi chriſti diſcipulorũ i plena concordia charitatis uidetur gloria reſurgentis uera pax a chriſto tribui: ut noue uite per chriſti flatum inſpiratio miniſtretur. Ad hoc enim ore ſuo benedicto in diſcipulorum faciem inſpirauit reſurgens a mortuis: ut per hoc oſtenderet ꝙ ab ipſo ſolo poſt culparum noſtrarum mortem eſt i nobis ſpiraculum gratie reformantis animam ad im-

paſſibilitatem uirtutum & glorie dei formis:p hoc etiam minuit:ꝙ ſicut flatu aereo cor noſtrum íſpirando reſpirando:expirando interiorum coruptionem emittit:& extriſecam aeri ſanitatem ad itima trahit:& ſine tali reſpiratione:nec ad monumétũ uiuit cui etiá tátũ initiť aía:ut flatus & ſpiraculũ nói neť.Sic & í charitatis ardore recepto ſpiraculo ſpũs christi omnia expiret christo diformia:ſemper aſpiret a xp̃o conformia:intus inſpiret & recolligat ipſius exempla:ſuſpiret & reſpiret continue ipſius recepta flagitia ſeu ſupplitia:& totaliter uiuens non ſua ſed amati ieſu uita clamet cum apoſtolo.Mihi uiuere christus eſt &c.Et uiuo ego:iam non ego:uiuit uero in me christus &c. Vulnera autem ſue paſſionis poſt gloriam ſue reſurectionis diſcipulis christus oſtendit & palpanda exhibuit: non ſolum ut ſeipſum eundem qui in cruce pependerat demonſtraret:ſed ut eis imprimeret ſue paſſionis nõ intermittendam eẽ memoriam:cuius etiam ſigna circũferet in ſue gloria maieſtatis. Non ergo obliuiſcaris boni ieſu anima ſibi deuota:quia ut tui non obliuiſcereť:ipſe ſcripturam uulnerum expreſſiuá tue memorie quam in cruce clauiſ conſerat noluit in ſepulchro:relinquere ſed in eternum í ſuo corpore circunferre. Quis ergo non deficiat totus aſe p̃ iſtius amore dilecti:qui nos ſibi tamq̃ crebris & fortiſſimis uículis ſue dilectiois aſtrigit. Vere memoria memor ero:& in me deficiam bone ieſu pre tui amoris uigore:ut in tua benedicta uulnera ualeam ſubintrare. Nec decetero doloré cauſaberis ex mea groſſitie tranſeunte per anguſta foramina: quia ea dilatauit tue ímenſitas charitatis & gloria reſurectionis doloris paſſione priuauit.Ingrediar ergo in locum tabernaculi admirabilis:quia ipſe dilectus me inuitat:dicens:Ingredere benedicte domini:cur foris ſtas:preparaui domũ & pabulum gratie non ſolum tuo dilecto ſpiritui:ſed etiá iumento corporis tui.Et porte iſtius mee ſancte hirl'm nulli meo dilecto clauduntur etiam nocte cõmiſſionis offenſe quando reſurgere liceat & dulciter reintrare. Attende autem ꝙ &' iſta uulnera tranſferũtur ubiqꝫ a ſtrenuo pugile in ſignum perfecte uictorie & ab aduocato piiſſimo in auxilium placatiõis paterne: & a iudice equitatis in ſignum iuſte reprobationis mẽtis in ígratitudine obdurate.Non autem ſeruauit predicta uulnera xp̃us ieſus ex difficultate ea ſanandi:qui enim maiora fecerat mortem uincendo: utiqꝫ poterat ſanaŕ uulnera.Sed propter cauſas ſuperius dictas & alias ínumeras diuina ſapientia maluit ipſa in glorioſo corpore reſeruare.Nec apparent ibi ut corporis uitia:ſed ut ſtrenue uirtutis inditia. Quod etiam de cicatricibus martyrum ſentire Auguſtinus uidetur ſic.d.Neſcio aũt quomodo ſic afficimur amore martyꝝ beatorum ut uelimus í illo regno in eorum corporibus uidere uulnerum cicatrices que pro xp̃i nomine pertulerunt. Et fortaſſe uidebimus.Non eni deformitas í eis:ſed dignitas erit:& quedá q̃uis in corpe: nõ corpis: ſed uirtutis pulchritudo ſulgebit.Nec ideo ſi aliqua martyribus áputata & ablata ſũt mẽbra:ſine ipſis mẽbris erũt í reſurectiõe mortuoꝝ: qbus dictũ ẽ. Capillus capitis uři ñ pibit:Sed ſi hoc decebit í illo nouo ſeclo: ut ídicia gľioſoꝝ uľ neꝝ í illa ímortali carne cernẽtur ubi membra ut preciderentur percuſſa uel ſecta ſunt:ibi cicatrices:ſed tamen eiſdem mẽbris redditis:non perditis appebunt.Quanuis itaqꝫ omnia que acciderant corpori uitia tunc non erunt: non tamen ſunt appellanda uitia: ſed uirtutum inditia: hec Auguſtinus. Circa auté domini comeſtionem ſcias ꝙ corpus glorioſum non ex neceſſitate ſed ex poteſtate poteſt comedere:non in ſe ícorpoando cibum:quia nihil extraneum recipit ſed eterna ſoliditate perſiſtit ſcilicet cõmſumendo ipſum. Aliter enim abſorbet aquam terra ſitiens.Aliter ſolis radius ipſam ſui uigoris calore conſumens.Sic dominus ex poteſtate & pietatis diſpenſatione cũ diſcipulis poſt reſurectionem comedit:ut & uirtutem reaſſumpte carnis eius perſuaſibilem faceret:& ſui cordis amorem ad ipſos familiariter demonſtraret.Quia enim conturbati & conteriti eſtimabant ſe ſpiritum uidere:non carnem:ſeipſum eis palpandum tribuit: & mirantibus & letantibus familiariter per effectum cõmeſtionis uirtuté eis ſue carnis oſtendit:non intendens eis perſuadere:ꝙ in illa beatitudinis gloria coruptibili ídigeatur cibo: ſed ꝙ plene reſurgitur in corpore uero. Attende etiam ꝙ in omnibus uiſionibus iſtis:licet ad fidem & ſpẽ & charitatem diſcipulos uellet formare:intendebat tamen illas tres uirtutes erigere in eis ad amplexũ future inuiſibilis uite inqua í cludimur glorioſe in ieſu christo ſicut membra in corpore: ut qui nunc in nobis patitur:ipſe etiam tunc glorificetur in nobis:& nos qui nunc in ſue paſſionis morte conſepelimur & in eius gratie merito radicamur: & per ipſum uirtutum opera facimus tunc in ſue fruitionis premio ſecundum diſpenſationem portionis nobis debite:quam ipſe nobis in ſeip̃o ex mera ſua charitate diſtribuit eternaliter dei gloria fruamur in illo:propter quod apparens ieſus diſcipulis ſuis & dignis argumentis ipſos de fide reſurrectionis firmans & erigens eorum mentes & oſtenſa ſibi tam intima familiaritate cõnectens ſubito diſpebat quaſi hamus piſcationis diuine in illorum mentibus qui tantum ſtabat cũ eis ut ei applicarentur amoŕ: & tunc de profunda uoragine uicioſi amoris recurui ipſoꝝ eos educens:& a ſe ipſis quaſi totaliter eradicans dũ ſic diſparebat ſubito in amorem ſui ipſius & inuiſibilis glorie tranſportabat. Sicut mater ſollicitiſſima aquilina prouocans ad uoládum pullos ſuos:& ſuper eos uolitans extendebat alas ſuas ſup eos:& í humeriſ uirtuis ſue aſpotabat.Vnde & ſicut infra dicetur poſt multos tales uolatus quibus ipſorum mentes prouocabat ad ſumma: uno uolatu completo in eorum oculis:ad dexteram patris aſcendit:& ubi illorum theſaurus erat ibi illoꝝ requieſcerent cordia.Et ideo non immerito angeli

eis appẽtes poſt aſcenſum xp̃i ad celos eos conue nienti nomine appellarunt.d. Viri galilei quid ſta-tis aſpicientes &c.q.d. Vere uos eſtis uiri tranſmi-grati a uobis auulſi & xp̃o inſerti. Quia etiam nõ decebat xp̃m i gl'ioſa uita diu morari i terris:iõ tãſu bito diſpebat:ne eis occaſionẽ eroris tribueret:ꝙ ſci licet reſurrexiſſet ſicut prius ad morandum in terris uita animali. Attende autem ꝙ xp̃s corpus ſuũ di-ſcipulis oſtendit ut ex ſupradictis patet:uerum pal patione:uiuũm comeſtione:Idem quod prius uul nerum oſtenſione:glorioſum introductione clauſi tenaculi:& ſubita diſparitione ſui:per que ſubtili-tas & agilitas demonſtrantur corporis glorioſi. Nec eſt credẽdum ꝙ ſolũ eis decies apparuit: imo multotiens cum ad hoc ſolum ſuam aſcenſionem tardaret.xl.diebus ut in eis prefatos ſue uirtutis ef-fectus inſereret. Quod lucas ſatis in actibus ĩnuit cum dicit:per dies.xl.in multis argumentis appa-ruit eis:licet enim non poſſet concludi ꝙ quotidie apparuerit:uidetur tñ ſatis expreſſe innui ꝙ ſepe ap paruit.Et non ſolum illa ſigna ſola que ſcripta ſunt amoris:ad eos & ſue omnipotentiſſime maieſtatis eis oſtendiſſe credendum eſt:ſed etiam alia tantũ i-effabilia:ꝙ ſpũs ſanctus in euangeliſtis habitans ta lia ſigna non inſpirauit exprimere:quia incapabilia forent inexpte menti.Et ideo magis elegerũt euã geliſte illa ſigna ſacro ſilentio honorare:q̃ parum uel nihil dicere:& inexpreſſibile uelle narrare.Sic ta men ille diſcipulus quem diligebat ieſus:euangeli ſta Ioannes iſta ſiluit quod ſcribendo ſignauit: & menti deuote cogitanda reliquit cum dicit. Multa quidem & alia ſigna fecit ieſus in conſpectu diſci-pulorum ſuorum que non ſunt ſcripta ĩ libro hoc: que ſi ſcribantur arbitror nec ipſum mundum poſ-ſe capere eos qui ſcribendi ſunt libros. Quod non intelligitur de quantitate chartarum ſed de altitu-dine ſententiarum. Quod etiam Criſo.exponit p̃n cipaliter de ſignis poſt reſurrectionem oſtenſis. Li cet etiam poſſet intelligi de multis aliis ante mor-tem. Ineffabilis enim fuit ipſe bonus ieſus ĩ ſuis excellentiis in aſſumpta natura.Sicut radicatus & p ſonaliter plantatus in eterni patris ineffabili uerbo Quod etiam ſubtilitatem glorioſi corporis oſten dit clauſo reſurgẽs ſepulchro.Et foribus clauſis ap parens in diſcipulorum medio: non eſt intelligẽ-dum ꝙ fuerit ſubtilitatis aeree:cum ipſe dicat apo-ſtolis.Palpate & uidete quoniam ſpiritus carnem & oſſa non habet ſicut me uidetis habere. Sed pro tanto ſubtile dicitur:quia poteſt omne corpus non glorioſum efficaciter penetrare.Et non obſtante il lius groſſitie ſimul cum illo eſſe:& per ipſum libe-re pertranſire. Quod uero legitur diſcipulis ap-paruiſſe in forma peregrini:& ꝙ oculi eorum tene bantur ne eum agnoſcerent:& ꝙ magdalena ipſũ hortolanum eſſe eſtimauit:non eſt intelligendum ꝙ in ſuo corpore glorioſo ſit uariatio figurarum: que ſoliditati immutabilis ſue glorie repugnaret: ſed hec poteſtas corporis glorioſi ꝙ ſeipſum mani feſtat & occultat pro libito:& qualem uult figurã ſui formare poteſt in paſſibili oculo.Et ideo ſapiẽs & bonus ieſus tales figuras ſui in oculis diſcipulo rum formabat quales eorum meritis & ſtatibus & ſue intentioni in eis uidebat congruere.Nec ipſe ie ſus reſuſcitatus laborabat ĩ procurãdis ueſtibus:qui immortali gloria ueſtitus ſurrexit.Sed talium ue-ſtium in oculis aliorum formabat figuras: quales ſua ſapientia formanda pro aſpicientium qualitate dictabat.Nec in hoc erat falſitas ſicut ſupra in ſimi li per Aug.expreſſe eſt probatum. Attende autẽ ꝙ in dote claritatis non fuit expediens reſurrectio nem probari:cum ipſam in tranſfiguratione mon ſtraſſet diſcipulis:etiam in carne paſſibili:Nec oculi diſcipulorum ipſam ſuſtinere potuiſſent:ſicut eti-am ibi patuit:propter quod uidetur ꝙ fuiſſet im-pedimentum illius familiaris colloquii & amoro-ſi cõſortii:quod eis intendebat ingere:dum eos ex nimio ſplendore ſui proſtratos & tremefactos in ſe non ſiniſſet aſpicere. Non autem forte inconue niens eſt credere:ꝙ in illis ineffabilibus ſignis de q bus dicit.Ioannes ꝙ non ſunt ſcripta:ipſam excel-lentiam ſue claritatis ſimul condeſcenſiue & maie-ſtatiue oſtenderet:tamen in hoc ꝙ clauſis intrauit ianuis & ſubito diſparuit ſubtilitatem & agilitatem monſtrauit. Nam impaſſibilitas ſatis oſtenditur qr mortem uicit:& uulnera aperta ſine dolore dimiſit

Conſidera anima xp̃o deuota quõ iſte tuus di-lectus ieſus ante mortem & poſt reſurrectionem ſi gnis flagrauit amoris:& uide eum nunc ſollicitum ad releuationem puſilli gregis licet ſine anxietatẽ tot ſignis extriſecis laborare. Ipſi enĩ fide deficie-bant qui ipſum non credebãt deum:iaculo percuſ-ſi mortis ſue & infirmati nimio amore ieſu in mor te oſtenſo:quo tamen mens humana ſibi magis erat obnoxia. Amore tamẽ licet informi ipſum ut hoiem diligebant & eius mortem deflebant. Ex re uelatione tamẽ mulierũ & ex memoria uerborum ieſu fluctuabãt & uacillabant inter infidelitatem & fidem. Amor eos impellebat diſcurrere: querere & anxiari & deſiderare ieſum:infidelitas eos contriſta bat proſternebat:& reddebat pauidos:quia ipſum totaliter dubitabant extinctum. Quod in ipſis deuotis mulieribus intellige.ſ.magdalena & aliis: donec ipſe bonus ieſus ipſas anteꝙ uiros dignatus eſt ſolidare:propter quod ipſe benedictus ieſus in amore totus datus noſtre ſaluti ſicut ante paſſionẽ ſollicitus fuit cum dolore & pena explere myſteri um nr̃e redemptionis:quod & conſumauit in glo ria reſurgendo:ſic & poſt reſurrectionem ſine pe-na & dolore:tamen eodem amore quo prius fuit ſollicitus ipſum idem noſtre redemptionis benefi cium mentibus noſtre inſerere per ſtudium appari tionis frequentate: & diſcipulorum infirmitatem ſupportauit & noſtram: ut qui prius preparauerat cibum:nunc ut cibus ſaperet & nutriret: infectum ſanaret palatũ. Quod manifeſte declarat dignatio pietatis thome dubitanti in octaua reſurrectionis

oſtenſa:dum ipſi ſic miſericorditer condeſcendit: ut quod ex incredulitate periit:totum inefabili pietate tribuerit. Dixit enim:Infer digitum tuum huc ſupple uulneribus imittẽdo clauorum:& uide manus meas corpali aſpetu:& affer manũ tuã: & mitte ĩ latus meũ: qđ tibi patulo aperitur affectu & noli eẽ icredulus ſed fidelis. Vide ꝙ eadem omnio repetit que thomas in ſui abſentia coram diſcipulis protulit:ut per hoc ſe deum uerum oſtendat qui ubiꝙ ẽ & amoroſe ſe ſupportare infirmum cui deſiderata concedit. Attende autem quomodo diuina ſapientia nobis ſeruiuit utiliter que cum poſſet in pͥma apparitione totam omnium diſcipulorum dubitationem excludere:uoluit tamen aliquos ex eis diſpenſatiue duros & incredulos permittere. Quos quia multis ſignis & irrefragabilibus argumentis ſue ueriſſime reſurrectionis in fide firmauit:& illos ad maiorem ſui amoris accẽdit flãmam ex dignatione oſtenſa:& omnium poſteriorum amputauit perfidiam per indubitabilia ueritatis idicia. Vbi & nota ſtupendum proceſſum & iocundum gratie dei ſemper dirigentis electos in melius:non opere noſtro:ſed beneficio ſuo:quia etiam ipſiſmet diſcipulis ſua tarditas incredulitas & fuga derelictionis ieſu tempore paſſionis & mortis ex diuina pietate ẽ cooperata in bonum:dum ex hoc & ſue infirmitatis qua ſemper in malum ruerent:niſi eos deus ſua pietate teneret: facti ſunt conſcii:& ſemper ſub dñe bonitatis conſideratione in ſe ipſis omnino anullati per humilitatis uirtutem. Auxit etiam in eis fortiſſime compaſſionis abſinthium:cũ in memoria paſſionis & mortis boni ieſu memorẽtur ſue ſimul derelictionis flagitium:quo ſemper in ſue utilitate confuſi maius experiebãtur ieſu xp̄i participium paſſionis. Et quanto plus ipſum attractauerũt poſt reſurrectionem:ut formarentur ad fidem:tanto magis poſtmodum incaleſcebant amoris feruore tenentes in tot ſignis probatam ipſius dignatiſſimam charitatem. Quomodo putas thomas flagrabat amore ieſu: dum recordaretur ꝙ manus in illis feneſtris fornacis ardentiſſimi amoris ieſu ex xp̄i dulciſſima iuitatione poſuerat. O bone ieſu fac me indignum participem illorum cõpaſſionis affectum & charitatis ardorum:quos in tuorũ apoſtolorum cordibus tot ſignis tue dilectionis plantaſti ut qui hic percipere corporali aſpectu non merui: ſaltem cordiali tranſportatione percipiam. Fuit autem xp̄i reſurrectio omnium prima ueriſſime facta: ſufficienter probata:& reſurrectionis noſtre cã tam ĩ corpore:q̃ in anima. Primo quidem:quia reſurrectio eſt a morte erectio. Quod quidem tunc fit perfecte: quando aliquis taliter reſurgit:ꝙ liberatur non ſolum a morte:ſed etiam a moriendi poſſibilitate:& ſic fuit in xp̄o ieſu:quem impoſſibile eſt iterum mori:iuxta illud Roma.vi.xp̄us reſurgens ex mortuis iam non moritur. Aliorum uero oium reſurrectio q añ & poſt illm ad hãc uitã p miracula ſurrexerũt:rſurrectio ẽ ĩpfecta reſpectu huius de qua loquimur modo:quia eripiuntur tantũ morte in actu quem prius habuerant: & incipiunt uiuere iterũ neceſſitati moriẽdi aliqñ ſubiecti & ita mors eis quodam modo dominatur:ſecũdũ illud Ro.viii. Corpus quidem mortuũ eſt propter peccatum. Contra quod de ieſu dicitur. Mors illi ultra non dominabitur. Ac per hoc ipſe ſolus & ſimili reſurrectione reſurgentes poſſunt dici uere reſurgere. Hanc autem ueritatem ſufficienter xp̄us probauit teſtimonio & argumẽto utroꝙ ĩ genere ſuo certiſſimo. Eſt autem uſus duplici teſtimonio quorum neutrum poteſt refelli. Primũ fuit teſtimoniũ angelorum ut patet per omnes euãgeliſtas. Secundum fuit teſtimonium ſcripturarum quas ipẽ ad oſtenſionem ſue reſurrectionis expoſuit: tam duobus in uia ut dicitur luce ultimo: q̃ ſimul aliis cõgregatis. Et ut iſtud teſtimonium eſſet efficaciſſimum aperuit eis ſenſum ut ibidem dicitur ut intelligerent ſcripturas. Quod ad ſecundum modum probandi per argumenta ſcias ꝙ argumenta per modum ſcientie probande hic locum non habent:quia talia procedunt ex principiis que ſecundum humanam rationem procedunt & eſſe debẽt auditoribus nota. Alioquin nihil probatur p illa. Reſurectio autem eſt ſtatus ſupra humane naturẽ curſum ad aliã uitã ſpectans:& ideo principiia eius uite ſuperant intellectum:propter quod tali modo non eſt ieſus apoſtolis argumentis uſus. Aliter accipitur argumentum. Aliquod ſenſibile ſignum quod ad ueritatis manifeſtationem inducit Actu. primo. Et hoc modo ad probandam ueram reſurrectionem & glorioſam ſufficientia argumenta apoſtolis oſtendit xp̄us:tam ex parte corporis: q̃ ex parte anime. Nã oſtendit corpus uerum & ſolidũ:nec fantaſticum uel aereum:ſed palpabille. Ipẽ uero numero quot prius habuerat cicatricũ reſurrectione. Ex parte uero anime oſtendit xp̄us uiuere uita uegetabili & nutritiua: quia cum eis mãducauit & bibit:uita animali & ſenſibili:quia coram eis ſẽſibus uſus fuit uita intellectuali:quia de ſcripturis: & de aliis clare diſeruit. Naturam etiam diuinã ſe habere oſtendit per miraculum quod fecit ĩ piſcibus capiendis: ſed in hoc maxime quia ipſis uidẽtibus aſcẽdit ad celos. Nemo enim aſcendit ad celũ niſi qui deſcendit de celo. Glorioſum autem corpus in aliquibus mõſtrauit dotibus. De quibus omnibus plenius ſupra dictum eſt:licet ergo unum argumẽtum per ſe forſitam minus ſufficeret:tamen omnia ſimul ſumpta perfecte concludunt. Fuit autem xp̄i reſurrectio noſtre reſurrectionis cauſa effitiens & exemplaris. Meritoria uero propria non dicitur eſſe quia omnia nobis meruit ut uiator in paſſione & morte. Efficiens quidem: quia licet diuina iuſtitia ſit principalis cauſa efficiens: quia tamen uerbũ dei unitum eſt carni ieſus per ipſam tanq̃ per iſtrumentum & tanq̃ per pͥmum ĩ genere reſurgentiũ dicitur omnia humana corpora ſuſcitare. Et hoc eſt quod dicit apoſtolus.i.Cor.xv. chriſtus reſurrexit

a mortis primitie dormientium:quoniam quidē p
hominem mors & per hominem reſurrectio mor-
tuorum.Et hoc ſiquidem fuit conueniēs ut uirtus
uerbi eterni prius effunderetur in carnem propriam
& per illam ad omnes alios:Nam humanitas chri-
ſti tanq̄ inſtrumentum diuinitatis ipſius in uirtute
eius reſurrectionem noſtram cauſat:& quātum ad
hoc reſurrectionem non ſolum in bonis ſed in ma
lis etiam in omnibus effecit.Nam reſurrectio cor-
porum ad iuſtitiam dei ſpectat:ut ī eis reddatur ani
mabus pro meritis. Cauſa uero exemplaris licet
quo ad aliquid ſui reſpectu uideatur:quia omnes ſi
cut ipſe reſument corpus proprium & unum:tamē
quo ad conformitatem glorie dicitur proprie cau-
ſa exemplaris reſurrectionis electorum:Secundum
illud phy.iii.Reformabit corpus humilitatis no-
ſtre configuratum corpori claritatis ſue.Et ī electoſ
reſurrectio chriſti non ſolum efficit reſurrectionem
corporum glorioſam:ſed etiam reſurrectionem aīa
rum ad grām ut inſtrumentum:ſicut dictum eſt.
Et quia in reſurrectione animarum que fit per gra-
tiam duo concurrunt : remiſſio culpe:& nouitas ui
te.Ideo quantum ad efficientiam que eſt per uirtu
tem diuinam:tam paſſio xp̄i q̄ reſurrectio eſt cauſa
iuſtificationis quo ad utrūq;.Sed quantum ad exē
plaritatem paſſio & mors ieſu eſt cauſa efficiens re-
miſſionis per quā peccato morimur. Reſurrectō
autem cauſa nouitatis uite:ut ſicut chriſtus reſurre
xit per gloriam patris : ita & nos in nouitate uite
ambulemus:ut ſicut chriſtus reſurgens a mortuis
iam non moritur:ita & nos eſtimantes mortuos q
dem peccato eſſe:uiuentes autem deo non permit
tamus de cetero regnare peccatum in noſtro mor-
tali corpore ut obediamus concupiſcentiis eius. Si
cut dr̄ Ro.vi.Et quia in hoc ſtat iuſtificatio noſtra:
ideo dr̄ Ro.iiii.quia xp̄s traditus eſt propter deli-
cta noſtra.ſ.delēda:& reſurrexit propt̄ iuſtificatiōes
nr̄as efficiendas & exēplādas.Nā paſſio & charitas
uie chriſti eſt omnium meritoria cauſa. De chri-
ſti autem reſurrectione eſt quartus articulus.Con-
tra quem primo errat Corinthus:aſſerenſ chriſtum
non reſurrexiſſe:ſed reſurrecturum eſſe.Contra quē
ſatis dictum eſt. Secundus error eſt qui imponi
tur Origeni.ꝙ iterum paſſurus ſit ieſus pro demo
num ſalute.Contra quem dr̄ Roma.vi.chriſtus re-
ſurgens a mortuis &c.Et contra hos errores & ſi-
miles dicitur in ſymbolo. Tertia die reſurrexit a
mortuis.

Ieſus decor precipuus Cap.xxx.

D contemplandum chriſti reſurgentis de-
corem:attende ꝙ ipſe pulcherrimus flos de
radice ieſſe qui in incarnatione floruit:in paſ
ſione defloruit:in reſurrectione corporis glorioſa
reſumptione refloruit:ut omnium eſſet decor. Nā
corpus illud ſanctiſſimum ſubtile:agile:immorta-
li tate claritatis ſuperueſtitum eſt gloria:ut uere ſit
ſole fulgentius exemplarem pulchritudinem pre-
ferens fulgoris corporis electorum ſuorum : quos
ſui corporis ſimilitudini in gloria reformabit:de q
bus dicit in euangelio.Tunc iuſti fulgebunt ſicut
ſol in regno patris eorum.Quod ſi quilibet iuſtus
ut ſol fulgebit:quanti putas fulgoris ipſum iuſtitie
ſolem?Tanti inq̄ eſt ut ſit ſpecioſior ſole & ſup om
nem ſtellarum diſpoſitionem:luci comparatus de
cor precipuus non immerito iudicetur:immo qua
ſi omnis alia lux illius comparatione nigreſcat.
Aderit & fulgor & ſingularis decor in locis uulne-
rum,quaſi ſi in uaſe aureo fulgeant lapides precioſi
qui ipſum oculis electorum ſuorum ſimul ſpecio-
ſum & amabilem reddunt:in tātum ut ſua uiſione
nunq̄ poſſunt faſtidiri:ſed continue uiuendo deſi-
derent ſui ſpecioſitatem dilecti.O q̄ beatus ero ſi
fuerint cordis mei reliquie ad uidendum tam inte
rius q̄ exterius illam deſiderabilem claritatem.

Ieſus orbi prelatus.Cap.xxxi.

Mnium uiſionum promiſſa frequentius &
exhibita ſolennior fuiſſe uidetur illa in qua
dominus apparuit diſcipulis ī galilea in mō
te ubi cōſtituerat eis:propter quod & tempore ſue
paſſionis fuit eis promiſſa & de ipſa ſola āgelus ap
parens mulieribus diſcipulis nunciando manda-
uit:Non quia non intenderet ante ī hieruſalem ap
parere diſcipulis ſicut & fecit: ſed quia ibi ſolēnius
quantum ad lr̄am & magis poteſtatiue gloriā ſue
maieſtatis oſtendit:propter quod etiam ibi ſingu-
lariter diſcipulis dixit:omnium ſibi poteſtatem tā
celi q̄ terre a patre collatam:propter quod etiam tā
q̄ orbis dominus ibi mandatum dedit diſcipulis:
ut mūdum uniuerſum percurrerēt:omni creature
predicantes euangelium:ſalutem promittentes cre
dentibus:damnationem cōminando incredulis:&
ſue ſocietatis promittentes eis indiuiſibilem comi
tiuam cum dicit.Ecce ego uobiſcum ſum omībus
diebus uſq; ad conſumatiōem ſeculi. Iſtius autem
unionis tam promiſſio q̄ exhibitio magni myſte-
rii fuit figura.Sicut enim hic dicitur ſingulariter ap
paruiſſe in monte:& ab eis adoratus fuiſſe:& ꝙ ſi-
bi ſue poteſtatis ul̄is reuelauit imperium:& ꝙ ul̄is
doctrine & baptiſmatis dedit mandatum:& ſue ſo
cietatis indiuiduum promiſit conſortium. Sic in
ſpūali galilea tranſportationis cordis ab amore p-
prio & omnium mundanorum & ī locatiōe cordiſ
ſui in contemplatione uoluntatis & ſapientie dei:
& glorificatione hominis xp̄i:tāq̄ in monte ſubli-
mi uere adorat̄ deus in ſpū & ueritate:& uere ibi co
gnoſcitur ꝙ ipſe eſt dominus orbis terre:in tātum
ut inde delectabilius ſuam uoluntatem in omni-
buſ compleat.Vnde a maligniſ impugnari uidetur
in quibus eſt tanta doctrina ſapientie ꝙ mens paci
ficata in deum tanq̄ in nouo baptiſmate ab omni
ſue diſtractionis labe & creaturarum turbatiōe pur
gatur:& tunc in omnibus tam bonis q̄ malis pro-

uidentiam & gratiam guſtans boni ieſu in ſuorum electorum ſecura tutela ſentit expreſſe ꝙ nūq̄ ſocietas boni ieſu quo ad utilitatē & ſuccurſū neceſſariū poteſt deeſſe electis. Et in hoc uere conſiſtit pax que exuperat oēm ſenſū. Allegorice autē iſta ſignificat uiſio ꝙ in tranſportatione diuini cultus ad eccleſiā de gentibus debebat ieſu imperiū ſingulariter refulgere quo eius ibutus deo trino & gr̄a ablutus baptiſmali nūq̄ romano orbi aſſiſtentia xp̄i deficeret quātiſcūq; ipulſionibus petri uideretur fluctuare nauicula: qui potius ipſe xp̄s ſemp ipſius prouidus nauta fluctibus errorum minime ipedire ualentibus ipſe ſēp ipſā in fidei ueritatem perduceret & in littore ſue eterne glorie collocaret. Quod uere cernimus eſſe cōpletum: dum ſubiectū ſibi orbē terre cernimus: & tanto nomen ieſu ſublimatū honore quod uere patet ſeculo toti ꝙ ipſe ieſus magis prīs filius tāq̄ alter ioſeph uerusq; ſaluator uiuit & dn̄atur non ſolū in oī terra egypti: uerum etiā in oī loco dn̄ationis regis eterni. In iſta autē galilea: non ſolū hac uice: ſed pluries credendū eſt xp̄m ſui pn̄tia cōſolationem feciſſe diſcipulis ſicut Euſebius narrat. Ad minus certū eſt p Io. ꝙ ibi apparuit ſimoni petro cum aliis ſex in mari piſcantibus: quibus p noctem totā laborantibus ieſus mane ſtetit in littore dicēs ꝙ mitterēt in dexterā nauigii rete. In quo magnorum piſciū cōcluſa ē multitudo ſine retis ſciſſura: ubi & Ioannes primo dn̄m cognouit. Petrus feruētior in mare ſe mittens ad ieſum prior acceſſit: applicantibus nauigio ceteris: & familiari cōſumato cōuiuio: bonus ieſus apl'orum pricipē petrū de ſuo amore queſtionem ter repetendo examinās paſcēdorū agnorum & ouiū curā cōmiſit: & futurā ſui paſſionis in crucis ſupplitio cōſumationē predixit. Ioāne ſic dimiſſo finire dies i qete cōtēplationis extatice: ubi mutuis priuilegiis ſe inuicem reſpiciūt mutuo duo dilecti Petrus & Ioannes: de quorum precellentia diſputare non curo: cum ipſi pacifice ſint concordes: & unus in alio dulciter ſe poſſidere ſentiat quod ſibi deeſſe cognoſcit: immo eadē charitate guſtauit unuſquiſq; ieſu xp̄i efficacia dona in altero: q̄ a xp̄o recepta dona diligit in ſeipſo. Ipſi enim ſunt ciues illius ciuitatis: cuius participatio in idipſum. Attende autem quanti ſēper petrus oñditur fuiſſe feruoris: quia & ante reſurrectionem ſup aquas ambulare petiit in ſimilitudine xp̄i: & nunc aliis diſcipul' uenientibus cū nauigio in feruore ſpūs ſe miſit in mare. In paſſiōe ex zelo magno xp̄m defēdere uoluit: & unius ſatellitū amputauit auriculā: uñ & ih̄s xp̄s nunc ſibi de amore pre aliis teſtimoniū dedit: cum dixit. Diligis me plus his: ubi ſecūdū gloſam quert quod in ipſo cognouit. Et cū ſibi dominici ouilis cura cōmittitur de amore ieſu examiatur: q̄a ſolus ille magnus eſt prelationē: qui amore ieſu & ſuarum ouiū dulcedine grādeſcit. Vbi & nota ꝙ ideo ſi ſue paſſionis ſuppliciū petro predicit: ut qui uocat' ad curā: ad martyriū ſe ſentiat uocari. Quod ſi gladius pſecutionis non ingerit: ipſe tñ ſi bonus ē paſtor grande ſibi martyriū īducit: dū exemplo ſue crucifixe uite ſubditos ad crucis amorē trahit: & oīum ipſorum tribulationes paupertates & defectus & pia ſubuentione in ipſis ſupplet: & in ſeipſo cordis compaſſione retorquet. Quod quia bonus ieſus princeps paſtorum pleniſſime fecit: ideo nunc petro dicit. Sequere me in ſimilitudine ad ſubditos charitatis.

Ieſus ductor exercitus. Cap. xxxii.

Actorum igitur dierum quibus fidē roborauerat naſcentis eccleſie iā inſtante. xl. die ſaluator noſter ieſus illorum btōrum ſpirituū & ſanctorum patrū qui cū ipſo glorioſi de inferno aſcēderant ad uocato exercitu iā tēpus inſtabat ꝙ cū illis terras relinqueret aſcenſurus ad patrē. Vtrūq; aūt ex eis aliquis iā reſurrexiſſet in carne cōſumata gloria corporis ipſorum inter ſcōs eſt ſuborta cunctatio. Aliquibus eñi uidetur pp illud ꝙ apl'us ſanctorū ueteris ſtamenti enumerato cathalogo. Ad hebre. xi. dicit: Hi oēs teſtimonio fidei ꝓbati inenti ſunt in xp̄o ieſu dn̄o nr̄o pro nobis melius diſponēte: ne ſine nobis cōſumerentur. In quo uidet' ipſe ſentire: ꝙ corporibus dormientibus in puluere: nō ſit i eis cōſumata gloria donec oīum ſimul facta reſurrectiōe i cōi gaudio maius etiā fiat gaudiū ſingulorum. Et pp nōnulla alia teſtimonia que addunt: ꝙ nullius ſit facta glorioſa reſurrectio: donec oīum mēbrorum xp̄i ſit cōſumata pfectio. Et quia euangelii textus multorum corpa ſcōrum q dormierāt cū ieſu reſurrexiſſe teſtat'. Qui etiam introeūtes in ſcām ciuitatem reſurrectiōi xp̄i fide dignū teſtimoniū tribuerūt: dñt tenentes primam ſniam ꝙ pacto officio pro quo ſurrexerant in terre puluerem redierūt. Aliis aūt nō minus docte nec minus pie uidet' īmo forſitan magis ꝙ in calūniā teſtimonii reſurrectionis dn̄i cum facer textus eos cum ieſu reſurrexiſſe teſtet': ꝙ ſimili reſurrectione eos cū ipſo in puluerē rediſſe dicat. Et ideo hi aſſerūt ipſos beatā frui reſurrectioue cū xp̄o: imo & ſubiungunt: ꝙ non eſt inconueniens credere: ꝙ qn̄cūq; xp̄i reſurrectionis i eccleſia dies reuoluit' annua ꝙ aliquibus ſanctis electis ab ipſo ieſu reſurrectionis priuilegiū tribuat'. Quod. n. reſurrexerint plene uidetur probari poſſe ex eo ꝙ beatus petrus ad iudeos loquens de patriarcha dauid: dicit. Et ſepulchrū eius apud nos ē: quaſi illis noluerit reſurrectiōis reuelare archanū. Nec tamen uoluerit dicere ipſum ibi eſſe ſepultū: quaſi iam cū xp̄o reſurrexerit & ſolum ſepulchrum remāſerit uacuum. Quod etiam gloſa ſuper librum gēn. quando Iacob petiit in ſpelūca duplici ſepeliri cū abrahā inuit: ſic dicēs. Cura fuit ſanctis in terra ꝓmiſſionis ſepeliri: ut chriſto reſurgente reſurgerent. Quicqd autem ſit de hoc ultimo. ſ. de annua reſurrectione ſatis probabile uidetur de primo. Cum his ergo ſacris agminibus benedictus ieſus ad montem ap

propinquans oliueti: primo recumbentibus un-
decim in ipſa aſcenſionis die in cenaculo ſyon: ubi
ſatis deuote creditur ꝙ & beata uirgo mater: & de-
uota magdalena: & nonnulli alii: ſicut ieſu placuit:
diſcumbebant: apparuit glorioſe ieſus: & more ſo-
lito ſalutatis aſtantibus cum ipſis uiſceroſa charita
te comedit. Attende autem ꝙ nunc reprehen-
diſſe dr̃ incredulitaté illoꝝ & duriciam cordis: quia
qui uiderat eum reſurrexiſſe a mortuis nõ credide-
rant. Vbi nota ꝙ de hoc omnes excepta ſola ma
tre reprehenſiõe digni erant. Nam mulieres quan-
tũcũq; xp̃o deuote ãgelis q uiderãt eum reſurrexiſ
ſe a mortuis: credere noluerunt: donec per ſeipſum
eis ſaluator apparuit. Ipſi uero diſcipuli ſacris muli
eribus quas nouerant nõ eſſe mẽdaces: credere no
luerunt: cum tamen ſeipſum uidiſſe & tetigiſſe nar
rarent. Et quod in aliquibus durius fuit: poſtq̃ ali-
quibus ipſorum apparuit: alii nec ip̃is credere uo-
luerunt. Merito ergo quando mittuntur ad pre
dicandum gentibus chriſti reſurrectionem: repre-
henduntur: ꝙ ad credendum tardi fuerũt & duri:
cum ipſe gentes preuẽte in eis chriſti gratia erant
tam faciliter credíture. Licet autem tunc omnes eſ
ſent ex frequentibus apparitionibus chriſti iã ſo-
lidati in fide: uoluit tamẽ eos reprehendere ſaluta-
tis medicus & magiſter ieſus: ut lectionẽ humilita
tis quam eis a principio legerat: nunc in recogniti
onem ſue defectibilitatis cognoſcerent: & quantũ
cunq; eleuarentur diuino beneficio in altũ ſtatum
gratie & uirtutum ſemper ſacte humilitatis & pro
prie recognitionis domino offerrent ſacrificium:
ĩ qua ſola ſpiritus domini requieicit. Quod.n.
opportuit dominum eis poſt reſurrectionem toti
eas apparere: & tot argumentis cum tanta difficul
tate eorum cordibus fidei ueritatem inſerere: quã-
tuncunq; hoc deus ipſis & aliis ſua bonitate ineffa
bili in bonum conuerterit: non tamen ſine multo
ip̃orum defectu: & innata malitia & duritia cordis
potuit euenire: propter quod etiam omnes electi
quãto plura beneficia a chriſto recipiũt: tanto ma-
gis ſuam debilitatem cognoſcũt: qua in dei ſerui-
tio ſine tot adminiculis perſeuerare nequirent. Et
ideo omne dei donum quãto maius eſt & ſubli-
mius ſi utiliter recipitur: tanto magis in ſua nihili-
tate & humilitate recipientem plenius inabyſſat.

Poſt hoc blanda conſolatiõe pro ſuo aſcẽſu ad
patrem benigne affatur: oſtendens q̃ congruũ eſt
peractis pro quibus uenit carnis myſteriis ꝙ celo-
rum alta aſcendat: ubi & de patriſ amore: & de mul
ta circa ip̃os ſollicitudie: & quod maximum eſt de
mittendo ip̃is ſpiritus ſancti munere cõſolatus eſt
eos longo ſermone. Vnde quecunq; es anima
deo deuota hic multa ad tuã deuotionẽ potes ad-
ducere: ſicut eccleſia tunc tẽporis facit: aſſumẽs uer
ba ſermonis que eis dixit in cena. Sicut ẽ illud. Nõ
turbetur cor ueſtrũ neq; formidet: uado & uenio
ad uos. Si diligeretis me gauderetis utiq; quia ua-
do ad patrem: & illud. Ego ueritatẽ dico uobis: ex
pedit enĩ ut ego uadã. Si enĩ nõ abiero paraclytus
non ueniet ad uos. Tanta enĩ ſuauitate tenebãtur
diſcipuli ſui corporalis aſpectus: ꝙ ĩpediebantur ĩ
ſua inuiſibilia rapi. Hoc autẽ ẽ ſpiritu ſancto abun
dare. ſ. in inuiſibilem tã diuinitatis ieſu: q̃ beatitu-
dinis cõmunicate anime ieſu ſũma contemplatio
ne ſuſtoli. Vnde non modicum eſt penſandũ ꝙ ſi
corporalis effigies faciei ieſu: in cuius merito tota
noſtra eſt ĩſerta perfectio debebat abire: ut ſpiritus
ſanctus adueniret: quo pacto põt ſibi aliquis de cu
iuſuis creature familiaritate blandiri: uno.n. uerbo
omnis creature terrene quantũcunq; ſancte nimi-
am excludit familiaritatem. Sicut enim dicit Augu
ſtinus. Quo ſanctior es eo magis alliciunt: & ſub
pretextu ſermonis blandi ĩmiſcet ſe uiſcus impiiſ-
ſime libidinis. Crede inquit mihi: epũs ſum non
mentior: cedros libani & gregum arietes ſub hac
ſpecie corruiſſe memini: de quorum caſu non ma
gis preſumebã q̃ Gregorii uel Ambroſii. Quid
etiam bernardus ſentiat de hac materia audi quid
dicat in ſermone tertio aſcenſionis. Non inqt ſpi-
ritus & caro: ignis & tepiditas ĩ uno domicilio cõ
morantur: preſertim cum tepiditas ſoleat ipſi do-
mino uomitum prouocare. Si enim apoſtoli carni
adhuc dominice ĩherentes: que ſola ſancta: quia ſã
cti ſanctorum erat: ſpiritu ſãcto repleri nequiuerũt:
donec tolleretur ab eis: tu carni que ſordida eſt: &
diuerſarũ ſpurcitiarum fantaſiis repleta aſtrictus &
conglutinatus illũ meraciſſimũ ſpiritum te poſſe
putas ſuſcipere: niſi iſtis carneis cõſolatiõibus fun
ditus renũciare tẽptaueris? Reuera cũ ĩceperis tri-
ſtitia ĩplebit cor tuũ: ſed ſi pſeueraueris triſtitia uer
tet̃ in gaudiũ. Et tũc diſcipulis ab eo multa q̃renti
bus: ſicut apoſtoloꝝ actus narrat hiſtoria: eoꝝ im
becillitatẽ ad talia capiẽda & ĩtelligẽda corpali au-
ditu declarans dixit eis. Nõ eſt ueſtrum ſupple ita
inexpertũ & modici itellectus ſicut modo eſtis:
noſſe tẽpora uł momẽta que pater poſuit ĩ ſua po
teſtate: ſed accipietis uirtutẽ ſupuenientis ſpũs ſci
in uos: & eritis mihi teſtes in hierl̃m & in omni
iudea & ſamaria & uſq; ad ultimũ t̃re: q.d. illud qđ
alias eis dixiſſe refert̃. Multa hẽo uobis dicer̃ q̃ nõ
poteſtis portare modo. Paradytus autem ſpiritus
ſcũs quẽ mittet pr̃ ĩ nomine meo: ille uos docebit
oĩa. Et licet tũc dederit p̃ceptũ: ſicut Mar. refert: ꝙ
irẽt ĩ uniuerſũ mũdũ: & oĩ creature euãgeliũ p̃dica
rẽt: p hoc oñdẽs ꝙ miraculis & uirtutibus ſibi da-
tis ad tãtã eis dignitatẽ efferret ꝙ totũ mũdũ illiſ
ĩ cõuerſiõe ſubiiceret. Oñdit: tñ ſẽp eos ĩ ſuã redu-
cẽs uilitatẽ ꝙ ad hoc nõ erãt idonei: q̃tuncunq; a
xp̃o totiẽs ĩformati: niſi eos de nouo ĩ maiori ple-
nitudine ſpiritus ſancti uirtute ex alto ueſtiret.
Propter quod narrat Lucas ꝙ dixit illis. Vos au-
tem ſedete in ciuitate: quoaduſque induamini
uirtute ex alto: & ego mittam promiſſum patris ĩ
uos: ubi eis oſtendit ꝙ ſpiritus ſanctus eos plene
cõſolabitur: & omnem ueritatem utilem pro ip̃is
& pro aliis eorum cordibus reuelabit: & ipſos for

tes efficiet:ut poſſint imitari ieſum in zelo diuini
honoris:& conuerſione mūdi uſq; ad hilarem tol
lerantiam paſſionum. Attolle ergo contempla-
tionis oculos quanta pietate ſimul fruebantur &
liqueſcebant uiſcera pietatis materne in conſpectu
filii in glorioſa carne:& in auditu corporalis diſceſ
ſus:& cogita mutuos & flammeos reſpectus qui-
bus illi duo dilecti ſe mutuis uiſceribus inſerebāt:
& cordialium effectuum ſibi refundebāt archana:
puto ꝙ illas ineffabiles intimationes : & ſpiritua-
les collocutiones inſenſibiles aliis quibus mater
& filius ſe intima inſertione mutuo fruebātur: nō
eſt poſſibile exprimere ulli lingue.Sed & exterio-
ra ſigna reuerentie & amoris quibus eam coram
apoſtolis honorabat:non eſt dubium ꝙ ad ma-
gnam reuerentiam illius benedicte uirginis ipos
medullitus attingebant:ſed hic honoremus ſilē-
tio:ſed cogitanda relinquamus mēti deuote. Po
tes etiam cogitare ꝙ & ipſa magdalena & dilectuſ
Ioannes:& apoſtolorū princeps petrus & alii mul
ta chriſto potuerunt dicere:& multas conſolatio-
nes ab ipo recipere:que magis cogitanda ſunt q̃
ſcribenda.Non eſt autem inconueniens credere ꝙ
apoſtoli reprehēſi a chriſto de cordis duricia ſe cū
multa humilitate proſternentes accuſant:& peten
tes a receſſuro ueniam:ſeipos eidem cum mltis la
chrymis deuotiſſime recommēdant:quorum quā
to fuerit copioſior contritio & humiliatio magis
profunda:tanto chriſti benigna ſuſceptio fuit ma
gis conſolatoriis uerbis plena. His igitur in ce-
naculo ſyon cum multa charitate completis dicit
Lucas ꝙ eduxit eos i bethaniam:quod magis cre
do itelligendum foreꝙ pro tāto dicatur eos edu
xiſſe:quia eis precepit ꝙ irent ad montem oliueti:
unde erat aſcenſurus ad patrem:& ſic diſparuerit
ibidem ab eis denuo reuidendus q̃ ꝙ eos precedē
do corporali inceſſu eduxerit per tantum uie ſpaci
um:ſemper cum eis comes itineris incedendo.Li-
cet & iſtud concedere non uideatur abſurdum:ſed
multa chriſti dignatione & apoſtolorum conſola
tione repletum.Potuit enim pius ieſus hoc ad cō
ſolationem puſilli gregis quem relicturus erat ſta
tim corporali preſentia taliter facere: ut eum ſolū
uiderent uirgo mater & diſcipulorum cetus ſuo
aſpectu aliis iudeis qui forſitan in uie ſpacio ade-
rant:uel quibuſcunq; aliis in ſpacio denegato:
Quomodocūq; ſit non dubium ꝙ mater reue
renda cum ſanctis mulieribus:& apoſtoli cum ce-
teris diſcipulis fuerunt in monte oliueti cum mul
ta deuotiōe & mentis ardore congregati: ut inde
ſaluatorem aſpicerent aſcenſurum.Circa quē mon
tem beatorum ſpirituum ſanctorum patrum erat
congregatus exercitus & tunc inter duas turmas
ieſus medius ſtabat utroſq; in ſeipo:& inuicem mi
rando amore cōnectēs:propter quod dictū eſt.Ie-
ſus ductor exercitus. In baculo enī ſacratiſſime
crucis iordanem noſtre mortalitatis tranſiens:nūc
cū his duabus ſacris turmis: una in ſe formata per
gratiam quam & ad tempus reliquebat i terris.Al
tera in ſe ipſo beatificata per gloriam:per quā & ad
ſue aſcenſionis ſocietatem adducebat ad celos: re-
uerſus eſt ſcilicet ad ſedem paterni pectoris:in quo
eternaliter requieſcit.

Ieſus celo leuatus.Capi.xxxiii.

Trum autem ille benedictus ieſus aliquos
de illis ſanctis patribus qui forſitam iā ſe-
cum in coporibus glorioſis aſtabāt uirgi
ſue matri & ceteris apoſtolis conſpiciendo mōſtra
uerit:qui & eos ſint familiariter allocuti non abſur
dum eſt credere:licet ſit temerarium affirmare .Pie
tamen extimandum eſt quod licet ſanti apoſtoli il
lum non uiderent ſanctoꝝ exercitum:ipſi tamē pa
tres ſancti cū multa iocunditate uidebāt illam glo
rioſam uirginem matrē domini: quā ſciebant eſſe
ſuam matrem & filiam dominam:& reginam: & i
cuius benedictione uentris & ipſi erant a captiuita-
te educti:& beatitudiuis gloriam conſecuti.Intue-
bantur etiam cum multa coniunctione charitatis
cordialis illos dilectos ſue fidei filios uictorioſos
apoſtolos p quoꝝ ſtrenuos actus & paſſionū cru
ciatus debebat tropheum crucis xp̄i per totū mun
dum deferri & uniuerſus orbis i fide abrahe pmiſ-
ſionem poſſidere hereditatis eterne. Appens er-
go ibi matri & diſcipulis iterum blandis ſermo-
nibus alloquens: & eorum commota corda ex -
tali ſeparatione demulcens cū benignitate multa
conſolatus eſt eos:& ad futura confortans prelia p̄
dicit eis.In mūdo preſſuram habebitis:ſed confidi
te:quia ego uici mūdū.Eſtote inquit fortes i bello:
& pugnate cū antiquo ſerpente:& ſtate confidēter
quia non eſt pugna ueſtra:ſed dei: & ego p̄cedam
faciem ueſtram in igne ſpūs ſancti quo ad electos:
& ueſtros inimicos in circuitu inflāmabo.Tūc ma
trem quanto putas amore cōmotā:& quanto deſi
derio i gloria filii ferebatur.Nōne tibi uidetur ipſe
dilectus filius quaſi blanda excuſatione oſtendere
matri deſiderium quo ferebatur ad ipſam quaſi ap
tis uerbis:O mee nature digniſſia genitrix:& mee
peregrinationis & infantilium neceſſitatum ſedula
miniſtratrix:& participes omnium laborū meoꝝ:
que ultimo fuiſti mecum cruci confixa:materne di
lectionis teneritudo requireret ut te nunc mecū ab
ſorberē in gloriā niſi hoꝝ dilectoꝝ filioꝝ tuorum
& puſilli gregis mei indigentia moueret:quibus te
matrē & cōſolatricem & magiſtram intima pietate
relinquo:& te eis ut ipſorū reginā matrē & domi-
nā recōmādo. Iteꝝ autē ueniā ad te:& aſſumam
ad meipſū:ut ubi ſū ego:& tu in eternū ſis mecum
quia claritatē quā dedit mihi pater dabo tibi: & eā
tibi ſideliſſima charitate reſeruo. Potes etiā rōna
biliter cogitare ꝙ uicariū ſue cure paſtoralis & chari
tatis petrum apoſtolū ē ſingulariter allocutuſ.Ego
rogo p te petre ut nō deficiat fides tua:& tu aliqñ
cōuerſus cōfirma fratres tuos.Tibi ſubiiciēda tradi
di omnia regna mūdi: & tibi dedi claues regni
celorum .Nec aliud fixum erit in celo de mundo

q̃ illud quod tuo diſponetur arbitrio. Et tu mi dilecte Ioannes memento dilectionis & gratie: quã ſẽper tibi mea ꝓbaſti oſtẽdiſſe precordia: dormiſti ſuper pectus iſtud ſanctiſſime trinitatis ſacrariũ: recõmendate tibi mr̃is in cruce diligenter exquens officiũ: quia p ſacri amoris incẽdiũ ad meũ finaliter deduceris ãplexũ. O aĩa xp̃o deuota ĩgerere te mẽtalit̃ illi delitioſo cõſortio. Intuere dilectũ ieſũ totũ ĩſignis faciei affluentẽ ſignis intime charitatis: & modis quibus decens fuit oĩum aſtantiũ cõſolari ſuſpiria: ut ipſoꝝ corda fortiſſime ſibi attraheret p oſtenſa ſibi amoris ineffabilia indicia. Sic ergo oĩbus rite pfectis: mr̃is & diſcipuloꝝ in terris relinquẽs copa: ſed corda ſecũ trãſportãs ad ſũma: eleuatis mãibus benedixit eis: & motu ſuaui & plano in eoꝝ oculis ferebat̃ ĩ celũ: tunc optime cõgruit qđ Matth. ſcribit uerbũ quod eis dixerat: Math. xxviii Ecce ego uobiſcũ ſũ oĩbus diebus uſq; ad cõſumationẽ ſeculi. Arguo meipſũ ꝙ ſi aliquid inceperĩ uelle inſerere de ſignis amoris: qbus tũc mr̃is & diſcipuloꝝ ad ſe corda attraxit: quod licet fecerĩ ut occaſionẽ cogitãdi legenti tribuerẽ: inexpreſſibilia tñ fore nõ dubito. Pie autẽ cogitari põt: ꝙ dũ eleuatis manibus ferebat̃ in celũ: in principio motus aliquãdiu uerſa facie ad apl̃os leuabat̃ ad alta: ubi ſimul attendendũ: ꝙ dũ uiderent ĩ corpore aſcẽdentis diſcipuli crucis ſigna: oñdit ꝙ illa aſportabat cũ oſtenſiõe eoꝝ ſupplicaturus ad patrem: & ꝙ ſue paſſioni nũq̃ in diſcipulis deberet pire mẽoria: cuius ſigna uidebant̃ ĩ celeſti patria nõ deleri. Per hoc etiã ĩnotuit ꝙ qui ſanguinẽ pluerat p illa uulnera ĩ ſupplicio crucis: p ipſa eadẽ tãq; per meritoria iſtrumẽta abũdantia ſpũs ſancti effunderet ſublimatus ĩ celiſ. Intuẽtes ergo diſcipl̃i radios mẽtis ſue emittũt poſt xp̃m: & cũ corporali comitant̃ aſpectu: q̃diu licuit intueri. Adeſt nubes ꝙ celeſtiũ militũ obſequũ gratioſũ iubilantibus cunctis: & uictorie triũphũ cantantibus: & mutuis ſe uocibus exhortantibus precordia laudis de regis aſcendentis uictoria ſibi iuicem intonabãt. Quãto autem terrore & dolore ululatu & mentis ſtridore ille teter & horriduſ demonũ cetus de illa pte aeris p quã xp̃s aſcendebat tã ꝓprio terrore: q̃ angeloꝝ compulſione aufugit. Vere ſicut in electis multiplicabant̃ cantica: ita eis tũc ſunt data doloroſa lamenta. Potuit uere ſanctorũ ille celeſtis exercitus ad celeſtes ciues ĩtrepida uoce clamare. Apite portas: quia nobiſcum deus. Attollite portas principes ueſtras & eleuamini porte eternales: ut rex glorie triumphator poſſit intrare. Occurrite celeſtes ciues cantate deo & pſalmũ dicite ei: iter facite ei qui aſcendit ſup occaſum quia dñs nomen eſt illi. Educit enim in uinctos ĩ fortitudĩe: & electos ſuos in leticia. O cũ quanto amore pr̃ totam ſupnam cõmouet ciuitatẽ: ut filio uenienti digno occurrat applauſu: feſtinant illa agmia ciuiũ ſupernoꝝ digne occurrere ſuo regi: & uere unus ex eis non remanſit. Potes aũt in tua cõtẽplatõe angeloꝝ & ſcoꝝ mutuas queſtiones & rñſiones inducere: que non de ignorantia: ſed de exercitatõe procedũt: licet autem btũs diony. iſtas auctoritates de queſtiõe mĩoꝝ angeloꝝ & rñſione maioꝝ & ipſiuſmet xp̃i ad angelos exponat & bene: non tñ illi expoſitioni preiudicat ſi ſanctoꝝ angelorum & aſcendentium hoĩnm mutuis iubilationibus applicemus. Põt enim ſancti angeli admirari & dicere. Quiſ eſt iſte qui uenit de edom tinctus ueſtibus de boſra: quaſi dicat. Natura iſta humana tota infecta quaſi ſanguine infectiõis originis: ciues ſuos non conſueuit ad ſũma trãſmittere. Quibus ſancti glorioſi potuerunt reſpondere. Iſte formoſus in ſtola ſua. i. totus innocens & uirtuoſus ĩ aſſũpta natura: qua q induitur ſtola gradi͂tur ĩ multitudine fortitudinis ſue. Quia fecit potentiam in brachio ſuo: diſperſit ſuperbos mente cordis ſui. i. ſuperbos demones & exaltauit humiles homines Quare ergo rubrum eſt indumentum tuum: & ueſtimenta tua ſicut calcantium ĩ torculari. q. d. angeli xp̃o. Si in tanta potentia triumphaſti: quid ẽ qđ apparet de ſignis paſſionis recepte? Attende autem hic in myſterio ꝙ ſoli xp̃o de ſua paſſione ingerunt queſtionem: quia ipſe ſolus de illius immẽſitate potuit reſpondere: unde & dicit. Torcular calcaui ſolus: & de gentibus non eſt uir mecum. q. d. Sicut ſolus immenſitatem mee paſſionis ſuſtinui: ita ſolus mei doloris & uirtutis menſuram cognoui. Attende autem cum quanta reuerentia angeli chriſtum aſcendentem adorant: & ſibi dignis uocibus iubilant. Gloria laus & honor tibi ſit rex xp̃e redemptor. Noĩe qui in domini rex benedicte uenis. Nũc tibi regnanti pangimus ecce melos. Benedictus es dñe qui ambulas ſuper pẽnas uentorum Benedictus es qui ſedes ſup cherubin & intueris abyſſos. Ecce nunc tecum aſcendũt tribus tribus domini ut confiteantur nomini ſancto tuo & ĩ laude tua glorientur ad letandum in leticia gentis tue ut lauderis cum hereditate tua. Benedicant te celi terra & mare & omnia que in eis ſunt: quia uidiſti nationes: impleſti ruinas: conquaſſaſti capita mortis demonum & inferni: letentur celi & exultet terra: iubilate montes laudem: quia pauperum ſuoꝝ dominus miſertus eſt. O cum quanto gaudio & amore inexpreſſibili a nobis illa celeſtis ciuitas cuius eſt participatio in idipſum in aſcendentibus hominibus ſanctis & occurrentibus angelis eſt cõiuncta in piete xp̃o: qui fecit utraq; unum: iubilans uoce concordi. Et maximũ illud All̃a decantans. Dignus eſt inquit agnus qui occiſus eſt accipe uirtutem & diuinitatẽ & ſapiam & fortitudĩnẽ & honorẽ & gloriam bñdictionẽ. Aſcendentibus aũt oĩbus ſit̃ in iubilo & uoce tube regi nr̃o ieſu pſallentibus ſapienter: dũ intrarẽt celi palatiũ. Rex noſter xp̃s intonat alta uoce. Pater mãifeſtaui nomẽ tuũ hoĩbus quos dediſti mihi de mundo: nunc autem pro eis rogo non ꝓ mũdo: quia ad te uenio perenniter regnaturus. Clarifica me pater apud temetipſum claritate quam habui priuſq̃ mundus eſſet.

Pater iuſte mundus te nõ cognouit:ego autem no
ui te. Opus cõſumaui quod dediſti mihi:& nemo
ex eis perit:niſi filius perditiõis:ut impleatur ſcri-
ptura. Tui erant:& mihi eos dediſti:& ſermonem
tuum ſeruauerũt:& nunc cognouerũt quia omnia
que dediſti mihi abs te ſunt:quia uerba que dedi-
ſti mihi dedi eis:& crediderunt quia tu me miſiſti.
Pro his ergo rogo quos dediſti mihi.quia tui ſũt:
& omnia mea tua ſunt:& tua mea ſunt:& clarifica-
tus ſum in eis:& iam non ſum in mundo:& hi in
mundo ſunt:& ego ad te uenio. Pater ſancte cum
eſſem cum eis:ego ſeruabam eos in nomine tuo.
Non rogo ut tollas eos de mundo: ſed ut ſerues
eos a malo. De mũdo non ſunt:ſicut & ego nõ ſũ
de mundo. Sanctifica eos ĩ ueritate:quia ſermo tu
us ueritas eſt. Sicut tu me miſiſti in mundũ & ego
eos miſi in mũdum:& pro eis ſanctifico meipſũ:
ut ſint & ipſi ſanctificati in ueritate. Nõ pro eis au
tem rogo tantum:ſed & pro eis qui credituri ſunt
per uerbum eorum in me:ut omnes unum ſint.
Sicut tu parer in me:& ego in te:ut & ipſi in nobis
unum ſint:ut mundus credat quia tu me miſiſti:&
dilexi eos:ſicuti & me dilexiſti. Pater quos dediſti
mihi: uolo ut ubi ego ſum:& illi ſint mecũ:ut ui-
deãt claritatem meam quam dediſti mihi:quia di-
lexiſti me ante mundi conſtitutionem. Notum fe
ci eis nomen tuum & notum faciam:ut dilectio q̃
dilexiſti me in ipſis ſit:& ego in ipſis. Ad hec
pater benignus & pius potuit reſpondere. Fili:ſi-
cut aſſeris:tu ſemper mecum es:& omnia mea tua
ſunt:& ego clarificaui te in glorioſa reſurrectiõe:&
iterũ clarificabo in ſpiritus ſancti miſſione:& p to-
tum mundum effundam nomen tuum:ut in no-
mine tuo omne genu flectatur celeſtium: terreſtri
um & infernorũ. Adhuc benedictus ieſus:pater
inquit gratias tibi ago:quoniã audiſti me:ego au
tem ſciebam quoniam ſemper me audiſ. Cui be
nignus pater. Sede a dextris meis:quia ſedes tua
deus in ſeculum ſeculi uirga equitatis uirga regni
tui. Dilexiſti iuſtitiã & odiſti iniquitatem:propter-
ea unxit te homo aſſumptus oleo leticie pre cõſor
tibus tuis. Et tu in prĩcipio mecum rerram funda
ſti:& opera manuum tuarum ſunt celi. Ipſi peribũt
tu autem permanes:& omnes ſicut ueſtimentum
ueteraſcẽt. Et ſicut opertorium mutabis eos & mu
tabuntur:tu autẽ idem ipſe es & anni tui non deſi
cient. Ponam inimicos tuos ſcabellũ pedum tuo-
rum. Sed & ſuper ſeruos meos & ancillas meas p
quibus me rogaſti effundam de ſpiritu meo:& da
bo prodigia in celo ſurſum:& ſigna in terra deor-
ſum:ut ſaluum populum meum faciam:& hono-
rificem in ſecula nomen tuum. Ideo autem hec
uerba hic tam prolixa ĩſerui:quia iſtius ſolẽnitatis
in eis continentur ĩeffabilia ſacramenta. Vbi po-
tes notare cũ quãto affectu relictos diſcipulos patri
commendat:& quomodo apud patrem fidelẽ re-
cepimus aduocatum. Nota etiam qualẽ unionem
in electis poſtulat:quia etiã unioni diuinarum perſo
narum aſſimilat. Quanta autem cõnnexione ĩ no
bis eſt ipſe chriſtus:ipſe excellẽtiue declarat cum dicit.
Tu in me & ego ĩ eis. Infelix ergo qui chriſti ſcin-
dit unionẽ:ſeminator diſcordie. Hic eſt uere perdi
tiõis filius:in cuius perditione digne ſcriptura cõ
pletur. Attende autẽ & pondera uerba ſuperius
poſita:quia uere eructauit charitatis chriſti preco-
nia & mirabili efficacia tranſformant deuotam mẽ
tem in chriſtũ. Vide etiam paterna uiſcera charita-
tis in amplexu dilectiſſimi filii:& quomodo ipſm
benigne collocat ĩ ſolio:& exaudit dulciter in om
ni petito:ut iam uere poſſit uerificari de ipſo quod
dixerat ipſe ieſus diſcipulis. Ipſe enim pater amat
uos:quia uos me amaſtis. Attende etiã q̃ reueren-
ter ipſm ut deum adorãdum ĩgerit agminibus an-
gelorum. Nonne tibi uidetur de throno maieſta-
tis intonare:& dicere angelis ſanctis. Hic eſt filius
meus dilectus:in quo mihi cõplacui:ipſum audi-
te. Seruite ei cum timore:& exultate ei cum tremo
re:qa ipſe ẽ deus magnus dominus.& rex magnus
ſuper omnes deos. Eleuato autẽ ieſu ab aſpectu
matris diſcipulorũq;:& ipſis remanentibus ĩ mon
te oliueti:quãto putas eos gaudio pro ieſu aſcen
dente fuiſſe repletos. Et quia adhuc erant infirmi:
quot lachrymis pro ſeipſis quos ſic uidebant reli-
ctos credis fuiſſe pfuſos. Cogita q̃tũ potes: quia
non digne ſufficies eſtimare cum quanto dulcore
oſculabantur recedentis ieſu illi ſacro mõti impreſ
ſa ueſtigia. Cum quanto etiã cordis deſiderio ere-
cti reſpiciebant ad ſumma. Sed benignus ieſus to-
tus affluens pietate ad eos:eos conſolari nõ diſtu-
lit:cum angelos ſuos ſui receſſus & redditus nun-
cios miſit. Viri inquid galilei quid ſtatis aſpitiẽtes
in celum? hic ieſus qui aſſumptus eſt a uobis in ce
lum:ſic ueniet quẽadmodum uidiſtis eum eũtem
in celum. Galileos uocant quaſi cum ieſu in celeſti
bus tranſportatos. Poterant etiam ſancti apoſto
li angelis reſpondere. Quo habemus reſpicere niſi
in celum? nonne ipſum continet noſtrum theſau-
rum ieſum chriſtum:qui uoſtrũ cor rapuit:nos hic
ſine corde dimittens:non poſſumus decetero niſi
cum ieſu in celeſtibus cõmorari:& nobis celum li
bet intueri non terram:ueſtre autem charitatis ad
miramur feruorem:quomodo dimittentes r̃gem
ueſtrum aſcendere ad nos placuit aduenire:ſed nũ
ciate dilecto:quia amore languemus. Diſparen
tibus angelis:& iam ſe diſcipulis una cum matre
ad receſſum parantibus eſt credendum: q illa ſacra
ueſtigia & terram benedictam oſculantes cũ mul-
ta gratiarum actiõe & gaudio magno domĩo gra-
tias referunt. Sed & ipſam dominam potes dulciſ-
ſime intueri pro filio iubilantem:& promiſſionem
ſpiritus ſancti dulciter exorantem:& cordis ſui ex
primentem affectum:& ſibi potes attribuere iſta
uerba.

Ieſus decus angelicum
In aure dulce canticum
In ore mel mirificum

Cordis pigmentum celicum.
Qui te guſtant eſuriunt.
Qui bibunt adhuc ſitiunt
Deſiderare neſciunt
Niſi ieſum quem ſentiunt.
Deſidetate milies
Mi ieſu quando uenies
Quando me letam facies
Vt me de ieſu facies.
Mi dilecte reuertere
Conſors paterne dextere
Mundum uiciſti proſpere
Iam celi regno fruere.
Sequor quocunq; ieris
Mihi tolli non poteris
Cum cor meum abſtuleris
Ieſus laus noſtri generis.

Et conuerſa ad diſcipulos ipſa uirgo:eos potuit dulciter alloqui.d.
Ieſus in pace imperat
Qui omnem ſenſum ſuperat
Hunc ſemper mens deſiderat
Et illo frui properat.
Ieſus ad patrem rediit
Regnum celeſte ſubiit
Cor meum a me tranſiit
Poſt illum ſimul abiit
Iam proſequamur laudibus
Ieſum himnis & precibus
Vt donet non celeſtibus
Frui cum celi ciuibus.

Et tunc montem dimittentes:corpore reuerſi ſũt i hieruſalem corpore & in ſupernam hieruſalem ſimul cum chriſto aſcenderant tota mente. Attende autem ut breui ſumma comprehendam predicta:quomodo iſta benedicta aſcenſio fuit ordinata congruitate:quia ſeruauit ordinem diuina lege ſanctificatum. Qui ſe humiliat exaltabitur. Qui.n. aſcendit ipſe eſt & qui deſcendit. Quomodo primaria nouitate?quia hodie primo gleba corporis noſtri celeſtia penetrauit:dum noſtram naturam in celorũ alta tranſuexit. Et uide ꝙ oſſa intra ſepulchri anguſtias paulo ante concluſa:iam nunc angeloꝝ cetibus inferunť:imo & ſuperferuntur. Nec unq̃ fuit nec erit tantũ de nouo i illa ciuitate tripudiũ quã tum hodie qñ in illa primo ingreſſu receptus ẽ deus hõ. Quõ fuit publica ueritate qñ uidẽtibus illis eleuatus eſt & nubes ſuſcepit eum ab oculis eorũ. Quõ ẽt fuit uirtuoſiſſima ꝑtãte:qa ꝓpa uirtute fuit ieſus nullo egens adiutorio ſurſũ uectus:ut meri to ſibi cantemus. Exaltare dñe i uirtute tua. Dr̃ ãt ieſuſ aſcẽdiſſe pp ꝓpe uirtutis actũ. Eleuatus eſſe ꝓpter ãgeloꝝ & nubis obſeqũ:quia illi obſequebãť ut dño:ñ prebebãt auxiliũ ut ifirmo. Dr̃ exaltatus pp dignitatis gradũ & regni quod accepit faſtigiũ. Quõ etiã fuit uallata ſocietate:qa turba ſcõrũ i ſua fide decedentiũ ab origine mũdi quos ſecũ ad celeſtia ducẽs aſcẽdebat:iter pãdens ãte eos. Quõ etiã fuit feſtina ſolẽnitate:qa tũc aſcẽdit i iubilo ſupne ciuitatis ſponſus:& in uoce tube uictorie triũpho dotatus. Quis ħ enarrare ſufficiat. Iſtud enĩ ẽ feſtũ feſtoꝝ:& ſolẽnitas ſolẽnitatũ i quo oẽs ãgeli regi ſuo iubilãt gl'ioſe:ſicut in Apo. ſcribitur Et oẽs ãgeli ſtabãt i cõſpectu throni & ceciderũt i cõſpectu throni i facies ſuas. Et cãtantes & iubilantes. Salus deo nr̃o ſedenti ſup thronum & agno.

Quã ſolẽnitatẽ ſic Ber. deſcribit i ſermone aſcenſiõis. Solẽnitaſ iſta chariſſimi gl'ioſa ẽ cõſumatio & adimpletio reliquaꝝ feſtiuitatũ & felix clauſula totius itinerarii ieſu xp̃i filii dei merito quia ſolẽnitatis & leticie dies agiť qñ ſol iſte ſupceleſtis ſol iuſticie nr̃is ſe p̄ñtauit obtutibus. Magna quoq; leticia & exultatio multa nimis qñ cõſciſſo ſacco leticia circũdatus ẽ & nr̃e dedicauit ꝑmordia reſurrectõis:uerũtñ qd mihi ſolẽnitatibus iſtis:ſi cõuerſatõ nr̃a adhuc retineť i tris?Dico ergo ñ multo minus mihi tollerabilior erit exilii huius hitatio q̃ gehẽna:deniq; niſi abiero iqt paclytus nõ ueniet ad uos: uides ne queadmodũ ceťaꝝ ſolẽnitatũ ea quã hodie celebramus & cõſũatione hẽat:& fructũ declaret: & augeat gr̃am?Sicut.n.ceťa oĩa eiuſ q ꝓ nobis natuſ ẽ: ita quoq; ipſius aſcẽſio ꝓ nobis fcã ẽ:& facit ꝓ nobis:ħ Ber. Vbi mãifeſte cõcludiť:ꝙ hec i ſolẽnitatibus tenet ſũmũ. Hodie nãq; ipe rex celoꝝ i ħs ſuã humanitatẽ pr̃ne dextere collocauit in throno: hodie angelici ſpiritus nouum diuinitatis guſtum in xp̃o hoĩe accepert:dũ deũ guſtãt i amoris exceſſu natuř create ſuppoſitũ:& p gr̃e unionẽ hoĩem deũ i quẽ ipi totaľr trãſformati p amoris icendiũ: etiã i illo guſtãt deũ. Quod ſũme dulcedĩs ferculũ nũq̃ potuit i illa ſupnoꝝ ſpirituũ ciũtate guſtari:donec p xp̃m ieſũ ẽ coꝝ guſtibus dulciť iſtillatũ. O q̃tus ẽ iſte guſtus quo oẽs electi i hoĩe deo ſũt dii. Merito ergo illũ plus q̃ ſe diligeret:i quo plus i ſeipſis btĩtudĩs recipiũt. Hodie ẽt illius ſupne citatis ẽ reſtaurata ruĩa:dũ ſpirituũ neq̃ ſcĩ pr̃es deſerta ſedilia poſſederũt. Hodie pax p xp̃m i terris fcã ẽ:dũ eccl'ia iudeoꝝ & gẽtiũ ẽ unita. Prio enĩ ipi apl'i coutebãť gẽtibus:qbus erat mãdatũ. In uiã gẽtiũ ne abieritis:ſed ite tm̃ ad oues q̃ pierũt domus iſrl'. Nũc mãdatũ accipiũt. Docete oẽs gẽtes:& ꝑdicate euãgeli um oĩ creatuř:quaſi dicat ih̃s:pax ẽ fcã unus quoq; ẽ paſtor:& unũ ouile. Nõ.n. ẽ diſtictio iudei & greci. Nã idẽ dñs oĩm diues i oẽs q iuocãt illũ. Hodie ẽt ẽ fcã pax iť hoĩem & ãgelũ:dũ exercitus illu xp̃i ſcõꝝ.ſ. p̄rm i eiſdẽ ordĩbus cũ ãgelis collocãť. Hodie ẽ fcã pax iter hũanã naturã & deũ:dũ ipſã ſup oẽm creaturã euectã i ſue dextere collocauit cõſeſſu Hodie oĩum electoꝝ mẽs i celeſtia trãſportať: dũ theſaurus cordis ipoꝝ ieſus xp̃s celoꝝ alta aſcẽdẽs coꝝ corda ibi poſuit:ubi ipe cõſedit. Merito ergo p̄ñt ãgeli hoĩbus de hac ſolẽnitate cãtare. Cõſtitui te diẽ ſolẽnẽ i cõdẽſis:qa hec iocũdiſſima dies oĩm gaudioꝝ aduãtiõe cõdẽſať. Quõ ẽt fuit ſublimis localitate q̃ uſq; ad ãtiquũ dieꝝ ꝑuenit pr̃em.ſ. etnũ:& in eius dextera ſibi equalis per omnia gl'ioſe

receſsit. Quomodo fuit uiuifica largitate: qa poſt aſcenſum ſuum ſpiritu ſancto omnia adimpleuit. Hanc autem ſolennitatem gratioſo dictatu quidam deſcribit: ubi quaſi tota hec materia delectabiliter continetur. Incipit autem ſic.

Sequentia

Vrſum ſonet laudis melos
Rex uirtutum ſcandit celos
Sublimi potentia.
Totus celi potentatus
Erit illi laureatus
Summa cum letitia.
Iubilant & mirantur
Laude ſimul iocundantur
Circa hec magnalia.
In dulcorem ſonant uoces
Diſtinguuntur per cohortes
Aſtra celi fulgida.
In amore inardeſcunt
Querunt ſic & extupeſcunt
Et reſpondent qui cognoſcunt
Ieſu mirabilia.
Queſtio minoꝝ angeloꝝ de regis pſona.
Quis eſt iſte glorioſus
Sua forma ſpecioſus.
Tanto fulgens lumine.
Reſponſio maiorum
Hic eſt rerum procurator
Ade lapſi reparator
Gratuito munere.
Queſtio minoꝝ de aſſumpta natura
Quid eſt iſtud quod ueſtitur
Cur maieſtas operitur
Que non eget tegmine.
Reſponſio maiorum
Hec eſt ueſtis illa pia
Caro ſumpta de maria
Sine uiri ſemine.
Queſtio minoꝝ de paſſione recepta
Cur eſt ueſtis lacerata
Et hinc inde rubricata
Quaſi tincta ſanguine.
Reſponſio ieſu chriſti
He ſunt plage quas portaui
Hic eſt ſanguis quo manaui
Moriens pro homine.
Queſtio de comitiua ſanctorum
Quis eſt iſte comitatus
Tã ſublimis appatus Quaſi cinctus agmie.
Quo procedit rex uallatus
Reſponſio maiorum
He ſunt aĩe beate
De iferno liberate Pro parentum crimine.
Quo fuerunt captiuate
Nunc ſimul maiores & minores laudant aſcendentem.
Ergo cantent in hac die
Tres celeſtes hierarchie Laudes & preconia.
Nato uirginis marie.
Qui moriens hoſtem ſtrauit
Et ifernũ ſpoliauit Reſurgens in gloria.
Et de morte triumphauit
Sic naturam reparauit
Et ruinas reſtaurauit Equa dans faſtigia.
Nobis ſanctos ſociauit
Nunc aſcendit ſic patenter
Celos penetrat potẽr Omnium cacumina.
Et tranſcendit excellenter
Pater ſtringit amplexatur
Vnigenitũq; pſtrat Cui dedit omnia.
In quo ſolo iocundatur
In dextra iam patris ſedet
Vnde ſcãs mẽtes ỹplet Tribuẽs cariſmata.
Et conformes ſibi prebet
Rex benigne nos conforta
Et ſp tibi nos cõcorda Qui adiples oĩa. amẽ
In te ipſum nos tranſporta.

Ieſus largitor ſpiritus Cap.xxxiiii.

Ane ſacer ille chorus apoſtolorum ĩ cenaculo ſyõ reductus cũ aliis diſcipulis ipſam beatam uirginem ut magiſtram uenerantes: & ut dominam cum ipſa & ceteris mulieribus ſacris orationi uacabat. Sicut enim ſcribit Lucas in Act. Omnes apoſtoli a mõte olíueti Hieroſolimã regreſſi erant pſeuerantes in orone unanimiter cũ mlieribus & maria matre ieſu: & fratribus eius. Super quo dicit Hieronymus. Ecce domino ieſu aſcẽdente ĩ celum: cũ quibus uacat ĩ ſcola uirtutum: ac in lege mandatorum dei meditatur: ut ipſa ſit forma diſcipline xpi: & uirginibus ceteris perfectiõis exẽplum. Conuerſatur etiam cum teſtibus reſurrectionis: & ipſa teſtis cõuerſatur cũ ſenatoribus celi in curia paradiſi ſub diſciplina ſpiritus ſancti totius maieſtatis diuine magiſtra. Inuenitur prima inter paſtores ſummi regis: quorum uita iam non erat de ẽris ſed de celis. In cenaculo aſcẽdiſſe legũt quo paſcha diligẽtiſſime celebrat. Ibiq; manebãt cũ maria mr̃e dñi nr̃i ihu xpi unanimit aſpirati charitate pſeuerãtes ĩ oratiõe: donec ex alto ĩducerẽt uirtute. Nam quidem cum domino conuerſantes uirtutibus & miraculis paſcebantur: bene in oratione perſeuerabant nihil heſitantes donec accipẽt ſpiritus ſancti munera que poſcebant: hec Hieronymus. Vbi potes uidere cum quanto mentis feruore expectabant promiſſum: nihil dubitantes ꝙ ille qui uiuens in carne in hac uita tot eis ſigna dilectionis oſtenderat eis deficere in promiſſione nõ poterat. Credendum etiam eſt: ꝙ ſicut chriſtus predixerat ꝙ filii nuptiarum non poſſunt lugere: nec ieiunare: q̃diu cum eis eſt ſponſus: Sed uenient dies cum auferetur ab eis ſponſus: & tunc ieiunabũt quo carnem affligendo ieiuniis cum multis lachrymis omnia ſigna amoris q̃ xps eis in uita oñderat.

& dolores paſſionis quos in cruce pertulerat:& ſa
cros illos tactus:quibus manus & pedes eius & la
tus palpando tractauerat ſimul cum ſuis negligen
tiis defectibus & incredulitatibus conferebant
duriſſime proprias deflentes culpas & dulciter ad-
mirantes dignatiuas xp̄i miſericordias. Accede-
bant etiā humiliter & deuote ut pie credendū ē ad
pedes ſacratiſſime uirginis ipſoꝝ dn̄i mr̄is: & tunc
cū ipſa cōferentes de oībus. Que tota ſpū ſancto
plena:oī filii ſui actuū erat magr̄a & conſcia:ſe eidē
uirgini cōmēdabāt hūilit̄:ipſā exorantes ardēt̄:ut
ꝓ ipſis apud filiū ītercedere digneret̄:ne eorū exi
gentibus culpis:ſpiritū ſanctū mittere retardaret.
Non enim erat iguorans ille apoſtolicus cetus: q
nec erat ſpiritu ſancto uacuus:licet expectaret ma-
iori copia ueſtiri:ꝙ dona que uult dare altiſſimus:
& uult deſiderari ardenter & ſibi peti inſtanter:ut p
hoc noſtri fiat menti:quod ſui futuri eſt doni. Qui
enim iam ſpiritum ſanctum in pluribus ſuis doniſ
recepiſſent a xp̄o ſatis oſtendit flatus ille boni ieſu
quo in ſacra reſurrectionis die:in facies eorum ī ſuf
flans dixit eis. Accipite ſpiritum ſanctum. Quod
oſtendens leo papa in ſermone penthe. ſic ait. Spe
rabat̄ ab apoſtolis ſpiritus ſanctus. Non ut tunc p̄
mo habitator ipſorum eſſe inciperet:ſed ut ſacrata
primo pectora & feruentius accenderet:& copioſi
us mūdaret:ſua cumulans dona:non inchoās nec
ideo nouus in opere ſed ditior largitate. Si autem
oratio eſt aſcenſio mentis in deum quantū tūc cū
xp̄o tranſcendebant mente ſurſū acti etiam ab ipſa
uirgine mr̄e quando recordabant̄ quomodo uide
rant ipſum aſcendentē in celum:eis benedicentem
extenſis manibns:in quibus apparebant ſigna cla
uoꝝ & omnium alioꝝ recordantes que ipſoꝝ trāſ
portare ad diuina poterant mentes:ꝓpter qđ licet
numerus iſte duodenarius: quo benedictus ieſus
qui omnia fecit in ſapientia mittere tardauit promi
ſſum. Sic aliter ſacris myſteriis plenus tn̄ ex ipſius
miſerationis indultu ꝓceſſit:ut in hoc diſponeren
tur tempora:exſiccarentur ieiuniis: eleuerentur deſi
deriis:exſubtiliarentur in affectibus ſuis:& recolli-
gerēt dicta & acta benedicti ieſu ſiml̄ cū matre ma
giſtra:ut ſic ex omnibus circūſtantiis diſponerent̄
perfecte:ut ſubito arderent pleniſſime adueniente
ſpiritus ſancti igne Expregiſcere nūc anima que
cunq̄ȝ es xp̄o deuota:& cogita in toto āni decurſu
memorialia & inſignia xp̄i uite:q̄ ī ſacris ſolēnitati
bus recoluntur natiuitatis & decurſus uite:paſſioīs
acerbe:reſurrectionis glorioſe:& aſcenſionis ad ce-
los:in deuota & arida mēte recepis: & rea īdeuoti-
onis in xp̄m indigna ſis recipe ſpirituſ ſancti ꝓmiſ
ſū: ꝓpter qđ ī his diebus:ieiuniis & lachrymis ua-
cans:in mētis ſpiritu nitaris ingredi ſacrū illud ce-
naculū:& pedibus deuoluta ſacre uirginis matris:
& principiū mūdi tota intētione eis ſupplica ꝙ tibi
ueniam īpetrēt a dilecto ieſu & ī ſuo ſacro recipiētes
collegio:te cōſortem fieri receptatiōe p̄cioſi mune
ris ſpiritus ſcī:quo tota cū eis in xp̄m trāſformeris.

In his etiā diebus exurgēs petrus in medio fra-
trū qui erāt in numero diminutiuo:ſermonē eis de
duodenario numero ſupplēdo ꝓpoſuit: & ſorte di
uine lucis cadēte ſup mathiā:cōpletus eſt ſacer ille
numerus ſecūdū diſpoſitionē etnā: ut filio ꝑditio
nis excluſo:p ſpm̄ ſanctū integer ſeruaret̄. De nu-
mero enim ip̄oꝝ nullus poſtea mortaliter ruit. Li
cet de numero illoꝝ alioꝝ qui receperūt ſpm̄ ſāctū
in die pētecoſtes corruiſſe plures narrant̄. Ait enim
Ioānes climacus doctor grecus:ꝙ .xii. hereſiarche
ex illo numero corruerūt:de quibus expoīt uerbū
Ioānis apoſtoli dicētis. Ex nobis exierūt: ſed non
erāt ex nobis. Nā ſi fuiſſent ex nobis: remanſiſſent
utiq̄ȝ nobiſcū. Quicquid autē ſit de hoc adminus
ſatis ꝓbari uidet̄ ex textu actuū apoſtoloꝝ: ꝙ ille
Nicolaus unus ex ſeptē diaconibus: fuit de nume
ro iſtoꝝ. cxx. qui in die pētecoſtes ſpiritū ſantū ac-
cepiſſe narrant̄:cū tn̄ ip̄e poſtea a charitate cadens:
auctor fuit īpiiſſime hereſis de qua in Apoc. dn̄s di
cit. Odiſti facta nicolaitaꝝ: q̄ & ego odi: hoc autē
ideo diuia ſapiētia eſſe ꝑmiſit:ut omnes electi in ali
orum caſu qui uidebant̄ ſublimes in ſtatu:addiſcāt
ſeruire dn̄o cū timore:& ei exultare cū tremore: &
ſic ſemp ſacre circūſpectionis diſciplinā app̄hēdāt
ꝙ p irā dn̄i de uia iuſta nō cadant:unde etiam licet
ap̄li tāta fuerit nūc ſpiritus ſācti copioſitate firma
ti:ut faciliter potuerint omne peccatū mortale uita
re:& etiā frequētiā uenialiū: nō tamē credo eos fo
re factos īpoſſibiles ad peccādū. De ueniali enim
non eſt dubium ꝙ pluries peccauerūt. Gratius
enim ſpūs ſancti ī tanta ꝑfectione ꝙ ab ip̄o cadere
ſit īpoſſibile:& ꝙ nullū poſſit peccatū admitti. So
lius eſt dignitatis materne ut arbitror in hac uita:
que in illa ſanctificatione qua facta fuit dei mater:
tantā copiā ſpūs ſancti accepit:quātā poteſt uiatrix
accipere:nō unita deo unione pſone: unde nec po
ſtea īdiguit ſpiritū ſanctū recipere:licet nouis ſemp
gaudiis frueret̄ de bn̄ficiis filiorū. Quod autē
apoſtoli non fuerint impoſſibiles ad ruendum:ui-
detur poſſe probari per illud Ap̄l'i.i. Cor. ix. Caſti-
go corpus meū & in ſeruitutē redigo:ne forte cum
aliis predicauerim ipſe reprobus efficiar. Vbi dicit
quedā gloſa:ꝙ eſt poſſibile .ſ. me reprobum fieri:ſi
corpus non caſtigarē. Ex quo uidetur ꝙ cōfirmatō
illa licet tantam infirmitatē dederit:ut ſicut dictum
eſt faciliter poſſent oē peccatū mortale uitare: non
tamē fuit impoſſibile ſi uoluiſſent:& nō debito re
gimine occaſiones peccatoꝝ cauiſſent eos peccare
mortaliter niſi forte diceres ꝙ certū eſt ꝙ non pec
cauerūt poſtea & ideo fuerit impoſſibile:quia deuſ
eos preuiderat & diſpoſuerat nō peccaturos. Talis
īpoſſibilitas nō remouet poſſibilitatē cōtingentie
creature. Nec obſtat ſi diceres ꝙ paulus non rece-
pit ſpm̄ ſanctum in penthe:quia non minus habu
it de ſpiritu ſancto poſtea:q̄ ceteri apoſtoli. Impoſ
ſibilitas .n. uolūtatis ad peccandum: nō eſt ſtatus
coīter huius uite. Hoc enī nō pōt uoluntati ineſſe
niſi eiuſ defectibilitas abſorbeat̄ a gr̄a:qđ ſolū fieri

credo in gloria :excepta uirgine glorioſa. Non dubito tamen ꝙ tanta ſunt ſuperueſtiti gratia illi duodecim athelete expugnatores mūdi : ꝙ ualde difficile fuiſſet eos ruere per peccatū mortale. Et ſi alicui uidetur impoſſibile :uolo deuotiōi apoſtolice denegare. Apoſtolis igitur ut dictum eſt congregatis & ſacris diſpoſitiōibus eleuatis dū complerentur dies penteco. quīquageſimo reſurrectionis die: & ab aſcenſione decimo : hora tertia dum eſſent cōgregati in unū : & ſederent ut quieſcerent tam mente q̄ corpore: factus eſt repēte de celo ſonus tanquā aduenietis ſpiritus uehementis: & totam domum replens pre magnitudīe ſonitus: deſcendit ſpiritus ſanctus ī forma linguarū ignearū: & requieuit ī magna copia ſup eos: ſicut ſcriptum eſt in actibus apoſtolorum : quia apparuerūt illis diſptite lingue tanq̄ ignis: ſeditq; ſupra ſingulos eorum: & repleti ſūt omnes ſpiritu ſancto: & ceperūt loqui prout ſpiritus ſanctus dabat eloqui illis.

Attendendum ē autē ꝙ ſpiritus ſanctus ſemper animam in ueritate cōſtituit : & idem eſt ueritas quod uera humilitas. Ideo ut illam maieſtatem diſcipulus oſtenderet: & debilitatem creature ingereret :factus eſt ſonus ipſorum corda concutiens: ut in ſuum redacti nihilum : poſtea magis in deum attollerentur in altum. Sonus autē ille repētinus fuit celeſtis uehemēs & replenſ. Repentinus quia neſcit tarda molimina ſpūs ſācti grā. Subito enim in nouos uiros tranſportati fuerunt: & nouā augmentationē habituum mētis: fidei ſpei: & charitatis: & omnium uirtutū receperūt. Dicit̄ autē ſonus de celo: qr ipoſ celeſtes effecit: ut ex tūc poſſet quilibet dicere. Noſtra conuerſatio in celis eſt.

Dicitur autē uehemens: qr uehemēter eoſ timore filiali nihilauit ſub deo: ut ſi perſeuerarēt: ne eis adimeretur eternū. Nihilominus uehemēs fuit: qr mētē ab omni carnali amore eradicās: fortiē ipam uehebat ad ſpirituales ardores: unde & uehemens: quaſi mentē uehens. Dicit̄ autem replens: quia ſpiritus ſāctus eos abūde repleuit: ut non reſonarent amplius p impatientie murmur: ſed ſic eſſent amore celi & ieſu chriſti pleni: ut nihil plus poſſet capere de amore mūdano: ſic ex plenitudīe ſupeffluerent: ꝙ tāq̄ dei flumina paradiſū eccleſie abunde rigarēt. In ſpecie autē ignis rationabiliter ſpiritus ſanctus diſcipulis apparuit: quia ſicut iter uiſibilia corpora ignis ē excellētius :dilatato nomine ignis ad totā celeſtem naturā: ſicut ſepe ſancti dilatant in tantum ut ſit principium ſplēdoris caloris & uitalis uigoris ī corporibus. Sic & ille q eorum imitabatur mentibus: ſcilicet ſpūs ſanctus eſt fons radix & origo omnis ſapientialis cognitionis : & omnis meritorii amoris: & omnis ſpiritualis uiuificatiōis & opationis uirtutis. Conueniūt etiam proprietates ignis ſeptiformi multiplicationi donorum ipſius ſpiritus ſācti: & effectui quem in apoſtolis fecit & facit ī uiris apoſtolicis. Ignis eſt calefactiuus: illuminatiuus: aſcēſiuus: qr eius ē proprie ſurſum ferri. Solidatiuus: ſicut patet ī luto & lateribus. Diſtīctiuus materiarum ſibi cōuenientium: & ſibi iflammabilium: unde ſecūdum gradus materias ſibi cōuenietes accipit. & contrarias fugit. Sicut ī paleis patet & ſtupa que cito incendūtur: & in lignis ī quibus multiplicatur. Lapides uero raro & tardius in ſuam ſimilitudinem adducit. Aquam uero & alia ſimilia tanq̄ hoſtilia ſtridēdo fugit. Et ideo diſtīctiuus liquefactiuus: ut patet ī cera & metallo. Contratiuus & icineratiuus: ut patet ī pelle & omnibus aduſtis. Sic & ſpiritus ſāctus ut reſolutone procedamus cōtrahit & icinerat per donū timoris: liquefacit per donū pietatis: diſtiguit & diſcernit per donū ſciētie: per quam diſcrete conuerſamur ī medio natiōis praue. Solidat & firmat per donū fortitudis: per quam de omnibus tribulationibus triumphamus. Eleuat & facit aſcēdere p donum cōſilii: per quod promouet ad euāgelica ſeruanda cōſilia: & ad ardua uirtutum facit aſcēdere. Illuminat per donū itellectus in cognitione uirtutis dei. Calefacit p donum ſapiētie in ardore ſūmi boni. Sicut autem per iſtos effectus ignis calefaciēdo corda inflammat: liquat: purificat & in ſimilitudinem ſui immutat: & per hoc metalla renouat: ſic hodie ſpiritus ſanctus per cordialem calorem liq̄fecit apoſtolorum corda: & purgans a labe peccati: & totaliter tranſformans in ſimilitudinem chriſti nouas creaturas effecit.

Ieſus clarificatus Cap. xxxv.

Quia uero ſpiritus ſanctus omnia que dixerat & fecerat clarificādo ſpiritualiter eos itelligere fecit ſicut promiſerat dicenſ. Suggeret uobis omnia q̄cunq; dixero uobis: & me clarificabit: qr de meo accipiet. Ideo cōuenienter non ſolū in igne: ſed ī lingua ignea uoluit apparere. Sicut. n. lingua exprimimus q̄cquid eſt in corde uerbo conceptū. Ita ſpūs ſcūs tanq̄ ipſius eterni uerbi ad fideliū corda uehiculū & expreſſiuum teſtimoniū manifeſtauit pfecte ieſū quātū ſtatus reqrebat apoſtoloꝝ. Unde pricipalis itentio ſpūs ſancti eſt manifeſtare in cordibus noſtris excellētias dei ī ſe: & in aſſumpta natura. Ac per hoc nobis oſtendere quātum nos amauit filius dei: qui talia pro nobis dignatus eſt facere. Sicut enim nihil ſumus in eſſe gratie niſi in chriſto ieſu: ita nihil aliud in nobis itendit: niſi nos nouos chriſtos facere. Et ut hoc eē poſſimus: chriſti precordia nobis reuelat quantum nos amoroſe dilexerit : q̄ ſpiritualiſſime & diuiniſſime omnia fecit: quanta tranſformatione nos ſibi uniuit: ita ut faciat nos experimento apoſtolicum illud ſentire. Uiuo ego: iam non ego: uiuit uero in me chriſtus. Tale autem teſtimonium dat ſpiritus ſanctus de chriſto menti quam plene illuminat: ut aperte cognoſcat ꝙ omnis creatura tā celica q̄ terrena a deo facta eſt ad fruendum ſummam diuinitatem : & ad honorandum illum hominem:

quem aſſumpſit in unitate perſone. Vnde aſſū-pta natura ſublimis ieſu uidetur eſſe principaliſſimum opus a deo intentum inter oīa que produxit. In cuius perfectione uirtutis humaná reparationem: & ruine angelice reſtaurationé: propter ipſius ieſu honorem ſimul intendit: & uniuerſe creature meliorauit ſtatū: & conſumauit appetitum: cum nihil poſſit deus creare plus facere q̄ ipſam ſibi unire unitate perſone. Quod enim melius eſt: deus magis diligit: & quod maius bonum eſt: deus magis intendit. Cum igitur natura aſſumpta ſit melior oī creato: & magis bonum magis eam deus ītendit: īmo in ipſa quo ad aliquid omnium creatorum bonum intendit: dū per ipſū oía meliorauit. Et ideo nō īmerito dixerim: ꝙ oía creata ordinauit dominus ad honorem illius humanitatis aſſūpte poſt illum otdinem quem eis indidit glorie diuinitatis ſue: & ꝙ hanc excellentiam ieſu chriſti nec ipſi apoſtoli ante aduentū ſpūs ſācti plene recognoſcebát: nec actus ſue dignatiue clementie ipſis oſtenſos ī decurſu uite ieſu nouerant ponderare. Ideo ſpiritus ſanctus adueniens omnia eius pondera monſtrauit: propter quod ſicut ignis congregatis lignis in magnū aceruū quando ſuperuenit: omnia incendit inflāmat: & finaliter incinerat: & quaſi inuiſibiliter annihilat. Sic & ſpiritus ſanctus in apoſtolis fecit: quia omnia dicta & acta chriſti ieſu tanq̄ digna cōgregata in eorum cordibus ſtatim ſpirituali mō fecit clareſcere & ardere: & omnia ex īmēſurabili chriſti amore procedere: quo quaſi totuſ pro nobis fuit incineratus in ſui humilatione profunda: & ſic apoſtolos annihilauit in ſe: ut eos in chriſtum totaliter tranſportaret: unde hodie proprie potuit dicere qlibet apoſtoloꝝ. Et ſi chriſtum uſq; nunc ſecūdū carnē nouerimus: ſed nunc iam nō nouimus. Sic ergo uides quomodo ī lígua ſpūs ſanctus chriſtū ieſum apoſtolis predicauit de nouo. Et ideo ſic chriſto ībutus linguá igneá fecit: qua ignita chriſti uerba & facta proferrent: & audientiū mētes adurerēt: & nihil ſibi attribuentes ſcirent ꝙ non ipſi ſunt q loquūtur: ſed ſpiritus patris eorum qui ī eis loquitur. & in audientium cordibus operatur. Vides ergo quomodo ſpiritus ſanctus concordat cū chriſto ī humilitatis doctrina. Nullus enim poteſt plene humiliari niſi per ſpiritū ſanctū cognouerit dei īmenſitatem tam ī ſe: q̄ in aliis que pro nobis fecit & nihilitatē ſui tam in ſuis offenſionibus: q̄ etiā in continue reſiſtendo ſuis in nobis effectibus gratioſis. Et in hoc clarificatur xp̄s: & nos obſcuramur: quia ipſe eſt oē bonū noſtrū qui nobis oía bene fecit. Cui & nos continue reſiſtimus impie: dum ſumus in hac uicioſa carne: quātūcūq; uideamur uirtutibus pleni: & aliorum reſpectu in eius gratia conſumati: īmo qui maior eſt in gratia maiorem ſe ſentit ex ſe eē ī hac reſiſtentia īpietatis ſue. Epilogando ergo claritatem glorie xp̄i potes uidere: quia uirtus chriſti que abſcōſa uidebatur in cruce: clarificata ē ī inferno dum ipſū ſpoliauit. Clarificata eſt in ſepulchro: dū glorioſe reſurrexit. Clarificata eſt ī mūdo: dum diſcipuloꝝ mentes in fide reſurrectionis firmauit. Clarificata ē in celo: dū coram eorū oculis comitantibus ſanctis angelis & iubilantibus patenter aſcendit. Clarificata ē in dextere paterne conſceſſu: dum inde abundanter & uiſibiliter ſpiritum ſanctum miſit: qui ipſorū apoſtolorum corda illuſtrauit: inflāmauit: & tranſportauit ī chriſtum: & ipſorum ori dedit efficaciſſimum uerbū ad conuertendum mundū. Cuius hodie premiſit ſignū: dum ad petri predicationē qnq; milia ſūt cōuerſi: Act.iiii.

Ieſus ſpirans afflatibus Cap.xxxvi.

Sicut autem tunc in primitiua eccleſia dabatur ſpiritus ſanctus uiſibilibus ſignis predicantibus apoſtolis ceteriſq; diſcipulis. Sic uſq; ad finē mūdi benedictus ieſus eundem ſpiritum mēbris ſuis inſpirare non deſinit ſecūdū illam mēſurá qua iſtos dū uiueret in ſui amoris & doloris portauit merito: & tunc ī ſui fruitionis gaudio portat in illo beatitudinis regno. Totus enim influxus ſpiritus ſancti in nos ad hoc ſolū eſt: ut in nobis fiat de nobis: quod chriſtus de nobis fecit in ſe. Nihil enim ſumus niſi in eo. Et ideo nullus debet nec poteſt in ſe minuere ſpiritus ſancti afflatus ſine offenſa ipſius inſufflantis ſpiritus: quia ex hoc meraciſſima noſtra mēs que ſemper proprio bono reſiſtit minuere uult illam meſuram: quam chriſtuſ ſibi meruit in ſe: & ī nobis formare diſpoſuit. Nec dum mens noſtra impia quando a ſpiritu ſancto uult duci ad perfectionis faſtigia excuſare ſe ſub ſimilitudine aliorum dicendo. Sufficit mihi facere quod talis facit uel quod faciunt ceteri in communi: quia in ſitu corporis proprium locum habet quodlibet membrum & ſpeciale officium: ad qđ influit ſpiritus uiuificationis nature. Sic in chriſto ieſu cuius nos ſumus corpus & mēbra: de mēbro ſpiritus ſancti influit cuilibet membro electo illa operāti & facere que congruunt illi ſtatui ſpiritualis menſure. In qua chriſtus ieſus ipſum ī ſe locauit in merito ſue uite paſſibilis: & locaturus eſt ī gloria diuinitatis. In hoc ſtat noſtra perfectio ut non contriſtemus ſpiritum ſanctum dei ſibi reſiſtendo īſpirationibus ſuis: quibus ſe nobis dignatur inſerere: ſed ſemper ſimus obedientes mortificati ī nobis: & ſolo eius ductu mobiles ad omne bonum perfectum. Ad habendam autem diſcretionem in iſtis īſpirationibus que eſt omnium uirtutum auriga: debes ſcire: ꝙ quia limpide flāme inſpirationum diuinarum dum ſumus in tenebris & umbra mortis non ad plenum illuminat noſtrā noctē hortendam: ideo ſepe uenit nobis dubitatio ne inſpiratio ſit deceptio propter illius hoſtis aſtutias qui ſe tranſfigurat in angelum lucis. Ad cuius fugiēdas decipulas notare debes ꝙ influxus gratie: qui ramificantur in habitum uirtutū: donorum & bea-

titudinum ſicut infra patebit impelli nos ad multi plicem actū.ſ.itrinſecū qui mentē perficit: & extri ſecum:qui per opus ſe extendit. Actus interior eſt quo uirtutes agunt in aīa:ſicut charitas eā inflāmat ad plene diligendū deum & proximū: humilitas ad reputandū ſe uiliſſimū & omni bono indignū. Temperantia ad refrenādū animū ne delectet carnaliter in aliquo bono creato. Fortitudo: ut nulla aduerſitate uacillet uel moueatur a bono. Prudētia ut ſemper de proximo prout debet eſtimet bonū: & diſcrete intus de omni extrinſeco formet iudicium. Iuſtitia ut ſemper ſibi & deo: & proximo intendat reddere plene quod debet. In iſtis raro uel nūq̄ pōt eſſe deceptio. Nec ad iſta ī te formanda etiam ſi poſſet ſe uellet diabolus imiſcere: quia quanto plus iſta creſcunt tanto perfectius ſpiritus ſanctus inhabitat mentē. Et ſi in iſtis ad ſpiritū ſanctū non eſſet rebellio ipſe plene dirigeret: ut in extrinſecis actibus non eēt deceptio. Exteriores autē actus ſūt: ut uerbi gratia. Charitas ad deum: iubilatio uocalis: ſtridor clamoris: & alia ſigna corporis: ad proximum elemoſyna: obſequium ī infirmitate & neceſſitate & ſimilia. Humilitatis actus extrinſeci ſunt humiliter reſpondere: extrinſecos honores uiſibiliter fugere: actus uirtutis facere: & per ſigna exteriora omnibus ſe ſubditū reddere: & ſimilia. Tēperantie uero actus extrinſeci ſunt ieiunia: dura & pauca ueſtimēta: & ſimilia. Fortitudinis uero ardua & dura queq; aſſumere: periculis ſe opponere: & in defendēdo ueritatē conſtantiā pretendere.

Prudentie uero actus ſunt diſcrete loqui omnia facta tam tua q̄ alioꝝ: ſecūdum ꝙ ad te ſpectat debita circūſtantia examinare. Iuſtitie uero multi ſunt actus: reſpectu tui: ſicut dignus es de omnibus tibi confuſionem reddere & penitentiam talē facere: ꝙ poſſis ad innocentiam reformari. Reſpectu proximi: zelus & equitas iudicii in malis: liberalitas beneficii & retributio boni. Reſpectu dei ſicut ſūt ſigna latrie & cultus dei in diuinis officiis & genuflexionibus & actibus corporalis orationis.

Omnibus iſtis inſidiatur angelus ſathane & ſēper per exceſſum & ſepius per remiſſionem ī diſcretis parat ruinam: que nunq̄ eis eueniret: niſi quia maligna rebellio mentis eoꝝ qua rebellant ſpiritui ſancto & internis actibus in quibus plena cōſiſtit perfectio: & in quibus non cadit exceſſus de leui meruit eos relinqui deceptioni ſathane in exterioribus: ut uel ex indiſcretione deficiant: uel ex tepiditate omittant: uel ex leuitate in oculis hominum uane glorie mercedē recipiant: & ad dura proximorum ſepe inditia dilabantur. Et hoc etiam eis accidit: quia ſtudent perfectioni uirtutum quo ad exteriores actus ſepe neglectis interioribus perfectionibus mētis. In illis ergo dixi ꝙ nullo modo ē diuine inſpirationi reſiſtendū: ſed ſine timore ſequendū eſt: quia ſemper dicit ad optimum. Attende autem ꝙ flatus iſtius benedicti ſpiritus animā rectificant per ſeptenariū uirtutū uincendo ſeptenarium uicioꝝ: ſed quia uicia uicta & iam ſuccūbentia ad hoc flant in anima ſinthomatha exaltationum: & inclinationum ad ea ex quibus anima impugnatur & impedit: ne ſine difficultate poſſit operari uirtutū exercitia. Ideo ſepenariū donorum datur ad expediendū potentias mētis: ad agendū actus uirtutum: & ad extinguendū illa ſinthomata uiciorū. Et ut tibi aliq̄tulū claret: ſcias ꝙ iſto m ō obliquitates uicioꝝ repellunt: ut timor reliqas ſupbie: pietas reliquias inuidie. Qui enim pie ad proximum afficitur: nō ei inuidet. Scientia reliquias ire. Ira.n. eſt quaſi quedam inſania. Fortitudo reliquias accidie: que mentem ad bonū reddit inualidam & pigram. Conſiliū reliquias auaritie. Conſilium enim diſponit ad ſpiritus paupertatem. Intellectus reliq̄as gule quē mentem facit brutalem. Sapientia reliquias luxurie: quia guſtato ſpiritu deſipit omnis caro. Iſtud etiam donorū ſeptenarium expedit uires naturales ad actus ſibi conformes. Iraſcibilis.n. impediri pōt ne ī actus tendat uirtutū: tā per pſpera: q̄ per aduerſa. Expeditur ergo in proſperis per timorem: & in aduerſis per fortitudinem. Concupiſcibilis īpediri poteſt per duritiam ad proximum & per faſtidium ad deum. Expeditur ergo ad proximū per pietatē ī ipſū. Ad deū per ſapiētie guſtū ſuauiſſimū. Rationalis uero indiget expediri in uirtutis ſpeculatione: electione: & executiōe. Per donū intellectus expeditur ad uerum ſpeculādum.

Per donum conſilii ad uerū eligendū. Per donum ſcientie ad recte exequēdū: per donū enim ſcientie recte conuerſamur in medio nationis praue & peruerſe. Tertio etiam iſtud benedictū ſeptenarium donorū expedit uirtutū actus & officia quod ſatis ſequit ad pmiſſa. Nam timor expedit ad temperātiā. Timor enim carnes configit. Pietas uero ad uerā iuſtitiā: ne in crudelitatē degeneret. Scientia ad prudētiā ne deuiet in aſtutiā uulpinam. Fortitudo ad patientiā ut non tantū portet per patiētiā que ē uirtus: ſed etiam benigna ſit ad hoſtes per fortitudinē que eſt donum. Conſilium ad ſpem. Dū.n. conſiliū ad alta uirtutū mentē uehit: merito ſpem erigit. Intellectus ad fidem: quia multā firmitatē fides accipit ex dono intellectus dum credita ſibi luceſcunt per intellectus donum. Sapiētia ad charitatē: unde ſicut charitas ē mater & cōſumatio omniū uirtutū: ſic ſapiētia ē cōſumatio oīum donorū: ut merito de ſapiētia poſſit dici: uenerūt mihi oīa bona pariter cū illa: & inumerabilis honeſtas per manus illius Sap.vii. Iſta etiā dona multū mētē expediunt ad chriſti paſſiones imitandas. Sicut enim ad patiendū mouit chriſtum paterna uolūtas uirtus ſtrenuitas: & humana neceſſitas. Sic etiā in his debemus eſſe chriſto cōformes Diuina quidem uoluntas mouet ut cognita per īntellectum: ut amata per ſapientiam: ut in reuerentia habita per timorem. Humana autem neceſſitas mouet ſi cognoſcatur per ſcientiam. Si ad eam miſerandā per pietatem animus moueatur: uerūtamē

ſtrenuitas mouet:ut ꝓuida in eligēdo per conſili-
um: ut uigoroſa in pferēdo & pſiſtēdo:& pſeuerā
do per fortitudinē. Expediūt etiā mirabiliter im
pedimēta uite actiue:& fantaſmata repellūt impe-
dientia cōtemplationis uolatū. Non ſolū autē iſte
ſpūs ſanctus ſpirat flatus uirtutum in incipiētibus
uicia uincere per uirtutes:& in ꝓficiētibus & agēti
bus expedire per dona ſupius enumerata: ſed etiā
ſpirat beatitudinis perfectos hitus in his que cul-
men pfectionis attingunt:qui etiā guſtant ſuauiſ
ſime fructus ſpūs:& per quoſ ſpūales ſenſus boni
ieſu expiunt delectabiliſſima ſentimēta. Habitus
autem beatitudinū enumerat magiſter pfectionis
ieſus pfectionē docens in monte. Et ſunt ſeptē.ſ.
paupertas ſpūs:mititas:luctus: eſuries iuſtitie:mi-
ſericordia:mūdicia cordis:& pax. Dicunt autē iſti
habitus beatitudines:qr mentē ad tantā pfectionē
adducūt:ut coniūgant eā ſuo fini.ſ.xpo ieſu qtum
eſt poſſibile in pegrino decurſu. Anima eni ſic ſin
thomata uicioꝝ:ſiue inficiētes reliqas tā alta per-
fectione trāſcendit:ut pfectiſſima delectatiōe fera
tur in oēs illos actus q pfecte cōfigurāt amato: &
hoc ſemp in hac uita eligat ꝓ ſumma beatitudine
ſua.Propter quod ex his q pfectionē integrāt: & ex
his q ad pfectionē diſponūt:iſtaꝝ beatitudinū ſuf
ficiētia declarat & ordo.Ad integritatis eni pfectō
nem reqritur neceſſario pfectus receſſus a malo: &
mali occaſionibus:& pfectus ꝓceſſus in bono: &
pfectus ſtatus in optimo.Malū autē omne: aut ꝓ
cedit ex timore ſupbie:aut ex rancore malitie: aut
ex lāgore cōcupiſcētie.Ideo ad pfecte elongandū
ab hoc triplici genere mali:ſunt tres neceſſarie bea
titudines:q delicioſe fruuntur oppoſitis bonis.
Pauptas eni ſpūs elongat a malo tumoris: mititas
a malo rancoris:luctus a malo libidinis & langore
cōcupiſcētie. Quia uero pfectus ꝓceſſus in bono
attēdit ſecundū diuinā imitationē: & uniuerſe uie
dñi:miſericordia:& ueritas: hinc eſt ꝙ duplex eſt
beatitudo ſecundū has duas uias.ſ.eſuries iuſtitie:
& affectus miſericordie. Que ſi recte cōplentur in
nobis:& eas indeclinabiliter teneamus:nos perdu
cunt ad ſtatū in optimo.Et loquor de optimo hu
ius uite:quod plene cōfirmat i optio patrie. Iſtud
autē optimū eſt per limpidā cognitionē ueri: & p
tranqllam affectionē boni:quod fit per mūdiciam
cordis:que ducit ad deū uidendū: & p pacē mētis
que pfecte adoptatiin filiū. Si etiā attēdantur di
ſpoſitiōes pambule iſtaꝝ ſeptē beatitudinū:pote-
ris uidere quomō reddūt habentē pfectū. Diſpo-
ſitiones eni pambule ſunt dona ſupius nomiata.

Timor enim facit recedere a malo:& a mali oc-
caſione:& qr radix omniū maloꝝ ē cupiditas.Ideo
diſponit ad ſpūm pauptatis:in qua ſimul hūilitas
iungitur & pauptas:ut ſic elongetur uir perfectus
a fonte omīs culpe ſcilicet ſupbia & cupiditate.Hic
eſt ꝙ pauptas ſpūs eſt fundamentū totius euāge
lici ſtatus:unde pmo debet hoc fundamētum ſter
nere:qui uult ad culmē pfectionis uenire.ſecundū
conſiliū xpi dicētis Math.xix.Si uis perfectus eſſe:
uade:& uēde omnia que hēs:& da paupibus.Ecce
pfecta pauptas que nihil ſibi ꝓrſus retinet.Et ſeq-
re me.Ecce ꝓfunda hūilitas:que facit ut homo ab
negādo ſeipſum tollat crucē ſuam:& ſequatur chri
ſtū:qui eſt totius pfectionis pncipaliſſimū funda
mentū.Diſponit ergo timor ſicut uides ad ſpūm
pauptatis.Pietas aūt ad mititatē.Nam q pie ad ali
quem afficit:nec illū irritat:nec irritat ab illo.Scien
tia diſpōit ad luctū:qm p ſciam cognoſcimus nos
a ſtatu beatitudīs relegatos in lacu miſerie: & luto
fecis.Fortitudo diſpōit ad eſuriē iuſtitie.Vt autē in
telligas qd ſit iſta eſuries iuſtitie:ſcias ꝙ eſt deſide-
rare in te:& in ꝓxīo omnē abeſſe defectū:& omne
eſſe debitū bonū:ut pfecte merearis iuſtus iueniri
corā iudice eqtatis:& cū hac iuſtitia q i oībus recti-
ficat animā:ſic hō firmat cū eſt diſpōitus p forti-
tudinis donū:ꝙ ſic ſe tenet auide i ea:ut malit ui-
ta puari:q a iuſtitia ſepari:quod i martyriū flore re
fulſit.Conſiliū diſponit ad miſericordiā.Nihil eni
magis cōſulit deus i ſcriptura:q facere miſericordi
am:quod ſup oīa reputat holocauſta. Intellectus
diſponit ad cordis mūditiam.Nam ſpeculatio uir-
tutis mundat cor noſtrum ab omnibus fantaſiis.
Sapientia diſponit ad pacem.Nam ſapientia iūgit
nos ſummo uero & bono:in quo eſt finis & tran-
quilitas totius noſtri rationalis appetitus: qua pa-
ce adepta neceſſario ſequitur ſuperabundans dele-
ctatio ſpiritualis:que eſt in duodenario fructuum
ſpiritus continetur ad inſinuandam ſuperabundā-
tiam delectationnm.Eſt enim duodenarius nume
rus abundans in quo inſinuatur ſpiritualium cha-
riſmatum exuberantia:quibus fruitur & delectatur
anima ſancti ad ſtatum apoſtolicum ſublimata.
Qui ad deſignandam hanc perfectionem & alias
nobis incognitas in ipſis fuiſſe apoſtolis in iſto
ſacro numero eſt eorum cetus electus. Exinde au-
tem homo redditur diſpoſitus & idoneus ad aſpe
ctus & amplexus ſponſi & ſponſe:qui fieri habent
ineffabiliter ſecundum ſentimenta quinque ſpiri-
tualium ſenſuum:in quibus uidetur chriſti ſponſi
ſumma pulchritudo ſub ratione ſplendoris.Audi-
tur armonia ſub ratione uerbi.Ipſe enim eſt ſplen-
dor paterne glorie:& uerbum procedens a pater-
na mente.Guſtatur ſumma dulcedo ſub ratione ſa
pientie comprehendentis utrunqne:uerbum ſcili-
cet & ſplēdorem.Eſt enim ipſe dilectus ieſus ſapi
entia patris:& in ipſo omnes theſauri ſapientie pa
terne continentur:quos ſponſa ſapidiſſime guſtat.
Odoratur etiam ſponſa ſummam fragrantiam in
bono ieſu ſub ratione uerbi inſpirati in corde: ut
dicat. Veni auſter & perfla hortum meum & flu-
ant aromata illius. Aſtringit autem ſponſa ſua-
uiſſimo tactu ipſum ieſum ſub ratione uerbi icar-

nati inter nos corporaliter habitantis & reddētis ſe nobis palpabilē:oſculabilem: & amplexabilē: per ardentiſſimā charitatē:que mētē noſtrā per extaticum raptū tranſire facit ex hoc mūdo ad patrem. Ex his dictis manifeſte colligitur ꝙ habitus uirtutum preſtant exerciciū principaliter incipientibus & ad opera diſponunt actiue.Habitus donorū uiā expediunt proficientibus & ad ocium contēplatiue diſponunt. Habitus uero beatitudinum perfectis conueniunt:& utriuſq; uite perfectionem concludunt.Fructus uero ſpiritus quos enumerat apoſtolus ad Galla.v. ſcilicet charitas: gaudium:pax patientia:benignitas:bonitas:longanimitas:manſuetudo:fides:modeſtia:continentia:caſtitas:delectationes dicūt conſequētes opera perfecta. Qui enim eleuatus eſt ad habitus beatitudinum: opera operatur perfecta in quibus delectationes ſentit maximas:que fructus nomine appellantur. Non ſolū autem illis.xii.uocabulis que enumerat Apo. ſed etiam multis aliis ſimilibus delectationes fructuum ſentiunt:qui tamē ad hos ſatis poſſunt reduci.Senſus uero ſpirituales dicunt perceptiones mentales circa ueritatē cōtēplandā per experimenta probata.In his gradibus inſufflationis ſpiritualis quibus bonus ieſus per ſpiritum ſanctū agitat mentē & attrahit:conſiſtit ſcala iacob: cuius cacumen tangit celum:& thronus ueri ſalomōis ī quo reſidet pacificus rex & amoroſus in dextera patris ſui:ut ſpōſus precioſiſſimus & deſiderabilis totus: in quem deſiderant angeli proſpicere: & ad quem ſpirat ſanctarum deſiderium animarū:ſicut deſiderat ceruus ad fontes aquarū. Vt autem ad thronum iſtius ueri ſalomonis ſcias aſcendere:diſtiguo tibi ſex gradus :quibus paulatine & ordinate procedens:poſt ſextum eius dulcibus amplexibus cōiungaris.Primus eſt ſuauitas: ut.ſ.homo uacando & ſabbatizando per meditationes ſanctas addiſcat guſtare ꝙ dulcis eſt dominus.Reliquie enim cogitationū diem feſtum agent tibi:quando in meditatione tua exardeſcit ignis:& ex preguſtatione amoris dei incipis in corde eius ſuauitatem ſentire. Secundus gradus eſt auiditas: quando.ſ. anima cepe rit circa ſuauitatē aſſueſieri:naſcitur in ea tanta eſuries:ut nihil eam poſſit reficere:niſi eum quem amat perfecte poſſideat:quod quia non pōt in preſenti attingere:quottidie excedit & egreditur extra ſe ꝑ amorem extaticū clamans & dicens. Suſpendium elegit anima mea:& ideo ſi inueneritis dilectū: nūciate ei quia amore langueo:& qa ebria feruore nouicio credit eum quaſi poſſe inuenire in omni creato:unde & ſepe tales perſone multas ſimplicitātes in ſuis feruoribus operantur. Tertius gradus eſt ſaturitas:ſiue omniū terrenorum faſtidioſitas:que ex ipſa auiditate habet oriri:& hoc poſt mltam experientiam. Quia enim uehementiſſime deſiderat deum:& probauit ꝙ ſepe impedimentū habuit ab illis creaturis:quas ſub ſpecie deuotiōis amauerat:omnia facta ſatur:& faſtidioſa incipit oīa faſtidire.Vnde ſicut ſatur ut cibum ſumat: potius incurrit nauſeam q̄ refectionem.Sic in hoc charitatis gradu facit anima circa omne terrenū. Quartus gradus ē ebrietas que ex ſaturitate oritur.Ebrietas autē in hoc cōſiſtit ꝙ quis tanto amore diligat deum ut iam nō ſolum faſtidiat creature ſolacium: ſed etiam querat & delectatur inuenire tormētum: pro ſolatio reputans omnē penam opprobrium & flagellū ut configuretur ſimilitudini mortis eius quem diligit anima ſua. Quintus gradus eſt ſaturitas que ex ebrietate oritur.Ex hoc enim ꝙ aīa feruet & deſiderat omnia mala inuenire propter conformitatem amati:ſequitur ut iam mittatur foras timor:& tanta cōcipiatur ſpes de adiutorio dei: & aſſociatione dilecti:ut nullo modo ab eo ſe eſtimet poſſe ſeparari:unde & ſecure cum apoſtolo dicit.Quis me ſeparabit a charitate xp̄i &c. Sextus gradus eſt plena & uera tranquillitas:in qua eſt tanta pax & requies:ut anima ſit quodāmodo in ſilentio & ſōno quaſi dormiens in cena ſuper pectus ieſu cum glorioſo Ioāne.Hoc autem fit quando aīa mortua ſub deo:a ſeipſa tota tranſit:ita ut nihil uelit:nihil libeat:niſi illud quod de ipſa uoluerit ordinare dilectus.Quid enim mentē poteſt turbare: q̄ omnia que deus facit:uel que circa ipſam fieri permittit accipit ſicut ſuauiſſimum cibum?In hoc gradu anima cōpleuit uerbum apoſtoli petri:omnem inquit ſollicitudinem proiicētes in eū:quoniā ipſi cura eſt de uobis.Iſta anima ſentit quoniam bonuſ eſt dominus & ſanctus in omnibus operibus ſuis Quomō āt hoc poſſit intelligi: & per quē modū deuenitur ad hoc:in ſequēti capitulo magis patet. In tali nāq; mente pax eſt & ſtatus ultimus:& ideo ibi requieſcit uerus ſalomō:quoniam ī pace factus eſt locus eius.Et ideo ualde conuenienter iſti gradus ſignificantur per illos ſex gradus quibus aſcēdebatur ad thronū ſalomonis.Et propterea dicitur in Canticis.iii.c.ꝙ aſcenſum purpureū media charitate conſtrauit:quia īpoſſibile eſt ad iſtam tranqlitatē pertīgere:niſi charitas animam totaliter deo reddat ut mortuam & plene ſubiectam. Et in hoc eſt iſtius uie feliciſſima uita. Omnes autē iſtas inſufflationes debet anima ſic a deo recognoſcere:ut ſemper illas ſentiat īpedire: & ideo nihil habet de ſuo unde ualeat gloriari.Quod oſtendens Auguſtinus in libro ſoliloquiorū:dicit ſic capitulo. Qui ſunt ueri pauperes.Scio domine & confiteor docēte te:quoniam ſoli illi qui cognoſcunt ſe pauperes & cōfitentur tibi paupertatē ſuam:ditabuntur a te: quoniam qui ſe diuites exiſtimant cum ſint pauperes a tuis diuitiis inuenientur excluſi. Ego igiꝰ tibi confiteor paupertatem meam:& ſit tota gloria tua:quoniam tuum eſt bonum:per me.n.domine fateor ut docuiſti me.Nihil aliud ſum: q̄ uniuerſa uanitas & umbra mortis & abyſſus quedam tenebroſa:& terra inanis & uacua:quoniam ſine tua benedictione non germinat fructum:quia non facit niſi cōfuſionem:peccatū & mortē:ſed qcquid unq̄

boni habui a te recepi:quicquid boni habeo:tuum habeo:ſi qn̄ ſteti:per te ſteti:ſi quando cecidi:p me cecidi. Semper in luto iacuiſſem:niſi tu me erexiſſes.Semp cecus fuiſſem:niſi tu me illuīaſſes.Quādo cecidi:nunq̄ ſurrexiſſem:niſi tu mihi maus porrexiſſes.Poſtq̄ & me erexiſti:ſemper cecidiſſem:niſi ſemper me ſuſtinuiſſes.Semper periſſem:niſi me gubernaſſes.Sic ſemper domine ſic ſemper gratia tua & miſericordia preuenit me:liberans me ab oībus malis:ſaluans a preteritis:ſuſcitans a p̄ntibus:& muniens a futuris.Precidés etiá ante me laqueoſ peccatoꝝ:tollens etiam a me occaſiones & caſus. Quia niſi tu mihi hoc feciſſes:ego omnia mundi peccata feciſſem:quoniam ſcio domine ꝙ nullum peccatū eſt:quod unq̄ fecerit homo:quod nō poſſit facere alter homo:ſi deſit creator a quo factus ē homo.Sed ꝙ non facerē tu feciſti: ꝙ abſtinerē tu iuſiſti:& ꝙ tibi crederem:tu gratiam infudiſti. Tu nāq; domine regebas me:cui ſeruabas me:tibi: & mihi:ut adulteriū & omne peccatum non cōmitterem:temptator defuit:& ut deeſſet tu feciſti: locus & tempus defuit: & ut hec deeſſent tu feciſti:affuit tentator:non defuit tempus.Sed ut nō conſentirem:tu me tenuiſti:uenit tentator tenebroſus ut ē: & ut eū deſpicerē tu me confortaſti.Venit tentator fortis armatus:& ut me nō uinceret:tu eū refrenaſti:& me roboraſti.Venit tentator ſe trāſfigurans ī angelū lucis:& ut me non deciperet:tu eū increpaſti:& ut eū cognoſcerē:tu me illuīaſti.Hec Aug.de uerbo ad uerbum. Vbi clare patet ꝙ eius eſt ſententia:ꝙ a nobis nihil poſſumus facere niſi malum. Sed oīs bona uolūtas & opatio:īmo ꝙ plus eſt bona cogitatio a deo ſit in nobis & nobiſcū: & omīs fuga omnis mali a deo nobis ꝓuidetur. Itē Augu.ſup illud p̄s Declinatio ſermonū tuoꝝ &c.dicit ſic.Qui enim ſunt paruuli niſi paupes & infirmi? Noli ergo ſupbire:noli de tua que nulla eſt uirtute p̄ſumere.Et itelliges q̄re ſit a bono deo bōa lex data:que tn̄ uiuificare nō poſſet.Ad hoc enim lex data eſt:ut te de magno faceret paruū:ut te ad faciendam legem:uires de tuo non habere mōſtraret: ac ſi inops:indignus:& egenus ad grām conſurgeres & clamares.Miſerere mihi dn̄e:quoniam infirmus ſum.Hoc ſcrutādo ītellexit hic Paulus ꝙ minimus apoſtoloꝝ Paulus.i.paruulus oſtēdit:ideo datam eſſe legem que iuſtificare nō poteſt:quia concluſit ſcriptura oīa ſub peccato:ut ꝓmiſſio ex fide iħu xp̄i daret᷑ credētibus.Ita domine:ita fac miſericors domine:impera qd᷑ nō poſſit impleri:īmo quod imperas non niſi per tuā gratiam poſſit impleri:ut cū homīes per ſuas uires id implere nequerint omne os obſtruatur:& nemo ſibi magnus uideat᷑:ut ſint omnes paruuli:& reus fiat omnis mūdus tibi:qr n̄ iuſtificabitur ex lege oīs caro corā te:per legem enī cognitio peccati:nūc autē ſine lege iuſtitia tua manifeſta eſt:teſtimonium hn̄s ex prophetis:hec ſunt mirabilia teſtimonia tua:que ſcrutata eſt anima p̄uuli huius.Et ideo inuenit quia humiliatus eſt: & paruulus factus eſt.Quis enim facit mādata tua ſicut faciēda ſunt.i.ex fide:que per dilectionē operatur:niſi eius in corde per ſpūm ſanctum ipa dilectō diffundatur:quod iſte paruulus etiā confitetur dicens:Os meū aperui & attraxi ſpiritū &c.Hec Augu.Bernardus etiā ſuper Qui habitat:aperte oſtendit ꝙ ſolum in chriſto & in eius merito nō in opere noſtro debet eſſe ſpes noſtra:ſuper illo uerſu.Tu es domine ſpes mea.d.ſic.Quicquid agēdum ſit: quicquid declinandum:quicquid tollerandū: quicquid optandum:tu es domine ſpes mea: hec una mihi omniū promiſſionū cauſa:hec tota ratio mee expectationis pretendat alter meritum:ſuſtinere ſe iactet pondus diei & eſtus.Se bis ieiunare in ſabbato dicat.Poſtremo uero non eſſe ſicut ceteri hominum glorietur.Mihi autem adherere deo bonum eſt ponere in domino deo ſpem meam : quoniam melior eſt miſericordia tua ſuper uitas:quia non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. Sperent in aliis:alii forte hic in ſcientia litterarum:hic in aſtutia ſeculi: ille in nobilitate:ille in dignitate:ille in alia qualibet uanitate confidat:propter te domine omīa detrimentū feci:& arbitror ut ſtercora:quoniam tu es domine ſpes mea.Speret qui uult in incerto diuitiarum.Ego nō niſi a te uictui neceſſaria ſpero. Nimirum fidens in uerbo tuo:in quo abieci omnia. Querite ait primum regnum dei:& iuſtitiam eius &c:Nempe tibi derelictus eſt pauper &c.Si mihi p̄mia promittuntur:per te obtinere ſperabo:ſi inſurgant aduerſum me prelia:ſi fremat malignum:ſi ſeuiat mundus:ſi aduerſum ſpiritum caro concupiſcat:in te ego ſperabo domine.Fratres: hoc ſapere ex fide uiuere eſt.Nec aliuſ ex ſcientia dicere poteſt ꝙ tu es domine ſpes mea:niſi cui intus ſit perſuaſum a ſpiritu:ut quemadmodum admōet propheta.Iactet cogitatum ſuum in domino:ſciens ꝙ nutriendus ab eo ſit .Sic etiam & Petruſ apoſtoluſ ait. Omnem ſolicitudīem ueſtram proiiciētes in eum: quoniam &c.Vt quid enim ſi hoc ſapimus cunctamur omnino abiicere ſpes miſeras:uanas:inutiles: & ſeductorias:& huic uni tā ſolide:tam perfecte:tā beate ſpei tota deuotione:quaſi toto feruore ſpiritus īherere.Sed quid impoſſibile:quid difficile: qd facilius debeo?aut nōne huius dicta intelligas uolo ſi decreueris ſaluare nos continuo liberabimur. Si uiuificare uolueris:uita in uoluntate eſt.Si p̄mia largiatur eterna:licet ei quod uult facere.An nō de facilitate non dubitas:ſi ipſa tibi eſt ſuſpecta uolūtas:plane & uoluntatis teſtimonia credibilia facta ſunt nimis.Maiorem hac dilectiōem nemo habet &c.Deinde quando in ſe ſperanti deſit illa maieſtas:que tam ſtudioſe monet in ſe ſperare:certe nō derelinquit ſperantes in ſe:adiuuabit eos: & liberabit eos:& eruet eos a peccōribus:& ſaluabit eos: quia ſperauerunt in eo.p̄s. xxxvi. Quibus meritis quia ſperauerunt in eo.Dulcis cauſa: attamen efficax & irrefragabiliſ hec iuſtitia:ſed que ex fide ē:nō ex lege.De quacunque inquit tribulatione clama-

uerint ad me exaudiam eos. Ecce miſericordia tribulationes ſecundū multitudinē earū cōſolationes eius letificauerūt aīam tuā: dūmodo nō ad alia cōuertaris: dūmodo clames ad eū: dūmodo ſperes in eū. Nec hūile aliqd uel terrenū ſed altiſſimū ponas refugiū tuū. Quis .n. ſperauit in eū & cōfuſus eſt? facilius eſt celū & terrā trāſire: q̄ eius uerbū euacuari. Altiſſimū inquit poſuiſti refugiū tuū. Non accedet illuc tentator: non calūniator aſcendet: nō peſſimus ille accuſator fratrū attinget. Nēpe ei dicitur. Hic recolite pſalmi p̄mordia ei dicitur qui in ꝓtectione altiſſimi cōmorat'. Illuc refugies a puſillanimitate ſpūs & tēpeſtate. Que qdē duplex ē neceſſitas fugiēdi q̄ .ſ. & itus timores & foris pugne. Minus .n. fugere oportet: ſi uel interior magnanimitas exteriores tumultus uirilr ſuſtineret: uel exteriori trāquillitate puſillanimitas ꝓpria foueret'. Altiſſimū ait poſuiſti refugiū tuū. Sepe illuc fugiamus frēs mu nitus eſt locus: nullus ibi timet' hoſtis. Vtinā magis ibi ſemper manere liceret: ſed non eſt hoc temporis huius. Quod modo refugiū ē: qñq; erit habitaculū ſempiternū. Interim ſane & ſi ſemp eē nō cōcedit: frequēter tñ eſt recurrēdū. Nēpe ad omnē tentationē: ad omnē tribulationē: ad omnē deniq; cuiuſcunq; modi neceſſitatē: aperta eſt nobis urbs refugii. Sinus matris expanſus eſt: aperta ſunt foramina petre: patent uiſcera miſericordie dei noſtri. Hoc refugiū qui declinant: nihil mirū ſi effugere non merent'. Iam qdē finis que dicta ſunt ad expoſitionē uerſus huius uidemur poſſe ſufficere: ſi dixiſſet ꝓpheta: Quoniā i te ſpaui: ſicut in p̄s qbuſdā īuenitur. Ceterū q̄ dicit. Tu es domine ſpes mea. forte amplius aliquid & ſublimius ſonat qd' uidelicet nō mō in eū ſperet eū. Conuenietius ſiqdem ſpes noſtra dicit' qd' ſpamus: q̄ in quo ſpamus. Sūt aūt forte nōnulli q a dño obtineri corpalia uel ſpiritualia qlibet cōcupiſcūt: ſed pfecta charitas ſolum ſitit quod ſummū eſt tota deſiderii uehemētia clamās Quid enim mihi eſt ī celo & a te .q.u. ſuper terram: deus cordis in eternū. Pulchre nobis utrunq; paucis hodie uerbis hieremie lectio cōmendauit. Bonus es dñe ſpantibus in te aīe querēti te. Vbi ſane & ipſam numen diſcretionē prudēter aduerte q̄ ſperantes quidē in dño pluraliter dixerit q̄ hoc uideat' cōe multorū. Querentē uero eū ſingulariter q̄ .ſ. modo nil ſperare niſi ab eo: ſed nil querere niſi eū. Quod ſi bonus illis q̄to magis iſti ꝓuide querēti illū aīe reſpondet'. Altiſſimū poſuiſti refugium tuū. Neq; enim ſic deū ſitiēs aīa aut cū petro ei ī terreno mōte facer' tabernaculū: aut cū Maria deīceps cū tāgere uult in terra. Sed plane clamat. Fuge dilecte mi: & aſſimiliare capree hinuloq; ceruorū ſuper montes bethel. Audiuit eni dicentē: Si diligeretis me: gauderetis utiq; qr uado ad patrē: qr pater maior me eſt. Audiuit dicentē. Noli me tangere &c. Et celeſtis iā nō ignara cōſilii clamat cū apoſtolo. Et ſi cognouimus ſecundū carnē xp̄m: ſed nūc iam nō nouimus. Super mōtes inqd bethel ſuper oēm inquit p̄ncipatū & poteſtatē ſuper angelos & archāgelos cherubin & ſeraphin. Neq; enī ſunt alii montes dei bethel quod ſonat plane in dextera patris: ubi nō ſit pater maior eo in dextera altiſſimi coaltiſſimū apprehēdere cōcupiſcēs. Hec eſt enī uita eterna fratres: ut patrem cognoſcamus uerū deū: ſed & quē miſit ieſum xp̄m ſuper oīa benedictū in ſecula Amen. Hucuſq; Bernardus. Item idē in ſermōe de ſeptē panibus. Tria inqt cōſidero: in qbus tota ſpes mea conſiſtit

Charitatem adoptionis

Veritatem promiſſionis

Poteſtatem redēptionis.

Murmuret iā q̄tū uoluerit inſipiēs cogitatio mea dicēs. Quis enim es tu: aut q̄ta eſt illa gl'ia: quibus ue meritis hāc obtinere ſperas? Et ego fiducialiter rñdebo. Scio cui credidi &c.

Quia in charitate ſua adoptauit me

Quia uerax eſt in promiſſione

Quia potēs eſt ī exhibitione. Et licet ei facere qd' uoluerit. Hic eſt funiculus triplex qui difficile rumpitur: quē nobis a patria noſtra in hūc carcerē uſq; detruſum firmiter obſecro teneamus: ut ipſe nos ſubleuet: ipſe trahat & ptrahat uſq; ad conſpectum glorie magni dei: qui eſt benedictus in ſecula. Hec ille. Ex his uerbis patet q̄ ſancti ſpem amouerūt ab omni ꝓprio merito: & totaliter ſpē ſuā ponebant in xp̄o: & in eius gratie dono. Quia uero quidā q̄runt quid facit gratia: & quid liberū arbitriū q̄ſtio uidetur inſipida quo ad multos uident' enī querere: ac ſi gr̄a & liberū arbitriū ī opere meritorio eēnt duo per ſe agentia: ſed non eſt hic. Non enī in noſtro bono opere iſta duo agētia ſeparata: ſicut duo edificātes. Sed ſunt unū ſicut ſubiectū: & aliud ſicut agēs: ita q̄ opatio eſt totius coniūcti .ſ. uoluntatis bone: que nō eſt bona niſi per gratiam. Et primā bonitatē deus in nobis facit infundēdo grām ſine noſtro merito. Alioqn gratia iā nō eſſet gratia. Ex tūc uolūtas meretur per grām quā accepit: ſpecialē tamen difficultatē circa grām & liberū arbitriū faciunt diuerſi modi: qbus gr̄a accipit': & ſpālis conditio libertatis. Sed ſubtiliter intuēti ualde bene diſſoluit iſtas difficultates Ber. in libro de gr̄a & libero arbitrio in hec uerba. Deus tria hec bonū cogitare uelle & pficere opatur in nobis

Primū ſine nobis

Secundum nobiſcum

Tertiū ꝓpter eos facit

Siqdem mittēdo bonā cogitationē nos p̄ueīt. Inſpirādo etiā bonā uolūtatē nos ſibi per cōſenſum cōiungit: miſtrādo etiā cū cōſenſu facultatē: uel facilitatē foris per aptū opus noſtrū iternus opifex ī noteſcit. Sane ipi nos p̄uenire nequaq̄ poſſumus. Qui aut bonū neminē iuenit: neminē ſaluat quē nō p̄ueit. A deo ergo ſine dubio ſit nr̄e ſalutis exordiū: nō per nos utiq; nec nobiſcū uerū cōſenſus & opus: & ſi nō ex nobis: iam nō tñ ſine nobis: & infra. Cū ergo iuiſibilr itra nos ac nobiſcū actitan

ſentimus: ſoli gratie attribuamus. Ipſa excitat liberum arbitrium cum ſeminat cogitatum: ſanat cum imutat affectum: roborat ut perducat ad actum: ſeruat ne ſentiat defectum. Sic autẽ iſta cum libero arbitrio deus operatur: ut tm̃ in primo illud preueniat: in ceteris comitetur. Ad hoc itaq̧ inq̃ preueniẽs ut iam ſibi deinceps cooperet᷑: ita tamen ut quod a ſola gratia ceptum eſt pariter ab utroq̧ perficitur: mixtim: non ſigillati: ſimul: non uiciſſim: per ſingulos ꝓfectus operentur: non ꝑtim gratia: & partim libeꝝ arbitrium: ſed totũ ſimul in opere indiuiduo pagunt. Totũ quidem hoc: & totum illa: ſed quod totum in illo ſit: totum eſt ex illa: hucuſq̧ Bernardus. Vbi potes uidere ꝙ gratia & liberum arbitrium agũt ſic opera meritoria: ſicut compoſitum agit per formam: ut liberum arbitriũ ſit agens: ſed gratia ſit cauſa & ratio actionis. Et hoc dico de illa gratia que unitur libero arbitrio ut forma: quia preter hanc eſt illa influentia dei que tenet rationẽ prĩcipalis agẽtis in omni agente: que in actione liberi arbitrii eſt ſpãlis rationis: ſicut & liberum arbitriũ ẽ ſpecialis rationis pre ceteris agentibus: imo ſemp gratia habet ſpiritum ſanctum ut principale agens cui ſemper coniungitur: & qui per gratiam inhabitat & ſanctificat uoluntatem. Hoc autem cõcludas ſecundum ſancte fidei regulam: ꝙ omne bonũ eſt a deo: & omne malum eſt a te: ut non glorietur omnis caro coram illo: ſed qui gloriatur in domio glorietur. Quia uero per afflatum ſpũs ſancti factum in nobis per gratiam xp̃i iuſtificamur a peccato: iuxta illud Roma. ii. Iuſtificati gratis per gratiã ipſius. Et de hoc eſt articulus fidei quartus iter eos qui ad diuinitatem ſpectant. Ideo hunc articulum exponimus: & errores cõtrarios excludemus. Et qꝛ ſub hoc articulo comprehendunt᷑ omnia ſacramẽta eccleſie: & quecunq̧ ꝑtinẽt ad eccleſie unitatem: & ad dona ſpiritus ſancti: & ad iuſtitiam aĩaꝝ. Ideo excluſis erroribus contra hunc articulum in cõi: poſtea in hoc eodẽ capitulo de ſacramẽtis ſingulis q̃tum reqret materia breuiter differemus. Primus ergo error contra hunc articulum eſt cherici & ebionis: & etiã nazareoꝝ dicentium gratiam xp̃i non ſufficere ad ſalutẽ: niſi a chriſti ſeruis circunciſio & alia legis mandata ſeruent᷑. Cõtra quos dicitur Roma. iii. Arbitramur iuſtificari hominẽ per fidem ſine opibus legis: & quaſi in epiſtolis Pauli p totũ: maxime ad Gala. Secundus error eſt donatiſtaꝝ ponentiũ gratiã ieſu ſolũ in affrica remãſiſſe: qꝛ.ſ. totus alius mundus cõitabat ceciliano carthaginẽſi epiſcopo quẽ ipſi damnauerant: & in hoc negabant eccleſie unitatẽ. Cõtra quos dicit᷑ Colo. iii. ꝙ in xp̃o ieſu non eſt gẽtilis & iudeus: circunciſio & ꝑpucium: barbarus & ſyrus: ſeruus & liber. Sed oĩa & in omnibus chriſtus: ueꝝ eſt tamen ꝙ ſi in tota eccleſia reciperetur adulter pro ſponſo: hereticus ꝓ catholico: lupus pro agno: & pro paſtore ſciſmaticus & idolatra: qui etiam contra ſtatuta chriſti & eccleſie uſurparet ſibi ſedem papalem. Si unus ſolus ſibi catholice reſiſteret: & totus alius mũdus eum predicaret: & ei obediret a toto mundo recederet gratia ieſu & auctoritas eccleſie. Et in illo ſolo qui catholice reſiſteret remaneret. Hoc autem locum non habuit in hereticis donatiſtis: apud quos gratia ieſu non remanſit: quia ibi non fuit. Sed caueant ſibi qui nunc uiuunt quomodo hec pro hoc tempore habeant locum: de quibus infra dicetur quinto libro. Ieſus falſificatus. Tertius eſt error pelagianorum: qui primo negant peccatum originale eſſe in paruulis. Contra quos dicitur Roma. quinto. Per unum hominem peccatum introiuit ĩ mũdum. Et Dauid ꝑs. l. Ecce enim in iniquitatibus cõceptus ſum. Secundo dicunt ꝙ principium bõi operis ineſt homini a ſeipſo: ſed cõſumatio ẽ a deo. Contra quos dicitur ad Phy. ſecundo. Deus eſt qui operatur in nobis & uelle: & perficere in bona uoluntate. Tertio dicunt gratiam dari hominibus ſecundum ſua merita. Contra quos Roma. xi. Si aũt gratia: iam non ex operibus: alioquin gratia iam ñ ſit gratia. Quartus dicitur origenis ponẽtis oẽs animas ſimul creatas cum angelis: & pro diuerſitate eorum que ibi egerunt: quoſdam homines uocari ad deum per grãm: quoſdã in ĩfidelitate relinqui. Contra quos dr̃ Roma. viiii. Cum nũdum nati eſſent: aut aliqd boni: aut mali egiſſent: nõ ex opibus ſed ex uocante deo dictum ẽ ꝙ maior ſeruiet minori. Quintus ẽ error cathafrigaꝝ: montani: priſce: & alioꝝ dicentium prophetas quaſi arreptícios locutos fuiſſe: & ꝙ non prophetauerunt ꝑ ſpiritum ſanctum. Contra quos dicitur ſecunda Petri. Non enim uoluntate humana allata eſt ꝓphetia aliquando: ſed ſpiritu ſancto inſpirati locuti ſũt ſancti dei homines. Sextus eſt error cendonis dicentis deum legis & prophetarum non eſſe patrẽ chriſti: nec bonum deum eſſe. Quẽ etiam mãichei ſecuti ſunt legem reprobantes. Contra quos dicit᷑ Roma. ſeptimo: ꝙ lex quidem ſancta: & mandatũ ſanctum & iuſtum & bonum Roma. primo dicit᷑. ꝙ deus promiſerat ante per prophetas ſuos in ſcripturis ſanctis de filio ſuo. Septimns eſt eorum q̄ quedam que ad perfectionem uite pertinent aſſerunt eſſe de neceſſitate ſalutis omnibus: quorum q̄dam fuerunt qui ſe arrogantiſſime apoſtolos uocauerunt: & nullam ſpem putant habere ſalutis eos qui utuntur coniugibus: & propria poſſident. Alii uero. ſ. taciani non ueſcuntur carnibus: eaſq̧ abominãtur. Quos notat apoſtolus .1. ad thymo. iiii. Docentes ait abſtinere a cibis quos deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus. Dicunt etiam ꝙ promiſſio de ſpiritus ſancti aduentu non fuit in apoſtolis completa: ſed in eis. Contra illud quod dicitur actuũ ſecundo. Thuciani etiam dicunt hominem non poſſe ſaluari: niſi oret continue propter uerbum ieſu. Luce. xviii. Oportet ſemper orare: & non deficere. Contra quos eſt intellectus uerbi uerus & impoſſibilitas adimplendi quod dicunt. Nam ſecundum Gregorium non

ceſſat orare:qui non ceſſat bene facere. Alii uero
qui paſſalonite uocantur:in tantũ ſilentio ſtudent:
ut labiis & naribus ſuis digitũ apponant:& loquẽ
tes etiam bona damnant. Quidam etiam dixerũt
ꝙ homo non poteſt ſaluari:niſi ſemp pedibus nu
dis ambulet.Contra quos omnes & ſimiles dicit
apoſtolus i.Coꝝ.x. Omnia mihi licent:ſed non
omnia expediunt.Ex quo datur intelligi ꝙ licet ali
qua a ſanctis uiris aſſumantur tanꝗ expedientia ad
ſalutem & ad perfectionis culmen:non tamen ꝓ
pter hoc oppoſita redduntur illicita. Et expreſſius
contra hoc eſt uerbũ chriſti. Math.xviiii. Si uis ad
uitam ingredi ſerua mandata.Et poſt. Si uis perfe
ctus eſſe &c.Ex quo manifeſte colligitur ꝙ ad ali
qua trahentur perfecti:ad que non ſunt ligati imꝑ
fecti:ſed de his ſupra ſatis dictum eſt. Octauus
eſt error dicentium ecõtrario opera perfectiõis nõ
eſſe preferenda cõi uite fidelium:ſicut Iouinianus
poſuit:ꝙ uirginitas non prefertur coniugio. Con
tra quos dicitur prima Coꝝ.vii. Qui matrimonio
iungit filiam ſuam bene facit:& qui nõ iungit me
lius facit.Et ſicut uigilantius qui equauit diuitias
poſſidentium ſtatui euangelice paupertatis. Cõtra
quem ait chriſtus .Si uis perfectus eſſe &c. No-
nus eſt negantium liberum arbitrium: ſicut nega-
uit qui dixit animas que ſunt male dationis non
poſſe peccare.Et ſicut multi pagani philoſophoſ ſe
quentes qui in multis diminuunt:& aliqui ex eis a
nihilant arbitrii libertatem:ac per hoc dicunt nihil
eſſe peccatum.Contra quos dicitur.i.Ioannis ſecũ
do.Hec ſcribo uobis ut non peccetis.Decimus er-
ror eſt priſcalianiſtarum & etiam matranticorum di
centium homines eſſe fatalibus ſtellis ligatos: ita
ſcilicet ꝙ eorum opera ſunt aſtrorũ neceſſitati ſubie
cta.Contra quos dicitur Hieremie decio. A ſignis
celi nolite metuere:que timent gentes. Ad hũc
errorem poſſunt adduci obſeruationes dierum: &
omnia ſortilegia.Contra que ad Gala.dicitur:Dies
obſeruatis:& menſes: & tempora:& annos: timeo
ne forte ſine cauſa laborauerim in uobis.Dicit autẽ
timeo propter aliquos ſimplices:qui ex ignorãtia
ſepe ſine malitia talibus inuoluuntur: alias autem
talia facere & talibus attendere iudicatur mortale.

Vndecimus eſt dicentium ꝙ homines gratiam
dei & charitatem habentes non poſſunt peccare.
Quidam aſſerunt eos qui aliquando peccant nũꝗ
charitatem uel dei gratiam habuiſſe:alii peſſimi he
retici peiores primis dicunt ĩ baptizatis electis nul
lum poſſe eſſe peccatum:quãtuncunqꝫ ſcelerata cõ
mittant.Contra quos dicitur apoca .ſecundo:Cha
ritatem tuam primam reliquiſti: memor eſto itaqꝫ
unde excideris.Et illud Apoca.tertio. Tene quod
habes:ne alius accipiat coronam tuam. Et contra
hoc eſt tota Pauli doctrina. Duodecimus eſt eo
rum qui ea que ab eccleſia dei ſunt uniuerſaliter in-
ſtituta dicunt non eſſe de neceſſitate ſeruanda: ſed
qui uoluerit ieiunet:& qui non:nõ:ne uideatur eſ-
ſe ſub lege.Et ſicut theſoratetice ideſt quarto deci-
marii qui dicunt decimatertia lũa paſca eſſe celebrã
dum:quocunqꝫ die ſeptimane occurrerit contra ec
cleſie ſtatutum.Et eadem ratio eſt de quibuſcunqꝫ
aliis a ſancta eccleſia inſtitutis.Contra quos dicitur
Luce decimo:apoſtolis & eorũ ſucceſſoribus. Qui
uos audit me audit &c.Et Petro ſingulariter Mat.
decimoſexto: Quodcunqꝫ ligaueris ſuper terram
&c.Et contra hos omnes errores in ſymbolo apo-
ſtolorum dicitur.Sanctam eccleſiam catholicã ſan
ctorum cõmunionem.Et in ſymbolo patrũ. Qui
locutus eſt per prophetas.Et unam ſanctam catho
licam & apoſtolicam eccleſiam: ſanctorum comu-
nionem:remiſſionem peccatorum.

De ſeptem eccleſie ſacramentis.

Vnc reſtat conſiderare de ſacramentis ec
cleſie:que ſub hoc articulo continentur.
Eſt autem primo ſciẽdum ſicut dicit Au
guſtinus decimo de ciuitate dei.Sacramentum eſt
ſacrum ſecretum:uel ſacre rei ſignum. Fuerunt aũt
in ueteri lege quedam ſacramenta.i.ſacre rei ſigna:
ſicut agnus paſcalis:& alia ſacramenta legalia: que
quidem ſolum ſignificabant chriſti gratiam non
cauſabant.Vnde apoſtolus ad Gala.quarto: uocat
ea elementa egena & infirma:quia gratiam confer
re non poterant.Sacramenta uero noue legis gra-
tiam chriſti ieſu continent & conferunt quod figu
rant.In eis enim uirtus chriſti ieſu ſub tegumento
rerum uiſibilium ſecretius operatur ſalutem: ut ait
Auguſtinus.Et ideo ſacramentum noue legis eſt ĩ
uiſibilis gratie uiſibilis forma:ut eius imaginem ge
rat:& cauſa exiſtat per ueritatem paſſionis ieſu ſibi
immobiliter aſſiſtentem.Sicut ablutio que fit in a-
qua baptiſmatis repreſentat interiorem mundatio
nem que fit a peccatis per uirtutem baptiſmi ĩ ſan
guine ieſu chriſti. Sunt autem ſacramenta noue
legis ſeptem ſcilicet:Baptiſmus:Confirmatio:Eu
chariſtia:Penitentia:Extrema unctio:Ordo:& Ma
trimonium. Quorum prima quinque ordinãtur
ad uitam ſpiritualem.Sumitur autem uita ſpiritua-
lis in eis ſecundum conformitatem uite corporalis
in qua homo perficitur.

Primo quidem per generationem qua naſcitur.

Secundo per augmentum quo ad quantitatem &
uirtutem perfectam perducitur.

Tertio per cibum quo uita & uirtus hominis ſuſtẽ
tatur.Et hec quidẽ ſufficerẽt ſi nunꝗ ĩfirmari cõ
tingeret.Sed quia frequenter infirmatur.Ideo

Quarto per medicinas ſanatio procuratur: ſic eſt ĩ
uita ſpirituali.

Primo qdẽ eget homo regeneratõe:q̃ fit per ba-
ptiſmũ ſecũdũ illud Ioãnis .iii. Niſi quis renatus
fuerit ex aqua & ſpiritu ſancto:non poteſt introire
in regnum dei. Secundo opportet ꝙ homo ac-

cipiat perfectam uirtutem:quaſi per quoddam ſpi-
rituale augmentum per confirmationem ad ſimili
tudinem apoſtolorum:quos ſpiritus ſanctus ī eos
ueniens confirmauit.Vnde dicit eis Luce ultimo.
Sedete in ciuitate donec induamini uirtute ex alto.

Tertio opportet ꝙ homo ſpiritualiter nutriat̃
per euchariſtiam:ſecundum illud Ioannis ſexto.Ni
ſi manducaueritis carnem filii hominis & cetera.
Quarto opportet ꝙ homo ſanet̃ ſpiritualiter per
penitentiam:ſecundum illud pſalmiſte p̄s:xl.Sana
animam meam quia peccaui tibi.Spiritualiter autē
& corporaliter ſimul per extremam unctionem: ſe
cundum illud Iacobi quinto.Infirmatur quiſ in uo
bis:inducat preſbyteros eccleſie & orent ſuper eū:
ungentes eum oleo in nomine domini. Quantū
ad omnem utilitatem eccleſie ordinantur duo ſa-
cramenta:ſcilicet ordo per quem eccleſia guberna-
tur:& ſpiritualiter multiplicatur: & matrimonium
per quod corporaliter propagatur. Eſt autem cō
ſiderandum ꝙ predicta ſeptem ſacramenta: quedā
habent cōmunia:& quedam propria.Cōmune q-
dem eſt omnibus ꝙ conferunt gratiam digne ſu-
mentibus:& ꝙ cōſiſtant in uerbis & corporalibus
ſignis.Sicut chriſtus ſacramentorum auctor uerbū
eſt caro factum.Sicut etiam chriſti caro ſanctiſſima
eſt:& uirtutem ſanctificandi habet per eternū uer-
bum ſibi unitum.Ita materia ſacramentorum ſan-
ctificatur:& uim ſanctificandi habet per uerba que
proferuntur in eis.Vnde Auguſtinus ſuper Ioan-
nem.Accedit uerbum ad elementum & fit ſacramē
tum:propter quod uerba quibus ſanctificatur di-
cuntur ſacramentorum forme.Res autem ſanctifi
cate dicuntur ipſorum materie:ſicut materia baptiſ
mi eſt aqua:& confirmationis criſma. Requiri-
tur etiam in quolibet ſacramento perſona miniſtri
conferentis illud cum intentione faciendi quod fa
cit eccleſia:quorum trium ſi aliquid deſit: ideſt ſi
nō ſit debita forma uerborum:ſi non ſit debita ma
teria rerum : ſi non ſit miniſter legitimus inten-
dens conferre in formam eccleſie: non perficitur
ſacramentum. Impeditur ſacramenti effectus p
recipientis culpam:puta ſi imperatus uel fictus ac
cedat:talis enim licet ſacramentum ſuſficiat effectu
tamen inutili:quia gratia ſpiritus ſancti ſe priuat.
Quia ut dicitur Sapientie primo.Spiritus ſanctus
diſcipline effugiet fictum.Econtrario autem aliqui
ſepe non recipiunt ſacramentum iuſto impedimē
to:prohibiti:qui tamen effectu ſacramenti recipi-
unt:propter deuotionem quam habent in deſide-
rio ſacramenti. Sunt etiam quedam propria ſa-
cramentis quibuſdam.Nam quedam horum im-
primunt caracterem ideſt quoddam ſpirituale ſi-
gnum beato ieſu configuratiuum:& a ceteris diſti
nctiuum:ſicut baptiſmus: confirmatio: & ordo : &
iſtis tribus cōmune eſt:quia ponunt recipientem ī
ſtatu notabili:a ceteris non recipientibus ſeparato.
Nam baptiſmus in ſtatu ponit filiationis ieſu. Cō
firmatio in ſtatu uirilis militie & pugne contra ho
ſtes ipſius ieſu.Ordo in ſtatu dignitatis & princi-
patus eccleſie ieſu ſponſe. Et quia ab iſtis ſtatibus
nullus debet excidere:& impoſſibile eſt deleri im-
preſſum caracterem.Ideo hec ſacramenta nunquā
iterantur ſuper eandem perſonam.In aliis uero ſa-
cramentis character non imprimitur.Ideo poſſunt
iterari quantum ad perſonam:non tamen quantū
ad conſecratam materiam.Poteſt enim unus ho-
mo frequenter euchariſtiam ſumere:frequenter pe
nitere:frequenter extremam unctionem ſuſcipere:
frequenter matrimonium contrahere.Non tamen
eadem hoſtia niſi ſemel conſecrari: nec idem oleū
niſi ſemel benedici. Eſt autem alia differentia:ꝙ
quedam ſunt de neceſſitate ſalutis:ſicut baptiſmus
& penitentia poſt lapſum:que ſunt inſtituta ad pur
ganda peccata:quibus exiſtentibus homo ſaluari
non poteſt.Alia autem ſacramenta non ſic ſunt de
neceſſitate ſalutis:quia ſine eis poteſt eſſe ſalus ni-
ſi interueniat contemptus:tamen ſecurum non re
puto:non niti toto conatu alia tria recipere ſcilicet
confirmationem:euchariſtiam:& extremam uncti
onem:& utique obmittere ſtatutum eccleſie circa
ſumptionem euchariſtie eſt mortale. His uiſis ī
cōmuni opportet quedam in ſpeciali de ſingulis
dicere:ſed de baptiſmo omittitur:quia ſatis dictū
eſt libro tertio capitulo ſecundo. Poſt baptiſmū
ſequitur confirmatio:cuius materia eſt criſma con
fectum ex oleo:quod ſignificat nitorem conſcien
tie & balſamo qui ſignificat odorem bone fame
per epiſcopum benedictum. Forma autem hu
ius ſacramenti eſt talis.Conſigno te ſigno crucis
& confirmo te criſmate ſalutis in nomine patris &
filii & ſpiritus ſancti Amen.Miniſter autem huius
ſacramenti eſt ſolum epiſcopus.Non enim licet p̄
ſbytero confirmandos criſmate in fronte inunge
re:Effectus autem huius ſacramenti eſt ꝙ in eo da
tur ſpiritus ſanctus ad robur:ſicut in die pentheco-
ſtes eſt datus apoſtolis: ut confirmatus confiteri
libere audeat nomen ieſu chriſti.Et ideo inungitur
in fronte:in qua ſedes eſt uerecundie:uel ſecurita-
tis ſtrenue:& fit ibi crux cum unctione:ut ſecure &
ſine erubeſcentia fidem confiteatur ieſu : & preci-
pue rucem chriſti:que iudeis ſcandalum:gentibus
ſtultitia:& pati crucem chriſti ſuauem & fragrantē
reputet unctionem. Contra hoc ſacramētum eſt
error grecorum quorundam dicentium ꝙ ſimplex
ſacerdos poteſt confirmare. Contra quos dicitur
Actuum octauo: ꝙ apoſtoli miſerunt Petrum &
Ioannem Samariam:ut imponerent manus ſuper
eos qui baptizati erant a Philippo diacono: & ac-
ciperent ſpiritum ſanctum.Epiſcopi autem in ec-
cleſia ſunt loco apoſtolorum:& loco illius impoſi-
tionis manuum hodie confirmatio datur. Tertiū
ſacramentum eſt euchariſtia:de quo dictum eſt ſu-
pra eodem libro:capitulo Ieſus panis ſacratus.

Quartum eſt penitentia: cuius quaſi materia
ſunt actus penitentis : qui tres dicuntur peni-
tentie partes:quarum prima eſt cordis contritio:ad

qnam ptinet ꝙ homo doleat de peccato cōmiſſo: & ꝑponat ſe nō peccare de cetero. Secūda ps eſt oris cōfeſſio.ſ.ut peccōr oīa peccata quoꝝ mēorat̄ cōfiteat̄ ꝑſbr̄o itegre ea nō diuidēs diuerſis ſacerdotibus. Tertia ps ē ſatiſfactō ꝓ peccatis ſecūdū arbitriū ſacerdotis:que qdem fit precipue per oronem:ieiuniū:& elemoſynā. Forma autē huius ſacramenti quā ſacerdos debet ꝓferre eſt. Ego te abſoluo ab omnibus peccatis tuis. Reliqua depcatoria. Miſereatur tui &c. ſunt de bene eſſe:& debēt dici. Sed ſine illis eſt itegrum ſacr̄m. Ex natura autē forme patet ꝙ pn̄s debet eſſe qui abſoluit̄ ſacerdoti. Nā regulare eſt oībus ſacramētis ꝙ ſemp debet eſſe materia preſens. Miniſter eſt ſacerdos hēns auctoritatē abſoluēdi:uel ordinariā:uel a ſupiori commiſſam. In caſu uero neceſſitatis mortis poteſt oīs ſacerdos quencūq; cōfitentē abſoluere. Effectus huius ſacrameti eſt abſolutio peccatoꝝ:& remiſſio tēporalis pene debite uirtute clauiū ſecundū illā q̄titatē quā tenet ih̄s intra ſuū ſecretū. Contra hoc ſacr̄m eſt error manicheoꝝ dicentiū homiem poſt baptiſmū peccantē nō poſſe ueniā conſeq per pēitentiā. Contra quos dicitur Apoc. ſecūdo. Memor eſto unde excidens:& age penitentiā & ꝑma opera fac. Secūdus error eſt modernoꝝ quorundā patarenoꝝ:qui ſicut in ſacr̄o euchariſtie errant:ſic & i illo penitētie dicētes ꝙ bonus homo pōt abſoluere & nō ſacerdos peccator. Contra quos eſt ꝙ non oibus pſonis ſed ſolū apoſtolis:quoꝝ in hoc uicē tenēt preſbyteri dixit ieſus Math. xviii. Quecunq; ligaueritis &c. Tertius error eſt quorundā dicentiū ꝙ ſufficit deo cōfiteri:& non eſt neceſſaria confeſſio ſacerdoti. Contra quos eſt qđ in huiuſmodi ſacri figura dixit ieſus leproſo Math. viii. Oſtēde te ſacerdoti. Et illud Iaco. v. Confitemī alterutrū peccata ueſtra:quod ad ſacerdotes refert̄. Quitūm ſacr̄m eſt extreme unctionis:huius materia eſt oleum oliue per ep̄m benedictū:& non debet dari infirmo:niſi qn̄ timetur de piculo mortis:qui debet ungi in locis quinq; ſenſuū.ſ.

In oculis propter uiſum
In auribus propter auditum
In naribus propter odoratum
In ore propter locutionē & guſtū
In manibus ꝓpter tactū. Et ultra hoc in pedibus ꝓpter greſſum. Inungunt̄ etiā in aliqbus eccleſiis in renibus ſiue lumbis ꝓpter delectationē cōcupiſcētie que uiguit i eis. Forma huius ſacri eſt hec. Per iſtam ſanctā unctionē & ſuā piiſſimā miſericordiā indulgeat tibi deus quicqd oculoꝝ uitio delīqſti:& ſiſr in aliis. Quidā aūt aliis uerbis eqpollentibus ꝓferūt formā:qr non eſt hic tantū piculum de forma ꝑciſa:ſicut in euchariſtia uel baptiſmo. Miniſter huius ſacramēti eſt ſacerdos. Effectus eius ſanatio mētis & corpis qui habet & dolorē corporalem alleuiare infirmo:& aīe expedire egreſſum: ꝓpter quod dicit Iaco. v. Infirmatur quis in uobis &c.

Contra hoc ſacramentū eſt error eraptioicaꝝ: q cōſueuerīt circa ſuos moriētes quedam agere per oleū:balſamū:& aquam in inuocationibus quas hebraicis uerbis dicūt ſuper capita infirmoꝝ:quod eſt contra formā ab eccleſia traditam. Sextum ſacramentū eſt ordinis. Sunt autē ſeptem ordines.ſ. preſbyteratuſ:diaconatus:ſubdiacōatus:acolitatus: ordo exorciſte:lectoris & hoſtiarii. Clericatus autē ꝓprie non eſt ordo:ſed quedam ꝓfeſſio uite danti um ſe diuino miniſterio. Epiſcopatus autem ab aliquibuſ dicitur ordo:nam ipſum ponit Dionyſius principalem:ab aliquibus dicitur eminentia ordīs: ab aliquibus dicitur dignitas ſupaddita ordini ſacerdotis. Et aliqui dicunt ꝙ in cōſecratione epiſcopi non imꝑmitur nouus caracter:ſed ampliatur in eo caracter ſacerdotalis:magis autē in archiep̄o:magis autē in primate & patriarcha ſupmaxime i ſummo pontifice. Quicqd ſit de hoc in cōſecratione epiſcopali canonica ſecundū omnes datur noua poteſtas preſbytero in ep̄m cōſecrato:que qdem ita ē indelebilis quo ad ea que ſequntur ordinem epiſcopalem:ſiue uocetur dignitas:ſiue quicquid uis: quia non eſt mihi cura de noīe:ſed de re: licet meo iudicio debeat merito dici ordo:ſicut indelebilis ē poteſtas que in aliis ordinibus traditur ordinata. Ita aſſeritur ab omnibus initerabilem eſſe epiſcopalem conſecrationem:ſicut alii inferiores ordines. Vnde ſicut impoſſibile eſt auferre poteſtatē ſacerdoti quin ſi conficiat confectum ſit uerum corpus chriſti. Sic impoſſibile eſt epiſcopo auferre poteſtatem ordinandi:quin ſi ordinet in forma eccleſie ordinatum ſit:& uerus ſit ordo collatus. In collatiōe autem epiſcopatus nouum & ſpirituale matrimoniū cōtrahitur cum epiſcopo & eccleſia ſua. Quod ſecundum ſententiam Innocentii extra de renūciatione inter corporalia. Habet fortius uinculum: q̄ carnale:& a ſolo deo poteſt diſſolui. Nec enim niſi a deo diſſoluitur:quando a ſummo pontifice q uicem dei habet in terra mutatur epiſcopus uel tranſfertur:quod omni alteri impoſſibile eſt poteſtati. Propter quod cum ſummus pontifex multo melius integer & unicus ſponſus uice chriſti totius eccleſie peregrine in terris ſolennius & imobilius uinculum ſpiritualis connubii contrahit cum romana eccleſia ſolo dei iuditio:& non humana poteſtate ſoluendum:q̄diu idem pontifex uiuit intra corpus eccleſie peregrine:a cuius corpore per mortē emittitur:uel per hereſim condemnatur: etiam ſi prius canonice introiſſet. Et ideo quantūcunq; renunciet ſummus pontifex non eſt in terris: qui uice dei ſuper ipſum fungatur:ut renūciationē poſſit uel debeat acceptare:niſi qui uinculum ſpiritualis connubii qđ cōtraxit cum uniuerſali eccleſia uice xp̄i poſſit diſſoluer̄:& onus paſtoralis cure de illius humeris amouere: uel qui poſſit a ſubiectione & reuerētia ſibi debita ſubiectam eccleſiam abſoluere:& eā ipſo uiuēte alteri deſponſare. Quod ſi ſecus fiat alter q ſic introducit̄ adulter eſt & non ſponſus:& eccleſia que ſibi ſubiicitur fit meretrix & nō ſponſa

& illa pars eccleſie que a tali proſtibulo ſeparat̃ ex
hoc: ſi in aliquo non erret: redditur legitima ſpõſa
chriſti: & ad ipſam totius ſponſi celeſtis influentia
& auctoritas deriuatur. Ad oſtendendum autẽ
quomodo ep̃atus ſit ordo: & quomodo nõ diſtin
guũt aliqui: & bene ꝙ ordo põt importare ptãtem
traditã ordinato uel reſpectu corpis ꝓp̃i qd̃ de glo
rioſa m̃re maria ppetua uirgine traxit: uel reſpectu
corpis miſtici totius eccleſie: quod ĩ ſacratiſſima cru
ce per tolerantiã mortis redemit. Primo modo acci
piẽdo ordinẽ ꝙ q̃libet p̃ſbyter ita plene põt qcq̃d
eſt poſſibile reſpectu conſecratiõis corpis ieſu: ſicut
põt ep̃s uel papa. Idcirco ſupra ordinẽ ſacerdotii
nullus eſt ſupior hoc mõ. Nec ad hec põt nouus
caracter imp̃mi: uel quõlibet ampliari niſi forte ꝓ
tanto ampliari dicat̃ in ep̃o: qr non ſolũ põt conſe
crare: ſed alteri dare poteſtatẽ cõſecrãdi: cõferẽdo or
dines. Et in archiep̃o ꝓ tãto etiã magis ampliatur:
qr nõ ſolũ põt alteri dare poteſtatẽ cõſecrãdi: ſed ẽt
põt ep̃os cõfirmare. Et in ſummo põtifice ꝓ tãto
põt dici ſumme ampliari caracter: qr ꝓ ſuo arbitrio
& interno ſpũs ſcti inſtĩctu põt ĩſtituere & deſti
tuere omnẽ aliã poteſtatẽ intra eccleſie corpus con
tentã. Secũdo modo accipiẽdo ordinẽ. ſ. ꝑ reſpe
ctum ad poteſtatẽ traditã ſup corpus miſticũ: dicũt
ꝙ noua & ĩdelebilis ptãs tradit̃ ep̃o cõſecrato uel
ordinato: qua põt omnes ordines cõferre ĩferiores
cuilibet xp̃iano: licet peccet dãs & recipiẽs mõ ĩde-
bito. Et hoc mõ dicũt ꝙ ep̃atus põt dici uerus or-
do. Et ſic dicũt ꝙ Dionyſius ĩtellexit uocando epi
ſcopatũ ordinẽ & ep̃m Ierarchã: reſpectu cuius pa-
pa eſt ſummus Ierarcha: qr ſummus p̃nceps totius
Ierarchie eccleſiaſtice: & qr uirtus huiuſmõi ordinis
eſt irregulata ſine artatiõe iuriſditõis: & oĩs iuriſdi-
tionis origo tanq̃ in xp̃i ieſu ſummi dei pleno uica
rio: a quo ſolo ip̃am accipit: licet ab hoĩbus eligat̃.
Idcirco ꝓ tãto põt dici quo ad iuriſditõẽ ordo ep̃a
lis in oĩbus aliis poſſe uariationẽ accipe: qr põt ĩ oĩ
alio iuriſditiõe p̃uari: dũ a ſummo põtifice põt oĩ
inferiori ep̃o ſubiecta plebs auferri: & legitima exe
cutio ſui ordinis ĩterdici: & ſpãle cõnubiũ illoꝝ cũ
eccleſiis pticularibus diſſolui: qr iuriſditio & regim̃
inferioꝝ a papa tenet̃: & ipſe eſt totius eccleſie legi
timus ſponſus: & cui uult põt auferre: & alteri con
iũgere: qr in hoc uice fungit̃ ſummi dei. Sicut aũt
impoſſibile eſt aliquẽ uice dei fungi in terris preter
ſummũ pontificẽ. Sic ĩpoſſibile eſt ſummũ matri-
moniũ cũ eccleſia ipſo catholico uiuẽte diſſolui: &
etiã ab eius ſubiectione ſubtrahi: ut dictũ ẽ. Et ideo
ĩpoſſibile ẽ in ſummo põtifice non ſolũ poteſtatẽ
ſummã ordinis deleri: ſed etiã iuriſditionẽ reſpectu
oĩs eccleſie quõlibet alterari: minui: uel augeri: qr
nec a tota eccleſia ſimul ſumpta cũ tota ſit ſibi ſub-
iecta: & in eũ nihil poſſit: nec etiã a ſeipſo renũcian
do: qr nullus põt auctoritate ꝓp̃a ſpõſam ſpũalem
dimittere uel carnalẽ: & qr nulla ordĩata ptãs põt a
liqd ĩ ſui deſtrutionẽ cũ hoc ſit deficer̃ & nõ poſſe:
ac ꝑ hoc nullo ſtatuto ſuo uel alieno licet ſibi aliqd
facere qd̃ p̃us nõ licebat: uel aliqd ĩpediri facere qd̃
prius poterat nõ obñte renũciatõe milleſſies facta:
qr ſemp anomala ẽ & fruſtra: ſemper debet eccleſia
ad ip̃m ut ad legitimũ ſpõſum recurrere: & omnẽ
aliũ ĩtroductũ ut adulteꝝ fugere & horrere. Pre
dicto ergo modo ſiue ampliat̃ p̃mus: ſiue det̃ no-
uus reſpectu ptãtis tradite in miſticũ xp̃i corpus ſẽ-
per dat̃ aĩe aliqd ĩmobile qcq̃d illud uocet̃. Et hoc
modo ep̃atus ſupra p̃ſbyteratũ eſt ordo. Contra
aũt predictas rõnes adductas ab hũana iuſtitia: qr
hoc uidit peſſimũ opus de facto in diebus nr̃is par
uipẽdens ptrãſeo: qr in lumĩe ſpũs xp̃i nullius ſunt
momẽti: ſed gemitus cordis mei a p̃ncipio planxe
rũt tãtam cecitatẽ dñari in hoc mũdo: ꝓ qua conti
nue gemo: & effundo aĩam meã in cõſpectu domi
ni ieſu xp̃i eterne eccleſie ſpõſi: ut educat ſpõſam de
manu adulteri: & ipſe intra cor meũ ꝑ ſpũm ſuũ ef-
ficaciter me cõfortat: dicẽs ꝙ ſpuria uitulamĩa pro
quo alia trãſlatione ſcribit̃. Adulterine plãtationes
quas ꝓſtibulatio p̃terita in eccleſia generaſſe uide-
tur: non dabũt radices altas: & ſecure me facit dice
re cuiq; per adulterium falſe promoto: & in eccleſia
non legitime genito illud Iudith. Heres in domo
patris mei eſſe non poteris: quia de adultera natus
es. Et ipſe chriſtus omnipotens ſponſus eccleſie ci
to ſe dare promittit in ea per totum orbem roma-
num. Omnis plantatio quam non plãtauerit pater
meus celeſtis eradicetur: quod certa fide cito expe-
cto impleri. O q̃ doloroſum lamẽtum prouocat
uniuerſalis ruina: qua die male beſtie & adulterina
earum proles ſic ubiq; chriſti ſponſam occidit exce
pta pauca eius particula quam ſpiritus ieſu pro ſeie
conſeruauit: ut in ipſam & per ipſam ieſus quod ꝑ
didit querat: & quod deformatum eſt reformet: &
quod a ueritate excidit in ſuum uerum lumen ad-
ducat: faciet ipſe ieſus indubitãter nõ propter nos:
quia aliqualiter omnes quaſi errauimus: uel tacẽn
do timore peſſime beſtie & fugiendo uel eius reci
piendo caracterem: ſed propter nomen ſuum ma-
gnum quod uocatur ieſus ſaluator: ut non extin-
guat huius ſanctiſſimi nominis ſui in mũdo lucer
nam. Sed de his nunc tranſeo ſcripto: de q̃bus trã-
ſire non poſſum dolore interno. Plura querant̃ de
iſtis in quinto libro. c. Ieſus falſificatus: Nunc au
tem redeamus ad ſacramentum ordinis: cuius occa
ſione predicta ſunt ſcripta: quia in predictis diebus
malis falſificata eſt dignitas & ordo papalis & facta
eſt diſceſſio: quam predixit apoſtolus a uero paſto
re: & releuatus eſt homo peccati & filius perditio-
nis qui exaltatus eſt & eleuatus in ſuperbia corpo-
ris ſui & operis extrinſeci mundo oſtenſum ſupra
omne quod dicitur deus: & in templo dei tyranni
ce ſedit: & ſe quaſi deum magis infernalem q̃ cele-
ſtem oſtendit. Nam de illa terra tenebroſa in qua
ũbra mortis & nullus ordo ſed ſẽpiternus horror ĩ
hitat ſe ad ſanctã eccleſiã deuẽiſſe mõſtrauit: dũ qc
q̃d religiõis & ordĩs ueritatis: unitatis & pacis ĩ ea
repit ſerpẽtina aſtutia & uſurpata potẽtia ꝑturbauit

quem dominus ieſus iam interfecit in ſe:& cito interficiet in mala ſua prole & apparenti errore ſpiritu oris ſui:& deſtruet illuſtratione aduetus ſui: uix poſſum exire de his uerbis pre doloribus cordis. Huius aũt ſacramenti materia eſt illud materiale ſignum:per cuius traditionem confert̃ ordo:ſicut p̃ſbyteratus ſecundum aliquos traditur p calicis parati pticipationem cum hoſtia & uino collatione: & diaconatus per collatiouem libri euangelioꝝ.Et quilibet ordinũ inferioꝝ tradit̃ per collationẽ illius rei:que pp̃ue ptinet ad illius ordinis miniſteriũ. Secũdũ alios uero nõ minus doctos hi duo ſuperiores ordines.ſ.preſbyteratus & diaconatus q conferunt̃ per impoſitionem manus epi:quia manus eſt organum organoꝝ:ac per hoc ſignificta altitudinẽ & dignitatem poteſtatis collate & ſupernfuſe grẽ in ſuſceptiõe ſacroꝝ ordinũ ſupremorũ:ꝓpter quod ſingulariter in his epus manus impõit & uerbum dicit gratie abundãtis:cũ ait.Accipe ſpiritum ſanctum.Et ſacerdoti ſubiungit. Quoꝝ remiſeris peccata &c. Hec opinio magnum habet robur:quia ſatis ꝓbabiliter creditur ꝙ in primitiua eccleſia apoſtoli per impoſitionem manuũ ordĩes cõtulerĩt:ſicut apoſto.Timotheo ſcribit. Et tũc hi ſoli duo .ſ.preſbyteratus & diacõatus & ſupior epalis ordo ſolenniter noĩatur:& alii iferiores ſub miniſterio diaconi dant̃ intelligi: quos proceſſu temporis eccleſia explicite declarauit. Quicquid ſit de iſtis opinionibus certũ eſt ꝙ in actu unico dat̃ ordo.Et ideo quia inter ſapiẽtes eſt dubiũ quis ſit ille actus de duobus predictis:idcirco multũ temerarium eſt alterutrũ de illis omittere.Et ideo ualde ſolliciti debent eſſe & ordinãtes & ordinati:non ſolum de predictis duobus actibus:ſed de omnibus que ad ſolẽnitatem ſacramenti faciunt: ſicut in ordinatio eccleſie continetur. Forma huius ſacramẽti ſecundum omnes eſt imperatiua: cũ dicitur. Accipe:& ubi dantur inſtrumẽta forma uerborum iſtis reſpondet.Illi qui dicunt ꝙ duo ordĩes ſupmi dant̃ in impoſitione manuũ:dicũt ꝙ forma ẽ. Accipe ſpiritum ſanctum &c. Alii uero dicunt ꝙ ẽ hec.Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium &c. Et ſimile aliquid in diacono cũ accipit librum euãgelii.Miniſter autẽ huius ſacramenti eſt ſolus eps qui ordĩes confert:dñs papa hoc concedit abbatibus in minoribus ordinibus.Et uolũt aliqui dicere ꝙ illi minores non ſunt ita ꝓp̃e ordĩes: ſed diſpoſitiones p̃ambule ad ſupremos : qui nõ niſi ab epis cõferunt̃:ſed de hoc nihil modo curo. Dictum uero ẽ ſupra ꝙ omnes epi tenẽt totã ſuã iuriſditionem a ſummo põtifice:in quo ſicut in chriſti ieſu dei uicario remanet totius auctoritatis & iuriſditionis eccl'iaſtice plenitudo. Cõtra hãc ueritatẽ irrefragabilẽ inſurgũt qdem temere ſentiẽtes: & ad ſobrietatem ſapere neſciẽte q dicũt ꝙ omẽs apl'i imediate hũerunt auctoritatem a xp̃o dicente oĩbus apoſtolis.Math.xviii. Quecũqꝫ ligaueritis &c.Ita omẽs epĩ imediate tenẽt a xp̃o: ſicut & papa.Nam ita alii apoſtoli ſicut petrus auctoritatem ligãdi & ſoluẽdi a domino ieſu ĩmediate accepiſſe credunt̃:ac ſcribunt̃. Quibus reſpõdemus: & eos ſuo ꝓp̃o argumento ligamus:utiqꝫ ũeꝝ eſt ꝙ oẽs apoſtoli ĩmediate acceperũt a chriſto & uiuente ieſu ſummo pontifice:licet prehonoraret̃ petrus ĩ ſignnm ſemper donãdi p̃ncipatus ſucceſſionis iħu: tamen iuriſditionẽ uiuente ieſu ſuper ceteros apoſtolos non accepit:quo mortuo:& a mortuis ſuſcitato:ſucceſſorem ſuũ inſtituit:dum ſibi ioannis ultimo paſcendoꝝ agnoꝝ & ouium ſuarũ ſuper ceteros ieſus curã cõmiſit dicens.Diligis me plus his? paſce agnos meos &c. Vt ſicut ip̃m oſtẽdit alios precedere in chriſti dilectione:ſic ipſum pre ceteris reputauit dignũ ſue auctoritatis: iuriſdictõis: & poteſtatis ſucceſſione:quã in ipſum tranſfudit plene:ac per hoc ſicut omnes apoſtoli receperunt auctoritatem ĩmediate a xp̃o:cui erãt ſubiecti.Sic eã tenuerunt poſt mortẽ ipſius & aſcẽſionẽ ad celos ab eius uicario beato petro:& ſibi plene ſubiacebãt ĩmo quod plus eſt:& cum reuerentia & cõplacentia ſacratiſſime uirginis matris dei loquar. Ipſa propter plenitudinem poteſtatis filii ſui in petrũ tranſfuſam recognoſcebat ſe:inq̃tũ erat mẽbrum eccleſie beato petro prelatica auctoritate ſubiectã : licet beatus petrus ipſam merito ſanctitatiſ ut dei ſui genitricem ueneraretur: ac totius eccleſie & ſuimet:& omniũ electoꝝ matrem. O q̃ ſumma & firma eſt petri auctoritas & omnium ſummoꝝ pontificum chriſti ieſu ſucceſſorum.Et ideo merito dixerim:ꝙ eius auctoritate impoſſibile eſt alterari: augeri: minui:uel imitari:Quod cum preſumpſit facere perditionis filius qui deceſſit cum ſtolida in hac parte ſibi conſtruenda caterua.Hoc in tractatu de ſacramento ordinis dixi propter immobilitatem legitime inſtitutionis papalis.Illud autem uerbũ chriſti Math.xviiii. Quodcunque ligaueris &c.non refertur ad hoc ꝙ quilibet apoſtolus eſſet equalis petro:imo ſi quis inſpiciat diligenter intentionem loquentis:ipſe loquitur congregationi: propter quã ſanctam eccleſiam dat intelligi:apud quam uniuerſalis auctoritatis reſidet plenitudo. Contra hoc aũt ſacramentũ eſt error Arrii dicentis ꝑſbyteꝝ ab ep̃o nõ diſcerni:& error multoꝝ ꝑactarenoꝝ dicẽtium poteſtatẽ ſolis ordinatis conceſſam a bonis laicis poſſe exerceri. Septimũ ſacr̃m ẽ m̃rimonium:quod ẽ ſignũ coniũctionis xp̃i & eccleſie. Cã aũt efficiẽs m̃rimonii ẽ mutuus cõſenſus p uerba de p̃nti exp̃ſſus.Et ideo forma huius ſacr̃i ẽ omne illud quod põt mutuũ ad hoc cõſenſum exprimere.Sed niſi aſſit ĩpedimẽtũ expedit uerba exp̃ſſe ꝓferri:uel mutuo ſibi dicãt:Ego accipio te ĩ meũ uirũ:uel in meã uxorẽ:uel ad minus alicui mõ uerba eiuſdẽ ſententie utriqꝫ ꝓferẽti debent ſentire libere in cõiugale uinculum.Materia eni ſunt pſone ad cõtrahẽdũ legitie:& opportet ſolẽniter ĩ facie eccl'ie m̃rimoniũ cõtrahi:quia clandeſtina m̃rimonia ut ſepius malos exitus ſortiunt̃. Eſt autem triplex

bonum matrimonii. Primũ eſt proles ſuſcipienda & educanda ad dei cultum. Secundum ẽ fides: quã coniuges debẽt ſibi ſeruare alterutrũ. Tertiũ eſt ſacramentũ.i. idiuiſibilitas mrimonialis uniõis: pp quod ſignificat ĩdiuiſibilẽ coniũctionẽ xp̃i ieſu: & eccleſie ſpõſe ſue. Eſt autẽ contra hoc ſacramentũ multiplex error. Primus eſt tacianoꝝ nuptias dãnatium: quos ſecunt̃ pr̃es patarenoꝝ ſecte. Cõtra quos dr̃ Coꝝ.vii. Mulier ſi nubit non peccat. Secũdus eſt Iouiniani nuptias uirgĩtati equãtis: de quo ſupra dictũ ẽ. Tertius eſt nicolaitaꝝ: q indiffer mutuis utunt̃ uxoribus: de qbus Apoc.ii. Odiſti facta nicolaitaꝝ: que & ego odi. Sunt alii multi hr̃tici & moderni: q dicunt de illo abomĩato ſpũ libertatis turpia q̃dam dicẽtes: & abomĩabil̃r exercentes. Cõtra quos dr̃ ad hebꝝ.ultimo. Honorabile cõnubiũ in oĩbus & thorus ĩmaculatus: fornicatores.n. & adulteros iudicabit deus. Hoꝝ uirtute ſacramẽtoꝝ ſpirat ſpũs ſanctus ſpũales afflatus: qbus anima quelibet ſancta & tota ſimul eccleſia perfecte ſanata ad eternũ ieſu ſpõſaliciũ per ſepationẽ a corpe euocatur.

Ieſus cruce ditatus Cap.xxxvii.

Attende aĩa crucifixo deuota ꝙ iſte tuus ieſus cãdidus & rubicũdus electus ex milibus creatoꝝ oẽs theſauros paterne ſapientie hũane coĩcandos nature ĩcluſit & collocauit in cruce. In cuius explicatiõe myſterii p cõformitatẽ ipſoꝝ redẽptoꝝ ad ſuã cruciformẽ uitã: & ipſi ditãtur meritis: & ipſe bñdictus ieſus, omniũ caput ditatur in ipſis tanq̃ in ꝓpis mẽbris. Quia uero filius dei ip̃m bñdictũ crucis lignũ fecit uitale per cõiunctionẽ corpis ſui & hũectationẽ ſanguĩs effuſi in ipſo. Ideo ſpũs ſanctus qui eſt ip̃ius emanatio filii ſicut & pr̃is: dũ perflat corda fideliũ ip̃m benedictũ crucis myſteriũ in eis plãtat: format: & ſecundũ diuerſos gradus uniõis ad xp̃m tranſformatiua charitate diſpẽſat: pp quod poſt effuſionẽ ſpiritus ſancti merito dixeri: qr tũc ieſus eſt cruce ditatus. Attẽde ꝙ crux ꝓut a xp̃o ſumit̃ & filiis diſpenſat̃ dicit dolorẽ & gaudiũ in ꝓportionata mẽſura a ſpũs ſancti amore ꝓcedẽtia utrũq; equal̃r diſpenſãte. Sicut.n. ĩ fruitiõe beatoꝝ a qbus excludit̃ oẽ triſtabile & doloroſum deus honorat̃ & in ipis beatis & ab ipſis. Et ſil̃r in inferno ĩ tormento demonũ & dãnatoꝝ: quo ipi eternal̃r torquent̃ abſq; ullo gaudio deus in ipis plene honorat̃ ſed nõ ab ipis: ꝓpter quod & iuſte damnãtur. Sic & in iſta uita q̃ inter utranq; eſt media deus laudat̃ & honorat̃ in ſuis electis: & a ſuis electis ĩ aſſumptiõe crucis dolorẽ & gaudiũ cõmiſcẽtis per opationẽ perfecte uirtutis. Et ideo ad intelligendũ uirtuales dolores: tã xp̃i q̃ mẽbroꝝ ſuoꝝ nota diſtinctionẽ tibi ſupra deſcriptã in illo capl̃o. Ieſus matri cõpatiẽs. Diſtinguamus itaq; q̃ntuplicẽ crucẽ uirtutis.

Prima eſt ipſius dñi nr̃i ieſu chriſti.
Secũda ẽ ſacratiſſime ſue mr̃is.
Tertia pfectoꝝ alio gradu ſub ea.
Quarta ꝓficientiũ & ſuſpirantiũ ad pfectũ.
Quita incipientiũ & multũ uacantiũ circa extriſecũ crucis modũ. Et intellige iſtos gradus in illis q uidẽt̃ a laxa uita & ſeculari ſeiũcti. In his.n. etiam aliqd ẽ crucis quã nõ cẽſui ꝓpter ſui modicitatem modo in his gradibus cõprehẽdi: licet infimus gradus hic poſitus ipſoꝝ defectibus in magna ſui pte iungat̃. Sicut ergo iã dixi crux cõprehẽdit gaudiũ & dolorẽ ĩ ꝓportionata mẽſura. Sicut enim duo ligna ſe iterſecãtia faciũt crucẽ: q̃ ĩ medio clauo nectunt̃. Sic dolor & gaudiũ: ut gaudiũ uadat ĩ altũ p honorẽ diuinũ: & dolor p trãſuerſum pp cõmiſſum flagitiũ. In amore uero nectunt̃ q̃ſi in medio clauo: imo qđ plus eſt ab ipſo oriunt̃ eq̃l̃r: tanq̃ a radicali p̃ncipio. Menſura ergo uirtuoſe crucis ẽ mẽſura amoris: a quo ꝓcedit. Mẽſura uero amoris eſt mẽſura ſpũs ſancti ĩfluxus: q in illã mentẽ plus influit cui magis unit̃: & quam magis a ſua malitioſa rebelliõe depurat. Crux ergo xp̃i tãta eſt: q̃ntus eſt amor eius ad deũ & ꝓximũ. Quot ergo hũit reſpectus amoris: quaſi tot habuit numeroſas diſtinctiones crucis: & in illo reſpectu in quo amauit magis: magis crucifixus fuit. Quia ergo ipſe fuit uerbo unitus pſonali uniõe tota capacitas nature ipius que fuit dilatata ex perſonali unione quantũ nõ poteſt aliqua creatura cognoſcere tota fuit repleta amore: imo tota fuit amor in uerbo. Vides autem hic crucis ſue ineſtimabilitatẽ. Quantũ eĩm uerbũ dilexit: tantũ ſuas iniurias doluit: & q̃tum in eo dilectionis fuit tantum delectabatur ſe ĩiurias uerbi dolere. Non eni eẽt dolor uirtuoſus: nec deo acceptus ſi doleret ĩuitus: imo ſicut aliis fruebat̃ uirtutibus: ita & iſta fruebat̃ ſuaꝝ ſumma uirtutũ. Vnde & ſicut ĩ rẽ ſibi placidiſſimã & a ſe ĩmenſurabil̃r deſideratã & amatã: toto ferebat̃ mẽtis conatu: licet eni ſumme odirẽt dei ĩiurias: tanq̃ ſumma mala: tñ ſumme uolebat: & ſũmme cõabat̃ ſe illa malla odire. Et attẽde ꝙ ĩ iſto reſpectu nõ minus doluit pro malis demonũ & dãnatoꝝ: licet ad ipos redẽptio nõ trãſiret: q̃ p culpis electoꝝ ſuoꝝ: imo tãto pluſ q̃to maior malitia & maior dei ĩiuria cõtinet̃ ĩ eis. Sic potes reducere oẽs reſpectus quos hũit ad diuerſa obiecta: de qbus dictũ eſt ſupra cũ ageret̃ de doloribus cordis ipſius. Cũ ergo teneas ꝙ q̃tus ſit amor: tãtus fuerit dolor: & amor fuit ãpliatus ſecũdũ exigentiã gr̃e uniõis: potes aliqual̃r uẽire in extimationẽ ſui doloris ĩmenſurabil̃. Si imagĩeris p ĩpoſſibile ꝙ eẽt unus deus uirtuoſi doloris: q uniret̃ hũanitati ieſu pſonali uniõe: ſicut ſibi ueraciter unit̃ uerus deus: q eſt deus uirtuoſi amoris. Hoc autẽ dixi ad aliqualẽ expreſſionem immenſurabiliſ crucis chriſti: licet enim ĩpoſſibilia ſupponã: ut ueritas exp̃mat̃. Ad tantum aũt aſcendit iſta crux ih̃u in mixtura doloris & gaudii: ut ex radice charitatis Chriſti: proceſſerit ſua fruitio glorioſa: & ſua

peregrinatio doloroſa. Secundus gradus crucis
eſt gradus mētne dilectiōis: quā ſic ſpūs ſanctus ex
purgauit a corruptiōis fomite: ut ſine aliqua rebel-
lione defectus uel negligētie ſpūs ſanctus oparet'
in ipſa: tantū eā repleuit abundātia gr̄e: ut ipſa fue
rit in oībus conſummata q̄tū pōt creatura pfici ſi-
ne uniōe pſonali. Mēſura ergo ſui amoris fecit i ea
īeſtimabilitatē illius uirtual' crucis: quam ipſa ex to
to ſe plene dolebat i illis reſpectibus: qbus doluit
filius: licet gradu īferiori & filio ꝓportionali: & in
illis doloribus ſimul ſe dolere gaudebat. Vnde po
tes uidere ꝙ licet iſta crux matris ſit īmenſurabilis
reſpectu nr̄i: eſt tn̄ modica reſpectu mēſure filii. Sed
qr de cruce mr̄is & filii in pr̄ibus capl'is dictū eſt ſu
pra. Ideo ad crucē quā facit ſpūs ſanctus i aliis xpi
mēbris accedamus. Sed qd iſtud? an iſtud me plu-
mo ſcire qd ſit? minime mihi tāte rei arrogo expiē
tiam: nec glorior i ꝓrogatiua illoꝝ qbus dictū eſt.
Vobis datū ē noſſe myſteriū regni dei: potius cau
te uolo mēſurare meipm: ut ſciā qd deſit mihi. Tn̄
& ſi nihil oīo ſcirem: nihil dicerē: qđ' ſcio tibi nō in
uideo: nec ſubtraho quod neſcio. Doceat me ille: q
docet hoiem ſciam: & ſi qd recte non dico: emēdet
ille & pcat: qui oēs nr̄os ſupportauit defectus. Iſte
tertius modus crucis quē ſol' pfectis attribui: eſt cō
mixtio doloꝝ & gaudioꝝ qbus ferunt' & replent'
& agitant' aīe pfectoꝝ. Ipſe aūt ſpūs ſanctus ipſas
agitat: replet: & eleuat ad iugiter hn̄dum pre oculis
unū dolorē duplicis reſpectus: & unū gaudiū ſimi
liter duplicatū: dolor ē tranſformatio cordis ipſoꝝ
in dolēdo īmenſitatē iiuriaꝝ: quas beata recepit tri
nitas: tā ab electoꝝ culpis. q̄ etiā a ſceleribus impiiſ
totius reprobe creature. Alius reſpectus doloris
ē in dolēdo & cōpatiēdo doloribus: quos ex hoc
& aliis obiectis humana natura portauit i xpo.

Iſtud eſt ergo trāſuerſum iſtius crucis in xpo p-
fecte: & licet altū ſuū eſſet ꝓpe gaudiū uirtuale: qđ'
mēs eoꝝ cōcipit: dū gaudet ſe ſic uirtuoſe dolere:
tam ut tota pfectio mētis ipſoꝝ cōprehēdat' i hac
uirtuoſa cruce: poſſumus dicere ꝙ altū iſtius crucis
eſt fruitio & cōtēplatio gaudioſa: qua ſpūs ſanctus
in xpo eos eleuat: ut fruant' & gaudeāt de illo gau
dio quo credūt: contēplant': & intelligūt illud gau
diū: quo in beata trinitate pſone diuine ſeipis gau
dēt: & īfinities infinite fruunt'. Secundū gaudiū
eſt ferri in illud gaudiū: quod xpi hūanitas cōpre-
hēdit fruēdo illo gaudio: quo ipſe tres pſone fruū
tur: & a quo ipſa pſonalis unio filii dei ſuā capacita
tē dilatat: licet n̄ poſſit' abyſſū diuinitatis cōprehen
dere q̄tū ē: i quo ēt gaudet & fruit': qr gaudet deū i
finite īfinities ſuā capacitatē ſupare: unde & ſentit
ſibi bonū eſſe ꝙ uniat'. Ad iſtius aūt ſtatus altitudi
nē mēs hūana uidere nō pōt niſi pfecte deo unia-
tur: Ad uidendum autem quādo deo perfecte
unitur recurre ad fundamētum unionis. In chriſto
enim eſt omnis unionis cōpletio. Vide ergo quo
modo fuit facta unio pſonalis: & uidebis quomō
in te debeat fieri unio amoris. Ad hoc enim ut p-
ſonaliter uniat' filio dei humanitatis ieſu opportu
it ipſam hūanitatē in ſe nō eſſe p ſe ens: nec ſuppo
ſitū: nec pſona: ac pro hoc ſecutū eſt ꝙ diuina natu
ra ē ſola in ieſu per ſe exn̄s: & perſona filii dei ipſius
humanitatis facta ē ſuppoſitū & pſona. Sic ſic ni-
miꝝ opportet in te fieri aīa que uis ad iſtius crucis
pfectionē attingere: ut qr unin debes deo unione
amoris: & uolūtatis: & per ābnegationē pfectā tui
deficiat amor ꝓpus & reciprocus tui: & omnis cō-
placentia & appetitus uolūtatis tue: ut ſicut hūani-
tas xpi nō eſt ſuppoſitū nec pſona: ſed radicatur &
inſerit' perſone filii dei: ita ut ſit ſua pſona: ſic uolū
tas tua & amor tuus abſorbeatur per influxū ſpūs
ſancti ab amore dei & uolūtate ipſius: ꝙ ipſe ſpūs
ſanctus quaſi uideatur eſſe tua uolūtas & amor: ut
nihil pp te uelis: ſed ſolū pp ieſum: imo nihil uelis
niſi ipm: & quod ipſe. Et ut de ceteris ſileam etiam
in gloriā paradiſi: tal' anime deſideriū nō fertur p̄n
cipaliter ꝓpter aliam cām: niſi qr deus uult: & quia
xps ſibi meruit: & uult ipſam ſibi ſicut mēbrum in
ſerere. Vnde nec ipſam gloriā reciproce diligit pp
ſe: ſed propter honorē diuinum: ac per hoc ſequit':
ꝙ talis anima oīa diligit ſicut deus: ut deū ſup oīa:
& hūanitatē ieſu ſuper oīa: & dignitatem maternā
ſuper omnia alia: & oēs gradus ſanctoꝝ ſecundū re
fulgentiā i eis boni diuini. Semetipām autē ſemp
locat in ſponſi nuptiis in nouiſſimo loco: ſed cum
ſpōſus uenerit: qui eā inuitauit: dicet ſibi. Amice a
ſcēde ſuperius ad meos cordiales amplexus. In ta-
li autē aīa fiūt mirabiles adūatōes diuinorum ſplē
doꝝ ipſam illuminātes ad omnia: & inflāmantes
ardētiſſime: ipſam trāſportātes i omnia mō diuio.
Et qr iſta in abyſſum cordis ieſu ītroducitur: ideo
plene illuiat' reſpectu ſui: reſpectu dei: & reſpectu
proximi. Reſpectu ſui cognoſcit abyſſales malitias
infectionis ſue. Vnde uidet malitias ſuas ſufficien
tem cauſam immo deficientem ad omnia mala: q̄
unquam fuerunt facta per aliquem peccatorem: &
non ſolum ad facta: ſed etiam ad noua mala ineni
enda: & horribilia ſcelera: & uidet ſeipſam ſolam
eſſe operatricem ſuorum malorum. Vnde nec car-
nem: nec mundum: nec diabolum inculpat de ſce-
leribus ſuis imo cognoſcit ꝙ ex magno amore de
us ſibi iſtos temptatores dederat: ut ipſos uincen-
do deū honoraret: & ipſa eēt maiori digna corōa:
& ipa ex ſua malitia eis ſuccūbendo uolūtarie & de
um uituparit: & ſeipam īfecit. Videt ēt ꝙ ſufficiēs
eſt ſua malitia totū mundū corrūpe: & ad omnia
mala que fiūt inducere: & ad plura alia noua adiue
niēda: & hoc. ſ. ſi ſua malitia nō minueret' a bōita-
te diuina: que ipſam artauit ad paꝝ uiuendū: & eā
reduxit ad unū locū: & regionē unam: & unā fami
liā ſpecialē. Sed ſi deus pmitteret eam ſemper uiue
re ſine īfuſiōe aliq̄ ſue gr̄e: & pmitteret eā oīa loca
circuire: & cū oibus cōuerſari: & alos n̄ defenderet a
ſuis malitiis: ne īficeret' p eā. Videt & cognoſcit ꝙ
oēs īficeret: & ois creature uſus pūerteret: & alioſ fa

ceret eis abuti ĩ cõtumeliã creatoris:a qbus oĩbus
ſola dei gr̃a retrahit̃ mł̃tis mõis. Vnde potes uide
re ꝙ nulla aĩa ꝙtuncũqȝ peccatrix & pagana uiuit ſi
ne multis gratiis dei:licet nõ hẽat illã q̃ ẽ gratũ fa-
ciẽs:qr ſiue abbreuiãdo eis uitã ſiue alia ĩpedimẽta
ꝑbẽdo eas retrahit ab ĩnumeris malis q̃ faceret : ac
ꝑ hoc a multis pẽis quas incurreret. Vnde & qcũqȝ
dãnati multa bõa ĩmeriti recipiũt a deo:q omibus
optimus ẽ:& ſolũ a ſeiꝑis hẽnt malũ dãnatõis ſue
qd̓ ĩdubitabili fide credit:qſqȝ in ih̃m recte credit.
In cuius merito etiã oẽs dãnati hoĩes aliqd gr̃e ꝓ
tãto pñt dici recipe:qr oĩbus ẽt merito xp̃i ut cre-
do auferẽt mõis ꝑdictis:& pł̃ibus aliis peccãdi fa-
cultas:ac ꝑ hoc minuit̃ pene acerbitas. Quia etiã
ꝑꝑ moderamẽ tẽtatõis electoꝝ ĩpediunt̃ reprobi:
ne tantũ poſſint q̃tũ uellẽt:& ſepe ne tantũ uelint
q̃tũ poſſent. Ex quo ẽt ipſiſmet minuit̃ ĩtẽſio eter
ne pene:& ẽt qr ut credo per meritũ xp̃i reſtrictus
ẽ curſus infectiõis nature : ne tantũ ꝓcedat ad ſub-
uerſionẽ potẽtiaꝝ mẽtis nr̃e & aĩe ſenſibilitatẽ q̃tũ
ꝑma merebat̃ trãſgreſſio. Vnde tã ĩ pagãis q̃ ĩ xp̃i
anis mł̃te uident̃ bõe cõditões: quas ĩgrati uocãt
naturales rectitudĩes:quas credo eſſe bñficia gr̃e ie
ſu. In cuius merito ut puto actũ ẽ: ut naturalis infe
ctio originał peccati nõ ſic corrũpet qcqd erat gr̃e
& nature:qn relinq̃rent̃ hec bõa diſpõitoria ad re-
ceptionẽ fidei & gratie redẽptoris: q̃ tñ nõ pñt ad
aliqd̓ bonũ meritoriũ:niſi iteꝝ in gratiã ih̃u donũ
gr̃e gratũ facientis ſine aliquo ipſoꝝ merito ĩfun-
dat̃ eiſdẽ. O q̃ miris mõis tenet̃ oĩs caro gr̃e ſalua
toris ieſu q nobis ſunt occulti:licet nõ ſit dubiũ ꝙ
aliq xp̃iani & ĩfideles ꝑſequẽtes & ĩcreduli ſibi oc
caſionał̃r ex xp̃i gr̃a auxerit eternã mortem a ꝓꝑa
malitia ꝓcedentẽ & reſiſtentẽ. In qbus tñ & aliqñ
gr̃a ieſu fulget ad minus:qr eis abbreuiauit uitã:&
a multis malis eos ĩpediuit. Vnde non credo ꝙ ſit
q ſe abſcondat a calore eius:licet in aliquo reſpectu
reprobi faciãt ſibi malũ de oĩbus dõis dei. Et hoc
ip̃m cognoſcit aĩa:qd̓ facerẽt oẽs electi : niſi eis ex
ſolo xp̃i ih̃u merito gr̃a ſubueĩſſet : & multi ex eis
multo peiora. Ad intelligendum autem propri
am malitiã etiam in his que nobis a gratia prohi-
bentur ualet exemplum uaſis pleni ueneno morti
fero:de quo licet minus recipiat nihilominus eſt ĩ
cluſa in uaſe tã ſufficiens mortis omnium uiuenti-
um:ut uocetur merito uas mortis & cibus mortifi
cationis omnem animam uiuentem. Sic eſt aliqua
liter de anima ex ſua malitia licet non permittatur
in omnes actus exire. Cognoſcit etiã & uidet ani-
ma ꝙ ſolus ſpiritus ſanctus eam tenet:ne delectet̃
in ſuis uitiis & peccatis:& ne ipſa multiplicet : ſibi
occaſiones aufert:& quod peius eſt uidet ſe dolere
ſepe ꝙ eam ſpiritus ſanctus impedit ne delectetur
in propriis malitiis:& ne ip̃as opere compleat : &
ſe uidet ſic impiiſſimã diſſipatricem ſui & profun-
datricem in omni malo ꝙ incõperabiliter plus op
portet laborarẽ ſpiritum ſanctum ad deffendendũ
eam a ſeipſa:q̃ a diabolo:carne:uel mundo. Videt
etiam ꝙ omẽs uirtutes quas ſpiritus ſanctus ĩ ip̃a
uult facere:ipſa ſibi eas falſificat:inuoluit:diminuit
& queſtionando & cauillando cõmaculat :& cõtra
ſpiritus ſancti lumen ſibi falſitates & errores fodit
& inquirit:& ipſas diligit & defendit: ita ꝙ in ſuis
ueritatibus ipſum ſpiritum ſanctum contumelioſe
quaſi continue demẽtitur:ipſum reputans falſum
in luminibus ſuis. Et ꝙ iſta non faciat: hoc ſolum
uenit ex ſuperabundanti lumine ſpiritus ſancti:un
de iſta anima uidet ꝙ tanta lumina ſpiritus ſancti
ideo ſibi dantur:quia cõmunia uel modica nõ ſuf-
ficerent abyſſum ſue inuoluptuoſe tenebre effuga-
re. Videt etiam ꝙ nõ permittit ſpiritum ſanctum
in ſe ex ſua malitia reſiſtentie & rebellione carnali
operari puritatem:quia omnes ſuauitates quas ſpi
ritus ſanctus dat ſibi:cõmaculat:nec permittit ſe e-
leuari ad guſtus ſpiritualis amoris carnalibus dele
ctata. Et ſi quando eleuatur nõ ꝑmittit ſe tm̃ eleua
ri quantum uellet ille fluxus:& poſtq̃ ibi eſt: non
permittit ſe teneri : ſed ſemper ex ſuo pondere ad
ima relabitur. Et quantuncunqȝ iſta bona deſtruat
ſpiritus ſancti:ipſa tamen non uult reputare ſe uilẽ:
ĩmo ſe reputat aliis meliorem:& bona ſua accumu
lat:& aliorum anihilat:& ſuos ſibi defectus occul-
tat:& que deus facit in ea ex mera pietate & gratia
dicit proceſſiſſe de ſua induſtria:& uidet ꝙ ipſa eſt
deo ingrata de pretentis beneficiis:& de deo con-
q̃rit̃ ꝙ ſibi maiora nõ fecit:& ſua peccata anihilat:
diabolo: carni:& mũdo ĩpie tribuẽdo: ĩmo ꝙ blaſ
phemum eſt ipſi deo dicens ꝙ ipſa uitare non po
teſt:quia deus non uult eam adiuuare:cum tamen
ipſa continue ipſum & eius adiutorium collaphi-
zando reiiciat. Videt etiam anima ſe horrere omẽs
auſteritates & omnes penales afflictiones actuum
penitentie:& inclinari auide ad delectamenta con
traria. Videt etiam ſe fugere omnem perſecutionẽ
omnem tribulationem:& omnem anguſtiam: &
uerecundiam:uel minorationem ſui honoris pro
defenſione ueritatis & honoris chriſti : ĩmo ſic ſe
impiam uidet ꝙ ut poſſit habere honores & deli-
cias huius uite:ueritatem cognitam in ſeruis dei in
ſequitur & impugnat. Videt etiam ſe tantum effer
ri:& ſic impie ſe ipſam amare: ut ſola uellet uide-
ri ſapiens:bona:& uirtutibus plena:propter quod
proximo detrahit:& inuidet bonis ſuis:niſi ꝑ blã
dicias & uanas laudes ſue ambitioni deſeruiat:im-
mo nec ipſum deum diligit:niſi faciat ſibi bona:
& illam exaltet ſuper omnem creaturam. Et uidet
ꝙ de ſemetipſa unum facit iniq̃tatis deum: ad cu-
ius delectandam malitiam more luciferi omĩa or-
dinare uidetur:& ꝙ iſta impia mala non ſint in ſe-
ipſa:uidet ꝙ ſolum eſt ex mera dei gratia: propter
quod talis horret ſemetipſam ſicut abyſſalem ĩfer-
num:& armatur pleniſſimo odio ſui:in quo eſt ꝑ-
fectio & conſumatio omnis boni. Vnde a tali aĩa
nullius appetitur uindicta niſi ſue malitie:propter
quod ſequit̃ ꝙ delectat̃ ĩ ſuis opprobiis & tribula
tionibus:ſicut in uindicta ſui horribilis hoſtis. Et

ſi a quacunque perſona ſibi tribulatio inferatur ꝓ magno beneficio recepit: dicens ꝙ deus & ſemet ipſum & ipſam animā uindicat de ſuo hoſte maligno: propter quod proximo perſequenti non iraſcitur: quin potius ipſum tenere diligit: ſicut obedientem miniſtrum iuſtitie dei: & ſibi magna beneficia conferentem. Et ideo talis anima omnes exclamationes ſcripture & orationes in quibus petitur deus exurgere & proſternere hoſtes ſuos mirādo: & odio ſui optimo in ſeipſam retorquet: & de ſeipſa dicta deuote aſſumit: ſeipſam reputans principaliſſimum hoſtem dei: & oēs ſuos cōceptus & actus: quos ipſa a ſemetipſa & per ſemetipſam facit: reputat hoſtilem exercitum dei uoluntatē diuinam rebellantem continue: & nitentem īpedire in ſe & in aliis omnia dei dona: & itroducere ſua deſideria & opera mala: propter quod qñ audit cātari. Exurgat deus & diſſipentur &c. Videtur ſibi ſepe ꝙ etiā ſenſibiliter uideat cateruam proprioꝝ maloꝝ a ſemet ipſa per gratiam reuocata exire. & a conſpectu diuine maieſtatis ipſam dulciter āplexātis aufugere. Et qñ ad miſſas accedit: & dicit. Iudica me deus: & diſcerne cauſam meā de gente non ſancta &c. generalitatem omniū malorum predictorum a ſe quantū eſt ex ſe gēitam petit deuote a cauſa ſui acceſſus ad altare ſeperatiue diſcerni: & ſemetipſum ſentit hominem iniquum & doloſum: a cuius fraude & tyrānide petit eripi. Sic & quādo dicitur de ore leonis libera me domine: ſemetipſum ſentit leonem rugientem ſeuiſſimū & iracūdum cōtra omne dei donum circuientē & querētem deuorare omnem gratie influxū: & ſic in ſimilibus omibus itelligas. Nam talis ſtatus per maximum dei lumen guſtat continue ſanctiſſimū odium ſui: certiſſime ſciēs ꝙ deus ſumme bonus eum fecit inexpugnabilem: ut non poſſit uinci: niſi ipſe ſeipſum uincat: & ꝙ non poſſit ledi ab aliquo quocūque creato niſi a ſemet ipſo: & ꝙ tanta eſt crudelitas ſui in ſeipſum ꝙ non pōt a tyrannide crudeli proprie malitie eripi: niſi ꝑ ſuperefiluens & īfinitum meritum & adiutorium ieſu chriſti. Ex hac recognitione & odio ſui ſequitur ꝙ perfecta ordinatio ad proximū: quia cū reputat bonum & ſe malum: & in illo uirtutes & gratias reſpicit: & defectus & uitia per charitatē operit: niſi forſitan prelatiōis officio urgeretur: & idcirco ſemper uellet ſubeſſe: preeſſe nunq̄. Et uidet ꝙ a proximo multa beneficia recipit per gratias & uirtuteſ quas uidet in eo. Ipſe uero per malitias quas in ſe uidet: ut dictum eſt ſupra ſentit ſe oneroſum ꝓxio & damnoſum: & etiam toti mundo: propter quod proximo ī oībus ſe ſubiicit & anihilat ſub pedibus ſuis. Et quia gratias dei uidet in ſe cōtumelioſe ſtare: in proximo uero uidet ſtare cū dei honore & mūdi utilitate: gratias proximi cum multa dulcedine intuetur & laudat: ſuas uero ut fermētatas & uiciis multis āmixtas aſpicit: & ideo magis ex eoꝝ aſpectibus incinerantur: & flet q̄ inaniter extollatur. Nec ab huiuſmōi hūiliatione ſui ſub proxiō retrahitur propter pñtem malitiam ꝓximi: qui ſtatim leuat oculos ad ſecretam prouidentiam dei qui ſepe ꝑ preſenti peſſimos per infuſionē ſue gratie facit magnos. De hoc Gregorius. xxviiii. moꝝ capl'o. xiiii. Nemo de ſuis operibus extollatur. Nemo deſpet eos quos adhuc frigidos uidet. Quis eni crederet ꝙ per apoſtolatus gloriam lapidatum Stephanum ille precederet: qui in eius morte omnium lapidantium ueſtimenta ſeruauit. Sic ergo ad iſta dona uel iudicia occulta recurrimus: nullos oīo deſperantes nec illis nos in corde noſtro preferimus: quibus ꝑ tempore prelati ſumus: quia & ſi iam' uidemus q̄tum preceſſimus: neſcimus quantū dū currere ceperint procedamus: hec Grego. Si autem anima libere non poteſt iſtam uoraginem malitie eſtimare de ſe: ita ut in hanc uirtutem īfluxus ſpiritus ſancti non poſſit uelocius per ipſam currere: quam agilis equus per planū ſciat: ꝙ radicales tumores malitie & ſuperbie & ſui uitioſi amoris adhuc uigēt in ipſa: & ipſam in ſui cognitione excecant: unde nec iſtam crucem hēre poterit in ſe plene. Illuminatur etiam in cognitione dei & humanitatis chriſti: ꝙ de ipſo ſentit piiſſime altiſſime & ſapientiſſime. Vnde ipſa complet in ſe illud Sapiētie. Sentite de dño in bonitate: & in ſimplicitate cordis querite illum. Propter quod ſentit ꝙ non ſolum bene ſed optie omnia fecit & uidet ꝙ ſuauiter omnia diſponit: & potenter omnia & ſingula ad proprium finem ducit: propter quod pacem habet in omnibus operibus dei: & ſentit ꝙ deus q̄tum ex ſe eſt omnibus creaturis optime fecit ſecundum exigentiam ordinis quē elegit. Vnde nec diſputat: nec dubitat: nec rationē querit de operibus eius: ſciens ꝙ uie eius uie pulchre & omnes ſemite eius pacifice: licet cū hoc ſint inueſtigabiles uie eius: ꝙ etiā menti quietate & illumiāte dulciſſime ſapit. Videt enim ꝙ ab intellectu carne artato non debet iueſtigari: nec debet uelle cōprehēdi alta profunditas ſapīe eius: cuius ſapientie non eſt numerus. Tenet autem certiſſime ꝙ deus in omnibus facit q̄tum ex ſe eſt: quātum melius fieri poteſt: & debet ſecundum exigētiam ordinis ſapiētie: miſericordie: & iuſtitie: qr ordo non debet omitti: quia ſi omitteretur non ſic in omnibus honor appareret diuinus: quem ſolum aīa iſta ſitit. Et nota ꝙ ad malū effectū creatum uel creabilem inq̄tum tale diuina potentia limitatur uel coartatur: niſi poſſit & illum omittere: & aliter melius uel plus & minus facere: ita ꝙ ſemper dōatiue & libere ſuper omne creatum & īmenſum ſuperfertur: & licet facere ellegerit que non facit: & modo quo facit ꝑ melioꝛi ſecundum ordinē ſapientie iuſtitie & miſericordie: ſecundum quē eius uoluntas opatur: ſicut & qñ: & q̄tum uult. Si tamen aliū ordinem elegiſſet: imo mille milia alioꝝ modoꝝ ſeu ordines producendi: gubernandi: beatificandi creaturas qui utiq̄ ſibi ſunt poſſibiles & nobis ignoti ita ſaluaret in eis regulas predictas: que libertatem non minuūt: ſed decorant & augent: ſicut in ordie

quem nūc elegit pro meliori. Et ideo ita debemus dicere ꝙ deus facit ſemper quod eſt meliuſ: & quā tum poteſt ſecundū ordinem iſtū dū: tamen ītelligamus ꝙ ſi aliter uellet facere uel uoluiſſet ꝙ ſē per eſt melius quicquid deus facere eligeret: ita ꝙ ſemper eum ītelligamus omni ſuo effectui creato quo ad omnia libere ſuperferri. Et ideo ſic ītelligas de potentia dei quo nihilcūq; aliter diceretur in totius huius libri decurſu: ꝓ quāto autem aſſumptio humane nature ieſus in unione diuine perſone terminatur: & dicit reſpectū ad aliquid increatū nihil hoc poteſt intelligi melius. Sicut deo nihil eſt maius nec utilius. Et ſingulariter intellige de excellentia uirginis marie matris ꝓ ut fecūditas ſibi data a ſpiritu ſancto terminatur ad generationē diuine pſone in ſua humana natura. Et iſto modo nihil ieſu uel eius matre eſt aliquid factibile uel factū melius nec eque bonū: nec omnia creata alia ſimul ſū pta. Ad uidēdū autē quomodo deus optime facit omnia & tamē aliter poſſet facere: cōſidera aīa ī deo duplicē modū omnipotētie eius. Primus ē cōſiderare omnipotētiā dei ſub abſoluta ratiōe ſue īfirmitatis: non habito reſpectu ad ordinē quē ſibi ſtatuit in iſto mundo creato ſecūdū exigentiā miſericordie: ſapiētie: & iuſtitie. Et licet uideat ꝙ ſecū dum iſtum reſpectū potentie ipſe poſſet damnare electos & ſaluare reprobos: uidet tamen ꝙ ille qui non pōt errare non elegit ſecundū illū modū potētie dei operantis ſecundū regulas miſericordie ſapientie & iuſtitie ſaluis naturis: quas in complemētū uniuerſi creauit. Et licet potuerit alium mūdū facerē: & alio modo: nō tamē debet anima dubitare ꝙ ipſe deus benedictus optimus ſtatim enim arguit nihil optimū modū elegit & hoc ſufficit anime deuote pro ratione ſcire: quia deus ſic fecit plus querēdo: ergo optime fecit: ꝓpter quod uidet ꝙ nec demōibus nec dānatis ſue dānationis uel minimā occaſionē dedit: imo qđ plus eſt quantū requiſiuit ordo triū predictoꝝ miſericordie ſapientie & iuſtitie eis ſalutis ad iuctoriā tribuit. In electis uero idet ꝙ ex mera gratia nulla ratione ex parte ipſoꝝ ſue ſalutis reperta ſue ꝑdeſtinationis gratiam impti͛t. Quare uero iſtis & non aliis ſufficiat aīe fideli & quieſcenti in deo ſentire ꝙ ex ſua mera & libera uoluntate & gratuita miſericodia ſue infiuite bonitatiſ ꝓcedit: que quia nō poteſt niſi rationabiliſſime agerē: ratio biliſſiuū fore non dubitat. Super creaturā uero rōnalē reprobā ſuper quam uidet ſtare īmobilem animaduerſionē ſententie iuſti iuditii dei non cogitat ex diuina crudelitate: qr in deo nulla ē uel ex odio ad eos: cū nihil odiat eoꝝ q̄ fecerit: ſed eas nobiliſſimas creaturas condiderūt & ſibi m͛tos effectus miſericordie magne tribuerit talē īmobilē ſentētiā ꝓceſſiſſe: imo quanto plus humana infirmitas minus poteſt dei iudicia cōprehēdere: tāto debet rationabilius cogitare ꝙ hoc pp abyſſum illius iuſtitie & clare rationis refulgentis in ipſa non ſuffit intueri: que tanto magis eſt iuſta quanto magis in eternitate firma. Attende autē ꝙ qr omnes uie dn̄i miſericordie & ueritas: ideo tam in reprobis q̄ in electis miſericordie & iuſtitie miſcet effectus: ſed etiā reprobis illis ex ſua malitia effectus miſericordie corrūpentibus & iuſtitie actus incitantibus ſub iuſtitie punitione eoꝝ doloſe termiantur euētus: pp qđ in eis effectus iuſtitie magis refulgere uide͛t In electis uero per gratiam redēptiōis ieſu xp̄i iſfluxus ſp̄us ſancti licet in eis multas faciat iuſtitias puniti uas: ī ſinum tn̄ miſericordie eoꝝ uite decurſus in fine dilabitur pp qđ in eis miſericordia ſupexaltat iudiciū. Attende etiā ꝙ totus decurſus uite electoꝝ a diuina ſapientia ꝑ miſercodiā & iuſtitiā tempera͛t īfluēte gratia xp̄i in eos ſecundum illam menſuram qua predeſtinatix gratia illos elegit in xp̄o: & quam ſibi xp̄us meruit in ſeipſo: & ubi eos chriſtus poſuit in merito ſue crucis: ibi ſunt & ibi finaliter terminātur. Et ideo ſecundū maiores infectiōes uiciorū & reſiſtentiaꝝ malitie ꝓprie ī electis retardatur effectuſ gratie ꝑ ipſoꝝ rebellionē: donec ſapiētia & iuſtitia contempantes cum miſericordia eos in xp̄i menſurā eis in xp̄o mēſuratā adducant. Et qr multi ſunt īefecti reputatione ſui: & ad ſe diligendū ſupbe diſpoſiti: qđ quidē iuſtitia portare nō poteſt: imo niſi iſta excluderētur ab eis: eoſ neceſſario haberet dānare. Vide amoroſū curſū diuine miſericordie in talium procuranda ſalute. Sepe enī ꝑdeſtinatrix gratia tales ſic infectos ad maxima cariſmata elegit ī xp̄o: quos niſi ſepe relinqueret ruere in infectionibus carnis ſue: deqbus ruinis eos pōt ſecūdū taxatū ordinem miſericordie reuelare: & de manu diuine iuſtitie educere peius ruerent in ſui ꝓ ſumptuoſa reputatione & ſuperbia ſue mētis que ē īpuritas & magis deo odibilis & īportabilis q̄ anima habere poſſit. Et qr ſicut dictū ē recognitio ſue ꝓfunde iniquitatis & ex hoc odiū ſui eſt fundamētū omnis ſtatus pfecti. Ad hoc odiū & ad hanc ſui cognitionē tales uenire nō poſſet: imo ſi deus eos duceret ꝑ uiā puritatiſ & inocētie: & eis illā puritatē daret: etiā quā poſtea dat poſt crebrā ruinā pp diſpoſitiones quas habent ſue preſūptuoſe reputationis. Sic ꝑ ſupbiā ipie ruerent ꝙ ſaluo ordine diuine ſapiētie & tēperamēto iuſtitie & miſericordie iuſtitia punitiua eos etenaliter abſorberet pp quod qn̄ diuina ſapientia & gratia uidet ꝙ nō poteſt nos ducere ꝑ uiā ſibi placitā puritatis & inocentie uite ad ſtatū gratie quem nobis menſurauit in xp̄o miſericorditer ſimul & iuſte nos permittit dure tentari & aliquādo diſpenſatiue ī multa ſcelera ruere: ut ſic in nobis ſepe cofuſi ſaltem ſero cognoſcamus ꝙ non habitat in nobis: hoc eſt in carne noſtra bonum: & multo minus in noſtra mente ſuperba. Attende autem ꝙ quia tales electi permittuntur tentari propter: cordiſ eorum ſuperbias edomandas: non ſolū debent ſe reputare infirmos propter porcinas tentationes quas habent: ſed ſuperbiſſimos demones propter occultas & radicatas in eis ſuperbias: proptē quas dei gratia ſaluo ſuo ordine non potuit in eis

operari puritatem ne eis fieret in ruinā.Ex qua hūi liatiōe in nobis effugata ſupbia & amore nr̄i:a qui bus ont̄ oē obſtaculū gratie iam ex tunc expurga mur a fecibus cōcupīe:ut p hoc tranſportemur in ſtatū crucis prefate.Sic ergo potes uidere ꝙ lapſus electoꝝ ex diuino munere in eis coopat̄ in bonū. Sicut bn̄ declarat Greg.ſup illo uerbo:Iob.iiii. Aut pforabis armilla maxillā eius moꝝ.xxxiii.Et ī mul tis aliis locis.Ibi tn̄ exēplificat de lapſu dauid & pe tri:ubi oñdit quō ex uulneribus carnis deus facit medicamentū & ſanat uulnera mentis. Quō uero deus electos p tentationes ducat:& p tentatiōes ſi bi ppam nihilitatē oñdat & eos cadentes ſup ma nū pietatis ſue ſuſcipiat:nec eos pmittat abſorberi a culpa ſed eos releuet in maiori grā:elegāter beatus Ber.hoc deſcribit ſup.Qui hītat:ubi de tētationi bus loquēs ſic.d.hic premōnitos eē uos uolo ne miné ſup terrā abſq; tentatiōe uicturū:ut cui forte tollit̄ aliqua alterā ſecurus:aut pauidus magis expe ctet:& ſic petat ab una liberari:& nūq̄ ſibi in corpe mortis huiuſ libertatē pfectā ſeu requiē audeat pol liceri.Qua ī re cōſiderāda nobis eſt tā benigna er ga nos diſpenſatio diuine pietatis:ut quibuſdā ten tationibus patiat̄ nos diutius occupari:ne forte pi culoſiores occurrant.Ab aliquibus uero citius libe ret ut poſſimus in aliis quas nobis utiliores forte puidet exerceri.Et idē Ber.ſup Canti.dicit Ser.xiii. Quid mihi cū uictoria ſi nec ī prelio fui? Imprudē tiſſime mihi arrogo uel gloriā ſine uictoria:uel ui ctoriā ſine pugna.Itē ſup qui habitat Tot tentatio nibus plena eſt uita nr̄a:ut nō īmerito ipſa tota ten tatio debeat appellari.Idē in ſermone de.xl.Sed qd ſumus nos aut que ē fortitudo nr̄a:ut tā multis tē tationibus reſiſtere ualeamus?Hoc erat certe quod querebat deus:ad quod nos ducere p tentatiōes ſa tagebat ut uidentes defectū nr̄m:& ꝙ nō nobis ſit auxiliū aliquod:ad eius miſericordiā tota hūilitate recurramus.Idē ſup qui habitat.Cū ergo tentatiōis īpetū ſentimus in cogitatione: ſtatī fugiamus ad ipſum:& humiliter poſtulemus auxiliū.Oēs enim aliqñ cadere neceſſe eſt:dū in hoc ſeculo detinent̄: ſed alii collidunt̄ & alii non:quia dn̄s ſupponit ma nū ſuam.Sed quō eos diſcernere poteimus:ut ſe gregemus iuſtos ab iniuſtis:uerꝫ hoc intereſt inter eoꝝ caſus:ꝙ iuſtus ſuſcipitur a dn̄o:ideoq; fortior reſurget.Iniuſtus aūt cū ceciderit non adiiciet ut re ſurgat:īmo aut in pudorē noxiū aut in īpudētiam cadit:aut enī excuſat quod fecit:& hic ē pudor adi i ciens peccatū:aut fit eis frons meretricis:& iam nō deū timet nec hoīem reueret̄:predicatq; ſicut ſodo ma pccm̄ ſuū.Iuſtus aūt ſup manū dn̄i cadit: & mi ro quodā mō etiam ipſū peccatū ei iniuſtitiā coo patur.Nōne cooperat̄ nobis ille caſus in bonū:unī meliores efficimur & cautiores. Nōne dn̄s cadentē illū ſuſcipit qui ab hūilitate ſuſcipit̄.In creatione & redēptione ceteriſq; cōibus bn̄ficiis eſt deus oīum ſed in tentationibus tāq̄ proprium cū hēnt ſinguli electoꝝ. Sic enī patus eſt & cadentē ſuſcipere:& eri pe fugientē ut uideri poſſit:relictis oībus aliis ei ſo li operā dare propterea expedit oī aīe deū ſemp at tendere:tāq̄ non ſolūmō adiutorē:ſed etiā īſpecto rem:hec Ber. De utilitate etiā tentationum dicit grego.ix.moꝝ.ca.xi.ꝙ deus quos pdire in affrena tionē illite libertatis cōſpicit obiectiōe aduerſitatis frangit.Et.xix.moꝝ.ca.x.ponit̄ exemplū helie q tante uirtutis extitit & tot patrator miraculoꝝ fuit: ut ignē de celo traheret & duos quinquagenarios & ſuos cōbureret:celū a pluuiis clauderet & mortu os ſuſcitaret:& tn̄ Iezabel q̄uis reginā tn̄ muliercu lā fugit.Sed illa potentia uirtutis:iſta infirmitas:cu ſtos uirtutis fuit.In miraculis mōſtrabatur helias. In infirmitatibus ſeruabat̄. Ponit̄ etiam ibi exē plū pauli cui ieſus in conuerſione ſe oñdit: lumen corporis ad tēpus perdidit:& lumen cordis in ppe tuū accepit:ad ananiam mittit̄:& uas electiōis uo cat̄:& poſt de ipſa ciuitate p feneſtrā in ſporta di miſſus per muꝝ fugit:un̄ qui in celo deū conſpicit in terra hoīem fugit.In padiſū ducit̄:& a ſathan tē tatur:& hec oīa qa uirtus in infirmitate perficitur. Dicit etiā grego.xxii.moꝝ ca.x.ꝙ nemo pōt p̄lia tentationū ſubiicere:ſed aliud eſt bella fortiter ppe ti:aliud bellis enormiter expugnari.Et.xxiiii.moꝝ ca.vi.dicit ꝙ nō pōt in hac uita tentatio deeſſe pec cati:ſed aliud ē pccō tentanti reſiſtere.aliud dānan ti ſeruire.Et xxvi.moꝝ ca.xx.dr̄ ꝙ beſtia & diabo lus antrū ſuū ingreditur & ibi morat̄.i.ī mētes pec catoꝝ quos tentat:& ad cōſenſū & opatiōnē pdu cit.Sed mētes iuſtoꝝ ingredit̄ nec ibi morat̄:quia p grām phibet̄.Et ibi dr̄ ꝙ cor iuſtoꝝ licet ſuſtine at diaboli īpetum:ñ tn̄ eſt eius antrū.Et xxi. moꝝ ca.iii.dicit:ꝙ tentatio hūana eſt qua tangimur &c. nolentes.Sed demoniaca eſt:cū ad conſenſū ſequē tes aſtringit:propter quod.xiii.moꝝ.ca.vi.dicit ꝙ antiquus hoſtis nos ad culpā ſine nr̄a uolūtate nō rapit:& quia quod ipſe ſuggerit ex propria uolun tate implemus:quaſi cum ipſo nos piter uulnera mus.Et.xxiiii.moꝝ.dicit ꝙ tentatio ē bonū ſignū quia diabolus eos pulſare negligit:quos quieto iu re ſe poſſidere ſentit:& ideo poſt baptiſmū ſe dn̄s tentare pmiſit:ut inueret ꝙ membra eius poſtq̄ ad deū pficerent tūc acriores īſidias tolerarēt.Et.xxix. moꝝ.ca.xvi.dicit ꝙ hoſtis plus tentat quos ad iu ſtitiā eniteſcere cōſpicit:ut plerūq; plus ſe urgeri tē tationibus ſentiant:q̄ cū lucis interne radios nō ui debant:& has tentatiōes dominus tēperat. Vn de.iii.moꝝ.capitulo.ii.&.xix.dicitur ꝙ deus ſuum electū cuſtodiendō deſerit:& deſerendo cuſtodit. Et.ii.moꝝ.capitulo.ix.dicitur ꝙ cum multa mala electis eueniunt:dominus ex tempore diſpenſat: ut que aceruata perimerent poſſint diuiſa tolerari. Et.xxxiii.moralium.capitulo.xii.dicitur ꝙ dn̄s ī na ribus leuiathā circulum ponit: ideſt ſua potentia eius ſagatiam in tentationibus reſtringit ne contra infirmitates hominum tantum preualeat: quan tum perditionis augmento latenter explorat. Et.x.moꝝ.capi.xv. dicitur ꝙ deus tentatos nō de

ſent: qr quo nos durius ex diſpẽſatione dominus pcutit eo aplius ex pietate cuſtodit.Et.xxix.moꝝ. capi.xvi.dicitur ꝙ ſpiritus ſancti gr̃a tentatiões ad-uerſarii diſpenſando modificat: ut ſimul multe nõ eueniãt:& ipe tantũmõ que fieri poſſũt :illuſtratã iã dñs animã tangant.Sed.vi.moꝝ capi.iiii.dicitur ꝙ hoſtis quaſi iermis uincit cũ apte mala ſuggerit ſed armatus uenit quãdo bona alia latenter itacta deſerẽs alia latenter corrũpit . Et.xxxii.moꝝ :xviii. &.xix.capl'is dicitur ꝙ in hoc diſtant ſuggeſtiões behemot a conſiliis ꝙ p illa aperte noxia ſuggerit: per hec autẽ q̃ſi ex bono conſulens ad culpã trahit: & ꝙ aſtuta eius conſilia dũ blanda ꝑuiſione cõſu-lunt:cor a forti intẽtione puertunt.Dicit autẽ.xxvi. moꝝ.capi.xx.ꝙ non reprehẽdimur:ſi male cogita tiones ueniũt:ſed cũ morantur qr in bonoꝝ corda etiã ueiũt:ſed a cordis lumine citius hoſtẽ repellũt & ſi repẽtine tẽtantur:nõ cõſentiunt . Quocũqꝫ au tem modo tẽtationes electis ueniant:pietates ieſu eis i bonum couertit:& hoc mẽs delectabilit ualde cõſpicit cũ eã ſpõſus ad ſuũ cubiculum itroducit . De hoc Ber.dicit i ſermõe.xxiii.ſuper cãtica:loqns de cubiculo ſpõſe:ubi uocat cubicl'm ſpõſe modũ regimis quẽ deus tenet circa electos.Eſt iqt locus ubi uere qeſcẽs & qetus cernit' deus locus omnio non iudicis:nõ magiſtri:ſed ſponſi.Clare ibi agno ſcitur miſericordia domini ab eterno & uſqꝫ in eter num ſup timẽtes eum Et felix qui dicere põt: pti-ceps ego ſũ omniũ timẽtium te & cuſtodientium mandata tua.Stat ꝓpoſitum dei: ſtat ſentẽtia pacis timẽtis eũ:ipſoꝝ etiã diſſimulans mala:& remune rans bona:ut merito mõ eis nõ tantũ bona:ſed & mala cooperentur in bonum . O ſolus uere bea tus cui non iputauit dominus peccatũ .Nam quis nõ habuit peccatum?Nemo.Omnes enim pecca-uerunt & egẽt gloria dei. Quis accuſabit aduerſus electos dei?Sufficit mihi ad omnem iuſtitiã ſolum habere ꝓpitiũ:cui ſoli peccaui.Omne qđ mihi ipe non iputare decreuerit:ſic eſt quaſi nõ fuerit.Non peccare dei iuſtitia eſt:hominis iuſtitia indulgentia dei:uidi hoc & intellexi illius ſentẽtie ueritatẽ.Oĩs qui natus eſt ex deo nõ peccat: qr generatio cele-ſtis ſeruat eũ.Generatio celeſtis eterna ꝓdeſtinatio eſt qua electos ſuos deus dilexit & gratificauit i di-lecto filio ſuo ante mundi conſtitutionẽ:Sic in ſcõ appentes ſibi ut uiderent uirtutẽ ſuam & gloriam ſuam quo eius forent conſortes hereditatis: cuius & appent conformes imaginis.Hoc igitur aduerti quaſi nũq̃ peccaſſe:quoniã & ſi qua deliquiſſe ui-dentur in tempore:nõ appet in eternitate:qr chari-tas patris ipſoꝝ cooperit multitudinem peccatoꝝ. Et dixi beatos quoꝝ remiſſe ſũt iniquitates & pec-cata:cum ſubito tanta quoqꝫ mihi de me ſuborta ẽ fiducia:& infuſa letitia eſt: quãtus in loco horroris .i.in loco ſecunde uiſionis.ſ.iuditii reproboꝝ non preceſſerat timor.Ita ut mihi uiſus ſim : tanq̃ unus ex illis eſſe beatus.O ſi duraſſet.Iterum atqꝫ iterum uiſita me domine in ſalutari tuo:ad uidendũ in bo nitate electoꝝ tuoꝝ: ad letandum in letitia gentis tue.O uere quietis locus:& quem nõ imerito cubi li appellatione cẽſuerimus: in quo deus non quaſi turbatus ira:nec uelut diſtentus cura proſpicit': ſed ꝓbatur uoluntas eius in eo bona beneplacẽs & per-fecta uiſio iſta nõ terret:ſed mulcet:inquietã curio-ſitatem ſedat:nec excecat niſi fatigat ſenſus: ſed trã quillat:hic uere quieſcit'.Tranquillus deus trãquil lat omnia:& quietũ aſpicere quieſcere eſt:cernere eſt regere:poſt diuturnas forenſium quaſi lites cauſa-rum dimiſſis a ſe turbis cauſaꝝ moleſtias declinãtẽ: petentẽ de nocte diuerſoriũ: cubiculũ introeuntẽ cũ paucis quos hoc ſecreto & hac familiaritate di-gnat' eo certe ſecurius: quo ſecurius quieſcentẽ :eo ſerenius ſe habentẽ quo placidius ſolũ intuentem quos diligit.In hoc archanum & in hoc ſanctuariũ dei:ſi quem fortaſſe noſtrum aliqua hora rapi con tingerit poterit quidem h' cũ ad nos redierit gl'iari & dicere.Introduxit me rex in cubiculũ ſuum:huc-uſqꝫ:Ber.ad litterã i predicto ſermone.Non propt hoc autem electoꝝ peccata ſunt eis minus deflẽda & lamentanda:qr deus inde eis eliciat bonũ.Sed tã to magis debet quiſqꝫ gemere deũ offendiſſe:quã-to magis ſentit ipius bonitatem:eius malitiam in offẽſis horribilibus noluiſſe derelinquere: imo q̃ſi iſti ſoli ſciunt flere: & ſuas malitias cognoſcere: & ſolum in eternum domini miſericordias decantare

Quod autem electorum peccata ſint uere culpe & ideo diſplicibiles :licet ſit p ſe notum mẽti illumia te:qr impoſſibibile eſt ꝙ ſũmo bono nõ diſpliceat malitia & ꝙ ſũme iuſtus non puniat male acta:tñ. Gregorius hoc aperte aſſerit & probat libro moꝝ. .ix.ſuper illud.Iob.ix.uerebar omnia opera mea ſci ens ꝙ non parceres delinquẽti ubi dicit' ꝙ nequaq̃ peccato pcitur:qr nullatenus ſine uindicta relaxat': Et ibi probat ꝙ delinquẽti pcitur:qr petrus negãs reſpectum ſaluatoris :ad contritionis lachrymas uocat':& paulus in terra xp̃m perſequens ab eo de celo conuertitur:& non ſine ultione pcitur:quia uł homo punit uel deus cum homine:unde & de pe tro ſubdit':ꝙ egreſſus foras fleuit amare.Et de pau lo.Ego oſtendam illi quanta & cetera.Similiter po nit ibi exemplum de dauid cui cum poſt contriti-onem dixiſſet dominus: trãſtuli peccatum tuum: tamen poſt multis cruciatibus afflictus : ac fugiẽs filii perſecutionem:reatum culpe quam perpetra-uerat exſoluit. Similiter ponit exemplum de pec cato originali:quod licet nobis dimittatur i baptiſ mo : tamen ex hoc adhuc corporaliter obimus: & ſic pius ieſus & parcit dimittendo culpam:& nõ ex toto parcit:quia ſemper infligit aliquam reatus pe nam:propter quod patet:ꝙ nullum peccatum eſt impunitum etiam in eo qui facit illud:ſed maxima charitas ieſu ipſas penas punitiuas preteritarum cul parum in electis per uirtutem patientie cõuenit in maxima lucra meritorum:unde & ipſas pũitiones eiſdem facit cooperari in bonum.Sicut patet in pre dictis exemplis.Et licet aliquas penas ab electis ie

quirat dei iuſtitia:tamen principaliter penā ſolués eſt piiſſimi ieſu pena pro nobis in ſua paſſione aſſumpta: propter quod electi tranſportantur tantum in bonum ieſum: uidentes ꝙ ipſe ſolus eſt bonum redempte nature:quod principaliter gaudēt & dolent ī xp̄o ieſu illo duplici dolore & duplici gaudio ſupra deſcripto.Et tātū reputant ſe imēſum gaudiū quod deus hēt in ſe:& quod aſſūpta natura hēt in uerbo:ꝙ omnia alia gaudia huius uite quaſi fugiūt ut dolorē:& ideo nec ab ipſis terrenis gaudiis mentalit̄ imutant̄. Intellige ſane ꝙ licet iſti habeāt naturales paſſiōes & leticias quas xp̄i pietas ī eis duplicat:tn̄ quietē mētis & ordinē uirtutis ex ipſis nō ꝑdunt. Similiter tantū reputant fore dolendū de diuinis offēſis:tam a ſe q̄ ab aliis ipie cōmiſſis:& maxime de illo crudeli opprobrio quod deus ap ipiis iudeis recepit: & a nobis ex cōtemptu recipit ī natura aſſumpta:& de immēſo dolore quē ex his xp̄s pro nobis ſuſtinuit:ꝙ oē aliud triſtabile eis quaſi nihil occurrit pp quod ipi guſtant gloriā xp̄i dei ut ſūme bonum: & ꝙ non potuit eis melius fieri q̄ ꝙ humanitas xp̄i uniret̄ uerbo ī qua ſūt & ipſi uniti in tantū ꝙ ſaluo ordīe quem deus ſtatuit:nunq̄ potuit deus ipſiſmet electis melius facere q̄ xp̄m aſſumere ī unitate perſone.Nec unq̄ potuiſſent uenire ad illū gradū ī quo guſtant deum niſi per hominē aſſumptū:etiā dato ꝙ eos ſaluaſſet ſine aſſumptione noſtre nature. Ita etiā fit magnus iſte ieſus in cordibus ſuis:ut q̄ ſi uideatur eis ꝙ omnis creatura ordinetur ad chriſti honorem:& ꝙ propter hoc a deo ſit facta:unde & ipſum chriſtum ieſum uident ī immenſitate cordis ſui omnium creatorum continere gloriam & pro omnibus deo gratiam & cultum latrie reddere:in tantum ꝙ chriſtus perfecte reddit gratias deo pro creatione demonū & omnium dānatoꝝ: & qr uidet ꝙ eoꝝ creatio ſibi & ſuis electis ad magnū honoris tit̄m ſeruit:iō ex toto xp̄s ſe euiſcerat ut recōpēſet ditati laudes & grās & debitū cultū: quē uidet illos ipſos demōes & dānatos in ſeipſis diuinitati auferre:q̄uis n̄ poſſūt ſibi auferre qn eoꝝ cruciatibus honoretur per iuſtitiam punitiuam. Et ſic uides ꝙ in chriſto ieſu deus recuperauit quicquid per demonem tam in ſe:q̄ in dānatis uidebatur perdidiſſe:licet ex hoc iuſtiſſimo ordine demonum & dānatorum eorum exigente malitia: nūq̄ ſit ſaluatio ſecutura. Ex hac autem ratione poteſ uidere:ꝙ chriſtus homo omnes ſedes ruentium demonum iuſte poſſidet:& ideo iuſte ſuis membris tribuit ſecundum gratiam quam eis menſurauit in merito mortis ſue. Vides etiam quomodo chriſtus iniurias loco dei recepit.In ip̄o enim ieſu tanq̄ in coniuncta ſibi natura deus doluit: & uituperatus fuit ab iniuriis omnium culparum:& omnium malorum que unq̄ a demone uel homine ſunt commiſſa uel cōmittentur:propter quod defectum quem non potuerunt facere culpe in deo: fecerunt in homine aſſumpto:& ideo ipſi homini aſſumpto poteſtas iudiciaria ē tributa: ſicut chriſtus dicit de ſe. Et poteſtatem dedit eis iudicium facere &c.quaſi dicat.Sicut ipſe uice dei iniurias homo deus doluit:ita ipſe illarum iniuriarum ſententiam apparēs in humana natura dictabat. Ex clarificatione autē iſtius ſtatus in cognitiōe predictorum tam ſui q̄ dei:q̄ etiam proximi exeunt iſti ſtatus:& uirtutum ſublimia exercitia. Primus ſtatus eſt una obedientia dei letificata & quietata in omnibns penis:tormentis:& uerecundiis:ac dānnis:propter honorem dei & propter conformitatem ſimilitudinis amati chriſti:& non tantum anima portat patienter:ſed & letāter:imo ad ſimilitudiem chriſti ieſtimalibi charitate anima omnibus electis coniuncta deſiderat & petit a deo pro ſua maxima gratia:ꝙ omnes penas & uerecundias:& omnia mala penalia electorum que debent ſuſtinere pro peccatis ſuis:uel quomodocūꝙ aliter. Siue in hac uita:ſiue in purgatorio ſibi tribuat:& ipſam faciat ſuſtinere:nullū aliud petens ab ipſo deo propter iſtorum ſuſtinētiam premium:niſi ꝙ electi liberentur ab eis:& liberere ipſi deo fruātur. Iſto.n. modo ſentit anima ꝙ chriſtus omnium electorū portauit dolores:& quātum eſt ex ſe uoluiſſet omnia membra ſua eſſe ab omnibus penis etiam temporalibus libera:niſi diuina ſapientia & uoluntas aliud ordinaſſet propter membrorum cōformitatem ad caput:& iſto modo exponit Hylarius illā orationē xp̄i.Pater ſi poſſibile eſt trāſeat a me calix iſte.Exit etiā iſte ſtatus ex experiētia predicte crucis:ita ꝙ ſemper occcupat mētem ſuam in chriſto dilcō.Et hoc quinq; modis.ſ.ſemper aliquo iſtorum modorum mētem ſuā replendo de ipſo chriſto. Primo cōtēplādo eius naturā diuinā & humanā:& perſonalē unionē. Secundo eius dulciſſima nomīa.ſ.filius dei:imago patris:uerbū:ſapiētia:lux:ſplēdor:radiuſ:& cādor lucis eterne.Et quo ad humanitatē:Ieſus ſanctus inocēs:ipollutus.rex regū:& dominus dominātium:nazarenus: crucifixus:filius uirginis & paupis mulieris:magiſter ueritatis:& ſimilia.Et nomina deſignātia pſonā ī duplici natura:ſicut chriſtus īcarnatus:emanuel:& ſimilia:in q̄bus anima guſtat ſapide.d.ſpōſo. Oleū effuſum nomen tuum. Tertio modo implet ſe chriſto:cōſiderādo eius uite exemplum:paupertatem:humilitatē: patientiā:ieiunium:& omnia alia que in ultimum mortis ſupplicium terminantur. Conſiderando quarto eius uerba que ſunt dulciſſima. Quinto ſingulariter conſiderando ea que per ſuum corpus tranſierunt:uel inflicta fuerunt a malignitate perſequētium. Sicut ſunt claui & lancea:uel ſibi inherentia ex uoluntaria aſſūptione noſtrorum defectuum.Sicut ſunt cibi & potuſ: & ipſorum purgationes:que quanto ſunt uiliora: tanto magis dignatiue aſſumpta: ac per hoc magis in eius amorem tranſformatiua mētem deuotam. Exit etiam ſtatus alius ex cognitione predicta:ꝙ plene elongatur ab omni cauſa mali: quia

in oĩbus ſemp uidet deum optimum: & ideo deo
nullum dat defectum: ſeipſam nõ poteſt uidere ni-
ſi omniũ malorum radicẽ & abyſſalẽ infernũ: ut di
ctum eſt ſupra: proximum ſemper uidet cũ omni
amore. Et ſi aliquẽ uidet peccare: nõ ipſum deſpi-
cit uel ei inſultat ſed compatitur & lamentatᷣ pro
ipſo & conſiderat ꝙ ipſa multo peius ruiſſet: niſi di
uina gratia prouidiſſet: ꝓximũ autem quãtũcunq;
ſceleratũ ꝓ tanto ſibi preponit: qr donec nõ eſt dã-
natus ultimo: ſemper credit ꝙ deus eruet ipſum de
ſuis peſſimis malis: & ad maiorem gradũ gratie q̄
ip̄a habeat ip̄m eleuabit: uel ſaltem ip̄m pót eleua-
re qr eſt multo minus indignus q̄ ip̄a ſit. Et hoc
eſt quod dicit Gregorius in libro. xxiii. moꝝ. capi.
xii. ponens exemplum de Stephano: & paulo. Ste
phanus enim ſi ſtatum preſentem conſiderauit in
paulo multo ſe illi p̄ferre potuit: dũ eum ſic crude-
liter lapidauit xp̄m confitentem. Sed ſi p̄uidit eius
futuꝝ ſtatum in apłatus gradu: multũ ſe illi impa
rem potuit reputare. Exit etiam de hoc ductilis
obedientia q̄ ſemper inſpirationi interne obedit &
de uirtute in uirtutem eius ducatu ꝓcedit: & quãto
plus ꝓficit: tanto plus ſe ſub deo humiliat & ſuam
rebellionẽ accuſat: & tãto ſemper ſibi magis ſentit
ſupereſſe quo tendat: & ſub ducatu gratie ſic ẽ mor
tua in ſuo abnegato: ꝙ ſic quietatur in ſuis penis &
tentationibus non delectatis nec cõſentitis. Sicut
in eleuationibus & guſtibus mẽtis. Et tanto ſecuri
us delectatur in his q̄ diſplicent ſibi ſecundũ ſuum
carnalẽ affectum: quãto magis ẽ ſecuta in eis ꝙ ibi
nõ delectatur niſi propter honorẽ diuinũ. In conſo
lationibus uero quãtũcũq; ſpũalibus ſi uidet ſe in
eis ſemper ſibi eſt ſuſpecta ne delectetur in ipſis nõ
totaliter pp deum ſed pp ſuiipſius amorẽ. Et quia
ip̄a toto ſuo ſtudio inſudat ꝓprio amore mori & ĩ
ſolam dei uoluntatem transferri: ideo ſtudet in ſola
dei uoluntate ſtabiliri: ut ĩ ea ſit mortuum: tam de
ſe ipſa: q̄ de omnibus creaturis: & uoluntatis plena
& contenta de eo quod fecit deus in ſe ipſo: & in
omnĩ creato: & maxime de menſura diſtributa uni
cuiq; electo in participatione meriti mortis xp̄i: ut
nihil uelit de ſe: nec de aliquo creato: niſi illud qđ p̄
deſtinatrix gratia unicuiq; diſponit in xp̄o ieſu: pp
ipſius ineffabilẽ charitatẽ. Ratio autẽ huius contẽ
tationis uolũtatis eſt: qr iſte ſublimis ſtatus illumi
nat & certificat mentẽ ꝙ deus in omnibus optime
facit: & ꝙ omnes electos ducit ꝑ illã uiã q̄ melius
eos ad predictũ xp̄i meritũ adducit: & ꝙ oĩa mala
& bona facit & ꝑmittit deus euenire ad melius ſe-
cundũ illum optimũ ordinẽ quẽ ab eterno elegit.
Quia uero xp̄us ieſus illud qđ in ſe ip̄o compleuit
in nobis per ſpiritũ ſanctũ uegetat & facit nos ſibi
aſſimilari de nouo & ſupiora mẽbra coopari mĩo-
ribus hierarchico ordine ſtatuit. Id circo ille perfe-
ctus ſtatus qui deſcriptus eſt ſupra quietis mẽtalis
nõ inducit negligentiã nec uirtutũ conatum: & cõ
tinuum gemitum orationũ excludit: quin potius
eum ponit animã in perfecto charitatis ardore: totã

eã euiſcerat ad fugã omnis mali in ſe: & ad ſuccur-
ſum ꝓximi omnibus modis quibus decet: & ad cõ
tinuum gemitũ ut qđ factũ eſt in celo xp̄i ieſu de
complemẽto uolũtatis diuine fiat & in terra mem-
brorũ ſuorum: & eſt ſollicita exorare ꝓ ſuccurſu di-
uino tam ſibi q̄ ꝓximo: qr ipſa ẽ bene certificata ꝙ
iſtud quod eſt factũ in xp̄o de nobis debet ꝑ influ
xum ſpiritus ſancti totũ fieri ꝑ nos ut aſſimilemur
& configuremur noſtro capiti xp̄o ieſu. In quo: &
per quẽ quicquid boni agimus opamur. Quomõ
enim poteſt in illa anima negligentia cadere q̄ tota
in ſe eſt mortua: & ſolum uiuit in xp̄o: & totã ſe im
molat deo pro honore dei & pro ſalute ꝓximi nul
lo reſpectu habito boni proprii: ſed ſolũ beneplaci
ti dei & ſimilitudinis cordis ieſu xp̄i. Aut quomõ
cadit ſupra ſpiritũ libertatis in illa anima incompaſ
ſio ad proximũ in tribulationibus: quãdo ipſa aĩa
eſt tota ſic data amori eius: ꝙ omnes eius tribulati
ones petit a domino ſicut dictum eſt ſupra ſuper ſe
euenire ſi deo placeat: & illum liberari ab eis: unde
iſta aĩa optime fugit peſtem illius uenenati erroris:
ſpiritus libertatis: ĩmo potius malignitatis. Illi enĩ
mortis filii ex hoc ueriſſimo principio: ꝙ nos nihil
boni poſſumus ſine gratia: uolũt: ꝙ quicquid faci
muſ ſit a gratia: ac per hoc comedere: & fornicari: &
ſimilia dicunt in nobis nõ eſſe culpas: qr gatia mo
uet: ut dicunt ad iſta. Sed hec illuminata crux gratie
dicit ꝙ libertas arbitrii defectiua ſtat coĩter dum ſu
mus in uia cũ gratia: & ideo poteſt cõtra lumẽ gr̃e
& diuine legis agere ſecundũ ſuũ malitioſũ appeti
tum: & ſic agendo deſtruit in ſe gatiã & hoc eſt pec
care: & qr hoc libere elegit contra remorſũ gratie: &
imperium legis diuine: ideo ſe auertit a deo ac per
hoc facit ſibi falſũ deũ delectatione quã elegit: pp
qđ iuſtiſſime in eternum damnatur. At econtra aĩa
illuminata in hoc gradu licet uideat ꝙ ꝑ ſe nullum
bonũ poteſt. Videt tamẽ ꝙ male agere pót: & ſuffi
cit ad dãnationẽ: & ꝙ habita gratia pót ex malitia
ꝓpria operari contra gratiã: & ex ſola gr̃a pót grati
am cuſtodire: & ſecundũ illam operari. Et qr gratia
ramificatus in habitus uirtutũ donoꝝ: & beatitudi
nũ quoꝝ ẽ ſtrenue: faciliter: & delectabiliter opera
ri ſimilia xp̄o ieſu: & omnia cõtraria aſpnari: idcirco
talis aĩa eſt in continua fuga maloꝝ & exceritio bo
noꝝ: qr ſemp ſicut debet recognoſcit a gr̃a: & quã
do ab his deficit uel bonũ obmittendo uel malum
cõmittendo ſemp ſe recognoſcit ream & ſolã cãm
& ſibi eſt quaſi infernus uitiis ſubdi affectu uł actu
uel in his delectari: uel bonũ faſtidire ex qua ſibi ui
det ĩferri iuſte a diuina iuſtitia alium ĩfernũ penalẽ
& econtra eſt ſibi delicioſa paradiſus a uitiis habere
affectum liberꝝ: & operari ſecundum ſimilitudinẽ
uirtutum dei hominis xp̄i ieſu: & uidet ꝙ gratia ꝓ
prie habet aſſimilare deo animã ſecundum uirtutes
quas opatus ẽ in aſſũpta natura unde totũ ĩpetum
cordis talis aĩe gr̃a inducit ad eligendũ q̄ xp̄us ele
git: & fugiẽdũ qđ fugit: & in his ſolis quieſcit. Vn
de diligit uirtutes pp ſe: & odit uitia pp ſe. Nec ũq̄

ē aīa pfecte recta donec diligit bonū uirtutū pp ſe & malum uitiorū odit pp ſe. Excludit ergo ſolū ſtatus pdictus uacillationē fidei in credendo qr certiſſima eſt:qr quicquid petit p electis accipiet :uel melius.Excludit etiā anxiā inquietitudinē mentis: quid uelit facere xpus de ſeipſa uel de alio quocūq; & curā ſuperfluā de futuro:qr in ſolo preſenti tota rapta in deo & quietata in cogitando & trāſformādo ſe in dolores & gaudia pnominata ſuperius nō dubitat quin deus in omnibus puideat ad melius electorū:& ad complēdū in mēbris:quod in capite iam eſt factū .Ipſa uero ſic eſt contenta de eo quod ſibi & aliis deus fecit in xpo q; ipi deo renūtiat de omni alio bono qd poſſit ſibi dari niſi in xpi merito amoroſo:& hoc eſt uere eſſe pauperē & abnegatum in xpo. Iſti autem ſtatui ipſe benedictus ieſus uidet participiū tribuere duplicis ſtatus quē i ſeipſo habuit in hac uita.Sicut enim ſimul ipe fuit uiator & cōprehenſor & inabyſſatus in doloribus & fruitione trinitatis btē .Sic mirabili & deſiderabili mō concedit tali aīe:q; duplici predicto dolore i ſua cruce tranſfigitur:& ad guſtandas illas duas glias eleuatur & iſta duo mutuo ſe argumētant .Quanto enim plus guſtat & amat illas duas glias.ſ.trinitatis & dei hoīs:tanto plus horret: dolet & ſētit illos duos predictos dolores & iniurias factas ipi deo & hoī aſſumpto:& quanto plus in iſtos dolores trāſformat:tanto magis ſe conuertens ad illorū gloriā iocūdatur & aliquādo abſorbetur ſolum a gaudio Aliquando trāſfigitur a dolore.Aliquādo mirabili modo unū nō īpedit aliud: ſed in utrūq; tota tranſfertur qd male inexperta mēs potent eſtimare .Et in huiuſmodi operatōibuſ quibus ſpiritus ſanctus miris modis agitat aīam ſibi deuotā:ualde parum cōcludūt ſophiſmata philoſophantiū: qui falſis rationibus ſepe pbant īpoſſibile fore multa fieri que mens illuminata cognoſcit certa experientia in ſe a pio ieſu eſſe completa: & cū hoc dare cognoſcit q; uſitatus modus ſapientis ieſu eſt iſta abſcōdere a ſapientibus & prudentibus:& ea puulis reuelare: & quaſi in omni materia multū intrinſeca deuotioni ieſu idē cōtingit:qr in ea multi ſtudentiū huius tēporis ſicut in re ſibi ignota calculāt ſibi multa uerba uaria & indocta:& ſpiritus ſanctus oſtendit ſuis diſcipulis: qr in his ſola illa experientia facit artem.

In tali autē tranſportatione cordis eſt multiplex gradus.Aliquando enim ſic abſorbetur:ut a ſe tota tranſeat in amatū & nihil ſentiat de ſe uel de nullo. Aliquando pōt ſentire q̄ circa ſe fiūt: licet ſenſibus non poſſit libere uti . Aliquādo pōt libere ſenſibus ſuis uti ſed non pōt uacuare extrinſecis curis proximi.Aliquando uero tanta ſpiritus ſci fortitudine roboratur & tanta capacitate dilatatur:ut plene trāſformata in ſuprema parte ſue mētis repleta: tā de xpi crucifixione: q̄ gloria poſſit ſine ſua dānoſa diſtractione plenarie curis intendere proximorū:īmo tunc ſolū eſt ſtatus prelationis perfectus:qñ ſic ē p donū ſpūs ſancti roboratus.Sentit autē aīa tantam fortitudinē ſui in deo:ut facile & iocundum ſit ſibi omnē peccatū mortale uitare:& multitudinē ueni alium:& talis mens ſi ex deliberatione eligeret aliquādo peccare uenialiter:plus horret iſtū ſuum defectū:& magis corā deo de hoc facit lamētū q̄ faciat ſepe mēs īfirma ſi caderet īmortale .Et talis mēs ſtudet ex tota ſe oēs attractiuas conſolationes ſēſuum deuitare:unde plus timet excedere i delectationibus ſēſuū:que ſibi a diuina bonitate conceduntur ut eis utatur q̄ mens infirma ſtudet fugere delectationes peccatorū:unde ſtudet ieiunare quātum pōt ab omni delectamento tereno:& ſtudet fugere oīa lamēta q̄ poſſet facere de ſuis penis: & illatis iniuriis ſine peccato.Et ſtudet ſimpliciter fugere ſolatia creaturarū:niſi inquātū in deū tendūt totā ſe & ſua cōmittens deo.Aliqñ etiā ſic abſorbetur a trinitatis gloria:ut tūc ieiūet ab omni creato:& i nulla creata gloria delectetur:& nec ſe ipſā ſentiat:ſed ſolūmō deū Et hec eſt perfecta pax: & lectus ſponſalis mrimonii anime & dei .Et hic ſponſus adiurat omnes creaturas quātūtūq; btās:ut merito dicant filie hieruſalem: ne hanc dilectā excitare & īquietare pſumāt.

Attende autē diligenter:q; totus conatus iſtius ſtatus eſt mētē ſub diuina obedictia pleniſſime ſtabilire:& a ſeipſa totaliter deficere:ut poſſit tranſire i uirtuales perfectōeſ ſimilitudinis ieſu xpi & ſue matriſ ſanctiſſime:pp qd cū multa dulcedine tenet inimicos ſuos in pntia dei:orando p ipis:& libētiſſie inuenit uias quibus cū utilitate aiarū ſuarū poſſit eis exterius ſeruire:& etiā ſpūaliter & tēporaliter pmouet.Affectus uero amicorū maxime carnaliū & ſibi temporaliter obſequentium licet gratāter recognoſcendo debite ponderet: tamen ē ſibi ſemper ſuſpectus: ne excecatio amoris pprii eū decipiat i eiſdē. Peccantibus autē & ruentibus tanta cōpatitur miſeratione:ut quaſi mater uidetur eos pturire de nouo & lamentabiliter eorum defleat ſcelera & ardētiſſima charitate in conſpectu dei ſe ſuis bonis ſpoliat:cum tamen ſemper in ſe nihil uideat:dona tamē dei eis applicat uſq; ad ultimum ſue ſalutis. Ex quo etiam ſequitur q; in predicte charitatis uigore ſibi oīa duplicātur: tenet tñ circa eos debitas diſtrictionis cēſuras:ſecundum q; ipiſmet peccatoribus & cōmuni ſtatui expedit uidetur: maxime ſi ad eū paſtoralis cura pertineat nec ppter hoc attēdit multorum huius temporis phiſeorū duritiam qui in aliorum ruinis & penis uolunt mundo ſuam hypocritalem iuſtitiam oſtentare : qui impii nō attendunt q; crudeliter pdunt animas: pro quibus benignus ieſus dignatus eſt mori :qui quaſſatam arundinem non confregit & lignum fumigans non extinxit. Si quādo uero ſtatus pdictus diſpenſatiue pmittatur in inſipiditatem bonorum decidere: q; iugum dñi ſuaue ſibi aſperum uideatur: impios ſe reputāt & ſe benedictum ieſum dementiri accuſant qui dicit.Iugum enim meū ſuaue eſt & onus meū leue &c. Et ut breuiter cōcludā ad iſtū ſtatū reducitur alta pfectio quā deus dare dignatur i uia in natura corrupta.Mul

ta q̄ ſpectāt ad pfectiōem huius crucis reqre ſupra libro.ii.ca.v.Et lib.iii. cap.tertio. Quarta crux q̄ proficientiū eſſe uidetur:in hoc conſiſtit:ꝙ aliqua principia ſuperioris ſtatus preguſtat:& ad illū ſtatū quando deus animā preuenit i guſtibus:toto mē-tis conatu anhelat.Quia uero multū a perfectio-ne deficit:ideo quando diuinis priuatur guſtibus: ſtatī de ſua iſirmitate deſpat:nec credit niſi cū mul ta formidine & obſcuritate:ꝙ deus eum multū te-nere diligat:nec ꝙ eā uelit erigere ad uias pfectio-nis ſequēdas.Multū iſta uacillat inter bonū & ma lum:modo uitā imutat:& ſibi multas regulas de ſuprapoſitis firmat:& quādo ſentit uel modicum guſtū:ſtatim ſe credit aſcendere ſup pennas uento rum.Et quia adhuc non ē ſeipſa uacua: ideo mul-tum libēter guſtat deū ut ſeipſum promouētem: conſolantē:& dotantē uirtutibus:& niſi ſibi caue-at ſuper uentū proprie reputationis ponitur & alli ditur ualde.Sed quia benedictus ieſus eā ad pfecti onē elegit:ſtatī ipām lumine ſue claritatis illuſtrat: & in ſuū rediens nihilū:ad horā amorē illius caſti-gat:& eā totā ſemetipſa euacuat. Sed poſt modi-cum ipā in ſeipām reintrare pmittit:ita ꝙ ſibi mi-ſericorditer ſubtrahit ſentimentū quod dedit:pro-pter quod anima talis portat ſemetipām ut clauū i corde:quē tenere dolor eſt ex remorſu conſcientie & extirpare non preualet. Aliquando datur ſibi humilitatis ſenſus:ut querat & circueat per creatu-ras quas ſpirituales audit:& quaſi per eas ſe credit poſſe deuenire quo tēdit.Et quia deus ipſum ſem-per i humilitate nutrire diſponit:ſepe per eorū uer ba & conſortia multa bona ſentimēta & feruorum guſtus ſibi dominus uidetur tribuere. Permit tit autem dominus i his ſibi multas ſimplicitates: & ſepe deceptiōes:quas tamen ex radice pie inten tiōis & ſua bonitate ſupportat:& ad utilitatē mul-tarum experientiarū ei tribuit euenire. Hic ſtatus non poteſt ſemetipſum profūdare in cognitione ſue abyſſalis malitie:quia cecitas ſua ſemper uela-men excuſationis apponit:nec poteſt plene in re-ctam ferri eſtimationē proximi:īmo ſepe uiros p-fectos propter ſuam experientiā de modico defe-ctu qui forte ē profectus iudicat:quia tamē tendit ad perfectum : in tali iudicio nō durat. Hic ſtatus cum dulcedine fruitur amico & ſuauiter eum ſtrin git i brachiis coram deo.Et licet uelit ferri propter pceptum domini ad inimicorum amorem:tamen cū difficultate:& ad minus cū modico ſapore po-teſt ferri in eorū amorem:& adhuc habet de uela-mine malitie ad excuſandū ſuum defectum:dicen do ꝙ eos bene diligit inquantū perſequūtur & af fligūt. Sed zelo mouetur cōtra eos:quia deſtruūt cōmune bonum.Quia uero ad perfectum tendit ſemp eſt ſibi in his ſuſpecta iudicis:& licet difficul ter:tamen exterius eis ſeruire conatur. Aliquan-do uero contingit ꝙ tales erūt dotati gratiiſ gratis datis pro utilitate proximi:& propē exteriores pe nitentias quas libenter faciūt & fecerūt ad magnā famā deueniūt populorū.Et quia eis uidetur ꝙ re uerentia populi & fama cedat in eorū utilitatem & diuinum honorem:ſepe hic zelator efficitur fame ſue:& quaſi uxorē propriam uult cuſtodire intactā ſide & ſuos mordaces horret ſicut deſtructores cō munis boni & reuerētiam ſanctitatis:& laudū pre-conia uidetur guſtare : ſicut conchilia ſiue marine oſtree rorē celi:omnes laudes ſibi factas credit ex puritate mentiū:& ex diuina ordinatione procede re:omnes mordentes & detrahētes ſibi credit cū diabolo cōmercium habere:& ſepe extra ſe effuſus ſeipſum in ſemetipſo ubi eſt totus defectuoſus nō uidet:ſed in ore populorū ſe conſpiciens:talem ali quādo ſe reputat:qualē ipſum adulatores popu-li mentiūtur.Et in hoc ꝙ uidet ſua exemplaritate uel predicatione conuerti:quaſi ſe credit ad partici pium uirtutū ieſu acceſſiſſe:quia ſecum ſe uidet q̄-ſi populi ſaluatorem.In his autē omnibus abyſſa-les deceptiones ſui carnalis amoris impie latent:& ubi ſe dicit zelare ſalutē populi & honorem dei:ibi ſuam uanitatē & luciferianā ſuperbiā cecus paſcit. Quod ſi miſer ille uellet ſeipſum de propria ceci tate conuincere deberet ſe examinare q̄tū ſtuduit & profecit in portādo hilariter ſuas reprehēſiōes: detractiones & infamias pro ſuſtinētia ueritatis:& quātū in ſuis opprobriis & penis ſtuduit honora re deū et proximū:iſta cū mētis et corporis leticia ſupportādo:& inferentes uiſceraliter diligendo. Quod ſi iſte nūq̄ uoluit:uel ſi habuit amare ſuſti-nuit:certus ſit ꝙ in laudibus populi:& in zelo ſue fame amorem carnalē ſuimet in contumeliam dei nutrit.Non dico autem ꝙ iſte debeat mala facere: ut incurrat infamiā:ſed debet laudes horrere:ſicut falſitatis preconia:cū in ſe ipſe ſentire nō debeat ni ſi malū:propter quod ſibi debet uideri ꝙ i hoc ex-acerbet deus:qa laudatʼ peccator:iniquuſq; bene-dicitʼ. Attendendū ē uero:ꝙ aīa que in his alte-rationibus a domino adducitʼ ad perfectū: quātū-cunq; uideat magnā ſui utilitatē i populo:& ſi ali-quādo permittatʼ tali ſagitta ferri: nullo tñ modo poteſt i hac pcuſſione ſubſiſtere:quia iā incipit ſue utilitatiſ cognitione repleri:& iā deſiderat i ſolū ie ſum traſportari:propter quod moleſtiſſimū eſt ſi-bi applauſu populoꝝ laudari:& quādo uitare non pōt:portat ſicut purgatoriū ſibi datū ſemp contra laudeſ:ſuos quos nouit defectus opponēs:& i his tantū proficit:q̄tum ad perfectionē tendit.Si uero ſe ſic laudibus populi nō opponit:ſed ut crudelis lamia mamas nudat ſuarum appentū gratiaꝝ:qui bus lactat ipſos catulos ſui faſtus:abſit ꝙ talē cen-ſeā in cruce proficientiū cōtineri:qn potiuſ uel infi ma cruce inferius poſita:que multū hypocriſis hēt āmixtū: talis cōtinen cēſendus eſt:uel ſi multū ad talis laudis acceptionē dilabitʼ i cruce ſue uanitatis: pibit excluſus ab oī cruce uirtutis :niſi reſurgat & i ipſa configetʼ clauis ſupbie eleuatus:ſicut eleuatus fuit i cruce picerna ipſi pharaonis:q in hoc myſte-rio diabolū repſentat:cui & hic celos ſue uanitatis

miniſtrat: & ꝙ peius eſt ſe ſeruire dño glorıat᷑. Et eſto ꝙ nó ad tátū aſcédat ſui fauſtus ut dánari me reat᷑: tamé oés uirtutes mẽtis ſue ꝑdicta labes ſic dá noſa cõtrahit: & augmẽtari nó ſinet ut ı uiam ſpūs eū teneat ſuper uanū. Reſpectu etiam dei ſtatus iſte nó eſt clarificatus nec quietatus: imo ſepe opa dei diſcutit: & quid de ſeipſo deus facere intédat an xia ſollicitudíe querit: & qr adhuc ſemetipm minus diligit licet ad ſpūalia bona qr ea non pót ut uellet poſſidere pacifice de dei ſepe cõquerit᷑ bonitate: & ſepe eſt incredulus de altis uirtutibus pfectoꝝ. Et qr benedictus ieſus ut pia mater amoroſe: ut pius medicus p efficaces medicinas hūc intendit ad per fectioné adducere: ideo ipſum ſepe ut eū ı ꝓpria re cognitione expertum faciat: tentationibus ſubiicit ſpūalibus & carnalibus & noua uitia ı ſuis ꝑoribus uanitatibus inexperta ın xpo excitari pmittit: gu ſtus & delectationes ſuas ſubtrahit: imo etiá lumia q̃ dederat ſibi obſcurat: & cū tá mẽte q̃ carne ſic tri bulationibus circūcingit: & ut iſte quaſi ſe reietū a deo hẽat reputar᷑: unde & ſepe cū multis lachrymis clamat. Quare oblitus es mei & q̃re cõturbas me: imo ſepe quaſi ꝓpe deſperationé eū ſic dimittit ut lamẽtum iob ſibi deus uideatur de nouo formare. Vnde etiá timens ſe totaliter dánandū ſepe dicit: p eat dies in qua natus ſum. Sed qr deus ıpm ad pfe ctioné adducit hic eū non dimittit nec quaſi de ſua dánatione ꝓprie eū dolere pmittit. Sed qr uidetur ſibi ꝙ a plánta pedis uſq; ad uerticé ipe totus & in tus & extra ſit dei iiuria: ideo tanto excádeſcit odio cõtra ſe ꝙ ſi nó timeret deū offédere ſeipm totū ſi poſſet cõtereret: ut lagūculá figuli cõ tritiõe pualida. Tūc factus é magr lamẽtoꝝ ſcripture: & ualde be ne retorquet in ſe & ea recolligit p ſcripturas: quia multa ſunt & doloroſe ꝓclamát: & dolor mentis illius aliquando eū reliquat in contritionis lachry mas: & cū magno gaudio ſue nihilitatis guſtu ipſū ſic ſub deo inabyſſat ut clamet & dicat: peccaui ſup numerū arene maris & mł tiplicata ſūt peccata mea. Et non ſum dignus uider᷑ altitudiné celi pre multi tudíe inqtatis mee: qm̃ ırritaui ıracūdiá tuá: malum corá te feci. Et ſimilia multa adducit. Aliqñ uero duriori ſupplitio lachrymis priuat᷑ & contritionis dulcore: ſed ſic repelitur experiétia ſuoꝝ maloꝝ & ſic ꝓ tūc euacuat᷑ experiētia uirtutum in ſe ꝙ ı odiū ſui totus diſſecari uidetur & in eius mẽte ſit turbo tẽpeſtatis quo experiẽtia certa qua ſua malitia pal pat tanq̃ hūilitas ex una parte pugnat & una data ſuperbia cõtra ſe ipſum & in magna pte tota ſancta ſic eū ex alia parte facit excandeſcere in iram & hor rorem totus eſſe ſui qđ cõfringitur & deſſicat᷑: ſtri det dentibus: & quaſi ı omnibus oſſibus cõquaſſa tur: & ſe ſepe pugnis pcutiens affligitur fortiſſime ꝙ cõſcientia eū retrahit a ſui dilaceratiõe totali qr ſic amaꝝ guſtū hẽt de odio ſui ꝙ uidet᷑ ſibi ꝙ ſuo rum doloꝝ remedium foret ſi totum ſe dentibus rodere poſſet. Tunc & locū ſolitudinis petens nó cū lachrymis qr ignis iracūdie ſui quaſi omnes cor poris humores abſorbuit: ſed cū terrifico rugitu tá doloroſos rumores mittit ad celos: ꝙ q̃ſi ictus ful guris de ſuo corde ad confringendū celū uidet᷑ ex ire & in principio quaſi ꝓpe deſperatiõis foueá tñ multū longe a deſperatiõis malitia clamat. Vt qd deus tardas me ſuffocare in penis? Qui cepit ıpſe me cõterat ſoluat manum ſuam: & ſuccidat me: & hec mihi ſit conſolatio: ut affligenſ me dolore non parcat. Tuncq; ın odiū ſui rugitus & cõmotiones tales facit in uentre ſuo tam mentis q̃ corporis: ꝙ uidetur quoddá infinitū tonitruū: qđ in nubis con ſtrictione iactetur. Puto aūt ꝙ ınter dolores uirtu ales iſte ſit magis afflictiuus: & magis corrodere ui detur omnes potentias tá mentis q̃ corporis: & in tantū aſcendit: ꝙ anima potius eligeret oía marty ria que unq̃ fuerunt facta q̃ tanta doloꝝ diſſecatio ne perſcindi. Et in iſto ſolo filio uidetur ſtare ſenti mentū gratie ipſius anime: qr deū nollet offédere p omnibus bonis & malis que poſſent fieri uel ap peti a mente creata: & cū hoc ſolū nolit nihil aliud in ſe uidet & hec é cauſa diſſecatiõis pfate. Quá do uero poſt iſtas diſſecationes mentis ſicce diuino effectu incipit fluere in lachrymas doloroſas cum tanto dolore: & con tantis lachrymis: & cum tá alto clamore ſi liceat: imo aliquando licentiá dolor uſur pat: clamat & dicit. Exurge quare obdormis domi ne? & ſimilia quia non ſolum ſanctos & angelos & ipſum deum pietatis fonté uidet᷑ ad ſui miſerádū inducere: ſed & celū & terrá & ıſéſibiles lapides ſe cū ad laméta ꝓuocare uidetur: uidet᷑ ꝙ celis ıprope rare. O celi eſtis uos facti ſaxei qr p uos nec ros nec pluuia diſtillare uidetur. Sū ego mons gelboe: Viri dauid maledictione dánatus a quo uel ſalté ꝑ mitie ſpūs effugant᷑? Et tu deus cui ꝓpriū é miſere ri ſemp & parcere ſola te mea uincit malitia: qr con tines ı ira miſericordias tuas. Impoſſibile auté eſſet exꝑmere quot lamẽtoꝝ & flagelloꝝ genera in illa mente formátur. Per iſtas auté alterationes con ſolationū & tribulationū tandiu mẽté ducit altiſſi mus: q̃diu putredo ſue reputationis educat᷑ ab áfra ctuoſis cauernis mẽtis illius: & donec eá ſic ſuis re pleuerit ignominiis ꝙ nūq̃ poſſit de ſe niſi malū ſé tire: tūc eam mortuá ſub ſuis pedibus ſternit. Sicut in ſuperiori eſt ſupra deſcriptum ſtatu. In his enim tribulationibus eſt nexus coniunctionis iſtorum duorum ſtatuum. Et quia in his tribulationibus é: ſciat ſe appropinquare ad oſtium: quo in ſponſi in troducatur cubiculū. Sicut autem tu uides ꝙ arbo res momenti modici parum in ſua radice figuntur ut cucurbita. Arbores uero alte ſtature & duratiõis magne longiori tempore & profundius figuntur Sic benedictus & ſapientiſſimus deus & ſecundū ꝙ animas ad maiores perfectiones aſciuit. Sic eos in experimentis proprie malitie magis affligit: ut profundius ın humilitate fundentur. Et quia quan to natura eſt nobilior: ſi ſit infecta tanto eſt ad ſui reputationem prodiuior. Ideo ſepe tales mirabili bus cõfractiõibus q̃ſſat: & ſupbas eoꝝ mentes pre

modos ſupius dictos tá diu p iſtas anguſtias circũ rotat donec totalit̃ cõfracti mortui a ſe tráſeát & in iſtis altiſſimos ſtatuſ formet. Sepe át faciliores uias tenet ipſe ſpiritus: qui ubi uult ſpirat: & uocẽ eius audis: ſed neſcis unde ueniat aut quo uadat: Io.iii. Mẽſura iſtius crucis eſt ſcd̃m quantitatem deſi derii quo ad ſupiores ſtatus perfectionum aſpirat.

Ad uidendũ autẽ quomodo in iſta cruce quá in ſequẽti diuerſis gradibus mens proficiat in deũ: & quomodo diuerſis gradibus recepte gratie mẽs ĩ ſuo malo deficiẽs ad perfectionẽ formetur: multũ ualet quod dicit Gregorius.xxii. Mora.ca.xviii. ſu per illo uerbo Iob: ca.xxxi. Et in humero meo por tem illũ: ubi dicit ꝙ cum mens a uite corruptibilis amore diuertit: quaſi qbuſdá cordis paſſibus ad ĩ teriora proficit. Et ibi dicit ꝙ nemo repẽte fit ſum mus: ſed dũ quotidie p perfectionis mentũ mẽs in altum ducit̃: ad h̃ aſcẽſionis cuiuſdá gradibus pue nit̃. De quibus ſubdit̃. Per ſingulos gradus meos pronũciabo illũ. Et adducit uerbũ p̃s. Deus in gra dibus eius cognoſcet̃. Et illud ſcd̃m aliá tranſlati onem. Exercitatuſ ſũ & defecit paulíſp ſpũs meus. Et dicit ꝙ ſpiritus hoĩs ẽ ſpũs elationis: & ꝙ p oc cultam gr̃am ad amorẽ dei tempata deſup menſu ra proficimus: qr q̃to in nobis quotidie de dei ſpũ uirtus creſcit: táto noſter ſpũs deficit: & qr malum nr̃m nõ a nobis ſubito penitus amputat̃: bñ pau líſper defeciſſe dr̃. Tũc uero in deum plene profici mus: cũ a nobiſipſis fũditus defecerimuſ. Et ponit exẽplũ a dño in euágelio traditũ: ubi dicit: per qua litates frugũ diſtincta ſunt incrementa mentoꝝ p̃ mũ herba: deinde ſpica: deinde plenũ frumentũ in ſpica. Ná paulíſp in unaquaq; anima inẽne gr̃e hu mor exuberat: ut herba in frugẽ creſcat: & ideo ne mo proximũ cũ adhuc herbá uidet de fruméto de ſperet. Itẽ ponit exemplũ de Daniele q̃ cũ audiuit uocẽ ágeli iacebat in t̃ra: poſtea erexit ſe ſup genua ſua. Tertio ſtetit rectus & tremẽs. Ná iacentes uer ba dei audimus cũ ĩ peccatis ſumus. Sup genua ue ro erigimur: cũ ꝓficientes cor a t̃renis ſeparamus. Poſtremo erecti ſed tremẽtes ſtamus: cũ a terrenis deſideriis pfecte ſubleuati: uerba dei quo plus co gnoſcimus: plus timemus. Itẽ ad idẽ facit qd̃ gre. dicit ibidẽ.xxxi. Mo.xxix. & .v. ſequẽtibus capl'is: in qbus dr̃ q̃to miles dei a pmeua cõuerſatiõe ꝓ ficiat: & a minimis ad maiora ſuccreſcat: & quibus gradibus ab ĩfimis ad ſupna pueniat. Primo.n. ſu ſcipit fieri fortitudinẽ: deĩde facit peccatorum con feſſionem: poſtea incipit ſe ad alia in quibuſdam ſuſtollere: & in quibuſdá inherere terre: qr cõuerſi onũ initia bonis maliſq; moribus ſunt pmixta: de inde cogitás de futuro iudicio letat̃ parit̃ & timet: quia ĩchoatis iá bonis: ſpe de iudicio letus: & nec dum finitis oĩbus malis perfecte ſecurus non eſt: ſed eſtimans ſeruile dominicá preſentiá formidat̃: diſcit iudicem diligere: & timẽdo renuit timere: & conſiderans formidinem pro carnali actione oriri: incipit carnẽ per abſtinentiá domare: deinde táto ſublimius fraudẽ hoſtiũ cõſpicit quáto diſtinctius corpus propriũ quaſi hoſtium adiutorẽ premit a deo: ut etiá in alieno corde huiuſcemodi tẽtamen ta dephendat: & a mẽte proximi ĩmundoꝝ ſpũum acceſſum prohibeat: de qbus callidus hoſtis terri biliter dei militẽ tentat: & ſi ſupare nõ põt: ſaltẽ ſu perare conat̃: ut uel ſic is quẽ defendere conſueue rat perimat̃. Sed miles dei non ꝓpterea curá proxi mi dimittit: nec tẽtationibus cedit: ꝓpter quod do loſus hoſtis ad acriora tentaméta ſe uertit. Tentat enim dei militẽ nõ ſolũ de manifeſta nequitia: ſed etiá inſidioſe de uirtutis elatiõe: necnõ quedá diffi cultates perplexe eius conatibus opponũt̃: ſed ip̃e contra tot arguméta belloꝝ ſeipm̃ diſcutit: & qc quid in ſe terrenũ repperit: quotidie proficiendo conſumit: & propter aliũ quod praue ſuboritur: agere recta nõ metuit: & ad agéda fortia ante inſo nantia tẽperamenta non trepidat: imo & de tenta tiõibus exultat: quia táto robuſtius uirtutes cuſto dit: q̃to ex tentatiõe concuſſus infirmitatem ſuam humilius agnoſcit. Deĩde proficiens longe preno tat de unaquaq; re: cuius uitii pugná ſuccreſcat: ac mala inſidiátia cõſpitiẽs: primo ne mala quelibet: ſecundo ſero conſiderat ne incaute bona faciat: & poſtq̃ praua ſubiecerit: etiá ip̃a ſibi ſubiicere recta contẽdit. Et quia ex bonis mala oriũt̃: uigiláti ſtu dio cõſpicit quomodo ex doctrina arrogátia: ex iu ſtitia crudelitas: ex pietate remiſſio: ex zelo ira: ex máſuetudine torpor oriatur: & ideo ab eis cauet. Quia ergo ſua cogitatione omne uitium prius q̃ ſurripe poſſit aſpicit: ac etiam perpendit: que turba iniquitatũ proruat: ſi mala a ſe ĩgredi uel pauca p mittat ſagaciter deprehendit: tam capitalia uitia q̃ alia ex eis naſcẽtia: & ip̃a omnia prudent̃ deuitat. Hec omnia prolixe deducit Gregorius: ubi loq̃ns de equo quẽ dominus Iob deſcribit. Quĩta crux eſt incipiẽtiũ: que proprie conſiſtit in fuga pecca torum mortaliũ: timore ſupplicii: & amore premii mixto tamen cũ hoc amore dei. Sed in iſtiſ ĩfirmis raro uenit in eoꝝ mẽte amor dei: niſi p̃dictis dua bus circunſtantiis ſuſtentatus. Iſti multũ delátur adhuc circa amorem ſui. Sed qui ſolebát amare ad delectamenta carnis: & mundi uanitates: & fugas corporaliũ paſſionum: modo ſe amant ad fugien da eterna ſupplicia propt̃ ſuum dánum: & ad acq renda celeſtia premia propter delectamentum pro prium quod ſpectát. Iſtis propter ſuam debilitatẽ parum poſſet ſapere amor dei: niſi ipſum conſide raret ut utilẽ ſibi: & ideo in chriſti paſſionem ferun tur cum multa compaſſione: quia eam pro eis ſu ſtinuit: & libẽter deplorant dolores ſui corporis: quia adhuc paꝝ intrant ad illos mentis conatus: & multũ dulcit̃ ferunt̃ in chriſtum: cogitantes ꝙ cum iſta doloroſa morte eos ex magno amore ſal uauit: & quia paꝝ habẽt de lumine: magis ex iſto reſpectu ferunt̃ in chriſtũ paſſũm: q̃ in eo ꝙ in ſua morte tantũ refulſit in chriſto altitudo ſuaꝝ uir tutũ: & tá ſublimit̃ honorauit deum. Quia uero

multũ ipĩ adhuc ſemetipſos diligunt:nec nouerũt
quid ẽ eſſe abnegatũ ſub deo &:quomodo omnia
optime facit:licet hoc cũ labore credant:ideo ſepe
querunt & admirantur quare deus tanta uoluit ſu-
ſtinere:cũ poſſet ſolo uerbo ſaluare:& quare ſic uo
luit ab electis ſemp̃ in doloribus uitã duci.Et quia
adhuc fumi uitioꝝ flant in naribus ſuiſ licet propt̃
cãs predictas peccata fugiant:tamen eſt eis magna
pena opera abſtinẽtie facere.Quia uere ſemiplene
ad perfectionẽ aſpirant:& eã adhuc nõ cognoſcũt
in habitibus mentis:ideo ad eam nituntur in auſte
ritatibus corporis:que qr ſunt laborioſe multũ:ma
gni ponderis ipſas reputãt apud deũ.Et quia beni
gnus deus ſepe eis nouitiales feruores p̃guſtãdos
tribuit:ex quibus ad tempus ſepe cũ multa facilita
te omnia auſtera ſupportant:credunt iã ſe perfecti
onis culmẽ attingere:qđ tamẽ adhuc cognoſcere
non merẽtur:pp̃ qđ ſicut modicũ experti ſe facille
enũtiant:& de proximis multipliciter hinc inde ſẽ
tentiant:& ſepe uiros,perfectos qui iam maceraue
runt carnẽ:& pp̃ perfectionẽ mentis ſe portant car
ne p̃mortuos: ex quibus debilitati corpori conde
ſcendũt: carnales iudicant & a ſpũ excediſſe . Et ut
breuiter tibi dicã ſuo ĩbuti ſenſu uellẽt omnes ad
ſui ſimilitudinẽ regulare:& quicquid eis nocet pp̃
ſuas miſerias:credunt omnibus mortiferꝝ:& quic-
quid eis,ꝓfuit ad fugiendũ peccatũ:& adhuc eſt eis
neceſſariũ pp̃ ſui ꝓpinquitatẽ ad ipm̃: totũ uolũt
a quocũq; ſeruari.Quod ſi non fit:lacerant detra-
hunt:& dicunt tales de ſpiritu nõ curare: pp̃ quod
talibus põt ſpũs perfectiouis dicere.Inimici noſtri
ſũt iudices.Quia uero tales mľtũ ſe & ſua diligũt:
ideo quaſi omnia ꝓpter ſuum ꝓfectũ faciunt:& de
ſuis ſpũalibus bonis ualde parũ eſſent ꝓximis libe
rales: unde & orationes ſuas & omnia q̃ faciunt ſo
lum ad ſuã ſalutẽ retorquẽt.Et ſi aliquando ꝓ aliis
pſalmos uel miſſas dicunt:multũ ſe eis ſeruire eſti-
mant & ponderãt.Et ut breuiter tibi cõcludã ſicut
parũ intrinſecant̃ in cognitione dei:& ſic etiã parꝝ
intrinſecãtur in amore dei & ꝓximi:& niſi deus ſta
tim in omnibus ad nutũ ſatiſfaciat:conquerũtut &
gemunt:& q̃ſi de omni re ſibi diſplicibili que eis ac
cidit unã longã texturã tribulationũ cõponũt:etiã
de qualibet trupha.Et ſepe contingit ꝙ opera ſua
ualde modica tanti meriti eſtimant ꝙ magno pun
cto ẽ deus ũde retribuat tantũ bonũ.Sed poſſet de
us eis reſpondere ſicut & facit cũ poſtea eos illumi
nat:ꝙ claua hominis fatui non eſt tãti precii quãti
a ſua ſtultitia ponderatur. Attende autẽ ꝙ iſtoꝝ
impfectoꝝ quo ad preſẽs triplicat̃ differẽtia.Qui
dam enim ſunt quos intendit deus per diuerſos
gradus paulatine perducere ad perfectum. Qui-
dam uero ſunt qui phariſaica p̃ſũptione ſui imbuti
ſuas imperfectiones perfectiões credũt: reputãt &
defendunt.Quidam uero qui licet ſuas impfectio
nes cognoſcãt: & perfectos reuerant̃ & diligãt: ꝓ
prio tñ amore recurui & parꝝ diuino igne inflãma
ti:quia ad ſalutẽ ſuã ſtatũ quẽ habẽt ſibi credũt ſuf
ficere : non ſatagũt ꝓficere & forte intendũt in cur
ſu ſue pigritie groſſa peccata cauendo cõcludere di
es ſuos.Iſtis eſt durꝝ penitẽtiam facere niſi quã nõ
poſſunt uitare:tñ adhuc aſpirant ad bonũ:& qđ in
ſe nõ poſſunt uel uolũt:in aliis diligunt:& deuota
mente ſe illoꝝ meritis ipſos defendẽdo cõiũgũt.
In his ſepe cõtigit:ꝙ merito iſtiuſ boni deus ipõs
a proprio torpore excutiens ad uiam ꝓfectus uel ꝑ
fectionis adducit.Et qr iſti ex ſua imperfectiõe ap
petunt ſtatũ honorabilẽ inter illos cũ q̃bus uiuũt:
deus ſepe occľto beneficio illos a ſuo appetitu de
fraudat:& illũ quẽ diligebant mũdiculiũ eis cõtur
bans & deſtruẽs ſic confuſos ad ſui cognitionẽ ad
ducit.Raro enim contingit ꝙ affectus dilectionis
ad bonos : & ipõꝝ deuota defenſio nõ finaliter at
trahit ꝑ diuerſaſ uias defẽſoreſ ad currẽdũ poſt eos.
Illi uero qui ſpũ phiſaico ĩbuũtur multis ſcaturiũt
malis:ſepe enim cõtingit ꝙ occulto iuditio magis
q̃ bñficio dei eis datur auſteritatis ſpũs & cuiuſdã
compoſitionis moꝝ:quibus ad p̃latiõis ſtatũ ido
nei iudicantur.Et qr iſti ſemetipſos ut dictum ẽ ſu
pra:& omnia ſua eſtimant ualde magna: p̃lationis
offitia cũ multa auiditate ãbiunt:& tamen ſepe cũ
impudẽtia cauilloſa & aſtutia uulpina ꝓcurant. Et
licet raro contingat ꝙ ĩ talibus ipſi non poſſint ſu
as preſumptiones aduertere:tamen proprio amore
ceci ſemetipſos deludunt: dicenteſ ꝙ hec cum ſua
multa pena faciunt:propter honorem dei:& cõmu
nis boni:& quaſi uidetur eis ꝙ ad hoc deus eos cre
auerit:ut ex ſuis ſuffitientiis:alios regentes aliis pre
ferantur. Iſti ſingulariter gloriantur in popľoꝝ
fama:& quicquid in ſe ſuperficialis uirtutis poteſt
cognoſci:totũ portant in oculis populorum:& qr
per tales ſepe populus uidetur ſpiritualem uirtutẽ
recipere:iſtam ſuam uanitatẽ q̃ toti ſunt fumus ſibi
ipſis abſcondunt ſub honore dei: & proximorum
ſalute.Et hic currunt illa malla uitia: q̃ in alia cruce
tibi deſcripta ſunt ſupra.Spetialia tamẽ mala hic ſe
quuntur:quia in peiori iſtius radice fundantur .Vt
autem tam reprehenſiones interni afflatus: q̃ etiã
auctoritatum ſanctorum ualidos ictus poſſint a
ſua correctione excludere: qui uanitatis uitium effi
caciter arguunt: ſtatim clypeum uane excuſationis
opponunt: dicentes ſe non querere honorem pro
prie perſone: ſed religionis uel ſocietatis ſue . Et
quia talis ſtatus habet aliquid igneum: non uitat
groſſa peccata:& uirtuales operationes aliquas op
atur.Quia uero reliquiis peccatorum ſpiritualium
& ſepe gule: & ueſtimentorum & aliorum que ui-
dentur licita ſuo corpori detinetur : idcirco quaſi
omnia offitia ſua ſpiritualia ſub ſpetie utilitatis dã
tium & ſub pretextu ꝙ ampliet diuinum cultum:
& quaſi :ſub miſericordie actu quo abunde teneat
ſuum collegium ad queſtum temporalium nitit̃
ordiare.Nec dicit ſe ſimoniaicum: quia dicit ꝙ pri
cipaliter ĩtẽdit honorẽ diuinũ.Quia uero popľus
nõ dat libẽter niſi illis quos reputat ĩdigere: & in
magna ſcitate ꝑſiſtere: cum multis ſimilatiõibus

oculis populorum ſepe falſas ptendũt īdigentias: & mentiuntur cruces auſteras: & ſimulãt pro eis orões longas: & modis quibus poſſunt nitũt eis oſtẽdere ſtatum ſuũ omnes alios ſtatus ſuperare. Et ſi quis ornat ſpiritus qui uias uere perfectiõis appariat p exẽpla pfcẽ uirtutis: quia tales phariſei uidẽt per ipſorũ uitã ſuos denudari defectus: & id quod eſſe perfectionẽ oſtendebant populis: apparet uitiorũ caterua: ex quo ſequit q deuotio popli ad eos minuitur: & durius ſequi formidãt: ne eis temporaliũ abũdantia ſubtrahat: contra talem ſpiritum ſe armãt: dilacerãt: & ſuffocant: & ſepe ſi detur facultas duris pſecutionibus anihilare nitunt: dicentes talem ſpiritũ eſſe ſupſtitioſum: & perfectionis nõ tenere regulas: ſed potius eſſe hypocritas: & propi capitis: & q nolint ſequi ſtatuta maiorum: & ſeniorũ exẽpla: ſeipſos ſeniores uocãtes: cũ tamen non ſenectus temporũ ſed probatio uirtutũ ſenes ponere debeat in exemplũ: cũ tanto iunioribus ex ſua iſectione ſint peiores & pluriũ aggregatiui defectuum: quãto in eis a iuuentute ſua ſemp de malo ī peius excreuiſſe noſcunt: que eos nũc ad tantã deducunt inſaniã: ut fraterne inuideant gratie: & ueritatem uelint nolint agnitã proſequant. Ipſi enim a iuuentute ſua ſeniorũ ſuorum priorum perfectiõis ſtatum fundantiũ dimittentes exempla: trãſgredientes ſtatuta: & paulatine defluentes ad ima: ſic demerſi ſunt in baratrũ uitiorum: ut iã occulta mẽs eos tenere diligens: & cũ tota qua poteſt ſollicitudine uitã illorum examinans non poſſit cognoſcere uel uidere q tales ſic particularit ī omnibus decidentes: poſſint dici in numero ſaluandorum: cũ in eis aperte ſue profeſſionis fractio uideat. Eorũ autẽ altera ſuperbia meruit eos ſic excecari horrende: ut cũ ipia pertinacia uitia ſua tanq̃ uirtutes defendãt: & horrẽdas tẽtatiões ſeu trãſgreſſiões cõmunes utilitates oſtentare nitunt: & ī ſanctis uiris ſpiritu ueritatis accenſis: uirtutes eſſe uitia mentiunt: & ſacre obedientes regule: quia eorũ uitia fugiũt: nominãt tranſgreſſiões: & eis noĩa īfamie multe reppeniunt & inſidiantur ipie: ut in eis poſſint maculã repperire: & ſi quẽ defectũ in eis ex ſua infirmitate reppeiũt: illũ magnificant & diffamãt: & ut horrendũ flagitium dura punitione confundũt: & quantum poſſunt nituntur ſtudere ut ſpiritus pfectiõis talium ſic diffamet: q a populo ſic contẽnatur q ī ſuis miſeriis & miſerabilibus uitiis nomẽ perfectionis remanere ſolũmodo uideatur. Taliũ malitiam Gregorius xxvi. Mora. ca. xxvii. aperte deſcribit d. Sancti uiri aliena etiam parua mirãtur: ſua uero magna deſpiciũt. At contra arrogantes aliena etiam magna deſpiciunt: ſua que uel parua ſunt admirantur: & plerunq de ſuis malis bona eſtimãt: de alienis autem bonis mala ſentire nõ ceſſant. Nã dum propriã gloriam querunt: pernicioſe ſtudent ut quicquid uirtutis ab aliis agitur: iniquitatis nota lacererur uel uitio: & bone actionis pondus uertũt ī maculam criminis. Hi dicentes ſe chriſtũ colere: cum potius perſequuntur: & moyſi ſe dicentes diſcipulos eſſe: patrum leges euacuãt: dum dicũt ſe ſeniorum ſequi exempla ſeipos ſeniores uocantes: cum tamẽ non ſenectus temporũ ſed probatio uirtutũ ſenes ponere debeat in exemplũ &c. ut ſupra. Licet autem eorum uitioſitas menti illuminate pateat: & perfectiones uirtutum uirorũ ſpiritualium quos perſequũtur: chriſti ſolari luce clareſcant: tamen ex ſua ambitiõe & malitia excecãtur: ut perſequentes chriſtum in eis iactẽt: & dicãt chriſto obſequium ſe preſtare: imitatores impiorũ iudeorũ q dicẽtes ſe honorare deum patrẽ: crucifixerunt eius filium: & dicẽtes ſe diſcipulos Moyſi: & obſeruatores legis crucifixerũt illum prophetã quem eis dixerat: & finẽ legis chriſtum abominabiliter reiecerũt. Sic & hi impii & ceci dicentes ſe chriſtũ colere: & eius euãgelium ſeruare: ueritatẽ euangelicã & perfectionem uite chriſti in ſuis pauperibus crucifigunt.

Nota autem illa octo ue: que contra phariſeos chriſtus pronũciat Matthei. xxiii. ubi uocat octies ipſos cecos: & ſi applicare ſciueris: uidebis iſtorum malitie cõuenire: imo nec laborare opportebit: quia aperte & clare ipſorum malitia applicabit: ſi tamen ipſorum malitiã non ignores & uitia. Infelices hi ad quos phariſeorũ uitia tranſierunt. In his relucet egyptiaca malitia & herodiana crudelitas: quia naſcentẽ chriſtũ per uirtutis ſpiritum in ſuis pauperibus perſequuntur: quaſi melius fuiſſet illis ſi ī ſeculariũ defectibus remãſiſſent: q̃ ſub ſcola humilitatis ieſu chriſti ſuperbiã addiſcerẽt: & ſub paupertate eius queſtum auaricie facerent: & ſub eius crucis ſpecie delitias mẽdicarẽt. Iſtos uidetur chriſtus deſcribere cum loquẽs phariſeis dicit Matth. xii. & Luce. xi. Cũ īmundus ſpiritus exierit ab homine: ambulat p loca arida querẽs requiem & non inuenit: tũc dicit. Reuertar in domũ meã unde exiui. Et ueniens inuenit eam uacantẽ: ſcopis mundatã & ornatã &c. Spiritus īmundus eſt ſecularis uite lapſus. Iſte tũc ab homine exiit: cũ ſtatum religionis aſſumit: ambulat p loca arida ab humore gratie: quia circuit offẽdẽtes circa ſecularia: ibi requiẽ nõ īuenit: quia ſicut dicit Iob. xxxx. Abſorbebit fluuiũ & non minabit. i. ſecularẽ ſtatum trahit ad ſuũ conſenſũ: qui ſtatus licet ſit dictus īmediate aridus propter defectũ gratie: uocat tamen fluuius propter aquas laſciuie: & propter lubricũ multiplicate culpe. Hũc ergo abſorbet & non minat: quia ſeculares decipit & nõ contẽtat. Habet enim fiduciam q iordanis īfluat in os eius. Iordanis. n. interpretat deſcẽſus humilis: & ſignificat ſtatũ religiõis. De hoc ſtatu hẽt fiduciã q ī os ſuũ influat: quia eius humilitatẽ p preſũptiõis ſpm: & per alios modos lapſus macular feſtiat. Et hoc ẽ q dicit: Reuertar ī domũ meã unde exiui. i. in religioſam aĩam quam prius poſſedi. Videt aũt eã uacãtẽ: ſcopis mũdatam & ornatã. Vacatura ī iſtis ẽ defectus pfectiõis pmiſſe. Sepe. n. ī iſtis contingit: q nunquam ad perfectiõnem ſue profeſſiõis: nec aſpirauerunt deſiderio: nec

pertinxerunt actu extriſeco. Mũdatura ſcope eſt ex
cluſio ſecularis uite: qua illos groſſa peccata que cõi
ter ſeculares cõmittunt: uitant ab iſtis. Ornatura ē
quedã religionis apparentia qua cerimoĩaliter cul-
ti ſanctos & cõpoſitos in alioꝝ oculis ſe oſtẽdũt:
& etiã ſepe tales ſemetipſos credunt. Ex his du
obus diabolus plene confidit ꝙ mẽtem talẽ p ſpũ
alia uitia poſſidere poſſit. Vnde uadit & aſſumit ſep
tẽ alios ſpũs nequiores ſe qui ſunt hi. Primus ſpũs
pſumptionis & ſuperbie & maxime de ſtatu ſancti
tatis & pſidentie & regiminis aĩaꝝ. Secũdus ſpũs
uanitatis & uane glorie & maxime in exterioribus
cultibus hypocritalis apparẽtie & fauſtuoſitate ſup
ſtitionũ ſuaꝝ. Tertius ſpũs rapacitatis & auaritie &
maxime expoliationũ paupum & queſtus peccuia
rum ſub ſpẽ honoris diuini cultus & exaltatiõis ſui
ſtatus. In quo implicat ſymoniaca uenditio ſpũali
um offitioꝝ: & uenditionis miſſaꝝ. Et eſt hic mira
bilis error: qr cũ ipi abũdẽt & affluant: qd patet tã
in exceſſibus edifitioꝝ q̃ ueſtium: q̃ etiã cõuiuioꝝ
ſuoꝝ nulla miſericordia ferunt ad paupeſ: quin &
ab eis incõpaſſiue recipiant elemoſynas: quibus in
digerent ipi paupes plus q̃ ipſi rapaces: qui quidẽ
pauperes ſepe ſibi ſubtrahũt neceſſaria: ut poſſint
iſtis tribuere: & dicunt: dominus retribuet eis plu-
ra. Et diſpenſationes incertoꝝ & teſtamẽtoꝝ tãta
uoracitate ſibi aſſumũt ut ſepe nulla uel modica p
ceteris egẽs diſtribuẽda relinquere uelint: quin po
tius ſi aliq iueniũt ſiue ſeclares ſiue alii q ſuã noſcen
tes abũdãtiã & rapacitates pdictas de aliis egẽis &
poplis & uiduiſ & uerecũdis paupibus curã gerãt:
& pdictis copioſe n̄ tribuãt. Suſcitãt cõtra illos bel
lum & dicunt ꝙ ſunt indiſcreti & indeuoti in de-
um: qr meliores paupes non cognoſcunt. Et ſi ali
qui eoꝝ edifitia exceſſiua reprehẽdunt & dicãt eos
tẽpore cariſtiaꝝ & gueraꝝ & neceſſitatũ cõium de
paupibus paꝝ curare: & minus abunde omnia ad
ſe trahere: dicunt tales reprehẽſores: uel ſibi non dã
tes ſimiles eſſe iude qui pietatẽ redarguit magdale
ne. d. quid perditio hec? potuit enim iſtud uenũda
ri multo: & dari pauperibus. Matth. xxvii. Et illud.
Pauperes enim ſemper habebitis uobiſcum: me au
tem non ſemp hẽbitis. Cũ tamen ecõuerſo poſſet
eis dici: ꝙ cũ ceteri pauperes aliñ ſatientur & ſepe ſi
boni ſunt receptis ſolis neceſſariis alia renũtiẽt lar
gientibus: hoꝝ irrationabilis rapacitaſ ſemp hẽtur
ad extorquendũ pata. Qui ſi de elemoſynis in aliis
nõ egeãt: mutant loca de locis aptis ad ſpirituales
gemitus tranſferentes ſe ad ſeculares tumultus: di
ruunt edifitia ſepe ſuffitientia & bona & mutãtes
quadrata rotõdis: qr ſemetipos ĩ uirtutibus alte edi
ficare neſciunt: & nolũt ſemp in diſtractiuis nego
tiis occupati: nũc cõfeſſiones & familiaritates diui
tum: nũc ſepulturas uſurariorũ cũ deluſoriis cõtra-
ctibus ad ſe metipos attrahũt pp lucrũ. Ita ꝙ ipoꝝ
auaritie uidetur p phas & nephas inſatiabilis & in-
explebilis appetitus. O phriſei ceci heccine iſte eſt
paupertatis amor & euangelice perfectionis ſtatus
& emulatio pẽurie paupis ieſu xpi? Sed cui loquor?
Fatuus ſũ uel ad minus ab eis fatuus reputabor: qr
excecati in operibus ſuis dicũt ſe cũ magdalena un
gere pedeſ dñi: pp quod per totũ mũdũ debet ſuo
rum exceſſiuoꝝ edificioꝝ mẽoria tanq̃ rectũ chriſti
euãgeliũ dilatari: & omnibus appere ꝙ ipi ſũt ueri
cultores dei qui tanta in eccleſiis & locis ſuis expen
dũt. Et qr de talibus multi murmurãt: & ſpũs qui
oritur in uiris uere pfectionis talia euidenter mala
oſtendit. Ideo ſequitur quartus ſpũs neq̃ in phriſeis
pdictis. ſ. Spũs murmuratiõis & inuidie: quo detra
hunt bonis & eoꝝ operibus uirtuoſis: ex quorũ
cõſideratione in oculis populoꝝ eoꝝ remiſſa uita
uileſcit. Ad quẽ ſequit quintus ſpũs neq̃. ſ. ſpiritus
ĩpugnatiõis ueritatis apte. quã ueritatẽ qr mordet
eoꝝ malitioſã uitam: ſuſtinere non poſſunt. Et ad
hec ſequitur ſextus ſpũs. ſ. ſpũs excecationis uolũ
tarie quo ipi nitentes ſua remiſſa defendere & colo
rantes appenti ſcopa cerimonialis ſtatus ſui ſcriptu
ras deprauant ad ſuos colorandos exceſſus & eas
nitunt ad hoc attrahere repugnãtes. Ad quod ſeq
tur ſeptimus & ultimus ſpũs omnium malorum
ſuorũ conſumatio. ſ. ſpũs obdurationis obdurate
& finalis impenitentie qui in eis ex pdicta cecitate
inſurgit. Et ex iſtis ſequit ꝙ nouiſſima iſtius hois
in tali obſeſſione neq̃ ſpirituũ multo fiunt peiora
ſua priori ſeculari & carnali uita: licet & ſepe ĩ mul-
tis talium ſtent iſti ſeptem ſpiritus neq̃ cum ſpiritu
ĩmũditie occulto & palliato: propter quod dicitur
ꝙ iſtos aſſumit ſecũ. Et quãto tales hypocrite dicũt
& oſtendunt plus ſe impugnare illũ ĩmunditie ſpi
ritum propter populoꝝ fauorem: tanto ſepe eum
ĩtimius receptãt hoſpitio ĩ occulto: licet cõmunis
ſtatus iſtorum phariſeorum magis ſit in ſcopatura
& ornatura predictis quando aperte ĩmonditie ſe
abſcondit: ut poſſit mentes talium per ſeptẽ ſupra
dictos nequiores ſpiritus plenius poſſideri. Ecce
ad q̃ malum finem uenit corruptio ſtatus alti & ne
gligentia ad perfectionis faſtigia aſcendendi. Abſit
autem ut talium ſic peruerſorum hypocritalis peni
tentia poſſit dici uirtuoſa crux ſed magis ſuppli-
cium latronis ſiniſtri qui deum in pena blaſphema
uit: & mercatio iude impii qui chriſtum numero
denariorum uẽdidit: unde & merito laqueo ſe ſuſ-
pendit: quia dum aliis pant foueam perſequẽtes
ſpiritum innocentem in ſuis ſceleribus ſepe ſic pẽ
dent: ꝙ diffuſis uiſceribus ſuorum ſecretorum ſce-
lerum medii crepare uidẽtur quia manifeſtatis eo-
rum defectibus ad magnum contemptum ueniũt
in populo & clero. Quorum conſilium longe ſit
a me & ab eorum conſortio me tam uita q̃ anima
nunc ſint diſiuncta. Hec autem ideo ſic ſerioſe de-
ſcripſi ut chriſti diſcipulus qui uult per uiam perfe
ctionis gradatim incedere ſciat iſtos diſcernere &
eos tanq̃ omnis perfectionis peſtem diſcat om
nino cauere; Illos autem imperfectos; quos p pfe
ctum gratie diuina ſapientia intendit ducere ad
perfectum; quaſi omnino ſeparat a phariſeorum

ſupercilio. Sed in defectibus aliorum imperfectoꝝ
ad ſuiipſoꝝ hūiliationē ſepe ſinit īuolui. Cōiter tñ
iſti paulatine formant̄ & adducūt̄ ad pticipiū uir-
tutū: que in cruce pficientiū ſunt deſcripte: & nūc
unā ueritatē: nūc aliā facit eos apprehendere: & ſim
plr in ſiīibus ruis ariditatū & defectuū & altercatō
nibus nūc bonoꝝ: nūc maloꝝ eos incipit exercere.
Quia uero iſte ſtatus multū eſt adhuc depſſus: ma
le ſciunt ponderare ſuos defectus & pfectus: & iō
cū deū guſtant: dicūt in ſua quā reputant abūdātia
Nō mouebor ī eternū: ſed cito ſi dn̄s faciē auerte-
ret: imo quia pp eoꝝ īfectionē auertit nimiū cōtur
bāt̄: unde opportet φ a uiris perfectis tales more p
uuloꝝ ad ubera ſupportent̄ & in ſuis tribulationi-
bus eis adiutoria experta pmittant: uerū ē φ non
ſunt ſufficientes adhuc credere nec acquieſcere ei q
eſt ſcd̄m altā doctrinam ſermoni: propter quod &
pfecti debent eſſe docti: ut ſic ſuū ſciant cōtempare
ſermonē: φ eis ſic cibus non ſuffocatiua oppreſſio:
quod tā paucis eſt datum. Iſtoꝝ crux eſt paulatine
ſuſpirare ad uirtutes ſuperius deſcriptas & ſepe in
ſuis operibus & doloribus multum ſentiūt de affli
ctione: paꝝ de leticia: ita φ eoꝝ crux non plene eſt
equa: occupatio autem eis ſalutaris eſt occupari cir
ca cogitādos actus uite chriſti: & maxīe crucis eius
& ſic paulatine proficiendo peueniēt ad altas pfecti
ones cordis ieſu ſcd̄m menſuram eis acquiſitam a
xp̄o. Nota uero φ multis aliis modis pn̄t ſub
his crucibus uarii ſtatus diſtingui influxiui ſpūs ie
ſu: qui uariis & innumeris modis format ſui corpo
ris myſtici membra. Nec ſic preciſe diſtinguūt̄ ſta-
tus predicti: qn ſepe inuicē miſceant̄ imo ſepe uitia
infimi ſtatus aliqua remanēt per ſapientem & iuſtā
puiſionē ieſu in his qui p grām ſuam iam ſubſtan
cialē in multis obtineant ſumū gradū: nec concedi
tur eiſdē poſſe operari in aliquo uirtutis genere ſi-
ne multa difficultate: quod aliqñ opant̄ faciliter in
firmi qui īpari gradu iſtis grām ieſu xp̄i pticipāt: &
hoc ut in eis oium uirtutum cuſtos & decor humi
litas conſeruet̄. Et ſic patet φ diuerſis modis ī ſuis
membris per afflatū ſui ſpiritus crucifixi: Ieſus cru-
ce ditatur: dum uario modo electi ſue crucis ſimili-
tudini conformantur.

Ieſus electam eleuans. Cap. xxxviii.

D loquendum de ſacratiſſime matris noſtre
btiſſime uirginis marie conſūptione & trāſi
tu: incipio a uerbis deuotiſſimi eius filii btī
Ber. in principio cuiuſdā ſermonis de aſſumptiōe.
Hoc inqt totum decurrat īgeniū: & aureus ſermo
tota reluceat maieſtate. Voluntaria oris mei bn̄pla-
cita faciat ſibi dei genitrix: dn̄a mundi: celi regina:
ipſa conſenſū acuat: dirigat ſtilū: & linguam paupiſ
uenuſtiori reſpergat eloqo: illuſtret domū hanc cla
riori lumine: & ſuo conuentu ſuā pn̄tiā donare di-
gnet̄. Sublimis iſta dies eſt ſplendidior ſole reful-
gens in qua uirgo regalis ad thronū dei pr̄is euchi
tur: & in ipſius trinitatis ſede repoſita naturā ange-
licā ſollicitat ad uidendū: tota cōglomerat̄ angelo
rum frequētia: ut uideat reginam ſedentē a dextris
dn̄i uirtutū in ueſtitu deaurato in corpe īmaculato
circundatā uarietate uirtutū: multiplicitate diſtīctā.
Hec eſt illa dies que celoꝝ officinas ſublimiori gra
du cumulat: ānua mūdo angelis continua: conti-
nuans hoīes angelis: & angelos hoībus felici fede
ratiōe cōiungens: hec Ber. Et de ſua matre ſacratiſſi
ma uirgine maria iudicio meo nullus locutus ē de
uotius: nullus feruentius: nullus copioſius: nullus
ſublimius: nullus iocūdius: nullus fecūdius: nulluſ
dlcius nllus ad mouēdū pccōres & iuſtos ad ipius
mr̄is deuotionē efficatius. Sed & ipſa uirgo hōrata
mater & dulcis ieſus primus memorie Ber. dulcius
ſibi ſublimē īpenderunt honorē: dū intra mr̄ne aſ-
ſumptiones ſolēnia ipſum adoptatum ſibi ad mr̄-
num gremiū aſſumpſerunt. Sed nūc ad ſtilū mr̄
ne glie redeamus quā dn̄s Ieſus eius filius dulciſ-
ſime inuitauit: ſublimiſſime eleuauit: triūphaliſſime
ei occurrit: iocundiſſime eā glorificauit: potentiſſi-
me coronauit: imediatiſſime eā ſibi locauit: & fon-
tem diuinitatis eius pleniſſime reſeruauit. Sed de
duobus primis principaliter nunc intendo dicere:
de aliis uero in ſequentibus. Sed añ oia uolo te ſcīr
ſicut dicit Hiero. ſi querat̄. ſ. qd poſt aſcenſionem
& aduētū ſpūs ſācti btiſſima uirgo mr̄ egerit: unū
p certo ē φ uirgo maria ſancta corpe & mente per
māſit: & dicit φ gabriel archāgelus ac ſi celeſtis pa
niphus intactā cuſtodiuit. Et ioānes apl̄s cui xp̄s
eā de cruce cōmiſit dicit φ eius uniuerſaliter cōuer
ſatio cū apl̄is uſqȝ ad diſpſionē eoꝝ fuit: quos de ī
carnatione xp̄i & de reſurrectione: & de aliis ſecre-
tis filii eos & ut pia mater inſtruxit: credo φ ſibi mi
rabilia dixit. Sicut illa que āplius cognouit de ma-
gnaliiſ filii φ ſit datū uel donatū ī hac uita omibus
aliis quibuſcūqȝ Io. tñ eidē amplius ac ſpecialius uſ
qȝ ad uite finē deſeruiuit. O felix Ioannes in oibus Commendatio Ioh. Eua.
ditatus & dotatus ſingulariſſimo amore dilecti ſui
ieſu qm̄ pmo te de nuptiis quaſi ad ſuū nuptialem
amorē elegit: & uirginem mūdā ac ſi ppriam ſpon
ſā ſeruauit. Inter diſcipulos familiarius & dulcius ſe
tibi exhibuit: pectus diuinū tibi ad recubitū ſtrauit
recedēs de mundo: te loco ſui ſue matri ſubſtinuit
dulciſſimis uerbis: de quibus ſupra dictū ē: & tāto
tēpore te ſue mr̄is ſanctiſſime cōturbernio frui uo
luit: nō niſi in oleo feruētis amoris te martyrizari
ſuſtinuit: ubi a pilis tpaliū te fecit abradi. Inſulā tibi
aeris turbinē tranqllauit: & tibi una die totū decur-
ſū eccleſie demonſtrauit ſimul quaſi omnia dona
electis danda non ſolum in hac uita: ſed quaſi etiā
in futura tibi ſublimiſſima eleuatione: & delectatio
ne iocundiſſima reuelauit. A ueneno nocumenti
te liberꝝ reddidit: tibi ēt iocūdiſſimus cū dulciſſima
mr̄e & ceteris apl̄is apparens ad conuiuium ſuum
amoroſiſſime inuitauit: & tali ſufflatorio ſeraphico

ardore incendit:ut ſic flāmeus ad ſuos eternos am
amplexus accederes: & ultimo in ſplendidiſſima
luce:& dulciſſimo & candidiſſimo manna te hanc
uitam conſumari fecit.Sic te priuans mortis dolo-
re:ſicut te a carnis corruptione ſeruauerat.In oībus
his dilecte ioannes typum tenuiſti illius feliciſſimi
ſtatus:quem pre omnibus principaliter deſcripſiſti
eccleſie.ſ.finalis ad contemplationem per pauper-
tatis ſpm̄ ſublimiſſime eleuande.In cuius etiam ſi-
gnum omnium apoſtoloꝝ ultimus poſt longū tē
poris ſpacium felici ſomno nunc martyrio euoca-
ris ad celum.Hic tantus ac talis fuit ſacratiſſime uir
ginis ſingulariter uice omnium filius:unde Ber.di
cit ipſum & gabrielem:duos uirgines comites per
duos principales leones throni ſalomōici deſigna
ri.Non intelligas autē ꝙ curia celeſtis nec tota bea
tiſſima trinitas:nec ieſus filius fuerint cōtenti unū
uirgini aſſiſtere de ciuibus paradiſi.Nā ſicut ſue re-
gine & eterni dei mr̄i iugiter aſſiſtebat multitudo
militie celeſtis exercitus & ſublimiſſimo diuinorū
guſtu:ut ſupra primo lib.dictū eſt mater eius actu
continuo in remiſſa permanſit:unde dionyſius cū
ad eam uidendāītroductus fuiſſet:uidit tantū ſplē
dorem & angelorum multitudinem innumerabilē
circa eam & propriam uirginem tāta luce fulgere:
ut dixiſſe referatur ꝙ eam ut deum adoraſſet p̄ ma-
gnitudine glorie quā uidebat niſi euangelica fuiſ-
ſet fide coactus.Continue ergo inflāmationes & ī
dicibiles anagoges cordis uirginei fuerunt inuita-
tiones ineſtimabiles quibus ad ꝓprie ſedis filii uo
cabatur tranquillum.Nihilominus ipſe dilectus fi-
lius:& ſponſus ieſus introducitur Canti.iiii.Dulciſ
ſime matri blandiens: & eam ad celeſte palatium
iocunde inuitans.Veni ait de libano ſponſa:uēi de
libano:ueni coronaberis:de capite amana:de uerti-
ce ſami & hermon:de cubilibus leonum de monti
bus pardoꝝ.Non īmerito ut ait Hiero. de libano:
hoc eſt de candidatione uenire iubetur.Erat enim
cādida multis meritoꝝ uirtutibus dealbata niue cā
didior ſpiritus ſancti muneribus. Attende autē ī
predictā inuitatione meritum:quia de libano:pre-
mium quia coronaberis: tranſitum intermedium
ad quem inuitatur: ueni:ueni:ueni. Fuit cādidata
uirgo candore uirginalis innocentie:unde conce-
ptus cordis eius quaſi omnes nazarei fuerunt can-
didiores niue:nitidiores lacte:ſapphiro pulchrioreſ
Tren̄.iiii. Fuit candidata candore conuerſationis
honeſtiſſime & omni uirtute compoſite; ut illa
pricipaliſſima uxor agni credatur:cui datum eſt ut
operiat ſe byſſino ſplendenti & candido Apoc.xix.
Omni enim tempore fuerunt ueſtimēta huius uir
ginis candida:& oleum eleuate intentionis de ſuo
capite non defecit:& ideo ieſus eius ſponſus & fili
us eam commendat.d.Cāti.i.Tota pulchra es ami
ca mea & macula non eſt in te. Fuit candidata cā
dore ſapie:quia fuit candor lucis eterne:& certe ſpe
cioſior ſole.Nam ſecundū Ber. profunditate ſapie
ultra:q̄ credi ualeat beatiſſima uirgo maria diuine
ſapientie penetrauit abyſſum:& quantum conditō
creature patitur illi luci inacceſſibili uidebatur īmer
ſa:quod ſicut eſt uerum in patria.Sic fuit etiam ue-
rum in uia:ſecundum ꝙ patitur conditio peregri-
na. Huic ergo tali ac tante triplex inuitatorium
facit ieſus ſponſus.Siue propter triplex meritum:
ſiue propter triplex premium:ſiue propter triplicē
tranſitum:ſiue propter ipſius tranſitus triplicem re
ſpectum.Nam ſicut tripliciter candidatur:ſic tripli-
citer coronatur ut infra dicetur:& nunc tripliciter ī
uitatur. Veni ergo uirgo de loco miſerie huius mū
di.Surge ergo propera amica mea & ueni:huius ui
te relinquendo miſerias:propter quod addit Can-
ti.ii.Columba mea in foraminibus petre in cauer-
na macerie.Nam pn̄s corpus quaſi plenum fora-
minibus ſenſuum:& penalitatibus paſſionum:me
rito comparatur petre perforate:& macerie depulſe
uel pro tanto uocat eam columbam in forami-
nibuſ petre in cauerna macerie:quia q̄diu uixit dila
tato intuitu:& ſpacioſo uolatu per foramina paſſio
num corporis ieſu:& per cauernam uulneris latera
lis continue ī eius doloribus gemuit:a quibus do
loribus nunc ad reſurrectionis gaudium inuitatur.

Veni ſecundo progrediēdo per choꝝ hierarchia
rum celeſtium:nam inuitat eam ieſus:ut per medi-
um angelorum tranſiens eorum uallata ſocietate:
omnium creatorum ſpirituum ſuperet dignitatē.
Surge inquit Canti.ii.propera amica mea: colum-
ba mea:formoſa mea & ueni.Iam enī hyemps trā-
ſiit imber abiit & receſſit:flores apparuerunt in ter-
ra noſtra:hi flores ſunt angelici ſpiritus qui appa-
ruerunt in terra ad ſacram uirginem educēdam de
huius uite ergaſtulo hi aſcenderunt cum uirgīe aſ-
cendente deſuper riuos aquarum:& ſicut dies uer-
ni &c.Tunc ueni dulciſſima mater ſponſa & filia ī-
gredere ī hortum delitiarum ad ſecretum inacceſſi-
bile & delectamentum diuinarum perſonarum in
medium trinitatis beatiſſime introducta: ueni ait.
Canti.v.in hortum meum ſoror mea ſpōſa meſſui
myrrhā meam cum aromatibus meis. Comedi fa
uum cū melle meo:& bibi uinū meum cum lacte
meo.Hic eſt hortus ille aſſueri benedicti dei qui re
gia manu & cultu conſitus erat.In hoc horto factū
eſt grande conuiuium pro comeſtione & nuptiis
heſter:quam amauit rex deus trinitas ſuper omneſ
mulieres.i.ſuper omnes creaturas:& poſuit diade-
ma regni ſuper caput ſuum & uoluit eam eſſe regi-
nam.Iſtud ē diadema ſpei & corona glorie qua uir
go coronat' ut intra trinitatis gloriam ipſa ſola pluſ
ſit euecta:& plus beatiſſime trinitatis gloriam dili-
gat:capiat & ſentiat:& fruatur ea:q̄ omnis alia pu-
ra creatura ſimul ſumpta:de cuius gloria poſt filiū
participant uniuerſi:propter quod ſequitur in au-
ctoritate premiſſa:coronaberis de capite amana &
cetera ut oſtēdat: ꝙ ſua gloria tantum redundabit
in alios ꝙ poſt filium ieſum:ipſa eſt ſingularis rō
ſalutaris peccōꝝ.Nā in amore uirginis tā ipſe ieſus
q̄ tota trinitas ſceleratiſſimis peccatoribus frequē

indulget.q.d.ueni dilectiſſima mater mea corona-beris de capite amana:quia corona tua eſt tante po tentie:ꝙ omnia quantūcunq; peſſima ſcelera qui-bus uolueris dimittentur:& in eorum conuerſiōe coronaberis.Amana enim inimicus ei:uel anguſti ans eum:ſeu comprimens eum:aut coanguſtiator eius interpretatur.Et potes uidere ꝙ per ſcelestos ſignificat peccatores.San.n.ferosſ hermō anathema tizatio.Cubilia leonum ſunt uiolente rapine ſup-borum quibus ſine contritione quieſcunt:pardi ſe cundum gloſam propter crudelitatem uel uarieta-tem malignarum artium:montium nomine ſigni ficant magnitudinem nocumenti.De his om̄ibus coronatur uirgo:uel eius meritis conuertunt᷑: uel eius meritis a ſuis filiis deuincuntur:unde per pre-dicta nomina poſſunt᷑ itelligi diuerſa uitia de quo rum uictoria tam in ſe:q̄ in dilectis ſuis uirgo glo-rioſiſſime coronatur:unde & rationem ſubdit prin cipalem:qua tam uirgo:q̄ alii coronantur.ſ.ineſti-mabili amore filii dei:que in carnis aſſumptione ni mio fuit uulneratus amore:propter quod dicit uul neraſti cor meum ſoror mea ſponſa: uulneraſti cor meum in uno oculorum tuoꝝ & in uno crine col li tui:unde ibi gloſa dicit:pro amore tuo carnem ſū pſi:& uulneribus pnmis in cruce uulneraſti cor me um.Nam primogenita redemptionis filii ſui ieſu fuit uirgo beata & plus pro ipſa redimenda uenit: q̄ pro omni alia creatura.In ipſa autem fuit duplex unitas.ſ.

Lucidiſſime contemplationis:qua tota fuit unita ī filium:& fuit ſumma omnium contemplatrix: propter hoc dicit. In uno oculorum tuorum ideſt in uiuifica attentione omnium tuorum cō templatiuoꝝ aſpectuū.

Perſeuerantiſſime actionis.Ipſa enī fuit ſumma:& quo ad aliquid ſola dilectiſſimo filio ieſu mini-ſtratrix:& uſq; ad finem ſibi aſtitit donec expirans in cruce clamauit:Conſumatum eſt:unde ad opera ſua ad honorem & miniſterium filii & corporis ſui miſtici unitiue collegit:propter hoc dicit: In uno crine colli tui.Ipſa enim fuit collum immediate cō iunctum capiti ieſu:per quā etiam ei totum corpus iungit᷑ electoꝝ:uno ergo colli crine intelligit᷑ uni-tas perfectiōis exterioris miniſterii:nam capilli ſūt extrinſeci & longi operientes collum. Notatur ergo in ſūma duplex pfectio in hac ſacratiſſima uir gine actiue.ſ.& contemplatiue pro quibus in ipſa perficiendis ieſus ſingulariter humanat᷑ & patitur: propter quod in his ſe dicit uulnerari ab ipſa: licet etiam poſſit dici ꝙ ex hac perfectione uirgini data per ſue paſſionis meritum ipſe iteꝝ uulnerat᷑ amo re & complacentia ad ſue poſtulationis uerbū: ut nihil negare poſſit quod ipſa petere uoluerit ꝓ re-miſſione ſcelerum quorūcūq;. Ad oſtendēdum autem ꝙ in utraq; uita predicta uirgo beatiſſima fuit in omni perfectione conſumata:& quanta pfe ctione a filio inuitata aſcendit ad celum:ponit᷑ euā gelium illarum duarum ſororum Marthe & marie: per quas utriuſq; uite ſignificatur pfectio: unde & illud euangelium miſtice expoſitum ē totum glo rioſe uirginis matris dei:unde ibi deſcribitur ſue cō templationis perfectio in humili ſeſſione ad pedeſ ieſu:& in auditu diuiniſſimi uerbi:& in optime par tis electione:que nulla uiolentia eſt ablata:imo nul la actiua potentia extrinſeca iterrupta.Sicut de hoc & de aliis eius uirtutibus ſupra primo libro per plu ra ſunt dicta. Attende autem quattuor circa con templationem uirginis. Primū eſt tranquilliſſima quietatio totius uirginei ſtatus:que cātur a profū-diſſima anihilatione ſui ſub pedibus filii:in qua ani hilatione ſumme congaudebat ſe ſibi filium ſuper poni.Et quia in his duobus eſt ſumma illuminatō mentis:tā pro ſe q̄ pro aliis:& ſummum ſentimen tum amaritudinis paſſionis ieſu:& ſummum dn̄ium ſupra omnia impedientia ſtatum mentis: & etiam iſtud cauſatur ut plurimum a gratia precedentis ſu perne actionis.Ideo pro his omnibus dr̄ marthe.x. actiue:erat ſoror nomine maria: que interpretatur illuminata uel illuminatrix:ſtella maris uel amarū mare:uel domina.Pro duabus autem conditōibus .ſ.pro mentis quietudine & profundiſſima humili tate dicit: ꝙ ſedens ſecus pedes domini audiebat uerbum illius.Vbi & nota tertiam conditionem q̄ ſequitur ad duas primas.Sicut enim nulla unq̄ crea tura uiatrix tantum habuit mentis fixionem & qe tudinem:nec tante profunditatis abyſſum:ſic nul-la unq̄ ita attente audiuit per contemplationis trā-quillum:nec intellexit ſic ſublimiter ipſum uerbū: ubi & nota immediatum coniunctionis gradum ad filium quia ſedebat ſecus pedes eius: quia eius requies eſt immediate ſub filio & ſuper omnem ali am creaturam.Per iſtud etiam ſedere ſecus pedeſ da tur intelligi:ꝙ erat ſibi delectabiliſſima requies ī oī bus chriſti ueſtigia imitari.Predictam autem con-templationis ſublimitatem ſuperlatiue ieſus com-mendat cum dicit:optimam ſibi partem elegit ma ria.Nam optimum eſt ſupra quod nihil eſt:& pure creatura ſupra uirginem non eſt factibilis ſtatus ſeu conſignabilis.Et quia iſte ſtatus eſt datus uirgini honorabiliter:ideo primo fuit ſibi datum copioſiſ ſimum donum:unde hunc ſublimē ſtatum poſſet mereri:ac per hoc eligere. Hanc ergo dignitatē uolens chriſtus in ipā exprimere eſſe ex merito ma gis dicit.Elegit ſibi:q̄ datum eſt ſibi.Per iſtud autē ſibi datur intelligere huius ſtatus incommunicabi litatem.Nam puriſſima uirgo inuida non eſt: & iō ſe totam quātum eſt ex ſe effudit gratiis filiorum.

Quāuis autem omnia meruerit poſt filium: & in filio omnibus electis:gradum tamen maternita tis & ad illum ſequentia non niſi ſibi eligere potu it.Licet in ipſa omnes poſſideant hunc graudum: ſicut & in benedicto ieſu omnes ſentiūt ſe unitos. Tangit etiam ſue contemplationis continuatum & non interruptum actum:cum dicit. Que non auferetur ab ea: licet enim generaliter exponatur quod contemplatio in patria non aufertur: ſed

perficitur.Nihilominus credo ꝙ ſingularem pre-
rogatiuam uirginis uoluit ieſus oſtendere qua ſibi
in conceptione eiuſdē ieſu fuit datū:ut nlla alia oc-
cupatione uel cauſa:ex tunc optima pars contem-
plationis que poſſet dari in uia per interruptionem
actus uirgini ſit ablata. Pro perfectione ſue actio
nis nota:ꝙ ſicut nūq̄ fuit ſimilis contemplatrix:ſic
nūq̄ fuit ſimilis miniſtratrix:nam alii induunt pau
peres de lana ouis:ipſa induit ſummū diuitē de ſan
guinibus ſuis puriſſimis.Alii de panno:ipſa de cor
pore ſuo.Alii paſcūt pauperes de pane extrinſeco :
ipſa pauit deum humanatum lacte ſuo. Alii ſuſcipi
unt pauperem hominem in tugurio : ipſa ſuſcipit
deum immenſum in corpore ſuo : cui peregrināti
in terris ipſa facta eſt hoſpitium gratioſum.Alii pp
deum miniſtrant infirmo:Maria ipſa ieſu deo ī pau
perculo corpore infirmato affectuoſiſſime miniſtra
uit:ipſum lauando:ipſum faſciando:in preſepio re-
clinando:in brachiis baiulando.Alii conſolant̄ plo
rantes homines:maria paruulum deū plorantē : &
ipſa cum ieſu paruulo cōpaſſionato affectuoſe plo-
rans:ipſum dulciſſime conſolatur:& ſuaui allocutō
ne blanditur.Alii ſunt ſolliciti ne aliquid deficiat in
opi:Maria ſolicitiſſima eſt miniſtrare & māibus la
borare ut ſubueniat deo homini pro ſalute omniū
indigentium.In quibus omnibus hec martha que
interpretatur prouocans uel irritans:ſiue dominās
ſua actione ſtrenuiſſima diabolū prouocauit ad bel
lum:& irritauit ad ſcandalum:& ſibi dn̄ata eſt ī triū
phum:ut merito de ea dicatur:ꝙ martha ſatagebat
circa frequens miniſterium.Alii incarceratos & uul
neratos homines uiſitant:& eis compatiuntur dū
uiuunt:& mortuos ſepeliunt:Maria deo homini ie
ſu pro nobis capto & ligato & dura carceratione li-
gno crucis affixo:& uulneribus dilaniato tanto do
lore compatitur ut ſit inexpreſſibile etiam angeli-
ce lingue.Et quia ſtetit iuxta crucem in doloris for
titudine:& nūq̄ per impatiētiam cecidit.Idcirco dr̄
Que ſtetit & ait.Et quia contemplatio diuinitatis
nihil ſibi de doloribus minuit:ſed auxit ſicut dictū
eſt ſupra:idcirco introducitur lamentari.d. Domīe
non eſt tibi cure &c.Et quia ſollicita ruminatione
omnium dolorum ieſu:& eorꝫ que circa ipſum fie
bāt:erat tota cruciata doloribuſ:qđ optime uidebat
ieſus.Iō hoc grate recognoſcens dixit ſibi.Martha
martha ſollicita es & turbaris erga plura . Solus āt
ieſus potuit hoc dicere:quia ſolus potuit maternoſ
dolores mēſurare.Porro ait unum eſt neceſſarium:
me ieſum filium tuum mori atrociter:te matrē cō-
mori ſimiliter: & mundum redimi liberaliter.Di-
uinitas quam contemplabatur maria optimam p
tem accepit impaſſibilitatis:que ſibi non auferetur
recepta morte in aſſumpta natura. Marthe reliquū
tur dolores paſſionis mee:& claui:ſpine:ſputa:fla-
gella:clamores doloroſi:& aperta uulnera ruminā
da:& ſparſio ſanguinis mei recondenda in amaritu
dine cordis ſui:& corpus mortuum cum mortali-
bus ſingultibus amplexandum : oſculandum :
& ſepulture tradendum . Marie reſeruatur reſur
rectio immortalis : & gloria deiformis : quia chri-
ſtus reſurrexit a mortuis iam non moritur . Sic er-
go uides quomodo per hoc euangelium utriuſqꝫ
uite perfectio in dei matre uirgine commendatur.

Poteſt etiam in hoc euangelio perfectio preſen
tis uite:& future glorie comprehendi uirginis ma
tris dei. Nam primo comprehenditur perfectio
ſue ſanctificationis & uite ante ieſu ortum . Secū
do ipſius ieſu conceptio.Tertio perfecta cum ieſu
& poſt ieſum conuerſatio. Quarto eius felix aſ
ſumptio. Pro primo intrauit ieſus in quoddam
caſtellum.Nam tunc primo intrauit ieſus in eam
quando eam ſanctificauit.Intrauit autem quoddā
caſtellum:quia tunc uirginem caſtellum fecit nobi
le & ſingulariſſimum.Nam caſtellum tria faciunt.

Muri edificatio
Turris erectio
Et montis ſublimatio uel uallis miniſtratio.

Muri edificatio fuit uirginitatis conſecratio.Nam
in prima ſanctificatione:fuit edificatum in dei ma-
tre uirginitatis ſigillum:& impenetrabilis murus
uirginalis munditie.Et uere fuit ſtructura muri hu
ius ex lapide lapide.Erectio turris fuit plātatio hū
militatis:qua de ſe in nullo preſumens ſollicita ſpe
culatione precauit iacula hoſtis & humilitatis icti-
bus tāq̄ potentiſſimis ſagittis ſuperbum confodit
luciferum.Hec turris dauid ex qua mille clypei pen
dent Canti.iiii.In glorioſa uirgine omnis armatu-
ra fortium:hec turris libani que eſt naſus ſponſe re
ſpiciens contra damaſcum : quia ſancta uirginitas
facit uerecundam uirginem & prudentem a longe:
refugiens omne quod poſſit murum uirginitatis
inficere. Eleuatio mōtis:uel edificatio uallis idē
ſignant.Nam montis ſubleuatio ſignificat pauper
tatis altum & perfectum mundi contemptum:hec
eſt naturalis mons euangelice eminentie : que &
ad nullum afficitur temporale ſed in humano pla-
no fit arce fortalicium:dum circa murum terra eua-
cuatur & fit grande concauum:& ſignificat pauper
tatem que euacuat omne terrenum:ac per hoc fit
fortalicium inexpugnabile:& quietum ſine timore
acceſſus.Et ideo in tali caſtello fit lectulus ſalomo
nis pacificus & quietus.In tali caſtro eſt abundan-
tia celeſtis panis:& ſuper eius muros angeli ſūt cu
ſtodes. Pro ſecundo dicit ꝙ mulier quedam mar
tha nomine accepit illum in domum ſuam. Nam
tunc eum ſuſcepit:cum de eius utero ieſus carnem
aſſumpſit. Pro tertio uero totum quod ſupra di
ctum eſt de actiua & contemplatiua. Pro quarto
dicit : Maria optimā partem elegit:nam elegit op
timam omnes alias ſuperantem.

Claritate uiſionis
Charitate fruitionis
Vicinitate locationis
Sublimitate honoris
Vniuerſitate poſſeſſionis
Et uirtuoſitate influxus ſiue largitionis.

Sic ergo uirgo glorioſiſſima dulciſſime a ieſu filio ad gloriã iuitat. Scdo ſublimiſſime eleuat: & ad hãc eleuationẽ potẽtiſſie exorat a filio: ut ſibi uideat dicere illud Eſa.li. Eleuare eleuare cõſurge hierl'm. Vere.n.ipſa fuit hierl'm tota pacifica: & tota de dei uiſiõe illuſtrata: & eã ad eleuationẽ tã glorie mẽtis q̃ glorificati corpis iuitat ieſus: ut ad ſui ſimilitudinẽ reſurgat a mortuis. Quis poſſet exprimere ſublimes eleuationes quas uirgo beatiſſima ſuſcepit a filio dũ hic uiueret: quas recepit dũ ad gloriã hic trãſiret: quas nunc poſſidet: dũ in throno glorie iuxta ipſum reſidet? Certe ieffabiles ſunt oĩ lingue. Sed lingua ſcripture multis figuris hanc triplicem eleuationẽ nobis in uirgine mãifeſtat dũ eleuatã eam oſtendit.

Dũ hic uiueret in merito: eleuatõne gratioſa
Dum hinc tranſiret in premio: eleuatione glorioſa
Dum ſublimiter reſidet in patrocinio: eleuatione fructuoſa. Eleuata nanq; fuit in carne uiuens.
Per eminentiam ſanctitatis ſupra munditiam uirginum & angelorum.
Per excellentiam conuerſationis ſupra obedientiã martyrum & confeſſorũ.
Per euidentiam cõtemplationis ſupra ſapiam prophetarum & apl'orum. Et hanc triplicem eleuationẽ nobis oſtendit ſcriptura in eleuatione arche. In eleuatione rote. In eleuatione aquile. Pro primo dr Gen vii. Multiplicate ſũt aquep p exuberantiam grẽ ſublimantis & ſanctificantis. Multiplicatio eni aquarũ in archa: eſt plenitudo grarum in maria. Ipſa ẽ eni fons hortorum: & puteus aquarum uiuentiũ Canti.iiii. Et quaſi hortus irriguus & ſicut fons aquarum: cuiuſ non deficient aque: Eſa.lviii. He aque leuauerunt archã hanc: in qua ſaluatũ ẽ uniuerſũ ſemen generationis electe in ſublime a terra ab oĩ terreneitate: & amore iſecto. Dicit autẽ in ſublime: quia ad hãc puritatẽ & munditiam nulla pura creatura aſcendit nec angeli: nec uirgines. Nã angeli habent munditiam in mente. Virgines eni & mente & carne: ſed cum quadã utriuſq; pfectione ſup oẽm creaturam eleuata eſt in ſublime. Secundo fuit eleuata per excellentiam conuerſationis deſignata in eleuatione rote: de qua Ezechiel primo. Apparuit rota una ſup terram iuxta aĩalia habẽs quattuor facies & aſpectus rotarum & opus earum quaſi uiſio maris. Cum eleuarentur aĩalia de terra: eleuabant ſimul & rote: ſpũs eni uite erat in rotis. Per illa quattuor aĩalia intelligitur doctrina euãgelica: p illã rotã que habet quattuor facies recte intelligit uirgo maria que habet quattuor uirtutes ſecundũ quas regit uita actiua in oĩmoda conformitate ad perfectionẽ euãgelicam. Et qm̃ he uirtutes licet uniant in grã: diſtiguntur tam̃ in opatiõe ſua: ideo pluraliter ſubdidit q̃ rote eleuabant: quia uirtutes in ea fuerũt in ſummo pfectionis tã ad agendũ: q̃ ad patiendum in tãta icomprehenſibilitate hũano itellectui: ut merito dicat q̃ aſpectus rotarum & opus earum quaſi uiſio maris: unde ineſtimabiliter ſuperauit omnem obedientiam & actionem martyrũ & confeſſorum Nã in oĩbus fuit pondus difficultatis ad bonũ: & pnitatis ad malũ. In glorioſa uero uirgĩe nullum fuit retardatiuum: ideo rota fuit uolubilis ſecundum omnem ſpiritus ſancti nutum. Tertio per excellentiam contemplationis & hec deſignata fuit per eleuationem aquile: de qua Iob. xxxix. Nunqd preceptũ tuum eleuabat aquila: & i arduiſ ponet nidũ ſuum? Quõ iſta aqla ſup oẽs aues fuerit eleuata: & omnes quoſcũq; ſupauerit ſapia: require ſupra. Sic ergo uirgo glorioſa fuit tripliciter eleuata i merito. Hanc triplicẽ excellentiam eleganter exprimit ſpũs ſanctus Cant.vi. Vbi dr̃ de uirgine.

Que eſt iſta que pgreditur quaſi aurora conſurgẽs in ſanctificatione.
Pulchra ut luna in conuerſatione
Electa ut ſol in contemplatione
Terribilis ut caſtrorum acies ordinata i oĩum pdictorũ connexione. Secũdo principaliter eleuata in premio eleuatione glorioſa ad culmen dignitatis altiſſime: latiſſime: & firmiſſime ut ſit regnũ uirgis altũ latũ: & ſempiternũ. Que tria in eleuatione diuĩe magnititudinis diuine ſedis: & montis imobilis figurantur. Pro primo dr̃. Eleuata ẽ magnificentia tua ſup celos. Singularis dei magnificentia fuit uirgo glorioſa in cuius exaltatione pluſ magnificatur deus: & que ſua humiliatione deuotionum dilectione: & grarum actione: & omium bonorum dei fruitione plus magnificat deũ: q̃ oĩs creatura alia ſimul ſumpta: unde merito dr̃: Eleuata eſt ſuper celos.i.ſup angelos uniuerſos. Quia ſicut filius dei ſedet ad dexterã maieſtatis in excelſis: Hebr.pmo. tanto melior angelis effectus: quanto differentius pre illis nomen hereditauit. Quod nomẽ eſt ut ſit uere deus per gratiam unionis. Sicut & mater ieſu tanto melior eſt omnibus angelis: quanto pre oĩbuſ abũdat i dignitate maternitatis diñe. Pro.ii. dicitur ſecundi Re.iii. Quomodo iurauit domius dauid ſic faciam cum eo ut transferatur regnum de domo ſaul & eleuetur thronus eius ſuper iſrael & ſuper iudam adan uſq; berſabee. Thronuſ iſte in quo requeſcit & ſedet dauid noſter mãufortis & uultu deſiderabilis ieſus: dei genitrix fuit que eleuata fuit ad latitudinem regni: ut de ea poſſit dici q̃ non ſolum dñatur a dan uſq; berſabee: ſed dñatur a mari gratie uſq; ad mare glorie: & a flumine diuinorum influxuum uſq; ad terminos orbis terrarum regnans ſupra omne creatũ. Pro tertio dicitur Eſa. ſecũdo. Erit in nouiſſimis diebus preparatus monſ domus domini in uertice montium: & eleuabitur ſuper omnes colles. Mons iſte in quo beneplacitum eſt deo habitare in eo: & de quo abſciſus eſt lapis ſine manibus: eſt uirgo glorioſa de qua ſine humano opere natus eſt chriſtus ieſus lapis angularis: qui repleuit uniuerſam terram. Hic mons eleuatus eſt ſupra colles: quia altitudo uirginis ut eſt dictum: eſt ſublimiſſima ſuper ſummos. Et

latiſſima ſup cũctos:& firmiſſima & inconcuſſa:ut non poſſit moueri ſtabilitas montis q̃diu durat firmitas lapidis. Nec regnum matris quandiu regnat ĩperiũ ꝑlis:dr̃ enim dañ.vii.poteſtas eius ptãs eterna que non auferet̃:& regnũ eius quod ñ corrũpetur. Hec triplex conditio eleuationis uirginis in primo fuit ſimul Eſaie.vi. preuiſa. Vidi ait dñm ſedentẽ ſuper ſoliũ:quia imobiliter requeuit ſuper glorioſã uirginẽ mariã rõne dignitatis firmiſſime. Soliũ inq̃ excelſũ & eleuatũ rõne dignitatis altiſſime:& plena erat oĩs terra maieſtatis eius rõne dignitatis latiſſime. Et idẽ decebat ſcd̃m Ber. quia nec in mũdo locus dignior fuit uirgiali utero quo dei filiũ maria ſuſcepit. Nã in celo ſublimior regali ſolio:quo mariã marie filius ſublimauit. Tertio principaliter fuit glorioſa uirgo eleuata eleuatione fructuoſa in patrocinio:dũ reſidens in ſolio iuxta filiũ militantẽ eccleſiã dirigit expediendo uiã: protegit repellendo pugnã:irrigat ĩpetrando gr̃am:ut ĩ ipſa ſit oĩs gr̃a uie & ueritatis & oĩs ſpes uite & uirtutis:Eccle.xxiiii. Hec eleuatio fructuoſa figurata fuit in figurã uirge:arche moſayce: & nebule. Pro ꝑmo dr̃:Exo.xiiii. Eleua uirgã tuã & extẽde manũ tuã ſuper mare & diuide illud:ut gradiãt̃ filii iſrl̃ in medio mari p ſiccũ:uirga iſta ad cuius eleuationẽ ꝑparatur uia ppl̃o dei:eſt glorioſa maria cuius patrocinio oĩs amaritudo pene de ppl̃o dulcoratur diuidit̃ & ſiccat̃:uñ Ber. O quiſq̃s intelligis te in huius ſeculi ꝓfluuio magis inter procellas & tempeſtates fluctuare q̃ ambulare:ne auertas oculos a fulgore huius ſideris ſi non uis ſubmergi ꝓcellis. Si iactaris ſupbie undis &c. reſpice ſtellã:uoca mariã:ipſa naq̃ eſt que dedit in mari uiã:& inter fluctus ſemitam firmiſſimã. Pro ſecũdo dr̃ numeri.x. Cũ eleuaret̃ archa dicebat moyſes:Surge dñe diſſipent̃ inimici tui:& fugiãt qui te oderũt a facie tua qm̃ naq̃ eleuata fuit uirgo gl'ioſa ad celeſtia: ĩmunita & diſſipata fuit demonis potẽtia:ut ꝑ ipſa dicatur illud Eccle.xxiiii. Supboꝝ & ſublimiũ colla uirtute calcaui. Pro tertio dr̃ Iob.xxxviii. Nũqd eleuabis ĩ nebulã uocem tuã:& ĩpetus aquaꝝ opient te:uox eleuata ĩ nebula eſt gr̃a ĩpetrata p uirginis orationem ad quã ſequit̃ impetus aquaꝝ:qa p ipſam impetratur influentia gr̃aꝝ & remiſſio pccõꝝ:ideo dicitur Eccle.xliii. Medicina oĩum ĩ feſtinatõe nebule:hoc eſt in feſtina aſcenſione uirginis marie: quia oẽs q uolũt fiũt pticipes gr̃e ſue. Ber. Maria oĩbus omia facta eſt:ſapientibus & inſipientibus copioſiſſima charitate debitricẽ ſe fecit:oĩbus miſericordie ſinũ aperit: ut de plenitudine accipiãt uniuerſi. Predicta triplex efficacia uirginalis patrocinii deſignatur ſimul in electione nubis:de qua dicit̃ Numeri. x. Eleuata eſt nubes de tabernaculo federis ꝓfectiq̃ ſunt filii iſrael per turmas ſuas. Nã de hac legitur. Exo.xiiii.ꝙ populum deducebat quãtũ ad primũ: defendebat quãtũ ad ſecundũ: obũbrabat quantũ ad tertiũ. Nã aliquãdo precedebat:aliqñ ſequebat̃: aliqñ ſupefferebat̃. Sic ergo multipl'r deſcribit̃ uirginis eleuatio:ut merito dicat̃. Ieſus electã eleuãs.

Ieſus dux laureatus. Cap.xxxix.

Qui ſufficeret exprimere celeſtis curie ſolennitatem qñ ſurrexit rex ieſus feſtius & letus & decore regali laureatus:& totam commouit ciuitatem:ut oẽs ciues celi occurrerent matri dei aſcendenti? Nã tũc fuit cõpletum:quod ſcd̃i Re.vi de dauid eſt dictũ. Adduxit archã dei cum gaudio & erant cũ dauid ſeptẽ chori uidelicet celeſtiũ ſpirituũ:ꝑriarchaꝝ:pphaꝝ:apl'oꝝ qui tranſierant: martyꝝ:cõfeſſoꝝ:atq̃ uirginũ:ut impleat̃ in mr̃e nr̃a illud. Eccle.xxiiii. In plenitudine ſanctoꝝ detentio mea. O ſolẽnitas imperialis o iubilus inexꝑſſibilis qui non põt exprimi:nec taceri:dũ dauid & oĩs iſrl̃ deducunt in iubilo archã federis uirginẽ.ſ. glorioſam. Hoc figuratũ fuit.iii.Re.ii. Vbi dicitur ꝙ ſurrexit rex ſalomon in occurſũ mr̃is ſue & adorauit eã: uel ſcd̃m Ioſephũ:& amplexatus eſt eam:poſituſq̃ eſt thronus matri regis:& ſedit ad dexteram eius ubi nota magnificã obuiationem. Mirificã adorationem:altiſſimam ſublimationẽ:& ĩmediatiuã cõiunctionem. Surrexit ergo ipſe rex benedictus ieſus ſue dulciſſime matri occurrens. Vnde & quo ad hoc:ſicut dicit Ber. hec aſſumptio aliquid habet excellentius filii dei aſcenſione:quo ad triũphalẽ occurſum:quia ſoli angeli ieſu potuerunt occurrere filio:tñ matri aſcendenti filius ipſe ieſus cũ tota curia tã angeloꝝ q̃ iuſtoꝝ ſolẽniter occurrens:eã euexit ad btẽ conſiſtorium ſeſſionis. Non ſolũ autem ieſus deus hõ laureatus corpore glorificato:ſed ĩpe rex deus trinitas poteſt dici ſacratiſſime uirgini triũphaliter occurriſſe:non motu locali:ſed cõplacentia fauorali:& glorificatione & influentia principali. Nã pater per quãdã appropriationem occurrit: amplexatur ſponſã caſtiſſime dilectionis:ſingulariſſime fecundationis:ſolliciciſſime educationis: q̃ ſingulari munditia uirginitatis patri cõplacuit: cui & filiũ ſuũ unigenitũ dedit:quẽ de caſtiſſimis ſuis uiſceribus concepit & pepit:& diligentiſſime ipſũ nutriuit:hanc ergo ſponſã coram tota celeſti curia pater amplexatur dulciſſime:& recognoſcit mr̃em unigeniti ſui. Domũ inquit Eſa. in perſona patris maieſtatis mee glorificabo. Vnde & ab ipſo recipit fontalem fecunditatem ad oẽs generãdos electos & etiam ipſos angelos in guſtu aliquo & gradu ex pientie diuinoꝝ. Et ex hoc habet a pr̃e rõnem primitatis & ſublimitatis imperialis poſt filium ſuper omnẽ creatam naturam. Occurrit & ipſe filius in diuinitate ſua omnibus manifeſtans hanc eẽ ueriſſimam genitricem ſui:que ipſum concepit:peperit & nutriuit:& fideliter ſociauit in aſſumpta natura:& ideo filiali reuerentia ut matrem digniſſimam eam dicitur adoraſſe. O bone ieſu omnipotẽs eterne deus:qd ẽ ꝙ mulierẽ adoras? Adoro inqt: quia duo faciũt eã adorãdã.ſ. Ratio maternitatis: & meritum humilitatis. Nã & mr̃nitas in ea fuit ſingu-

laris & humilitas incomparabilis. Adorat ergo ieſus matrem: non qualencunq;: ſed ſingularis ſufficientie: ſingularis magnificentie: & ſingularis diligentie. Singularis inq̄ ſufficientie: quia ſine ſemine uiri ſola ex ſpū ſancto cōcepit. Singularis magnificentie: quia nulla preter ipſam deū genuit: nulla alia poſt partū uirgo permanſit. Singularis diligentie quiā nūq̄ ulla mater tantū dilexit & tā ſollicita pro filio ſuo fuit: imo nec oēs alie ſimul ſūpte. Sicut ergo in ipſo cōceptu nullū habuit ſociū. Sic in iſto honore nullū hēbit conſortiū. Et ſicut in tali filio nullā habuit parē: ita & in hoc honore nullā hēbit conſimilē. Et ſicut in precordiali ſollicitudie nullā habuit compabilē. Ita & in gloria nullam habebit creaturā equalē. Vlterius hunc honorem requirit in uirgine mentū abyſſalis hūilitatis: nā q ſe humiliat exaltabit᷑. Et quia in hūilitate nō habuit creaturā ſiſem: in exaltatione non hēbit conſortem.

Eſt enim triplex modus premiādi uirtutes. Primus eſt p euacuationē: ut in fide & ſpe: quibus euacuatis: ſuccedet uiſio fidei: & tentio ſpei. Secundus per cōpletionē: ut in charitate: & ī pluribus uirtutibus cardinalibus: qbus addetur completio ſine defectu. Tertius eſt p opationem. Sicut in paupertate & eſurie luctu & humilitate: quibus deus promittit hec tria. Vide ergo quō in regina uirgine eius humilitas & diuina bonitas uident᷑ contendere. Maria ſe humiliat & & ſolum deus eam exaltat. Maria ñ ſe ſolū hūiliat ſed ī humilitate ſub oī creatura ſe in abyſſat: & deus nō ſolum eam exaltat: ſed ſup oēm etiā āgelicā creaturam magnificat: & ſublimis deus eam ut ſuā ueriſſimā matrē reuerenter adorat: & ad eā honore ineſtimabili corpaliter ſe inclinat. Errant ergo quicūq; querunt altū: niſi p hūilitatis ꝓfundū cuius erroris ruina teſtis ē ſupboꝝ. O ſtupendū priuilegiū: & inaudite altitudinis faſtigium: ut a muliere dei filius quodāmō recognoſcere uideatur ſuum eſſe hūanū. Quid nō debuit uirgini concedere: quā tantū uoluit honorare? Certe iſto reſpectu honoris non reſpiceret dei filius milleſies mille milia ſeraphī: & finities infinitos. Sed nec ipſi oēs inſimul poſſent uere ipſum diligere: & uere ipo frui: ut filio uteri ſui: hoc ſūmo gradu iter gradus pure creature omēs ſūmi ſeraphī in uirgine ſublimantur: q inquantum ſunt idem ꝙ uirgo ī ipſa & per ipam guſtant diligunt: & fruūtur dei filio ut naturali ipoꝝ filio ex ieſtiabili dei dilectōe facto filio creature. Sicut autem hec lr̄a adorauit eā deſcribit honorē q dēt᷑ matri a filio. Ita lr̄a Ioſephi: āplexatus eſt eā: pretēdit amorem qui debet᷑ ipi a ſponſo. Tūc enim btā uirgo quaſi altera heſter de tridinio feiaꝝ. i. de eccleſia militante adducta eſt p totā militiā celeſtis exercitus ad cubiculū aſſueri bti. ſ. & ſūmi dei: ita ut illi cōueniat illud. ps̄. lxxii. Tenuiſti manū dexterā meam &c. Quod fuit hodie uere cōpletū qñ oēs celeſtes hierarchie uiderunt eam aſcēdentem: & delitiis diuinoꝝ amplexuū affluentem enixa ſup dilectū ſuum. Certe ſibi ſoli & filio note ſunt in plenitudine delitie amplexuum mutuoꝝ: quem eūdem ſpm̄ filium habet & ſpōſū: licet poſſimus ſi uolumus ſponſaliciū patri attribuere p appropriationē. Occurrit & ipſe ſpūs ſāctus recognoſcēs fornacem ſui amoris & officinā ſue mire opacōis. In qua & de qua fabricatū eſt corpus mūdiſſimū dei filio: & noua infuſa aīa: ambo ſimul tāq̄ humanā unam naturā integrā & perfectā in pſona filii dei uniuit: oſtendit ſpūs ſanctus expreſſe oībus ſcīs & electis: ꝙ in hac officina: & p hanc fabnfecit quicquid ī grā minſicū opatur: & ꝙ ī hac totū ignē uirtuoſe opationis reduxit: quod unq̄ dare diſpoſuit creature. Sic igitur tota trinitas uniformi & concordi uoluntate hanc ineſtimabilem uirginem oñdit eſſe.

Suam ſponſam incōicabilis charitatis

Celi reginam inattingibilis dignitatis

Mundi dñam īpticipabilis poteſtatis

Electorum omnium genitricem piā inexſiccabilis pietatis.

Omnium dei hoſtium conculcatricem triūphaliſſimā inſupabilis ſtrenuitatis.

Omniū theſauroꝝ celeſtiū diſpenſatricē largifluā p ſue cōplacentia uoluntatis. Et hic eſt thronus q poſitus ē a tota trinitate btiſſima mri regis ieſu glorioſiſſime uirgini marie. Thronus inq̄ eburneus q debet᷑ caſtitati: quē ipſe ſalomon. iii. Re. iiii. uane adornauit. Nā uirtuti ꝓmittitur regnū celoꝝ: Matth. xix. Sūt eunuchi qui ſe caſtrauerunt pp regnū celoꝝ. Trhonus etiā ſaphireus qui debet᷑ paupertati que celeſtia non terrena ſectat᷑. Sapphirus enī celeſtis eſt coloris. Ezech. prīo: quaſi lapidis ſapphiri ſimilitudo throni. Pauptati etiā debet᷑ regnū celoꝝ: Matth. v. Beati pauperes ſpū qm̄ &c. Thronus etiam ſoleus: q debet᷑ humilitati que abſcōdit & adūbrat omēm ſuam excellentiam. ps̄. lxxxviii. Thronus eius ſicut ſol in conſpectu meo. His igitur ſcematibus uirgo maria pauper & humilis ī perpetuum coronata triumphat. Gaudent & letantur angeli quia uident reginam hodie primo in curia celeſti: iam & maiori federe coniunguntur hominibus: quia & ſi uidiſſent hominem deum in aſſumptione ſublimatum nunq̄ tamen hominem purum omni alteri creature prepoſitum. Letatur & celeſtis curia: quia poſt ingreſſum illius diuini corporis ieſu: cum quo forſitan aliqua ſanctorum glorificata corpora aſcenderunt: nullum in decore regio preter uirginem uiderant aſcendiſſe. Quilibet celicus ordo occurrit inueniens in uirgine aliquid ſpeciale: tuncq; completum eſt quod ſcribitur Iudith. xiii. Occurrerunt omnes ad eam: a minori uſq; ad maiorem & cetera. Et ſic cunctis letantibus aſtitit regina a dextris filii: dum ſedet ad dexteram regis. Hec eſt dextera miſericordie: in qua placuit regine noſtre regnare: ut poſſit miſeris miſericordiē ſubuenire.

Aſtat ergo ad ſuccurrendum contra tentamēta demonis.

Aſtat ad intercedendum contra indignationem iu
dicis.
Aſtat ad excuſádū defectū noſtre infirmitatis.
Aſtat ad ſubueniendum accipiens pro nobis ple-
niſſime influxum diuinitatis. Sed aſtat uere
regina.
Quia ſummi regis mater per generoſam conce-
ptionem.
Quia ſūmi regis filia p generoſam adoptionem.
Quia ſūmi regis ſponſa p glorioſam aſſumptionē
Sed aſtat in ueſtitu deaurato:qa in corpore glorifi
cato:ex cuius ſplēdore poſt filiū tota clareſcit ſcītas
padiſi. Patet ergo ex dictis ſupius quō triūpha-
liſſime ſibi occurrit:& quō eá ſibi ímediate locauit
Sed in ſequēti uerſiculo etiá plus patebit quō iocū
diſſime eá glorificauit:& potentiſſime coronauit:
licet iam pateat ex predictis.

Ieſus matrem glorificans. Cap.xl.

Vantū dilectus ieſus glorificauerit dulciſſi-
má ſuá matré:licet ex ſupradictiſ aliquátulū
clareſcere uideat:tñ ſpūs ſcūs hoc declarat í
Canti.cū de eius gloria ítroducit celeſtes ſpūs ad-
mirari ca.viii. Que é iſta que aſcédit de deſerto de-
litiis afflués ínixa ſup dilectū ſuū ubi in ipſa admi-
rant excellentiá pſonalé:que tota fuit exéplū religi
onis. Que eſt iſta:gloriá ſingularé qua tota fuit ꝑ
fectus deuotióis:aſcendit ſemp ení aſcendebat dū
uixit:magnificentiá uniuerſalé qua ipſa fuit honor
hūane códitionis de deſerto. Hoc ení fuit mirificū
de hūano genere a gr̄a derelicto talé uirginé poſſe
aſcédere. Opulētiá uirginalé quátū ad fructū ſub-
uentióis ꝓ ſe & ꝓ filiis affluxit delitiis:gr̄am ícói-
cabilé pp uinculū cóiunctionis:quia ínixa ſup dile
ctū ſuū. Sup hanc náqꝫ ſecūdū Ber. ínititur mr̄ illa
felitior:& in aureo ídinatorio diuine maieſtatis in
cūbens:inter ſpōſi:ímo filii ſui brachia requeſcit. O
quáta dignitas q̄ ſpālis potētia íniti ſup illū quem
ágelice ptátes reuerētur aſpicere:hoc fuit maximū
quod fecit angelos admirari. Ná uiderant eá aſcen
dere í uita ſua ad filiū charitate cóſortii. Ná ſicut ie
ſus ſedet a dextris pr̄is in potioribus bonis pr̄nis.
Sic iſta bñdicta uirgo in potioribus bóis filii ſui ie
ſu iuxta ipſum í throno ſublimata cōſedit:hoc ſtu
pēdū ꝓdigi ūqꝫ mulier ſic diuine glorie ſociatur.
Apoc.xii. Ioá. deſcribit dicés. Mulier amicta ſole:&
luna ſub pedibus eius:& in capite eius corona ſtel-
larū duodecim:ubi Io. dilectus huius mr̄is eá intue
tur í ſpeculū cōtēplatióis:qa dicit eá hr̄e ſolaré ami
ctū:lunare ſcabellū:& ſtelleū diadema. Contéplat
ergo ſignū:quod recte fuit ſignū filii hoīs: qd ho
die í celo appuit. Ná ſignū opit & claudit ſignatū.
Et ipſa dei filiū opuit:& in utero ſuo clauſit. Signū
etiá ducit in ſignati noticiá:& ipſa ſup oēm creatu
ram ducit in filii ſapiam. Exaltabo ait ieſus p Eſaiá
xlix. ad ppl'os ſignū meū. Solent aſtrologi dicere
ſolé í medio mēſiū ígredi nouū ſignū:uñ í medio
menſis auguſti ſignat ſol í uirgine. Sol etiá qñ eſt
in ſigno í quo creatus é magnos terre fecunditate
facit effectus:propter quod:hodie fit nobis fecun-
diſſimus ſol iuſtitie. Nam moratur in uirgine in
cuius utero é creatus:uñ hoc ſigno apparēte í celo
recipit peccator ueniá. Iuſtus gr̄am:tentatus uicto
riá:btūs leticiá:& tota trinitas gloriá. In hoc ſigno
uirginis aſtronomi xp̄iani clementiá:gr̄am pſeue-
rantiá:& gloriá ſpeculát:unde de ſigno clementie
dr̄ heſter.v.qꝫ rex extendit uirgá aureá í ſignū cle-
métie. Extendere uirgá eſt magnificare uirginem
glorioſá:uñ ſicut heſter oſculata eſt uirgá & muta-
uit regis ſñiam:& ípetrauit ꝓ populo ſuo ueniam.
Sic & hec. De ſigno gr̄e dr̄. Geñ.ix. Arcū meum
poná í nubibus &c. De ſigno uictorie .i. Machab.
vii. dato ſigno adiutorii a deo comiſerūt iudei cū
nichanore:& maioré ptem exercitus eius uulneri-
bus debilé factam fugere cōpulerūt. De ſigno
glorie: Eccle.xliii. A luna ſignū diei feſti: luminare
quod minuit in cōſumatione:& occultat aſpecti-
bus hoíum:& tñ eſt a ſole illuiatiſſima:& tunc erat
feſtum neomenie apud iudeos. Sic beatiſſima uir-
go maria í aſſūptione ab oculis hoíum abſconſa a
tota btiſſima trinitate dei formata:& filio dei con-
iuncta feſtū nobis conſecrauit. Sic ergo cū ioanne
reſpice ſignū glorioſe uirgis in ſpeculū cōtempla
tionis. Reſpice ſecūdo ſue dignitatis faſtigium
í ſolatiū noſtre peregrinationis. Ná regine ꝓceden
tes ad nuptias ornant ad decentiá:honorant ad re
uerentiá:& coronát ad gloriá. Sic & regina uirgo
maria ornat ſole: honorat lune ſuppeditatióe: co
ronat duodenario ſtelle:ubi ſol ſit ſibi ueſtimentū
luna tapetiū. Stelle capitis ornamentū. Dicitur aūt
ornata ſole:nō ſolū ꝓpter ſplendoré diuinitatis in
eius mēte:que eius menti ſup oēm creaturá ſplédu
it nec ſolū qr gl'ia hoīs ſuper oēm creaturá ornata
fuit ſicut ipſius digniſſima genitrix qui uerus ſol é.
Sed etiá quia ſplédor glorie aíe excellentiſſime uir
ginis glorificate reſplenduit. Sicut Hiero. de uirgíe
nō abnuit. Et Aug. argumētis aſtruit. Et bernarduſ
indubitanter affirmauit. Aug. media & rōnes ſūnt
Mundiciá eá uocat:quia expurgata fuit a carnis li-
bidine:ergo a corporis putredine:quia ieſu & glo
rioſe uirginis matris marie una caro fuit. Sed xp̄us
corruptionem non uidit:ergo nec mater. Item qa
plenitudo gratie ipſam expurgauit a fomite: ergo
a fomitis ſequela que eſt incineratio. Ité xp̄s prece
pit matrem honorari:& ſuam matré potuit ab op-
probrio uermis defendere:ergo licet debuit facere
quod decens fui & ſibi honorabile. Item quia xp̄s
uult qꝫ qui ei miniſtrat ipſum ſequatur. Sed ſicut
angeli quia chriſto miniſtrant mente ſequuntur ip
ſum in gloria anime ante diem iudicii. Sic ení uir-
go glorioſa ſibi pleniſſime miniſtrauerit:& mente
& corpore ipſum plene gloria ſecuta eſt in utroqꝫ.
Item ſecundum Hiero. Nō fuit poſſibile mariá
ñ poſſidere plene gloriá eterne claritatis. Et ſcđm
Augu.xii. ſup geñ. Et ſecundum ber. de diligendo

deum.Non eſt hoc plenie poſſibile aīe niſi reſūpto
corpore.Ergo ex utroqꝫ cōcluditur ꝙ neceſſe ē uir-
ginē in gloria reſurrexiſſe.Itē ſcdm aug.nullus du
bitat ꝙ ieſus hoc potuit.Minus certe debet dubita
re ꝙ uoluit:quia hoc filialē reuerentiā decuit.Itē in
integritate uirginitatis materne:plus potuit gr̄a q̄
natura:ergo & in corporis corruptōne hoc debuit
potuiſſe.Itē quia nūq̄ corpus eius fecit ieſus hono
rari i terris.Ex quo ſequit̄ ꝙ ipſum glorioſe hono
rauit in celis.Certe ſupuacuū uidet̄ mihi ad hoc rō
ne ꝓbandū fidelibus laborare cū reuelationes cer-
tiſſime ab ipō ieſu & eius mr̄e ſicut fidelibus ſuis fe
cit.Ipſa ergo uirgo maria ē gl'ioſa i quadruplici do
te deſignata in ſole.Nos ergo filii imitemur eā in
amictu ſolari:quantum ad
Decorē honeſtatis in geſtu.
Splendorem ueritatis i intellectu
Feruorē charitatis in affectu
Virgorē operis in effectu.
Sed honeſtas obtegitur ꝑ carnalitatē ut nō habeat
decorē:ueritas eclypſatur ꝑ cupiditatē ut nō habeat
ſplendorē. Charitas extinguit̄ ꝑ ocioſitatē ut n̄
habeat feruorē.Strēnuitas anihilat̄ ꝑ hypocriſim &
uanitatē:ut nō habeat uigorē.In longū pn̄t iſta de
duci quātū ad huius temporis malitiā:dū in cleri-
cis deturpatur uita:ad queſtū conuerſa eſt ſcīa unde
nō curant niſi de ſcīis lucratiuis.In religioſis chari-
tas ē tepida uel nulla:& opatio uel anihilata:uel hy
pocritalis & uana.Noīe aūt lune mutabilitas & ſe-
pe caduca & tēporalia deſignant̄.Oīs autē muta-
bilitas:uel ē nature ut in creaturis:uel eſt fortune ut
in tēporalibus bonis:uel culpe in pccīs:uel pene in
miſeriis.Bene ergo luna ſub pedibus uirginis eſſe
deſcribit̄:quia oīs natura uirginis poteſtati ſubſter
nit̄:& ab utraqꝫ eccleſia triūphante & militante pe
des uirginis adorant̄:ut de ea dici poſſit illud deu-
tero.xxxiii.Oēs ſancti in manu eius ſunt:& q̄ ap-
propinquant pedibus eius accipient de doctrina il
lius. Noīe etiā lune tēporalia deſignant̄ in q̄bus
ſepe eo quis fit deterior quo ē ipſius abundantior.
Idē eſt de honoribus huius uite:quia multi ꝑ digni
tatis gradū accedentes ad deū ab ipſo recedūt ꝑ ui-
te demeritū:hanc lunā habuit uirgo ſub pedibus
calcando ꝑ uoluntariā paupertatē. Et hic eſt opti-
mus modus poſſidendi oīa deutero.xi. Oīs locus
quē calcauerit pes ueſter:ueſter erit. Tertio habu
it mutabilitatē culpe ſub pedibus ꝑ pfectā gratiam:
unde oīs culpa cecidit ſub pedibus uirginis:quia p̄
cincta fuit uirtute ad bellū.O q̄ pulchri ſūt greſſus
tui in calciamentis filia pricipis.Canti.vii. Quar
to noīe lune mutabilitas pene notat̄ i miſeriis:hāc
uirginē habuit xp̄s ſub pedibus in reſurrectōe glo
rioſa:quādo caligo oīs miſerie ſub pedibus ſtrata
fuit:& aſcendit ſup cherubī & uolauit. Tertio in
troducit̄ uirgo coronata ſtellis.xii.Prouer.iiii.Da-
bit capiti augmenta gr̄aꝝ:& corona inclyta ꝓteget
te:unī & ad coronā eā uocat cū ſibi dicit:ueni de li-
bano coronaberis.Nō coronat̄ autem niſi q̄ legiti
me certauerit.Sed maria.xii.fortiſſima certamia ha
buit:de quibus feliciſſime triūphauit. In quolibet
eoꝝ accepit coronā glorioſā diuine ſimilitudinis:
Eſaie.lxii.Eris corona glorie in manu dn̄i:& diade
ma in manu dei tui.Coronā ſpei ſpecioſā diuīe ſi-
militudinis.ps.xx.poſuiſti in capite eius coronā de
lapide precioſo.Coronā luminoſā diuine pulchri-
tudinis:Eſa.lxi.Gaudēs gaudebo in dn̄o:& exulta
bo in deo meo quia iduit me ueſtimētis ſalutis.&
indumentis iuſtitie circūdedit me:quo ad utranqꝫ
ſtolā quaſi ſponſū decoratū corona: quia reſpectu
oīum inferioꝝ tenet uicē ſpōſi & uirilis p̄ſidentie
& influentie fecundatiue.Reſpectu autē ieſu & to-
tius trinitatis btē tenet uicē recipientis in ſūmo ſin
gulariſſime ſponſe:ꝓpter quod ſubdit.Et tāq̄ ſpō
ſam ornatā monilibus ſuis:licet autē ibi Ioānes ue
lit deſcribere eccleſiā primitiuā que inſtar glorioſe
uirginis honeſtate:ſapīa:charitate:& uigore maie-
ſtatis ieſu ueſtita erat ſole ieſu pfectionem euuāge-
licā & lunā tēporalium in figuralē corticē legis &
mūdanā prudentiā nocturnalē & ifrigidatiuā tene
bat ſub pedibus plenarie calcans ſpernens ac pre-
cellentiam.xii.Apoſtoloꝝ hēbat in ſuo capite tāq̄
in ſuo nūcio ſupremo:& in ſpūalis mētis utero ha
bens xp̄m & totū corpus eius miſticū:clamabat tā
gemitu ſuſpirioꝝ:q̄ ſono pdicationū:tn̄ multo for
tius hoc de uirgine plenius intelligi hēnt:que ſin
gulariter totū corpus miſticū ſimul cū uero xp̄i cor
pore ſuo portauit in utero:& in continuis dolori-
bus cordis ſui aſſimulatiſ doloribuſ filii ſingulos ꝑ
tuliuit. Et i corona.xii.ſtellaꝝ ſingl'r attribuit̄ uir-
gini tota corona.xii.apl'oꝝ:qr eius meritis fuerunt
electi:& poſt ruinā in xp̄i morte i fide reformati:&
ꝑ eius iſtructionē edocti:& per eius orōnes & ſuſ-
piria ſpū ſcō repleti:un̄ & uirgini ſingulariter attri-
buitur tota per ipſos facta uictoria mūdi:quia ipſa
uirgo ē ſingulariter illa ciuitas Apoc.electos omēs
cōtinēs:in qua in typo.xii.apoſtoloꝝ ponūt̄.xii.p̄
cioſoꝝ lapidū fundamēta:& ſimiliter.xii.margari-
te ex q̄bus fiunt.xii.porte i typo.xii.euangelicorū
uiroꝝ:per quos.xii.tribus iſrael cōuertēt̄ & denuo
totus mūdus:ſicut infra dicet̄.Quibus oībus tāq̄
ſtellis.xii.uirgo p̄clariſſima coronat̄:quia tota illo
rū perfectio poſt filiū ſacratiſſime uirgi attribuitur
& ab ea efficaciſſime generat̄.In cuius ſignū inicia
tio.vi.&.vii.ſtatus q̄ i franciſco & eius ꝑle finaliter
cōplebūt̄:ut infra dicet̄ i ſancte matris uirgis fun
damētū eccleſie accepit:dū in loco ſancte marie de
portiucula ſtatū euāgelicū i utroqꝫ ſexu ꝑ frāciſcū
& clarā pfectiſſime ichoauit.Cui etiā eccleſie ſecun
da die Auguſti uirgo btiſſima a filio ſuo obtinuit
in celis & franciſcus a papa in terris idulgentiā re-
miſſionis plenarie omnium peccatorum:uides er-
go q̄ iocunde chriſtus matrem glorificauit:& q̄ po
tentiſſime & triumphaliter coronauit.

Ieſus fons reſeratus.Capi.xli.

Ento glorificatione uirginis marie mr̄is dei dixerim fonté diuinitatis ieſu plenarie reſe-ratū.Ipſa enī tantū accepit de dei gloria:q̄tū eſt pure creature donabile in eternū: & proportio-nabiliter plus ei q̄ oībus aliis creaturis ſimul ſūptis eſt datum.Sicut eni ceteris in uia p partes dant́ gr̄e In maria aūt ſe totā effudit gr̄e plenitudo.Sic & in patria diuine glorie ꝑticipatio quodāmō p partes datur:ſed maria totā diuinitatis penetrauit abyſſū: & quantū eſt poſſibile creature ſine ꝑſonali uniōe luci illi increate eſt imerſa.Et ſi conſiderentur que dicta ſunt ſupra.maxime de occurſu trinitatis beate apparet ꝙ ipſa p ſe ineſtimabiliter plus ꝑticipat de gloria trinitatis bt̄e:q̄ oīs pura creatura alia ſimł ſū pta:quod ex hoc ꝓbo euidenter.Nā firmiter tenet eccl̄ia ꝙ ipſa eſt ſupra oēs ordines angeloꝝ exalta ta:ac per hoc alius q̄ ifra ipſam ad ſedē luciferi aſſu met́:quia de hoībus oium angeloꝝ ruina ſupple-tur.Sed nulli dubiū ē uere catholico & deuoto: qn beata uirgo in hora qua fuit facta mater dei habuit plus de ſubſtantialitate gr̄e q̄ unq̄ habuit aliqua cre atura:uel ad minus inſanus ē qui eam cuicunq; ma ximo non equaret.Quid ſuper hoc addidit capaci tatis & plenitudinis per ſuperuentionem īmenſura bilem ſp̄us ſancti materne generationis ineſtima-bilis amor?Sed quantū ſupaddit in gratia:tantū ſu peraddidit in gloria.Nihil ergo eſt gr̄e uel glorie i creatura inferiori ſimul ſumpta:quod non ſit i ea multo precellentius ſecūdū doctrinam dionyſii q̄ oīa dona inferioꝝ precellentius a ſupioribus ange lis habent́:uult enim dionyſius ꝙ oīa inferioꝝ or dinū dona in ſupioribus ſint in tanta precellentia: ꝙ quaſi non eſt compatio:quin potius oēs ſupio-res ordines iferioribus cōparant́:ut circūferētia ad centrū.Quod ſi ita eſt cum uirgo glorioſa ſit ſupra oēm ordinē:ac per hoc faciat ordinē per ſe: qui nō patit́ propter dignitatē incōicabilem multitudi-nem pſonaꝝ:ſequitur ꝙ ipſa ad oēs inferiores an-geloꝝ ordines & hoīum ſimul ſūptoꝝ īproportio nabiliter eſt prelata.Quicqd ergo ē glorie dei amo ris & fruitionis in oī inferius glorificata natura tam angelica q̄ hūana: multo precellentius eſt in uirgi ne matre dei:& quātū gradus materni amoris & di gnitatis requirit:tātum ſup oēs participat dei glo riam & fruitionē ineſtimabilē ad quā nullus attin-git etiam gradu multū inferiori. Nec hic attendas alioꝝ numeroſam multitudinē:quia hoc nihil fa-cit ad rē maioritatis glorie ſubſtantialis:quia ī ſpiri tibus idē eſt maius quod melius:quin plus eſt de ſubſtantiali gloria in uno ſeraphī:q̄ ſi in infinitum per impoſſibile multiplicarentur ſecundū numeꝝ angeli inferioris ordinis.Nullus autē ordo eſt i ce lo qui tantū ſupet ordinē īmediate ſibi coniunctū quātū materna dignitas & gloria uirginis dei ma-tris ſupat ordinē ſeraphicū:& oē creatum inferius.

Ad hanc intelligentiā pōt manuducere conſide ratio graduū & capacitatū ſupioꝝ corporalium ec-cleſiaſticorū ordinū & huius uite iuriſdictionum. Nā in corporalibus mundi uides ꝙ ſuperiora con tinent quicquid cōtinent inferiora:& ineſtimabilr plus.In ordinibus eccleſiaſticis uides: ꝙ quid pn̄t ordines inferiores:pōt ſacerdos icōpabiliter plus. Sic epiſcopus ſuper ſacerdotes in iuriſdictionibus etiam temporalibus q̄ eccleſiaſticis uides quō ḡda tim ſe continent & ſuperant uſq; ad ſūmū monar-cham.Sic & in iuriſdictione ſp̄ūali proceditur uſq; ad ſummum papam.Sic & in gradibus glorie ſapi entiſſimus deus pleniſſime ordinauit. Multa autē ad hoc ualentia dicta ſunt li.primo cum de filio dei ieſu per ſacratiſſimam uirginem ageretur cōceptu. In glorificatione ergo ſacratiſſime uirginis marie matris dei facta eſt ultimata reſeratio fontalis diui-nitatis ieſu:ut nūq̄ tantū debeat reſerari infra illam in oī creatura alia ſimul ſumpta. In abyſſum ergo gratie tue beatiſſima uirgo abſorbe me paruulum tuum indignū & impiū impugnatorem perfectio nis filii tui & tue:& quia in te claudo hunc librum claudar & ego cum omnibus tuam paupertatem amantibus:& tuam gloriam expectantibus inter maternum tuum piiſſimum ſinum:per illum amo rem oī pure creature incōicabilē quem portaſti ad filiū dei ieſum dulciſſimum filiū uteri tui:& ad to-tam beatiſſimam trinitatem que ipſam in te incar-nauit:cum qua uiuis & regnas poſt filium tuum: ſecunda imperio celi in ſecula ſeculorum Amen.

Benedictum & adoratum ſit nomē domini no ſtri ieſu chriſti i celo & in terra:& in mari:& in om nibus abyſſis:quia per ipſum oīa facta ſūt Amen.

Explicit liber quartus arboris uite crucifixe ieſu: fratris ubertini de caſali ordinis minorum.

Incipit arboris uite crucifixe ieſu Liber quintus.

Ieſus prolem multiplicās. Capitulū primum.

Excurſis aliqualiter actibus uite dilecti ieſu & ſue deuotiſſime matris:ipſiſq; aſſumptis i gloriam maieſtatis:conſumata felice arbore crucifixe uite ieſu & ſue reuerendiſſime matris:ad multiplicem utriuſque prolem in propagata eccleſia conuertēdus eſt ſtilus tanq̄ ad abūdantem fructū & deſiderabilē arboris mēoratē:in quo inchoat q̄ntus liber:ut ſic deueniamus ordinato p̄greſſu ad illum quem principaliter intēdimus euangelicū ſtatū per minimū minoꝝ Franciſcū: imo per ipſum ieſum in Franciſco in eccleſia renouatū. Ad quoꝝ intelligentiā eſt notandū q̄ ſeptem ſtatus fuerunt in eccleſia formādi & propagādi per uirtutē ieſu lucētis in ipſa:qui poſſunt per ſeptē filios Iob myſtice figurari:qui p ſingulos dies & in p̄p̄is domibus ſingl'r cōuiuiū faciebat. Sic & hic ſtatus q̄libet ſuo tēpore in ieſu ſpūs ſancti pinguedine cōuiuat: de quorū trāſeamus myſterio:ut ad aliqua īteriora ueniamus. Hi autē ſeptē ſtatus ſub multis figuris multiformiter & multiplici repetitōe deſcribunt' ab illa ſublimiſſima aquila Ioanne in Apoca. qui fuit teſtamēti noui ſingularis propheta. Nam ſecundū ſeptem ſtatus eoſdē:ſeptē principales uiſiones continet ille liber. In quarum qualibet maxīe in q̄nq; p̄s oēs ſeptē ſtatus uidet' pcurrere. Ita tn̄ q̄ q̄nque primos ad modū cuiuſdam carnalis pcurrendo ad ſextum:in quo uidet' quedam dilatatio:ac ſi carnalis ī lacū. In ſexta uero & ſeptima uiſione quid tm̄ uidet' ī his que ſunt propria illoꝝ tēpoꝝ occupari. Vnde & totū decurſum eccleſie ab initio ſui uſq; ad finē eterne glorie plene deſcribit. Sed & impugnatiōes babylonice ciuitatis ſimiliter circuit:& quaſi alter Ioſue hierico expugnās:qui multiplicatis circuitis in ſeptimo plene facit corruere muros eius. Prima autē uiſio eſt de ſeptē eccleſiis. Secunda de ſeptē ſignaculis que īcipit quarto capitulo. Tertia de ſeptem tubis que incipit ſexto capitulo. Quarta de muliere amicta ſole cū ſuis liberis que incipit xii. capitulo. Quinta de ſeptem phialis que incipit xv. capitulo. Sexta de dānatione meretricis magne babylonis:& de nouis agni nuptiis cū noua ſponſa:& icipit aň. xvii. capitulū ubi dr̄. Et facta ſunt fulgura & uoces & tonitrua: ſecundū alios in p̄icipio. xvii. capl'i. Septima ē de finali dānatiōe draconis & omniū reproboꝝ:& de finali gl'ificatione totius orbis & omniū electoꝝ infra. xx. capl'm. Et uidi thronū magnū:uel a finali renouatione celi & elemētoꝝ. c. xxi. Et uidi celū nouū. q̄r in generali declinatione iſtoꝝ aliqualiter poteſt cognoſci curſus p̄lis ieſu:& ſtatus ſeptuplus eius ſpōſe. Ideo de his aliqua generaliter ſunt uidēda. Nam ſpecial' declaratio totius libri Apoca. exponi exquirit.

Tangemus ergo breuiter quantum requirit materia iſta. Primo qui ſunt ſtatus eccleſie in his uiſionibus deſcripti:& qualiter deſcribuntur. Secundo quare per ſeptem uiſiones diſtinguunt' ſeptem ſtatus prefati:& quare in ſexta & ſeptima non ſic aperte ſicut in ceteris diſtinguunt'. Tertio de rōe ordinis ſeptem ſtatuum & ſeptem uiſionū. Et quare primus & ſecundus uident' ſimul currere:& tertius & quattus. Et quare in quinta & ſexta non agitur de ſeptem mulieribus bonis uel malis:ſicut de ſeptem ſigillis uel ſeptem tubis. Quarto quare ſextus ſtatus deſcribit' notabiliter p̄em inēs quinque primos. Et quare ſexta & ſeptima uiſio ſolū finalem ſtatum eccleſie uidentur deſcribere. Quinto unde poſſit litteralis intelligentia trahi ſeptem ſtatuum predictoꝝ. Sexto quare predicti ſtatus ſiue ſpatia temporum nō equantur. Septīo quō predictis ſeptem ſtatibus conuenit adaptatio ſeptē dieꝝ origīaliū ſeptem mūdi etatum:& ſeptē notabilium prelioꝝ ſub legis ueteris littera contētoꝝ: & ſeptem ſacramentorum:quibus eccleſia a chriſto ſanat' Quantum ergo ad primū ſciendum q̄ primus ſtatus eſt fundationis primitiue:& p̄cipue in iudaiſmo ab apoſtolis facte. Secundus cōfirmatōis probatiue per martyria facta a paganis in toto orbe. Tertius doctrine illuminatiue ad clarificandum fidem:& hereſes cōfundēdas. Quartus fuit anachoritice uite in ſolitudine uiuentis auſteriſſime. Quintus fuit cōdeſcēſiue ſub monachis & clericis temporalia poſſidentibus. Sextus eſt renouationis euāgelice uite:& expugnationis ſecte antixp̄iane ſub pauperibus uoluntariis nihil poſſidentibus in hac uita. Septimus prout ſpectat ad uitā iſtam eſt quedam quieta & mira participatio future glorie:ac ſi celeſtis hi'r'm uideat' aſcēdiſſe in terram:prout uero ſpectat ad aliam eſt ſtatus generalis reſurrectionis omniū. Pōt tamē ſumi pro beata quiete ſanctaꝝ aīaꝝ & hoc modo eſt idē q̄ ſeptima etas que īchoat' a quiete aīe xp̄i in ſepulchro. Et hoc modo generalis reſurrectio eſt ſtatus octauus:ī cuius myſteriū xp̄s octaua die ſurrexit. Primus ſtatus proprie incipit a ſpūs ſancti miſſione: licet & alio modo ceperit a chriſti ieſu predicatiōe: & alio modo magis remoto ab ortu ipſius ieſu.

Secundus prope cepit a pſecutione facta ſub nerone:q̄uis & alio modo ceperit a lapidatione Stephani:uel etiā a paſſione chriſti. Tertius p̄p̄e cepit a tēpore Conſtātini impatoris ad fidem chriſti conuerſi:ſeu a tempore beati Silueſtri:ſeu a tempore Niceni concilii cōtra arrianā hereſim celebrati.

Quartus cepit a tēpore magni Anthonii: ſeu a tēpore Pauli primi heremite: uel ſecundū Ioachim a tēpore Iuſtiniani auguſti:ſub quo habemus magna culta. Quintus uero proprie cepit a tēpore Caroli magni. Sextus uero iniciatus eſt a tēpore ſeraphici uiri Franciſci:plenius tamen apparebit in

damnatione babylonis meretricis magne: qn̄ perfectio an uel in uiris eiuſdē ſpūs ſecū ſignabit futuram malitiā xp̄i. Septimus autē uno mō inchoat ab iterfectione illius antixp̄i quē iudei recipiēt. Alio mō ab aduētu iudicis xp̄i. Primi quattuor ſtatus ſolēt aliqn̄ per quattuor aīalia deſignari: quoꝝ primus apoſtoloꝝ & paſtoꝝ leoni ī auctoritate & cōſtantia ſimiliat̄. Secūdus qui eſt martyrū uitulo in ſacrificiis mactato. Tertius doctoꝝ & cōfeſſoꝝ hōi ratione predito. Quartus uirginū ſeu cōtemplatiuoꝝ aquile. Quītus aſſimiliat̄ ſedi generali a quattuor aīalibus ſuſtētate: a qua dicūtur manare iudicia iuſtitie & miſericordie. In ſexto uero & ſeptimo ſemper ē noua inchoatio: ut infra patebit. In p̄mo eminet p̄ncipatus p̄lationis & cura paſtoralis. In ſecūdo onus paſſionis & pugna triūphalis. In tertio ſonus p̄dicatōis & tuba magiſtralis. In quarto ornatus ſanctitudīs & uita ſingularis. In qnto zelus rectitudis & ira iudicialis: ac uita cōdeſcēſiua & cōuentualis. In ſexto forma xp̄i formatoris eccleſiā reformās. In ſeptimo uero gloria deiformis ipam felicitans & conſumās. Siue in ſexto eminet fructus charitatis. In ſeptimo uero guſtus felicitatis. Propter qd̄ ī primo p̄eminent paſtores eccleſie catholice. In ſecūdo pugiles xp̄iane militie. In tertio p̄cones xp̄iane ſapie. In quarto obſeruatores uite celice.

In qnto iuſti zelatores & pii regularis ſanctimonie. In ſexto reformatores uite euāgelice. In ſeptimo preguſtatores eterne glorie. Deſcribuntur autē hi ſtatus a ioanne nō ſolū p̄ bona eis p̄pa: ſed etiā p̄ mala eis oppōita. Primo aūt triūphat̄ uirtus ſanctoꝝ quā in tolerādo & expugnādo mala aduerſarioꝝ hūerunt: nō poſſet nob̄ plene abſq̧ illoꝝ deſcriptōe maloꝝ mōſtrari. Secūdo ꝙ oppoſita iuxta ſe pōita clarius eluceſcūt: & inſpectio unius cōtrarii pl̄imū cōfert ad alterius noticiam.

Tertio ad mōſtrandū ꝙ corpus reproboꝝ cōtinue in hac uita currit cōmixtū & cōfligēs cū corpe electoꝝ: corrn̄det per cōtrariū proportionalis exercitus reproboꝝ. Quarto qr mala pēalia exterminantia reprobos: que deus in quolibet ſtatu īfligit: multū cōferūt ad clarificationē & cōſolationē electoꝝ: et etiā qr per huius exterminia declarantur plenius fines ſtatuū p̄oꝝ: & initia ſequētiū: & ideo huius exterminia referunt̄ in libro Apoca. Quātum ad ſecundū.ſ. qre p̄ ſeptē uiſiones diſtīguunt̄ ſepties ſtatus p̄dicti: & qre in ſexta & ſeptīa nō ſic. Debes ſcire ꝙ prima ratio eſt ad idē ſub pl̄ibus ſignis & ſiītudibus plenius exp̄mendū & magnificandū. Nā aliq̄ p̄pe͞tates p̄dictoꝝ ſtatuū exp̄munt̄ per unā uiſionē: que nō exp̄munt̄ per aliam: & magnificētius concipimus magnitudinē alicuius rei quando ſub pluribus ſolēnibus ſignis nobis ingeritur itucda. Secunda eſt ad idē firmius cōfirmādum & imp̄mendū. Vnde Gen. xli. dicit Ioſep Pharaoni: quod aūt uidiſti ſecūdo ad eā rem ptinēs ſōnium firmitatis indiciū eſt: eo ꝙ fiat ſermo dei: & uelocius impleat̄. Tertia eſt qr nullus ſeptē ſtatuū p̄dictoꝝ eſſet pfectus abſq̧ ſeptem dōis ſuperius tactis. Quilibet enī ſtatus eget cura paſtorali: & pugna triumphali. & tuba magiſtrali: & ſic de aliis. Quodlibet etiā predictoꝝ donoꝝ ſeu officioꝝ eget cōpticipatione ceterorū ad ſuū debitū & cōgruum cōplementū. Nā cura paſtoralis nō pōt cōpleri & cōgrue exerceri abſq̧ pugna triūphali & p̄dicatione: & abſq̧ ornatu ſanctitatis uite: & ſic de aliis. Ille autē ſtatus in quo unū donū p̄eminet: & cetera illi deſeruiūt tanq̄ ad eius pfectiouē ordinata denoīatur incōgrue ab illo dono: & tūc etiā per nom̄ eius doni cetera deſignātur ſub eius ducatu & perfectione incluſa. Et ideo quodlibet donoꝝ p̄dictorum pōt ſubdiſtīgui in ſeptem p̄tes ſeu p̄pe͞tates: ita ꝙ prima inapropriate corrn̄deat p̄mo ſtatui: & ſecūda ſecūdo: & ſic de aliis: ut ſic ſint ſepties ſeptē.

Patet.n. primo hoc de primo dono. Nā paſtoralis cura inſiſtit primo ouiū p̄pagationi. Secūdo earum defenſioni ab ībribus & lupis. Tertio earū directioni ſeu deductioni. Quarto earum paſcuali refectioni. Quinto morborum cure pie & morbidaꝝ medicīali extirpationi. Sexto ipſaꝝ plene reformationi. Septimo ipſaꝝ in ſuū ouile reductioni & recolectioni. Conſtat autē ꝙ p̄pagatio approp̄at̄ plātatōi ap̄l'oꝝ: defenſio pugne martyꝝ: directio doctrine: refectio deuotioni anachoritaꝝ: curatio zelo cenobitaꝝ: reformatio pfectioni euāgelice ſtatus: reductio īgreſſui eterne uite. Patet hoc etiā de ſecūdo.ſ. pugna ꝙ ī quolibet ſtatu ī uenit̄. Nā p̄ma pugna fuit cōtra carnalē cerimoniā & intelligentiā iudeoꝝ. Secūda cōtra idolatriam paganoꝝ. Tertia cōtra pfidiā arrianoꝝ & ceterarum hereſum. Quarta cōtra ſectam ſaracenorū.

Quīta cōtra fecē & mixturā falſoꝝ xp̄ianoꝝ q ī qnto tp̄e enormiter multiplicant̄. Sexta contra peſtē antixp̄i & ſuorū ſequatiū. Septima contra aciem demonū ī agone nouiſſimo eccl'iam ubiq̧ circūdantiū. Vel ſi ſextā diuidas in duas: quarū p̄ma eſt antixp̄i miſtici: ſecūda uero ātixp̄i p̄prii: tūc illa de gog nō ponit̄ inter prima ſeptē capita draconis: ſed ī cauda ipſiius. Vnde & in Apoca. xvii. dicitur: ꝙ beſtia habens ſeptē capita eſt de. vii. & tn̄ eſt ipſa octaua. De tertio dono.ſ. tuba magiſtrali patet. Nā doctor intēdit fidē ſciare: robrare: explicare: deīde p̄ opa obſeruare: & unicuiq̧ ſecundū ſuā p̄portionē cōtentare. Intēdit etiā auditores xp̄o cōfigurare: & eos ad eternā gloriā p̄ducere. Et patet iſtorū actuū corrn̄dentia ad ſeptē ſtatus p̄dictos.

De quarto.ſ. de ſanctitudine contēplatiuoꝝ & anachoritaꝝ patet. Nā contēplatio ſeptē ſtatuū eccleſie & diuinaꝝ p̄fectionū in eis refulgentiū habet mentē cōtemplatiuā pficere ſecūdū ſeptē actus p̄dictis ſtatibus rn̄dentes. De qnto.ſ. de zelo rectitudīs q deſignat̄ ī phialis patet ꝙ ē ſeptiformis p̄ut fert̄ cōtra genera reproborū iudeorū: paganorū: arrianorū: ſarracenorū ſeu māicheorū: relaxatoꝝ xp̄ianorū uite euāgelice īpugnatorū: q̧ p̄ fantaſti-

cas rationes fere omnes articulos fidei nitunť corrumpe:& finalr corruptorũ perfectionis date poſt mortem antixpi. Item ẽ ſeptiformis:ꝑut fertur cõtra quorundã eccleſie ꝑmitiue fatuã infantiã: ac deĩde cõtra pueritiam inexptam. Tertio contra adoleſcentiã leuẽ per oẽm uentũ erroris agitatam. Quarto cõtra ꝑtinaciã inexptã quaſi in loco uirilis & ſtabilis ſe firmantẽ. Quĩto cõtra ſenectutẽ remiſſam. Sexto cõtra ſeniũ decrepitũ frigidum & defluxũ. Septimo cõtra mortis exitũ deſpatũ & ſui oblitũ. De ſexto.ſ.de forma xpiformi:ſeu de renouatõe ſpũs & charitatis fructus: patet hoc ipm qr forma ſeu fructus iſte ſicut ĩcohať in ĩcipiẽtibus ꝙ creſcit in ꝓficiẽtibus:& pficitur i pfectis:& quot ſunt gradus pfectionũ:tot ſunt gradus aſcẽſus ſiue augmẽti & quodlibet ꝑdictoꝝ.vii.donoꝝ partici pat aliqd de forma xpi & uite eius.Et idcirco refor matio uite xpi omniũ illoꝝ ꝓpetatẽ uirtuoſam in cludit. De ſeptimo ẽt patet ꝙ ĩ quolibet.vii.ſtatuũ ꝑdictoꝝ eſt aliqua qetatio ſpũs ĩ deo:& aliquiſ guſtus dei in quo ẽ illius ſtatus ſabbatũ.Sic.n.pfectus gradus charitatis ꝑtingit ad pfectũ guſtũ:ac p hoc pfectiſſime ſabbatizat:ſicut ĩfimus ad infimũ: medius ad mediũ.Item qlibet ſtatuũ hũit aliq̃ pacem ꝑter ſue aduerſitatis noctẽ:ut ex ueſpe & mãe fieret dies unus. Quare aũt ꝑdicti ſex ſtatus nõ ſic diſtinguũtur in.vii.uiſione &.vi. diceť infra in quarto notabili:licet de:vii.hic tibi dicã: qr prima ratio ẽ ad deſignandũ:qr ĩ eterna & finali gloria ñ erit ſucceſſio ſtatuũ:ſicut in hac uita. Secunda ad ĩnuendũ ꝙ exceſſus eterne gľie in ſumma unitatis redundãtia cõprehẽdit pfectões omniũ donoꝝ & ſtatuũ huius uite:nec diſtĩguiť ſecundũ artos perfectionis limites. Tertia eſt ꝓut per ſtatũ ſeptimũ deſcribiť felicitas ſanctoꝝ facta poſt mortẽ antixpi danda ĩ hac uita:ut mõſtreť ꝙ illa ẽ finis & terminus huius ſeculi & breuis reſpectu prioꝝ tẽporũ. Idcirco ſeptima uiſio nõ explicauit ſucceſſiuã diſtĩctionẽ tẽpoꝝ:ꝓpter hoc in aptione ſeptimi ſigna culi diciť.Factũ eſt ſilentiũ media hora:& in ſeptĩa tuba diciť breuiter:factũ ẽ regnũ huius mundi dei nñi.Et in ſeptima phiala nihil põiť aliud niſi factũ ſecundũ alios q ibi ĩmediate poſt ſextã ĩcipiñt uiſi onẽ.Attendendũ aũt ꝙ prima uiſio ſeptẽ eccleſias Aſye lŕaľr tãgit:ad quas Ioãnes ſcribit:que ordinãte ſapia dei hũerunt tales cõditiones ad deſignandũ ſtatus ſeptẽ tpoꝝ futuroꝝ.In reliqs uero uiſionibus paꝝ uel nihil eſt lŕale:niſi ꝙ ueꝝ eſt ſub illis figuris hominẽ uidiſſe:& illis.vii.ſtatus generales eccleſie obſcure magis deſcribit q̃ clare. Coueniens aũt fuit ꝙ excellẽs ꝓphetia hẽret aliqd lŕale:in quo de pñti poſſet ſua ꝓphia cognoſci:ut ex hoc ñ dubitareť de futuris per ſpũm ſanctũ loq. Et ideo cõditões illaꝝ eccleſiaꝝ q̃ ſic erant per ſpũm ſanctũ abſens cognouit: ut ſic cognouit abſentia loco:ſic & futura que adhuc nõ ſunt ĩ tpe cognoſcere mõ ſtrareť.Et hic eſt etiã ꝙ Eſaias & Hieremias & ceteri ꝓphete ꝑdixerunt aliqua ſuis tpibus uẽtura:que facta ſunt fidedigna. Secũda ratio quare ſic obſcure locutus ẽ:fuit ne ſi ꝓpetates futuroꝝ operũ & ſtatuũ clare ꝑdicarenť:impedirenť certamĩa ũni cuiq; ſeptẽ ſtatuũ occurſura. Tertia ẽ ut indigni exdudanť a gřa donoꝝ:& intelligẽtia diuinoꝝ luminũ & ſtatuũ per uelamĩa ſcripturaꝝ. Quarta eſt:ut dei gľioſa opa & ipſoꝝ archana ex hoc hẽantur in maiori eſtimatione & reuerẽtia:& ut intellectus eoꝝ & pceptio ſoli xpi merito & gře deſcribatur:qui quos uult ad iſta intelligẽda illuminat.

Quantũ ad tertiũ nota ꝙ optime iſti ſtatuſ ſunt ordinati.Cũ.n.xps ihs & eius primitiua eccľia ſint radix & cõplementũ omniũ ſtatuũ ſequentiũ: debuit ipſe primo ĩtroduci cũ ſua benedicta mře & electis diſcipuľ:& qr ſuo ſtatui obſiſtit ſua impia ſynagoga:ideo neceſſe fuit aggredi ꝑmũ bellũ poſt hoc. Secũdo cũ ipſe ihs eẽt omniũ deus dñs & redẽptor ad cõfuſionẽ illius ĩpie ſynagoge:q̃ ihm repulerat:debuit ipſe ĩ totũ orbẽ omniũ terraꝝ nationũ diffundi:que cũ eẽnt idolatre & peſſimis mo ribus imbuti:opportuit fieri bellũ fortiſſimũ ad talia excludẽda. Tertio in fine huius belli debuit totus orbis ſubiici ſceptro xpi:ꝓut factũ ẽ tpe conſtãtini.Et qr tunc xpi diuinitas & hũanitas eius & beatiſſime trinitatis fides toti orbi debuit clarius explicari:ex tũc claruit ordo doctoꝝ.Quia uero hũanus ſenſus nõ preualet ĩtelligere eternã dei generationẽ:& pſonaꝝ diſtĩctionẽ:& naturaꝝ unionẽ in pſona ieſu:& ſic de ceteris ꝓfunditatibus fidei. Idcirco ꝑſumẽtes de ſubtilitate ĩtellectus ſui:iuſte ſũt traditi deceptionibus demonũ:ac p hoc in multas hereſes ſunt ꝓlapſi:ꝓpter quas opportuit moueri tertiũ bellũ ſacroꝝ doctoꝝ cõtra ĩſidias hereſum. Quia uero intelligẽtia diuinorũ paꝝ aut nihil prodeſt abſq; uita pfecta ſecundũ diuina dicta: ideo in quarto ſtatu refulſit celeſtis uita anachoritarũ:& ꝑcipue in deſertis arabie egypti tali uite congruis. Quia uero infectio hũani generis & ſue carnis nõ patiť tã arduã uitã in hoc ſeculo pdurare: caſus autẽ a ſtatu tã arduo grauẽ hypocriſim & remiſſionẽ aut aptã apoſtaſiã inducit:talis autẽ lapſus cũ prĩo lapſu pfidaꝝ hereſum dignus ẽ iudicio & extermi nio grãdi.Idcirco circa finẽ quarti ſtatus cõtra hřti cos & hypocritas & remiſſos ſupuenit ſecta ſaracenica oĩa fere deuaſtãs & ſubiugãs:& ideo cõtra illã motũ eſt quartũ bellũ.Eccleſia enĩ xpi que nullo mõ a mũdo debet excludi in paucis ſuis reliquiis fuit a deo defenſa:& in unã ptẽ terre recollecta. Et qr erũt cõgruẽtior ſede Petri & romãi impiꝫ ideo in qnto tpe qď cepit a Carolo magno facta eſt de ſenſio & recollectio iſta:qui multũ fortiter ſaracẽicam beſtiã expugnauit.Tũc & cõgrue inſtituta eſt uita cõdeſcẽſiuã:ut nequeũtibus in arduis pdurare dareť locus gře ĩ mediocri ſtatu.Et qr nõ ſeruantibus cõdeſcenſiua & cõia debet feruere zelus correptõis:idcirco ſanctoꝝ přum cõtra ſubditos fortiter zelus exarſit.Et qr cõdeſcẽſiõis gřa multi de facili abutunť: & in cõſuetudĩales relaxationes decidũt

que & enormiter creſcũt. Idcirco circa finẽ qnti tpiſ creuit tãta relaxatio uite ad ea que carnis ſunt: q̄ tota ſpũalis uita xp̄i uidet̃ exſufflata de medio: ſed de hoc magis dicet̃ in ſequenti cap̄lo. Quia uero poſt tãta dei dona & poſt tantoꝝ ſtatuũ magnalia ſic horribiliter ruere diuinã iracundiã ad iudiciũ ꝓuocat: idcirco in fine qnti ſtatus & i initio. vi. recte dr̃ babylon meretrix cõdẽnari: & ille magnus terre motus fieri: q in aptione ſexti ſignaculi eſt deſcriptus. Et qm̃ poſt plenitudinẽ gentiũ debet ſecundũ ap̄l'm oĩs iſrael cõuerti ad xp̄m: & i fine opis debet eſſe pfectior oĩs forma: & ſuo exẽplari pfectius aſſiſ'ari. Ideo tũc ſingl'r debet apparere pfecta renouatio xp̄i uite: & ſeq cõuerſio ſynagoge. Quia uero hoc nõ debet nec cõgrue põt fieri ſine fortiſſimo & uirtuoſo certaĩe: idcirco ĩ eodẽ ſexto ſtatu docet liber Apoca. fore grauiſſima certamĩa duplicis antixp̄i miſtici & apti. Poſt hoc autẽ cõueniẽter dat̃ ſanitas pax & pguſtatio glorie in eccleſia contẽplatiua: & tandẽ in eterna gloria: multe autẽ alie ſunt huius ordinis rõnes que dimittunt̃ ad pſens.

De ordine uiſionũ que deſcribunt̃ in apoca. ſcias q̄ ſecundũ ordinẽ ſeptẽ donoꝝ ſeu officioꝝ uel ſtatuũ pſcriptoꝝ ordinant̃ uiſiões ĩ Apoca. libro. Nã prima ẽ de ſeptẽ ep̄is & eoꝝ eccleſiis & directius reſpicit paſtoralẽ curã & eius ſeptiformitatem: & cõueniẽter eſt de angelis & eius eccleſiis: q2 ſtatus paſtoralis totus debet eſſe in pſona platoꝝ angelicus: & pro ſubditis ſollicitus. Secũda uero que ẽ de pliis deſignatis in eqs: & eoꝝ eqtibus reſpicit directius certamen martyꝝ & eius ſeptiformitatẽ: & rõabiliter ẽ iſta uiſio de ſigillis & aptura eoꝝ: q2 ſummum dei ſecretum ẽ: q2 ſuos electos tot martyriis ſubiicit: cuius ſecretũ apitur cũ uictoria ſubſeqtur. Tertia uero que ẽ de ſeptẽ angelis tubicinãtibus directe reſpicit ſonorã pdicationẽ doctoꝝ & eius ſeptiformitatẽ: & recte deſcribit̃ in angelis cũ tuba: q2 doctores debẽt eſſe & uita & contẽplatione angelici & artius uiuere q̃ aliis imponunt ad modũ tube. Quarta ẽ de muliere amicta ſole: & eius uirginea ꝓle: & hoc directius reſpicit ſtatũ uirgineũ & contẽplatiuoꝝ & eius ſeptiformitatẽ: & optime in mľiere amicta ſole: q2 talis ſtatuſ celeſtis eſt & nõ terrenus. Quĩta ẽ de effuſſiõe vii. phialaꝝ: & reſpicit zelũ correctoꝝ & eius deformitatẽ: & dr̃ eſſe de ſeptẽ angelis: q2 q debet aliũ zelatiue corrigere: debet in ſe angelicã uitã oñdere. Sexta eſt de dãnatõe meretricis: & beſtie hñtis capita ſeptẽ: & de nouis nuptiis agni & ſue ſpõſe poſt meretricis dãnationẽ fiendis. Hoc directius reſpicit reiectionẽ babylonice prauitatis & renouationem forme xp̄i: & ſeptiformitatẽ pfate reiectionis & renouationis. Nã in occiſione p̄mi capitiſ beſtie fit p̄ma renouatio: & ſic de ſingulis. Septima uero que ẽ de finali gloria eccleſie reſpicit ſeptimũ donũ patẽter & eius deformitatẽ. Vnde eſt ibi celũ nouũ & terra noua: & oĩa inouata. Multe rõnes mire & magnifice ſunt illius libri nobis occulte: q2 ſicut: dicit Hiero. Plura hẽt ſacramẽta q̃ uerba. De ſecunda pte huius tertii notabilis: q2 primus ſtatus & ſecundus uident̃ ſimul currere. Et circa hoc debes ſcire q̄ ſi per ſtatus intelligat̃ eoꝝ dona & officia: tunc in quolibet tpe currũt oẽs: & etiã aliqñ in una pſona continent̃ oẽs. Vnde Petrus fuit paſtor: martyr: & doctor: & ſolitarius ſepe & auſterus: & pleruñq; cõdeſcenſiuus: & euãgelice uite pfeſſor: & maximus celeſtiũ deguſtator: ſic Ioãnes: ſic Paulus: ſic ceteri apoſtoli: ſic multi ſeqũtes paſtores uiri pfecti: put uero ſtatus diſtiguũtur ab iuicẽ per certã ꝓprioꝝ donoꝝ & officioꝝ p̄eminẽtiã ad multitudinẽ pſonaꝝ in ipſis cõcurrentiũ: ſicut cõcurrit p̄mus cũ initio ſecũdi. Primo q2 apoſtoli fundauerũt eccleſiam: non ſolũ inter iudeos: ſed inter paganos & ex ipſis: & ideo ad eos uincendũ opportuit ab eis pati. Secundo q2 decuit eos xp̄o paſſo conformari cuius erant filii: ac fidem quã pdicauerũt ſanguine cõfirmare. Tertia cõis eſt oĩbus ſtatibus: debuit enĩ ſeqũs inchoari ante ceſſionẽ prioris. Nã ꝓpter maiorẽ cognitionẽ ſtatuũ: tũ q2 ſicut infans formatur in utero m̄ris añq̃ p exitũ diſtinguat̃ ab ea: & ſicut puulus pus nutrit̃ & docet̃ a p̄re: añq̃ ip̄o mortuo fiat heres eius & r̄ctor domus ſue. Sic expedit ſeqũtẽ ſtatũ formari: & nutriri ĩ utero prioris: & p̄cipue regi ab eo quaſi a tutor̃ uel patre. Vnde & ſtatus doctoꝝ ichoatus ẽ tpe martyꝝ. Nã Clemẽs in Alexãdria doctor origeñ doctoris famoſiſſimi claruit cũ ip̄o añ tẽpus beati Siluestri fere p. vi. annos: q̄uis Origenes pdicauerit uſq; ad Fabianũ papam ſicut & ſtatus monachoꝝ & canõicoꝝ qnto tẽpor̃ multiplicatus cepit ſub quarto tpe. Sic & ſextus ſtatus a beato Franciſco & ceteris pauptatis ordĩbus inchoatus ẽ: durãte adhuc qnto & cõcurrẽte cum ipſo iã p annos centũ. Et hic ẽ q̄ huius ſtatibus uarii fines & uaria aſſignant̃ initia. Dat̃ & alia rõ: ut ſi prior ſtatus oĩo deficeret añ initiũ ſeqũtis: deſolaretur terra a lumĩe utriuſq;: eſt & alia. Aliqñ. n. inchoat̃ ſeqũs ſtatus añ finẽ prioris: ut ꝓbet̃ & ipugnet̃ a zelatoribus primi. Et hoc hẽt rõem qñ primus ꝓpter ſuam impfectionem debet effugari & mutari in melius: & hac rõe xp̄s incepit ſub ueteri lege: & renouatio euãgelice uite ſub fecibus qnti. Aliqñ uero ſeqũs inchoat̃ ante finẽ prioris & pfectioris: ut initiũ ſeqũtis exẽplarius & plenius pticipet pfectionẽ prioris. Et hac rõne ſtatus martyꝝ ſub apoſtolis: & ſtatus monachoꝝ & canonicoꝝ ſub anachoritis incepũt. Spãlis aũt ratio aſſignatur q̄re t̄tius cũ quarto doctoꝝ cũ anachoritis cõcurriſ ſe dicuut̃: nõ q̄ pſone fuerint in eodẽ ſtatu: ſed q2 fuerũt in eodẽ tpe: ideo autẽ eodẽ tpe cõcurrerũt q2 ſicut affectus exigit noticiã itellectuſ: nec iſta noticia eſt ſancta abſq; ſancto affectu. Sic exercitatio affectualis & contẽplatio anachoritaꝝ & ſanctoꝝ idiotaꝝ eguit pclaro lumĩe doctoꝝ: nec illud claꝝ eſſe potuit abſq; pcellẽtia uite. Vnde ad mutuũ obſequiũ & ad meridiẽ uniuerſi orbis tũc ad fidẽ conuerſi ſimul clarificandũ & inflãmandũ debuerunt

ſimul illi duo ſtatus cõcurrere:ſicut autẽ notícia p̃cit amorẽ:q̃r nõ põt amari niſi cognitũ:ſic ſtatus doctoꝝ pmittit̃ ante ſtatũ anachoritaꝝ. In quarta enĩ uiſione Apoca.xii.oſtẽdunt̃ cõcurrere:ubi dicitur ꝙ date ſunt mulieri due ale aq̃le ut uolaret ĩ deſertũ. Quod autẽ de facto inſimul cõcurrerũt patet ex cronicis. Nam Antonius magnus & doctor Athanaſius ſimul fuerũt:& ambo tp̃e Cõſtantini tẽpoꝛ etiã Hylari & Ambroſii doctoꝝ floruerũt. Macharius & Iſodorus & alius Macharius & Moyſes & Beniamĩ:& tp̃e Hieronymi & Auguſtini & Gregorii nazanzeni multi fuerũt anachorite:ut ex eorum dictis patet:ſecũdũ uero Ioachim libro tertio cõcordie ſtatus eccleſie nõ ſumit̃ proprie: primo tẽpore poꝝ anachoritaꝝ ſed ſolũ a tẽpore Iuſtiniani uſq; ad tẽpus Caroli. Suponit enĩ ꝙ illo tp̃e ſtatus ille in multitudine ſolẽniori claruerit. Sed hic ſatis tertius & quartus ſtatus etiã tp̃e diſtĩguitur.

Sextus uero currit cũ ſecũdo nõ in eodẽ tẽpore ſed in celebri martyꝝ multitudĩe:q̃r utrobiq; martyriũ. Et q̃r tp̃e tribulatõis ẽ amouẽda correctio:& imitãda cõſolatio:ideo ſola ſecũda & ſexta eccleſia angeli eoꝝ non rephendunt̃:ſed multipliciter cõmẽdant̃ & cõfortant̃. In modo martyrioꝝ magna eſt differentia ſecundi & ſexti:nã martyria ab idolatris facta nullũ certamen dubitationis inferebant martyribus ꝓpter nĩmiã euidentiã pagãici erroris. In ſexto aũt tp̃e nõ ſolũ ꝓpulſabant̃ martyres per tormẽta corpoꝝ ſicut fuit factũ a pagãis: aut p ſubtilitatẽ rõnum:aut per ĩtorta teſtĩmõia ſcripturaꝝ: aut per ſiſ̃ationẽ ſanctitatis hypocritaꝝ:q̃ omia fuerũt in martyriis hereticoꝝ:imo cũ oĩbus p̃dcĩs: & ꝙ plus ẽ cũ falſis miraculis a tortoribus factis:de q̃bus ſatis dicit Grego.xxxii. moꝝ ſup illo uerbo Iob. Stringit caudã ſuã quaſi cedrũ:penſemus ait q̃ erit hũane mẽtis illa tentatio: q̃n pius martyr corpus tormẽtis ſubiicit:& tria ante eius oculos miracula tortor facit: ꝓpulſabãt eoſ per falſam imaginẽ diuĩe ptãtis & auctoritatis. Tũc.n. ſurgent pſeudo xp̃i falſi xp̃i uicarii cõtra electos:ſicut Anna & Caiphas cõtra xp̃m. Erũt ergo tormẽta inteſiue maiora:tp̃e aũt paganoꝝ fuerũt exteſiue pl̃a:nã quaſi p ccc.annos durauit pſecutio. Quare uero in quarta uiſione & ſexta non agit de ſeptẽ mulieribuſ:ſed ſolũ de una tm̃:dicendũ ꝙ q̃r in pma uiſione propter diſtinctionẽ ſtatuũ egerat de ſeptẽ eccleſiis: in ſecũda de pieptẽ ſigillis:in tertia de ſeptẽ tubis:ĩ q̃nta de ſeptẽ phialis:ne ꝓpter talẽ diſtinctionẽ crederet̃ tota eccleſia ſanctoꝝ ab initio xp̃i & etiã uſq; ĩ finẽ ſeculi non eſſe una:idcirco in quarta uiſione ĩ qua cõſiſtit̃ meridieſ eccleſie de gẽtibus deſcribit in oĩbus ſtatibus unã eſſe eccleſiã electoꝝ:quaſi mulierẽ unã ſole amictã:attamen hñtem prolẽ uariã & uarios exercitus corrñdentes ſeptẽ dracõis capitibus. Sexta uero docet totã cateruã reproboꝝ eſſe unã meretricem:& unã beſtiã hñtem ſeptẽ capita contra plem ſeptuplã ſancte mulieris in quarta uiſione deſcripte:unde & in ſexta eadẽ replicat̃ beſtia de qua mẽtio facta fuerat in quarta. Circa quartũ quare.ſ.ſtatus ſextus deſcribit̃ ſemp notabil̃r p̃eminẽs q̃nq; primis:& ſicut ſtatus prioꝝ & tanquã initiũ noui ſeculi euacuãs quoddã uetus ſeculũ:qđ in fecibus q̃nti repit multipl̃r deturpatũ: debes ſcire ꝙ hoc hẽt rõnes altiſſimas & multas:ſed ad pñs tres tm̃ tangimus:quaꝝ pma ẽ ex ſolẽnitate triũ pſonaꝝ dei:& triũ finaliũ pfectionũ ſeu proprietatũ xp̃i. Prima nãq; pfectio xp̃i & clarificatio nomĩs ſui eſt eius ſingularis pſona:& pſonal̃ unio in diuina natura cõſiſtẽs:ex qua ſibi ſoli cõpetit ꝓprietas adoptionis:& ſecundũ hoc fuit xp̃s finis legis ueteris:ſecundũ apl̃m Roma.x. Secũda ẽ eius ſingularis & exẽplaris uita quã apl̃s ĩpoſuit:& ĩ ſeipſo exẽplauit:& ĩ libris euãgelicis ſolẽniter ſcribi fecit. Huius autẽ uite pfecte imitatio & participatio ẽ: & debet eẽ finis nr̃e actiõis & uite ſecũdũ illud. Finis p̃cepti ẽ charitas:que.ſ.imitationẽ xp̃i uite perfecte cõſumat. Tertia xp̃i pfectio eſt eiuſ eterna gloria ſecundũ beatificationẽ utriuſq; nature: & in hac eſt finis totius beatitudĩs nr̃e:ſecundũ illud apl̃i pmo Coꝛ.xv. Deĩde finis cũ tradiderit regnũ deo & patri. Sicut ergo ad ſolẽnizationẽ xp̃i redẽptoris decuit uetera expelli:& totũ orbẽ gentiũ per ipſius fidẽ & grãm reuouari:& hoc ſub aliquo ſolẽni tp̃e & p opera ſolẽnia:ſic ad celebriorẽ ſolennizationẽ uite ipſius ieſu decuit aliud ſequẽs tẽpus ſtatui:in quo mutatis ueteribus iteꝝ renouaret̃ orbis per lucẽ & gratiã uite ieſu renouate in mũdo. Sicq; tertio reiecta tota uetuſtate huius ſeculi renouaret̃ & cõſumaret̃ ſeculũ per gloriã & in gloria xp̃i in omni reſurrectione cõpleta: ꝓpter quod dicit̃ Eſaie.xxx. Erit lux lune ſicut lux ſolis:& lux ſolis erit ſeptempl̃r ſicut lux ſeptẽ dieꝝ in die qua alligauerit dñs uulnuſ populi ſui:& pcuſſurã plage eius ſanauerit. Nam ĩ prima die aduẽtus xp̃i pſone in mundũ lunaris defectus cerimõiaꝝ legis in xp̃i ſolarẽ lucẽ & grãm cõmutat̃. & ipſa lux ſolis.i.gratia eccleſie de gentibus que xp̃m credit redẽptorẽ cũ multis tñ impfectionibus diſtractionis temporaliũ maxĩe in ſtatu quinto:& in fecibus finis eius:& in ſtatu ſexto ſeptempl̃r in plena clarificatione & reformatiõe xp̃i uite in mundũ:ubi & dabit̃ plena clarificatio ſuperabundans reſpectu poꝝ tẽpoꝝ:tunc autẽ erit ſicut lux ſeptẽ dieꝝ ſplendidiſſima:q̃n in luce glorie dei formis uidebimus ſicuti ẽ:& hoc terno die ſecundũ plus & minus alligat̃ & ſanat̃ uulnus corrupte nature. Ex hoc autẽ cõſurgit ſolẽniſſima & p̃clariſſima repñtatio ſumme trinitatis & unitatis dei ĩ generalibus ſtatibus mũdi. Nã ſecundũ hoc tẽpus patrũ xp̃i & ueteris teſtamẽti magis repñtat deum patrẽ ut fecundũ ad filiũ generandũ. Ad hoc enĩ fuit tota lex & ꝓphia & totus prior dei populus a deo uirtual̃r fecũdatus & ſingl̃r electus & ordĩatus: ut xp̃m ſingl̃r p̃cederet: ꝓmitteret: p̃diceret:cõcipet & pturiret:& ſic ſtatus ueteris teſtamẽti appropriaret̃ patri:xp̃s uero deus homo & dei filius & hominis mundũ renouãs & redimẽs quo ad primũ aduen

tũ in carnẽ dicitur ſibi appropriare ſtatũ noui teſta
menti: & ſic ſtatus eccleſie de gẽtibus appropꝛiatur
filio. Sancta uero & ſingularis pticipatio & ſolenni
zatio ſanctiſſime ſue uite & charitatis in ſcripturis
ubiq; appropꝛiat̃ ſpũi ſancto a pr̃e & filio ꝓcedẽti: &
utrunq; clarificãti: & ideo cõgrue repñtat̃ per ſub
ſequẽs tẽpus renouationis orbis per uitã xp̃i: i quo
prior populus iudeoꝝ q̃ fuerat pr̃is imago: & po
pulus gẽtiũ qui fuerat filii: & poſtq̃ ſuſcepit xp̃m
iã fere totus a xp̃i fide uera defecit: & ſub antixp̃o
peius deficiet: reſtituet̃ & reunieť ſub uitali & uiui
fico calore & lumĩe uite xp̃i per uiuificũ & unitiuũ
eius ſpũm & patris ſui. Status uero eterne gl̃ie tri
bus tp̃ibus predictis ſuccedẽs aſſil̃iat̃ unitati & eſ
ſentie trinũ pſonaꝝ: qr ibi erit deus oĩa in oĩbus: &
oĩa unũ in ipſo. Ex hoc autẽ nõ intẽdimus pſonas
diuinas ſepare: nec ipſaꝝ cultũ ſed ꝓprietatẽ & ap
ꝓpationẽ tẽpoꝝ diſtĩguere. Secũda ratio eſt ex
pte diuerſarũ pfectionũ ſeu diuerſorũ graduũ eiuſ
dem in eccleſia xp̃i diſtĩguere & ordĩate introducẽ
doꝝ. Sicut enĩ multi gradus pfectionũ ſũt ĩter in
fimũ & ſupmũ: ſic decuit ꝙ eccleſia ab ĩfimo ad ſu
premũ aſcẽderet p gradus ĩter medios: tanq̃ p p̃am
bulas diſpões p̃currẽtes ultimã formã. Et ideo ut
finis eccleſie cõcordaret fini ſynagoge ſeu p̃oris ſe
culi: in cuius ſexta etate tanq̃ finis p̃oris ſeculi uẽit:
elegit deus ſextũ tẽpus eccleſie ad ſuã formã & ui
tã in ip̃o pfectius exp̃mendũ. Si aũt cõtra iſtã ratio
nẽ obiicias ꝙ pfectio qnti ſtatus nõ ẽ gradus ſupe
rior ad quattuor ſtatus priores: aſcendẽs & appro
ximãs ad finalẽ pfectionẽ p̃dictã: imo ſecundũ ſu
pradicta uidet̃ eſſe infima conditio & magis diſtra
ctiua q̃ fuerit in eccl̃ia. Triplex eſt ad hoc reſpõſio.

Prima eſt qr licet cõdeſcẽſio qnti ſtatuſ ĩ infimis
pro q̃bus fit: ſit impfectior in ſanctis tñ arduas per
fectiones p̃oꝝ ſtatuũ in hĩtibus mẽtis tenentibus:
& ex ſola charitate & ĩfirmoꝝ ſalute cõdeſcendenti
bus eſt ipſa cõdeſcẽſio ad pfectionis augmentũ: ꝑ
ut paret in xp̃o infirmis cõdeſcendẽte. Vnde Ade
ſubtracta ẽ fortis coſta ad formationẽ Eue: & reple
uit deus carnẽ pro ea. i. pietate cõdeſcendẽtis ꝓ ro
bore ſolitarie auſteritatis. Secũda ẽ qr primi ſta
tus remãſerũt in merito & ĩ fama & in ſcripto & in
celeſti ſanctoꝝ premio. Et ideo ſufragant̃ huic qui
to: ut in pfectione ad pfectionẽ aſcendãt: ſicut etiã
ſtatus omniũ patrũ ueteris teſtamẽti cõuerſioni iu
deoꝝ ſuffragabat̃ ꝓ tp̃e pro quo fiet. Tertia eſt
qr nõ ſolũ p̃ores pfectiones diſponũt ad ultimã &
ſupmã: imo etiã ip̃aꝝ remiſſiones & caũs enormes
ac iuditia terribilia ꝓ iſtis inflicta: licet nõ ſic diſpo
nant̃ per ſe ſicut p̃ma: ſed oĩo per accñs: tñ iſtud per
accñs multũ deus attẽdit ſepe ĩ opibus ſuis: ut gr̃a
& gloria & honor ſibi ſoli attribuatur de oĩ bono.
Ex hoc cõmendabilior apparet gr̃a donatõis & p
fectionis ultime: & exẽplo p̃teritoꝝ caſuũ: & iudi
cioꝝ timore eius humilius: ſincerius: formatius ac
prudẽtius & firmius aſſumit̃: & ſeruat altitudo ſta
tus ſupmi ex mera gratia ſine meriti rõne donati.

Et ideo talis pfectio cõiter nõ introducit̃: uel non
plene clarificat̃: niſi in defectu prioris ex multis pre
cedẽtibus caſibus. Et hec ẽ ratio apoſtoli ad Gala.
iii. multũ deducta: ubi & dicit ꝙ concluſit ſcriptura
oĩa ſub peccato: & alibi. ſ. Roma. xi. cõcluſit ei dicẽs
oĩa in crudelitate: ut miſericordia donetur ex mera
xp̃i gr̃a & fide: & nõ glorieť oĩs caro coram illo.

Tertia ratio ad principale huius ptis eſt ex reſpe
ctu duplicis populi gẽtilis & iudaici per xp̃m con
uertẽdi. Licet enĩ iudaicus eſſet primo ad xp̃m ſolẽ
niter deducendus: niſi gr̃e ieſu tã impie rebellaſſet:
ac per hoc ſe feciſſet indignũ: & niſi incõprehẽſibi
lis & rectiſſimus ordo diuine p̃deſtinatõis al̃r ordi
naſſet: nihilominus nõ erat ſic final̃r excludendus
qn circa finẽ ſeculi aliq̃d ſolẽne tẽpus ſue reſeruare
tur cõuerſioni: & ex hoc duplex ſumit̃ argumentũ
ad ꝓbandũ ſextũ tẽpus eccleſie eſſe ſolẽne. Pri
mũ eſt qr ſi in cõuerſione gẽtilis populi fuit ſolen
nis renouatio totius mundi hñs ſua ſolẽnia tpa &
opa: non minus decet hoc fieri in cõuerſiõe iſrael:
imo q̃to magis xp̃s & eius mater fuerũt ſingl̃r illi
populo dati: & ex eis nati: & cũ eis conuerſati: & ſi
cut p̃ncipal̃r ſalus huius populi fuit a deo per pro
phetas expreſſius ꝓmiſſa prĩbus: & iuramẽto firma
ta. Ita pfectior & ſolẽnior & xp̃o honorabilior eſt
illi populo conuerſio reſeruata. Vnde non ĩmerito
ſibi ſeruatus eſt finis ſeculi & eccleſie: ut ſicut ĩ ip̃o
populo iudeoꝝ principiũ & finis eccl̃ie xp̃i & oĩs
boni totius mũdi: & in gẽtili populo fit ratio ſub
adiũcti ſeu medii interſerti. Et hoc expreſſe exp̃mit
clarus ĩtellcũs ueteris teſtamẽti. Sed & doctria xp̃i
in parabolis ſuis & opibus pluribus: & maxĩe in pa
rabola adoleſcentis & ſenioris filii: cũ pater ad ſeni
orem egreſſus introducit eũ. d. Luce. xv. Fili tu ſem
per mecũ es: & oĩa mea tua ſunt: per quẽ intelligit̃
pfecta habitatio in donis ſpũs ſancti populi iudeo
rum: & pfecta coniũctio xp̃i uite. Similiter & in re
ſuſcitatione filie Archiſynagogi: ꝓ qua xp̃s uenerat
rogatus a patre: & in medio introducit̃ curatio mu
lieris fluentis ſanguine: per quam eſt gẽtilitas figu
rata. Secundũ argumentũ ad ꝓpoſitũ eſt: qr po
pulus gẽtilis: qui iuxta p̃dicta primo cõuerti debu
it: ſic fuit per idolatriam cecus & rudis moribus &
incõpoſitus: ꝙ ſtatĩ in primo introitu non fuit ſuf
ficienter aptus & diſpoſitus ad plenã intelligentiã
lumĩs alti & perfectã mutationẽ uite xp̃i. Et ideo p
diuerſa curricula tẽpoꝝ debuit magis ac magis il
lumĩari ad intelligentiã fidei: & per diuerſa exẽpla
ria ſtatuũ & ſanctoꝝ ducũ debuit ſucceſſiue ſubleua
ri ad aſſequendã pfectã uitã xp̃i. Rurſus ſicut oĩs di
es habet mane: meridiẽ: & ueſperã: ſic & oĩs ſtatus
populi dei in hac uita decurrit. Nam in eterna uita
erit ſemper meridies abſq; nocte. Tẽpus ergo plẽi
tudis gentiũ ſub xp̃o ieſu debuit ante cõuerſionem
populi iudaici hẽre mane & meridiẽ & ueſperã. Si
cut & ille populus etiã ſub lege Moyſi. Et hoc iam
uidemus quaſi in facto cõpletũ: & a Ioanne ĩ Apo
ca. deſcriptũ. Nã eius mane cõmixtũ tenebris ido

latrie fuit ab initio uſq; ad Conſtantinum. Eius ue ro meridies fuit in p̄clara doctrina & cōtēplatiōe & uita doctoꝝ & anachoritaꝝ. Declinatio uero hu ius ſolis fuit in q̄nto tpe: cuius ueſpam & iā quaſi noctem in fecibus huius q̄nti cū nimis doloribus expimur: & cū Babylon meretrix & beſtia portans eam fuerit in ſuo ſummo: & miror ſi iam nō eſt: & forte ſummū eius trāſiuit ī turbinibus mortis filii qui p̄ceſſit: tūc dr̄ nox eius tenebroſiſſima: de qua dictū ē in p̄s. Poſui tenebras & facta ē nox: i ipſa ꝑ tranſibūt oēs beſtie ſilue. Ipſe ſunt beſtie ſexta die formate: poſt quas īformatus ē homo ad imaginē dei: qr poſt has cōuertetur iſrael cū reliq̄s gētium: & apparebit xp̄iformis uita imago ieſu ī euāgelica regula reformata. Ex p̄dictis aūt patet quare ſexta & ſeptima uiſio deſcribūt principl̄r ſolū finalē ſta tū eccleſie. Fit. n. hoc ad plenius deſignandū ꝙ in ſexto & ſeptimo ſtatu debet fieri ſolēnis finis prio rum tpoꝝ: & quoddam ſanctū & nouū ſeculū ītro duci. Et nota ꝙ q̄n dr̄ ꝙ ſtatus ſextus eſt perfectiſſi mus reſpectu poꝝ: nō itelligit̄ reſpectu xp̄i & uir ginis & ſue ſocietatis ī ſanctis ap̄lis: ſed quo ad ini cia cōuerſionis gentiliū ī multitudine ipſecta: licet ubiq; oīs cōmendatio ſtatuū debeat ſane intelligi: qr ī quolibet ē aliquid p̄rogatiue ſpālis in quo pōt ceteris anferri. Circa q̄ntū. ſ. unde poſſit litteral̄r trahi p̄ncipalis intelligētia ſeptē ſtatuū predictoꝝ in uiſionibus Apoca. debeſ ſcire: ꝙ licet multum ſit obſcuꝝ ī ſex uiſionibus q̄d cuilibet ſtatuū debeat applicari: maxīe qr nihil ſic dr̄ literal̄r de uno ſtatu: q̄n miſtice ad aliud poſſit referri: tn̄ ex duobus uel tri bus inſimul cōpatiſ pōt itellectui illumiato & fide li clare mōſtrari ꝙ. vii. ſtatus predictos īntēdit Ioan nes deſcribere: & ſextū ſtatū & ſeptimū ſic ſolēnes pre aliis demōſtrare. Ad qd̄ intelligendū debes ſci re ꝙ q̄libet uiſio hēt quoddā radicale ſe hēns ad ſep tem ſtatus ſequentes: ſicut radix ad ramos: & ſicut fons ad riuos ipſos continens triformiter: cāl̄r: exē plariter: & collectiue. Hoc aūt nō fit clare in ſexta & ſeptima uiſione huius libri: agitur de p̄mordiali ac medio & finali ſtatu eccleſie: xp̄s aūt ꝑut in princi pio & fine Apoca. dr̄: eſt alpha & o p̄ncipiū & finiſ: ꝑ que tanq̄ ꝑ extrema ſubintelligit̄ ꝙ ipſe ē mediū & mediator. Et ideo decuit ꝙ ī his uiſionibus pre mitteret̄ xp̄s tanq̄ radicale & fontale p̄ncipiū toti us eccl̄ie & oīum ſtatuū eius: ac deiñ ī medio ꝓceſ ſuū ſtatuū r̄fulgeret eiuſ mediatō: & ī fine ꝙ ip̄e eēt omniū cōſumatio & finis. Et ideo ſic uiſiones ut pl̄imū ordinant̄: ꝙ p̄ma ps eaꝝ ē tanq̄ fons & ra dix. Secūda uero quaſi ſtipes q̄nq; nodoꝝ: ſeu qua ſi cōductus ex fonte deductus hēns q̄nq; reſpiracu la. Tertia uero eſt quaſi ramoꝝ diffuſio cū foliis & fructibus ſuis: ſeu quaſi emiſſio aque ex cōductu in magnū lacū: ex quo tota ciuitas dei potat̄ & irriga tur. Quinq; enī ſtatus eccleſie deſcribunt̄ hic quaſi per modū ſtricti ſtipitis uel cōductus. Sextus uero ſtatus deſcribit̄ quaſi q̄eta fruitio ꝑ eſum fructuū: & poculū aquaꝝ: ſicq; cū ſeptēario ſtatuū refulget

ibi admirabil̄r myſteriū trinitatis. Quia uero xp̄s ē cā efficiēs & exēplaris: & etiā contētiua omniū ſta tuū: ideo radix uiſionū ꝓponit̄ ſub hoc trino reſpe ctu. Tranſeo aūt qr illū textū nūc exponere non ua cat: tn̄ claret intelligēti quē xp̄s introducit. In ſexta uero & ī ſeptima uiſione nō p̄mittit̄ ſic plene talis radix: primo qr in q̄nq; uiſionibus p̄cedētibus ſatis patebat xp̄m eē radicem: Secūdo qr illa que cōtinē tur in illis duabus uiſionibus in iudiciis & b̄nficiis ſunt tāte altitudis: qr nō potuit dubitari illoꝝ xp̄m eſſe radicē & cām. Tertio lral̄r pōt dici ꝙ ut q̄dā fi nis ſolēnis p̄teritoꝝ: & quoddā ſolēne initiū noui ſeculi mōſtrat̄ eſſe in ſexto ſtatu: & plenius in ſepti mo. Idcirco ſexta & ſeptima uiſio nō agūt de q̄nq; tpibus p̄oribus: niſi ſolū cōmemoratiue & cōſuma tiue ad diſtīctionē ſexti & ſeptimi ſtatus plenius de clarandā. Et idcirco non opportuit talē radicē pōi: que ut dictū ē oēs ſtatus cōprehēſorie cōtinet.

Accedētes ergo ad p̄ricipale ꝓpoſitū dicimus ꝙ ī telligentia litteralis iſtoꝝ ſtatuū ꝓbatur & trahitur ex duobus uel tribus inſimul cōpatis. Trahitur enim primo ex p̄ncipalibus duabus ptibus uiſio num. ſ. ex radicali & ex finali: & ex ordine quinque priorū mēbroꝝ ad ſextū & ſeptimū tanq̄ ad finem ſuū. Secūdo trahit̄ ex doctrina noui teſtamenti ad Apoca. cōpata: ſicut & litteralis intelligētia pro phetaꝝ ueteris teſtamēti in pte trahit̄ ex libris lega libus et hiſtoriis. Tertio trahit̄ ex ꝓp̄iis finaliū tpum in ueteris teſtamēti ſentētiis ſcriptis. Quod aūt ex primo trahat̄ breuiter ſic declaro. Radix ue ro uiſionū illaꝝ apte demonſtrat ꝙ inchoāt a xp̄o incarnato paſſo & reſuſcitato. Vltimū uero mē brū ipſaꝝ & ultima uiſio libri Apoca. apte demōn ſtrat ꝙ ipaꝝ finis ſimpl̄r eſt uita eterna in fine ſecu li reuelāda: ſecundū q̄d aūt eius pfecta p̄ticipatō in uita iſta paulo añ finē ſeculi deguſtanda. Sextū ue ro mēbrū ipſaꝝ uiſionū in ſexta uiſione libri Apō ca. declarat̄: ꝙ in ſexto tpe eccleſie eſt reuelanda ſin gularis pfectio uite & ſapīe xp̄i: & ꝙ uetuſtas p̄oris tēporis ē ſic uniuerſaliter repellēda: ut uideat̄ quod dam nouū ſeculū ſeu noua eccleſia tūc formari: ue teribus iā deiectis. Sicut in xp̄i p̄mo aduētu forma ta ē noua eccleſia: ueteri ſynagoga reiecta. Et hinc ē ꝙ in his uiſionibus p̄ntat̄ triplex xp̄i aduentus.

Primus in carnē mundū redimēs & eccleſiā fun dans. Secūdus in ſpiritu euāgelice uite reformāſ & pficiēs eccleſiam p̄mitus iā fedatā. Tertius ad iudiciū glorificans electos cunctaq; cōſumans. Li cet alius ſecūdus aduētus ſit in toto decurſu eccl̄ie: & etiā in gl̄ificatione ſanctoꝝ: qr in omni ſtatu ſpi ritus xp̄i pficit omnes ſanctos. Nihilominus recte & congrue per quandam anthonomaſiam appro priatur tempori ſexto: qr in eo ſingulariter uidetur ieſus uenire ad ſuam uitam in ſancto ſpiritu in ſua eccleſia renouanda: & ſeipm uidet̄ quaſi in electis formare per ſimilitudinē uite ſue. Rurſus q̄nq; mēbra ſic diſtincte & interſcalariter erunt inter radi cem uiſionū & inter ſeptimū membrum ꝙ ex hoc

ip̄o apte inſinuat̉ pro ipſa deſignari quinqꝫ ſolénia
tēpora cū ſuis ſolennibus ſtatibus & opibus de di
uinitate percurrētibus ab initio eccleſie uſqꝫ ad ſex
tum ſtatū. Que aūt eſſent iſta tpa uel opera: aut in
quo pūcto inchoarent̉ & finirent̉ non potuit a no
bis cōiter ſciri uel iueſtigari niſi per realē & manife
ſtū aduentū ipſoꝝ: ac preclarā & ſolēnem imitatio
nē ſtatus ſexti: aut per reuelationē ſpālem dei. Et iō
ſicut ſolēnis imitatio noui teſtamēti facta in ſexta
mūdi etate cū p̄curſione quinqꝫ etatū elucidat itel-
ligentiā ꝓphaꝝ quo ad primū xp̄i aduētū: & quo
ad tpa ip̄m precurrentia: ſic ſolennis nūciatio ſexti
ſtatus cu p̄curſione. v. prioꝝ elucidat ítelligentiam
libri Apoca. & ceteroꝝ libroꝝ ꝓphaliū: quo ad ſe-
cundū xp̄i aduentū: & quo ad tpa p̄currētia tam pri
mū q̄ ſecundū aduentū: pp quod in ip̄o ſexto tpe
erit ſol ſapiē xp̄iane ſeptupl̉r lucēs ſicut lux ſeptem
dieꝝ. Quod autē ex ſecūdo. ſ. ex his que ſcripta
ſunt in euāgeliis & epiſtolis cū collatione quorun
dam in Apoca. ſcriptoꝝ trahat̉ lr̄alis intelligētia p̄-
dictaꝝ ſic declaro. Nā in aptione ſexti ſignaculi di-
cunt̉ . xii. tribus iſrael ſignate: & tūc innumerabilis
populus uniuerſi orbis adducendus ad xp̄m Ro.
aūt. xi. dicit apoſtolus ꝙ cecitas ex pte pdurat i iſrl̉:
donec plenitudo gentiū itraret: & tūc oīs iſrael ſal-
uus fiet. Ergo ex utriuſqꝫ collectōe habet̉ ꝙ i ſtatu
ſexto eccleſie debet plenitudo gentiū intraſſe: quia
tūc i ſexto ſignaculo dicūt̉ ſignari tribus iſrl̉: & oīs
iſrl̉ cōuerti ad xp̄m. Itē Paulus ibidē dicit: ꝙ ſi deli
ctū iudeoꝝ delicta ſunt mūdi: & diminutio eorum
ſunt diuitie gentiū: q̄to magis plenitudo eoꝝ. Er
go ſecundū apl̉m: ſi caſ9 iudeoꝝ in primo chriſti
aduētu uenit per accn̄s ad diuitias colliſionis & fi-
dei gentiū: multo magis cōfert ad hoc ip̄m plena
cōuerſio iudeoꝝ circa finē mūdi fiēda. Et ſic patet
ꝙ ex utriuſqꝫ collatione hētur ꝙ i ſexto tpe eccle-
ſie debet plētudo gentiū cū toto iſraele plenius cō
uerti ad xp̄m: q̄ fuerit in primo tpe caſus iudeoꝝ a
xp̄o. Itē ſub ſexto angelo tuba canēte ſcribit̉ deſcen
dere angelus hēns faciē ſolis: & i manu librū aptū
qui. ſ. liber erat prius uiſus ſeptē ſignaculis clauſus
& clamauit ꝙ in tempore ſeptimi angeli tuba canē
te cōſumabit̉ conſilium dei per ꝓphetas ſuos euā
gelizatū: datoqꝫ libro Ioāni. i. contēplatiuo & euan
gelico ſtatui per Ioannem deſignato dixit ſibi: op
portet te iteꝝ prophetizare populis & gentibus &
linguis & regibus multis: ſubditqꝫ de ciuitate ſan-
cta calcanda menſibus. xlii. Et de duobus teſtibus
eodē tpe ꝓphetaturis & ꝓdigia magna facturis: &
tandē reſurrectionem & occiſionem ipſoꝝ: & p̄ter
ſeptē milia hominū tūc a deo occiſa: reliq i timorē
ſunt miſſi: & dederūt gloriam deo . i. ad xp̄m ſunt
conuerſi. Chriſtus aūt Math. xvii. dicit ꝙ Helias uē
turus eſt & reſtituet oīa. Iuxta quod Malach. ultio
dr̄. Ecce ego mittā uobis Heliam prophetam anq̄
ueniat dies dn̄i magnus & horribilis: & conuertet
corda patrū ad filios: & corda filioꝝ ad patres. Er-
go ex iſtoꝝ mutua collatione hētur ꝙ in ſexto tē-
pore eccleſie debet liber xp̄iane ſapiē plenius apiri
& comedi: & uniuerſis gentibus iteꝝ p̄dicari. Et ꝙ
Helias cū altero cōteſte ſibi conſocio ſit tūc uentu-
rus ad conuertendū corda iudeoꝝ ad fidē & intelli
gentiā ſanctoꝝ pr̄m & ꝓphaꝝ: & ut ieſus aſſerit uē
turus eſt ad reſtituēda oīa: ſicqꝫ cū ſuo conteſte occi
detur a beſtia que aſcendit de abyſſo: ꝓut dicit Ioā
nes ibidē. Quomodo autem tertio ex prophis
ꝓbent̉ predicta ſcias ꝙ ex ip̄is ꝓbatur: ꝙ maior ps
iſraelis erat excidēda in primo xpi aduentu: & totuſ
orbis gentium tunc conuertendus ad chriſtum: &
ꝙ poſt quandam plenitudinem tpis debet iteꝝ p̄-
cellenter conuerti: & cum toto iſraele in chriſto io-
cundari. Ex quo habetur ꝙ mundus primo conuer
ſus debuit fere totus a xp̄o conuerti ante generalē
conuerſionem iudeoꝝ: quod iam multū uidemus
eſſe completum. Quomodo autē hoc ex prophe-
tis probetur huius libri curſus huic operi interſerer̄
non permittit: quia tractatum prolixiorem exigit.
Sed nunc ſupponatur quia forte de hoc faciemus
ſpecialem tractatum: tamen ſpiritus in hoc euiden-
ter ſatis illud manifeſtat percurrenti textum ꝓphe-
tarum cum lumine ipſius ieſu. Ex predictis patet ꝙ
principalis intelligentia ſexti & ſeptimi membri ui
ſionū Apoca. fortius probatur: & probari poteſt: q̄
intelligentia intermediorum inter ipſum & ſextū:
ſeu inter radicem & ſextum membrum: & ita clara
intelligentia ipſorum dependet ab intelligentia ſex
ti. Sicut & ratio eorum que ſunt ad finem depēdet
a fine. Vnde autem probentur ſeptem membra ip
ſarum uiſionum principaliter referri ad eoſdem ſe-
ptē ſtatus eccleſie facile eſt aduertere: tam ex hoc ꝙ
ſeptimum membrum cuiuſlibet eorum principali
ter & clare refertur ad eundem ſextum ſtatum eccle
ſie: & ultimū mēbrum ad ultimū ſtatum: q̄ ex hoc
ꝙ initiū ipſarum uiſionum aperte inchoat a primo
chriſti aduentu & ab initio eccleſie primitiue: q̄ ex
hoc ꝙ in membris intermediis ponitur ſecundum
tertium quartum: aut aliud a parte deſignans ſuc-
ceſſiuum ordinem inter ipſa: ſicut in uiſione de mu
liere amicta ſole. Item multum patet ex hoc ꝙ ſi
omnia priora mēbra uiſionum ad inuicem confe-
ras: & ſimiliter omnia ſecunda: & ſic de aliis. Aperte
uidebis omnia prima ad idem primū referri cōcor
diter: & ſimiliter omnia ſecunda ad idem ſecundū:
& ſic de aliis. Et hoc iterum uerum eſt ꝙ prima in-
telligentia eiuſdē primi multum clarificatur ex mu
tua collatione omnium priorum. Et idem eſt de
omnibus aliis mēbris. Vnde etiā probetur ibi tm̄
eſſe ſeptem uiſiones principales: facile colligitur ex
predictis: quia quelibet quinque priorum ſic decur
rit ab initio eccl̉ie per medium uſque ad finem: ꝙ
ex hoc quelibet aperte ſe exhibet ut unam totalē.
Sexta uero ſic p̄ncipaliter iſiſtit ad monſtrandū dā-
nationē babylōis: & ea que poſt eius dānationē uſ
qꝫ ad finē mūdi ſequunt̉ ꝙ apte declarat ſe eē unā
uiſionē totalē. De ſeptīa uero quōcūqꝫ eā icipias ſa
tiſ patet. Si qs tn̄ uiſionē ligatōiſ ſathāe uſqꝫ ad eiuſ

ſolutionē & dānationē ponat ꝑ una uiſiōe totali: ita ꝙ ipa ſit ſeptia: & alia ultima ſit octaua ñ curo reſiſtere: qr ſecūdū diuerſos reſpectus eſt ibi aſſignari ſeptima & octaua: iuxta quod alibi dr̄ beſtia fuiſſe de ſeptia: & nihilominus eē. viii. Quātū autē ad. vi. ſcias ꝙ predci ſtatus ſcd̄m ſpacia tpoꝝ non equāť: imo qntus durauit ꝑ quingētos annos: ſumēdo eius initiū a tranſlatiōe impii romani a grecis in Carolū magnū ſcā ut dr̄ octuageſimopmo āno xp̄i. Sumendo uero eius initiū a pr̄e Pipio: addunť fere. lxx. anni. Quattuor āt primi ſtatus inſimul ſumpti durauerūt minus octingētis ānis: inť quos ſecūdus ſtatus martyꝝ longe plus durauit q̄ ſtatus apl̄oꝝ. Quartus ēt ſtatus prout eius initiū ſumiť a tpe iuſtiniani durauit circa centum ānos. Si uero ſumatur ab antonio magno multū fuiſſet longus ſtatus: ſed poſt cētū annos p̄dcōs a iuſtiniano ſaraceni oēs illas partes deſtruxerūt: acceperūt egyptum & hieruſalē & affricā. Et circa annos dn̄i ſeptingenteſimo uigeſimo ceperūt hyſpaniam & depopulauerunt ſardiniam: & fuit iſta fera beſtia peſſima: que a quarto tempore eccl'eſie uſq; ad noſtra tempora plurimam ſtragem dedit. Ratio autem diuerſitatis horum temporū licet ſit i ſecreto dei qui iſta diſtinxit ſecundum influentias diuerſas gratiarum: & precioſitatem temporum nō annoꝝ: tñ poſſumus ad hoc cōgruētiā aſſignare. Diffuſio. n. fidei ꝑ apl'os i orbē uniuerſū debuit eē uelox inſtar lucis ſolaris: & iſtar fulguris i uniuerſa ſubito diſcurrens. Hoc enim maxime fuit in gloriā chriſti & lucis ſue: unde in apparitione primi ſignaculi dicitur exiſſe uincens ut uinceret. Martyria uero martyres configurantia chriſto paſſo & teſtimonium dantia chriſto & eius fidei & poſteris reliquētia uirtutis exemplum debuerunt eſſe multa & diuturna. Primo propter maiorem gloriam chriſti: & propter maiorem confirmationem fidei. Secundo propter maiorem coronam maioremq; ſocietatem illius triumphalis militie: unde & a prima perſecutione neronis uſq; ad perſecutionem Iuliani apoſtate qui mortis filius uiſus eſt idolatriam renouare fuerunt circiter trecenti anni: & a paſſione xp̄i uſq; ad pacem chriſtianis datam ſub conſtantino quaſi totidem anni: qui numerus bene congruit ſtatui martyrum pro fide trinitatis recipientium centenarium fructum martyrii. Stupor aūt fuit ueritatis xp̄i in electis ſuis quarto tempore paruo ſecundū modum apparente reſpiraculo durauerunt in tanta ꝑfectione fidei & uirtutis. De tertio uero & quarto ſtatu patet: ꝙ doctrina doctorum & uita contēplatiuorum debuit habere ſuam durationem per quam in utroq; oſtenderetur plena claritas luminiſ & uigor uirtutis: licet Ioachim dicat ꝙ ſtatus anachoritarum proficiendo decreuit: unde dicit ꝙ parum durauit propter malitiam illarum regionum: in quibus uiſus eſt floruiſſe ad horam. Incepit enim ut dictum eſt a Iuſtiniano ſecundum ipſum tamen incipiendo ab antonio & paulo & hylarione dlus durauit. Alias autem fragilitas humane carnis non patitur tantum ſtatum diu in altitudinem perdurare. Quintus uero ſtatus pluribus ex cauſis debuit eſſe longus. Prima eſt quia eius condeſcenſio noſtre infirmitati proportionabilis potuit in multitudine perdurare. Secunda quia in ipſo debuit terminari tempus plenitudinis gentium: prout diſtinguiť a tempore cōuerſionis iudeorum inter que debuit eſſe grandis euacuatō ueterum carnalitatū ex uniti remiſſione naſcentiū: & hoc ꝑ grāde iudiciū punitiuū. Vt aūt hoc iudiciū appeat iuſtius & maturius debuit diu tolerari ipſius īfirmitas: & per diuerſos ſtatus religionū eius citari iniquitas: uñ in iſto quito floruerunt monachi nigri: orti ſunt monachi albi tanq̄ duplex miſſio nūciorum pro fructu uinee iħu ad p̄latos tāq̄ cultores euāgelice uinee: poſt quos miſit ad eos d̄us pater filiū ſuū. i. euangelicū ſtatū in ſimilitudinē filii uiuētis qui uenit in fine quinti ſtatus ad intimandū ſextum: quē cultores extra uineā ut īfra patebit eiecerūt: & impie occiderunt pp quod malos male perdet: & uineam ſuā locabit aliis agricolis. Ipſi ſunt eni illa meretrix condemnāda in ſexto ſtatu poſt cuius exceſſum noua ſpōſa cū magno alľa coniūgiť agno. Tertia ratio quare debuit ꝓlixe durare eſt: qr poſt tot certamina in p̄mis quattuor ſtatibus habita decuit dari eccleſie longam pacem: ut oñderetur gr̄a copioſa. Nā propter horrēdas hereſes que in eccl'ia pullularūt a tēpore Conſtantini uſq; ad tēpus ſaracenoꝝ inundauerūt: digna fuit eccl'ia tunc tēporis non defendi. Vnde & beſtia ſaracenica & p̄as etiā arriana maxime in quattuor peſſimis gētibus in quibus tunc inualuit: grecis: gotis: uandalis: longobardis tantū deuaſtauit eccl'iam: ꝙ Greg. magnus circa finem quinti temporis fere credit extremum iudicium adeſſe. Sicut patet in ome. ſuper illud: Erūt ſigna in ſole &c. & ſic debuiſſet eſſe exigente iuſtitia ꝙ & hoc ipſum aperte demōſtrat apcio qnti ſignaculi ubi ſacti ītroducūtur dn̄m ad iuſticiam ꝓuocare. Sed ex mīa tandiu eſt ſupportata imperfectio quinti ſtatus pro complendo numerū electorum & propter alias rōnes quanplures quas propter prolixitatem omitto

De ſexto uero ſtatu uidetur Ioachī uelle dicere i aliqbus locis ꝙ parum duret q̄ſi. n. ſexto & ſeptimo non uidetur dare niſi duos tercenarios ānorū Nam xlii. generatiōes ipſe diſtinguit artificioſe & prudenter ſicut uir illuīnatus et ſanctus & ad intellectū ſexti tpris eccl'ie ſpāliſſime illuſtratus: ſed uario mō. Sicut in dcīs ſuiſ. & maxīe libro q̄rto de cōcordia in fine & i p̄ncipio expōnis ſup Apoc. ipſe accipit ſextum & ſeptimū ſigillum: & maxime ſeptimū. Quicquid ſit de hoc non eſt dubitādum eccleſiam a damnatione Babylonis: ideſt eccleſie carnalis uſq; ad finem ſeculi habere tantum temporis ſpacium: ꝙ totus orbis & totus iſrael conuertatur ad chriſtum: & ꝙ illud tēpus creſcat a mane per gradus cōgruos uſq; ad meridiem: deide ꝑ

gradus congruos decreſcat ad tantā ueſperā & noctem iniqtatis: ꝙ uix iueniat̃ fides in terra: & ꝙ pp abundātiam malitie xp̃s quaſi cōpellatur ad iudicium uenire. Abſit enī ꝙ tertius ſtatus principalis ſeculi qui eſt ſextus noui teſtamēti appropīate gerēs imaginē ſpiritus ſancti ſit momētaneus: aut tanto opi iproportionabil̃r breuiatus. Quod aūt ſic debeat deſcēdere ille ſtatus primo patet rōne. Ridiculū eſt enī dicere ꝙ ſummā pfectionē eccleſie q̄ erit in cōuerſione iudeoꝝ & totiuſ orbis poſt mortem antixp̃i magni: deus nolit durare niſi per .xxx. & .l. dies uel menſes: ut aliq fabulant̃: & ꝙ tūc ſimul cū tēpeſtatibus antixp̃i facta poſt ita plena cōuerſiōe & nulla ſubſecuta generali ruina culpe: deus uelit iterū ſubito tēpeſtatem generare: ſeu general̃ iudicii inducere: & ſtatū q in ſumma pfectiōe de nouo formauerat nihil uelit durare: & debitū curſum & occaſum hēre. Vnde prout ſeptimus ſtatus ſumit̃ i hac uita: in fine debet malis peſſimis abūdare: qđ apte oñdit xp̃s Luce. xviii. d. Cū uenerit filius hōis putas iuenerit. fi. ſuper terrā? Certe ſi ueniret ad iudiciū imediate poſt cōuerſionē iudeoꝝ & orbis terre poſt mortē antixp̃i: nunq̄ tantā fidē in terra q̄tā tūc iueniret: & iā tūc dies dn̄i ad iudiciū non ueniret tanq̄ fur: nec ſic diluuii dies: qr oēs eſſent parati.

Secūdo cōtradicit ieſus Mathei. xxiiii. ꝙ ſicut fuit in diebus Noe ante diluuiū erant comedētes & bibētes & nubētes &c. & nō cognouerūt. i. nō crediderūt: donec uēit diluuiū. Ita erit aduētus filii hominis. Et paulo āte dicit ꝙ ſurgēt pſeudo chriſti & pſeudo ,pphete facturi tribulationē maximā: & luminaria obſcurabunt̃: & tūc uidebūt filiū hōis uenientē in nubibus celi. Vnde finis ſtatus ſeptimi & finis qnti: & finis qnte etatis mūdi. ſ. finis ſynagoge aſſimilant̃ ſibi. Sed qr ſemp corruptio melioris eſt peior: ideo peior eſt malitia finis carnal̃ eccl'ie i qnto ſtatu q̄ malitia ſynagoge: non qdē in ope: qr nihil pōt eſſe peius q̄ xp̄m pſonal̃r occidere: ſed multo peius ingratitudine & in tantoꝝ bonoꝝ corruptione: q̄to maior eſt gr̄a eccleſie q̄ ſynagoge. Et qa futura pfectio eccleſie contēplatiue erit omniū ſumma: ideo eius corruptio erit omniū peſſima in tantū ꝙ ex hoc ſeqtur uniuerſalis mūdi ruina. Sed qr oīpotēs & optimus ieſus ſemp de maiori malo in uniuerſalibus ſtatibus elicit maius bonum. Idcirco de illo malo eliciet ſummū bonū. ſ. beatitudinem cōpletā omniū. Sic & de malo meretricis babyloni ce eliciet reformationē pfectionis uite: & ſtatū optimū eccleſie contēplatiue qui erit optimus de hac uita. Et ſil̃r de malo ſynagoge elicuit primā reformationē gentilis eccleſie. Vnde & in his tribus tēporibus dr̃ ieſus ſingl̃r iudicare. In primo ſynagogam. In ſecūdo meretricē babylonicā. In tertio totā mūdi machinā: de ultimo eſt patens. De primo dr̃ Math. iii. a Ioanne baptiſta. Iam ſecuris ad radicē arboris pōita ē. Et paulo poſt. Cuius uētilabrum i manu eius. Et Luce. iii. ſil̃ia. Vbi Ioānes oſtēdit ꝙ deus debeat iudicare ſynagogā. De ſecūdo uero dr̃ in tota ſexta uiſiōe. xviii. ca. ubi agit̃ de iudicio meretricis magne. Quantū ad ſeptimū ſciendū ꝙ predictis ſtatibus adaptant̃ opa ſeptē dieꝝ formationis mūdi. Nā in primo ſtatu eccleſie ortus ē ih̄s lux mūdi: eiuſq; fides illuxit orbi: diuiſitq; lucem ſi dei a tenebris pfidie: & maxīe ſynagoge. In ſecūdo uero ſtatu martyꝝ factū eſt i celo. i. i celeſti eccleſia firmatū patiētie & cōſtantie martyꝝ. pp qđ deſideria uite ſupne diuiſa ſunt a deſideriis huius uite quaſi ſupiores ab inferioribus. In tertio uero ſtatu doctoꝝ & pontificū ſeqſtrate ſunt aque nationū idolatrantiū a terra fideliū tpe Cōſtantini: & apparuit arida excluſa tēpeſtate martyrioꝝ: & ,ptulit eccleſia herbā uirentē ſimpliciū: & ligna pomifera doctoꝝ fructuum eminentiū ſpūalis doctrine. In quarto uero fulſerūt anachorite i celo. i. i uita celeſti quaſi lumiaria celi eccleſie: quoꝝ patres fuerūt ſicut ſol: multitudo uero ſicut ſtelle in locis ſuis ſolitarie fixe: qdam uero actiui inferiores fuerūt ſicut luna.

In quinto uero tpe quo ad eius p̄ncipiū fuerūt ſpūaliores monachi uelut aues uolantes: clerici uero commixti gentibus fuerūt quaſi piſces i aqs. In hac autē die dictū ē. Creſcite & multiplicamini. Nū quā enī i p̄teritis tpibus ſic monachi uel eccleſie in tali uita que cōueniret pl̃ibus ordinate uiuentibus tantū creuerūt: q̄tū in qnto tpe: qr nō tm̄ clericoꝝ & monachoꝝ uerꝝ etiā eccl'iaꝝ & monaſteriorum nō eſt facile numeꝝ iuenire. Vnde q̄uis uita monachoꝝ quarti tēporis fuerit clarior: nō tm̄ fecundior: nec ſic hēns ſenſum uiuū & tenerum pietatis. Aues enī & piſces pabundāt i ſenſu lumīaribus celi: hac tm̄ icipiūt miſteria prauitatis exſufflande: qr hac die creata ſunt mūda piter & imunda. Sunt. n. piſces & aues mūdi & imundi: & i fine huius quinti imundicia ſup imundiciā inūdauit. In ſexta aūt die ſicut i ſexto tpe primo creata ſunt irrōabilia. ſ. iumenta: & reptilia: & beſtie: qr in fine qnti & in pricipio ſexti inūdauerūt iumēta carnaliū: & reptilia auaroꝝ & beſtie ſupboꝝ: & tm̄ ſimul cū hoc creatus eſt hō ad imaginē dei cū muliere ex ip̄o formata. Quia ordo euāgelicus tanq̄ hō rōnalis ad dei imaginem factus in hoc ſexto tempore creatus eſt: & ipſi ieſu ſubiiciet omnē terrā: preerit enim oībus primo formatis: & diſtinguetur in collegio prelatoꝝ & ſubditorum quaſi i uxorem & uirum. Dies uero ſeptimus erit benedictus beatificatus: & liber ab omni opere & labore ſeruili: & fruēs pace q̄ exupat omnē ſenſum. Secūdo iſti ſtatus aſſimilant̃ ſeptē mundi etatibus: ſicut enī in p̄ma creatus eſt orbis: & generatio Cayn occiſo Abel ſegregata ē a generatiōe filiorum dei: & a generatiōe Seth: ſic i primo ſtatu formata eſt eccleſia: & a filiis xp̄i ieſu homicida ſynagoga eſt p apl'os ſepata. Et ſicut i p̄ncipio ſecunde etatis fabricata ē archa p Noe iuſſu dei: i qua ſemen electum a diluuio ſaluaretur. Leuataq; archa in altum ſuper montes requieuit altiſſimos diluuio exſiccato. Sic in ſecundo ſtatu per robur ſacratorum martyꝝ in eoꝝ fide eccleſia eſt ſaluata a diluuio pa

ganoꝝ:& p diluuiū ſanguinis martyꝝ tūc effuſi eleuata eſt fides & eccl'ia ſup uerticē regū & imperii romanoꝝ idolatrie diluuio exſiccato. Secundo ēt i tertia etate ſubmerſiſ ſodomitiſ i mari mortuo: egyptiis in mari rubro:data ē lex populo & chore: Dathā & Abyron:ceteroſq; ſciſmaticos de filiis iſra el abſorbuit ira dei.Sic in tertio ſtatu luxuria & idolatria gentiū p mortē xpiq; ſanguinē ſubmerſa.Data ē lex in cōſiliis pr̄m eccl'iaſticoꝝ decretoꝝ & regulariū ſtatutoꝝ populo xp̄i:& ſup ſciſmaticos hereticos pr̄imos tūc efferbuit ira dei.& multa ſunt ſimilia hic inde. Sicut & in quarta etate Dauid deiectis ſyriis & phyliſteis:ceteriſq; hoſtibus & edificata hier'm diuinū cultū p pſalmodie iubilū ampliauit.Sic & i quarto ſtatu eccl'ie a Iuſtiniano impatore extirpati ſunt heretici arriani de grecia: affrica & de Italia:& paulo poſt de hyſpania:& per magnū Gregoriū q̄ fuit quaſi alter Dauid quē deus reppit uirꝝ ſecundū cor ſuū:ampliatus eſt cultus dei in ſede Petri:ordinauitq; eccl'iaſticū officiū:& tantū ſolennius q̄ an̄ fuerat ordinatū. Sicut etiā in qnta etate deſtructa iudea & hier'm p chaldeos:& p̄us.x. tribubus p aſſyrios reſtitutus populus iuda i terrā ſuā:nec ex tūc pullulauit in eis ſpina idolatrie ſicut ante.Sic deſtructis orietalibus eccleſiis p ſarraceos: & latina eccl'ia fere uaſtata p eos:& ēt p longobardos p̄us paganos:& factos poſtmodū arrianos:reſtitutus ē latinus populus p Carolū:nec ex tūc ido la poꝝ hereticoꝝ tantū inūdauerūt i eis:quis ſicut tūc circa finē fuit ceca hereſis maicheoꝝ & ualdenſiū. Sicut i ſecūda etate reiecto carnali iudaiſmo & uetuſtate p̄oris ſeculi uenit nouus hō xp̄s ih̄s cū noua uita:lege & cruce:Sic i ſexto ſtatu apparuit nouus hō Franciſcus cū euāgelico ſtatu qncq; plagis a xp̄o ieſu crucifixus & cōfiguratus in carne:cuius uita & regula ſicut & xp̄i pſona tūc fuit nō dubiū crucifixa & ſepulta. Sed & ſigillis impioꝝ ſub lapide clauſa ē:ne a morte reſurgat multis cuſtodiis deputatiſ:cuius clarā reſurrectionē & aſcenſionē ſublimē & nouā ſp̄us ſancti pentecoſten cū multo gaudio expectamus. Et ſicut ſeptima etas a ſabbato qetis dn̄i in ſepulchro iniciata ē: cōtinēs qetē & pacē aiaꝝ defunctoꝝ.Sic & ſeptimo ſtatu plene cōplebit':quod nūc in multis ſanctis pſonis mundo ſepultis & mortuis cernimus eſſe cōpletū: ut de illis dicat' Ioh̄i:ſcribe.Beati mortui q in dn̄o moriunt': amodo iā dicit ſp̄us ut requieſcat a laboribus ſuis. Sic certe & hodie uero Ioanni ſpeculāti p̄dicta dicitur q̄ attēdat & ſcribat q̄ta pace fruunt' ad ſil'itudinē ſtatus ſeptimi aliq̄ aīe mortue mōdo:que quaſi cōtinue in extatico ſpiritu reqeſcūt. Tertio ſciendū q̄ hii ſeptē ſtatus cōformant' ſeptē preliis & tēporibus ſub lege ſeu ſub iſraelitico populo conſumatis.Vnde & Ioachin ſanctus abbas ſecundū illa prelia ſepteꝫ ſignacula libri ueteris teſtamenti aſſignat:in qbus ſignabant' ſeptē prelia ſeptē ſp̄ualiū ſtatuū predictoꝝ in xp̄i eccleſia conſumāda. Et ſecundū eundē i primo ſignaculo fuit pſecutio egyptioꝝ:in ſecūdo chananeoꝝ:in tertio ſyroꝝ: i quarto aſſyrioꝝ:in qnto chaldeoꝝ:in ſexto pcuſſa Babylone a medis fuit iteꝝ preliū aſſyriorū a ſancta Iudith deuictū:& i tpe ſeptio heſter bellū Aman q̄ populū debellare uoluit iudeorū.His aūt ſeptē ſignaculis in labore cōpletis ſecutū eſt ſeptimū : in quo reqeſcitur a ſcriptura laborū reedificato tēplo ſub Eſdra & Neemia. Nihilominus in fine huius ſeptimi fuit antiochus impius templū cōtaminās: cui reſtiterūt ſtrenui machabei.Poſt hoc autē apparuit ieſus in carne.Igitur primo bello quod fuit ab egyptiis corrn̄det conflictus iudeorum cum xp̄o & apoſtolis. Secundo facto a chananeis corrn̄det conflictus paganorū contra martyres. Tertio a tempore Dauid uſq; ad Heliam & Heliſeum facto a ſyriis & philiſteis:& a ſciſmate decem tribuum cōtra regnum iuda:correſpondet conflictus multarū gentium arrianarū. Quarto uero facto ab aſſyriis captiuantibus decem tribus:& fere deuomentibus regnū iuda:correſpondet uaſtatio ſarracenorū de qua dictum eſt ſupra. Quinto uero facto a chaldeis ſeu babylonicis:correſpondet conflictus ſpiritualiū xp̄ianorum quinti tēporis: quem a carnalibus & quaſi a babylonicis patiunt':maxime circa finē quinti:ſub quo per meretricium babylonis ſp̄us tenetur oīo captiuus. Sexto uero corrn̄det noua percuſſio babylonis:quā de nouo plene fieri expectamus:ubi & ſil'ia Iudith & Heſter:agnus ieſus bellorum triumphator demōſtrabitur electis.

Septimo uero facto ab ātiocho correſpondet cōflictus futurus a nouiſſimo Gog in fine ſeptimi. Nec dubiū q̄ cōtra ip̄m preparabit ieſus ſtrenuos machabeos:poſt quoꝝ mortē ad iudiciū ueiet triumphator ieſus oīa diſcuſſurus. Septē etiā ſtatus predicti ſeptem ſacramentis cōformant'.Nam primus ſtatus fundatōiſ ap'loꝝ conformat' baptiſmatis regenerationi. Secunduſ uero militie martyꝝ conformatur confirmationi:per quam xp̄iani p̄p̄e ponuntur in ſtatu pugilum. Tertius uero doctorum aſſilat' ſacerdotali ordini:qui ſecundū Dionyſium eſt illumiatiuus. Refectio uero euchariſtie deuotioni anachoritaꝝ. Penitētia uero multum congruit & expedit iniquitatibus quinti ſtatus.

Matrimoniū uero nuptias xp̄i & eccleſie i ſexto ſiendas optime prefigurat.Vnde & in ſexta uiſiōe dicitur.Gaudeamus & exultemus qr uenerūt nuptie agni: & uxor eius prepauit ſe. Vnctio aūt extrema cōgruit ſuauitati & paci ſtatus ultimi:in quo uerificabit' illud de filio reguli:heri hora .vii. reliqt eū febris. Ex p̄dictis patet facil'r q̄l'r p intelligentiā libri Apoca.elucidat' obſcuritas ueteris ſcripture & māifeſtat' diſtictio.vii ſtatuū eccl'ie:quaſi ſeptēplicis xp̄i pl'is.Illā ſcripturā elucidat p̄mo p concordiā.Si.n.ſeptenarios i ſcripturis pōitos coaptes ad ſeptēarios Apoc.inumera myſteria tibi clareſcēt:ut uerbi gratia:quare lex poſt ſex ānos laboris uoluit ſuper terrā ſabbatizare āno vii.aut poſt ſeptē ſeptenas annoꝝ ſtatuit annū iubileū:annū remiſſionis

aut poſt ſeptē hebdomadas a paſca legē dari:& pē
thecoſtes coli:aut ſeptē lucernas luceri in candela-
bro:aut mariā leproſam ſeptē diebus ſtare extra ca-
ſtra:&capillos Sampſonis diſtingui in ſeptē crinis:
aut Iob hēre ſeptē filios:& ſeptē milia ouiū:aut ꝙ
ſapīa ſeptē colūnas dicit̕ excidiſſe.Et Eſaias ſeptem
mulieres unū apħēdiſſe uiꝝ dominum ihm xp̄m
& ſic de aliis ſeptenariis ſcripturaꝝ. Secūdo mul
tū elucidat ſcripturā diſtinguēdo tres fines ſeu tres
xp̄i aduētus in ꝓphetis idiſtīcte iuolutos.Sicut enī
uiro diſtāti a magno mōte duas magnas ualleſ ſeu
planicies inter ſe cōtinēte:ac p cōſequēs ex hoc ter
no uidet̕ mōs ille:nō ut trinus ſed tm̄ ut unus mōſ
nullis uallibus diſtīctus.Ex quo uero uir iſte ſtat ſu
per primū montē:uidet primā uallē & duos mōtes
uallē illā cōcludētes:ex quo ſtat in mōte ſecūdo:ſi
cut i medio uidet duas ualles cū montiū ipſam in-
cludentiū trinitate.Sic iudei qui fuerūt primi ante
xp̄i aduentū quaſi an̄ primū montē nō diſtīxerunt
inter primū & poſtremū:ſed ſumpſerunt totū pro
uno:ſemel tm̄ expectātes meſſiā: xp̄iani uero ſtatū
eccleſie ſextū ꝑeūtes diſtīguūt qdē īter primū & ul
timū tanq̄ iā pōiti ſup primū:& tanq̄ uidētes me-
diū cōuerſionis ſpatiū gentiū:quod inter primū &
ultimū cōtinet̕.Cōiter tm̄ nō diſtīguūt īter illū qui
eſt in extremo iudicio:& īter illū q̄ erat in ſtatu ſex
to:qn̄ ſecundū apl̕m xp̄s illuſtratione ſui aduētus ī
terficiet antixp̄m.Qui aūt ſtatuent̕ in ſexto tpe ec
cleſie uel in ſpū uidēt & diſtīguūt ip̄m a primo &
poſtremo:uidētq; hāc diſtīctionē in libris ꝓphicis:
& in his que a xp̄o & apl̕is dicta ſunt de finali xp̄i
aduentu:& de finali ſtatu mūdi artificioſe cōtineri.
Tūc etiā uident ꝙ licet opa prioꝝ qnq; etatū con-
cordent cū qnq; ꝑmis eccleſie ſtatibus:& ſeptē pre
lia ſeu ſignacula ſub lege cōpleta cōcordēt cū ſeptē
eccleſie ſtatibus.Nihilominus mutatio ueteꝝ inſti
tutio nouoꝝ facta in quolibet ꝑdictoꝝ ꝑncipalius
dirigit̕ ſignificandū mutationē & renouationē fa-
ctam uel fiendā in tertio xp̄i aduētu pfecto .i.in ꝑ-
mo ſtatu eccleſie & i ſexto & i extremo iudicio.Vn
de & ſpūs ꝓphicus ueteris teſtamēti ad hoſ tres ꝑn
cipalius currit:nec miꝝ qr ꝑncipalis intētio eoꝝ de
xp̄o & circa xp̄m fuit ꝓphare eius aduentū in carnē
paſſibilē & redēptionē nr̄am per eius mortem fien
dā:ac deīde poſt cōuerſionē plenitudīs gentiū pro
mittere cōuerſionē oīs iſrl̕is:& poſtremo mundū
iudicandū a xp̄o per reproboꝝ penā:& electorum
gl̕iam oīa conſumāte.Vnde in diuerſis uiſionibus
libri Apoca.miris & occultis modis ad hec tria ma
xime ad ſecundū & tertiū ꝓphias ueteres & figuras
Ioānes ſpū ſancto plenus adaptat.Ex quibus clare
ſcit de his que diximus intētio ꝓphetaꝝ.Hos aūt
ſeptē ſtatus ꝓlixius deduximus:qr multū ualet cō-
ſiderare ꝑdicta ad intellectū totius ſcripture:& ma-
xime Apoca.& ad uitāda picula huius tpis:qui ſu-
mus iā a centū annis initio ſexti:& ſubmergimur a
fecibus quinti.In cuius fine ſtatus xp̄ianus & ipſe
ieſus in eis uilificatus eſt multipl̕r:ſicut īfra dicet̕:
Vnde ipſa uilificatio minor ſecūda ſequenti capitu
lo continetur.

Ieſus uilificatus Cap.ii.

Sicut ex predictis patet quintus ſtatus eccle
ſie fuit zelatiue correptionis:& pie conde-
ſcēſionis multiplicatis tpalibus ī eccleſia
largiflua deuotiōe fideliū:& ipſa eccleſia multo ſub
limius q̄ ꝑus ſup oēs reges & principes triūphal̕r
exaltata.Fuit aūt cōueniēs tpalia ab oī ptāte ieſu ec
cleſie ſue dari. Primo ad oſtēdendū ꝙ ipſe ē crea
tor oīpotēs uiſibiliū & inuiſibiliū:& ꝙ oīs creatura
eſt ſibi plene ſubiecta:& ideo creatura ſub diuerſis
circūſtantiis & regulis pōt ſancta eccleſia bene uti:
& hoc ad confutandā hereſim ipii Manichei & ſe-
quentiū ip̄m. Secūdo ad oñdendū ꝙ deus non
reprobat etiā ī nouo teſtamēto ſtatū diuitū: regū:
principū:& baronū: licet ipſe in pauptate:& hūili-
tate:& auſteritate crucis uixerit in hac uita:propter
quod etiā ad formandum uariū ſtatū in eccleſia uo
luit ip̄am eccl̕iā honoribus extollere:& ī tēporali
bus abūdare Quia etiā cōueniēs fuit ꝙ regia ptās
& mūdi dominiū ſecundū aliquē ſtatū pn̄tis uite ī
ſuis uicariis r̄fugeret ad īformādū oēs reges & diui
tes ꝙ ad formā ꝑoꝝ ſcōꝝ pōtificū deberēt tenere ī
honoribus hūilitatē & uilitatē ſui:& familiarem &
dulcē cōdeſcēſionē populi:& ſimul cū rigiditate iu
ſtitie cōtra malefactotes hērent:pietatē mīe ſup bo
nos:ut ſil̕r diſcerent diuites in exēplo ꝑlatoꝝ eccle
ſie diuitias nō in pōpis huius mūdi expēdere: nec
de eis ī nutrimto ſuoꝝ corpoꝝ laſciuire:ſed ad mo
dū renūculi dn̄o oblati ī ueteri teſtō in medio pin-
guedīs tpaliū macie abſtinētie cōſeruare & adipem
abūdātie tpaliū paupibus indigētibus elargiri: hec
qdē in ꝑmis epīs & abbatibus qnti tpis: & ēt q̄rti
plenius refulſerūt:zelo ſeueritatis punīētes abuten
tes p̄rimoīo crucifixi:& ip̄m piiſſime ī mīe opibus
diſpēſantes:in qbus ēt tāta refulſit hūilitas:ut qli-
bet eoꝝ dicere uideret̕ ad ꝑlationē aſſumptus cum
hūilli rege Dauid.Exaltatus aūt hūiliatus ſū & cō
turbatus.Nā nō aſſumebant̕ niſi uirtutibus pleni
uocatōe ſpūs ſancti:qbus ꝑlatio onus erat ꝑmens
ſollicitudīe:& ſue dignitatis r̄cognitiōe: nō honor
eleuās uāitate.Alia rō fuit ut magis eēt grata & re-
cognita pfectio xp̄i uite in pauptate & deſpectu &
cruce.Ex hoc enī ꝙ eccleſia p honores & tpalia ad
tantā ſpurcitiā maloꝝ deuēit:patet ꝙ modus uite
xp̄i quē elegit ī carne paſſibili fuit pfectior oīo alio
ad tpalia ſe hn̄di.Ad quā qdē cognitionē ſic luci-
dā nō deuēiſſet eccleſia:niſi expta fuiſſet tantā ſen-
tinā malloꝝ:q̄ ip̄am ī ſuis tpalibus nō opꝑſſit:ac p
hoc nō ita grate ſuſcepiſſet ſublimiſſimū donū cru
cifixoris uite euāgelice ſibi dāde. Patet itaq; ꝙ ſa
piēti cōſilio ſpūs ſancti eccl̕ia ē ī tpalibus exaltata:
nā ꝑter rōnes ꝑdictas ꝑuidit eterna electio multos
per illā uiam ſaluandos:q̄ martyꝝ ſupplicia & al-
ta paupertatis culmina non fuerunt apti ſuſcipere

ac per hoc & defeciſſent ĩ illis. Vnde & ſecundũ ꝙ expedit electis q ſunt in terra: ſemp deus ſtatũ ĩ ecclesia moderatᷣ hoc pro iſirmis. Impfectis uero pontificibus & clericis fuit uirtus probata ſublimis: dũ ſic ſciuerint hũilitatẽ ſeruare in honoribus: auſteritatẽ in deliciis: & in abũdantia pauptatẽ. Quia uero pauciſſimoꝝ ẽ iſtud: ideo paulatine relaxatio tantũ icreuit: ꝙ illud qđ fuit in uirtutis inſtrumentũ: in traſgreſſionẽ iportabilẽ ẽ couerſum. .. apſum aũt iſtũ in fecibus qnti tpis oẽs qnarii Apocaꝗ reſpiciũt qntũ ſtatũ ſtupẽdo mõ declarauit. Nã qnte eccleſie ſardis dr̃ nomẽ hẽs ꝙ uiuas & mortuus es: & ſibi multa mala dicit & pauciſſima bona: & ſi nõ ſe correxerit ſubitũ & improuiſſum iudiciũ cõminatᷣ. Et in aptione qnti ſigilli itroducitur tãta impatientia ſanctoꝝ: licet ſcirẽt etiã miſtica ꝙ nõ uidentᷣ mala inũdantia plus portare. In cantu uero qnte tube ſtellaris claritas ſtatus eccleſiaſtici, in tantã auariciã tpaliũ quaſi in terrã dicitur cecidiſſe: ꝙ puteũ abyſſi apuiſſe dicitᷣ: qr oẽm uiã malefaciẽdi in ſupbia: in laſciuia: in crudelitate: in ſymonia: & ĩ aliis malitiis innumeris ſua mala exẽplaritate ſubditis ſubmiſtrat: ꝓpter qđ tantũ ẽ uiliſicatus iħs in ſtatu illoꝝ q uidentᷣ cultũ eccľie regere: ꝙ deformitas uite illorũ magnã p̃buit occõnem: ut iundaret multitudo patarenoꝝ diuerſaꝝ hereſum: maxĩe mãichee q tẽporalia & oẽm actũ carnis condãnãt: licet .n. hereſis ĩpia ſit & ceca tñ occõnem accepit ſue renouatiõis: ut diceret eccľiam in receptõe tpaliũ deuiaſſe: quia mãifeſte appebat peſſimus abuſſus eoꝝ in clericis & mõachis: & eos imitãtibus malis xp̃ianis: & maxime qr illi q iter eos dicunt̃ ep̃i maximã ꝑtendũt uite ſanctitatẽ in pauptate exteriori auſteritate & ſicta hũilitate: in qbus uitia oppõita eccleſie multũ reddũt ecõtrario eã uilẽ. Quia uero plenior malitia huius quinti ſtatus maxĩe apparet in contẽptu ſpiritus dei apparẽtis in eo in uiris pfectis Franciſco & Dñico: & eoꝝ uirtuoſa ꝑle: quã fumus huius peſſimi putei horrẽda lepra infecit: in quo maxime ſtat pugna huius qnti cũ ꝑncipio ſexti. Ideo plenã explicationẽ hoꝝ maloꝝ dimittemus deſcribere: donec de corruptiõe hoꝝ nouoꝝ ſtatuũ differemus. Et hic illud quod ſupra in fine p̃cedẽtis capľi ſecundam uiliſicationẽ uocauimus iħu xp̃i ſufficiat dicere: ꝙ in tãta uilitate tũc tp̃is erat eccleſia: ꝙ niſi per nouã prolẽ ſpũs pauptatis ſubueĩſſet ieſus: iã tunc iudiciũ mortis erat eccleſia ſubitura: ſicut expreſſe oñdunt calamitates hereſum: que eccleſie ſupficiẽ oppmebãt. Sed & piiſſimus ieſus ad clarificationẽ iſtoꝝ duoꝝ lumiariũ tã ſummis potificibus q̃ aliiſ fidelibus hoc ipm pľibus reuelatõibus declarauit: maxĩe cũ lateranenſem eccľiam ruine ꝓximã hoꝝ duoꝝ paupeꝝ humeris ſuſtẽtari: lux uerã iħs uicario ſuo mõſtrauit. Sed ut de hoc trãſeamus: euidentia facti neceſſitatẽ hoꝝ ordinũ manifeſtat.

Ieſus Franciſcum generans Ca.iii.

Bundantibus in fine qnti iumentis laſciuie reptilibus auaritie beſtiis ſuperbie: & his oĩbus tota deturpata cõuerſatõe eccleſie pegrine: ac p hoc ipſam corrodẽte hypocritali caterua ipietatis heretice: licet idignaretᷣ zelotes ieſu cõtra malitiã ſponſe: que in magna mľtitudĩe poſt adulteros declinabat: non cõtinuit tñ ĩ ira miſericordiã ſuã: ſed ultimã citationẽ ad eccleſiã qnti tpis deſtinauit: ſuſcitãs ĩ medio eius uiros ueritatis excelſe cupiditatẽ extirpãtes: uoluptatẽ exterminãtes: dignitatẽ recuſantes: duplicitatẽ execrãtes: ueritatem defendẽtes: charitatẽ incẽdentes: honeſtatem reformãtes: ac xp̃m iħm ſingľr pre ceteris imitãtes: q & exẽplo ſue uite fortiſſime arguerũt deformatã eccleſiam: & uerbo p̃dicatõis excitauerũt plebẽ ad penitentiã: & argumẽto defenſionis cõfuderũt prauitatẽ hereticã: & patrocinio orõnis placauerũt irã diuinã. Inter quos in typo Helie & Enoch Franciſcus & Dñicus ſingľr claruerunt: quoꝝ primuſ ſeraphico calculo purgatus: & ardore celico inflãmatus totũ mundũ incẽdere uidebatᷣ. Secũdus uero ut cherub extẽtus & ꝓtegens lumĩe ſapĩe clarus & uerbo predicationis fecũdus ſup mũdi tenebras clarius radiauit: quas ꝓprietates p̃mitus ĩ filios tranſfuderunt: licet in utriſqꝫ ſplẽdor & ardor in abũdãtia ſpiritus cõiungantᷣ. Quia uero totũ malũ qnti tẽporis fuit in deprauatiõne uanitatis multiplicis q̃ ex cupiditate & abũdantia tẽporaliũ trahit fomẽtũ: idcirco ille qui tpalia radicalius a ſe & a ſuo ſtatu exclusit: ille p̃ncipalis dr̃ huius tpis reformator. Et qr in ip̃o ſextus ſtatus eccleſie inchoatᷣ: in quo debet eſſe reformatio xp̃i uite: ideo põt dici ꝙ ipſe p illũ primũ hominẽ figuratᷣ: quẽ deuſ deliberato cõſilio poſt qnqꝫ dieꝝ opa fecit ad imaginẽ ſiľitudis ſue: ut cũctis tpibus dñetᷣ. Addẽ hic quõ per hoc non intẽdis dicere ꝙ ſancti ſexti ſtatus ſint maiores apoſtolis: qui ratione indiuiſibilis chriſti ſequele intelliguntur fore exceptuati omnibus aliis comparati: quorum Dominicus in ſpirituali reformatione accipitur in uniuerſali & pleno & perfecto terrenoꝝ contẽtu. Licet autem uterqꝫ predictorum ſanctoꝝ plene & perfecte ſecundum ſuum ſtatum calcauerit mundũ: & calcandũ mãdauerit proli ſue. Quia tamen nunc aſſumpſimus tractare de illo: cuius ſtatus ſingulariter impugnatur: nunc a corrumpentibus euangelicam uitam & a principio fortius extitit impugnatus a ſubdolis magiſtris impugnantibus paupertatem altiſſimã. Idcirco ad iſtũ ſingulariter conuertemus ſermonem: cui & ſingularis poteſt dici ꝙ ipſe fuit ſignaculum ſimilitudinis uite chriſti: tam ueſtigio conuerſationis: q̃ faſtigio contemplationis: q̃ prodigio admirationis: q̃ etiam priuilegio conſignationis uulneꝝ paſſionis ſacratiſſime ieſu chriſti. Nam ſi de conuerſatõe loquamur q̃ta ſimilitudine uitã chriſti paſſibilem ſtuduerit imitari quis enarrare ſufficiatᷣ? Nam totum ſtudium eius publicum & p̃uatum ad hoc tendẽbatᷣ ut xp̃i ueſtigia opta & obliuioni tradita ĩ ſe & in aliis

renouaret:& iſtud fuit ſingulare priuilegium iſtius bñdicti Fráciſci:quo uitá ieſu primũ meruit uniuerſaliter & ſollicite in ſtatu cõmuni & durabili ordinis ſui eccleſie ſancte dare. Ná licet ſancti apoſtoli huius uite fuerint ſingularia fundaméta poſt ipm ſummũ & primũ lapidẽ angularẽ xpm ieſum:quo oĩs edificatio eccleſiaſtici ſtatus conſtruit᷑ creſcit & cõſumatur:qr tamẽ ſicut ex pdictis patet ſynagoga fuit pro culpa pfidie excludẽda:& gẽtilitas nõ fuit ad tante altitudis receptionẽ idonea. Idcirco ſtatũ pfectionis euangelice uite oſtẽdit ſpũs ſanctus apoſtolis nõ eſſe tũc tpis in multitudine tráſfundẽdum. Vnde nec ipſi illũ ſtatũ eccleſiis quas rexerũt: impoſuerũt ſeruandũ:ſicut ipi impoſitum a xpo acceperant:& plenarie ſeruauerũt. Ná hoc ſeruabat᷑ tertio generali ſtatui totius mundi:in quo ſingl'r repſentat᷑ ſpũs ſancti pſona & aptioni ſexti ſignaculi ſic ſexto ſtatui eccleſie:in quo erat dáda eccleſie xpi uita:& ad principiũ pfectionis uite ieſu:quaſi facto nouo circulo:& noue eccleſie initio redeũdum ad primá. Et idcirco dixi tibi ſupra ꝙ hic ſextus ſtatus ſingl'r reſpicit xpi tempus:in cuius figura in aptõe ſexti ſignaculi Vidi ait Ioannes alterꝫ angelũ aſcendentẽ ab ortu ſolis habentẽ ſignũ dei uiui:ubi & dicit Ioachin ſup Apoca. Angelus iſte eſt ille quẽ xps per cõcordiá reſpicit futurus ĩ pncipio tertii ſtatus. Sic ergo patet ꝙ illumiatio data Ioachin dicit ĩ pncipio ſexti ſtatus unũ angelicũ uirꝫ mũdo dari:quẽ xps per cõcordiá reſpicit:qr uite xpi renouator ſingulariter appebit. Et ego audiui a ſolenni doctore iſtius ordinis ꝙ frater Bonauẽtura tũc general' miniſter & doctor ſolẽnis pñte pfato doctore q mihi dixit:ꝙ in capl'o pariſienſi ſolẽniter pdicauit:ꝙ ipe erat certus & certificatus ꝙ beatus Fráciſcus erat angelus ſexti ſignaculi. & ꝙ ad litterá de ipſo & eius ſtatu & ordine euágeliſta Ioánes intellexit:& ꝙ in ſpũ ipm uidit qñ pdicta uerba ptulit:& ſuorꝫ filiorũ pfecte xpm imitantiũ collegiũ aſpexit in oĩbus ſenariis huius libri. Et hic pdictus frater Bonauẽtura ibidẽ cũ maxĩo feruore aſſeruit:ut ab illo audiui: ſi mẽoria me nõ fallit:ſcire ſe certiſſime p ſolẽnes & ĩdubitabiles reuelatões factas talibus pſonis:ꝙ de hoc non poterat dubitare. Cõſtat autẽ mihi q hoc ſcribo p multa teſtimoĩa ſanctorꝫ fratrũ antiquorꝫ ꝙ tá ipi beato Fráciſco q̃ pl'ibus ſociorꝫ:quorꝫ apoſtolica uita oẽm ſuſpitionẽ excludit ab itellectu nõ pfido:ĩuido:ſubuerſo clare extitit reuelatũ:qbus & fundamentũ ordĩs & pfectus:& horrẽda ruina: & defectus & reſurrectio gl'ioſa ĩ ſil'itudĩe ſolaris aſpectus xpi uite:non unicá reuelatõe ſed ĩnumeris:& eis ĩdubitabilibus mãifeſta fuerunt ſic clare: ꝙ iſta ſub ĩdubitabili certitudĩe aſſerebát: nec ẽ negligendum teſtimoniũ deo deuoti ſancti & maioris perfectionis uiri:q in diebus nr̃is extiterit:qtũ in extectionibus colligi põt ſignis ſanctiſſimi fr̃is Ioánis de parma:qui generalis iſtius ordĩs fuit & clariſſimus doctor & uirtuoſiſſimus pdicator & táte pfectiõis in auſteritate & hũilitate & charitate contẽplatiõis ſublimitate & ſolitudĩe:& fuga oĩs uáitatis mũdáe & totus zelo dei coroſus pro deprauatõe quá uidebat huius ſtatus & eccleſie:& tante conſtátie in huius ueritatis aſſertione multis ,ppter hoc patientiſſime portatis perſecutionibus & uiliſicationibus maximis:p quibus etiá nõ omiſſit corá pluribus ſummis pontificibus & q̃pluribus cardialibus hác ueritatem ardenter aſſerere:ꝙ merito ĩter uiros zelotes & ſeraphicos:& celeſtis eccleſie magnos ſanctos a ihm ſincere diligẽtibus & imitantibus certiſſime reputat᷑. Ná & ipe in feruore ſpũs ſeniles confortans actus & uigorẽ gratie nõ nature. iiii. Ioánis euágeliſte diſcipulus erranté Aſyá xpo iũgere cupiebat. Et ob hoc ab illius tpis põtifice obtẽta licẽtia dũ illuc ,pcederet:& ad ciuitatẽ marchie Camerinũ noĩe peruenſſet a xpo ieſu:quẽ in pfecta obſeruátia euágelii & regule & teſtamẽti beati pr̃is Franciſci ſincere coluerat ad celeſtẽ gloriá euocat᷑:cuius glorificationis in celis tam multiplicia miraculorꝫ teſtimonia gl'ificatorꝫ ſuorũ humiliũ ihs reddidit mũdo:ꝙ raro memi me legiſſe alicuius ſancti magis multiplicata miracl'a a multis diebus. Ná & mortuos plures ſuſcitauit:& a piculo mortis apto q̃pl'es eripuit:cecis:mutis:ſurdis:fractis:cõtractis: aridis: & omniũ ĩfirmitatum neceſſitatibus in tánta copia ſubuenit:ꝙ qto minus a carnali eccleſia quá arguebat fortiſſime extitit approbatus:táto magis uidetur in celeſti eccleſia numeroſa miraculorꝫ opatiõe dotatus. Hic autẽ pleniſſime aſſerebat:ſicut & ego auribus meis indignis ab eius ſancto ore audiui:ꝙ ſextũ ſignaculũ in Franciſco & eius ſtatu accipiat ortum:& ꝙ in cõfuſione uite & regule ſue per tranſgreſſores filios & eius fauẽtes malos plátos debebat iniqtas eccleſia cõſumari. Illius inq̃ que nõ hierufalem & ſponſa ieſu nominatur : ſed Babylon & meretrix & ĩpudica:cuius iudicium clarificationem chriſti uite pleniſſimam reddet:& pro cuius damnatione in ſexta uiſione Apoca. tam ſolenne a ſanctis cantatur alleluia. Credo autem ueriſſime ueritatis ſue defenſorem ieſum. Ideo tam multiplicia miracula ad inuocationem huius uiri ſanctiſſimi oſtẽdiſſe:ut ueritas quam ipſe predicabat eccleſie carnali:& a carnalibus filiis Franciſci multum odibilis: omnibus habentibus fidei occulos ut certa refulgeat:& ut a deo de celis indubitabile teſtimonium accipiẽs firma fide & deuote ſeruetur. Nam & ego tunc iuuenis qui ſemper contremui ĩ meis tráſgreſſionibus de inobſeruantia ſtatus promiſſi quarto anno ante eius felicem tranſitum expreſſum uerbum audiui ab eius ore ſanctiſſimo:intuens ĩ eius angelicam faciem. Vnde ait ſecure filii quia añ quattuor annos deus tibi expreſſe oſtendet quem debeas ſequi:& cuius ueritatis uerbum debeat inuiolabiliter obſeruari eram in loco gieci: ubi angelicus uir angelicam uitam ducens in feſto beati Iacobi octauo kl'. auguſti dum conqrebar:poſtq̃ oĩa peccata mea confeſſus fuerá:ꝙ neſciebam quẽ ſeq. deberẽ:quia tam prelati eccleſie q̃ prelati ordinis hác

relaxationē uite non ſolū ſuſtinebāt: ſed etiā impo
nebāt. Ipſe uero eiſ oīo cōtraria loqbat̄: & tūc mihi
lachrymāti ad ſanctos pedes eius ut credo genufle
cteti ī receſſu ꝓtulit uerbū p̄fatū. Quarto uero āno
poſtea .xx. ut credo die marcii in p̄dicte doctrīe cō-
tinuatōe feliciter migrauit ad celos: & dū ego in re
motis agerē: & ī mꝉtis diſtractionibus & meſtitiis
uiuerē ꝓpter ſtatus īpfectionē lectionis officio p̄ſ-
ſus in die pētecoſtes ſubito dū ad alia tenderē: Frat̄
Salomon miſter marchie uenit ad locū: aſſerēs ſan
ctū dei Ioannē deceſſiſſe: & inumeris miraculis cho
ruſcare: & licet mēs mea eēt ad alia intēta: & nihil co
gitarē de his que a ſancto audiuerā: ſubito ac ſi lan
cea penetraſſet cor meū ad ſpūs xp̄i ueritatē ſequē-
dā oīa p̄dicta mihi reuocant̄ ad mentē: & ac ſi ip̄m
uiderē p̄ntem cordi meo infigebat dicēs. Ecce quē
debeas ſeq. Nā deus non eſt teſtis mendatii: q do-
ctrinā meā tanta multitudie miraculoꝝ cōfirmat.
Hec pro memoria & teſtimoīo illius bn̄dicti ſancti
ſint dicta: quē & ip̄m nō dubito ad angelū ſexti ſi-
gnaculi ptinere: uere puto ip̄m figuratū fuiſſe p il-
lū angelū q Ioanni admirāti oñdit ſacramentū mu
lieris & beſtie: & dānationē meretricis magne .xvii.
c. Sed & illū angelū credo fore: q .xix. c. deſcēdiſſe
de celo refert̄. Nā & ille de uita celi: & īfluxu regis
celi ieſu deſcēdit. Et hic ſingꝉr hūit poteſtatē ma-
gnā tā obſeruādi euāgelicā uitā in medio trāſgreſ-
ſoꝝ: q̄ arguēdi ceruices duriſſimas quorūcunq; pre
ſidentiū impioꝝ. Sed & terra totius eccleſie q̄ uolu
it chriſto fructificare illuīata ē a gl̄ia uite eius. Iſte ī
fortitudie ſpūs cōtinue exclamauit: ꝙ impia Baby-
lon a uero dei cultu ceciderat: & illa q̄ illud capꝉm
Apoca. plenius māifeſtat: & cū toto ſuo cōatu po-
pulū electoꝝ hortatus eſt exire de medio eius. Vn
de & audio ꝙ illos ſanctos imitatores Frāciſci imo
dn̄i ih̄u xp̄i: q mꝉtas pſecutiones paſſi ſunt ꝓ obſer
uātia regule & teſtamēti pr̄is ſui: cū nō poſſet ī me
dio Babylōis in obſeruātia euāgelii uiuere: ad par
tes Aſye declinare cōſuluit: donec reformatoreſ euā
gelici ſtatus pius ih̄s eccleſie dignaret̄ cōcedere: eis
ꝓphice p̄dicēs eos illic ſaluādos a facie tēpeſtatis.
Nunc igit̄ redeamus ad pfectionē Franciſci quē
angelū ſexti ſignaculi fuiſſe nō ſolū aliena teſtimo
nia: ſed pfectiſſima ſua uita declarat. Nā ipſe ab or-
tu ſolis deſcēdit: qr p actus ortus uite xp̄i paſſibilis
ſemp de uirtute in uirtutē aſcēdēs ſanctā cōuerſa
tionē xp̄i uite cōfigurauit. Et in hoc excellēter ha-
buit ſignū dei uiui: ꝑ cuius uite merito etiā ſingꝉr
in corpe ſuo hēre meruit uere ſigna uulneꝝ crucifi-
xi. Vita autē xp̄i ſingꝉariſſime fulſit: ut ex euāgelii pa
tet obſeruātia in crucifixione: in hūilitate pfunda: ī
pauptate extrema: & in feruore charitatis: & deſide
rio noſtre ſalutis: & per ſuppliciū ſue crucis: & piiſſi
ma cōdeſcēſione & cōpaſſione peccatoribus & af-
flitis. Sed eius q̄maxīa pfectio fuit in interiori cul-
tu & pfectione charitatis diuine: que actu cōtinuo
pro ſe & pro oībus mēbris ſuiſ: dītati cui erat ī pſo
na unitus cultū debite ſeruitutis īpēdit. Quātū ad
auſteritatē uite lege legendā: ī qua licet modicū ſit:
tamē eius mirā auſteritatē ppēdere poteris: qr ei be
nedictus ih̄s uirgo & uirgītatis filius puritatē uole
bat tranſfundere: & ī carne corrupta ſui cōtinua ip̄i
us crucifixione non pōt plēa mūditia uiuere. Idcir-
co piiſſimus ieſus ut nos aīaret ad nr̄e corrupte car
nis crucifixionē auſterā pp ſeruandā mūdiciā: diui
nam ſuā carnē multiplici cruce dū uixit affixit: qd̄
ip̄ius legitimus filius & imitator Franciſcus atten-
dens tāta rigiditate diſcipline ī uictu: ueſtitu: & ha-
bitaculo: ſomnio: & aliis ſimilibus ſenſuales appe-
titus arcebat: ut uix neceſſaria ſumeret ſuſtētatōi na
ture. Et licet poſt longā penitētiam īnocēs eius ca
ro nullo ꝓpter offenſam īdigeret flagello: cōtinuo
tn̄ ei renuabat auſteritates & onera: cuſtodiēs & ip̄e
ꝓpter alios uias duras. Vnde & corpus ſuū frēm a-
ſinū appellabat: cui cōtinue duros īponebat labo-
res: aſpa tegumēta: & ſtramenta p̄bebat: & ip̄m uili
& paruo pabulo ſuſtētabat: & ut plenā cordis obti
neret mūditiam ab omni familiaritate que īterius
poſſet inficere & exterius male edificare ſic abſtine
bat pfecte: ꝙ quaſi nullā mulierē in facie cognoſce
bat: & eaꝝ cōſortia tanq̄ puritatis peſtē ſummo o-
peꝛ uitari iubebat. Et qr ſe ī uale lachrymaꝝ cogno
ſcebat degere cōtinue uiuebat in fletibus: pp quod
ad tantā ſinceritatē mētis & munditiā carnis deue
nerat: ut iā uideret̄ ſtatū īnocētie aſſecutus. Nā &
legit̄ in legēda ſua quaſi creaturis oībus etiā inſen
ſibilibus impaſſe: ut in hoc gradu gr̄e īnocentiā ex
cedat nature. Nam & ignis ſuū contēpauit ardorē:
& aquā īmutauit ſaporē: & aer ī nocte clarā p̄buit
lucē: & petra ſicca ſapidū reddidit fontē: ut ſic īno-
cēti Frāciſco ꝓbent̄ elemēta ſeruire. In hūilitate
uero ꝓfunda & extirpatōe totius mundane glorie
ſic pfectiſſime imitatus eſt xp̄m: ut & ſe & ordinē
ſuū toti mundo uoluerit ſubiicere: & ut poſſet eſſe
omnium minimus nihil uoluit de auctoritate ec-
cleſie habere: niſi hoc ſolum ꝙ eius auctoritate poſ
ſet ſanctum euangelium obſeruare. Nam ſalutem
animarum uolebat procurare cum humilitatis uir-
tute: non cum pompoſa auctoritate: & omnino li-
cet haberet ſummos pontifices plures ad ſuam uo
luntatem propter ſanctitatis deuotionem plenarie
inclinatos: nullum unq̄ priuilegiū uoluit peteꝛ uel
recipere: ī quo poſſet ſua humilis ſubiectio minui:
quia uolebat omnibus ſubiici: & ſic per humilita-
tis ſubiectionem in chriſti charitate omnibus dn̄a-
ri. Sciebat enim ꝙ humilitas tractabilis quaſi res
mollis dum duro cedit: durum intra ſeipſam indu
dit: durum uero dum duro reſiſtit & oppoſitum &
ſeipſum confringit. Propter quod in ſancto teſta-
mento Franciſcus precipit omnibus fratribus pre-
latis & ſubditis: ut nullam litteram ab apoſtolica
ſede peterent: nec pro predicatione exercenda: nec
pro perſecutione uitanda. Dicebat enim humilis
Franciſcus ꝙ dum humiliter ab epiſcopis & ſacer-
dotibus licentiam peterent: ipſos eccleſie paſto-
res ex humilitatis exemplo edificarent: ꝙ & ſi ne-

garent ipſos per patientiā & humilitatē cōuerterēt: & in ſeipis patiēter portādo cōſeruarēt ꝑfectionis uirtutem:ꝙ ſi auctoritate ꝑuilegii cōtra platoꝝ uolūtatem frēs hoc facerēt in ſeipſis tali auctoritate elati:nō hūiliter ſuſtinerēt:& prelatos alti cordis ad reſiſtendū eis & detrahendū mouerēt:& ſic dū durū duro collidit̄:in utroque ſcandalū excitat̄:& uerbū ueritatis ſine efficatia ꝓponit̄:qr humilitatis exemplū non in loquēte uidet̄.Si autē ſemel uel bis uel tertio etiā ipi prelati ꝑdicationē fratrū impediuerint:ſi ſemp hūilitatē & patientiā oſtēderent:& populo ꝑdicabūt facto:& durū cor prelati emolliēt ſancto exēplo in tm̄ ut nō ſolum concedat: ſed & reqret & appetat taliū ſanctoꝝ fratrū ꝑdicationem audire:& tūc plus edificabit una talis predicatio q̄ mille in cōtentōibus & miorata hūilitate:quod & ipſe probauit:ut legēda cōtinet in epō imoleñ. O q̄ plene apparet ꝙ ualidior fuit uia Franciſci.Nā & nūc multi auctoritate ſunt fulti:& multi cōtra reſiſtētes elati:& multiplicatis uerboſis ſermonibus raro cōuerſio ſequi uidet̄.Vnde & in frībus ipm moleſtātibus qr nollent in tā ꝓfunda hūilitate oībus ſubiici cū eiulatu magno uocis m̄dit.O frēs mei o frēs mei uos uos uultis mihi auferre uictoriam mūdi.Nā xp̄s miſit me mundū uincere in ꝓfunda oībus ſubiectione:ut amore ad ipm trahā aīas per humilitatis exēplum.Et addebat frēs mei dū omibuſ uos hūiliabitis oēs cōuertetis:& qui uos impie ꝓſequent̄ ueſtra ꝓbata patiētia cōuertent̄ ad xp̄m:& ueſtroꝝ ſatagēt pedū ueſtigia oſculari. Nec tm̄ debeo uelle deſiderare ſub ſpe ſalutis alioꝝ libertatē hēre:ꝙ ego uelim meā ꝓfundā hūilitatē que ſtatui meo cōpetit ꝑdere:qr in hoc & ego in uirtute proficio:& populus in ſalute in miſericordia.Similia dicebat fribus:uolēs eos ab omni pōpa eccleſie excludere.& in hūilitate ſeruare.Vnde & ꝓpter hoc ipoſ uocauit miores:ut maiores non ꝑſumerēt fieri:nec ſtatum prelationis aliquo modo ipſos uolebat appetere.Vnde dño hoſtienſi ſuo patri dixit.Si uultis ꝙ faciant fructū in eccleſia dei tenete eos ī ſtatu uocationis eoꝝ:& ad prelationes eccleſie nullatenus aſcendere permittatis.Quantū fructū fecerint aſſumpti ad ſtatus eccleſiaſticos de hoc ordine & de aliis ordinibus pauptatis: narrent hi qui ſentiūt:dicant de eoꝝ exceſſibus conturbati.Nā ſatis cognouit mūdus eos aſcēdiſſe dignitate:ſed deſcēdiſſe uirtute:& in multis eoꝝ factis ꝓbatur ꝙ ī tali promotione relaxationem proprie uite queſierūt non perfectum conuerſionis aliene.Nam abſtinentes primo efficiuntur guloſi pauperes tenaciſſimi & auari & deſpecti:ſuperbi & faſtuoſi:& qui de mundo exierant religiones intrātes ad mundū redeūt dignitate aſſumpta:dum pentes ditant:& de pauperibuſ non curant:& qui cōſueuerant ꝑdicando pro aīaꝝ ſalute zelare:nunc uidentur plus multis aliis aīaꝝ ſalutē negligere:ſolū ad cōgreganda tēporalia pro ſe & pro parētibus anhelare:& q̄to magis ab infantia in ordinibus fuerant pauptate uacui:tāto magiſ nunc uidentur ſatagere reimpleri.O q̄ uerus ꝓpheta fuit Franciſcus:& q̄ta mala in ordibus fecit iſta promotio.Nā quaſi ad hoc uidet̄ ſtudentiū itētio tēdere:& in his qui aliq̄ ſufficientiā hñt uidet̄ hec ambicio ebullire.Vnde & curias circuūt:moras cū prelatis contrahūt:adulant̄ eiſdē:& non ſolū nō recuſant:ſed quaſi totis conatibus per aſtutas uias & ſimulationes & cauillationes procurāt:& ad tantū deuenerunt ꝙ uidet̄ cōpleri ſicut populus: ſic & ſacerdos:& ſicut clericus:ſic religioſus ambicioſus & uagus:& qr ſic intrāt nō eſt miꝝ ſi non edificāt ſed conturbāt.Paꝝ ē hoc:& pro malitia tēporis deficit ſermo.At ecōtra hūilis Franciſcus ad cōſeruationē humilitatis profunde:& ad cōfuſionē ambitionis future noluit ad ſacerdotiū ꝓmoueri.Sciebat enim ꝙ uſq; ad clarificationē ſexti ſtatus non erat regim̄ aīaꝝ per uiam prelationis dandū utiliter ſpūi pauptatis.Nam tūc ſicut noui apoſtoli ipſi deſcribuntur colūne ſtatus futuri:ſicut expreſſe angelo philadelphie xp̄s ꝓmittit:haud dubiū ꝙ in typo huius ſtatus.Vnde ſibi dicit̄ ꝙ modicam habet uirtutē gloſa.i.humilitatem. Prius enī debuit ſtatus pauptatis in hūilitate probari:ut poſtea in prelatōe nō addiſceret extolli:Quia uero multi ſuā ſupbiā palliāt ꝙ niſi fuiſſent priuilegia nō potuiſſent clericorum portare moleſtias.Dupliciter ex beati Franciſci uerbiſ poſſumus reſpōdere:unū eſt ꝙ uiris ꝑfectis q̄les debent hi eſſe nihil debet eſſe moleſtū niſi q̄do cōpellunt̄ ad peccandū.Ad hoc autē nullus poteſt cōpelli inuitus.Et ſi dicas ꝙ tribulationes multas imponerēt:quas non poſſent ex ſua impfectione portare.Reſpondēdum eſt ꝙ tales nō debuerūt uiam tāte perfectionis aſſumere:nec per ſuas īpfectōnes debēt ſtatū perfectionis deſtruere. Aliter reſpōdeamus ꝙ qr a ꝑncipio ipſi cepunt clericis reſiſtere:& tēporalia per uiam queſtus & deuotōiſ miſſaꝝ minus auide rapere.Idcirco ceperūt durius moleſtare.Sed ſi ſuā humilitatē & pauptatē ſeruaſſent in ſua puritate dulce eis fuiſſet moleſtias ſuſtinere: nec poterant multū affligi:quia nihil hēbant perdere:& ſi in uno loco affligebant̄:uolebat Franciſcus eos fugere.nō per ꝑuilegia reſiſter̄:& ire ad alia loca per penitentiā facere:hoc docet ſecundū euangeliū qd̄ ꝓmiſimus dicēs ex ore ieſu.Si uos pſecuti fuerint in una ciuitate fugite in aliā:hoc ſancti pr̄is Frāciſci repetit ſanctiſſimū teſtamētū.Sed quō hoc audiēt:qui ad modū magnoꝝ diuitū palacia edificant:& a terris ſue origīs uix pñt per ſuoꝝ prelatorum ꝑcepta auelli:& ibidem ſanctos fratres aliūde ortos ſuſtinere non pñt:nihil hēnt hi tales facer̄ cū Frāciſco:ſed eſt timendū ne ſit cū diabolo ps eoꝝ. Et cū hi libēter audiāt ꝙ Frāciſcus & eius ſtatus ē eccleſie reformatio:& mūdi ſuſtētamentū ſi nolūt ſup alios ſupbire:quō ſuperbia reformabūt? Et qr ueꝝ ē ꝑmū:idcirco notū ē ꝙ nunq̄ mūdus debuit hēre tāte hūilitatis ꝓfundū poſt benedictū ieſum & hūilimā matrē & apl'oꝝ collegiū.q̄tū ſtatus hic paupeꝝ mioꝝ:& quo qr receſſerūt eſt deformatio

Augmẽtata. Et quia franciſcus humilitate ſupbiā calcauerat:nō ſupbos demōes auctoritate arcebat: p hoc oſtẽdens ꝙ ſtatus ſuus ſupbiam exſufflabat de mūdo:quod qdē fiet inuitis ſupbis corruptori bus huius ſtatus. Nā ſi quis more frācīſci hūilitatē ieſu ſemp portaret p̄ oculis:p dulci ſiītudine ipſi us cū mīta cordis dulcedie ſe oībus ſubderēt:& mo leſtū eſſet ſibi aliis p̄cipe:nō pere:licet aūt bn̄dictꝰ franciſcus hūilitatē & obedīam cōmendaret p ma- xīe:& eā ſic ſeruaret:ꝙ frī ſocio ſemp eā uolebat fa cere:tn̄ quia p̄uidit ꝙ iuxta iter obedīe ipīi debebāt ſcandalū ponere:p̄cepturi cōtra regule pauptatē:iō ſūmā obedīam īponēs ſubditis:ħ tā ipſis: q̄ p̄latis appoſuit frenū ſalutis:dū p̄latis dixit. Nō p̄cipien- tes aliqd quod ſit cōtra aīam & regulā nr̄am:& ſb̄ ditis dixit:obediāt ī oībus que ꝑmiſerūt dn̄o obſer uare:& nō ſint cōtraria aīe & regule:hec obedie for ma ī ſcā regula cōtēta ab illius corde manauit:q̄ de ſeipſo dixit. Deſcēdi de celo:nō ut faciā uolūtatem meā:ſed uolūtatē eius q miſit me:& tn̄ phīſeis tra- ditōes ſuas diſcipulis īponentibus dixit. Irritū feci ſtis dei mandatū pp traditōes ur̄as falſas. Nā obe- dia franciſci:nec maiorē puritatē:nec maiorē ītegri tatē:nec maiorē ꝓfunditatē cōtinere pōt:qa ī omī bus obedit:& in traditiōibus falſis regulā deſtruen tibus nō obedit:qa illud obedire ē apoſtatare. Nā cū prelatus p regulā auctoritatē hēat cōtra regulam p̄cipe uel obedire:ē a regula apoſtatare. Quid uo- lumus plus ꝓſeq de hūilitate frācīſci:cū ipſe ī omī fuerit minimus minoꝝ:ut merito cōpet̄ minimo nato.ſ.Ioas q liberatus fuit occiſione athalie:mini- mo ſemi.ſ.grano ſynapis:quod creuit in arborem magnā minimo ſancto.ſ.paulo ad ep̄h.iii.cui datū eſt ſecreta myſteria nūciare. Mihi ait oīum ſcōꝝ mi nimo data eſt grā huius in gentibus euāgelizare: ī ueſtigabiles diuitias grē xp̄i:& illuminare oēs que ſit diſpenſatio ſacri abſcōditi a ſeculiſ in deo. Et etiā cōpat̄ minimo frī.ſ.beniami q franciſcū multipli- citer figurauit ī hortū in quo mr̄em occidit:qr fran ciſcuſ laſciuiā quinti tp̄is intermedio ortus & ī ſuo ortu pleno regula reformata occidet in icolatu: qa cōuerſabat̄ cū p̄re ī terra chanaan:& p̄ris aīa ex eius aīa pēdebat:qa ſemp cū uolūtate p̄ris eterni ī celo feruētis amoris xp̄iformis uitā plenarie obſeruabat in qua plene p̄rm bn̄placiti uolūtas qeſcit ī ornatu & accubitu:quē a frē ioſeph recepit:& in reuelatōe noticie facta frībus in ſuo aduentu. Nā ibi dr̄ ꝙ ps beniami.v.ptibus alioꝝ frm ptes exceſſit: & ꝙ.v. ſtolas optimas ſibi dedit:& ꝙ poſtea nō ſe potuit cōtinere qn frībus diceret in p̄ntia beniami. Ego ſū ioſeph quē uēdidiſtis:tn̄ cyphus ſapīe ioſeph occul te poſitus ī ſacco: fecit eū p̄us ut latronē īduci:hec oīa cōtinēt̄ gen̄.xliii.&.xliiii. O franciſce ueriſſimuſ beniamī ioſeph ꝓmogenitus fecit te ſedere ad mē ſā euāgelice uite:cū frībus tuis ceteris ſcīs: ibi pars tua exceſſit alia.v.ptibus ſacratoꝝ uulneꝝ:p q̄ qn- q; ſtolas optimas recipies p̄mioꝝ ī tuo aduētu.ii. Nā p̄mo ſe frībus iudeis ſcd̄m carnē xp̄s reuelabit qa reformata tua regula & cū ip̄a tota eccleſia pp̄ls iſrael ad euāgelicā uitā & xp̄i plenā noticiā reducet̄ ſed p̄us opprobriū latrocinii p̄cedit:iā ipſum ocul̄ uidemus:dum in ſacco humilis obſeruantie pau- pertatis & deſpectus filioꝝ tuoꝝ cyphus euange- lice ſapie & obſeruantie regule tue: & ſciſſimi teſti cōtinet̄ abſconſus:ī quo uere ieſus uerus augur in p̄dictis paupculis ſpeculat̄ futura. Et nūc pp̄ hunc cyphū quē portāt uidemus eos more latronū tra- ctari:& ſicut inimicos xp̄i uinculari:flagellari:excōi cari:& hereticos reputari extraneos a bn̄dictione ie ſu:& quaſi more alterius ioſeph nō cōmouent̄ ui- ſcera tua ſup frē tuo beniami? Nūqd reduxiſti te ad ſecretū thalamū:ut ibi facias cōpaſſiōis fletū? Egre dere foras piiſſime ieſu & irrue ſup collū tuum: ut utriuſq; cōpleat̄ deſideriū. Nā & utriuſq; & deſide riū & collū eſt unū:& ōnde ꝙ ipſe eſt legitimus fi- lius & uterius tue ſciſſime & pauprime mr̄is: & da qnq; ſtolas glorioſiſſime reſurrectiōis frācīſco:ut il lis uiſis audeat ad tuā uitā accedere donū ſp̄ūs p̄riſ tui:ut ſic cognoſcat ꝙ tu uere uiuis in ſp̄ū paupta- tis:& dn̄aris uelint nolit ſup tenebras trāſgreſſoꝝ ut de te uere dicat̄ illud. Mortuus ē:& quaſi nō eſt mortuus:ſiīem eni reliquit poſt ſe:ſicut appuit in frācīſci pſona te reuixiſſe:ſic nūc appareat: piiſſime ieſu ī eius ꝓle:ut hūilitatis ſp̄ū reformata. Quia uero ſignū ſingulare xp̄i ieſu & aduentus eius fuit predicata uirgitas hūilitas & paupertas:& de dua- bus p̄libatū ē modicū:ī tertia.ſ.in pauptate:theſau rū abſcōditū:p quo cōquirēdo uendēda ſunt oīa: ieſus ſapīa p̄ris cōſtituit & ad hāc obſeruandā ſuo exēplo alios induxit:& in eā euāgelicā pfectionem cōſtare decreuit. Nā in hoc ē firma petra:in qua do mus fundat̄ euāgelica nullis obruēda colliſiōibus fluctuū:nec amouēda in uētoꝝ flatibus & himbri bus pluuiaꝝ:nec cōcutiēda ictibus tēpeſtatū: huic in hac uita ieſus poſſeſſionē pacificā regni celorum tradidit:cū tn̄ aliis uirtutibus ſolū de futuro ꝓmiſe rit. Quia qui uerā pauptatē in feruore ſp̄ūs imitan tur neceſſe eſt de celeſtibus uiuāt:quia de bōis t̄reiſ nō curāt:& dulces micas que cadūt de mēſa ange- loꝝ in p̄nti exilio felici palato deguſtāt:hec ē illa ꝓ prie uirtus altiſſima xp̄i ieſu in qua ſingulare ſignū eius īprimitur his qui eā in ſue pfectiōis ambitu ſatagūt obſeruare. Nā nihil pfectionis illi deerit:q hāc uirtutē plena fide:feruētiſſimo amore obſeran tia iuiolata ſponſabit:nec ſolū ē uirtus iſta pauper- tas:ſed uirtutū oīum pfectio & regina. Nā omniū uirtutū cacumīa ſue obſeruatiōi ſubſternit:& ſuper oīa obſeruantē ieſu dei filio cōfigurat:unū & in hac renouatione conſiſtit perfectio omnis ſtatus pp̄t quod franciſcus emulator ſimilitudinis ieſu a ſue cōuerſationis primordio ad ſcām pauptatē queren dam & oī ſtudio ſecūdum xp̄i ſimilitudinē obſer- uādā totum ſuū conuertit conatū: nihil dubitans aduerſi:nihil timens ſiniſtri:nullū ſubterfugiens la borē:nullam declinans corporis egritudinē: ſi dn̄e pauptatis poſſit frui amplexibus. Incepit curioſus

explorator inquirere:circuire uicos plateas eccleſie & ſtatus ſingulorum pcunctari:querẽs ab eis q̃tũ diligũt euangelicã pauptatẽ.Erat uerbũ abſcõditũ audientibus & uelut barbarorum ab oibus ſtatibus ignoratũ horrebãt ſolo auditu:& quaſi loquenti maledicebãt:dicẽtes pauptas quã queris tibi ſit & filiis tuis & ſemi tuo poſt te:nobis det diuitiis pfrui: & diuitiis abũdare:quo audito franciſcus a cõibus ſtatibus:ibo ait ad optimates pontifices & loquar eis: ipſi eni cognouerũt uiã dñi & iudiciũ dei ſui:qr forſitan hi cões ignobiles ſũt & ſtulti dñi ſui ieſu ſemitã ignorãtes:ſed & ipſi pontifices durius riſerunt dicentes.Que nã hec ẽ doctrina noua quã ĩfers auribus nr̃is?qs põt uiuere ſine temporaliũ poſſeſſione?nũqd tu melior es q̃ pr̃es noſtri q dederũt nobis tẽporalia:& in tpalibus abũdãtes eccleſias poſſiderũt.Quid ẽ ꝙ dicit nobis modicũ pauptas: neſcimus qd loqueris.Admiratus franciſcus & pauptatis ſpũs ebrius ad orationis ſtudiũ cõuertit ſe:cepit iñocare ieſum pauptatis magr̃m.O dñe ihu ait oñde mihi ſemitas tue dilectiſſime pauptatis.Sitio eni ꝙ teſtm̃ uetus noui fuit figura illis pmiſiſti:qr oĩs locus quẽ calcauerit pes ueſter ur̃ erit: calcare ẽ cõtẽpnere pauptas oĩa calcat:ergo oĩum eſt r̃gina. Sed dñe mi pie ieſu miſereꝛ mei & dñe paupertatis. Nã & ego eius amore anxior:nec ſine ipſa requieſcere poſſũ:dñe mi tu noſti q me de iſta ĩamoraſti: ſed & ipa ſedet in triſtitia ab oĩbus repulſa:fcã ẽ q̃ſi mulier uidua:dña gentiũ uilis & cõtẽptibilis:dum oĩum regina uirtutũ & cõquerit̃ ſedens in ſterqlinio ꝙ oẽs amici eius ſpreuerũt eã:& facti ſunt eius inimici:& ipſos pbant iã diu eſt adulteros & non ſponſos:uide dñe ieſu quia pauptas p tanto ẽ regina uirtutũ p quãto relictis angelorum ſedibus deſcẽdiſti ad terras:ut ipſam poſſes charitate ppetua deſponſare & oẽs pfectiõis filios in ipa:& ex ipa:& p ipam pducere:que & tibi cũ tanta fidelitate adheſit ꝙ & in mr̃is utero inchoauit ſuũ obſequiũ dum corpus aĩatũ ut creditur habuiſti oĩm minimũ: ſed & orientẽ ex utero in pſepio ſcõ recepit & ſtabulo & conuerſantẽ in mũdo ſic oĩbus te priuauit: ut capitis r̃clinatorio faceret te carere.Sed & fideliſſima conſorcia dũ ad bellũ nr̃e redẽptõnis accederes:te eſt comitata fideliter:& in ipſo paſſiõis cõflictu indiuiduus armiger aſtitit:& diſcipulis recedentibus & negantibus nomen tuũ ipſa non diſceſſit:ſed te tunc cũ toto comitatu ſuorum principũ fidelibus ſociauit:imo ipa mr̃e propter altitudinẽ crucis:que tamen te ſolã tũc fideliter coluit:& affectu anxio tuiſ paſſionibus iuncta fuit:ipſa inq̃ tali mr̃e te non ualente contingere domina pauptas cũ omibus ſuis penuriis:tã q̃ tibi gratiſſimus domicellus te plus q̃ unq̃ fuit ſtrictius amplexata:& tuo cruciatu precordialius iuncta:propter quod nec ſibi uacauit crucẽ polire:nec ruſticano more cõpõere:& ipſos clauos ut creditur non in ſufficienti numero uulneribus fabricauit:nec ipſos exacuit:nec poliuit:ſed tres rudeſ & aſpos & obtuſos adiuuandũ tuũ ſuppliciũ preparauit:& dũ ſitis moreris ardore:ipſa fidelis ſpõſa ſollicite affuit:ut nec modicũ aque poſſes hr̃e:ſed & p ſatellites ipſos tante amaritudis confecit poculũ:ꝙ guſtare potius potuiſti q̃ bibere.In cuius igitur ſpõſe ſtrictis ãplexibus aĩam emiſiſti:ſed nec ipſa fidelis ſponſa tuis defuit exequiis ſepulture:nec tibi aliqd in ſepulchro in unguẽtis in lintheis hr̃e pmiſit niſi ab aliis mutuatũ:nec hec ſciſſima ſponſa tue reſurrectioni defuit:quia in eius ãplexus glorioſe reſurgẽs i ſepulchro oẽ mutuatũ & aduẽticiũ reliquiſti:hanc tecũ aſportaſti ad celos:mũdanis reliquẽs oĩa que ſũt mundi:& tũc dñe paupertati ſignaculũ regni celorum ad ſignandũ electos uolentes incedeꝛ per perfectionis ſemitã reliquiſti. O quis nõ diligat dñam pauptatẽ hanc pre oĩbus:a te peto hoc p̃uilegio conſignari:exopto hoc theſauro ditari:poſtulo ut mihi & meis in eternũ ſit pprium pauprime ieſu propter nomẽ tuũ nihil poſſe ſub celo propriũ poſſidere:& alieĩs rebus ſemp cũ uſus penuria dũ uiuit caro miſera ſuſtentari:cuius petitioni piiſſimus ãnuit:& pauptatis altitudinẽ & affectui ĩmiſit & intellectui reuelauit:& affectu plene ſeruare conceſſit:& ſingulari priuilegio ſup oẽs ſanctos priores in eius ple tranſfundere uoluit:ut eius religiõi ſcẽ hoc ſolum ſit proprium:nihil poſſe in eternum ſub celo habere pprium ſed alienarum rerũ uiuere ſtricto uſu.Et quia franciſcus ſcãm ſocietatẽ dñe pauptatis & mundane pſecutionis quas xp̃s legitimas uxores habuit noluit diſſociaꝛ:ſed utraſq̃ equa charitate diligere:imo unica quia quaſi nõ ſũt due:ſed una.Idcirco ut plene poſſideret regnũ celorum:quod utriq̃ eſt datũ oẽ illud quod poſſet pſequentes arcere uoluit abdicaꝛ.Et propter hoc qr ius p̃uilegiorũ & pauptatẽ exſufflat & perſecutionẽ anullat: & ſic diuortiũ mr̃imonii ſancti pcurat:idcirco nullam uoluit bullã:nullũ priuilegiũ: niſi hoc ſolũ ꝙ ſua paupertas maculari non poſſet:a quo nũc gemit in ſtatu ſuorum poſterorũ ſe ſubdole ſpoliatũ.Nã & hic ſtatus a hieruſalem deſcendit i hiericho & incidit i latrones:qui ipſum non ſemiuiuũ reliquerunt: ſed plene mortuum:& iam quatriduo fetentẽ putredine incluſerunt ſepulchro:& tali poſſeſſione furẽtes amentia gloriantur:hanc ruinam ſanctus preuidit cui & ſingulariter in tota uita ſua obuiare contendit.Nam & in legenda dicitur:ꝙ in hoc ſingulariꝛ ſuus offendebatur aſpectus ſi quid in fratribus uidet quod paupertati non per oĩa conſonaret: docebat frẽs ut pauperum more pauperculas caſas erigerent:quas non habitarent ut proprias:ſed ut peregrini & aduene alienas:hoc eſt dictu ꝙ uolentibus eos inde expellere:nullo iure ſuo uel alieno : nulla proprietate:nulla aſtucia:nulla more dilatione reſiſterent:ſed tã q̃ penitus aliena dimitterent cũ plena domini confidentia:arbitrantes per ſpiritum ſanctum ad loca alia ſuis occultis inſtinctibus etiam pſequentium rabiẽ ſe uocari.Et hec eſt cã quare paupertas & temporalis perſecuto ſunt ſorores & eis claues regni celorum non tm̃ promiſſorie:ſed poſ-

feſſiue conceduntur:quia tēporalis perſecutio pōt totum mūdum auferre:paupertas uero euangelica nihil quod mundi ſit poteſt defendere.Et qr prudētiſſimus creator nullā creaturā ſiň loco fecit:pau ptas uero & pſecutio in mūdo locū ñ habeant eis poſſeſſorie:ex nūc eis celicas ſedes dedit:certe aīalis hō non pcipit iſta:nec īpoſtor macularū dñe paup tatis:nec qui eius cōſortiū ī angaria portat: uł eius paupem uſū doloſe fermentat:poterit iſta ſentire: ſed qui hēnt ſpm̄ xp̄i qui pauptatem docuit & ſeruauit:cū xp̄o iſta ſentient & iocūde obſeruant.Dr ī legenda pr̄is φ mandabat domos erectas dirui:aut frēs ex inde amoueri:ſi quid in eis pcipet quod rōne appropriationis uel ſūptuū contrariū eſſet euangelice pauptati:hanc dicebat ſui ordinis fundamētū cui ſic ſtructura religionis īnitit᷑:ut ipſius firmitate firmetur:& euerſione fūditus euertat᷑. O q̄ doloroſa conſequentia ſequit᷑ ad predicta.Nā ſi ſciſſimi patris uerba ſunt uera:immo qr de ipſis dubitare filiis ē hereticum eſſe in regula ſua:ſequit᷑ φ cū dolore attendimus φ nō eſt firma religio:ſed euerſa:nam a locis ſingulis totis uiribus eſt excōicata paupertas:quod tantum in oculis mundi patet:ut ſingulis ciuitatibus ſumptuoſiora palatia cōiter & curioſiora loca:& maiora mundane uanitatis inſignia ſunt iſta:que a talibus pauperibus conſtruuntur. Hec ſunt uerba & ſignificata:que quidā ſāctus doctor huius ſācte paupertatis pfeſſor & zelator ſtrenuus in quodā ſuo tractatu quem de cōmertio paupertatis fecit:inſeruit:gemens & ipē ſup malis que uidit:qui tñ noſtro reſpectu nihil potuit intueri.Nam ſicut molaris lapis magnus rapido curſu in mari proiectus deſcendit ad fundum.Sic a temporibus illius doctoris & citra pondus amoris tēporalium ſic traxit huius ſtatus multitudinem ad pro fundum:ut iam non malū reputent pauptatē expellere:ſed nephas & apoſtaſiā putent p uera pauptate zelare:unde qui de pauptate cōtra publicos exceſſus loquitur maxime ipſos tranſgreſſores iudicans:hoſtis publicus reputatur:& hoc dico ſi de illa paupertate ſit ſermo quā perfectio pfeſſionis indicit:que omnia ita de medio tollit. Dicit ergo uir ille ſanctus introducens dñam paupertatē conqueri de ruina.Surrexerunt quidam in nobis:qui nō erāt ex nobis quidam filii belial:loquentes uana:operātes iniqua:dicentes ſe eſſe pauperes cum non eēnt: & me quā dilexerant toto corde glorioſi uiri de q̄bus locuta ſum ſpreuerunt & maculauerunt ſequētes uiam balaam ex boſor:q mercedem iniquitatis amauit:homines corrupti mente & a ueritate priuati:exiſtimantes queſtū eſſe pietatem hoīes aſſumentes ſancte religionis habitum:qui nouum hominē non induerunt ſed ueterē palliarunt: detrahebant ſenioribus ſuis:& eorum qui ſancte conuerſationis inſtitutores fuerūt:uitam & mores in occulto mordebant:uocantes eos indiſcretos & īmiſericordes:crudeles:& me quā aſſumpſerunt dicebant ocioſam:inſipidā:turpem:incultā:exanguē:& mortuam:& multa dicit doctor ille ſanctus ad prouocādum gemitum ſuper paupertatis ruinam quam paulatine cernebat.Sed nūc nō alienis indigemus uerbis:quia publicis factis non ſolū amatores paupertatis prouocantur ad gemitum:ſed cōiter hoīes mundi ſcandalizantur per malum exemplū:& diuites & potentes faciunt in deriſū:φ tales exceſſus facientes uelint pauperes noīari. Sed redeamus ad paupertatem ſancti:qui eam nunc ſponſā: nunc ſororē:nunc mrem:nunc dñam:nunc reginam appellare ſolebat.Et quia ſic paupertatem plena fide amabat:pauperū puiſor deus tante ſufficientie frāciſci penuriam fecit:φ in multis miraculis nec cibus nec potus:nec domus deerat:cum pecunie & artis & nature facultate defeciſſe conſtabant. Qualis fuerit intentio franciſci in paupertate ſeruanda ipē oñdit:cum fratri Richerio de marchia uiro ſācto & nobili:& beato patri multū dilecto de paupertate querenti:reſpondit cum infirmitate de qua mortuus ē in domo epī aſſiſinatis iaceret debilis:pater ſanctus que uerba cū ſuo latino ñ interpono:ſicut ſcūs pfeſſocius btī franciſci multū continuus:frater leo manu ſua conſcripſit.Interrogauit aūt ſic frater Richierius de obſeruantia regule quo ad paupertatis articulum dic mihi pater intentionem tuam quā hēs modo & credis habere uſq ad diem mortis:ut ualeam certificari de intentione de uoluntate prima &ultima:utrum nos fratres clerici qui tot libros hēmus:poſſimus illos haberē: quis dicamus φ ſint religionis.Dixit ad eum beatus franciſcus:dico frater φ hec fuit mea uoluntas & ē prima & ultima mea ītētio ſi fratres mihi crediidiſſent:φ nullus fr̄ debeat habere niſi ueſtimentum. Sicut regula nr̄a nobis concedit cum cingula & femoralibus. Hec ē reſponſio ſcī:poſtea dicit ſanctus frater leo:φ beatus franciſcus dixit ſicut per reuelationem acceperat:φ religio frm minorum eſt quidā puſillus grex quē filius dei ī hac nouiſſima hora patri ſuo poſtulauit dicens.Pater uellem φ faceres & dares mihi quēdā populum nouum & humilem ī hac nouiſſima hora:qui eſſet diſſimilis in humilitate & pauptate ab omnibus aliis qui preceſſerunt & eſſet contentus habere me ſolum:& ait pater dilecto filio ſuo. Fili mi factum eſt quod poſtulaſti: & addebat beatus franciſcus.Non eſt magnum ſi domius uoluit habere quendam paruum populū inter ceteros alios qui preceſſerunt qui eſſet contentus habere ipſum ſolum altiſſimum & glorioſum:unde beatus franciſcus dicebat ſicut ex reuelatione acceperat:φ ideo uoluit ut uocarentur fratres minores: quia iſte eſt populus quem filius ſuo patri poſtulauit. De quo dicit in euangelio ipſe filius dei.Nolite timere puſillus grex:quia complacuit patri ueſtro dare uobis regnum.Et iterum. Quod uni ex minimis meis feciſtis:mihi feciſtis. Quod licet de omnibus pauperibus ſpiritualibus dixiſſet:precipue tamen predixit religionem fratrum minorum eſſe uenturam in eccleſia ſua:poſtea ſanctus frater leo mouet que

ſtionem dicens. Si uero aliquis frater uoluerit dicere: cur beatus frãciſcus tempore ſuo iſtam diſtrictã paupertatem: ſicut dixit fratri Ro. non fecit fratres obſeruare: & obſeruando non mandauit: nos qui cum ipſo fuimus reſpõdemus ſicut audiuimus ex ore eius: ipſe fratribus hec & alia plura dixit: ac in regula plura ſcribi fecit: que cum aſſidua oratione & meditatione a domino poſtulabat pro utilitate religionis: affirmans eam eſſe penitus domini uoluntatem. Sed poſtq̃ oſtendit eis grauia & importabilia uidebantur: ignorantes tunc que erant uentura in religione poſt mortem eius: & quia multum timebat ſcandalum in ſe & in fratribus: nolebat cum ipſis contendere & coram deo ſe excuſabat. Item dixit idem: ꝙ quodam tempore quidam miniſter petebat intellectum beati franciſci de capitulo paupertatis. Reſpondit beatus franciſcus. Ego ſic intelligere uolo ꝙ fratres nihil debeant habere preter ueſtimentum cum chorda & femoralibus: ſicut in regula continetur: & qui neceſſitate cogũtur poſſint portare calciamenta. Et dixit ad eum miſter. Quid faciam ego: q̃m habeo tot libros: qui ualent magis .l. libris: hoc autem dixit quia uolebat eos habere de conſcientia ſua: maxime quia cum reprehẽſione cõſcıẽtie habebat tot libros cum ſciret beatũ franciſcum intrinſece intelligere capitulum paupertatis: & dixit ad eum beatus franciſcus: frater nec debeo nec poſſum uenire contra conſcientiam meã: & profeſſionem ſancti euangelii quã ꝓfeſſi ſumus. Unde dicente hoc beato franciſco: miniſter fcũs eſt triſtis. Uidens autem beatus frãciſcus illum ẽẽ turbatum cum magno feruore ſpiritus dixit ad eũ ĩ perſona omnium frm̃. Uos frẽs minores ab omibus uultis uideri & uocari obſeruatores ſancti euangelii: & ĩ operibus uultis habere loculos. Uerum licet miniſter ſciret ꝙ ſecundum regulam fratres tenentur ſanctum euangelium obſeruare fecerunt remoueri illud capl'm de regula: ubi dr̃. Nihil tuleritis in uia &c. credentes ſe nõ teneri ad obſeruantiam perfectionis ſancti euangelii. Qua pp beatus franciſcus cognoſcens hoc ꝑ ſpm̃ ſanctum corã quibuſdam fratribus dixit: putant fratres miniſtri deũ & me decipere: immo ut ſciant & cognoſcant oẽs fratres ſe teneri ad obſeruandã perfectionẽ ſancti euangelii in principio & in fine regule uolo ꝙ ſit ſcriptum ꝙ fratres teneantur euangeliũ dñi noſtri ieſu xp̃i obſeruare: ut fratres ſint inexcuſabiles corã eoꝝ deo: que dñs pro ſalute & utilitate aĩe mee & frm̃ poſuit ĩ ore meo. Ex quo ipſis annunciaui & ãnuncio uolo ipſis operibus oſtendere & dño opetante in perpetuum obſeruare: unde ipſe ad lr̃am ſãctum euangelium obſeruauit a pricipio: ex quo fratres habere cepit: uſq; in diẽ mortis ſue. Similiť dicit fr leo: ꝙ beatus .F. nolebat ꝙ fratres eſſent cupidi de ſcia & de libris: ſed uolebat & fratribus p̃dicabat: ut ſtuderent habere purã & ſcãm ſimplicitatẽ: orationem ſcãm & dñam pauptatem: in qbus edificauerunt ſancti & primi fratres: & hanc credebat ſecuriorẽ uiã ꝓ ſalute anime: non ut deſpiceret & cõtẽpneret ſcãm ſciam: imo omnes qui erant ſapiẽtes in religione & omnes ſapientes nimio uenerabatur affectu: quẽadmodũ ipſe teſtať in teſtõ ſuo: dicẽs ſanctos theologos qui miniſtrant nobis uerba diuina debemus honorare & uenerari tãq̃ q mi niſtrant nobis ſpm̃ & uitã: ſed futura proſpiciens: cognoſcebat ꝑ ſpm̃ ſanctũ: & etiã multotiens fratribus dixit: ꝙ frẽs multi ſub occaſioue edificandi alios dimitterent uocationem ſuã: uidelicet puram & ſanctã ſimplicitatem & orõnem ſanctã: & dominã noſtram pauptatẽ. Accidet illis ꝙ unꝰ crediderunt poſtea accendi ad deuotionem & amorẽ dei ꝓpter intellectũ ſcripture: inde occaſionaliter remanebũt intus frigidi & quaſi uacui: & ſic ad priſtinam uocationẽ reuerti nõ poterunt: maxime quia amiſerunt tẽpus uiuendi ſcd̃m uocationẽ. Nam multi ſunt q totũ ſtudiũ ſuũ & ſollicitudinẽ ſuam die noctuq; ponũt in ſciã: dimittentes uocationẽ ſuam ſanctã: & deuotã orationem: & cũ aliquibus uel ꝑp'o predicauerint uel nouerint aliquos inde edificari uel conuerti ad penitentiam inflanť: uel ſe extollũt de lucro alieno: q̃m quos credunt ſuis uerbis edificari uel ad penitentiam conuerti: dñs edificat & conuertit orationibus ſcoꝝ frm: licet illud ipſi ignorẽt: qr ſic eſt uolũtas dei ut illud non aduertant ne ide ſuperbiant. Iſti ſunt fratres mei tabule rotunde: qui latitant in remotis & deſertis locis: ut diligentius uacent orationi & meditatõi: ſua & alioꝝ peccata plorantes. Quoꝝ ſanctitas a deo cognoſcit: & aliquãdo a fratribus & hoĩbus ignorať: poſtea dicit idem ſanctus frater leo: ꝙ fratres omnes tam minores q̃ predicatores informabat ad opera: dicẽs eis ꝙ pp prelationem & officium & ſollicitudinem predicãdi non deberent dimittere ſcãm orationẽ: ire ꝑ elemoſyna & operari manibus ſuis ſicut alii fratres ꝓpter bonum exemplũ & lucrum aĩaꝝ ſuaꝝ & aliorum: unde ipſe tãq̃ fidelis zelator xp̃i dum corpore fuit ſanus impabat in ſe quod docebat fratres ſuos. Poſt uerba illa dicit ſanctus frater leo: ꝙ bis in duobus locis cum mirabilibus modis quos omitto negauit licentiã uni nouicio tenendi pſalterium licet ille nouicius diceret: ꝙ miniſter generalis uolebat ſibi concedere: ſed deuotus ille nolebat habere niſi de licentia ſancti qui iam ceſſarat officio regiminis ordinis propter relaxationem quã uidebat oriri. In ſecũda autem uice dixit illi nouicio: & ego iã tentatus fui habere libros. Sed ut de hoc cognoſcerem domini uoluntatem tuli librum ubi erant euangelia domini ſcripta & oraui dñm ut in ipa aptione libri ſuam uoluntatem de his mihi oſtendere dignaretur: & oratione finita in prima aptione libri occurrit mihi uerbum illud ſancti euangelii: uobis datum eſt noſce myſteriũ regni dei: ceteris aũt in pabolis: & ait. Tot ſunt qui aſcendunt ad ſciam ꝙ beatus erit qui fecerit ſe ſterilem amore domini dei: poſtea elapſis pluribus menſibus cũ eſſet beatus franciſcus apud eccleſiam ſancte marie de por-

tiuncula iuxta cellam poſt domum in uia:& iterū il le fr̄ locutus ē ſibi de pſaltio. Cui dixit btūs franci‐ ſcus : uade & facias inde ſicut dixerit tibi miniſter tuus:quo audito frater ille cepit redire p uiā un̄ ue‐ nerat:btūs aūt fran. remanens in uia cepit cōſidera‐ re id quod dixerat illi fratri:& ſtatī clamauit poſt eū dicens. Expecta me fr̄ expecta:& ſic iuit uſqȝ ad illū dicēs illi. Reuertere mecū. fr̄:& oſtende mihi locū ubi dixi tibi ꝙ faceres de pſalterio ſicut diceret tibi miniſter tuus:& puenientibus ad illū locū ubi illi dixerat uerbū illud. b. f. inclinauit ſe coram fratre: & ſtans flexo genu dixit:mea culpa fr̄ mea culpa: qm̄ qcūqȝ uult eſſe frater minor non debet habere niſi tunicas:ſicut regula ſibi cōcedit & femoralia: & q̄ neceſſitate cogūt̄ uel īfirmitate poſſint portare cal ceos:un̄ quotquot frēs ueniebāt ad eū ad habēdū cōſiliū eius:tale mū exhibebat eis. Itē narrat idē fr̄ leo:ꝙ dū pr̄ ſanctus iaceret in palatio de quo dictū eſt ſupra īfirmus:unus de ſociis ſcī dixit ei: pr̄ igno ſce mihi:quoniā q̄ tibi dicere uolo:iam plures con ſiderauerūt. Tu ſcis queadmodū olim p grām dei uiguit in puritate perfectionis tota religio: quō. ſ. uniuerſi frēs cū feruore & ſollicitudine ī oībus ob‐ ſeruabant ſcām pauptatē. ſ. in puis & paupculis edi ficiis:in puis & paupculis utenſilibus:ī puis & pau pculis libris:in paupculis ueſtimentis. Et ſicut ī his ita & in aliis exterioribus:unius erant uolūtatis: ſol liciti ſeruare oīa que pertinent ad noſtram pfectio‐ nem & uocationem:& bonū exemplum. Sic erant unanimes in dilectiōe dei & pximi:nūc aūt a puo tpe citra cepit hec puritas & perfectō diſſimiliter ua riari:licet multi dicant & excuſent frēs:& pp multi tudinē dicant nō poſſe hec ſeruari a fratribus : imo multi fratres de his magis q̄ de ſupradictis credūt pp̄l'm inde edificari:& ex ipſis uidet̄ magis hone‐ ſte pp illa uiuere & cōuerſari. Vn̄ quaſi p nihil r̄pu tant uiā ſimplicitatis & huius pauptatis:que fuerūt initiū & fundamētū nr̄e religionis:qua pp hoc cō ſiderantes:credimus ꝙ tibi diſplicea:ſed plurimū admiramur: ſi tibi diſplicet cur ſuſtines:& nō corri gis. b. f. dixit:dn̄s indulgeat tibi fr̄:quoniā uis eſſe mihi cōtrarius:& aduerſarius & me īplicare ī his q̄ nō ptinent ad officiū meū & ait. Viſquequo habui officiū frm̄:& fratres manſerūt in pfeſſione & uo‐ catione ſua:licet ab initio mee cōuerſionis ad xp̄m infirmus fuerim:cū pua mea ſollicitudine eiſ ſatiſfa ciebam exēplo & predicatione. Sed poſtq̄ cōſidera ui ꝙ dn̄s frm̄ numerū multiplicaret:& ꝙ ipſi pp cu piditatē & inopiā ſpūs a uia recta & ſecura p quam ſoliti erant ābulare declinare inceperūt:& ampliorē uiā ſicut dixiſti incedere:non attendentes ſuā pfeſ ſionē & uocationē:& bonū exemplū:nec dimitte‐ re iter quod iā ceperūt pp predicationē meā & exē plū meū recōmendaui dn̄o & miniſtris fratrū reli‐ gionē: Quoniā licet tempore quo renūciaui & di‐ miſi officiū frm̄ corā fratribus me excuſare in capi. generali ꝙ pp infirmitatē meā de ipſis curā & ſolli citudinē habere nō poſſem:tn̄ ſi ſcdm uoluntatem meā frēs ambulaſſent & ambularent pp ipſorū con ſolationē nollē ꝙ aliū miniſtrū haberent pter me uſqȝ in diē mortis mee:quoniā ex quo fidelis & bo nus ſubditus uoluntatē ſui prelati cognoſcit & ob ſeruat:puā ſollicitudinē platū habere oportet de il lo:imo tantū gauderem de frm̄ bonitate & conſo latus eſſem pp lucrū meū & ſalutē ipſorū:ꝙ ſi iace‐ rē in lecto infirmus nō grauaret me ſatiſfacere eis. Et ait meū officiū ē ſpūale:uidelicet prelatio ſuper fratres:quia debeo dn̄ari uitiis:& debeo illa emen‐ dare:non poſſum predicatione & exēplo:nolo car‐ nifex fieri ad pcutiendū & flagellandū ſicut ptātes huius ſeculi:quoniā confido in dn̄o ꝙ ahuc inimi ci iuiſibiles qui ſunt caſtaldi dn̄i ad puniendum in hoc ſeculo & in futuro eos q̄ tranſgrediunt̄ māda ta dei:ſumēt de illiſ uindictā:facientes ip̄os corrigi ab hoībus huius ſeculi in opprobriū & uerecūdiā ipſorū:& reuertent̄ ad pfeſſionē & uocationē ſuā. Verūtn̄ uſqȝ ad diē mortis mee exēplo & opatōne nō ceſſabo docere fratres ambulare p uiam quā mi hi oſtēndit deus:& ego oñdi eis & ipſos informa‐ ui ut ſint inexcuſabileſ corā dn̄o:& ego corā ip̄o de ipſis:& de me nō tenear ulterius reddere rationem unde tunc in ſuo teſtō fecit ſcribi ꝙ oēs domus fra trū ex luto & lignis deberent cōſtrui:ī ſignū ſancte pauptatis & humilitatis:& ꝙ eccleſie que p fratri‐ bus conſtruūt̄ eſſent pue:immo uoluit ut hoc inci peret reformari:& maxime de domibus ex luto & lignis cōſtructis:& de oībus aliis bonis exemplis in loco ſancte marie de portiuncula:que fuit p̄mus locus:ubi poſtq̄ fratres manſerūt:cepit dn̄s fratres multiplicare:ut in eternū eſſet hoc memoriale cete ris fratribus qui ſunt uenturi & erunt ad religionē Sed quidā dixerunt ꝙ hoc non uidebatur eis bo‐ num ꝙ domus fratrū deberent conſtrui ex luto & lignis:quoniā in multis puinciis cariora ſūt ligna lapidibus. Et beatus franciſcus nolebat contendere cū eis:quia erat ualde infirmus:& quoniam erat p pe mortē:quia parū poſtea uixit:unde ſcripſit po‐ ſtea in teſtō ſuo. Caueant ſibi fratres ut eccleſias & habitacula & oīa alia que pro ipſis cōſtruunt̄:ꝙ pe cuniā non recipiant niſi eſſet ſicut decet ſcām paup tatem quā regula promiſimus:ſemp ibi hoſpitan tes ſicut aduene & peregrini. Nos uero qui cum ip ſo fuimus:qn̄ ſcripſit regulā & fere oīa ſua ſcripta : teſtimoniū phibemus:ꝙ plura fecit ſcribi in regl'a & aliis ſuis ſcriptis de quibus plures fratres fuerūt ſibi contrarii & maxime prelati:unde accedit ꝙ in his in quibus fratres fuerunt contrarii beato franci ſco in uita ſua:nūc poſt mortē eſſent ualde utilia to ti religioni. Sed quia ipſe plurimū timebat ſcanda lū:condeſcendebat uoluntatibus fratrū:ſed ſepe di xit hunc ſermonē. Ve illis fratribus q̄ ſunt mihi cō trarii de hoc quod cognoſco:ꝙ uoluntas dei eſt p maiori utilitate religionis:licet inuitus cōdeſcendā uoluntati eorū:unde ſepe dicebat ſociis ſuis. In hoc ē dolor meuſ & afflictio ꝙ ea que cū multo labore oroīs & meditatoīs a deo p miſericordiā ſuā obti

neo ꝑ utilitate p̄nti & futura totius religiōis &ab ipſo ſū certificatus:ꝙ ſcd̄m uoluntatē eius ſūt & aliqui frēs ex auctoritate & ꝓuidentia ſue ſcie euacuāt & ſunt mihi contrarii dicentes.Iſta ſunt tenenda & iſta non.Sed quia ut dictū eſt tantū timebat ſcādalū ꝙ multa pmittebat & in multis cōdeſcendebat uoluntatibus eoꝝ que nō erant ſcd̄m uoluntatem ſuā: huc uſqꝫ uerba ſancti leonis. Ex quibus clare patet ꝙ pfectiſſimus zelator fuerit altiſſime paupertatis & illius que uere euangelica debet dici. Et ex his apte claret:ꝙ ex tunc mala cepit pullulare radix:que nunc ī peſſimū fructū excreuit.O q̄tus dolor fuiſſet pr̄no cordi ſi oculus corpis uidiſſet mala tpis nr̄i:uidit autē in ſpū & triſtatus eſt:& fuit ſibi cā ſicut patet ex predictis quaſi reſignauit fr̄m officio:quia curſū future ruine īpedire non poterat.

Quō aūt hoc diuine ꝓuidentie cōgruū fuerit:quātū ieſus dederit infra dicemus. Quō uero amicus ſponſi ieſu franciſcus in feruore charitatis & deſiderio fr̄ne ſalutis ipſi ieſu ſe ſtuduerit conformare:ex hoc manifeſte clareſcit:ꝙ a prīcipio cōuerſionis uſqꝫ ad finē ſemp in ardore amoris ieſu quaſi ignis excreuit.Nā afflatus ſpūs ſancti caminū cordis ſui iugiter incendebat:uñ & ſubito ad auditum amoris diuini excitabat᷑:afficiebat᷑:inflāmabatur ī tantū:ut quaſi iugiter uideret᷑ cū ſpōſa clamare:fulcite me floribus:ſtipate malis:quia amore lāgueo: Ex oībus creaturis hunc ſuū incēdebat amorē. Cōtuebatur in pulchris pulcherrimū:in infirmis autē infirmitates quas pius ieſus pro noſtra ſalute portauit:de oībus ſibi ſcalā faciens ad apprehēdendū dilectū. Tanta aūt ſingularitate amoris in xp̄m crucifixū trāſformabat᷑ continue ꝙ nō ſolū mēte ſed & corpore ipſius ieſu crucifixi effigie meruit figurari:zelus uero ſuperne ſalutis tantū ſua depaſcebat uiſcera:ꝙ nō ſe reputabat xp̄i amicū:niſi cōtinue foueret aīas quas redemit:hinc ſibi in ōrone lucta:in predicatione diſcurſus:in exemplis dādis exceſſus. De iſto amoris feruore multa ſunt in legenda:maxime iſtud notabile ſignū electōis eterne ad ſeraphicū ſtatū ꝙ aiebat cū iā perfecte xp̄m induerat: ꝙ cū adhuc in hītu ſeculari uiueret:uocē dñi exp̄ſſiuā amoris abſqꝫ cordis īmutatione audire uix poterat talē cenſū pro tēporalibus elemoſynis cōferre nobilē prodigalitatē dicebat:& eos q̄ paꝝ appreciabant᷑ oblatū diuini amoris cenſū iudicabat ſtultiſſimos:ꝑ eo ꝙ ſolius ieſu amore nobis regnū cōquiſiuit eternū:& ſolius ieſu qui nos in tanto exceſſu amauit multū ſit amor amandus:uñ cum ap̄lo poſſumus ſecure dicere:ꝑpter ieſum & amorē ipſius oīa detrimētū feci & arbitror ut ſtercora:ut xp̄m lucrifaciā.Et quia in ſolo amore eſt plenus & perfectus dei cultus:& totum eſſe humane nature xp̄i ieſu fuit quedā pfecta dei cultura ꝓ ſe:& ꝓ oī creato pleniſſime deū colens regratians & laudans:& oīs boni principium recognoſcens:ac per hoc in hoc oīs creature defectū ſupplens:ſicut de hoc alibi dictum eſt.Idcirco eius conceptio hūana dr̄ eē de ſpiritu ſancto:propter quod ipſe circa ſue predicatiōis primordia uolens hunc perfectū dei cultū per abūdantiſſimā ſancti ſpūs repletionē ſecundum ꝙ hō in ſeipſo oſtendere:dicebat de ſe luce.iiii.Spūs dñi ſup me ꝑpter quod unxit me &c.In hoc pfecto dei cultu emulator ſue pfectionis franciſcus ieſum ſtuduit imitari.Nā cōtinue p mentis incendiū īmolabat deo ſpm̄.Sed & per rigorē ieiunii & aliaꝝ auſteritatū continue mactabat corpus exterius ī atrio ſacrificans holocauſtū:& in tēplo interius cōcremās thymiama.Tantū autē deſiderabat p martyrii ſuſtinentiam xp̄o crucifixo eſſe cōformis:ꝙ trina uice laborē repetiit ad tranſitū infideliū:ut effuſione ſāguinis ſui ꝑ honore nois ieſu ſe poſſet ſibi offerre ſacrificiū medullatū.Et quia de ōrone ſimul cū cōtemplatione dicetur:in qua eſt uerus dei cultus: iō ħ pertranſeo:ſed quod manus hoīs in effuſione ſāguinis fran.facere noluit:hoc manu ſua ſanctiſſima ieſus fecit ipſum mentaliter & corporaliter martyrizans & uulnerās doloribus & uulneribuſ ſue ſāctiſſime crucis:unde de eo pōt dici illud Hebꝛ.vii.Aſſimulatus filio dei manet ſacerdos in eternū.Quia uero tota bn̄dicti ieſu uita fuit pccōribus data in redemptionis preciū:in conuerſatiōis exemplū: ī cōtēplationis ſpeculū:& ſecundū tēperamentū congruentie:in eruditionis myſteriū:& infirmitatis debiliū cōdeſcenſiuū remediū.Idcirco piiſſimi ieſu īmitator.f. ī his q̄tū poterat ſtudebat imitari ieſum fr̄ne ſaluti & infirmitati piiſſime cōdeſcendēs.Pietas enī que ſcd̄m ap̄m ad oīa ualet franciſci erat ſic radicata in ītimis:que nō ſolū ad nature conſortes ſed ad omīa creata piiſſime mouebat᷑.Spāliter tñ ad aīas xp̄i ieſu precioſo ſanguīe redēptas:cū cerneret eas inquinari aliqua ſorde pcci:tanta miſeratiōis teneritudine cū fletuū abundantia ferebat᷑:ut eas uideret᷑ tāq̄ mr̄ ī xp̄o cōtinue pturire:uñ etiā aīalia ac ſi eius pietatis affectū pciperent ſic plene afficiebātur ad ipſum:ut miraculoſe domaret ferocia:domeſticaret ſilueſtria:māſueta doceret:& brutoꝝ naturā hoī iam lapſo rebellē ad ſui obedientiā īclinaret. Sicut in legēda ſua in lupis & faſianis & lepuſculis:in piſcibus & pluribus auibus:in agnis ouibus pluribus miraculis eſt cōſcriptū.Quid miꝝ ergo ſi pietas cordis ſui ad mēbra ferebat᷑ ieſu:que tā tenero affectu ad beſtiales mouet᷑?Nec ē miꝝ ſi in predicatione ſua ſciſſima corda conuertebant᷑ ferocia: q̄bus in ſcō & uerba documentū & fcā preſtabāt exēplū & charitatis ſcintille fulgurātes in facie emittebāt iaculū:& piiſſime cōpaſſionis ſigna p̄bebāt unguentum:ſed & tota mundi machina multiplicatis miraculis reddebāt teſtimoniū.Nec miꝝ quia miſſionē ad predicationis officiū non ꝓpā p̄ſūptione:ſed dei reuelantis cōpulſione ſuſceperat. Nā cū eſſet ita uirtutibus plenus:diuine ueritatis illuſtratus fulgoribus ardor āplexuū ſponſi & ſalutis ꝓximi in ſuo corde mouebat cōflictū.Nā amplexuſ fugā & ſollicitudinem appetebat:gemitus ouiū ꝑuataꝝ uero pabulo pietatis cōdeſcenſionem inſtan-

tiſſime requirebat:humilitas dicebat ad ieſum.Im-
peditioris lingue effectus ſū:ex quo locutus es ad
ſeruū tuū.Amor tue imitationis me impellit ut cō
deſcendā ad ꝓximū.Vilitas retrahit:quia ſētio me
indignū.Et quia totū me tue uoluntati ſuppoſui:
tui mandati impiū expectabo:quia tuū ipiū oēm
pōt ſupplere defectū.Reuelatiōe itaqꝫ facta ſancto
dei uiro ſiluestro:& ſacratiſſime uirgini clare:ꝙ bñ
placitū dei erat ꝙ ad ꝑconiū predicationis exiret:cū
tanto feruore:& cū tanta corporis agilitate cepit ſe
cundū diuinā uoluntatē ꝑcurrere:ac ſi facta manu
dei ſup eū nouā induiſſet de celo uirtutē.Et ut oñ-
deret ſapia ieſu ꝙ ꝑdicatio franciſci hoīes beſtiales
& pedeſtres faceret ad celeſtia cognoſcenda & deſi
deranda alatos.Primus ſue predicationis impetus
ſup multitudinē auiū eſt directus:ſed & in hoc etiā
ſignū fuit qꝰ ſpūs ueritatis in eo ad futura uolabat:
q p ſpm ꝓphie multis multa futura predixit & ꝑdi
cebat:nō in doctis humane ſapīe uerbis:ſed in oſtē
ſione ſpūs ueritatis:& tantū fuit in aīaꝝ zelo conti
nuus ꝙ poſtq̄ fuit ſeraphico calculo manuū xp̄i cru
cis ſtigmatibus inſignitus:quia pp excreſcentes in
pedibus clauos ābulare non poterat:faciebat cor-
pus emortuū p ciuitates & caſtella circūuehi: ut ad
crucē xp̄i ferendā crucifixis eloquiis ceteros aīaret.
Et licet multa tēperantia & edificatiōe cunctoꝝ in
qualitate ciboꝝ cōformaret ſe ceteris: regreſſus tñ
ad interiora ſolitā retinebat abſtinentie ꝑitatē & i
quietationibus relictis turbaꝝ ſolitaria q̄rebat ami
ca meroribus:lachrymis deuotionis rigabat:quod
ſeminauerat uerbo & conſideratione ſue fragilitatiſ
extergebat:ſi quid pluris adheſiſſet ibi in contem-
plationis exceſſibus multiplicatis ſplendoribus &
ardoribus charitatis & refortificatis uiribus ex dilci
ieſu amplexibus cum tanto feruore ſpūs redibat ad
ppl'os:ut uideret' ſermo eius celeſtibus iaculis ful-
gurare:oīs etas oīſqꝫ ſexus approperabat uiꝝ no-
uū mundo datū & cernere & audire. Fugabant' a
regione demonia pre timore uirtutis: aderat mili-
tie celeſtis exercitus iubilans in tā magnificis laudi
bus conditoris ſui.Cōuertebant' pccōres peſſimi:
promouebant' ipfecti:cōfirmabant' & letabant' pfe
cti dño opante & ſermonē confimāte multis mira
culoꝝ ſequentibus ſignis.Non obliuiſcebat' fran-
ciſcus quin ſemp rediret ad ſolitudinis locum poſt
modica ſpacia tēpoꝝ:licet etiā dū conuerſaret' cum
turbis & die ac nocte quantū poterat de medio ip-
ſoꝝ exiens ſolitudini & cōtemplationi uacaret:hāc
formā cōuerſandi & ꝑdicandi continue fr̄ibus idi-
cebat:pp quod ut pie condeſcenderet' ad ꝓximum
uoluit loca frm eſſe uicina habitationibus hoīum
ne tā nimia fieret cōmixtio & ut poſſent quietum
contēplatiōis & orationis conſeruare ſtudiū.Sic uo
luit eſſe uicinus qꝰ extraneus:ſic uoluit loca eſſe iux
ta populos ꝙ & extra eoꝝ habitationes in locis qe
te ſolitudini congruis locarent'.In hoc piū imita-
tus magrm ieſum:q ut daret exemplū predicatori
bus euangelica ſtatus ſic condeſcendendi aliis ꝙ ſā
cte ſolitudinis iura ſeruarent. Triplici ex cā legit'
ſe ſepaſſe a turbis:nam aliqñ pp recreationem quie
tis:ut Mar.vi.dixit ieſus diſcipulis ſuis.Venite ſeor
ſum in deſertū locū & requieſcite puſillū. Quā-
doqꝫ uero cā orationis ut luce.vi.dr̄ factum eſt ī il
lis diebus exiit orare in montē & erat pnoctans in
oratione Ambro.Ad precepta uirtutis ſuo nos for
mat exēplo. Quādoqꝫ uero propter uitationem
humane laudis:ut ioānis.vi.dr̄ quando uoluerunt
eū rapere & facere ſibi regē poſt miraculū de pani-
bus:propter quod fugit iteꝝ in montē ipſe ſolus.
Et ſimiliter qñ uoluit pfecta docere:ut Matth.v.ui
dens ieſus turbā aſcendit in montē:ubi Criſo.per
h̄ ꝙ non in ciuitate & foro:ſed in monte & ſolitu-
dine ſedit erudiuit nos nihil ad oſtentationē facere
& a tumultibus abſcedere:maxime cū de uitiis diſ-
putar' opporteat. Noſti lector ꝑdicta dicit dauid
ꝙ filii alieni claudicauerunt a ſemitis ſuis: claudus
licet male p uiam gradiatur.Non ergo hi ſunt filii
alieni:quia nec bene nec male per uiā regule gradi
untur:hi ſunt ergo filii ſubuerſores & ꝓprie regule
ſcorpiones:imo uerius apti leones & illa mala be-
ſtia que ſupra q̄ credi pōt uniuerſa uaſtabat qr nihil
eſt uite fran.nec ꝑmiſſe regule:quod non ſit p eoſ
fractum conculcatū & deuoratū.Cum tāta admira
tione iſta ſcribo ꝙ cor uidet' ſcīdi per mediū:& uix
manus ad dilacerationem cōtineo & uocē a furio-
ſo clamore.Nā ego q interiora palpo & uideo tan
tam conuenientiā inter regulā & uitam:inter pr̄em
& filios:quantam inter albū & nigrū:inter agnum
& lupū:inter iuſtū & impium:inter couerſores aīa
rū:& ſubuerſores crudeles.Nā non ſolū nolunt ſer
uare quod promiſerūt:ſed ſicut ſepe dictū eſt & ſe
pe flendum eſt uolenteſ ſeruare atrociter pſequūt'.
Et nonne uides quicūqꝫ oculos habes ꝙ non ſuffi
cit eis circuire p foꝝ:niſi & in medio fori conſtitu
ant locū ſuū:certe ꝙ oīa non ſint in foro hoc non
eſt quia non deſiderent:ſed quia ibi ſe locare nō ꝑ-
ualent:ſed ubicūqꝫ ſunt foꝝ faciunt:foꝝ uoco mul
titudinē hoīum:quia manibus & pedibus reptant
ut ad loca ſua confluxū gentiū trahant.Nec in hoc
cuiuſcūqꝫ ſtatus collegii uel pſone piudicium for-
midant.Quod luce clarius patet ex capitis uanita-
te procedere:ex qua nihil uident' niſi mūdum fa-
mā & gloriam queritare.Et licet dicant ſe ꝓ utilita
te aīaꝝ facere:pōt eis dici ꝙ ſtulta ē utilitas aliena
in qua ſalus & profeſſio diſſipatur propria.Sed nū
qd franciſcus plus hūit de zelo animaꝝ ut ſic loq̄r
in ungue pedis ſui q̄ ipſi habeant:uel ſe habere poſ
ſent ſimulare in tota diſtractione aſſūpti exercitii.
Sed uis uidere mendaciū ꝙ non eſt zelus aīaꝝ: ſed
queſtus tēporalium & pecuniaꝝ & mundanorum
fauoꝝ.Nam tales paupibus & dare non ualētibus
cōiter ſe familiares non exhibent nec eoꝝ ſepultu
ras uel pnias affectant:nec aliā religioſā domū que
ſimul cū eis ſalutē aīaꝝ ꝓcuret:pn̄t in ſua uicinia ſu
ſtinere.Nō ergo eſt aīarum zelus ſed hūane cupidi
tatis queſtus.Et licet dicāt multa uerba uulpina &

doloſa ad ſuorũ uelamen defectuũ:que tñ nullã ap
parentiam in ueritate ſpũs habent:hoc tñ non pñt
ipſi uelare hoi ſcienti uitã eoꝝ & regulã & ſanctiſ-
ſimũ teſtm̃ & alia uerba bti franciſci:que p dei reue
lationem aſſeruit:quin ipſi ſint trãſgreſſores ſtatus
ꝑmiſſi & contumelie pr̃is ſui.Tamen nec hic nec
alibi aſſero ꝙ de neceſſitate ſalutis ſit totius ordiniſ
ſeruare teſtm̃ ſanctiſſimũ:& alia perfectionis opa:ꝗ
beatus.f.de euãgelii perfectione eſſe aſſeruit:ſed be
ne dico conſtanter ꝙ pr̃is refutare teſtm̃ ſciſſimũ:&
eius nolle ſeruare monita:non eſt plene ſeruare euã
gelicũ ſtatũ:& eſt magne retroceſſionis indiciũ: uñ
etiã ibi ĩcepit declinatio pfectionis eoꝝ que nunc
terminata eſt in ruinã:licet enim ſeruare regulã ſecũ
dum declarationes & dilatationes quas procuraue
runt a multis romanis pontificibus ſit ſeruare ſuffi
ciẽter q̃tũ ptiet ad neceſſitatẽ ſalutis:nõ tñ illis mo
dis ſeruatur illa ſũma perfectio quã btũs.f.aſſerit ſe
a xp̃o accepiſſe:& quã ipſe ſeruauit in ſe & uolebat
a fratribus obſeruari.Sed eſt quidam alius modus
qui utiq; poteſt dici euangelica perfectio:ſicut & il-
li ſũmi pontifices aſſeruerũt in ſuis ſcriptis.Sed qd
his ĩmoramur uerbis:quia iudicio diuino factũ eſt
ꝙ quanto plura queſierunt circa hoc declaratõnum
remedia:tanto magis ruerunt:uñ & a tempore quo
Nicolaus tertius ultimam declarationẽ fecit que q̃
tũ potuit uiſa eſt regulam exponere:adaptando ad
modũ obſeruantie:q tẽpore ſuo fuit ſibi notus:ac
ſi lapis molaris fuiſſet appenſus ad uentrẽ ordinis.
Sic poſtea oĩbus relaxationibus:quaſi in maris ꝓ-
fũdũ pcapite ſe imerſit. Palpaui ego q iã in multis
ãnis in ordine ſteterã:& licet reſtrinxerit multos ex
ceſſus quos uidebat in reſpectu illo curare ſe credẽs
tñ tantũ ordo relaxationis eſt fcõ:ꝙ medicina fcã ẽ
mortifera:dum ꝓhibuit aliquid diſtricta cẽſura: uñ
mundus timeret murmurare de ſuis exceſſibus : &
unde ipſi ſunt occaſionaliter relaxati:unde nec mũ
dus ignorare hodie poteſt ſi comparet facta & ſcri-
pta:quin etiã ſuaꝝ expõnũ & declarationũ & dila-
tationũ appeant tranſgreſſores.Et eſt ſtupor qua-
re querit̃ expoſitio ſup lr̃am ſic aptam: quia nulla
difficultas eſt in regule intelligentia.Sed in hoc eſt
difficultas:ꝙ illorũ uita concordet cũ illa lr̃a:& ſẽp
fratres uoluerunt in uita ruere:& concordiã cum il-
la ſũme perfectionis lr̃a querere.Et hanc concordi
am uoluerũt p auctoritatẽ ſũmi põtificis obtinere.
Sed nec hoc miraculũ ſubeſt potentie dei:cũ nõ ſit
poſſe ſed deficere & mentiri facere:uel dicere con-
tradictoria ſimul uera:& oĩs homo q hẽat clarã in-
telligentiam & ſciat grãmaticã:ſi palpauerit uitam
& legerit regulã:cognoſcet apte:ꝙ ſicut ens & nõ
ens hec duo cõtradictorie opponũt̃:uñ & magnã
cãm hẽnt ex eorũ tranſgreſſione illi q dicunt:ꝙ p-
fectio euangelica adhuc non eſt romane eccleſie da
ta:falſũ eſt tñ quia data eſt in franciſco:ſed in malis
ſucceſſoribus eſt corrupta:nec debet de nouo dari
ſed per dei potentiã & bonitatẽ infinitã eadẽ ſuſci-
tari.Nã ꝓ mõ uerũ eſt ꝙ ſunt cõmixti inter gẽtes
& didicerunt opa eorũ & ſeruierũt ſculptilibus eo
rum:& factũ eſt illis in ſcandalũ:& quod doloroſi
us eſt ĩmolauerunt filios & filias ſuas demõiis: dũ
ſpũalia ſua officia ſunt in queſtũ ſymoniacũ & adu
latoriũ quaſi uniuerſaliter conuerſa:ac p hoc demo
nibus ĩmolata:hoc eſt forũ in quo hodie religioſi
ut plurimũ conſtituũt loca ſua. Non ſic franciſcus
quẽ pfectus ieſus ad imaginẽ uite ſue:in ſil̃itudinẽ
conuerſationis ſue:in pfecta obſeruantia euangelii
ad honorẽ ſui:& ſalutẽ ppl̃i ſui:perfectiſſime quã-
tum humana fragilitas patit̃:& quãtũ reqrit men
ſura ſue gratie figurauit:ut in ip̃o poſſit uere ieſus
dicere.Suſcitauit mihi dñs ſemẽ aliud ꝓ abel: quia
pro choro apl̃ico p martyriũ ĩmolato:& ſynagoga
prius fundato:ſuſcitauit ieſus franciſcũ & eius ſtatũ
in orbe romano.Sic ergo paret quõ franciſcus fuit
ſil̃is bñdicto ieſu faſtigio conuerſationis. Quã
tũ autem in ipſo uita contẽplatiua refulſit:q̃tũq; in
ſuis ſtudiũ oronis amauerit:ex dictis in uita ſua ali
qualiter patet:pp quod ad ſimilitudinẽ ieſu ſentiẽſ
franciſcus corpe ſe peregrinũ a dño:cũ iam ad terre
na deſideria p charitatẽ xp̃i ieſu totus eẽt factus fo
ris inſenſibilis:ſine intermiſſione orans ſpm̃ deo cõ
tendebat exhibere pñtẽ.Erat oratio contemplanti
ſolatiũ:dum ſupernaꝝ circuitu manſionũ:angelo-
rum conciuis iam factus eorum contemplabatur
archana:ac feruenti deſiderio querebat dilectum: a
quo ſolum eum carnis pies diſiũgebat.Erat & opã
ti preſidiũ:dum in omnibus que agebat de ſua dif
fidens induſtria per orationis inſtantiam a benedi
cto ieſu dirigi poſtulabat:modis qbus poterat fra-
tres ad orationis ſtudium incitabat.Et ipſe ſic con
tinue ſollicitus erat orationi uacare: ut ambulãs &
ſedens:laborãs & uacans: intus & foris: ſemper ui
deretur orare:ita ut appareret ſancte orationi non
ſolum quicquid erat in eo cordis & corporis : uerũ
etiam operis & temporis dedicaſſe.Suſpendebatur
multotiens tanto contemplationis exceſſu:ut ſu-
pra ſemetipſum raptus:& ultra humanum ſenſum
aliquid ſentiens que agerentur circa ſe omnino ne
ſciret.Et quia ſpiritus hominis ex ſolitudine con-
gregatur ad intima:& copula ſponſi fugit turbarũ
ſpectamina:idcirco ſolitaria loca querens ad eccle-
ſias derelictas nocte oraturus pergebat:ubi licet de
monum horribiles ſuſtineret pugnas : qui ſe cum
manu ad manum ſenſibiliter confligebant:uolen-
tes impedire orationis ſtudium:tamen de ipſis ui-
ctorialius triumphans remanebat ſolitarius & pa-
catus.Tunc nemora replebat gemitibus:ubi ipſe a
fratribus aliquando ipſum obſeruantibus audi-
tus eſt clamoroſis uocibus pro peccatoribus a-
pud dei interpellare clementiam: & deplorare al
ta uoce : quaſi coram ſe poſitam dominicam paſ-
ſionem . Ibi uiſus eſt nocte orans manibus ad
modum crucis protenſis: toto corpore ſuble-
uatus a terra : nubecula quedam fulgente circun-

datus:ut illuſtrationis mirabilis intra mentē:mira
circa corpus pluſtratio teſtis eſſet.Ibi occulta diuine
ſapientie pandebant̄:ibi dicit qđ ī regula ſcripſerat
qđ in ſcīſſimo teſtamēto poſuit: & quicquid fratri
bus obſeruandū mādauit. Nam & ſicut certiſſime
patet ad tantam ſerenitatē mentis indefeſſū oronis
ſtudiū cū continua exercitatiōe uirtutū uirū dei p
duxerat:ut q̄uis nō hēret ſacrarꝫ litterarꝫ pitiā p do
ctrinā:eterne tamē lucis irradiatus fulgoribus: ſcri
pturarꝫ profūda miro itellcū ſcrutaretur acumīe.
Ibi a deo obtinuit clarum ſpiritum ꝓphie:quo tem
pore ſuo multa predixit futura: q̄ ſecundū eius uer
bum certitudialiter euenerūt.Sicut de multis patet
in legenda. Ibi ſingulariter & clariſſime ſibi fuit re
uelatus ordinis proceſſus: & uia quā xp̄us uolebat
ipos fratres tenere:quā continue idem ſanctus patē
fribus explicabat uerbo: & monſtrabat exēplo. Ibi
nihilominus reuelata fuit uia ruinoſa qua fratres in
cederent:quā & modis quibus potuit īpediuit dū
uixit: & dū intraret itra limīa glorioſi ieſu in lecto
mortis decubās:in ſanctiſſimo teſtamēto ꝓhibuit
ſed fruſtra quo ad peruerſos:qr eorꝫ pſūptuoſa &
ſtulta carnis prudentia:& malitia obſtinata ꝑualuit:
licet in luce uerborꝫ eius & ſanctiſſimi teſtamēti le
gitimi filii q̄q̄ hoc tempore pauci proficiſcantur p
ueſtigia ieſu chriſti multis perſecutionibus a carnis
filiis moleſtati.Nam & iſte pater ſanctiſſimus:qua
ſi alter abraham duos filios habuit:unum de ancil
la &unum de libera. Qui autem de ancilla:ſecun-
dum carnem natus eſt & ſecundum carnis pruden
tiam: plane claret ipſum ut plurimum iceſſiſſe.Sed
ille qui de libera per repromiſſionem non dubitās
ꝙ nō eſt mētitus xp̄us ſeruo ſuo franciſco: nec ip̄e
fidelis ſeruus franciſcus mētitus eſt in his q̄ ſcripſit
ī regula & īſanctiſſimo teſtamēto.Et ideo p ip̄ius
regule a titudinē & lr̄e obſeruantiā incedentes ſe-
curi nil dubitant ibi impoſſibile uel inobſeruabile
contineri.Sed ſicut tūc qui ſecundū carnē natus ē
pſequebatur eū q ſecūdū ſpiritū:ita & nūc.Nā nō
minus modo uerum ē q̄ tūc:ꝙ iſte iſmael uir ſagit
tarius ē undiqꝫ filios legitimos & regule pſecuti-
onibus:reprehēſiōibus:preceptis iordinatis:& ſen
tentiis duris ſagittās.Sed quid dicit ſcriptura. Eii-
ce ancillam & filiū eius : qr nō erit heres filius ācil
le cū filio libere.Nā dictū eſt abrahe.In yſaac uo
cabitur tibi ſemen: licet & illū faciā ī gentē magnā
qr ſemē tuū eſt:hūc ancille filiū & in obſeruantia re
gule illegitimū cū magnis cordis gemitibus eiici
poſtulamus.Non quidē ab hereditate paterna ſibi
uellet in regule incedere uia: ſed a ſua operatione p
uerſa & ab uſurpatione falſi nōis: & legitimi perſe-
cutione heredis.Nā & pater ſāctiſſimus hec omnia
in luce cōtēplationis & fieri preuidit:& expſſis uer-
bis predixit.Sic & ī dictis & ī ſcripitis ſancti uiri &
ſocii ſui fratris leonis reperitur expreſſe. Et ego au
diui a uiro uirtutis & ſanctitatis ꝓbato legitimo pa
tris filio reuerendo toti orbi ubi cognoſcatur frate
conrado de ofida: qui quinquaginta ānis uel circa
tunica chorda & femoralibus diues in medio nati
onis praue & peruerſe p uiā regule & ſanctiſſimi te
ſtamēti ſine querela incedit: licet ip̄e inumeras per
ſecutiones & examinatiōes ac ſi foret hereticus:qr
regulā obſeruat a filiis carnis ſuſtinuiſſe ꝓbatur: li
cet etiam omnes q gemūt ſup malis populi ſui ip
ſum reuereāt̄ ut patrē:& qbus dei ꝓuidētiis etiā ab
his q eū īpugnuerūt aliqs obtinuerit ſpūs libertates:
& ſuſtineat̄ ubicūqꝫ pp timorē populi :cuius fauo
rē ſicut & de ceteris faciunt illius ſci uiri famoſitate
mēdicāt:ab hoc eñ ſcō uiro frate cōrado pl'ies audi-
ui ꝙ ip̄e oīa p̄dicta & mlto plura & maiora audiuit
a frate ſcō leone p̄dicto & a ſcis pr̄ibus frate maſeo
& a fratre ceſolo & a pluribus aliis ſci uiri ſociis:q̄ &
ip̄e expectat cū flectibus conpaſſiuo deſiderio uide
re cōplecta. A magna etiā ego multitudine fratrum
qui cū ſanctiſſimo patre fratre egidio uixerūt cū fa
miliaritate multa hominū priorū ſentētiā audiui:&
multorꝫ maiorꝫ & ab eodē ſcō patre p̄dici q̄ uiderē
tur icredibilia donec erūt cōpleta.Nā ſicut deo cha
rus & ſcūs uir ſcūs maſſeus miles de peruſio q nu
per migrauit ad celos pl'ies mihi narrauit cū lachry
mis Sanctus uir egidius tāto eiulatu clamabat ſup
regule deſtructionē quā uidebat:ꝙ ignorātibus ui
am ſpūs quaſi uidebatur iſanus:nec potuiſſet ſuſti-
nere:niſi qr inumeris uicibus fuit certificatus a xp̄o
ieſu de huius fine ruīe & de renouatiōe ſanctiſſime
regule & totius eccleſie. Huiuſmodi uero uiri ſci
egidii ſanctitatē quis enarrare ſufficiat:ip̄e enī fuit
quartus frater mior : tertius legitimus patris filius:
qui tanta uigoroſitate opum prius ſeruiuit in exer
citio actiue ut uere ſicut martha circa plurima uirtu
tum exercitia & actiue miniſteria p labores manuū
p obſequia leproſorꝫ:& p alia uilitatis opera conti
nue ſatagere uideretur :ī qbus pſeuerauit donec ſic
fuit raptus ī cōtēplatione ab influxu amoris ieſu:ꝙ
magis ciuis celeſtis q̄ terrenus uidebatur uiuens in
carne. A multis audiui q uiderūt ꝙ ſtatim nomina
ta gloria paradiſi ī illius rapiebatur dulcedinē p mē
tis exceſſum.Hic qñ uidebat lcōres ul' ad ſtudia aſ-
pirātes irriſorie de pugnis ambarꝫ manuū faciebat
tubā:p eo ꝙ ſicut exponebat expſſe ꝙ ip̄orꝫ ſtudi
um & ſciētia uidebatur ad quandā uanā tubā fame
& pompe ſeculi ordinata. Hic uidēs carnalē gloriā
quā habebāt filii uani de miraculis ſci patris:pdixit
ſe impetraſſe a domino ut propter ſua miracula nō
erigeretur uana fabrica :nec gloriaretur ocioſa uita
illorum qui ſe gloriantur patres habuiſſe ſanctiſſi-
ſimos:quorꝫ nolūt ueſtigia imitari.Nā pp euidēti
am ſcītatis ſigna iſtius beatiſſimi ſci patris egidii qr
uniuerſaliter mundo patebant:multi expectabant
fratres quaſi ſimilia per ip̄m fieri uel maiora q̄ per
beatum patrem Franciſcum fieri ſentiebant: qđ qr
ip̄m nō latuit in uigore ſpiritus: audio ip̄m reſpon
diſſe p̄dicta. Et addidit ꝙ pp ſua bn̄ficia nō edifica
rent maleficiū cōtra regulā edificii exceſſiui p mira-

cula q̄ a dn̄o obtinet:qnimo ſi poſſet ad ruinā ſcō rū toto conamie niteret:licet pp idubitalē fuerētiā quā ad ſcm̄ prēm btm̄.F. hēbat:ſuſtieret ꝙ ſup corpus ſuū notabilis fieret eccl'ia q̄ ſeſuali pp'o igereret ſue eminētia ſcitatis.Sed omnia alia edificia fortiſſime phorrebat.De uirtutibus & cōtēplatiōibus & q̄ſi cōtinuo mētis exceſſu:i quo uſq; ad finē uite ſue pſeuerauit & ſe exercuit:hic ſcūs pr̄ Egidiuſ nō poſſet breuit̄ explicari:qr magnū uolumē p ſe ſcitatis ſue uita reqreret. Tertio fuit ſimilis hic euangelicus uir Fran.bn̄dicto ih̄u pdigio admiratiōis: unde cōueīt ſibi illud Eccle.xlv.Similē illū fecit in gloria ſcōꝝ.Gl'ia ſcōꝝ in hac uita ē claritas miraculoꝝ:i qbus btūs Fran.ih̄u ſil'is ſingulariter fuit.Vt .n.ad lrām nos cōuertamus: hic ſicut ih̄s aquā i uinum cōuertit:panes multiplicauit:& de nauicula i medio fluctuū maris miraculoſe imota p ſe a terra abducta docuit turbas audiētes i littore. Huic oīs creatura q̄ſi ad nutū uidebat̄ parere:ac ſi in ip̄o eēt ſtatus inocētie reſtitutus.Et ut cet̄a taceā:cecos illumiauit:ſurdos:claudos:palyticos:oīum ifirmitatū generibus laborātes curauit:leproſos mūdauit: demōes effugauit:captiuos eripuit:naufragiis ſuccurrit:& q̄plures mortuos ſuſcitauit.In qbus omnibus uix eſt iuētus ſil'is illi:q tot miraculis in uita & i morte claruerit iam a ſtatu eccleſie primitiue.

Quarto fuit ſil'is puilegio cōſignatiōis:un̄ ſingulant ſibi cōuenit illud Dani.iii.Sp̄es quarti ſil'is filio dei.Fuit.n.q̄rtus it̄ pricipales leuitas:Stephanū:Laurētiū:Vicentiū:& frāciſcum. Fuit & q̄rtus it̄ ordinū pr̄iarchas:bn̄dictū Auguſti.Dn̄icū & frāciſcū:& hoc quo ad latios.Nā iter grecos fuit primus regule iſtitutor pclarus uir Baſilius:cuius regula ad pfectiōnē euāgelii magis uidet̄ accedere. Hic uero Frāciſcus fuit ſignifer

Sigilli auctoritatis
Vexilli ſtrenuitatis
Et ſignaculi charitatis.

De qbus iſra dicet̄.Fuit ergo filio diſſil'is nō ſil'itudie eq̄litatis qua lucifer eē uoluit ſil'is altiſſimo. Eſa.xiiii.ſed ſil'itudie cōformitatis:q̄lis ē ſil'itudo addiſcētis ad iſtruētē:acq̄eſcētis ad cōſulētē: obediētis ad ipantē:imitātis ad exēplātē.Hoc aūt ppē ē cū uolūtas nr̄a uolūtati diuie cōformat̄ i uolito: i uolēti motiuo:& uolēdi mō:& i fine itēto:ut uolitū ſit bōitas:motiuū charitas:modus liberalitas: finis dei felicitas qua dei uolūtas cōplet̄ in oībus. Sed ultra has ſil'itudies fuit i.F.corpalis cōſignatiōnis ſingl'itas:ut pp ſingl'itatē incōicabilē :& pmis tpibus iexptā:poſſit de deo admiratiue iterrogare pſōas.Quis ſil'is deo i filiis dei?Hic.n.fuit ſingl'arit̄ filius dei bn̄dicti ih̄u

Subiectus ad honorādum
Attentus ad imitandum
Gratus ad recognoſcendū
Promptus ad obedendū
Conſignatus ad teſtificādū & deuincēdū:& iflammādū & tráſformādū totū mūdū pfectiōnē ſequi uolētiū i ſil'itudinē crucifixi.Sed heu cui ſil'es dicā hoīes generatiōis huius q receſſert de uia pr̄is ſui? Sil'es ſūt pueris ſedētibus i foro:& loq̄ntibus ad i uicē Luce.vii.Sil'es ſūt pueris:qr uoluptuoſi:ſedētibus i foro:qr deſidioſi:& loq̄ntibus ad inuicē:qa negocioſi.Nō q̄dē de his q̄ acciderūt i xp̄i paſſiōe: ſicut eūtes emaus:de ſuis uanitatibus & mūdi rumoribus:qr tuml'tuoſi. Hos tumultus quos i eis ābitio & locoꝝ appropīatio:& charitatis extictio: & uāitatis effuſio pepit:ſentiūt puuli q i medio eorū uiuūt:q admodū barbaroꝝ puaꝝ i mari turbulēto corruptiōis huius ſtatus pdcōꝝ tēpeſtatibus agitāt̄.Hi ſūt.iiii. uēti peſſimi q pugnāt i hoc magno & horrido mari.Vtinā iam nūc iſtāte q̄rta noctis uigilia & appropīq̄te aurora uēiat ad nos ih̄s cū patre nr̄o.F.& has tráſgreſſiōis ūdas faciat nos calcare.

Ieſus ſeraph alatus Cap. iiii.

Oſt q̄ uir ſcūs & deo charus.F.uitā redemptoris ih̄u obliuiōi a mūdo traditā in ſua cōuerſatiōe ſcā deſcripſerat:& i regl'a ſtatuerat euāgl'ica:ſicut iſrā dicet̄:ut plene toti mundo cōſtaret ꝙ hec erat uita ipius ſaluatoris ih̄u quā i regl'a & i uita dſcripſerat.Ipe piiſſimuſ & miſecorſ i generationē futurā ih̄s ſciēs pſecutiōes malas expoſitiōes & tráſgreſſiōes:quas pati debebat regl'a euāgelica:& imutatio .F. pfcā:ut toti mūdo cōſtaret talia opātes eē mortis filios:& ih̄u crucifixo cōtrarios:ut puo poſſit iſtitutionē regl'e tpe: tā uitā .F.q̄ iſtitutā regulā ſigno ſui pōtificii cōſignaī miraculo oībus ſcl'is iaudito i carne bti.F. ipmēs ſil'itudinē uulneꝝ ſue ſacratiſſime paſſiōis:quas bienio ſuo ſacro portauit i corpe armiger xp̄i.F. cōtra naturā uiuēs apto latere:ex quo ſacꝝ ſāguinē fūdebat mēoriale effuſi p nobis ſāguis dei uiui. Stupēda ſūt hec ſigna:& i maximā reuerētiā ſci:& amorē piiſſimi ih̄u:& i ſecuritatē idubitabilē ſeq̄le xp̄i iducētia contemplātēs.Nā ſūt

Rememoratiua ex pte dei
Demōſtratiua ex pte ſancti
Pronoſtica ex parte noſtri Nā piiſſimus ih̄s i hac impreſſione ſublimi demōſtrauit
Suā beniuolētiā acceptantem Franciſcū
Diuinā ſuā prouidētiā prouidētem de ip̄o
Suā iuſtitiam conſeruantem ip̄m
Suā potentiam contra naturam ip̄mentem i ip̄o.

Nā i ſignū beniuolētie acceptātis aīco ſuo fideliſſimo:imo dilectiſſimo filio:imo al'i ſe ſue ſil'itudinis ip̄ſſit characteres:ſue carni ipmēs q̄nq; ſpecioſiſſimas margaritas ſīgtiuas celeſtis theſauri.v. lipidiſſimos lapides expugnatiuos golie aduerſarii.v.uernātiſſimas roſas ornatiuas nuptialis thalami.Sic dilecte ſpōſe pſone.F. p mēte & carne inq̄ens p Aggeū prophetā.Ponā te quaſi ſignaculū: q̄m elegi te:ponā inqt ih̄s quaſi p temetip̄m nō p aliū appuit:ſicut i ſua pſona non i alia carnē aſſumpſit:& in ſua carne cōuerſatione paſſibili pfectiōnē euāgelicā exemplauit.Sic p ſemetip̄m franciſcum in ſue pfectionis acceptate ſignaculum figurauit.

Dicit autē quaſi ſignaculū pp defectū anologie q̄
ē in oī alia pfectione extrema a xp̄o ieſu. Nō enim
pñt equari adoptio gr̄e & generatio nature: & pſo
nalis unio cōformitas uolūtatū. Dicit autē q̄m ele
gi te quaſi mera gr̄a te feci āgelū ſexti ſignacl'i quē
ex oībus filiis gr̄e ad hoc elegi: q̄ īfirma mūdi eligo
ut fortia queq̧ cōfūdā. Secūdo hec ſigna ex p̄te
ieſu ī carne fran. demōſtrabāt ſapiam ꝓuidētē. Rex
.n. ſapientiſſimus illud qđ nulla uult obliuione de
leri: ſigno ſue maioris appentie ſignat. Et qr reno
uationē ſue paſſionis quā in corde franciſci ſculpe
ſerat p continuā trāſſformationē ſue crucis: & ipſius
ſue crucis pfectionē uirtuoſam quā in regula ſcā de
ſcripſerat: nulla uolebat maculatione fucari. Idcirco
ad ppetuā rei memoriā ſue paſſionis ſigna īpreſſit
in carne franciſci: ut nō dicat humana ſegnities ad
fugiēdum xp̄i ueſtigia occaſiones exquirēs. Signa
nō uidimus: iā nō eſt ꝓp̄ha. Sed dicit ieſus de fran
ciſco cuilibet ipſius legitimo filio & imitari ſollicito
illud. Exo. xiii. Erat quaſi ſignū ī manu tua. i. obſer
uatione cōpleta regl'e ꝓmiſſe. Erit ſignū ī carne. ſ.
teſtimoniū īdubitabile ꝙ p ipſum reuocata eſt ui
ta mea. Sequitur: & quaſi appenſū āte oculos tuos
ob recordationē: ut ſicut qđ ante oculos pēdet nō
pōt obliuiōi tradi. Sic nec a mentibus filioꝝ cadat
memoria patris ſāctiſſimi: nec peat obliuione fuſus
ſanguis ieſu xp̄i q in nouis franciſci uulneribus re-
caleſcit. Tertio ſigna felicia uulneꝝ ſignauerunt
iuſtitiā cōſeruantē. Domus euāgelice ſignātur cru
ce picta: ut ſub ꝓtectione papali pſiſtere cognoſcā
tur. Et pontifices pp hoc cōſignāt eccleſias ut ipſa
rum cōſecratio uideatur. Templū ergo ſanctiſſimū
aīe & carnis franciſci & regulā inſtitutā ab ipō con
ſignauit & conſecrauit pontifex ſūmus ieſus & ſub
ſua ꝓtectione accepit: ut de cetero nullus audeat ſi
bi eſſe moleſtus: qr ſtigmata domini ieſu ī ſuo cor-
pore portat: & fratribus plene conſtaret: ꝙ regula ē
tanta ꝓtectione munita: ꝙ quicūq̧ hanc regulā ſe
cuti fuerint: pax ſup illos & miſericordia & ſup iſrl'
dei: unde primo ſuper franciſcū ſignatū fuit thau
protectionis diuine. Sed & eius eſt officiū ſignare
thau: ſuper frontes uirorum gementiū & dolentiū
de conculatione & tranſgreſſione regule & cōſigre
ut non pereat in exterminio īminētis preſure quo
dei ira ſeuit in regule tranſgreſſores. Quarto
in ſacris uulneribus ſancti ſignat ieſus potētiā īpri
mētē qua imprimit terrorem aduerſariis: & amorē
filiis. Nam he ſunt littere anulo regis aſſuen ſigna
te quibus nullus contradicere audet: quantūcūq̧
non appetat imitari ſed ī filiis legitimis tantum po
tentia ieſu amorē imprimit & uigorem: ut non du
bitent: ꝙ ſicut uirtus ieſu uitam franciſci ſenſibilē
per ſupernaturalē potentiam tenuit in corpore uul
nerato. Sic etiam contra naturales noſtre carnis de
fectus uirtus ieſu ipſos ꝓteget & ꝓtexit in litterali
obſeruātia rigoris illius ſāctiſſime regule ſup quā
ſic aperte influit uigor ſanguinis crucifixi. Certe nul
lus debet dubitare: quin tota eius uita regetur a-
chriſto ſiue in tribulatione: ſiue in conſolatione:
ſiue in infirmitate: ſiue ī ſanitate: qui uoluerit hu-
ius ſanctiſſime regule ſeruare promiſſum: nec ī eius
obſeruantia permittet aliquid euenire niſi ſalutife
rum & perutile obſeruanti: hoc eſt ſignum de quo
dicere poteſt ieſus franciſco illud. Exo. iii. Ego ero
tecum autem hoc habebis ſignum ꝙ miſi te cum
eduxeris populum meum de egypto ſacrificabis
domino in monte ſancto: hoc eſt ſignum quod ie
ſus promittit ad populos exaltandos: hoc ē ſignū
funiculi coccinei qui pendet in feneſtra corporis
franciſci: quo. Raab meretrix a iericho exterminio
defenſatur. Aſpiciant ergo elephantes ſanguinem
uue aut mori in rubentibus uulneribus patris ſui:
acuant prelium contra omnes obſeruantiam ſan-
cte regule impugnantes: nō dubitantes per impri-
mentis ieſu potentiam ſub ſigno uirtutis ſue cele-
ſtem uictoriam affuturam. Vide igitur in ſacris
ſignis quibus regula ſigillatur piiſſimum ieſum: ſā
cte regule obſeruatores amplexantem beniuolen
tiam: ut legitimos filios illuſtrantem ſapientia:
ut conſiliarios ſuos ac ſecretarios ac mundo predi-
catores & nuntios conſeruantem iuſtitia: ut dome
ſticos proprios roborantem potentia: ut ſue uinee
operarios ac ex his omnibus reficientem ſufficiētia
temporali autem affluentia ſpirituali: ut in uigore
ſpiritus primum querant regnum dei & iuſtitiam
eius: nō dubitantes ꝙ omnia mala adiicientur ple
niſſime a promiſſore ieſu qui huius promiſſionis
pignus dedit eis ſigna ſacratiſſime paſſionis in car-
ne a maculis patris ipſoꝝ: hoc ergo ē: ꝙ ſignificāt
ſacratiſſima ul'nera ex parte dei. Ex p̄te uero p̄ris
ſantiſſimi ſunt iſta ſigna inſignia

Intenſi decoris: ſiue mūdiſſime puritatis
Incēſi amoris: ſiue ardentiſſime charitatis
Immēſi uigoris: ſiue ſtrenuiſſime ꝓbitatis
Impenſi honoris: ſiue ſubliſſime dignitatis

Primo decorē oñderūt poſt mortē cū ī candidiſ
ſima carne īſurrectiōis ſpēm pmōſtrātē claui nigre
ſcerent: & uulnus lateris ut uernās roſeus flos rube
ret. Sed in uita fuerūt ſigna perfecte expurgationis
ab oī corruptione ī aīa & ī carne. Speculū eni macu
latū: & aqua turbata uel lutoſa nō reddūt ſpēm: ſed
politū ſpeculū & aqua puriſſima & quieta. O q̄ per
fecte redderet ſpeculū figurā oppoſitā q̄n tāte eſſet
uirtutis ꝙ etiā ex parte plūbi rēdderet ſpēm decorā
& clarā: ſicut faceret ex p̄te uitri. Vitri ſimilitudinē
tenet aīa. ſ. plūbi caro. Quātus ergo decor puritatis
fuit ī frāciſci aīa ad reddēdū imaginē redēptoris ie
ſu q̄n & ī carne ſic ſculpta fulgebat redēptoris eius
figura? Certe ieſtimabile ſignū puritatis. ſ. fuit talis
figuratio euaporās ī carne ſatis eſt ꝓbabile: & mul
tū deuotū credere: ꝙ ſeraphica manus ieſu tunc illā
carnē purgauit ab oī rebellione. Vere de eo pōt di
ci illud. Ezech. xxviii. Tu ſignaculū ſimilitudis ple
nus ſapētia & pfectus decore ī deliciis padiſi dei fu
iſti: oīs lapis pcioſus operimentum tuū. Silr̄ tudo
p̄ris ē uerbum dei ſpecioſiſſima ſpēs & formoſiſſi-

ma forma.Pulcherrimus ergo & ueuſtiſſimus erat fran.q ſignaculũ dicit̃ ſimilitudĩs tã formoſe.Cãdor.n.eſt lucis eťne:& ſpeculũ maieſtatis: & imago bonitatis illius:ꝓbat pſpectiuus:ꝙ quãto mediũ ẽ purius & ſincerius:tãto magis pceptiuũ ſpecierũ.Quia igit̃ corpus.F.fuit ſic figuratum ſpecie crucifixi:ſignũ ẽ ꝙ caro fuit puriſſima:& aĩa puritate quaſi deificata.Tu igit̃.F.ſignaculum ſimilitudinis plenus ſapiẽtia.Sapiẽtia.F.erat celica:deſurſũ deſcẽdẽs:pudica:pacifica:modeſta:ſuadibils rationis cõſentiẽs:plẽa miſericordia & fructibus bonis. At ecõtra multoꝝ ſapientia ẽ terrena: q̃ſtuoſa aĩalis:quia uoluptuoſa:diabolica:quia litigioſa & impugnatiua bonoꝝ.Sequit̃ perfectus decore. Fuit .n.perfectus decore uirtutũ:morũ: & ſtigmatum. Hũc.n.decorem ꝓbat

Innocẽtia:qua beſtiolas & auiculas affectu deſiderabili ad ſe traxit.

Caro que poſt mortẽ quaſi glorificata reſplẽduit.

Anima que ſub ſpecie ſtelle prefulgide in empireo ſe recepit. Sed & miracula q̃plura qbus poſtmodũ choruſcauit. Secũdo fuerunt inſignia ardẽtiſſime charitatis.Bñ ẽ fornax accẽſa qñ flamma exiit p laťa.O quo amore.F.ardebat:cui ãpliſſimi cordis r̃gio ñ ſuffecit quin flãma amoris euaporaret p qnqꝫ corporis apturaſ fecit ſibi feneſtraſ ignis ille uioleť:qr ĩtra fran.aĩam claudi nõ poterat:& ideo penetrauit & incẽdit carnẽ uicinã: ut poſtmodum cũcta mundi climata ĩflãmaret.O quãti uigoris ẽ ille ignis q̃ mare humidũ ĩcẽdit?Et quid caro ad ignem ſpũs ſancti:niſi humidum mare flamma eius extiguens?O q̃ ardebat deſſiccata ab omni amore mũdi regio mẽtis fran.quãdo ſic hũide carnis ſue flãmeſcebat & rubebat ſpiritus ſancti igne. Pone me ait ihũs ut ſignaculũ ſup brachiũ tuum: quia fortis ẽ ut mors dilectio:dura ſicut ĩfernus emulatio:lãpades eius lãpades ignis atqꝫ flammarum.Aque multe nõ potuerũt extinguere charitatem. Vide ornatiſſimũ charitatis proceſſum: primo quidẽ fuit ĩ corde:pone me ait ieſus ut ſignaculũ ſup cor tuũ.Ieſum ut ſignaculũ ſuper cor ponit:qui nihil ĩtra cor niſi ihm̃ recipit. Secũdo fuit ĩ opere:ut ſignaculũ ait ſup brachiũ tuum.Signaculum ſuper brachiũ eſt ieſus:quãdo oĩa fiunt ad honorem ſuũ:& ad ſue imitationis exemplũ.Omnia ait apoſtolus ĩ gloria dñi noſtri facite:quia fortis ẽ ut mors dilectio.Mors uno ictu trifurcato ſeparat animã a mũdi habitatiõe:a ſuoꝝ ſocietate:& a carnis uniõe:ac p hoc ab omni paſſiõe nudũ emittit: cuius dilectio morti compatur poſt ieſũ & apoſtolos:ita plene ſicut dilectio ĩflãmati Fran.& eius ſtatus.Nam tria ꝑdicta in eo fecit pleniſſime ſpũs ſancti amor:ſed & uirtuti mortis ſue regule perfectio compatur:quia mẽtem quã eius obſeruantia accipit:ab amore mũdi fũditus occidit:& uere ad hũc amorẽ ſequit̃ dura:ſicut ĩfernus emulatio.Sicut.n. infernus nulli pcit:ſic amor ĩ corde fran. & in uita fuit tãte emulationis ad ſimilitudinẽ crucifixe uite

ieſu:ꝙ nulli pcebat tẽpori:loco:cõditioni: pſone: infirmitati ſue cuicũqꝫ reſiſtẽte:quin omnia ſuperans ſemp & ubiqꝫ uellet xp̃i ueſtigia imitari.Non memini me ĩ tam bona ſignificatione repperiſſe ĩfernum.Recordent̃ ergo filii in oĩ afflictiõe & pſſura qr dura ſicut ĩfernus emulatio.Emulamini ait apoſtolus cariſmata meliora:nihil melius xp̃i uita: cuius lãpades ignis atqꝫ flãmarum:quia incendũt & illuminãt totũ mundũ:& aque tribulationũ q̃tuncunqꝫ multe magis accendũt charitatẽ ſic flammatã q̃ extingũt. Erupit autẽ hic ignis ſpũs ſancti in lãpades flãmarum per feneſtras uulnerum

Virtute imaginatiõis predicte

Virtute admiratiõis ꝓmotiue

Virtute dilectiõis tã apparẽtis ieſu:q̃ ſuſcipiẽtis.f. perfectiue.Nam ſcd̃m mũdi ſapientes imaginata fortiſſime contigit in te acciderũt.Sequit̃ enĩ multum corpus animã ĩ actionibus ſuis.Et idcirco cõtinua imagiatio xp̃i paſſiõis que a pñcipio fuit in corde francĩſci fuit magna diſpoſitio ut ad hãc realitatẽ ueniret.Nã & circa cõuerſionis ſue ꝑmordia appuit ei ieſus uelut crucifixus:& memoria paſſionis eius uiſceribus cordis eius a deo ẽ ĩpreſſa medulitus:ut & plagas dilecti ihũ oculus mẽtis q̃ſi iugiť cerneret:& uix exterius a lachrymoſis gemitibus cõtinere ualeret.Huius paſſiõis inhitantis ĩtra mẽtẽ Fran.fuerũt ĩdicia oracula celitus fcã:tam in palacio cũ armis cruce ſignatis quod ipſe uidit: q̃ ipa appitio quã nũc diximus ſibi fcãm: q̃ crux quã uidit frater Silueſter ex ſuo ore pcedẽtẽ:& crux gladialis quã ſacer uidit pacificus uiſcera ſua transfigere:& forma crucis ĩ ſua eleuatiõe ĩ aere:cũ de titulo crucis ſciſſimus ꝑdicator imitator frãcĩſci ꝑdicabat antonius:iuxta qď ꝓſpexit ãgľicus uir monaldus.Sed & ſaqꝫ thau:qď ĩ facie frãcĩſci ipam ue nuſtãs appuit q̃ſi ſex teiſtmõia credibilia facta ſũt nimis: dũ ab hac ſeptĩa ĩ qua ihs eidẽ ĩpreſſit ſtigmata:accipiũt teſtimonium firmitatis.Et hic tanq̃ diſpõnes ꝑambule cõgrue ꝑmittũt̃. Scd̃o fuerũt impſſa uirtute admiratiõis ꝓmotiue.Nã peꝑit oues iacob uarios fetuſ ĩ aſpectu uirgaꝝ.Hac admiratiõe ſuſpẽſus .f.ĩ uiſiõe dilecti ihũ ſub ſpẽ ſeraph totus ꝓmouebat̃:ut ipius figuraret̃ effigie.Intellexit nãqꝫ dño reuelãte ꝙ ob hoc huius uiſio ſic ſu is fuerat pñtata cõſpectibus:ut aĩcus xp̃i ꝑnoſceret ſe nõ p martyriũ carnis:ſed p ĩcẽdiũ mẽtis totum ĩ crucifixi ihũ ſimilitudinẽ trãſformãdũ. Sed ẽtio uirtute dilectiõis fuerũt ĩpreſſa pfectiue. Nã igneus ihs ſcĩtillãs diuitate & hũana facie apparente ſupra cor & corpus frãcĩſci tam flãmeũ ignem & uigoroſũ effudit:ut fieret cor ſuũ taq̃ cera liqueſcẽs: quia diuinus amor habet uim laq̃fatiuã ut ẽ dictũ & uim figuratiuã ad modũ cere fluentis in ſculpturam ſigilli.Sic.F.& mente & carne totus fluxit ĩtra ſculpturam uulnerum apparentis dilecti & transformatus eſt amans in amatum:igitur ignis hẽt uim reſilitiuam & depaſcens terreſtrem materiam ſemp tendit ad ſũma:quia eius ẽ proprium ſurſum ferri:

ideo ignis diuini amoris depaſcens cor.F.& carnē
incēdens:eam figurando inflāmauit & ad ſua alta
ſubuexit. Completum eſt in illo qđ autē petebat
de ſeipſo. Abſorbeat queſo domine mentē meam
ab omnibus que ſub celo ſunt ignita & melliflua
uis amoris tui:ut amore amoris tui moriar:qr amo
re amoris mei dignatus es mori. Intelligant er-
go filii effigiati patris ī corde incendio appantiōis
ſeraphice ꝙ effigiari debent ipi ignea ieſu crucifixi-
one in mente:ut ſint quaſi quidā xpicole crucifixi
ieſūculi ſua uita uiuentes in pm ſe tranſformatos
ſentientes in paſſibili carne. Intellexi fuiſſe reue-
latum ſanctiſſimo patri ꝙ ipſe ſingulariter erat miſ
ſus in mundum ad reſtaurandū ruinam ſeraphici
ordinis. Non enim ē dubiū ꝙ de illo ordine fuiſſet
lucifer ſi ſtetiſſet & ſummus: ūde magnam ſtragē
ſuoꝝ icōpatiū ī illo ordie feciſſe creditur que de flā
meis mēbris ieſu reparari debebit. Affirmabat etiā
ſanctus ille frater maſeus q uiſionem uidit: de qua
in legēda habetur ꝙ ſedes illaq uā uidit ſeruari.f.fu
it dcā ſibi fuiſſe luciferi:qđ frat bonauētura hūana
diſcretione conticuit:propter dettrahentiū morſus
ne imperſuaſibilis in illis pmordiis eſſet ſermo. Sic
& multa alia magnalia ſācti tacuit:maxime illa que
uidebantur nimis defectum tranſgreſſionis diſco-
petire quā oculis ſuis cernebat in filiis:licet nec oīa
tacuerit:ſed qſi ſub claclo multa dixit: ūde & ī illa
uiſione occulte poſuit ꝙ ſedes illa ceteris erat ſub-
limior. Credo autem ꝙ quo ad multa locū luciferi
.f.tenet in celo.ſed quis locū eius quo ad omnia
teneat hoc ieſu diſpenſatori ſedium eſt ſeruandum
arbitrio:nā nec ipſe nec mater illa ſunt ſede conten
ti:quia ipſam impropo cionaliter ātecellūt. Fu-
erunt tertio ſigna.f.iſignia ſtrenuiſſime probitatis
Et ſtrenuiſſimos milites faciūt reges prouidi ī bel
lis periculoſis regalia inſignia baiulare. Quia igi
tur.f.ſūmum regis ieſu ſignum ſuo geſtauit ī cor-
poꝛ:ſingulari pualuit pbitate. Firmū ait apoſtolus
firmamētū dei ſtat hēns ſignaculum hoc.ii.thy.ii.
Stetit.f.in bello tentationis ī modū firmiſſimi fun
damēti. Et nōne ut renouatum fūdamētū edificiū
eccleſie ſtabiliuit? ſicut per uiſionē domini inocētii
comprobatur. Primū fundamentum eſt ipſe euan
gelice religionis & futuri ſublimiſſimi tertii ſtatus
mūdi. Iſtud fundamentum
Humilitas profundauit
Patientia conquadrauit
Paupertas exterſit
Charitas comendauit
Oratio & comtemplatio in fabricā erexit.
Leuate ait hier.ī ſyon ſignū. Syon ſpeculās & refor
mās uitā xpi ieſu aīa fuit.f.ubi ſicut in altiori loco
xpus uexillū poſuit q licet ſit eminētior ſitu & eui
dentior uiſu:nō tñ piculoſior caſu: Nā ibidē eſt al-
tū qđ pfundū:qr q ſe humiliat exaltabit:& ubi hūi
litas:ibi ē ſapiā xpiana. Quarto fuerūt.f.iſignia
ſublimiſime dignitatis. O quanta dignitas eiſdem
ueſtibus cū ieſu celi rege ueſtiri:hec eſt purpura re-
gis iuncta carnalibus humanitas.ſ.xpi ieſu fluens ri
uulis ſanguinis proprii in quo quaſi in ſanguine pi
ſcis uirgineā ſuā carnē itinxit. Hac purpura ueſtiuit
Ihs rex militem.F.dū fecit ſibi palliū coccineū:dū i
carnē ſuā aſperſit ſanguine uulneꝝ:hoc fuit maxie
dignitatis faſtigiū:ut merito ſibi cōueniat illud Ec
cle.xlv. Corōa aurea ſup caput eius expſſa ſigno ſci
tatiſ. Sic ergo ſignificāt ſigna iſignia uulneꝝ crucifixi
mira ex parte franciſci. Vltimo ex parte noſtri ſūt
ſignificatiua mirabiliter nā ſūt efficaciter
Excitātia tepidos ad deuotionē exemplariter
Adducentia deuios ad directionem fiducialiter
Cōfortantia timidos ad tuitionē ſublimiter
Attollētia iſirmos ad fruitionē feliciter.
O quātū excitant tepidos. Nā primo extrahūtur
uexilla picta & cruces picte & mortue: & per manū
peccatricē ſepe fabricate:& ſit ſibi reuerētia pp me-
moriā crucifixi. Quid igitur faciēdū eſt imagini ui
ue ſanctificate flāmee ſculpte in carne.F.digito dei
uiui? O quāte reuerētie eſt uidere:tangere minimū
opus qđ manibus ſuis ieſus feciſſet: quāto magis
illud ſublime opus qđ ad totius mūdi inflāmatio-
nem ſic ſapienter ſic amabiliter fecit:ſculpſit figura
uit:inflāmauit:& conſecrauit? O quāte reuerentie
locus iſte ſacer mōs alucrne: in quo ſic ſingulariter
ſic ſublimiter &:ſic familiariter: ſic efficaciter in for
ma ſeraphica dignatus ē ieſus apparere & fundatio
nē tertii ſtatus mūdi:ſic ſigilare:ſic inflāmare: ſic in
figuire:non ſolū hominibus:ſed ſeraphicis ſpiriti
bus reddere. Vere locus iſte eſt domus dei & porta
celi: uere locus ſpūalis incendii quē illi duo ſeraph
magnus & puus uoluerūt ſua preſentia inflāmare.
O miſera & gelida aīa mea cui indigne cōceſſum ē
habitare ī fornace celeſtis icendii:& ibi de flāmeo
ieſu & ab ipō iflāmato.F.iſipido ſtilo ſcribere. Cer
te ſi non eſſes dura glatie frigidior: nūq poſſes ī te
ſubſiſtere tāto probato p piiſſimi ieſu miſericordiā
igne ſed fons omnis mali quicquid ieſus & piiſſia
eius mater & eius ſignifer.F.ſui infundunt incēdii
aqueus tuus humor carnis & mundi ſuperenatans
extinguunt. Non eſt remediū bone ieſu niſi celum
& terrā ſic incendas ꝙ mee ineſtimabilis frigidita-
tis menſura:uelim nolim undiq; uallata flāmeſcat.
Mirum eſt autem qđ mihi accidit: qr licet ex debi
litate de mōte ſacro deſcenderim ut alibi ſcriberē:
non potuit nec minimū uerbū ſcribi:qđ huic opi
poſſet aptari imo totū oportuit deſtrui & refici ite-
rato. Pone ignem tuum ieſu piiſſime & influentia
tue apparitionis ſeraphice in hac tua ſcriptura tranſ
funde & ne malitia actoris & tui uiliſſimi inſtrumē
ti fructum legentis impediat inuiſcera tui amoris
īcendium ī ſcriptura: ut ſupra legentes tuus ignis
ſcintillet & eos aīet ad tuam paſſionem deflendā:
ſequendam:& imitādam ad uitam euāgelicam &
pmiſſam ad obſeruandam dimiſſis deuiationibus
accēdāt. Teſtis es tu radix ieſſe qui ſtas ī ſignū
populoꝝ & qui ad excitandos tepidos iſigniſti.F.
ꝙ nihil aliud ī hac ſcriptura me mouit:& utinā tibi

placeret φ ſemper nomē ignoret actoris:ne iſtrumenti malitia efficatiā tue principalis iſluentie impediret:fiat tamē uolūtas tua pauper pietatis ieſu ſicut i celo & i terra.Sed & tu paṫ frāciſce ꝓde chriſto ſtigmata tibi i hoc ſacro loco ipreſſa:ut cito tua regula reformeṫ:& nō tam tepida φ̄ gelida corda tuo iflamenṫ exēplo:imo chriſti ſangnine renouato Secūdo ſunt iſta ſigna ex hoc dirigentia deuios:quia facta plus monent φ̄ uerba:& operationes ſunt credibiliores ſermōibus.Idcirco facto nō ſolū uerbo ieſus xp̄s direxit deuios ſtigmata imprimendo .F.Nam in cōpitis uiarū erigūtur cruces:ut uia regia cognoſcaṫ:& ab ip̄a nullatenus deuietur.Propter quod & uia regule ſignata fuit ſigno ieſu.Sed heu nō crediderūt uerbis ſigni prioris:declinantes a ſemitis ſuis.Nā & Daniel ꝓphetice ſcripſit ſigna uiſionēq; poſt dies multos. A.domine ieſu uiſio ꝓtelata ē i dies:quia uſq; hodie i cōmuni nō ſeruata ē regula ſic ſignata:& iā deſolatiōis eius pluſ φ̄ ſeptuageſimus ānuſ ē:lōgior fuit noſtra captiuitas φ̄ illa quā fecit filia babylōis miſera filii ſiſrl̄is. Aſſume ergo alteꝝ Zorobabel ſeruū tuum:& pone eū quaſi ſignaculū:& fac egredi ſermonē a facie tua: ut iterū redificeṫ hieruſalē & templū quod in ea deſtructū eſt:quia niſi captiuitatis huius abbreuiaueris dies:ſaluari nō potent omnis caro. Tertio ſunt hec ſigna iſignia fiducialiṫ confortātia timidos peregre tranſeūtes p barbaras natiōes. Confidunt quādo deferunt lr̄as ſecuri conductus.Sed iā nunc i carne.f.regulā ſigilaſti ip̄o precedēte intrepide deduxiſti populū tuū precedēs in colūna ignis & nubis:& uidētibus icredulis filiis feciſti ſigna igētia:& cuſtodiſti ab omni uia ꝓficiſcētes:ſed non defuerūt cucumeri & pepōes pori & cepe:& allia: & olle carniū egypti que facerēt p̄ndos retrorſum cōuerti.O quot ꝓſtrata ſūt corpora i ſepulchris cōcupiſcētie:& quot de regula murmurauerūt q a ſerpētibus perierūt.Nā & illa p̄ſumptuoſa Maria prudētia carnis:quā uocauerunt diſcretionē ꝑuidā nō loculos ſed amplos theſauros i libris:calicibus:paramētis:& palaciis faciētē: uſq; hodie extra caſtra regularis obſeruātie i clauſtris & magnificis locis perdurat lepra.Cura eā pater ſanctiſſime & potētiſſime ieſu:& imple faciem eius ignominia: quia pater ſuus amoreus & mater cethea nimis abunde ſup faciem conuerſatiōis extrinſece abominabiliter ſpreuit:& eā fetidiſſime maculauit.Cū eam pater miſericordiarū ad preces fi-delis tui.f.quaſi alterius Moyſi cui ipſa detraxit : ſuam corrumpendo regulam:dicens per falſam diſcretionem φ & ſibi dominus ē locutus.Nam iudiciū manifeſte ſup eam eſt:quia corpus eius apparet candens lepra ſicut nix.O mala nix:que refrigeraſti i corpus ītra: & extra mundum ſeculariū excecaſti:purga eam purgator ſordiū nr̄aꝝ ieſu:quia ipleti ſūt dies purgatiōis eius.Et ſaltē miſerere illi paupercule tue matri uere genitrici marie:que i ſtabulo hūani opprobrii:& in p̄ſepio uſus pauprimi in pauptatis paniculis te reclinat exul & pegrina:uō i bethleē ſed intra exteras natiōes:ubi etiā tuū preſepiū deuiantiū moleſtia pturbaṫ:& puulus tuus ſpūs natus in eis herodiana crudelitate qritur:iugulaṫ:uinculaṫ: & occiditur:& uox flentiū ſuoꝝ i rama auditur: & tua gratioſa rachel flet filios ſuos pſequi:& n̄ uult conſolari quia nō ſunt i pace dimiſſi ſanctā regulā obſeruare.Nā littere ſecuri cōductus tui in ſtigmatibus.f.ſunt p̄ſumptiōe temeraria dilacerate:& itinerātes ſub eius cōfidētia ad nihilum iam redacti.

Fac q̄ſo quod ſequiṫ opus ieſu in hoc ultimo iiii.ſigno:nā ſūt attollētia hūiles ad fruitionē. Eleua ergo hūiles tuos i ſignū tui hūilis filii:fac apparere i celo corporis gl̄ificati.f.fac ip̄m reſurgere q dormit i ṫre puluere.Nā & p̄dixiſti p os Hieremie prophete ſci.xxxii.Et ipriṁeṫ i libro ſignum:& teſtes adhibebiṫ i ṫra beniamí.O dn̄e ipreſſiſti ſignū i libro.f.ſed repoſuiſti illud i uaſe fictili & uſq; hodie theſaurus euāgelici agri nō emittiṫ:& liber ſignatus & ſigillatus uulneribus tuis contēnitur.& cōpleſti uerbū tuū:quod i ṫra beniamin filii dextere tue poſſideaṫ poſſeſſio altiſſime pauptatis:de φ̄ dixiſti i libro ſignato.Hec ſit portio u-ſtra φ̄ pducit i terrā uiuentiū tui dilectiſſimi frēs totaliṫ iherētes niſi aliud ꝑ nomie dei nr̄i ieſu xp̄i i populum ſubdit celo hr̄:uel Cōpletū eſt ſciſſime paṫ qđ ꝑmiſiſti i illo ꝓp̄ha:φ erāt filii iſrael & filii iuda iugiṫ faciētes malū i oculis eius ab adoleſcentia ſua: quouſq; nūc exacerbāt te i ope manuum ſuaꝝ. Et nūc dn̄e tradiſti eos & pricipes eoꝝ & ꝓp̄has eoꝝ & ciuitatē ſcām in manu regis babylonis:& dilacerauerūt libꝝ quē ſignaſti ſeruo tuo.f.Miſereṫ ergo nr̄i pr̄ miſericordiaꝝ:cōfirma nobiſ ēptiōis euāgelici theſauri libꝝ ſignatū:i quo poſuiſti ſtipulationes & rata uerba.f.ꝑmiſſiōis φ̄ dixiſti patri nr̄o.f. & ſigna foriſecus uulnera patētia in celo & i ṫra:ꝑ pṫ qđ cōuerio te hodie oīum tuaꝝ ꝑmiſſionū iſp̄ectorihu p illud iuiolabile teſtamētū qđ renouaſti in carne.f.& p illud imobile iuramentū:qđ ſibi p temetip̄m appēs iuraſti tangēs ſacroſcā manu tua libꝝ quē cōſecraſti carnis ſue:& ſeraphico calcro ſigilaſti.Adiuro igiṫ te i loco ꝑmiſſiōis huius p illa φ̄ mēorau i ſacratiſſima ſigna tua:ut puulis orphanis deformes ſciſſimū teſtamētū pr̄is qđ reiecerē a p̄ncipio filii abalienati retrorſū:pp qđ mento tradidiſti eos i deſideria ſua:ut faciāt ea φ̄ nō cōueniunt.Et ego miſer de retrocedētibus fui & ſum:ſed hoc ſolū hēo ſpei:φ gemo ſuper malis φ̄ uideo:& quaſi cōtiue cor mihi ſcidiṫ p̄ dolore & deſiderio cū multis puulis tuis quoꝝ gemitus & cōteptus tibi piiſſime paṫ allego quos i eis formaſti:ut pficere digneris deſideria φ̄ imiſiſti.Nā cū eis ut dixi toto corde deſidero ſeruare iuiolabiliṫ ſciſſimā regulā quā ſignaſti ſpū ꝑmiſſiōis ſcō:& ſciſſimū teſtamētū.f.pr̄is nr̄i:quod nō ſine effuſiōe ſanguīs dedicaſti:& confitebor tibi hodie peccata mea & pr̄um meoꝝ.Reſpice q̄s dn̄e ad hūilitatem nr̄am: nā iminuti ſumus dn̄e plus φ̄ oēs gētes. Nā occi-

dimur:& iugulamur in uia ſpiritus tui & non aude
mus nec in dolore clamare nec oſtendere nos ſenti
re nec exterius lachrymarĩ nec dicere ꝙ mors nõ ſit
ſaluberrima uita. Deus meus q̃ durus eſt hic carcer
ueritatis tue ꝙ nõ ſolũ ueritas uinculatᷣ & in plate
is occiditᷣ: ſed ip̃a ueritas cõpellitur ſe ipſam nega-
re: & ſub dñio mendacii profiteri. Nam & ſi hec
mee confeſſionis contritio ad manus illorũ qui re
gunt populum tuum deueniret: tota huius libelli
ſcriptura: puto ꝙ nõ deficeret ſcarpellum ſcribe ad
dilacerandum librum: nec arula hyemalis algoris
nec rabies furioſa ad comburẽdum ipſum nec mi-
hi neruus nec locus lutuoſus deficeret. Hie. Intuerĩ
ergo domine & reſpice opprobrium noſtrũ & fac
nobiſcum miſericodiam: non propter nos: quia di
gni ſumus omni malo ſed propter nomen tuum
magnum quod pollutum eſt inter gentes & pro
pter uitã tuã ſanctiſſimã: q̃ mẽdatio trãſgreſſionis
nr̃e oñditᷣ mũdo leproſa: & ĩ ꝑpatᷣ eccl̃ie tue ſcẽ ꝙ
uita tua nõ appet ĩ ea. Expectamus ergo miſericor
diam tuam quã feſtinãter mittere digneris ſicut lo
cutus es ad patres noſtros & ſicut locuti ſũt huius
ſancti ordinis tui licet maculati trãſgreſſoꝝ ĩfamia
ꝓphẽ priores q & mala q̃ patimur p̃dixerũt: & re-
ſurrectõnẽ quã petimus ꝓmiſerũt: locutus ſũ ergo
inſipide de uulneribus ſancti tui q̃ apparitio tua pi
iſſime ieſu crucifixe corpori ſacro impreſſit. Sed
& nũc loquẽdũ reſtat de inchoatione quã feciſti in
hoc ſacratiſſimo monte in eius parte. ſ. occidentali
mane in aurora circa feſtũ exaltationis ſãcte crucis
ad glĩã patris noſtri & ad cõfirmationẽ ſtatus euã
geliti imitationẽ ſolẽnẽ generalis tertii ſtatus mũ
di qui à ꝓprietate attribuitur ſpũi ſcõ. Nam qr ipſe
ſpũs ſanctus amor eſt ad iniciadũ eius ſtatũ: qui to
tus in ſeraphico amore flãmeſcit: digne formã ſera
phicã aſſumpſiſti qr totus ardor ſpũs ſancti diffun
dendus in eternũ ſuper creaturã humanã de ardore
tue crucis & de tui ĩmenſurabilis amoris plagis &
non aliunde manat: Ideo inter alas ſplendidas &
ignitas ſeraphice apparitiõis tuã crucifixiõẽ digna
tus es demonſtrare: ad oñdendũ ꝙ iſte ſtatus ſpũs
ſancti abundanter in hoc conſiſtit: ꝙ tui perfecti fi
lii nec ſint nec ſentiãt nec exterius oſtendãt niſi te
ieſum per ardorẽ ſpũs ſancti ꝓ indignis omnibus
crucifixũ. Et id circo in latere montis occidẽtali ma
ne ut eis occidatur omne ꝓpriũ & ſit in eis plene
totius mundi occaſus & tranſformationis uite gl̃o
ſiſſimus & nouus ortus. Et quia hoc fit ꝑ ſpiritum
paupertatis q̃ ſterelis ẽ terenis & fecũda celeſtibus:
& a terre ualle ſublimis & ſeparata a ſtrepitu mũda
norum. Idcirco uiꝝ ſeraphicãdũ. F. duxiſti ad excel
ſum montẽ ſolitarium & ſilueſtrẽ & ſeparatũ a mũ
do & omnibus mũdi delectationibus ſterilẽ & pri
uatũ. Et licet ubiq; felix iſte mons ſit tẽporalibus
ſterilis: tamẽ in illa parte quã tua apparitiõe digna
tus es cõſecrare erat ſaxi magni eminẽtis & alti pre
ruptum ubi nihil comeſtibile naſcitur: & ibi conſe-
craſti franciſcũ ut ꝓſignares ſtatũ iſtum ſuper te be

nedicte ieſu petrã ſtabilẽ cõſtitutũ & ab omni alia
ſp̃e preruptum diuiſum & ſeparatum in altitudine
tue pauperrime uite tanq̃ in celeſtibus diuitiis fecũ
datum & ab omni delectatione mũdi priuatum &
mente & corpore in tua crucifixione tranſfixum &
tranſformatum: propterea patrem noſtrum ibi cor
poraliter tranſfixiſti. Sed qr adhunc ſtatũ nullus
poteſt aſcendere niſi per te ſibi dentᷣ p̃ne ut aqui
le. Ideo ſex alis tã ſplendidis q̃ ignitis altus & or-
natus dignatus es apparere. Splendor alarũ eſt lu-
minoſa clarificatio ſcripturarum q̃ huic ſtatui per te
datur ſine ſtudio paganico curioſo & uano ſupbe
inflatiuo & ſimplicitate cũ qua eſt tua ſãcta ſapida
ſermotiatio diſtractiuo qđ itelligẽs. F. ſcripſit ĩ ſe
raphica regula. Nõ curent neſciẽtes lrãs litteras di-
ſcere: ſed attẽdant ꝙ ſup omnia debẽt habere ſpiri
tum dei & ſanctam eius operationẽ orarĩ ſemper ad
deum puro corde hoc eſt ſtudium ĩ quo datur ſplẽ
dor alaꝝ tuarum paterne glorie ſplendor ieſu & in
telligẽtia ſcripturaꝝ potiſſime uerborum tuorum
ſanctiſſimorũ in quoꝝ plena intelligentia ſapientia
interna conſiſtit. O q̃ turpiter errant qui aliunde
q̃ a t : eterno uerbo ſe credunt uerboꝝ tue tempo-
ralis dignatiue locutionis ĩtelligentiã obtinere ſed
expiẽtia docet uſq; hodie ꝙ qui alia uia inceſſerunt
euanuerunt & uani facti ſunt: & manifeſte cõuincũ
tur erraſſe. Ignitura alaꝝ tuaꝝ ignitionẽ cordiũ hu
ius fornacei ſtatus p̃figurat: p̃ſignata ſimiliter ĩ aĩa-
libus ezechielis de quibus dicitur ꝙ hec erat uiſio
diſcurrens in medio aĩalium. Splendor ignis: & de
igne fulgur egrediens & ꝙ aĩalia ibãt & reuertebã
tur in ſimilitudinẽ fulgoris coruſcãtis. Et ꝙ ſimili-
tudo aĩalium & aſpectus eorũ quaſi carbo ignis ar
dẽtium & quaſi aſpectus lampadaꝝ. O benedicte
ihũ talia aĩalia tu feciſti ĩ mõte ſãcto iſto. Nã quod
libet eoꝝ eſt cõpoſitũ ex aceruo carbonũ ignis ar-
dentiũ & ex continua collectione & ruminatione
igneoꝝ actuũ uite tue in carne paſſibili a principio
tui ſanctiſſimi cõceptus & uirginalis ortus in utero
& ex utero ſanctiſſime tue matris & uſq; ad exitum
de mundo in duro ſupplitio crucis & ex lucẽtibus
lãpadibus tue lũioſe reſurrectiõis & quadragenarii
dignatiue ꝓbationis ip̃ius uſq; ad ſublimẽ aſcenſi
onẽ & collateralẽ ſeſſionẽ eterni patris. Nõ mirum
ſi talia aĩalia ad impetũ ſpũs tui uadunt & reuertẽtᷣ
in ſimilitudinẽ fulguris choruſcantis. Nã ſũt que
dam aĩate effigies tue ſacratiſſime uite q̃ tuus ſpũs
uiuificauit ſolus de quolibet eoꝝ cõtinue ſentit &
clamat. Viuo ego iã nõ ego uiuit uero in me xp̃us.
Nã mobile eoꝝ ſicut dicit Dionyſius de ſeraph ſẽ-
per eſt ad diuina cõtinuum actu tamẽ etiã ſuperferui
dum. His uero proprietates cõueniũt quibus pro
priũ ꝑ igneũ tuũ ſpiritũ eſt ſurſũ in te ferri: in te redi
quari omnes tibi aſſimilare: nũq̃ ſufficit dicere: om
nem humorem cõcupiſcentie deſiccari: omnia
tenebroſa clarificare dura emollire cruda decoque-
re: preſũptionem pelleam extenſam contrahere
frigidam & aqueam mundane conuerſionis uitã

in te facere ebulire:& uitalē calorem ī eis facere & fouere:& ī tui ſimilitudinem omnia tranſformare: non in propria materia ſed in aliena luce. O quot alia ſunt que ī hoc tuo ſpirituali igne abſcōdiſti timentibus te. Quodlibet etiā horū ſanctoꝝ animalium ē ſex alis alatū iuxta deſcriptionem Ioānis: q & ipſe fuit unū & pricipale ex iſtis:& ipſorū typum ī ſingulari tui dilectiōe & ī rcubitu delitioſo ſup tuū ſacratiſſimum pectus:& in oleato martyrio:& abraſione capilloꝝ ſuorū ī ſancto exilio īſule trāquillate & ſublimate:cōtemplationis reuelate:& in ſapicio eſu & abſconditi māne:& ī fine requietionis & mortis ſeraphice quaſi liber ſignatus mira tui ſapiētia tenuit:& mentibus a te illūinatis explicat & oñdit. Sed & adhuc ſacrarū alaꝝ ſenarius ſic filios tuos ornat bone ieſu:ſicut & tu ornatus dignatus es apparerē:ut due ad caput extēdantur:due totum uellēt corpus deſcēdentes ad pedeſ:due ad uolādū p latera extendant. Quis hunc miſticū alaꝝ tuaꝝ ornatū plene preſumat exponere? Dicā paruulus tuus quod ſētio:& quod a prioribus a te illuminatis accipio. Sed parce qa ī cōpleta expoſitiōne deficio:& uir pollutus labiis ego ſū:& īdignus loq de tanto myſterio. Sed he miſtice ale multiformi expoſitiōe multa figurāt. Nā primo reſpectu tui ſublimis ieſu dei hominis iſte ale pfectiōnē ī tuiſ filiis iſtā oſtedūt: ut due que extēdunt ad caput ſignificent reuerentiā tuorū magnalium:quaꝝ una ala ē grandis eſtimatio tui eē. Alia excluxa pſumptio pſcructatiōis temerarie:due que deſcēdūt ad pedes: tuoꝝ iudiciorū abyſſalis cognitio:& ipoꝝ timorata formido. Due quibus ad uolādum totis ornatibus extendunt:ſunt fides tue redemptiōis:& ſpes pmiſſe beatitudis. Nam tota cōpoſitio corporis: & alaꝝ ipſoꝝ charitaſ ē & ignis. Alie due que uelāt caput ſūt quies pacifica ī receptis donis:& excluſa temeritas pſumptiōis de aliis qbus contentant:& nolūt cognoſcere de tua magnificētia plus q̄ reuelare dignans:nec ultra data dona pſumūt. Due q̄ deſcēdūt ad pedes:ſunt ſancta eſtimatio tuorū iudiciorū:& magnifica cōgratulatio beneficioꝝ omni excluſa iuidia:qa ſcrutari nolūt:ſed humiliter reuereri:nō dubitantes te optimū ſemp optime facere. Due quibus uolāt ſūt plenum & perfectū exercitium utriuſq uite ſcd̄m dona a te data miſericorditer:ī quo tibi ſeruiūt fidelit nō deuiantes:nec ſupra nec ifra. Felix que ſic alare dignaberis. Aliter ut due prime ſint reſpectu tui.ſ.aſpectus ueritatis & hauſtus charitatis. Due reſpectu pximi:uis illuminatiua & uis iflāmatiua. Due reſpectu ſui: innocentia:iuſtitia:cuſtodia:& diligētia. Aliter iſte ale ut duas habeāt reſpectu tui bone ieſu:que ſunt deuota oratio:& īdefeſſa gratiarum actiō:iuxta documentū apoſtoli primo ad Corin.quīto. Qui docet ſine ītermiſſiōe orare:& in oībus gratias agere. Duas reſpectu proximi:que ſūt remiſſio iniuriarū & largitio elemoſynarū. Duas reſpectu ſui:quibus uolent continue ad deum ſuū:que ſunt intētio recta:& actio perfecta. Dicit etiā dilectus tuus Dionyſius de angelica hierarchia:qꝫ in ſeraphī primus binarius alaꝝ ſignificat ſupnas eorū intelligētias: & medius medias:& īfimus īfimas:& poſſunt accipi pro uiſione eoꝝ que ſūt tote bone ieſu que eſt omniū prima:& pro uiſione eoꝝ que ad ipm ſpectāt que ē media:& pro uiſiōe eoꝝ que ſunt eis extrinſeca:que ē oīum infima. Et dicit Dionyſius qꝫ per alas tenētes caput deſignat ipſorum reuerētia ad nullatenus pſcructādū altiora ſua facultate. Per alas uero tegētes pedes reuerētia ad nō perſcrutandū nimis pfunda. Per alas uero medias qbus ſemper uolabat monſtrabat eorū inceſſabilis & altiuola motio opationū imitatiuaꝝ dei menſurā facultatis ſue nō excedētium:nec ab illa deficientiū:hec inter omnes pie ieſu mihi placet expoſitio: quam & ſupra me feciſti ponere ſubſtātialiter:& nūc ī dictis filii tui repire licet. Et alit poſſit dici multipliciter ſicut reuelabis cui uolueris:q itellectū das paruulis tuis. Nā & p ſex alas pōt ſignificari itelligentia ſacre ſcripture cōtinentis opa ſex etatū:uel altiuola dei dilectio & clarificatio ex ipis opibus ſurgens: quā ſingularit das ſeraphicis tuis. Tertius autē ordo alarū ſeu ualde in altū:& expāſio & uolatus amoris appropriat ſeraphī ſcd̄m Dionyſiū: quia cognitio uolatiua ī deū & charitas plene trāſformatiua in honorē dei:perfectionē ſui:& utilitatē proximi:iſti ſtatui feliciſſimo conueniūt: quem apparitiōe ſeraphica hic cōſecrauit ihs. Et hec tria pfectiſſime faciūt cognoſcēdo & amādo benedictum ieſum tā in ſe q̄ ī omni creato:propter quod quo ad charitatē deſcripti ſūt ignei:ut dictū eſt ſupra quo ad cognitionē dicitur a chriſto:qꝫ ī circuitu & ītus plena ſūt oculis:qr pſpicacit & circūſpecte uidet ſua īteriora & exteriora:& interiora diuinitatis ieſu:& exteriora aſſūpte nature. Et ſimiliter interiora & exteriora eccleſie & ſacre ſcripture:& pcauēt hoſtiles īſultus ipſoꝝ:& ī circuitu ambulāt: & īſidias diaboli:q tanq̄ leo circuit querēs quē deuoret. Et dicunt requiē non habere die neq; nocte ideſt nūq̄ ceſſare a dei laude:qui ē trinus in pſonis: & unus in natura in diuinitate. Et ipe ieſus eſt trinus ī natura & unus ī pſona ī noſtre redemptiōis opere. Et nota qꝫ ſanctis aīalibus attribuit illuminatus Io. actū indefeſſum & continuum laudis diuine:q eſt ſūma pfectio patrie:quia ſtatus iſte ſeraphicus q ī angelico uiro franciſco & in iſto ſancto mōte ē īchoatus ſublimat animā quātū patit peregriatio pñtis uite ad imitatoriam contemplationem:iubilationē:& gratiaꝝ actionē patrie.ſ.ī quibus anima a ſuo amore reciproco tota excluſa abſorbet a diuīa laude & gratiaꝝ actiōe ut totum ſuum eſſe & uiuere ſit deū laudare & ſibi gratias agere. Et hoc ē illud quod magiſter pfectiōis ieſus primū & pricipalit docet petendū ab eterno patre cū dicat. Sanctificet nomē tuū. De his autē dictū eſt in orone dominica. Iſti igitur benedicti ſeraphici uiri ī typo ſeraphī ſic deſcribunt in eſaia:in di-

ſpoſitione ornatus quo ad alas ut dictum ē ſupra.
Sed & ibi oñdit' in eis multiformitas actus:qr ipſi
ſeraphi ſunt ſtātes:qr affixi quieti ītminabilis et-
nitatis:clamātes:qr accēſi laude incōprehenſibilis
maieſtatis.Sic & tui uiri ſeraphici quos in hoc tuo
ſcō monte formaſti in primo pře p charitatis incē
diū:ſtant p uictoriā uitioꝝ:uelant per paruipendē
tiā meritoꝝ:oīa referentes ī te xp̄m omnibus oīa
merentem:uolant per contemptū t̃renoꝝ :plene
ſuppeditantes mūdum:clamant per deſideriū eter
norū :in oībus & ex oibus te iħm laudātes creato
rem ſuū:& per te hominē aſcendentes ad te deum
laudantes gloriā trinitatis ī ſe:& refuſā in tuā aſſū-
ptam naturā modo ieſtimabili omni mēti. His
modis ē allata tua ſciſſima & ſeraphica regula: quā
hic plantaſti:fundaſti:& confirmaſti in mōte here
ditatis tue:& omnes obſeruatores ſic facit p̄ aliis
ornatos:& multiformitate actuū uirtuoſos. Nam
duas glorias predictas ſupra libro: capl'o beatiſſi-
me trinitatiſ ī ſe tibi aſſūptas hōi pleniſſime cōmu
nicate ꝓ te & pro omni creato facit ſuos ꝓfeſſores
guſtare:& a tanta magnificentia ī paruitatē propri
am reſilire:& a ſe deficere.Vnde & ſunt cōtenti de
illo ſolo:quod ī te & p te eſt eis communicatū de
gloria p̄dicta trinitatis btē:& ē ſua btitudo te btm̄
eſſe:& ſua cognitio te oīa ſcire:& ſua pfectio te in
nullo poſſe deficere:nā ī te:& nō ī ſe ſubſiſtūt. Et
he due ale quas hec ſcā regula portat ī te capite ſuo
iħu:q̄ ī ea notāt' in altiſſima pauptate cū dicit. Hec
ē illa celſitudo altiſſime pauptatis &c. Quod autē
hec pauptatis celſitudo duas alas p̄dictas contine
at:memini me ſupra oñdiſſe in capitulo de tuo de
ſerto bone ieſu.Alie due q̄ extendūt' ī latū & ornāt
dextrā & ſiniſtrā in utraq; uelantes & ꝓtegētes:ſūt
pfectio duplicis uite actiue & cōtemplatiue:in qui
bus ſūme pficit hec tua ſciſſima regula.Nā ꝓ ſini-
ſtra ala actiue dicit:frēs qbus dedit dusgrām labo
rādi laborēt &c.Pro alia ala attēdāt ꝙ ſup oīa deſi-
derare debēt hēre ſpūm dei &c.Sic bone ieſu pfe-
ctos ī ſe ꝓfeſſores p geminā alam predictā reddit
etiā alatos & pfectos reſpectu filioꝝ tuoꝝ qui ui-
uūt ī mūdo quaſi duabus alis deſcēdentibus ad pe
des: quaꝝ prima ē edificatio uite:ſecūda illumiatio
doctrie.Pro p̄ma dicit.Moneo quoq; & exhortor
eoſdē frēs meos:ut qñ uadūt p mūdū non litigēt
&c.Pro ſecūda dicit.In predicatiōe quā faciūt ſint
examīata & caſta &c. Sed qr int' alas dignatus eſ
bone ieſu oñdere crucifixā effigiem:ideo ī hoc do-
cuiſti ſcām regulam tuā ſuos perficere profeſſores:
dū ad perferēdas perſecutiōes:& inimicos uiſcera-
lit' diligēdos:efficacit' iducit dicens:& hēre patiēti-
am ī infirmitate:& ita diligere eos q nos perſecūt'
& rep̄hendūt & arguūt &c.O q̄ bene ſtigmatiza-
ſti & alaſti hanc ſacratiſſimam regulā;quā ſeraphi-
cus pat'.F. in pelle ſue conuerſationis portabat de
ſcriptā:& p tuā munitā:ac p hoc idubitabilem &
auctenticā.Alit' hec tua regula trip'ici binario orna
ta alat':dū ī tri*p*lici pncipali uoto gemina uolat ala.

Nā alie regu'e q̄ſi uidēt' ordiate ad pficiendū ꝓp̄ū
ſolū ſubiectū: unde dicūt' mōachales quaſi unius
cuſtodes.Hec uero ē euāgelica que facit uirū perfe
ctum.Huius pfectio eſt poſt ꝓpriā pfectionē ſimi
lē in aliis generare:q̄ ſecūda ala ſibi addit' ex eo ꝙ
totā ordinaſti ip̄am ad predicationē mūdi & eius
conuerſionem. Paupertas itaq; ip̄ius ē alata: dum
oīa ſua diſtribuit:& p exemplū & per uerbū predi
catiōis ad diſtribuendū alios inducit. Caſtitas ē
alata:dū & in ſe ē mūdiſſima :& per conuerſationē
cū imundis uerbo & exēplo in eis munditiā parit.
Obediētia eſt alata dū nō ſolū obedit ad perfe-
ctionē ſui agendo & cōtēplando:ſed etiā ad cōuer
ſionē ꝓximi predicādo:p̄egrinādo & diſcurrēdo.
Hec ē illa bñdicta mulier amicta ſole ſub cuius pe
dibus ſtat defectibiliū tp̄aliū luna:cuius ptus ē fili
us maſculus uir pfectus q rapit' ad deū: & ad thro-
num eius.Contra hāc ſurgit draco tetrimus cū ca
pitibus & cornibus ſuis a quo ſe plene defēdit hec
ſcā mulier tua ſpōſa:dū in quolibet uotoꝝ ſuorū
dāt' due ſibi ale p̄dicte aq̄le magne:ſicut dr̄ ī apoc.
xii.O uertit' in luctū cithara mea:nā oēs ale p̄dicte
uident' auelli:dū & ī ſeip̄is huius ꝓfeſſores defici-
unt:& mūdū mala exēplaritate corrūpūt.Nā & in
multis obliquat' intētio & puertit' actio:pſtrepunt
litigioſe cauſe:paupibuſ rapiūt' elemoſyne:tepeſcit
orō:& ꝓ grāꝝ actiōe ſurgit īgratitudo:pauptas fit
opulēta:ac p hoc caſtitas maculata:obediētia pro-
terua:p̄dicatio uana:iutilis & q̄ſtuaria.Cōgruit hu
ic fletui illud Dan.vii.Aſpitiebā donec auulſe ſunt
ale eius & ſublata ē de t̃ra.Sed pditis alis ſeraphi-
cis utinā non inſererent' ale in locis prioꝝ ſpūum
malignoꝝ.de qbus dr̄ Apoc.ix.de malis locuſtis
q̄ exierunt de puteo abyſſi.Vox alaꝝ eaꝝ ſicut uox
curruum & equoꝝ multoꝝ currētiū ad bellū. Tali
um alaꝝ uox eſt ſicut

Currunm q̄tum ad iactantiā faſtuoſitatis
Equoꝝ q̄tum ad laſciuiam uoluptatis
Multoꝝ q̄tum ad imoderantiā cupiditatis
Currentiū q̄tum ad iconſtantiam prauitatiſ
Ad bellū q̄tū ad inuidiā ſeueritatis & interne diſſē
ſionis & iniquitatis.

Tali male ale dr̄ Hiere.ii.In alis tuis iuentus ē ſan-
guis aīaꝝ paupeꝝ & inocentiū. Sed redeamus
ad ſeraphicū uiꝝ.F.ſic appitione ſeraphica iħu cō-
ſignatū:& uideamus quō iſte bñdictus eſt āgelus
ſexti ſtatus.Nā cōuenit ſibi & eius ꝓli in hac ſua ſi
gnatiōe qd' ſcribit Io.Apoc.iii. angl'o filadephie:
filadelphia aūt iterpretat' ſaluans adheſionē dñi.
O q̄ ꝓprie eſt iſta ſcā religio:& iſtius religiōis ſan-
ctiſſimus pat' iſta filadelphia & eius angelus.Nam
hic ſaluat' hereditaſ uite xp̄i & plena adheſio crucis
ſue.Optime ſibi cōueniūt omnia q̄ illi dicunt' an
ge'o:q̄ omnia nō uacat exponere. Sed accipiamus
triumphalem uictoriam eius.Qui uicerit inquit fa
ciā eū colūnam in tēplo dei mei:& foras non egre
dietur amplius:& ſcribam ſup eū nomen dei mei.
& nomē ciuitatis dei noue hieruſalem que deſcen-

dit de celo a deo meo & nomé meũ nouũ. Quod hic & alibi ieſus dicit dei mei: uel aliquid ſimile nõ dicit niſi ratione ſue humanitatis tantũ ſecundum quá eſt ſubiectus patri & ſue pſone & ſpũi ſancto: tanq̃ deo ſuo: ueriſſimus eius cultor: ꝑ premio aute huius uictorie ſciens ꝙ uincés é.f. de quo cantat̃ ꝙ uincit mũdũ & uiciũ ſe uicto, uictor iclytus. Nõ auté ꝙ h̃ ſibi ꝑmittit illud qđ ꝓprie ſpectat ad hũc tertiũ mũdi ſtatũ ꝑ abundantiſſimũ ſpũs ſancti iflu xũ. ſ. uictorioſũ ingreſſũ in xp̃m: qr in iſto ingreſſu & més intrat in deũ hoiné ieſũ: & deus hõ & eius uita intrat in ip̃m. Ideo h̃ duo tangit. Primũ ſub fi gura colũne intrantis téplũ: Secũdũ per ea que ſcri buntur ſuper ip̃m: ut téplũ ſit imméſa ſcitas diuini eſſe intra quá introducitur més infirma ſtabilitiõe in contéplatiua erectiõe in totius diuini cultus ſup portatiõe ꝑ ſuſtinétiá ifirmoꝝ ꝑfectionis rotũdita te: uel quadratura uirtutũ. Taliter itrat més ſeraphi ca in deũ modũ colũne firme recte ſuſtinétis tectũ & coïter eſt rotonda uel quadra & intra tépli ambi tũ incluſa. Si uero ꝑ téplũ intelligatur materialis ec cleſia: ſic colũne téplũ ſuſtétant & ornant & in me dio ſtant. Et hoc modo ſtat. f. & quilibet eius filius in religione ſancta & in dei eccleſia. Sicut & in cele ſti curia ſuo modo ſtant. Nam ſuperiores ordines ſũt ſuſtentatiui inferioꝝ: ipoꝝq; hũilis ſimplicitas & ſimplex ſpũalitas ſe hét ad inferiores q ſunt mi nus uniti & magis diſperſi: ſicut centrũ ad ſpherá: aut ſicut ſpũs ad corpus. Et hoc oſtendit typus té pli occupantis maius ſpatiũ q̃ colũna: ut ſicut i pri mis ap̃ƚis fuit eccleſie fundatio in fide. Sic i iſtis ſit erectio eccleſie & ſuſtentatio alte & finalis cõtepla tionis & pfectionis ipius: ꝓp qđ ſibi dicitur: ꝙ fo ras nõ egredietur amplius: nõ ſolũ quãtũ ad exitũ apoſtaſie: ſed quãtũ ad diſtractioné cuiuſq; occupa tionis terrene: in quo includitur amor paupertatis altiſſime a quo nullo modo uult exire. Quo ad ea que ſcribunt̃ ſup ip̃m. Scias ꝙ i tali mente tria ſcri buntur: p̃mo exceſſiua uiſio & dulcis cõtéplatio di uinitatis triũ perſonaꝝ & beatifice glorie qua ſe in uicem fruũt̃. Et hoc notat̃ per hoc ꝙ dicit̃. Scribá ſuper illum nomé dei mei. Nam ſic intrat dei gl̃ia in animá: ut in hoc ſũme beata ſit: ꝙ de dei beatitu dine ſũme letat̃. Secundũ qđ inſcribitur eſt totius ciuitatis dei & collegii ſanctoꝝ: ſiue in uia: ſiue i pa tria pfecta coniuncto: quaſi in hoc conſiſtit: ꝙ talis anima in omnibus plene poſſidet ea & q̃ ſũt oĩm ſentit ſua tanto iocundius q̃ propria: quanto in il lis indignitatem non reſpicit: ſed ſe ſemper ſentit i dignam: & bonorum omniũ uaſtatricé: huiuſmoi autem ciuitatis dicitur deſcendere de celo a deo: qr tota oritur ſanctorum letitia ab imenſitate dei deſi gnata per celum: ſic tamen ꝙ infinitum eſt inferior deo. Aliter etiam deſcendit de celo per hũilitaté nõ ſolũ ſub deo ſed etiá in ſuo proprio celeſti loco re putans ſe indignam ac per hoc de ipſo deſcendens

Pro ut autem hic ponit̃ reformatio ſexti ſtatus per hieruſalem nouam ſignificatur pacifica conté platio dei & reformatio mundi per plenum mũdi cõtemptum que dicitur noua qr nouo dono a deo facta. Et hoc ſingulariter ſupra. f. & uiros ei ſimiles dicitur inſcribi: quia tota in eis habet iniciari: funda ri: ſuſtentari. Tertium quod inſcribitur eſt conté platio xp̃i ſecundum ꝙ homo: & ut redemptor: & ut mediator eſt. Et hoc notatur per hoc ꝙ dicit. Et nomen meum nouum. Dicit autem nouum: quia unio ſue hũanitatis i diuina perſona: & illud qđ in eo factum eſt: & per eum eſt illud in quo cõſiſtit to ta renouatio electorum. Et attende ꝙ ideo ultimo ponit nomen ſuum: ut oſtendat perfectum conté plationis modum: qui eſt a deo deſcendere i ciuita tem ſanctorum: & in xp̃m ieſum redire: & ibi quie ſcere per dulcem amplexũ: ut ſic fiat circulus glorio ſus a deo per ſanctos in deum hominem ſanctum ſanctorum. Vide autem quomodo iſti ſtatui datur ſingularis clarificatio notitie dei & totius ciuitatis ſue: & ſingularis ingreſſus & notitia in opus redem ptionis noſtre: & in xp̃m ieſum. Super hunc autem benedictum franciſcum eſt ſcriptum nomen dei pa tris: dũ factus eſt pater ſpiritualis religionis mũdi. Nomé uero noue hieruſalem ſibi inſcriptum eſt: cũ per ſuauitatem amoris eſt eius més digna facta ut uocetur xp̃i ſponſa & mater pia & matris genite ꝑ lis ieſu. Nomen uero chriſti ieſu nouum ſibi in ſcri bitur: cum crucifixi effigies non ſolum eius mente ſed in corpore figuratur: ut ſic antonomaſice intra omnia chriſti membra chriſtus uocatur: portans in ter illos primatum. De quibus dicitur. Nolite tan gere chriſtos meos. Vide autem q̃ ordinate tan guntur illa que eidem patri fuerunt i hoc ſacro mõ te collata: quorum: primum eſt perfecta mundi & ſui uictoria. Secundum eſt contemplationis iocun de & alte & ſtabilis fundamentalis iniciatio. Tertiũ eſt multiplicande prolis perfecte promiſſio. Quar tum eſt perfecta uulnerũ chriſti & ſui nominis cru cifixi impreſſio: pro primo dicit. Qui uicerit. Nam in iſto loco auſtero ſolitario ieiunans & orans ple ne ſe ipſum uicit & mundum. Pro ſecundo dicit fa ciam illum colũnam i templo dei mei: & foras nõ egredietur: & ſcribam ſuper illum nomen dei mei quia ſuper firmiſſimam petram etiam ad litterá ipe .f. noua templi dei colũna fuit in hoc in iſto ſacro monte corporaliter poſitus: & i ſublimi illa appiti one chriſti de notitia dei ſingulariter illuſtratus: & in ſtatu gratie & paupertatis unitiue eternaliter con firmatus. Vnde dicitur ꝙ lectabatur in gratioſo aſ pectu quo a chriſto ſub ſpetie ſeraph cernebat ſe cõ ſpici. Addens ꝙ is qui ſibi appuerat aliqua dixerat q̃ nulli dum uiueret apiret. Certe talia fuerunt de magnalibus diuinoꝝ qđ nõ plene ſufficiũt huma ne aures audire. Pro. iii. dr̃. Et nomé ciuitatis &c. qr tunc fuit ſibi ꝑmiſſum ꝙ ordo ſuus uſq; ad finem mũdi duraret: & ſibi reuelata eſt & ſue regƚe mors & reſurrectio. Et audiui unũ ſtupendũ qđ cũ nul la temeritate aſſero: ſed deuote deuotis recito. Au diui aũt a ſcõ uiro fratre Corado & a pluribus aliis

fidedignis:ꝙ btũs Franciſcus poſt ſuam glorificationem in celis reuelauit ſancto fratri Leoni: & aliquibus aliis reuelatum dicitur:ꝙ i hac apparitione chriſtus predixit Franciſco tribulationes ſui ſtatus & eccleſie:& condénationé & corruptioné ſue regule:& tantam confuſioné mentium ſpiritualium uirorũ:& filiorum ſuoꝝ propter uniuerſalem impugnationem iſtius regule:ꝙ ad eorum confortationem & illuminationem ipſum reſuſcitaret piiſſimus ieſus in corpore glorioſo: & ipm faceret pdictis paruulis ſuis uiſibilit̃ apparere. Quid dehoc erit poteſt expectari deuote:ſed non aſſeri temerarie:tamen deuotiõi multũ ratio ſuffragatur:ut ſicut Franciſcus fuit ſingulariter ſimilis xpo ihu ſimilitudine paſſionis:ſic ſit etiamſibi cõformis pre aliis anticipatione reſurrectionis:&maxime ad confortandam fidé & ueritatem de euãgelica uita:quã uoluit renouare in Franciſco que eiſdé modis patitur a carnali eccleſia: ſicut infra patebit:a qbus ſynagoga paſſa eſt xpi pſona:ac p hoc i.F.reſurgente reſurgat. Pro quo aũt continet̃ in auctoritate prefata Apoc.nomen meũ nouũ.Ná iſcriptio nois ihu:cuius cognomé eſt crucifixus eſt ipreſſio noua & inaudita uulneꝝ i .F.carne uiua:ꝓ qua ipreſſione cõcludit̃ i legéda.Diſparés uiſio mirabilé i corde ipius reliqt ardoré:ſed & i carne nõ minus mirabilem ſignoꝝ ipreſſit effigié &c.Si quis uelit ſubtilit̃ textum Apoc.iſpicere:mirabilis & deſiderabilis iſcriptio & ipreſſio bñdci ihu promittit̃ uiris ſeraphicis tii ſtatus mũdi & eccl'ie ſexti.Ná ſexto angelo ut nũc audiſtis mira ſit iſcriptio i ſexti ſignaculi aptione. Aſcédit angelus hñs ſignũ dei uiui.In cãtu ſexte tube appet angelus qſi i ſimilitudie xpi :q librũ hét aptũ.In qrta uiſiõe Apoc. ꝓ ſexto ſtatu & ſci illius tpis dicit ꝙ uidit ſupra monté ſyon agnũ ſtantem:& cũ eo.cxliiii.milia hñtes nomen eius:& nomen pris eius ſcriptũ in frontibus ſuis.Et qr ut ex toto iſto libello patet figura & pfectio xpi ihu i altiſſima pauptate & extrema cõſiſtit:ideo ſextus angelus phialá iracũdie dei i flumé magnum eufratem effudit:p qué tpalium abundantia itelligit̃:qr in hoc eſt ira illius ſexti ſtatus:& i hoc ſentit dei iracũdiá ꝙ pauptas euãgelica fermẽtat̃:quá tñ p tres ſpũs imundos i modũ ramaꝝ pcipit ipugñi: quos nũc non uacat exponere. Poſtremo i ſexta uiſione itroducũt̃ hii ſancti:ut nuptiali cõnubio qſi electiſſima ſpõſa ihu ſibi cõiũcti:& amplexibus ſtringi:& facie ad faciẽ figurari:oſculátes ſpõſũ : ab eo recipiétes fecũditaté ſpũs ſci.Ná hoc ſignificat tãta iubilatio illius iocũdiſſimi all'a ꝓ nuptiis agni & uxore eius :cuius nuptialis fecũditatis & oĩum ꝑdictoꝝ preceſſit ichoata pfectio i aĩa.F.cuius calor ab ãplexu ſeraph corpus.F.apuit i quinqꝫ locis:ut plene ſpõſa ſit apta fecũditati ſpõſi:tá i greſſu affectuũ:q̃ in mãibus opũ:& q̃maxime i traſſormatione cordialiſſima oĩum intimoꝝ i aptione lat̃is figurata.Felix hic mõs ſcũs:qué tãto pũlegio altiſſimus ihs dignatus é iſignire.Vere mõs dei mons pĩguis & mõs libani puritatis: mõs ſyon ſpeculatiõis diuioꝝ:& mons pfectionis legis qſi ſinai:in quo non.n. mãdatũ ſufficiẽtie.ſed cõſiliũ ſuperogatiõis pfcé felicioni igne icendit̃ & ſcificat̃.Ibi ardet rubus:& nõ cõburit̃ ſpina:qr in illa lege ardet cõcupĩa:& nõ remittũt̃ pccã.Et hoc reuelauit dñs moyſi.Hic ardet appens ihs:& cõſumit cõcupiam & purgauit oĩs pcci ſcoriá in.F.& icédit ſeraphicã regulã patã ad pfcõis ſemitá toti mundo. Hic eſt mons tẽpli dei mons moria:i quo pacificus nr̃ uerus Salomõ ihs templũ edificat:non de lapidibus ferro quadratis et politis:ſed dei xpi clauis: lãcea: & ſpinis q̃dratis & ſculptis in uiris plenarie mũdo crucifixis:& p abyſſum nihilitatis ꝓprie ſupra immobile fũdamẽtũ paſſiõis ſue fundatis: & cemẽto charitatis ſeraphice idiuiſibilit̃ coniũctis.Vere uocabit̃ mõs iſte mõs tẽpli domini : mõs ſanctificatus & terribilis apparebit locus iſte demonibus:& per carnalem ſenſum impugnatoribus euangelici ſtatus:ueris uero imitatoribus crucifixi:& ſucceſſoribus Franciſci ſemper apparebit deus eſſe ſecum i loco iſto:& in his que hic facta ſunt erit domus dei & porta celi.

Ieſus normam conſtituens Ca.v.

Vangelicam uitá perfectio totius noſtre creature ihs in ſe:& i ſua dulciſſima matre tanq̃ in montibus ſanctis & i mobilibus fundamentis i omnimoda perfectioné locauit:dũ uirgo natus de uirgĩe ipa cum ſua ſanctiſſima matre in extrema paupertate:in profundiſſima humilitate legi humilit̃ obedientes: & eterno patri uſqꝫ ad durum ſupplicium crucis in perfecta opatione uirtutũ & diuinorum continua contemplatione: indiuiſibili coniunctione uixerũt diligentes inimicos:& ſolum pro ſalute inimicorum totam ſuam uitam exponentes et tendentes in mortem.Nam nul ũ amicũ habuit niſi quem inimici dilectione ꝓuenit.In chriſto ergo ieſu et in ſua ſãctiſſima matre euangelice perfectionis fundatur regula:et hãc ſuam perfectionem analogice in apoſtolos tranſfudit:et eis ſeruandá impoſuit.Idcirco non ſolum euangelica quia in chriſto et a chriſto inſtituta:ſed etiam dicitur apoſtolica regula:quia a chriſto ieſu apoſtolis impoſita:et ab ipſis uſqꝫ ad morté ſeruata:hec in eccleſia non fuit per apoſtolos tranſfuſa ut dictum eſt ſupra:nec eã habebat eccleſia quã do ipam benedictus ieſus in.F.renouare incepit. Quod ex hoc liquet aperte:quia ſicut i tertio capitulo legende dicitur dum uitam euangelicam ſibi a domino papa Franciſcus peteret confirmari: nouum aliquid & ſupra uires humanas arduum cardinalibus aliquibus uidebatur quod exſufflatum eſt:quia hoc erat ihu chriſti euãgelium blaſphemare.Patet igitur ꝙ fundamentum euãgelice & apoſtolice regule in eccleſia quãtum ad renouationem ipius fecit ieſus de Franciſco. Quod li ſit ead

quá apl'is ípoſuit: patet ex p̄mo motiuo. ex ꝓgreſ
ſu medio: & ex cóformatióis ultío: & obſeruatione
f. í facto & explicatióe ſue intétionis nó ſemel: ſed
pluries uerbo expreſſo. Nam motiuũ fuit auditus
euangelii dũ miſſá audiret de apoſtolis cũ lectũ eſt
euágeliũ in quo diſcipulis ad predicandũ mittédis
formá tribuit euágelicá in uiuédo: ne uidelicet póſ
ſideant aurum uel argentũ: nec í zonis peccuniá
nec peram in uia: nec duas tunicas hẽant: nec defe-
rant calciamenta: nec uirgam. Continuo eni. f. fer
uore cordis omné ſollicitudiné appoſuit qualiť au-
dita perficeret & ſe in apoſtolice regule transforma
uit rectitudinem. Et qr ſpũalis hitus in euangelio
apoſtolis non íponitur: ſed uniuerſaliter eis dicitur
ꝙ tollant xp̄i crucem. Idcirco. f. per crucifixi doctri-
nam habitum in modicũ crucis formauit: ut cruci-
fixa mens ſub crucifixi tũica militaret. Promotiuũ
huius regule fuit apertio libri euágelici p inſpiratio
nem ſpũs ſancti: in cuius trina apertióe perfecta ex
ꝓpriatio & ꝑfecta ſui abnegatio & uite carnalis cru
cifixio & ieſu ſequela ꝑfecta occurrit: hec ait uir ſá-
ctus eſt uita & regula noſtra omniũq; q noſtre uo
luerit ſocietati cóiũgi. Inter ꝓmotiuá etiá & noſtri
intéti ꝓbatiua eſt illud: qđ eodé. iii. c. legédũ cóti-
neť ꝙ. ſ. famulus xp̄i. f. ſcripſit ſibi & fratribus ſuis
ſimplicibus uerbis formulá uite in quo ſancti euan
gelii obſeruantia ꝓ fundamento ídiſſolubiliter col
locata: pauca q̃dá alia íſeruit: q̃ ad uniformé uiuen
di modũ neceſſaria uidebantur: ꝙ etiá plenitudiné
obſeruátie euangelii peteret ſibi ꝓ regula cófirma
ri a papa: hoc oſtendit ibidem formido repugantiũ
pp talis ſtatus arduá nouitaté: & inexperiétiá in té-
poralibus p̄teritis in eccleſia. Oſtendit etiá illumía
ta allegatio uenerandi uiri domini Ioánis de ſácto
paulo epiſcopi Sabiñ dũ dicit cũ petat hic paup có
firmari ſibi formá euangelice uite &c. Oñdit etiam
hoc cótinentia formule illius tũc cópoſite quá ego
legi & hẽbá in manu quando iſta ſcripſi in qua mľ
titudo euangelicoꝝ conſilioꝝ continetur & habet
duplũ uel triplũ de littera: licet nihil plus hẽat in ſé
tétia q̃ hec ſacra regula quá nũc hémus q̃ poſtea fu
it p ſpiritũ ſáctũ ſcripta & diuino celitus dato teſti-
monio: & papali munimine cófirmata. Cófirmati-
uũ & ultimũ huius regule fuit ip̄ius ad cópendio-
ſa uerba reductio celica teſtificatio & papalis confir
matio. Pro p̄mo dicitur. iiii. c. legende: ꝙ poſt mul
tum ꝓfectũ ordinis modico. ſ. tempore ante ípreſſi
onem ſacroꝝ ſtigmatũ fuit dei reuelatione cómói
tus in uiſione de micis panũ & hoſtia confecta: & í
lepra que ſequebatur & digne ſumétibus. Cũq; nó
intelligeret myſteriũ uiſionis: uigil in oratione p̄ſi
ſtens audiuit uocem de celo dicentem ſibi. f. mice
p̄terite noctis uerba euangelica ſunt hoſtia regula:
lepra iniquitas. O q̃ doloroſe uidemus hanc uiſio
né uerificatá. Sed de hac lepra ſatis dictũ é ſupra &
infra dicetur ſi tñ de ea ſatis dici poteſt: hanc igitur
uiſionem ſecutus eſt in montem quédam iuxta re
ate: ubi dicitur fons colũbe cum duobus uiris uir-
tutis & ſanctis: frate rufino & fratre leone ſpũ ſcó
ducéte cóſcendit: ut & nomen loci emanationi ſpi
ritus ſancti congruit: quia & ibi regula in qua initia
tur tertius ſtatus mundi qui ſpiritui ſancto attribui
tur: de ſpiritus ſancti fonte proceſſit: ubi pane tátũ
& aqua contentus ieiunans ſcribi fecit regulá: ſecũ
dum quod ſibi ſpiritus ſanctus reuelauit: quam ui
carius ſuus traditam ſibi ſeruandam perdidit poſt-
q̃ de monte ſanctus conſcendit. Sed iterato uir
ſanctus ad locũ ſolitudinis rediit: & ieiunás orás &
flens eá inſtar prioris repauit: qr & p̄má & ſecundá
ac ſi ex ore dei uerba ſuſcipet ſpũ ſancto flante con-
ſcripſit. Hec eſt illa que hodie p totũ p ſũmũ pó
tificem confirmata deſtruit. In hac in principio con
tinetur ꝓ fundaméto ídiſſolubili regula & uita mi
noꝝ fratrum: hec eſt dñi noſtri ieſu xp̄i ſanctũ euan
geliũ obſeruare & in fine códuditur táq̃ cófirmata
ꝓfcó. f. paupertatem & hũilitaté & ſcm̃ euágelium
dei qđ firmiter ꝓmiſſimus obſeruemus: p qđ pa-
tet ꝙ intentio fuit beati. f. ad illa eadé ſe obligare &
ordiné ſuũ totũ: ad q̃ cognoſcere poterat xp̄m apo
ſtolos obligaſſe. Et ut expediá me de quarto & quí
to ſic ſemper. f. & eius p̄mi ſocii uiri ꝑfecti ſeruaue-
runt de facto. Sic ſe intelligere & intellexiſſe qñcũq;
occurrebat loquédi materia exprimebat efficaciſſio
uerbo. Sicut in uerbis ſancti fratris leonis ſupraſcri-
ptis cótineť expreſſe. Et qui de hoc dubitat: aſpeꝝ
in plano: curuũ in recto: ambiguũ in certo ſatagit í
uenire. Abſit auté ꝙ in tali ꝓmiſſione aliquid có
tineatur piculi: qr omniũ noſtroꝝ piculoꝝ exſuffla
tor ieſus nihil piculoſũ cóſuluit uel mandauit. Et ꝓ
feſſio ſancti euágelii & eius obſeruátia non aliter in
telligiť q̃ tradita reperitur a xp̄o: & apoſtolis ípoſi
ta: uidelicet conſilia ut conſilia: & precepta ut prece
pta ſeruentur. Et quicquid ſub precepto apl'is eſt í
poſitum: tranſgredi eſt mortale: & non aliter. Et qr
de hoc poſſet eſſe uaria ſententia. Ideo ſapiens ieſus
& ſpũs ſcũs hec clarificans poſuit mundiſſimá puri
taté extremá paupertatem: obédiétiam pleniſſimá
& abnegationem ſui perfectam: táq̃ totius euageli
ce perfectionis fũdaméta ſub uoto ſtabili & firmo
omnia alia in quibus uerbum precepti uel equipol
lens non exprimitur ſub conſiliis continétur: ſiue
in regula: ſiue in euágeliis conſcribantur. Ná ſicut
bene dicunt í hoc tam ſũmi pontifices q̃ doctores
ad nullum aliud conſiliũ ſub uoto obligatorio ad
mortale ſe obligant euangelice regule ꝓfeſſores ni
ſi ſub tali uinculo in regula ſit expreſſũ. Sed & ego
non recordor nec ſcio ꝙ aliquod perfectionis con
ſilium ſit impoſitum apoſtolis ſub p̄cepto: extra il
la que in regula continétur. Ceca certe multũ eſt &
impia illa opinio q̃ dicit ꝙ ꝓmittentes aliquá regu
lam uel ſanctum euangeliũ obſeruare obligamur:
ſub uinculo mortalis peccati ita ſi tranſgrediũť ea
q̃ ibi ſunt per modũ conſilii: ſicut ea q̃ ibi ſunt ſub
uerbo p̄cepti. Sed nec aliter xp̄s intendit niſi ut có
ſilia ſint ut cóſilia: nec aliť apl'i ſeruauerũt: ná xp̄us
cóſuluit apoſtolis oé ueniale uitare. Sicut & q̃libet

ſapiēs cōſuleret:maxīe cū dicit Mat.v. Eſtote ergo pfecti ſicut & pr ur celeſtis pfectus ē:quod magis ſecundum debitam anologiam potuerūt in deſiderio habere apoſtoli q̄ in facto. Nā & Iacobus dicit .iii.c. In multis offendimus omnes. A quo ſe non excludit ēt Io. Si dixerimus peccatum nos nō habere mendacē facimus deum. Et apoſtolus ad Gal.ii. dicit:ꝙ petrus reprehēſibilis erat. Vbi Aug. dicit expreſſe ꝙ peccauit uenialiter. Ex quo certū eſt ꝙ conſiliū erat pretermiſſum:tamē inſanus eſt uel q iſta aplo ῑputet ad mortale peccatū:ul qui dicat eos non fuiſſe obligatos ad ſeruandū ſanctum euāgelium. Hic igitur nec alibi ῑ toto hoc libro nihil intendo dicere contra papalem ſentētiā: ſed ꝓ: nam ipe excōmunicat ſupradictos errores. ¶Quo ad teſtimoniū celicum quod iſta regula habuit a domino iħu chriſto:audi lector & recōde in penetralibus cordis tui. Nam quod ſequit a ſācto fratre Conrado predicto & uiua uoce audiuit a ſācto fratre leone qui preſens erat:& regulā ſcripſit. Et hoc ipm in quibuſdā rotulis manu ſua cōſcriptis:quos cōmendauit in mōaſterio ſancte Clare cuſtodiendos ad futurorū memoriā dicitur cōtineri. In illis autem multa ſcripſit:ſicut ex ore patris audiuerat: in factis ſuis uiderat:in quibus magnalia continentur de ſtupēdis ſancti:& de futura corruptiōe regule:& de futura renouatione ipſius:& de magnaliis circa regule inſtitutionem & renouationē a deo:& de intentiōe beati Franciſci ſuper obſeruātiam regule:ſicut ipe illam eandem intētionem dicebat ſe accepiſſe a chriſto:que īduſtria frater Bonauentura omiſit:& noluit in legēda publice ſcriber: maxime quia aliqua erāt ibi in q̄bus etiā ex tunc deuiatio regule publice mōſtrabat:& nolebat fratres ante tēpus extraneis infamare. Claret autē ꝙ multo melius fuiſſet ea ſcribere:quia nō tanta poſtea forſitan fuiſſet ſecuta ruina:maxime iſtud quod ſequit iam ex tunc non ſeruabat:cū multo dolore audiui illos rotulos fuiſſe diſtractos: & forſitan perditos:maxime quoſdam ex eis. Narrauit autē & ſcripſit ſic ſanctus frater leo:ꝙ ipo cū beato Franciſco ieiunante in mōte pro regula conſcribenda: ſpiritus diaboli qui a pricipio contra hanc ſacratiſſimā regulam offendicula excitauit:timore humano cōmouit multitudinem miniſtrorū & aliorū qui reputabant diſcreti cōuenire reate:qui accedētes ad fratrem Heliam ſibi dixerūt:ꝙ ex parte ipoꝝ aſcenderet ad uirꝫ ſanctū:& diceret ſibi uerba que īfra ſcribent. Cūq̧ ille dixiſſet nequaq̄ audere accedere:quia timeret a ſancto dura maleditiōe feriri:maxime quia nūq̄ aliquid cū tanto ſpiritu fecit:cū quanto nūc iſtam regulam facit conſcribi. Multis hincinde dictis finaliter conuenerūt ꝙ ſimul pergeret ipe cū eis. Quia uero ſemper erat de īcrepatiōe ſancti timidus:deo diſponente noluit cū illis fratribus mōtē aſcender ſed una cū eis ꝑ uallē profundam cui ſācti cela eminebat in altū ſubtus ipam cellā aduenit. Diſpoſuerat autem timore & reuerentia pterritus trina uice ſanctum uocare ex nomīe:ipo uero non reſpondēte retrorſum redire. In primo autē clamore quo clamauit .F. ſtatī admiratus uir ſāctus e cela foris exiit ad rupis preruptū:uidenſq̧ tantā multitudinē fratrū ſimul cū illo in uale cōſiſtere:admiratus q̄d q̄reret requiſiuit. Cui ille helias ex oīum pſōa alta uoce rndit. Iſti ſūt miniſtri & diſcreti frēs italie:q cognoſcētes tui rigorē ſpūs:& audientes ꝙ nouā conſcribi facis regulā tibi denūciant ꝑ ſe & pro aliis ꝙ nolunt ꝙ aliquid facias ſcribi quod eos obliget: niſi manifeſtauens eis. Audiēs hec uir ſcūs eiulatu magno uocē leuauit ad celū dicēs. Fortiſſime dn̄e audis quid iſti iā dicunt? Tūc piiſſimus iħs cōpaſſus anguſtiis ſci:& confirmationē plenā uoleus facere future generatiōi:clamauit alta uoce de celo: ita ꝙ per uallē & montē intellecta fuit & audita uox clara dicēs. Fran. ego ſum iħs q tibi loquor de celo Regula ꝑ me eſt fcā:& tu nihil ibi poſuiſti de tuo. Ego cognoſco adiutoriū quod dare uolo:& fragilitatē nature:& iſtis penſatis ſcio ꝙ regula ualde bene pōt ſeruari:& ideo ſicut ſcripta ē:uolo ꝙ ſeruet ad lrām ſine aliqua gloſa:& qui nolunt recedāt:qa ῑ ea nihil uolo mutari. Audito tonitruo uocis xpi: exultauit uir ſanctus ῑ ſpū:& fr̄ibus dixit q aſtabāt in ualle. Audiſtis bn̄dictū iħm fratres mei:uultis ꝙ faciā iterꝝ uobis dici. Videtis apte ꝙ regula eſt dn̄i noſtri iħu xpi:nō mea:& ꝙ ipe quicquid ē ibi poſuit. Tremefacti frēs percutiētes pectora:capita ſubmittūt:& ueniā petūt:& bn̄dictione recepta ad ꝓpria reuertunt. Hec teſtat ille ſcūs frat leo q pſens fuit ad omnia:& dn̄m iħm chriſtum loquentē audiuit. Quis ergo de celo erit incredulus. Nō ergo de celo obduremus corda nr̄a ῑ regule obſeruātia: qr in perſona illoꝝ oībus de celo locutus eſt ieſus dans teſtimoniū regule ſancte & apoſtolice. Et in ſignū ꝙ hec eſt apoſtolica regula:ipam ῑ.xii. diſtinxit capitula:quaſi ῑ.xii. fūdamenta apoſtolica:& in.xii. portas ꝑ q̄s ītrat ῑ euāgelicā uita tanq̄ noua hierl'm q̄ deſcēdit a deo d'celo:ῑ q̄buſ portiſ ſcripta ſūt noīa.xii. aploꝝ & agni:nec dubiū ꝙ fluuiuſ aq̄ uiue ꝓcedit de ſede dei & agni ῑ mediū platee eiuſ: qr influxus ſpūs ſci abūde diffundit in latitudine charitatis:ꝑ quā ſolā euāgelica regla conſtāt aſſumit:utilit ꝓmittit:& ῑuiolabilit obſeruat. Et quia ut ex p̄dcis patet ῑ tractatu pauptatis a iħu & aplis obſeruata ē pauptas extrema:nō ſolū ῑ hītu ex ꝓp̄atiōis intrīnſeco:ſed inſiguis paupis uſus exterius declarātibus eā. Idcirco utrūq̧ ῑ hac ſacratiſſima regula cōtinet ſicut efficacit zelator pauptatis & huius regle ꝓfeſſor:& ualde ſolēnis clericus frat Hugo de digna ῑ bello quē cōpegit & nominauit de finibus pauptatis iuxta uotū mīoꝝ:ubi apte cōcludit ꝙ ſicut nihil hēt quo ad diuinū ſub celo ꝓpriū: ita ex ꝓfeſſiōis uoto debet ſeruare paupertatis īſigne quo ad ſtrictū & paupē uſum. Et ῑ fine cōcludit:ꝙ hoc ē huius ſcē religiōis ꝓpriū ῑ uniuerſis & ſingulis ꝙ nihil ῑ his q̄ tranſeūt pōt habere propriū. Nihil.n. eis magis improprium q̄ proprium ;& nihil

magis propriũ q̃ hoc ipſum qđ nihil ẽ poſſideat ĩpropriũ amõ & uſq; ĩ ſempiternum.Et ad probã dum pauperẽ uſum includi intra huius ꝓfeſſionis uotum aliqua de ſuis uerbis intriſero .Dicit ꝙ oĩs religio & quelibet pars religionis habet ĩſigne ſuum quo ueraciter ſe dicit a cuius inſignis exceſſu ꝑ tenſo extenus mẽſurat̃ interioris religionis & eius cuiuſlibet partis exceſſus. Interior quidẽ religio in ipã interius conſiſtit uoluntate:exterior uero quod inſigne dicitur interioris foris in ipã ſpẽ & cũ uoluimus mẽſurare quãtalibet ſit uel eſſe debeat iterior ad exteriorem cõfugimus:& ex illius altitudinẽ interioris altitudĩnẽ mẽſuramus.Alioquin cũ paupertatẽ noſtrã ceteroꝝ cõferimus pauptati:falſo recurrimus ad noſtrã exteriorẽ:quatenuſ ex noſtre exceſſu extioris:ad eoꝝ extiorẽ inferamus:q̃tus ſit aut eſſe debeat exceſſuſ noſtre iterioris ad eoꝝ intiorẽ. Et ſicut tunc eſt uerbum ueꝝ:qñ qđ eſt in dicente eſt in uerbo.Ita quoq; eſt ueꝝ ſignũ qñ qđ eſt in ſignato eſt in ſigno: alioqn uerbũ & ſignũ utrunq; mẽdax & falſũ.Cũ igitur exterior pauptas ſignum ſit & uerbũ interioris eſſe debet interius in re:qđre fulget foris ĩ ſpẽ:alioqn uero nõ eſt hec adequatio aut opa ꝓ uiribus nõ preſtat̃:& ſic nõ ẽ religio:ſed potius hypocriſis & ſuperſtitio uel maifeſta tranſgreſſio.Habet igitur pauptas extrema que ĩ iteriori pfectione cõſiſtit ſuũ uerũ inſigne: p quod exterius ſe dicit:qđ quidẽ eſt facultate ſuppetẽte de neceſſitate pfectionis interne.Ita ꝙ ſub eadẽ ꝓmiſſione cadit interior pfectio & ſuũ iſigne unde & dicit idẽ doctor ſic. Extrema pauptas ẽ q̃ ſtatus alicuius uniuerſos & ſingulos equaliter includẽs:& reꝝ oĩm ꝓprietatẽ excludens inſignibus ipam in ultĩo declarãtibus decorã ẽ. Pauptas itaq; mioꝝ:pauptas extrema eſt:eo ꝙ his conditionibus oĩo dotata eſt.Hec enim pariter uniuerſos & ſingulos ĩcludit: ut liquet ex ipã ſũmi põtificis cõſulatiõe.Dicimus inquit ꝙ nec in ſpãli nec in coĩ debet ꝓprietatẽ hr̃e: & regula fratres nihil ſibi aꝓpriẽt:nec locũ: nec domũ:nec aliquã aliã rem.Porro inſignia q̃ miores in extremo cõſiſtere pauptatis declarant:& eoꝝ ſtatũ q̃ plurimũ eo ipõ decorant in eoꝝ regula euidẽter expreſſa ſunt. Primũ quidẽ ꝙ in his q ueniũt ad ordinem indicitur in uſus paupeꝝ eroganda facultas Secundũ uero ueſtimẽtoꝝ uilitas. Tertiũ eſt mutatorie ueſtis ablata numeroſitas. Quartũ pedũ nuditas.Quintũ interdicta eq̃tandi põpoſitas.Sextũ pegrinatio & ineſtimabilitas.Septimũ uictus & ueſtitus mendicata neceſſitas.Octauũ acq̃rendi pecuniã & recipiẽdi ſublata poſſibilitas. Nonũ uero uocabl̃i deſpectabilitas.Noĩs deſpectabilitas ob hoc inter ĩſignia pauptatis numeratur extreme: q̃r hoc eſt horrendũ inſigne ꝙ qui minor debet eſſe mundo:uelit tẽporalibus abũdare.Dicit autẽ idẽ doctor ſic.Nulli q uoto aſtrictuſ ſit ad obſeruãtiã inſigniũ extreme pauptatis licitũ eſt aliquibus uti unde ſeq̃tur deſtructio extreme pauptatis.Ordo autẽ minorum pit̃er in uniuerſis & ſingulis uoto aſtrictus eſt ad obſeruantiã inſignũ extreme paupertatis.Ordini igitur minoꝝ nec in uniuerſis & ſingulis licitũ ẽ aliquibus uti:unde ſequitur deſtructio inſigniũ extreme pauptatis.Probatio maioris patet ex illo prĩcipio.ſ.ꝙ uno uoto abdicãtur oĩa uoto incõpoſſibilia:uti enim aliquibus unde ſequatur deſtructio extreme pauptatiſ ĩcõpoſſibile ẽ uoto ĩſigniũ extreme pauptatis.Probatio minoris patet ex illo principio uidelicet ꝙ quicquid illicitũ eſt aliter in genere profeſſoꝝ ꝓpria immutare uolũtate aut eſt enim illicitum deo ꝓhibente:aut hoĩe uices dei tenente: aut efficatiã ſponte iã inite obligationis obſiſtẽte. Cũ igitur in ordine mioꝝ uniuerſis & ſingulis cõſtet eſſe illicitũ inſignia pauptatis extreme digeſta ſupnis ꝓpria imutare uoluntate nec ſit illicitũ deo prohibente nec hoĩe uices dei gerente: relinquit ꝙ ẽ licitũ efficatia nõ ſponte inite obligationis obſiſtente.Ordo igitur mioꝝ pit̃ ĩ uniuerſis & ſingulis ad obſeruantiã inſigniũ extreme pauptatis uoto aſtrictus eſt. Huius.n.imutare uoto ĩſigniũ pauptatis extreme ĩcõpoſſibile hec rõ illius ſci uiri: ꝓbauerat autẽ ſupius principia in quibus ſe fũdat.Probat autem poſtea idẽ doctor ꝙ eiſdem fratribus ex regula cõceditur uſus reꝝ ad ſuſtentationẽ nature: & ad illa offitia ad que ex uoto regule obligantur.Sicut ẽ uti libris & ſcriptis ad diuinũ offitiũ celebrandũ. Nã ꝓficere in notitia diuinaꝝ ſcripturaꝝ licet non ſibi ꝓhibeatur ex regula:nullo tamẽ modo ĩponit̃ quin magis excluditur ex uerbis regule inquãtum nimia ſollicitudo de hoc & faſtuoſa uoluntas appendi in his purã ſimplicitatẽ & inocentiã & hũilitatem ꝓfundam:& orationis & deuotionis iugẽ iſtãtiam ad q̃ efficaciter regula inducit ſua diſtractione & uicioſitate ĩpediunt.Nec predicare ĩponit niſi examinatis & aꝓbatis a geneali miſtro quin potius pſumptionẽ in talibus multũ ſubtrahit.Sed ſic examiatus dicit ꝙ ſint examinata & caſta eoꝝ eloquia ad utilitatẽ & edificationẽ ppl̃i:anũtiando eis uitia & uirtutes:penã & gloriã cũ breuitate ſermonis.Et licet hec ſupponant ſcientiã & ſciẽtia ſtudiũ:& ſtudiũ uſũ libroꝝ:tñ ex his q̃ dicta ſũt ſupra de uerbis ſci fratris leonis:quomodo rñdit fratri Richerio & miſtro & nouitio petenti pſalteriũ:patet ꝙ nõ fuit ĩtentio beati.f.ꝙ fratres haberẽt tot ſalmas laboꝝ ad uſũ ꝓprium:imo nec unicũ libꝝ:imo ſicut dixit ſanctus leo ex ore ipſius uolebat ꝙ ĩ cõi ad hoc hẽrentur libri ſufficiẽtes & pauperes nõ ſuperflui nec curioſi:nec alit̃ a propati.Et patet ꝙ nõ fuit ĩtẽtio patris ꝙ iſti hoĩes rudes & groſſi niterẽtur p ſtudiũ litteraꝝ in quo paꝝ ꝓficiunt extinguere deuotiõis ſpiritũ:& obſequioſe hũilitatis exercitiũ: nec ꝙ pp hoc acq̃rerent ſibi quãtũcũq; de licentia numeroſitatẽ libroꝝ & cõpoſitoꝝ ſermonũ. Sed ſi q hẽbãt naturalis ingenii induſtriã:& ſuper infuſam gratiã ad ſcripturaꝝ intelligentiã ex quibus eſſent habiles ſine dãno ſpiritus ſui contẽpato ſtudio libroꝝ cõmuniũ ad predicatiõis offitiũ uoluit talibus a miniſtro generali offitiũ imponi: & tales adhortatur

ad debite pferēdū uerbū dei. Nā iſta effrenata mul
titudo pdicatoꝝ q̄ nūc ē:q coīt & ī uita & ī ſcīa dfi
ciūt:nūq̄ fuit de itētiōe ſci. Et luce clarius patet ꝙ
& ī ſe & ī aliis fructus ipeditˀ aīaꝝ:dū ad cōtētionē
ambitionē:curioſitatē:uanitatē:& q̄ſtū:ut pˀ primū
in multis pdicatio ē conuerſa. Sciāt ergo ſinguli:
ꝙ de itētiōe. F. & regule ſubāle eſt eis paupes eſſe
deuotos:opoſos & hūiles. Accidētale uero & ex-
traneū ſine iſtis & nociuū populis pdicare. Illis ue
ro ſuppōitis & ſufficiētia litterature:& q̄maxime
feruoris ſpūs q melius pdicat bn̄placitū eſt ihū &
ſcē regule:& pri. F. q ad hoc teſtatus ē ſtatū ſuum
miſſum a deo:ut primo exēplo uite poſtea uerbo
doctrīe ad amorē crucifixi gētem attraherēt. In utē
ſilibus ergo cōibus tā diuinoꝝ officioꝝ q̄ libroꝝ
ad ſtadiū ſcripturaꝝ fuit intentio. F. addiſcere illos
q in ſcriptura pficerent:& populis predicarēt. Nā
appropāta cuicūq; ut dictū eſt. F. horrebat. Dicit
idē doctor illumiātus. Sane ſūmope cauendū ē ne
ſub colore neceſſitatis exceſſus ſe igerat ſupfluita-
tis. Supflui nāq; adiectio in ſignū pauptatis extre
me deſtructio ē:& ideo uoto iſigniū pauptatis ex
treme ſupfluū incōpoſſibile:icōpoſſibile eſt aūt ſu
pfluū: quo ablato ſufficit reliquū. Exceſſus aūt ſu
pflui cōſiſtit maxime ī numero:quātitate:ſūptu &
decore. Duo igitˀ ſupfluūt ſi unū ſufficit:multū ſi
paꝝ:ſūptuoſum ſi uile:ſpecioſū ſi deſpectibile. Ce
teꝝ ubi neceſſitas ueracitˀ icōgruit:& ſi paupertas
nūq̄ iſigne tn̄ pauptati neceſſitati cedit:hec pdcūſ
doctor. Et ex quibus & ī oībus aliis pdictis patet
q̄to lumīe ſpūs ſci. F. per illū in ſe hītantē dum ad
celū uellet aſcēdere ſciſſimū condidit teſtamentū.
Nā oīa que ibi dicit:& pcepta q̄ facit ad puriſſimā
obſeruatiā euāgl'ii & pmiſſe reglˀe ſubāliť ordinātˀ
Nā illud qdˀ uidetˀ grauius de lrīs non petēdis qs
dubitat ꝙ ius puilegii hēre eſt aliqdˀ ius hre. Et nū
quid nō ē hoc cōtradictoriū uoto nihil pēitus ha-
bēdi? nec ī aliquo iure:nec ī aliq̄ re? & tn̄ regula di-
cit nō cōſulēdo:ſed pcipiēdo. Frēs nihil ſibi appro
priēt:nec locū:nec domū:nec aliquā rē:res & aliqd
q̄ h̄ negātˀ ſūt duo trāſcēdēda:& ſūt uniľes negati
ue cui ptic'aris affirmatio cōtradictorie aduerſatˀ.
Sed ait. Papa potuit diſpenſare & fecit:& dixit nos
ñ teneri ad mādatū teſtamēti. Rn̄deo qa hoc puī-
dit futuroꝝ inſpector. F. ſ. hāc ſtatus ſui diſſipatio
nē magis q̄ diſpēſationē futurā. Idcirco q̄tum ex ſe
fuit uolēs obuiare prohibuit hoc nō peti: nec ego
dico teneri te ex ſtricto iure hūano preceptis ſciſſi-
mi teſtamēti:niſi iq̄tū itra ſubſtātiā pceptoꝝ regu
le icludūtur. Sed dicis:ſi papa nos abſoluit: tn̄ nos
obligas. Dicō ꝙ nolo abſolui ego a ſucceſſiōe pˀ-
na. Et ſicut dixit illuminata dei clara:uolo abſolui a
pccīs meis a papa:ſed nō ab obſeruādis cōſiliis ie-
ſu xpi. Quicqd aūt ī pfectione expropātiōis:& in
ſignum extreme paupertatis includitˀ in ieſu chri-
ſti cōſiliis ē icluſū. Et licet papa poſſit facerˀ de mo
nacho nō mōachū:nūq̄ tn̄ pōt facere ꝙ mōachus
obſeruet regulā:& habeat proprium. Sicut nec ipē
pōt facere contradictoria ſimul uera: ꝙ tu ſis ſine
omni pprio:& petas & pcipias aliqd proprium.
Quod ſi utilitˀ & ſcē fecit p utilitate cōi de mona
cho nō mōachum dat ſibi nouū ſtatū. Sic & uiuere
ſcdm̄ puilegia papa ia contra id qdˀ eſt ī regula p-
miſſum:uel a ſcō expreſſū:eſt facere unū alium no
uum ſtatū:& deſtruere primū. In quo quidē ſtatu
ſi ſcdm̄ regulā uirtutis a ſpū ſancto fit ē qdē ſalus:
ſed nō illa q̄ erat ī principio. Et ſi puilegia addunt
ad pfectionē:eſt ī ſecūdo pfectio noui ſtatus. Si di
minuunt eſt nouū ſtatū cōcedere reſpectu prioris
abſq; dubio ipfectū. Non opportet aūt h̄ uerba
multiplicare:qr oēs declarationes ſup regulā facte
fuerūt cōdeſcēdentes impfectiōi:& puidentes traſ
greſſioni. Et licet in eoꝝ obſeruantia ſit ſalus illius
qui regulā ſcdm̄ illas declaratiōes pmittūt: ac per
hoc ſit obſeruātia regule illo modo:tn̄ cecus eſt q
nō uidit:ꝙ hec nō eſt obſeruātia ſcdm̄ itentionē
& expoſitionē. f. q melius oībus utpote illumina-
tus a xp̄o cognouit itentionem euangelii & ſtatuſ
ſui. Ibi ergo deuotio inchoauit q̄ deſcēdit ī hāc
abyſſum ī qua nulla ſeruatˀ declaratio:ubi petita eſt
deſtructio ſciſſimi teſtamēti. Et ad illud redeundū
eſt:ut per pris ueſtigia in recto itinere gradiatˀ:nec
hic aliqd dico quod ī eius obſeruantia non ſeruetˀ
ad ſalutē regule:nec ipē unq̄ dicit nec dicere potuit
ꝙ ſua declaratio iponeret fratribus ſeruare regulā:
ſcdm̄ illam perfectionem quam beatus frāciſcus ī
ſuo poſuit teſtamēto:ſed potius ab illa pfectione
& obſeruantia teſtamēti paterni:ſicut & predeceſſo
res fecerāt frēs abſoluit. Et ſicut pdictus ſcūs ſtatˀ
hugo ſe excuſat & ego. Dicit.n.ſic. Ne quis me re-
gule iudicet expoſitorē:ſed potius ex regula:uľ ex
eo ꝙ euidentius exiſtit regula regule deſēſorem.
Quis.n.gloſā regule:quis expōnem:quis deniq;
iudicabit commētum:ſi aduerſus eos q aſpeꝝ in-
ueniūt in plano:curuū in recto:ambiguum in cer
to:aliud ī regula:uel ex eo ꝙ euidētius exiſtit regu
la ad regule defenſionē in argumētum adducitur?
Certe cū in toto decurſu huius opiſ patet aduerſus
gloſantes regulā:& per malā obſeruātiam confirm
gentis impetus mei ſermōis decurrit:ut lrā regule
& ſine gloſa aliqua obſeruetˀ. Igitur ex pdictis colli
gitur ꝙ piiſſimus ihs in cōſtitutione huius regule
principalis ē actor:& hec ē illa eadem uita & perfe
ctio que ī euāgelio continetˀ:& miro ſpūs artificio
in hac p eius ſpūm confecta regula breui compen
dio includitur & plenarie replicatˀ.

Ieſus tunc renouatus Ca. vi.

Eſus cōſignator ſeraphici uiri. F. & ſacratiſ
ſime regule inſtitutor non ſolū ſue paſſio
nis renouauit memoriā:ſed euāgelice p-
fectionis in utroq; ſexu renouauit uitā. Nam p do
ctrinā & F. monita deo chariſſima & ſponſa ſciſſi-
ma clara renouauit pfecte:& eidē & filiabus eius le
gitimis:& regulā eiuſdē pfcōnis cū ſua illi ſpū ſcō
docēte dictauit:quā ſacratiſſia uirgo pfciſſima imi
tatrix ihu paupis ſpōſi ſui cū tāta diſcretione & ex-

tremo uſu pauptatis extreme ípleuit:ut uere & ipa & eius filie tote ſeraphice appent. Nec modicũ uerbũ ſuſtinere poterant aures ille ſanctiſſime quo ut dicunt humaná diſcretioné: ſed realiter ſerpẽtina pſuaſioue altitudo pauptatis pmiſſe deficeret. Vnde & a domino papa alexandro uolẽti eá a uoto paupertatis abſoluere: & poſſeſſionibus mõaſteriũ ditare. reſpondit illuminata uirgo ſupra poſitũ uerbũ.ſ. a peccatis nõ ab obſeruandis cõſiliis ieſu xp̃i ab ipo ſe uelle abſolui. Tantũ uero ſciuit facere ſerpens antiquus pſuaſiõe illoꝶ q iam a ſua paupertate defeceràt: & pcuratione illius q illius ordinis erat iter cardinales ptector: dominus Ioánes de urſinis q̃ fuit poſtea nicholaus papa tertius qui ſibi nouá regulá ipe cõpoſuit cardinalis exñs & ab altiſſima paupertate deiecit: & in gradu uiliſſimo reſpectu poris altiſſimi collocauit: qđ manifeſte claret: ſi prime regule quá p ſpiritũ ſanctũ.ſ.compoſuit: & huius regule quá hic dedit legat textura: Ná tantũ differũt: quá tum altũ & ímũ: crudũ & inſipidũ: ſeraphicũ & perfectum. Et qr ipe etiá ptector noſtri ordinis erat: fecit dura precepta mandari p mundũ: ꝙ nullus frater pſumeret diſſuadere illis ſororibus ꝙ non reciperent ſuá confectioné quá fecerat p urbanũ papá bullari: perfectione alterius regule refutata. Sed pſecutiones & cõminationes multe facte ſunt fragili illi ſexui aliquibus monaſteriis ex eis p multos ános reſiſtentibus: ne ſua confectio cõmodaretur ab eis. Certe utrũ hoc a ſpũ ſancto fuerit niſi ſicut a pmittẽte & puniente peccata reꝶ exitus docet. Ná monaſteria illa q ſeraphica charitate ardebant in auſteritate & oratione & cõtinuis lachrymaꝶ gemitibus & opere manuũ: & exercitatione uirtutũ facta ſunt ocioſitate & litigiis & tot impfectionibus & defectibus plena ex tunc: ꝙ quantũ in ſanctitate inſtitutores regularũ illaꝶ differũt: tantũ uidetur differre obſeruátia earundé. O quátus dolor mihi eſt cogitare ꝙ aliqui hoies ſua ſapiẽtia ímo pſũptuoſa ſtultitia auſi fuerunt uniuerſaliter euágelicũ ſtatũ i toto femineo ſexu corrũpere & mutare: qué a principio ieſus in utroq; cõſtituit: & in beato.f. & ſponſa ſua clara cũ tota perfectiõe reformauit: & per tot miracula per ipm lapidé p̃mariũ facta clará: dico glorificatá i celis ſic magnifice confirmauit. Ná dicere piculoſum & ſtolidũ eſſe ſtatũ euangelice perfectionis in muliere eſt blaſphemare xp̃m qui ſuam matrem ſanctiſſimá eandem ſecum paupertaté ſeruare uoluit. Sicut patet ex his q̃ i tractatu de ſua paupertate ſunt dicta. Et eodé conſilio uiris & mulieribus euangelicá perfectioné ſuaſit. Inde incepit ruina & uſq; ad nos licet alio mõ é plenarie deriuata. Nõ obſtante tamen malitia iſtorum ieſus per.f. & clará eſt renouatus in femineo ſexu: ſed p tertiũ ordiné qué pater ſanctus inſtituit fuit in omni ſtatu eccl'ia renouatus. Nam ſtatus ille qui ordo penitentiũ dicitur mares & feminas: clericos & laicos: uirgines nuptas: & uiduas in ſancti patris inſtitutiõe admittit: & datur eis per ſpiritũ magne pfectionis regla & forma uiuẽdi ſecũdũ gradũ qué ſpũs ſcũs tali ſtatui expedire ditauit. Sic & tũc i oíbus regionibus orbis romani exẽplo iſtoꝶ lapidũ ignitoꝶ.f. dico & fratrũ ſuoꝶ plebes aíabátur ad penitẽtie gemitũ & mľtitudo uigoroſa ad currẽdũ poſt xp̃m p ſemitam regule renouate. Et ideo celeriter tota eccleſia quaſi hortus irriguus celeſtiũ hoꝶ nubiũ ſalutari rigata pluuia multiplici pullulatione uirtutũ fuit dei munere fecũdata. Ná ſcá paupertas quá ſolá deferebát p ſũptibus faciebat ipos fratres ad oém obedientia pmptos: robuſtos ad labores & itinera expeditos: & quia nihil terrenũ hébát: nihil q; timebát amittere: ſecuri erát ubiq; nullo pauore ſuſpẽſi: nulla cura diſtracti: tanq̃ q abſq; mẽtis pturbatiõe uiuebant & ſine ſollicitudie dié craſtinũ & ſerotinũ hoſpitiũ expectabát. Multa qppe eis i diuerſis ptibus orbis íferebat cõuitia táq̃ pſõis deſpectabilibus & ignotis: uerum amor euangľii xp̃i adeo ipos faciẽtes effecerat ut q̃rerent potius ibi eſſe ubi pſecutiões paterẽtur i corpore: q̃ ubi cogniti ſcitate ipoꝶ mũdano poſſent gloriari fauore. Ipa quoq; reꝶ penuria ſupabundás eis uidebat ubertas: qr dũ exterius deficiebát delectabilia mũdi: ſupabũdabat í eis ſuauitas ſpũs ſci: uidebatur ítuentibus hoís alterius ſeculi quippe & mente & facie in celũ intenti ſurſũ oés trahere conabátur. Predicant xp̃m ieſũ & hũc crucifixũ inſup exceſſiua charitate cũctoꝶ: nõ indoctis hũane ſapiẽtie uerbis ſed in oñſione ſpũs & ueritatis. Non miꝶ ſi ex talibus cultoribus cepit ieſu xp̃i uinea germinare germie odoris dñi & pductis ex ſe floribus ſuauitatis honoris & honeſtatis uberes fructus afferre. Et qr nõ erát occupati í curioſitate ſtudii & phaleratiõe ſermonũ libꝶ ieſu xp̃i & diguatiua opa uita eius cõtiue reuoluebát & ibi a magiſtro ueritatis accipiebát auide qđ aliis effũdebát abũde: & qđ plátabát ſermone & cõtinue fouebát orõne & lachrymaꝶ imbribus irrigabát. In talibus ſermoibus docuit pr̃ ſcũs ſuos p̃mos filios baiulo uerbi dei puidere qđ dicerent: & plus fructificauit ſcá ſimplicitas i crucis ſermõe: q̃ falerata põpoſitas q̃ noſtris tẽporibus abũdauit in tanta gr̃a ſũ moꝶ põtificũ cardinaliũ p̃latoꝶ alioꝶ: & clericoꝶ mľtorũ regũ & p̃ncipũ nobiliũ & coím pſonaꝶ receptus é ordo ut oís ſexus cũ mľta reuerẽtia infra pauca tẽpora ſatageŕ uidereŕ nouos uiros magis eccleſiaſticos q̃ ẽrenos. Et qdé fiľi ſibi pgreſſu ſapia xp̃i ieſu íſátilé notitiá euágelice uite aſſiľare uoluit ſacre & gratioſe infantie ſue aſſumpte nature. Ná ſicut ſua perſona nata fuit in ſynagoga ex mundiſſima uirgine ſpiritu ſancto fecunda: & cũ magno honore fuit a paſtoribus uiſitata a regibus adorata: & muneribus honorata: & a ſancto ſene ſymeone ſãctis manibus baiulata. Sic conueniens fuit ꝙ i eccleſia qnti temporis per ſpiritum paupertatis ſancta orireŕ religio: quá & in manibus ſue ptectiõis baiularẽt ſũmi pontifices & iubilarẽt xp̃o ieſu p nouo lumi

nis ortu & gloria plebis dei. Sed & reges & principes & pplares letarentur pro appentia noui ſpūs totam orbis faciem renouantis. Sed ſicut ſacri pueri ieſu non fuit tuta infantia quin hoſtis herodes ipius ſe paret ad iugulandum ſimulata pietate: ſuis cultoribus ſpondens obſequiū. Sic & inchoata iſta uita ſanctiſſima: ſtatim hoſtilis concupiſcentia que ſuppeditabatur per ipſam: & fraudulenta inuidia q̄ in ortu gratie contabeſcit inſidias parauerunt: ſicut ſequens capitulum demonſtrabit.

Ieſus deſpectus iterum. Cap. vii.

Hriſtus ieſus patris eterna ſapientia: ſpiritū uite ſue in eccleſia renouatum: in almo ſancto confeſſore franciſco per eaſdem ſemitas ducere uoluit: per quas ipſe pius ieſus dignatus eſt incedere in decurſu uite ſue aſſumpte nature. Et idcirco ad ſimilitudinem perſequentes herodis qui pelliceus interpretatur uiros pelliceos in pelle ſue appentie: & mundane in eis refulgentis prudentie gloriantes: cetui ſanctorum ſimplicium hoſtis procuratione maligni immiſceri permiſit: hi taq̄ uetus fermentum immixti azimis ſinceritatis .f. ceperunt totam maſſam paupertatis & ſimplicitatis illarum columbarū uolantium ipediendo corrumpere: & ſub ſpecie antiquo℞ prīm ſanctorum & antiquarū religionū eo℞ ſilitudies ītra hūc ſeraphicū ſtatū & nouū ītroducer uelle ſb ſpe prudētie: & cōuerſatōiſ magis ordiate ac fructificatōiſ utilioris eccl'ie: uñ & loca illa primaria ī tuguriunculis cōſiſtentia edificare muris: paulatine libros multiplicare in fauore nobilium ſub ſpecie ſalutis ipſorum & aliorum ſibi complacere ceperunt: ſeipos circa extranea iſta diſtrahere: & paulatine paupratem ditare humanitus ſcām ſimplicitatem inſtruere: & ignitum illū ardorem ſeraphicum ſue refrigerationis aqua tepeſcere facere. Et quia in feruore incendii prīm illa eo℞ frigiditas ſatis magnus calor mūdo gelido appebat: declinatio illa mortis prenuncia uiſū eis aliene ſalutis condeſcenſio puida: ac per hoc dei honoris procuratiua: multo ampliuſq̄ paupertas ſimplicitas auſteritas: & utilitas illa prima a ſanctiſſimo patre fūdata. Et quia uir ille zelotes .f. ſpū dei plenus ī his preſentiebat pfectionis ſibi a xpo ieſu reuelante ruinam: cepit talibus fortiter reſiſtere: & eorum carnis prudentiā mortiferam predicare: & eo℞ opera trāſgreſſionis initia cum multo zelo ſancte ire deſtruere: unde & in legenda etiam ſcribitur: ꝙ mandabat domos erectas dirui: uel fratres exinde amoueri: & multa circa hoc & ſtupenda fecit in confuſionem aſtutie ipugnantiū ſpm̄ eius: que frater bonauentura in legenda modicū pertranſeundo tetigit: qa nolebat antique noſtre ruine initia legentibus publicare: ac per hoc licet diſpenſatiue deus hoc permiſerit: & ſecundum humanā prudentiā hoc ipe fecerit: fuit tñ magna occaſio cecitatis multorum: quia pferuens zelus ſancti contra mortis initia eſt abſconſus. Refero unum qđ ſemel audiui relatōe certiſſima cōtra ſupfluitatē & curioſitatē hītuū factū a ſcō Nam cum frater helias q ſemp uidebat ſicut caro concupiſcere contra ſpiritum ſancti: licet ſub ſpecie diſcretionis & boni feciſſet unum habitum: qui ī lōgitudine & latitudine & magnitudie manicarum & caputii: & precioſitate panni illam uilitatem m̃lto deformem quā ſanctus inſtituerat uidebatur excedere: uocans illum coram multis fratribus dixit ꝙ ſibi preſtaret habitum quem portabat: qui illum induens ſuper ſuum: facta ſubcictura & geſtibus in rugatione tunice & aptatione caputii in capite & ī toto corpore: quos in ſpiritu preuidebat fiendos a filiis cepit eleuato capite: inflato pectore: faſtuoſa maturitate incedere: & cum uocis boatu fratres in aſpectū ſtupentes ſalutare inflata & inſipida uoce dicendo. Bone gentes dominus det uobis pacem. Quo facto in feruore ſpiritus cum iracundie ſigno contumelioſe extrahendo habitum: longe proiecit & dixit ad heliam audientibus aliis. Sic incedent baſtardi ordinis: poſtea in ſuo habitu deſpecto breui & ſtricto: in quo ſicut ceteri primi fratres mūdi crucifixo uidebatur: mutata facie in manſuetudinem piam: & oībus geſtibus corporis alteratis: in charitatis pie & humilitatis profunde inditia: cepit per illos eoſdem fratres incedere: & cum tanto eos affectu: eis dando pacem domini ſalutarem: ꝙ affectus ſalutis eo℞ uidebatur in facie relucere. Et dixit ad heliam & ceteros fratres: hic eſt modus incedendi in legitimis filiis meis. Quo facto cepit in medio fratrum ſedere: & eos in uerbis efficacibus ad conſeruationem ſue paupertatis & uilitatis inducere: & in undantiam futuram pullulantium defectuum apire. Ne uero credas ſpiritum .f. deceptum fuiſſe in helia: ſcias ꝙ ſemel ceppi ī quadā hiſtoria quā nūc pretermitto propter breuitatem ꝙ dum helias ſecūdum iſtum mundi faſtū quadā die frēs & pauperibus non curaſſet indignatus uir deo plenus precepit ſibi ꝙ in craſtinum multo meliorem refectionem ſtuderet fratribus preparare: quia ipſe uolebat diſpoſitor menſe eſſe. Cūq; coquinarium & alios deſpectos fratres ordinate iuxta ſe collocaſſet: dixit helie & aliis qui ſe reputabant aliquid eſſe. Ite ſedete ſicut uultis uos alii. Nam in die precedenti helias illud ſimplicibus dixerat. Cunq; captata hora turbatus helias ſanctum patrem de indiſcretione argueret dicens: ꝙ uiros famoſos qui ſuſtinebant ordinem confudiſſet. Sanctus pater ſpiritus auctoritate recepta ſuper ipſum clamando reſpondit: helia helia tua faſtuoſa pompoſitas & carnis prudentia: & tui ſimilium ordinem meum ducet ad nihilum: & totam ueritatem euangelici ſpiritus uacuabunt. Sed ſtupendum eſt de iſto deo qui talem te cognoſcit: & uult ꝙ in tuis manibus ordinē derelinquam Credo ꝙ talem dat eis paſtorem: quales futura ſ

oues eſſe cognoſcit. Innumera fuerunt talia & maiora in quibus a principio in celo huius religionis factum eſt prelium magnum: & ſemper. fran. tanq̃ alter michael euangelii dux: & eius legitimi filii cū dracone pugnabant uenenatas aſtutias detegẽtes. Semp enī fuit in ſacro iſto ordine ſpūs ſeraphice p fectōis traſfuſus: licet nūc p uniuerſalē crucifixionē ſicut infra diceť in malorꝫ inundantia ſit ſepultus. Quia uero ad tantam pfectionē malum ĩ facie ſua non auderet accedere antiquus hoſtis ad ſolita arma recurrit. Nā corruptōnes ſtatus euāgelici & paupertatis ruinas: ꝓuidentias utiles & religioſas ordinationes & cōformitates ordinū pcedentiū nominabat: & facta relaxatione pma ut eā poſſet obtinere pacifice magnū murꝫ reſiſtentie ne ultra procederet ꝑmittebat dicēs p frēs quos ſua fecerat inſtrumenta ad hoc ad ſcm̄: & poſt ipſius tranſlatōnē ĩ celū ad ceteros uiros uirtutis hoc oīo eſt neceſſarium uirtuoſū & ꝓuidū fieri: ſed nequaq̃ ſuſtineremus ꝙ ultra paupertas ſcā uiolareť in aliquo: quia in illa ſumus ſtabili affectione fundati: & ſicut ſemp ſcd̄m tpa deducens eos ad peiora uerſutus ſerpens p tales modos eos deduxit ad calamitatē in qua mō in fecibus eos tenet. Sed ſicut ex ſupradictis uerbis ſā cti frīs leonis patet: & ex his que dicit legēda: nūq̃ potuit ſcm̄ prēm in aliquo tali facere cōſentire. Sed qñ uidit ſe cū eis infructuoſo labore cōſumi: gemēſ tolerauit quod corrigere non potuit. Semp tñ predicebat cū doloř que futura cernebat: & ꝙ ſicut nouus hō & nouus ordo non debebat ĩ his que paupertatē minuūt: & uilitatē & deſpectū: & crucificationē corporū cōformatiuā ad ieſum crucifixū ad aliquē priorē ſtatū reſpicere uel ordinē: niſi ſolū ad ueſtigia dñi ieſu xpi: unde cū ſemel frēs lrati & ſecū dū mūdū diſcrecti ad dn̄m hugolinū cardinalē: qui poſtea greg. ix. ē di[...]us in capitulo generali propoſuiſſēt dicentes ꝙ btūs. f. uerba prudentie & cōformitatis ad alios ordineſ audire nō poterat: ac p hoc rogabat ipſū dn̄m ꝙ frēm. f. de hoc humiliter admōeret. Idē př & ꝓtector ordinis q ex magna deuotione ad ſcām mariā de portiuncula ad capřm generale aduenerat btm̄. f. uocauit ad ptē: & dixit. Fř. f. multa bona tibi fecit altiſſimus & inter alia magnos tibi dedit prudentes & lratos: & qui ſ nouerūt dicta ſcōꝝ & prioꝝ ordinū inſtituta: qui & ſunt ſufficientes: & nō ſolū ordinē: ſed & mūdum regere: opportet ergo te eorum conſiliis regi: & paulatī prioribus ordinibus conformari. Cui illuminatus a deo. f. humiliter & conſtanter reſpondit. Sācte př & dñe mi ſcio ꝙ hec non ſunt uerba ueſtra: eamus ad frēs oēs: & ego corā dñatione uřa eis utiliter ſecundū uoluntatē dñi rn̄debo. Cūq; fuiſſet ĩ medio totus ſeraphico feruore flagrans cū multa humilitione ſui ueritate pura cepit loqui. Frēs mei hoīem ſimplicē & ſine aliqua ſufficientia uas pditum ſine ſcriptura ſine aliquo bono me ieſus xp̄s elegit: ut quod in me fecerit ſoli ſue bonitati & infinitiſſime potentie tribuať: & ſtatū nouū & uitā ſuā perfectā uoluit mihi & uobis ex ineſtimabili miſericordia dare indignis: & dixit mihi ꝙ unā pfectionē nouā per nos uolebāt dare mundo prioribus tpibus ecclesie inexprā: & ideo dixit mihi ꝙ ad nullū factū uel ad uerba eoꝝ in informatione ſtatus nřī attenderē: niſi ſolū ad ipſum & ad ſuā piiſſimā mřem & apřicū ſtatum: & in his que facio eius conſiliū requiro: & ſuam uoluntatē de oībus que ad ordinē iſtū ſpectant expoſtulo. Nō ergo allegetis mihi aliqd aliud: quia ipſe uoluntatē ſuā pleniſſime mihi idigno manifeſtat. Auditis his ſtupuit dñs cardinalis & fratribus dixit. Quieſcite frēs: & ſequamini patrem ueſtrū: quia in eo habetis ſecurū cōductū. Innumera fuerunt alia in quibus uirtuoſe reſiſtētie ſā cti pris in opibus miris & uerbis refulgent: & relaxatiōes inchoate in aſtutia hūana & conatibus demonū declarāť: que opportet pp breuitatē omittere. Nā etiam demones cōſiliū fecerunt tunc tpis ꝙ nō poterāt de nouo ſtatu obtinere uictoriā: niſi ſuos nobiſcum ponerēt: & ſub maiori uirtutū ſpecie nobis uitia ꝓpinarēt. Sicut tunc reuelatione uindica eſt monſtratū: & modus ruine declarat. Ex his uides manifeſte: ꝙ a principio ſimul cū pfectione orta eſt infectio ſtatus nřī: & uix puerperiū euāgelice uite in uita. f. quaſi in cuna pſepii potuit pacē hēre: uñ & in franciſco pñtato in capiřo celeſti ſtati uita eius captiuata in egyptū aufugit: q ſtatim refutato ſanctiſſimo teſtamēto humano timore quaſi timore herodis ex tunc uixit in tenebris ignorātie ſui ſtatus. Quātū autē zelum habuerit poſtq̃ iā ceſſerat officio: omnibus fratribus exprimens dei uoluntatem & ſuā: de obſeruantia regule patet ex ſubſcripta lřa quā in fine dieꝝ ſuoꝝ capitulo generali direxit ꝙ oībus fratribus in hac forma. In nomine ſumme trinitatis & ſancte unitatis: patris & filii: & ſpūs ſancti. Amen. Reuerendis & multum diligendis fratribus uniuerſis generali miniſtro religionis minorum domino ſuo & miniſtris ceteris generalibus & cuſtodibus & ſacerdotibus fraternitatis eiuſdem in chriſto humilibus: & oībus fratribus ſimplicibus & obedientibus primis & nouiſſimis: frař. f. homo uilis & caducus uř paruulus ſeruus: ſalutē in eo qui redemit nos & lauit in precioſiſſimo ſanguine ſuo: cuius nomen audienteſ: adorate eū cum timore & reuerentia ꝓni ĩ terra dominus ieſus xp̄s altiſſimi filius nomen illi qui eſt benedictus in ſecula. Amen. Audite domini filii & fratres mei: & auribus percipite uerba mea: inclinate aurē cordis ueſtri: & obedite uoci filii dei. Seruate in toto corde ueſtro mandata eius: & conſilia perfecta mēte implete. Confitemini ei quoniam bonus: & exaltate eum in operibus ueſtris: quoniam ideo miſit uos in uniuerſo mundo: ut uerbo & opere detis teſtimonium uoci eius: & faciatis ſcire omnes: quoniam non eſt omnipotens pter eū. In diſciplina & obedientia ſcā pſeuerate: & que ꝓmiſiſtis ei bono & firmo propoſito adimplete: tanq̃ filiis offert ſe uobis dominus deus. Deprecor itaque

omnes fratres cum oſculo pedum: & ea charitate
qua poſſum: ut omnem reuerentiam & omnem
honorem q̄tũcũqꜫ poteritis exhibeatis ſanctiſſimo
corpori & ſanguini dñi noſtri ieſu xp̄i: in quo que ĩ
celis & que in terris ſunt pacificata & recõciliata ſũt
oĩpotenti deo. Rogo etiã in dño oẽs fratres meos
ſacerdotes q̄ ſunt & erunt & eſſe cupiunt ſacerdo-
tes altiſſimi: ꝙ q̄ñcũqꜫ miſſam celebrare uoluerint
puri pure faciant cũ reuerentia ueꝝ ſacrificiũ ſanctiſ
ſimi corporis & ſanguinis dñi nr̄i ieſu xp̄i: ſancta in
tentione & mũda: non ꝓ ulla terrena re: neqꜫ timo
re uel amore alicuius hoĩs: quaſi placentes hoĩbus
ſed oĩs uoluntas q̄tũ adiuuat gr̄a oĩpotentis ad eũ
dirigat᷑ & ſolũ ipi ſũmo deo tm̄ placere deſideretis:
quia ibi ipſe opat᷑ ſicut ſibi placet. Quoniã ſicut ip
ſe dicit hoc facite ĩ meã cõmemoratiõnẽ. Si quiſ ali
ter fecerit: iudas traditor efficitur. Recordamini fr̄es
mei ſacerdotes quod ſcriptũ eſt de lege moyſi: quã
tranſgredientes in corporalibus ſine ulla miſeratio
ne per ſn̄iam dñi moriebant᷑: quanto maiora & de
teriora merent᷑ pati ſupplicia qui filiũ dei cõculca-
uerint & ſanguinẽ teſti pollutũ duxerint: in quo ſci
ficati ſunt: & ſpũi gratie contumeliã fecerint: deſpi
citur enim homo pollutus: & conculcat agnum dei
q̄ñ ſicut dicit Apoſtolus: nõ diiudicans & diſcernẽſ
ſcm̄ panẽ xp̄i ab aliis cibariis uel operibus: ĩdignus
mãducat: cũ dñs per ꝓphãm dicat. Maledictus hõ
qui opus dei facit fraudulenter. Et ꝓpterea ſacerdo
tes qui nolunt hoc ponere ſuper cor: in ueritate cõ
demnat dicens: Maledicam bñdictionibuſ ueſtris.

Audite fratres mei ſi btã uirgo maria ſic honora
tur ut eſt dignũ: quia ipſum portauit ĩ ſciſſimo ute
ro. Si baptiſta Ioannes cõtremuit & nõ audet ſãctũ
dei uerticẽ tangere. Si ſepulchrũ in quo ꝑ aliquod
tempus iacuit ueneratur: quantũ debet eſſe ſanctus
iuſtus & dignus: q̄ non iam mortuũ: ſed in eternũ
uictuꝝ & glorificatũ: in quẽ deſiderant angeli pro
ſpicere contractat manibus corde & ore ſumit: &
aliis aſſumẽdũ prebet. Videte dignitatẽ ur̄am fr̄es
ſacerdotes & eſtote ſci: quia ſanctus eſt & ſicut ſup
oẽs ꝓp hoc myſteriũ honorauit uos dñs: ita & uos
ſup oẽs ipſum diligite: reueremini & honorate: ma
gna miſeria & miſeranda infirmitas: quãdo ipſum
ſic p̄ñtem habetis: & uos aliquid aliud in toto mũ
do curatis: totus hõ paucat: totus mundus contre
miſcat: & celum exultet: q̄ñ ſuper altare in mãibus
ſacerdotis eſt ipẽ filius dei uiui. O admiranda alti-
tudo & ſtupenda dignatio: o humilitas ſublimis:
o ſublimitas humilis: ꝙ dñs uniuerſitatis deus &
dei filiuſ ſic ſe humiliat: ut pro noſtra ſalute ſub mo
dica panis formula ſe abſcondit. Videte fratres hu-
militatem dei: & effũdite corã illo corda ueſtra: hu
miliamini & uos: ut exaltemini ab eo. Nihil ergo
de uobis retineatis uobis: ut totos uos recipiat: q̄
ſe uobis totũ exhibet. Moneo preterea & exhortor
in dño: ut in locis in quibus fr̄es morat᷑ una tm̄ ce
lebret᷑ miſſa in die ſecundũ formã ſancte eccleſie.

Si uero in loco plures fuerint ſacerdotes: ſit ꝑ amo
rem charitatis alter contentus audita celebratione
alterius ſacerdotis: quia p̄ñtes & abſentes replet q̄
eo digni ſunt dñs ieſus xp̄s. Qui licet in pluribus
locis eſſe uideatur: tamen indiuiſibilis manet: & ali
qua detrimenta nõ nouit: ſed unus ubiqꜫ ſicut ei
placet opat᷑ cum dño deo patre: & ſpiritu ſancto pa
clyto in ſecula ſeculoꝝ. Amen. Et quia qui eſt ex
deo uerba dei audit: debemus ꝓinde nos qui ſpũa
lius diuinis ſumus officiis deputati: non ſolũ audi
re & facere que dicit deus: ueꝝ etiã ad inſinuandã ĩ
nobis altitudinem creatoris nr̄i: & in ipſo ſubiectõ
nem noſtram uaſa & officialia cetera cuſtodire: que
continent uerba ſua ſancta. Propterea moneo oẽs
fratres meos & in xp̄o conforto: quatenus ubicũqꜫ
ĩuenerit dĩna uerba ſcripta: ſicut p̄ñt uenerẽt᷑ & quã
tum ad eos ſpectat ſi non ſunt repoſita bene: uel ĩ-
honeſte iaceren t in loco aliquo diſperſa: recolligãt
& reponant: honorantes in ſermonibus dñm qui
locutus eſt. Multa enim ſanctificãtur per uerba dei
& uirtute uerborum chriſti altaris conficitur ſacrãm
tum. Cõfiteor preterea deo patri: & filio & ſpiritui
ſancto & beate marie perpetue uirgini: & omnibuſ
ſãctis in celo & in terra: & generali miniſtro huius
religionis noſtre: ſicut uenerabili domino meo: &
oĩbus ſacerdotibus ordinis noſtri: & omĩbus aliis
fratribus meis bñdictis omnia peccata mea. In m̄l
tis offendi mea graui culpa. Specialiter ꝙ regulam
quã domino promiſi non ſeruaui: nec officium ſi-
cut regula precepit dixi ſiue negligentia ſiue infir-
mitatis mee occaſione: ſiue quia ignorãs ſũ & idio
ta. Ideoqꜫ per omnia oro ſicut poſſum generalem
dominum meum miniſtrũ: ut faciat regulam ab oĩ
bus obſeruari: & clerici dicant officium cum deuo-
tione coram deo: ut poſſint per ueritatẽ mentis pla
cere deo: & non cum laxiuitate uocis aures populi
demulcere: & non attendẽtes melodiam uocis: ſed
conſonantiã mentis ut uox concordet menti: mẽs
uero concordet deo. Ego enim promitto hec firmi
ter cuſtodire: ſicut dederit mihi gratiam deus: & h̄
fratribuſ qui mecum ſunt obſeruanda tradam in of
ficio & ceteris aliis conſtitutis. Quicunqꜫ autem
fratrum hec obſeruare noluerint: non teneo eos ca
tholicos nec fratres meos: nolo etiam ipſos uidere
nec loqui donec penitentiam egerint: hoc dico de
omnibus aliis qui uagando uadunt poſtpoſita re-
gule diſciplina: quoniam dominus noſter ih̄s chri
ſtus dedit uitam ſuam ne perderet ſanctiſſimi pa-
tris obedientiam. Ego frater fran. homo uilis &
indigna creatura domini dei dico per dominum
ieſum chriſtum generali miniſtro totius religionis
noſtre: & oĩbus generalibus miſtris q̄ poſt eũ erũt
& ceteris cuſtodibus & guardianis qui ſunt: &
erunt: ut hoc ſcriptum habeant operentur: & ſtu-
dioſe reponant. Et exoro ipſos ut q̄ ſcripta ſũt ĩ eo
ſollicite faciant cuſtodiri: ac diligẽtius obſeruari: &
ſecundũ bñplacitũ oĩpotentiſ dei nũc ſemp donec
fuerit mundus iſte bñdicti uos a domĩo q̄ feceritis
iſta: & in eternum dominus ſit uobiſcum. Amen.

Quia uero iſtud uidet' dei ſtupendũ iudicium
ꝙ tanta pfectio quaſi ſimul in ortu deficeret.Idcir-
co tibi aliquas ratiũculas pono ex qbus hoc conti
giſſe uidet':tã ex pte nr̃i q̃ ex pte dei:q̃ etiã ex pte
eccl'ie ſtatus quinti.Ex pte qdẽ nr̃i:quia ꝑmpti ſu
mus aſpa fugere:de ſulimis dei ueritatibus dubita
re:diuina oracula etiã de uia ſecura i dubiũ ducere.
& magis ꝓpo ſenſui:q̃ alterius ſpũi inherere. Si bñ
notas hec ẽ cã ruine.Nã herodes pelliceus de ſuo
corpe nimis tener aſpitatẽ pauptatis cepit uelle le-
nire:& ueritatẽ euangelice uite in dubiũ poſſibilita
tis obſeruantie ducere.Oracula dei cepit in.f.dubi-
tare & precepta ſpũs ſci p eũ data ſue prudẽtie poſt
ponere:dicens magis deũ honorari i his que car-
nalis prudẽtia ſuggerebat:& ſi bene notas principi
um oĩs ruine fuit queſtionatio de pcepto.Nam ſi-
gnũ eſt ꝙ nõ uult uel grauat' obedire uel dubitat
de pcipiẽte q cãm pcepti ãnullando utilitatẽ:& q̃-
rẽdo uiã aliã nitit' pſcrutari:uñ ab hac ichoauit ſer-
pens ꝓthoplauſtũ ſeducẽs. Cur inqt pcepit uobis
deus &c.dãnũ in obſeruantia & utilitatẽ in traſgreſ
ſione ſuggeſſit.d.Scit deus ꝙ apient' oculi ur̃i.In-
quacũqꝫ die comederitis eritis ſicut dii &c. uidetis
ꝙ cecitatẽ in obſeruãtia:ſciam i tranſgreſſione mẽ
tit'.Sed uere nõ uidebãt malũ obſeruãtes pceptum
& ſic erat cecitas luminoſa:ſciuerũt p tranſgreſſio-
nẽ oẽ malũ quod uenit ſup eos:& ſic fuit ſcĩa & ex
pientia doloroſa:uere ſic pncipiũ ruĩe iſtius religio
nis fuit querere:quõ illud quod ieſus de celo miſe
rat poſſet ad lr̃am obſeruari qd' tñ ipſe uidebat ſer-
uari ſine gloſa:& adiutoriũ ꝓmittebat:uñ patet ꝙ
dubitauerunt de ꝓmittente. Nec.fran. & egidius
quaſi ioſue & caleph exploratores ꝓmiſſionis dñe
potuerũt rebelles & incredulos ad dei ꝓmiſſa eri-
gere.O q̃ ꝓpa eſt figura:patet etiam ꝙ maiorẽ uti
litatẽ mendacio ſeducti queſierũt deuiãdo p inor
dinatã ordinationẽ locoꝝ libroꝝ:& ſimiliũ q̃ ſãcte
pauptatis & puritatis ꝓmiſſionẽ ſeruãdo. Et ſicut
demõ pmos pentes aſſecurauit a pena dicens.Ne-
quaq̃ moriemini:ſed eritis ſicut d'.Sic iſtos excecã
do aſſecurauit a culpa dicẽs.In hoc intentionẽ euã
gelici non offendi:ſed honorẽ ipſius multiplicius
cumulari:extollens ipſos ad ſui ſtatus appentiam:
ac & ſi his ceteris iteꝝ replicaret.Eritis ſicut dii.Nã
ſic eoꝝ apuit oculos:ut eis pulchra faceret oĩa dele
ctabilia mũdi:que uirtus ſancte regule obſcurabat.
Et quia hũana infirmitas poſtq̃ incepit pedẽ de lu
brico ponere:ſe uſqꝫ in fundũ lubricando pducit:&
maxĩe ſi in declinatiõe mortis lubricũ ſtatuat'.Ideo
ex pte ĩfirmitatis hũane ſatis patet rõ quare hic ſta
tus hũerit ruere in ꝓfũdũ:& ſemp corruptio melio
ris eſt peior:& delicatioris complexionis eius ẽ ĩfir
mitas corroſiua:idcirco corruptõnes intrantes no-
bilitatẽ cõplexionis euãgelici ſtatus:habuerũt eum
ad peſſima deducere:ĩſpectu ſtatus ſui:& ueloci rui
na proſternere.Nã multũ eſt ſtatus auis corruptus
ſi nudata alis & pẽnis ſupgradiat' pedibus:licet ad
huc uentre non reptet more ſerpentiũ.Nec ſe de-
bet nõ cecidiſſe auis a ſuo ſtatu dicere ſic incedens:
licet gradiat' minus icõpoſite q̃ bufones. Quia ẽt
humana cecitas que a preſũptione orit' creſcit cre-
ſcente pſumptione & diuino iudicio:ex hoc me-
retur nõ ſolũ derelinqui a ſublimitate gr̃e: ſed etiã
a cõi influxu diuinoꝝ noticie.Idcirco recedente a
talibus luce gr̃e:fiunt in eis tenebre palpabiles to-
ti mũdo:quas tñ ipſi obſtinata mẽte durius obce-
cati lucẽ aſſerũt utilitatis cõis:uñ fit ꝙ nõ ſolũ non
poſſunt corrigi:ſed correptores: communis utili-
tatis nominãt corruptores:& cõtra hoc horribiles
pugnas mouẽt. Ex pte dei multiplex ratio ſumi
tur.Nã primo diuina iuſtitia reqrit ſe relinquẽtẽ re
linquere:& a ſe recedentem pmittere deuiare:& de
ſe diffidentem auxilio nõ fulcire:& ſue carnis que-
rentem delicias:& horrentẽ moleſtias:tentatiõibuſ
relaxationũ exponere:& celeſti conſolatione priua
re:& ꝓprio ſenſu cõtra diuinũ conſiliũ innitentem
pmittere excecari:& cõuerſionis fugientẽ remedia
pmittere obdurari:& cateruã uitioꝝ ſequentẽ:per-
mittere ad tantã malitiã deuenire:ꝙ uiã pfectorũ
hẽant ĩpugnare. Ex pte etiã diuine ſapĩe fuit cõ
ueniens ut mũdo oſtẽderet tenebras ſuas quibus
pmo habuerunt lucẽ ſapĩe ſue:que in euãgelica ui
ta refulget:uelut tenebras refutare. Nã ſimile fecit
de predicatõe ſue pſone.Itẽ p hoc uoluit maiorem
ſuam ſapĩam oſtendere:ut infatuaret mũdi pruden
tiam & euangelicam uitã ab eis eiectã in ſimplici-
bus faceret clarius refulgere:etiam mirabilis dei ſa-
pientia refulſit & refulgebit plus q̃ñ in tot cauillati
onibus ſophiſmatũ:& in tanta ſapientia:licet ſtoli
da magroꝝ mundi & phĩoꝝ repugnantium ſim-
plices ſuos illuminat:& per rectam uiam euangeli
ce obſeruantie perducit & per eos hanc dei eſſe ſapi
entiam:& totam oppoſitorum inflatiuam ſapien-
tiam eſſe mentis inſaniam mundo luce clarius de-
monſtrabit. Item ex parte potentie. Nam ſicut
potentius fuit a morte reſurgere:q̃ ſe preſeruare a
morte.Sic magis ſua potentia honorabitur: dum
hanc uitam ſepultam ſub lapide obſtinationis grã
dis:& ſigillis multe auctoritatis ſub armatura cu-
ſtodie hoſtilis uiolenter in morte detentam inui-
tis quibuſlibet glorioſam excitabit a morte proſtra
tis uelut mortuis impietatis cuſtodibus: & i cecita
tis ſue mendacis derelictis perſonis deſpectabili-
bus:quaſi mulieribus annunciabit gloriam reſur-
gentis.Maiorem etiam potentiam oſtendet:dum
hos ſimplices ſic per obſeruantiam regule in per-
ſecutione proſtratos:ſubito princeps mundi fa-
ciet ad euangelium reformandum. Ex parte eti
am miſericordie & bonitatis dei ratio ſumitur: qui
per iſtam relaxationem multos infirmos ad uiam
ſalutis perduxit:licet minoris qui per aliam nulla-
tenus uiam perueniſſent.Item magna miſericor-
dia dei in electos ſuos hic refulget: qui de malis
aliorum eos glorioſiores efficiet:& in eorum per-
ſecutionibus & cecitatibus mirandas electis fa-
bricauit coronas: & in ruinis huius ſtatus utiliſſi-

mas eis prouidit cautelas. Et breuiter in hoc plene
monſtrauit ieſus: ꝙ hec eſt uita ſua: quia ſimilibus
modis eam duxit: quibus preceſſit ſua perſona. Et
ſicut ex ſue perſecutione & reprobatione & occiſio
ne ſynagoga eſt a cultu dei eiecta: & ſpirituali matri
mõio ſepata. Sic & carnalis eccleſia ex ſimilibus opi
bus euangelicam uitam in reprobum ſenſum & ba
bylon meretrix peſſima nominatur: quantum ad il
los qui in eius reprobatione conſentiunt cuius hor
rendum uitium in ſexta uiſione Apoc. deſcribitur.

Ex parte etiam quinti ſtatus eccleſie debuit talis
corruptio euangelice regule faciliter euenire. Nam
cum in ortu ipſius per. f. magna relaxatio & corru-
ptio omnis ſtatus abundaret & uita euangelica uer
ſaretur in medio: faciliter in manibus eorum potu-
it inficí ſicut pſona ſana í aere peſtilẽtie: & í hoc ma
ximam infectionem deus oſtendit eſſe in hoc quí-
to ſtatu: quando ſic ſubito tantam ſanitatem ſua í-
fectione occidit. Quia etiam in ſtatu. f. reſpectu re-
laxationis inuente magis refulgebat auſteritas que
prelatis ac religioſis ceteris & populis in predicta
relaxatione uiuentibus: & non immerito appare-
re potuit exceſſiua: & humanis uiribus tam longa
infectione proſtratis impoſſibilis: & propter expiẽ
tiam diuinorum que relaxationi ſue tales dei pieta
tem inclinant indiſcretam & a deo non requiſitam
poterant ſecundum ſuam carnalem ſapientiam re-
putare regule litteram. Idcirco tepeſcens ſpiritus in
terra degentium ad ſuam relaxationem: ſub ſpecie
uirtutis & diſcretionis fouendam magnum habuit
adiutorium: tam ab inclinatione pontificum qui
credebant ſe in hoc dei pietatem & miſericordiam
& ſalubrem prouidentiam imitari: q̃ etiam ab ex-
hortatione & exemplaritate relaxatarum religio-
num: q̃ etiam a deuotione & largiflua miniſtratio-
ne temporalium a multitudine populorum. Et id
circo ſummi pontifices huius ſtatus prompti & li-
berales ad ſpiritualem rigorem regule inflectẽdũ:
& ad exponendum regulam ſecũdum appetitum
fratrum: & ad concedendum priuilegia que ordinẽ
iſtum redderent inclytum in eccleſia quinti ſtatus
& in hoc crediderunt deo ſeruire: & forſitan multũ
ex tali meruerunt deuotione quia dei ignorabant
archanum & uidebatur eis ſalubriter prouidere ec-
cleſie: ſi iſtum ordinem ſecundum talem conſidera
tionem ad amplam capiendam multitudinem in
quadam latitudine uiuendi reſpectu reſtitutionis
primarie confouerent: Sed propheta Eſaias uerum
dixit huic ordini quia multiplicaſti gentem: nõ ma
gnificaſti leticiam. Quod. f. ad litteram expoſuit de
hoc facto: addens ꝙ nequaq̃ deus in multitudine
filiorum inutilium delectatur. Et quia non eſt mi-
rum ſi puer ſumens mammas baiule preter cõple-
xionem quã ex mr̃e traxit: naturã ſuam alterat a nu
trientis natura: idcirco non eſt mirandũ ſi ordo iſte
alterauit perfectionem primariã infectus mammis
quinte opulentie enutritus. Quia uero iſtorũ per-
fectio quantũcũq; degenerans ſemper alte emicu
it ſup relaxationes innumeras clericoꝝ et multoꝝ
religioſoꝝ: hinc eſt ꝙ quaſi ſemp ad iſtum ordinẽ
aſpexerũt: tanq̃ ad pfectiõis magr̃m: pp quod iſto
rũ continuata declinatio maxĩe ruine alioꝝ preſta-
uit fomentũ: & modica relaxatio in his uiſa ad ma-
ximas illos induxit: pp quod horrenda fuit dãnoſi
tas corruptio huius ſtatus. Et intellige ꝙ ſcd̃m pro
portionẽ ſuã eodẽ modo in ruina pceſſit ordo frm̃
pdicatoꝝ a pfectione primaria quã beatus domini
cus ppagauit: ĩmo quod peius eſt: duo hi ordines
emula tranſgreſſione concertant quõ cõtinue poſ-
ſint peius deficere ab imitatione paterna. Nã emu-
lant ſe inuicẽ in acqſitione libertatũ & priuilegioꝝ
in familiaritatibus regũ cardinaliũ: principũ: & po-
tentũ: in acqſitione & multiplicatione reꝝ tẽpora-
lium: in faſtuoſitate predicationũ: in confeſſiõibus
teſtamẽtis: ſepulturis diuitum: & diſpenſatõe pe
cuniarum in mutationibus locorum: & immani-
bus edificioꝝ: & in oĩbus que mundi pompã & ia
ctantiã uident inducere. Et quia reſpectu alioꝝ re-
ligioſoꝝ & clericoꝝ uitã mũdã ſeruare uident ab
adulteriis & talia uident punire: & ĩ noticia ſcriptu
raꝝ & in aliqua compõne moꝝ extrinſecoꝝ polle
re uident: ideo quaſi oĩa eorum uitia a populis ſup
portant. Et quia ſanitas hoꝝ ordinũ maxime euã-
gelici non potuit ſine horrenda infectione eccleſie
& negligentia corrigendi ad tam manifeſta & pu-
blica tranſgreſſoria deuenire. Idcirco nunc in his ul
timis temporibus & ultimo fine quinti tanta cor-
ruptio inundauit in tota eccleſia: ꝙ quinto angelo
eccleſie Sardis dicit Ioannes. Nomẽ habes ꝙ uiuas
& mortuus es: & oſtendit uniuerſalẽ corruptionem
illius eccleſie: niſi quia inquit habes pauca noĩa in
ſardis qui non inquinauerunt ueſtimenta ſua. Et
hi abſq; dubio ſunt ille reliquie quas nobis deus p
ſeĩe reliquit: in quibus reformabat munditiã ſeptĩ
ſtatus: pro quibus ſequitur ambulabũt mecũ in al-
bis: quia digni ſunt. Quia uero fumus formatio-
nũ eccleſie uidetur uſq; ad ſtellas inficiẽdas aſcẽde-
re: ut quaſi uideat tota de libro uite electoꝝ deleta.
Idcirco uincentibus tantũ allectiuũ ĩmũdicie huius
tẽporis ſic pmittit ieſus dicens. Qui uicerit ſic ueſti
etur ueſtimentis albis: & nõ delebo nomẽ eius de
libro uite. Et quia ĩ fine huius quinti p pſeudo põ-
tifices: ut infra dicet cõpulſi ſunt xp̃iani ueritatem
abnegare & confiteri mendaciũ: idcirco talibus qui
huic peſtilentie contradixerunt ieſus promittendo
ſubnectit. Et cõfitebor nomẽ eius corã pr̃e meo: &
corã angelis eius. In aptiõe etiã ſexti ſignaculi hoc
exponẽdo pro ultimo fine ſecis huius introducun
tur aĩe ſcõꝝ interfectoꝝ pp uerbũ dei & pp teſtio-
niũ quod hẽbãt &c. Et licet oĩa uerba illa hẽant di
uerſũ ſẽſũ: ſcd̃m diuerſas huius q̃nti tpis ptes p fe-
ce tñ ĩ ultĩo ĩundante hẽt unũ reſpectũ ad ſcõs q ſt
ĩ celo: & aliũ ad illos q ſũt in terra. In primis aũt eſt
interfecta omnis miſeria: & ſunt mortui huic uite.
In ſecundis autem quia de eis intendo proſequi
eſt mortua huius quinti ſtatus concupiſcentia: &

ideo tāq̃ in mundo mortui dicuntur ſtare ſub alta-
re dei:quod ē crux & paſſio ieſu xp̄i & ueritas fidei
eius ſup quo nos & nr̄a offerimus deo pr̄i:ſub hoc
ſtant: tum quia uere ſubſunt xp̄o & eius paſſioni
& ueritati ſue fidei tanq̃ ſupiori:tum quia a xp̄o &
ſue paſſionis merito proteguntur:tū quia ſub alis
glorie ſue abſcondunt̄:nunc in ſpe a malis huius
uite:& eternaliter in gloria abſcondent̄:tum etiam
quia ob altaris huius fidem & deuotionem ad eius
imitationē iugiter īmolant̄. Dicūtur aūt interfe
cti pp uerbū dei & teſtimoniū quod habebāt:quia
mortui ſunt mūdo:ut obſeruent ueritatē euangelii
ieſu xp̄i:& de ea teſtimoniū reddant mūdo. Dicūt̄
aūt clamare uoce magna:quia pp inundantiā ma-
loꝝ que uident in xp̄i contumeliā & ſui ſtatus iun
dare fortiſſimo deſiderio expetunt dei iuſtitiam in
ī̄probos:& dei miſericordiam liberantē electos.Vſ
qꝫquo dn̄e aiunt ſanctus & uerus?quaſi dicant:cum
ſis ſanctus:non potes non odire tantā iniquitatē:
& cum ſis uerus nō potes nō implere mala que cō
miatus es reprobis?& bona que promiſiſti electis.
Iudicare aūt & uindicare ſanguinē ſcōꝝ eſt dare iu
diciū oñſiuū meritis & perfectōis uite quā tenent:
& horrende malitie puerſoꝝ:per hoc deſignat̄ ꝙ a
multis etiā ſcīs uiris pp tantoꝝ maloꝝ odiū: īmi-
nere putabitur finis mūdi.Deſignat̄ etiā ſcōs hu-
ius temporis admirari:quare ħ tanta pax malorum
eis durat que facit eos in dei contumeliā:& ſcōꝝ i-
iuriam amplius inſanire.Deſignat̄ etiā ꝙ magna-
lia totius futuri orbis nullis aut paucis ſūt apta: uſ-
qꝫ ad finē ſtatus quinti:& ideo illis ſcīs qui ſtāt ue-
re ut mūdo mortui ſub altari crucis ieſu reuelabitur
& iam eſt in pte reuelatū:qꝫ quiete expectent gl̄io
ſa m̄ſoria & dona ſcibilia:que ſub quarta aptione ſe
xti ſignaculi mundo dabūt̄.Quia uero durū eſt in
tanto turbine expectare:ideo dr̄ ꝙ date ſunt eis ſin
gule ſtole albe:quia ſecundū diuerſos tēpoꝝ gra-
dus dant̄ eis conſcīe purificate ab horrēda uita illo
rū cū quibus hītant:& contēplatiōes ſublimate de
uoluntate ꝓuidentie dei. Per hoc aūt ꝙ requieſcāt
tempus adhuc modicum: datur intelligi quod in
uoluntate dei requieſcunt continue in expectatio-
ne dei ſuſpenſi.Ad hanc requiem inducit eos moti
uo triplici. Et primū eſt cōpletio numeri electoꝝ:
in quo conſiſtit honorificentia ſūmi dei:& nihil de
ſua predeſtinatione relinquat īplendū. Secundū
eſt mutua confraternitas & cōis obſequioſitas ſū-
mi pr̄is:cum dicit.Cōſerui & frēs eoꝝ: quaſi dicat:
eiuſdē pr̄is ſunt filii:& eiuſdem euāgelii erūt ſerui.
Tertium eſt conformitas tentationū:& martyrii
eorūdē cum dicit.Interficiendi ſunt ſicut illi: quaſi
dicat.Ad hoc conuertendi ſunt qui uidentur mo-
do inimici:ut ſil̄ia cum illis pp ieſum ſuſtineant.
Et hec ſunt ualde notabilia:ut oīs zelus iracun-
die in ueris ſeruis ieſu contra peccantium malitiam
conquieſcat:& in ſalutis illoꝝ expectatione & pro
curatione dulceſcat.Vt aūt inundata malitia in cor
ruptione euangelice uite que nunc eſt ex ſcriptura
plenius eluceſcat:audi quid dicitur in cantu quinte
tube.Apoc.ix. Vidi ait ſtellā de celo cecidiſſe in ter
ram:& data eſt ei clauis putei abyſſi &aperuit pute-
um abyſſi:& aſcendit fumus putei:fumus fornacis
magne:& obſcuratus eſt ſol:& aer de fumo putei:
& de fumo putei exierunt locuſte in terram:& data
eſt eis poteſtas ſicut habent ſcorpiones terre pote-
ſtatem:& preceptum eſt illis ne lederent fenū terre
neqꝫ omne uiride:neqꝫ omnem arborem:niſi tan-
tum homines qui non habent ſignum dei in fron
tibus ſuis:& dictum eſt illis ne occiderent eos: ſed
ut cruciarent menſibus quinq.Et cruciatus eoꝝ ut
cruciatus ſcorpii cum pcutit hoīem:& in diebus il
lis querent homines mortem & non inuenient
eam & deſiderabunt mori & mors fugiet ab eis
Et ſimilitudines locuſtatum ſimiles equis paratis
ad prelium:& ſuper capita eoꝝ tanq̃ corone ſimi-
les auro:& facies eorum tāq̃ facies hominis:& ha-
bebant capillos ſicut capillos mulierum:& dentes
eorum ſicut dentes leonum erant:& habebant lo-
ricas ſicut loricas ferreas:& uox alarum illarum ſi-
cut uox curruum equorum multorum currentium
in bellum:& habebant caudas ſimiles ſcorpionum
& aculei eraut in caudis earum:& poteſtas earū no
cere hominibus menſibus quinqꝫ & habebant ſu-
per ſe regem angelum abyſſi cui nomen hebraice
abaddon:grece autem apolion:& latine habet no-
men exterminans.Ve unum abiit:& ecce adhuc ue
niunt duo ue hec ſunt illa que in gemitum noſtri
temporis & in cauda quinti ſtatus maxīe poſt cor-
ruptionem euangelice uite aquila noſtra ioannes p̄
dicit futura.Abſit autē ꝙ ego animal terrenum ꝓ-
mittam tibi hec reſerare ad plenum:ſed inter innu-
meras ſignificationes quas ſpiritus ſanctus hic ha-
buit malitiam huius temporis non dubito littera-
liter hic contentam:& principale littere ſignificatū
ad iſta referri:ſicut & alie quinqꝫ partes huius libri
ut dictum eſt ſupra. Ad euidentiam autem hu-
ius littere nota ꝙ communia mala omnibus eccle
ſie ſtatibus & humano generi coīa:erant tria grauiſ
ſima circa finem quinti temporis uentura. Quoꝝ
primum fuit horrenda & effrenata laxatio clericoꝝ
monachorum & uulgarium plebium. Secundum
a predicta ſumens occaſionem eſt peſtifera inunda
tio hereticorum manicheorum ualdenſium: & ſi-
milium hereſum.Tertium eſt multiplicatio hypo
criſaria religioſorum & ſpiritus chriſti & uite eius
ab omnibus impugnatio:q̄uis ſub diuerſis modis
& fraudibus & oſtenſis falſis defenſionibus eius:
ex quibus tribus ſimul ſumptis fit tam perplexa tē
tatio:ut fere in errorem inducantur electi:immo ad
tempus permittuntur errare:ſed finaliter per chri-
ſti miſericotdiam liberentur:unaquaqꝫ autem iſta-
rū triū tētationū tangitur in hac pte:& ideo oppor
tet hanc litteram tibi exponi. Pro primo autem
pro enormi relaxatione quaſi omnium tanguntur
ſeptem.Primo fontalis cā relaxatōis huius que fuit
caſus epoꝝ & abbatum in enormes cupiditates &

ambitiones & laſciuias uite quorum ſtatus primũ uidebatur in eccleſia quaſi in celo fulgens ſtella: ſ pro hoc dicit: uidi ſtellam de celo cecidiſſe in terrã: .i. in terreſtrem auaricia & laſciuiã: & data eſt illi clauis putei abyſſi &c. i. data eſt ei ptãs apiendi ipſum. Puteus abyſſi habet infernalem flãmã: & fumoſitatem obſcuram: & pfunditatem uoraginoſã quaſi imenſam & innumeroſã: & ſocietatẽ demoniacam. Apire ergo puteũ abyſſi in populo quinti ſtatus fuit peruerſo exemplo & regimine malo ſoluer frenũ carnalis cõcupiſcentie & auaricie & terrene aſtutie & malitie: & ſecularis laſciuie: ac pompoſe ſeu demoniace ſuperbie: quod quidem frenum erat prius in eccleſia tam p dei & ſuorum preceptorum ac iudiciorum timorem: q̃ per ſanctorum prelatorum diſciplinã rigidam & ſeuerã correptionẽ ad ſe & ad ſuos ſubditos fortiter infrenandos: & etiam p ſcẽ ſocietatis exemplũ: & zelum nequeuntẽ in ſe nec i ſociis tolerare enormitates predictas. Fuit prelatis in predicta gradati ruentibus data ſeu pmiſſa ptãs apiendi puteum cordiũ ad cõcupiendũ & effundendũ mala pdicta. Tũ quia malũ quod a prelatis gerit facile trahitur a ſubditis in exemplũ & ſequũt ipſum ut caput & ducem. Tum quia prelati ſi nõ ſolũ diſſimulantibus & negligentibus mala ſubditorum corrigere & punire: ſed etiam fauorem pbentibus his q peccãt: grex ſubditorum de ſe pronus ad malũ cito labit & tandẽ pcipitatur. Tum quia ob culpam huiuſmodi plato rũ deus pmiſit ſubditos tentari: & a demonibus ad talia impelli. Secundo tangitur grauitas mali de apto iam puteo exeuntis cũ ait. Et aſcendit fumus &c. fumus iſte eſt oẽ extriſecũ malũ opus & ſignũ & de cordiali flãma luxurie: auaricie: ſupbie: ire: inuidie: & malicioſe aſtutie procedens. Et quãto iſte fumus eſt maior et groſſior: et de maiori et de peiori flãma exiens: tanto plus pungit et confundit oculos intuentiũ: et tanto plus non ſolũ corã fidelibus ſed etiam infidelibus ſolarem fidei eccleſie et totiuſ religionis xpiane claritatem obſcurat: hec aũt omĩa ſunt ſicut quidã aer medius p cuius purũ et pſpicuum radius ueri ſolis ieſus uenit ad locũ deuotorũ: qui aer in predicta malitia eſt horribiliter obſcuratus & fetidus factus. Tertio tangit quedã ſpãlis plaga quorũdã peſtiferorũ de pdicto fumo exeuntiũ: cũ ſubdit. Et de fumo putei exierunt locuſte in terrã. Quãuis per has locuſtas poſſint deſignari oẽs mali xpiani ſtatus corrupti: quorum malitia ẽ multa & publica & multorũ leſiua & cruciatiua: magis tñ proprie quo ad hunc primũ ſẽſum deſignat prauam multitudinẽ clericorum & monachorum et iudicum et ceterorum curialiũ qui plurimos et tpaliter et ſpũaliter pungunt et cruciant multis modis: qui oẽs de fumo putei exierũt: quia de prauo exemplo effrenationis prefate originẽ ſui mali traxerũt: et ẽt quia quaſi infernales ciues et demões magis q̃ homines de puteo inferni cũ pdicto fumo excpli peſſimi uident exiſſe. Vocant autẽ locuſte: tũ quia ad modũ locuſtarum alte ſaliunt p elationẽ: et hoc poſtremis cruribus quia uerã gloriã quaſi finaliter intendunt in omnibus: et ad terrã recidunt ſemp per cupiditatũ affectus. Tũ quia iſtarum locuſtarũ aliq̃ poſtremis cruribus ſaliunt pponendo. ſ. in fine penitentiam agere: et ſic ſpantes ad gloriam eternã ſalire: pedibus uero anterioribus et toto ore adherent terre uirentia cũcta rodentes: Tũ quia locuſta ẽ aĩal puũ: et ſecundũ legem mũdũ: habetq alas non ad altũ et diuturnũ uolatũ: ſed ad infimũ et modicũ. Et ideo parum deſignat hypocritas habilitatis et mũdicie contẽplatiui uolatus ſimulatores aliorum uitam detractionibus corrodentes: & aliorũ bona tẽporalia deuorantes: ſiue p auctoritatẽ eccleſiaſticã: ſiue p oblationem quaſi ſcis factam: ſiue per queſtũ quaſi ſub ſpẽ pietatis exactũ: ſiue p ſymoniacã fraudẽ: ptim etiam deſignat leues & uolatiles clericos & monachos ſectantes carnalia: deuorãtes ſpũalis uite uirorem. Quarto deſcribit poteſtatem nocendi eis a deo pmiſſam & cohibitionẽ ipſius p miſericordiam dei prouidã cũ ſubdit: & data eſt illis poteſtas nocendi ſicut habent ſcorpiones terre. Scorpio apparet facie blandus & quaſi brachiis ad amplexandũ expanſis: ſed cauda retro pungit & nocet ſuũ toxicũ infundendo. Sic perfecti hypocrite cum quodã exteriori & anteriori blandimento & fauore explẽt finaliter ſuas intentiones malas: ſiue tpalia extorquendo: ſiue cũ his cũ quibus ſe iungunt ſuas explendo luxurias: ſiue tranſfundendo in eos ſuas uitas pueſas. Deinde p cohibitionem ſubdit. Et preceptum eſt illis ne lederent fenum &c. per fenum &c. uirentia deſignat ſimplicem humilitatem & uirorem fidei pie & honeſte uite ſeruantes: per arborem uero perfectos & ſolidos: facientes fructum eminentium operum. Non permittit ergo deus eos ledi: niſi prius ipſi ſeipſos ledant per prauum conſenſum: & per hoc finaliter oſtendit pius ihs q electis ſuis omnia mala predicta non permittit nocere: facit eis proficere ad pertingendum ad illam menſuram meriti quã in ſeipſo & in ſua morte eis eterna predeſtinatione diſpoſuit. Carnalibus uero qui ſignum fidei & charitatis ieſu non habent i frõtibus. i. in conſtanti & aperto conſenſu mentis: nec in facie exterioris operis: tam in ſpũalibus q̃ in temporalibus nocent. Et tñ in his ſecundum limitatẽ dei prouidentie coartantur: pro quo dictum eſt illiſ ne occiderent eos. i. non permittuntur a deo: ut ſic repente eos in eterna morte precipitent: quin q̃diu ſunt in hac uita ſenſibili poſſint per penitentiã ab illorum leſura ſanari. Quinto deſcribit grauitatẽ doloris predictam ſequentis puncturam: unde ſubdit. Sed ut cruciarent menſibus quinq &c. Secundum Ri. quinq menſibus cruciantur carnales per ipſos: quia per quinq ſenſus adherent tranſitoriis. Permittuntur aliquando pro illorum oblatione affligi a reprobis: ut ſic ab illorũ amore retracti ad uera bona querenda aſſurgant: uel per quinq ſenſus: uoluit deſignare totum tempus quinti ſtatus ut quinarius quinario reſponderet: non q in

toto quinto tempore ſic inundauerunt huiuſmodi locuſte: ſed quia ex copia tempalium eccleſie & monaſteriorũ quinti temporis data cepit occaſio & incenſiuũ predictorꝝ malorꝝ: & etiam quia in eo ſep fuerunt aliqui ſimiles predictis locuſtis. Alias etiã decurſus quinti ſtatus iam dictis annis durauit: in cuius fine ſine dubio non uerſamur: uel quia carnales quinti temporis uacant precipue delitiis & cupiditatibus quinqꝫ ſenſuum in iuuenili etate: que maxime floret circa etatẽ tricenariã. Ideo cruciatum ex hoc tm̃ deſignat ꝑ quinarium & tricenarium: id eſt per quinqꝫ menſeſ. xxx. dieꝝ. Per cruciatum aũt deſignatur hic pungitiuus remorſus conſcie & timor gehẽne: qui fidelibus cum predictis locuſtis ĩ grauia predicta cadentibus non poteſt diſcernere defacili. Deſignat etiã iram & offenſã: quã temporalit̃ dãnificati & iniuriati habent contra predictas locuſtas. Deſignat etiam merorẽ & conſternationẽ quã multi de tantis malis ꝑ locuſtas factis concipiunt: ita ꝙ pp periculum ruendi in tentationes predictarũ locuſtaꝝ uiuere pertimeſcunt. Multi etiã ꝓ euaſione tantorũ maloꝝ & tã ꝑiculoſarum tentatõnũ quibus quaſi neſciunt quid credere debeant: peroptarent aperta martyria: & non ĩueniunt: propter pacem tempori quinto datam: fit eis in pace amantudo amariſſima. Sexto deſcribit ſeptem malas ꝓprietates: & ultimo octauam ſuperius poſitam harum malaꝝ locuſtaꝝ: pro prima dicit. Et ſimilitudines locuſtaꝝ ſimiles equis patis in prelium. i. ſunt fortes & animoſi & ꝓmpti: & a demonibus quaſi ab equitibus uel equitantibus agitati: ad omnem rixam & uindictam & ledẽdũ hoĩes tam ſpũaliter q̃ temporaliter & ad cauſidicationes: & horrenda litigia expediti. Pro ſecundo dicit. Et ſuper capita eorum. i. equoꝝ tanq̃ corone ſimiles auro. Nã gloriãtur cum male fecerint: & per ſuperbiam & temporalis glorie affluentiam & per ꝓlioꝝ ſuoꝝ uictoriã reputant ſe quaſi coronatos reges: & etiam ſepe ſibi promittunt eterna premia: quia dicunt ſe pugnare ꝓ eccleſie libertate. Signanter autem dicit tanq̃ corone & ſimiles auro: quia eorũ ſpes & gloria nõ eſt uera: ſed uana & falſa: nec auꝝ celeſtis glorie: ſed auricalcũ ſil̃itudinis fraudulente. Pro tertia dicit facies eaꝝ ſicut facieſ hoĩm: qa fingũt ſe hũanos & modeſtos & cũcta rationabil̃r agere. Pro quarta dicit. Et habebant capillos mulierum: quia cogitationes eorum & actus realiter ſunt molleſ & effeminati: & alios ad molliciẽ pertrahentes. Pro quinta dicit. Et dentes earum ſicut dentes leonum erãt tũ propter crudelitatem detractõnũ uitam & famã alienam rodentium abſqꝫ cõſcie freno: & precipue ſuorum emuloꝝ: tũ propter impiam rapacitatem temporalium per ſymoniã & mõ quocũqꝫ. Pro ſexta dicit. Et habebant loricas ferreas. i. ſic ſunt armati dura pertinacia: ne ſpũs ieſu intret ad eorũ corda: ꝙ nulla poſſunt ſagitta diuini eloquii aut incre pationis ſalutifere penetrari. Pro ſeptima dicit. Et uox alarum earum ſicut uox curruum equorum currentium ĩ bellũ: id eſt fama & ſonus tumultuoſi uolatus eorum ad opera ſua maligna: & ad ſua põpoſa extrinſeca nutrienda: ſic eſt tumultuoſus ſubditorum cum quibus habitat turbatiuus: ac ſi ſup illos populos hoſtilis ueniret exercitus: quia etiam ale quibus uolare uidentur clerici: eſt cultus dei ĩ diuĩs officiis: ut oñdat̃ peſſimus modus quo illud faciũt. Dr̃ ꝙ ſõitus alaꝝ ẽ ſicut ſõitus curruũ & equorũ currẽtiũ in bellum: quia ſic tumultuoſe & cõfuſe illud percurrunt: ac ſi finem officii intẽderent debellare: & magis uidetur rumor curruum perturbãtium q̃ cãtus uel deuota prolatio prouocãtium ad celeſtes dulcores. Pro octaua dicit. Et habebant caudas ſimiles ſcorpionum: & aculei erant in caudis earum: & poteſtas earum nocere menſibus qnqꝫ. Per caudam deſignatur finalis & occulta intentio: uel actuum ſequela: per caudam autem ſcorpionis uenenoſam: & qñ uult pungere uerſus ſuperiora & anteriora recuruatam: deſignatur intentio & efficacia uenenata in prauis eorum moribus uel erroribus & hoc ſub fraudulenta ſpẽ: quaſi per hoc ducat & ſtimulet ad reuerentiam dei in ſuis uicanis: q̃ſi ad bona ſuperiora & anteriora pr̃m exempla. In caudis igitur locuſtarum ſunt aculei. Tum quia ſubtiliter & acute penetrant corda illoꝝ quibus ſe familiariter applicant. Tum quia puncturam peccati & remorſus in corde illorum relinquunt. Tum qa ſepe eos in temporalibus aſtute & ſubtiliter ledũt. De menſibus quinqꝫ eſt ſupra expoſitum: licet ultra hoc poſſit dici: ꝙ ꝓut per has locuſtas ſignificãtur mali prelati in quibus non eſt legitima auctoritas: nec legitimus uſus clauis: tunc poteſtas talium non eſt niſi nocere: quinqꝫ menſibus: quia nõ pñt nocere niſi ꝑ pñti & in bonis temporalibus. Nam in ſpiritualibus pñt illos quidem q non habẽt uigorem illuminate fidei cruciare ꝑ formidinem ſuarum ſñiarum: ſed nequaq̃ occidere: quia talibus a uero cultu dei & animarum regimine deſtitutorũ ſñie non pñt apire uel claudere celum. Et quia hoc in fine quinti temporis erat futuꝝ: ut infra dicetur: ideo hoc credo a ſpiritu ſancto predictum. Septimo oſtendit ſummũ regem ipſoꝝ: quia enim uidẽtur fideles: licet moribus praui: ne ex hoc credantur eſſe de regno & familia xp̃i. Ideo contra hoc ſubdit ꝙ habebant ſuper ſe regem angelum abyſſi: cui nomen hebraice abaddon: grece autem apolion: & latine habens nomen exterminans: hoc ultimum dicunt aliquid addidiſſe latinum interpretẽ: quia liber in greco eſt ſcriptus. Ideo autem nomẽ eius hebraice & grece traditur: ut oſtenderetur ꝙ omnium malorum de omnibus nationibus hic talis eſt prĩceps: uel per excellentiam malitie: uel per immenſitatem potẽtie ul' uniuerſitatem. Poſſumus autem cum hoc dicere: ꝙ non eſt inconueniens ꝙ ſpũs ſãctus ꝑ os. Ioannis nomen iſtud expreſſerit in lingua latina: cum ipſe bene ſciret ꝙ quintus ſtatus eccleſie ad latinam magis pertineret eccleſiam: & taleſ locuſte cum rege ſuo hanc principaliter deuaſtarẽt:

licet autem per angelū abyſſi uniuerſaliter poſſit intelligi diabolus: tamē cū hoc uidetᷣ mihi ꝙ hic angelus abyſſi uocetur ille qui per abyſſalē malitiā demonū & illoꝝ ꝓcurationem malignā: & ſuiipſius ambitioſam aſtutiā: que in omni malo erat inabyſſata ad gradū ſummi pōtificii nō canōice ſed fraudulenter aſcendit: quē ſic tyrannice uſurpauit: ut ſupra ꝗ̄ credi poſſet uniuerſaliter cōtraſtaret: qui fuerunt in gemitibus preteriti tēporis: ſciunt ꝙ ꝓprie additū eſt: & latine hēns nomē exterminās. Nam licet in multitudine locuſtaꝝ ſint diuerſe ꝓprietates male predicte a diuerſis malis locuſtis diuerſimode pticipate: ſi quis ſubtiliter oculos mētis aperiat: & oēs modos & actus uite & regiminis huius extermiationis diligēter examīet: uidebit oēs tanꝗ̄ in maloꝝ principe conuniri: ut merito dicatᷣ angl̄s abyſſi & rex huius peſſime uaſtitatis. Deinde ꝑ ſecūda tentatione .ſ. manicheoꝝ hereticoꝝ & paterenoꝝ inūdantiū eſt expōitio ſancti abbatis Ioachin ꝙ ſtella de celo cadēs fuit aliqs clericus ſcia litteraꝝ imbutus: qui clauē ſcientie praui dogmatis & poteſtatē inueſtigādi pfunda ſapie falſe non dei accepit a pr̄e mēdacii. Puteus aūt abyſſi eſt pfunditas hūane malitie & aſtutie adinuentionis falſe: de qua fumus erroris ꝓcedit ſolē & aerē obſcurantis: quia nō ſolū plebei ſed & multi ſacerdotes & r̄ligioſi: multiqꝫ pncipes & milites fuerūt hoc errore infecti. Heretici autē ex hoc errore geniti ſunt locuſte de fumo putei exeuntes: quos apoſtolus .i. thy. iiii. ſatis aperte & litteraliter tangit dicens. Spiritus aūt manifeſte dicit ꝙ in nouiſſimis tpibus diſcedēt quidam a fide attendētes ſpiritibus erroris & doctrinis demonioꝝ & hypocriſi loquentiū mendacium: & cauteriatā .i. aduſtā & corruptā hēntiū ſuā conſcientiā ꝓhibentiū nubere: & abſtinere ſupple docentiū a cibis quos deus creauit &c. Ad lr̄am eni maichei condēnat matrimoniū & oēm creaturā corporalē: tanꝗ̄ ſecundū eos a deo malo creatā: & ideo a qbuſdam cibis dicūt abſtinendū: ſicut ab augmētatiuis ſubſtātie dei mali in edētibus ipos: & ex hoc etiam cōdemnāt matrimoniū: qr per eiuſ actū dicūt augeri ſubſtātias a deo malo creatas. Non aūt pmittuntur ledere fenū .i. ſimplices fideles q interrogati ab hereticis mox aures auertūt: dicētes nō eſſe ſuum: ſed clericoꝝ diſputare de fide. Non etiā poſſunt ledere arbores .i. pfectos & pitos in fide: ſed ſolū carnales ſigno dei carētes .i. zelo fidei: ac reuerētia xp̄i & eccl̄ie ſue ſancte. Quod autē nō pmiſſum eſt occidere ſed cruciare mēſibus qnqꝫ dictū eſt reſpectu illoꝝ carnaliū: quos nō oio in ſuū errorem trahūt: ſed ſolū ſuis ſtimulis in dubiū ualde cruciatiuū inducūt: detrahēdo .ſ. fidelibus pp mala exēpla que i prelatis & clericis abundare demonſtrant. Vnde & hec eſt una de maximis cauſis: que illi apparētiam preſtat errori. Hec aūt iſtar ſcorpii faciūt ſub blanda ſpe & cōpaſſione aiaꝝ: quas dicūt ſe uelle ad uiā ſalutis reducere. De predictis aūt ſic ſcorpioali ſtimule & dubio fortiter cruciatis: non tū i eoꝝ hereſim traductis: nec a uera fide extinctis ſubditᷣ ꝙ tales ꝗ̄rent mortē & non inuenient: qr predictū cruciatum ad maiorem mortē reputāt: & ante eligerent mori ꝗ̄ pdictis ſtimulis cōtra ueritatē fidei cruciari: ſed ñ uult ieſus eos mori: ſed ſic tentationibus exerceri. He locuſte ſunt quaſi equi parati in preliū: qr pro ſuo errore defendēdo & ꝓpagādo ſunt aioſi uſque ad mortē. Per faciem aūt hūanā ficta humilitas: per dētes uero leonū uera imanitas deſignatᷣ. Per capillos uero mulieꝝ qui longiores ſunt ꝗ̄ uiroꝝ deſignatur orōnis ꝓlixitas & opandi aſſiduitas quibus ſuū errorē debili ratione ornant: & in his qui pfecti dicuntᷣ inter eos in ſuppliciū oculis apparēter componūt. Deſignatur etiā carnalis malitia & ſuperfluitas reꝝ & relaxatio uite: quam ſuis credētibus cōcedunt: qui de ſuis pfectis non ſunt: concedūt autem illis oīa mala facere: dūmodo finalr̄ uelit ab eis manuū impōitionē recipē. Per alas autē deſignantᷣ hi qui apud illos uocantᷣ pfecti: qui grādi uerborum ſtrepitu cōtra omnes reſiſtentes ſue fidei ſe uolare paratos aſſerūt ad modū equoꝝ currentiū ad bellū. Habēt etiā ſup ſe regem angelū abyſſi: qr unū quē dicūt apoſtolicum hēnt ſuper ſe: cui ſunt oēs ſubiecti. Licet autē abundauerit hereſis circa finē quinti ſtatus: in cuius finē tentatio miſtici antixp̄i qui eſt pcurſor & prepator uie illius magni & aperti: p quē debet fieri ut in ſeptima uiſione dicitur iudiciū meretricis: ꝙ tamē fundamentū illius tā miſtici ꝗ̄ apti non debeant eſſe pncipaliter de erroribus manichei ſatis patet. Primo qr hec ſecta hactenuſ p pl̄es doctores & pcipue per augu. eſt ſufficiēter cōuicta & exſufflata de medio. Nā hic ſuo tpe fundauit in Affrica: & ipſe ſolēne uolumē contra fauſtū compoſuit manicheū. Non eſt autē apud deū conſuetū ꝙ reprobata & cōuicta plene iteꝝ reducatur in preliū principale. Vnde contra hanc impiā ſectam nō opportet diutius inſudare: niſi ſolū circa uiliſſimas feces ſcopis laicalibus extirpādas. Nihilominus qr ille filius mortis nulli fidei ſtabilis erit: non eſt incōueniens ꝙ dum nitetur aſcendere ꝙ & hanc ſectā & alias peſſimas ſibi fauentes ſuſtineat: donec i culmine poſitus uolet ſe deum facere predicari. Secunda ratio eſt quia finales tentationes debent eſſe ſic ſubtiles & philoſophice apparentes: ut quaſi electi ſi eſſet poſſibile in illos inducantur errores. Secta autem paterenica & manicheorum habet maltos ita beſtiales errores: ꝙ non ſunt apti ſeducere ſapientes. Vnde prophetia paganica unum ſummū deum ponens: & temporalia ſub aliquo reſpectu magnificans & exſufflans iſta que ſunt fidei: in quibus intellectus captiuatur humanus magis ad hoc apta uidetur. Quod & apoſtolus per ſpiritum ſanctum uidetur preſenſiſſe: cum dicit ad Col. ii. c. Videte ne quis uos ſeducat per philoſophiam & inanem fallaciam ſecundum huius mundi elementa: & non ſecudum xp̄m. Quod diabolus ualde bene preſentiens iam uidetur preparaſſe materiam: dum ſectam Ariſtotilis per religioſos in culmie poſuit:

ſicut infra dicetur. Tertia ratio ad hoc eſt ex re-
ſpectu ad exercitium & illuminationem electorũ:
tam ex influxu ſpiritus ſancti:q̃ ex tentatione dia-
boli procurandũ:ſicut enim patet ex ſupradictis to
tus impetus ſpiritus ſancti ad fundandũ tertiũ ſta-
tum generalẽ mundi:& ſextum particularem eccle
ſie eſt ad renouationẽ perfectã euangelice uite:quã
totaliter deſtruit paganica ſecta.In his ergo magis
ſpiritus ſanctus exercebit electos:q̃ in cõfutatione
erroris beſtialis manichei.Et qr diabolus hoc ual-
de bene preſentit:ideo per uiros religioſos ſic paga
nicos inuoluit errores:& ſic procurat eos principiis
fidei commiſceri:ꝙ multum preparauit apparẽtẽ
uiam:ut ueritas euangelii ſub illis dolis de medio
exſufflletur.Intellige autem ꝙ dolus erit talis: ꝙ q
deſtruent euangelium:defendere euangelium ſe ia
ctabunt.Et ſicut pontifices: & ſcribe: & phariſei ſe
defendere dicebant legem:& legis cultum:& ho-
norare deum:& tñ ipſi crucifixerunt filiũ dei legis
medullã & finem.Sic ſimilibus mõis ſimiles iſtis
in eccleſia dicent ſe tenere locũ xp̃i:& ueritatem do
cere euangelii & tamen ipſi ueram medullam euã
gelii & perfectionem uite xp̃i horrendis tranſgreſ-
ſionibus & malitioſiſſimis condemnationibus
crucifigent. Ad hoc eſt impetus diaboli contra
influxum ſpiritus ſancti.Et hic ſicut in alio capitu-
lo exponam tibi:& eſt ſupra expoſitum ſatis & iã
plene cõpletum. Vtrum autẽ aliquid aliud ſolẽ
nius & apertius circa perfectionem euãgelicã con
dẽnandam ſit futurum ignoro.Nam illud quod fa
ctũ eſt ſufficiẽter excludit a uero dei cultu:facientes
& ipſos eſſe peſſimos hereticos & antexp̃ianos ue
ra ratione concludit:ſi ꝑtinaciter perſtiterint in eiſ
dem. Ad primũ ergo & tertiũ ſenſum haꝝ locu
ſtarum magis currit generalis impetus reprobatõ
nis & malitie quinti ſtatus.Poſſunt autẽ litterales
expõitiones de his locuſtis ſuperius facte in ꝑmo
modo expoſitionis ad hanc tertiam expõitionem
de hypocritis impugnatoribus xp̃i uite faciliter ap
plicari.Et ideo pro tertio ſenſu generales cõditões
tranſcurro.Caſus enĩ huius ſtelle de celo in terram
hẽntis clauẽ putei abyſſi ip̃mq; apiẽtis eſt quorun
dam altioꝝ & doctioꝝ & nouiſſimoꝝ religioſoꝝ
cãus in terrenas cupiditates:& in pagãoꝝ curioſas
ſcias:& in multas opiniões piculoſas:ſectas diuer-
ſas:& ſciſmata in eccleſia excitãtes.Accepunt enĩ in
geniũ & clauẽ & ad apiendã & extollẽdã doctrinã
Ariſto.& Auero.& pluriũ paganoꝝ:& quaſi ĩ aliis
nihil ſtudẽt:& ad excogitandũ ꝓfunda & uoragio
ſa dogmata obſcurãtia ſolẽ ſapiẽ xp̃iane & euãgeli
ce uite:& puꝝ aerẽ religioſi ſtatus maculantia mi-
ris dolis:in tantũ ꝙ q̃dã eoꝝ dicũt pauptatẽ altiſſi
mã nihil hñ.iũ in cõi non eſſe de ſubſtãtia pfectõ
nis euãgelici ſtatus:& ꝙ melius ẽ hẽre ſufficientiã
aut ſaltẽ neceſſaria in cõi & contẽplatiuo que hoc
non hẽt:inq̃eta & impfecta conſiſtit:& qui ꝓprios
ſumptus portarẽt:quaſi loculos in p̃dicatione euã
gelii non deficit:ſed ſupererogat pfectioni. Alii ue-
ro his contradicẽtes dicũt uſum pauperẽ & artum
debitis circunſtãtiis regulatũ:ut dictũ eſt ſupra nõ
cadere ſub uoto euangelicẽ paupertatis:quod & de
facto in uita oñdunt ipſi ſe credere multũ relaxate
uiuẽtes:imo cõtrariũ aſſerẽtes q̃ſi hereticos condẽ-
nare nitunť.Quidã etiã ſeculareſ magiſtri abundã
tiam tẽporaliũ in cõi p̃poſuerũt in ſuis ſcriptis pau
ptati extreme paupis ieſu xp̃i:imo & ip̃am condẽ-
nauerũt impie:ut dictũ eſt ſupra.Quidã etiã maio
ris apparentie dicunt ꝙ ſacerdotes curati deſcẽdũt
ſecundũ gradũ:ſi euangelicã pfectionẽ uoto religi
onis aſſumũt:& ꝙ ſe ſubiicere hõi pp deũ: quod ẽ
plene abnegare ſeip̃m impfectis cõuenit nõ perfe-
ctis:dicuntq; ꝙ pauptas non eſt uirtus:qr p̃uatio-
nẽ dicit:cũ tñ certũ ſit ꝙ magis poſitiuũ ponat in
aĩa:q̃ cõis uirtus.Vnde & ipſa uirtus eſt pfectorũ:
uel aliquid cõi uirtute melius. Alii etiã filii diaboli
hoc ip̃m dicũt de uirginitate:qr non tenet mediũ
in delectationibus tactus:imo ꝙ tales horrende in
cident in extremũ.Quidam uero ſolũ ſeculares ſed
religioſi talia dogmata paganica ſuis theologicis
tractatibus miſcuerunt:ut ex his multi clerici pili-
us phantes occaſione accepta oẽs articulos fidei ni
deanť reiicere p̃ter unitatẽ dei:dicuntq; phiam ſo-
lam mũdanam eſſe uerã: & humano regimini ſuffi
cere ad uirtuoſe uiuendũ:dicũtq; mundũ ab eterno
fuiſſe:& deũ per ſe & ĩmediate nihil poſſe opari de
nouo:qr q̃cq̃d ĩmediate potuit fecit neceſſario ab
eťno. Sequũťq; errores Auer.& nõ ponũt ĩ libero
arbitrio niſi quandã falſam inſufficientẽ & chime-
ricam libertatẽ.Malus eſt iſte puteus abyſſi:& ma-
la apertio eius:peior ẽ fumus: & peſſimus fructus
eius.Nã de fumo predicti caũs & aptionis:licet nõ
quo ad oẽs errores predictos exierũt locuſte.i.reli-
gioſi paganice phie ſequaces leues & uolatiles cu
pidi & carnales hypocritaľr uiuentes:& uirentia p-
fectionis queq; rodẽtes:qui cõtra oẽs eis non fauẽ
tes aĩoſiſſime cunctanť quaſi equi currẽtes in bel-
lo:& cõtra ſtatũ uiroꝝ ſpũaliũ eoꝝ hypocriſim per
fecta conuerſatione denudantiũ:zelũ amarũ:& bel
lũ acutũ aſſumunt.Vox autẽ alaꝝ.i.ſuarũ ſentẽtiaꝝ
quas altiſſimas & p̃uolantes eſſe p̃ſumũt: in miris
litigiis clamoribus & furiis eſt ſicut uox rotaꝝ &
tumultuoſi exercitus currẽtis in bellũ. Hec aũt que
iam diu eſt fuerũt iniciaľr ſeiata cõtinuo ſuccreſcen
tes defectuoſo augmẽto malã conſumationẽ pre
ferũt de ꝓpinquo.In his tamẽ malis nõ pmittunť
ledere:uel nocere ſpũm pfectoꝝ quaſi arboꝝ: nec
etiã ſimpliciũ uirorẽ ſpũs uite xp̃i ſeruantiũ: uel de
uote adherentiũ eis.Ceteros uero hincide uacillan
tes:qui bene uident ſe a ſua ꝓfeſſione deficere: nec
tamen hẽnt nouũ ſcriptũ in fronte mẽtis ut eã ue-
lint:uel poſſe ſe credant plene ſeruare. Sic uenena-
tis aculeis rõnum & exẽploꝝ ſuorũ cruciãt ꝙ mo-
ri p̃eligerent:añq̃ uiuere in tanto conſcientie crucia
tu.Bene nouerunt hoc illi qui ſunt in religionibus
relaxatis:qui tamen a ſpiritu dei nõ ſunt plene mor
tui:ſed a relaxationibus locuſtarum pcuſſi & trach-

Nam illi qui nõ totaliter cruciant᷑ ſunt de numero locuſtarum percutientiũ: menſibus aũt quinque durat tẽpus: poteſtas locuſtaꝝ & cruciatus pcuſſorũ: quia dũ tpalia eis abnndabunt & ſenſuales appetitus eoꝝ qnq͡ꝫ mẽſibus deſignati: īter eos uiuentes ut dictũ eſt taliter cruciabũt. Hoꝝ autẽ defectus apoſtolus.ii.ad thymo.iii.deſcribit apte.d. Hoc aũt ſcito ꝙ in nouiſſimis diebus inſtabũt tpa piculoſa & erũt hoïes ſeipos amãtes: cupidi: elati: ſuperbi: blaſphemi: parentibus nõ obediẽtes: ſupple q̄ fundauerũt religioſos ſtatus: igrati: ſceleſti: ſine affectõne: ſine pace: criatores: incõtinẽtes: īmites: ſine benignitate: pditores: pteruī: tumidi: ceci: uoluptatum amatores magis q̄ dei: hẽntes ſpẽm pietatis ſupple diuini cultus & zeli aïaꝝ & religionis: uirtutẽ autẽ eius abnegãtes.i.ſuas regulas nõ ſeruãtes. Nã in regule obſeruãtia religiõis eſt uirtus: qr uero tpe Pauli pſeudo erãt apl'i ſil'es illis: ideo ſubdit: & hos.i. hoꝝ ſimiles de uita. Ex his eni ſunt q penetrant domos: & captiuas ducũt mulieres oneratas peccatis: que ſeducunt᷑ uariis deſideriis: ſemp diſcẽtes & nũq̄ ad ſciam ueritatis puenientes: & qr ſemp adiſcunt ſtudio uano: ideo nõ illuminant᷑ ad ueritatẽ a ſpiritu ſancto: & ideo ſequit᷑ impugnatio ueritatis per eos dũ ſubdit. Queãdmodũ aũt Ioannes & mambres reſtiterũt Moyſi: ita & iſti reſtiterũt ueritati homines corrupti mẽte reprobi circa fidẽ. Quia uero eoꝝ grauis & ultima ad nocendũ ptãs nõ eſt niſi p breue tẽpus: quod pp electos breuiatũ eſt: & ꝙ hic noïe quinq͡ꝫ menſiũ exprimitur. Ideo apoſtolus ſubdit: ſed ultra nõ proficient: inſcipientia enim eoꝝ fuit manifeſta: erit omnibus ſicut illorum fuit: licet hi autẽ quinq͡ꝫ mẽſes ſint ſupra expoſiti: forſitã tamen per quinq͡ꝫ mẽſes deſignant᷑ ad l'ram: ꝙ forte tãto tpe uel circa pmittent᷑ huius locuſte atrocius ſeuire. Sicut & iudei in qnq͡ꝫ uel ſex mẽſibus ultimis xp̄m fuerũt atrocius perſecuti: ſicut a feſto ſenophegie uſq͡ꝫ paſca: quod tũc fuit.viii.kl'.aplis: & tũc put Ioannis.vii.dr. Querebant eni eũ iudei interficere: pp quod in iudeã ambulare nolebat. Per facies uero hõis in locuſtis ſignificat᷑ in his hypocritis blãdimentũ adulationis & ptẽſa hũana diſcretio in oïbus ſuis factis. Per capillos uero mulierum ſubtiles & lõgos ſignificat᷑ ſubtil'r & cõtinuata ſollicitudo & excogitatio defendẽdi ſua tranſgreſſoria opa: & relaxatõis ſue ſtatũ: de talibus capillis ordinãtes caput ſuaꝝ intẽtionũ oñdentes plebibus ſe oïa iſta facer̄ pie pp dei cultũ & utilitatẽ populoꝝ: quaſi dicẽtes ſe eſſe martyres pietatis ad xp̄m p talia opera cõcipiendũ ī eis. Hiero. per mulieꝝ capillos dicit ꝙ hẽnt conceptus & actus uoluptuoſos. Quia ī his eſt realis rapacitas & deuoratio eoꝝ ex qbus deberet paupes ſuſtẽtari: ideo dr̄ ꝙ dentes earum ſicut dẽtes leonũ erãt: q uult aliqd de ore eoꝝ eruere: pbabit ī eis dẽtes nõ dubiũ leoninos: & qr nullã de talibus rephẽſionẽ ſuſtinere poſſunt: nec pmittũt ad intima ſua ītrare cõpunctionis ſpiritũ: & ſemper in oïbus īueniũt duꝝ excuſatiõis obſtaculũ: idcirco dr̄ ꝙ hẽbant loricas quaſi loricas ferreas. Quia uero in oïbus his malis dñt ſe eſſe dei pugiles & equi defenſionis eius: ac per hoc coronãdi facil'r. Idcirco dr̄ ꝙ ſuper capita taliũ erãt corone ſimiles auro. Real'r aũt ipſi ſunt coronati hedera antiochi p trãſgreſſione pñti: ſed ſi nõ cõuertẽt᷑ corõnans coronabit eos dñs tribulatione īferni. Et nota ꝙ quinq͡ꝫ mẽſes forte ſignificãt ꝙ ī fine qnti ſtatus erat xp̄i ſpũs crucifigẽdus quaſi quinq͡ꝫ plagis in ueracibus imitatoribus ſuis: ut uere poſſent dici mãibus & pedibus & latere uulnerati. Nam per manus ſignificat᷑ appẽtia celebris auctoritatis eccleſie generalis & ſeqla multitudis: qbus manus cõfodiunt uiroꝝ ſpũaliũ eiſ cõtraria īponẽtes. Vnde dicũt eos eſſe ïobediẽtes & cõtumaces p̄latis ſuis & eccleſie dei: & uiros paucos & ceruicoſos: & diuerſos a tota multitudïe ordïs ſui. Pedes uero per quos in fundamẽto uero figimur trãſfigunt ī uiris euãgelicis: qr cõtra ſcripturas & cõtra poꝝ pr̄m cõia documẽta dicũt eos figi ī ppã ſtultitia & uiſionibus uanis: & ꝙ īpoſſibilia accipiũt obſeruare: & cõtra exẽplũ xp̄i & apoſtoloꝝ loculos hẽntiũ ut dicunt eos uiuere aſſeuerãt: latus uero trãſfigũt: dũ fauore amicitie & ptãtis eoꝝ: & oblatis pmiſſionibus: & īcuſſis terroribus multos cõcipiẽtes ſpũm euãgelice regule a taliũ uiroꝝ imitatione perturbãt. He aũt locuſte ãgelũ abyſſi de quo dictũ ẽ ſupra ſingl'r hũerunt regẽ ſuũ ī ſuo ſtatu: qr per eius potentiã uiros euãgelicos de latina eccleſia eiecerunt: & tanq̄ regẽ ſuũ in ſtatu ſuo falſo magnificis pdicationibus extulerũt. Vide ergo q̄ expſſe malitia huius tpis ī cãtu qnte tube exp̄mit᷑. Sed & ī oïbus qnariis Apoc. ſil'ia declarant᷑: & nõ ſolũ in qnariis: ſed ẽt in ſenariis: qr bonũ paupertatis renouatũ ī tertiodecio centenario in ordibus mẽdicãtibus ad ſexti ſignaculi refert᷑ inſignia & corruptio ipſoꝝ maxïe euangelici ſtatus ad ſexti ultima feculẽta: ī cuius feculẽta ut patet ml'tipl'r ẽ ſpũs ieſu illuſſus piter & deſpectus.

Ieſus falſificatus Cap.viii.

Icut autẽ pius & patiens ih̄s poſt illuſiõnẽ & deſpectũ & poſt ml'tas īiurias fuit crucifixus & mortuus: ſic & poſt ml'tas illuſiones ſpũs ſui ī relaxatõibus ml'tis mortificata ẽ ueritas nõ ſolũ uite ſed ſcïe & doctrine & p̄latõis romane. Vt autẽ uideas quõ hec mala fuerũt a ſpũ ſcõ p Ioannẽ pdicta: & ut ml'toꝝ dictoꝝ & dicẽdoꝝ ſit magis ueritas clara: opportet ꝙ diſtiguamus diuerſa initia ſexti ſtatus & ultima ſexti: qr ī iſto intermedio debuit pcedere tẽtatio miſtici antixp̄i: ſicut in pleõ ſtatu ſexti debet īſurgere tẽpeſtas antixp̄i apti. Sicut aũt ī ſynagoga & eccl'ia ſiue ſtatus legis & euãgelii ſimul bellãdo cucurrerũt uſq͡ꝫ ad deſtructõnẽ hierl'm factã p Veſpeſianũ & Thytũ. Sic iã p cẽtum annos & uſq͡ꝫ ad deuaſtationẽ eccl'ie p ãtixp̄m aptũ currũt ſim'l feces eccl'ie & claritas noui ſtatus. Dicũt ergo aliq̄ de iniciatiõe ſexti ſignaculi ꝙ īcepit ī reuelatõe facta abbati Ioachin: q q̄ſi pus ſolenniter in eccl'ia hũc ſtatũ deſcribendo pdixit. Alii di

cũt ꝙ ĩcepit ĩ cõuerſione beati Franciſci:q fuit euã
gelice uite fundator. Alii dicunt ꝙ incepit ĩ zelo re
nouati ſpũs uiroꝝ ſpũaliũ de uita Franciſci rebellã
tiũ traſgreſſionibus uolentiũ regulã & ſanctiſſimũ
teſtamentũ pr̃is obſeruare pfecte:& a condẽnatõe
obſeruãtie euãgelice uite in uiris eiſdẽ. Alii autẽ ꝙ
ab exterminio Babylonis per.x.cornua beſtie q̃ dr̃
antixp̃s aptus. Sane oẽs has ſentẽtias credo ueras:
& diuerſis r̃ſpectibus ſolẽnem ueritatẽ hẽre. Quos
reſpectus neſciẽtes diſtĩguere doctrinã multoꝝ il-
lumĩatoꝝ falſam eſtimauere doctrinã. Nam tales
drĩas ĩ ĩchoatõe eccl̃ie p euãgeliũ tibi tradã. Nã Lu
cas inchoat euãgeliũ xp̃i a Zachatie ſacerdotio:cui
de Ioãne p̃curſore facta ẽ ꝓmiſſio & ꝓph̃ica reuela
tio de xp̃o ſtatĩ uẽturo. Math. uero ab humana xp̃i
generatõe. Marcus a xp̃i & Ioãnis p̃dicatõe. Ioan-
nes a uerbi trinitate. Sic ſexta opatio a reuelatõe fa
cta ſcõ abbati Ioachĩ & ſil̃ibus ſue p̃dicatõis exp̃ſſe
ſũpſit initiũ. A renouatõe uero regule euãgelice p
ſeraphicũ uiꝝ.F.ſumpſit ſue plãtatiõis exordiũ. A
p̃dicatõe uero & zelo ſpũaliũ ſuſcitatoꝝ:& a noua
babylõe reprobatoꝝ ſumpſit reflorĩtõis ſeu repul
lulatõis augmentũ. A deſtructõe uero babylõis ſu
met ſue clarificatõis cõplemẽtũ:iuxta qđ dicimus
euãgelii obſeruantiã clarificatã:qñ obſeruãtia lega
liũ eſt facta mortifera:& hierl̃m t̃rena deſtructa. Si
milia repies in ꝓph̃is. Nã initiũ.lxx. annoꝝ capti-
uitatis uno mõ eſt a.xiii.anno Ioſie: ſub quo cepit
Hieremias eã p̃dicare:& teriant̃ ĩ p̃mo ãno Darii.
Sicut patet Zach.i. Sil̃e hẽs de.lx.ebdõadibus dañ
de qbus trãſeo. Et ſicut ꝓph̃ie diuerſis mõis ad illa
initia & fines aptant̃:ſic & ĩ uiſiõibus Apoca.conti
git. Sil̃e hẽs exẽplũ ĩ ĩtroductõe eccl̃ie p xp̃m. Nã
nõ ẽ dubiũ ꝙ ml̃ta facta ẽ ĩpletio ꝓph̃aꝝ ĩ xp̃i or-
tu:ml̃ta ĩ ſue p̃dicatõis decurſu:ml̃ta ĩ ſue amoroſe
mortis trãſitu:ml̃ta ĩ ſpũs ſancti ĩ die pẽtecoſtes a-
bundãti deſcẽſu:ml̃ta ĩ exitu apl̃oꝝ a ſynagoge p
fidia:ml̃ta ẽt hierl̃m & ſynagoga deſtructa. Sic &
ſcd̃m iſtos modos diuerſos diuerſa eccl̃ie d̃ gẽtibꝰ
ſumunt̃ initia:& curſus plẽitudĩs tpm eius diuer-
ſimode teriant̃. Nã numerus tp̃is eius apte deſcri-
bit̃ in pl̃ibus locis apoc.q numerus eſt mille.cclx.
ãni:ſup quẽ numerũ abbas Ioachin oẽs ſuas reuela
tiones fundauit:q fuit uir magni lumĩs & uirmutis:
& maxĩe libros cõcordie noui & ueteris teſtamẽti:
in qbus mira ꝓportõe.xlii.generatões ſecundi ſta
tus.ſ.eccleſie de gẽtibus.xlii.generatõibus ſtatus p̃
mi:quas Mat.põit ſic cõcordãdo deſcribit. Accipit
aũt.xlii.tricenarios ãnoꝝ ꝓ.xlii.generatõibus ſecũ
di ſtatus. Quare autẽ ſic accipiat tricẽarios ꝓ gene
rationibus ſingul̃ oñdit libro.ii.d.ꝙ nouũ teſtamẽ
tũ differt a ueteri:ſicut ſol a luna:& ideo generatio-
nes ueteris teſtamẽti ad modũ lune creſcẽtis & de-
creſcẽtis p diſſil̃es ãnos currũt. In nouo aũt debue-
rũt eẽ ſtabiles:ſicut qr xp̃s ſol iuſtitie regnat ĩ ppl̃o
xp̃iano:& ſubdit:igit̃ ĩ teſtõ nouo nõ ſecundũ car-
nẽ accipiẽda ẽ generatio ſed ſcd̃m ſpũm. Iuxta illđ
Math.i. Quod ĩ ea natũ ẽ ex ſpũ ſcõ ẽ. Et qm.xxx.
ãnoꝝ erat xp̃s qñ cepit hẽre ſpũales recte ſpatiũ ge
neratõis ĩ nouo teſtõ.xxx.ãnoꝝ numero teriat̃:ma
xĩe cũ hoc ſignificet̃ ĩ nũero dieꝝ: qbus ml̃ier pa-
ſcit̃ ĩ ſolitudĩe a facie ſerpẽtis:accepto die ꝓ ãno:&
mille.cclx.diebus ꝓ totidẽ ãnis:multa dicit ibi de
iſta materia. Attendendũ aũt ꝙ ſpũs ſanctus ꝓph̃i
cus ſepe tangit mentẽ ad generalia unius ſtatus:&
ex illis generalibus dimittit poſtea negotiari ĩtel̃e
ctũ hũanũ:& ĩ illo tali negotio põt ſe.fl̃itas ĩmiſce
ri:nõ tñ pp hoc p̃mũ lumẽ ẽ fl̃m:& illa fl̃a cõcl̃io
elicita ꝓ tãto nõ ẽ erronea:qr nõ ẽ ptinaciter affir-
mata:& ab ill̃ nõ niſi cũ dubietate accepta:licet ali-
qñ ſimpl̃r ꝓferat̃. Hoc dico ꝙ generalia ſtatus ter-
tii ſcũs hic abbas & cõditões opationũ ſexti ſigna-
culi clara luce pſpexit. Spãles uero cõditões & cer-
tas ſignificatões tpm ſub opiniõe deſcripſit. Et iõ
ẽ excuſandus:qr cũ luce aurore ſexti ſtatus fuit ĩ te-
nebris ſexti:tñ illa general̃ ſignificatio cõcordie in
choãdo numerũ ml̃tis a xp̃i ortu:quã ip̃e abbas ac
cepit uſqꝫ ad tp̃s ſuũ magnã hẽt rõem & notabilẽ
ueritatẽ. Dicit aũt li.ii.concordie:ꝙ tertii ſtatus ini
tia p̃ſto ſunt:& ip̃e fuit uſqꝫ.m.ccv.& ãno ſeq̃nti q
fuit ſextus generatõis.xli.fuit fundatus initial̃r ter
tius ſtatus.F.ĩchoãte ſtatũ euãgelicũ renouare. Ex
tũc aũt oĩs pſecutio facta euãgelico ſtatui ad pſecu-
tões ptinet antixp̃i:& ĩ ſeq̃nti generatõe.xlii. cepit
pſecutio quorundã magr̃oꝝ cõdẽnantiũ euãgelicã
pauptatẽ. In ip̃a ẽt fuit Fredericus .ii.cũ ſuis cõplici
bus eccl̃iam dei atrociter pſeq̃ns:cuius adhuc r̃ma
net mala cauda. Prout aũt ĩchoat̃ iſtud tp̃s a chriſti
baptiſmo:ſic ĩ generatõe.xli.cepũt hi duo ordines
euãgelici p totã eccl̃iã latinã ĩ doctrina florere:& ĩ
xlii.generatõe ml̃ti fuerũt errores piſius añxp̃iano
rũ hereſum fundam̃ta:q fuerũt p ep̃m & magr̃os
dãnati. Prout uero ĩchoant̃.m.cclx.ãni a xp̃i morte
ſic ĩ.xli.appuerũt mala Mãfredi & Corradini:cõtra
quos rex Carolus ẽ uocatus. Et ĩ.xlii.generatõe Pe
trus rex aragonũ ĩuaſit regnũ Sicilie:cuius opus nõ
dũ finẽ accepit. In fine ãt xlii.ſ.ab ĩcarnatõe xp̃i.m.
cclxxxiii ãnis trãſactis q ſt̃ ab eius paſſiõe & mor-
te:& aſcẽſu ad celos:& miſſiõe ſpũs ſci recte p̃dcũs
numerus ml̃ieris:ĩ quo tpe ip̃a mulier ĩ apl̃is ẽ fun
data cõplet̃ p̃dictus numerus q ml̃ieri attribuit̃.c.
xii.& tũc illa horrẽda nouitas reiectõis Celeſtini pa
pe & uſurpatõis ſucceſſoris ſup eccl̃iã ẽ adducta. At
tẽde aũt q̃ cõgrue ibi ĩ.iiii.uiſiõe ẽ dictũ poſt raptũ
filii ſui:haud dubiũ xp̃i ih̃u q ẽ beatiſſime uirgĩs &
totius eccl̃ie ſpõſus & filius ꝙ ml̃ier fugit ĩ ſolitu-
dinẽ:pp qđ tria ſiml̃ ĩtelligũt̃. Primus ſtatus xp̃ia
ne ꝓfeſſiõis a ſtatu iudaiſmi factus ſeq̃ſtratus & ſo
litarius. Secũdus ſpũalis & celeſtis cõuerſatio & cõ
tẽplatio q̃ ẽ a carnalibus ſolitaria:ad quã tũc fuit ec
cleſia ſubleuata. Tertiũ ẽ gẽtilitas rõana: q̃ tũc erat
a deo & diuĩo cultu deſerta. De hac ſolitudĩe dicit̃
Eſa.xxxii. Erit deſertũ ĩ chermel.i.romana eccl̃ia ſic
pinguis ĩ gratiis: ſicut p̃us fuerat iudea & chermel
.i.iudea ĩ ſaltũ reputabit̃:& hitabit ĩ ſolitudĩe iudi
ciũ & iuſtitia. Et ca.xxxv. Letabit̃ deſerta & ĩ uia:&

exultabit ſolitudo: & florebit quaſi lilium: & mlta ſunt ſilia i pphis: & ſeqt̃ i apoc. ꝙ i deſerto gētilita tis hēt locū a deo patū: ut ibi paſcāt eā diebus. m. cclx. certū ē aūt ꝙ a xp̄i morte fuit ſynagoga repro bata. Vnde ppē qtū ad illā Ioh. xii. dr̃. Nūc iudiciū ē mūdi: qr illa debebat iudicari. Et qr tūc ſicut i ra dice diabolus de gētilitate expelli: idcirco ſeqt̃ nūc pnceps huius mūdi eiiciet̃ foras. Hoc aūt ad lrām rndit ihs qñ gētiles dixerūt. Dñe ihm uolumus ui dere. Notabilis ergo finis iſtius manſiōis uidet̃ ſi gnari i fine. m. cclx. ānoꝝ ab hoc terio: ut tūc uidea tur hec māſio iterrūpi: quo ad regimis romane ec cleſie ueritatē: quod magis declarabo ifra: cū qntā ptē uiſionis huius his ſecibus qnti tpis applicabo. Do aūt tibi duo myſteria qbus cōueiens fuit tāto tpe iudeā relinq & ſtatū euāgelicū i gētilitatē ptē di: añq cōuerteret̃ incredula ſynagoga. Nam ſicut plebs iudeoꝝ nolēs creder̃ duobus exploratoribuſ terre pmiſſe. xl. dieꝝ nūo pagrate: put dr̃ Nu. xiii. Sic pro icredulitate eius ad pdicationē xp̄i & Ioh. m. cclx. diebus ſeu tribus ānis cū dimidio factā da ret̃ ſibi i pēa ānus pro die: ita ꝙ nō itraret terrā ſan ctā: ſeu ſtatū redēptōis xp̄i: uſq dū cōſumarēt̃. m. cclx. āni: dr̃ ei ſic Nu. xiiii. Filii uri uagerūt i deſerto ānis. xl: & portabūt fornicationē ueſtrā dōec cōſu mant̃ cadauera prm i deſerto iuxta nūm. xl. dieꝝ: qbus cōſideraſtis terrā: ānus p die iputabit̃. Se cundū myſteriū ut unitas & ſimplicitas & hūilis p uitas xp̄i ihu pdicātis i carne mortali oñdat̃ redun dare i plenū: ſeu ānualē ſolis circuitū: & ut ex hoc plenius appeat ꝙ tēpus eccl'ie in plēitudie gentiū & hēt notabilē plēitudinē: ſicut uſq ad xp̄m pleni tudinē hūit tp̄s ueteris teſtamēti: & de hac dr̃ Gal. iiii. Ac ubi uēit plenitudo tpis miſit deus filiū ſuū. De pma uero plēitudie gentiū dr̃ ad roma. xi. dōec plēitudo gentiū itrauerit: & ſic oīs iſrael ſaluus erit: & hoc uocat apoſto. myſteriū. i. ualde ſecretū ibidē. Nūerus aūt. m. cclx. dieꝝ cōtinet i ſe. xlii. mēſes an noꝝ: ut ſicut p. xlii. māſiōes cucurrit ppl's i deſerto ab exitu de egypto uſq ad igreſſum terre pmiſſe: & ab Abrahā uſq ad xp̄m currit Math. p. xlii. gene ratōes. Sic etiā i deſerto gētiliū p. xlii. menſes. xxx. qſi ſpūaliū generationū a receſſu eius a ſynagoga uſq ad reditū eius ad illā itroducendā ad xp̄m i fi de cucurrit. Hic aūt nūs pp diuerſa myſteria nūoꝝ icludēda uarie noīat̃: ut pfectōes mltiplices oñdāt̃ i eo. Nā nōiat̃ tp̄s: & tpa: & dimidiū tpis: q ſūt tres āni & dimidius. Noīant̃. xlii. mēſes: &. m. cclx. dies ut ēt pp pmam cām ab itellectu excludant̃ idigni. Quia uero myſteria nō ſūt certa pp eoꝝ uariationē mltis mōis poſſibile ordīe cōgruo p euidentiā ſci appet: tūc ꝙ illud itēdebat ſpūs ſcūs i myſterio clau dere qd' pfectū appet: idcirco ad facta nr̄i tpis acce damus & qntā ptē huiuſ uiſiōis ad h̄ applicemus. Quia uero hec uiſio. iiii. ſub typo mlieris uidet̃ ec cleſiaſticā deſcribere dignitatē: q i pmo eſt mlier a micta ſole: & i fine qnti quo ad maloſ ē babylon & meretrix iudicāda. Idcirco i iſta uiſiōe qnta ps ſūmi tatē maloꝝ platōis eccl'ie i ſuo peiori uidet̃ deſcri bere. Recordare āt ꝙ ſicut ſupradixi tibi pphas tri plicē xp̄i aduentū i eadē lr̄e textura pdicere: & i aliq pte lr̄e magis ſe offert unus: & i alia alius: tñ totū ſi mul itellectū pphie elucidat: ac p hoc ē obſcura in telligētia i pphis. Sic & hic liber plēiſſimus & fecū dus i ſenſibus plura cōtinet i ſua textura. Tñ qr mi ſticus añxp̄s parat uiā apto: idcirco ſp qñ de uno lo qt̃: reliquū itus claudit: miſticus añxp̄s nō erit ue rus platus: ſed pſeudo xp̄s: & ſpūm xp̄i i uita euan gelica condēnabit: ut dcm̄ ē ſupra: & idcirco tenet typū Anne & Caiphe xp̄m condēnantiū. Apertus añxp̄s faciet iudiciū de babylōe. Nō dubiū: qr fo r te iućiet iā eā iudicatā: & poſtea pugnabit cū uerita tis pcōibus Enoc & Helia: q iacebūt mortui i plate is ciuitatis magne: q dr̃ ſpal'r Sodoma & egyptus: ubi & dñs eoꝝ crucifixus ē. Vide lector myſterium ad tp̄s iſtud circa ſpūales Enoc & Heliā. F. ſ. & Dñi cum: qui miſſi ſunt precones ſecundi aduentus chriſti: ſicut & illi tertii aduentus ad iuditiū: & pu gnabūt. imo pugnauerūt cōtra miſticū añxp̄m in platea ciuitatis magne. i. i latitudie relaxatōis eccl'ie iacēt mortui i ſtatu corrupto i filiis: qr ad initia ec cleſie ſunt plapſi i qbus uitiis cōſiſtit miſticus añ xp̄s: q oīa uitia i uno ipio magis i plēitudie appe būt: uel iā appuerūt. Nā ſicut iſte aduētus medius xp̄i ihu dr̃ rēouatio ſpūs eius euāgelico ſtatu dato eccl'ie i mltis pſonis: licet āgl's hēns ſignū dei. F. ſit pncipal' i eis. Sic añxp̄s iſte miſticus: q huic repu gnat aduētui i caterua ſeculēta qnti ſtatus: q i locu ſtis ē ſupra expōita continet̃. Licet ſit ibi unus ulti mus rex eoꝝ pp oīmodā pncipalitatē i malo: ad tā tū aūt malū nō potuiſſet ſubito deduci ſcitas plato rū qnti tpis niſi magno tpe pūs icepiſſent ruere p ābitōes pōpoſas: & tpaliū faſtuoſitates ſupfluas & mltiplicatas: ſymōiacas auaricias: & electōes puer ſas: & carnales pmotōes ſuoꝝ: & negligētias ſpūa liū cultuū & altaꝝ uirtutū: ut ſic malis diſpōibus p ābul' pōitis: tandē diabolus poſſet huiuſ peſſimi i troducere malā formā. Nā Iaſon & Menelaus. & al chimuſ & mlti alii ſymōiaci & hōicide pcedūt: añq ueiant ānas & caiphas i qbus ſynagoga efficit̃ dei cida: ſic & i eccl'ia mlti plēi uitiis: & apiētes uias ml tis malis: & multaꝝ occiſſores uirtutū pceſſert: añq āgelus abyſſi pōeret̃ rex locuſtaꝝ: q occidit xp̄i ſpi ritū & euāgelicū ſtatū eius: quē paulo añ Celeſtius eū pcedēs i ltimis. F. filiis p bullā autēticā ordiaue rat reflorere. Nec uideat̃ hoc modicū: qr ſucceſſu tē poris breui deus hoc fuiſſe ſcelus maximū declara bit. Et bñ ita paꝝ uidebant̃ reputare pncipes ſacer dotū & phiſei occiſionē xp̄i quā fecerūt: cū dicebāt Mat. xxvii. Recordati ſumus ꝙ ſeductor ille dixit adhuc uiuēs: poſt tres dies reſurgā: xp̄m & eius reſ ſurrectionē deriſionē hētes: nec p eius morte' fcā emiſſerūt unū cyathū uini bibere: qn potius ſola tiis de eius morte uacabāt. Teſtē iuoco oīporentē ihm: q i hoc ſacro mōte in teſtimoniū ſacratiſſime regule & doctrīe. F. ipm dignatus ē p ſemetipm ſe raphico calculo cōſignare: ꝙ ſicut ipoſſibile ē euā gelicā regulā euacuari: & ſignifeꝝ xp̄i. F. i ſuo itroi tu i celū fuiſſe ſeductū uel ſeductorē. Sic ipoſſibile eſt qn illa lr̄a & puilegiū euāgelice regule & ſancti

ſimi teſtaméti:quá bullauit bone méorie celeſtinuſ n̄ ueíet ad tátá exaltationé ſpũs ih̄u xp̄i ꝑ totũ mũ dũ:qué cognoſcet oís futura natio ꝙ í illa ꝑfectõe tũc ínouáda ſtat nũc p̄nl̄is ítétio ſp̄s ih̄u xp̄i:nec er ret eccl̄ia í cognitõe mali qđ fecit:qr niſi ꝑ ſuas re laxatões occidiſſet euágelicá uitá & illos duos te ſtes p̄dcõs q hodie iacét í ſua platea ſine capitibus cõiunctionis ꝑfectionis paterne:non potuiſſet ipſa deuéire ad tantá calamitaté: ꝙ ueritaté uirtutis al̄s auctoritatis í ſũmo capite ꝑ ítruſioné erroneã & du rationé uiolentá tanto tp̄e ꝑdidiſſet. Ná hi duo te ſtes ueritatis re conſtátia reſtitiſſent:q nũc teſtimo niũ mortis ſue fuerũt pſeudo ꝓph̄e illius miſtici añ xp̄i. Ad plená aũt declaratioñé totius iſtius tra ctatus & ſupioꝝ opportet q̄ſi totũ librũ apoca.ex põi:í qbus clare patet iſtius tp̄is ruina:ſi ſpũs ih̄u li brũ ſignatũ apire digneť:ſed curſus huius uoluis n̄ admittit:ſed ſaltẽ qntá ptẽ q̄rte uiſiõis ad pñſ addu co:q̄ ícipit.xii.c.í fine. Et iratus é draco í mulieré:& abiit facere preliũ cũ reliquis & cetera. Iratus draco dr̄:qr táto magis í eccl̄iá furit:q̄to magis a ſcis cõ fuſſus fuerit:& qr una uia ꝓſtractus ꝑ illá eandé n̄ audet reſurgere. Ideo doloſus dr̄ abire í nouá mali tiá íuéire. Et qr circa finẽ q̄rti ſtatus ꝑ ſaracẽicá beſti am & hereſes ml̄tas oriẽtales:pl̄es ꝑriarchales de uaſtauit eccl̄iaſ:iratuſ ꝙ romaná tanq̄ xp̄i ſingularẽ ſponſam:& ab ip̄o ꝓtectá nõ potuit fermétare:nec ꝑ hoſtilitaté deſtruer̄. Iõ ip̄a ſic filiabus ſuis orbata dr̄:q̄ſi reliq.i.a p̄ori uaſtitate relicta:& qr í ip̄a fuit fi des uera:& uita ſcá:& auctoritas certa quo ad p̄mũ curſũ qnti ſtatus í pontificibus ſcis:iõ ꝓ his tribus tria dicit:ꝓ p̄mo ꝙ ſunt de ſeie eius:ꝓ ſecũdo ꝙ cu ſtodiũt mádata dei:ꝓ tertio ꝙ hẽnt teſtimoniũ ie ſu xp̄i. Et qr iſtá ſanctá eccl̄iá nõ potuit uícere ꝑ he reſes & martyria:nec ꝑ ſaracẽica bella:ideo q̄ſiuit ue nenũ íducédo relaxationẽ omniũ uitioꝝ í effrena ta multiplicatione temporalium. Quátum ad hoc dicit. Et ſtetit ſup arená maris q̄ſi dicat tp̄alibus ſe eccl̄ia iuuit í extirpatõe hereſũ tp̄alibus reſiſtit bel lis ſaracẽoꝝ pace tp̄ali fugit mortes martyrioꝝ. In tp̄alibus ergo qbus nũc uirtuoſe utiť opportet qn tũ p̄liũ excitare:n̄ ad auferen̄ ſibi ſicut erat q̄rtũ bel lũ ſaracẽoꝝ:ſed ad ꝓcurandũ áplius inũdare: ut ꝑ uerſo eoꝝ uſu efficiať uitioſa:& ſp̄õſo odibil̄:& mi hi adultero uiro coniungatur. Temporalia autem per arenam terream pulueroſam & ſterilem ſignifi cantur. In his durauit tentatio iam annis qngẽtis: & ſtati textus currit ad ultimũ qnti ſtatus:ubi taliũ maloꝝ fuit íundatia turbuléta:quá noíe maris ap pellát:cũ dicit. Et uidi de mari &c. Et licet iſtud ca. xiii.hẽat ſuá reuelationẽ ad añxp̄m aptũ:tñ nũc ap plicamus ad ſuũ p̄curſorẽ miſticũ. Attẽde aũt ꝙ in hoc libro qñ fit cõpatio mariſ & terre:ſi referanť ad íſideles & fideles:tũc p̄mi ſignificanť noíe ma ris pp fluctuatões í erroribuſ & pccís: & ſecũdi no míe terre pp ſtabilitaté fidei & fecũditaté opeꝝ. Si aũt laicoꝝ & clericoꝝ p̄mi ſunt mare:ſecũdi terra. Sil̄r ſi clericoꝝ & religioſoꝝ p̄mi ſunt mare pp flu ctus ſupbie:& ſpumas luxurie:& abyſſum aſtutie: & aquas abundátes tp̄al̄ opulétie:& cõtinuũ mo tũ auaritie:& amaritudinẽ cauſidicatõis & male ui te:& ml̄tis aliis cáis. Religioſi dicunť terra pp con ditiones oppõitas q̄ repiunť í terra:q̄ refulgere de bẽt in eis. De utroqꝫ ſtatu hic deſcribiť diuerſo cur ſu & ordíe mala beſtia aſcẽdiſſe ad apl̄icá ſedẽ:de q bus nũc agimus. Pro p̄ma dicit ꝙ uidit de mari.i. de tẽpeſtuoſa uita clericali beſtiá q̄ſi uaſtiá aſcẽdiſſe qr aſcẽdit uſqꝫ ad ſummũ eccl̄ie ſtatũ. Dr̄ aũt haber̄ vii.capita hec beſtia ſecundũ Ricar.qr abũdant í ea vii.capitalia uitia:&.x.cornua:qr elate & ſupbe effer tur cõtra decalogi mádata. Dicit aũt.x. diademata eſſe ſup cornua:qr letať cũ malefecerit & exultat in rebus peſſimis. Diciť aũt ſil̄is pardo pp doloſas ua rietates & fraudes & ſimulatões quas facit ad explẽ das diuerſas malitias:q̄ſi diuerſos colores induere: pedes eius ſicut pedes urſi:qr ímundos & rapaces hẽt affectus. Os eius ſicut os leõis: qr cõminatiue & terrifice & cõcertiue í ſuo furore magis uideť le onine fremere q̄ loq hũane: niſi qñ uarietas pardi reqreret. Seqtur. Et dedit illi draco uirtuté ſuam & ptátem magná.qr í uirtute & ueuenata fraude dia boli aſcẽdiſſe uideť & regnaſſe tyránice:& uolunta tẽ ſuá í multis cõpleſſe. Seqť. Et uidi unũ de capiti bus ſuis q̄ſi occiſſum í morte:& plaga mortis eius curata é:& admirata é uniuerſa terra poſt beſtiá. Di ctũ é ibi ꝙ.vii.capita ſunt.vii.p̄ncipalia uitia:í qbus ſupbia p̄ncipať:que í hoc í ip̄o fuit ſumma:ꝙ ſe ui dit quaſi deũ ſup orbẽ regnare:& cõtra oía iura cõ munia nullo apiẽte os orbẽ eccl̄ie tyránice uſurpa re. Hoc caput accepit plagá mortis:dũ ꝑ duos car dinales colũnẽſes in hoc utiqꝫ dei milites licet in e ius ꝓmotõe magni fuerít pccõres:forſitan cũ cete ris diuío iuditio demẽtati:q alicui aíco ꝛ̄uelauit mi ſericorditer:ꝙ ſi hũiſſẽt peiorẽ:ip̄m ꝑmiſiſſet a dia bolo locari í ſede:qr hoc peccata eccl̄ie exigebant. Tũc inqt ꝑ hos duos cardiales plagá mortis acce pit:qñ publice ꝑ eos dictũ é & ſoléniter publicatũ: ꝙ canõice nõ itrauit uiuẽte Celeſtío:cuius reſigna tio cũ táta malitia & fraude ꝓcurata ꝑ hũc ſeducto rem & alios cõplices ſuos nõ ualuit:qui nullo mõ potuit ꝛ̄ſignar̄. nõ.n.aliquo mõ debuit excecata ec cl̄ia reticer̄:qn potius ueritati faueret. Et licet ml̄ti ml̄ta dicát de ítẽtõe faciẽtiũ plagá:ego tñ credo ue re ꝙ fuerũt a ſpũ dñi agitati fame & ueritatis ſolide cõprobata in ml̄tis. Sed & teſtimoniũ é magnũ ꝙ ſpũs dñi rexit eos:qr í pſecutõe p̄terita ad magnũ culmẽ ꝑfectõis aſcẽdiſſe dicunť:miraculoſe í ml̄tis pſecutõibus dicunť a deo ꝓtecti. Hoc unũ ſaltem magnũ mirabile patet mundo:ꝙ cũ p̄dicta beſtia ſic terrifice p̄ſideret:& minis & muneribus & dolo ſitatibus ínumeris:& ut mihi cõſtat diuinis oracul̄ ſanctis pſonis factis a deo malignoꝝ ſpũum auxi liis:ꝙ ẽt uſqꝫ ad me ſecretiſſimoꝝ ſuoꝝ reuelatiõe ueꝝ eſſe pueít:nullo tñ mõ ad eoꝝ cõprehenſionẽ potuit pueíre. Cecus é certe q nõ uidet eos dei ꝓte ctione ſaluatos. Sed eſto ꝙ mali hõies eẽnt:& ma litioſe hec diceréť:qđ nõ credo:ímo hoc ꝓ magno mũere ídubitáter teneo ſibi íſpiratũ a xp̄o. Nũqd nõ debuit ceca eccl̄ia exaíare audita & uidere ꝙ nũ q̄ in tp̄ibus p̄teritis ſil̄e accidit:ut ífra oſtẽdá: & ꝙ

iſtud ꝑambulū eſt ad diſſolutionē uniōis naturaꝝ in iħu:q̲ erit error principalis maximi antixpi.Hoc ergo fuit plaga mortis:qr oio hic debuit mori ſupbia auctoritatis eius ſtā:ſed curata eſt plaga mortis eius:& admirata ē uniuerſa tra poſt beſtiā. Modus āt cure eius iſta deſcribit̄ eodē ca.narratis maſ que fecerat cura eius:cū dicit.Et uidi aliā beſtiā aſcendētem de terra:& hēbat cornua duo ſiſia agni: & loq̄bat̄ ſicut draco:niſi hec mala beſtia aſcēdiſſet: q̄ humilis eſſe debuit:plaga mortis illius fere nō potuiſſet curari.Hec beſtia aſcēdens de terra ē religioſoꝝ caterua:q̄ ad dignitates eccl'iaſticas iā ē diu multū aſcēdere aſpirauit:qd̄ cognoſcēs pardus ꝑ medicinā plage ſue multos ꝓmouere curabat:& iō ipa anhelās aſcēdere q̄tū potuit ueritati reſtitit:caput peſſimū uulnerati & cur̄ adhibuit medicinā ꝑdicādo:aſſerēdo eiuſ legitimā auctoritatē & ſnias extollēdo. Cām aūt quare hec mala beſtia curare potuit:hanc tā legitime mortis plagā exp̄mit Ioannes cū dicit: ꝙ hēbat duo cornua ſimilia agni. Cornua quibus agnus ſine macula iħs uētilauit mūdū & expugnauit diabolū fuerūt ſcītas uite & ueritas doctrine.Et qr mūdus hic uſq̄ hodie i religioſis nouis mēdicātibus credidit.Idcirco iſtis duobus cornibus.ſ. ſcīa q̄ crediderūt eos ueritatē ſcire:& ſcītate credita q̄ n̄ dubitabāt eos tāte ſ'itati uelle fauere. Sic fuit oio curata plaga ueri uulneris:nec magis firmata fuerit cruēta beſtia hoꝝ cura:q̄ debilitata fuerit mortiferi uulneris ꝑcurſura. Poteſt ēt p hec duo cornua i religioſa beſtia ſignificari eminētia duoꝝ ordinū:qui uident̄ iħm ꝑegrinū & pauperē & ſcīn magīm ſingulariter imitari:ac p h̄ ſiſes eſſe eis q fuerūt i cura ꝑdicte beſtie in diuerſis gradibus p̄ncipales: tn̄ qr ex eis cardiales:archiepi:epi:& ordinū illoꝝ prelati lectores:& magr̄i alii & magni & pui cōiter ꝑdicabāt ꝑdicta: nō miꝝ ſi tātoꝝ uiroꝝ caterua apturā uulneris imenſi repelere & curare potuerit.Et tn̄ ita fuit ltimus ictus ꝙ multitudo inūabilis ferā mortē in auctoritate beſtie uel credebat ꝓ certo:uel cū multa ꝑplexitate cōſcie & dolore uiuebāt.Et in h̄ fuit ꝓꝑe pūctio caude ſcorpii locuſtaꝝ q hic impius abyſſi angelus ꝑſidebat.Vt aūt pateret mūdo q̄ falſa & mortifera cornua fuerūt iſta:dicit Ioānes ꝙ abſit ꝙ fuerit uera cornua agni:ſed ipia hypocriſis ſimulata.Vnde dicit ꝙ hec beſtia loq̄bat̄ ſicut draco:qr ſpū diaboli cecata & demētata:& uāitate & ſuꝑbie appetitu honoꝝ & ꝑuilegioꝝ ſuoꝝ:& timor̄ ꝑdendi ea agitata & ipulſa a uerbis ſimulatoriis & beſtiā cōmendātibus plena:qcqd ſit de aliis conditionibus eius de auctoritate ſua magnifice loq̄bantur.Vt aūt āplius declaret mala q̄ fecit hec beſtia:dicit ꝙ fecit oēs hītantes i terra adorare beſtiā primā cuius plaga mortis curata ē:qr oēs ferūt eius auctoritatē reuereri:& ad eius idulgentiā falſam totū mūdū cū miris adoratiōibus adduxerūt. Et ſigna magna dr̄ feciſſe:& i ptāte ꝑoriſ beſtie i cōſpectu eius: ita ut ignē de celo faceret cadere i terrā in cōſpectu omniū hominū:qr i cōſpectu eius & ubiq̄ p totū mundū plenitudīe auctoritatis eius fulti:ac ſi i cōſpectu eius ꝑdicabāt ueritatē & ſcītatē auctoritatis ſue ignē furētis iracūdie dei & eterne mortis facientes ſupreſiſtētes deſcendere de celo fidei xpiane:& ēt ignē ſpūs ſancti & eterne bn̄dictōis dei falſa promiſſione ſpōdentes oibus adorātibus p obedientiam hūilē huius male beſtie uolūtatē.Vnde & p ſentētias faciebāt occidi oēs q nō adorabāt imaginem beſtie.i.q eius beſtiales ſnias tanq̄ malitie ſue imagīes nō ſeruabāt tanq̄ ueras & diuinas.Ne aūt crederes ꝙ cōminatio poſſet nocere uel iuuare ꝑmiſſio:dicit ſpūs ſcūs p os Ioānis ꝙ hec beſtia ſeducit hītantes i terra:q̄ ſeduxit a ueritate & ſeq̄la p̄mi ueri pontificis totū mundū & huius malitioſe beſtie ſubdit ptāti.Poteſt aūt dici ꝙ per illa ſigna magna de celo itelligunt̄ tria:q̄ falſificabat illa mala beſtia tanq̄ faciēs tria horribilia ſigna ſ'a corā mūdo: & totū faciebat i uirtute ptātis ꝑoris beſtie:qr nō audebāt ſic ſublimato & potēti reſiſtere:& ſperabant iſtis adulatōibus p eā ad dignitatē aſcēdere:ſicut & i multis cōtingit ad ipoꝝ finalē ruinā.Primū aūt ſignū fuit grādis auctoritas eccl'ie totius:q̄ i colegio cardinaliū uidet̄ cōſiſtere:& ipſi hoc fecerāt: ac per hoc cōtradicere erat:ut dicebāt eccl'ie auctoritatē deſtruere:& cōtumacit̄ nō obedire.Sed hoc fuit falſiſſimū ſignū:qr i hoc ē maxīa auctoritas eccl'ie ꝙ a deo ē:nō a ſeipa.Et iō eoipo ē potētiſſima : quo p ſeipam nō pōt deſtrui:nec p aliud minus deo.Dicere ergo cardiales uel eccl'iā hoc nō poſſe:ē dicere eccl'iā ſūme poſſe:ſicut eoipo deus ē ſumme oipotens:quo ſuā oipotentiā ſibi ē ipoſſibile deſtruer̄. Sic & piiſſimus deus potentiā ſuā i ſummū pōtificē trāſfundēs licet electionē ipius eccl'ie cōceſſent: eiectionē tn̄ ſuo tm̄ iudicio r̄ſeruauit. In hoc ergo ſigno mala beſtia eduxit hītantes i terra. Scdm ſignū fuit grādis ſapie & uniuerſal̄ ſnie magrorum ſuoꝝ qbus cōtradicere uidebat̄ ſtultū:hereticū: & iſanū.ſed hoc fuit ſ'm ſignū:ſicut & p̄mū:qr ſcōꝝ ſnie magis ē ſtandū:quoꝝ fuit diuina ſapīa:q̄ iſtatiue ſcīe huius tpis ſeductorii:q̄ aere famoſo & ceco pagāe ſcīe ē iſecta:& ideo ipi erāt ſtolidi errātes & inſanii:qr ex ꝑſumptōe capitis ſui ꝑſumebāt ſanctoꝝ prm & doctoꝝ & cōſilioꝝ diffinitōibus contraire.Sicut abūde pōt ꝓbari:ꝑcurrēdo ſcōꝝ canonū iſtituta. Tertiū ſignū fuit ſophiſtica argumētatio rōnū:quas ex ſubtilitate hūani igenii ſemetipm palogizātis:ac p hoc ſeductoris & ſeducti: ad hec ꝓbāda ppl'is adducebāt dn̄tes m'ta iania. De qbus pōimus tm̄ duo:quoꝝ unū ē ꝙ papa poteſt oīa diffinire:& noua cōdere:ſecundū ꝙ cuilibet licet ſuo iuri reſignar̄. Quoꝝ p̄mū ē irrefragabiliter ueꝝ:ſed peſſime adductū ad ꝓpoſitū: cū dr̄ ꝙ papa pōt ſtatuere ꝙ oīs papa poſſit reſignare: & de h̄ nouū ius facere.Cū.n.deus poſſit oīa:ſeipm non pōt deſtruere:uel ſtatuere ſe non eſſe. Sic nec papa aliq̄d potuit ſtatuere:qd̄ auctoritatē ꝓpriam faciat uacillare:nec pōt aliqd̄ ſtatutum facere:qd̄ ſibi uel ſucceſſoribus ſuis tribuat uel minuat poſſe:nec ali

quid determinare quod ſancto euāgelio & canoni
biblie iueniat̓ ueraciter repugnare. Sicut ē iſte anti-
xp̄ianus articulus in quē errorē malitia ſuccedentis
beſtie occulto ſuo iudicio pmiſit deuſ incidere ſim
plicē celeſtinū:q̄ magis ut arbitror ſubiectiue:q̄ ma
ligne i hoc lapſus eſt:nō aduertēs tantū malū ſeq:
& credēs ſe redire ſine dāno eccl'ie ad ſuā optatam
qetē. Credo.n. φ i hoc ptinaciter nō firmatus fuiſ-
ſet:ſi collegiū cardialiū nō acceptaſſet errorem: ſed
ſtulti facti ſunt pncipes mēpheos ſapiētes cōſiliarii
Pharaōis & deẽert eccl'ie cōſiliū inſipiēs: ſed ſic exi
gebant ſue pores malitie:de qbus dictum ē ſupra.
Immobilē auctoritatē ſummi pōtificis xp̄s ihs oñ-
dit:cū dicit: Tu es Petrus: & ſup hāc petram edifica
bo eccl'iam meā.i.ſup me petrā firmā. Et ſicut im-
poſſibile ē dicere φ hūana natura renūciet uniōi p-
ſōali filii dei:ul' φ ſepet̓ ab ea:& ſoluat̓ uiculū unio
nis diuine:ſic ēt ipoſſibile ē φ ihs caput eccl'ie renū
ciet regimē eccl'ie pegrine. Sic ipoſſibile m'ri repu
taūt φ eius uicarius & uniuerſal' ſpōſus ſūmus pō
tifex poſſit ſepari ab officio regiminis eccl'ie: & ma-
xime mō fraudulēto & fallaci:ſicut fuit utiq; celeſti
nus. Et qr ān̄xp̄s aptus illā unionē diuinā xp̄i ieſu
ſepare niteẗ:ad qđ' diſpōit aſſertio poſſibilitatis ſe-
pationis ſummi pōtificis ab eccl'ia. Id circo dixerī
φ hic ē error ān̄xp̄ianus:& φ inuētor huius erroris
eſt miſticus ān̄xp̄s illius magni pcurſor. Huic con-
cordat Ioānes i canōica ſua pma.iiii.c. oīs q ſoluit
ieſum ī carne ueniſſe:hic ē ān̄xp̄s. Quod autē iſtud
m'rimoniū ſpūale ſic i xp̄o ſignificet. Dicit apoſto.
ad Ephe.v.loqueſ de m'rimōio. Qui uxorē diligit:
ſeip̄m diligit:nemo unq̄ carnē ſuam odio hūit: ſed
nutrit & fouet eā:ſicut & xp̄s eccl'iam: qr mēbra ſu
mus corpis eius de carne eius & de oſſibus eius: p
pter hoc relinquet hō prēm & matrē ſuā:& adhere
bit uxori ſue:& erūt duo ī carne una. Sacramētum
hoc magnū ē. Ego aūt dico i xp̄o & i eccl'ia:q̄ſi di-
cat licet ſit unio magna uiri carnal' & uxoris:tñ ine-
ſtimabil'r maior ē īter xp̄m & eccl'iā:ac p hoc eadē ē
īter ſummū pōtificē & eccl'iam totā: qr ip̄e ē xp̄us
eius. Huic cōcordat exp̄ſſe decretal' Innocētii extra
de trāſla.epi.inter corpalia. Falſitas ſecūdi pncipii q̄
dr̄ φ cuilibet licet renūtiare iuri ſuo pp ſtoliditatem
allegatōis nō eſſet digna m̄ſione:qr papal' auctori-
tas nō ē ius hōis:ſed ſūmi dei:a cuius collactiōe &
deſtitutōe depēdet:ſicut patet i decretali pallegata:
i qua dr̄ φ m'rimoniū pticularis epi & ſue eccl'ie ñ
pōt niſi p dn̄m ſepari:& cū ſit p ſummū pōtificē:q
uice dei fungit̓ nō debet dici fieri niſi p deū: cuius
auctoritate fungit̓: nec ulli ep̄o licet auctoritate p-
pria a ſua eccl'ia ſepari:ubi ad ppōitū patet φ ius e-
piſcopi nō ē i ptāte epi:nec eccl'ia eccl'ie ppē:nec ſu
perioris archiepi:niſi ſolū i ptāte illius q fungit̓ ple-
rie uice dei. O q̄ exp̄ſſū & irrefragabile argumentū
eſt iſtud ad pncipale itentū:qđ' ipoſſibile eſt ſūmū
pontificē renignare:qs eni ſup eū uice dei fūgit̓ ſup
terrā:ut eum abſoluat ab uniōe ſacramētal' cōiugii
ſpōſe xp̄i:cui eā xp̄s imobil'r alligauit? Certe ſola
mors hoc uiculū diuidit:q̄ ſūmo pōtifici dat̓ a ca-
pite pncipali ieſu:ſicut uidet mēbril' util'r expedire.
In ſignū huius iſepabil' uniōis uſq; ad mortē lz ihs
ultio cū dixiſſet ihs Petro:paſce:paſce:paſce: pdixit
ei martyriū mortis ſue:& poſtea dixit: ſeqre me. q.
d. hoc ē me ſeq ſollicite oues paſcere:& eas nūq̄ di-
mittere q̄tacūq; neceſſitate:ſed p eis martyriū ſuſtie
re. Ius ergo pōtificii nō hōis ē ſed dei: niſi forſitan
ābitioſor̄ q nō ad aīar̄ ſalutē ſed ad cordis ſui ābi-
tionē p fraudulētas malitias pōtificatus procurāt.
Sed redeamus ad textū apoc. quē expōebamus. Au
diſti tria mala ſigna & falſa q̄ hec beſtia q̄ p'ribus lo
cis uocat pſeudo pp̄ham p falſā ſcītatis & ſcie ap-
pentiā & pp'i ſeductionē malā feciſſe dr̄ i fauorem
poris beſtie corā mūdo. Seqt̓. Et dtū ē illi ut daret
ip̄m imagini beſtie:& ut loquat̓ imago beſtie:qr
diabolo pcurāte:& dei iuditio pmittēte cōceſſū eſt
huic pſeudo pp̄he & beſtie aſcēdēti de terra:ut au-
ctoritas illius pme beſtie q̄ real'r erat exanimis & ſi
ne uita diuini iuris appeat uiua & ſpūalis: & q̄ſi lo-
cutōe recta canōice itroducta:& ut nōie eius tanq̄ a
uero plato ſolutionē uel ligaturā ltimā loq̄ret̓:ac ſi
beſtie imago loq̄t̓. Quod āt ſeqt̓ φ oēs puſillos:
& magnos:& diuites: & paupes: & liberos: & ſer-
uos faciat hr̄e characterē beſtie i māu dextra: aut in
frōtibus:& ne qs poſſit emere uel uēdere niſi hēat
characterē nōis beſtie:aut nom̄:aut nūm nōis eius
hoc ē characterē beſtie portare i frōte:uel nom̄:uel
nūm nominis ptātem eius māifeſte cōfiteri quo
ad pmū:& magnificare quo ad ſecundū:& oēs ſen
tētias eius firmas tenere quo ad tertiū. Portare ue-
ro predicta in dextra ē id quod mandat efficaciter
adimplere. Non poſſe autem emere & uendere ſi-
ne his eſt non poſſe beneficia i eccl'ia cōſeq uel cō
ferre:& ſpiritualia commercia predicādi legendi ſa-
cramenta miniſtrādi ſine his nō poſſe facere: quod
ad litteram uidimus eſſe completum: & per beſtiā
hanc efficaciter predicatum. Certe tunc ſurrexerunt
pſeudo chriſti:ideſt falſi pontifices:& pſeudo pro-
phete. .falſi rligioſi:& dedeẽt ſigna magna pdicta
& p'a ſi'ia. Nā depōiti ſūt epi:archiepi:cardiales:&
m'ti alii plati rel'ioſi:p'eſi carcerati:& ſpūali gladio
occiſi & aliis ſuppliciis corpali morte mortui:qr p-
dictos characterēs noluerūt portar̄:& φ peius ē qr ſu
ſpecti erāt de hoc licet portarēt malū characterē:qr
tñ cōtra uiros uirtutis ñ erāt pmpti mala facer̄ p i-
pio beſtie ſui ſtatus piculo ſbiacebāt:uñ & ad l'ram
uidimus q̄ſi oēs platos curie characterizatos ſigno
beſtie & leuātes i hūeris publice cōtra ueritatis pu
gilleſ falſaſ cruceſ qbus ēt pſeudo pp̄he miſſi p mū
dum a beſtia pp'os cōſignabāt. Quia uero ñ fuit
opus ſapia dīna ad tātā cognoſcēdā fraudē. Idcirco
ſeqt̓: ħ ē ſapia:q hēt itellectū cōputet nūer̄ beſtie
nūerus eī hoīs ē:& numerus eius ſexcēti lxvi. cū in
toto iſto li. ſit ſapia ihū m'tū neceſſaria: ñ eſt dubiū
ħ ſingl'ariſſime eē pfūdiſſima ſapie ſue myſteria:qñ
ſapiētiſſimus ihs dicit ħ ē ſapia. Ne āt hac oīo nos
dimittat i anes adiuuat nos cū dicit. Qui hēt itel-

lectū ſupple p ſpūs ſancti donū cōputet numerū beſtie.Numerus.n.hoīs ē q̄ſi dicat:malitia hūana & aſtutia ñ dei potētia:& electio canonica eū leua-uit ī ſede:& numeroſe eius ſinie hūane ſūt:ñ dīne. Et qr p nos eſſet ipoſſibile tātā fraudē detegere:uī eius numeꝝ cōputare:ideo miſericordit̄ nos iuuit apponēdo:& numerus eius ſexcēti.lxvi.ħ dicit.Ioachim ꝙ miſticū ſignificatū noīs eius ñ pōt a nobiſ ſciri uī exponi uſqꝫquo fueleť nomē ipius.Oportet.n.pmo ſciri quō iſte nūerus ſcđm lrām cōgruat noī eius:ne ſpūalis itellectuſ q ſeqt̄ ſit q̄ſi ianis. Et Ri.dicit:ꝙ ſācti doctores dicūt:cū liber iſte grece ſit editus:ē numerus iſte ſecūdū grecos q̄rēdus: apud quos oēs lrē aliquē numeꝝ ſignificant.Spūs ergo ſāctus p hos duos doctoreſ noſ mittit:p unū .ſ.Ri.ad grecos:p aliū.ſ.ad Ioachī ad ppū nomen beſtie.Audi ſtupēdū & iocūdū bñficiū ſpūs ſancti. Ego audiui a duobus uere euāgelicis uiris quorū unus optie ſcit grecū:& alius aliq̄tulū:ꝙ dum legeret ad mēſā ille q melius ſcit librū Iuſtini martyris doctoris greci ſup apo.& ueniſſet ad hūc locū qđ idē Iuſtinus cōputādo lrās grecaſ cōpōit ex litteriſ huius nūeri apud grecos nomē iſtud bñdictos qui noīatiuus ſingularis huius noīs latini bñdictus:& dicit ꝙ hoc ē nomē futuꝝ p̄dicte beſtie.Quid dariuſ ad ppoſitū dici pōt.Ille q legit mihi dixit ſic eē duo q audierūt dū legereť ad mēſā illis paupibus euāgelicis q timore utriuſqꝫ beſtie p̄dicte cōfugerat ad grecos:ut ibi paupcule uictitarēt:dixerīt mihi ꝙ tota illa cōgregatio paupeꝝ ſpū hoc audito exultauit & riſit:& q legebat ſubriſit ſiīr dixit ad frēs Si bñdictus de anagnia q nūc regnat ſciret hoc.ipe mitteret totis uiribus ſuis ut hēret & cōbureret librū iſtū q ſic apte eiuſ apit ſīitatē.Si āt iſtud nomē referať ad ſcđam beſtiā q dedit ſpm̄ imagini eius: & p hāc ſcđam beſtiā itelligať ſucceſſor eius:ſicut ī fra exponeť:apte tūc uideť q̄ pprie nomē eius eſt iſtud:nā ipe fuit ſpū ſcō faciēte ppo noīe ſui p̄deceſſoris uocatus:ut oñderet ihs mūdo hoc noīe ſīitatē auctoritatis pmi ī hūc ppe fuiſſe tráſfuſā:& ꝙ ipe erat illa beſtia mala aſcēdēs de tra rligioſi ſtatus q falſas ſnīas pme beſtie carētes oī ſpū uite aiare & loq facere:dū eas tāq̄ ueras ſeruauit & fecit ab aliis obſeruari.Sed de hoc ifra.Applicādo uero hoc nomē beſtie ad pſeudo pphas de qbus loq̄bamur:nota ꝙ magni doctores duo noīa cōpoſuerūt latia q̄ p̄dictis duobus cornibus falſo ſiīantibus agnum pñt ppe adaptari:quoꝝ pmū ē dicor lux:ſcđm dolī crux.Et ex eiſdē lrīs ordinatis alī cōponūť.In q̄bus lrē numerales apud latios cōponūt pfectū numeꝝ noīs beſtie:& ſupſūt due lrē.o:&.r.q ñ ſignificāt nūeꝝ aliquē ſed cōponūt hāc ſyllabā ī auribuſ fideliū or.Nā ī p̄dcīs uocabuī ſūt he lrē nūales.d qđ ſignificat qngēta.c.cētū.l.qnq̄ginta.x.decē.v.qnqꝫ.i.unū:q ſimī iūcta faciūt ſexcēta:lxvi.Dcm̄ ē āt ꝙ duo cornua relioſe beſtie erant fama ueritatis ſcie & ſcītatis uite:ī pma.i.ī ſcia ipi dicūť dicor lux qr ſe reputāt ī ſapīa mūdi lucē.Sed uere ī ea ē dici ñ eē qr iā p cōuerſionē ad pagāica ſtudia:& p nauaje facre ſcriptuꝛ:de cuiuſ ueritate paꝝ ī eiſ ē:niſi fam.ā In ſcđo ipi ſe ṙputāt p pniam crucifixos:& oñdūt de ſe ppl̄is uerbalit̄ magnas cruces:ſed qr ſpūs ſanctus hāc crucē hypocritalē & doloſā oñdet:idarco ī ſcđo uocabulo optīe dr̄ doli crux.Quia uero q̄ñ mūdus cognoſcere icipiet ſic turpit̄ ſe p eos ī qbuſ cōfidebat fuiſſe deceptū:fortiſſime horrebit fraudē tātā:idcirco additť.o.&.r.ut oſtendatur horror importabilis quem ex hoc mundus incurret. Ex pōito ergo textu p iſta mala beſtia religioſa:redeamus ad explicāda mala que ſupra refert textus poſt curā huius uulneris ppetraſſe hāc ſacrilegā beſtiā: ubi pmo pmittit ꝙ adorauerūt draconē q dedit poteſtatē beſtie:ubi ē ſingīr notādū ꝙ ſpūs ſcūs uult hec oñdere:ꝙ ipm p papa tenere:& eius ſcias pſequi quo ad aliquos malitioſos pitos fuit q̄ſi diabolū adorare:& adorauerūt beſtiā dñtes: qs ſiīis beſtie?& q poterit pugnare cū illa?Ad lrām.n.facta tāta p̄dicatōe p mundū p pſeudo pphas ꝙ ipſe erat ltimus papa:& ꝙ illi duo milites xpī & cardiales catholici cū oībus eos ſequentibus erant patareni: & ꝙ omniū pccōꝝ remiſſio dabať eūtibus ad eos capiendū:occidendū:& diripiendū bona ipoꝝ: & ipſis fugatis & caſtris eoꝝ deſtructis:ipſis fugiētibus de mūdi aſpectu:tūc totus mūdus cepit flecteř collа:& beſtialē eius auctoritatē adorař & diceř.Quis unq̄ int̄ papas fuit huic ſiīis in potētia:& qs poterit pugnare cū eo:ſi iſtos tā indytos tā potētes fugauit de mūdo:quis ultra cōtra eā apparere audebit. Seqť.Et datū ē ei os loquēs magna & blaſphemiā Narrēt hi q audierīt & uidēt textū hūc malitiā eius dū ñ magna ī ſupbia ſed maxīa:& ñ blaſphemiā in ſingulari:ſed blaſphemias ī pſali contra xpī ſpm̄ & eius ſcōs & dixit & fecit.Seqť.Et data ē ei ptās facere mēſes.xlii.ħ numerus ſignificat pp q̄dragenariū & binariū pniam ñ q̄lēcūqꝫ ſed pniam pſcōꝝ pp pceptū geminū charitatiſ ī quo ē pfcā dilcio dei & pxi:cōtra hos ē data ei potētia mēſura lūatica & ñ ſolea:qa pp tpalē potētiā ī tpalibus fūdatā q̄ſi lune mēſura datū ē ei ī tpalibus pēiſ poſſe ſcōſ affligere ñ ī auctoritate ſpūali ſoī iħu eos in ſpū & regno grē & grē poſſe ledeř uī ligař:& idcirco ptās eius lūaticis mēſibus:& ñ āniſ ſolaribus miſtice mēſuratur:cum dicitur mēſibus.xlii.Quia ſingulariter cōtra uiros perfectos ſua iracundia exardebat:qr iſtis ſpiritus ieſu ſuggerebat ipſum eſſe predictam beſtiā & nō papā pp qđ ſeqtur.Et apernit os ſuū in blaſphemias:ad deū blaſphemare nomē eius & tabernaculū eius & eos q ī celo hītant:licet tota uita eius et auctoritas & uerba fuerit oīum p̄dcōrū:blaſphemia ſingīr tñ uerificatū ē ī pſecutiōe quā fecit illis ſcīs uiris q ſeruabāt regulā & ſciſſimū teſtamētū bti.f.immo euāgeliū dñi nři iħu xpī.Nā bullā dñi celeſtini p̄dicta ſciſſima cōtinētem deſtruere & blaſphemare:& apire os ſuū ī blaſphemias ad deū .ſ.ihm:īmo prēm & filiū & ſpūm ſcm̄:q illā uitam ī aſſūpto hoīe mūdo dederūt:& p illā uitā notifi-

tāt nomē iħu:& ſingl'r ī ſe uiuētibus ſicut ī ꝓprio
tabernaculo requieſcit:& talibus hītationē celicā tri-
buit:nō terrenā.pp qđ dr̄ blaſphemarꝫ nomē eius
& tabernaculū eius:& eos q̄ ī celo hītāt.Quia ue-
ro iſtos duos cardinales p̄dictos pp talē cām tal'r
tractare:fuit deū blaſphemare:ꝑ quo pugnabāt:&
nomē eius.i.auctoritatē nois eius quā defēdebāt:
& tabernaculū eius.i.ſctā eccl'iam q̄ apđ eos ſpūa
lis erat:& eos q̄ hitant ī celo:qr poſt plenā cōuerſi
onē a p̄teritis malis:& ḡtā deo patiētiā ī aduerſis:
fecit eos ī contēplatiōnē & ꝓtectione celica hītare.
Quia uero utrūq; genus p̄dcōꝝ ſcōꝝ tpaliter de
eccl'ia expulit:nec mundo latino appere pmiſit:iō
dr̄ ꝙ datū ē ei bellū facere cū ſcīs & uincere eos quo
ad tpalē potētiā:ꝑ q̄ ſubdit ꝙ data ē illi ptāſ ī oēm
tribu & ppl'm & gētē & linguam.Quia uero tota
ml'titudo eccl'ie carnal' fuerent ei fuit ſubiecta:iō
de p̄dcīs tribus ppl'is & linguis & gentibus dr̄:ꝙ
adorauerūt oēs eā.ſ.beſtiā.Et qr ī hoc fuerūt t̄reni
nō celici:iō dicit ꝙ hītabāt ī t̄ra:& qr iſtud fuit re-
ꝓbatiōis ń elcōis:iō dicunt' nomīa eoꝝ ń eē ſcripta
ī libro uite agni:q̄ ē occiſus ab origine mūdi.Et qr ta-
lia uidere ī eccl'ia ſcā dei ignorātes dei iudicia ad in
paciam ꝓuocat:iō ſcōs & electos ad hec q̄ ſūt oc-
cultiſſima attēte cōſiderāda īducit:& qr uult p̄dice
re iudiciū dei ſup hāc beſtiā:iō auditū excitat dicēs
Si qs habet aures audiēdi audiat.Dicit āt ſi qs:quia
rarus fuit q̄ hoc ań fcm̄ notauerit.Seq̄t':q̄ ī captiui-
tatē duxerit:ī captiuitatē uadet:q̄ gladio occiderit:
oppotet eū gladio occidi.Quia.n.p̄dixerat curā ul'
nens eius & excellētiā ptātis q̄ ſcōs uincebat:capti
uabat & occidebat:ne iſta crederēt' a deo ń iudicari
ſubdit p̄dicta:q̄ licet ꝑ captiuitate īferni & gladio
ſnīe oris iħu ſint īdubitabil'r uera:tñ uidet mūdus
hec ī p̄dcā beſtia dei mirādo iudicio fore cōpleta:
dū fuit uiliſſime captiuatus ī gladio ml'te uilitatis
& fuge & pſecutiōis ē mortuus.Et qr iudiciū pu-
blicū qđ facit de malis ī p̄nti iħs:& facit de hac be
ſtia:& certitudo iudicii qđ faciet de futuro ſcōꝝ pa
tiētiā iuuat ad mala tolerāda p ipos illata:idcirco ħ
dr̄:h ē pacia & fides ſcōꝝ qr ī hoc iuuāt' coꝝ patiā
ꝙ ń uidēt' aliq̄ dei iudicia & ī futuro idubitāt expe
ctāt oīa iudicanda.Alit' poſſumus uulnus beſtie &
curatō.e eius exponer':ut uulnus ipius ſit horrēda
mors & finis eius:& ſolēnis percuſſio auctoritatis
eius ſupbe tāq; pncipal' capitis eius fcā p īclytū phy
lippū rḡe fracoꝝ ī cōſilio cōgregato pliuſ pōtifi-
cum & doctoꝝ cl'icoꝝ rel'ioſoꝝ p̄ncipū militū:&
ppl'oꝝ ml'toꝝ die p̄curſoris iħu ul' ī craſtīo ī quo
ſolēnit' ſtatuit examiāre facta predicte beſtie ꝑpoſi
tis horribilibus q̄ de ea ad eius aures puenerāt:ex
qbus ń xp̄i uicarius:ſed uere antixp̄i magni p̄cur-
ſor ꝓbatꝰ fuerit clariſſime apparebit ń ſolū ex p̄dcā
qr uſurpauit ſibi ſedē eccl'ie:ſed qr uita eius ſceleſtiſ
ſima eſſet & heretica:ſi p̄fatus rex ꝓbaret ꝑpoſita.
Nā tāto uulner' ex tūc ē pcuſſa eius auctoritas:ac ſi
uite dei uulnus īfixiſſet ī caput eius.Prefatus rex ī-
clytus in ħ actu extrīſeco ń dubiū pugil xp̄i:uń ipe
ſtati:q̄ſi poſt miſerabil'r captus & mortuus uidebā
tur ſeculo:ſicut corpe ita & auctoritate ī oībus p ſe
factiſ mortuuſ eē:qr oēſ credebāt ſtati oīa eiuſ opa
ānullari.Sed ſtatī poſt ipm̄ aſcēdit p̄dcā beſtia de re
ligiōis t̄ra.ſ.bn̄dictus eius ſucceſſor:q̄ nomē iſtud
ſpū ſcō faciēte ad illumiatiōnē fideliū:licet ħ ipe ń
ītēderit.ſ.bn̄dictus elegit:& ń dubiū ꝙ ī uirtute p̄
oris aſcēdit:& ſup ſuo peſſimo fūdamēto cōtēptis
duobus p̄dictis uiris cardinalibus ueris & ī uirtute
ſcīaris potētie & rḡis ſicilie p̄oris beſtie auctoritati
fauētes falſis admiſſis cardinalibus:& ueris excluſis
ītruſuſ aſcēdit:q̄ faciēs pullulatiōes ſue origini debi
tas & ī iniiſ ſequēl p̄onſ errorē:uiſuſ ē darꝫ ſpm̄ ima
gini beſtie p̄me:& facere eū loq.Hec beſtia dr̄ hr̄e
cornua ſil'ia agni qr famā uite & ſcie:ut puta ī magi
ſtro tāti ordīs p̄terito tāq̄ magna cornua ī ipo ꝑ pl's
attēdebat ex qbus uiuificata ſūt ī opīone multoꝝ
opa p̄deceſſoris:& uniuerſa t̄ra admirata ē poſt be-
ſtiales ſnīas p̄me:maxīe facta neſcio cuiuſmōi fi-
cta cōcordia cū p̄dcō pcuciēte rḡe:dixitq; mūdus
ꝙ de cetero nullus auderet p̄oris beſtie ſnīas expu-
gnarꝫ:tūcq; occiſus ē.i.rputatus excōicatus qcūq;
p̄dictas ſnīas noluit adorarꝫ:& negociatō ſpūal' ē ī
eccl'ia ꝓhibita oībus q̄ ń hērēt ſignū huius beſtie
& p̄dicte quoꝝ auctoritas pari falſitate pcurrit:li-
cet iſtius ultie beſtie ꝑ tāto ſit peior:ꝑ q̄nto maio-
ris hypocriſis pallio ueri ſil'itudinē p̄tendebat.Sed
hec uere loq̄bat' ſicut draco:qr a diabolo mota oīa
p̄oris ſeq̄bat' mala:& ſic totū textū adapta:hec aūt
ī ſuo maligno ope xp̄i nomē & eius tabnaculū in
celeſti uita ſcōꝝ uiroꝝ euāgelicoꝝ de qbus dcm̄ ē
ſupra pniciōſius blaſphēauit:dās duriſſimas ſnīas
cōtra illos catholiciſſimos uiros:ut ſicut heretici
dānarent'.Nō mireris ergo ſi nomē iſtud miſticū
litt'alius ad hāc ſcđam beſtiā t̄ferri uidet':qr hec eſt
tāto peior p̄ma q̄nto mal' p̄oribus ad magis nocē
di fama ſāctitatis accreuit.Nā iſignis crudelitas &
īfamia oīſ mali p̄me beſtie ab ātiquo publicata per
mūdū q̄ſi oēs xp̄ianos ad horrorem ſuaꝝ ſnīaꝝ &
opū īdicebat.Huius uero pſeudo pp̄he:nam ſic a
iohe uocat':tātū mūdo fama cōplacuit:ut de eo &
eius opibus nulla uideret' oriri ſuſpicio:q̄ cecitas ēt
uſq; hodie ml'tos ſapiētes demētarꝫ uidet':q̄ tñ opa
altiuſ ń dicūtur tener'.Sed he ſūt tenebre palpabileſ
cū luce clarius cōſtet ſcđm oīa canōica iura:ꝙ ſi p̄-
mus ń fuit uerus pōtifex:nec iſte.In tātū āt iſta eſt
peior beſtia & nocibilior p̄ma:iq̄ntū fcm̄ ſuū ī ocu
lis ſimplicium uidet' maculā ń hr̄e.Nam p̄ma erat
ita horrida beſtia:& ſic horrido mō ītruſa:ꝙ uix fu
it hō ī mūdo ſibi ita cōiūctus pp oīa mala q̄ cōcur
rebāt ī ea:q̄ ī eius ń uacillaret ſniis.Et p̄us ītroitus
ſuuſ oībus ipoſſibil' uidebat'.Sed iſtiuſ beſtie hypo
critalis appētia ſic uidet' uiuificaſſe oīa fcā illiuſ:ut
ml'ti iā ń dubitēt tenere qđ ab iſto cōfirmatū uide
tur:uń cū de ātixp̄o dicat' duo ſibi q̄ſi male cōpoſ-
ſibilia.ſ.horrēda & appta malitia oīm ultra q̄ credi
pōt deſtructiua & ſtupēda hypocriſis & ſimulatō q̄
amagno antixp̄o uerificari poterūt ꝑ diuerſis tpi-

bus ut pmũ i fine:ſecũdũ i pncipio cõpleat̃.In hiſ duobus q ſũt miſticus ãtixps ecõtrario ẽ cõpletũ: qr pmus fuit aptus uaſtator:ñ callidus & timidus ſiĺator.Et qr i pmo cognoſcẽdo ñ erat difficultas: ſed i portãdo aduerſitas:idcirco de pma beſtia dictũ ẽ:ñ ẽ pacia.Quia uero i ſecũdo ñ fuit tãta ferocitas ſed hypocriſis & calliditas:& ad cognoſcẽdum maxía difficultaſ:idcirco i ſecũda beſtia dr̃:ñ ẽ ſapia q hẽt itellectũ cõputet numerũ beſtie:qr hó ẽ carnalis & carnaĺr pſidẽs.Et ad hec pp ſtupẽdã appentiam quã uidebat̃ ptẽder̃ ſua auctoritas curauit ſpũs ſcũs p unũ miſticũ numerũ nomen eius pdicare:& ĺras noĩs eius numerar̃ i greca lingua i q̃ ñ liber eſt ſcriptuſ:uñ ſupradictũ ẽ q̃ Iuſtinus martyr ſup hũc locũ ex ĺris grecis hoc nomẽ cõpoſuit:benedictos .i.bñdcũſ:nec uacat a myſterio q̃ ligua i q̃ ñ lib̃ ſcriptuſ ẽ & ab illo ſcõ martyre cõpoſituſ:ñ hẽt.b.ſed u.ut oñdat q̃ p iſtũ ñ bñdcio daret̃ eccĺe ut ſpabat ſed ue.dũ ue poriſ malitie cõfirmaret.Et qr taĺ erat iſta tẽratio:ut niſi breuiaret̃:ſalua ñ fieret oĩs caro: idcirco miſericors ihs dies breuiauit iſtius.Et qr malignitas operum illius:ac per hoc damnoſitas eccĺie i iſto tãq̃ i nutrimẽto fũdat̃:ideo ppũ illius nomẽ ad huius dignitatẽ deuenit:qr ppa malitia & illius uſurpatio fuit huic ſcẽe beſtie deſponſata horũ duorũ figura fuit i anna & caipha:nã de anna dr̃ q̃ erat ſocer caiphe:qr eius filiã hẽbat uxorẽ.Sic & pmus fuit ſocer iſtius q adulterã filiã ſuã eccĺiã nõ catholicã xpi ſponſã ſedẽ uſurpatã cepit ab ipo & p ipm.Et licet utriuſq̃ cõſilio occiſus ſit xps:ſub anno tñ põtificii caiphe extitit crucifixus.Sic & ab iſto atrocior crux & mors data ẽ xpi uite in pdictis paupibus floreſcẽti.Nota uero q̃ uenedictos ẽ nominatiuuſ ſingularis i greco:ſed i latĩo formã hẽt accuſatiui pĺalis:qr licet pmus fuerit ẽt apud grecos noĩatiue famoſus in malo:ãbo tñ apud latinos de uſurpata auctoritate & malitiis accuſant̃:nã licet icepiſſet callide ut hypocrita & timidus ſatis patet mũdo q erat i curia:q̃ malitiã pmi icipiebat ſeq:ut ſui adulterii gener aptus.Et qr nõ fuiſſet portabile onus miſericors ihs ãputauit tãti mali cõmẽtũ.Vide ẽt q̃ ppe his duobus cõpõ duorũ noĩm latinorũ de numero noĩs beſtie a doctoribus fcã ſpũ ſcõ dictãte iã dudũ ãnq̃ iſte due beſtie apperẽt ſecũdũ iporũ ppetates aptant̃.Nã pma beſtia i oĩ põpa eccleſiaſtica & magnificẽtia ipiali uiſus ẽ dicere dicor lux.Secũdus ex falſa ſcitatis appentia merito dr̃ doli crux:& iſta duo faciũt plene miſticũ ãtixpm tã in his duabus beſtiis:q̃ i tota carnali malitia qnti ſtatus quo ad ultimũ fecis eius:nã clerici uolũt lucere oĩ huius mũdi pſpitate:quã religioſorũ hypocriſis doloſe ſe fuger̃ mũdo mẽtit̃.Innumera oracula diuina fecit dñs ſeruis ſuis.licet hoc pateat illumĩatis mẽtibus ex dei ſcriptũ & eorũ opibus de his duabus beſtiis maĺ:qr nec aĺr bene potuiſſẽt ſuſtinere malorũ iacturã:uñ ego itellexi a pſona fide digna q̃ dixit mihi adhuc uiuente beſtia pma:q̃ pñs erat ipe qñ una pſona r̃ ſeruitõ dei p oĩa ab ãtiquo pbata dixerat illis duobus cardĩalibus de colũna dũ fugerẽt a facie illius ſe pẽtis.Armetis uoſ ad paciam: qr pmitto uobis q̃ poſt iſtũ hẽbitis unũ peiorem. Cũq̃ illi ſtuperẽt & mĺta dicerẽt:reputãtes ipoſſibile q̃ aliqſ peior illo cõſurgeret:illumĩata a deo pdicta pſona rñdit:dicite mihi ſi iſte q regnat cũ oĩbus malis ſuis i cõſpcũ mũdi ſcitatis famã hẽret:ñ eẽt bñ peior q̃ ſit:qbus rñdẽtibus q̃ ſic:ſubiũxit:talẽ hẽbitis uos:q i fama ſcitatis exñs iſtius mala ſequtur.Scio pſonã cui xps dixit i raptu:q̃ ñ ñ erat papa nec cardinalis:ſed fr̃ pdicator:cui cũ iſdẽ dño allegaret:q̃ nullo uiuẽte alio erat electus:& a duabuſ ptibus cardinaliũ ãtiquorũ & legitimorũ:ac p hoc legitimus uideret̃:rñdit ihus:oues omẽs ñ fuerũt uocate ad gregẽ:ſed malitioſe cõtẽpte:& iõ paſtor ñ ẽ nec fuit ñ q ſic fuit electus:ñ fuit i die natĩtatis btiſſimi ihũ illo ſedẽ uſurpãte.Itẽ alia uice uni fuit oñſa ſplẽdidiſſima ſedes auro gẽmis & margaritis ornata:nimia pulchritudine fulgẽs:ad cuius ſedis latus cathena ferrea applicatuſ malleus pẽdebat deformis & niger:& hãc ſedẽ circũſtabãt btũs petruſ & btũs iohẽs euãgeliſta:& ſeraphicus uir frãciſcus Cũq̃ qlibet dixiſſet cãm ſue pñtie illi & mĺta alia q̃ nõ ſcribo:dixerũt uidẽti:hec ẽ romana ſedes:malleuſ ille teter & niger:q extra ẽ cathena ferrea applicatuſ ẽ iſte bñdictuſ q tpali uiolẽtia q̃ adhuc ñ ſinit ueritatẽ exurgere applicatus ẽ ſedi:ñ tñ ẽ itra:qr uidet̃ papa & ñ ẽ:ſed ñ dubites qr ſtatĩ altiſſimus eũ occidet:& a xpo ihu dabit̃ ſedes tali:hoc fuit circa mediũ madii:& modico poſt ipe deceſſit:poſt cuius trãſitũ die dñica ſequẽti illi eidẽ fuit reuellatũ ſic a dño ihu xpo.Scias q̃ licet aliq cardinales ãtiq conent̃ illũ quẽ deus elegit i ſede ponere:tñ mõ ñ poterũt pualere:quia rigor mee iuſtitie pmittit ad hec guida mala oriri ſub cõtinuatiõe poris malitie: & fiet unũ grãde malũ iſti eccĺie de t̃ra lõginq̃:& plura dixerũt ſingĺaria opa t̃tii ſucceſſoris quẽ dixit ſedẽ oppſſurũ anq̃ ſederet ille:de quo dixerat ei dẽ q̃ legitie ſederet & oĩa r̃formaret.Mĺta ſũt ſiĺia i oraculis dei de qbus ptrãſeo:qr ẽt ſcripturas hoc declarãtes curſus uolumĩs ñ pmittit adducere:Sed tñ ñ ptrãſibo phialã qntã iracũdie dei de q̃.xvi.ca. apoc.Et qntus ãgelus ait effudit phialã ſuã ſup ſedẽ beſtie:& factũ ẽ regnũ eius tenebroſum:& mãducauerũt liguaſ ſuas p dolor̃ & blaſphẽarũt deũ celi p doloribuſ & uulneribuſ ſuis:& ñ egerũt pnĩam ex opibus ſuis:applicando ad feces huius qnti:iſte angelus q phialã ire dei effudit ſup beſtialem ſedẽ amãtiũ tpalia & neglgẽtiũ ſpũalia eccĺe:licet ſit totus cetus pdicatorũ q a pncipio abũdãtie tpalium hãc beſtialitatẽ deo diſplicere clamauit:ſingĺr tñ in hoc fine ãgelus ñ ſũt illi uiri uirtutis q ceſſiõi & ſedi ab hiis beſtiis occupate zelo ſpũs ſci ſe opponẽtes regnũ eorũ pdicabãt oĩbus tenebroſũ:q ita cito ab hiis beſtiis & ab eorũ caterua pp dolorẽ uulneris qđ i eorũ auctoritate faciebãt deuorati fuerũt q̃ nullũ fructũ i eis facere potuerũt.Et ut oñdatur furor grãdis iracũdie harũ beſtiarũ i iſtos & affectus eos totaliẽ deuorãdi:dr̃ q̃ mãducauerũt linguas ſuas.Nã lingue ſecũdũ Ricardũ ſup hũc locũ ſũt pdicatores ſci q ſũt lingue pctorũ eis date pp iporũ cõuerſionẽ ad deũ:hãs cõmãducauerũt qñ ſimul ne

quiſſime cū ſuis ſceleribus eos deuorát. Et qꝛ talia facer̄ ē impie blaſphemare deū bn̄ficiū q has ſcás linguas eis miſit: idcirco dr̄ ꝙ blaſphemauerūt deū celi ꝑ doloribus & uulneribus a ſcáꝝ linguaꝝ rephēſione iſlictus: & ꝙ nō egerūt pn̄iam ab opibus ſuis malis. Licet át ſeptē phiale reſpiciát ǭlibet ſuū tépus: qꝛ tn̄ ſinglr̄ ſunt qnta uiſio Apoc. ut oñdat̄ ꝙ oia mala eccl̄ie i fine qnti ueniūt ſup eá adduco tibi oés: breuit̄ oñdés ꝙ i iactura haꝝ duaꝝ beſtiaꝝ ſup eccl̄iam ſinglr̄ dina iracūdia eas effudit exigētibus oibus ꝑcedētibus malis & oibus bn̄ficiis ꝑꝑ eoꝝ igratitudiné i hoc malicioſo tpe diſſipatis. Prima phiala effuſa ē i t̄ra & factū ē uulnus peſſimū & ſeuū int̄ hoies q hébát characteré beſtie & i eos q adorauerūt beſtiá & imaginé eius. Per t̄rá iſimá intelligūtur ſcl̄ares iter quos ǭ ſeuū uulnus guerraꝝ & diſcordie ſit factū p has malas beſtias gemitus xp̄ianitatis ꝓclamat. Secūda phiala effuſa ē i mari & factū ē ſanguis táǭ mortui. Per mare intelligit̄ ſcriptura: ſup cuius doctoribus iracūdia dei effuſa ē ut ſcripturas ꝑuerterét & ſanguiné et̄ni dei & imutabilis iħu xp̄i q auctoritaté ſūmi pōtificis idelebilé fecit: fecerūt ſicut hoīs mortui: qa ad modū hūani ꝑncipatus dixerūt ipam de hoim cōſenſu poſſe mutari & ab hoīe occidi: & idcirco ſeqt̄ ꝙ oīs aia uiués i mari. i. utens ſacra ſcriptura ſecūdū errorem eoꝝ mortua ē i hac hereſi horrēda. Alit̄ facti ſūt doctores ſicut hoies mortui & ſine ſanguie uiue cōſtátie: qꝛ mlt̄i q ꝑmo dicebát hoc eé ipoſſibile: uidétes uigoré beſtie facti ſūt tanǭ mortui a corde & ſolénit̄ det̄minauerūt eé ueꝝ qd̄ ꝑus ipoſſibile affirmabát. Multi ét q ueritaté hébát i corde táǭ hétes ſanguiné mortuū n̄ fuerūt auſi ꝓferr̄: & ſic mortua ē oīs aia uiués i eoꝝ doctria. Tertia phiala effuſa ē ſup flumia & fōtes aquaꝝ & factus ē ſáguinis. P flumia & fōteſ ǭ a mari exeūt itelligūtur ſcie utriuſꝗ iuris ǭ ſecūdū fūdamēta ſacre ſcripture ꝓcedūt: ǭ recte facte ſūt ſanguis qui ſignificat horrēdá uiolētiá mortis & deceptioné mortiferá plebis: dū cōtra omniū ſcōꝝ ꝑcedētiū doctriná & ſcōꝝ pōtificū iura hūc peſſimū ſanguiné mortis itroduxerūt i eccl̄ia bibēdū ppl̄is. Sed & ipi ꝑmo excecati hunc horridū ſanguiné uſꝗ ad feces biberūt. Iuſtū autē fuit ſicut clamat angelus aquaꝝ ꝙ iuriſte ſáguiné biberūt: qꝛ ſáguiné fuderát ꝓphaꝝ: & p ꝓphas in hoc loco itelliguut̄ ſcōꝝ patrū ſtatuta ǭ ꝓcul ſant̄ modū quē debét iuriſte tenere i cauſis ſectandis & aduocádis. Et qꝛ ꝑuerſiſſime uſi ſūt iuribus ponentes fl̄m i ueꝝ: & ueꝝ i fl̄m: ac p hoc ǭſi ſanguinauerunt iura. Idcirco iuſtū fuit ꝙ ipi excecarent̄: & ꝓ ueritate ǭ ibi ē de imobili ueritate palpabili biberét hoc ſáguinolētū mēdatiū mortiſ et̄ne. Angeluſ ergo aqꝝ ē ueritas ſcōꝝ canonū p eos ꝑuerſa ǭ clamat qꝛ hoc iuſtū ē ut ſimilia patiant̄. Alius ágelus ē charitas ꝓximi ǭ eoꝝ ſpoliationé idebitá uitat: & lucrū tpaliū i aduocatis ſi adeſt modificat: & qꝛ hec fuit i eis ꝑuerſa a lōgo tpe qꝛ ꝓ horrēda auaritia: & fl̄ificabát & ꝓlōgabát cás: ideo dr̄. Et audiuit alt̄ū ſupple ágelū dicēté & cōfirmaté ꝑdcám ſniam Etiam dn̄e deus oꝑs uera & iuſta iudicia tua qꝛ ſuper caput aduocatoꝝ p eoꝝ horrēdū mēdatiū poſuiſti beſtiá ǭ totū lucrū ipoꝝ abſorbuit: narrét ipi ſi hoc ē ueꝝ. Ná oés cás ul̄ ǭſi oés ipe ꝓ libito ſymōiace & carnal̄r diffiniebat ſine aduocatoꝝ patrocinio & lucra maligna ǭ p abuſū cōſueuerūt ſparſim fieri ꝑ uarios officiarios curie ipe ǭſi total̄r extraxerat ad ſeipm̄. Quarta phiala effuſa ē i ſole: p ſolé calidū & claꝝ itelligit̄ religioſus ſtatus q ardeŕ debet charitate & fulgere ueritate. Sup iſtos ira dei ſupuēit cū ipos i hac aiaduerſiōe iduci ꝑmiſit: dū cōtra opinioné totius mūdi ſic ſolénit̄ hác peſſimá beſtiá ꝑdicauerunt. Seqt̄. Et datū ē illi affligere hoies eſtu & igni & eſtuauerūt hoies eſtu magno: & blaſphēauerūt nomé dei hn̄tis ꝑtaté ſup has plagas neꝗ egerūt pn̄iam ut darét illi gl̄iam: eſtu ſiccat̄ uirétia Igni liquát̄ ét lapides & dura metalla & perit oīs hoīs uita. Religioſis ergo i hac iracūdia dei datū ē eſtu & igne affligere hoies qꝛ ꝑꝑ feruētiſſimaſ ꝑdicatiōes ǭs fecerūt cōminantes ppl̄is exſiccationé oīs gr̄e i pn̄ti & i et̄nū icédiū de futuro: niſi hūc tenerét papá & eius ſeruarét ſnias. Idcirco cōtra naturale iudiciū & lumé cōe gr̄e xp̄iane ex talibus cōminatiōibus faciebát cōſcias fideliū diuerſis luctiſ & ipulſibus eſtuar̄. Et qꝛ ut dcm̄ ē ſupra ſeruar̄ eiuſ mandata i pia fuit deū blaſphemare: iō dr̄. Et blaſphemarūt nomé dei. Et qꝛ ad hác blaſphemiá mouebát̄ ꝑdicto timore decepti: ideo ſubditur: hn̄tis ꝑtaté ſup has plagas ǭſi dicat imo dicebát. Si non eſſet h̄ dei potētia n̄ plene dn̄aret̄: & hoſteſ ſuos deleſſet de mūdo. Et qꝛ taliū pſeudo religioſoꝝ ꝓdicatiōe faciebát ſecure mala ǭ mádabat: idcirco ſeqt̄ Neꝗ egerūt pn̄iam ut darét illi gl̄iam. Quita phiala effuſa ē ſup ſedé beſtie: & factū ē regnū eius tenebroſū: pret̄ expōem ǭ de hac phiala facta ē ſupra pōt dici ꝙ ſinglr̄ ſedes beſtie ē collegiū cardinaliū ſup quos ſinglr̄ regnauit eos plene ſuppeditádo: q facti ſūt tenebroſi excecati & excōicáteſ mūdū & oés cōtrariū ꝑdicátes ſinglr̄ máducaueruut: maxie duo uiri ꝑdicti cardiales pn̄t dici lingue alioꝝ quaſ corroſerūt ſiml̄ cū beſtia ꝑ dolore ꝙ auſi ſint dicere eos ſiml̄ cū eis erronee ꝓceſſiſſe. Sexta phiala effuſa ē ſup flumé magnū eufratré: p eufratré q it̄pretatur frugifer ſiue humus aut puluerulētus pn̄t ſignificari duo: primo fructus ſpūalis gr̄e in eccl̄ia. Sup hūc effuſa ē phiala iracūdie dei & ſiccate ſūt aǭ eius tpe huꝝ beſtiaꝝ qꝛ p uſū clauiū i miſtris p eos factis: nec ab eiſ aliǭ ſtilla gr̄e deſcēdit de fluuio padiſi: p qd̄ patuit uia demōibus q regnát ſup originalé corruptioné ad ſenſibiliū appetitū quá fecerunt lucere ad modū ſolis p appetitū tpalis gl̄ie ſiccatis imbribus gr̄e q talia uobis obſcurát. Tunc de ore dracōis & beſtie & pſeudo ꝓphē uidit iohēs exire tres ſpūs imūdos i modū ranaꝝ: deſtitutis. n. ſic a gr̄a ſci ſpūs ppl̄is tria uicia ſinglr̄ abūdanerunt. ſ. doloſa aſtucia faciédi mala ſub ſpē liciti & guerras & alia & coopiédi ne appeant male fcá. Secūdo beſtialis uita oīs carnalitatis & gule. iii. falſa ſpes pn̄ie & r̄miſſiōis i fine. Et aptoꝑate loquēdo ꝑmuſ exiit de ore draconis. ii. de ore beſtie. iii. de ore pſeudo ꝓphē. Dicūtur hii imundi ſpūs i mūdo ranatum·

Sicut enĩ rana hẽt oculos p̃minẽtes & ſine opculo
& ẽ garrula carẽſ cauda. Sic doloſa aſtutia ſignificat̃
in p̃minẽtia oculoꝝ. Infrunitus appetitus ſenſibi-
lium & delcãbiliũ carnis ſignificat̃ ĩ defectu oper
culi oculoꝝ rane. Senſus enĩ taliũ nullo freno q̃ſi
opculo retrahũtur a cõtinuo aſpectu delcãbilium
carnis & cõtinua mora in talibus ſignificat̃:ĩ mo-
ra rane in putridis aquis:falſa uero ſpes pnĩe ĩ fine
q̃ ẽ cã cõtinuationis maloꝝ ſignificat̃ p garritum
rane ſine canda. Et ĩ hoc mltiplicãdo ẽ magna ma
litia de modis:ideo dr̃ ꝙ ſunt ſpũs demonioꝝ fa-
ciẽtes ſigna & ꝓcedũt ad reges totius t̃re cõgrega
re illos in p̃lium ad diẽ magnũ oĩpotẽtis dei. Tria
ſuperiora uicia ſũt ſufficiẽtes nuncii diaboli ad oĩa
uicia t̃rena q̃ noĩe regnũ terre ſignificant̃ cõgregã
da in aĩa in pniciosũ p̃liũ contra diẽ magnum oĩ-
potẽtis. Dei dies magnus ẽ dies mortis ĩ quo oĩ-
potẽtia dei oñdit̃ inſtabiliter figendo aĩam uel in
mortẽ eternã:uel ĩ eternã uitam. Ad p̃liandũ ergo
cõtra deũ ut eius miſericordia nolit uincere eis p-
cendo repugnãte eoꝝ malitia que iuſticiã ꝓuocat:
dicũtur cõgregari uicia ut Pſeudo ꝓpħa.i. ꝓmiſſa
pnĩa falſus appareat:& qr talibus malitioſis mors
uenit ĩprouiſa:ideo dicit Iohẽs de deo oĩpotẽte ec
ce uenit ſicut fur:btũs q uigilat contra p̃mũ ſpũm
beſtialis ĩmũdicie ne ĩmũdus ãbulet & uideat tur
pitudinẽ ſuã contra falſam ꝓmiſſionẽ ĩ fine:ꝑ qua
ẽt ĩmediate p̃miſit. Ecce uenit ſicut fur. Dicit autẽ
ꝙ tres ſpũs ĩmũdi cõgregãt uicia in locũ q dr̃ he-
braice hermagedõ uel ſecũdũ aliã lr̃am armagedõ
nã utraqꝫ lr̃a ẽ ibi & utrũqꝫ nomẽ hẽt interp̃tatio-
nem couenientẽ. Nã armagedon interp̃tat̃ mons
globoſus uel mons furũ. Secundũ Ricardũ her-
magedon interpretat̃ conſurgẽs tẽtatiõ. Et qr oĩa
hec uicia exẽplariter ppl'i trahebãt ab hac mala be
ſtia p̃ſidẽte:ideo dicũtur oĩa cõgregari ĩ iſtum tãq̃
ĩ locũ ſuũ ut pugnẽt contra deũ oĩpotẽtẽ & trãſfũ
dãt̃ ad oẽs:ideo dicit ꝙ uocat̃ h̃ magedon.i. mõs
pp tpalem potẽtiã & ſupbiã & euidẽtẽ maloꝝ ſuo
rũ apparentiã. Sed dr̃ mõs fuꝝ p mltiplicatã tpali
um rapacitatẽ fraudulẽtã:ſed globoſus p cauerno
ſaim & anfractuoſã aſtutiã:& qr talia uidere ĩ ſede
eccleſie fuit horrẽda tẽtatio ppl'is & alta & eos ſup
ans:ideo interp̃tat̃ cõſurgẽs tẽtatio uel uigilãs tẽ-
tatio:qr uiſus eſt totis uiribus ad ſeminãda mala et
ſcandala uigilare. Põt aũt dici ꝙ tres ſpũs ĩmũdi ſi-
gnificãt tres corruptiones q̃ in tribus ſtatibus ſin-
gularit̃ abũdauerũt ſub ip̃o. Nã de ore dracõis exi-
uit uerſuta & uenenata & ſymõiaca ꝓmotio p̃lato-
rũ:de ore pſeudo ꝓphe exiuit falſa ſimulatio & hy-
pocriſis mltiplicata r̃ligioſoꝝ:de ore beſtie exiuit
beſtialis uita & rixa uaſtãs oĩa pploꝝ. In q̃tũ autem
p eufratrẽ humeꝝ & puluerulẽtũ ſignificat̃ abũdã
tia tpaliũ eccl'ie:bñ ẽ effuſa ſup illã iracundiã dei dũ
ea p fas & nefas occulte & publice uiolent̃ & ſymo
niace extorſit. & ĩ locũ p̃dcis ĩterp̃tatiõibus cõgru
um cõgregauit tã p dracõis uerſutã aſtutiã:q̃ p be
ſtialitatis rapacitatẽ:aptã ẽt p pſeudo ꝓphiam falſe
indulgẽtie:& alterius utilitatis eccleſie ſepius alle-
gate:p has cõgregauit tres ſpũs immũdos milites
clericos:& r̃ligioſoſ ad bellãdũ cõtra oĩpotẽtiã dei:
cuius ueritatẽ & ſedis firmitatẽ uoluit extirpare. Se
ptima phiala effuſa ẽ in aerẽ.i. uitalẽ reſpirationẽ fi
dei xp̃iane q̃ p̃dcis moĩs eſt ab hac beſtia corrupta
& fermẽtata:pp qd' ſeqt̃. Exiuit uox magna a thro
no dei dicẽs:factũ ẽ. Et h̃ finit̃ ſecũdũ aliquos ma-
giſtros q̃nta p̃ncipaliſ uiſio huius libri maxĩe ſecũdũ
Ioachim:hec uox magna ẽ magna dei ſnĩa q̃ exiuit
de tẽplo ſue ſcĩtatis plene deteſtãtis mala a throno
ſue ſtabilis iuſticie irrefragabil'r pũientiſ flagicia cõ
miſſa p has beſtias & p totã carnalitatẽ malitie p̃ce
dẽtis. Dicit aũt:fcm̃ ẽ qd' ẽ uerbũ breuiſſimum ſed
ĩnumeris myſteriis & ſentẽtiis plenũ. Nã uno mõ
uult dicere:fcm̃ ẽ cõplemẽtũ malitie cõſũate ĩ cõdẽ
natiõe ſpũs xp̃i. Alio mõ factũ ẽ cõplemẽtũ culpe
ut carnalitas eccl'ie nõ poſſit ãplius ſuſtẽtari. Et cre
do ꝙ in hoc ſtat cõſumatio maloꝝ carnalis:eccl'ie
q̃a oĩs malitia ipſius in hiis beſtiis & ĩ cauda ip̃arũ
q̃ ẽ turpius qd' ſit in beſtia finiet̃:qr hec radix imi-
tatores ſep̃abit a uera xp̃i eccl'ia. Alias ẽt fcm̃ eſt dei
nr̃i regnũ ſicut dr̃ & xp̃i eius:qr de cetero ĩualeſcet
& regnabit ſpũs paup̃tatis:& fiet iudiciũ dãnatio
nis meretricis magne:p aerẽ aũt ĩfectũ q ĩficit oẽs
hitãtes in eo ſignificat̃ infectio curie romane:q̃ li-
cet a p̃oribus tpibus ſit infecta:ſingl'r tpe huius be
ſtie fuit hitatio eius ianua inferni:& ſocietas eius
oĩm cohitantiũ infectiua. Vel p aerẽ põt ſignificari
uita ſpũaliũ uiroꝝ in quoꝝ ſpẽ tanq̃ in uitali aere
reſpirat & uiuit eccl'ia ĩfirmoꝝ:ſup hanc tpe huius
beſtie effuſa ẽ phiala iracũdie dei punitiue:ex q̃ pu
nitione q̃cq̃d erat in illo ſtatu purgabile & ꝓbabi-
le & excitabile p tribulationes & mundi moleſtias
ẽ purgatũ:pp qd' a throno maieſtatis de tẽplo ſci-
tatis dei exiit uox clare ſnĩe & magne ꝓmotionis
eoꝝ ĩ ꝓpagatione noui ſtatus & magne pũitionis
hoſtiũ xp̃i ieſu ĩ eis:& hec uox dicit:factũ ẽ.ſ. r̃gnũ
eccl'ie & fidei uere & religionis xp̃iane huius aeris
ſic purgati:& in hoc aere factum eſt iudicium be-
ſtialis caterue ſiue carnaliter effluentis & totaliter
de ormate in oculis mundi:ſiue mala ſua hypocri
talit̃ occultantis:dũ uitalis aer ſpũs ieſu xp̃i & uite
eius in altiſſima paup̃tate & euãgelica p̃fectiõe effi
cit̃ eis mortiferus occaſionalit̃ dũ ñ ſolũ ſeq nolũt
ſed ip̃m pſequãt̃ heretice & atrocit̃ crucifigunt:&
iſto mõ aer ſalubris doctrine xp̃i fuit factus morti
ferus phariſeis. Tota ãt lr̃a apoc. h̃ applicata ad mi
ſticũ antixp̃m habet ſuũ modũ quo applicabit̃ ad
aptũ. Sed nũc tm̃ dixiſſe ſufficiat ut app̃eat q̃ dolo-
roſe pñt dicer̃ q ĩ hoc tpe oculos mẽtis habẽt: Ihũs
falſificatus. Quia uero ſupra pluries dcm̃ ẽ ꝙ in
ſtitutio huius beſtie ſup ſedẽ uiuẽte celeſtino fuit
temeraria & noua:& nũq̃ a p̃oribuſ ſãctiſ p̃ſũpta cũ
tã mlti pape fuerit ſãctiſſimi & hũiles & portabãt
cũ pena maxima onus p̃lationis & credere poterãt
pp ſcĩtatẽ ſtatus ꝙ electio ad meliorẽ ſe uel eq̃ bo-
nũ ꝓcederet cum mlti uer̃ colũne ĩ eccl'ia ſuo. tpe

uiuerẽt:& tñ nullo mõ tẽptauerũt renũciare:uel ſi
ẽ fcm̃ nullo mõ eccl'ia acceptauit:qr hoc ĩpoſſibile
repntauit:& hãc rõnẽ ml'tũ cogẽtẽ ſi qs ĩſpiciat lu
mẽ ꝓteritũ ĩ eccl'ia & ſcitatẽ cũ tenebris & malitiis
tpis cõparãdo aliq̃ inficiãt iuriſte dicentes ſil'ia fcã
fuiſſe tã ĩ clemẽte q̃ ẽt ĩ marcellino:q̃ ẽt tpe marti-
rii.xi.miliũ uirginũ:& hac fl'iſſima allegatiõe mul
toꝝ q̃ hoc tã nouũ & ĩpoſſibile reputãt cõſcias de
ceperũt.Ideo rñdemus in illis tribus:uel in qbuſ-
cũq; aliis nihil ſil'e ꝓceſſiſſe. Quod enĩ.viii.q.i.ſu
ꝑ illo cap.Si petrus:dicit q̃dã gloſa ꝙ clemẽs fuit ꝑ
mus poſt petrũ apl'icus ſeu papa:uidẽs aũt clemẽs
ꝙ hoc eſſet ꝑnicioſũ exẽplũ.ſ.Si aliqs ſibi eligeret
ſucceſſorẽ:ſicut petrus elegerat eũ ſibirñ:nũciauit pa
patui & tũc electus ẽ linus:quo mortuo electus eſt
cletus:& hoc mortuo iterũ electus ẽ clemẽſ:hec in-
q̃ notula apte textui capl'i cõtradicit.Nã ibi.Iohẽs
papa ſcribit germãie & gallie eccl'iis dicẽs.Quãuiſ
petrus ꝑnceps apl'oꝝ ſibi adiutores aſciuerit.i.aſſo
ciauerit linũ & cletũ ñ tñ ptãtẽ põtificii aut normã
eis tradidit:ſed ſucceſſori ſuo clemẽti q̃ apl'icã ſedẽ
& ptãtẽ põtificalẽ tradẽte beato petro tenere ꝓme
ruit:linus uero & cletus miſtrabãt exteriora:petruſ
aũt orationi et uerbo inſiſtebat.Videt' ergo Iohẽs
papa exꝑſſe dicere ꝙ linus & cletus dicti ſũt roma-
ni ꝑſules:nõ qr uere fuerint pape ſicut clemẽs ſed
qr etiã uiuẽte btõ petro erãt uicarii eius ĩ miſterio
exterioꝝ:unde & auctoritate petri uiuẽtis ordĩatio
nes fecerũt.Gloſa uero predicta uidet' niti cõcorda
re dictũ huius Iohĩs pape:et hieronymi ĩ li.illuſtri
um uirorum dicẽtis ꝙ clemẽs fuit romanus epũs
quartus poſt petrum:q̃uis aliq̃ dicãt ipm̃ fuiſſe ſe-
cũdũ.Sed uidet' ſtãdũ ſolẽni epl'e Iohĩs ad tã ſolẽ-
nes eccl'ias.Nã & gloſa illa male ſentit de petro q̃ſi
ipe in ſua morte errãs malũ exẽplum poſteroꝝ &
eccl'ie piculũ ſibi elegerit ſucceſſorẽ ꝓ cuius corri-
gẽdo errore clemẽs uoluerit reſignare. Nã eadem
rõne q̃ petrus in hoc crederet' erraſſe poſſet credi
falſo ſtatuiſſe rome ſedẽ papalẽ. Nõ enĩ niſi ab eo
hoc hũit eccl'ia:ꝓterea in feſto ſcĩ clemẽtis ſecũdũ
breuiariũ romane eccl'ie legit' ꝙ ipe ex ꝓcepto bti
petri ſuſcepit põtificatũ eccl'ie gubernãdum & ꝙ
ideo linus & cletus añ cũ cõſcribũtur:qr ab ipo pri
cipe apl'orum ad miniſteriũ ſacerdotale exhibendũ
ſũt ipi ordinati.Item in feſto ſãcti cleti legit' ꝙ cle-
tus ex ꝓcepto bti petri.xxv.ꝓſbyteros ordĩauit in
urbe roma.De btõ etiã lino ĩ eius feſto legit':ñ ex
ꝓcepto btĩ petri inſtituit ut mulier in eccl'ia uelato
capite ĩtroiret:ex quo patet:ꝙ linus & cletus fue-
rũt uicarii btĩ petri ipo uiuẽte q̃ ex eius ꝓcepto que
uidebant' expediẽda ordinabãt:ũde patet ꝙ nihil
ibi fuit ſimile.Quod q̃dã alie notule arguũt ꝙ pa
pa ſeipſũ põt iudicialit' deponere qr.xxi.di.ca.Nũc
aũt dicit nicholaus papa:ꝙ cum tpe diocliciani &
maximiani marcellinus papa cõpulſus a paganis
thurificaſſet idolis:collecto ꝓpt' hoc uniuerſorum
epoꝝ cõcilio cũ papa accuſaſſet ſe defeciſſe: nullus
eo ꝑauſuſ ẽ ꝓferri ſñiam:ſed dixerit ei:tuo ore iudica

cãm tuã nõ nrõ iudicio:nã ꝑma ſedes nõ iudica-
bit' a quoq̃.Nã ex hoc & ſil'ibus gloſe arguunt ꝙ
papa nõ poſſit ſe ipſum iudicare illo mõ quo alios
iudicat & cõdẽnat:ſed ſolũ eo mõ quo penitẽs ſe
ipm̃ iudicat cũ ſua pccã pnĩalit' punit.Et illud qd'
.ii.q.vii.Nos ſi in cõpetẽter aliqd egimus nrõ aut
uroꝝ miſſorũ cũcta uolumus ordinar' iudicio:ubi
loqtur leo papa lodouico auguſto.Et ꝓpt' hoc di
cit gloſa ꝙ papa põt ſe ſubicere alioꝝ iudicio.Et
ẽt ſup illud.Nemo iudicabit ꝑmã ſedem:dicit alia
gloſa niſi ſe alicuius iudicio ſubmittat. Nõ ẽ ĩtel-
ligẽdũ ꝙ poſſit ſe ſic ſubicere alioꝝ iudicio ꝙ illi ex
hoc hẽant ptãtem iudiciariã ſup eũ:niſi cũ in foro
conſcie ſe ſuo ſacramẽtalit' ſubiciit cõfeſſori qd' fa-
cit nõ ut papa ſed ut pccõr.Alias aũt ſubiectio eius
ſemp ẽ libera & ꝓpotẽs iudicãti & talis ſubmiſſio
eſt cuiuſdã hũilis cõdeſcẽſionis & pacis.Illud etiã
qd' dr' tpe.xi.miliũ uirginũ de papa recedẽte cum
eis:licet illa hiſtoria ſit apocrifa:ſi tñ ẽ uera magis ẽ
ꝓ nobis q̃ contra:qr uidet' mihi ꝙ legeri ꝙ uicari
um dereliquit q̃ eius auctoritate rexit nec unq̃ eſt
inuentũ ꝙ eo uiuẽte uel quocũq; alio ſũmo põtifi
ce poſtq̃ incepit admĩſtrare & papatui cõſentire ꝙ
eius renũciatio fuerit acceptata et fcã elcio ſucceſſo
ris:unde nõ ẽ dubiũ ꝙ dei iudicio pũitiuo & diabo
lo ꝓcurãte accidit ſcandalũ nuꝑ factũ:ĩ quo falſifi-
catus ẽ ihũs fl'o xp̃o & uero antixp̃o eccl'iam de-
ſtruente

Ieſus doctor humilium.cap.ix.

Oſt tẽpeſtatẽ piiſſimus ieſus hũilibus ſu
is ſerenus apparet:& quos in turbinibus
ſeuiẽtes beſtie conſeruauit in ſua ueritate:
iã incipit mũdo facere clareſcere:ut ꝑ ipoꝝ ueri
tatẽ & ꝓbatã uirtutẽ luceret' pius ieſus ad ueritatis
reducẽdo ſemitã illoſ quos male beſtie fermẽtãdo
ſeduxerũt.Et qr eaꝝ ſeductione plenaria:que nũc
inſtat erit clarificatio ſexti ſtatus.Ideo h' hũiliũ ex-
altatio ꝑ illũ angelũ quẽ iohẽs deſcribit.x.ca.poſt
ſextum tubiciniũ deſignat'. Nam de illo dicit ſic
Ioachi.Quicũq; erit iſte predicator ueritatis fortis
eſſe deſcribit':qr robuſtus erit in fide & de celo de-
ſcẽdet.i.de uita cõtẽplatiua ad actiuam:et amictus
erit nube: qr indutus erit ſcriptura ꝓphaꝝ:& irim
hẽbit in capite:qr ſpm̃ ſcm̃ & miſticũ ſeu ſpũalẽ ĩ
tellectũ ſcripturaꝝ hẽbit in mẽte.Sicut enĩ arcus
celeſtis apparet iũctus nubibus celi.Sic ſcripturis
ꝓphaꝝ miſticus intellectus ad aduerſarios cõuin
cẽdos.Et ſubdit.Ego aũt angelũ iſtũ ſecũdũ lrãm
aut enoch fore puto aut heliã: uerũtñ ꝓut hoc de
us melius nouit:unũ dico ꝓ certo:ꝙ hic angelus
ſignificat pſonalit' magnũ aliquẽ ꝓdicatorẽ: q̃uis
ſpũalit' ad ml'tos uiros ſpũales tunc tpis futuros
cõpetẽter ualeat ĩtorqueri.Sane facies angeli ſil'is
ẽ ſoli qr in hoc ſexto tpe opptet dei cõtẽplationẽ
ĩ modũ ſolis ſplendeſcere et ꝓduci ad noticiã eoꝝ
q̃ deſignãtur ĩ petro:Iacob:& Iohẽ latinoꝝ greco-
rũ:& hebreoꝝ:ꝑmo qdẽ latinoꝝ:deinde grecoꝝ
tertio hebreoꝝ:ut fiãt nouiſſimi q̃ erãt ꝑmi:& ecõ
uerſo:hec Ioachĩ:licet aũt myſteria ſexti ſtatus ſin-

gulariẽ adaptemus ad fráciſcũ & ad eius ſtatũ qr in eo magis relucet reformatio uite xp̃i:nõ excluditᷣ qn de hoc angelo & de mł́tis aliis poſſit applicari myſteriũ ad beatũ dñicũ uirũ utiq̈ angelice dignitatis:& ad eius ſtatũ & ſilẽs:ſecũdũ ꝙ plus & minus appropinquãt euãgelice uite q̃ in ĩtẽtiõe ieſu principalius ſedet. Sicut ergo poſt xp̃m ieſũ & apoſtolos eius in hoc tenet pricipatũ fráciſcus. Sic et p̃ hũc ãgelũ in ſe & in ꝑle ſua ſingulariẽ deſignatᷣ. & maxime ſolẽnis clarificatio nũc futura:& priceps huius renouatiõis poſt deſtructiõnẽ regni p̃dictarũ beſtiaꝝ & locuſtaꝝ & regis earũ:de qbus Iohẽs paulũ ſupra hũc angelũ fecit ſermonẽ ĩ hoc angelo figuratᷣ. Nã fortis erit uirtutis cõſtãtia:deſcẽdet de celo.i.de alto cõtẽplatiõis ſtatu ad regimẽ aiarum: et qr celeſti munere mũdo dabit ĩdigno:ſed ne uideatᷣ cõtẽplationẽ p̃dere:diciᷣ ꝙ erit amictuſ nube .i.extacite cõtẽplatiõis caligine:q̃ ſecũdũ dionyſiũ uere miſticã hẽbit irim in capite.i.arcualẽ refulgẽtiã ueri ſolis ieſu:qr uiſceroſa charitas ipſius erit ad nr̃as ſupportãdas miſerias ĩ mẽte illius ĩpreſſa:facies eius erit ut ſol:qr in ſingulari cõtẽplatiõe xp̃i ieſu & eius uite appebit ſplẽdidus iſtar ſolis & dĩne lucis inflãmatus & illumĩatus ĩ ſe:& illumĩans alios & ĩflãmãs & hẽbit ẽt pedes rectos & ſolidos & ignitos ut colũna ignis:qr ardenti affectu curret uirtuoſe & recte ad oĩum ꝓcurãdã ſalutẽ:hẽbit ẽt librũ euãgelii xp̃i aptũ ĩ manu:qr ĩ pleno ope faciet obſeruari euãgelicũ ſtatũ & ip̃m reſerabit oĩbus clara luce. Et pedẽ dextrũ tenebit ſup mare ĩfideliũ nationũ qr p ip̃m mł́taꝝ ꝓcurabitᷣ cõuerſio ad xp̃m ieſũ:& qr ad hoc erit ſuus ĩpetus ideo dr̃ ibidẽ dextrũ pedẽ tenere:põt ẽt dici ꝙ ꝓ tãto pedẽ dextrũ tenebit ſup marẽ qr ꝓmptior erit ad aduerſa tolerãda q̃ ad cõſolatiões recipiẽdas:uel ſupra mare ppł́oꝝ cõuertẽdoꝝ ppł́s ꝓſiteret:q̃ ſup terrã hypocritaliũ religioſoꝝ. Et nota ꝙ h̃ angelus ñ poſuit nec marẽ nec terrã ſup ſe:ſed ſub pedibus ſuiſ:qa p altiſſimã pauptatẽ auſterietatẽ & hũilitatẽ oĩa mũdana calcabit. Sic & totus ſtatus euãgelicus p ip̃m renouãdus ſimul cũ ip̃o deſcẽdet de celo p ꝓfundiſſimam ſui humiliationẽ et erit hũli pauptate agilimus & fecũdus ſicut nube amictus:& de hoc ſtatu p ſalutarẽ pluuiã fecũdabit eccł́iam:hẽbitq̈ p̃ ceteris p̃cedẽtibus librũ ſcripturᷣ coptũ. Diciᷣ aũt clamaturus ſicut leo rugiens qr cõtra errores & uicia obduratorũ:& maxĩe cõtra malignitateſ beſtiaꝝ p̃oꝝ cũ forti ĩdignatiõe loqtur:& terribile dei iudiciũ ĩ ꝓximo uẽtuꝝ cũ ſũma auctoritate p̃dicet ut beſtie cõtremiſcant. Ratio aũt magnitudinis huius clamoris erit ex hoc qr poſtq̈ libet erit aptus dĩne uolũtatis nullum uelamen excuſationis relinqtur: & ẽt ꝑpẽ nimiã reſiſtẽtiã & mł́titudinẽ obduratorũ oppetebit clamare:& ꝑpẽ p̃rnũ zelũ quẽ ad oẽs hẽbit ſicut leo ad catuloſ excitãdos ad uitã & ꝑpẽ leoninã cõſtãtiã & eſuriẽ:de eoꝝ ſalute ut leo rugiẽs curret ad aiaꝝ eſcã & p̃dã dr̃ ẽt ꝙ cũ clamaſſet locuta ſunt ſeptẽ tonitrua uoces ſuas. Secũdũ Ioachi hec ſeptẽ tonitrua ſũt ſeptẽ ſp̃es dei q miſſi ĩ oẽm terrã ſp̃ũales & allegoricas uoces uelut e t̃tio celo emittunt cõcordãtes rugitui ãgeli:tã ĩ reboãdo magnalia & archana gł́ie dei & opeꝝ eius & p̃cipue eoꝝ q̃ tũc ĩ mẽtibus cõtẽplatiuis fiẽt:q̃ ĩ tonãdo t̃ribilia dei iudicia. Septiformis ẽ gr̃a ſp̃us ſc̃i:& ſeptiformis ĩtelligẽtia ſeptẽ etatũ mũdi & ſeptẽ ſignaculoꝝ ueteris teſtamẽti & ſeptẽ ſtatuũ eccł́ie & iudiciũ ſc̃oꝝ ĩ his q iã p̃ceſſerũt iſtar vii.tonitruoꝝ clamãt maxĩa dona gr̃aꝝ danda electis & horribilia iudicia ĩpiis tũc fiẽda:dicuntᷣ ãt hec tonitrua ad clamorẽ angeli loq qr ad edificationẽ p̃clare doctrine ipſius apte ſe ĩgerẽt mẽtibus pfectoꝝ. Et qr ſp̃us ſc̃us ſeptenaria donoꝝ ſuoꝝ diffuſione ĩ cordibus audiẽtiũ dabit autẽticũ teſtimoniũ ꝙ uerba eius ſũt ueriſſima. Et qr h̃ ẽ ãgelus ſũmi dei:iuxta qđ dr̃ actuũ.x.ꝙ petro p̃dicãte cecidit ſp̃us ſc̃us ſup oẽs q audiebant uerbũ. Qualis ãt ſit fructus & q̃lis ſit eccł́a r̃formata p iſtũ maxĩe euãgelicus ſtatus ĩ mł́titudine tũc obſeruãtiũ ip̃m:Iohẽs deſcribit Apoca.xiiii.poſtq̃ illas cruẽtas beſtiaſ p ſapiam ſp̃us xp̃i detegẽtis numeꝝ nois eius de medio exſufflauit:cũ dicit uidi & ecce ſup mõtẽ ſyon agnũ ſtãtẽ:& cũ eo cẽtũ.xliiii. milia:hẽntes nomẽ eius & nomẽ pr̃is eius ſcriptũ ĩ frõtibus ſuis. Sicut ei ĩ ſexti ſignaculi apptiõe dicuntᷣ centũ.xliiii.milia ſignati:ſic & h̃ totidẽ agno aſſignati:de hiſdẽ eĩ dr̃ utrũq̈:h̃ ẽ eccł́ia & ſtatuſ angeli p̃dicti:h̃ ãt numeris ẽ ſp̃ualiẽ ĩtelligẽdus:qr pfectiões his numeris deſignate:huic ſtatu adaptãtur. Sed cũ hoc ł́raliẽ ẽ ĩtelligẽdũ ꝙ mł́titudo pfcã & magna ad pfectionẽ euãgelicã cõuertetᷣ p hunc numeꝝ deſignata:& h̃ põitᷣ ad cõfortãdũ panpculũ gregẽ q ĩ puo numero beſtiaꝝ p̃dictaꝝ atroces portauit ĩſultus. Et ad cõfũdẽdã fallaciã trãſgreſſorũ huius t̃pis q ad ſuã excuſãdã malitiam dicũt ꝙ euãgelica uita p fráciſcũ ĩ regł́a r̃nouata ñ fuit data ꝓ tãta mł́titudine:&ꝙ tali mł́titudini ĩ obſeruabilis ẽ:uñ eos ieſus p p̃dictũ ãgelũ decł́abit mẽdaceſ & p effectũ oñdet:dũ mł́to pł́es tũc erũt legitimi filii fráciſci r̃gulã obſeruãtes:q̃ nũc ſũt ſpurii r̃gulã accuſãtes & uſũ paupem ñ ſeruãtes. Significatᷣ etiã ad ł́ram ꝙ tũc debẽt ſignari & cõuerti ĩ mł́titudĩe magna iudei q ſp̃ał́r ſũt tribus iſrł́:& quoꝝ fuit ſingł́r mons ſyon:& credo ẽt ꝙ ad ł́rãm ĩ mõte ſyon & ĩ t̃ra illa quam ĩcolatus pſone ieſu ſacrauit ĩ uita paſſibil:& refulgebit clare r̃nouatio uite ſue ẽt añ aduẽtũ & mortẽ antixp̃i apti qñ iudeoꝝ erit cõuerſio p̃ncipał́ ſed & tũc & añ erit turba magna ppł́orũ ĩnũerabilis:de q̃.vii.ca.ẽ dcm̃. Expõnẽdo aũt ꝑ hac renouatiõe p̃ma q̃ nũc inſtat ſeptupla ꝓgatiua h̃ electoꝝ mõſtratᷣ:p̃ma ẽ eoꝝ ad chriſtũ cõfortmiſ & ĩdiuidua ſocietas. Nã dicuntᷣ ſtare ſup mõtẽ ſyon p quẽ deſignatᷣ alta & ſolida eminẽtia cõtemplatiui ſtatus. Et dicuntᷣ ſtare ſup mõtẽ:qr ſecũdũ Richardũ ceteroꝝ cõtẽplatiuoꝝ eminẽtiã trãſcendũt:dicitur aũt hic xp̃s agnus cum quo hi ſtant & cum ſua inocentia et mititate & holocauſtica immolatione crucis ſtant in alto contempla-

tionis:Et intelligũtur iſta centũ xliiii.milia eſſe mi
lia agnoꝝ cũ pricipali agno ieſu q̄ dicũtur ieſuncu
li p renouationẽ crucis ſue in iħm traſformati.Se-
cũda ẽ certa et regl'aris cõmẽſuratio pfecti numeri
ſuis apl'icis capitibus cõformati.Nã ſecũdũ Ioachi
c.xliiii.m.faciũt xx.legiones corñdẽtes xxiiii.ſeni
oribus circũſtãtibus ſedẽ dei & agni ita ut cuilibet
ſeniori rñdeat ſua legio p imitationẽ pfectã.Et pp
hoc datur intelligi ꝙ p iſtos repñtatur ſtatus ſpũs
ſci q̄ cõcorditer a pr̃e & filio ſpirat̃.Sicut et iſti con
corditer a ueteri teſtamẽto & nouo q̄ſi utriuſq; cõ
cordia & pfectio ſpirata pcedũt.ſ.a pfectione.xii.
pñarchaꝝ:et.xii.apl'orum.tanq̄ xxiiii. ſenioꝝ:un
de ẽt in ſignũ huius xv.ca.dicũtur hii cãtare canti-
cũ moyſi & canticũ agni.qr quicq̄d ſint iubili cõtẽ
plationis & pfectionis in utroq; teſtamẽto uidet̃
in iſtos tráſfundi:& labor p̄cedentiũ tẽpoꝝ eis cõ
uerti in iubilatiõis ſolatiũ:ita ꝙ ex oĩbus et bonis
et malis uident̃ deũ cõtinue iubilare:in oĩbus co-
gnoſcẽs ipm ſanctiſſimũ ſapiẽtiſſimũ oĩpotẽtiſſi-
mũ:ac p hoc ab oĩbus reuerẽdũ humilit̃ & laudã-
dũ eternalit̃. Tertia p̄rogatiua eſt fidei & amoris
& cõtẽplationis dei pr̃is & filii humanati frõtalis
inſcriptio p hoc qd' ſeq̃tur:hñtes nomen eius &
nomẽ pr̃is eius ſcriptũ in frontibus ſuis:p nomen
deſignat̃ famoſa noticia q̄ reſpectu dei nihil ẽ niſi
ſit amatiua:p frontẽ apta et fortis & uiua dei con-
feſſio.Nã frons eſt ps faciei patula:& i ea ſigna ti
moris uel audacie cognoſcũtur:p qd' datur intelli
gi ꝙ talis erit eorũ uita ꝙ in p̄mo aſpectu appare-
bit mũdo ꝙ ipſi ſũt plene electores dei et imitato
res uite xp̄i ieſu ac ſint angeli [illegible]e familia pricipalis
agni:& ſingulares ſocii crucis eius:hec ãt appebũt
in eis ſingulari abũdantia ſpũs ſci eis infuſa:et nõ
alicui hũano merito attributa.Et hic notat̃ p qd'
dr̃ ſcriptũ hic nomẽ.Spũs eni ſcũs in ipa inſcriptio
ne itelligitur:nã inſcriptio & ĩfuſio gr̃e ſibi appro
priant̃. Quarta p̄rogatiua ẽ pcellẽtia iubilatori cã
tici iſtoꝝ pfectoꝝ:quã q̄dẽ ſeptiformiter magni-
ficat:p̄mo q̄a dicit.Et audiui uocẽ de celo:ut oñda
tur ꝙ eoꝝ iubilatio erit exceſſiue ſublimis et ñ tre-
na ſed celeſtiſ.Secũdo ꝙ erat irrigua & fecũda et ex
magno ſanctoꝝ collegio et pluriũ uirtualiũ affe-
ctionũ cordis ipſorũ pcedẽs cũ dicit tanq̄ uocem
aquaꝝ multaꝝ:ſiue ſit uox pluuie:ſiue maris:ſiue
flumis qr in eis erit abũdãtia lacrhymaꝝ Pinguiũ
deuotione dei lauantiũ a cõtagione pcti:refrigerã
tiũ ab oĩ amore mũdi:amaricantiũ in crucifixione
xp̄i:et fecundãtiũ ĩ mľtiplicatione oĩs boni.Ter-
tio oñditur ꝙ hec uox erit altiſſima & potẽtiſſime
oĩa replens et cõcutiens.unde dicitur. Et tanq̄ uo
cẽ tonitrui magni.Ipi eni concutient omnẽ terram.
Et ne crederet̃ ꝙ ex uoce tonitrui eſſẽt ĩmites aliis
et in ſe non iocũdi idcirco ſeq̃tur q̄rta p̄rogatiua ꝙ
hec uox erit ſuauis et iocunda:& ſecũdũ diſcretiõis
regulas ĩ oĩbus modulata et uocẽ quã audiui ſicut
citharedoꝝ citharizantiũ in citharis ſuis:Cithara eĩ
nõ ſonat n.ſi ſi. uacua:p qd' datur intelligi ꝙ ĩ eis
erit paupertas altiſſima et hũiliſſima eos euacuãs ab
oĩ reputatione ſui et ſubſtãtia mundi:chorde uero
cithare ſũt uirtutes que nõ ſonant niſi ſint extenſe
nec cõcorditer niſi ſint pporcionate et debita pro
portiõe pulſẽt̃.Opportet eñi affectus uirtuales ad
ſuos fines et ad ſua obiecta fixe et attente ptẽdi et
unã uirtutẽ alteri coherere ita ꝙ rigor iuſticie non
excludat dulcorẽ miſericordie:nec mititas et leui-
tas ſcẽ correctionis zelũ.Cithara etiam põt dici ipe
deus cuius q̄libet pfectio p affectuales cõſideratio
nes cõtẽplãtis tacta & pulſata reddit cũ aliis mire
iocũditatis ſonũ.Cithara eſt ẽt totũ uerſũ ĩ uerſũ
cuius q̄libet ps debite a cõtẽplatoꝛ tacta mire ſoãt
dei laudẽ.Singularis etiã hoĩꝝ cithara eſt ieſus xp̄s
cũ oĩb us actibus ſue paſſibilis uite:etiã cõfeſſionis
pr̃ne:quã citharã facit ſonare cõcauitas ſue acerbiſ-
ſime paſſionis qua fuit cauatus et foſſus in mani-
bus pedibus & latere & ſanguine uacuus & uita.
ubi chorde oĩum mẽbroꝝ ſuoꝝ & neruoꝝ:& iũ-
cturaꝝ fuerũt extẽte fortiſſime:organice tñ & mu-
ſice ſecũdũ ꝙ exigebat diuine iuſticie auſteritas &
uirtutum ieſu ſtrenuitas:& ſup noſtram miſeriam
curandam effuſa ſue pietatis charitas:ubi & ſonus
doloris rigoris & amoris in eius uoce in cruce cla
mante ſeptẽpliciter ſonuit ſecũdũ ſeptẽ uerba que
dixit:que tibi ſupra expoſui li.iiii.c.xxxiii.ĩ quibus
omnibus ſancti ſexti ſtatus tanq̄ in cithara ſalutis
humane totã perfectionẽ bonitatis diuine & uir-
tutum ſuarum mẽtaliũ & omnium dei operũ ſo-
nare facient tanq̄ in ordinatiſſima armonia nũc la-
ctẽtes cum paruulo:nunc dolentes cum crucifixo:
nunc peregrinãtes cum glorioſo qui ẽ ſuper oĩa be
nedictus deus.Huius cithare forma ſexto ſtatui dã
da p̄mo apparuit in hoc ſacro monte cũ in ſtigmi
tibus paſſiõis fundator ſexti ſtatus frãciſcus:a xp̄o
factus eſt citharedus.Et quia non indocte nec ru-
ſticane iſti ieſunculi ſeu agni citharizantes in agno
ieſu percutient chordas p̄dicte cithare:ſed cum arte
perfecta a ſpũ ſcõ ĩfuſa:ideo dr̃.Sicut citharedoꝝ:
qr citharedus non dicitur niſi per artem & frequen
tem uſum magſtalit̃ formet ſonũ.Quinto iſta uox
eſt exufflatiua ueteris fermẽti omnium preteritoꝝ
defectuũ & noui ſtatus formãſ iubilum:proquo ſe
quitur.Et cantabant quaſi canticum nouum.No-
uum quidem pter nouitatem uictorie eis datam
& pter nouam citharam incorporationis ieſu in
ipos & nouam artem ſpũs ſancti in ipſos diffuſam
Ex quibus omnibus ſunt eis cantica ĩnouata:ergo
hec uox in deũ erit tota relata & in honorem ciui-
tatis ſuperne:pro quo dicitur ãte ſedem dei & agni
& ante q̄ttuor aĩalia et ſeniores.Septimo hec uox
erit ſingularis gr̃e aliis non cõicata:pro quo dicit.
Et nemo poterat dicere canticum niſi illa centum
xliiii.milia quia inferior plebs quãtũcũq; ad eos de
nota:& ab eis recta & in ipſis hec dona pticipãs p
ſe & in ſe ad tante perfectionis iubilum non aſcen-
det.Quinta autem p̄rogatiua iſtoꝝ ẽ puritas per-
fecta & imaculata p qua ſubdit:qui empti ſunt ab

terra: q̄ſi dicat xp̄i paſſiōe & ſanguīe eius: ī quo cō tīue cītharizāt redēpti ſūt & purgati a xp̄o iħu ēpti one amoroſa ſegregati ab oī uita t̄rena: q̄ progatiua magis explicat̄: cū dr̄. Hi ſūt q cū mulieribuſ nō ſunt coīquinati: uirgīes. n. ſūt. Et licet intelligat̄ ꝙ ī illo ſtatu renouabit̄ ſcā uirgītas tam mente q̄ carne: qua oīs muliebris coīnqnatio auſugiet longe: tn̄ noīe mulieꝝ pōt ītelligi oīs utilitas creature: cū qua nō coinqnabunt̄ īordinato amore: ſed cū ſcō ioāne mūdiſſimo uirgine: & poſt oēs apoſtolos in huius ſignū ultimo reſeruato guſtabūt optimū ui nū miraculoſe opatiōis iħu: qui oēm aquā diſtractionis pretite ī nuptiali amore cōuertet ī celicū ui nū. Et ſicu t circa finē uite iħu pueri hebreoꝝ ipm miraculoſe glorificauerūt: ſic circa finē tēpoꝝ immaculatiſſim pueri & uirgīes de ſtirpe iſrl̄ ad ſum mam iħu uirginis imitationē & familiaritatē credūt̄ uocādi: ut hi ſint agni nouelli mūdiſſime ouiſ uirgīs marie m̄ris agni: q̄ in t̄ra incolatus ſui & dilectiſſimi iħu hos īmaculatos uirgīes in ſue imaculate uirginitatis filios adoptabit. Nihilominus no mīe uirginū intelligit̄ oīs perfecta purgatio ab oī pretita labe & expientia carnis. Sicut fuit ī bn̄dicta magdalena: & ī apl̄oꝝ pricipe petro: qui neq̄q̄ ab agni cātico excludūt̄. Septima progatiua eſt īdiui ſibilis ad xp̄m ſeq̄lla in ſua uita pfecta: p qua dr̄. Et ſequūt̄ agnum quocūq; ierit. Quātū. n. unuſqſq; mirat̄ deū & pticipat: in tantū ſequit̄ eum. Quo ergo ī pluribus & altioribus pfectiōibus pticipāt: uitam eius: ipm magis ſequūt̄. Et q̄a ille ſtatus ſcdm principales ſuperogatiuas perfectiones cōſi lioꝝ xp̄i ipm iħm pro ut eſt hominibus huius ui te poſſibile imitant̄: ideo dicunt̄ eū ſequi quocūq; ierit: & etiā quia ipm ſemp habent ducem ſui itine ris: & ipm ſemper ſpeculāt̄ ante oculos mētis ſue: & in ipm totum ſuum eſſe dirigūt & trāſformant: nihilominus oīs creatura in infinitū deficit a perfe ctione dei hominis iħu xp̄i. Septima progatiua ē uniuerſalis pmatus dedicatiōis ſancte: & fūdatiōis noue eccleſie: que ī principalibus coniūctis predcō angelo ē fundata. Pro qua dicit: hi ēpti ſunt ex om bus: ſiue ex hoībus ſcdm litterā uerioꝛē. Ri. tamen diſiunctiue ponit utrāq;. Et ē ſenſus ꝙ a carnali ui ta hominū: & a generali corruptiōe hūani generis ſunt p xp̄i gratiā & eius pcioſiſſimū ſaguinē ſingu larit̄ ſegregati & empti: ut ſint pmitie deo & agno toti tritati & ipi iħu xp̄o chariſſimi & placibiliſſimi q ſicut fructus pmi tpis ſapidiſſimi comedūt̄. Di cunt̄ aūt pmitie deo & agno ſingularit̄: q̄a totalit̄ ſunt trāſformati ī cōteplatione gl̄ie dei: & ī holocauſtū crucifixiōis agni: & ſūt prima fūdamēta t̄tii ſtatus mūdi. Nota aūt q̄ ſepe ī petit eos ēptos: q̄a ſingl̄aris ppr̄etas ſtatus pfectiōis dande ē omnē ſpē uanā pprii meriti uacuare: & p hūilitatē proſū diſſimā totū merc gr̄e & ēptiōi ſanguis iħu xp̄i at tribuere: ac p hoc totū ſuū eē charitate holocauſtifi ca in xp̄i mortē trāſferre: qd̄ ē perfecte nō ſibi ſed xp̄o uiuere. Ex quo ſequit̄ pfecta purgatio oīs mali: & idcirco quintā progatiuam ſupra poſitam de ipoꝝ puritate exaggerat dicēs: ꝙ in ore ipoꝝ non eſt īuentū mendaciū: q̄a ī xp̄o qui ueritas ē: ſūt cor de: ore: & ope trāſportati. Alias ēt quia religioſi hu ius tpis ſūt duplices & doloſi hypocritales cruces mūdo pretedentes: oñdit eos ab hoc uitio alienos dicēs in ore eoꝝ non īueniri mendaciū: q̄a uendi ces ſimplices ſinceri qd̄ ueꝝ eſt dicūt: ſemp in ore portātes iħm. Et q̄a regl̄ares obſeruātie ſūt ut plu rimū maculate: ut oñdat eos pfecte & ītegre euangelicā pfectionē ſeruare dicit. Sine macula. n. ſunt ante thronū dei. Quidā dicunt ꝙ añ thronum nō eſt de textu: quis p modū epiſtole legat̄ ī eccleſia. Ri. tn̄ hēt & glo. expōit añ thronum dei. i. añ dn̄i iudicē: quia ī oculis eius & nō hoīum iuſtificari cu rabūt: & ſine macula apparere contra hypocritas q eoſ īpugnāt q ſcdm ſn̄iā ioānis oīa opa ſua faciūt ut ab hoībus uideant̄. Vides ergo quō nunc uidētur ī huius tpis calamitate ſepulti debent celeriter a ieſu decore humiliū exaltari.

Ieſus reſuſcitatus Cap.x.

Triumphator mortis iħs cuius pprium ē ſup occaſū aſcēdere: & ī ſe & in mēbris ſuis de mortis triūphare cōflictu: ſicut in pprio corpe duabus noctibus iacuit ī ſepulchro: una intpoſita die ſabbati: in qua a doloribus ſexte ferie requieuit: licet requies feſtiua reſurrectiōis glorioſa diei dn̄ice ſeruaretur. Sic ī corpore ſuo miſtico quaſi duabus noctibus uidet̄ ſubiacere mortis im perio: dū ſub miſtico antichriſto quaſi ſub prima nocte: & poſtmodū ſub aperto quaſi ſub ſecunda nocte que ī luce reſurrectionis plenarie chriſti ſpiri tus terminat̄ radios ſue lumīoſe fidei uidet̄ pmittere quo ad populoꝝ multitudinē obūbrari: inter poſita tn̄ die intmedia aliq̄ta. ſ. pace ī qua mulier ec cleſia poſſit ſibi de pſeruatiuis aromatibus preuide re ad ungēdū corpus miſticū dn̄i iħu: ne in horren da morte caligie & tenebroſo turbine antixp̄i magni totali corruptiōe feteat & putreſcat. He ſūt due noctes horrēde: antixp̄s miſticus & aptus: ī quoꝝ medio euāgelicis uiris relinqt̄ ſabbatiſmus: ī quo xp̄i iħu clarificata pauptas illius poſſit ſupare inſul tus: ī copia reꝝ plurimos dr̄ occiſurus. In qua qdē primaria clarificatiōe erit utiq; dies ſolēnis & qdā reſurrectio xp̄i uite q̄ ī alio myſterio ſuas hūit duas noctes precedētes horēdas. Sed plenaria r̄ſurrectio xp̄i iħu ī toto mūdo cōuerſo poſt mortem antixp̄i magni ſeruat̄: myſteria tn̄ illius reſurrectiōis ſcdm aliqd applicant̄ prime: ſicut & myſteria antixp̄i ma gni miſtico adaptāt̄: q eſt eius pcurſor. O gens ceca xp̄ianoꝝ. Nota ꝙ horrēda percuſſio fuit ī beſtia ſupra deſcripta: nā nūq̄ accidit ī eccleſia ſic. Nunq̄. n. fuit aliq̄ hereſis uel pſecutio pagana q̄ ſic oēs fi deles abſorbuerit: q̄n ualētes milites hūerit ſacra ec cleſia: q pſiſtētes ī plio cōtra īſurgētes malitias pugnauerint. Sed ī hac tantus fuit cunctoꝝ timor: ut hoſtes beſtie uiderēt̄ tāta ſtrage cōfuſi: ꝙ q̄ſi uidebāt̄ dicere mōtibus & petris: cadite ſup nos: & ab

ſcōdite nos ab ira ſedentis in throno: q cū ſit cruē
ta beſtia:ſe agnū dei mētit᷑. Et ad lr̄am uel oēs fue
rūt ſibi cōglomerati ī alio malo: uel fuerūt timore
cōcuſſi ut nō apperēt ī bello nec dicerēt qđ ſētirēt
uel fuerūt errore decepti:ſibi obediētes ut xp̄o:uel
fuere ſtrage cōfracti: ut fugiſſe uiderētur de mūdo
& nūq̄ uiuētibus apparerēt:magna ergo mors cor
poris miſtici fuit iſta q̄ ip̄m ī tante caverne abyſſo
tanto tēpore ſepultū incluſit:& obſtinata corda uel
ſaltē mortua grandis auctoritatiſ pondere preſſit:&
falſoꝝ ſigilloꝝ ſculptura firmauit:ſed & malitioſo
rū cuſtodū armatura nō defuit. Ab hac morte reſur
gens ieſus ī ſpū ſuo tāq̄ p̄ncipali malitia magnū cā
tari all'a. Sed dn̄ica ī albis ſequēte pōt introitū illius
cui nomē eſt mors & infernus ſequebat᷑ eū:dupli-
cabit᷑ all'a: totū corpus populi ī orbe diſpſi cū prin
cipalibus militibus:qui ſūt quaſi aīa miſtici ieſu in
fide & deuotione iūgētur:tūcq̄ ip̄e ieſus eterni pa
tris filius uiuet in cordibus oīm nationum:& quaſi
alter ioſeph fratribus ſuis ſecūdū carnē iudeis con
uerſis nō ſolū ī omni terra egypti:ſed in oī dn̄atiōe
regni eterni p totū mundū nūtiabit᷑ dn̄ari. Et qr ad
has reſurrectiones currit totus īpetus libri apoc. id
circo teſtatur ſe Ioānes fuiſſe ī ſpū uiſionis hoꝝ oī-
um ſpūalis ī dominica die ī qua ad lr̄am xp̄us reſur
rexit ab inferis: & oēs has uiſiones ī illa eadē die Io
ānes uidit:in qua magna applicatio ſue ītelligētie
& ſubleuatio cōtēplationis altiſſime & cōfortatio
ſue memorie deſignat᷑. Figurat᷑ etiā ꝙ ſicut tunc ie
ſus a mortuis reſurgēs de ſepulchro exiuit:ſic ſpūa
lis uita ſua totius ſcripture ſpūalis ītelligentia erat
de ſeuplchro p̄oris malitie & mortis uiolēte ꝓceſſu
ra:& ad publicū libere exitura:& ad maximā famili
aritatē ieſu & cōiunctionis uinculū ꝓmouēda: per
ſuoꝝ uulneꝝ tactū cōpaſſiuū & trāſformatiuū:un
de eadē die apparēs diſcipulis uitalē ſuū flatū eis in
miſſit:& ut intelligerēt ſcripturas ſenſus aperuit:&
uulneꝝ cicatrices oſ̄dit:ſe palpari familiariter uolu
it & cū ip̄is comedit. Hec in hac ſacra dn̄ica die quā
expectamus iocunde feliciter cōplebūtur:uoluit au
tē deus eadē die oīa uideri ad oſ̄dendū:ꝙ q̄uis ſint
ſeptē uiſiones diſtincte:poſſūt n̄ in unā uiſionē re
duci:& ſpiritualiter oīa oībus adaptari ꝓprio ſuo re
ſpectu ad tēpus ſibi corrn̄dens:p hoc nō mutato in
aliquo:ſed magis ex alioꝝ adductiōe pfecta:unde
& p̄me uiſionis radix pōt ad uiſiōes alias adaptari:
& illā nūc adapto ad gloriā ſtatuſ futuri:unde ī hac
radice ponit p̄mo ſeptē candelabra.vii.eccleſias de
ſignātia. Nā eccleſie inſtar candelabroꝝ ſunt ſurſū
in diuina erecte:& ad dei lumē ſuſcipiēdū & diffun
dēdū aptate:p dei ſapiētiā & charitatē ſūt auree: &
qr ad modū auri p ignē ꝓbātur:& malleis extēdūt᷑
& ſic ſurſū in celeſtia:quaſi in formā candelabri con
tinētis ardorē & lucē ſapiētie ꝓducunt᷑. Dicūtur au
tem.vii.qr uniuerſalis eccleſia.vii.ſtatibus diſtiguit᷑
ut plures eſt dictū:& uitā & uegetationē accepit a
ſpū ſeptiformi. Poſtmodū ponit᷑ uiſio filii hoīs:in
qua xp̄us ſub.xii. ꝓprietatibus apparet: q̄ in plena

reſurrectione ſpūs ſui ī ſcīs paſtoribus refulgebūt.
Prima eſt aſſidua eccleſiaꝝ uiſitatio & inhītatio:pp
qđ apparuit ī medio candelabroꝝ: iuxta qđ ſacer-
dos legalis:leuit.vi. lucernas candelabri ī ſcūario de
beat ſēp ſollicita cura nutrire. Dicitur etiā ī medio
ih̄s:qr oībus ſāctis exhibet ſe intime:ut cētrū toti
ſphere. Secūda ē ad ſubditos condeſcēſiua hūilitas
& hūanitas:pp qđ dicit ſil'em filio hoīs qr tūc ſin
gulariter ad aīaꝝ ſalutē & fomētū uiſceroſa xp̄i pie
tas aſſimilabit ſibi p̄latoꝝ affectū. Dicit᷑ etiā ꝓ hoc
ſtatu uidiſſe ſimilē filio hoīs:qr ſue uite erūt quātū
poſſibile ē ſil'ati. Tertio ītegre caſtitatis & honeſta
tis ſāctitas noīe.ſ.pōderis q̄ erat ueſtis ſacerdotalis
& linea ptigens uſq̄ ad pedes:ideoq̄ pōderis id-
eſt pedalis eſt dicta:uel ſecūdū altos erat tunica hia
cintina uſq̄ ad pedes in cuius finbris erant ītinabu
la aurea:& de hac uidet᷑ loq liber ſapiētie.xviii. hec
.n. ueſtis hēbat roāle & ſup humerale cōiūcta noīe
huius in qua ſignificatur hītus celeſtis caſtitatis &
ſcitatis pōtifices cōdecēs:p cuius ardua plenitudīe
ſubditur:& p̄cinctū ad mamillas zona aurea. Subci
gi enī circa renes deſignat reſtrictionē cōcupiſcētia
rū & opeꝝ carnis:p̄cingi uero ad mamillas: deſigt
īpuritatis oīs reſtrictionē & affectus cordis. Intelle
ctus enī & uolūtas ſunt quaſi due mamille mentis
ꝓpinātis ſapie lac & amoris. Itē cīgi zona pellicea
eſt timore mortis & pene honeſtatē & caſtitatē ſer
uare:cingi uero zona aurea eſt eā ſeruare ex mero &
ſolido charitatis ardore ꝓ amore ſil'itudīs ieſu xp̄i
& ſue mūdiſſime matris. Quarta ē reuerēda & p̄cla
ra ſapiētie & cōſilii & oīs diffinitiōis maturitas p ſe
nilē & gl'ioſā caniciē capitis deſignata:unde ſubdit
caput eius & capilli erāt candidi tanq̄ lana alba: &
tāq̄ nix p caput uertex mētis & ſapiētie: p capillos
autē multitudo & ornatus ſubtiliſſimoꝝ & ſpūaliſ
ſimoꝝ cogitatuū & affectuū:ſeu plenitudo dono-
rū ſpūs ſci mētē adornātiū deſignat᷑. Sicut aūt in la
eſt calor fomētatiuus & mollicies corpi ſe applicās
& cādor cōtēpatior & ſuauior q̄ in niue. Sic in niue
eſt frigiditatis & cōgelationis algor & rigor & can
dor nr̄o uiſui ītolerabilior:& humor ſordiū purga-
tiuus & terre īpinguatiuus:p q̄ deſignātur cōditio
nes ſapiētie xp̄i q̄ erit eis partim cōdeſcēſiua &:con
tēpata & fomētatiua & ſua pietate calefactiua & in
eis refrigerans omnem inordinatū amorē & humē
ctās & īpinguās totā agriculturā uirtutū: & carnali
um affectus faciēs obrigeſcere in aliis rigide pūgēs
eos. Splēdorq̄ eorum ī ſua plenitudīe nō erit capa
bilis ab īfimis. Deſignat᷑ etiā ꝙ ſic eos fouebit ſa-
pientia ieſu:ꝙ tamē aciē aſpcūs ſui p extaticū exceſ-
ſū faciet caligare:ſicut nix oculos corpales. Quinta
ē cōtēplationis ſpeculatiue practice ī feruore & ſplē
dore pſpicacitas nā ieſus oēs actus & intētiones &
nutus eccleſiaꝝ circūſpiciēs eos ſibi in hoc ſecūdū
ꝙ erit expediēs ſil'abit:ūde ſubdit. Et oculi eius ue
lut flāma ignis:qr ſpaliter reſpectu diuinoꝝ hēbūt
quaſi iugē & flāmeū aſpectū. Sexta eſt uite actiue p
fecta oppoſitas. Et pedes eius ſil'es aurichalco ſicut

in camino ardenti. Aurichalcum ē es nitidiſſimum
ualde ſimile auro:& cū eſt i camio ardēti ē ignitiſſi
mū:ac ſcītillās & liqſcíuum:xp̄i aūt corpales actus
& pceſſus ſūt charitate dei & nr̄i ignitiſſimi & exē-
plarit̄ ſcitillātes:& etiam dū hic uiueret ī camío ten
tatióis pbati:& auro ſue et̄ne charitatis ſil̄iſſimi. In
hāc formā in illis ih̄s opat̄ uirtutē:ut feruore ſecſi
opent̄. Septiā ē ſue doctrīe celebris reſonātia &
irrigatio fecunda:& uox illius tāq̄ uox aquaꝝ mul
tarū. Octaua ē ptātiua p̄ſidentia & cōtinentia non
ſolū eccl̄iaꝝ ſed ēt rectoꝝ:unde ſubdit. Et hēbat i
dextera ſua ſeptem ſtellas. Nam. vii. ſtelle ſūt angl̄i
& ep̄i eccleſiaꝝ. Tūc aūt ſingularit̄ ſe ſentiēt in xp̄i
dexta ab ip̄o protecti:& ſola amātes celeſtia: nam
multi ex eis hītant i ſiniſtra. Ep̄i aūt ſic debent ſup
eccl̄iam lucere & p̄ſidere:ſicut lux lucerne & ſcūarii
quia ſtella ſup candelabrum ſtabat:ſicut ēt motus
ſtellaꝝ & influētia regit:fecūdat:& illumiat t̄rā: ſic
ſcūs prelatus eccl̄iam. Nona ē iudiciarie correcti
onis iuſtitia:unde ſubdit. Et de ore eius gladius ex
utraq; pte acutus exibat. i. iuſtitia penetrās cuncta ui
tia:& undiq; abſq; pſonaꝝ acceptiōe abſcidēs: He-
bre. iiii. Viuus ē ſermo dei & efficax:& penetrabili-
or oī gladio ancipiti. Ih̄s. n. nō ſolū pcutit extrane-
os:ſed & ſuos:iob. ix. Innocētē & impiū ip̄e cōſu-
met. Sed inocētē pmouet puniēdo:& ītellige ino
centē reſpectiue:alias aūt nullus ē inocēs qn ſit di-
gnus oī pena:uel inocēs dr̄ quis p reſpectū ad dei
pdeſtinationē:p quā i et̄nitate nō appent uitia ele
ctoꝝ:ut ē dictū ſupra. Per gladiū ēt ītelligit̄ dei uer
bum penetrās ītima cordiū:& ſcindēs ab amore ui
tioꝝ:Eph. vi. gladium ſp̄us ſci qd̄ eſt uerbum dei.

Decima ē claritatis ſue & ueritatis icōphēſibilis
gl̄ia:& facies eius ſicut ſol lucet i uirtute ſua. Sol i
tota ſua uirtute lucet in meridie: & quidē corpalis
facies ih̄u icōpabilit̄ magis lucet:& p hoc deſigna
tur ieffabilis claritas & uirtus ſue diuinitatis:& ēt ſue
mentis:q̄ ſcis ſexti ſtatus ſingl̄r refulgebit:uñ ipſi
erūt ſingl̄ares cōtēplatores gl̄ie ſūmi dei & hoīs aſ
ſūpti:ī cuius ſignū poſt ſex dies trāſfiguratus ē ih̄s
i mōte:oñdēs faciē ſolis. Vndecīa ē ex predictis
ſublimitatibus īpreſſa i ſubditos tremefactiua hūi
litas:& cū uidiſſē eū cecidi ad pedes eius tāq̄ mor
tuus:p qd̄ dat̄ ītelligi q tāta uiſio diuie maieſtatiſ
īmittet̄ p̄mis p̄fectioribus & p̄latis:q ipſi ſub deo
& xp̄o hoīe:cadēt ī ſuū nihilū ſciſſima morte anni
hilati i ſeip̄is:& de hoc mō moriēdi ſatis dictū ē ſu
pra. Hoc ſignificauit caſus Ioānis tāq̄ mortui ante
pedes appentis. Significat ēt q p̄maria refulgētia
xp̄i i eis plebs ſ̄bditoꝝ ſub eis ānihilata cadet q̄ſi
mortua:de tota pfectione illius ſtatus & tpis nihil
attribuētes ſibi ſed ſoli ih̄u:& illis p̄ncipibus ſuis.

Duodecīa ē hūiliatoꝝ cōfortatiua & ſubleuati-
ua familiaritas:q̄ oñdit̄ i duobus:ī tactu familiari
& cōfortatiuo:ī uerbo ſuaui & explicatiuo. Pro p̄
mo dicit:q poſuit dextram ſuā ſup me. Pro ſecūdo
.d. Noli timere. Deiñ explicat ſibi illas ſuas pfcōeſ
ex q̄ꝝ fide & noticia āplius poſſat cōfortari tres bi
narios explicās pfectionū ſuaꝝ:primus ē. Ego ſū
p̄mus & nouiſſimus. i. oīum p̄ncipiū & finis:uł p̄
mus dignitate deitatis:nouiſſimus hūanitate & ui
litate mortis. Scd̄s ē. Et ſū uiuus & fui mortuus. ſ.
p ueritate & p ueſtra ſalute:& ne credat̄ hec uita ſi
cut p̄ma poſſe deficere:ſubdit:& ecce ſum uiuēs in
ſecula ſcl̄oꝝ:q̄ſi dicat:bonū ē te hūiliari etiā mori
p me:q ſū oīum cā & finis:& q pro te nouiſſimus
fui & mortuus:& ſicut ego p hāc uiā pueni ad glo
riā īmortalē:& meip̄m reſuſcitaui a morte:ita & tu
me te reſuſcitāte puenies. Tertius biarius ē. Et hēo
claues mortis & iferni. i. hēo ptātē educēdi quoſ-
cūq; ad ſepulturā mortis:tā pene q̄ culpe:& ēt a p
fūdo īfernali gehēne debite pccōꝝ:cuius culpā a-
nullo. Et poteſt p hoc ptās cōdēnādi & abſoluēdi
ſcd̄m ſuā uolūtatē ītelligi. Hec āt miris mōis reſo
nabāt noticia imixta & ſētimētis intus i felici re-
ſurrectiōe ſtatus futuri. O q̄ mira & uaria in p̄dcis
oībus ītelligūt̄:ad q̄ curſus adaptare nō ſinit. Sicut
aūt i xp̄o reſurgēti a mortuis magnū fuit all̄a can
tatū a iocūdiſſima mr̄e & diſcipl̄is eius: ſic a mr̄e
eccl̄ia & uiris pfcis cātabit̄ iocūdiſſimū all̄a: ſicut
ſatis explicat. xix. Ca. huius lib. ubi dicit Ioānes ſe
audiſſe uocē tube magne ſicut uocē aq̄ꝝ multarū:
& ſicut uocē tōitruoꝝ magnoꝝ dicētiū all̄a. Secū
dū Ioachī ichoāte hāc laudē aliquo magno ſcō q̄-
ſi magna tuba dei ſtatī reſonabit laus ī ore mr̄toꝝ
q̄ erit q̄ſi uox aq̄ꝝ multaꝝ. Ad extm̄ū āt maior ef-
fecta q̄ſi tonitruoꝝ magnoꝝ pcutiēt uſq; ad fines
t̄re. Itē p hāc trinā ſp̄ēm uocis deſignat̄ triplex p̄p
etas & pfcīo huius laudis. Erit. n. admodū efficax
ſicut uox magne tube:& multiformibus deuotio
nibus & cōpūctionibus arefacta humectās quaſi
uox aquaꝝ multaꝝ extatice ſtupefaciēs ex magni
tudie dei & laudis eius cor & cerebꝝ cōcutiēs & ab
ſorbēs q̄ſi uox tonitruoꝝ magnoꝝ. Motiuū āt hu
ius laudis ē duplex. Primum magnifica munificētia
dei oīa ſupātis & ubiq; regnātis:& p nouū effectū
ſuā oīpotētiā oñdētis:dū totū orbē aufert ēprobis
& ſubiicit ſcis. Pro hoc dicit:qm̄ regnauit dn̄s deus
nr̄ oīpotēs. Scd̄m ē cōdeſcēſiua miſeratio dei ele-
ctoꝝ eccl̄iaꝝ ſibi ſpōſalit̄ unietis:ac p hoc dei oī-
potētia & honor uidet̄ nr̄e utilitati dari: dum tāte
maieſtati mr̄imōiali charitate unimur. Et pp̄ h̄ ſpō
ſus haꝝ nuptiaꝝ dr̄ agnus qa oīpotētia ih̄u cū ma
xima māſuetudie ſue hūili eccl̄ie cōdeſcēdet & uni
etur. Et qa ē ſūma iocūditas:iō p hoc ſubdit. Gau-
deamus itra cordis iubilo:& exultemus. i. extra ſal
temus p̄ gaudio:& demus gl̄iam ei. ſ. q regnauit
deo oīpotēti i eius laudē oīa referēdo:qa uenerunt
nuptie agni noue. ſ. & ſolēnes:& altiores oībus a-
liis datis mūdo. Et uox eius. ſ. ſpiritualis eccl̄ia ſex
ti tpris deo iūcta ut uxor ad ſp̄um dei cōcipiēdū &
ppagandū in filios prepauit ſe per nuptialia orna-
menta ſimilitudis ſue pfectiſſ me uite. Sed qa hec
preparatio tota eſt dei & non noſtra: ideo dicit q
datum eſt illi per gratiam ieſu ſponſi ut operiat
ſe byſſino ſplendenti & candido. Quia uero

in corporalibus ornamētis exornata ſplēdebat: ne crederet ꝙ hec mūdiſſima ſponſa paupcula & hūili nia eius uellet imitari pōpā oñdit ꝙ nullo modo: cū ſubdit. Byſſinū enī ſunt iuſtificationes ſcōꝝ: qr uirtutibus & exēplis xp̄i ieſu & ſcōꝝ apſtoloꝝ eius quibus iuſtificati ſūt & iuſtitie traſfuderunt exēpla. Hec ſpōſa ornata ꝓcedet: nō tēporali pōpa. Quod autē glorioſū ſit talibus nuptiis intereſſe nobis cō firmat nō ſolū uerbo: ſed etiā auctētico & icredibi li ſcripto: cū ſubdit. Et dixit mihi. ſ. angelus q ꝑmā uocē laudis formauerat. Scribe beati q ad cenā nu ptiaꝝ agni uocati ſūt. Ne enī crederet cōtēptibilis hec ſolēnitas: qr fugata mūdi pōpa i ieſu paupꝑtate fūdat: idcirco i ipa & i uocatiōe ad eā eternā btitu dinē ꝑdicat cōtineri. Dicit autē cena nō prādiū: qr hoc cōuiuiū in fine ſtatus ſecundi erit generalis: ut ſit tertia cena xp̄i ieſu. Prima i fine ueteris legis: ſeu ꝑmi ſtatus. Secūda in fine ſecūdi & hec eſt de qua hic magis ꝓprie dicitur. Tertia in fine ſeculi in glo ria paradiſi. Quia uero difficillimū eſt credere: ꝙ ta les nuptie tāta inūdante malitia poſt modicū ſint ipa deſtructa fiede: imo carnalibus fabuloſū appet: idcirco cōfirmat hoc Ioānes nō ſolū ſcripto: ſed & uerbo dei impoſſibili falſificari: cū ſubdit. Et dixit mihi: hec uerba dei uera ſunt. Et qr maxima erit re uerentia diſcipuloꝝ ad magiſtros: & ouiū ad paſto res ſuos. Idcirco oñditur ꝙ ioānes cadēs uoluit an gelū adorare. Sed qr ecōuerſo in ſtatu euāgelice hūi litatis ſci prelati non ꝑmittent ſe more ſupboꝝ hu ius tēporis ſeruiliter a ſuis ſubditis adorari: idcirco angelus dicitur ꝓhibuiſſe ioānē: dicens conſeruus tuus ſum & fratrū tuoꝝ hentiū teſtimoniū ieſu: qr corde & opere ſe ſentiēt cōſeruos oīm fideliū obſe quio mācipatos iuxta qđ ieſus exēplo & uerbo do cuit luc. c. xxii. Qui maior eſt i uobis fiat iunior. Et ego i medio ueſtrū ſū ſicut q miſtrat. Hinc ē ꝙ pe trus ꝑnceps apl'oꝝ n̄ ꝑmiſit ſe a cornelio adorari: ſed eleuauit eū dicēs. Et ipe ego ſū ſicut & tu. Nota etiā ſecūdū Ioachī ꝙ ſicut li'a ſanctis euāgelicis ſex ti ſtatus dictū ē quater all'a: ſic deſtructa babylōe: re diēs ad terrā ſanctā cātat quater cāticū dn̄i qđ i ter ra aliena nō licuit imo ꝑut i ꝑs dicitur: organa i ſali cibus ſuſpēderūt. Dicitur enī i libro eſdre: ꝙ. Primo cātauerūt cū poſuerūt altare: & tēpli fūdamēta iece rūt. Secūdo cū tēplū ē cōſumatū. Tertio cū fecerūt feſtiuitatē tabernaculoꝝ. Quarto qn̄ hier'm noue ciuitatis ē conſumata ſtructura: que quattuor pōt noue babylōis exterminiū ſpūaliter cōplebūtur. Di citur autē carnalis eccl'ia noua babylō: q eccleſia uo catur meretrix magna: tum quia ordo uirtutum eſt in ipſa per deordinationem uitiorum enormiter confuſus: & uerus cultus & amor ſponſi ieſu turpi ter adulteratus: tū qr i malo nō ſolū inteſiue ſed etiā exteſiue ē magis: ita ꝙ boni i ea ſicut pauca grana tritici imēſo cumlō paleaꝝ: tmu qr ſicut filii iſrael fuerūt in babylone captiuati & uehementer oppſſi: ſic ſpiritus iuſtoꝝ huius tēporis ſupra modū angu ſtiatur & opprimitur a ꝑncipatu & ꝑdominio ba bylonis: & uelit uolit in multis meretricis actibus eis ſeruire cōpellitur. Nō mireris ergo ſi de caſu tan ti ſceleris cantatur a ſcis huius uite ſolēniſſimū all'a. Quia etiā. xix. c. apoc. xxiiii. ſeniores & iiii. aīalia ce ciderūt & adorauerūt deū ſedētē ſup thronū dn̄tes de ruina babylonis: & reſpondentes ſcis huius uite amē all'a. Nā ꝑ hos celeſtes ordies deſignat. O q̄ſi apoc. oīa poſſūt adduci ad gaudiū huius reſurrecti onis letifice. & ruinā peſſime meretricis: ūde i apoc. xiiii. introducit āgelus hn̄s euāgeliū etnū cuius cō ditioēs q̄ utiqꝫ ſūt huius ſtatus n̄ uacat exponer: da manſ magna uoce: cecidit cecidit babylon illa ma gna q̄ a uino fornicationis ſue potauit oēs gentes. Et qr illud intelligere qūo impletur i carnali eccl'ia ē occultū niſi dono dei maīfeſtēt: idcirco deſcripta illa muliere meretrice ſup beſtia coccinea dicitur ꝙ hēbant nomē in fronte ſcriptū myſteriū babylon magna mater fornicationū & abominatiouū terre Stupēdā autē cecitatē huius tēporis hic exꝑmit ſpi ritus ſcūs cū dicit myſteriū. i. occultū: & tn̄ ē in fron te ſcriptū: qr ſine oī uerecūdia i ocl'is oīm ſuū tenet proſtibulū. Hec autē ueritas ſingularit ꝑdicabitur et ſcis ſexti ſtatus: qūo. ſ. horibiliter culpabiliter ꝑ ꝓantia xp̄m miſticū: & cadet penaliter p apertū.

Ieſus dolore fulgidus. Capi. xi

Vx uera ieſus i oculis electoꝝ i tenebroſo aere babylonis a uera intelligētia obſcurā tis reſplēdens: ut ex ſupradictis ſatis patet in illoꝝ lūinoſo cetu: quos ſup alios faciet ꝑlīdere ſic potēter ifluet gratie ſue lucē ꝙ celeriter cōuerſis ꝑncipalibus uelit nolit pn̄s ipoꝝ ꝓteruia: āputatis ifructuoſis palmitibus totus clarus & ſplēdidus re fulgebit. Vnde ſupra expoſuimus i ipis ilim ſolarē faciē ꝑmōſtrare: pp qđ ſicut xp̄us ieſus educēs di ſcipulos a iudea i galileā ſup mōtē: claritatē eis ſue reſurrectiōis & uniuerſal poteſtatis oñdit: mittens eos predicare i oēs gētes ſynagoge ruinā & eccl'ie nouā ſpōſā. Sic & benedictus ieſus faciet electis ſu is i ſplēdore lucis ſue: releuās myſteria noui ſtatus ūde. xviii. apoc. poſt bellū antixp̄i tā miſtici q̄ apti: dicitur poſt hec uidi aliū āgelū deſcēdentē de celo hēntē poteſtatē magnā: & terra illumīata ē a gloria eius: ꝑ hūc intelligitur ordo doctoꝝ ꝑdicātiū caſū ſiā fcm: q utiqꝫ ē alius ab illis q caſū ꝑdicauert futu rum. Et forte iſte angelus erit idē ſūmus pontifex de quo ſupra ē dictū uel alius eius ꝑfectiōis ſucceſ ſor: unde & iſte dicitur de celo deſcēdere: pōt intelli gi de ſtatu altiſſimo in quo deus imobiliter & fixe ac ſi in celo eos locauit cōtinue deſcēdūt in ſua rece dētes uiliſſima p hūilitatis ꝓfundū: & oī gradu gr̄e maxime tāto ſe reputātes idignos: q̄to plus ſic de ſcēdit: tanto eleuātur & cōfirmāt ſublimius: unde & de iſto dicitur hēntē poteſtatē magnā. ſ. ſecūdū Ioachī in loquēdo uerbū dei. Sicut de dn̄o dicitur ꝙ loquebat ſicut poteſtatē hēns: & nō ſicut ſcribe & phiſei. Dicitur aūt terra eſſe illumīata a gl'ia eius qr nō obſcūro enigmate ſed ſicut i claritate ſolis ā nūtiabit oībus uirtutē & exclamauit i fortitudine

dicẽs.Cecidit cecidit babylõ magna & facta ẽ habi
tatio demonioꝶ:& cuſtodia oĩs ſpũs ĩmũdi & cu
ſtodia oĩs uolucris imũde & odibilis.In fortitudĩe
clamat:qa feruẽt cõſtãt & efficacit attonicãs & tre-
mefaciẽs auditores.Hec autẽ ingeminatio ẽ ſignũ
iocũde & foitis affirmatiõis ruine & eius uehemẽ
tis ire cõtra meretricis culpã:ſeu duplicis caſuſ eius
ſcd̃m duplicẽ antixp̃m:quia nõ ſolũ mala facit:ſed
alios ad malefaciẽdũ cogit.Dr̃ aũt hitatio demõi-
orũ:qa p ſpũm diabolicũ poſſeſſa & ĩhitata:nõ hẽt
diligentẽ cuſtodiã:niſi de delcãtionibus carnis ſue
q̃ſi ſpũs ĩmũdi:uel de faſtuoſis uolatibus pompe
mũdãe q̃ſi uolucris ĩmũde & odibil̃ ſũmo deo.
Tũc aũt ſingl̃r tria p̃dicabunt̃.ſ.iudiciũ meretricis
& oĩum hñtiũ characterẽ beſtie & exhortatio ad fu
gã ſui cõſortii & ſeq̃le:& poſtea ĩuitatio noue ſpõ
ſe.Et p his tribus fit mirabilis exl̃tatio & iubilatio
Sil̃em p̃dicationem hẽtis de ruina babylonis:Eſa.
xiii.& Hiere.l.ca.Ruina aũt babylõie erit gl̃ia no-
ue ſpõſe:ſicut ubiq; q̃ſi ĩ ſcripturiſ pphĩcis p ruinas
ſtatuũ corruptoꝶ fit clarificatio nouoꝶ quos ãtiq̃
ſuffocabat corruptio:uñ & int̃fectio antixp̃i uocat̃
illuſtratio ih̃u xp̃i:cũ dicit apoſtolus ad theſſa.ii.ꝙ
dñs ih̃s int̃ficiet eũ ſpũ oris ſui & deſtruet illuſtra-
tione aduẽtus ſui. Attẽde autẽ ꝙ p̃ter antixp̃m
magnũ qui dicet ſe meſſiã iudeoꝶ dicũt aliq ma-
gni:ꝙ licet ea q̃ dñr.xx.c.de illis gentibus Gog &
magog poſſint ĩferri ad p̃dcm̃ añxp̃m:q credit̃ oc-
ciſurus enoch & heliã:& poſt eius mortẽ fiet plẽa
cõuerſio iudoꝶ.Nihilominus magis ꝑprie deſigt̃
ad aliũ antixp̃m ĩ fine mũdi futuꝶ.Hec.n.expreſſe
ſonãt uerba Ezechiel̃.c.xxxviii.ubi ꝑphetat cõtra
gog & magog:ibi.n.dr̃ ꝙ ĩ nouiſſimo ãnoꝶ ueni
et ad t̃rã q̃ reuerſa ẽ a gladio:& cõgregatca ẽ de po
pulis multis ad mõtes iſrl̃:q fuerũt deſerti iugiter
&c.Ex hoc.n.patet ꝙ hũc dicit eẽ uẽturꝶ & reuerſi
onẽ iſrl̃ ad ueꝶ cultũ xp̃i a quo ĩ captiuitate demo
nũ & gẽtiũ trãſmigrauerat.Hiero.ãt ĩ cõmẽto ſu-
p ezech̃.dicit ꝙ iudei putãt gog & magog eẽ gẽ-
tes:q̃ trans caucaſũ mõtẽ & paludẽ meotidẽ & ꝑ-
pe caſpiũ mare ad ĩdiam uſq; tẽdunt̃.Dicit plura
de hoc.Aug.ãt.xx.de ci.dei.c.xi.dicit ꝙ gẽtes iſte
q̃ ĩ Apoc.appellãt̃ gog & magog:nõ ſũt ſic accipi
ende.At ſi ſint aliq barbari ĩ aliqua pte t̃raꝶ cõſti-
tuti:& ĩfra toto nãq; ĩ orbe t̃raꝶ ſignificati ſũt iſti
eẽ:cũ dcm̃ ẽ nationes q̃ ſunt ĩ q̃ttuor angulis t̃re.
Vult ergo ibi dicer̃ ꝙ hec ẽ uniuerſitas maloꝶ ho
minũ q̃ ĩpugñbit electos:nõ ad aliquã locũ unũ cõ
gregatos:ſed caſtra ſcõꝶ & ciuitatẽ dilectã.Dicit
xp̃i eccl̃iam toto orbẽ diffuſam:q̃ ubiq; ab ip̃is mi
tis ciget̃ ãguſtiis:& ad reſiſtẽdũ eis exercituſ fortis
erit q̃ſi caſtroꝶ acies ordĩata.Hec ẽ ſñtia Aug.Nõ
tñ ẽ incõueĩens ꝙ ĩ hoc ſit gens aliq̃ p̃ncipalis hñs
ml̃tas ſibi toto orbe ſubiectas.Hec.n.exp̃ſſe ſonãt
uerba dei ĩ Ezech̃.Vnde Hiero.exponenſ ibi uerba
dicit ꝙ eis iunget̃ moſoch:quos Ioſephus cappa
doces dicit:deinde tubal quos idẽ hebreos uel hy-
ſpanos:hebrei uero italos ſuſpicant̃.Et deo credo

ꝙ huius gẽtis erit unus aliqs magnus p̃nceps pre
dicte malitie caput. Queri aũt põt q̃re illud pliũ
ſingl̃arit̃ attribuit̃ diabolo.Cui triplex ẽ rõ.Prima
ẽ corrñdẽtie:ut ſicut ip̃e maloꝶ p̃ncipator & cõſũa
tor ẽ:ſic utrũq; ſibi ĩ diuerſis uiſiõibus aſcribat̃.In
q̃rta.n.q̃ ẽ de muliere amicta ſole:ſibi ſingl̃r aſcri-
bit̃ p̃ncipiũ oĩs mali.In hac uero huius ſerpẽtis ul
timus finis eius.Scd̃a ẽ ꝙ eius ad tẽtãdũ ptãs non
oĩo uſq; ad finẽ ſeculi tollet̃:& uſq; quo ĩ iferno to
talit̃ ꝑfũdet̃.Et hoc oñdit̃ nũc in gog p ultimum
bellũ eius:& ultimã dãnationẽ eius.Tertia ẽ ſcd̃m
ioachĩ:qa forte nõ ĩueniet tũc ſignis mẽdacibus:ſi
cut p̃mus ĩmutãdo t̃rena:ſed q̃ſi ĩ maieſtatis gl̃ia:
ut ſe ſil̃em altiſſimo mẽtiat̃.Si aũt q̃rat̃ an iſte no
uiſſimus goc:uel illius tpr̃is ultimi tẽtãtio ſit peior
& atrocior q̃ illius ãtixp̃i:q finget ſe iudeoꝶ meſſiã
Dicũt qdã ꝙ ſicut certamẽ mortis corporis ſancto
rum ſe habet ad certamen mortis ſeu tranſitus ad
ſtatũ cõtẽplatiõis ſtatice:ĩ quo qs totus morit̃ ſibi
ipſi.Sic ſe hẽt tẽtatio gog nouiſſimi ad antixp̃m:q
ſe iudeoꝶ mẽtit̃ meſſ ã:tũc ei opptebit elcõs certa
re ad fñdãdũ & exẽplãdũ generalẽ tertiũ elcõꝶ ſta
tũ.Vñ pp magnitudinem certamis & opis illius:
mittẽdi ſũt Enoch & Helias ĩ auxiliũ & teſtioniũ
ueritatis oĩo ruẽtis.In fine uero ſecl̃i dicũt ꝙ non
opptet elcõs certare:niſi ad expectãdũ iudicẽ:ut p
ip̃m & cũ ip̃o recipiãt regnũ celi. Et ideo dicũt ꝙ
p̃ma ſimpl̃r piculoſior ẽ iſta:q̃uis ultĩa ĩ aliqbus p̃
mã excedat.Simpl̃r tñ neſcit̃ q̃ ſit maior:aut ſi pen
ſatis oĩbuſ ſint eq̃leſ.Vr̃ mihi ꝙ illa ultĩa quo ad ali
qd erit oĩum peſſima:qa ip̃a ẽ ſtatus corruptio me
lioris:& idcirco credo ſolẽniſſimoſ milites p̃patos
ad illã ut honorabilis triuphuſ ſup ſerpẽtẽ peſſimũ
det̃ ultĩe uictorie corpis ih̃u xp̃i:ad quoꝶ ſtrenuita
tẽ mõſtrãdã:& eccl̃ie illius tpis ſingl̃ariſſimã ĩtia-
tionẽ ad xp̃m:dr̃ de illo p̃lio gog:ꝙ circuierũt ca-
ſtra ſcõꝶ & ciuitatẽ dilectã:ut monſtrarẽt ꝙ eccl̃ia
tũc erit ĩ ſtrẽuiſſĩs militibus ad hoſtilẽ & puigilem
pugñ iſtar caſtrẽſis exercitus ordĩata:& nihilomi-
nuſ ad xp̃i cõtẽplatiuũ cubicl̃ũ & ãplexũ iſtar ſpõſe
dilcẽ & ciuitatis diuitiis ſpũalibus opulẽte ĩferta:&
ſpõſo cõiũcta:ac p hoc ꝙ cõtra ſuos hoſtes aderit
ſibi cuſtodia ih̃u tãq̃ ip̃am ſpõſalit̃ diligẽtiſ.Poſſũt
ẽt merito p caſtra ſcõꝶ ĩtelligi ſp̃alia collegia euan
gelicoꝶ paupũ:q uſq; ad finẽ erũt p̃ncipales mili-
tes huius ſtatus.Per ciuitatẽ uero dilectã eccl̃ia ge-
neralis.Hec ãt ciuitas ẽ fũdata p ſolarẽ p̃dicationẽ
clarificati ſpũs ih̃u xp̃i:ſicut dcm̃ ẽ:maxĩe & ĩ pleni
tudĩe poſt mortẽ illius fĩi meſſie.Et ſtatus ille figu
ratus ẽ in angelo illo de quo dr̃ Apoc.xix. Vidi ait
unũ angl̃m ſtantẽ in ſole:& clamauit uoce magna
oĩbus auibus q̃ uolabãt p mediũ celi.Venite con-
gregamini ad cenã dei magnã.Iſte deſignat altiſſi
mos & p̃clariſſimos contẽplatiuos doctores illius
tpis:quoꝶ mẽs & uita & cõtẽplatio erit tota fixa ĩ
ſolari gr̃a hoĩs ih̃u xp̃i:ex q̃ ſibi ſplẽdebit clare ſcãꝶ
ĩtelligẽtia ſcripturaꝶ.Hic dr̃ dare uoce magna oĩ-
bus auibus.i.oĩbus cõtẽplatiuis & euãgl̃icis uiris

q uolát cõtiue p ĩmẽſá latitudinẽ charitatis cordis ieſu diuerſas rimátes rõnes amoris tanq̃ per mediũ magni celi. Hos tales iuitat iſte p̃cipuus inter eos: & ad ſpirituale & ſerotinũ cõuiuiũ ieſu xpi: qr ad ce ná magni dei: qr hec ẽ ultima cõuerſio mũdi: ĩ qua p forté maſticationẽ ſpũalis p̃dicationis & ſpũalis uite ipoꝝ deuorabitur uniuerſitas electoꝝ illius tẽ poris moritura carni & uicioſe cõcupĩe: ut cõſũpta carne ĩmáeat purus ſpũs xpi uite & pauptatis altiſ ſime: unde ſubdit: ut máducetis carnes regis: & car nes equoꝝ & ſedẽtiũ ĩ ipis: & carnes hoĩm liberoꝝ & ſeruoꝝ & puſilloꝝ & magnoꝝ. Hoc q̃tũ ad po pulos & reges tũc xp̄o ieſu & eius eccl'ie ĩcorporá dos ſignificat idẽ cũ illo: ꝙ dicitur. Act.x. dictũ pe tro uidenti quadrupedia & ſerpentia & uolatilia in magno uaſe uitreo q̃ttuor initiis ſubmiſſo de celo cui dicitur. Occide & comede. Quibus autẽ uerbis explicari poſſet cũ quáto gaudio & dulcoroſo amo re reficiẽtur ſancti de cõuerſiõe iudeoꝝ & oĩm gẽ tiũ tũc fienda. Vnde ber. ſup illud Iob. c.xlii. Et de derũt ei unuſqſq; ouẽ uná dicit apire libet oculos fidei & extremũ illud ſancte eccleſie de ſuſpectione iſrl'itici populi cõuiuiũ cõtẽplari. Ad qđ nimiꝝ cõ uiuiũ magnus ille helias cõuiuátiũ inuitator adhi bebit': & tũc ꝓpiqui & noti cũ muneribus ad xp̄m ueniũt: quẽ ĩ flagella paulo ante poſitũ cõtẽpſerũt. Et ſubdit. Quod. n. cernimus magna ex parte iam factũ adhuc credimus pfecte fiẽdũ. ſ. adorabunt eũ filie tyri ĩ muneribus. Hoc. n. tũc fiet pleius: cũ iſrl'i ticas mẽtes ei quẽ ſupbientes negauerũt: q̃nq; co gnito hoſtiá ſue cõfeſſiõiſ apportát. Itẽ paulo poſt ſuper illud: dominus b̃ndixit nouiſſimis. Iob ma gis q̃ p̃ncipio eius. Multa ad hác matiá pulchra di cit. Quátũ autẽ ad antixp̄m & eius cõplices tũc dá nádos p̃fata manducatio carniũ eoꝝ deſignat gau diũ ſcõꝝ de glorificatiõe xp̄i ſup ipios hoſtes eius & de ablatiõe ĩpedimẽtoꝝ: q̃ p̄ſtabát ipii cultui & imitationi pfectiſſime uite xpi q̃ duo ex reproboꝝ deſtructiõe cõſurgẽt unde. Eſaias. lxvi. c. Vult dicit deus: & facti egrediẽtur & uidebũt cadauera uiroꝝ q p̄uaricati ſunt in me: & erũt uſq; ad ſacietatẽ uiſi onis oĩ carnij. Pro utroq; autem ſenſu eſt illud Iob .xxxviiii. ubi de aquila dicit': ubicũq; cadauer fuerit ſtati adeſt. Poſſũt etiá p aues ſignificari demones: quos ſcĩ cõuocant in zelo ſpũs ſcĩ ad ſententiá repro boꝝ: ut ipis dẽtur ĩportare pene: quoꝝ uolũtati ſe ſubiicerẽt delectatiõe culpe. He ſũt aues lacerantes carnes magr̃i piſtoꝝ: Geñ. xxxx. Has uolucres abi gebat abraham. Geñ. xv. Vbi dicit Auguſti. p aues demones: & per cadauera deſignari carnales q a de monibus lacerátur. Pro utroq; autẽ ſenſu cantatur a ſanctis ubi dictũ eſt ſupra iubiloſiſſimũ allr'a.

Ieſus paup firmatus Capi.xii.

Diutor paupeꝝ ieſus: nũc dicitur princeps altiſſime pauptatis: qr totũ põdus utriuſq; beſtie p̃dicte: & utriuſq; antixp̄i eſt in tyro cinio pauptatis: dũ Pſeudo ꝓp̄ha nititur falſá paup tatẽ defendere: & uerá deſtruere: & p̃ncipalis beſtia tá miſticá q̃ aperta nitit' tẽporalia cõgregare: & ĩ re rũ copia ſtatuere regnũ ſuũ: ac p hoc pricipales ho rũ p̄lioꝝ uictores ſũt paupes euágelici cõtra utráq; funeſtá beſtiá ſtrenue dimicátes: & id circo ĩ paup tatis altiſſime uero cultu hoꝝ p̄lioꝝ uictoria termi natur: dũ illa ſolẽni electoꝝ cultu ꝓ tanto theſauro amat' & cuſtoditur: ut oibus caducis cõtẽptis: hec ſola reputet' euágelica margarita: pp qđ hũc uerſi culũ q eſt finis decurſus mẽbroꝝ ieſu in hac uita ſo caui in diuitiis pauptatis: qr ĩ hac tota futura ciuitas electoꝝ tertii ſtatus quaſi ſeraphicatur. q. ſ. appebit ab oĩ t̃renitate leuata: & uolabit ĩ celũ altiſſime uite xp̄i ſimul paupcula & amoris ĩ cẽdio crucifixa. Hec eſt requies ſeptimi ſtatus: & hic eſt modus altus in quo Ioá apoc. xxi. fuit ĩ ſpũ ab ágelo eleuatus ubi ſcám ciuitatẽ nouá hirl'm deſcẽdẽtẽ de celo ſe uidiſ ſe teſtat': quá a pricipio uidit: & ſibi plenius demõ ſtratur: ĩ. vi. Primo uidetur hec ciuitas: ſed ĩ. vii. ꝓut ad hác uitá ſpectat plenius cõſumat'. Hec autẽ que in illa parte dicũtur: nec totaliter ad eccl'iá p̄ntis ui te nec ex toto referũt' ad ſtatũ glorie: ſed mixtĩ nũc ad unũ: nũc ad aliũ ſtatũ aptantur. Quaꝝ una rõ ẽ ſecundũ Ri. ut dũ ſcõꝝ magnificis uirtutibus hic deſcriptis erudimur: celeſtia eoꝝ premia hic mixta ſublimius admiremur. Secũda rõ eſt: qr licet ĩtẽdat hic quaſi p̃ncipaliter aliquid tágere de gloria ſuper ne ciuitatis: hoc nõ potuit nobis exp̄mi ĩ ſua pari tate: niſi ſub q̃buſdá magnificis btitudibus anolo gie ptinẽtibus ad hanc uitá. Ac p hoc ſequit' tertia rõ: qr ſimul nobis deſcribitur eccl'iá ſecũdũ duplicẽ eius ſtatũ. ſ. ſecũdũ pfectiõnẽ ad quá ĩ hac uita aſcẽ detur ĩ plena requie ſeptimi ſtatus & ſecũdũ pfecti onẽ future gl'ie eterni áplexus dei licet aliqui dicát: ꝙ hic textus ſolũ uel prĩcipalius refert' ad reforma tionẽ eccl'ie huius uite. De p̄mo ĩ hac pte nitemur aliqd dicere: de ſcđo ĩtellectu ĩfra cũ agemus de ci uitate ſupna: ita tñ ꝙ oĩa q̃ſi poſſũt ſepe ad utrũq; referri: dicit itaq; Ioá. ꝙ hec ſácta ciuitas de celo de ſcẽdit ad modũ ſpõſe ornate nõ a ſe: ſed pata a deo p meritũ ieſu ſpõſi ſui. Et uocat' ciuitas pp mirá oĩ um unitatẽ. hirl'm uero: qr ibi erit uiſio ſũme pacis Et ad lr'am credo ꝙ forte tũc ibi erit p̃ncipal' ſedes eccl'ie renouate. Hec deſcẽdit de celo pp cás ſupius ſepe dcás. Singulariter ĩ hac ẽ dei tabernaculũ cum hoĩbus & hitát ĩ eis. Nota hec tria: ciuitatem: taber naculum: & habitare in eis: hi ſunt gradus uniõis in generali: eccl'ia erit quaſi unitas ciuitatis in colle giis ſpũaliũ paupeꝝ: erit ieſus ĩ tabernaculo eodẽ quaſi in eadẽ familia. In pfectiſſimis uero erit quaſi idẽ cũ eis: & hoc nota cũ dicit'. Et hĩtabit ĩ eis: licet oĩa ſingulis adaptẽtur. Pro ſtatu patrie erit hoc ſim pliciter ueꝝ: & qr ĩ deo ĩhĩtáte eſt p̄ſentia oĩs boni Sic p ip̄m ẽ abſterſio oĩs mali: qđ nota p hoc qđ dicit. Et abſterget deus oẽm lachrymá: qđ pro hac uita erit ueꝝ: qr tũc p̄ora mala ceſſabũt. Et qr in his eſt plena renouatio: ideo q ſedebat in throno dixit ecce noua facio oĩa. Et qr hec ſũt difficillima ad cre dẽdũ: & ꝙ h̃ fiát tá ſublimia: & ꝙ ibi donẽt' cẽna:

ideo precipit ſcribi ꝙ hec uerba fideliſſima ſunt &
uera:& ab ipo fiẽda:q ẽ oĩa potẽt minãs & ex bõi-
tate cõſumãs. Et ſciẽtibus hũc ſtatũ dabit de fonte
aq̃ uiue gratis & uictorialr pugnãtibus i his bellis
dabit ſue diuitatis guſtũ & adoptiõiſ amorẽ itimũ
Repetit autẽ iſtã ciuitatẽ deſcẽdere a deo hñtẽ cla-
ritatẽ dei:qd̾ ꝑ pñti ẽ ueꝝ de clara cõtẽplatiõe glo
rie eius:& luciformis uite ihũ:cuius lumẽ ẽ ſilr̃ la
pidi iaſpidis cõfortãtis:& cãdor mũdicie i carne q̃
ſi criſtali trãſpẽtis:qa mũdicia mẽtis appebit i nu-
bibus carnis. Pro futuro uult oñdere plenã glĩam
mẽtis & corpis:& pticipatã glĩam deitatis. Attẽde
aũt ꝙ ſicut i ciuitate ꝑmo eligit̾ locus. Secũdo iaci
unt̾ fũdamẽta cũ edificio. Tertio figurãt̾ & ornãt̾
porte. Sic hec dei ciuitas i qua hic paup ihs i ſe & i
ſuis mẽbris dicat̾. Primo fuit electa i pñibuſ d̾ qbus
ſcd̾m carnẽ natus ẽ xp̃s. Secũdo fuit fundata i xp̃o
ihũ & i aplĩs eius. Tertio i ſcis t̾tii ſtatus q̃ſi i por-
tis adornabit̾ p quas uniuerſus ppl̃s fidelis itrabit
ad radicẽ pfcõnis fũdamẽtal̃ uite ihũ. Alias ãt oĩa
ſũt i oĩbus:nã xp̃s ẽ fũdamẽtũ.i.ad coꝝ.iii.& oſti-
um & oſtiarius. Eſa.xxvi: Aplĩ ẽt fuer̃t fũdamẽtũ:
Phyl̃.ii. Silr̃ & pph̃e fuer̃t & porte p q̃s iſideles ad
ihm itrauerũt. Sed appropate põt dici ut dcm̃ ẽ ſu-
pra. Et ſic ur̃ hic lo. portas & fũdamẽta diſtiguere.
Murus ãt altus & magnus ex lapide iaſpide q ſe ꝑ
mo offert iſpiciẽtibus & ipugñtibus ciuitatẽ ſigni
ficat ſcõs martyres & doctores q i uirtute ſolida &
fixa fidei & & in uirore cõuerſatiõis uiue cõtra ho
ſtes ecclẽſie fuerũt magni & alti. Fundationẽ autẽ
huiuſ ciuitatiſ attribuit xp̃o ſiue agno:& aplĩs eiuſ
qa tota fides ecclĩe huic fũdamẽto initit̾. Et dicũ
tur.xii.pp apoſtolicũ nũerũ & pp ſupabũdãtiã p-
fcõnis tã i ipſis q̃ ꝑncipalit̾ i ihũ & ſua uirtuoſiſſi-
ma mr̃e. Et dñtur oĩ lapide ꝑtioſo ornata:qa i quo
libet ſcõꝝ aplĩoꝝ fuit oĩum uirtutũ pfcio:qa tñ ſin
gularis ꝑrogatiua relucet i quolibet:iõ põit p ordi
nẽ.xii.ꝑtioſos lapides ſcd̾m.xii.fũdamẽta. Quic-
qd aũt hic dr̃ ẽ miſticũ:& iõ mẽſuratio q̃dratura &
oĩa alia ſũt ſignificatiua ſpũaliũ cõditionũ ciuitatis
ſcẽ:& maxĩe xp̃i & aplĩoꝝ eius. Poſtea dicũtur.xii.
porte:& i portis.xii.anglĩ.&.xii.margarite: p por
tãs ſinglĩas. Sicut.n.ciuitaſ hũit.xii.m.ſtadia ut cui
libet fũdamẽto rñdeat millẽariũ ſtadioꝝ:ſic ſingu
liſ rñdẽt.xii.ãgeli &.xii.margarite. Et ſicut quodli
bet fũdamẽtũ dr̃ fuiſſe ex uno lapide ꝑtioſo:ſic &
hic dr̃ ꝙ ſingule porte erãt ex ſingulis margaritis
ut pfcio portaꝝ pfciõi fũdamẽtoꝝ p oĩa coaptet̾
Dicit aũt Ri.& ioachim ꝙ i unaq̃qꝫ porta ſũt.xii.
margarite incaſtrate:xii. uero angeli per ſingulas
portas ſunt quedam inciſure & ſculpture portaſ for
tificantes & multipliciter ordinantes. Inuiſioni-
bus autem multa mõſtrãt̾ ad myſteriũ q̃ i rerũ ñ
iueniũt̾ natura. Sciẽdũ igit̾ ꝙ licet p aplĩos & p ali
os ſãctos ſcd̾i ſtatus generalis mũdi itrauerit mul
titudo pplĩoꝝ ad ihm tãq̃ p portas ciuitatis dei: ni
hilõmius magis appropriate hoc cõpetit ꝑncipali
bus doctoribus ſtatus t̾tii generalĩ:p quos ad chri
ſtum ihm omnis iſrl̃ & itũ totus orbis itrabit. Si
cut aũt aplĩs magis cõpetit eẽ cũ xp̃o fũdamẽta to
tius fidei xp̃iane:ſic iſtis plus cõpetit eẽ portas ap
tas & explicatores ſapie xp̃iane & pfectiſſime xp̃i
uite. Sicut.n.arbor dũ ẽ i ſola radice nõ põt ſic mõ
ſtrari explicite ſicut qñ ẽ i ramis:foliis: floribus: &
fructibus cõſumata. Sic arbor ſeu fabrica ecclĩe ſeu
diuĩe ſapie i eius ptibus diuerſimode refulgẽtis: ñ
ſic potuit nec debuit ab initio explicari:ſicut i cõſu
matiõe potit & debebit. Et iõ ſicut ab initio mũdi
uſqꝫ ad xp̃m creuit ſucceſſiue illumiatio & exp̃ſſio-
res ꝓphetie de xp̃o:& explicatiões legis antiq̃. Sic
ẽ de illumiatiõibus & explicatiõibus xp̃iane ſapie i
ſtatu noui teſti. Et ſicut nouũ teſtamẽtũ ẽ porta ue
teris:ſic & hic ſtatus t̾tius pauptatis altiſſime porta
ẽ utriuſqꝫ. Quod aũt hĩ p.xii.portas magis d̾ignãt̾
hi ꝑncipales t̾tii ſtatus:p quos.xii.tribus iſrl̃ intra-
bunt ad xp̃m:patet ex hoc ꝙ dicit noĩa.xii.tribuũ
iſrl̃ i his portis eẽ ſcripta:ſicut noĩa.xii.aplĩoꝝ & a-
gni ſcripta i fũdamẽtis ſũt dicta: uñ bñ dicũt̾ eſſe
margarite & ex margaritiſ:qa ſingulari cordis & co
poris mũdicia cãdeſcẽt tãq̃ ex rore celico cõcepti &
coagulati:& i corde ihũ & ſue dulciſſime mr̃is quo
rũ fuit ſinglãris cordis aptio ad cõcipiẽdũ p ſpũm
uite ſue:hos euãgelicos paupes ꝑtioſitate meritũ
celeſtiũ diuites mũdos & puulos:uñ dicunt̾ mini
mi ad modũ ꝑtioſiſſime margarite. Scd̾m ãt Ioa-
chim.xii.margarite p ſinglĩas portas:q̃ ſiml̃.cxliiii.
erũt adiutores eoꝝ i ꝑdicatiõe euãglĩi. Sicut.n.ſpi
ritus helie petit̾ ab heliſeo duplex. Sic in t̾tio ſtatu
colligẽte ſimul plenitudinem iſrl̃ & gentiũ dupli
cabuntur.lxii.q nũerus fuit ſimplex ſub moyſe eli
gẽte.lxii.ſeniores &.xii.tribus iſrl̃. Et ſilr̃ in primo
ſtatu euãgelii ſimplex fuit eligẽte chriſto ihũ.lxxii.
quos ad ꝑdicãdũ euãglĩm cũ.xii.aplĩs deſtiuauit.
Poſſunt ẽt ꝑ has.xii.margaritas ſignificari ſupabũ
dãtes pfectiões hoꝝ i quibus exẽplaris uita ipoꝝ
cõuerſis igreſſũ ad xp̃i euãgeliũ faciet glĩoſum. Per
duodenariũ uero anglĩoꝝ põt ſignificari fortaliciũ
comitiue pfectoꝝ diſcipuloꝝ: ſicut & ſupra dictũ
ẽ de.xii.margaritis. Iuxta qd̾ Lu.& Sylas & titus &
timotheus & Diony. & conſimiles erãt i officio ꝑ
dicatiõis & cura regiminis apoſtolo paulo conne-
xi. Et iſti dicuntur duodecim margarite proptẽ ma-
gnum uirtutũ ornatũ. Sed dicũtur angeli pp firma
mẽtum contra hoſtilẽ iſultũ. Et i quolibet q̃ttuor
lateꝝ ciuitatis dicũtur porte tres: ut ſcd̾m ioachim
i ſingulis partibus fulgeat myſterium trinitatis uel
ad lrãm ille ſũt ab oriẽte p q̃s itrabũt ꝑmi pplĩ q ꝑ
mo cõuertẽt̾ i occidẽte q ultio i aqlõe & auſtro q
i tpe medio. Per aqlonares uero intelligunt̾ hi qui
corrigunt feroces & indomitas gentes. Per auſtra
les uero qui magis diſpoſitos ad claritatem fidei &
charitatis ardorem: uel ad litteram quidam docto-
rum iſiſtẽt ſpãliter plagis mundi conuertendis ſibi
ſpiritus ſancti ſorte diuiſis. Aliter autem ſpiritualit̾
omnia erũt in oĩbus & erunt porte in oriente no-
ſtro ad aperiandũ intelligentiam nr̃e creatiõis & re

dēptiōis p xp̄i paſſionē & mortē:& ī̄generatōis p
ſacramētalē grām ieſu xp̄i p illā trāſfuſam. Hec tria
ſūt noſtra ps oriētalis: tres ſūt ad apiēdū aq̄lonarē
ꝓcellā obſcurā & frigidā tēptationū hoſtiliū:& cer
tamiū mūdi:carniſ:& diaboli:& triū radicū oīs ma
li:p quas ītrat exercitus oīum uitioꝝ: quoꝝ plenā
cognitio multū hūane mēti uiā ſalutis apit:ut per
ipſoꝝ fugā & ſalubrē timorē introeat adiutoriū cru
cifixi ieſu & pauptatis eius ī quaſ oīs uictoria dabit
electoꝝ exercitui. Sūt etiā tres alie a meridie:ad ap
iendū aīe ieſu tres conditiones exceſſiuas nos illūi
nātes & incēdētes ī ſūmo:quaſi nr̄a meridies:q̄ ſūt
ipſius ieſus ītelligibilis charitatiſ ardor:īfallibilis ue
ritatis ſplēdor:& īfaſtibilis ſuauitatis dulcor:ſiue io
cūditatis & felicitatis ſapor. Hec ſūt tria illa meridi-
onalia q̄ ſpōſa petit in ieſu dicēs. Indica mihi ubi cu
bes in meridie. Tres etiā ſūt ab occidēte:ad apiēdū
noſtre peccabilitatis ꝓmptitudinē: & noſtre culpa
bilitatis horribilē magnitudinē:& iuſte punitionis
dolorē intermiabilē. Et qr ciuitas ſeptimi ſtatus ꝑut
in hac uita accipitur: pfecte cognoſcet & apiet oīa
iſta & iſta cognoſcēda ītroducet electos p ſuos p̄n-
cipales deſignatos ī portis:idcirco ī quolibet latere
tres porte fore narratur. Et qr illa ciuitas erit funda
ta in pfecta uirtutū quadratura:idcirco dicit̄ ꝙ ciui
tas poſita erat ī quadro:& dicit̄ ꝙ lōgitudo ſit eius
cognitio:latitudo ſit eius dilectio:altitudo ſit i deū
aſcēſio p grātiaꝝ actionē & cōtinuā laudē: hec ī ce
leſti patria cōplebunt̄ plene. Nā quātū ibi deus cō
gnoſcitur tātū amatur:& tātū ī eius laude & grāꝝ
actione aſſurgūt. Quātū etiā ꝓlōgantur īmortali
eternitate tātū dilatātur in ardēti charitate & tantū
hēnt de dignitatis alto:quātū hēnt de dei cogniti
tionis lōgo:& de ipſius charitatis alto. Pro ſtatu
uero eccl'ie. vii. huius uite ſignificat̄ ꝙ cognitio di
uinoꝝ tūc nō erit inſipida & curioſa: ſed ardenter
amatiua & efficaciter opatiua: & in dei regnationē
& laudē in oībus ſurſū acta:& ad hoc ſolū ſtudebit
cognoſcere:ut diligat:& ut dilectionē ſuā & cogni
tionē p opationē altā in deū erigat. Et qr in oībus
erit ſecūdū ſimilitudinē ieſu mēſurata:idcirco dicit̄
ꝙ qui loquebatur cū ioāne hēbat mēſurā arūdineā
aureā:& metiebat̄ ciuitatē & portas eius & muros.
Angelus hic poteſt ſignificare ſpūs ſci influxū: uel
ſingl'r ipm̄ ieſum q̄ in eis iſta faciet:uel illū q caput
erit huius reformationis oīa mēſurās ſecūdū regu
las uite xp̄i. Et p arundinē uacuā & ſonātē ſignifica
tur uacuitas ꝓprii ſenſus & reputatiōis & fragilitas
ꝓnitatis ad malū: q̄ oīa plene in ſe ex ſe cognoſcēt
Sed qr h̄ p ſpūs ſancti īfluxū & xp̄i ieſu meritū īdu
ētur charitatis ardore:& ſapiētie ſplēdore:& ualoris
ieſu p̄cioſitate. Ideo dicit̄ hec arūdo aurea:ac p hoc
dignū ſonū poterit p̄dicationis emittere. Pōt etiā
p arūdinē auream intelligi ieſus deus homo:ut in
arundine exinanicō hūanitatis: in auro precioſitas
deitatis. Hāc arūdinē ſingulariter hēbūt angl'i.i. do
ctores illius tēporis:& hāc ſēp portabūt ī manibus

qr ad mēſurā cōformitatis uite ieſu omnē ſtatū ci-
uitatiſ eccl'ie:& portas exēplaris uite:& murū regl'a
ris diſcipline erunt ſolliciti mēſurare. Et felix ille ſta
tus q in ſua mēſura. xii. milia repiet: ut duodenariū
pfectionis donoꝝ xp̄i uite ſibi miſericorditer date
pducat ad millenariū cōſumationis pfecte. Eſt autē
millenarius hic ſtadioꝝ ad repreſētādū qr ſtabunt
excluſis motibus tēpeſtatū p̄oꝝ i pace que exupat
omnē ſēſū. Quod autē dicitur mēſura hoīs q̄ ē an
geli ꝓ futura ſimplicit̄ eſt ueꝝ. Sicut dicit ieſus luce
xx. ꝙ equales ſūt angelis. Sed ꝓceſſiuo ſtatu illius
ultime eccl'ie:uult dicere: ꝙ reſpectu noſtre malitie
magis tūc erit āgelica q̄ hūana. Hec autē ſūma pax
deſcribitur:qn̄ i apitione ſeptimi ſigilli fāctū eſt ſilē
tiū in celo:quoniā media hora. Nā hoc cōuenit fu
ture glorie q̄ erit eterna:& ideo patet ꝙ. vii. ſtatū &
eius pacē nō ſep accipit ꝓ ſolo ſtatu eterne gl'ie:ſed
ꝓ finali & pacifico ſtatu cōtēplatiue eccl'ie. Licet au
tē poſt mortē antixp̄i ſtatim in uiris pfectis q erūt
porte alioꝝ fiet hoc ſilētiū:nō tm̄ cōplebitur i eccl'ia
illius tēporis uſq; poſt totū orbē cōuerſū. Iſtud aūt
ſilētiū erit tranquillitas magna ext'ioris pacis: qua
eradicatis oībus bellis p̄teritis:erit totus orbis ſub
iectus ieſu. Sicut exp̄mit ſeptima tuba: tūc etiā ma
ior erit pacis īterioris ſilētiū:i quo toto regno cor-
dis & uirtutum paccato interius fit aſcenſuſ ad con
templationis exceſſum:in quo homo ſilet: & de-
us loquitur anime: & ſui oblita & in ſe mortua eſt
deus facta. Tunc erunt complete prophetie anti
que: que tantam promittunt p chriſtum futuram
pacem. Conflabunt inquit Eſaias ſecundo gladios
ſuos in uomeres & lanceas ſuas in falces:non leua
bit gens contra gentem gladium: nec exercebun-
tur ultra ad prelium. Tunc enim non ſolum cor-
poralia bella ceſſabunt: ſed etiam ſpiritualia errorū
& ſciſmatum. Et ideo gladios ideſt acumina ītelle
ctuum & exteriores exercitationes quaſi lāceas ma
gis longas cōuertent in uomeres ſulcatiuos & re-
uolutiuos paſſionum & dolorum chriſti hominis
& eius uite paſſibilis:& ſue glorie eternalis & in fal
ces meſſorias guſtuum & fructuum immiſſorum
ex iſtis: Principales uero uacabunt ad iſta i alioſ trāſ
fundenda. Et propter hoc nō immerito dicitur ꝙ
tota ſtrictura muri eſt ex lapide:ſiue ex iaſpidibus
uiridibus & confortatiuis ornatiuis chriſti uite: in
qua ſola erit ſtabilitas & ornatus:ac per hoc tota ci
uitas anime erit quaſi aurum mundum ſimile ui-
tro mundo ideſt charitatis ardor:ueritatis ſplēdor
& puritatis nitor. De platea autem ciuitatis ſingu
lariter dicitur: ꝙ erat aurum mundum: tanq̄ uitrū
perlucidum:licet enim uniuerſaliter tunc eccleſia ſit
aurum mundum & uitrum:illa tamen pars que pla
tea eius dicitur ſingulariter dicit̄ uitrū perlucidū &
aurū mūdū. Nā ſicut p muros ſignificat̄ pricipalit̄
malitia martyꝝ ſic p plateā ciuitatis ſignificat̄ cōi-
tas altiſſime paupertatis:que per recollectōnem ſui
ad intima ē in medio:ſicut platea in ciuitatis corde

Et ꝑ latitudinē charitatis ac cōitatē cordis ad omēs ē platea celo patula:qa cōtēplationi apta:nec iſti uī' iſti iſtar do moꝝ appropꝛiata:ſed oibus cōis & i diuiſa.Et quia hoc ſingularit' erit i tertio ſtatu:nō de hac platea nō fit mētio:niſi poſtq̄ portas ſtatuit:qa ſtatim uiris euāgelicis hec platea fundabit':pp quod hūc uerſiculū dixi ſic:Ieſus paup firmatus. Quia ſicut ſcd̄i ſtatus generalis fuit firmitas i fide dei hūanati ieſu.Sic & hic tertius erit firmatus in altitudine pauptatis ieſu:que pauptas tūc triūphabit ſup oēs ſuos īpugnatores:pp qd' h̄ platea a corruptiua mixtura hypocritaliū paupeꝝ:& pſpicuiſſima & clariſſima contra obſcuritatē erroꝝ pnīiū:qa nullus ſinet' dubitar:qn pfcā expropriatio & paupimus uſus rerū ex ardore imitatōis ieſu ſit ei clariſſime aſſimillari.Pro tota uero eccl'ia illius tpis erit hoꝝ pticipiū:ut ſit ad modū auri ſolida p̄cioſa & fulgida:& ſine duplicitate & fraudulēta ad modū uitri patula:ac p hoc mutua charitate multū erūt unita corda:& ſibi īuicē clara.In eccleſia uero btōꝝ oīa oibus erūt mutuo pura & apta.Dicit aūt.Et tēplū nō uidi i ea: ad oñdendū ꝙ ipſa ſecūdū ſe totā nō ptial'r uidebitur tēplū dei:quia ubicūq̄ fuerit i ſe & i oibus creaturis uidebūt' deū ſpeculari & meritū & gloriā xp̄i hoīs intra radicales pfectiōes dei itroeūtes:& itra itima merita & ſublimia p̄mia xp̄i hoīs quaſi i tēplo cordialis cōſecratōis ipſoꝝ totā btīſſimā trinitatē iugiter cultu latrie colēt:pp quod dr̄:dn̄s deus oṗs templū illius ē & agnus. Attēdēdū aūt ꝙ pp hoc ꝙ dicit.Tēplū nō uidi i ea quo ad gloriā btōꝝ:iā patet ꝙ nō erūt ibi materialia tēpla:ſed uult dicere ꝙ p̄ncipalis gl'ia eoꝝ i qua deū eternalit' colēt:erit alienatio reſpectus a ſuo ꝓpo bono uel appropꝛiata gloria:nec hoc reſpectiue aliqd magnū rputabūt.q. tēplū:ſed totalit' aſcribūt' ad fruēdū & gaudēdū de infinitate gl'ie dei i ſe:& de ieſtimabili gl'ia xp̄i hoīs i hoc ſtatuēte ſuū ſūmū bonū & fructū quo fruēt'.ſ.ꝙ ſupiſinita trinitas ē i ſe ſupinfinite ifinities ifinitiſſima & ſupmilies ſup oēm btitudinē ſupſūme btā:& ꝙ hec oīa ſupra q̄ pōt eſtimare oīs uera creatura ſūt hoīum aſſūptio ieſu cōicata p grām & gloriā uniōis:i quo ubi ſe ſentiūt eē qd' ſūt:ſicut i prio corde & capite.Et ſcd̄m hoc ſcd̄m ſīlitudinē i uita iſta facit i aīa pauptas altiſſima:mō quō tibi eā i pluribus capitulis tetigi ſupra:pp qd' dicit Ioānes uerba p̄dicta. Attēde aūt quō totā tpalē cōſecrationē aīe:tā hic p grām q̄ i futuro p gloriā:poſt btīſſimā trinitatē attribuit agno ieſu:qa i eo ſumus qd' ſumus.Dicit aūt ꝙ ciuitas n̄ eget ſole neq̄ luna:qa i futura pr̄ia nō erit neceſſaria ſcriptura noui uel ue‑ t'is teſtī:qa i mediate figet aſpectū i ipſū luīs fōtem btīſſime trinitatis & i gloriā hoīs ieſu xp̄i: i quo & p quē radicabit' ipoꝝ ſubālis gl'ia:ſicut & i ipo nūc radicat' grā:n̄ qn fōtē btīſſime trinitatis uideat imediate & plene ſcd̄m ꝓportionē grē eis cōmēſurate i xp̄i charitate & morte:ſed ꝙ ad illā btificā uiſionē hierartice purgabit illuīabit: & pficiet oīa ſua mēbra p cuius hierarticū miſteriū & itriſecatōnē ad gloriā hūanitatis ieſu fortius:clarius:feruētius:ſuauius:ferent' i gloriā btīſſime trinitatis.Et hec cōnexio erit totius illius citatis btē hierartice ſcd̄m gradū i quo i xp̄i miſtico corpe locabūt':pp qd' dicit: ꝙ claritas dei illuīabit illā:& lucerna eius ē agnus.Nota ēt ꝙ ſcd̄m qd ea q̄ hic dn̄r fuerūt uerificata i eccleſia p̄mi ſtatus: qa n̄ ē artata ad unū corpale tēplū uet'is ſynagoge:nec cerimōiali lege tanq̄ luna & ꝓphetiis de xp̄o uēturo tāq̄ ſole eguit:qa xp̄s & eius doctria ubi ꝙ ē eius:tēplū & deitas lux ſolaris ē eius:& hūanitas lucerna lucēs & ardēs i frigore noctis huius. In eccleſia aūt ſeptimi ſtatus huius plenius cōplebit': ita ut multis doctrinis p̄oribus n̄ egeat:ꝓ eo ꝙ per cōtēplatōis exceſſū abſq̄ myſterio exterioris uocis & libri docebit eā ſpūs ieſu oēm ueritatē neceſſariā ad ſalutē.Nec ex hoc itelligo ꝙ oēm uſū tpaliū uel exterioris doctrīe ſcripture & ſcōꝝ ſacramētoꝝ abiiciat:ſed nūc paucioribus erit cōtēta libris & uerbis: qa uerbū abbreuiatū faciet dn̄s ſup t'rā: qd' frāciſco fuit i regula ſacra ꝓmiſſū:uñ nec fuit ſibi cure de tāta loquacitate uerboꝝ. Quod aūt iſta lux circa finē ſeculi creſcat:greg.li.ix.moꝝ.docet expſſe ſuper illud Iob.ix.Qui facit arturū & oriona & hyadas: ubi multa dicit:& poſt uergēte eni mūdi fine ſupna ſapīa ꝓficit:& largius cū tpe excreſcit:hic ioāni p̄ori pte reuelatōis āgelus dicit. Signa que locuta ſūt.vii.tonitrua:cui tn̄ i eiuſdē reuelatiōis termīo p̄cipit dicēs.Ne ſignerit uerba ꝓphie huius:ps qppe reuelatōis anterior ſignificari p̄cipit':t'mius ꝓhibet':qa qcqd i ſcē eccleſie initiis latuit finis quotidie oñdit' In illo ergo lumie gētes ābulabūt:& reges terre afferēt gl'iam ſuā & hōrē i illā:qr tūc ſcd̄m dan̄.r̄gnū qd' ē ſubter celū oē dabit' pplo ſcōꝝ altiſſimi:tūc & porte nō claudēt':qa patebūt uiſcera mīe oibus uolētibus ad xp̄i grām itroire.Nox ēt prioꝝ erroꝝ:uī' aduerſitatū:aut tpaliū qbus noua babylō extitit nebuloſa ſeu tenebroſa n̄ erit illic:nec itrabit i ea aliqd coiqnatū i ſpurcitiis & ſymōiis & pōpis faciēs abomiationē ſpūali guſtui & affectui elcōꝝ & mendaciū duplicitatis fallēs itellectū niſi q ſcripti ſt' i libro uite agni:hoc pro tāto ueꝝ ē:qa n̄ tūc erit tāta multitudo reproboꝝ i illō pacifico ſtatu:& i oibus iſtis opportet ſuppleri:ꝙ iſta n̄ erit ibi ſicut p̄us.Alias attēdū hic uiuit' qlibet ſtatus hēt defectus ex ſua fragilitate ꝓuenietes & nūq̄ erit plene pegrīa eccl'ia a reprobis ſepata.Sed hec oīa ꝓ uita btā i plētudie currūt. Per fluuiū aūt aque uiue ſplēdidū tāq̄ criſtallū ꝓcedentē de ſede dei & agni i medio platee eius pro uita p̄nti ſignificatur impetus ſplendidiſſime trinitatis & perſonalium originum & ꝓprietatum diuini eſſe & mirificentie gratie unionis perſonalis naturarum magna & ineſtimabili precellentia dignitatis eius & ſtatus ſui:& ſublimes pretogatiue dignitatis materie ſacratiſſime uirginis matris agni que oīa abūdanti ipetu ſup latitudinē charitatis illius unice eccl'ie diffundēt':& maxie ſup illos q ut di

ctũ ẽ erũt platea eiuſ q.ſ.p altiſſimã pauptatẽ erit illi
us ſtatus pfectio principalis. Lignũ aũt uite quod
ex utraq; pte flumis p ſingulos menſes pfert. xii.
fructus: hec ẽ uita xp̃i ieſu tã paſſibilis q̃ eterna: & h̃
ẽ utraq; ps fluminis. Siniſtra mala que ptulit: dex
tera p̃miaque poſſidet & ad que introducit. In utro
q; aũt ieſus occurrit nobis ĩ mira dulcedie nos refi
ciens fructibus ſue uite dũ in prima nos uirtuoſe re
formāt: in ſcda pte glorificat. In huius ligni ſicut di
cit ezechiel folia ſunt ad medicinam: & fructus ad
ſatietatem: folia ſunt xp̃i uerba & eius ſacra: tũ qa
ueritate uireſcũt: tũ qr fructũ bonoꝝ opeꝝ ſub ſe p
tegũt. Sacramẽta etiã xp̃i ſũt folia: quia ſua ſil'itudie
fructus gr̃e cõſignificant celãt & arborẽ eccl'ie or
nãt ſcdm ſtatũ glorie & etiã uie: una ps flumis ſup̃
ma ẽ dignitas diuinitatis: alia ĩfirmitas hũanitatis
que ibi eſt glorioſa. Ita q͏̃ in btĩs una ps fluminis ẽ
glorioſus aſpectus corporis ieſu. Alia ps btificus aſ
pectus diuinitatis eius & gl'ie in xp̃i ieſu aĩam redũ
dantis. Attẽde aũt quõ bñdictus ieſus ſciſſime
ciuitati dei tã pegrine q̃ regnãti ẽ oĩa. Ipſe fundam̃
tum ipſe murus: ip̃e platea & porta: ip̃e tẽplũ: & oĩs
edificatio glorioſa. Ipſe ſplẽdidus fluuius: ipſe flu
minis ripa: ipſe lignũ uite & fructus uiuificus duo
denus. Ipſe arũdo aurea mẽſurans oĩa: ipſe rector &
regimẽ & cibus & refectio: & oĩum plẽitudo: q ſin
gulariter agnus uocat' quia ĩ ſũmo cõditiõis ſplen
dore: & ĩnocentia & manſuetudine erit iuge holo
cauſtũ oblatiõis uiuifice ĩ cordibus oĩum iugiter ſe
offerens ſup altare ſue pſone eterno pr̃i: & ſibi ipſi
cuius holocauſti forma tũc electoꝝ cordibus imp̃
metur. Dr̃ aũt. xii. fructus afferre p ſingulos menſeſ
.i. p ſingulas uite ſue cõmẽſuratiões pticulares que
utiq; ſũt. xii. quaſi ãni ſolaris ſue refulgentis uite &
dignitatis excelſe. Attende aũt q͏̃ ſicut p. xii. fru
ctus ſignificat' ſupabũdans refectio: que ex rumina
tõe xp̃i opeꝝ & ſtatuũ orit'. Sic & p. xii. mẽſes ſup
abundãs & pfecta multiplicatio cõſideratõis uite ie
ſu: q̃ miris modis & magnificis conſiderãda diſtin
guit': ita q͏̃ p menſes huius. xii. pñt cõſiderari. xii. p̃
rogatiue & cõditões in quibus xp̃i ieſu ſtatus & ui
ta diſtiguit': quod licet poſſit fieri multis modis: ad
pñs tñ ponamus has. xii. ſectões quaſi. xii. menſu
ras & mẽſes: que ſũt p̃claritas orgĩs: humilitas con
uerſatõis: celſitudo uirtutis: plenitudo pietatis: cõfi
fidentia ĩ piculis: patia ĩ iniuriis: conſtãtia ĩ cruciatu
uictoria in cõflictu: reſurrectiõis nouitas: aſcenſiõis
ſublimitas: iudicii equitas: regni eternitas. Nã ĩ his
.xii. ſue uite ſtatibus: que in. xii. mẽſibus a pr̃na ori
gĩe p pceſſũ creature: nr̃am aſſumẽdo: redimendo:
explicãdo: reformãdo: expurgãdo: btificãdo natu
rã: quaſi ab eodem puncto in idem ſolaris curſus
perfectionis ieſu quaſi in pfecto circulo terminat'.
Licet autẽ has aliqui ſectões uocent fructus: nos
menſes noĩare maluimus: utrũq; tñ diuerſis reſpe
ctibus rationabiliter dici poteſt: quibus. xii. menſi
bus qbus ſingulis fructibuſ duodenariuſ adaptat':
qa ex cuiuſlibet ruminatõe mens ſupabũdant' refi
citur: & cũ duodecies. xii. faciat centũ. xliiii. q ẽ nũe
rus margaritaꝝ que cõtinẽt' ĩ portis: quaſi. xii. prin
cipalibus uiris apoſtolicis huius ſtatus ẽtii: p quos
utriuſq; teſti cõcors ĩtelligentia apit'. Idcirco dat' ĩ
telligi ſupabundans refectio & multitudo guſtuũ
xp̃i uite: que ſingulariter debet in hoc ſtatu iocũdiſ
ſimõ & feliciſſimo abũdare. Quia uero utriuſq; ſta
tus pfectio tã celeſtis pr̃ie: q̃ eccleſie cõtemplatiue:
ſiue ſexti uel ſeptimi ſtatus multũ humanã uirtutẽ
& intellectũ excedit: ac p hoc difficilẽ ĩpfectoꝝ in
tellectũ ad credẽdũ reddit. Idcirco angelus tam hic
ubi ẽ cõſumatio ſeptimi: q̃ in ſexto ubi eſt nouitas
noui cõnubii bis p̃cipit ſcribi q͏̃ hec uerba uera ſũt.
Et qr h̃ pmittunt': maiora idcirco addit: hec fideliſ
ſima & uera ſũt. Et quia non põt humana rõne co
gnoſci: idcirco p angelum ĩ diuino lumine nũciat':
tam p illũ q reuelauit ioã. q̃ p uiros angelicos: per
quos reuelabũt' mũdo. Premittit aũt q͏̃ oẽ maledi
ctũ nõ erit ãplius: & illa alia que dicũt' in hac parte:
que plene cõplebunt' in eterna requie. In hoc autẽ
uite ſtatu ſeptio p̃cellenter abũdabũt bona p̃dicta
reſpectu prioꝝ ſtatuũ: & maxĩe reſpectu ſtatus ma
gnificẽtie babylonice meretricis: que in maledictis
& adulteriis mõdane opulentie & põpe: in qbus re
gnabat dicebat ſe ſingulariter ſponſã agni & regni
ipſius magnificentiã honorare: cum tñ ipſa fuerit
adulteraliter iuncta oĩbuſ maleficiiſ miſtici antixp̃i.
Et quia quanto plus creſcet diuini luminis claritas
tanto plus creſcet uera & profunda humilitas. Idcir
co tã hic q̃ ſupra dr̃ ioan. uoluiſſe profundo caſu an
gelum adorare: & fuiſſe phibitus: tũ quia mira erit
reuerentia filialis ſubditorũ ad p̃latos: & ppl'oꝝ ad
clericos tunc uiros euangelicos: & ipſoꝝ maiorum
mira cõdeſcẽſio: & cõformis hũilitas ad ſubiectos:
& in hoc erit ſcẽ humilitatis concertatio: qa quãtũ
erit ex ſe ſemp põpã honoris maiores refugient: &
inferiores quãto maiora ſcitatis ſigna uiderint ĩ eis
tanto magis ipſos honorare curabũt. Quia uero
taliũ predicatio tũc erit apta & nuda: idcirco ſingu
lariter dr̃ p̃ceptũ ioanni. Ne ſignaueris uerba phie
huius libri. Et rõ reddit': quia h̃ eſt ultimus mundi
ſtatus: in quo ad fulgorẽ celeſtis pr̃ie appropĩquat'
p quo dicit. Tp̃s eni ppe ẽ. Et alia rõ reddit': qa ta
liũ reuelatio ſicut ẽ utilis iuſtificatõi ſcõꝝ ĩ patia ad
uerſoꝝ ĩ plena mũdificatõe oĩum cogitatiuũ. Sic p
accidẽs facit reprobos ĩ irã excandeſcere: ut ãplius
uelit ſcõꝝ uitã expugnare: & ſuis carnalibus ſordi
bus miſerabilius iiacer: p his duobus malis ĩ repro
bis occõnal'r ſecutiſ dicit. Qui nocet noceat adhuc
& q ĩ ſordibus ẽ ſordeſcat adhuc. Et p electis ſub
dit duo bona p̃dicta: & q iuſtus ẽ iuſtificet' adhuc.
Et qa finis hoꝝ nõ ẽ uſq; poſt cõſumatũ iudiciũ in
quo utriſq; ſcdm merita r̃debit': idcirco ſeqt'. Ecce
uẽio cito &c. Et ẽt qa tũc ſingul'r uicius & magni
ficus aduẽtus iudicis p̃dicabit' mũdo: qr ad illiuſ ſo
lã cõſumationẽ accedet. Et ẽ ẽt rõ: qa oĩbus ſcis: ĩ
mo & ipſi filio dei ieſu magna fuit cura de cõditio
nibus iudicii: & precauendo iudicio predicare. Sed

babylon meretrix:q̃ totam ſpem ſuã p opa uidet̃ ponere i hac uita:nõ põt ſui ruinã nõ ſolũ credere: ſed uel noĩari leuiter audire.Iuſtũ ẽ ut ipſa dãnabili us p̃cipitet̃ incauta:pp quod cũ ſupra de dãnatiõe eius agit̃:dr̃ iudex ieſus ipſi ut fur uenire. Quia uero in ſeptĩo tẽpore poſt mortẽ antixp̃i fortiſſime legabit̃ ptãs ſathane:beſtia & pſeudo pphis dãnatiſ idcirco ſupra.xx.dictũ ẽ q̃ angelus fortis deſcendit de celo hñs clauẽ abyſſi & cathenã magnã i mãu ſua & apphẽdit dracõnẽ &c.Ex tãta eni diffuſione gr̃e xp̃i:quaſi ãgeli deſcẽdentis de celo legabit̃ antonomatice ptãs diaboli: ne reſpectu illius ſtatus poſſit tẽpeſtare eccl'iam:& eã ſeducere:ſicut i ſex ſtatibus reliqs noſcit̃ potuiſſe:& ideo hec uiſio q̃ põitur Apoc.xx.de alligatõe ſathane põt eẽ finis ſexte uel p̃ncipiũ ſeptie:uel i alio r̃ſpectu põt eẽ p ſe una uiſio de cuiuſ expõniſ uarietate p̃tereo. Sed ñ notat̃ q̃ ligatio ſathane põt ad tria tpa diuerſa rõne referri.Nã prĩo ad tp̃s mortis xp̃i ne poſſit ſcõs pr̃es i inferno ãplius detinere:nec illuc deducere morientes:& ne poſſit ſic ĩpedire cõuerſionẽ gentiũ ad deum:ſicut p̃us fecit a p̃cipio idolatrie uſq; ad xp̃m Scd̃o põt referri ad tp̃s expulſiõis idolatrie de orbe p' cõuerſionẽ cõſtantini ĩcẽ.Ex tũc eni nõ põt ſeducere gẽtes ad colẽdũ demones & idola ſicut prius. Tertio põt referri ad tp̃s mortis antip̃i:ex tũc enim legabit̃ ne poſſit ĩpedire cõuerſionẽ iudeoꝝ & orbis. Scd̃o notãdũ ẽ quid ſit ſathane ligatio uł ſolutio:& utrũ ſit ſolus ligatus reſpectu p̃deſtinatorũ:& ſolutio eius reſpectu finaliter dãnatoꝝ.Aug. de hoc.xx.de ciui.dei ca.viii.dicit q̃ ex p̃deſtinatis in illã eternã dãnationẽ nullũ ſeducit:& ad hoc alligatus ẽ:ut nõ ſeducat gẽtes in qbus eccl'iam p̃deſtinatoꝝ dñs ordiauit:nec eius ſolutio erit ad hoc ut illã ũq̃ ſeducere poſſit de qua dictũ ẽ. Nouit dñſ qui ſũt eius:& iõ reſpectu illoꝝ dr̃ alligatus i certo tpe:quia i illo nouat̃ ieſus i aliqbus ĩfirmis electis nõ eſſe uirtutẽ p quã eius ptãti ſolute poſſet reſiſtere:& ne illos ſeducat miſericordit̃ ligatus. Quãdo uero ſoluet̃ talis p̃parabit̃ predeſtinatoꝝ eccl'ia:cũ qua illi belligerandũ ẽ:ut uinci tãto eius ĩpetu inſidiiſq; nõ poſſit.Deĩde reddit quattuor rõnes quaꝛ tũc ſoluet̃:prima qr nunq̃ ſolueret̃ minus apperet eius maligna potẽtia.Scd̃a qr minus pbaret̃ ſcõꝝ patia.Tertia qr minus cognoſceret̃ dei ſapiẽtiſſima puidẽtia:q tã bene tãto eius malo eſt uſus:nũc infrenãdo nũc ſoluẽdo:ſicut electoꝝ expediuit honorabili uictorie & ſaluti.Quarta ut magis exultet dei ciuitas i recognita ſui p̃ceptoris mĩa:cuius gr̃a tantũ ſupauit ĩſultũ.Eſt & alia rõ:quã tetigit Io.cũ dicit q in ſordibus eſt &c.Et q ſcũs eſt &c.qa tũc uel alias ſoluit̃:& ut firmẽt̃ honorabiles uictorie electoꝝ pugilũ:& ut dignũ eſt p eũ fiat grãdior excecatio & ruina reproboꝝ. Sciendũ aũt q̃ reſpectu huius uite nũq̃ eius tẽtatiua ptãs ſic ligat̃ uel ſolui tur:qn ſub mẽſura a deo prefixa:put ordini ſue dipõnis eterne expedit moderatur.Et licet eius ptãs quo ad finalẽ ſeductionẽ ſolũ p electis a mero dono dñe mĩe & xp̃i gr̃e ſit ligata:qa ñ pmittit̃ i eos q̃tũ uellet ſeuire:& in oẽ genus ſceleꝝ precipitare: & quo ad aliqd p tanto ẽ reſpectu electoꝝ ſoluta: qa eos intremedio curſu uite ſepe ad horrẽda ſcelera agẽda ſeducit.Illud ergo tẽpus i quo minus ſeuire pmittit̃ dr̃ eius ligatio:& illud i quo magis ſolutio ipſius.Per cathenã aũt magnã in manu: ſignificat̃ magna dei ptãs ſcĩs ãgelis & eccleſie p̃latis tũc tpis tradita:ligatiua & frenatiua diaboli ne poſſit ĩpedire illũ ſtatũ:quẽ tũc deus i eccleſia formare diſpoſuit.Per abyſſũ aũt in quã diabolus claudit̃ deſignat̃ ſcd̃m aug.innumerabilis multitudo ĩpioꝝ pfunde malitie:q eccleſiã dei pfundant. In qbus dr̃ miſſus:nõ qr prius nõ eſſet in eis:ſed qa excluſus a credentibus ex eoꝝ ptinacia & reſiſtentia nono numeri gr̃e oriẽtis atrocius a diabolo agitant̃: uel per abyſſũ deſignat̃ iterior pfunditas male uolũtas diaboli itra quã coartat̃ & ligat̃ a deo ne p libitu poſſit ſe ad exteriora nocumẽta effundere:ac p hoc tanto magis iabyſſat̃ in pena fremẽtis iracũdie ſue q̃to plus ſe abiectũ uidet i hoc q̃ nõ põt homũciũculos ad ſua mala attrahere:ſed ab eis uiliſſime cõculcat̃.Nota q̃ nõ ſolũ dicit q̃ claudit:ſed etiã q̃ ſigillauit ſup illũ.i.ſigillũ clauſure appoſuit:tũ ad deſignãdũ iuiolabilẽ huius clauſure firmitatẽ: tũ ſcd̃m Aug.ad deſignãdũ huius clauſure ſecretũ: p quod deus uult eſſe occultũ.Sicut ẽ de p̃deſtinatõe:a quibus ẽ finaliter ligatus:& i quos p ultĩa reprobatiõe ẽ ſeuire pmiſſus.Sigillũ aũt & ligatura põt dici uniuſcuiuſq; ſtatus pfectio:ſcd̃m quã i obſeruãdo claudit̃:uel uiolãdo diabolo apit̃.Nã obſeruãtia ſue regularis pfectõiſ ſiue p̃ceptoꝝ i ſtatu minoꝝ ẽ certũ ſigillũ diabolo i quo ab illis ſeducẽdis ſe cognoſcat excluſũ.Ecõtra relaxatio & uiolatio debiti ſtatus ẽ tã ſibi q̃ aliis ſignũ certũ:q̃ ad eos ẽ ſeducendũ ſolutus. Nota etiã q̃ nõ dicit:ut nõ tentet: ſed ut nõ ſeducat:qa ſcĩs tentari & exerceri p diabolũ ad coronã ẽ utile:nõ aũt ſeduci & i tẽtationẽ induci.

Nota aũt.iii.q̃ mille ãnos ligatõis eius ſcd̃m diuerſos diuerſa dat̃ itelligẽtia.Aug.eni.xx.de ciuitate dei ca.vi.dat duplicẽ itelligentiã huius millenarii:uno mõ q̃ mille ãni ſumũt̃ ſynodotice p parte ſexti millenarii annoꝝ q ſcd̃m tranſlationẽ.lxx.interp̃tũ currebat ipſe aug.ut eius ſextũ millenarium quaſi poſt ſextũ diẽ ſequeret̃ ſabbatũ reqei eterne. Et ut itelligas qd uult dicere aug.opinatiue uidet̃ ſentire:q̃ mundus tm̃ ſex mille ãnis deberet durare : ſecundum denarium dierum primordialium operum.Et quia ſequendo litteram ſeptuageſima ipſe erit quaſi in principio millenarii ſexti:in cuius fine credebat tentationes ultimas & conſumatilonem ſeculi euenire.Idcirco ad hunc ultimum malenarium uidetur ligationem & ſolutionem ſathine adaptare : & ſecundum hoc iam' eſſet ſtatim n ianuis finis mundi.Et ſecundum aliã cõputationẽ cronicarum iam forte eſſet tranſactus ille punctus tpis. Qui i opinionẽ tempate a doctore dictã aliq cũ ſuis cõputatõibus nimis p̃cipitãt affirmãt. Na

qa ñ erat dubiũ in eius mente:ideo ſtatí dat aliá ge
neralé ſenſũ:dicẽs aut mille ânos ꝑ oibus ânis hu
ius ſeculi poſuit:ut pfecto nũero notet̃ ipa tpis ple
nitudo:& adducit ad hoc ſilr̃ia de ſcriptura. Quidã
uero opinatie dicũt:ꝙ ſumẽdo ligationé ſathane a
tpe expulſiõis idolatrie p cõſtantinũ:ille millenari
us cõcordat cũ mille.cclx.ânis mãſiõis mlr̃ieris i ſo
litudie gẽtilitatis:ſeu cũ mille.cclxxx.quos põit da
niel a tpe abominatõis & deſolatõis iudaice facte i
xp̃i morte.Nã ꝑut í cronicis ſcribit̃.Anno dñi.ccc.
xxxiiii.obiit ſcũs papa Silueſter:q.xxxiiii.ânis p̃fue
rat:quo tpe facta é diaboli ligatura. Si igit̃.xxxiii.
ânos uel quattuor ânos qbus uixit excipias: ſunt a
morte ſilueſtri finiti mille âni:tpe quo ſolutus dia
bolus malã beſtiã de qua ſupra dictũ ẽ i ſilueſtri ſe
de locauit:& ſcd̃m hoc finis hoꝝ mille ânoꝝ non
põit̃ í ultio exterminio gog:de quo ca.eodẽ apoc.
ſcribit̃:ꝙ in fine ſeptimi ſtatus añ iudiciũ erit exter
miniũ ſcd̃m ſniam magis lr̃alẽ:ſed nihilominus p̃t
tribulatio q̃ nũc inſtat deſignari etiã ſcd̃m iſtos per
gog:qr p ip̃m põt itelligi multitudo adherentium
tã antixp̃o miſtico q̃ apto:i quibus ptãs diaboli i fi
ne qnti & ſexti p̃ncipio ẽ ſoluta. An ãt ſeptimuſ
ſtatus de quo nunc ẽ ſermo:q a morte antixp̃i uſq;
ad gog nouiſſimũ durat:hẽat ad lr̃am mille ânos:
hoc penitus ignorat̃.Nã licet ut dictũ ẽ ſupra non
ſit mihi dubiũ ꝙ hẽbit ſuũ notabilẽ ſtatũ:tñ igno-
ro eiuſ modũ & terminũ.Et dico ſicut dicit.Ioachí
in.ii.lib.cõcordie:ubi oñſo quare ſcd̃i ſtatus genera
tões quadragenario nũerant̃ duabus additis:ſic di-
cit.Sane tertius ſtatus cuius initia p̃ſto ſũt numerũ
qnquagenariũ ob magnã iubilei libertatem requi
rit ſed numerum dierum uel menſium illarum ge-
nerationũ penitus ignoramus.Itẽ libro.v.unũ di-
co:ꝙ myſteria tertii itellectus ſubtiliora ſũt myſte-
riis p̃mi:neſcio utrũ tẽpore tertii ſtatus ſint eo mõ
breuiora tpibus ſcd̃i:quo tpe ſcd̃i breuiora fuere tẽ
poribus p̃mi:licet í opibus nõ diſcordent.Et ita q̃-
uis ſicut ẽ nobis ꝑlixitas dubia:ita & breuitas ſit i-
certa:ut deo ſoli ſup hoc magiſteriũ reſeruet̃:& ali-
quãtulũ ſupra dicit:ꝙ ſicut zacharias pr̃ Ioã.int̃ ſy-
nagogã & eccleſiã conſtitutus p̃dixit utiq; ſaluato
ris adeſſe p̃ñtiam.Sed ea q̃ xp̃s erat facturus:non ẽ
ſeriati itimare pmiſſus.Sic & nos q íter ſcd̃m & ter
tiũ ſtatũ cõſtituti ſumus:multa qdẽ de tertio ſtatu
cotẽplari pmittimur:ordinẽ uero rei iuxta numeꝝ
& diſtictionẽ opeꝝ aſſignare neqmus:ħ Ioachim.
Quidã tñ ſequẽdo hebraicã ueritatẽ:que ab adam
uſq; ad xp̃m põit circiter quattuor.M.ânos opina
ri uidet̃ ꝙ circa finẽ ſexte diei in toto uniuerſo deuſ
pficiet opus ſuũ:& ſequet̃ ſabbatũ eterne glorie in
quo deus cũ ſactis ſuis requieſcat ab opibus huius ui
te.In hoc cõcordare uidet̃ cũ ſupradcã opiniõe Au
gu.quo ad tp̃s duratõis mũdi:ſed í decurſu p̃terito
rũ tpoꝝ diſcordat hebraica ueritas a.lxx.quos ſeqt̃
aug.Huic ẽt opioni cõcordat dcm̃ ãtiquoꝝ ſynago
ge:q dixerũt duo milia ânos eſſe ante legẽ uſq; ad
abrahã:& duo milia ſub lege:& duo milia ſub meſ
ſia:& ſic ſcd̃m trinã legẽ nature ſcriptur̃ & gr̃e:tres
binarii millenarioꝝ accipiũt̃ in ânis ſcd̃m myſteria
b̃tiſſime trinitatis. Scd̃m hos aũt de ſexto mille-
nario reſtant circiter ſeptingẽti âni:q numerus ſa-
tis cõgruit tertio generali ſtatui mũdi ſp̃ui ſcõ ap-
propriato:q in ſuis donis í lib.apoc.multũ deſcribi
tur ſeptiformis.Et ſi iniciatio tertii ſtatus aliqualit̃
ſumeret̃ quaſi ſeial̃r a tpe quo ſp̃s xp̃i magnos ex
ercitus xp̃ianoꝝ fecit trãſire in terrã ſcãm:& inume
rabilibus ſaracenis occiſis reſtituere hierĩm cultui
xp̃iano:a quo tpe ordo ciſtercienſiũ:tẽplarioꝝ ho-
ſpitalioꝝ gradati i eccl̃ia icepiſſe dicũt:tñ cũ predi
ctis ſeptingentis ânis.M.uel nongẽti âni uident̃ i
pleri. Si etiã ſolutionẽ ſathane reſpectu tẽpoꝝ anti
xp̃i ichoes a tpe illo í quo ſub qnta tuba ſtella de ce
lo cadẽs apuit puteũ abyſſi:ex quo cepit ſtatus cle-
ricalis & monachalis abuti diuitiis:tũc a xp̃i reſurre
ctiõe uſq; ad tp̃s illud ſũt circiter mille âni:i quibuſ
ſancti dicũt̃ regnare cũ xp̃o.Multa circa hanc ma-
teriã dicit Ioachi í libro de ſemibus:iueſtigãs finẽ
tẽpoꝝ a radicibus lr̃aꝝ:predicti tñ q ſũt illius opini
onis ꝙ ſeptingẽti âni ul̃ circa dicũt̃:curſui tertii ſta
tus mũdi adaptãt ad hãc numeꝝ mediã horã ſilẽ-
tii ſup aptiõe ſeptimi ſignacl̃i ſcriptã.Volũt eñi ꝙ
iſtud tp̃s ſit quaſi mediũ reſpectu illius in quo de-
currit eccl̃ia plẽitudis gentiũ:que in fine tertii de-
cimi cẽtẽarii p beſtiã ẽ corrupta. Dicũt ẽt ꝙ ex hoc
nõ opportet ſcire diẽ uel ânũ aduentus xp̃i ad iudi
ciũ:qa ſub ipſis numeris generalibus nõ explicant̃
minutie dieꝝ menſiũ:uel ânoꝝ:que qdẽ uariis my
ſteriis diuerſificant̃ ad claudendũ idignis p̃cioſos
& pũctales termíos iudiciorũ generaliũ dei. Dicũt
etiã ꝙ ſi dies.i.âni duo milia.ccc.daniel̃ ichoent̃ a
cõculcatõe ſãctuarii fcã p antiochũ:a qua daniel ui
det̃ ibi ichoare:ex tũc eñi uſq; ad ortũ xp̃i ſũt circit̃
âni.cc.& uſq; ad finẽ huius.c.nr̃i ſũt mille qngẽti:
& ſic p̃ter cẽtenariũ uite crucifixiõis xp̃i uite a fran-
ciſco uſq; nũc:q p lr̃am.x.figurat̃ ſcd̃m ioachí r̃ſta
rẽt ſeptingenti âni ꝑ hoc tertio ſtatu mũdi.Adhuc
aũt durat.c.x.lr̃e:& nõ trãſierũt de eo niſi.liii. anni
quod patet ſcd̃m cõputationẽ ioachí í lib.de ſemí
bus lr̃arũ:& ſcd̃m hoc a cõculcatõe facta p ãtiochũ
uſq; ad ueſpam huius ſcl̃i & mane futuri ſunt âni
duo milia tricẽti. Hec breuit̃ recitaui nihil hñs cer-
tũ:ſed ut poſſit aliqual̃r apparer̃:ꝙ hic ſeptimus ſta
tus hẽbit ſuã ꝓcelationẽ in numero ânorũ ſapiẽtie
xp̃i ieſu noto:mihi aũt oio icerto. Et qñ í magnis
corruptõibus erit mũdus ut dictũ ẽ ſupra:qñ illa ſo
cietas gog.caſtra ſcõrũ & ciuitatem dilectã ipie ex
pugnabit:quorũ horrẽda malitia ieſũ uẽire ad iudi
ciũ ꝓuocabit.Circa aũt recitatõeſ ânorũ ex aliis cro
nicis:q̃ ex textu ſacre ſcripture:de quibus hic & ali
bi í hoc lib.ex diuerſis eſt ſermo:nihil itendo teme
re aſſerere:pp mirabilẽ falſitatẽ taliũ hiſtoriarũ:que
etiã doctores p̃cipuos uident̃ alñ decepiſſe:ſed re-
cito qd̃ aliqñ ur̃ probabile:ut ſic quãtũ fas eſt ue-
ritas temporum colligatur. Quid autem ſigni-
ficet cõgregnatio ſanctorũ cũ xp̃o p mille annos

pfectos: excluſo illo brutali errore cyliarcaꝝ: de quo dicit Aug.xx.de ci.ca.vii.dicendū ꝙ ſignificat tam regnū grē: quo ſci dū h̄ uiuūt: ſpālit r̄gnāt cū xpo: q̄ regnū gl̄ie in quo ſancti ante reſuſceptionē ſuorū corpoꝝ qetant̄. In hac ergo ciuitate regetionis pfecte ī altiſſima pauptate & euāgelica pfectiōe firmata: fac nos interim pie ieſu requieſcere: & ab inſidiis diaboli ſeducētis nos miſericorditer protege: ut ſecuri poſſimus tremendū iudiciū: ī trāqlla pace conſcie & contēplationis celice expectare.

Ieſus teſtis ueridicus. Cap.xiii.

Iiſſimus ieſus q in ſue cōuerſatōis exēplo oībus ſe uiā miſericorditer fecit: & in eterno p̄mio ſe uitā btis oñdet: in oīum generali iudicio ueritatē ſe patenter oibus iudicio demonſtrabit. Et quia uiuens ī carne tria ſingulariter futura p̄dixit. ſ. uniuerſale iudiciū: cōmotionē omniū uirtutū celeſtiū: & turbationē inferioꝝ: & uniuerſalē reſurrectionē oīum. Idcirco hec tria dicūt̄ ultimā oīum cōſumationē pcedere: ſiue maloꝝ ī reduſione penaꝝ: ſiue electoꝝ in locatōne celeſtiū ſediū: & iō tria predicta ī hoc ca. pſequamur. Circa aūt uniuerſale iudiciū h̄ ſciri opportet: ꝙ iuxta atteſtationē ieſu ē oīno futurum: in quo deus p dn̄m nr̄m ih̄m xp̄m iudicabit uiuos & mortuos: bonos & malos ſcd̄m exigentiā meritoꝝ. In hoc aūt iudicio fiet librorꝝ aptio: qbus merita & demerita uniuerſoꝝ ſibi ipſi & inuicē inoteſcent: faciente hoc uirtute illius libri uite. ſ. ieſu uerbi miſericorditer īcarnati: qui in forma diuinitatis nō uidebit̄ niſi a bonis: in forma uero hūanitatis ī qua & ſn̄iam pmūlgabit uidebit̄ tā a bonis q̄ a malis: licet in eadē forma terribil̄ apparebit reprobis: & blandus electis: quoꝝ oīum rō pōt ſumi: ꝙ ſicut ops ieſus oīa ſecundū altitudinē ſue uirtutis pducit: ſic ſecundū rectitudinē ueritatis deducit: & ſcd̄m bonitatis plenitudinē felicitē cōſumabit. Et quia nature rōnali que libera ē ad ſuos actus dederat legē iuſtitie ſcd̄m quā regularet̄ ī merito: per quā ſi uellet actus ſuos ordinaret ī deū ex qua efficeret̄ digna regno: uel ſi nollet fieret digna ſupplicio: cuius uoluntatis actus ſepe ī hac uita p malitioſā uertiginē occultant̄: hinc ē ꝙ ad manifeſtandū in ieſu altitudinē uirtutis rectitudinē ueritatis: & plenitudinē bonitatis: neceſſe eſt ſeq uniuerſale iudiciū: in quo fient retributiones abunde pmioꝝ: apte declaratiōes meritoꝝ: & irreuocabiles latiōes ſn̄iaꝝ: ut iuſtis & abūdis retributōibus ſtipēdioꝝ ſūme bonitatis plēitudo aptis declaratiōibus meritoꝝ ueritatis rectitudo: & in irreuocabilitate ſn̄iaꝝ ſūme uirtutis & ptātis ieſu altitudo: cunctis certa claritate appant. Primū igit̄ quia iuſta retributio reſpicit culpā: cui debet̄ pena: uel iuſtitiā p xp̄i grām: cui debet̄ gl̄ia: & uniuerſi filii ade hāc hn̄t uel illā neceſſe eſt uniuerſale iudiciū has dn̄as demōſtrare. Rurſus qr apta declaratio meritoꝝ reqrit ꝙ ſit̄ appeat: & quid agi debuit ſcd̄m regulā iuſtitie: & qd ē actū a uolūtate libertatis hūane: hinc ē ꝙ & libri cōſcie apiet̄: ut appeat ipſa iuſtitia ſcd̄m quā approbāda uel reprobāda ſunt menta. Poſtremo qa irreuocabilis ſn̄ia dēt fieri ab eo q poſſit audiri: & a quo nō poſſit appellari: & dei lux ſūme delectabilis nō poſſit facie ad faciē uideri ſine deiformitate imaginis: & iocūditate btitudis: ꝙ iuſte reprobis ē negatū. Idcirco neceſſe ē ꝙ iudex appeat ī effigie creature. Quia uero pura creatura auctoritatē nō hēt a qua appellari nō poſſit: hinc ē ꝙ neceſſe ē ꝙ iudex nr̄ & deus ſit q iudicet p auctoritatē ſūmā: & hō ſit q uideat̄ & diſceptet cū pccōribus examinādo & pferēdo ſn̄iam. Et qr una uox diſceptationis terret culpabiles: aſſecurat inocētes: hic ē ꝙ una eius facies & electos letificabit & īpios deterrebit. Liber aūt uite ſecūdū aug.xx.de ciui.dei ca.xiiii. ē q̄dā uis dina qua fiet ut unicuiq; cūcta opa ſua bona uel mala ī mēoriā reuocēt̄: & mentis ītuitu mira celeritate cernāt̄: ut ſciā accuſet & excuſet cōſciam: qdē uis dina libri nomē accepit: qa ī eo quo dāmō legit̄ quicquid ea faciēte recolit̄. Per libros aūt ī plurali ſcd̄m eūdē itelligūt̄ ſci ueteris & noui teſti: qr mali iudicabūt̄ ex cōpatōe iuſtoꝝ. De his libris dr̄ Apoca.xx. Et libri apti ſūt. Et alius liber aptus ē: qui eſt uite. Pōt etiā dici libroꝝ aptiō: aptio cōſciaꝝ ut dictū ē: qua oēs ī oībus oīa bona uel mala unq̄ facta: uel dicta uel cogitata: ac ſi in libro apte leget̄. Liber etiā uite ī certa ſcia & lex & iuſtitia dei: & ſpāliter eius electrix mīa r̄ſpectu pdeſtinatorum ad eternā uitā qui quidē tūc p cōſumatā gloriā oībus apiet̄ electis. Per euidentiā aūt exterioris effectus apiet̄ dānatis. Scd̄m eni huius libri legē & iuſtitiā īenarrabilē aptā ad ppriā cōſciam & oīum aſſiſtētiū iudiciū tāq pluriū librorū: qui uelint nolīt cōteſtabūt̄ & cōcordabūt iuſtitie p̄mi libri: pferet̄ ſn̄ia iuſta & clara & irreuocabilis ī et̄nū: pp qd̄ ſeqt̄ ī apoc. ꝙ iudicati ſūt mortui ex his que ſcripta erāt ī libris ſcd̄m opa ipſorū. Cōueiēs āt fuit ꝙ iudiciaria ptās daret̄ ieſu xp̄o etiā ſcd̄m ꝙ hō: reſpectu oīs uniuerſalit̄ creature: p̄mo qdē & principaliter ppter grām unionis. Secūdo qr p hūilitatē paſſionis hūana natura meruit etiā ſup angelos exaltari. Sicut dr̄ phy.ii. ut ī noīe ieſu oē genu flectat̄: & etiā ne deus uideat̄ crudeliter ſe hr̄e ad hoīes: illū oñdit iudicē: quē eis effecerat frēm. Quia etiā ſecundum Aug. in.iii. de trinitate: inferiora quodā ordine reguntur a deo p ſupiora: opportet dicere ꝙ oīa regātur p aīam xp̄i: que eſt ſuper oēm creaturā: & poſt illū p mrēm ſuam uirginē glorioſā. Circa ſcd̄m .ſ. generalē cōmotionē oīum: licet illa cōmotio ſit p multa ſigna pcedentia iudiciū: de qbus nūc ppt̄ plixitatē ptranſeo: qr ī multis multa legūt̄. Singulariter tn̄ ī flagratōe igniū hoc erit amplius manifeſtū. Ignis. n. pcedet an̄ faciē iudicis: quo terre facies exuret̄: ita ꝙ huius mūdi ſpēs mūdanorū igniū cōflatōe pibit. Dr̄ aūt tranſire figurā huius mūdi n̄ q̄tū ad deſtructiōnē totalē huius mūdi ſēſibilis: ſed qa p actū iſtius ignis oīa elemēta īflamātis conſument̄: uegetabilia & aīalia purgabuntur: & nouabunt̄ elementa: maxime aer & terra: purgabuntur

iuſti:& adurentur reprobi:quibus factis ceſſabit etiam motus celi ut ſic completo numero electoꝝ fiat quodámodo innouatio & ꝑmiatio corpoꝝ múdanoꝝ. Quoꝝ oium ratio ſumit᷑: qm̃ ſicut deus hõ ieſus ſcd̃m ſapiam ſuam ordinatiſſimá totũ mundũ iſtũ ſenſibilẽ maiorem fecit pp mundũ iſtũ minorem.ſ.hoíes:q inter deũ & res iſtas inferiores in medio collocatus eſt:hinc ẽ q̀ ut oĩa ſibi inuicẽ cõgruant:& habitatio cũ habitatore hẽat atmoniam hoíe bene inſtituto debuit mũdus iſte in bono & qeto ſtatu inſtitui:hoíe labente debuit etiá iſte mũdus deteriorari:hoíe ꝑturbato debuit ꝑturbari:homíe expurgato debuit expurgari:hoíe ínouato debuit ínouari:& hoíe cõſumato debuit qetari:ut ſic cognoſcat hõ creatus & redẽptus p ieſũ quáto ſibi alliget᷑ amore:& q ſic pp ipſum oĩa creauit:ſic ſecũdũ ſui ſtatus exigentiá oĩa alterauit.Primo igit᷑ mũdus iſte ꝑturbari debet hoíe ꝑturbato : ſicut ſtetit cũ ſtante:& quõ cecidit cũ labente. Quia ení í futuro iudicio pp ſeueritatẽ iudicis oñdẽdá cõtra pcc̃m neceſſe ẽ oíum corda tᷓreri:& maxime pccoꝝ: q uniuerſoꝝ deũ cõtẽpſerũt.Ideo oís creatura ut ſuo cõformet᷑ auctori:uidebit᷑ accipe telũ uel zelum:& ut formet᷑ ꝑturbato hoí habitatori cõueniens erit totius orbis ordines cõmoueri horrẽde. Et qa nihil í tenſius:uelotius & horribilius í agendo cõmouet alia elemẽta q̃ ignis ex oí ꝑte currẽs:hinc ẽ q̀ neceſſe eſt q̀ ipſius iudicis faciẽ ignis precedat: ñ ex una ꝑte tm̃:ſed ex oí ꝑte mũdi:ut ſit triplex concurſus elemẽtalis & terreſtris:& forſitan ignis purgatorii & ífernalis:ut p infernalẽ reprobi adurát᷑ & p purgatoriũ iuſti purgẽt᷑:p terreſtrẽ terre naſcẽtia cõſumá tur:p elemẽtalẽ elementa ſubtilient᷑:& ad ínouationis faciẽ diſponát᷑:& ſil᷑r cũ hoc cetera ꝑturbent᷑:ut nõ ſolũ hoíes & demões:uerũ ẽt uidẽtes ágeli uideát᷑ terreri:ac p hoc inimici ieſu tremore cõcutiẽt᷑ & cõculcabũt᷑ potẽtia pedũ eius. Rurſus qm̃ mũdus iſte purgari debet a ſcoria auaricie & malitie:& a frigiditate charitatis exticte. Sicut í ꝑmo diluuio purgatus fuit a fetore luxurie:indiget etiá pp ultimũ inſtás tpis purgari ueociter ítime & pſecte:híc ẽ q̀ ſicut mũdus prius deletus ẽ:& quodámõ purgatus p elemẽtũ aque quod ẽ mũdatiuũ:& frigidũ cõtra ardorẽ & fetorẽ luxurie.Sic finalit᷑ mũdus purgabit᷑ p ignẽ pp refrigeriũ charitatis & frigus malitie & auaricie que r̃gnat í fine quaſi í ipſius ſenecta. Et quia maxíe ſũt adherentia hec uitia: neceſſe ẽ q̀ purgás ſic actióis ítime:intime uiolẽtie & accelerate:quod nõ cõtingit repire í elemẽto alio q̃ í igne : ac p hoc p ignẽ huius mũdi ſẽſibilis facies exuret᷑. Amplius quia mũdus iſte ínouari debet cũ hoíe í nouato:nec ínouari põt aliqd í nouá formá niſi ꝑdat uetuſtá:& quodámõ diſpõat᷑ diſpõne noua ſuꝑinducta:hinc ẽ q̀ cum ignis maxíe hẽat uirtutẽ expulſiuá forme extranee:hẽat etiá uim ſubtiliatiuá & celeſti nature cognatá:cõgrue p ignẽ fieri debet purgatio ſil᷑ & ínouatio:ita q̀ geminá hác efficaciá q̃tũ ad aliqd ante aduẽtũ iudicis faciet: q̃tum aũt ad cõplemẽtũ poſt finíe lationẽ pficiet. Et quia ínouatio fit ad nouitatẽ icorruptibilẽ:quá dare nõ ẽ í potẽtia alicuius creature:hinc ẽ q̀ licet í illa purgatiõe & ínouatiõe ignis illud agat p naturalẽ uirtutẽ:ut íflámare & purgare:calefacere & ſubtiliare: tñ neceſſe ẽ q̀ cũ illa uirtute naturali ſit uirtus opás ſupra naturá.ſ.oípotẽtia ieſu:cuius íperio fiet cõflagratóis initiũ:& cuius uirtute fiet etiá cõplemẽtũ. Poſtremo qm̃ iſte mundus cõſumari debet hoíe cõſumato:& tũc ẽ homo cõſumatus qñ í gloria completus erit í nũero elcõꝝ:ad quẽ tẽdũt oĩa ſicut ad finẽ cõpletũ:neceſſe ẽ facta cõpletiõe illius numeri termiari & qetari motus nature celeſtis:neceſſe ẽ etiá termiari tráſmutatiões elementales & generatiões & corruptiões í aíalibus & í platis.Cũ.n. iſta oĩa ordinẽt᷑ ad formá nobiliſſimá:que ẽ aía rõnalis & ad ſeruitiũ hoís:poſito ſtatu í hoíe:neceſſe ẽ põi í aliquo ſubſequẽte:& iõ corpa celeſtia recepta qete & lumis plẽitudine dñr remunerari elemẽta:q̃ apli us nõ hñt uim multiplicádi ſe p tráſmutationem mutuá:dñr tráſire nõ q̃tũ ad ſbam:ſed q̃tũ ad actũ & paſſionẽ mutuá:uegetabilia uero & ſẽſibilia qa nõ hñt uitá ꝑpetuam qualis cõpetit ſtatui nobilitatis future:neceſſe ẽ í ꝓpria cõſumari natura:ita tñ q̀ ſaluát᷑ í principiis:& quodámodo in ſil᷑i: uidelicet í hoíe:q ſil᷑itudinẽ hẽt cũ oí genere creature:& ideo í ipſius ínouatiõe & gl᷑ificatõe pñt dici oĩa innouari & quodámõ ꝑmiari.De his í Apoca.xxi.Et uidi celũ nouũ & terrá nouá:primũ ení celũ & príaterra abiit:& mare iá nõ ẽ ibi.Sed ſcd̃m hanc applicationẽ.Io.loquit᷑ de renouatõe corpoꝝ celeſtiũ & elementaliũ:q̃ dñr abire nõ quo ad ſbam:ſed quo ad priorẽ qualitatẽ.De qbus Aug.xx.de ci.dei etiá cõcordat cũ his que dcá ſũt ſupra.Vl᷑ tñ dicere q̀ generale iudiciũ pcedat prius:q̃ mũdi ſpẽs inouetur: qđ opportet itelligi ſicut dcm̃ ẽ ſupra q̃tũ ad cẽ cõpletũ.Alias aũt ante uniuerſalẽ reſurrectionẽ oíum quá nõ ẽ dubiũ pcedere iudiciũ:ignis cõflagratorius pcedet faciẽ iudicis.Dicit aũt.xvi.ca.de ci.dei. Aug.q̀ ait:& mare iá nõ eſt utrũ illo ardore ſiccet᷑ nõ facile dixeri:põt tñ dici q̀ nõ dixit:aqua iá nõ ẽ ſed mare:ubi euidẽter oñdit᷑ aquá nõ penitus anullari:ſed illá amaritudinẽ & groſſiciẽ p reduſionem aquaꝝ ad unũ locũ pp uitá aíaliũ tᷓreſtriũ:quá uocamus mare:tũc oío deficere:aqua purgata & ſubtiliata & í ſua ſphera diffuſa.De hoc igne.i.cor.iii.dr̃ q̀ dies dñi í igne reuelabit᷑:& uniuſcuiuſq; opus q̃le fuerit ignis ꝓbabit:tũcq; ueꝝ erit qđ dicit idem Ro.viii.Ipſa creatura liberabit᷑ a ſeruitute corruptiõnis í libertatẽ gl᷑ie filioꝝ dei.Et hoc uult dicer᷑ uerbũ qđ ꝑmittit.ſ.expectatio creature reuelationẽ filioꝝ dei expectat.i.expectat creatura generabil᷑ & corruptibilis q̀ reueletur per cõplemẽtum numeri electoꝝ & tũc ceſſabit generatóis officiũ & ímutatio elemẽtoꝝ:& motus oím orbiũ:& ipa creatura que tal᷑r ſeruit ſeipſam corrumpendo & mouendo pp obedientiá illius qui eam ſic ſubiecit in ſpe talis finis:tunc libera erit aliqualiter ſil᷑is gloríe filio-

rum dei:ſui renouatione & ſtabilitione ſuſcepta: q̄ ſi premio obedientie ſui motus:& hoc eſt ingemiſcere creatura'& pturire per tales ſcilicet labores:do nec hic mundus durat:ſubſeruire electorum multiplicationi & uite: quia ſimilitudinarie loquendo impatienter tales motus feret creatura: niſi obedientia creatoris eam ad hoc ſubieciſſet in ſpe finis peccati:in quo per hominem & in homine omnis quodámodo beatificatur creatura. Circa tertium de reſurrectione corpoꝝ ſcias ꝙ oium corpora reſurgent:multa in eis exñte diſtinctione quantū ad ordinem dignitatis.Ná mali reſurgent cū ſuis deformitatibus & penalibus miſeriis: & defectibus quos hūerunt in uia.In btis aūt natura ſeruabit᷑: & uitia detrahent᷑:& oés reſurgent in integro corpore:& plena etate & debita mēſura membroꝝ: ut ſic oés ſci currāt in uirū pfectū in menſurá etatis plenitudis xp̄i.Surgét aūt tá in bonis q̄ in malis corpora eadem numero:que prius ex eiſdé ptibus conſtituta:ſalua totius uarietate nature:nō ſolū quátum ad mébra principalia:& humiditatem radicalé: uerū etiá ſaluis capillis & ceteris membris que faciūt ad decentiá corporis.Ita ꝙ in quaſcūq; auras uel ſinus nature puluis hūani corporis cedat:ad eá aiam redibit uirtute oípotentie ieſu:que ipſum primituſ ut uiueret & creſceret aiauit.Quoꝝ oíum rō poteſt aſſūi:ꝙ ualentiſſimus & ſufficientiſſimus ieſus pncipiū gratiaꝝ nr̄aꝝ & premioꝝ é potentiſſimus & clementiſſimus & iuſtiſſimus.Et licet ſecūdū quādá appropriationé potentia in cōſtitutione naturarū:clemētia i collatiōe gr̄aꝝ:iuſtitia in retributiōe meritoꝝ appareant:tñ in ſingulis ſunt ſingula: qa hec tria nullatenus adinuicem ſepant᷑.Et in ope retributiōis eſt neceſſe iſta tria concurrere:ut fiat ſecūdum ꝙ exigit rectitudo iuſtitie:reformatio gr̄e:& cōpletio nature.Quia ergo ſcd̄m iuſtitiam neceſſario reqrit᷑ ut hō qui meruit uel demeruit in anima ſimul & corpore puniat᷑ uel pmiet᷑ ſimul in utroq;: iō neceſſe eſt utrūq; haber̄ hoiem:ac p hoc corpus reſurgere.Reformatō etiam gratie reqrit ut totum corpus aſſimilet᷑ capiti ieſu:cuius corpus mortuū neceſſariū fuit reſurgere:quia unitū diuinitati iſeparabiliter.Cōpletio uero nature reqrit ut hō cū cōſtet ſimul ex corpore & aia tanq̄ ex forma & materia q̄ mutuū habent appetitū & inclinationé mutuá reſurgat corpore.Ex his ergo tribus conſtitutōe nature:iſuſione gr̄e & retributiōe iuſtitie ſcd̄m quas uniuerſitas hēt regi oía clamant hominé reſuſcitandū:ut tollat᷑ oís excuſatio illius q hanc ueritaté fidei obſurdeſcunt:& merito cōtra tales inſenſatos uniuerſus pugnabit orbis terraꝝ.Primo igit᷑ qm̄ reſurrectio debet eſſe ſcd̄m exigentiá ordinis diuine iuſtitie:que reddit unicuiq; quod ſuū eſt ꝓ loco & tēpore:& oís aia corpori ſemel etiá ad punctū temporis unita:habet in eo uel culpá uel gr̄am:neceſſe eſt ꝙ oés reſurgant.Et qr diſtinctus debet eſſe ſtatus retributiōis a ſtatu uie:& reſurrectio ſpectat ad ſtatū retributiōis:ut nō confundat᷑ ordo uniuerſi: & ut fides habeat meritū que credit quod nō uidet & ut certius & clarius appeat eqtas diuine iuſtitie: & ut fiat cōſumatio retributiōis finalis i angelis :& hoibus:reqrit hoc diuina iuſtitia:ut oés reſurgát ſimul quantū é de lege cōi:quod dico pp xp̄m ieſū: & eius btiſſimam matré glorioſá uirginé mariá & aliquos alios q ſecundū bñplacitū ieſu & rónibus certis ante generalé oium reſurrectioné glorioſe reſurgent.Quia uero malis debet᷑ pena & miſeria:& bonis gloria:ideo & ſi ſimul reſurgant tépore:ualde tñ diſſimiles erūt in cōditóe.Ná quia malis reſurrectio nō eſt ad uitá:ſed ad ſuppliciū:neceſſe é ꝙ ipſi cū infirmitatibus & deformitatibus & defectibus ſuſcitent᷑:pp quod dicit paulus.Oés quidé reſurgemus:ſed nō oés imutabimur.Rurſus quia reſurrectio debet eſſe ſecundū exigentiá cōſumatiōiſ gr̄e:& pfcā gr̄a facit noſ cōformes xp̄i ih̄u capiti noſtro:in quo nullus fuit defectus mébroꝝ:& pfecta etas & debita ſtatura:& effigies formoſa:opportunū eſt ꝙ boni ſuſcitent᷑ in optimis cōditiōibus: ac p hoc neceſſe eſt ꝙ in eis uitia detrahant᷑:& natura ſeruet᷑.Opportunū eſt etiá:ut ſi quod mébrū deerat ſuppleat᷑:ſi aliqua erat ſupfluitas auferat᷑.Si aliq̄ membroꝝ deordinatio corrigat᷑.Si puulus erat ad quantitaté etatis ieſu quá hébat in uigore occulto nature ipſe puulus:licet nō in mole: diuina uirtute deducatur.Si decrepitus:ad eandé etaté deducatur. Si gigas ſi gnanus:ad eandé menſurá cōgruá limitet᷑.Ita tñ ꝙ gigas nihil pdet de ſue ueritate nature ut ſic oés integri & perfecti occurrāt in mēſurá etatis plenitudinis xp̄i. Poſtremo quia reſurrectio debet eſſe ſcd̄m exigentiá pfectionis nature:& natura ſpūs rónalis exigit ꝙ uiuificet corpus ꝓpriū: quia proprius actus in ꝓpria materia hēt fieri:neceſſe eſt ꝙ idé corpus numero reſurgat:alioquin non eſſet reſurrectio uera.Reqrit etiá natura anime ratōnalis & immortalis:quia ſicut habet eſſe perpetuū ſic corpus habeat cui perpetuo influat uitam:ac per hoc corpus quod anime unit᷑:ex ipſa unione ordinationé habet ad icorruptioné ppetuá:ita tñ ꝙ illud in quo conſiſtit ſtatura totius corporis: ſicut ſć mébra principalia:& etiá humiditas radicalis & caro ſcd̄m ſpém habeat ordinationé neceſſariá. Alia uero.ſ.caro ſcd̄m materiá & ptes que ſūt ad bñ eſſe corpis hēat ordiationé de cōgruo:qué qdé ordiné qr deus ipreſſit nature:& natura ñ pōt illud pficere qa nō pōt mortuū ſuſcitare:& ipſa diūa ꝓuidentia nihil fruſtra poſſuit i aſpectu nature:oío ipſe cōpleuit.Neceſſe é igit᷑ ꝙ ipſius uirtute reparet᷑ idé numero ex oibus ptibus conſtitutū:& ſalua tota ueritate nature.Et cū hoc natura nō poſſit:quia nec idé corpus numero deſtructū repare cū nō poſſit in tota rei ſubſtantia:nec corpus immortale efficere: cū omne per naturam generabile ſit corruptibile neceſſe eſt ꝙ reſurrectio ñ ſemialibus nec naturalibus cāis attribuat᷑:ſed pmordialibus & et̄nis:ut fiat ſecūdum curſū mirabilé & ſupnalem omnipotentie ieſu:& ſue impiam uoluntatis:qñ & quomodo ad

honorem ſui nominis:& complementum ſui mi-
ſtici corporis:& oſtenſionem ſue rectiſſime equita
tis eligere ipſe uoluerit. Et hoc oñdit ioannes Apo
ca.xx.ubi dicit. Et uidi mortuos magnos & puſil-
los ſtantes in cõſpectu throni:& poſtq̃ dixit de ap
tione librorum redit ad monſtrandum quomodo
uirtute preſidentis ieſu in throno:omis creatura re
diit corpora & ſpiritus defunctorum. Et dedit inqt
mare mortuos ſuos qui in eo erant:& mors & īfer
nus dederunt mortuos ſuos qui in eis erant. Secū
dum Ri.non dicit terram mortuos dediſſe:qa hoc
non fuit multum difficile credere. Sed hoc dixit ma
ri & inferno:& morti:de quibus magis poterat du
bium eſſe:per mortem enim accipit penas inferni:
& per infernum locum ipſius pene:que dabunt ſpi
ritus mortuorum. Mare uero ſub quo intelligitur
& terra dabit mortuos.i.corpora mortuorum. Secū
dum Aug.autem.xx.de ciuitate dei p mare intelli-
gitur hoc ſeculum quod reddet mortuos.i.homi-
nes hic uiuentes in corpore mortali:quod ſecundū
Apoſtolum mortuum eſt peccato:mors uero.i. ſta
tus poſt mortem:& infernus.i.locus dānatorū red
diderunt illos qui iam erant mortui:ſubditq; q for
te dictum eſt mors propter bonos qui paſſi ſunt
mortem non infernum. Infernus autē propter ma
los qui ibi puniuntur. Circa generalem autem
reſurrectionem mortuorum eſt articulus fidei quin
tus de his que pertinent ad diuinitatem quo ad ef-
fectus uirtutis diuine:de quo dicitur.i.ad Cori.xv.
Omnes quidem reſurgemus. Contra hanc aucto-
ritatem ſūt errores plurimi:quorum primus eſt er-
ror ualētini q carnis reſurrectōnē negauit:quem eti
am plures heretici ſunt ſecuti. Contra quem dicit.
.i.ad corinthios.xv. Si chriſtus predicatur q reſur-
rexit a mortuis:quomodo quidam dicunt in uobiſ
q reſurrectio mortuorum non eſt? Secundus er
ror eſt hymenei & phileti:contra quos dicit apoſto
lus.ii.Thy.ii.q a ueritate exciderunt:dicentes reſur
rectionem iam factam:uel quia non credebant re-
ſurrectionem:niſi ſpiritualem:uel quia nō dicebāt
alios reſurrecturos:niſi illos qui cum chriſto reſur-
rexerant. Tertius error eſt quorundam moder-
norum hereticorum qui dicunt reſurrectionem fu-
turam non eorūdem corporum:ſed anime reaſſu-
mēt quedam corpora celeſtia. Contra quos apoſto
lus dicit:iſta ad Cor.xv. Opportet corruptibile hoc
inducere incorruptibile & mortale hoc inducere in
mortale. Quartus error eſt euthicis pathe con-
ſtantinopolitani:qui poſuit q corpora noſtra erūt
aerea & uento ſiſ ia:ut grego.narrat in.xvii.moraliū
Contra quem eſt q dominus poſt reſurrectionem
ſuam corpus ſuum diſcipulis ſuis palpandum pre-
buit.d.luce ultimo:palpate & uidete:cū tamen apo
ſtolus dicit phyl.iii.q ieſus reformabit corpus hu-
militatis noſtre cõfiguratum corpori claritatis ſue.
Quintus eſt error dicentium q corpora huma-
na poſt reſurrectionem uertentur in ſpiritum:con-
tra quos luce ultimo dicit ieſus. Spiritus carnem &
oſſa non habet ſicut me uidetis habere. Sextus ē
error gerin qui mille annos poſt reſurrectionem in
terreno regno chriſti fabulabantur futuros in qui-
bus homines carnales uentris & libidinis uolupta
tes habebunt:contra quem dicit ieſus Matth.xxii.
In reſurrectione nec nubent:nec nubentur:ſed erūt
ſicut angeli dei in celo. Quidam etiam dixerunt:q
poſt reſurrectionem mortuorum in eodem ſtatu:
in quo nunc eſt mundus remanebit:qui poteſt eſſe
error ſeptimus:licet ſatis poſſit reduci ad hunc ſex-
tum contra quos dicitur Apoc.xxi. Vidi celum no
uum & terram nouam. Et Roma.viii. Ipſa creatura
liberabitur a ſeruitute corruptionis i libertatem glo
rie filiorum dei. Et contra omnes hos errores dici-
tur in ſymbolo apoſtolorum. Carnis reſurrectionē
Et in ſymbolo patrum. Expecto reſurrectionē mor
tuorum. Sic igitur patet q ieſus teſtis ueridicus in
premiſſis omnibus apparebit.

Ieſus iudex iratus. Cap.xiiii.

Icet ira q̃ ē turbatio aī:nec in diuinitate ieſu:
nec in ſua glorioſa humanitate poſſit conſi
ſtere:effectus tamen maximus ire ſue utriuſ
q nature oſtendetur aperte in ultimo finali iudicio
quando in eternum ſine aliqua immutatione uel ī-
terruptione damnabit eterno ſupplicio impios ho
ſtes ſuos:quod aperte deſignat ieſus ī parabola de
nuptiis factis filio regis:Matth.xxii. Vbi dicitur p
renuentibus conuiuium & affligentibus ſeruos re
gis. Rex autem cum audiſſet iratus eſt:& miſſis ex
ercitibus ſuis perdidit homicidas illos. Cuius iram
Ioannes apertius apit Apoc.vi.cum dicit de repro
bis:q dicent montibus & petris. Cadite ſuper noſ
& abſcondite nos a facie ſedentis ſuper thronum:
& ab ira agni:quoniam uenit dies magnus ire ipſo
rum:quod & maxime oſtendit cum de damnatiōe
meretricis magne per quam dilatato myſterio in-
telligitur tota impiorum caterua: & de ſedente in
throno qui iudicat eam dicitur. Et ipſe calcabit tor
cular uini ire dei omnipotentis. Certe huius torcu
laris uua fellis:& botrus amariſſimus:quod oſten-
dit.Io.apoc.ix.&.xiii. de quolibet habente chara-
cterem beſtie per quem ītelligitur peccatum:quod
aſſimilatur diabolo.d.hic bibet de uino dei ire:qd
mixtum eſt mero in calice ire ipſius. Ex quibus oī-
bus claret q fortiſſimus effectus ire iudicis ieſu ſup
damnatos effunditur. Modum autem ſui iudicii ip
ſe deſcribit:Matth.xxv.dicens. Cum uenerit filius
hominis in maieſtate ſua:in qua hiſtoria ſtatus fu
turi iudicii quo ad quattuor eleganter deſcribit. Et
primo quantum ad regalem aduentum:ſiue quan
tum ad apparentiam iudicis. Secundo quātum ad
generalem occurſum: ſiue ſubitam congregatio-
nem multitudinis:ibi. Et tunc congregabuntur.
Tertio quantum ad iudicialem proceſſum:ſiue cha
ritatem examinis:ibi. Eſuriui enim. Quarto quan
tum ad finalem ſucceſſū ſiue celebritatē executiōis

immutabilis.ibi.Et ibunt hi in ſupplicium eternū. Quātum ad primū nota ꝙ hic dicitur filius hominis: quia ſicut dictum ē ſupra iudicabit ī aſſumpta natura:& ſic tangit iudicis ſuppoſitū.Dicit autem in maieſtate ſua:& ſic tāgit modū:quia apparebit ī forma glorioſa.Dicit.Et omnes angeli eius cum eo:& ſic tertio ponit cōſortium.Sedebit ī ſede maieſtatis ſue:& ſic q̄rto pōit thronū. Qualis autē & quāta ſit iſta maieſtas:Apoc.xx deſcribitᷣ cum dicitur.Vidi thronum magnū & candidum: & ſedētem ſuper eum:a cuius cōſpectu fugit terra & celum:& locus nō eſt inuētus ab eis.Vbi p̄ thronum magnum & candidū deſignatᷣ regia & iudiciaria maieſtas:& gloria diuinitatis xp̄i: & celſitudo & cādor mūdicie:& gloria humanitatis chriſti: in qua ſedet eius deitas ſicut ī throno:uel per thronū tota eccleſia ſanctoꝝ & ordinum ſuperiorum: que tā angelorum q̄ hominum luce gloria cādidata ex primitur:ī qua ihs deus homo ſingulariter ſicut ſuper thronum ſuum maieſtatiue ſedere uidebitur. Dicitᷣ autem fugiſſe celū & terra a conſpectu eius: quia p̄ claritate hūanitatis ihu:obumbrabitᷣ reſpectiue omnis alia gloria creata:ſicut lux candelarū & ſtellarum ad aduētum ſolis diſparere uidebitur. Et pro tāta magnificentia dicit.Non ē iuentus locus ab eis.i.reſpectu eius ſic ſunt quaſi nihil: & tamen hoc eſt ſūmum gaudium eorum:ꝙ ſic in immenſum ſuper omne creatū uident glorioſum ieſum exaltatum:qui ē eis plus q̄ ipi ſibi.Aut ſic dicitur pre ſumma reuerētia maieſtatis ieſu:qua angeli & homines beati in propriā paruitatē & nihilitatē reſiliēt:uel etiam celum & terra dicuntur fugere a cōſpectu eius pre magnitudie maieſtatis ſic apparentis:qua ſtupor mirabilis etiā apprehendet electos:& quaſi timor ſecudum ꝙ ē poſſibile ſtatui glorie:dum uiſcera infinitiſſime pietatis ihu ſic uidebuntur eternaliter claudi reprobis & furorem ſue zelātis iuſtitie ſic ſup eorum ſcelera debachari. Timor aūt iſte & ſtupor nullā afflictionē ī beatis pōet:ſed magis erit quidā modus exterior : ſecūdum ꝙ requiret tremēda apparentia regis:quinimmo quia gratuita regis ihu miſericordia ex mero amore ab hoc tremendo iudicio ſe cognoſcēt liberos:& ipm̄ ſibi ſentiēt magis ſpōſū q̄ iudicē:iudiciali reliq̄būtur amore & gaudio iubilabūt.Pro reprobis uero celū.i.iporū ſupbia:& terra.i.ipoꝝ auaricia:ſiue ipoꝝ mala ſpūalia & carnalia:quo ad eoꝝ delcāmēta & poſſibilitatē āplius nocendi electis fugiēt a cōſpectu ſedētis.Ricar.uero legit hic de fuga celi & terre:quātum ad ſpēm perſentis:ſicut dictum eſt ſupra.Nomine autem angelorū intelliguntur uiri angelici & perfecti qui ſecū in maieſtate uenire dicūtᷣ:qa & ipi maieſtatiue ſup īferiores q̄ſi aſſeſſores iudicis ī ſedibuſ p̄ſidebūt.Iuxta quod ihs dicit.Sedebitis ſuper ſedes.xii.Et intellige ꝙ nomie.xii.licet intelligātur principales apoſtoli:intelligitur tamen ſuperabundans numerus perfectorum imitatorum chriſti:qui ad apoſtolicā dignitatem aſcendēt. Circa ſecundum principale quod ē generalis occurſus:ſcias ꝙ cōgregabuntur:ſicut dicit gloſa hic omnes gētes.i.omnis etas omnis ſexus.De hoc autē dicuntur multa Matth. xxiiii.talis autem cōgregatio fiet uirtute diuina uelociſſime per myſteria angelorū. Circa tertium ſcilicet iudicialē proceſſum:ſcias ꝙ in ſententia electorū quattuor continētur.Nam inuitat eos ad hereditatem cum dicit.Venite.Secūdo dat benedictionem:benedicti patris mei.Tertio cōfert poſſeſſionem:poſſidete regnū. Quarto poſſeſſiōis confirmationem:paratū uobis a conſtitutione mundi. O dulciſſima allocutio & uox cū iocūditate pleniſſima:inuitari ad amplexum totius beatiſſime trinitatis:& ad eternam & quietam poſſeſſionē ſue glorie regalis.Attendendum aūt quomodo totū hoc attribuit eterne benedictioni paterne pietatis : qua benedictus deus & pater domini noſtri ihu chriſti benedixit nos ī omni benedictiōe ſpirituali ī celeſtibus in chriſto ihu:ſicut elegit nos ī ipo ante mūdi conſtitutionē:ut eſſemus ſancti & imaculati ante conſpectū eius in charitate ad eph.i. Pro his etiam electis nota quattuor cōditiones bonas.Prima ē nobilitas locationis:quia locabūtur ad dexteram.Secunda ē nobilitas uocationis:quia uocabūtur ad ſocietatē diuinā.Tertia ē nobilitaſ benedictionis:quia dabit eis benedictionē paternam.Quarta eſt nobilitas coronatiōis:quia coram omnibus de uitiis dabit ei uictoriam. Deinde pro malis etiā quattuor īplicat contra eos.quia primo repellet a ſuo conſortio:cū dicet.Diſcedite. Secūdo excōmunicabit ſiue maledicet:maledicti . Tertio cremabit ſiue affliget:in ignem eternum.Quarto alligabit ſiue coniūget:qui paratus eſt diabolo & angelis eius.O uerbū pertingēs uſq3 ad diuiſionem anime a deo:compagū quoq3 & medulaꝝ & omnium intimorū cordis & corporis cōcuſſiuum. Diſcedite a me.Vere ī hoc eſt priuatio omnis boni.& radicatio oīs mali:ūde nullus pōt a deo diuelli:q̄n malis oībus repleatᷣ:licet plus & minus ſcd̄m gradum culpe:unde inſanum eſt querere medium & erroneū iter etni ignis ſuppliiiū:& poſſiderᷣ celeſte regnū.Nā iudex ihs oēs ſñtias diuidēs:mediū aliud nō inuenit:ſed de his dictū eſt ſupra libro tꝰo. ubi de pena puuloꝝ eſt tactū:Reddit autē rōnem p̄ utraq3 ſñtia affirmatione & negatione miſericordie opum. Pōt aūt rōnabilitᷣ q̄ri q̄re de ſolis opibus miſericordie iudex examiat.Secūdo q ſunt hi minimi ī q̄bus ſe illa recepiſſe uel nō recepiſſe aſſeruit.Tertio cū de eis nulla ſit prius facta mētio: uñ ſic ſubito illos p̄duxit ī mediū.Pro primo nota ꝙ q̄ttuor ordies coram iudice ſtabūt ī multitudie illa.Primi ap̄li & eoꝝ imitatores p̄fecti.Secūdi oēs ſaluati ī ſtatu ſeclari:& hi ſunt ex p̄te elcōꝝ. Tertii erūt īfideles & pagani:nihil ptinentes ad gratiam. Quarti reprobi xp̄iani.Oēs ergo iudicabūtᷣ ſñiationis iudicio:qa oēs recipiūt p̄ merito.Soli aūt mali p̄uitiōis ſupplicio:ſed ſoli mediocritᷣ boni de ſe-

cundo ordine:& reprobi xpiani allocutione iudicis & diſceptatione examinis iudicari dicūtur. Ná infideles nec xpi allocutione ſunt digni:quia tunc omnibus luce clarius manifeſtū erit nihil ad ſalutē pertinere de tota maſſa corrupte nature in adá:nihilq̧ ab incendiis eterni ignis exemptū a cōſortio dánationis diaboli:niſi tātum illud qđ p fidem & charitatē appebit gatie ieſu redēptoris inſertū:qđ xpus uolens exprimere Ioánis.iii.dicit. Qui non credit iá iudicatus ē:uiri perfecti ſunt aſſeſſores ieſu xpi & ideo eorum facta nō indigent diſcuti.Inter utroſq̧ medii indigent examinari. Examinātur autem de pietatis opibus:primo qr ſub iſtis ex parte bonoꝝ poſſunt omnia bona intelligi:& ſpirituales elemoſyne & corporales:quas táto perfectius adimplent pauperes euangelici: quāto pfectius xpo miſtrāt. Pro malis eſt multiplex ratio condénandi: qr talia opera naturali inclinatione facere debuerūt:& ideo illa omittere fuit impiū & horribile.Secundo ut oñdatur qr dánantur ex ſolla omiſſione bonoꝝ tā dura ſententia:qualis illorum erit dánatio qui ex commiſſione uſurarum : rapinarum: blaſſemiarum: iniuriarum & homicidiorum: & aliorum ſcelerum : que in prauis operibus committuntur. Et ideo ſepe datur ſententia ſolum ſuper omiſſa:ut per hoc quaſi expreſſibilis uideatur ſententia quá dabit ſup cōmiſſa:ac per hoc magis aggrauatur ſilētio. Alias autem Ioá.in apoc.ſatis exprimit cōmiſſiones ſcelerum in iudicio acute dannari. Alia ratio & ut credo magis litteralis fuit oſtendere conditiones uite cōmunis: ī quibus currit īperfectorum uita. Videtur enim ieſus uelle oſtendere:ꝙ principalis ratio ſuſtinentie mundi & glorie ſaluandorum eſt amor ieſu ad obſeruatores uite ſue:& obſeruationis apſice:q quidem ſtatus per altiſſimá paupertatē & oímodá abnegationem ſui facit obſeruatores pfectos: quaſi ieſunculos ī quoꝝ amore & pfectione inferiorū ſupportātur defectus.Et ꝙ nullus poteſt ſaluari niſi per fidem & amorem ieſu chriſto coniunctus:& ipſe pauperculus ī mūdo uiuens omnibus his opibus indiguit: per quorum exhibitionem ſibi oſtēdebatur in facientibus amor ad ipm.Idcirco de his ſolis examinat.q.d.amor & fides electorum ad me eſt cauſa ſalutis eorum:defectus horum ī reprobis ipſos dánandos oſtendit.Et ut antonomaſice oſtēdat uiros perfectos eſſe meditatores coniunctiōis inferioꝝ ad ieſum: examinat inferiores de illis opibus: que amore ieſu ſuis minimis exibuerunt. Vt per hoc eis oſtendat ꝙ imperfectio uite eorum per iſtorum cōiunctionem a ſuis defectibus expurgata facta eſt chriſto grata:& iſti ſunt ſpirituales amici:q defectiuá uitam ſecularium emendant: recipientes ipſos in eterna tabernacula.Sicut Auguſtinus dicit .xxi.de ciuitate dei.Et hieronimus tractans queſtionem de uillico: & de hoc ſupra dictum eſt ī tractatu de de paupertate ieſu.Quia ergo ieiunia & orationes & uigilie ſecularium uidentur quedam opera eorum propria: licet de genere actus quo ad aliqđ precedát elemoſyná dū ī illis anima uel corpus dátur ieſu:in hac uero temporalis ſubſtantia:ut oſtendat ieſus ꝙ illorum ſtatus non eſſet ſufficiens niſi eſſet perfectioni minimorum coniunctus:non examinat eos de illis q̄ uidebūtur eorum ꝓpria:ſed de illis operibus in quibus eorum inperfectio minimis uidetur coniuncta. Et quia tales minimi ad ſimilitudinem ieſu nihil habētes ī hac uita:talibus operibus indigent idcirco de illis ſolis examinat inferiorem ſtatū. Pro ſecunda uero queſtione nota ꝙ quia talis ſtatus ánihilat animá in ſe:& perfecte transformat in ieſum:ad oſtendendam & honorandam hanc minimitatis transformationem.Et preuidebat ieſus in finali eccl'ia.vi.ſtatus & ſeptimi hác minimitatem ſe uelle formare: ſicut ſatis dictū eſt ſupra. Ideo ad oſtendendam affectionem quá hēt ieſus non ſolum ad predictos minimos:ſed etiam propter eos ad eis beneficos:& horrendá deteſtationem quá habet ad imiſericordes in eoſdem.Idcirco ſingulariter ſuper nationem q̄ in illo tempore abundabit talia opera ītroducit: per que ī predictis minimis amari & ſepe appreciari iudicat:ab omnibus uel contemni. Perpendat ergo peruerſitas impiorum q̄ tales pauperes minimos perſequitur impie: quanta animaduerſione ipſos ira agni percutiet:quando ex ſola eis negatiōe miſericordie ſic dure condénat:& ut oſtendat ꝙ quilibet minimorū poteſt uere dicere illud pauli ad Galatas ſecūdo. Viuo ego iá nō ego & cetera:idcirco eos ſic applicat. Pro tertia queſtione nota:ꝙ quia hi minimi cōmuniter pro nihilo habentur in ſeculo: ut oſtendat eos principes eſſe paradiſi: & idē ſecum eſſe: & maiorem admirabilitatem glorie ipſorum ingerat tam electis q̄ reprobis:idcirco ſicut excellenter honoratos quaſi ex inſperato eos producit in mediū unde uideatur in eis compleri quia facile eſt in oculis domini ſubito honeſtare pauperem. Si queras unde eos produxit: cum de eorum aduentu nulla ſit prius facta mentio:poteſt dici ꝙ tanq̄ quaſdam uenas occultas cordis ſui: in quas uiſceralis cordis ieſu transfonditur charitas:ac ſi de uulnere naturali ſuo ipſos qui in doloribus corporis ieſu ſemper habitauerunt dum uiuerent: produxiſſe uidetur: ubi ſicut in uita in corde ieſu ſe abſconderunt in merito.Sic in eodem corde ieſu ipſorum premium uideatur abſconſum. Poteſt etiam dici ꝙ ideo de eis non eſt facta mentio ſpecialis:quia ſub nomine filii hominis aduenientis: iſtos uult itelligi ueniſſe. Nam hi ſunt proprie qui ſequuntur agnū quocūq̧ ierit.Vel quia in iſtis ſingulariter maieſtatiua gloria ieſu exprimitur:ideo ſub nomīe maieſtatis ſue poſunt intelligi aduenisse: nam iſtis tanq̄ ſuis aſſeſſoribus cōmunicauit iudiciariam dignitatem: uel qr in iſtis dum uiuerent chriſtus ſingulariter regnauit pacifice :ideo in iſtis ī patria ſingulariter apparer ieſus requieſcere & ſedere:ac per hoc hi poſunt intelligi p ſedē maieſtatis xpi:uel quia eorum uita in terris magis fuit angelica q̄ hūana:ideo cōprehendū

tur ſub noīe angeloꝝ:qui cū filio hoīs ueniſſe dicū tur. Quartā uero ꝑtem huius euangelii.ſ.finalē ſucceſſum ſnie tā ſupplicii reproboꝝ q̄ premii electoꝝ duo ſequētia capl'a declarabūt.De aduētu ieſu ad iudiciū ē ſextus articulus ultius de his qui ad hūanitatē eius ſpectant:de quo mō i euāgelio ē dictū.Et Pe.dicit actuū.x.Hic ē q conſtitutus ē adeo iudex uiuoꝝ & mortuoꝝ.Circa hoc errāt illi de q bus dr̄ ſcđe Pe.iii. Venient i nouiſſimis diebus in deceptione illuſores iuxta ꝓp̄as cōcupiſcētias ābulantes & dicentes.Vbi ē ꝓmiſſio aut aduētus eius? Hi negāt iudiciū generale futuꝝ.Contra quos dr̄ Iob.xix.Fugite a facie gladii.qm̄ ultor iniqtatis eſt gladius:& ſcitote eē iudiciū.Vn̄ in ſymbolo dr̄. Inde uenturus eſt iudicare uiuos & mortuos.

Ieſus uictor magnificus Cap.xv.

Tatim aūt ore iudicis iħu ſup ipios prolata ſn̄tia:eius magnifica oñdetur uictoria.

Tūc & patēt clareſcet oībus ꝙ malum & amaꝝ fuit reprobis ipos reliquiſſe dn̄m deū ipoꝝum.Tūc & ſola uexatio itellectū dat auditui:dum eoꝝ oculos apiet pena:quos clauſit culpa. Tūc et cognoſcet' q̄ uere dictū eſt ꝙ celū & terra trāſibūt: uerba aūt doctrie & miſericordie iħu permanēt in etnū.Tūc appebit euident' oībus:ꝙ nō fuit cōtēnēda ſapīa paupis iħu i hūilitate uiuētis i mundo. Videbit uniuerſus orbis ꝙ uicit leo de tribu iuda: tā i ſe q̄ in oībus ſuis mēbris.Et oīs expō tā ſui q̄ ſuoꝝ ad tētamēta hoſtilia:& illa mortis ſupplicia: fuit archanū uictorioſe ſapīe xp̄i:cuius prudētia in oībus pcuſſit ſupbū.Ac p hoc appebit ꝙ licet piiſſimus iħs i ſe & i ſuis oculis mūdi aliqñ hoſti āti quo uideret' ſuccūbere.Illud tn̄ fuit uigorioſius triumphare:dū oīa mala tā culpe q̄ pene facta i mundo p reprobos uel electos appebit agni iħu ſubſeruiſſe uictorie:& p infinite ſue miſericordie oīpotentiā efficacē ipammet mala electoꝝ eis coopata fuiſſe i bonū:ut ad illā mēſurā ꝑtingerēt triūphalis corone iħu:quā eis añ mūdi cōſtitutionem i merito hoīs xp̄i electis & ꝑdeſtinās p̄ma charitas diſponſauit.Tūc cōpletū erit ꝙ i aptione primi ſigculi de igreſſu xp̄i i cāpū huius p̄lii io.ſcribit i Apoc.vi.Vidi ait & ecce equus albus:& q ſedebat ſup eū hēbat arcū:& data ē ei corona:& exiuit uicēs ut uinceret.Vere hic fuit leo iħs cū ſuo ap'ico cetu:q in albo equo ſue inocētis & uirgialis uite i ſe & i ſua dilectiſſima mr̄e felix ſeſſor & mūditie poſſeſſor contra truculētū hoſtē exiuit:data ſibi i oībus corona uictorie.Et ideo exiuit uicēs patia:ut uiceret ipos ꝓfūdādos iuſtiſſime i gehēnā:ut' uicēs i ꝓp̄a morte:ut uiceret i oībus ſuppliciis elcoꝝ.Hic hēbat arcū:qa tota uita ieſu mors & patia tā i ſe q̄ in mēbris fuit q̄dā arcuat' ſagittatio tā ipius capitis reproboꝝ luciferi q̄ ſue hoſtilis cohortis.Vere ſedit i forti arcu iħu:cuius ſagitte ſagitte potētis & ſagitte ſalutis dn̄i cōtra ſyros.Hnc arcū i iudicio ſicut ꝑdixit dauid:tetēdit & pauit il'ū:& i eo pauit uaſa mortiſ ſagittas ſuas ardētibus effecit. Qualis aūt fuerit mors:quā ſagittalis ſn̄tia uictoris iħu in reprobos iaciet.Debes ſcire ꝙ erit i pena ifernali in loco corporali deorſum circa cētrū terre:i quo lucifer & oēs reprobi tam hoīes q̄ ſpūs maligni etnalit' cruciāt'. Affligunt' aūt omnes eodē corporali igne q cōcremabit & affliget ſpūs & corpora:& cū ſemper affligat:nūq̄ aūt corpora cōſumētur. Affliget aūt plus & minus ſcđm exigentiā meritoꝝ.Huius afflictioni ignis coniūcta erit afflictio ſcđm omnes ſēſus. Cōiuncta erit & pena uermis corrodētis iterius: & dei & oīs boni carentia uiſiōis.Ita ꝙ in his penis erit uarietas:& cū uarietate accerbitas:& cū acerbitate itermiabilitas:ita ꝙ ad reproboꝝ ſuppliciū tormentoꝝ fumus aſcendt in ſecula ſeculoꝝ. Quorū oīum ratio in hoc pōt attendi ꝙ iħs ſūmus deus q oīa habet i ſummo:etiā eſt ſūme rectus.Cū ergo i retribuendo agat ſcđm iuſtitie rectitudinē:quia iuſtus eſt:& ſeipm negare nō pōt:opportet ꝙ peccatum puniatur ſcđm q̄titatem culpe in his qui legē contēnentes miſericordie:& p impenitentiā ipegerunt i ſeueritatē iuſtitie. Quoniā ergo iuſticia ieſu peccatorē ipium debet punire ſcđm' exigētiam culpe:& culpa mortalis ad quā ſuccedit finalis impenitētia:ipa hēt in ſe rōnem deordinationis ꝑpetue:deordiatiōis libidinoſe: deordinatiōis multimode:neceſſe ē ꝙ ipa puniat' penaꝝ etnitate:acerbitate:& multiformitate.Primo ergo deordinationis ꝑpetue pena debet eē ꝑpetua:qa peccatum qđ quis cōmittit uel cōtrahit:& de quo nūq̄ penitet: uel nūq̄ remedium habet:ꝑpetuo in aīa durat:& a uita ꝑpetua.ſ.deo ſepat:& a uolūtate procedit: uel ipa ē q̄ i peccato uellet ꝑpetuo delectari: licet delectatio illa trāſiens ſit momētanea:quia tn̄ deordiatio cōſequens hēt carētiam finis:idcirco ſicut pena corrñdens debet fine carere. Et idcirco ſicut hō in ſuo ꝑpetuo nō apōit finem pccō.Sic deus i ſuo ꝑpetuo a pūiendo nō deſinit:& ſicut cōtra infinitū peccauit:ſic extēſiue penā recipit ifinitā.Nā itēſiue ñ pōt:quīmo itēſiue pūit deus citra cōdignū ut ñ cōtieat i ira miſericordiā ſuā:ut ille dilecte ſorores miſericordia & iuſticia nūq̄ i dei ope ab iuicē ſepētur.Iuſtū ē autē ualde ꝙ ſicut uolūtas reproborum poſt mortē ſemp malo adheret ſine ſuſceptiōe penitētie: ſic deus ſēp affligat ſine imutatiōe ſn̄ie exigēte hoc deordiatiōe ꝑpetua q̄ remanet i dānatis Rurſus qm̄ deordiatiōis libidioſe pena debet eſſe afflictiua:qa delectatio pūitur p triſtitiā cōtrariā:& ſpūs rōnabil' i ꝑdicādo couertit ad ſe bonū ꝓpriū falſum & imūdū libidioſe amādo:& ex hoc cōtenſit diuinū ipiū:& diuinū & ſūmū bonū ꝓmiſſum: hic ē ꝙ ex hoc ꝙ illa delectatio iproba pſcē pūiat': i q̄ ſit' ē delecio cū cōtēptu:neceſſe ē ꝙ ad pūitionē illius cōtēptus & delectationis peccator ſiue ſit hō:ſiue ſpūs angelicus ꝑcipitet' in locū infinitū:& maxīe a ſtatu glorie elōgatū:hoc ē i ꝓfundiſſimū ifernū.Neceſſe ē etiā ꝙ ꝙ ibi exponat' affligendus in fine nature.ſ.corporali.ac p hoc patiatur a fecibus corporū mundanoꝝ:ut i fecibus deſignat' &

igne & ſulphure cõcremetur:unde ſecundũ ſanctorum ſententiam quicquid eſt afflictiuũ deforme & ĩmundũ : totum in ſuo equipollenti deſcendet ad miſeros cruciandos.Et qm̃ ſpiritus qui per naturam preponitur corpi:& in corpus habet influere : & ip̃m mouere dignitatem nature p culpã puertit & ſe ſubiicit uilitati peccati:hinc eſt ꝙ ſecundũ ordinem iuſtitie debet ordinari: ut tã peccator ſpiritus ꝗ homo:igni copeo alligetur: non ut in illũ ĩfluat uitam:ſed ut diuino decreto ab eo ſuſcipiat penã. Cũ enim rei pene igni quã horret p timorẽ diuinitus ĩmiſſum ſic inſepabiliter ſpiritus alligatur:quã & ſentit nociuã & leſiuam: & ſue uoluntati contrariam:neceſſe eſt ꝙ ex hoc atrociter tormentetur.Et qr ignis ille ẽ inſtrumentũ diuine iuſtitie: ac p hoc non agit niſi ſecundũ diſpoſitionem peccati & reatus maxime ex improbitate libidinis procedentis & in hac non eſt equaliter in omnibus.Hinc eſt ꝙ ab eodem igne alii cremantur plus & alii minus.Sicut ab eodem igne aliter uritur palea:aliter comburitur lignum:aliter incenditur ferrum.Et ideo dicit Auguſti.ꝙ inter iſtas penas afflictiuas dãnatorum illa eſt mitiſſima :ꝗ in ſolo originali dicentes ĩfligit: ſicut dictum eſt ſupra. Nã omnes rationes ita de illis ſecundũ ſuum gradũ cõcludũt: ſicut de peccatoribus aliis. Habuerunt enim omnes has delectationes ĩprobas & faſtidiũ in delectatiões eternas ĩ omnũ malorũ radice.ſ.origialibus hñtibus malis actu ip̃orum animã deturpãtibus:deordinãtibus:& adeo ſeparantibus. Et ꝙ uoluntas eorum actu non cõcupiſceret hoc non fuit niſi qr impediente ĩfirmitate etatis in nullũ actũ potuit exire:ſed actu erat deformata malis habitibus ex quibus nõ habito remedio in eternum procederet actus malus:ſicut ſerpens dormiens:non minus habet uenenum:licet minus ledat:& idcirco affligũtur ab igne licet minus aliis quibuſcunq; dãnatis. Quoniã autem illa peccata & reatus diſtinctio:ſecundum quã afflictiua actio ignis moderatur in eodem eſt uniformis:& nũꝗ creſcit.Hinc eſt ꝙ ieſu imperio moderante ignis ille ſic agit:ꝙ ſemper urit & non conſumitur:ſed affligit & non interimit:quia non agit principaliter & ꝓprie ad ſue forme multiplicationẽ ſed ad pacis aĩe in ſeipſa & in corpore pturbationẽ & ip̃ius ſpũs diabolici:ĩ ſeipſo:& totius illius ĩprobe ſocietatis mutuo: unde fit noua ademptio: nec ſubſtantie conſumptio ut ſic in eadem pena neque eternitatẽ acerbitas: neq; acerbitatẽ tollat eternitas. Poſtremo quoniam deordinationis multimode pena debet eſſe multimoda:& ĩ omni peccato mortali deordinata cõuerſio ad bonum cõmutabile: & inordinatio uoluntatis:contradicit tamẽ rationi recte:hinc eſt ꝙ omnes actualiter peccãtes qui erunt dãnati :punientur pena triplici: propter auerſionẽ carẽtia uiſionis dei: propter cõuerſionẽ pena incendii: propter pugnam ratiõis & uoluntatis:& ſuccũbentia rationis pena uermis.Et ſic ex hac multiplicitate penarũ afflicti uarie acerbe: & eternaliter cremabuntur.Hac ſola pena uermis:qr non fuit in eis actualis lucta rationis & uoluntatis: puulos credo carere. Nam pro auerſione & conuerſione eſt in eis carentia debite iuſtitie: & infectio feda cõtracte cõcupiſcẽtie:ex quibus anima eorum eſt plene a deo auerſa:& ad bonum cõmutabile libidinoſe amãdũ tota conuerſa: has multiplicitates & acerbitates penarꝝ Io.dſcribit cũ dicit.Infernus & mors miſſi ſũt in ſtagnũ ignis ĩ fine.xx.capitulo Apoc.Sed augẽs diabolus uocatur mors & infernus ſecundũ Augũ quia primus auctor mortis: & penarum infernorũ acquiſitor.Et ſubdit cũ dicit:qui non eſt inuentus in libro uite ſcriptus:miſſus eſt ĩ ſtagnũ ignis:per quos ĩtelliguntur omnes alii reprobi.Certe ĩ libro uite nullus ſcribetur niſi per fidem ieſu:uel fidei ſacramentum:quorum utroq; non baptizati paruuli caruerunt.Dicit autem ioãnes.xix.c.ꝙ hoc ſtagnũ eſt ardens ſulphure: ubi dicit ꝙ apprehenſa eſt beſtia & cum ea pſeudo propheta: & uiui miſſi ſũt hi duo ĩ ſtagnum ignis ardentis ſulphure: ad demõſtrandum fetidum & turbulentum illum ignẽ: & atrociſſimum ad ardendum: de quo ita erit plenus ille locus:ac ſi eſſet ſtagnum plenum metallo liquato & ignito ante ignem ſulphureum:in quo etiam quia ſtagnum a ſtando dicitur ſtabilis eternitas illarum penarum innuitur. Talis immiſſio autem dicitur mors ſecunda reſpectu prime que fuit ſeparatio anime a corpore: quia in hac ſecunda fit mentio in utroq;. Quia uero illud de beſtia & pſeudo ꝓpħa licet generaliter poſſit intelligi de ultima dãnatiõe omnium:quia uiui uita nature dicuntur mitti ĩ ſtagnum:ad oſtendendum uiuacem ſenſum in eis penarum acerbum:litteraliter tamen uidetur ibi loqui ioãnes de illa uictoria quam faciet agnus interficiẽs antichriſtum:unde & per illa uerba illi duo uidentꝰ aperte dici ꝙ beſtia & pſeudo propheta deſignãt hic perſonaliter duos uiros: quorum unus ẽ rex & caput beſtie ideſt beſtialium nationum . Alius uero eſt caput pſeudo prophetarum facientium ſigna. Licet autem paulus dicat ꝙ dominus ieſus interficiet antichriſtum:& ꝙ omnes reſurgent:ex quo ſequitur ꝙ omnes morientur:tamen hi duo dicunꝰ uiui miſſi in ſtagnum ignis: quia ſicut terra aperta abſorbuit uiuos datham & abyron: & tamen in hoc fuerunt mortui & extincti. Sicut in illo tremotu qui tangitur undecimo capitulo in ſexta tuba ubi agitur de reſurrectione helie & enoch: forſitan aperietur horribiliter terra :ac ſi eius hiatus pertingeret uſque ad inferos : & iſti duo ſingulariter & forte plures alii cum eis uiui precipitabuntur in uoraginem illam:ubi eorum extinguentur corpora ſed ſpiritus eorum uiui deſcendent in ſulphureum ardorem inferni .Et ex tam horrẽdo iudicio ſumetur magna occaſio cõuerſiõis iudeoꝝ q ſuſcepãnt antixp̃m.Et huic põt adaptari ꝓphetia zach.xiiii. cap. q dicit ꝙ ſcidetꝰ mõs oliuaꝝ:& fugiẽt ĩ die illa ſicut fugerũt a fatie terremotus ĩ die ezechie regis: quicquid ſit de hoc: ſub illa uictoria de qua nunc

agimus:in qua & beſtia & pſeudo pp̄ha & ceteri re
probi in ſuppliciū demergent̄ eternū. Circa ea q̄
dicūt̄ in hoc ca.ē ſextus articulus fidei ultimus de
his que ptinēt ad diuinitatē:qa ē de effectu diuine
uirtutis in remuneratōe bonoꝝ:& pūitione malo
rum:ſcd̄m illud.ps.lxi.Tu reddes unicuiq; ſecūdū
opa ſua.Et cōtra hoc ſunt errores multi:quoꝝ pri
mus ē dicētiū ꝙ aīa morit̄ cū corpe.Sic arabs aſſe
rit:uel etiā poſt modicū zeno dixit ut recitat̄ ī lib.
de eccleſiaſticis dogmatibus contra quē ē qđ apo.
dicit phyl.i.Deſideriū hn̄s diſſolui & eē cū xp̄o.Et
Apoc.vi.uidi ſub altare dei aīas īterfectoꝝ pp uer
bū dei.Et illud quod ieſus cōtra ſeduceos: Matth.
xxii.De abrahā iſaac & iacob:n̄ ē deus mortuorum
ſed uiuentiū.Secūdus ē Origeñ.q poſuit hoīes &
demōes dānatos iteꝝ poſſe purgari & redire ī glo
riā.Ad quod ſeqt̄ etiā:& ſibi īponit̄ hoīes ſanctos
& āgelos btōs iteꝝ poſſe ad mala deduci. Quod
ē cōtra ieſū dicentē matth.xxv.Ibūt hi in ſuppliciū
eternū:iuſti aūt ī uitā eternā. Tertius ē error dicē
tiū oīa p̄mia & oēs penas maloꝝ futuras eſſe equa
les:Cōtra quoꝝ p̄mū dr̄.p̄me ad coꝝ.xv.Sicut ſtel
la differt a ſtella ī claritate.Sic & reſurrectio mortuo
rū.Contra ſcd̄m uero dicit ieſus iudeis: Matth.xi.
tyro & ſydoni remiſſius erit ī die iudicii:q̄ uobis.
Quartus ē error dicētiū aīas maloꝝ non ſtati poſt
mortē deſcendere ad infernū:nec aliquas ſcōꝝ ani
mas ītrare padiſū.Cōtra quos dicit ieſus.Luce.xvi
Mortuus ē diues & ſepultus ē ī inferno. Et ſcd̄e ad
coꝝ.v.dr̄.Si terreſtris domus noſtra huius hitatio
nis diſſoluat̄:domū hēmus nō manufactā cōſer
uatā ī celis. Quintus error ē dicētiū nō eſſe pur
gatoriū aīaꝝ poſt mortē eaꝝ.ſ.ī charitate credētes
aliqd purgabile ſecū fuerūt.Cōtra quos dr̄.i.ad co
rin.iii.Si qs edificauerit ſup fundamētū.ſ.fidei per
dilectionē opationis lignū ferrū ſtipulā detrimētū
patiet̄:ipſe aūt ſaluus erit:ſic tn̄ quaſi p ignē.Cōtra
hos errores dr̄ breuiter ī ſymbolo apl̄ico:uitā eter
nā amē:uel uitā futuri ſeculi:ut habetur in ſymbo
lo patrum.

Ieſus ſponſus ornatus.Cap.xvi.

Aīa mea leua caput tuū in ſpū:& intuere di
lectiſſimū ieſū in ſe ordinatiſſimū & ornam
tū oīum electoꝝ illā ciuitatē dilectiſſimam
uniuerſalē.ſ.angeloꝝ btōꝝ:& hoīum comitiuā:tā
q̄ comptā ſponſā:agni mr̄e & electiſſima ſpōſa tā
q̄ in principali capite poſt ieſū totā un tam.Intue
re inq̄ illā talē totalē ac tantā ſponſā ipſū ieſum ui
ſcerali charitate brachiis āplexantē:& ipſam ſecū cū
triūpho uictorie & iubilo nuptialis leticie ī eternū
palatiū ītroducentē.In quo ultimo electoꝝ tripu
dio:oīs iubilus:oīs leticia:oīs ſponſalis cōſumatur
ornatus.Tūc & ipſe benedictus ieſus in aſſūpta hūa
nitate unū corpus miſticū pfectū & cōpletū faciēs
cū ſua electiſſima ſpōſa:ac ſimul cū ea una ſpōſa p
fecta totius btiſſime trinitatis:ipſi deo omipotenti
trino & uno:tāq̄ eterno ſpōſo intrinſeca indiuidua
amoroſa:iubiloſa ac btificata copula nuptialis m̄ri
monii cōiungit̄ in eternū:licet ī ſola filii pſona tāq̄
ī pprio ſuppoſito radicet̄.Ex hac aūt unione nō ſo
lū ipſe agnus ieſus ſcd̄m ꝙ hō btificabitur pfecte:
ſed oīa mēbra ſua ſcd̄m gradū ſcd̄m quē ī ſuo me
rito ſoli ipſa ſibi uniuit.Erit aūt ī eis premiū ſubſtā
tiale:cōſubſtantiale:& accidentale:premiū inq̄ ſub
ſtantiale in uiſione fruitiōe:& tentione unius ſum
mi boni.ſ.dei trini & uni:quē oēs uidebūt facie ad
faciē:hōc ē nudē & ſine uelamie:quo fruēt̄ delecta
biliter & auide:quē tenebūt eternaliter & qete.Pre
miū uero cōſubſtāle cōſiſtit in gloria corpis:que ſe
cūda ſtola corpis dr̄:qua reſūpta pfectius aīa beata
tendit in ſūmū bonū.Et hec ſtola conſiſtit in qua
druplici corpis dote:claritatiſ:ſubtilitatis:agilitatis:
īpaſſibilitatis:que erunt ſcd̄m plus & minus ſcd̄m
maioritatē & minoritatē hite charitatis.Premiū āt
accn̄tale p quādā excellētiā cōſiſtit ī quodā decore
ſpāli ſupuecto: q qdem ab aliqbus aureola nūcupa
tur:& debet̄ opi excellēti:quod maxime in triplici
genere repentur.ſ.martyrio predicatione ſtrenua:&
cōtinentia uirginali.Et in oībus predictis ſeruabit̄
gradus & diſtinctio ſcd̄m exigentiā meritoꝝ. Vt
aūt letet̄ aīa in ſpeculatione rōnis iſtoꝝ que rōna
biliter facit ieſus pōt hoꝝ oīum reddi rō:attenden
do eius potentiā ſūmā:ſapiām:clemētiam:& iuſti
tiā.Nā p potentiā appropriate creat:p ſapiam gu
bernat:p clementiā reparat: p iuſtitiā retribuendo
conſumat.Nā potentiā ſūme manifeſtauit in eo ꝙ
nō ſolū creauit ſpūs ppe ſe:& corpa ppe nihil: ſed
mirabilius ad laudē ſue oīpotentie: ſpm̄ & corpus
uniuit ī hoīe in unitate nature & pſone.ſ. rōnalem
aīam tāq̄ formam:& corpus humanū ut materiā.
Sapiam uero manifeſtauit puidentiſſime gubernā
do:nam ipſe p ſe ſupremū hoīs regit.ſ. mentē,quā
illuſtrat.Infimum uero.ſ.corpus per liberum uolū
tatis arbitrium ut ſic exteriora ſubiaceāt ſpiritui: ſpi
ritus uero deo.Clementiam uero ſumme manife
ſtauit:dum ad repationem hoīs non ſolū aſſūpſit
hominis naturam:uerū & ipſius hoīs penam: quā
in ſeipſo p hoībus uoluit:& ī ſeipō oībus pportio
natā grām acqſiuit.Et ideo reqrit iuſtitia ꝙ taliter
ī ſe iuſtificatis & dicatis in merito retribuat & pre
mio in gloriam ſempiternam. Igitur reſoluendo
hoc exigit retribuendo equa repatio:gratuita; gub
natio ordinata & productio uirtuoſa:nam horum
omnium conſumatio eſt in gloria.Primum igitur
quoniam iſtorum oīum p̄miatio debet fieri ſcd̄m
ꝙ exigit retributio iuſta:& productio dei fecit ratio
nalem ſpm̄ ppe ſe ſcd̄m uim diuine imaginis & ca
pacem iſtius ſūme trinitatis:qm̄ clementia ieſu re
dimentis reformauit ut uiuerent ſecundum ſapien
tem gloriam eterne legis:hinc eſt ꝙ nullo minus
deo pōt rōnalis ſpūs premiari:nec eius capacitas &
deſiderium quietari:& iō datur ei in p̄miū deifor
mitatis glorie:p quam deo effectus conformis &
ratione uideat ipum clare:& uoluntate diligat ple
ne:& memoriam teneat ſine fine: ut ſic totā anima

uiuat in diuinitate ieſu:tota doceat i tribus uiribus ſuis: tota deo trino & uno cōfiguretur: tota illi uniatur: tota in illo requieſcat:ac per hoc non ſua: ſed dei uiuat uita beata & glorioſa. Rurſus quoniā illa retributio fieri debet ſecundum ꝙ exigit nō ſolum retributio & productio: uerū etiā gubernatio & deus in productione corpus anime alligauit: & naturali & mutuo appetitu in integrum copulauit. Ad gubernationem uero ſubiecit:& i ſtatū meriti fecit ut ſpiritus cōdeſcenderet & intēderet corpori gubernādo propter exercitiū & i merendo: & naturalis appetitus anime nō patitur ꝙ anima ſit plene btā:niſi reſtituat᷑ ei corpus ad qđ naturalit᷑ īclinat᷑ neceſſe ē oibus q̄ttuor cōditiōibus diuītus p̄dcīs exigētibus:ꝙ aīe reddatur propriū corpus. Quia uero ordo regimis ſapientie dei non ſuſtinet:ꝙ reſtituat᷑ corpus ſpūi beato ad impedimentū:ſed potius ad gaudii cōplemētū id circo opportet ꝙ ſpiritui beato reſtituat᷑ corpus ꝓpū p oīa ſibi conforme & ſubiectū q̄q̄ poteſt corpus ēt ſpiritui p gloriam cōformari. Quoniam ergo ſpiritus eſt uiſiōe lucis eterne dei trini & uiui clarificatus:ideo dicitur in eius corde claritas lucis reſultare pmaxima:quia dilectiōe illius ſūmi ſpiritus eſt ſūme ſpirituali effectus:ideo in corpore habere debet coreſpondentē ſubtilitatē & ſpūalitatē: qr i mente trinitatis factus eſt ſpiritus oīo īpaſſibiliſ:ideo debet eſſe in eius corpore oīmoda īpaſſibilitas tā extra q̄ intra. Quia uero in his omnibus ſpūs eſt ꝓmptiſſimus ad tendēdum in deū: ideo debet in corpore glorioſo ſūma agilitas repperiri. Quoniam igit᷑ p has quattuor ꝓprietates ſit corpus cōforme ſpiritui & etiam ſubiectum:hinc eſt ꝙ in his quattuor precipue dotari dicitur ratione quorum idoneitatē habet ſequi ſpiritum & locari in regione celeſti:que eſt regio beatorum:ac p hoc a ſūmo capite ieſu deo deſcendit ipſius unguētum:uſq; ad oram ueſtimēti hūani corpis ad qđ plenitudo dulcedinis & beatitudīs ebrietas redundant & quantum eſt condecens deriuatur. Poſtremo qr in diuerſis chriſti mēbris diuerſa ſunt cariſmata gratiarum:non ſolum quantum ad interiora dona: uerum etiam quantum ad exteriora exercitia: & non ſolum quantū ad perfectionem charitatis in mente uerum etiam quantū ad perfectionis decorē in naturali corpore. Hinc eſt ꝙ aliquibus mēbris ieſu non ſolum ſtola anime cū tribus eius dotibus:& ſtola corporis cū quattuor:uerum etiam excellentia decoris & gaudii debetur ꝓpter excellentiā perfectionis & decoris hīti in corpore uirtuoſo:que maxime cōſiſtit in triplici ꝑuilegio opere:ſecundum tres uires anime. Secundum rationalem eſt declinatio cōcupiſcentiarū per integritatem ꝑpetuam continentie uirginalis. Secūdū iraſcibilem eſt propter honorē ieſu & ſui nominis perpeſſio mortis. Et idcirco p̄dicatoribus:uirginibus & martyribus debet᷑ illa excellētia premii que aureola nominatur que ad honorem facit: nō ſolū anime uerū etiam corporis qr non redditur uoluntati tantū: ſed operi extrinſeco ſuſtinēti ſibi meritū & premium charitatis in quo conſiſtit conſumata ītegritas & plenitudo omniū bonorum ſpectantium ad beatitudinis complementum. Hanc igitur ſupne ciuitatis beatitudiem perfectam quo ad oīa premiſſa beatus ioānes apoc. ultimo eleganter ſe uidiſſe teſtatur: dum per angelum in montem altū ſublimis contemplationis ſuſtollitur. Nam pro generali totius ciuitatis gloria dicit ꝙ oſtendit ſibi ciuitatē hieruſalem ſanctā deſcēdentē de celo a deo: quia per ſublmē dei potentiā: ſapientiam: miſericordiam:iuſtitiam:hec gloria huic ſancte ciuitati tribuitur:a quo tamen ſubiectiue & humiliter ſepe ſe deficere recognoſcit. Et dicit habentem claritatē:& reliqua que i generali dicit p uniuerſalē dei formitatem glorie ciuium ſupernorum. Et quia a claritate glorioſorum corporū reſultat ſtatus luminoſus & confortatiuus & illuminatiuus & iocundatiuus & ſtabilitiuus omniū ciuium ſupernorum:idcirco dicit ꝙ lumen eius eſt ſimile lapidi precioſo tanq̄ lapidis iaſpidis ſicut criſtalū:& ibi uarias ſignificationes exprimit iſtius ciuitatis:quā etiā uocat ſpōſam ornatā uiro ſuo:& ut omnes ꝓprietates ſupiores nobiles ibi adaptemus incipiēdo a corporibus poſſumus dicere ꝙ claritas corporū figuratur ibi i ſplēdore aureo: cum dicit ꝙ ipſa ciuitas aurū mundū. Subtilitas in paruitate uitri cum dicit:ſimile uitro mundo. Impaſſibilitas inſtabilitate lapidis ſēp uirentis:de quo tota ſtructura muri conſiſtit. Agilitas in uelocitate uniuerſalis menſure qua menſurātur ēt latera ciuitatis: p qđ dat᷑ ītelligi motus uelociſſimus beatoꝝ tā i ſpū q̄ i corpore quo agilie & abſq; rarditate mouet᷑ ad oīa dei opa cotēplāda:& oīa totius mūdi machine latera:ue:ociſſime pcurrēda menſuranda. Triplex autē ꝑrogatiua aureole ſignificat᷑ i dignitate portaꝝ:q̄ dicūt᷑ ſemp apte p corrādentiā ad p̄dicatiōis meritū p quā tāq̄ p aptiuā ſupne ciuitatis portā intratur ad xp̄m. Dicūtur etiā eſſe margarite: ſiue ex margaritis p ꝑrogatiuā mūdicie & uirginalis cōtinētie. Dicūt ēt angulate ꝓ ſingl'ari fortalitio roboriſ & cōſtātie & expoſitione ſui ad mortes & paſſiōes ſuas quaſcunq;. Quo aūt āgelus fortitudinē ſig̃ficet & cōnexionē robuſti amoris ꝓ defēſione diuini honoris ex m'ris appet:nā i āgulis ē fortitudo domus. Iob. i. Cōcuſſit quattuor āgulos domus:ꝓpterea xp̄s lapis dicitur āgularis. Attēde aūt ꝙ he tres ꝑrogatiue martyrii uirgnitatis & doctrine rōnabiliter attribuūt᷑ portis p quas ſignificāt᷑ ꝑlati:qr hec tria debēt i eis ſingulariter reſulgere:quo ad tres dotes aīe. Pro uiſiōe dei ſūmi & gl'ia hoīs xp̄i. Dicit ꝙ ciuitas non eget ſole neq; luna:nā claritas dei illumīabit eā: & lucerna eius ē agnus. Pro dulciſſima & ſufficiētiſſīa fruitione plene refectiōis uolūtatis ponit fluuiū aque uiue ſplēdidū ꝓcedētē de ſede dei & agni i medio platee eius. i. ſuauiſſimū refectiōe dulcorē i repletione uolūtatiſ p charitatē dilatate. Et qr nō ſolū ē potus: ſed ſuauiſſimus cibus:ideo de ſupabūdātibus fructibus ligni uite. Tertio uero īmutabilis & et͛na ſignificat᷑ i ꝑhēnitate fluuii: & uniuerſitate mēſiū

ani qbus ligni uite fructus affert᷑. Et de hoc ꝙ dicit ꝙ oē malū nō erit ibi ī ppetuū: nec nox: nec mēdaciū: nec idigētia ēt cuiuſcūq; nobilis creature. Pro plenaria uero ſatiſfactiōe & deificatōe totius mētis dicit ꝙ dñs deus ōps tēplū dei ē & agnus. De his aūt ſupra ī alio capl'o dcā ſūt plura huic iocūdo ſpōſalitio adaptāda. Ieſus rex regum dñs. Cap. xvii.

Icut grōſiſſimus ieſus ſe toti ciuitati electorū exhibebit ut ſponſum: ſic ſe exhibebit ut regem ſpecioſiſſimū ſimul & digniſſimū & oīpotentiſſimum. Nā hic eſt uere rex pacificus cuius uultum deſiderat uniuerſa terra: hic eſt uerus aſſuerus: qui tertio anno ſui imperii. i. tertio aduentu poſt ſīatiōnē ſui iudicii fecit grande conuiuium cūctis principibus & pueris ſuis: hoc eſt illud regnū quod dei omnipotentia ſuſcitauit: quod oīa alia regna cōminuit & ipſum remāſit eternū & ſolū eius ptās eterna: que nō auferet᷑ & regnū quod nō corrūpet᷑: cui oēs tribus ppl'i & lingue ſeruient i eternū: huius ſubliſſimi regis magnificētiam Io. deſcribit Apoc. ix. cū dicit: uidi celū aptū: & ecce equus albus: & q ſedebat ſup eum uocabat᷑ fidelis & uerax: & cū iuſtitia iudicat pugnat &c. Licet iſtd᷑ poſſet exponi de ſuo aduētu ad interitū antixpi: tñ ꝓ ultima gloria padiſi appebit celū aptū oībus beatis: qbuſ uniuerſa reuelabunt᷑ ſecreta: & tunc uidebunt equū albū: hoīem xpm uictorioſiſſimū: & candore glorioſum: cui filii dei perſona inſidet tanq̄. ſ. unite nature: uel equus albus eſt corpus eius glorioſū: tam ꝓprium q̄ miſticū: cui ſingulariter ieſus inſidet: ipſum trāquille & plenarie poſſidendo. Tunc apparebit fidelis & uerax: & attendēdo ꝓmiſſa: & docēdo ſalubria: que oīa apparebūt per opus cōpleta: & cū iuſtitia iudicat & pugnat: quia iſtos iuſtiſſime beatificabit: & reprobos eorum hoſtes ꝓſternet. Oculi autem eius ſicut flāma ignis: quia ſingulariter eius aſpectus erit ardentiſſimo amore ſup electos effuſus: dicit᷑ autē in capite ſuo habere diademata multa: qa ꝓ ſe & ꝓ oībus ſuis membris apparebit ſublimiter coronatus: & ſingulis coronas tribuens glorioſe uictorie: & amodo euidenter ſup oīa regnaturus: habens nomen ſcriptū: quod nemo nouit niſi ipſe: quia plenarie ſuam gloriā beatifice uniōis nullus totaliter & comprehenſiue cognoſcet: uel p ſe & abſq; ipſo. Ipſe enim pōt aliis qbus uoluerit ſuelare: Mat. x. xi. Hoc autem nomē ſcripſit ei pr̄: cum eum ab eterno genuit: & tandē tota trinitas ſcripſit illud in humanitate ieſu: cum ipſam filio dei uniuit: & ueſtitus erat ueſte aſperſa ſanguine. i. humāitate ꝓ nobis occiſa: & ſanguine rubricata: que qdē paſſio ſemp in eo per meritum & premium per ſanctiſſima ſigna indebilia glorioſorum uulnerū appebit. Sublimitas autē rationis eius eſt ratio uerbalis & eterna ſapietia dei patris in qua totum paternū eſſe omnibus electis exprimit᷑: propter quod dr̄ ꝙ uocabat᷑ nomē eius uerbū dei. Pro celeſti āt comitiua oīum dr̄: ꝙ exercitus qui ſūt ī celo celeſtē uitā agentes ipſū in equis albis ſequūt᷑. i. ī glorificatis corpibus: uelut oīum ſuoꝝ ꝑmioꝝ ducē & r̄gem. Si uero noīe iſtoꝝ ſpūs deſignētur āgelici p equoſ albos inferiores ſpūs: & p eqtes ſupioꝝ ordīes deſignāt᷑: uel reſpectu oīum equi albi deſignāt uirtutes eoꝝ uectiuas & robuſtas: candore glorie dealbatas. Reſpectu uero prelii antixpi: de quo ibi litteraliter agit᷑ deſignāt᷑ hi exercitus magis ꝓpe ſcōs tunc uiuētes quaſi in celo ī euāgelica uita: quos ieſus mēte & corpe dealbabit & fortiſſime muniet & iflammabit & aīabit more uictorioſioꝝ equoꝝ & deducet ſecū ad expugnandū antexp̄m & exercitū eius. Tūc etiā ſci habebūt pre oculis ſic iugiter xp̄m tāq̄ ſuū regē & ducē: ac ſi ipſum ſenſibiliter uiderēt ī celis currentē ueloaiter ad triūphū. Ioachi ſup hūc locū mota qōne an xp̄s tunc p ſeipſū appeat in tpe tāte neceſſitatis ut preliet᷑ contra ātixp̄m & ſuos mīdet. Ego puto ꝙ p ſeipſū ueniet ad deſtruendū eū. Ideoq; uiſus ē ſedere ſup equū albū: qr ī corpoꝛ ſuo mūdo appebit bonis & malis: hec ille: quod nō credo ad lr̄am tūc de xp̄o iplen: ſed forſitan tūc de aliquo electo ſuo: & maxie in ſignifero ſuo franciſco corporalit᷑ glorioſo: & toto candore albo uictoriā huius pugne pficiet: uel forſitan in aliquo ſublimi ſcō tūc alioꝝ principe de his q uiuēt hic corporaliter ſupradicta faciet: quare nihil hic uolumus. Et qr ſup hūc ſi ita fuerit ſingul'r iſedebit xp̄s: ideo hec uictoria ex noīe attribuit᷑ xp̄o: uñ & de ore eius gladius ꝓcedet acutus: qa ſcd̄m ap'm ip̄m interficiet ſpiritu oris ſui. Et ipſe pcutiet gentes quaſdā ad corruptionis fructū: & ipſe reget rebelles in uirga ferrea iuſtitie inflexibilis: ſupra quos calcat torcular uini furoris ire dei oīpotentis: quia ipſe ꝑmit ipios penis mortiferis: quas deus trinitas: quaſi furibūdus & iratus eius iniuſtitie menſura ꝓpinat. Pro hac aūt ſublimiſſima potentia ieſu dr̄ ꝙ habet ī ueſtimto & ī femore ſuo ſcriptū: Rex r̄gū & dñs dominātium. In ueſtimto deſignat᷑ iuſtitia. Iuxta illud: Iob xxix. Iuſtitia indutus ſū. In femore aūt ꝓpagatio ꝓlis. Quidā enī dñant᷑: quia dignis opibus & ſtrenuis ꝓlii ꝓmerent᷑. Quidā uero ſūt regū filii & heredes: utroq; aūt mō cōpetit xp̄o eſſe regē regū: nā ipe ē conſubſtantialis filius dei pr̄is: & naturalis heres regni eius. Ipſe etiā ppaſſus meruit nomē quod eſt ſup oē nomē: & p triumphalē potentiā huius uictorioſe obtinuit paſſionis. Itē in ueſtimēto ſue hūanitatis & in femore ſue carnis iſcripſit deus trinitas regiam maieſtatem & poteſtatem diuinitatis eius & pſōe filii: qñ ipſam pſonaliter uniuit ſue humanati & carni. Dicit āt Rex regū & dñs dominātium: nō ſolū qr excellentiſſime eſt rex ſup oēs. Sicut dr̄ uirgo uirginū: ſed etiā quia electi ſup quos ipe ieſus r̄gnat: poſt ipſū & in ipo & p ipſū ſūt creatoꝝ reges & dñi. Per ueſtimentum aūt itelligūtur oīa quecūq; extrinſeca: p femur aūt multū carneū itelligūt᷑ iſirma: ſiue minus fortia: & in his ſingul'r dr̄ eē ſcripta magnificētiſſima eius maieſtas: qr nihil ē ī ieſu: nec de ieſu ī quo non appeat ipſum eſſe ſemp ſūmū regem & dñm. Vel per ueſtimentum

poſſunt intelligi ſancti pfecti.Per femur:illi uero q
quaſi ſola regeneratione xpi per baptiſmū quaſi ex
ſuo femore ꝓpagati obtinēt regnū celi. In utriſqꝫ
aūt ſcriptū eſt nominatiuū & regiū nomen xpi. Si
cut aūt ipē ihs ſucceſſiōe paterna:& ſtrenua paſſio
nis uictoria obtinet nomē iſtud:ſic & ſuos emula
tores pfectos uult utroqꝫ mō ſue maieſtatis gl'ia
īſigniri:licet ipoꝝ uictoria non ſit ex ipius uictori
oſiſſimi ihu ꝓpagatiōe cōtinua:cuius gra.& princi
pium & mediū & finem oīs uictorie cōſequūt' :ac
p hoc ſi cū ihu ſūt reges regū:& dñi dñantiū:i ipo
& cū ipo:& p ipm ſolū oia poſſidentes. O q̄ glori
oſū ē huius excellētiſſimi regis ihu regnū: in quo
cū ihu regnt oēs iuſti:cuius rex ē ueritas:pax:& cha
ritas:uita etnitas:i quo ē ptās excellēs:ſapiētia ful
gens:fons bonitatis p oia ſe diffundēs:nec regnā
tium pluralitate diuidit':nec participatiōe minuit':
nec numeroſitate confundit': nec inequalitate in
ordinat':nec circūſcribit' loco:nec uariat' motibus:
nec tempore menſurat'.

Ieſus finis optatus Cap.xviii.

D finem oīum deſignatoꝝ ihm:hoc ulti
mū nos ducit capitulū:qa btitudo & finis
noſter in eius btitudie cōſumat':q ē fons
& origo oīum bonoꝝ:& ipoꝝ cremētū & ultimū
cōplemētū:quod de ipo dicit Ioan.dilectus. Ego
alpha & o:pncipiū & finis.Quia ſicut p uerbū et
nalit' dcm oia ꝓducūt':ſic p uerbū carni unitū pro
mouēt' & fin ūt'.Ac p hoc uere & ꝓpe ihs ē finis
nr̄ ipē & dns noſter: cuius nūc deſiderio uiuimus:
& i eius plēo aplexu ſatiabimur. Ipē hoc nr̄m deſi
derium accēdit:cū in fine Apoc.Ioan.dicit.Spōſus
& ſponſa dicūt:ueni:q.d.ſponſus ihs:& ſpōſa uir
go glorioſiſſima maria:& tota btoꝝ eccleſia dicūt
ueni.i.noſtꝝ deſideriū accēdūt.qſi nos auide expe
ctātes ad pmiū boni ſui ſummi.Quidā libri hēnt
ſpūs & ſpōſa dicūt ueni:& dicūt ꝙ greci ſic hnt: &
tunc ē ſenſus ꝙ ihs tā p ſe q̄ per inſpirationes ſuas
factas in mente ſpōſe accendit deſideriū ſui aduen
tus :cui & illi q ſunt uera ſpōſa affectuoſe concor
dant.Qui audit ergo hāc.ſ.uiſcerabilē inuitationē
uerbo & ope plena fide & uiſceraliſſima charitate
dicat: ueni.i.totus accēdat' i ardoī deſiderii ſupple
in huius boni.Vnde & ihs amore effuſus ſe libera
lit' offert dicēs.Qui ſitit ueniat:& qui uult accipiat
aquā uite gratiſ:qa tā pma gra q̄ oēs alie a ſūma &
gratuita chatitate xpi ihu liberalit' pdeſtinat': offer
tur & dat'.In huius ergo ultimi finis ihu deſiderio
tā intenſo libꝝ claudamus.d.cū Ioāne. Veni dñe
ihu.Ab ipo.n.ihu eterni pris filio:& eius emanati
one etna:p oīum ab ipo creatorē:& aſſūpte ſue na
ture gl'ioſa myſteria:& p ꝓpagatos diuerſos ſtatus
a ſpū ipius ihu in ſua eccl'ia peregria: & etni regni
eius ſublimia in hūc dulciſſimū finē:ipo ihu piſſi
mo nos miſericordit' deducēte puenimus:adiuti p
ſidiis ſacratiſſime uirgis marie mr̄is eius:& ptecti
uis cuſtodiis btiſſimi archā. Michae.cuius nūc po
rum ueſpoꝝ cātauimus ſolēnia:& ſeraphicis iflam
mationibus & ſuffragiis protoſigniferi uulnerum
crucifixi Frāciſci:in cuius loco & mōte ſacro ipreſ
ſiōis eorūdem ſacroꝝ uulneꝝ:nūc i uigilia archan
geli michaelis:cuius tpe ſi quod nūc ſancti frēs fa
ciūt:quadrageſimā ieiunāt:ad hūc terminū:& libri
huius cōplemētū nos ihu miſericordia clement' ad
duxit.Sūmo ergo oīum pricipio & pfectiſſimo fi
ni:ipi ihu gras referamus:q nos decurſis tātis pela
gis pduxit ad portū:orātes ſupplicit' & trementer:
ut ſi in aliqbus locis alit' locuti fuimus q̄ ipē uolue
rit pſtet idulgētiā delinquēti.Quod ſi ē q pie corri
gat:& iuidū dētē amoueat:ne forte magis ſuis nu
triēdis uitiis: & excuſādis in oculis mūdi q̄ noſtre
correptiōi itendat:ac p hoc cōtra ſe pungentē ueri
tatē:iacula tendat malitia nō charitate pmotus:dū
adhuc uiuo paratus ſum correptionē ſuſcipe. Si au
tē piiſſimi ihu uelox uocatio me ſubtraxerit ex hac
luce:romana eccleſia cui per ſpiritū ihu datū ē uni
uerſale magiſteriū poſtq̄ fuerit a fecibus truculente
beſtie expurgata:ſi qua idigna eē pſpexerit:digne
tur obſecro emendare. Cui ſoli & eius correptiōi li
brum:& me plene ſubmitto:& ſolius ſedis apoſto
lice:in cuius fide me uiuere ꝓfiteor:examinationi:
emendationi:& protectioni relinquo omnia que i
huius libri ſerie cōtinentur.Et omne quod contra
illā eēt deteſtor:nec aliquid cōtra eius iudicium te
neo:ſentio:uel affirmo.Et ſi eſſet i dictis meis ple
ne reuoco.Nec aliquis inferior preſumat cōtra hūc
librum aliqd innouare:quod eſſet i iniuriam ſūme
ſedis:cui ſoli emēdandus liber diuio ſpiritu & trāſ
miſſus.Nam quicquid i his que ſcripſimus minus
bene diximus nobis iputamus:tamē in conſpectu
ipius ieſu loquimur:ꝙ recto zelo & ſincera charita
te oīum:ut aperiat' oculus mētis ad intuēda horrē
da & corrigenda inūdantia uitia ſtatus preſentis.
Si quid uere digne ſpiritus ieſu chriſti fecit nos di
cere:illi fidelit' reddimus:& ipi ſoli ihu gratie pee
ſoluantur:Qui cum patre & ſpiritu ſancto uiuit &
regnat imenſus & eternus: & deus benedictus ac
benedicendus in ſecula ſeculorum.Amen.

Liber qui intitulatur
Arbor uite crucifixe Ieſu deuotiſſimi fra
tris Vbertini de Caſali ordinis mi
norū felicit' explicit.Impreſſus
Venetiis p Andreā de Bo
nettis de Papia. An
no.M.CCCC.
LXXXV.Die.xii.Martii.Ioāne Mocenico indyto
principe regnante.

Tabula capitulo℞ huius libri itītulati Arbor uite crucifixe ieſu: deuotiſſimi fr̄is Vbertini de Caſali ordis minor℞ feliciter icipit. Nec mireris ſi i proceſſu huius libri nō ſep unicuiq₃ capitulo ꝓciſe unus ſolus uerſiculus hic iſtra cōſignato℞ adaptet': qm̄ interdū & pp cōiunctionē memorie nec nō & & breuitatis amore congruū erat ſub uno eodēq₃ capitulo plures uerſ̄culos colligari ac ſimul tractando perſtringi.

Capitula libri primi

Cap.		charta
i	Ieſus ex pte genitus	iiii
ii	Ieſus ſpirator natus	iiii
iii	Ieſus creator inclytus	v
iiii	Ieſus gubernans ſtatus	vi
v	Ieſus ꝓmiſſus patribus	viii
vi	Ieſus faber uirgineus	viii
vii	Ieſus annunciatus	x
viii	Ieſus emiſſus celitus	xii
ix	Ieſus plene dotatus	xvi
x	Ieſus ioanni intimus	xxii
xi	Ieſus maria natus	xxv

Capitula libri ſecundi

i	Ieſus conformis patribus	xxxix
ii	Ieſus prenominatus	xli
iii	Ieſus in ſtella fulgidus	xlv
iiii	Ieſus magis monſtratus	xlvii
v	Ieſus redemptus puulus	l
vi	Ieſus infans fugatus	lix
vii	Ieſus puer ꝓficiens:	lxiii
	Ieſus matri abſentatus:	
	Ieſus inuctus inſtruens:	
	Ieſus dulcor amatus.	
viii	Ieſus flos flori ſubiacens:	lxv
	Ieſus flore imoratus:	
	Ieſus alūpnis obſequens:	
	Ieſus aporiatus.	

Capitula libri tertii

i	Ieſus preconē audiens	lxvii
ii	Ieſus uir baptizatus	lxviii
iii	Ieſus deſertum incolens	lxxi
iiii	Ieſus hoſte temptatus	lxxix
v	Ieſus paruulos colligens	lxxxii
vi	Ieſus matre rogatus	lxxxiii
vii	Ieſus paſtor circuiens	lxxxvi
viii	Ieſus uigor laſſatus	lxxxviii
ix	Ieſus ꝓ nobis indigens	lxxxxi
x	Ieſus inhonoratus	ciii
xi	Ieſus miranda faciens	cv
xii	Ieſus uerbis ſenſatus	cvii
xiii	Ieſus pfecta conſulens	cx
xiiii	Ieſus tranſfiguratus	cxvii
xv	Ieſus p noctem uigilans	cxix
xvi	Ieſus die occupatus	cxxi
xvii	Ieſus panes multiplicans	cxxii
xviii	Ieſus tranquillans flatus	cxxiiii
xix	Ieſus leprā eiciens	cxxvi
xx	Ieſus medela datus	cxxviii
xxi	Ieſus a morte ſuſcitans	cxxx
xxii	Ieſus laxans reatus	cxxxii
xxiii	Ieſus unguentis redolens	cxxxv

Capitula libri quarti

i	Ieſus aſello latus:	cxxxvii
	Ieſus rex orbis ueniens:	
	Ieſus digne laudatus:	
	Ieſus urbi compatiens:	
	Ieſus lachrymatus:	
	Ieſus templū ingrediens:	
	Ieſus zelo armatus.	
ii	Ieſus pactū pficiens	cxxxix
iii	Ieſus dolo ſeruatus	cxl
iiii	Ieſus ſubiectis ſeruiens	cxl
v	Ieſus panis ſacratus	cxli
vi	Ieſus iudā corripiens	cli
vii	Ieſus dilecto ſtratus	cli
viii	Ieſus ſermonem faciens:	clii
	Ieſus euiſceratus.	
ix	Ieſus futura preuidens:	cliii
	Ieſus orans ꝓſtratus.	
x	Ieſus ad bellum exiens:	clv
	Ieſus deus monſtratus:	
	Ieſus imperium ſuſtinens:	
	Ieſus uinculis ligatus:	
	Ieſus tractus crudeliter:	
	Ieſus ter denegatus:	
	Ieſus deluſus nequiter:	
	Ieſus uultu uelatus:	
	Ieſus conſputus turpiter:	
	Ieſus collaphizatus:	
	Ieſus mutus humiliter.	
xi	Ieſus circūrotatus:	clv
	Ieſus ligatus fortiter:	
	Ieſus ſpinis coronatus:	
	Ieſus punctus crudeliter:	
	Ieſus dire plagatus:	
	Ieſus productus uiliter:	
	Ieſus reus clamatus:	
	Ieſus ſpretus maligniter:	
	Ieſus ſententiatus:	
	Ieſus crucem circunferens:	
	Ieſus debilitatus:	
	Ieſus matrem conſpiciens:	
	Ieſus anguſtiatus.	
xii	Ieſus deuotas alloquens:	clvii
	Ieſus uirens aſſatus:	
	Ieſus ad crucem ueniens:	
	Ieſus ueſte nudatus:	
	Ieſus morti ſe offerens:	
	Ieſus dire clauatus:	
	Ieſus uexillum erigens:	
	Ieſus tricoloratus:	
	Ieſus ſceleſtos diuidēs:	
	Ieſus tunc blaſphematus:	
	Ieſus orbem concutiens:	
	Ieſus excruciatus.	
xiii	Ieſus latronem erigens	clxix

xiii	Ieſus dans principatus	dlix
xv	Ieſus matri compatiens	dx
xvi	Ieſus fletu rigatus	dxii
xxii	Ieſus cruore effluens	dxii
xviii	Ieſus fons deſiccatus	dxiii
xix	Ieſus amorem ſitiens	dxiii
xx	Ieſus felle potatus	dxiii
xxi	Ieſus clamando monens	dxiiii
xxii	Ieſus uita priuatus	dxvi
xxiii	Ieſus pallore decidens	dxvi
xxiiii	Ieſus tranſlaceatus	dxvii
xxv	Ieſus matrem afficiens	dxvii
xxvi	Ieſus intumulatus	dxvii
xxvii	Ieſus infernum adiens	dxx
xxviii	Ieſus frangens conatus	dxxi
xxix	Ieſus triumphans mortuus	dxxi
	Ieſus ſurgens beatus	dxxi
xxx	Ieſus decor precipuus	dxxix
xxxi	Ieſus orbi prelatus	dxxix
xxxii	Ieſus ductor exercitus	dxxix
xxxiii	Ieſus celo leuatus	dxxx
xxxiiii	Ieſus largitor ſpiritus	dxxxii
xxxv	Ieſus clarificatus	dxxxiii
xxxvi	Ieſus ſpirans afflatibus	dxxxiiii
xxxvii	Ieſus cruce ditatus	dxxxx
xxxviii	Ieſus electam eleuans	dxxxxviii
xxxix	Ieſus dux laureatus	cc
xl	Ieſus matrem glorificans	cci
xli	Ieſus fons reſeratus	ccii
	Capitula libri qnti.	
i	Ieſus prolem multiplicans	cciiii
ii	Ieſus uilificatus	ccix
iii	Ieſus franciſcum generans	ccx
iiii	Ieſus ſeraph alatus	ccxvi
v	Ieſus normam conſtituens	ccxxi
vi	Ieſus tunc renouatus	ccxxiii
vii	Ieſus deſpectus iterum	ccxxiiii
viii	Ieſus falſificatus	ccxxviii
ix	Ieſus doctor humilium	ccxxxiiii
x	Ieſus reſuſcitatus	ccxxxvi
xi	Ieſus decore fulgidus	ccxxxvii
xii	Ieſus pauper firmatus	ccxxxviii.
xiii	Ieſus teſtis ueridicus	ccxlii
xiiii	Ieſus iudex iratus	ccxliii
xv	Ieſus uictor magnificus	ccxlv
xvi	Ieſus ſponſus ornatus	ccxlvi
xvii	Ieſus rex regũ dn̄s	ccxlvii
xviii	Ieſus finis optatus	ccxlvii

Laus deo

Regiſtrum

a
prima uacat
Incipit
fregi:&
ut propter

b
tio:ſed
habitauit
hic dici
ergo in

c
omnino
eſt dubium
differunt
nus de

d
primo
perbia
uatorem
mus ab

e
culis
mam
noſtre
patre

f
cat exemplũ
ta fena
bimus
pmittit

g
tuus
peregrinus
ſuis
em debuit

h
animarum
magis
non
chriſti

i
diſpoſitionis.
uiis
totius
flos

k
do ſe
ptuoſiores
dolores
dei

l
do per
mis
ne.iii.
De ſecundo

m
multum
ome.xxxii.
Deſiderium
quidem

n
rerum
uati
ad ciuis
damus

o
eſſe chriſtũ
in cordialibus
eripere
riis uirtutibus

p
Tertium
prima
impediunt
poſſidet

q
Secundi
ſubditorum
Attende
ter guſtare

r
frons
tatur
tatis
titudine

ſ
omnes
tibus
p nubila
ſe eiecit

t
uenenatis
unitum
dei
ciam &

u
tunc
clarificatus
gno uoluiſſe
um:plures

x
Quintum
ut ſepe
Et ideo
Ieſus fons

y
O quãta
heſit
mors
& ponderis

z
conquiritur
locutus
cis
a mortis

A
quem aſſumpſit
ſtrenuitas
boni
ſentimus

B
quem nunc
ſerit:
In omnibus
ta que
modos
oculis

C
Incipit
cas rationes
ſimul
latrie

D
augmenta
ſeſſiue
cioncula
tiſſime

E
ſpoſitione
fide dignus
ſapiens
ad debite

F
licet autem
Nam illi
exultabit
iſtud

G
terra
in camino
dicens. Cecidit
ideo precipit

H
immutabilis
tur ſub noie
agimus

Finis